SOC. IESV. BIBL. SEC. COLL. ROM.

Turiſani monaci pluſquaʒ cōmentum in microtegni Galieni.
Cum queſtione eiuſdem de ypoſtaſi.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BIBLIOTECA ... ROMA

¶ Truſiani Monachi cartuſienſis pluſquam commentum in librum Galieni. qui microtechni intitulatur.

Librum galieni

qui intitulatur microtechni .i. ars parua veritatis ſpōne nobis ⁊ alijs ſcientibus exponamus; nec enim modico amore veritatē amplectendū: quū ꝯtemplatio veritatis ſm̄ ſcientiam ⁊ ſapientiā vera ſit beatitudo vt .x. ethicoꝝ oſtēdit phūs ⁊ lȝ veritas atteſtetur ſibi ex oī parte: ſicut ait Auerroys ad ipſum tñ in hoc libro vbi clarius ſe non offert intellectui parūper inuenimus hoc quidē reuelando: hoc aūt cauſarū exquiſitione ꝯfirmando: hoc aūt ⁊ extrinſecus ſuper annotando: qḋ eſt ad ꝓmotionē veritatis. Ab illo quidē expectamus auxiliū qui ē vt ꝑma oīum veritas. qḋ ſi vt ſperamus non acciderit: hoc ad minus lucri reportabimus ꝙ ſapientiores nobis induxerimus ad ſcribendū.

¶ Dicamus ergo quū Gal. in agro medicine multos libros quaſi plantulas ſpſim hincinde plantaſſet. in qb' ad particularia ꝓblemata demonſtrationibus coadunatis ꝑticulariter edocuit ſciam totā: decuit eū in fine librorum vnū cōponere quaſi plantā ducentē fructū oīum ſaporem habentē. in quo libro fieret ſūmatio totius artis in generalibus ⁊ cōibus ſicut in epilogo oīum doctorum.

¶ Hunc ergo librū ſub intētiōe predicta ꝯſtitutū Gal. intitulat noīe artis parue: cōia neqꝫ ⁊ generalia parua ſunt .i. pauca reſpectu ꝑticulariū q̄ in eis cōprehendun tur. Nec dr̄ ars parua cōparatione libri de ingenio ſanitatis: aut libri de cōſeruatione ſanitatis ſicut recte dixit Hali. nā hi duo libri nō ſunt ars tota: ſed ꝑtes artis totius. In hoc aūt libro ars tota tradit vt confuſa: qꝛ ſicut eſſentia ſpeciei ⁊ indiuiduū differunt ꝑ ſignatū ⁊ non ſignatū: ⁊ eſſentia generis ⁊ ſpeciei ſilr: lȝ alius modus ōſignationis ſit vtrobiqꝫ: qꝛ deſignatio indiuidui reſpectu ſpēi eſt per mām determinatā dimenſionibus: deſignatio aūt ſpēi reſpectu generis eſt ꝑ differentiā conſtitutiuam: ſilr differre videt ars tota in hoc libro ab arte tota in particularibus libris eius vt cōfuſum a determinato: neqꝫ enī eſt determinatio vel deſignatio que eſt in ſpē reſpectu generis ꝑ aliqd in eſſentia ſpēi extrīs: quod nullo mō in eſſentia generis ſit: imo quicqd eſt in nā ⁊ eſſentia ſpēi eſt ēt in eſſentia generis vt nō determinatum: ſi .n. aliqd nō eſſet totū qḋ eſt hō: ſed pars eius nō ꝑdicaretur de eo quū nulla pars integralis de ſuo toto ꝑdicet. ꝓpter qḋ ſapienter Hali. cōparationem iſtius libri ad alios libros particulares Gal. dixit eē ſicut pueri ad virū ꝑfectū. Sicut .n. nā generis iꝑfecta eſt ⁊ īdeterminata niſi ꝑficiat eā nā differentie adiuncta illi ⁊ ꝯducens ad ſpeciē. Similiter ēt ⁊ nā hoīs lȝ in puero tota ſit eſt tñ ibi ꝑt imꝑfecta q̄ ꝑficit per ꝓceſſum ad virilitatē: cuius nāc ſilr ē de hoc libro ad alios libros cōꝑato: nā hic liber gn̄aliter ꝯtinet artē totā: illi ſpālr: hic cōfuſam: illi determinatā: hic imꝑfectā: illi ꝑfectā. ¶ Hic aūt liber ⁊ ſi poſtremo inter libros Gal. quaſi epylogus factus ſit ⁊ ad memoriā ordinatus: non minus tñ diſcipulis ad artē accedentibus anteponēdus eſt. A cōibus enim oīs incipit ſpeculatio: ſicut Ariſto. in principio libri de phyſico auditu: ⁊ princeps in ꝑn° ſufficientie declarauerunt. Et quū in hac dictione noſtra nō ſolum mentem Gal. ꝓponimus cōminiſci. ſed ſepe diſgredientes aliqua faciemus intercipi medicis nō inutilia ſari. Ideo pluſquā cōmētum appellauimus. Et deus ſit dator auxilij.

Tres ſunt omnes doctrine que ordine habentur.

¶ Gal. tradituris medicinā ſub inſueto genere docēdi ſcias operi ſuo ꝑmittit ꝓhemiū de diſtinctionibus doctrinaꝝ vt eliciat quā intēdit: ⁊ dicit. Tres ſunt ⁊c. .i. oēs doctrine ordinarie ſunt tres numero: ⁊ intelligit ꝑ doctrinā doctionē tā eā q̄ eſt actio doctoris in diſcipulū q̄ ꝓprie dr̄ doctrina ſiue doctrinatio q̄ꝫ eā q̄ eſt paſſio diſcipuli a doctore q̄ ꝓprie dr̄ diſciplina ſiue diſciplinatio: q̄ duo idē ſūt in eſſentia: lȝ differant in rōne. ¶ Quoniā aūt trib' modis ordinarijs tm̄ ⁊ diſcim' ⁊ docemur: ꝓpterea tm̄ tres dixit eē doctrinas q̄ ordine habent ad modū quidē actionē ꝯferens. ꝙ aūt tribus modis tm̄ ordiarijs docemur in logica declaratū eſt: ſicut ⁊ nos in ſequētibus inueniem': imo ipſa logica eſt modus diſcendi ⁊ docēdi: ⁊ ꝓpterea Ariſt. in ſecūdo metaphy. loquēs de tribus īpedimētis ad ſciam quoꝝ vnū ⁊ maximū eſt in potentia cōplectēdi ꝯtingens ex paucitate inſtructiōis in logica: aut abſurdū eſt querere ſciam ⁊ modū ſcie: vt vult per modum ſcie logicā ipſam ſicut exponit Auer. ¶ Oēs ēt ſciētie de ſermone potius modi ſciaꝝ q̄ꝫ ſciētie dici debēt aut notitie quedā de modis ſciēdi ꝓpter qḋ ēt princeps in ꝓhemio ſue logice vocauit logicā inſtrm̄ in phīa quo mediante phūs inquirit oē ſcibile. ¶ Significat ēt per hoc nomē doctrina nō ſolū doctio ſed ēt ipſe modus aut forma qua docetur: imo ēt ⁊ frequenter apud phōs ponit ꝑ ſcia: quare nec reputo Hali. hunc locū ꝑſcrutantē ſufficienter dixiſſe: quū dicens ꝙ doctrina eſt actio doctoris in diſcipulū: dicit ꝙ hec actio eſt ipſa ꝓlatio vel ſermo ſiue actu ſiue potētia ſit ſermo: qꝛ nō docemur ꝑ ꝓlationē abſolute niſi ſint in ea alie ꝯditiōes q̄ requirunt ī doctrīa: neqꝫ docemur ꝑ ſermonē cognitū qualēcūqꝫ ſed per aliqualr cōparatū ad queſitū incognitū: neqꝫ ēt quū nō fuerit ſub ordine quo oꝫ ad hoc vt per aliquē modū cōparationis excitet aīam diſcipuli ſuper incognitū. ¶ Nec eſt ꝓlatio vel ſermo ipſa doctio ſicut credit Hali. ſed potius eſt inſtrm̄ doctoris: nō .n. pōt doceri niſi ꝑ ſermonē: nā voces ſunt note intētionū q̄ ſunt in aīa: vt dicit phūs i ꝑiermenias: ꝓpter qḋ ⁊ ꝑnceps dixit ꝑmo libro ſue logice. ꝙ ſi doctor artis poſſet reuelare id qḋ ē in aīa eius alio mō q̄ꝫ ꝑ verba ſuꝑſederet ſemꝑ a verbis. Nos .n. ꝓprie nō docemur niſi intētiōes verboꝝ non vba. q̄ ſunt vt ſigna: neqꝫ niſi ipſas intētiōes cognitas: non ꝑ vba q̄ ſunt eaꝝ ſigna ꝓpter qḋ ſcie q̄ circa ſermonē magiſteriū tradūt nō ſcie ſed ſunt modi ſicut diximꝰ. ¶ Melius ē ergo dicere itētiōes cognitas ſub debito mō ⁊ ordine qb' ꝓuehimur ad īcognitum eē vt inſtra doctoris: ſermonē aūt ⁊ voces q̄ ſūt eoꝝ ſigna eē vt iſtroꝝ quidē inſtra. doctrinā aūt eē aut doctionē aut modū ipſum vel formā ſub q̄ ſit doctio. ¶ Dicem' ḡ ꝙ doctrina ſm̄ ꝙ ē doctio ē māifeſtatio īcogniti a doctore: ⁊ quū actio ē q̄dā modo ēt in inſtrō oꝫ ꝙ intētiones cognite atqꝫ ſmones ſub debito mō ⁊ ordine apud aīam gēſcentes ēt manifeſtent incognitū. ¶ Quot ergo modis māifeſtant' incognitū tot modis docem': ſed ſicut iā diximꝰ īcognitū nō manifeſtat niſi ꝑ cognitū: nec ꝑ qḋcūqꝫ ꝯtingit ſꝫ ꝑ certū ⁊ determinatū neqꝫ ꝑ q̄litercūqꝫ diſpoſitū ⁊ ſb quocūqꝫ ordine gēſcēs apud intellectū: ſed ꝑ ipſi' diſpoſitionē certā ⁊ ordinē apud ipm̄. ¶ Ad hāc vero diſpoſitionē ⁊ ordinē intentionū cognitaꝝ in aīa ꝯſiderādum qḋ ē inducēs diſcipulū ad cognoſcēdū queſitū incognitū ē logica īſtituta: ſicut ait ꝑnceps ꝑncipio ſue logice: ⁊ ꝓpterea logica ꝓprie ē doctrina aliaꝝ ſcientiarum .ſ. modus docēdi ⁊ diſcēdi eas ſicut ſupra diximꝰ: ⁊ hec ē cā Gal. ꝑ diſtinctionē iſtoꝝ triū generū modoꝝ docēdi

excitat nos ad diſcendā ſciam logice: ſine qua nō ē poſſi
bile vt diſcamus nec medicinā nec aliquā artiū niſi per
hoīez excellentis igenij: ſicut fuit Hip. quēadmodū in h
toto recte vadit Gali. dixit .n. Ari. in lib. elencoꝝ ꝙ dia
lectica ⁊ tentatiua quū nō ſint diſcipline circa aliqđ ge
nus determinatū neqꝫ oñſiue alicui⁹ ꝓprie paſſionis ō
aliquo vno ſubo: ſed circa oē gen⁹ ⁊ de oīb⁹ pp eē ſoluz
ex cōīb⁹ ꝑncipijs qb⁹ oēs artes vtunſ: quēadmodū eriā
ideote vtunſ vtraqꝫ illaꝝ: nā cōīa nō min⁹ ſapiētib⁹ ſci
unt ipſi diiudicare: ſicut dicit: ōēqꝫ arguunt oēs: nā pti
cipant ſine arte id ō q̄ dialectica ē artificialiter: ⁊ cū hoc
ſit apud idiotas oēs nō eēt mirabile neqꝫ magnū aliquē
ſic eē excellentis ingenij ꝙ vtereſ demōſtratiōe recte ex
ꝓprijs ꝑncipijs alicuius artis ēt ignorãs eā ptē logice
q̄ demōſtratiua dr̄: a parte cuius logica maxie dr̄ ⁊ pro
prijſſime doctrina ſiue modus docēdi: ſed nō ſemper ta
lis pambulat tutus ab errore: q̄uis ſepe ꝯtingat vt re
ctū faciat ſicut recta iaculatio ceci. nā hō aliqñ q pfecte
eſt aſſecutus doctrinā logice nō ſibi ſufficiens ē vndiqꝫ
ita ꝙ nō fallaſ in inqſitiōe ſciaꝝ pp multas cāſ: quas
numerauit ꝑnceps in ꝑn⁹ ſue logice: nedū ille q ignoꝛ
rat logicā. ¶ Sed qm̄ oīs ſcia docibilis ⁊ diſcibilis ē p
doctrinā oꝫ ſcire qđ ſit ſcia: ſic .n. melius de doctrina cō
tēplabimur ſm ꝙ itēdim⁹ de illa. ¶ Dico ergo ſic Ari.
dicit in analeticis ſcire opinamur vnūqđqꝫ ſimplr̄: ſed
nō ſophiſtico mō qđ ē ſm accidens cū cām pp quā eſt res
arbitramur ſcire ⁊ qm̄ illius eſt cā ⁊ nō ꝯtigere ſe aliter
hr̄e. ꝑncipaliſſimū .n. ipſius ſcire ſicut ait ē ipſū pp quid
ſpeculari. Si ergo a cognitiōe cāe neceſſitãs eſſentiaꝫ
rei: ſine qua nō eſt poſſibile ꝙ iueniaſ res illa: opīamur
nos ſcire. ēāt demōſtratio ſyllo͡ꝯſiu⁹ cāe ⁊ ipſi⁹ pp qđ.
ſicut dicit phs: erit ſcia cognitio p demōſtratiōem: dico
aūt demōſtrationē ſyllm ſciētificū ſꝫ quē habēdo ipſuꝫ
ſcim⁹ ſꝫ qm̄ nō ꝯtigit alr̄ ſe hr̄e qđ ſcimus: nō ꝯtingēs āt
alr̄ ſe hr̄e neceſſariū ē: oꝫ ſcibile neceſſariū eē. h aūt eter
nū ⁊ incorruptibile: ſꝫ cognitio cuiuſlibet talis non pen
det niſi ex neceſſarijs: oꝫ ergo ex neceſſarijs demonſtra
tionē eē: hoc .n. maxie ꝓpriū demōſtratiōis. Ex veris q
dē eſt ⁊ nō demōſtrātē ſyllogizare ex neceſſarijs āt non
niſi demōſtrātē ſicut dicit Ari. recte ergo diffinit ſciam
in .vj. ethy. eſſe habitū demōſtratiuū nō ꝯtingētē aliter
ſe hr̄e: intelligēs qdē p habitū q̄litatē difficulter mobi
lē a ſubo q̄ eſt ipſa cognitio habita ex demōſtratiōe apđ
intellectū quā hñs poterit demōſtrare: eſt .n. habit⁹ quo
qs agit qñ voluerit niſi aliud īpediat: p nō ꝯtingētia vō
aliter ſe hr̄e intelligunt neceſſaria: qm̄ neceſſarioꝝ ē ſci
entia neceſſarijs incxa ꝑcognitis. Opinamur ēt ſcire ſꝫ
nō ſimpliciter qñ ſcim⁹ aliqđ p rē cōmitātē illud ex ne
ceſſitate ſine qua cōitate nō iueniſ illud ſcibile: ⁊ h mo
dus ſcie differt a ꝑoꝛi nō p nō eē ſcibile neceſſariuꝫ ⁊ ex
neceſſarijs ⁊ imediatis ꝯcluſuꝫ: ſed pp nō ſciri pp qđ: ſꝫ
q: de illo habeſ talis ſcia p demōſtrationē q̄ nō ē demō
ſtratio abſolute: ſꝫ demonſtratio qꝛ. Sed q̄ alie ꝑter has
ſint hmōi ⁊ illi⁹ demōſtratiōis ꝯditiōes in analeticis re
quiraſ. ¶ Quicqđ ſcire ꝓbam⁹ nō ſcimus illud niſi aut
a cognitis q̄ cāīt: aut a cognitis q̄ ſequunſ. ¶ Maniſe
ſtū ē ḡ ꝙ credulitas rei ſcibilis cū nō poſſit eē niſi ex di
uerſo illius exñte in ſciēte initiſ alteri rei ꝑcredite apud
ipm ex q̄ pp aliquē modū cōparatiōis hꝫ aptitudinem
moueri ad hãc. ſi .n. nō ꝑcredit ⁊ ſcit cāꝫ nō hꝫ cognitio
nē cāti p eā. ſi .n. nō ꝑcredit ⁊ ſcit quālibet ꝑmiſſaꝝ ꝯclu
ſioni nō credit: nā hec ſola ē q̄ ſciſ: ⁊ ꝓpea dr̄ ſcia habit⁹
ꝯcluſiōis: nulla .n. premiſſaꝝ ſciſ niſi cū ſibi ꝯcludiſ ali
unde niſi fuerit ex p ſe notis a nā quoꝝ nō ē ſcia ſꝫ itel
lectus vtiqꝫ. ¶ Opꝫ ꝑterea ꝙ illa ex qb⁹ aduenit cogni
tio iſta certa de aliquo q̄ intraſgreſſibilē facit hñtēꝫ ſint
certioꝛa apud ipm q̄ꝫ illud: nā pp qđ vnūqđqꝫ tale ⁊ ipſū
magis. ¶ Si .n. ꝑncipia ex qb⁹ habeſ nō ſūt magis cre
dita ⁊ cognita ipſa ꝯcluſione ſꝫ accñs habeſ ſcia illi⁹ ſi
cut dicit Ari. ¶ Sꝫ dicimus cū ſuo ꝙ oīs ſcia ⁊ docibi
lis ⁊ diſciplinabilis ē ſicut dicit phs: ⁊ doctrina ⁊ diſci
plina nō eſt niſi ex precognitis ꝓprietatē habētib⁹ exci
tare nos ad incognita: eſt .n. diſcere motus de cognitis
ad incognita. icognita nāqꝫ nullā ꝓmouere pñt cogni
tionē. Si ḡ diſcere ē illo mō moueri: tūc ſcire ē finis mo
tus. quare doctrina ſm ꝙ eſt doctio habebit ſe ad ſciam
ſicut factio ad factū: ⁊ olo ſicut via eſt ad terminum. ſm
aūt ꝙ modus aut forma doctoris qm̄ ꝓportionata eſt
ſcia doctrine ſic accepte ſibi ex equo correſpōdēs: ex qbus
.n. docemur ex illis ſcimus: quaſi doctrina ſit deriuato
riū ſcie a magiſtro in diſcipulū digna erit doctrina com
parari ſcie ſicut mēſura q̄dā ipſius ſm ꝙ eſt docibilis:
p mēſurā .n. cognoſcimus ⁊ tradimus menſuratū: vr̄ ḡ
nō imerito dici ꝙ ſcia ſit menſura ſciti: nā ipſa adequaſ
ſcito ſicut mēſura mēſurato: ⁊ ēt ꝙ doctrina ſit mēſura
ſcie: nā p ipſam acquiriſ ſcia ⁊ deriuaſ ex magiſtro i di
ſcipulū ſicut p quandā mēſurā q̄ ei equaſ. ¶ Ex his ḡ
q̄ ꝑmiſſa ſunt ſine preiudicio dicam⁹ ꝙ doctrina vl̄r eſt
ꝑ͛ocm diſpoſitionē ⁊ modū ſmonis aut poti⁹ intētionū
ſignificatarū per ſermonē q̄ hꝫ ꝓprietatē faciēdi fidē de
aliquo: hoc aūt vl̄r dr̄ argumentū qđ ē rō rei dubie faci
ens fidē: quare erit doctio vl̄r argm̄ ſiue ſpecialiter de
mōſtratio ſm ꝙ eſt actus argumētantis vel demonſtrā
tis. argumentū aūt vis ipſa diſpōnis ⁊ ordīs ītētionum
ac ēt ſermonū qua ꝓprie docemur. ¶ Sed rōnū q̄dā fa
cit viā ſeu fidē neceſſarie veritatis que nō pōt īfirmari:
qđ aūt facit fidē v̄iſimilitudīs p quaꝝ vnāquāqꝫ ſit do
ctrina alicui⁹ ſcie equabilis ſuo mō doctrie q̄ qdē equo
ce dicunſ ſcie ſicut ⁊ equoce doctrine: illa āt rō q̄ fac lu
crari ſciam de q̄ ꝑmo loqbamur q̄ ſimpliciter ⁊ ꝓprie dr̄
ſcia eſt ꝑma. ſ. q facit fidē neceſſarie veritatis: ⁊ hec diciſ
ſyllo demōſtratiuus ſic in analeticis oñſum eſt. ſa vero
q̄ eſt topicus ſyllo nō docet ſciam certā nec ꝓpriā ſed ve
riſilē ⁊ modū cōem cū ex ꝓbabilib⁹ ⁊ cōibus ſit ⁊ non
neceſſarijs neqꝫ ꝓprijs: vñ cauendū ē in ſcia. ¶ Sed ⁊
ſillogiſmus oīs ex vlibus eſt quoꝝ ꝑncipiū eſt iductio
ex ſingularib⁹ venãs illā q̄ ⁊ ſillogiſmo ſubſeruit. Exē
ploqꝫ quoqꝫ nō ad certitudinē vtimur: ſꝫ ad rhetoricā ſua
dēlā. ¶ Hic ergo ſillogiſmus demōſtratiu⁹ ſm ꝙ ipſe ē
cā ꝯclōnis tam ad modū eſſendi: q̄ꝫ ad modū ꝯſequēdi
dr̄ a qbuſdā cā efficiens ſciam ꝯclōnis: ⁊ hic reſpectus
eius eſt ad mām ⁊ formā: diciſ enī a qbuſdā inſtrumen
tū oīum ſciaꝝ. ¶ Nobis aūt placet plus ipſū appellare
modū aut formā doctrine oīum ſciaꝝ: ⁊ hic reſpect⁹ ei⁹
eſt magis ad formā: eius cōparatio ad ſciam eſt ſic mē
ſure ad mēſuratū. eadē enī mēſura mēſuraſ olei frumē
tum ⁊ vinū: ⁊ ſil̄r eodē ſillogiſmo docemur ⁊ diſcimus
oēs ſcias: materia ſiqdē ſillogiſmi hincinde mutuaſ: ſꝫ
figura ⁊ modus ⁊ ordo ⁊ cōpoſitio ꝑmiſſaꝝ ad ꝯclōnēꝫ
eadē eſt in oībus ſcientijs: ꝓpter qđ plures ſunt ſcie cū
paucioꝛes ſint modi docēdi eas. hic aūt ſillogiſm⁹ diſti
guitur i duos modos ipſi⁹: de qb⁹ adhuc infra loqmur
q ſunt duo ꝑmi modi docēdi ⁊ adequati duob⁹ modis
ſcie generalibus ꝑnodictis. ¶ De tertia autē doctrina
poſterius fiet ſermo cū ō vnāquāqꝫ doctrina per ſe ſpe
culabimur. ¶ Poſt hoc ſciēdū ē qđ ſit ordo i doctrina
a quo ipſa dr̄ ordinaria: dico ergo ꝙ ordo nō eſt niſi in
habentib⁹ ad ſeiuicē comparationē ſm aliquē moduꝫ
depēdētie vnius ab altero quaſi ex via cuiuſdā ſit⁹: hec
aūt ſunt ⁊ vnius generis ⁊ ad vnū aliquod cōparata ſꝫ
ꝑus ⁊ poſterius: ⁊ ꝓpter hoc nihil aliud ē ordo q̄ꝫ recta
antecedētia ꝑoris ad poſteri⁹: vel recta depēdētia poſte
rioris a ꝑoꝛi: cū quo recte ꝯtinuaſ ⁊ ſtat. Et q̄ꝛ prius ad
poſterius multis modis dicitur ſm quēlibet illoꝝ mo
dorum

dorum eſt aſſumere ordinẽ in rebus q̃ illis modis prio-res poſterioribus: ꝛ poſteriores prioribus nũcupãtur. ℭ Eſt autẽ ordo in doctrina hoc mõ: q: cũ alicuius rei ſcia querit: cũ eius ſcia non habeat niſi p cãs ꝛ pncipia ſi cauſas habuerit: oꝫ ꝙ prius aſpiciat in cã q̃ ꝓpinquior ꝛ nobis notior: cã eſt prius: q̃ imediata dr̃: na qͦ propin quius ꝛ notius ꝓpinquius eſt q̃ſitũ ad doctrinã. deĩde cã cãe q̃ mediata cã dr̃. ꝛ ſic deinceps donec reſoluendo ve niat ad pmũ pnm ꝛ cãꝫ in illo gñe ex cuius ſuppoſita co gnitione q̃ſitũ extrahit ꝛ cõplet. ℭ Ordo.n. talis ẽ hꝰi q: qͦ ꝓpinquius ꝛ nobis notius eſt priꝰ eſt q̃ſitũ ad doctri nã: ſicut diximus: lꝫ non ſit prius abſolute vel ſm alios modos prioris: ſed dr̃ prius ſm quẽdã ordinẽ q modus eſt tertius prioris dictus ab Ariſt. in pdica. Innuit aũt Gal. in tex. trãſlatiõis arabice cũ ꝓceſſit ad certificãduꝫ reſolutiuã doctrinã: ordinẽ in doctrina eſſe talem qualẽ diximus cum ait: eſt vt ſtatuas rem ad quaꝫ intendit: ꝛ cuius ſciam ingris ſm finẽ cõplemẽti eius: deinde cõſi-deres in ꝓpinquiori: ꝛ ꝓpinquiori ſine quo nõ ſtat queſitũ ꝛc̃. ℭ Palam.n. velle vr̃ ordineꝫ dicendorũ in doctrina ſumptũ eſſe p cõparationẽ ꝓpinquitatis aut remotionis eorũ ad ipſum queſitũ demonſtrãdũ. pp ordinẽ autẽ do ctrina ꝛ qͦ ei ſimilatur ex rebus ꝯmemoratio: eſt vt in tractatu de memoria Ariſt. ait ꝙ reminiſcẽtiora ſunt q̃-cunqꝫ ordinationẽ hñt aliquam ſicut mathematica: ex quo velle vr̃ oẽm doctrinã ordineꝫ hr̃e: qͦ ꝛ verum eſt. adeo ꝙ ſi erit ab ordine erit ẽt ab ordine eſſe doctrine. nã cũ per doctrinã que currit nõ ſm ordinem nõ extra-hitur q̃ſitum: ſicut recte dicit Hali. recte ẽt poſt illud ar-guitur nõ eſſe doctrinã que q̃ſitũ nõ docet. Si.n. cũ q̃ri tur ſcia alicuius rei aſpiciat primo in aliquo qͦ ſecũ nõ ꝯtinuatur. V.g. in ea q̃ non eſt imediata cã inuentionis eius aut imediatũ ſignũ: ſed remotum valde: ꝛ apponit prius qͦ lõginquus eſt ꝛ derelinqt illud qͦ ad ordinẽ do ne prius erat tũc ſine dubio nõ ſeruat ordo. vt cuꝫ dr̃ in ſcythia non eſt muſica q: ibi non eſt vitis: aut ſi pꝰ aſpi ciatur in aliquo p qͦ nõ extrahit qualia ſunt accidenta lia rei q̃ſite que ſecũ nõ ꝓportionant in gñe neqꝫ ordi-nãtur: vt cũ ꝯcluditur ꝙ hõ eſt aial: q: hõ eſt muſicus: ꝛ muſicus eſt al. deinde ꝓcedit ꝛ ꝯcludit ꝙ hõ muſicꝰ eſt al p cãm: vt cũ dr̃. qͦ eſt volũtarie mobile eſt al. tũc ſi ne dubio nõ ſeruat ordo. q: inter ea q̃ ſunt diuerſi gñis non eſt ordo. Primũ naqꝫ q̃ſitũ oñdit p aliqͦ accidenta le. ℭ Scdm vero per cãm: nec ẽt ſunt doctrina q: ñ cer-tificatur queſitũ non q: ordo ſit cã doctrine lꝫ de neceſſi tate comitetur doctrinã: ſed q: peccatur in ꝯdõibꝰ de-monſtratiõis ſiue doctrine. ℭ Quũ aũt Gal. dixit tres eſſe doctrinas ordinarias ſupponere vr̃ aliquas eſſe in-ordinarias: aut fortaſſe dixit tres ſunt doctrine ordina-rie ad ſimilitudinẽ eius ꝙ dr̃ ſpondiles dorſi. nõ.n. hoc dr̃ q: alibi ſunt ſpondiles q̃ in dorſo: ſed modus hic lo-quendi potiꝰ innuit ꝙ dorſo ſunt ꝓprie. ſimiliter ibi for taſſe non dr̃ ꝙ tres ſunt doctrine ordinarie. i. alie q̃dam ſunt inordinarie: ſed q: doctrinis ꝓpriũ eſt ordinẽ hr̃e: ſicut oñdi. aut re vera ſupponẽdo aliquas inordinarias vocat oẽ id quo aliqd quoqꝫ mõ certificat eſſe doctri-nã vt topicã ꝛ inductionẽ ꝛ exemplum ꝛ diuiſionem ꝛ deſcriptionẽ in qbus ſine dubio nõ attendit ordo cum certificet rem p ea q̃ ſunt extranea a re ipſa: nec ẽt veriſ-ſime ſunt doctrine q: non extrahit p ipſas queſitum ex neceſſitate. Hec igitur de doctrina ꝛ ordine doctrine di-cta ſunt nobis. reliquũ autem eſt dicere que ſunt ille tres doctrine ꝛ quare tres tantum quos ſicut Gal. in proceſ ſu textus exequitur ſic exponemus eas ꝛc̃.

ℭ Prima quidem ex finis notione: que ſꝫ diſſolutiõem fit. Scda vero eſt que ex cõpõ-ne ſm reſolutioneꝫ inuentorũ. Tertia vero ex termini diſſolutione cui nunc inſiſtimus.

ℭ Cũ dixit quot ſũt doctrine ordinarie mãifeſtat vnaꝫ quãqꝫ earũ. dicẽs. (Prĩa quidẽ ꝛc̃) .i. prima q̃ ẽ pma ꝛ maxima ſꝫ veritatẽ. vt patebit. ſ. reſolutiua fit ex notiõe finis. i. fit per finẽ notũ inctũ per diſſolutiõeꝫ: nã donec nõ puenit ad finem notũ per viã ſolutionis q̃ſituꝫ non extrahit neqꝫ certificat ad plenũ. Et huic expoſitiõi cõ-ſonat illud quod dixit Galienus paulo poſt ð hac eadeꝫ doctrina. ꝙ ipſa incipit ex finis notiõe. nõ eni põt itelli-gere ꝙ ſi doctrina icipiat ex q̃ſito qͦ finaliter itendit no tum facere: ſicut multi voluerũt. quoniã nõ incipimꝰ in de doceri ſꝫ dubitare. Adhuc etiaꝫ i hoc omnes doctrĩe conueniunt. ℭ H. inconueniens videtur etiam ꝙ inci-pit ex notione finis appellando finẽ queſitũ quod finali ter demoſtrare intendimus cuꝫ illud adhuc ſit ignotuꝫ rectius.n. tũc diceret ꝙ icipit ex ignoratiõe finis. ℭ In-cipit ergo hec doctrina ex finis notiõe. quoniam ex fine ſolummodo reſolutiõis p ſe noto incipit hõ doceri dubi tatũ primũ ꝛ nullo modo prius. Ariſ. in .1. analeticis õſtẽ dẽs ꝙ demoſtratio vlis potior eſt particulari probat il-lud inter cetera i hunc modum. Demoſtratio ẽ ſyllogiſ mus oſtẽſiuꝰ cauſe. vniuerſale aũt ẽ magis cauſale. hoc aũt probat: q: cui per ſe ineſt aliquid hoc illi ideꝫ ẽ cã. vle aũt eſt primũ: ꝛ q̃to vlius tanto pus. ergo ꝛ cã vſqꝫ.n. ad tale vniuerſale q̃rimus ꝓpter qd: ꝛ tũc opinamur ſci re cũ non cõtingit ampliꝰ ꝓcedere. puta vt cuius cauſa venit vt accipiat argentũ. hoc autem q̃tenus reddat qͦ debuit. hoc aũt vt nõ iniuſte agat: ſic ꝓcedẽdo dõec ñ ſit amplius ꝓpter aliud. tũc eniꝫ ſicut dicit maxime ẽ ſcire ꝓpter qd venit. ſic etiam magis ex ſuperioribꝰ ꝛ vniuerſa lioribus nouit cauſis. ergo tũc ẽ ſcire dubitatũ primum cum non ẽ ampliꝰ de aſſumptis dubitare. ℭ Quare re-cte agit Gal. hanc doctrinã fieri ex notione finis ſm diſ-ſolutioneꝫ inuenti ꝛ ab ipſo inchoare. ℭ Trãſlatio aũt ex arabico in certificatione hꝰ doctrine plus ꝯtinet ð tex tu. ſ. cum dicit eſt vt ſtatuas rem ad quã intẽdis ꝛ cuius ſcientiam ingris ſcdm finem complementi eius: deinde conſideres i ꝓpinquiori ꝛ ꝓpinquiori ſine q̃ nõ ſtat res illa neqꝫ complet vſquequo peruenias ad pñcipia eiꝰ ꝛ eſt textus iſte q̃ſi expoſitio trãſlationis ex greco. ℭ Si cut autem doctrina reſolutiua fit vt accipiat queſitum ꝛ ꝯſideretur i cã ꝓpinquiori ꝛ reſoluat vſqꝫ ad primũ pnci piuꝫ ꝛ cãꝫ eiꝰ: ſic ꝛ fit doctrina ꝯpoſitiua vt accipiat q̃ſi-tum ꝛ cõponatur vſqꝫ ad vltimũ cauſatũ ipſiꝰ ſꝫ cõtra rietatẽ prime ꝛ h̃ itẽdebat cũ dixit. (Secũda vero ꝛ c̃). Deinde dixit. (Tertia vero ꝛ c̃.) Sꝫ tertia doctrina fuit ex diſſolutiõe diffinitiõis rei q̃ſite ad partes ſuas ꝛ pũ partes: q̃ ꝓprie ſub vno ordine docemur ſciam totam ſi cut dicemꝰ ꝛ hac dicit ſe ꝓcedere in hoc libro qñ itende bat cum dixit. cui nunc inſiſtimus. Cõ.2.

Sed quoniam in explanatiõe modi ꝓceſſus cuiuſqꝫ doctrĩe ꝛ i ſufficiẽtia numeri earũ ẽ dubitatio: paulo altiꝰ ordiẽdũ ẽ. ℭ Dica mus ergo ꝙ ſicut dicit Ariſ. in .2ͦ. analeticoruꝫ queſita tot ſunt nũero quot ſunt ſcita. nã nos ſcimꝰ i fine nõ niſi ꝙ q̃ſitũ fuit i principio: q̃ſita aũt ſũt q̃tuor: ſicut dicit: duo .ſ. ſimplicia ꝛ duo ꝯpoſita. ℭ Primũ ð ſimplicibus eſt An res ẽ inuenta abſolute. ℭ Secũdũ ẽ. ſ. qd ẽ res. Pri-mum aũt de cõpoſitis eſt de quo q̃rit. An hoc inueniat illi. 2m eſt quare hoc inuenietur illi. Et ſcire oꝫ ꝙ in his q̃ſitis nihil aliud vult queſitor: q̃ꝫ vt oſtẽdatur ei inuen tio termini medij q̃ ſibi cõcluditur ꝛ certificat dubitatũ ꝛ ꝓpterea proprie dicitur medius terminus illud vnde fit ſcientia rei. cõcluſio aũt ꝓprie dicit ſcitũ. tria aũt iſto rum ſciuntur ſyllogiſmo demonſtratio. ſ. illud quo q̃rit an hoc inueniat illi ꝛ illud in quo querit quare inueniat Digreſsio logicalis

illi ⁊ illud quo queritur an hoc inueniaꝛ abſolute. quartū aūt quo ꝗriꝛ qd́ ē res ſcitur ꝑ diffinitionē ⁊ ꝑ mediū ꝯcludens ea nobis. Et nō eſt eadē ſciā acqſita ꝑ demonſtrationem ⁊ ſyllogiſmū: cū ſciā acqſita ꝑ diffinitionē ſicut oſtenſum eſt in ſcd̓o poſterioꝝ: ꝫ contingat alicubi eſſe vnā eandem: ꝫ non ex parte vna ſicut ibi dicatur: ꝫ cū in primis tribus queſitis nō queraꝛ niſi inuentio termini medij. dōm eſt ꝙ in ꝗſito quo queriꝛ: an hoc inueniatur illi: ⁊ in eo quo queriꝛ an hoc inueniaꝛ abſolute: ſi detur inuentio eiꝰ ꝑ terminū mediū qui nō eſt cā inuētionis tūc reſtat in vtroqꝫ qd̓ de quare: que nō certificaꝛ niſi terminus medius detur qui eſt cā inuentionis. Si aūt rn̄deatur ꝑ terminū medium qui eſt cā inuentionis: tunc ceſſat qd̓ de quare: qm̄ iam dedit inuentionē ⁊ cāꝫ: veruttn̄ ſicut dicit Ari. demōſtratio que dat cām inuentionis eſt alia a demōſtratione que dat inuentionē tm̄: nā ea que dat cām inuentionis diciꝛ demonſtratio propter quid: que cōpetit in ꝗſito de quare: ⁊ eſt iſta demonſtratio ꝑ priora natura: nā terminus medius in ea eſt cā ꝗſiti. Ea aūt que dat inuentionē tm̄ dicitur demonſtratio qꝛ que competit in queſito di. an hoc inueniatur illi vel an inueniatur abſolute: nā licet ſit ex ꝓpoſitionibus īmediatis ⁊ neceſſarijs ⁊ per ſe: tn̄ terminus medius in ea eſt res cauſata a maiori extremo: ⁊ eſt ꝑ poſteriora natura. Ad vnū ergo iſtoꝝ queſitoꝝ qd̓ eſt queſitū d̓ quare rn̄detur per demonſtrationē que abſolute demōſtratio dr̄: ⁊ eſt demōſtratio ꝓpter qd́: ⁊ hec eſt doctrina reſolutiua. ¶ Ad alia aūt duo rn̄detur ꝑ demonſtrationē que dicatur demōſtratio nō abſolute ſicut vult Ariſ. ⁊ ē demonſtratio qꝛ: ⁊ hec diciꝛ doctrina cōpoſitiua que eſt oppoſita prime. Quare aūt ⁊ illa reſolutoria hec cōpoſitoria dicta ſunt ꝯſequenter dicemꝰ. ¶ De d̓monſtratione aūt ſiue de ſylli demōſtratiui eſſentia ⁊ natura ī analeticis requiraꝛ. Aſſignemus aūt modū ꝓceſſus iſtarū doctrinaꝝ ⁊ eiuſdē exempla ꝯuenientia ſubſtituamus deinde dicamus quō ad queſitū quartū ſatiſfit per diffinitionē cōpoſitionis: cuius extractione per mediū terminū ſumiꝛ vel cuius diffinitionis expoſitio eſt tertiuꝫ genus doctrine. Dicamus ergo ꝙ ꝓceſſus vniuſcuiuſqꝫ duaꝝ eſt vt aſſumaꝛ queſitū ⁊ aſpiciaꝛ ad id qd̓ ē ſeqtur ad ſubiectū ⁊ an̄cedit ad ꝑ̄dicatū ⁊ hoc dico in ꝑ̄ma figura ſylloꝝ que digniſſima figuraꝝ eſt. an alijs āt alr. Illud enim erit terminus medius ex quo extrahiꝛ rōcinatio ſuper queſito ⁊ ꝯſidereꝛ ſi iſte medius terminꝰ eſt cā maioris extremi: qd̓. ſ. prediceꝛ in queſito ſiue in concluſione: qd̓ idē eſt: nā idē qd̓ queritur primo ꝯcluditur poſtea: nā ſi ſic tunc ꝓprie dr̄ facta eſſe reſolutio ad cāꝫ nā aſcenſio fuit in ipſaꝫ ꝑ reſolutionē cauſati vt oſtēderet cauſatū qd̓ ab illa cōpoſitū fuit: ⁊ dr̄ hec reſolutio ꝗſiti in principia eius ꝗ ipſuꝫ cauſant. deinde ꝯſideretur in ꝓpoſitionibus ſyllogiſmi per ꝗ queſitū factū eſt ꝯcluſum ſi fuerit in aliqua illaꝝ locus dubitationis: ⁊ ſoluatur ſilr̄ ad medium terminū qui ſit cā maiorū extremorum: ⁊ fiat ꝓſillꝰ alter ⁊ alter donec nullus remaneat locus dubitationis. qꝛ iaꝫ deuentū ſit ad aliqd̓ ꝑ̄nm̄ per ſe notū in illo genere: ex cuius cognitione firmaꝛ cognitio prioris queſiti. Tale aūt ꝑ̄nm̄ eſt illud qd̓ Ariſ. vocat ꝓpoſitionē imediatā qua nō eſt altera priori in illo genere: per quā demonſtraretur eo ꝙ predicatū eius nō ē in ſubiecto ꝑ aliqd̓ medium cui primo inſit ⁊ ex talibꝰ dicit fieri demonſtrationes ſicut expoſitionibus ⁊ primis dignitatibꝰ in ſciā ꝓceſſis. ¶ Si vero medius terminus qui ſeqtur ad ſubm̄ ⁊ antecedit ad ꝑ̄dicatū fuerit cātuꝫ maioris extremi tunc nō reſolutio ꝫ cōpoſitio ſcā eē dr̄. nā in cātū ꝑ cōpoſitionē deſcendiꝛ donec ꝑ ipm̄ cā oñditur: qd̓ a cā compoſitum eſt vt cā oſtendaꝛ: motus. n. ad cātū vt oſtendaꝛ cā cōpoſitio ꝗdam eſt: ⁊ dr̄ hec cōpoſitio ꝗſiti ad cāta eius que ipſum ſequunꝛ: deinde ſi in rōcinatione per quā oſtenſa fuit eā ex cauſato fuerit locus dubitationis ſilr̄ cōpoſitio fiat ad cātum illius dubitati: ⁊ ꝯcludaꝛ per id ⁊ fiat ꝓſillꝰ alter ⁊ alter: donec deueniaꝛ ad illud cātum qd̓ ꝑ ſe notū eſt nec indiget ꝙ per aliqd̓ demonſtreꝛ ex cuius cognitione firmaꝛ cognitio prioris ꝗſiti. ¶ Ex his pꝫ ꝙ vtraqꝫ iſtaꝝ doctrinaꝝ dr̄ fieri ex finis notione: nā donec nō perueniaꝛ ad fineꝫ notū vel cōpoſitiue vel reſolutiue nunꝗ̄ extrahiꝛ ꝗſitū ꝑꝑ qd̓ pōt legi textus ita ꝙ repetaꝛ hoc dictū ex finis notione ēt ad cōpoſitiuā ⁊ dicaꝛ. ſcd̓a vero eſt ꝗ fit ex notione finis. i. per finē cognitū ex cōpoſitione inuentoꝝ ſm̄ reſolutionē. ¶ Sed qm̄ maxie reſolutiua ē ex finis notione: illud. n. qd̓ eſt finis reſolutiōis eſt ſimplr̄ notius ⁊ nobis notius: finis aūt cōpoſitiōis ⁊ ſi ꝯtingat nobis eſſe notius: nō tn̄ eſt ſimplr̄ notius: ſimplr̄. n. notius eſt cā ꝗ̄ꝫ cātū: cātū. n. ⁊ ſi aliqn̄ nobis ſit notius: nō tamē eſt ſimpliciter notius: iō de hac ſola dixit iſta ꝙ ex finis notione incipiat. nō oꝫ aūt nos latere ꝙ differunt ꝗ a ꝑ̄ncipijs rōes ⁊ ꝗ ad ꝑ̄ncipia. bn̄. n. plo dubitauit hoc ⁊ ꝗſiuit vtrū ad ꝑ̄ncipijs vel ad ꝑ̄nᵃ ē via: ſicut Ariſ. dixit in ethicis: ⁊ ꝫ in doctrinis vtraqꝫ videaꝛ eſſe via tn̄ nobis incipiendū eſt a cognitis ſicut ibi dixit: ⁊ cū hec ſint dupliciter: ꝗdā qdē cognita ſimplr̄: ꝗdā nobis incipiendū eſt in vtraqꝫ doctrina a nobis cognitis: nā per hec manifeſtanꝛ nobis incognita ſiue illa cōtingāt eſſe principia ſiue eſſe ꝑ̄ncipiata: ꝫ reſolutiua plus aſſimulaꝛ vie que a ꝑ̄ncipijs: cōpoſitiua aūt plus vie ꝗ ad ꝑ̄nᵃ. nā in reſolutiua manifeſtaꝛ ꝑ̄ncipiatū ex ſuis ꝑ̄ncipijs in ꝗ reſoluiꝛ. in cōpoſitiua āt manifeſtaꝛ ꝑ̄nm̄ ex principiatis ſuis ad ꝗ cōponiꝛ. ¶ Iſte ergo ē modus reſolutiue ⁊ cōpoſitiue doctrine: ⁊ ē illud qd̓ dicit alia trāſlatio. ſ. ⁊ oꝫ ꝙ aſpiciaꝛ in ꝓpinquiori ⁊ ꝓpinquiori fine quo nō ſtat ꝗſitum cōe duabꝰ doctrinis ſil: nā reſolutiua iſpiciꝛ in ꝓpinquiori fine quo ſicut ꝑ̄ncipiatē ⁊ cāntē nō inueniꝛ res illa. in cōpoſitiua ēt aſpiciꝛ in ꝓpinquiori ⁊ ꝓpinquiori fine ꝗ ſicut cōcomitāte nō ſtat ꝗſitū: ⁊ demōſtratio tn̄ per cāꝫ tn̄ per effectū rōnabiliter ꝯtingit: nā ſepe notior ē nobis cā: ſepe āt effectus: ex notioribus aūt apud nos inata ē nobis via in doctrinis ſicut dicit Ari. in ꝑ̄nᵒ phyſicoꝝ. ¶ Exēplū aūt ꝯueniens reſolutiue doctrine ē ꝙ ſit ꝓpoſitū in qōne nobis: hoc. ſ. an ſe. putrida vel calor accidētalis ſit inuētus corꝑi humano vel ꝗre ſit inuētꝰ. demōſtratio āt eius ꝑ cām ē vt rn̄deaꝛ qꝛ putridus hūor ē ei inuētus. q accidētaliter calore calidus calefacit ꝯtinēs corpus. Si āt poſtea ꝗratur ꝗre putridus hūor eſt ei inuentꝰ demōſtratio ꝑ ſuā cām ſilr̄ eſt: qꝛ ꝓhibitio expirationis ⁊ euētationis calorē nālē corrūpēs ⁊ extraneū ſuꝑaddens eſt inuēta in multitudine humoris. Si aūt adhuc dubiteꝛ ꝗre ꝓhibitio trāſpirationis ⁊ euētationis ē inuenta humori. demōſtratio ēt eius ſilr̄ ꝑ ſuā cām eſt: qꝛ opilatio ē inuēta corꝑi in ſuis meatibꝰ ꝑ quos euentaꝛ calm̄ ⁊ expirat copioſuꝫ. Si v̓o poſtea dubiteꝛ adhuc ꝗre opilatio ē inuēta: demōſtratio ꝑ ſuā cām ē: qꝛ aliq ex cāis opilationis ē inuēta ꝗ ē aut hūoꝝ multitudo aut groſſities aut viſcoſitas aut nimia friditas aut ſiccitas aut calor cū ſiccitate: ⁊ ꝗcūqꝫ haꝝ cāꝝ magis fuerit cā erit pariter notior apud demonſtrātē. Si aūt ſuppoſito ꝙ multitudo hu. ſit eiꝰ cā ꝗraꝛ quare multitudo hu. ſit inuēta: demōſtratio eius ꝑ ſuā cām eſt qꝛ nimia comeſtio cū indigeſtiōe ⁊ qete ē inuēta: nimia aūt comeſtio cū indigōne fortaſſis hꝫ cām adhuc cū hꝫ dn̄um appetitꝰ ſuꝑ digōne qd̓ ſilr̄ ⁊ cām hꝫ aliquā cōplexionis maliciā ꝗ cōplexionis malicia ſiꝛ cām hꝫ aut nālē aut extraneaꝫ ⁊ hucuſqꝫ ꝑuenit reſolutio tanꝗ̄ ad primū principiū totius ꝗſiti ⁊ ſi quidē fuerit hmōi ꝓceſſus in nullo peccās in cōditionibus demōſtratiōis dr̄ hec reſolutio ꝑ ꝯuerſionem

Exempl^m de doctrina reſolutiua

ſionē q: reſolutio verā demonſtrationē faciens oꝫ aſſumere ꝑ medio cām neceſſariā ſine qua nō extrahit q̄ſitū. Et ex hac pōt fieri ↄuerſio argumēti: vt cū ↄcluditur ꝙ febricās eſt egrotās: q: hꝫ operationes ſenſibilit leſas poſſum eñ hoc ↄuertere ↄcludēdo ꝙ hꝫ operatiōes ſenſibiliter leſas: q: eſt egrotās: qḋ qdē nō ↄtingit i topicis argumētis ꝑꝑ aſſumi in medio accidētalia q̄ſiti. ❡ Hac aūt doctrina reſolutiua maxime vtunt̄ ſcie doctrinales: vt geometria ⁊ reliqueque nō ob aliud dcē ſūt doctrinales niſi q: hāc maxime ceterāꝝ artiū exercent doctrinā eo ꝙ iſta doctrina per excellentiā dr̄ doctrina: nāꝫ ex ea reſultat ſcia in diſcipulo per cām: nos autē vnūquodq̄ ſcire dicimus cū eius cām cognoſcim⁹. ❡ Uſus aūt huius doctrine apud mathematicos: iō eſt maxīe: q: in oībus mathematicis ea q̄ ſunt natura priora ſunt ēt notiora nobis: ⁊ ex illis declarant̄ poſteriora: vñ ⁊ illas ſcias certiſſimas ↄuenit eē. ❡ In phyſicis aūt frequēter non eſt ſic: qm̄ ſunt nobis occulta q̄ priora ſunt ſm nām ⁊ accidentia q̄ poſteriora ⁊ aduētitia ſūt nāc ſunt nobis magis manifeſta: quapropter aliqñ oꝫ ex poſteriorib⁹ incipere ⁊ venire in priora: ex quo accidit phyſicas ſcias in quibuſdā nō hr̄e tantā certitudinē q̄ta hūt mathematice. ❡ Haly. vero i exēplo hui⁹ doctrine deficit: cū tñ primo ſufficienter aſſignaſſet modū ꝓceſſus ipſi⁹: nā exēplū eius nō rñdet ei qḋ declarat de ꝓceſſib⁹ doctrine: nā exēplū eius eſt hec dicit ipſe volumus adiſcere medicinā. ❡ Inuenim⁹ ergo artis medicīe ptes duas ↄſeruatiuā .ſ. ⁊ curatiuā: ↄſideramus ↄſeruatiuā ſanitatis ⁊ inuenimus ꝙ exiſtit ꝑ cibū ⁊ regimē ⁊ cōſideram⁹ curatiuam egritudīs ⁊ īueīm⁹ ꝙ exiſtit ꝑ curationē ⁊ cibos ⁊ medicinā: ⁊ ↄſideramus i vnaquaq̄ eaꝝ nō ceſſantes donec ꝑueniam⁹ ad pñ. ſꝫ hec ei⁹ cia verba ſunt vana: tūꝫ q: nō rñdet ei qḋ dixerat de reſolutiōe q̄ſiti ī ſbm ⁊ predicati ⁊ inſpectiōe ad id qḋ ſeq̄t ad ſbm ⁊ antecedit ad p̄dicatū per qḋ tanq̄ꝫ ꝑ mediū terminū oꝫ extrahi rōcinatio ſup q̄ſito: tū ēt q: credit totā ſciam medicine traditā eſſe vel tradi poſſe hoc genere doctrine ⁊ ſub vno ordine reliq̄s nō intromiſſis doctrinis hoc aūt falſum eſt qḋ pꝫ id qḋ Gal. dicit i fine hui⁹ ꝓhemīi ꝙ tractatio medicine ſꝫ ptē ſcripta ē ab eo in alīs libris multis in qb⁹ libris dilatat̄ res ad vtēdū doct̄i ⁊ tribus ximo ēt in lib. vno vtimur aliqñ doctrinis trib⁹ qḋ manifeſte inuit̄ per hoc qḋ in eodē lib. īuenim⁹ Gal. vſum fuiſſe mō demonſtratione q: mō demōſtratiōe ꝑꝑ qd: cū eaꝝ vna fiat irreſolutiua: īmo ſit ipſa: alia aūt incōpoſitiua imo ſit ipſa. ❡ Qḋ aūt fecit eū errare ē ꝙ q: vidit medicinā totā in gñalib⁹ ſūmis tradi ſub gñe doctrine diffinitiōis expoſite ⁊ ſub vno ordine coacto ad expoſitionē vnice diffinitionis credidit ſilr̄ totā medicinā ꝑticulariter traditā tradi poſſe i vno alioꝝ duoꝝ generꝝ doctrine tm̄ ⁊ ſub vno ſilr̄ ordine nō attēdēs ꝙ diffinitiōis doctrina expoſita nō pōt ſilr̄ īueniri in ꝑticularib⁹ medicine: neq̄ꝫ attēdens ꝙ diffinitio medicine in ſe includit totā ſciam i generalibus ſūmis: ſed nullū pōt eē q̄ſitū ad qḋ demōſtrationes ordinate vſq̄ in fine reſolutiōis vel cōpoſitionis ipſius q̄ſiti ↄtineāt totā ſciam medicine: ſed indigemus ↄpoſitiōe diuerſoꝝ queſitoꝝ q̄ ſibi nō coordinantur q̄ fit ꝙ nō pōt ꝑticulariter doceri ſub vno ordine nec attēdens ꝙ iſta diuerſa q̄ſita nō ſemp pñt equalr̄ certificari ſed q̄dā ꝑ priora q̄dā ꝑ poſteriora nature: q̄ fit ꝙ nō pōt tradi vno genere doctrine: vñ ⁊ reſultant multi libri ad cōplementū totius ſcie: in quoꝝ quolibet variis ↄuenit vti doctrinis ⁊ ſub diuerſis ordinib⁹. ❡ Propter ꝙ ſciēdū ꝙ ordinaria doctrina nō ē niſi ad vnū q̄ſitū pmū ad qḋ ⁊ ꝑꝑ qḋ oēs demōſtrat. oēs adducte coordinant̄ ſicꝫ pꝫ in exēplo qḋ poſuimus: ſcia aūt tota multa hꝫ q̄ſita diuerſa qbus nō pōt nec vno ordine rñderi nec vno genere doctrine ꝑꝑ cām q̄ dicta eſt. ❡ Ex quo ſequitur ꝙ tota ſcia ex multis ordinarꝫ doctrinis diuerſoꝝ generū ⁊ diuerſoꝝ ordinū ſil' adiſcit̄ ⁊ docet̄ q̄ multitudo q̄ſitoꝝ cū multitudine doctrinaꝝ ſibi rñdentiū iō ſūt vnius ſcie dicenda: q: circa vnuꝫ ſpāle ſubm ſcie ſunt: ⁊ ad vnū finē tendūt. ❡ Credūt aūt aliq ſicut in eoꝝ expoſitionib⁹ repit̄ nō imitari in hoc Haly. qḋ ordinatio capitulorū in ſcia ſiue libroꝝ vel reductio ipſoꝝ ſeu ipſaꝝ ptiuꝫ ſcie ad vnā diuiſionē p̄ncipalē ⁊ generalē q̄ cōtinet oēs ptes: ſicut gen⁹ ↄtinet ſpēs: aut vlr̄ ordinatio ptiū ſcientie ad totā ſciam eſſe genus doctrine: alteꝝ .ſ. ſꝫ qd ē falſum: qm̄ pma diuiſio generalis in ſcia cū ſubdiuiſiōib⁹ ab illa depēdentib⁹ nihil eſt ꝓbās: ſꝫ innit̄ ipſa tm̄ diuerſitati acceptiōis ſubiecti ⁊ ſpērū ⁊ partiū ſubiecti cū diuerſitate ſuaꝝ paſſionū: ⁊ ꝓpea nō eſt dicēda doctrina ſed illud vñ depēdet ordinatio capituloꝝ ⁊ libroꝝ ⁊ vlr̄ oīum ptiū ſcie. ❡ Propterea in hoc nulla eſt diuerſitas īter ſcias oēs. n. ſcia diuidit̄ diuiſiōe pma ↄtinente infinitas q̄ſi ſubdiuiſiōes q̄ oēs ad illā reducunt̄: ſicut in medicina notū ē ⁊ in nālī: ⁊ oēs ſcie ab illa īcipiūt: ⁊ illaꝫ ſuppontūt: ⁊ ita ſequit̄ ꝙ ſolū eſt vnū gen⁹ doctrine qḋ nihil ē. ❡ Exēplū vō cōpoſitiue doctrine ē in oppoſito exēpli qḋ aſſignatū ē reſolutiue. ❡ Si forſan contigit apud aliquē diſcipulū notiora ex qb⁹ ꝓcedit̄ i doctrina ex ↄrio q̄ꝫ ibi ſint aſſignata .ſ. vt ꝙ ibi erat noti⁹ .ſ. medius termin⁹ ad ↄcludēdū q̄ſitū ſit hic poſituꝫ in q̄ōne an ſit inuētū: vt ſi petat̄ illud qḋ erat pmū pñ ſe. putride vel caloris accidētalis h⁹ in corꝑe gñati ad qḋ euentus eſt ꝑ finē reſolutiōis .ſ. an ſit inuētū vt ad diſtēperamentū cōplexionis ſtōi nāle vel extraneū ſit inuētū ⁊ demōſtret̄ id ꝑ ſuū cām qḋ neceſſitate cōcomitat̄ ipm .ſ. q: appetitus nō equalr̄ equat̄ digōni. ſub tēpameto. n. equat̄ ſꝫ in diſtēpamento ad friditatē appetit⁹ ſuparet digōnē ad caliditatē āt eꝫ. Deide ſi dubitat̄ an appetit⁹ ſuper digeſtionē dmōſtrabit̄ id q̄ſitū ſilr̄ ꝑ ſuū cām qḋ de neceſſitate ↄcōitat̄ .ſ. ꝙ nimis cōedit: ⁊ paꝝ digerit: ſi āt ⁊ ad hūc dubitet̄ an ſit inuētū rñdebit̄ ꝙ eſt īuētū q: multitudo crudi hūoris ē īuēta: ⁊ ſi ō hac dubitet̄ an ſit īuēta rñdebit̄ ꝙ ſic: q: opilatio eſt īuēta cū ꝓuētiōe aliaꝝ cauſaꝝ opilatiōis: ⁊ ſi hoc iteꝝ q̄rat̄ rñdebitur ꝙ eſt inuenta: q: ꝓhibitio euētatiōis ⁊ expirationis eſt inuēta ⁊ ſi ħ iteꝝ petat̄ rñdebit̄ ꝙ eſt inuēta q: putredo eſt īnuēta: ⁊ ſi hoc iteꝝ dubitet̄ demōſtrabit̄ īueniri ꝑ inuentionē caloris accidētalis hūidi: ⁊ ħ eſt vltimū cām: qḋ ſenſibilr̄ pꝫ. ❡ Et eſt māifeſtū in ħ quo mō doctrina cōpoſitiua fiat ex cōpoſitiōe īuentoꝝ ſm reſolutionē: oꝫ aūt ⁊ talis cōpoſitio ad hoc vt vere demōſtret ſuper cām aſſumere ꝑ medio tale cām qḋ de neceſſitate ↄcomitat̄ cām ex tali enim ↄuertit̄ argumentū mō p̄dicto. ❡ Non eſt autē difficile exercitatis in arte ſilliſandi ⁊ binis mediꝭ terminis componere ſillogiſmos ⁊ ꝓſillogiſmos ſic adinuicē: ſed qm̄ in ſcietīs ſill. raro ꝓferunt̄ cōpleti ſufficit nobis īuenire mediū terminū tm̄. Scire āt oꝫ qḋ in hac doctrina fuit petitio p̄ncipīi: nā oſtendit̄ aliqḋ ꝑ id qḋ proprie per ipm oſtendit̄: qḋ in libro prioꝝ Ari. petitionem p̄ncipīj dixit eē: ſꝫ forte apud illū cui notius eſt cauſatū q̄ꝫ cā non ↄtingit eſſe petitionem: cū cā nō ſit pñ oſtendendi ſibi cāuſatum hec hactenus de duabus doctrinis.

Nunc de tertia vꝫ. diffinitiōis diſſolutiua plení⁹ exeq̄mur. Dicemus ḡ ꝙ ad q̄ſitū q̄rtū quo q̄rit̄ qd eſt res rñdet̄ ꝑ diffinitionē ⁊ ſcit̄ illud q̄ſitū ꝑ ipſaꝫ ⁊ cū ignotū nō poſſit ſciri niſi ꝑ notū oꝫ ꝓpterea qḋ diffō ſit notior diffinito: ⁊ ex notiorib⁹ compoſita extractio cui⁹ cōpōnis ēt ſit per aliqḋ mediū notius concludens eam nobis. ❡ Sed diffinitiones ſicut dicit pħs in ſecundo poſterioꝝ triū ſunt modoꝝ: quedā. n. ſunt ſicut principia ſcietiaꝝ de qbus

non eſt demonſtratio: ⁊ tales ſunt plerūqꝫ diffinitiōes
apud oēs artifices oīs artis: q̄ ponunt poſitiōes. q. con-
ceſſe vt pn̄ illius artis: vt Ari. ait in lib. p̄dicto. idē ⁊ in
7. thopic. dixit ꝙ nullus aut pauci diffōnē ſyllogiȝant.
ſed oēs ꝙ tale eſt pm̄ accipiūt vt q̄ circa geometriā ⁊ nu
meros ⁊ alias diſciplinas. nā geometria ſupponit diffō
nem triāguli ⁊ circuli: ⁊ arithmetrica diffōnē numeri: ⁊
⁊ ſic de aliis. Et quedā diffōnes ſunt ipſe demonſtratio
nes: pōne tn̄ differentes: ⁊ iſte ſunt mediȷ̄ termini in de-
mōſtratiōibus. Vn̄ ⁊ Ariſt. ait oīs demonſtratiōis pn̄m
eſt qd̄ ȷd eſt. ⁊ tales diffōnes q̄ ſunt medius termin⁹ in
demonſtratione ſunt diffinitiones paſſionū dicentes ⁊
qd eſt paſſio ⁊ pp quid ineſt ſubiecto qualis eſt iſta diſ-
finitio de ira dicēs ꝙ eſt accenſio ſan. ⁊ caloris circa coꝛ
pp appetitum vindicte rei cōtriſtantis. vn̄ demōſtratio
que dat inuentionē paſſionis in ſubiecto ⁊ cām inuētio
nis: que ſimpliciter ⁊ ꝓpꝛie demonſtratio dicta eſt: non
oñdit id niſi per talem diffinitionē paſſionis vt cū oñdit
inuentio tonitrui pp inuentionē extinctiōis ignis i nu-
be. extinctio. n. ignis in nube eſt plurimū diffō tonitrui.
¶ Sicut. n. ꝯtingit in demōſtratiōe abſoluta vt det cāȝ
⁊ inuētionē ſimul. Siľr ꝯtingit in ea vt det inuētionē ⁊
quiditatē ſimul. nā dat inuentionem rei p diffōnē eius:
⁊ erit quodāmō idē demōſtratio ⁊ diffō: ⁊ eſt q̄ſitū quo
dāmō vnū ⁊ idē id de quo q̄rit qd eſt res: ⁊ id de quo q̄-
rit q̄re eſt res. ¶ Sȝ hoc nō pōt fieri niſi vbi diffinitum
nō fuerit manifeſte inuētionis ⁊ diffō eius fuerit nota.
vbi aūt fuerit eōꝛio diffō ignota ⁊ diffinitū manifeſtuȝ
nō poterit demōſtrari ex diffōne. ¶ Dr̄ia vero q̄ eſt iter
tales diffōnes ⁊ demōſtrationes p̄dictas eſt poſitiōe ⁊
oꝛdine. nā cuȝ q̄rit aliq̄s quare eclipſis lune eſt inuenta
r̄ndet demonſtratoꝛ ei q̄ terre interpoſitio ad rectā dia-
metrū inter ſolēȝ ⁊ ipſā facit defectuȝ luminis in ea. cuȝ
aūt q̄ret aliquis qd eſt eclipſis lune reſpondet diffinitoꝛ
alio oꝛdine ponens id pmo qd ibi dicebat vltimo. ſ. qd ē
defect⁹ luminis ex iterpoſitiōe terre ad rectā dyametrū
inter ſolēȝ ⁊ ipſam. Eſt enī adhuc terti⁹ mod⁹ diffinitio
num q̄ ſunt ꝯcluſiones demonſtrationum vel alterius
argumēti: ⁊ iſte dicunt qd ē res tm̄: nō tn̄ quare iueniat
ipſa: ⁊ iſta eſt que in artibus inueſtigatur ⁊ docet extra
hi cū fuerit occulta per res manifeſtas: ⁊ hȝ ſe vt id quo
extrahitur diffinitio ad diffōnes. ſicut argm̄ ad ꝯcluſio
nes. ¶ Vtrū aūt via qua ꝓueditur ad diffinitionē ſit
demōſtratio vel diuiſio vel compoſitio vel aliud. hoc vi
dendū eſt adhuc. ſ. vt ſciamus: ſi via qua extrahit ⁊ con
cluditur diffinitio ſit dicenda ſpēs doctrine oꝛdinarie: ſi
cut via qua diſſoluitur diffinitio ⁊ diuidit ⁊ explanatur
eſt vna ſpecies doctrine oꝛdinarie: aut ſi nō vt ſciamus
quare non. hoc. n. valde neceſſariū eſt iugri. Dicam⁹ er-
go ꝙ non eſt poſſibile vt per demonſtrationē oſtendat:
ſicut Ariſt. dicit. nam demonſtratio eſt ſyllogiſmus: ſyl
logiſmus aūt eſt p medium: ⁊ illud eſt diffō: ſed diffō rei
ꝯuertitur cū re ⁊ predicat de ipſa in qd. opȝ ergo ſi aliq̄s
vult ꝯcludere extremū maius eſſe diffōnē minoꝛi vt me
dius terminus ꝯuertatur cum vtroqꝫ extremo. ita. ſ. vt
medius terminus ſit predicatus de minoꝛi ex via qd eſt
⁊ equaliter ⁊ maioꝛ predicet de medio ex via qd eſt ⁊ eq̄
liter. ſi. n. fuerint in ſyllogiſmo iſte ꝯditiones non ſequit
maius extremū eſſe diffinitionē minoꝛis. Sed ſequit tā
tum ꝙ ſit inuentū ei. Sed ex ōnibus p̄dictis conditioni
bus in ſyllogiſmo ꝯtingit ꝙ fiat petitio eius qd eſt i pn̄-
cipio: nā ſi oñdat ꝙ diffinitio aīe eſt numerus mouens
ſeipſum: ſicut vr̄ Platoni. per hoc. ſ. ꝙ aīa eſt cā vite per
ſe vt dicat qcqd eſt cā vite p ſe eſt numerus mouēs ſeip
ſum: ſed aīa eſt cā vite p ſe. aīa ergo eſt numerus mouēs
ſeipſum: tūc medius terminus eque erit diffō minoꝛis:
vt maius extremū: ⁊ erit vtraqꝫ diffō vna: diuerſaruȝ tn̄
interp̄tationum ⁊ diuerſoꝝ vocabuloꝝ idem ſignifican
tiū. ſi ergo p vnam inueniam diffinitionē oſtendat al-
teram eādē inuentam: cū in vna intelligat altera ⁊ r̄ndeāt
ſibi inuicem equaliter de qōne qd eſt: manifeſtū eſt iam
ꝙ oſtenditur idem per ſeipſum: ⁊ ita petitur queſitū pri
mum. ¶ Ex his ergo vr̄ ꝙ non eſt poſſibile demonſtra
ri ſup diffinitionē. ¶ Syllogiſmo ēt ipotetico nō vr̄ ex
trahi poſſe diffō cū fuerit ignota: ſicut. n. dicit phs q̄nē-
admodū in ꝯrijs ſepe diffōnem venātes dicimus: ſi diffi
nitio ſanitatis eſt diſpoſitio faciens actionē: tunc ēt diffi
nitio egritudinis eſt diſpō nocens actioni. Sed diffō ſa
nitatis eſt illud: ergo egritudinis erit hoc: qm̄ qui ince-
dit hac via in inuētiōe diffōnis eſt petēs qd eſt in princi
pio. ppea q2 eius intentio eſt ꝙ ſcīa in diffinitionibus ꝯ
rioꝛum ⁊ ignoꝛantia in ipſis eſt ſm̄ vnū modū: q2 oſten
dit aliq̄d per id qd per ipſuȝ oſtendit: qd eſt petitio diffi-
nitionis: ⁊ ſi foꝛſan diffinitio vnius ꝯrioꝛuȝ eſſet notioꝛ
aliq̄n: non accideret hoc in omni loco. ⁊ pp hoc qui po-
nit ꝙ per diffinitionem inuenitur diffinitio ſemper ⁊ in
omni loco contingit iam ꝙ petat diffinitionem. ¶ Nec
etiam ꝯtingit ꝙ extrahatur diffinitio per inductionem:
eo ꝙ in inductione oſtenditur ꝙ res inuenitur rei dictio
ne predicatiua. diffinitio autem eſt dictio expergefaciens
de ſubſtātia rei cōditionalis in executiua nō p̄dicatiua.
iam ergo pȝ ꝙ nec ſyllogiſmo cathegoꝛico nec hypoteti
co pōt oñdi diffō: nec ēt inductiōe: ita. ſ. ꝙ diffō ſit exiſtē
tis argumētis ꝯcluſa velut ꝯcluſio de neceſſitate ſequēs p
illud qd dictū eſt. ¶ Reſtat ergo inq̄rere mō vtrū p viaȝ
diuiſiōis ſit poſſe inuenire diffōnē. dico ergo ꝙ Ariſt. in
2. lib. paſſe. dicit ꝙ via a diuiſiōe nō eſt pficiēs vt īueniat
ex ea aliq̄d ignotū. nedū ꝙ inueniat diffō: ſicut ipſe idē
dixit in p2ioꝛibus. nam nō oȝ ꝙ ibi deducat ſicut ex via
ꝯceſſionis. Sed ꝯcluſio ex via qua ſequit de neceſſitate
ex aliq̄bus que ꝯceſſa ſunt. nā ſi volumus oñdere ꝙ hō
eſt animal ambulās duos pedes hn̄s ex diuiſiōe tūc nō
eſt alius modus q̄ȝ iſte vt dicimus. hō aut eſt aīal: aut n̄
eſt aīal: ⁊ cū ꝯcedit nobis ꝙ eſt aīal ꝓcedimus ⁊ q̄rim⁹.
ſi eſt ambulās: aut nō ambulās: ⁊ cū ꝯcedit nobis ꝙ eſt
ambulās dicimus poſt illud ꝙ eſt hn̄s duos pedes aut
multos pedes: ⁊ cū ꝯcedit ꝙ hȝ duos pedes aggrega-
mus oīa ꝯceſſa nobis ⁊ dicimus ꝙ homo eſt aīal ambu
lans duos pedes hn̄s: ſed hoc nō eſt aliud p̄ter ꝯceſſa.
cū opoꝛteat ꝯcluſionē eſſe aliud ab his q̄ ꝯceſſa ſunt ex
q̄bus ſequitur. ¶ Adhuc ēt in p2ioꝛibus dixit ꝙ in di-
uiſione q̄n conamur p eam oñdere aliqd ignotū ſit peti
tio: vt quū dr̄ hō aut eſt rōnalis aut irrationalis: ſed nō
irrationalis. ergo rōnalis: petit. n. hmōi ineſſe rationa-
le ppea q2 hominem nō eſſe irrationale nō oſtēdit niſi p
hoc qd eſt ratione vtens. ⁊ qd eſt rōne vtens eſt rōnale.
ergo qd ponitur vt pmiſſa oñdit ex ꝯcluſione. ¶ Sȝ tn̄
ſicut dicit Ariſt. ⁊ ſi via diuiſiōis nō ſit q ſyllogiſmi: eſt
tn̄ vtilis in ſyllo. naȝ cuȝ pmittit diuiſio ꝙ hō aut eſt aľ:
aut nō aľ. deinde ſi eſt aľ non euadit qn ſit greſſibile aut
nō greſſibile. deinde ſi eſt greſſibile nō euadit qn ſit bi-
pes aut multipes: deinde oñdit p ſyllm ꝙ eſt aīal ⁊ non
nō aīal: ⁊ ꝙ eſt greſſibile ⁊ ꝙ eſt bipes ⁊ n̄ nō greſſibile
neqꝫ multipes aggregat nobis hoīs diffinitio ex his ſyl
logiſmis. ¶ In venatione ergo q̄ditatis ſicut dicit phs
accipiēda ſunt q̄ ſp inſunt rei. extēdunt aūt in plus: nō
tn̄ extra gn̄s. dico aūt in plus ⁊ extra gn̄s vt trinitati in-
eſt ens qd extra nūerū: ⁊ ineſt multis. in plus aūt ⁊ itra
gn̄s vt trinitati ineſt imparitas. ⁊ extēdit in plus: q2 ⁊ q
nario ineſt: nō tn̄ extra gn̄s. nihil. n. extra nūeꝝ ipar eſt.
¶ Accipiēda aūt ſunt talia vſqꝫ ad hȝ ꝙ ſufficiat. ſuffic
aūt cū vnūqdqꝫ ſit in plus: oīa aūt ſil nō i plus accipiā-
tur ēt q̄ p̄dicant in eo qd qd eſt ⁊ oꝛdinet qd pm̄ ⁊ qd ſe
cundū: vlius. n. paruo vt ꝙ trinitati ineſt numerus ⁊ ꝙ
impar

impar primū ⁊ nō menſurari numero: neqꝫ compōi ex
numeris: hoc enim totū iam trinitatis eſt diffō. ¶ Uti
les aūt ſunt diuiſiões ad ſic ꝑgredi ſicut dicit Ari. ma
xime tñ qñ genera que diuidunt ſunt nota in eſſe rei de
qua predicant: ⁊ qñ fuerit diuiſio in qua nō cadit error:
vt q2 ſit in differentias primas in quas incidit oē quod
eſt in gñe: ⁊ nō in inferiores. vt ſi diceret ſi eſt aial aut ē
rōnale aut eſt diuiſum pēnis. non .n. in hec oē aial inci
dit ſed rōnale tñ ⁊ volatile. ⁊ q2 ſit diuiſio in dñias eēn
tiales non in accidentales: vt ſi diceretur. aial aut eſt ſa
num aut eſt egrū. nā per talē diuiſionem huius generis
non inuenitur diffinitio hoīs. qñ ergo cōceditur q̄ gñs
diuiſum eſt inuentum rei cuius q̄ritur diffinitio ⁊ nō er
ratur in diuiſiōe ⁊ trāſitu donec pueniatur ad ſpēꝫ cuius
ītendit diffō. tūc erit diffō ꝑ viā diffōnis ex neceſſitate:
ꝑꝑ qd̄ ſcia pueniens ex ea ꝑ hunc modū neqꝫ eſt ex ſyl
logiſmo: neqꝫ ex ſpecie ꝑueniēte ex ſyllo: ſed ſumilatur ī
aliquo: quā ſilitudinē nō eſt opus hic referre. ¶ Sic er
go vr̄ ꝑ diuiſionē diffōnē inueniri poſſe. Boe. hoc quo
qꝫ innuit in libro diuiſionū. cū dicat q̄ in eodē diuiſiōis
⁊ diffōnis rō verſatur. nā diuiſionibus inuentis vna cō
ponitur diffō. ¶ Ars quoqꝫ diffiniēdi ſm ipſum eſt vt
ꝑpoſita ſpecie diffiniēda ſumatur genus eius ⁊ diuida
tur ꝑ dñias ſuas primas: ⁊ adiungatur vna earum q̄ de
ſpecie p̄dicatur generi. ⁊ videat ſi equetur ſpēi: nā ſi eq
tur hoc erit eius diffinitio cōpleta. ſi nō: tūc diuidat dif
ferentia in alias ſuas pmas: ⁊ addat p̄dictis illud qd̄ p̄
dicatur de ſpecie. ⁊ aſpiciat iterꝫ ſi equat. naꝫ ſi nō. tunc
fiat hoc iterꝫ ⁊ iterꝫ donec equetur. Et vr̄ diffinitio non
aliud q̄ꝫ cōpoſitio diuiſoꝝ. ⁊ ꝑꝑ hoc Ariſt. in principio
de aīa. dicit q̄ cum manifeſte contingit q̄ aliquis vnus
modus eſt cōis quo inquirimus in vnoquoqꝫ qd̄ ſit q̄
rendum eſt q̄s ſit ille modus verū ex priorib⁹ vt demon
ſtratio ſicut Auer. dicit in cōmē. Hyp. voluiſſe. an ex po
ſterioribus ſicut ꝓcedit diuiſio ſicut dicit Plat. ſenſiſſe:
aut ſit aliqua via ſicut collectio diffinētiū ꝑ diuiſioneꝫ
inuctoꝝ: ⁊ cōpoſitio coꝝ ſicut dicit Ariſt. velle. ¶ Ur
ergo gñs doctrine: quo inuenitur diffinitio: via diuiſio
nis cū collectione ⁊ aggregatione diuiſoꝝ donec eque
tur ei qd̄ intēditur diffiniri. ¶ Quāuis aūt videatur ꝑ
viā diuiſiōis melius q̄ꝫ ꝑ aliquā aliā viā extrahi diffini
tio tñ adhuc accidit dubiū in hac via ſicut dicit phs: ꝑꝑ
qd̄ dubiū non vr̄ neceſſario extrahi diffō ex diuiſiōe. nā
non ſequitur cum predicatur de hoīe q̄ eſt aial predica
tione ſeparata: ⁊ q̄ eſt greſſibile predicatiōe ſeparata: ⁊
bipes ſimiliter q̄ verificantur hec predicatiōe cōiūcta:
ſicut dictum eſt in lib. per hiermenias: q2 de hoīe verifi
catur ſeparatim. q̄ eſt muſicus ⁊ q̄ eſt bonus: ⁊ nō ſeq
tur ꝓpterea q̄ ſit bonus muſicus coniunctim. ¶ Nō
remanet ergo hic aliqua via qua oñdat diffō ex neceſſi
tate: ſicut oſtenditur occultū per manifeſtū. igit via inq
ſitionis diffōnis non eſt aliqd̄ gēus doctrine ordinarie
ſtricte accipiendo doctrinā: ideoqꝫ Gal. hoc cōſiderans:
videns ēt diffōnes pleriqꝫ eſſe ſicut principia in oībus
artibus ſuppoſita nō dixit eſſe genus doctrine quo dif
finitio inueniat: ſed poti⁹ expoſitionē ⁊ diuiſiōem diffō
nis ſic ſuppoſite appellauit gñs doctrine. ¶ Et Ariſt.
de h̄ genere doctrine nequaquā mentionē feciſſe vr̄: eo
q̄ h̄ genus doctrine nō videt aliqd̄ ignotuꝫ declarare ꝑ
notū: ſicut ex cōcluſione. vnde nec eo vtimur ad ꝑticu
laria q̄ſita ſcīe declarāda ſicut alijs duobus. ſed vtimur
eo ad tradēdam ſciaꝫ totā ſub vno ordine ſimul: imo ad
numeranda capitula ſcientie generalia vt habeat per id
aliqua memoria totius ſcientie. nam habitis vl̄ibus ca
pi. faciliter habet homo progreſſum ad particularia ca.
facileqꝫ memoriam eorundeꝫ: ⁊ ꝓpter hoc ſubtiliter in
ſpiciendo pōt dici q̄ vtimur eo ad memorandū ⁊ nō ad
docendū vel diſcendū: ex quo ⁊ rōnabiliter nec ſibi viſū
eſt eſſe genus doctrine. Aut fortaſſe q2 nō vr̄ eē alius
modus diffōnis venatiuus quē Ari. dixit eē diuiſioneꝫ
vel diuiſoꝝ cōpoſitionē q̄ꝫ modus diffōnis expoſitiuus
⁊ ſub illo ipm cōprehendat. nā hic ēt diffōnis modus di
uiſiuus dr̄. nā aſſumit diffō ⁊ diuidit ī genus ⁊ dñias: ⁊
vnaq̄qꝫ dñiaꝝ diuidit ī ſua ſignificata: ⁊ vnūqdqꝫ ſigni
ficatū ī ſuas ſpēs vſqꝫ ad q̄ndā terminū in deſcēdēdo vſ
qꝫ ad ſpāliſſima: neqꝫ ꝓſeq̄ndo vnūqdqꝫ q̄ꝫtū ꝓtigit. ſic
ḡ eſt diffōnis ꝓpō ex diuiſis ſic diffōnis expō. ⁊ ſilr̄ et di
uiſio: ⁊ ita vr̄ vna eē vel ꝯſilis via. Gal. vo hāc potius di
xit eē gen⁹ doctrine. ſ. diuiſionē diffōnis q̄ꝫ ei⁹ inueſtiga
tionē: q2 cū diffōnes pleriqꝫ ſint ſuppoſite in ſcientiis ſi
cut pncipia nō idigēt inueſtigatiōe ſed explanatiōe. Exē
plū aūt ꝯueniēs huic doctrine eſt illud qd̄ hēmus ꝓcu
lis in h̄ li. ⁊ vt aſſumat diffō medicine aut alicuius alia
rū ſciaꝝ: ⁊ diuidat ſicut ſupra diximus: ⁊ declaret oē id
cuius intellu indiget in vnaquaqꝫ ptiū. ita tñ q̄ ex gña
libus ſūmis nō declinet. patebit aūt ⁊ hui⁹ doctrine or
do ex ordine partiū diffōnis: que talē hꝫ ordinē in expo
ſitione: qualē hñt in eſſentiādo diffinitū: ubi aūt rect⁹ or
do eſt vt āponat vl̄ius minus vl̄: ⁊ pncipalius minus
principali: q̄. n. pncipali⁹ ⁊ vl̄ius ꝓus locabile. ¶ Hec
ḡūt oīa ⁊ ſi ad medicinā ſupflua ſint: tñ hec ſunt viſa hñ
dici ad excuſationē Gal. q nō poſuit diffōnis venatiuaꝫ
⁊ ꝯcluſiuā eē gen⁹ doctrine: ſed magis diffōnis expoſiti
uā: ⁊ q hāc doctrinā vr̄ adinueniſſe ⁊ cognouiſſe dictis
Ari. addēs cā quā ⁊ ſi Ari. ꝑteriuit non ſine cā ſicut di
ximus fuit. ¶ Jā ḡ manifeſtū ē quō tres ſūt doctriē or
dinarie: ⁊ q2 tñ tres ⁊ q̄ ſit vnaq̄qꝫ illaꝝ. ¶ Alij āt mo
di docēdi q vt oꝫ rē occultā ꝑ manifeſtā ōclarāt: aut nō
ſūt dicēdi doctriē: aut nō ordiarie ꝑꝑ id qd̄. ſ. dictū eſt.

¶ Appellare autē lꝫ hm̄ōi doctrinam non
ſolū termini diſſolutionem: ſed ⁊ aptionem
vt q̄dam nominauere: aut reſolutionē aut
diffinitionem aut vt alij quidam explicatio
nem aut expoſitionem vt alij.

¶ Cū declarauit tres eē doctrinas ⁊ elegit vnā ear. ſ. Cō. 3.
diffōnis diſſolutiuā quā intēdit in hoc libro tradere me
dicinā: oñdit diuerſitatē nōīum: qb⁹ pōt appellare hec
doctrina ſicut ab antiqs accepit hoꝝ nōium diuerſitatē
⁊ dixit. (appellare āt ⁊c.) .i. appellatio huius doctrine: cuī
nūc inſiſtimus pōt eē his .l. varijs noīb⁹ q̄ ponūtur ī tex.
¶ Hec aūt nōia ficta ſunt ad paꝝ diuerſas lectiones. ⁊
ꝑꝑ h̄ ſūt q̄ſi ſinonima. ¶ Sꝫ qd̄ ex eis magis cōpetit ei
eſt hoc. ſ. q̄ noīet diuiſio diffinitionis: ꝑꝑ hoc qd̄ dictuꝫ
eſt ſupra: q2 ſicut diuiſiōe inueſtigatur diffinitio ſiue ꝑ
prius diffinientia. ſic diuiſione in diffinientia ſeparat.

¶ Conati ſūt ergo quidā herophilorū hu
iuſmodi facere doctrinā quēadmodū eracli
tes eritheus. Conati ſūt ⁊ eaꝫ que eſt ſm cō
poſitiōem: ⁊ ipſi herophili ⁊ quidam eraſi
ſtratorū atheneus attalenſis ſic. Nullus tñ
ante nos ſcripſit eam que ex finis notiōe in
cipit. Ex qua oēs artes cōſiſtūt ſm rōnem:
ſed illam quidem alibi ptranſiuimus.

¶ Quū manifeſtauit doctrinas oſtēdit q ex antiqs me Cō. 4.
dicis qua ſpecie doctrine tradiderūt medicinam: ⁊ qui
non. ⁊ dicit. (Conati ſunt ⁊c.) .i. quidā de ſecta herophi
li conati ſunt tradere medicinā ſub hm̄ōi doctrina. quā
tot noībus vocari dixit: q qdē eſt termini diuiſiua: ⁊ mo
dus iſte loquēdi: q2. ſ. dic eos conatos eē. ſignificat q̄ nō
ſufficiēter ſb illa doctria tradiderūt medicinā: qd̄ ꝯtigit

aut q: optimá diuiſionem q̄d eſt eſſe medicine dicētē non ſufficiēter poſuerūt. aut q: omiſerūt explanationē eius ad aliquā partē vel partiū pteꝫ: aut q: in ipſaꝝ declaratione peccauerint: q̄ ſi forte nō peccaſſent excuſaſſent ꝯ. ſicut dicit Gali. ſup hac doctrina. ¶ Deinde dic̄ (Conati ſunt ⁊c̄.) .i. conati ſunt ⁊ ſeq̄ces herophili. ⁊ q̄dam de ſecta heraſiſtratis atbaleus athenienſis tradere medicinā ſub doctrina cōpoſitiua. ¶ Dicit Gali. ſup iſto loco q̄ in hac doctrina ſuit inceptio ex ꝓncipijs medicine: ⁊ cōponit̄ ⁊ extrahit̄ ꝑ cōpoſitionē totū q̄d eſt neceſſariū in medicina. ¶ Sed iſte ſermo nō eſt verus: nā intētio eius eſt q̄ ex principijs medicine demōſtret̄ i hac ſcientia q̄cq̄d poſterius ē ꝓncipijs. ⁊ hoc appellat cōpoſitionē: cū iſta ſit reſolutio ſicut ꝑmōſtrauimus ⁊ ſignū q̄d hec fuerit ſua intētio: ē q: dixit in ꝯpoſitiua doctrina fieri demſtrationē pp̄ q̄d. cū Ari. in analeticis dixit eā fieri in reſolutiua. pp̄ q̄d Ari. vocauit librū ſuū librū reſolutiuoꝝ: ⁊ vt breuiter eſt dicere hic hō v̄itatem pturbat. neſcio. n. q̄d intelligat ꝑ ꝓncipia medicine. ſi. n. i exēplo q̄d attribuit reſolutiue doctrine. diuideret medicinā i ꝑtes eiꝰ ꝑmas. ſ. i theoricā ⁊ practicā: ⁊ nō i ꝑtes ꝑtis q̄ ſūt ꝯſeruatiua ⁊ curatiua: tūc inueniret ſ̄ꝫ opinionē ſuā q̄ ēēt reſolutiua inciperet ex ꝓncipijs medicine: q̄ ipſe q̄dē attribuit ꝯpoſitiue. nā theorica circa multa ꝓncipia medicine verſat̄. ¶ P. ſic diuidendo ⁊ ſubdiuidēdo ſciaꝫ eſt deuenire ad eā q̄ ſūt medicine vltima nō ad ꝓncipia ſic vult hō iſte: ex q̄bꝰ vltimis q̄ medicinā diſcamus: īpoſſibile aut difficile v̄r. ꝯſurgit aūt totus hic error q: ignorat ꝓncipia ſciaꝝ eſſe ꝑmas ꝓpōnes ꝯceſſas in ſcientijs quaſi maximas ⁊ ꝑmas dignitates: ex q̄bꝰ ꝯclōnes ꝓbāt̄ur. Et q: credit doctrinā dici ordinariā ex eo q̄ cā ſit ordinis ꝑtium ſcīe: nō q: ſeruet ordinē in extractiōe q̄ſiti. ¶ Et declarat̄ error eius ex h̄ q̄ multi in tradēdo ſciās ſubꝰ doctrinis vtunt̄. Sed ordinē partiū ſcīe non ſilem ſeruāt. ¶ Dicemus ergo q̄ in cōpoſitiua nō oſtendunt̄ poſteriora ex ꝓncipijs: q: hec eēt demōſtratio pp̄ quid: que reſolutiue ꝓpria eſt: ſed potius ecōuerſo. ꝓncipia ex poſteriorbꝰ declarant̄ ꝓncipia. ſ. eoꝝ q̄ querunt̄ in ſcientijs: ⁊ hec demōſtratio d̄r q: ſicut iā expediuimꝰ. Deīde dixit (nullus tñ ⁊c̄.) .i. Sed añ tp̄a noſtra nullus tradidit medicinā ſub genere doctrine reſolutiue. ⁊ h̄ intēdebat̄ cū dixit (q̄ ex fiuis notione incipit in reſolutiua enī doctrina hō incipit doceri ex fine noto. Cū. n. deuentus fuerit ꝑ reſolōnem ad aliquē finē notū: tunc iam apparet dubitatum ꝑmum: ⁊ nullo mō prius ſicut diximus. ¶ Deinde dixit (ex qua ⁊c̄.) .i. ex qua extrahit̄ q̄ſitū in oī arte ꝑ viā rōnis. i. ꝑ cām: ⁊ hoc intēdebat̄ cū dixit (ex qua oēs artes ſ̄m rōnē ꝯſiſtūt) ⁊ eſt alia tranſlatio planior in hoc loco. nā vbi hoc h̄ꝫ conſiſtunt: illud h̄ꝫ extrahunt̄. expono aūt rōnē per cām: q̄m illa ꝑ excellentiam rō ⁊ demōſtratio d̄r inter oēs que dat cām ſicut diximꝰ: pp̄ quod cū ſepe petimus nobis dari cām alicuius rei dicimus oñdere rōnē huius: talis aūt ſpēs demōſtratiōis eſt que fit in reſolutiua doctrina. ¶ Jnq̄t. n. Gal. in fine huius libri in numeratiōe ſuoꝝ libroꝝ volēte artē medicine ſ̄m rōnem extrahere exerceri oꝫ in li. ſuo: q̄ē de demōſtratione ꝯſtituit: ex quo manifeſte innuit reſolutiuā doctrinā nihil aliud q̄ꝫ demōſtrationē eā eē. ſ. q̄ abſolute demōſtratio dicit̄. vnde ⁊ verificatur noſtra expoſitio quā ſuperius induximus in doctrinis. ¶ Sed hāc doctrinā dicit Gal. ſe exercuiſſe alibi ſicut in varijs lib. ſuis: ſicut eſt ſcrutantē videre: ⁊ hoc intēdebat cū dixit (ſed illā q̄dē alibi ptrāſiuimus). Cā vero pp̄ quaꝫ antiquoꝝ nullus ī medicina tradēda vſus fuerit iſta doctrina: q: i alijs ſciētijs nō dubitamus phōs q̄ ꝑceſſerūt. ꝯ. ſicut Ari. ⁊ alios ipſa vſos fuiſſe: ē q: hec doctrina valde difficilis: ē cōpoſitiua: facilius. n. ē videre q̄ hō habeat

feb. q: h̄ꝫ ea q̄ ꝯſueuerūt ꝯcomitare fe. q̄ ſunt dolor capitis ſitis: pulſus ſpiſſitudo ⁊ incenſio coloris vrine ⁊ ſimilia: q̄ꝫ diſcernere pp̄ quid h̄ꝫ feb. q: h̄ꝫ putredinē calefacientē. ¶ Antiqui aūt quaſi rudes ⁊ primi ſcriptores de medicinalibus a ſenſibilibus inchoantes: ⁊ a poſteriorbꝰ deuenerūt in nō ſenſibilia ⁊ ꝑora inſipientium enī ⁊ rudium eſt a poſterioribus in priora deuenire: vñ q̄dam ex antiquioribus eorum ſola accidentia que in egro ſenſibiliter ꝯprehēderūt: ⁊ q̄ eger ſibi manifeſtauerat mādauerunt libris: tñ ab eis numerātes egritudines illius mēbri. iiij. ⁊ illius. x. ⁊ ſic inde: ſicut Hypo. refert in li. de regimie acutaꝝ egritudinū. ⁊ Gal. in cōmēto eiuſdē. ¶ Ois igit̄ ars ſicut dicit ꝓnceps i ſua metaphy. i exordio ſuo ē cruda ⁊ imatura: ſed maturatur poſtea. deinde decoquit̄ paulatī ⁊ ꝑficit̄ ⁊ tales dicit fuiſſe ſciam ꝑmitus apud antiquos grecoꝝ. ¶ Et l3 Gal. ea q̄ in medicina q̄runt̄ viſus fuerit ex eā demōſtrare ſicut eſt videre in libro ſuo ō morbis ⁊ accñtibꝰ. de nūero egritudinū. ⁊ in tertio de creticis diebus: de cā dieꝝ creticorū: ⁊ in multis alijs q̄ſitis in medicina: ſcia tñ medicine ⁊ viſ ſcia nālis: ⁊ quecūq̄ ſub illa plus vtit̄ in ſuis queſitis demōſtratione q: q̄ꝫ demōſtratione pp̄ quid: pp̄ debilitatē noſtre cognitionis. que circa ſimplr̄ ꝑora ⁊ manifeſtiora nāe ita ſe h̄ꝫ ſicut occulus noctucoracis ad lucem dici. ¶ Adhuc aūt cū medicina ſit applicabilis ad opus: opus aūt oē circa ſingularia ⁊ ſenſibilia opꝫ q̄ ab hijs que ſenſibus ſubiacent certificent que a ſenſibꝰ ſunt remota: hec aūt ſunt accñtia ⁊ poſteriora nā: quare etiaꝫ nālior eſt medicine demonſtratio: q: vel doctrina ꝯpoſitiua q̄ꝫ demonſtratio. ꝓpter q̄d vel doctrina reſolutiua. ¶ Adhuc aūt magis ꝓpriū v̄r eē medici oñdere egritudinē ineſſe corpori ꝑ ſigna ⁊ accñtia comitantia egritudinē: q̄ꝫ ecōuerſo ꝑ egritudinē ⁊ cām oñdere effectus q̄ ſequunt̄. nā egritudo ⁊ cāe eius pleruq̄ ſunt occulte: q̄ nō niſi ꝑ ſignificationes accñtiuꝫ comꝓhendunt̄ vt ait ꝓnceps: nedū q̄ oſtenſionis alterius principium ſint. ¶ Poſtea nō eſt medici ꝑ notitiā morbi q̄ ſit apud eum deuenire in cognitionē accñtiū ⁊ effūm ꝯſequentiū: q̄m eius cognoſcere eſt ad opus ⁊ pp̄ opus: operatio autem eius nō eſt futura ꝓncipalr̄ poſt cognitionē circa accñtia q̄ ſequunt̄: ſed circa ipſoꝝ cās ⁊ cāꝝ cās: q̄bꝰ remotis ipſa remouent̄: pp̄ hoc plus intēdit ꝑ hoc illa q̄ꝫ ecōtra. ¶ Hoc aūt et Gal. ſenſiſſe v̄r in tertio de criſi. vbi redarguit aſclepiadē qui volebat ſibi aſſignari cāꝫ de ꝓncipijs medicine: quoꝝ ſcia ſiue cā in ſcīa nāli querenda eſt: pp̄ q̄d dicit ei Gal. melius eēt vt tu iudicares de ꝓncipijs ecōtrario q̄ꝫ intēdiſti. nā melius eſt cuꝫ tu videas operationes mirabiles valētes ad illa ꝓncipia vt verificet̄ apud te ex illis eē illoꝝ ꝓncipioꝝ. Si ḡ videamus operatiōes ex talibꝰ ꝓncipijs medicine eē bonas ⁊ veras credēdū eſt illa ꝓncipia eē bona ⁊ v̄a: verificatio ḡ artis: ſicut Ga. ibi dicit. currit cum ꝯrio vie inuētiōis ⁊ ꝓceſſionis eius. nā verificatio eſt ex operibus ꝯſequentibus ꝓncipia aliq̄ ſuppoſita: ⁊ facit demōſtrationem q: ꝓceſſio aūt eſt ex ꝓncipijs ꝯcludētibꝰ tales operationes ⁊ tales effectus: ⁊ facit demōſtrationē pp̄ quid. deinde d cit Ga. ibi: ⁊ tu q̄dē non es auſus cōprehendere ſcias ꝓncipioꝝ cū demōſtratione: q̄ꝫ tu poſſis ꝯſeq̄ ramos ſcie: ⁊ vult per ramos effūs ꝓncipioꝝ. ¶ Et l3 Ga. q̄ñ dicit q̄ ſufficit medico ꝓbare ꝓncipia ex hijs q̄ ſequunt̄ illa loq̄t̄ de ꝑmis ꝓncipijs medicine que ſunt in ſcia ſua ſuppoſita nō ꝓbata: cū negātibus: que nō h̄ꝫ medicus diſputare: ſed nālis tñ vult illud idē poſſe ſufficere medico ſuis queſitis. ſ. q̄ demōſtret̄ illa ex poſterioribus ⁊ ſeq̄ntibus: ⁊ non ex ꝑoribus: vnde ⁊ infra dictum ē ab Gali. medici ſpeculationē nō trāſcendere ſenſū. ex hijs. n. q̄ apparēt ſenſibꝰ q̄ ꝓba ſunt poſteriora nāe ꝯcluduntur q̄ ſenſibꝰ ſūt ignora

que ſunt

q̄ue ſunt priora nã: nos aũt hoc clarius faciemus cũ ad
locũ puenerimus: vbi hoc dixit Hali. Nõ lateat aũt nos
q̄ ſepe ↄtingit: q̄ ex effectibus ⁊ ↄcomitãtibus: q̄ ita po
ſteriora ſunt oñdit inuentio cãrum ⁊ puenit p illa in co
gnitionẽ eaꝝ: quibus cognitis ſicut in libro analeticoꝝ
dr̄ poſſibile eſt inferre ↄcomitãtia: ⁊ poſteriora ex ipſis
cãis ſuis. qñ. ſ. medius terminus ↄuertibilis fuerit cum
maiori facto de medio termio maiori ⁊ de maiori medio
vt in hoc exẽplo: cuius lumẽ creſcit paulatim in figura
lunari eius figura ẽ ſperica: ſed lumẽ lune creſcit paula
tim in figura lunari: ergo luna ẽ ſperica. In hac ergo de
mõſtratõe q̄ ẽ demõſtratio ſup inuẽtionẽ tm̃ augm̃ lumis
paulati ſub figura lunari qd̄ eſt medius termin⁹ ad oſtẽ
dẽdũ ſpericitatẽ eſt cãus ſpericitatis. nõ eſt ergo impoſſi
bile neq̄ꝫ difficile cognito q̄ ſpericitas eſt cã augmẽti lu
minis ſub hac figura: ſi fiat medius terminus maior ⁊
maior medius: ⁊ ↄcludat tale augm̃ lumis ex ſpericita
te hoc mõ. qd̄ ẽ ſpericũ eius lumẽ creſcit ſub hac figura
paulati. Sꝫ luna ẽ ſperica: ḡ ei⁹ lumẽ creſcit paulati ſub
hac figura: ⁊ hec demõſtratio eſt ſup: quare eſt tale cre
mentũ lumis paulatim ſub hac figura inuenitur: ⁊ reddi
tur cã eius q̄ ẽ ſpericitas. ¶ Sepe ergo ẽ in ſciẽtijs phy
ſicis hac ↄuerſiõe pcedimus vt in medicia manifeſtũ ẽ
nã frequẽter ex accñtibus ⁊ ſignis declarat̃ inuẽtio egri
tudinis ⁊ eſſe egritudis: qbus cognitis ⁊ ſcitis inuẽtori
p illa tanq̄ꝫ p poſteriora reoſtẽdit̃ inuẽtio illoꝝ accñtiũ
ex egritudine ⁊ cã ſua tã q̄ꝫ ex cauſis ſuis: ⁊ ita contingit
vti ambabus doctrinis ſimul. cũ aũt media nõ ↄuertun
tur illo mõ: ⁊ eſt notius qd̄ eſt nõ cã: ſed ſignũ: demon
ſtrabit̃ q2 tm̃: ⁊ nõ ppter qd̄: ſicut dicit philoſophus.

¶ Hic vero diffinitiuã faciemus doctrinã.
Que quãtũ relinquitur ab ea que ſm̃ reſo
lutionẽ fit: ⁊ dignitate ⁊ rõne: tm̃ abũdãs ẽ
ad cõprehẽſionẽ totius artis ⁊ memoriã eo
rũ que ſm̃ partẽ. Facile. n. memorabilia ſũt
ſatis ex termini diſſolutiõe oĩa: eo qd̄ conti
neat in ſe toti⁹ artis capitula optimus termi
nus quẽꝫ ⁊ ſubſtãtialẽ quidã noĩant: ecõtra
rio diuidentes his quas notiões appellãt.
Illi quidem ab accñtib⁹ diffiniũt reb⁹: hi ve
ro a ſubſtãtia ipſa cõſtituuntur.

¶ Cũ dixit ſe vſum fuiſſe doctrina reſolutiua in alijs li
bris ſuis. oſtẽdit q̄ hic vſurus eſt ꝑeminentiã vtriuſque
ad alterã aſſignãdo: ⁊ dicit. (Hic vero ⁊c̃.) i. Sed hoc li
bro doctrinã faciemus diffinitiuã: que qdẽ diffinitiua n
dr̄ vel q2 diffinire doceat: ſeu nobis ipſam ↄcludat: vl̃ q2
ſemp diffiniendo pcedat: ſed q2 diffõnẽ ſcie docẽde pro
poſitã in diffinictia diſſoluit: ⁊ vnũquodq̄ꝫ diffinientiũ
ad ſuas ptes ⁊ priũ ptes explanat. Cõpoſitiuã autẽ do
ctrinã ſe exercuiſſe nõ dixit. aut q2 non fuerat neq̄ꝫ ma
gnũ neq̄ꝫ mirabile: aut q2 ipſe plus in libris ſuis conat⁹
eſt cãm reddere in oĩbus q̄õibus medicie: ⁊ ex cã ipſas
extrahere: nec ſufficit ei ſcire: qm̃ ſic erat niſi ſciret qua
re ſic eẽt. Cauſe. n. excogitatio in morbis ⁊ in alijs cura
tiõis ſemitã notã facit. Deinde cõparauit hanc diffiniti
uã doctrinã quã dicit hic ſe facturũ reſolutiue ſm̃ ꝑemi
nẽtiã vtriuſq̄ꝫ ad alteꝝ in diuerſis. ⁊ dixit. (Que quan
tũ ⁊c̃.) q̄ diffinitiua q̄ꝫtũ ſupat̃ a reſolutiua in rõne ⁊ di
gnitate: ⁊ hoc intẽdebat cuꝫ dixit (q̄ q̄ꝫtũ relinquit̃ ⁊c̃.)
tm̃ eſt ſupans ipſam reſolutiuã in cõpendio breuiatio
ne totius artis: ⁊ hoc intẽdebat cũ dixit. tm̃ ẽ abũdãs ad
ↄprehẽſionẽ ⁊c̃. q̄ alia trãſlatio declarat: cũ dicit (tm̃ ſu
pfluit ei) in hoc q̄ aggregat totã artẽ. ¶ Deinde dixit.
(Et memoriã ⁊c̃.) ⁊ tm̃ eſt ſupans in memoria pticula

riter tractatoꝝ in ſcia: ⁊ hoc itẽdebat cũ dixit (eoꝝ q̄ ſꝫ
partẽ.) Reſolutiua qdẽ. n. ſupat oẽm aliã doctrinã in rõ
ne ⁊ dignitate. ſupat. n. in rõne in cãe reddit. õe. ſola enĩ
hec oñdit queſitũ p cãm que potiſſima eſt demõſtratio:
⁊ hac de cã ſupat ẽt in dignitate. dignitas. n. eius ſup ali
as eſt: q2 ex ea reſultat in diſcipulo ſcia certa: cũ ſit p cãꝫ
ex alijs aũt nõ ſic: vt ex ꝑdictis palam eſt. Sed doctrina
diffinitiua plus aggregat ⁊ cõpendiat qd̄ diffuſum ẽ: eq
dẽ. n. ſub vno ordine coacto ad expoſitionẽ vnice diffõ
nis: capitulatis ſciam totã: ideoq̄ꝫ cõpendioſior eſt: ⁊ in
vnico libro eẽ põt. ſed reſolutiua pticulariter tm̃: ⁊ ſb di
uerſis ordinibus tradit ſciam pp cãm que dicta ẽ ſupra:
ideoq̄ꝫ ſub diuerſis libris: vñ fit q̄ nõ põt eẽ compẽdio
ſa: nec p eã ars tota facile memorabilis ſicut p illã. breui
tas. n. ⁊ vñitas ſimul cũ ordine eoꝝ que dicuntur cã ſunt
facilis memorie. Deinde volẽs oñdere facilitatẽ memo
rie pticulariũ artis ex hac doctrina ſubiecit (facile ⁊c̃.)
i. facile. n. ſunt memorabilia oĩa pticularia artis ex diſ
ſolutione diffõnis. ⁊ dedit cãm eius ⁊ dixit (eo q̄ ⁊c̃.) i.
q2 ↄtinet capl̃a totius artis ex continentia optimi termi
ni ⁊ intelligit capl̃a ſũmas generales: quaſi capl̃a quoꝝ
multa ſunt mẽbra capitibus per collũ adiuncta. Et ẽ in
ſũma rõ eius talis. quecũq̄ꝫ doctrina ↄtinet totius artis
capl̃a ⁊ optimuꝫ terminũ ex ea ſunt facile memorabilia
oĩa q̄ ſunt in arte. Sed doctrina diffinitiua eſt hmõi (er
go ex ea ⁊c̃.) maior q̄ a textu remota eſt manifeſta ẽ: q2 ſi
ↄtinet oĩa capitula. q. ſũmas generales. tũc cũ ſub gene
ralibus comphendant̃ ſpãlia: facile ex eis memorantur
oĩa q̄ in arte ſunt accidit aũt ↄtinet oĩa capl̃a ex ↄtinen
tia optimi termini. bonitas. n. diffõnis que ꝓponit̃ in
diffinitiua: doctrina que quidẽ diffõ eſt diffinitio ſciẽtie
queſite per illã doctrinã: iõ eſt cã continentie oĩum capi
tuloꝝ in illa doctrina: q2 in bona diffinitione que datur
de aliqua ſcientia continetur generaliter omne id õ quo
eſt illa. q̄ eius expoſitio manifeſtat. minor autẽꝫ que in
textu cum concluſione locatur patebit infra.

Sed dicet quis q̄ ẽt doctrina reſoluto
ria ↄtineat oĩa capl̃a: iõ
eꝫ ⁊ q̄ ex ea facilis hẽatur memoria pticulariũ q̄ in arte
ſunt. ¶ Niſi eẽt q̄ hoc a veritate diuerſũ ẽ: tũc q2 de q̄
buſdã q̄ſitis nõ ſemp ſatiſfieri põt p cãm ſicut ex ſupra
habitis patere põt: ideoq̄ꝫ talia ⁊ q̄ circa illa dicunt̃ ſunt
extra reſolutoriã doctrinã: Imo in qbuſdã medicine q̄ſi
tis oĩs deficit rõ: q̄ ſolo expimẽto ſubueniẽte nobis ino
teſcũt. U. G. ſcamoneam colere rubee euulſiuã eſſe ſolo
expimento ↄtinet̃. talia ergo particularia q̄ſita extra oẽs
ſunt ab oĩbus ſpeciebus doctrine. Tum ẽt q2 ſi oĩa capi
tula cõtineret: illa capitula non eſſent generales ſũme ſi
cut ſunt in diffinitiua: ex qbus poſſent rememorari oĩa
quod eſt pticulariũ in ſcia: ſed eſſent quaſi partes ſub
ſtãtiales illaꝝ ſũmaꝝ ex quolibet quoꝝ capituloꝝ ſatiſ
fit de vno queſito pticulari tm̃: ⁊ ita ſumeret̃ caplm̃ hic
ſub equiuoce: ſed doctrina reſolutiua non ordinat̃ ad
vnũ q̄ſitũ demõſtrãdũ reſolutiones cuius queſiti vſq̄ꝫ i
finẽ facte ↄtineat totã ſciam ſicut doctrina diffinitiua or
dinat̃ ad expoſitionẽ vnice diffõnis de ſcia date. expoſi
tio cuius cõplet in generali ſciam totã: oꝫ. n. in reſoluti
ua ad cõplementũ totius ſcie diuerſa q̄ſita nõ vnius or
dinis neq̄ꝫ ſe inuicem cõprehẽdẽtia declarare: pp quod
ↄtingit doctrinã reſolutiuã multiplicari numero. multi
plicatione queſitoꝝ lꝫ ſm̃ formã ſit eadẽ. ↄtingit ẽt ſciẽ
tiã pticulariter diffuſis voluminib⁹ tradi: ⁊ nõ ſub vni
uerſalib⁹ ſũmis. ideoq̄ꝫ p eã nõ põt hr̃i facilis memoria
eoꝝ que in arte ſunt: q2 in ea nihil eſt aggregatum: ſed
diſpſum. ¶ Deinde volens magis explicare qd̄ velit p
optimũ terminũ adiunxit. (Quẽ ⁊c̃.) i. quẽ optimum
terminũ aliq noiant ſbalem vt diſtinguant hunc ab illo

quẽ vocãt notionẽ q̃ͥ illũ accñtalẽ appellant: ⁊ hoc intendebat cũ dicit. Ecõtrario diuidẽtes .i. q̃ vocant notiones: ſiue deſcriptiones. ⁊ notauit forſitã. ꝓ 𝔥 quod dicit ecõtrario diuidẽtes ꝙ ex diuiſione talia venamur. Deinde adiecit qd ecõtrario ⁊ dixit. (Illi ſiquidẽ ⁊c̃.) .i. q: illi terminũ q̃ vocanſ notiones diffiniũt rẽ ab accñtalibus ipſius rei. hi vero q̃ dicunſ optimi ⁊ ſ̃bales diffiniunt rem a ſ̃balibus ipſius rei: quare diuiſio venãs notiones eſt p accñtales dr̃ias. venãs vero optimos termios eſt p ſ̃bales: volẽs ergo ex hoc ꝙ diffõ quam ꝓpoſitur eſt de medicina ſũ. ip̃a eſt ex ſubſtantialibus medicĩe. Sed cũ intẽtiones ſ̃bales rei ſint vt vlr eſt dicere genus ⁊ ſ̃balis dr̃ia ſicut in logica declaratũ eſt: oʒ de neceſſitate ꝙ optima diffõ qua ſufficienter diſcernitur diffinitũ ꝯſtet ex genere ꝓpinquo ⁊ ſ̃bali dr̃ia vna vel pluribꝰ. notio aũt ex accñtibus termini componĩ ex his q̃ in eſſentia rei nõ ingrediunſ. eſt tñ magis ꝓp̃ie deſcriptio ſicut dicũt ꝙ ꝓponaſ genus rei ⁊ adiungãſ ei ea q̃ ſunt accidẽtalia donec equẽtur deſcripto. Quid aũt ſit ſubſũt accñtalia donec equenſ deſcripto. Quid aũt ſit ſubale: qd accñtale: quid genus: qd dr̃ia: q̃ ſit ars diffiniendi: q̃ deſcribẽdi: que vitia diffõis: que deſcriptionis in libro logice regranſ. vtrum aũt diffõ ꝓponenda ſit optima ſicut dicit eã debere eſſe inſeruus ingremus.

Que vero ſecundũ partẽ ẽ tractatio vniuerſe medicialis ſpeculatiõis ĩ multis aliis a nobis ſcripta ẽ negociis q̃bus expedit vti ad tres doctrinas: ſed nũc ad diffinitiua incipiemus. Tantũ adhuc opponẽtes: ꝙ ſola capitula: velut concluſiones ſecundũ explicationem demonſtratorum dicentur nunc.

Cõ. 6. Cũ dixit de ꝓp̃ietatibus doctrine q̃ vſurus eſt eſſe cõpendiũ ⁊ vtilitatẽ quãdã capacem ſingulorũ: ne lateat nos eũ p̃ticulariter tradidiſſe medicinã: oñdit ꝙ pertractatio p̃ticularis huius ſcie a p̃ticularibus libris ab eo õ ea factis eſt querẽda: ⁊ dicit. (Que vero ſm partẽ ⁊c̃.) .i. p̃ticularis ꝑtractatio medicine eſt diffuſa in mltis noſtris negociis .i. libris q̃bꝰ expedit vti ad tres doctrinas .i. ad q̃ negocia expedit vti tribꝰ doctrinis: ⁊ ẽ modus loquẽdi ſilis ei que vtiſ Boetius in liᵒ. de ꝯſolatõe. cũ dic̃ collectos ĩ vires aĩs .i. collectis viribꝰ ĩ aĩo p figurã q̃ apõ grãmaticos dĩ hypalage. quã expõnẽs alia trãſlatio manifeſtat cũ dicit. in q̃bꝰ negociis dilataſ res ad vtendum doctrinis tribꝰ. Per hoc aũt qd dicit ꝙ ad illa negocia p̃ticularia vtimur doctrinis tribus: duo innuit. Primũ ẽ ꝙ ẽt in p̃ticularibus tractatibus medicĩe vtimur doctrina diffinitiua: nec ẽ illud ĩcõueniẽs lʒ nõ ſic ꝓp̃ie ſicut vtimur ea ad aggregãdũ ſciam totã. nã ſi diffõnem alicuius partis rei de ſcia diſſoluimꝰ ⁊ explanamus nõ facimus illud vt pateat qcqd generaliter ꝯtineſ ſub illa ſʒ vt pateant ea q̃ aſſumpta ſunt in diffõne. Secũdũ qd innuit Gal. eſt ꝙ nõ eſt poſſibile particulariter tradere totã medicinam ſub vna ſola ſpẽrũ doctrine: ſicut nos ſuperius diximus cãm huius: ſʒ vtimur doctrinis tribus ad illud. Ex quo pʒ ꝙ ſtulte q̃rũt aliq̃ in quo libro ſuorũ Gal. vſus fuerit doctrina reſolutiua tm̃: nã in vnico libro ẽ reperire ſpẽs diuerſas doctrinarũ freq̃nter. Deinde dixit. (Sʒ nũc ⁊c̃.) .i. ſʒ incipiamꝰ mõ a diffinitiua: ⁊ eſt hic qdẽ trãſitus ex ꝑdictis ad dicẽda appõnẽtes .i. adiũgẽtes ad hũc tm̃ ad ea q̃ dicta ſũt de doctrina diffinitiua. ꝙ .ſ. dicenſ in ea ſola capla: ⁊ velut ꝯclõnes p̃ticulariter demõſtratorũ in p̃ticularibus libris ſuis. Et hoc intẽdebat cũ dixit demonſtratorũ ſm explicationẽ. qd enĩ eſt ſũmatũ nõ eſt vſquequaqʒ explicatũ. i illis ergo explicauit particulariter: qd hic implicat ſũmas eorũ proſequens tm̃: que quidem dicunſ capitula per ſilitudinem quã dixit ad caput. Sed qualiter dicanſ velut ꝯcluſiões hic oſtendamus: impoſſibile eſt enim ꝯſumptio ĩ vno libro particularibus ꝯcluſionibus oium particulariũ demonſtrationũ que in ſcientia ſunt doctrinã fieri ordinariam ꝑp qd ſapiẽter adiecit: velut ſicut ſimilitudinis oñſiuum. Dico ergo ꝙ premiſſe dicunſ ꝓp̃ie cã efficiens ꝯclõnis: ⁊ dicunſ ẽt lʒ nõ ſic premiſſe cã materialis ꝯcluſionis ſicut manifeſte innuit Ariſ. in fine ſecũdi de phyſico auditu: lʒ id nõ placeat ꝑncipi in ſua ſufficientia: ſed imitamur hic Ari. ⁊ dicamꝰ ꝙ ꝑmiſſe ſunt mã ꝯcluſionis: nõ g̃ra medĳ termini qui ad ꝯclõnẽ nõ venit: ſʒ g̃ra extremorũ: medius .n. terminus q: ĩ vtraqʒ ꝑmiſſarũ inuenit: nõ eſt alicuiꝰ earũ ꝓp̃ia mã: ſed forſitã ſ ceterorũ: ꝑmiſſe ergo ex maiori ⁊ minori termino tm̃ diſtincte ſũt ⁊ horũ gratia ſunt materie ꝯcluſionis: nã in cõcluſione maior terminus eſt predicatus minor ſubiectus.

Sed diceret aliq̃s: mã ⁊ efficiens ĩ vnũ nõ cocũt ſicut dicit Ari. Niſi ẽt ꝙ ꝑmiſſe maxime dicunſ cã efficiens ex medio termino: ⁊ dicunſ cã materialis ꝯcluſionis ex maiori ⁊ minori extremo: ⁊ ita nõ in vnũ cocũt efficiens ⁊ mã ſm idẽ: ſed qualitercunqʒ ſit hec ꝯclõ videſ eſſe quedã abbreuiatio premiſſarum: ⁊ videſ in ea eſſe tota virtus earũ: ſic ergo ꝯcluſio eſt ꝯtinens premiſſas ⁊ virtutẽ earuʒ ⁊ hoc ſub cõpendio: ita ⁊ iſta doctrina ꝯtinet ſub breuibus ſũmis totũ qd in particularibus libris explicatũ eſt: ⁊ oẽm ciꝰ virtutẽ nõ explicatũ qdẽ in actu ſed ĩ potẽtia ꝓpinqua actui ad ſilitudinẽ rubrice iuriſtarũ: aut epylogi ſimetria ita ergo aſſimilanſ ea que dicunſ in doctrina diffinitiua in ꝯclõnibus lʒ in ea q̃dã cõtineanſ que ſunt vere ꝯclõnes alibi demõſtrate. Sed ꝙ ipſe dixit dõm eſſe ĩ ea velut ꝯclõnes: hoc fuit ex reſpectu ad capitula ⁊ ſũmas q̃ hic dicunſ de ſingulis. Dixit aũt Hali. ꝙ ſi dixiſſet Gal. ꝙ ea que habenſ in hac doctrina ſunt ꝯclõnes eſſet doctrina currẽs nõ ſm ordinẽ: cãm tñ huius nõ dicit: ſʒ videtur ea quam innuimus: q: ſi ꝯclõnes q̃ ſunt in particularibus libris aſſumpſiſſet ad hũc librũ: tũc q̃ͥ ille non põt coordinari fieret doctrina currẽs nõ ſcdm ordinẽ: vocauit ergo velut ꝯclõnes capl̃a ⁊ ſũmas p modũ quẽ diximus. Dicunt aũt q̃dã ꝙ ea q̃ in hac doctrina aggreganſ de ſcia medicine: ſunt q̃dã fructus librorũ particulariũ: ſed hoc nõ eſt verũ nã ſicut recte dicit Hali. fructꝰ illorũ librorũ eſt iuuamentũ qd habeſ ex eis ad opa medicine pro ſanitate enim reddenda ſcrutamur hec: ſicut ait Gal. in prima particula de morbis ⁊ accidentibus: ⁊ ita oĩa ordinanſ ad opus tãq̃ ad finẽ deſideratũ. Sed vtilitas huius libri ẽ circa duo: ſicut ſapiẽter innuit Hali. ĩ ſuo cõmẽto. Primũ ẽ: q: ꝯfirmat canones ĩ mẽte medici: ⁊ facit rememorari de facili p̃ticularia medicine: q̃rũ põt in ſenio fieri obliuio multitudine p̃ticulariũ artis ſimul ⁊ ſenio memoriã ebetãte. ⁊ ſʒ hoc liber iſte ꝓponiſ ad pfectos. 2ᵐ ẽ ꝙ illud qd ẽ ĩ hoc liᵒ. ſũmatũ õ totalitate medicĩe faĉ diſcipulũ põ ꝓpinq̃ manu ductũ ĩ oĩa p̃ticularia artis: ⁊ ſʒ 𝔥 ꝓpoĩſ liber iſte ad rudes: ordo .n. recte ẽ ĩ ſciẽtiis: cũ ab vlibꝰ ad p̃ticularia ſit ꝓgreſſio ⁊c̃.

Medicina eſt ſcientia ſanorum ⁊ egrorum ⁊ neutrorum.

Cũ premiſit operi ſuo ꝓhemium in quo genera doctrinarũ diſtinxit vt eligeret quã intẽdit. Incipit tradere ſciam medicine ſub electa doctrĩa: ⁊ q: de eſſentia huius doctrine ẽ diffõnẽ ſcie diuidere ⁊ explanare ad p̃tes eius ⁊ partiũ partes: ⁊ ingredi de vnaquaqʒ totũ: cuius intellectu indiget diſcipulus a generalibꝰ nũq̃ declinãdo: ꝓpterea ponit ĩ p̃nᵒ diffinitionẽ medicĩe: vt eã ꝓpoſitaʒ ſic explanet vt dictuʒ eſt ex cuius explanatione reſultet Cõ. 7.

in diſcipulo

in diſcipulo ſcia tota ſu genere. ⁊ dicit medicina eſt ſcia ⁊c. ¶ Et eſt hic ſciendu ꝙ in oi ſcia ꝯtinent tria. ſbm: ⁊ paſſiones que querunt de illo ſubo: ⁊ ꝓpoſitiones cõ ceſſe in illa p quas oñdit paſſio de ſubo. ¶ Per h ergo qd dicit eſt ſcia pñt intelligi pꝛincipia ꝯceſſa ex qbus ſci mus. ois.n. ſcia cũ demonſtratione eſt. demſtatio aũt ex talib fit: ad talia aũt pꝛincipia nõ oꝫ explanare diffõnem: q: ſunt cãe efficientes ſciam ⁊ non ſcie partes: p hoc au tẽ qd dicit ſanoꝝ: intelligit ſubiectũ ⁊ paſſiones q̃ diui ſione ⁊ ſubdiuiſiõe ſua ꝯſtituunt partes artis: ad quas oꝫ explanare diffõnem. eſt ergo genus in hac diffõne il lud in quo medicina cõicat cũ aliis ſcietiis. Dña vo id ĩ quo ab eis differt cõicat aũt in hoc qd eſt ſcia. differt au tẽ in ſubo ⁊ paſſionibus. ¶ Sed hanc diffõnem quidã dixerunt diminutam eẽ pp duo. Primũ eſt q: vi eſſe ac ceptũ in ea genus remotũ ſicut dicit ꝙ eſt ſcia. Scðm ẽ qd non eſt in dña: qua diſcernat a medicina beſtiaꝝ. to ta.n. diffõ hec de illa ẽt dr: ⁊ hoc innuit eẽ veꝝ ex tñſla tione arabica: in qua talis eſt diffõ: medicina eſt ſcia reꝝ ptinẽtiũ ⁊ ꝯtinuataꝝ cũ ſanitate ⁊ egritudine: ⁊ cũ di ſpõne a qua non euadit hois ſanitas nec egritudo. Dic .n. Hali. hunc locũ pſcrutans ꝙ ſcia haꝝ reꝝ eſt genus oium ſciaꝝ factaꝝ ex pꝛincipiis ſumptis ex ſcia nãli: ex qbus enumerat quatuoꝛ tñ. ſ. medicinã hoiuꝫ: beſtiarũ agriculturã: ⁊ ſciam paſtoꝛalẽ. Sunt aũt ⁊ alie. ſ. ſcia al chimie: ⁊ ſcia imaginũ ⁊ incãtationũ: ⁊ ſcia de ſpeculis: ⁊ ſcia nauigandi ⁊ nigromantia. ¶ Dicit quoqꝫ Hali. ꝙ p hanc dñam cũ ſanitate ⁊ egritudine ⁊ cũ diſpõne a qua nõ euadit hominis ⁊c. appꝛopꝛiat id genus ꝓpin quũ: ⁊ fit ſpẽs q̃ eſt ſcia medicine hoium: ⁊ ita p eam di ſcernit ab his q̃ ſecũ cõicabant in genere. defectus eniꝫ nois tam generis ꝓpinqui q̃ꝫ dñe ſicut dicit coegerunt Gal. aggregare plures dictões ſimul ad intẽtionẽ gene ris ⁊ dñe. ¶ Nos aũt lꝫ de gñe aliter ſentiamus: mani feſte tñ dicimus in hac diffõne nihil hñi p dña: p quod diſcernat medicina hoium a medicina beſtiaꝝ niſi p ex cellentiã: cũ dr ſanoꝝ ⁊ egroꝝ vt intelligat ſanoꝛum ⁊ egroꝝ hois: foꝛtaſſ ꝰ q: ſcia ſanoꝝ ⁊ egroꝝ bruti nõ fit in ꝓmptu neqꝫ ſufficienter inuenta: qd foꝛte vitio tñſla toris euenit: maxime cũ tranſlatio q̃ ex arabico ad nos venit: nõ hꝫ illuꝫ defectũ ſicut patuit. ¶ De genere aũt dicemus ꝙ ſcia in hac diffõne eſt aſſumpta ẽt vt genus ꝓpinquũ: nam ꝙ in alia tñſlatione facit videri in diffõ ne eẽ genus ꝓpiquũ: eſt dña vna que ſignificat his noĩ bus reꝝ pertinẽtiũ ꝯtinuataꝝ. ſcia.n. haꝝ reꝝ. i. coꝛpo rũ cãrum ⁊ ſignoꝝ eſt genus ꝓpiquũ illaꝝ ſciaꝝ: ſicut dicit Hali. ſed hoc idẽ totũ implicite ꝯtinet in hoc qd di xit ſanoꝝ ⁊ egroꝝ: q: a.n. medicinã dixit eẽ de ſanitate ⁊ egritudine in cõcretione: nõ in abſtractiõe: ſignificat p id ⁊ ſubm ⁊ paſſio de qbus eſt. ex hoc ergo qd dixit ſa noꝝ ⁊ egroꝝ dat intelligi coꝛpoꝝ cãrum ⁊ ſignoꝝ. qd ibi ſignificat p reꝝ ptinentiũ ꝯtinuataꝝ quare id qd in hac diffõne eſt p dña: eſt ẽt ꝯtinens genus longinquũ: ⁊ eſt ẽt ipm pficiens ad ſpẽm ſeparãdo a ſpẽ diffinita qc qd ſecũ ꝯueniebat in illo genere. ita ergo manifeſtũ ẽ in hac diffõne eẽ genus ꝓpinquũ: ⁊ neqꝫ ex hac pte dimi nutũ eſſe ſicut dixerũt. Sed nos de hoc non multũ cu ramus: maxime cũ videamus ꝙ Gal. in ꝓceſſu ẽt apud aliã tñſlationẽ cũ diſſoluit diffõnẽ ĩ partes eius q̃ ſunt genus ⁊ dña: dixit ſciam tñ abſqꝫ hac determinatione reꝝ ptinẽtiũ ẽt eẽ aſſumptã in diffõne loco generis: cũ videamus ẽt ꝙ pꝛinceps ĩ diffõne qua diffinit medicinã: vſus eſt hoc genere remoto. ¶ Propter hoc ergo ſcien dũ eſt ꝙ ſcie oẽs ſm ꝙ ſunt notitie vles differũt p ſuba de qbus ſunt: ⁊ ꝓpterea ſemp in diffõne ſcie oꝫ cadere p dña ſbali ſubiectũ de quo eſt illa. ſm ꝙ aũt ſunt foꝛme q̃dã decoꝛãtes intellm ſiquidem ſunt de rebus eiſdem apud diuerſos hoies: differunt indiuidualiter per ſuba in qbus ſunt q̃ ſunt intells hoium. non.n. ſunt niſi indi uidue quedã foꝛme cõparatione eoꝝ q̃ informantur ab eis: lꝫ ſint tales vniuerſales comparatione eoꝝ a qbus abſtracte ſunt: ⁊ hoc ſm ſciam pꝛincipis in ſua metaph. ſcie igit differũt p ſuba de qbus ſunt: ⁊ h ſuba cadut p differentiãs in diffõnibus ſciaꝝ ſicut diximus. ¶ Eſt tñ hic ꝯſideratione dignũ: ꝙ lꝫ ſpãle ſubm alicuius ſcie ſit ſub ſpãli ſubo alterius. ſ. ſe ad modum qd eius ſuſpi cat pdicationẽ: nõ ꝓpterea de neceſſitate ſcia erit ſub ſci entia: ita ꝙ eius ſuſcipiat pdicationẽ: lꝫ ſit ſub ea ad mo dũ ꝙ ſua pꝛincipia recipit ab ipſa: q eſt alter modus ſub alterãdi. nã oia ſuba ſunt ſub ſubo metaphyſice. ita ꝙ de oibus pdicat ens. ens.n. qd eſt ſubm metaphy. de oi bus ſubis aliaꝝ ſciaꝝ pdicat. ⁊ tñ metaphy. de nulla alia rũ pdicat. ¶ Sed hic cauẽdũ eſt qñ ſuba ſcientiarũ ſi ſumant recto oꝛdine ſub pꝛimo ſubiecto ſcie q̃ ẽ genus: ⁊ deinde ſub pꝛima diuiſione illius ſubi: tũc ſine dubio erit ſubm vnius ſcie ſub altero: ⁊ ſcia ſub ſcia admoduꝫ quo ſpẽs eſt ſub genere: ⁊ erũt hoc mõ genera ſub al terna. vt hoc mõ: ſcia ſm ꝙ eſt genus ẽ de rebꝰ. ¶ Sed hoc diuidit ⁊ ſubdiuidit quẽadmodũ ⁊ res: ſed res pꝛi ma diuiſiõe ſm. ſ. ꝙ de eis eſt ſcia diuidunt in res q̃ nõ ſunt noſtra opa: ⁊ in res q̃ ſunt noſtra opa: ſicut vult pꝛi ceps in pꝛincipio ſue logice. nõ tñ ſm ꝙ abſolute ſumun tur: q: tũc pꝛima diuiſione diuidunt in ſubam ⁊ accñs ſicut ens. dr aũt ſcia pꝛimi mẽbꝛi ſpeculatiua. ſecũdi vo membꝛi dicitur actiua: ⁊ hec ſunt duo genera ſubalter na: que ſuis differentiis ſubdiuiſa adhuc ſub ſe conſti tuũt alia genera ſubalterna vſqꝫ ad ſpẽs ſpãliſſimas: q̃s ſpẽs ſpãliſſimas non eſt facile diſcernere pp errorem ſu mendi ptes integrales p ſpẽbus: niſi diceremus omnẽ vnam demõſtrationẽ de vna particulari ꝯclõne eẽ vnaꝫ ſciam: quaſi ſpẽm ſpãliſſimam ſub ſuo genere: at qñ ge nera iſta ſubalterna nõ ſunt oia noiata: ſed pauca eoꝛuꝫ foꝛmunt noia ex quadã longa circũſpectione verboꝝ. p pterea phi in diffõne ſcientiaꝝ particulariũ nõ curãt ponere niſi pꝛimũ genus qd eſt ſcia: aut q: ꝓpinquũ nõ eſt noiatum: aut ne expõne ſubalterni: ſi foꝛte noiatum ſit ex circũſcriptiõe: nimis obſcura reddat diffõ. ¶ Bñ ergo põt eſſe ꝙ Gal. p hoc qd dicit in alia tñſlatiõe reꝝ ptinentiũ ꝯtinuatarum cum ſanitate hois: etiam nõ in telligit aliud q̃ꝫ qd in iſta: p ſanoꝝ ⁊c. p hoc quidẽ ſicut ⁊ p id ſignificans ſubm medicine cum ſuis paſſiõibus. non.n. videtur per hanc aggregationem nominuꝫ. ſ. ſci entia rerum pertinentium continuatarum ⁊c. ſufficien ter eſſe ſignificatum genus pꝛopinquum illarum ſcien tiarum que ſunt velut rami ſcientie naturalis.

Amplius aũt de gñe dubitat: q: a.n. medici vident a medicina q̃ in eis eſt aliqd opantes ⁊ inducẽtes ĩ coꝛpa ſicut artifices ar te: vñ foꝛtaſſis ꝙ genꝰ medicine ſit potiꝰ ars q̃ꝫ ſcia: aut ſi vtraqꝫ de ea dr vidẽdũ erit quõ hec duo gña ſũt diuerſa. Ad h q̃ itelligẽdũ: iterponere opꝫ aliq̃ ex his q̃ ſexto le gunt ethicoꝝ: videlicet ꝙ duo ſũt in aĩa hñtia rõnem: vnũ q̃ ſpeculamur talia entia: que nõ ꝯtingit aliter ſe hẽ re: ⁊ hoc dr intells ſcientificus vel ſpeculatiuus: aliud vero quo ſpeculamur ꝯtingentia: ⁊ hic dr intells practi cus ſiue rõcinatiuus. hi.n. ambo diuerſe ſũt potẽtie aie tum ꝓpter cognitoꝛum genus diuerſum hinc inde: tũ p pter finẽ diuerſum qui intendit ab vtroqꝫ. hic.n. rõcina tur ꝓpter opus. ille vero ꝓpter veritatẽ tñ. ¶ Utrorũ qꝫ ergo intellectum veritas ⁊ falſitas opus ẽ: ſicut dicit phs. nam ſpeculatiui opus eſt veritas abſolute. pꝛactici vero opus ẽ veritas confeſſe hñs ſe appetitui recto: ſed vtriqꝫ hoꝝ ſunt aliq optimi hitus q ſunt virtutes am bobus ſm quos vnuſqſqꝫ ipſoꝝ maxime verũ dicit: ⁊

intellectui ſpeculatiuo ſunt tres.ſ.ſcia ⁊ intellus ⁊ ſapiētia: ⁊ eſt ſcia ꝯcluſionum: intellectus principiorum: ſapientia vtrorūq;. ℭ Practica vero duo.ſ.ars ⁊ prudētia: nam ea de qbus rōcinatur intellectus practicus ſunt opabilia p nos q̄ ꝯtingūt aliter ſe hr̄e. hec aūt ſunt duorum generum .ſ.agibilia ⁊ factibilia. diuerſa.n. ſunt genere actio ⁊ factio: ſicut dicit phs. agibile.n. vocat opabile cuius actum ſeqtur delectatio ⁊ triſtitia: in q̄ ēt ipſa actio finis ē: ⁊ h̄ agibile eſt de opibus virtutū moraliū: quarum opatio ſm ſe eligibilis eſt: ⁊ pfectio intelſs practici ad hoc operabile: ⁊ eius optimus hitus circa illud dr̄ prudentia: ⁊ pp hoc prudenti oēs virtutes morales ineſſe neceſſe ē: ſicut phs dicit. ℭ Eſt aūt prudētia hitus intelſs practici cum rōne vera actiuus circa bona ⁊ mala humana. ℭ Factibile aūt vocat qd̄ in mechanicis ope fit manuali i qbuſcūq; in qbus finis eſt aliqd ſcm̄: ⁊ pfectio intelſs practici ⁊ eius optimus hitus circa illud eſt ars mecanica. hic aūt eſt hitus intelſs practici cū rōne vera factiuus. ars .n. neq; eſt eorum q̄ ex neceſſitate ſunt vel fiunt: ⁊ ex hoc differt a ſcia itellectu ⁊ ſapientia q̄uis ars ſepe ſumat p ſcia: ⁊ artifex p ſciente in multis locis apud phos: neq; eſt eorum que ſunt actibilia: ⁊ p hoc differt a prudētia neq; ēt eorum que nā fiūt. in ſeipſis.n. hn̄t hoc pncipium: ⁊ ex hoc differt a nā: eſt tn̄ imago nāe ⁊ facit ſicut illa: ſicut ergo dicit phs. ars eſt circa generationē ⁊ artificari ⁊ ſpeculari q̄liter fiet aliqd ꝯtingentiū eſſe ⁊ nō eſſe: quorum pncipiū eſt in faciente ⁊ nō in facto. q̄re ars eſt de his q̄ ſunt vel fiūt ꝯtingenter. Scia aūt de his q̄ ſunt vel fiūt ex neceſſitate. adhuc aūt ars eſt pncipiū artificialiū: ſed ſcia nō eſt pncipiū ſcibiliū. ſcibilia.n. alterum hn̄t principium eſſendi. ℭ His prehabitis dicamus q medicina eſt ſcia ſm q ea de qbus eſt: ꝯſiderātur ab intellectu ſpeculatiuo.i. ſm q ex aliqbus principijs ſpeculat aliq̄s concluſiones que ſunt neceſſarie ⁊ eterne: ſed ab hac ſcia: q̄ qdē eſt hitus intellectus ſpeculatiui reſultat in intellm practicū factiu° qdā hitus q eſt ars medēdi: q̄ magis ꝓprie dr̄ medicatiua q̄ medicina. non.n. eſt mirabile ſi ſcientia q̄ eſt de opabili adiuuet intellm practicum ad inducendū artē que eſt hitus qdā circa opationē: cū ab illo ſicut dicit princeps trāſumat maximas ꝓpoſitiones ad id qd̄ cogitat ⁊ ꝯcludit de particularibus faciēdis q̄uis ex expimentis ⁊ opibus tales hitus ꝓmptius inducātur: ex edificare qdē.n. edificatores ſumus. ex hn̄ vero vel male boni ſicut dicit Ari. ſicut ergo a rectis demōſtrationibus fit ſcia in nobis: ita a rectis opibus fit i nobis ars: ſicut q̄ ab habitu q eſt ſcia recte ſcimus. ita ab habitu q eſt ars recte opamur: pp qd̄ ars nō ē ꝓprie docibilis ſicut ſcia: ſed magis aſſueſcibilis: ergo ſanitatis pncipiū inq̄tū ab arte efficit in materia.i. in corpore eſt in medico faciente: ⁊ nō in corpe curato vel ꝯſeruato. ſanitas.n. q̄ eſt in mēte medici pncipiū eſt ſanitatis q̄ fit i egro corpe: ab illa.n. ſanitate regulat medicus cū inducit purgationes ⁊ cliſteria ⁊ inciſiōes empla ⁊ ſuffitiones ⁊ ſimilia: vt ſanitatē faciat in corpe: ⁊ ē ſanitas illa inducta inq̄tū ab arte inducit res artificata: lȝ inq̄tū natura corpis in quo inducit plus ꝯfert ad inducendū q̄ ars ipſa: q̄ q̄ſi vernula eſt nature: poſſet dici res naturalis. nā cū ipſa ſit diſpō naturalis: vt infra patebit ad eam naturaliter redit corpus ſicut aq̄ calefacta ad frigiditatem. ars aūt adminiculat ad hoc i pedimēta remouēdo. hec aūt ars q̄ ſcia medicine reſultat in medico equoce dr̄ medicina cū illa q̄ eſt ſcia ⁊ alterius eſt diffōnis: ⁊ ſicut genus illius eſt ſcia: ſic genus huius eſt ars. ℭ Neq̄ q̄; tn̄ lateat q ad opa virtutū pficienda ⁊ v̄tutes inducendas ſcire de virtutibus qd ſint: ⁊ circa qd nihil aut parū refert: ſed aſſueſcēdo rectis opibus virtutes inducimus: ſicut ait phs. ſȝ ad artes multū ꝯfert ſcire: nihilominus tn̄ quecūq; opȝ diſcentes facere: hoc facientes diſcimus ſicut dicit .2°. ethico. ⁊ ita hitum qui eſt ars: inducimus etiam pp vſum opationum: ergo ad hn̄dā artē confert ſcia rei operabilis ⁊ pariter operatio ipſa. nā operari per experientiā inducit artem. ſcire aūt inducit artem abſq; pceſſione operū p trāſumere inde ꝯiecturas operis. ſed tn̄ nō in oībus ſufficiēter: pp quod ⁊ recte phs ait in .4. ethico. q neq; videt medicari ex circūſcriptionib° fieri: q̄uis tentent diuidere ſpēs ꝯſeruationis ⁊ curatiōis ⁊ ſingulos habitus pſcrutari. talia.n. ſicut dicit expertis quidē vtilia: inexpertis āt inutilia. ad virtutes autem plus confers operari q̄ ſcire. nā ſcire nunq̄ aut parum valde facit beneplacitum id qd̄ opȝ: operari operatiōis aūt aſſuefactio facit illud: opus aūt virtutis beneplacitum opȝ eſſe. ℭ Hoc ergo modo ſm q medicina eſt ars eſt vna ex mechanicis. ℭ Et hac conſideratione Ariſt. ⁊ Auer. in prīci. de anima. innuunt eam mechanicam ℭ Hac ēt ꝯſideratione a politica regulat ſicut etiā oēs relique artes mechanice. vtitur.n. eis oībus politica ⁊ legem ipſis imponit ſicut ex politicis manifeſtum eſt.

Fortaſſis aūt ⁊ ꝯ diffōnē diceret qs q differētia dȝ pdicari de diffinita ſpē: ſed q̄ in hac diffōne ponit dr̄a non pdicat de medicina: iuſi eēt q accn̄tia nō hn̄t verā diffōnē ſicut ſe primo metaphy. declarat. nā ſicut ſm qd ſunt entia: ita ſm qd hn̄t diffōnem: ⁊ q̄ non hn̄t eſſe abſolutū a ſubiecto ideo oȝ ſbm cadere in diffōnibus eorum loco dr̄e ⁊ in obliquū caſum ⁊ nō in rectū: qn̄.ſ.i abſtracto diffiniuntur: ⁊ hoc qdem ſm cōem modū ſuarum diffōnum: vt cum dr̄ quantitas eſt menſura ſbe. qualitas eſt diſpoſitio ſubſtantie: ideo q̄ talis dr̄a predicari nō pōt: videlicet vt ē vera dr̄a: ſed vt dr̄a. ℭ Scire.n. oȝ q differentie in accidētibus ſicut in pma phia dr̄. ſumūt ex principijs vn̄ cāntur: ⁊ q̄ proprie paſſiones cānt ex principijs ſubiecti: ideo ſbm cadit in diffōne eorum. vt cū dr̄ ſimitas ē cauitas naſi. Similiter ēt accidens fuerit principium accidētis: vt actio vel paſſio vel q̄titas pncipiū relationis: cadet vnum accn̄s in diffōne alterius: neq; tn̄ vel ſubiectum vel aliqd̄ accidens: ex quo cauſat predicari pōt de diffinito accidente. Sed qn̄ ꝓpria principia accidentis non fuerint nota: tunc dr̄e in eis ſumunt ab effectibus ſuis: vt cū diffinitur albedo eſt color diſgregatiuus viſus ⁊ nigredo color ꝯgregatiuus. congregatiuum ⁊ diſgregatiuū dicunt differentie coloris que cāntur ex abūdātia vel paucitate lucis ex quo diuerſe cāntur coloris ſpecies: ⁊ tales differentie predicari poſſunt ſi recte ſumantur. Et hoc modo fortaſſis poteſt dici q cū dicit q medicina eſt ſcia ſanorum ⁊c̄. intelligit q eſt demōſtratiua ſanorum ⁊ egrorum: ⁊ tunc hec aggregatio eſt differentia medicine que de ipſa ſicut differentia de ſpecie predicatur. ℭ Propter hoc ergo in accidentium diffinitione non ſemper nec omnimode eſt reperire conditiones diffinitionis ⁊ diffinientium ſicut in diffinitione ſubſtantie.

Adhuc aūt dicet aliqs iſufficientē eē diffinitionē p hoc: q̄ cū in diffōne ſcie cadat p differentia ſbm: ⁊ paſſiōes quas de ſbo ꝓbat ex tiſex. medicus aūt non ſolū ſanitatē ⁊ egritudinem ingrat de ſubiecto ſuo: ſed preter has caliditatem ⁊ frigiditatem ⁊ huiuſmodi: videbitur fortaſſis non ſufficere qd̄ dcm̄ eſt: ſanorum ⁊ egrorum ⁊ neutrorum: niſi eſſet q medicus nō cōſiderat corpus humanum niſi inquantum ſanabile ⁊ egrotabile: ideoq; tn̄ has paſſiones.ſ. ſanitatē ⁊ egritudinem inquirit de illo: q ſi aliquādo inueſtiget caliditatem ⁊ frigiditatem ⁊ huiuſmodi non facit h̄ niſi inquantū aut hec ſunt ipſe paſſiōes aut ꝯparabilia pmis paſſionib° q̄s intendit.ſ. ſanitati aut egritudini: ſicut.n. geometria nō cōſiderat lineā iquātū ē pulchra vel turpia. hec

pis.hec.n.nõ inſunt p ſe linee:ſed ſunt accñtia extranea a ſubo geometrice:ſic medicus nõ ꝯſiderat corpus huãnũ inq̃tũ aĩatũ aĩa rõnali vel erectũ vl' riſibile vel hmõi quĩ extranea ſunt a ſubo ꝛ inq̃tũ eſt ſubm. ℭ Sed dicet aliqs ꝙ medicus ingrit de vrina ꝛ de egẽſtionibus ꝛ hmõi multas illaꝝ paſſiões vt colorẽ ſubam ꝛ hmõi õ cibo ꝛ potu motu ꝛ qete ꝛ aere ꝛ hmõi multas ipſoꝝ nãs:ergo nõ ſolũ ſanitatẽ ꝛ egritudinẽ ingrit de ſubo. ℭ Niſi eẽt ꝙ medicina nõ ingrit egritudinẽ ſolũ de corpore vt de ſubo:ſed quodãmõ de cã ſigno:ſicut patebit in vlteriori expoſitione diffõnis:medicina.n.nõ hʒ inueſtigare ſanitatẽ ꝛ egritudinẽ de corpe hũano tñ:ſed de ꝯſeruatione ꝛ amotione coꝝ in illo ꝛ ab illo ſm ꝙ hec vel illa ſignificat inueniri in illo:pp qð nõ inquirit de vrina ꝛ egeſtionibus ꝛ ſimilibus colorẽ ꝛ ſubam ꝛ reliqua:niſi inq̃tũ ſignificãt ſanitatẽ ꝛ egritudinẽ in illo: de cibo aũt ꝛ potu ꝛ motu ꝛ qete ꝛ hmõi nõ ingrit multas coꝝ nãs niſi in quantum cauſant ſanitatem ꝛ egritudinem in illo.

Adhuc autem dubitauit aliquis ex eo ꝙ Gal.in hac diffõne ꝯdicere vĩ Ari.ponẽs mediũ inter ſanũ ꝛ egrũ qð p abnegationẽ vtriuſqꝫ dĩ:cũ Ar.negauerit illud in poſt pdicamẽtis:ꝛ hãc ꝯdictionẽ inter eos tãgit Hali.quaʒ deniqꝫ ſic nitit̃ qetare. ℭ Dicit.n.ꝙ intẽtio Ari.q̃ dicit ꝙ inter ſanũ ꝛ egrũ nõ ẽ mediũ:eſt ꝙ nõ eſt poſſibile ſimul remoueri ſanitatẽ ꝛ egritudinẽ a corpe dũ viuit ꝛ fieri i eo diſpoſitionẽ tertiã in qua nõ ſit portio ſanitatis vel egritudinis:ꝛ ita vult Hali.qñ Ari.dixit nõ eẽ mediũ inter ſanũ ꝛ egrũ:intelligat mediũ qð nõ participat extremis:õ Gal.aũt dicit ꝙ vult p neutralitatẽ diſpõnẽ corporis in qua inuenitur:aut ſanitas ꝛ egritudo ſm ſemitaʒ ꝓmixtiõis:aut in diuerſis ꝑtibus:aut in diuerſis horis ſm.ſ. triplicẽ acceptationẽ neutralitatis que infra dicet̃:ꝛ hãc intẽtionẽ dicit eẽ eadẽ cum ea que Ari. ℭ Sed in veritate Hali.Ari.nõ bñ intellexit:nec intẽtionẽ ſʒ quã Gal.mediũ inter ea poſuit declarauit:nã ſi Ari.cũ negat mediũ inter ſanũ ꝛ egrũ nõ negat niſi id qð nõ ꝑticipat extremis.tũc eadẽ rõne põt negare mediũ inter albũ ꝛ nigrũ:ꝛ inter oĩa ꝯria que dicũtur mediata: inter que ſine dubio nõ eſt medium qð nõ participat extremis: viride.n.ꝛ rubeũ ꝛ puniceũ ꝛ reliqui coloꝝ ex extremis ꝓmixti ſunt:ꝛ ita ſm Ariſt.oĩa eſſent imediata:qð ẽ abſurdũ:ꝛ ꝯ ipſum in eodem loco.ergo ſub alia intentiõe quã dicat Hali.negat Ari.mediũ inter ſanũ ꝛ egrũ.ꝙ autẽ de Gal.dicit ꝙ vult p neutralitatẽ diſpõnẽ in qua inueniũt ſanitas ꝛ egritudo ſimul ſm ſemitã ꝓmixtiõis:aut in diuerſis ꝑtibus:aut in diuerſis horis veꝝ dicit:ſed quã intẽtiõe velit hãc eẽ mediã inter illas maxime ſm ꝑmũ ſignificatuʒ neutralitatis:q: ſm reliqua duo nõ ẽ difficile hoc videre:nullo mõ declarat̃. ℭ Dicimus ergo rurſus ad hoc ꝙ diuerſimode accipit Gal.ꝛ Ari.ſanitatẽ ꝛ egritudinẽ. Nã Ariſt.accipit ſanitatẽ ſtricte ſm ꝙ eſt equalitas ca.fri.hu.ꝛ ſic.eq̃litas dico nõ abſolute ſʒ ad opus ꝛ ſm opus ꝑficiendũ.egritudinẽ aũt intelligit eẽ ineq̃litatẽ eorũdem:ꝛ ſm idem:ſed ſicut inter equale ꝛ ineq̃le non eſt mediũ:ſic inter ſanũ ꝛ egrũ iſto mõ nõ ẽ mediũ: equale.n.duobus opponitur:que maxime inter ſe opponũtur.ſ.ad maius ꝛ ad minus inter que ipſuʒ ẽ mediũ. mediũ aũt comparatũ ad vnũ extremoꝝ eſt alteꝝ: ꝛ ita exiſtẽs vt duo opponitur ad duo. ℭ Propter qð reſpondet̃ ei ꝙ dĩ:tñ vnũ vni eſt oppoſitũ. ℭ Et ſilr ſanitas ẽ media duaꝝ egritudinũ:nam ſi ſanitas eſt tẽperies cal.ꝛ frigi.tunc eſt media diſtẽperantie que in calido ꝛ eius que in frigido ad quas cũ egreditur ſubito egredit̃.cõtinuo.n.cũ equale auget̃ vel minuitur fit inequale:ꝛ ꝓpterea ſub hac acceptatiõe nõ põt eſſe motus de ſanitate in egritudinẽ: ſed potius erit inter eas mutatio que ẽ tráſitus ſubitus nõ paulatim ꝛ in tpe ſicut motus accipiendo motũ ſm ꝙ eſt ꝑfectio eius qð eſt in potẽtia ſm ꝙ adhuc eſt in potẽtia.nã equale ꝛ ineq̃le ſunt in pdicamẽto ad aliqd i quo nõ ẽ motus. ℭ Adhuc aũt ſanitas ꝛ egritudo ſũt in ꝑma ſpẽ q̃litatis q̃ ẽ hitus ꝛ diſpõ. Sʒ ꝓbatũ eſt.7° phyſicoꝝ ab Ariſ.nõ eẽ motũ:niſi in tertia ſpẽ qualitatis que eſt paſſio ꝛ paſſibilis q̃litas:lʒ illð nõ placeat principi in ſua ſufficientia.Igit̃ imitãdo hic Ar. dicamus ꝙ mutatio eſt in ꝑma ſpẽ q̃litatis: ꝛ in aliqs ẽt ꝓter tertiam:vt ipſm comitat̃ motũ videlicet in aliqua q̃litatũ ꝑmaꝝ vel ſecũdaꝝ que ſunt in tertia ſpẽ q̃litatis: quare opꝫ dicere ꝙ mutatio de ſanitate in egritudinẽ ſeqtur motũ in caliditate fri.hu.ꝛ ſic.ad modũ mutatiõis que eſt in ſuba. ℭ Quod ſi mutatio ſanitatis in egritudinẽ a parte cõpoſitiõis organice vel a parte vnitatis nõ ſequat̃ ſemꝑ motum in illis quattuor:ad minus tñ ſubitã mutationẽ inter eas dicta Ari.cuſtodiẽs nõ negabit. Gal.võ accipiens ſanitatẽ ꝛ egritudinẽ largius terminat eas ambas ad duo pũcta inter que eſt ſpaciũ intellm.nã ipſe diffinit ſanitatẽ dicens ꝙ eſt diſpõ ſm nãm ꝑficiens opationẽ.de egritudine aũt nõ dicit ꝙ ſit diſpõ ꝓter nãʒ diminuẽs ꝑfectionẽ opationis:ſed dicit ꝙ eſt diſpõ ꝓter nãm ſenſibilr ledẽs opationẽ:ſed inter ꝑfectionẽ opationis ꝛ ſenſibilẽ eius leſionẽ ẽ mediũ inſenſibilis leſio i illa:nõ ergo dicit eẽ egritudinẽ niſi eaʒ que ad ſenſum vĩ egritudo ſenſibile faciẽs nocumẽtũ in opõne: ꝛ nõ qualitercũqꝫ cadat corpus a ſanitate iudicat ipſum egrũ:ſed ſicut dcñ eſt:iõ ſub tali acceptõe reſultat mediũ inter ſanũ ꝛ egrũ:ex cuius medq poſitiõe ſeqtur ꝯſeruationẽ eẽ diuerſam a curatiõe:motũ quoqꝫ poſſe fieri ex vna in alterã:imo nulla ſit ſibi cura an ſit inter eas motus an mutatio q̃ eſt tráſitus ſubito:dũmodo ipſos gradus lapſuũ ꝑquiſite diſtinguat ꝛ regat. ℭ At he oẽs dubitatiões q̃ de diffinitione logice ſunt ꝛ vane ad medicos comparate:veꝝ q: quidã eas attulerunt:iõ de his ſatiſfaciemus.

ℭ **Scie ergo nom̃ cõiter ꝛ ñ ꝓꝓe audire oꝫ.**

ℭ Cũ poſuit diffõnẽ explanat eã: ꝛ q: diffinitio conſtat ex genere ꝛ dr̃ĩs ſicut diximus:ꝑmo explanat genus: ꝛ dixit.(Scientie ergo ꝛc̃.)i.hoc nomẽ ſcĩa dꝫ accipi i diffinitione pdicta loco generis:ꝛ hoc intẽdebat cũ ait cõiter ꝛ nõ ꝓprie audire ꝯtingit:nã ſcĩa in cõi aſſumpta predicat̃ de medicina ꝛ de multis aliis ſpẽbus ſuis in gd ꝛ ſbalr q̃ ſunt generis ꝓprietates ſicut in yſagogis dicit̃. Cõ.8.
ℭ De hoc aũt genere plus nõ ꝓſequit̃ Gal. q: qcqd de eo eſſet dõm nõ eẽt ꝓprium medicine:ſed cõe ſibi ꝛ oĩbus aliis ſcientiis:nã lʒ intẽtio eſſentie vniuſcuiuſqꝫ rei ſignificet̃ ex genere ꝛ dr̃ia ſimul ꝯiunctis:tñ eſſentia ſpẽi plus eſt ex dr̃ia:ſicut ex vltima forma ꝑfectiua q̃ determinat ꝛ conſtituit in ſpẽm formã generalitatis ꝯfuſam ꝛ inde terminatã q̃ forma gñalis pp ſuã ꝯfuſionẽ ꝓportiõatur mãe in diffõne.dr̃ia võ forme: ꝛ pp h̃ expoſitio diffõnis plus pendet explanatiõe differentiaꝝ q̃ʒ generis.

ℭ **Sanũ aũt ꝛ egrũ ꝛ neutrũ vnumquodqꝫ tripliciter dĩ:hoc quidem vt corpus:hoc vero vt cã:hoc vero vt ſignũ. Etenim ſuſceptibile ſanitatis corpus ꝛ efficiens ꝛ ꝯſeruans eã cã:ꝛ declarans ſignũ. Omnia aũt hec vocant clines ſana. Secũdum vero eundẽ modũ ꝛ egra ꝛ ſuſceptibilia egritudinum corpora ꝛ efficientes ꝛ ꝯſeruantes egritudines cãs ꝛ ſigna declarãtia. Et neutra ſm eandeʒ rõnem ꝛ corpora ꝛ cauſas ꝛ ſigna.**

ℭ Cum explanauit diffõnem quantum ad genus: modo explanat eam quantum ad differentias. Et primo ex Cõ.9.

planat q̃tū ad ṽtiā ī cōi diuidēdo vnāquāq; ṽriā ī ſua ſignificata. deiñ qualibʒ illaꝝ applicatā ſuis ſignificatis in ſuas ſpēs ſiue modos poſtea ꝑ̃ ꝓ vnaquaq; partiū illarūʒ declarat totū: cuiusītellectu īdiget ī hac doctrīa: notificādo nūerādo ꝛ ꝯplēdo ī oībus ſūmis tm̄: ꝛ h̄ erit explanare vnāquāq; ṽriā ī ꝑticulari. ꝛ dr̄. (Sanū āt ꝛc̄.) .i. ſanū egrū ꝛ neutrū dr̄ tripliciter. ſ. vt corpus. ꝛ vt cā ꝛ vt ſignū. Deīde declarauit illud ꝛ dixit. (Et .n. ꝛc̄.). i. qꝛ corpꝰ dr̄ ſuſceptiuū ſanitatis: ꝛ ſilr̄ egritudīs ꝛ neutralitatis: ꝛ cā dr̄ ꝯſeruatiua ſanitatis ſilr̄ egritudīs ꝛ neutralitatis: ꝛ ſignū dr̄ declaratiuū ſāītatis ꝛ egritudīs ꝛ neutralitatis. deide volēs oſtēdere q̄ ſuſceptiuū denoiaf ab eo qd̄ ſuſcipit. cōſeruatiuū āt ꝛ effectiuū ab eo qd̄ ipʒ cōſeruat: ꝛ efficit ī ſuſceptiuo: declaratiuum aūt ab ipſo q̄ ipʒ declarat in ſuſceptiuo: ſilr̄ auctorizat ꝑ elinco h̄ q̄ h̄ oīa iſto mō appellant ſana egra ꝛ neutra. ſ. corpa vt ſuſceptiua illaꝝ cās vt cōſeruatiuas ꝛ effectiuas: ſigna ꝟo vt declaratiua. hi āt fuerūt medicoꝝ ſecta: qͥ ī poſitione noīuʒ multū īſudauerūt. ¶ Hec igiſ ē explanatio ṽriaꝝ ad ſua ſignificata ō qbꝰ dr̄ nō equoce ſʒ analogice. nam ſanū ꝛ egrū neq; ſub vna rōne ſic vniuoce: neq; pēitus ſub diuerſa ſic equoce dr̄ de corpe cā: ſigno. q̄. n. dicunf ō pl̄ibus analogice dicitur ꝑ reſpectū ad vnuʒ ad qd̄ diuerſas hñt ꝓportiōes. ꝛ iō illud vnū oʒ q̄ ponaf ī diffōne oiuʒ q̄ſi ſit quodāmodo rō eoꝝ vna. ſanū āt ꝛ egrū ſʒ ꝓpriā ſuā rōne dicif ō ſuſceptiuo ſāītatis ꝛ egritudinis: vt corpore. ſʒ ꝟo nō ꝓpriā ſʒ aliq̄lr̄ participatā dicif de cibo ꝛ vrina ꝛ medicīa ꝛ talibꝰ: qꝛ ſʒ aliquā habitudinē eoꝝ ad ſuſceptiuū illaꝝ: ꝑꝑ qd̄ oʒ q̄ ſanū ꝛ egruʒ ꝑ priꝰ dicaf de corpe ꝑ poſterius ō cā ꝛ ſigno. ¶ Sʒ eoꝝ q̄ per analogiā in vno ꝯueniūt vnica ē ſcīa ſicut ē videre ō ſubſtantia ꝛ accidēte: de qbꝰ ī ente ꝑ analogiā ꝯuenientibus metaphy. ē docere. ſicut. n. dicit pħs q̄rto metaphy. ñ ſolum circa vnū dictoꝝ vnꝰ ē ſcīe ſpeculari: ſʒ ad vnam dictoꝝ naturā. etenim quodāmō circa vnum dicunf. erit ergo medicine docere de corpe cā ꝛ ſigno ſm̄ q̄ de eis dicitur ſanū ꝛ egrū ꝛ neutrum: ſicut illius erat docere de ſubſtantia ꝛ accidente ſm̄ q̄ de eis dicitur ens.

Et in hociam manifeſtaf rñſio ad id qd̄ ſolet q̄ri de medicine ſubō. dicunt. n. q̄ vr̄ eē triplex. qꝛ de tribus rebꝰ vr̄ medicus inquirere paſſiōes ꝑdictas. ſ. ō corpore cā ꝛ ſigno. cuʒ igiſ ſcīa vna ſit q̄ ē de ſubō vno ſic dicit pħs: vr̄ eē mediciana ſcīa triplex a triplicitate ſubī. ¶ Huic. n. nō ignorāter rñdef q̄ medicus nō inqrit ſanitatē ꝛ egritudinē: vt de ſubōꝫ niſi de corpe: ſed de cā ꝛ ſigno inqrit eas: vt ꝑꝑ ſubʒ. naʒ ſcīa eoꝝ q̄ in analogo ꝯprehendunf: ſicut dicit pħs proprie ē ꝑoris: ꝛ eius ex quo alia pendent: ſed cā ꝛ ſignū ñ cadūt in medicina niſi ꝑꝑ corpus: ꝛ ad ipſum ī analogo referuntur. dr̄. n. cā vel ſignū ſanuʒ: qꝛ vel tale cauſat vel ſignificat corpus. ꝛ ita tm̄ erit vnū ſubm̄: ō quo ꝓprie ꝛ ꝑncipalr̄: ꝛ ꝑmo ꝓbat paſſiones. Ex quo ēt ſequif ſciam vnā eē: qd̄ ꝑnceps ꝯſiderans dixit in diffōne ſua medicine q̄ ipā ſit ſcīa qua hūani corpis diſpōnes noſcūf tm̄: ꝛ nō q̄ noſcunf diſpōnes cāꝝ ꝛ ſignoꝝ. ¶ Subtilꝰ ꝟo ſpeculantibus nobis nō incōuenienter dici poſſe vr̄: q̄ ſic metaphi. ſubm̄ aliqualiter dici pōt ſuba ꝛ accidēs ſʒ q̄ per analogiā in ente ꝯueniūt q̄ ē eius vere ſubm̄: ꝛ q̄ ō paſſionibus ſube ꝛ accidēns inquantum ſunt entia: tm̄ ingrif in illa: ꝛ ita de paſſionibꝰ entis ſolius īquātū ens eſt: ſilr̄ dici pōt q̄ corpus cā ſignū ſunt aliq̄lr̄ medicīe ſubiectū ſʒ. ſ. q̄ ꝑ analogiā ꝯueniūt ī ſano ꝛ egro q̄ ſūt ipſius medicīe vere ſubm̄: q̄ q̄dē ſanū ꝛ egrū lʒ ſint duo ꝯ̃ria ꝯſiderātur tñ vt vnū ꝑ vnū genus ad qd̄ ſicut cōtraria reducibilia ſunt: quare ſcīa eoꝝ nō erit niſi vna. contrarioꝝ eadē. n. eſt diſciplina. ¶ Dicef ēt q̄ in ea inquirūʒ ō paſſionibꝰ corporis cāe ꝛ ſigni inquantū. ſ. ſolumō ſunt ſana ꝛ egra: ꝛ ita tātuʒ de paſſionibꝰ ſani ꝛ egri: ſic ergo metaphy. ſubm̄ ē magis ens q̄ ſuba: ꝛ adhuc magis ſubſtāna q̄ accidēs: ſic medicine ſubm̄ magis eſt ſanum ꝛ egrū q̄ corpus cā aut ſignū: ꝛ adhuc magis corpus: q̄ cā aut ſignū. ¶ Qd̄ Gal. conſiderans eleganter ait medicinā eē ſciam ſanoꝝ: ꝛ egrorum ꝛ neutrorum. nam ſi ſubm̄ debeat cadere in diffinitione ſcientie ſicut ſuperius diximus: erit neceſſario poſitum pro ſubō medicine ſanum ꝛ egruʒ: que in eius diffinitione ponunf: quoꝝ quodlibet: qꝛ plura anologice ſignificat. ſ. corpus cām ꝛ ſignū rōne pluralitatis dixit q̄ ē ſcīa ſanoꝝ egrorum ꝛ neutroꝝ: ꝛ nō ſani ꝛ egri. ¶ Sed cuʒ ꝑnceps capitulo de ſubiectis medicine vocat medicine ſbiecta valde plura his: ſicut elementa membra ſpūs ꝛ hūores: cōplexiones: virtutes ꝛ operatiōes: ꝛ ēt eius res nō nāles. ꝛ hmōi multa: large credendum eſt ipſum vocare ſubiecta cās māles formales ꝛ efficientes: ꝛ finales ſanitatis: ꝛ egritudinis: in qbus ſcientia medicine verſatur: vt cognoſcat ipſas cognitis cauſis ſuis: fere. n. ſuba appellat oīa h̄ea de qbus medicina tractat. ¶ Sed hec oīa nō inquirit: niſi circa vnū ſubm̄: qd̄ eſt corpus humanum: cuius illa aut ſunt cōponētia aut accidentia ſibi: aut imitantia ipſum: aut doctrina regiminis ipſius. ¶ Jam aūt ſupra videmur innuiſſe tres differentias haberi in diffōne ꝓpoſita. ſ. ſanoꝝ egroꝝ ꝛ neutroꝝ: ſed nulla ſequētiuʒ videtur ſeparare diffinitum ab aliquo: a quo prima nō ſeparauerit: quare nec eē plures. Niſi ēt q̄ totū illud ē vnica differentia vt tres partes habēs: ꝛ ita ſunt q̄ſi tres differētie. Sed tamē in hac vna que tres partes hʒ: due ſunt īplicite. ſ. ſubiectū ꝛ paſſio ſicut ſupra dicebamus.

Amplius autē dubitaf medicinā nō eē ſciaʒ ſignoꝝ: ꝛ cauſaruʒ: videf. n. ſufficere q̄ dicaf ſcīa corpoꝝ tm̄: ſm̄ ſcilicet q̄ ſunt ſana ꝛ egra: naʒ ſigna ſunt mediū in demonſtrādo ſanitatem ꝛ egritudinē de corpe ſicut accñtia ꝛ poſteriora natura: cauſe quoq; ſilr̄ ſunt medium ad demōſtrandum illas paſſiones de corpore: ſicut priora nā ſicut pʒ de cauſis egritudinū. demonſtramus. n. corpus eē ſebriens: qꝛ putruit humor eius qui cā fe. eſt: ꝛ ſilr̄ de aliqͣ multis: ſicut ergo non dicimus de ſcientia naturali q̄ ipſa ſit niſi de corpore ſm̄ q̄ ē mobile: ꝛ nō dicimus q̄ ipſa ſit de ſigno ꝛ cauſis quibus oñdit motū huc vel illū de corpe vel alias paſſiones ſm̄ q̄ eſt mobile: ſilr̄ dʒ dici de medicina q̄ eſt ſcientia de corpe hūano ſm̄ q̄ eſt ſanabile ꝛ egrotabile: ꝛ nō de ſignis ꝛ cauſis qbus oſtēdit ſanitateʒ ꝛ egritudinē de corpore. ¶ Niſi ēt q̄ ſigna ꝛ cauſa ſine dubio ſm̄ q̄ ſunt mediū ad demōſtrādum paſſiones de ſubō comparātur ad ſcientiā ſicut efficiēs eam: ſicut ſupra innuimus: ꝛ iſto mō non dr̄ ſcientia eē de eis ſicut de ſubiecto: ſed potius per ea nō de eis: ꝛ hoc eſt generaliter ī omnibꝰ ſciētijs in qbus vtimur ſignis ꝛ cauſis ad oſtēdēdum paſſiones in eē ſubiecto. ¶ Sʒ in medicina aliter eſt: cū. n. tota vergat ad opus habens qdeʒ ꝛ ipſa demōſtrare paſſiones de ſubiecto propter docere conſeruare vel amouere eas a ſubō: licet ipſa vtatur aliquādo cauſis egris ꝛ neutris ad oſtēdēdū egritudinē ꝛ neutralitatem de corpore. eis maxime que īmediate ꝛ ꝑ ſe ſunt cauſe: tm̄ cauſis efficientibus ꝛ ꝯſeruātibus ſanitatem nunquam vtitur ad demonſtrandum ſanitatē de corpore: ſed oſtendit eā de corpore aut ex perfectiōe operationū aut ex concomitantibus ipſas: aut ex his que ingrediuntur quiditateʒ ſanitatis: immo docet qualiter talibus cauſis ſanis ſit vtendum cum inſtat nobis efficere vel conſeruare eam in corpore: per eas. n. efficitur opus ad qd̄ vergit. ¶ Jtē de cauſis egris ꝛ neutris nō cōſideraſ tm̄ vt ꝑ eas oñdet egritudinē ꝛ neutralitatē ī eē corpis q̄m ad hoc oñdēdū alie ſibi patēt vie ꝑ ſigna: ſʒ ꝑter hoc

conſidera

cōſiderat eas ēt vt abiiciēdas. vult enim medic⁹ q̄ cāe ſa ne remoueāt egras ⁊ ſuū effectū: pōt ergo medecina eē quodāmodo de cauſis: ſlr autē q̄ȝ vt ꝑ eas oſtendat paſſiones de ſubiecto: ⁊ hoc totū ideo ē: q2 operatiua dr̄ nō de cauſis ſanis cōſiderat. vt per eas efficiat ⁊ conſeruet ſanitatē in corpore de egris vero ⁊ neutris vt eas remoueat a corpore remotiōe qua remouetur egritudo: De ſignis vero ſilr poteſt eē aliter q̄ȝ vt ꝑ ea oſtendat paſſiones de corpore. ſ. q2 ſimul ⁊ cū hoc per ipſa dirigat ī opere. ꝓpter qḋ ⁊ ſigna ⁊ cāe in medicina denominant etiā noīe paſſionū: ſicut ⁊ corpus per anologiā noīs dicūt .ſ. figura ſana ⁊ egra ⁊ tāc ſilr qḋ nō ꝯngit ō ſignis ⁊ cauſis quib⁹ oſtēdim⁹ paſſiones ō ſubiecto alteri⁹ ſcie ⁊ ꝑꝑ hoc medicus quodāmō dr̄ oñder̄ ſanitatē ⁊ egritudinē ō ſigno ⁊ cā: nō tñ niſi ꝑ reſpectū ad corp⁹: dicit. n. ſignū ſanū vel egrū: q2 tale ſignificat corpus: ⁊ cāȝ ſanā ⁊ egrā q2 tale vel efficit vel ꝯſeruat. corp⁹ enim ex ſe habet. q̄ ē ſuſceptiuū ſanitatis ⁊ egritudinis. nō eni dr̄ corp⁹ egrū ab egritudine cāe q̄ per ſe ſit egra: ſed dr̄ egrū qm̄ opationes nō perficit. veruntamē cā hn̄ dr̄ egra: q2 cat corp⁹: egrū: nā qḋ ſignū ⁊ cā ſint ſignificātia vl̄ curatiua ſanitatis ⁊ egritudinis: hoc hn̄t ex corpore nō ex ſe. ſi. n. cib⁹ vl̄ pot⁹ vel aliqd aliō haberet ex ſe q̄ eēt cauſa de ſanitatē. tūc ideȝ cibus in omni corpore faceret ſanitateȝ: ſed hoc eſt falſum: nam idem cibus ad diuerſa corpora comparat⁹ eſt ⁊ ſanus ⁊ eger. hoc igitur modo quia ſanū ⁊ egrū dr̄ ō ſigno ⁊ cā: lȝ hoc hēat ex corpore. pōt dici medicina eē de eis. In aliqs aūt ſciētis q̄buſcūqȝ nō ꝯtingit paſſiōes de ſignis ⁊ cauſis dici: nec pōt dici q̄ ſit de eis: ꝫ per ea:

¶ Et eſt ſcōm primā quidē rōnē ſcia ſanaꝝ cāꝝ medicinalis: per illas aūt etiā ⁊ aliarū. Secūdo quideȝ ⁊ egrarū. Tertio vero neutrarū: ⁊ poſt hec corporū. Primū quidem in his ſanorum: deinde egrorū: deinde neutrorum. Et de ſignis vero ſecundum rōnē eandem. in actionibus vero prius quidem corporum cognitio ex ſignis manifeſta eſt: poſt hoc vero ⁊ earum cauſarum inuentio.

Cō. 10. ¶ Cuȝ dedit quid intelligatur per vnāquāqȝ diffōeꝝ ⁊ q̄ modo. oſtēdit quo ordine ſit medicina de his que dātur itelligi ꝑ diffōes ⁊ dicit. (Et ē ſcōȝ q̄de ⁊c̄) i. ⁊ ſcia medicine ſub alio ordine eſt de eis oībus ꝑ viā intentiōis: ⁊ alio per viam opatiōis: nā ſcōm ꝑmā medicine intentionem .i. ſcōm id quod primo cadit in itentioneȝ medici: medicina primo ē ſcia de ſanis cauſis ⁊ hoc intendebat cū dixit. ⁊ ē quidē ſcōm ꝑmam rōnem ⁊c̄. qḋ manifeſtat alia trāſlatio. cum dicit ⁊ prima qdem intētio medici non eſt niſi ad ſciendum cauſas ſanas. naȝ finis rei ō qua agitur ꝑmo cadit in itentiōe artificis q̄ȝ id qḋ eſt ad finem: ſed finis medicina eſt ſanitatē efficere ⁊ cōſeruare: hoc autē medicus ꝯſeqtur īmediate ex ſanis cauſis: ꝗ primo intēdit ad ſanas cauſas: ſicut ad ꝯiūctas ſuo fini: deīde poſt has ꝑuenit eius itentio ad egras ⁊ neutras quas intēdit. vt abiiciendas vt ſanitatis cōſecutio poſſibilior ſit. ¶ Deinde poſt has ad corpora ⁊ ſigna ſcōȝ eundē modū. ſ. ꝑ⁹ ad ſana: ſcōo ad egra ⁊ neutra. ¶ Deinde cū dixit. quo ordine ſit de eis per viam intentionis: oſtendit quo ordine ſit de eis per viam operis. ⁊ dicit (i. actionibus vero ⁊c̄.) i. ſed cum medicus conatur operari per ea q̄ didicit ex ſcientia medicine tunc eius pria inchoatio eſt ecōtrario. Incipit enim a ſignis a quibus ꝑuenit ad cognitionem corporum: ex quibus cognitis ſi inuenit in eis ſanitatem querit cauſas ſanas quibus conſeruat eam: ſi inuenit in eis egritudinem vel neutralitatem q̄rit cauſas ſanas quibus efficiat ſanitatem. naȝ q̄ primū eſt in intentione vltimū eſt in operatione ⁊ ecōtrario. ¶ Iaȝ autem intellexerunt quidam ex antiquis magiſtris de ſalerno q̄ Gal. per hoc dictum ſuum innueret diuiſionem medicine in theoricam ⁊ practicam quā nequaq̄ȝ inuenimus haberi in aliquo librorum ſuorum qui vſqȝ hodie ad latinam linguam exiuerunt: licet hec diuiſio non effugiat rōnem ꝑꝑ habere medicinam non ſolū ſpecular̄ paſſiones de ſub°: ſed de conſeruatione ⁊ amotiōe earum in illo: ⁊ ab illo: quorum primum videtur theorice. ſcōm practice. ⁊ intendunt illi qḋ Gal. dicit ſcōm primam quidem rōnem. i. theoricam. qḋ vero dicit in actionibus etiam intendunt practicam. ¶ Quoꝝ intellect⁹ vanus eſt ⁊ conuinus falſus: naȝ ea pars medicine que theorica eſt mīq̄ȝ eſt de cauſis efficientibus ⁊ cōſeruantibus ſanitatē: ſed practica: ſicut habetur a principe in ſuo libro. actiones aūt ⁊ operationes que a medicina ſiunt eſſe partem medicine ſilr falſum eſt: ſicut princeps reprobauit. nā vtraqȝ ptiū medicine eſt ſcire ſicut dicit ⁊ nō vna ſcire ⁊ altera operari: lȝ ſunt ſcientie ad operandū.

Queret etiam aliqs in hoc loco cum quare cū Gal. innuat duplicē viā in medicina: quaꝝ vna ē a cauſis ad corpa ⁊ ſigna. reliq̄ vero a ſignis ad corpa ⁊ cās: nō procedat infra in declaratione ptiū diffinitionis aliqua illarum viaꝝ: ſed incipit a corporibus. deinde trāſit ad ſigna: vltio ad cās. ¶ Cui rñdēduȝ eſt. q̄ nulla duaꝝ viaꝝ que hic innuitur eſt via docendi medicinam: nā via intentionis que a cauſis ſanis incipit non eſt via docendi medicinā: nam medicus nō oȝ prius ꝯſeruare vel curare q̄ȝ doceat reȝ ꝯſeruandā vel curādā: nā ꝯſeruatio vel curatio q̄ a cauſis ꝯſeruātibus ⁊ efficiētibus ſanitatē cōpletur pendet ab illa ⁊ diuerſificat̄ ſm̄ diuerſitateȝ illius: practica vero cuius eſt docere de his cauſis ſanis: lȝ tractat⁹ de materiis eaꝝ ſit theorice us. nūq̄ȝ ꝓordinatur theorice cui⁹ eſt docere de re ꝯſeruāda vel curāda. ¶ Nec ēt via qua ꝓcedimus in opere pōt eſſe via doctrine. nā cū opatio ſit circa ſingularia oȝ q̄ ea que in ſcientia docent̄ in vli inueniri in homine cognoſcantur in hoc homine ſingulari qui modo ſenſui ſubiacet vt per hanc cognitionem dirigamur in opere circa ipſuȝ. fient aūt illa cognita nobis nō aliter q̄ȝ per ea que primo de illo ſingulari ſe ſenſui oſtendunt. hec autem ſunt ſigna ⁊ accidētia aliis rebus quarum queritur in eo cognitio: ſed ſcientia ꝑmo habet ſupponere eſſentiam rei circa quam querit: deinde ingrere que ſibi accidunt: vt ex his diſcernat paſſiones quas de ſubiecto querit: demum verō cū ſcia fuerit ex operatiuis ingretur de conſeruatione ⁊ amotione paſſionum de ſubiecto. ¶ Adhuc ēt medicina non eſt de cauſis ⁊ ſignis niſi corpa: ſicut. n. diximus ipſa dicūtur ſana ⁊ egra cū quadā relatione ad corpus: ſed q̄ dr̄ cū quadā relatiōe ad aliqd nō pōt cognoſci niſi cognoſcatur ad id quod refertur: ideoqȝ oȝ q̄ ſcia medicine ſȝ q̄ eſt ſcia doctrinalis incipiat a corporibus tantum.

At quoniam de theorica ⁊ practica mētionē fecimus in quas ſcia medicine: ſicut diuulgatū eſt in libris medicoꝝ arabū: prīa diuiſione diuidit̄. conuenientis nobis vr̄ ꝑꝑ doctrine bonitatem: ⁊ q2 nō ſolum exponere: ſed apponere intēdimus cū occurret neceſſitas ⁊ licebit plenū ⁊ planuȝ faciēdo ſermoneȝ ſcrutari quō ex ſpeculatiuo ⁊ actiuo ex oppoſito diuidētibus ſciam vna ſpēs ſcie poſſit ꝯponi: qḋ qdā volētes fugere dixerūt theoricā ⁊ practicā ī medicina eſſe ſpēs medicine: q in maius inconueniēs ſunt lapſi ſicut dicemus. ¶ Scrutandū eſt ēt q̄ȝuis ipſa ſit cōpoſita ex ſpeculatiuo ⁊ actiuo: vtrū ipſa potius dicenda ſit tota actiua aut ſpeculatiua. Et ingremus ꝑ⁹ de

ſecundo queſito: q̄ñ ex eo patebit facilioꝛ aditus ad rñ
ſionē primi. ¶ Dico ergo ꝙ hanc ſciam q̄dā aſcribūt ēē
ſpeculatiuā ex eo ꝙ ſubalt ernaṫ ſpeculatiue. ſ. n̄ali phi
loſophie ⁊ ex eo ēt ꝙ nulla vr̄ actiuarum. ſ. nec monaſti
ca: nec yconomica: nec politica: nec. n. vr̄ ſcia actiua in
plures diuiſa. ¶ Sed oſtendemus p̄io ipſā ēē actiuā. dei
de ſatiſfaciemus p̄dictis. ¶ P̄io ḡ ex quodā ſili ꝑſua
detur medicinā ēē opatiuā dicit naq̄ꝫ Boetius 4° de cō
ſolatione: Quid aīoꝝ ſalus aliud eſt q̄ꝫ virtus: q̄d egri
tudo aliud q̄ꝫ vitia ſicut: ergo aliq̄ ē ſcia opatiua circa ſa
lutem ⁊ egritudinem aīe ſicut ethica: ſic dignū ē aliquā
debere ēē opatiuam circa ſalutē ⁊ egritudinē corpoꝛis:
h̄ aūt nō ē niſi medicina igr̄ medicina ē ſcia opatia. ¶ Ad
huc aūt ſicut per ſe pꝫ: ſcia medicine ē ō opeꝛ abilib⁹ a no
bis circa corpus humanū: ſꝫ cīo talis eſt pratica ⁊ opati
ua igit̄ medicina ē de gn̄e actiuarū. ¶ Adhuc ſicut di
cit Aū. ſcdo methaphy. theoꝛice finis ē veritas: practice
vero opus: theoꝛicū eīm ⁊ practicū nō ſolū ab his d̄ qui
bus ſunt: ſed ēt a fine diſtinguūt: cuius ergo ſcie finis ē
opus ipſa ē practica: ſꝫ medicīe totius finis ē op⁹ igr̄ ipſa
eſt practica. ⁊ actiua. ꝙ ēt finis totius ſit op⁹ pꝫ ex diffō
ne medicine apud p̄ncipē inuentē finē eius q̄ eſt medici
na ē ſcia qua humāi coꝛpoꝛis diſpōnes noſcunt̄ ex ꝑte
qua ſanat̄: ⁊ ab ea remouet̄: vt habita ſanitas ꝯſeruet̄ ⁊
amiſſa recuperet̄: vt. n. ibi notat cāꝫ finalē: ſed ſanitatis
cōſeruatio ⁊ amiſſe recupatio opus ē. ¶ Sꝫ dicet aliq̄s
ꝙ theoꝛica medicine hēat aliuꝫ finē diuerſū a fine tot⁹
medicine qui ſibi ꝓprius ē: ⁊ ꝙ hic p̄dict⁹ finis ſit finis
practice oñdens illud ex dcō tertia primi capitulo p̄io
principis qui ait: ꝙ theoꝛica ē que in demōſtrādo ſuias
tm̄ ꝯſert: ita ꝙ ī demr̄atione q̄litatis opatōis nullū auxi
liū p̄bet: ⁊ ita vr̄ finis ei⁹ veritas tm̄ de p̄ncipijs medi
cine ⁊ de his que ſunt vſq̄ꝫ ad declaratiōeꝫ q̄litatis ope
rationis de q̄bus eſt ipſa theoꝛica. Niſi eēt ꝙ finis qui ī
diffōne p̄dcā innuit̄ nō ē practice cū illa nō ſit diffinitio
practice. ſed medicīe: lꝫ medicus illuꝫ finē conſequatur
imediatius ex practica q̄ꝫ ex theoꝛica: ſicut domus plus
hꝫ ꝙ ſit coopimētū defendēs ab ymbrib⁹ ⁊ caumati
bus a tecto ⁊ pariete q̄ꝫ a fundamēto: nihilominus tn̄ fi
nis totius domus ē ab his defēdere. ¶ Adhuc ēt Gal.
ī libro d̄ moꝛbo ⁊ accidēti: quē librū theoꝛicū dicūt ſcru
tans de moꝛbis ait ꝓ ſanitate enim reddēda ſcrutamur
hmōi. ¶ Ampli⁹ cū qualitas ſenatiōis nō diuerſificet̄
niſi penes diuerſitatem eoꝛum que tradūt̄ ī theoꝛica. ſ.
egritudinū ⁊ ſuarum cāru̅ cōplexionū ⁊ etatuꝫ ⁊ alioꝝ
multoꝝ: oꝫ de neceſſitate practicā a theoꝛica depēdere
theoꝛicam quoq̄ꝫ oꝛdinari ad practicam: ad opus ſic̄ cū
practica ſicut fundamētū oꝛdinatur ad parietē ⁊ ad te
ctum: eſt. n. theoꝛica quaſi practice fundamētū. ¶ Pro
pter qd̄ oꝫ intelligere ꝙ in demōſtratiōe qualitatis ope
rationis nullum auxilium p̄bet p̄ncipaliter ⁊ ꝑ ſe. ſed ſi
cut ſcdārio ⁊ ꝑ accidēs. ¶ Ei aūt ꝙ aliq̄ dicūt eam eſſe
ſpeculatiuaꝫ: q: ſubalternatur ſpeculatiue. Dōm eſt ꝙ
medicina nō ſubalternat̄ vere ad modū quo ſubalterna
tur ſpēs gn̄i. ſ. ſuſcipiēdo p̄dicationē: ſed ſm̄ ꝙ ſua p̄n⁹
recipit ab illa qui eſt alter modus ſubalternādi. Ethica
. n. q̄ eſt actiua ſcia ſubalternat̄ metaphy. q̄ oībus ſpecu
latiuis eſt: ⁊ tn̄ ethyca nō ē ſpeculatiua: q: ſubalternat̄
ei ſcdo mō: nō primo. ¶ Qd̄ aūt ipſi dicūt ꝙ nō eſt ali
qua triū actiuaꝝ in q̄s diuidit̄ phia actiua: veꝝ eſt: ſed
tn̄ ipſa dr̄ operatiua ſm̄ aliud genus opationis ab illis.
quoddā. n. coꝛpus eſt actio quoddā factio: diuerſa autē
gn̄a ſūt actio ⁊ factio ſicut ſupꝛa dcm̄ ē: ille ergo tres di
cuntur opatiue ad genus opis qd̄ eſt actio. medicina aūt
dr̄ operatiua ad genus opis qd̄ eſt factio: ab illis. n. do
cemur opabile qd̄ ꝑ virtutes: ab hac autē operabile qd̄
per artem: non quidem per artem abſolute ſed per eam

que ex ſcia medicine reſultat in medico: vt. ſ. diximus.
¶ Attēde tn̄ ꝙ nihilominus ipſa medicina tota a pte
. ſ. cuiuſlꝫ ſue partis eſt ſcia ſpeculādi: ſed non ſpeculan
di gratia: ſicut ſunt ſpeculatiue: ſed ꝑꝑ opus: queadmo
dum Ariſt. ait in 2° ethi. de ethica: ꝙ eſt negociū conte
platiuū: ſed non cōtemplationis gratia: queadmoduꝫ ⁊
alia: non. n. vt ſciamus q̄d eſt vir⁹ ſcrutamur ſed vt bo
ni ſimus: verum. n. in opabilibus querimus ꝑꝑ op⁹: vn
de tales non dicuntur practice: q: non ſūt vllo mō ſpe
latiue: ſed q: ſūt ſpeculatiue ꝑꝑ opus: nec ēt quātus ta
les ſcientie dicantur practice: ſunt ꝑpea de genere per
fectionum intellectus practici: ſed ſpeculatiui tm̄: intel
lectus. n. practicus eſt principium motiuum ad op⁹ tm̄.
Cum. n. politicus ꝯſiderat q̄d ciuitas ⁊ ad q̄d cōſtitu
ta: que politia recta que non recta que lex bene poſita: q̄
non bene: q̄d eſt illud qd̄ coꝛrūpit ciuitatem q̄d ſaluat:
q̄d virtus: ⁊ q̄d malitia: qualiter quoq̄ꝫ ciuibus conue
mendū ſit: ⁊ alia hmōi operabilia nō ꝯſiderat ea vt cir
ca q̄ nūc ſit opus: nec vt operātes appetimus h̄ ꝓſeq̄ il
lud ſugere: cū opus ſit circa ſingularia: politica aūt ſit
de his oībus vlī. ¶ Similiter quoq̄ꝫ medicus cū ratio
cinatur de ſpeciebus moꝛboꝝ ⁊ ſanitatum de differen
tijs quoq̄ꝫ ſanationum ⁊ conſeruationū que de genere
opabiliū ſunt: ꝯſiderat de his oībus vlr̄ ter ⁊ ſpeculati
ue ⁊ ſic nō vt circa que mō ſic opus: cū medicus: nunc
nō ſit in ope: lꝫ hoc faciat per finē que eſt opus. ¶ Qd̄
aūt dr̄ ꝙ medicina eſt hñs aliq̄d theoꝛicū: non dr̄ illud
ꝑpea qui non oꝛdinetur illud ad opus ſicut practicum
eius: ſed q: non ſic immediate ſicut illud qd̄ oſtenditur
per hoc ꝙ theoꝛica medicine eſt de principijs: ⁊ his que
ſunt poſt ipſa vſq̄ꝫ ad operis demonſtrationē: nā per ip
ſam ſcitur quot ſunt elementa: ⁊ que ⁊ quot ſunt ꝯple
xiones: ⁊ que egritudines ⁊ accidentia ⁊ ſilia: ⁊ ita vni
uerſaliuer de his q̄ non ſunt opa nr̄a ad ſil̄ tudinē p̄hie
ſpeculatiue: ſed tn̄ q̄dā ex eis ſunt: vt ſba in q̄bus ⁊ quo
rum gratia futurum eſt opus: vt res nāles ⁊ ꝯ nām que
dam vero ex eis ſunt: vt opis inſtra: ſicut res nō nāles:
vt aer cibus potus ⁊ medicia ⁊ ſilr̄ oē id quo vtimur ad
ſanādum vel ſanitatē conſeruādum. ¶ Practica vero
eſt de ſpēbus conſeruationis ⁊ ſanationis: ⁊ per ipſam
ſcitur de q̄litate ⁊ mō operandi illas: vtraq̄ꝫ ergo vr̄ ad
opus ⁊ ꝑꝑ opus inquiri. ¶ Sed quoniaꝫ hec vicinioꝛ
eſt operi: eo ꝙ operis modum docet: dicta eſt practica: il
la vero q̄ñ per hanc medicina oꝛdinatur ad opus: ⁊ ita
non principaliter nec per ſe vr̄ ſm̄ aliq̄d aſſimilari theo
rice philoſophie. ¶ Hinc ergo oꝛta eſt diuiſio medicine
in theoꝛicā ⁊ practicā ⁊ ſimilis diuiſio pōt fieri in oībus
ſciētijs operatiuis. eſt naq̄ꝫ ſilr̄ in ethicis aliqd̄ theoꝛicū
reperire: ⁊ aliqd̄ practicū. qd̄. n. ibi dr̄. ꝙ oꝫ politicū ali
qualiter ſcire q̄ circa animā cū eius ſit de bītudine ſci
re: hec aūt opatio aīe ſm̄ virtutē: ⁊ de virtute: ēt tam de
moꝛali q̄ꝫ intellectuali. ¶ Silr̄ ēt cū dicat quid electio:
q̄d volūtariū: q̄d inuolūtariū: q̄d delectatio q̄d triſtitia
⁊ ſilia multa: innuit̄ ꝙ tota iſta ingſitio ſit loco alicui⁹
theoꝛice. Sed cū dr̄ qualiter ſimplr̄ ſiat bonus hō: aut
q̄lr̄ bonus ciuis ⁊ hmōi innuit̄ hoc totū ſit loco practi
ce: nec vr̄ incōueniēs. ¶ Sciēdū tn̄ eſt. ꝙ dr̄a eſt inter
theoꝛicū ⁊ practicū accepta in medicina ī diuiſiōe p̄hie.
vel ſcie in cō. ꝑpea q: theoꝛicū medicine ad practicū oꝛ
dinat̄ ſicut diximus: in phia aūt nō. nō. n. ſunt ſpecula
tiue ſcie ꝑꝑ actiuas. nā methaphiſica mathematica nāl̄
phia nīq̄ꝫ ſunt ꝑꝑ ethicā. nec ad eā oꝛdinant̄: ſunt aūt
⁊ alie drīe. ſed iſta nobis ſatis eſt. hoc loco. Equoce ḡ ſu
munt̄ theoꝛicū ⁊ practicū ī q̄ medicina diuidit̄: cū illis
in q̄ diuidit̄ phia vel ſcia. nō. n. pōt ēē ꝑ eādē diuiſio ge
neris ⁊ ſpēi. nā coꝛpoꝛeū ⁊ incoꝛpoꝛeū q̄bus diuiditur
ſubā n̄ poſſet diuidere coꝛp⁹ qd̄ ē ſpēs ſubē: ſilr̄ theoꝛi
cum

cum ⁊ practicum quibus diuidit̄ ſcia non poſſet diuidere medicinā q̄ eſt ſpēs ſcie: niſi equoce ſumerent̄: nec ē eq̄uocatio tn̄ ꝑ diuerſam acceptionē ſpeculatiui ⁊ actiui hincinde: ſed ēt ꝑ hoc ꝙ diuiſio medicine in theoricam ⁊ practicā nō eſt ſicut gn̄is in ſpēs ex oppoſito dr̄ūs cōſtituēs: ſicut diuidit̄ ſcia in ſpeculatiuā ⁊ actiuā: ſed ē ſicut i ꝑtes integrātes q̄ ſibi inuicē nō opponunt̄: theorica ergo ⁊ practica non ſunt oppoſita in medicina ſicut in philoſophia: cum vna alteri ordinetur vt dictum eſt. ¶ Ex quo pꝫ rn̄ſio ad id qḋ ꝑmo q̄rebat̄.ſ. quō ex ſpeculatiuo ⁊ actiuo ex oppōito diuidētib⁹ ſciā: vna ſpēs ſcie poſſet cōponi. ¶ Dicūt aūt qdā i hoc loco ꝙ theorica ⁊ practica ſūt ſpēs medicie: ſicut theorica ⁊ practica ſpēs phie: vel ſcie ad ꝯſutādū qḋ dixim⁹: ⁊ conantur id aſtruere ex vilib⁹ ⁊ debilib⁹ valde. ¶ Dicūt. n. topice loquētes qḋ ꝑdicat̄ de altero ⁊ nō ꝯuertit̄ difficillimū eſt remouere qn̄ ſit gen⁹. Sed medicina ꝑdicat̄ de theorica ⁊ practica ſicut dicūt ⁊ nō ꝯuertit̄: totū aūt integrale nō ꝑdicat̄ de partib⁹: igit̄ ē genus. Qḋ aūt ꝑdicet̄ ḋ eis oñdūt ꝑ hoc qḋ dicūt ꝙ ſcia q̄ eſt gen⁹ medicine: ꝑdicet̄ ēt vt gen⁹ de theorica ⁊ practica. Si ḡ theorica ⁊ practica ē ſcia: tūc ē aliqua ſcia: ſed nō ē aliqua aliaꝝ ꝑter medicinā: igit̄ q̄libet illaꝝ ē medicina. ¶ Sed mirabile vr̄ nobis iſtā ꝑdicationē fieri: nec ē in libꝛis medicoꝝ alicubi eā repire. ¶ Adhuc aūt ſi ꝑdicat̄ vt genus: dꝫ ꝑdicari noīe ⁊ diffōne: ſed diffō medicine nunq̄ꝫ tota cōpetit alicui illaꝝ: ſicut ſcrutātib⁹ ꝑ ſingula pꝫ. nā theorica nō eſt ſcia ſanaꝝ cārū: nec practica eſt ſcia ſanoꝝ ⁊ egroꝝ corpoꝝ. ergo nō eſt eaꝝ genus. imo nō eſt aliquo mō ꝑdicabilis de eis ſi ꝓprie loq̄mur. nec. n. q2 ſcia ꝑdicet̄ de theorica ꝑdicabit̄ ꝓprie de eis medicinā: nā corpus ē genus domus ⁊ ꝑdicat̄ ēt vt genus de ꝑtib⁹ dom⁹ ſicut de pariete ⁊ tecto ⁊ fundamēto. imo ēt de ꝑtib⁹ ꝑtiū.ſ. de lignis lapidib⁹. nec tn̄ ꝓpterea domus ꝑdicat̄ de illis aliquo mō nedū ꝙ ſit gen⁹ illoꝝ. imo ēt ſcia pōt ꝑdicari vt genus de qualibet cognitiōe particularis ꝯclonis habita ex demōſtratiōe: ſicut ex ꝑmiſſis ſup ꝓhemio pꝫ: nec tn̄ illius cognitio erit dicēda aliq̄ ſciaꝝ noiataꝝ. ¶ Sꝫ qn̄ multe ꝯclones aggregate ſunt de vno ⁊ circa vnum ſpāle ſbm ⁊ ad vnū finē ēt ſpālē quē nō ꝯſeqtur artifex niſi ex oībus ſimul: tūc ſcā ē vna ſpālis ſcia: cuius ꝑtes integrātes ſunt multe. ita ergo ſunt theorica ⁊ practica partes medicine cuiuſlibet quarum multe ſunt partes.

Sꝫ dicet adhuc aduerſarius ꝙ diffō medicine vr̄ ꝯuenire theorice ⁊ practice. ſi ḡ theorica ſcia ē ſanoꝝ ⁊ egroꝝ ⁊ neutrorū corpoꝝ ⁊ ſignoꝝ: tūc ipſa eſt ſcia ſanoꝝ ⁊ egrorū ⁊ neutroꝝ. Et ſilr̄ ſi practica ē ſcia ſanaꝝ ⁊ egraꝝ cārū ⁊ neutraꝝ: tunc ipſa eſt ſcia ſanoꝝ ⁊ egroꝝ ⁊ neutroꝝ: q̄re ex hoc arguet theoricā ⁊ practicā eē ſpēs medicie: cuius vt gn̄is diffō in vtraq̄ꝫ: ſicut in ſpēbus ſaluata videtur. ¶ Niſi eēt ꝙ ꝑmū practica nō eſt ſcia egraꝝ ⁊ neutraꝝ cārū: ſed ſanaꝝ tm̄. ¶ Adhuc aūt niſi eēt ꝙ qn̄ dr̄ ꝙ medicina ē ſcia ſanoꝝ ēt intelligit̄ ꝙ ipſa ſit ſcia oīs ſpeciei ſanoꝝ. i. oīum modoꝝ analogice ſignificatorum hac dictione ſanoꝝ nō ꝙ ipſa ſit ſcia ſanorū ſolūmodo ꝑut hec dictio ſanoꝝ abſtrahit ab oībus ſpēbus vl̄ modis importatis ꝑ ipſam. dixit nāq̄ꝫ Ariſt. in. 4. metaph. ꝙ ſicut oīum ſalubrium hn̄tium ſe ad ſanitatē: aut ſm̄ ſuſceptionē: aut ſignificationē: aut cōſeruationem: aut actionē eſt ſcia vna vt medicina. ſilr̄ ⁊ oīum ſpērū entis vna eſt ſcia: vt metaphy. ¶ Si ergo medicine ē ſpeculari de oībus ſpēb⁹ ſalubriū: cuiuſcuq̄ꝫ ſcie nō eſt ſpeculari de oībus ſpēbus ſalubriū: illa nō eſt medicina. Sꝫ medicine theorice nō eſt ſpeculari de oībus ſpēbus ſalubrium: ſilr̄ nec practice. ḡ nō ē medicina nec in aliq̄ illarū ſaluat̄: ſed in ambab⁹ ſimul: ſicut integrū i ſuis ꝑtibus.

¶ Meminiſſe. n. hic opꝫ ⁊ nō q̄litercūq̄ꝫ ſcie de ſpēbus alicuius generis eſt ſpēs ſcie q̄ ē de illo genere. imo plerūq̄ꝫ eſt ps integralis eius. vt hic patuit. aliqn̄ aūt eſt extra illā: nec ſpēs illius ꝓprie ſumēdo ſpēm: ſicut pꝫ ḋ nāli que nō eſt ſpēs metaphy. ⁊ tn̄ corpus mobile ē vt ſpēs entis: ⁊ de medicina q̄ non eſt ſpēs nāe: ⁊ tn̄ corpus humanum eſt ſpēs mobilis corporis. ¶ Qn̄ aūt ⁊ quō ſcientia ſpeciei ſit ſpecies ſcientie generis maioris eget inquiſitionis de quo ēt innuimus aliqd in premiſſis.

¶ Sed qm̄ ⁊ efficiēs ⁊ declarās ⁊ ſuſceptiuum vnūquodq̄ꝫ dupliciter dr̄ hoc quidem ſimpliciter hoc vero vt nūc. Sciendum eſt horū vtrorūq̄ꝫ ſciam eſſe medicinalem: ⁊ ipſum vero ſimpliciter dupliciter dicitur: hoc vero vt ſemper tale: ⁊ hoc vero vt multū. Et eſt horum vtrorumq̄ꝫ ſcientia medicinalis.

¶ Cū dedit quo ordine medicina ſit de his q̄ dabātur intelligi ꝑ dr̄ias. redit ad ꝓſequendū diuiſione ⁊ explanationē vniuſcuiuſq̄ꝫ eoꝝ: ⁊ dicit: (Sed qm̄ ⁊c.) i. ſed qm̄ efficiens: ⁊ intellexit hoc ꝑ cām rā efficientē q̄ꝫ ꝯſeruantē egritudinem ⁊ ſanitatē ⁊ neutralitatē: ꝯmarie cu alia trāſlatio vtrūq̄ꝫ habeat. nā ꝯſeruans cām quodam modo efficiens eſt ad ipſaꝫ reducit̄: ſicut tractatu ḋ cauſis: deo volente dicemus. ¶ Deinde ait. (Et qm̄ ēt declarans) ⁊ intelligit ꝑ hoc ſignū: ⁊ qm̄ ſuſceptiuū: ⁊ intelligit ꝑ hoc corpus ſm̄ ꝙ de eis dr̄: ſanū egrū ⁊ neutꝝ dicitur dupl̄r. nā quodlibet illoꝝ dr̄ ſanū egrum ⁊ neutrū: aut abſolute ⁊ ſimpl̄r ſine additione alicuius determinantis aut diminuentis ꝯditionis: ⁊ hoc intendebat cū dicit (hoc quidem ſimpl̄r) aut dr̄ vnūquodq̄ꝫ ſanum ⁊ egrum ⁊ neutrum nō ſimpl̄r: ſed ſm̄ additionem conditionis tꝑis ꝑſentis: ⁊ hoc intēdebat cū dixit (hoc vero vt nunc). Sciendū eſt vtrorūq̄ꝫ eē ſciaꝫ medicinalē. ¶ Deinde docuit ēt dr̄ias qbus diuidit̄ vnumquodq̄ꝫ (iſtoꝝ dcm̄ ſimpl̄r dixit) ipſum vero ſimpl̄r. i. corpus cā ⁊ ſignum dcm̄ ſimpl̄r ſanū egrum ⁊ neutruꝫ dr̄ dupl̄r. nā aut dr̄ ſimpl̄r tale ꝙ in omni tꝑe ſue vite hꝫ vt ſit tale ſemꝑ quantū eſt de nāli ſui aptitudine: ⁊ hoc intendebat cū dixit (hoc ḋo vt ſemꝑ). Aut dr̄ ſimpl̄r tale qḋ in pluribus tꝑis vite ſue hꝫ vt ſit tale q̄ꝫtū eſt de ſui nāli aptitudine: ⁊ hoc intendebat cū dixit (hoc ḋo vt multuꝫ) deinde dixit (⁊ coꝝ vtrorūq̄ꝫ) i. ⁊ he diuiſiones ⁊ ſubdiuiſiones oēs ſunt in ſcia medicine ꝯſiderate: ⁊ de eis oībus eſt medicina. nam diuiſiones ſuboꝝ ſm̄ ꝙ de eis dicūtur paſſiones non poſſunt eſſe extra illam ſciam q̄ illas paſſiōes de ſbis ingrit. ¶ Sed dicamus rurſus ad expōneꝫ h⁹ dictiōis ſimpl̄r: ⁊ huius dictionis vt nūc. qd intelligat̄ ꝑ ſimpl̄r tale ⁊ qd per vt nūc tale: qd quoq̄ꝫ intelligat̄ ꝑ ſemꝑ tale: ⁊ multū tale: q̄ꝫ uis hoc i ſuis ꝓprijs capl̄is ēt repetere oportebit. ¶ Rememoremur ergo ꝑmū qd apud ꝑhos dicatur ſimpl̄r ⁊ vt nunc aliquale. dico ergo ꝙ ꝑhs in libro elencoꝝ dicit i n paralogiſmo de ſm̄ qd ⁊ ſimpl̄r. ꝙ aliqd dr̄ ſimpl̄r ⁊ non ſimpl̄r: ⁊ non ſimpliciter autē exponit per quo: quādo: ⁊ vbi: ⁊ ad aliqd: ⁊ per huiuſmodi determinationes ⁊ diminuētes totalitatem importatam per ſimpliciter ⁊ ꝯhentes eā particulariter. Nō tale ergo ſimpl̄r ꝯ diuiſuꝫ ꝯ ſimpl̄r tale erit tale quo vel ſm̄ quid vel ſm̄ partē: ⁊ tale qn̄ ſeu vt nūc vel tale vbi vel in hoc loco vel tale ad aliqd ſiue cōparatū: ⁊ hmōi. ¶ Simpl̄r aūt tale apud ꝑhos dr̄ ꝑ ſua tiōe oīs additionis ſiue poſſit addi: ait enim ꝑhs ſimpl̄r dico ꝙ nullo addito dico: ſed cū dr̄ aliqd ſm̄ quid tale: vel qn̄: vel vbi: vel aliter. iam ceſſat dicta indeterminabilitas per determinationē ꝯhentem ad aliquid quod innititur per quo: ⁊ qn̄: ⁊ vbi: ⁊ alicubi quicquid illud ſit.

¶ Et ſic aūt ⁊ bariū determinationū diuerſitas ꝑ hoc. nã non eſt neceſſarium dicē ſm qd tale eſſe vt nūc tale: nam ethyopa albus dentes tñ dr ſm qd albus. qꝛ ſm ptem determinatã tñ: non tñ dr vt nūc albus: cū ſemp ſit ita albus ſed ꝯtingit aliqñ ambo dici de eodẽ vt ſm qd vt turpis: ſcđm faciē in aliq̃ egritudīe: pōt dici vt nūc turpis dū adeſt egritudo. ¶ Itēꝫ nec ē neceſſariũ dicē tale alicui eē vt nūc tale: nã ira ē facile ſcurribilis alicui hoī ⁊ ſemꝑ ita facile ⁊ nō aliqñ: vel vt nūc tñ: tñ ꝯtingit aliqñ ambo dici de eodē nã ꝓiectio mercīū eſt alicui eligibilis vt in ꝓcellis piclitãti: ⁊ hec eadē ē vt nūc eligibilis vt ſtãte ꝓcella: adhuc aūt .n. nō ē neceſſariū alicui vtile eſſe ſm ptē vtile: ſepe .n. ſm totū ē vtile: lꝫ ⁊ ꝯtingat alicui vtile eſſe ſm ptē vtile. ¶ Silr qđ ē bonū ī domo nō eſt neceſſariū eē vt nūc bonū in domo: cū poſſit eſſe ſp bonū in illa: lꝫ ⁊ h̄ ꝯtingat adhuc: nec qđ eſt bonū in domo neceſſariū eſt eſſe bonuꝫ alicui tñ: cū poſſit eē cuilibet bonū in illa lꝫ ⁊ ꝯtingat. ¶ In oīb⁹ ergo hiſ ē aliq̃ diuerſitas ſed cōiter ꝯcluſum ē ꝙ ſimplr ē ſm qd: qñ .n. ⁊ vbi alicubi quodãmō ē ſm qd: ꝑp qđ modus ille paloġiſmi dr ſm qd ⁊ ſimplr. ¶ Manifeſtū ē ergo ꝙ indeterminabilitas huius dictiōis ſimplr. maxime ītelligit: ꝑuatiōe illius gñis rei qđ accidit ſignificari ꝑ ꝯpoſitã determinationem. ſ. quo vel qñ vel vbi vel alicui. ¶ Cū ergo vt nūc determinet rē q̃ ſic dr ad tp̄s pñs: tunc ſimpliciter ꝓprie dicet ꝑuatiōe additiōis tp̄is determinati vt ſit dīc ſimplr tale in oī tp̄e exñs tale: vel ſine determinatione tp̄is exñs tale cuius ſignū eſt ꝙ diuiſum eſt in ſp ⁊ multū tale: vt nūc vero tale qđ nō in oī tp̄e ſed ſm pñs eſt tale. ¶ Multis ergo in locis diſtīguēs phs bonū ⁊ maluꝫ in ſimplr ⁊ ſm qd vel in ſimplr ⁊ ad aliqd: vel in ſimplr ⁊ vt nūc: dicit illud eē ſimplr bonuꝫ qđ ī ſe ⁊ abſolute bonū ē ꝑuatiōe oīs ꝯditiōis. vt viuere vel ſanū: ⁊ vīr eē qꝛ ſm qd ſꝫ ſe ſanū ē eligibile ē bonū āt nō ſꝫ ſe neqꝫ ſimplr ſed ad illud cōparatū ē ſicut medicinã eſt bonū ad ſanitatē: ſed nō ſimplr: ⁊ potare aquã frigidã ē bonū ad febrē ⁊ nō ſimplr. ⁊ hec eadē accidit eē vt nūc bona demōſtrato tp̄e īminēte morbi ⁊ ſe. n̄ ſimplr. ¶ Adhuc aūt ēt eiectio mercīū in ꝓcellis aut occiſio mīſis tyrãnis cogētē: ⁊ hmōi operationes: ſicut dicit phs 3° ethic. ſunt ſimpliciter inuolūtarie: vt nūc aūt voluntarie: nullus .n. ſicut dicit eligeret ſm ſe aliqđ taliū. in ſaluteꝫ aūt ſui ad tp̄s. ſ. in quo ꝓcellis aut tyrãnidib⁹ purget voluntarie ſunt. q̃re vt nūc voluntarie ſunt: ꝑ ꝯſiderationeꝫ ergo ad ſalutē: cuius ꝯtrariū minat ꝓcella ⁊ tyrãnus: ſunt ad aliqd voluntarie: ꝑ ꝯſidarationē aut ad tp̄s pñs quo ꝑdicta purgēt ſūt vt nūc voluntarie. ¶ Ur ergo ꝙ id qđ eſt vt nūc vel alicui aliq̃le ipꝫ accidit eē ſimplr ad alteꝝ q̃modo lꝫ hēr illi oppoſitū: ⁊ ecōuerſo: ſic ē eiectio mercīū ī ꝓcella. ē nūc eligibilis: ſimplr āt ieligibilis. ⁊ ſaluatio mercīū q̃ ē ſimplr eligibilis: aliqñ ē ieligibilis: vt ī ꝓcella: ⁊ eiectio mercīū ēt alicui ē bōa vt piclitãti. ſimplr ē mala: ⁊ ſaluatio eaꝝ q̃ ſimplr eſt bōa eſt mala piclitãti. ¶ Similis ergo ꝑdictio eſt diſtō ſani ⁊ egri apud Gal. in ſimpliciter: ⁊ in vt nūc: ſanitas .n. ſimplr opponit ad ſanitatē alicui ⁊ ad ſanitatē vt nūc: ⁊ oppoſita ad vtrunqꝫ eſt idē ſubiecto: rōe tñ dīna. Silr quoqꝫ ſanitas alicui ⁊ ſanitas vt nūc ſūt idē ſubo: rōne tñ drūt: qđ ad excitãduꝫ ſuꝑ intellectū dicēdoꝝ infra: hic oñdam⁹. ¶ Sanitas ergo ſimplr oppoſita ad ſanitatē alicui eſt illa q̃ nullius cōparatione vere ⁊ ſm ſe eſt ſanitas ⁊ non hñti tñ: hec āt ſm ſe non eſt alia q̃ꝫ optima q̃ in medio extremoꝝ exiſtens ſeꝑatio eſt a ſuo oppoſito. ⁊ ad nulliū extremoꝝ īclinata: qꝛ nihil hñs de ꝑmixtiōe alicuius ꝯdīōis: oppoſita āt ad ſanitatē vt nūc ē illa q̃ ꝑuatiōe additiōis tp̄is determinati eſt aptitudinaliter in oī tp̄e ꝑdurãs: hec āt eſt eadē q̃ hoc ꝑp eſſe de in medio extremoꝝ: ⁊ n̄ iclinari ad aliqđ illoꝝ nō eſt de facili ꝯuerti᷑ illis ad illa: difficulter igr paſſibil᷑ exñs ab extrinſec⁹ accidētibus eſt oī tp̄e duratiua. ¶ Silr āt ⁊ alicui⁹ ſanitas ⁊ nō ſimplr n̄ eſt alia q̃ꝫ q̃ lapſa ē a predcã verſus aliquod extremoꝝ: ideoqꝫ iam hñs ꝑmixtionē ꝯditionis: talis .n. non eſt abſolute ſanitas. ſed hñti tñ: ⁊ hoc ipo ꝑp vġere ad alterū extremoꝝ: ⁊ de facili ꝯuerti in illud ab extrīſec⁹ accidētib⁹ eſt ſanitas nō lōge duratiua: q̃re eſt dcã vt nūc ſanitas. ¶ Sed vtꝝ accidat vt nūc ſanū eſſe ſimplr egꝝ. ⁊ ecōuerſo: aut nūc eſſe egꝝ eſſe ſimpliciter ſanū ⁊ econuerſo: vel nō: ⁊ ſi accidat: vtruꝫ eadē diſpōne ſeruata ⁊ vno reſpectu ⁊ quomodo hoc ſit ꝓcedētib⁹ erit manifeſtū. ¶ Cauſa vero dr ſimplr ſana que aut efficit aut cōſeruat ſanitatem q̃ eſt ſimplr ſanitas. ¶ Signum etiã ſimplr ſanum cuius eſt eadem declarare. ¶ Cauſa aūt ſana vt nūc: que efficit aut cōſeruat ſanitatē vt nūc. Signum ſani vt nūc ꝙ eãdē declarat. Et ſilr ītelligi oꝫ de egro ⁊ neutro dictis de corꝑe cã ⁊ ſigno: tãꝫ ſimplr q̃ꝫ vt nūc: ſicut ſuis capitulis plani reddem⁹. ¶ Et qm̄ ſanitas que ſimpliciter eſt ſanitas ē illa que ē optima: hec āt ꝑp eſſe in medio extremoꝝ diſtantiſſima ē a morbo nō inclinata ī ipꝫ: quemadmodū lapſa non patiet: de facili ab extrinſec⁹ accidētibus: ſꝫ ex aptitudine qdē ſua naturali durabilis erit ſemper vel multū: vt qꝛ ſanitas optima duoꝝ ē modoꝝ . ſ. optima ſm veritatem ⁊ optima ſm ſenſum tñ. ¶ Ex quo ſeqtur diuiſio corporis ſimpliciter ſani in ſanuꝫ ſemper ⁊ ſanū multū: q duo modi eius ſonant in aptitudine nō in actu: ſicut īfra patebit. ¶ Cã aūt ⁊ ſignū ſemꝑ ſanū ⁊ vt mltū ſanū ad corpa que talia ſunt referunt. Silr quoqꝫ intelligendū eſt de egro ſimplr ⁊ neutro ſimplr in ſemper tale aut multum tale diuiſio taꝫ in corꝑe q̃ꝫ cã q̃ꝫ ſigno qđ nos ſuis locis oñdemus. Iaꝫ aūt dixerūt aliq̃ circa expōnem dictionis ſimplr ꝑdocētes illud ſimplr dici ꝙ nullo addito dr ꝙ cum dicitur corpus ſanum egrum neutrum multe fieri pñt additiones determinantes ſanitatem ⁊ egritudinem ſimplr ipſoꝝ: ſm quas additiones vr poſſe intelligi corpus tale vel tale: nã poteſt intelligi corpus ſanum ſm aliquod membrum vel ſm aliquam operationē vel ſm aliqualem locum vel tempus vel dietam ⁊ ſimilia. ⁊ qđ ſimpliciter tale intelligatur ꝑuatiōe additiōis oīum talium. vt Uer. g. ꝙ intelligatur corpus ſimplr ſanum illud quod eſt ſanum ſm omne membꝛū ⁊ locum ⁊ tp̄s anni ⁊ dietã ⁊ operationeꝫ ⁊ ſimilia. ¶ Sed hoc non eſt ſm ſuiam Gal. nam quãuis ſimpliciter ſanū ſit ſanum ſm omne membꝛuꝫ: non tamen illo reſpectu dicebatur ſimplr ſanuꝫ. ſed eo qui dictus eſt: nã tūc egrū ſimpliciter eſſet de neceſſitate intellectū egrum ſm omne membꝛum quod falſum eſt ſm mentem Galie. vt patet ī capitulo de corporibus egris. ¶ Adhuc autē ſanū cōparatum qđ apud Galie. eſt illud qđ eſt ſanū ſanitate que ſibi eſt ſanitas ⁊ non ſimpliciter: ⁊ nō intelligit ſanum ſm determinata membꝛa tñ: ſed ēt ſm omnia mēbꝛa: ſanitate. ſ. aliqua lapſa: que non dr ſanitas niſi habenti tñ. ¶ Nec etiam poteſt intelligi tale ſimpliciter ꝑuatione additiōis loci temporis ⁊ diete ⁊ ſimiliū: vt . ſ. ſit abſolute illud qđ eſt tale ſm omnem locum ⁊ tempus anni: ⁊ vīr ſm omnem dietam ⁊ ſimilium. naꝫ ſimpliciter ſanū q̃ꝫuis potiſſime reſpectu alioꝝ repugnet omnibus egris cauſis ꝑp id qđ dictum eſt ſub aliquibus tamē dietis ⁊ tempoꝛibus anni ⁊ locis infirmatur. ¶ Neutrū vero ⁊ egrū ſub aliquibus reducitur ad ſanum ⁊ vniuerſaliter nullū eſt corpus qđ ad omnia bene aut ad omnia male ſe habeat. ¶ Ur aūt dictū Hali. infra in expoſitione corporis ſani multum ab hac ſententia diuerſum: exiſtere. ſed non in illo loco dicem⁹ de falſitate expōnis illius ex quo etiã ꝙ hic induximus clari

na elucebit. ¶ Alij vero ſubtilius indagantes dixerūt q corpus dicit̃ ſanum egrum ⁊ neutrū ſimpliciter ſpu‑tione addito nō tp̄is determinati ſolius ex tota latitu‑dine tp̄is ſue vite: vt intelligat̃ ſanū ſimplr̃ illud quod eſt ſanum in oī tēpore ſue vite quantū eſt ex ſui aptitu‑dine naturali: qđ oſtendūt p ſuum oppoſitum: qđ ſecuꝫ venit ad diuiſionem cauſe .ſ. tale vt nūc: qđ ē tale ſm p̄‑ſens tempus: cū enim vt nūc opponatur ad ſimplr̃ cum hec dictio vt nūc poſitiua eſt: hec dictio ſimpliciter pri‑uatiua eſt: ergo ſi ſanū vt nūc eſt illud qđ eſt ſanum ad tempus determinatū erit ēt ſimpliciter ſanū illud qđ in oī tempore ſanū eſt ⁊ nō ad determinatū tp̄s. ¶ Quos nos veridicos eſſe exiſtimātes dicimus q ſicut ſano ſa‑nitate que ſibi ē ſanitas accidit ꝓpter id quod diximꝰ dī‑ci ſanum vt nūc: ſimiliter ſano ſanitate que eſt ſimplici‑ter ſanitas accidit ſilr̃ ꝓpter id qđ diximus dici ſanū in oībus temporibus: quaſi fieret diuiſio ſani in ſanum in oībus temporibus ⁊ ſanū in tp̄e p̄ſenti: cuius diuiſio‑nis prima radix eſt diuiſio ſani in ſanū ſimplr̃ ⁊ ſani ad ſciþm. ¶ Signū aūt ⁊ hoc verū eſſe eſt qđ diuiſum eſt ſimpliciter tale in ſemper ⁊ multū tale ſicut diximus.

¶ Neutruꝫ vero ⁊ cauſa ⁊ ſignū ⁊ corpus ⁊ qđ ſimplr̃ dr̄ ⁊ quod vt nunc: tripliciter vnūquodqꝫ dicitur. hoc qdē eo quod neu‑tro cōtrariorū participet: hoc vero eo quod vtriſqꝫ. hoc autēꝫ eo quod aliquādo quidē hoc: aliquando vero illo: horum vero ipſo‑rū ſecūdū duos modos dr̄ aliquando qui‑dē participando vtroqꝫ cōtrariorū equali‑ter: aliquando altero amplius altero.

Cō.12. ¶ Cum dixit ſanū ⁊ egrū ⁊ neutrū dictū de corpe cā ⁊ ſi‑gno dici ſimplr̃ ⁊ vt nunc oñdit neutrū dicī multis mo‑dis quorū qlibet dr̄ ſimpliciter vt nūc ⁊ dicit (neutrū ve‑ro ⁊c.) .ſ. neutrū dictū de corpe cā ⁊ ſigno tā ſimplr̃ qꝫ vt nūc eſt triū modorū aut quatuor: ſcđo ī duos ſubdiuiſo de qbus oībus modis ita dictis eſt ſcīa medicine. ¶ De‑inde exponit modos ⁊ dixit (hoc qdē ⁊c.) .ſ. vno mō dr̄ neutrū per abnegationē vtriuſqꝫ extremorū: alio mō p participationē vtriuſqꝫ ſimul in eodē tp̄e. 3ᵒ vero p par‑ticipationē vtriuſqꝫ in diuerſis tp̄ibus. 2ᵒ vero iſtorum modorū duas hꝫ acceptiones: aut dr̄ per participationē vtriuſqꝫ extremorū equaliter: aut p ꝑticipationē eorū in‑equaliter .ſ. q: vno magis altero. ¶ Eſt aūt ꝯſuetudo in hoc loco vt numerent̃ ptes gn̄ales ad quas diuidit̃ diſ‑finitio medicine: ex qbus ꝯſurgit numerus capitulorū ſiue ſūmarū gn̄aliū totius ſcīe. ¶ Dicamus aūt ſm Ha‑li. q tres ſunt res de qbꝰ dr̄ ſanū ⁊ egrū ⁊ neutrū poſita in diffōne .ſ. corpus cā ⁊ ſignū quorū quodlibet ſm q ō‑ēs dr̄ ſanū egrū ⁊ neutrū pōt multiplicari cū dicto ab‑ſolute ſemꝑ ⁊ cū dcō abſolute vt multū: ⁊ cū dcō in tp̄e p̄ſenti: ⁊ cū ſanū dcm̄ de corpore multiplicet̃ his tribus modis: ⁊ dcm̄ de cā alijs tribꝰ modis: aut ſex modis ſm q cā diuidit̃ in efficientē ⁊ ꝯſeruantē: ⁊ de ſigno ſimili‑ter alijs tribus modis ꝓueniēt a ſano hoc mō multipli‑cato nouē ſūme ſeu capl̄a gn̄alia: aut duodecim ſi ſubdi‑uidat̃ cā ſicut dictū eſt: ⁊ totidē ꝓueniēt ab egro: erūt er‑go aut .xviij. aut .xxiiij. ptes medicine q̄ ꝓueniēt a ſano ⁊ egro. ¶ Sed qm̄ neutrū dr̄ quatuor modis ſcđo .ſ. in duas ſubdiuiſo qlibet iſtorū quatuor modorū dictus de corpore abſolute ſemꝑ ⁊ abſolute vt multū ⁊ in tp̄e pre‑ſenti efficit tria capitula: quatuor igit̃ deducta per tria p‑ficiunt .xij. igitur .xij. ſūme ꝓueniēt a neutro dicto dē cor‑pore: ⁊ totidē a neutro dcō de ſigno: ⁊ ſilr̃ totidēꝫ a neu‑tro dcō de cauſa: ⁊ totidē ſi cauſa intelligatur diuidi ī ef‑ficientem ⁊ conſeruantē: ⁊ ita partes medicine q̄ proue‑niunt a neutro erūt aut .xxxvj. deducta p tria. aut .xlviij. .xij. deducta per .iiij. Sed .xlviij. aggregata cū .xxiiij. pfi‑ciunt .lxxij. Sunt ergo partes generales ad quas diui‑ditur diffinitio medicine .lxxij. de quibus omnibus ī il‑lo libro tractauit: ita tamē q implicite quaſdā ī qbuſdā ſinit ꝯtineri ſicut in ꝓceſſu ſuis locis manifeſtabimus.

¶ Eſt aūt ⁊ de toto termino dubitatio que‑dā ſecundū locutionem: quā ⁊ ipſam opor‑tet determinare. in eo enim q dicit medicinā ſciam ſanorū eē ⁊ egrorum ⁊ neutrorum ſi‑gnificatur quidem ⁊ oīum particularium. ſignificatur aūt ⁊ qualiū. ſignificatur aūt ſe‑cūdo quorūdā. Sed quidē omniū incōpre‑henſibile ⁊ ipoſe: quorūdā vero iꝑfectū ē ⁊ non artificiale: qualium vero ⁊ artificiale ſimul ⁊ ſufficiēs ad omnes partes artis qđ ⁊ continet dicimus in medicine diffinitiōe. Cō.13.

¶ Cum declarauit diffōnem in cōi dat dubitationē ir‑ca eam ⁊ ſoluit: ⁊ dicit (Eſt autem ⁊c.) Sed eſt quedaꝫ dubitatio de diffōne p̄dicta ex ipſo modo loquendi ī dif‑finitione ⁊ hoc innuebat cū dixit. (Dubitatio quedā ſꝫ locutionē) quam dubitationē ſicut dicit anteqꝫ ꝓceda‑mus determinare opꝫ. ¶ Deinde incipit dare cā ⁊ dixit (In eo enī qđ ⁊c.) .i. q: in eo q medicina dr̄ ſcīa ſanorū egrorū ⁊ neutrorū ſicut ⁊ oīs ſcīa diffinitur vt exiſtens de aliquo vel de aliqbꝰ. Ex iſto .ſ. modo loquēdi quo po‑nuntur in hac diffōne ⁊ ſimilibus dīc indiffinite ſine ſi‑gno determinante vniuerſalitatem vel particularitatē. datur itelligi q ſit oīum particularium ſanorū egrorū ⁊ neutrorū: ⁊ datur intelligi q ſit quorundā: ⁊ datur in‑telligi q ſit ſanorū egrorū ⁊ neutrorū vniuerſalium ſub quibus oīa particularia cōprehenduntur ⁊ hoc intēde‑bat cū dixit (ſignificatur qdem oīum partiū ⁊ quorun‑dam ſignificatur ⁊ qualium: ⁊ vocauit vniuerſalia qua‑lia ꝓpter id qđ dicemus). Et cū dedit dubitationē que ꝓprie eſt dubitatio rudiū ⁊ indoctorū ꝓpter paucitateꝫ exercitiū eorū in ſcientia cōi ignorantiū oēꝫ diffinitioneꝫ vniuerſalem eſſe: ⁊ ex vniuerſalibus conſtitutam rei et vniuerſalis: nā ſola ſpēs diffinitur ad quā diffiniendaꝫ ſumitur genus ⁊ dr̄ia q̄ ſilr̃ ſunt vniuerſalia ſicut ſpēs: diſſoluit eam dicens (Sed oīum qdē ⁊c.) Sed cuꝫ dr̄ medicina eſt ſcīa ſanorū egrorū ⁊ neutrorū non poteſt ī‑telligi q ſit oīum particularium ſanorū. ꝓpterea quia dicit cognitionem particulariū eſſe incōprehenſibilem ⁊ ipoſſibilem: incōprehenſibilem qdem ꝓpter ipſorum infinitatē ꝓpterea a generaliſſimis deſcendētem ad ſpe‑cialiſſima iubet plato q̈ſcere in doctrinis ⁊ non ad par‑ticularia tranſire: qm̄ ipſa ſunt infinita per ſucceſſioneꝫ generationis: ⁊ cum īfinitorū non ſit comprehenſio ne‑gat ipſorū poſſe fieri diſciplinam: ipoſſibilē vō ꝓpter eo‑rum mutabilitatem ⁊ corruptibilitatem. pp qđ particu‑lariū nulla pōt eſſe ſcīa: nam ſicut ſup ꝓhemio diximꝰ: ſcīa non eſt niſi de his que nō ꝯtingit aliter ſe habere: hec aūt ſunt que ex neceſſitate ſunt ſꝫ ex neceſſitate en‑tia ſimplr̃ ſunt: eterna vero ingenita ⁊ incorruptibilia: ſed particularia nō ſunt talia: ergo de his nō eſt ſcientia. Deīn̄ ꝯ dixit (Quorundā vō ⁊c.) nec etiam poteſt itel‑ligi q ſit quorundam particulariū ſanorum ⁊c. q: hoc eſſet imperfectum eo q deficerent in cognitione quo‑rūdam aliorum de quibus non eſt maior rō q debeant ignorari qꝫ de illis: ⁊ eſſet etiam inartificiale: nā ars eſt vlīs acceptio oīum que ſimiliter ſunt: vt etiam phus in principio metaphy. ait. ſit autem ars cum ex plurībꝰ ex‑perimēto ītellectis vna ſit vniuerſalis de ſilr̃bus acce‑

ptior ⁊ in hoc differt ab experimēto. nā ſcire quantū hec medicina ꝯfert ſocrati ⁊ platoni hac egritudine laborā ti: ⁊ eſtu febricitāti: ⁊ ſic de multis experimēt ū eſt. Scire aūt q̄ſtū ꝯfert oībus ſīlibus ſe hn̄ībus artis eſt: ꝓp hoc ergo ſi eſſet quoꝛūdā ꝑticulariū ſanoꝝ ⁊c̄. nō differunt ab experimēto: ⁊ ita medicinā eſſe ſciam quoꝛūdā eſſet in artificiale. Ipſe ēt Gal. dicit in lib. de pulſibus ad teucriū qḋ q: non contingit in oīum experientiā deuenire .i. in cognitionem pulſus vniuſcuiuſqꝫ: multi.n. iā rogauerūt medicos q̄bus ſani non periti ſunt ꝓp optimū eſſe dicit in hoc idiota plures artificē hr̄e: habebit aūt plus diſciplinaꝫ aduenientēs ab hīs eoꝝ que in multis ſīlr exiſtunt. vult ergo ſicut ⁊ Ariſt. artem ⁊ ſciam eſſe vlem acceptationem oīum: q̄ ſīlr ſunt: vel fiunt. nō pōt eſſe quoꝛūdā: q: hoc eſſet ꝯ naturā artis aſſimilatā in experimento. Deinde dixit (qualiū ⁊c̄.) ¶ Sed cū medicina intelligat ſcia ſanoꝝ egroꝝ ⁊ neutroꝝ: qualiū .i. vlīuꝫ eſt artificiale ſimul ⁊ ſufficiens ad oēs partes artis .i. ad oīa particularia q̄ ſunt ſub illis vlībus: ⁊ hic intellectus vt dicit cōtinetur in diffinitione ꝓpoſita. ¶ Dicunt aūt vlīa qualia ſicut puto qualitate que eſt predicabilitas: non dico vlīa ſm q ſunt intentiones: q: talibus vlībus non accidit predicabilitas: ſed eſt de eoꝝ eſſentia cadēs in diffinitionibus eoꝝ. Sed dico vlīa ea q̄bus accidit eē vlīa: vt aīal hō rōnale riſibile album: nam hō inq̄ſtuꝫ eſt hō nō eſt vle nec ꝑticulare: ſed accidit ei vtrūqꝫ ſicut dicit princeps i ſua metaphy. ſicut ergo accidit ei vlītas: ſic ēt predicabilitas. ¶ Cū aūt cū dr̄: ſoꝛ. eſt hō intelligat predicari hō ſm q eſt vle in actu: q: hoc eſt aīe ꝯceptio aut hō inquantum eſt hō a natura cui accidit vniuerſalitas hoc iā princeps declarauit in ſua metaphy. ¶ Sꝫ q̄cq̄d ſit de hoc vle ſm q ē vle eſt ꝓbiūm artis ⁊ ſcie: ⁊ vlr cognitionis vniuſcuiuſqꝫ rei ⁊ hoc eſt eternū ⁊ incoꝛruptibile: nec coꝛrūpitur particulariū coꝛruptione: ⁊ q: ſcia nō eſt niſi de vli: qḋ vle in aīa cōceptū non eſt niſi ſimilitudo quedā oīum ſingulariū: oꝫ q oīa ſingularia ſub iſto vniuerſali accepta ſint ēt ſcita in illa ſcia: naꝫ ſi hr̄ apud aliquē ſcia q hō eſt aīal: ſcitur ēt apud euꝫ q oīs hō ſit aīal. nā inde ſinita ꝯcludit vniuerſalēꝫ in mā nāli: q̄cq̄d .n. dr̄ de hoīe inq̄ſtū eſt hō: dr̄ de oī ſingulari hoīe: ⁊ ꝓp hoc ēt ſcit apud eū q ſoꝛ. qui eſt hō eſt aīal. ⁊ ſic de aliīs ſoꝛ. aūt eſſe hoīeꝫ iam ſenſus oñdit: q̄uis igit nulla ſcia ꝯſideret ꝑticulare ſicut dicit Ariſt. in rheto. tñ hr̄ cognitio ex ꝯñti de ꝑticulari ꝑ ſciam in re vniuerſali ipſiꝰ rōqꝫ ⁊ recte Gal. ait in lib. ꝑdicto de pulſibus ad teucriū: caꝝ ūo cauſaꝝ q̄ ex toto gn̄e ꝑter nām ſunt multitudo q̄dēꝫ eſt infinita: ⁊ ꝓpea incomprehenſibilis. Sed ars in his cōſiſtit ſm q ꝯtingit gn̄ibus ⁊ ſpēbus finitis: mēſurās qḋ infinitum eſt. vnde ars dr̄ finitum infinitoꝝ compendium. Intellectus ergo q medicina ſit ſcia qualiuꝫ: eſt artificiale ſimul ⁊ ſufficiēs. artificiale q̄dē ꝓp id qḋ dcm̄ eſt: ſufficiens aūt ad oīa ꝑticularia: q: oīa ꝑticularia que ſub vniuerſalibus ſunt accepta cognoſcūt ex ꝯñti ſicut iam diximus. ¶ Arguit aūt Hali. ſup hoc loco modernos ingrētes virtutes myrobolanoꝝ ⁊ aliaꝝ medicinarum indiuiduaꝝ infinitaꝝ decēs: q eoꝝ doctrina ē vana: q: conant ꝑtrāſire infinita. ¶ Et excuſat Gal. in liᵒ ſuo de ſimplici medicina q: in poſtremis ſex tractatibꝰ de talibus vſus eſt docere dicēs ea que Gal. dixit de talibus indiuiduis nō fuerūt niſi exēpla exponētia canōes primos ⁊ regulas dictas in primis quinqꝫ tractatibus. ¶ Sed ſicut errabundus excuſat Halie. de eo qḋ iuſte non accuſauit: qm̄ ſi ingret medicus de v̄tute camomille ⁊ abſinthii: rōcinādo ſuper illis ex arte ſua ⁊ vniuerſaliter ex his q̄ in vniuerſalioꝛibus ſcīe ſue dicta ſunt non adhuc declinat ad ſingularia q̄ ſunt infinita: q: non eſt ſermo eius in ſingulis camomillis. Sed ꝯſiſtit in ſpēbꝰ ſpāliſſ. mis: iōqꝫ ſua redarguitio nō eſt laudāda.

¶ Incipiamus igitur a coꝛpibus. Primū qualia ſana ⁊ egra ⁊ neutra contingit exiſtētia. Poſt hec vero ⁊ de ſignis ⁊ cauſis orationem percurramus.

¶ Cū explanauit in cōi diffōnē medicine ad ptes ſuas ⁊ ꝑtium ptes: oꝛdinat q̄ dicēda ſunt in ꝑticulari de ſpīs ⁊ dixit (incipiamus igit ⁊c̄) .i. incipiamus determinare in vnaquaqꝫ ꝑtium id qḋ oꝫ ⁊ primo in coꝛpibus ꝓpter cām: que a nobis dicta eſt ſupra: dicendo de eis q̄lia exiſtentia ꝯtingat eſſe ſana .i. qualiter diſpoſita exiſtētia dicātur ſana egra ⁊ neutra: ⁊ hoc erit dicere diffōnē coꝛpoꝝ ſanoꝝ egroꝝ ⁊ neutroꝝ: ⁊ poſt hoc eodē mō de ſignis ⁊ cauſis ⁊ eſt hoc totū quaſi ꝓhemiatio ⁊ titulus dicendoꝝ quo innuitur ea que deīceps dicunt ſepari in tres generales ſummas. ſ. coꝛpoꝝ ſignoꝝ ⁊ cauſaruꝫ ſm q cuilibet hoꝝ trium differentie diffinitionis applicātur. co. 14.

¶ Sanū eſt ſimpliciter coꝛpꝰ ex generatione eucratō q̄dē exiſtens ſimplicibꝰ ⁊ primis partibus: coequale vero ī his que ex his cōponūtur organis. ¶ Sanuꝫ vero vt nūc eſt corpꝰ qḋ ſm tps̄ ꝑñs ſanuꝫ eſt: eſt aūt ⁊ hoc qḋ ſanū eſt ſm tps̄ eucratō ⁊ coequale: non ſm optimā eucraſiā ⁊ coequalitatē: ſed ſꝫ ꝓpriam. ipſius quidē ſīlr ſani coꝛpis. ¶ Sēper quidem tale maxime eucraton ⁊ maxīe coequale vt multum ab optima cōpoſitione derelictum: non tamen multum.

¶ Cū expoſuit diffōnē ſuā ad ptes ſuas incipit declarare de vnaquaqꝫ ꝑtiū id qḋ opꝫ ſciri de eis in hoc mō doctrine ⁊ ponit primo ſermonē ſuū in coꝛpibus ſanis: ⁊ q̄m ipſa ſunt tria. ſ. ſanū ſimplr̄ qḋ ſepat in duo. ſ. ſanuꝫ ſemꝑ ⁊ ſanū multū: ⁊ tertiū eſt ſanū vt nūc: de his tribꝰ in breui capitulo ſimul docet: ⁊ q nos ſimul cōmētabimur q̄tuoꝛ ptes hr̄e dicētes. ¶ Primo .n. docet de ſano ſimplr̄: deinde de ſano vt nūc: poſt hoc de mōis ſani ſimpliciter. ſ. p̄mo de ſano ſꝑ deinde de ſano vt multū: determinatio aūt de his coꝛpibus eſt ꝑ vnū modū: dādo. ſ. q̄le exñs eſt vnūqḋqꝫ ipſoꝝ qḋ eſt ꝓpꝛie q̄ditas vniuſcuiuſqꝫ rei ⁊ ſimilē modū declarationis ſeruat de coꝛpibus egris ⁊ neutris: ⁊ dixit (Sanū ē ſimplr̄ ⁊c̄) .i. ſanū coꝛpus ſimplr̄ eſt eucratō ⁊ coeq̄le: ⁊ aggregauit in hac diffinitione gn̄s diffiniti ex his duobus noībus eucratō ⁊ coequale ſicut nō hēmus vnū nomē ex quo poſſit hēri intētio amboꝝ poſſumꝰ aūt foꝛtaſſe dicere q ſit eucraton poſitū in his ⁊ illis vt eucratō cōpoſitū ex his genꝰ eius: in vtraqꝫ .n. ſpē mēbroꝝ: q̄bus coꝛpus ꝯſtituit eſt cōpoſitio q̄dā ſicut patebit: ⁊ hoc eſt genus ꝓpinquuꝫ duoꝝ coꝛpoꝝ diuidentiū coꝛpus ſanū. ſ. eiꝰ qḋ ſimplr̄: ⁊ eius qḋ vt nūc vtrūqꝫ .n. eſt eucratō ⁊ coeq̄le. ¶ Ante tñ q̄ ad reliq̄ diffōnis ꝓcedamus dicemus q itelligit per eucraton bñ cōplexionatū: Eu .n. in greco bonuꝫ ſignificat: craſeos vero idē valet quod cōplexio.

Expediemus autē paucis verbis quid ſit cōplexio: dicentes q̄m eſt q̄litas ſimilis in toto cōplexo: proueniens ex confractōe quattuoꝛ primaꝝ qualitatū: q̄ ſunt in elemētis in vnam cū eaꝝ actione ⁊ paſſione coꝛpa miſcent. ſine mixtione .n. nō eſt cōplexio. nā ſicut mixtio eſt coꝛpoꝝ ſic ꝯplō ē q̄litatū. q̄ q̄ſtū illa miſcent tm̄ ⁊ ipſe cōplectunt: imo potius q̄ſtū ipſe cōplectunt: tm̄ illa miſcent. illud naqꝫ qḋ magis ē ca mixtiōis ſicut dicit Phs ē nō penetratio coꝛporum

porum per intrīſeca cū diuiſione per minima: ʒ hec ſit ēt neceſſaria ad illam. Sed actio ⁊ paſſio miſcibilium cuʒ ſuis ꝯrijs qualitatibus adinuicē: tāʒ diu donec p alteratione quā facit alterutrū ī alterutrū nō pp̄ deſtructōeʒ ſed pp̄ reductionē ad mediū qua ſit in mixto q̄litas vna p totū ꝯſimilis: q̄ vocat̄ ꝯplō: qḋ qdē fieri nō pōt niſi ingredientibus eis totis per tota: donec plurimū vni⁹ plurimū alterius ꝯtingat. ℭ Ex quo euenit quālibet ptē mixti mixtā eſſe ⁊ omiomeraʒ. ideoq̄ elemēta in mixto ſunt alterata ⁊ ꝯcta in ſuis q̄litatibus nō corrupta ſimpliciter: ſed calido ſm aliqd in frigidato ⁊ frigido ſʒ ali qd calefacto ⁊ humido ⁊ ſicco ſilr ſunt redacta ad vnuʒ corpus mediū: qualitates ſilr ad vnā q̄litatē mediā: q̄re cōplexio eſt mediū inter ꝯria. bñ ergo dixit phs in de generatione ⁊ corruptiōe q̄ mixtio ē miſcibiliū alteratoꝝ vnio ⁊ nō corruptoꝝ vnio. nā mixtio nō ē gñatio neq̄ mixtū generatuʒ ſm qḋ mixtum tñ: ʒ ſit in vna via ad generationē. ℭ Elemēta ergo nō corrūpunt̄ in mixto ſimplr: ſi.n. corrūperent̄ nō eſſet mixtio: ſed gñatio quedam. ℭ Adhuc aūt q̄ miſcent̄ ſepata priꝰ ꝯuenīūt: ⁊ iteꝝ poſſibilia ſunt ſepari: qḋ nō ꝯtingeret ſi corrūperetur vel alterū vel ambo: ſicut dicit phs. ℭ Nos aūtē videmus mixta reſolui in oīa elemēta. ergo ipſa videntur ſaluata ſm formas ſuas ſubſtātiales. ℭ Adhuc aūtē ſi forma ſubſtātialis mixti ſit actꝰ mãe nō p̄ſuppoſitis formis ſimpliciū corpoꝝ: tūc corpa ſimplicia amitterēt diffinitionē elemētoꝝ. ℭ Eſt.n. elm ex quo aliqd ſit p̄mo ⁊ eſt in eo indiuiſibile ſm ſpēꝫ: ſublatis ergo formis ſubſtantialibus ſimpliciū corpoꝝ nō poterit corpus mixtū ſic cōponi ex ſimplicibus q̄ in eo remaneāt: q̄re ipſa nō eſſent ela illiꝰ: qḋ eſt abſurdū. ℭ Sed ſi ſic eſt tūc vr̄ accidere impoſſibile. primo qdē q̄ cū q̄lʒ ps mixti mixta ſit oportebit mām ſm idē ſuſcipe diuerſas formas ſubſtātiales: qḋ eſt īpoſſibile maxime cū forma ſubſtātialis requirat in mã ꝓpriā diſpōnē: ſine qua eſſe nō pōt pp̄ qḋ alteratio eſt via ad gñationē ⁊ corruptionē: īpoſſe auteʒ eſt in idē ꝯuenire diſpōnē q̄ requirit̄ ad formā ignis cuʒ ea q̄ requirit̄ ad formā aque: q̄ hmōi diſpōnes ignis ⁊ aque ſunt ꝯrie: ꝯria aūt īpoſſibile eſt oīno eſſe in eodē. īpoſſe igit̄ eſt q̄ in eadem pte mixti ſit forma ſubſtātialis ignis ⁊ aque. Si aūt tales forme ſubſtātiales ſint ī mixto ſm diuerſas mãe ptes cū īpoſſe ſit ea hr̄e ptes niſi pre intellecta q̄ntitate erit mixtio non ad veritatē ſed ad ſenſum. ℭ Adhuc aūt ſi ela ſunt ſaluata in mixto ſm formas ſubſtātiales nō videbit̄ in gñatiōe carnis vel ligni ex elemētis aliqd corrūpi: qḋ eſt incōueniēs: cū gñatio vnius ſit corruptio alteriꝰ. ℭ Adhuc videbit̄ q̄ mixtuʒ gñatū habeat plures formas ſubſtātiales: qḋ eſt incōueniēs: q̄ tūc poneretur in diuerſis ſpēbus: ⁊ non in vna. ℭ Auer. aūt volēs vtraſq̄ rōnes effugere in maius incōueniēs labi: vr̄. vt.n. diſtinguat mixtionē a corruptione dicit formas ſubſtātiales eloꝝ aliq̄lr remanere ī mixto: ſed rurſus ne cogat̄ dicere eſſe mixtioneʒ ad ſenſum ⁊ nō ad vitatē: dicit q̄ ipſe nō maneāt in mixto ſm ſuū cōplementuʒ ſʒ reducitur in qḋdā mediū ſuſcipientes magis ⁊ minus ⁊ ꝯrietatē hñtes adinuiceʒ. ℭ Sed q̄ hoc repugnat dictis. Ariſt. in predicamētis qui dicit q̄ ſubē nihil eſt ꝯriū ⁊ q̄ nō recipit magis ⁊ minꝰ. Addit iteꝝ q̄ forme ſubſtantiales eloꝝ ſunt imp̄fectiſſime: ſicut mãe prime ꝓpinquores: vñ dicit q̄ ſunt medie inter formas ſubales ⁊ accidētales. ita q̄ inq̄ntū accedunt ad nãm formaꝝ accidentaliū intēdi pñt ⁊ remitti: ⁊ ſic ponit elemēta ī mixto eſſe ſm aliqd corrupta ⁊ ſm aliquid ſaluata: ſicut ⁊ ipſoꝝ qualitates: ⁊ p hoc eē in ipſo actu imperfecto ⁊ indiſtincto. ℭ Ex quo eſt facile rñdere ad vtraq̄ genera argumentoꝝ. ℭ Sed iſta poſitio eſt impoſſibilis. primo quidē q̄ non pōt eſſe mediū inter ſubſtantiam ⁊ accidēs: niſi ſicut inter affirmationē ⁊ negationē: ē.n. ꝓpriū accidētis in ſubo eē: ſubē vero in ſubo non eſſe: que qdē opponuntur vt affirmatio ⁊ negatio: forma.n. ſubalis ē quidē in mã: nō aūt in ſubo cum ipſa ſit ps ſubi. ℭ Adhuc aūt q̄ īpoſſe eſt eſſe mediū iter ea que nō ſunt vnius gñis vt ꝓbat̄ decio metaphy. mediū .n. ⁊ extrema ex eodē gñe eſſe opꝫ: ſed ſuba ⁊ accñs non ſunt eiuſdē gñis. igit̄ inter ea nō eſt aſſignare medium. ℭ Ad hec aūt ſi forme ſubales eloꝝ ſuſcipiūt magis ⁊ minus tunc gñatio ⁊ corruptio eloꝝ eſſet motus continuus qḋ eſt īpoſſe. q̄m motus ⁊ ꝯtinuus nō eſt niſi in tribus p̄dicamentis: ſicut dr̄ in 5ᵒ phiſi. ſ. in qualitate ⁊ q̄titate: ⁊ vbi. ℭ Adhuc aūt oīs dr̄ia ſm formā ſubalem variat ſpēm: qḋ aūt recipit magis ⁊ minus differt vt qḋ eſt magis ab eo qḋ ē minꝰ. Si igit̄ forma ignis ſuſcipit magis ⁊ minus: magis facta minus facta variabit ſpēꝫ: quare ſm hoc alteratis formis ſubalibus eloꝝ in mixto nō erunt eadeʒ que priꝰ ſm ſpeciē. ℭ Opꝫ igit̄ aliū modū inuenire. quo veritas mixtionis ſaluet̄: ⁊ ela totaliter nō corrūpant̄: ſed aliq̄lr in mixto maneāt. ℭ Dico igit̄ q̄ elemēta in mixto corrūpūtur: ſed nō totaliter. q̄m remanet ipſoꝝ virtus: ⁊ hoc eſt qḋ dicit Ariſt. p̄ᵒ de gñatione. nō remanēt igit̄ elemēta in mixto actu: vt corpus ⁊ albuʒ nec corrūpit̄ nec alteꝝ nec ambo: ſaluat̄.n. virtus eoꝝ q̄ qdē pʒ. manifeſtū eſt.n. q̄ qualitates actiue ⁊ paſſiue eloꝝ ſunt ꝯrie adinuicē ⁊ magis ⁊ minꝰ recipiunt: ex ꝯrijs aūt qualitatibus q̄ recipiūt magis ⁊ minus cōſtitui pōt qualitas media: que ſapiat nãm vtriuſq̄ extremi: remiſſis ergo excellētijs qualitatū elementariū ꝯſtituitur ex his q̄dā qualitas media q̄ eſt qualitas corporis mixti: differēs tñ in diuerſis ſm diuerſaꝫ mixtionis ꝓportiōem: ⁊ hec qdē qualitas ē ꝓpria diſpō ad formam corporis mixti. ſicut qualitas ſimpliciter ad formaꝫ ſimplicis: ſicut igit̄ extrema inueniunt̄ in medio qḋ participat naturā vtriuſq̄: ſic qualitates corpoꝝ ſimpliciuꝫ inueniunt̄ in ꝓpriā qualitate corporis mixti. qualitas autem corporis ſimplicis eſt aliud a forma ſubſtātiali eius: agit tñ in virtute illius: alioquin calor ignis calefaceret tm̄: non aūt p eius actionē forma ſubſtātialis educeret̄ in actū: cū nihil agat vltra ſuā ſpēꝫ: ſic ergo virtutes formarum ſubſtātialiū eloꝝ manēt in mixto: cum in eo remanēt actiōes ⁊ paſſiones oīum qualitatū q̄ agūt in virtute formaꝝ ſubſtātialiū eorūdē: pp̄ qḋ elemēta nō ſūt in eo ſimpliciter corrupta ex quo eſt manifeſtū q̄ ī mixto ⁊ qualibet pte mixti nō eſt multiplex forma ſubſtātialis oīum eloꝝ. Sed virtus illoꝝ ex qua poſſibile eſt mixto ⁊ cuilibet pti eius reſolui ad oīa elemēta: mixtio quoq̄ nō eſt ſimplr gñatio: neq̄ corpa ſimplicia dimittūt diffinitionē eloꝝ in mixto: cum ipſa ſimpliciter nō corrūpant̄: manifeſtū eſt q̄ in gñatiōe carnis ex elis corrūpūtur oīa elementa: nō tñ ſimpliciter cū maneat eorū virtus: qḋ qdem non accidit in ſimpliciter corruptis.

Poſt hec autem dicemus q̄ lʒ ꝯplō ſit mediū inter ꝯria: non oꝫ credere q̄ ipſa ſit vere media eq̄ diſtans ab extremis. ita q̄ virtutes ꝯrioꝝ equent̄ in mixto: p hoc q̄ in eo ſit equaliter de oībus elemētis: q̄m hoc īpoſſe eſt fieri: ſicut dicūt phi. ſed eſt ita mediū qḋ declinat magis ad alterā extremitatum: aut in ꝯrietate q̄ eſt inter caliditatē ⁊ frigiditatem: aut in ꝯrietate q̄ inter humiditatē ⁊ ſiccitatem: aut ad vtraſq̄ ſimul. ℭ P. q̄ oꝫ ſcire q̄ dupl̄r dr̄ equari ꝯria in mixto. aut ſm equalitatē rei que eſt per ſimilem mēſurā quātitatis ⁊ virtutis: ⁊ hoc in nullo pōt eſſe cōmixto: q̄ ſicut dicit Algazel: corpus ſic ꝯmixtuʒ nec quieſceret nec moueret̄. nā ſi quieſceret in terra. tūc vinceret in eo terra: ſi autē moueret̄ a terra tūc vinceret in eo aliqḋ alioꝝ. Aut dicuntur equari ſm equalitateʒ

proportionis ad quoddā alteꝝ: qd̓ eſt gn̄atū cōſtituere
in ſpē in forma: pp̄ generationē cui fit mixtio: ⁊ ad ipſā
ordinatur ſicut dixi: ⁊ hoc eſt poſſe: ⁊ hec equalitas pro
portionis eſt vt tn̄ ſit ibi de quolibet elemēto q̄ntū ſuffi
cit ad generationē viuus. ſ. illius rei pp̄ quā eſt mixtio:
hoc aūt infinite eſt latitudinis: qd̓ oñdit diuerſitas gn̄a
toꝝ: in nullo quoꝝ eſt eadē ꝓportio calidi ad frigidum
⁊ humidi ad ſiccū cū aliquo alio: naꝫ ſi ſic tunc eſſent ⁊
eiuſdē forme ſubalis ⁊ eiuſdē opis: cū ſm̄ exigentiam
mixtionis ⁊ ꝯplonis iſta donenꝰ: ſicut ergo res diuerſi-
ficanꝰ in forma: ita oꝫ mixtionē elementoꝝ ad ipſas ⁊
equationes coꝝ in mixto eē ſub altera ⁊ altera ꝓportio
ne: ꝯplones quoq̄ʒ alteras ⁊ alteras eē vñ multotiens ē
ꝯplo plus ad calidū declināns: multotiens plus ad frig̓ᵘ:
q2 ſic oportuit pp̄ formā: q2 q̄dam ꝑparaꝰ in 'mū ex vna
ꝯplone q̄dā ex alia: nō eſt ergo ꝯplo vere media ⁊ eq̄lis
inter ꝯ̄ria per eq̄ diſtantiā ab extremis: qm̄ hec ſicut di-
ximus irrepibilis ē. ¶ Sꝫ ſciēdū q̄ q̄uis hec ꝯplexio
equalis irrepibilis ſit apud nām: eſt tn̄ reperibilis vt re
gulā apud intellm̄ cōparaꝰ ꝯplonis oium generatoꝝ: ⁊
dr̄ coequalis ⁊ media q̄ ei magis appropinquat ⁊ dicꝰ
ineq̄lis ⁊ diſtēperata q̄ magis ab ea remota ē: cū ſibi īui
cē cōpanꝰ reſpectu illiᵘ. Sꝫ ꝓbatū ē alias hoīs ꝯplonē
inter cetera gn̄ata magis eē illi vicinā ex māifeſtiſſimo
quidē ſigno: q2 aīam hūit ꝯſilem aīe celi pp̄ ſil̄tudinem
cū ipſo in receſſu ab oī ꝯ̄rietate: ſm̄ enī merita mãe dan
tur forme vt ait plato: ſic. n. dicit pͥnceps ſexto de nālibᵘ
ꝯ̄rietas in rebᵘ eſt ꝓhibitiua aīationis ⁊ vite: pp̄ qd̓ nul-
lū elementoꝝ ſimpliciū ē aptū vite: ſed in ꝯpoſitis com
plexio frāgit aliqd̓ de virtute ꝯ̄rietatis pp̄ qd̓ adaptat
vite: iō in q̄ eſt minor ꝯ̄rioꝝ adeq̄tio fit aptior nobiliori
mō vite. ¶ Cū ergo hō īter viua ſit nobilioris vite: erit
eius ꝯplo equaliſſima oium aliaꝝ ꝯparatiōe. ¶ In hac
aūt hoīs ꝯplone q̄uis ſit vicinior ceteris illi eq̄litā
ti certe in qua intelliguntꝰ equata ꝯ̄ria. eq̄litate pōderis
⁊ menſure. i. equalitate q̄ntitatis ⁊ virtutis eſt tn̄ eq̄tio
ꝯ̄rioꝝ in ea a qualitate ꝓportionis ad formā humanã
in qua ē fortaſſis declinatio ad caliditatē ⁊ humiditatē
ꝯſideratione vel cōparatione illius. Equatio vero ꝯ̄rio
rū in ꝯplone ſm̄ ꝓportionē ad formā humanā multe la
titudinis eſt inter duas extremitates: ab vna quaꝝ cuꝫ
exierit nō pōt eſſe humana ꝯplo ſicut dicit pͥnceps: quã
quidē humanã cōplexionē medici adhuc ſubdiuidunt
in equalē: ⁊ in inequalē: nã equatio iſta ꝯ̄rioꝝ in ꝯplo-
ne ſm̄ ꝓportionē ad formã humanã pōt eē taliter vt in
ea ſit de elementoꝝ q̄ntitate ⁊ qualitate menſura quam
humana nã dꝫ hr̄e ſm̄ meliorē ꝓportionis ⁊ diuiſionis
eq̄tate nō ſolū ad formã: ſed ad oē opus forme: ⁊ h erit
viciniſſima equalitati certe: ⁊ pōt eē vt nō ſit in ea ō cis
ſm̄ meliorē ꝓportionis ⁊ diuiſionis eq̄tatē ad opa for-
me humane: eã vero q̄ eſt ſic hn̄s medici appellãt equa
lē ad iuſticiã: q̄ nō ſolū melius recipit formã humanã: ſꝫ
ēt melius ſaluat eã: ⁊ oē opus forme: ſic vero non habē
tē inequalē ad iuſticiã dicunt: qd̓ ⁊ nos exponere volu-
mus: q2 nō eſt intētionis nr̄e cōmētari ſolū qd̓ hic habe
tur. Sed vbicunq̄ʒ fuerit aliqd̓ occultū de his q̄ medi-
cis ſunt vtilia ſcire: cū ſermo ītꝰ illud offenderit. ¶ Di-
camus igiꝰ interponētes aliqd̓ de his q̄ q̄nto ethicorū
determinata ſunt. vꝫ. q̄ iuſticia ē virtᵘ pͥcā non ſimplr̄
ſed ad alteꝝ: nã hn̄s ipſam ad alteꝝ pōt virtute vti non
ſolū ad ſeipm̄: hec aūt eſt equalitas q̄dā ꝓportionalis ꝓ-
portionalitas aūt eſt equalitas ꝓportionū: ſed illa equa
litas ꝓportiōis ē duaꝝ ſpēꝝ: nã q̄dã ē eq̄litas ī cōmuta
tionibus: de qua nihil modo ad nos. ¶ Alia vo ē equa
litas ī diſtributiōe pecuniaꝝ ⁊ honoꝝ ⁊ alioꝝ q̄cūq̄ʒ ꝑ-
tibilia ſunt cōmunicātibᵘ vrbanitate: cui aſſimilaꝰ iuſti
cia q̄ attēdiꝰ in cōplexione. ¶ Quia ergo iuſticia ē eq̄-

litas: iuſtus eſt eq̄lis ⁊ iuſtū eq̄le: equale aūt eſt mediūꝫ
duoꝝ. ſ. eius qd̓ plus ⁊ eius qd̓ minᵘ: q̄ duo dicūꝰ iequa
lia ⁊ iniuſta. ¶ Sed neceſſe ē ſicut dicit pħs iuſtū ⁊ me-
diū ⁊ equale eē ad aliqd̓: ⁊ q̄buſdā: nã ſcd̓m qd̓ dr̄ medi
um ē aliquoꝝ: hoc aūt ſunt plus ⁊ minus. ¶ Secūdū
aūt q̄ eſt eq̄le ē duobᵘ vt in minimis. ſcd̓m aūt q̄ iuſtū ē
aliq̄bus ⁊ ad aliq̄. Ites: pp̄ qd̓ iuſtū eſt vt in minimis q̄-
tuor: nã q̄bᵘ iuſtū ꝯtingit eē: puo ſunt ⁊ in q̄bᵘ perſone
due ⁊ eadē erit eq̄litas q̄bus: ⁊ in q̄bus ſicut ergo adin-
uicē hn̄t ꝑſone q̄bus fit diſtributio: ſic ⁊ illa q̄ diſtribuū
tur illis oꝫ hr̄e: ⁊ ꝑmutatim: ſicut vna ꝑſona ſe hꝫ ad il-
lud qd̓ ſibi diſtribuiꝰ: ſic ⁊ altera ad id qd̓ ſibi oꝫ hr̄e ad
hoc q̄ ſit iuſtū. Sic ergo qd̓ diſtribuiꝰ inter ciues ho-
nor eſt: ſed oīs rei diſtributio apud ciues eſt ſm̄ quādā
dignitatē: ergo ciues aliqualiter hr̄e ſe oꝫ adinuicem re
ſpectu cuiuſdā dignitatis. ¶ Hec aūt dignitas apud di
uerſos diuerſa iudicaꝰ quidã enim dicūt eam virtutem
quidā nobilitatē: quidā diuitias: quidā aliud: pp̄ qd̓ ho
nor inter eos: ſm̄ dignitatē diſtribuēdus ē: ex quo fit q̄
iuſtū eſt ꝓportionale quoddā. Sicut ergo ciues ſe hn̄t
adinuicē in dignitate: ita ſe hn̄t ad menſurā honoris: ⁊
q̄ntum ſupat vnus aliū in dignitate: tm̄ per iuſticiā ſta-
re oꝫ in menſura honoris. eſt ergo iuſtū ō honore quod
adequaꝰ dignitati cuiuſlibet. ¶ Silr̄ calidū frigidū hu-
midū ⁊ ſiccū q̄ ſunt ī cōplexione hoīs aliqualiter ſe ha
bent ad opus eius ad qd̓ ipſa cōplo: aut eſt inſtrm̄ aut
diſpō inſtrumenti: vnūquodq̄ʒ enim ad opus confert:
ſed q̄nq̄ʒ enim vnū plus alio: q2 ergo non ſunt paria ad
cōplendū opus ſeu ad valendū in opere: tunc iuſte ⁊ eq̄-
liter erit vnūquodq̄ʒ in cōplexione hoīs: ⁊ ſm̄ iuſtā me
ſuram: qn̄ ꝓut competit operi eius menſuratur in illa.
¶ Eſt ergo opus illud in quo cōparanꝰ vel reſpectu cu-
ius cōparanꝰ ca. fri. ſic. hu. q̄ ſunt in cōplexione ſicut di
gnitas eſt id in quo ⁊ reſpectu cuius cōparanꝰ ciues: ⁊
mēſura q̄ntitatis de vnoquoq̄ʒ in illa eſt penes quā ē iu
ſtū qd̓ diſtribuibile eſt ad illa: ſicut menſura honoris ē
penes q̄ eſt iuſtū qd̓ diſtribuibile eſt ad ciues: ſic̄ ergo
ſunt eq̄ti ciues in honore qn̄ ſic ꝓportionanꝰ eis parti-
cipant de illo: ⁊ ſi nō participent eq̄liter niſi eq̄liter pro-
portionis. Silr̄ complo ē eq̄lis ſiue ꝯ̄ria ſunt equata in
cōplexione: qn̄ de vnoquoq̄ʒ eſt illa q̄ntitas que cōmēſu
ratur vel ꝓportionatur operi: ⁊ ſi de vno non ſit quāti-
tas eq̄lis alteri: niſi eq̄litate ꝓportionis: hec ergo tal̓ cō
plexio dicta ē equalis ad iuſticiā per ſimilitudinē iã di-
ctam: ⁊ hoc in oī ſpecie reꝝ: nã in ſpē hoīs canis ⁊ formi
ce ⁊ reliquoꝝ eſt quedā complexio eq̄lis ad iuſticiaꝫ in
qua ſm̄ meliorē ꝓportionem ⁊ diuiſionis eq̄tatē ad ipſꝫ
opus rei ꝓpͥum ꝯtraria ſunt equata: ⁊ ita ſecūdū iuſti
ciā. ¶ Et ſicut inter ciues qn̄ equales ī dignitate ineq̄-
liter aut iequales equalr̄ honore participãt: ſiūt pugne
⁊ accuſationes. Sic in cōplexione quando ſm̄ q̄ cōue
nit operi fuerit ſcā complexio ⁊ equatio fiunt lāgores ⁊
morbi: que q̄dē complo dr̄ inequalis ab iniuſticia ex cã
habēdi plus vel minus ō calido vel frigido humido vel
ſicco q̄ꝫ ſit humanis opibus oportunū. ¶ Iſtius ergo
inequalis cōplexionis quedā dr̄ calida: quedā frigida:
quedā humida: quedā ſicca. ſ. per comparationē ad eq̄-
lem ad iuſticiam in ſpē hoīs: ſimiliter in ſpē leonis ⁊ bo
uis ⁊ aliorum. ¶ De equali aūt per eque diſtantiam ab
extremis ⁊ de inequali reſpectu illius declarare non eſt
medici ſed potius illius nālis. ¶ His premiſſis dicamᵘ
q̄ illud eſt corpus ſimpliciter ſanū qd̓ ē nati ſm̄ cōmi-
xtionem quā vocari diximus equalē ad iuſticiam q̄ op-
tima complexionū eſt ſicut diximus: ⁊ ꝓpter hec dixit
Gal. de eo quod eſt eucraton ex gn̄atione in ſimplicibᵘ
⁊ ꝑmis particulis: hoc aūt qd̓ intelligiꝰ maxime vel op
time cū eo qd̓ adiecit in ſimplicibᵘ ⁊ ꝑmis particulis cō

trahiſ

trahit genus predictū: ſicut dria in diffōne faciēs differre a ſano vt iāç: ſicut poſtea patebit: vult aūt p generationē principiū ſue formationis in ventre matris ſue ex primis ſpermatibus: que qȝ cōmixta fuerunt ſub tēpamento ꝓportionis ad id quod decēs eſt ſm meliorē3 proportionis ⁊ diuiſionis eqtatē: ſequuta eſt inde eucraſia corporis generati in ſimplicibus ⁊ primis particulis q̄ ſunt oſſa cartilagines nerui chorde pāniculi ligamēta vene ⁊ arterie pinguedo caro: que oīa dicte ſunt prime qȝ mixtis ipſe ex ſpermatibus nihil ſunt: organice.n. ptes nō ſunt prime: ſed ex harum primarum aggregatione ſecūde ſunt: ſimplices aūt dicūtur: qȝ ſimiles ſunt in ptibus ſuis ad ſenſum: vñ quantūcūqȝ ipſarum ſenſibilē aſſūpſeris ptem que eſt pars ꝯtitatiua. erit toti cōicans in noīe ⁊ diffōne. nā quelibet talis pars carnis eſt caro ⁊ nomine ⁊ diffōne: ⁊ ſic de aliis. nō ſunt aūt ſimplices ſm partes eſſentiales que in illis ſūt ſaluate ſicut diximus. ¶ Ex elemētis.n. mixta ſunt q̄ ſunt non ſolū in toto mixto ptes eſſentiales ſm veritatē: ſed ēt i qualibet pte mixti q̄ꝯtitatiua. nā q̄libet pars mixti mixta ē. ¶ Eucraſia autē in iſtis pticulis eſt vt ſit eq̄tio ꝯrioꝝ in eis p modū iā dictum. Uerbi grā. in oſſe vt in ꝯplone eius ſit de calido ⁊ frido humido ⁊ ſicco in menſura quā dȝ hr̄e humanum os ſm meliorē ꝓportionis ⁊ diuiſionis eqtatē reſpectu opis ꝓprij ⁊ ſilr de aliis. ergo coequalitas ꝯplonis eorū ad opus eſt vna. ¶ Sed ꝯplo ipſoꝝ eſt diuerſa ſicut ⁊ opus ⁊ iuuamētū eoꝝ eſt diuerſum. qñ igiť vnaqueque iſtaꝝ prium fuerit hñs cōplexionē ſuā ſm meliorē proportionē ad opus ꝓprium qḋ hr̄e pōt ſm ſpēm ſui membri: tunc totū corpus reſultat illi eq̄lis cōplexiōis ad iuſticiā quam vicinuſſimā ee diximus equalitati certe. nō .n. eſt credendū q ſit illi vicinū nedū vicinuſſimum cōparatione alicuius iſtaꝝ preter q̄ꝫ cuius ſolius: nō enim oſſis qḋ ad tantā declinat ſiccitatē: vel nerui q ad tantā declinat ſiccitatem: vel carnis ⁊ pinguedinis q̄ ad humiditatē declinet: ſed ſuoꝝ membroꝝ alteratione calidorū. ſ. frigidoꝝ hūidoꝝ ⁊ ſiccoꝝ. nā lȝ os hois ſit vicini⁹ illi oībus oſſib⁹ alioꝝ aīalium: ⁊ os talis hois vicinius eſt oībus oſſibus alioꝝ hoīum: nō tñ eſt vicinius illi oībus aliis rebus: ⁊ ſilr eſt de aliis mēbris preter q̄ꝫ de cute. ¶ Eſt aūt illa ꝯplo equalis ad iuſticiā quā attribuimus corpori ſimplr ſano penes ſecūdū modū octo modoꝝ diſtinctoꝝ a principe de eq̄li ꝯplone ad iuſticiā: ea aūt quā attribuimus ſimplicibus pticulis eiuſdē corporis eſt penes octauū illoꝝ modoꝝ ſm quo duos modos dicta eſt ꝯplo digni⁹ ⁊ ꝓprius equalis ad iuſticiā: ſicut ex his q̄ diximus patere pōt: ⁊ ex ꝯſideratione aliorum ſex modoꝝ in qbus iuſticia nō eſt ea oīno de qua diximus: ſed eſt citra illā. ¶ Deinde dixit (⁊ coequale ⁊c̄.) i. ſȝ eſt ſilr coeq̄le ex gñatione in his organicis q̄ cōponunť ex his. ſ. ex ſimplicibus ⁊ primis: ⁊ vult p organa membra inſtr̄alia vel diſſimilia cōpoſita ex p̄dictis ſimilib⁹: qualia ſunt muſculus manus pes crus facies occul⁹ naſus lingua frons cor epar ⁊c̄. quoꝝ q̄ꝫcūqȝ aſſumpſeris ptē toti cōicans nō erit neqȝ in noīe neqȝ in diffōne. nā pars manus nō eſt manus: ⁊ ſic de aliis. ¶ Dicūť aūt inſtr̄alia ſicut dicit p̄nceps: qȝ ſunt inſtr̄a aīe ad cōplendū motus ⁊ opatione. ¶ Mēbra vero conſimilia nō ſimpliciter ſunt inſtr̄a: ſed inſtr̄orum mā: ꝓp quod intelligendū dicemus q mēbra quedā ſunt formalia hñtia ⁊ cōtinentia mām. que ideo dicunť formalia: qȝ forma que eſt aīa maxime in eis ꝯſiſtit: ⁊ eis opať vel ad ea: ⁊ hec ſunt diſſimilia vel organica ad actū virtutū aīe ptinentia: ⁊ hec ꝓprie dicunť inſtr̄a aīe. ¶ Quedā aūt ſunt mālia ex q̄bus illa cōponunť: que in creatione nō ſunt de intētione nāe niſi ꝓp illa qḋ oñdiť p hoc q iuuamēta eoꝝ i creatione nō ſunt niſi ꝓp inſtr̄alia: ſicut a p̄ncipe ē videre. capitulo de mēbris. vñ ⁊ aīa p nutrimētū ⁊ augmētū non ſaluat ⁊ cōplet ea niſi vt inſtr̄alia ſaluenť ⁊ cōpleantur. neqȝ ēt vtiť venis ⁊ arteriis: niſi ad quoddā obſequiū inſtrumētaliū mēbroꝝ: ꝓp qḋ ēt Gal. ait infra de muſculis loquens: q ad eos venientia hec vaſoꝝ velut riui qdam ſunt: non cōplētes eoꝝ ſbam: ſed ſeruientes ad ꝯſeruationē. neruis ēt non vtiť niſi ad deferendū ſenſum ⁊ motū a cerebro ad muſculos ⁊ pāniculos inuolūentes alia mēbra: neqȝ ē arterie euētant ſuo motu calorē ꝓp ipſas: ſed ꝓp ꝯſeruationē caloris i mēbris p̄ncipalibus ⁊ aliis in ſuo tēperamēto: oſſibus ēt vtiť non ad motū: ſȝ ad adiutoriū quoddā motus: qȝ ſunt ſuſtentaculū in motu: ⁊ ita qdē vīr ⁊ de aliis oībus dicere opꝫ: q lȝ aīa vtatur eis ad q̄dā: ⁊ ſȝ hoc pñt dici genus inſtr̄i: tñ qȝ non ſūt p̄ncipales actus anime participantia: niſi aut ſicut exiſtētia mā formaliū aut ſicut ad illos actus aliq̄liter valētia: nō dicunť inſtr̄a ſimpliciter: os.n. ⁊ caro neruus ⁊ reliqua ſimilia nō participant actus aīe q̄ eſt vita. ſ. nutriri ⁊ augeri ⁊ ſentire ⁊ moueri niſi ſicut mā organicoꝝ: intētio .n. anime eſt facere viuere nutriri ⁊ augeri organica tñ: ⁊ non illa: niſi ꝓp hoc: ⁊ ſentire ⁊ mouere p organica tātū eſt: ⁊ non p illa niſi ad hoc. ¶ Poſt h aūt dicemus q eq̄litas cōpoſitionis organoꝝ non intelligiť abſolute ſicut nec coequalitas in cōplexione ſimplicitū: ſed ad aliud dr̄ ſicut illa. ſ. ad complemētū opis ipſoꝝ. ¶ Eſt aūt coeq̄litas in cōpoſitione organoꝝ penes quatuor naturas q̄bus indiget ad ꝑfectionē ſui operis: ſicut Gal. monſtrat in prima particula de morbis ⁊ accñtibus. que ſunt forma: quantitas: numerus: poſitio: ⁊ forma eſt vna quinqȝ reꝝ. ſ. figura: cōcauitas: porus: lenitas: ⁊ aſperitas: p poſitionē aūt intelligiť locus ⁊ ſocietas: per numeꝝ autē numerus conſimilium in cōpoſito. aut numerus cōpoſitoꝝ in cōpoſito ipſo: ſicut digitoꝝ i manu. ¶ Una quęqȝ aūt iſtaꝝ nãrum in organo poteſt eſſe coeq̄litas ad opus ſm optimam iuſticiam ſupradictam: aut ſm illam que infra eam eſt ⁊ inequalis ꝓp iuſticiam plus hñdi vel minus vel aliter q̄ꝫ oporteat. ¶ Quãcunqȝ g vnūquodqȝ organum eſt habens iſtas quatuor naturas hñ ꝓportionatas operi ſm meliorem ꝓportionis equitatē: tunc corpus dicitur optime coequale in organicis habebit aūt hoc corpus ex generatione ſi virtus formatiua q̄ eſt in ſemine fuerit fortis materiam quoqȝ circa quam operatur eucraton habens eius autem fortitudo comitatur tēperamentum ſeminis in quantitate ⁊ qualitate. ¶ De vnitate aūt qua indiget vtraqȝ ſpēs mēbroꝝ ad ſuum opus: ſicut idē in particula prima predicta oñdit: ideo tacuit: qȝ in ea aut non contingit a generatione peccatum: aut ſemp per nãm predictis hñ ſe habētibus continuatio comitatur: q̄ꝫtum dixit corpori ſimpliciter ſano ineſſe eucraſiam conſimilium ⁊ organicoꝝ coequalitatem intellexit: ⁊ ineſſe eidem coequalitatem vtrorūqȝ in vnitate. ¶ Eſt igiť ſimpliciter ſanū corpus id qḋ eſt ex generatione coequale in ſimplicibus mēbris ⁊ coequale in compoſitis. hec.n. duplex coequalitas eſt vna ſanitas eius. nec cōplexio ē ſanitas: ſed coequalitas i ea. nō qdē abſolute: ſed ad op⁹. vñ Au. diffinit q eſt coeq̄litas caloꝝ frigidoꝝ hūidoꝝ ⁊ ſiccoꝝ: nec ēt i illa q̄drupler nā organi vel cōpoſitio penes eas eſt ſanitas: ſȝ coequalitas in ea ſilr reſpectu ad opus. ¶ Hec vō duplex coequalitas p iuſticiā quã ſupra noīauimus dr̄ vere ⁊ ſm ſe: ⁊ ſimpliciter ſanitas qua corpus eſt ſimpliciter ſanum ⁊ non ſanum: ſicut comparatum ad ſcipm tñ: ſȝ ſimpliciter ⁊ abſolute ⁊ hoc ipm ē priuatiōe additiōis tpis determinati ſanum: ꝓp nō eſſe de facili ꝯuertibile: neqȝ paſſibile ab extrinſecis accñtibus eo q diſt ãniſſimus eſt a ꝯrio: quare ſp vel multū tale duratiuū. ¶ Cum ergo dr̄ corpus ſanum nullo addito intelligiť illud quod eſt

ſanū ſanitate pācrā: que aūt fuerit infra illa dr̄ ſanitas nō abſolute ſʒ hūiti tm̄: ꝛ hec ē ſanitas alicui q̄ corpus ē ſanū ſm ſcipm ꝛ nō abſolute: ꝛ hoc ipm eſt ſanū: vt nūc ꝯſidcratione quā diximus (ꝛ adhuc in ſermōe de ſano) vt nūc repetemus. ℭ Cū ergo dixit ꝙ illō eſt ſimplr ſanū corpus qd̄ er gn̄atione eucraton eſt coequale: intellexit optime eucratō ꝛ optime coequale: quaſi p eucraton ꝛ coequale notificet dictionē ſuā ſanū: ꝛ p hoc aduerbium optime ſubintellm̄ notificet dictionē ſuā ſimplr: nō eſt enim ſimplr ſanitas niſi ea q̄ eſt optima ꝛ oīno impmirta ſui ꝯrio: ſic.n. vocamus ſimplr bonū qd̄ nihil habuit de malo ſm ſe: ſed ꝙ ibi ſiluit hūc gradū ſupremitatis qui importaſ p hoc aduerbiū maxime vel optime. fō fortaſſe fuit: q2 ſic eſſe ſm veritatē nō cōpetebat eqlr ſuis modis.ſ. ſano vt ſemp ꝛ ſano vt multū: ſʒ competeret ſd equalr ſm apparentiā ꝛ ſenſuꝫ: quare expectauit illud dicere cū de modio eius loquaſ: aſſignaturus per illud dr̄iam inter eos. nā ſanū ꝛ multū ſm veritatē: nec eſt optime eucratō: nec optime coequale: nec ēt ſm veritatē pōt dici ſimplr ſanū: q̄uis ad ſenſum tale videaſ: q̄ ſi optima ſanitas ꝛ abſolute ſanitas duplex ſit.ſ. ſanitas ſm veritatē ꝛ ſenſum ſimul: ꝛ alia ſm ſenſuꝫ tm̄. ℭ Dixit aūt a generatiōe q2 diſpō ſimplr talis qua corpus eſt ſimplr tale eſt vt hītus quidā ſolūmodo cōgenitus: hoc aūt primo de diſpōne que eſt ſanitas ſimplr manifeſtus eſt; nam ſanitas ꝯnaſciſ ſicut ꝛ vita: eſt.n. ſanitas diſpō ſm nām cuius ſignū eſt nālis reditus corporis ad eā cū pditur ſi dimiſſuꝫ fuerit corpus ſue nāe. Sed hoc aliqñ ꝯnaſciſ magis vt hītus vt ſimplr ſanitas: aliqñ aūt magis vt diſpō: ſicut vt nūc talis. ℭ Diſpō vero neutralis qua corpus eſt ſimplr neutrū ꝛ egritudinalis: q̄ corpus eſt ſimplr egrū. ſilr eſt hītus qdam ſolūmodo ꝯgenitus eo qd̄ ē ſanitas qdā. accñs.n. nāe per lapſū a ſanitate nō eſt ſimplr tale: ſʒ huic vel illi cui.ſ. accidit ſic.ſ. oñdem⁹.

Sed dicet aliquis ab arte reductū poſ ſe qd̄cūqȝ corpus ipſum fieri ſimplr ſanū ꝛ ſimplr egrum fieri ſimplr neutrū: ꝛ ſic nō eſſet verum ꝙ diſpō ſimplr talis ſit tm̄ ꝯgenita. ℭ Niſi eēt ꝙ talis reducta nō ſunt vere illa. Sed imagines quedā illoꝝ ſicut ars imago nāe: ꝛ hoc aūt ꝛ infra deo volente diſcutiemus. ℭ Diſpō autē nūc talis qua corpus eſt nūc tale nō eis cōgenita eſt. Sed ſola tātū ſanitas vt nunc: nō qdem vt hītus: ſed vt diſpō tm̄ ſicut oñdemus. ℭ Egritudo aūt vt nūc ꝛ neutralitas vt nunc ſunt ſupuenientes extrinſecus ad nām quaſi ſit oīno corpoꝝ in hītis ſe ſm nām ꝛ pter nām: ꝛ ſunt hītis ſe ſm nāꝫ oīa alia excepto egro vt nūc ꝛ neutro vt nūc: hītia ſe ſm naturam: quedā ſunt ſana ſanitate optima: que dr̄ abſolute ſanitas ꝛ qdā ſanitate ab ea lapſa q̄ dr̄ ſanitas vt nunc: ſana autē vt nunc: quedā ſunt egra ſimpliciter oppoſita ſanis ſimpliciter quedam vero neutra ſimpliciter media inter illa. ℭ Dicunt aliq aūt ꝙ ſi corpus ſimpliciter ſanum infirmeſ. deinde aliquo cooperante ſaneſ: non dr̄ poſtea ſimpliciter ſanum: cū nō ſit a generatione eucraton ꝛ coequale. ſed ab aliquo cooperante poſt gn̄atione ſicut ab arte vel quolibet aliter. ℭ Sʒ hoc nihil eſt. nā corpus nō dr̄ ſimplr p eē a gn̄atione eucraton. ſed p eē optime eucratō: ſicut poſtea patebit. ℭ Itē. Nūc nullū corpus infirmatū ſanari pōt niſi reſtituaſ p ſtine diſpōni q̄ ſibi inerat p naturā: quā ꝛ ipm nālīter redit. ſʒ aliqñ conduuaſ ab arte ſicut aqua calefacta naturaliter redit ad fritatē ſuā naturalē ſi dimittaſ ſue nature: cū ḡ ipm redierit ad diſpōnē naturaleꝫ q̄ a gn̄atione inerat nō ē dubiū ꝙ ipſꝫ eſt ſimplr ſanū quale pus erat. ℭ Nō oꝫ āt latere ꝙ dcā coequalitas qñ ꝯnaſciſ vt hītus qdā cōitaſ oībus etatibus: nec alteratio ꝯplonis in etatib⁹ ſuis abſcidere pōt coequalitatē q̄ ꝯploni natura

liter inheret dū permanet vita: quia nō ē vni⁹ modi coequalitas corpis optime ſani ſicut nec eius ꝯplo: ſed ſūt habentes latitudinē inter duas extremitates: ſicut ꝯplo ꝛ ſanitas cuiuſlibet ĩdiuidui hʒ illā vt dicit pnceps: imo nec ꝯplo nec ſanitas que mane ineſt alicui corpi ē eadē cū ea q̄ in ſero: ſic Dām. ait. ℭ Propter qd̄ ſicut alteraſ ꝯplo in etatibus: ſic alteraſ coeq̄litas inherēs illi p naturā: cuius alteratio cū ſit ſcōm nām nō facit minus debere eē corp⁹ ſimplr ſani merie cū illo coequalitas comitaſ vnā ſm ſpēm: vel vna ſm ambitum ſue latitudinis ſʒ ſcōꝫ ipſi⁹ dr̄ias vel ſcōm partes latitudinis nō ſit vna: talis naqȝ fuit in ꝯplone ſuoꝝ ſeminū pportio ꝯrioꝝ adinuicē: ꝙ in pma etate corpis gn̄ati ex illis ſcībus reſultauit ꝯplo eius optīe adeq̄ta ad op⁹ ꝛ ſcōa ꝛ ī tertia ꝛ in quarta. Silr ſicut cōpetit nāe etatis: nō enī eſt par opus in etatibus: q2 nō eſt par ꝯplo. pariter ergo ĩmutabitur ꝛ ꝯplo ꝛ opus in ſori pportione q̄ fuerit inter ipſa ſaluata: erit ergo ꝯplo eius in etate pueritie equal' adiuſt nā p cōparatione ab oē aliud corpus in eadē etate ꝛ ſilr in iuuentute ꝛ in ſenectute ꝛ ſenio. ℭ D. eit ḡ Gali. circa hunc locū: ꝙ cum ꝯplo fiat diuerſa per diuerſitatē etatis: ꝙ ſanitas in ꝯplone corpis ſimplr ſani erit vt pportioneſ cōplexiones ſimiliū membroꝝ.ſ. vt ſit ſecundū ſemitā exēpli: pportio cōplexionis oſſis in etate pueritie ad cōplexionē carnis ſicut pportio eius ad eā in etate iuuentutis ꝛ in etate ſeni: ꝛ ſcōm hoc exemplū in reli. ꝯ: ſicut dicit. ℭ Si ergo intelligat Gali. ſaluationē iſtius pportionis inter mēbra in oī etate eſſe pprium corpi ſimplr ſano nō audirē hoc a viro qui in oīb⁹ corporib⁹ qualiacūqȝ ſint a gn̄atione ꝯtingit illud: nā ī etatibus cuiuſlibet corpis vnū membrum nō alteraſ magis alio quantū ē ex ordine nāe. ℭ Sed equalr oē mēbrū a pn⁰ natiuitatis vſqȝ ad finē vite pcedit de calido ꝛ humido ad frigidū ꝛ ſiccū: illa ḡ pportio q̄ erat vnius ad alterū in pueritia remanebit in cūctis etatib⁹ vſqȝ ī finē. Ex regimine āt bū pōt abſcidi pportio: vt ſi alteꝝ plus altero aliqñ calefiat vel infrigideſ. ℭ Si vo p hoc vellet nobis ſignificare remanentiā ſue diſpōnis a gn̄atōe connate per oēs etates: tūc ſermo eius eēt ſufficiēs. oē.n. corp⁹ eſt ſimpliciter aliquale a gn̄atiōe.ſ. aut ſimpliciter ſanū: aut ſimplr egrum: aut ſimplr neutrū ex aliquo habitu ſibi congenito: qui cōcomitaſ p oēs etates. ℭ Deinde cū declarauit de corpe ſano ſimpliciter declarat de ſano vt nūc. ꝛ dicit (Sanū vero vt nūc ꝛc̄.) i. ſed ſanum vt nūc ē illud qd̄ ē ſanū aliqñ ꝛ nō ſemp pter ei⁹ mutabilitatē: quare ē ſanū ſub dtermīata dr̄ia tpis ꝛ nō ſimpliciter ꝛ intelligit p nūc tps pñs in quo mō loquiſ: ſed quodcūqȝ tps de tpis infinita latitudine dicatur pñs reſpectu ſanitatis tūc exiſtētis: nō tm̄ poſſibile ī logius extēdi; pter quod nō dixit nūc: ſed vt nūc: nec aſſumebat nūc p inſtāti qd̄ eſt vt pūctū copulās pteriti ad futuꝝ: ſed p tpe pñti qd̄ eſt cōpoſitū ex parte tpis pteriti ꝛ ex pte tpis futuri nō multū remoti ab inſtāti ꝛ ſeruauit hic aliū modū notificādi q̄ in corpore ſimpliciter ſano. ℭ Diffinit.n. hic ſiue exponit dictionē ſuā vt nunc ꝛ nō dictionē ſuā ſanū: cū.ſ. dicit (Sanū vt nūc eſt ſanū ſm pñs tps) nō dixit aūt ꝙ ſit ſanū a tpe preſenti quaſi tps pñs.i. vſus aeris ꝛ alioꝝ reꝝ non naturaliū ſit cauſa ſue ſanitatis: ſicut multi intelligūt in hoc loco p hoc dcm̄ eius ſm pñs tps.i. in tpe pñti. Sʒ dicit ꝙ eſt ſʒ tps pñs in tpe pñti ſicut in mēſurāte: non ſicut in cauſante. Sanitas.n. corporis ſani vt nunc non eſt ſanitas ſemp vel multū durantis ſicut corporis ſimpliciter ſani quare eſt ſanitas q̄ñ: ꝛ nō ſimpliciter vt dū adeſt. ℭ Deinde ne heſitaret diſcipulus in intellectu dictiōis ſue ſanum ſubiecit (eſt aūt ꝛ hoc ꝛc̄.) ꝛ iſtud corpus qd̄ vocamus ſanū ſm pñs tps eſt in hora in qua eſt ſanū eucratō ꝛ coequale

equale.ſ.equale in ɔplone ɔſimilium: ⁊ equale in ɔpone organoꝝ: nullū.n.corpus pōt eſſe ſanū: qđ nō ſit eucraton ⁊ coequale: qm̄ eucraſia ⁊ coequalitas ſunt ſanitas ſicut ergo albū nō eſt ſine albedine: ſic nec ſanū ſine eucraſiā ⁊ coequalitatē. ℂ Deinde ne ex h̄ crederet aliqs illud corp⁹ eſſe ſimplr ſanū pp ſilitudinē cū illo ī eucraſia ⁊ coequalitate ſubiunxit: (nō tn̄ ſm optimā ⁊c̄.) i. ⁊ lȝ hoc corpus ſanū vt nūc ſit eucraton: ⁊ coequale: non tn̄ eſt eucratō ⁊ coequale ſm optimā eucraſiā ⁊ coequalitatē: ſicut ſupple corpus ſimplr ſanum: ergo eſt eucraton ⁊ coequale ſm eā que infra illam quaſi in morbū inclinatā: ⁊ ex hoc de facili ɔuertibilis in morbū ab extrinſecus accidentibus ⁊ nō duratiuam ſemꝑ vel multum: ⁊ ſō dictū ſanum vt nūc: ⁊ hoc eſt qđ ſubiunxit. (Sed eſt ⁊c̄.) i. ſed eucraton ⁊ coequale ſm nām ꝓpriam ipſi⁹ ſani corporis: ⁊ vult dicere ꝙ eucraſia ⁊ coequalitas eius nō eſt in ſe ⁊ abſolute eucraſia ⁊ coequalitas: ſed habenti tn̄: qđ notauit per illud qđ dicit (ſm ꝓpriam naturaȝ ⁊c̄.) eucraſia aūt ⁊ coequalitas corpis ſimplr ſani eſt in ſe ⁊ abſolute eucraſia ⁊ coeq̄litas ⁊ nō hn̄ti tn̄ ꝓpter eē vere eam que eſt in medio extremoꝝ: ecce ergo ꝙ manifeſte innuit hic Gal. ꝙ corpus ſanū vt nunc: nō differt a corpore ſano ſimplr per nō eē a gn̄atione eucraton et coequale: ſed ꝙ nō eſt optime eucraton: ⁊ optime coeq̄le ſicut illud: dixit enim ꝙ eſt eucraton ⁊ coequale: verū tn̄ nō ſm optimā ⁊c̄. ⁊ nō dixit: verū tn̄ nō a gn̄atiōe: pp qđ nō eſt verū tpꝰ eē cām ſanitatis vt nūc: ſicut multi credunt. Qđ adhuc ⁊ alr ex ipſo textu notat: dicit.n. ꝙ hoc corpus hȝ eucraſiā ⁊ coequalitatē ſm ꝓpriā nāꝫ: ſed nihil ineſt alicui ſm nām: cuius pn̄ᵐ nō ſit nā iuxta expōnē Ariſt. de hoc qđ eſſe ſm nām. dicit enim in ſecundo phyſicoꝝ ꝙ ſm nām ſunt hec.ſ. ſubā ⁊ quecūqȝ inſunt his ſm ipſam vt igni ferri ſurſum: ſi ergo eucraſia ineſt ei ſm nām: tunc pn̄ᵐ eucraſie erit nā: quare nō tēpus nec extrinſecum. ℂ Adhuc aūt ſicut Gal. dicit in lib⁹ de morbo ⁊ accidenti. Sanitas eſt nālis ɔpō membroꝝ faciens actionē: ſignū huius eſt nālis reditus corporis ad eā cū deperdit ſi dimittat ſue nāe ſicut aqua caleſcā remotis obſtaculꝭ naturalr redit ad frigiditatem qđ eē non poſſet: ſi frigiditas ineſſet ei accidētalr: quare opȝ ꝙ ſanitas ſit corpori a nā ſicut aque frigiditas.

Sed queret aliquis q̄re non dixit ī hoc corpe ꝙ ſit ſanū a gn̄atione: ſi ſanitas eius nō eſt a tpe ſiue ab vſu rerū nō naturaliū. ℂ Et dōm ꝙ quia ſanū vt nunc eſt ſimplr aut egrum: aut neutrū: ⁊ ecōuerſo nulla in eo facta mutatiōe ſicut oſtendimus. Hec āt a gn̄atiōe tale eē dicet nō curauit illud apponere ī hoc loco: ſi ergo egrū ſimplr ē ſanū vt nūc tunc ſanū vt nunc ē a gn̄atione ſanū vt nunc: ꝙ aūt egrū ſimplr ⁊ neutrū ſimplr ſit ſanū vt nunc: in ſequētibus erit manifeſtū. ℂ Sed aliq nō parue auctoritatis viri nō attēdentes que dixim⁹ dicūt ⁊ credunt ꝙ ſanitas corporis ſani vt nūc: ē ſanitas cāta a tpe: qđ intelligunt a Gal. cū dicit ſanū vt nūc.ſ. ſanum ab hoc tpe: per tpꝰ aūt intelligūt res nō nāles. ℂ Prouocant aūt ad h̄ ex duobus pmū eſt q: vident Gal. dixiſſe de oībus corporibus ſimpliciter talibus ꝙ diſpō qua ſimpliciter talia ſunt: ē eis ɔgenita vt cū dixit (a gn̄atione eucraton) vel a gn̄atione diſtēperatū: vel a gn̄atione mediū: ⁊ nō dixiſſe illud de aliquo corpore vt nunc tali ex quo ſuſpicant ꝑ hāc particulā a gn̄atōe ſeparari ſimplr talia ab vt nūc talibus. ℂ Secundū eſt q: vidēt ꝙ egritudo vt nūc eſt accidentalis ⁊ aduentitia ex quo ſuſpicantur ſanitatē vt nūc ſilr accidentalem ⁊ aduentitiam eē: ⁊ ex his talē inducūt rōnem: Sanū ⁊ egrū ſilr dicuntur ſimplr ⁊ vt nunc: ſed egrū ita dr̄ ſimplr ⁊ vt nunc.ſ. ꝙ ſimplr ē egrū: eſt a nā tale: vt nūc egrum eſt a tpe m.

le ergo ſimplr dicet ſanuȝ ſimplr ſr vt nūc.ſ. ꝙ ſimplr ſanum ſit nā tale vt nunc ſanū a tpe tale. ℂ Ad hanc aūt coꝝ opinionem ſaluandum: aliq coꝝ textum corrūpūt ſue opinioni adaptantes: cū dicut. (Eſt aūt ⁊ hoc ſm ꝙ tpꝰ ſanū eſt eucraton ⁊ coequale ⁊c̄.) ponētes hoc relatiuū qđ: poſt hanc dictionē hōi: ex quo innuit Ga. velle ꝙ hoc corpus ſit ſanū ſm ꝙ tpꝰ eſt ſanū. ℂ Sed inſurgamus aduerſus eos quecūqȝ dicūt repellētes: ⁊ ad huc vlterius veritatē cōfirmantes. Q̄uis.n. ⁊ ipſi amici noſtri ſint: tn̄ ſanctū eſt p̄honorare veritatē. ℂ Dicem⁹ ergo pmum ad inculpationē tranſmutati textus ꝙ ipſi ſermōe abutunt: nō.n. eſt corp⁹ ſanū: q: tpꝰ eſt ſanū neqȝ corpus egrū q: tpꝰ ſit egrū: ſed corpus eſt ſanū: q: in ſe opationes pficit: ⁊ eſt egrū: q: eas nō pficit: ſed hn̄ dicitur tpꝰ ſanū vel egrū: q: efficit vel conſeruat corp⁹ ſanum vel egrū: dr̄ ergo tpꝰ ſanū: vel cibus ſanus ꝑ relationē ad corpus: ⁊ nō ecōuerſo. hic aūt coꝝ textus facit videri dici corpus ſanuȝ per hoc ꝙ tempus quo vtit ſit ſanum: quaſi tpꝰ hēat in ſe ſanitatem: qđ cīus impropꝛium eſt. ℂ Manifeſtat aūt ⁊ hanc corruptionē alia trāſlatio. dicit.n. ⁊ hoc ēt in hora in qua eſt ſanū eſt tēperate ɔplonis: ⁊ equalis cōpoſitionis: ⁊ nō dicit: ⁊ hoc ab hora que eſt ſana vel ſm ꝙ hora eſt ſana eſt tempate ɔplonis ⁊c̄. ℂ Adhuc aūt dicemus ꝙ corpus nō ſit ſimplr ſanum ꝑ eſſe eucraton a generatione: ſed magis ꝑ eſſe maxime eucraton: neqȝ ſimplr egrū ꝑ eſſe diſtēpatum a gn̄atione: ſed magis ꝑ eſſe peſſime vel vltime diſtēpatū cuius ſignū eſt: q: aſſignauit dr̄iam ſani vt nūc: ad ſanū ſimplr ꝑ nō eē optime eucraton: ⁊ nō ꝑ nō eē hmōi a generatōe. ℂ Adhuc ēt: qn̄ aliqđ dr̄ ſimplr tale nō ſolū ꝑ aliquē hītum innatum ſibi a generatione: ſed ēt ꝑ habitū poſt acqſitum. corpus.n. lapſuȝ cōtingit reduci ad ſimplr ſanū: cū aūt eſt reductū ad ſimplr ſanū eſt illud ad quod reductū eſt: aut aliter nō eēt reductū ad illō qđ datū ē eē reductū: ergo poſt generationē ɔtingit corpus eē ſimplr ſanū. ℂ Itē ēt dr̄ homo ſimplr iuſtus per habitū poſt acqſitū: qn̄.ſ. ad oēm diſtributionē cuiuſcūqȝ rei ſemꝑ eſt iuſtus ſine vlla pmixtione ɔdōnis. ℂ Et ēt aliqđ ſimplr dr̄ dulce ꝑ inferre ſm ſe talē paſſionem in guſtu ⁊ ſemꝑ: quod tn̄ non hȝ dulcedinem a prima ſui generatione: ſed acqſiuit eā per decoctiōem vel infuſionem ⁊ hmōi: dū tn̄ acqſierit puram eā vt habitum perſeuerantē: aut ſemꝑ aut vt multū: ꝙ ſi acqſiuit eaȝ non purā: ⁊ vt diſpōnem facile ſepabilem nō dicetur ſimplr dulce: ſed alicui: ⁊ vt nūc: nam ſm ꝙ hȝ eam non puraȝ dr̄ nō ſimplr: ſed vt nunc dulce. ℂ Adhuc ēt a diſpōne ɔnata dr̄ vt nūc tale ſicut hō qn̄ eſt infans nō dr̄ ſimplr infans ſed vt nūc: neqȝ ſine pilis vel detib⁹ ſimplr: ſed vt nūc ⁊ tn̄ infantia ⁊ ꝓuatio illoꝝ ɔnaſcit ei: imo ⁊ plures diſpōnes ɔnaſcunt ei ſm q̄s nō dr̄ ſimplr tale: ſȝ vt nūc tn̄: eo ꝙ nō inherent vt hītus: ſed vt diſpōnes. ℂ Eſt aūt hītus ſicut dicit pħs qualitas difficile mobilis a ſbo ſꝑ vel vt multū comitās. ℂ Diſpoſitio vero qualitas ē facili mobilis a ſubiecto ⁊ inde comitans vt nunc tātū. ℂ Sic ergo vid̄tur ꝙ illud quo aliqđ dr̄ ſimpliciter tale purum ⁊ impermixtum contrario ɔnatum vel habituale dȝ eſſe: nec differt: vtrum ſit habitus innatus a generatione vel poſt acqſitus. ℂ Videt etiaȝ vlterius nō eſſe neceſſarium ꝙ ſolum a diſpoſitione poſt acquiſita ſit aliquid vt nunc tale. ℂ Sed tūc ſupereminet nobis dicere cām: quare in corporibus ſimpliciter dictis ſanis vel egris: dixit ꝙ a generatione ſunt ita diſpoſita: cum iam videatur aliquod corpus poſſe fieri poſt generationē ſimplr tale. ℂ Propter quod dicemus ꝙ cū huius ē q: ſcientie medicine non eſt diſtinguere niſi aut corpora nature aut defectus nature: de his enim eſt ſicut de ꝯ rōe eſt: videtur autē ſenſus ⁊ ſcientia contrarioꝝ eſſe

In oībus aūt corporibus que nō exhibet medico' eſt incōplexio ⁊ cōpoſitio ⁊ coequalitas: ⁊ inequalitas in eis: ſicut habitus qdā ɔgenitus quo corpus dr̄ ſimplr̄ aliquale: corpora aūt reducta nō ſunt: nec hec: nec illa: ſed ſunt corpora pfectus nāc ab arte: nunq̄ a ſcia deſtinguenda: vn̄ ars medicine nō ē ppāe de illis ſed ad illas. aſſimilatur tn̄ corpib' nālibus ſicut ars aſſimilat nāe: ⁊ vr̄ ſicut habitus acqſitus habitui nāli: quare ⁊ p hanc pticulā a gn̄atione. q̄ ponit in diffōne corpoꝝ nāc poſſumus itelligere hec ab illis ſeparari: qm̄ non ſunt talia: ſed vt talia.

Sed adhuc remanet hec difficultas ſtabil. ēdi corpus ſanū vt nunc: ipm̄.n. nō eſt corpus defectus nāe: qꝛ tale nō eſt niſi corpus egrū vt nūc: aut neutrū vt nunc: nec vr̄ corpus a nature: qm̄ in talib' dcm̄ eſt ꝙ eq̄litas ⁊ ieq̄litas habitudinaliter ɔnaſci: ex qbus hntib' corpus dixim⁹ ſimplr̄ eſſe tale vl' tale: ⁊ nos vt nūc tale. ¶ Nos aūt dicemus adhuc ꝙ ineq̄litas ɔplonis ⁊ cōpoſitiōis ɔnata diuerſis reſpectib' pōt intelligi vt habitus ⁊ vt diſpoſitio: cōpata.n. ad optimā equalitatē ineſt vt habitus ſimplr̄ extra egritudo q̄ corpus eſt ſimplr̄ egrū: ɔparata aūt ad hntē cui ineſt q̄dā ſanitas ſub qua viuit agitabilis qdē ⁊ ipſa ⁊ nō ſemp vel multū duratiua pp̄ inclinatōnē in morbū: eſt vt diſpō q̄dā extra vt nunc ſanitas q̄ corpus ē vt nūc ſanū. ¶ Ad rōnē aūt quā inducit': nō eſt difficile rñdere: corpus.n. egrū vt nūc: q̄uis habeat egritudinē accn̄talē: nō tn̄ dr̄ vt nūc tale p ſic hr̄e: ſed p h̄re egritudinē ɔtram ad hoc tp̄s pp̄ nō eſſe duratiuam ſemp vel multū: ſed hic idē itellectus hr̄ de ſano vt nūc .ſ. ꝙ ipm̄ eſt ſanū ſanitate ɔtra ad hoc tp̄s p nō eē duratiuā ſemp vel vt multū: ſed illi accidit nō durare: qꝛ ē adueniētia: huic aūt qꝛ eſt diminuta ab optima ⁊ i morbuꝫ inclinata: ⁊ pp̄ hoc de facili ɔuertibilis in ipm̄ ab extrinſecus accn̄tibus. ¶ Adhuc nec Gal. in his capitulis intendit oñdere a qbus pncipet ſanitas ⁊ egritudo: ſed qd ſint ambe vel corpa penes ambas. ¶ Adhuc nec p tp̄s ſufficiēter ſignificātur ille ſex res nō nāles. ¶ Amplius oppoſitū eius qd̄ dīt op; eos ɔſiteri: eſt.n. egritudo vt nūc oppoſita toti ſanitati: nā nō eſt aliqua ſanitas quā non ɔtingat corrūpi in egritudinem vt nūc. q̄uis magis opponat ſupreme parti latitudīs ſanitatis: ſicut magis diſtans ab illa iuxta v̄bum Gal. infra ponētibus duos ɔrios terminos alterutruꝫ rē. Sed ſi vnū ɔrioꝝ eſt corpi inaturale ⁊ aduentitium: reliquū eſt naturale. ⁊ ab ultra pncipatū: ⁊ ecōuerſo: ɔrioꝝ.n. ɔria ſunt pncipia ⁊ cauſe: manifeſtū eſt ergo ex his ꝙ ſanitas vt nūc nō eſt pmū inuenta corpori a tpe: ſed a nā. ¶ Adhuc ⁊ ſi oñdemus: dicētes ꝙ res nō naturales cōparātur ſanitati: aut vt ɔſeruantes: ⁊ aut vt aff ciētes: ſi vt ɔſeruātes: tunc aut vt ɔſeruantes in eodē: aut reductiue ad melius: ſi vt ɔſeruātes in eodē: tunc cū ipſe ɔſeruent inuentā nō ſeqruntur ei corpori: ſi vt reductiue tūc cum cōtingat p tales reduci ad optimā male dixiſſet de corpore ſano vt nūc: qd̄ eſt eucraton. verūtn̄ non ſm̄ optimā: ꝙ ſi dicat ipm̄ penes eas reductū eſſe ad aliquā ſanitateꝫ infra optimā .ſ. corporis ſani vt multū: tunc quare ɔtinuo ſanū vt multū non eſt ſanū vt nūc: ſed ſimplr̄ ſiquidem ad ipm̄ reductum eſt ſanum vt nunc: ſed ɔſtat ꝙ ſanuꝫ vt multū non eſt ſanum vt nunc: ſed ſimplr̄: quare nec ad ipm̄ reductum eſt ſanū vt nūc: ſed ſimplr̄. ¶ Adhuc corpus reductum non eſt aliqd̄ corpus diſtinctoꝝ a ſcia ſed fiendoꝝ ab arte ſicut ia diximus ⁊ tractatu de cauſis repetemus. ¶ Si vero vt efficientes tūc cū ipſe efficiāt ſanitatē niſi reuocādo corpus ad nām ſuam erit ſanitas effecta vna ⁊ eadem cū priori: ſic egro nō eſt dubitāduꝫ ſanitatē vt nunc eē ɔnatā corpori ⁊ nō a tpe pmū cauſari. ¶ Seqtur ergo ex his ꝙ oīa corpora qualiacūqꝫ ſunt a generatione preter ſimplr̄ ſanum tn̄ dicantur ſana vt nunc: donec ipſa nō ſuccūbunt egris cāis .i. donec ipſa ſunt in ſanitate ſibi ppria quā a generatione ɔtraxerūt: oīa .n. corpora ɔhunt a generatione aliquā cōplexionē eq̄lem ſub qua ſūt ſana: ⁊ viua: ſicut dixit princeps in aſſignatione quinti modi equalis cōplexionis: hic aūt ē eq̄lis abſolute: aut hn̄ tn̄ qꝛ oīa corpora lapſe cōplexiōis ⁊ cōpoſitionis a ſanitate ſimplr̄ oriunt ſana ſanitate q̄ ſibi tn̄ eſt ſanitas ⁊ nō abſolute: que qꝛ vacillans eſt ⁊ nō pſeuerans pp̄ diminutionem quā hꝫ ab optima: ⁊ inclinationē in oppoſitum: facile ab egris cauſis vincibilis ⁊ ɔuertibilis dicta eſt ſanitas vt nunc .i. ſanitas determinati tpis. ¶ Sicut ergo ſanū ſimplr̄ ɔhit a generatiōe optimam ſanitatem que eſt abſolute ſanitas durabilis qdē extra ſemp vt multū pp̄ elongationē a ɔrio: ſic ſanum vt nunc hꝫ a generatione ſanitatis lapſam ab optima que non eſt abſolute ſanitas: ſed hn̄ti tn̄: nō ꝙ durabilis exiſtens ſemp vel multum: pp̄ poſſibilitatem quaꝫ hꝫ ab inclinatione ſua in morbum: ſed in determinato quodā tpe: quare vt nunc ſanitas noīata. Erūt ergo corpora vt nunc duo in genere .ſ. id quod eſt neutrum ſimpliciter: ⁊ illud qd̄ eſt egrū ſimpl': hec.n. corpora lꝫ ſua ſanitas cōmittet ea: qm̄ ſibi ɔnaturalis eſt: qꝛ tn̄ non eſt ita firma ſicut ſanitas optimi corporis ſani ex minori diſtātia eius ab oppoſito ꝙ ipſi' diſpoſitoria ſunt ad egritudinē recipiēdam q̄ꝫ optime ſanū corpus: vnde ⁊ ſepi' infirmant pp̄ quod dicta ſunt a Ga. vt nunc. quaſi diceret. ſunt ſana qm̄ ſunt in ppria natura. hec aūt qꝛ nō ſūt optime ſana. non ſunt ēt ſemp aut multum in ppria natura: ſed determinato quodā tpe: pp̄ quod vocauit ea ſana vt nunc. ¶ Quod aūt Gal. velit predicta duo corpa eſſe illa q̄ debēt dici vt nunc ſana: declaratur ex textu infra in ſūma de ſignis. ait.n. diuidit aūt totius ſanitatis latitudo in tres partes latitudinē hn̄tes ⁊ ipſas multuꝫ .ſ. ſanoꝝ ſimplr̄: egroꝝ ſimpliciter ⁊ neutroꝝ ſimplr̄: ſꝫ qcqd eſt i latitudine ſanitatis eſt ſanum egruꝫ ſimplr̄ ⁊ neutrū ſimplr̄ ſunt in latitudie ſanitatis: ergo ipſa ſunt ſana: ſed nō ſunt ſana ſimplr̄: ergo ſunt ſana vt nūc. nō .n. eſt ſanū diuiſuꝫ in plures ptes q̄ꝫ in ſimplr̄ ⁊ vt nūc: de neceſſitate ergo intelligit Gal. egrū ſimplr̄ ⁊ neutruꝫ ſimpl' eſſe ſana vt nunc. Cuius irrefragabile ſignū ē qd̄ infra nec locut' ē de ſignis corporis ſani vt nūc: neqꝫ ēt de cāis ɔſeruatiuis eiuſdē. Jmo debebat.n. ſe locutū eē cū illis cū de ſignis ⁊ cāis illoꝝ duoꝝ corpoꝝ lapſoꝝ ab optie ſano tractauerat. ¶ Afferamus ēt adhuc ⁊ ſup hoc demonſtrationem fortē dicentes. cōſtat ꝙ nō oē corpus ſanū ⁊ a gn̄atione eſt ſimpliciter ſanū: ſed aliqd̄ ē a generatione ſanuꝫ qd̄ ab illo eſt lapſum. nos.n. videmus ad ſenſum ꝙ pleraqꝫ corpa cū naſcūtur hn̄t aliquā ſanitatem: que non eſt ſemp vel multum duratiua: eo ꝙ nō ē ſimpliciter ſanitas: qm̄ in paucis illā cōperiri cōtingit. ɔtingere.n. vere mediū difficile eſt nature: ſed illd̄ ſanum lapſum a generatione ſic ortum: cum non ſit ſimpliciter ſanum de neceſſitate coincidet in nunc ſanū qm̄ ſanū non eſt diuiſum niſi in hec duo. ¶ Rurſus aūt pāɔ ꝙ corpa a gn̄atione aliq̄lia nō ſunt niſi tria: ſimpliciter ſanū. ſimpliciter egrū. ⁊ ſimpliciter neutrū: ſi ergo eſt aliqd̄ corpus a gn̄atione ſanum lapſum cū ipm̄ non ſit ſimplr̄ ſanū coincidet de neceſſitate in ſimplr̄ egruꝫ: vel ſimplr̄ neutrū ſꝫ diuerſitatē ſui ḡdus ɔnati lapſus. nō.n. ſunt plura corpa a gn̄atiōe aliq̄lia p' ſimplr̄ ſanuꝫ niſi hec duo. Sed iſto ptacto fundamēto cōſtituo tale arg''. quecūqꝫ vni ⁊ eidē ſunt. eadē inter ſe ſūt eadē: ſed ſanū vt nūc ⁊ egrū ſimplr̄ ſunt eadē alicui ſano lapſo a gn̄atiōe ſic orto: ergo ipſa .ſ. egrū ſimpliciter ⁊ ſanum vt nūc ſūt inter eadē. ⁊ ſimilis rō eſt de neutro ſimpliciter. ¶ Adhuc aūt qcqd eſt aliqd vt nūc ē aliqd ad alteruꝫ ſimpliciter

ſimplr qḋ q̄olibet illi opponit. U.g. electio mercium in tēpeſtatibus q̄ eſt vt nunc volūtaria ſimplr eſt inuolūtaria ⁊ ſaluatio mercī q̄ ē ſimpliciter volūtaria: vt nūc .ſ. in ꝓcella eſt inuolūtaria: ⁊ vt breuiter dicā eſt in omnibus ſilr q̄ dicunt vt nūc tale vel ſimpliciter. Si ergo aliqḋ corpus eſt ſimplr egrū vel neutrū ipſum vt nūc .ſ. dum ſm naturam ſe habet eſt ſanum: ⁊ econuerſo: vt ſi aliquod corpus eſt ſimplr ſanū ipſum vt nūc .ſ. qñ egrotat eſt vt nunc egrum: ⁊ illud qḋ eſt vt nūc egrū ipſum eſt ſimplr ſanū vel aliqd alterū ſimpliciter ꝙ illi opponitur ex latitudine ſanitatis: non tñ ab eadē diſpoſitiōe ſicut ab eadē diſpoſitione aliqd eſt egrū ſimplr ⁊ ſanum vt nūc: quēadmodū poſtea patebit. ℭ Sed h̄ reſtat aſſignare diuerſitatē reſpectꝰ q̄re idē corpus dr̄ ſimplr egrum ⁊ vt nūc ſanū: vel ſimplr neutrum ⁊ vt nūc ſanū: pp̄ qḋ dicemus ꝙ inq̄ꝫtū ſua diſpoſitio cōgenita plim: aut infra illud mediocriter lapſa eſt optima ſanitate dr̄ ſimpliciter egrū aut ſimplr neutrū: ⁊ ita p̄ collationē ſui cōnati lapſus ad optimā ſanitatē: inq̄ꝫtū vero hec eadē in diſpoſitis eſt ei melior q̄ acqri potuit ex ſuis p̄ncipijs q̄ .ſ. ſuo mō pficit opationem dr̄ ei p̄p̄ria ſanitas q̄ quoniam nō eſt firma neq̄ꝫ pdurans pp̄ id quod diximꝰ dr̄ ſanitas vt nūc qua ipſuꝫ eſt vt nunc ſanū: ⁊ ita ex collatione ſui cōnati lapſus ad ſeipſum. ℭ Appꝫ aūt ex predictis ꝙ ſanitas ſimplr ⁊ ſanitas vt nūc differūt ſicē habitus ⁊ diſpō. quare ſanū ſimplr ⁊ ſanū vt nūc differūt in magis ⁊ minus habere ſanitatē: ſicut magis albuꝫ ⁊ minus albū in albedine: magis aūt ⁊ minus nō diuerſificant ſpēꝫ: ſed qm̄ eadē rō eſt albedinis in niue ⁊ ceruſa; ſicut dicit ph̄s quāuis nō ſint eque alba erit diſſō ſanitatis in vtroq̄ꝫ corpore vna ⁊ eadē: qḋ Gali. innuit eē verꝫ: cū nō poſuerit d̄riam iter eas niſi a gradu ſanitatis dicēs de corpore ſano vt nūc qḋ eſt in eucratō ⁊c̄. verūtñ non ſm optimam ⁊c̄. ſicut ſimpliciter ſanuꝫ. ſed hec d̄ria ſꝫ gradum facit īter eas aliam d̄riaꝫ que eſt ſumpta penes durationem in tpe pp̄ ieſſe vni vt habitum alteri vt diſpoſitionē. quare non ꝓprie dicet ſanitas habere ſpēs ſicut nec albedo: niſi nos large gradus eiꝰ ſpēs appellemus: ſicut Gal. ipſe ſuſtā in ſumma de cauſis. dixit .n. ꝙ reductiuas ad melius cōſeruatiuas vocabimꝰ ad totū genus ſanitatis referentes: ⁊ nō ad eas q̄ ſm ſpēm in ea d̄rias: ⁊ nūc erūt in vniuerſo tres ſpēs ſanorū ſimpliciter neutrorum ſimplr: egrorum ſimpliciter: in his .n. continetur totius ſanitatis latitudo: ſicut infra dicit vt ſit p̄mū dicere ſanū aliud ſimpliciter ⁊ aliud vt nūc ſanuꝫ vt nunc aliud ſimpliciter egruꝫ aliud ſimpliciter neutrum. ℭ Sed circa expoſitionē huius loci iam inchoat error Hali. quem habuit de corpore egrotatiuo. dicit .n. ꝙ quādo cōplexio ⁊ cōpōſitio diminuit a meliori formarū diminutiōe pluri q̄ꝫ diminutū ſit corpus ſanū vt multū donec fiat corpus ſuſceptiuū egritudinis tūc nō noiat ſanū niſi in hora p̄ñti. nā ī hac hora vt dicſūt ꝯplō ⁊ ꝯpō ſua ſm tpātiā aliquā ꝓpriā iſta eq̄litatē q̄ eſt corpi ſano vt multū. Deīde cū poſtea trāſiuit ad exponēdū de corpibꝰ egris māifeſte dixit ꝙ ſanū vt nūc ⁊ egrotatiuū idē ſunt. ℭ Si ergo qñ dicit Hali. ꝙ tantus lapſus alicuius corpis ab optime ſano donec fiat ſuſceptiuū egritudinis facit ipſuꝫ non dēre dici ſanū niſi vt nūc itelligeret p ſuſceptiuū egritudis potētiā hn̄s ſuſcipiēdi: tūc erraret: ꝓpea q2 ēt corpa nō lapſa. ſ. ſp ſanū ⁊ vt multū ſanū ſunt pō ſuſcipe egritudinē. ℭ Si at p ſuſceptiuū itelligit apni ſuſcipe pp̄ nālēꝫ vicinitatē ad ipſam: tūc manifeſtū eſt hec eſſe duo in gnē: ſicut dcm̄ eſt neutrū ſimplr ⁊ egrū ſimplr de qbus nullā mētionē fecit Hali. ꝙ ſint egritudinis ſuſceptiua: imo dixit ſanum vt nūc eſſe id qḋ eſt egrotatiuū ex corpibus credēs egrotatiuū eſſe aliud ab egro ſimplr de quo nos ipſum inſerius augemus. ℭ Semp tale ⁊c̄.) Cū declarauit ō corpore ſano vt nūc declarat de modis ſanī ſimplr. ſ. de ſano ſp ⁊ vt multū: ⁊ dixit (ſp tale ⁊c̄.) .i. ſp ſanū eſt qḋ eſt optie ꝯplonis. ſ. illius quā diximus eq̄lē ad iuſticiā per ꝯpatiōnē ad ꝯplonē oīum alioꝝ. p hoc dico in nā ꝯſilī: ⁊ ē optie ⁊ eq̄lis ꝯpōnis in nā organica: ⁊ h̄ itēdebat cū dixit marie eucratō ⁊ marie coeq̄le. ⁊ oꝫ in hac diffōne ſubaudire hāc ꝑticulā a gn̄atiōe q̄ hic tacet: q2 id qḋ dr̄ de cōi intelligit in minus cōi qḋ ē ſub illo: ſed hāc diffōnē quā dedit de ſano ſp ꝑcedit diffō vna q̄ idicat qd eſt cū hec videat dicere pp̄ qd ad ſilitudinē eiꝰ cū dicimꝰ ꝙ tonitruū ē extinctio ignis in nubibus: cū ipꝫ ſit pp̄ extinctionē ignis ī nubibꝰ ſonus in eis. ℭ Dicat .n. h. ꝙ corpꝰ ſp ſanū ē id qḋ ē marie eucratō. ⁊ marie coeq̄le: cū ipm ſit id qḋ pp̄ maximā eucraſiā ⁊ coeq̄litatē ē aptū oī tpe ſue vite ſtare ſanū pp̄ nō eſſe de facili paſſibile ab extrinſecus accidēntibus: eo ꝙ in medio extremoꝝ exñs nō eſt de facili cōuertibile ad aliqḋ illoꝝ.

Sed dubitabit aliqs ſi corpus ſp ſanuꝫ infirmari poſſit. qdā .n. pſuadere conātur ipm egrotare nō poſſe ex hoc ꝙ improprie dcm̄ eē ſp ſanū ſi ꝯtingeret egrotare. qḋ .n. ſemꝑ eſt ſanū nullo tpe egrotat vt dñt. ℭ Quos nos prima īſpectiōe errare reputamus cū ipm videamus poſſe calefieri ⁊ infrīdari ⁊ īpugnādo vulnerari: lꝫ ipm plus ceteris egris cauſis repugnare ſciamus ex ſui tpamēto: qḋ Galie. innuit trac. de eius dicēs. Si .n. eēt īpaſſibile ⁊ īmutabile corpus. ⁊ ſp maneret optia ꝯpō nō idigeret arte cōſeruātes ⁊c̄: ℭ Nec recte itelligūt q̄re ſimplr ſanū diuiſuꝫ ſit ī ſp ſanū ⁊ mltū ſanū. ſic .n. iā .ō. diximꝰ ſanū ſimplr eſt illud qḋ ſanū ſanitate q̄ ſimplr ⁊ vere ⁊ ſm ſe eſt ſanitas: h̄ autē eſt ea q̄ eſt optia ī medio extremoꝝ exñs neq̄ꝫ in oppom̄ inclinata: ſic ē q̄ ē ſanitas lapſa exñs ſanitas hñs tñ ex pmanēōe cuiꝰ inclinatiōis priuatū eſt aptitudinē nāli ad diſpōnē ꝯriā q̄ ē egritudo. inter aptitudinē aūt ⁊ pōm d̄ria intellecta ē. eſt .n. pō ſup ꝯria eq̄liter: aptitudo vero ſup ꝯriū magis alteꝝ: nec eſt ineptitudo eius ad ꝯriū: p hoc ꝙ ſibi ſit ſanitas a nā: ſicut aliq crediderūt: q2 ēt corpi lapſo ē q̄dā ꝓpria ſanitas a nā ſicut diximꝰ: ⁊ tñ ipꝫ ex lapſo ſuo quē hꝫ ab optia ſanitate ē aptū egrotare ſꝫ ē eius ieptitudo: q2 eiꝰ nālis diſpō ē remotiſſima ab extremis pp̄ eē ī medio extremoꝝ: ex quo ſeq̄t difficilꝰ eā eē ꝯuertibilē in extrema p extrinſecus accidētia q̄ꝫ qḋ vicinū ē illis ⁊ qm̄ nō ꝯuertit in extrema niſi ex maximis cauſis: hec aūt fere qdē euitabiles ſunt ī vita. iō reddit corpꝰ hn̄s eā q̄ꝫtū eſt ex ſui nā aptū aut ſp ſtare ſanū: aut vt multum aut q2 duoꝝ ſunt modoꝝ ſic dcm̄ ē. vñ ⁊ ipꝫ ē a medicis ſanatiuuꝫ. dr̄: qḋ qdē nomē oñdit in ipſo aptitudinē durationis ſanitatis: eſt ergo idē corpus ſanū ſimplr ⁊ ſanatiuū: ſed ſanitas ſimplr nō eſt idē ꝙ ſanatiuitas: ſanitas .n. ſimplr qm̄ p eā corpus diſponit eſt in p̄ima ſpē q̄litatis: ineptitudo aūt patiēdi ab extrinſecis accidentibus q̄ ſibi inheret: ⁊ ſm quā ſanū ſimplr diuiſum eſt in ſp: ⁊ in vt multū tale a q̄ corpus nō ꝓprie diſponit ē in 2ª: hec at nō ꝓprie dr̄ ſanitas: ſꝫ ſanatiuitas q̄ ē ī ſano ſimplr ſic ꝓpria paſſio ī ſubō iherēs qdē ſano ſimplr p illa porē ꝯſideratione. ḡ aptitudis ſoiꝰ q̄ ineſt corpi p diſpōnē ꝯgenitā q̄ ē ſimplr ſanitas: aut ad viuēdū ſanū ī oībꝰ tpibꝰ aut ī pluribus diuiſū ē ſimplr ſanū ē ſp ſanū ⁊ ī multū ſanū. ℭ Intelliget ḡ ſp ſanū .i. aptū ſemp ſtare ſanū: aut multū ſanū .i. aptū ſtare ſanuꝫ in pluribus tpibus nec intelligit ex dicto nr̄o cū dicimus ꝙ ipm nō eſt aptuꝫ egritudini ꝙ ipm ꝓpea nō poſſit egrotare. eē .n. corpus hūanū ſuſceptiuū ē egritudis: ſꝫ itelligimꝰ ꝙ nō eſt aptū p nām ex nāli inclinatiōe ad ipſam: lꝫ ab extrinſeco poſſit egrotari ⁊ ſuccumbere. pꝫ ergo ꝙ ſemp ſanum non dꝫ intel-

tis.vt extremit ad egritudinē vt nūc.ſilr i trāſmutatiōe.
Reſtat autē adhuc duo inqri de (cōiget. corpe optime ſano.qb⁹ adiuua
tis ad ea q̄ diximus ſup expōne corpis ſimplr ſani iam
ſufficiēter habiti erit de corpore optime ſano.Primū
eſt vtrū optime ſanū corpus ſit repibile in rep nā.Se-
cundū ſi repibile eſt vtrū tm̄ vnū vel plura ſit. ℭ Dica
mus igit de p⁹ q̄ Gal.ſenſiſſe vr ipz repiri nō poſſe:cū
in cap.de ſignis corpoꝝ lapſoꝝ ab optima ſanitate di-
uiſit latitudinē totius ſanitatis in tres ptes.quarū nul-
la voluit eſſe optimā ſanitatē.ſicut in fine illius capitu-
li p epylogū manifeſtat ait ēt in eodē q̄ ſi corpa q̄ ſunt
in latitudine ſanitatis nō diſtinguerent p ſenſuz.ſz ſm
veritatē ⁊ ipſam rei nāz piculū eēt ſempiterne paſſio-
nis irripe dogma.q.d.cū nulla corpa ſint illius optime
ſanitatis.quā diximus.imo oīa ſm veritatē ſint egra re
ſpectu illius.nō eſt q̄ dicamus ipſa ſana eſſe qñ tm̄ ſunt
in illa optima ſanitate ſed dicamus ēt illa eſſe ſana que
ſenſibilr nō hñt opatōes leſas.Si.n.ñ ita diceremꝰ tūc
ſcia medicine eſſe de corpibus ſemp egris.qd eēt abſur
dum:⁊ ɔ̄ diffinitionē medicine. Ur ēt ⁊ hoc idē voluiſ-
ſe capitulo de cauſis correctiuis corpis lapſi ab optime
ſano in nā cōi,ait.n.ibi nullū corpus hēe optimas opa-
tiones vniuerſas.Hali.quoqz manifeſte dicit ſup finez
capituli de ſignis corpis optime ſani ⁊ lapſoꝝ ab optie
ſano ſup illo.Signa vero coꝝ quo ſanant corpoꝝ ⁊c̄.
ipm nō eſſe inuētū in nā. ℭ Dic ēt b idē ſup capitulū ſi
gnoꝝ optie ɔplōnis ſumptoꝝ a maſculis:vult.n.illam
nō eſſe inuētā in nā:ſed eē regulā in itellectu cui cōpa-
rent reliq̄:ſicut extrema medio cōpa: ant.⁊ ad illud di-
cunt. ℭ Adhuc aūt ad idē Gal.in p⁹ pticula ſanatiue
methodi dicit q̄ ſanitas alia eſt optima ⁊ pfecta ⁊ ſum
ma alia defectiua ⁊ nō certa ⁊ nō pfecta q̄ ⁊ latitudinē
hz multaz.deinde dicit q̄ ſimpliciter ſanitas ⁊ pfecta q̄
certiſſimā hz eucraſiā: aut nunq̄z fuit in aliquo corpo-
re vel ſi vnq̄z fuit neqz puſillo neqz inſtanti tpis pmāet
in ictu oculi in vnoquoqz momēto alterata. tū pp cōti-
nuas mutatiōes factas in etatibus:tum pp eas q̄ fiunt
a ſex rebus neceſſario alterātibus. ℭ Nos aūt oñdemꝰ
p⁹ debere ipm inueniri ſm qd medici itēdere hñt de il-
lo:deinde auctoritatē Gal.⁊ Hali.ɔtrariā exponemus.
ℭ Dicamus ergo q̄ cōplexio q̄ ſubeſſe pōt ſpēi huma
ne multe latitudinis eſt ſicut dicit pnceps q̄ tota latitu
do dī equalis p cōparatiōnē ad cōplexionē diuum aliaꝝ
reꝝ:ppēa q̄ vicinior eſt aliis equalitati certe quā pmo
diximus inrepibilē eſſe.ſed in hac latitudine vl̄ que
tante vaſtitatis fuit eſt aliquā cōplexionē repire:ſic oñ-
demus q̄ dī equalis p cōparatiōnē ad oēs alias illius lati
tudinis q̄ eſt media inter duas extremitates hꝰ late cō-
plexionis:⁊ hec eſt illa q̄ nō ſolū pōt recipe formaz hu-
manā.ſed eā melius ſaluare ⁊ oē opus eius: ſicut iaz di-
ximus:pp qd corpus eā hñs optime: ſanū dcm̄ eſt. Hāc
vero cōplexionē medialem eſſe repenbilē in nā oñdit p
hoc q̄ ſi extrema illius late ɔplexionis ſint repibilia in
natura tūc ⁊ mediū repenbile dz eſſe. ad mediū.n.reſe-
runtur extrema. pbatū eſt poſtea in arichmetica boetij
oēs ſpēs inequalitatis a pricipio ſui generis ab equali
tate pcedere:quaſi radicis ⁊ matricis vim optinēte.⁊ i
eandē rurſus reſoluit:qd niſi plōgare timeremꝰ ſermo
nem plane oñderemꝰ in nūeris: Qd Gali. ēt inſpiciens
veꝝ eſſe in p⁹ lib.de cōplexioni.arguit quoſdam qui di
miſerūt ponere complexionez equalem ac ſi ipſa nō re
periretur:neqz precederet alias in bonitate ⁊ potētia di
cēs.q̄ ipſi dimiſerūt ⁊ meliorez ⁊ antiqorem i nā reſpe
ctu cuiꝰ dicit oīs alia cōplexio vel calida vel frigida vel
humida vel ſicca. ℭ Itez boetius i tertio de conſolatio
ne oñdit q̄ ſi in aliquo genere ē aliqd iperfectum in eo-
dez aliquod perfectū neceſſe ē eē:⁊ enim ſic ait pfectiōē
ſubl ata vnde aliud iperfectū extiterit:nec fingi qdē pōt.
ſola nāqz diminutiōe pfecti ipfectū eē phibet. ℭ Pro
pterea nec eſt verū.nec veriſimile nam vniuerſalem que
facit debere eē hāc ſpēm ⁊ nām humanaz i melioribꝰ illi
us nature humane defeciſſe:cuz ipſa in oibus intēdat qd
melius;neqz intentione ſua fruſtraretur:niſi aut ɔ̄ſectu
materie aut eius ineptitudine nō reſpiciēt oēz cuius in
tētionē qui defectus ⁊ que ineptitudo i materia vnō ho
mo generatur poni non poteſt. ℭ Amplꝰ nā vlis ſicē ⁊
particularis i neceſſariis nō deficit: ſicut ⁊ i ſuperfluis
nō abūdat.Sz maxime neceſſariū ē optime ſanū corpꝰ
ad regimē ciuile homi:qm̄ talē hominem concomita-
tur eſſe ſapientiſſimuz ⁊ prudētiſſimum.⁊ hēre oēm per
fectionem que homini deputatur ſcdm naturā.ſicut do
cuit:Gal.i primo de complexionibus.hoc aūt maxie ne
ceſſariuz ē i mūdo:qm̄ hec talis maxime eſt principātis
nature cui per naturā debetur imperium ⁊ dñatio ac di
rectio. ℭ Adhuc etiam de non ente nō eſt ſcia.ſed de h
corpore optime ſano habetur ſcia apud medicos:nā me
dici dāt intētionem eius ex concomitātibus ipſū:vt Ga
le.ſcdo de complexionibus docet ipz cognoſci:⁊ ſimilr
in hoc libro.docent ēt ipſum cōſeruari:vt Ga.i hoc libro
⁊ in libro d cōſeruatiōe ſanitatis.⁊ pnceps ⁊ reliqui: fe-
cit Gal.vnam particulam d optima habitudie corporis
in qua dedit ſciam d optimo ſano corpore. nec poteſt qs
dicere q̄ ſit.opinabile ſicut chimera.naz tunc accidētia
⁊ paſſiones illius nō fuiſſent ſcita.neqz cauſe illaꝝ paſ-
ſionum:neque etiam ſibi competentia ad cōſeruatōem
cum oīs noſtre ſcie principium ſit a ſenſu. ℭ Nos etiā
talia corpora optime ſana quedam:licz non multa vide
mus ⁊ in diuerſis regionibus ɔtraꝫ̄ totis etatibus vite
ſue ſint ſana:⁊ habētia omnem mediocritatē de qua di
cunt libri medicorum:⁊ per hoc ſapiam ⁊ induſtriaz ⁊
ingeniū ad oē qd eſt ex ipſa aptitudine naturali. ℭ Ne
qz eſt forſaſſis incōueniens in diſtēpatis regiōibus ta-
lia corpa haberi.ſicut ⁊ a diſtēperatis aliqualiter paren
tibus:pōt.n.in corporibus diſtēpatis huior tēpatus ex
quo ſit ſemē cōtineri:ſicut ⁊ in tēpatis diſtēpatū hēri ſi-
cut appebit capl.de ſignis cōplexionū cerebri: eſt tñ ta-
lia corpora maxime inueniri in regionibus equinoctiali-
bus ſm pncipē pp aeris temperiē in illis locis ſm ali-
quos aūt maxime in quarto climate: ſecūdum aliquos
vero in climate qnto. ℭ Sed quolibet iſtoꝝ duoꝝ ma
gis equinoctiū vr temperatū:ſicut poſt oſtēdemus: vñ ⁊
Gale.ait ſcdā particula ſanatiue methodi q̄ eucratiſſi
mū corpus ⁊ q̄ in ɔſtrutione ſui ſit ſine q̄rela nō inue
niatur in diſtēpatis regiōibꝰ.Sicci.n.ſūt ⁊ ſubtiles ⁊ cu
tem ſolū calidā habentes q̄ habitāt in calidis regiōibus
vt in egypto ⁊ arabia:incq̄ue vō craſſos ſunt vt exterio
ra qdē eis ſint frigida: interiora vō vltra q̄z opz calida q̄
hitāt in fridis regiōibꝰ.vt celte ⁊ ſcithe.Deinde dicit q̄
optima multa corpa inueniunt in nr̄a velut eucrata re
gione.Sz maxie valde eucratiſſima in p⁹ Hyp.hec autē
regio grecia erat ſic putamꝰ q̄ qdē ē i eodē climate cum
roma. ℭ Hoc ēt veꝝ q̄ ſūt alia pauca corpa q̄ ſic atti-
gere mediū i vnaq̄qz reꝝ difficile ē apd nos qm̄ facile q̄
dē ē diuerti a ſigno:difficile āt ſignū inuenire: ſic ē in ethy
cis dī.Silr ēt ē difficile h nāc attigere de mediū in ɔplō
ne multiplici refragātibꝰ.pp qd nā pauciſſima dedit no
bis corpa optie ſana. ℭ Qd āt Gal.innuit in ſūma de ſi-
gnis:⁊ in ſūma de cauſis. Adhuc ⁊ i liº ſanatiue metho
di nullū corpus optie ſanū eſſe. Jō fuit q̄ nullū ſibi vi
detur optimas habere operationes vniuerſas:cuiꝰ cau
ſa eſt:quia cum corpus immo etiam vnicum ex mēbris
eius multas habeat virtutes ⁊ opationes ad quas ɔplē
das vtit cōplexione ſua vel ſua equalitate q̄ſi iſtrumen

fortuitu aūt virtus vtit̄ eodē tpamēto ad ſuū opus cum alia virtute: ſicut Gal. ait in. vj. particula de morbis ⁊ accidentibus. impoſſibile eſt ſcōm vnū mēbrū multas ex eis optimas fieri: impoſſibili exiſtēte ipſum diuerſa tpamēta ſimul ſortiri. contingit ēt de neceſſitate ex mutatiōe cōplexionis in etate aliquā virtutē ſortiri ſuū tpamētū quo vtitur ad opus ſm meliorē modū: aliā aūt aliqualiter amittere ꝓpriū tēperamētū quo vtebatur ſicut virtus motiua: cū in pueritia eſſet debilis ex ſuꝑflua humiditate: cū illa humiditas minuet̄ ex ꝓceſſu ad virilitatem fiet fortior eius operatio. alia aūt operatio que humiditate dn̄ante valebat peiorabit̄. vnde hac cōſideratōe nullum corpus hꝫ optimas operationes vniuerſas: nec ēt iſta cōſideratione eſt reperire optime ſanū corp⁹ ⁊ ſub hac intentione dicebat in ſalubriū negocio ꝙ optima ſanitas aut nunq̄ꝫ fuit in aliquo corpore: aut neqꝫ puſillo neqꝫ in inſtāti tpis ꝑmanſit. ait. n. ibi ꝙ ſicut differūt actiōes ſic ⁊ moderatiōes qbus vtunt̄: quare ⁊ ſic differūt ſanitates: ſiqdem ſanitas moderatio quedā eſt: ſed illa moderatio eſt in cōtinua variatōe pp illud qḋ prius dixi: quare aut nūq̄ꝫ fuit optima ēt ad vnā operationē: aut ſi fuit nō permanſit. pōt tn̄ medici appellare optime ſanū corpus largius. ſ. qḋ ex optima eucraſia ⁊ coequalitate a generatiōe habita eſt ſemp ſanū ſm qḋ eſt melius poſſibile nature. ⁊ hoc mō nō erit incōueniens eſſe optime ſanū corpus. ¶ Attēdēdū tn̄ ꝙ Gal. in pᵃ particula ſanatiue artis: oīno vr̄ ſanū ſemp irrepabile iudicare: cuꝫ. n. ibi dixiſſet ꝙ ſanitas quedā eſt optima ⁊ ſumma: que quidem eſt ſicut in pūcto q̄dā defectiua q̄ ⁊ latitudinē multam hꝫ: deinde dixiſſet ꝙ liber de cuſtodia ſanitatis loquitur ꝺ ſanitate que eſt ſcōm latitudinem: ⁊ non ꝺ ea que ē ſūma eo ꝙ ē aut nō inuēta: aut ſicut i pūcto pertrāſiēs dixit ꝙ ſanitas que eſt ſcōm latitudinē duplex eſt. hec quidem eucrata ⁊ ſine querela vt ad ſenſum: alia ē in qua amplius q̄ꝫ oꝫ corpora ſunt calida vel frigida vel humida vel ſicca: vt habitudo bene carnoſoꝝ q̄ eſt in medio tenuis ⁊ multum carnoſe habitudinis: hec aūt velut diſcreta ⁊ cū querela in qua maxima eſt dr̄ia ab optima: non tn̄ ſenſibilis eſt pp paruitatem. ideoqꝫ vt optimam eam adhuc laudamus pp operationes. ¶ Ex quo palam vr̄ ꝙ hic ſubdiſtinxit ſanitatē ſm qḋ abſtrahit ab ea que ſimpliciter ⁊ ea q̄ vt nunc ⁊ abiecta ſicut vr̄ ea parte ſanitatis ſimpliciter q̄ facit ſanum ſemp ſicut irreperibile exiſtente: vel quaſi punctualiter tranſeunte: ⁊ nō habentē latitudinem vr̄ velle per eam que eſt eucrata ⁊ ſine querela vt ad ſenſum illam ſanitatē que corpus facit ſanum vt multum: hoc. n. non eſt ſm veritatem eucraton ⁊ ſine querela ſed ad ſenſum talis vr̄ ſicut infra patebit. qḋ dicit p cōparationē ad punctualem: p eā aūt que eſt valde diſcreta ⁊ cū q̄rela videtur velle eā q̄ facit ſanum vt nunc. pp qḋ dicit qḋ in ea eſt maxima differentia ab optima: ſed tn̄ non eſt ſenſibilis pp paruitatē: qḋ dixit per cōparatiōe ad egritudinem: vt nunc pp qḋ continuo ſubadiecit ſm eam conſtitutionem in qua nō dolemus neqꝫ in ſecularibus negocijs īpedimur vocam⁹ ſanitatem: ⁊ non ſolum eam que ſumma eſt: ⁊ qḋ tunc dicimur infirmi actionibus cū preter naturam ſuꝫ ſiue vnuſquiſqꝫ noſtrum eſt: ⁊ non cum cōparatur alij: ſed ſicut vr̄ mihi inconueniens: eſt dicere ꝙ ſanitas irreperibilis vel punctualiter tranſiens ſit illa que facit ſanum ſemp: q: illud de cuius ꝓprietate eſt nō eſſe ip̄roprie dr̄ facere ſanū ſemper pp qḋ nihil prohibet eam ſanitatem de qua dicit qḋ eſt eucraton ⁊ ſine querela vt cōem ad eam que eſt infra punctualem ⁊ ad ſenſum per cōparationem ad punctualē ⁊ punctualē itez ſubdiuidi in eā que facit ſanū ſemp: ⁊ eam que facit ſanum vt multū: vt talis ſit cōparatio hꝰ ad illam q̄lis illius ad pūctualem.

Oſtendemus etiam nō vnū plura ſimul talia corpora eſſe cōtingat. vr̄. n. aliquibus in vno tpe nō inueniri niſi vnū per hoc ꝙ dicit ipſum eſſe maxime eucratō: ⁊ maxime coequale. qḋ aūt p ſupabundātiā dr̄ vni ſoli cōuenit ſicut dicūt. ¶ Quibus dicemus ſuꝑlatiuū hr̄e expoſitiōes duas: vt albiſſimus. i. ceteris albius: ⁊ ſub hoc intellectu qḋ p ſupabundātiā dr̄ vni ſoli cōuenit: alio mō. i. quo nihil albius. ⁊ ſub hoc intellectu quod per ſupabundātiā dr̄ pōt pluribus cōuenire: hac. n. expoſitione dr̄ elemētū minima corꝑis particula: cuius ē elemētum: nā minime particule iſunt quattuor generū. pp qḋ dicemus ꝙ eadē rōne qua aliq̄ ptes elemētoꝝ cōmiſcent̄ hac cōmixtiōe equali eadē rōne in eodē tpe pñt cōmiſceri alie q̄dā ptes ipſoꝝ ſub eadē cōmixtione eqūli. nec erit pp hoc eq̄litas eadē nūero cū partes eoꝝ ſubō differāt. i. elemētoꝝ particulis: in eodē aūt gradu illiꝰ eq̄litatis duo aut plura indiuidua cōuenire fortaſſis īpoſſibile vr̄. Si quidē hāc eq̄litatē intelligamus ita pūctualē: aut ex regione aut aere aut etate vel vita vel moribus acq̄ſitio ſiliꝰ bus cōplone eoꝝ diuerſificata in gradu eq̄litatis cꝰ multa ē latitudo. Sunt. n. ſicut iſta dr̄ tres ptes latitudis ſanitatis. q̄rū vnaq̄qꝫ ſicut aſſerit latitudinē multam hꝫ. ¶ Deinde cū declarauit corpus ſanū ſemp declarat ſanū vt multū ⁊ dicit vt multū vero ⁊c. ſ. i. corpus ſanuꝫ vt multū eſt illud qḋ modicū lapſum hꝫ ab optima ſanitate. ⁊ hoc intendebat cū dixit. ꝙ ab optima cōpōne derelictum eſt: nō tn̄ multū. ¶ Aſſumpſit. n. cōpōnē p ſanitate ſicut in lib. de morbis ⁊ accidētibus cū ſanitate diffinitur. oñdit. n. ꝙ ſanitas eſt cōpō ſm nām faciēs actiōes: cū. n. mēbra ſint inſtra virtuti ad opōnes ſuas. oꝫ ſanitatem eſſe diſpōnē inſtri: q̄ inſtrm melius deſeruit virtuti: ſicut egritudinē eſſe diſpōnē eius ꝑ quā q̄ deficit in opōne: hec aūt diſpō inſtrm mala vel bona ad opus nihil eſt aliud niſi ipſius cōpō bona vel mala reſpcu opis. Eſt aūt iſta cōpō duaꝝ ſpēꝝ ſicut ⁊ duaꝝ ſpēꝝ ſunt mēbra: eſt. n. q̄dā cōpō mixtiōis q̄ fit p alterationē vniuſcuiuſqꝫ mixtoꝝ ab alio: q̄lis eſt mixtio eloꝝ in mēbro cōſili: ⁊ in hac puenit̄ ad vnitatē q̄ eſt cōpō: alia vicinitatis abſqꝫ alteratione cōpoſitoꝝ qualis eſt cōpoſitio cōſilliū in organico: ⁊ in hac puenit ad vnitatez que eſt formar in ei. n. cōpoſitione oꝫ peruenire ad aliquam vnitatem. ¶ Eſt aūt ⁊ hic itelligēdū ꝙ a cōſtiatione ſiue a nā inſiti ei primus hic lapſus per ea que ſuꝑius dicta ſunt: reminiſcendū ēt ꝙ hec diffō quā dedit de corꝑe vt multū ſano nō eſt dicēs qd eſt de eo qḋ dicit vt multū. ſed dicit de eo pp qd: ſicut ſupra fecit de ſemp ſano: q: ſ. dicit ꝙ eſt derelictū ab optima cōpoſitione nō multū. cū ipſum ſit illud qḋ pp eucraſiam ⁊ naturalē cōpoſitionē paulo peiorem optima hꝫ vt ſit ſanū nō in oībus: ſed in pluribus tpibus ſue vite: quātum eſt ex ipſa aptitudine nālr: q̄m nāꝫ ⁊ eius ſanitas eſt ei optima quātum ad ſenſum dem. eſt aūt et ipſum ēt ſimplr ſanuꝫ medicoꝝ iudicio qui in talibus ⁊ ſiſibilis credunt ſenſibus in ipſis fortaſſis errantibus. dicit nāqꝫ Gal. de illo infra in ſūma de ſignis. ꝙ ⁊ ipſum leſum eſt ſm veritatē: non tn̄ ſenſibile hꝫ. vn̄ q̄tū ad ſenſum optime ſanū eſt: nō. n. diſcernit ſenſus inter ipm ⁊ optime ſanuꝫ vere: ſed diſcernit̄ hoc ab illo p minus poſſe repugnare egris cauſis ſicut ſbi dicet.

Uidetur autem aliqbus ipm eſſe ſanuꝫ vt nūc eadē rōne q̄ neutrū ſimplr ⁊ egꝝ ſimplr: ꝓpter q: cuꝫ ex ſuo lapſu nālr aptū ſit aliq̄n egrotare vr̄ eſſe ſanū ſm determinatū tēpus ſicut illa: licet ſua ſanitas durabilior ſit in pluri tpe q̄ꝫ illoꝝ. ¶ Adhuc ēt q: omnis ſanitas aut eſt optima aut lapſa ab optima. Optimā autez eſſe diximus ſanitatem ſimpliciter. lapſum aūt ſanitatez vt nūc. Sꝫ ſanitas

corporis ſani vt multū eſt lapſa ab optima: igitur vr̄ ſani tas vt nūc. ¶ Dīt et Gal. hoc inuere in ſermonē de ſa no vt nūc: cū dixit q̄ eſt eucraton .i. coeq̄le: veruntñ non ſm optimā ꝛc. ꝛ nō dixit ꝑꝝ diminutā ab optia. ¶ Ni ſi eēt q̄ ſanū vt multū: lꝫ videat ſanū ſꝫ determiatū tp̄s q: tñ determinatio tp̄is ſue ſanitatis ē ꝑ aptitudinē egro tandi minimā valde neq̄ꝫ diſcernibile ꝑ ſenſum: neq̄ꝫ de facili ducibile ad actū reputat .q. nulla lōgitudo quoq̄ꝫ durationis ſue ſanitatis facit ip̄m poſſe dici ſanū pluſq̄ꝫ ſm pñs tp̄s: q̄re nō pōt ꝓprie dici vt nunc ſanum ipſum quoq̄ꝫ lꝫ non ſit optime ſanū ſm veritatē: vr̄ tñ eſſe ſm ſenſum: ideoq̄ꝫ apud medicū iudicabile eſt ſimplr̄ ſanū. Cum ergo Galienus dixit. q̄ ſanuꝫ vt nūc ē eucraton ꝛ coequale: nō tñ ſm optimā ꝛc. intellexit ꝑ optimā eaꝫ q̄ eſt ſic ſꝫ veritatē: ꝛ eā et q̄ ſic vr̄. ¶ Sꝫ dicamus rurſus q̄ vbi nos habemus ſanū vt multū tranſlatio q̄ ex ara bico hꝫ ſanum in pluribus diſpōibus. Hali. vo ꝯmento. 20. exponit h̄ ꝛ dicit q̄ Gal. intelligit ꝑ diſpōnes ꝯpatio nes etates ꝛ regiōes ꝛ ſilia vt dicat ſanū in pluribus di ſpōnib⁹ .i. ſanū in pluribus oꝑationibus in pluribus eta tib⁹: ꝛ i plurib⁹ regiōibus ꝛ his ſilib⁹. Sꝫ qm̄ oꝑatiōes ſunt ex reb⁹ nālibus etates āt ſunt ex rebus annexis nā libus: regiōes vo ex reb⁹ nō nālibus cū ſint a rebus a q bus pēdet aeris imutatio: nō pōt eſſe q̄ ꝑ ſilia intēdat: aut reliquas res nāles vt dicat ſanum in pluribus oꝑa tionib⁹ ſilibus: ꝛ .i. in elementis ꝛ humoribus ꝛ ceteris: aut intendat reliq̄s res ꝓcedētes cū nālib⁹ vt dicat ſanū in plurib⁹ etatib⁹ .i. ſilib⁹ ꝛ in plurib⁹ colorib⁹ ꝛ ſexibus ꝛ habitudinibus: aut īcēdit reliquas res nō nāles vt dicatur ſanū in plurib⁹ regiōib⁹ ꝛ ſilib⁹ .i. pluribus naturis aeris plurib⁹ cibis ꝛ potib⁹ pluribus exercitiis ꝛ genibus ꝛ cete ris ad hūc modū. Sꝫ h̄ totum error ē pala eſt .n. q̄ non pōt itelligi ſanū vt multū eē ſanū i plurib⁹ oꝑōnibus vel pluribus mēbris. nā ſi aliq̄ pauc⁹ hꝫ egra reliq̄s ꝯtibus ſanis: tūc pōt dici neutrū ſecūdi ſignificati: aut fortaſſis ſi illa pauca eēt ex ꝑncipalib⁹ pōt dici egrum ſp. ¶ Si aūt q̄s dicat. q̄ eque dr̄ ſanū in plurib⁹ oꝑationibus vel mēbris nō intelligat. q̄ i aliq̄s ſit egrum: ſꝫ q̄ in eis ſit la pſum paruo q̄dam lapſu. ¶ Dicem⁹ ibi q̄ et ſi oia mē bra ꝛ oꝑatōes ſunt lapſa pūo q̄dā lapſu: adhuc dicet ſa num vt multū: nedū: qn̄ aliq̄ue tm̄: quare vr̄ debere in telligi: q̄ illud eſt ſanū vt multū: qḋ eſt ſanū ſanitate pa rū lapſa: nō qḋ ē ſanū ſꝫ plura mēbra vel oꝑōnes: lapſus āt eius: aut eſt in ꝯſilib⁹: in organicis: aut in vtriuſq̄ꝫ: ꝛ his: aut oībus: aut plurib⁹ aut maxie dominātibus ſicut in oībus lapſis ab optime ſano ꝯtingit dicere: aut ipſum ſanū ſm plures humores: ꝛ ſpūs rediret in ſilē. ē. dicto q̄ꝫ dicere corp⁹ ſanū ſm plures ꝯplōnes ſtultum vr̄. Silr̄ quoq̄ꝫ ſm plures colores ꝛ habitudines ꝛ ſexus. nā omne corpus ſanū deberet eē ſanū ſm aliq̄ꝫ ꝯplonem ex q̄ ſeq tur ꝛ color aꝓpriat⁹: ꝛ habitudo approbata: ꝛ ſex⁹ appro priatus itelligi quoq̄ꝫ ip̄m ſanū ſm plures etates iam ſu perius reprobatū eſt: maīfeſtū eſt ergo qḋ nō pōt itelligi ꝯpō aliā trāſlationē ꝑ diſpōnes: neq̄ꝫ res nāles: neq̄ꝫ cū eis pēdētes. ¶ Adhuc āt ipoſe vr̄ ꝑ diſpōnes intelligi res nō nāles .ſ. aerē: cibū: potū: motū: q̄etē: ſōnū: vigilā tiam: inanitionē: repletionē: ꝛ accn̄tia aīe. nā tūc itelligeret cor p⁹ ſanū ſp ſanū i oībus diſpōnib⁹ .i. i oī mō aeris: ꝛ cibi: ꝛ potus ꝛc. hoc āt falſum eſt: q: tūc nō idigeret tale corp⁹ aere ꝯſeruāte q̄cūq̄ꝫ .n. ex rebus non nālibus cuiuſcūq̄ꝫ modi ꝛ cuiuſcūq̄ꝫ q̄ntitatis ꝛ q̄litatis approximata ñ po teſt ei nocere cū ſit ſanū i oībus illis. h̄ autem abſurdum. ¶ Adhuc āt iꝓpe vr̄ dcm̄. q̄ corp⁹ dicat ſanū ſꝫ aliq̄ꝫ rez nō nāliū: vt ſm aerē vel ſm cibū ꝓprius .n. dr̄ cibus ſan⁹ ad corp⁹ vel ſm corpus q̄ꝫ corp⁹ ſanū ad cibū vel ſm cibū: cuius cā iam ſuperius dcā ē. ¶ Amplius āt corp⁹ ſa nū vt multū lapſum eſt ab optima ſanitate aut verſus ca liditatē: aut friditatem: aut humiditatē: aut et ſiccitatē ſꝫ ſi eſt lapſuꝫ verſus caliditatē: tūc male ſe hꝫ ad res cali das ꝛ bene ad fridas. nā diſtēꝑatū male ſe hꝫ ad ſilē bn̄ aūt ad ꝯtrium: ḡ non erit ſanū in pluribus diſpōnibus: nō in totidē erit egrū in quotidem ſanū. Item optime ſa num corpus non eſt ſanū ſm oēs iſtas res nō nāles iſto mō. nā nō eſt ſanū niſi ſm tēꝑatas ex eis: ſm diſtempera tas vo diſtēꝑat ꝛ ip̄ꝫ: q̄re nihil ē qḋ expoſuit Haliab. ¶ Melius eſt ḡ ſanū itelligere: vt multū per relationē ad tp̄s ſicut ſanū: vt multū .i. ſanum in pluribus tp̄ibus cuiuſq̄ꝫ etatis: q: .n. eſt paucus lapſus in eo ab optie ſāo potēter: lꝫ nō potētiſſime ſe tuet ab oībus egris cāis ꝑꝑ eſſe fere in medio extremoꝝ: ita q̄ raro ſuccūbit illis ꝛ i paucis ſuaꝝ etatū: q: nō niſi a magnis cauſis ꝛ fortiter imprimētibus q̄s raro cōtigit euenire: q: pōt fortaſſis ꝑ plures diſpōnes itelligere plures ex cauſis alterātibus: vt excipiatur ſolū fortiter alterātes ſm q̄s ꝯtingit egro tare non .n. ab hoībus q̄litercūq̄ꝫ ip̄m alterātibus egro tabit lꝫ a fortiter: q̄re iſto mō poterat itelligi ſanū i pluri bus diſpoſitionibus cauſarum alterantium: ſed ille mo dus hꝫ proprietatem quam ſupra diximus.

¶ Egruꝫ vero corpus ſimplr̄ ex generatio ne aut diſtēꝑatū in his q̄ ſilēs hꝫ ꝑ tes aut nō equale orgāis aut vtriſq̄ꝫ. ¶ Egrū vt nūc eſt corpus egrotans in quo dicit tp̄e tale exi ſtēs manifeſtū āt q̄ h̄ qḋ ſꝫ tp̄s dr̄ egꝝ aut di ſtēꝑatū eſt in ſilēs hn̄tibus ꝑtes aut īequa le in organis aut vtriſq̄ꝫ. ¶ Et ſp tale egrum quidē corpus qḋcūq̄ꝫ ex generatione aut di ſtēꝑatū ſatis exiſtens ex ſimplicibus ꝑticulis aut oīb⁹: aut q̄buſdā aut maxime dominanti bus aut organis in quale. ¶ Silr̄ vero ꝛ his aut oīb⁹ aut q̄buſdā: aut maxie dominātib⁹. ¶ Quaſi vt multū ē egꝝ corp⁹ ab huiōi q̄dē malitia ōrelictū: nōdū vo in medio ꝯſtitutū. ¶ Cum declarauit de corporibus ſanis declarat de egris ꝛ dicit. (Egrum vero) ꝛc .i. ſꝫ egrum corpus ſimplr̄. eſt illud qḋ eſt gnātum: aut cum diſtēꝑantia ꝯſimilium ꝛ hoc eſt: aut in ꝯplōne: aut eſt gnātū cū lapſu: ꝛ inequali tate organicoꝝ: ꝛ h̄ eſt aut in ꝯplone: aut vnitate: aut ē gnātum cū lapſu vtroꝝūq̄ꝫ mēbꝛū ab optima ꝯplone. ¶ Et notificauit corpus egrū cū hac diſiūctiōe aut ꝑꝑ ea q̄ corpus non dr̄ ſanum: niſi ꝛ ꝯſilia: ꝛ organica eius aut: ſana .q. integrata ſit ſanitas eius ex ſanitate vtriuſq̄ꝫ ſpeciei membroꝝ: vn̄ ſicut ad deſtructionem domus no eſt necīum deſtrui ſimul tectum ꝛ parietē ꝛ fundamen tum. Sꝫ ſufficit alterū iſtaꝝ ꝑtiū deſtruī: ita ad ſanitatis priuationē a corpe ꝛ ſtabliēdū egritudinē in eo ſufficit ſi vnū genus membroꝝ ſcḋm ſit inequale ad opus: ꝑꝑ q̄ ſufficit ſibi dicere aut hoc aut illud diſiunctiue: nec fuit necīum dicere hoc: ꝛ illud copulatiue. ¶ Et aggrega uit hec duo noīa diſtēꝑatū ꝛ inequale ꝑ diſiunctionē: ſꝫ intentionē gn̄is ꝑꝑ cām dictam ca. de corpore ſano.

Sꝫ dicit aliquis ſanū ꝛ egrū eē ꝯtria. ꝯtria vo ſub eodem gn̄e poni ꝛ illo diffiniri qḋ h̄ nō vr̄ obſeruatū. Niſi eſſet q̄ non oīa duo ꝯtria ſunt in eodē gn̄e propinquo: ſꝫ q̄daꝫ ſunt in diuerſis generibus: q̄dā autem ſunt ipſa genera oīum ꝯtrioꝝ ꝛ non in genere: ſi cut dicit Ariſto. in poſtp̄dicamentis. largitas .n. ꝛ auari tia ſunt in diuerſis generibus ꝓpinquis .ſ. illud in vir tute: ꝛ hoc in vitio bonū āt ꝛ malum ipſa ſunt gn̄a oīum que ſunt in ꝯtrietate. ſanum vero ꝛ egrum ſic opponunt vt largitas ꝛ auaritia: ꝛ ocio ſicut medium ꝛ extremum:

pp.qḋ in diuerſis ꝓximis generibus collocari accidit: ſi
cut illa. ℂ Eſt aũt hic attẽtione dignũ.ꝙ illud corp⁹ di
cat̃ ſimpl'r egrũ:qḋ eſt egrũ egritudine q̃ dr̃ ſimpl'r egri
tudo hec at̃ eſt illa diſpõ nãlis que vltime lapſa eſt ab op
tima ſanitate:pp ꝙ oꝫ intelligere ꝙ eſt vltime diſtempe
ratum ex gñatione in his aut illis ꝛc̃. ℂ Sed ſiluit hũc
gradum ſupremitatis ibi:q2 non ꝯpetebat equaliter ſic
vltime lapſum eſſe ab optima ſanitate:pp qḋ oꝫ intellige
re ꝙ eſt vltime diſtẽperatũ ab oĩbus ſuis modis. i. ſemp
egro:ꝛ vt multum egro:expectans illud ponere cũ.j.lo
quet̃ de modis eius:vt per illud aſſignet dr̃iam iter eos
ſicut ſuperius diximus de ſimpl'r ſano. ℂ Sciendũ eſt
ꝙ q̃uis diſpõ accidens ꝯ nãm ea.ſ.que egritudo vt nũc
dr̃ ſit magis elongata ab optima ſanitate q̃ ea que dicta
eſt:non tñ dr̃ ſimpl'r egritudo:ſed hñt tñ.nam vna ꝛ ea
dem diſpoſitio non nãlis ſiue idem lapſus cõi tra nãm
q̃ntum ad gradum ad vnum ꝯparata eſt egritudo:ad al
terũ vero eſt neutralitas:ſicut Gal.j.dicturus eſt.ca.de ſi
gnis corpoꝝ neutroꝝ:imo.ſ.ad aliquem ꝯparatus vix ẽ
exitus a latitudie ſue ſanitatis:nõ ḡ põt dici ſimpl'r egri
tudo:ſꝫ hñti eam q ſub illa ſenſibiliter ledit̃ per ꝯparatõ
nem ad ſeipſum ꝑus:que qm̃ non ſtabiliter adheret.tũ
pp eſſe aduentitiam.tum pp corpis promptitudinẽ:ſeu
ꝓnitatẽ ad diſpõnem nãlem quã dimiſit ſicut in ſui nã
dicta eſt egritudo ſm pñs tempus.quo.ſ.corpus afficit.
ℂ Egritudo at̃ ſimpl'r eſt habitus qdam nãlis ſp comi
tans. lapſus.n.nãlis ab optime ſano multus exiſtẽs nõ
eſt egritudo hñti tñ.ſed ſimpl'r egritudo apud Gal. ſic
vere oppoſita ſanitati ſimpl'r inter diſpõnes nãles : qua
quidem corpus eſt ſimpl'r egrum:ꝛ non ſm ſeipſum tñ
ꝑuatione tpis determinati exiſtens tale ꝛ non vt nunc
tale.aptitudinem quoq̃ ꝛ ipſuꝫ hñs aq̃ facile pati ab ex
trinſecis ſm quã diuidit̃ p ſp aut vt multum tale p mo
dum quem dicemus:memoriter ſp tenentibus ꝙ illud
corpus qḋ eſt ſimpl'r egrum eſt:vt nunc ſanum:ſicut.s.
dictum eſt. ℂ Dico ḡ:ꝙ non ab eo reſpectu quo ſimpl'r
egrũ dcm̃ eſt egꝝ põt ſubdiſtingui p multum aut ſp. nã
q̃uis in ſp ẽgro ꝛ vt multum egro ponat̃ lapſus inequa
lis a corpor̃ ſimpl'r ſano:tñ q2 lapſus ꝓprius vniuſcuiuſ
cũq̃ corꝝ pp cõnaſci vt hitus eſt ſp ꝯcomitans illa vſq̃
ad finem vite vtrũq̃ eẽt ſimpl'r egrũ reſpectu optime ſa
ni.quare oꝫ ꝙ non ab actuali:ꝛ nãli egritudie qua ẽ ſim
pl'r egrum ꝯ poſitũ ſimpl'r ſano diſtinctũ ſit in ſp egrum
ꝛ vt multum egrum:ſed ab aptitudine egrotandi aut ſp
aut vt multũ aliqua alia ſpẽ egritudinis q̃ ſit ꝑter nãm
ipſius hoc at̃ erit ſm diuerſitatem ſui nãlis lapſus plus
vel minus ad aptantie:ꝛ hac ꝯſideratione vocat̃ a medi
cis corpus egrotatiuum pp paſſibiliſſimum eſſe oĩum
ab extrinſecis accidentibus oĩbus nihil aliud ſignifican
tibus p hoc nomen: niſi aptitudinem ipſius egrotandi
egritudo at̃ ſimpl'r qm̃ per eam corpus diſponit̃ eſt in ꝑ
ma ſpẽ qualitatis.aptitudo at̃ facile patiendi ab extrinſe
cis accidentibus ſm quã egrũ ſimpl'r diuiſum eſt in ſp:
ꝛ vt multum eſt in ſcda ſpẽ:qm̃ per eã nõ diſponit̃ corp⁹
ꝓprie:hec aũt non dicit egritudo:ſed egrotatiuitas ſhe
rẽs qdem ſubo per illam. ℂ Poſt hec autẽ dicemus ꝙ
vbi nos habemus egrũ ſimpl'r trãſlatio que ex arabico
hꝫ egrotatiuũ.qḋ Hali.credidit aliud eẽ ab egro ſimpl'r
pp ꝙ dixit inconſialiter loquens ꝙ non fuit oſtenſum a
Gal.hoc corpus in eo qḋ ꝑteriit de ſermone:neq̃ nũera
tum in partibus diffõnis:q2 nõ cognouit illud. ℂ Sed
poſtq̃ declaratũ fuit ei dixit i veſtigio loci in q̃ peruenit
cognitio eius ad eũ:ſꝫ fatuitas eſt cogitare de Gal. q̃ ip
ſe ĩchoatõe libri nõ cognouerit illud corp⁹. ℂ Adhuc ſi
poſt inchoationẽ libri tñ cognouit ipm in hoc loco nõ
erat ei difficile linire cuncta q̃ ſcripſerat vt rurſus incipiẽs
numeraret ipm in ptibus diffõnis ne videret̃ aliquid ad

dere qḋ in diffõne non eſſet contentum. ℂ Amplius ſi
hic corpus egrotatiuũ non eſt idẽ qḋ egrũ ſimpl'r tunc
delinqueret Gal.in hoc.ca.determinationẽ egri ſimpl'r
nec eẽt dictum ꝯuenienter ꝙ determinando de modis
huius.ſ.de ſp egro.aut multum egro determinaſſet de
egro ſimpl'r:qm̃ nõ ſufficit ei ſic determinare in corpori
bus.ſanis ꝛ egris ꝛ neutris:q̃re ꝯtingeret ꝙ ab acqſitio
ne vnius corpis non numerati in ptib⁹ diffõnis ſiet dep
dino corpis nũerati. ℂ Amplius hec diffõ quam dedit
Gal.de corpe egrotatiuo in totũ ꝯpetit ſimpl'r egro:ḡ eſt
idem ſecum.non ḡ recte intellexit Haly.cũ opinatus eſt
a mutatione nois mutationẽ rei. ℂ Deinde. cũ declara
uit corpus egrum ſimpl'r declarat de corpe egro vt nũc.
ꝛ dicit(egrũ vo vt nũc ꝛc̃).i.ſꝫ corpus egrũ vt nunc eſt
illud qḋ eſt egrotãs egritudie ꝑter nãm in aliquo deter
minato tpe in quo dr̃ egrũ quaſi p egrotans intelligat̃ i
hoc loco illud qḋ eſt egrũ egritudine ꝑter nãm. ℂ Ex q̃
notãdũ eſt.ꝙ vbicũq̃ in hoc libro noiat egrotans intel
ligit p ipm egrum vt nũc ꝛ nõ aliud genus egri hoc aũt
eſt illud corpus qḋ cũ eſt egrũ p ꝯparationẽ ad ſeipm ꝑ
us ꝛ ita ad ſeipm tñ:q2 eſt egrũ egritudine que nõ ſim
pl'r eſt egritudo:ſed hñti:tñ pp id qḋ dcm̃ ẽ:que qm̃ nõ
eſt firma neq̃ ſtabilis.tũ q2 aduentitia eſt:tũ q2 corpus
in oppoſitũ ꝓnũ eſt ſicut ad ſui nãm illam p viribus a ſe
ipſo decurrens facit corpus dici egrũ ſolũ ſm pñs:tpe:q̃
.ſ.ipm afficit:ꝛ ita vt nunc quaſi egrũ vt nunc ſm ꝙ eſt
hñs diſpõnem ꝯ nãm opponat̃ ſano quocũq̃ mõ dicto
in quo eſt diſpõ nãlis.ſi.n.vnum oppoſitoꝝ in eſt alicui
nã.reliquũ nõ põt in eſſe:niſi ꝑter nãm ꝛ ſm ꝙ ẽ egruꝫ
in tpe determinato opponit̃ ſimpl'r egro:qḋ priuatione
additionis tpis determinati eſt egrũ. ℂ Sic igit̃ maniſe
ſtuꝫ eſt ꝙ ſanũ vt nũc:ꝛ egrũ vt nũc eãdẽ hñt diſpõnem
huius dictõis vt nũc:nã vtrũq̃ dr̃ vt nũc tale p diſpõnẽ
que eſt nõ ſimpl'r:ſed alicui tale: ꝛ nõ duratiua quidem
exñs:niſi determinato quodam tpe:ſed ſanitati vt nunc
accidit non durare pp de facile ꝯuerti ad egritudinẽ ex
inclinatione quã hꝫ ad ipſam egritudinẽ:egritudini aũt
vt nunc accidit non durare pp eſſe aduẽtitiam:ꝛ pp cor
pus in diſpõne amiſſa ꝓnũ eſſe ſicut diximus. ℂ Dein
de dixit(maniſeſtum eſt at̃ ꝛc̃).i.maniſeſtum eſt aũt ꝙ
hoc corpus qḋ eſt egrũ ſm determinatum tpꝯ eſt diſtẽ
peratũ in ꝯſilibus diſtẽperamẽto.ſ.ꝑter nãm: ꝛ hoc põt
eſſe in nã ꝯſimili:ꝛ ꝓpria.ſ.in ꝯplone aut in nã cõi.ſ. in
vnitate:aut eſt inequale in organicis inequalitate ſil'r ꝑ
ter nãm:ꝛ hoc põt ſil'r eẽ in nã orgãica ꝛ ꝓpria.ſ. in ꝯpõ
ne aut in nã cõi.ſ.in vnitate:aut eſt in vtriſq̃.ſ. ꝯſilibus
ꝛ organicis hñs inequalitatem:ꝛ dixit hoc diſiunctiue
ſicut ſupius pp eandẽ cãm quã ibi diximus. ℂ Sꝫ hic
inueſtigandum eſt quare ſic dixit. ꝙ corpus ſanum : vt
nunc eſt eucraton ꝛ coequale:ꝛ verũtamen non ſm op
timam eucraſiã ꝛ coequalitatẽ nõ ſil'r dixit hic ꝙ corp⁹
egrũ vt nũc:aut eſt diſtẽperatum i ꝯſilib⁹ aut in organi
cis:verũtamẽ nõ ſꝫ peſſimã diſtẽperãtiã. ℂ Et ẽ ſcĩedũ
ꝙ cã huius eſt:q2 egrũ ſimpl'r:ꝛ vt nũc nõ differũt p ma
gis ꝛ minus hr̃e egritudinẽ:ſicut ſanum ſimpl'r. ꝛ ſanũ
vt nunc differũt p magis ꝛ minus hr̃e ſanitatem: eo ꝙ
egrũ ſimpl'r ꝛ vt nunc nõ ſunt in eadẽ latitudine ſicͭ illa
ſed in oppoſitis quaꝝ vna eſt nalis:reliqua ꝑter nãꝫ pp
qḋ potius differũt per hoc quidem habere egritudinẽ
ꝑter nãm:illud vero ſm nãm:ꝛ ſimile huius intelligen
dum eſt de neutro ſimpl'r:ꝛ vt nũc. ℂ Adhuc aũt q2 ſa
num vt nũc:ꝛ ſanũ ſimpl'r nõ coeũt i vnũ corpus:ſꝫ egꝝ
vt nũc ꝛ egrũ ſimpl'r coire ꝯtingit:eo ꝙ nullũ eſt corp⁹
aliquale a gnõne.qḋ nõ ꝯtigat fieri egrũ:vt nunc.põt ḡ
ꝯtingere ꝙ egrũ:vt nũc ſit diſtẽperatũ a gnõne ſm peſ
ſimã diſtẽperãtiã.lꝫ nõ ab egritudie que dr̃ egruꝫ nunc
niſi nos vocarem⁹ egritudinẽ vt nũc peſſimã diſtẽpera
tiam/

tiam reſpectu neutralitatis vt nūc: ſicͤ ꝑnceps vocauit: nō tñ adhuc pōt dici peſſima abſolute ꝛ ſimplr manētibus radicibus ſuprodictis. Manifeſtū ē ergo. qḋ illud corpus qḋ ē egrū vt nūc ē ſimplr aliqd alterū ꝙ quolibet illi opponitur: ſicͤ de ſano vt nūc manifeſtū ſuit duabus ſolis dr̄entijs itellectis quaꝝ vna ē: qꝛ ſanū vt nūc n̄ coit in vnū niſi cū duob⁹ corpib⁹. ſ. egro ſimplr ꝛ neutro ſimplr. Sanū. n. ſimplr qḋ eſt ſanū vt nūc n̄ ꝯtingit cū ſano ſimplr qḋ ē ſanū optime: ſꝫ egrū vt nūc pōt coīre cū quolꝫ triū. ſ. ſano ſimplr ꝛ egro ſimplr ꝛ neutro ſimpliciter: ꝓpterea: qꝛ n̄ eſt aliqḋ corp⁹ a gñatiōe aliquale qḋ nō ꝯtingat fieri egrū vt nūc. Scḋa ꝟo ē. ꝙ idem corpus ab vna ꝛ eadē diſpōne qua ſanū eſt: vt nūc ē egrū ſimplr vel ſanū vt nūc: vel neutrū ſimplr: lꝫ nō vno reſpectu: tñ nullū corpus pōt eē ab eadē diſpōne qua eſt egrū vt nūc ſanū ſimplr vel egrum ſimplr: ſed exñs egrū vt nūc ꝯtingit eē aliqḋ illoꝝ per diſpōnem q̄ latꝫ apud ipſū ſicͤ potētialis frigiditas latet apud aquā calefactā. ℭ Et attēde. ꝙ ſanū ſimplr ꝛ ſanū vt nūc: qm̄ ſūt in eadē latitudine ſanitatis: vt ꝑmōſtratū ē differūt in ſanitate per magis ꝛ minus ſicut albiſſimū ꝛ minus albū: ſꝫ egrum ſimplr ꝛ egꝝ vt nūc: qm̄ nō ſūt i eadē latitudīe egro ſimplr exiſtēte i latitudine ſanitatis: vt Gal. infra dicit egro ꝟo vt nūc exiſtente iā in vltimo ꝯtie latitudinis plus videbunt̄ differre q̄ꝫ p magis ꝛ minus qm̄ diuerſaꝝ ſunt ſpecierum.

Sed dicet aliquis Nullū corp⁹ vnum ꝛ idē poſſe ſimul ꝛ ſemel eē in oppoſitis latitudib⁹ q̄re nec vnū ꝛ idē eē egrum vt nūc: ꝛ egrū ſimplr: vl' egꝝ vt nūc: ꝛ ſanū ſimplr. ℭ Nuſ eēt ꝙ nō ē illō icōueniēs cū nō ſit hoc ab vna ꝛ eadē diſpōne ſicͤ ab vna ꝛ eadē diſpōne ē aliqḋ corp⁹ ſanum vt nūc ꝛ egrū ſimplr: ꝛ cū nō ſit h̄ ab vtriſꝙ actu eñtib⁹ ē. n. a diuerſis diſpōib⁹ quaꝝ vna latet ſub altera: ꝑꝑ qḋ nō ſta ꝯtingit ꝓpꝛie aliqḋ corp⁹ idē eē egꝝ vt nūc: ꝛ egrum ſimplr: vel egrū vt nūc ꝛ ſanū ſimplr. ſicͤ idē ꝯtingit eē ſanū vt nūc: ꝛ egrū ſimplr ꝛ qm̄ idē corp⁹ ꝯtigit eē egrum ſimplr ꝛ egrū vt nūc a diuerſis diſpōib⁹: n̄ potuit Gal. icludere determinatiōēꝫ ſignoꝝ ꝛ cauſaꝝ egri vt nūc in ſignis ꝛ cauſis egri ſimplr ſicͤ icluſit i eis determinationem ſignoꝝ ꝛ cauſaꝝ ſani vt nūc. qḋ ſecū ē vnī⁹ diſpōnis differēs ꝑ reſpectū tñ: ꝑꝑ qḋ ē in h̄ libro ꝓpꝛium capitulū ſignoꝝ ꝛ cauſaꝝ egri vt nūc cū de ſano: vt nūc n̄ ſit illud accidi: āt ois hec difficultas ꝑꝑ nō accipi apud Gal. egrū vt nūc i eadē latitudine cū egro ſimplr: ſicͤ lanūc vt nūc cū ſano ſimplr accipi i eadeꝫ. ℭ Qm̄ ꝟo nos iudicamus egritudinē vt nūc: egritudinē ꝑter nām. nam egritudo q̄ eſt a gñatione ſiue a nā i plus ē q̄ꝫ vt nūc: cuꝫ tñ ſit vt habitus ſemꝑ cōmitās. Sequit̄ ex hoc ꝙ nullū corpus pōt eē egrū vt nūc a gñatiōe ſiue nā. corpus āt ceci aut claudi ſic orti vel ei⁹ ꝯſimile n̄ diceret̄ egrum vt nūc: ſꝫ potius neutrū ſimplr i ſcḋo ſignificato reliqua habendo ſana ſmo habēdo multū diſtēperata vel multum inequalia: nō ſolū oculū vel pedē: ſꝫ ēt oia mēbꝛa aut pleraꝗ: aut maxime dominātia dicet̄ ſemper egrūꝫ ſicut in ſequētibus pꝫ ꝛ nullo mō egrum vt nūc: nec equideꝫ dr̄ habere ſenſibilem leſionem in oꝑationibus ille qui nat⁹ eſt cecus aut claudus: aut in quibuſcunꝗ alijs membris deficiens cum oꝑatiōes illorum membrorum nō habuerit aliter a nā aliter quando. ſ. cōparatur ſibiꝑſi ſed quādo cōparatur corpori optime ſano. Sanatio quoꝗ talis corpis non eſt niſi eius reductio ad melius que eſt de genere cōſeruationis ſicut dicetur in ſumma de cauſis.

Dubitabit āt aliqs circa notificationē quā dedit d̄ corpib⁹ egris dicē. n. ei⁹ cum hac diſtīctiōe aut palā innuit ꝙ corp⁹ dr̄ egrūꝫ ſi ſit hñs multā diſtēperātiā in cōſilibus tñ organicis ſaluis exiſtētibus nā ꝓpoſitio diſiūctiua verificat̄ quacūꝗ parte exiſtēte vera: ſꝫ h̄ tale eſt neutrū ſecūdi ſignificati quare idē erit mediū ꝛ extremū: qḋ abſurdū vr̄: ꝛ hec eſt dubitatio cōis prout nūc egroꝝ ꝛ ꝑ ſimplr egro. ℭ Abſoluem⁹ āt hāc dubitationē dicētes ad ꝯplementum huius ſolutionis ꝑmum oꝫ ſcire vtrū egrotatio in ꝯſilibus tñ ſit aliquā io ſufficiens ad faciēdū totū corp⁹ egꝝ vt nūc: cum corp⁹ h̄ hñs videat̄ neutrūꝫ vt nunc ſecundi ſignificati. ℭ Ad qḋ dōm: eſt ſicut dicit Gal. in fra. c. de ſignis ſenſibilis oꝑationū leſio diſtinguit egritudinē vt nūc ab alijs diſpoſitionib⁹ q̄ nō ſūt egritudo vt nūc: ꝛ h̄ dico q̄ꝫ tū ad mēbrū vel mēbꝛa i qbus ē illa leſio ſed an per hāc ſenſibilem leſionem oꝑatiōis in vno mēbro vel duobus vl' pluribus: ſicut oibus ꝯſilibus ſaluis remanētibus alqꝫ ſicͤ organicis ſaluis exñtibus debeat iudicari totū corp⁹ egꝝ vt nūc. hoc nōdū hr̄ ex h̄ ſed hr̄ hoc tm̄ ꝙ illa mēbꝛa in qbus eſt ſenſibilis leſio operationū ſūt egra vt nunc ꝑꝑ qḋ rurſus dōm eſt ꝙ nō cuiuſcūꝗ oꝑatiōis leſio manifeſta ꝛ ſenſibilis iudicat totū corpus eē egrū vt nunc. lꝫ ſignificet egrū vt nūc illud mēbꝛū cui⁹ ē oꝑatio: ſꝫ ſenſibilis leſio cōuerſationū. ſ. qñ ab alicui⁹ mēbꝛi leſione vl' aliquoꝝ ad cōſuetas oꝑationū ipedit̄ corp⁹. i. ꝓhibet̄ in neceſſarijs occupationib⁹ ꝯuerſari tūc iſta habens egrotare dicit̄. nā ſicut infra dicit̄ capitulo de ſignis corporum neutroꝝ egritudinis. terminꝰ iſte ē a quo. ſ. corpus ꝯcipit egrotare. ℭ Haliab. aūt ſuꝑ iſto loco docet itelligi ꝑ conſuetas oꝑationū occupatiōes i qbus hō ſolu⁹ eſt conuerſari a qbus niſi ꝓhibeat̄ nō dr̄ corpus egrū vt nūc. qḋ: ꝛ Gal. velle vr̄ in p° de creticis: vbi q̄rit de ꝑncipijs morbi. nō. n. decet itelligi ꝑ occupatiōes oꝑatiōes ꝓprias ſuorum mēbroꝝ: nā cū minori leſione q̄ꝫ ſit ꝓhibitio ſeu ſtbano talū oꝑationū aliqñ corpus ſeu mēbꝛū egrotat intelligit̄ q̄ ꝑ oꝑatiōes extrinſecas exercitia voluntaria humane neceſſitatis i qbus diuerſoꝝ mēbroꝝ oꝑatiōes ꝯcurrant: ſed has tales occupatiōes poſſibile ē nō ꝓhiberi: ꝛ tñ aliqḋ vnū mēbꝛū egrotabit q̄ vr̄ illud requiri non ad aliud q̄ꝫ ad iudicādū de toto ꝙ ſit egrum vt nūc ſi ergo vnū membꝛū tm̄ egrotat cuius egritudo ſit ꝓhibēs corpora cōſueta operari faciet totū corp⁹ egrum vt nunc. ℭ Dicemus igit̄ ꝙ h̄ tale corpus particulari cōſideratione mēbroꝝ eius ꝛ cōparatione adinuicē dꝫ dici corpus neutrū vt nūc ſcḋi ſignificati: ſꝫ ꝯſideratione totius corpis ipediti ex egritudine alicu⁹ vel aliquoꝝ mēbroꝝ tm̄ cōſueta oꝑari dicet̄ egrū vt nūc ꝛ ita nō eſt inconueniens idē corpus eē egꝝ vt nūc: ꝛ neutrū ſecundi ſignificati: diuerſis tñ reſpectibus. ℭ Similiter quoꝗ idem corpus pōt dici egrū ſimplr ꝛ neutrū ſimplr diuerſo reſpectu ſm. n. ꝙ ꝯſiderat̄ a diſtemperamēto ꝯſimiliuꝫ tm̄ ex q̄ hꝫ vt egrotet aut i oībus aut i plurib⁹ ꝑib⁹ vite ſue dicet̄ egrū ſimplr. ſm āt ꝙ ꝯſiderat̄ ab eodē diſtemperamento ꝯſimilium vt indifferenter oī tpe habens aptitudinem ad egrotādū in illis membris abſꝗ cōſideratione an per egritudinem illorūꝫ totum dicatur egrotans ſiue non dicat̄ cū cōſideratione ēt nihilominus quāꝫ hꝫ vt viuat ſanum in organicis ꝓpter optimā ſanitatem in eis dicet̄ neutrū ſimpliciter ſecundi ſignificati. ℭ Dicit aūt Haliab. q̄ꝫ Gal. incepit capitulum de egris corporibus a corpore egro vt nunc: ꝛ dicit ꝙ hoc corpus egrum vt nunc: qm̄ in alia ꝛ alia hora eſt ſanum eſt melius inter corpora egra ꝛ ſicut in corporibus ſanis incipit a meliore ſic in egro incipit a meliore nā dicit ꝙ corpus ſemper egrum eſt in tota vita ſua egrum ꝛ non in hora in qua dicatur ſanū aut multū egrum dicit̄ eē egrum in plurimo tēpore vite ſue. ℭ Sed primo dicemus ꝙ rectius diceret Haliab ſi dixiſſet ꝙ ſicͤ Gal. incipit a corporibus ſanis a meliori: ita in egris incipit a deteriori oppoſitus. n. oppoſitis cōuenire dōm ꝛ tūc nō inueniſſet ſententiā ſuāꝫ veram cum corpus egrū vt nūc apud ipſūꝫ ſit meli⁹ iter.

ea. ¶ Adhuc nec oino ē meli⁹ inter ea cum ſit vltime diſtans ab optie ſano: ſicut innuit infra illo caplo (ponentibus nobis duos terminos ɔrios alterutrū ꝛc.) cū ipſum ſit vicinus morti. Oia.n. corpora morientiū egritudine moriunt̄ q̄ dicit̄ vt nūc egritudo ꝑter nāliter morientiū.

¶ Amplius maior latet error in dictis eius. ſ. ꝙ ipſe dicit corpus egrū ſemp nō poſſe eē ſanū in aliqua hora: ꝗ ſꝫ ē eſſe nō pōt niſi intelligat ſemp egrū ꝑ hēre egritudinē actualē reſpectu corporis optie ſani. Sꝫ nos iā oſtēdim⁹ manifeſte hāc eē ſanitatē ei⁹ ꝓpriam q̄ dicit̄ vt nūc ſanitas: lꝫ ſit dicta egritudo ſimplr̄ reſpectu optie ſanitatis.

¶ Adhuc ēt nō eēt diſtinguēdū corpus ſimplr̄ ut ſemp egrū aut multū egrū nā vt multū egrū illo eodem reſpectu ſemp ē egrū: lꝫ ei⁹ lapſus ſit minor. ¶ Propter qđ dicendū ē ſemp egrū: nō ab actuali ꝛ nāli egritudie quam hꝫ reſpectu corpis optime ſani. ſꝫ ab aptitudie icurrēdi egritudinē q̄ ē ꝑter nām in oib⁹ tꝑibus vite ſue: ꝛ egrū vt multū ab aptitudine icurrēdi eā i plurib⁹ tꝑibus vite ſue. ¶ Nec erat Daly. ꝑꝑ aliud: niſi: qꝛ corpa talia ſemp aut multū ſūpſit ab actu nō ab aptitudie nullo.n.mō dici dꝫ de corpe ſemp ſano: nō ꝙ ſit aliqua hora in q̄ nō ſit ſanū cum iā ſupra oſtēdimus ipſum egrotare poſſe.

¶ Deinde cū declarauit de corpe egro ſimplr̄: ꝛ de corpore egro vt nūc declarat de corpe egro ſemp aut multū dicit (ꝛ ſemp qdē egrū).i. ꝛ ſemp egrū ē: qđcūqꝫ corp⁹ ē generatū habēs ɔplonē i ɔſimilib⁹ valde remotā ab eq̄litate: ꝛ h̄ itēdebat cū dixit (qđcūqꝫ ꝛ hoc ex generatione ꝛc.) ꝛ ē hic modus diffiniēdi. q.d. hō ē qđcūqꝫ eſt aial rōnale ꝛ mortale. ¶ Deinde dixit (ꝛ in his ꝛc.).i. ꝛ i his ſilibus. aut ē habēs a natiuitate magna dyſcraſiā in oibus aut i q̄buſdā. ſ. pleriſqꝫ ex eis aut in maxime dominantib⁹ ex illis. Sūt aūt maxime dominātia ex ɔſilibus illa quoꝝ q̄ntitas i corpe ſuꝑfluit alias: ſicut caro ꝛ pīguedo ꝛ oſſa fortaſſis ꝛ panicul. iſta n. mēbra cū q̄ntate ſūt cū malicia ɔplexiōis valde longinqua: aut verſus caliditatē aut fri. aut ſic. aut hūiditatē faciūt corp⁹ ſemp egrū .i. aptū egrotare in oibus tꝑibus vite ſue. ¶ Deinde dicit (aut organis inequale ꝛc.).i. aut ē gn̄atū ſatis habēs inequalitatē ɔpoſitionis in organis: ꝛ in his. ſ. aut oibus vt qꝛ ſūt peccātia a nā in aliq̄ q̄tuor nārum. ſ. aut plaſmatis aut q̄ntitatis aut nūeri aut ſit⁹: aut in aliqbus. ſ. i pluribus: aut maxime dominātib⁹ ex eis q̄liter ſunt q̄tuor membra ꝑncipalia. ſ. cor: cerebrū: epar: ꝛ teſtes. ꝛ ēt ꝑter hec multa dominātia q̄ habent virtutē innatā ꝛ influētē vt pulmo ꝛ inteſtina: ſtomachus: ſplen ꝛ renes ꝛ muſculi. his.n. membris q̄n̄tis multū inequalibus ſm ſuam ɔpoſitionē ſit corp⁹ aptū ad egrotādū in oi tꝑe vite ſue.

¶ Deinde dixit (quaſi multū ꝛc.).i. vt multū egrū ē corpus qđ ſiue in ɔſilibus ſiue i organicis lapſus ſit minus ē lapſū q̄ꝫ ſemp egꝝ dcm̄ corp⁹: ꝛ h̄ itēdebat cū dixit (ab huius qdē malitia derelictū).i. diminutuꝫ ꝑꝑ qđ ipſum nō ē aptū egrotare in oibus: ſꝫ in pluribus tꝑibus vite ſue. ¶ Deinde dixit (nōdū vero ꝛc.).i. lꝫ ſit ꝛ min⁹ remotū ab optima ɔpōne q̄ꝫ ſemp egrū nōdū tn̄ ē cōſtitutum in medio extremoꝝ.i. ſemp ſani: ꝛ ſemp egri ita ꝙ debeat dici egꝝ neutꝝ. nā iſtud corp⁹. ſ. vt multū egrum vergit magis ad alteꝝ extremorū. ſ. ad ſemp egrū quo ſuit ꝙ corpus neutrū eſt melius illo: ꝛ hoc qdē eſt medium nō quorūcūqꝫ extremoꝝ ſed eoꝝ que ſunt in latitudie ſanitatis ſicut poſt apparebit. ¶ More āt ſolito ꝓceſſit in notificatione dictionis ſue ſemper ꝛ multū nā ſufficit ſibi dare cām eius qđ intendebat per illas: ſicut ſupius fecit de corpore ſano: qꝛ enim ſemper egrum eſt diſtemperatum ſatis ꝛc. ꝓpterea eſt aptum ſemper egrotare: ꝛ ꝓportionaliter egrū vt multum. ¶ Diceret aūt aliquis non videret corpus vt multuꝫ egrum differre a ſemper egro cū ab aptitudine egrotādi egrū dicātur. nā poſitis vt multū egro ꝛ ſemp egro lapſus verſus calorē lapſus vt multū egri ſit minor q̄ꝫ ſemp egri: tn̄ qꝛ exiſtēs habitus connālis comitat̄ ꝑ oēs etates fiet ab illo lapſu aptū egrotare ſemp qui⁹ ꝑ oēs etates. poterit ergo dici corp⁹ ſemp egrū ſicut illud. ꝛ ita nō erit differens ab illo i aptitudine que ē ad ſemp. ¶ Niſi eēt ꝙ cū dicat̄ corp⁹ ſemper ē aptū egrotare: hec dictio ſemp pōt ɔiūgi cū hac dictōe aptū: ꝛ cū hac dictōe egrotare: ſi intelligat̄ cōponi cum hac dictione aptū: tūc vtrūqꝫ cōpetit: ſi vero cū dictione egrotare nō cōpetit niſi ſemp egro q̄ vtrūqꝫ ē aptū ſemp egrotare: ſꝫ nō egrotare ſemp: ſꝫ hoc qdē ſemp hoc vero vt multū q̄ꝫuis.n. aptitudo egrotandi comitetur ſemper vtrunqꝫ corp⁹. qꝛ tn̄ diſpar eſt aptitudo ſicut ꝛ diſpar lapſus accidit ꝙ minor aptitudo idiget maiorib⁹ cauſis.i. fortioribus alterātib⁹ vt actū ɔſequat̄ q̄ꝫ maior maior. āt aptitudo ex oi parua cauſa ɔſequat̄ actum. ꝛ q̄m parue cauſe ſūt q̄ſi ineuitabiles. iō maior aptitudo fecit corp⁹ aptū egrotare ſemp. ꝛ q̄m magne cāe que ſūt fortiter alterāt eo magis euitabiles ſūt. iō minor aptitudo fecit corpus aptum nō ſemp egrotare: ſed vt multum. ¶ Similis autem queſtio poteſt fieri de ſano ſemper ꝛ vt multū. ſimilis quoqꝫ ſolutio ſimiliter.

Sed obuiabit adhuc aliqs ꝙ corpus ſemp egrū nō ſit aptū egrotare in oibus tēporib⁹ vite ſue: qꝛ ſi ſit lapſus verſus calidū nō erit aptū egrotare i tēporibus frigidis: vt in hyeme: q̄m corpora diſtēperata ſe hñt ad ſimilia male ad ɔ̄ria aūt bene. ꝛ ex hoc ɔ̄cludūt ipſū nō eē aptū egrotare in oibus temporibus ſꝫ in ſibi ſilibus tm̄. ¶ Niſi eēt ꝙ cū Gali. dicit ſemp egrū ꝑ habere aptitudinē egrotādi ſm oē tēpus non itelligit ꝙ hec aptitudo ſit ei reſpectu aeris tm̄ ſed reſpectu oium cauſaꝝ egratiū ſumptaꝝ ſm oēs res nāles. ¶ Adhuc ēt nec ſi reſpectu aeris ſit hoc dictum intelligit ꝑ oē tēpus: tēpora q̄tuor anni: q̄m ipoſſibile ē in ipſis eē eq̄liter aptū: q̄ꝫtū ē ex aere ꝑꝑ id qđ dicebatur ſed intelligit ꝑ oē tempus oēs partes cuiuſcunqꝫ etatis etate diuidi ſub intellecta in partes que ſunt anni in quibus ſemp eſt aptū egrotare corpus a generatione calidū plus oportuno in oibus etatibus e calidū plus oportuno cōparatione etatis ad etatē corporis optime ſani: propter qđ videmus q̄dam ex talibus corporib⁹ haber̄ magis aptitudinē egrotādi in oibus eſtatibus ſuaꝝ etatuꝫ niſi ſibi ꝓuideant quedā vero in oibus hyemib⁹. ¶ Et ex hoc apparet ꝙ vt multū egrū nō eſt dictum tale ꝑ habere egritudinē aptitudinem egrotādi i pluribus etatibus: cum illa aptitudo cōcomitet̄ ſm oēm etatē vt ſupra diximus. Si.n. haberet aptitudinem vt in aliquis ſtaret ſanum: ꝛ in aliqua egrotaret eē potius neutrum tertij ſignificati. ¶ Adhuc āt nec eſt dictū tale ꝑ habere aptitudinem egrotandi ex parte aeris tm̄: ſed ex q̄buſcūqꝫ cauſis egris ſumptis ſm quālibet rem nō nālem nam ſi hec aptitudo intelligitur reſpectu aeris tm̄: ipoſſibile eēt intelligi ſanum vt multum. ſ. ſanum in pluribus tēporib⁹ qꝛ ſi ē aptum i calido tempore in frigido eſt ineptum q̄ꝫtum eſt ex aere illius temporis quare intelligitur aptum egrotare in pluribus temporibus ex q̄buſcūqꝫ cauſis egris idifferenter aut ſi reſpectu aeris ſit hoc dictuꝫ: tūc intelligit̄ vt diximus in pluribus temporibus.i. in pluribus partibus cuiuſcunqꝫ etatis.i. in pluribus annis.

Sed hic aliud ſubiūgit̄ dubiū. vꝫ qꝛ huius corpora videt̄ ſub caplo reponēda neutrius tertij ſignificati: qñ. ſ. ex aptitudine nāli habent vt eſtate egrotent. hyeme aūt ſint ſana: aut econuerſo. ¶ Niſi eſſet qꝛ diuerſis reſpectibus vnū idē corpus pōt ex iſtis modis corpoꝝ multos ſimul recipere: ſicut in aliqbus ſupra diximus. ¶ Scōm ergo ꝙ aliqđ corpus diſtemperatū a generatione ſiue a ſtā ſibi grata

verſus

verſus caliditatē hꝫ aptitudinem per cōparationem ad oēs etates ⁊ oēs partes cuiuſqꝫ etatis q̄uis aptitudo il la pficiatꝛ ad actū magis in determinatis partibus anno/ rū diceꝛ tale corpus egrū ſemꝑ: ſm aūt ꝙ hoc idē hꝫ ap/ titudinē egrotādi ꝑ cōparationē tm̄ ad tēpora anni: nō ſm ꝙ anni ꝯputantꝛ in etatibus velut partes: ſic erit ta le corpus neutrū in tertio ſignificato: ꝙ ſi fuerit habēs hāc aptitudinē a nā ꝑ cōparationē tm̄ ad tēpora anni erit ⁊ hec aptitudo durās in oībus etatibus: diceꝛ ſim/ pliciter neutrū tertiȷ̄ ſignificati: differt tm̄: q: hec aptitu do illi⁹ cōparaꝛ etatibus tm̄: ſꝫ in certis tēporib⁹ cuiuſ/ qꝫ anni etatū magis ad aptū deducaꝛ. hmōi aūt aptitu do ꝯparaꝛ tēporibus anni tm̄: ſꝫ ſit durās ꝑ oēs etates.

℃ Quoniā aūt ⁊ neutrū corp⁹ tripliciter di/ cebaꝛ hoc qdē eo ꝙ neutra extremoꝝ diſpo/ ſitione participet: hoc vero qḋ vtraqꝫ: hoc aūt qḋ aliqñ qdē hac aliqñ vero illa. Scḋm pri/ mū quidē ſignificatū neutrū erit corpus me diū vere exiſtēs ſaniſſimi corporis ⁊ egerri/ mi ⁊ huius hoc quidē ſimplr̄ tale: qm̄. ex ge neratione ita cōſtitutū eſt: hoc vero vt nunc qḋcūqꝫ in p̄ſenti tpe medium vere exiſtit ſa niſſimi corporis ⁊ egerrimi: ei⁹ vero quod ſimplr̄ hoc quidē ſemper tale qm̄ in oībus etatibus ꝑmanet tale: hoc vero vt multum ⁊ mutationes quaſdam accipiens.

℃ Cū expediuit ſe a determinatione corpoꝝ ſanoꝝ: ⁊
Cō.17 egroꝝ. ſubſequēter addit declarationē corpoꝝ medio/ rū inter illa que dicūtꝛ neutra ꝑ abnegationē vtriuſqꝫ extremoꝝ: ⁊ qm̄ corpus neutꝝ in tres modos diſtinxe rat in ꝓmiſſis rememoraꝛ in ꝑncipio illius diſtinctiōis vt oñdat. ſ. qḋ coꝝ verius dicaꝛ mediū extremoꝝ: ⁊ dei de diſtinguat quēlibet modoꝝ ſuis differētijs ſicut ſacē de ſano egro: ⁊ dicit. (Qm̄ aūt ⁊c̄.) i. q neutrū corp⁹ di ſtinctum a nobis ſupra in tres modos in corp⁹ qḋ neu/ trā extremoꝝ diſpoſitionū participat: ⁊ in illud qḋ par/ ticipat vtraqꝫ ſimul ⁊ ī id qḋ participat aliqñ vna aliqñ altera. ℃ Sciēdū eſt ꝙ corpus neutrū ſm intētionē ꝑ/ mā eſt medium ſm veritatē inter extrema. ſ. inter ſaniſ/ ſimū ⁊ egerrimū ⁊ q: hoc neutrū ſm intentionē ꝑ^m^ di ciꝛ ꝑ excellētiam neutrū: iō dixit Gal. de illo ꝙ ſit medi um ſm veritatē ſaniſſimi ⁊ egerrimi: ⁊ non dixit illud de aliquo alioꝝ: corp⁹. n. neutrū ab intētione ſcḋa ⁊ ter tia nō dꝛ ꝓprie neutrū: ſed cū additiōe aliqua. ſ. neutrū ꝑfecte: pōt. n. aliquo reſpectu dici vtrūqꝫ eque bene: vt neutrū: ſicut neutrū ſm intētionē ſcḋam pōt dici vtrū/ qꝫ in eodem tpe: ⁊ neutrū ſm tertiā pōt dici vtrūqꝫ ī di uerſis tꝑibus: eſt ergo vere neutrū illud ꝙ eſt vere neu trū in ꝑmo ſignificato ꝑ abnegationē vtriuſqꝫ extremo rū ꝑncipalr̄ dictū: ⁊ ſicut eſt vere neutrū: ſic ēt vere me diū ſaniſſimi ⁊ egerrimi ⁊ dꝛ perfecte neutrū: ſm vero 2^m^ ⁊ 3^m^ intentionem diceꝛ neutrum ꝑfecte poſtpoſita hac dictione ꝑfecte: qd aūt intelligat per ſaniſſimum ⁊ egerrimū: paulopoſt dicem⁹. ſ. cū ꝓceſſerim⁹ ad exponē dū modos eius qm̄ aliter intelligiꝛ ſaniſſimū ⁊ egerri/ mū inter que eſt mediū modus eius ſimplr̄ tale ab hiis i ter, que eſt mediū modus eius vt nunc tale. ℃ Deinde cū rememorat⁹ fuit diſtinctionis ꝑdicte de neutro. pro ceſſit ad exponēdū modos neutrius ſm intētionem ꝑ/ mā cū dixit (huius qdē ⁊c̄.) i. huius corpis neutri ſm ꝑ^m^ intētionē qḋdā eſt ſimplr̄ neutrū. vꝫ. illud qḋ ē a ge neratiōe tale. hoc. n. eſt diſpoſitū diſpōne media extreō rū que dꝛ ſimplr̄ neutra: ⁊ nō tm̄ ad aliquam cōparata: ꝑuationē ēt tꝑis determinati exiſtens neutra. ⁊ hꝫ hec traſlatio: ꝑ ꝙ qm̄ vt cū dicit: qm̄ ex generatione ita cō ſtitutum eſt: ⁊ nō eſt in hoc magna vis: medicine enim nō eſt diſtinguere niſi corp⁹ nāe. ⁊ defectus nāe ſicut ſu pra diximus: ſꝫ oē corpus nāe. i. oē corp⁹ a diſpōne ſua nāli ꝑ⁹ dꝛ ſimplr̄ h vel illud: quare cum talis diſpoſitio fuerit media extremoꝝ latitudinis ſanitatis: dꝛ ſimplr̄ neutra diſpoſitio nāqꝫ ſorinſecus ſupueniēs media ex/ tremoꝝ ꝑ lapſum a ſanitate: nō coꝝ. ſ. extremoꝝ q̇ ſunt latitudinis ſanitatis: ſed alioꝝ: que dicemus dꝛ alicui neutra: ⁊ ēt vt nūc neutra: ⁊ nō ſimplr̄ ⁊ abſolute. Sic ēt ex ſupius determinatis: ꝑſpicuū: eſt ꝑꝑ qḋ nō icōue niēter dixit de ipſo ꝙ ſimplr̄ tale eſt: qm̄ generatū fuit a nā vere mediū inter ſaniſſimū ⁊ egerrimū corp⁹: qḋ itē debat cum dixit (qm̄ ⁊c̄.) quaſi nā in ꝑ⁹ gñatione conſe rat diſpōnē qua corp⁹ dꝛ ſimplr̄ aliquale: ⁊ eſt talis ſer/ mo potius innuens diffinitionē q̄ diffinitū: quaſi dice ret aliqd dꝛ hō: qm̄ eſt aīal rōnale: manifeſte ḡ cū dictio hec qm̄. ſit redditiua cauſe: innuit nām eſſe cām eēndi ſimplr̄ aut ſanū: aut egrū: aut neutrū: eo ꝙ cōplexio: ⁊ cōpoſitio equalitas ⁊ inequalitas eaꝝ ꝯnaſciꝛ corpi vt habitus qdā omni tpe ꝯcomitātes q̄tū in ipſis eſt ſm nām qbus habitib⁹ aliqd dꝛ ſimplr̄ tale: ſed h nihil pro hibet ꝙ aliqd qḋ vno reſpectu cōnaſciꝛ vt habitus alio reſpectu inaſciꝛ vt diſpō: quare nec ꝓhibet ſanitatē: vt nūc eſſe diſpoſitionē ꝯnatā ꝑ modū quē ſupra dixim⁹. ℃ Poſt hoc dicemus ꝙ intelligit ꝑ egerrimū: īter qḋ ⁊ ſaniſſimū vult eſſe mediū ipſuꝫ neutrū: illud qḋ a nā ſiue a gñatione dꝛ maxime egrum ſiue peſſimum ſanuꝫ qḋ vocari docuit ſemꝑ egrū. ℃ Per ſaniſſimū intelligi tur: qḋ a nā ſiue a gñatione maxime ſanū eſt: qḋ vocari dixit ſemꝑ ſanū: nā hoc neutrū eque diſtat ſm veritatē a ſemꝑ ſano. ⁊ a ſemꝑ egro: q: ſicut inter h neutrū. ⁊ ſꝑ ſanū ꝯtinuat vt multū ſanū: ſic ⁊ inter ipſum ⁊ ſꝑ egrū cōtinuat vt multū egrū: erit ḡ vere mediū: cū non ſint plures gradus ab ipſo ad vnū extremoꝝ q̄ ad alteꝝ ⁊ hoc mō eſt mediū latitudinis ſanitatis. ſ. optime ſani ⁊ peſſime ſani. ℃ Pōt ēt dici egerrimū corpus qḋ hꝫ: vt nūc factā egritudinē: ſꝫ alio reſpectu. ſ. neutri⁹: vt nunc ꝙ egerrimū dici nō pōt. illud. n. dixit Gal. infra. eē ꝯtrū optime ſano. cū. n. vellet oñdere corpus ſanū egrū neu/ trū: que ꝯtinentꝛ in latitudine ſanitatis differre abinui/ cē ꝑ ꝑparē quātitatē diſtātie quā hñt ab optime ſano. di xit illud patere ponētibus nobis duos terminos ꝯtrios alterutrū. ſ. optimā ſanitatē: ⁊ nūc factā egritudinē ⁊ di xit qḋ illud corpus qḋ maxime appropinquat optime ſano dꝛ ſanū: ⁊ h eſt illud qḋ vocaꝛ ſanū vt multuꝫ: qḋ ꝟo magis appropinquat: vt nūc egro dꝛ egrū ſiue egro tatiuū qḋ eſt egrū ſimplr̄: qḋ autē vere equalr̄ diſtat ab vtroqꝫ dixit appellari neutrū: ⁊ hoc eſt neutrū ſimplr̄: ſic ḡ appellādo egerrimū adhuc inueniꝛ neutrū mediū eque diſtās. Sꝫ ī hac poſitiōe extremoꝝ ſi cōſideretur egrū: vt multū ſicut ꝯſideraꝛ ſanū vt multū inuenirent tur plures eē gradus a neutro ad nūc factā egritudinē q̄ ab ipſo eodē ad optimā ſanitatē. Sed nos hoc clari⁹ faciem⁹ cū ad illū locū ꝑuenerim⁹: vtroqꝫ igiꝛ modo vi deꝛ poſſe intelligi egerrimū. Sed ꝑmus dict⁹ modus ē magis ꝯtās aiam. ℃ Memoriter aūt opꝫ hēri qḋ dcꝫ ē . ſ. ꝙ ſimplr̄ neutrū non eſt mediuꝫ extremoꝝ circa idē ſubiectū alternatoruꝫ: qḋ qdē cum trāſmutetur de vno in alterum trāſeat per ipſum tanq̄ per mediū. nam ſm ꝑmam expoſitionē ſaniſſimi ⁊ egerrimi: ſaniſſimū nun q̄ trāſit in egerrimū: nec ecōuerſo. Scḋm ſcḋam aūt ⁊ ſi trāſmuteꝛ vnū in alteꝝ nō trāſit ꝑ neutrū ſimpliciter nam trāſitus iſto modo ſaniſſimi in egerrimū eſt ꝑter nām: neutralitas vero ſimpliciter eſt diſpoſitio nālis: ponebatur ergo medium inter ambo per modū quē ꝑ/ us oñdimus. ℃ Sciēdū quoqꝫ eſt ꝙ ⁊ neutrū ſimplr̄

aut diſtēperatum eſt a generatione ſiue a nā in cōſimilibus: aut inequale in organicis: aut in vtriſq̃: ⁊ in his aut oībus aut pluribꝰ: aut maxime dominātibus. ſicut dcm̄ eſt de corpore egro. verum tn̄ lapſus eius ab optime ſano: nec eſt tātus q̄tus corporis egri vt multū nec dū: q̄tus corporis egri ſp̄: ⁊ ē plus q̄ corporis ſani vt mltū. ℭ Deinde cū declarauit de corpe neutro ſimplr ſm intētionē pᵃᵐ declarat de neutro: vt nūc ⁊ dicit (huius vo ⁊c̄.) .i. huiꝰ neutriꝰ ſm pᵃᵐ itentionē eſt alter modus. ſ. neutrū vt nūc: ⁊ tale eſt qḋcūq̃ in p̄ſenti tēpore vere eſt mediū ſaniſſimi ⁊ egerrimi corporis: eſt aūt ⁊ hoc illḋ corpus qḋ eſt neutrū ad ſeipſum tm̄ ⁊ nō ſimplr: q: eſt mediū p diſpoſitionē mediā que nō eſt ſimplr neutra: ſ; habēt tm̄: ſicut pz p̄dicta memorāti: que qm̄ nō eſt firma neq̃ durās: tū q: eſt aduētitia nāe: ⁊ tū q: corpus ſegit in ſuā nām quā pdidit nō facit corpꝰ neutrū: niſi ſm p̄ſens tēpus quo ipſum afficit: ⁊ ita vt nūc. ℭ Jā aūt manifeſtū ex p̄dcis q illud corpꝰ qḋ eſt neutrū: vt nūc eſt ſimplr aut ſanū: aut egrū: aut neutrū: ſicut dcm̄ eſt ḋ vt nūc egro: ⁊ q ēt neutrū vt nūc: ⁊ neutrū ſimplr cū ſint in latitudinibus differūt plus q̄ per magis ⁊ minus: ⁊ q determiatio ſignoꝝ ⁊ cauſaꝝ huius corporis nō potuit īcludi i determinatōe ſignoꝝ ⁊ cauſaꝝ egri ſimplr ⁊ neutri ſimplr pp eandē cām que dicta eſt de corpore egro vt nūc. ℭ Qm̄ vero diſpoſitionē neutrā vt nūc extra nām aduenire dicimus: nam'que ſm nām eſt i plus q̄ afficit corpus vt nūc manifeſtū eſt q nullū corpꝰ p̄t fieri neutrū vt nūc a generatōe ſiue a nā: ſicut nec egrū vt nūc: ſed fuit tale a defectu nāe: aut eius qḋ eſt p nām .ſ. ſanitatis. ⁊ ſicut oē corpus qualecūq̃ ſit a generatiōe ſiue a nā pōt fieri egrū vt nūc. ſilr ēt pōt fieri neutrū: vt nūc. nā ſic vt ſupra inuenimꝰ: nullū corpꝰ pōt trāſire de ſui ſanitate ſiue ſit optima ſiue ab ea lapſa i egritudinē vt nūc: niſi trāſeat p diſpōnem neutrā mediā: vt nūc in pmo ſignificato. ℭ Et q: vnū extremoꝝ trāſit in alteꝝ ⁊ eꝝ: cōtingit inde corpus neutrū vt nūc poſſe eē duobus modis tm̄. aut .n. eſt corpus in via motionis media de ſanitate ad egritudinē: ⁊ dr̄ neutrū egrotatiuū: aut ē in via mutationis media de egritudine ad ſanitatem: ⁊ dr̄ neutrū ſanandū vel cōualeſcēs. de ſenio aūt ſi eſt vel nō eſt neutralitas vt nūc infra ſi deo placuerit oñdemꝰ. ℭ Jā aūt ⁊ pcēdere facile eſt q h̄ neutrū vt nūc eſt vere mediū ſaniſſimi egerrimi circa idē ſubiectū trāſmutabile de vno extremoꝝ ad aliud. Sed qm̄ nō ſolū ſimplr ſanū q ſaniſſimū eſt trāſit in egrū vt nūc: qḋ egerrimū vocat p̄nceps p mediū neutrū vt nūc. ſed ēt ſanū lapſū qḋ nō eſt ſaniſſimū abſolute: ſed ſanū vt nūc intelligetur de neceſſitate cum dicitur neutrum vt nunc eſſe vere medium ſaniſſimi ⁊ egerrimi: idēſt ſui ſaniſſimi ⁊ ſui egerrimi: omne enim corpus eſt hn̄s a nā quandam ſanitatē que dr̄ optima ſiue abſolute ſiue nō: ſicut .n. dicimus q corpus ſdicū ſm corpus ſclaui quale fiet: aut infirmabit. aut morieť: p̄ncipe volēte. ſilr ēt idē pōt dici ḋ holbus vnius ⁊ eiuſdē climatis: q ſi corpus ſortis fiat ſubito quale eſt corpus platonis: aut īfirmabit aut morieť. nullū .n. corpus viuere pōt niſi ſub ſanitate ſibi ppria: qḋ indicat manifeſte: q: ſi medicus coneť reducere ad melius corpa lapſa nimis repēte egrotabūt nō tolerātia illā reductionē: ſi aūt paulatim fiet: tūc fiet ſibi ppria: quaſi ſibi inaſcereť a nā: ⁊ h̄ mō fortaſſis corpus indi pōt reddi quale ſm corpus ſclaui ⁊ non egrotabit neq̃ morieť ſub illa qualitate. Scrutabimur āt poſtea de hoc tractatu de cauſis. ℭ Jta ḡ intelligebať hoc ſaniſſimū vt ſit neutrū vt nūc medium ſui ſaniſſimi ⁊ ſui egerrimi in egritudine. ſ. nūc facta que a p̄ncipe dr̄ egritudo in vltimo reſpectu neutralitatis vt nūc: que ab eo dicitur egritudo parua. eſt autē, ⁊ hoc corpus in pꝛeſenti tpe in quo dr̄ neutrum vt nūc. ſimiliter ſicut egrū: vt nūc. aut diſtempatū in cōſimilibus: aut inequale i organis: aut in vtriſq̃. ⁊ in his aut oībus aut qbuſdam: aut maxime dominātibus: ſ; tn̄ in paruo ſiue mediocri quodam lapſu nōdum faciēte vacare ꝯſuetis exercitijs. ℭ Jmminēt aūt h̄ dubitationes nō pue. dicet .n. qs q ſi corpꝰ pōt dici neutrū ab illo mediocriter lapſu in aliqbus cōſimilibus tm̄: qḋ innit hec pticula diſiunctiue: aut ſanis exiſtētibus aliqs. aut egris: aut qbuſdā ex eis ſanis. ⁊ qbuſdam egris: tūc conſurget h̄ duplex modus corpoꝝ: de nullo quoꝝ Gal. feciſſe vr̄ mētionem: pmo .ſ. corpus cuius quedam mēbra ſunt ſana: quedam neutra: aut cuius q̇dam ſūt egra: q̇dā neutra. Scđo ēt corpus cuius q̇dā ſunt mēbra ſana: q̇dā egra: q̇dā neutra. ℭ Dicemꝰ ad hoc q ſi corpꝰ fuerit hn̄s a nā q̇daȝ ſana ⁊ quedam neutra: ⁊ dominata fuerint ſana neutris. tūc fortaſſis hoc corpus reducibile erit ad ſanū vt multuȝ. Si autem econuerſa fuerit dominium reducibile erit ad neutrum pꝛimi ſignificati. ſi autem non dominentur altera alteris reducibile fortaſſis erit ad neutrum ſimpliciter ſecundi ſignificati: ſicut etiam corpus illud quod habet a natura. ⁊ quedam neutra: q̇dā egra. nā ſi egra dominabuntur neutris reducibile erit hoc corpus ad egrotatiuum: ſi āt ecōtra reducibile erit ad neutrū pmi ſignificati: ſi āt nō dominētur altera alteris: reducibile fortaſſis erit ad neutrū ſecūdi ſignificati: ſicut ēt corpꝰ illud qḋ hȝ a nā q̇dam ſana: q̄dam neutra: q̇dam egra. Si vero habens quedā neutra ab accidēti reliqs exiſtētibus aut ſanis. aut egrotis: tūc ſi illa neutra fuerint talia q cum egrotauerint faciunt totū corpus egrotās p ceſſationem a ꝯſuetis exercitijs: nō āt debilitatem quādā in eis efficiūt ſolum: tūc ſufficiēter ab eis tm̄ diceť totū corpus neutrum vt nūc. Scias tn̄. q ab aliqbus tm̄ ſanis nō pōt recte denoīari totum corpꝰ ſanum: ſ; opꝫ oīa eſſe ſana. ſicut ſupꝛa inuimus. ab aliqbus vero tm̄ egris niſi faciāt ceſſari totū corpus a ꝯſuetis vniuſcuiuſq̃ cōuerſationis: nō dicetur corpus egrum vt nunc. ſ; illa mēbra ſua tm̄. ℭ Videtur ergo ex hoc nō eſſe incōueniēs. nec īpoſſibile q vnū ⁊ idem corpus poteſt dici egrum vt nūc gratia egritudinis quorūdaȝ mēbroꝝ facientis ceſſare a ꝯſuetis totum corpus: ⁊ dici ēt neutruȝ corpus vt nunc gratia neutralitatis quorundā alioꝝ q cū egrotabunt faciēt ſilr ceſſare a cōſuetis. ſic gratia alicuius cauſe antecedētis que nōdum cauſet egritudinē qm̄ nō eſt hoc eodem reſpectu. ℭ Judicabitur āt tunc nō niſi egrotās iudicio facto a dominatioꝛi: ſanum tn̄ vt nunc ⁊ neutrum vt nunc ſimul ⁊ ſemel nullum corpus eſſe pōt: ſ; illud corpus qḋ hȝ q̇daȝ ſana a qbus nō dr̄ corpus ſanum. ſed dnr̄ illa ſana tm̄ ⁊ q̇dam egra a qbus nō diciť corpus egrotum: ſed illa tm̄: ⁊ q̇dam neutra. vt nunc a qbus nō dr̄ neutrum vt nunc: ſ; illa tm̄: reducibilis erit ad neutꝝ vt nūc ſcđi ſignificati. S; ab his varijs idicatiōibꝰ nō niſi ſolers igeniū euadere pōt. ℭ Deinde cum declarauit de corpe neutro ſimplr: aut nunc ſm intētionē pmam declarat de corpore neutro ſemp: aut multum. ⁊ dicit (eius vero ⁊c̄.) .i. ſed huius corporis ſimplr neutrius ſm pmam intētionem. qḋ daȝ dicitur ſemper neutrum. qḋ qdem eſt illud: quod in oībus etatibus pmanet tale: ⁊ hȝ iſta trāſlatio p qḋ. qm̄: ⁊ nō eſt magna vis i hoc ſicut diximꝰ priꝰ ⁊ mutauit hic modum notificādi quē ſupiꝰ obſeruauit: itēdit .n. ad notificationē dictiōis ſue ſp magis q̄ ſue dictiōis neutꝝ. nō .n. dicit ſp neutꝝ eſt illḋ qḋ ē maxᵉ mediocriter diſtēpatuȝ ⁊c̄. ſic ſupiꝰ ſile huiꝰ ſcē in ſano ſp: ⁊ ſp egro. S; dicit (ſp neutꝝ eſt qḋ in oībus etatibus ⁊c̄.) ℭ Et h̄ eſt cōſideratione dignum. q corpꝰ nō dr̄ ſemp neutruȝ q: diſpoſitionē cōgenitam vere mediā extremoꝝ que di-

citur neutrum ꝯſeruet in oībus etatibus ſiue ſemꝑ ſicut
vr̄ oſtendi ex hoc ꝙ dicit in oībus etatibus ꝑmanet tale
nam neutrum vt multuʒ per hoc nullo modo differt ab
ipſo recollectis ſupradictis.nā eius diſpoſitio neutra ſit
a nā:ſicut ⁊ illius:lʒ non ſit ita vere media extremoꝝ.ħ
autem ꝑꝑ connaſci:vt habitum ꝯcomitantem: ſemꝑ poſ
ſet eque vt illud dici ſemper neutrum iuxta modum ſu
um:ſed dr̄ ſemper neutruʒ ab aptitudine ſempiterna ve
re neutrius extremoꝝ quam hʒ ad egrotandum: quare
cum dixit ꝙ in oībus etatibus permanet tale:intelligit:
ꝙ in oībus eis eſt vere neutralitas apta ad egrotanduʒ
cuius ſimile non ꝯtingit ī multuʒ neutro ſicut dicemus
q̄.n. ſꝑ neutrum diſpoſitum eſt diſpōne veriſſime me/
dia extremorum que in oībus etatibus ꝯcomitat̄: ꝓpte
rea ipſum hʒ in oībus etātibus aptitudine vere mediocrem
ad egrotandum:nec eſt ita parua vt corporis ſanatiui:
nec ita maxima vt corporis egrotatiui.vn̄ ipſum ex hac
aptitudine ēt minus ſepe ⁊ difficilius fiet egrotans q̄ꝫ
egrotatiuum: ⁊ magis ſepe ⁊ facilius q̄ꝫ ſanatiuum q̄ꝛ
ex cauſis mediocribus que mediocriter ſunt euitabiles
ideoq̄ꝫ erit aptum ad egrotandum in medietate tp̄is vi/
te ſue: ⁊ in medietate ad ſanū exiſtendum non ita tn̄ ꝙ ī
duabus etatibus ſit aptum ſanum ſtare in reliquis autē
duabus egrotare:qm̄ hoc eſſet potius neutrum ſm intē
tionem tertiam:ſʒ qd̄ habendo aptitudinem mediocrem
ſupradicta nō ē aptum in qualibet etate plus ſanum eſſe
q̄ꝫ egrotans: ⁊ ſicut ſꝑ ſanum ꝯtigit fieri aliqñ egrotans
⁊ ſꝑ egrum ꝯtingit aliqñ ſanum ſtare:ſilr ſꝑ neutruʒ cō
tingit minus ⁊ plus egrotare:vel ſanum ſtare q̄ꝫ medie/
tate tp̄is ſue vite:q̄ꝫuis ſit ita aptum eſſe ex ſui nā.actus
.n.ad quem eſt aptitudo īducit̄ plus ⁊ minus ſm latitu
dinem extrīſecus imutantium adeo ꝙ illud qd̄ non eſt
aptum ēt patiat̄ ab ipſis ſi fortia ſint. ¶ Deīde dixit(hoc
vero vt multum ⁊cͭ.)i. ⁊ quoddam dr̄ multum: neutruʒ
qd̄ qdem eſt illud qd̄ eſt mutationes q̄ſdam accipiēs ſʒ
quelibet etatē:aut ad latus multum ſani: aut ad latus
multum egri. ⁊ hʒ iſta tranſlatio pro ꝙ qm̄: ⁊ non ē vis
vt diximus. ¶ Eſt aūt ⁊ hoc ꝯſideratione dignum: ꝙ ħ
corpus non dr̄ neutrum vt multum:q̄ꝛ in pluribus tp̄i/
bus vite ſue ſit vere medium extremoꝝ: ⁊ in aliquibus
tp̄ibus non ſit tale.nam ipm̄ cum ſ diſpōne ſua nāli cō
ſiderat̄ in nullo tp̄e eſt vere mediuʒ extremoꝝ:ſi aut ad
latus multū ſani:aut multum egri paruꝑer decliat.dr̄ tn̄
neutrum ſm apparētiam:quaſi ſimplr̄ neutrū qd̄ eſt me
dium extremoꝝ dicat̄ duplr̄:ſm veritatem ⁊ ſm apparē
tiam erit itaq̄ꝫ dcm̄ neutrū vt multum ab aptitudie quā
hʒ ad egrotandum ī pluribus tp̄ibus:ſed non vere neu
trū medium extremoꝝ.q̄ꝛ.n.ita aut plus aut minus pa
rū lapſuʒ eſt:quā vere mediū non eſt hñs ſꝑ aptitudinē
ad egrotandū vere mediā lr̄ aptum ſꝑ ⁊ aptum nunq̄ꝫ:
ſed hʒ eam vt multum:q̄ꝛ vergit ad maiorē aptitudineʒ
aut minorem:erit ergo dcm̄ vt multum neutruʒ:qm̄ q̄ꝫ
tum eſt ex ſui nāli aptitudine vt multum habebit ſe me
diocriter:q̄ꝛ in pluribus partibus cuiuſq̄ꝫ ſue etatis ſed
tn̄ non ſꝑ:q̄ꝛ aliqñ forte egrotabit: aut plus aut minus
iuxta modum ſuum q̄ꝫ egrotet ſꝑ neutrum: ⁊ hoc inten
debat cum dixit(mutatōes quaſdā accipiēs)nec eſt ītel
ligendū ꝙ ī pluribus etatibus habeat ſe ſicut mediocri
ter: ⁊ in aliqua etate nō ſic quaſi nō ſeruaret diſpōnē ſi/
bi cōgenitā.diximus.n.ꝙ huius conatus comitat̄ ſꝑ in
qualibet etate ſm vnū modum ꝓportionis ad ipſas eta
tes vn̄ ipſum mutationes quaſdā accipiēs eſt mediocri/
tas aptitudinis ad egrotādū ſm qualibet etatem.

Sʒ quereret aliquis cur non expoſuim⁹ corp⁹ ſꝑ
neutrū ab aptitudine ſꝑ neutrandi
.i.ſiēdi neutrū vt nūc:ſicut diximus ſꝑ ſanū per aptitudi
nem viuēdi ſanū ſemꝑ: ⁊ ſemꝑ egrū per aptitudinē ſem
per egrotandi. ¶ Cui dicemus ꝑmuʒ ſicut ex ſupra ha
bitis manifeſtum eſt:oē corpus oꝛtū ſanū ſm actum a
nā aut ſanitate optima:aut lapſa ab optima quā triū gra
duum dixit eē Gal.ī.ſicut ⁊ nos aliqd̄ de hoc tetigimus
in ꝑmiſſis ⁊ eſt optima ſanitas: ⁊ paꝝ ab ea lapſa ſimplr̄
ſanitas. Sanitas vero alioꝝ duoꝝ graduum vt nunc ſa
nitas.vt ex ꝑmiſſis pʒ habetq̄ꝫ id qd̄ eſt natum ſanū op
time aptitudinem nālem viuendi ſꝑ ſanū: ⁊ nunq̄ꝫ egro
tandi q̄ꝫtum eſt ex ſui naturali aptitudine.illud vero qd̄
natum eſt ſanum ſanitate lapſa hʒ ab illo ſuo lapſu apti
tudineʒ nālem ad egrotādū:aut in paucis tp̄ibus:q̄ꝛ nō
niſi a fortibus impꝛimētibus:vt illud qd̄ dr̄ vt multum
ſanum:aut in oībus tp̄ibus:q̄ꝛ a quibuſcūq̄ꝫ leuibus im
mutātibus vt egrotatiuum:aut in tot tp̄ibus ſiue tātis
ꝙ ſint media inter oīa ⁊ pauca:q̄ꝛ a mediocriter alterāti
bus vt neutrū. ¶ Omne ergo corpus lapſum ab optia
ſanitate ſm nām diſtinguit̄ per maiorem vel minorem
aptitudinē egrotandi:ſicut patebit.ī.per ipſum textum
Gal.vbi ꝑ magis ⁊ minus repugnare egris cāis hec ſa/
na corpora diſtiguit̄. ¶ Qd̄ ḡ ex his corꝑibus paucam
habuerit aptitudinē egrotādi dcm̄ eſt ſanū:q̄ꝛ ſuperauit
in eo aptitudo viuēdi ſanū aptitudinem egrotādi.qd̄ aūt
habuit plurimā aptitudinē egrotādi dcm̄ eſt egrū:q̄ꝛ ſu
perauit in eo aptitudo egrotādi aptitudinem viuēdi ſa/
nus.qd̄ ēt medio mō ſe habuit dcm̄ ⁊ neutrū.ꝑꝑ qd̄ ma
nifeſtū eſt cū ipſa oīa ſint lapſa ſm veritatē reſpectu cor/
poris optime ſani:qd̄ his diuerſis noib⁹ noiatur:non ob
aliud niſi ad indicandū aptitudinē q̄ꝫ hñt diuerſam,ad
egrotandū:nō ḡ dʒ dici corpus ſꝑ neutrū ab aptitudine
ſꝑ neutrādi.i.ſiēdi ſꝑ vt nunc neutrum:ſed ab aptitudi
ne neutrius modi extremoꝝ:quā hʒ ad egrotanduʒ me
lius eſt.n.ꝙ illa aptitudo ꝯparet̄ vltime diſpōni ad quā
deuenire poteſt q̄ꝫ medie per quam tranſit.nullum enim
predictorum corporum ſanoꝝ poteſt fieri egrotans qn
tranſeat per diſpoſitionem mediam neutram vt nunc.

¶ Scdʒ v̄o ſcdʒ ſignificatū neutꝝ erit corp⁹
ꝯtrijs ſilr̄ diſpōnibus ꝑticipans ex gnātione
aut ſm vnā ꝑtē aut ſm duas differentes . ꝑ/
tes ſm vnam qdem ſi hʒ alterā oppoſitionē
eucratō fuerit effectiuaꝝ q̄litatū:aut hʒ vtraſ
q̄ꝫ oppoſitiones:ſʒ circa formationē:aut nūe
rū:aut magnitudinē.aut nūeꝝ ꝑticulaꝝ: aut
poſitionē lapſuū: ⁊ ecōuerſo.in his qdē cor/
rectum.oībus aūt qbuſdā:in craſi vero declin/
quēs. Indifferentibus vero ꝑtibus ⁊ hʒ oēs
oppoſitiones pōt aliquid ꝯtrioꝝ ꝑticipare
ſimul. Et ſꝑ quidem tale ſm oēs etates ma/
nēs ſimile vt multum vero eſt qd̄ ⁊ ꝑmutat̄
ſm aliquid. Ita vero ⁊ netrū vt nunc erit cor
pus ſm ſcdm ſignificatū.aut eo ꝙ circa vnā
partem hec habeat: ſana:hec vero egra inhe
rentium ei:aut circa differentes partes.

¶ Cum declarauit de neutro ſm intētionē ꝑmā. decla Cō.18
rat de neutro itētiōis ſecūde: ⁊ dicit(ſm v̄o ⁊cͭ.)i.ꝙ cor
pus neutrū ſm ſcdam intentionem eſt illud qd̄ ꝑticipat
ſimul ꝯtrijs diſpōnibus.ſ.ſanitate ⁊ egritudine: de quo
iam diximus.nec ꝓprie neutrū eſſe:nec vere mediū pōt
poſſe lr̄ extrema. ⁊ hoc dicit Gal.ē.eſſe duobus modis
.ſ.aut ꝑticipās vtriuſq̄ꝫ equalr̄:aut vtriuſq̄ꝫ inequalr̄. ꝑ
ticipatio aūt vtriuſq̄ꝫ equalr̄ non poteſt eſſe niſi ſint am
be in mēbris equalibus ⁊ numero ⁊ virtute.ſed Gal.de
his duobus modis in cōi determinat ī iſto caplo.nā bre
uiloquiū oꝫ eum hic eſſe ꝓſequutionē capituloꝝ ad vn

gnē in iſto nunq̄ libro conat: ſepe valde minus admo uens q̄ clarioꝛ ingenijs derelinquat ſupplēdū. ¶ Erit aūt ⁊ ſimplr tale qđcūq̄ a gn̄atione ſiue a nā fuerit vtriuſq̄ ſimul ꝯriorū participās: ſiue hoc ſit equalr ſiue inequalr: ⁊ volebat hic per ꝯria ſanitatem ⁊ egritudinem vtraq̄ ſimplr dictā: que q̄dem nō ſunt ꝓprie cōtraria: cū ſint extrema eiuſdē latitudis ſanitatis. ¶ Et ē ſciendū q̄ hic neutrū dr̄ neutrū cū aliqua addinōe. ſ. neutrū perfecte. i. nec vnum: nec alterū pfecte: q̄ vtrūq̄ ſimul impfecte dr̄ aūt ſimplr tale per habere diſpoſitionem q̄ eſt ſimplr talis. ſ. neutra perfecte: ⁊ non tm̄ ad aliquā cōparata ꝑuatione ē tpis determinati exiſtens talis: ⁊ nō vt nunc tm̄: cuiusq̄ꝫ principium eſt nā ab ipſo in initio creationi: ſicut. ō. in alijs innuimus: ideo dixit ex generatione ⁊c̄. ¶ Eſt aūt ⁊ hoc corpus ſanum vt nunc ꝯmixta ꝯfractione ſuoꝝ membroꝝ: lꝫ ꝯſideratione coꝝ ſoloꝝ que in eo ſunt ſana poſſit dici optime ſanus in illis ſuccēſſiue aūt ⁊ ipm̄ egris cāis fieri poteſt egrum vt nunc: ſic ⁊ reliqua latitudinis ſanitatis quibuſcūq̄ mēbris in eo egrotantibus ab egritudine: quoꝝ totū vacet a ꝯſuetis. ¶ Deinde dixit (aut ſm̄ ⁊c̄.) ⁊ hoc neutrū ſcđe intētionis ſimplr dcm̄: qđ eſt participans ſimul ꝯriis diſpōnib⁹ aut participat eis ſimul ſm̄ vnā ptem: aut ſm̄ duas diuerſas. ſm̄ q̄dem vnum membrum: cum fuerit optime temperatum in ꝯplōne a parte vnius ꝯrietatum que eſt inter qualitates actiuas: ⁊ fuerit diſtēperatum in illa a parte alterius ꝯrietatis que eſt inter paſſiuas: ⁊ hoc intēdebat cum dixit: ſed ſm̄ alteram oppoſitionum eucratō fuerit effectiuaꝝ qualitatum: aut ſi exiſtēte illo membro organico fuerit beneq̄ temperatū in ꝯplōne ſm̄ vtraſq̄ oppoſitionū effectiuaꝝ qualitatū. ⁊ hoc intēdebat cum dixit (aut ſm̄ vtraſq̄ quidem ⁊c̄.) ⁊ fuerit inequale in ꝯpoſitione ſm̄ aliquā neutraꝝ ꝯpoſitionis. ſ. aut ſm̄ formationem que eſt plaſmatio in quā naturis cognitis: aut ſm̄ magnitudinē: aut ſm̄ numeꝝ pticulaꝝ ꝯſimiliū in ipſo organico aut ſm̄ poſitionē: ⁊ hic intendebat cū dixit (ſꝫ circa formationes ⁊c̄.) aut ſi fuerit ecōtrario. in his q̄dē correptum oibus. i. ſanum ⁊ equale in forma magnitudine numero ⁊ poſitione: in complexione vero peccans. ¶ Deinde cum dixit quō poteſt eſſe participans ſimul ꝯriis diſpoſitionibus ſm̄ vnā ptem: oſtendit quō ſm̄ diuerſas: ⁊ dixit. (In differētibus vero ⁊c̄.) i. ſed in diuerſis mēbris poteſt fieri aliquod corpus particeps ꝯrioꝝ ſimul ſm̄ oēs oppōnes: nedum ſm̄ aliquas: vt habeat. ſ. aliqđ membrum organicum ſanum in ꝯplōne tota ſuorum ꝯſimilium ⁊ ſanū ⁊ equale in tota ſua ꝯpoſitione ⁊ aliud membrum in his oibus derelinquens vocauit aūt effectiuas efficaciores qualitatis quatuoꝛ ꝑmas ex qb⁹ eſt ois ꝯmixtio. ſ. ca. fri. hu. ⁊ ſic. inter quas due ſunt oppōnes. vna quidem inter calidum ⁊ frigidum. altera vō inter humidum ⁊ ſic. ¶ Eſt aūt hic ꝯſideratione dignū q̄ oēs quatuoꝛ vocauit actiuas: immo efficaciores inter oēs qualitates: ⁊ ħ eodē modo vocauit eas. j. ca. de cognitione ꝯpoſitionis totius corporis ſumpta a muſculis: cū ſit dominant vero ſilitudo vehementioꝛē hn̄tis qualibet quatuoꝛ qualitatum: quas ⁊ operatiuas noiam⁹ tn̄ Ariſt. in ſcđo de gn̄atione. ⁊ in quarto metha. duas ex eis noiauit actiuas. ſ. caliditatem ⁊ friditatem: duas vō paſſiuas. ſ. ſiccitatem ⁊ hu. ¶ Erit ḡ hic ſciendū quare dn̄r qualitates ꝑme ⁊ quō due eaꝝ dn̄r ab Ari. actiue ⁊ due paſſiue. ⁊ qualr dici poſſit oēs actiue. ¶ Dico igitur q̄ caliditas fri. hu. ⁊ ſic. dn̄r ꝑme qualitates: q̄ ꝑma māꝫ ſunt elementoꝝ diſtinguentes in quatuoꝛ ꝑma corpora que dn̄r elementa ſicut dicit Ariſt. in ſcđo de generatiōe ⁊ Gal. in fine ꝑmi tractatus de elementis. Dn̄r. n. ambo q̄ he ſunt qualitates ille a quibus elementum dr̄ elementum cum. n. elementa non dicantur niſi per admixtionē ⁊ generationem: qđ oſtendit diffinitio data de elemento a Gal. in ꝑncipio ſui ꝑmoiam libri que eſt: elementum eſt minima pars corporis ꝯpoſiti: cuius eſt elementum ⁊ ab Ariſt. in q̄nto metha. cum de eo dicit. q̄ elementum eſt ex quo ꝑmo in exiſtente aliqđ fit cum inſit indiuiſibile ſpecie in aliam ſpēm: lꝫ hoc intelligatur tam de elemento corporum q̄ coꝝ que nō ſunt corpora. mixtio aūt ⁊ generatio cum ſine tranſmutatione coꝝ adinuicē fieri nō poteſt. oportet de neceſſitate q̄ per quaſcūq̄ qualitates ipſa tranſmutant adinuicē per illas: ⁊ ab illis dicant elementa: ſꝫ non tranſmutant adinuicem: niſi p ca. fri. hu. ⁊ ſic. ſicut pariter dn̄t duo ꝑdicti viri. nā graue leue rarū dēſum album nigrum dulce ⁊ amaꝝ: lene: aſpeꝝ: duꝝ: molle: ⁊ reliqua inq̄tum talia nō trāſmutāt illud qđ tangūt cū totalitate ſue ſubē: ſicut faciūt ca. fri. hu. ⁊ ſic. Sicut ḡ vides de calido qđ in vaporē extenuādo aquā trāſmutat in aerē. pp qđ Gal. iſta quatuoꝛ vocat efficacioꝛa. nam approximata ſibi ⁊ tangentia ſe ſtatim tranſmutāt ⁊ miſcent adinuicē. dn̄r ḡ ꝑme qualitates q̄ prima corpora diſtinguunt ⁊ faciunt elementa efficaciores aūt q̄ trāſmutāt id qđ tāgūt cū totalitate ſue ſubē: qđ de nulla aliaꝝ ꝯtingit. Dn̄r et ꝑme: q̄ oēs alie qualitates tangibiles ⁊ aliqualr ſenſibiles que ſunt in tertia ſpē qualitatis oēſq̄ alie qualitates quaꝝ eſſe eſt in reb⁹ corporalibus per nām ad illas primas quatuoꝛ reducūt: q̄ꝫ olum aliarū ſunt cauſe aut ſimplr aut ꝯmixte. que aūt ex eis ſunt rerum ſpūalium qualitates vt ſciētia: prudentia iuſtitia: ⁊ reliqua ſilia aguntur ab alio q̄ ab eis. Sed hec oia certius pendent ex ſcia nālt. ¶ Dicamus aūt poſt hoc q̄ ſicut dicit Ariſt. ca. ⁊ fri. diffinita ſunt per actiones ſuas humidū vero ⁊ ſiccū per paſſiones. nā calidū eſt cuius eſt aggregare homogenea: ⁊ ſegregare etherogenea que ſunt diuerſi generis. nā cū ſubtilia ſunt mixta groſſis calidū diſſolutiuū exiſtens oia ſubtilia quaſi ſibi ꝯuenientia euocando de centro ad circūferētiā ſibi ꝯiungit ⁊ ſeparat a groſſis groſſa ēt ſibi ſilia relinquens ad quā eius actionem multe alie actiones cōitant. ſ. digerere: eliquare: aperire: maturare: ⁊ mouere ⁊ hmōi multa. Frigidū vero ē q̄ ꝯgregat homogenea ⁊ etherogenea: q̄ꝫ ipſum ꝯſtringit ptes rei ex circūferentia ad cētrū. ideoq̄ abſcindit motū rei: ⁊ ad hanc eius actionē ſequunt alie. ſ. incrudare: dēſare imobilitate ⁊ hmōi calidū aūt ⁊ fridū ſic agēdo ad vltimū trāſmutant ſubām patientis: ⁊ aſſimilat eā ſibi q̄ꝫtū poſſibile eſt: ſꝫ q̄ꝫ frigiditas eſt abſcindens motus. ⁊ q̄ꝫ ꝑma eius actio eſt cōdenſare ex quo ꝓhibet penetratio in ꝓfundū: nō ſic facilr trāſmutat ſubām in qua agit ſicut caliditas: immo in fridis locis corpora oia diutius ꝯſeruant nedū qđ in ſubām trāſmutent: pp qđ ⁊ Gal. in lib. de nālibus virtutib⁹ calidū efficaciſſimū dixit eē vltra oēm aliā qualitatē. hūidū aūt ⁊ ſiccū per paſſionem diffinit. nā hūidū eſt inde terminatū ꝓprio termino bene terminabile exiſtens alieno. per ſe. n. non ſtat ſꝫ fluit ad alterū. ſ. ſiccū per qđ finit ⁊ determinat: ⁊ hanc eius paſſionem multe alie ſequunt. ſiccū vero eſt bene terminabile termino ꝓprio. male āt eſt terminabile alieno. ſiccū. n. ſe continet ⁊ non fluit. ideoq̄ figuraꝝ retētiuū eſt alienū aūt terminū non querit quez ⁊ non ꝯſequit niſi difficulter. q̄ nō pōt tangi vndiq̄ terminis alicuius corporis ꝓtēdat vſq̄ ad ipm̄. ¶ Eſt tn̄ ſciendū: q̄ lꝫ iſto mō hūidū ⁊ ſiccū per ſe paſſiua ſint ſūt tn̄ per accidens actiua q̄ ſunt actiua ſm̄ q̄ aliqđ paſſa ſunt. nam humidum continuat compoſitū non per ſe: ſꝫ paſſum mixtione ſicci ſiccū etiam terminat compoſitū non per ſe ſed paſſum commixtione humidi.

Sed dubitabit aliqs circa ħ q̄ calidū vr̄ pati a frigido ⁊ econuerſo ſiccū quoq̄ vr̄ exiccare: humidū humectare. ⁊ agere alterutrum

terutum in alterutrū:ſicut ꝛ ꝯria. quare videntˀ oēs quat
tuoꝛ eſſe actiue ꝛ paſſiue. Niſi ecōtra ꝙ quando Ariſt. dicit
cali. ꝛ fri. eſſe actiua. humidum ꝛ ſiccum paſſiua. intelli/
git hoc in ꝯparatione generationis indiuiduoꝝ mixto/
rum: ſicut dicit Auer. in cōmento quarto methau. ꝛ in
ꝯparatione actionis ꝛ paſſionis adinuicem. in illa nāqꝫ
mixtione ſicut dicit fuit inuentum ꝙ caloꝛ ꝛ frigus ſūt
que ꝯiungunt ꝛ applicant elementa rerum ad ſe inuicē
ꝛ admiſcēt. quouſqꝫ generetˀ res noua: ꝛ fuit inuentum
ꝙ humiditas ꝛ ſiccitas ſunt id quo diſponitˀ res ad reci
piendum actionem caloꝛis ꝛ frigoꝛis ꝛ mixtionis ꝛ ꝑꝑ
hoc illa fuerunt diffinita ꝑ actionē: iſta ꝑ paſſionē: cū tñ
oēs quattuoꝛ ſint actiue ꝛ paſſiue. ¶ Et dīt aliqui in hō
loco ꝙ humidū non humectat: ꝛ ſiccum non exiccat: ſꝫ
id qḋ humectat ꝛ exiccat eſt calidū ꝛ fri. nam fridum q̄
dem humectat ꝯſtringens ꝛ ingroſſans ſubtile: vt pꝫ in
ꝯuerſione aeris ad aquā: aut impediens euapoꝛationeꝫ
humidi: exiccat vero deprimens humidum in ꝓfundū:
aut ſolidans ipm̄. calidū vero humectat: ſicut eliquans
cōgelatū: exiccat vero ſicut reſoluens humidū. Sꝫ non
eſt veꝝ. humidū. n. ꝛ ſiccum humectant ꝛ exiccant ꝑ ſe.
calidū vero ꝛ fridum faciunt illud ꝑ accidēs tm̄. Et poſ
ſet de hoc aſſignari ratio: qm̄ oꝫ ꝙ cuilibet qualitati pri/
me attribuatur aliqua ꝑma operatio: ſicut ꝛ elemento
cuilibet debetˀ aliqua ꝑma qualitas: modo conſtat ꝙ ca/
lefacere attribuitˀ calido pꝛimo. ꝛ ſic de alijs quare ꝛc̄.
¶ Deinde cū declarauit de neutro ſil̄r ſm intentionem
ſecūdā ꝓceſſit ad declarādum de coꝛpoꝛe neutro ſp̄: aut
multum ſm eādē itentionē poſtponēs in fine de neutro
nūc ꝑter ſolitū oꝛdinē: ꝛ dicit (ꝛ ſp̄ qdē ꝛc̄). i. ꝛ ſp̄ neutrū
in ſcḋo ſignificato eſt illud qḋ in oībus etatibus manet
ſil̄e. i. in oībus etatibus: ꝛ qualibet parte cuiuſcūqꝫ ē neu
trum ꝑfecte. i. nec vnū. nec alterū extremoꝝ perfecte ꝑꝑ
eſſe vtrūqꝫ ſimul ꝛ ſemel īꝑfecte: ꝛ volebat ꝑ hoc ꝙ di
cit ꝙ manet ſil̄e in oībus etatibus: non ꝙ ſimilitudo ſit
tñ per ꝑticipationē vtriuſqꝫ extremoꝝ in qualibet illa/
rum: qm̄ in hoc nō differt ſp̄ neutrū ab vt multum neu
tro: ſꝫ ꝙ ſit ſimilitudo aptitudinis eius ad ſtādū ſanū ꝛ
egrotādū ſimul ꝛ ſemel ſm eas oēs inunqꝫ variatas: nā hō
neutrum ꝑ q̇dam mēbꝛa vel quaſdā nās ꝓpoꝛtionatˀ ſp̄
ſano: ꝛ per qdam alia ꝓpoꝛtionatur egro ſp̄. ex ſemꝑ igi
tur ſanis hꝫ aptitudinem viuendi ſanum ſp̄ in illis: ꝛ ex
ſp̄ egris hꝫ aptitudinem egrotandi in illis ſemper: ꝛ ita
eſt aptum ſp̄ eſſe neutrum perfecte: hoc eſt manere ſil̄e ꝑ
oēs etates: ꝛ ſm oēm partem cuiuſcunqꝫ etatis manere
autem ſic ſimile pꝛopꝛium eſt omnis coꝛpoꝛis talis ſp̄ in
reſpectu ad coꝛpus vt multum tale. ¶ Deinde dixit (vt
multum vero ꝛc̄). i. ſed vt multum neutrum eſt illud ꝙ
permutatˀ ab hac ſilitudine ſm aliquid: qꝛ hoc coꝛpus ē
pꝛopoꝛtionatum ſm quedam membꝛa vel quaſdam na
turas ſano vt multum: vñ eam dn̄am quā hꝫ vt multum
ſanum ad ſemper ſanum hꝫ hoc vt multum neutrāꝫ ad
ſp̄ neutrū ſm illa mēbꝛa: ꝛ eſt ꝓpoꝛtionatum ſm q̇dam
alia mēbꝛa: vel alias nās egro vt multum: vñ eam dn̄am
quā hꝫ egrum vt multum ad egrum ſp̄ hꝫ hoc vt multū
neutrum ad ſp̄ neutrum ſm illa membꝛa vel illas natu/
ras: ꝑꝑ qḋ non eſt manens ſil̄e in qualibet parte etatis:
nam nec eſt aptū ſtare ſp̄ ſanū ſm membꝛa ſana: nec ſp̄
egrotare ſꝫ mēbꝛa egra: ſꝫ in pleriſqꝫ ꝑtibus cuiuſqꝫ eta
tis eſt in his ꝛ illis aptū eſſe tale: ꝛ tale: ꝛ hec eſt ꝑmuta
tio eius ſm aliquid quā volebat. iam aūt ꝛ ſepe diximus
quō ſp̄ tale: ꝛ multū tale: opoꝛtet ꝙ intelligantˀ ab aptitu
dine: ꝛ non ab actu. ꝛ quō ꝛ quare non intelligatˀ vt mul
tū vt tale ideſt in pluribus etatibus tale: ſꝫ in qualꝫ eta/
te multum tale: qꝛ in pluribus partibus cuiuſcūqꝫ eta/
tis. hec igitˀ ꝛ in hoc capl̄o nō īmemoꝛem non latebunt:
¶ Deinde cū declarauit de neutro ſp̄. ꝛ vt multū ſm ſe
cundā intentionē declarat de neutro vt nunc: ꝛ dicit (ita
vero). i. ꝛ neutrū vt nunc in iſto ſcḋo ſignificato ē ita ꝛ ſi
militer ꝑticipans ꝯrijs diſpōnibus ſimul ſicut predicta
qñ. ſ. ſm preſens tp̄s ex naturis inherētibus ſibi ſm q̄s
attēditˀ ſanitas ꝛ egritudo: has hꝫ ſanas: illas ꝟo egras
aut ſm vnū mēbꝛū: aut ſꝫ duo membꝛa volebat auteꝫ ꝑ
nās inherentes ca. fri. hu. ꝛ ſic. ex q̇bus eſt ꝯplo ꝛ foꝛmā
q̇ntitatem ꝛ numeꝝ: ꝛ poſitionē in q̇bus eſt compoſitio.
eſt aūt ꝛ hoc neutrū vt nunc ſm q̇dam mēbꝛa: aut quaſ
dam nās pꝛopoꝛtionatas ſano vt nunc: ꝛ ſm q̇dam alia
membꝛa vel alias nās pꝛopoꝛtionatas egro vt nunc. ꝑꝑ
qḋ dcm̄ eſt neutrum vt nunc per diſpōnem neutram ꝑfe
cte q̇ nō eſt ſimpl̄r neutra ꝑfecte: ſꝫ hūi: tm̄ q̇ q̇cūqꝫ qm̄
tenuiter ꝛ mobiliter inheret ꝑ eām ſupꝛadictam de ſani
tate vt nunc: ꝛ egritudine vt nunc facit coꝛpus neutrūꝫ
vt nunc ꝛ non ſp̄ vel vt multum. ¶ Et attendendū hic
ꝙ cum dicatˀ hoc neutrū vt nunc participare ſimul ꝯrijs
diſpōnibus: qḋ vocat ꝯrias diſpōnes ſanitatem vt nunc
ꝛ egritudinem vt nunc. egritudo. n. vt nunc opponitˀ to
ti latitudini ſanitatis: eo ꝙ nulla eſt pars latitudinis q̄
non poſſit in eam conuerti: ſicut in oppoſitum: ſꝫ magis
opponatˀ optime ſanitati ſicut magis ab ea diſtanti. Sciē
dū quoqꝫ eſt hic ꝙ hoc neutrū vt nūc non eſt inconue/
niens eſſe ſimpl̄r alterius modi: ſic̄ de alijs. ō. inuimus.

Dubitabit aūt aliqs: qꝛ vr̄ eē quoddā coꝛpus
neutrum: qḋ non tetigit Gal. vt ſi
ponamus coꝛpus optime ſanū egrotare ſm q̇dam mem
bꝛa tm̄ reliqs manētibus ſanis ſicut ꝯtingere pōt tūc di
cet aliqs ꝙ hoc coꝛpus non eſt neutrū vt nūc ꝑmi ſigni
ficati: nec tertij: ſicut plane vr̄. nec etiam apparet neutrū
vt nūc ſecūdi ſignificati. nā non hꝫ aliqua membꝛa ſana
vt nunc: imo hꝫ ea ſana optime: ꝛ ita ſp̄ q̄ꝫtum eſt ex apti
tudine nāe: quare nullum erit coꝛpus: ꝛ tñ videbitˀ neu/
trum ſm ſcḋam itentionē. nā ꝯrijs diſpōnibus ſimul ꝑ
ticipat. ¶ Niſi eſſet ꝙ non oꝫ oē inuenibile coꝛpus eſſe
aliqḋ hoc dcm̄ de neceſſitate: ſed de neceſſitate ad aliqḋ
hoc dictoꝝ reducibile eſſe: quare dicemus ꝙ tale coꝛpꝰ
reducibile eſt ad neutrū vt nūc ſecūde intētōis cū quo
vr̄ hr̄e maioꝛem conuenientiam. non lateat aūt ꝙ non
oꝫ qñ coꝛpus ſanū ſit egrotans tranſeat per hoc mediūꝫ
neutrum vt nunc: ſicut tranſit per medium neutrum vt
nunc prime intentionis: ſicut per ſe perſpicuum eſt.

¶ Scḋm vero tertium ſignificatum neutrū
erit coꝛpus qḋ quidem modo ſanū: mō egꝛ
in parte ſit. quemadmodū inerat pueris qdē
exiſtētibus ſanos eſſe. adoleſcētibus vero ſa
ctis egros: aut ecōuerſo. In vno tp̄e ita neu/
trum vero quidem non cōtingit exiſtere. Se
cundum latitudinem vero cōtingit. Scimus
vero quoniam nunc dupliciter.

¶ Cum declarauit coꝛpus neutrū ſecūde intētōis dēcla
rat neutrū tertie intētionis: ꝛ dicit (ſm vero tertiū ꝛc̄.)
. i. Sed illud coꝛpus erit neutrum ſm intētōem tertiā
ꝙ in aliqua parte tp̄is eſt ſanū in alia vero egrum ꝛ hoc
intendebat cū dixit. ꝙ modo ſanum modo vero egrum
in parte ſit ꝛ vult dicere ꝙ in diuerſis tēpoꝛibus induit
nām extremoꝛum: ſcilicet ſanatiui ꝛ egrotatiui. deinde
volens hoc exēplificare ſubiūxit (quemadmodum ꝛc̄.)
poſſumus hic ſupplere diſtinctionem modoꝝ eius quos
obticuit ſicut māifeſtos: dicentes ꝙ ſimpl̄r tale eſt qḋ a
generatione habet ꝛ a natura vt in aliqua parte tempo/
ris ſue vite viuat ſanum. in alia autem vt egrotet. quem
admodum in aliquibus exiſtētibus in pueritia inerat a
natura ſanos ꝑmanere eis venientibus ad adoleſcentiā
inerat eis egrotos fieri: aut econuerſo. ꝛ dicitur hoc

tale ſimpliciter neutrum per habere diſpōnem hoc mō
ſimpliciter neutram neutrum.ſ.pſecte per participatio
nem vtriuſq̧ impſecte non ſimul:ſed in diuerſis horis:
non per habere hanc diſpōnem neutrā huic vel illi tm̄.
cui.ſ.ineſt. Adhuc āt p habere talē diſpōnem ꝑuatione
tpis determinati exiſtentem neutrā:⁊ non vt nunc tm̄.
¶ Et eſt ſciēdū ꝙ oē corpus lapſum a ſimplr ſano ꝯtin
git hoc tale neutrū eē:cū ipſa apta ſint ad egrotādū ma
gis in aliqua pte tpis:ꝗ̄ in alia:⁊ alia pte ſint magis ap
ta viuere ſm ꝓpriā ſanitatē qua l alia cōparat ad ꝑticu
laria tpa anni.nō āt ſm ꝙ ꝯparant ad etates:ſicut ex pre
miſſis pꝫ.iam aūt ⁊ oſtenſum eſt non eē incōueniens
vnū ⁊ idē corp⁹ diuerſis relatōibus diuerſa ſortiri noīa.
¶ Sꝫ vtrū poſſe ſit idem corpus a nā ſiue a gnōne aptū
eſſe ad vtrūq̧ extremoꝝ ſm diuerſas etates:ſic̄ Galie.
exēplificat in hoc neutro an nō:ſubſequenter ingrem⁹
erit igit hoc corpus ſanū vt nūc donec nō ſuccūbit egrꝭ
cauſis:qđ qn̄ ꝯſiderat ab aptitudīe quā hꝫ p nām ſimula
tā ad vtrūq̧ extremoꝝ in diuerſis tpibus dr̄ neutrum
ſimplr tertiꝫ ſignificati:qđ quidem ſm diuerſa tpa ꝓpor
tionatum eſt ſanatiuo ⁊ egrotatiuo corpori vt hn̄s apti
tudinem nālem q̄ aſſimilat aptitudini vtriuſq̧:ꝓpꝫa qꝛ
eius diſpoſitio nālis in diuerſis tpibus ſimulatur diſpō
ni vtriuſq̧ iam dicti. ¶ Semper āt tale in exēplo Gal.
non erit niſi per ꝯparationē ad illa duo tpa tm̄:ſiue ad
illas duas etates ad quas extendit aptitudo:quaſi di:a
mus ſp tale eſt qđ in totis dictis duab⁹ etatibus ſic hꝫ
vt ſit a nā:vt multū vero qđ aliqualr ꝑmutat qꝛ nō hꝫ a
nā vt in tota pueritia ſanū ſit:ſꝫ vt multū in illa. Silr
neq̧ qđ in tota adoleſcētia ſiat egrotans:ſꝫ vt multum
in illa. Si āt ad ꝑticularia tpa deniſ exempla ſicut inuini
mus:cū de egro ſp ⁊ multum loqueremur:tunc poterit
dici ſp tale ꝙ in oībus etatibus ſemper permanet tale:⁊
vt multum tale:qđ ſm aliquid permutatur.

Dubitabit autem aliquis.qꝛ vr̄ ꝙ nullū cor
pus poſſit eē neutrū ſimplr tertiꝫ
ſignificati:ſub exēplo. Gal.ſ.cui a nā ſiue a generatione
eī inſit ſanū eē in pueritia.in adoleſcētia vero egrotans
aut econuerſo.nā ſicut vr̄ habitus nālis comitat ſp. Si
.n.corpus a generatione ſiue a nā fuerit calidum plus
oportuno:tunc in oībus erit etatibus calidū plus opor
tuno. Silr ſi fuerit ſic cum plus oportuno:tūc cū oībus
etatibus ſilr erit.nam lꝫ ſit mutatio ꝯplonis in etatibus
qꝛ tn̄ ipſa eſt nālis erit ſeruans ꝓpriā ꝓportionē ad nā
le debitū etatis iuxta modū ſuū:qꝛ dependet ex ꝑncipio
gnātionis:ita.ſ.ſicut in ꝑma ſua etate ꝯplonem habebat
ſiccam per ꝯparationem ad optime ſanum in eadem eta
te. Silr in oībus etatibus.ſicut igit corpus qđ hꝫ aliquē
lapſum a nā eſt aptum egrotare ab ipſo ſuo lapſu ſub ali
quo modo ⁊ gradu in vna ſua etate.ſilr erit in alijs oīb⁹
etatibus:aut ſi in vna etate non hꝫ illā aptitudinē:non
habebit ēt in alijs non.n.habere illā in ꝑma ſui etate in
nuit eucraſiam eius a natiuitate ꝑncipiatam fuiſſe. hoc
aūt hr̄e eſt optime ſani corporis.ꝑp hoc ergo difficile no
bis vr̄ ſtabilire corpus neutrū tertiꝫ ſignificati ſub exem
plo ꝑdicto:ſꝫ experientia huic rōni repugnās vr̄ qꝛ mul
ta talia corpora ſub illo exemplo videmus.ſ.que fuerūt
in pueritia fuiſſe ſanatiua. egrotatiua vero cum ad ado
leſcentiam puenerūt. Galie.ēt.j.dicit.capitulo de ſignis
ꝯplonis frigide ⁊ ſicce cerebri:dic̄ ꝙ ſenſus eis i pue
ritia quidem ſunt pſecti:ꝓcectis vero emarceſcunt citi
us.innuit.ergo maniſeſte corpa poſſe eſſe in pueritia ſa
natiua.in adoleſcentia vero aut vlterius egrotatiua.
¶ Euademus autem nondum hunc dicentes ꝙ corp⁹
a generatione ſiccum plus oportuno indubitanter tenē
dum eſt eſſe ſiccū plus oportuno in oībus etatibus ſuis
cum quelibet etas ſua per ordinem conferatur etati cor
poris optime ſani:ſed hoc tale corpus non comparabit
ſibiipſi in etatibus ſuis ad moduꝫ illius nam habēs cor
pus optime ſanum dr̄ eſſe maxime ſanum ⁊ vicinius eq̄
litati certe in etate ſua que eſt vltimum adoleſcētie ⁊ ꝑn
cipium iuuentutis per comparationē ad ſeipſuꝫ in alijs
etatibus ſuis ſed corpus natum complexionis ſicce:re
ſpectu illius dicet eſſe temperatiuo ⁊ propiquius equa
litati certe in etate pueritia per comparationem ad ſeip
ſum in alijs etatibus ſuis:ita ꝙ fortaſſis corpus huius
pueri habebit fere opera illius iuuenis:qđ nos ſepe vide
mus multos.ſ.viros ſapientes ⁊ ingēioſos vltra debitū
etatis:⁊ ad opera fere cuncta pſectos:de qbus ſm ꝓuer
bium dicimus eos longis tpibus non victuros:qꝛ ꝑter
ordinē ſenilis ꝯplo puerilē:preuenit:aut iuuenilis pue
rilem.alijs aūt iuxta ideꝫ ꝓuerbiū.aīmus eſto malus vt
viuas. ¶ Erit ergo corpus hn̄s ꝯplonem ſiccam ſibi cō
genitam a nā anteq̄ humiditates ſue ſupflue ericeant
ꝓceſſu tpis.dū.ſ.exiſtit in pueritia ſani⁹ p ꝯpatōneꝫ ad
ſeipſum in alijs etatibus:imo fere in illa etate aſſimilabi
tur corpori ſanatiuo:ſed erit deūn ſiccius oportuno:cum
totum ꝯfertur toti aut etas huius etati eidē illius ⁊ hu
ius ēt pueritia cū pueritie illius ꝯfert ſm aliud egrota
bilior eſt:lꝫ ſit ſanatiua p ꝯparationē ad ſibi ꝓpriam iu
uentutem:non qdē ob aliud niſi qꝛ pueritia multe hūi
ditatis eſſe.oꝫ vt nutrimētū ⁊ augmentū ꝓcedant ſicut
decet. ¶ Poterit ḡ eē ꝙ oē corp⁹ nālr lapſuꝫ a p̄optie ſa
no in qualitatē quecunq̧ ⁊ quocunq̧ gradu lapſum ſit
ſiue in gradu multi ſani ſiue neutrius in ꝑmo ſignifica
to:ſiue egrotatiui cum ſibiipſi ꝯparat in ſuis etatibus in
ueniet:ꝙ in aliqua etate ſit ſanius ꝗ̄ in alia.vt i vna ſilr
ſanatiuo.in alia egrotatiuo:lꝫ in oīb⁹ illis ꝯparatū ad ſi
miles etates corporis optime ſani ſilr ⁊ equaliter ſe hꝫ.il
lo ergo reſpectu oīa predicta corpora poſſunt dici ſimpli
citer neutra tertiꝫ ſignificati etiam ſub exemplo Gal.
¶ Demū volēs declarare de neutro vt nūc i eodē ſigni
ficato dixit(in vno vero ⁊c̄)i.ſed in hoc tertio ſignifica
to non ꝯtingit eſſe neutrū:vt nūc:vel in vno tpe pſenti
ſumendo nūc ſiue vnū tpe pn̄s ſm veritatem:nam cum
neutrum in hac tertia intētiōe dicat illud qđ participat
qn̄q̧ vno qn̄q̧ altero extremoꝝ:ſi ponetet nūc pro pun
cto indiuiſibili tpis.ſ.pro inſtanti non poteſt illud corp⁹
tale eſſe nec etiam ſi ponat pro parte tpis diuiſibili in ꝑ
tes valde breuiter tranſeūtes:ſed eo poſito ꝑ tpe haben
te latitudinem bene poterit tale corpus eſſe:⁊ hoc inten
debat cum dixit(ſm latitudinem vero contingit ⁊c̄.)
¶ Deinde dixit.(Scimus vero ⁊c̄)i.ſed illud ſic poni
non erit impoſſe:qm̄ non bene ſcimus nunc dupr accipi
.ſ.pro inſtanti illius latitudinis ⁊ ꝓ tpe pſenti ꝯ latitu
dinem paruam ⁊ magnam iuxta hoīum poſitionem.
¶ Sciendum eſt etiam in hoc loco ꝙ lꝫ neutrū non eſt
tale p diſpoſitionem neutram que in hoc ſignificato ſit
ſimplr talis:ſꝫ per eā que ē talis huic vel illi tm̄ cui ineſt:
ꝑp qđ proportionatum eſt vtriq̧ ꝯrioꝝ.ſ.ſano vt nūc:⁊
egro vt nunc in diuerſis tpibus:qꝛ ſub vtroq̧ non eſt ꝑ
durans ſicut ex ſupradictis maniſeſtuꝫ eſt. Dr̄ ideo neu
trum vt nunc iſtius tertie intentiōis illis duobus diuer
ſis temporibus aſſumptis pro vno nec hoc neutrum vt
nūc eſt medium tranſitus vnius extremoꝝ in aliud ſi
cut eſt neutrum vt nunc primi ſignificati:nam hoc cor
pus eſt ſanum vt nunc.⁊ vt nunc egrum in collectione
duoꝝ temporꝝ diuerſoꝝ.que cuꝫ ſumunt vt vnum tpe
indiuiſum:⁊ comparatur corpus ad illud tpe dr̄ vt nūc
tertiꝫ ſignificati:lꝫ ſimplr ſit alterius modi propter qđ
minus proprie ꝗ̄ reliqua neutra dictum eſt medium ex
tremorum.iam autem per ſe patet eſſe ſuperius dictum
corpus lapſum a ſimpliciter ſano poſſe fieri tale neutrū
vt nunc:nec eſt opus prolongare ſermonem.

¶ Sanū ergo ⁊ egrū ⁊ neutrū corp⁹ quotiens dr̄ ⁊ quale vnūqđq; ſufficiēter determinatū eſt. de ſignis vero deinceps dđm eſt.

Cō.20 ¶ Cum declarauit de corporibus ſm̄ nūm ꝓpoſiti methodi epylogat que dicta ſunt trāſiēs ad dicēda: ⁊ dicit (Sanū g ⁊c̄.) .i. iā ergo diximus ſufficiēter q̄tū ad hūc ſillogū hui⁹ doctrine ptinebat quotiēs dr̄ corpus ſanū egrū ⁊ neutrum. ⁊ declarauim⁹ ſufficiēter quale ſit vnūqđq; illoꝝ in ſuis modis .i. qualiter ſit diſpoſitū exiſtēs illud qđ eſt notificatio vniuſcuiuſq;. ¶ Deīde dixit (de ſignis ⁊c̄.) .i. ſ; deinceps dđm eſt de ſignis ordine .ſ. corporibus reſpōdente. ¶ Eſt aūt ſciēdum in hoc loco q̄ corpus humanū ſic diuiſum ⁊ ſubdiuiſum eſt medicīe ſubm ſicut iam ſupra inuenim⁹: nullius aūt artis eſt ſicut in libris analeticoꝝ dr̄. ſup inuētionē ſuoꝝ ſuboꝝ demōſtrationē afferre. ſ; diffinitiōes ſubiectoꝝ ⁊ ſuaꝝ paſſionū q̄ de ſubis ꝓbātur cointelligēde ſunt in pncipiis oīū artiū q̄ſi poſite ꝯceſſe: ſicut dic̄ Ari. ⁊ pnceps. Qđ aūt oꝫ conari artifex eſt ingrere de ipſis paſſiōib⁹ ſubs ⁊ demōſtrare inuētionē earū in illo: ⁊ cām inuentiōis ſuboꝝ. pncipium aūt oīs demōſtratiōis ſunt diffinitiōes: ⁊ max⁹ diffōnes paſſionum. diffōnes aūt ſuborū qn̄ non ſunt date de eis abſolute: ſed ſm̄ q̄ ſunt cā ⁊ ſubm paſſiōis multum ꝯferūt ad cognoſcendū cauſas accidētium in ſubiectis: ſicut dixit Ari. in pncipio ſui libri de ala. ⁊ nō ſolū vtiles ſunt ad illud diffōnes paſſionū: ſi .n. hō vult cognoſcere q̄ cerebꝝ ſit ſanū vtile ē ſibi ad h̄ cogſcere: ⁊ qd ſit cerebꝝ: ⁊ qd ſanitas: non ſunt aūt diffōnes corpoꝝ q̄ premiſſe ſunt abſolute diffōnes ſubī medicīe: ſ; ſubi cū ſuis paſſiōib⁹ ꝯcepti: pp̄ qđ l eas eſt ſupp⁹ pncipalr diffō paſſionū ⁊c̄. ¶ Finis p¹ libri.

¶ Microtegni Gal. liber ſecundus incipit.

Sunt aut ⁊ horum ſana quidē q̄cūq; preſentis ſanitatis ſunt demōſtratiua ⁊ future ꝓnoſtica: ⁊ pri⁹ facte rememoratiua egra vo ⁊ pſentis egritudis demōſtratiua: ⁊ future ꝓnoſtica: ⁊ prius facte rememoratiua. Scđm vero hoc ⁊ neutra ſunt ⁊ que neutrarū diſpoſitionum demoſtratiua ꝓnoſtica: ⁊ rememoratiua: ⁊ ſm̄ aliqđ ſanam: ſm̄ aliqđ egram declarātia diſpoſitionē. Et hec vo ſ; tempora ſilr ſanis ⁊ egris. Appellant aūt a veteribus medicis aliqn̄: oīa hec ſigna ꝓnoſtica: ⁊ ſi pſentiū ac pteritoꝝ declarantia. Et vtilitas magna demōſtratiuoꝝ ⁊ pronoſticorum: minor vero rememoratiuorum.

Cō.1. ¶ Cū expleuit expōnē diffōnis medicine ad partes eī⁹ que ſunt corpa cōſignificatas per differētias eius ſanorum egroꝝ ⁊ neutroꝝ. Exponit eā ad ptes que ſunt ſigna p eas drīas cōſignificatas. Rn̄det aūt inchoās cōtinuationi pmiſſe in fine pcedētis cap. ⁊ dicit. (Sūt āt ⁊c̄.) .i. ſed coꝝ ſignoꝝ de qbus deinceps dđm eſt cū q̄dā ſunt ſana: ⁊ quedā egra. ⁊ quedā neutra: ſicut ſupra oſtenſum eſt: nec dicātur talia niſi q̄ taliū diſpōnū corporis ſunt declaratiua. Sciēdū eſt: q̄ q̄libet iſtoꝝ ꝯtingit diſtinguere tripl̄r apud diſpōnē oīs modi corporis quā declarāt nā q̄ declarāt ſanitatē ſiue eā q̄ ſimpl̄r: ſiue eā q̄ vt nūc: ⁊ dn̄r his tribus modis ſm̄ q̄ in trib⁹ tpib⁹ eam declarāt aut declāt eā pſentē: ⁊ dn̄r demōſtratiua: aut futurā: ⁊ dn̄r ꝓnoſtica: aut pteritā ⁊ dn̄r rememoratiua ⁊ ſilr que declarant egritudinem: ſiue eam que ſimpliciter: ſiue eā que vt nūc pariter dn̄t his tribus modis ſm̄ q̄ in trib⁹ tēporib⁹ eā declarāt: ⁊ pariter dn̄r tribus modis que neutrā diſpōnē declarāt: tā eā que ſimpl̄r q̄ eā que vt nūc ſm̄ q̄libet triū ſignificatoꝝ neutri⁹ in q̄tū cōtingit neutralitatē cuiuſlibet triū ſignificatoꝝ declarare pſentē vel futurā vel pteritā: vt ſm̄ p^m ſignificatū dn̄r neutra q̄ neutrā declarāt diſpōnem: aut pſentē: aut pteritā: aut futurā: ſ; vero ſcđm ſignificatū q̄ declarāt ſm̄ aliqđ ſanā ⁊ ſm̄ aliqđ egrā: ⁊ hāc pſentē preteritam vel futuram: ſm̄ vero tertiū ſignificatū q̄ declarāt ſanitatē ⁊ egritudinē in diuerſis tēporibus exñtes: ⁊ has q̄dē aut pſentes aut pteritas: aut futuras. ¶ Deinde cū dedit diffōnem ſignoꝝ oñdit nō diuerſificari nominationem eoꝝ apud veteres: ⁊ dicit (appellant aūt ⁊c̄.) .i. ſed hec oīa ſigna ſunt vocata a veteribus medicis aliqn̄ ꝓnoſtica: ⁊ ſi declarāt diſpoſitionē preſentē q̄ ꝓprie dicitur demōſtratiua vel pterita que ꝓprie dn̄r rememoratiua: ⁊ hoc ꝯſonat ei qđ in cōmēto ꝓnoſticoꝝ dixit: ait .n. q̄ nō tm̄ ſignificationes qbus ſignificat qđ futuꝝ ē ſunt pars artis qua fit ꝓnoſticatio: ſed ⁊ ille qbus puenitur ad cognitiōem eius qđ preterijt ⁊ qbus cōprehēditur qđ ē preſens: hoc aūt ideo fortaſſis q̄ ſignū pronoſticū pōt interpretari quaſi predoctiuū rei anteq̄ ſit ⁊ hoc mō eſt ꝓprie futuroꝝ: ⁊ pōt interpretari pronoſticū .i. p alio cognitū ⁊ tūc eſt cōiter pſentiū preteritorū ⁊ futuroꝝ: cū .n. q̄libet ſignū ſit alicui⁹ rei edoctiuū oīs aūt doctrina ſit ex pcognitis. opꝫ oē ſignuꝫ pcognitū eſſe rei quā edocet ſiue res illa ſit pñs pterita vel futura: ⁊ inde pnoſticum vel pronoſticum dicitur.

Sed dicet aliquis oē ſignū demōſtratiuū eē ⁊ pſentis rei declaratiuū tm̄: q̄ ſignū ſignat ſup rē cui⁹ eſt ſignū: ſicut effect⁹ ſup ſuā cām: cā aūt ⁊ effect⁹ inq̄tū hmōi ſunt ſil tpe ⁊ nā. igit̄ ſi ſignū eſt in tpe pſenti ſigt neceſſario rem preſentē: ſed oē ſignū eſt in tpe pſenti: aliter .n. nihil ſignificaret. ¶ Niſi eēt q̄ ⁊ veꝝ eſt: ꝓculdubio oē ſignū pncipalr ſignificare ſup re pſ nte: ſecundario aūt aliqn̄ ſup re pterita: aliqn̄ ſuper futura p cōiecturationē aſſūptā a medico ſm̄ ꝓprietatē ſigni: ⁊ hoc ēt pꝫ ſi ponātur exēpla ſignoꝝ demōſtratiuoꝝ ꝓnoſticoꝝ ⁊ rememoratiuoꝝ. Dico g̃ q̄ ſignū ſanitatis demōſtratiuum eſt pfectio opationū: quaꝝ ſanitas eſt cā: pfectio aūt operationū quedā ex ſeipſa ſenſui ſubijcitur: quedā p egeſta cognoſcit̄: ⁊ ō hoc qdē nō eſt dubiū q̄ ſignat ſup re pñte. Signū aūt ꝓnoſticum ſanitatis eſt ſignū digōnis i ſe. vt hypoſtaſis al. vel ru. in vrina. hec aūt pncipalr ſignificat pſentem victoriā alicuius virtutis .ſ. digeſtiue ſup cā ſe. ⁊ ex hoc cōiecturabilis eſt futura ſanitas. nā ſi digeſtiua vincit ſuū obꝫ ꝓbabile eſt q̄ expulſiua vincat ſup ſuo. cū ſ; plurimū cruditas extrahēde ſeu excernēde rei moreſ opus eius cā āt p has ⁊tutes ſupata ꝯiecturalis eſt reditus corpis ad nām ſuā amoto ipedimēto. ſignū āt ſanitatis rememoratiuū eſt ſpectatio habitus ⁊ nāe corpis pilofitatis .ſ. ⁊ nuditatis pinguedis ⁊ macredis: latitudīs venaꝝ ⁊ ſtricture eaꝝ ⁊ ſiliū: que l; pncipalr ſignificēt ſup diſpōnē corpis q̄ pſens eſt: faciūt tñ de facili ꝯiecturari qualis fuerit eius ſanitas in pterito qđ ēt medico cofert ad curā: cuꝫ terminū ſibi pfigat ad quē reduci ꝯueniat egrotātem. Et ſilr hoc eſt i eꝝ de ſignis egris ⁊ neutris ſi recte eoꝝ ſignificata reſpiciant. ¶ Deinde cū diſtinxit ſigna tā ſana q̄ egra q̄ neutra i tria gña cōparat iter ea penes vtilitatē eoꝝ in arte medicīe. ⁊ dic̄ (⁊ vtilitas ⁊c̄.) .i. demōſtratoꝝ ⁊ ꝓnoſticoꝝ ſignoꝝ vtilitas magna. rememoratoꝝ vo eſt minor: cā q̄ illoꝝ duoꝝ. Et cauſa hui⁹ eſt. q̄ ſigna dēmōſtratiua vtilia ſunt ſano vel īfirmo tm̄ ſic dn̄t inq̄tū rectificant medici precipientē quid facere debet ſanus vel eger ſibi

cõmiſſus qḋ vtiliſſimũ imo neceſſariũ eſt ad finẽ itẽtũ
ſed ſicut vr̄ hoc ẽt extollit medicũ. nam ſi cõſert ſano vl̄
egro ſic obediſſe medico p̄ceptori: tũc honor eſt medico
ſic p̄cepiſſe: ſed qm̄ hic honor in poſterũ ſequit̄ nõ ↄnu-
merat̄ ad p̄ſens opus vtilitas: niſi p rectificationẽ p̄ci
piẽdi mõ quo poſt glĩa cõſequit̄ ꝓnoſticoꝝ. eſt ẽt vtili-
tatẽ magnam efficere tã medico q̃ʒ ſano vel egro ſibi cõ
miſſo medico qdẽ excellẽtiã oñdẽdo cũ futura p̄diceret
infirmo qdẽ vel ſano medicũ p̄monẽdo qualiter illi per
regimẽ diſponat̄ vt p̄uiſa qdẽ bona ↄſequãt̄: ⁊ p̄reuiſa
qdẽ mala nõ icidãt qḋ ꝓmũ eſt illi in neceſſitate ad fi
nẽ intẽtũ. ℭ Sʒ rememoratiuoꝝ eſt minor vtilitas: q̄ʒ
ſicut ipſi dñt ſoli cõſerũt medico declarando eũ i ſua ar
te excellentẽ cũ rememorat̄ corã egris vel ſanis aliqua
eoꝝ q̃ p̄terierãt in corpibus ſuis p̄ter qḋ aliqs annũcia
uerit ei illa: ſʒ hoc egro ſibi cõmiſſo nõ cõſert niſi fortaſ
ſe dicat q̄ p̄paret eos ad ↄfidẽdũ de medico: ↄfidẽtia ãt
eoꝝ diſponit eos ad recipiẽdũ qḋ q̃runt de ſanitate pp̄
qḋ dixit Gal. in cõmẽto ꝓnoſticoꝝ. q̄ de quo cõfidũt i
firmi ⁊ in cuius manibus ſe cõmittũt ille pluries ſanat
eoꝝ egritudines: q̄ʒ fortaſſis corp⁹ plus obedit creduli
tati aīe q̃ʒ ↄtra agẽtibus in ipſiʒ ſicut dic̄ p̄nceps i ſuo
lib. de aīa: p̄ter h̄ ẽt cũ medicus rememorat̄ p̄terite ſani
tatis p aliqua ſigna ſcit p̄ſigũre ſibi terminũ ad quẽ re
ducere ↄtingit egrotãtẽ vt nec vltra trãſgrediat̄: nec in
fra ſubſiſtat: ⁊ vtrũq̄ʒ eoꝝ vtiliſſimũ vr̄ egro: ſʒ qm̄ hec
vtraq̄ʒ vtilitas nec in ꝓptu eſt pp̄ paucitatẽ vſus eoꝝ
apud medicũ: nec certitudinẽ hʒ vt illoꝝ duoꝝ nume-
rat̄ illis minor. ℭ Diffiniũt aũt in hoc loco ſignũ quod
ſe offert ſenſui aliqd derelinquẽs in intellectu. ideo. ſ.
q̄ʒ ſignũ ſumit̄ ex poſteriorib⁹ nã p̄orib⁹ ãt nobis ⁊ ex ta
lib⁹ ẽ nob via i oẽ qḋ diſcim⁹: ſũt ãt nobis priora q̃ ſenſui
ſubijciunt̄ p̄ncipiũ. n. noſtre cognitionis ex ſenſibus ẽ
quare ſenſibilia ſunt ſigna eoꝝ que latet ſenſum ſignifi-
cant aũt illa intellectui ſe ſcire aliqd cõtendẽti de his:
non ſignificarẽt aũt niſi intellectus p̄ſciret talia habe
re p̄odire ab his que ingrũt. ſicut effectus a cauſis ſuis
ſepe aũt ⁊ cauſas aſſumimus ad ſignificandum ſup ſu-
is effectibus. ſi qñ cõtingat eas notiores nobis eẽ q̃ʒ ef-
fectus: qḋ ꝓprie non dr̄ ſignificatio: ſed demõſtratio.

ℭ Exiſtẽtibus igit̄ corpib⁹ ſanis: his quidẽ
ſimplr̄: his v̉o nũc q̃ ⁊ ſana dñr ſimplr̄ ſa-
noꝝ corpoꝝ duplicẽ dicim⁹ eẽ dr̄iam: hec q
dẽ ſemp eoꝝ eẽ talia: hec vero vt multũ. Se
p talia quidẽ quecũq̄ʒ optimã cõpoſitionem
habẽt ſemp: vt multuʒ vero quecũq̄ʒ ab hac
nõ multũ deficiũt. Cognitiões v̉o eoꝝ ⁊ ab
inherentib⁹ ſm̄ ſubẽ eoꝝ rõnẽ opʒ fieri ⁊ ab
his q̃ ex neceſſitate hec ↄſequunt̄ effectibus
⁊ caſibus que ⁊ accidẽtia vocamus ꝓprie.

Cõ. 2. ℭ Cũ p̄miſit diuiſionẽ ſignoꝝ in ſana egra ⁊ neutra:
quoꝝ qḋlibet ẽt triplr̄ ſubdiſtinxit: qm̄ ſigna referunt̄
ad corpa: incipit ab h̄ loco ponere ſigna cuiuſcũq̄ʒ cor-
poꝝ p̄diſtinctoꝝ: ⁊ q̄ʒ icipe ab eo qḋ eſt meli⁹ ẽ laudabi
li⁹: icipit a ſignis corpoꝝ ſanoꝝ: pondẽs a quot ⁊ a qb⁹
ſumere oʒ eoꝝ ſig⁹: an tñ rememorat̄ diſtinctiões corpo
rũ ſanoꝝ ſupius dat̄e: vt p ordinẽ exequat̄ eoꝝ ſigna ⁊
dic̄. (Exiſtẽtib⁹ ⁊c̄.) i. igit̄ cũ oporteat icipe a ſignis cor
poꝝ ſanoꝝ: recordari oʒ q̄ diximus corpa alia ſimplr̄ ta-
lia. alia v̉o vt nũc ⁊ ſimplr̄ ſanoꝝ: alia eẽ ſemp talia vt q̃
cunq̄ʒ hñt ↄpõnẽ optimã. alia vt multũ talia: vt q̃ habẽt
cõplexionẽ nõ multũ ab illa deficiẽtẽ. ℭ Deide p̄miſſa
rememoratiõe diuiſiõis corpoꝝ ſanoꝝ oñdit a qbus ſu
mẽda ſunt eoꝝ ſigna ⁊ dic̄ (cognitiões v̉o ⁊c̄.) i. ſʒ hec
corpa ſana opʒ in genere cognoſcere a duobus. ſ. ab his
que ingrediunt̄ diffõnẽ ſubſtãtie eoꝝ ſm̄ q̄ ſunt ſana:
⁊ hoc volebat p ſubalter inherẽtia. ⁊ ab his q̃ ↄſequũt̄
hec ex neceſſitate. i. illa diffiniẽtia: hec ãt ſũt duo. ſ. opa
tiones illoꝝ corpoꝝ: ⁊ h̄ volebat p effectus. ſunt quoq̄ʒ
⁊ caſus ab illis diffiniẽtib⁹ coaccidẽdo cadẽtis q̃ ꝓprie
vocam⁹ eoꝝ accñtia ⁊ vr̄ q̄ relatiuũ que non ſolũ refe
rat caſus: ſʒ caſus ⁊ effectus. Si. n. Gal'. referri vellet ca
ſus tñ dixiſſet quos pp̄ qḋ ambo vocauit accñtia eoꝝ.
ℭ Eſt aũt ⁊ hoc attẽtione dignũ q̄ non ſolũ totũ gen⁹
ſanoꝝ ab his trib⁹ ſumunt̄ ſignis: ſʒ ⁊ egroꝝ ⁊ neutro
rũ ſm̄ qḋlibet ſignificatũ vtrorũq̄ʒ: ſicut plane patebit
in eoꝝ ſignis: pp̄ qḋ credẽdũ eſt hic in hoc loco poſitũ
eſſe vt canonẽ ſumẽdoꝝ ſignoꝝ ſʒ oĩa corpora. ℭ Sʒ
oñdamus hic quot ſunt intrãtia in diffõnibus corpoꝝ
ſanoꝝ. ⁊ vtrũ opatiões ſint accñtia diffinientibus: q̄ʒ ſic-
erũt accñtia diffinito: ⁊ quot modis dicat̄ accñs i medi-
cina: ⁊ qd iterſit iter accñs ⁊ ſignũ. ℭ Dico ergo: q̄ ſicẽ
ex ſuperioribus pʒ eucraſia: ⁊ coequalitas ſunt igrediẽ
tia diffõnẽ oĩs corporis ſani optima. ſ. in diffõne ſimplr̄
ſani: lapſa ab illa in diffõne vt nunc ſani. Jã. n. diximus
q̄ eucraton ⁊ coequale vel aliqḋ cõe i quo iſta cõueniũ-
unt: ſicut bene cõpoſitũ vel bñ tẽperatũ ſunt gen⁹ cor-
pis ſani. differẽtie aũt que adijciunt̄ ſunt ſic dr̄ q̄ eſt tẽ
peratũ optime vel non optime tẽperamẽto ca. fri. hu. ⁊
ſic. in ſimplicibus: ⁊ p̄ mis pticulis: tẽperamento forme
q̄ntitatis numeri: ⁊ ſitus. ⁊ poſitionis: he. n. differentie
appropriaut genus p̄dictũ: pp̄ qḋ genus predictum ſic
appropriatũ eſt ſubã vtriuſq̄ʒ corporis ſani.

Sʒ dubitabit aliqs: q̄ʒ vr̄ q̄ opatiões ſint ingrediẽtes i diffõnẽ corpis ſani. ſanitas. n. p ip̄m eũdẽ diffinit̄ in lib. de morbo ⁊ ac
cidẽti: q̄ eſt cõpoſitio ſm̄ nãm p̄ficiens: actiones ḡ ſilr̄
debebãt cadere in diffõne corpis ſani: vt dicat̄ q̄ ẽ tem
peratũ in his ⁊ i illis tẽpamẽto p̄ficiẽte actiões. ℭ Ad
huc aũt tẽperamẽtũ relatiue dicet̄ ad aliqd: ⁊ nõ ẽ niſi i
relatiõe ad opus: igit̄ op⁹ dʒ cadere in diffõne tẽperati
ſicut vnũ relatiuoꝝ i diffõne alteri⁹. ℭ Niſi eẽt q̄ op⁹
nullo mõ ẽ dẽ eẽ ſanitatis vel ſani. nõ. n. eſt de cõditio-
ne ſani: q̄ ſemp ⁊ ↄtinuo qñ eſt ſanũ ſit operãs: ſʒ aptũ
opari. ſtom. n. ↄtingit eẽ ſanũ qñ nõ digerit. ⁊ inteſtina qñ
nõ expellũt: ⁊ oculũ qñ nõ videt: eſt. n. ſanitas habit⁹ q̃
mẽbrũ agere põt: op⁹ ḡ nõ eſt de eẽntia ſani corporis i
quãtũ ſanũ: nec de eẽntia ſanitatis: vñ ⁊ Ariſt. cũ diffi-
nit ſanitatẽ nõ dixit niſi q̄ eſt tẽpamẽtũ ca. fri. hum. ⁊
ſic. ℭ Qḋ ſi dicat̄ q̄ ſanitas ẽ ↄpõ ſm̄ nãʒ faciẽs: actio
nes itelligere oʒ. i. apta nata facere qñ neceſſe fuerit ni-
ſi aliud ipediat. ℭ Ad h̄. tẽpamẽtũ nõ eſt illud qḋ diffinit̄
ſʒ corp⁹ ſanũ: h̄ aũt nullo mõ dr̄ relatiue: tẽperamentũ
aũt aſſumptũ in eius diffõne: ſʒ dicat̄ relatiue ad illud
cuius ẽ tẽperamentũ. ſ. ad op⁹: nõ tñ op⁹ de neceſſitate dʒ
cadere i diffõne i qua tẽpamẽtũ cadit: qḋ ⁊ ſi ponat̄ nõ
pp̄ hoc erit de eſſe ſani corporis: adijcit̄ tñ illud aliqñ in
diffõne eoꝝ: ſicut accĩt alis dr̄ia ad magis applicãduʒ
ſepe. n. cõtingit q̄ aliqd notificat̄ p effectus ſuos cũ p
prie eius differẽtie ignorant̄ ſicut dr̄ q̄ albedo ẽ color
diſgregatiuus viſus diſgregare. n. nõ eſt de eẽntia albe
dinis ſicut effectus nõ eſt de eẽntia cauſe. ℭ Eſt ḡ opa
tio accñs ſano inq̃ʒtũ ſano: nõ tñ accidit ei inq̃ʒtũ viuo
imo eſt de eẽ eius inq̃ʒtũ hui⁹ viuere. n. eſt opari ⁊ vita
opatio. ⁊ viuũ operãs ſicut in lib. ethicoꝝ dicit ph̄s: nõ
eſt aũt idẽ ſanuʒ ⁊ viuũ corp⁹: cõmunius. n. eſt viuum.
ℭ Dicamus aũt quot modis dicat̄ accñs: ⁊ quomodo
ſe habeant ad ſignũ in medicina. Dico ergo q̄ accidens
apud logicum dicitur illud quod cũ ſit in aliquo nõ eſt
ſicut quedã pars ⁊ impoſſibile eſt eſſe ſine eo in quo ẽ:
q̄ʒ hoc eſt accidẽs oppoſitum ſubſtantie. Dicitur etiaʒ

accñs apud ipm vnū de qnq3 vl'ibus: qd idē ē dicere q accñtale ⁊ eſt oppoſitū ſubſtātiali ⁊ nō ſubīe. eſt. n. pdicabile de multis differētibus ſpē i eo q qle: vt albū. ſ. nō vt albedo. accñs. n. oppoſitū ſubē nō pdicaſ de ſubs ſed oppoſitū ſubāli: ⁊ hoc ē denolatiuū eius: pp qd ſepe cōtingit ſubam ipa3 eē tale accñs: ſicut accidit medicatu3 eē hoie3: ⁊ dicimus medicatus ē hō: ⁊ nūc. n. hō pdicaſ vt tale accñs: ſic aliqñ qd i ſe eſt accñs: vt color pdicatur vt ſubale de albedine. accñs ḡ ex intellu accñtis qd ē i hyſagogis nō ē accñs: qd ē i cathegorijs: ſic dic̄ pnceps pͦ lib. ſue logice. ℭ Dr̄ ēt alr̄ accñs apud ipm qd eſt oppoſitū ad p ſe: vt qcqd nō eſt in diffōne rei: aut nō ē tale qd illud cui ineſt inſit in eius diffōne: ſicut eſt muſicū ⁊ albū aiali: ⁊ hoc mō ,ppe paſſiões non ſunt accñtia: nec rectitudo ē accñs linee: ſed p ſe: nec ſanitas ē accñs aīi: ſed p ſe. dr̄ ēt accñs oppoſitū ad ſm q ipm qd idē eſt q p ſe vt ſi aliquo ambulāte corruſcauit: nō. n. pp illud qd ambulat corruſcauit: ſed accidit ei: ⁊ iſtud eſt qd ,ppe dr̄ caſus vel fortuna: que dñr cauſe p accñs: ſed ſi aliqd interfectū interijt pp interfectionē interijt. Cū ḡ aliqd eſt innatum alicuius cā: ⁊ accidit q ſit cā alterius cuius p ſe nō erat cā: aut q accidit ei aliqd ad qd p ſe nō erat ordinatū illud dr̄ euenīſſe p accñs caſuale. ℭ In medicina aūt alr̄ accñs appellamus. Dicemus pmo cōiter accidēs qcqd de neceſſitate comitaſ ſanitatē ⁊ egritudinē: qd in effus ⁊ caſus hic ḡnaliter diuiſit. ,ppe aūt hic dicimꝰ accidēs: qcqd pter nām accidit corpi. hoc aūt diſtinguiſ i cām ⁊ morbū ⁊ comites morbi. magis aūt ,ppie dicimus accñs qd ↄſeqtur morbū: ſicut vmbra ſeqſ corpus hoc aūt eſt aut opō leſa q dr̄ effus egritudis ſicut operatio pfecte ſanitatis: aut eſt extēs a corpe imutatū: vel q̄litas corpis imutata q dñr caſus cadētes ab egritudīe mediāte leſiōe opōnis: ſicut ſm nām ſe hūtia cadūt a ſanitate mediāte pfectiōe opōnū: ſic ḡ vr̄ q ſm nullū modū accñtis dcm̄ a medico pōt dici accñs ſanitas vel eius cā: q̄uis ſanitas ſit accñs ſm pmū modū dcm̄ a logico (nō aūt ſm vltimū). ℭ Signū vo quoddā eſt ſanū: qddā egrū: quoddā neutrū: cuiuſlibet quoꝝ ſicut in textu noiauit: quoddā ſumiſ a ſubalr̄ inherētibus: quodda3 ab effectibꝰ ⁊ caſibus q accñtis vocamus ,ppe. q. d. quoddā ē ſubāle aliud accñtale. ℭ Sed his pmiſſis planum eſt videre quō ſe hēat ſignū ad accñs in medicina: manifeſtū. n. eſt q nō oē ſignū eſt accñs: q: vno mō nō ſanu3 ſubale vel egrū ſubale: que qdē īgrediunſ in diffōnem rei: quoꝝ ſunt ſigna: l3 dicāt̄ accñtia pmo mō apō logicū: alio mō nō: cū medicus ,ppe vocet accñs morbum cām ⁊ comites morbi: ⁊ nō vocabit ,ppe accñs: neqꝫ ſanitatē: neqꝫ eius cām: neqꝫ comites ſanitatē: ſ3 vocabit eā ſm nām: q̄re nō oē ſignū erit accñs: q: non ſanū iam ſubale q̄3 accñtale: nec oē accñs erit ſignū: q: nō morbꝰ ⁊ cā eius: quare ſicut vr̄ ſe hñt vt excedentia ⁊ exceſſa. ℭ Poſt hoc dōm: q ſicut recte dicit Haliab. ſigna ſumpta ab his q ingrediunſ diffōnē corpoꝝ ſanoꝝ ⁊ egroꝝ ⁊ neutroꝝ ſunt neceſſarie veritatis ſi ſenſus nri in comprehenſiōe illaꝝ nō decipianſ. ſumpta aūt ab effectibꝰ ſiue opōnibus ſunt primis illis in neceſſitate vitatis. decipiunſ tñ aliqñ: q: ſepe erit mala digō pp malā q̄titatē vel q̄litatē cibi: ⁊ tñ ſtomachus i ſe bñ tempatus erit. nō ḡ erit credēdū de diſtēperamento ſtomachi pp malitiā opōnis ſtomachi ſemp nec oi mō. Signa aūt ſūpta a caſibus plus decipiūt inq̄ntū pl'ibus accñtibus ↄtigit variari caſus q̄3 opōnes: ſicut oñdit Gal. 2. de ↄplonibꝰ. mollicies. n. ⁊ durities: nuditas ⁊ piloſitas ⁊ color ⁊ huiuſmodi ex multis cāis varianſ pterq̄3 a ↄplone innata pp qd ſunt multotiēs veridica: ſed nō ſp. ℭ Eſt āt ⁊ h attētiōe dignū. q ↄmētātes nō alr̄ ſigna pdicta talia corpora ſignificare oñdemus q̄3 vel p ingredi diffōnē ipſorum ſm q taliū: vel p ab ipſis cāri ſm q talibus ⁊c̄.

ℭ Subſtātia qdē ipa coꝝ q in optima cōpoſitione ſunt coïtēperātia ſimiles qdē ptes hñtiū in caliditate frigiditate ſiccitate ⁊ humiditate. Organicoꝝ vo in q̄ntitate ⁊ qualitate cōponētiū ea: ⁊ adhuc in formatiōe ⁊ poſitione particularu3 vniuſcuiuſqꝫ ⁊ totius organi. Ad his vo que ex neceſſitate ſequunſ q ſimiles ptes hñtia: q̄ntū qdē ad tactū i duritie ⁊ mollicie mediocritas. q̄ntū vero ad viſū bonus color: ⁊ ſ3 leuitatē ⁊ aſperitate3 mediocritas: ſm vero effecta pfectio quā ⁊ virtutē coꝝ noiamus. Eoꝝ vo q organica ↄſequūtur in coequalitate ⁊ pulchritudine ois corporis organicoꝝ. Amplius vero inherētiu3 eis effectuū virtute. Optime igiſ cōpoſitōis corporis ſigna hec ſunt demōſtrantia.

ℭ Cū oſtēdit vl'r a quot ⁊ a qbus ſunt ſigna ſumēda corpoꝝ ſanoꝝ. Incipit particulariter oñdere ſigna coꝝ: ⁊ qm̄ corpora ſana quedā ſunt ſimplr̄: qdā vt nūc talia: vt rememoratus eſt. ℭ Primo oñdit ſigna corpis ſimplr̄ ſani: vt in hoc caplo in quo ēt intermiſcet in ḡne. ſigna qdā corpoꝝ ab illo lapſoꝝ que dñr vt nūc ſana: pticularius aūt declarabit illa in ſeqñti caplo (⁊ qm̄ ſimplr̄ ſanū dr̄ hoc qdē) vt ſemp hoc qdē vt multū ſanū incipit a ſignis ſemp ſani: ⁊ q: ſignorum quedam ſunt ſumenda a ſubalr̄ inherentibꝰ in qbuſdā: qdā ab accñtalr̄ icipit a ſubalr̄ inherētibꝰ vtriqꝫ ḡnis mēbroꝝ: ⁊ ↄtinuās ſmone his q dicta ſunt dixit (a ſuba qdē ⁊c̄.). i. cognitiōes qdē corpoꝝ optime cōpoſitōis ⁊ ſubalibꝰ coꝝ ſūpte diffinientibus: ⁊ hoc intēdebat cū dicit (a ſuba qdē ipſa) ſūt tēperāta mēbroꝝ ↄſiliu3 i cal. fri. hu. ⁊ ſic. ⁊ coeq̄litas organoꝝ in q̄ntitate ⁊ q̄litate cōponētiū (organi. ea). i. ↄſiliu3 ⁊ intēdebat p q̄ntitatē numeꝝ: ⁊ pter hec coeq̄litas i forma ⁊ poſitiōe vniuſcuiuſqꝫ ptis ſic cōponentiū organica: vt in q̄litate ⁊ q̄ntitate forma ⁊ ſitu oſſis nerui ⁊ vene ⁊ reliquoꝝ in digito: ⁊ digitoꝝ in manu: ⁊ p hoc ēt coeq̄litas in forma ⁊ poſitiōe totius organi: ⁊ iacuit hoc de q̄ntitate ⁊ numero totius organi fortaſſis: q: forma ⁊ ſitus magis inſūt a pte ↄpōnis. q̄ntitas aūt ⁊ numerꝰ magis a pte ↄponētiū. ℭ Et recte qdē dicit: q hec ſunt ſigna ſumpta ab ipſa ſuba corporis optime ſani: cū tēperāta cōſimiliū: ⁊ coequalitas organicoꝝ ſunt ingrediētia diffōnē corporis ſani ſemp: ⁊ ſunt ei ſubalia inq̄ntū tale. nihil. n. eſt aliud corpus optime ſanū q̄3: optime tēperatū in ↄſilibus ⁊ coequale in organicis. Iā aūt ſciuiſti quō ↄſilia indigēt tēperamēto: calidi. fri. hu. ⁊ ſic. ex qbꝰ ſunt mixta ſ3 diuerſitatē iter ea reſpectu opōnis ad quā ſunt: ⁊ q totū corpus dr̄ tēperatū qñ vnūqdqꝫ ↄſimiliū ↄſeqſ tempamētū ſibi debitū: ⁊ ſiilr̄ quō organica indigēt coeq̄litate ↄpōnis in q̄tuor naturis q̄ ſūt forma: ſitus: q̄ntitas: numerus: ſm diuerſitatē inter ea reſpectu opis ,ppꝛij: ⁊ q totū corpus dr̄ coequale qñ vnūquodqꝫ organū ↄſeqtur coeq̄litatē in illis ſibi debitam.

Sed dubitabit aliqs q: ſignū d3 eē diuerſum a ſignificato: hoc aūt idem vr̄ poſitū ſignū ſuppſius vt tēperātia ⁊ coeq̄litas optime ſanitatis. ℭ Niſi eēt q tēperantia ⁊ coequalitas nō ſignificarent ſup optimā ſanitatē: ſed ſuper optime ſano: h aūt nō ſunt idem. ℭ Preter hoc aūt non eſt inconueniens q idē nō ſm idem ſuppſitū ſit declarati uum. erit aūt idē ſup ſeipſo ſignificans diuerſu3 a ſeipo ſignificato: q: temperantia conſimiliu3 eſt ſignū ſm q

efficiens tactū medici: imo magis ē ſi. nū īpreſſio q̄ tactui ab eā derelinquit: ſignificatum aūt eſt: ſm q̄ ē mēbri oiſpō. Et ſimiliter eſt de coequalitate organorum in ſuis quatuor naturis quantum ad viſum ⁊ tactum.

℃ Deinde cū dedit ſigna corpis optie ɔpōnis ſumpta a ſbalr inherētibus: dat ſigna ſūpta ab inherentib⁹ accidētaliter que dnr caſus ⁊ effūs ſm vtrūq; genus mēbri: ⁊ pmo ab his que ɔſilium dicit (ab his vō ⁊c̄.). i. ſʒ ſigna corpis optie ɔpōnis ſumpta ab his q̄ ex neceſſitate cōſequunt tēperātā ɔſilium caſibus. ſ. ſunt mediocritas in duritie ⁊ mollicie q̄tū ad tactū: ⁊ bonus color. q̄tuʒ ad viſū: ⁊ mediocritas īter nuditatē ⁊ piloſitatē: ⁊ hoc volebat p aſperitatē ⁊ leuitatē ſm aliā trāſlationeʒ: eſt tn̄ mediocritas inter leuitatē ⁊ aſperitatē ppe dictas: ſignū ēt corpis optime ɔpōnis: ⁊ hoc eſt q̄tū ad tactū tm̄: ſʒ nuditas ⁊ piloſitas ad tactū ⁊ ad viſum ſimul eſt ſignū illius: ſed q̄ poſuit illud ſignū eē ſʒ viſum īntelligēdū erat: vt diximus. hec. n. mediocritas ſignificat tēperamētū inter actiuas. nā caliditas ſupflue reſolučs in pilū facit piloſitatē: friditas vō diminute reſolučs nuditatē mediocritas aūt inter m llicie ⁊ duricie ſignificat tēperantiā iter paſſiuas. mollicies. n. eſt effūs humidi: ⁊ effūs ſicci duricies: ſicut dicit Ariſt. in. 2. de gn̄atione. Sed bonus color eſt q eſt ex albo ⁊ ruffo mixtus. nā cū mēbra q̄ Gal. vocat radicalia ſunt alba friditati ⁊ ſicci. attinētia. caro vō ⁊ ſanguis ſunt rubea: accidit ex eoꝝ mixtiōe color apparens in exterioꝛib⁹ ex vtroq; colore cōmixtus. ℃ Sunt aūt ⁊ alia ſigna optie ſani corpis ſūpta a caſib⁹ pter pdicta ſicut mediocritas figure inter maciē ⁊ graſſitiē: mediocritas iter apparētiā venaꝝ ⁊ eaꝝ ſubmerſionem: ⁊ hmōi. oēs. n. tales mediocritates ɔſequunt de neceſſitate tēperātā ɔplonis: ideoq; ſignificāt illa. ℃ Deinde dixit (ſed effecta vō ⁊c̄.). i. ſed ſignū ſūptū ab his q̄ ex neceſſitate ɔſequunt tēpantiā ɔſilium effectib⁹. ſ. ē pfectio ſm effecta. i. pfectio opōnū eoꝝ quā dicimus eē virtutē opōnē eoꝝ: ⁊ volebat p ṽtutē bonitatē: eſt. n. opō effūs mēbri aliq̄; aīe virtute hn̄tis: ſed opōnes ɔſilium ſūt attractio: retētio: digō: expulſio: amplius aūt nutricatio ⁊ augmētatio: ⁊ vlr opōnes vegetatiōis q̄ nāles dicunt a medicis ſunt pncipalr opōnes mēbroꝝ ɔſilium: lʒ ſm aliqd he opōnes indigeant mēbris ⁊ naturis organicis ſicut alr ſcire faciemus: que qdem opōnes ſi fuerint pfecte nihil diminutiōis hn̄tes ſignificant optimā compōnē ſm ſilia. virtutes. n. pdicte vtunt ɔplone p inſtrumento ad ſuas pficiendas operationes. ſi ergo complexio fuerit tēperata: erit obſequm inſtrumenti q̄; melius eē poteſt: ⁊ pinde operationes perfecte.

Dubitabit aūt aliqs: q̄ ṽtutes q̄ pficiunt has opōnes nō vtunt eodē inſtrō: ſed quedā plus calore: quedā minus: q̄dā plus hu. q̄dā minus ſicut cognitū eſt ex fine ſexti de moꝛbis ⁊ accn̄tib⁹. ⁊ p⁹ can. cap. de virtutibus miniſtrātibus: ſed īpoſe ē hec ɔ̄ria tēperamēta in eodē mēbro ſimul hr̄i. ḡ īpoſe ē has oēs opōnes eſſe pfectas ſm oē mēbrum cōſimile. ℃ Niſi eſſet: q̄ ſtricte corpus humanū optime ſanū ſumendo impoſe eſt ipſuʒ reperiri poſſe ſicut. ſ. diximus cū de ſemp ſano cōmentaremur: eo q̄ impoſe eſt ſm aliq̄ʒ horaꝝ reperiri ipm hn̄s oēs opōnes perfectas pp illud qd dicebat: ſed largiori mō ſumēdo ſanitatē optimā. vʒ q̄tum poſe eſt nāe repibile erit illud, qd in oī etate habʒ opōnes decentiori mō qm poſſis eſt nāe ſibi inuicē correſpōdētes. ſ. vt pportionet digeſtio attractioni: ſicut melius poſſibile eſt: ⁊ ita de alys. ſ. q̄ vnaqueq; pficiat meliori mō quo poſſibile eſt p cōperationem ad ſubſequentes opōnes. q̄uis. n. contingat digōnē melius pfici i cōſimilibus talis corporis in vna etate q̄ʒ i alia pprer adeptionē tempamētī in illa ſibi magis cōpetētis. n. hilomi nus tn̄ optime ſanū corpus erit cū ex debito etatis ɔtingat illud in qua corpus neceſſaria mutatiōe mutatur.

℃ Deinde cuʒ dedit ſigna corpis optime ɔpōnis ſūpta ab accn̄talr iherentib⁹ ɔſilibus: iā caſib⁹ q̄; effectib⁹: dat ſigna ſumpta ab accn̄tibus inherētibus organicis: ſilr caſibus ⁊ effectib⁹: ⁊ dicit (eoꝝ vero ⁊c̄.). i. cognitio corpoꝝ optime ɔpōnis. ſit ēt ab his eoꝝ q̄ ſequunt organica vel coequalitatē ɔpōnis eoꝝ. ſ. a caſibus: vt a coequalitate ⁊ pulchritudine toti⁹ corporis cuiuſlibet organorū. ℃ Intelligit aūt p coequalitatē: nō illud qd ſupius: q̄ eēt ſignū nō ab accn̄te: ſed ab ipa ſuba corpis optime ſani: coequalitas. n. ſupius dicta intelligit p relationem ad opus ppriū mēbri: hic aūt intelligit p relatiōnē vnius mēbri ad aliud: pp qd pprie dr̄ ɔmēſuratio: nec eſt idem cōmēſuratio ⁊ pulchritudo: ſic dicit Ariſt. i ethicis. pulchritudo. n. nō eſt abſq; decēti magnitudine: ſed cōmēſuratio pōt eē ēt cū paruitate: pter qd ait: pārui qdem cōmēſurati ſunt: pulchri aūt nō: corpus ēt optie ɔpōnis vtraq; hʒ: ſūt aūt ⁊ hmōi ſigna, pceritas ſtaturis hois ⁊ facies hylaris: amabilis ⁊ iocūda: ⁊ hmōi. oīa. n. comitant eq̄litatē pmā quā diximus: q̄ſi ab ea cadētia. ℃ Deīde dicit. (Amplius aūt ⁊c̄.). i. ēt ab his eoꝝ q̄ ſequunt organica. ſ. effectibus eoꝝ: ſicut a bonitate opōnum ſuaꝝ q̄ eis inſunt: ⁊ hoc itēdebat cū dixit (inherentiū eis effectiuū virtute) ⁊ volebat p ṽtutē bonitatē: ſicut pus: operatiōes aūt organoꝝ ſunt vlr oēs opōnes aīales: ſenſus. ſ. ⁊ mot⁹ imaginatio: cognitio: ⁊ memoria: q̄ q̄n ſūt pfecte nihil diminutiōis hn̄tes ſignificāt corp⁹ optime cōpoſitū ſʒ organica. ɔſeqtur. n. optima operatio ſenſus ⁊ motus coeq̄litatē ɔpōnis in q̄tuoꝛ naturis organicis: ſicut optima operatio vegetatiōis ɔtēperātiā q̄tuoꝛ nārū i cōſilibus: huius ēt generis ſigna ſunt coeq̄litates ſomni ⁊ vigiliaꝝ ⁊ mediocritas i nālibus iter ſuperfluitatē ⁊ diminutionē vt mediocritas inter audaciā ⁊ timorē: inter irā ⁊ patientiā: inter pietatē ⁊ miſericoꝛdiā: hum litatē ⁊ arrogātiā. ⁊ inſtabilitatē ⁊ perſeuerantiā ⁊ hmōi. oīa. n. hec ſunt hitus aīe q ſicut ex aſſuefactiōe inſiūt: ſic ⁊ innaſcunt aīe ſm corporis exigētiā. ſi. n. coꝛ ⁊ cerebrū fuerunt hn̄tia tēperātiā ⁊ coequalitatē: ⁊ vlr corpus totuʒ: tūc inerit per nām ṽtuti ɔcupiſcibili aīe ois mediocritas circa mores nāles. ℃ Deinde epilogat ⁊ dicit. (Optime igit ⁊c̄.). i. igit iſta ſunt ſigna demōſtratiua corpis optime ɔpōnis. pnoſtica aūt ⁊ rememoratiua nō apparēt in tali corpore: niſi cū egrotat: ppter qd alibi q̄; in h̄ caplo ſunt q̄renda. nō oſtēdit aūt ſigna corporis optime ſani ſūpta a ſpēbus mēbroꝝ eius ſicut facit in corpore ſimplr egro breuitate ɔgaudēs in hoc ope: ⁊ q̄ pertractās infra de ſignis ſimplr egri ɔiecturabili ⁊ etiā ſigna ſimplr ſani. aliqua tn̄ eius ſigna ſumpta a qbuſdam particularibus mēbris: ſicut cerebro ⁊ muſculus intermiſcebit cuʒ corporis ſimplr egri ſigna elicict ſicut infra patebit.

℃ Eoꝝ vō que deficiūt qdē ab hac ſana vō ſunt: hec qdē in ſilēs ptes hn̄tiū lapſa ſūt cōtēperātia ſm paruū quēdā lapſum. Hec vō in organicorū coeq̄litate paruum aliquid: ⁊ hic aut oīuʒ: aut aliquoꝝ: aut ſʒ vtrūq;. Genera aūt lapſuʒ eadē ſunt his q̄ ṽtutes eorū complēt: tempantia in ſimiles hn̄tibus partes: numerus vero ⁊ formatio ⁊ poſitio i organicis: vtriſq; vero cōmune vnitas quam ⁊ continuitatem eorum nominamus.

℃ Cū dedit ſigna corporis ſemper ſani ſiue optie ſani. Cō. 4.
dat i genere ſigna corporis ab eo paruū lapſi: ſiue vt multū ſani: ⁊ per ɔ̄ns intermiſcet generaliter ſigna aliorum

coꝛporum

coꝛpoꝛum nāliter lapſoꝛum ab ipſo.ſ.ſimplr egri ꝛ ſim/
plr neutri que dnt vt nunc ſana ꝛ dicit (coꝛuꝫ vero ꝛc̄.)
.i.ſed coꝝ coꝛpoꝝ q̄ deficiunt ab optima ꝯpōne: ſunt in
ꝑuationē ols addi lonis ſana: q̄ gd̄ vocauit vt multum
ſana q̄dā ſunt lapſa ab illis i ꝯſilib⁹ modico q̄dā lapſu q̄/
dā in oꝛganicis ſilr q̄dā ꝑuo lapſu. ℭ Deide dixit: ꝛ hoc
.i. ꝛ in vtroqꝫ gn̄e iſtoꝝ mēbꝛoꝝ: aut ſūt lapſa ſꝫ oīa mē
bra: aut ſūt aliq̄ tm̄. ℭ Deide dixit (aut ꝛc̄).i. aut ſunt la
pſa ſm vtrūqꝫ gen⁹ mēbꝛoꝝ.ſ.i ꝯſilib⁹ ꝛ oꝛgāicis: ꝛ pōt il
lud ſubdiuidi: vt dicat̄ ꝙ aut erūt lapſa i oīb⁹ membꝛis
vtriuſqꝫ gn̄is āt i aliqb⁹ paruo quodam lapſu: qm̄ dixit
ꝑuo quodā lapſu: talia coꝛpa lapſa ineſſe his mēbꝛis vel
illis manifeſte inuit ꝙ taliū coꝛpoꝝ ſigna paꝝ differūt
a ſignis coꝛpis ſꝑ ſani ſiue optime ſani. ℭ Deinde cū di
xit i qb⁹ mēbꝛis ꝯtingit ea lapſa ꝑuo q̄dā lapſu: declarat
ꝙ gn̄a lapſuū in his coꝛpib⁹ ſunt eadē in his q̄ cōplent
ſanitatē aut bonitatē opatiōis q̄ eſt effectus ſanitatis di/
cit (ꝛ gn̄a āt ꝛc̄).i. ſꝫ gn̄a lapſuū taliū coꝛpoꝝ īmo cuiuſ
libet alteri⁹ qd̄ lapſum ē ſūt de his qb⁹ ꝯplet̄ ṽt⁹ coꝝ .i.
coꝛpoꝝ ꝛ ṽtutē bonitatē opatōis ſic ꝑuo lꝫ gn̄a lapſuū
ſunt tria in duplici gn̄e mēbꝛoꝝ ſupꝛadictoꝝ.i. diſtēperan
tia i ꝯſilib⁹ ineq̄litas i oꝛganicis. tertiū ē ſolutio ꝯtinuita
tis q̄ vtriſqꝫ ꝑ ſe ꝯtingit qlꝫ n. iſtoꝝ dr̄ genus: q2 multas
hꝫ ſpēs: ꝛ hec gn̄a dicit eē eadē his q̄ ṽtutē coꝝ ꝯplent.
Sꝫ ea q̄ ꝯplēt ṽtutē coꝝ ſunt tēperātia in ꝯſilib⁹: coeq̄li
tas in oꝛganicis: ꝛ perfecta continuitas in vtriſqꝫ.

Sꝫ diſtēperātia non eſt idē tēperātie: neqꝫ eq̄litas iequalitati. neqꝫ ꝑ
fectio vnitatis ſolutioni ꝯtinuitatis: quare ḡ dicit ꝙ ea
dem ſunt. ℭ Niſi eēt ꝙ intelligit ſicut vr̄: ꝙ ſubꝫ ſūt ea
dē nō ſolū illo ſubꝫ cōi qd̄ eſt mēbꝛū: ſed adhuc ꝓpꝗoꝛi
qd̄ eſt ꝯplo: ꝯpoſitio ꝛ vnitas: ꝯria. n. apta nata ſunt fieri
circa idē ſubm: vt tēperātia ꝛ diſtēperantia in ꝯplone eq̄
litas ꝛ inequalitas in ꝯpoſitione: ꝛ ſilr ꝑfectio vnitatis i
vnitate: ꝛ hec expoſitio maxime vr̄ eſſe ſm modum lr̄e
noſtre tranſlationis q̄ dicit gn̄a āt lapſuum ſunt eadem
his q̄ ṽtutem coꝝ ꝯplent. ℭ Uel pōt hoc exponi alr̄. ſ.
cū dicit (gn̄a lapſuū ꝛc̄.) intelligit ꝙ genus vniuſcuiuſ
qꝫ lapſus eſt idē generi cuiuſlꝫ ꝯplētis coꝝ virtutē: eo ꝙ
cuiuſlꝫ trium ꝯrietatū idē eſt genus. oīa. n. duo ꝯria vt
plm̄ ſunt in eodem gn̄e eſt āt genus tēperātie ꝛ diſtēpe/
rantie ꝯplo equalitatis ꝛ inequalitatis ꝯpoſitio: ꝑfecte
āt vnitatis ꝛ ipfecte vnitio: lꝫ hic min⁹ ꝓpꝛie dicat̄ nō. n.
dici pōt ſolutio ꝯtinuitatis ſiue vnitat ꝓpꝛie vnitas: ſic
tēperātia ꝛ diſtēperātia dr̄ ꝯplo: ꝛ eq̄litas cū ieq̄litate cō
poſitio: hec expoſitio fere in idē redit cū ꝑoꝛi. Eſt. n. ge/
nus q̄dāmō ſubm dr̄iaꝝ ipm diuidentium. ℭ Ur̄ aūt
hec expō maxie eē ſm manifeſtū lr̄e alterius tranſlatio
nis q̄ āit (ꝛ gn̄a leſionū ſunt gn̄a reꝝ qbus ꝯplet̄ eaꝝ ṽ
tus). ℭ Sꝫ hec expoſitio nō pōt recte cadere apud nr̄ꝫ
textum cū dicat. ꝙ gn̄a lapſuū ſunt eadē his q̄ ꝯplēt vir
tutē coꝝ hec. n. oīa aſſignata gn̄a. ſ. ꝯplo: ꝯpoſitio nō ſūt
ꝯplentia ṽtutē coꝝ: ſꝫ eaꝝ ſpēs. ſ. tēperantia ꝛ equalitas
ſꝫ bn̄ ſunt gn̄a tā lapſuū q̄ꝫ ꝯplētiū ſunt ḡ gn̄a lapſuū ea
dē his q̄ ṽtutē coꝝ ꝯplēt ꝑ modū quē diximꝰ. Dixit aūt
eadē ꝛ non totidē: q2 nō ſolū ſunt totidē: ſꝫ ſubꝫ ſunt ea
dē: ſꝫ forma differant ꝛ nū. ea. n. q̄ ꝯplēt ſanitatē ſiue effe
ctum eius q̄ eſt virtus ſeu bonitas opationis ſunt ꝯtem
perātia i ꝯſilibus ꝛ coequalitas in oꝛganicis: ꝛ ꝑfecta vni
tas in vtriſqꝫ ſicut vr̄ ex ſupꝛadictis mānifeſtū. qbus vo/
lens gn̄a lapſuū eē totidē: ꝛ eadē in ſubꝫ numerauit cō/
plētia ṽtutē coꝝ: nō a forma ſꝫ a ſubꝫ cū dixit) tēperan
tia ꝛc̄.) alia trāſlatio hꝫ ꝯplo: ꝛ eſt rectioꝛ textus .i. ꝯplo
in ꝯſilibus: ꝛ ꝯpoſitio in oꝛganicis. ꝛ vnitas in vtriſqꝫ: ꝛ
volebat ꝑ foꝛmā numeꝝ ꝛ q̄ꝫtitatem ꝛ ſitum ipſaꝫ ꝯpo
ſitionē: qm̄ in eis ꝛ circa eas eſt ꝯpoſitio oꝛganica: aut ſi
numerauit ea a foꝛma: tunc volebat per foꝛmam nūerū
ꝛ q̄ꝫtitatem: ſitum equalitatem in eis: ſicut ḡ ꝯplētia bo
nitatē vel ſanitatem operationis que eſt effectus ſanita
tis eſt temperantia in ꝯplone coequalitas in ꝯpoſitione
ꝑfectio vnitatis in vtriſqꝫ: ita lapſus a ſanitate ſunt diſtē
perātia in ꝯplone: ꝛ ineq̄litas in ꝯpōne: ſolutio in vnita/
te cū ſanitas coꝛpoꝛis ſit qd̄dā totū integrum vt domus
que circa tectū ꝛ parietē ꝛ fundamentū complementuꝫ
ſui eſſe acquirit: ꝛ circa eadem patit̄ defectum ſui eē. cō/
plexio ergo ꝯpoſitio ꝛ vnitio ſunt ſubm circa qd̄ ſit ſani
tas ꝛ oīs. lapſus ab ea ſicut tectū paries ꝛ fundamentuꝫ
ſunt circa que eſt perfectio ꝛ defectus domus non. n. cō
plexio ꝛ ꝯpoſitio eſt ſanitas ſꝫ temperamentum in eisqꝫ
re ēt genera lapſuum eadem ſunt ſubiecto ꝛ totidem nu
mero ꝯplentibus ſanitatem aut bonitatem operationuꝫ
que eſt effectus ſanitatis ſunt tm̄ ſpēs lapſus plures ſpē
bus ſanitatis. nam ſanitas vniuſcuiuſqꝫ mēbꝛi ꝯſilis: nō
eſt niſi vna tēperātia eius in ca. fri. hu. ꝛ ſic. reſpectu opiſ
ſui. ſpēs autem ſuoꝝ lapſuum ſunt multe. nam pōt eſſe
in ſola caliditate: ꝛ ſilr in frigiditate humiditate ꝛ ſicci/
tate ꝯpoſite in caliditate. ꝛ ſic. ꝛ ſic de aliꝭ: ꝛ in qualibet
iſtarum ſm diuerſos gradus: qui poſſunt etiam dici di/
uerſe ſpecies non igitur opponitur cuilibet ſpeciei moꝛ
bi ſua ſpecies ſanitatis ſed ſanitas vna exiſtēs in medio
oīum extremitatum opponitur oībus ſpeciebus moꝛbo
rum ſicut medium ad extrema. ℭ Reſtat autem modo
videre quare complentia ſanitatem coꝛpoꝛis aut opera/
tionis eius bonitatem non ſint niſi tria. ſ. temperantia
ꝯp onis ꝯſimiliū: coequalitas ꝯpoſitionis organoꝛuꝫ ꝛ
vnitas in vtriſqꝫ. ℭ Dico ḡ. ꝙ coꝛpus ſꝑ ſanum non eſt
aliud q̄ꝫ bene ꝯpoſitum ad operationēs perficiēdas: erat
.n. ſanitas compoſitio ſm nām ꝑficiens actiones ſicut
Gal. dixit: ſed compoſitio coꝛpoꝛis non eſt niſi triplex. ſ.
calida frida: humida: ꝛ ſicca in conſimilibus: ꝛ ꝯſimiliū
ſm foꝛmam: numerum: q̄ꝫtitatem: ꝛ ſitum in oꝛganicis.
Et ꝯpoſitio que eſt vnitio partis cum parte q̄ in ꝯſimili
dr̄ continuitas in oꝛganico contiguitas. Igit̄ opoꝛtet ꝙ
ex his tribus compoſitionibus ꝑfectis ꝑficiat̄ coꝛpus ſa
num: ſed ꝑfecta compoſitio calidoꝝ humidoꝝ ꝛ in ꝯſi/
milibus dr̄ temperantia ꝯplonis ꝑfecta: aut ꝯpoſitio
conſimilium. in oꝛganicis dr̄ coequalitas. ꝑfecta āt vni/
tio in vtriſqꝫ continuitas dr̄ ſicut diximus. Igitur ſola ꝑ
dicta tria ſunt cōplentia ſanitatem. aut operationis ṽtu/
tem: ꝛ non plura ꝛ circa totidem ꝛ eadem genera ſubſtē
tis eſt defectus ꝛ lapſus ab ea ꝛc̄.

ℭ In iiſdem vero ipſis generibus ꝛ egroꝝ
coꝛpoꝛum eſt vitium ſm ſingulum egritudi
nis ſignificatum. Terminus vero vtriuſqꝫ
diſcretiuus operationis leſio ſenſibilis.

ℭ Cum declarauit genera lapſuū coꝛpoꝛis vt multū ſa
ni paraficari nūero: ꝛ eadē eē ſubꝫ ꝯplentibus ſanitateꝫ
ꝛ operationis virtutem ne aliquis ſuſpicaret̄: huius ſo
lius coꝛpoꝛis eſſe tot genera lapſus ꝛ nullius alterius d̄
clarat ꝙ ſm eadem ꝛ totidem genera ſubiecta lapſuum
eſt coꝛpoꝛis egri. ꝛ dicit. (In iiſdem ꝛc̄).i. vitium in qui
buſcūqꝫ coꝛpoꝛum egroꝝ ſm quodlibet ſignificatum
egri. ſ. egri ſimplr̄: ꝛ egri vt nūc eſt ſꝫ eadē pꝛedicta gene
ra ſubꝫ in quibus erat lapſus coꝛpoꝛis vt multum ſani
.ſ. in ꝯplone conſimiliū ꝛ ꝯpōne oꝛgāicoꝝ: ꝛ vnitate
vtriuſqꝫ. ℭ Et intelligit ꝑ hoc neutrū ſm qd̄libet ſigni
ficatū neutrius: q2 poſitis extrēis itelligit̄ mediū. ℭ De
inde cū notaſſet duo ſignificata egri ſubiūxit ſm q̄ſdaꝫ
ꝯtinuādo ſignū gn̄ale quo ab inuicem diſtinguunt̄ pꝛo
pterea qd̄ dnt exponentes (terminus vero ꝛc).i. deſt ſed
terminus vtriuſqꝫ diſcretiuus. ſ. coꝛpoꝛis egri ſimplici/
ter: ꝛ vt nunc egri eſt leſio ſenſibilis in operatione. quaſi
dicat. coꝛpus egrum ſimpliciter: ꝛ ſi multum remotum

vel vtrocꝫ. ſm ergo ꝙ refert neutra erit intẽtio.i.ſꝫ i me dio hoꝝ vtrorūcꝫ.ſ.ſanoꝝ egroꝝ dictoꝝ quidẽ ſemp ⁊ vt multū ſunt neutra:tam ea que vere dicunt̃ neutra vt primi ſignificati:ꝙ ea que dicuntur neutra cū quadam latitudine vt ſignificant ſecundi ⁊ tertij:aut aliter.ſ. tam neutra que vere dicunt̃ neutra vt ſemper neutra ꝙ ea ꝙ dicuntur neutra cū quadā latitudine vt neutra vt multum:vt intelligantur eſſe cū quadam latitudine quecūcꝫ nō vere dr̃ talia.neutra.n.vt multū nūꝙquā ſunt vera neutra declinātia qdē ⁊ ipa magis aut ad vnū aut ad alterū extremoꝝ:ſm vero ꝙ refertur vtrorūcꝫ: qd̓ quidem eſt magis conſonū menti eius erit intentio.i.ſed in medio hoꝝ vtrorūcꝫ.ſ.que dicuntur vere vt ſemper ſanoꝝ ⁊ ſemper egroꝝ ⁊ eoꝝ que dicūtur cum quadaꝫ latitudine vt ſanoꝝ vt multum egroꝝ vt multū ſunt corpora neutra cuiuſcūcꝫ modi:neutra.n.cuiuſlibet ſignificati:nec ſunt habentia operationes ita ſenſibiliter leſas reſpectu corporis optime ſani:ſicut ſimpliciter egra nec ſunt ita parum repugnantia egris cauſis ſicut ipſa: nec etiam ſunt habentia eius inſenſibiliter leſas operationes ſicut vt multū ſana:nec ſunt ita fortiter repugnātia egris cauſis ſicut ipſa:ꝓpter qd̓ in medio ſunt ipſoꝝ amboꝝ. ℂ Et eſt ſciendū ꝙ optime ſanū lꝫ ſm veritatē ſit in medio latitudinis totius ſanitatis pendentib⁹ vtricꝫ corporibus lapſis:vt his quidem lapſis in caliditate: his vero lapſis in frigiditate:⁊ ſic de alijs ponit̃ tamē vt vnum extremoꝝ cū ad alterutrā partium comparatur: ipſum quocꝫ dicit̃ vere ſanum.nomen.n. albedinis verius competit vltime albo:ꝙ remiſſius albo: ſꝫ vt multum ſanū dicitur cū quadam latitudine:⁊ idem eſt iudicium de egro vt ſemper ⁊ multū:⁊ neutro ſemp ⁊ vt multum.eſt enim egrū ſemper poſſibile vt aliud extremum inter diſpoſitiones latitudinis ſanitatis:ꝓpter qd̓ dicit̃ vere egrū.vt multū vero egrū dicit̃ egrū cū quadam latitudine:eo forteſſ:ꝙ extrema ⁊ mediū iudicantur in puncto:que aūt ſunt inter mediū ⁊ extrema latitudinē habent quandā ſm quā cōparantur quātis ſubſequenter dicturus ſit:ꝙ tres ſunt partes latitudinis ſanitatis quarū quelibet latitudinem habet multam.

ℂ Et diuidetur totius ſanitatis latitudo in tres partes latitudinē habētes:⁊ ipſaꝫ multā:quarū quidē prima erit ſanoꝝ corporū: ſecūda vero neutrorum:tertia egrorū.a quibus deinceps iā ſunt egrotātia corpora:leſiōibus ſenſibilibus opationū determinata.

Cō.7. ℂ Cum declinperctō diſtinguant̃ in cōi tria corpora lapſa ſm naturā ab optime ſano que oia ſana vocat oſtendit ſicut ex predictis concludendo latitudinē ſanitatis habere tres partes ⁊ dicit (⁊ diuiditur ⁊c.) ⁊ ſimiliter diſtinctis corporibus lapſis tam ab inuicem ꝙ ab optime ſano manifeſtū eſt ꝙ latitudo totius ſanitatis diuiditur in tres partes:quaꝝ quelibet adhuc habet magnam latitudinē ⁊ eſt prima pars huius totius latitudinis corporū ſanoꝝ.ſecūda neutroꝝ.tertia egrorum.

Et dubitabit hic aliqs vtrū ſemp ſanum vel optime ſanū ſit dicēdū eſſe in hac latitudine vel non:videt̃.n.ꝙ ſic per ſecūdaꝫ partem latitudinis que eſt corpoꝝ neutroꝝ intelligunt̃ neutra ſimpliciter ꝙ ſunt duobus modis.ſ.ſemper ⁊ vt multū:⁊ per tertiam partē latitudinis que eſt egroꝝ intelligit̃ egra:ſilr̃ ꝙ ſunt duobus modis.ſ. ſemper ⁊ vt multum.ſilr̃ per primam partē latitudinis ꝙ eſt ſanorum debent intelligi ſimplr̃ ſana ꝙ ſunt duplicia.ſ. ſemper ⁊ vt multum. ℂ Adhuc aūt ſi optime ſanū non eſſet i latitudine ſanitatis:tunc eſſet extra eā:quare non dicitur ſanum ſed egrotans:ſed hoc eſt incōueniens.igit̃ incōueniens eſt qd̓ non ſit in latitudine ſanitatis. ℂ In oppoſitū videt̃ textus in fine huius capli cū epylogat ea ꝙ dicta ſunt.dicit.n.optime igit̃ compoſitionis dicte ſunt cognitiones:deficientiū vero ab ea equalia numero quidem genera in magis ⁊ minus diuidi potentibus ⁊ ſeparatis in tres latitudines ⁊ vult dicere ſicut ibi oſtēdimus ꝙ genera ſignoꝝ corpoꝝ deficientiū ab optima ſanitate ſunt equalia numero ipſis generibus corpoꝝ:ipſis dico potentibus diuidi in magis ⁊ minus: ⁊ ipſis dico ſeparatis in tres latitudines:ꝙ videt̃ velle ꝙ latitudo totius ſanitatis non ſit ꝯtinens niſi corpa deficiētia ab optime ſano ⁊ nō optime ſanū. ℂ Sed dicimus fortaſſis adhuc ideo cū nō poſuiſſe optime ſanū in latitudine ſanitatis:ꝙ ſicut in ꝓcedenti.§.diximus in latitudine alicuius apud ipſm vr̃ eſſe ꝙ diminute participat naturā illius:vt dicat̃ in latitudine albedinis ſolū illud qd̓ eſt diminute albū:⁊ nō qd̓ pfecte ⁊ ſūme.illud.n. qd̓ eſt caput latitudinis medij exiſtens a laterib⁹ deſcendentiū nō eſt in latitudine eius cuius ipſm eſt p̄n̄m.nec punctū qd̓ eſt inchoatoꝝ linee eſt dōm eſſe in latitudine linee:nec tñ ꝑp hoc qd̓ ſit punctualr̃ acceptū ſanū eſt oppoſita latitudine aut magis idē vr̃ apud ipſm eſſe in latitudine albedinis qd̓ eſt hr̃e albedine latitudinē habentem:in qua qdem albū intendi ⁊ remitti poſſit ⁊ nō habere eam punctualem ꝙ non ſuſcipiat magis ⁊ minus: ſed ſi ſic eſt:tūc potius fuiſſet dōm diuidit̃ tota latitudo ſanitatis in tres partes:⁊ nō totius ſanitatis. ℂ Niſi ſꝫ excuſet̃:ꝙ talis optima ⁊ punctualis ſanitas non eſt inuenibilis in nā:ſed de hoc nō ē multa vis. ℂ Dicemus tñ ꝙ optima ſanitas eſt in latitudine toti⁹ ſanitatis:ꝙ i medio illius eſt.tota.n.latitudo ſanitatis humane ſicut ⁊ humana ꝯplo eſt necio ꝯcluſa inter duos terminos ſiue extrema a ꝗbus cū exierit erit ab eē ſanitatis:in medio quoꝝ extremoꝝ ē optima ſanitas: vt ſi ſanitas optima ſit optimū tēperamentū calidi ⁊ frigidi:extrema autē ꝙ nihil participāt ſanitate ſicut excellens intenſio frigoris:⁊ excellēs intēſio caloris:acciꝑs ꝓter nām oportebit de neceſſitate latitudinē ſanitatis hr̃e de longitudine ꝑ quātitatē diſtātie vnius extremi ab altero: ⁊ erit ſꝫ modo ſanitas optima in latitudine ſanitatis:ꝙ in medio ꝙ ſi pūctus eque diſtans ab extremis ſm ꝙ ſtricte aſſumitur:vtricꝫ aūt corpora multū ſana ⁊ neutra ſimpliciter ⁊ egra ſimplr̃ circūſtātia.qd̓.n.nāliter lapſū in calore ab eo parū erit vt multū ſanū aſtās ſibi ab vna pte:ab altera vō ꝙ eſt parū lapſa in frigore:quoꝝ qd̓libet latitudinē magnā hꝫ.tñ hic paruus lapſus latitudinē hꝫ i ꝙ ſit corpoꝝ vt multū ſanoꝝ cōparatio ⁊ dr̃ vnū altero magis lapſum:ꝓter hoc aūt hic paruus lapſus:aūt ē in ꝯſimilib⁹ aut in organicis aut oībus aut pluribus aut maxime dominātib⁹:⁊ in hoc innuit̃ alter modus ſue latitudinis in quoꝝ quolibet lapſum eſt latitudo ptis dcē. ℂ Qd̓ aūt eſt ſm nām plurimū in calore lapſum dicit̃ egrū ſimplr̃:aſtans ſibi ab vna pte:ab altera vō qd̓ plurimū lapſū ē i frigore:qd̓ aūt mediocriter eſt ab ea lapſū tā in calore ꝙ qd̓ in frigore dr̃ ſimplr̃ neutrū illi aſtans: quoꝝ qd̓cūcꝫ hꝫ latitudinem quā diximus in vt multū ſano. ℂ Sed hic eſt attentiōe dignū ꝙ non eſt idē eſſe in latitudine ſanitatis ⁊ eſſe ſanitatem ſm latitudinē.illa.n. ſanitas ꝙ pūctualis exiſtit eſt in latitudine toti⁹ ſanitatis:ꝙ i medio ſicut pūctū eꝙ diſtās ab extremis:nō tñ eſt ſanitas ſm latitudinē:ꝙ eius nulla eſt latitudo ſꝫ eſt pūctualis,nō recipiens magis ⁊ minus in qua corporū ita ſanoꝝ nulla ē adinuicē cōparatio vt dicat̃ alterū altero magis ſanū:alteri⁹ aūt ſanitatis vtricꝫ deſcendētis latitudo eſt multa vt in genere tres ptes hñs:vt ſꝫ dr̃ .ſ.ſanoꝝ egroꝝ ⁊ neutroꝝ cuiuſlibꝫ quoꝝ multa ē latitudo.

tudo: quedā ꝑꝑ qd̄ q̄libet eoꝝ apud ipſum in libris hy-
gien. i. ſanatiue artis vr̄ vocari ſanitas ſm̄ latitudinē. ſ.
ſanitas lata ergo ſanitas ſm̄ latitudinem. i. ſanitas lata
tres ptes h̄z: quaꝝ nulla eſt ea q̄ eſt ſanitas ſtricta ⁊ pū
ctualis ⁊ hoc volebat ſicut innuebat ꝑ epylogū in fine
huius capituli: quare latitudo ſanitatis. Uno mō̄ acce-
pta cōp̄hēdit ſummā ⁊ optimā in medio. ſ. ſui exiſtētes:
alio aūt mō̄ eſt declinās ab ea. ſicut a pūcto inchoatorio
multaꝝ lineaꝝ: quaſi ſit dicere latitudo ſanitatis ē idē
qd̄ ſanitas lata: quare h̄ mō̄ ꝑ primā ptē latitudinis ſa-
nitatis: nō intelligit niſi latitudo corpoꝝ ſanoꝝ vt mul
tum ſi q̄dē ſana ſemꝑ intelligamus hr̄e ſanitatē pūctua
liter ſicut vr̄ velle. Gal. hic ⁊ in lib. hygien. ¶ Poſſet tñ
fortaſſis ⁊ ꝯuenient̄ qs dicere ꝙ iō nō poſuit optimā
ſanitatē in latitudine ſanitatis: q2 ipſa nō eſt inuenire:
ſed q2 ſit ꝯiecturalis apud medicum: q̄ſi ipſe poſuerit ſi
gna eius: ſicut rei tm̄ ꝯiecturaliter in arte vt cognoſcat
ꝯpō eoꝝ q̄ circa eā ſunt. neq3 pōt aliqs dicere ꝙ ſi opti-
ma ſanitas eſt irrepibilis apud nām. tūc illa diuiſio lati
tudinis ſanitatis eſt illius ſolius q̄ dr̄ ſanitas vt nūc. q̄ſi
tota ſanitas ſit ſanitas vt nūc: ſicut iā diximus optima
ſanitas. vno mō̄ ſumendo eā eſt irepibilis ⁊ iā ſciuiſti h̄.
¶ Adhuc aūt vt multū ſanū eſt apud ſenſum optime
ſanū: ſicut ex p̄dictis liquet. ſicut. n. ponēdnus cum de
vt multū ſano cōmētati ſumus nullo mō̄ vt multū ſa-
num pōt dici vt nūc ſanū: ipſum. n. eſt ſimplr̄ ſanū ad
eande diuiſionē veniēs cū vt nūc ſano ſicut ⁊ ſp ſanū.
Quare in latitudine totius ſanitatis ꝯtinet̄ ſm̄ v̄itatē
vtraq3. ſ. optima ſanitas ⁊ ſanitas vt nūc quā q̄dem du-
plicem eſſe dicimus. ſ. neutrius ſimplr̄ ⁊ egri ſimplr̄.
¶ Deinde diuiſa latitudine ſanitatis in tres ptes oſtē-
dit q̄ corpa ſunt poſt illā totā latitudinē q̄ q̄dem dr̄ cor
pora ꝯrie latitudinis: ⁊ dicit (a quibus ⁊c̄.) i. a qb᷒ trib᷒
ptibus latitudis ſanitatis deinceps in deceſſu ſunt corpa
iam egrotātia q̄ trāſcuntia iam oēm latitudinē ſanita-
tis deuenerūt in alteꝝ extremum: ⁊ vult ꝑ egrotantia ⁊
hic ⁊ vbiq3 in hoc libro corpa vt nūc egra ad q̄ nō deue
niunt naliter: ſed p̄ter nām. hec aūt dicit eſſe determina-
ta a p̄dictis tribus ptibus latitudinis ſanitatis ſenſibi-
li leſione opationū. hoc. n. relatiuū qbus referebat eīa
dicta tria corpa in qbus ſtat totius ſanitatis latitudo ab
oībus. n. his determinant̄ ⁊ diſcernuntur egrotātia ꝑꝑ
ſenſibilē leſionē opationis: cū nullū ſit coꝝ qd̄ nō ꝯtin-
gat egrotare: ⁊ volebat hic ꝑ opationes ꝯuerſatōes hu-
manas quales ſunt militare venari ⁊ ſm̄ q̄cūq3 artium
artificare: ſenſibilis. n. taliū opationū leſione indicat̄ cor
pus egrū vt nunc: ſicut ēt vult in p̄mo de creticis de p̄n
cipio morbi querēs: ⁊ nō abſolute a quacūq3 leſiōe ſen-
ſibili opationū alicuius virtutis aīe in organo: eo ꝙ ta-
les nō ſunt ſemꝑ ſenſibiles cū multotiēs eſt corp᷒ egro
tans egritudine nō ſolū ledēte: ſed auferente quaſdā ta
les operationes quas aliq̄n latet ablatas eſſe tam medi-
cum q̄3 hn̄tē: ſed ꝓhibitio ꝯuerſationum: aut ſenſibilis
eaꝝ leſio nequaq3 vnq̄3 latebit egrotantē: q̄re ab hac tā
tum indicabit̄ corpus egrotās: nō eſt tñ dubiū ꝙ ſenſi-
bilis leſio opationū virtutis in organo indicat illud mē
brum egrotū cuius eſt opatio: ſed nō corp᷒ totū niſi ꝓhi
beat̄ ꝯuerſio quā diximꝰ: in nulla aūt triū illaꝝ ptiū lati
tudinis ſanitatis cū derelinquitur ſue nāe eſt talis ꝓhibi-
tio ſolite ꝯuerſatōis: neq3 vlla ſenſibilis opationum le-
ſio: cū ſibi ip̄ſi ꝯfert: l3 ſit ſenſibilis leſio opationū ad mi
nus in egro ſimplr̄ cū cōparat̄ ad ſemꝑ ſanū: ſed quod-
libet illoꝝ triū ſi labat̄ p̄ter nām in vlteriorē gradū lap-
ſus ꝑuenit in egritudinē vt nūc: qua ꝓhibet̄ qs cōuer-
ſari in ſolitis occupationibus eo ꝙ in ea ⁊ ab ea ſit leſio
in opationibus fortis valde alicuius virtutū aīe ꝑ com
parationē corpis ad ſeipſum prius. ¶ Sed dicet aliqs

ꝙ inter ſanitatē cuiuſq3 trium partiū latitudinis ⁊ lap-
ſum ab ea facientē ſenſibilē leſionē opationis eſt aliqd̄
mediū. ſ. lapſus faciēs leſionē: ſed inſenſibilē ⁊ talis lap
ſus eſt corporis neutrius vt nunc: ⁊ ꝙ hoc ꝯſiderātōe
medici poſuit mediū inter ſanū ⁊ egrū: ex quo vr̄ ꝙ ſen
ſibilis leſio operationū: diſtinguat ſolū corpus egrū vt
nunc a corpore neutro vt nunc: q2 non debēt diſtingue
re ipſum niſi ab eo corpore in quo eſt leſio eadē cōpara-
tione qua in ipſo: eſt inſenſibilis. Qd̄ ⁊ nos dicemus ꝑ
culdubio videri nobis magis ꝓpriū: ſed Gal. in hoc lo-
co ꝑ eodē accepit egrū vt nunc ⁊ neutrū vt nunc volēs
ipſa diſtingui e a ſanis ꝑ ſenſibilem leſionē opationū
l3 talis leſio inferioris ſit ſenſus in vno q̄3 in alio: cū tñ
ambo ipſa diſtinguant̄ ſm̄ veritatē a ſanis ſolū ꝑ hr̄e le
ſionē opationū ꝑ cōparationē ad ſeipſa prius: qd̄ in ſa-
nis nō eſt repire: ſed ab inuicē ꝑ hr̄e ſenſibilē ⁊ inſenſi-
bilē. tacuit ergo hic de neutro vt nūc in quo ſiūt corpa
ſana deueniūt p̄ter nām añq̄3 ꝑtingant ad egrū vt nūc
cōp̄hendens illud ſub egro vt nūc. ſicut pluribus locis
mos eſt eius. ſicut. n. dicit p̄nceps egritudinē ꝑuā hr̄e
dr̄: l3 minus q̄3 ſenſibiliter operationes in illo ledātur.

¶ Dolentia ergo ⁊ quorum motiōes ſunt
delinquentes: aut oino perierūt manifeſtos
hn̄t terminos. Quecūque vero īfirmas ha-
bent operationes in maximis quidē diſceſ-
ſionibus facile diſcernūtur. Secūm vero mi
nores ambigua: ⁊ ꝓpter hoc ſm̄ genus le-
ſionis neutro cōtrarioꝝ participās cōſiſtit
diſpō quam ⁊ ipſam neutram dicimus no-
minari oībus his ſenſu indicatis: nō ſm̄ ip
ſam rerum naturā. Periculū. n. eſſet i ſem
piterne paſſionis irrepere dogmā.

¶ Cū dediſſ latitudinē totius ſanitatis diuidi in tres p- Cō. 8.
tes poſt quas corpa egrota ſubſiſtunt: oſīdit ſicut colli-
gens ex p̄dictis que ex p̄miſſis corporibus ſunt facil
lime diſtinctionis ab optime ſano que facilis ⁊ que am-
bigue ⁊ dicit (dolentie vero ⁊c̄.) i. ergo corpora egrotā
tia manifeſtos hn̄t terminos ex qbus cognoſcunt̄ a ſa-
nis. ſ. ſenſibilem leſionē in operationibus ꝑ cōparatōēs
ad ſeipſa prius qd̄ eſt vltimus diſceſſus ab optime ſano
⁊ p̄ter nām exiſtens: dicit ēt manifeſtos: q2 hoc nō po
teſt latere. q̄n ergo corpus ad h̄ deuenerit iam egrotans
eſſe nō dubitat̄: ⁊ volebat ꝑ corpa dolētia: ⁊ quoꝝ mo-
tiones. i. opationes ſunt delinquētes: aut oīno pierunt:
corpa egrotātia a tribus leſiōibus opationū: denotans
illa maxie q̄n ſunt in eo gn̄e gradus quo ſenſibiles ſunt
. ſ. a dolore delicto opationū: ⁊ peritiōe ipſaꝝ: ⁊ intende
bat ꝑ motiones ꝯuerſationes p̄dictas: quas q2 noiauit
a duplici leſiōe cū. ſ. dixit delinquētes aut peuntes: ſunt
aūt delinquētes infra peūtes. ¶ Adhuc aūt dolor q̄dā
mediocris q̄dā fortis manifeſte oſīditur qd̄ ſub egris vt
nūc cōp̄rehendit neutra vt nūc in qbus non eſt oīno de
p̄dītio ꝯuerſationū: ſed delictū q̄dā illaꝝ. ¶ Uel pōt
qs dicere ꝙ aliter a tribus leſionibus opationū deno-
tat illa. operatio. n. ſicut dicit ipſe in 3° de morbis ⁊ acci-
dentibus aūt ſit praua aut debilis: aut tarda: aut oīs au
fertur: infra ēt capitulo de ſignis corpoꝝ egroꝝ vt nūc
dicit. ledit̄ ēt opatio aut leuiter: aut mediocriter: aut oīs
nō ſit. ꝑ dolētia ergo vult corpora egrotātia quoꝝ opa-
tio praua eſt ſm̄ virtutē. dolor. n. ſicut ipſe dicturus ē in
fra. capitulo de ſignis corpis neutrius vt nūc eſt ex to-
to gn̄e p̄ter nām eſt. n. ſenſus ꝯrie cāe q̄ ſm̄ nām non dȝ
ſentiri: ſicut viſio muſcaꝝ appar̄ētiū volitare corā ocu-
lis cū non ſint eſt praua opatio virtutis viſiue ⁊ ꝯuerſio

cibi in qualitatē extraneā vere eſt priuata opatio virtutis digeſtiue ſiqͥ per corpora aūt quoꝝ motiões ſunt debiles quietes voluit ea corpora egrotantia quoꝝ opō debilis ē aut tarda: vt debilis digō ſtōi.ſ. ſemiplena vel tarda vel debilis viſio oculi ⁊ ſilia. ℂ Et vr̄ ꝙ talis leſio opōnis pōt eſſe ꝓpria corporis neutrius vt nūc cū non ſit magna leſio potēs oīno ꝓhibere ꝯuerſari in ocupationib⁹ ſmo ⁊ mediocris qdā dolor iudicat corpus neutrum vt nūc: pp̄ qȯ dixit infra: caplō de ſignis corporis neutri⁹ vt nūc qȯ nōdū egrotare: ita būtes dr̄. ℂ Ex quo manifeſte apparet ꝙ ſub egro vt nūc cōprehendit neutra vt nunc. ℂ Per ea aūt corpora quoꝝ oīno motiões piḡrunt vult ea corpora egrotantia quoꝝ opationes nō fiunt oīno: ſicut qn̄ ſtomacus nihil digerit nihil īmutat: ⁊ ſicut qn̄ oculus nihil videt ⁊ h mōi talis aūt leſio operationis maxīe ꝓpria eſt iā egrotāti: vocauit aūt fortaſſis opationes motiões: q² nulla opatio eſt que nō ſit alicuius motio.ſ. aut virtutis ⁊ organi ab obo vt in virtutibus apphenſiuis: aut obi a virtute ⁊ organo: vt in vegetatiuis: aut ipſius organi.i. a virtute vt in motiuis: ſ; ſicut dicit Themi. in pafraſi. de aīa improprie dr̄ opatio motus n ī operatio ſm vnūquēq; partē tp̄is in quo ſit pfecta eſt: ſicut ēt dicit pħs 4°. ethico. vt viſio ⁊ intelligētia: motus aūt eſt actus ipfectus. ℂ Adhuc aūt opatio eſt ꝯſeruatiua ſubiecte opantis: motus aūt eſt exitus a ſubſtantia moti: ꝓpter quod melius eſt p motiões intelligere ꝯuerſationes predictas.

ℂ Deinde (quecūq; vero infirmas). Cū dedit que ex p̄dictis corporibus ſunt faciliime diſtinctionis ab optime ſano: oñdit q̄ ex eis ſunt facilis ⁊ dicit (quecūq; vō ⁊c̄.) .i. ſed q̄cūq; corpora hn̄t operationes infirmas: qualia ſunt corpora ab optime ſanis nōliter lapſa tam optime ſanis que dr̄ ſemp̄ ſana q̄ȝ que dr̄ vt multū ſana qualia ſunt q̄ dr̄ vt nunc ſana.ſ. neutra ſimplr̄ ⁊ egra ſimpliciter: hec.n. vere hn̄t opationes infirmas: pp̄ inclinationē.n. quā hn̄t in egritudinē nō ſunt firma ſanitate ſibi ꝓpria: vn̄ dictū eſt de eis ꝙ facile ab egro cauſis vincunt: hec aūt talia ſunt duoꝝ modoꝝ: aut.n. ſunt i maximis diſceſſ. bus ab optima ſanitate ſicut ſimplr̄ egra: ⁊ iſta facile cognoſcunt: eo ꝙ ſm bonitatē operationuȝ adeo multū ſuperant ab optime ſanis ꝙ nō latet ſenſū: ⁊ q² faciliime eīum corpoꝝ ſanoꝝ ſuccūbūt egris cauſis vt dictū eſt: ⁊ iō dixit hec eē i maximis ⁊c̄. ⁊ volebat hoc eſſe in maximis diſceſſ. bus ab optime ſano non abſolute ſed inter corpa ſana aut ſunt in diſceſſib⁹ minoribus q̄ȝ p̄dicta ſicut ſi p neutra: ⁊ iſta ſunt ambigue diſcretionis. nō.n. tn̄ ſuperant ab optime ſanis in bonitate opationū: qȯ oīno ſit patens: ſicut pȝ in ſimplr̄ egris: nec ēt hn̄t operatiōes pfectas vt optime ſana corpora: ⁊ iō ſubiungit. ⁊ pp̄ hoc ⁊c̄. .i. ⁊ pp̄ hoc.ſ. q² medio mō ſe hȝ hoc ſm genus leſionis: qȯ neutro ꝯ̄noꝝ p̄cipat hȝ diſpōnē quā dicimus neutrā: ⁊ vocauit neutrū eē ſȝ gen⁹ leſionis ab optime ſano ſupponēs vt multū ſanuȝ eſſe p⁹ genus leſiōis: licet ſenſus hoc nō diſtinguat.

ℂ Deinde dicit (in oībus his ⁊c̄.) .i. iſta.ſ. docuimus nominari corpora q̄ ſunt in latitudine ſanitatis: quedā ſana q̄dā egra q̄dā neutra a qbus deinceps egrotantia diſpoſuimus vt p̄dictis oppōſita determinata qdē ab eis ſenſibili leſione opationis his oībus ſenſu diiudicatis: ⁊ nō ſm nām rei. ſi.n. ſm ipſam rei nām ⁊ veritatē fieret iudiciū: tūc cū corpus optime ſanū ſtricto mō ſit irreparabile apud nām vt p̄oſtendimus: ⁊ oīa corpora q̄ videmus reſpectu illius in veritate ſint egra: eēt periculū mirabilis incōuenientis: ita ꝙ medicina eēt de corporib⁹ egris tm̄ cū nec̄iuȝ ſit ſciam vnā eſſe ꝯ̄noꝝ: ⁊ cū coꝝ ſit vn⁹ ad ꝓſecutionē alterius ad fugā: eēt medicina ei⁹ tm̄ qȯ ad fugā vr̄ intēdere: qȯ abſurdū eſt ſed iudicio p ſenſuȝ facto.i. ſm illud qȯ apparet dicimus illud corpus ex latitudine ſanitatis vocari ſanū qȯ ad ſenſum vr̄ opationes pfectas: q².ſ. modicū lapſuȝ ē ab optime ſano ⁊ illi vicinū valde: illud aūt corp⁹ ex latitudine ſanitatis qȯ ad ſenſum hȝ opationes īfirmas valde ⁊ de facile vincibiles ab egris cāis pp̄ plīm diſceſſum ab optime ſano vocamus egrū: nō q² in ſe ſit egrū egritudine p̄ter nām: ſȝ q² de facili recipit eā: qȯ aūt medio mō vr̄ ſe hr̄ īter hec: ⁊ illud vocamus neutrū. ℂ Qȯ ꝟo iā ex lapſu p̄ter nāȝ ſenſibilr̄ leſas hȝ opatiōes p cōparationē ad ſeipm̄ ꝯoſt p̄us hec: iā vere ē reliquū extremū qȯ egrotās dr̄: inter qȯ ⁊ p̄dicta eſt neutrū vt nunc: ⁊ ſic accidit inde medicinā eſſe ſciam ſanoꝝ egroꝝ ⁊ neutroꝝ vt p̄miſſum eſt.

ℂ Dicit aūt Gali. ſup illo loco ꝙ ꝯſideratio medicinalis ſit ſemp̄ ſm ſenſum: qȯ verū veritatē hēat ⁊ qualiter intelligendū ſit hic edocemus. ℂ Dico ergo ꝙ ſicut dicit pħs p̄mo analeticoꝝ oīs doctrina ⁊ oīs diſciplina fit ex p̄exiſtēti cognitiōe: p̄exīs aūt cognitio a q̄ ſit doctrina vr̄ eē ſenſitiua cognitio: nihil.n. addiſcim⁹ niſi demrōne aut inductiōe: ſicut dicit pħs: vtraq; aūt horū per p̄cognita facit doctrinā. nō.n. eſt addiſcere ꝯclonē ſyllī: niſi p̄cedat apud diſcentē cognitio ꝓpōnū ex qbus ſyllat nec addiſcere vlē ꝯcluſuȝ p inductionē ſingularū niſi p̄cedat apud eū cognitio ſingularū ex qb⁹ iducit. ℂ Sȝ manifeſtū eſt ꝙ ſyllō ē ex vl̄. bus: ipoſſe aūt vlīa ſpeculari niſi p iductionē: ſicut dicit pħs: ſed iductio eſt ex ſingularib⁹ vt nūc ipſe dicit: ſingularia aūt ſūt nota ſenſu tm̄: quare adhuc cedit ꝙ cognitio p̄exīs a q̄ ſit doctrina ē cognitio ſenſitiua: pp̄ qȯ ⁊ recte pħs ait ꝙ deficiēte vno ſenſu nec̄e ē ſciam aliq̄ȝ deficere: eo ꝙ nō nobis eſt via ad iductionē ſenſibiliū illius ſenſus: nec poſſibilitas ſpeculādi ꝓpōnes vles in illo gn̄e: igit̄ neq; hn̄di ſciaȝ ꝯclonis q̄ ab illis: hoc ēt Gal. i 2°. de ꝯplonib⁹ imitat̄ dicens: ꝙ radix oīs demrātionis ſenſus ē. Si ergo cū Galȳ. dicit ꝙ ꝯſideratio medicinalis ſit ſemp̄ ſm ſenſuȝ: intenderet ꝙ p̄ncipia demrātionū in medicina ſūt nobis nota p ſenſum: tūc ſcia illius nō magis appropriaretur medicine q̄ȝ alteri ſcīe. Dicere aūt ꝙ ꝯſideratio medicīe eſt ſemp̄ ſm ſenſum.i. de ſenſibilib⁹ q̄ ſunt ſingularia: impoſſibile ē: nulla.n. ſcia ꝯſiderat p̄ticulare ſicut dic̄ pħs in rhetoricis ē ergo de vl̄. bus tm̄ ſicut dixit: ⁊ reliq̄ oēs ſcīe: vt oñdimus ſupra illo. §. ē aūt de toto termino dubitatio: lȝ opatiōes q̄ exeunt ab arte medicine ſint circa ſingularia: nō.n. hoīem medicat: ſed ſocratē. Circa.n. ſingularia ⁊ ſenſibilia ſunt opatiōes: opationes aūt tales de ſcia nō ſunt. ℂ Sed dicet aliq̄s q̄uis ſcia medicine abſtrahit a ſingularib⁹: ſicut ⁊ reliq̄ ſcīe: tn̄ ipſa nō abſtrahit a mā ſenſibili ſicut matematice vel diuine ſcīe: ꝯſiderat.n. formā in mā ꝓpria vt ſanitatē in neruis ⁊ oſſibus hoīs ⁊ diuine aūt formā oīno ſeparatā a mā.ſ. tā rōne q̄ȝ eſſe mathematica aūt ꝯſiderat formā q̄ ſm eſſe nō eſt ſeparata a mā nāli: rōne aūt eſt ſeparata: diffiniens .n. recta nō coaſſumit mām nālē: cū ſuis paſſionib⁹ nālibus ſicut nālis coaſſumit diffiniens ipſam. ℂ Sed nos dicemus illi ꝙ ſi hoc mō vellet intelligere ꝯſiderationem medicine eſſe ſemp̄ ſm ſenſum: tūc nō eſſet illud ꝓpriū medicine ab eo ꝙ medicina: ſȝ ab eo ꝙ ſubalternat̄ nature q̄ ⁊ illo mō ꝯſiderat formam. ℂ Si vero ⁊ aliq̄s aliter intelligat medicine ꝯſiderationē eē ſemp̄ ſm ſenſūȝ q² demōſtratiōes ſint ei ſemp̄ a poſteriorib⁹.ſ. effectib⁹ ⁊ ſignis q̄ ē in ſenſu notiora ſunt: ⁊ ex talib⁹ ꝯcludat ſibi ignota. ℂ Dicemus.n. nō eē hoc vlr̄ veꝝ cū inueniamus demrātiones aliq̄s a cauſis ⁊ his que priora ſunt ſm nām: ſicut pȝ in īueſtigatiōe morboꝝ numeri l p̄ma particula de morbis ⁊ accn̄tibus ⁊ inueſtigatiōe dierus creticoꝝ in tertia p̄ticula decretis dieb⁹. ℂ Pōt tn̄ quis dicere ꝙ medicina cū applicat̄ operi nō traſcendit ſen-

ſum: eo ꝙ ſolū ex his que apparēt ſenſui in ſingularib⁹ circa que eſt opus adiicit ea q̄ latent ſenſuʒ in eis. ſ. egritudines ⁊ cāas coꝝ: ſicut. n. dicit phs in pmo ethicorum. medicus ꝯſiderat ſanitatē que hoīs: magis aūt eaʒ que huius hoīs .i. hoīs ſingularis: cū circa ipm cōtingit eſſe opus eius: ⁊ hic intellectus tolerari poteſt. ¶ Sed nos omonis his dicemus ꝙ artiſex medicine in indagatione coꝝ que q̄rit duplicē inſequit viā. ſ. experimēti ⁊ rōnis. Via aūt experimenticū ſcīa medicine ſit ad finē qui eſt opus: opus aūt ꝯtingit circa ſingularia attigat: ē. n. magis ꝓportionabile: ꝓp qḋ experimento magis innititur q̄ rōni: ſed experimentū nihil aliud eſt q̄ ex multiplici ſenſu multiplicata memoria de aliquo vno: qḋ ſilr ꝯtingit in multo: ſicut dicit phs: qualia ergo ſenſus medico oſtendit talia quātū eſt ex hac via ꝓfitet ſe ſcire: ideo et quaſdā ꝯcłones ſuas amplius certificat ſenſu ⁊ experimento q̄ rōne. ſ. vtrū hec medicina ſit calida vel frigida ⁊ hec via ēt rōnes ad ſenſum declarat: nā poſitiones ſue ꝯplus ſenſui innitunt q̄ rōni ſuperioris artificis: ipſe ēt rōnes ſue magis ſunt a poſteriori ſm nām ⁊ his q̄ priora ſunt apud ſenſum. ponit. n. cor eſſe pn^m virtutis ſāguificę: q: ſenſus hoc indicat illi cū appoſitis remedijs ei ⁊ nō cordi virt⁹ ſāguifica ꝯualeſcit: q̄uis rō nālis phi cor eſſe ꝯuincat. ¶ Sed hec pō. lʒ aliqd falſitatis ꝯtineat, tū medico ſufficiēs ē ⁊ recta: vbi. n. apparet pma virtutis opatio: ibi aliqd opʒ eſſe virtutis pn^m. ſʒ nō de neceſſitate pmū: ꝓpter qḋ pnceps aſſignans diuerſitatē hanc ⁊ ſiles inter phm ⁊ medicū dicit ꝙ medici cū ꝯſiderantiſſ. cut debēt inueniūt rē quēadmodū vr̄ Ariſt. ⁊ nō quemadmodū ipſis vr̄: ⁊ inueniūt tractatus ſuos exceptos ex ꝓpōnibus ſufficiētib⁹ ⁊ nō neceſſarijs in qb⁹ nō ꝯſequitur niſi qḋ ex reb⁹ apparet: vr̄ ergo dicere ꝙ ꝓpōnes qbus illud oñdūt ſunt ſufficiētes ⁊ nō neceſſarie: ergo ⁊ illud ſufficiēs eſt ⁊ ſi nō ſit neceſſariū: ſed cū cōparatur ad opus medicine nō ſolū ſufficiens eſt: ſʒ rectū: imo rectius q̄ qḋ abſolute dr̄ a pho cor eſſe illius pn^m. eo ꝙ remedia cordi appoſita nō faciūt ꝯualeſcere vtutē ſanguificatiuā via ergo rōnis ad talia ⁊ ſilia probādum nō eſt ſm pſm: niſi ab his que ſenſibus ſubiecta ſunt ⁊ apparent ſic eſſe: ⁊ intētioni ſue ſufficiūt: q̄uis nō cōtineant cōplemētum veritatis: hec. n. via familiarior eſt ei ꝓpter ſingularia circa q̄ verſat ex operanōe: ſic ergo pōt intelligi ꝙ medicine ſpeculatio nō traſcēdit ſenſum ⁊c.

¶ Hec ſigna ergo eorum que ſanantur corporum ſed egrorum ſanorū ⁊ neutrorū exiſtentium quātitate diſtātie differunt nobis ponentibus extremos terminos contrarios alterutrum optimā. ſ. compoſitionem: ⁊ nunc factā egritudinem: conſiderātibus vero cui horū ſint viciniora que ꝓbantur corpora. ꝓpinquius enim optime cōpoſitioni ſanū: qḋ vero ab hac lōgius iā egrotāti ꝓpiquius egrū: vtrorūq3 vero mediū equaliter ab vtroq3 abeſſe apparens neutrū erit hoc.

¶ Cū dicit ex toto ordine corpoꝝ quedaʒ eſſe facilime diſcretiōis ab optime ſano: q̄dā facilis q̄dā ambigue: q̄dā vero ad ſenſum idiſcreta eē: ꝯcludit ex ꝑdictis ſignis corpoꝝ latitudinis ſanitatis differre abinuicē ꝑ quātitatē diſtāne a ſignis ipſoꝝ duoꝝ extremoꝝ īnter q̄ ſūt ipſa ſigna corpoꝝ latitudīs ſanitatis: ⁊ dicit (hec ſigna ḡ eorū ⁊c.) .i. ergo poſtq̄ iſte eſt modus diſcretiōis ſignorū corpoꝝ q̄ ſanant .i. ſanoꝝ ⁊ volebat ꝑ hoc multū ſana ⁊ egroꝝ ⁊ neutroꝝ ⁊ volebat ꝑ hoc egra ſimplr ⁊ neutra ſimplr: que oīa dixit eē in latitudine ſanitatis differūt ēt in quātitatē diſtantie a ſignis duoꝝ extremoꝝ: īter que ſunt illa: ⁊ exēplificat illud in corporib⁹ vt ſilr intelligaṫ in ſignis: ⁊ dicit (ponētib⁹ ⁊c.) .i. patebit hoc ſupponem⁹ duos extremos terminos ꝯrios ad inuicē. ſ. optimā ſanitatē ⁊ egritudinē vt nūc factā: ⁊ vocat eā factā: q: ipſa ſit ab extrinſecus accidētib⁹ ⁊ nō ꝯnaſcaṫ ſicut q̄libet ſpēs ſanitatis: ⁊ cōſiderātibus corpora latitudinis aſſignate cui illoꝝ extremoꝝ viciniora ſunt. ſic. n. inuenient differre abinuicē ꝑ quātitatē diſtātie maioris vel minoris minus altero ab extremis: ⁊ ſilr coꝝ ſigna. qḋ. n. vicini⁹ eſt optime ſanitati dr̄ ſanū qḋ vt multū ſanū eē dicimus nihil differens ad ſenſum a ſemꝑ ſano qḋ eſt extremū: ⁊ ſilis eſt habitudo ſigni huius ad ſignū illius: qḋ vero remotius eſt ab optima ſanitate ⁊ ꝓpinquius vt nūc fcē egritudini dr̄ egrū: ⁊ hoc dixim⁹ eē egrū ſimplr duplex exiſtens. ſ. ſemꝑ tale ⁊ vt multū: ſilis ē habitudo: ⁊ ſilis eſt ꝓpinquitas ſigni hui⁹ ad ſignū vtrinſq3 extremorum: qḋ exiſtēs in medio dēm̄ eſt neutrū extremoꝝ. ¶ Sciendū aūt ꝙ iſ optima ſanitas ⁊ nūc facta egritudo ſūt ponēda extrema in ordine corpoꝝ: q: ſunt in vltima diſtātia: nō q3 ⁊ magis ꝯria. ſimplr. n. ſanū ⁊ ſimplr egrum nō ſunt in vltima diſtāntia: cū ſint in latitudine ſanitatis ambo niſi forte inter diſpōnes ſanitatis ſed vlterior ē diſtātia egritudinis vt nunc ab optima ſanitate cū hoc ſit vltimū tēperamētū nāle. illud aūt diſtēperamētū pter nām: lʒ inter ſanū vt nūc ⁊ egrū vt nūc ſit oppoſitio: nō tū eſt tāte diſtātie oppō quāta īter ꝑdicta: eo ꝙ ſanuʒ vt nūc ē neutrū ſimplr vel egrū ſimplr quia ex nālib⁹ ſuis lapſib⁹ ſunt iclinata in egritudinē vt nūc: ideo q3 ⁊ magis ei vicina ꝯrie oꝫ ꝓp hoc ꝙ ſanū optime cū trāſmutaṫ in egrū vt nūc traſeat ꝑ oīa media q̄ inter ipm ⁊ illud locātur: ꝓp illud qḋ diximus in tractatu de corporibus.

Sed dicet aliqs nō eē inter eas vltimā diſtantiā eo ꝙ optima ſanitas ī medio oīum extremitatū: ergo nō opponiṫ egritudini: niſi ſicē medium ad extremū ergo iꝓprie dicit nobis ponētib⁹ duos extremos ⁊c. ¶ Adhuc aūt minor lapſus pter nām q̄tū ad gradū eſt egritudo vt nūc corpori optime ſano ſicut vr̄ ꝙ lapſus nālis quē hʒ corpus ſimplr egruʒ nedū vt lapſus quē hʒ corpus ſimplr egrū: cū ceciderit in egritudinē vt nūc: quare nō vr̄ ꝙ inter talia duo extrēa poſſint locari duo talia media ex qb⁹ medijs aliquod ē equalr lapſum vt ipm extremuʒ: q̄uis lapſus eius nō ſit preter nām. ¶ Qḋ ſi forte dicaṫ nō intelligi ꝑ extremo niſi egritudinē vt nūc in quā deueniet egrū ſimplr. dicet tūc extrema nō eē ꝯria: ſicut ex textu habeṫ eſſe ea .ſ. ꝙ nō ſunt nata fieri circa idē nūero: ſed hoc nō obuiaret ad plenū cū cōia non hēant fieri circa idē ſubm nūero. ¶ Sed nos dicimus ad hoc mediū ad qḋlibet extremoꝝ oppoṅi vt extremū. poſitis. n. egritudine calā ⁊ frigida vt extremis: ⁊ tēperamēto ꝓ medio erit ponere inter ipm ⁊ vtrūq3 extremoꝝ latitudinē ſanitatis tres partes habentē vt diximus. ¶ Dicimus ēt nō eſſe verū ꝙ minor lapſus pter nām q̄tū qd gradum ſit egritudo vt nunc corpori optime ſano q̄ lapſus naturalis corporis ſimplr egri: nec ēt equalis illi: q: tunc nō eēt optime ſanū corpus magis remotū ab egritudine q̄ reliqua corpora: qḋ abſurdum eſt: ꝓpter qḋ dico ꝙ corpus optime ſanuʒ cum labitur preter naturā in egritudinē vt nunc tranſit per lapſus preter naturā qui ſunt proportionales lapſibus naturalibus q̄ ſunt ī medio aſſignati: ⁊ dicūtur omnes neutralitas quedā vt nunc: hoc auteʒ antea iam diximus ⁊ hac de cauſa corpus optime ſanuʒ ſi egrotet nō egrotat niſi ex magna cauſa: multa aūt ſeparatio eius a ſua natura facit difficultateʒ reditus ad naturam: ſicut per ſe patet: vnde ſue egritudines: lʒ ſint rare: ſunt tamen periculoſe.

Dubitabit forte aliqs:q: ſi mediū dr̄ reperibi/le tūc extrema dīr ee͂ reꝑibilia qḋ ḋ altero extremoꝝ.ſ.de optima ſanitate negatū ē ſupra. ¶ Niſi eēt ꝙ hoc extremū ſicut iam diximus.vno mo/do reperibile eſt.alio modo habet eſſe ſicut in opinione. non eſt aūt inconueniens medium habere eſſe verū ex/tremis poſitis in ſola opinione.

Dubitabit ēt aliqs:q: ſupra poſitū ē ſimpli/citer neutrū mediū inter ſanum ſimpl'r ⁊ ſimpl'r egrū.a talibus.n. vere eque diſtat h'ō ponit illud eſſe mediū altero modoꝝ ſimpl'r ſani.ſ.ſem/per ſani:⁊ nunc egri:a qbus non eque diſtat.inter ipſuꝫ .n.⁊ optime ſanum eſt multū ſanum tm̄:ſed inter ipſuꝫ ⁊ vt nunc egrū eſt multū egrum ⁊ ſemper egrū. ¶ Ad/huc etiam vt nunc neutrū ad qḋ deuenit corpus ōē an/teq̄ꝫ egrotet:ꝑpter qḋ non videt̄ eē vere mediū. ¶ Niſi eſſet ꝙ ſimpliciter egrū aſſumit̄ in hoc loco vt īdiuiſuꝫ: q:.n.ſemper ſanuꝫ intelligebat nō eſſe reperibile nō pōt ſimpl'r ſanū ſupponere:niſi pro altero modoꝝ .ſ. pro vt multū ſanis quare ſicut ſimpl'r ſanū ſuppōit ꝓ vno tm̄. ſi'r opꝫ intelligi ꝙ ſupponat ſimpl'r egrū quaſi nō exīs multiplex cū ipſum ſit duplex:quoꝝ vtrūqꝫ reperitur: neutrū aūt vt nūc comprehendit̄ ſub extremo quod eſt egrū vt nūc:vt iam ſupra oſtēdimus: ⁊ ſub hac aſſum/ptione neutrū corpus eque diſtat ab extremis ꝓpoſitis: lꝫ veritas eque diſtet a ſano ſimpl'r ⁊ ergo ſimpl'r:vt dice/batur. ¶ Poſt hoc aūt dicemus dicta Auic. ſcḋa primi doc.prima.c.vlti.ꝙ ordo corpoꝝ inter hec duo extrema que ꝑnceps aſſignat ſilis eſt huic quem Gal.hic ponit. Dicit.n.ꝙ ordines corpoꝝ inter ſanitatem ⁊ egritudi/neꝫ ſunt ſex.ſ.corpus qḋ hꝫ ſanitatē in vltimo: ⁊ ē apud Gal.ſanitas ſemper:⁊ corpꝰ qḋ non hꝫ ſanitatē in vltio ⁊ eſt apud Gal.Corpus ſemper ſanū ſiue corpus optīe ſanū ꝑꝑ corpus qḋ hꝫ eā non in vltimo:⁊ eſt apud Gal. corpus ſanū vt multū ⁊ corpus neutrū qḋ non eſt ſanū neqꝫ egrū:⁊ eſt apud Gal.corpus neutrū ſimpl'r diuiſū per ſemper ⁊ multū tale ⁊ corpus egrotatiuū qḋ egritu/dinem cito recipit:⁊ eſt apud Gal.corpus egrū ſimplici/ter diuiſum per ſemꝑ ⁊ vt multū:⁊ corpus qḋ hꝫ paruā egritudinē ⁊ eſt apud Gal.corpus neutrū vt nūc cōpre/henſum ſub egro vt nūc ⁊ corpus qḋ hꝫ egritudineꝫ in vltimo ⁊ eſt apud Gal.corpus egrū vt nūc. Iaꝫ ergo ex hoc manifeſtū eſt ꝙ hic ordo corpoꝝ vſqꝫ ad egritudi/nem deſcendendo ſortit̄ diuerſa nomina:non ex hoc ꝙ oīa illa vſqꝫ ad egritudinem nō ſint ſana.ſ.aut ſimplici/ter aut vt nūc:ſed ad indicandū diuerſam aptitudinem quā hn̄t ad egrotandū ſm̄ peiorem ⁊ meliorē eucraſiā: quā habet vnū altero:hoc autem iam expoſitū eſt.

¶ **Optime ergo cōpoſitiōis corporis dicte ſunt cognitiōes:deficiētiū vero ab ea equa/lia ſunt numero quidē genera eis ⁊ magis ⁊ minus diuidi potētibus ſeparatis in tres latitudines.**

cō.10. ¶ Cum compleuit ſigna corporis optime ſani ⁊ coꝝ q̄ ſunt ab illo lapſa ſm̄ genus:epylogat in fine huius cap. q̄ dicta ſunt in illo:⁊ dicit.dicta ſunt ergo ſigna corpo/ris optime ſani:⁊ dicta ſunt ēt genera ſignoꝝ corporuꝫ deficientiū ab illo eſſe equalia numero ipſis corporibus deficientibus:que corpora licet poſſint diuidi diuiſioni/bus infinitis ſm̄ magis ⁊ minus labi ab optime ſano: qḋ eſt fere infinitis modis tm̄ nos ſeparauimus eā i tres partes quaꝝ quālibet latitudinem habere diximꝰ ſupra ⁊ pꝫ in illo epylogo optimā vere ſanitatem apud Ga.nō comprehendi in latitudine totius ſanitatis ⁊ nō ob ali/ud ſicut diximus:niſi q: irreperibilē eā credit:⁊ nos iaꝫ dirimus qḋ ſit in hoc aut q: in latitudine ſanitatis vult eē ſolū eā q̄ ē ſanitas ſm̄ latitudinē ⁊ nō eā q̄ eſt pūctua/lis:quaſi latitudo ſanitatis idē ſit qḋ ſanitas lata.

¶ **Signa egri corporis ſimpliciter dicemꝰ. Ex his enim erunt reliquę due latitudines manifeſte ſecūdum genus ergo dictū eſt pri/us in optime compoſitionis ratione:Secū/dum ſpeciem vero nunc dicetur diuidenti/bus nobis prius partes.**

¶ Cum dedit ſigna corporis optime ſani ⁊ lapſoꝝ ab illo corpoꝝ ſigna ſm̄ genus interſerendo:oñdit ꝑticula/riter ſigna coꝝ lapſoꝝ ſub exēplo ſignoꝝ corpis ſimpli/citer egri:⁊ q: ſimpl'r egrū eſt ēt ſanū vt nūc:ſicut docuī/mus intelligit ēt dicere ſigna illius cū determinat ſigna huius ⁊ dicit.(ſigna ⁊c̄.).i.predictis expeditis dicemus nunc ſigna corpis ſimpl'r egri:⁊ ne aliqs admiret̄:q: de/relinquere videat̄ ſigna duoꝝ corpoꝝ que in diuiſione latitudinis ſanitatis antecedunt corpus ſimpl'r egrū.ſ. ſani vt multum:⁊ neutrius ſimpl'r ſubiunxit.(ex his.n. ⁊c̄.).i.nam ex ſignis corporis egri ſimpl'r declarant̄ no/bis reliquę due latitudines.ſ.latitudo corporis ſani : vt multum ⁊ latitudo corporis neutrius ſimpl'r ſm̄ quam/libet acceptionē neutrius. Et attende ꝙ cū dixerit ſu/pra latitudinem ſanitatis eſſe vnam tres partes haben/tē hic quālibet partē ex illis tribus latitudinē vocat nō irrōnabiliter cū ⁊ ibidē ſubdiderit quarūlibet illaꝝ lati/tudinē multā hr̄e:declaratio aūt haꝝ duaꝝ latitudinū ex ſignis corporis egri.ſimpl'r erit in hunc modū: nam cū corpus egrū ſimpl'r ſit vltima ⁊ peſſima pars latitu/dinis ſanitatis:oportebit ſigna eius eſſe illa que vltime malam declarant ſanitatē quibus ſcitis ad remiſſiora il/lis in malitia nō erit difficile ſubdeſcēdere ſm̄ duplicem gradū oñdentia illa duos minores lapſus:⁊ lꝫ ex ſignis cuiuſlibet corpis de illis tribus reliqua vtrūqꝫ declara/ri poſſit:tn̄ ex ſignis egri ſimpl'r ꝑelegit melius reliqua de/claranda q̄ ecōuerſo:q: cognitio parui lapſus non fa/cit ꝯiecturari de facili quis ⁊ q̄tus ſit maximus: ſicut cognitio maximi facit ꝯiecturari quis ⁊ quantus ſit par/uus:eo ꝙ ſcia parui nō declarat vſqꝫ ad quantum maxi/mū ꝓcedere pōt:cognitio vero maximi ꝯiecturalē fideꝫ facit de his q̄ infra ipm̄ ſunt.maximū.n.ꝯtinet paruum infra ſuū ambitū ⁊ non econuerſo. ¶ Deinde dixit.(ſm̄ vero genus ⁊c̄.).i.ſed dcm̄ eſt prius gn̄aliter in declara/tione ſignoꝝ optime ſani corpis ⁊ de ſignis corpis egri ſimpl'r:⁊ aliaꝝ duaꝝ latitudinū cū dixit ſupra. ab optīa vero deficientia compoſitione corpa breue qdem lapſa ſunt ⁊ ipſa:non tm̄ ſenſibile eſt hoc: determinat vero ea magis ⁊ minus in opibus ⁊ egris cāis repugnare:qḋ fu/it gn̄ale ſignū diſtinctiuū corpis ſani vt multū ab optīe ſano:⁊ cum dixit.(⁊ ſimpl'r corpa egra ſunt determina/ta:eo ꝙ facilius ab egris cāis vincant̄ ⁊c̄.)quod fuit ſi/gnum diſtinguens generalr̄ corpus egrū ſimpl'r ab op/time ſano : ⁊ ab his oībus que lapſa ſunt ab optime ſa/no vſqꝫ ad gradū ipſius in qbus nō eſt facilis oīs victo/ria ab egris cāis:nec etiam ſm̄ opationes magna dereli/ctio.oībus.n.his facilius vincit̄ ⁊ magis derelinquitur: cum dixit quoqꝫ.(ſunt vero ⁊ hoꝝ vtrūqꝫ in medio neu/tra ⁊c̄.)quod fuit ſignum generaliter diſtinguens a p̄/dictis corpora neutra:dictū eſt ēt generaliter de eis: alō eodem caplo cum dixit.(Signa ergo coꝝ q̄ ſanant̄ cor/poꝝ ⁊ neutroꝝ exiſtentiū quantitate diſtantie:differūt etiam ponentibus nobis ⁊c̄.)h.n.ſuppoſitis ꝯrijs ter/minis optima compoſitione ⁊ tunc facta egritudine de/clarauit generaliter ſigna cuiuſlibet illarum latitudinū ſic ſe hr̄e adinuicē ſicut ⁊ latitudines adinuicē ſe habēt. Cōmētū.11.

¶ Deinde cū dixit generaliter dictū eē ſupra de ſignis corporis egri ſimpliciter manifeſtat de eis ſpāliter ſe dicturū: ꝛ dicat (ſm ſpēm vero ꝛc̄.) .i. ſed nunc dicet de eis ſpecialibus poſtq̄ oſtenderimus prius diuiſionē oium membroꝝ corporis que ideo pmittēda eſt: qm̄ ex declaratione nature cuiuſq; illaꝝ ſpēꝝ membroꝝ dependet ſpālis cognitio corporis egri ſimplr ꝛ cuiuſlibet alteri° corpis. ¶ Sed dubitabit aliqs dicēs ꝙ magis oportuit ꝛ decuit dici ſpāliter ſigna corporis ſimplr ſanı ſūpta a ſpēbus mēbroꝝ q̄ ſimplr egri. ex eis .n. poterāt manifeſtari multo melius tres latitudines. Gal. n. ſcrutās ſ° de ↄplōibus ſigna illius dixit: ꝛ nos ponimus nām eq̄lem in ↄplōnē: ſicut regulā cognitionū oium reliquaꝝ naturaꝝ: ꝛ iudicamus nās q̄ egrediūſ a genere h° nāe p illā. ¶ Adhuc aūt ſicut dixit pbs rectū eſt iudex ſui ipſius ꝛ oblig. per obliquū aūt nō pōt iudicari de recto. ¶ Dōm ad hoc ꝙ potuit illud feciſſe ſm rōnē: ſʒ ↄſiderās ꝙ praꝝ eſt corp° optime ſanū: ꝛ ppterea nō deducibile ſit i ſenſu ſicut illud qḋ eſt ab eo lapſuʒ neq; de facili exēplificabile p corpa q̄ videm° tacuit illud. nequaq̄ .n. eēt facile determiātis pticularib° ſignis ei° ꝛ nō poſſibilib° oñdi ad ſenſū accedere ad cognitionē reliquoꝝ ſibi cōparādoꝝ: marie cū in ſingulis nobis cōmiſſis: aliq̄n conaremur accipere qḋ in vl̄ibus ſcīa declaraſſet.

¶ Quattuor autem ſunt earum differentie omnes: quedam enim principia earuʒ ſunt: quedam vero ab illis orta ſunt: quedam neq; aliarū dominātur: neque alie dominātur earū: innatas habentes ꝛ regentes eas virtutes: quedā vero ꝛ innatas ſimul ꝛ influētes habent. Principia igitur ſunt cerebrū. cor. epar. ꝛ teſticuli. Ab illis vero exorta ſūt ꝛ illis famulātur nerui quidē ꝛ ſpinalis medulla cerebro: cordi vero arterie: vene epati ſeminalia vaſa teſticulis. Ipſa vero ſeipſa regunt cartilago oſſium coniunctio membrana. glandula. pinguedo. caro ligamentum. ¶ Alie omnes partes commune his habētes ad ſuipſius regimen arteriis venis et neruis indigent. ¶ Capillorum vero ꝛ vnguiū neque regimē aliquod eſt: ſed generatio ſola. He vero differentie ſunt partium.

Cō. 12. ¶ Cū dixit ad particularē cognitionē egri ſimpliciter anteponendam eſſe diuiſionē mēbroꝝ corporis a qbus ſumēda eſt particularis ipſoꝝ cognitio, pponit eam in primis dicens. Quattuor aūt .i. differentie. ſeu ſpēs mēbroꝝ corporis a qbus ſumunſ particularia ſigna corporis in vniuerſo ſunt quattuor: quedā .n. ſunt mēbra principalia ex qbus ſicut ex fontibus proſiliunt in membra virtutes quedā ꝛ quedā alia cū eis: ſicut ſanguis aut ſpiritus: quedā vero ſunt ex illis exorta: ſicut q̄dam ſemite per quas virtutes ſuas ſiue aliqd aliud cū virtute influūt aliqs mēbris: q̄dam vero ſunt q̄ neq; aliarū partiū dominanſ neq; alie dominānſ eoꝝ habētia q̄dē ipſa virtutes innatas: qbus ſeipſa regūt. vocat aūt virtutes innatas q̄ nō ab alio ſibi influxerūt: ſʒ ex pma gñatōe ſibi cōnaſcunſ ſm exigentiā ſue ↄcluſiōis qb° ſeipſa ſaluāt in eē ſuo: ꝛ ſūt hec ex qbus nutrimētū in eis ↄplet. ¶ Sʒ vtrū ſit aliqḋ mēbrū qḋ nulli dominetſ: ꝛ nulli° dñuʒ ſuſcipiat poſt dicemus. eſt. n. alteri dñari īfluere alteri virtutē vel aliqd alterū cū virtute: nulli° aūt dñium ſuſcipe ē ſibiipſi ſufficere per virtutē que ſibi naſcaſ a pncipio gñationis: qḋ vtrum ꝛ q̄ſo ſit declarabimus poſt. Quedam aūt ſunt mēbra que ſimul hñt virtutes innatas qbus ſe ſeipſa regunt: ꝛ aliqua alia que ex principalibus manāt ad ipſa quibus virtutibus ꝛ ad aliud opus valent.

Videtur aūt ꝛ hec diuiſio ñ p ↄpoſitū: nec bimēbris: ex pncipalibus eni ſunt q̄dā q̄ hñt virtutē ſibi ab alio influentē. Nemo eni negat vitā ꝛ calorē influi cerebro ꝛ epati a corde: hñt .n. etiā innatas virtutes qbus ſeipſa regūt: ſʒ ex cōſimilib° cōponentibus ea: ꝛ pncipalr virtutes innatas hñtib° eas hēant. ¶ Adhuc ēt a pncipalib° orta vident hēre virtutē innatā ꝛ influentē: neruus .n. ſm ꝙ eſt ſemita q̄ emanat virtus ſenſibilis a cerebro ad muſculos eſt ꝛ ipſe ſentiens: ꝛ vr̄ ſe quoq; ipm regēs innata virtute. Niſi eēt ꝙ aliqs eſt hic modus oppōnis, pculdubio: cerebrū eni ꝛ epar q̄uis hēant virtutē innatā q̄ ſeipſa regūt: ꝛ adhuc ab alio eis q̄dā influētē: tñ ipſa dñanſ alioꝝ: ꝛ ſunt principia aliquaꝝ virtutū reſpectu alioꝝ mēbroꝝ: ꝛ in h̄ differūt ab his q̄ abſolute dr̄ hr̄e virtutē innatā ꝛ influentē. hec .n. nullius dñanſ: neq; ſunt pncipia influēdi virtutē aliqs: orta ēt a pncipalibus differunt in hoc ab hñtibus virtutē innatā ꝛ influentē: ꝙ ſunt famulātia pncipalib° quaſi q̄dā vie fortaſſis: nec pprie dr̄ hr̄e influentē. nō .n. eſt virtus ſenſibilis in neruo ſicut nec motiua: ſed in lacerto: nec ſanguifica i vena: ſed ſi aliq̄ imutatio chyli eſt in venis epatis ꝛ ſanguis i aliqs venis corporis: hoc fit a carnoſa ſubā epatis nō venali calore quoq; pcedunte ab epate ꝛ corde p ipſas: aut ēt ipſo calore membri cuius eſt vena magis q̄ ab ipſa vena q̄ de genere pāniculi eſt in ſubā quoq; arterie nō ē virtus pulſatiua: ſicut oñdemus infra neq; in vaſis ſeminalibus generatiua differūt ēt a regētibus ſeipſa tñ: eo ꝙ pncipalia dominanſ eaꝝ: illaꝝ āt nō ſm mētē Gal. ¶ Pōt hec diuiſio ad bimēbrē reduci p hūc modū: mēbra q̄dā ſunt pncipalia aliqs dñantia ꝛ influētia: q̄dā vero nō pncipalia. non pncipaliū vero q̄dā deſeruiunt pncipalibus: q̄daʒ nō: non deſeruiētia aūt q̄dā hñt virtutē innatā tñ: quedā nō hñt tñ: ſed adhuc aliā eis aliūde influētē. ¶ Sʒ queret aliqs: quare nō primo poſuit pmā generalē diuiſionē mēbroꝝ corporis in ſimplicia ꝛ cōpoſita: ſed fecit officialia hñtia aut virtutē innatā ꝛ influentē eis ab altero: aut hñtia virtutē innatā ꝛ influētē ab eis ad alteꝝ. ↄſimilia aūt fecit hñtia aut virtutē innatā tñ nullius alterius officiū exñtia: aut ꝛ pter hoc ꝛ pncipalib° deſeruiētia. ¶ Et dōm adhuc ꝙ cū Gal. pncipalr intēdat dare cognitionē corpis egri ſimplr ex opatiōib° mēbroꝝ ꝛ ſuis officiis ad que ſunt: oportuit ponere diuiſionē membroꝝ multoꝝ penes formā q̄ eſt pn̄ opatiōis ꝛ officij: ꝛ nō penes mām. idq; ex diuerſitate virtutis eoꝝ ſumēda eſt eorum diuiſio non ex diuerſitate compoſitōis eorū ex ppria mā. ¶ Princeps aūt capl'o de mēbris in principio hanc mām vel diuiſionē pſcrutans ſub alio ordie ipſam edocuit. dicit .n. pmū ꝙ oē mēbrū hʒ virtutē nālē qua ei res nutrimenti complet: qḋ eſt nutrimentū attrahere ꝛ retinere digerere ꝛ vnire ꝛ aſſimilare ꝛ ſupfluūʒ expellere. ¶ Deinde dixit ꝙ poſt hec membra diuerſificantur: nam quedam preter hanc virtutem predictā habent aliam que ab eis ad aliud pcedit: quedam aūt hoc non habent. ¶ Adhuc aūt ꝛ quedam eorum ſunt que preter hanc predictam virtutem hñt aliā q̄ eis ab alio influit: quedam aūt hoc nō hñt: ꝛ hoc non eſt plus dicere q̄ ꝙ pter hr̄e pdictam virtuteʒ: quedā ſunt principalia participantia quandam aliqs virtutem: ꝛ ſunt apud me dicum quatuor: quedā aūt non: ꝛ ſunt reliqua oīa ꝛ qḋ ex his: quedā pter illa ſunt habentia virtutē ſibi ab alio influentē: ꝛ ſunt illa que Gal. vocat habentia virtutē innatā ꝛ influentē: ꝛ quedā non: ꝛ ſunt illa que Ga. vocat

habentia

hñtia virtutē innatam tñ: q̄ neq̧ aliaꝝ dñanť: neq̧ ab alie dominanť eaꝝ: ⁊ deficit ſm hanc diuiſionē vna ſpecies mēbroꝝ. ſ. que pncipaliū famulatrix exiſtit: niſi hec reponat ſub his que hñt virtutē inatā ⁊ influētē. ¶ Preter hec aũt dicit pnceps q̄ cū fiet cōparatio inter mēbra diuiſionis huius qḋ ſequeť q̄ eſt mēbrū tribuens ⁊ nō ſuſcipiens qḋ eſt cor ſm phm qm̄ ipm eſt oĩum virtutū pma radix: ⁊ mēbrū ſuſcipiens ⁊ nō tribuēs: ⁊ eſt qḋlibet qḋ Gal. vocat hñre virtutē inatā ⁊ aliā ab alio ſibi influentē ſicut muſculi: quoddā ſuſcipiēs ⁊ tribuēs ſicut cerebrū ⁊ epar: qḋlibet. n. hoꝝ recipit aliq̄ꝫ virtutē a corde: ⁊ ſꝫ phm quā aliqs tribuit: qḋdā v̄o nec ſuſcipiēs nec tribuēs: ſicut caro ⁊ oſſa nō ſentiētia. hmōi. n. mēbra ſꝫ Gal. nec ſuſcipiūt ab altero: nec alteri tribuūt nutritiuā virtutē ſed ſibi eā hñt naturalr ſm exigentiā ſue ꝯplōnis. Sed de his diuerſitat bus inter Ariſto. ⁊ Gal. conſequenter diſcremus: eum ad tertium procedemus.

¶ Deinde dicit (pncipalia ſunt ⁊c̄.) Cū dedit diuiſionē pñtē a qb° ſumēda ē ſpāliꝫ cognitio corporis egri ſimplr exēplificat de ſingulis mēbris diuiſiōis: ⁊ dicit (pncipalia ſūt ⁊c̄.) mēbra pncipalia ſūt. cerebrū. cor. epar ⁊ teſticuli: q̄ iō ſunt pncipalia: ſicut dicit pnceps: q: pmarum v̄tutū q̄ i corpe ſūt q̄ ad hoc ſunt nec̄ie vt ſingulare aut ſpēs pduret pn° hñt. cerebrū. n. cor. ⁊ epar ſunt pncipia virtutū neceſſariaꝝ vt ſingularia pdurēt: teſticuli aũt ſunt pncipiū virtutis neceſſarie vt perduret ſpecies.

Sed hic ppter expōnis bonitatē vidēdū eſt vtrū iſ quattuor membra ſunt eq̄liter pncipalia: ita q̄ nulliū eꝫ eis alteri dñeť. on pncipatus tribuať vni ſicut regi: reliqs aũt ſicut ducibus aut vicariis regi ſubiectis. ¶ Dico ergo pmuꝫ q̄ ipoſſe eſt illa equalr pncipari: ſicut. n. aīa in quolibet aīali eſt vna eſſentia ſm ſe ipſibilis multas ⁊ diuerſas hñs ptātes: ita oꝫ corpus aīalis eē vnū multa ⁊ diuerſa hñs organa deſeruientia illi: ſicut aũt oēs ptātes ad vnā eſſentiā adiacent: ſic oꝫ oēs partes organicas ad vnuꝫ organū ceteris pncipalius cōnexionē hñre illud autem eſt organū ſube aīe deputatū ex quo aīa ſicut ex fonte corpus regat atq̧ perficiat: ppter aīam. n. cuiuſlibet aīalis eſſe vnā ſm eſſentiā oportuit eſſe vnū pncipale membrū a quo pncipaliter pendeat: ſicut dicunt oēs perypatetici: ipſum quoq̧ inter mēbra corporis pmū generari: ⁊ vitā in ipſo vltimā inueniri: ⁊ vltimo ab ipſo auferri. Sed vt verificatū eſt ex anothomicis ⁊ longis experientiis tale membrū non eſt niſi cor. ¶ Qḋ adhuc ēt aliter oñdamus. manifeſtum eſt. n. q̄ aīa regit corpus ⁊ pficit per actiones ⁊ motus quos p ipſum facit: ſed oēs actiōes ⁊ motus ipedit frigus: coadiuuat aũt calor: nō. n. ē ſentiri: neq̧ moueri: neq̧ aliqualr vegetari ſine calore: ſicut dicit phs. calor nāq̧ ceteris qualitatib° agentius eſt: ſicut edocuit Gal. pp qḋ ignis cuius eſt pcipua q̄litas ē agentior ⁊ formalior: iter elta minus mãe corpulēte participās: eſt. n. a forma actio: a mã aũt paſſio: vñ fere ignis nō ē calidus: ſed ē calor ex quo ⁊ qdā auſi ſūt ponere aīam eē ignē errātes vt dicit phs: ac ſi dicať mal leū eſſe fabrū. Si ergo aīa aliq̄ q̄litate vt inſtro potiť dignillime: ⁊ marīe calore potiet: q̄re illud mēbrū qḋ caloris fons ⁊ pn° exiſtit erit dignius vt ab eo aīa pncipaliter pēdeat: ſꝫ hoc eē cor palā ē. calidiora. n. q̄ ūi corpore ſunt cor ⁊ ſpūs: vt dicit pnceps. ſpūs aũt gñatio i corde ē: ⁊ eius v̄tute caloris: teſtať ⁊ hoc Ga. in lib. de ꝯplonib°. Adhuc aũt ⁊ i eo q̄ de malitia ꝯplōnis diuerſe: ait. n. ibi q̄ ſi intromiſeris digitū i vētriculo cordis vū aī. adhuc viuit ſenties ex eo fortiorē caliditatē q̄ ē in vētriculis: qḋ de alns nō ꝯtingit mēbris: vñ ⁊ recte phs ait i lib. de partib° aīaliū: q̄ opꝫ adeo eē mēbrū: velut caminū in quo ponet viuificās: ⁊ hoc bñ cuſtoditū velut arx ciuitatis exñs pars corporis: eſt aũt viuificans aīa. facit aũt hoc p opationes. hoc aũt a calore: pp qḋ recte ait oportere pmum mēbrū viuificans deputatuꝫ eſſe velut caminū ignetū. ¶ Adhuc ſanguinis pncipiū eſt cor: ſicut dicit phs in li. de partib° aīaliū: inueniť. n. ſanguis in ipſo pter q̄ꝫ locatus in vena: qḋ in epate vel in alqs nō cōtingit. in vena aũt nō eſt niſi ſicut i canali p qḋ fluit ad mēbra: inueniť ēt cor hñs ſanguinē in embriōe nōdū diſtinctis venis: ſed ſanguis vt dic̄ phs in lib. pdicto ita eſt calidus vt qḋ erat ipſi ſanguini eē: quēadmodū ſi aliquo noīe ſignificaremus feruentē aquā: in diffōne: g̃ ei° exiſtit calidus: ſicut in ea q̄ alibi hois exiſtit albū: nō ſolū aũt ipſe calidus eſt ſicut ⁊ qḋ erat ipſi ſanguini eſſe: ſed eſt cā ipſis mēbris vt diſponātur in calore ſm mēſurā ipſi° in eis. Dicit. n. Gal. in lib. de ꝯplonib° q̄ vnūquodq̧ membrū tm̄ hꝫ de calore q̄ntū hꝫ de ſanguine. ſi ergo calor in mēbris pncipiať ex ſanguine. ſanguis aũt a corde palaſ erit caloris totius fontē eē cor. ¶ Adhuc aũt qḋ marie iſ oñdit eſt q̄ inchoatio refrigeratiōis eſt ab illo: ſic dic̄ phs in lib. de reſpiratiōe. ⁊ in lib. de ſomno ⁊ vigilia. ait. n. in lib. de ſomno reſpirare ⁊ hūido refrigerari . . . ere vel aq̄ ad ſalutē ei° qm̄ hac pticula ē caloris nā adepta eſt. Niſi. n. eēt in eo foralis caloris hūdantia non indigeret refrigeratiōe q̄ p anelitū fit ⁊ pulſus: quoꝝ in ipſo ⁊ ab ipſo eſt pncipiū. ¶ Hec eadē in lib. de ptibus oñdit dicēs. hui° qdē igiť qḋ eſt vnū pncipiū facere: etiā ab vno pncipio arterias ⁊ venas eā eſt oīa hñre vnā ſenſitiuā aīam ⁊ opationē: quare ps vna erit hāc hñs pmo. hoc aũt eſt cor: cuius ſignū eſt vegetatiuū ⁊ ſenſitiuū pmū in eo inueniri: ⁊ dicit aũt poſtea q̄ ⁊ calidi pncipiū neceſſe eſt in eodē eſſe pp opari aīam oīa cū calore quodā. hoc aũt vt dicit eſt cā ⁊ ſanguinis caliditatis: ppterea qdē igiť q̄ in vna eſt parte ſenſitiuū pmum: ⁊ id qḋ caliditatis: q̄ ſanguis ab vno eſt pncipio: ppea ſanguinis vnitatē qdē: ⁊ q̄ venaꝝ ab vno. ¶ Siqdē ergo vnū eſt mēbrū oībus pncipalius nō erūt illa q̄tuor eque pncipalia: ſꝫ corde exñte vt rege. alia tria duces erūt. ¶ Qḋ ⁊ Ari. in li°. de motu aīaliū manifeſte ſignificat. volēs. n. oñdere q̄ aīa p eſſentiā eſt in vno pncipali mēbro p virtutes ſuas in ſingulis aliis ait: exiſtimādū aũt cōſtare aīal quēadmodū ciuitatē bñ legibus rectam. in ciuitate. n. vt dicit cū ſemel ſtabilitus fuerit ordo: nihil op° ſeparato monarcho quē oporteat adeſſe p ſingula eoꝝ q̄ fiūt: ſed ipſe quelibet facit que ipſius vt ordinatū ē ⁊ fit hoc poſt iſ pp ꝯſuetudinem. in aīalibus aũt hoc idē pp nām fit: ⁊ q: natū eſt vnūquodq̧ ſic ꝯſtitutus facere ppriū opus vt nihil opus ſit in vnoquoq̧ eſſe aīam: ſꝫ quodā corporis pncipio exñte ipſa alia qdē viuere: eo q̄ adnata ſunt: ⁊ facere aũt ppriū opus p nām. vocat ergo ſicut monarchū quēdā aīaꝫ ipſā ſeu eius eſſentiaꝫ q̄ ſingulis mēbris ordinat ppriū opus pp ptātē quaꝫ ſibi influit. ipſa aũt p ſui eſſentiam cordis arcem inhabitat. ſicut monarchus in medio ciuitatis: cuius nequaq̄ꝫ eſſentia: ſed potentia tm̄ ad ciuitatis extrema pertingit. ¶ Quare videndū eſt pmo: qd oībus mēbris pncipiť ex corde. ſi. n. cor eſt pncipiū oīum virtutū ſicut medici dicūt: non erit pncipiū alicuius ſolius. dico ergo cū cor ſit organū ſubſtātie aīe deputatū erit oīs aīe virtus in ipſo cōfuſe: pp qḋ recte ait Auer. q: cor eſt potētia faciēs opatōes oēs: nō aũt facit oēs in actu: q: impoſſibile fuit ipſum organiꝫ mi ad oēs opatōes particulariū virtutū: ſed qm̄ potentia ſunt in ipſo ſemp potuerunt reſtaurari deperdite in aliis mēbris: ſeruata qdē ipſaꝝ potētia i radice: opationes aũt que in eo manifeſtātur eſt vegetatio ⁊ ſenſatio ad ſui ſaluationē ſole competentes. effluūt ergo oēs aīe ptātes ad reliqua corporis mēbra ab eſſentia aīe cordi hoſpite: ⁊ ita corde ſicut a pncipio: q̄ cuꝫ ſint organi

ce effluũt ſup inſtr̃m quoddã eẽ oĩum: ſicut ſup quo-
dam vehiculo: qḋ eſt ſpũs: qḋ aũt ſup hunc ſpũm anime
diffundunf ptãtes manifeſtaf ex hoc ꝙ opillatio vena-
rũ ⁊ arteriaꝝ ex multitudine ſanguis abſqꝫ groſſitie ꝓ-
hibet emanationẽ virtutis ad mẽbra ex quo eſt eã apo-
plexie ⁊ mortis: ſicut Gal. dicit: ⁊ ꝙ appꝛhenſio ⁊ cõſtri-
ctio quarũdã venaꝝ pulſatiliũ ceruicis ⁊ facit inſenſi-
biles ⁊ imobiles: ſicut dicit pħs in lib. de ſomno ⁊ vigi-
lia: qḋ fieri nõ poſſet niſi he virtutes cũ aliquo corpe ve-
hente manarent: nõ eſt aũt hoc corpus humor: ſed ſpũs
tñ. nã opillatio nerui optici veniẽtis ex cerebro ad vitrũ
eꝫ oculũ impedit virtutẽ viſiuã ad oculũ ferri: ſed cũ ꝑ
eum nullus hẽat diſcurrere humor ſm̃ nãm impediret il-
lã: qꝛ lator eius ſit humidũ: ſed ſpũs. Cõi ergo ꝓncipiũ
ſpũs oꝫ ⁊ oĩum ptãtum ꝓncipiari ꝓgreſſum: in corde aũt
ꝓncipiari ſpũm in ꝓceſſibus erit manifeſtũ. ¶ Cõpara-
tur aũt ſpũs ad oẽs aĩe organicas ptãtes. ſicut manus
architectonici ad ptãtes artis que ſunt in mẽte ſua. huiꝰ
.n. ptãtes ſunt dolatiua ⁊ ſeratiua ⁊ terebratiua ⁊ hmõi
quaꝝ oĩum ſunt ꝓpꝛia inſtrã: dolabra ſera ⁊ terebꝛa: cõe
aũt oĩum eſt manus artificis ſicut vehiculũ cuiuſlibꝫ in-
ꝓpꝛium inſtr̃m. ſilr ergo ſpũs fert oẽs aĩe ptãtes in orga-
na ꝓpꝛia. hic aũt ſpũs: vt dicit princeps vltimo capitulo
ſui libꝛi de anima ꝯplõnẽ hꝫ ꝓpꝛiam que mutaf ꝓut ne-
ceſſe eſt in eo diuerſitatem eẽ ꝑꝑ quam fit vehẽs virtu-
tes diuerſas. ꝯplõ. n. qua concupiſcit nõ eſt apta vt per
eam ſentiaf: nec complexio que apta eſt ſpiritui viſibili
eſt apta ſpiritui mouenti: ⁊ vlr dicit: ꝙ ſi complexio hu-
ius ſpũs erit vna ꝙ virtutes que ſunt in ſpũ eẽnt i vna
⁊ actiones eaꝝ vna: quare cũ hic ſpũs diſpergif a corde
ꝑ varios eius meatus ad diuerſa mẽbra ꝓrumpẽs iã in-
cipit mẽbris appropriari ⁊ ad ſimilitudinẽ cõplexionis
eoꝝ conuerti: eiſqꝫ virtutem appꝛopꝛiare ⁊ complexio-
nem iaꝫ quidẽ ſortitus in eis ⁊ organizationẽ ꝯuenictẽ
ad opus. ſic ergo vertibilis eſt ſpiritus ꝯplõ ſicut manꝰ
architectoris in omnem modum ducibilis.

Viſo autem quõ cor eſt ꝓmum oĩum virtu-
tũ ꝓncipiũ. Videndũ reſtat quõ
cerebrum eſt primum ⁊ epar ⁊ teſticuli ſint poſt hũ prin-
cipia eaꝝ ſilr reſpectu aliquoꝝ mẽbroꝝ. Dico ergo ꝙ
ſpũs erit a corde ſicut lumen a ſole: ſicut .n. ſol ẽ ſons lu-
minis: ſic ⁊ cor ſpũs ⁊ ſicut ſol eſt principiũ generatiõis
⁊ corruptionis ⁊ vlr vite in vniuerſo ꝑ motum ⁊ lucẽ:
ita cor in aĩali eſt ꝓncipium vite ꝑ motũ ⁊ emiſſionẽ ſpi-
ritus viuificãtis totũ: ſicut poſtea patebit. ¶ Quemad-
modũ ẽt nõ ſufficit ad diuerſitatem generabiliũ diuerſi-
tas lucis acqſita ꝑ motũ ſolis: ſed oportuit eã recipi in
alijs corpibus celi: ad hoc vt induens in eis alĩ ⁊ aliaꝫ
nãm refundatur ad loca generationis alterius actus ⁊
nature. ſicut pꝫ in luna que lucẽ a ſole receptam alteri-
us nature refundit ſuper terram. ⁊ ſilr eſt in oĩbus ſtel-
lis: ita ẽt oportuit ſpũm cordis vt poſſit tot diuerſitates
opationum efficere recipi ꝓmum in qbuſdam membris
in qbus induat ꝯplõnẽ ꝯuenientẽ vni generationi opa-
tionis ⁊ ab eis refundaf ſup oĩa membra que participãt
illo genere. ¶ Propter quod ſciendũ eſt ꝙ ſpũs exiens
a corde oẽm quidẽ hꝫ ꝯfuſe virtutẽ: quaꝝ quãlibet non
ante qdẽ explicat ꝗ̃ ſormaf ꝯplõnem illi ꝯuenientẽ vir-
tuti ⁊ organũ in quo poſſet illius operationes exercere.
Prima .n. ꝯplõ in corde acqſita non erat extra cor ad il-
lud ſufficiens. pertingens ergo ad cerebrum iam aptaf
ibi eius ꝯplõ ad deſeruiendũ ſenſui cõi ⁊ imaginatiue ⁊
cogitatiue ⁊ memoꝛali: in quo ⁊ organizationẽ ꝯuenientẽ
ſortif ad illas diuiſione cellulaꝝ eius. Et ibi qdem col-
locatus ⁊ collectus appꝛopꝛiaf: ſenſui aũt particulari ⁊
motiuo iam qdem complexione exiſtens ꝯueniente: non-
dum aũt adeptus nãm in qua operatiões ſenſus ⁊ mo-
tus compleri poſſint: eo ꝙ talis mã non eſt niſi neruus
in carne ꝯtextus aut alijs membris ꝯnexus nondum in
ipſo explicare poteſt vtraqꝫ illaꝝ: in ſuis ergo tranſiti-
bus iã ſubtilior factus vt ſtrictores poſſit ſubire meatꝰ
iteꝝ inde inchoans ſicut a principio penetrat in neruos
his ſenſibiles: his motiuas appꝛopꝛiando virtutes.
¶ Quõ aũt cerebrum ſpũi latori ſenſus ⁊ motus mini-
ſtrat non originem: ſed diſpõnem quandã qua illis ma-
gis aptatur miniſtrat quoqꝫ organis eoꝝ originẽ .ſ. ner-
uos: ꝓpterea dr̃ non iniuſte ſcõm poſt cor ꝓncipiũ ſen-
ſus ⁊ motus reſpectu .ſ. mẽbroꝝ oĩum participantiũ il-
lis: ſignũ aũt cor eẽ principiũ ſenſus ⁊ motus reſpectu
.ſ. cerebri eſt ꝙ ꝯſtrictio quarundã venaꝝ pulſatiliũ col-
li facit inſenſibiles ⁊ imobiles: vt dctm̃ eſt qḋ eẽ nõ põt
niſi eẽt ſemita qua cor influit oẽs virtutes illas cerebro.
¶ Ex quo videf ꝓncipem non bene ſenſiſſe cũ viſus ẽ
velle cerebrũ exhaurire virtutem ſenſus ⁊ motus a cor-
de per neruos quos cerebꝝ ad ipſum emittit. Gal. n. in
lib. de iuuamẽto membroꝝ dixit ſolũ duos neruos par-
uos venire ad caſſaꝫ cordis ad miniſtrãdũ ei tactũ: nec
dicit vnqꝫ illos vel alios pertingere ad cor. Sed ſignũ
cerebꝛi eẽ principiũ ſenſus ⁊ motus reſpectu reliquo-
rũ membroꝝ ẽ ꝙ opillatio in neruis vel nucha ꝓhibet
ſenſum ⁊ motũ diffundi in mẽbra ad que pertingit ner-
uus: ⁊ cum ipſi oẽs ꝯtinentur cerebro: aut per ſe aut per
nuchã ⁊ non cordi: manifeſte innuitur ꝙ a cerebro i ip-
ſos diffundef. ¶ Poſt hoc aũt dicemus ꝙ ꝓdictꝰ ſpũs
cum exiens a corde ꝑtingit ad epar. appꝛopꝛiat ei virtu-
tem nutritiuam ſortitus quidẽ in eo inde ⁊ cõplõnẽ ad
eã ꝯuenientem ⁊ organizationẽ ei deſeruientẽ: ꝑꝑ qḋ di-
xit pħs in lib. de partibus. ꝙ cor ⁊ epar ſunt neceſſaria
oĩbus aĩalibus ſanguinẽ hñtibus: cor qdẽ ſicut dicit ꝑꝑ
caliditatis ꝓncipium: epar vero digẽſtionis grã. digerit enim
chylũ quem ꝓparauit ei ſtõs ⁊ ſanguificat ipſum epar ⁊
ꝓparat ipſum digẽſtioni vlteriori fiende in corde ꝓcipue il-
lam eius partẽ que mẽbris ſupra cor exiſtẽtia nutritura
eſt: qm̃ ⁊ illoꝝ nutrimentum ſm̃ plurimũ per cor tran-
ſit. ſi. n. non oporteret ipſum vlteriori digeſtione digeri
in corde aduenirſſet ei nã e tranſitus aliũde: qm̃ palaꝫ eſt
mẽbra ſuperiora digniori ⁊ puriori ſanguine nutriri ꝗ̃
inferiora. ¶ Mẽbroꝝ quoqꝫ nutrimentũ inferioꝝ nõ
eſt neceſſariũ digeri in corde: lꝫ ipſius calore atqꝫ virtu-
te ab eo ꝓmũ ꝓcedente digeraf: hanc aũt ſanguificatio-
nem non efficit epar ſolũ ſibi: ſed ad totius corpis vtili-
tatẽ cõem: ſicut ⁊ cor. Sicut ergo ipſum ptãtẽ hꝫ ſup vl-
timi alimẽti cõis nutrimenti gñationẽ: ⁊ ipſius ad totũ
corpus delegationẽ: ita ⁊ ſuper influxionem virtutũ: ꝗ
circa nutrimentũ operantur: cũ ipſo. n. ſanguine influit
ſimul ⁊ calor ⁊ ſpũs: cũ quibus ⁊ nutritiue virtutes ve-
huntur. opatiue qdem in membris ſm̃ vniuſcuiuſqꝫ mẽ-
bri ꝯplõnis exigentiam: cuius ſignũ eſt ꝙ opillatio inter
epar ⁊ vnumquodqꝫ mẽbꝛuꝫ ꝓhibet oẽꝫ nutriture ope-
tionem in illis ẽt ſi nutrimẽtũ aliũde eis offeraf: qḋ eẽ
non poſſet niſi per ꝓuationem influentie: que fit ab epa-
te ſicut a ꝓncipio. ¶ Eſt tñ ſciendũ ꝙ ꝗ̃uis epar in ſan-
guificatione verius operetur ꝗ̃ cor: tñ eſt illius ſcõꝫ pri-
cipium: qm̃ non efficit illud niſi ſicut cordis delegatus
ipſiuſqꝫ virtute caloris. ¶ Exiens vero a corde ſpũs cũ
ꝑtingit ad teſticulos appꝛopꝛiat eis generatiuã virtutẽ
⁊ ꝯplõnem ⁊ organizatã mãm iam in illis ſortitus ẽ ad
illius operationis complementũ. ¶ Sciẽs tñ ꝙ teſticu-
li nõ ꝓpꝛie dñr ꝓncipium huius virtutis: qm̃ poſt rece-
ptionẽ eius a corde nulli alteri eam ꝓncipiant. fortaſſis
aũt ẽt dñr ipſius virtutis principium quoddã nã: ꝓpte-
rea ꝙ alteri membro eum infundãt: ſed qꝛ ſemini qḋ in
eis digeritur ⁊ completur exhibent virtutẽ informatiuã
que eſt imago quedam virtutis generatiue ꝓrio mouet
enim

enim ſperma viri menſtruū mulieris eo motu quo mo‑tū eſt a pře: quēadmodū dicit pħs: ſicut organum artis mouet mām eo motu quo ab artifice mouetꝰ. ſpēs enim motus artis aliqualr̄ eſt in organis ſicut dicit. ⁋ Secū‑dū ergo hanc ſniam pħi non erit aīa actus primus ꝑ ſui eſſentiam ſed ꝑ potentias que ſunt in cōtinuo fluxu ab ea ſup ſpūm prorūpentē a corde: hoc aūt ideo fortaſſis: qꝛ aīam aīalis ꝓpter ſui nobilitatē: ꝛ ꝓpter eſſe multaꝝ potentiaꝝ oportuit eſſe magis vnitam ꝛ collocatā in lo‑co fontali: videmus enī ꝙ forme quanto minꝰ nobilio‑res ſunt: tāto ſunt magis toti ſue materie principabi‑les ita vt in qbuſdam animalibus īperfectis ꝛ īmobili‑bus: vt in entoniis ſit fere qualiter per eſſentiā ſm oēm ipſoꝝ partem: ita vt accidat eis diuiſio vtrinqꝫ eēn plā‑tis autem propter adhuc inferiorem nobilitatem ſecun‑dū quotcūqꝫ fere partes redūdant accidit eas multi‑plicari ꝛ ſaluari ſicut formas accītales vt albedinem.

Dubitauit aūt aliquis ex hoc: qꝛ ſi eſſen‑tia aīe eſt in corde tantū a quo effluere videntꝰ aīe poteſtates ad membra: tūc vi‑detur ꝙ potentia ſepareꝰ ab eſſentia: qđ eſt īpoſſibile. ⁋ Ad qđ dicūt ſaluantes pħm dicentē in hunc modū: ꝙ virtutes ita manātes ſemper dependent ab eſſentia aīe que eſt in corde ſicut lux ſolis recepta in aliqꝰ corpo‑ribus ſemper eſt dependens ab illo: ſicut ꝯtinue gene‑rata ab eo indeſinēter faciente lucis emanationē q̄ non abſcinditur a recipiente: niſi aut per corpus opacū inter‑poſitum: aut per ineptitudinem recipiētis ꝛ deſtructio‑nem ꝓportionis ad illā. per hūc aūt modū vt dicūt non ꝯtingit ſimplr̄ lucem a ſole ſeparari: ſed ſm qđ tm̄: ſicut ēt virtutes artis edificatiue: nō ꝓpterea dicuntꝰ ab arte q̄ eſt in mente artificis ſeparari: lꝫ mediante manu q̄ eſt organum organoꝝ efficiant ꝛ effluant in dolabrū ꝛ ſer‑rā ꝛ perficiant ipſas ad actū ſuū ordinationem habētes ad mentē per ipſam manū motā a mente: vñ nec animā volunt eſſe in aliis mēbris niſi per virtutes ſuas ꝛ nō ꝑ ſuā eſſentiā: ſi. n. eſſentia aīe eſſet in oculo ſicut aīa: tunc erupto oculo erueretꝰ aīe eſſentia. ⁋ Adhuc aūt ſeque‑retur ꝙ virtus auditiua eſſet in oculo ꝛ viſiua in aure: qđ abſurdū eſt: quare nequaq̄ ꝯcedunt ꝙ ſit tota in q̄‑libet ꝑte corporis: cū apud eos nō ſit ei alia totalitas q̄ꝫ potentiaꝝ ſm quā non pōt eē in qualibet parte. ⁋ Sꝫ iſta opinio ſtare non pōt: nā aīa non dat eſſe corpori niſi ſm ꝙ viuitꝰ ei: ſed aīa dat eſſe toti corpori ꝛ cuilibet parti eius: ergo aīa eſt in toto corpore ꝛ in qualibet parte eius. ⁋ Adhuc aūt aīa non opaꝰ niſi vbi eſt: ſed opationes aīe apparent in qualibet ꝑte corporis: ergo aīa eſt i qua‑libet parte corporis. ⁋ Preterea illa opi. q̄ tenet aīaꝫ eē in corde tm̄: ſupponit vnū impoſſibile. ſ. aīe potentias ef‑fluere a corde ad mēbra ꝑ diuerſas ſemitas ꝛ ſup vehi‑cula numero diuerſa: qđ ſtare non pōt: qꝛ ſi vegetatiuū ē in ſenſitiuo: ſicut trigonū i tetragono: vt dicit pħs erit ſenſitiuū in aīali idē qđ vegetat ipſm: q̄uātūs alicubi vege‑tet vbi nō ſentit ꝑꝑ ineptitudinē inſtrī vt in oſſe: quare impoſſibile erit has duas potentias eſſentia differentes effluere a corde ad mēbra q̄ vtriuſqꝫ opatione partici‑pant fere (ſicut ſunt muſculi) ſup diuerſa numero vehi‑cula: ꝛ per diuerſas ſemitas: ſicut opinantꝰ ſenſitiuū q̄‑dē ꝛ motiuū ꝑ neruos: vegetatiuū vō ꝑ arterias ꝛ venas facientes emanare: ꝓpterea vr̄ ꝙ in muſculis aliquādo amiſſo ſenſu ꝑ opillationē in neruo remanet vegetatio: poſita. n. tali emanatione accideret eas loco ꝛ ſubis ſepa‑rari: qđ eſt abſurdū. ⁋ Quare rectius vr̄ ꝑ has ſemitas non virtutes influere: ſed inſtrīa: non. n. pōt ſenſitiuum ceſſare a muſculo remanēte vegetatiuo qđ inerat ſenſi‑tiuo. ⁋ Preterea qđ faceret ea vnū in eſſentia redeunte ſenſitiuo nequaq̄ pōt fingere: ſed bene pōt ceſſare ope‑ratio ſenſus remanēte vegetatione ꝑꝑ indigere ad hāc ꝛ illam nō eodē inſtrō. ſ. ſpiritu. ⁋ Propter qđ aliq ſubti‑lius indagantes dicūt ꝙ aīa ſm ꝙ eſt forma corporis non vnitur toti corpori aliqua parte mediante: neqꝫ me‑diantibus potentiis: ſed toti corpori īmediate. eſt. n. for‑ma totius corporis: ꝛ cuiuſlibet partis eius forma eius īmediate vnitꝰ ſue materie: ſicut dicit pħs in metaphy. ꝛ hoc neceſſariū eſt dicere: qꝛ cum corpus hoīs aut cuiuſ‑libet alterius aīalis ſit quodā totū nāle dicetur vnuꝫ eo: ꝙ vnā formā hꝫ qua perficitꝰ: nō ſolū aggregatione vel ꝯpoſitione ſicut accidit in domo: ſed ſicut formatum in ꝓpria ſpē: vnde oꝫ ꝙ quelibet ps hoīs ꝛ aīalis recipiat: eē ꝛ ſpem ab aīa ſicut a ꝓpria forma: vnde pħs dicit ſe‑cūdo de aīa ꝙ recedente aīa: neqꝫ oculus: neqꝫ caro: ne‑qꝫ vlla partiū remanet niſi equoce: quare oꝫ ꝙ ſi aīa dat eē cuilibet ꝑti corporis ſm ſuiam aīa ꝙ ſit in qualibet parte corporis: q̄a ea rōne dicimus aīam eē in toto: qꝛ ē forma totiꝰ: q̄re ſi eſt forma: cuiuſlibet ptis oꝫ ꝙ ſit in q̄‑libet pte ꝛ nō in toto tm̄: neqꝫ in vna pte tm̄ qđ oſtendit eius diffinitio: ipſa. n. eſt actus corporis organici: qđ q̄‑dem eſt ꝯſtitutū ex diuerſis organis: ſi ergo aīa eēt i vna parte tm̄ vt forma nō eſſet actus corporis organici: ſed actus vnius organi puta cordis: relique aūt partes eēnt ꝑfecte per alias formas: ꝛ ſic totū non eſſet qđ vnū na‑turale: ſed ꝯpōne tm̄. Quia tm̄ aīa eſt in toto corpore: ꝛ i qualibet pte eius dicitꝰ ēt ꝙ tota in toto: ꝛ in qualibet ꝑ‑te eius: pōt. n. vt dicūt attribui totalitas alicui forme tri‑pliciter ſm ꝙ tribus modis hꝫ aliqđ partes. vno. n. mō aliqđ hꝫ partes ſm diuiſionē quantitatis prout diuiditꝰ numerus aut magnitudo: ſed vni forme nō cōpetit to‑talitas numeri nec magnitudinis niſi forte per accidēs: puta in formis q̄ per accidens diuiduntꝰ diuiſione ꝯtinui ſicut albedo ꝑ diuiſionē ſupficiei. Alio modo dr̄ totum ꝑ cōparationē ad partes eētiales ſpēi: ſicut materia ꝛ for‑ma dicuntꝰ partes cōpoſiti: ꝛ genus ꝛ drīa quodāmodo partes ſpēi: ꝛ hic modus totalitatis attribuitur ēt eſſen‑tiis ſimplicibus rōne ſue ꝑfectiōis: eo ꝙ ſicut cōpoſita hꝫ ꝑfectionē in ſpecie ex ꝯiunctione principioꝝ eſſentia‑lium: ita ſubſtātie ꝛ forme ſimplices hñt perfectas ſpēs per ſeipſas. Tertio mō dr̄ aliquid totū per cōparationē ad partes virtutis: eo q̄ quidem ptes accipiuntur ſm diuī‑ſionē operū. ⁋ Si ergo q̄ratur de forma que diuiditur ꝑ diuiſionē ꝯtinui. ſ. de albedine vtrū ſit in qualibet pte ſupficiei tota ſi accipiatur totū per cōparationem ad ꝑ‑tes quātitatiuas que totalitas competit albedini per ac‑cidens nō eſt tota in qualibet parte: ſed tota i toto: ꝛ ꝑs in parte. ſi aūt accipiatꝰ totum totalitate que pertinet ad ſpēm ſic tota eſt in qualibet parte. Nō eque intenſa ē al‑bedo in alia pte ſicut in toto lꝫ non ſit intenſa in q̄libet parte ſicut in toto: ꝓpter qđ adhuc verū eſt ꝙ ſm virtu‑tem nō eſt tota in qualibet parte: non. n. pōt tm̄ diſgre‑gare in parte ſupficiei ſicut in tota ſia: aut aīalium per‑fectoꝝ non diuidiꝰ diuiſiōe quātitatis que eſt numerꝰ. vꝫ diuiſione ꝯtinui cū diuiſa non viuant: ſecus autē eſt forte de aīalibus anuloſorū aīalium in quibus eſt anima vna in actu plures in potentia ſicut dicit pħs. ⁋ Qua‑re in aīa hoīs ꝛ cuiuſlibet aīalis perfecti non pōt accipi totalitas niſi ſm ꝑfectionem ſpeciei: aut ſm virtutē: cū ergo perfectio ſpeciei ptineat ad aīam ſm ſuam eſſenti‑am. aīa aūt ſm eſſentiam ſit forma corporis: ꝛ ꝓut ē for‑ma corporis eſt in qualibet parte corporis: vt oſtenſum eſt: relinquitꝰ ꝙ ipſa eſt tota in qualibet parte corporis ſm totalitatem perfectiōis ſpeciei. ⁋ Si autem accipia‑tur totalitas ſm virtutē: ſic non eſt tota in qualibet ꝑ‑te: ſicut per ſe patet: ſic ergo dicunt ꝙ anima per eſſen‑tiam ſua non eſt tm̄ in corde: ſed in oībus membris: ꝛ ꝙ ſemper adeſt potentie ꝛ operi eius: non enim ſeparatur

potentia ab eēntia niſi ſicut ꝓpria paſſio a ſubiecto: ſed
tñ principalius eſt in corde: ſicut in loco. vñ exiuerūt prin
cipale oium ſuaꝝ prātū inſtrm. ſ. ſpūs ⁊ calorē: ex quoꝝ
fluxu a corde euenit opinari ꝙ sic prītes abinde diſper/
gunt: ſicut ex loco vbi eaꝝ eſſentia ꝯſtituta ſit: cū in cor
pore organizato aīa ſit equaliter in quolꝫ mēbro ſm vir/
tutem ſibi ꝯuenientē: ſed pp indigere ipſas inſtrō excitā
te ⁊ mouente: qđ a corde effluit: viſe ſunt qbuſdaꝫ ⁊ ipſe
fluere ab illo: pp ħ erupto oculo non eruet eſſentia quā
ipſe hꝫ in prima radice. ſ. corde dante organū pmū ſuoꝝ
opeꝝ. ¶ Nec adhuc pp hoc ſit ipſa extenſibilis extēſio
ne ſubiecti: non. n. maior eſt in maiori ⁊ minor in mino/
ri ſicut alie forme ſubſtātiales ⁊ accidentales quas acci/
dit diuidi diuiſiōe ſubiecti: pp ipſam magis ꝯtinere cor/
pus q̄ꝫ a corpore ꝯtineri ſicut dicit phs in p° de aīa: qua
re ſicut ipſa per eſſentiam nō diuidit̄ apud corpus. ita oꝫ
corpus vt vnum indiuiſibile ſibi cōparari. ¶ Sꝫ qđ ho
rum ſit verius dimittamus mō manifeſte iam videntes
cordis ſup alia mēbra principalitatē pp principiare pri/
mum oium virtutū inſtrm. ſ. ſpūm ⁊ calorem. ¶ His ita
expeditis ſciendū eſt ꝙ cor non ſolū eſt principiū oluꝫ
predictarum virtutum ꝑ modū quo dictus eſt: ſed ſicut
dicunt medici eſt principiū cuiuſdā alterius virtutis q̄ꝫ
ſpūalem vocant ſeu vitalē: que ſicut aſſerunt eſt cā vite
in toto aīali: ⁊ ꝙ eam participat arterīis ⁊ per eas oībus
mēbris. ¶ Quare ⁊ hic videre oꝫ: que ſit eſſentia huius
virtutis. ſ. an ſit virtus aīe vel nature: alterius. n. eſſe nō
poteſt: ⁊ que ſit eius opatio qđ quoqꝫ ſit vita ⁊ vitum: ⁊
quō ſit ab ea. Quoniā aūt ex opatione ſibi attributa pn
cipaliter hꝫ cognoſci hec virtus ſicut ⁊ relique tanq̄ꝫ ex
notiore apud ſenſum. ¶ Primo dicemus ꝙ hec virtus
non vr̄ aīe virtus eo ꝙ oēs aīe potentie: ſicut dicit Phs
ſunt vegetatiuū ſenſitiuū ⁊ intellectiuū ⁊ ſm locū moti
uum: quarum nullā eſſe dicunt eaꝫ nec in veritate alicui
earum pōt adaptari. non. n. eſt poſitū ab aliquo ꝙ hmōi
virtutis ſit nutrire vel augere: vel generare: nec ſentire:
nec intelligere ſed vitam dare: cor ⁊ arterias mouere.
¶ Sed dicet aliqs fortaſſis ꝙ ſit virtus motiua aīe eo
ꝙ cor moueat ⁊ arterias. ¶ Hoc aūt ſtare non pōt. vir°
. n. motiua aīe appetit° ē. ſꝫ mot° cordis nō ē ab appetitu
mot°. n. ab appetitu ꝑcedēte imaginatōe ſit cū q̄ ⁊ appe
titus eſt idem ſubiecto rōe tñ differēs: ſed motus cordis
ſit nulla ꝑcedente imaginatione: ergo ipſa nō eſt virtus
motiua aīe: quare virtus ſpūalis non erit virtus anime.
¶ Peccauit ergo princeps dicens: ꝙ cū phi teneant ꝙ
aīa ſit ꝑfectio corpis nālis inſtrālis: ⁊ ſit pn^m oīs vtutis
ex qua metipſa motus ꝓueniunt ⁊ opatōes diuerſe ꝙ
hec virtus apud eos eſt virtus aīe ſicut eſt apud eos vir
tus aīe quā medici vocant nālem: q̄ eſt idē ꝙ vegetatiua
pars aīe. Naꝫ ſi eſſet virtus aīe eſſet reducibilis ad aliq̄ꝫ
ꝑdictaꝝ ꝙ nō vr̄. dicit aūt hoc ſicut minus declinare vi
ſus in ptē ꝙ ipſa ſit ſimplr̄ nālis: cū nā moueat ad vnaꝫ
ptem tñ: hec aūt ad duas oppoſitas: qđ ſatis patēter re
felletur. ſi dilatationē ⁊ ꝯſtrictionē cōuincat̄ nō fieri ab
vna numero nā qđ in ſequētibus erit manifeſtū. ¶ Ad
huc ēt ſibi ꝯdicit cū dixit paulo ſupius in eodem cap. ꝙ
hec eſt prima virtus q̄ in ſpū ꝓuenit cū ſpūs ꝓcedat ex
ſubtilitate humoꝝ: deinde ꝑ eā recipit principiū pmū
⁊ aīam primā ex qua alie ꝓfluunt virtutes: ⁊ dicit hanc
ſniam fuiſſe Ariſt. Ex ħ. n. vr̄ velle ꝙ hec virtus recipia
tur in ſpū ante aīe receptionē: ſed nulla virtus q̄ ē in ſpū
ante aīe receptionē eſt virtus aīe: ergo virtus ſpūalis ēt
ſm eū non eſt virtus aīe. quare ſenſibiliter ꝯdicit ſibi: ſi
aūt non eſt virtus aīe tūc non eſt datiua vite. cū vita nō
ſit niſi ab aīa: vel eius virtute vel ſi huius virtutis eſt da
re vitā: tūc quecūqꝫ hac non participāt virtute non pñt
participare vitā: quare plante ⁊ q̄dā aīalia ſanguine ca/

rentia. in qbus hec virtus nō aſſignat̄: nō hñt vitam. ex
hoc ergo vr̄ ꝙ hec virtus: neqꝫ ſit virtus aīe neqꝫ dans
principalr̄ vitā: non aūt nā vr̄ principiū motus cordis ⁊
arteriaꝝ cum ſit ad duas ptes oppoſitas ad quas natu/
ra nō mouet. ¶ Dicā ergo ꝙ eſſentia huius virtutis de
claratur ex noīe qđ opationis eius eſt ſignificatiuū: ipſa
. n. dr̄ ſpūalis qꝛ ſpūificat ſanguinē: ſicut. n. ex humoꝝ
ſpiſſitudine ſm aliquā cōplexionē ſuba generatur ſpiſ/
ſa que eſt mēbrū vel pars membri: ita ex humoꝝ vapori
bus ⁊ eoꝝ ſubtilitate ſuba generat̄ ſubtilis q̄ eſt ſpūs: ⁊
ſicut prioris principiū eſt virtus aliqua vegetatiue par/
tis aīe ſic ſcđe pncipiū eſt ea quā ſpūalē dicunt. ſed ma
nifeſtum eſt in exterioribus ꝙ humidū aqueū ſpirituifi
catur a calore ſubtiliēnte ipſum ⁊ deducente in vaporē.
Silr̄ ergo ⁊ in corpore aīalis ſpirituificatōis ſanguinis
ꝑncipiū ē calor cordis. Et ſicut in exteriorib° ſufficit ad
illō nā caloris nulla exñte ad hoc indigēna aīe: ita in aīa
li ſufficit nā caloris cordis: cuius ſignuꝫ eſt ſpirituifica/
tionem iſtā fieri ēt in ſemine aīalis in matrice iniecto an
te oēm corporis informationē: pp qđ ⁊ hanc virtutē re/
ceptionem aīe antecedere poſuerūt: eſt tñ aīa cū recepta
fuerit: ⁊ ante illud virtus informatiua ſeminis illi° ſpiri
tuificationis ꝑfectio: ⁊ vtens virtute caloris hanc faciē/
te vt nā alligata. eſt. n. aīa ſicut ſine hac deſeruiente ſtare
nō poſſit. indigens. n. ſpū ad ſuas operatiōes regulat ip
ſa calorem ipſum generātē: ⁊ erit ſm hoc virtus iſta ni/
hil aliud q̄ꝫ aīe eſſentie regulās nature opus. ¶ Sꝫ di/
ceret qs fortaſſis hāc ſpirituificatiuā virtutē eſſe virtu/
tem nutritiuā ſpūs reſtaurātēꝫ ſemꝑ qđ a ſpiritu diſſol
uitur. ¶ Sed hoc in veritate ſtare nō pōt: nā ſpūs nul/
la eſt nutritio: cū nutritio ſit ſaluatio ſubſiſtētie. de ſpiri
tu aūt nulla ſubſiſtit fundamētalis pticula q̄ tranſmu/
tet aduenienis nutrimentū in ſui nām. ¶ Adhuc autēꝫ
virtus nutritiua eſt in nutritis: hec aūt non eſt in ſpū: ſꝫ
in corde: quare non pōt dici virtus illa nutritiua ſpūs:
ſed generatiua tñ: generat̄ quidē. n. ſpūs admoduꝫ flu
uii vel ignis q ſemꝑ eſt alter. ¶ Poſt hoc autē dicemus
hac ſpirituificatione ſiente duplicē accidere motum cor
dis ⁊ arteriaꝝ: ſicut phs oſtendit lib. de reſpiratione: aīt
. n. ꝙ tria ſunt accidentia circa cor. ſ. ſaltus ⁊ pulſus ⁊ ꝙ
reſpirationis. ¶ Deinde dicit (accidens aūt pulſatio cor
dis quā ſemꝑ vr̄ facere ꝯtinue ſimilis naſcētie eſt). i. ſi/
milis pulſationi apoſtematis: que ſicut dicit. faciunt mo
tum cū dolore pp preter nām eſſe ſanguis ꝑmutationē
qꝛ. ſ. in ſaniem tunc eſt ei ꝯuerſio. ¶ Deinde ſubiungit:
eſt aūt ſimilis ebullitioni hec paſſio: ⁊ exponit ebullitōēꝫ
dicens: ebullitio aūt ſit ſpūoſo facto humido a calore: ele
uatur. n. ſicut dicit pp ampliorē fieri molē ipſius humi/
di: cum. n. calidū agit in humidū extenuādo ipſum: ⁊ in
vaporē deducēdo ſit amplior moles humidi: eo ꝙ ſit ſpi
rituoſa: ex modico. n. humido aqueo ſit magna q̄ntitas
ſpūs ampliorē longe occupās locū q̄ꝫ faceret humiduꝫ.
¶ Silr̄ ergo dicit ꝙ in corpe ſemꝑ accidēris humidi ex
alimēto. i. humidi nutrimētalis ꝑ caliditatē tumefactio
facit pulſum: tumefactio dico eleuata ad vltimam tuni/
cam cordis: ſit aūt hoc iō ⁊ ꝯtinue qꝛ ſemper affluit hu/
midum in cor ex quo ſit ſanguinis nā. ¶ Iā ergo ex his
pꝫ que ſit cā dilatatiōis cordis ⁊ arteriaꝝ: qꝛ tumefactio
humidi nutrimētalis ꝯtinue influētis in cor ⁊ arterias:
cum. ſ. ſpirituificatur. eſt ergo principalis cā huius mo/
tus calidum tumefaciēs humidū. humidū aūt tumefa/
ctum dilatat nō ſolum ſurſum: ſed circūferentialiter to/
tum cor ⁊ arterias: quaſi violentiā ab illo paſſa ſed de/
preſſionis cā non eſt caloris nā: ſed corpis dilatati ⁊ vio
lentiam paſſi cum expirat ſpūs vel obtunditur feruor,
cum. n. expirauerit ex aqua que bulit in lebete ſpūs tu/
mefaciens aut ex frigido ſupermiſſo. obtundatur ebu/

litio coincidit deorſum aq̄ pāſſus vim paſſa: ⁊ ſilr ibi cū
exalauerit ſpūs ⁊ feruor obtuſus fuerit a frigiditate ae-
ris attracti apud eleuationē coincidūt cor ⁊ arterie vim
paſſa: ⁊ ſicut hoc continue ſiens ibi facit ebulitionē: ita
hic pulſum cōpoſitū ex duobus motibus ⁊ duabus q̄e-
tibus. ¶ Manifeſtū eſt ergo q̄ nō ambo hi motus nā-
les ſunt ſicut vr̄ aut ſi poſſibile eſt ambos dici nāles: ſi-
cut infra oſtendemus: non tn̄ ſunt ab eadem nā. ¶ Ex
quo pꝫ q̄ non eſt vna virtus amboꝝ cā: lꝫ vna ſit alteri-
us cā per accidens. vnde ſoluit̄ illud principis volentis
q̄ ideo ſit virtus aīe dicenda: q: ſit principiū motuū di-
uerſoꝝ: non. n. eſt aīe vllo mō niſi ſicut regulātis ⁊ vten-
tis. ¶ Qḋ aūt ēt in hac dilatatione cordis ⁊ arteriarū
aliqd aeris ſubingrediatur refrigerans ſicut a calore ⁊
vacuo attractum ⁊ in depreſſione pellat̄ aſſociatum re-
ſolutis fumoſitatibus: ⁊ Ariſt. ⁊ Gal. teſtantur: lꝫ in cā
dilatante ⁊ conſtringente diſcordēt. ait. n. Ariſt. q̄ dila-
tatio eſt humidi calefacti ſpūificatio: reſolutio vero ſcā
obuiatio ad frigidi ꝯſtrictionem. Ex quo vr̄ eſſe ſicut ſe-
cunda cā depreſſionis ipſa expūſſio nālis mēbri q̄ depel-
lit a ſe qḋ infrigidat ⁊ ledit: huius aūt attractio frigidi
⁊ ipſius cū fumoſitatibus expūſſio comitātes hos mot⁹
ēt ſunt de intentione nāe aīe ſubſeruientis: vt ſeruet̄ ca-
lor cui aīa colligatur: ſicut. n. dicit phs in lib. de reſpira-
tione: ſi qdem futurum ſit viuere oꝫ calorē ſeruari ſi q-
dem vita eſt aīe operatio: hoc aūt cū calore quodā: ſicut
ſubſequēter oñdemus: hoc aūt fieri p quādā refrigera-
tionem caloris q eſt in fonte cuius exēplū eſt videre in
ſuffocatis carbonibus: ſi. n. fuerit circūquaq̄ꝫ obſtricti
p ſuffocatoriū aliqḋ extinguunt̄ velociter ſicut dicit: ſi
vero viciſſim p ventillabrū faciat qs frequēter ablatio-
nem fumi ⁊ oppoſitionē aeris refrigerātis mācbūt igni-
ti multo tpe: nec. n. ꝯtrat his q̄ occultatio ignis ſub ci-
nere ſaluat ignē eo q̄ tunc neq̄ꝫ reſpirare ꝓhibet̄ ꝓpter
raritatē cineris: ſicut phs dicit. ¶ Eſt aūt ſnīa Gal. de
cauſis hoꝝ motuū non modicū diſcordās ab iſta: ſed il-
lam qdē. cap. de ſignis cōplexionis cordis dicemus vbi
locus erit referre ⁊ examinare perfecte.

Poſt hoc autem reſtat dr̄e vtrū h̄ vir-
tus q̄ꝫ ſpūales vocāt
det vitā in toto: ⁊ quō ſi det eā patebit aūt h̄ ſi prius inq-
ſierimus qd ſit vita. ¶ Dico ergo q̄ vita ſicut dic̄ phus
eſt actus viuētis: viuētis autē ſunt ſoli actus. ſ. pmus ⁊
ſcḋs. Sed primus actus viuētis aſſimilat̄ hītui vel ſom-
no: ſicut vult phs 3° de aīa. Scḋs actus aſſimilat̄ actui
ab habitu ꝓdeunti: vt ꝯſiderationi vel vigilie: ⁊ eſt opa-
tio ipſa aīe in corpe nō eſt aūt vita primus actus: qm̄ vi-
ta non eſt aīa: ſed cātū ipſius aīa aūt ſicut dicit phs ē vi-
uentis corpis cā ⁊ pn̄m: derelinq̄t ergo q̄ ſit actus ſcḋs
q eſt opatio ipſa. ¶ Qḋ ēt ꝯfirmat̄ per diffōnē Ariſt. 2°
de aīa. ait. n. q̄ aīa eſt actus pmus organici corpis phy-
ſici vitā hn̄tis in potētia. Eſt aūt potētia vitā hn̄s ſic di-
cit Auer. in cōmēto. aīal vt dormiens: nō. n. eſt abījciēs
aīam: qḋ potentia ens vt viuat: cū potentia ſit viuere ſi-
cut dr̄ in tex. Si ergo potentia viuens eſt vt dormiens.
Dormiens aūt eſt vt non operans priuatū erit actu po-
tentia viuens: ⁊ cū ſit actu viuens vt vigilans: ⁊ ſilr vt
actu operās ergo viuere eſt opari ⁊ vita opatio. ¶ Hoc
aūt ex multis locis ethicoꝝ lꝫ auctorizari. ait. n. in no-
no: q̄ viuere determinat aīalibus potentia ſenſus: ⁊ po-
tentia intellectus. potētia aūt ſicut dicit ad opationē re-
ducitur. princīpale. n. eſt quaſi in opatiōe: eſt ergo viue-
re principaliter ſentire ⁊ intelligere. in. x. aūt expſſe dic̄
q̄ vita operatio q̄dā eſt. ¶ Hoc. n. ⁊ Gal. ſenſiſſe vr̄ in
lib. de ingenio ſanitatis cū ait. opꝫ aut virtutē: aut eius
actionem eſſe vitam: ſed impoſſibile eſt potentiā eſſe vi-
tam: nā ſicut eſſentia aīe ſe hꝫ ad totū corpus: ſic ei⁹ ali-
qua potētia ad organū ꝓprium: vt dicit phs. ſicut ergo
aīa nō eſt vita totius. ſed cā. ita nec po⁹ eſt vita ptis: ſed
cā eſt ergo ſm hoc ois opatio quodāmō vita organi cia
pficiētis. vnde vita oculi ſm q̄ oculus eſt videre: auris
audire. lingue aūt ſm q̄ hmōi loq ⁊ guſtare. ⁊ omnino
hois ſm q̄ eſt hō eſt intelligere: imo ⁊ vita ſubāꝝ ſepa-
ratarum: eſt ſuū intelligere: ⁊ hoc eſt q̄ phs ait in 2° de
aīa: ⁊ q̄ multipliciter dicto viuere ipſo: ⁊ ſi alicui aliqd
hoꝝ inſit ſolū ipſum viuere dicimus vt intellect⁹ ⁊ ſen-
ſus ⁊ motus ⁊ ſtatus ſꝫ locū. ⁊ adhuc motus ſm alimē-
tum: augmentū ⁊ decrementū. hec. n. ois ponit pro opa-
tionibus prātum aīe: qḋ manifeſtatur ex hoc q̄ dic̄: mo-
tus ⁊ ſtatus ſm locum: ⁊ motus ſm alimentū ⁊c̄. mot⁹.
. n. ⁊ ſtatus ſm locū ſunt operationes virtutis motiue.
motus aūt ſm alimentum eſt operatio virtutis nutriti-
ue. ſilr ergo ⁊ intellectū ⁊ ſenſum poſuit pro opationū
⁊ non ꝓ potentijs. pp qḋ recte in primo ethico. vocatur
ſomnium dimidiū vite: dormientes. n. non dicunt̄ viue-
re ſm opationes ſenſus ⁊ motus: q̄ ſomno ligant̄: ſꝫ ſꝫ
opationes vegetationis q̄ non ſolum tūc ligant̄: ſed ma-
gis vigent. ¶ Sed ex his nunquā ſcit niſi in cōi quid
ſit vita: q̄ramus aūt ſpālius. ¶ Manifeſtū eſt. n. q̄ vi-
uere eſt ꝯtinuus actus viuētis: nullo mō intercept⁹: nō.
n. ceſſat niſi p mortē a qua nō ſit reditus ſm nām niſi ſi-
cut de priuatione ad habitū. aīl. n. ēt viuit qn̄ nō vigilat:
⁊ oculus qn̄ non videt: ⁊ auris qn̄ nō audit: ⁊ hō qn̄ nō
intelligit. ⁊ iō hoc q̄ aīatum eſt: aīatum aūt ab inaīato
differt in viuēdo: ſicut dicit phs. ſi ergo aliqua ē aīe opa-
tio non intercepta dū aīa ineſt corpori illa proculdubio
maxime ⁊ principaliſſime dr̄ vita. vñ manifeſtū ē q̄ hec
eſt nutritio: vñ in principio ſcḋi de aīa ait. ¶ Dico autē
vitā p ſe alimētū ⁊ alterationē. ſi. n. mors ē corruptio vi-
uentis oꝫ q̄ vita ſit ſicut generatio q̄dā. talis aūt eſt ali-
tio: ſicut poſt appebit. vñ poſt dicit. q̄cūq̄ꝫ. n. alunt̄: ⁊ in
ſinē veniūt: quouſq̄ꝫ pn̄t ſuſcipe alimētū. ¶ Deinde au-
tem ꝯcluſit viuere qdem igit̄ pp hoc principiū. ſ. vegeta-
tiuum ineſt oībus viuentibus. aīal aūt pp ſenſum pmū
habentis. n. ſenſum aīalia dicimus ⁊ nō viuere ſolū: cu-
ius ſimilē ēt in lib. de reſpiratione declarauit:

Sed dicet aliquis q̄ ſi ſic eſt q̄ tunc
aīa nō eſt act⁹ pr⁹
hn̄tis potentia vitam: ſed hn̄tis vitam in actu. Niſi eſſet
q̄ ab aīa: cū ſit actus primus q ſimilat̄ habitui nō ſem-
per actum ⁊ opus emittenti: aīatum non eſt niſi potētia
viuens q̄ ſi ſm aliquam partē anime habitus ſemper
ſit in actu: nihilominus ex parte habitus eſt potētia vi-
uens tantum. ¶ Adhuc autē dicit̄ quis potens ambu-
lare cum ambulat: ergo ⁊ ſimiliter potens viuere dū iā
viuit: ſicut dicit Themiſtius. ¶ Sed principiū totius
nutritionis: totiuſq̄ꝫ materie nutrimenti cor eſt: ipm. n.
primum vegetari ⁊ ſentire perſpicuū eſt: qḋ aūt ⁊ pmū
in corde hoc hꝫ ⁊ alījs eſt principium habēdi. ¶ Cū er-
go peripatetici ⁊ medici dicūt a corde profluere vitā in
totum voluit hoc fieri non niſi per fluxū ab eo primoꝝ
inſtrumentoꝝ vite cū qbus aīa primum viuificat tanq̄
habentibus oēm vim anime: ſicut artis organa vires ar-
tis. ¶ Propter hoc ⁊ nos aliud principium facientes di-
cemus q: Ariſto. in libro de reſpiratione diffiniēs vitā
dixit: q̄ viuere habitus eſt anime cum caliditate quadā
igne enim agit omnia ſicut dicit. Fortaſſis aūt mirandū
de hac diffinitione: non enim vita eſt habitus ſed actus
ſicut ex predictis patet. ¶ Adhuc aūt neq̄ꝫ videt̄ habi-
tus vel actus aīe neq̄ꝫ corporis: ſed cōiūcti. quō ergo di-
cit q̄ eſt habitus aīe. ¶ Dico aūt q̄ ⁊ ſapiēter hoc dixit
lꝫ. n. vita ſit coniuncti. tn̄ q: in coniuncto nobilior ps eſt
aīa ſicut forma nobilior eſt mā cui ēt ois actio attribuē-
da eſt principaliter: imo ēt ſimplr ⁊ nō organis quibus

agit.nõ.n.ſi cũ enſe dolamus ⁊ enſis dolat: ſic dicit prin‑cepſ. ¶ Et nõ ſine cã dixit ꝙ eſt habitus dixit aũt habitus ⁊ nõ actus pp duo. Primo.ſ.ad oñdendum principalitatẽ aĩe ſup cauſandã vita: actus.n.exiẽs ab habitu magis ẽ cõ‑iuncti cũ nõ expleat ſine organo: ſed habitus plus eſt aĩe in cuius eſt ptãte agere. ¶ Scõo q: ſm quaſdã opatio‑nes eſt viuere q̃ intercipi põt cũ ſomno ⁊ cũ egritudine nõ accidẽte mort ſm eas eo ꝙ habitudinalr ineſt viue‑re ſm illas eſſentia aĩe a principali: adhuc organo depẽ‑dente ſed in veritate vita eſt actus ſcõs corporis animati: vt dcm̃ eſt ↄtinuus ⁊ nõ interceptus: dixit aũt poſt phs in eodẽ lib.ꝙ viuere eſt habitus aĩe cũ caliditate quadã in quo primo loco corporis ⁊ in qua prima huius loci p‑te eſt principiũ ignis hic ⁊ primã nutritiuã aĩam dixit neceſſariũ eſt exiſtere. ¶ Dixit aũt nutritiuã: q: ſz hãc eſt viuere vt dcm̃ eſt.hoc aũt iõ q: alimentũ neceſſe eſt decoqui ſi dz nutrire: decoctio autẽ fit a calore: vbi ergo radix caloris ibi ⁊ nutritiõis: ſed principiũ ⁊ radix calo‑ris eſt cor quare ⁊ nutritiõis: non qdẽ ſolũ in ſeipſo: ſz in toto per emiſſionẽ caloris ⁊ ſpũs: ſicut dictum eſt. Re‑cte ergo princeps cõparat cor ſoli ⁊ ſpũs luminj eius: di‑cit.n.ſicut in maiori mundo ſol implet totũ celũ radijs qbus feruentibus ſeu ferentibus eius virtutes in ma‑teriam gñabilium ⁊ corruptibiliũ eſt principiũ gñatio‑nis ⁊ corruptionis oĩum eorũ q̃ in mundo ſunt: ita cor totũ corpus implet ſpiritibus q̃ſi radijs a ſe miſſis: qbꝰ ferentibus ab eo oẽs aĩe ptãtes: vt diximus: viuificat to‑tum corpus habendo oẽs virtutes quas mẽbris appro‑priat: ſicut manus architectonica vires architectonicas ſm phm̃ itã implet cor ſpiritibus totũ corpꝰ qbus exci‑tat oẽs virtutes ad opus ſuũ p hoc ſi qdẽ viuificãs vni‑uerſum ſm opi.ponentiũ aĩam ſm eſſentiã eſſe in qua‑libet pte corporis: ⁊ nullã aĩe virtutem effluere a corde. ¶ Sed hic ſpũs lz ſit corpus ſubtile aereum: mouetur tñ ſurſum ⁊ deorſum ⁊ dextrũ ⁊ ſiniſtrũ ſm ↄgruentiã aĩe cui deſeruit ⁊ hz grauitatem ad ignea ⁊ leuitatẽ ad ↄtria: ſicut dicit phs in de motu aĩaliũ. dr̃ aũt ⁊ hic ſpũs ⁊ oĩs calor a corde exiẽs vitalis eo ꝙ viuificat vt inſtrm non vt principale efficiens virtutes ſi qdẽ vel ferendo vl̃ ad ſuũ opus excitando ⁊ inſtr̃aliter eis deſeruiẽdo: vir‑tus ergo que ſpiritualiſicat ipſa etiã aliquo mõ viuificat per ſpũs generationẽ: donec.n. durat ſpiritualificatio du‑rat vita vt quaſi vita ſpiritualificatio quedã ſit. recipit au‑tem hec virtus in mẽbris effluẽs a corde cũ ſanguine ⁊ calore cũ ſit ipſa virtus caloris ⁊ ſanguinis a corde calẽ‑tis: cuius ſignũ eſt inuentio ſpiritualificationis in oĩbꝰ ar‑terijs mẽbrorũ corporis que ⁊ dilatant ⁊ ↄſtringunt ad ſimilitudinẽ cordis. Qđ aũt dicit princeps ꝙ hec virtꝰ re‑cepta in mẽbris p̃parat ad receptionẽ ſenſus ⁊ motꝰ nõ põt aliter intelligi q̃ꝫ p fluxum caloris a corde habentis hanc virtutẽ. frigiditas.n. ſtupidũ reddit: ⁊ oẽs ſenſus eſt phibitiua. ⁊ ſilr motus quare aĩalia oportuit hr̃e ca‑loris fontẽ inexhauſtũ ex quo effluens calor in organa ſenſus ⁊ motus ppria p̃pararet ea ad actũ ſuũ facilꝰ cõ‑ſequendũ a virtute. pp qđ aĩa aĩalia hñt aut cor: aliqđ lo‑co cordis a quo ſcaturit calor ⁊ ſpũs. ¶ Dicit aũt virtꝰ hec q̃ ſpũſicat aliqñ a medicis virtus aĩalis: nõ qdẽ ab aĩa: cũ nõ ſit ſimplr eius virtus ſed ab aĩali: q: in ſolis aĩa‑libus reperit. ¶ Qm̃ aũt ⁊ hec ſpũficatio eſt q̃ſi protra‑ctio fili expẽſa. iõ ⁊ poete metaphorizant. fata nere ho‑minũ vitã. ¶ Adhuc ẽt q: nutritio ⁊ oĩs ſpũficatio eſt ſp in fieri. ⁊ iõ vitã neceſſariũ eſt eſſe ſp fientẽ: qm̃ ergo vita eſt habitus aĩe ſiue actus aliqs in ↄiuncto cũ calidita‑te quadã: iõ ⁊ ſine caliditate iſta nõ eſt viuere. ſilr ergo ⁊ viuere ⁊ hmõi caliditatis ſaluationẽ eſſe opꝫ: ⁊ mortẽ ⁊ huius corruptionẽ ſicut dicit phus. vñ ⁊ in fine libri de reſpiratione diffinit vitã: ꝙ eſt manſio.ſ. ſaluatio caloris.

¶ Ex quo pꝫ ꝙ fluxus ſpũs ⁊ caloris a corde ẽ quodã‑mõ fluxus vite. ¶ Sed princeps ſuo libro de aĩa.cap.i. inquirens differentiã inter vitã ⁊ animã nõ bene opina‑tus eſt de vita. poſt.n. multã inquiſitionẽ dixit nomẽ vi‑te ſignificare aptitudinẽ corporis perfectã vt emanẽt oẽs opationes ab illo. pfectionẽ aũt illius aptitudinis cau‑ſari a pñtia aĩe ſed non eſſe idẽ qđ eſſe animã in illo: ap‑titudo.n. nauis. vt ꝓueniant ex ea cõmoda naualia nõ eſt idẽ qđ ꝑ eẽ in ea rectorem nauis: rector.n. ⁊ hec aptitu‑do ſicut dictũ non eſt idẽ in ſubiecto: lz rectoris pñtia ſit illius aptitudinis perfectio. ¶ Sz hec opinio corrupta eſt: nam vita lz ſit paſſio cõiuncti: principalius tñ eſt aĩe q̃ꝫ corporis ſicut cauſe. aĩa.n. ſicut dicit phs viuẽtis cor‑poris eſt cã ⁊ principiũ: ſignũ cuius eſt q: ſcimus aĩam quandã viuere p̃ter corpus: qđ non cõtingit de corpore p̃ter aĩam. ¶ Adhuc aũt rectius dr̃ ꝙ vita ſit ab aĩa cũ vniat corpori q̃ꝫ a corpore cũ animat: ſed aptitudo corpo‑ris vt emanẽt opationes ab ipſo principalius eſt corporis q̃ꝫ aĩe: nã hec aptitudo cauſat cõmenſuratiõe elemento‑rum calidorũ. fri. hu. ⁊ ſic. in cõſiſt.bus: ⁊ forme q̃ntitatis ⁊ numeri ſitus in organicis que ſanitas eſt: hec aũt lz ſit principaliter paſſio cõiuncti: principalius tñ eſt corporis q̃ꝫ aĩe. ſicut idẽ aſſerit in eodẽ libro: ſed qm̃ cõmẽſuratio corporis q̃ dicta ſunt relatiue dr̃ ad quedã.ſ. ad aĩe operatiões: iõ non hꝫ eẽ corpus niſi cũ aĩa. ¶ Mouebat aũt ad hoc opinandum: q: videbat priuationẽ operationum nõ eẽ mortẽ oĩno: ſed priuationẽ aptitudinis opationũ: qua‑re nec opationes eſſe vitã: ſed aptitudinẽ corporis ad il‑las. ¶ Sed q̃uis hoc ſit verum de qbuſdam opatiõibus vt ſenſus ⁊ motus: nõ tñ eſt verũ de opatione que eſt nu‑tritiũ: priuatio.n. huius oĩno eſt mors viuẽtis: ſicẽ ⁊ eius pñtia vita eſt: maxime cũ dicit Auiſ. viuẽtia viuere do‑nec vſqꝫ ſuſceperint alimentũ. ¶ Qm̃ aũt non pfecte i‑tellexit qđ ſit vita dixit diffiniẽs animã. ꝙ aĩa eſt pfectio prima corporis nãlis inſtr̃alis habẽtis opa vite: ⁊ nõ di‑xit habẽtis potẽtia vitã: ſicut dicit phs. Nõ.n. credebat opus eſſe vitã ſed eſſe vite: quare vult ꝙ aĩa ſit perfectio prima hñtis actu vitã phm̃ qdem non ſubtiliter intelli‑gens. ¶ Adhuc aũt nec Albertus bñ opinatus ẽ de vi‑ta dicens in ſuo libro de aĩa ꝙ vita eſt eſſentialis actus aĩe q̃ ſupponit vt fundamentũ in oĩ ope ſuo. viſus per hoc velle ꝙ vita ſit aliud ab ope qđ aĩa opatur cũ corpe ſed ſubſiſtẽs in illo: quare nullũ taliũ operũ põt eſſe ſine vi‑ta: pp qđ dicit ꝙ vita põt dupliciter ↄſiderari.ſ. ꝓut eſt ab aĩa: ⁊ ſic dicit ꝙ eſt eſſentialiter actus aĩe: ſicut lucere eſt eſſentialiter actus lucis ſolis. Scõo põt conſiderari ꝓut eſt in corpore: ⁊ ſic formaliter adherens ei ſicut lux in diaphano eſt forma eius ſm ꝙ huius illata ſibi a ſo‑le: ⁊ ex hac forma dicit ꝙ oĩs pars corporis formalr viuit: ſed non oĩs ps formaliter ſentit: quaſi ſit in ſentiẽtibus ſm ꝙ ſentientia aliud vita q̃ꝫ ſentire. ⁊ in vegetabilibus ſm ꝙ vegetabilia aliud vita q̃ꝫ vegetatio. ⁊ dr̃ caro viua aliud q̃ꝫ caro operãs aliquã illarũ opationũ: ⁊ hic dĩc ꝙ ab eſſentia aĩe influitur hec vita in corpus ⁊ nõ per ali‑quam potentiã: ⁊ hoc a principali mẽbro per ſpiritus: ⁊ ꝙ oĩa dat corpori eſſe per vitã: q: vita ſicut dicit phs eſt viuentibus eſſe: pp qđ diffinit vitam: ꝙ eſt primus ⁊ cõ‑tinuus actus aĩe in corpus: dicẽs ꝙ vegetatio ⁊ ſenſus ⁊ motus ⁊ hmõi non ſunt vita ſed opera vite. ¶ Sed tunc quereretur ab eo vt oſtendat nobis huc actũ eſſentia‑lẽ anime qui eſt ab ea in corpus preter operatiões cor‑poris: hec.n. oẽs opationes corporis aĩati ſunt actus aliq ꝓcedẽtes ab aĩa in corpus: ⁊ hi dñr actus ſcõs corporis aĩati. nõ ſunt aũt plures actus corpis aĩati q̃ꝫ primus ⁊ ſcõs: ſicut dicit phs primus vt aĩa. ſcũdus vt operatio. Si ergo aĩa inflat aliquẽ actũ in corpus p̃ter opatiões: tũc erũt tres actus corpis aĩati: ⁊ non duo tñ: ſicut dicit philoſophus.

pho. ℭ Adhuc aūt lumē qd̄ est actus pspicui influxus ei a sole est aliqd euidēs in pspicuo. Si ergo vita ē act⁹ influxus corpori ab anima ⁊ nō ē operatio qd erit: nos .n. nil in carne discernimus pter opus quo ipa viuere ea dicemus. ℭ Quod dicat q̄ in vita in viuo est sicut lux quedā spūalis aie influxa corpori: tunc vita erit impercēptibilis: ⁊ nesciemus vtrū corpore nihil opante adhuc luceat aia sup illo. nō .n. dicere pōt q̄ opatiōes inseparabiliter comitent illā lucē: cū alique opationes cessent etiā vita pstante: nulli ergo signū erit apud eū defect⁹ operationū de defectu vite. ℭ Qd̄ si dicat huc actū q dr̄ vita ſm q̄ erit ab aia esse ipsius essentialē actū ⁊ non corporis aiati: in corpore aūt eē formam: q2 vita sit essentialis actus ipsius aie: sicut lucere est essentialis actus ipsius lucis q̄ est in sole. in recipiente ēt corpore sicut forma q̄dā: sicut lumē est diaphani forma ſm q̄ hui⁹. ℭ Tūc dicemus q̄ ſm hoc sic vita nō vr̄ eē cōiuncti: sed vr̄ esse aie: ⁊ vr̄ esse corporis in aīa. siquidē est opatio: in corpore aūt forma hoc aūt dissonat: q2 cōiunctum est qd̄ viuit. ℭ Adhuc aūt nō vr̄ forma. siqdē .n. vita opponit morti oz q̄ cū mors sit q̄dā corruptio: q̄ ipsa sit gnātio q̄dā ⁊ nō forma. Tali aūt vr̄ opatio q̄ est nutritio hec autē generatio quedā: sicut post ondemus. ℭ Adhuc autē vr̄ talis cōtinua spūificatio ⁊ cōtinuus fluxus spūs ⁊ caloris a corde. nō aūt inconueniens vitā eē generationem quādā. duplex est .n. generatio sicut ⁊ duplex eē: primū .s. ⁊ secūdū. esse aūt pmū sortit vnūquodq̄ p acq̄sitionē forme: qd̄ qdem fit p generationē primā quasi pma gnātio sit rei formatio: esse aūt scd̄z sortit p operationē quā hz ſm illam formam: quasi secūda generatio sit rei opatio: differt aūt prima a secūda: q2 prima generatio dat eē remanens post generationem: secūda vero dat eē qd̄ nō remanet: nisi dum ipsa existit. pp quod tale esse est sicut suū fieri. esse autem primū non est suū fieri sed cōcomitans ad illud. cū ergo vita sit operatio quedam: vt ostensum erit ipsa esse secūdū viuentis: ⁊ huic esse secūdo pncipaliter opponit mors: sicut eius priuatio: esse aūt primū non dr̄ vita: ⁊ similiter nec prima generatio: quare nec corruptio eius opposita potest pprie dici mors: q̄uis .n. ad mortem sequat ēt corruptio primi esse hoc nō est nisi q2 esse ſm viuentis inseparabiliter connexū est primo: illud .s. secūdū quod principaliter dr̄ vita: oē .n. aīatū hz quendam actum secūdū inseparabiliter est cōcomitās ad primū: aliter enim non esset verum q̄ aīatū ab inanimato differt in viuendo sicut dicit philosophus. ℭ Adhuc aūt ⁊ inconuenienter dicit q̄ anima dat corpori esse per vitam. Nam formam improprie dicitur dare esse rei cuius est forma: sed est qd erat esse rei cuius est forma. q̄ si concedamus formam dare esse rei cuius est forma non erit verum q̄ det esse per aliud a se sed p seipsam tm̄: oīs .n. forma subālis est ſm seipsam pfectio sue māe: ⁊ nō p emanationē alicuius alterius rei ab ea qua mediante pficiat: verū tn̄ cū ipsam pfecerit tūc emanant a subō sic pfecto operationes: que non dicuntur solius forme: sed cōiuncti. non igr̄ pōt dici q̄ aia det corpori esse p vitam. ℭ Pr̄. si aia det corpi esse p vitā: cū ipsa sit actus pmus potentia vitā hntis: tunc erit actus primus potentia habentis essentiam. hoc aūt absurdū est: q2 tunc forma rei existēs in re faceret esse potētia: hoc aūt nihil est: vnā corpus aiatum est eis p aiam nō p vitā inquantū aiatum: erat .n. aia forma alicuius aiati ⁊ non forma alicuius actu viuentis: sed potētia viuentis: est tn̄ vita eē alicuius actu viuentis ſm q̄ hmōi cātum ab aia que est potentia viuētis sicut cursus currentis esse est: ⁊ sicut calefactio est esse calefacientis: inquantū hmōi cātum qdē a calore q est calidi calefacere potentio. recte ergo dr̄ q̄ aia dat eē corpori aiato p seipsam: corpori autē viuenti dat eē p vitā cuius ipsa est principiū quasi duplex sit eē corporis aiati: sicut ⁊ duplex actus sicut dictū est. viuere ergo est agere: ⁊ vita est actio oī dubio procul obiectio: oīs ēt actio pcedit ab aia p potētē ab actiōe noiatā. Sz actionū q̄dā est cū participe corpe q̄dā sine sicut alias ondisum est. ℭ Dicigr̄ de essentia virtutis quā medicorū schola spūalem seu vitalem vocat: ⁊ de vita quid sit ⁊ qualiter fit ab ea incidenter hec dicta sunt tanta.

ℭ Deinde cū exemplificauit de principalibus exēplificat de his que famulant pncipalibus: ⁊ dicit, ab illis vero tē..: sed et orta ab illis .s. principalibus ⁊ eis famulantia sunt sicut nerui ⁊ spinalis medulla q̄ oriunt a cerebro ⁊ eidē famulant ⁊ arterie que oriunt a corde ⁊ eidē famulant ⁊ vene q̄ ab epate ⁊ eidē famulant ⁊ vasa seminaria q̄ a testiculis ⁊ illis famulant. ℭ Sciendū aūt hic q̄ mēbrorū deseruientiū sicut dicit princeps: q̄dā deseruiunt seruitute latoria: q̄dā seruitute pparatoria ⁊ latoria: seruitus qdē est simplr̄ seruitus: pparatoria vero vocat seruitus iuuamēti: ⁊ est cordi seruiens pparator pulmo ⁊ lator arteria. cerebro aūt pparator ē epar ⁊ alia mēbra circa nutrimētū operantia ⁊ circa custodiā spūs sicut arterie: ⁊ lator eius neruus est: epatis vero pparator est stōa ⁊ lator est vena: ⁊ testiculorū pparatores sunt mēbra q̄ anq̄z ipsa immittunt sanguinē ad aliquā similitudinē spermatis: lator aūt sunt vasa seminaria: ⁊ virga i viris ⁊ vie q̄ sunt inter ipsos ⁊ virgam: in mulieribus aūt sunt vene q̄ sanguinem mēstruū ad matricē impellunt: collū quoq̄ matricis spermatis assumptiuū ⁊ fet⁹ educti...que aūt deseruiūt virtute latoria maxime dicuntur oriri ab his qbus deseruiūt: sed q̄ pparatoria seruitute deseruiūt nō oriunt ab illis qbus pparāt. ℭ Restaret hic dicere q̄liter nerui ⁊ spinalis medulla oriant a cerebro: arterie a corde: vene ab epate: sed h in posterz locis cōuenientibus nobis reseruet addētibus illud tm̄ q̄ signū qd̄ mēbra q̄ dicta sunt deseruiant seruitute latoria pncipalib⁹ iā dictis in dādo virtutē eis aut sanguinē ⁊ spūm cū ille est opillatio cōtingens in eis aut eorū recisio vel strictura. Si .n. fiat opillatio vel strictura seu recisio in neruo vel nucha aufert virt⁹ sensibilis ⁊ motiua a mēbris que p illa recipiebāt eā: adeo q̄ duritiēs vel recisio cōtingens in aliqua parte nuche aufert motū mēbris q̄ recipiunt neruos nascentes ab ea post locū duritiei vel recisionis. silr̄ ⁊ opillatio arterie vel strictura siue recisio ipsi⁹ phibz fluxū caloris ⁊ spūs q p eā fiebat: ⁊ p h phibet fluxū vite q2 rei instrāliter viuificātis: vt diximus q̄ tū est a parte illius arterie. Similiter quoq̄ ⁊ opillatio vene ⁊ eius recisio vel strictura phibet fluxum nutrimēti ⁊ virium nutritiuarū quantum ex ipsa .s. fiebat.

Sz dicet aliquis q̄ que deseruiūt ūtute seu seruitute pparatoria nō fuerūt cōprehensa in diuisione q̄ā mēbra supius posita: nā talia neq̄z sūt pncipalia neq̄z a pncipalib⁹ orta q̄uis talia q̄dā sint eis deseruientia. ℭ Adhuc aūt nec sūt hntia virtutē innatā tm̄: q̄n alteri iuuamētū efficiūt ⁊ ita quodāmodo alteri influūt: neq̄z sūt illa q̄ Ga. vocat hntia virtutē innatā ⁊ influentē: nā p h intelligit q̄ habēt virtutē sibi influētē ab altero: ista aūt plus hnt .s. alteri aliqd̄ influere sicut vr̄. ℭ Nisi eēt q̄ mēbrorū sicut Gal. dicit q̄dā faciūt opationē tm̄: quedā iuuamētū tm̄: q̄dam vtruq̄z. exēplū primi est cor. exēplū secūdi pulmo exēplū tertij epar. opz aūt intelligi per opationem eam solam q̄ ingredit in pmanētiā indiuidui aut spēi: sic cor generat spūs. p iuuamētū aūt illud qd̄ fit pparatio ad illā opationē pficiendā qua saluet indiuiduū aut spēs sic pulmo pparat aerē cordi p hoc disponēs cor ad tēperandū spūs gnātionē. ℭ Adhuc autē ⁊ in quolibet mēbro opposito: sicut Gal. dicit eē aliq̄ pticula pncipalē efficiēs

opationē quā illud cōpoſitū ꝯſtitutū ē:reliq̄ue vero particule cōponentes ſunt ad iuuamētū illius ſicut in muſculo principalis particula eſt neruus:caro vero panniculus ⁊ ligamenta ſunt iuuamentales:in occulo aūt principalis particula ē criſtalloides:reliq̄ue vo tam tunice q̄ȝ humores ſunt iuuamentales:⁊ erit ſm hoc opationem efficere potētie aīe ꝑncipali deſeruire:iuuamētū aūt efficere nō ꝑncipali illi deſeruire:ſed ſeruētī ꝯſerre:his aūt tē talibus iuuamētis fere oīa mēbra ſibi inuicē deſeruiunt colligata ſibi inuicē exñtia:aut.ſ.coopant cū recipiente ſeruitiū:aut q2 ꝑoperant diſponēdo ad opationis executionē. ❡ His ꝑmiſſis dicemus q̄ aliqua facientia iuuamētū ſunt ꝯprehenſa ſub hñtibus virtutē innatam tm̄ que neq̄ȝ aliaꝝ dñantur:neq̄ȝ alie dñantur eaꝝ:ꝑ aliquius.ſ.virtutis influxū.iuuamētū.n.alteri efficere nō eſt alterius dñari:ſed potius alteri ſubiacere cū emanatio iuuamēti nō ſit virtutis influxio ex quo ſequaꝛ i dñium influentis. ❡ Aliqua vero ſunt ꝯphēſa ſub hñtibus virtutē innatā ⁊ influentē. Qd̄ ſi dicas q̄ ꝑ hr̄e influentē nō vr̄ niſi q̄ recipiat eā ab altero nō q̄ īfluat eā alteri. ❡ Dōm ē q̄ emanatio iuuamēti nō eſt influxio virtutis vt ꝑdiximus. ❡ Adhuc aūt plus hr̄e q̄ȝ innatā ⁊ influentē nō ꝓhibet qn̄ reponaꝛ ſub illis.ſemꝑ enīȝ ſpēs abundat a genere ſub quo eſt ſm aliquā dr̄iam.

❡ Deinde cū exēplificauit de ortis a ꝑncipalibus ⁊ eis famulantib⁹ exēplificat de hñtibus virtutē innatā tm̄:⁊ dicit(ipſa vero ⁊c̄.)i.ſȝ mēbra q̄ neq̄ȝ alioꝝ dñanꝛ neq̄ȝ alia eoꝝ ſuis virtutib⁹ ſibi innatis ex ꝑncipio creature ſeipſa regētia ſunt nūero.vij.ſ.os cartillago.ligamenta oſſiū:mēbrana.⁊ vult ꝑ h̄ genus pānicul̄i glandula:pinguedo ⁊ caro.⁊ vult ꝑ hoc carnē ſimplicem nulli neruo cōmixtā q̄lis caro ē nō ſentiēs:ſicut caro epatis:pulmonis renū:⁊ hmōi.iuuamēta quoꝝ in cōpoſitione totius corporis q̄renda ſunt in ꝑticularibus libris:hec.n.mēbra ſm mētem Gal.hñt virtutes innatas tm̄ qb⁹ ſeipſa regūt:eſt aūt ſeipſm regere virtutes ſaluare qbus res nutrimēti cōpleꝛ:quaꝝ eſt nutrimētū attrahere retineꝛ digerere vnire ⁊ aſſimilare ⁊ ſupfluū expellere:has autēȝ virtutes:vt dictū ē nullo alio mēbro recipiūt ſed eas ꝓ ſuimet cōplexione merenꝛ quaſi ꝯcreata fuerit ſm ꝯplōnē quā debet hr̄e ilico ſunt hñtia has virtutes. ❡ Errat aūt Hali.cū dicit q̄ ſuba huius virtutis ſm ſniaȝ Gal.ē ꝯplō mēbri ꝓpria.⁊ ſm Ari.virtus qua mēbrū ſubatur ⁊ eſt res addita ꝯploni:ꝯplō vero eſt illud inſtr̄aliter deſeruiens.nā nō eſt ſuſpicādū de Gal.q̄ crediderit aliud ab Ari.cū ipſe in libris ſuis diſtinguat virtutē a ꝯplone in multis locis:maxime cū dicit nām quadruplr̄ dici.ſ. hanc qdē vt ꝯplonē:hanc vero vt ꝯpōnem:hāc vero vt virtutē:hanc vero vt ꝯſuetudinē. ❡ Quod aūt Gal.in ꝑncipio de iuuamētis mēbroꝝ dixit q̄ ꝯplō ꝓpria ē ſba mēbroꝝ ⁊ ē eius nā ⁊ illud quod eſt in eo poſt ipſam eſt ſequens illā de neceſſitate ſm illius nāȝ.ſ.ſapor ⁊ calor ⁊ hmōi:nō intelligit q̄ ſit mēbri ſuba abſolute:ſȝ q̄ ſȝ ſui nām ⁊ ꝑparationē inſit forma ſubſtantialis:⁊ amouet ſm illius amotionem:⁊ q̄ forme ſubali deſeruit ad opus ſuū quaſi non videaꝛ ſubalis forma eſſe aliud q̄ȝ ꝯplō ſm ſenſum. Sed in veritatē impoſle eſt ꝯplonē eſſe illud quo mēbrū ſubatur in eſſe:nā nulla forma ſubalis recipit magis ⁊ minus:ſed ꝯplō recipit magis ⁊ minus ergo. Qd̄ aūt ꝯplō recipiat magis ⁊ minus manifeſtuȝ eſt.nā ꝯplō alicuius mēbri dr̄ cal.alicuius fri.alicui⁹ humida:alicuius ſicca:ſed q̄libet haꝝ recipit magis ⁊ minus in mēbro ſuba manente eadē ſicut ad ſenſuȝ patet.

❡ Adhuc qualitates iſte prime non ſunt forme ſubſtātiales elemētales:ſicut per multū oñdunt phi.ergo nec ꝯplō erit forma ſubſtātialis eſato.eſt ergo virtus viſiua qd erat eē occultū:⁊ non eius ꝯplō vel cōpoſitio:⁊ ſic de alijs mēbris ſimplicibus ⁊ cōpoſitis habent aūt ⁊ has virtutes:quas innatas vocat:oīa mēbra corporis:ſed ꝑdicta ſepte hñt eas tantum ⁊ nullas alias.

Sed hic videndū eſt quare virtutes q̄bus regimē ꝑ nutrimētū cōpleꝛ dicat eē nāles ſiue innatas mēbris:alīs aūt quas vocat aīales ⁊ vitales aliūde veniētes ⁊ nō īnatos: videturq̄ȝ fortaſſis q̄ oēs magis pariter dicanꝛ innate:vel oēs magis aliunde veniētes. ❡ Dicit ergo Hali.q̄ ideo dnr̄ a Gal.virtutes iſte innate ꝑdictis ſeptē mēbris ⁊ nō aliunde.ſ.a ꝑncipali mēbro ſibi venientes:q2 nō inueniꝛ ſm ſenſum ꝯtinuari eis arteria:que deꝛ eis a corde:nec vena q̄ deꝛ eis ab epate:neq̄ȝ neruus q deꝛ eis a cerebro:quare vr̄ ei fortaſſis q̄ videanꝛ innate ⁊ non tn̄ ſint. iudicat.n.medicus eē qd̄ apparet. ❡ Sed iſtud nō ſufficit.ipſe.n.dicūtur nāles a medicis ſiue innate ⁊ ē alijs mēbris oībus qb⁹ accidit arterias ⁊ venas ⁊ neruos cōtinuari. ❡ Adhuc aūt ⁊ Gal.dicit in lib.de interiorib⁹ morbis q̄ nālibus iſtr̄is ⁊ aīatis neceſſaria ſunt vena ⁊ arteria ad durationē. ❡ Sicut tn̄ puto ideo vocat eas īnatas:q2 nō vr̄ ei q̄ oppillatio intermedia inter epar ⁊ reliqua mēbra poſſit eas ꝓhibere a ſuis opationibus:ſicut opillatio intermedia inter cor ⁊ reliqua mēbra ꝓhibet vitales:⁊ ſicut opillatio neruoꝝ ⁊ nuche ꝓhibet aīales:ſed opillatio viaꝝ epatis non ꝓhibet nāles:q2 ꝓhibeat emanationē eaꝝ ab epate:ſed q2 ꝓhibet emanationē nutrimēti ab illo:ſed hoc nequaq̄ȝ veꝝ exiſtit ſic patebit. ❡ Quare dicemus ſicut Gal.dicit in ꝑma ꝑticula de interioribus morbis circa finē.inter aīatū inſtr̄m ⁊ nāle magna dr̄ia eſt.nam nāle inſtr̄m nālem virtuteȝ hȝ cui ꝑmo ꝓpria eſt actio:aīatum vero inſtr̄m virtuteȝ ſumit a fundamento ⁊ initio ſicut ſplēdor ſolis venit ad rē in qua ſplendet:vocat aūt inſtr̄m nāle vlr̄ membrum cōſimile:cui virtus nālis primo debeꝛ:aīatum vero vocat mēbruȝ organicū qd̄ deſeruit ſenſui ⁊ motui:fundamētū aūt ⁊ initiū vocat mēbruȝ principale. ❡ Deinde ſubiunxit q̄ ſicut magnes virtutē hȝ attrahendi ferrū:ſic vnūquodq̄ȝ inſtr̄m nāle hȝ virtutē trahendi nutrimentum.poſtea vero dixit q̄ ſi ſubſtātia inſtr̄i nālis fuiſſet ꝑmanens ⁊ indeficiens nō eēt neceſſaria ei vena vel arteria:ſed cū neceſſariū ſit nutrimētū vt nutriaꝛ:calor quoq̄ȝ eius nālis cuſtodiaꝛ vena ⁊ arteria fuerūt ei neceſſarie:lacertis vero ſicut dicit que ſunt aīata inſtr̄a vene ⁊ arterie ſilr̄ fuerūt neceſſarie vt ſuā eſſentiā cuſtodiāt:ſicut ⁊ nālibus inſtr̄is:eo q̄ aīatum inſtr̄m ⁊ nāle ordinē in ſe hȝ. Sed q2 non habuerūt nāliter ſenſum ⁊ motum fuit eis neceſſarios neruus q deꝛ eis ſenſum ⁊ motuȝ a cerebro.ꝓp quod dicit q̄ mēbris que mouenꝛ ⁊ ſentiūt ſepe contingit q̄ ipſa ſunt ſana ⁊ eoꝝ actio ipediꝛ:q2.ſ.ꝓhibetur diſcurſus virtutis ſue a ꝑncipali membro ad ipſa ꝓp aliquā opillationē vel aliqd aliud:quod in nāli inſtr̄o dicit non poſſe ꝯtingere eo q̄ virtutē hñt ſibi nālem ab initio creature ꝯnatā ⁊ non hñt eā ſicut cōtinuo influentē que ꝓp opillationē viaꝝ ꝑ quas influit poſſit auferri:vnde nūq̄ȝ ſicut dicit eoꝝ actio patiꝛ niſi ipſa patianꝛ. ❡ Sed hec ſnia erronea. Primo ē:q2 cū virtutes q̄ circa nutrimentū opanꝛ ſint virtutes vegetatiue partis anime:partes aūt aīe ſic ſe hñt adinuicē vt figure:quēadmodū.n.trigonū in tetragono:⁊ ambo in pētagono: ſic vegetatiuū in ſenſitiuo:⁊ ambo hec in itellectiuo:ſꝑ.n.in eo qd̄ eſt.ſcōm vel ꝯñter eſt potētia qd̄ prius eſt vt in figuris ⁊ in aīatis:vt dicit phs:oȝ de neceſſitate has virtutes adiacere in aīali illi eidē eſſentie cui adiacent ſenſitiue:quare ⁊ illi eidē organo ꝑncipali:a quo qdēȝ ſicut emanāt vne ⁊ ſic alie ⁊ ſub eiſdē vehiculis ⁊ ꝑ eaſdeȝ ſemitas:q̄.n.vene ⁊ arterie nō ſint in inſtr̄is nālibus:ita ſemꝑ influxionis virtutuȝ quas dicūt naturales ſicut

ſunt

ſunt ſemite influxionis ſanguinis ⁊ ſpūs ⁊ caloris nul/
lam rōnabilē cām ē fingere: nō ꝯtinuari aūt alicui ex p̄/
dictis ſeptē arteria vel vena nō eſt ſufficiens ſigni non
influere ſibi virtutes ab aliquo pricipiorū vnde ē ortus
illarū: ſpūs.n. qui eſt vehiculū virtutis nō influit ſolū ꝑ
has vias ſed exit ab eis in vnaquaqꝫ fiſtole cordis ⁊ ar/
teriarū totū occupās corpus: ſicut ſolis radius totū mū
dum: opillatio igitur nō vr̄ taliū virtutū influxū ꝓhibe
re poſſe: q2 impoſſibile eſt eā inter epar ⁊ reliqua mēbra
fieri adeo cōpletā ꝙ nihil trāſfluat ad ipſa de virtute. Si
quidē trāſfluxerit ad ipſa de nutrimēto ⁊ ſpū ⁊ calore:
cū his.n. ⁊ virtus influit: ꝙ ſi alicuius mēbri fortis liga
tura ꝓhibeat oēm ſpūm ⁊ caloris influxū nō eſt dubiū
ꝙ abſcindit a mēbro virtutes nāles. ꝓpter qđ videmus
mēbrū illud macreſcere ifrigidari ⁊ nigreſcere: ⁊ iō vitā
⁊ nutritionē amittere: nō eſt ergo verū qđ dixit in li.ō in
terioribus morbis ꝙ actio nāliū inſtrorū nō patit̄ n ſi
ipſa patiant̄: quare bn̄ dixit ꝓnceps ſup hoc eodē loqns
ꝙ ſi via inter os ⁊ epar clauderet̄: ⁊ oſſi aliūde nutrimē
tū offerret̄ ꝙ eius actio i nutrimēto deſtrueret̄. Dico at
q2 hoc fieret ꝑꝑ defectū decurſus virtutū p̄mi inſtri i
quo fluit oīs actio aīe. ſ. caloris a ꝓncipalibus influētis.
¶ Adhuc aūt ſi nulla eſſet nāliū inſtrorū ad ꝓncipalia
colligantia: tūc abſiſſa poſſent eis appoſito nutrimento
nutriri: qđ abſurdū eſt. ¶ Preterea ſi aīa eſt act̄ p̄mus
corporis totius ⁊ nō cordis tm̄: ſiquidē ēt ipſa eſt tota i
toto totalitatē pfectionis ⁊ eſſentie: ſicut qdā ex ꝓcipu/
is opinant̄: nō dicet̄ ipſa ꝓncipalius ꝓncipali mēbro vni/
ri: niſi q2 inde exhaurit ꝓncipale ſuarū virtutū inſtrm̄. ſ.
ſpūm ⁊ calorē: ad quorū effluxū a corde totū corpus vi/
uificat̄: q2 oēs v̄tutes ꝑ illud ad ſuū opus excitant̄: q̄re
ſm̄ hoc nulla v̄tus influet vni mēbro ab altero: ſed ſolū
calor ⁊ ſpūs ſunt: ſicut ꝓma organa: ⁊ erūt oēs alie v̄tu/
tes aīe ſilr̄ ⁊ pariter organis ſuis innate: ſicut iuxta opi/
nionē Ari. oēs erunt pariter influētes a corde. Quocū
ꝙ ergo mō ſit neceſſarius ē hic influxus ſpūs ⁊ caloris
a ꝓncipalibus mēbris ad actū virtutū: quare falſū erit
naturalium inſtrorū actiones non impediri ex opillatio
nibus viarū inter ipſa ⁊ principalia. ſ. cor ⁊ epar ſic ani/
malorū impediunt̄ ex opillationib᷒ inter ipſa ⁊ cerebrū:
Sed Gal. platonicus exiſtēs: non poſuit has v̄tutes q̄s
naturales vocāt vnū eē cū ſenſibilib᷒ ⁊ motiuis: q̄s vo/
cat aīales. ꝓpter qđ ⁊ in lib. de nālibus v̄tutibus ait: aīa
lis diſpēſari ēt ⁊ aīa ⁊ natura: dicit.n. nutriri ⁊ augere ⁊
generare nature opera: ⁊ nō aīe: cū tm̄ ſunt aīe tm̄ vt ordi
nantis nature aut ſolū vt obſequētis ⁊ ordinate: natura
enim ꝑ ſe operās nō moueret nutrimentū ſurſum ⁊ de/
orſum ⁊ dextrā ⁊ ſiniſtrā ſicut nūc facit ſꝫ ad partē vnā
tm̄: non eſt ergo virtus nutritiua magis naturalis oſſi
vel cuilibet alteri mēbro quā ſenſibilis vel motiua i mu
ſculo: nec vr̄ aliter. vll' ex vegetatiuis dr̄ naturalis q2 ali/
ter innaſcatur q̄ ille: ſed dicunt̄ naturales aut quia ſine
ſpiritu operant̄ ad ſimilitudinē nature aut q2 ſunt v̄tu/
tes nō niſi parū eleuate ſup q̄litates elemētales q̄rū opa
tio nālis eſt: aut q2 qualitatibus illis vt inſtris vtuntur:
nec ſenſibilis ⁊ motiua dicunt̄ aīales: q2 magis ſunt ab
aīa q̄ ille: ſed dicunt̄ aīales ab aīali q2 ſunt vr̄is ꝯſtituti
ua aīalis vel ꝓn^m dr̄e ⁊ in ſolis aīalib᷒ ſunt: hec ergo vr̄
in hac materia veritas ſi liceat tanto medio contraire.
¶ Deinde cū exemplificauit de habentibus virtutē in
natam tm̄ exemplificat de his que habēt innatam ⁊ in/
fluentē: ⁊ dicit (alia vero ⁊c̄.) vt patet hec littera duas ex
poſitiones: vna qdē. ſ. alie oēs. ſ. partes aīe. ſ. a predictis
trib᷒ generibus partiū. ſ. principalibus ⁊ eis deſeruien/
tibus ⁊ hn̄tibus v̄tutes nāles tm̄ cū hoc qđ hn̄t ſui ipſa
rū regimē ꝑ virtutes nāles equaliter cū p̄dictis ſeptē: ⁊
hoc intēdebat cum dixit (oēs his ⁊c̄.) indigent arterijs
⁊ venis ⁊ neruis: arterijs qdē q̄b᷒ influat eis vita a cor/
de ꝑ ſpūm ⁊ calorē: venis aūt q̄b᷒ iſluat nutrimētū ab
epate: neruis aūt q̄b᷒ iſluat eis ſenſus ⁊ mot᷒ a cerebro: cor
aūt n̄ ē idigēs arteria ad ſui viuificatē ſꝫ aliorū: nec epar ve
na ꝑ ſe ſꝫ ꝑ alijs: nec cerebrū neruis vt ſibi algd acqrat̄:
ſꝫ alijs: ipa ēt ſeruiētia nec ſeipſis ꝓprie idigere dicunt̄.

Sed vtrum predicta ſeptē indigeāt arterijs ⁊ venis q2 neruis certū eſt non
indigere non eſt valde manifeſtū: ſed in veritate lꝫ habe
ant veritatē attractiuā nutrimenti. non attraherēt tm̄ ip
ſum in quacūqꝫ diſtantia exiſtēs ſicut nec magnes ferrū
attrahit ad oēm diſtantiā: ſed ad ſignatā. virtutes.n. cor
porce ſunt terminate vigoris: quare ⁊ indigere videntur
venis porrigētib᷒ ipm ꝓpe ⁊ ſi in illas ſeptē partes non
ingrediant̄ ipſe eedē. ¶ P. in libro de interiorib᷒ mor/
bis dicit ꝙ nali inſtro neceſſaria ſunt vena ⁊ arteria: ſi/
cut aīato vt ſint ꝑmanētia. ¶ Adhuc aūt nō ſuffi cit eis
ꝓprius calor in trāſmutatione nutrimenti in ſubaꝫ ſuā
ſed indiget adiuuamēto caloris influētis eis a corde ꝑ
arterias: q̄uis nec ipſe in eas ingrediant̄: nec eſt verū ꝙ
q2 ſit qdā calor innatus qdā influens erit: ꝓpter quedā
virtus innata q̄dā influens. nō.n. eſt pluralitas organo
rū cā plītatis virtutis: ſed potius ecōuerſo. ꝛ ſilr̄ neque
maneries organi quo vtit̄ virtus aut eius ſpēs facit ma
neriem aut ſpēm in virtute: ſed poti᷒ ecōuerſo. ¶ Ma/
nentibus ergo radicibus ſupradictis oēs virtutes eq̄lr̄
ꝯnaſcunt̄ aut eq̄lr̄ influūt: ſed nullius mēbri ꝓprius ca
lor ꝯceptus ex prima ſui mā ſufficere vnq̄ꝫ pōt ad aliquod
opus virtutis niſi influēte a corde augeat̄ ⁊ excitet̄: in/
fluit aūt ⁊ hic in ſpū ⁊ ſanguie q̄ a corde caleſcūt. ¶ Se
cūdū aliā vero expōnē hec dictio (alie vō ⁊c̄.) oñdit di/
uerſitatē a p̄rime dictis tm̄. ſ. ſeptē noīatis ꝑtibus quas
dicit hr̄e virtutes innatas tm̄: ⁊ tūc erit intentio ꝙ om
nia alia mēbra exceptis his ſeptē indigēt arterijs venis
⁊ neruis cū hoc ꝙ hn̄t virtutes q̄bus ſeipſa regūt: ⁊ ſe/
quet̄ ex hoc ꝙ ꝓncipalia indigeāt eis. adhuc aūt ⁊ a ꝓn
cipalib᷒ orta. ¶ Sed nō videt̄ cor aut cerebrū indiguiſ
ſe neruis ad aligd ſibi acqrendū nec neruos indiguiſſe
ſeipſis: aut ēt arterijs vel venis: niſi ſicut p̄dicta ſeptē ne
ꝙ ſilr̄ venas venis: aut arterias arterijs: ꝑꝑ qđ prior ex
poſitio melior vr̄ ſicut apparēs abſoluere quartū mem
brū diuiſiōis a quolibet triū. Scdm̄.n. hāc ſcdām expo
nē videret̄ ꝙ ꝓncipalia ⁊ ab eis orta haberēt virtutē in/
fluentē ſimul cū innata. qđ de corde ſm̄ veritatē non eſt
ſentiendū. nullū.n. mēbrū ei influit: ſed ipſꝫ oīb᷒. adhuc
ex orta nō vident̄ hr̄e influentē virtutē ſicut ſupra oſtē/
dimus: q̄uis nec hoc ſit penes intētionē Gal. volentis
cor recipere influentiā ab epate: ipſaqꝫ ex orta influētes
ꝑcipare virtutes. ¶ Deinde q2 remāſerant ei alique ꝑ
tes nō cōprehenſe in p̄miſſa q̄drimēbri diuiſione: ne cre
dat qs eas includi ſub quarto mēbro ꝑ id qđ dixit (alie
vero oēs ⁊c̄.) ſubiunxit oſtendēs de eis ꝙ nō ſunt ptes
⁊ dixit (capillorum vero ⁊c̄.) i. ſed capillorū ⁊ vnguium
nō eſt aliqđ regimē ꝑ nutrimentū: quare nec vita: nullū
ergo actū aīe ꝑticipātes nō ꝓprie poſſunt partes corpis
noīari: quare nec in diuiſione mēbrorū cōprehendūt: ſed
q̄m ab eis aliq̄ ſumit̄ particularis cognitio corpis ſim/
pliciter egri: ideo de eis inter mēbra corpis mētionē fa/
cit: nō ergo aīa regit has ptes: ſed generat eas tm̄ a cor/
pore. ſ. ipſarū māṁ tanq̄ꝫ ſuꝑflua expellēdo: nihilomin᷒
tm̄ i ipſarū generatōe iuuamēta quedā intēdit ſicut in ca
pillis in ꝓtectiōe coopimētū ⁊ ornatū: in vnguibus āt pe/
dis extremitatis digitorū ⁊ manuū poſuit iuuamēta res
minutas colligēdi ⁊ mūdādi ⁊ ſculpēdi ⁊ hmōi. ¶ Po
ſuit aūt vltimo epylogū: ⁊ dixit (hec vero ⁊c̄.) i. he ſunt
differentie partium corporis a quibus particularis co/
gnitio corporis egri ſumenda eſt in ſequentibus ⁊c̄.

¶ Signa vero vniuſcuiuſq; craſeos deinceps dicentur: principiū a cerebro facientib⁹ nobis. ¶ Sūt vero quinque inata genera cognitionū ei⁹: vnū quidē totius capitis diſpō ſcōm vero ſenſibiliū opationū eius virtus ⁊ vitium: tertium vero operatiuorū: quartum principalium: quintum naturaliū. Aliud genus in his omnibus ab his que extrinſecus ei accidunt alteratio.

¶ Cum dedit diuiſionem ptiū corpis a qbus ſumēda eſt pticularis cognitio corpis egri ſimplr īcipit dare ſigna eius ſm q̄ eſt lapſum ab optime ſano in ↄplōne p ſigna ↄplōnis ptiū p̄dictaꝝ daturus qdē poſtea ſigna ipſius ſm q̄ eſt lapſum illo in ↄpōne p ſigna ↄpōnū illarū ex eis q̄ ſunt ptes organice: intitulas aūt caplm ſuū p̄ordinat ſe ⁊ dicit. (Signa vo ⁊c̄.) .i. ſed deinceps dicētur ſigna ↄplōnis vniuſcuiuſq; ptiū p̄dictarū ↄplōnis .ſ. diſtēperate in gradu corpis ſimplr egri: ex qb⁹ cognoſcet corpus ſimplr egrū quantū eſt a pte lapſu vel ↄplōne (dicent aūt facientib⁹ nobis p̄ncipiū a cerebro) hoc aūt dicit: non q: cerebꝝ ſit p̄ncipalius corde: ſed quia ſigna cerebri p̄us occurrūt ſenſui q̄ȝ cordis. ¶ Demū daturus prius in cōi cognitionē diſtēperātie cerebri ſimul ⁊ tempantie que ſm ipm ↄnumerat p̄us genera ſignorū a qb⁹ illas cognoſcemus: ⁊ dicit. (Sunt vo ⁊c̄.) .i. ſȝ innata genera ſignoꝝ ↄplōnis eius ſunt quinq;. dicit aūt innata: q: ſextū genus qd̄ in fine huius addit nō ē īnatum ſicut dicemus. ¶ Eſt aūt p̄mū genus vt dicit totius capitis diſpō. vocat aūt diſpōnem ⁊ ipſius magnitudinē ⁊ figurā ipſius atq; nūm capilloꝝ. Scōm vero eſt virtus ⁊ vitiū .i. bonitas ⁊ malitia ſenſibiliū opationū q̄ ſunt ī organis ſenſuū ortis ab ipſo. Tertiū eſt bonitas ⁊ malitia opatiuaꝝ opationū: ⁊ vult p opatiuas opationes ⁊ motiōes voluntarias factas a virtutib⁹ motiuis muſculoꝝ recipiētium illas a cerebro p neruos motiuos.

Sed dicet aliquis p opatiōes ſenſuū ⁊ motuū nō poſſe ſignificare aliqd ſup cerebri ↄplōnē cū cerebrū nō ſentiat nec moueat voluntario motu. ¶ Niſi eſſet q̄ ille p̄ncipalr ſignificāt ſup ↄplōnē ſuoꝝ ꝓprioꝝ organoꝝ: ſecūdario aūt ſup ↄplōnē mēbri p̄ncipantis organa illarum opationū: adhuc ⁊ virtutes: hoc aūt ſicut imediata cā ē cerebrū vt dicemus. Unde lȝ ipm nō ſentiat nec moueatur: q: tn̄ imediate p̄ncipiat vtrūq;. pōt vtrūq; ſup ipm ſignificare. ¶ Quartū vero eſt bōitas aūt malitia opationū principaliū ⁊ vocat opationes p̄ncipales imagiātionē cogitationē ⁊ memoriā que ſm medicū ſiūt p virtutes quas cerebrū in ſe hȝ non emittens eas ad aliō organū: ſicut emittit ſenſum ⁊ motum: vñ ⁊ ipſum nō erit reſpectu haꝝ dicendū p̄ncipiū cū nulli p̄ncipiet illas: ſȝ organum ex quo ſibi p̄ncipales dicunt: nō dixit aūt virtutes ſenſibiles ⁊ motiuas eſſe cerebro principales: q: ipſaꝝ opationes non cōplent in eo. ſed in organis aliq̄s extra ipſum: ad que effluūt ab ipſo vñ cerebrū dr̄ earum principiū non organū. ¶ Quintū vero eſt bonitas aūt malitia opationū n̄aliū que cōplent p virtutes n̄ales quaꝝ nulli ex mēbris corpis fuit que nec ipſe dicant ſibi p̄ncipales: q: nō hñt eas p eē mēbrū cōpoſitū: ſed pp ſimplicia q̄ in eo ſunt cōponētia. ex nutriri. n. ⁊ augeri ſimplici nutriunt ⁊ augent cōpoſita. Adhuc aūt nō ſūt in ipſo ita q̄ nō in altero: nec ēt ſunt ipſo ſicut in capꝝ p̄ma radice: quare non poſſunt principales ei dici.

Dicet autem adhuc aliqs genera ſignorū qbus cōplexionē cerebri declarauimus eſſe plura quinq;: nā ipſo colore calore vel frigore exterioꝝ partis capitis ⁊ ſomno ⁊ vigilia ⁊ moribus qbuſdā n̄alibus cerebri ↄplōnem cognoſcimus q̄bus ⁊ ipſe eam infra declarauit. ¶ Niſi eſſet q̄ hec in p̄dictis generibus cōprehendunt: nā color ⁊ calor ⁊ frigus in exterioribus ad totius capitis diſpoſitionem reducuntur. Somnus autem ⁊ vigilia ad operatiōes ſenſibiles: mores autem ad operationes principales.

¶ Deinde dicit (aliud genus ⁊c̄.) .i. ⁊ aliud gen⁹ ſignorum eſt his oībus dictis generibus alteratio ab his que acciduͭ ei extrinſecus: ⁊ hȝ alia trāſlatio non in his: ſed cum his: vt ſit dicere q̄ aliud genus ſignoꝝ ē alteratio ab extrinſecus accītibus inquantū numeratū cū p̄dictis quinq;. Sed textus noſter melior eſt vt mihi videtur vt ſit dicere q̄ aliud genus ſignoꝝ eſt alteratio ab his q̄ accidunt ei extrinſec⁹ in quolibet iſtoꝝ quinq; generū vt alteratio ab extrinſecus accītibus circa corpis diſpōnē ⁊ circa opationes ſenſibiles ⁊ motiuas ⁊ p̄ncipales n̄ales a tali. n. alteratiōe circa hec genera ſignificatur etiam ↄplōnis maneries. Non eſt aūt hoc genus ſignoꝝ innatum ei ſicut p̄dicta: eo q̄ ſumit ab alteratione que ſibi ſit ab extrinſecus: ꝓpterea q̄ dixit aliud genus eſſe. q̄uis .n. aptitudo vel ineptitudo ſuſceptionis vel alterationis ſit innata: tn̄ ipſa alteratio accīīs eſt a fortūa: pp qd̄ non eſt ex hoc genere ſemp cognoſcere ↄplōnem cerebri: ſicut ex aliis: ſed qm̄ accidit p̄dictas eius opationes de facili ledi a frigore vel calore iudicamus cerebrū calm̄ vel frigidū: vocat aūt accītia ei extrinſecus res nō naturales in quaꝝ natura eſt ipſum alterare: ſicut ⁊ reliquum corpus: que ideo dicūtur accītia extrinſecus: q2 nō ſūt intra corporis eſſentiam ſicut res n̄ales. ¶ Sed diceret aliqs ſomnū ⁊ vigiliam non accidere extrinſecus: ⁊ ſilr motū ⁊ quietē. Niſi eſſet q̄ hec dicuntur extrinſecus accidere pp nō ſemp adeſſe: ſed alternatim. ¶ Adhuc autē ⁊ pp induci aliqn̄ ab extraneis cauſis. magis autē pp ſic actiones vel paſſiones: que a corpe extranea ſunt.

¶ Eſt aūt ⁊ hic attentione dignū q̄ hec genera ſignorū reducunt ad hec tria ſm que vel a qbus dixit ſupra hoꝝ corpoꝝ fieri cognitiones. aīt .n. ſupra cognitiones vero coꝝ ⁊ ab inherentibus ſm ſubſtā coꝝ rōnem oȝ fieri ſimuliter ⁊ ab his que ex neceſſitate hec ↄſequunt effectibus ⁊ caſibus: que ēt accītia vocam⁹ pp ⁊c̄. ¶ Totius .n. capitis diſpoſitio ſm q̄ ſtat in magnitudine ⁊ figura ipſius eſt ſignum ſumptum a ſubſtantialiter inherentibus capiti: eq̄litas .n. vel ineq̄litas ſm magnitudinē ⁊ figuram ingredit diſpōnem cerebri vel capitis ſani vel egri: pp quod ſignificat p̄ncipaliter ſup compoſitiōe capitis cui ſunt ſubaliter inherentes: ſecūdario aūt ſup cōpoſitione ⁊ ↄplōne cerebri: ſicut partis p̄ncipalis que in capite eſt: ſm aūt q̄ diſpōſitio eius attendit in capillis ⁊ in colore ipſius capitis ⁊ capilloꝝ eſt ſignū ſumptū a caſibus. talia .n. non diuerſificant niſi diuerſitatē ↄplōnis ⁊ compoſitionis totius capitis: quare a ↄplōne ⁊ compoſitione cadunt ſicut pp ⁊c̄ illarū paſſiones: bonitas aūt ⁊ malitia opationum ſenſibilium ⁊ motiuarū p̄ncipalium ⁊ n̄alium ſunt ſigna ſumpta ab effectu: eſt .n. opatio mēbri aliq̄ virtutem habentis.

Sed hic dubitatio ad qd̄ illoꝝ triū reducat alteratio ab his q̄ ſibi accidūt extrīſec⁹. nō .n. vr̄ ſignū ſubale: nec accītale. ſ. effectus vel caſus: ſicut per exempla Gal. de talibus manifeſtū eſt. ¶ Niſi qs dicat q̄ genera ſignoꝝ q̄ reducunt ad illa tria ſūt ea que ſunt innata mēbris: quorum cognitio querit ⁊ nō accidentia eis extrinſecus. ¶ Aut fortaſſe dicemus q̄ paſſibilitas ab extrinſecus accidentibus eſt comitās cōplexionem membri ſicut cadens ab illa: quare reducet ad genus ſignorum quod dicitur caſus.

¶ Totius

¶ Totius quidem capitis diſpoſitio ex magnitudine ⁊ figura eius accipitur ⁊ capillorum. Paruum vero caput parue cerebri cõpoſitionis ſignum propriũ: magnum vero non ex neceſſitate bone cõpõnis ſignum. Si .n. pp vehementiam factum eſt eius que ineſt virtutis in materiam multaꝫ ⁊ bonã operãtis bonũ ſignũ eſt. ſi vero ꝓpter ſolã multitudinẽ materie nõ bonũ ſignũ. determinãdum ergo ea ex figura ⁊ his que ab eo nata ſunt a figura quidẽ caput ſi bõe forme ſit: ſp .n. bonum hoc ſignuꝫ: ⁊ his vero que ab eo nata ſunt: ſi ⁊ forte collum eſt ⁊ aliis oſſibus bene diſpoſitũ: ⁊ ſi neruoſum eius oẽ ⁊ plenum eſt ⁊ viuidum: propria vero figura capitis velut ſi videas ſperã perfectam cereaꝫ ex vtraqꝫ parte leuiter p̃ſſam: neceſſe .n. hui⁹ talis giboroſiorum eẽ ſecundũ ſperam poſteriora ⁊ anteriora: rectiora vero que ſunt ex vtraqꝫ parte.

Cõ.14 ¶ Quum dedit quot ſunt gñã ſignoꝝ qbus deueniẽdum eſt in cognitionẽ ꝯplexionis cerebri. incipit ex quolibet illoꝝ oñdere cerebri ꝯplonẽ. Et primo ex capitis diſpoſitione. exponẽs aũt in pricipio in qbus attendaẽ capitis diſpoſitio: dicit ¶ Totius qdẽ ⁊c. i. diſpõ toti⁹ capitis eſt accepta in magnitudine ⁊ figura ipſius ⁊ intelligit p magnitudinẽ genus eius. ſ. quãtitatẽ in qua tam puitas q̃ꝫ magnitudo ꝯphenſa eſt. Dicit aũt genus totius q: ꝯñter ẽt dicturus eſt cognõnẽ cõplõnis cerebri p diſpoſitionẽ ptis capitis. ¶ Et mirãdũ eſt q̃re nõ ſilr dicit ꝙ ſit accepta ex nũero ⁊ ſitu ipſius capitis: ⁊ cã eſt q: q̃uis ex quatuor naturis officialibus bene vel male ſe hñtibus accidat mẽbrũ officiale bñ vel male diſpõni: non tñ ꝯtingit niſi raro peccare caput in numero ⁊ ſitu ſuo: q: ſemp vel plurimũ penes illas duas nãs bene diſponiẽ: ideoqꝫ nõ accidet ex diſpoſitiõe penes eas deuenire in cognitionẽ cerebri ſimplr egri. ¶ Mirandũ eſt ẽt adhuc ꝙ diſpoſitionem q̃ eſt prima ſpẽs qualitatis accipit in q̃rta ſpẽ q̃ eſt figura circa aliqd conſtans aut eius extra q̃litatẽ. ſ. in magnitudine q̃ eſt quantitas. ¶ Niſi eſſet ꝙ nõ eſt illud inconueniens: eſt .n. ⁊ in quantitate qualitas aliqua vt figura in lineis. ¶ Adhuc ãt nec eſt inconueniens ꝙ qualitas vna inſit in ſubõ p mediã alteram ſic claritas eſt in albedine: ⁊ ſanitas q̃ eſt diſpõ eſt in ꝯplexione q̃ eſt paſſio ⁊ paſſibilis q̃litas ꝯtinuo. n. appet aliqua capitis diſpõ penes magnitudinẽ ⁊ figuram cũ viſui occurrũt: quãuis neutra ſit diſpõ. nõ. n. eſt incõueniens ꝙ aliqd qd non eſt diſpõ ſit diſpõnes: eſt ẽt accepta capitis diſpõ in eo ꝙ ẽ ex capillis eius ex qbus ⁊ caput aliqualiter diſponiẽ quantũ ad viſum: facit autẽ hic textus exiſtimari ꝙ ſit accepta ex magnitudine ⁊ figura capilloꝝ ſicut ⁊ capitis: ſed ex magnitudine capilloꝝ nulla eſt ſignificatio ſup cerebri ꝯplexione: ex figura aũt. ſ. criſpitudine ⁊ planitie ipſoꝝ: lꝫ ſumaẽ ſignificatio ſup ea: tñ adhuc nõ minus ſumiẽ ſignificatio ex multitudine ⁊ paucitate ⁊ velocitate ⁊ tarditate ortus eorum ⁊ ipſoꝝ coloribus que oĩa ex figura eorum nõ poſſunt cõprehẽdi: pp qd alia tranſlatio melior eſt dicẽs: ꝙ totius capitis diſpoſitio ſciẽ ex magnitudine ⁊ figura ⁊ eo ꝙ ex ipſo eſt ex capillis: ſed ex hac natura capilloꝝ ſecundum quam aliqualiter diſponitur caput ſignum ſumere tardas vſqꝫ in finẽ h⁹ capituli: icipit p magnitudinẽ ⁊ figurã capitis ſignificare de cerebri ꝯplone: ⁊ dicit (paruũ vero ⁊c.) i. paruitas capitis eſt ꝓpriũ ſignũ praue ꝯplonis cerebri: dicit aũt ꝓpriũ q: oĩ ⁊ ſemp capiti paruo ineſt ſignificatio ſup prauã cerebri cõpoſitionẽ: ⁊ cã huius eſt: q: puitas capitis in creatiõe prima eſt ex puitate mãe ſpermatice ptis in pticipatiõe q̃ capiti eſt naĩs: ſic magnitudo ẽ ex multitudĩe illius. Si ergo caput eſt puũ ſeqtur cerebrũ eẽ paruũ ad paruitatẽ ãt cerebri ⁊ totius capitis ſeqẽ vẽtriculos eius ſtrictos eẽ ⁊ nucham ⁊ dorſum ⁊ coſtas ⁊ neruos ⁊ collũ q̃ ab ipſo oriunẽ ſtricta ⁊ parua eſſe: vbi. n. radix eſt parua opꝫ illud qd naſciẽ ex ea eẽ paruũ: ad ſtricturã aũt ventriculoꝝ eius ſeqtur debilitas opationũ virtutis imaginatiue cogitatiue ⁊ memorialis: ſi qdẽ ipſe ſũt organa illaꝝ: eo ꝙ ſicut dicit Hali. nõ erit ſpũi aiali amplitudo in quã ꝯuerſeẽ: hic aũt ſpũs eſt iſtaꝝ virtutũ organũ: h̃n qdem liberos eius expetẽs hẽ meatus vt iprohibite ſuſcipiat ⁊ reddat formas apphenſibiles. ¶ Ad paruitatẽ aũt nuche ſequiẽ paruitas ⁊ tenuitas neruoꝝ motiuoꝝ: ⁊ p illud debilitas motus. ¶ Adhuc aũt puitas coſtaꝝ ad quã ſeqtur ſtrictura pectoris ⁊ in anhelitu nocumẽtũ. ¶ Seqtur etiã ad paruitatẽ cerebri tenuitas neruoꝝ ſenſibiliũ: ⁊ per hõ debilitas oĩs ſenſus: ad oẽm. n. opationẽ officialium mẽbroꝝ ⁊ ſpecialiter operationum aialium indigeretur debita forma debita quantitate ⁊ debito numero ⁊ ſitu.

¶ Nullius ergo officialis mẽbri diſtẽperata puitas cõueniens eſt ad opus ⁊ ſpãliter ad ſenſuꝫ ⁊ ad motũ: q̃re nec cerebri ipſum paruum nimis extra ſuis ſufficit opationibus: imo ẽt ⁊ in nãlibus opationibus officialiũ qs ad totius corporis vtilitatẽ cõem efficiũt q̃les ſunt opationes ſtomaci ⁊ epis: ⁊ nimia paruitas indecens eſt: ſicut infra dclarabit. ¶ Propter qd hic ſciẽdũ ẽ ꝙ nãles opationes q̃les ſunt appetitus digõ ⁊ retẽtio ⁊ expulſio pncipalr indigẽt naturis ꝯſilibus. ſ. tẽpamento ꝯplonis ſibi deputato ad ſui pfectionẽ: qm̃ ꝯſiſe eſt qd pncipalr hꝫ eas: officiale aũt inquantũ cõpoſitũ eſt ex ꝯſilibus: p accidens aũt ⁊ ſecũdario naturis officialibus. ſ. cõcauitate in qua fiat digeſtio: ⁊ poro p quẽ fiat expulſio ⁊ attractio: ⁊ magnitudine debita ad ꝯtinẽdũ q̃ntitatẽ cibi decẽtẽ: ⁊ numero ⁊ ſitu pp hec eadẽ aialia aũt indigent pncipaliter eq̃litate cõpoſitionis: ſecũdario ꝯplonis eq̃litate qm̃ organũ ſenſus ⁊ motus ẽ mẽbrũ cõpoſitum lꝫ i quolibet cõpoſito ſit al. q̃ pncipalis particula. ¶ Scire aũt oꝫ ꝙ paruitas capitis concomitãs ſpermatis ſeu mẽſtrui paucitatem potuit eẽ: ſicut princeps dicit cũ fortitudine virtutis informatiue ſeminis virilis: q̃re ꝯtingit ipm eẽ bone figure: ⁊ erit illud minus malũ q̃ ſi cũ puitate fuerit male forme: ẽ ḡ paruitas capitis ſꝫ hoc d. ſingulis in malicia ſue ſignificationis ſm plus ⁊ minus.

¶ Deinde dicit (magnũ vero) i. ſed magnũ caput nõ ẽ ex neceſſitate ſignũ bone ꝯpõnis cerebri. ꝯtingit. n. eẽ ſignũ bone ⁊ non bone. ¶ Deĩde oñdit q̃ ꝯditione eſt ſignũ hui⁹ ⁊ illius ⁊ dicit (ſi. n. ⁊c.) i. ſi magnitudo capitis ꝯſequaẽ fortitudinẽ virtutis opantis circa multã ⁊ bonã mãm ẽ cerebri bone ꝯpõnis ſignũ. ſi vero ꝯſequaẽ ſolã mãe multitudinẽ erit ſignũ nõ bone ꝯpõnis cerebri vult aũt p v̾tutẽ eã q̃ informatiua dr̃ a pncipio creationis inherẽs ſemini virili cui⁹ ꝓpe ẽ hec v̾tus ſicut. J. dicem⁹.

¶ Et notauit fortaſſis p hõ qd dicit: pp vehementiã ei⁹ q̃ ineſt v̾tus: ⁊ hec v̾tus ẽt remãſerit i mẽbris p quã ſeipſa ſaluãt hõ plaſmate p⁹ acq̃ſito. Sunt aũt hmõi virtutis opationes p⁹ mẽbroꝝ generatio ⁊ ipſaꝝ lineatio: figuratio ⁊ cauatio pforatio lenitio ⁊ exaſperatio ⁊ hmõi: dr̃ aũt ⁊ hec virtus fortis ſicut ⁊ oĩs alia pp hẽre organũ ſibi ꝯtẽperatũ ad opus ꝓpriũ: hoc aũt organũ ẽ ſemẽ virile: ⁊ ſpũs in illo. q̃ cũ fuerint tẽpata erit iformatiua fortis. p mãm aũt vult mẽſtruũ mulieris: p bonitatẽ aũt mate

ric vult excraſis ipſius: recte quidez dicēs opatio circa bonā ⁊ multaz materiā: quātūcūqꝫ .n. ḃtus formatiua ſit. agit tñ ſm exigentiam materie: ſi enim materia malitia cōplexionis ⁊ ſubſtātie ſue fuerit illi iobediēs ñ figurabit eā bene: neqꝫ fiet capiti dcēs magnitudo: ſic ḡ a duobus ꝯditionaūt capitis magnitudinē eē ſignū bone cōpoſitiōis cerebri. ſ. cū fuerit a fortitudiē virtutꝫ ⁊ multa. materia ⁊ bōa: quoꝝ ḡlibꝫ ōficiēte idecēs erit magnitudo. ¶ Deinde cū dedit ꝙ ꝯditiōe capitis magnitudo eſt ſignū bonū ꝯpoſitiōis cerebri: ⁊ ꝙ nō: docet ſigna p̄ ꝙ diſtinguit hoc ab illo. ⁊ dicit. (deter minādi ḡ ⁊c̄. i. poſt ꝙꝫ capitis magnitudo ꝯſequēs fortitudinem ḃtutis circa. multā ⁊ bonā materiā opantis eſt ſignū bone cōpōis cerebri ꝯſequēs aūt ſolā materie multitudinē ē ſignū praue cōpoſitiōis dterminādū ē hec duo ab inuicē p̄ figurā capitis: ⁊ docebit ſub h̄ ſignificare ſup̄ cerebri ꝯplexione p̄ figurā capitis in qua ſtabit ēt capitis diſpoſitio. determinādū ēt ipſa p̄ ea ꝙ nata ſūt a capite ⁊ docebit ſub h̄ ſignificare ſup̄ cerebri cōplexione p̄ ḃtutē ⁊ vitiū ſenſibiliū ⁊ motiuaꝝ opationū: p̄ figurā ſi gdē iſto mō ⁊ h̄ volebat cū dic̄. (figura ſi gdē) ⁊ eſt figura ablatiui cāus. ſ. vt cōſideret: ſi caput ē magnū ſit bone forme. ſ. bone figure ⁊ ponit cōmune pro ꝓprio: eſt enim figura vna de quinqꝫ naturis forme ſicut alias ſcitū eſt. nā ſi fuerit bone forme ſemp̄ erit h̄ ſignū bone cōpoīs cerebri. Sz. n. virtus iformatiua formauit bene caput qḋ ad cerebruꝫ ordinatur: veriſimile ē ꝙ apud ipſaꝫ ꝯpoſitionē cerebri non deficiat: quare magnitudo capitis cū bonitate figure fuit ꝯſequēs fortitudinē virtutis iformatiue operāns circa multā ⁊ bonā materiā: ⁊ ideo erit ſignū bone ꝯpoſitiōis cerebri. ⁊ h̄ iō q: nūqꝫ exiſtente debili virtute formatiua cerebri pōt eſſe caput bn̄ figuratuꝫ: cū figuratio capitis ſit de opationibus illius virtutis ordināis figuram capitis ad cerebri figuraꝫ. ꝑp quod aūt vnūqḋqꝫ ⁊ illud magis: comitanſ aūt ſe inuicē fortitudo virtutis ⁊ bonitas cōpoſitiōis eius ⁊ ſilr bonitas opati cū ſuſceptiuū nō fuerit inobediēs. ¶ Si vero caput magnum nō fuerit bone figure erit ſigni praue cōpōnis cerebri non hñtis qdē magnitudine ꝯñtem niſi ſolā mãe multitudinem: ⁊ malitia figure eius comitaſ: aut virtutis iformatiue debilitatē aut ineptitudinē ſuſceptiui. ¶ Que aūt ſit capitis bona figura ꝯñr ſubiūxit dicēs (ꝓpria vo ⁊c̄) .i. figura ꝓprie capitis que. ſ. debeſ ei ſm nām eſt vna tñ .ſ. ſperica in lōgitudine tñ facta: ⁊ p̄ hoc hñs duas eminentias. ſ. ante ⁊ retro: vt nō coanguſteſ origenes neruoꝝ deriuate a cerebro: ꝙ gdē in longitudine ſunt poſite ⁊ vt due eminētie defēdāt neruos q̄ ad frontē deſcēdunt ⁊ nuchā: tota aūt capitis figura fundata eſt ſup̄ cranei figura ſicut multoꝝ alioꝝ mēbroꝝ ſup̄ oſſa ſui figura fundata eſt: cranei aūt figurā oꝫ rotundā eſſe: vt ſit plus cōprehēſiua ⁊ minus impſſionis ſuſceptiua: ſed decuit ſpericitatē eius eſſe vtrinqꝫ parūper cōpreſſā ex vtraqꝫ p̄te: ⁊ per idem hr̄e longitudinē duas eminentias habentē: qm̄ origines neutroꝝ a cerebro in lōgitudinem ſunt poſite. quare opꝫ vt non coanguſteſ vt diximus. ¶ Adhuc ēt vt p̄ longitudinē melius cellularuꝫ cerebri locus diſponaſ: ⁊ hoc eſt qḋ Gal. dicit velut ſi videas ſperā ꝑfectā cereā ex vtraqꝫ p̄te leuiter ꝯpſſaꝫ. Dicit aūt leuiter q: ſupflua cōpſſio facit duas eminentias idecentes: ⁊ coartant locū medie cellule cerebri.

¶ Deinde dicit (neceſſe. n. ⁊c̄) .i. neceſſe ē hꝰ talis ſpere leuiter cōpreſſe ex vtraqꝫ p̄te poſteriora ⁊ anteriora fieri giberoſa ſm ſperā exeuntia a termino rotūditatis ſpere in anteriori ⁊ poſteriori p̄ gibū. ex vtraqꝫ aūt p̄te que cōpreſſa eſt eſſe rectiora. i. exeuntia a termino rotūditatis per rectitudinē ⁊ planitiē amboꝝ alteroꝝ. ¶ Sunt aūt tres alie figure capitis lꝫ innaturales quaꝝ vna eſt vt anterior eminentia minuaſ: ſecūda vt minuaſ poſterior: tertia vt p̄dātur vt: ꝗqꝫ: vt fiat caput ſicut ſpera ꝑfecta longitudinem ⁊ latitudinē hābēs equaliter a qbus cōſequenter docet ſumere ſignuꝫ ſup̄ cerebri cōpoſitione ſicut oſtendemus. ¶ Nec eſt vt dicit Gal. repire q̄rtam innaturalē in qua. ſ. longitudo ſit minor latitudine niſi de corpore cerebri ⁊ ipſius ventriculis ali ꝗd minueretur quod quidē vite eſt contrarium ſicut dicit.

¶ Deinde cū docuit determinate hec ab inuicē p̄ figuram docet illud p̄ ea que a capite nata ſunt a cerebro ſup̄ collū ⁊ ea ꝙ in ipſo oſſa ⁊ neruos: nō aūt ita vt credaſ oſſa colli. oriri a cerebro: ſed melius diſponi. cū p̄ fortitudinē ḃtutis circa mãꝫ multā ⁊ bonā opantis factū ē caput maius ꝑp qḋ dicit in alijs oſſibꝰ optic diſpoſitis: ip̄ſe. n. infra capitulo de ſignis ꝯplexionis cordis: dicit ꝙ cerebruꝫ reſiſtit cordi in latitudine vel ſtrictura toracis eo ꝙ quantitas nuche eſt ſm quantitatē cerebri: ⁊ ſm q̄ꝫtitatem nuche eſt quātitas ſpondiliū: ⁊ ſm q̄ꝫtitatē horum eſt quātitas coſtarū quare nō ſemp̄ comitaſ caliditatem cordis latitudo toracis aut eius frigiditatē illius ſtrictura: ſed cerebri aliqñ quātitatē magnā vel puaꝫ ergo opꝫ magnitudinē capitis cōcomitantē fortitudinē virtutis circa mām multā ⁊ bonā opantis diſponere nō ſolum bene oſſa colli: ſed ēt ſpondiles dorſi ⁊ coſtarū: ꝑp qḋ dixi in alijs oſſibus ⁊ nō ſolū colli ſꝫ hꝫ que ſub collo. gr̄a aūt neruoꝝ ⁊ oīum lacertoꝝ dicitur collū a cerebro oriri: ꝑp qḋ dixit ſi ⁊ forte collū eſt ſi bn̄ nūc ē bonuꝫ ſignum nō ſolū multitudinē materiei ſignificās ſꝫ fortitudinē virtutis circa mãꝫ multā ⁊ bonā opātis. Eſt aūt fortitudo colli imo ēt ⁊ totius corporis ex neruis ⁊ lacertis ꝯſiſtēs: quoꝝ eſt figere ⁊ mouere totū corpus: ⁊ ideo dixit. ⁊ ſi neruoſum ē ⁊c̄. i. totū collū nō q: plures neruos habēs ꝙꝫ alia: ſed q: groſſos ⁊ duros ex qꝛ̄libꝰ eiꝫ ineſt eis fortitudo: ⁊ hoc manifeſtat alia tranſlatio: dicit. n. ⁊ ſi nerui omnes groſſi ⁊ fortes ⁊c̄.

¶ Deīde dixit. (⁊ plenū ē). ſ. carne. ſ. ea ꝙ lacertoꝝ ñ q: caro a cerebro oriaſ: ſed q: fortitudinis ḃtutis ē: cū emiſerit fortes ⁊ magnos neruos a radice circumtexere eis carnē ſibi ꝓportionatā maxime cum mã non defuerint.

¶ Deinde dixit. (⁊ ſi viuidū) h̄ aūt fortaſſis dicit reſpectu opationis totius colli: ē. n. vita opatio: vt. ḡ. dcm̄ eſt: quare ⁊ viuidū opatiuū interpretabitur: aut forte dr̄ viuidū reſpectu coloris oſtendentis vite ꝑfectionē: hic autē cōmixtus eſt ex albo ⁊ rubeo: multi. n. dicūt viuidū bene coloratū: q̄re oſtēdeſ collū bn̄ abūdare in nutrimēto ⁊ calore: ⁊ p̄ hoc fortitudine ḃtutis eē factū tale ipſiꝰ principium: ⁊ nō ſola materiei abundātia: ſemp̄. n. orta a principio atteſtanſ vigore ⁊ vitio ſui principij: ⁊ eſt ſicut dicturus eſt infra. ¶ Et manifeſtū eſt p̄ hoc quod ſignificat ex dictis ſup̄ cōplexione cerebri tam p̄ figurā capitis in qua ſtat capitis diſpō ꝙꝫ p̄ virtutē ⁊ vitiū motiuoꝝ.

¶ Sꝫ hic accidit dubitatio q̄renꝫ: q̄re cū ꝓpoſitū eſſet ei vniuſcuiuſqꝫ p̄dictaꝝ partiū craſeos ſigna declarare a cerebro inchoās dat ſigna nō cōplōnis: ſed ꝯpōnis. ¶ Et dōm ꝙ bonitas vel malitia cōpōnis ſup̄ q̄s dat p̄pria ſigna ſunt ēt ſigna tēpantie ⁊ diſtēperātie q̄ ſm cerebrum ſunt qm̄ ⁊ ab eis cauſanſ. ait. n. ⁊ ipſe in p̄īo de ꝯplōnibus: ꝙ equalitatē cōplōnis ſequaſ bonitas plaſmationis ⁊ intelligo ꝙ bonitas plaſmatiōis: paſſiue ſequtur equalitatē cōplōnis mãe. ſ. menſtrui mulieris: ⁊ bonitas plaſmatiōis actiue ſequaſ equalitatē ꝯplōnis agētis. ſ. ſpermatis virilis: quare nec eſt intentio eiꝰ ſignum bone vel praue ꝯpōnis cerebri hic dicere niſi vt ī cognitionē ꝯplexionis eius ipſa ſigna coaſſumat: ⁊ erit qdem ſm hūc moduꝫ ſignū ſumptū a ꝯpōne ſup̄ ꝯplexionem ſumptū a caſibus cōplōnis: cōincidit. n. bonitas ⁊ malitia ꝯplexionis a bonitate ⁊ malitia ꝯplōnis ſꝫ plurimū.

¶ Si vero

¶ Si vero ſecūdū occipitium eminētia mi/nor ſit alicui cōſidera ⁊ neruos ⁊ collū cum oſſibus aliis. Secundū naturā ſiquidē his ſemꝑ habentibus ꝓpter indigentiā mane/riei non virtutis imbecillitatē taliter factum eſt. Ineptioribus vero exiſtentibus infirmū principiū. In pluribus vero ſecūdū occipitiuȝ indigentiā imbecillitas eorū que dicta ſunt ſequitur ⁊ rarū valde nō tale: groſſius vero ſecūdū occipitiū cōſidera caput eodē mō eiſ/dē in toto magno nato determinatis in plu/ribus vero ⁊ hic bona figura ſcā paraceſali/dos bonū ſignuȝ. quā quidā medicorū po/ſterius cerebrū nominant: quēadmodū igi/tur ⁊ poſterius determinatū eſt forma velut lauda habētē cōmiſſurā: ſpine vero ē prin/cipiū pars eſt hec: ⁊ per illam oīum ſecūdū totū aīs neruorū actionū: ipſa vero poſteri/or pars ſecūdū ſe in oībus paucorū ſenſibi/liū participat: multorū vero operatiuorū: ſic ergo anterior ſenſibiliū qdē plurimorū pau/corū opatiuorū itaque ⁊ bene diſpoſita pfe/ctas hūt naturas: vnumquodque ꝓprias.

Cō.15. ¶ Cū dedit ſigna ꝯplōnis cerebri ſumpta a diſpoſitiōe totius capitis q̄ attendunt in magnitudine ⁊ figura ip/ſius: dat ſigna ꝯplōnis cerebri ſumpta a diſpoſitiōe par/tium capitis. ⁊ pmo a diſpoſitione occipitij ⁊ dicit (ſi ve/ro ⁊c̄.). i. ſed ſi pars capitis poſterior q̄ dr̄ eminentia ſm occipitiū fuerit parua nō erit hoc abſolute ſignū praue cōpōnis cerebri ſicut paruitas totius capitis ſed erit di/ſtinguibilis tam p ea que ab ipſa oriunt q̄ȝ et p figuram ipſius. pp qd̄ ait ſi h̄ alicui fuerit ꝯſidera q̄ oriunt ab ip/ſa pte: ſue. n. atteſtat originis de qd̄ oritur. ſ. ꝯſidera collū ⁊ neruos cū aliis oſſib⁹: nā ſi iſta habuerunt ſe ſm nām .i. fuerint ꝯuenientia in figura ſitu ⁊ operatione. hoc. n. volebat per ſm nām: non erit occipitij paruitas ſignum praue cōpoſitionis poſterioris ptis cerebri: ſicut eſt par/uitas totius: ſed ſignificabit tale factum eſſe occipitiū. ſ. paruū ꝓpter indigentiā materiei non pp imbecillitatem ꝟtutis ſi. n. ꝟt⁹ īformatiua fuiſſet imbecillis comitās di/ſtemperantiā ſeminū remanſiſſet hec pars poſterior in/epte figure ⁊ omnino debilis in ſuis operationib⁹: ⁊ ſilr orta ab ea cū trahant ab ipſa mām ⁊ virtutē: ⁊ ſignifica/uit per h̄ q imbecillitas virtutis aliqñ eſt cū paruitate materiei ꝓpter non poſſe circa materiā multam labora/re. ¶ Sed ſi predicta habuerunt ſm deteriorem diſpoſi/tionē naturali: ⁊ h̄ intendebat cū dicit (ineptioribus ve/ro exiſtentibus in figura). ſ. in ſitu ⁊ operatione tunc ſi/gnificatur radicis infirmitas ſm complexionem ⁊ com/poſitionē. ſ. cerebri cauſata qdem a virtutis informati/ue debilitate q̄ ſeminis diſtemperantiam comitatur.

Sed quereret aliquis quare puitas occipitij nō eſt ꝓpriū ſignū praue cō/poſitiōis poſterioris ptis cerebri ſicut prauitas toti⁹ ca/pitis eſt ꝓpriū ſignū praue cōpoſitionis totius cerebri maxie cū eadem videat ꝓportio partis capitis ad partē cerebri ac totius capitis ad totū cerebrū. ¶ Et dicendū non oīno eſſe ꝓportionē eandem. toto enim exiſtēte p/uo impoſſibile eſt nō eſſe parua ⁊ debilia q̄ oriunt ab il/lo: nec. n. bene eſt perſuaſibile naturā circa digniora de/ficere in neceſſarijs: abūdare aūt in vilioribus. quare p/uitas totius capitis non eſt diſtinguibilis in bonitate ⁊ malitia per ea que oriūtur ab ipſa: ſed aliter eſt de parui/tate occipitij: ſolo. n. occipitio exiſtente paruo nō poterit dici nām oīno deficere circa dignius. ſ. circa cerebrū: qre nec eſt neceſſariuȝ defeciſſe circa exorta: quare ſi figura eius eſt cū hoc bona nō ſignificatur cum hac paruitate informatiua debilis: quare nec diſtēperantia radicis. q̄re accidet paruitatem occipitij diſtinguibilem eē per or/ta ab ipſo ⁊ per figurā ipſius in bonitate ⁊ malitia vt dī gnoſcat ex hoc aliqñ paruitatē occipitij non virtutis im/becillitate factā eſſe: ſed materie ex hac paucitate ſolius. Sed qm̄ vtplurimū ꝓportio quā diximus vera: ⁊ ideo ſubiūxit (in pluribus vero ⁊c̄.). i. ſed in pluribus vero imbecillitas eoꝝ que dicta ſunt. ſ. neruoꝝ ⁊ colli ⁊ nu/che ⁊ dorſi comitat paucitatem materie vnde debuit oc/cipitiū gñari: ⁊ raꝝ valde nō tale. i. illō occipitiū paruū ad qd̄ nō ſeq̄t debilitas ꝑdictorū ē rarū valde: h̄ aūt idē q: a pua radice pua ſunt q̄nde oriunt: parua aūt ea exi/lia inepta ſūt opationi ⁊ maxime motui ideoq; debilia. ¶ Deinde cū docuit ſigna cōplexionis cerebri ſumpta a paruitate occipitij: docet ſigna illius ſumpta a magni/dine illius ⁊ dicit (groſſius vero ⁊c̄.). i. ſed ſi caput ſm occipitium fuerit habens eminentiā groſſiorem conſi/deramus in illo eodē modo determinatis eiſdem. ſ. figu/ra ⁊ his que ab ipſo oriuntur ſicut determinata ſūt ꝑius in toto capite qd̄ natū eſt magnum. Dixerat aūt de ma/gno capite q nō eſt ex neceſſitate ſignum bone compo/ſitionis cerebri: ſed ſolū qñ eſt concomitans fortitudinē virtutis circa mām multam ⁊ bonam operantis: ⁊ qdeȝ diſcernendū illud erat ex figura ⁊ his que ab ipſo oriun/tur. ¶ Similiter ergo ⁊ hic determinandū non eſſe ma/gnū occipitiū de neceſſitate ſignū bone compoſitionis poſterioris partis cerebri: ſed ſolū quādo comitatur for/titudinem virtutis informatiue circa materiā multaȝ ⁊ bonam operantis qd̄ ſimiliter diſcernendū per figuraȝ ⁊ ea que ab ipſo oriunt: ꝓpter qd̄ cōtinuo ſubiūxit. (in pluribus vero ⁊c̄.). i. ⁊ in pluribus verificat bonā figu/ram paracephalidos. i. poſterioris capitis eſſe ſignū bo/ne compoſitionis cerebri illius partis: dicit aūt in pluri/bus cū ſuperius bonā figuram totius capitis dixerit eē ſemꝑ bonū ſignum: q: fortaſſis non eſt ſemꝑ veridicuȝ ſicut illud: pōt. n. ⁊ ſine bona cōpoſitione alicuius ptis cerebri illius ptis capitis figura nō peccare virtute for/matiua ſm id vigorata ꝓpter aliquā materiei aptitudi/nē ſm illā partē: ⁊ vult p bonā figurā eam q̄ nālis eſt illi parti quā medici ſicut dicūt aſſimilantes determināt for/mam habentē cōmiſſurā velut lauda littera greca q̄ ter/tia eſt: hec enim lr̄a videt ſicut apparet hr̄e cōmiſſuram duarū lineaꝝ rectaꝝ a diuerſis punctis venientiū i an/gulo vno ad modū cōmiſſure anguli trianguli ⁊ huic ſi/milis eſt figura cranei in occipitio ſicut ſpectare licet ex anathomia ſub qua figura demonſtrat poſterioris cere/bri cellulā eſſe aptam oībus ſuis operationibus: ſicut oſtē/ditur li. de iuuamentis mēbroꝝ: ſi aūt huius partis ca/pitis figura non habuerit ſe ſm nām ſicut dictum eſt in pluribus erit ſignū praue cōpoſitionis poſterioris ptis cerebri: nō tamē ſemꝑ q: non eſt neceſſariū q ſi virtus informatiua deficit circa partem extrinſecā ⁊ ignobileȝ q deficiat circa intrinſecam ⁊ nobilem: nobiliora. n. am/pliore nature prouidentia reguntur.

¶ Deīde cū docuit illud determinari a figura poſterio/ris ptis docet illud determinari p ea q̄ oriūt ab illa pte: ꝑi/mo oñdēs q̄ ſūt exorta ab illis: ⁊ dic. (ſpine vō ⁊c̄). i. ⁊ h̄ po eſt pn̄m ſpine: ⁊ p ſpinā eſt pn̄m oīuȝ actionū neruoꝝ q̄ ſunt ſ3 totū aīs. i. motū. volebat. n. p actiōes mot⁹ ipſos ad dr̄iam ſenſuū q potius dicunt paſſiones qdā: eſt eni mot⁹ q̄ſi ī aliud actio: ſenſus vō ab alio ē paſſio: ſ3 ſpina

eſt genus oſſis qḋ ē additamētū dorſi: pp qḋ ⁊ frequenter ſpina ponitur pro dorſo: ſꝫ manifeſtū ē ꝙ cerebrū nō eſt oſſiū principiū: nō .n. dicunt oſſa principiari ab aliq̄ principali mēbro: ſꝫ ſunt ipſa ſicut corporis fundamentū ⁊ ſuſtentaculū erectionis ⁊ motus. pn̄ᵐ aūt oīuꝫ aliorū oſſiū eſt dorſum: ſup qḋ ⁊ totū corpus fabricat: ē exiſtens ſiqdē ſicut lignū qḋ in exordio nauis prius ponit cui reliqua ligna prius infigunt: ⁊ qm̄ dorſum ē clipeus mēbroꝝ nobiliū q̄ ſunt corā ipſo fuerunt ⁊ ſpine q̄ſi arma qbus bellatores ipedientes repellunt. Cū ergo dicit ꝙ pars poſterior eſt pn̄ᵐ ſpine intelligit nō dorſi vel ſpine ꝓprie dicte. ſed ſpinalis medulle q̄ quaſi pars cerebri exñs ⁊ ab illo ꝓcedēs trāſit p dorſum ſm cuius exigentiā diſponit ēt quātitas dorſi. dr̄ aūt ꝙ ꝑ ſpinā ē pn̄ᵐ oīum actionū neruoꝝ q̄ ſunt ſm totū aīal: qꝛ cerebrū pn̄cipiat oēs neruos ꝓter paucos mediāte ſpinali medulla q̄ eſt eius vicaria in illo: ⁊ p ipſam medullaꝫ deſcendit a cerebro virtus motiua in neruos q ab ipſa trahūt originē. ¶ Dixit aūt ideo oīum qꝛ p paucos eſt excipe ſicut dictū eſt: fuit autē ſpinalis medulla iō vicaria cerebri in emiſſione neruoꝝ a ſe ipſa: qꝛ ſi nerui oēs a cerebro naſcerent fuiſſet neceſſariū caput ēē mĩro maius q̄ꝫ ſit. qḋ eſſet ad onus corporis: neruo quoqꝫ neceſſariū ēēt ptrāſire longā viā anteq̄ꝫ pueniret ad extrema corporis: q̄re ēēt magis nocumentis expoſitū: ⁊ eius lōgitudo debilitaret eius fortitudinē ad mouendū membra grauia.

¶ Quoniā aūt dixerat poſterius cerebrū eſſe pn̄cipiū oīum neruoꝝ motiuoꝝ ne accidat admirari: qꝛ dixit oīum motiuoꝝ ⁊ nō dixit aliquoꝝ ſenſibiliū ſubiūxit ipſa vero ⁊c̄. .i. ipſa poſterior pars cerebri ſm ſe .i. p ſui naturā in oībus .i. nō ſolū hoībus: ſꝫ in reliqs aīalibus erit pn̄ᵐ paucoꝝ ſenſibiliū ⁊ multoꝝ motiuoꝝ: ſicut ⁊ pars anterior pluriū ſenſibiliū ⁊ paucoruꝫ motiuoꝝ. ¶ Hec aūt ideo qꝛ ſicut dicit phs in ſecūdo de celo ⁊ mundo: ⁊ in li. de ꝓgreſſu aīaliū. anterius diffinit per ēē illud ad qḋ ſit nobis ſenſus .i. quacūqꝫ parte ergo fuit nobis ſenſus illā opꝫ maxime pn̄cipiari neruos ſenſibiles: ſed anterior ps eſt talis: ergo in ipſa: ⁊ in ipſa oꝫ ſenſibiliū plurimoꝝ eſſe ortū. quare poſteriori parti derelinquit ortꝰ motiuoꝝ: cū nō poſſit ab eadeꝫ pte oriri: ⁊ qm̄ oportuit ſic eſſe fuit cerebri anterius hñs pn̄cipiare rē paſſiuam ab altero magis molle vt qḋ ab ipſo orit ſit facilius paſſibile. cerebri vere poſterius hñs pn̄cipiare rē actiuā in alteꝝ magis durū vt qḋ ab ipſo oritur ſit forte in retentiōe ⁊ expulſiōe q̄ motui ſunt neceſſarie. ¶ Deinde cūꝫ dedit q̄ mēbra pn̄cipiant ab vtraqꝫ pte cerebri .ſ. poſteriori ⁊ anteriori: docet p illa qōſo magnitudo occipitis ſit ſignū bone ꝯpōnis poſterioris ptis cerebri ⁊ quō nō: ⁊ dicit ꝯcludēdo: (itaqꝫ ⁊c̄.) .i. ergo cū hec .ſ. anteriꝰ ⁊ poſteriꝰ cerebri fuerit bñ diſpoſita vnūqḋqꝫ oriētiū ab illis hēbit ꝓprias naturas pfectas .ſ. cōplexionē ⁊ virtutes ſi aūt male ꝑfectas. Si aūt hoc illa cōſiant: tūc ⁊ ſup illa ſignificāt ſicut effectꝰ ſup ſuā cām. Et eſt manifeſtū p h ꝙ in hoc loco docuit deuenire in cognitionē ꝯplōnis cerebri p genꝰ ſignoꝝ. qḋ eſt opatiuoꝝ virtus ⁊ vitiū.

Dicamus autem poſt h diſgredientes ad qd ꝯſtitutū ſit cerebrū in corpe hoīs ⁊ ad qd nucha: qd quoqꝫ ſit vnūqḋqꝫ ipſoꝝ: ⁊ vtrū ortꝰ neruoꝝ ſit ab ipſis an ab alio ſicut vr̄ pho. ¶ Dico ergo ſicut Gal. vr̄ ꝙ cerebrū eſt mēbrū organicū virtutū aīaliū pn̄ᵐ ſm quarū quedā in ipſo pficiunt ſuā opus. ⁊ harū cōparatiōe eſt pus organum ⁊ nō pn̄ᵐ ſicut poſt dicemus q̄lia eſt ſenſus cōis imaginatiua ⁊ memorialis: ⁊ hoꝝ media cognitiua: de qbꝰ poſterius intendendū ē: q̄dā vero ab ipſo ad aliud ꝓfluunt .ſ. ſenſitiua ⁊ motiua: ⁊ haꝝ cōparatiōe dicit pn̄cipiū 2ᵐ reſpectu cordis qḋ eſt pn̄ᵐ primū: ſicut ſupra oſſuſ eſt.

¶ Sed vtrū ⁊ quō cerebrū pn̄cipiat ſenſum ⁊ motum poſt cor oībus mēbris pn̄cipātibus iſtos: hic oſtēdamꝰ. ¶ Dico ergo pmo ꝙ Ari. in lib. de ptibus aīaliuꝫ dicit ꝙ nā ꝯdidit cerebrū ad totius ſaluationē: opꝫ enim aīal hr̄e quendā caloris fontē. maxime enī ſicut dicit deſeruiens aīe operibus eſt corpus qḋ calidū: nutrire .n. ⁊ mouere aīe opa ſunt hec aūt maxie p calorē ſiūt: ſed oīa vergentia in alteꝝ extremū indigēt ꝯria inclinatiōe vt fortiant ꝯria ⁊ medio: ⁊ mediū ē illud qḋ maxie hꝫ ⁊ ſaluat ſcḋam ſicut dicit. quare oportuit aliqḋ frigidū fieri cordi oppoſite collocatū qḋ adeq̄t eius exceſſuꝫ in calore: collocari aūt ſurſum qꝛ motus caloris maxie ſurſum: plus .n. calefacit ignis in ſurſum q̄ꝫ a dextris vel a ſiniſtris ꝓpter hoc idē: hoc aūt eſt cerebrū ſicut dicit ⁊ p hoc omnia ſanguinē habētia hñt cerebrū: alioꝝ aūt nullū: hoc aūt iō qꝛ ſan. habētia magis ſunt excedentia in calorem nō hñtibus pp qḋ magis indigent adequari: ⁊ pp h idē dicit hominē hr̄e maius cerebruꝫ reliqs aīalibus: vt ad ſuā magnitudinē: qꝛ plus hñt calidū: ſignū huius vt dicit ē aīs erectū ēē: inualeſcens enī calidi natura facit incrementū ſm ꝓpriā calidi lationem: h aūt ē in ſurſum.

¶ Oſtendit aūt eius frigiditatē a duobꝰ: a reumate ꝯ ſlegmatis ⁊ liquoris ſilr̄ facto plu uiaꝝ generationi: cūꝫ .n. exalauerit a terra vapor: ⁊ delaꝰ fuerit a calido in ſuperiorē locū ſurſum rurſuꝫ ꝯuertit in aquā pp loci frigiditatē: ſilr̄ ibi vapor q a cibo p calorē reſolutꝰ ⁊ ſurſum delatus in reuma ꝯuertit a cerebri frigiditate: oñdit ēt h a ſomno: nā ⁊ ipm ē de pn̄cipalibꝰ cauſis ſomni. infrigidans .n. vaporis eſſluentia q ab alimēto ꝯſurgat calorē ⁊ ſanguinē fugat deorſum. ipm quoqꝫ calorē cōpingēs ⁊ ſpūm ⁊ aditū eis ꝓcludens ad org[illegible] ſenſus ⁊ motus dormire facit. ¶ Sed hoc ei ꝯceſſo [illegible] ꝯcedit ei qḋ dicit ipm nō eſſe aliquo mō pn̄ᵐ ſenſus: dicit .n. nullus ſenſuum pōt ēē eī qḋ inſenſibile: cerebrū aūt inſenſibile ſm ſcḋm. ¶ Adhuc aūt dicit ꝙ opꝫ pn̄ᵐ ſenſus hr̄e continuitatē ad ſenſitiuas pticulas: ſed cerebrū ſicut dicit neqꝫ vnā ꝯtinuitatē hꝫ ad eas: qḋ dicit ēē manifeſtū p viſum. ¶ Sed hoc dictū inſtantiā hꝫ nō paruā: ſi enī non pōt eſſe pn̄ᵐ ſenſus qḋ inſenſibile: nō poterit pari rōne pn̄ᵐ viſus ēē ꝙ inuiſibile eſt: ⁊ tūc cor ſm eū nō erit pn̄cipiū viſus cū ipm nō videat. hoc aūt diſſonat dictis eiꝰ volentis vlr̄ pn̄cipiū oīs ſenſus eſſe cor. ¶ Adhuc manifeſtū eſt ꝙ cor eſt pn̄ᵐ primū ⁊ cā oīum virtutū aīe ſicut organū pmū ſubſtātie aīe pn̄cipalr̄ deputatuꝫ: ſi g ſimiliter dicat nō eſſe pn̄cipiū primū ⁊ cām volūtarij motus qḋ nō eſt volūtarie mobile nō erit cor illius virtutis pn̄ᵐ primū cū non ſit volūtarie mobile: h aūt diſſonat a dictis eius. ¶ Adhuc aūt ꝯtinuitatem vr̄ hr̄e ad ſenſitiuas pticulas: prio qdē ad eius velamina: ſecūdo ad neruos ipſos quos ēē organa tactus: nec ipſe pōt diffiteri carnē ēē mediū in tāgendo ꝯſitens. ¶ Adhuc aūt eſt manifeſtū ꝙ ſenſus ſm actū eſt alteratio q̄dā a ſenſibilibus: cum ergo oēs ſenſus pticulares mittant ſenſui cōi opꝫ ſenſum cōem hr̄e organuꝫ facile alterabile: tale aūt eſt qḋ molle: nō qḋ durū: difficulter aūt paſſibile qḋ durū. quare organū illius magis apte erit cerebrum q̄ꝫ cor. ¶ Adhuc aūt cerebrū ipſum magis ſm anteriꝰ q̄ꝫ ſm poſterius: mollius eīl anterius: ⁊ hoc eſt qḋ Gal. dicit li. de iuuamētis mēbroꝝ qḋ cerebri ſubſtātia ē ꝓpinquiſſima iter oēs res aſſimilatiōi neruoꝝ pp indigentiā organis eoꝝ ab eo. Sꝫ dixit ꝙ ē magis molle h ipſo .ſ. qꝛ cū recipiat id qḋ reddunt ei oēs ſenſus ⁊ imaginet ⁊ formet res oēs intellēc: fuit .n. mollities aptior qm̄ ſic dicit: iſte opatiōes nō ſiūt niſi per iſtrm̄ in quo facile ſiūt alteratio ⁊ mutatio: ſꝫ huiꝰ nature magis eſt res mollis q̄ꝫ dura. Sꝫ manifeſtū ē ꝙ cor ē multū dure ſbe: q̄re ineptū vt ſit pmi ſenſus organū. ¶ Adhuc ēt ſic ipe Ari.

dicit

dicit in eodē libro. roboris quidem fractiuus magis eſt groſſior ſanguis ⁊ calidior. ſenſibilior aūt ⁊ magis itelligens q̄ ſubtilior ⁊ ſubfrigidior: ꝓp. qđ dicit qđ apes ⁊ alia alia talia prudentiora ſm naturā ſunt multis habentibus ſanguinē: ⁊ habentiū ſanguinē frigidū habētia ⁊ ſubtilē ⁊ purum prudentiora ꝯrijs: optima autē ſicut dicit calidum habentia ⁊ ſubtilē ⁊ purū. ſimul enim talia ⁊ ad virilitatem ⁊ prudētiā habent bene. Sed manifeſtū eſt: ⁊ ipſe in eodē dicit ꝙ circa cerebꝛuꝫ ſanguis ſubtilior ⁊ purior ⁊ frigidior eſt: ait enim de cerebro loquens: vt aūt hec particula ſortiaꝛ moderata caliditate ab vtraqꝫ vena .ſ. magna ⁊ adorti pertingunt vene i miringam eā que circa cerebꝛū: vt aūt non ledaꝛ caliditate ꝓ magnis qdē ⁊ raris crebre ⁊ ſbtiles vene ambiūt ipſuꝫ: ꝓ turbido aūt ⁊ groſſo, ſanguis ſubtilis ⁊ pur⁹ ⁊ frigidus: ꝓpter qđ ⁊ reumata in corporibus exiſtūt ⁊ magis qbuſcunqꝫ fuerint ea que circa cerebrum frigidiora cōmenſurata cōplexione. ¶ Adhuc aūt guſtū ⁊ tactuꝫ tendere dicens ad cor. Oſtendit auditū odoratū ⁊ viſuꝫ in capite collocari ꝓpter organoꝝ naturaꝫ. ¶ Adhuc aūt qꝛ dicit hos ſenſus perſpicatiores eſſe ꝓpter ſpūaliter magis cōprehendere: ſed neceſſariū eſt ſicut dicit pꝛſpicaciores fieri ſenſus ꝓ habentes puriorē ſanguinem partes: aufert enim vt dicit motus caliditatis q̄ in ſanguinem ſenſitiuā operationē. quare organa hoꝝ trium ſenſuū non ſunt circa cor: ſed circa cerebꝛuꝫ. ¶ Ex his ergo ipſius dictis manifeſte ꝯcludiꝛ oportuni⁹ ⁊ digni⁹ cerebꝛū eſſe organū primum ſenſus q̄ꝫ cor: qđ tū ꝓ duritie ſubſtantie: tū ſanguinis ſeruoꝛe: tum ipſius groſſitie ꝓmo ſenſui ineptū exiſtit. ¶ Adhuc aūt principale organū oīs ſenſus eſt neruus. ipſe enim phs in eodē li⁰. oſtendit ꝙ oīs ſenſus fit per partē omiomerā: qꝛ qlibet ſenſus eſt vnius generis. organū aūt cuiuſlibet ſenſus eſt ſuſceptiuū ſenſibilium ipſius: patiꝛ aūt exiſtens potentia ab actu ente: quare opꝫ patiens eſſe idē genere cū actiuo. quare ſicut illud vnū ⁊ hoc vnū erit ergo ⁊ omiomerū. id aūt magis vnū q̄ꝫ cōpoſitū: ſed nihil tale ꝓprie niſi neruus: cꝫ enim membꝛū cōpoſituꝫ vt muſculus ⁊ oculus ⁊ auris ⁊ lingua ſint inſtrā ꝓpria ſenſuū: tamē ſm ſniam Gal'. quedā ſola in ipſis particula principalis eſt operationē faciens: relique aūt ſunt iuuamentales: qđ de tactu ⁊ guſtu ꝓmo ē manifeſtū: oſtendit eni Ari. carnē mediare in his ſenſibus: organū aūt eſſe intus: ſꝫ qd erit illud niſi neruus: ſi enim illud velit cor eſſe ꝓ h̄ qđ dicit ꝙ intendit ad cor: tūc non erit organum ſenſus omiomerū ſicut dicit. Si aūt cor non eſt per ſe illoꝝ organū: ſed per ꝯſimilia eius tūc dicemus ꝙ nō per partē carneam qꝛ illa mediat apud eū: ergo per nerueā: quare videꝛ oīmodo ꝙ neruus ſit organū tactus ⁊ guſtus ēt apud Ari. ¶ Adhuc aūt ⁊ ipſe ponit organū ſenſus cōmunis eſſe cor: ſed impoſſibile eſt vnū idem organuꝫ eē ſenſus cōis ⁊ ꝓpꝛiū .ſ. tactus: qꝛ tunc ꝯtingeret in organo ſenſus tactus recipi alba dulcia: qđ eſt impoſſibile. in auditu aūt niſi motus factus in aere quieto q̄ eſt in aure ꝯtingat neruū expanſum in ſupficie oſſis petroſi nūq̄ꝫ fiet auditus. quare neruus ille ꝓncipaliter eſt organū auditus. ⁊ ſilr̄ eſt in odoratu: in viſu aūt lꝫ formatio coloris ⁊ ſlr̄ rei viſibilis fit i criſtallino: tū perfectio viſus non fit niſi in loco cōi vbi interſecant ſe duo nerui obtici duabus formis vtrinqꝫ venientibus in ſpū deferente tendentibus in vnā ꝓpter ſpirituū in illo factā vnionē: ſicut dicit Gal. ⁊ princeps aīr enim duobus videre oculis non eſſet vnū videre. Sed nulli mēbꝛo oēs nerui cōtinuanꝛ preterq̄ꝫ cerebro: oēs enim ꝯtinuanꝛ aut per ſe aut ꝓ mediā nucham: cui aūt oīa organa ſenſuū ꝯtinuātur illi ſenſibilia oīa redduntur. circa ergo illud digni⁹ eſt organū primi ſenſus cōis. ¶ Adhuc aūt non ſicut vene oēs ſunt vna vena .i. ab vna ramificate: ita oēs nerui ſunt vnus neruus: nō .n. ramificanꝛ ab vno ſicut per viſum pꝫ: ⁊ cā huius eſt qꝛ nō eſt opatio neruoꝝ cōmuniter vna ſicut ⁊ venaꝝ: alij .n. ſunt qbus fit motus: alij qbus ſenſus fit: alij aūt qbus fit vtrūqꝫ. illoꝝ quoqꝫ quibus ſenſus fit alij ſūt qb⁹ fit ſenſus tact⁹: alij qb⁹ guſtus alij qbus auditus: ⁊ ſic de alijs. quare ſicut ſunt diuerſarū operationū diuerſoꝝ generū ⁊ diuerſoꝝ ſenſibiliuꝫ ſuſceptibiles: ita ⁊ diuerſarū naturarū eſſe oportuit: q̄re nec decuit ab vno ramificari. Si ergo redditus ſenſibilium ꝓpꝛioꝝ fit per neruos vt ſupra oſtenſum eſt: hi aūt neqꝫ inueniuntur ramificari ab vno cuius ꝓncipiū ſit a corde neqꝫ oēs ꝯtinuati cū corde impoſſibile eſt organum ſenſus cōis eſſe cor in quo .ſ. eius operatio perficiatur: ¶ Sed diceret aliquis ꝙ ꝓn^m primuꝫ eſt cor: ſic ceterarū aīe poteſtatū per modū quē ſupra diximus: vbi aūt eſt ꝓn^m primū virtutis vnū ibi ⁊ vnum eſt ꝓncipiuꝫ primū ⁊ ꝓgreſſo inſtrī ſicut dicit princeps lib. ſuo d aīalibus ꝯ. Gal. hoc aſſumens. ¶ Sed nos dicemus ad h̄ non eſſe iſtud verū abſolute: manifeſtū .n. ꝙ oēs virtutes membꝛoꝝ .i. quoꝝ ſingula mēbꝛa ſunt inſtrumenta vel organa ꝓmo ꝓgrediunꝛ a corde per modū q̄ dictus eſt: ⁊ tū non oīum illoꝝ ꝓgreſſus eſt ab ipſo ſicut per ſe patet ꝓp. qđ dicemus ꝙ inſtrā virtutū duoꝝ ſunt modorū: qdam .n. ſunt ſicut vehicu'ū vt ſpūs: qdā vero ſicut ſemite qbus ille influunt per ſpūs mēbꝛis oībus vt arteria vel vena: ⁊ de iſtis verū eſt ꝙ ꝓgrediunꝛ ⁊ ꝓncipiantur. vnū ⁊ virtutes. Quedā aūt ſunt organa qbus illarū opatio exerceꝛ. ⁊ taliū ꝓgreſſus nō eſt neceſſario a loco vnū ꝓgrediꝛ ꝓmo virtus: ſed nerui nō ſolū ſunt inſtrā qbus influit ſenſus ⁊ motus: ſed ſunt ēt ea qbus fit ſenſus ⁊ motus ſicut ex ꝓmiſſis pꝫ: nullū .n. mēbꝛū ſentit ⁊ moueꝛ ꝓncipaliter niſi neruus: q̄ aūt videnꝛ ſentire nō entia neruus mediant in ſenſu tm̄: corda etiā non ꝯbit vel relaxat mēbꝛū cui ꝯtinuaꝛ: niſi cōcomitans ꝯctionē vel relaxationē nerui: quare nō eſt neceſſariū ꝓgreſſuꝫ neruoꝝ eſſe a corde. ſi .n. eſſet a corde cū nobis manifeſtum ſit ꝓ ſenſum nō oēs neruos ab vno ramificari: nec ipſos oēs cordi ꝯtinuatos: ſequereꝛ aliquos neruos nō eſſe neqꝫ ſemitā vectionis ſenſus aut motus nec organi: qđ manifeſte diſſonat his que videm⁹ ⁊ oēs dicūt. ¶ Adhuc ſi neruus daꝛ a corde: quare oportuit ipſuꝫ ꝯtinuari cerebꝛo: ſi nihil ei exhibeat ⁊ cerebꝛū eſt inſenſibile. nullā .n. poſt talem ſuppoſitionē rōnabilem cām eſt fingere: poſſunt n. aqꝫ influere virtus ſenſibilis ⁊ motiua ꝓ arterias a corde i cerebꝛū. exiſtes qdē ⁊ ipſe adhuc idiſtincte nō ſolū a ſeipſis: ſed ab alijs: cū adhuc ſolū in organo cōi vehaꝛ qđ eſt ſpūs. diſtinctio .n. virtutis nō accidit niſi per organū ꝓpꝛium. ſignū aūt eas per arterias ꝓgredi primū a corde ad cerebꝛū eſt ꝙ ſi arterie quedam que in collo ꝯſtringanꝛ accidit fieri inſenſibiles ſicut dicit philoſophus: cuius cā non eſt alia q̄ꝫ ꝓhibitio ꝓgreſſus illaꝝ virtutū in organa ꝓpꝛia: ortus autem neruoꝝ a cerebꝛo ⁊ nucha ſignū eſt ſicut Gal. dicit molities eoꝝ circa cerebꝛū atteſtans ſue radici ⁊ eoꝝ indurratio poſt elongationē ab ipſis: ipſoꝝ quoqꝫ groſſities iuxta cerebꝛū ⁊ nucham: ⁊ eoꝝ ſubtilitatio cū elongaꝛ ab eo: ſicut arboris ſtipes eſt groſſior iuxta radicem: ſubtilior aūt in ramis: cuius ſimile eſt videre in ortu arteriarū ⁊ venaꝝ a corde. ¶ Adhuc aūt ⁊ ꝯtinuatio omniuꝫ ipſoꝝ cū ipſo per ſe vel per aliū. Sed h̄ ⁊ hui⁹ ſigna nō ſunt neceſſario illud oſtendentia. ⁊ .n. durities ⁊ groſſities ⁊ ſubtilitas fiunt virtute informatiua: ⁊ non a mā. ¶ Adhuc aūt qꝛ hec virtus informatiua ſicut diſcernit mām cerebꝛi ⁊ cordis: ſic pōt diſcernere mām neruoꝝ ⁊ nuche ⁊ applicare hanc cui expediebat. Sed qcqd de ortu ipſoꝝ a cerebꝛo ſit: applicationē tamē ipſoꝝ oīum ad

ipſm videntes ⁊ maxīe ſenſibiliū: nullo mō dubitam⁹ cerebrū hr̄e aliquē ꝑncipiatū ſuper ſenſum ⁊ motum.

Sed ſpinalis medulla q̄ dr̄ nucha ſic dicit Ari. in li. de ptib⁹ aīaliū nō ē ſilis aliīs medullis. eſt. n. medulla ſicut dr̄ ſanguinei alimenti diſtributi in oſſa īterceptū ſuperfluū digeſtiuū. Dico aūt non ſupfluū ejiciēdū: ſed ꝯtinēdū ad refectionē oſſis: ſicut enim dicit princeps ex mēbris q̄dam ſunt quoꝝ cōplexio a ſanguinis cōplexione multū eſt remota: quare opꝫ ſanguinem ipſa nutrire debentem multis ꝯuerſionibus in ea cōuerti: ⁊ talibus factū eſt foramen in quo longo tp̄e īmoref: q̄cunq̄ aūt ſunt talia ſicut dicit neceſſe eſt vt nutrimento ampliori q̄ꝫ eis tunc ſit neceſſe repleant: ſignū aūt ipſum eſſe ſuperfluū digeſtum ſanguinei alimenti diſtributi in oſſa eſt: q2 inuenimus medullam oſſiū embrionis ſanguine q̄ augmentato aūt ⁊ digeſto permutare colorē ſicut ⁊ oēs partes: ſed ſpinalis medulla nō eſt ſanguinoſa vel ſepoſa queadmodū ⁊ alie: ſed ſicut dicit neruoſa ⁊ viſcoſa babēs colligare ſpinam: que pp̄ diſtinctionē ſpondiliū colligatiōe indiget: debuit eē nō frangibilis: ſed potens hr̄e tenſionē in flexione dorſi ſicut dicit ph̄s. ❡ Nos aūt dicemus ſpinalē medulā non aſſimulari aliīs medullis in eſſendo ſuperfluū nutrimenti diſtributi in oſſa: nō. n. eſt ſuperfluitas nutrimenti ſpine: ſed eſt genita ex prima mā̄ totius ſicut ⁊ ſpina ⁊ alie particule corporis exiſtens: quidē ſemita q̄ deſcendit virtus motiua in neruos cuius ſignum eſt q̄ eius abſciſio ſiue durities abſcindit motū in olb⁹ ptib⁹ ad quas perueniebat neruus a loco eius q̄ eſt poſt reciſionē vel duritiē: fuit aūt neruoſa nō vt colligaret ſpondiles: q̄ ligamentis a ſeipſis ꝓdeuntibus bene colligantur ſed vt in emiſſione neruoꝝ a ſeipſa ſit vicaria cerebri: vt interior ſubſtantia medullaris ſit melius ſaluata per pāniculū neruēū circūſtantē ad imaginē medullaris ſubſtantie cerebri velaminibus ſuis ꝯtecte: pp̄ qd̄ videt ⁊ ipſa q̄dā pars cerebri nullo mō exiſtēs vt ſupfluū vel alterius nutrimentū: nutrit. n. ⁊ augetur ipſa ſicut ⁊ relique ptes: nutrimēti aūt nō eſt nutritio: ⁊ eius nec cibi cibatio: nec ēt eſt calida ſicut reliq̄ medulle: ſed frigida: cuius ſignū ē neruoſitas: frigiditas toti⁹ dorſi pp̄ ea q̄ manifeſtāt rigores icte īcipiētes: q̄re nō erit ſpal' medulla connūctiua cerebro vt adequet eius frigiditatē ſicut dicebat philoſophus pro ſecūd frigiditatis exiſtēs.

❡ **Pedē vero in anterioribus capitis partibus ſigno tū eorū que ſm̄ frontē determinatiōēs his que ſecūdū poſterius ad paruitatē ⁊ magnitudinē eius reſpicientibus nobis ⁊ figurā ⁊ qui in his que ſunt ſenſus viſum guſtū. ⁊ odoratū. alterutrum vero ſunt cognitiones ⁊ inuicem ſibi atteſtātur ⁊ a ꝑncipio nata principii virtuti ⁊ vitio ⁊ principium his que ab eo nata ſunt.**

cō. 16. ❡ Cū dedit cognitionē cerebri p̄ totius capitis diſpoſitionē cōprehenſam in magnitudine ⁊ figura totius. cū dedit ēt cognitionē ꝯplōnis eius p̄ diſpoſitionē occipitii cōprehenſam ſiſr ī magnitudine ⁊ figura illius ex q̄ extrahit ſigna ꝯplōnis cerebri ſumpta a virtute ⁊ vitio motiuoꝝ: dat cognitionē ꝯplōnis eius p̄ diſpoſitionem ſincipitij cōprehenſam in magnitudine ⁊ figura illi⁹ ex quo extrahet ſigna ſumpta a virtute ⁊ vitio ſenſibiliū ⁊ dicit. (eedē vero ⁊c.) i. determinationes eoꝝ que ſm̄ frontē in anterioribus capitis. i. determinatiōes ſincipitij ad cognitionē cōplōnis cerebri ſunt eadē his q̄ de occipitio dicta ſunt: ⁊ hoc volebat cū dicit ſunt eedē his q̄ ſm̄ poſteri⁹. h. n. dr̄ occipitiū: ſincipitiū aūt qd̄ ſm̄ frōtē frons aūt ī anteriorib⁹. anteri⁹ aūt ad qd̄ ſunt nobis ſenſus vt diximus: patebit aūt eſſe eaſdē. ſ. ꝯſimiles reſpicientibus nobis ad magnitudinē ⁊ figurā eius. ſ. ſincipitij: ⁊ ad organa ſenſuū trahentia origines ab ipſo: ⁊ hoc vult cū dicit (⁊ q̄ in his ſunt ſenſus) in anterioribus. ❡ Deinde exponit ſenſus q̄ ſūt ī anteriorib⁹ ⁊ dixit (viſum guſtū odoratū) quoꝝ quilibet ē ī anteriori ſiē per ſe manifeſtū ē: nā organū viſus ē oculus ⁊ hui⁹ maxie criſtallin⁹. ❡ Adhuc aūt magis dr̄ neruus optic⁹: ſic dcm̄ ē: cui⁹ ortus ē ab anteriorib⁹ cerebri vētricul' ab his ⁊ in his ē ort⁹ duoꝝ additamētoꝝ mamillariū cū ſuis neruis q̄ ſunt īſtr̄a odorat⁹: ī anteriori capitis ē ēt lingua cui⁹ nerui molles ꝓpriū guſtus organū exiſtētes q a ꝓfūdo duoꝝ anterioꝝ vētriculoꝝ oriunt ſicut ex anathomia pꝫ. Et tacuit duos ſenſus. ſ. auditū ⁊ tactū: auditū qdēꝫ q̄m organi ei⁹ ꝓgreſſus ⁊ ſitus ē ī lateribꝫ capitis ⁊ non in anteriorib⁹: tactū aūt q2 ⁊ lꝫ ꝓgreſſus organi eius ſit ſm̄ pluimū ab anteriori: tn̄ ſitus illi⁹ nō eſt magis ī anteriorib⁹ q̄ꝫ ī poſteriorib⁹: cū vbiq̄ corpis h̄ ſenſu ſentiamus. q̄re p̄ hos duos nō ē ſignificare ꝑncipalr̄ ſup ꝯplōnē anterioris ptis cerebri ſicut p̄ tres noīatos. ❡ Dicit aūt determinatiōes eē eaſdē q2 eminētia ſm̄ ſincipitiū minori exiſte q̄ꝫ ea q̄ ſm̄ nām eſt nō erit h̄ neceſſariū ſignū praue ꝯpoſitiōis illius partis cerebri ſꝫ erit recipiēs diſtinctionē p̄ ꝯſiderationē ortoꝝ ab ipſo ſicut oculoꝝ ⁊ frōtis ⁊ lingue ⁊ naris ⁊ vlr̄ totius faciei: ſicut in occipitio p̄ ꝯſiderationē neruoꝝ ⁊ colli cū aliis oſſ b⁹: hi. n. in virtute exiſtentib⁹. i. operationū pfectionē habētib⁹ erit paruitas ſincipitij nō qdē ſignū praue ꝯpōis anterioris partis cerebri: ſed ſignum paucitatis materie: ⁊ ſi eminetia fuerit maior nāli vt dicat hec nalis cōplexio q̄ circa temperamētū eſt. nā ſi. cū a nulla reꝝ impedit talem efficere nō erit neceſſariū ſignū bone ſed recipiens diſtinctionē p̄ ꝯſiderationē: figure ⁊ ortoꝝ ab ipſa pte: ſi. n. figura fuerit arcualis ⁊ orta ab ipſa fuerit in ꝟtute. ſ. viſus odorat⁹ ⁊ guſtus erit ſignū nō ſolius multe materie: ſꝫ cucrate: ⁊ cū illa formis ꝟtuns informatiue. q̄re ⁊ bone cōpoſitiōis illius partis cerebri: magnitudo at cū hoꝝ oppoſitio erit ſignū ſolius multe materie. q̄re praue cōpoſitiōis cerebri: ſicut aūt ꝯſimiles ſunt determinationes ſic ⁊ ꝯſimiles cāe: ideoq̄ꝫ nō opꝫ imorari. ❡ Deinde cū dedit q̄ anterioris capitis emiuētia maior ⁊ mior nāli indicat eē ſignū tū bone cōpoſitiōis cerebri: tū praue ſm̄ nām ortoꝝ ab anteriori cerebri parte: ſubiunxit ſicut eīm hm̄ōi ⁊ dix. (alterutrū. n. ⁊c.) i. q2 orta ab aliquo ꝑn⁹ atteſtanf virtuti ⁊ vitio ſui ꝑncipij: ⁊ ꝑncipiū virtuti ⁊ vitio exortoꝝ ab ipſo: ⁊ ſuper ſe inuicem ſignificant ſicut cā ⁊ cauſatū: ſemp enim erit aliqd̄ veſtigiū cauſe ⁊ cauſato quo ſignificat cā ipſa. ⁊ cā cum ſit influens ſuper ſuū cauſatū ſignificabit diſpoſitiōes apud ſe inuentas inuenire poſſe in cauſato: ſed q̄n diſpōnes radicis ⁊ cāe cognitiores eſſe accidat his q̄ ſunt in cauſatis ⁊ ramis vt p̄ illas in his aliqd eē oſtendamus. vocauit aūt orta a cerebro nō ſolū ꝑdictos ſenſus ſed ipſorū organa. grā. ſ. neruoꝝ ſenſus ad ipſa ferentium.

Sed dubitabit aliqs ꝯ hūc canonē dicēs aliquos a natiuitate ſurdos ⁊ mutos ⁊ cecos natos eē optie imaginationis ⁊ memorie ⁊ optimi intellis. ❡ Adhuc ēt ⁊ aliquos acuti viſus ⁊ audit⁹ īgenio ebetes eē: q̄re ſibi īuicē nō atteſtari: aut nō ē illud ſimplr̄ veꝝ. ſurdi. n. ⁊ ceci a natiuitate ſꝫ ſe plerūq̄ꝫ male diſpoſiti ſūt ſm̄ cerebrū: ſꝫ accidit eos valere ī imaginatione ⁊ memoria: ſiē min⁹ diſtractos ab exteriorib⁹ ſenſib⁹ ex quo magis ad ipſas formas ꝯuertunf: caſq̄ꝫ plus ꝯſeruāt q̄ꝫ ūis forſaſſe aliqn̄ h̄ ꝯtingat ꝓpter nāꝫ fuiſſe magis ſollicitā circa ꝑncipiū q̄ꝫ ꝑncipatū

ſicut circa

ſicut circa nobiliꝰ: virtute formatiua non valente ob materie defectū vtrīq; ſubuenire: ſed acuti viſus ⁊ auditus nō ꝯtingat inuenire cū ingenij ebetudine: cū impoſſibile ſit nō .n. in vilioribus abundare: deficere autē in melioribus vt dictū eſt niſi forſitan aliquis viſus ⁊ auditus acuitas comitetur ſitū oculi ⁊ auris ꝓfūdū: ⁊ nō ipſorū eucraſiā ⁊ puritatē. dr̄. n. acuitas viſus ⁊ auditꝰ multipliciter ſicut poſt oſtendemus.

Adhuc quereret aliqs quare ꝓ tertiā innaturalē figurā capitis q̄ .ſ. vtraq; capitis eminētie ſunt amiſſe capite quidē ꝑfecte ſpherico exiſtente nō docuit ſignificare ſup cerebri cōplexione. ℂ Dicendū q̄ iō eſt q̄ ptes huius figure rotunde capitis ſunt figure q̄ dicte ſunt ſupra. .ſ. in qua eſt eminentia occipitij diminuta ⁊ ea ī qua ē diminuta eminentia ſincipitꝭ: poſitis ergo ptibꝰ illis nō ē difficile deuenire ꝑ hāc: ſīr ꝑ illas in cognitionē ꝯplonis cerebri. ℂ Adhuc āt ⁊ capitis lōgitudo ī q̄ vtraq; eminētiarū maior ē nāli intellecta ē ꝑ ptes illius diſtinctim poſitas.

Sed oſtendemus h̄ in generali q̄tenꝰ nō lateat medicos qd ſit ſenſus ⁊ quid ſit ſentire: q̄t ⁊ q̄ ſūt ſenſus maneries. ℂ Dico ergo q̄ ſentire accidit ſicut dicit phs in pati aliqd ⁊ moueri ab altero: vr̄. n. alteratio quedā eē. ſenſitiuū ergo eſt qd̄ eſt in potētia ad h̄ alteratis ⁊ moueris nō .n. ſenſitiuū eſt actu tp̄s .ſ. a ſeipſo ſicut cōbuſtibili nō cōburit ipm a ſeipſo ſine cōburente. quare ſicut cōbuſtibile oīno vt comburatur actu indiget igne in actu: ſīr ⁊ ſenſus ad hoc vt actu ſentiat īdiget vt aliqd actu ſit mouens. ℂ Sed qm̄ nō qdcunq; agens infert paſſionem certā in qdcunq; paſſum: ſed opꝫ aliquā eē nature cōicationē inter ꝓpriū agens: ⁊ ꝓpriū patiens: nō erit paſſio ſenſitiui a quocūq;: ſed ab eo qd̄ pōt depingere formam ſuā in ſenſu. h̄ aūt dicit ſenſibile: quare potētia ſenſitiuū eſt ſicut ſenſibile actu. patiē itaq; ſenſitiuū a ſenſibili ſicē diſſimile: paſſum aūt ia quodāmō aſſimilatū eſt ſicut ſigillatū ab illius forma: dico aūt quodāmō: q̄ nō eſt ꝓprie patiens ſenſus a ſenſibilibꝰ: neq; ſicut ꝓprie alteratus ſuſcipit ipſorū ſpēs: nō .n. dr̄ albatus cū ſuſcipit albedinē: nec factus dulcis cū ſuſcipit dulcedinē: neq; factꝰ grauis cū pcipit grauitatē: ſed aſſumit ſpēs ſine mā: nō tn̄ factus oīno mā ſpecier: ſicut dicit Themiſtius in paraphraſi de aīa: eo qd̄ ſpēs intētionaliter ſe tn̄ figurat ī illo: ⁊ nō ſicut educta de potētia materie ꝑ q̄litates actiuas ⁊ paſſiuas: a qbꝰ ē ꝓprie actio ⁊ paſſio: ſi .n. ſic educeret: tūc cū ſuſciperet formas lapidis fieret lapis: h̄ ergo intendebat phs cū dixit q̄ ſenſus eſt ſuſceptiuus formᷓ ſine mā .i. ita ſuſcipit formā q̄ nō ſit mā forme: q̄ ſuſcipit eā intentionaliter tm̄: ſicut cera recipit ſignū anuli ſine auro vel ferro. recipit aūt aureū vel ferreū ſignū ī q̄ntū fuit ſignū materie exiſtentis: nō inq̄ntū aurū vel ferrū ſicut dicit phs .i. nō ſm̄ illud eſſe qd̄ hꝫ ī auro vel ferro .ſ. nō ſm̄ eē reale: ſed ſm̄ eſſe intentionale. ℂ Et ſīr vnūqdq; ſenſus patiē ab habēte aut colorē aut ſaporē aut ſonū aut hmōi: nō ſm̄ q̄ vnūqdq; illorū dr̄ .i. non ſm̄ illud eſſe qd̄ forma ſenſibilis hꝫ in mā extra: q̄ tūc cū viſus reciperet colorē fieret coloratus ⁊ nō eſſet eius receptio cōprehēſio ſicut neq; mā exterior cognoſcit colorē cū generat tm̄ in ipſo: ſed recipit intētionem eius tm̄ cuius ꝓprietas eſt nō māliter diſponere ſꝫ facere notitiā de re cuius ē intentio. quare ſenſus recipit hmōi formā ſicut formalius determinatā per minꝰ formale: qd̄ qdē facit cognitionē determinantis in determinato: mā .n. ſine perceptione ⁊ iudicio exiſtit: ſenſus aūt ſpēm pcipit ſicut dicit Themiſtius: ergo ſenſus eſt potentia ⁊ actu: potentia eni exiſtens dr̄ aīe virtus in organo: actu vero exiſtens dr̄ illius virtutis oꝑatio. ℂ Ad hoc aūt potentia exiſtens eſt vt habitus qdā quo quis agit qm̄ voluerit niſi al qd impediat exiſtens ſicut ſciēs ⁊ ſciam hñs: actu vero exiſtens ſīr eſt ipſi cōſiderare q̄ in ſciē: ⁊ in hoc ſolo differētia intelligit ſicut dicit phs: q̄ motiua ſenſus ſunt extra: eo qd̄ ſenſus ē ſingulariū ⁊ cū mā pendentiū q̄ qdē extra ſunt motiua aūt ſcientis ſunt intra .ſ. ia .n. eſt vl̄ium: q̄ ſicut dicit quodāmodo in aīa ſunt: ⁊ ꝓpter hoc intelligimus qm̄ volumus: non autē ſentimus niſi ad pñtiā ſenſibilis: ſed qm̄ forma ſenſibilis eſt pñdens cū mā quātitati ⁊ ſitui cōplicata īpoſſibile eſt eā niſi in organo deſcribi: quare opꝫ hāc virtutē organicā eē: conſumere aūt paſſionē cū organi paſſione. ℂ Sed ſenſibile duplex eſt .ſ. ſenſibile per ſe: ⁊ ſenſibile ꝑ accidens: ſenſibile aūt per ſe eſt illud qd̄ ex ſe ipſo agit in ſenſum: h̄ aūt eſt duplex q̄ qdā ē ꝓpriū vniuſcuiuſq; ſenſus: qdā aūt cōe oīuz eſt aūt propriū qd̄ nō ꝯtingit altero ſenſu ſentiri: ⁊ circa qd̄ non ꝯtingit errare ſenſum: vt color eſt ꝓprium viſus: ⁊ ſonus auditꝰ: ⁊ odor olfatus: ⁊ ſapor guſtus: ⁊ tactus plura genera que ſi pluris exiſtentie circa q̄ apud nullū hoīꝫ eſt deceptio medio ⁊ organo bñ diſpoſitis penes .ſ. eſſe qd̄ hñt ī alteratione: nō penes eē qd̄ habent in ꝓprio ſubo. ℂ Cōmune aūt eſt qd̄ ab oībus aut pluribus ꝯtingit ſentiri: ⁊ h̄ eſt quīcuplex .ſ. motus quies numerus. figura magnitudo. ꝓpria .n. ſenſibilia oīa ſunt in magnitudine ſicut in ſubo: ⁊ q̄ determinata magnitudo propria .n. ſenſibilia oīa ſunt in magnitudine ſicut in ſubo: ⁊ q̄ determinata magnitudo eſt figura .i. ſunt ēt in figura: q̄ vero numerus cognoſcibilis ē in diuiſione magnitudinis: ſunt ēt in numero: q̄ ēt magnitudo nō ſolū diuidit̄ eſſentialiter ſed quodāmō ꝑ motū: iō ēt ſunt in motu: ⁊ in eius oppoſito qd̄ eſt quies: ꝓpter qd̄ hec oīa ſenſibilia ſunt cōia: q̄ cū ipſis ꝓpriis imprimūt intētiōes ſuas in ſenſibꝰ. non qdē pmo ſed ſcdo. Senſibile autē per accñs eſt illud a q̄ inq̄ntū tale nō patiē ſenſus: ſed ſentiē per h̄ q̄ accidit ei qd̄ per ſe agit in ſenſum: vt ſi albū ſit dyarius ſentiē dyarius per accñs: q̄ accidit albo dyariū eſſe: inq̄ntū .ſ. albū eſt ſenſibile: nō aūt abſolute: ſed potius econuerſo albū accidit dyario: ⁊ circa tale per accñs ſenſibile frequēs eſt deceptio apud ſenſum: ſicut ꝑ ſe manifeſtū eſt.

Sed diceret aliqs q̄ ſenſibilia cōia ſīr ſentiunt̄ ꝑ accñs: eo q̄ videantur accidere albo aliiſq; ꝓpriis inq̄ntū ſenſibilibus ſicut ⁊ dyarios. ℂ Niſi eēt q̄ nō eſt verū h̄ nullo mō q̄ accidūt eis inq̄ntū ſenſibilibꝰ: ſed īſunt eis ꝑ ſe. albedo .n. ⁊ calliditas nō eſt ſeparabilis a quātitate nec ab aliis cōibꝰ ſicut a ſoꝛ ꝓpter qd̄ illa dr̄ ſenſibilia cōia: q̄ a pluribus ꝓpriorum nō ſeparant̄. ꝑ ſe aūt dicunt̄ ſenſibilia: q̄ ſemper ſimul cū ꝓpriis imprimunt intētiones ſuas in ſenſibꝰ: cū .n. viſus ſentit magnitudinem ibi imprimit̄ magnitudinis caracter: ⁊ ſīr de figura motu ⁊ q̄ete ⁊ numero: abſtrahit .n. hoīꝫ ſpēs nō minus quā coloris Socra. autē ſm̄ q̄ ſoc. nō imprimit intētionē ſuā in ſenſu: ſed ſm̄ q̄ coloratus vel q̄ntus: ſed qm̄ cōia non agerēt in ſenſibꝰ ſī ſola eēnt: dr̄ ꝑ pcꝫ apprehendi mediantibus ꝓpriis: nō tn̄ ꝑ pcꝫ apprehendunt̄ ꝑ accidēs. nō .n. qcqd ē mediāte alio ē ꝑ accidēs. qd̄ .n. ineſt ꝑ ſe hoī nō ineſt ꝑ accñs alali: licꝫ mediāte hoīe inſit ei: eo q̄ nō accidit hoī aīal eē: ſed eſt ei ꝑ ſe: ſīr ſi quātū mediante colorato ſentiē nō ſentitur ꝑ accñs: eo q̄ nō accidit colorato inq̄ntū eſt ſenſibile quātū eſſe: ſed ineſt ei ꝑ ſe. ſunt aūt oēs ſenſus q̄nq; diuulgati: cuiuſlibet quoꝝ ē iudicare de ſuo ꝓprio actiuo: ſed qm̄ de his lōgū eſt differere: dimittamꝰ mō: tn̄ ad h̄ adiungentes q̄ q̄ inuenimus nos iudicare ⁊ diſcernere q̄ dulcia differūt ab albis: opꝫ de neceſſitate cū ſint ſenſibilia q̄ ⁊ ſenſu illud diſcernamꝰ: ergo oꝫ aliquē ſenſum eē q̄ patiē ab vtroq;: ſed q̄ nō eſt aliqs ꝓdictoꝝ q̄nq;

opꝫ neceſſario eē aliquē ſenſuꝫ cōem cui oēs ꝑticulares nēciati reddunt ſua ſenſibilia: ⁊ h̄ eſt ſicut coꝝ prima radix: ⁊ dicitur ſenſus interior: cuius poſtea diſtinctiones aſſignabimus ſm̄ ipſius operationes: nunc autem debis in tantum dictum ſit.

¶ Principaliū tamen operationū virtus ⁊ vitiū quidem ſunt eiuſdem principij ſolius ſm̄ ipſum cognitiones. voco aūt principales opationes eas que a ſolo pricipio fiunt. facilis igitur intellectus ſubtilis ſubiecte cognitio eſt: tarditas vero intellectus pigmoris. facilitas diſcendi mollis: ⁊ memoria ꝑmanentis: ſic vero ⁊ difficultas diſcendi dure: obliuio vero fluētis: ⁊ bene mobile ī opinionibus calide: manens vero frigide.

Co.17 ¶ Cū dedit cognitionē ꝯplēonis cerebri in cōi ꝑ diſpoſitionē totius capitis ⁊ ꝑ virtutē ⁊ vitiū ſenſibiliū opationū ⁊ ēt motiuaꝝ dat eā ꝑ v̄tutē ⁊ vitiū opationū ꝑncipaliū: ⁊ dicit (ꝑncipaliū ⁊c.) .i. ſed virtus ⁊ vitiū ꝑncipaliū opationū ſunt cognitiōes ſolius eiuſdē ꝑncipij ſ3 ipſum dicit aūt (ſolius ſm̄ ipm̄ .i. ſolius ⁊ non alterius ad d̄riam ſignoꝝ ſumptoꝝ a ſenſu ⁊ motu: q̄ nō ſūt ſigna ſolius cerebri ſed mēbroꝝ: qb⁹ exercent ſenſus ⁊ mot⁹: imo imediate ⁊ ꝑncipalr̄ illoꝝ: mediate aūt ⁊ ſecūdario cerebri: a quo eſt ipſoꝝ ꝓgreſſus neqꝫ ſūt ſigna ſm̄ ipſ3: ſed ſunt aſſumpta ab altero ſup ip̄m: ⁊ vult ꝑ cognitiones hic ⁊ vbiqꝫ in hac ſūma ō ſignis ſigna qb⁹ fit cognitio. ꝑ ꝑn̄m aūt vlt̄ cerebrū qō dictū ē ꝑn̄m ſenſus ⁊ mot⁹ reſpectu aūt harū virtutū q̄s vocat ꝑncipales nō ꝓprie d̄r ꝑn̄m. cū nulli mēbro ꝑncipiet illas: ſicut ꝑncipiat ſenſum ⁊ motū: ſ3 eſt ipſaꝝ ꝓpriū organū quo illaꝝ opationes ꝑficiunt: ex quo ſibi ꝑncipales dn̄r ſic ſibi referuate: ⁊ nō alteri cōmiſſe: ſicut cōmitt. ī ſenſum ⁊ motū: pp̄ qō ſubiūxit exponēs: qd velit ꝑ ꝑncipales opatiōes: ⁊ dicit: (voco aūt ⁊c.) .i. voco ꝑ ꝑncipales opatiōes illas q̄ fiunt a ſolo ꝑn̄o organice. ſ. ſeruiēte; he aūt ſunt due ī genere. ſ. ſenſitiua ſiue apprehenſiua dn̄tur: ⁊ appetitiua: q̄. ſ. ē motiua velut iperās motū ſunt aūt he due ſb̄ iecto: ⁊ rōne differūt: appetibile. n. apphenſibile eſt. fieri aūt h̄ mō a ꝑn̄o. ſ. cerebro nō ē cerebri caꝝ eē ꝑn̄m: viſus .n. fit ab oculo q̄ nō pōt vn̄q̄ dici virtutis viſiue ꝑn̄m. ſuꝑiori expōne de ꝑn̄o ſalua exiſtente. ¶ Vn̄ ⁊ recte inquit a ſolo fieri: q: nō ꝑncipiat eas alteri: ſenſus aūt ⁊ motus fiunt ab eo: ſed nō ſolo: nā ab eo qdē ſicut a ꝑncipiante: ab alio aūt ſicut exercēte. ¶ Vocat aūt ⁊ alia tranſlatio nō ꝑncipales ſed qbus fit regimē aialis ⁊ recte qdē: naꝫ ꝑn̄m qdem oīum motuū qbus mouet aial ad repellēdū vel amplectēdū eſt appetitiue: hic aūt cū fantaſia ⁊ imaginatiōe idē eſt ſubo̾tōne aūt differens. ¶ Ex quo vr̄ ēt q̄ alia intētiōe dicant in ꝑncipales. ſ. q: ſunt ꝑn̄m regis aialis: ſicut dicit alia trāſlatio: q̄ v̄tus ⁊ vitiū actionū qbus fit regimē ſunt ſigna ſolius radicis ita q̄ non alioꝝ. nō hēmus exponere apud eā q̄re dicāt ꝑncipales ſed cū dicit q̄ ſignificat ꝑ actiōes qb⁹ fit regimē eā q̄ ſūt ipſi⁹ radicis ſolius: exponem⁹ ꝑ radicē qō in nr̄a dixim⁹ intelligi per ꝑn̄m. ⁊ fieri ab ipſa organice ſicut dictū eſt.

¶ Deīde cū docuit qd velit ꝑ opatiōes ꝑncipales: oſtēdit ꝑ eas cognitionē ꝯplēonis cerebri: ⁊ qm̄ virtutes cerebri ꝑncipales apprehēſiue ſunt ī genere tres. ſ. ſenſus cōis imaginatiua cogitatiua ⁊ rememoratiua ſ3 tres ipſius v̄triculos: iō ꝑmū adhuc a triplici genere opationū predictaꝝ virtutū naturā cerebri conat oſtēdere. ſ. a facilitate ſiue difficultate diſcēdi. facilitate vel difficultate intelligendi. a memoria vel obliuione perceptorum.

Sz nos antequā textū exponamus diſtinguemus has virtutes ab inuicē ꝑ ipſaꝝ opatiōes vt nō lateat q̄ opatiōes q̄s dic̄ in textu ſūt ꝑdictaꝝ v̄tutū dico ḡ ſic dicit phs in li. de ſōno ⁊ vigilia ſenſibilia ſm̄ ſingulū ſenſitiuū afficiunt nobis ſenſus: vn̄ diffinita ſūt ſenſibilia ꝑ eē motiua ſenſuū: paſſio aūt q̄ ab eis fit in organis ⁊ remanet ī illis n̄ ſolū dū ſenſibilia agit ī ſenſuꝫ: ſ3 ēt dū abeūt qō oñdit paſſio fcā a ſole in oculis: cū. n. poſt viſionē ſolis conuertunt ad tenebras accidit nihil videre: pp̄ adhuc ſbſiſtentē motū ī oculo a lumīe. ¶ Eſt āt hec paſſio q̄ ē alteratio ſenſitiuoꝝ fcā a ſenſibili ſilis paſſiōi eoꝝ q̄ ꝓijciūtur: nō. n. vlteri⁹ ꝓtāgēte eo qō ꝑ mouit mouent ꝓiecta: illud. n. qō ꝑmo mouet īpulit aerē quēdā: ⁊ hic aliū: donec ſtet violētia: ſilr̄ eſt ⁊ in oīb⁹ alteratiōib⁹. calidū. n. vt ignis ꝓximū calefacit: ⁊ hoc aliud donec durat violētia calefactiōis: ſic ergo ꝓcedit alteratio fcā a ſenſib⁹: cū. n. ſenſus mouent a ſenſibilib⁹ mouēt alīe intus v̄tutes cuꝫ ſuis organis: ⁊ hec alīe: donec a talib⁹ accidit pati v̄tutē aīe nō organicā. ſ. intellm̄. ⁊ ſicut ī ꝓiectis accidit ꝑmo mouēte q̄ſcēte 2ᵐ moueri: ⁊ poſt hoc 3ᵐ. ⁊ accidebat ꝓiectū ferri. ¶ Silr̄ ⁊ ī his ñ ꝑnte ſenſibili accidit v̄tutes motas alīs mouere ex quo ēt accidit formā rei ſenſibilis ſemp magis vlterius aſpici magiſqꝫ ꝯſiderari ⁊ enucleari alterationē quoqꝫ ſemp fieri magis ſpūalez ⁊ min⁹ organicā donec attingat v̄tutē nō organicā ꝑ vlteriorē ſp abſtractionē a mā ⁊ eius appendicijs: q̄ ſunt quātitas locus ⁊ ſitus ⁊ hmōi: ſenſus eni ꝑmo ſigillant a ſenſibili ſicut cera a ſigillo: recipiūt aūt formā ſine materia: ſicut ⁊ cera: mā tn̄ ꝑſente: ſigillati aūt ſenſus ſigillant alīs intus v̄tutes: ſicut aūt ſenſus elicit formā ſenſibilis a ſua mā: ſic adhuc vlteriores intus v̄tutes formā aliā elicuit a ꝑdicta forma cū ꝑma ē q̄ſi mālis: vt ſemp ſit veꝝ v̄tutes apphenſiuas eē ſuſceptiuas formaꝝ ſine mā ſicut ſb̄ forma ſortis elicere qō amicū. amicina. n. ē alia forma a forma ſoꝝ. ⁊ ſicut ſub forma ſoꝝ. elicere formaꝫ hoīs: forma eni cōis alia ē quodāmō a forma ſingulari. ¶ Prīa ergo v̄t⁹ quā ſenſus exteriores mouēt: ⁊ cui oēs reddūt ē ſenſus cōis: q̄ ē ra[dix] oīuꝫ eoꝝ: hui⁹ aūt opatio ē diſcernere inter ſenſibilia diuerſoꝝ ſenſuum vt q̄ dulcia alia ſunt ab albis: q̄ tn̄ aliq̄ñ ꝯiungunt ī eodē ſubo: diſcretio .n. hoꝝ cū ſunt ſenſibilia nō pōt eē niſi apud ſenſum ⁊ apud vnā v̄tutē ⁊ nō plures: q̄m opꝫ ea eē ꝑiūcta apud diſcernētē: apud eā quoqꝫ cui oēs ſ̄ſus ꝑticulares reddūt ex q̄ dcā ē cōis: ⁊ hac v̄tute exiſtimat aīal ꝯrēdū dulce cū videt colorē q̄ ꝯſueuit eē in dulci: ⁊ cognoſcat hō ꝑ eā q̄ hic hō albus ē q̄ eſt ioculatoris: ꝑ h̄ q̄ audiuit eū canētem ⁊ hmōi: ꝑ albedinē. n. cognoſcat q̄ ē alb⁹: ⁊ ꝑ cantū q̄ ē cantor. hoc. n. ⁊ ſilia iudicia ſunt ſenſus cōis: ſic autem vna ē virtus qua iudicam⁹ albū ⁊ nigrū differre: ſic ⁊ vna eſt qua iudicam⁹ differre dulce a calido: ſi. n. ſeparatis potētijs ⁊ diſtātib⁹ ab inuicē hoc iudicarem⁹ eēt q̄ſi hoc qdē ego illud aūt tu ſentires: nō eni ꝑ hoc ſciret illorū diuerſoꝝ diuerſitas apud alterū noſtrū: opꝫ ḡ vnum exiſtere q̄ ambo ſentiēs dicat nō vnū alteꝝ: ſicut autem ⁊ in tēpore vno īdiuiſibili iudicat ea eē diuerſa: ſic oportet ⁊ ambo ſentire ī eodē īdiuiſibili tēpore: ſicut. n. nunc dicit q̄m altera ſunt: ſic ⁊ nūc ſentit altera vt dicit phs.

Sed tunc uidetur impoſſibile. ſ. q̄ aliqd vnū ⁊ īdiuiſibile ſil moueat plurib⁹ motib⁹ diuerſis: fortaſſis aūt a ꝯrijs motib⁹ vnū ⁊ nō diuiſibile ſil moueri accidit. nō. n. pupilla ſola ⁊ lingua nūciat illi flauū ⁊ dulce. Sz pupilla ſola occurrēs libris ſcriptis ſil ei nunciat albū ⁊ nigrū q̄ ſūt ꝯria. ſentim⁹ eni tūc ſil ambo. ¶ Niſi eēt q̄ poſſumus dicere potētiā ſenſitiuā: ad quā oēs nūciatiōes ꝑticulariū ſenſuū trāſmittunt vnus qdē eē numero ⁊ ſubo̾

ratione

rõne aũt plures. q̃re aliq̃n ĩr indiuiſa ſentiet diuerſa ⁊
contrario aliq̃ñ aũt diuiſa. Sed nec iſtud ſufficiens vr:
nã idẽ eſſe potẽtia diuiſum ⁊ indiuiſum nihil mĩr: ſicut
idem potentia eſt calidũ ⁊ frigidũ. Sed idem actuari ſi
mul ſm ambo ↄ̃ria eſt impoſſĩe: quare non videbit ſimul
ſuſcipere ↄ̃rias ſpẽs neq̃ ſenſus neq̃ intellẽs: ſed opʒ ſi
mul eas ſuſcipere ſi ſimul iudicat eas diuerſas aut con
trarias. ℭ Quare rõnabilius exiſtimabit aliq̃s potenti
am ſenſitiuã aſſimilare puncto: magis aũt centro circu
li ad qd̃ oẽs linee ex circũferentia terminant. tale.n.pũ
ctũ ſimul eſt vnũ ⁊ plura: vnũ qd̃ ſicut centrũ circuli:
plura aũt q̃ pluriũ linearũ eſt terminus. quare tale pun
ctũ eſt ſimul diuiſibile ⁊ indiuiſibile. nã ſm ſe eſt vnũ ⁊
indiuiſibile: ſm vero q̃ cõparatiõe pluriũ in ipſm termi
nãtiũ accidit plures ſumi ſit diuiſibile ⁊ pſ̃a ſilr̃ ⁊ poten
tia ſenſitiua vna ex tris eſt terminus pluriũ organorũ: ſʒ
ergo q̃ vna eſt: ⁊ indiuiſibilis erit vnũ qd̃ diuerſa iudi
cat ⁊ ſimul: ſʒ aũt q̃ eſt terminus diuerſorũ vna ſit mul
te: ⁊ q̃ p duob᷒ vtit̃ vno termino duo iudicat ſicut diui
ſa cũ ſm ſe indiuiſa ſint: ergo ſm q̃ eſt virtus paſſiua ẽ
plẽs ſicut a plĩbus patiens: ſm aũt q̃ eſt virtus iudica
tiua eſt vna: ſicut dicit Auer. neq̃ ipſa ſimul albat ⁊ ni
greſcit: hoc.n.inconueniens erat: ſed nunciat ei vnũqd̃
q̃ ſenſitiuũ ꝓprias drãs ſenſibiliũ: ipſa aũt exiſtens in
corporea rõne ⁊ fundata in ſpũ p̃mo ſenſitiuo ex q̃ om
nia ſenſiteria ſicut a fonte expriit ⁊ in qua oẽs ↄcurriũt
que a ſenſibilibus nunciationes ꝓnũciat alterũ eẽ albũ
a nigro ⁊ albũ a dulci: non ſicut patiens ↄ̃ria ſed ſicut ſpe
culans ↄ̃ria. hmõi.n. forme non ſunt contrarie niſi ĩ ma
teria: intentiones aũt ↄ̃riorum in aĩa accepte non ſunt
ↄ̃rie. ℭ Manifeſtũ eſt ergo ex his q̃ viſus primus nõ
eſt in pupilla: neq̃ primus auditus in auribus: ⁊ ſic de
aliĩs: ſed ſũt in ſpũ p̃mo ſenſitiuo. ℭ Lũ ḡ dicimus qn
q̃ eſſe ſenſus nõ dicimus niſi eſſe qnq̃ ſenſitiua: ⁊ qn
q̃ eẽ ſpũs ſenſitiuos: ſicut ex fonte vno canales quinq̃
deriuatos quaſi vnus ſit rex: quinq̃ aũt nuncii: ſicut.n.
ibi multi ſunt nunciĩ: vnus aũt q̃ iudicat: ſic ⁊ hic mul
ta ſunt nũciatiua organa: vnũ aũt qd̃ de oĩb᷒ ꝓnunciat:
nõ ergo viſu iudicamus: q̃ videmus: nec auditu: quia
audimus: ſed h̃ ſenſu cõi ſentimus: q̃ videm᷒ ⁊ q̃ audi
mus: eo quo.n. drãs actuũ h̃ ⁊ actus ipſos ſentim᷒: ſicut
dicit Themiſtius. ℭ Senſus aũt ille mouet fantaſiã:
eſt aũt fantaſia motus a ſenſu ſm actũ facto: ſicut dicit
phs. virtus aũt h̃ mõ mota dr̃ fantaſia vel imaginatiua
ſeu informatiua: ⁊ hu᷒ opatio eſt formã a ſenſib᷒ abſtra
ctã detinere in ſe ipſa ⁊ ↄſeruare ad tps ẽt recedẽtib᷒ ſen
ſibilibus: ꝓpᵱ qd̃ dicit princeps q̃ eſt theſaurus formarũ
ſenſibiliũ nõ differens a ſenſu cõi ſubõ: ſed ſicut retinẽs
ab apphendẽte. Themiſtius aũt in parafraſi de aĩa dicit
q̃ fantaſtica dr̃ a ſenſitiua: q̃ hec qdem ceſſat opãs:
illa aũt formas q̃s ſuſcepit adhuc detinet: ꝓpᵱ qd̃ pſente
ſenſibili ⁊ ipſo ambas euocãte diff cile eſt: tũc vt dicit i
uenire illarũ potentiarũ drãm. ℭ Qm̃ aũt ⁊ hec virtus
adhuc circa ſenſibile ẽ ſenſitiua dr̃ ſicut ⁊ por: ſed dicit
p̃nceps q̃ ad hãc virtutẽ nullũ ſeq̃t iudiciũ: ſed repſen
tatio ſola. ℭ Sʒ h̃ nõ eſt verũ: nã Ariſ. dicit q̃ fantaſia
aliqñ ẽ vera: aliqñ eſt falſa ſicut ⁊ ſenſus: recte.n. aut nõ
recte fantaſiare a ſenſu ſibi aduenit cũ ſit motus a ſen
ſu: ſicut ergo ſenſus ꝓpriũ vt colores ⁊ ſoni ⁊ hmõi ſp eſt
verus: aut q̃ pauciſſimũ hñs falſum. Silr̃ ⁊ illorũ fanta
ſia ⁊ ſicut circa cõia vt magnitudinẽ ⁊ figuram hmõi.
ℭ Adhuc aũt circa ſenſibilia p acciñs accidit frequẽter
deceptio: ſilr̃ ⁊ fantaſie. nõ.n. mentit̃ ſi albũ ſʒ ſi albũ ſit
Socrates. Adhuc aũt ſicut dicit Ar. fantaſia cũ fuerit
ꝓpria ⁊ p̃mo ſemp ẽ vera: cõiũ aũt ⁊ accñtaliũ tñ p̃ntiũ
q̃ abſẽt. ti ↄtingit eẽ falſam: vr̃ ergo fantaſiã eẽ abitũ
ꝓpᵱ imanere ſimulacra ſilia ſenſibilib᷒ ſicut dicit. Nõ tñ

ꝓpᵱ h̃ minus ẽ ⁊ q̃ſq̃ ꝓntiũ vr̃ ẽt eẽ aĩe iudicatoriũ qd̃dã
ſicut ⁊ ſenſus. ℭ Sʒ hec imaginatiua ſeu fantaſtica ſʒ
arabes mouet diſtinctiuã quã p̃nceps vocat exiſtimati
uã: cu᷒ eſt diſtinguere intentionẽ forme ſibi oblate ab
imaginatiua: in formis.n. ſenſib᷒ ſicut dicit Auer. eſt aliqd
q̃ſi ſubʒ ſicut lineatio ⁊ figura: ⁊ aliqd q̃ſi forma ⁊ ẽ in
tẽtio illi᷒ figure: virtus imaginatiua ↄphendit de hmõi
vel pictura id qd̃ ſcriptor ſcribit i piete: diſtinctiua aũt ↄp
hẽdit intẽtionẽ illi᷒ picture. eſt aũt hec virtus ſicut dñt
q̃cũq̃ ouis videt lupũ fugit ſicut inimicũ ⁊ vĩr q̃ alia di
ſcernit amicũ ⁊ inimicũ ↄferens ⁊ nociuũ ⁊ hmõi inten
tiones. ⁊ differũt in hoc bruta ab hoĩe: q̃ bruta nõ perci
piũt intẽtiões hmõi niſi quodã inſtinctu nãe: hõ aũt p q̃ſ
dã collationẽ intẽtionũ indiuidualiũ: q̃ſi ſit rõ q̃dã ꝑti
cularis: ꝓpᵱ qd̃ in brutis dr̃ exiſtimatiua: in hoĩe dr̃ cogi
tatiua. ℭ Theſaurus aũt iſtius virtutis eſt virtus me
morialis: ſicut dicit p̃nceps: q̃ eſt ↄſeruatiua intẽtionũ
illarũ quarũ illa ẽ diſtinctiua nõ differẽs ab illa ſubiecto
ſed ſicut retinẽs ab apphẽdẽte: ⁊ hoc ipſa ſicut dicit Auer.
eſt vna ſubõ ⁊ duo ſm modũ ⁊ rõne. ſi.n. cõtinue ſerat
ſup aſpectũ formarũ ꝑceptarũ dr̃ ↄſeruatiua: ſi aũt cũ ab
ſciſiõe dr̃ rememoratiua: q̃ſi ſit rememoratio ↄſeruatio
abſciſa: ↄſeruatio aũt rememoratio ↄtinua. ℭ Eſt aũt ⁊ ꝑ
ter has alia virtus ſicut vr̃: q̃ circa has formas ⁊ earũ in
tẽtiões exercet cõponẽdo ⁊ diuidẽdo: quã p̃nceps aliqñ
vocat imaginatiuã. ℭ Sunt igit̃ hec apud ita diſtinguẽ
tes tres virtutes in genere. ſ. virtus q̃ facit p̃ntari imagi
nẽ rei ⁊ virtus q̃ facit p̃ntari intentionẽ illius imaginis:
⁊ virtus que cõponit imaginẽ cũ intẽtione ⁊ imagina
tionẽ cũ imaginatione: ⁊ intẽtiões cũ intẽtione: ⁊ diuidit
has ab illis: ⁊ oʒ ſm hanc poſitionẽ q̃ rememoratio cõ
pleat apud aggregationẽ triũ virtutũ quarũ adunatio
aut ſit rememoratiua ſicut a p̃ncipaliori inter eas: aut ſit
p obedientiã earũ ad rõnalem vt in ſolitariis cogitatio
nibus in q̃bus aĩa vacat ab occupatiõibus ſenſuũ exte
riorũ: talis.n. adunatio ⁊ cogitatio vr̃ q̃ſi pluriũ coadu
natio. cũ ergo rememoratiua p̃ſentauerit intẽtionẽ for
me: tunc imaginatiua p̃ſentabit formã cuius ẽ intentio
⁊ cõponet eã cũ illa: tertia virtus ide accidet ſicut dicit
rememoratio rei oblite. ℭ Sed iſte modus rememora
tiõis oĩno diſſonat ab eo quẽ ponit Ariſt. ⁊.n. rememo
ratio apud eũ ẽ opatio vna ſimplex: p̃dicta aũt ẽ ex mul
tis cõpoſita. ℭ Adhuc aũt hec poſitio duplicẽ fingit re
memorationẽ. ſ. vnã itẽtionũ ⁊ alterã formarũ: qd̃ nihil
eſt ſicut patebit. ℭ Adhuc aũt dicit q̃ q̃dã opatio reme
moratiue eſt ↄtinue ↄſeruare: ſed h̃ nõ eſt verũ: nam me
moria nõ eſt niſi oblitorũ. cõtinue.n. aſpectorũ nõ eſt me
moria: ſed fantaſia. ℭ Adhuc aũt apud Ariſt. nulla ſit
mẽtio de virtute quã diſtinctiuã vocat. tales.n. intẽtio
nes. ſ. amici ⁊ inimici ↄferens ⁊ nociui ⁊ ↄſilia videnṫ
eẽ de ſenſibilib᷒ p acciñs: ſicut Cleonis filius. ꝓpᵱ qd̃ nõ
vr̃ q̃ ꝑceptiõi ipſarũ ſit alia virt᷒ ponẽda q̃ ſenſitiua vel
fantaſtica. Adhuc aũt ouis nõ timet lupũ apud eius vi
ſionẽ ſicut diſcernẽs inimicitiã i forma lupi ab aliq̃ aĩe
iudicatorio collationẽ faciẽte: ſed ſicut ꝑterita quodã i
ſtinctu nãe: ꝓpter quod nec accumbit ſup eius cornua.
ℭ Abiectis ergo in hoc ſentẽtiis arabũ dicemus ſʒ A.
q̃ hee ſunt tres virtutes alterius modi ab eo quẽ dicunt
. ſ. fantaſtica: ad quã ita ſe hñt ſm actũ ſenſus: ſicut ſen
ſibilia ad ipſum: ꝓpᵱ quod dicit phs q̃ fantaſia q̃ eſt ope
ratio illius eſt motus quedam a ſenſu ſm actum fcõ. ſ. a
ſenſu ſentiente. cum.n. ſenſus ſigillatus a ſenſibili mo
uetur ſuper ipſum ſenſibile quod hʒ apud ſe detinendo
⁊ ↄſiderãdo ipm dr̃ hec fantaſia ⁊ virtus fantaſtica: cuiꝰ
aũt hec ipſa cõponit ⁊ diuidit formas quas hʒ apud ſe
⁊ ↄfert ad intentiones dicens hoc eſſe vel non eſſe dicit̃
hec cogitatio vel virtus cogitatiua eadem ſubiecto cuꝰ

prima.ſed differens ſcdm modū:dr aūt cogitatiua quaſi coactiua:cogit.n.ipſius opatio ↄtinuas ſibi eē operationes fantaſie:ꝛ memorie ſicut ſcdm ſuū circa qd verſatur ipſa. ℭ Adhuc ēt:qꝛ cogit aiam exterioribus non vacare:ꝛ hanc ipſam vocat Ari.noie fantaſie ſicut ꝛ primā. ℭ Tertia vero eſt memoratiua cuius opus eſt reuocatio forme impreſſe hactenus in fantaſtica poſt eius obliuionē ſiue deletionē.obliuio aūt eſt illius amiſſio apd fantaſticam:reuocatio aūt intentionū nō eſt niſi qꝛ eſt formarum quibus ille accidunt:ꝛ ita p accn̄s:ſicut ē illaꝝ ſenſus ꝛ fantaſia p accn̄s. ℭ Ex quo pʒ ꝙ memoria non eſt virtus receptiua:ſed reuocatiua hacten⁹ recepti poſt eius deletionē.ſi.n.eēt virtus receptiua:tunc qn̄ reciperet formā haberet cognitionē de illa:q̄re memoria non eſſet pteritoꝝ ꝛ oblitoꝝ ſicut nunc eſt:ſed p̄ſentiū q̄ ſigillaret illā:qd ↄſtat eſſe falſum:qꝛ taliū nō ē niſi ſenſus ꝛ fantaſia:nec ēt eſt ↄſeruatiua:nā cōſeruare nō eſt niſi detinere fantaſma:ꝛ ↄtinuo aſpicere:qd qdē eſt fantaſie:ſed eſt virtus reuocatiua paſſionis facte in ſenſu ꝛ fantaſia poſtq̄ȝ deleta fuit quaſi eius opatio ſit reformatio iterati aſpectus quē habuerat ſenſus ꝛ fantaſia in pterito ꝛc̄. ℭ Qm̄ ergo memoria nō eſt niſi coꝝ que nobis obtulit fantaſia:erit memoria eiuſdē ptis aie cuius eſt fantaſia:fantaſia aūt cuius eſt ꝛ ſenſus:primi ergo ſenſitiui neceſſarie hec ſunt virtutes vt ſit memorabile qd eſt fantaſiabile:fantaſiabile aūt ē qd ē ſenſibile:ſicut dicit pħs:ſūt ergo memorabilia p ſe:quoꝝ qdē eſt fantaſia:ſcdm accn̄s aūt q̄cūq; apprehēdunt ſine fantaſia:vt intellualia. ℭ Dicemus aūt poſt hoc ꝙ act⁹ virtutis memoratiue eſt pſitare formā poſt eius obliuionē ꝛ iudicare ipſam eē illius qd pus ſentiebat:q̄re vr̄ memoratio eē motus ab aia ad res:ſicut ſenſus mot⁹ a reb⁹ vſq; ad aiam.paſſ ōe.n.pñte ſicut dicit pħs rememorat rē abñtē q̄ facit ea:hoc āt ſit nō p aſpicere eā vt formā:ſʒ ſicut imaginē ab altero factā:manifeſtū ē ergo ꝙ rememoratio nō ē niſi poſt ſcdm tpo:ſicut.n.ſenſus eſt pñtem:ſpes futuri:ita memoria ē pteriti:vñ aialia q̄ nō pcipiūt tps neq; memorant neq; ſperāt:cū paſſiōe.n. q̄ ſit nō iſit:ſicut dicit pħs:c.iiii.pus adiſcat aut patit nō memorat:oꝫ.n.añ factā eē paſſionē ꝛ ab illa auerſum eē:ꝛ poſt hoc accidit memoratio:pp qd nō ſit de facili a ſemel pati:ſed a frequenter:efficit ergo frequētia paſſiōis rememoratiua:pp habitualiter ineſſe pmo ſentienti iſto mō mot⁹ moueri ꝛ ſic formari ꝛ figurari vt prius. ℭ Recte quo inqt pħs in tractatu ō reminiſcētia:ꝙ memoria eſt hītus fantaſmatis:qd qdē dicit:nō qꝛ memorie ſit ſuſcipere vel ſeruare:ſed reuocare:qd qdē pħs innuit in li.ō reminiſcētia cū dicit:ſp.n.cū ſcdm memorari agat:ſicut ſ aia dicit ꝙ h prius audiuit aut ſenſit aut itellexit:qd quidē nihil aliud eſt q̄ȝ reuocatio añ facte paſſionis:ſʒ qꝛ nō erat poſſ reuocatio niſi prius fieret hītus de fantaſmate:iō dixit ꝙ virtus rememoratiua eſt habitus de illo eſt.n.habit⁹ quo qs agit qn̄ voluerit:n̄ ſit āt hīt⁹ ō illo niſi apd id qd recipit ipm:ꝛ qꝛ reuocatio nō eſt niſi apud hñtē hītum ſit ex hoc ꝙ memoria ꝛ fantaſia ſunt virtutes vni⁹ ſubi. ℭ Adhuc aūt ꝛ recte inqt ꝙ cogitatiōes memoriā ſaluāt:cū.n.opatio cogitatiōis ſit ferri ſup imaginationē accidet cū frequēter fecerit id impſſiōnē eius magis habitualiter inherere adeo vt pſto ſit reuocatio poſt auerſionē:ſed qm̄ reuocatio forme oblite ſepe ē difficilis:aut pp maliciā inſtri in quo deſcribit:aut pp paucitatē motus aie ſup formā aut qꝛ forma multe ē ſpūalitatis:erit hec alia virtus aie nālis nō differēs ſubo a pdicta cuius actio ē venatio q̄dā rememoratiōis ꝛ dr̄ reminiſcitiua ꝛ el⁹ actio reminiſcētia apud pħm:ꝛ hec ē ſoli⁹ hoīs ꝛ nullius alterius:reliq̄.n.aialia ſi memorāt:meorāt tm̄.ſi aūt nō memorāt:memorare nō deſiderāt:neq; cogitant:de hoc.h.n.appetitus ꝛ hec inqſitio eſt ſolius hoīs:accidit aūt reminiſcentia pmoueri aliqbus motibus inducentib⁹ vſq; in eū q eſt a re q̄ſita:hoc aūt ſit qm̄ actus ē hic poſt hūc nō ſicut ex neceſſitate:p qd differt ab adiſcere:ſed ſicut ex quadā ↄſuetudine:mouet āt ad illū aliqñ per eū q ſit a ſimili aut ppinquo:aliqñ p euʒ q ſit a ↄtrario a ſimili qdē vt a lacte in albū ad hoc aūt in aerē:a quo in glaciē:a quo meminit hyemis hanc horā q̄ rēnis:talis ergo venatio formaꝝ eſt reminiſcētia exiſtēs qdē vt ſyllogiſmus qdā:ſicut dicit pħs:ſunt aūt oēs he virtutes organice:qꝛ ipſaꝝ operationes ſunt circa fantaſmata:que ſine dubio in organis deſcribuntur pp dependētiā coꝝ cū mā. ℭ Sed qd ſit organū haꝝ virtutū dubium eſt:ſicut.n.ex ſupradictis pʒ Gal.ponit cerebrum eſſe pp id qd diximus. Ariſt.aūt vult organū iſtaꝝ virtutū eſſe cor:dicens.n.cerebrū factū eſſe vt adequet cordis calorē:ſubiūxit ꝙ ſi amplius debito caleſiat:vel infrigidet ipm cerebꝝ nō faciet ppriū op⁹:qd eſt adeq̄re cordis calorē:ſed ſicut dicit aut nō infrigidabit aut coagulabit:vnde aut dementias faciet ꝛ mortes:quod.n.ī corde calm ſicut dicit velociter ſimul paſſiuū eſt patiēte eo q circa cerebꝝ ſanguine:ergo vr̄ velle ꝙ dementia ſit propter pati cor ſicut organum mentis:pati aūt pp non eq̄ri a cerebro. ℭ Sed ſi ita eēt tunc oporteret eēʒ cordis diſtempanā eſſe cām dementie:cuius ↄtriū videmus ī multis febribus:in qbus calm cordis aduētū valde vſq; in mortē dementiam nō efficit:qd ob aliud nō ſit:niſi qꝛ cerebrū non eſt paſſum.ergo nō eſt dōm cor eē illarū organū ſed cerebrū:qd manifeſtat dementiaꝝ ſanatio p medicinas illi appoſitas ꝛ nō cordi:qd qdē diſtinctū eſt p tres ventriculos ſicut ꝛ tres ſunt in genere virtutes. Quoꝝ primꝰ attribuit ſenſui cōi ꝛ fantaſie. Scds vero cogitatiue vel cōpoſitiue vel extimatiue in brutis. Tertius vero rememoratiue:cui⁹ ſignū eſt has opationes ledi p leſionē haꝝ ptiū cerebri:ſicut manifeſtat ſanatio ꝛ reſtō haꝝ opationū p appoſitionē medicaminū in his locis:quare poterit p has cognoſci aliqd de ↄplone ſuoꝝ organoꝝ. ℭ Fortaſſ.s aūt quū p̄dicte virtutes ſint pmi ſenſitiui:vt oñſum eſt:vr̄ ꝙ opationes eaꝝ poſſint p idē organū exerceri:cuius.n.ē recipe formas ſenſibiles illius eſt detinere in ſeipſo ꝛ ↄſiderare abſentib⁹ ſenſibilib⁹ extrinſecis q̄ eas imprimunt. ℭ Eſt ēt cōponere illius eſt diuidere eas adinuicē ꝛ abinuicē ꝛ ↄferre ad intētiōes:eiuſdē quoq; reuocare oblitas pp factū ſuiſſe hītū de illis apud ↄſiderātē eas ꝛ cōponētē ꝛ diuidētē:cuius p̄cipuū vr̄ ſignū ꝙ velociter diſcētes imemores ſunt:ꝛ bñ memores male diſcētes ſcdm pħm ſcdm plurimū ppterea diſcētes qdē opʒ eē hūidos illos ſiccos:qd quidē nō oporteret ſic accidere ſi organū ſenſus cōis ꝛ fantaſie ꝛ memorie eēt diuerſum:pp qd ſicut tactus plures exñs ſenſus pp eſſe pluriū ↄtrietatū vno ꝛ eodē organo pcipere pōt ſuas diuerſas opatiōes:diuerſe quoq; opationes nutritiue vno ꝛ eodē cōplent organo:ita ꝛ ſenſitiui pmi videntur cōpleri. ℭ Quare ſiue illud ſit cor ſiue cerebrū:qd magis puto pp ſubtiliores ꝛ clariores ſpūs hēre ipm q̄ȝ cor:erit imediatū ipſaꝝ organū ſpūs vnus ꝛ cōtinuus ꝛ mēbrū in quo ſpūs reddit eas aptus. ℭ Si tm̄ inter eas eſt aliq̄ inſtri diuerſitas:tunc vr̄ ꝙ apprehēſio ꝛ inſpectio ſit in ſpū anterioris ptis cerebri:ſicut in pprio organo ſenſus cōis ꝛ fantaſie:compoſitio autem ꝛ diuiſio ꝛ collectio que cogitatio dr̄ ſit in ſpū medie ptis cerebri:in eo vero qui ē in poſteriori ſit reuocatio obliti ꝛ rememoratio:quod memoratio dicitur ſicut in loco vbi maior eſt quies ſpiritus. ℭ Sed qm̄ Gal.h non docet per has virtutes cognoſcere ſuper complexiōe determinatoꝝ partium cerebri:ſed ſuper complexione totius in cōi manifeſte videtur innuere totū ſpiritum cerebri eſſe

bel eſſe illaꝝ ꝑpriū organū ⁊ nō ꝑ partē ꝑrio. ℭ Redea
mus aūt poſt hoꝝ ꝑmiſſionē ⁊ tertius ꝯpoſitionē ī quo
dixit (facilis ergo ⁊c̃.) .i. facilis intellᵉ eſſe ē ſignū ſubẽ
ſubtilis cerebri: maxime tñ medii ventriculi cui attribui
tur hec opatio: ⁊ volebat ꝑ intellm nō opationē virtutis
rōnalis q̄ eſt ſine organo ex qua nihil eſt diſcernere ꝯ ce
rebri ꝯplone ſm ſe: ſed opationē virtutis quā dixim⁹ cō
ponere ⁊ diuidere ⁊ ꝯferre. hanc .n. qdā intellm vocaue
runt. ℭ Pōt aūt fortaſſis ꝑ intellm intelligere opatio
nē virtutis rōnalis q̄ dr̃ apta vel inepta facilis vel diffi
cilis ꝑ aptitudinē vel ineptitudinē fantaſtice diſtinctiue
⁊ clare oſtendētis ſibi formas a qb⁹ abſtrahet ſuū obm
.ſ. vle. q: erit iſto mō ꝑ illi⁹ ṽtutis opationez deuenire in
cognitiōez ꝯplonis cerebri ꝑ acciñs: eſt aūt facilitas opa
tiōis apud cogitatiuā aptitudo ꝯponēdi ⁊ diuidēdi fan
taſmata ⁊ ꝯferendi ea ad intentiones ſine multo ſcruti
nio. ℭ Apō aūt aie rōnalis ꝑticulā facilitas intellᵉ ſol
lertia dr̃. h aūt eſt facilis q̄dā ꝯiecturatio mediū in nō ꝑ
ſpecto tpr̃: ſicut ſi qs vidēs q luna ſemꝑ hꝫ ſplēdorem
ꝯuerſū ad ſolē ſtatim intellexit hoc ꝯtingere ꝑ illuſtrarī
ab illo: aut cognoſcēs de aliqbus q ſunt amici ſtatim ꝑ
pēdit q ſunt eiuſdē inimici: vidēs .n. oēs cāˢ medias co
gnouit ⁊ vltimas. hic aūt talis hītus cū nō fuerit acqſi
tus ab exercitio vel doctrina: ſed fuerit cōnatus alicui: ē
ſignū ſubtilis ſubẽ cerebri: ⁊ vult ꝑ ſbam ſubtilem purā
⁊ clarā: ſicut dicit Gali. nā ex puritate ſeqᵗ faciles pene
trationē virtutis ⁊ ſpūs porrigētis formas: ex claritate
aūt diſtinctiuā formaꝝ aptionē ex qbus ꝯſequiᵗ facilez
diſcretionē ꝑceptoꝝ: eſt aūt ſubtile effluū humidi magis
q̄ ſicci: ſicut dicit Ari. in ſcdo de generatione hūidū .n.
repletiuū ē ꝑ nō eē bene terminabile termino ꝑprio: tale
aūt ſicut dicit q ſubtiliū ē ꝑtiū: q̄re ſubtile humidū eſt.
ℭ Deinde dixit (tarditas vō ⁊c̃.) .i. ſed tarditas intellᵉ
ē ſignū ſubẽ pigrioris .i. groſſe ⁊ turbide: quare ⁊ ſicce
⁊ ꝑꝑ cās [illegible]rias: ſicut ꝑ ſe pꝫ. ℭ Sciēdum eſt aūt q cere
brū ſicut dicit Gali. eſt medulla capitis cui ſunt in gene
re tres vētres: quoꝝ anterior in duos diuidiᵗ: ſunt autē
oēs ſpūoſi ꝑꝑ copioſe effundi ſpūm in illos ex rete mi
rabili ex arteriis ꝯtexto quaſi ſit mixtio retiū ſe inuicez
ingredientiū: inter q̄ ſit impletio ex ſubã medullari: nō
fuit aūt complicatio illa retiū ex ipſis arteriis niſi vt ſan
guis in eis ꝑpinquitas vñe vaporis melius digeraᵗ ⁊ pl⁹
ſubtilieᵗ ⁊ ꝑſpicuus fiat: vt ex eo repleretᵗ ⁊ repararetur in
vētriculis cerebri ſpūs multus ⁊ ſubtilis ⁊ ꝑſpicu⁹: quo
indigetᵗ ad opationes cōprehenſiuas ⁊ motiuas: ⁊ vt ēt
plus apteᵗ ad ſubeundū ſtrictos neruoꝝ meatus: ſicut
Gal. dicit in li. de vtilitate pulſus: nō aūt cerebrū dictus
eſt medulla niſi equoce cū aliis: cū ipm ſit nāˡ frigidum:
medulla aūt calida: cū ipm ēt nō ſit ſupfluū ſanguinei ali
mēti diſtributi in oſſa: nec ad ipſoꝝ oſſiū nutrimētū: ſi
cut relique medulle: ꝑꝑ qd̄ negauit Ari. ipꝫ medullā eē.
ℭ Deinde cū dedit cognitionē ꝯplonis cerebri ꝑ opera
tiones cogitatiue vel diſtinctiue: que eſt operatio medii
vētriculi dat cognitionē eius ꝑ opationē ſenſus cōis q̄
eſt opatio anterioris ⁊ dicit (facilitas vero ⁊c̃.) .i. ſed fa
cilitas diſcēdi eſt ſignū ſubẽ mollis quare hūide: ⁊ mol
lities .n. eſt effluū humidi: vult aūt ꝑ facilitatē diſcēdi bo
nitatē ſenſus cōis: fantaſie vel informatiue opatiōis: eſt
.n. facile diſcere facile imprimi ab obiis ſeu facile iforma
ri: hec aūt facilitas cātur a mollicie cerebri: maxime tñ
anterioris partis. molle enim facile ipreſſibile. ℭ Dein
de dixit (difficultas ⁊c̃.) .i. ſed difficultas diſcēdi ſignuꝫ
eſt dure ⁊ ſicce ⁊ ꝑꝑ cās ꝯrias. ℭ Deinde cum dedit co
gnitionē cerebri ꝑ opationē ſenſus cōis ⁊ fantaſie: dat ꝑ
opatiōes memoratiue dicēs (⁊ memoria) .i. bonitas me
morie eſt ſignū ſubẽ ꝑmanētis hñtis fixionē ⁊ firmitu
dinē: talis aūt eſt q̄ eſt ſicca: nō adeo tñ q oēm ipreſſio

nem fugiat: ⁊ a nullo ſigilletur: ſed cū tēperamēto obli
uio vero eſt ſignū fluentis ſubẽ. talis aūt eſt q̄ ē multuꝫ
humida: nullū tenēs idolū: quare nec facīēs ſibi habitū
de illo. eſt .n. memoria: ſicut ex ꝑdictis pꝫ: habitus fan
taſmatis. paſſio .n. q̄ ꝑceſſit a fantaſmate, ſcḋ nō ſit hītus
niſi ꝑ impreſſionē eius ſtabilē fieri ⁊ nō de facili deleri.
hoc aūt accidit ꝑꝑ organū eius eē magis ſiccū q̄ humi
dū: magiſq fixū q̄ fluidū: ꝑꝑ qd̄ huic opationi ſicciorē
ꝑtē cerebri ꝑ organo attribuūt .ſ. poſteriorē: in tali .n. lꝫ
difficulter imprimatur: poſt impſſionē tñ non eſt facilis
deletio: tenax ergo ſeruatio facit habitū ſic figurari vt ꝑ
ſto ſit reuocatio eius poſt auerſionē. ℭ Et eſt hic atten
tiōe dignū q ſicut obliuio eſt amiſſio forme apud fanta
ſiā: ita facilitas obliuionis eſt ſignū ſubẽ fluentis orga
ni fantaſie: tenax aūt ſeruatio forme eſt ſubẽ ꝑmanētis
eiuſdē organi fantaſie ſignū: ⁊ qm̄ hoc facit bonitatem
memorie per habitū facere de fantaſmate: ideo dicit q
bonitas memorie eſt ſignū ſubẽ ꝑmanētis: nō q memo
rie ſit retinere: ſed reuocare: qd̄ qdē non accidit niſi per
fantaſiā tenaciter aliquādiu ſeruaſſe: ergo idē erit orga
nū fantaſie ⁊ memorie: q: cuius eſt obliuiſci illius ē me
morari: ſi aūt obliuio nō eſt amiſſio forme ⁊ auerſio ab
ea: ſed eſt q̄daꝫ ipotentia reuocationis forme amiſſe: dici
tur .n. qs oblitus cū reuocare non pōt: nec ēt talis impo
tentia accidit niſi ꝑꝑ non eſſe factū hītum de fantaſma
te: quod qdē accidit ex fluenti ſubã organi fantaſie. Di
cit aūt Ari. q pueri ⁊ ſenes immemorabiles ſunt ꝑpter
fluere vtrunq: hos qdem ꝑpter augmētū: illos vero ꝑ
pter decremētū. ℭ Adhuc aūt veloces in diſcēdo: ⁊ mul
tū tardi imemores ſūt hi qdē ꝑꝑ eē humidiores oportu
no ⁊ nō imanere eis fantaſma: ſicut nec in aqua figuras:
alii vero ꝑꝑ duriores eē oportuno: neq tāgi a fantaſma
te: neq ſigillari ab illo. ℭ Adhuc aūt reminiſcibiliores
ſunt q velociter diſcētes ꝑꝑ hos de facili moueri ab vno
in aliud: memorabiliores aūt q tarde ꝑꝑ fieri apud hos
magis habituꝫ de ꝑceptis. ℭ Deinde cū dedit ſigna cō
plexionis cerebri ſumpta ab opatione ꝑncipali apꝑhēſi
ua: dat ſigna ſumpta ab opatione ꝑncipali motiua q̄ ē
opatio appetitiue motū impartiēs: ⁊ dicit (⁊ bñ mobile
⁊c̃.) .i. eſſe bñ mobile in opinione eſt ſignū calẽ ſubẽ ce
rebri. figi vero ⁊ ꝑmanere in illis eſt ſignū frigide: ⁊ vult
ꝑ mobilitatē in opinionē velocitatē ꝑmutationis in ꝯſi
liis ⁊ in volūtatib⁹ qualis eſt in infantibus: qd̄ alia trāſ
latio declarat cū dicit (⁊ multitudo opinionū ⁊ ꝑmuta
tionis in volūtatibus ⁊c̃.) ꝯtingit aūt ⁊ h a caliditate orga
ni fantaſie cū qua appetitus idē eſt ſubo: ⁊ ꝑpterea idez
organū: calm .n. bñ mobile ⁊ bñ venabile ab oi appetibi
li facile faciēs ꝑſuaſibile a quocūq: ⁊ maxime ſi iunctū
fuerit hūiditati: nō diu tñ retētiuū: frigidū vō ecōuerſo.
ℭ Fortaſſis aūt vult ꝑ opinionē ꝯceptionē de vero aūt
falſo: ſed de ꝯtingētī aliter ſe hr̃e: ⁊ hoc ſit ꝑ acceptiones
mediate ꝑpoſitiōis ⁊ nō neceſſarie: ⁊ ꝑ hoc differt a ſcia
opinans enī ita hoiem vult eſſe aial vt ꝯtingat aliter ha
bere: ⁊ ſilr vult hoiem non eſſe aial vt ꝯtingat aliter hr̃e
eſt ergo opinio per rōnem nō neceſſariam: ꝑpter quod
diuidiᵗ ꝑ verā ⁊ falſam: talis aūt exiſtimatio venatiua ē
ſupreme veritatis. donec .n. intellᵉ non cognoſcit q: nō
ꝯtingit aliter habere nūq̄ quieſcit: ꝑꝑ quod accidit mo
ueri de opinione in opinionē donec incidat ſcire vbi qe
ſcit: de facili ergo moueri ꝑ hūc modū venationis .i. eſſe
bene perſuaſibilē ad qdcūq ⁊ ꝑ qdcūq ſignū videaᵗ il
lud inferre ſignū eſt caliditatis cerebri: calm .n. bñ mo
bile: qm̄ .n. hec oia fiūt in fantaſmatibus ſi fuerit fanta
ſia in organo calidiori erit bene trāſmutabilis ab vno al
teꝝ: ⁊ perinde intellᵉ: hec aūt trāſmutatio fit per velocē
cōpoſitionē ⁊ diuiſionē formarum ⁊ intentionum: cau
ſatas quidez a cerebri ⁊ ſpūs caliditate. Difficile autem

ſic moueri eſt ſignū frigide ſubē cerebri ⁊ ꝑp cās ꝯrias. ¶ Sed qm̄ rectius vr̄ exponere ꝑ mobilitatē in opinione mobilitatē in appetitu: aliter .n. delinqueret cognitionē ꝯplōnis cerebri ab opatione ꝑncipali motiua: ideo ⁊ de virtute iſta q̄ eſt motus iperatrix ⁊ vlr̄ q̄liter fiat motus ab illa pauca differendū: vt ex hoc appareat ita cerebrū eē ꝑncipiū motus ſicut ⁊ ſenſus: dico ergo q̄ in motu oꝫ ꝯſiderare qd ſit mouēs ⁊ id quo mouet: ⁊ qd ē illō qō mouet: eſt aūt mouens duplex .ſ. imobile ⁊ qō mouetur: mouēs imobile ē appetibile extra: ꝟ aūt eſt actuale bonū qō eſt vel vr̄ bonū: mouēs vō qō mouet ē appetitus: ꝟ aūt nō eſt ſine fantaſia idē ſubiecto cū illa exiñs: fantaſia aūt eſt iūcta rōni vel nō q̄ appetibile aūt ē imaginatū tm̄ aut ēt intellm̄: id aūt quo mouet eſt organū: hoc aūt qō mouet eſt aial ſiue ps eius: eſt aūt ps appetitus ſiue ſpēs ira ⁊ ꝯcupiſcētia: ⁊ eſt ira appetitus repellēdi: ꝯcupiſcētia vero amplectēdi. volūtas q̄q̄ appetit⁹ eſt cū rōne .ſ. rōni ſubiectō ergo mouet eſt iunctura: ⁊ ꝑ hūc totū aial: mēbrū aūt q̄ appetitus mouet iūctura eſt chorda: chordā aūt mouet ꝑ muſculū: hūc aūt ꝑ neruū ſed hūc ꝑ ſpūm: ⁊ hoc iō q̄ opa motus ſunt pulſio ⁊ tractio: q̄re oꝫ imediatū organū mot⁹ augeri ⁊ breuiari poſſe: ⁊ talis eſt ſpūs: nā ⁊ eni ſine violētia corripit ⁊ augetur ⁊ trahit ⁊ expellit: ſicut i lib. de motu aialiū dicit phs.

Dubitabit aūt aliqs q̄ cū appetitus ſit cū fantaſia idē ſubo: huiuſmodi aūt organū ſit determinata ps cerebri: nō vr̄ q̄ appetit⁹ in cerebro hn̄s organū poſſit mouere corporis iuncturas nō ꝑuenies ad illas. ¶ Niſi eēt q̄ ſpūs iflues a cerebro ꝑ neruos motiuos cuꝫ ipſis neruis ⁊ chordis exeqr̄ motū ꝑ ꝑticulares virtutes motiuas q̄ in eo ſunt correſpōdentes appetitui: ſicut eis ſenſus corrñdet ſenſui cōiquo ſit vt ex groſſis ⁊ fortib⁹ neruis fortes ſint mot⁹: ex tenuib⁹ aūt ⁊ debilib⁹ debiles: nō ſolū aūt hec ē cā fortis ⁊ velocis motus: ſed multitudo ſpūs ⁊ eius calitas ſignū cuius eſt q̄ retentio ſpirationis facit fortitudinē ꝓpter ꝓhiberi exitum ſpiritus ⁊ eius infrigidationem.

¶ **Adhuc vero mihi videtur duo deeſſe genera cognitionū que ex principio ſuſcepi dicere. Unū quidē naturaliū. Alterū vero extrinſecus accidentiū: erit aūt de vtriſqꝫ cōis rō: nā ſi eucratō cerebrū exiſtit ſm quatuor qualitates: oīa hec que dicta ſūt hēbit cum mō ⁊ ſuperfluitatū quecūque ꝑ palatū aut nares aut oculos aut aures expurgantur ⁊ hoc habebit moderate ⁊ minime ledetur ad oīa quecūque extrinſecus calefaciūt infrigidant ſiccāt ⁊ hūectant. Talibus infantibus qdem exiſtentibus ⁊ capilli ſubruffi: pueris vero ſubrubei: perfectis vero ſiūt rubei medii quodāmodo exiſtētes criſporū ⁊ ſimpliciūm neque calui ſiūt faciliꝰ.**

Cō.18 ¶ Quū dedit cognitionē ꝯplōnis cerebri ex quatuor generibus ſignoꝝ ſupius noiatis .ſ. a totius capitis diſpoſitiōe ⁊ virtute ⁊ vicio ſenſibiliū opationū ⁊ virtute ⁊ vicio motiuaꝝ: ⁊ virtute ⁊ vicio ꝑncipaliū: remāſerāt ei adhuc duo alia genera ſignoꝝ ex numeratis ex qbus cognoſcibilē dixit eē cerebri ꝯplonē. Incipit nūc oñdere cognitionē illius ꝑ illa duo ⁊ dicit. (Adhuc ⁊c̄.) .i. ſꝫ adhuc mihi videnr̄ deeſſe duo gn̄a ſignoꝝ ex illis ſex gn̄ibus qb⁹ .ſ. dixi ꝯplonē cerebri cognoſci: quoꝝ gnꝭ dixit eē innata ſextū aūt extrinſec⁹ accidere: quoꝝ duoꝝ vnū ē virtus ⁊ viciū nāliū opationū. ſcōm vero ē alterutio ab his que ſibi accidūt extrinſecus: de qb⁹ vtriſqꝫ vt dic cōis erit rō .i. declaratio: ⁊ ꝯiūxit ēt determinationē de ipſis ꝑp ambo imediate ſignificar̄ ſr̄ cerebri ꝯplonē ⁊ ſi ꝑ mediā ꝯpoſitionē ſicut ꝑdicta. ¶ Adhuc ēt ꝑp ſcōm a p⁹ depēdere ⁊ ſꝫ illius exigētiā accidere ſicut patebit. ¶ Deinde ꝓcedēs ad declarādū ꝯplonē cerebri ꝑ illā: ꝑmo ꝑmittit quoddā ſignū ſumptū ab oībus his q̄ dicta ſunt ſup ꝯplonē cerebri tēperatū: qō qdē ſignū ꝑ mediā ꝯpoſitionē ſignificat ſup ꝯplonē ⁊ dixit (nā ſi eucraton ⁊c̄.) nā ſi cerebrū ſit bn̄ tēperatū ex q̄tuor q̄litatib⁹ primis tūc hēbit oīa q̄ dicta ſunt ſm equalitatē: ⁊ volebat ꝑ modū equalitatē: ſunt aūt ea q̄ dicta ſunt ⁊ diſpō capitis ⁊ opatio ſenſitiua ⁊ motiua ⁊ ea q̄ dr̄ cerebro principalis. equalitas .n. diſpōnis capitis in magnitudine ⁊ figura ⁊ opationis ſenſibilis ⁊ motiue ⁊ ꝑncipalis ſic ex ꝑdictis patere pōt: cētur ꝑncipalis ab eq̄litate ꝯpoſitionis: hec aūt ēt a tēperantia ꝯplonis cerebri: ḡ talis tēperātia in illis dignoſcet. ¶ Cū aūt dr̄ cerebꝝ tēperatū intelligendū eſt tēperamēto a iuſticia .ſ. q̄ ea. ſm. hu. ⁊ ſic. ſunt in eo pariter: ſed ſm mēſuram ꝓportiōis ipſoꝝ ad opus cerebri adqō ipariter ordinat̄. nō ꝑuenit aūt a ſuo tempamēto a iuſticia ad tēperamētū a iuſticia qō eſt carnis vel cutis qō vicinū eſt equalitati certe: ſed dicit̄ cerebrū tēperatū: q̄ ſortitū eſt ꝯplonē nō paꝝ declinātēꝫ ad frigiditatē ⁊ huiditatē. hoc .n. ipſū ꝯplonis eē oꝫ vt adequet exceſſum caloris cordis: vt dicit phs: ⁊ vt ſit molle ⁊ lene: vt dicit Gal. ⁊ ex hoc impoſſibile ꝑp hr̄e virtutes apꝑhenſiuas que ab altero paſſ. ne dicitur: ⁊ vt ex exercito ſpirituū in ipſo tpe cogitationum non intendatur: ⁊ ſuperflue exiccetur vt addimus nos.

Sed dicet aliqs q̄ non poſſit hr̄e oīa q̄ dicta ſunt ſm eq̄litatē. cū .n. opatiōes illarum virtutū q̄ cerebro attribuunt̄ vel ſicut principio vel ſicut organico nō indigeāt eodē tēperamēto ad ſui ꝑfectionē impoſſe eſt cerebrū ꝑ aliqō vnū tēperamētū ſortiri oēs opatiōes illas ſm equalitatē: ſenſibilis .n. operatio magis ꝑficit̄ ꝑ ꝯplonē declinātē ad modicā frigiditatē ⁊ humiditatē: vt ex ſupradictis pꝫ. motiua autē declinātē ad modicā caliditatē ⁊ ſiccitatē cuius ſignū eſt cōfortari eā aliqñ i freneticis vt teneri nō poſſunt. ¶ Adhuc aūt ⁊ velociter diſcētes imemores ſunt ſm phm ꝑp iformatiuā qdē indigere plus hūiditate: memoratiuā vero ſiccitate: quare impoſſe vr̄ cerebrū ꝯſequi poſſe vtriuſqꝫ opationē ſm equalitatē. ¶ Niſi eēt q̄ ſine dubio non ē poſſibile aliqō corpus hr̄e optimas opationes vniuerſas ꝑp cām que nūc dicebat̄ ⁊ q̄ dicta ē .ſ. caplo de corpore ſemp ſano: ſed pōt hr̄e eas ſm meliorē equalitateꝫ que poſſibilis eſt nature cui ſortit̄ tēpamentū optimum quāto amplius eſt poſſibile reperiri: ideoqꝫ ⁊ cerebrū ſortitū optimū ſui tēperamētū poterit hr̄e oēs opatiōes ſuas cū mē .ſ. alteri cōpoſſibili. ¶ Hic tm̄ addendū q̄ ꝑdicte opationes nō cōplent̄ nec ꝑncipiant̄ ab eadē cerebri parte: ꝑp qō nec eſt impoſſibile cerebrū ſm diuerſas ſui ptes ſortiri ꝯplones: vtriqꝫ cōuenientes: vt anterius ps humidior ſm ꝯgruitatem ad ſenſum ⁊ imaginationem poſterior vō ſiccior ſm ꝯgruentiā ad motū ⁊ memoriaꝫ. ¶ Deinde declinans magis ad dādū cognitionē ꝯplonis cerebri ꝑ virtutē ⁊ viciū nāliū opationū dixit (⁊ ſuꝑfluitatū) .i. habebit ſuꝑfluitates q̄ purgant̄ ꝑ palatū ⁊ aures ⁊ nares moderatas. Dico aūt moderatas in quātitate ⁊ qualitate: ⁊ cā huius eſt q̄ cerebrū ſi ſortituꝫ eſt optimū tēperamētū a nā de neceſſitate erit hn̄s virtutes nāles: q̄ que tēperantia ꝯplonis vt inſtrō vtunt̄ optimaꝝ operationum: que ſunt attractiua digeſtiua retentiua ⁊ expulſiua quas medicis conſuetum eſt vocare virtutes miniſtrantes nutritiue augmentatiue ⁊ generatiue: qs etiam naturales vocant medici. ¶ Multi aūt nō videtur eſſe

tur eē niſi de ipſa eſſentia nutritiue virtutis: virtutis.n.
nutritiue eſt has opationes efficere oēs ſm oē mēbꝛum.
.ſ.attrahere digerere retinere ⁊ expellere digeſtione dcā
de omni gradata tranſmutatione nutrimēti donec in ſb
ſtantiam ꝯuertatꝰ nutriti: ſed qꝛ viderūt operationes ea
rū effici in ſtomacho ⁊ epate ad vtilitatē cōẽ totius coꝛ
poris: arbitrati ſunt eas non eſſe de eſſentia nutritiue cū
p eas nōdum aliqd coꝛpis nutriatꝰ: ſed ſubſeruiētes illi:
ſed nō erat hoc opoꝛtunū: cū opationes nutritiue circa
nutrimētū gradatas eſſe opoꝛteat: ex quo indiguit oꝛga
nis qbuſdam cōlis quibus adiuuentꝰ ſpālia: ſicut ḡ nu
tritiue operationes dicūtur apponere vnire ⁊ aſſimilare
ita ⁊ pdictas eius eſſe opationes pcedere pñt: ⁊ ſicut qñ
apponit pōt dici poſitiua: qñ vnit vnitiua: qñ aſſimilat
aſſimilatiua. ita ⁊ qñ digerit digeſtiua: qñ attrahit attra
ctiua: qñ expellit expulſiua: qñ retinet retentiua: ab oībꝰ
.n. his opationibus diuerſa ſoꝛtiuntꝰ noīa: ⁊ eſt vna vir
tus quaſi multe virtutes: quēadmodū ēt vegetatiuū eſt
triplex. ſ. nutritiuū augmētatiuū ⁊ generatiuū: ita ⁊ nu
tritiuū eſt multiplex ſicut patuit: ſi vero nutritiuum vel
lent dicere ab vltima ſui operatione que eſt aſſimilatio
nutrientis cum nutrito: tunc reſtaret dicere cuius par
tis aīe eſſent pdicte operationes ⁊ eēt difficile fingere
cuius alterius. ℭ Adhuc aūt ⁊ ols pcedens digeſtio ē
quedā aſſimilatio ſemicōpleta: ⁊ attractio qdā ꝓpoꝛtio
nalis appoſitiōi: retētio vero quedā ꝓpoꝛtiōalis vniōi ſeu
vnitiōi: ⁊ vt eſt ſimplr dicere opationes eius pcedentes
imitantꝰ ſequētes vt poſſibile: ſi ergo cerebrū perfecte di
gerit ſuū nutrimētū erunt ſupfluitates eius digeſtionis
moderate non excedentes menſurā que eſt de cāꝛ: ſicut
qñ digeſtio non completꝰ vt in catarro ⁊ coꝛizis accidit.
ℭ Adhuc aūt ⁊ bene digerere ſm qualitatē pꝛ habere
quandam mediocritatē inter tenuitatē ⁊ ſpiſſitudinem:
neqꝫ participare coloꝛe vel odoꝛe pter nām: quales ſepe
videmus in catarris ⁊ coꝛizis: aut foꝛtaſſis erūt mode
rate p cōpatationem ad eas que ſunt frigidi ⁊ humidi
cerebri: in quo fiunt excedentes in quantitate ⁊ diminu
te in ſpiſſitudine ⁊ eas q̄ calidi ⁊ ſicci in quo fiunt dimi
nute in quantitate ⁊ excedentes in ſpiſſitudine: ſicut po
ſtea patebit. ℭ Propter hēc aūt ⁊ hoc mēbꝛum nutriti
uā debilioꝛem aliīs ex diminutiōe caloꝛis in illo. ℭ Ad
huc ⁊ pp totū coꝛpus in ipſm vapoꝛare ſuit hīs ⁊ ipſuꝫ
plures ſupfluitates quocūqꝫ alio mēbꝛo: vñ ⁊ plures ei
canales vnde ipſas excernat nā contribuit: flegmaticas
enim magis p palatum ⁊ nares: colericas vero p aures
expellit: melancolicū aūt non hꝫ aliqd de quo ſit curan
dū pp nutrimētū eius eſſe ſubtile valde. ℭ Ex oppoſi
to vero intelligendū qꝛ ſi cerebꝝ nō fuerit eucraton qꝛ
aut p diminutionē digeſtionis in eo abundabūt ſupflui
tates immoderate ſm qualitatē ⁊ quātitatē aut p ſuper
ceſſum digeſtionis diminuentꝰ ⁊ qualitate mutabuntꝰ.
ℭ Et eſt hic notabile qꝛ velit virtutē ⁊ vitium oīuꝫ na
lium operationum apparere in ſupfluitatum moderan
tia vel imoderantia pp tres eaꝝ oꝛdinari ad quartā: cu
ius eſt conuerſionem facere: moderantiam vero ipſarū
ſignificare conuerſionem bonam: imoderantiā vero ma
lam. ℭ Eſt aūt hic attentione dignū qꝛ lꝫ dixerit ſupra
in initio huius capituli qꝛ ex ſignis coꝛpoꝛis egris ſim
pliciter erunt relique due latitudines manifeſte: non re
cuſat tñ aliqñ interponere ſigna coꝛpoꝛis ſani vt multū
quod ēt eſt ſimpliciter ſanum ⁊ optime eucraton: ſꝫ ſen
ſum: vt manifeſtum eſt hic apponens ſigna cerebri tem
perati: vt non lateat qꝛ ex his illa ſunt ſicut ē conuerſo:
coniecturare facile eſt: aut foꝛtaſſis ſigna que ponit ce
rebꝛi temperati ſunt tantum ſigna ſani ſemper ſumpta
penes cerebrum que ideo intermiſcet vt ſigna coꝛpoꝛuꝫ
lapſoꝛum ad ipſa collata facilius intelligantur.

ℭ Deinde cum docuit cognitionem complexionis cere
bꝛi p virtutē ⁊ viciū nālium operationū: docet illā p alte
rationē ab his q̄ ſibi accidūt extrinſecus ⁊ dicit ⁊ mini
me ⁊c. id eſt ⁊ ſi cerebꝛū fuerit eucraton minime aliqꝫ
ledetur ab his que extrinſecus calefaciunt ⁊ infrigidāt
⁊ humectāt ⁊ exiccant: ⁊ cā huius eſt qꝛ temperamētuꝫ
in medio extremoꝝ exiſtens non eſt facile deducibile in
aliquod illoꝝ ꝓpter diſtare ab eis niſi a foꝛti impꝛeſſiōe:
calīn aūt facilius a calefacientibus calefit: ⁊ frigidū ab
infrigidantibus infrigidatur: ⁊ ſic de aliīs. ℭ Manife
ſtum eſt ergo qꝛ penes eucraſiam ⁊ diſcraſiam ipſius ſꝫ
quam pꝛincipaliter ineſt ei bonitas ⁊ malitia naturaliū
opationū accidit ei parum vel multū ledi ab alterātibus
extrinſecus: ꝓpter quod de his ſignis determinationes
ꝯiunxit vt videtur. ℭ Adhuc aūt ꝯiūxit pdictis ſignuꝫ
ſumptū a capillis: recōpenſans p hoc ſuperius omiſſū:
de totius capitis diſpoſitione: quā dixerat accipi in ma
gnitudine ⁊ figura ⁊ capillis: ⁊ dixit talibus .ſ. talibꝰ eu
craton cerebꝝ habentibus dū qdē ſunt infantes capilli
ſunt ſubrufi: qñ aūt pueri ſunt ſubrubei: qñ vero perfe
cti .ſ. poſt finem augmenti .ſ. que dr̄ etas ſtatus: tunc ca
pilli ſiūt rubei: ⁊ diuiſit totum tps adoleſcēdi in infantiam
⁊ pueritiā volēs p infantiā tps viciniū magis ad natiui
tatis pꝛincipiū q̄ꝫ ad finē augmēti: p pueritiā vero viciniū
ad finē augmenti magis q̄ꝫ ad natiuitatis pꝛincipium.

Sed hic videndum eſt de cā ⁊ modo generationis capilloꝝ: ⁊ vlr oīum piloꝝ. ℭ Adhuc aūt ⁊ de cā dictoꝝ
coloꝝ in capillis in pdictis etatibus. ℭ Dico ergo qꝛ pi
li generantꝰ in poꝛis cutis ex vapoꝛe: q a coꝛpoꝛe reſolui
tur: ſicut nanqꝫ dicit Galīn ſecundo de ꝯplexionibus: pili
pendēt a cute ⁊ ꝓcedūt ab ea ſicut herba a terra: ⁊ in hoc
ſolo differentes qꝛ non nutriuntꝰ ſicut herbe: ſicut ergo
in terra extreme ſiccitatis qualis eſt arenoſa ⁊ que in fi
ne eſtatis non oriuntꝰ herbe nec creſcūt: ſed que fuerint
exareſcunt: ſic nec in cute coꝛneali vel teſtea qualis ē ⁊
cancroꝝ ⁊ teſtudinis ⁊ ſerpentuꝫ: ⁊ ſquamoſoꝝ piſciuꝫ
naſcitꝰ pilus: ⁊ ſic in terra ſuperflue humiditatis: qualis
eſt paludoſa ⁊ q̄ in medio hyemis non oriuntꝰ herbe nec
creſcūt ſm plurimum. Sic nec in cute vltime humidita
tis oriuntꝰ pili: vt vlr in piſcibus non ſquamoſis: ⁊ in cu
te humidioꝛis ex hoībus: qñ ergo incipit ſupfluum hu
miditatis terre ꝯſumi: tūc oriuntꝰ ⁊ creſcunt in ea herbe
tāto amplius augmētū ſuſcipientes quanto amplius ſic
citas terre augetur: quare ſit eaꝝ augmētū eqle in me
dio veris: in pꝛincipio aūt eſtatis ſuſcipiūt augmētū velo
citer: donec in breui ꝯſequantꝰ finē: q ex augmēto poſſi
bilis eſt. ℭ Ex hac igitꝰ ſimilitudine oſtendit Gal. qꝛ oꝫ
cutum ex qua pili ꝓcedunt eſſe temperate ſiccitatis non
penitus pꝛiuatam roꝛe. ſicut terra in fine veris ⁊ i initio
eſtatis: nā cutis hūida nimis mollis: ſicut caſeꝰ hūidus
nō hꝫ poꝛos ſtātes p quos trāſeat vapoꝛ q a coꝛpe reſol
uitꝰ: ſed cū ſepantꝰ ptes apō trāſitū eius recōiūguntur ite
rū pp mollitiē donec vniuntꝰ ex q̄ ſit abſciſſio ꝯtinuatōis
vapoꝛis. ℭ Adhuc aūt nec in tali gōr vapoꝛ ꝯſeqꝫ ex ſic
citate tñ qꝛ dureſcat in pilū cutis aūt dura ad ſilitudinē
caſei coagulati pfoꝛatꝰ ex callitate rei penetrantis tñ eius
ptes ſepate fuerint ptes remanēt ſic vt nō ꝯiungentur pp
duriciem. ſi ergo trāſiens p hos poꝛos fuerit vapoꝛ ſub
tilis nulla ei erit moꝛa in poꝛo vt ꝯdēſari poſſit in pilū.
Sed erit eī trāſitus velociter a poꝛis cutis: ſi aūt fuerit
hūiditas multa: nec ꝓhibetꝰ ptrāſire pp ſtructurā poꝛi vt
cogatꝰ redire ad interiꝰ ipſam ꝓpellens: ſi aūt fuerit va
poꝛ fumoſus ⁊ groſſus terreſtris nō erit ei poſſibile de fa
cili penetrādi p exitus ſtrictos donec eleuetꝰ ex pꝛofundo
coꝛpis vapoꝛ aliꝰ illi ꝯſiſ q pcutiat pꝛimū illic ⁊ ꝓpellat
ipſm ad exterioꝛa: ⁊ poſt aliꝰ q pcutiat ſꝫ ⁊ iteꝝ alius donec

fiat oppilatio ipſorum in poro vt perueniat ab eis corporis vnum
coniunctum oppillans totum porum: et hoc ipſum eſt radix pili proportionata
radici herbe: cum ergo ſurrexerint vapores illi o generis
predictorum percutientes ipſum illuc: et non inuenientes exitum
propellunt ipſum ad exteriora cogentes prodire ex cute tamquam
quodammodo ex mora ſiccanti et ſemen velut quedam corrigia et
proportionari herbe. ¶ Manifeſtum eſt ergo quis et ex quo
fiat pilorum generatio: ſed efficiens eſt caliditas que corporis humiditatem
reſoluit in fumum et ſiccitas cutis que eſt adiuuans
ad condenſandum ipſum multiplicantur autem pili in capite ex multis
ſuperfluitantibus fumoſitatibus a capite quam a toto crebro
venientibus ad ipſum propter caliditatem mouere vaporem in ſurſum
magis quam ad dextram et ſiniſtram: ex quo contingit caput fieri
ſicut caminum omnium vaporum corporis. ¶ Adhuc autem propter membrum
in quo fit ipſorum productio eſt ſiccum valde. ſ. cranium: cuius
cutis que ipſum circundat eſt ſuperfluit in ſiccitate et duritie
cutis que eſt ſecundum reliquum corpus. ¶ Poſt hoc autem dicamus de
cauſis predictorum colorum: dico ergo quod in pleriſque animalibus: ſicut
dicit philoſophus quinto de generatione animalium color pilorum eſt ſecundum colorem
cutis: ab alba enim fiunt albi: a nigra vero nigri: et a ruffa
ruffi. In hominibus autem ſicut dicit nulla cauſa colores pilorum eſt cutis:
ſepe enim valde albi ſecundum cutem nigros habent pilos. Cauſa autem
huius eſt dicit quod eius cutis nihil poteſt eſſe ſuper permutatione
pilorum propter ſubtilitatem et imbecillitatem ſui: tamen ipſa permutatur
frequenter in colore a ſole et ventis: tamen pili non permutantur:
in groſſitie autem et ſubtilitate mutantur ſine dubio nam cutis
vt dicit. groſſi namque ex groſſa: et ſubtiles ex ſubtili pelle
fiunt: propterea qui pili qui in capite hominis groſſiſſimi ſunt
propter cutem ibi eſſe groſſiſſimam corporis que in corpore ſunt. ¶ Adhuc
autem et ſenſibus groſſiores: propter cutim in eis groſſiores fieri.
ſi ergo cutis fuerit rarior et groſſior: erit pilus groſſus ex
largitate pororum et terreſtritate cutis: ſi vero ſubtilior et
ſtrictior erit pilus ſubtilis ex cauſa contraria. ¶ Adhuc autem
et cum cauſa huius eſt ſicut dicit humidi euaporatio nam groſſi.
ſ. vel ſubtiles: comitatur ergo color capillorum diſpoſitionem
materie et efficientis virtutem: quando enim caliditas cerebri et totius corporis
fuerit fortis vt aduret illum vaporem et fiat fumoſus
tunc capillus ab ea generatus erit niger: et cum caliditas fuerit
debilis vt ſit aduſtio vaporis ab ea minor: tunc capillus
erit attinens albedini. ¶ Habentes ergo cerebrum temperatum cum fuerint
infantes: habent capillos ſubruffos: et cauſa huius eſt quia cum color
ſubruffus qui alias dicitur flauus ſit commixtus ex albo et nigro
non poterit comitari niſi vaporem minime aduſtionis et
qualis fit ex calore modice acuitatis: talis autem eſt maxime que
infantia propter cerebri ipſius temperiem et propter obtundi ſub humido
ex natiuitate adhuc viciniter poſſeſſo. ¶ Cum autem fuerit pubes
habet capillos ſubrubeos: et cauſa huius eſt quia color ſubrubeus
comitatur vaporem paulo maioris aduſtionis qualis fit a
calore maioris acuitatis quam ſit in infante: talis autem eſt in pubere
propter ipſum ab humido iam minus ſuffocari. ¶ Cum autem fuerit
in etate perfectionis que dicitur etas ſtatus: tunc habet capillos rubeos:
et cauſa huius eſt: quia hic color comitatur vaporem multe
aduſtionis et vno ſolo gradu potentem plus aduri. ſ. vt nigreſcat:
talis autem fit a calore excocto: qualis nequaquam eſt in etatis
cerebri: non poteſt igitur in talibus fieri color capillorum albus
aut niger qui ſunt extremi colores comitantes cerebri frigidam
complexionem et calidam cum ſint habentes cerebrum temperatum: ſed
habent in eis colores medios permutabiles et ipſi ſecundum aliquam permutationem
complexionis ab etatis variatione vt ſit ab initio augmenti
color capillorum vicinior albo: in fine autem vicinior nigro.
¶ Deinde dicit (medii quodammodo et cetera.) i. et ſunt habentes capillos
medios inter criſpos et rectos: et volebat per ſimplices
rectos recta enim linea ſimplex eſt: curua autem non ſimplex: ſunt
autem in talibus ideo ſic medii: propter euaporationem in eis mediam
eſſe inter humidam et ſiccam. ¶ Si enim euaporatio fuerit fumoſa
calida et ſicca aliquid terreſtritatis admixtum habens
facit pilum criſpum: ſicut dicit philoſophus: eo quod flectitur propter ferri duobus
motibus: terreſtre quidem deorſum: calidum autem ſurſum fertur:
habens autem flexibilis eſt tota euaporatio propter debilitatem.
adhuc autem et propter prohiberi ſic in rectum procedere a cutis duritie:
et hic accidit criſpitudo. ¶ Addidit autem ſicut concauſam
criſpitudinis deſiccationem factam a continente dicens: quod
criſpitudo eſt contractio quedam pili propter indigentiam humidi a circundante
caliditate: flectitur enim rectum ſi euaporauit et concurrat:
quemadmodum ſicut dicit in igne viſus pilus: ſignum autem et
huius eſſe dicit et criſpos pilos duriores eſſe: et in calidis et
ſiccis regionibus abundare: ſed Galenus in libro de complexionibus
addit pro cauſa criſpitudinis torturam pori vnde procedit pilus:
hanc autem torturam pori efficit ſicut dicit euaporatio ipſa:
aut quod non procedit ſecundum rectitudinem: ſed flectitur propter debilitatem
et accidit formam pori ſecundum flexionem eius fieri: aut quia
ſi fuerit fortis accidit cutim duriorem eſſe: et inde prohibetur
ne in rectum feratur: quare reflectitur et diſrupit ſibi viam oblique
et accidit pilum fieri ſecundum figuram qua radix eius figurata eſt.
¶ Sed tortuoſitas pori in veritate non eſt ponenda cauſa criſpitudinis
cum pori tortura ſimul cauſatur cum criſpitudine pili:
illud enim quod eſt prius cauſa criſpitudinis pili eſt cauſa tortuoſitatis
pori: poteſt tamen et poſtea poni ſicut cauſa conſeruans criſpitudinem.
¶ Si autem euaporatio fuerit multam habens humiditatem nihil
terreſtritatis per viam aduſtionis admixtum habens facit pilos rectos
propter ferri vno motu tamen. Adhuc autem propter non eſſe prohibile
humiditatis indigentia. ¶ Deinde dicit (neque calui et cetera.)
i. et tales de facili non ſunt calui: alia tranſlatio habet et fortaſſis
non adueniunt eis caluitium: et cauſa huiuſmodi promptum erit ſcrutantibus
vnde caluitium cauſatur. ¶ Dico ergo ſicut dicit philoſophus in
quinto de generatione animalium quod caluitium eſt communis quedam paſſio
animalium et plantarum: maxime autem inter animalia homines decaluantur
et aues etiam quedam latitantes abiiciunt etiam plumas: ſimiliter quedam
plante ſemper ſunt foliate: plurime autem folia perdunt: accidit
autem hec paſſio ſicut dicitur propter defectum humiditatis calide
talis autem eſt que pinguis: propter quod et pingues plante ſemper ſunt
foliate vt oliue: ſignum autem huius eſt non accidere hanc paſſionem
ante luxuriam: ſed poſt tamen propter calidi et humidi in coitu
amiſſionem. cuius etiam ſignum eſt mulieres non decaluari: ſicut
neque pueros et eunuchos: omnino enim ſunt agoni a ſpermatice
emiſſionis. ¶ Fit autem hec paſſio plantis maxime in hyeme
propter defectum calidi attrahentis humidum. homines vero ſuis etatibus
agunt hyemem et eſtatem vt dicit. vnde et propter hoc maxime accidit in
etate que aſſimilatur hyemi toto quidem anno diuiſo in tempus calidum et
frigidum: et ſimiliter tota etate in calidam et frigidam. ¶ Propter quod
et circa cerebrum ait illud accidere propter defectum caloris in eo:
magis autem in anteriori parte capitis propter magis ibi cerebrum
eſſe vt dicit Galenus i libro de complexionibus: dicit caluitium accidere propter
cutim fieri ſuperflue aridam et ſiccam: ait enim quod cuius cutis ab initio
natiuitatis fuerit declinior ſiccitati et duritiei cum peruenerit
ad ſenectutem in qua membra omnia infrigidantur et ſiccantur et ethicantur
poſtea fiet cutis teſtea in qua non eſt poſſibile vt naſcatur
pilus: ſicut ex premiſſis patet. Signum autem huius eſſe dicit quod interiora
manuum et inferiora pedum pilis ſunt priuata propter ſiccitatem
et ſpiſſitudinem cutis que in interioribus eorum eſt. ¶ Adhuc
etiam et caluitium accidit in parte caluarie tamen que eſt ſiccior alijs
partibus capitis: et hoc ideo ſicut dicit: quod cutis illic eſt innexa
oſſi. ¶ Quare accidet apud ipſum mulieres et eunuchos
et pueros non decaluari ex corporis totius et cutis ipſius humiditate
copioſa non de facili ſiccabili propter ſenectutem: vel
ergo quod horum dictorum ſenie ſimul contricte ſufficientem exhibeat
cauſam caluitij. ¶ Manifeſtum eſt ergo ex his quod tales propter cerebri
temperiem: nec ſunt de facili conſequentes immoderatam cutis
ſiccitatem: nec de facili pinguis humidi defectum habentes.
quare non de facili caluitium incurrentes: ſunt enim minus incurrentes
calidis et ſiccis: magis autem frigidis et humidis: ſunt etiam
habentes mediocritatem facilitatis incurrendi canos ſicut infra
patebit: cum canorum cauſam indagabimur in his locis vbi per
eos ſuper frigidam cerebri complexionem ſignificare docebit.

¶ Audire

-f-

¶ Audire vero oportet que dicte ſunt cognitiões: ⁊ que dicende ſunt vt in bene temperatis habitationibus: quecunque vero ſecundum capillos non in regionibus tantū ſed ⁊ humorum intemperantia ꝓportiōem hn̄t temperantie eorum que ſcḋm cerebrū.

tō.19. ¶ Quū dedit ſimul ⁊ in cōi cognitionē tēperantie ⁊ diſtemperantie cerebri per ſex gn̄a ꝓpoſitoꝝ ſignoꝝ: dat canonē coartantē predicta ſigna ne accidat decipi circa illa: ⁊ dicit. (Audire vero ⁊c̄.) .i. ſed opꝫ intelligere ſigna tam que dicta ſunt q̄ꝫ que dicēda ſunt ſup cognitiōe cōplexionis cerebri verificari tm̄ in bene tēperatis regionibus: ⁊ volebat per ſigna que dicta ſunt nō ſoluꝫ illa q̄ ſumpta ſunt a capillis ſup eucraſiam cerebri: ſed ſicut vr̄ quecunqꝫ etiā ſumpta ſunt ab operibus virtutū eiꝰ: qḋ manifeſtū eſt ex hoc ꝙ aduerſatiue poſtea ſubiūxit: quecūqꝫ vero ſm̄ capillos ⁊c̄. ¶ Per dicenda aūt ſigna vult quecūqꝫ eſt ꝓpoſiturus ſup cognitiōe diſcraſie cerebri: nā quāuis maxime ſequanſ nām regionis q̄ ſumpta vel ſumenda ſunt a capillis ⁊ cute: ⁊ eo ꝙ continēs aer plurimū pōt ſuper imutationem eoꝝ que in exteriori corporis ſunt. ſ. cutis ⁊ capilloꝝ: nihilominus tamen vult per cognitiones dictas ⁊ dicendas: ſumpta etiā ab operationibus predictaꝝ virtutū: videmus eniꝫ ⁊ ſm̄ diſtemperatas regiones ēt quātūcunqꝫ temperatū cerebrū peiores oēs operationes habere vt ſit fere dicere homines tēperati cerebri in regionibus valde frigidis ſtultos per cōpoſitionem ad ſibi ſiles in regionibus temperatis: ⁊ ſm̄ mores naturales etiam intēperatiores eſſe. ¶ Dicemus tn̄ ꝙ ſicut dicit Hali. aer continens regionis valde parū pōt ſuper imutationem intrinſecoꝝ mēbroꝝ a naturis ſuis niſi vehementer excedat in aliqua qualitatū reliqua dieta ꝯueniente ſeruata: ꝓpter qḋ in omni fere regione ſigna ſumpta ab operationibus p̄dictarū virtutuꝫ verificanſ in regione diſtemperata nihil aut parū valde opationes tēperati cerebri alienari potēte aut calida frigidi vel frigida calidi: ꝙ ſi ſm̄ aliqḋ alienauerit eas hoc erit ex via accidentis. ſ. ſuperflua q̄daꝫ ꝯſtrictione caloris intrinſecus vt in regiōibus frigidis: aut expiratione ⁊ ꝓminentia eius ſuperflua vt in calidis: facta aūt imutatione caloris ēt operationes que calore ꝑficiunſ accidit imutari: in frigidis quidē impetuoſiores factas: in calidis aūt quietiores. Qḋ ſi regio faceret illud per ſe tūc frigida imutaret potius ad quietē: calida vō magis ad impetū: recte ergo dicit ꝙ ſigna dicta ⁊ dicenda ſumpta a capillis: ⁊ reliquis ſup cerebro temperato ⁊ diſtemperato audienda ſunt in regionibus tēperatis: ſimile cuius etiā admonuit infra cap. de ſignis cōplexionis totius ſumptis a muſculis. ¶ Sicut eniꝫ dicit ipſe Gal. in lib. de complexionibus capilli egyptiorū arabū ⁊ indoꝝ ⁊ oīum calidas ⁊ ſiccas regiones inhabitantiū fere indifferenter ſunt nigri tardi augmēti duri groſſi criſpi aridi velociter ſciſſibiles. ¶ Inhabitantiū vero regiones oppoſitas. ſ. frigidas ⁊ humidas vt turcorū ſcythaꝝ ⁊ ſclauoꝝ germanicoꝝ idifferenter fere oīum capilli ſunt flaui velocis augmenti ſubtiles recti et molles. ¶ Inhabitantiū vero regiones medias inter p̄dictas ſunt medij inter p̄dicta extrema: habentes ergo cerebrū eucraton nō hebunt in extremis regionibꝰ capillos quales dictū eſt hr̄e eos: nec habētes cerebrū frigiduꝫ habebunt in regione indoꝝ capillos ſibi ꝓprios vel q̄les ſclaui hn̄t: nec habentes cerebrū calidū habebunt in regiōe ſclauoꝝ capillos ſibi ꝓprios vel quales hn̄t indi intermiſcente ſe cōplexioni cerebri cōplexione regionis ad cauſandū capillos. ¶ Quū fuerit ergo regio frigida effectum frigide cōplexiōis augebit: calide aūt diminuet: calida autem regio econtrario: cum vero fuerit equalis ꝯſonabit eius effūs effectui ꝯplōnis cerebri tēperati: effūm aūt diſtemperate ꝯplōnis nō poterit refrangere reſi actione de qua curet: quare maxime verificantur ſigna dicta ⁊ dicenda in bn̄ tēperatis regionibus. ¶ Tales aūt regiones ſicut p̄inceps dicit capi. de ꝯplōne ſunt que ſunt ſite ſub equoctio maxime ſi nulla de rebus terrenis obuiando impedierit: ſicut ſūt maria ⁊ mōtes ⁊ hmōi ſicut dicit. ¶ Adiungit ēt ꝙ opinio tenens ꝙ exceſſus caloris accidit regioni pp̄ rectitudineꝫ ſolis ſup capita falſa eſt: ⁊ ꝙ ad hāc ſniam affirmādā dicit ſe feciſſe librū: pp̄ qḋ dicit ꝙ rectitudo ſolis ſup capita minus ibi malū opatur q̄ꝫ apud nos q nō hēmus caꝫ verā ⁊ q̄ꝫ hn̄tes maiorē q̄ꝫ nos. ¶ Propter qḋ eſt ſententia eius ꝙ exceſſus caloris nō accidit ex rectitudine ſolis ſup capita: ſed ex mora rectitudinis: ait .ii. cap. de accidentibus aeris ꝙ terra q̄ eſt ſub circulo equationis diei eſt circa equalitatem: q2 cā celeſtis calefaciens ibi ē cā vna que eſt ſolis oppoſitio capiti: ⁊ ꝙ oppoſitio ſola nō magnam efficit impreſſionem: ſed durabilitas oppoſitionis: cuius ſignum dicit eſſe ꝙ calor hore octaue maior eſt q̄ꝫ in medio diei qn̄ ſol magis opponitur capiti: ⁊ ꝙ etiam maior eſt cum ſol fuerit in poſtremo cācri ⁊ p̄incipio leonis: q̄ꝫ qn̄ eſt in fine ſue declinatiōis. ſ. in poſtremo geminoꝝ maxime nobis opponitur: qui ſumus in quinto vel ſexto climate. ¶ Propterea dicit ꝙ in linea equinoctiali non opponiſ ſol capiti niſi paucis diebus: poſtea cito elongaſ: ⁊ ꝙ hec elongatio augeſ citius ⁊ plus verſus quancūqꝫ partem ſol ꝓcedat q̄ꝫ apud duos tropicos. apud hos enim non operabitur motus triuꝫ aut quatuor dierum impreſſionem ſenſu perceptā: eo ꝙ ſol ibi moraſ in vna latitudine aut circa longo tēpore primo declinando: deinde recedendo ſemꝑ cum vlteriori mora rectitudinis q̄ꝫ in equinoctio. ¶ Poſt equinoctium aūt temperatior regio eſt in climate quarto ſicut dicit eo ꝙ ipſum poſitum eſt in medio climatū calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ. Dicit ergo ꝙ calidiores regiones ſunt ille que ſūt ſub vtroqꝫ tropicoꝝ ⁊ eſtiui. ſ. ⁊ hyemalis poſt quas ſūt iſte que elonganſ a lateribus ad partes duoꝝ poloruꝫ ꝑ quantitatem latitudinis q̄ndecim graduū: frigidiores aūt ſunt q̄ in ſeptimo ſunt climate: aut extra ipſum verſus artici polum. Hec eſt ergo ſententia principis ex libro extracta mediante. ¶ Sed hic eſt ſciēdum ꝙ rectitudo ſolis ſuper capita ſicut ipſe dicit eſt cā caloris: q2 radius eius cadens perpendiculariter ſuper illa ⁊ ſup ipſoꝝ terram reflectitur ſuper ſeipſum ad pares ſibi angulos: et quo accidit ſibi duplicari: ⁊ ex hoc magis illuminare ⁊ plus incendere: ſignum cuius eſt clariorem eſſe diem eſtiuis diei hyemis. ¶ Adhuc ēt q2 ſic cadēs cadit ab axe ſiue a centro ſolis cui aduenit virtus a tota eius circūferentia. ¶ Sed he cāe ſupponere videnſ ꝙ radius per hoc ꝙ eſt radius aut ad minus ꝑ hoc ꝙ eſt radius ſolis ꝓprietatē habeat calefaciendi: qḋ ⁊ nos procul dubio credimus eſſe ita: cum videamus ſolem ⁊ marteꝫ ⁊ iouem ꝓprietatē habere calefaciendi: lunā aūt ⁊ venerem ⁊ ſaturnum infrigidandi. ¶ Dicemus tn̄ ꝙ radij ſolis abſqꝫ ꝓprietate ſua hn̄t ēt vim calefaciendi multo magis ꝑ refractionē ſuam in ſeipſis factam a ſolidis corporibus: non ꝓpter ipſoꝝ duplicationeꝫ: que nequaq̄ꝫ pōt eſſe cā niſi radius ꝑ hoc qḋ eſt radius aut ad minus radius ſolis ſit calefaciens: ſed ſicut dicit Simplicius in cōmento de celo per hoc ꝙ interceptus ab ipſis aer: ⁊ ſimul motus: ⁊ ad ſeipſum detractus ꝓpter cōmaſſationem incaleſcit: ⁊ hoc maxime in locis in q̄bus radij maxime ad ſeipſos refracti inter medium aerem magis cōprimunt ⁊ magis inſpiſſant: cuius ſignum eſſe dicit ꝙ

pꝛimunt ⁊ magis inſpiſſant. cuius ſignum eſſe dicit ꝙ
montibus cāpeſtria, calidioꝛa ſūt: qꝛ radij apud refractio
nem ſūt ibi aggregati: ideoq; magis aerē conculcāt: ꝓp ꝙ
etiam apud eſtatē videmus aerē apud planitiem eē ſpiſ
ſum: nō quidē a multitudine vapoꝛum qui tunc extrū/
tur ⁊ in aerē exterminātur: ſed ab hoc tm̄ qđ dictū eſt in
montibus aūt ſūt magis diffuſi ſicut apud oꝛtū ⁊ apud
occaſū: ⁊ apud hyemē ⁊ minus refrāgūtur ⁊ plus diffū
dunt: ideoq; minus aerē intercipiunt ⁊ min⁹ cōculcant ⁊
detrudūt ipſum ad ſeipſum. ¶ Si aūt ſolis radius habe
ret ab hoc tm̄ ꝙ eſt ſolis radi⁹ vt calefaceret ꝑncipio ca
lefaciendi adueniēte ſibi deſuꝑ tm̄ tūc montes eēt cali
dioꝛes cāpeſtribus. ¶ Adhuc aūt aer ſupioꝛ vbi ⁊ nu/
bes ꝓp loci frigiditatē dēſant ⁊ cōgelātur eēt calidioꝛ q̄3
q eēt apud nos: qđ totū manifeſte ſm videm⁹. ¶ Ur
ergo ex hoc cū ois radius cuiſlibet celeſtis coꝛpoꝛis per
hāc refractionē intercipiat aerē ⁊ cōpꝛimat ipſu3 ⁊ dete
rat ad ſeipſum ꝙ poſſit calefacere iuxta ſui magnitudi/
nē magis aūt quecūq; illoꝝ ꝑter emiſſionē radij ꝓpꝛie/
tatē habēt calefaciēdi. ſicut ſol. ⁊ mars ⁊ iuppiter: h aūt
talis refractio radioꝝ quātūcūq; ſit ñ excellēter multum
calefacit: niſi caliditas ꝑmo inducta ꝑueniat a ſcđa q̄ redi
tu ſolis ſuꝑ eūdē locū efficiet: delitēſcit. n. ꝑma ſi nō mā
ſiue uiberet ex longitudine ſue moꝛe: ꝓp qđ recte aīt
pꝛinceps ꝙ rectitudo ñ magnā facit ipꝛeſſionē ꝫ moꝛa:
rectitudinis: vtraq; ergo iſtaꝝ cauſaꝝ ſimul iūctarum
ſunt vna cauſa foꝛtis caloꝛis: iunguntur aūt in climate
ſcđo ⁊ tertio magis q̄3 in alijs. ¶ Adhuc autē magis in
quarto q̄3 in q̄nto. In ſexto autē ⁊ ſeptimo ðficit oīs re/
ctitudo. Adhuc aūt magis extra ſeptimū. ¶ Sz nos hic
dicemus loca eq̄noctij nō videri ſumme tēperata cū illa
nō ſit media iter duo ꝯ̄ria. ſ. calidiſſimū ⁊ frigidiſſimu3
ꝫ iter duo calidiſſima q̄ ſūt ſub vtroq; tropico: qđ Ari.
ſentire vr̄ in tractatu de inūdatiōe nili. aīt. n. ꝙ totū iter
mediū qđ tropici includūt de terra inhītabile eſt ꝓp calo/
rem: ⁊ h ēt vult in methꝫ erologicis. ⁊ iter mediū aūt iter
tropicos ⁊ eā ptē quā ſemi manifeſtus ⁊ ſemi imanifeſt⁹
circulus deſcribit apud vtrūq; poloꝝ eſſe habitabile ꝓ/
pter magis tēꝑari: ⁊ hoc vtrūq; ꝑ climata ſubdiſtingui:
hoc ēt ⁊ Uirgilius ſentit in geoꝛgica. Quinq; tenēt zo/
ne celum ⁊c̄. ⁊ ſm hoc cū ſcđm clima ſit ſub tropico eſti
uo: ⁊ hoc ſit calidiſſimum. Regio aūt que eſt extra ſepti
mum clima ſit frigidiſſima. eque diſtās aūt ab his extre
mis ſit q̄ntū clima: hoc erit vero tēꝑatū: circa finem cu/
ius roma ſita eſt: ꝓp qđ ⁊ Gal. in lib. de cōplonibus lo/
quens de cute aīt: ⁊ cutis q̄dē in hac noſtra regione eq̄/
lis ꝓculdubio ſignificat nām mēbꝛoꝛu3 que ſub ea ſunt.
Manifeſtū eſt aūt ꝙ nō vocat noſtrā regionē: niſi eam
in qua habitauit ipſe. cum ergo ipſe fuerit grecus: ſit aūt
grecia in eodē climate cū roma erit ſm ipſum regio q̄n/
ti climatis vere equalis. ¶ Rōnes aūt pꝛincipis nō oñ/
dunt de neceſſitate circa lineā equatoꝛis dici eſſe tēꝑa/
mentum: ſed minoꝛem ibi eſſe caloꝛem q̄3 ſub tropicis ⁊
q̄3 in vicina tropicoꝝ a partibus duoꝝ poloꝝ.
¶ Deinde cū dicit (q̄cūq; vero ⁊c̄) i. d. q̄cunq; dcā ſigna
⁊ dicēda ſunt ſm capillos nō ſunt audiēda tm̄ in regio/
nibus tēꝑatis: ſed cū ꝓpoꝛtione humoꝝ ad cerebri cō/
plexionē ſiue ſit tēꝑata ſiue diſtempata: ⁊ h intendebat
cū dixit nō in regionibus tm̄: ſed ſi humoꝝ tēꝑantia ꝓ
poꝛtionē h3 tēꝑantie coꝝ que ſm cerebrū. nō. n. eēt ne/
ceſſarium cerebrum tēꝑatum hr̄e capillos quales dicti
ſunt: quātūcūq; regio ſit tēꝑata niſi ꝓpoꝛtionaretur ſibi
hu. cū. n. pilus fiat ex hu. reſolutio in vapoꝛē accidit va/
poꝛem atteſtari nature humoꝝ. ꝓp qđ ēt ſigna diſtem/
perantiaꝝ cerebꝛi ſm capillos ſumpta audiēda erūt: ſi/
militer nō tm̄ in regionibus tēꝑatis: ſed cū diſtēꝑantia
humoꝝ ꝓpoꝛtionali diſtemꝑantie cerebri ſicut patebit.

¶ Ur aūt mihi ꝙ ēt opationes cerebri ꝓ ſignis aſſum/
pte audiende ſunt non tm̄ in regionibus tēꝑatis: ſed cū
ꝓpoꝛtione humoꝝ ad cerebri ꝯplonem ſicut ſigna ſum
pta a capillis. ¶ Iaz. n. ſupꝛa diximus ꝙ ſm ſanguinis
naturaꝝ fiunt coꝛpa diuerſaꝝ opationū: quedā magis
robuſta ⁊ minus ſenſibilia: quedā ecōuerſo: ſed non di/
xit: hec qꝛ modica eſt imutatio opationu3 mēbꝛoꝝ ex in
pꝛopoꝛtione humoꝝ. qꝛ cū humoꝛes: ſint cibus mēbꝛo/
rū nō imutāt: ſed imutant niſi poſt lōgū tps: capilli aūt
magis fere ſequunt nām hu. dñantis q̄3 ꝯplonē mēbꝛo/
rum: aut foꝛtaſſis q̄3 regionis nām ꝓp qđ dicit Gal. in li
bro de ꝯplonibus ꝙ ſi ſupfluitas fumoſa coarctata i cu
te fuerit ꝓpīnqoꝛ colere nigre ꝑ aduſtionē gñate fit ca
pillus ex ea niger: ſi vero fuerit pꝛopinqoꝛ colere rubee
fit capillus ex ea rubeus: ⁊ ſi ꝓpinquioꝛ flāti fit albus: ſi
vo ſupfluitas illa fuerit media inter fecem fftīcā ⁊ cole/
ricā erit capillus ex ea flauus vel igneus: nō ergo ſolu3
diſtēꝑantia regiōis falſificaret ſigna: ſed ipꝛopoꝛtionali
tas humoꝛis ad ꝯplonē mēbꝛoꝝ: notauit aūt ꝑ h Gali.
ꝙ nō ſemꝑ coꝛpis ꝯplo gñat ſibi ꝓpoꝛtionales hūoꝛes
ꝫ vtplurimū faciat illud. aliqñ. n. ex diuerſitate dicet cō
tinet in coꝛpe calido hūoꝛ frīdus ⁊ econuerſo: ⁊ oīno in
tēꝑato diſtēꝑatus ⁊ eꝯ: aliqñ aūt ⁊ ex altero accidēte ſi/
cut in ſenibus q frigide ⁊ ſicce ſunt cōplonis accidit ex
malitia digerēdi abūdare hu. frigidum ⁊ humidu3 ⁊c̄.

¶ Si vero calidius fuerit temperato ſm ve
ro alteram oppoſitionem eucraton ſi quidē
plurimū fuerit calidius foꝛtioꝛa omnia que
diſcenda ſunt fiunt ſigna: bꝛeui vero ſuper
abundantia exiſtente leuia: communis ve/
ro hec ratio in omnibus dicta ſit mihi parti
bus earum que in omnibus diſtemperātijs
dicende ſunt cognitionem.

¶ Quū dedit ſimul: ⁊ i cōmuni ſigna tēperātie ⁊ diſtē/ cō. 20.
perātie cerebri. Incipit dare ſigna ſolus diſtēꝑātie ſe/
cūdū ipſum. vt adhuc cognitio ſimpliciter egri coꝛpoꝛis
quātū ex ipſo cerebꝛo meli⁹ habeat. ¶ Nō ꝯtinuat aūt
Gali. bene cū dicit: cū dedit ſigna cōplexiōis equalis ce/
rebꝛi: dat ſigna inequalis: nō enim dedit ſigna ſoli⁹ eq̄/
lis: dixit enim ꝙ facilitas diſcēdi ē ſignū ſubſtātie mol/
lis: memoꝛia ꝑmanētis: obliuio fluentis: ⁊ bene mobile
calide: manētis vo frigide ⁊ hmōi: q̄re ꝯtinuatio ꝑdicta
melioꝛ eſt. ¶ Uolens aūt ichoare a ſignis diſtēꝑantia/
rū ſimplicium pꝛemittit canōe3 quēdā obſeruādu i ſimpli
cibus diſtēꝑātis oīum mēbꝛoꝝ: ⁊ dicit (Si vo ⁊c̄) i. ſi
cerebrū ſuit calidius tēꝑerato. fuerit aūt tēꝑeratū ſecun
dū alterā oppoſitionē. ſ. q̄ eſt inter paſſiuas qualitates. ſ.
iter ſiccū ⁊ hūidū: tūc ſi fuerit plurimū calidius tēꝑera/
to omnia ſigna que de ipſo dicent erūt foꝛtioꝛa ⁊ vult ꝑ
foꝛtioꝛa excedētia in gradibus ſuaꝝ diſpoſitionum ⁊ ſi
vo fuerit paꝝ excedens in caliditate ſupꝛa tēꝑamētū:
tūc oīa ſigna que dicent de ipſo erūt leuia: ⁊ vult per le/
uia remiſſioꝛa in gradibus ſuaꝝ diſpoſitionū. ¶ Et ē h
attēdendū ꝙ ꝑ hec inuit modū cognitiōis aliaꝝ dnaꝝ
latitudinē ex ſignis coꝛpoꝛis ſimpliciter egri: cerebrū. n.
multo calidius tēꝑerato erit ſimplr̄ egrum: paꝝ autem
calidius tēꝑerato eſt vt multū ſanū: mediocriter aūt cali/
dius tēꝑerato erit ſimpliciter neutrū: quare accidet ſi/
gna illoꝝ eſſe ad ſe inuicē in eadem ꝓpoꝛtione q̄ coꝛpo
ra deinde dicit (cōmunis vo ⁊c̄) i. hec ratio: ⁊ vult per
rōnē canonē dictū: intelligit aūt cōmunis i ſignis q̄ di/
cētur diſtēꝑantiaꝝ nō ſolū cerebri: ꝫ quoꝛūcūq; mē/
broꝝ: nā in oībus eſt veꝝ ꝙ multū excedētis qualitatis
multū excedūt ſigna paꝝ etiam excedentis paꝛum ⁊c̄.

¶ Deinceps

¶ Deinceps vero ſigna eius que i cerebro caliditatis in his que predicti ſunt rubicundiora ⁊ calidiora que circa caput oīa ⁊ que ī oculis vene ſenſibiles: capilli horū natorum citius in capite naſcūtur. ¶ Multū enim calidioribus exiſtentibus bene temperatis nigri ⁊ fortes ⁊ criſpi: non multū vero ſubrubei quidem primū deinde nigreſcūt. Accedentibus vero etatibus fiunt calui ⁊ magis plurimū calidi. Superfluitates vero ſecūdū palatū ⁊ nares ⁊ oculos ⁊ aures breues ⁊ digeſte his ſunt quādo irreprehenſibiliter ſani ſunt. Repleto vero aliquādo capite cōtinue ⁊ maxime eis qui negligenter dictā obſeruāt hoc tale accidit: plurima quidem ſed digeſta minime fiunt ſupflua. Repletur aūt ⁊ grauatur caput ex calefaciētibus cibis ⁊ potibus ⁊ odoribus extrinſecus accidentibus in qbus eſt ꝯtinens nos aer. ¶ Adhuc aūt magis nō ſolum ſint calida talia natura: ſed humida: breuibus ſomnis hmōi temperātie dominātur: ad hoc ne ꝓfundi ipſi fiant.

Cō.21. ¶ Cū premiſit canonē. Incipit dare ſigna diſtemperātiarū cerebri ſimpliciū: ⁊ primo caliditatis: ⁊ dicit (Deinceps vero ⁊c̄.) i. Sed deinceps ſunt ⁊ alia ſigna caliditatis cerebri cū his que dicta ſunt: dixerat enim ſupra quedam ſigna caliditatis cerebri: qbus adiungit ⁊ iſta: hec .ſ. q̄ habentes cerebrū calidū habēt omnia que ſunt circa caput .ſ. ſuperficiem totā capitis ⁊ faciei ⁊ colli rubicūdiora ad viſum calidiora ad tactū ⁊ cauſa huius ē: q̄ cerebrū habens caliditatis exceſſum adiacentia ſibi mēbra calefacit: tū contactu tum aliqua influentia ſup illa: ⁊ cū calidū ſit motiuū a centro ad circūferentiam fiet caliditas cerebri propulſiua ſanguinis ad ſuperficiem: quare accidet per illud exteriora rubicūdiora fieri ⁊ per hoc calidiora niſi obuiet: aut regio ſua frigiditate ſanguinem coercens intrinſecus: aut humor improportionalis exiſtens diſtemperantie: ⁊ ſunt ambo ſigna ſumpta a caſibus. q̄uis enim caliditas cerebri ſit ſubſtantialiter inherens cerebro calido: tamē caliditas exteriorū ſibi adiacentiū non eſt ſubſtātialiter inherens ei vel diffinitionē eius ingrediens ſm q̄ ſani vel egri: ſed cadens a ſubſtātialiter inherente caliditate ſicut ⁊ rubicūditas: niſi quis dicat q̄ hec caliditas ſit illius eiuſdem cui exteriora cōmunicant. ¶ Deinde dixit: (⁊ que in oculis) .i. ⁊ vene in oculis taliū ſunt manifeſte ⁊ apparentes: ⁊ cā huius eſt q̄ ſunt magne ⁊ late: ⁊ ſanguine plene caliditate cerebri eas dilatante ⁊ ſanguinem ad ipſam ꝓpellente. ⁊ hoc eſt ſimiliter ſignū ſumptū a caſibus.

¶ Deinde dicit: (⁊ capilli ⁊c̄.) i. ⁊ talibus poſt eorū natiuitatem ꝓducunt capilli citius q̄ ab aliis: ⁊ vult p capillos maxime capitis pilos: nō aūt pilos ſuperciliorum generatos a nā ſm intentionē primā: ſicut reliqua membra: nō enim fiunt poſt natiuitatem: ſed cōnaſcunt cū pilorū aūt barbe velox ortus poſt natiuitatē non comitat ſolū caliditatē cerebri: ſed quorūdā aliorū mēbrorū .ſ. cordis ⁊ teſtiū. ¶ Dicemus ergo q̄ pueri parui non ſūt leues ⁊ nudi pilis: niſi q̄ nondū generat in eis vapor: neq̄ ſuperfluitas fumoſa: quare nec potuis ꝓpter calorem adhuc minus obtūdi ſub multitudine humiditatū 12.02
cū aūt humidū incipit diminui: ⁊ calor exacui apparent in eis caliditates ſeu ſuperfluitates fumoſe perforantes cutim ⁊ pilū ibi generantes. in quorūcūq̄ ergo cerebro exceſſus eſt caliditatis ab initio creature generabitur in capite eius poſt ipſius natiuitatem hec ſuperfluitas fumoſa citius valde q̄ in quibus eſt temperantia propter velocius dominari calidum humido.

¶ Deinde dixit: (multū ⁊c̄.) i. tales aut habebunt magnū exceſſum in caliditate aut paruū. excedentibus quidem multū capilli erunt nigri ⁊ fortes ⁊ criſpi. nigri quidem ꝓpter vaporē aduri ⁊ denigrari plurimo exceſſu caloris: criſpi aūt ꝓpter contrahi quidē ipſos humiditatis indigentia que ab aduſtione fit. fortes aūt propter duros eſſe magis ꝓpter hoc idē: ⁊ q̄ etiam groſſi ſunt propter cutim bene perforabilē eſſe calorē ⁊ materiā eorum habere plus terreſtritatis admixtā q̄ quādo non ē tantus calor reſolutionē multiplicans. Excedentibus autē parū capilli primo fiunt rubei ꝓpter non ſic fortiter aduri vaporē vt denigret: ſed vt rubeat. deinde poſtea nigreſcent cū iuueneſcunt ꝓpter calorē magis acui dominā te iam ſiccitate. ¶ Meminiſſe aūt oportet q̄ audienda ſunt hec ſigna in regionibus temperatis: ⁊ in humoribus diſtēperantiā ꝓportionatam diſtēperantie cerebri habētibus: humoribus enim dominantibus eis .ſ. flegmaticis non erūt ipſis oīno tales capilli: cū pilus nō ſoli efficientis virtutē: ſed materie nām comitet. agit enim omne agens ſm materie exigentiam.

¶ Deinde dixit: (accidentibus vero ⁊c̄.) i. accidētibus etatibus ⁊ ꝓuocatis etates quecūq̄ poſt primas fuerit .ſ. poſt pueritiā ⁊ oīno adoleſcentiā ⁊ etatem ſtatus ⁊ ſenectutem: ⁊ eſt hic alia trāſlatio planior dicens (⁊ cū extenditur etas ⁊c̄.) eſt enim etas ſpaciū tēporale vite cōtinuū ⁊ vniuſquāuis ei diſtinguantur partes: fient calui ⁊ magis ⁊ citius habentes plurimū caloris exceſſum ⁊ cā in promptu eſt. velociter enim in talibus finit pingue humidū ⁊ areſcit cutis capitis: ⁊ dureſcit vt poſſit in ea ꝓduci pilus ſicut nec herba in terra circa finem eſtatis: ⁊ maxime ſi caliditas aſſocietur ſiccitati.

¶ Deinde dicit: (ſuperfluitates ⁊c̄.) i. ⁊ talibus ſupfluitates excernende a cerebro per palatum: nares ⁊ oculos ⁊ aures ſunt pauce ⁊ digeſte qn̄ ſunt irreprehenſibiliter ſani. i. qn̄ hn̄t ſanitatē ſibi connaturalē ꝯuenientē nō impeditam ab incōuenienti vſu rerū non naturaliū: ⁊ notauit per hoc q̄ cerebrū ſimpliciter egrū eſt ſanū. qd̄ multi negant imprudenter: ſed non eſt ſanū ſimplr̄: ergo vt nunc: ſicut dicebamus. pauce quidem. q̄ nō h̄z cerebrum ſuperfluitates plus oībus aliis mēbris niſi q̄ frigidum exiſtens nā deficit in tranſmutatione ſui nutrimenti: cū ſuus calor eſt dominans. ſi ergo cerebrū non fuerit adeo frigidū ꝯſequutū qd̄ a primeua generatione plus caloris cerebro tēperato tranſmutabit nutrimentū ſuū plus ⁊ melius: quare ſupfluitates erūt pauciores etiā magis digeſte ꝓpter hec idē: ſuperfluitas .n. bene digeſta digeſtionē perfectā in nūtrimēto ꝓceſſiſſe ꝓtendit ⁊ pūt dicit hec ſigna ſumpta ab effectibus naturaliū virtutū ſiē per ſe manifeſtū eſt. ¶ Deinde q̄ ꝯtingit cognoſcere cerebrū calidius temperato a ſupfluitatibus p emunctoria eius exeūtibus nō ſolū qn̄ eſt in ſua ſanitate: ſed etiā qn̄ labit parū verſus morbū: ſubiūxit (repleto vero ⁊c̄.) i. ſed repleto aliqn̄ capite taliū qd̄ ꝯtinue videmus multis accidere maxie tñ eis q negligenter obſeruāt dietā ſuperflue comedēdo ⁊ bibēdo ⁊ ſimul inordinate ꝓpter caliditatē cerebri attrahere ex toto corpore humiditates ad caput magis in ipſis: tūc eis reprehenſibilem ſanitatem tam ex hoc habentibus ſuperfluitates per dicta emunctoria non deſcendūt pauce: ſed plurime: ſed tñ in hoc ab illis ſignificat cerebri caliditas: q̄ ipſe ſunt etiam bene digeſte ſicut ⁊ quando ſunt irreprehenſibiliter ſani.

Pluſq̄ cōmen.

Propter qd̄ pueri sunt nudi pilis

Propter qd̄ ortus pilorum barbe nō ē velox post natiuitatem

¶ Deinde quū dedit ſigna ſuper cerebro calido cū accidit ex negligenter obſeruata dieta repletū eē caput: nō pigritatus eſt ſubiūgere qbus rebus magis accidat tale cerebrū repleri ſicut ⁊ in ſignū huius ipm̄ aſſumens qḋ qdē ē genus ſigni qḋ dr̄ alteratio ab his q̄ ei accidūt extrinſecus reductū ad caſus ⁊ dicit (replet aūt ⁊c̄.) i. ⁊ repleť ⁊ grauať caput ab oībus calefaciētibꝰ ſiue ſint cibi ſiue potus ſiue odores ſiue alia extrinſecus accn̄tia ď quoꝝ nūero eſt aer ⁊ ſilr̄ exercitiū ⁊ balneū ⁊ hmōi: calefaciētibꝰ ſiqdē cibis ⁊ potibꝰ: qꝛ talia vaporoſiora ſūt ideoqꝫ ad caput feſtināťia quare ⁊ ipm̄ replētia ⁊ ꝑ hoc aggrauātia ⁊ generātia extēſionē quādā ⁊ calefactionē ipſius ab odoribus aūt calefacientibꝰ: iō qꝛ odor eſt aut fumalis euaporatio aut ſine illa non ē ſicut qbuſdā vr̄. hmōi aūt ꝑ nares attracta in vnaquaqꝫ reſpiratiōe aſcēdit in anteriorē ptē cerebri vbi ē odoratꝰ inſtrm̄: q̄re fit cerebri repletiua. ¶ Adhuc āt ⁊ ſi nō cū fumali euaporatiōe eo ꝙ ē odorare in aq̄ in q̄ ꝯtingit eā fieri ſꝫ fit tm̄ paſſio fcā in humido ab euchimia ſiccitate ſicut dic̄ phs quū ſit oīs odor virtute calidus ⁊ ſicut dicit calefaciet ⁊ grauabit caput ⁊ magis quū cerebrū fuerit multo calidius tēperato: multo āt magis quum ꝓceſſerit odor ab odorabili v̄tute calido: q̄lia ſunt aromatica: talia.n. proprie vocat calefaciētia: qḋ Yp. innuit illo aphō. quū dicit: muliebria educit ex aromatibꝰ calefactio: multotiēs vō ⁊ ad alia vtilis eēt niſi capitis grauedinē faceret: ſunt.n. aromata multū odoris emittētia: ⁊ maxie in vaporē reſoluta ꝑ calefactionē. Adhuc aūt ⁊ pleraqꝫ virtute calida: qr̄ ⁊ eoꝝ odor ꝓportionalis ex n̄a illis plꝰ erit calefaciens: iōqꝫ plus aggrauās caput. ¶ Eſt āt ⁊ hic ſciēdū ꝙ Ariſ. in lib. de ſenſu ⁊ ſenſibilibꝰ dicit odorē eē in adiutoriū qḋdā ſanitatis: exiſtente.n. cerebro nā frigido cibi fumoſitas: infridata pp̄ loci freq̄nter infirmātia fac. reumata: aſcēdētibꝰ aūt odoribus ad cerebrū pp̄ leuitatē caloris q̄ in ipſis ſanius hn̄t ſicut dicit que circa locū hunc eo ꝙ odoris virtus nā calida eſt: iōqꝫ ingeniata ē nā vt inſtrm̄ odoratus locaret in cerebro. ¶ Extriſecus aūt accn̄tia que cerebrū calefaciūt ⁊ illud replent ⁊ aggrauant: vocat q̄cunqꝫ ex rebus nō n̄alibus calefaciūt ipm̄ aut replent vaporibus de quoꝝ numero aer: ſicut potentior in hoc quūꝫ fuerit calidus ꝓpter īmediate ad ipm̄ puenire ꝑ aures ⁊ nares. ¶ Adhuc aūt ⁊ exercitiū ⁊ balneum ⁊ vigilia ⁊ hmōi oīa calefaciunt illud.

¶ Deīde dicit (adhuc ⁊c̄.) i. adhuc magis repleť ⁊ grauať caput ab his oībꝰ q̄ dcā ſūt ſi cū cl̄itate ſua ēt ſint humida vt ſi aer ſit calīs ⁊ nubiloſus: ⁊ cibꝰ ⁊ potꝰ hūidi ⁊ calī: talia.n. pluris vaporis extītia amplꝰ repletiua ſūt. ¶ Deīde dixit (breuibꝰ ⁊c̄.) i. tale diſtēpamētū cerebri. ſ. ꝑ ſius calorē nō fac̄ multū ſonolētos neqꝫ ꝓfūdos ſōno. ¶ Ad cuius cāe cognitionē plene habēdā ſcire opꝫ qd ſit ſomnus ⁊ vn̄ cāetur. dico ergo ꝙ ſicut dicit phs in li. de ſomno. Sōnus eſt paſſio primi ſenſus ſicut vinculū ⁊ impotentia ſeu imobilitas qdā. Uigilia aūt ſolo ipſiꝰ ad actū ⁊ opus: qm̄ aūt ⁊ appetitus idē eſt ſubiecto cum ſenſu appenbile.n. eſt ſenſibile accidit de neceſſitate ad vinciri ſenſum vinciri ⁊ motū voluntariū ⁊ ad ſolui ſenſum ſolui ⁊ illū. ¶ Nō eſt aūt ſomnus oīs in potētia ꝓmi ſenſus: naꝫ in ſyncopizantibus eſt defectus ſenſus ⁊ motus: qui tm̄ nō eſt in ſomno: ſed ex vaporatione circa nutrimentū fit hec paſſio q̄ vocať ſomnus vt dicit: iōqꝫ maxie fiunt ſōni poſt c. bū aſſūptū: calor.n. in cibū agēs tūc maxie ſbleuat corpulētū vaporē: quēadmodū ignis in lignis ꝑmo ſuppoſitus hic autē vapor ſui leuitate ad ſupiora natus eſt ferri. ſ. ad caput: cū aūt fuerit ibi multus ſil'iteꝝ reuertiť ferturqꝫ deorſuꝫ ſicut porcella: ⁊ reuertēdo calorē ꝓpellit ad pn̄m. ſ. cor. pellit aūt eo ꝙ ipm̄ infrigidat. aī infrigidatus ⁊ ipſe ꝑ cerebrū: hic aūt fugiēs ſuū ꝯriū ꝯbitur verſus originē ſuā. ¶ Adhuc autēꝫ ⁊ pars vaporis ibi loci frigiditate denſať opilans vias caloris n̄alis ⁊ ſpūs in venis ⁊ neruis: ⁊ vl'r in vas medus inter cor ⁊ cerebrū. quare ꝓhibet ſpūm ferentē virtutes ſenſus ad cerebrū: ſic nubes ꝓhibet tranſitū lucis ſolis ad terrā: nō.n. tranſit ad ipſaꝫ copioſe: ſed ea q̄ntitate tm̄ qua neceſſarius ē ad vitā. adhuc aūt vapor ille tū aſcendēdo a loco digeſtiōis ad ſurſuꝫ: tū deſcēdēdo a cerebro deorſuꝫ totū occupat cor: ⁊ ipm̄ infrigidat ⁊ ſpūm igīoſ fat: ⁊ calorē pigrū reddit ad expāſionē: coartatꝰ ergo ſic calor nō trāſire ad organa ſenſus: cū non ſit ſenſus ſine calore ⁊ ſpū ferētibꝰ ad illa virtutē. accidit vincari ſenſu ⁊ aīal ſic dormire. Eſt ergo in vigilia motꝰ caloris ⁊ ſpūs a corde ad cerebrū: in ſomno aūt eꝯ a cerebro ad cor: qr̄ vr̄ vnūqḋqꝫ iſtoꝝ mēbroꝝ al. qd pati in ſomno. ſed cerebrū magis eſt cā ſomni ꝑ iſrigidare ⁊ denſare vaporeꝫ. ¶ Signū aūt hoꝝ ē ſōmifera oīa eē vaporoſa vt vinūꝫ aut frigida calorē n̄alē obtūdētia ⁊ ꝓhibētia motus. ſ. a centro ad circūferētiā: ſicut opiū mādragora ⁊ lactuca ⁊ hmōi. Et huiꝰ ſignū ēt: qꝛ a laboribꝰ colliquatiuis accidit ſōnus colliq̄tus.n. humor ē ſicut nutrimētū idigeſtū: qr̄ ⁊ vaporē corpulētū emittēs. ¶ Adhuc ēt ⁊ qḋ l egritudinibꝰ qbuſdā accidit ſōnus multus ſic̄ l flētibus ⁊ a ſupfluitate calīa ⁊ humida ꝑ putrefactionē vaporoſaꝫ: ſic in qbuſdā febribꝰ ⁊ letargiis. ¶ Signū ēt hoꝝ ē ꝙ pueri in ꝑma etate multū ſōnolēti ſūt pp̄ multū l eis vaporē fieri a calore ⁊ humido dn̄ante ⁊ pp̄ oē nutrimētū ferri in eis magis ad ſupiora: a qbꝰ tūc maxie fit augmētū. Uř ergo ſomnus ꝯuenitꝰ qdā caloris intrinſeci: ⁊ n̄alis qdā reciprocatio ꝓpter ꝑdictā cam. adiuuat aūt ⁊ ad hāc reciprocationē eius infrigidatū eſſe ꝓpter ipſiꝰ ſparſionē in vigiliis ⁊ diminutū ꝓpter ipſius reſolonē in opationibus ſenſus ⁊ motus ex qbꝰ accidit eis n̄alis q̄dā retractio ⁊ n̄alis fuga vt ſeipm̄ ſaluet. qr̄ motꝰ eius ad centrū eſt n̄alis ex ſuppoſitiōe: ex centro aūt ſimplr̄ n̄alis. ¶ Cū aūt iteꝝ auctus fuerit per nutrimēti digeſtionē ⁊ obtinuerit caliditas q̄ ipacta fuerat in anguſto vaporē corpulentū q circūſtabat expergefacit liberum hn̄s motū ad organa ſenſus. ¶ Sunt ergo ſōni amarores q̄cunqꝫ hn̄t cerebrū frigidius tēperato ⁊ q̄cūqꝫ anguſtas venas ⁊ de facili obſtructibiles a vapore ꝑdicto. in talibus.n. plurima ē vaporis repreſſio ⁊ eberatio motus eius: qꝛ a corde ⁊ vaporis iſrigidatio ⁊ deſatio: neqꝫ facilis refluxio in deorſum: habētes aūt calidius tēperato ⁊ venas que ad cerebruꝫ latas valde breuibꝰ ſomnis dominanť ꝓpter cās ꝯrias. adhuc ēt nec hn̄t eos ꝓfundos. eſt.n. ꝓfundus q difficulter ē excitabilis. difficulter aūt excitabilis eſt pp̄ calorē multū obtūdi ⁊ cōpmi: ⁊ obſtrictiōes fortes fieri i meatibus q ſūt a corde ad cerebrū. hoc aūt in hn̄tibus calidū cerebrū ipoſſibile ē fieri ſicut ex predictis pꝫ. ¶ Sciēdū ē ēt ꝙ hoc ſignū ſumptum eſt ab effectibus virtutis ſenſitiue: eſt.n. ſomnus quedam impotentia effectus illius ſicut dictum eſt ⁊c̄.

¶ Frigidioris q̄ꝫ opꝫ cerebri cognitones ſuperflua plura ſm̄ ꝓprias effluxiones ⁊ capilli recti ⁊ ruffi ⁊ manētes ſunt: ⁊ poſt multū tp̄s naſcentes ſubtiles ⁊ exiles primū: ⁊ facile a fridis cāis ledūtur: ⁊ ſcḋm id tp̄s leſionis catarris ⁊ corrizis ꝯſumūtur: neque tangentibus calida que circa caput neque ī ſpiciūtur rubei ⁊ oculorū vene inuiſibiles: ⁊ ſunt ſomnolentiores quodāmodo.

¶ Quū declarauit ſigna diſtēperātie cerebri in caliditate declarat ſigna diſtēperātie eiꝰ ī fridtitate: ⁊ dicit (frigidioris Cō. 11

dioris vo ⁊c.).i.ſed ſigna cerebri frigidioris q̃ȝ oȝ.opor-
tebit āt tēperatū cerebrū eē tēperamēto ad frigiditatem
declinante:⁊ dixit:ſunt hec.ſ.q̄ hȝ ſuperflua plurima p̱
ꝓpria emunctoria q̄ dicta ſunt:adde aūt ⁊ male digeſta
in ꝯriū ex cerebro calido:⁊ pp̱ cām ꝯriaȝ. ℭ Deinde di-
cit.(⁊ capilli).i.⁊ capilli capitis eius ſunt recti in figura
⁊ ruffi vel flaui vel ignei in colore:⁊ manētes p̱ priuatio
nem caluitiē ⁊ poſt multū tp̄s naſcentes: ab exitu a ven
tre matris ⁊ exiles plurimū ⁊ tenues in ſbā: ⁊ in his di-
bus pp̱ cās ꝯrias his q̄ de cerebro calo dicta ſunt audiē-
tibus nobis ſemp̱ hec ſigna in regionib⁹ tēperatis ⁊ ſb
ꝓportionali diſtēperantia humoꝝ. ſicut ſupra dixim⁹.
ℭ Ignoro aūt ⁊ q̄r non dixerit hoꝝ capillos cito cane-
ſcere quū illa cōplexio ſicut paulo poſt oſtendam ſit cā
maxime velocitatis canoꝝ. ℭ Deinde dicit.(⁊ facile).i.
⁊ facile a frigidis cāis leduntᷣ ſicut in aere frigido ⁊ ci-
bis ⁊ potibus frigidis ⁊ hmōi:q2 inclinata in frigidum
facile cōuertuntur per ipſas ad frigidius:quoꝝ.n. ma-
ius eſt ſymbolū facilior eſt tranſitus.hoc.n.eſt cōmune
oī diſtemperantie partis.ſ.ledi a ſilibus ſue craſi ſicut di
cturus eſt infra.quod nos ibi latius exponemus.
ℭ Deinde dicit(⁊ ſm).i.⁊ ſm idē tp̄s leſionis hoc ē in
quo leduntᷣ a cauſis frigidis incurrūt catarros ⁊ corri-
ȝas. ℭ Eſt aūt catarrus defluxus humoris a cerebro ad
guttur ad cuius humoris ſonitū qn̄ cū raſcatiōe ſcreatᷣ
fortaſſis impoſitū eſt hoc nomē a grecis. ℭ Corriza āt
eſt defluxus eis ad nares:cui ēt hoc nomē eſt impoſitum
fortaſſis ab ipſo ſonitu emūctionis a naribus.eſt autē
hic idē catarrus ⁊ corriȝa cerebro qḋ fluxus ventris ſto
macho:⁊ inteſtinis:ſicut dicit Gal. in fine libri de mor-
bis ⁊ accn̄tibus:quū.ſ.ex debilitate digerendi cōtingit.
ℭ Infrigidatū igitᷣ amplius tale cerebrū ab extrinſec⁹
accidentibus debilitatᷣ valde in digeſtione ſui nutrimē
ti:quare ⁊ abundās tūc magis ſuperfluis hec ad guttur
hec ad nares expellit. ℭ Eſt aūt ⁊ hic ſciendū q̄ ſicut ī
poſſibile eſt in mūdo maiori nō fieri pluuiā ſic ⁊ in mū-
do minori qḋ eſt humanū corpus nō fieri aliqd de catar
ro:nā ſicut exalatio q̄ a terra ſit per ſolis caliditatē quū
delata fuerit a calido in frigidā aeris regionē cōprimitᷣ ⁊
ibi denſatᷣ rurſus in aquā ꝓpter loci frigiditateȝ: ⁊ fluit
deorſum ad terrā:ita in hoīe alimēto per calorē in vapo
reȝ extenuato ⁊ ſublimato p̱ venas ad caput accidit ibi
a cerebri frigiditate vaporē dēſari ⁊ cōprimi ⁊ in flegma
⁊ liquorē redigi ēt deorſum reumatiȝare ad moduȝ plu
uie.ſic āt ⁊ in frigidiori regione maior eſt talis denſatio:
ēt maior ⁊ freq̄ntior pluuia ita ⁊ in hoīe plus cadunt catar
ros cū ea que circa cerebrū fuerint frigidiora menſura-
ta complexione:econtrario autem a predictis in calidio
ri regione ⁊ calidiori cerebro. ℭ Deinde dicit(neq3 tan
gentibus)apparent calida que circa corpus tanguntur:
⁊ inſpicientibus apparent rubea q̄ circa caput inſpiciū
tur.⁊ h̄ ꝓpter cās ꝯrias his q̄ de cerebro calo diximus.
ℭ Deinde dixit(⁊ oculoꝝ).i.⁊ oculoꝝ vene ſunt inui-
ſibiles:ſilr ꝓpter cās ꝯrias his q̄ ibi. ℭ Deinde dicit(⁊
ſomnolentiores).i.⁊ ſunt ſomnolētiores quodāmō pp̱
ꝯriū eius qḋ nuper dictū eſt de calis ſignis cerebri deter
minantibus nobis:cōparat aūt quū dicit ſomnolētiores
nō ad habentes calidū:q neq aq̄ȝ ſomnolenti ſunt:ſed
ad hn̄tes tēperatū:q mediocriter ſe hn̄t in illo: nō hȝ āt
alia trāſlatio quodāmō: ſed dicit.n.q̄ hn̄s hāc cōplexio
nem eſt dormienſ parū. ℭ Et vr̄ dixiſſe quodāmō per
cōparationē ad habentes frigidū ⁊ humidū qui adhuc
multo ſomnolentiores ſunt hn̄tibus frigidū tantum.

ℭ Siccioris vo cerebri cognitiones nō ſu-
perfluū in effluxiones:⁊ ſenſuū perfectio:
vigilātes vero fiunt: ⁊ capillos fortiſſimos
hn̄t:⁊ citiſſime producunt nati criſpos ma-
gis q̄ rectos.in breui nō calui fiunt.

ℭ Cū dedit ſigna diſtēperantiaꝝ cerebri in qualitatib⁹ Cō.23.
actiuis dat ſigna diſtēperantiaꝝ eius in paſſiuis: ⁊ p̄io
in ſiccitate ⁊ dicit(ſiccioris vero ⁊c.).i.ſed ſigna cerebri
ſiccioris tēperato ſunt carere ſupfluitatib⁹ p̱ emūctoria:
⁊ h̄ intendebat cū dicit(nō ſupfluū in effluxionib⁹)qḋ
alia trāſlatio plani⁹ hȝ cū dicit(emūdatio meatuū cere-
bri a ſupfluitatibus)nec vult dicere q̄ ſit hn̄s in efflu-
xionibus nō ſuperfluū in quātitate ſed tēperatū: qm̄ h̄
erat ꝓpriū tēperati cerebri ⁊ nō ſiccioris:ſȝ q̄ ſit nō hn̄s
ſupfluitatē emundādā:⁊ cā huius ē:q2 tēperantiā hn̄s ī
actiuis bn̄ digerit:ſicci vero exn̄s ſuperflua conſumit.
ℭ Deinde dicit(⁊ ſenſuū pfectio:)⁊ per pfectionē vult
ſenſuum bonitatē operationis eoꝝ:⁊ vlr̄ oīum opatio-
num apprehenſiuaꝝ ⁊ motiuaꝝ:⁊ cā huius eſt claritas
ſpūum in illo ⁊ priuatio humiditatū perturbantium:⁊
ſuperfluitatū obſtruentiū ab organis eoꝝ cerebro atte-
ſtantibus per eſſe ſilr̄ ſicca:ſicut manifeſtuȝ eſt per hoc
qḋ docuit ſignificare ſuper principiū per orta ab ipſo.

Sed dicet aliqs impoſſibile eē per ſiccitatē or
ganoꝝ eē ſenſus perfectos:cū ſen-
tire ſit ab altero quoddā pati. patatᷣ aūt difficilius hu-
mido ſiccū. ℭ Niſi eſſet q̄ nō eſt dictū ſenſus eſſe pfe-
ctos in talibus:ꝓpter organa ſicca eē: ſed ꝓpter magis
eſſe depurata ex ſiccitate:ex quo ſequitᷣ euidentior pce-
ptio ſenſibilium:efficit ergo illud ſiccitas per accidens.
ℭ Deinde dicit(vigilātes vero ſunt)⁊ cā huius ē vapo
res cāis ſomni in talibus cōſumi ⁊ ad ſiccitatē quandaȝ
ꝯuerti ⁊ tenuitatē:vt minus oppilent vias ſpūs: calidi-
tatē minus obtūdat ⁊ pellat. ℭ Deinde dicit(⁊ capillos
fortiſſimos hn̄t)⁊ cā huius ē ipſoꝝ durities comitās ſic
citatē vaporis q̄ eſt mā capilloꝝ:⁊ ſiccitatē cutis capitꝭ
q̄ ambo ex cerebri ſiccitate ſequuntᷣ. ℭ Deinde dicit(⁊
citiſſime ꝓducūt nati capillos)⁊ cā ē h⁹ moderata ſicci-
tas cutis capitis eoꝝ circa natiuitatē.h̄.n.ſicut p̱us di-
ximus coadiuuat ad pili gn̄ationē. ℭ Deīde dicit(⁊ cri
ſpos magis q̄ȝ rectos ſupple ꝓducūt)⁊ cā h⁹ ē ipſos ꝯhi
circa radices eoꝝ hūiditatis īdigētia. ℭ Deīde dicit(ca
lui vō fiūt ī breui).i.añ magnā extēſionē etatis.⁊ cā h⁹ ē
eis citius finiri pingue humidū ⁊ cutim eoꝝ in ꝓceſſu
etatis nimio areſcere vt nō poſſit ex ea pilus ꝓduci ⁊c.

ℭ Humidioris vero cerebri capilli plani:⁊
non oīno calui fiunt: ⁊ ſenſus eoꝝ hebetes
ſunt:⁊ ſuperfluitatum multitudo. he vero
ſimplices diſtemperantie.

ℭ Cū dedit ſigna diſtēperantie cerebri in ſiccitate: dat cō.24
ſigna eius in humiditate:⁊ dicit(humidioris vero ⁊c.)
.i.ſed ſigna cerebri humidioris temperato ſunt hec.ſ.ca
pilli plani:⁊ vult per planos rectos:naȝ recti ſunt plani
ſiue lenes p̱ hr̄e ſuperficiē equalē eo q̄ medium nō exit
ab extremis:criſpi vero ſunt aſperi per hr̄e ipſos iequa-
les ex exitu medij ab extremis ⁊ cā hui⁹ ſupradictis no-
ta eſt. ℭ Deinde dixit:(⁊ nō oīno calui fiunt)⁊ ſilr̄ hu-
ius cā p̄cognita. ℭ Deīde dixit(⁊ ſenſus hebetes).i. ob
ſcure diſcernentes ⁊ cā ſilr̄ ē pſpicua ex iā dictis. ℭ De-
inde dicit(⁊ ſupfluitatū multitudo)cuius ēt cā pſpicua
eſt in cā ꝯrij. ℭ Deinde dicit:(⁊ ſomnolenti ſunt)cuiuſ
q3 cā non latet predicta memorantē ⁊ ꝯrioꝝ cām ꝯriaȝ
ēt cāe ſcientem. ℭ Deinde epylogat dicens(he qdē ſūt
ſimplices diſtēperantie.) ℭ Meminiſſe aūt opȝ q̄ ⁊ p̄-
dicta ſigna diſtēperantiaꝝ cerebri audienda ſunt in re-
gionibus temperatis ⁊ in ꝓportionali diſtēperātia hu-
moꝝ. In diſtēperatis .n. regionibus ⁊ in non ꝓportio-
nali diſtemperantia humoꝝ diſtemperantie cerebri nō
ita verificantur ꝓpter illud quod dictum eſt.

¶ Cōpoſite vero calida ⁊ ſicca. prima quidem ſecundum quā non abundantes ſuperfluitates: ⁊ perfecti ſenſus. ⁊ vigilātiſſimi ⁊ calui fiunt citius prima tamen generatio capillorum citiſſima eſt: ⁊ pleniſſima: ⁊ capilli nigri fiunt ⁊ criſpi ⁊ calidi tangentibus caput ⁊ rubei vſq͂ ad ſtatus tempora.

Cō.25 ¶ Cū dedit ſigna diſtēperantiarū cerebri ſimpliciū dat ſigna diſtēperantiarū cōpoſitarū ⁊ p̄mo diſtēperantie in caliditate ⁊ ſiccitate: ⁊ dicit (cōpoſite vero ⁊c̄).i.he quidē ſimplices diſtēperantie: ſed cōpoſite ſunt iſte p̄mo q̄dē.ſ.cal'a ⁊ ſicca: ſm̄ quā cerebrū vt dicit non eſt hn̄s ſuperfluitates defluentes per ſua emūctoria: ⁊ cā huiꝰ nota eſt in ſignis diſtēperantiarū ſimpliciū. ¶ Deinde dicit (⁊ pfecti ſenſus. ⁊ vigilātiſſimi ⁊ calui fiunt citius) quorū oīum cā ex ſuperioribus in ꝓmptu eſt.
¶ Deinde dicit: (p̄ma tn̄ ⁊c̄.i. ⁊ lȝ ipſi cito caneſcant: p̄ma tn̄ generatio capillorū citiſſima eſt in eis: ⁊ abundātiſſima ⁊ cā citiſſime generationis capillorū in talibꝰ iaȝ ex ſupradictis manifeſta eſt: multitudo aūt horū cā ē copioſa reſolutio humiditatū in vaporē ex caloris exceſſu ⁊ humiditatū adhuc ꝯſtātia circa viciniā ſui ortus: q̄ ſunt mā vaporis ⁊ ſiccitas cutis pluſq̄ȝ in humidis nōdum tn̄ imoderata: ſicut in ꝓceſſu etatis in qua calueſcunt. ¶ Deinde dicit (⁊ nigri capilli ⁊ criſpi:) cuius ēt ex predictis in propatulo cauſa eſt.
¶ Deinde dicit (⁊ apparent calidi tāgentibus caput ⁊ rubicundi videntibus) quorū cā nec eſt ignota ſi nec pigeat predicta reminiſci: ſed addit vſq͂ȝ ad etatē ſtatꝰ: ita vt vſq͂ȝ includat ēt hanc etatē que poſt augmentū icboans finiſ circa.35.annū: nō.n.poſſibile eſt donec adhuc ſtant in eo in quo poſiti ſunt ab augmento deficere i eis caliditatem ⁊ rubicūditateȝ. ¶ Poſtea vero deferueſcēte iam calido non ſunt tales: quare nec ab his duobus ſignis vlterius cognoſcendi. ¶ Eſt aūt hic attentione dignum q̄ hec eſt diſtēperantia peſſima diſtemperantiarū cerebri naturaliū: q̄z magis recedit a temperamēto eius q̄ꝺ oȝ declinare ad frigiditatē ⁊ humiditatē vt diximus: ꝓpter q̄ꝺ dixit Gal. q̄ nō diu remanet ſup ipſuȝ ſanitas ſua: ex quo pōt patere q̄ꝺ dr̄ vere ſanū vt nunc. ¶ Jam aūt diximus quare oȝ temperamentū cerebri ad frigidū ⁊ humidū declinare: nec eſt pp̄ cām quā dicit Gal. Gal. dixiſſe.ſ.ne ſuperflue calefiat ab accidenti.ſ.arterijs ⁊ venis ipſm̄ intrantibus: potius.n.factus eſt introitus earū in ipſm̄ vt frigidū nimis exiſtens ineptū ſit vite vt iā ab Ari.inuenimus ſupra: nec pp̄ cām quā dicit dixiſſe Ari.ſ. ne ſepiſſimus motus ipſm̄ incēdat q̄z tunc oporteret ſiſtere frigidū ⁊ humidū q̄ꝺ nihil ē: hic.n.motus nō icēdit: ſȝ potiꝰ refrigerat euētādo ⁊ reſpirādo. Sȝ nos hos viros nequaq̄ȝ vidimꝰ h̄ dicētes: ſȝ q̄ dicta ſunt magis.

¶ Si vero humiditas accedat caliditati parum quidē supergredientibus vtriſq͂ȝ mediocritatē: bonus calor: ⁊ caliditas: ⁊ in oculis vene magne ⁊ ſupfluitates plurie mediocriter digeſte: ⁊ capilli recti ⁊ ſubrubei: ⁊ nō calui fiūt: facile repleſ ⁊ grauaſ caput calefaciētibus. ſi v̄o ⁊ humectāſ multomagis ſtatim abundantiā habent ſupfluitatum: qn̄ vero ad plurimum humiditatis: ⁊ caliditatis veniūt egruȝ his caput ⁊ ſupfluitatibus plenū: ⁊ facile a calefaciētibus ⁊ humectātibus lediſ: Nothus vero cōtrarius his ſemperoptie vero in borea degūt: neq͂ȝ vigilare poſſunt vſq͂ȝ ad multū. ⁊ ad ſomnū conuertentes ſeipſos ſimul ⁊ grauiter dormiētes ⁊ grauiter vigilātes ſūt: ⁊ fantaſias vidēt in ſomniis: ⁊ viſiōes tenebroſe: ⁊ ſenſus impfecti. ſi vero multū ſit tēperato calidius cerebrū: parū v̄o humidius retinebit calide craſeos cognitiones: miſcebunſ autē eis leuiter humiditatis cognitiones: velut ⁊ ſi multo ſit q̄dem humidius cerebrum: parū vero ſit calidius manifeſte quidē erunt: ⁊ vehementes humiditatis: leues vero caliditatis cognitiōes: cōis vero hec ratio eſt in omnibus ſecundum complexiones diſtemperantijs.

¶ Quīȝ dedit ſigna diſtēperantie eius in caliditate ſil' ⁊ ſiccitate dat ſigna diſtēperantie eius i caliditate ⁊ humiditate: ⁊ q̄z per hoc pōt eſſe in diuerſis gradibus.ſ. parui ⁊ magni lapſus. Primo dat ſigna parui ⁊ dicit: (ſi v̄o ⁊c̄.i.ſȝ ſi cerebrū diſtemperatū fuerit in caliditate ⁊ humiditate: ⁊ h̄ intendebat cū dixit: (ſi vero humiditas accedat caliditati) tunc ſi paruus fuerit exceſſus ipſius a temperamēto ſm̄ vtraſq͂ȝ ⁊ hoc intēdebat cū dicit: (parū q̄dem ⁊c̄.) ſigna tale diſtēperamentū hn̄tiū erunt hec.ſ. bonus color ⁊ cal'tas: nō dixit aūt q̄ ſint rubicūdi ſicut cal'm ⁊ ſiccū hn̄tes ꝓpter cal'itatē obtuſiorē eſſe ſub humido q̄ ſub ſicco q̄r nec eſſe ita ꝓpulſiua ſanguinis ad ſupficiē ſicut in cal'is ⁊ ſiccis: ſed dixit q̄ eſt in eis bonꝰ color: ⁊ vult p bonū colorē rubeū parū mixtū albo: qui comitaſ aut tēperamentū aut modicū lapſum ad caliditē ⁊ humiditatē: dixit ēt q̄ cal'i ſunt tāgentibus: cuiꝰ cā iam dcā ē. ¶ Deinde dixit: (⁊ in oculis ēt vene magne) cuius ēt dcā cā ē. ¶ Deinde dicit (ſupfluitates plurime mediocriter digeſte) ſunt aūt plurime pp̄ cerebri lapſuȝ in humiditate: nō aūt ſimplr̄ bn̄ digeſte ſicut in lapſis i caliditate tn̄.tēperamentū aūt hn̄tibus in paſſiuis: ſed mediocriter digeſte: nā pp̄ eas eē plurimas nō dominaſ earū pfecte calor ſicut in illis q̄ tantas nō hn̄t. ¶ Deinde dicit: (⁊ capilli recti ſubrubei ⁊ nō calui fiunt ⁊ repleſ ⁊ grauaſ caput a calefacientibus) quorū oīum cā cōiecturabilis ſanis eſt ex prioribus: nec opȝ imorari: ſed tn̄ cuȝ ſubiungit (ſi vero humectanſ ⁊c̄.) intelligit q̄ qn̄ repletur caput ⁊ grauaſ a calefacientibus tunc ſi illa calefacientia fuerint humectātia tūc multomagis repleſ ⁊ grauanſ: ⁊ ſtatim ꝯſequunſ maiorē abundantiā ſupfluitatū ⁊ cā ēt huius n̄ dēſt ignota: cū hūectatio ſit ēt magis repletiua ⁊ ſupfluitatū augmētatiua: ſilis ēt huic ſmoni eſt. quē dixit in ſignis cerebri calidi: ait.n. repleſ ⁊ aggrauatur caput a calefaciētibus cibis ⁊ potibus. adhuc aūt magis: ſi nō ſint talia tn̄ cal'a nā: ſed ēt humida.
¶ Deīde cū dedit ſigna cerebri parū calidioris ⁊ humidioris tēperato q̄ pōt dici in gradu vt multū ſani dat ſigna plurimū ēt calidioris ⁊ hūidioris: q̄ꝺ pōt dici i gradu ſimplr̄ egri admonēs p hoc i oībus diſtēperantijs intelligi poſſe hos gradus ⁊ facile ab vno in alterū tranſſeribilis eē ſigna p augmentū ⁊ diminutionē ſignorū ſcḋm diſtēperātiarū: ⁊ dicit (qn̄ vero ⁊c̄.) .i. ſed qn̄ cerebrum fuerit plurimū cal'ius ⁊ hūidius tēperato tūc ſic hn̄tes hn̄t caput egrū.i. egrotatiuū pp̄ minime aliorū repugnante egris cāis ex vicina lapſus nālis ad p̄ter nāꝫ: ex q̄ innuit q̄ qn̄ cerebrū ē parū lapſū i his q̄litatibꝰ nō pōt v̄e dici egrū ſimplr̄ ſiue egrotatiuū: ſȝ vt multū ſanū: in medio vero magni ⁊ parui lapſus exiſtens diceſ neutrū ſimplr̄.

Sed queret

Sed queret aliqaliq̃ hic oſtēdat ſigna ſim
pliciter egri corpis ſupra a ce
rebro: quare nō ēt dixit in alqs diſtēperātijs cerebri ma
xime in magnis lapſib⁹ a tēperamēto φ caput in illis ſit
egrū: ſic̄ dicit in hac. ¶ Et dōm φ fortaſſis magis ī hac
q: hec diſtēperantia multis ſuperfluitatibus abundare
facit ſicut ꝯtinue adiungit cū dicit (ꝛ ſuperfluitatibus
plenū calore ad illud attrahēte ꝛ humiditare eas cōſer
uante: ꝙs ēt hec diſtēperātia diſpoſitas reddit ad putre
dinē: vñ tales de facili icurrūt reumatiſmos a cerebro ī
inferiores ptes ex qbus multas egritudines incurrunt
pp qȯ ꝛ recte Yp. in aphoriſ. ait qb⁹ nā nares humide ꝛ
ſemē humidū cito infirmanſ: ꝯria vero ſalubrius. humi
ditas.n. facile paſſibile facit: ꝛ maxime qñ cū ea eſt ſup
fluitatū abūdantia: in qbus calor occūbit innat⁹: quare
hec diſtemperantia egrotabilius facit caput q̃ȝ cetere.
¶ Deīde dixit (ꝛ facile ex hūectātib⁹ ꝛ calefaciētib⁹ le
ditur) cuius eſt cā nō latens. ¶ Deinde dixit (noth⁹ ꝓo
eis ſemp ꝯrius: optime vero in borea degunt:) ꝛ vult p
nothū ventum auſtralem: q eis ꝯrius eſt pp calm eſſe ꝛ
humidū vaporoſum: ꝛ iō capitis repletiuū. Boreas aūt
ſanus eſt eis ꝓpter eſſe frigiduȝ ꝛ ſiccū ꝛ ſerenū: ꝛ iō in
clinatiuum eoꝝ in contrarium ſui lapſus.

Dicamus aūt ꝛ medicis aliqd manifeſti⁹
de his vētis. dico ergo ſicut
dicit phs in metheorologicis due ſūt exalatiōes a terra
per ſolē. ꝛ vr̄ per celū totū ſup terrā motū: quaꝝ vna ē
hūida ꝛ dr̄ vapor ꝓn^m exiſtēs pluuie aq̄ ꝛ vr̄ nubiuȝ ꝛ
niuiū ꝛ grādīj ꝛ roris ꝛ pruine ꝛ ſiliū ſm diuerſas paſ
ſiones ſibi accītes a calō ī frigidū ī aeris regiōe. Alia āt
ē ſicca ꝛ dr̄ fumus ꝓn^m exiſtēs vētoꝝ ꝛ tonitruoꝝ ꝛ co
ruſcationū ꝛ cometaꝝ ꝛ terremotuū ꝛ ſiliū. ꝛ eſt g̃ vē
tus ſicut dicit phs multitudo q̄dā ſicce exalatiōis ex ter
ra mota circa terrā: cū tñ in rectū fiat exalatio: hoc eſt ſi
gnū φ q̃ȝuis ꝓn^m māe ꝛ gñatiōis eoꝝ ſit deſubtus ꝓn^m
tñ latiōis eoꝝ ē deſuper: ſic̄ dicit phs. fiūt āt oēs debili
ter a loco vñ ſingulariter icipiunt exalatiōes he. cū aūt
longe ꝓceſſerint ꝯuenientibus iā multis exalatiōib⁹ ſicut
ex multis fontib⁹ aqs ī fluuiū: fortiter flant. φ aūt vēt⁹
ſit exalatio ſicca: ſignū ē: φ ceſſant vēti pluuia fcā: ꝛ ceſ
ſantib⁹ ipſis pluuia fit. ceſſantib⁹ qdē vētis: q: calȝ ſegre
gaſ ſemp: ꝛ ſurſum ferſ in ſupiorē locū: vapor ꝯſtat ī fri
gidatus pp h̄ ꝛ fit aqua q̄ infrigidat ꝛ humectat ſiccaȝ
exalationē ceſſare faciēs eā. Plurimi āt vētoꝝ ſūt ab vr
ſa ꝛ meridie ꝛ boreas. ſ. ꝛ auſter: cui⁹ cām eē dicit φ poſt
pluuiā ventus fit: nā cū pluit rurſus exiccaſ terra: tñ ab
eo qȯ in ipſa calido: tū ab eo qȯ deſup pp hoc exalat ab
ea: qȯ ē vēti corpus: ſed ſol ſola h̄ loca nō ſupgrediſ: ſed
adhuc ꝛ ab his accedit. ꝛ recedit ſup occidens aūt ꝛ ori
ens ſemp ferſ: quare exalationes exterminat amplior
calido: ꝛ ꝓuenit exiccās anteq̃ȝ ſilr multa facta fuerint:
ſicut ſi in multū ignē inciderit modicū combuſtibile. ꝓpter
qȯ nubes cōſiſtunt in lateribus tm̄. accedente. n. ſole fit
humidi exalatio. accedente aūt ad ꝯriū locū fiunt aque:
ꝛ breuiter ꝓpter lationē eius q̄ ad tropicos: ꝛ a tropicis
eſtas fit ꝛ hiems. nō. n. excedūt ſe regiones in frigore ꝛ
ꝛ eſtu ſm lōgitudinē cōparate: ſed ſm latitudinē ſic̄ di
cit phs. plurimū ergo oȝ fieri aquā ī his locis in qb⁹ ver
tiſ: ꝛ a qb⁹: vbi āt plurimā aquā terra ſuſcipit ibi pluri
mā neceſſe fieri exalationē: ſilr mō vt ex viridib⁹ lignis
fumū: hec āt exalatio vētus eſt. rōnabiliter g̃ plurimi ꝛ
ꝓncipaliſſimi vēti ſiūt ab his locis. ¶ Sūt aūt boree c
rebri ꝛ fortes apud nos: q: marie de prope impetus ip
ſoꝝ ē: pp hāc totā regionē ſupponi ad artho: iōq̃ ꝛ ſe
reniſſimi ſūt. ſui. n. fortitudine oēs alios repellūt vētos:
ꝛ efflātes ꝯſiſtētes nubes faciunt ſerenitatē: ꝛ marie q:
nubes ꝓpellūt v̄ſus loca tropici eſtiualis vbi caliditas
exterminat illas: niſi fuerint fortaſſis aliqñ magis frigi
di q̃ȝ magni: tūc. n. ꝓueniūt citius coagulātes q̃ȝ ꝓpellē
tes. ¶ Frigidi aūt ſunt oēs ꝛ ſicci: frigidi qdē pp diſta
re a ſole ꝛ ptranſire ad nos p loca niuoſa: ſicci aūt pp ex
pellere humectātes vapores. ¶ Adhuc aūt pp traſitū
facere p loca gelu arefacta: ſicut autem impetuoſi ꝛ ma
gni ſunt inchoātes: ſic debiles ꝛ parui ꝯſumātes ad ima
ginē torrentis nō valde de lōge fluētis. ¶ Auſtrales āt
debiles ſunt inchoātes fortes āt ꝯſumātes ad imagineȝ
magnoꝝ fluuioꝝ de lōge fluētiū: nō veniūt tñ hi ab al
tero polo: qm̄ q ab illo veniūt ſunt illi ꝓportionales his
borealib⁹ cū ꝓportionabilia ſint ꝛ loca: hi aūt nec illuc p
ueniūt: a ſole qdē ꝓus exuſti ꝛ exterminati: flāt g̃ auſtra
les a locis aduſtis q ſunt ſub tropico eſtiuali: ꝛ ꝓpterea
oēs eſtuoſi ſunt nubiloſi āt ſunt oēs nō pp frigidos eē:
ex quo ꝯſtare faciūt vapores in nubes: ſȝ magis pp vn
diq̃ adunare vapores a longo ipſoꝝ de fluxu ꝛ pellere
ad frigida loca. ¶ Adhuc aūt et ſunt hūidi nō qdē pp
nō eē oīm ventū exalationē ſicca: ſed pp ipſos facere tr̄a
ſitū ſup maria ad nos: q in hac regione: vñ vapores hūi
dos colligūt ꝛ huc ꝓpellūt. ¶ Orientales aūt oēs cali
di ſunt pp vtplurimū inchoare cū ortu ſolis ꝛ pluri tpe
flare ſub ſole. ¶ Occidentales aūt frigidi ꝓpter inchoa
re plurimum in eius occaſu: ꝛ velociter ab eo dereling.
¶ Deīde dicit (neq̃ excitari pñt vſq̃ ad multū ſic a ſo
no) ꝛ vult p excitationē non quacūq̃ euigilationē ſȝ p
fectā ſomni excuſſioneȝ: qm̄ ſicut paulopoſt patebit hi
ꝯtinuos hñt ſomnos: pp qȯ ſubiunxit (φ ſunt ad ſom
nū ꝯuertentes ſeipſos) ꝛ cā hoꝝ eſt cerebrū ipſoꝝ ſemp
multis vaporibus plenū eē nō ſolū his q a toto corpore
ſed a ſeipſo ſurgētibus ꝛ frequenter in eo renouari: cuȝ
ſupfluitates in eo ſint multe: neq̃ calm deſit extenuās.
¶ Deinde dicit (ꝛ grauanſ ꝛc̄.) i. ꝛ q̃ȝuis ipſi ſeipſos ad
ſomnū ꝯuertāt ſicut vigilare nō potētes tñ ipſi non hñt
ꝯtinuos ſomnos ſed grauanſ nūc vigilātes: nūc dormi
entes cū apparitiōe fantaſiaꝝ: ſicut patiētes ſubeth eui
gilatiuū: qȯ alia tranſlatio ſuo textu magis declarat: ait
.n. ꝛ cū q̄rit ſomnū accidit ei in eo ſubeth cuȝ vigilijs ꝛ
imaginatiōib⁹ ꝛc̄. ꝛ cā huius ē calor q ī eis ē q̄ſdā q̃nq̃
ad aperiēs abſtructiōes: oīno aūt nō potēs: volebat aūt
p fantaſias ſomniales viſiōes. ¶ Eſt. n. ſomniū ſicut di
cit phs q̄dā in ſomno fantaſia: nā ſimulachra ſenſibiliū
ꝯſeruata in fantaſia iteꝝ agūt ī ſenſū cōeȝ: ꝛ ī ſenſiteria
alia ſicut ſpeculū formā reflectit ī ſpeculū quā recipit ab
illo: exterminanſ aūt ī vigilijs pp maiores eē mot⁹ ipſo
rū ſenſiterioꝝ a ſenſibilib⁹ ex̄: quēadmodū lux magnuȝ
ignē q minor ꝛ triſtitie ꝛ oblectatiōes magne ſec⁹ ꝓuas.
getatis aūt ſenſiterijs de his q̄ extra p ſomniū apparent
ſimulachroꝝ motus magis ꝓui vt videaſ qs videre qȯ
non videt: ꝛ audire qȯ nō audit: ſicut accidit talis dece
ptio caterratas hñtibus ꝛ vigilantib⁹ ipſis pp apparere
ſenſiteriū moueri ab ex̄ cū intrinſecū ſit qȯ mouet vt va
por aliqs ſenſiterio ītercluſus. qȯ freq̄nter dicūt muſcā
eē volantē. ¶ Sed in talib⁹ cerebris pp nimis humida
eē plurima figuranſ idola ꝛ pp multā eē in eis ꝯturba
tionē ꝛ motuū vaporē quēadmodū in pueris ꝛ vinolen
tis ꝛ febrīētib⁹ diſtorta appēt idola ꝛ mōſtruoſa. ¶ De
īde dicit (ꝛ ſenſus īmpfecti) eius ex his q̄ dcā ſūt in ꝓm
ptu ē eē. ¶ Deīde cū dedit ſigna magni ꝛ ꝓui exceſſus
a tēperamēto ſm ambas ſil' q̄litates pariter excedētes: dā
dit ſigna exceſſus ſm illas īpariter excedētes: ꝛ dicit (ſi
vo multū ꝛc̄.) i. ſȝ ſi cerebrū fuerit multū calidi⁹ tēpera
to: paꝝ vō humidius retinebit ſigna calide diſtēperātie
ꝓmixtis leuiter eis ſignis humide: ecōuerſo aūt ſi fuerit
multo humidius: paulo vero calidius: ꝛ cā in ꝓmptu ē
nec oȝ īmorari: addit tñ φ hec rō cōis eſt ſm oēs diſtem
perantias cōpoſitas non ſolum cerebri: ſed oīum aliorū.

¶ Frigide vero ſimul ⁊ ſicce craſes cerebri frigidũ ⁊ ſine colore pficiunt caput quantũ in ipſis eſt. Semper enim oꝫ meminiſſe ei⁹: que in principio determinationis: ꝯſiderantẽ quãtũ ex humoꝝ craſi alterantur que circa illud ſtatim vero hmõi craſes ſine venis circa oculos ſunt: ⁊ a frigidis cauſis cito leduntur: ⁊ iõ inequaliter ſani ſunt: aliqñ quidem leuiſſima capita ⁊ nõ ſuperflue ſecũdũ effluxiones: aliqñ catarris ⁊ corizis in paruis facile cauſis ꝯſumunt. Senſus vero eorum in pueritia quidẽ perfecti: puectis ṽo emarceſcunt citius: ⁊ vt breuiter dicã cito ſenes circa caput oẽs ſunt: iõ caneſcũt citius. Capilli ṽo eis natis veniũt vix exiles ⁊ ruffi. Accidente vero tpe dominãte quidẽ amplius frigiditate ꝙ̃ ſiccitate nõ calui fiũt plurimum: ecõtrario vero ſic accidit ſiccitatẽ quidem amplius dominari humiditate: frigiditate vero caliditate paruꝫ hmõi calui fiunt.

cõ. 17 ¶ Cũ dedit ſigna calẽ ⁊ humide diſtẽperãtie dat ſigna frigide ⁊ ſicce ⁊ dicit: (frigide vero ⁊c̃.) .i. ſed frigide ſiũ ⁊ ſicce diſtẽperantie cerebri diſcernunt p̱ h qm̃ q̃tuꝫ in ipſis eſt faciunt mẽbra circa caput diſcolorata: nec vult dicere q̃ꝫ oino ſunt ſine colore: q: h eſt impoſſibile: ſꝫ q nõ ſunt hñtia colorẽ viuidũ q calori ⁊ ſanguini atteſtat: qualis eſt rubeus: ⁊ cã huius ex p̃miſſis manifeſta eſt. ¶ Deinde q: dixerat q q̃tũ eſt in ipſis ſubiunxit (ſem p̱.n. oꝫ meminiſſe determinatiõis dicte a nobis in p̃n⁹) vbi dixit (audire vero oꝫ q̃ dicte ſunt ⁊ dicẽde ſũt cognitione ⁊c̃.) ⁊ ꝯſiderari per hec q̃tũ alterant ea q̃ circa caput ex cõplõne humoꝝ ibi dominantiũ. ſi.n. humores fuerint in ꝯplõne ſua ꝓportiones ꝯplõni cerebri: tũc verificabit ſignũ p̃dictũ ⁊ reliqua q̃ ſequunt: ſi aũt cõtingat humores nõ eſſe tales: tũc q̃tũ eſt ex ipſa ꝯplõne cerebri talia fient in eo accñtia: q̃tũ aũt ex humore parũper variabunt: humore qdẽ hñte ingreſſum in cãdo illa: ſicut hꝫ cerebri ꝯplo: pp qḋ ẽt dixit ẏp. q color corporis humoꝝ dñm oñdit: ſi non in ꝓfundo latuerint. ¶ Dico aũt q oñdit q̃les ſunt q dñant humores ⁊ nõ minus q̃ꝫ q in mẽbris dñet ꝯplo. ¶ Deĩde dicit (ſtatim vero hmõi craſes ſine venis circa oculos ſũt) ⁊ nõ vult dicere q oĩno: ſed q inſenſibiles eas hñt: ⁊ cã nõ ẽ difficilis cognitu p̃dicta recolẽti. ¶ Deinde dicit (⁊ a frigidis cito ledunt.) cuius ẽt cã per ſe conſpicabilis eſt. ¶ Deinde ſubiũxit: (⁊ iõ ⁊ pp velociter ledi a frigidis ſunt inequaliter ſani) .i. mõ hñtes ſanitatẽ ſibi ꝓpriam: mõ paulo peiorẽ. h.n. eſt ꝓpriũ oĩs corpis ſimplr̃ egri: cũ ſm̃ per hre ſanitatẽ multũ lapſam ab optima q̃ dr̃ ſanitas vt nũc tñ: ſit de facili alterabile: ⁊ paſſibile et a paruis cãis: magis aũt ⁊ talis cerebri: pp id qḋ ꝯtinuo ſubdit: (aliqñ qdẽ leuiſſimi ⁊c̃.) .i. inequalr̃ ſani ſunt: q: aliquãdo hñt caput leuiſſimuꝫ: ⁊ nõ ſuperfluas effluxiones p eius emũctoria: ⁊ hec ẽ qñ hñt ꝓpriã ſanitatẽ illeſam ab extrinſecus accidentibus ⁊ cã huius ẽ ſupfluitatib⁹ aggrauãtib⁹ nõ abũdare pp ſiccitatẽ ꝯſumẽtẽ. Aliqñ vero a paruis cãis ſupple ſfrigidãtib⁹ incurrũt catarros ⁊ corizas: ⁊ cã nota ẽ: ex qb⁹ tũc ſuperfluitatũ abũdantia hñtes grauiſſimũ hñt caput: q̃re inequalr̃ ſani ſunt. ¶ Deinde. d. (ſenſus vero i pueritia pfecti. ꝓuectis ṽo emarceſcunt citius) ⁊ cã h⁹ ẽ qm̃ in pueritia adhuc calore natiuo p̃ncipãtẽ ⁊ organa ex ſiccitate ꝯpurata habentes: ⁊ nũq̃ꝫ ſupfluo humide pueritie abũdãtes ſenſibilia clare diſcernũt. Quũ vero ꝓueh̃unt in etate deficiente iã magis calido nali ⁊ vigõe in eis circa cerebrũ peius fiente ſupfluitatib⁹ replentur: ex qbus organa ſenſus emarceſcunt cerebro cõpatiẽtia .i. extinguunt ⁊ obliterant: vt peius diſcernãt extincto calore ⁊ ſpũ igroſſato. ¶ Deinde ſubiũxit (⁊ vt breuiter ⁊c̃.) .i. ⁊ vlr̃ cito oẽs fiunt ſenes circa caput: hoc aũt dixit breuiloquus eẽ volens: cũ.n. ad eos multa ſeſtinẽt accidẽtia ſenilis etatis ſuffecit ei dicere q cito ſenes fiunt circa caput: non aũt oꝫ hoc fieri circa reliquũ corp⁹: niſi alterius corpis ꝯplo fuerit capiti omogenea: ⁊ cã h⁹ q: cũ etas ſit menſura alterationis nãlis corporis viui de calido ⁊ humido in frigidũ ⁊ ſiccũ ab initio vite vſq; in finem eius ſit aũt hoc caput: modicũ hñs calidi ⁊ humidi accidet illud citius in oppoſitũ alterari: cũ aũt pars etatis que dr̃ ſenect⁹ ſit menſurans illius alterationis finẽ recte ergo tales ſeneſcere cito circa caput. ꝓpter hoc adiecit (iõ. n. caneſcunt citi⁹) hoc.n. eſt de p̃cipuis accidentibus ſenectutis.

Et dicamus

hic nũc cam huius ingrentes pmo vñ canu naſcunt. dico ergo q canicies eſt qdã lãgor pili: ſicut dicit pħs in fine libri .5. de gñatiõe aĩalium nõ ẽ tñ oĩs albedo canities: ſi.n. fuerit cutis alba vt in morfea alba fient pili albi: nõ tñ conuertit ſi pili ſint albi q cutis ſit alba: q: nõ ẽ ſola cutis cã dealbatiõis: vera aũt canities ẽ q̃ fit a corpis ſenectute: corpe.n. declinãte iã ad fridditate inſit ſenect⁹ frida ex nã ⁊ ſicca: cui ꝗ̃ digerens vnum ſcuiuſq; alimẽtũ ſit ꝓpria ⁊ i nata calitas: eẽnes ãt putrefaciens ⁊ corrũpens accidet dñante fridditate nutrimẽtũ fieri aquoſum ⁊ flaticũ ⁊ putreſcibile ab ea q̃ incõtinẽte calitate: vapor ꝗ̃ q ẽ mã pili a tali alimẽto ſurgẽs pp ſui viſcoſitatẽ ⁊ caloris pellentis debilitatẽ: nõ de facili ꝑtrãſit. ex lõgitudine ergo more in poro putreſit a calitate ꝯtinẽtis ⁊ cũ putreſcit dealbat: pp plm̃ hre aeris interclusũ ex ſui viſcoſitate: ſic dicit pħs: q̃ accidit ab eo capillus canus: ⁊ breuiter q̃ i carnib⁹ indigeſtio facit canos vt dicit: ſignũ cuius ẽ ex ꝯtinuis langorib⁹ aliqñ canos naſci: vt ſit qdẽ dicere lãgorẽ eẽ ſenectutẽ acqſitã: ſenectutẽ vero lãgorẽ nalẽ: ſꝫ curatis qdẽ ⁊ ſanitati reſtitutis corpib⁹ cani pmutant. Seniles ãt nequaq̃: ſignũ ãt putrefactiõe q̃dã vaporis ꝯtigere canos ẽ rectos pilos pileis ⁊ opculis cĩt⁹ caneſcere pp nõ pflari ipediẽte coopturaꝫ: pflano n. ꝓhibet putrefactionẽ: caneſcũt aũt oẽs citius in tpibus: tardi⁹ aũt in poſteriori pp humidiora eẽ tpa oĩbus pnb⁹ capitis: ex duab⁹ magnis lacertis apud ipſa: poſteriora autẽ vacua eẽ humiditate pp minus ibi eẽ de cerebro. adhuc aũt ⁊ ſiccius. Quũ ergo hãc cerebri diſtẽperantiã hñtibus citi⁹ calm nãe deficiat rõnabiliter citius caneſcent. ¶ Deĩde dicit (capilli ṽo ⁊c̃) .i. ⁊ capilli vix eis ꝓducũt: ⁊ cũ difficultate poſt ortũ ipſoꝝ ⁊ cã nota ẽ ex predictis. ¶ Adhuc aũt dicit (exiles ſũt) ⁊ ruffi: exiles qdẽ pp vaporis tenuitatẽ p̱ ratiõe caloris multũ reſoluẽtis: adhuc aũt pp pori ſtricturã p̱ ratiõe caloris elargiẽtis: ruffi ãt pp id qḋ ſcitũ ẽ ex p̃miſſis. ¶ Deĩde dic̃ (accñte ṽo ⁊c̃) .i. ⁊ cũ ꝓcedũt i tpe ſi fridditas dñet ãplius ſiccitati nõ fient multi calui hũiditate adhuc i eis ꝯſtãte. ⁊ ſi ṽo victoria ſiccitatis ſup hũiditatẽ ſit multũ: victoria ṽo frigiditatis ſup caliditatẽ ſit parũ fient calui pp cãm ꝯriã.

¶ Humide vero ⁊ fride craſes cerebri grauiter vero dormiẽtes faciunt ⁊ ſomnolẽtos ⁊ inutiles ſenſibus ⁊ humiditatibus abundantes ⁊ facile ꝯpatientes fiunt a frigore et facile replentes caput ⁊ facile patientes ca-

tarrū aut corizā neq̧ calui ſunt hmōi.

Cō.28 ℭ Qui dedit ſigna frigide ⁊ ſicce diſtēperātie cerebri dat ſigna frigide ⁊ humide: ⁊ dicit: (humide vero ⁊c.) .i. ſed diſtēperātie frigide ⁊ humide faciūt grauiter dormientes .i. profunde ꝓp corpulentos vapores q ſunt cā ſomni multū circa ipſoꝝ cerebra i frigidari ⁊ denſari vt fortes opilatiōes faciāt ⁊ calorē ex corde venientē multū obtundāt: ⁊ nō niſi difficulter ⁊ poſt tpe obtineat illos ⁊ penetrare poſſit ad organa ſenſuū. ℭ Deinde dicit (⁊ ſomnolentos ⁊ inutiles ſenſib⁹) ſomnolētos qdē ꝓpter multū reprimi calorē cordis cerebri fridītate vt ex cētro pigreſcat extēdi: ⁊ ꝓp abūdare cerebrū ipſoꝝ multis ſu ꝑfluitatibus: tū ex digeſtionis malitia ꝓpter diminutū ſeis calorē: tū qꝛ vapores ꝯtinue ad ipm eleuati nō exalant ad ex̄ nec refluūt in deceſuꝫ niſi difficulter ꝓhibente meatuū ſtrictura q̄ frigiditatē comitaꝭ: qꝛ ꝯtinue i ſomnum flectunꝭ: grauati qdēꝫ ab illis ⁊ opilati: inutiles aūt ſenſibus ſunt ꝓpter hoc idem habētes qui ſpūs turbidos ⁊ organa ſenſuum neq̧ mūda neq̧ perſpicua.

ℭ Deinde dicit (⁊ facile patientes a frigore: ⁊ facile replentes caput facile patientes catarrū ⁊ corizam: neq̧ calui ſunt hi) quoꝝ oīum cā ī ex premiſſis ꝓmpte cōſecturabilis nos amplius indigne moraretur.

ℭ Hec igiꝭ ſunt ſigna coꝝ q̄ in cerebro craſiū ex his vo tēdēs ad vnūquodq̧ organū ſenſus ſcies cognitiōes trāſferēs tādē alio ad aliud ſufficit vero tātū de oculis dicere.

Cō.29 ℭ Cū dedit ſigna diſtēperantiaꝝ cerebri tā ſimplicium q̄ cōpoſitaꝝ: vtiꝭ epylogo addēs qdem q ex ipſis traducibilis ſunt ſigna oīum organoꝝ ſenſuū a cerebro pēdentiū. ⁊ dicit (hec igiꝭ ⁊c.) .i. hec q̄ diximꝰ in capl'o ꝑcedenti ſunt ſigna qbus habeꝭ cognitio vniuſcuiuſq̧ cōplexionis cerebri .ſ. tēperate ⁊ diſtēperate: ⁊ fuerūt in ſūma ſex gnā ſignoꝝ aut ad illa reducibilia ſicut dixımꝰ: verificata qdē ſemp cū adiectiōe ꝯdiciōis regionis tēperate ⁊ ꝓportionalitatis in humore. ℭ Deinde dicit (ex his vero ⁊c.) .i. ſed ex his ſignis qb⁹ cerebri ꝯplones cognoſcimus poterīs trāſducere ſigna ꝯplonis vniuſcuiuſq̧ organi ſenſus: hec .n. organa colligata ſūt cerebro ꝑ neruos cātos ab ipſo: ⁊ ferētes ad ipſa ſenſum: qꝛ ꝯps cerebro eē ꝓportionabilia in nā ⁊ ſignis: ꝓp qd ēt ſupra dixerat q alterutrū ſunt cognitiōes ⁊ ad inuicē ſibi atteſtanꭇ: q a pn⁹ nata principū virtuti ⁊ ꝓinqꝛ pnᵐ hie q̄ ab eo nata ſunt: ſunt aūt hec organa: ſicut oculi viſus: aures auditus: nares odoratus lingua guſtus: ⁊ vniuerſi corporis muſculi tactus. ℭ Incedētes ergo via q̄ inceſſimus in cognitiōe cerebri ⁊ trāſferētes adhuc ad qd libet illoꝝ nō erit difficile cognoſcere ꝯplonē vniuſcuiuſq̧. ℭ Deīde dicit (ſufficit ergo ⁊c.) .i. ſed qm̄ hic modus doctrine eſt abbreuiatiue q̄dā: ſufficiet nobis hāc tn̄ mentionē facere in oculis tm̄: ſicut in his q̄ cerebro certiꝰ ſunt ꝓportionata ꝓp ei magis vicinos eē ⁊ hoꝝ tēperamētū declinare ad frigiditatē ⁊ hūiditatē: ſicut ⁊ cerebri: erit ergo trāſferre cognitionē a cerebro in oculis fere ex oībus predictis ſex generib⁹ ſignoꝝ ſicut patebit: ⁊ nō abſolute ex oībus: ſicut credit Gal. qꝛ nō ex virtute ⁊ vitio principaliū: quoꝝ pncipia nō ſunt in oculis.

ℭ Quicunq̧ igiꝭ tangentib⁹ manifeſte ſūt calidi: ⁊ mouenꭇ facilius ⁊ frequenter ⁊ venas latas habent oēs calidi ſunt. ℭ Frigidi qui his ꝯtrarii ⁊ humidi quidē molles ſimul ⁊ multe humiditatis ſūt. ſicci vero qui duri ſimul ⁊ aridi: ⁊ ledunꭇ quidē a ſimilib⁹ cauſis craſi facile. Iuuātur vero a ꝯtrariis mo

derato vſu: ſed hoc cōe ſignum oi cognitione craſeos omnis partis meminiſſe opꝫ.

ℭ Cū dedit ſigna cōplonis organi cuiuſlibet ſenſus traduci poſſe ex ſignis ꝯplonis cerebri ⁊ ſufficere q oſtēdaꭇ h̄ in oculis tm̄. Incipit declarare ſigna diſtēperātiarū oculi ꝑ h̄ intēdēs breuiter expoſitionē ſignoꝝ corporis egri ſimplr ſūptoꝝ ab his q̄ oriūꭇ a pncipalib⁹. ⁊ dicit (qcunq̧ igiꭇ ⁊c.) .i. qcunq̧ oculi ſunt manifeſte cali ad tactū ⁊ mouenꭇ facilius ⁊ frequētius inſtabiles q̄ſi exiſtentes: ⁊ hūt venas latas ⁊ apparētes: oēs hi ſunt calidiores tēperatis: ⁊ ꝯdmonſtrauit ꝑ hoc cognitionē diſtēperātie oculi i caliditate a tribꝰ .ſ. Manifeſta caliditate q̄ ad tactū apparet: ⁊ vult ꝑ calitatē nō qualis tāgiꭇ apud omne corpus humanū. Ex his nihil ē niſi caliū actu: ſed vlteriorē q̄ q̄ tangiꭇ apud corpus tēperatū. ꝓp qd non dixit ſolū qcunq̧ ſunt cal: ſed qcūq̧ ſunt manifeſte calidi: ⁊ ē hoc ſignū a ſbaliter inherētibus ſumptū. ſi enī oculus lapſus a tēperamēto in caliditate diffimaꭇ ſic ſimpliciter egrū cadet diſtēperātia in caliditate in eius diffinitiōe. hoc aūt nō ſolū ſm oculū ſed ſm qdlibet exteriꝰ mēbrū eſt tactus ſpecialis: ⁊ ꝑ hoc ſui ipſius edoctius.

ℭ Secūdo ait a facilitate ⁊ frequētia motus ipſoꝝ: nō debeꭇ aūt hic motus oculis ex ſeipſis: nō .n. ſunt organū motus: ſed ſenſus viſus: ſꝫ debeꭇ eis ex muſculis ad ipſos colligatis q ſicut dicūt a notomia ſunt ſex: quoꝝ q̄tuor in vtriſq̧ lateribus exiſtunt: ſurſum .ſ. ⁊ deorſum ante retro: ſiue dextrorſum ⁊ ſiniſtrorſum: ⁊ vnuſqſq̧ mouet ad ſuā partē duo vero alii ſunt incidētes ex tranſuerſo: ⁊ hi mouent oculū ſm rotunditatē. Eſt aūt ⁊ quidā alter poſterius q ſuſtentat neruū ꝯcauū ⁊ eleuat ipſū ⁊ ꝓhibet ipm a lapſitate qua oculus ꝓminet exterius: ⁊ retinet ipm cū intēte intueꭇ. ſuit aūt hic motus oculis oportunus vt ſine motu ⁊ conuerſione colli poſſent ad dextrā ⁊ ſiniſtrā ſurſum ⁊ deorſum ſpectare viſibile: exponentes ſiqdem ſe ꝑ illos ſub rectis lineis ad rē viſā ſine qb⁹ oculus nō patiꭇ a viſibili: viſibile .n. nō generat ſimilitudinē ſuā in diaphano: niſi ſub rectis lineis: ſi ergo oculi fuerint calidiores tēperatis tūc redūdabit ēt ipſorū caliditas ſup hos muſculos: ⁊ fient ex hoc aptiores ad mouendū virtute qdē motiua ſortita apud eos leuitatē ⁊ agilitatē mobilis ex ſpū in eis caliditate: ⁊ ſūt hec ſigna ſumpta ab effectib⁹ virtutis motiue muſculoꝝ: qb⁹ oculi mouēꭇ. ℭ Tertio aūt a latitudine venaꝝ quā ipſa caliditas operaꭇ apud iformationē pmā hōis ſingulis dilatare cū nihilominus qdē motus ipſius ſit magis a cētro q̄ ad centrū: quāuis .n. latitudo venaꝝ pncipalr conuenit caliditatē pncipū a quo ipſe ſunt: adiuuat tn̄ latitudo earū ex caliditate mēbroꝝ per que ſit tranſitus eaꝝ. vt in calidioribꝰ tēperato membris ſint ipſe latiores q̄ pncipiū earū opereꭇ. in frigidioribus vero econuerſo. ēt eſt hoc ſignū ſumptū a caſibus diſtēperantie. ſm enim exigentiā cōplonis ſit prima membroꝝ creatura.

ℭ Deinde dixit (frigidi vero) .i. ſed frigidi oculi ſunt qcunq̧ ſupradictis ꝯtrarii ſunt ſm ſigna: in nō oſtēdere. vꝫ. manifeſtā caliditatē ad tactū: ſꝫ potius frigiditatē quādam: ⁊ in eſſe qdem graues ad motū: ⁊ in hr̄e venas ſtrictas: ꝯtrariū .n. cōplexionū ꝯtria ſunt ſigna ꝓpter ſignoꝝ cās ſimiliter eſſe cōtrarias. ℭ Deinde dixit (humidi quidē ⁊c.) .i. ⁊ humidi oculi ſunt qcunq̧ fuerint ſimul molles ⁊ multe vero humiditatis. mollis quidēꝫ ad tactum. multa vero humiditas ad tactū ⁊ viſum: ⁊ ſunt qdem molles ꝓpter eſſe humidiores tēperatis. eſt .n. mollities effectus humidi: ſicut ſupra dixım⁹: ⁊ ē hoc ſignū ſumptū a caſibus diſtēperātie in humiditate: multe vero humiditates ſunt ꝓpter abūdare in multis ſuꝑfluitatibus hāc cōplexionē: cōplexio enim humida ē humiditatū ꝯſeruatiua ſicut ⁊ ſicca ipſarum ꝯſumptiua: nec

Cō.30

enim volebat h̄ per humiditatē eā que eſt qualitas: ſed eā que eſt ſubſtantia: apparens q̄dē in angulis lachrymalibus oculoꝝ in vigilantib⁹: ꝛ effudās q̄dē apud ſomnū penes pilos palpebraꝝ: ꝛ eſt hoc ſignum ſumptū ab effectib⁹ virtutū naturaliū: ꝓp qḋ tales multaꝝ ſūt lippitudinū: ꝛ de facili incurrūt egritudīnē q̄ lachryma dicit. ℂ Adhuc aūt ſi a triſticia ipſos q̄dē ꝓp retractionē caloris exprimente q̄nq̄ꝫ lachrymenť copioſius effūdūt lachrymas: ſicut in pueris ꝛ mulieribus ꝯtingere videmus q̄bus copioſior ē humiditas q̄ꝫ ꝓuectis ꝛ viris. ℂ Deinde dicit (ſicci vero ꝛc̄.) i. ſed ſicci ſunt quicūq̄ꝫ ſunt ſiľ duri ꝛ aridi: ꝛ volebat ꝑ aridos ꝓuatos ꝑdictis humoroſitatibus ꝛ lippitudinibus: q̄les in multi vigilantib⁹ videmus ꝛ eſt q̄dem nō difficile ex ſupradictis ꝯuincere: qua de cā oportent hoc in ſiccis apparere. cōtrarioꝝ. n. effectuū cōtrarie ſunt cāe ꝛ econuerſo.

ℂ Deīde dixit. (ꝛ leduť ꝛc̄.) i. ꝛ ſignū cōe cuiuſq̄ꝫ dicarū complexionū eſt ꝙ facile leduntur vnuſquiſq̄ꝫ talium oculoꝝ a ſimilibus cauſis ſue craſi: vt calide cōplexiōis oculus a calidis: frigide aūt a frigidis humide ab humidis ſicce a ſiccis: ꝛ iuuať a cauſis contrarijs ſub moderato vſu ſicut calide a frigidis ꝛ ſic de alijs: ꝛ eſt hoc ſignū ſumptum ex alteratione ab his que extrinſecus accidunt reductum ad caſus.

ℂ Deinde dixit: (ſed hoc ꝛc̄.) i. ꝛ hoc oꝫ memoriter habere ſicut ſignū cōe in cognitione craſeos oīs membri: vt per ꝙ ledi a calidis cognoſcamus eſſe calidū. per iuuari vero ab illis cognoſcamus eſſe frigidū: ꝛ volebat per craſeos diſtemperatā craſim: tēperata. n. craſis ſola eſt: ſicut ipſe dixit in cōmento aphoꝝ que ſuis ſiľib⁹ bn̄ diſponiť. ℂ Non docuit aūt cognitionem alicuius predictarū diſtēperantiaꝝ oculi a bonitate vel malitia viſus: expectans illud docere in genere cū ſubſequenter docebit ſigna ſumpta a magnitudine ꝛ paruitate oculorū videť. n. bonitas ꝛ malitia viſus imediatius ſignificare ſuper bonitatem ꝛ malitiā cōpoſitionis q̄ꝫ ꝯplōnis ſicut bonitas ꝛ malitia omniū opationū animaliū: ſicut ex ſupradictis patet. ℂ Cōpoſitaꝝ aūt diſcraſiaꝝ oculi ſigna ſuperſiluit ſicut ex ſimplicibus manifeſta.

Sed hic videndū eſt vnde accidat vnāquāq̄ꝫ diſtēperātiaꝝ ledi facile a ſimilib⁹ ſue craſi: iuuari vero a ꝯtrarijs ſub moderato vſu: maxime ne ſibi ꝯtradicere videať: cū in ſūma de cāis admonuit ſiľia ſiľibus offerre oportere volentes craſim qualē accepimus ꝯſeruare: vñ quoq̄ꝫ accidat iuuari a ꝯtrarijs moderato vſu: q̄d etiā per moderatū vſum intelligať. Dico ergo cū cōſeruatio ſit ex rebus nō nālibus: q̄ ſunt aer cibus pot⁹ ſomnus vigilia motꝰ q̄es ꝛ hmōi: iſtaꝝ aūt rerū nō ſit dare oīno verā ſiľitudinem cū corpore quadā exiſtente calida vel frigida vel humida vel ſicca: potentia tantū. Adhuc aūt effectiue magis q̄ꝫ paſſionaliter: vt cibo vel potu: quadā vō nullo mō paſſionaliter exiſtente ſed effectiue tm̄ vt motu ꝛ q̄ete ſomno vel vigilia: corpore aūt paſſionaliter exiſtente tali. Adhuc aūt ꝛ actu calido vel frigido exiſtente vt voceť frigidū diminute calidū accidet de neceſſitate cū ab eo infra dr̄ corpus ſiľibus ꝯſeruari: ꝙ ſiľia corpori ex his reb⁹ ſunt quecunq̄ꝫ corpori approximata cuiuſcūq̄ꝫ nō imutant ipm̄ a ꝓpria natura imutatione de q̄ curet. vt quecūq̄ꝫ corpori calida oblata nō calefaciūt ipm̄ vltra corporis caliditatem nec ēt infra illam. minus. n. calefacere eſſet infrigidare: talia ergo ſm̄ intellectū Gal. ſunt corpori vere ſiľia q̄bus conſeruať ſicut poſt dicturi ſumus: ſed taliū ſimiliū electio difficilis eſt apud medicū: ꝛ poti⁹ experientia q̄ꝫ rōne cōcipiť. Cū ergo hic dicit oēm diſtēperatā craſim a ſiľib⁹ ledi diſtinctiōe digniū eſt de ſiľi in ſimilem qḋ excedit vel deficit: vel ꝙ equať vt calido ſimile id qḋ minus calidū ꝛ id qḋ plus: ꝛ id qḋ eque: qḋ ergo eſt minus caľm non ſimpľr nec oīmode ē ledens cū ſit retemparans ꝛ reducens nec qḋ eque ſit ꝯſeruans: qḋ aūt plus ſimpľr eſt ledens: q2 diſtemperantiā in caliditate coaugens. dixit aūt nō abſolute a talib⁹ ledi: ſed facile ledi: nō ob aliud niſi ꝙ calido ꝓnior eſt lapſus ad calidius a quocūq̄ꝫ ipm̄ amplius calefacere potente q̄ꝫ ad frigidū: ꝛ frigido ſiľr ad frigidius a quocūq̄ꝫ ipm̄ amplius infrigidare potente q̄ꝫ ad caľm. maior. n. eſt ꝯtrietas calidi ad frigidū ꝛ ecōuerſo q̄ꝫ calidi ad calidius inter q̄ aūt maior eſt ꝯtrietas inter ea difficilior ē traſmutatio: ꝓp qḋ ſi caľm vel frigidū eſt qḋ egrū: tēperatū aūt qḋ ſanū: aut nō ledeť caľm a frigidis nec ecōuerſo: aut nō facile: imo ab eis iuuabiť cū gradatim ad medium ꝛ nō vltra deduceť: ꝛ ꝓpterea facile ledi a calidis eſt ſignū ꝓprium ꝯplōnis calide ꝛ nunq̄ꝫ frigide: que nō pōt ledi a calidis niſi difficulter: iuuari vō a calidis eſt ſemper ſignū frigide ꝯplōnis ꝛ ecōuerſo. nā ſi ꝯtingat caľm calidis ꝯſeruari: nō tn̄ ꝯtingit iuuari. ꝯſeruari. n. in malis non eſt iuuari abſolute. ℂ Sed attendēdū eſt qḋ dicit non iuuari diſtēꝑata ꝯplōne a ꝯtrīs niſi moderato vſu: ꝓp qḋ videndū eſt q̄d velit ꝑ moderatū vſum. dicit autē Hali. ꝙ vſus moderati ſunt duo. vnus eoꝝ ē q eſt rerum tēperataꝝ inter quatuor qualitates: ꝛ alter eſt reꝝ quaꝝ declinatio ad partē ꝯtriam eſt equalis declinationi ꝯplōnis: ꝛ ꝙ ꝯplō diſtemperata iuuať a primo: ſed tn̄ minus q̄ꝫ a ſecūdo. ℂ Sed iſta moderantia vſus nō eſt ſumpta a qualitate ꝛ mō ipſius: ſicut Gal. videť attēdere: ſed a rebus vſualibus: ꝓpter quod nō eſt multū appreciāda diſtinctio: imo nec recta: q̄n errorē ſubducit. operē ꝯtrioꝝ. n. vſus equaliter declinantiū ſi continueť repentine alterabit: ꝛ fiet cū egra: ꝛ nullo modo iuuatiua: quare dicemus q̄n hec reductio facta a ꝯtrīs horrida eſt nature: oīs. n. ſua alienatio inimica eſt illi ſeipſam ſaluare ſemꝑ appetenti ideo ꝯtriorum vſus tunc maxie acceptabitur a natura cū nō ꝯtinuus erit: ſed cū aliquo interuallo interpoſitionē hn̄te ſimiliū q̄bus gaudet. cōtinuus. n. vſus nimis ſubito alteraret a ſubita at alteratione inſiens diſpoſitio non eſſet ſanitas ſed egritudo. cū. n. ſanitas ſit diſpō nālis: nulla adueniens diſpoſitio poteſt eſſe ſanitas niſi ſubintraret quaſi innaſcereť: ꝓpter quod non ſimpľr calida iuuať a frigidis neq̄ꝫ ſemꝑ: ſed vſu qui dictus eſt quem ipſe volebat moderatum.

ℂ **Magnitudo vero oculoꝝ cū ꝓportione q̄dē ꝛ opationū. virtute q̄dē multitudinem ſubſtātie eucratā ex qua facti ſunt oſtendit: q̄ vero ſine his multā q̄dē ſubſtāti ſed non eucratā declarat. ℂ Paruitas vero oculorū cū ꝓportione quidē ꝛ virtute operationū: paruam q̄dem ſed eucratam ſubſtantiā demonſtrāt ex qua facti ſunt: cū non ꝓportione vero quadā ꝛ vitio opationū paruā ſimiľ ꝛ inutilē eſſe ſignificat ſubſtantiam eorum.**

ℂ Cum dedit ſigna cuiuſlibet quatuor diſtemperantiaꝝ oculi ſumpta q̄dem ab his que tanguntur ꝛ videnť circa oculum: adhuc autē ꝛ a motib⁹ ipſius: deficiebat autē adhuc ꝛ illaꝝ cognitio ſumpta a magnitudine ꝛ colore oculi: ſubſequenter dat ſigna que ab eis ſumuntur: ꝛ dicit (magnitudo ꝛc̄.) i. magnitudo oculoꝝ ꝓportionalis eſt magnitudinis capitis in ſignificādo: ſicut enim magnitudo capitis non eſt ſignum bone cōpoſitionis cerebri: ꝛ per illud ipſius eucraſie niſi q̄n figura eius decēs exiſt ꝛ ꝛ opōnū bonitas in ortis ab ipſo: ſignificans q̄dē tūc fortitudinē virtutis informatiue opātis circa multā ꝛ bonā co. 31.

tam ⁊ bonā mām: aliter ꝟo ſolā mãe multitudinē ſigni
ficat ex qua facti eſt: ita magnitudo oculoꝝ qñ eſt cū bo
na ꝓportiōe quadā: ⁊ volebat ꝑ hoc ꝓportionē oculi ad
viſibile debitā: qualē oꝫ hēre actiuū ad paſſiuū: que ꝯſeq
tur ex figura ⁊ ſitu decentibus ⁊ diaphanitate ꝑfecta. ⁊
dr̄ oculi armonia: aut fortaſſis qñ eſt cum ꝓportiōe qua
dam totius cōpoſitionis in reliquis naturis ad magni-
tudinem. ſ. formis numero ⁊ ſitu vult ꝑ quandā rōnē q eſt
decens: adhuc aūt ⁊ qñ eſt cum debita operationū virtu
te ⁊ volebat ꝑ hoc bonitatē viſus ⁊ aliaꝝ operationum
.ſ. naturalium oīum: ſignificat oculos factos eſſe in p̄ria
ſui creatione ex multa ⁊ eucrata mā: aliter vero. ſ. quan
do fuerit ſine his ꝯdōnibus ſignificat factos eſſe ex mul
ta tñ ⁊ non eucrata mā: quaſi velit ꝙ virtus informati-
ua efficit oculū ſeu organū bñ vel male diſpoſitū ſm exi
gentiam materie: cū tñ ⁊ ſi virtus informatiua ſeminis
non eſſet fortis nequaquā ſufficeret eucraſia materie vt
bene crearetur organum: pp qḋ ſupra de capite magno
dr̄ ꝙ qñ comitatur virtutis fortitudinē circa multā māꝫ
⁊ bonam operantis ꝙ eſt ſignū bonū: ⁊ nō dixit ſolum
qñ comitatur multā ⁊ bonā mām: ⁊ volebat ꝑ eucraſiaꝫ
non qualē ꝯſecuta eſt caro: vel cutis: ſed declinanteꝫ ad
frigiditatem ⁊ humiditatē: ſicut ea que cerebri: cū domi
netur in eis a qua ſicut dicit ph̄s de ſenſu ⁊ ſenſato: ⁊ ma
nifeſtū eſt ꝑ hoc ꝙ oculoꝝ magnitudo ꝑdictis aſſocia-
ta ꝯdōnibus ſignificat eucraſiā ipſoꝝ: diſſociata ꝟo ab
his ſignificat diſcraſiā: diſcernēdā poſtea ꝗdeꝫ ex ꝑuis
dictis ſignis: eucraſia. n. materie ex qua facti ſunt: cā eſt
ꝑdicte ꝓportionis per obedientiā eius ad formationem
p̄mā maxime ſi virtus informatiua nō ſit debilis: ad-
huc aūt ⁊ eſt cā bonitatis viſus ꝑ equalē oculi cōplexio
nem ⁊ perſpicuū in eo diaphanitatē que illā comitan
tur ſicut oñdemus cū paulopoſt de viſus bonitate loq-
mur: diſcraſia vero illius per ꝯ̄trium e cā contrarij.
¶ Deinde cuꝫ dedit ſigna cōplexionis oculoꝝ ſumpta
a magnitudine ipſoꝝ: dat ſignū ſumptum a ꝑuitate ip-
ſoꝝ: ⁊ dicit (paruitas vero ⁊c̄.) .i. ſed ꝑuitas oculoꝝ nō
eſt ꝓportionalis ꝑuitati capitis in ſignificādo: ꝑuuꝫ. n. a
quo nihil alteri attribuit: ſed eſt ſibi tñ principiū vnius
operationis: non pōt equari in malitia paruis qḋ eſt mul-
toꝝ radix hñs multis tribuere: multiſqꝫ operationibus de
ſeruire: pp qḋ ꝑuitas oculoꝝ diſtinguēda eſt: ſicut ⁊ ma-
gnitudo: ſi. n. fuerit cū ꝓportione ꝑdicta ⁊ bonitate ope
rationū ſignificabit mām ex qua facti ſunt fuiſſe eucra-
tam: nihilominus ⁊ paucā: tñ cū diſtēperata ꝑuitas oīs
organi inepta ſit ad opus ſm plurimū ſicut ſupra dixi-
mus: cū corruptela vero ꝓportionis ⁊ cū defectu opera
tionum cū hoc ꝙ ſignificat mãe paucitatē: ex qua facti
ſunt: ſignificat et eā fuiſſe inutilē: pp diſconuenientiā ex
diſcraſiā ad p̄mā formationē: ⁊ ad ſequentē diſſonem:
⁊ vr̄ hoc ſignū qḋ ſumit a magnitudine ⁊ ꝑuitate oculi
ſumptum a ſubſtātialiter inherentibus organicis. ſed cū
hic non det ſigna cōpoſitionis oculi: ſed ꝯplexionis eius: co
mitetur aūt bonitas cōpoſitionis bonitatem cōplexionis
erit hoc ſignū ſumptū a caſibus cōplexionis ⁊c̄.

Sed oſtendemus qd ſit viſus bonitas ⁊ vn̄ cauſet. ante aūt
hoc ⁊ qd ſit viſus ⁊ qd viſibile: ⁊ qd videre. ¶ Dico er-
go ꝙ viſus eſt po aīe q̄ eſt in potētia ad viſibile: cuiꝰ ſbe
apta nata eſt a viſibili pati: viſibile aūt eſt duplex: qḋdā
eſt viſibile in lumine ⁊ qḋdā in tenebris. Viſibile aūt in
lumine eſt color: ⁊ hꝫ eſt ſm ſe viſibile ſi illo mō dicēdi ꝑ
ſe quo ꝑdicatū in rōne ſubi q eſt p̄mus modus: ſed illo
mō quo ſubm eſt in rōne ꝑdicati q eſt ſcḋs: qm̄ in ipſo ē
cā ꝙ aliqd ſit viſibile: nō aūt vr̄ ſine lumine. lux. n. ꝑnci
palius vr̄ ſicut dicit Auer. ſed color mediāte luce: ⁊ ꝓpea
q̄ in tenebris vīr ſunt illa que modicū lucent ſicut ſqua

me piſcium ⁊ noctiluce ⁊ hmōi q̄ in die a maiori lumi-
ne ſupate videntr̄ ſub ꝓprio colore ⁊ nō ſub luce. vniuſcu
iuſqꝫ igit̄ proprius color in lumine vr̄: eſt. n. oīs color ſu-
cut dicit Ariſt. motiuus eius qḋ ſm actū diaphani: actꝰ
aūt diaphani lumē eſt. diaphanū. n. nō eſt actu diapha-
num niſi ꝑ lumē. hmōi aūt actus influit ei a corpibꝰ lu-
minoſis qualia ſunt ignis ⁊ ſtelle. hꝫ aūtē ſe lumē quod
eſt actus diaphani ad lucē que eſt forma corpis lumino
ſi ſicut intentio coloris generata in diaphano ad colorē
q eſt ſupficies colorati: in hoc tñ differēs ſicut voluīt ꝑi-
patetici: ꝙ lumē eſt forma nobilior potēs perficere dia-
phanū ad actū: qḋ color nō pōt. Tenebra aūt eſt priua-
tio actus hmōi in eodē ſubo. ¶ Potētia ergo diaphanū
eſt corpus ꝑuum qḋ ſm ſe nō eſt viſibile: q2 nullum hꝫ
colorē: ſed vr̄ per lumen qḋ eſt ſicut color diaphani: tale
corpus eſt aer ⁊ aqua ⁊ celum: talia aūt in actu diapha-
norum ⁊ motiuus eſt color de ſui nā: ⁊ per hoc cōtinua
tionem hñs ad ſenſiterium viſus fit motiuus viſus: hoc
aūt mouere eſt diaphanū alterare ⁊ viſum .i. formare ſe
intentionaliter in illis: vt in ſpeculis. Quare ſupuaca-
nee ⁊ importune dr̄ a Platonicis viſum fieri ꝑ extramiſ
ſionem: cū ipſius coloris nā ſit hoc mō mouere diapha-
num ⁊ ſenſiteriū viſus: vt dctū eſt. ¶ Si. n. fieret viſus
ꝑ exitū alicuius corpis ab oculo ad viſam rē: tūc ſi in il-
lo corpe eſſet virtus viſiua fieret viſio extra aīal q̄re aīal
nō videret: ſi aūt nō eſſet virtus in eo: nō poterit fieri vi-
ſio ꝑ illud niſi ꝑ retractioneꝫ corpis: ſed retractio illius
corpis eſt impoſſibilis. quare illius emiſſio nō cōfert ad
viſum. emiſſio aūt radioꝝ nō eſt opportuna niſi ad ma
nifeſtationē coloris ⁊ ad dandū ei actū quo mouere poſ
ſit aut ad exhibendū diaphanū inter medio actū ſuū: ſi-
ne quo non vr̄ moueri a colore ſed hoc fit melius a cor-
pore magis luminoſo q̄ ſit oculus: q̄re nō expedit qcq̄
exire ab oculo ad hoc videamus ſed magis ab extra ſu-
ſcipiamus. hec aūt actio vt diximus fit a colore.

Sed queret aliqs vtrū lumē in hac actione
coloris ſit neceſſariū: pp colorē
ipſum cuius ē agere aut pp diaphanū iter mediū cuius
eſt pati: vr̄. n. Ariſt. dicere in. 2. de aīa. ꝙ color eſt motiuꝰ
eius diaphani qḋ eſt in actu .i. illuminati: q̄re vr̄ ꝙ indi
geat lumine pp diaphanū nō poſſe a colore moueri ſine
illo vr̄. n. Ari. dicere ꝙ color ſit ꝑ ſe viſibilis. ¶ Et ex his
eius dictis credit Auer. ꝙ lumē nō ſit neceſſariū: niſi q2
color nō pōt mouere diaphanū nō illuminatū cuiꝰ ꝯ̄triū
videmus: q2 color illuminatꝰ mouebit et oculū poſituꝫ
in obſcuro ⁊ nō econuerſo oculus in luce poſitꝰ videt co-
lorē in obſcuro. ¶ Nos aūt dicemus ꝙ color ſicut dicit
ph̄s eſt extremitas ꝑſpicui: nō tñ cuiuſcūqꝫ ꝑſpicui: ſed
determinati. ſ. corpis ſolidi ꝑ qḋ nō fit trāſductio viſibi-
lis ad viſū. Duplex aūt ē ꝑſpicuū ſiue diaphanum: eſt. n.
qḋdā ꝑſpicuū ꝑuū qḋ ꝑ ſe nō terminat: ſed ꝑ ſe trāſdu-
cit viſum vt aer aqua: vitrū chryſtallus. ⁊ hꝫ in toto eſt ꝑ
ſpicuū: qḋdā eſt non ꝑuū qḋ eſt terminās viſum: ⁊ hoc
nō eſt in toto. ſed in ſupficie ꝑſpicuū: qḋ ergo in toto eſt
ꝑſpicuū recipit lumē in ſupficie ⁊ in ꝓfundo: ꝙ aūtē in
toto nō eſt ꝑſpicuum nō recipit lumē in ſupficie in qua
color q̄ſi tñ ē ex ipſa nō ē niſi mālıter ⁊ diſpoſitiue: mani
feſtum eſt ergo ꝙ ꝑſpicuū cadit in diffinitiōe coloris: ꝑ
ſpicuum aūt in actu non eſt niſi per lumē: ergo ⁊ lumē
ingreditur diffinitionem coloris ex quo videt̄ ꝙ forma
le eſſe coloris a lumine ſit. ⁊ hoc eſt quod Ari. dicit in. 2.
de aīa. ꝙ lumē potentia colorē efficit actu colorem: non
.n. eſt actu color niſi per habitū luminis diffuſum in ſu
pficie corpis terminati. & cū dr̄ ꝙ color ē motiuꝰ diapha
ni qḋ ē in actu diaphanū: intelligit ꝙ hꝫ facit color: ſiſt qñ
eſt in actu color: nihilominus tñ oꝫ mediū ad aliqḋ ſpa-
ciū eſſe illuminatū iuxta colorem: q2 cum color ſit lumē

aliquarū mãe corpis terminati nō pōt mouere mediū niſi actu illuminatū: q2 p hoc magis diſponiť ad coloris ſimilitudinē recipiendā: quare lumē requiť ad vtrunq3.

Dubitabit etiam adhuc aliqs de h' q2 duplex vr̄ viſibile. ſ. color ⁊ lux: ſed ois ſenſus eſt vnius generis vt auditus ſoni guſtus ſaporis olphatus odoris. tact'. n. nō ob aliud dr̄ plēs ſenſus: niſi q2 tāgibilia nō ſūt reducibilia ad vnū3 cōe genus: ſed lux ⁊ color nec ſunt reducibilia ad vnū cōe genus: nec ē vnū ad alteȝ vt vr̄: q̄re videbitur q2 viſus ſit plēs ſenſus. ℭ Niſi eē2 q2 vnū illoȝ reduciť ad aliud p̄cul dubio: ſed cū lumē nō diffiniať p colorē: ſȝ color p lumē: oȝ q2 color reducibilis ſit ad lumē: eſt. n. color lumē qōdā corpis terminati q̄tū ad eē formale vel actuale coloris: erit ǧ viſus p̄ncipalr̄ lucis coloris aūt ſicut cuiuſdā lucis: ſed qm̄ oȝ eē p̄portionē paſſiui ad ſuū actiuū. actiua. n. actiuaq3 ſūt in patiēte diſpoſito: ⁊ quoȝ maior eſt ſilitudo: facil' ẽ2 vnius ad alteȝ trāſmutatio oportuit oculū eē partip luminoſū. ℭ Propter qd Gal. ſapiēter dicit in lib. de juuamēto mēbroȝ. q2 ſenſus luminaris alterať a coloribus ſicut9 ſiℓ h' libri: ⁊ hec ē cā q̄re ois ſupfluus ſplēdor cito deſtruit viſū: q2 nimis tranſmutat oculū pp̄ ſilitudinē ⁊ valde cauius ē2 ſupflue obſcuȝ: cui' ſignū ē diu remanere in oculo ipreſſionem ab eo factā: nō āt eā q̄ ab obſcuro niſi p diuturnū tp̄s efficiať: remanēre aūt ipreſſiōe ſplēdidi nihil vr̄ alteȝ. ⁊ pp̄ hoc oportuit oculū eē ſine vllo colore. de facili tn̄ ipreſſibilē ab oi. ſi. n. vllū hrēt aut difficulter pateretur ab alio aut reciperet alteȝ ſm exigentiā illius quē hȝ tn̄: ſicut oculus multi ictericii iudicat oia citria eē. ℭ Manifeſtū eſt ergo q2 neceſſariū fuit oculū 2poni ex peruiis ⁊ politis ⁊ icoloratis ſpūȝ copioſe recipiētib' tanq̄3 lumē. eſt. n. ois ſpūs ⁊ marie viſibilis ſuba lucida: pp̄ qđ vocatur aliqñ a medicis radius ⁊ lux. ad qđ qdē igenita ē nã facere in eis hūores 2gelatos ad modū chriſtalli ⁊ tunicas in eis politas: circūdātes illos neruū q̄3 ferētē eis virtutē viſus faciēs 2cauū vt copioſius refundať i eo ſpūs lucid' p ipm: nō alterať āt ocul' a colore niſi p medium diaphanū p' ab illo alteratū: ſignū cui' ē q2 ſi coloratū3 poniť ſup pupillā nō videbiť: ſilr q̄3 vr̄ p hoc nullū ſenſibile agere i ſenſū niſi p mediū: q2 ſi ponať ſupra ſenſiteriū nō facit ſenſū vt dicit: de quo nos poſtea ingrem'.

Sed dicet aliquis qđ dē vnū3 viſibile debeat videri duplex: q2 formatio eius ſit in duplici oculo: ⁊ dextra rei viſe oȝ videri ſiniſtra: q2 cū dextra rei viſe i ſe ſit 2 ſiniſtra p̄tē oculi: ⁊ ecōuerſo ſigillabiť dextrū eius in ſiniſtra p̄te oculi: ⁊ ecōuerſo. ℭ Niſi eē2 q2 pfectio viſus ſicut dicit p̄inceps: nō ē in chriſtallino vtriuſq3 oculi: ſȝ i angulo piramidali vbi ſe cancellat neruū optici: q2 ferunt ad oculos v̄tutē ſenſus viſi: ⁊ ibi. n. vniunť forme viſibiles q̄ ferūť formate in chriſtallino vtriuſq3 oculi relate qdē ad illū angulū p ſpūȝ viſibilē q diſcurrit i vtroq3 oculo ⁊ in vnoquoq3 neruo: ⁊ i vnicā redacte p ſpūs in illo factā viſionē: aut in vnicā redacte pp̄ alterationes factā a viſibili pariter ab vtroq3 oculo venientē 2tinuate p̄cedere vſq3 ad p̄dictū angulū: in quo fiť in p̄ūcto viuunť: cuius ſignū ē: q2 ſi aliqs digitū ſupponēs exp̄mat partem p oculi accidat vni neruoȝ 2torſio nō fiet par diſcurſio ſpūs deferētis formā p vtruſq3 aut par ipſius iformatio: ſed antecedet q̄ p̄uenit ad alterā p̄ius: quare nō fiet vnio formaȝ: ⁊ app̄ebit vnū duo: ⁊ vr̄ ex qbuſcūq3 cāis paritatis velocitatis mot' ſpūs vndiq3 diſcurrētis: aut alterationis ipſius ab oculis vſq3 ad p̄dictū angulū impediť: videbiť vnū duo: q̄uis quoq3 dextrū rei formeť in ſiniſtro oculi: nō tn̄ 2uerſum fit iudicium de re viſa: qm̄ ad rē terminať: ſiue cuius p̄tīa non mouetur viſus.

Adhuc aūt dubitauit aliqs: quō ſi color mouet diaphanū ⁊ p diaphanū 2tinuū cū oculo mouet oculū ⁊ viſum poſſit quātitas colorati videri maior ipſo oculo in quo formať. ℭ Ad qđ oȝ ſcire q2 color nō mouet viſum ſine p̄tia mãe. mã aūt nō eſt p̄ns oculis niſi p directas lineas: q̄re 2ceſſus colorati in oculū fit ſub lineis rectis ab oi p̄te colorati p̄cedētib' in viſum: q̄re 2ceſſus eius ē ſub figura pyramidis: cuius baſis ē res viſa 2clō aūt anguli fit verſus oculū: quū ergo imutatio oculi fit in p̄ūcto in quo 2cludūtur linee p̄dicte fiet iudiciū q̄titatis rei viſe ſm q̄titatē anguli 2cluſi in oculo ſm p̄unctū. hic aūt angulus eſt magnus vel paruus. p̄mo ſm diſtātiā linee q̄ ē in ſūmo ad eā q̄ in infimo apud baſem: ſi. n. eſt magna tūc angulus fiet obtuſior: q̄re ⁊ maior: ſi āt p̄ua: tūc erit acutior: q̄re minor. Scđo aūt penes diſtātiā ipſi' anguli a baſe: q̄to. n. p̄pinquior eſt rei viſe tāto maior: ⁊ q̄to remotior eſt minor: ⁊ q2 p̄dicte linee q̄to plus p̄cedūt a re viſa: tāto magis coeunt ſi 2tingat q2 2cludanť anteq̄3 2ueniāt ad oculū res non oīno videbiť: hec aūt 2clō accidit poſt vel ante ſm q2 oculus fuerit aptior imutari a viſibili vł minus aptus: de cuius aptitudine 2nr faciemus ſermonē: vbi ex coloribus oculoȝ ſigna ſumenť: ex quo patebit q̄ō viſus bonitas comiteť equalitatē 2plonis ⁊ cōpoſitionis oculi: malicia vero inequalitatē ſicut in textu dicebať. ℭ Tāta aūt de his accitalr̄ hic adiecta ſint copioſius āt a nālibus ⁊ perfectius querenda ſunt ⁊c.

ℭ Ea vō que ſunt ſm colorē ſic oȝ d̄terminari. Glauci vō oculi ſplēdentes hūiditate pura ⁊ nō multa: luminis ſplēdidi ſūt 2tinētia: nigri vō ecōtrario: medij vō ſm medias cās. Glaucus vero oculus aut pp̄ magnitudinē aut ſplēdorē chriſtalloidis: aut i ſūmo poſitionē: aut pp̄ ſubtilis ⁊ aquoſi humoris q ſm pupillā paucitatē ⁊ puritatē ſit oībus qdē ſimul 2uenientib' glauciſſimi: ſi vō hec qdē coȝ adſint. hec vō nō magis ⁊ minus in glaucitate 2ſiſtit. Niger ocul' aut pp̄ p̄uitatē chriſtalloidis aut pp̄ eius in profundū poſitionē: aut q2 ſplēdidū ⁊ rutilās pfecte nō eſt: aut qm̄ ſubtile humidum: aut amplius aut nō purū eſt: aut pp̄ quedā horum: aut p̄pter oīa natum eſt fieri magis ⁊ minus in eis quēadmodum p̄dictum eſt.

ℭ Cū dedit ſigna 2plonis oculoȝ ſumpta a magnitudine ⁊ p̄uitate ipſoȝ: dat ſigna illius ſūpta a colorib' ſicut a cāſibus 2plonis ipſoȝ: Qm̄ aūt colores oculorum ſunt i gñe tres tn̄. ſ. glaucus niger ⁊ medi' inter hos. p' oñdit cām iſtoȝ coloȝ vt penes eos eliciat poſt modū cognitionē 2plonis ex ipſis: ⁊ dicit (ea vō ⁊c.) i. Sed ſigna ſumpta a colorib' determināda ſunt h' mō. ſ. vt p hos cognoſcamus: vñ qlibet oculoȝ cāeť color. Dico ǧ q2 oculi ſūt glauci coloris p hrē multitudinē ſplendoris clari p̄cedentis ab hūiditate pura grādinea: ⁊ h' volebat cū dicit: ſūt ſplēdētes hūiditate pura: adhuc ſūt p hrē hūiditatē albuginei q̄ turbidior eſt per nām clarā ⁊ paucā: idq3 nec reſiſtentē ſplendori glaucedinem cauſanti: ſed potius adiuuantē: ⁊ hoc volebat cū dicit: ⁊ nō multa luminis ſplēdidi ſunt 2tinentia. i. ⁊ ſūt ſplēdidi nō multū 2tinētia luminis ⁊ vocauit lumē humorē albugineū: vertius aūt irradiationē ab ipſo p̄cedentem in aerē extrinſecū: ſic ēt in cōmēto p̄noſticorum vocauit: Cō. 3:

cū dici ⁊

cium dicit se oſtendiſſe in lib. ſeptimo de ſententijs ypo.
et pla. et in. 4°. de iuuamēto mēbroꝝ. ꝙ lumē viſibile
lucidū eſt ſiue hūiditas ſubtilis clare ſim le valde albugi
ni oui: et ꝙ hoc lumē viſibile penetret ex pupilla ad aerē
extrinſecū cū quo ↄtinuatur: et ꝙ aer lucidus cū quo cō
tinuat: lumē hoc ſtat loco inſtrī nalis cuius virtus eſt ſi
milis virtuti nerui in corpe: q2 ſicut ſenſitiu cerebri q̄ ſen
tit dolorē accītē in digitis ſit meditatione nerui inter ea
ſic ſenſitiu viſus ſentit res viſibiles q̄ ſūt deforis mediā
te tali aere: in qb9 verbis notauit ꝙ lumē viſibile apō ipm
eſt: aut humor albugineus aut verius radiatio facta ab
oculo ſup aerē extrinſecū p mediū albugineū: hic. n. exi
ſtēs in pupilla quā coopit cornea vicinior ē aeri extrinſe
co: q̄re radiatio p̄dicta p̄cedit ab ipſo vel p ipm: vocauit
hoc lumē viſibile apud ipm: q2 ſuſpicat illā radiationē
adiuuare in viſu ꝙ opinio Platonica ē: ſed ꝙ exit9 illius
luminis ſine ſub aliquo ei9 vehiculo: ſiue nō ſit impoſſi
bile ſi poſſibilis eſt nō ſit opoꝛtunus ad viſum eē: ia oſtē
dit pħs in lib. de ſenſib9 et ſenſibilibus: qđ et nos ſupra
ſatis innuimus. ¶ Sꝫ ſciēdū eſt ꝙ ſicut nō eſt videre ſi
ne lumine exteriori: ita et ſine lumine intrinſecus oculi:
ſic pħs dicit in lib. p̄dicto. q̄re opoꝛtuit oculū eē diapha
nū et luminoſum: cui9 cām iā. ſ. diximus. ¶ Dicit autē
Auer. in tractatu de ſenſib9 et ſenſibilib9. ꝙ lux nō eſt in
oculo p naꝫ oculi: ſꝫ intrat ipſꝫ ab extrinſecis: dicit. n. ꝙ ſi
eēt ibi ab ipſi9 nā ꝙ tūc videret i obſcuro: et pp h̄ dicit ꝙ
q claudit oculos et poſtea apit nō vere videt ↄtinuo: niſi
poſtq̄ꝫ viſus eius fuerit illuminatus: et ió dicit ꝙ irat9 nō
videt pfecte: q2 obſcurat oculus nō recipiēs imaginatio
nē talē pp vapoꝛē q exiccat in oculo a calore ire. ¶ Sꝫ
in veritate Ari. vult ipſꝫ eē illuminoſū ēt a ſeipſo: pp qđ
cū dixiſſet in lib. p̄dicto: vꝫ aūt ſicut exterius nō ſine lu
mine: ita et interius ſubiūxit. pſpicuū igit oꝫ eē oculū: ne
ceſſe igit ē aquā eē: q2 nō eſt aer: pſpicuitas. n. erat vtri
uſq2 cōis: dicit. n. nō ſufficere ꝙ ſit pſpicuū in extremo tā
tum eius: non. n. ſicut dicit in extremo tm̄ ſiue in vltimo
oculi eſt: aīa aut aīe ſenſitiuū: ſed interius: quare neceſ
ſario pſpicuū eſt et receptibile luminis ꝙ interius oculi.
¶ Deinde dicit: et hoc ēt ab accītibus oculi ē manifeſtū
et ait. iam. n. qbuſdaꝫ vulneratis in bello iuxta opa vt ab
ſcinderent pori oculi accidit fieri tenebras in oculi: ſicut
lucerna extincta: eo ꝙ quaſi lampas qdā abſciſum fuit
pſpicuū vocatū pupilla: ſed ↄſtat ꝙ ipſe nō vocat poros
oculi q poſt bileos ſunt abſcindi ex vulnere tempoꝝ niſi
neruos opticos qbus fluit ſpūs viſibilis ad oculos. Si
ergo ab illoꝝ abſciſione accidit fieri tenebras in oculis:
ſicut ab extinctione lucerne. Manifeſtū ē ꝙ oculi p il
los poros ab intra recipiūt aliqđ lumē et nō ſoluꝫ ab ex
tra. ¶ Niſi diceret q ꝙ rō talis extinctiōis lucerne ex
illo vulnere pōt eē pp abſciſionē virtutis viſiue venien
tis p illos poros q̄ nō veniēte accidit nō videre lumē ex
ternus qđ p̄cedebat in oculos. ¶ Sed h̄ nō ſufficit: ma
nifeſte. n. videmus ꝙ ocul9 lucet i tenebris adeo. ſ. apud
q̄dā aīalia ꝙ reuelāt ſibi ipſis de nocte p lumē ſuū colo
rata: et venant ſibi cibū: nō tn̄ pp̄terea videbūt oēs ocu
li in obſcuro: q2 lumē illud qđ ab eis extra gradit ſꝫ plu
rimū aīalium oculos inſufficiēs ē ad reuelandū viſibile.
Adhuc aūt neqꝫ opoꝛteret exterioꝛem lucē recipi intrin
ſecus oculi ad hoc vt videamus. videmus. n. poſiti i ob
ſcuro eū nullū lumē p̄gredit in oculos reuelato nobis
tn̄ viſibili a remotis. Manifeſtū ergo ē ꝙ nō ſine cā vo
cat Gal. predictum humoꝛem lumen viſibile: lucidū. n.
opꝫ ipſum eſſe ſicut diximus: et poteſt quidem et ipſum
lucere: tum a ſui natura: tum a luce ſpiritus viſibilis in
ipſum terminantis: et tum a lumine chriſtallini.
¶ Deinde dixit (niger vero et c.) i. ſed nigri ſunt ex cau
ſis ↄrijs medij vo iter nigros et glaucos ſūt ex cāis medijs.

¶ Deinde cū dedit cām in cōi glaucedinis et nigredis
oculoꝝ explanat eā magis et dicit (glaucus vero et c.) i.
igit oculi fiūt glauci et altera qnqꝫ cāꝝ: que ſi oēs cō
ueniūt fiūt glauciſſimi: ſi aūt adſūt quedā ex eis. quedā
non fient glauci magis et minus ſm ꝙ plures vel pau
ciores cāe ↄcurrerint: ſunt aūt hāꝝ quinqꝫ cāꝝ tres
ex parte chriſtalloidis: et due ex parte albuginei: ex pte
qdē chriſtalloidis vt magnitudo chriſtalloidis aut ipſi9
ſplēdoꝛ: aut p̄eminentia eius exterius: ex pte vō albugi
nei paucitas et puritas ipſius: et h̄ intēdebat cū dicit: aut
pp ſubtilis et aquoſi hūoris q ē ſm pupillā paucitatē et
puritatē fit: albugineus. n. hūoꝛ ſubtilis ē et aquoſus re
ſpectu chriſtallini: ille aūt et ſiccioꝛ et durioꝛ p nām: pp
hoc chriſtallo aſſimulat. pupilla aūt eſt foramē vuee tu
nice qđ coopit a cornea: in facie aūt hmōi foraminis ē
ſitus albugineus exiſtens ſicut clipeus chriſtallini gra
datī faciēdo delationē luminis extrinſeci ſup ipm et ſuā
hūiditate defendēdo ne ab extrīſeco aere nimis exiccet.
¶ Deinde dicit (niger vo et c.) i. et oculi fiūt nigri pp̄ter
vnā ex alijs qnqꝫ cāis ↄrijs p̄dictis. ſ. aut pp paruitatē
chriſtallini: aut pp p̄uationē ſplēdoꝛis l eo: aut pp pōnē
ei9 i pfūdo: aut q2 hūidū ſubtile qđ dr hu. albugine9 eſt
aut multū aut nō purū: q̄ oēs cāe ſi ↄuenerint fiūt oculi
nigerrimi: ſi vo q̄dā adſunt quedā nō: fiēt plus vel min9
nigri ſꝫ cās plures vel pauciores: ſicut dcm̄ ē in glaucis.

Sed dicamus

nos quo ex p̄dictis cāis eēe
tur oculoꝝ glaucedo et ni
gredo: dico ḡ ꝙ ſicut dicit pħs: oculus aquee nāe ē. quū
. n. opoꝛteat ipm eē diaphanū erit aut aeris aut aque: ſꝫ
ſeruabilioꝛ ē aqua aere. ¶ Adhuc aūt pp ſpiſſitudinē
poroꝝ magis impreſſaꝝ formaꝝ detentiua et ↄſeruati
ua q̄ aer: q̄re decētius oculus aque erit: pp qđ nā cōpo
ſuit ipm ex tribus humoꝛibus: et ſeptē tunicas ↄpꝛehen
dentibus eos et diſtinguētibus inter ipſos ſicut ē diſcer
nere ex anothomia: eſt aūt qlibet humoꝛ clarus et diapha
nus: et quoꝝ medi9 glacialis ſeu chriſtallin9 eo ꝙ aſſimi
lat chriſtallo ſeu aq̄ ↄgelāte ſiue grādini et in hoc pp̄rie
formant viſibilia ſicut in p̄ncipali p̄ticula oculi: cui9 ē
moueri a coloꝛe vel luce: poſterioꝛ aūt dr vitre9 q ē ad nu
trimētū chriſtallini: exteri9 vo albugine9 q ē vt illius ſup
fluitas: ſituatus qdē anterius pp iuuamēta q̄ diximus.
¶ Poſt h̄ ḡ ↄſtat oculū aq̄e nāe eē opoꝛtebit: ſicut dicit
pħs in. 5°. de ḡnatiōe aīaliū: penes ipſi9 nāꝫ diuerſificari
coloꝛes: hi coloꝛes qđ plus hūidū hñt: hi āt min9 cōme
ſurato: hi āt ↄmēſuratū: hñtes ḡ multū hūidū nigri ſūt
pp nō facile p̄uꝫ eē multa ſicut dīc: hñtes vo modicum
glauci ſunt pp cām ↄriā: hñtes aūt ↄmēſuratū ſūt et co
loris medij inter p̄dictos. quēadmodū ſicut dixit et ↄtin
git et in mari: qđ. n. facile p̄uū ipſius exiſtit ſpectātibus
glaucū vr: qđ vero minus vr aqueū: qđ aūt nō determi
natū pp p̄fundationē nigrū et obſcuꝝ. ¶ Penes ergo
facilitatem vel difficultatem tranſitus ſplēdoris in hu
midū: ſicut vr̄ cātur glaucedo et nigredo: quare ſumpſit
vrās tum a parte ſplendoꝛis: tū a parte humidi. ¶ Ele
ganter ergo ait Gal. ꝙ oculi glauci ſunt ſplendētes hu
miditate pura: et ꝙ ſplendidi ſunt modica luminis ex cō
tinētia. i. modici humidi albuginei: modicū. n. facile per
uium eſt ſplēdoꝛi. ¶ Adhuc aūt et recte ait ꝙ glaucus
fit oculus aut per magnitudinem aut ſplēdoꝛē chriſtal
loidis: aut pp ipſius in ſummo poſitionē: ab illo. n. hu.
maxime p̄dit ſplendoꝛ in totum oculū: ſicut a lucerna:
quare ſi fuerit magnus quantitate: ſplendidus vero ex
nimia ipſius puritate fuerit ēt extra p̄minens valde vt
ſplendoꝛ eius iuuet ab extrinſeco ſplendoꝛe: tunc quan
tum eſt ex parte ipſius ſplēdoꝛ extructus cauſa fiet glau
cedinis. ſi vero etiam cum hoc humidum albugineum
fuerit clarum et purum: adhuc aūt et paucū in quātitate

vt facile puiū ſit ſplēdori glacialī pcedēti: tūc glaucedo vincet in oculo ab vtriuſq; nā.ſ.ſplēdoris ⁊ hūidi qḋ p̄uiū eſt ſplēdori. ¶ Propterea ēt recte ait: aut pp ſubtil' ⁊ aquoſi hu.q eſt ſm pupillā paucitatem ⁊ puritatē fit. Adiecit aūt ⁊ nō incōueniēter Joānicius p cā glaucedinis multitudinē ſpūs viſibilis ⁊ ipſi᷒ claritatē.hic.n.lucidus eſt p nāʒ: ſicut dīt phs: nigredo vo vincit in oculo ex cauſis ꝯrijs. Color aūt medius qui dr̄ varius ⁊ caprinus vincit in oculo ex cauſis medijs ſeu ꝯmixtis ex his que nigredinis ⁊ glaucedinis: ſicut iam ex predictis patet nec oportet immorari.

Jam aūt et hic tp̄s adeſt de bōitate ⁊ malitia viſus oñdere qd ſint vtreq; ⁊ vñ cauſent. ¶ Dico ergo ꝙ ſic dic̄ pnceps oculus ōio medi᷒ iter oēs diſpōes ē ocul᷒ eq̄lis in ꝯplone.ſ. medi᷒ iter eē facile ⁊ difficile mobile: ⁊ iſ eē ſiccū ⁊ lippū ⁊ iter ledi ⁊ iuuari a calore: ⁊ ledi ⁊ iuuari a frigorē ⁊ h᷒i ſed nō medi᷒ iter obtuſe ⁊ acute vidētē.nā ſupflu᷒ i bōitate viſus ē q ē eq̄lis vt dicit: nō q ē medi᷒ i illo.ē aūt bōitas viſus vt dic̄ videre obʒ a lōge: ⁊ ꝓpiquo ſil.⁊ bn̄ illō ſecernere. h aūt Gal'.attribuit marie multitudini ⁊ claritati viſibilis ſpūs i oculo: ſic̄ ē videre ab eo q̄rta pticula de morbis ⁊ accn̄tib᷒: ait.n.ꝙ ſi ſpūs viſibilis fuerit mlt᷒ ⁊ clarus remota ⁊ ꝓpinq̄ videbit: ⁊ pfecte ſecernet. ſi aūt pauc᷒ ⁊ clarus ꝓpinq̄ tm̄ ſecernet ⁊ videbit.ſi aūt mult᷒ ⁊ turbid᷒ remota videbit: ſed nō bn̄ ſecernet.ſi vo pauc᷒ ⁊ turbidus tūc nec ꝓpinq̄ videre poterit: ne dum ꝙ ſecernet. ¶ Dic̄ aūt h erīſtimēs hunc ſpūm oportere exire ab oculo ad rē viſam ad h vt viſio pficiſ: ſed h puipendēdū eſt: ſpūs.n.viſibilis eſt ſerēs virtuteʒ viſus ad oculū tm̄: ⁊ ſigillaſ ēt ipſe a viſibili: ēt ſigillat ſpūs alios q ſunt intus aliaꝝ vehicula v̄tutū: ſi qd aūt facit ad viſus bonitatē vel malitiā h eſt pſſicere diaphanietatem ⁊ claritatē in oculis plus vel minus iuxta ſui nām ex qbus oculus reddiſ mobilis plus vel minus a colore vel luce.efficit aūt h magis vel minus ſm ꝙ mult᷒ vel paucus: ⁊ groſſus vel ſubtilis diaphanus vel turbidus: nō eſt neceſſariū ꝙ q̄to oculus eſt ſplēdidior tāto ſit vidētior ⁊ ecōuerſo ſicut pōt aliqs ex pdictis ſuſpicari: nam glauci oculi ſunt ſplēdidiores nigris: ſicut Gal'.in textu dicit.⁊ tm̄ ſic̄ dicit phs in.5.de gn̄atiōe aialiū.min᷒ acute intuenſ de die q̄ʒ nigri de nocte: aut min᷒ nigri q̄ʒ glauci.⁊ cām eius eē dicit ꝙ glauci oculi pp paucitatē hūidi multū perug̃ exn̄tes mouenſ ⁊ alterauſ intus nimis a lumine ⁊ viſibilibus pp ſilitudinē: vt iam dcm̄ eſt.mouenſ aūt nimis: q2 nō ſolū ſm ꝙ diaphani tm̄: ſʒ ſm ꝙ hūidi.eo ꝙ accidit a forti motu humido diſſolui: vt lachrymenſ: erat aūt mot᷒ h᷒ pticule viſio ſm ꝙ diaphanum tm̄ ⁊ nō ſm hūidū ſicut dicit: pp qḋ a fortib᷒ coloribus pmutati nō vidēt: ſic̄ ex ſole i tenebras exeuntes. fortis.n.exn̄s q ineſt mot᷒ ꝓhibet eū q de foris.nigri at oculi pp cāʒ ꝯriā parū vel nihil mouenſ de nocte: eo ꝙ debile eſt nocturnū lumē ⁊ modicū reuelās de colore.ꝓp h aūt imobiles ſunt niſi a luminoſis valde.ſignū aūt horum dicit eē ꝙ paſſio q̄ glaucedo dr̄ q̄ ꝓhibeſ oculus videre in die magis ſit in ſeneſcentibus ⁊ glaucis: eſt.n. glaucedo ſiccitas q̄dā pp paucitatē humidi.paſſio autē dicta nocticopa q̄ ꝓhibetur oculus videre deficiente die magis ſit nigris ⁊ iuuenibus pp hūidi abūdantiā: ē.n. ſupflua q̄dā humiditas oculi. ¶ Manifeſtuʒ ē ergo ꝙ imediatius ⁊ magis eſt attribuēdū acute vel non acute videre nāe hūidi mobili a colore ⁊ tot᷒ oculi ꝯpōni q̄ʒ nāe ſpūs in illo: pp qḋ ēt recte ait phs ꝙ oculus medius pauci ⁊ multi hūidi eſt optimi viſus: nec.n.paucū exn̄s pp turbari a lumie ipedit motū oculoꝝ: nec pp multitudinē exhibʒ difficultatē mot᷒.ꝗ oʒ ꝯmēſuratū eē: vt nec accidat ñ moueri: nec magis q̄ʒ vt diaphanū: ñ ſolū aūt hūiduʒ nāe eſt cā acuti vel ebetis viſus: ſʒ ēt nā pellis q̄ eſt añ pupillā.ſ.cornee.hanc.n. vt dicit phs oʒ eē ſubtilem ⁊ albā ⁊ regularē.ſubtilē qdē vt de foris fact᷒ motus facile penetrare poſſit ad chryſtallinū: albā vero ꝓpter nigrā nō eē diaphanam: nihil.n.aliud eſt nigrū q̄ʒ nō diaphaniʒatū regularē vt nō obūbret rugoſa exn̄s: ⁊ pp hoc ſenes nō acute vidēt: q2 ſit in eis hec pellis ſpiſſa ⁊ rugoſa ſicut ⁊ totius corpis cutis. ¶ Sed ꝙ qdam ſicut pſertim ſenes l̄ras cum ſibi eas appropinquāt nō vident: ſed tm̄ cum paulo magis ad ſe diſtāt: cā eſt q2 debilis eſt coꝝ viſus pp humidi paucitatē: cuius cā fortiter moueſ a lumine ſicut diximus: cū ergo color in actu exiſtens hʒ lumē ſibi cōnexum: vt ſupra patuit ꝓpinquus exn̄s nimis eos alterabit vt nihil alteꝝ poſſit videri poſtea.remotus aūt cōmenſurabiſ magis.q̄re impſſio erit debilior ⁊ nō māſiua. ¶ Qḋ aūt alq̄ ſunt qui emin᷒ nihil vident: quo minus clare intuentur: nō eſt cā poſitio chryſtallini in ꝓfundo: ſicut putat Albertus: que ſicut patebit eſt cā ꝯrij.ſ.vidēdi a remotis: ſed eſt cā hmōi.ſicut dicit phs.ſpiſſitudo tunice q̄ eſt ſup pupillā ⁊ groſſicies ⁊ multitudo humidi intrinſeci. hmōi.n. nō mouentur niſi a forti motu: talis autē eſt qui fit a viſibili qḋ eſt ꝓpe. ¶ Adhuc aūt non ſoluʒ humidi atq; pellis nā eſt cā acuti vel ebetis viſus: ſed ēt ipſius oculi ſitus: pp qḋ primū dicemus: ꝙ ſicut dicit phs in lib.pdicto. acute videre dr̄ dupliciter. Unū qdeʒ qḋ de longe poteſt videre. Alterum qḋ poteſt differentias viſibiliuʒ q̄ʒ maxime diſcernere: ⁊ hi duo modi ſicut dicit: non accidūt ſemp ſimul eidē.idem.n.homo ſup viſum tenens manū aut videns p fiſtulam aliquam ⁊ canalē longius videbit q̄ʒ ſi nō hoc mō ſpectet.ſed dr̄ias coloꝝ nō magis vel minus diſcernet: ſicut aliq ex puteis vel ꝓfundis foueis vidēt aſtra.⁊ cā huius eſt ſicut dicit: q2 motus a viſibilib᷒ non diſſoluiſ in latū: ſed coadunaſ in canalē; ideoq; ſit fortior. ¶ Cā ergo de lōge vidēdi eſt poſitio oculi in ꝓfūdo eo ꝙ videt ſicut ex canali: cā aūt viſibilia bn̄ diſcernēdi eſt puritas ⁊ diaphanitas oculi; quēadmodum.n.in veſtimento mundo pue macule parentes fiunt: ſic ⁊ in puro oculo pui motus faciūt ſenſum: ſi quis ergo habet oculū multū poſitū in ꝓfundo: hūidū aūt qḋ ē pupilla non purū nec cōmēſuratū motui coloꝝ de foris: pellē ēt non ſubtilē nō diſcernet certitudinalr̄ dr̄ias coloꝝ: ſed tm̄ de lōge videbit. ¶ Duobus ergo modis dictis acute videre vnius cā ē poſitio oculi in ꝓfundo: alterius vo hūidi eſt puritas ⁊ diaphaneitas ⁊ cōmēſuratio eius ad motū q̄ de fortis eſt tēpata ipſius q̄ʒtitate ⁊ q̄litate: q̄ oīa comitanſ fortitudinē virtutis informatiue circa eucratā māſ operantis: ꝯria aūt in oībus ſunt cā ꝯrij.

¶ Subtile igitur humidū aquoſius ampli᷒ factū humidiorē demōſtrat oculū quēadmodū ⁊ ſi ſpiſſius ⁊ min᷒ fiat: ſiccioris. chriſtalloides vero ſi quidē durius ſit: ſicciorē opaſ oculum. ſi vero mollius humidiorem: ita vero ⁊ ſiquidem deſuper addat cōtemperātie ſubtili ſicciorem. ſi vero deficiat contrariuʒ.

¶ Quū dedit cām coloꝝ naturalium oculi oſtēdit penes ipſos cognitiones ꝯplexionis ipſius: ⁊ dicit (ſubtile igitur ⁊c̄).i.humidum ſubtile quod albugineū vocatū eē dicimus ſi ſit aquoſius in ſubſtantia: amplius vero in q̄ʒtitate qḋ oſtendit nigredo oculi comitas illa ſignificat oculū eē humidiorē ſicut cā nō ſicut effectus: quēadmodū ēt ſi fiat ſpiſſius in ſuba ⁊ minus in quantitate quod oſtēdit glaucedo oculi comitās illa ſignificat oculum eē ſicciorē: ſimiliter ſicut cauſa.cōplexio.n.oīs mēbri organici diſponiſ ſm nām ſimplicium cōponentiū: cō.33.

ipſum

ip̄z ergo cū hūores quos diximus ſunt pncipaliores par
tes oculi oꝫ ſm ipſoꝝ nām oculū maxime diſponi ī ↄplo
ne: ſed chriſtallinus ꝛ albugineus maxime in h̄ dr̄unt
qꝛ albugineus eſt aquoſior ꝛ turbidior p nām: chriſtal/
linus v̓o ſpiſſior ꝛ ſiccior: adhuc aūt ꝛ clarior: aug^m^ ğ al
buginei in q̄ᷓtitate ꝛ q̄litate facit oculū hūidiorē eſſe: re
miſſio v̓o ſicciorē eē in illis q̄ᷓtū ab ipſo eſt. diſcretio au
tē humorū horum eſt p colorem oculi ſicut dictum eſt.
℄ Deinde dixit (chriſtalloides vero ꝛc̄.) i. ſed chriſtalli
nus hūor ſi fuerit durior ꝛ ſplendidior: qḋ oñdit glauce
do facit oculū ſicciorē: ſi v̓o fuerit mollior ꝛ minus ruti
lās qḋ oñdit nigredo: facit oculū hūidiorē q̄ᷓtū ab ipſo ē.
℄ Deinde dicit (ita v̓o ꝛc̄.) i. ꝛ ſilr ſi chriſtallinus ſupad
dat in quantitate quantitati albuginei non abſolute: qꝛ
hoc eſt impoſſe cū ſemp chriſtallinus minor ſit in q̄ᷓtita
te albugineo fere ipm̄ amplectente: ſed ſm ↄparationē ad
debitā pportionē in q̄ ſm nām debent eē: qḋ oñdit glau
cedo vincēs in ipo: facit oculū ſicciorē: ꝛ h̄ intēdebat cū
dixit: ſiqdem ſupaddat ↄtemperantie ſubtili.
℄ Deinde dicit (ſi vero ꝛc̄.) i. ſed ſi deficiat in quantita
te ſilr pportiōali ab albugineo: vt qḋ albugineus ſupra
debitū vincat qḋ oſtendit nigredo oculi facit ↄ̄riū. ſ.
oculū humidiorē: ꝛ innuit per hoc maniſeſte ꝙ chriſtal
linus eſt nā ſiccior albugineo: albugineus vero hūidior
illo ſicut diximus: pp qḋ augmētū quantitatis vtriuſqꝫ coꝝ facit in oculo dn̄ium ↄplonis ſue. ex augmen
to. n. ſn̄ h̄ in quantitate prouenit augmētuꝫ virtutis in
robore ſuo: ſicut dicit princeps: cuiuſcūqꝫ ergo ipſorū
quantitas vincat in oculo vincit ipſius complexio.

℄ De cordis vero craſibus deinceps dica
tur p̄us hec cōmemorātibus ꝙ vnāquāqꝫ
ptē aut calidiorē: aut frigidiorē: aut hūidio
rē: aut ſicciorē ſeipſa factā dicimus non ad
aliā aliquā cōparātes. quātūcūqꝫ eniꝫ cor fi
at quadā natura frigidiſſimū: multo calidi
us ſm craſim eſt cerebro calidiſſimo.

Cō. 34. ℄ Cū declarauit ſigna corpꝰ egri ſimplr̄ ſumpta a diſtemperātiis cerebri ꝛ oꝛtoꝝ ſicut oculorum: declarat ſi
gna ſumpta a diſtempantiis cordis. Dicturus āt ſigna
cordis calidioris ꝛ frigidioris hu. ꝛ ſic. p̄docet ad qd in
telligat̄ fieri ↄparatio cū dicimus: cor frigidius aut cali
dius: ꝛ ſilr cerebꝝ epar ꝛ teſtes: aut qḋcūqꝫ aliud mem
brū: ꝛ dicit (de cordis aūt ꝛc̄.) i. ſed determinato iam de
ſignis ↄplonis cerebri ꝛ oꝛtoꝝ ab ipſo dicat̄ deinceps de
ſignis craſiū cordis: ꝛ eſt h̄ vtiqꝫ titulus q̄dā dicendoꝝ.
℄ Dicamus aūt de eis cōmemorantes p̄^m ꝙ cū dicimꝰ
vnāquāqꝫ partē eē calidiorē aut frigidiorē aut hūidio
rem aut ſicciorē: nō cōparamus eā ad aliquā aliā partē:
ſed a ſeipſa tn̄: neqꝫ ad ſeipſam oīmodo: ſed ad ſeipſam
temperatā tempamento qḋ ſibi debetur: nec ad ſeipſam
tempatam particulari ſed in ſpecie: eo ꝙ cor vel quodcū
qꝫ membrū quod naliter calidius dr̄: non poteſt dici ca
lidius ſe ipſo aliter exiſtenti in p̄terito cum nunqꝫ fuerit.
aliter ergo dicet̄ calidius temperato in ſua ſpecie: ſicut
cor calidius temperato corde.
℄ Deinde dat cām quare nō oꝫ intelligere compationē
fieri ad aliquā aliam partem ꝛ dicit: quantūcūqꝫ. n. cor
fiat frigidiſſimū in hoīe ſm quandā nām ſiue quantūcūqꝫ a quadā nā ↄſequat̄ vltimū frigiditatis i hoīe q̄cūqꝫ
ſit illa: multo tn̄ eſt calidius cerebro calidiſſimo: ꝛ ſigni
ficat in hoc ꝙ vnūquodqꝫ mēbrū h̄ꝫ ↄplonē ſibi appro
priatā diuerſam a ↄplone alterius: ſicut. n. membra ſunt
diuerſorū operū aut diuerſoꝝ iuuamētoꝝ: ita diuerſa
rū ↄplonū eſſe oportuit. Si ergo cū dr̄ aliqua pars calidi
or fieret cōparatio ad ptē diuerſam in ſpecie accideret cō

paratione eē falſam. cor. n. quantūcūqꝫ factū frigidiſſi
mū in ſua ſpē nō pōt dici frigidius cerebro q̄ᷓtūcūqꝫ ca
lidiſſimo in ſua ſpē: imo nō pōt dici frigidius vlla parte
corpis q̄ᷓtūcūqꝫ ↄſequuta calorē in ſua ſpē: eo ꝙ ip̄ꝫ eſt
ſemp calidius qḋ eſt in corpe pp fontē eē caloris: ꝛ ecōuer
ſo aūt ēt pōt dici de cerebro: quantūcūqꝫ. n. fiat a quadā
nā calidius: nō tn̄ dici pōt calidius corde q̄ᷓtūcūqꝫ cōſe
quuto frigiditatē in ſua ſpē: eo ꝙ cerebrū eſt fere frigidi
us qḋ in corpe ē in oppoſito cordi locatū vt adequet ip
ſius calorem: ſicut ſupra dcm̄ eſt. ℄ Eſt aūt ꝛ hic atten
tiōe dignū ꝙ dicit cōmemorantibꝰ nobis: nō. n. ē cōme
moratio niſi habitoꝝ prius: ſed cū in p̄cedentibꝰ huius
libri nō dixerit illud: oꝫ intelligere ſe docuiſſe i alijs ſu
is libris: ait. n. in p̄° de ↄplonibꝰ ꝙ ca. fri. hu. ꝛ ſic. dr̄ p̄°
duobꝰ modis. ſ. abſolute ꝛ ſimplr̄: ſicut in elemētis. dicit̄
. n. ignis abſolute ſimplr̄ calīs: aqua frigida: aer hūidus:
ꝛ terra ſicca: aut nō abſolute ꝛ ſimplr̄: ſed ſm qd: qꝛ per
vincens in re q̄ ſic dr̄ aliqḋ ex elemētis qḋ dr̄ abſolute ta
le: vt in cōpoſitis ꝛ mixtis ſicut dicit de ſanguine ꝛ ſtate
ꝛ adipe vino ꝛ oleo ꝛ melle ꝛ reliqs his ſilibus ꝙ ſunt
humida. in cōmixtione. n. hoꝝ ex elemētis dn̄at̄ elemē
tū humidum qḋ eſt aer vel aqua: ꝛ ſic dr̄ de lapidibus ꝛ
ignis ꝛ cornibus ꝛ pilis oſſibus ꝛ cartilaginibꝰ: ꝛ hmōi
ꝙ ſint ſicca: qꝛ in ipſa ↄmixtione ex elemētis dn̄at̄ ſiccū
. ſ. ignis vel terra. illud aūt qḋ calīm eſt vel frigidum vel
humidū vel ſiccū pꝰ vincēs in cōmixtiōe eius: adhuc dr̄
duplr̄: qꝛ aut dr̄ abſolute in cōmixtionē tn̄ ipſius i ſe cō
ſiderata: ſicut dicemus de oſſe qḋ eſt ſiccū perdominari
in eo ex ipſis cōmiſcibilibus ſiccum tn̄: aut dr̄ ita in cō
paratione ad aliqd diffinitū: ꝛ hoc dr̄ duplr̄: qꝛ dr̄ ita p
comparationē ad equale in genere aīalis vel in ſpecie ſi
cut dr̄ leo calidus per comparationē ad equale in gene
re: qḋ eſt homo: aut per comparationē ad equale in ſpe
cie leonia: qḋ eſt leo mediocris ſm oēs extremitates in
uenibiles in ſpecie leonis: tale. n. equale generis vel ſpēi
h̄ꝫ in ſe ↄſideratū poſſit dici calīm vel fri. hu. vel ſiccum p
vincēs: tn̄ ad opus gn̄is vel ſpēi bn̄ adequatū dcm̄ ē eq
le. calīm. n. vel fri. vel ſiccum ↄparatione illius p lapſum
ab illo dr̄: ꝛ per vincens reſpectu illius: ꝛ iſto modo reci
piebat hic partem calidiorē vel frigidiorem: aut dicitur
ita per comparationem ad quācūqꝫ rem cōtingit: ſicut
dr̄ ſor. calidus reſpectu Platonis aut alicuiꝰ alterius.

℄ Calidioris igitur vt ad pprīū modū cor
dis ſigna īſeparabilia q̄dem ꝛ familiaria ma
gnitudo reſpirationis ꝛ pulſus velocitas ꝛ
frequentia ꝛ audacia ad actionem impigrū:
ſi vero ad plurimum veniat caliditas furor
eſt ꝛ maniaca confidentia.

℄ Cū p̄docuit q̄n dicimus partē calidiorē aut frigidio
rē oportere intelligi ↄparationē fieri ad equale ī ſua ſpe
cie. Incipit declarare ſigna cordis. ꝛ dicit (calidioris igi
tur ꝛc̄.) i. igit̄ ſigna inſepabilia ꝛ ppria cordis calidio
ris tēperato: nō quocūqꝫ tēperamēto: ſed vt ad pprium
modū ſibi debituꝫ reſpectu ſui opis: in quo tēperamēto
ſine dubio dn̄atur calor. q. d. ſigna cordis calidioris cor
de tēperato ad pprīū modū ſe hn̄te: eſt aūt pprius mo
dus: quē nā faceret a nulla reꝝ impedita ſunt q̄ ſequun
tur: ꝛ volebat p familiaria ppria: nō eſt aūt oē inſepara
bile pprius: ſed tn̄ ꝙ oī ꝛ ſemp ineſt: qualia ſunt q̄ dicit
(magnitudo reſpirationis ꝛc̄.) hec eniꝫ omni ꝛ ſemper
inſunt: ꝛ volebat p reſpirationeꝫ motū pulmōis: ꝛ eius
diaphragmatis ꝛ pectoris q dilatatione ↄficit̄ ad quam
ſequit̄ aeris inſpiratio ꝛ depreſſione ad quam ſequit̄ ip
ſius expiratio: hoc. n. totum vocat reſpirationem: quaꝫ
operationē etiaꝫ anhelitum dicimus: quāuis per reſpi

Cō. 35

rationē Ariſt. aeris tñ ingreſſum intelligebat: ꝑ pulſus aūt vlr motuȝ cordis: ⁊ arteriaꝝ ſilr ex diaſtole ⁊ ſiſtole cōpoſitum: in quo motu ēt eſt aeris introitus ⁊ exitus: ſicut oñdemus. ℭ Dicit aūt hic ideo pulſus qm̄ arteria in ſui diaſtole corpa poſt ſe exiſtēa pellit: cor aūt magis ī ſiſtole: qꝛ tunc maxime ꝓſilit pectori: cū aūt cor dilatanter ſeparat a pectore: quarē nō ꝑcipit eius expāſio. ſȝ cū in nālē figurā recurrerit appropinquat ei: quare tūc maxime ſenſibilr pellit: ex quo accipit huic pulſū cordis ī torace: ⁊ pulſum arterie vbicūqȝ exiſtēs ſimul eodē tpe ſentiri: eo ꝙ ⁊ qm̄ cor ꝯſtringit arterie dilatant: magnitudinē aūt reſpirationis intelligit a magnitudine q̄ntitatis aeris inſpirati ⁊ ſupfluitatis fumoſe cū aere inſpirāte ꝑ dilatationē altā ⁊ depreſſionē ꝓfundā. ℭ Uelor aūt pulſus apud eū ē ſicut ipſe in ſuis libris de pulſibus oſtēdit qm̄ vterqȝ motuū ex qbus pulſus ꝯponit in breui tpe ꝑficit: tardus aūt cū in lōgiori. velox. n. ⁊ tardus dn̄e motus ſunt reſpectu tpis mēſurātis motū. ℭ Frequētia ſiue ſpiſſitudo pulſus apud eū ē nō in vno ſm̄ ſe motu: ſȝ in multis ſibiīuicē ꝯpatis reſpectu tpis q̄etis ī motib⁹ interadētibus: cū. n. mora intercidēs motib⁹ fuerit breuis dr̄ pulſus ſpiſſus: cū aūt longa dicitur rarus.

Sed oſtendamus hic q̄liō fit pulſus ⁊ reſpiratio: ⁊ cui⁹ virtutis ſit hoc facere. Amplius aūt cui⁹ iuuamēti ſit vtraqȝ iſtaꝝ opationū ad vitā aīalis: ex his. n. apparebit q̄lr magnitudo reſpirationis ⁊ pulſus velocitas ⁊ frequētia comitet cor calius tempato. ℭ Dico ergo ꝙ Gal. ⁊ ōis fere medicoꝝ ſchola dicit ꝙ cā dilatatōis cordis ⁊ arteriaꝝ q̄ dr̄ pulſus eſt virtus cordis ꝓfluēs ab eo ī ōēs corporis arterias quā ſic ꝓprius dixim⁹ vitalē dicūt ⁊ ꝙ hāc dilatationē ⁊ ꝯſtrictionē efficē ad regēdū ſpūȝ q̄ ē ī corde ⁊ arterijs ꝑ aerē attractū ſiue ad ꝯſeruationē caliditatis innate in eis: ⁊ ꝙ h̄ regimē vel hec ꝯſeruatio eſt ex duplici opōne: videlȝ euētationē ſequēte dilatationē: q̄ fit aeris refrigerantis attractio ⁊ mūdificatiōe ſeq̄nte ꝯſtrictionē q̄ fit fumoſe ſupfluitatis aere cū eductio. ℭ Dicūt ēt ꝙ hec virtus nō ſolū eſt cā pulſus ſȝ gn̄ationis ſpūs ⁊ dationis vite: ⁊ huī⁹ ꝑ trāſmiſſionē ſpūs viuificātis ad mēbra ⁊ ꝙ hec v̄tus ē virt⁹ aīe: ⁊ ꝙ pulſus ē ꝑ⁹ opō q̄ ē ī corpe ab aīa: nā cū calor ⁊ ſpūs ſit digni⁹ ⁊ ꝓprius ⁊ vl̄ius aīe inſtr̄m ad ōēs ei⁹ opōnes oportuit ꝑmā aīe opōnē eſſe ad ꝯſeruationē eius ꝑncipalis inſtri: accideret aūt caloris ſuffocatio ex multitudie fumoſe ſupfluitatis ī corpe ab eo reſolute: ⁊ ſpūs ꝑ h̄ idē ī ꝯſtrictione ignitiuā cōuerſio niſi adeſſet euētatio ſpūs īpulſiua ⁊ caloris refrigeratiua: ⁊ mūdificatio fumoſitatis eductiua: ſi g̊ vr̄ ꝙ dilatatio ⁊ ꝯſtrictio ſupradicte fiāt a v̄tute ſȝ exigētiā caloris ī digētis euētatiōe ⁊ mūdificatiōe magis vel min⁹ ſm̄ ꝙ fuerit maior vel minor ītēſior vel remiſſior. Ex q̊ dixerūt tres eē cās eēntiales pulſus: q̄s ꝯtētiuas pulſus vocauerūt. ſ. virtus neceſſitas ⁊ inſtr̄m: ⁊ ꝙ varietas pulſus eſt ſȝ varietatē iſtaꝝ triū: dicūt et ꝙ eodē mō fit reſpiratio ⁊ pulſus: ⁊ ad idē iuuamētū aſſimilātes vtrāqȝ earū opōnū ſolli fabroꝝ quē v̄tus fabri dilatāſ: ⁊ ꝑ h̄ vacuū facere conās ſubīgredi cogit aliqd̄ ad replēdū cū vacuū nō poſſit eē in nā: eſt aūt ſubingrediēs aer: ſic ſubtilius ex corpib⁹ vicinis ⁊ facilioris recurſus nō ſolū ꝑ os ⁊ nares qm̄ dilataſ pect⁹ ⁊ pulmo: ſȝ ēt ꝑ īſenſibiles poros qm̄ dilataſ cor ⁊ arterie: ſȝ in h̄ ē dr̄ia īter reſpirationē ⁊ pulſū: ſic dn̄t ꝙ pulſus fit a virtute vitali: reſpiratio v̄o a virtute aīali: q̄ ē virt⁹ volūtaria motiua. ℭ Sȝ nos iſti͂ī opinionib⁹ nō ī totū ꝯſentim⁹: q̄uis. n. ab eis ſufficiēter apparētiū cāe demonſtrenſ: nȝ ꝑ eas vllo mō īpediaſ medicus in ſuis opōnib⁹ nihilomin⁹ tñ falſitatē hn̄t: ideoqȝ ipſarū ꝑus pateſactis erroib⁹ ab alijs ſuppoſitiōib⁹ dictorū cās oſtēdem⁹: tertiū qdē Ga. ſup h̄ magis q̄ mēte obſeruantes. ℭ A nullo. n. phoꝝ adhuc inuenimus dictū ꝙ aliqua virtus aīe ſit motiua ſm̄ locū ꝑter appetitiuā: ſȝ diſſonat ꝙ motus cordis ⁊ arteriaꝝ ſiqdē eſt localis ꝙ ſit ab appetitu cū nō ſit ꝑcedēte imaginatione: ſicut diximus. ℭ Fortaſſis aūt neqȝ eſt localis cū ꝑ ipm̄ non fiat motus corpis vel mēbri oīno de ſuo loco ſicut a dilatatiōne ⁊ conſtrictiōe muſculi: rationali aūt aut ſenſitiue ipſum attribuere demētie vr̄ adhuc aūt vegetatiue non recte tribuiſ: ſiqdē nō ē motus gn̄ationis nec augmēti nec alterationis: oȝ aūt ſi hic mot⁹ ē a virtute aīe vni ex his q̄tuor ipm̄ attribuere cū nō ſint plures his ꝑncipales aīe ptātes. ℭ Dicit tñ aliqs aliq̄: dilatationē ⁊ ꝯſtrictionē ⁊ vlr aliquē motū localē in mēbris inueniri a v̄tute aīe q̄ ē appetitus: ſicut ab attractiua ⁊ retētiua ⁊ expulſiua: q̄ ſunt ꝑtes nutritiue: ſicut. n. dicit Gal. in lib. de nālibus virtutib⁹ ſingulis coꝝ q̄ mouenſ organicoꝝ corpib⁹ ſȝ poſitiōēs villoꝝ ī eis ſunt motiōēs: qḋ ꝑ^m dicit eē manifeſtū in organis aīalib⁹ ſicut in muſculis. deīde in organis nālib⁹ ſicut in vētre: ait. n. ſicut. n. in muſculis ī vnoquoqȝ villoꝝ tēſo ⁊ ad ꝑn^m attracto motiōēs fiūt ſȝ eādē rōnē ⁊ in vētre: tēſis. n. obliqs villis ſeu rotundis neceſſe eſt ſtōȝ ꝯhi ⁊ ſpacioſitatē fieri minorē: ad qḋ ſeqtur ꝯtinere: ꝯtētis aūt rectis ⁊ in ſeipſis coactis neceſſe ē lōgitudinē minui: ad qḋ ſeqſ attrahere. vr̄ ēt h̄ mō matrix ad ſemē ad ſuggendū longitudinē ſuā: tunc in breuius ꝯhēs: ⁊ ad ꝯtinēdū iā aſſumptū ⁊ ꝯtētū ſemē ſpacioſitatē ꝯcauitatis ſue circūtrahens ⁊ diminuēs ⁊ os claudēs ad expellendū aūt fetū ſe relaxās ⁊ aperiēs: q̄ oīa ſm̄ motu locali ꝑtis fieri nō pn̄t. ℭ Silr dicit cor ⁊ arterias his generibus villoꝝ dilatari ⁊ ꝯhere exteriorē qdē tunicā arterie villos hr̄e obliquos ſiue rotundos: intrinſecā autē hr̄e villos rectos. ℭ Sicut ergo attractiua retentiua ⁊ expulſiua ſunt aīe virtutes mēbroꝝ aliq̄lr ſm̄ locū potentes mouere: ꝑter qḋ ꝑcipiaſ hic motus ſicut percipiſ his qui ab appetitu. Silr dicit ꝙ virtus dilatans ⁊ conſtringēs cor ⁊ arterias pōt eē virtus aīe omogenea ꝑdictis. ℭ Sed nos dicemus adhuc ꝙ ꝑdicti motus fiunt ſine dubio a ꝑdictis virtutibus ſm̄ ibi appropriatā gn̄a villoꝝ: ⁊ ꝙ dicūtur nāles: nō qꝛ nā ſit ſimplr hoꝝ cā: ſȝ qꝛ fiunt ab aīa ſponte ad ſilitudinē motuū nāliuȝ: nō tñ ꝙ ſit ꝓpriū nutritiue mouere localiter mēbrū niſi ꝑ accidens: ſed potius ꝯſeruare ipm̄ ꝑ reſtaurationē deperditi: ad qḋ qdē indigens attractione nutrimēti ⁊ retentiōe ⁊ digeſtione ⁊ ſupfluitatis eius amotione vtiſ ad h̄ calore innato: cui⁹ eſt nāliter tranſmutare id qḋ tāgit: ad qḋ ſeqſ digō ⁊ expāſio nālr a radice ſua ⁊ ad illā ꝯhi: ad qḋ ſeqtur motus qdē villoꝝ mēbri attractiōis ⁊ retentiōis expulſionis exſis cā. ℭ Sed motus pulſus vel cordis ⁊ arteriaꝝ ꝯtinue fiens: nō ꝓprie eſt localis: ſicut nec ꝑdicti: cū mēbrū ꝑ ipm̄ non mutet totaliter locū: ſȝ ē motus dilatationis ⁊ ꝯſtrictiōis eiuſdē corpis in eodē loco: qui plus ꝑticipat cū motu augmēti ⁊ diminutionis q̄ cū locali: ꝙ go. n. dilataſ ⁊ ꝯſtringiſ intumeſcit ⁊ detumeſcit ſicut auctū ⁊ diminutuȝ: ſed qm̄ talis tumor ⁊ detumitio nō eſt ſm̄ oēm diametrū: qꝛ nō ſm̄ ſpiſſitudinē cordis ⁊ arterie. Adhuc aūt neqȝ ꝑ aliqd̄ receptū in ſubā talium vel ab illa reſolutū: ſed ꝑ aliqd̄ exſis in ꝯcauitate coꝝ ⁊ ab illa expulſum: nō pōt ꝓprie dici augmētū vel diminutio. ℭ Adhuc nec talis mot⁹ attribui ꝑdictis v̄tutibus aīe: ſic nec alicui aliaꝝ. vt oñdimus: nā dicere ꝑ h̄ dilatatiua ⁊ ꝯſtrictiua cordis ⁊ arteriarū ſint de genere attractiue ⁊ expulſiue: nequāq̄ eſt ꝯueniens: qꝛ attractio aeris ⁊ ſanguis q̄ fit apud dilatationē ē ſicut oñdem⁹ a vacuo inducto: ⁊ nō eſt a v̄tute: ſic ē ab ea attractio nutrimēti ī ſubāȝ mēbri. ℭ Adhuc ēt attractiua mēbri opaſ ad vtilitatē mēbri ipſi⁹: h̄ aūt ad min⁹ ī ipſis arterijs nō opaſ ad vtilitatē ſube arterie: ſed eius qḋ ꝯtineſ in con-

cauitate eius ⁊ ad illius vtilitatē expellit. arteria quoqȝ alſo hȝ nales ṽtutes quibus ſeipſam nutrit ⁊ regit. ℭ Amplius aūt incōueniēs vr̄ ꝙ alique virtutes dilatantes ⁊ ꝯſtringētes emanent a corde in ipſas ſubas arteriaꝝ: ſi .n. arteria hr̄t intra ſui ſubam virtutē dilatantē q̄ emanaret a corde: nulla eēt indigētia ꝯſtrictiōis cordis ad h̄ vt fieret dilatatio arterie: ſicut nūc ē: quēadmodū paulo poſt apparebit: q: poſſet accidere dilatari arteria cū cor dilatat̄: ſicut eodē tpe accidit nutriri alia mēbra q̄ virtutē nutritiuā ab eͦꝑe receperūt cū ipm nutrit̄: ſed qm̄ h̄ nō ꝯtingit: nō poſſumus vniqȝ dicere: ꝙ talis dilatatio fiat a ṽtute anime q̄ emanat a cordis in ſubas ipſaꝝ. ℭ Ne qȝ pōt qs dicere ꝙ ī dilatatiōe cordis īpediat̄ emanatio virtutis pp ꝯſtrictionē meat⁹ arterie: poſſet .n. virt⁹ emanare a corde p ipſam ſubam tunicaꝝ arteriaꝝ cordi continuatā nō indigens ꝯcauitate ſicut ſemita: quēadmodū virtus ſenſibilis ⁊ motiua emanat a cerebro p ſbam ipſam nerui nullā hn̄tis ꝯcauitatē. ℭ Adhuc aūt cum nos inueniamus pulſualē motū in ſpermate an̄ oēȝ aie receptionē nō erit talis motus rōnabilr̄ attributus alicui virtutū aie. ℭ Adhuc aūt cū talis motus ſit paſſio q̄dā ſīlis ebulitioni: ſicut dicit Ari. ſi aūt inuenire taleȝ motū in quocūqȝ humido exteriori caleſacto vbi nō eſt aīa nō poterimus iuſte nec ꝓprie tribuere aie: ſicut attribuimus motū attractiōis ⁊ expulſiōis p villos factum: quoꝝ ſilr̄ nō eſt reꝑire in non aīatis. ℭ Adhuc ſi act⁹ aie exercent̄ p mēbra: ſed ſi hui⁹ cā eſt ebullitio in humido nutrimētali: qd̄ non dū vllū aie participat actū nō poterit aie attribui. ℭ Decētius ergo vr̄ ꝙ cū cā hui⁹ motus ſit ſpūificatio q̄dā ſanguis a calore fcā: ſicut ex ſnīa phi eſt ſupra dcm̄: attribuere ipm nāe q̄ȝ aie. nā qcquid opanōi attribuit̄ aie attribuat̄ alicui ſue ptēti: ſed impoſſibile eſt hūc motū alicui ſue ptēti adaptari: ſicut premiſimus: derelinqt̄ ergo nāe: ſed qm̄ nā in corpore aīato ē aie colligata erit aīa: ſicut illius ſpūificationis pfectori/ digens .n. ipſa ſpū regulat ⁊ ipſa calorē generaūtē cum ſicut prius diximus: nō tn̄ p aliquā ſui potētiam: ſȝ per eſſentiā tn̄: cū .n. ſpūs nō ſit alicuius potētie ꝓprie iſtiꝫ ſed cōe oīum: oȝ aiam p ſui eſſentiā ſpūs generationē ordinare: ⁊ ipſius in mēbra delegationē: vt ſicut eſt emiſſiua virtutū: ita ⁊ ſpūum eas ſerentiū: quare ſi qs diceret ꝙ virtus illa quā vitalē ſeu ſpūalem vocauerunt: ſit aie eſſentia ſicut imperās nāe nō calūniabimur illū: cuȝ tn̄ illius motus p^m pn^m non ſit aliud qd̄ nā caloris in ſanguinē a corde ꝓcūtis. ℭ Dicemus ergo in hoc qd̄ ſere oppoſitū eſt ꝙ medici atteſtant̄ ſuis libris. ipſi .n. dicūt ꝙ calor eſt cā finalis dilatationis volētis dilatationē fieri a virtute aie fluente a corde in ipſas ſbas arteriaꝝ ad ꝯſeruationē caloris innati in ſuo tēperamēto. ℭ Nos aūt dicimus ꝙ calor eſt pncipalr̄ cā efficiens dilatationē ⁊ non aīa vel aie virtus niſi ſicut q̄dā adiecta pfectio ſubaccidit tn̄ ⁊ ꝙ ipſe ſit cā finalis p h̄ ꝙ ad dilatationē ſeqtur attractio ſanguinis enutrientis calorē ⁊ aeris excellum ipſius adequātis: ſicut dicemus: cū tn̄ nec calor ſit dilatationē faciens ad huic finē pncipalr̄: ſed ſecundario tn̄ ſicut patebit. ℭ Quare dicemus ꝙ humiduȝ nutrimētale: ſicut eſt ſanguis cū deuenerit in fonteȝ caloris ad ipſius nutrimētū ⁊ alioꝝ mēbroꝝ incaleſcit ibi vſqȝ ad ebulitionē q̄ nihil aliud eſt q̄ȝ ſpūificatio humidi p calorē: ſed cū ſanguis ſpūificat̄: oȝ ꝙ intumeſcat. cū aūt intumeſcit dilatat ꝯtinētē eū particulaȝ: pp qd̄ dicit phs ꝙ dilatatio eſt hūidi caleſacti ſpūificatio. cū aūt ſpūs genitus expirat ⁊ ſeruor obtundit̄ ꝯcidit pticula dilatata. ſi .n. nullo mō expiraret remaneret tumida: ⁊ ſemper dilatata donec rumperet̄: quēadmodū in ſeruore muſti ſi ſpiraculū vegetis pfecte ꝯcludat̄: vt nihil expirare poſſit rūpit̄ veges. ſilr̄ quoqȝ ⁊ in ſeruore olle: cōtinue igit̄

iſtud fieris p ꝯtinue humidi influentiā in cor ⁊ arterias ꝯtinue facit pulſuȝ: ſed ꝙ huius dilatatiōis calor ſit pncipalior cā efficiēs q̄ȝ finalis: manifeſtū eſt ex hoc: ꝙ cū aie ſit viuificare corp⁹. viuificatio aūt ſit ab ea p ſpūȝ emiſſum in totum vt .ſ. dcm̄ eſt. erit ſpūificatio pncipali⁹ intenta: h̄ aūt a calore: caloris aūt adeq̄tio ſubiacēs ſpūificationi erit intēta ſecūdo: ſicut ad durationē viuificationis: qd̄ qdē ex ſapientia nāe ſcm̄ eſt ī vnica opanōe ꝯponētis ſeu ꝯpēdiatis vtilitates multas. ℭ Qd̄ aūt h̄ dilatatio ſit a ſanguine ꝓrūpēte in ſpūȝ ſignificat̄ ex hoc vt phs dicit in lib. de reſpiratiōe. ꝙ hec pulſatio magis ſit ī iunioꝛib⁹ q̄ȝ ſenioꝛib⁹. exaltatio .n. ſeu ſpūificatio ſit amplior in eis pp plus hr̄e calīn ⁊ hūidū. ℭ Qd̄ ēt ſenſiſſe vr̄ Lucanus poeta dū dicit. (Dū mouet h̄ cals ſpirantis pectora ſanguis ⁊c̄.) ſanguini .n. calo motū ſpirationis attribuit. ℭ Declarat̄ ēt adhuc ex aliīs motib⁹ huic ſilibus factis a ſpū in corpe quēadmodū ī tremoꝛib⁹ ⁊ thethanis ⁊ ſaltibus ſeu iectigatiōib⁹. interceptus .n. ſpūs groſſus frigdus in neruis cāt q̄nqȝ tremorē q̄nqȝ thetanū: interceptus aūt in toto corpe lacerti cāt ſaltum: ⁊ ſit ꝯtinua ſtāte cōgſatione talis venti ſb̄ cute in corpe lacerti: ⁊ ꝯtinua reſolone vr̄ in ſaltu ꝯtinuatio dilatatiōis ⁊ deꝓſſionis dōec durat mā ⁊ efficiens: ita ēt ꝯtingit ī pulſu: ꝙ aūt hoc ita ſit Ari. in metheoꝛologicis cāȝ terremotus ingrēs oñd. ⁊ dicens ꝙ ſicut in corpe nr̄o tremoꝝ ⁊ pulſuū cā eſt ſpūs intercepti virtus: ſic ēt in terra exclu/ ſus ſpūs hīc qdē terremotū facit ſimilē tremori: hūnc vo pulſui: ait .n. ꝙ q̄ȝtū hēat ſpūs ṽtutē nō ſolū ex his q̄ in aere ⁊ terra ſiūt oȝ ſpeculari: ſed ex his q̄ ſiūt in corpibus aialiū: thetani .n. ⁊ ſpaſmi. ℭ Adhuc ēt ſaltus ſunt mot⁹ ſpūs intercepti ī lacertis ⁊ neruis adeo qdē fortes aliqñ: vt dicit ꝙ tetātes vi tenere motus infirmātiū non pñt: qd̄ ⁊ nos is expti ſumus. ℭ Oñdit ēt ⁊ hāc dilatationē fieri a ſpū ſaltatio caſtanee ī igne imiſſe: cū ignis lr̄ ter ipſi⁹ corīi ſoluerit ſpūm. ℭ Adhuc ⁊ virge erectio ⁊ apud coitū ⁊ apud ſomnū p ſpūȝ vapoꝛoſū influentē in illā: ⁊ caſus ei⁹ apd̄ exitū ei⁹ cū ſemine vel vrina. ℭ Adhuc aūt tremoꝛ p⁹ vrinationē ꝯtingēs trāſlato ſpūs a deforis ⁊ ſubito intus: ⁊ multi alii tales motus a ſpū facti. ℭ Nec pꝛohibet aliquē ꝙ vētū vocam⁹ ſpūm. nō .n. differūt vētus q eſt cā thetani ⁊ ſpūs q eſt cā pulſus niſi p groſſum ⁊ ſubtile. Adhuc aūt hūc qdē fieri a natura: illum vero fieri ab egritudine ⁊ preter naturam.

Circa hoc dubitabit aliqs q: diximus motus pulſatiuū cām eē nām. cū .n. pulſus ſit motus cōpoſitus ex motib⁹ ꝯtriis .ſ. dilatatiōe ⁊ ꝯſtrictiōe apud vnū ⁊ ideȝ corp⁹ impoſſe vr̄ ipm totū fieri a nā. nā nihil ē qd̄ poſſ. ta nā moueri ꝯtriis motib⁹: ſed ſi vno mouet̄ nālr̄ reliquo violēter mouebit̄. violēter aūt motū hȝ pn^m mot⁹ ex. q̄ ſi dilatatio cordis ⁊ arterie eſt a nā ꝯſtrictio erit ꝓter nām: ⁊ ecōuerſo. ℭ Niſi eſſet ꝙ nō incōueniēs vnū iſtorum motuū eē nālē puꝝ: alteꝝ vo violētū eſſe ⁊ nālem ſm̄ diuerſos reſpectus: nec ēt vtrūqȝ eē nālē a diuerſis naturis ſcḋm corpis mobilis: ſm̄ q̄ ꝙ calor inatus ſpūificās ē inter ſubam cordis dilatatio cordis comitās illius actionē dicet̄ nālis: ſed nō ſilr̄ in arteriis: nō .n. calor ſpūificās ſanguinē arteriaꝝ ē intra ſubaȝ eaꝝ: ſed aliū de venīcē: ſȝ aūt ꝙ calor cordis nō efficit h̄ niſi ꝓdeat ī hūidū: hūidū aūt ē ex ſubaȝ cordis: ſed ꝯtētū in ei⁹ ꝯcauitate: ſilr̄ in arteriis videbit hūidū tumeſcēs violētiā q̄ȝdā īducere ꝯtinēti: q̄re dilatatio ſȝ hoc erit violētus mot⁹ veꝝ qm̄ hoc totū ē a nā iplātatū a tali: nō erit incōueniēs adhuc eam dicere nālē ſicut mēbro ꝯnatū: ꝯctio aūt ois eſt nālis: ſed tn̄ ab alia nā: ſicut adhuc plenius oñdemus: nō eſt autē inconueniēs plures motus diuerſos: ⁊ actiōes nāles in eodē inueniri ſubo a plurib⁹ in ipſo naturis. ℭ Dicāſe

ſtū ē ergo ꝙ virtus dilatãs arteriā nō ē in ipſa ſuba arterie: ſed aut eſt ꝯtenta in ꝯcauitatibus aut in corde: ipſa .n. eſt virtus caloris ⁊ ſan. a corde caletis: quo qdē calore ſanguis ſpūificatꝰ. ℂ Ex quo pꝫ rñſio ad dubitationē qua dubitauerūt antiq. ſ. vtrū dilatenꝰ coꝛ ⁊ arterie: qa repleant: an repleanꝰ: qꝛ dilatenꝰ. manifeſtū eſt .n. ꝙ ſanguis cū trāſit in ſpūm tumeſcit in ꝯcauitate cordis ⁊ arterie: ⁊ fit amplius repletiuꝰ illius: expetēs ergo tūc meliorē locū dilatat eā vndiq;. Dilatanꝰ ergo qꝛ replētur ⁊ nō ecōuerſo. Sicut credebat Gal. in lib. ſuo de vtilitate pulſus. ſi .n. replerenꝰ qꝛ dilatanꝰ pp impoſſe vacuū fieri: nec querenda erat alia cā dilatationis a p̄dicta: qd ḡ erit illud: cū .n. nō ſit voluntas aut erit nā aut violētia: ſed nā eſſe nō pōt. ſi .n. coꝛ ⁊ arterie nā dilatanꝰ nūq̄ niſi violēter ꝯꝛhenꝰ. Nos aūt nullā videmus in ꝯctiōe fieri violētiā ſicut in dilatatiōe: q̄re nō erit poſſe ꝙ repleantur qꝛ dilatenꝰ: ſed ecōuerſo p modū quē dixim⁹: neq; q̄; tū negam⁹ tūc aliqd aliud ſubīgredi qd ēt repletiuū eſt ſicut aer ⁊ ſanguis: quēadmodū poſterius patebit.

Dubitabit aūt aliqs vtrū dilatatio arterie ſit p influxū ſpūs repletiui a corde in ipm: aut p ſpūificationē ſanguinis i ipſa tm̄. vr̄ .n. ꝙ ſit a ſpū q in ipſaꝫ influit a corde. non .n. dilataꝰ: niſi qn̄ coꝛ ꝯſtringiꝰ. ꝯſtrictū .n. tūc expūit ſpūm copioſe in ipſam: cuius ēt ſignū vr̄ ꝙ ſi ligaueris cū filo arteriā nō mouebiꝰ poſtea: ſicut nō recipiens ſpūm influxū. ℂ Niſi eēt ꝙ nō eſt illud poſſibile vllo mō. q̄uis .n. ob vnāquaq; cordis ꝯſtrictione fiat hec expſſio ſpūs in arterias. nō tñ eſt poſſe oēs corporis arterias p illū ſimul ⁊ ſubito repleri. trāſitus .n. huius ſpūs p tot circūuolutiōes arteriaꝝ a corde vſq; ad caput ⁊ pedes impoſſis eſt in inſtāti: nos aūt videmus oēs corporis arterias ſimul tpe: ⁊ eodē mō moueri vt ex vna eaꝝ poſſit de oībus cōſyllogiçari ⁊ argumētari ſicut Ga. ait ad teucrū. ℂ Adhuc aūt ſicut princeps dicit ſi latera alicuius diuerſificātur in ꝯplōne vt vnū ipſoꝝ ſit frigidum: alteꝝ calīn erit pulſus calidi lateris calē ꝯplōnis: ⁊ lateris alterius pulſus ꝯplōnis frigide. ℂ Ipſe ēt Gal. dicit ad Teucrū ꝙ pulſus flōnis qui mouet vniuerſum corpus eſt velox ⁊ ſpiſſus: nō aūt ſemp magnus: ſed durus ſerrinus ⁊ concuſſus ēt: ſed flōnis q nō mouet vniuerſum corpus i flōnis parte pulſus eſt qualis dictus eſt: ſi ergo ab influxu ſpūs a corde in arterias fuerit hic motus eaꝝ nullo mō ꝯtingeret diuerſificari pulſus in laterib⁹ diuerſis i ꝯplōne: aut diuerſificari pulſuꝫ alicuius partis a pulſu aliarū p flōnē in illa. ℂ Apparet ergo manifeſte ꝙ caliditas maioꝛ ⁊ minoꝛ in parte alterius aliter ſpūificat ſanguinē q eſt in arteria illius partis: ideoq; aliter ⁊ alr mouet arteriā: ligatio aūt arterie nō ꝓhibet motū eius partis q̄ poſt ligaturā pp ꝓhibitionē tranſcurſionis ſpūs tm̄: ſed pp ꝓhibitionē receptionis caloris inflāmantis ſanguinē totius arterie. quēadmodū radij ſubito trāſcurrentis vſq; ad vltimū ipſius apertionis cordis in ipſam: aperiꝰ .n. meatus in ipſam cū coꝛ depꝛimiꝰ: claudiꝰ vero cū dilataꝰ: ex hac aūt aptione formalis qdā hitus excitaꝰ ſanguini q eſt in arteria: vt tūc ſpūificeꝰ. ℂ Ex quo manifeſtū eſt ꝙ ad dilatationē arteriaꝝ neceſſaria eſt cordis depſſio. ℂ Sed diceret aliqs ꝙ ſi ita eſt: tūc oꝫ arteriaꝫ viciniorē cordi plus inflāmari ⁊ ipſius ſanguinem plus ſpūificari: ideoq; ⁊ plus dilatari ⁊ pulſū maiorē fieri q̄; in remotis arterijs: q̄re non poterit ex vna eaꝝ ſyllogiçari mot⁹ aliaꝝ ineq̄lr motis ipſis. ℂ Niſi eēt ꝙ arterie quāto ampli⁹ elōganꝰ a corde tāto amplius ꝓcedunt ad ſtrictius ex quo ſeqꝰ vt minoꝛ ſpūificatio in minori arteria ꝓportiōalis ſit ad motū faciēdū maiorē qui in maiore.

Sed queret aūt aliqs q̄re nō ſpūificaꝰ ſanguis i vena magna que exit a dextra cordis in gibbū epis: ⁊ p ꝯñs i aliīs venis ab ea ramificatis vt moueanꝰ oēs ſicut arterie: ⁊ maxime cū ex eadē vicinia cordis equalis ſit vtriuſq; inflāmatio: ſꝫ vni apud depſſionē: alterius vero apud dilatationē fiat apertio inflāmans. Quū ēt Ari. in lib. de partibus aialium dixerit coꝛ hr̄e tres vētriculos: quoꝝ dextrū dixit hr̄e ſanguinē plurimū ⁊ calidiſſimū: pp quod ēt calidiorē partiū dextrā eſſe: minimū vero ⁊ frigidiorē dixit hr̄e ſiniſtrum: media aūt hr̄e mediocrem multitudinē ⁊ qualitate in caliditate ⁊ frigiditate: ſed puriorē valde. ℂ Nos aūt rñdentes ad hoc dictū Ari. non totū acceptamus. ſanguis .n. dextri ventriculi: ſꝫ ſit plurim⁹: non tñ calidioꝛ. nup .n. ſuſus per venā chylis ab epate ī ipm non poſſe eē vehementius calitatis nondū ꝯſecutus ſupremā digeſtionē que in corde: continue ergo in dextra ipſius ꝑtem influens adhuc crudus ineptus eſt ſpūificationi: donec ex mora in corde digeraꝰ ⁊ ſubtilietur: ex quo ſeqꝰ venā illā ⁊ ab ea ortas pulſare nō poſſe: cū aūt penetrauerit ī ſiniſtrū cordis ⁊ arterias q̄ ab eo oriūꝰ: calidioꝛ eſt valde: tū ex longitudine more in corde p reuolutionē ſanguinis in trāſitib⁹ ipſius: tū ēt qꝛ cū non ſint manifeſti meatus a dextro in ſiniſtrum ſicut dicit Gal. in lib. de iuuamēto membrorum: impoſſibile fuit ſanguinē ad ipm penetrare niſi valde ſubtiliatū ⁊ nāc ſpūs vicinū in trāſitib⁹ latētibus viſum: ex quo bulienꝰ illo ſentiꝰ: pp quod dicit Gal. in li. de malitia ꝯplōnis diuerſe. ꝙ ſi intromiſeris digitū tuū in vētriculū cordis ſiniſtrū dū aial adhuc viuit ſenties ex eo fortiorē caliditatē que eſt: non tñ ꝓpterea erit ſiniſtrū calid⁹ dextro epate qdē carens ⁊ felle. Adhuc aūt ⁊ ſanguinis abundantia: trāſiens aūt ſanguis i venas ſupra coꝛ: nec adhuc eſt ſpūificabilis nō adeo ſubtiliatus vt ille qui p meatus inſenſibiles tranſpirauit in ſiniſtrū. ℂ Nō lateat aūt nos ꝙ in arterie dilatatione ſp aliqd ſupingrediꝰ ꝯñs ad id qd euātur. tumefactio .n. ſanguinis a ſpū ſalientē plus dilatat q̄; repleat: pp qd oꝫ de neceſſitate aliqd aſſeq: ſed qd ſit qd aſſequiꝰ Gal. innuit in lib. ꝺ morbis ⁊ accītibus ſe oñdiſſe innuens in aliīs libris ſuis ꝙ pulſus ſit repletio ſimilis inflationi ſolū dum aere impleꝰ: ⁊ inflationi vtrū dum aliquo repleꝰ liquore: attrahiꝰ qdē in eas ſanguis ⁊ aer ſicut ſubtiliora ⁊ leuiora ex vicinis corporibus: ſemp .n. in ꝯñia q̄ ſit ad quod euātur prius recurrit qd leuius: ſicut .n. dicit i lib. de nālibus virtutib⁹: quecūq; arterie ſuerint ꝓpe cutum aerē extrorſum euellūt qn̄ dilataꝰ. ꝓpe .n. eas hic eſt ⁊ leuiſſimus q̄; maxie: quecūq; vero intus ꝓpe venas exiſtes qd ſubtilius ⁊ euaporabilius ſanguinis ad ſeipſas attrahūt: quecūq; aūt ꝓpe coꝛ ex ipſo corde ſanguinem ⁊ ſpūm: ſpūm aūt a corde attrahūt ⁊ aeri ꝯmixtū quē coꝛ attraxit a pulmōe: iō ſicut vr̄ mihi he due māe vbiq; corpis ꝓpe eas inueniūꝰ: ⁊ ad eas attrahūꝰ. tranſumi āt ſanguinē ex venis in eas ſignū eē dicit: ꝙ ſi incidēs multas ⁊ magnas arterias interfeceris aial: inuenies ſimilr venas p illas euātas: qd impoſſe eē dicit abſq; apertione orificioꝝ occultoꝝ: que adinuicē hn̄t: ſicut nāq; Ga. dicit in libro de iuuamēto mébroꝝ arterie: ſunt i toto corpore ptrāſeuntes ad venas: ⁊ accipiunt ſanguinē ⁊ ſpūꝫ ad ſeinuicē ex vijs ſtrictis latentib⁹ viſū: dicit ēt ibidē ꝙ vena nō habuit orificiū apertū vt trāſeat ſanguis ab ea in arteria in hora dilatationis quaſi reſudās ex vijs ſtrictis: neq; poſſit recurrere in hora ꝯſtrictionis. tranſumi ēt aerem vbiq; corpis in ipſas arterias p poros extrinſecos q cū ſunt cū arterijs continui in vnaquaq; ipſarum dilatatione: ⁊ per eaſdem extra euomi cum ſuis ſupfluitatibus fumoſis quas nature eis aſſociat in vnaq̄q; ipſaꝝ ꝯſtrictiōe: ſignū eſt ꝙ denſatis ⁊ ꝯſtrictis exterioribus poris cutis p infrigidationē ab aere ſeu aq̄ frida ſeu

balneo

balneo aque alluminoſe exiſ continuo ſe.eſſ meta ꝓhi-biti: ne euentatiōis ⁊ retentione mordacis ſuꝑfluita-tis ſolite foras emanare: q̄ ſui in ſe ꝯſtrictiones acq̄rens exigitur. ℭ Ruſſus dicemus ꝙ cor quattuor h̄ʒ ori-ficia: in quolibet.ſ.vētriculoꝝ duo: quoꝝ vnū adducit cordi illud quo indiget: alterꝝ vero exhibit illud quo non indiget. corꝝ aūt q̄ in dextro vētriculo vnū attrahit ſan-guinē ab epe ad ip̄m per venaʒ huic. reliquū vero exhibit cū ab ipſo ad pulmonē p venā arterialē: corꝝ vero que i ſiniſtro vnū attrahit ad ip̄m aerē a pulmone per arteri-am venalē: alterꝝ vero extrahit ab eo ſpūm per arteriaʒ magnā q̄ dr̄ adorti. ſuper q̄libet aūt iſtoꝝ orificioꝝ ſūt tria coopertoria q̄bus clauditᷓ ⁊ aperitᷓ orificiū: excepto ꝙ ſup orificiū arterie venalis ſunt duo tm̄. ꝓpea q2 cum cor in ꝯſtrictione expellit ſuperfluitatē fumoſam cū aere ad pulmonē p arteriā venalē cū non ſit ei via ꝓpinqui-or: oportuit ſicut dicit Gal. vt eius orificiū nō ꝑfecte cō-cluderetᷓ in ꝯctione cordis ꝓpter qd̄ habuit duo coop-toria tm̄. ℭ Non ſuſpicor aūt ſolas fumoſas ſuperflui-tates cordis p hāc viā exalare: ſed ēt ſpūm ip̄ʒ. ℭ Adhuc aūt nō ſolū per hāc viā: ſed circūquaqꝫ p oēm ptē ſicut vult Gal. in lib. de vtilitate pulſus. ⁊ ſiſt in ꝯſtrictiōe ar-teriaꝝ nō ſuſpicor exire ſolū fumoſam ſuperfluitatē ſpi-ritus: ſed ſpūm ip̄m: ſi enim ſpūs cōtinue generatᷓ non exalaret: aut nimis dēſaretᷓ: aut ꝯſtrictus iniretᷓ ⁊ inept⁹ eſſet ad vitā. ℭ Signū aūt exalatiōis eius in cōſtri-ctione cordis ⁊ arteriaꝝ: ⁊ ſiſt pulmonis eſt ꝙ detentio ſpirationis pectoris efficit vigorē motus in corpore: nō efficit aūt hoc niſi p retentionē ſpūs qui exalaret. hic.n. eſt imediata cā motus vt ſupra oſtenſum eſt. cor ergo ſi-cut dicit Gal. lib. de iuuamēto membroꝝ cū in hora ex-panſionis attraxerit telas a ſuis radicibus: aperiet orifi-cia viaꝝ ſiue vaſoꝝ attrahentiū ſanguinē ⁊ aerem cor-di: ⁊ claudet vias vaſoꝝ attrahentiū ſanguinē ⁊ ſpūm: in ꝯctione aūt eʒ. ℭ Et eſt quidē in attractione ſangui-nis vtilitas ad nutrimentū cordis: magis aūt ad gene-rationē ſpūs ſicut attractio olei ad flāmā licinii in lucer-na vt oleū reſolutū i vaporē ꝯtinuo igniatur. ⁊ per hoc ſubſiſtat flāma: ſicut ꝯtinue reparata: in attractiōe aūtē aeris eſt vtilitas ad temperādū calorē ne nimis incēdat ſpūm ⁊ ad impellendū ſpūm ⁊ ad euentādū ne accidat ei ꝯſtrictio ſuffocās. aer.n. ſicut dicit princeps ꝑter hoc qd̄ eſt elemētū noſtroꝝ corpoꝝ ⁊ ſpūū: eſt ēt emanatio neceſſaria noſtris aduenire ſpiritibus: vt ſit cā meliora-tionis eoꝝ ſicut tēperans eos. hec aūt temperatio a dua-bus pendet operatiōibus que ab ipſo fiunt.ſ. mūdifica-tione ⁊ euentatiōe. ipſe.n. frigidus exiſtens cōparatiōe noſtroꝝ ſpūum cū eis aduenit in dilatatione cordis: ⁊ pectoris impellit eos: ⁊ miſcetᷓ cū eis. ⁊ ꝓhibet ne pue-niāt ad ꝯſtrictionē ignitiuā: ⁊ exhibet l eis tēpamētū ſe-latū.ſ. ꝓportionatū operationibus aīe: ⁊ hec vocatᷓ euē-tatio: mundificatio vero eſt ab eo p hoc qd̄ eſt ſicut vehi-culum fumoſis ſuperfluitatibus educendis in dep̄ſſione illoꝝ. ℭ Sed ꝯctio cordis ⁊ arteriaꝝ poſt diſtractionē nō eſt a nā caloris que diſtrahit: ſʒ a nā corporis a diſtra-ctione violentā paſſ. relaxationē facientis tū per expi-rationē ſpūs generati ⁊ pp nāᷓm īplere ꝯtinue corp⁹ hoc ſpū ad viuificandū ip̄m: ſicut ſol implet radiis mūdū: tū per obtuſionē q̄ſdā p̄dicti feruoris ſeu vaporis ab aeris attracti frigiditate: ſicut obtūd.ſ. feruor olle p aquā fri-gidā ſuper immiſſam. ℭ Neqꝫ tm̄ ab hac ſola perficitᷓ: q2 tunc nunq̄ eſſet ꝯctio maior diſtractiōe: ſicut aliquādo eſſe videmus: ſʒ ēt a nāli quadā fuga mēbri infrigidati per aerē attractū. ſicut.n. dicit Ari. reſaltatio eſt fcā ob-uiatio ad frigidi ꝯſtrictionē: ꝓpter qd̄ ꝓfundior eſt cō-ſtrictio in hyeme q̄ in eſtate. ℭ Adhuc aūt ⁊ a nāli ex-preſſione qua oē membrū aptū natū eſt depellere a ſe ſu-perfluū: ſicut.n. in generatiōe humoris ſuperfluitas q̄dā aquoſa ſeparāda eſt: ſic ⁊ in generatiōe ſpūs ſuperfluitas eſt ſeparāda fumoſa: penes ergo quātitatē eius magnā vel paruā fiet ꝯctio magis vel minus ꝓfunda. manife-ſtū eſt.n. ꝙ in ſomno ꝓfundior eſt ꝯctio q̄ in vigilia: ⁊ in ſe ꝓfunda q̄ in eſſtate ꝓpter plures eē tūc fumoſi-tates corporis: que ſecernēde ſunt a corde ⁊ arteriis: ⁊ in his duob⁹ ꝯſiſtit ꝯctionis vtilitas. ℭ Et eſt attēdenda in hoc mirabilis diligentia nāe ⁊ aīe nām diligentis: q2 cū indigeret ipſo ſpū ad viuificandū corpus. hīc aūt nō pōt niſi ab excedēte calore generari: exceſſus caloris āt ineptus eēt ad vitā. ℭ Adhuc aūt ⁊ ſpūs ꝯtinuo gene-ratus ꝯſtrictionē acq̄reret ignitiuā: ⁊ turbulētiā fumo-ſam: ⁊ incōuenientē aīe operibus cōplicauit: ꝯſa in hoc vtilitates multas vt dū ſpūm generaret: ipſumqꝫ i totū inſufflaret caloris ſimul ⁊ ſpūs adequationē efficeret ō quo ſit oībus melioꝝ factoribus laus cuius intelligen-tie oē opus nāe attribuitur: ſicut inſtrumētaliter illi ob-ſequēns: ſunt ergo pulſus iuuamenta q̄ dicta ſunt coac-cidentia quidem ſpūs generationi ſicut et ipſa pulſatio.

Eſt poſt hoc aūt de reſpiratiōe dicēdū. Dico ergo ꝙ reſpira-tio ſit motus pulmonis cōpoſitus ex dilatatiōe ⁊ ꝯſtri-ctione ſicut pulſus. dicit aūt vniuerſa medicoꝝ ſchola ꝙ pulſus ē motus nālis purus. anhelit⁹ vero q̄ ⁊ ſpira-tio dr̄ eſt motus volūtarius: nā pōt alterari p volūtatē a curſu ſuo nāli: qd̄ pulſus non pōt. ℭ Qd̄ ſi aliqs dicat voluntariū motū per neruos ⁊ lacertos fieri. ad pulmo-nem aūt nullū attingere neruū a cerebro. ℭ Reſpōdet Gal. in lib. de iuuamēto membrorum. dicens ꝙ nihil eſt in pulmone ad motū pertinēs ꝓculdubio: ſed mouetur motu pectoris tm̄: pectori q̄dem ⁊ ipſe colligatus: mo-tus aūt pectoris a lacertis exiſtit. ℭ Princeps aūt dicit ꝙ anhelitus equalis ⁊ in ecurſu currens ⁊ oīno vacu-us a nocente cōpletur motu diaphragmatis tm̄: cuius motus a lacerto qui eſt in eo ꝑficitur: cui ēt colligat⁹ eſt pulmo: ſi aūt ſit aliqd ꝓhibens hunc motum fieri: aut indigeat additiōe fortitudinis ſicut ꝓpter exercitiuʒ: ⁊ huius adiuuatᷓ a motu lacertoꝝ pectoris. ℭ Signum aūt ⁊ hoꝝ inducūt ꝙ egritudines opp.latiue cerebri et nuche ⁊ maxime a q̄bus virtutes volūtarie motiue de-ſcendūt in lacertos hanc impediūt operationē: aliquan-do ipſam auferētes: ⁊ per illud mortem inducentes.

ℭ Adhuc aūt inducunt ꝓ ſigno ſuſpiriū qd̄ eſt omiſſi hauſtus a mēte defixa in multitudine reſtauratio: cum .n. mens defigitᷓ in aliquo cogitato: tunc ſic abſtracta a ceteris operibus aliqd de aeris attractione dimittit quo cū accidat nocumentū recōpenſat illud in vna ſpiratio-ne q̄ maxima quaſi ſubito reuocata. ℭ Sed in oppoſi-tū huius vr̄ ꝙ hic motus ſit ēt in ſomno qn̄ nō vtimur voluntate. ⁊ ꝙ ēt hic motus infatigabilis eſt: qd̄ de aliis motibus voluntariis non ꝯtingat. ℭ Propter qd̄ dice-mus ꝙ lʒ voluntas ingreſſum hēat in adiutoriū huius mot⁹ per modū quē dicemus. nihilominus tm̄ eſt a nā ſi-cut ⁊ motus pulſus ⁊ eius illi ꝯſiſtis: ⁊ ab eodē: ⁊ ꝓpter idē ſicut ph̄s innuit in lib. de reſpiratiōe. cū.n. dixiſſet ibi ph̄s ꝙ tria ſunt accidentia circa cor.ſ. ſaltus ⁊ pulſus ⁊ reſpiratio. dixiſſetqꝫ ꝙ ſalt⁹ eſt ꝯſtrictio calidi qd̄ in ip̄o pp refrigerationē ſuperfluā aut ꝯtabeſcentiā vt in infir-mitate q̄ vocatᷓ palmos.i. ſaltus ⁊ aliis ſib̄ bus: aut pro-pter ſuperfluā eius fugā vt in timoribus: ⁊ ꝙ pulſatio ē humidi calefacti ſpūificatio: reſaltatio aūt fcā obuia-tio ad frigidi ꝯſtrictionē ſubiunxit reſpiratio autem ſit augmento caloꝛ in mēbro in quo eſt p̄ncipiū nutrimētī: ⁊ vult per calm̄ ſanguinē. ꝯtinuo.n. adiecit. quēadmo-dū alia mēbra indigent alimēto ita ⁊ illud: imo in aliis magis. ⁊ eni aliis illud alimenti cā eſt. ℭ Demuʒ dixit.

neceſſe itaq; eſt amplius factũ.ſ.id calm ſeu alimentum
eleuare organũ.fit aũt amplius cũ ſpũificatũ itumeſcit.
vnde ſubiunxit.eleuaṫ q̃dem amplius factũ: eleuato aũt
neceſſariũ eleuari ⁊ ꝯtinentẽ ipm particulã.qḋ quidem
vr̃ facere reſpirãtes.vt dicit.eleuãt.n.pectus pp ꝑncipi
um ibi exiſtens in ipſo huius ꝑticule idez hoc facere.i.
eleuat pectus pp facere hoc idẽ cor qḋ eſt ꝑnm in exiſtẽs
in ipſo pectore.eleuaṫ ergo cor ⁊ pectus ab eadẽ cã ſicut
vr̃.nec eſt mirũ.multa.n.eſt caloris redundantia in pul
mone a corde.eſt ẽt pulmo mẽbrũ ſanguineuz valde ex
ſanguie ſubtili vaporoſo genitũ ⁊ nutritũ ſicut pariter
dicut phi ⁊ medici:ſed qm̃ calor eius eſt infra eũ q cor/
dis:nõ potuit tumefactio eius ita frequens fieri ſic cor/
dis:que ſicut experimur multiplã eſt ad illã:qḋ ⁊ ſapiẽ/
ter nã ordinauit.ꝯplicans i hoc vtilitates plures: ad q̈s
cõprehendendũ oz extimare ſicut dicit phs.ꝯſiſtentiã
huius organi eẽ ſilem ſollib⁹ q in ferrariis.nõ longe.n.
neq; pulmo neq; cor ad figurã talem vt dicit cauernoſũ
exñs vtrũq;.eleuato ergo vtroq; organo neceſſariũ in/
ferri aerẽ q de foris queadmodũ in ſollib⁹ ⁊ frigidũ exi
ſtentẽ ⁊ refrigerantẽ extinguere exceſſum ignis vt dic.
℄ Qm̃ aũt per calorẽ pulmonis nõ intẽdiṫ ſpũs gña/
tio:ſicut ꝑ eũ qui cordis.nõ erit calm pulmonis ⁊ toti⁹
pectoris tumeſcens tñ cã eff.ciens dilatationẽ in anhe
litu quãtũ eſt finis intẽtus a nã:nõ qdẽ ſimplr ipm cali
dũ:ſed ipſi⁹ adequatio q̃ neccĩa eſt ad vitã: neq; ſoli⁹ ca/
lidi qḋ in pulmone:ſʒ ante ꝑncipaliſſimuz qḋ in corde.
vñ in lib.de iuuamento mẽbrorũ dicit ꝙ pulmo ꝑparat
aerẽ cordi ſicut ſtomachus cibũ epati:q̃re anhelit⁹ pul/
ſui famulaṫ.ſi.n.aer ex epigloto attraheret ſbito ad cor
abſq; medio pulmone vt vna ⁊ indifferens fieret opatio
anhelitus ⁊ pulſus: tũc ingrederet aer nimis frigidus
ipm domiciliũ vite:quare accideret inde leſio ꝑnecans.
℄ Adhuc aũt ⁊ eẽt multiplex aliud nocumentũ: qz cũ
cõpendioſa nã vtaṫ ⁊ hoc aere attracto ad vocẽ ⁊ odorẽ
ꝯſtituens ipm mãm vocis ⁊ vehiculũ odoris nõ poſſet
hõ ſicut mõ põt anhelitũ retinẽdo ꝯtinuare ſermonem
ſuũ aut diu vociferare nec in aqua ſubmergi qn ꝯtinuo
accideret inde mori nec abſtinere ab odorib⁹ corrũpẽti/
bus in trãſitu ꝑ illos ⁊ hmõi multa q̃re neceſſe fuit po/
ni pulmonẽ in ꝯcauo pectoris ꝙ clibanũ dr̃ q̈ſi media/
torẽ inter cor ⁊ epiglotũ:q aerẽ ꝑparet vt ne frigiditate
q̃ vtilis erat inutilis fieret ſubito ⁊ ſupflue cor infrigidãs
in quo ẽt ſicut i vaſe ꝯgregeṫ multa q̈ntitas aeris:q̃ plu/
ribus dilatatiõib⁹ cordis ſufficere poſſit anteq; vtilita/
te pp quã attrahebat amiſſa ſuo vicario locũ euacuet cõ
cuius ꝑdicta nocumenta ſunt ſortita remediũ anhelitu
nõ ſilr pulſui ꝯſpiſſato. ℄ Recipiṫ aũt hic aer q attra/
hiṫ ad pulmonẽ in cannulis eius in q̈s extremitas cãne
q̃ trachea dr̃ diſpgiṫ quaſi ſicut ipſi⁹ radices in illo.has
ẽt nã locauit ſecus arteriã venalẽ ſubdiuiſam in pulmo
ne q̃ aerẽ in ſui dilatatione ab eis attrahens ſubmiſtrat
ipm cordi. ℄ Ex quo apparet ꝙ hec arteria: cũ cordis
dilatatione dilataṫ cũ reliq̃ue tũc ꝯſtringãṫ: ⁊ cũ cordis
ꝯſtrictione ꝯſtringiṫ cũ reliq̃ue tũc dilatenṫ:ſi.n. dilata/
reṫ qñ cor ꝯſtringiṫ ſicut reliq̃ue:tũc nõ duceret ꝑ eam
aer cordi:qm̃ in ꝯſtrictione cordis claudiṫ orificiũ hui⁹
arterie venalis:alteri⁹ aũt arterie aperiṫ. ℄ Adhuc aũt
ſi qñ cor dilataṫ duciṫ aer cordi per illã ⁊ ex illa:nõ ẽ aũt
aer in ea niſi qñ dilataṫ:oz de neceſſitate ꝙ ibi dilatetur
qñ cor dilataṫ.pp qḋ fuit vnius tunice tm̃ vt dilatatiõi
cũ corde obediret: ⁊ facilius ⁊ copioſius intraret i ipſaz
aer ⁊ exiret:ſilr cũ ipſo aere fumoſitas expulſa per ipſaz
ad pulmonẽ. ℄ Gal.aũt in li.de iuuamẽtis mẽbrorũ di/
cit ꝙ iõ fuit vnius tunice vt leuius obediret expãſioni
pulmonis dicit.n.ꝙ vene pulſatiles q̃ ſunt in pulmone
dilatanṫ in hora dilatationis pulmonis ⁊ ꝯbunṫ in ho/
ra ꝯctionis eius. ℄ Qḋ ⁊ nos credimus falſum eẽ:naz
qñ arteria venalis expandiṫ duciṫ aer cordi. ſi ergo quã
do expandiṫ pulmo:expandiṫ arteria venalis: tũc quã/
do expandiṫ pulmo ſubito ⁊ cõtinuo duceṫ aer cordi ⁊
erit anhelitus ⁊ pulſus opatio vna qḋ ipſe ibidẽ refugit
dicere:ſicut aũt a creſcente calido eleuabaṫ hec ꝑticula
ita ab eodẽ decrementũ patiente per aerẽ frigidũ ſuper/
miſſum neceſſariũ deprimi:ſicut recurrente in ſui nalẽ
figurã obtuſo quodãmodo violẽter eleuante: depſſa aũt
ipſa neceſſariũ eſt exire aerẽ qui ingreſſus fuit: aſſimila
tur aũt expanſio magis motui violento:ꝯctio ṽo magis
nali:ſicut dcm̃ eſt in pulſu:lʒ totũ dicaṫ nãle per moduz
quẽ diximus. ℄ Eſt aũt ⁊ tot⁹ hic motus ꝯtinuo fiens:
qz ꝯtinuo eſt caloris redũdãtia a corde in pulmonez ſed
qḋ a nã in depreſſione iuuamentũ attendiṫ eſt mũdifica
tio ſupfluitatis fumoſe ꝑmixte qdẽ aeri exeũti . vt iterũ
redeũti celeriter cedat:nõ.n.ceſſat cor attrahere aerẽ fri
gidũ ex ipſo pulmone eiq; reddere vaporẽ fumoſuz do
nec aeri ad pulmonẽ attracto acc̃dãt due res qbus de/
ſtruiṫ intẽtio in q̃ fiebat ei⁹ attractio. ℄ Prima eſt eius
ꝯuerſio ad caliditatẽ a tactu mẽbri calidi ⁊ ab eo qḋ admi
ſceṫ ei ex vapore fumoſo. ℄ Secũda eſt claritatis ꝑtur
batio ab eodẽ:indigebat.n.ſpũs cordis ⁊ arteriarũ aere
frigido ne accidat ei extinctio ⁊ aere claro ne nubiloſi/
tas q̃ ꝑ ſiſtolẽ mũdificari intendiṫ:ꝑ diaſtolẽ induceṫ in
illo cũ ergo calefactus ⁊ ꝑturbatus inutilis fact⁹ fuerit
educit eũ nã ꝑ depreſſionẽ: vt ſuo vicario locũ euacuet.
℄ His expeditis dicem⁹ ꝙ q̈ntũ calidũ intumeſcẽs ip
ſum q; infrigidatũ detumeſcens ſit ꝑncipalis cã anheli
tus: hʒ tñ volũtas ingreſſum in hũc motũ ſic vt diceba
tur.nõ tñ ſicut ꝑncipale efficiens:ſed ſicut adiuuãs tm̃
motũ diaphragmatis ⁊ pectoris:qbus pulmo colligat⁹
dilataṫ ⁊ ꝯhiṫ ipſis dilatatis ⁊ ꝯctis:eſt ergo hic motus
cõmixtus ex volũtaria ⁊ nãli ⁊ nõ ſimplr volũtari⁹:cuz
volũtas non põt ipm:nec imutare nec ꝓhibere ſimplr:
ſicut poteſt reliquos volũtarios motus: ſʒ vt nũc tm̃.ſ.
ad modicũ tp̃s:ſtimulat.n.quodãmõ nã volũtatẽ: volũ
tas aũt nãe cõiũcta ipſa:ſicut ꝑ lubricũ tracta comitaṫ:
queadmodũ iraſcibiles per nãm lʒ volũtate iraſcanṫ: vt
multũ tñ nã quaſi coacte ſequunṫ ſicut volũtate nõ vtẽ
tes:ſed tracti per nãm:pp qḋ talia vitia ꝯditionalia qua
ſi indomibilia ſũt:ſicut dicit phs in ethicis:ſicut in arbi
trio nr̃o nõ exiſtentia. ℄ Quare ſicut appetitus epatis
nalis exiſtens ⁊ a ſenſu abſolut⁹ cũ ꝑ venas meſeraicas
ſugit a ſtõ cogit appetitũ ſtõi ex nali ⁊ ſenſibili cõpoſitũ
attrahere cibũ ab extra:vt ſibi ⁊ illi ſubmiſtret. ℄ Silr
cũ cor attrahit aerẽ a pulmone nãliter cogit pulmonem
ab extra ipm attrahere nãliter ſilr ⁊ ſpontanee: ⁊ ſic nalẽ
ſtõi appetitũ ſenſibili ꝯiungi magni fuit iuuamenti ad
ſubſiſtentiã aialis:ꝑ hoc ꝙ cogit aial q̃rere cibuz ab ex:
ita ⁊ magni fuit iuuamẽti motũ nãlem pulmonis cõmi
ſceri volũtario mẽbrorũ adiacentiũ: vt potentes ipm ad
tp̃s coercere euitemus nocumẽta q̃ diximus. ℄ Hãc igi
tur colligantiã virtutũ ⁊ ordinẽ ad ſe inuicẽ ſapientiſſi/
ma nã diſpoſuit: vt niſi eis ſibi inuicẽ miniſtrantib⁹ aial
ꝯſtare nõ poſſit:inq̈ñtũ ergo volũtas hʒ ingreſſuz i hũc
motũ intantũ ⁊ ipm alterare põt:intantũ quoq; ⁊ lacer
torũ egritudines ei nocere. ℄ Qḋ aũt ⁊ hic mot⁹ ꝑficiaṫ
apud ſomnũ:ſicut ⁊ in vigilia inuit mãifeſte ꝙ ꝑncipa/
le ipſius efficiens nõ eſt volũtas. ℄ Adhuc aũt fortaſ/
ſis nihil ipedit in hoc ſomnus nã ſepe a volũtate q̃dam
facimus:quorũ volũtas inherẽs: vt habitus operatiõez
ꝑficit vt nã:pp qḋ virtus voluntarie motiua pectoris a
natiuitate ſue opationis initiũ capiens quaſi nõ ſponta
nee mouẽs:ſic nã ſemꝑ eã ſtimulante ad qḋ nã ſollicita
fuit ſtudioſe ꝓcurans ne vie qbus virt⁹ volũtarie moti
ua influit a cerebro ad pect⁹ per ſomnũ oppilenṫ: ad qḋ
ẽt adiuuat

etiã adiuuat calor pectoris q̃ redũdãs vſq; in radicẽ ner uoꝝ qb⁹ influit hec ꝟtus opatiões fieri nõ ꝑmittit: ſʒ in fatigabilis fuit h̃ motus ꝑp eẽ magis a nã q̃; a volũtate volũtatẽ quoq; nãm imitari ſeu ſeq: volũtarius.n.mot⁹ nõ ob aliud ẽ fatigabilis niſi q: in eo accidit mobile moueri violẽter ꝯ nãʒ ſue iclinatiõis: qr̃ indiget forti ĩpetu mouẽtis. ex h̃.n. diſſoluit̃ mouẽs ſeu ei⁹ ĩſtr̃ʒ q̃re lap aſt q̃re ſic hõ cũ ſe demittit ab alto nã ⁊ volũtate deſcẽdẽs nõ laſſat̃: ſic q̃n ſalit ĩ altũ ĩ ꝯtrũ nãe conãs: ita nec ĩ motu anhelit⁹ põt eẽ laſſatio cũ volũtas in eo imitet̃ nãm.

Incidẽter aũt ⁊ hic q̃ret aliqs qr̃ opatio nutritiõis nõ ẽ fatigabil̃ ſicut opatio ſenſus ⁊ mot⁹. cũ vtraq; ſit ab aĩa. ℭ Nec.n. eſt ad hoc ſufficiẽs aliquoꝝ rñſio: ꝙ aĩa ẽ cã nutricationis mediãte nã: cui⁹ opatio ĩfatigabilis ẽ: ꝑ ſe aũt eã ſenſus ⁊ mot⁹. manifeſtũ eſt.n. ꝙ ipſa mouet ⁊ ſentit mediãte nã: ſicut ⁊ nutrit nõ.n. mouet ſine ſpũ mobili ⁊ calore nãli. ſentit ẽt mediãtib⁹ q̃buſdã diſpõnib⁹ nãlibus niſi oculus h̃ret politionẽ diaphanã: ſicut ſpeculũ nõ eẽt videre ꝑ ipm̃: talis aũt politio ⁊ diaphanetias facit eẽ nãlr̃ receptiuũ formaꝝ: ⁊ ſi nõ ſit ibi virt⁹ viſiua. ℭ Sʒ dõʒ ꝙ nulla optio eſt fatigabilis niſi in q̃ accidit reſolui aut opans: aut inſtr̃m opantis vnitũ: ſʒ in opatiõe nutritionis nõ accidit reſolui inſtr̃m opantis qd eſt calor ⁊ ſpũs ⁊ ipm̃ mẽbrũ: ſed potius ſaluari ⁊ augeri. in ſenſu autẽ ⁊ motu ſemp ẽ multa caloris ſpũs reſolõ ex quo mouẽs ⁊ ſentiẽs accidit peiorato inſtro nõ poſſe opari. ℭ His igit̃ ad pfectionẽ expõnis inductis: redeamus ad text⁹ expõnẽ q̃ iã plane patebit: ait.n. ꝙ magnitudo reſpirationis eſt inſepabile ⁊ ꝓpriũ ſignũ calidioris cordis tẽperato: comitat̃.n. h̃ ſemp in oĩb⁹ exceſſuʒ caloris ĩ pulmone redũdãtis ad ipſʒ a tali corde: cũ.n. fuerit calor intenſus altior erit ipſi⁹ calidi tumefactio: ꝑp quã ⁊ maior eleuatio pulmonis pluriſq; aeris refrigeratiõe in ipm̃ ſbintratio quã reſpirationẽ ꝓpꝛie dicimus. ℭ Deinde dixit (⁊ pulſus) .i. pulſus velocitas ⁊ frequẽtia ẽ de ſignis ei⁹ inſeparabilib⁹ ⁊ ꝓpꝛiis ſũptis q̃dẽ ab effectu pulſatiue: ſicut ⁊ magnitudo reſpirationis ab effectu reſpiratiue ſumebat̃. ſp.n. in oĩb⁹ talib⁹ cordibus ⁊ arteriis ortis ab eis q̃ꝛtũ ex ipſis ẽ talis erit pulſus: ſp.n. cũʒ in aq̃ fuerit ebullitio a forti calore erit aq̃ tumefactio a ſpũ ſaliẽte velox ⁊ freq̃ns: velox q̃dẽ ꝑp magis ſubito ⁊ repẽte ꝓrũpere aq̃na in ſpũm: freq̃ues aũt ꝑp frequẽter iterari cãʒ caloris fortiter ⁊ indeſinenter agẽtis: vt a fortiter agẽte ſit velox: ab indeſinẽte aũt agente ſit frequens.

Admiror aũt cur nõ ſilr̃ dixerit ĩſeparabile ei⁹ ⁊ ꝓpꝛiũ ſignũ eẽ magnitudinẽ pulſus: cũ ipſe in li. de pulſib⁹ ad teucrũ ⁊ i aliis dixerit ꝙ nã caliores h̃nt pulſũ maiorẽ maxĩe cũ excellentioris caſtitatis ſit ſpũficationẽ maiorẽ facere. ad q̃; ſequtur dilatationẽ corpis ꝯtinẽtis maiorẽ fieri. ſ. patẽtioreʒ ſʒ oẽ gen⁹ dimẽſionis ĩ corpe dilatato. ℭ Niſi nos dicam⁹ ſic dicit Gal. ꝙ ꝑ velocẽ ⁊ ſpiſſuʒ ſbĩntelligit magnũ a q̃ nec illi ſepant̃: q̃; ius nõ ſub iũctiõe quã exiſtimat.

Sed dicet aliquis ad magnitudinẽ dilatatõis ſequit̃ multi aeris ingreſſus: ad multitudinẽ aũt ingredictis aeris ſequit̃ multa feruoris obtuſio: vt nõ poſſit iteꝝ velocit̃ ⁊ frequẽter ĩtumeſcer̃ ꝑp qd magno exñte pulſu nõ poterit eẽ velox ⁊ ſpiſſus. Niſi eẽt ꝙ h̃ nõ eſt veꝝ. vllo mõ .ſ. q̃n magnitudo diaſtolis cõitat̃ fortitudinẽ caloris ſpiritũificãtis: nã tũc dicit ĩgreſſio aeris ꝓportionat̃ dilatatiõi: ſicut dilatatio feruori: feruor ꝟo calori: qr̃ nõ ẽ ꝑ h̃ maior eius obtuſio q̃; ſibi ꝓportionet̃: ideo nõ poterit ꝓhibere q̃n ſpũficet iteꝝ velociter ⁊ frequẽter penes q̃;titatẽ ſue fortitudinis: ſʒ cũ magnitudo diaſtoles cõitet̃ bonitatẽ vel lenitatẽ inſtrĩ põt illud ꝯtingere: tũc.n. maior eſt ꝑ illud eius obtuſio q̃; ſibi ꝓportionet̃ qr̃ ex hoc ſeq̃t̃ ſubtrahi aliq̃d de velocitate ⁊ ſpiſſitudine ꝓculdubio ſicut poſtea appebit. ℭ Eſt aũt magn⁹ pulſus in q̃ diſtẽſio arterie ĩmiſſa tactui ſm̃ oẽm dimẽſionẽ ẽ abundãs ſup tẽpatũ ſʒ latũ lõgũ ⁊ altũ: ꝑ ꝑ qd oʒ h̃re pulſuʒ mediocrẽ ĩter magnũ ⁊ ꝑuũ ſire imaginatũ apud mẽtẽ adhuc mediũ inter velocẽ ⁊ tardũ ⁊ frequẽtẽ ⁊ raruʒ: q̃ cordis itẽperãtia ꝯſequunt̃ volẽtẽ ẽt ex his cor calidius tẽperato dignoſcere: q̃ꝛ; magni velocis ⁊ frequentis ⁊ tardi ⁊ ꝑui ⁊ rari ⁊ alioꝝ oĩuʒ extremoꝝ ẽ mediũ ad qd ẽ cõparatio vt dicat̃ talis vel talis ꝑ deficere vel abũdat̃ a medio ſui gñis ſicut ſupra diximus: comẽtãtibus nobis ad q̃d fiat ꝯpatio cũ dr̃ pars calidior vel frigidior vel hũidior vel ſiccior. ℭ Sũt aũt .ix. gña pulſuuʒ tactu ꝯpata q̃ Gal. ſuis li. ãnumerat aut decẽ vnũ ĩ duo ſubdiuiſo .ſ. ſubdiuiſo eq̃li in ordinatũ: ⁊ in iordinatũ. vr̃ ẽt ꝙ fortis pulſus ſit de ſignis ꝓpꝛiis tal̃ cordis maxĩe cũ a forti calore fortꝫ ꝓportio ſpũs leptuoſe ſbleuãs arteriã fortit̃ ĩpellat tãgẽtẽ. ℭ Sʒ Gal. ⁊ ei⁹ vniuerſa ſeq̃la medicoꝝ alr̃ cãs hoꝝ in ſuis libꝛis aſſignat: ſupponẽs tres eẽntiales cãs pulſus. ſ. ꝟtutẽ neceſſitatẽ ⁊ inſtr̃m: ⁊ penes ſilaruʒ dr̃ias diuerſas ⁊ ad ſe inuicẽ varias cõmixtiões oĩs generis pulſus cãm extrãxit: vt ſit dicere pulſuʒ mollem ⁊ durũ calidũ vel frigidũ vacuũ vel plenũ penes nãʒ inſtrĩ ⁊ eius qd in eo ꝯtinet̃ tñ magnũ aũt vel paruũ veloceʒ vel tardũ: ſpiſſuʒ vel rarũ fortẽ vel debilẽ: eq̃lẽ vel ineq̃lẽ: ordinatũ vel iordinatũ: boni vel mali põderis: penes ꝟtutẽ fortẽ vel debilẽ: inſtr̃m aptũ vel ineptũ: neceſſitatẽ magnã vel paruã: ⁊ hoꝝ ad ſe iuicẽ diuerſas mixtiones: ꝑp qd diceret ꝙ ꝟtute ꝯſtãte. neceſſitate tñ aucta ꝑ exceſſuʒ caloris maior euẽtatiõe indigẽtis: inſtro quoq; ꝑ ſui duritiẽ ineptitudinẽ nõ h̃nte oʒ pulſum maiorari. ꝙ ſi h̃ nõ ſufficiat vtilitari velocitari ⁊ ĩſpiſſari. ℭ Sed nos hãc poſitionẽ nõ acceptam⁹ ꝑp ſupius dicta õ virtute pulſus faciẽte. ℭ Adhuc aũt ꝙ ipſi dicũt ꝙ ꝟtus iſta quã facere opinant̃ pulſum põt eẽ fortis aliq̃n cum duritie iſtrĩ: aliq̃n cũ vehemẽtia neccitatis: aliq̃n cũ vtraq;: ⁊ debilis cũ oppoſitis: qd ẽ ĩpoſſe: nã debilitas ⁊ fortitudo oĩs ꝟtutis ẽ ſola aptitudine vel ineptitudine inſtrĩ quo vtit̃: qd nõ ſit aptũ vel ineptũ: niſi a tẽpantia ꝯplexionis ⁊ ꝯpõnis ipſius: ſi ergo inſtr̃m ẽ ineptũ motui ꝑ duritiẽ: adhuc ãt diſtẽperantiaʒ h̃ns in calore vel frigore nõ poterit illius inſtrĩ virtus eẽ fortis niſi nos neccitateʒ ⁊ virtutẽ eſſentialr̃ idẽ eſſe fateamur: ſicut ex ſuperi⁹ dictis ꝯfitendũ eẽ ꝯuincimus. qr̃ acceptabimus a Gal. ſignificatiões pulſus ſup cãs remotas: ſic ab experientia lõga ꝯpatas: ſup ꝓpinquas nõ admittemus oĩo. ℭ Dicemus ergo tres eẽ cãs eẽntiales pulſus alterius modi ab eo quẽ dicũt. ſ. calorẽ ſpũificantẽ: humidũ ſpũificabile ⁊ inſtr̃m dilatabile ⁊ ꝯſtringibile: ex dr̃iis quoꝝ ad ſe inuicẽ cõmixtis oĩa gñia pulſuũ ortũ h̃nt: nõ ẽ tñ facile diſcernere dr̃ias caloris ⁊ humoris ⁊ organi: neq; ꝙ ipſoꝝ alteri ꝯnexũ ꝙ genus pulſus efficiat: ſed expimento q̃dẽ ⁊ tpe idiget hoꝝ iueſtigatio. ℭ Nos aũt ſine oberradi timore talia ſic icipiẽtes aggredimur. qr̃ dicemus ꝙ ſi calor ĩnat⁹ cordis ſupra tẽpamentũ extiterit: humidũ aũt ſanguineũ nõ fuerit modicũ neq; groſſuʒ: neq; ẽt in q̃ñtitate ſupfluẽs: vt nec mã deſit ſpũificatiõi nec ſit ꝓhibẽs calorẽ ſui dñari: inſtr̃m quoq; fuerit lene: erit pulſus magn⁹ velox ⁊ freq̃ns ⁊ fortis ẽt ꝑp id qd dcm̃ ẽ. ℭ Deinde dicit (⁊ audacia ẽ ſilr̃ ſignũ ĩſepabile) ⁊ ꝓpꝛe ſumptũ q̃dẽ a caſu cori accidẽte calori: aut ab effectib⁹ iraſcibilis quos ſm̃ nãʒ caloris a corde ꝓcedẽtis accidit diſpõi ⁊ vult ꝑ audaciã nõ habitũ aĩe acq̃ſitũ: ſed nãleʒ ſilẽm acq̃ſito ꝑ quẽ aliqs in audẽdo nãliter circa terribilia ſupabũdat: cui opponit̃ timiditas. ĩ medio aũt hoꝝ ẽ fortitudo habitus ex actiõs quo terribilia ſpanide ſuſtine

mus:vn̄ fortis ē q ad bonā mortē eſt ipauidus. ℂ Dicit aūt pħs in ethicis: ꝙ audax vr̄ fictio fortitudinis: ſicut .n. fortis ſe hȝ circa terribilia ſic ille vult videri: imitat̄ .n. ī q̄bus pōt: vt dicit. pp̄ qḋ cū audet nō ſuſtinet terribilia ad q̄ audet: ſȝ fugit: fortis aūt cū audet bone ſpei ē in ſuſtinēdo: ⁊ potiꝰ eligēs mori q̄ȝ fugere. ẜ fortis audet audēda: in q̄bus cū terribile acciderit ē potēs ſuſtinere: audax ꝟo audet audēda ⁊ nō audēda: in qbꝰ cū terribile acciderit nō ē potēs ſuſtinere: ſicut aūt a ſuetis timere vel ꝯſidere circa piculoꝝ opatiōes hi habitꝰ acquirū̄t: ſic ⁊ aptitudines q̄dā inſunt ad iſtar hitus p nām: vt dicat̄ quis nālit̄ audax nalr̄ timidus: queadmodū ⁊ a more dicat̄ adaptat āt aīaȝ fortitudini ⁊ audacie fortitudo caloris ī nati ⁊ ſpūs multitudo: ſignū cuiꝰ ē iuniores ſenioribus audaciores eē: ⁊ aīalia caliora frigidioribꝰ audaciora ⁊ faciētia inſultū ad rapinā. ℂ Et cā huius ē q: ligās ⁊ veniens aīaȝ corpi ē calor īnatꝰ: cuiꝰ ſaluans ſaluat eā in illo: cū ergo hic fuerit multus ⁊ fortis erit aīa fortiꝰ corpi alligata ꝑillū: qr̄ reſultabit ex eo bonitas ſpei ⁊ credulitas ⁊ aptitudo ꝯſidēdi circa oīa minātia mortē: ⁊ audendi magis ad terribilia niſi mos in ꝯ̄triū adduxerit. fortaſſis aūt ⁊ non pp̄ h: ſȝ q: ſanguinis feruor in eis ꝓhibens oēm apphēſiue opationē minus facit ꝓuiſores piculi. qr̄ plus audētes in piculis. ℂ Deīde dixit ⁊ ad actiones in pigrū ⁊ſ. ſignū ēt illius inſepabile ⁊ ꝓpriū eſt velocitas ad actiōes ⁊ motꝰ: ⁊ eſt ſumptū ab effectibꝰ virtutis motiue q penes cordis calorē diſponūt̄. ℂ Sicut .n. ſupradictū ē virtus motiua nō mouet iūcturaȝ ⁊ per hāc aīal niſi ꝯ̄hēs ⁊ relaxās chordā ꝯ̄ctione ⁊ laxatione muſculi ⁊ nerui p ſpūm q breuiatꝰ ⁊ auctꝰ trahit ⁊ pellit ſicut dicit pħs: hic āt ſpūs cū a corde gñat̄ corde exiſtente caliore abūdātior: erit ⁊ calidior ⁊ ſalientior: qr̄ ⁊ velociꝰ mouēs: calm̄ .n. ſp̄ momētum eſt ſicut frigidū ſiſtēs motū. ℂ Deīde dixit (ſi vō ⁊c̄) .i. ſȝ ſi calitas cordis nō ſolū ſit excedēs tēpamētū: ſȝ plurimum excedēs: qḋ ſimplr̄ ergo cordi ꝓpriū ē tūc ſigna illiꝰ inſepabilia ⁊ ꝓpria ſūpta q̄dē ab effectibꝰ v̄tutis iraſcibilis q penes etiā cordis calorē diſponunt̄ ſūt furor ⁊ maniaca ꝯſidētia: ⁊ vult p furorē ira fortē ⁊ ipetuoſam ꝑmixtā agitationi: q̄lis ē q̄ maīacā: hec .n. ꝓprie vocat̄ furor: pp̄ qḋ ſubiūxit maniaca ꝯſidētia. Ex quo notandū ē ꝙ iraſcibilitas comitat̄ oēm exceſſum calitatis cordis. furor aūt cū ſoluȝ q multꝰ eſt. comitat̄ aūt hic multū exceſſuȝ caliditas cordis: nō ꝑpea ꝙ ira ſit accenſio ſanguinis ⁊ caloris circa cor: ſanguis aūt in tali codē ſit accēſibilior pp̄ exceſſum ſu calitate: q: ira nō niſi malr̄ eſt accēſio ſanguinis ⁊ caloris circa cor: formalr̄ aūt nō ē h: ſȝ appetitus vindicte. vn̄ aūt hic appetitus facilius ⁊ velocius cadit in animā calidi cordis q̄ȝ ī aīaȝ fridi. ℂ Hic ꝓ cā huius comitātie ingrēdū ē. nō .n. ē ſanguis accēſio faciens hūc appetitū ſȝ potiꝰ hic appetitus ſanguīs accēſionē. ℂ Propter qḋ dicimus ꝙ ira ē appetitꝰ aīe mouēs corpꝰ ad repellēdū qḋ ꝯ̄triſtat: ſicut ꝯcupiſcētia ē appetitus mouēs ipm̄ ad amplectendū qḋ delectat: Repulſio āt iniuriātis: ſic nō pōt fieri niſi a forti motu ad quē adaptat calitas: ita nec appetitus repellendi pōt de facili cadere niſi in ſubiectū ſeu inſtrm̄ valde calidū. Primo .ſ. q: mouet aīa corpus: ſicut ipm̄ diſpoſitū ē ad motū. Scḋo aūt q: calidū facilius eſt impſſibile ab oī appetibili q̄ȝ frigidū: ſicut ⁊ ipreſſum faciliꝰ mouet. qr̄ h appetitꝰ ſub calidiori cōplexiōe fortior eſt. aīa autē frigidi cordis lȝ percipiat id qḋ ledit: nō tn̄ repellere appetit pp̄ ineptitudinē corporis in quo ē ad hāc repulſionē: ⁊ q: ſubm̄ frigidū nō fortiter nec de facili excitat̄ ab appetibili. tardi .n. motꝰ qḋ frm̄. cū autē aīa vult repellere excitat calorē ⁊ ſpūm cū q̄bus h faciat. hic aūt ⁊ in ſanguine excitat feruorē: ⁊ ſicut calitas frā itroducit: ſic ⁊ ira caliditatē. ℂ Cōfidentia āt maniaca eſt ꝯſidētia beſtialis q̄ nulla regulat̄ rōne. agit̄ .n. tales a falſis imaginationibus q̄ in eis ex quo accidit ꝯſiderē vn̄ eēt deſperēdū: cū .n. tales ab ira forti capiuntur pp̄ feruorē aduſte colere corrupta hn̄tes cogitationē nō ꝓuidēs piculū: qr̄ indeliberate aggrediētes ſtulte confidūt ad ſiſ̄tudinē irate beſtie q̄ mittit ſe in telū: ⁊ talē ꝯſidētiā vr̄ hr̄e vehemēter iratus a paſſione ire ductꝰ ⁊ nō a rōne: īmo ⁊ ſil̄s ꝯſidētia in hn̄tibus cor calm̄ exiſtunt nō iratis: ſupflua .n. calitas pp̄ feruorē quē inducit ī ſanguinē inepta ē oī v̄tutis apphēſiue opationi: ſicut dicit pħs: motui āt apta: bonitas aūt apphēſionis ⁊ iudicij ſanguine q̄eto indiget ⁊ nō moto: pp̄ qḋ tales: ſiē minꝰ rōcinantes ⁊ freq̄nter iraſcunt̄ cū quo ⁊ cū ⁊ ꝯ̄tuȝ nō os: ⁊ ſicut minus ꝓuidētes piculū q̄ſi maniace ꝯſidūt in piculis. ℂ Nō aūt lateat ꝙ ēt pōt hāc iraſcibilitatē mos in ꝯ̄trium adducere: vt nālit̄ iraſcibilis māſuetus fiat. ℂ Adhuc aūt ꝙ pōt hec iraſcibilitas comitari morem: ſicut ⁊ complexionem: ⁊ tunc non erit per ipſam aliqd de complexione cognoſcere: ſicut poſt apparebit.

ℂ Deinde dixit (eſt āt ⁊c̄.) .i. ⁊ torax hn̄tis cor calius tēpato ē piloſus: ⁊ maxie anterior ps toracis q̄ dr̄ pectus. ℂ Adhuc āt ſunt piloſa eiꝰ hypocūdria ⁊ q̄cūq̄ȝ ex ptibus v̄tris. prima ſunt pectori: ⁊ ē h ſignū inſepabile ⁊ ꝓpriū: ſicut ꝑdicta ſumptū q̄dē a caſibꝰ: ſic ex ꝑmiſſis ſcitū ē: ⁊ volebat p torace totā ptē poſitā ſub ceruice ſup .xij. ſpōdiles tā anterius q̄ȝ poſterius: p pectus aūt anterius tm̄: ad calitatē aūt alicuius mēbri ſeq̄ piloſitatē ī mēbris primis ⁊ exterioribꝰ ad q̄ redundat calitas ex ſupius dictis palā eſt: nec oȝ imorari: ſed anterior ps eſt poſteriore calidior q: cor vicinius ē ſm̄ ſitū anteriori q̄ȝ poſteriori: propter quod ⁊ anterior ⁊ piloſior exiſtit.

ℂ Deinde dicit (in plꝰibus vō ⁊c̄.) .i. ⁊ in pluribꝰ comitatur ad exceſſum calitatis cordis exceſſus calitatis in toto corpore niſi maxime ꝯ̄operet̄ epar: ⁊ eſt h ſignū nō ꝓpriū: q: nō eſt in oībus: ſed pluribꝰ ſumptū q̄dē a caſibꝰ concidit .n. cal̄ tas totius calitati cordis quaſi cadēs ab ea: ⁊ cā huius eſt influētia cordis ſup toto fortiſſima oīum alioꝝ mēbroꝝ ſicut ꝑncipiū ⁊ radicis ſup ſtipitē ⁊ ramos vniuerſos p emiſſionē ſāguīs ⁊ ſpūs ⁊ caloris quē ſotalr̄ hȝ: pp̄ qḋ in ꝯplexionibus tā nālibus q̄ȝ accñtalibus aſſimilat ſibi totū ſicut palā eſt in fe. q̄ niſi cor ꝯphēderit nunq̄ȝ excēdet̄ in totū: dicit aūt niſi maxime ꝯ̄operet̄ epar: q: epar lȝ nō ita potēter: tn̄ influit ſup toto per ſanguinē: cuius digōni ꝑeſt prius q̄ȝ cor: qr̄ erit eius ꝯ̄operatio a ꝯ̄ria influētia ſup toto p ſanguinē frm̄ in illo generatū a frigida ipſius ꝯplōne: nō pōt aūt epar huic aſſimilatiōi facte a corde potēter reſiſtere: q: pl̄m ſanguis poſt digōnē in epate aſcēdit in cor vlterius digerēdus ī illo: qr̄ ⁊ nō oīno ſil̄s epati ꝑſiſtit: pp̄ qḋ nō dixit abſolute niſi ꝯ̄operet̄ epar: ſed niſi maxie .i. vehemēter ꝯ̄operetur: tūc .n. ſanguis ſemꝑ aliqd retinet de epatis q̄litate. ℂ Sȝ ſciēdū ꝙ duplex ē ꝯ̄operatio epatis ad cor ⁊ ecōuerſo: vna .ſ. q̄ eſt reſiſtentia q̄dā tm̄ vnius ad alterū ne aſſimilet ſibi totū ex qua euenit a ꝯ̄riaꝝ ꝯplōnū influētia corpus equari: alia aūt ē nō ſolū reſiſtētia: ſed victoria q̄ vnū illoꝝ influentiam ab altero factā ad ꝯ̄riuȝ adducit pp̄ plus poſſe in hoc q̄ȝ illud in ꝯ̄rio: ⁊ ꝑ̄ intelligere de vtraq̄ȝ iſtaꝝ ꝯ̄riaꝝ opationū: magis aūt de ſecūda ſicut innuit infra: cū dicit (caliditas quidē ex corde prorumpens ⁊c̄. ℂ Et attendēdū eſt qḋ dicit hoc accidere in pluribus niſi maxime ꝯ̄operet̄ epar: ⁊ non dicit illud accidere in oībus niſi maxime ꝯ̄operet̄ epar: fortaſſis .n. q: lȝ nullū mēbroꝝ in hac aſſimilatiōe totius poſſit reſiſtere ſicut epar p ꝯ̄riā influentiā: tn̄ ſi oīa vel pleraq̄ȝ ſimul mēbra fuerint a nā frigide ꝯplōnis valde non oīno corpus calm̄ totū ex calo corde fiet difficulter ꝯuertibile exñs ab hac influētia pp̄ ꝯ̄rie diſpoſitū eē. ℂ Adhuc āt

⁊ multū

ꝛ multū pōt reſiſtere ei cerebrū ſm ſniam phi: cum natura ſtatuerit cerebruꝫ ſtm in oppoſito cordis vt adeq̄t caloris exceſſum in illo ſi accidat fieri cerebrū nimis frigidū ſupflue obtūdit caliditatē ē i corde adeo vt ꝛ hec ipſius influentia ſit potentior. ¶ Deinde dixit (dicent aūt) .i. ſed paulopoſt dicent ſigna totius corporis vbi ſigna corporis egri ſimplr ſumet a mēbris hñtib⁹ virtutē inatā ꝛ influētē vt muſculus: h aūt iō dicit: q2 nō ſufficit aſſumere caliditatem totius ꝓ ſigno calitatis cordis: niſi ſciamus ex qbus ſignis corpus totū calidū eſſe iudicemus: ꝛ ē h notabile ꝙ nō docuit vlla ſigna cōplerionis cordis ſūpta a ſubalr inherentib⁹ ei: q2 nullius occulti ad ſenſuꝫ mēbri ſubſtātialiter inherentia patere pōt.

¶ Eſt aūt ꝛ piloſuꝫ eis pectus: ꝛ q̄ circa hypocūdria ꝛ his ꝓxima: in plib⁹ ṽo ꝛ totum corp⁹ calidū ex calore cordis fit: niſi maxie ꝯperet̄ epar: dr̄ aūt paulo poſteri⁹ toti⁹ corporis cognitiões. Eſt aūt pectoris latitudo caliditatis cognitio: niſi hec aliqñ maxie cerebrū ꝯperet̄. Qm̄ aūt ſpialis medulle magnitudo ꝓportionalis ē illis pluriṁuꝫ tāta ſunt ſpōdilia ſm magnitudinē q̄ta ſpinalis medulla: itaq̄ ꝛ ſpina tota. ꝯiūgit̄ ṽo torax ad poſteriorē ptē: ſm lōgitudinē qdē equalis matafreno. ſm latitudinē ṽo qm̄ quidē ꝓportionalis groſſitudini ſpōdilioꝝ ꝯiunctio eius fit ſm illā. Cū vero caliditas cordis dn̄ans dn̄ata augmētabit toracē ꝛ dilatabit ſm p2imā gn̄ationē ꝓportionaliter hui⁹ caliditatis: iō ꝛ cū in paruo qdē capite torax latus fuerit marima cognitio fit ſm cor calidi tatis. qñ ṽo in magno capite paruus ē maxime ꝓp2iū hic ꝛ ſignū ē cordis frigidioris: ſi vero proportionem hꝫ cum capite alijs ſignis determinandū eſt de corde: vt ex toracis quantitate nihil accepturus ſis.

co. 36. ¶ Quū dedit plurima ſigna cordis addit vnū a cā ſūptū. ſ. a q̄titate toracis: ꝛ dicit: ē tñ .i. ꝛ pectoris latitudo eſt ēt ſignū caliditatis cordis: nō tñ eſt hoc ſignū ꝓpriū cū cerebro aliqñ ꝯperāte nō inſit h oībus ꝓpea dixit: ꝙ eſt ſignū caliditatis cordis: niſi aliqñ vehementer: cerebrū ꝯperet̄ marie ꝛ hic .i. ꝯperet̄ hic: ſicut ibi in diſpōne totius accidit ꝯpari epar. ¶ Deinde cū dixiſſet (latitudinē toracis) comitari cor calidū: niſi fortiter ꝯpet̄ cerebrū. docet qualr accidat ipm ꝯpari: ꝛ dicit (quoniā aūt) .i. q2. n. q̄titas ſpinalis medulle: ē ꝓportionalis q̄titati cerebri pp trahere ortū ab ipſo ꝛ eē illius vicariaꝫ in origine neruoꝝ: ꝛ volebat p magnitudinē q̄titatē: accidunt ſpōdilia tāta eſſe ſm q̄titatē quanta eſt ſpinalis medulla: qr̄ ꝛ ſpinā totā eſſe ſm illius q̄titatē: nihil enī aliud ē ſpia tota q̄ oīuꝫ ſpōdiliū ſil̄ vnitio: ꝛ cā ē hui⁹ q2 ꝯcauitas ſpōdiliū p quā nucha diſtēdit̄ dꝫ ꝓportionari nuche: ſicut ꝯtinens ꝯtento: qr̄ ſi nucha eſt magna ꝯcauitas ſpōdiliū ē magna q̄ qdē ſine magnitudine totius ſpondilis magna fieri nō pōt: qr̄ tanta erūt ſpōdilia ſm magnitudinē: ꝛ ēt ſpina tota q̄ta eſt ſpinalis medulla: ſemp. n. virtutis informatiue nāliter ſe habentis eſt proportionale facere ꝯtinens ꝯtēto ſi mā qdē nō deficiat. ¶ Deinde cū dixit (ſm q̄titatē cerebri eſſe q̄titatē nuche: ꝛ ſm q̄titatē nuche eſſe q̄titatē ſpondiliū: ꝛ totius dorſi: iā ex h declarat ꝯperationē cerebri: ꝛ dicit (ꝯiungit̄ vero ꝛc̄) .i. ꝛ torax ꝯiūgit̄ ad poſteriorē ptē .i. ſpinam ſeu dorſum exiſtēs in lōgitudine eq̄lis metafreno .i. hñs longitudinē vſq̄ ad frenō: q̄cq̄d. n. eſt ſub ceruice vſq̄ ad frenon torax dr̄. ¶ Antiq. n. ſicut Gal. dicit in lib. de interiorib⁹ morbis inferiorē pectoris terminū frenō appellāt: qđ idē eſt ꝙ mens: hoc aūt iō q2 dū ap̄a exiſtit in eo mēti nocumētū videbāt inferri: a tp̄e aūt platonis: vt dicit cepit vocari diaphragma .i. diuiſiorū aūt dicit ꝙ torax ꝯiungit̄ ad poſteriorē ptē: q2 fabricatus eſt ſupra ptē dorſi q̄ ꝯtinet. xij. ſpōdiles ab eo ꝙ eſt ſub ceruice: ꝛ h eſt quātitas lōgitudīs eius ad diaphragma ꝓueniens. ¶ Deinde dicit (ſm vero ꝛc̄) .i. ſed ſm latitudinē ſit cōiūctio ꝓportionalis ſpiſſitudini ſpōdiliū: ſꝫ. n. ꝙ hec. xij. ſpōdiles fuerint groſſe fiēt coſte ab eis exeuntes lōgiores ex quo reſultat latior torax. manifeſtū ē ergo ex his ꝙ penes cerebri magnitudinē ꝛ paruitatē diſponit̄ lat⁹ ꝛ ſtrictus torax. Sciendū eſt aūt hic: ꝙ ſicut dicit Ari. in lib. de ptib⁹ aīaliū ſilis eſt nā oſſiū ꝛ venaꝝ: nā vtraq̄ ipſaꝝ: ſicut dicit ab vno ꝑn⁹ orta ꝛ ꝯtinua ē: nulla. n. vena eſt ipſa ſm ſeipſam: ſꝫ oēs ꝑticule vnius ſunt. ſi. n. vena aliqua eēt ſeparata ꝛ nō ꝯtinua ad ꝑn^m venarū non ſaluaret̄ i ea ſanguis: ſed coagularet̄ vel putreſceret nō recipiēs caliditatē a ꝑn⁹. ¶ Similiter ēt nullū os ē ipſm ſm ſeipſm: ſed ē aut ꝑs velut ꝯtinui aut copulatū ꝛ colligatū: ſicut ad ptē toti⁹: vt poſſit nā vti ipſo: ꝛ vt vno ꝛ vt ꝯtinuo: ꝛ vt duob⁹ ꝛ diuiſis ad flexibilitatem. ſi. n. aliqđ eēt ſeparatū nō faceret opus cuius grā cētū eſt. nō. n. p ipſm fieret reflexio: neq̄ rectitudo corpis ꝛ mēbroꝝ: ſicut aūt ꝑn^m venaꝝ eſt cor: ita ꝛ oſſium ſpina dorſi. n. oīa oſſa corporis ꝯtinua ſunt: q̄ iō ꝑn^m ponendū: q2 longitudinē ꝛ rectitudinē ꝯtinet aīaliū: ſicut lignū in fundamēto nauis poſitū a quo fit nauis inchoatio: ſicut āt penes cerebri quātitatē ſit lat⁹ ꝛ ſtrict⁹ torax: ita penes cordis caliditatē intēſaꝫ ꝛ remiſſaꝫ: pp qđ ſubiūxit (cū ṽo ꝛc̄.) .i. ſed cū caliditatis cordis fuerit excedens dilatabit toracē a ꝑmeua gn̄atione ſm mēſurā ſui exceſſus: virtus. n. informatiua cuꝫ ampliori calore dilatabit plus id qđ informat: caloris. n. ꝓprius mot⁹ eſt a cētro ad circūferentiā ad quā ſequit̄ dilatatio. ¶ Deīde volens aptare quō latitudo toracis ſit ſignū caliditatis niſi ꝯperet̄ cerebri dixit (iō ꝛ cū in paruo ꝛc̄.) q̄ſi dicat: non ſemp ad calidū cor lat⁹ torax comitat̄: q2 p̄uo exiñte cerebro licet cor ſit calm: nō tñ poterit oino caliditas dilatare toracē mām dilatandā paucā inueniēs: ſicut magno exiñte cerebro frigiditas cordis ꝓhibebit dilatari: lꝫ mā non deſit adhuc āt p̄uo exiñte cerebro: neſcimus vtrū ſtrictura toracis comitet̄ paruitatē cerebri an cordis frigiditatē: exiſtente aūt magno neſcimus vtrū latitudo toracis comitetur cerebri magnitudinē vel cordis caliditatē. p qđ ergo ſi paruo exiſtente capite torax fuerit latus certiſſimū ſignum erit cordis caliditatis: ſi vero torax ꝓportionē hꝫ cū capite vꝫ ꝙ ipſius latitudo corrñdet illius quātitati: vt parua latitudo p̄ue q̄titati ꝛ ecōuerſo. tūc oportebit determinare de caliditate cordis per alia ſigna ꝛ nihil ſignificationis accipere a quātitate toracis.

¶ In frigidiori corde pulſus minores. nō tñ tardiores ex neceſſitate aut rariores. ſpes vero ſiquidē tāto minor torax q̄to cor frigidius pulſibus ꝓportionalis: ſi vero maior fuerit ſm quātitatē frigiditate cordis nō minorē tm̄: ſꝫ tardiorē declarat nā tales ꝛ timidi ꝛ curioſi ꝛ nudū eis pect⁹ pilis eſt. de p̄uitate ṽo ei⁹ toracis determinatū vt p̄i⁹ dictū ē: ſm ṽo hec ꝛ de totius corporis calitate.

¶ Cū deſignauit ſigna cordis calioris rēperato declat co. 37.

ſigna frigidiores: ⁊ dicit (in frigidiori ⁊c̃.) .i. ſʒ in corde
frigidiori tẽperato ſigna ſunt iſta. ſ. ꝙ in eo ſunt pulſus
minores cõpetentibus: ⁊ vult ꝑ cõpetẽtes eq̃les .i. medi
ocriter magnos ⁊ paruos q debent cordi tẽperato: vt ſit
dicere minores cõpetentibus .i. minores equalib⁹ q̃ʒ tuʒ
ẽt ipm̃ cor frigidius ẽ equali: ⁊ nõ minores cõpetẽtibus
cordi frigido: q̃ſi cor frigidũ expetat eos maiores q̃ʒ ha/
beat: ⁊ eſt ei minorat õis pulſus minoratio caloris ſpũi
ficantis: ⁊ ꝑ illud minus ſm̃ oẽm dimenſionẽ cor ⁊ arte
riã expandentis. ¶ Deinde dicit (nõ tñ ⁊c̃) .i. nõ tñ i eo
ex neccitate ſunt pulſus tardiores ⁊ rariores: qḋ qdẽ di/
cit: q2 ſm̃ intentionẽ ſuã q̃uis pulſus in eo ſint ꝓui par
uitate neceſſitatis ad h̃ inducẽtis: ⁊ ꝑ hoc idẽ debeãt eẽ
tardi ⁊ rari ſm̃ totũ oppoſiti pulſibus calidi cordis: per
viã tñ accidentis ꝯtingit aliqñ effectos aut tẽperatos in
velocitate ⁊ ſpiſſitudine: aut parũper addere ſupra tem
peratũ: ⁊ nõ eſt qdẽ h̃ accidens debilitas virtutis ſuper
cõplexionẽ frigidiori nõ potẽs in vna dilatatiõe ſatiſ a/
cere neccitati q̃ʒtũ illa vice cõpeteret: ⁊ ꝓp hoc recõpẽſãs
in velocitate ⁊ ſpiſſitudine dilatatiõis: q: tũc nõ eſſet hoc
accñs: ſed comitãs ſemꝑ. q̃r ſi ſic eſſet potius dixiſſet ꝙ
pulſus in eo ſunt minores: ſed velociores ⁊ ſpiſſiores.
¶ Cũ ergo ipſe dixerit ꝙ pulſus in eo ſunt minores cõ
petentib⁹: nõ tñ de neccitate tardiores ⁊ rariores. mani/
feſte innuit: ꝙ ſicͭ ſunt minores cõpetentib⁹ ſic tardiores
⁊ rariores: q̃ʒtũ ẽ a ꝑte neccitatis iducẽtis: ſʒ hoc nõ ẽ ſꝑ
neccıuʒ eo ꝙ aliqñ ĩpedit per accñs: eſt aũt h̃ accñs apud
eũ ꝯpõ totius corporis denſior ⁊ cõpactior ⁊ min⁹ traſpi/
rabilis q̃ aliqñ comitat paucitateʒ ſontalis caloris ex q̃
accidet apud eũ aut v̾tutẽ ĩpediri a dilatatiõe arterie ꝓp
circũſtãtiũ dẽſitatẽ corporũ: vt nec ſatiſfacere poſſit ne/
ceſſitati niſi parũper addat velocitati ⁊ ſpiſſitudini: aut
aerẽ refrigerantẽ nõ poſſe apud vnã dilatationẽ ſubin/
gredi ꝓportionatũ neccitati: ꝓp qḋ cogit v̾tus paulo fre/
quẽtius ⁊ velocius dilatare. Et ex h̃ videbit fortaſſis ali
cui ꝙ cũ dixerit ꝙ in eo ſunt pulſus minores cõpetenti
bus voluit intelligere ꝙ ſunt minores cõpetentib⁹ ſue
nãe: ſed qm̃ accñs ꝑdictũ nõ ſꝑ comitat cor ſrm̃ melior
erit apud intentionẽ ſuã expõ ꝑus dicta. ¶ Hec ẽ ergo
cã apud ſuppõnẽ Gal. q̃r in frigidiori corde pulſus ſunt
minores cõpetentib⁹: nõ tñ d̾ neccitate tardiores ⁊ rario
res: ⁊ hmõi ꝯſile ẽ aſſignare apud ſuppõnẽ nr̃aʒ: dũ tñ
ꝑus nõ lateat: ꝙ olo mihi neccıuʒ v̾r diminuto calore ve
locitatẽ ⁊ ſpiſſitudinẽ feruoris diminui ꝓportionalr̃ ip/
ſius magnitudini q̃ʒtũ eſt ab ipſa ꝑte caloris: ſicut .n. ca
lor fortis multũ ⁊ ſubito ⁊ indeſinẽter ſpũificat qñ hũi/
dũ ſpũificabile nõ eſt paucũ: neqʒ ſui viſcoſitate rebel/
lans calori: ſic diminutus ⁊ debilis parũ ⁊ tardius: ⁊ cũ
interuallo maiori: ſed igreſſus aeris obtũdentis feruorẽ
ſemꝑ ẽ ſm̃ mẽſurã dilatatiõis. ſi viaꝝ nõ ſit obſtructio:
hac eniʒ ꝑſtante cogit nõ minus de aere ⁊ plus d̾ euato
vapore retrahere: dilatatio v̾o ſꝑ ſm̃ nãm ſpũificationis
cũ nõ eſt defectus ex ꝑte organi dilatabil̾: ſpũificatio v̾o
ſm̃ mẽſurã caloris cuʒ nõ eſt defectus ex ꝑte hũidi ſpũi
ficabilis: ergo ſicut v̾r hac ꝯditione ꝑſiſtẽte refrigeratio
caloris nunq̃ʒ ẽ minore in vna diaſtole q̃ʒ ei expediat: ⁊
q̃ʒ ei ꝓportionet: q̃r diaſtole exñte ꝑua ꝓp ſolã caloris d̾
bilitatẽ ꝑuũ tumorẽ iducẽtis in ſanguinẽ nõ erit poſſi/
bile vt ſit caloris ꝓditio iteꝝ in tumorẽ velocior ⁊ ſpiſſi
or: ſicut debilr̃ obtuſo ꝑ ꝑmã diaſtolẽ: ſi qdẽ ingreſſus
aeris refrigerãtis ꝓportionat dilatatiõi: dilatatio v̾o fer
uori: feruor v̾o calori: põt tñ ꝯtingere ꝙ frigidiori exiſtẽ
te corde tota corporis ꝯpõ dẽſior ⁊ cõpactior eſt ⁊ min⁹
traſpirabilis ex quo accidet aut dilatationẽ nõ ꝓportio
nari feruorẽ ĩpediẽte cõpactione circũſtantiũ mẽbroꝝ:
aut qḋ magis puto: nõ fieri aeris ſubingreſſuʒ ꝓportio/
natũ dilatatiõi ⁊ feruori ĩpediẽte denſitate ⁊ in traſpira

bilitate: ſʒ minorẽ valde: ex quoꝝ quolibet accidet cali/
dũ nõ ſufficienter obtuſuʒ: iteꝝ velocius ⁊ ſpiſſius intu/
meſcere q̃ʒ ſi ꝓportionali ſue magnitudini obtuſus fu/
iſſet. ſic .n. pulſuʒ mulierũ minorẽ eẽ ꝑcipimus eo q vi/
roꝝ. ſpiſſiorẽ aũt valde ⁊ velociorẽ parũ. ¶ Sʒ cũ iuſtrʒ
ꝓp duritiẽ difficulter ẽ dilatabile: hũidũ q̃qʒ aut pau/
cũ aut tenuis exaltatiõis: tũc quãticũqʒ calor ſit fortis
ſpũificare ⁊ dilatare multũ potens: tñ tũc dilatatio ꝑua
fit. q̃re ⁊ modica caloris obtuſio a modica aeris igreſſu:
q̃re ⁊ iteꝝ velocius ⁊ ſpiſſius ꝓdit in tumorẽ q̃ʒ ſi ſuffi/
cientius obtũderet. ſic .n. pulſus freneticoꝝ ẽ ꝑuus: ſʒ ve
lox ⁊ ſpiſſus. lethargicoꝝ aũt huic ꝯtrius: ſicut ꝯtrie ſunt
paſſiones. lethargia .n. ab hũore hũido multũqʒ vapo/
roſo ꝯtingit remolliẽte tunicã arterie ⁊ facile obedilẽ di
latatiõi reddẽte: ſicͭ freneſis a ſicco ꝯtriũ illi opante: ex q̃
ꝯtingit pulſuʒ i lethargia fieri maiorẽ q̃ʒ exigat feruor a
calore in ea fact⁹: idẽqʒ ⁊ aeris igreſſuʒ obtũdẽtis excede
re ꝓportionẽ feruoris: q̃re calidũ ꝓp h̃ tardi⁹ ⁊ rari⁹ ite/
rũ intumeſcere poſſe: ſed qñ hũidũ arteriaꝝ ẽ paucuʒ
tũc ſi calor mlt⁹ exiſtat ⁊ fortis hñ ſub: dñat: ſʒ qñ a pau
co pauca fit exaltatio fiet ꝑua dilatatio cordis ⁊ arteria/
rũ: cui⁹ ſignũ eſt poſt aſſũptũ cibũ in oĩb⁹ pulſuʒ auge/
ri ꝓp fieri tũc plurẽ exaltationẽ ex augmẽto hũidi nõdũ
exauſti: q̃re fieri ex h̃ modici aeris obtũdentis igreſſus:
Ex quo ſeq̃t vt calori maior ſit vigor: iteꝝ veloci⁹ ⁊ ſpiſ
ſius in tumorẽ ꝓcedũdi ſic .n. videmus i ſe. in q̃bus eger
tẽdit ad mortẽ: nec adhuc calor d̾feruefcit ꝙ adhuc pul
ſus ſit minor: ſʒ tñ ſpiſſior valde maxĩe ſi multa ſit inani
tio: aut modica ſanguinis attractio in arterias ꝓp nãm
abhorrere nutrimẽtũ ex aliq̃ ſui malitia: vel ꝓp nõ poſ/
ſe penetrare in eas ex groſſitie vel viſcoſitate. ¶ Sʒ di/
cet aliq̃s ꝙ pulſus ſit tũc ꝑuus: ſʒ frequẽs ꝓp debilitatẽ
virtutis recõpenſantis illud in freq̃ntia qḋ amiſit i ma/
gnitudine: aũt .n. Gal. i ſuis libris de pulſib⁹. ꝙ cũ multũ
minoret diaſtoles ꝓp v̾tutis debilitatẽ nõ põt cõplere q̃
vtilitatis q̃re cogit virt⁹ apponere velocitati ⁊ ſpiſſitu/
dini. ¶ Niſi forte qñ neceſſitas fuerit plurimũ diminu
ta: tũc .n. nõ oʒ apponere: ſicut .n. dicit defectio ꝑoris dia
ſtolis i ſpiſſitudinẽ ꝯuertit pulſum: virtus .n. pulſatiua:
ſicͭ dicit. cũ fuerit debilis opatur admodũ debiliũ holuʒ
q cũ vrgent neceſſitate ⁊ nõ poſſint rẽ magnã ſil̾ moue
re mouẽt paruaʒ ⁊ addũt velocitati ⁊ ſpiſſitudini mot⁹.
Sed hec ſn̾ia nõ v̾r ꝯueniẽs. ꝑmo q2 nõ decet hãc v̾tutẽ
opari ad modũ fatigabiliũ virtutũ ⁊ voluntarie mouen/
tiũ. Virtutẽ v̾o nãe mouentẽ nõ videmus addere veloci/
tati ⁊ ſpiſſitudini cũ diminuat magnitudini. ẽt ſi magni
tudine egeat. virt⁹ .n. attractiua nutrimenti qñ ꝓp debi/
litatẽ modicũ ẽ qḋ põt attrahere nõ ꝓp h̃ addit velocita
ti ⁊ ſpiſſitudini attractiõis quãtũcũqʒ neceſſitas vrge/
at. ſi .n. h̃ faceret nõ accideret ꝓp eius debilitatẽ macre/
fieri mẽbrũ ſicut accidit. Secũdo ẽt q2 ſi cã minorationis
diaſtoles ẽ debilitas virtutis nõ poterit ꝑ vnã dilatatio
nẽ cõplere refrigerationẽ qua ꝓ vice illa idiget calor nõ
v̾r ꝙ vllo mõ poſſit ei attribui recõpenſatio talis: naʒ ſi
fortioris virtutis eſt opari magis velociter ⁊ ſpiſſe q̃ʒ ra
re ⁊ tarde: ⁊ cũ potuit ipſa h̃ nõ debuit fortitudinẽ ſuaʒ
in magnitudinẽ ꝑmũ expẽdere cũ nõ ſit eã fatigari.
¶ Preterea oportebit: tũc ꝙ in ſtatu paroxiſmi in q̃ virt⁹
eſt debilior q̃ʒ a ꝑñ⁹ vel augmẽto ſit pulſus minor q̃ʒ in
ꝑñ⁹ vel augmẽto: cuius oppoſitũ videmus: nec pñt ad
hoc dicere ꝙ virtus quã poſuerũt dilatar̃ cor ⁊ arterias
nõ ſit debilior i ſtatu paroxiſmi. cũ diſcraſia cordis ⁊ arte/
riaꝝ ſit tũc intenſior valde. nos ẽt illa hora ceteras cor/
poris v̾tutes debiliores videam⁹: lʒ i ſtatu v̾r ſe. ſaluãda
rñ aliter ſe hẽat: ſicut alibi: ſi occurret oñdemus. ¶ Nõ ẽ
aũt intẽtiõis nr̃e mõ vt penes hãc nr̃am ſuppõnẽ oĩum
generꝝ pulſus cãs adaptemus: aut oĩuʒ ſuaꝝ imutatio/
nũ: quas

paſ:quas recipit a reb⁹ nālibus nō nālibus ꝛ ꝯ nām cāſ ꝓprias apponamus: nec ēt fieret nobis leue volētibus cū huius noue ſuppōnis ad iuēto ab Ari. deriuata ſcīn tētio nō ſit p cū q adinuenit ſine magna inqſitōe ꝛ ſtu dio applicabilis ad ꝓdicta: pp qḋ poſteris relinquendū eſt hoc de qbus cū ab his q dirimus manuducti fuerit ꝯfido ꝙ hec oīa pſcrutādo ꝛ elaborādo cōplebunt.

℄ Deinde dixit (ſpūs ꝟo ꝛc.) .i. reſpiratio: ꝛ hoc intēde bat cū dicit ſpū: multiplr. n. dr̄ ſpūs. ſ. ſubā icorporea ꝛ vapor ſubtilis gñat⁹ ex ſanguie i corde ꝛ arterijs. adhuc aūt ꝛ vēt⁹ ꝛ aer dr̄ ſpūs ꝛ ipa aeris iſpiratio ꝛ expiratio: de hac eadē dixit ꝙ ē ꝓportiōalis pulſib⁹. ſ. qꝛ minor eq̄ li: nō tñ de neceſſitate rarior ꝛ tardior: ſic̄ pulſus. nō tñ ē ꝓportionalis abſolute: ſꝫ cū hac ꝯdōne ſ. qdē torax fue rit tāto minor eq̄li torace q̄to cor frigidior eq̄li corde: vt .ſ. correſpōdeat grad⁹ ſtricture pectoris gradui frigiditatis cordis: tūc. n. reſpiratio vere ꝓportiōalis eſt pulſui: ꝛ cā h⁹ qꝛ redūdātia caloris a corde ſup pulmonē ꝛ pect⁹ to tū eſt ſm mēſurā caliditatis q̄ eſt in corde: q̄re oꝫ ſp motū pulmonis motui cordis ꝓportiōari ſi mēſura latitudis toracis correſpōdeat menſure caliditatis que eſt in eo.

Sed dubitabit aliqs quō ꝛ qr̄ reſpiratio nō ſit de neceſſitate tardior ꝛ rarior: ſic̄ pulſus. cū nihil ſit apō dilatationē pecto ris aeris igreſſū ipediēs penes mēſurā dilatatōis. ℄ Ni ſi forte dicam⁹: ſi qdē ꝟa nā ē h ſnia ꝙ qꝛ aer inſpirat⁹ nō attrahit ꝑncipalr niſi ad refrigeriū caloris cordis: cūqꝫ dēſitate meatuū aliqñ comitāte cordis frigiditatē ꝓhi bet aerē libere penetrare accidit ſic al. qñ calorē illuꝫ pp nō ſemel ſolū ꝓportiōaliter ſue magnitudini refrigera ri iterꝫ velocius ꝛ ſpiſſius cogere. Sꝫ ꝓdictā ꝯdōnē: q̄re adiecerit ſubiūgit dicēs (ſi vero ꝛc.) .i. ſed ſi torax fuerit maior ſm q̄ntitatē. i. latior ipſa frigiditate cordi. ſ. maior q̄ frigiditas cordis cāre poterit: vt qꝛ comitet magnitu dinē cerebri: tunc nō ſolū erit reſpiratio minor eq̄li: ſed minor ꝛ tardior: ꝛ cā huius eſt: qꝛ cū latior erit torax ſe quet ad dilatationē eius amplior aeris ſubingreſſus: qꝛ dilatatio ꝯtingit mag̃ nō niſi qꝛ grā magnitudis ei⁹ qḋ dilatat: qm̄ in ſe qdē pua ē puitate caloris intumeſcen tis: ad magnitudinē aūt ingreſſi aeris ſeqtur calm pul mōis multū obtūdi: adeo vt nō poſſit velociter nec mul tū velociter intumeſcere pp rarā ꝛ tardā oportere fieri.

℄ Deinde dicit (tales ꝛc.) .i. hñtes cor frigidius tēpera to ſunt timidi pp cām ꝯriā ei q̄ dicta ē de audacia: ſūt ēt curioſi. i. obſeruatores attētiſſimi ꝛ cā hoꝝ ē timiditas: pp timorē. n. incurrēdi leſionē oīa obſeruāt: q̄ſi boni iu dicij exiſtētes ꝛ ꝓuiſores piculi ꝓmuniunt ꝛ ſecurant: ſi gnū cui⁹ eſt aīalia timida multe obſeruatiōis eē: vt mus ꝛ lepus. alia aūt trāſlatio hꝫ: ꝛ neqꝫ eſt eis curioſitas: ꝛ corrupta ꝓculdubio: qꝛ cū iſti nō ꝯfidant: ſeqt̄ eos mul te curē: ꝛ nullo modo ſine curā.

℄ Deinde dr̄ (ꝛ pigri ꝛc.) .i. ꝛ in actionibus pigros hñt motus pp oppoſitū eius qḋ dixit i hñtib⁹ cor calidius.

℄ Deinde dixit (ꝛ pect⁹ ꝛc.) .i. ꝛ pectus taliū ē nudum pilis cuius cauſa ex ſupradictis patet.

℄ Deīde dic̄ (ſꝫ de puitate ei⁹ ꝛc.) .i. ſꝫ de puitate ei⁹ .ſ. pectoris determinādū ē: vt prius dcm̄ eſt. ſ. qꝛ pect⁹ ē ſīl i etiā niſi ꝯopet̄ cerebrū: ꝛ iā patuit quō eſt eius ꝯopatio.

℄ Deinde dicit (ſm huius) .i. ꝛ ſm hec prius dicta de terminandum eſt de frigiditate totius. ſ. qꝛ vt plurimus totū corpus fiet ab eo frigidum niſi contraoperet̄ epar: ꝛ iam diximus qualiter contraoperatur.

℄ Siccum vero cor pulſus operat̄ durio res ꝛ furorem nō ꝓmptū qdē: ferocē vero ꝛ difficile placabilem vt multū ꝛ totum cor pus ſiccum epar ſi non contraoperetur.

℄ Q uū declarauit ſigna nālis diſtēperantie cordis ſꝫ vtrāqꝫ actiuaꝝ: declarat ſigna diſtemperātie ipſius ſm vtrāqꝫ paſſiuaꝝ. ꝛ ꝑ⁹ in ſiccitate: ꝛ dicit (ſicci vero ꝛc.) .i. ſed cor ſiccius tēperato facit pulſus duriores: ꝛ cā hu ius eſt duricies inſtrūi comitās ſiccitatē ipſius: ipſuꝫ. n. ſic cū eſt pp ſiccū eē ꝑn^m a quo oritur: q̄uis. n. p mediā cu tim ꝛ carnē arterie ſuppoſitas ſentiamus arteriā cū dila tatur: manifeſtat tñ nobis ipſa ſui q̄litates. ſ. caliditatē ꝛ frigiditatē duritiē ꝛ mollitiē: qꝛ ſicut ſenſus ꝑcipit ſolaꝫ intentionē ſenſibilis ſic ꝛ mediū recipit q̄litatem ſenſibi lis intētionaliter tñ p aliquā affectionē ꝓdeuntē ab ip ſo in ipſum: ꝛ ob h in ſenſuꝫ. ℄ Deinde dicit (ꝛ furorē) .i. ꝛ facit nō valde velociter iraſcibilē ꝛ h intēdebat p fu rorem nō ꝓmptū: ſed tñ ſicut ſubiūgit: cū fit caſus in irā efficit eā ferocē ꝛ difficile placabilē: eſt aūt ferox ira que feralis ꝛ beſtialis nō ſaciata p vindictā: ſꝫ adhuc iterū ꝓ ſequēs more ferec: ꝛ cā nō ꝓmpti furoris eſt ſiccitas do minās ſup toto nō facile imꝑſſibilē reddēs appetitū ab eo qḋ iniuriā infert ferocitatis. at cā eſt fortis ignitio ſic ci: dr̄. n. ſiccitas lima caloris ſicut ei magis eēntialis exi ſtens q̄ humiditas. ex ignitū aūt calidū fortem efficit re pulſionē iniuriātis: ſed difficultatis placatiōis cā eſt re tentio tenax in ſicco acqſite impſſiōis. eo. n. ipſo ꝙ diffi culter eā ſuſcepit habitualius hēſit. ℄ Deinde dicit (vt multū ꝛc.) .i. ꝛ vt multū fiet totū corpus ab eo ſicci⁹ niſi ꝯoperetur epar: iam aūt diximus: quō ꝛ p qd cor aſſimi lat ſibi totū in ſuis qualitatibus: ꝛ q̄liter: ꝛ pp qd ꝯope retur epar: ꝛ quō epate non ꝯoperante: nō oꝫ fieri ſp: ſed vt multū: pp id qḋ dictū eſt: nec oꝫ immorari. Cō.38

℄ Humidioris vero cordis ſigna pulſus molles: ꝛ conſuetudo facilis ad irā: ꝛ facile placabilis: ꝛ totū corpus humidius: niſi ea que ſm epar contraoperentur. Cō.39

℄ Q uū declarauit ſigna cordis ſiccioris temperato. de clarat ſigna humidioris: ꝛ dicit (humidioris vero ꝛc.) .i. ſigna cordis humidioris tēpato ſunt pulſus molles: ꝛ huius cā ex ꝯrio ſicce eſt. ℄ Deinde dicit (ꝛ ꝯſuetudo) .i. ꝛ ſignū eius ēt eſt ꝯſuetudo facile iraſcēdi ꝛ facilitas placationis eius: ꝛ vult p ꝯſuetudinē nām: qꝛ nō eſt in tentio eius ꝙ habeat a ꝯſuetudine: ſed a nā. nā. n. cōſue tudini ſimulatur ꝛ econuerſo: ſignū aūt tales eſſe humi dum cor hñtes: eſt facilis iraſcentia pueroꝝ ꝛ facilis eo rūdem placatio: ꝛ eſt ſilr hmōi cā ꝯria ſupradicte.

℄ Deinde dicit (ꝛ totū) .i. ꝛ totū corpus fit ab eo humi dius niſi ꝯopetur epar: cuius ēt cā iaꝫ ex his q̄ ꝑmiſim⁹ ſcita eſt. ℄ Eſt aūt de ſignis cuiuſcūqꝫ ꝯplonis apud oē mēbrū ledi de facili a ſilibus ſue craſi: iuuari vero a cō trariis moderato vſu: pp qḋ ꝛ in oībus h attendēdū ꝓ ſi gno: ſicut ſupius ammonuit. ℄ Dicit āt Hali. in h loco ꝙ Gal. nō fuit rememoratus reſiſtentie epatis ad cor in diſpōne cordis calidi ꝛ frigidi ſup toto: ꝓpea ſicut dicit: qꝛ cor eſt origo caloris innati q̄re ſi eſt excedēter calidus calefit ab eo totū corpus neceſſario: ꝛ nō eſt poſſe ꝙ vllū mēbrū poſſit ei reſiſtere in hoc: ſꝫ ꝯſequatur vltimū fri giditatis qḋ pōt: ꝛ ſilr qñ eſt frigidū ponet frigidū totuꝫ corpus ipoſſibile exiſtēte ꝙ vllū mēbrū ꝯtriciūqꝫ caloris cōſe quutū poſſit ei reſiſtere in hoc. ℄ Sed palā eſt ꝙ nō ꝓ ſi cit veꝝ. ꝙ Gal. nō fuerit rememoratus illius: cū ipſe di xerit in ſignis calidi cordis ꝙ in pluribus totū corp⁹ ca lidum ex calidū ex corde calido calefit niſi maxie ꝯopet̄ epar: in ſignis aūt frigidi dixerit: ſcōꝫ h vero ꝛ de totius corpis frigiditate. vñ aūt Ali. ſic amēs fuerit ignorant⁹.

℄ Et adhuc aūt nec cā quā de h aſſignat vera eſt: non .n. ꝓpea: qꝛ cor ſit fons caloris: erit ipoſſe ꝙ aliud mēbrū ſibi reſiſtere poſſit in trāſmutatiōe toti⁹ ad calorē vel fri gus. nō. n. dr̄ fons caloris qꝛ nullū mēbrū hēat aliqd ca

loſis niſi ab ipſo: quã mẽbra ſũt ex prima ſui mã. vñ ſunt genita calorẽ hñt innatũ: lȝ ſufficientẽ ad vitã reſpectu mẽſure cuius caloris quedã calida: ꝗdã frigida noiam᷒ calor aũt cordis dr̃ innatus cordi tm̃: aliis aũt mẽbris dr̃ influens eis ab eo. ꝗ̃uis ergo nullũ mẽbrũ ſit equpotens illi in influẽtia caloris ſup toto: tñ ſũt ſunt mẽbra preter ipſm a ꝗbus ſit redũdantia ſue cõplonis ſup toto: ſicut maxime q̃ digeſtionis nutrimẽti p toto corpe curã hñt: ſicut ſtõs ⁊ epar. de ſtomaco. n. mutanſ cetera mẽbra: ſic Ga. dicit maxie ſi forte ſit ei᷒ diſtẽperamẽtũ nãle vel extriſecũ: multo aũt forti᷒ fiet illud ab epate q̃ pceſt vltio oĩ nutrimẽto. ſ. ſanguini: ſanguis aũt ẽ extremũ nutrimẽtũ: ſic dicit phs: q̃re ↄ̃operatio alioꝝ: lȝ nõ ſit fortis: tñ ẽ poſſibil.

℃ Scdm ſizigiã vero primaꝝ qualitatũ diſtẽperantie cordis ſic ſe hñt. Calidi qdẽ ⁊ ſicci cordis ſigna pulſus duri ⁊ magni ⁊ velocis ⁊ ſpiſſi. ſps vero magni ⁊ veloces ⁊ frequentes ⁊ multomagis ad velocitatẽ tẽdũt: ⁊ frequẽtia nõ creſcẽte ſm pportionẽ cordis toraceꝰ: oium hi piloſiſſimi ſm pect᷒ ⁊ ypocundrion: ad actiones vero parati ⁊ aioſi ⁊ veloces ⁊ tyrãnicis morib᷒. ⁊. n. furioſi ⁊ difficile placabiles: de toti᷒ vero corpis craſi adhuc ⁊ de toracis ãplitudine pportionaliter his que prius dicta ſunt determinandum eſt.

Cõ.40 ℃ Cũ declarauit ſigna ſimpliciũ diſtẽperãtiaꝝ cordis: declarat ſigna diſtẽperantiaꝝ cõpoſitaꝝ intitulãs ãt in primis caplm. pmo declarat ſigna diſtẽperãtie eius ĩ caliditate ⁊ ſiccitate: ⁊ dicit (ſm ⁊c̃). i. diſtẽperantie cordis ſimplices cognoſcunſ: vt dcm̃ ẽ: ſcd diſtẽperãtie cordis ſm ↄpõnẽ primaꝝ qualitatũ hñt ſe ſicut dicet: ⁊ incipit ⁊ dicit (calidius ſiqdẽ ⁊c̃). i. ſigna cordis calioris ⁊ ſicciois tẽperato ſũt q̃ pulſus ĩn eo ſũt duri ⁊ magni ⁊ veloces ⁊ ſpiſſi: ⁊ pala ẽ ex dictis q̃ duri ſunt ob duritiẽ ⁊ ſiccitatẽ arterie: magni aũt ⁊ veloces ⁊ ſpiſſi pp intẽſionẽ caloris cuius eẽ eſt ſpũificationẽ in tumorẽ pducẽtẽ ⁊ maius ⁊ velocius ⁊ ſpiſſius exercere. ℃ Et eſt h attẽtione dignũ q̃ duricies nãlis in inſtrõ nõ eſt ĩpeditiua dilatationis: ſicut ea q̃ ab egritudine ↄtingit: pp qd caliditate exceſſuȝ hñte ↄ̃uis pp ſiccitatẽ ſunt duri: nihilominus ſunt magni. ℃ Deĩde dicit (⁊ ſpũs). i. ⁊ reſpiratiões ſũt magne ⁊ veloces ⁊ frequẽtes: pportionales. n. ſũt ſemp pulſib᷒ pp id qd dcm̃ ẽ quãtũ eſt a pte redũdantie caloris a corde ſup pulmonẽ ⁊ pect᷒. ℃ Deĩde dicit (⁊ multo ⁊c̃). i. ⁊ multo magis adhuc augeſ ipſoꝝ reſpiratio ĩ velocitate ⁊ frequẽtia ſup tẽperãtia: ſi ĩpediente cerebri puitate nõ creſcat coꝝ torax pportionalr cal tati cordis ⁊ cã huius apud ſuppoſitionẽ Gal. ⁊ ſequatũ ei᷒ ẽ qm̃ innuimus ſupra. ſ. q̃ defectio poris diaſtolis ĩ ſpiſſitudine vertit pulſuȝ ⁊ ſilr reſpirationẽ: cũ eñ virtus motiua pulmonis pp pectoris ſtricturã nõ ↄ̃ſequaſ in dilatatione quã facit aerẽ ſufficientẽ ad refrigerationẽ recõpenſat in velocitate ⁊ ſpiſſitudine dilatãdõis. ℃ Apud ſuppoſitionẽ aũt nr̃aȝ cã huius eſt q: cũ pus dilatatiõe fiẽte gr̃a cuius qd dilatatũ eſt paruũ: modicus ſit aeris ingreſſus: modica ſit obtuſio calidi tumeſcẽtis. pp qd itumeſcit ſteꝝ veloci᷒ ⁊ frequẽtius ꝗ̃ ſi amplius obtũderet. ℃ Deĩde dicit (oiuȝ ⁊c̃). i. ⁊ hi ſunt piloſiſſimi oiuȝ circa pectus ⁊ ypocũdriũ: ⁊ huius cã iã ex ſupradictis ĩ pmptu eſt. ℃ Deĩde dicit (ad actiões ⁊c̃). i. ⁊ ſũt ĩ actionibus parati ⁊ veloces: nã huius cã ſilr dicta eſt.

℃ Deĩde dic̃ (⁊ tyrãnici). i. ⁊ ſũt morib᷒ tyrãnici: ⁊ vult p mores nãles habitus nõ a ↄ̃ſuetudine acqſitos: ſicut ſignificare vr̃ per hoc qd dicit moribus: p tyrãnicos aũt crudeles ⁊ iniuſtos. Eſt eñ tyrãnus prauus rex nõ ad cõe ſed ad pprũ regens modũ ⁊ iniuſte pmẽs plebẽ: eſt ergo mos tyrãnicus iniuſte iraſci aduei ſus quẽ nõ deberet ⁊ quãtũ ⁊ per qd non deberet: ⁊ in oibus obtinere velle ⁊ nõ pſuadere rõne ⁊ hmõi: pp qd ſicut cãȝ huius ſubiũgens dicit (⁊ eñ ⁊c̃). i. ppea ſunt tyrãnici morib᷒ q: ſunt furioſi. i. fortiter iraſcibiles ⁊ difficile placabiles tales. n. a paſſ. oĩe ire ducti: ⁊ nõ a rõne frequenter tyrãnizant: quoꝝ oium cã iã ex dictis palã eſt: ⁊ ẽ hoc ſignũ ſumptuȝ ab effectibus appetitus illius maxie ptis q̃ dr̃ iraſcibilis. mores eñ videnſ maxie habitus illius partis aie q̃ dr̃ appetitus. ℃ Deĩde dicit (de toti᷒ vero). i. ſed de ĩmutatione toti᷒ corpis ad hãc ↄ̃plonẽ cordis ⁊ de amplitudine toracis determinãdũ ſilr ſupradictis. ſ. q̃ ſm plurimũ totũ corpus erit caliñ ⁊ ſiccũ niſi maxie contra operet epar ⁊ torax erit latus niſi ↄ̃traoperet cerebrum.

Dicit autem Gali. ſuper illo loco q̃ cũ dilataſ cor dilataſ oẽs arterie ſimul corporis: ⁊ cũ ↄ̃ſtringiſ ↄ̃ſtringunſ oẽs ſimul: dũ permanet ſanitas. ℃ Sed hoc eſt manifeſte falſum excepta arteria venali ppter id qd diximus. reliqua aũt arteria q̃ vocaſ adri ⁊ oẽs que ab ea ramificanſ dilatanſ qñ cor conſtringiſ tm̃: nõ eñ calidũ intumeſcit in eis: niſi ad ↄ̃ſtrictionẽ cordis in ipſas: eo q̃ tũc maxime inflãmat eas excitans tñ ſanguine habitũ tumeſcendi: ſicut diximus: hec aũt apertio ſit eã in q̃ vocaſ adri in corpis ↄ̃ſtrictione: in ea vero que vocaſ venalis ſit in cordis dilatatione: dicit aũt ſic fieri dũ pſeruat ſanitas q̃ſi aliqua egritudo poſſit ĩpedire: qd ſilr nihil eſt: nõ eñ variaſ qd diximus p villã infirmitatẽ niſi q̃ dũ fuerit aliqd mẽbrũ calidius phlegmone factũ vel alia egritud. nẽ ĩ ipſo augebit ĩn illo pulſus adaucta ſpũificatiõe ĩn illius arteria pp augmentũ caloris: nõ tñ inſpiſſabiſ vllo mõ: q: tũc ↄ̃tingeret q̃ dilatatio alterius ptis arterie quater vel qnqes arteria illius dilataret ſexies vel ſepties: qd ẽ ĩpoſſibile: qm̃ pncipalis cã motus eaꝝ eſt cor tm̃: quare opȝ toties eas tm̃ moueri quoties cor mouet. ℃ Dicit et Gali. q̃ motus cordis ⁊ arteriaꝝ generat per fricationẽ eoꝝ calorẽȝ innatum ⁊ euentat ipm ſimul: ⁊ hoc ſilr nihil eſt: q: nulla ipſoꝝ fricatio ad alteꝝ mẽbroꝝ. Adhuc aũt ſi per hũc motũ fieret generatio caloris ſicut ab exercitio quodaȝ mẽbri: tũc peccaſſet nã nimis ĩmoderatũ iponẽs exercitiũ illis mẽbris que deinde poſt infrigidaret.

℃ Si vero humiditas obtinuerit cũ caliditate: piloſi quidẽ hoc minus hmõi hĩs pri᷒ dicti ſunt: ⁊ parati ad actiões nõ minus illis. nõ tñ feroces furore: ſed ĩ ira tm̃ parati: pulſus vero magni ⁊ molles ⁊ veloces ⁊ frequẽtes: ⁊ ſpũs qdẽ torace pportionaliter ſe habente cordi ſm eãdẽ formã ſilis pulſib᷒: minore vero exiſtente torace ſpũs tãto velocior ⁊ frequẽtior pdictis: quãto ⁊ minor. Multa vero ſm craſim ↄ̃uerſione fcã: ⁊ maxime ſi ſm humiditatẽ hec accidũt pter hec q̃ dicta ſunt: adhuc ⁊ putridas egritudiẽs ex corruptus. ⁊ putreſcentib᷒ in eis hũorib᷒ incidũt ⁊ expiratiões maiores velociores ⁊ freqntiores ĩſpiratõib᷒ ⁊ ĩ pulſib᷒ ſiſtole velocior.

℃ Cũ declarauit ſigna cordis calidioris ⁊ ſiccioris tẽperato: declarat ſigna calioris ⁊ hũidioris: ⁊ dicit (ſi vero ⁊c̃). i. ſȝ ſi cor ſit calidius ⁊ hũidius tẽperato: tunc ſigna eius Cõ.41

eius ſunt illa.ſ.ꝙ tales ſũt min⁹ piloſi his q̄ dicti ſunt.ſ. habẽtibus coꝛ calidũ ⁊ ſiccuꝫ:⁊ cã huius ẽ:q2 vapoꝛ q̄ ē mā pili:cũ ſuerit nimis hũidus difficili⁹ ↄdenſaṫ indurescit in pilũ. ℭ Deinde dicit(⁊ parati).i.⁊ q̄uis ſint minus piloſi:nõ tñ ſũt illis min⁹ pati ad actiões ⁊ motuꝫ ⁊ ſi diximus cãꝫ iſti⁹ ꝓmptitudinis in p̄miſſis. ℭ Eſt tñ hic attētiõe dignũ:ꝙ oĩs ſupflua hũiditas organoꝝ motus inepta ē ad motũ.Cui⁹ ſignũ eſt in infantib⁹ debiles eē motus:in freneticis aũt aliqñ fortes eē ſilr ēt oĩs ſupflua ſiccitas:qm̄ hec ſpaſmat:ſignũ cuius ē debiles eſſe motus in ſenib⁹:qḋ ēt attinet frigiditati:ſicut ⁊ ſiccitati. ℭ Propter qḋ ſciēdũ ē ꝙ in motu neceſſaria ē flexio ⁊ ſitio organoꝝ mot⁹:flexio aũt magis hũiditate:ſitio ṽo mag͠ ẽ ſiccitate ↄplet:q̄re expedit organis mot⁹ hēre tēperamētũ inter vtraq̄ partiq̄ ad ſiccitatē declinare ꝑꝑ ſiccã hr̄e fortitudinē q̄ ad motũ expedit magiſq̄ȝ hũida. ℭ Ex h̄ ergo manifeſtũ ē hos nõ eē minus illis ꝓmpt⁹ ad motus in caſitate qdē ſi nõ diſpares. ℭ Deīde dixit (nõ tñ ⁊c̄.).i.⁊ ſũt parati ⁊ veloces ad irã plus dictis ꝑꝑ hũiditatē velociter impꝯſſibilē:ſꝫ tñ nõ ſũt ferocioꝛes in ipſa ꝑꝑ nõ ſic igniri hũidũ:ſic̄ ſiccũ ⁊ veloci⁹ deferueſcere ſicut citius aſſumere. ℭ Deīde dic̄(pulſus ṽo ⁊c̄.).i.⁊ pulſus ī eis ſunt molles ⁊ magni veloces ⁊ freq̄ntes q̄rũ cã expedita ē. ℭ Deinde dicit(ſpũs ṽo).i.reſpiratio eſt ſilr pulſib⁹ in magnitudīe velocitatē ⁊ freq̄ntia ſi latitudo toracis coꝛrn̄det caſitati coꝛdis:ita.ſ.ꝙ toꝛax tanto ſit latioꝛ tēperato q̄ȝto coꝛ ſilr calius tempato:⁊ cã h⁹ nõ latet p̄dicta recolētē. ℭ Deinde dicit(minoꝛi ṽo ⁊c̄.).i.ſꝫ ſi ipedīete cerebri ꝑuitate toꝛax in latitudīe non coꝛrn̄deat caſitati coꝛdis:tũc erit reſpiratio tãto velocioꝛ ⁊ freq̄ntioꝛ adhuc ſup tēperãtiã q̄ȝto toꝛax ē minoꝛ ⁊ ſtrictioꝛ q̄ȝ caſitas efficere poſſit:cuius cãm ſupra nup oſtēdimus. ℭ Deīde dicit(multa ṽo ⁊c̄.).i.Sꝫ ſi mult⁹ fuerit exceſſus caloꝛis in hac diſtēperãtia:⁊ maxime ſi hic multus exceſſus accidat in hũiditate:tũc p̄ter hec q̄ dcã ſunt comitari hãc diſtēperãtiã coꝛdis erit aliud comitãs ſicut ſignũ extñs illius.ſ.ꝙ tales incurrũt de facili putridas egritudines ex coꝛruptis ⁊ putreſcētib⁹ hũoꝛibus:⁊ vult p h̄ ſe.putridas:⁊ cã hui⁹ ē:q2 nõ ꝓhibēte eẽe cuꝫ hec ↄplō redũdauerit ſup toto diſponet hũoꝛes ad putredinē ꝑꝑ in tali coꝛpe multas abũdare ſupfluitates:⁊ capinoſas reſolutiones:q̄s cũ accidit retineri ⁊ ↄſtringi ⁊ nõ euentari de facili occũbit in eis caloꝛ innatus ⁊ inſurgit in eis extraneus putrefaciēs ⁊ coꝛrũpēs eas.maxime aũt hec ↄplō diſpõit ad putredinē ſi humidũ caſo dñetur:putrefactio.n.⁊ coꝛruptio magis accidit ī rebus ſicut dicit pħs cũ paſſiue q̄litates actiuis dñanṫ:⁊ maxime hũiditas caſitati:q2 tũc plus ſit indigõ ⁊ moleſtia:cuius ſignũ eſt q2 oĩa ſubiacētia humiditatē caloꝛi ⁊ ipſaꝫ ↄſumentia ſunt ꝓhibitiua putredinis marie ſi caloꝛē innatũ ↄfoꝛtauerint ſicut ſal ⁊ aromata:ſignũ ēt hãc ↄplōnē marie putrefactiuã eē eſt ꝙ oĩa ſub hauſtro magiſq̄ȝ ſub boꝛea putreſiũt:⁊ ꝙ putrida oĩa ſm pħm inueniunṫ caſa ⁊ hũida:humefacta qdeꝫ ꝑ diſſolutionē hũidi nãlis caloꝛe terminãte coꝛrupto:calefacta ṽo ꝑ extneũ:tãdē ṽo euapoꝛãte hũido incinerant ⁊ ſi ſicã fiũt ⁊ ſicca:⁊ h̄ ē ſignũ ſũptũ ex alteratiõe ab his q̄ ei accidũt extrinſecus ſm aptitudinē quã hꝫ a ↄplōne quod ad caſus reducitur.

Sed dicet aliquis

his que apparēt repugnare qḋ dcm̄ ē:eo ꝙ ſanguis inter hũoꝛes caſs extñs ⁊ humidus min⁹ eſt ceteris putrefactibilis. ℭ Niſi cēt ꝙ ſicut p⁹ de ↄplōnibus dicit Ga.de vere qḋ nõ eſt caſm niſi cõparatũ hiemi nec hũidũ niſi cõparatũ eſtati:in ſe aũt ↄſideratũ eſt tēperatũ. ℭ Silr dicemus ⁊ nos ꝙ ſanguis in ſe ē tēperatus:nõ qdē eo tēperamento quo foꝛtaſſis aer veris in quo nec caſm ſup frigidũ:nec humidũ vincat ſup ſicco:nec econuerſo quãtũ ad tactũ nr̄m ſed tēperamēto quo coꝛpus humanũ tēperatũ ē:ſicut cõpoſitũ ⁊ cõmixtuꝫ:in quo ſm ſe caſm ⁊ humidũ dñatur ſup frigido ⁊ ſicco:ſed cũ ſanguis comparabiṫ phlegmati erit caſs:cuꝫ cõparabiṫ colere erit humidus:ſed in ſe qdē tēperamento p̄dicto tēperatus eſt:ꝑꝑ qḋ minus aliis eſt putrefactibilis:quēadmodũ vel minus infirmũ eſt aliis tꝑibus:⁊ hec rñſio ſufficere põt ēt apḋ tenētes ꝙ ſanguis ſit vn⁹ ex quatuoꝛ humoꝛibus:ſicut quartus ⁊ ſimplex. ℭ Sꝫ in veritate ſanguis in vena nõ ē niſi trinitas q̄dã ſubaꝝ ſicut infra oñdemus.nec.n.eſt ſanguis in coꝛpe reptus q ſit ſepabilis in plures q̄ȝ in tres ſubas.ſ.in fecē aquoſitatē ⁊ ſpumã.i.melancoliã phlegma ⁊ cholerã ex qb⁹ debite cõmixtus extñs eſt tēperatus:ſꝫ caſs ⁊ humidus reſpectu cuiuſq̄ȝ aquoſitatis vel fecis vel ſpume ſeoꝛſuꝫ exiſtentis:⁊ ꝑꝑ hoc cũ cedimus ꝙ iſto mõ ſanguis ſigdē diſtēperatus extiterit ex p̄te alicuius illaꝝ in eo ſupfluentis nõ eſt minus putrefactibilis aliis humoꝛibus ſeoꝛſum ab ipſo exiſtentibus.oĩs tñ putrefactio eius eſt ſequēs vnã illarũ ſubarũ triũ in ipſo dñantiũ:ſicut poſt declarabimus. ℭ Suſpicamur igiṫ falſum eē illoꝝ ſententiã q dĩt in ſanguine venaꝝ q̄tuoꝛ inueniri ſubas.ſ.tres p̄dictas q̄ȝdã aliã purioꝛē ⁊ tēperatioꝛē:quã ꝓpꝛiiſſime ſanguinē vocãt:oĩs.n.ſanguis q̄ȝtũcũq̄ȝ depurat⁹ adhuc in p̄dictas tres ſubas ſepabiṫ tñ:nihilo ex eo remanēte:nec ꝑꝑ h̄ falſũ erit ꝙ nõ ſint in coꝛpe q̄tuoꝛ humoꝛes:q̄libet.n.illaꝝ triũ ſubaꝝ ſeoꝛſũ extñs ab aliis eſt vna ſpēs hũoꝛis:q̄rtã aũt faciũt vbi ſunt mixte.ſ.ī venis:cui⁹ ſignũ ē lac:qḋ nihil ē aliud q̄ȝ ſanguis dealbatus in mamilla ī pleo q̄ȝ ī tres ſubas ſepari nõ poſſe:vt caſe⁹ q̄dē aſſimileṫ feci:ſeꝝ ṽo aquoſitati:butyꝝ aũt aut pinguedo ſume ſupnatãti ⁊ cholere.pinguia.n.maťr cholere ſunt:ſed h̄ qdē in cap.de ſignis ↄplōnis ꝑis latius ꝑſcrutabimur. ℭ Deinde dicit(⁊ expirationes).i.⁊ hñt expirationes maioꝛes ⁊ velocioꝛes iſpirationibus ⁊ in pulſibus ſiſtolēꝫ velocē reſpectu diaſtolis:⁊ intelligit ꝙ hñt iſta dũ ſani ſunt ⁊ nõ ſolũ in febrib⁹ putridis:q̄n eas incurrũt:ſicut videbaṫ dicere Hali.in h̄.n.nequaq̄ȝ different ab aliis qñ ſilr eas incurrerēt:nõ.n.ē hic intētio ei⁹ dicere ſigna febriũ putridaꝝ:ſed ſigna coꝛdis calidioꝛis ⁊ humidioꝛis tēperato. ℭ Et cã huius ē reſolōnes capinoſas magis in talib⁹ abundare:ſicut diximus q̄s natura coꝛpoꝛis exꝓmere a ſe conãs ſicut abhominãs illas plus ⁊ velocius ↄbit ea mēbra in q̄bus marie generanṫ.ſ.coꝛ ⁊ arterias ⁊ pectus q̄ȝ diſtrahat:eo ꝙ ſpũificatio facta a caloꝛe uicto humiditati nõ ē tanto velociter dilatãs ſupra tēperãtiã ꝑ tumoꝛē inductũ quãtomagis ipſi ſpũificationi adgenitis ſupfluitatib⁹ nã mēbra eas abhominãs reſaltãdo plus ⁊ veloci⁹ ↄpꝛimit:ꝑꝑ qḋ nõ ↄbit illa ſolũ ſic̄ reuocãs ea in nãlē ſui figurã obtuſo ꝑ aerē attractũ caloꝛ tumeſcēte ⁊ violēter eleuãte:ſed ſicut hñs a ſe depellere plus ⁊ magis de ſupfluo ꝙ ipſa faſtidit ꝑꝑ qḋ veloci⁹ ⁊ ꝓfunditas ↄbit. ℭ Et ſilr hui⁹ ē ī febre putredinis ꝑꝑ ſuffumigãtiã hũoꝛis putridi additamētũ facere in talib⁹ excrecētis ſumoſitatib⁹. ℭ Hali.aũt dicit ꝙ in febre putrida dilatatio ē minoꝛ ⁊ tardioꝛ ↄſtrictione:q2 ꝑꝑ putrefactionēꝫ humoꝝ generaṫ vapoꝛ fumoſus plus:q̄re fuit neceſſitas expulſiõis maioꝛ:caloꝛ aũt inat⁹ in ſe.ē minoꝛ:q2 extranea caſitas debilitat ipm̄:vt dicit:q̄re indiget introitu aeris minus. ℭ Sꝫ hec eius ſnīa de caloꝛe innato eſt coꝛrupta:ipſe.n.loq̄ṫ de caloꝛe innato:ſicut q̄ſi ſubiecto differat ab accidētali ⁊ extraneo:qḋ nihil ē:ſubiecta.n.caloꝛis inati:vt mēbra ⁊ hũoꝛes ⁊ ſpũs amplius intumeſcũt in ſe.a cã extnea:vt differãt ſicut albũ nã factũ albius ab extra:quare ſubō ſunt idē:ſꝫ differãt ſuis cauſis:⁊ ſicut tēperatũ ⁊ intēperatum:cuꝫ ergo dr̄ innata caſitas debilitari ꝑ extneã intelligiṫ ꝙ humo

debilitatio nõ eſt niſi reſpectu opationis virtutũ quarũ innatus calor erat inſtrm: qm illaꝝ opus peius perficit cũ calor nãlis per extraneũ cãm incendit. ſic ergo ſuppoſito ẽt ꝙ dilatatio fiat a virtute ad refrigerandũ calorem: nullo mõ veꝝ erit ꝙ in febre debeat eſſe minor: qꝛ tunc in oĩ febre dilatatio eſſet minor ꝙ̃ in ſanitate: qđ falſum eſt: ſed indigẽtia refrigerationis eſt maior: ꝙ̃to calor intẽſior: multo.n. fortius idiget nã vt refrigeret extraneꝰ ꝙ̃ nãlis: ſicut magis cõburens: magis ergo eẽt iuxta ſniam Gal. ꝙ i febre putrida ↄſtrictio ẽ maior ꝛ velocior: dilatat: õrꝫ qꝛ fũoſitas excernẽda celeritatẽ ſupat refrigerãdã.

℃ Humidioris vero ꝛ frigidioris cordis ſigna pulſus moles ꝛ ↄſuetudo timida ꝛ formidoloſa ꝛ pigra: ſũt aũt ꝛ nudi pilis hi ſm corpora ꝛ minime iraſcunt vt in ira nõ pati que vero circa toracẽ ꝛ totũ corpus. his q̃ dicta ſunt prius ſimiliter determinandum.

cõ.42. ℃ Quũ declarauit ſigna cordis calidioris ꝛ humidioris tẽperato: declarat ſigna frigidioris ꝛ humidioris tẽperato ꝛ dicit (humidioris vero ꝛc̃.) .i. ſigna cordis humidioris ꝛ frigidioris tẽperato ſunt iſta: ꝙ pulſus in talibus ſunt moles: vt pꝫ ex dictis ẽt parui ꝛ tardi ꝛ rari ppter cãm quã in corde frigido cõmentantes dicebamus q̃uis pp breuitatem: ꝛ ſicut ſubintellectum hic taceat. ℃ Deinde dicit (ꝛ conſuetudo ꝛc̃.) .i. ẽt in eis eſt ↄſuetudo timida: ꝛ volebat p ↄſuetudinẽ nãm: ſicut ꝛ paulo ante. tales.n. nalr timidi ſunt: ꝛ cã huius ſatis ſpectabilis eſt in cã ↄ̃rq. ſ. audacie que cor calidũ comitatur. ℃ Deinde dicit (ꝛ formidoloſa) ꝛ vult per hoc ꝙ eſt puſillanimis ꝛ inuirilis. paucitas.n. caloris in talibus centralis eſt tñ ꝛ inepta ꝛ impotẽs eſt ſparſioni ex qua accidit aĩam ſeipſam vilificare: ꝛ parue ſpei exiſtere. nullo mõ ſe honore dignificante ſic ad oẽ magnũ impotente. ℃ Deinde dicit (ꝛ pigra) cꝰ ẽt cã ex ipſa ↄ̃rq cã nota ẽ. ℃ Deinde dicit (ſunt vero ꝛc̃.) .i. tales hñt pectꝰ nudũ pilis: ẽt eius cã ẽt ſupioribus plana eſt. ℃ Deinde dicit (ꝛ non iraſcunt ꝛ in ira nõ parati ſunt) ꝛ vult dicere ꝙ neqꝫ tenẽt iram cũ ſuſceperũt nec parati ſunt ſuſcipere: ſicut manifeſtat alia tranſlatio cum dicit: ꝛ nõ remanet ei odium: neqꝫ ꝓperat ad ipſum ira: quoꝝ pᵐ fornunt ab humiditate. 2ᵐ vero a frigiditate ſicut ex p̃miſſis in ſimplicibus diſtemperãtijs diſcibile eſt: qm̃ aũt nõ iraſcunt aut moderatius oĩbus ſicut iniurias illatas puipendentes ꝛ vindictã non querẽtes: pp.n. ſunt ꝛ miſericordes ꝛ compaſſibiles. ℃ Deinde dicit (que vero ꝛc̃.) .i. ſꝫ de q̃titate toracis ꝛ de inuentione ↄplonis talis cordis ſuper h̃ toto determinandã eſt. ſic̃t prius dictis. ſ. ꝙ pectꝰ erit ſtrictũ niſi ↄ̃operet cerebrũ: ꝛ totũ corpus erit frigidum ꝛ humidũ niſi maxime ↄ̃operetur epar.

℃ Frigidũ ꝛ ſiccũ cor pulſus qdem duros opat ꝛ paruos: ſpũm vero ſi quidẽ ꝓportionaliter frigiditati puus torax ſit cõpetentẽ. ſi vero maior ratũ ꝛ tardũ. Minimũ vero iracundi oĩum: hi coacti tñ aliquibus iraſci ſeruant memoriã. ſunt vero ꝛ nõ piloſi. pectora oĩum maxime: de puitate vero toracis ꝛ totius corpis frigiditate ſimiliter determinandum eſt vnũ cõe in oĩbus que dicta ſunt illud cõmemorantes qđcunqꝫ de moribꝰ aut nunc aut ſm aliquam aliã ſcriptum eſt orationem ad cognitionem craſeos nõ pro bonis aut prauis moribus ex philoſophia exercitatorum: ſed p natura vniuſcuiuſqꝫ dcm̃ eſt.

℃ Cũ declarauit ſigna cordis frigidioris ꝛ hũidioris. cõ.43.
declarat ſigna frigidioris ꝛ ſiccioris: ꝛ dicit (frigidũ vero ꝛc̃) .i. ſed cor frigidus ꝛ ſiccius tẽpato efficit pulſus duros ꝛ puos: duros qdẽ ex ſiccitate: puos vero ex frigiditate ſicut in ſimplicibus diſtẽpantijs edocuimus. ℃ Deinde dicit (ſpum ꝛc̃.) .i. ꝛ efficit reſpirationẽ cõpetentẽ. ſi torax fuerit puus ſm ꝓportionẽ frigiditatis cordis: ꝛ intellexit p cõpetẽtẽ nõ tẽperatã ſiue mediocrẽ iter magnam ꝛ puã q tẽperantie cordis ſignũ eſt: ſicut ſupiꝰ intendebat cũ in coplo de corde frĩdo dixit ꝙ pulſus ſunt in eo minores cõpetẽtibus: ſed vult nõ hic abſolute cõpetentẽ: ſed cõpetentẽ pulſibus .i. pulſibus ↄſilẽ. Alia aũt trãſlatio hꝫ equalẽ: ꝛ oꝫ intelligere eq̃lẽ .i. ꝓportiõalem pulſibus: ſemp.n. reſpiratiões ſunt ſiles pulſibus: nõ ↄ̃operãte cerebro circa pectoris q̃titatẽ: pp cãm q̃ a nobis ſupius dicta eſt. ℃ Deinde dicit (ſi vero ꝛc̃.) .i. ſed ſi pp cerebri magnitudinẽ torax fuerit maior ꝙ̃ frigiditas cordis hẽat rñdere: tũc ad maiorẽ ipſius dilatatiõẽꝫ ſequẽtẽ magnitudinẽ dilatati: nꝰ fortitudinẽ caſi tũeſcẽtis. ſeqtur pluris aeris ingreſſus: ad quem quoqꝫ maior caloris obtuſio ꝛ ad hanc tardior ꝛ rarior iterata tumeſcẽtia ſicut ſupius direramus. ℃ Deinde dicit (minime vero ꝛc̃.) .i. ꝛ hi tales mĩme oĩum iraſcibiles pp ſiccitatẽ qdẽ q̃ eſt mĩme impſſibilis: pp frigiditatẽ vero nihil ad vindictã ſumẽdã diſpoſiti. ſicut palã eſt ex dictis. ℃ Deĩde cũ dicit (coacti vero ꝛc̃.) .i. ſed cũ cogunt iraſci ſeruãt memoriter irã ſuã nõ ſp ſicut irati. memoria.n. ire non facit irã: ſed ſicut ſp odiẽtes qđ iniuriã tecit: ꝛ cã huius eſt tenacitas fixiõis in ſicco. ꝛ recte qdẽ coacti inqt. non.n. de facili iraſcunt: vt dictũ eſt: ſꝫ ex magna cã. ℃ Deinde dicit (ſunt vero ꝛc̃.) .i. tales ſũt maxime oĩum nudi pilis circa pectus: ꝛ eſt cã huius ꝓuatio tã mãe ꝙ̃ efficientis pilorꝫ: ꝛ ĩe diximus in p̃miſſis qd ſit efficiẽs ꝛ qd mã pilorum: nec oꝫ imorari. ℃ Deĩde dicit (ꝛ de puitate ꝛc̃.) .i. determinãdũ ẽ de paruitate toracis ꝛ de frĩditate ꝛ ſiccitate totius corpis: ſicut in alijs cordis diſcraſijs: vnũ tñ vt addit cõmemorãtibus nobis cõem canonẽ: obſeruãdũ qdẽ in oĩbus q̃ dicta ſunt. ſ. ꝙ q̃cũqꝫ ſunt dicta a nobis de moribus an ꝛ mõ in diſcraſiaꝝ cordis cognitiõe aut ſm aliquẽ aliũ librũ ad cognitiõẽ alicuiꝰ ↄplonis. ſicut in libro de ↄplonibus aut in libro de bõa habitudine corpis intelligẽda ſunt de habitibus nãl: hꝰq impꝛopꝛie dnr morales nõ inſilentes a more ꝛ ↄſuetudine: ſed a nã: ꝛ nõ de habitibus acq̃ſitis exercitatiõe phica q ꝓpꝛie dñr morales a more facti. ſic dicit phs: ꝛ cã huiꝰ eſt: qꝛ ex acq̃ſitis nõ eſt cognoſcere ↄplonẽ nãlẽ: cũ ſepe cõtingat ab exercitatione acq̃ri mores ↄ̃ inclinationẽ nãe. ℃ Attẽdendũ eſt tñ h̃ principis dcm̃ ꝙ ſicut mali mores. vꝫ nãles malicie ↄplonis ſpẽꝫ ſunt ſequẽtes. ſic cũ ex ↄſuetudine acq̃runt ſeqtur eos tẽperãtia: ꝛ h̃ eſt dicere ꝙ ſicut innati ſunt ſignũ cõplonis ſic ſunt acq̃ſiti cã: ſicut.n. ſequitur anima corpus in ſuis cõplexionibus. ſic ꝛ corpus aĩam in ſuis meditationibus.

Sed dicet aliquis ꝙ qm̃ dicit nõ eẽ dictũ hoc p bonis aut prauis moribus exercitatoꝝ ex phia vr̃ innuere ꝙ phia practica q̃ circa opa hũana v̄ſat docet exerceri ẽt i prauis: ſicut ꝛ in bonis. ℃ Niſi cẽt ꝙ ſcia ẽ vna ↄ̃rioꝝ que q̃uis ſit viuꝰ. ſ. vt amplectẽdi. alterius vt repudiãdi: tñ docet eſſentiã ꝛ modũ gñationis vniuſcuiuſqꝫ. ℃ Forſitaſſis aũt ꝛ non hoc vult cũ dicit. exercitatoꝝ in phia: ſed intelligit p philoſophiã gñaliter tam leges ꝙ̃ diſciplinas ꝛ artes oẽs ꝛ quecunqꝫ alium vite modũ ex quibus hoies diuerſimode morigerant: mores.n. xpianoꝝ alij ſunt a moribꝰ iudeoꝝ: ꝛ maumeticoꝝ ꝛ gentiliũ adhuc aũt ꝛ alij ſũt mores religioſoꝝ ꝙ̃ ſecularium: adhuc alij ſunt

aliq̃ ſunt mores ſtudentiũ in liberalibus ab his q̃ in mechanicis verſant̃: adhuc aũt aliq̃ ſũt mores ſcriptoꝝ aliq̃ mercatoꝝ. ℭ Docet aũt hoc in loco Hali. diſcernere mores nãles ab acq̃ſitis p̃ h̃ vt ſciat̃ q̃ mores debent̃ ei ex lege ſeu vita vel ↄuerſatõe vel arte ↄ̃ ↄſidereť ad quos mores redeat cũ exercitaũ erit eũ fortiter aliqua reꝝ iſolitaꝝ: qm̃ illi erũt nãles: ex q̃bus erit dignoſcere de nãli ↄplõne ipſius. dicit. n. ꝙ hõ fuit calidi cordis q̃ ſup domeſticos ⁊ ſeruiẽtes ſuos hẽbat mores lupios: ⁊ tñ erat ei dilecta religio ⁊ caſtitas ⁊ opa manſuetudis ⁊ iuſticie ex ↄuerſatione ⁊ lege: iraſcebať tñ de facili ſup illos: ⁊ erat ſup eos tyrãnizans: ſed in veritate q̃ de facili dimittit acq̃ſitos recurrens in nãles ꝓbat eos nõdũ ſibi habitualr̃ inheſiſſe nec adhuc ꝓprie poſſe mores uocari. ℭ Dicit. n. phs in p̊ ethi. circa nihil exiſtit ſic humanoꝝ operũ ↄſtantia vt circa opatiões q̃ ſunt ſm v̓tutes morales: ꝑmanẽtiores. n. diſciplis ⁊ he vñr eẽ. nõ. n. fit obliuio circa eas ſic̃ circa diſciplinas. ℭ Sȝ ẽ q̃dẽ ↄſideratõe dignũ ꝙ aliq̃ ſunt mores nãles cões vni p̃tie ⁊ vni regiõi q̃ debent̃ eis ex cõitate aeris ſub q̃ degũt: pp̃ qõ mores vni̊ climatis diuerſi ſũt a morib̊ alteri̊. Adhuc ẽt ⁊ aliũ ſũt mores oriẽtis ab his q̃ occidẽtis: imo ẽt ex imutatõe ſtellaꝝ errantiũ in lõgitudine ⁊ latitudine vita ⁊ nãe ⁊ cõſuetudines imutãtur: ſicut dicit Jo. Damaſcenus: ex talibus aũt moribus: ſȝ connaſcantur nihil eſt ſignificare ſuper re ſpali de ↄplõne vnius hois: ſȝ ſuper ↄplõne cõmuni regionis: ꝓpter quod oportet ita ꝙ ſciant̃ apud volentem per mores de alterius ↄplõne iudicare ⁊c̃.

ℭ Epatis calĩ cognitiões veaꝝ amplitudo rubea colra multa in tp̃e vo augmaſtice etatis ⁊ nigra. Calior ei ſanguis: ⁊ pp̃ hoc vniuerſũ corpus: niſi ea q̃ ſm corpa ↄoperent̃ denſitas coꝝ q̃ ſm hypocũdriuȝ ⁊ vẽtrẽ eſt.

cō.44 ℭ Cũ õclarauit ſigna corporis egri ſimplr̃ penes ſigna diſtẽperantiaꝝ cordis declarat ſigna illius penes ſigna diſtẽperãtiaꝝ epis: ⁊ p̊ penes ſigna diſtẽperãtie eius in calitate: ⁊ dicit (epatis ⁊c̃.) i. ſigna epatis calioris tẽperato ſunt hec. ſ. amplitudo venaꝝ: qõ q̃dẽ ẽ ſignũ ſũptũ a caſibus ↄplõnis eius: ſiue. n. origo venaꝝ nõ pulſantiũ ſit a corde vel epate: ſiue neutriuȝ ſit hoꝝ: ſp̃ tñ epar cũ ſit mẽbrũ nobile ꝓpoſitũ a nã digõni ſanguis: ⁊ p̃ h̃ hñs influere ſup toto ſi q̃dẽ fuerit calm̃ ipſas vẽas p̃ q̃s ſanguinẽ imittendo influit ſup toto latiores efficit: caliditas. n. dilatatiua ẽ ſic̃ friditas ↄſtrictiua. ℭ Manifeſtũ eſt. n. ꝙ vene p̃ q̃ſcũq; mẽbrũ calm̃ trãſeant apud ip̃m latiores fiũt ſicut in oculis calidiorib̊ palã ẽ: q̃r nõ ẽ mirũ ſi mẽbꝝ influẽs ſup toto p̃ venas diſponat ipſas penes ſui ↄplõnẽ nõ ſolũ apud ſeipſum: ſȝ ẽt apud totum. Sed in veritate cũ vena ſit vas ſanguis neceſſariũ ẽ ipȝ initiari vbi ⁊ ſanguis initiať: ſed ſanguis i corde initiať: qm̃ h̃ eſt ⁊ p̃mo nutritũ ſicut ⁊ p̊ genitũ: ſanguis ẽt oĩbus ſanguinẽ hñtib̊ eſt extremũ nutrimẽtũ: vt dic̃ phs: q̃r initiũ ſanguis inde eſt: cuius ſignum dicit eẽ phs ꝙ apud embrionẽ inuenit̃ ſanguis in corde nõdũ diſtictis venis: qõ nõ ↄtingit in epate: nõ. n. eſt in eo ſanguis niſi ſicut in vena: in corde aũt eſt ẽt ſicut in vena ⁊ ſic̃ i fonte: dexter. n. ventriculus hȝ ſanguinẽ nõ ſicut vena: ſȝ ſicut fons: q̃r origo venaꝝ neceſſario eſt a corde: hoc. n. ſicut eſt inter mẽbra p̃mo nutritũ: ſic ⁊ aliis p̃ri^m nutriendi: nõ ſolũ p̃ emiſſionẽ virtutis in alia: ſed ẽt nutrimẽti. ℭ Sed qm̃ alteratio ciboꝝ donec in ſilitudinẽ cadat cibatoꝝ nõ potuit eẽ ſubita pp̃ diſtãtiã ipſoꝝ ab illa: oportuit has alteratiões gradari: q: vero nutrimẽtũ pȝ viuri nutrito ⁊ in ſubam ipſius trãſire: ſiccũ vero nõ erat de facili p̃ corpus diſcurribile vt ol mẽbro poſſit preſentari: neq; ẽt ꝑſentatũ erat facile vniri ⁊ in ipſa ↄuerti oportuit nutrimẽtũ p̃ humidã ſubam fieri: quare neceſſariũ fuit ex cibis humidã ſubam aſſugi: ſiccã vo ſeparari: h̃ aũt fit p̃ digõnẽ p̃mã reſoluẽtẽ ⁊ liquãtẽ. Si aũt ſic aſſũpta ſubito traſmutarent̃ in cor ante ipſius iteratã decoctionẽ ⁊ vlteriorẽ depuratiõem ſui acerbitate ⁊ impuritate calorẽ eius innatũ ↄfunderent: q̃r oportuit hãc depurationẽ fieri p̃ digõnẽ ſecũdã: ſicut aũt p̃rime nã p̃poſuit ſtõm: ſic ſecũde p̃poſuit epar. eſt ergo epar in aialibus digõnis gr̃a: ſicut dicit phs: ip̃m. n. chilũ aſſumptũ p̊ ſanguificat ⁊ depurat et ſit aptior vlterior digõni ſuſcipiẽde i corde: que põt dici 3ª digõ: ſicut vniuſcuiuſq; poſtea mẽbroꝝ q̃rta. ℭ Sanguificat aũt ipȝ cũ ſua carnoſa ſuba q̃ eſt ſicut ſanguis coagulatus: quaſi ſanguis ſit cib̊ ↄuerſus ad ſimilitudinẽ epatis: neq; fuit ei creatũ ſpaciũ amplũ vnũ ad ↄtinẽdũ chilũ: ſed ramoſũ ⁊ diſpartitũ vt ſit ↄprehẽſio eius. ſ. totius ſup chilũ vehemẽtior ⁊ paſſio diſpartiti chili ex eo cõpletior ⁊ velocior: vena ergo chilis q̃ a dextro cordis deſcẽdit in gybbũ epis ramificať in ſuba epis ⁊ diſpartit̃ ibi in ptes plurimas: vt plurima ſit in eis chili ſanguificãdi ↄprehenſio inter q̃s ↄtexit̃ caro epis ↄprehẽdẽs ⁊ digerẽs q̃ apud ſimã itеꝝ in vnũ coeunt q̃ dr̃ porta: hec aũt ꝓcedẽs diſpartit̃ in ramos multos q̃ ſpargũtur in fundũ ſtõi ⁊ inteſtina: ⁊ dicunt̃ vene meſeraice: quaꝝ ẽ chilũ ab illis ſugere ⁊ ad portã ducere: cũȝ ĝ epar chilũ ↄp̃hẽderit ſanguificat ip̃m totũ q̃ntũ poſſe eſt. hũoꝝ. n. generatus in epe p̃ intentionẽ nãe nõ eſt niſi ſanguis. ℭ Hic. n. ſolus epati ſimilať: pp̃ qõ ſupra diximus ꝙ ſanguis vr̃ eẽ cibus conuerſus ad ſilitudinem epatis: cui ergo ex humoribus epar nõ ſimilať ad illius generationẽ non eſt ordinatũ a nã: ſed tales ſũt oẽs p̃ter ſanguinẽ: ergo nulla ẽ intẽtio nãe generare in epate alios hũores a ſanguine. ℭ Adhuc aũt ſicut dicit phs in lib. de ꝑtib̊ aĩaliũ. ſanguis eſt extremũ nutrimẽtũ oĩbus ſanguinẽ hñtibus: ex ãguibus aũt qõ ꝓponõ nõbile: nõ dicat ẽt de aliquo alioꝝ ꝙ ſit extremũ nutrimẽtũ: aſſumo igiť ex h̃ ꝙ id qõ nõ ẽ ſanguis ñ eſt nutriẽs ſanguineũ aĩal: ergo nõ expedit nãe ad nutrimẽtũ aliũ generare humorẽ a ſanguine. ℭ Adhuc etiã cũ intẽtio hũoris ſit nutrimẽtũ: nõ nutriat aũt niſi dulce: ſicut dicit phs: nõ erit de intẽtiõe nãe generare aliq̃d amaꝝ ac acetoſum vel inſipidũ crudũ: q̃ oĩa ↄtriſtantes ⁊ male morigeratos hũores: vocat Ga. in lib. de nãlibus v̓tutibus: pp̃ qõ ẽt excludit nã eos ⁊ emũdat corpus ab eis: non. n. ſunt de intẽtiõe eius ſed accñtes ei ex nã materie nõ vnigenee neq; poſſibilis ſm oẽm ſui partẽ ſuſcipere actiõem caloris equalẽ. hmõi. n. ſapores horribiles ſunt nãe: neq; vr̃ expedire aiali ſm nãm ſe hñti. nos. n. non videmus ꝙ guſtui noſtro vnq̃; placeant dũ ſani ſumus ꝑfecte. oĩs. n. famelicus ſanus deſiderat ſatiari dulci ⁊ pingui: ſicut dicit Gal. in lib. de ſimplici medicina: aliq̃n tñ pp̃ diſpõnes egritudinales ad illa recurrimus ſicut ad ↄ̃ria q̃bus reducimur ad nãm: inde eſt ꝙ id qõ purgať ex cibis p̊^m tres hȝ modos: ſicut Gal. dicit in lib. de iuuamẽtis mẽbroꝝ. quoddã. n. eſt vt fex quaſi cortex vuaꝝ: deide feculentũ qõ deſcẽdit in viuũ^m deide ſpũoſum qõ ſupnatat: p̊^m q̃dẽ ſeparať in digõne prima que ſtomaci. 2^m vero ⁊ 3^m ſegregať in digõne ſecũda que epatis: ante. ſ. q̃; eleuetur ad ↄuerum ipſius: ſuperfluitas vero aquoſa que adhuc ꝑeranda eſt anteq̃; nutrias. ſ. que dr̃ ab Hypo. deferens cibũ nõ debuit ſeparari donec adiuuaret tranſitũ ſanguinis in venas epis ſtrictas: quo peracto diſtinguiť ſicut inutilis extrã: ⁊ prima q̃dẽ ad inteſtina mandatur: ſecũda vero ad ſplen. tertia vero ad ciſtim: quarta vero ad renes. videť ergo in chilo aſſumpto in meſeraicis triplex diuerſitas ſupfluitatũ. ℭ Sed qm̃ ſupfluitas atteſtať eius cuius eſt ſuperfluitas oportebit ꝙ triplex ſit remanẽs in deſecata ſuba. nõ

ꝙ ex chilo aliquid eſt vnctuoſum aliqd aqueū: aliqd ve
ro terreſtre: nō erit totus chilus equal. ter paſſibilis a ca
lore: quare oportebit has ſubſtantias in ſanguine inue
niri: cuiuſlibet aūt illaꝝ eſſe aliquam ſupfluitatē imun
diorem: vz partem a qbus nā defecans ſanguinē ꝛ ſeor
ſum ponens alios pter ſanguinē humores vr̄ generaſſe
qbus ēt ita genitis curioſa nā vtitur ad quedā que non
eſt opus hic referre: more boni hyconomi: q ēt ex ſuper
fluo ſubſtantie domus ſue nihil relinqt ocioſum: ſic ergo
veꝝ eſt ꝙ oēs reliqui ſm nām humores ſimul cum ſan
guine generanſ: q̄uis non de prima intentione nāe: cu
ius cām referimus ad eterogeneitatem māe: non equalr
paſſibilis a calore: quare cū princeps ꝛ reliqui medici dī
cūt ꝙ tēperatus calor generat ſanguinem: ſupfluus vō
coleram ꝛ adhuc magis ſupfluus melancoliā: diminu
tus vero flegma: nō eſt intelligendū ꝙ in vno epate tā
te diuerſitatis calor exiſtat: ſed ꝙ vnus ꝛ idem calor ad
eterogeneitatem māe cōparatus has oēs hz diuerſita
tes. ¶ Sed hoc dicū vr̄ eſſe ꝯrium ei qđ Ga. dicit quar
ta particula ſanatiue methodi. dixit. n. ꝙ in medio ē ſan
guis colericoꝝ ꝛ flegmaticoꝝ humorū. illi. n. i. colerici
ſupdigeſto pficiunſ ſanguine ſicut ſupdigeſti vino ꝛ vl
timo facit ſanguinis diu imenſitate caloris. hi aūt. i. fleg
matici velut ſemidigeſti pficiunſ nondū facto ſanguine
.i. anteꝗ̄ cibus certiſſime fiat ſanguis: ex quo vr̄ ſuppo
nere ꝙ neqꝫ ſimul generenſ humores: nec ēt mā eorum
eterogenea ſit: ſed ꝙ calor ſm pn̄m ſue actōis apud vnā
ꝛ ſimilem p totū mām debiliores facit tranſmutatiōes:
poſt ipſas vero fortiores ꝛ fortiores: vt ſit qdem dicere ꝙ
vnus humor mā eſt ad alteꝝ: ſicut fl̄a ad ſanguinē ſan
guis ad colerā: colera ad melancoliā. ¶ Et eſt ita qdē p
culdubio ſicut dicit apud omogeneitatē māe ſuſcipien
tis ꝯtinuatā actionē nālis caloris: ſed qm̄ melācol e ſpēs
quā nālem dicunt: nō eſt p viā aduſtionis generata: ſed
p viā hypoſtaſis reſidentie: adhuc ēt qm̄ interceptio nā
lis actionis caloris pp aſſimilationē māe noui chili nihil
phibet ēt ſm oēm diſpōnem ex eo cibo vſqꝫ ad quantū
libet digeſto has oēs diuerſitates humoꝝ in corpore re
periri: lz ſm plus ꝛ minus penes mām ꝛ efficiens. Cōue
niens nobis vr̄ pmam cām diuerſitatis humoꝝ ponere
eterogeneitatē māe: eſt. n. ſanguis eterogenee nāe: qđ q
dē oſtēdit diuerſitas ſupfluitatū ab eo ſeparatꝫ. ¶ Cuz
aūt dicimus ſanguinē eſſe eterogenee nāe nolumus di
cere ꝙ nō ſit res vna quēadmodū vnuz cōmixtum hñs
ptes ſm ſenſum aſſumi poſſibiles in totū ꝯſiles: qlibet
.n. pars ſanguis ſanguis ē: ſed volumus dicere ꝙ cōmix
tio eſt debilis pp poſſe de facili diſcerni in ſubas diuer
ſas: quaꝝ quelibet exiſtens adhuc conſimilis quantuz
ad ſenſum: nō eſt expers cōmixtionis ex elementis.

Volunt autem oēs medici eterogeneita
tē eius eē ex quatuor ſb
ſtātijs. ſ. ex colera flegmate ꝛ melācolia ꝛ ſanguine aſſe
rētes ſanguinē dici de duabus ſubſis. ſ. de toto cōmixto
qđ eſt in vena ꝛ de q̄rto ſimplici illius cōmixti: qđ qdez
dicūt eē puriorē ptē illius cōmixti ꝛ tēperamēto vicinio
rē: pp qđ dicit in. 2°. de nālibus virtutibus ſanguinē q
dē moderati caloris: colerā vero imoderati exiſtere ger
mē: dicūt ēt ipſum eē alias ſubas q̄ntitate ſuperantem ꝛ
pp hoc totū cōmixtū a ſe denominatū. in eo. n. ſucco bu
liente dicunt tales q̄tuor ſubas reperiri: qđ in muſto vo
ſunt eē manifeſtū. ¶ Ga. nāqꝫ in 2°. de nālibus vtutib᷑
ſcrutans humoꝝ generationē talē explicat in ſanguine
ſubaꝝ quaternitatē: vn̄ ꝯ Eraſiſtratē q genus humoris
melācolici auferebat oñdit eē quatuor ꝯiugationes cra
ſiū in hūoribus ſicut in alijs multis reb᷑. ſ. calidū ꝛ hūi
dū ꝛ ca. ꝛ ſic. fri. ꝛ hu. frigidū ꝛ ſiccū. ¶ Idē etiā in lib.
de elemētis oñdit elemēta ſecūda eē quatuor: ſicut pma
. ſ. ſanguinē fl̄a colerā ꝛ melācoliā corrñdentia aeri ꝛ aq̄
igni ꝛ terre: dicit. n. ꝙ oīa mēbra aialium ſanguinē hn̄
tiū fiūt ex ſanguine currēte ad matricem ex mr̄e: ꝛ ꝙ cū il
lo ſanguine admiſceſ vtraqꝫ cola ꝛ fl̄a volens hos tres
hūores admiſceri ſanguini ſicut q̄rto ꝛ ſimplici. ¶ Si
cut. n. aıt ſi ſanguis eſſet res vna eſſet ſm ſimilitudinez
vnā in oībus diſpōnibus: qđ nō apparet ita: aliqñ. n. vt
dicit vincit ſup ipm aliqd nigrū terreſtre: ita vt declinet
color corporis totius ad nigredinē: aliqñ vincit ſup eū ali
qd rubeū claꝝ: aliqñ vō aliqd rubeū pfundū vt cogno
ſcaſ vtrūqꝫ in colore corporis ꝛ capilloꝝ: al. qñ aliqd al
bū vt cognoſci poſſit ꝛ hoc in colore corporis ꝛ pilorum.
¶ Adhuc aūt ex auctoritate Hypocratis idē volēs oñdere
eundē ſanguinē venaꝝ nō eē rem vnā purā ſimplicem:
ſed eē in eo q̄tuor ſubas dixit. Inqt. n. ſi dederis homini
in potu medicinā extrahentē flegma inuenies eā educe
re flegma: ꝛ ſi dederis ex̄hentē colerā nigrā inuenies eā
educere illā: ꝛ ſi vulneraueris locū corporis curret ex eo
ſanguis. Dicit ēt adhuc idē: ꝙ ſi biber medicinā educēs
colerā eiiciet pmo colam: deinde ſi ſupfluat eius virtus
eiiciet flegma: poſtea vero melācoliā: vltimo aūt ſangui
nē: ex hoc viſus oñdere ꝙ cum medicina hos humores
vel plurimos hoꝝ educat ex venis ꝙ in venis talis eſt
humoꝝ quaternitas. ¶ Hanc etiam ſniam: vt puto: te
nuit in lib. de hu. qui nondum erat in latinam linguā.
¶ Sed nos ad hāc eius intētionē de ſanguine tertium
obſeruabimus ꝛ nō mētē: de pſumptione qdē poſtulan
tes veniā ſi diuertendū nobis appareat a ſnia tanti viri:
maxime qñ librū eius explanauimus: bñ qdē ſcientibus
ꝙ oīs ꝯdictor in pmis cū eſt ſup veritatē eſt excuſatus.
¶ Dicemus ergo videri nobis eterogeneitatē illius cō
mixti qđ eſt in venis ex tribus ꝯſtat e manifeſtis ſubſtā
tijs ſi. ſ. terreſtri aquea ꝛ ſpūali: quaꝝ vna pportionaſ
melācolie: reliqua flegmati. 3ª colere ex qbus ſm ppor
tionē cōmixtis reſultat ſanguinis tēperamētum: pp qđ
aliqñ dicimus ſanguinē colericū: aliqñ melācolicū: ali
qñ flegmaticū a dñio vnius eoꝝ in cōmixto: nō dicimus
aūt ſan. ſanguinē ſicut a dñio alicuius quarte ſube pter
dictas: ſed dicimus eū tēperatū a tēperantia mixtionis
illaꝝ triū ſm decētē pportionē ad opus nāe: ꝛ hoc eſt
qđ ſimplr dr̄ ſanguis ſine hac additiōe colericꝰ vel fleg
maticus vel melācolicus. ¶ Et ex hoc pz ꝙ nihil eſt di
cere ꝙ fl̄a nāle ꝛ colera ꝛ melācolia nālis ſint admixta
ſanguini: ſed potius ſanguis ipſe eſt tales tres ſube ſibi
inuicē cōmixte: quaꝝ quelibet pportionaſ ſue compari
ſupfluitati: qr̄ cū dr̄ colam vel fl̄a eē in ſanguie nihil ali
ud itellıgıſ q̄; ꝙ ſanguis ipſe ſit colericus vel flematicꝰ. ¶ Ue
namur āt hāc ſniaz ex plurib᷑ ſignis. pm̄. n. qr̄ nulla rōna
bilē cāz ē fingere: qr̄ nā iſtū humorē 4m̄ ſimplicē alijs tē
pātiorē ꝛ q̄ntitate maiorē nō defecaſſet eis ab alijs vtēs
eo vt ſimplici ſi eēt ibi. cōmixtio. n. eꝰ ad amaꝝ ꝛ aceto
ſū ꝛ inſipidū dz facere ipſz horribilē nāe. nos. n. videmus
ꝙ guſtui nr̄o nūꝗ̄ plz hec mixtura dū ſani ſumus. Nec
obuiare vr̄ his id qđ dīc Ari. in liº. de ſenſu ꝛ ſenſato. cū
.n. ibi dixiſſet ꝙ aialia ꝛ plāte nutriunſ dulci adiūxit. cō
miſceri āt ꝛ alıa ſapores ad cibū eodē mō ſalſo ꝛ acuto
p ꝯdimēto pp ꝯhere ipſz eo ꝙ nutrimētū nimis ſit dul
ce: talis. n. ꝯmixtio ñ fit niſi ad acqrēdū nutrimēto ma
tēpamētū ꝛ decētiorē pportionē ad corpꝰ: ꝙ tal 4ª ſuba
ex ſeipſa vr̄ hr̄e ſz medicoꝝ pōnē. ¶ Dicere āt ꝙ cola
debuit admiſceri ad nutriēda mēbra cala ꝛ ad adiuuan
dā penetrationē ſanguis ꝛ mel'a ad nutriēda mēbra dē
ſa frida ꝛ ad adiuuādā ſanguis ſpiſſitudinē: ꝛ hꝰ q̄ Ga.
refert i li. ō iuuamēto mēbroꝝ nihil ē: ſanguis. n. quē 4m̄
dıxıt hūorē: lz ſit apō eos tēpamēto vicinior: calıdus tñ ē ꝛ
ipe ſz medicoꝝ pōnē: ꝛ potēs penetrarı ꝛ ıſpiſſari p vlte
riorē ꝯcoctionē ꝛ nutrire ſi ꝛ illa: nutrimm̄. n. ē paucū ꝛ nō
agens

agētis actiōe de q̄ curef: q̄re ↄuertif ſm nām agētis in ip
ſum. videmus naq̄ ola omiomera tante diuerſitatis ad
inuicē exn̄tia ex eodē ſanguine ⁊ ſilr̄ cōmixtionē hn̄te
nutriri: ſicut ⁊ gn̄ari: ſicut poſt dicemus: nutrimētuꝫ ēt
nō exhibef ſilr̄ mēbro: ſed mēbꝝ ipm ſibi aſſimilat: q̄re
nō oportuit ſi ſanguis ē vnus hūoꝝ q̄rt⁹ ⁊ ſimplex ꝙ nā
dereliq̄t ſibi admixtos reliquos hūores potens eo vti
ꝑfecte depurato ad nutrimētū oīum: aut ad minus de/
beret eo vti ſimplici ad nutrimentū equaliū mēbꝛoꝝ: ſi
cut carnis: qd̄ neq̄ ē: eſt ſpectare ſcm̄: nec ēt ipſi ↄcedūt
manifeſte aſſerētes nuſ ꝓ ſimplicē repiri: qm̄ ergo nā ħ
nō vr̄ feciſſe: ſeqtur ex ħ ꝙ in mixto qd̄ eſt in venis nul
la eſt ſuƀa q̄rta: q̄ ꝓprie dicaf ſanguis: cui alie tres ſbe
cōmiſceanf. ¶ Adhuc ēt ſignum huius eſt ꝙ ſanguis
vene q̄ntūcunq̄ melius digeſtus ⁊ magis defecatus ma
giſq̄ tēꝑatus cū emanat a vena in aliqd̄ vaſoꝝ inueni/
ri ſegregari in ſolas tres ſbas p̄dictis ↄſilēs: quēadmo/
dū facit vinū q̄ntūcūq̄ defecatū ſi trāſmutef in aliaꝫ ve/
getem. ¶ Adhuc ēt ſignū hui⁹ eſt ꝙ lac: qd̄ nihil aliud
eſt q̄ꝫ ſanguis iterata q̄dā decoctiōe decoctus: nō ſepaf
niſi in tres ſuƀas p̄dictis ↄſilēs. ſ. caſeū butyrū ⁊ ſerum.
¶ Qd̄ ſi dicat aliqs butyrū nō aſſimilari colere nō in/
tellexit ſic dicēs ꝙ maxime vnctuoſum ⁊ pingue mā co
lere eſt: ſed defecit efficiēs in mamilla ꝓꝑ modici eſſe ca
loris mamillā: qd̄. n. eſt vnctuoſum de chilo ⁊ ſanguine
ſuperarſum cito colericū fit. ſicut Gal. dicit in lib. de vir
tutibus nālibus. ħ. n. tale ſi calorē inueniat excedentes
de facili eſt vſtibile: ꝓꝑ qd̄ in caſeis naturis amplius do/
minaf hec ſuƀa ꝙ in frīdis ēt ab eiſdem cibis: q: plus
de chilo ſupaddef in eis: ꝙ ſi adhuc ſuperexcedit vſtio:
tūc incineraf ⁊ fit abūdās ſba terreſtris: q̄re dicemus ꝙ
ſpūalis ſba duplex eſt: quaꝝ vna mā eſt ad alterā: q̄daꝫ
. n. eſt ſicut vnctuoſitas ⁊ pinguedo: q̄dam aūt ſicut res
ſuperarſa ⁊ ignita que magis ꝓprie dr̄ ſpuma q̄ꝫ prior:
vtraq̄. n. talium ſupnatare apta nata eſt. ¶ Nec poteſt
qs dicere ꝙ ſba pinguis ſit illa q̄rta ſuƀa quā ꝓprie me
dici vocant ſanguinē: cū illa ſit valde pauca q̄ntitate: eo
ꝙ ē ſicut ↄdimētū. ħ aūt dꝫ eſſe paucū in cibo ſicut dicit
phs. medici aūt dicūt ſanguinē ꝓprie dem̄ ſupare alios
in q̄ntitate humores. ¶ Adhuc ēt ſignuꝫ huius ꝙ tres
tm̄ ſunt ſuperfluitates q̄ ab eo ſecernunf. ſ. hypoſtaſius
aquea ⁊ ſpūalis ſeu colerica: dꝫ. n. qualꝫ ſupfluitatē atte
ſtari ſue ſubſtātie. ſi ergo eſſet in eo q̄rta ſubſtātia opoꝛ/
teret illius aliquā fuiſſe ſupfluitateꝫ ſicut aliaꝝ. non. n.
pōt aliqs dicere illas tres ſupfluitates fuiſſe ſanguinis
ſicut quarti ⁊ ſimplicis: cum adhuc videmus in illo cō/
mixto ſbas remāſiſſe ſecībus illis ꝓpoꝛtiōales. ipſe etiā
Gal. dicit in lib. de nālibus virtutibus: qd̄ de melācolia
⁊ colera remanſerūt in ſanguine ptes puriores: ſi ergo
ſunt alique ſupfluitates flegmatis ⁊ colere ⁊ melanco/
lie remanētiū in ſanguine ſicut in puriores ptes illaruꝫ
opoꝛtebit eſſe aliquā ſupfluitatē ſanguinis ſicut q̄rti: ſi
aūt tota colera melācolia ⁊ fla ſunt ſupfluitates ſangui
nis ſicut q̄rti: ⁊ hoꝝ adhuc eſt alia ſupfluitas. tūc ſeque
retur ꝙ eſſet ſupfluitas ſupfluitatis ⁊ abiret in īfinitū.
¶ Adhuc aūt nec vlla iſtaꝝ triū ſupfluitatū atteſtatur
ſanguini ſicut quarte ſuƀe cū nihil ei ſilef qd̄ ꝓprie ſbaꝫ
vocāt ſeu ſanguinē. dꝫ aūt ſupfluitatē aſſimilari vtili re
ſiduo. ſicut ergo ps melancolica ⁊ colerica ⁊ fl̄atica que
ſunt in cōmixto venaꝝ habuit aliqd̄ fecis: ſic ⁊ ps ſan/
guinea quā q̄rtā dicūt eſſe ſbaꝫ debuit hr̄e: qd̄ nos neq̄/
q̄ꝫ videmus: q̄re neceſſariū eſt ſupfluitates p̄dictas eſſe
ſupfluitates illius cōmixti correſpōdentes tribus ſubſtan
tijs q̄ in eo. ¶ Neq̄ rōnabilr̄ finget qs ꝙ ypoſtaſis vri
ne ſit ſupfluitas ſanguinis ſicut q̄rte ſbe: qm̄ nō aſſimi/
latur ei quā vocāt quartā ſbam. dicit. n. Gal. ꝙ eſt illud
de cibo qd̄ refugit actionē nāe apud ↄuerſionē ſuam ad
ſanguinē. ergo eſt illud qd̄ nō ↄuertif: ſed remanet ſicut
chilus: q̄re eſt ſupfluitas cōis trib⁹ ſubſtātijs q̄ i chilo.
¶ Adhuc aūt ſignū hui⁹: lꝫ debile vr̄ ꝙ nulla eſt medi
cina laxatiua q̄ ſit ꝑncipalr̄ ⁊ primo inductiua extra ſan
guinis q̄ntūcūq̄ dicti medū ſanguinis ſicut q̄rti ⁊ ſimpli
cis. eſſet aūt aliq̄ eductiua q̄rte ſbe ſicē ⁊ eductiua cuiuſlꝫ
alioꝝ triū. ¶ Sed ħ oīno latet medicos: qd̄ ipoſſe eſt ob
aliud eſſe q̄ꝫ q: talis quarta ſba nō inueniſ: ſanguis. n. q̄ꝫ
tumcūq̄ purus ⁊ magis defecatus ſp etherogenee ē na/
ture ex p̄dictis tribus ſubſtātijs ↄſtās nō foꝛtiter cōmix
tis ⁊ in has tres manifeſte ſepabilis. ¶ Nō fuit aūt ne/
ceſſariū in nā eſſe medicinā q̄ ħ cōmixtū purget: ſuper/
flueret. n. cū poſſet apꝛtione vene educi cōmodius: qua/
re nā nō dedit nobis taliū aliquā: ſed quare q̄lꝫ qm̄ ſup/
flue purgat educit illud poſt dicemus. ¶ Adhuc ēt cer
tiſſimū ſignū huius eſt ꝙ nulla eſt febꝛis de putredine
ſanguinis ſicut q̄rti ⁊ ſimplicis eſſet aūt ſi hic hūoꝛ inue
niref ſicē ē de putredie alioꝝ. ꝙ aūt nō ſit febꝛis ex eo pa
lam eſt ex ħ: q: ſi eſſet aliq̄ ex eo ↄtinua oportet aliquē
eiuſdē gn̄is eē īterpolatā: ſed nō ē ex eo aliq̄ interpolata
ſicut videm⁹: ⁊ oēs ↄfitenf. g̃ nec ↄtinua: qd̄ Gal. credi/
dit in lib. de drn̄tijs febꝛiū. lꝫ ex alia cā quā ꝑnceps nite/
baf reprobare. Qd̄ aūt oporteret ſic eſſe palā ē. nā cole/
ra melācolia ⁊ fla cū putreſcūt extra venas putreſcunt
in medijs regiōibus ad q̄s reſudāt ex venis aut in q̄bus
ēt ex eo qd̄ in illas īfluit nutrimēto gn̄anf ſicē paulopoſt
patebit. Sꝫ ad eaſdē dꝫ reſudare illa q̄rta ſba quā ꝓprie
ſanguinē vocāt: niſi. n. ad eas reſudaret nō nutriret: q̄re
ſicut accidit ibi putredo cuilꝫ illoꝝ. ſilr̄ dꝫt poſſe accide/
re ſanguini ſicut q̄rto ⁊ ſimplici ex eiſdē ⁊ paribus cau/
ſis: ſed ħ cōſtat eſſe falſum. ¶ Nec ſufficeret vnq̄ꝫ ad ħ
dicere ꝙ reſudat ſp mixtus alijs trib⁹ ſicut in venis ad/
mixtus ē eis: eo ꝙ ſicut ↄfitenf accidere ei putredinē in
venis vbi eiſdē cōmixtus. ſilr̄ neq̄ poterit denegare ꝙ
accidere poſſit ei extra venas vbi ſileꝫ hꝫ mixtioneꝫ. Sꝫ
dicet aliqs ꝙ nā expellit alios tres hūores ex venis ad
medias regiōes cū ſupfluūt ei aut alic⁹ male q̄litatis exi
ſtūt ꝑ quā diſponunf vt fiāt cā egritudinū aut putredi/
nū. Sanguinē aūt quē q̄rtā dicūt ſbam ſicut filiū ꝓ the
ſauro ↄſeruat ī vena vt nō reſudet a vena: niſi q: paula/
tim ↄuerſus ad aliud gn̄s hūoꝛis qd̄ dr̄ ros. ſicut q̄dem
nutritiu⁹ exn̄s ⁊ nō egrotatiu⁹: ex q̄ dicet non poſſe fieri
īterpolatā de ſanguie ſicut q̄rto ⁊ ſimplici: q̄ꝫuis ↄtinua
poſſit eſſe. ¶ Cui dicem⁹ ſicut ſtulte opināti qd̄ palā eſt
ꝙ nā non ſecernit illos ex venis ad medias regiōes niſi
fuerint q̄litatis vel q̄ntitatis ꝑter nām exn̄tes: ⁊ ex ħ diſ/
poſiti: vt fiāt cāe egritudinū: ⁊ putredinum. ſi ergo aliq̄
ps ſanguinis quā q̄rtū vocant eſt ex vlla ſui malitia diſ
poſitiua ad putredinē nō eſt veriſilē nām qm̄ ſup ea ꝓuia
fuerit ſemꝑ eā ↄſeruare in venis loco theſauri cuꝫ ſcā ſit
incōueniens ad nutrimētū. Sed ſicut aliq̄n̄ foꝛtē hn̄s ex
pulſiuā expellit ad ignobiles ptes vnūq̄dq̄ alioꝛum ſe
gregās ab alijs: ſic ⁊ illam quartā ſbam dꝫ expellere mū
dans ab eo venā: ⁊ non ſicut paulatim ↄuertens in gn̄s
humoꝛis: qd̄ dr̄ ros. ſicut conuertit eū quo vtitur ad nu
trimentum: quare nullo mō vr̄ ex hoc ꝙ non debeat eē
interpolata de illius putredine ſicut eſt cōtinua ſed non
eſt interpolata de illo ſicut oēs dicunt. ergo nō cōtinua:
qd̄ non pōt eſſe ob aliud: niſi q: quartus non eſt inueni
bilis. ¶ Adhuc aūt qm̄ huic quarte ſubſtātie accideret
putredo ſiue in venis ſiue extra venas periodicaref ſm
aliquē vnū modū diuerſum ab alio: ſicut flegma dein/
ceps ꝑ diem. colera vero ꝑ tertiū melācolia ꝑ quartā: ſed
nos nō aliā piodicationē videm⁹ ꝑter dictas. ¶ Nec eſt
adhuc cōueniens reſponſio: ꝙ putredo de ſanguine nō
ꝑduratiuam facit febꝛem: que eſt ſicut vna exacerbatio
eiꝰ ⁊ vnus paroxiſmus. ¶ Opinans. n. ħ ignoꝛat cām

verā.vñ febꝛis multoꝝ dieꝝ ſit ſicut vnic⁹ paroxiſmus:
Gal.n.in lib.de differētijs febꝛiū:dicit hoc eſſe:q2 in tali
febꝛe nullus ē patiēs locus ꝓpꝛius ad quē ſicut ad mi
nerā putredis reumatizās humoꝛ facit reuolutionē pu/
tredinis:ſed ē diſperſio putredis in oīb⁹ venis ⁊ arterijs
⁊ maxie magis ⁊ coꝛdi viciniis ſicut dicit:⁊ talē febꝛē di/
cit eē de colera quā ſynochā vocāt. Sed nō ē neceſſariū
putredinē huius q̈rte ſube eē ſemꝑ cōem oībus venis ſi
cut nec colere:maxime cū apata ab eis ꝓcedanť fieri de
hac q̈rta ſuba: in qbus aſſibus ſic humoꝛ alligatus eſt
vni mēbꝛo.ergo nec febꝛes ex illa eſſe ſemꝑ ſicut vnicuʒ
paroxiſmū. Nulla ergo eſt putredo ſanguis in venis:ſi/
cut q̈rti ⁊ ſimplicis:ſed ſicut cōmixti ex ꝓdictis trib⁹ ſb/
ſtantijs tm̄:h.n.vere eſt qḋ dř ſanguis ⁊ nō illud qḋ pu/
tant cuius putrefactio ſeqtur in ꝓpꝛietatibus dñii vni⁹
illaꝝ triū ſbaꝝ. cū.n.illius cōmixtū qḋ in venis eſt ſup
flue calm̄ eſt tunc dñatur in eo ſuba colerica ⁊ dicit ſan
guis colericus:⁊ erit in eo putrefactio ſequēs ꝓpꝛietatē
ſubie colerice:⁊ ſilr̄ de aliīs:ſi.n.in vena colera ⁊ melan
colia ⁊ flegma nō ſunt ꝑ ſe ſicut ſeoꝛſum exñtes: ſʒ ſunt
partes cōmixti alterata ⁊ ꝯfracte in mixto nō pñt ibi pu
treſcere eo mō quo putreſcunt in medijs regiōibus vbi
ſint ſegregate:ſed putreſcit mixti ſic habēs intēperan/
tiā ex ꝑte vnius illaꝝ ⁊ illius nām tenet:quare iſto mō
oīs ſe.ꝯtinua erit de ſanguine:⁊ nulla eo mō quo opinā
tur:nō qdē ꝑꝑ cām quā Gal.exiſtimabat:ſed ꝑꝑ non in
ueniri ſanguinē ſicut quartū:ſunt aūt h ⁊ alie dubitatō
nes quas deo volēte tractatu de cauſis exequemur vbi
de ſeb.pauliſꝑ differemus. ¶ Ad inducta ergo ꝓ tali
opinione medicoꝝ:rurſus dicemus nō opoꝛtere elemē/
ta ſcđa coꝛrñdere ꝑmis in numero:ſicut nec 2ª coꝛreſpō
dere ſecūdis vel ꝑmis:nō.n.ſunt quatuoꝛ mēbꝛa conſi/
milia tm̄:ſed.x.elemētū aūt ſcōm nō eſt niſi vnū cōmix
tū.ſ.ſanguis menſtruus:huius aūt eterogeneitas ex tri
bus tm̄ ꝯſtat ſubſtātijs ſupꝛa notatis:nec.n.inconuenit
humidū ꝯmixtū diſcerni poſſe in ſubas ſimiles quatu/
oꝛ elemētis:quaꝝ:quelibet ſit adhuc ex elemētis ſicut nec
alia mixta:caulis.n.nō diſcernitur niſi in duas ſbas. Roſa
aūt i trib⁹ ꝯſilr̄ de alijs q̄ virtutes dñr hře ꝯrias ex ꝯrijs
ſubſtātijs debiliter ſibi inuicem cōmixtis quedā vero
foꝛtis cōmixtionis exñtia in nullas alias partes toti diſ
ſimiles ꝓter eſta diſſoluunť vt oleū:foꝛtis.n. mixtio ma
ioꝛē facit vnitatē in ꝯplone ⁊ foꝛma:⁊ ꝑꝑ hoc in virtute
neqꝫ ēt opʒ ꝙ coloꝛ rubeus ꝓfundus ſignificet dñiū q̈r
te ſubſtātie.ſed ꝯtemperantiā mixtionis ex tribus qua
ſanguis eſt ſimplr̄ ſanguis. ¶ Adhuc aūt nec opʒ qua
tuoꝛ ꝯiugationes creſcū adaptari quatuoꝛ tēpoꝛibus an
ni:ſicut Ga.ipſe oſtendit in pꝛimo de ꝯplonibus: aut ſi
opʒ illud in humoꝛibus nullū eſt inconueniēs dicere ꝙ
mixtū ex illis tribus ſubſtātijs:qḋ dř ſanguis eſt calo ⁊
humidus reſpectu cuiuſlibet triū ſubaꝝ per ſe ꝯſidera/
taꝝ aut ſeoꝛſum exñtium:apertio aūt vene nō educit ni
ſi cōmixtū nullā hñs virtutē diſcernendi cōmixtum in
ſimplia ſicut hʒ medicina. ¶ Cū aūt medicina ſupflu/
ens in purgatione cū purgauerit omnes tres vltio pur/
gat ſanguinē nō accidit illud:q2 medicina adhuc diſcre
uerit a ſanguine ſicut quarto ⁊ ſimplici gcqiud ei admi
ſcebať de tribus aūt:q2 vltimo purget quartū ⁊ ſimpli/
cē ſicut vltimo reſeruatū tāq̄ magis dilectū nāe ex ſuo
tempamēto:ſed purgat eū nō ſicut quartam ſubam ſed
ſicut adhuc mixtā ex tribus: Nec qdē ſicut ſui ꝓpꝛieta/
te attrahēs ipm̄:ſed ſicut laxans oꝛificia venaꝝ meſerai
caꝝ vt ſanguinē ꝯtinere non poſſint:⁊ ſicut moꝛdicans
⁊ ſtimulās.cū.n.ſupfluerit:tūc cōmixtum ſicut īdiſcre/
tū attrahiť quēadmodū a doloꝛe ⁊ caloꝛe ſtimulāte: la/
xo itaqꝫ tūc exñte oꝛificio venaꝝ effluit foꝛas.ſi.n.h nō
fieret ⁊ duraret vita foꝛtaſſis medicina cōmixtū totū di/
ſcerneret in ſimplicia ⁊ accideret:tūc nihil euari de ſan/
guie. ¶ Poſt h dicemus ꝙ epar ſicut chilū ſanguificat
ſic ēt ſanguificatū deſſecat a fecibus q̄ in oī humido by
liēte videnť eſſe.ſ. ſpūali ypoſtatiua ⁊ aquea ſeu coleri/
ca melēca ⁊ aquoſa hāc qdē ad ciſtim ſfelis hanc ad ſple
nē:hāc vō ad renes excernēs: eſt ergo epar ſanguinis ⁊
ſuaꝝ ſupfluitatū ꝑn̄ᵐ ꝑ° opans:nō tn̄ virtutē depuratē
opāteni ꝑmo hñs cū ipm̄ nō ſanguificet ſola ſui v̄tute
caloꝛis:ſed a coꝛde fluentis:ꝑꝑ qḋ penes epatis ꝯplonē
opʒ in ſanguine hāc ſubam vel illā dñari:ideoqꝫ ſubiun
xit (⁊ rubea ⁊c̄.) .i.⁊ de ſignis epatis calidi eſt abūdātia
co.ru. Et volebat ꝑ abūdātiā colere ru.in ſanguine illaʒ
quā medici vocāt colerā rubeā nālem. ¶ Conſtat.n.ex
ꝓdictis ꝙ generatū in epate eſt ſanguis cui ſunt ſuper/
fluitates q̄ dicte ſunt ⁊ q̄ ſegregate ⁊ ſeoꝛſum exñtes ſoꝛ
tiunť nomen ꝓpꝛiū:cū ergo epar fuerit tēperatū.i. hñs
caloꝛē equalē fiet quantū eſt ex ipſo de chilo ſanguis bo
nus ⁊ equalis in quo nulla ꝓdictaꝝ ſubaꝝ ſupfluet vl/
tra ꝓpoꝛtionē quā in eo dʒ hře. ¶ Si aūt fuerit calidū:
tunc abūdabit in eo ſuba colerica dicta rub. ſeu ruffa q̄
eſt calid.oꝛ tribꝰ ſubſtantiaꝝ ſanguinis ꝑꝑ ſuperceſſuʒ
eius cuius materia maxime eſt dulcius ⁊ vnctuoſius ꝙ
de chilo.hoc.n.de facili viſibile modicū caloꝛis ſupflui/
tatē inueniēs:⁊ ex hoc amaꝝ fieret ꝑꝑ aduri in eo ꝑtē
humidam:quēadmodū accidit in melle ſi ſupflue coq̈/
tur:erit itaqꝫ per eā totus ſanguis calidioꝛ ⁊ rubicundi
oꝛ ex quo ēt totū coꝛpus erit calidius niſi ꝯoperet coꝛ.
Secūdum.n.ſanguinis diſpōnē totū coꝛpus dʒ diſpo/
ni ſiqdē ſanguis ad totū ꝑueniens totius coꝛpis ē mā:
⁊ eſt ſignū ab abundantia colere ſumptū ab effectibus
virtutis digeſtiue epatis:ꝙ aūt ſumiť a caliditate totius
eſt ſumptū a caſibus ꝯplonis mediantibus effectibus.
¶ Eſt aūt hec ſubſtātia colerica que eſt pars ſanguinis
ruffa in coloꝛe tenuis in ſuba ⁊ leuis in motu ⁊ amara
ſapoꝛe:illa aūt q̄ ē illius fex eſt ſubſtantia groſſioꝛ in co
loꝛe declinans ad citrinū:cuius ſignū eſt citrinari coꝛpa
ytericoꝝ cū ꝓhibentibus opillatiōibus ſupfluitas illa
non excerniť a ſanguine:aut cū ex malitia ꝯplonis cale
plus eſt qḋ ex eo generať q̄ꝫ ꝙ excerniť. ¶ Sunt aūt ꝓ
ter has alie coleraꝝ maneries que cōmixtione ſeroſe ſu
pfluitatis cū pꝛioꝛi quadā alteratiōe ⁊ vſtione ꝯficiunť.
¶ Si vō epar multū ſupfluat in caloꝛe aduret i eo ſan
guinis mā.ſ.chilus aut ipſa ſuba colerica vicina exiſtēs
aduſtioni ⁊ augebiť ꝑ hoc in ſanguine ſubſtantia terre/
ſtris nigra ꝑ viā aduſtionis:ꝑꝑ qḋ ſubiūxit (in tpe ⁊c̄.)
.i.⁊ in tpe augmaſtice etatis abūdat in eo colera nigra ⁊
cā huius eſt:q2 hec etas eſt finis adoleſcētie.⁊ dicit etas
ſtatus quā medici iuuentutē dicūt in qua caloꝛ innatus
iunctus ſiccitati eſt adurentioꝛ. ¶ Nō lateat aūt nos ꝙ
nō ſolū apud epar in venis ſanguis flegmatizať ⁊ cole/
rizať ⁊ melācolizať iuxta epatis ꝯplonē:ſed in ipſis mē/
bꝛis:qḋ Gal.manifeſte innuit vltima ꝑticula de moꝛbis
⁊ accñtibus aſſignās accñtia in v̄tute digeſtiua. cū.n.di
xit ꝙ tripler eſt in digōne ſtomaci nocumētū.ſ.ablatio:
minoꝛatio:⁊ coꝛruptio:⁊ ꝙ ablatio ē qn̄ cibus in ſtoma
cho nullo mō mutať:minoꝛatio vero dū cibus tarde di/
geriť:coꝛruptio vero dū in malā qualitatē ꝯuertiť adiū/
xit ꝯtinuo.ſilr̄ quoqꝫ venis intelligimus: qn̄.n. hūoꝛes
nā crudos deſertur nullā hñtes decoctionē ablatio dige
ſtiōis vocať. ¶ Minoꝛatio vero eſt cū mediata fit deco
ctio. Coꝛruptio vō qn̄ in venis mali hūoꝛes generantur
poſtea quoqꝫ ſubiecit eodē mō intelligimus tertiā dige/
ſtionē que fit in toto coꝛpoꝛe:tūc.n.eſt illius ablatio qn̄
crudi humoꝛes in mēbꝛis generanť. ¶ Dimidia vō digō
cū ſūt ſemicocti. Coꝛruptio vō ipſius qn̄ peſſimi ⁊ mali
chimi l mēbꝛis ꝓcreanť ē qb⁹ lenes eriſipila cācri mēbꝛo/
rū moꝛtalitas ſarſa carbōces foꝛmica ⁊ alia naſcūť ſilia.

Sed diceret

Sed diceret aliqs cor nõ poſſe ↄ̃operari cpa/ti caloꝛ: ꝗ̃tũcũq̃ꝫ.n.cor ſit frigidius tẽperatoꝛ: ſemꝑ tñ extrẽs caloꝛis caſ̃ius eſt oĩ mẽbꝛo corpis: ꝑ ꝑ qḋ vr̃ ꝙ nõ poſſit ↄ̃operari cpari caloꝛ: ſed potius cooparĩ ⁊ magis: ⁊ magis ꝗ̃to calidius. ¶ Niſi eſſet ꝙ influentia caloꝛis a coꝛde remiſſioꝛ eſt: eo ꝙ influit tẽperatũ coꝛ dr̃ infrigidare non abſolute ꝑ abñtiam caliditatis: ſed ꝑ abñtiam caloꝛis debentis ex fonte ꝓdire quaſi remiſſio calefactiõis ſit infrigidatio. ¶ Adhuc ẽt ga cũ cpar nõ influat ſuꝑ toto niſi ꝑ ſanguinẽ ⁊ non digerat ſanguinẽ ſolo ſuo caloꝛe: ſed coꝛde ꝓdeũte impoſſe ẽ coꝛde exñte frigidoꝛi cpar ꝗ̃tũcũq̃ꝫ caſ̃ius poſſe gñare ſanguinẽ nimis excedẽtẽ in caſ̃itate: ex quo pꝫ ꝙ ↄ̃operano vnius iſtoꝝ ꝑncipioꝝ ad alteꝝ facit corpꝰ ad tẽperamẽtũ iduuari niſi fuerit alterius eoꝝ ſupfluꝰ exceſſus. ¶ Deĩn dixit (⁊ piloſitas) .i. ⁊ ſignũ eiꝰ ẽ piloſitas ptiũꝫ exterioꝝ adiacẽtiũ epi.ſ. ypocũdrioꝝ ⁊ vẽtris in qbꝰ redũdãs caſ̃itas hẽpis multiplicat mãꝫ piloꝝ q̃ eſt vapoꝛ.

Sicut autem cpar ẽ aliqḋ ꝑnm nutrimenti ſic ⁊ ẽ aliqḋ ꝑnm virtutum q̃ circa nutrimẽtũ opanꝛ ꝑ modũ q ſupꝛa dictus ẽ: de qbꝰ nunc incidẽter ſpeculandũ. Sunt aũt he due in genere vna.ſ. q̃ operaꝛ circa nutrimẽtũ vt remaneat idiuiduũ. Altera vero q̃ opaꝛ circa illud vt remaneat ſpẽs. illa aũt q̃ operaꝛ vt remaneat indiuiduũ vnã hꝫ ꝑncipalẽ opationẽ: q̃ eſt reſtaurare qḋ ex illo ↄ̃tinua reſolutione deꝑdiꝛ: qḋ qdẽ facit ꝑ aſſimilationẽ nutriẽtis cũ nutrito: ex q̃ opõne dicta eſt vegetatiua ſeu nutritiua: ſed hec opatio nõ ẽ ſꝑ vno mõ q: aliqñ ſupaddit ad reſtauratũ: ꝑ ħ qdẽ augẽs ꝓpꝛiũ ſbm: ⁊ dr̃ augmẽtatiua: aliqñ diminuit de reſtaurato ꝑ ħ diminuẽs coꝛpus: ⁊ dr̃ diminutiua: aliqñ nec addit nec diminuit: ⁊ dr̃ eq̃tiua: ⁊ ſm has tres opationes tres diſtinguunꝛ etates aĩalis. ¶ Illa vero q̃ opatur in nutrimẽto vt remaneat ſpẽs vnã hꝫ in gener opationẽ.ſ. decidere ptẽ q̃ ſupfluit ex digeſto nutrimento: ⁊ ex illa generare tale alteꝝ q̃le id a quo deciditꝛ: ⁊ dr̃ generatiua: de q̃ poſtea dicemus. ¶ Sunt aũt ṽtutes q̃ ꝓſunt his opibus ptẽte o vegetatiue partis aĩe. nullũ.n. noĩatoꝝ hoc hꝫ: ſine his aũt nullũ exiſtit aĩatũ: q: ſicut dicit phs de vegetatiuo loq̃ns. ſepari qdem hoc ab alijs poſſibile eſt. alia aũt ab hoc impoſſe ẽ in moꝛtalibꝰ: ꝑfectiones.n. ſecũde nõ ſunt ſine ꝑmis hñtes qdẽ ⁊ ꝑmas ſ ſeipſis. ipoſſe eſt.n. moueri ⁊ ſentire nõ ſaluatis oꝛganis: ſaluaꝛ aũt ab hoc ꝑnꝰ ꝑꝑ qḋ in oĩbus eſt viuere: cuius opa ſunt generare ⁊ alimẽto vti: quoꝝ vnũ ſaluat in ſpẽ reliquũ in indiuiduo. ¶ Quã aũt a fine appellari oĩa iuſtũ eſt: ſicut dicit phs: finis aũt viuẽtis eſt generare tale alteꝝ q̃le ipm totũ ħ ꝑnm ſm ꝙ eſt viuere generatiuũ vocabiꝛ: ꝑꝑ qḋ incipit a nutrire ⁊ finit i generare. cũꝫ.n. nutriuerit ⁊ ad finẽ augmẽti ꝑduxerit corpꝰ excitat generationẽ: q̃re nutritiua ⁊ augmẽtatiua generatiue deſeruiũt ⁊ ad ipſam oꝛdinanꝛ. ¶ Qḋ aũt finis viuẽtis ſit gñare manifeſtũ ẽ: eo ꝙ ꝺ cit phs ꝙ oĩa appetũt eẽ diuinũ ⁊ imoꝛtale: ⁊ illius cã agũt oĩa q̃cunq̃ꝫ agũt ſꝫ nãm. ¶ Sed qm̃ nõ pñt cõicare ille in ſingulari ꝑꝑ coꝛruptibilia eẽ ſingularia: nullũ aũt coꝛruptibiliũ ꝑmanere poteſt vnũ ⁊ idẽ numero ſꝫ ꝙ ꝑticipare põt vnũq̃dq̃ꝫ: ſic ⁊ cõicat: põt aũt ꝑticipare vnũq̃dq̃ꝫ in ſpẽ manẽs qdẽ nõ idẽ: ſed vt idẽ. ¶ Adhuc aũt gñatio faciẽs ſuccedere inuicẽ ſingularia eſt neceſſaria: q̃re nãliſſimũ opum viuẽtibus ⁊ ꝑncipalius intẽtũ q̃cũq̃ꝫ ꝑfecta ⁊ nõ oꝛbata ſũt generare alteꝝ q̃le ipm q̃tenus ꝑticipet ipſo ſemꝑ diuino ⁊ imoꝛtali ſm ꝙ pñt. ¶ Adhuc aũt nutritio generatio q̃dã eſt ſicut oñdemus: qm̃ aũt prioꝛes potẽtijs ſunt opationes. his aũt obiecta q̃tũ ad cognitionẽ noſtrã: ꝑꝰ de oĩbus vidẽdũ debẽtibus opationes ⁊ potentias cognoſcere. ¶ Eſt aũt alimẽtũ oĩm eaꝝ: vꝫ ꝑdictaꝝ virtutũ: nõ ſicut agẽs in virtutes quẽadmodũ oĩm ſenſus: ſꝫ ſicut patiens ab eis ħ aũt eſt coꝛpus: de cuiꝰ nã ẽ poſſe ſimilari nutrito ad reſtaurationẽm eius qḋ de illo diſſoluebaꝛ: nihil aũt nutriꝛ niſi qḋ ẽ aĩatũ inquãtũ aĩatum: ⁊ ñ ſm acciñs: qm̃ aũt ⁊ ħ eſt ad reſtaurationẽ nõ erit nutricatio niſi patiẽtis diſſolutionẽ: ↄ̃ſtat.n. coꝛpus nr̃m oĩſq̃ꝫ viuẽtis ↄ̃tinue diſſolui: tũ caloꝛe ꝓpꝛio: tũ mũdano. Si ḡ nutrimẽtũ reſtaurare oꝫ qḋ diſſoluiꝛ ex nutrito oꝫ ꝙ reſtaureꝛ in foꝛmã nutriti: q: ṽo oĩs trãſmutatio ẽ ex ↄ̃rio trãſmutãtis erit tota hec opatio aſſimilatio ad trãſmutãs inchoãs qdẽ a diſſimili ⁊ terminãs in ſimile trãſmutãs qdẽ ⁊ ↄ̃uertẽs ẽ coꝛpꝰ aĩatũ ⁊ q̃libet eiꝰ ꝑs omiomera. Anomiomera ãt nõ alunꝛ: niſi q: ⁊ ille alunꝛ: nõ trãſmutat aũt niſi ꝑ caloꝛẽ ꝓpꝛiũ: agẽtioꝛ.n. ẽ caloꝛ inter q̃litates ⁊ magis viuificaꝰ: q̃re oꝫ aĩatũ hr̃e caloꝛẽ. Alimẽtũ ãt poſſe decoq patiꝛ ergo alimẽtũ aliqd ab eo qḋ aliꝛ: ſed nõ ob ħ alimẽto ſicut nec artifex a mã: ſunt ergo hec tria.ſ. ꝙ alitur: ⁊ quo alitur: ⁊ alẽs. Sꝫ alẽs duplex ẽ ſicut ⁊ gubernãs nauim: nã ħ qdẽ eſt mouẽs ⁊ motuꝫ vt themo. hoc ṽo mouẽs tm̃ vt manus ⁊ ſil'r ibi hoc qdem mouẽs motũ vt caloꝛ. hoc aũt mouẽs tm̃ vt aĩe potẽtia. mouet.n. aĩe virtus caloꝛẽ vtẽs eo vt inſtrõ ⁊ regulans eius actionẽ ad terminatũ finẽ: hic ãt caloꝛ diuerſificaꝛ penes omiomeroꝝ diuerſitatẽ: ⁊ ſil'r ħ aĩe põ cũ ſit i q̃lꝫ aĩali vna ſꝫ genꝰ ſuſcipit diuerſitatẽ penes oꝛganũ ⁊ ſbꝫ qḋ alitur ẽ coꝛpus hãc hñs. Quo ṽo alitur ẽ alimẽtũ.

Sed hic aduertendũ eſt ꝙ cũ alitio ſit tranſmutatio alimẽti in ſbam aliti: trãſmutatio aũt in ſbaꝫ ſit generatio vr̃ alitio generatio q̃dã eſſe. vñ Ari. q̃ñq̃ꝫ vocat nutritiõem eã q̃ de foꝛis generationẽ: eſt aũt ſil's ei que de igne qui ↄ̃tinuo ſe generat ex vſtibuli: donec durat vſtibile ad modũ fluuijs: ſub cuius vna ⁊ eadeꝫ foꝛma ſemꝑ renouaꝛ mã: nõ eſt aũt alitio ſimpl'r. generatio.n. ſeipm generat: ſed alit ⁊ ſaluat generaꝛ ẽt qḋ nõ eſt: qḋ aũt aliꝛ iã exiſtit: inquãtũ ergo ex potẽtia carne fit actu caro: illo coꝛrupto generatio eſt: inq̃ꝫtum ṽo hoc nõ ſeoꝛſũ fit: ſed ſub altero qḋ exiſtit: nõ generatio: ſed nutritio diciꝛ. alimẽtũ.n. non accipit foꝛmã nouã ſm ſeipm: ſed ſub altero: cuius qdẽ eẽ ſm foꝛmã ſemꝑ eſt manẽs: mã aũt influens ⁊ effluẽs ẽ donec viuit. ¶ Adhuc aũt ⁊ id qḋ ꝓpꝛie dr̃ generari oꝫ manere idẽ ſm mãm: ſm foꝛmã non idẽ: ſed nutritũ manet idẽ ſm foꝛmã tm̃: mã aũt ſemꝑ renouaꝛ. ¶ Ex quo ſciendũ eſt ꝙ vnũq̃dq̃ꝫ mẽbꝛoꝝ eiꝰ qḋ nutriꝛ eſt duplex. i. ex duobus ↄ̃ſtat ſicut dicit phs.ſ. mã ⁊ foꝛma: ipm ergo dcm̃ ſm foꝛmã nutriꝛ ⁊ augeꝛ: nõ vero ſm mãm. vnicuiq̃ꝫ.n. minime ſm ſenſuꝫ ꝑticule eius qḋ nutriꝛ opꝫ aliqd aliud aduenire de cibo: nõ aũt aduenit cuicũq̃ꝫ minime particule mãe carnis vel oſſis ⁊ alioꝝ de potentia carne: ſed hoc qdẽ de mã effluit hoc autẽ aduenit: foꝛme aũt ſpẽi cuiuſq̃ꝫ minime particule aduenit aliqd quẽadmodũ vt ſi eadẽ menſura menſuremus aquã continue aliã ⁊ aliã ſupinfudentes. ¶ Et opꝫ hic intelligere ꝑ foꝛmã figurã ipſam oꝛganicoꝝ que dicunꝛ mẽbꝛa foꝛmalia: q: foꝛma que eſt anima maxime in eis ↄ̃ſiſtit: vt capitulo de coꝛpoꝛibus oſtenſum eſt. ¶ Illḋ aũt quo aliꝛ ⁊ quo augeꝛ idẽ eſt ſubo: ſicut ⁊ alens ⁊ augẽs: ſed differũt ſm eẽ: inquantũ.n. eſt aliqḋ quãtum augmẽtatiuũ eſt: inquãtũ ṽo ħ aliqd ⁊ ſuba alimentuꝫ eſt. ſm.n. ꝙ aduenit potẽtia caro nutriꝛ: ſm ṽo ꝙ potentia quãta caro augeꝛ. ¶ Eſt ergo virtus augmentatiua potẽtia aĩe cuiꝰ ẽ in oẽm addere coꝛpis dyametrũ omni quaq̃ꝫ facta extẽſione ſolidaꝝ ꝑticulaꝝ coꝛpis per pluris in ptin nutrimẽti aſſimilationẽ q̃ꝫ ſit id qḋ diſſoluiꝛ: ꝑꝑ qḋ augeꝛ coꝛpus in ꝑnꝰ minuiꝛ aũt in fine: q: in ꝑnꝰ plus ⁊ velocius põt ṽtus aſſimilare de nutrimẽto q̃ꝫ exꝑediat ad reſtaurãdũ ꝑꝑ plurimũ ineſſe calidũ ⁊ humi/

dum corpori: qbus illud complet. tranſmutat. n. fortius maius calidum ſuſcipit aūt vnitionē ſubtiliatius plus ⁊ velocius q̄ꝫ magis humidū. ¶ In fine aūt deferueſcē te iā calo ⁊ humido deficcato difficilior eſt aſſimilatio: q̄ re minus pōt aſſimilare q̄ꝫ expediat ad reſtaurationem: in medio aūt equat. Uirtus vero nutritiua ē potētie aīe poſſibilis ſaluare ſuſcipiēs ipm̄ p̱ reſtaurationē dep̱diti. hoc aūt cōplet triplici ipſius op̱atione. ſ. appoſitiōe cuius defectus apparet in ptiſi ⁊ vnitione: cuius defectus apparet in hyposarca ⁊ aſſimilatiōe: cuius defectus apparet in morphea: appoſitio aūt ſine attractiōe nō pficit neqꝫ vnitio ſine retentione: neqꝫ aſſimilatio ſine digeſtione ⁊ trāſmutatione multiplici ⁊ in multis organis: ſicut. n. nō ex oībus cibarijs oē aliās nutriri aptū eſt: ſꝫ ex his tm̄ q̄ quandā hūt cōionem in q̄litatibus cū aīali: ita neqꝫ ex qbus poſſibile eſt nutriri ꝯfeſtim nutrit: vt. n. albū fiat rubeū vna ⁊ ſimplici indiget trāſmutatiōe: ſed vt album fiat nigrū indiget oībus his q̄ in medio ſicut Gal. dicit in lib. de nālibus virtutibus: vt ergo in corpus hoīs tranſmutant̄ cibaria multiplici indiget ꝯuerſiōe in quarū vnaquaqꝫ neceſſaria eſt ſup̱fluitatum excretio ſicut ptis nō poſſibilis hanc aſſimilationē non ſuſcipere: ergo ⁊ hec virtus eſt attractiua retentiua digeſtiua expulſiua. Adhuc āt appoſitiua vnitiua ⁊ aſſimilatiua: diuerſa qdē ſortiens noīa ſm̄ diuerſitatē illaꝝ op̱ationū: ſed qꝛ ⁊ a fine denominare iuſtum eſt dicta erit hec aīe potētia nutritiua vel aſſimilatiua: nutrire. n. nihil aliud eſt q̄ꝫ aſſimilatio nutrientis cum nutrito.

Sed contra p̄dicta due dubitant̄: quoꝝ primū eſt qꝛ ꝯſtat q̄ ex qualibet p̱te corporis ſignabili ſm̄ ſenſum ſemp̱ aliqd effluit dōec viuimus: pp̄ hoc. n. ſm̄ q̄ꝫlibet talē partē ſemp̱ nutrimēto reſtauramur: qꝛ ſm̄ eā ꝯtinue fit aliqua dep̱ditio: ſed ſicut vna ps mãe effluit eadē rōne pōt ⁊ alia affluere. h̄ . n. poſito nil vr̄ accidere impoſſe: qꝛ falſo ⁊ nō impoſſibili poſito qd̄ accidit eſt falſū ⁊ nō impoſſe ſicut dicit Ariſ. ſed ex h̄ accidit q̄ tota mā q̄ nūc eſt in aliquo indiuiduo effluere pōt: ⁊ q̄ id indiuiduū ex toto pōt effici ad ſꝫ mãꝫ ⁊ ita forma vna mō erit ſucceſſiue in diuerſis materijs: qd̄ qdē vr̄ incōueniēs: qꝛ vnius forme vnica ⁊ determinata ē mā q̄ deficiēte deficit forma q̄ erit actus eius.

Secundum eſt q̄ ſi cuilibet minime p̱ti ſignabili ſm̄ ſenſū opꝫ aliqd ad venire de cibo apud nutritionē: ⁊ cuilibꝫ tali p̱ti fieri additamētū apud augmētationē: minimo āt nō ſit dare minus: oportebit apud nutritionē cibū ſemper ee mole equalē corpori. Apud vero augmētationē oportebit q̄ oē qd̄ augetur aliquo toto adueniēte ſemp̱ ad minus creſcat in duplū: qd̄ eſt inconueniens ⁊ falſum.

¶ Sed nos dicemus q̄ ad p̄ᵐ diuerſe ſunt phoꝝ ſolutiones: quaꝝ famoſior eſt eoꝝ qui ſoluunt p̱ interemp̱tionē dicētes nō eē veꝝ q̄ tota mā que nūc ē in aliquo indiuiduo effluere poſſit neqꝫ q̄ vna pars mãe effluere poſſit ſicut alia: qꝛ opꝫ formā ſeruari in p̱pria ſibi ⁊ determinata mā: hāc aūt dicūt eſſe humidū ſeminale diffuſū in mēbris: ⁊ ex quo formata ſunt mēbra in quo quidem lꝫ ꝯtinua fiat dep̱ditio p̱ actionē caloris: non tm̄ ex toto ꝯſumit̄ qꝛ durante vita ſemp̱ remanet diffuſum in mēbris: cuius ēt ꝯſumptio hāc quā videmus hꝫ dilatationē p̱ humidū accñtale nutrimētale qd̄ in ipſum ꝯuertit̄: qd̄ qꝛ non eſt illi equalens accidit ſeneſcere ⁊ mori: in h̄ humido coagit calor innatus magis q̄ꝫ in ſeminale quod eſt p̱priū ſubm̄ ſicut magis hñs ꝯrietatē ad illud: ideo ipſum magis ꝯſumit. Et huius exēplū ponūt in lampade in qua vnus humor eſt imbibitus ⁊ ꝯſubalis lichinio ⁊ alter circūfuſus vndiqꝫ lichinio. nō. n. pōt fieri qn humor ſubalis continuo paulatim ꝯſumat: ſed aliquādiu retardat̄ a circūfuſo ſibi addito ⁊ nutrit̄ flamma donec durat̄ humidū qd̄ eſſentialr̄ ineſt lichinio ⁊ non donec durat circūfuſus de lāpade: ſꝫ h̄ exēplū de lāpade ſicut mihi vr̄ nō ē p̱ſilēs: nā lꝫ ab humido circūfuſo nutriat̄ flāma lichinij: nō tm̄ ꝯuertit̄ i humidū imbibitū ⁊ ꝯſubale lichinio neqꝫ reſtaurat illud ſicut nutrimētale ⁊ ſeminale q̄ꝫuis faciat differri eius ꝯſumptionē p̱ dare alia mām flāme.

¶ Nos vero adhuc magis intendentes Ariſt. dicemus q̄ mēbrum dcm̄ ſm̄ formā nutrit̄ ⁊ auget̄ ⁊ non dcm̄ ſm̄ mām. Et dicimus q̄ p̱ humidū ſubale intelligimus in hoc loco illud ex quo ſicut ex mā facta ſunt mēbra: ſiue hoc ſit mēſtruū mulieris: ſicut vult Ari. ſiue ſemē a maſculo ⁊ femina reſolutū: ſicut vult Gal. ergo id qd̄ tranſmutatū eſt ſuſcipit formā mēbroꝝ: ſed mēbrū dr̄ duobꝰ modis: ſicut vult Ari. ſ. ſm̄ mām ⁊ ſm̄ formā: ⁊ cū ipſuꝫ dictū ſm̄ mām patiat̄ diſſolutionē: non vero dcm̄ ſꝫ formam euenit quoddā mirabile: ſicut vult ipſe. ſ. q̄ ipſuꝫ tm̄ dcm̄ ſm̄ formā nutriat̄ ⁊ reſtauret̄ ⁊ non dcm̄ ſꝫ materiā: ⁊ cā huius eſt: qꝛ nutritū opꝫ ſaluari mā aūt nō ſaluat̄: ſed eſt in ꝯtinuo fluxu: forma aūt ſtat ſemp̱ durante vita: ergo ſnīa Ari. eſt q̄ mā humidi ſeminalis q̄ ſcā eſt ſub forma mēbroꝝ illa non manet: ſed loco illius aduenit mā nutrimētalis humidi q̄ ēt non manet. Sꝫ loco illius ēt ꝯtinuo aduenit alia donec ſtat vita. ſi. n. p̄ma ſaluaret̄ vſqꝫ in finē: tunc mēbrum diceremus nutritū ſꝫ mām: quod eſt ꝯ Ari. quare mā nutrimēti nō conuertit̄ in mām q̄ ſuberat forme mēbri. hoc. n. eſſet mēbrum nutriri ſm̄ mām: qd̄ Ariſ. negat. non. n. pōt conuerti in eaꝫ que continuo fluit: ſed ſuſcipit formā quā prior mā habebat ſtans loco illius: ex quo accidit formā mēbri ſemp̱ ſaluari nō q̄ꝫt mām: ⁊ per hūc modū ſaluat̄ ſimile qd̄ Ari. dicere vr̄: tā de igne q̄ꝫ de vtre in quem ſemp̱ ſi ſit tēſum ꝯtinuo aqua influeret ⁊ deflueret: ſm̄ hoc itaqꝫ forme mēbri mō ſubijcit̄ p̱ mā humidū ſeminale: mō nutrimentale: ⁊ hoc ſemp̱ aliud ⁊ aliud: quare nihil inconueniens hoc mō ſi eadē forma ſit ſucceſſiue in diuerſis materijs. eo q̄ talis forma non fuit data niſi mãe ſic effluenti ⁊ influenti. ſimul. n. cum fiebat generatio ex ſeminabili. fiebat nutritio eius ex nutrimentali. Si aūt aliqua forma det materie magis ſtanti ⁊ non hñti fluxū cōtrātem ad effluxum illa nullo mō poterit alterare materiā.

¶ Hec vnqꝫ vr̄ mihi conuenientior rñſio ad dubiū p̄mū magiſqꝫ attingere Ari. mentem.

Sed ad hanc ſolutionem accidit dubitatio ex dictis eiſdem in quīto metaph. q̄ eadē numero ſunt: quoꝝ mā eſt vna: ⁊ vult materiā p̱pinquā: ſed ſm̄ p̄dictā ſolutionē mā nullius indiuiduoꝝ que nutriunt̄ remanet vna primo ⁊ vltimo: ergo nullū tale indiuiduū remanet vnū numero: ex h̄ enī tertiū trahit̄ id qd̄ cōiter dr̄ q̄ p̄ᵐ indiuiduatiōis ē mā. quaſi de rōne forme ſit eē cōicabilē multis vnā exñtē: nō aūt de rōne materie. ¶ Niſi eēt q̄ non eēt credendū Ari. velle q̄ abſolute ma ſit ſufficiens p̄ᵐ indiuiduationis: neqꝫ illud vnū res p̱ncipalr̄ ſortiatur vnitatē in numero. p̄ᵒ qdē: qꝛ mā non dr̄ vna niſi ſicut ⁊ ens. nihil. n. eſt aliud vnū p̱ter ens: ſicut dr̄. 4ᵒ. metaphi. ſed ipſa non eſt ens: niſi per formā. eſt ergo per formā vnaꝫ: quare redit dictum eius ad hoc q̄ eadē numero ſunt: quoꝝ forma eſt vna. ¶ Adhuc ēt mā oīum generabiliū eſt vna cōis nō aūt vna cōis forma: quare opꝫ q̄ forma faciat appropriari mām ⁊ nō mā formā. ergo forma facit q̄ materia ſit hec mā: ⁊ nō mā facit q̄ forma ſit hec forma. Et hoc eſt qd̄ dicit p̱nceps in prima particula ſexti de nālibus. q̄ mā p̱pria in qua exiſtit aīa non eſt id qd̄ eſt niſi ex cōplexione p̱pria: nō eſt aūt: vt dicit remanēs cū illa ꝯplexione p̱pria in effectu niſi quādiu aīa fuerit in illa. aīa. n. ē vt dicit que facit eſſe illius ꝯplexionis: pp̄ qd̄ dicit q̄ eſſentia mãe

ſta mãe nõ ſeruaſ eadē poſt ale ſeparationē ſi.n. ſeruaretur eadē:tūc ſequereſ ꝙ ala aduenīret ſubõ cõpleto: ſicut accñs ⁊ nõ ꝙ ex ea ⁊ mã fieret ſubm cõpletū ex quo pʒ ꝙ forma approprīat ſibi mām:⁊ nõ ecõuerſo. ℭ Et ſile huius eſt ꝙ dicit Auer. ſuper ſecūdo de aīa qḋ meli⁹ eſt extimare ꝙ cauſa in diuerſitate mãe eſt diuerſitas formaꝝ q̄ȝ ecõuerſo. ℭ Adhuc ēt Ari. in .2°. de aīa dic̄ ꝙ ſubā eſt vnū qḋdā genus eoꝝ q̄ ſunt huius aūt aliud qdē ſicut mã:qḋ ſm ſe nõ eſt hoc aliqḋ. alteꝝ aūt forma ⁊ ſpēs:ſm quā iā dr̄ hoc aliqḋ:qḋ vr̄ ei ꝙ forma ſit ſcḋm quā res dr̄ hoc aliqḋ:ſed hoc aliqḋ eſt indiuiduū. g̃ for⁹ eſt illud ꝑ qḋ aliqḋ ſit idiuiduū:⁊ nõ mã. ℭ Adhuc aūt indiuiduū eſt qḋ ſm ꝙ huiuſ nõ diuidiſ ſʒ hoc hʒ a ſola forma. ſm.n. mām idiuiduū diuidiſ:q2 ſm hāc eſt q̄ȝtū: nõ aūt ſm formaȝ. ergo forma eſt id a quo res ꝑncipalr̄ ſortiſ iduiduationē ⁊ nõ mã. ℭ Adhuc aūt īpoſe ⁊ nequaq̄ȝ itelligibile vr̄ vnā formā eē cõicabile multis mateŕijs ſimul:nõ vnā ſm vnā rõnem ſpēi ſicut dicimus ꝙ collectiõe ſpēi oēs hoīes ſunt vnus hõ. oēs.n. forme ſingulariū hoīum ſunt vna forma ſm vnā rõnē ſpēi:ſʒ tn̄ ñ ſunt vnū qd ſimplr̄ qḋ inueſtiat multas mãs ſicut oſtēdit ꝑnceps in ſua metaphyſica. ℭ Adhuc ēt ſi res idiuiduaſ a mã:tūc accideret iduidua eiuſdē ſpēi differre ſolū ſm mām:quare aīe oīum ſingulariū hoīum eēnt vna qḋ eſt abſurdū. ℭ Adhuc aūt accideret ꝙ eſſe iduiduuȝ eſt magis a mã q̄ȝ a forma qḋ eſt icõueniēs:cū forma dicaſ qḋ qd erat eſſe rei. ℭ Adhuc aūt ſi indiuiduatio ē a mã oportebit oē indiuiduū habere mām:qḋ falſum eſt de ſubſtātijs ſeparatis ſm phos. Qḋ ſi dicat aliqs qḋ ipſa eſt aliqḋ pricipiū indiuiduationis ad minus in reb⁹ mālibus o cā illi ꝙ ipſa nõ hʒ hoc ex hoc ꝙ eſt mã: ſed ex eo ꝙ nõ eſt participabilis a pluribus ſimul qḋ qdem hʒ a forma que facit ſibi eā ꝓpriā. ſʒ multo magis hoc hʒ forma. nulla.n. perficit ſimul diuerſas mãs quare manifeſtū ē ꝙ diuerſitas idiuiduoꝝ eiuſdē ſpēi nõ eſt ab ipſis materijs principalr̄:ſed a ꝑticularibus formis ſuis q̄ qdē diuerſanſ ſuis eſſentijs quas acqrunt ab agētibus diuerſis aut ab agēte vno diuerſimode ſe habēte:qḋ quidē ꝓp hāc diuerſitatē reducat mãe potentiā in diuerſos actus. ℭ Neq̄ȝ ēt mã eſt id per qḋ aliqḋ eſt indiuiduuȝ niſi ſm accñs:inquātū.ſ. acqſitio forme eſt in ea:qñ ergo indiuiduū vr̄ indiuiduū magis a forma q̄ȝ a mã ſi poteſt cõtingere ꝙ ſeruata forma mã varieſ:nõ ꝓp hoc idiuiduū erit aliud ⁊ aliud qñ a quo erat ei eſſe ab illo ē ēt ⁊ vnitas hec aūt eſt forma que ſaluata eſt. ℭ Qḋ hoc ēt poſſit cõtingere manifeſtū eſt in fluuio q cū ſit vnus ſʒ formā mām aūt ſemp renouat. ſilr̄ aūt huius ē videre: ⁊ in forma alicuius corporis:que repreſentaſ in aqua fluuij manātis ſicut in ſpeculo illa.n. forma cū ſit vna ſtat ſub mã diſcurrēte. nullo ergo mõ mirādū formā mēbroꝝ ſeruari ſub diuerſis materijs ſibi ſuccedētibus ꝑ viaȝ nutritiõis. cuius eſt reſtaurare qḋ de parte deperdiſ. nā ſicut generatiua ꝑma trāſmutauit mām donec induit eā forma mēbroꝝ ſic generatiua ſcḋa.ſ. nutritiua trāſmutat nutrimētū donec poſſit eadē formā ſuſcipere ex quo accidit ſecūdā mām ſilari ꝑme ꝓcedere tn̄ ſemp paulatī ad diſſimilius prime radici ꝓp calm̄ ⁊ humidū. mãe cuius virtute ſit trāſmutatio non ſtare ſub vno modo: ſed tranſire continuo in frigidū ſiccū: quare pars repoſita loco deperdite non eſt ex omni parte ſimilis ei que effluxit:propterea accidit ⁊ ſenium ⁊ mors.

Sed dubitabit adhuc aliqs q2 vr̄ ꝙ vna forma ſimul ꝑficiat diuerſas mãs qḋ ſupra negatū eſt. nā adhuc perſiſtente ꝑma mã membroꝝ ⁊ nõdū tota diſſoluta ſicut iuxta viciniaȝ generationis ⁊ ortus cõtinuaſ ſibi mã nutrimētalis humidi ad reſtaurationē partis deperdite ſuſcipiēs formā eandē cū illa ex quo vr̄ ꝙ vna forma ſimul ꝑficiat diuerſas mãs. ℭ Niſi eſſet ꝙ mã adueniēs iā cõtinuata preexiſti ſed fluēs põt dici vna cõtinuatione cū priori vnā aūt cõtinuatione dr̄ ſpēs ſiue modus vnitis in numero ſicut vult princeps in ſua metaphyſica:quare non accidet formā ꝑficere ſimul diuerſas mãs. tn̄ ſi queēs ſit vna numero cū priori ꝑ cõtinuationē ſeu mutationē:cū tn̄ alr̄ ſit diuerſa. ℭ Ad 2ᵐ dõm ꝙ ſi cuilibʒ minime ad ſenſum ꝑticule dicte ſm mām aliqḋ adueniret de cibo ꝑ nutritionē oporteret ſine dubio ſemp cibū eſſe molle eq̄lē corpori ſʒ q2 corpus ⁊ vnūqḋq̄ȝ membꝝ dictū ſm formā nutriſ ⁊ augeſ nõ tn̄ dictū ſm mām ⁊ vnicuiq̄ȝ tātū minime ad ſenſum particule dicte ſm formā aliqḋ aduenit de cibo ⁊ nõ dicte ſm mām:nõ opʒ molē cibi corpori equari apud vero augmētationē ex appoſito cuilibet tali particule:nõ opʒ fieri cremētū ſemp ad duplū:eo ꝙ ſicut nutrimētū carnis ſit ex potētia carne. ſic ⁊ eius augmētū ſit ex potētia quanta carne:quare tale augmentuȝ nõ afferret ſecū vllā determinatā quātitatē ſed aſſumit quātitatē eius in qḋ cõuertiſ diſtēdens illius quātitatē ſm q̄ȝ mãliter fuerit plus eo quod diſſoluitur.

ℭ **Frigidioris vero anguſtia venarū. flegma plurimū. ſanguis frigidior: ⁊ vniuerſa corporis hītudo niſi ea que circa cor calida ſunt nuda pilis hypocundria ⁊ venter.**

ℭ Cū declarauit ſigna epatis calidioris declarat ſigna frigidioris ⁊ dicit. (frigidioris ⁊c̄.) .i. ſed ſigna epatis frigidioris tēperato ſunt anguſtia venaꝝ:cuius cauſa iam ex premiſſis in ꝓmptu eſt. ℭ Deinde dicit (flegma ⁊c̄.) .i. de ſignis eius eſt ꝙ in ſic hñte abūdat flegma plm̄ ⁊ ſāguis eſt fridior ⁊ ſilr̄ totū corpus frigidius niſi cor caloris exceſſum hñs ꝯpereſ:⁊ volebat ꝑ flegma illā ꝑtem ſanguīs que īdigeſtior ⁊ aquoſior ē ex trib⁹ q̄ȝ ꝓpe flegma nāle vocāt. fñda qdē ⁊ humida reſpectu aliaꝝ duaꝝ extrāꝝ: abūdabit aūt hoc ſub frido epate:q2 in eo ꝓp caloris defectū diminute digereſ kilus:q̄re nõ igroſſabiſ nec pigueſcet pigueſcit .n. qḋ digeriſ ſic dic̄ phs q̄re ſāguis remanebit aquoſior ⁊ ſubtilior ⁊ ex hoc ēt fridior erit totū corpus ꝑinde fridius niſi ꝯpereſ cor: ꝯperiſ.n. cor ꝑ emiſſionē caloris digerētis i totū. adhuc aūt ꝑ vlteriorē digõnē ſanguīs in ipm aſcēdētis. ſunt aūt ⁊ alie ſpēs flegmatis ꝑter hāc ſpēm flegmatis a ſanguine ſeparatī: cū quadā alteratione cõmixtione ſētes vt ſalſum dulce ⁊ acetoſum. ℭ Adhuc aūt que per nares ⁊ palatū decolaſ a cerebro ſuperfluitas flegma dr̄ ſimiliter aūt ⁊ que in inteſtinis viſcoſi hūoris ſpēs: deinde dicit (nuda ⁊c̄.) .i. de ſignis eius eſt nuditas piloꝝ circa vētrem hypocūdria ſemper.n. friditas eſt ꝓhibitiua piloꝝ ſicut caliditas eſt multiplicatiua ꝓp id quod ſcitum eſt. cõ.45.

ℭ **Siccioris vero ſanguis quidem ſpiſſior ⁊ paucior ⁊ vene dure ⁊ vniuerſa corporis habitudo ſiccior.**

ℭ Cū declarauit ſigna diſtēperātiaꝝ epatis lactiuis q̄litatibus: declaraſ ſigna illaꝝ in paſſiuis ⁊ ꝑ⁹ diſtēperātie eius in ſiccitate: ⁊ dicit (ſiccioris ⁊c̄.) .i. ſed ſigna epatis ſiccioris tēꝑato ſūt hec.ſ. ꝙ ſāguis ſic hñtis ē ſpiſſior in ſubā ⁊ paucior i q̄ȝtitate q̄ȝ ſit ſāguis hñtis epar tēꝑatū ⁊ cā h⁹ ē ſiccitas ꝯſumēs ſāguinē aq̄ſuȝ terreſtriorē ꝓp h̄ terreſtriorē faciēs ipm. ℭ Deīde dic̄ (⁊ vene ⁊c̄.) .i. ⁊ vene toti⁹ corpis ſunt duriores. ſilr̄ ꝓp ſiccitatē epatis ⁊ ſāguinis. ℭ Deīde dicit (⁊ vniuerſa ⁊c̄.) .i. totū corp⁹ ē ēt ſiccius ꝓp ſiccitatē ſanguīs ab eo in totū influētis ⁊ tacuit hic rememorationē ꝯperationis cordis ad epar: ⁊ cā huius eſt q2 īpoſe eſt cor ſibi in hoc ꝯperari eo ꝙ cū origo ſubē humectātis corp⁹.ſ. ſanguīs ſit ab epate õ ne cõ.46.

ceſſitate cū ipm fuerit ſiccū minorabif humiditas i toto corpe corde nequaq̄ ɔ̄operari potēte q: ſanguis iā ſicc⁹ ⁊ pauc⁹ exn̄o nō eſt reducetabilis in corde neq3 augibilis maxie cū cor ipſum q̄ntūcunq3 humidius tēpato ſp ſit valde ſiccū. ℭ Adhuc aūt cū plurimū hūiditatis ei⁹ pp calorem ſpumificante exalet in corde.

ℭ Hūidioris epatis ſigna: ſāguis qdē plurim⁹ ⁊ hūidus vene ṽo moliores: ita vt vniuerſum corp⁹ niſi ea q̄ circa cor contraopef.

cō.47 ℭ Cū declarauit ſigna epatis ſiccioris declaf ſigna hūidioris ⁊ dic̄.(hūidioris ⁊c̄.)i. ſigna epatꝭ hūidioris ſunt q᷑ ſāguis hn̄tis ē plimus q̄ntitate ⁊ hūidus q̄litate: ⁊ cā hui⁹ ē: q: ɔplo hūida gn̄atiua nō ē ɔſūptiua hūidi gn̄ati ſic ſicca: imo ē ɔſeruatiua ex quo accidit ſāguinē plm eē in q̄ntitate: hūidū āt i q̄litate pp ſilr̄udinē gn̄ant. ℭ Deīde dic̄.(vene ⁊c̄.)i. ⁊ vene toti⁹ corpis ſūt moliores pp hūiditatē epatꝭ ⁊ ſāguis ⁊ ſilr̄ totū corp⁹ hūidi⁹ pp hūiditatē ſanguis ab epate i totū iſluētis niſi cor p exceſſū ſiccitatis ɔ̄opef ⁊ ia pz ex dictis qs ſit modus ɔ̄opationis.

ℭ Calidi ſimul ⁊ ſicci epatis ſigna piloſiſſimū hypocūdriorū ſanguis ſpiſſior ⁊ paucior: ⁊ amara colā multa circa augmaſticam etatē, nigra venarū amplitudo: ⁊ duritia ita ṽo ⁊ vniuerſū corp⁹. Calitas ſiqdē ex corde prūpens vincere pōt: ex epate corrūpentē friditatē queadmodū ⁊ friditas calitatē. ſiccitatē vero nō poſſe eſt ad ɔ̄rīū a corde humidiori facto adduci media ṽo ab epate humiditas eorū q̄ dicta ſunt magis ſiqdē ab ea q̄ in corde vincif ſiccitate q̄ ſiccitas humiditate: minus ṽo ab calitate: amplius aūt min⁹ friditate facile.n. vincibilis hec earū q̄ ab epate prūpūt qualitatū manifeſtū ergo qm̄ ſi i ipſum cōcurrāt principiorū vtrorūq3 craſes totum perfecte corpus circa eas diſponetur dicētur aūt eorū paulopoſt cognitiones.

cō.48 ℭ Cū declarauit ſigna diſtēperantiaꝝ epis ſimpliciū dēclarat ſigna cōpoſitaꝝ inchoās a ſignis diſtēpantie ei⁹ i calitate ⁊ ſic: ⁊ dic̄(cali ⁊c̄.)i. ſigna epis calidioris ⁊ ſiccioris tēpato ſunt hec. ſ. q᷑ hypocūdriū hn̄tis eſt piloſiſſimū reſpectu hn̄ti ſ̄ quācūq3 aliā cōplōnem epis ⁊ intelligebat dextrū hypocūdriū. Ad hoc.n. maxime redundat epatis calor pp in eo locatū eſſe: ⁊ cā piloſitatis ex hac cōplōne nō latet ṗdicta memorātē. ℭ Deinde dicit(ſanguis ⁊c̄.)i. ⁊ ſanguis i eo eſt ſpiſſior ⁊ paucior pp reſolui ⁊ cōſumi ſub hac ɔplōne ſanguis aquoſum ⁊ ex h̄ inſpiſſari ⁊ diminui. ℭ Deinde dicit(amara ⁊c̄.)i. ⁊ ē i eo abūdātia colere amare pp vnāquāq3 ɔplōnē adgn̄are ſibi ſm plurimū ſanguinē ſimile in nā niſi ipediaf hoc ex via accn̄tis: eſt aūt amara colera cāḋa ⁊ ſiccior ſanguinis pars vt dictū: quare ſanguis eius colericus erit multus.

ℭ Et eſt manifeſtū p hoc q᷑ colera nō eſt in nā ciboꝝ ſicut aliq voluerūt: ſ3 in nā efficiētis. ſi.n. haberet nāz cibi: tūc in oī corpe ex eodem cibo fieret paris nāe humor: qd falſum eſſe videm⁹: ex melle.n. in iuuene multū fit ō ſba colerica in ſanguine: in ſene aūt fit ſanguis equalis ſicut Gal. dicit in p⁹ lib. de nālibus ṽtutib⁹ nihilomin⁹ tn̄ agit oē agēs ſm exigētiā māe: ⁊ fiet p hoc ex calidis cibis pl⁹ de colera ⁊ minus de flāte: ex fridis vero econuerſo. extēperatis aūt ſanguis equalis eſt q̄ntū ex aptitudine māe: pp qd ex calis cibis in corpalibus calis fiet multū de colera: ſed in fridis fit ſanguis equalis: ⁊ ſilr̄ ex fridis fiet i corpib⁹ fridis multū de flāte: in calis aūt ſanguis eq̄lis.

ℭ Deinde dicit(circa ṽo ⁊c̄.)i. ſ3 circa etatē ſtatus abūdabit in eo colā nigra p viā aduſtiōis pp eē ſm etatē hāc acutiorē calorē ⁊ magis adurētē. ℭ Deinde dicit(venarū ⁊c̄.)i. eſt i eo amplitudo venaꝝ ⁊ duritia ipſaꝝ pp id qd ſupra dictū eſt in ſignis diſtēperantiaꝝ ſimplicium.

ℭ Deinde dicit(ita ṽo ⁊c̄.)i. ſilr̄ totū corp⁹ diſponif ſicut epar pp id qd ſcitū eſt de iſluētia ipſius ſup toto: ſ3 q: pōt eē ɔ̄operari cor in calore: ⁊ nō in ſiccitate: ō ɔ̄riter oñdit: q̄ qualitas prūpēs a corde vincat: q̄ prūpentē ab epate ⁊ quā nō cōparādo iter q̄litates epis i vincibilitate. ⁊ dicit(calitas qdē ⁊c̄.)i. calitas qdē prūpēs a corde ſup toto pōt vincere friditatē prūpentē ab epate: imo ſic dic̄ pnceps magnifice vincit eā: ſicut ēt friditas prūpēs ab eodē pōt vincere calitatē prūpētē ab epate: ⁊ vult p h̄ q᷑ dicit nō qualēcūq3 reſiſtētiā in ɔuerſione toti⁹: ſ3 victoriam cōpletā q̄ oio denigrat iſluētiā epis ſup toto. ℭ Et cā huius poſſibilitatis nō eſt ignota cū emanatio caloris a corde calidiori ſit vt plurimum potētior q̄ frigoris ab epate fridiori: pp qd de friditate q̄ ab epate paulopoſt dixit qd facile vincibilis hec eaꝝ qua ex epate prūpunt q̄litatū: pp nō poſſe epar declinare ad multū frig⁹ vita cōſtāte cū ſanguis pſſe hāc digōnis: cor aūt ſemp multū ē caloris q̄nto ḡ amplioris cū fuerit calidi⁹ tēpato: adhuc āt q: emanatio frigoris a corde fridiori potētior ē vtplꝭ q̄ caloris ab epate calıori defect⁹.n. emanationis aq̄ a fonte nō niſi mediocriter reparabilis eſt a ſtagnis. Eſt autē cor vt dixius fons caloris. ℭ Deinde dixit(ſiccitatē ṽo ⁊c̄.)i. ſ3 ipoſſe eſt ſiccitatē prūpentē ab epate ſup toto cōuerti ad ɔ̄riū vel ad humiditatē pp cor nālr̄ humidi⁹ factū cui⁹ cā ia ſupradicta ēſt. Et notauit p hoc qd ſupius volebat p ɔ̄operationē: nō.n. volebat abſolute emanationē ɔ̄rie qualitatis: ſed emanationē ɔ̄rīj cū victoria ſup altero. ℭ Deinde dixit(media ṽo ⁊c̄.)i. ſ3 hūiditas prūpēs ab epe ſup toto eſt media in vincibilitate aliaꝝ triū qualitatū ab ipo prūpentiū: q: magis vincif a ſiccitate cordis q̄ ſiccitas epatis vincaf ab illius hūiditate eo q᷑ ſiccitas epis eſt inuincibilis: ſ3 hūiditas vinci pōt q̄r cor ſemp potētiā h3 ſicco. q̄nto ḡ magis factū ſiccius tpato. ℭ Deide dicit(minus ṽo ⁊c̄.)i. ⁊ hūiditas prūpens ab epe minus eſt vincabilis a ſui ɔ̄ria qualitate in corde: q̄ calitas ab eodē prūpēs epe ſit vincabilis a ſui ɔ̄ria i corde. ⁊ cā huius eſt: q: cor factū ſicci⁹ nō pt tm̄ ſup toto q̄ntū pōt factū fridius: defect⁹ nāq3 caloris in eo ⁊ ab eo nō eſt pfecte repabilis ab vllo mēbro calidiore facto ſicut diximus. ℭ Deide dixit(amplius aūt ⁊c̄.)i. adhuc valde minus vincabilis eſt hūiditas prūpēs ab epe a ſui ɔ̄ria corde q̄ friditas prūpēs ab epe ſit vincabilis a ſui ɔ̄ria corde: eo q᷑ friditas facillime vincibilis ē eiūm eaꝝ q̄ ex epe prūpūt qualitatū pp id qd dc̄m eſt nō dicat aūt q̄lr qualitates pdeūtes a corde ſint vincibiles ab his q̄ ab epe: licet ſupra dixerit hoc eē poſſe: ō fortaſſe q: pdeuntes ab epe debiliter poſſunt illas vincere excepta ſola ſiccitate q̄ magnifice vincit cordis humiditatem.

Dubitabit aūt aliqs: q̄r cor ſilr̄ eſt pn̄m caloris ſicut epar hūiditatꝭ q̄r ſicut ipoſſe eſt ſiccitatē epis ſupari a ſibi ɔ̄ria cordis q̄r ſilr̄ non eſt ipoſſe friditatē cordis ſupari a ſibi ɔ̄ria epis qd ipſe ſupra nō dixit volēs qdē ex frido corde toti corp⁹ fieri factū niſi ɔ̄operef epar. ℭ Niſi eēt q᷑ nō eſt oino ſilr̄udo inter ipa in pncipiādo hoc calorē hoc humidū: nullū.n. mēbꝛū corpis nutrif ab aliqua hūiditate quā nō pdigeſſerit epar ⁊ quā nō ſibi trāſmiſerit epar ſ3 bene hn̄t calorē quēdā pter eū q̄nfluit eis a corde q̄r defectus hūiditatis ſequēs ſiccitatē epis nō eſt repabilis: ſicut defectus caloris ſequēs friditatē cordis q̄uis ⁊ hic nō niſi modicum reparari

ctim reparari poſſit. ¶ Deinde oſteſo q̄ nõ eſt poſſe totũ corp⁹ aſſimilari vlli ex duobus altero ꝯoperãte: ꝯcludit q̄ a ꝯueniẽtia influẽtie ſup toto p ſimile cor diſtẽperã/tiã totũ corpus ꝯdiſponet. ⁊ dicit (manifeſtũ ergo ⁊c̃.). i. manifeſtũ eſt q̄ ſi hec due mẽbra pncipalia ꝯcurrãt in eãdẽ diſtẽperantiã q̄ totũ corpus ſm eã diſponet̃ pfecte vt ſi ambo ſint calia totũ erit calm: ⁊ ſi frida frigidũ: ⁊ ſic de aliis: nullo alio mẽbro ꝯopari potẽte deĩde ſubiũgit: q̄ paulopoſt dicent̃ ſigna toti⁹ corpis: q2 nõ ſufficit dicere: q̄ diſtẽperãtia totius eſt ſignũ diſtẽperantie vtriuſq3 illor niſi docem⁹ vñ totius differẽtia cognoſcat̃.

¶ Humidũ ſimul ⁊ calidũ epar min⁹ qdẽ calido ⁊ ſicco eã q̃ circa hypocũdriũ opat̃ piloſa: plurimũ vo ſanguinẽ ⁊ vẽas magnas ⁊ habitudinẽ humidã ⁊ calidã: ſi nõ ea q̃ circa cor cõtraopent̃: ſi vo amplius vtriſq3 q̃/litatibus auertat̃ ab eo qð ſm nãm: pmpte ꝯſumũt̃ a cachochimis ⁊ putrefaciẽtib⁹ egritudinibus: adhuc vo magis ſi plurimũ augeat̃ humidũ: paululũ vero calm. Si vero econtrario parum qdẽ humidũ: plm vo calidum minime cachochimi fiunt.

cõ. 49 ¶ Cũ declarauit ſigna epatis calidioris ⁊ ſiccioris tẽperato: declarat ſigna calidioris ⁊ humidioris ⁊ dic̃ (humidũ ſimul ⁊c̃.) i. ⁊ ſi epar fuerit excedẽs tẽperamentũ in humiditate ⁊ caliditate minus efficit piloſum hypocũdriũ q̃ q̄ excedit in caliditate ⁊ ſiccitate: cuius cã iã ex ſupius dictis manifeſta eſt. ¶ Deinde dicit (plm vo ⁊c̃.) i. ⁊ tale epar opat̃ plm ſanguinẽ: ⁊ intelligo p ſanguinẽ abſolute pletũ cõmixtũ pdictũ qð in venis q̃ tpatũ exiſtit ex propor/tione cõueniẽti triũ ſbar in eo ſeruata: tale. n. ſimplr ſanguinẽ voco: fit aũt hoc pp eſſe ſub hac ꝯplone digõnem bonã: ⁊ humidũ ſub ea ꝯſeruari ⁊ nõ ꝯſumi. Adhuc aut eſt pp adgenerare ſibi oẽm ꝯplonẽ humores ſibi ꝓpor/tionales niſi ipediat̃ p accñs: ſanguinẽ aũt quẽ ſubã vz tẽmtatẽ dixim⁹ eſſe: magis ad calm ⁊ humidũ declinat̃ eo magis q̃to magis tpate cõmixtũ. ¶ Deinde dixit (⁊ venar ⁊c̃.) i. ⁊ efficit venas nõ pulſatiles magnas: pp id qð ſcitũ eſt ⁊ totũ ẽt corpus calm ⁊ humidũ niſi ꝯopetur cor pp id qð ſupra expoſitũ eſt de influẽtia ſup toto. ¶ Deinde dicit (ſi vero ⁊c̃.) i. ſed ſi multũ recedat ĩ vtriſq3 qualitatib⁹ ab eo q̄ ſm nãz. i. a tẽperamẽto: tẽperamẽtũ. n. magis eſt ſm nãm: q2 in ipſo magis ſaluat̃ nã: ⁊ ad ipſum marie conat̃: cũ a nulla cã ꝓhibet̃: lz ĩ tẽperamẽ/tũ de quo loqtur ſit ẽt nãle: tunc tales ꝓmptiſſime aſſu/munt̃ ab egritudinib⁹ cachochimis ⁊ putrefaciẽtibus: ⁊ vult p egritudines cachochimas illas q̃ ſunt ex malis ⁊ multis chimis. p putrefaciẽtes aut illas que ſunt õ putredie humor: ſicut febres putridas: nõ. n. dr̃ egritudo ꝓprie putrefaciẽs: ſz ex putredie eã faciẽte gñata. Et adhuc magis aſſumunt̃ ab eis ſi recedat a tẽperamento in hũido magis q̃ in calo: ⁊ cã hor iã nota eſt ex his q̃ diximus cap. de corde ca. ⁊ hu. neq3 oz imorari. ¶ Deinde dic̃ (ſi vo ⁊c̃.) i. ſz ſi recedit a tpamẽto ecõtrario. ſ. plus ĩ caliditate ⁊ mĩus hu. tũc talia corpa mĩme fiũt cachochia. i. in malis chimis abũdãtia pp ſupfluitates in tali corpe paucores exiſtere ⁊ calorẽ nãlẽ humor oĩum hñ dñari.

¶ Humidũ vero epar ⁊ frigidũ ſine pilis quidem habet hypocundrium: ſanguinem vero operatur magis flegmaticum cũ venarũ gracilitate: ⁊ vniuerſuz corp⁹ ſimiliter hñs niſi ea que cordis ad ꝯria ducant.

¶ Cũ declarauit ſigna epis calidioris ⁊ hu. tẽperato declarat ſigna fridioris ⁊ hu. ⁊ dic̃ (humidũ vo ⁊c̃.) i. ſz epar humidius ⁊ fridius tpato his ſignis diſcerneret̃. ſ. q̄ hypocũdriũ eſt nudũ pilis: ⁊ cã nõ latet: ⁊ q̄ ſanguinẽ magis effici flegmaticũ q̃z opz: pp facere dñari in eo ſubam aquoſam ex malitia digõnis chili in eo: ⁊ efficit venas graciles ſtrictas. pp id qð in ſilibus dictũ eſt: ⁊ q̄ efficiat corpus totũ ſilem hñs ꝯplonẽ niſi cor ad ꝯriũ adducat p victoriã ꝯrie influẽtie: pp id qð iam ſepe expoſitum eſt. cõ. 50.

¶ Frigidũ vo ⁊ ſiccũ epar pauci ſanguis: ⁊ graciliũ venar efficit corpus ⁊ frigidũ hypocundrium humidũ: niſi ⁊ hic vincat cor.

¶ Cũ declarauit ſigna epis fridiorib⁹ ⁊ hu. tẽperato ſigna fridioris ⁊ ſic. ⁊ dicit (fridius ⁊c̃.) i. ⁊ epar fridius ⁊ ſiccius efficit corpus pauci ſanguis pp hanc ꝯplonẽ aduerſari digõni ⁊ ſanguificatione. Adhuc aũt p humidũ eſſe exiccatũ ⁊ denſatũ ſub ꝯplone ſicca ſicut ſub humida ꝯſeruari: ⁊ efficit corpus graciliũ venar: pp id qð ſcitũ eſt: ⁊ totũ ẽt corpus fridius ⁊ ſiccius niſi ꝯoperet̃ ſibi cor: in friditate: in ſiccitate vo ꝯoperari nõ põt: ⁊ efficit ẽt hypocũdriũ pilis: pp qð de ſimilibus ſepe digeſtũ eſt. cõ. 51.

¶ Teſticulor vero craſis: calida qdẽ maxime venerea eſt et generatrix maſculor: ⁊ citiſſime pubeſcũt gẽitales ptes: frida vo craſis ꝯriæ et humida qdẽ et humidi multi ſeminis eſt. ſicca vero pauci ⁊ mediocriter ſpiſſi. cõ. 52

¶ Cũ declarauit ſigna corpis egri ſimplr penes ſigna diſtẽperãtiar epis declarat ea penes ſigna diſtẽperãtiarũ teſticulor. ⁊ p⁹ ſimpliciũ dicẽs (teſticulor vo ⁊c̃.) i. ꝯplo calia teſticulor diſcernit̃ ex eo q̄ eſt marie venerea. i. facit hñtem marie venereũ ⁊ eſt hoc ſignũ ſumptũ ab effectu appetitiue tã nãlis q̃z ſenſibilis: eſt aũt venereus q maxime coituus ⁊ q ſtimulatur ab appetitu coitus. ¶ Aſtrologi. n. pariter ⁊ poete filios veneris tales dicunt eo q̄ qbus venus in natiuitate dñat̃ coitus eſt maxime dilectus ſtimulat aũt hec ꝯplo ideo ad coitũ q2 hec ꝯplo eſt multiplicatiua ſemis ſpuoſi ⁊ pruritiui in ipſis teſticulis: cãm. n. attractiuũ ⁊ digeſtiuũ ⁊ ſpumificatiua: talis q̃ ſemis cuõ tãto eſt delectabilior q̃to ſpũoſius ſemẽ fuerit: pp qð in pueris nõ ſeminãtibus ẽt fit delectatio ĩ coitu a ſpũs titilãtis exitu. ¶ Adhuc ẽt delectatio tãto eſt maior q̃to pruritus ⁊ titilatio fortior: ſicut dicit phs: talis ergo delectatio quanto maior fuerit tanto ſimulachrũ eius remanens in anima magis prouocat appetitũ coeundi. ¶ Adhuc autem ſemen quanto plus fuerit magiſq3 pruritiuũ tãto magis ſtimulat expulſiuã teſticulorũ: ſicut ſtercus pruritiuũ ſtimulat expulſiuã inteſtinorũ ⁊ vrina pruritiua multa ſtimulat expulſiuam veſice. ¶ Has. n. expulſiones ordinauit nã ſenſibiles ⁊ volũtarias vt poſſint pp turpitudinẽ cauere ſaltẽ ad tps coercere volũtariũ motũ nõ ſine quodã ſenſu factũ cõmiſcens nãli ad illius adiumentũ. ¶ Deinde dic̃ (⁊ gñatrix ⁊c̃.) i. huius ꝯplo eſt marie gñatiua maſculor. i. talis fac̃ eẽ virtutis hãc hñtes ꝯplonem ⁊ eſt h ſignũ ſumptũ ab effectu gñatiue: ⁊ ſignat p hic q̄ vtus gñatiua eſt ſita ĩ teſticulis in oĩbus aĩalibus hñtibus eos: ſignũ cuius ẽ q̄ eis abſciſſis fit aĩal nõ generãs ſm plm: q̃uis dicat Ariſ. in lib. de gñatione aĩaliũ. eos nõ eẽ neccẽarios ad gñationẽ: ſz pp melius fieri qbuſdã aĩalib⁹: ⁊ nõ oĩbus: fierent aũt oĩbus ſicut dicit: ſi neccẽarij eſſent ad gñationẽ: nũc aũt ſiũt qbuſdã tñ pp melius vt pori ſpermatici in eis flexi ⁊ reuoluti morofiorẽ faciãt motũ ſpmatice ſupfluitatis indigẽt aũt tali mora quecũq3 aĩalia ſpatioſa: oz eſſe ⁊ ad aliud ordinata q̃z ſolũ ad ſemen ⁊ fructũ: ſicut que

das aialia videnť eſſe ꝛ plāte oēs: pp qḋ dicit ꝙ iaꝫ viſus
eſt taurus impregnaſſe poſt abſciſionē teſtiū. eo qḋ pori
ſeminales nondum interius retracti erant.

Sed nos dicemus ꝙ teſticuli ex tali reuolutio
ne pororꝫ ſeminaliū i eis adduñt ēt ali
qd i digōne ſemis pp qḋ albificāt ſemē ad ſilitudīeꝫ ſue
carnis ſicut mēmilla ꝯuertēs ſanguinē in lac: ex q̄ digō
ne meli⁹ ſuſcipit gñatiuū pn^m. ¶ Adhuc ēt ſi eēnt ſolū
pp meli⁹ eoꝝ abſciſio nō trāſmutaret corp⁹ in nāꝫ ſemel
le: qr cū ſint pn^m: vnū maſculi pn^m gñationis vnī hre in
bis. ſ. q eos hñt. ¶ Ad huius aūt qḋ dicit inueſtigationē
ēt ſcire opꝫ qualr fiat aialis gñatio: ꝛ ex quo: qualr quo
ꝙ maſculinatio. hic. n. patebit qd ſit ꝟtus gñatiua: ꝛ q̄
ipſius opatio: ꝛ circa qd. ¶ Dico ğ ꝙ qꝛ gñatio eſt alicu
ius ex aliquo ꝛ ab aliquo opꝫ pncipia generationis eſſe
duo quoꝝ vnū ſit vt mā: reliquū ꝟo vt efficiēs: videm⁹
aūt aialia oīa pter ea q̄ ex putrefactiōe fiūt: ex cōbinatio
ne fieri maſculi ꝛ femie. qr maſculus ꝛ femia pn^m erunt
gñatiōis: maſculus qdē vt mouēs ꝛ gñationis hñs pn^m
femella aūt vt māe: ſunt aūt determiata ꝟtute ꝛ ope ma
ſculinū ꝛ femininū: vt dicit phs in de gñatiōe aialiū ma
ſculinū. n. eſt id qḋ i aliud gñat. femininū ꝟo qḋ i ſeipm
ꝛ ex quo fit: itra extrā i gñante qḋ gñať. ¶ Ex quo appa
ret ꝙ virt⁹ gñatiua ē in vtroqꝫ quodāmodo: magis āt ꝓ
prie in maſculo q̄ȝ in femella ſicut in agente eſt. n. gñare
magis agere q̄ȝ pati cui⁹ ſignū vr̄ eē: qꝛ antiq in toto ter
rā vt femellā ꝛ mrēm noiaūt: celū aūt ꝛ ſolē vt gñantes:
ꝛ pres appellanť: ſiē āt determiata ꝛ diſtincta ſunt ꝟtute
ꝛ ope: ſic ꝛ organis qb⁹ cōplenť opa. Sūt aūt ſicut dicit
phs in eodē lib⁹. organa qb⁹ determinať femininuꝫ ma
trix ꝛ vulua qbus ꝟo maſculinū teſticuli ꝛ ṽga. ¶ Ex
quo notādū eſt feminā apud eū teſticulos nō hre: ſicut
multi putauerūt maīfeſtū eſt ğ ꝙ pdicta mēbra ſunt or
gana virtutis gñatiue. ſiē. n. oculo videm⁹ ꝛ ſic ꝛ his mē
bris gñamus. ¶ Ex quo āt ꝛ p qd generēt ea que virtu
tē hñt generatiuā: ꝛ qd cōfert vtriqꝫ ad generationē: oꝫ
nō latere dico ergo ꝙ oīa ex ſpermate vnr̄ fieri: ex hoc. n.
conſtāt que nā fiūt: ſicut dicit phs quare opꝫ ſperma a ge
nerantibus decidi ex quo fiat generatio.

Et quoniā duo ſunt gñantia iā dudū dubita
tū ē vtrū ab vtroqꝫ decidať ſpma
qbuſdā. n. vr̄ ab vtroqꝫ ſegregeť ſpma: ꝛ ꝙ ex aboꝝ mix
tura fiat ꝙ fit: ꝛ ꝙ vtrūqꝫ ſit efficiēs ꝛ mā ꝙ palaꝫ ꝯſtat
ſꝫ eē ꝯtingeret. n. ſic efficiēs eē pte facti ꝙ īpoſe. Adhuc
āt ſi ei qḋ decidiť a maſculo nihil aliud dignitatis attri
buiť q̄ȝ ei ꝙ ōcidiť a femella: ſꝫ pmixtionē agūt ꝛ patiūť
abiuicē videbiť femella magis eē pficiēs gnōneꝫ q̄ȝ ma
ſcul⁹: cū hec mixtio fiat in mrice: ꝙ ē icōueniēs cū femel
la reſpcū maſculi ſp ſit fridior ſic⁹ ipſectior. ¶ Propter
qḋ vidēdū eſt quō aliqd fiat ex ſpmate: ſic. n. ſcieť vtrum
mulier ꝯferat ſpma i gñatiōe vel aliqd aliō: dico ğ ꝙ ſiē
diē phs in p⁹ de gñatiōe aialiū multiplr fit aliqd ex alio:
vno qdē mō ſiē dicim⁹ ꝙ ex die fit nox: ꝛ ex puero fit vir
qꝛ. ſ. hic p⁹ h. ¶ Alio⁹ ꝟo ſic dicim⁹ ꝙ ex ere fit ſtatua: ꝛ
qcūqꝫ ex mā fiūt: ſiē ex aliquo inexñte ſuſcipiēte figuraꝫ
vel formā. ¶ 3⁹ mō ꝟo. ſic dicius ꝙ ex muſico fit nō mu
ſic⁹: ꝛ ex ſano laborās ꝛ vltra ſiē ꝯriū ex ꝯrio. ¶ 4⁹ mō
ꝟo ſic dicim⁹ ꝙ ex criminatione fit maledictio: ꝛ ex hac
pugna ꝛ vlr q̄cūqꝫ ex aliq fieri dnr̄: ſiē ex hñte pn^m mot⁹
qḋ qdē duplr. ē. ſ. aut i ipſis: aut ex: i ipſis qdē ſiē ex pdi
cto exēplo. criminatio. n. ps aliq̄ ē tot⁹ turbatiōis accñtis.
¶ Ex ꝟo ſiē cū dicius qḋ ex arte edificatiua fit dom⁹: ſꝫ
maīfeſtū ē ꝙ ex ſpmate nō dr̄ aliqd fieri niſi altero duo
rū modoꝝ. ſ. aut ſiē ex mā: aut ſiē ex hñte pn^m mot⁹. non
. n. dr̄ aliqd ex eo fieri: ſicut hoc poſt hic: neqꝫ ſiē ex ꝯrio.
corrupto. n. fit ꝯriū ex ꝯrio: ꝛ aliqd alteꝝ oꝫ ſupponi: vt
ſubm ꝛ mām ꝯrioꝝ ex quo p⁹ inexñte ſit. qḋ fit. ğ opꝫ ꝙ

ex ſpmate fiat aliqd: aut ſiē ex mā: aut ſicut ex hñte mot⁹
pn^m. ſꝫ ſi ſit aliqd ex eo: ſicut ex mā: tūc qd erit efficiens.
Si. n. ab vtroqꝫ gñantiū ſegregať ſpma: ſiē plurimi me
dicoꝝ dicūt nec eſt gñaūtē gñare ꝛ ex aliquo alio q̄ȝ ex ſp
mate: tūc nō erit cui attribuam⁹ efficiēs ſi aūt ſegregeť a
maſculo tm̄: tūc magis femelle attribueť efficere ꝙ eſt i
ꝯueniēs: cū ſit iperfectior. ergo oꝫ ꝙ aliqd fiat ex ſpma
te ſiē ex hñte pn^m mot⁹ ꝛ ꝙ hoc ſegregeť a maſculo tm̄ a
femella aūt ſegregeť qḋ eſt ſiē mā. ſi. n. ab ea eēt efficiens
ꝛ mā ſupflueret vtrū efficiēs: nā aūt nō abūdat ſupfluis.
¶ Atteſtať aūt huic: ꝛ h̄ ꝙ vr̄ ad ſenſum. ſ. ꝙ ſemē plā
te iactū in terra ex cōpactiōe q̄dā terrea plātā gignit. ipꝫ
aūt putreſcit ꝛ reſolniť. ¶ Adhuc āt ꝙ gutta ſeminalis
in ouo iuēta eſt efficiēs pullū ex ouo nō qdē cedēs i māꝫ
pulli ſignū cui⁹ eſt ꝙ inuenit adherēs in cōplexo oui: ꝛ n̄
inueniť pmixta cū ouo. vr̄ ergo ꝙ ſpma ꝓprie maſculo
rū eſt feminaꝝ aūt nō ſemē: ſꝫ aliqd aliud in mā hec aūt
mēſtruū dr̄. ¶ Nūc aūt antē q̄ȝ ad vlteriora trāſeamus
dicam⁹ qd ſit ſpma ꝛ qd mēſtruū ꝛ vn̄ ꝓueniat: dico er
go ꝙ ſicut diē phs in p⁹ de gnōne aialiū. ſpma ē ſupflui
tas alimēti vtilis ꝛ vltimi. ¶ Adhuc āt ō eo ibidē diē ꝙ
vtilis ſupfluitatis ps aliq̄ eſt ſpma: ex quo vr̄ ꝙ equoce
dicať ſupfluitas de ſpmate ꝛ aliīs ſupfluitatibus q in p⁹
ꝛ in 2ᵃ digōne ſepanť vt ſtercore: ꝛ vrina: ꝛ hypoſtaſi: ꝛ
hmōi. he. n. ſunt ſupfluitates quas nā ſanguificare ꝛ cō
uertere nō pōt pp qḋ excludit eas ſicut nō potēs vti eis
ad nutrimētū. Sperma āt nō eſt hoc mō ſupfluitas. ſꝫ ē
id qḋ ſupfluit nāe de bono iā vltime digeſto ꝛ apto diſtri
bui in vnāquāqꝫ pticulā p digōnē quartā q̄ fit in reſuda
tione alimēti a venis capillarib⁹ in mēbra: cuius ſignū ē
ꝙ ꝛ frequēter in his q abſtinēt a coitu vnť eo. iā ad nu
trimētū: eo ꝙ in male cibatis nīl aut paꝝ valde ſupflu
it de tali ſic ğ itelligiť cū dicit ꝙ eſt ſupfluitas alimēti vti
lis adiecit āt vltimi: qꝛ ſiē dicit alimēti vtilis ꝛ pmi ſup
fluitas nō eſt ſpma ſꝫ fla. ꝛ ſi qd aliud tale. hec. n. vtilis
alimēti ſupfluitas eſt. cuius ſignū eē dicit: qꝛ mixtū pu
ro alimēto nutrit cū ergo virtutis nutritiue ſit digerere
alimētū vltimū illi⁹ ēt erit digerere ꝙ de eo ſupfluit q̄re
nequaq̄ȝ eſt veꝝ qḋ dixit pnceps. ſ. ꝙ gñatiue eſt effice
re ſperma. nō. n. eſt illius efficere ſꝫ effectū ſegregare: ad
qḋ ſunt ei inſtrumentū teſticuli ꝛ perineus. vt dictū eſt.

Cōuenit aūt ꝛ hic dubitari vtꝝ a toto corpore
reſcindiť ſpma vel nō qbuſdā. n. vr̄ ꝙ
a toto ꝓuenit. dnt. n. ꝙ niſi a q̄lꝫ pte corpis aliqd ſegre
gareť ex ſpmate nō accideret fieri ex mutilatis mutilata
neqꝫ ēt ſilia parētib⁹ ſꝫ ptiū figuras ꝛ ſtigmata. ſicut. n.
totū toti aſſilať: ſic ꝛ ptes partib⁹: rōnabile. n. vr̄ ꝙ ſicut
illud ex quo fit gnō eſt aliqd tot⁹ ita ꝛ id ex quo fit vna
q̄qꝫ ptiū ſit aliqd ptis illi⁹ ꝓportiōale. ¶ Sꝫ iſtud nēq̄
q̄ȝ veꝝ eſt nō. n. ſemp genit⁹ aſſilať gñanti in numero, fi
gura ptiū oportebat aūt ſemp ſimilari ſm illoꝝ rōnem.
¶ Adhuc ſi opꝫ gñari os ex pte ab oſſe reſoluta oporte
bit nutriri ēt a tali cū nutritio gnō q̄dā ſit: h āt nō vide
mus nā ex pane ꝛ carne ꝛ herbis ꝛ hmōi. comeſtis acci
dit oīa mēbra nutriri: ꝙ ſi dicat in nutritione trāſmuta
ri in nām oſſis: qḋ nō eſt oſſeū qr ꝛ nō ſilr dic illud i gnō
ne. ¶ Adhuc āt ſi oꝫ ex qualꝫ pte aliqd ſpmatis ſegre
gari: vt ſit totū ex toto accidet in ol genito eē virgā ꝛ nul
lā fieri femellā: ſi qdē nihil ex ſegregato nā ſunt ocioſuꝫ:
aut ſi a femella ſegregať ſpma ſicut a maſculo oportebit
oē genitū habere vtrūqꝫ ſexū: qḋ abſurduꝫ eſt. ¶ Pro
pter qḋ melius hꝫ dicere. ſicut dicit phs ꝙ nō ꝓuenit ab
oīb⁹ ſpma ſed ad oē aliqd eſſe aptū natū eſt: tale aūt eſt qḋ
ſupfluit ex cōi nutrimēto. voco aūt cōe qḋ nōdum ē ap
propriatū per reſudationē vnaquaqꝫ partiū ſed eſt ſicut
ad qualꝫ aptū natum: tale. n. nā deriuat ex venis ſubtili
bus ad poros ſpmaticos teſticulis iuolutos generatiōis
gratia

gratia in quibus ꝓplet̄ ipſius digō. ¶ Sicut autē maſculo ē aliqḋ ſuperfluū: ſic ⁊ femelle: ſ; q: īfirmior eſt ſ; naturā femella maſculo ⁊ minore caliditate principiōꝝ: erit ſuperfluū eius plus in q̄ntitate: indigeſtius tñ tale aūt eſt vocatū mēſtruū: multitudo exiñs ſanguinoſe hūiditatis. vñ ⁊ recte ait Ari. in li. de gñatione aīaliū. qḋ ſicut ī ventribus ꝑꝑ indigeſtionē fit diaria: ita ⁊ in venis emorroydes ⁊ menſtrua mēſtruū. n. emorroys quedā eſt: ſed hec quidē ab egritudīe illa vō nāl'r: nō potēte. n. nā digerere neceſſe eſt ſupfluū fieri nō ſolū vtilis ⁊ vltimi alimēti: ſ; in venis ſup abūdare multiplicatū ſm̄ ſubtiles venas: qḋ cū ita ſup abūdauerit nā deriuat ad matricē: ꝑꝑ melius: q: gñationis gr̄a vt q̄le futuꝝ erat tale fiat alterꝝ ex illo. ¶ Signū aūt ꝙ ex īpotentia q̄dā digerētis ſit tale ſupfluū ē. ꝙ marie educat̄ ī decremēto lune: frigidiora. n. tūc ſunt aīalia ꝑꝑ īfridari aerē ex defectu lumis lune. ſicut dicit phs ꝑꝑ qḋ ⁊ hyemales dicit eē menſiū ꝯcurſus ſol qdē. n. in toto anno facit hyemē ⁊ eſtatē: luna aūt in menſe ñ qdē ꝑꝑ verſiones: ſ; ex augmēto ⁊ diminutiōe lumis: h; aūt eādē ꝓportionē menſtruū mulieri qḋ ſpma viro qḋ p; ex h ꝙ ſ; etatē eādē icipit ſpermatizare ⁊ mulier mēſtruare ⁊ ꝙ etate deſinēte: ab h qdē; ceſſat ſpma ab illa vero mēſtruū: ⁊ ꝙ eunucis exñtibus vtriſq;. hic qdē deficit in ſpermate illa vero in mēſtruo ꝑꝑ totū ꝯſumi alimētū in corpis nutrimētum. ¶ Adhuc aūt q: tpe mēſtruoꝝ ſunt viros magis appetētes: ⁊ circa oculos ꝑturbate queadmodū ⁊ viri cū coeūt: deprimūtur. n. oculi maīfeſte a venereis ꝑlibus: nō aūt ꝑꝑ deſcēdere ſpma a capite ſicut aliqꝗ opīati ſunt īpoſe. n. vr̄ ꝙ ī hora coitus ſ a capite dſcēdat tā velociter qdē ſ; plm̄ facto coitu ſ; ſic exiſtimo ꝑꝑ īdigere oculos copioſo ſpū ad viſu; ex hoc aūt multū deperdit̄ marie ī coitu. fortaſſis aūt: ⁊ ꝑꝑ perturbari ſanguinē venaꝝ in oculis ex feruore ſanguinis in toto ſicut accidit marie in mēſtruis: ⁊ ex hoc pturbari diafaneitate; oculi: ⁊ ipſius vigorē. ¶ Si ergo h idē; eſt mēſtruū mulieri qḋ ſpma viro: manifeſtū ē ꝙ femia nō h; ſperma: duas. n. ꝯtingeret hr̄e ſpmaticas ſupfluitates qḋ ē īpoſe. ¶ Adhuc aūt manifeſtū ē ꝙ nec a toto reſoluit̄: ſ; a cōi oīu; mēbroꝝ alimēto ꝙ ē in potētia ad omne mēbꝝ ſicut ſpma. ¶ Signū aūt ꝙ nō tale ſpma emittit mulier quale vir: ⁊ ꝙ neq; ē ex amboꝝ ſpmatū mixtura ſit gñatio: eſt ꝙ frequēter ꝯcipit mulier ñ facta ei ī coitu delectatione ꝑ talē emiſſione ſic dicit phs: ⁊ ipſe eedē ꝯnūciāt. ¶ Humiditas ē aquoſa q̄; q̄dā eaꝝ emittūt apud delectationē in coitu ⁊ apud pollutionē ī ſomno: neq; eſt ſemen: neq; cedēs in mām fetus: ſignū cuꝰ eſt q: emittit eā extra vbi ⁊ vir effundit: nō emitteret aūt illic ſi ex eo deberet fieri gñō o;. n. ſic intus rurſus attrahere hoc aūt nō fieri ſupfluū eſt: nā aūt nihil facit ſupfluū quare nō eſt ſpma ſ; hūiditas loci illius ꝓpria: ⁊ ꝑ coitu; diſſoluta cū delectatione q̄dā q̄re nec oībus accidit talis emiſſio ſ; colore albis mulieribus ⁊: nō nigris ⁊ virilibus: delectant̄ aūt nō ſolum ab huius deciſiōe q̄ nō eſt oībus gñalis ſ; a tactu ſui cōparis: ⁊ emiſſiōe ſpiritus: ſicut accidit pueris ante ſpermatizare: adhuc aūt ⁊ ſemis virilis receptiōe Gal. aūt opināſ ex vtroq; ſegregari ſpma ⁊ eē vtriuſq; mām ⁊ efficiēs fetus: dixit ꝙ ex ꝑmixtione vtriuſq; gñant̄ mēbra radicalia: vocat aūt radicalia illa mēbra q̄ ſunt dura ⁊ alba ſimulata ſpmati in colore. ⁊ dicta q̄dē radicalia q̄ſi genita ex radice: ſic oſſa cartilagies pāniculi nerui ⁊ hmōi. Carnē aūt ⁊ adipē dicit gñari ex ſanguine mēſtruo: qḋ nō ponit ꝓ radice: ſed ſicut aduenitiū ad radicem vel vocat iſta radicalia q̄ſi fundamentalia: carnē aūt ⁊ adipē ſic ſupedificata ī illis. ¶ Suſpicat̄ aūt hoc ſicut puto: q: cuiu ſdā accñtis cām nō bñ venat̄. huius. ſ. q̄re dura mēbra detrūcata ñ recreſcūt: ſicut pinguedo ⁊ caro: cuiꝰ cām dicit eē: q: illoꝝ mā nō ē iterꝝ refectibilis cū fuerit ſpma perēptu; carnis vō ⁊ pinguedinis pōt qdē refici cū fuerit ſanguis mēſtruꝰ loco cuius ſtat ſangui; in corpore gñatꝰ: ſ; hec ſnīa cu; hoc ꝙ ſuppōne; h; falſam ē ⁊ in ſe nō h; veritatē: ſic oñdemus in ſumma ō cauſis. ¶ Adhuc aūt icōueniēs eſt gñari a pma radice hūida ⁊ ca. ⁊ digeſta mēbra ignobiliora ⁊ frigidiora: ſicut oſſa ⁊ cartilagenes ⁊ hmōi: nobiliora aūt ⁊ calidiora gñari ex aduētitio ⁊ magis crudo: ſicut carnē ⁊ piguedinē: māifeſtū ē. n. ⁊ oēs teſtant̄ ꝙ mēbrū pꝰ gñatū ē cor. h aūt carneū ē ſi ergo ex mēſtruo gñatur ſolum caro ⁊ pinguedo accidet v̇tutē gñatiuā pꝰ generare ex aduētitio q̄; ex radice. ¶ Adhuc aūt pncipalius inter mēbra nō ē ex ſpmatibus qḋ eēt apud eos icōueniēs. ¶ Propter qḋ melius h; dicere ſm̄ phm̄. ꝙ femella ꝯfert in gñatione mām tm̄ q̄ mēſtruū dr̄ a mā qdē mater appellata: ex eode;. n. ſit aīal: ⁊ nutrit̄: ſic dicit phs eū nutritiū gñō q̄dā ſit: ſ; maīfeſtū ē ꝙ ex ſanguine nutrit̄ ergo ⁊ ex eo gñat̄ maſculus vō ꝯfert efficiēs. ſ. ſpma ⁊ inde artifex dictus ē ⁊ pr̄. ¶ His pmiſſis videdu; eſt qual'r ex his generet̄ fetus dico ꝙ ſpma viri ē idem gñe cū mēſtruo mulieris differēs qdē ab illo ꝑ digōnē ſola; acquirentē ſibi ꝑfectionē quādā actiuā ſup mēſtruu; q̄ſ iniectū in matricē: mēſtruū ſibi ꝯmenſuratū inuenerit cōſtare ipſum facit queadmodū lactis coagulū ip; lac: ſic. n. dicit phs Coagulū ē lac hñs caliditatē vitalem q̄ ſibi ſile ꝯſtare facit ⁊ in vnū ducit: qḋ qdē ſpma ad mēſtruū paſſum ē: ſicut ergo ea q̄ fiunt ab arte fiunt ꝑ inſtr̄m: aut verius per motū ipſoꝝ iſtr̄oꝝ q motꝰ dr̄ opus artis: ars aūt ē forma factoꝝ ī alio: ita ⁊ in nā ꝯtingit cuius ars eſt imago. hō. n. generat hoiem ꝑ ſpma: ſicut ꝑ iſtr̄m: ſicut aūt nō eſt ꝓprie dcm̄ fabricatiuā eē in malleo: ſic nec generatiua; in ſpmate ſed hec qde; in fabro illa vero ī deſcīdēte ſperma ⁊ pꝰ mouente ipm: quare cū venerit ī matricem mouet ſupfluitatē femelle eo motu quo ipm exiſtit motū: ſicut malleus ferrū ipm aūt ita exiſtit motu; ꝙ oēs ꝑtes h; potentia. ſi. n. partiret̄ in corpus oēm partem corporis nutrire poſſet. ¶ Quare ñ o; dicere ꝙ calido ⁊ frigido: ⁊ talibus paſſionibus efficiat carnē ⁊ os ⁊ vnāquāq; aliaꝝ ꝑticulariu;: ſ; ꝑ motū q a gñante. q. n. particule ſint molles vel dure viſcoſe vel fragiles. ⁊ huius caliditas ⁊ fri. illud operant̄ nō aūt ꝙ ſint caro vel os vel neruus: ſed motꝰ q a gñante: ſic ꝙ ferrū ſit durū vel molle caliditas ⁊ fri. illud operat̄: gladiū aūt eē facit ñ hoc ſed motus organoꝝ hñs rōnē artis. ¶ Maīfeſtū ē ḡ ꝙ virtus actiua ſpmatis q̄ ī formatiuā vocāt ē deriuata a generatiua que ē ī patre: paſſiua vō mēſtrui ab ea que eſt in matre: ⁊ ē iſtaꝝ v̇tutū duplex opatio ſicut vr̄: quarū pꝰ dr̄ imutatiua pr̄ia: ⁊ eſt ea q̄ dr̄ oſſifactiua neruifactiua. ⁊ hmōi. alia vō dr̄ imutatiua 2ª: ex qua ꝓuenit lineatio ⁊ figuratio ī mēbris: quare quidē corpus ſiet ex femella: aīa aūt ⁊ oīs forma ⁊ figura a maſculo. virtus. n. q̄ in ſpermate cū ꝯſtare fecerit mēſtruū mulieris paulatim trāſmutat ipm donec ꝓducit in eo actū aīe vegetabilis. hanc. n. aīam pᵐ accipiūt embriones: vīr. n. ſicut dic̄ phs pᵐ viuere plāte vita: deinde aūt q: in mēbris ñ agebat ſperma ī virtute ſolius aīe vegetabilis: ſ; hñtis vlteriorē ꝑfectionē ſenſus ⁊ motus. Adhuc vlteriꝰ trāſmutādo ꝓducit in eo actū aīe ſenſibilis ⁊ motiue q̄ introducta vegetabilis pꝰ corrūpit̄: hñte qdē poſtrema totā virtutē poris: ⁊ adhuc amplius: ſi. n. por nō corrūperet̄: ſ; fieret ei additio vlterioris ꝑfectionis: nō eēt gñatio hec: ſed alteratio q̄dā. ¶ Adhuc aūt nō fieret gñatio ex nō ente qḋ ē ꝯ determinata in libro de gnōne ⁊ corruptiōe: deinde q: nō agebat ſpma in v̇tute ſolius aīe ſenſibilis ⁊ motiue: ſ; ſenſibilis ⁊ motiue aſini vel equi. ¶ Adhuc vlterius traſmutādo ꝓducit ī illo actū aīe aſini vel equi: priore qdē corrupta ſequentez vō poris potētiā obtinentem pluſq; cōmen.

⁊ ampliꝰ ⁊ hoc eſt quod phs dicit in ſecundo de gñatione aialiū ꝙ nō fit ſimul aial ⁊ equus vel animal ⁊ hō.

Sed dubitabit aliqs q2 ipſe vr̄ eē aial priꝰ ꝙ̄ ſit aliqd aial ⁊ vlt eē in gñe: ⁊ nō i aliqua ſpērū illiꝰ generis. ¶ Niſi eēt ꝙ hoc eſt verū de rebus pfectis ſm eē: de rebꝰ aūt ſieātibus nequaꝙ̄. cū.n. aliqd pmutaṫ de nigredine i albedinem exiſtēs qdē i trāſitu ⁊ fluxu ē ſub colore: nō tñ inde ſub determinato colore. ¶ Finito aūt motu ſub determinato colore iudicaṫ: ⁊ ſilr ē de rebꝰ pgredietibꝰ adeſſe aial.

Quia uero ⁊ ſpma hoīs deciſum eſt ab hñte aiam nō ſolum vegetatiuā ⁊ ſenſitiuam ſed vlteriꝰ itellectiuā vidēdū eſt nobis: vtrū poſſit agere in virtute aie itellectiue vel nō. ¶ Et maīfeſtū eſt ꝙ nō pōt: cōſtat.n. ꝙ virtus intellectiua aie ñ ē organica: ſicut demoſtrat phs in 3º. de aia. Sed a pte aie que nō eſt organica nō pōt traduci vlla ꝟtus in ſemie. ſemen enim ſicut erit in potētia ad oēm ptem ita oium ptuū hꝫ vires a parte aūt aie q̄ nullius ptis corporis ē actus non pōt ſegregari ꝟtus cum ſupfluo: qđ ex corpe ſegregatur quare nullo mō agit i virtute aie itellectiue. ¶ Ex quo apparet ꝙ huius aia nō traduciṫ ex maſculo: ſꝫ igrediṫ ab extrinſeco ⁊ h̄ ē qđ phs poſt demonſtrationē pdictaꝝ ꝯcludit: relinquiṫ ergo intellectū ſolū de foris aduenire: ⁊ diuinū eſſe ſolum nihil.n. ipſius operationi cōicat corporis operatio quare vltīa hoīs pfectio hñs qdē ptātē priorum oīuꝫ. ⁊ adhuc amplius. ſ. intellectiuū quo ſpecificaṫ hō in eē ſuo iſundiṫ adeo ſublimi pcedēte qdē pfectiōe corrupta: ⁊ ñ ꝯuecta: ſic multi putauerūt pp id qđ oēm eſt ⁊ erit qdē pductio hoīs ex multis gñonibꝰ ⁊ corruptōibus eueniēs: ſic i multis alijs ſolet ꝯtingere: ipſm ꝟo ſemē ⁊ ois eiꝰ ꝟtus erit q̄ſi pmi motoris iſtr̄m ad oēꝫ corporis organizationē futurā aiam decentē. ¶ Et ē h̄ mō anima hūana nobilior forma ad quaꝫ deueniri potuit p generationē: extūs qdē ipſa actus corpis: ita tñ ꝙ eminētior eius ptās nullius ptis ē actꝰ: ſed ipſius grā attingit ad nāꝫ ſbſtātiaꝝ ſepataꝝ medias iter formas ſimplr mālēs ⁊ ſimplr ſepatas: ſic aūt hō p ſpma gñat: ita ⁊ ſpma p calidū: nō ē aūt hoc calm eē tale ſolū. ſ. igneū. Non.n. ignis hꝫ hoc vitale pn̄m. ignis.n. nullū gñat aial. ſic dicit phs: nec ē aial ꝯſiſtens in ignitis: ſed eſt hoc calidum celeſte magis eē tali ꝯiunctuꝫ: tale.n. magis viuificuꝫ. pp qđ dixit in phyſicis ꝙ hō gñat hoiem ⁊ ſol: in 2º aūt de gñatione aialiū. dixit ꝙ ois virtꝰ aie altero corpe viſa eſt pticipare ⁊ diuiniore vocatis eltis: oīuꝫ.n. in ſpmate inerit: ꝙ facit gonima eē ſpmata vocatū calidū: hoc aūt ñ ignis: neqꝫ talis virtus ē ſed interceptus in ſpmate ſpūs aliqs ⁊ i ſpū nā pportionalis aſtroꝝ ordinatiōi. ¶ Oꝫ igiṫ ſpma: ſi ex eo debeat eē gñō multū hēre de calido ſupradicto. tale āt ē qđ pfecte digeſtū. in calidioribus āt teſticulis tale pficiṫ: digeſtio.n. a calore: ſubtile aūt ⁊ frigidū ſpma: ſicut nō ē ꝯſtans: ita nec ꝯſtare facit mēſtruū mulieris: diſcerniṫ aūt a gonimo ſterile: ſic dicit phs: q2 effuſum in aquā diffundiṫ ⁊ ſupnatat. gonimū ꝟo deſcendit ⁊ ꝯſtat q2 groſſitiē hꝫ: recte ḡ in ſignū calide ꝯplōnis teſticulorū aſſumpſit ꝙ hec ꝯplō gñatrix exiſtit. ¶ Ad huc aūt ⁊ ꝙ maſculoꝝ gñatrix. Maīfeſtū ē.n. ꝙ maſculus ⁊ femella determinata ſunt potētia q̄dā ⁊ i potentia. Phs.n. in 4º de gñone aialiū diffinit maſculū p poſſe digerere ⁊ cōſtare facere ⁊ ſegregare ſpma hñs pn̄m ſpēi ñ tale vt dicit ex quo vt ex mā ſit tale quale qđ gñat: ſed vt mouens pmū. Femellā aūt diffinit p poſſe ſuſcipere ⁊ eē ipotētes digerere ⁊ ꝯſtare facere ⁊ enutrire. Qm̄ aūt digeſtio a calido pficiṫ oꝫ maſculina aialiū femillis calidiora eē: ſicut aūt maſculus ⁊ femella virtute differūt: ſic ⁊ organis: ſilr.n. nā ꝟtutē aſſignat vnicuiqꝫ ⁊ organū. q̄re huic qdē matrix huic aūt perineꝰ aſſignatꝰ ē ꝓ organo.

Videamus igiṫ poſt h̄ quō h̄ qdē femella: h̄ ꝟo maſculus fiat. ¶ Ad hoc aūt ſciendū ſcire oꝫ. ſicut dicit phs in lib. pdicto ꝙ exñte eodem ex quo fit ⁊ augeṫ aial: hoc āt fit alimētū vnaqueqꝫ pticulaꝝ fiet ex tali mā: cuius vtiqꝫ ſuſceptiua erat. Ad huc aūt manifeſtū ē ꝙ oē qđ fit aliq̄lr fit ex ꝯrio: ⁊ ꝙ i ꝯriū etiā fit corruptio: q̄re neceſſariū eſt ꝙ qđ nō eſt victū ab opante pmutari in ꝯrium. ¶ His ſuppoſitis ſic dicit phs manifeſtū ē qđ queriṫ ſi.n. ñ dñeṫ pn̄m mouēs: neqꝫ potuerit digere: pp indigētiā caliditatis: neqꝫ deducere in ppriā ſpēꝫ ipſius: ſed ſi vicaṫ neceſſe ē pmutari in cōtrariū maſculo aūt femella ē ꝯrium: qm̄ aūt ⁊ hñt ꝟtās in virtute hēbunt ēt organū differēs: q̄re in tale pmutat. ſi igiṫ maſculinū ē quoddā pn̄m ⁊ cā: ē aūt maſculinuꝫ ſm ꝙ pōt aliqd femella aūt ſm qđ ipotēs ē. potētie āt ⁊ ipotentie terminus ē eſſe digeſtiuū: aut nō digeſtiuū vltimi alimenti: huius aūt cā ē in pticula q̄ fons ⁊ pn̄m exiſtit caloris hoc aūt cor: neceſſariū ē.n. corde ꝯſtituto ꝯtinuo maſculi: aut femelle veſtigiū appere: pfici aūt h̄ vl̄ illud cū organū habuerit ppriū ſm ꝙ differūt maſculus ⁊ femella: hic ē ergo modus gñonis ⁊ maſculinizatiōis: q̄re tā gñō ꝙ̄ maſculinizatio ex calā ꝯplōne cordis atqꝫ totius pficiṫ: aut maxie ex calā ꝯplōne teſticulorū. ſic vltis pficientiū digōneꝫ in ſemie. ¶ Atteſtaṫ āt dictis ēt ea q̄ ad ſenſū apparēt. ſ. ꝙ in etate ſtatꝰ exñtes magis maſculināt iunioribus ⁊ ſenioribus: his qdē.n. calidū nōdum pfectū ſuffocatū exñs ab hūido his āt ōficit. ¶ Adhuc aūt ⁊ ꝙ in dextris matricis: ſicut i loco calidiori maſculinizatio magis fit q̄ꝫ in ſiniſtris. ¶ Adhuc ꝟo ⁊ ad ꝯflatū borree magis q̄ꝫ auſtri pp eē: tūc ſeminale ſupfluū minus hūidū ⁊ magis digeſtū calido inato: tūc maxie intꝰ reuocato. ¶ Nō ſolū āt pp dictas cās differūt maſculus ⁊ femella ad maſculogoniā ⁊ femellogoniam: ſicut dicit phs. ſed opus ē in mixtura maſculi ⁊ femelle ꝯmēſuratione ad inuicē queciqꝫ.n. fiūt ſm artē: aut nāꝫ ꝯſiſtunt ſm quādā rōnē ſicut.n. in his q̄ coquuntṫ icēdit qdē amplior ignis: nō coquit aūt mior: medioqꝫ mō accidit pfici qđ fit ita i mixtura maſculi ⁊ femelle calidū qdē valde dñans deſiccat hūidū multū deficiens āt nō facit ꝯſtare q̄re oꝫ ipꝫ hēre mediā rōnē: vt gñone pficere poſſit. Signū āt ⁊ huiꝰ ē ꝙ plibus maſculis ⁊ femellis accidit q̄n qꝫ qdē cū ꝯiūguntṫ inuicē nō gñare: diſiunctis āt ⁊ alterius ſocietatis gñare: ⁊ q̄nqꝫ qdē ad mutatiōē etatis ⁊ regionis ⁊ diete has fieri ſub ꝯrietas nō ſolū ad gñatiōnē ⁊ ſterilitatē: ſed ad maſculogoniā ⁊ femellogoniā: pp accidere ex his fortiri vel pdi hāc ꝯuenientē pportioneꝫ ad ſuū cōparē. ¶ Deinde dixit (⁊ citius ⁊c̄.). i. ⁊ ptes genitales q̄les ſunt teſticuli ⁊ ꝟga pubeſcūt citiꝰ q̄ꝫ i hñtibus tēperatā ꝯplōnē: ſunt āt gñalr dicti puberes q ſm biſſeptēnariū ꝯſecuti ſūt: circa.n. hāc etatē germiat pectinis pillatura: ⁊ tumeſcūt maxime teſticuli ⁊ virga: ⁊ ſpmatizare incipiunt. ¶ Ab hoꝝ.n. ſignoꝝ apparitiōe pubertas diſtinguiṫ. qđ ergo dicit ꝙ citius pubeſcūt intelligēdū eſt ꝙ citius q̄ꝫ in alijs ꝯplōnibus appet i eis pectinis pillatura: ⁊ augmētum teſticuloꝝ ⁊ virge ⁊ ſpmatis ſegregatio: cuius cā eſt caliditas ꝯplōnis teſtiū ipſoꝝ: hec .n. velocius piloꝝ mām multiplicat in ptibus adiacētibus: ipſoſqꝫ ⁊ virgā dilatat copioſius nutriendo: adhuc autē ⁊ citius ad ipſos ſemen attrahit ⁊ digerit ⁊ pruritū efficit: ideoqꝫ ⁊ citius ad coitū ſtimulat. ¶ Deīde dixit (frigida ⁊c̄). i. ſed frida cōplexio teſticuloꝝ cognoſcaṫ ſignis ꝯrijs ſupradictis: ⁊ pp cās ꝯrias nec eſt opus imorari. ¶ Deinde dicit (⁊ humida qdē ⁊c̄. \ i. ꝯplō hūida teſticuloꝝ cognoſcaṫ ex hoc ꝙ hanc hñs eſt multiꝰ humidi feminis: multi qdē pp ꝯſeruari ⁊ nō cōſumi humidū ſupfluū ſub hac ꝯplōne: humidi vero pp aſſimilari i cōplōne ſm pſm mēbro generanti vel digerenti quicqd

in illo digerit̃ ⁊ cõplet̃: ⁊ hoc ſignũ ẽ ſumptũ ab effectu digeſtiue ſemĩs. ℭ Deinde dicit ſicca (vo ⁊c̃.) i. ſ3 cõplexio ſicca teſticuloꝝ cognoſcit̃ p ee ſemen ab ea reſolutũ paucũ ⁊ mediocriter ſpiſſum pp ↄſumi ꝓpter hanc cõplexionem qcqd de ſemine ẽ aquoſum: ex quo accidit ſemen parumper inſpiſſari.

Queret autem aliq̃s quare non docuerit cognoſcere ↄplonẽ teſtiũ ab influentia ſup toto videt̃. n. influer̃ ſup toto: ſic̃ ⁊ cor ⁊ epar: calidos. n. hñtes teſticulos viriliores videmus in geſtibus: qḋ ſine totius caliditate nõ bñ ↄtingit: fridos ṽo hñtes eſſe muliẽre nãc: qḋ ſine q̃da3 totius frididitate eẽ ñ põt. ℭ Adhuc ãt ſignũ influẽtie teſtiũ ſup toto ẽ ꝙ calidos hñtes teſtes videmus multã hr̃e barbam. hñtes ṽo fridos videmus iberbes. ꝙ ãt hoc fiat a teſtiũ influentia manifeſtat hoc ꝙ videmus in abſciſiõe teſtiũ eunuchos fieri iberbes ⁊ nã muliebres: ⁊ circa vocẽ ⁊ alia plura in femininã nãm ꝑmutatos eſſe. ℭ Nos ãt dicemus ad hoc ꝙ teſticuli ſine dubio influũt ſup toto: ſicut ex p̃dictis apparet totũ quoq3 corpus ſibi aſſimilat i ↄplone niſi reſiſtat ſibi alteꝝ ꝑncipioꝝ duoꝝ: nõ tñ poteẽt hoc faciũt ſicut cor ⁊ epar: neq3 p aliqḋ corpus manifeſte ꝓcedẽs ab eis i totũ ſicut ſanguinẽ vel ſpiritũ vel aliqḋ tale: ſed per redundãtiã ſue cõplonis ſup toto: q̃re tacuit illud: ſicut magis latens: erat. n. medici magis ſenſibilia ↄſequi ſ3 ne quãq̃ tñ fit hec influẽtia p eẽ teſticulos ↄductũ multoꝝ ꝑncipioꝝ. ſ. cerebri cordis ⁊ epatis: ſicut aliq̃ voluerunt dicẽtes teſticulos hr̃e illoꝝ vires. ℭ S3 ſic vult phs in libro de gñone animaliũ ꝑ° ⁊ ſ° p eẽ ipſos ꝑn̄ᵐ qḋdã ⁊ ſpãle mebꝝ: p qḋ differt maſculinũ a ſemino. Si. n. oĩ animal maſculinũ ⁊ ſemininũ ſm quãdã ṽtutẽ: tũc ⁊ ſ3 quoddã organũ aſſignatũ virtuti qḋ ẽ maſculino qdẽ teſticuli ⁊ pineus: ſemino ṽo matrix ⁊ vulua: q̃re op3 hoc mebꝛũ ſicut ꝑn̄ᵐ p qḋ differt maſculus a ſemella facere influentiam ſup toto: pp qḋ dicit phs ꝙ gẽitali ꝑticula corrupta ſolũ tota ſiľ forma ꝑmutat̃ in tm̃ vt aut ſemella videat̃ aut paꝝ deficere a ſemella: ꝓpterea q2 ſicut dicit accidit remitti ꝑn̄ᵐ ex quo exiſtat corpi vigor: modica vero ꝑmutatio accñs circa ꝑn̄ᵐ fit cã magnarũ ꝑmutationũ in toto nam ꝑncipia l3 ſint parua magnitudine ṽtutũ ſunt magna ſic vt ibidem dicit phs.

ℭ Calida ṽo ⁊ ſicca ⁊ ſpiſſi ſeminis ẽ ⁊ maxime generatrix citiſſime ad coitũ excitat aĩmala ꝑncipio: ſed ⁊ huiuſmõi pubeſcũt citiſſime i partibus genitaliũ ⁊ in omnibus in circuitu. Surſum quidẽ vſq3 ad regionẽ circa vmbilicu3: deorſum vero vſq3 ad mediu3 coxaꝝ: petulca ẽ igit̃ hmõi craſis ſatis ad venereꝫ: citiſſime vero ſatiat̃: ⁊ ſi cogat̃ nocet.

ℭ Cum dedit ſigna ſimpliciũ diſtẽperãtiaꝝ teſticuloꝝ cõ. 53. dat ſigna ↄpoſitaꝝ. ⁊ ꝑ° diſtẽperãtie i caliditate ⁊ ſiccitate ⁊ dicit (cal̃a ⁊ c̃.) i. ⁊ ↄplo cal̃a ⁊ ſicca teſticuloꝝ efficit ſemen ſpiſſum pp bonitatẽ digõnis ſequẽtẽ dñium caloris: ſpiſſius. n. fñit qḋ citiq3 digerit̃. ℭ Adhuc ãt pp ↄſumptionẽ oĩs eius aquoſitatis comitãtẽ ↄplonẽ ſiccã. ℭ Deinde dixit (⁊ eſt ⁊c̃.) i. ⁊ hec ↄplo ẽ maxime generatrix pp fieri ab ea ſupfluũ ſeminale maxie ↄſtãs: ⁊ maxime grandineũ ⁊ min° hñs de aquoſo: tale ãt maxie generatiuũ. Adhuc aũt ⁊ maxie maſculinãs: ſicut ex p̃dictis manifeſtũ ẽ. ℭ S3 dubitabit hic aliqs ex hoc: qḋ dicit Haly. ex ſnia Hyp. Gal. ꝙ cã i gñone maſculoꝝ ẽ fortitudo virtutis ſpmatis: ⁊ ꝙ hec ſeqtur equalitatẽ ↄplonis ſue q̃re videbit̃ ꝙ cal̃a ⁊ ſicca ↄplo teſticuloꝝ ĩepta ſit ad gñonẽ maſculoꝝ. ℭ Propter qḋ dic̃ Ha. ꝙ l3 hic dixerit ꝙ cõplo hec ẽ maxie gñatrix: nõ tñ dixit ꝙ ſit maſculoꝝ gñatrix: ſed in veritate. ſi humida ⁊ frida ẽ paꝝ generãs ⁊ ſeminas gñans: ſicut poſt dic̃: tũc cal̃a ⁊ ſicca o3 miñ eẽ generãs ⁊ maſcl̃os generãs: oppoſitaꝝ. n. cõplexionũ oppoſiti dñt eẽ effectus. ℭ Adhuc ãt palã eſt ꝙ maſculus ẽ calidus ⁊ ſiccus reſpectu ſemelle. g ẽt aptus fieri ex ſemine ſibi ꝓportionali: ſed tacuit illḋ i ↄplone cal̃a ⁊ ſicca ſubintelligẽs ſe dixiſſe illḋ i ea que ſolum cal̃a ẽ i ea ṽo q̃ calida ẽ ⁊ humida tã de gñone q̃3 ḋ maſculinitõe ſubticuit: pp hoc ergo ſi fortitudo ṽtutis ei° ſeq̃t temperãtiã ↄplonis: nullo mõ debuit dicere ꝙ ↄplo calida ſit maſculoꝝ gñatrix: ſ3 dixit illud. ℭ Quar̃ dicem° ꝙ fortitudo virtutis ſpmatis duplex ẽ. vna qdẽ q̃ ſpma eſt gñatiuũ q̃ ſequit̃ bonitatẽ digõnis eius: hec ãt ſequitur tẽpãnã ↄplonis digerẽtis. l3 hec tẽpantia ðclinat ad calorẽ: nõ. n. enũciere tẽpantiã ↄplonis in oſſe ⁊ carne vnã ⁊ eandẽ eẽ dicim°: cũ hec qdẽ declinet ad calorẽ: illa ad frig°: ſ3 talis fortitudo ṽtutis q̃ ſpma ẽ gñatiuũ ad generationẽ maſculi ⁊ femelle cõis ẽ: ⁊ mõ qdẽ huius mõ illius ſ3 materie ſuſcipiẽtis nãꝫ. ℭ Alia ṽo ẽ fortitudo virtutis q̃ ſpma eſt gñatiuũ maſculoꝝ q̃ ſequit̃ quendã ipſius exceſſũ in caliditate ⁊ ſiccitate: nõ tñ adeo ſupfluum ꝙ exiccet humidu3 hoc. n. vigoroſius eſt ex calore ⁊ magis trahẽs mẽſtruũ in ſui ſpeciẽ ⁊ formã: pp hoc g ñ eſt dubiũ ꝙ cõplo calida ⁊ ſicca: ſi nõ fuerit multum excedens eſt generatiua maſculorum.

ℭ Deĩde dicit (citiſſime ⁊c̃.) i. ⁊ hec cõplo excitat ex ꝑncipio citiſſime aĩalia ad coitũ. i. añ horam cõis pubertatis. Et cauſa huius ẽ: q2 calidũ iunctũ ſicco fit citius ⁊ magis pruritiuũ ſimili: aut facto ſemine ab hac ↄplone ſtimulabit expulſiuã: vt dcm̃ ẽ: ꝓficiet aũt hoc tepeſtiue: q2 humidites viciniã natiuitatis comitans ſiccitate ↄplonis adeq̃ta citi° ꝓponat̃ ad calm̃ digeſtũ q̃ citi° oĩ alia ↄplone abũdar̃ faciet i ſemie pruritũ. ℭ Deĩn dic̃ (igr̃ ⁊c̃.) i. ⁊ vr̃ ↄcludet̃ ex p̃dictis ꝙ hãc hñtes ↄplonẽ pubeſcũt citi° in ꝑtibus genitalibus ⁊ eis adiacẽtib° vt in ſurſum qdẽ vſq3 ad regionẽ vmbilici: in deorſu3 ṽo vſq3 ad mediũ coxaꝝ. q̃3 vis reliq̃ trãſlatio copulatiue ꝓponat: volebat aũt p ꝑtes genitales inguen ⁊ teſtes ⁊ vir gã: p pubeſcere aũt volebat maxime dictaꝝ partiũ pilatura ⁊ eis adiacẽtiũ. Adhuc aũt ⁊ ipſaꝝ tumorẽ: cũ. n. illaꝝ partiũ piloſitas ⁊ tumor exorit̃ pubeſcere dicimur. ℭ Qḋ aũt hec ↄplo multiplicet mãm piloꝝ circa ꝑte3 iñ qua dñat̃ ⁊ ei vicinas iã frequẽter ſuplus comẽtati ſumus ↄcludebat aũt ex ꝑmiſſis fortaſſis q2 ſi citi° excitat ad coitũ: tũc ⁊ fac̃ pubeſcere mlt̃o magis: aut fortaſſis q2 frequẽtius ſtimulant coit° ꝓpellit vaporẽ q̃ndã ad cutẽ q ↄſtituitur mã piloꝝ. ℭ Adhuc aũt q2 p ↄtinuã fricationẽ tumeſcere facit ꝑtes genitales pp attrahi p l3 ad illas copioſi° alimẽtũ: q̃re ſi ad coitũ citi° ſtimulant: citi° ẽt tumeſc̃ere tac̃. ℭ Deĩn colligit ex p̃dictis: ⁊ dic̃ (petulca ⁊c̃.) i. igit̃ hec ↄplo fac̃ mlt̃u appetitiuos venereoꝝ ſic̃ dcm̃ ẽ ſ3 ipa fac̃ cito ſatiabiles pp nõ eẽ plm̃ ſemĩ ſ3 hac ↄplone caſitate ⁊ ſic. hu. ↄſumẽte: pp qḋ ſubiũgit ꝙ ſi cogant̃ coire hãc hñtes p appetere vel delectari nocent̃ valde: q2 amplius exiccant̃: ⁊ in ptiſim deducunt̃ trãſeunte i ſemẽ ex nutrimẽto mẽbroꝝ eo qḋ eis ſuperfluũ non erat ꝓpter aſſugere tũc teſtes a toto corpore: ſicut ṽtoſa.

ℭ Cõueniẽtibus ergo humiditate cũ caliditate piloſi qde3 minus hmõi hĩs q dicti ſunt multi ſeminis vero magis: nõ cõcupiſcunt vero magis alij: ſufficiunt vero ſine leſione magis veneris plurimis: ſi vero ſatis vtraq3 augeantur humidum ⁊ calidu3 non ſine leſione abſtinent a venereis.

.cõ54 ℭ Cũ declarauit ſigna diſtẽperãtie teſticuloꝝ in calidi
tate ⁊ ſic. declarat eius q̃ ĩ calore ⁊ humiditate. ⁊ dic̃ (Cõ
uenientius ⁊c̃.) i. ſʒ ſi ꝯuenerit in teſticul' caliditas ⁊ hũi
ditas tũc hãc ꝯ̃hẽtes diſtẽperãtiã ſũt min⁹ piloſi hñtib⁹
calidã ⁊ ſic. ꝓp cãʒ quã diximus in ca. ⁊ hu. diſtẽperãtia
cordis. ℭ Deinde dic̃ (multi ꝟo ⁊c̃.) i. ſʒ ipſi ſunt pluris
ſemis q̃ꝫ p̃dicti: ⁊ cã ĩ ꝓmptu eſt. q: ex ꝯplone hu. ⁊ ca. q̃
cũ adgñãt ꝯſeruat ſupfluũ plima. ℭ Deinde dic̃ (nõ cõ
cupiſcũt ⁊c̃.) i. ſʒ lʒ ſunt pluris ſemis: nõ tñ appetũt plus
coire q̃ꝫ illi: ſʒ minus: ⁊ cã hui⁹ eſt q: calʒ iũctũ hũido nõ
efficit ſemen adeo pruritiuum: ſicut iunctum ſicco: ſicci
tas enim eſt magis homogenea calori q̃ꝫ humiditas: ꝓ
pter quod dicitur ꝙ eſt lima caloris. ℭ Deĩde dicit (ſuf
ficiunt vero ⁊c̃.) i. ſed lʒ ipſi minus illis appetãt coitũ:
tamen plus ſufficiunt abſq; nocumento in vſu ipſius ꝓ
pter eſſe copioſiores in ſuperfluo ſeminali: imo ſicut di
cit: ſi maior ſit exceſſus in vtraq; qualitate non abſtine
bit ſine leſione a coitu. ⁊ cauſa huius eſt abundantia ſe
minis ſub tali exceſſu copioſior valde: ꝙ ſi coarcteť ĩ cor
pe cã ẽ pluriũ egritudinũ quas tractatu õ cauſis oſtẽde
mus: vbi Ga. viſum venereoꝝ ordiat ſanitatẽ ꝯfundam.

ℭ Si vero humidi ⁊ frigidi ſm̃ craſiʒ fue
rint teſticuli: nuda que ĩ circuitu pilis ⁊ tar
de coire icipiẽt: ⁊ neq; vehemẽtes ad opatio
nẽ ſunt: aquoſuʒ ⁊ tenue ſemẽ eis ⁊ parũ ge
nerãs ⁊ feminas generans ⁊ nõ generans.

cõ.55. ℭ Cũ declarauit ſigna diſtẽperãtie teſticuloꝝ in calidita
te ⁊ hu. declarat eius q̃ in friditate ⁊ hu. ⁊ dic̃ (ſi ꝟo ⁊c̃.)
i. ſed ſi teſticuli fuerint fri. ⁊ hu. in ꝯplone fient nuda
pilis mẽbra que ſunt in circuitu genitalium ſicut inguẽ
⁊ tibie: ⁊ cã patet ex his que ſuperi⁹ expoſita ſũt. ℭ De
inde dicit (⁊ tarde ⁊c̃.) i. ⁊ tarde incipiunt coire ex hu⁹.
⁊ neq; ſunt fortiter durãtes ad coitum ꝓuẽtione caloris
digerẽtis ⁊ pruritũ facientis: adhuc ⁊ tarde ſunt efficien
tes ſemen cum coeũt debilitate caloris ⁊ virtutis ⁊ ipſi
us pruritus ꝓuẽtõe. ℭ Deinde dicit (aquoſuʒ vero ⁊c̃)
i. ⁊ ſemẽ in eis ẽ aquoſuʒ ⁊ ſubtile. ꝓp id qd̃ ſcitũ ẽ õ ꝓua
tõe digõnis. Adhuc ãt ſubiũgit ꝙ tale ſemẽ paꝝ gñãs
⁊ feminas gñãs: q: ꝓp indigeſtũ eẽ nõ fac̃ ꝯſtare men
ſtruũ mulieris: aut ſi facit ꝯſtare: ſic̃ nõ hñs plimũ exceſ
ſũ ĩ fri. ⁊ hu. nõ põt deducere ꝓpriã ſpẽʒ debilitate virtu
ſue: q: ſic̃ victũ trahit ĩ nãʒ mãc: ĩdeo ꝑmutat ĩ femellaʒ.

ℭ Sicca ⁊ frigida craſis ſimiliter quidẽ plu
rimum ei que predicta craſi: ſpiſſius eis ſe
men ⁊ in omnibus exiguum.

cõ.56. ℭ Cũ declarauit ſigna diſtẽperãtie teſticuloꝝ ĩ fri. ⁊ hu
mi. declarat eius q̃ ĩ friditate ⁊ ſic. ⁊ dic̃ (ſicca ꝟo ⁊c̃.) i.
ſʒ ꝯplo fri. ⁊ ſic. teſticuloꝝ ẽ in ſuis ſignis ſʒ plʒ ſilis p̃di
cte. ſ. fri. ⁊ hu. ſ. in nuditate piloꝝ ⁊ tarditate ⁊ paucitate
coitus: adhuc ⁊ ĩ tarda emiſſiõe cũ coeũt. ſimiliter quoq;
in ſterilitate ⁊ feminaꝝ gñatione magis q̃ꝫ maſculoꝝ: ⁊
cã in ꝓmptu eſt ex p̃dictis: ſed tñ in hoc differũt ab illis
ꝙ ſemen ipſorum eſt ſpiſſius propter ſiccitatem.

ℭ Notius ꝟo corporis habitudines dicte
ſunt ꝓus qdẽ ꝙ aſſimilãť cordi: ⁊ epati. dñ
ãť ꝟo ſimilitudo habẽtis vehemẽtiorem
qualʒ ꝑmaꝝ qualitatũ: q̃s ⁊ operatiuas no
minamus. Toti⁹ ꝟo corporis habitudo ĩ illis
maxie diſcerniť ptib⁹ q̃cũq; videtib⁹ ſubia
cẽt prime muſculi ꝟo ſũt hi omnib⁹ oſſibus
circũuoluti cõpoſite carnes q̃dã ex ſimplici
⁊ prima carne ⁊ neruis qbus he volute ſũt:

ꝓpria enim muſculoꝝ ſubſtantia hec vtraq;
ſunt ad eos vero venientia: hec vaſoꝝ velut
qdã riui ſunt: ⁊ non complentes eoꝝ ſubſtã
tia: ſed ſeruientes ad conſeruationem.

ℭ Expeditis ſignis corpis egri ſimplr̃ ſumptis a ptib⁹
q̃ dñr ꝓn⁹ icipit dare ſigna illi⁹ ſumpta a ptib⁹ q̃s hr̃e di cõ.57
xit ꝟtutẽ inatã ⁊ iſluẽtẽ: qm̃ ãt ex his q̃dã exterius ꝯſtitu
ta ſũt vt muſculi: q̃dã ꝟo ĩteri⁹ vt vẽter ⁊ pulmo: ꝓᵒ ꝑ
mũ dat ſigna eoꝝ q̃ exteri⁹ taliũ appãt ptiũ. ſ. muſculoꝝ.

Dubitabit ãt aliqs ſ ex hoc ꝙ vr̃ derelinque
re ſigna corpis egri ſimplr̃ ſũpta a
ptibus q̃ ꝓncipijs famulanť: ⁊ ab illᵉ oriunť: ſic. n. diuiſe
rat ꝓus ptes a qb⁹ dixerat ſumẽda eẽ ſigna illi⁹ dicẽs q̃ſ
dã illaꝝ eſſe ꝓncipia: q̃ſdã ꝟo ab illis exortas (q̃ſdã ꝟo
⁊c̃.). Tũſi eẽt ꝙ a ptib⁹ q̃ ꝓncipijs famulanť: ñ ẽ ſumẽ ſi
gna corpis egri ſimplr̃: ſʒ plʒ: niſi ꝑ ſ ꝙ ſignãt ſup ꝓn⁹
a qb⁹ exorta ſũt: ipſe ãt iã ſupra ſatis tetigit ſigna ꝓnci
pioꝝ q̃ ab eis famulãtib⁹ ſumunť vt neruis ⁊ vẽis ⁊ hu
iuſmõi: p̃dicẽs qdẽ ab initio ꝙ orta a ꝓn⁹ atteſtanť vigo
ri: ⁊ vitio ſui ꝓncipa ⁊ ꝓnᵐ eis q̃ ab eo nata ſunt. ℭ Ad
huc ãt ⁊ ſub exẽplo oiuʒ oriẽtiũ a ꝓncipijs edocuit ſigna
oculoꝝ breuitati ꝯgaudẽs ꝑ nãʒ doctrine: qm̃ ãt ꝑ toti⁹
corpis hitudinẽ docuit ſignare ſup corde ⁊ epe: dicẽs ꝙ
ex calo corde calã ẽ toti⁹ corpis hitudo niſi reſiſtat epar.
ſilr̃ ex calo epate: niſi reſiſtat cor: ſignificatões aũt hitu
dinis toti⁹ corpis nec̃iuʒ erat dici: ⁊ ibi ꝓmiſit exequtur
ſ qd̃ ꝓmiſit q: ꝟo toti⁹ corpis hitudo ẽ ꝑ ampli⁹ adiacẽs
muſculis: maior. n. ꝑs toti⁹ corpis muſculi ſũt exĩtibus
corpis muſculis gñgẽtis ⁊ .xxix. ĩõ in ꝓn⁹ rememorať ſʒ
que maxime mẽbra diſponať totũ: in qb us q̃ꝫ diſpõ iſta
ab eis ꝓcedẽs maxie dignoſcať. Et dic̃ (toti⁹ ꝟo ⁊c̃.) i.
dcm̃ ẽ ꝓus vbi cordis ⁊ epatis cognitiões edocuit ꝙ hitu
dines toti⁹ corpis aſſimilať cordi ⁊ epati: ſic̃ maxie alio ꝑ
iſluẽtib⁹ ſup toto. Ait. n. ſupra ꝙ totũ corp⁹ calʒ ex cali
do corde fit niſi ꝯopereť epar: ⁊ ſimiliter ex calido epate
niſi cõtraoperetur cor: cã et ibi cõmẽtantes adiecemus.
ℭ Deinde dixit (dñať ꝟo ⁊c̃.) i. verũtñ: q̃uis aſſileťur
vtriq; dñabiť tñ in toto ſilitudo illius ex predictis duo
bus qd̃ habuerit vehemẽtiorem q̃cũq; ꝑmaꝝ q̃litatũ q̃
litatum quas vocamus actiuas: ſi. n. cor habuerit plus
in calo q̃ꝫ epar in frido: vel in frido q̃ꝫ epar in calo: dñabi
tur in toto ſilitudo cordis: ⁊ ecõuerſo in epate: eo ꝙ neu
trũ alteri reſiſtere põt ĩ influẽtia ſup toto: niſi aut equat:
aut ſupuincat in oppoſita influentia: ⁊ vocauit oẽs q̃tu
or ꝑmas qualitates actiuas ſub intẽtiõe quã diximus ſu
pra. c. de corpe neutro ſm̃ intẽtionẽ ſecũdã: lʒ tñ apud
ꝑhm due tñ ſint actiue. ſ. caliditas ⁊ fri. due ꝟo paſſiue. ſ.
hũiditas ⁊ ſic. ꝑ modũ quẽ ibi cõmẽtantes expoſuimus.
ℭ Deinde volẽs oñdere a ſignis quoꝝ mẽbroꝝ: ſ hitu
do totius dignoſci poſſit: dixit (totius ꝟo ⁊c̃.) i. ſed hitu
do toti⁹ corpis ad quã p̃dicta mẽbra totũ ſibi aſſimulãtia
diſponũt diſcerniť: maxie ĩ illis ptib⁹ q̃ ꝓ⁹ ſubiacẽt viſui
ſiue. n. p̃dicta mẽbra oẽs ptes corpis ſʒ ſui ſilitudinẽ cõ
diſponãt: ſiue ex ꝑma mã ꝯſequanť ſilem q̃ꝫdã diſpõnẽ:
nõ tñ ẽ ipſaʒ õ facili diſcernere niſi ĩ mẽbris apparẽtib⁹.
ℭ Deinde dicit q̃ ſint talia: ⁊ dic̃ (muſculi ꝟo ⁊c̃.) i. ſʒ ta
les ptes ꝓ⁹ viſui ſubiacẽtes ſũt muſculi circũuoluti oĩb⁹
oſſib⁹ qn oſſa ſint ipſoꝝ fundamẽtũ: ꝓp qd̃ ſic̃ dic̃ Hali.
cũ dicim⁹ toti⁹ corpis hitudinẽ: tũ ꝑſm qd̃ ſignificam⁹ ẽ
muſculus: ⁊ cã hui⁹ ẽ tũ ipſoꝝ apparẽtia: tũ ipſoꝝ multi
tudo totũ occupãs corp⁹. ℭ Deĩde oñdit qd̃ ſint muſcu
li. ⁊ dic̃ (⁊ ſunt ⁊c̃.) i. ⁊ muſculi ñ ſũt aliõ q̃ꝫ q̃dã carnes
cõpoſite ex ſimplici ⁊ ꝑma carne: ⁊ neruis diuiſis in vil
los qb⁹ he carnes ĩtexunť. dic̃. n. ꝙ ſũt qdã carnes õnoĩa
tiõe facta ab eo qd̃ ſʒ q̃titatẽ dñať ĩ eis: ſũt tñ ꝯpoſiti ex
ſimplici ⁊ ꝑma carne ⁊ neruis qb⁹ illa ſimplex: ⁊ ꝑma ca
ro intexiť

ro miſceri: ⁊ vult p ſimplicē ⁊ p̄ma eā que ex p̄ ſanguiſe menſtruo coagulato fit intra neruoꝝ villos. hoc. n. ſic dixit Gal. m. 2. de ꝯplexionibus. ꝓprie dr̄ caro. p̄ma aūt ⁊ ſimplex dr̄ reſpectu cōmixte cū neruis: cui⁹ cōmixte illa pӡ exiſtit. Eſt aūt ⁊ alia ſimplex caro p̄ter eā q̄ eſt ps muſculi. ſ. caro cordis epatis: ⁊ renū ⁊ pulmōis ⁊ fundi ſtomaci: ⁊ alioꝝ taliū viſceꝝ q̄ tñ abinuicē ⁊ ab ea q̄ muſculorū pſm differūt: ſed ſpiſſitudinē ⁊ raritatē duritie ⁊ mollicie: ⁊ talis nō dr̄ ꝓprie caro. ¶ Deinde qr̄ alie quedam ꝑticule videbant de ſuba muſculoꝝ ſubiūxit (ꝓprias. n. ⁊c̄.) i. ⁊ vere q̄dē ex p̄dictis tm̄ ꝑtibus ꝯponunt muſculi: ꝓprie. n. ꝑtes muſculoꝝ he ſunt. ſ. prima caro ⁊ neruꝰ. Alie vo ꝑtes que in eis vn̄t non ſunt eis ꝓprie: ſed cōes cū alijs: ꝓpter qd̄ ſubdit (ad eos vero ⁊c̄.) i. ſed vaſa ingredientia in ipſos. ſ. vene ⁊ arterie q̄ dicūtur vaſa: ꝓpter eē ſua ꝯtinentibus ꝯtētiua ſanguinis ⁊ ſpūs nō ſūt de ſuba muſculoꝝ: ꝓpter nō ꝯferre eſſentialiter ad opus: ad quod ſunt ipſi vel p efficere vel iuuare ſolū. tales. n. ꝑtes cōſtituunt ipſorum ſubſtantiā ⁊ non alie: ſed ſunt deſeruientes eis ad ꝯſeruationē vene q̄dē per adlationē nutrimēti: arterie vero per adlationem ſpūs ⁊ caloris.

Dubitabit aūt ⁊ hic aliqs ex eo q̄ princeps facit muſculū eē cōpoſitū: nō ſolum ex p̄ma carne ⁊ neruis: ſed ex ligamēto ⁊ pāniculo. Ait. n. q̄ qr̄ motus nō cōpletur voluntari⁹ mēbris: niſi virtute adinueniēte eis mediātibus neruis: nō aūt erat ꝯueniens vt nerui ꝯtinuerent oſſib⁹: que ſunt radix mēbrorū mobiliū in motu: ꝓpter eē oſſa dura ⁊ neruos ſubtiles extraxit nā ex oſſe rē neruo ſimilē que ligamētū vocat̄ ⁊ eā neruo adiunxit: ⁊ ex his rethe faciēdo quaſi rē vnam effecit: qr̄ vero adhuc nōdū ꝯſecuta fuit groſſiciē ſufficientem qua ꝯueniret eis eſſe firmari: ⁊ maxie cū durities nerui apud elongationē a cerebro nō ſit augmētata ſup eā que apud ortū: augmēto de quo ſit curādū. Adhuc aūt cū ꝓpter ramificationē ipſius in mēbris fit: aliud qd̄ ad vnū ꝑueniat mēbrū ſubtilius q̄ radix ingeniata ē nā attribuere ei vlteriorē groſſiciē īplēdo ex carne vacuitatē villorū corporis ex neruo ⁊ ligamēto cōpoſiti: ꝓpter qd̄ dicit q̄ huiuſmodi ſūma facta ē mēbrū ex neruo ⁊ ligamēto: ⁊ cop̄ villis ⁊ carne implētē: ⁊ pāniculo coopiente cōpoſite qd̄ eſt muſculus. ¶ Sed nos dicemus q̄ nec pāniculus eſt de ſubſtantia muſculi: ſicut nec vene: nec arterie: non. n. valet ad opus ipſius: ſed deſeruit ad defenſionē ab extrinſecis nocumētis: ligamētū aūt ſile neruo eſt in ſuba: ſӡ inſenſibile: ꝓpter qd̄ cū ſupra dixit, q̄ ſunt cōpoſiti ex prima carne ⁊ neruis: ſub neruis volut ⁊ ligamēta ꝯphendi.

¶ Fortaſſis aūt ⁊ magis ingredit̄ ligamentū ꝯpōnē corde q̄ muſculi: villi. n. neruoꝝ in carne eis circūpoſita diſpartiti cū approꝑinquant ad finē muſculi recepta ꝯmixtione ligamēti aggregant̄ in chordaӡ ad maiorē chorde firmitatē q̄ ꝓcedit ad mēbrū cuius motus querebat̄ per muſculū: quare vera ſuba muſculi: nō ē niſi ex p̄ma carne ⁊ neruis: ſicut Gal. dicebat. ¶ Ur̄ aūt ⁊ hec diffō muſculoꝝ māni tñ reddere: ſpēm vo ⁊ rōnē ſubiicere more diffoniū nāliū: reddēs aūt rōnē ⁊ formā ē ea q̄ dicit q̄ ipſi ſunt ꝓpriū organū motiue virtutis: adhuc aūt ⁊ tactiue: ſenſus. n. tactus a volūtario motu nō ſepat̄ ſm̄ nām: nec eӡ. nullus n. q̄ muſculus inuenit̄ nō ſentiēs tactu: nec aliqd̄ aliud ab eo ſentiēs p̄ter cor ⁊ pāniculū: voluntariū aūt motū pficit ois muſculus: ꝓpter qd̄ aut vnic⁹ neruus fert a cerebro ei vtrāq̄ virtutē: aut duob⁹ indiguit: quoꝝ vterq̄ ſuā reddit. Eſt aūt in quolibet mēbro ꝯpoſito p̄ncipalis quedā ꝑticula p̄ncipalr̄ illius opatione pficiēs: relique vo iuuamētales: ſicut in muſculo neruus: in oculo chriſtallinus ꝓpter qd̄ ſi qs dixerit ſolū neruū tangere ⁊ mouere nō calūniabimur illū: ſicut neq̄ ſi dixerit ſolū criſtallinū videre: ſi. n. caro eēt p̄ncipalr̄ ſentiēs: ſentiret caro epatis ⁊ pulmōis nō ergo ſentit: niſi neruo cōmixta: p̄terq̄ in p̄mo p̄ncipio. ſ. corde imo ſicut tunice ⁊ albugo circūpoſita criſtallino mediāt in viſu: ſic ⁊ caro circūpoſita neruo, ſenſibili mediāt in ſenſu tactus.

¶ Dicentur igitur ⁊ coꝝ craſeos cognitiones ſm̄ bñ tēperatas habitationēs: pmutant. n. diſtemperate regiōes aucte ſm̄ ſe formantes: ⁊ corrūpūt quaſdā cognitiones: ita vo ⁊ ſm̄ bene tēperatam regionē tpe meſſis ſeipſum ſoli aliqs exponat nudū pmutabit cognitiones quecūq̄ ſm̄ colorē ſunt ⁊ in mollicie ⁊ in duritie conſiſtentiā: ſi vero bene tēperata eſt regio: ita ⁊ ipſa bñ tēperata dieta vtatur: neq̄ exuſtus in ſole nudus vnaquaq̄ die plurimū: neq̄ vt q̄daӡ more virginis in vmbra degens: pfectū craſeos demōſtrabitur ſignū: quaſi in his igitur oratiōe futura: intēdamus iā intellectū eius craſeos.

¶ Cū declarauit totius corporis hitudinē cuius dicenda ſunt ſigna maxime diſcerni in muſculis: qd̄ quoq̄ muſculi ſint adiecit ad executionē ſignoꝝ hitudinis totius corporis ſumptoꝝ ab ipſis p̄mittit ꝯdōnes q̄ſdā q̄s obſeruare oӡ ad verificationē dicēdoꝝ ſignoꝝ: ⁊ dicit (dicent̄ igit̄ ⁊c̄.) i. iō ſcire oӡ q̄ ſignificatiōes ꝯplonis muſculorū q̄ dicent̄ intelligēde ſunt dici ſӡ tp̄atā regionē: deinde ſubiūxit cām huius ⁊ dixit (pmutat. n. ⁊c̄.) i. diſtēperātie regionū pmutāt cutim ſuppoſitā muſculis: ⁊ alterāt eā in colore ⁊ mollicie ⁊ duritie: ⁊ alterāt eā ſibi ꝯformātes ſm̄ q̄ attinet diſtēperātie regionis ī calore vel frigore hūiditate vel ſiccitate: q̄re corrūpūt q̄ſdā ſignificationes ſumēdas a cute ſup ꝯplone muſculoꝝ. ¶ Manifeſtū. n. eſt q̄ in regione ſclauoꝝ cutis ⁊ pilus albeſcūt: q̄ tūcūq̄ muſculi ab ea ꝯtecti ſint calidi. ¶ In regiōe vo ethiopū nigreſcūt q̄tūcūq̄ ſunt fridi. ꝯformatio. n. cutis ad regionē fortiter diſtēperatā: maior ē q̄ ad muſculos: ꝓpter fortitudinē alterationis facte ab aere q̄ nō ſolū attigit ad cutim: ſed ad muſculos ingredit̄. tp̄ata ēt regio nō ē potēs imutare cutim imutatiōe de qua ſit curādū: q̄re ſaluat̄ in ea diſpō q̄ inſit a muſculis apud cutim. ¶ Deinde adiecit alias ꝯdōnes. ⁊ dicit (ita vo ⁊c̄.) ⁊ ſil̄r diſtēperātie regiōis corrūpūt q̄ſdā ſignificatiōes ſumēdas ſm̄ colorē ⁊ duritiē ⁊ mollicie vt diſtēperata corpis expō: aut ad ſolē: aut ad vmbrā ēt in tp̄ata regiōe. ¶ Adhuc āt ⁊ diſtēperātia dietaꝝ: ſi. n. ex tpe meſſis quo ſol ex directo nr̄oꝝ capitū radios faciēs ē adurētior: exponat ſe q̄s nudū freq̄nter ad ſolē q̄tūcūq̄ ſit regio tp̄ata: tñ imutabit̄ corpus ſm̄ colorē ⁊ duritiē ⁊ mollicie nō atteſtās poſtea ꝯploni muſculoꝝ: denigrabit̄. n. ⁊ aſperabit̄ ⁊ dureſcet ſupflue ēt mora in vmbra ad ꝯria diſponet: ꝓpter qd̄ ſubiūxit (ſi vero ⁊c̄.) ſed ſigna ꝯplonis muſculoꝝ demonſtrabunt̄ pfecte ſine pmixtiōe ſupfluitatis: ſi ſicut regio fuerit tp̄ata: ita ⁊ ille cuius muſculoꝝ ſigna q̄runt̄ tēperata vtat̄ dieta: neq̄ exurēdū ponat ſe ad ſolē vnaq̄q̄ die: ne q̄ ſit degēs in vmbra more virgīs: hec. n. ē diſtēperantia dieta penes aerē. ¶ Adhuc āt neq̄ ſit ſupflue dormiēs aut vigilās aut exercēs aut q̄ſcēs: ex oībus. n. his corrūpit̄ ſignificatio ſup ꝯplone muſculoruӡ ꝓpter mutationem quā faciūt nō ſolū circa cutim: ſed ēt circa ipſam ſubām muſculoꝝ vt ex multitudine ſomni ⁊ ocij: ⁊ cibis hūidis ſupaddat̄ eis carnoſitas ⁊ pinguedo: ex oppoſitis āt diminuūt̄. ꝯphēdunt̄ āt ⁊ ſub diſtēperata dieta artes ⁊ cōſuetudines: ⁊ hmōi: q̄bus muſculoꝝ effūs ī cutim ꝓdire ꝓhibent̄: aro. n. ꝯuerſatus ī flumibus ⁊ balneis ad ꝯria

diſponit arti fabroꝝ: ꝑpatā aūt dicta: circa hec oīa nō variat corpus variatiōe apparētī: q̄re ſub ea tales ſe ꝑtēdēt muſculi q̄les ſunt. ¶ Deinde cū ꝑmiſit qb⁹ ꝯdōib⁹ verificant̄ ſigna q̄ dicent̄: ꝯcludit epilogās. ⁊ dicit (ſi igit̄ itellexiſti qualis ꝯdōnis ſermo meus futurus exiſtat.)

¶ Cognitiones cōpetentis craſeos ſꝫ totā hitudinē aīalis. Coloꝛ q̄dē ex rubeo ⁊ albo cōmixtus: capilli vero rubei ⁊ mediocriter criſpi vt in plurib⁹: mediocritas vero carnoſitatis in q̄ntitate ⁊ q̄litate. Mediū. n. ꝑfecte eſt hmōi coꝛpus oīum ſupfluitatū; vt dicantur ⁊ intelligant̄ ad hoc. Et. n. ſpiſſuꝫ coꝛp⁹ ad hoc dr̄: ⁊ tenue: ſimiliter ad hoc ⁊ multā carnē hn̄s ⁊ paucā: ⁊ craſſum ⁊ durū ⁊ molle ⁊ piloſum ⁊ nudū. Nihil igit̄ hoꝝ eſt mediocre: ſed equale Policleti regula ad ſūmū venit mediocritatis vniuerſe: vt tangentibus q̄dem neq; molle appareat: neqꝫ durꝫ: neqꝫ calidū: neqꝫ frigidū: videntibus vero: neqꝫ piloſum: neqꝫ nudū: neqꝫ groſſum: neqꝫ gracile aut aliquā aliā hn̄s intemperantiam.

co. 59. ¶ Cū declarauit q̄bus ꝯdōnibus ꝑſuppoſitis audiēda ſunt ſigna diſtēpeꝛātie muſculoꝝ icipit dare ipa: datur⁹ aūt ipſa p⁹ ꝑmittit ſigna diſtēperātie ipſoꝝ ad quaꝫ ꝯs diſtēpātia ꝯparat̄: q̄ꝛ ſicut. n. ex ſignis coꝛpis egri ſumplr q̄ nūc intēdebat reliq̄ due latitudines manifeſte ſūt: nō tn̄ recuſauit interponere ſigna coꝛpis ſemꝑ ſani: aut vt multū ſani: ꝑp id qd̄. ſ̄. dixim⁹: cū ꝑtrā cerebri ſigna pertractarē: q̄re ab eis inchoās dixit (ſigna cōpetētis ⁊c.) .i. ſigna ꝯplonis ꝯq̄lis ſꝫ hitudinē totius coꝛpis denotare in muſculis ſunt hec. ſ. coloꝛ cōmixt⁹ ex albo ⁊ rubeo: tēpantia. n. muſculoꝝ efficit hūc coloꝛē i cute: q2 cū cutis ſit nā alba ad mōꝫ mēbꝛoꝝ q̄ Gal. vocat radicalia: ꝑp caloꝛē cū exiccauerit hūidū ſanguineū ex quo ſiūt dealbat ipm ꝑ vlterioꝛē decoctionē i ipo: ſanguis āt ⁊ caro muſculoꝝ q̄ a cute tegunt̄ cū ſoꝛtia fuerit ꝑpamētū ꝯueniētis ſint rubea: reſultabit in ſupficie coloꝛ ꝯmixt⁹ ex vtroq;: cū cutis q̄dē tenuis exn̄s admittat coloꝛē coꝝ que tegit. ¶ Deinde dicit (capilli vo ⁊c.) .i. ex ſignis eius ſunt capilli rubei ⁊ mediocriter criſpi i plib⁹. Et cā hui⁹ i ꝑmptu ē ex ꝑdictis apud recolētē q̄ coloꝛ rube⁹ medi⁹ eſt inter albū ⁊ nigrū: quoꝝ vn⁹ fridītatē alter caliditatē annūciat: recolētē quoqꝫ q̄ criſpitudo ſiccitatē ſignificat ſimplicitas vo hūiditatē: dicit āt i plib⁹ ꝑp q̄nqꝫ fieri toꝛtuoſitatē poꝛoꝝ cāꝫ i talib⁹ ſupflue criſpitudinis neq̄ q̄ꝫ augmētata ſiccitate. ¶ Eſt aūt ⁊ hic ſciēdū q̄ tales capilli nō ſunt nec ius ſignū tēperātie oīum muſculoꝝ coꝛpis: ſed ꝑncipalius coꝝ q̄ in capite. ¶ Deīde dixit (mediocritas vo ⁊c.) .i. ⁊ ex ſignis ē mediocritas carnoſitatis i q̄litate ⁊ q̄ntitate. ¶ Deinde dixit hui⁹ cāꝫ vnā cōeꝫ: ⁊ dixit (mediū. n. ⁊c.) .i. ⁊ iō ē hn̄s mediocritatē carnoſitatis: q2 hoc coꝛp⁹ eſt ꝑfecte mediū inter oēs tales ſupfluitates: adeo vt opoꝛteat oēm ſupfluitatē dici: ⁊ intelligi taq̄ꝫ ad ipm relatā. oīs. n. ſupfluitas ad mediū ꝯpat̄: vt nō dicat̄ ſupfluū: niſi q̄ ſup mediū excellit. ¶ Deiñ exēplificat: ⁊ dic (⁊. n. ⁊c.) .i. q2 ſpiſſū ⁊ tenue mlte carnis ⁊ pauce craſſū ⁊ macrū: durꝝ ⁊ molle: piloſum ⁊ nudū: ⁊ hmōi nō dīr niſi ꝑ ꝯpationē ad ipm ſꝫm q̄ntitatē ſepationis ab ipſo. ¶ Deīde volēs declarare mediocre oñdit illud ꝑ quod dā ſile. ⁊ dicit (nihil igit̄ hoꝝ ⁊c.) .i. nihil igit̄ hꝛ dictorū. ſ. ſpiſſum ⁊ tenue ⁊c. ē mediocre cū ipſa ſint extrema ad extrinſecus exn̄tia: ⁊ dicta ꝑ ꝯparationē ad illō talia ſed mediocre ē illud qd̄ venit ad ſūmā vniuerſe mediocritatis diſcernibile ad tactū vel viſum vel aliquē ſenſuꝫ vt ad tactū neqꝫ ſit tenue: neqꝫ durꝝ tēperātiā hn̄s inter paſſiuas: neqꝫ calam: neqꝫ fri. tēperātiā hn̄s iter actiuas ad viſum vo neqꝫ ſit piloſum: neqꝫ nudū: neqꝫ groſſuꝝ neqꝫ gracile: neqꝫ alicuius alterius ſupfluitatis hn̄s denoiationē tēperātiā in vtriſqꝫ. ſed ſit qualis regula policleti ſtatuiſica: hic. n. ſicut dr̄ in memoria deleue fecit ſtatuā tāte pulchritudinis: vt nulla poſſet ei attribui deformitas ⁊ poſuit eam regulam ſtatuaꝝ: vt dicatur pulchrioꝛ per maioꝛem appꝛopinquitatem ad ipſam: ⁊ ſunt hec oīa ſigna ſumpta a caſibus: ſicut patet ex predictis.

Jam vero mediocritatis iter mollicīē ⁊ duriciē nuditatē ⁊ piloſitatē cā ꝯiectu rabilis ē ex ſupradictis: ei⁹ vo q̄ inter craſſum ⁊ macrū. multe carnis ⁊ pauce cām hic oñdamus. Dico ḡ ſic dicat Gal. in li. de ꝯploīb⁹. abūdātiā carnis ⁊ pinguedis ſiūt ambe ex augmēto hūiditatis ſup equalē: ſꝫ tn̄ diſpariter adhuc aūt ⁊ cū diſperitate in caloꝛe: nō. n. equant̄ h mēbꝛa in calitate ⁊ hu. Eſt āt mā carnis ſanguis ipſe: ſicut ⁊ alioꝝ mēbꝛoꝝ: ⁊ nō tn̄ ſilr. ad hoc. n. vt ex eo fiat caro nō indiget plurima ꝯuerſiōe: ſicut indiget: ad h vt ex eo fiat os ⁊ neruus ⁊ hmōi: eo q̄ ꝯplo ſanguis ē vicina cōplexiōi carnis: q̄ ilico cū ei occurrit in ipſa ꝯuertitur ab alioꝝ aūt ꝯplone multū ē diſtās: ꝑp h ergo multitudo carnis ex multitudīe ſang. gn̄at: ſ̄ma āt pinguedis eſt qd̄ de ſanguine ē vnctuoſum ⁊ leue ⁊ ſubtile: ſꝫ q̄n h tale ē paucū i coꝛpibus q̄ cal. rate ſunt decliuioꝛa cib⁹ ſeu pabulū calitatis reſolubile exn̄s ⁊ vſtibile nō fiet in talib⁹ pinguedo: niſi modica valde: in coꝛpib⁹ āt q̄ ad fridītatē ſūt decliuioꝛa abūdabit multū. ſignū cuius ē q̄ cū tale vnctuoſum egredit̄ a venis ⁊ reſudat ab eis: ſi obuiat mēbꝛis fridis q̄les ſunt pānicul coagulat̄ ſuper eis: ꝑp qd̄ pinguedinē inuenimus maxime apud ipſos: ſi vo obuiat calidis q̄lia ſunt carnoſa ꝯſumit̄ ⁊ reſoluit̄ ab ipſoꝛuꝫ caliditate: quare cū coꝛpus fuerit fridū valde accidet illud coagulari ēt apud mēbꝛa carnoſa: ſignū. n. coagulatōis eius a frido ē qd̄ inuenimus eā ꝑpamēto liq̄ri ⁊ reſolui a caloꝛe: q̄n ḡ caro ē in caloꝛe viciuioꝛ ꝑpatos q̄ꝫ piguedo accidet: ſic dicit Gal. q̄n caloꝛ inatus remanet ſꝫ vltimū eq̄litatis ſue: hūiditas vo ex auget̄ augmēto nō egredicute terminū ſanitatis: qd̄ coꝛp⁹ erit multe carnis: ⁊ lꝫ ēt tunc augmētet̄ in eo pinguedo: ſilr diminutioꝛ erit ſatis q̄ꝫ caro. ſi vo hūiditas nō fuerit multū ſup eq̄lē: ſꝫ coꝛp⁹ ſit diminutū i calitate erit in coꝛpe multo plus pinguedīs q̄ꝫ carnis. ¶ Si vo augmentet̄ calitas: hūiditas vo ſit vicina eq̄litati erit in eo minus pinguedinis q̄ꝫ carnis: ⁊ ſilr cū i coꝛpe vincit ſiccitas: calitas vo remanet equalis erit coꝛpus decliuius ad maciē: ſicut Gal. dicit. ¶ In q̄buſcūqꝫ igit̄ coꝛpib⁹ fuerint caro ⁊ pinguedo eq̄les in augmēto erit ſꝫm ſupfluitatē hūiditatis in eis ſup ꝯplonem eq̄lē ſupfluitas dn̄q̄ frigoꝛis ſup ipſam: in coꝛpibus aūt in q̄bus eſt pinguedinis plus q̄ꝫ carnis: fridītas eſt augmētata ſup ꝯplonē equalē multo plus q̄ꝫ ſit augmētata humiditas ſup equalem. in coꝛpibus verū in q̄b⁹ eſt pinguedinis minus q̄ꝫ carnis humiditas ē augmētata amplius q̄ꝫ opꝫ: ſed frigiditas non eſt ita: q2 ſicut dcm̄ eſt cū calitas remanet ſꝫm terminos ſibi ꝑpꝛios: ⁊ eſt i coꝛpoꝛe ſupfluitas laudabilis ſanguinis ſequet̄ iſtud neceſſario multitudo carnis. ¶ Ex premiſſis manifeſtū ē q̄ bonitas carnis ⁊ tēperātia q̄ntitatis ei⁹: ⁊ ſilr pinguedinis ſequitur ꝯplonē eq̄leꝫ inter actiuas ⁊ paſſiuas qualitates. ¶ Dubitabit aūt aliq̄s q̄ñ cuꝫ pinguedo ſit humidius mēbꝛū carne: ſicut ēt ipſe Gal. dicit in ꝑallato li. fiat multitudo pinguedis ex hūiditate vicia eq̄litati: multitudo vo carnis ex hūiditate ſup eq̄lē. ¶ Niſi eēt q̄ coagulatio q̄ fit a frido ē debilioꝛ q̄ꝫ ea que a calido: ꝑpter quod

humidum

humidũ coagulatũ a frido remanet mollius ⁊ hũidius: ⁊ ad tactũ ⁊ ad ꝟtutẽ illo qḋ coagulaṫ a calo:talis aũt eſt pinguedo reſpectu carnis:nihilominꝰ ãt cũ gn̄o carnis expectat inteſiorẽ calorẽ ꝙ̃ pinguedis: vtriqꝫ aũt calori oportet ſuã hũiditatẽ ꝓportionalẽ exiſtere fiet multitudo carnis ex hũiditate pluri ꝙ̃ multitudo pinguedinis.

¶ Quecũqꝫ ꝟo tẽperato calidiora qdẽ ſũt: nõ tñ hũidiora:aut ſicciora ſcḋm carnẽ:de his .n.pñs rõ.apparent qdẽ ⁊ tãgentibus calidiora tñ ꝙ̃tum ſunt ſcḋm craſim calidiora ⁊ piloſiora ⁊ pinguedinis minus habẽti: a colore vero rubea ⁊ nigros capillos habẽtia.

cõ.60. ¶ Cũ dedit ſigna tempantie muſculoꝝ ad quaꝫ oĩs diſtẽperantia cõparaṫ:dat ſigna diſtẽperantiaꝝ ſcḋm eos.⁊ pmo in calore:⁊ dicit.(Quecũqꝫ vero ⁊c̃.) ſed quecũqꝫ corpa ſunt calidiora tẽperato ſcḋm muſculos:non tñ humidiora:aut ſicciora tẽperato ſcḋm carnẽ:de talibus.n.eſt nunc ſermo.i.de his que ſcḋm carnem diſtemperantiã habent:⁊ dicit ſcḋm carnem denoĩans muſculũ ab eo qḋ nominaṫ in eo ſcḋm ꝙ̃titatem.talia.ſ.apparent ad tactum calidiora iuxta ꝙ̃titatẽ exceſſus in caliditate:cuius cauſa in ꝓmptu eſt:⁊ eſt hoc ſignũ ſumptum a ſubſtantialiter inherẽtibus. ¶ Deinde dicit(⁊ piloſiora ⁊c̃.).i. ⁊ apparent piloſiora:ꝓp id qḋ ſatũ eſt in ſimilibus:⁊ habentia minus pinguedinis ꝓp calorẽ excedentẽ depaſci plus ꝙ̃ ſanguinis vnctuoſitate ꝙ̃ coagulari ꝑmittat: ⁊ comparauit in oĩbus his ad temperata. ¶ Deide dixit (colore vero ⁊c̃.).i. ⁊ apparent habentia colorẽ rubeũ ꝓp caliditatẽ fieri ꝓpulſiuã ſanguinis ex ꝓfundo ad ſupficieꝫ cutis:talis.n.eſt motus excedentis caloris. Adhuc ãt ⁊ habentia capillos nigros:ꝓp id qḋ ſupra expoſitũ eſt.

¶ Frigidioris corpis craſeos ſigna nõ piloſũ pingue fridũ tãgentibꝰ. Color ꝟo corũ cũ capillis magis ruffus:multa ꝟo friditate exñte liuida quodãmõ ẽ caro:⁊ vocare ꝯſuetudo ẽ qbuſdã medicoꝝ hos plũbei coloris.

cõ.61. ¶ Cũ dedit ſigna corporis calioris tꝑato ſcḋm muſculos dat ſigna fridioris.dicit(fridioris ⁊c̃.).i. ſigna ꝯplonis muſculoꝝ fridioris tꝑato ſunt hec.ſ.nõ eẽ piloſuꝫ ꝓp expoſita in pmiſſis ⁊ eſſe pingue:ꝓp id qḋ paulo añ oſtẽdimus ⁊ eẽ fridũ ad tactũ. Regula.n.pma ⁊ maxima iudicãs de calo ⁊ frigido actuali eſt tactus:ſicut Gal.dixit. ¶ Deinde dicit(color ꝟo ⁊c̃.).i.ꝺ ſignis etꝰ ẽ ꝙ color capilloꝝ i talibꝰ ẽ declinãs ad ruffuꝫ:⁊ volebat ꝑ ruffuꝫ flauum q eſt in vicinia albi:⁊ cã nõ latet ꝑdicta memorãtẽ. ¶ Deinde dicit(multa ꝟo ⁊c̃.).i.ſed frigiditate ꝯplonis coꝝ hñte multum exceſſum fiet caro coꝝ coloris liuidi: quos medici quidam conſueuerunt vocare plumbei coloris:ꝓpter plumbum liueſcere in corpore:⁊ euenit hic color ꝓpter frigus mortificans:⁊ contradictionem ſanguinis ⁊ coloris ad intima ꝓpter ipſarum paucitatem.

¶ Sicca vero craſis gracilior ⁊ ſiccior bene tẽperata tanto ꝙ̃to:ſiccior vero ⁊ alia prima primis:humida vero ſcḋm alia qdem ſimiliter:magis vero carnoſa ac mollior eſt.

cõ.62. ¶ Cũ dedit ſigna diſtẽperantie muſculoꝝ ſcḋm q̃litates actiuas:dat ſigna eius ſcḋm paſſiuas.⁊ dicit(ſicca ꝟo ⁊c̃.) .i.ſed ꝯplo muſculoꝝ ſiccior tꝑata:nõ tñ calior vel frigidior eſt tãto gracilior ⁊ durior ꝙ̃to ſiccior: ꝓp paucitatẽ carnis ⁊ piguedinis cõitãtẽ ꝯplonẽ ſiccã. ¶ Cũ ãt dicit ꝯplonẽ tãto fieri graciliorẽ ⁊ duriorẽ ꝙ̃to fuerit ſiccior: nõ intellexit ꝙ ꝯplo dicaṫ gracilis vel dura:niſi ꝓp remã cõplexã eẽ talẽ. ¶ Deinde dicit(alia vero ⁊c̃.).i. ꝫ alia ſigna ſunt prima primis:⁊ vult per prima ea que dixit eſſe ſigna tẽperãtie muſculoꝝ.ſ. ea maxime que ſunt comitantia tꝑantiaꝫ actiuaꝝ.ꝯplo.n. ſolũ ſiccior tẽperata nihil aut modicũ valde ꝑmutat eoꝝ que ſunt tẽperãtie actiuaꝝ manifeſte apparentibus ꝓpter quod alia ſigna ſimiliter huius diſtemperantie dixit eſſe proxima pmis. ¶ Deinde dixit(humida ⁊c̃.).i. ⁊ ꝯplo humidior tꝑata hꝫ ẽt alia ſigna ꝓportiõalia primis.ſ.ꝯploni ſicce pter ꝙ eſt carnoſior ⁊ mollior:abũdãtia.n.carnis ſequitur hec ꝯplonem tempamẽto ſtante inter actiuas ſicut dictuꝫ ẽ. ¶ Dicit aũt Haly.ꝙ tẽperãtie actiuaꝝ mutãt oĩa ſigna equalitatis:ſed diſtẽperãtie paſſiuaꝝ nõ mutãt oĩa:ꝫ q̃dã tñ:ꝓp actiuas maiorẽ hr̃e potẽtiã ad trãſmutationẽ faciẽdã:ex quo ⁊ actiue noĩantur. ¶ Nobis aũt hoc nõ vr̃.Gal.n.in ſignis ꝯplonis calide ⁊ fride nullũ dicit ſignũ imutari ex his q ſunt tẽperãtie paſſiuaꝝ. adhuc autẽ ꝙ̃tũ agẽs aſſimilat ſibi patiẽs:ſi ipſum ſibi ꝓportiõatum inuenerit tñ:⁊ patiens obnubilat actionẽ agentis ſi ſibi repellet:ſicut.n.diſponiṫ mã ſcḋm agẽtis actionẽ:ſic ⁊ agit agens ſcḋm exigentiam mãe.ꝓpter hec ergo ſigna tẽperãtie paſſiuaꝝ remanẽt in diſtẽperantia caliditatis:⁊ frig. non minus ꝙ̃ eꝫ ꝙ̃uis illud non dixerit Gal.

¶ Et ſcḋm copulationem primaꝝ qualitatuꝫ que fiunt diſteperantie cognitionem formã hñt cõpoſitarũ. Calida quideꝫ ⁊ ſicca craſis piloſior ⁊ calidior ⁊ durior : ⁊ minus pinguis eſt ⁊ gracilis:⁊ nigri capilli: ſi vero ad amplius veniat caliditatis ⁊ nigri coloris.

¶ Cũ dedit ſigna diſtẽperantiaꝝ ſimpliciũ ſcḋm muſculos dat cõpoſitaꝝ.⁊ dicit(ſcḋm ꝯplonẽ ⁊c̃.).i.⁊ diſtẽperãtie q̃ fiũt ſcḋm copoſitionẽ pmaꝝ q̃litatũ.i.diſtẽperãtie cõpoſite hñt formã ſignoꝝ qbus diſcernunṫ cõpoſita ex ſignis vtriuſqꝫ cõponẽtiũ. ¶ Deide volẽs ꝫ oñdere icipiat a calã ⁊ ſicca.⁊ dic̃(calã qdẽ ⁊c̃.).i.qꝛ calã ⁊ ſicca ꝯplo muſculoꝝ ẽ piloſior ⁊ calidior ⁊ durior ſcḋm tactũ.i.taleꝫ facit hñte:⁊ cã nõ latet. ¶ Adhuc aũt ⁊ facit hñteꝫ eſſe pauce pinguedinis:⁊ ſilr pauce carnis: ⁊ ꝫ volebat cuꝫ dicit ⁊ gracilis:⁊ hoꝝ cã ſilr pꝫ. Adhuc aũt ⁊ nigroꝝ capilloꝝ ꝓp id qḋ ſatũ eſt ex pmiſſis. ¶ Deide dicit(ſi vero ⁊c̃.).i.ſed ſi hec diſtẽperantia amplius augeaṫ in caliditate:fiet nõ ſolũ capilli ipſoꝝ nigri: ꝫ corpa ipſoꝝ ſcḋm totũ erũt nigri coloris.ꝓp caliditatẽ adurẽtẽ denigrare: tam ſanguinẽ ꝙ̃ cutim.rñdentibus ergo qbuſdã predictoꝝ ſignorũ diſtẽperãtie l caliditate:qbuſdaꝫ diſtẽperãtie in ſiccitate:manifeſtum eſt formam ſignoꝝ talis diſtemperantie compoſitam eſſe ſicut premiſerat.

¶ Humida ꝟo ⁊ calida mollior ⁊ calidior ⁊ multo carnoſior:optima craſi:inq̃ntuꝫ aucte fuerint vtreqꝫ q̃litates: ad plurimũ vero aucta putridis cito cõſumunṫ egritudibus ⁊ cachochimia cito fit. Si ꝟo paꝝ qdẽ hũidior ſit multo vero calidior:molliores qdeꝫ paꝝ tẽperato hi tales ⁊ magis carnoſi:piloſiores vero nõ modico:⁊ tãgentibꝰ nõ parũ calidiores. Nigri vero his ſunt capilli ⁊ caro non ſine pinguedine. Si vero paꝝ qdem ſit calidior:multo vero hũidior : mollis his eſt caro ⁊ multa:⁊ color cõmixtus ex rubeo ⁊ albo:⁊ tãgẽtibꝰ paululũ calidiores:vl̃r ꝟo eſt dicere ſcḋm cõplexionẽ craſiũ ſemꝑ dominantis qualitatis dominabũtur ſigna.

cō.64 ¶ Cū dedit ſigna diſtēperātie muſculoꝝ i caliditate ꝛ ſic. dat ſigna eius q̄ in caliditate ꝛ hu. ꝛ dicit (hūida qdē ꝛc.) .i. ꝛ ꝯplo ca. ꝛ hu. muſculoꝝ eſt calidioꝛ ꝛ mollioꝛ ad tactū eſt ꝛ tāto carnoſioꝛ tpata ꝯplone inq̄ʒto caliditas ꝛ hu. aucte fuerint ſupꝛa tēperamētū: quoꝝ oium cā in ꝑpatulo eſt ex p̄dictis. ¶ Deinde dicit (ad plm vo ꝛc.) .i. ſed hac diſtēperātia plm aucta ſm vtraq̄ʒ qlitatē accidet corpus ꝯſumi putridis egritudinib⁹: ꝛ vult p h̄ ſeb. putridas ꝛ ꝯſiles ex apatib⁹ ꝛ talib⁹. Et cā hui⁹ in ꝑmptu ē ex his q̄ diximus cap. de ſignis ꝯplonis cale ꝛ hu. cordis. ¶ Deinde dicit (ꝛ cachochimi ꝛc.) .i. cito fit abūdās i malis chimis: pp abūdare in corpe ſub hac ꝯplone multas reſolones ꝛ ſupfluitates quas cū accidit retineri pp aliq̄ʒ cāꝫ cito fit cachochimia: ſicut ex p̄dictis manifeſtū ē. ¶ Deinde dicit (ſi vo paꝝ ꝛc.) .i. ſed ſi hec ꝯplo fuerit paꝝ humidioꝛ tpata: multo vo calidioꝛ: tunc tales erūt paꝝ molliores ꝛ paꝝ carnoſiores tpato ſm q̄ parū p ē hūidioꝛ ipſoꝝ ꝯplo. Jā.n. diximus q̄ multitudo hūiditatis ſtante caloꝛe eq̄li: ꝛ paulo .ſ. eq̄lē cā ē multe carnoſitatis: ſʒ ſicē dicit ipſi erūt piloſiores tpatis non paꝝ inq̄ʒtū. ſ. ipſi appropinquāt magis ꝯplone cale ꝛ ſic. q̄ ſui nā piloſiores facit: pp id qd̄ .ſ. dixim⁹. Erūt ēt nō paꝝ calioꝛes tpatis ad tactū: ꝛ cā ē in ꝑmptu. ¶ Deide dicit (nigri vo ꝛc.) .i. huius ꝯplo paulo hūidioꝛ: multo vo calioꝛ tpata facit eē nigroꝝ capilloꝝ pp appꝛopinquare ad calām ꝛ ſic. q̄ tales facit pp magis adurere vapoꝛē q̄ ē mā capilloꝝ oi alia ꝯplone. Adhuc aūt ſicut dicit: ꝛ caro ē eis nō ſine pinguedine: nō tñ intēdit q̄ ſit multa pp depaſci caloꝛē intēſum ſan. vnctuoſitatē ex q̄ fit pinguedo: erit tñ aliq̄ i eis pinguedo pp viciniā ad tēperiē inter paſſiuas quā multitudo pinguedis expetebat. ¶ Deinde dicit (ſi vo ꝛc.) .i. ſed ſi paꝝ ſit calioꝛ: multū vo hūidioꝛ caro erit mollis: ꝛ multa pp multitudinē hūiditatis: coloꝛ quoq̄ʒ mixtus ex albo ꝛ rubeo: nō tñ ſilr tpate ꝯplonis: ſed ſupabit i eo coloꝛ rubeus pp abūdātiā ſang. ꝛ ꝑpulſione eius ad ſupficiē cutis ſub tali ꝯplone: tales vo erunt paulo calioꝛes tēperatis ad tactū: ſicut p ſe pʒ. ¶ Deide oñdit vno can. diſcretionē taliū augmētoꝝ illius q̄litatis ſup aliā in cōpoſitis ꝯplonib⁹: ꝛ dicit (ꝛ vlr ꝛc.) .i. ꝛ vlr intelligēdū ē q̄ in cōpoſitis craſib⁹ ſemp dn̄abunt ſigna dn̄antis qualitatis: ſicut ꝛ alias dixit. ¶ Et ē h̄ attētione dignū q̄ h̄ nomē humiditas aliqñ denoiat qualitatē tm̄: aliqñ ſbam humidā: ſicut ꝛ hoc nomē caloꝛ apud medicos: vt Gal. dicit. cū aūt humiditas denoiat ſbam humidā: aliqñ denoiat eā humidā hūiditate actuali tm̄: ſicut colām ꝛ melācoliā ſbam hūidā dicamus: aliqñ vo humiditate actuali ꝛ virtuali: ſicut ſanguinē ꝛ flegma dicimus hūida: ſcias aūt q̄ ſba humida hūiditate actuali ꝛ virtuali ſp ſequtur humiditatē que eſt qualitas: pp qd̄ in ꝯplone cali. ꝛ humi. credendū ē abūdare hāc niſi p accñs impediatur. ¶ Dicit aūt Hali. q̄ duo ſunt modi calide ꝛ humi. ꝯplonis: vna .ſ. nālis ab initio creatōis ꝯnata: quā laudabilē eē ſuſpicat: altera vo accñtalis: quā dicit eē vitupabilem pp eē velocē ad putredinē. ¶ Sed palā ē q̄ ēt q̄ nālis ē ex hoc eodē vitupat qd̄ velox eſt ad incurſum putredis: ſicut eſt videre ab ipſo textu in aſſignatiōe ſignoꝝ cale ꝛ hu. ꝯplonis p̄dictoꝝ mēbꝛoꝝ: qd̄ Hali. nequaq̄ʒ conſideraſſe vr: lʒ minus q̄ʒ extranea pp ꝯſeruari humiduʒ a caloꝛe innato: corrūpi vo ab extraneo: ſicut Ga. ꝛ Ariſt. dicūt. Scire quoq̄ʒ q̄ oʒ ca. ꝛ hu. ꝯplo nālis cāt longitudine vite: due aūt ſunt ꝯdōnes ꝯplonis a qbus depēdet longitudo vite: ſicut dicit phs in lib. de bꝛe. ꝛ lōgi. vite. ſ. q̄ actiue dn̄ent paſſiuis. Adhuc aūt ꝛ q̄ calm ſup frigido: ꝛ hūidū ſup ſicco: eſt.n. vita ꝛ ois ale opatio p caloꝛē ſicut p p̄mū ꝛ maximū inſtrm. humidū aūt ſuſtētaculū caloꝛis exiſtit: dn̄itum aūt paſſiuaꝝ ſup actiuas cā eſt putrefactiōis ꝛ moleſtie: ſic dicit phs in .4. metheo. Adhuc dn̄ium ſicci ſup hūido minus ſuſtētat calm. Eſt ergo cā p ſe lōgitudis vite: id qd̄ dcm̄ eſt: coadiutās aūt ſūt cauſe ꝯſeruantes ex ſex rebus nō nālibus qbus qcūq̄ʒ hñs p̄dictas ꝯdōnes vtit ſm q̄ deſcriptū ē in arte ꝯſeruandi ſan. ꝑlōgabit eius vita ꝛ non accidet ei niſi moꝛs nālis: cuius cā ē fridītas ꝛ ſic. ſi vo nō vtet eis ſm q̄ oʒ moꝛiet fortaſſis pp dn̄ium virtutū paſſiuaꝝ ſup actiuas: qd̄ eſt cā egritudinū mālū pp abūdare ſupfluitates in eo ex d̄bilitate virtutū actiuaꝝ: nō aūt ipſe ſolū: ſed qcūq̄ʒ alter non vtetur eis ſm modū appropꝛiatū ſue nature in nulla tñ complexiōe tm̄ elōgabitur vitā quantū in habente ꝯditiones predictas quantūcunq̄ʒ ꝯſeruetur ꝑpter carere cā intrinſeca longitudinis que per ſe eſt cauſa.

Dubitabit aūt aliqs ex h̄ qd̄ dic̄ Auer. in ſuo tractatu de longi. ꝛ bꝛe. vite q̄ ꝯplo quā diximus eē ꝑpꝛia lōgitudinis vitehn quas ſunt p̄dicte ꝯdōnes: aut eſt ignorata in arte medicine: aut difficulter ſcitur. Si.n. eēt nota: ſicut dicit p̄ciſe iudicaret medicus lōgitudinē ꝛ bꝛeuitatē vite: nō facit āt hoc q̄ꝛ difficile eſt eā ſcire p ſenſum cui medicus innitit: magis.n. vr cognita eē p rōnē q̄ʒ p ſenſum: ſignuʒ aūt ignoꝛātie eius in arte medicine eſt: ſicut dicit: q̄ꝛ videmus q̄ multi infirmi ēt viuūt multū quos medicos non crederet hr̄e ꝯplonē aptā lōgitudini vite: ꝛ multi boni ꝯſiſtentie moriunt iuuenes quos medicus ſuſpicat potius eē longe vite: pp qd̄ dicit q̄ ꝯplo quā Gal. vocat mediam vr eē iſta. ¶ Nos aūt dicemus q̄ ꝑpoꝛtio ꝯplonis p̄dicte nō eſt oīno ignorata in arte medicine: lʒ difficulter diſcibilis ſit ad ſenſum: nō tñ eſt credēdū q̄ aliq̄ infirmitas que ſit totius infirmitas ſit cā longi. vite: tāq̄ʒ faciēs acq̄rere hāc ꝑpoꝛtionē i ꝯplone: ipoſſe.n. eſt q̄ ē p̄ter nām eē longeuū. Adhuc aūt cū egritudo ſit nocens opationi: ſit aūt vita opatio: ſicut ſupꝛa oñſum ē: erit ois egritudo nocēs vite. nihil āt qd̄ nocet vite pōt eē cā longationis eius: cū nocumētū opationis trāſcat de leui ad mediocrē: ꝛ de mediocri ad oīno fieri: qd̄ eſt ipſa moꝛs: pōt tñ alicuius ignobilis mebꝛi infirmitas fieri cā lōgi. vite paccñs: eo q̄ ſicut Gal. dicit: q h̄ʒ vnū mebꝛū infirmū plerūq̄ʒ h̄ʒ alia incolumia ſuſcipiēte mēbꝛo infirmo corpoꝛis ſupfluitates. ſi aūt fuerit tale mebꝛū ex nobilibus nō erit illud poſſe: pp redūdātiā nocumēti ſup toto: adhuc aūt bone ꝯſiſtētie hoies nō moriunt iuuenes pp nō hr̄e hanc ꝑpoꝛtionē vel ei vicinā: ſed pp peccare i cōſeruatione illius: nūc vno mō nunc altero: ꝛ inde accidere egritudines moꝛtiferas. ex quo fit q̄ medicus non iudicat p̄ciſe longitudinē vite: q̄ꝛ nō pendet hoc ſolū a cauſa intrinſeca: ſed a cauſis ꝯſeruātibus ab extra: ꝯplo aūt quam Gal. vocat mediā non eſt iſta: ſed eā que paulo excedentioꝛ eſt in ca. ꝛ humiditate: hec.n. q̄ʒuis ſit egrotabilioꝛ: illa tñ quantū eſt apte intrinſeca eſt cā longe vite: ꝑpter qd̄ dicūt medici: q̄ ſi hec cōplexio euaſerit a putredinibus: ad q̄s h̄ʒ ꝑuitatem maxime dū iuueneſcit: ſit et cā longe vite: ſed ad tales putredines nō eſt apta q̄ media: nec ēt eſt inconueniens ꝯplexionē longioꝛis vite habere opationes minus perfectas ea que media propter intemperamentum in calido ꝛ humido: ꝛ nihilominus ſub ea elongari vitam quantum eſt ab ipſa.

¶ Frigida vo ꝛ humi. craſis paululū qdē vtriſq̄ʒ augmētatis ſine pilis ē ꝛ alba ꝛ mollis ꝛ ſpiſſa ꝛ pinguis. Si vo ampli⁹ ꝛ alia qdē diuide h̄ʒ ꝑpoꝛtionē augmētatiōis q̄litatū. Coloꝛ vo cū capillis ē magis ruſſus qnē admodū ꝛ plm vtriſq̄ʒ augmentatis liuidū. Si vo ineq̄liter augmētatio ſit q̄litatū: dn̄abūtur magis augmentate ꝑpꝛia ſigna.

¶ Cū dedit

¶ Cū dedit ſignū cale ꝛ hu. diſtēperātie muſculoꝝ dat ſigna fride ꝛ hu. Et dicit (frida ṽo ꝛc̄.) i. ſ; fri. ꝛ hu. ꝯplō muſculoꝝ diſcernit p h̄ ꝙ modicū egredientib⁹ tpamentū vtriſq; q̄litatib⁹ erit ſine pilis: adhuc āt ꝛ alba ꝛ mollis ꝛ ſpiſſa ꝛ pinguis: q̄rū oīū cā ex p̄dictis manifeſta eſt. ¶ Attēde tn̄ ꝙ duplex ē ſpiſſitudo. ſ. carnoſitatis ꝛ piguedis intelligit āt h̄ cā q̄ piguedis. ¶ Deinde dicit (ſi ṽo ꝛc̄.) i. ſ; egredientibus vtriſq; tpamētū ſplr⁹ ꝯſiderare oꝫ alia ſigna ſ; ꝓportionē augumētationis q̄litatuꝫ ſi. n. aucte fuerit multū augebūt ꝛ eaꝝ ſig̃ ꝓportōabilr ſille ꝛ ſilr ſi paꝝ. ¶ Deinā dicit (color ṽo ꝛc̄.) i. ſ; color capilloꝝ ꝛ cut coꝝ eſt declinans ad ruffū: ꝛ vult p h̄ glaucū ſiue ſubcitrinū quēadmoꝫ vtriſq; pſm: auctus color eſt liuidus ꝛ vult colorē cutis: capilloꝝ. n. nō eſt h̄ color ꝓpa⁹ pp pticipare oēm vaporē q ē mā capilli aliqd de aduſtiōe. ¶ Deinā dicit (ſi ṽo inegles ꝛc̄.) i. ſ; ſi augumētatio q̄litatū. ſ. tpamētū nō ſit eq̄lis: ſ; aucta ſit vna magis altera dominabunt ſigna ꝓpria magis augumētate ꝛ eſt hic ſicut canon communis qui ſepe ſubgcitur.

¶ Si vero frigidū cuꝫ ſicco equaliter augumētentur nā durum ꝛ gracile h̄ñte corpus ꝛ piloſum: ꝛ tāgentibus frigidum: pinguedo vero ſimiliter eis gracilibus exiſtentib⁹ diſperſa eſt p carnem. Capilli vero: ꝛ color proportionaliter menſure frigiditatis.

cō.66. ¶ Cū dedit ſig̃ fride ꝛ hu. diſtēperantie muſculoꝝ dat ſig̃ fride ꝛ ſic. ꝛ dicit (ſi ṽo ꝛc̄) i. ſ; ſi fridū cū ſic. eq̄l excedat tpamētū: tūc diſcernit ex h̄ ꝙ corp⁹ ē nā duꝝ ꝛ gracile cōtat. n. ſp duritieſ ſiccitatē ſic molities h̄uiditatem p gracile āt vult puatū carne qd̄ cōtat ta fridirtatē q̄; ſic. ſicut p̄miſim⁹. Ad h̄ āt corp⁹ ē nō piloſuꝫ ꝛ tāgētib⁹ fridū pp id qd̄ ſepe dcm̄ ē. ¶ Deinā dicit (piguedo ṽo ꝛc̄) i. ſ; lꝫ tales ſint graciles paucitate carnis: tn̄ piguedo iuenit in eis diſpſa p carnē maxie ſi ſiccitas nō fuerit multū ex temperamentū ſicut. n. ſciuiſti ſtante friditate cū tēperātia ſiet paſſiuas hēbit piguedo: pp id quod dictum eſt. ¶ Deide dicit (capilli ṽo ꝛc̄) i. ſ; color capilloꝝ ꝛ cutis erit in eis ꝓportōalr mēſure friditatis. ſi. n. friditas fuerit multū excedēs erit color capilloꝝ glauc⁹: cutis ṽo liuidus ſi ṽo paꝝ tūc color capilloꝝ erit magis ruffus cutis ṽo magi virgens ad albū. ¶ Et attende q̄ ſic dicit haly. hec cōplexio facit breuioris vite oīb⁹ al. poſt eā ṽo ꝯplō q ē frida tm̄ poſt iſtā ṽo q ſicca tm̄ deīn ꝯplō fri. ꝛ hu. poſtq̄; vero cala ꝛ ſic. ꝛ poſt iſtā ꝯplō hu. tm̄: deinde equalis poſtq̄; complexio calida ꝛ humida: hec enim ſi conſeruetur facit longioris vite omnibus.

¶ Decidente calida ꝛ ſic. craſi tpe paugmaſtice etatis in fridā ꝛ ſiccā h̄itudo taliuꝫ gracilis qd̄ ſilr ꝛ dura ꝛ melancolica eſt ꝛ ꝓpterea nigra ſimul ꝛ piloſa: dn̄ante vero altera quidē qualitatū multum: ꝛ altera vero paꝝ a mediocri imutata q̄dē dominabunt dn̄antis: mediocres ṽo erūt alteri⁹ cognitiones.

cō.67 ¶ Cum dedit ſigna diſtēperātie muſculoꝝ i friditate ꝛ ſic natiua dat ſigna illi⁹ ad q̄; deuenit p caſuꝫ cale. ꝛ ſic. in ipſam apud trāſitū etatis ſtatus ad eā q ſenectutis h̄. n. lꝫ nō ſit natiua. h̄ꝫ tn̄ ſilitudinē cū natiua p hoc ꝙ ipſa dr̄ tūc fieri fri. ꝛ ſic. nō ſolū p ꝯpationē ad ſeipſaꝫ i etate ſtatus ſicut reliq̄. ſ; p ꝯpationē ad tpatā in etate eadē ſicut ſi eēt natiua: ꝛ dicit (ōcidēte vero ꝛc̄). i. ſ; ſigna cōplonis fride ꝛ ſic. q ſit p caſuꝫ ꝛ trāſmutationē cale ꝛ ſic. in ipſam in tpe. paugmaſtice etatis ſunt ꝙ h̄itudo taliū eſt gracilis ꝛc̄. ꝛ volebat p etatē paugmaſticā initiū ſenectutis para. n. in greco idē ē qd̄ iuxta. agme āt idē ꝙ ſtatus: quare etas per augmaſtica. i. ꝙ iuxta etatem ſtatus neq; volebat p calidam: ꝛ ſic. ēt eam q eſt talis ex debito augmaſtice etatis: ſ; eam q ab ipſa naturitate talis decernit ſicut diximus. Non. n. erat eius intētio abſolute dare ſigna ꝯplōnis acquiſite ex trāſmutatiōe in etate. In oi. n. ſene eſt ꝯplō frida ꝛ ſic. reſpectu eius quā h̄uit i etate ſtatus nec tn̄ eſt inuenire ſigna q dicit in oi ſene: ſ; vlt dare ſigna fride ꝛ ſic. ſubeūtis ex cala ꝛ ſic. natiua tal. n. friditas ꝛ ſiccitas. lꝫ eueniat apud p̄u^m ſenectutis in q̄dā ꝯtigit ſibi ꝓpria nō ex debito etatis ſ; ex debito ꝯplōnis calide ꝛ ſic. p̄cedentis: pp qd̄ dicit ꝙ ſilr eſt gracilis ꝛ dura: ꝛ vult ſilitudinē in hoc ad ca. ꝛ ſic. q p̄ceſſit ex q deuentū eſt in ea fortaſſis āt ꝛ ad fri. ꝛ ſicca natiuā cui⁹ ſigna oñderat. Vtraq;. n. gracilis eſt dura cā autē facile ꝯſpicabilis ē ex dictis. ¶ Deinde dicit (ꝛ ē melācolica) alia āt trāſlatio nō copulatiue: ſ; aduerſatiue ſubiungit verūtamē dicit ſup eā colera nigra: ꝛ vr̄ rectior: nō. n. eſt abſolute melācolica q̄ talis ē ēt oīs ꝯplō ſenectutis: ſ; ē abūdās in cola nigra q ē melācolia nō nālis q nō p vias hypoſtaſiue ſeculētie: ſ; p aduſtionē gñat: ꝛ h̄ ē ſibi ꝓpriū ſup eā q nō trāſmutata ex ca. ꝛ ſic. ꝛ cā huius eſt remanētia aduſtiōis ex ꝯplōne p̄cedēte. ¶ Deinā dic (ꝛ ꝓpterea ꝛc̄). i. ꝛ q̄ vicit in ea aduſtio gñans colerā nigrā erit in ea pp id ꝛ color niger in cute ꝛ pilus ꝛ piloſitas ſimul multa pp aduri multum ex humiditate vaporem mā; pili. ¶ Deide dicit (dn̄ante ṽo ꝛc̄). i. ſ; dn̄ante multū vna qualitatū. altera vero paꝝ a mediocri ꝑmutata dn̄abunt ſigna dn̄antis. Alterius vero ſigna erūt debilia ſicut tenentia medium inter ea que multum excedentis: ꝛ ea que temperate: ꝛ eſt h̄ ſicut regula ſepe dicta.

Dubitabit aūt aliq̄s: quare iſtud ca. intercidat in hoc loco ſicut. n. vr̄ Gal. i h̄ loco cū iā dixiſſet de ſignis ꝯplōnis fride ꝛ ſic. natiue muſculoꝝ ſubiūxit ō ſignis ꝯplōnis fri. ꝛ ſicce ōcidentis ex cala ꝛ ſic. apd̄ initiū ſenectutis: ſ; iſta ſubiectio nō vr̄ rōnabilis. p̄⁹ q̄ cū ipſe loquat in hoc totali ca⁹. de ſignis ꝯplōnis corpis egri ſimpliciter ſumptis a muſculis. corpus āt egrū ſimplr ſit a gñatiōe h̄ñs tales diſtēperātias nō hꝫ hic intermiſcere ſig̃ diſtēperātiaꝝ eius q accidit ei poſt gñationē. ¶ Adhuc āt oīs ꝯplō q a gñatiōe lapſa eſt a tpata vr̄ ꝑmanere ſub eodē lapſu p oēs etates cū ſit ꝯpō etatis eius ad ſilem etatem corpis tpati: ſicut tractatu de corpib⁹ ꝯſumē q̄; ꝯplō muſculoꝝ q fuit a gñatiōe calior ꝛ ſic. tpata erit apd̄ oēs etates calidior: ꝛ ſic. tēperata ſeruata ꝯpatione q̄; diximus quare cū vr̄ decidere in fri. ꝛ ſiccā apud ſenectutē nō decidit in eā niſi ſilr aliās nō. n. eſt aliq ꝯplō q apud initiū ſenectutis non trāſmutet in fri. ꝛ ſicca: q̄re oportebit ēt dicere ſigna cōplexiōis fride ꝛ ſic. decidētis ex frida ꝛ hu. ꝛ frida ꝛ ſic. ꝛ ex calida ꝛ hu. ꝛ nō ſolū decidētis ex ca. ꝛ ſi. qd̄ ipe n̄ fecit h̄. n. facē eēt dicere ſigna ꝯplōnis q̄; corp⁹ acqrit ex trāſmutatiōe in etate: qd̄ nō eſt hic ꝑtētū. ¶ Niſi eēt ꝙ iſtud ca. vr̄ hic itercidere ad oñdēdū ꝙ ꝯplō muſculoꝝ natiua fridior ꝛ hu. tpata ꝛ fridior ꝛ ſic. ꝛ caldi. huidior in oīb⁹ etatib⁹ ſunt tales p ꝯpationē ſue etatis ad ſimilē etatē corpis tpati calidior aūt ꝛ ſiccior nō ē talis apud ſenectutem: nā cum pertrāſierit etatē ſtatus non eſt iā calidior ꝛ ſic. ꝛ p ꝯpationem ad corp⁹ tpatū in eadē ſecum etate: ſ; calidior ꝛ ſic. iudicāda p accns qd̄ dicet. ¶ Eſt ergo veꝝ ꝙ q̄lꝫ ꝯplō ſit frida ꝛ ſic. apud ſenectutē p ꝯparationē ad ſeipſam in p̄cedentibus etatib⁹ ſ; calida ꝛ ſic. ſit tunc frida ꝛ ſicca ſolū p cōparationem ad ſeipſam in p̄cedentibus etatib⁹: ſ; ēt per cōparationem ad ſimilē etatē corpis tpati: ꝛ cā huius ē q̄ cū ꝯplō ē ſicca. ꝑma gñōne aſſociata caliditati humidū depaſcenti ſit ꝯtinue ſiccior multo pl⁹ q̄; reliq̄. ergo cū adhuc p ꝓceſſuꝫ ad ſenectutē augeꝭ ſiccitas ſinito iaꝫ humido qd̄ eſt ſuſtenta

mentum caloris accidit calidū in fridū̄ traſmutare val de amplius q̄ʒ gr̄a etatis oporteret euenire vt nō ſolum fiat tūc frida ſicca ꝑ cōparatione ad ſeipſā i ꝓcedētibus eta tib⁹: ſʒ ēt per cōparationē ad ſimilē etatē corporis tēpe/ rati: ⁊ ē hec traſmutatio per accn̄s ſupradictū quare nō decebit vt loquaſ ꝑꝑ hoc de ſignis ꝯplonis fride ⁊ ſic.ſ q̄ʒ traſit quelibet aliaꝝ ꝯplonum apud ſenectutē eo ꝙ talis dr̄ frida ⁊ ſic.niſi ꝑ ꝯparatione ad ſeipſaʒ i ꝓcedē/ bus etatib⁹: ⁊ nō per cōparationē ad ſimilē etatē corpis tpati ſicut illa ex quo manifeſtū ē ꝙ nō hʒ ſimilitudinē cum frigida ⁊ ſic.natiua in tali comparatione ſicut iſta.

℃ In oībus vero que dicta ſunt: ⁊ que dicē da communis cognitio craſeos: ſiquidē fa/ cile frigeſcēs ſit pars: aut frigiditate: aut ra/ ritate. Si ṽo difficile frigeſcēs, aut caliditate aut ſpiſſitudine ſi vero ex deſicātibus: aridū ⁊ ſiccum ⁊ difficile mobile fiat ſiccitate.

cō.68. ℃ Cū dedit ſigna ſpālia cuiuſqʒ diſtēperātiaꝝ i muſcu lis dat ſignū cōe qđ extēdiſ ad cognitionē ꝯplonis non ſolū muſculoꝝ ſed ēt alioꝝ q̄ dicta ſūt ⁊ dicēda. Et eſt ſi gnum ſumptum ab extriſecis alterātib⁹ ⁊ dicit (in oīb⁹ ⁊c̄).i. ſed in oībus dictis ⁊ dicendis cōe ſignū ꝯplonis ē hoc.ſ. ſi pars de cuius ꝯplonis cognitiōe ꝓcēdiſ expoſi/ ta frigori ſit facile frigeſcēs erit ſignū vni⁹ duoꝝ.ſ. aut friditatis illi⁹ ꝑtis. aut raritatis ſi ṽo difficile ſignū erit: aut caliditatis: aut dēſitatis ſue ſubē. ℃ Et cā hui⁹ ē qꝛ alterās ad friditatē citius pōt ꝯuertere ſuum paſſum ſi fuerit ſibi ſimile q̄ʒ ſi ꝯriū: ſicut viciu⁹ alterat: aut ſi ca rens ſimilitudine ad actiuū fuerit rare cōpoſitiōis i ſua ſubſtātia: ꝑ qđ admittat tranſitum in ꝓfundū ſic.n. pe/ netrās citi⁹ infridabit q̄ʒ exterius tm̄ attīgēs ſʒ raritas tex ture villoꝝ mēbri ſm̄ plurimū ē cū caliditate eſt.n. calita tis ⁊ rarificare ⁊ aperire ꝑꝑ qđ pōt calidū eē facile infri dabile per accn̄s: denſitas at minus eſt cum temperamē to: cum friditate aūt mīme vr̄ extr̄s cū tā inata q̄ʒ exteri us adueniens ſit ſpiſſās: ⁊ dēſans ecōtrario āt intellige de dēſitate texture ex quo manifeſtū eſt ꝙ fridum pōt eſſe difficile infridabile ꝑ accn̄s ex dēſitate.ſ. cutis non ꝑ mittente ꝯuerti qđ interius exiſtit. ℃ Deinde dixit (ſi vero ⁊c̄).i. ſʒ ſi ps cuius ꝯplonē cognoſcere volum⁹ are fiat ⁊ ſicceſ de facili ⁊ i motu leſionē ecgrat approximās deſiccātib⁹ ſignū erit ꝯplonis in ea ſicce quēadmodū: ſi molleſcat ⁊ grauet ab humidis erit ſignū ꝯplonis hūi/ de. Et cā huius non eſt ignota predicta memoranti.

℃ Conſiderare vero opʒ ſi ſimilē adinuicē oēs muſculi: aut nō ſimilē craſim hn̄t: ſimil cōſiderātes quantitatē i oībus inuolutorū oſſiū: aliqn̄.n. gracilior vr̄ eē ps nō extr̄s gra cilior quātū ad muſculos: ſʒ ꝑꝑ anguſtiam oſſium talis apparens ſilr̄ āt ⁊ ſpiſſior vr̄ eē multotiēs: non ꝑꝑ amplitudinē oſſiū ſʒ ꝑꝑ carnis multitudinē q̄ aucta ⁊ minuta ⁊ du/ rior ⁊ mollior dū ſit ſiccior ⁊ hūidior appet ps ſiqdē ⁊ pauca ⁊ dura ſiccior ſi vero mul/ ta ⁊ molior: hūidior ſilr̄ vero ⁊ medie regio nes ſilēs ptes hn̄tium corporū: aut amplio rem humiditatem: aut minorē in ſeipſis cō tinētes aut ſpiſſiorē: aut tenuiorem. aut hūi diorem aut ſicciorem demoſtrant partē hu midam quidem vbi tenuior ⁊ amplior ē hu miditas. ſiccā vero ſpiſſior ſimul ⁊ minor.

Ipſas tm̄ corporis ſolidas partes: ⁊ vere ſo lidas ⁊ primas ſm̄ nullum modum poſſibi le eſt hūidiores facere: ſʒ ſatis ſi ꝓhibeat ali quis eas nō cito ſiccari eas vero cōtinentes regiōes. ſʒ replere humiditate tali aut tali id vero ꝓpriū nutrimentū eſt ſilēs habentium partes ex appoſitione nō ꝑ vaſa factū. cōis vero ⁊ hec ratio eſt oīum partiū ⁊ diceſ po/ ſtea in ſanarum: ⁊ egraruʒ cauſarū doctrinā nunc vero que ſequuntur dicamus. cō.69.

℃ Cū dedit ſigna diſtēperantie muſculoꝝ tā ſpālia q̄ʒ cōia dat. 4. cautelas qb⁹ caueſ deceptio potēs accideſ a ꝓdictis ſignis ⁊ dicit (ꝯſiderare vero ⁊c̄.).i. ſʒ qn̄ ꝯplonē muſculoꝝ īdagamur ꝑ ſigna ꝓdicta ꝯſiderare opʒ ſi oēs muſculi hn̄t ſibi inīcē ſilem ꝯplonē vel nō vt non acci/ dat iudicare ex ꝯplone aliquoꝝ.ſ. ꝯplonē oīum accidit āt ꝯplonem ipſoꝝ diuerſificari non ex ſuis ſitib⁹ penes quos appropiquat plus vel minus ad mēbra calā.ſ. cor ⁊ epar ex qb⁹ plus vel min⁹ aduēiat eis de calore qm̄ ſʒ hoc ſp inuenireſ differētes ſʒ ex mā p⁹ vn̄ fuit eis gnōe: qꝛ nō fuerit ſm̄ oēs muſculos vnigenea. ℃ Sciendū tm̄ eſt ꝙ q̄ʒ tūcūqʒ ex ꝑma ſui mā nō ōis vnigenea diuerſe ſint ꝯplones: ſi cor ⁊ epar ꝯueniāt in vna ꝯplone totum corpus ſibi ſilr̄ ꝯdiſponēt paꝝ valde refragare potente ꝯplone ipſoꝝ inata ab illis influente. ℃ Deinde cū de dit cautelā q̄ ſumiſ a diſſilitudine muſculoꝝ dat aliam ſumptā a q̄ʒtitate oſſiū muſculis ſubſiſtentiū ⁊ dicit (ſil ꝯſiderātes ⁊c̄).i. ſil cū ꝓdicta ꝯſideratiōe ꝯſiderare opʒ q̄ʒ titatē oſſiū inuolutoꝝ a muſculis. ℃ Deinde dat cāʒ q̄ re hoc opʒ ꝯſiderare ⁊ dicit (aliqn̄.n. ⁊c̄).i. qꝛ aliqn̄ vr̄ ps eē gracilior tpato nō extr̄s gracilior q̄ʒtū ad muſculos ſʒ vr̄ talis ꝑꝑ oſſiū tenuitatē aliqn̄ vr̄ ſpiſſior nō ꝑꝑ groſſitiē oſſiū: ſʒ ꝑꝑ multitudinē carnis: ex hac ḡ cōſideratiōe ac cidit cauere ne iudicem⁹ corp⁹ eē ſicce hītudinis ex car/ nis paucitate ſantaſiata ex aguſtia oſſiū aut eʒ. iudice/ m⁹ eē hūide ex multitudīe carnis ſantaſiata ex latitudīe oſſiū. ℃ Deīn cū dedit cautelā q̄ ſumiſ ab oſſiū q̄ʒtitate dat eā q̄ ſumiſ a ꝯſideratiōe carnis in ſeipſa ⁊ dicit ſicut ꝯtinuās ſmonē ad ꝓdicta (q̄ aucta ē ⁊c̄).i. q̄ caro penes ſui augumētū ⁊ diminutionē in q̄ʒtitate ⁊ penes ipſi⁹ du ritiē ⁊ mollitiē plus vel min⁹ ſignāt ptē humidiorē aut ſicciorē nā ſi ipſa fuerit paucior ⁊ durior tpata ſignāt ꝑ tē ſicciorē. ſi ṽo fuerit plus ⁊ molior ſignāt ptē hūidiorē ⁊ ex hac cautela vr̄ cauere: ne iudicem⁹ abſolute ꝑ mul/ titudinē carnoſitatis totū corp⁹ vl' ptē ei⁹ eē hūide hītu dis an̄q̄ʒ cognoſcem⁹ vtrꝝ iſta caro ſit in ſe durior tpata vel nō qm̄ ſi fuerit i ſe dura nō oñdeſ corp⁹ vel ps ei⁹ ab ipſi⁹ multitudine ōis hūide hītudis: q̄ʒuis deīn ſit.ſ. ꝙ multitudo carnis a ſupante hūiditate ſit: ⁊ ſilr̄ ſi fuerit pauca nō opʒ iudicaſ totū corp⁹ ōis eē ſicce hītudis an̄qʒ inueſtigem⁹: vtrꝝ ſit mollis vel n̄. nā ſi ſit mollis paucitas carnis nō eſt ōis cū ſiccitate: q̄ʒuis deīn ſit.ſ. ꝙ pauci/ tas carnis ſeqſ dn̄iū ſiccitatis. ℃ Deīn cū dedit cautelā ſumptā a ꝯſideratiōe carnis i ſeipſa: dat q̄rtā cautelā ſum ptā ab hūiditate ꝯtēta in mediis regiōib⁹ ꝯſilīū mēbroꝝ ⁊ dicit ⁊ ꝯtinuās ſmonē ad ꝓdicta (ſilr̄ ⁊c̄).i. ⁊ ſicut caro paucior ⁊ durior demoſtrat ptem ſicciorem: multa vero ⁊ mollis humidiorem ſilr̄ ⁊ medie regiones partiū con ſiliū continentes in ſeipſis hūiditatē ampliorem: aut minorē: aut tenuiorē: aut ſpiſſiorem demr̄at partē hūi/ diorem aut ſicciorē.i. talem faciunt appere demōſtrāt.n. humidiorem qn̄ humiditas in eis cōtēta fuerit tenuior ⁊ āplior: ſicciorē vero cū ſpiſſior ⁊ paucior. Et volebat per medias regiōes ſpacia q̄dā ꝑua iter muſculi ſubām conſtituta. imo ītra ſubām carnis ⁊ nerui adeqʒ terminā tur vene

tur vene capillares latētes viſuȝ aliaqȝ ſpacia ſm ītrinſe
ca cuiuſqȝ ptis ɔſil.s ī qb⁹ eis appōit nutrimētū q̄ qm̄ in
ītriſecis eaꝝ ſūt dn̄r medie regiōes p̄ hūiditatē vō ī eis
ɔtēta vult hūiditatē nutribilē ad eas reſudātē ex venis
capillarib⁹ q̄ȝ medici vocāt rozē ꝛ cauet ex hac cautela:
q̄ nō eſt iudicādū abſolute ptē eē humidā vel ſic. q̄: tal̄
videat̄ ad ſenſuȝ ſepe.n.ɔtēta ī medias regionib⁹ hūidita
te multa ꝛ tenui atqȝ ps hūida: cū tn̄ ī ſe ɔſiderata ſit ſic
ca: ɔtēta vō in eis pauca ꝛ ſpiſſa vr̄ ſicca: cū tn̄ ſit hūida.
¶ Qm̄ āt tal̄ hūiditas eſt penes ſui q̄ȝtitatē ꝛ q̄litatē fa
ciēs appere ptē hūidā vel ſiccā nō tn̄ oēm ſubiūrit (ipſas
vō ꝛc̄.).i.t n̄ ipſas ptes corpis dē ſolidas ꝛ p̄mas nullo
mō ē poſſe facē appere humidiores ad ſenſuȝ p̄ efficere q̄
in eaꝝ medijs regiōib⁹ ɔtineat̄ hūiditas multa ꝛ tenuis
ſȝ ſufficit p̄ h̄ ꝓhibere ne cito ſiccent̄. Et volebat p̄ ptes
vere ſolidas ꝛ p̄mas duras vocatas apud euȝ radicales
gn̄atas ſȝ opionē ſuā ex p̄mis ſp̄matib⁹ ex femina ꝛ ma
re reſolutis q̄les ſūt oēs pter carnē ꝛ adipē. illas.n. vocat
p̄mas q̄ſi p⁹ gn̄tas: q̄ſi corpis fundamētum carnē vō ꝛ
adipē n̄ vocat p̄mas faciēs eas gn̄itas poſtea ſic̄ ſupedi
ficatas in illis ex eo q̄ de ſanguīe menſtruo attrahit̄ ad
p̄mas radices. Et tu iā ſciuiſti ex ſn̄ia Ar̄ꝫ. qd ſit ī h̄ ſcī
turus adhuc latius ī tractatu de cauſis hoc āt qd dicit q̄
ſm nullū modū poſſe eſt tales ptes facere apparere hū
diores: cā eſt plurima ipſaꝝ durities nō admittēs trāſi
tū in ſui medias regiōes multe hūiditatis pauco.n. val
de nutrimēto ɔtente ſunt: eo q̄ frigiditate ꝛ ſiccitate ī eis
dn̄ante neqȝ multū ab eis reſoluit̄: neqȝ mltū in ſui ſub
ſtātiā ɔuertere pn̄t ex alimēto: quare nō pn̄t ex h̄ appa
rere hūidiores ſȝ ſȝ veritatē eſt ſi hūidiori ꝛ pluri nutri
mēto nutriant̄ nō eſt dubiū q̄ humidiores ſiūt ḡ p̄ ɔti
neri in eis tale nō pn̄t apparere hūidiores: ſȝ fieri ī poſte
rū hūidiores ꝓculdubio p̄ nutriri a tali alr̄.n. nō ꝓhibe
rent̄ cito ſiccari: ſicut ipſe dicebat: q̄ȝuis nec h̄ ſit multū
patens ad ſenſum. ¶ Deīde qm̄ penes hūiditatē ɔtētā
in medijs regionibus multā vel paucā tenuē vel ſpiſſaȝ
appent ptes hūidiores vel ſic. aut ad minus ꝓhibentur
mi⁹ citius ſiccari tardius vel citius corrn̄det āt talis humi
ditas nāe aſſūptoꝝ. iō ſubiūgit arbitrio ī nr̄o eē īplere
eas humiditate q̄ȝtacūqȝ ꝛ q̄licūqȝ. Et dicit (eas vō ꝛc̄)
.i. ſȝ ipſas medias regiones ɔtētiuas ṗdicti rozis lȝ nob
ꝓ volūtate nr̄a replere humiditate tali aut tali.i. multa
vel pauca tenui vel ſpiſſa ſm ṗparationē ciboꝝ aptoꝝ ad
has vel illas ꝛ facere appere ptes hu. vel ſic. ſicut volui
mus. Alia aūt trāſlatio h̄ȝ q̄ lȝ īplere hūiditate cū diſpō
ne ꝛ abſqȝ diſpōne ꝛ vr̄ intendere: q̄ lȝ iplere hūiditate
ſili: aut diſſili ad ipſas ptes q̄ȝuis.n. nutrimentalis hūi
ditas magis ſit vt patiēs q̄ȝ vt agēs reſpectu mēbroꝝ tn̄
eſt ēt aliquid actiōis ꝛ rebelliōis ī eā pp̄ q̄ȝ neqȝ ī totum
neqȝ pſecte: neqȝ ſp̄ eī aſſilat ſibi mēbra: ſȝ ſm magis ꝛ
minus penes diſtātiā nāe ciboꝝ ab ipſis mēbris: q̄re ſi h̄
hūiditas ī eis ɔtēta pōt nos decipe in cognitione ɔplo
nis muſculoꝝ faciēs credere ptē hūidā q̄ ī ſe ē ſicca ꝛ eꝫ.
oportebit an̄ firmationē iudicij hāc p̄us ſciri q̄ȝta ꝛ q̄li
ſit fiet āt cognita p̄ cognitionē diete. ¶ Deinde qm̄ tal̄
hūiditas eſt nutrimētalis hūiditas dr̄ āt nutrimētū mł
tis modis oñdit ſub quo moꝝ cadat: ꝛ dicit (id vō ꝛc̄.)
.i. ꝛ talis hūiditas eſt ꝓprii nutrimētū ptiū ɔſilū factū
ex appōne nō p̄ vaſa. Et vult dicere q̄ nutrimētū ex n̄s
in medijs regiōib⁹ ſiſium ptiū iā appoſitū eſt his q̄ ex eo
nutriēda ſunt nondū tn̄ eſt vnitū: neqȝ aſſilatū tripler
.n. ē vltia opō nutritiue ſicut ſupra expoſuimus. ſ. appō
vnitio ꝛ aſſilatio ex quo ſeqt̄ ꝛ tripl̄r dicī nutrimentū. ſ.
appoſitū vnitum ꝛ aſſilatū p̄ h̄ aūt q̄ dicit q̄ eſt eis ꝓ
priū vult q̄ ē eis iā appropriatū diſtributū ī ipſis: q̄: qd
eſt in vaſis. i. ī vēis nō ē vlli ꝓpriū: ſȝ cōe oium q̄re cū di
cit nō p̄ vaſa nō itēdit q̄ nō fuerit attractū illuc ex vaſis
ſȝ q̄ nō ē tale q̄le qd ī vaſis pp̄ qd vult dicē q̄ tale nutri
mētū ē iā appropriatū: q̄: appoſitū ꝛ nō ē ſicut cōe nōdū
appoſitū neqȝ diſtributum. ¶ Sciēdū āt ꝛ hic q̄ ſicut
dicit Gal. i. li⁹. de nā vtu. tripl̄r dr̄ nutrimētū. ſ. nutrimē
tū abſolute. ſ. q̄ iā nutrit quale eſt qd iā ē vnitū ꝛ aſſila
tum ſtās loco dep̄diti ꝛ nutrimētum nō abſolute ꝛ hec
eſt triplex. ſ. velut nutrimētū q̄le ē qd apponit̄ ꝛ futuꝝ
nutrimentū q̄le eſt qd ī vēis ꝛ vētre ex duob⁹ āt poſtre
mis vnū ē ꝓpriū alteꝝ vō cōe ſic̄ h̄ mun. ¶ Deinde q̄:
dixerat licere nobis replere medias regiōes humiditate
tali aut tali erit āt nō ſolū h̄ p̄ſtās cautelā in ſignis: ſȝ ēt
auxiliās ad cās vt ad conſeruationē ꝛ reductionem ꝛ
oīs curationē q̄: ɔſil̄s ṗpata ɔſeruat diſſil̄s vō alterat
iō ī tractatu ð cāis hūc canonē dictuꝝ ſe ꝓmittit ꝛ dicit
(cōis vō ꝛc̄).i. ꝛ hec rō q̄ dicim⁹ licere nobis replere me
dias regiōes ꝛc̄. ē cōis oium ptiū. ſ. tā ſolidaꝝ q̄ȝ molliū
q̄ ſicut dicit: dicet poſtea ī doctrīa de cāis ꝛ nos dicemus
cū illuc p̄ueniem⁹ nūc vero trāſcūdū dic̄ eē ad ſeq̄ntia.

¶ Uentris cognitiones natura qdē ſiccio
ris velocius ſiūt ſitiētes ꝛ p̄uus ſufficit pot⁹
ꝛ grauant̄ āpliori. ꝛ fluctuatiōes h̄nt ꝛ ſup
nata ſupfluū eis cibiſqȝ gaudēt ſiccioribus. cō.70

¶ Cū dedit ſigna corporis egri ſimpl̄r ſūpta a ptib⁹ ap
parētib⁹ h̄ntib⁹ virtutē īnatā ꝛ īfluētē vt muſculis dat ſi
gna illi⁹ ſūpta a ptib⁹ talib⁹ qbuſdā occultis q̄les ſūt vē
ter pulmo ꝛ trachea arteria. ſ h̄ oꝝ.n. exēplis oiuȝ taliū
ptiū figural̄r ſignat tradit ꝛ īcipiēs qdē a ſignis vētris
p⁹ dat ſigna de ſtēperātie ei⁹ ī paſſiuis ꝛ p⁹ ī ſiccitate ꝛ di
cit (vētris cognitiōes ꝛc̄).i. ſignū ventris nāl̄r ſiccioris
tpato ē q̄ tale h̄ntes velociter ſitiētes ſiūt q̄ȝ q h̄nt tpa
tū. Et cā huius ē q̄: cū ſitis ſit appetit⁹ hūidi ſicut dicit
Ar̄ꝫ. ī. 2⁹ de aīa ꝛ Gal. in li. de ɔplone mala diuerſaꝝ ſic
tn̄ h̄mōi appetitus niſi pp̄ idigētiā ei⁹ qd appetit̄: facilli
me āt fiat indigētia hūidi. i. eo qd ē ſiccū: eo q̄ ex q̄ȝcūqȝ
cā leui ꝓcedit ad ſiccius oȝ de neceſſitate q̄ ſiccū h̄ntes
ventrē ex oī leui cā ſitis inductiua ſicut ēt modicū ſalſis
ꝛ acutis velociter ſitire p̄ ꝓcedere facile ad ſiccius illo
mō: ꝛ eſt h̄ ſignū ſumptum ab effectu virtutis ɔpoſite
ex nāli ꝛ ſenſibili q̄ȝ dicem⁹. ¶ Deīde dicit (ꝛ p̄uus ꝛc̄.)
.i. ꝛ cū ſitiunt ſufficit eis p̄uus potus. ꝛ cā huius ē q̄: ſic
lapſus in ſiccius ꝓuocās eis ſiti erat facil̄: pp̄ id qd ſcitū
ē ita ꝛ ipſi⁹ reductio ī nāȝ p̄orē facil̄ exiſtit: q̄re pauc⁹ ſuf
ficiet eis pot⁹: ꝛ intelligit p̄ p̄uū potū p̄uitatē in q̄ȝtitate
ꝛ q̄litate vt ſit p̄uitas q̄litatis modic⁹ ei⁹ exceſſus ī gra
du hūiditatis ſiccū.n. lapſum ad ſicci⁹ minus hūidore
ducem⁹ ad ſuū tpamētū q̄ȝ hūidū aut tpatū. ¶ Adhuc
āt ſupflua q̄ȝtitas pot⁹ eēt ēt īcōueniēs q̄: augumētum
ſube ī q̄ȝtitate fac̄ et augumētū vtutiſ ī robore ſuo ſic̄ dic̄
p̄nceps li. ſuo. ð aīa pp̄ qd videm⁹ q̄ pip in q̄ȝtitate vni⁹
ȝ. aſſumptū calefac̄ pl⁹ q̄ȝ granū vnū ex eo: q̄re ſubiūrit
q̄ grauat̄ a multo potu: ſic̄ ab eo q̄ nō idiget ꝛ ſicut a re
ſibi nō h̄ogenea: q̄ ſit vt nō digerat̄ ī eoꝝ ſtōis q̄re nō d
ſcendit: ſȝ ſupnatat ī eis ſupfluū ex n̄s nō deſcēdēte aūt
h̄nt fluctuationē ex ipſo ſicut dicit ī vētre cū depōere oſt
derat: ꝛ nō poſſit idigeſtū fluctuat ḡ mō huc mō illuc ꝓ
pulſum ꝛ ē h̄ ſignū ſumptū ab effectu digeſtiue ſiſt⁹ ꝛ ɔtē
tiue ſtōi. ¶ Deīde dicit (cibiſqȝ ꝛc̄.).i. ꝛ gaudēt cibis ſic
ciorib⁹ tpato ſic̄ tpato ſicciorē h̄nt vētrē. ꝛ h̄ ē ſignū ſum
ptū ab effectu appetitiue. Et cā huius ē q̄: ſic̄ ſcitū ē ab
Ar̄ꝫ. nāl̄ē p⁹ᵐ mot⁹ ꝛ q̄etis ei⁹ ī q ē. ipſa.n. q̄etas ē ī ſubo
ꝛ locū ꝛ ſitū ſuū ꝓpriū. Adhuc āt ꝛ oēm q̄litatē ꝛ diſpō
nē ſubo ɔnatā: ꝛ iuxta poſſe reuocās cū p̄dunt̄: cuiuſlȝ
.n. rei nālis appetitus eſt adeſſe: ꝛ nullius ad ſui corru
ptionē. ¶ Appetere.n. eē eſt res q̄ venit ex dco ī oē qd
eſt ſicut dicit p̄nceps quare ſibi ſimilibus gaudet eis nā
ſicut magis eſſe facientib⁹ ꝛ ſm nihil tranſmutantibus.

Dubitauit aūt aliqs: ex h φ ipſe ponit ſitim eē ſignū ſiccioris vētris q̄ ē appetitus hūidi dicēs poſtea ipz gaudere ſiccis. oz. n. aut gaudere his q̄ appetit: aut appetere qbus gaudet. ¶ Niſi eſſet φ ſicut dicit Haly. de nā ois mēbri eſt vt trahat ad nutrimentū ſui id qḋ ꝯuenit ei quo fit. vt dicit vt venter ſiccus deſideret cibos ſiccos: ⁊ nō deſideret bibere vinū aut aquā donec nō ꝓuocet ipſum ad illud ſitis: ⁊ recte dicit in hoc: non. n. Gal. dixit φ ſitis abſolute ſit ſignuz ſiccioris vētris: ſz facilitas incurrendi ſiti ex leuib⁹ cāis ꝓp id qḋ dicit φ velociter ſitientes fiunt. ¶ Ex quo videtur φ ſitis ⁊ fames nō fiūt: niſi ex quodam lapſu nālis ꝯplōnis ſtomachi ad ſiccus vel humidus ſi. n. a corpore nihil reſolueretur: ſed duraret ꝯſeruans diſpōnem in qua poſuit ipm nā melioꝛē: neqꝫ fameſceret: nec ſitiret.

Propter qḋ rurſus q̄rem⁹ qd ſit fames ⁊ ſitis vtrū. ſ. ſint opōnes alicui⁹ ṽtutis nālis an ſit accñs ꝯ nāz qḋ ē opō ṽtutis imutata. vr̄. n. ex dictis φ ſit accñs ꝯ nāz māifeſtū ē. n. φ doloꝛ ē ꝯ nāz ſz fames ⁊ ſitis ſūt doloꝛ qdā. Nā doloꝛ ē ſenſus ꝯṫie cāe: fames āt ⁊ ſitis ſunt hmōi nā ſitis ē ſenſus cuiuſdā exiccatiōis fames āt cuiuſdā hūectatōis ꝓp qḋ ſūt fames ⁊ ſitis appetit⁹ ad ꝯṫia coꝝ q̄ ſentiūt: ſicut ad ea q̄ reuocāt ad nām: ex quo vr̄ φ l fame ⁊ ſiti ſit diſtēperātie ꝯ nām nā ſic ipſe paulop⁹ dicet diſtēperātie egritudiāles ꝯṫia ꝯcupiſcūt ⁊ nō ſilia quēadmodū nāles. ¶ Adhuc aūt Gal. i li⁹. ō mala ꝯplē. diuerſa. dic̄ φ doloꝛ fit l mala ꝯplōne diuerſa: ꝓpea φ mēbꝝ calefit: aut īfrīdat ꝓpꝛie ⁊ illḋ eſt ſicut dicit φ he due q̄litates ſunt foꝛtioꝛis opōnis q̄ʒ alie. ¶ Deīde dicit ibidē ſz ſi fit illḋ ꝓpea qḋ mēbꝝ: aut deſiccat: aut hūectat: vtīn fame ⁊ ſiti: ⁊ accidit doloꝛ ⁊ paſſio: ꝓp penuriā ſbe ſicce in fame: ⁊ ꝓp penuriā hūiditatis in ſiti vr̄ ḡ ei φ in fame ⁊ ſiti ſit doloꝛ. ¶ In ꝯṫius āt ē illḋ qḋ eſt dicitū medici φ fames ⁊ ſitis ſūt opatōes virtutis ꝯpoſite ex nāli ⁊ ſenſibili. ¶ Quare dicem⁹ φ quedā fames ⁊ ſitis ſūt ꝓcedētes curſu nāli q̄dā nō que aūt ſūt ꝓcedētes curſu nāe ſine dubio ſūt opōnes alicuius ṽtutis aīe. ¶ Ad intelligēdū āt q̄ ſint curſu nāe ꝓcedētes: cui⁹ ṽtutis opōnes ſunt ſcire oz φ coꝛpa ꝯtiue reſoluunt reſolutiōe occulta p caloꝛē nālē ⁊ cū q ꝯtinētis is āt q ꝯtinēt foꝛtius reſoluit mēbꝛa vicina cuti. hec aūt reſoluta ⁊ inanita ex ſibi vicinis attrahūt ſua ṽtute nāli: ⁊ recupent ſe in eē ſuo ⁊ ad qḋ adiuuat ⁊ caloꝛ ⁊ vacuū: vicina ṽo euāta ab alqs alicuīt donec ſanitas ab vno ad aliḋ ꝓcedēs mēbꝛoꝝ attīgat venas q̄ ſtomacho ſūt ꝯiūcte: he. n. a ſtō ſugūt ſicut radices plāte a terra ſtōus aūt aſſuetus ſua ṽtute ſenſibili ſentit hāc aſſuctionem ſiue alterationē ſibi factā a ſuctione ſenſu tact⁹. Sēſus aūt nociui ſeu nociī⁹ ꝓuocat appetitū repellēdi: q̄re cogit al ſubtrahē nocētī: ſiue nocitos ſūt hec ſic dic Gal. 4⁹ ꝑticula ō moꝛ. ⁊ acci. gnꝙ motus ꝯtinui: quoꝝ vn⁹ ſeqꝫ alteꝝ. ꝑm⁹ eſt ianitio ſcḋus nālis appetit⁹ membri quo fit attractio reſtauratiua tertius ſuctio venaꝝ a ſtō quartus ſenſus illius ſuctiōis gnt⁹ aīatū deſideriū qḋ ē oium finis ⁊ itelligit p aīatū deſideriū opatiōnē virtutis motiue aīalis ꝯducēs ipm ad deſideriū nāle qḋ eſt ꝑncipiū attractiōis nutrimēti exṫis vna ex opōib⁹ nutritiue ſz qd hoꝝ erit fames: aut ſitis nō. n. ē attractio mēbꝛoꝝ aut ſuctio venaꝝ: pcipit. n. hō ſe famere ⁊ ſitire: nec tñ ſcit venas hāc ſuctionē facere. ¶ Erit ergo fames ⁊ ſitis ſicut Gal. ibidē dicit ſenſus alteratōnis ſtōi facte ab aſſuctiōe ꝑdicta ꝓuocās appetitū ſubueniēdi. Meli⁹ tñ eſt dicere φ ē ipſe appetit⁹ ſubueniēdi: ad talē alterationē pceptā ſenſu: qꝛ mouet aīal ad q̄rendū cibū: ⁊ ad maſticādū ⁊ trāſglutiēdū idē ſubo exṫis cū ſenſu ⁊ fantaſia. ¶ Sūt ergo fames ⁊ ſitis opatio ṽtutis motiue q̄ʒ dicemus appetitū. Qm̄ āt appetitus ē ex ſenſu: nequaq̄ʒ. n. appetit aīal niſi quodā ſenſu facto: ſenſus āt nō eſt niſi alicui alteratiōis oʒ de neceſſitate: φ ſi aīal appetit ſubuenire ſtō nō ſit illḋ niſi qꝛ pcipit ipm alterari. Qm̄ āt alterationē faciēs ē ſuctio nālis ꝓcedens a nāli appetitu mēbꝛoꝝ q̄ eſt ex opōne nutritiue: nō erit fames ⁊ ſitis huius virtutis opanoꝛ: niſi ſic dānocāin duplici appetitui ſtōi. ſ. nāli: ⁊ ſenſibili euſdē: quoꝝ ꝯcui ſ. is fames ⁊ ſitis dr̄ ꝑncipiū exṫis alteri⁹ opōnis cōpoſite q dr̄ tranſglutio h. n. ex ꝑte appetit⁹ ſenſibilis pficit trahitione q̄dā facta p muſculū trāſglutiōis: ⁊ ex ꝑte nālis pficit attractione ſtomachi nāli cuius ſignum eſt: φ ea q̄ nā abhoꝛret nō trāgciuntur: niſi cum magna difficultate.

Sed queret hic aliqs quare appetitus nālis mēbꝛoꝝ quē aliq vocant famē mēbꝛoꝝ non ſentiat maxie in mēbꝛis ſenſibilib⁹ vt muſculis cū inſit ſenſus potens ſentire alterationē que mouet nālē appetitū. ¶ Et dōm φ nō vbicūqꝫ eſt appetitus ⁊ ſenſus vel attractio ⁊ ſenſus eſt ibi ſenſus attractionis vel appetitus: neqꝫ vbicūqꝫ ē expulſio: ⁊ ſenſus eſt ſenſus expulſiōis. Sz vbi ſenſus ⁊ appetitiua vl ſenſus: ⁊ expulſiua ſunt vna compoſita virtus faciens vnā cōpoſitā opationē: ſicut eſt in oꝛe ſtomachi: ⁊ capite longaōis iteſtini recti. Nō āt in muſculis q vbicūqꝫ coꝛpis ſūt: ſz huius cōpōnis modus ſolū nouit de⁹ ſublimis ⁊ excelſus. Cū ergo fames ⁊ ſitis ꝓcedūt h curſu nāe q dictus ē erūt opatiōes virtutis ꝯpoſite attribute cōcurſui duaꝝ ṽtutū alteratio āt ſtōaci q̄ʒ ipſe comitaut nō pōt dici egritudinalis curſu nāe ꝓcedens: neqꝫ ſenſus illius alteratiōis pōt dici doloꝛ ꝓpꝛie loquendo nō .n. ſenſus ois alterationis eſt doloꝛ: ſz foꝛtis ⁊ ledētis ⁊ coꝛrūpētis oꝛganū ſcius. ¶ Qḋ ſi dicat φ fames ⁊ ſitis ſunt appetitus ꝯṫioꝝ ad diſpōnes habitas ⁊ non ſimilium: ergo diſpō habita ex qua ꝓcedunt eſt egritudinalis ⁊ nō nālis. ¶ Dōm ē φ ſic diſpō exṫis: adhuc parui lapſus nō ē dicēda egritudialis: ꝙuis ſine dubio ſit illi⁹ ſchoatio diſpōnis egritudialis nōdū tñ valde apparētis ita fames ⁊ ſitis ſunt appetitus coꝝ q̄ ꝯṫiant ad illa nō valde apparenter: quare fames ⁊ ſitis curſu nāe procedentes non erunt ſimplr̄ ex diſpōne nāli: neqꝫ ſimplicit egritud. nali: ſed ex illius inchoatione que ſub ſanitate adhuc exiſtit. fames aūt ⁊ ſitis que curſu nāe non procedunt non eſt dubium φ ſit accñs dictum operatio virtutis imutata ſequens aliquem moꝛbum ſtomachi.

¶ Deide cū dedit ſigna vētris ſiccioris tpato dat ſigna hūidioris ⁊ dicit (humidioris ṽo ⁊c̄) Sz ſigna hūidioris ventris ſunt hec. ſ. φ tales nō ſiūt facile ſitiētes ⁊ cā huius eſt intellecta per cām oppoſiti. ¶ Deinde dicit (⁊ amplioꝛem ⁊c̄) .i. ⁊ qñ accidit eos ſitire non grauantur multitudine potus: ⁊ cauſa ēt pꝫ per cauſam oppoſiti. ¶ Deinde dicit (cibiſqꝫ ⁊c̄) .i. ⁊ gaudēt humidioꝛibus cibis ꝓp id qḋ ſimiliter dictum eſt in ſui oppoſito.

Dubitabit aūt aliqs hic: q̄re ñ dixit φ hñtes vētrē hūidū de facili famētes ſiūt ſic̄ dixit qñ hñtes ſicciorē ſūt de facili ſitiētes: cū famis ⁊ ſitis ſint appetit⁹ ꝯṫij: q̄re l ꝯṫiis diſtēperātijs apti fieri. ¶ Niſi dicēt φ nō ē in fame idigētia ſube ſicce ꝓp humectari ſtomachū: aut totū coꝛp⁹ ſz ed. Apparet. n. ſm eā ſiccitas coꝛpoꝛis nō minus q̄ʒ ſm ſitiz: ſed qm̄ fames ꝓcedit magis ex diminutiōe q̄tī q̄ʒ q̄lis: ſitis aūt magis ex diminutione q̄lis q̄ʒ q̄ti: Jō dixit Gal. φ fames eſt ex diminutione ſube ſicce. ſ. coꝛpulētie trāſeūtis i loco ꝑdiṫi: ⁊ nō ex diminutione ſiccitatis. Sitis āt ecōtrario ē ex diminutōe ſube humide q̄lificantis poti⁹ q̄ʒ replētis ꝓp qḋ nō eſt fames aptioꝛ ſtomacho hūido q̄ʒ ſicco imo minus ſignū cui⁹ ē φ mollificāns os ſtomachi deijcuit appetitum cibi: nec ēt eſt credēdū φ ſitis ⁊ fames ſint vere ꝯṫia cū ſm eundem ſtomachū ſepe coniungantur.

¶ Calidioꝛ

¶ Calidior vero natura vēter digerit qdē melius q̄ appetit ⁊ magis q̄cūq; dura naturaᷓ ⁊ difficile mutabilia: corrūpuntur.n. in eo facile mutabilia: gaudens vero calidis cibis: ⁊ potib⁹: neq; a frigidis nihil nocef ſʒ moderatū vſuʒ. ¶ Frigidus venter nā qdē appetere bonus. digerere vero nō bonus: ⁊ maxime q̄cūq; difficile cibi mutabiles ⁊ frigidi ciboꝝ ſunt: aceſcunt.n. cito in eo ꝓpea ⁊ acide ructuans hmōi vēter eſt: ⁊ gaudet qdē frigidis: ledif vero facilius imoderate vtens. Ita vero ⁊ extrinſecus ei accidētibus frigidis: nō fert diuturnam diſpoſitionem quemadmodum neq; calidus in calidoꝝ ꝗ̄.

cō.71. Cū dedit ſigna diſtēperātie vētris ſm qualitates paſſiuas dat ſigna ei⁹ ſm actiuas: ⁊ poſtpoſuit ſigna diſtēperātie ſm actiuas his q̄ ſm paſſiuas ꝯ modū obſuatū in alijs: ⁊ cā hui⁹ vr̄ ꝯuenientia cuiuſdā ſigni diſtēperantie in actiuis vētris: ⁊ diſtēperātie i actiuis pulmonis. vt cōtinua ſeq̄la huius ad illā magis patēt ꝯſideret ꝯueniētiā ⁊ dr̄iaʒ earū penes illud ſignū. ⁊ dic̄ (calior ⁊c̄). i. ſed vēter ſm nāʒ calior tpato: cognoſcif ex h̄ ꝙ digerit melius q̄ appetat: cal̄in.n. deſuitiuū eſt digōnis magis q̄ appetit⁹. ſi.n. digō cibi i ſtō nō eſt niſi tranſmutatio qdā ipſi⁹ in q̄litatē corꝑi ꝯueniētē q̄ aptef ſequētib⁹ digōnibus ad inducēdū corꝑi formā: calor aūt trāſmutatior ſit oī alia qualitate: erit calior vēter de neccītate digerētior. ¶ Adhuc aūt digō ē opus caloris ꝓprij: ſic dic̄ phs: ꝓp qȯ diff.nit eā: ꝙ ē ꝯpſo a ꝓpo ⁊ nāli calore ex ꝯiacētib⁹ paſſiuis: q̄to g calor inat⁹ ſtōi fuerit fortior tanto digō melior erit: ſʒ nō erit melior appetit⁹: frigus.n. plus ꝑtinet appetitui q̄ calor. Et ſignū hui⁹ eſt ꝙ ex vētis ſeptētrionalis excitat appetituʒ: ⁊ ex tpibus hyemis. ¶ Adhuc ēt ⁊ itineratio ꝑ loca niuoſa: ⁊ cōeſtio reꝝ acetoſarū ⁊ ponticaꝝ: ⁊ eſt cā huius: q̄ frigus coadunando ⁊ ꝯſtringēdo villos oris ſtomachi: vr̄ i eo facere: q̄ſi idem qȯ ſuctio ſuperaddita: ſenſus.n. talis diſpōnis ap os ſtomachi ꝓuocat appetitū ſuccurrēdi ad illā diſpoſitionē ꝑ repletionē: caliditas aūt fac̄ i eo ꝯriā diſpoſitionē ꝑdicte eo ꝙ dicit Gal̄. i lib. de moralibus. ⁊ accidētibus mollificat ⁊ diſſoluit corꝑa vt nihil poſſint attraher̄: adhuc aūt q̄ humores liq̄t qb⁹ fluētib⁹ loca inanita replētur.

Dubitabit aūt aliq̄s: ex h̄ ꝙ dicim⁹: ⁊ ipſe paulopoſt aſſerit fridū eē bonū appetere: cū Gal̄. ⁊ ꝑnceps alias dicāt ꝙ frigus nō ingredif opus nature. ¶ Niſi eēt ꝙ friditas de qua loq̄f non eſt friditas abſoluta: ſed ꝯparatiue dicta: q̄ eſt diminuta caliditas: aut fortaſſis friditas nō fac̄ aliqȯ iuuamētū in aliq̄ opere nature niſi ꝑ accidēs. q̄.n. ꝑ viā ꝯſtrictionis efficit in ore ſtomachi diſpoſitioneʒ ſimilē ſuctioni nāli comitaf ad illā ꝙ comitabaf ad nāleʒ ſuctionē nō qdeʒ ꝑ ſi ſdare. ſed ꝑ accidere i ſridationi talē diſpoſitioneʒ: ⁊ ita ꝑ viā accidētis: ſignū cuius eſt: ꝙ ſi ſuꝑfluat accidit ex hoc deiectio appetit⁹: ꝓp mortificationē duaꝝ vtutū ſimul. ſ. ſenſibilis ⁊ appetitiue nālis: ſic̄ ex ſuꝑfluitate caloris in ore ſtomachi fames canina cāur ꝓp reſolutionē cōtinuā regrente reſtaurationeʒ q̄re os ſtomachi ſemꝑ famelicū fit: ꝯtrarius h̄ ſm ꝑſimū. faciat ſitim ⁊ non famē: ⁊ calor.n. ꝑ ſe nō eſt cā famis: niſi cū ſuꝑfluit in corꝑe toto: ⁊ in extremis: ꝓp cogere venas vti ſuctione poſt ſuctionē: fortaſſis autē ⁊ caliditas īciſiua: q̄lis eſt in cepe ꝓuocat appetitū ꝑ abſterſionē ⁊ iciſionē flegmatis humidi ⁊ viſcoſi lenientis ſtomachuʒ: lʒ h̄ credaf magis facere cepe ꝓp ſtipticitatē quandā q̄ in eo exiſtit. ¶ Et ſcias ꝙ digeſtio magis eſt ex fundo ſtomachi: ſic̄ ex loco carnoſiori. appetitus aūt magis ex ore ſtomachi: ſic̄ ex loco neruoſiori ⁊ magis ſenſibili: ex q̄ patet ꝙ appetitus ſtomachi q̄ ē fames magis eſt ſenſibilis q̄ nālis. nā cū ſtomachus vbiq; ſentiat: ibi magis ſentit. nālis autē eq̄liter eſt ex toto vētre. ſic̄ ⁊ trāſglutio magis ē ex muſculo trāſglutiōis q̄ ex attractiua ſtomachi nal.: ſignū cuius eſt non poſſe trāſglutire q̄ abhorret nā muſculo ſano exñte: illo aūt īfirmo nihil etiā ex delectabilibus. ¶ Deinde dixit (⁊ magis ⁊c̄). i. ⁊ magis digerit cibaria q̄ ſunt dura ⁊ difficile mutabilia vt carnes bouinas: ⁊ hmōi. Et cā huius eſt. q̄ oʒ in omni gn̄e reꝝ agentiū ⁊ patientiū adinuicē ad h̄ vt actio ſit equalis ⁊ cōpletiua patiētis ꝙ paſſiuū adequaf actiuo tātā hñs. ſ. potētiam paciēdi quātā illud agendi: ⁊ ecōuerſo: aliter.n. paſſiuū nō ꝑficif ſʒ deſtruif: ꝓp qȯ ſubiūgit: ſicut cām aſſignans ſui dicti (Corrūpunf.n. ⁊c̄). i. q̄ facile mutabilia cibaria corrumpunf in eis: ſicut improportionata extrīna: ⁊ eſt eoꝝ corruptio. ſic̄ quedā aduſtio ⁊ in fumoſitatē ꝯuerſo ꝓp ſuꝑare. ſtomachi actionem illoꝝ paſſibilitatem. ¶ Deīde dic̄ (gaudet ⁊c̄). i. gaudet calis cibis ⁊ potib⁹ ꝓp id qȯ ſupra diximꝰ i ſtomacho ſicciori: ⁊ itelligit per cibos calos nō ſolū eos q̄ actu: ſed multomagis eos q̄ vtute ſunt calidi: ſed tn̄ ſicut ſubdit nō ledif a fridis ſʒ vſum moderatū: eo ꝙ a talib⁹ reducif ad tpamētū: ē aūt vſus moderatus ꝯriorū ille quē diximus cap. de ſignis oculoꝝ. ¶ Deīde cū dedit ſigna ventris calioris dat ſigna ventris fridioris. ⁊ dic̄ (fridis vero ⁊c̄). i. ſed vēter nāliter fridior tēperato cognoſcif ſignis ꝯrijs ꝑdictis. ſ. q̄ bonus eſt appetere: digerē vero non bonus: cuius cauſa ex cauſa contrarij conſpicabilis eſt.

¶ Deīde dic̄ (⁊ maxie). i. ⁊ maxie non eſt bonus digerere q̄cūq; cibaria fuerit frida ⁊ difficile conuertibilia. Rebellāt.n. ſemꝑ frida digeſtiōi: ſic̄ obtūdētia calorē digerentē: difficile.n. digeſtibilia iꝑoportionata ſūt paucitati caloris: ꝓp qȯ ſic̄ reddēs cām ſubiūxit. (Aceſcunt.n. ⁊c̄). i. q̄ talia cibaria aceſcūt i eo corrupta ꝓp paucitatē caloris: ⁊ ē hec corruptio ꝯria ei q̄ fit ꝑ aduſtionē ꝓp qȯ ſic̄ dicit emittit acidas eructuatōes ſic̄ ꝑdict⁹ fumoſas. ¶ Deinde dic̄ (⁊ gaudet). i. ⁊ gaudet fridis ꝓp id qȯ dictū ē: ſʒ tn̄ ſicut dicit facilius ledif ab illis īmoderate eis vtēs in q̄ntitate ⁊ q̄litate q̄ aliq̄s alterius diſtēperantie venter peccās in vſu ſibi ſilui: ⁊ cā hui⁹ eſt: q̄ diſtēperātia in frido diſcōuenientior eſt ſtomacho q̄ in alia q̄litate cū ſit ſic̄ nāe cocuus: coctio aūt fiat ꝑ calidū. q̄f ꝯſeruatio eius ex ſibi ſilib⁹ bene ꝓportionatis neq̄ q̄ eſt vtilis ꝓp diminutiōeʒ digeſtiōis eius imo ē neceſſaria ei reductio ad melius quo fit ꝙ maior lapſus in frigiditate ab immoderato vſu ipſoꝝ acq̄ſitus fortiter eſt ledens. ¶ Deīde dixit (Ita vero ⁊c̄). i. ſicut leditur ab immoderantia vſus frigidoꝝ ciborum ⁊ potuum. ita non diu tolerat cōcurſum frigidorū extrinſecus accidētium ex aere vel aqua vel emplaſtris ſicut neq; vēter calidus diu tolerat ꝯcurſum calidoꝝ ꝓp augeri lapſuʒ vtriuſq; a diuturno concurſu talium eo ꝙ eſt immoderatus.

¶ Ex egritudinib⁹ vero in ventrē diſtempantie in hoc differūt a nālibus ſʒ ꝙ ꝯtraria cōcupiſcūt: nō ſimilia: quēadmodū naturales ſʒ vero cōplexionē in vētre diſtēperantie ꝑ ſimpliciū cognoſcuntur compoſitionem.

¶ Cū dixit ꝙ oēs diſtemperantie nāles ſtomachi gaudent ſibi ſilibus. aſſignat ꝑ hoc dr̄iam eaꝝ ad egritudinales ⁊ dicit (ex egritudinib⁹). i. ſed diſtēperātie cōplexionis ventris egritudinales ⁊ aduētitie: ⁊ ꝑter nām in h̄ cō.72

differũt a cõnatis: qꝛ hec appetũt ſibi ꝯria ⁊ nõ ſil'a ſiĉ cõnate: ⁊ cã hu' ẽ: qꝛ ſiĉ nã cuiuſlibet rei appetit ipſius ſaluatõnẽ ĩ cẽ cõnato cũ gaudẽo: pp illud ſaluanb' ita ⁊ ſi ſpũs ſub alterẽt aliq̃lr a pdicto cẽ appetit reuocari ad ipm: cõgaudẽs pp h̃ reuocãtibus: ⁊ h̃ ẽ veꝝ nõ ſolũ in vẽtre ſ3 ẽt ĩ oĩbus mẽbꝛis: ſiĉ p ſe manifeſtum eſt. ℭ Ultimo vo datis ſignis diſtẽperãtiaꝝ vẽtris ſiplicũ ptranſit breui et de ſignis cõpoſitaꝝ ⁊ diĉ (ſ3 cõpoſitiões ⁊c.) .i. ſed diſtẽperãtie ventris cõplectẽtes duas q̃litates. ſ. vnã actiuã ⁊ alterã paſſiuã cognoſcẽtur p cõpoſitionem ſignoꝝ eoꝝ ex ſimplicibus aſſumptoꝛum.

ℭ Diligẽter vo opꝫ adhibere ĩtellectũ his q̃ dicta ſũt diſcernẽtes ea: ⁊ ab his q̃ dicẽda ſũt. Nõ ſolũ.n. venter ſitiẽtes: ⁊ nõ ſitientes opaẽ: ⁊ fridũ ⁊ calidũ potũ deſiderantes: ſ3 ea q̃ circa thoꝛacẽ ⁊ epar ⁊ coꝛ ⁊ pulmonẽ. ℭ Sed pp hoꝛũ cal'itatẽ ſitiẽtes ĩſpirãt ampli' ⁊ exuſſlant lõgius ⁊ ſentiũt ſ3 thoꝛacẽ cauma: nõ queadmodũ pp ventrẽ ſ3 hypocũdriũ ⁊ q̃dẽ bibẽtis nõ ſtati q̃eſcũt: fridus pot' ſiſtit magis eoꝛũ ſitẽ q̃ mult' calidus: refrigerat ãt eos ⁊ fridus aer ĩſpirat' nil alleuiãs ex vẽtre ſitiẽtes: ℭ Jta vo ꝯ̃rio hñtes frida ĩſpiratiõe ſenſibil'r ledũẽ: ⁊ maxie hec cognitio ĩ pulmõe friditatis. Queadmodũ ãt fridũ ĩſpirãtes ſentiũt maĩfeſte leſiõe3 ⁊ infridatiõe3: ita calidũ eſt amicũ: ſ3 ⁊ flegmatis ſupfluitates loq̃ntes cũ tuſſi expellũt.

cõ.73 ℭ Cũ dedit ſigna coꝛpis egri ſimpl'r ſũpta a diſtẽpãtijs coꝛdis ⁊ vẽtris: dat ſigna eiuſdẽ ſumpta a diſtẽpei ãtijs pulmõis: qm̃ aũt vnũ ẽ cõe ſignum calitatis circa coꝛ ⁊ pulmonẽ ⁊ cal'tatis circa vẽtrẽ ẽ v3 ſitis. pnus docet qb' ſignis diſcernaẽ ſitis pcedẽs a caliditate pectoꝛis ab ea q̃ pcedit a calitate vẽtris intẽdẽs p h̃ oñdere ſigna caliditatis pulmo. ⁊ iõ diĉ (Diligẽter vo ⁊c.) .i. ⁊ diligẽter oꝫ attẽdere ad q̃da ſigna q̃ dicta ſunt de vẽtre ⁊ diſcernere ea a ſil' b' q̃ dicẽda ſunt de pulmone. ℭ Deĩde maĩfeſtat q̃ ſunt iſta ⁊ dicit (neq3.n. ⁊c.) .i. qꝛ nõ ſolu3 diſtẽperantie vẽtris efficiunt ſitiẽtes ⁊ nõ ſitientes ⁊ deſiderantes potũ cal'm ⁊ fridũ: ſ3 ẽt faciũt illud diſtẽperantie coꝝ q̃ circa pectus. ſ. coꝛdis ⁊ pulmonis. dixerat naq3 ſupꝛa q ſiccus vẽter opaẽ ſitiẽtes hũidus vo non ſitientes. Adhuc ãt nõ minus opaẽ ſitientes vẽter calidus: nõ ſitientes vo frigidus: ꝯ̃rius nõ dixerit illõ ſupꝛa. Eſt. n. ſitis appetitus fridi nõ minus q̃3 hũidi: fit.n. ex quodã lapſu ad calorẽ ſiĉ ad ſiccitatẽ. dixerat ẽt q vẽter calidus gaudet calidis cibis ⁊ potib': fridus vo frigidis: ſed manifeſtũ eſt q calidi.tas ⁊ friditas eoꝝ q̃ circa thoꝛace3 efficit hec eadẽ: qꝛ calitas thoꝛacis efficit ſitiẽtes ſiĉ caliditas vẽtris ⁊ friditas ei' nõ ſitiẽtes ſicut illi': nõ tñ efficit illõ ĩmmediate ſiĉ calitas vẽtris ſ3 p coalterare ſibi ſ3 ſui ſilitudinẽ os ſtomaci: cui' opatio erat ſitis: imo ⁊ h̃ idẽ ſaĉ caliditas epis ⁊ renũ ⁊ totius coꝛpis: ſed nõ eodẽ mõ h̃ .n. pp facere venas exercere magis ſuctiõe3 thoꝛax autẽ ex coalterare os ſtõi pp viciniã ſed qm̃ vtriuſq3 diſtẽperãtis ꝯueĩt ĩ operãdo ſitiẽtes ⁊ nõ ſitientes: diſcretione3 huius oꝫ hr̃e ne accidat p hoc ſignũ errare ſup ipſis: ꝓpter q ſubiũxit. (ſ3 pp hoꝝ ⁊c.) .i. ſ3 in h̃ differunt qꝛ ſitiẽtes pp caliditatẽ coꝝ q̃ in pectoꝛe ampli' ſpato inſpirãt de aere ⁊ ſm lõgius ſpatiũ ipis tenẽt ĩſpiratione3: ⁊ hoc itẽdebat cũ dixit. Exuſſlãt longius. ſiĉ manifeſtat alia trãſlatio: ⁊ fit h̃ pp fieri altiorẽ ĩtumeſcẽtiam calidi pectoꝛalis pluris aeris ſubingreſſũ faciẽtis ⁊ expetẽtis. ℭ Adhuc aũt ⁊ ſentiũt icẽdiũ circa thoꝛace3 ⁊ nõ circa hypocũdriũ queadmodũ illi q ſitiũt propter caliditatem ventris: ⁊ hoc eſt per ſe manifeſtum.

ℭ Deĩde diĉ. (⁊ q̃dẽ bibẽtes ⁊c.) .i. ſitientes ex cal'tate thoꝛacis nõ ſtati euadũt a ſiti ſua p bibere ſiĉ hi q ſitiũt ab ea q ſtõi. Et cã h' ẽ qꝛ pot' iſte nõ ſtatim refrigerat eã caliditatẽ que ẽ radix illi' ſitis: ſ3 poſt tp̃s. ſ. cum trãſierit potus ĩ venas ⁊ attigerit virtus eius ad thoꝛacem.

ℭ Deĩde diĉ. (⁊ fridus) .i. ⁊ adhuc differũt ĩ h̃ qꝛ frigidus potus ſitit ſiti3 ſitientiũ ex pectoꝛis calitate magis q̃3 valde calidus: qꝛ tales cal'm potũ refugiũt: nõ aũt oĩno refugiũt ipm ſitientes ex ſtõi caliditate: dictũ .n. ẽ ſupꝛa q ſtomachus calidus gaudet calidis cibis ⁊ potib' cauſa autem quare illi refugiunt eſt quoniam tranſiturus in venas nihil ad cauſam ſitis efficiet.

Quod ſi querat aliq̃s qꝛ calitas pectoris nõ gaudet ſibi ſilib' ſiĉ ea q̃ vẽtris. ℭ Dicem'. n. ad cal'tatẽ loci illi' ſicut fontalẽ multoq3 plus ĩtẽſionis hñtem ⁊ hr̃e debentẽ vt poſſit aliq̃s ĩ calorẽ ſubuenire nã flabellũ quoddã ſiĉ ade q̃rotiũ ꝯſtituit vt neq3 aduſtio neq3 ſuffocatio ſit ĩ loco qꝛ ſemp gaudebat fridis ſiĉ adequãtib' ⁊ ſaluantib' pp qõ qñ fuerit ibi exceſſus caloꝛis cũ gaudet paulo magis frido: reliqua autẽ mẽbꝛa nõs habentia nec hr̃e debentia calorẽ ſic intenſum ſed magis equale3 gaudent etia3 ſemper ſibi ſimilibus ſicut ſaluantibus ea.

ℭ Deĩde ſubiũxit aliõ ſignũ diſtinctiuu3 ⁊ dixit. (refrigerat) .i. ſ3 fridus aer inſpiratus refrigerat pectoꝛis calitatẽ p h̃ alleuiãs coꝝ ſitim: ſ3 nõ alleuiat ſitim ex vẽtris caliditatẽ pcedẽtem: qꝛ non attingit ad ipſu3. ℭ Deĩde cũ dedit ſignũ vnũ cõe caliditatis pulmõis cum ſtõi caliditate qõ ẽ ſitis per qõ q̃q3 diſtinguiẽ eſſe hui' vel illi' dat ſigna frigiditatis ei': ⁊ ꝯtinuãs ad pdicta dicit. (Jta vo ⁊c.) .i. ⁊ ſiĉ aer fridus ĩſpiratus refrigerat caliditate3 thoꝛacis pp h̃ alleuiãs coꝝ ſitim ita hñtes thoꝛacẽ frigidũ. Et hoc intẽdebat cũ dicit (ꝯ̃rio hñtes leduẽ ab inſpiratione frigidi aeris) cuius cã ẽ nõ eſſe caloꝛi fontali multã indigẽtiam refrigeratiõis: cũ paucus extiterit. qꝛ ſi aer talẽ refrigeriis fuerit multe vĩutis ĩ infrigidando periculũ eſt nãlẽ calorem extingui ⁊ morte3 inde ſequi. ℭ Deĩde dixit (⁊ maxime ⁊c.) .i. ⁊ hoc ſignu3. ſ. ledi ab inſpiratiõe frigidi aeris eſt maximũ ſignũ friditatis pulmonis: hoc aũt dicit ſiĉ pauca hñs ſigna qb' ſignificat ſuper illa. ℭ Deĩde cũ dedit ſignũ ſumptũ a nocumẽto p fridũ dat ſignũ eius a iuuamẽto per cal'3 ⁊ dicit. (queadmodũ ⁊c.) .i. ⁊ ſiĉ ſentiũt maximã leſionem ⁊ infridationẽ cum inſpirant fridum: ita cal'm inſpiratum eſt eis amicũ ⁊ ꝯferẽs ſicut ſaluãs calorẽ inatũ in fonte: nõ q̃dẽ q ĩ quadã refrigeratione nõ egeãt: ſed qꝛ nõ oꝫ eẽ nimis excedẽtem: qꝛ vocabit h̃ cal'm aerẽ nõ illũ: cuius caliditas aut excedit aut equaẽ caliditati coꝛdis: ſ3 illũ cuius caliditas ẽ adhuc paulo minoꝛ ea q̃ coꝛdis: qualis ẽ ea que eſtatis. ℭ Deinde dat ſignũ eius ſumptũ ab his q̃ educunẽ ab ipſo ⁊ dicit. (ſed flegmatis ⁊c.) .i. ſ3 tales cũ loquunẽ expuunt cũ tuſſi ſemp flegmaticas ſupfluitates. ſ. albas viſcoſas ⁊ cã hui' ẽ: qꝛ ſi pu' mo hoꝝ fuerit nã frigidioꝛ tẽperato exauget ſibi ſupfluitates flegmaticas: ſicut male digerẽs ſuum alimẽtum moꝛe cerebri: has aũt cõmouet ad aſcenſum locutio: cuius mã eſt aer expiratus ſicut ⁊ vocis: h̃ aũt p exercere pulmonem ad foꝛtioꝛẽ aeris expulſionẽ: q̃ non fiẽte nullus eẽt ſonus offenſiõis eius ad epiglotim qꝛ nec vox: locutio aũt vocẽ pſupponit. Aer g̃ ſiĉ foꝛtiter expulſus frequenter eas ſuſcipit ⁊ ꝓpellit vſq3 ad initiũ trachee. Cũq3 ibi extrãs ſpedãt anhelitũ: ẽ3 pulmonẽ excitare tuſſim cũ qua ipſas foꝛas eijciat. ℭ Eſt. n. tuſſis cõcuſſiuus motus pulmonis

monis ꝛ pectoris quo nã expellit qḋ impedit vias ſpiritus: hoc ipm exiſtẽ pulmoni qḋ ſternutatio cerebro. cũ .n. canales pulmonis ſunt duri ꝛ cartilaginoſi: non poſſunt p ſe comprimendo expellere: quare cogitur nã cum fortiſſima aeris expreſſione hoc facere.

℃ Siccitates vo pulmõis ſine ſupfluitate ſũt ꝛ p ire a flegmate: ꝛ vocẽ opaꝛ clarã quẽadmodum ꝛ humiditates obſcurã quidẽ ꝛ raucã vocem operãtur incurrũt autẽ eis ſupfluitates magis ꝛ acutius loqui volentibus.

cõ.74 ℃ Cũ dedit ſigna diſtẽpãtaꝝ pulmõis i actiuis dat ſigna coꝝ i paſſiuis: ꝛ diẽ (ſiccitates ꝛc̃).i. ꝫ ſi ſiccitas pulmõis facit eſſe ſine ſupfluitate ꝛ purũ ꝛ vacuũ a flegmate ſcreabili p tuſſim a pectore ꝛ cã hui⁹ eſt in ꝓmptu ex multotiens dictis. ℃ Deĩde diẽ. (Et vocẽ).i. ꝛ opantur vocẽ clarã: ꝛ vult p ħ ꝙ diſponit inſtrm̃ vocis ad ipam. ℃ Eſt aũt vox ſiẽ dicit phs. 2. de aia. ſonus aialis nõ in q̃cũqꝫ pte corporis: ſꝫ ubi aerẽ reſpirat. erat .n. ſonus aut cõmotio aut acciñs qḋdã cõmotõis aeris expulſi a pcutiẽte ꝛ pcuſſo. qr erit vox pcuſſio reſpirati aeris ad trachẽã arteriã fcã a ꝟtute aie q̃ i ptibus reſpirantibus: adhuc ãt nec ois talis pcuſſio ẽ vox: ſꝫ q̃cũqꝫ aliq̃ imaginatione pcedẽti pficiꝛ. ſignatiuus .n. ſonus exiſtit: qr efficiẽs vocẽ erit ꝟtus volũtaria motiua pectoris aerẽ pcutiẽs ad tracheã eadẽ exñs ſubo cũ imagĩatiua. pp quod tuſſis nõ erit vox: q2 nõ ſit cũ imaginatiõe ꝛ voluntate. ℃ Adhuc aũt ꝛ aliter tuſſis nõ eſt vox ſiẽ dicit phs: nã tuſſis eſt pcuſſio reſpirati aeris: vox ãt nõ eſt hui⁹ pcuſſio: ſꝫ cũ hoc: pcutit .n. aia cũ ipſo eũ q in trache ad ipſaꝫ tracheã: ſignũ cuius ẽ non poſſe vocare inſpirantẽ ꝛ exſpirantẽ: ſꝫ detinẽtẽ ſpũm: detinens .n. mouet cum illo: qr vox ſiẽ dicit Themiſtius eſt ſonus ab aiato factus p reſpiratiuas ptes reſpirati aeris ad eũ q in arteria cõprehenſus ꝛ ipaꝫ arteriã ſꝫ quẽdã ĩpetum aie cũ fantaſia ſignificatiuũ. ℃ Vocat aũt Gal. clarã vocẽ: vocẽ bñ ſonorã. fit aũt ħ ex organi vocalis ſiccitate cui⁹ ſignũ ẽ chordas organoꝝ muſicoꝝ nõ niſi multũ ſiccas ſonoras fieri ꝛ in pte ſicco magis reſonare q̃ꝫ humido. Adhuc aũt ex munditia ipſius organi a ſupfluitate q̃ poſſit itercipi cũ aere diſcurrente p organũ ꝛ ei⁹ ſonoritatẽ ĩpedire p hoc ꝙ ĩpediat diſcurſum ei⁹ ꝛ ictũ: aut p hoc ꝙ remolliat organũ ad qḋ fit pcuſſio: ñ.n. bñ ſonatiuũ qḋ molle: q2 nõ ẽ fortiter repulſiuũ pcuſſi aeris. Eſt ãt vocale organũ tracheã arteria maxie ſm caput eius vicinũ ori dictũ epiglotis: ꝛ corpus qḋ i eo ſiẽ lingue fiſtule: non tamen eſt organum ſicut actiuum: ſed ſicut paſſiuum.

Ad quod intelligendũ ſcire oꝫ ꝙ duplex ẽ efficiens oĩm ſonũ. ſ. pcutiens ꝛ pcuſſũ: ẽ ãt in voce pcutiẽs duplex. vnũ qdẽ ſicut p⁹ mouẽs ꝛ ĩpellẽs vt virtus motiua velamnis ꝛ lacertoꝝ pectoris: reliquũ vo ſiẽ ĩpulſũ vt aer reſpiratus. pcuſſum vo ſilr ẽ duplex: vnum qdẽ ſiẽ ꝯſtrictũ ad aliud vt aer ꝯprehẽſus in trachea: alteꝝ vero ad qḋ fit ꝯſtrictio vt trachee corpus apud epiglotũ. neqꝫ ad hoc fit aeris ꝯſtrictio niſi ꝑpareꝛ vt aliqd obuiet aeri exeunti: quare poſuit nã muſculos apud ipſuꝫ q̃ꝝ qdã claudũt: qdã aperiũt viã ei⁹: q ẽ claudũt ipſuꝫ ſũt ꝯoꝑantes oĩbus muſculis q ꝯſtringũt pectus. q̃re ſunt retinẽtes anhelitũ. ꝛ ex ħ iuuantes ad vocẽ per viã accidẽtis: nõ .n. eſt poſſe vocare: niſi cũ quadã detentione ſpũs: ſicut diꝛ phs: ꝛ ad ſenſum appet. ℃ Adhuc aũt ꝛ ſunt anguſtãtes viã epigloti vt ſit offẽſio aeris ad epiglotũ pl'. vel melius ex qua reſultat vox. ſicut .n. dicit Gal. in lib. de iuuamẽto mẽbroꝝ. vox nõ fit niſi ꝯſtrigaꝛ trachea: in lib. ãt de voce dicit ꝙ aer ex quo fit vox indiget curſu recte ꝛ conſtricto: qr ſicut dicit neceſſe ẽ ad ħ vt vox fiat ꝙ aer ĩpellaꝛ fortiter ꝛ curſus ei⁹ in epigloto ſit ſtrictus. ſi .n. epiglotus fuerit apertus nõ fiet vox: ſꝫ anhelitus: ſi vero coſtrigaꝛ vt orificium eius fiat ſtrictũ fiet anhelitus ille vox vera ſicut dicit. q̃re cõmẽſuratio clauſiõis ꝛ apertiõis eius ꝑparat ipſuꝫ ad varios modos vocum: ſed qm̃ ex his duobus. ſ. pcutiẽte a pcuſſo illud magis efficit ſonũ qḋ eſt durius: ꝛ magis reſiſtẽs alteri ſiẽ dicit p n cepoꝛalis aũt ẽ trachea arteria reſpectu aeris eã ferientis: iõ ei magis vox attribuiꝛ ſicut ſonus cythare magis attribuiꝛ ſidibus q̃ꝫ cytharifte vel plectro: aer vo ꝯſtrictus iter pcutiẽs ꝛ pcuſſum eũ diffiũt ab eis fit mã vocis nõ qdẽ ſcdꝫ ſeipſum ſꝫ p inũdatiõe quã acquirit aeri ꝯtẽto circũferẽti aliter ad locũ pcuſſũ: quemadmodũ accidit aq̃ ad iactũ lapidis in eã: ſemp .n. ſonus motũ quẽdã comitaꝛ pp ħ qḋ nõ recipiꝛ i aere vel in aq̃ niſi cũ quadã ipſoꝝ cõmotiõe imaginaria primi motus pcutientis. ſ. ꝛ pcuſſi: q̃ cũ aerẽ gentiũ in aurẽ ꝯtentũ ad iſtar ſui mouet: ꝛ hec motio tãgit neruũ. audiꝛ qdẽ ipſa ꝛ cõcomitans eã ſon⁹: ipſa qdẽ ſicut ſenſibile cõe: ſonus aũt ſicut ꝓpriũ. Cũ ẽ trachea ſit organũ vocis diſpõet ꝛ ipam vocẽ penes ſui nãm. ſꝫ ꝯtinua exiſtẽs ꝛ ipſe pulmõi p diuiſionẽ iferioris extremitatis eius i plurimas ſectiones igrediẽtes in ipſꝫ q̃ dicunꝛ cãnule pulmõis: oꝫ ꝙ i ſui nã et aſſimileꝛ ei ſiccitas ẽ pulmonis ſiccã ꝛ mũdã facit eſſe tracheã. q̃re ꝛ bene reſonantem. ℃ Sciastũ ꝙ ſi trachee ſiccitas ſupflue excedat facit vocẽ aſperam ꝛ irregularem ſicut poſtea dicemus. ℃ Deinde ꝯtinuãs ſermonẽ ad ſigna hũiditatis pulmõis: dicit. (quẽadmodũ ꝛc̃.).i. ſiccitas operaꝛ clarã vocẽ quẽadmoduꝫ ꝛ hũiditas ipſius pulmõis opaꝛ obſcurã ꝛ raucã. obſcurã qdem pp remollitionẽ organi ab ea factam: raucam vo ꝓpter organũ nõ eſſe mũdũ a ſuperfluitatibus ꝓhibentibus ictũ ſpũs. ℃ Deinde dicit (incurrũt aũt).i. ꝛ hũiduꝫ hñtibus pulmonẽ currũt ſupfluitates i tracheã de facili qñ conanꝛ emittere vocẽ magnã ꝛ acutam: ꝛ ħ itẽdebat cũ dicit (magis ꝛ acutius loqui volentibus) ꝛ cã hui⁹ eſt: q2 ad talẽ vocẽ indigeꝛ tali exufflatione forti ſicut poſt apparebit. hec aũt ẽ cõmotiua ſupfluitatuꝫ ibi latentium. ꝛ ꝓpulſiua ipſaruꝫ in canna: ſed qd ſit vox magna ꝛ acuta ſubſequenter erit manifeſtum.

℃ Nõ vero ipſa magnitudo vocis a caliditate fit q̃madmodũ neqꝫ puitas a frigiditate fit ſꝫ hec qdẽ amplitudine trachee arterie fit ꝛ exufflatione vehemẽtiori: puitas vero ꝯ̃ria ſequiꝛ. Itaqꝫ neqꝫ ſim p neqꝫ pncipalr: ſꝫ ſm accidẽs ꝛ ſolis in nãlib⁹ craſib⁹ nõ ſm peruenientibus ꝯſequitur vocis magnitudo ꝛ paruitas. Qm̃ .n. hmõi organa pp craſim facta ſũt talia: talis vero ſeqtur vox: ꝛ ꝓpterea ex voce ẽ aliqd d nãli craſi colligere: ꝛ .n. lenis vox lenitatẽ trachee arterie ſeqtur. lenitas vo arterie ꝯtẽperãtiã craſeos ſequiꝛ: aſperitas vero ſiccitatẽ. aſperitas qdẽ q̃dã ẽ inequalitas ſm durũ corpus: arteriã vo durã operaꝛ omiomerõ eius partiũ ſiccitas: inequalẽ vero diſperſe ei⁹ hũiditatis indigentia. ℃ Ad eũdẽ vero modũ neqꝫ acuta natura vox ſine anguſtia gutturis: neqꝫ grauis: ſine latitudie põt ꝓferri. ℃ Anguſtia igiꝛ. nãlis frigiditatis filia ẽ. Amplitudo vero filia caliditatis: ꝓportionalr vero nãlib⁹ diffe

rentijs vocū q̄ ſm paſſionē pficiunt cognitiones ſūt exiſtētes efficiētiū cāꝝ ꝺ q̄bus oībus i his q̄ ꝺe voce ſufficiēter ꝺterminatū ē.

co.75. ¶ Cū dedit ſigna corporis egri ſimplr̄ ſūpta a diſtēperātijs pulmōis. dat ſigna eius ſumpta a trachee diſtēperātijs: qm̄ aūt opatio trachee eſt vox. ideo principaliter p vocē docet ēt cognitionē cōplōnis eius: ſed q2 differētie vocū nō variant ſm ſe penes cōplōnē orgāi: ſ3 penes eius cōpōnē. adhuc āt ⁊ penes eius ꝟtutē i ſufflātē: iō pmū oñdit ꝙ vox magna ⁊ parua nō pꝛincipalr̄ ſ3 per accidēs ſignificet ſup cōplōne ca. ⁊ fri. ipſius ⁊ dicit (nō ꝟo ⁊c̄.) .i. ſ3 magnitudo vocis nō fit pꝛīcipalr̄ a caliditate pulmōis ⁊ trachee neq3 paruitas a frigiditate: ⁊ cā huius ē: q2 hñs hec duo mēbꝛa calida nō ſemp emittit vocē magnā: nec hñs frigida paruā emittit: emitteret aūt ſemp talē ſi caliditas ⁊ frigiditas eēnt principales cāe magne ⁊ parue vocis: pp̄ qđ ſubiūnxit. (ſed h̄ qdē ⁊c̄.) .i. ſed magna ſequitur amplitudinē3 trachee ⁊ exufflationē vehementioꝛē: parua vero ꝯ̄ria: exufflatio aūt vehementioꝛ eſt voluntaria ⁊ nō nālis. ¶ Adhuc āt ⁊ amplitudo trachee eſt conſtringibilis ēt apud epiglotū p lacertū conſtrigētē ⁊ dilatātē ipſum q̄r nō ſequit̄ de neceſſitate ad complōnē calā3 vox magna: neq3 ad frigiditatem parua: ꝑpter qđ ſicut ex hoc concludēs dixit. (Itaq3 ⁊c̄.) .i. itaq3 magnitudo ⁊ paruitas vocis nō ſequunt̄ ex complexione calida vel frigida neq3 ſemp neq3 pꝛincipalr̄ ſed ſm accidēs nō ſemp qdē q2 nō ſemp cū calida cōplōne ē foꝛtis exufflatio: ⁊ cū frida debilis: ſine q̄bus nō eſt effici vocē magnā ⁊ paruā. ſ3 fiunt tales exufflatiōes ꝑ volūtate exufflātis: non pꝛincipaliter ꝟo q2 nō ē pꝛincipalis cā paruitatis ⁊ magnitudinis vocis complō calā ⁊ frigida: ſed magis ē cā pꝛincipalis exufflatio foꝛtis ⁊ debilis cū amplitudine ⁊ ſtrictura trachee: ſed ſm accñtia ſequunt̄ ex cōplōne ca. ⁊ fri. inq̄3tū cōplō ca. ⁊ fri. ſunt cā reſpirationis multi vel pauci aeris q̄ eſt mā vocis. nō. n. fit vox magna niſi q2 aer q̄ expellit̄ ſit multus: neq3 parua niſi ſit paucus. Adhuc aūt inquātū ſequit̄ ex eis ꝑ mediā foꝛtitudinē ⁊ debilitatē virtutis ⁊ latitudinē ⁊ ſtricturā trachee q̄ ex ca. ⁊ fri. cōplōne cāri vident̄. ¶ Adhuc aūt ⁊ iſto mō vox magna p accñs nō ſequit̄ niſi cōplexionem calā n nālē nō egritudinalē: ⁊ ſilr̄ neq3 parua frām: ⁊ cā huius ē q2 nullo mō accidit cōplōnē calā3 egritudinalē ꝯfoꝛtare virtutē aut oꝛganū dilatare pp̄ qđ febꝛiētes minoꝛē hñt vocē q̄3 circa pectus infrāti. accideret autē ꝯ̄rio ſi magnitudo vocis ſequeret̄ cōplōnē ca. accidentalē: ſ3 qđ ſit vox magna ⁊ pua ⁊ a q̄ ſequant̄ ex his que dic̄ poſt declarabim⁹. ¶ Deīde cū3 dixit ꝙ magnitudo ⁊ puitas vocis ſequunt̄ ſm accidēs ex cōplōne ca. ⁊ fri. manifeſtat illud accidens ⁊ dicit (qm̄ igit̄) .i. igit̄ q2 hec oꝛgana vocalia fiunt talia pp̄ craſim. ſ. ampla vel ſtricta adhuc autē ⁊ magis apta ⁊ min⁹ foꝛtē face exufflationē multiq3 vel pauci aeris ex q̄b⁹ varie ſequunt̄ vocū drīe erit ex h̄ q2 p vocē cognoſcere de cōplōne coꝝ nāli p accñs: p cognoſcere latitudinē vel ſtricturā ⁊ multum vel paucū aerē reſpiratū ꝯplōnē comitātes: ſ3 vocū differentie ad has non cōmittent̄ ſine foꝛtitudine vel debilitate exufflatiōis que voluntarie ſunt: pp̄ qđ dicit ꝙ eſt colligere aliq̄d quaſi dicat: modicum q2 nō multū certitudinaliter. ¶ Deīde cū dixit qđ ſit illud accñs ſm qđ eſt aliq̄d p vocē de nāli craſi colligere. exēplificat illud adhuc in voce leni aſpera acuta ⁊ graui intendens p h̄ ex hui⁹ differētijs vocū colligere aliq̄d de ꝯplōne trachee ⁊ dic̄. (⁊. n. ⁊c̄.) .i. q2 vox lenis ſeq̄t lenitatem trachee. lenitas ꝟo ſequit̄ temperatā cōplōnem. ipſius ergo tēperata cōplō eſt cā per accñs lenis vocis q2 per planitudinē factā ab eajn trachea ⁊ vox aſpera ſequit̄ aſperitatē3 trachee: aſperitas ꝟo ſequit̄ ſiccitatē: q̄r ſiccitas eſt cā vocis aſpere per accidens: q2 per aſperitatē iductā ab ea i trachea.

Sed dubitabit aliq̄s cū ꝯ̄rioꝝ effectuū ꝯ̄rie debeāt eē cāe: q̄r nō dixit ꝙ lenitas ſequit̄ hūiditatē ſicut aſperitas ſiccitatē. ¶ Niſi eſſet ꝙ tēperantia quā dicit eē cām lenitatis eſt declināns ad hūiditatē3 q̄dā ſupficialē ⁊ applanatiuam. pp̄ qđ dicit Gal. in lib. de iuuamēto mēbroꝝ. ꝙ coopoꝛtorū claudēs epiglotū factū ē hūidū pingue vt humefaciat epiglotū p ſuā humiditatē nālē ⁊ nō idigeat humiditate extrinſeca ſemp: ſicut qñ foꝛtiter exiccat̄ p ſmonē: ⁊ ſuit ei⁹ hūiditas viſcoſa vt remaneat ⁊ non diſſoluat̄. Et i libꝛo de voce dicit ꝙ voci ipoſita ſunt tria iſtrā. ſ. lingua epiglotus ⁊ trachea: quoꝝ vnicuiq3 ipoſitum eſt inſtrm̄ glādulatū adhoc ꝙ tēperet ipſu3 humiditate ꝯueniēte: ſonat igit̄ inſtrm̄ vocis p declinare ſm ſe ad duriciē ⁊ ſiccitatē: lenit̄ vero p hr̄e humiditatē applanātē3 ipſius ſ. perficiē: ꝯiunctionē q̄ꝝ ꝯſiderās dixit ꝙ lenis vox ſeq̄tur tēperantiā craſeos cū tm̄ lenitas fit ex hūiditate q̄dā cōnata ſupficiei tm̄. nō qualis eſt humiditas ſupflua aduentitia q̄ ſcreat̄: h̄. n. nō lenē ſed raucam facit vocem. ¶ Deinde oñdit quomō ſiccitas cāet aſpitatē: ⁊ diffiniēs aſperitatem dicit. (aſperitas eſt ſiq̄dē ⁊c̄.) .i. q2 aſperitas q̄dā inequalitas duri coꝛpis. dicit aūt q̄dā: q2 nō eſt inequalitas in quacunq3 eius natura. ſed in ſitu partium. ¶ Deīde oñdit vñ ſit ei durities ⁊ inequalitas ⁊ dicit (Arteriā ꝟo ⁊c̄.) .i. ſed ſiccitas partium cōſimiliū cōponentiū tracheā efficit eā durā: ⁊ cā hui⁹ i ꝓmptu eſt: ſed q̄ ſint partes cōſimiles cōponentes trachea3 diſces ex anatomia: indigentia autē diſparſe hūiditatis efficit eam inequalē: ⁊ vult per humiditatem diſparſam ea3 de qua primū dicebamus. hec. n. cum minuit̄ accidit ꝯ̄ctio partium: ⁊ ex hac inequalitas ſupficiei. ¶ Deīde cū exēplificauit illud accñs in voce leni ⁊ aſpera exēplificat illud in voce graui ⁊ acuta. ⁊ dicit. (ad eūdem vero ⁊c̄.) .i. ſm eūdē modū ſm quē vox lenis nō ē ſine lenitate trachee ⁊ aſpera ſine aſperitate: nō ēt vox nāliter acuta ſine anguſtia gutturis neq3 grauis ſine latitudine ipſius: ⁊ volebat p guttur caput trachee dictū epiglotis: ⁊ ipſius oꝛificium. dicit autē nāliter acuta: q2 vox pōt acui ⁊ grauari ex quadā dilatatōe ⁊ ꝯſtrictiōe gutturis facta per volūtatē. ſicut aliquos canētes videmus mō cātare grauiter mō acute: nālr̄ tm̄ acuta ⁊ nāliter grauis nālem anguſtiā ⁊ nālem latitudinē gutturis cōcomitātur. cuius cām poſt dicemus. ¶ Deinde volēs oñdere quō p accñs ex his differentijs vocū colligat̄ aliq̄d de ꝯplōne vocalis orgāi. ſubiūxit. (anguſtia igit̄ ⁊c̄.) .i. ⁊ anguſtia eſt filia fratis nālis: amplitudo ꝟo filia caliditatis nālis: ⁊ cā huius eſt: q2 frigiditas ē qualitas ꝯ̄hēs ad centrū: q̄re ⁊ in paruu3 ⁊ cōſtrictū redigēs: caliditas ꝟo eſt q̄litas motiua ad circūferētiā: q̄re magnificās ⁊ dilatans. ¶ Dicit aūt filia caliditatis nālis ⁊ frigiditatis nālis q. accidētalis caliditas non dilatat ſed ſiccat ⁊ minuit pꝛ cōſumptionē nālis humidi: fridas vero accidētalis ſepe mollificat ⁊ extēdit inductione humidi extranei. qm̄ ḡ caliditas ⁊ fridas nālis ſunt cā vocis nāliter acute ⁊ grauis p eſſe cām anguſtie ⁊ latitudinis gutturis: manifeſtū eſt ꝙ ſm accidēs ⁊ non pꝛincipalr̄ ē cā illaꝝ. ¶ Deīnde cū dixiſſet ꝙ vox magna nō ſequit̄ ex cōplōne ca. accidētali: neq3 vox pua ex cōplōne fri. ſilr̄ aduētitia: ſit āt manifeſtū ꝙ alique drīe ꝓpꝛie vocū cauſant̄ ab accidentalibus cōplōnibus: ſ3 nō ſemp eede3 vel ſiles ex ſilibus. ſubiūxit (ꝓpoꝛtionaliter ⁊c̄.) .i. ſ3 drīe vocū que fiunt ab egritudinibus ſignificant ſuper ſuas cās ſicut voces facte alia ſignificāt ſuper ſuas. ⁊ hoc intendebat cum dixit ꝓpoꝛtionaliter nālibus. ¶ Deīde q2 de drījs vocū accidētaliū ⁊ ipſaꝝ cāis non erat hic ſermo remittit ad

tu ad lib. de voce: ⁊ dicit (de quibus ⁊c̃.) .i. de qbus omnibus differentijs vocū egritudinalibus ⁊ ipſaꝝ cauſis ſufficienter determinatum eſt in libꝛo de voce.

Sed adhuc expedit dicere qd ſit vox magna ⁊ pua: lenis ⁊ aſpera: acuta ⁊ grauis: ⁊ qlr vnaqq; eaꝝ fiat: ſine his.n. nequaq̄; eſt pfecta cōmētatio. dico ergo ꝙ illō qō iudicamus de ſenſibili nō niſi ſenſus: ſit aūt vox ſenſibile ſenſus auditus: oꝫ de differētijs vocū iudicare penes impſſionē factā ab eis in auditū: ē ergo vox magna q̄ ſimplr multū mouet auditū: pua aūt q̄ ſimplr paruꝫ: acuta aūt q̄ in bꝛeui tpe multū: grauis aūt q̄ in lōgo tpe paꝝ: lenis aūt vox eſt q̄ leniter afficit auditus oꝛganū ⁊ eq̄li aſpa aūt ē eȭrio. ℭ Sꝫ vᵗ̄ tales accidāt fieri ſcire oꝫ ab his q̄ dicit phs circa finē qnti de gñatiōe aialium: adhuc aūt ⁊ ab his q̄ Gal. dicit in lib. de voce. ſm ergo Ariſto. in lib. pdicto. magna vox fit pp eſſe multū id qō mouet. eſt aūt id qō mouetur aer exufflat⁹ multū ex eo mā vocis magne. nō.n. pōt eſſe magnū cuius mā nō ē multa. mouēs aūt eſt virtus aīe pdicta pcutiēs ipſum ad epiglotū: pua aūt fit pp eē illud paucū: grauis aūt fit pp tardū eſſe motū illius qō mouet: graue.n. tardi mot⁹: quare ſilr vox grauis cuius mā tarde mouet: acuta autē pp velocē eſſe motū ei⁹ qō mouet. ℭ Sꝫ q̄reret aliqs vtrū tarde moueri ſit ex pte mouētis an ex pte rei mote. Aliquo dicūt eſſe ex pte rei mote: mūt.u. qō eſt multū tarde moueri: cito aūt qō paucū: ⁊ hāc volūt eſſe cāꝫ grauis ⁊ acute vocis. ℭ Sed ad h̄ ſequit oēm magnā eē grauē: ⁊ oēm puā eſſe acutā: qō eſt falſuꝫ: ſunt.n. ⁊ oxiſona magniſona: ⁊ puiſona: ⁊ grauiſona: ſicut dicit phs. ℭ Propter q̄ ſciendū eſt ꝙ magnitudo ⁊ puitas: ſicut multitudo ⁊ paucitas rei mote dr̄ dupl̄r. ſ. ſimplr ⁊ i reſpectu ad mouentē. magniſona qdē igit ſunt in eo qō multum eſt ſimplr id qō mouet. microphona ṽo i eo ꝙ ſimplr paucū: grauiſona ⁊ oxiſona nō in eo ꝙ id qō mouet ſit ſimplr multū vel paucū ſed in reſpectu ad mouentē. ſi.n. excedat id qō mouet vigorē mouētis neceſſe eſt ipſum tarde ferri ⁊ dici multū p ꝯpōnē ad virtutē illi⁹. ſi aūt excedat neceſſe eſt fieri cito ⁊ dici paucū p ꝯpōnē ad virtutē illius. q̄r ſepe ꝯtingit ꝙ fortis virtus multū mouēs tardū facit motū: aliqñ aūt q̄ puałet fac̄ celerē ⁊ ꝙ debilis mouēs plus virtute tardū facit motū: aliqñ ṽo p infirmitatē modicū valde mouēs facit motū celerē: ſicut egrotātes pp qō pleriq; ex eis acutā hñt vocē. Maīfeſtū eſt ergo ꝙ vox grauis eadē eſt magne in gñe: vtraq;.n. hēt eſſe ſm magnitudinē q̄;dā eius qō mouet: pp h̄.n. ſicut dicit phs. neq; eſt facile pferre graue ⁊ puā voces neq; magnā ⁊ acutā. ℭ Adhuc aūt ⁊ pp h̄ vr̄ eſſe generoſioris nāe vox grauis: pfectū.n. in exceſſu eſt: grauitas aūt exceſſus qdā eſt. Cū ergo dicit Gal. ꝙ vox magna pcedit pncipalr ex foꝛti exufflatiōe ⁊ amplitudine trachee nō intelligit niſi ꝙ fortis exufflatio cāt magnā: q̄ multū mouet de aere. amplitudo aūt trachee coadiuuat: ſicut multū cape potēs. nō.n. ꝯferret multū mouere ſi meat⁹ ſilr paucū ſuſciperet. Cūq; dicit ꝙ pua ſegtur ꝯ̄ria ꝯuenit illud pp cām ꝯ̄riā: cū ṽo dicit ꝙ acuta nō eſt ſine anguſtia gutturis nō intelligit niſi ꝙ meatus ſtrict⁹ adiuuat velocitatē motus. paucū.n. eſt qō capit. h̄ aūt facilius ⁊ velocius mobile. adhuc aūt ſicut dicit in li. de voce. ſi cū ſtrictura fuerit bꝛeuitas cāne. addit in acuitatē vocis pp h̄ idē: ſi ṽo lōgitudo addit in grauitatē: ⁊ talis qdē vox eſt mulieꝝ reſpectu eius q̄ viroꝝ ⁊ pueroꝝ reſpectu pfectoꝝ: grauis āt nō eſt ſine latitudine pp cāꝫ ꝯ̄riā. Nō eſt aūt h̄ ſolū qō diximus cā grauitatis ⁊ acuitatis vocis: ſed ſicut dicit phs cāſa ſpūs pp ſpiſſitudinē grauitatem facit vocis. fridus ṽo pp ſenſibilitatē facit ꝯ̄riū: cuius ſignū ſumit ex fiſtulis: aīt.n. ꝙ caliore ſpū vtētes: ⁊ talem emittētes ſpūm qualē g pfecte etatis grauius fiſtulāt: ⁊ cā huius eſt q̄ ſpūs nō ſolū mouet velociter ⁊ tarde pp eſſe multū ⁊ paucū: ſed p eſſe ſpiſſum ⁊ ſubtilē. Adhuc aūt ēt ſiccitas epiglotis addit i acuitatēꝫ vocis: hūiditas ṽo in grauitatē. ſicut dicit Galie. Aſpiratio aūt ⁊ lenitatio in voce cā nō eſt alia: ſicut dicit phs q̄; eq̄litas ⁊ ineq̄litas ſupficiei pcuſſe ab aere expulſo: facit aūt inequalitatem in illa multa ſiccitas: aliqñ ṽo humoꝛ extraneus adherens in aliqua parte ipſius: pp qō vox rauca eſt de gñe aſpe: vox aūt flexibilis ⁊ inflexibilis: ſicut phs dicit fit ex molitie ⁊ duritie oꝛgani: molle.n. varie flecti pōt: ⁊ oī forme fieri: duꝝ aūt non pōt. nā molle qdem pōt ſonare magne ⁊ pue ⁊ grauiter ⁊ acute eo ꝙ in eo cameratur facile ſpiritus factus quidem ipſe facilis magnus ⁊ paruus: in duro aūt difficilis cameratio.

ℭ Alie vero partes aīalis q̄ itrinſec⁹ ſūt nō leues craſeos hñt cognitiōes tētādū tamē eas ⁊ per adiuuātia ⁊ p nocentia cognoſcere. ampli⁹ ēt ſm naturaliū potentiaꝝ actiones. Dicta ē āt in tertio de cāis q̄ vnicuiq; potētie virtutis ⁊ vitij domīatrix craſis ē. ℭ Craſeos igitur ſigna ⁊ ſpecies dicte ſunt. cõ.76.

ℭ Cū dedit ſigna ꝯplonis coꝛpis egri ſimplr ſumpta a ſcā.gñ. ⁊ bus mēbꝛoꝝ hñtiū virtutē innatā ⁊ influētē: nō erat aūt ſibi poſſe oñdere ſigna valde īdicia alioꝝ multoꝝ q̄ ſilr hñt virtutem innatā ⁊ influentem. Adhuc autem nec eoꝝ mēbꝛoꝝ q̄ poſita ſunt ab ipſo hr̄e virtutes innatam tm̄ a qbus nondū aſſumpſit ſigna coꝛpis egri ſimplr. ſicut pmiſerat nec patit hec doctrina diminutus cuius eſt ſummarie cūcta pſtringere. edocet hic vt ad ſūmā qbus ingenijs acadēdū ſit ad cognitionē ꝯplonis illoꝝ: ⁊ dicit (alie ṽo ptes ⁊c̃.) .i. ſed alie ptes coꝛpis hūani q̄ intrinſecus ſunt ſiue ſint ex hñtibus virtutē innatam ⁊ influentē: ſiue ex hñtibus virtutē innatā tm̄: non hñt leues cognitiones ſue ꝯplonis: ⁊ cā huius eſt: q̄ ſigna ꝯplonis eoꝝ non ſunt valde in prōptu nō multum patētibus effectibus alicuius eoꝝ in extrinſecis a qbus erat adijcere: ſed q̄;uis h̄ ita ſit: tentandū eſt tm̄ vt dīe cognoſcere ꝯplonē eoꝝ a duobus. ſ. p iuuātia ⁊ nocentia ⁊ p maneriem opationum nālū virtutū: nō dixit autēꝫ p alſo opationes: aut q̄ alia mēbꝛa hñtia virtutē innatam tm̄ nō ſunt alterius opatiōis: aut q̄ ad has opatiōes in qbuſcūq; ſint mēbꝛis ꝯplo eſt ſicut inſtrm̄ magis q̄; ad aīales. p iuuātia qdē ⁊ nocētia cognoſcemus ſm modū dem̄ ſupius capi. de ſignis oculoꝝ. aīt.n. ſibi ꝙ ledit ois po facile a ſilib⁹ ſue craſi. iuuat ṽo a ꝯ̄rijs moderato vſu: q̄r leſio ꝯtingēs a frio ſigñat ptē fridā. ℭ Juuamētū ṽo ꝯtingēs ab eis calāꝫ eē demr̄abit ⁊ ecōuerſo: ⁊ iā dixim⁹ cāꝫ hui⁹. per maneriēꝫ aūt operationē nālū cognoſcem⁹ cōplonē eoꝝ per h̄ ꝙ aſpiciamus q̄ illaꝝ ṽtutuꝫ melius valeat ⁊ foꝛtius operet in mēbꝛo: vel q̄ peius. ſ. an attractiua an digeſtiua an retentiua an expulſiua. h̄.n. cognitio ō facili cognoſcet q̄ cōplo mēbꝛo dñet: ſi tm̄ ſciat pu⁹ q̄ ꝯplone vtat ad ſuū op⁹ virtus illa cui⁹ operatio valētioꝛ aut peioꝛ ē: ſed qm̄ iſtud nō erat hic dōm pꝑter breuiloquꝫ hui⁹ doctrine remittit ad tertiū li. ō cāis accidētiū. vbi h̄ pertractauit ⁊ dicit (dictū ē āt ⁊c̃) .i. dictum eſt in li. de cāis accñtiū: ⁊ eſt. vi: ⁊ vltim⁹ tractat⁹ libri q̄ inſcribit ō moꝛ. ⁊ accī. q̄ ꝯplo ſit dñatrix bōitatis ⁊ malitie cuiuſlibet predictaꝝ potētiaꝝ ⁊ volebat h̄ p virtuteꝫ bonitatē. ℭ Ultimo vero i fi. toti⁹ iſtius cā. epilogat q̄ dicta ſunt ⁊ dicit (craſeos ⁊c̃) .i. igit dicta ſunt ſigna ꝯplonis coꝛpoꝛis egri ſimplr ⁊ ſpēs ēt ſignoꝝ ſꝫ ſpēs cōplonuꝫ ⁊ ſꝫ ſpēs mēbꝛoꝝ pdiuiſoꝝ oſtendamus ⁊ nos breuiter hic ad pfectionē ꝯmētatiōis que craſis dñatrix ſit 6

bonitaſ ⁊ vitij cuiuſcꝫ virtutū dico ergo ſicut dicit Gal. in tertia pti. d cāis accñtū vnūquodcꝫ mēbrū pſes habet actiones: quarꝫ vna aliqñ nocumētū recipit alia exiſtente ſana: ⁊ interdū pſes leduntur vna exiſte ſana: cuius cā eſt compleo ſicut dicit: nō.n. eſt neceſſariū cuiqꝫ actioni inde tēperamētū nā cōuerſiua actio qualis ē digeō non eget ea cōplexione qua indiget actio aliqlr ſm locū motiua ſicut attractio retētio ⁊ expulſio: cū.n. cōuerſio ſit a ſctu corpus nullꝰ motlocalis expedit cōuertēti dū cōuertit ſic expedit attrahenti dū attrahit ⁊ cōtinēti dū cōtinet ⁊ expellenti dum expellit: quare actio que eſt cōuerſio nō indiget firmitudine multa cōuertentis ſicut actio localiter motiua ſed indiget vt ſit amplectēs ⁊ alterabile ⁊ alterās tale aūt erit qd humidū maxime ſi cū humiditate calorē habuerit: nulla.n. qualitas ſui vicinā mutat vt calor manifeſtū eſt ergo ꝙ ca. ⁊ hu. cōplo digeōnē ⁊ cōuerſionē opaꝛ ꝓpterea corpora ca. ⁊ hu. bene mutant cibuꝫ ſuum ſibiqꝫ aſſimilāt: humida.n. liquida facile cōiungi ⁊ miſceri pñt: quare ad inuicē ſolidari ſiē Ga. ibi dicit fra vero ⁊ ſic. deterius oībus. Sed qm̄ talia corpora ñ firma ſunt neqꝫ ſtabilita incompetētia ſūt attrahere continere ⁊ expellere: motus.n. quadā fortitudine indiget mouentis ꝓp qd ad ꝑdictas tres operationes cōplo ſic valentior ē eo ꝙ ſiccitas fortitudini ⁊ ſtabilitati pſtat ſubſidiū ⁊ ſuſtentationeꝫ efficit: q̄ in motu eſt neceſſaria ſed tñ ſi frigiditas huic cōploni cōiungaꝛ debilitabit omneꝫ motū: eo ꝙ friditas eſt ſuſtentiua motus ⁊ paraliticū faciēs ⁊ mortificans: qre predicte tres operationes indigebūt ca. ⁊ ſic. cōplone magis: ſed tñ differunt. naꝫ retētiua plus indiget ſiccitatē q̄ ca. nā tempus quo indiget calore ē tempus motus: quo.ſ. ꝯtrahit villis trāſuerſos ſꝫ figurā cōprehēſionis bn facta reliquū vero totū tps ſue opōnis eſt tēpus qetis ad qd ſiccitas eſt vtilior q̄ caliditas: propterea debilis eſt hec virtus in pueris: attractiua vo plꝰ indiget caliditate q̄ ſic. qm̄ i attractiōe vtuatior ē caliditas q̄ ſic. tñ q: in maior pte huius opationis eſt in motu quo.ſ. mouet villos in lōgitudie ꝓtēſos ad cōſtrictionem attracti ⁊ deductionem in ptes q̄ vlteriꝰ ad qd adiuuat calor: tñ q: calor ē de attrahētibus ſm ſeipſuꝫ ꝓp hoc ꝙ euiat: expulſiua vero minꝰ idiget ſiccitate q̄ ca. eo ꝙ eius opatio nullo mō ē in qete ſꝫ in motu tota. ¶ Adhuc āt minus idiget ſicci. q̄ retētiua ⁊ attractiua: ñ.n. idiget cōſtrictione retētiue. neqꝫ adherētia ⁊ iſeparabilitate attractiue ⁊ cōſtrictione attracti tenendo partes iſtrumēti donec ipſum ad ptes q̄ vlterius ſunt ꝑducat: ſꝫ idiget iſpiſſatione pauca.ſ. mēſura q̄ villus latitudinis fiat boue expreſſionis. Calitas ergo omnibus eis cōis exiſtit: ſic frigiditas eſt omniū impeditiua niſi ꝑ accñs tñ.ſ. grā cōſtrictionis cuiuſdā ab ea facte q̄ neceſſaria ē icontentiue ⁊ attractiue: ⁊ grā vētoſitatis ab ea generate q̄ ꝯferēs eſt expulſiue. ¶ Sꝫ q̄ plus omnibus eis indigēs caliditate eſt digeſtiua: qm̄ huius eſt nutrimētū trāſformare in ſimilitudinē nutriti. hoc aūt potētiꝰ efficit caliditas. hu. aūt ad hoc ē diſpoſitiuas materie tantū faciēs eā paſſibiliorē: ſicut aūt vnaqueqꝫ iſtarꝫ virtutū vtiꝛ tēpamēto cōplexionis diuerſe ab eo quo vtiꝛ altera ita ⁊ noceꝛ a diſtēperamento altero q̄ altera. ¶ Nihilominꝰ tñ ſciendū eſt ꝙ oīs mala cōplexio quecūqꝫ fuerit cuꝫ in multo fuerit exceſſu omnes ledit opatiōes: ⁊ hoc eſt qd Ga. innuit in com. ſup illo apho. tertie particule. Egritudines qdem omnes in temporibus ⁊c. Ait.n. ibi ꝙ ſtrāgurie ſiunt ꝓp acredinē vrinarꝫ ⁊ ꝓpter ībecillitatē virtutis cōtētiue ī veſica: q̄ rurſus ībecillitas fit ꝓp īmoderatā quādā diſcraſiā deīde adiecit ex̄ītibꝰ āt. vij.ſ. imoderationibꝰ ſcdm vnāquāqꝫ illarꝫ ībecillis fit veſica vt euenire poſſit ſtranguria ex debilitate cōtentiue: ⁊ ſimiliter eſt de debilitate aliarū virtutū naturaliū in quibuſcūqꝫ membris.

¶ Quecūqꝫ vo ꝑ ꝓp magnitudinem aut plaſmationē aut numerꝫ aut poſitionē labuntur. ita ſe hñt. q̄cūqꝫ igiꝛ cadūt ſub ſenſu cognoſci facilia: eorꝫ vo q̄ nō ſub ſenſu cadūt: hec qdē difficilia ad cognoſcēdū: hec vero ignota ſūt. ¶ Capitis ergo magnitudo ⁊ figura ⁊ cū eo cerebri manifeſta ē: vt ꝑus dcm̄ ē: ſꝫ hec vero ⁊ thoracis. Ita vo ⁊ q̄cūqꝫ labunꝛ ſed omoplatas aut hūeros aut brachia aut cubitos aut ſūmas manus renes ⁊ anchas aut yſchiō aut furan: aut pedes nō difficilia cognoſcere: ſiue ſm plaſmationē lapſum ſit aliqd taliū: ſiue ſꝫ magnitudinē: ſiue nūerū aut ordinationē cōponētiū ea. manifeſte vo ⁊ opatiōis in vnoquoqꝫ leſiōes. ¶ Ea vero q̄ inter corpus ſūt nō oīa cognoſci poſſe: vētre ſiqdē cuiuſdā ita paruū ⁊ rotūdū ⁊ ꝓpēſum iuxta hypocūdriū vidi: vt manifeſte appareret ſm circūſcriptionē ꝓpriā ⁊ vidētibꝰ ⁊ tangentibꝰ. ¶ Silr vidi ⁊ viſicā cuiuſdaꝫ expoſitaꝫ ⁊ paruā: ita vt ſi aliqñ tardaret ad egeſtionem vrinarꝫ: tumor appareret circūſcriptus manifeſte: nō tñ aliorꝫ q̄ intrinſecꝰ ſunt manifeſta cognitionē ꝺdit mihi aliqñ. ¶ Tētare tñ opꝫ cognoſcere vt poſſibile ē virtutē ⁊ viciū eorꝫ: ⁊ ſi non ſm diſciplinā certā: ſed ſm cōiecturā q̄ſdā artificialē: velut ſi ita accidat epati. ¶ Vidi quendaꝫ ⁊ multos graciles qdem venas hñtes: ſine colore vero vniuerſum corpus: ⁊ ſi paulo amplius cibi immīſerint ⁊ magis ſi inflantia ⁊ ſpiſſa ⁊ glutinoſa hos qdē velut pōdere quodā impoſito ⁊ ſuſpenſo ſm dextrū hypocūdriū ſentiētes i ꝓfundo: hos vo cū extenſiōe q̄dā dolētes. In his igiꝛ conueniēs eſt ⁊ paruū eē epar ⁊ anguſtū in exitibus. ¶ Alterꝫ vero vidi flegmaticū totū ſm hitudinē vomentē quotidie colerā palidā. agnoui igiꝛ oportere ⁊ egeſtiones eiꝰ videre ⁊ minimū hūerūt fellis. ¶ Cognoui igiꝛ ex hoc ſigno felleū hūorē emittētem porꝫ eius ptē nō paruā in pilenō vētris trāſmittere vt in qbuſdā apparet aīalibus. ¶ Ex qbꝰ manifeſtū eſt i remotis a noſtris ſenſibꝰ ptibus valde ꝓficit ad cognitionē ex anatomijs appentiū mēbrorꝫ noticia ⁊ opōnū ⁊ vtilitatuꝫ cognitio. ¶ Quicūqꝫ igiꝛ cognitor eē vult ſicut dcm̄ ē nūc lapſorꝫ corporū: in anatomijs ei exercēdū ē: ⁊ opationuꝫ ⁊ vtilitatū inuētiōibꝰ ſcriptū ē āt de oībꝰ ſepatim in alijs negocijs de qbꝰ in fine totiꝰ oronis dicēꝛ grā cognoſcēdi amātes diſcere: ſinguli quorꝫ deſiderāt diſcere ex quo maxie ne

gocio

gocio eligere oporteat: ſ; de his ſufficiēter.

cõ.77 ¶ Cū dedit ſigna corporis egri ſumpta penes lapſū eius in cõplexione: dat ſigna illi⁹ penes lapſū in cõpoſitiõe: ſicut aūt cõplexio eſt cõſiliū tñ ⁊ nõ officialiū niſi p̄ ꝯñs: a penes cõfractionē .iiij. qualitatū vnē: ⁊ lapſus i ꝯplõne penes vnā illaꝝ nõ equatā alteri incõpleto. ita cõpõ ē organicorū penes adaptatões .iiij. naturaꝝ i ipſis ꝯuenictū ad vnā formā .ſ. magnitudinis plaſmatis numeri ⁊ ſitus ⁊ lapſus: i cõpõe penes vnā illaꝝ ñ equatā alteri i cõpoſito: cū ergo oporteat ſumerſignū lapſus in cõpõe penes illas: dicit. (quecūq; vero ⁊c.) .i. ſ; quecūq; mēbra organica ſūt lapſa penes magnitudinē aut plaſmationē aut numerū aut ſitū cognoſcef p̄ hūc modū: ⁊ volebat p̄ magnitudinē q̄ntitatē ſpēs ponēs p̄ genere p̄ plaſma aut .ſ. naturas ſupius dictas: ⁊ cõtinuo ſubiungēs modū diuidit mēbra organica i māifeſta ⁊ occulta: ⁊ dic. (quicūq; vero ⁊c) .i. quecūq; mēbroꝝ cadūt ſub ſenſu qualia ſūt extrinſeca oīu; facilis ē cognitio lapſus i qualꝫ p̄dictaꝝ naturaꝝ potētib⁹ nobis ⁊ tangere ⁊ videre ipſas partes nõ cadentiū vero ſub ſenſu q̄lia ſunt intrinſeca quedaꝫ ſunt difficilia cognitu vt quecūq; p̄ ptes ſuppoſitas fantaſianf a nobis quedā oīno ignota ſic̄ quoꝝ fātaſia non habef ex ſuppoſitis: Deinde icipit a cadētib⁹ ſub ſēſu ⁊ dicit (capitis igiſ ⁊c̄) .i. igiſ magnitudo capitis ⁊ figura cū eo immo magnitudo ⁊ figura cerebri pp̄ caput manifeſta ſunt ad ſēſu; ⁊ dictū ē ſupra d ipſis: ⁊ ſimilr magnitudo ⁊ forma thoracis p; ad ſenſu;: ⁊ dictū eſt ſupra de ipſis ⁊ qm̄ ſenſui ſe oñdūt facil̄ ē cognitio lapſus capitis ⁊ thoracis in qualꝫ illaꝝ: ⁊ tacuit d numero ⁊ ſitu capitis ⁊ thoracis q: raro peccāt i eis. ¶ Deide p̄cedēs ad alia cadentia ſub ſenſu dixit (ita vero ⁊c̄.) .i. capiti: ⁊ ſimilr ⁊ thoraci facile ē cognoſcere vtꝝ ſpatule: ⁊ h̄ volebat per omoplatos: aut humeri aut brachia aut cubiti aut vole manus ſiue pectē aut coxe. ⁊ h̄ volebat iſchion: aut crura: ⁊ h̄ volebat p̄ ſuras aut pedes ſunt lapſa in plaſmate aut magnitudine: aut numero: aut poſitiõe partiū ſimiliū ꝯponentiū ipſas organicas q: manifeſtat h̄ viſus ⁊ tactus ⁊ erūt talia ſigna ſūpta a ſubſtātialiter ih̄erētib⁹ organicis. ¶ Deide q: ſenſus ñ diſcernit hos lapſus niſi ꝯparans ad coeq̄litatē quā ⁊ aliā: ⁊ aliam p̄ſupponere põt ⁊ p̄ hoc frequēter ſuſpicari lapſū i magnitudīe ⁊ figura q̄ð nõ ē ita: iõ ſubiūxit ⁊ ab alio ēt cognitionē lapſus h̄ēri poſſe ⁊ nõ ſolū a ſimplici aſpectu ⁊ dicit. (manifeſte vero ⁊c̄.) .i. ⁊ manifeſte ēt ſūt ad ſenſu; leſiones operatiõis i vnoquoq;: q: opõnes organicoꝝ ñ ledūt niſi ab inequalitate ipſoꝝ penes aliq̄; p̄dictaꝝ naturaꝝ ſcimus ab illa certitudinē lapſus. Aſpect⁹ ergo ⁊ ꝯſideratio leſionis i opatõe facilē dat diſcretionē lapſus. ¶ Deide cū dedit q̄b⁹ modis cognoſcaf lapſus organicoꝝ ſub ſenſu cadētiū oñdit q̄liter cognoſcaf lapſus organicoꝝ ſenſui occultoꝝ ⁊ dicit (ea vero ⁊c̄.) .i. ſed mēbra organica occulta .ſ. que ſūt intra corpus nõ oīa poſſe cognoſcere vtꝝ ſint lapſa ſ̄m aliquā p̄dictaꝝ naturaꝝ. ſed ea ſolu; quorū quātitas: ⁊ figura ⁊ ſitus ex ſuppoſitis fantaſiabilis: ē aut: operationis quoꝝ virtus ⁊ vitiū bene ꝯiecturabilia ſunt: ⁊ qm̄ his duab⁹ vijs cognoſcif eoꝝ lapſus: iõ penes vtrūq; modū exēplificat de duob⁹ mēbris: ⁊ p̄mo penes modū fantaſiatõis ex ſuppoſitis declarat lapſu; ventris ⁊ veſice: q̄ð q̄dē eſt ſignum ſumptu; a ſubſtātialiter eis inherentib⁹ ⁊ dicit. (ventrē ⁊c̄.) .i. ſicut vidi ventrē cuiuſdā paruū ⁊ rotūdū eminētē iuxta hypocundriū adeo .ſ. vt declararet illud ad viſu; ⁊ tactum p̄ter circūſcriptionē propriā ⁊ peccabat hic venter i trib⁹ naturis organicis magnitudine figura ⁊ ſitu quoꝝ q̄ð libet peccatoꝝ ē nocēs opationib⁹ ſtõi. nõ q: nature officiales expediant principalr operationibus naturalib⁹: q̄s ſtõecus p̄ficere h;: ſed ſcdario tantū ſic̄ ſupra diximus.

¶ Adhuc aūt nec paruitas ⁊ figuſ rotūditas eiſq; eminens ſituatio nõ noceat opatiõib⁹ naturalib⁹ ad ſui ſaluationē ſientib⁹ tantū: ſed ſientib⁹ ad cõmunē toti⁹ corporis vtilitatē: nocet paruitas q̄ p̄hibet ꝯtinere eā quātitatē q̄ cibi toti expedit. Rotūditas vero q: p̄hibet extēſiõe eius ab i ſra. Eminēs āt ſituatio q: anguſtat epar ⁊ q: cū replef cõprimit dia fragma ⁊ anhelitū impedit: quare hic p̄hibet eū repleri viſo nocumēto: ⁊ ex hoc accidit ēt nocumentū ſup toto. Nõ intelligit aūt ſe vidiſſe ventrem ſic diſpoſitū lınceis oculis vtentē: ſed vidiſſe p̄ circūſcriptionē ꝓpriā ventris apparentē in mēbris extrinſecis ſibi ſuppoſitis. Circūſcribif .n. locatū a loco penes naꝫ locati vt locus ēt ſit magnus paruus rotūdus ⁊ trigonus ⁊ tetragonus ſi locatū fuerit tantū: ⁊ tale: eo q̄ ei adeq̄tur: ⁊ cū ſit ſupficies corporis ambientis aliud corpus. ſunt aūt locantia ventrē ⁊ ambo hypocūdria ⁊ zirb⁹ ⁊ lacerti ab anteriori ſibi ſuppoſiti: pp̄ q̄ð apparet apud hec mēbra ⁊ quātitas ⁊ figura ⁊ ſitus vētris ex tumore quē facit apud ipſā: ⁊ ꝓpter figurare quod āmõ ſe in illis de facili ex mollitie ſupiacētiū maxime qñ cibis repleſ⁹ fuerit. ¶ Deide dicit (ſimilr vidi ⁊c̄.) .i. ⁊ ſimilr vidi veſicā cuiuſdā p̄minētē ⁊ paruā adeo q̄ ſi aliqñ pp̄ occupationē tardaret vrinā emittere apparebat timor circūſcript⁹ apud inguē: ⁊ peccabat hec veſica i duabus naturis officialibus .ſ. i magnitudīe ⁊ ſitu: quoꝝ quodlib; pctõꝝ īpedit veſicā ſeruire operationibus ad quas ſuit creata. nimis eni; p̄minens īpedit mēbra ad que p̄minet ⁊ ab eis cõpreſſa īpedif: parua aūt exiſtens non põt multam quātitatē vrine cõtinere ex quo nimis frequēter cogit vrinare: quod etiam redundat in iacturā totius.

¶ Deide q: nõ erat de plurimis mēbris intrinſecis per hāc viā certificari in q̄bus naturis organicis ſint lapſa oñdit tētādū eē ea cognoſcere p̄ 2ᵐ modū: circa quē modū de aliis duob⁹ exēplificat membris .ſ. epate ⁊ porro q̄ exit a felle ⁊ dicit (nõ tñ ⁊c̄.) .i. licet hoc ita videri d ventre ⁊ veſica: tñ ſenſus nunquā dedit mihi manifeſtā cognitionē alicuius alioꝝ mēbroꝝ intrinſecoꝝ: ⁊ cā huius ē: q: talis ſentaſiatio ex ſuppoſitis nõ eſt poſſibilis niſi apud pauca mēbra ſic̄ apud ea que accidit tumeſcere ex ſuceptis in ꝯcauitate ſua ⁊ ꝓpellēſ ſuppoſita mollia exiſtentia qualia ſunt vēter ⁊ veſica: ⁊ q: difficile ē h̄ ꝯõ diſcernere de pluribus: iõ ſubiūxit (tētare aūt ⁊c̄.) idest ſ; tētare oportet vt poſſibile ē cognoſcere bonitatē ⁊ malitia; operationis coꝝ ⁊ ſi nõ poſſint hec cognoſci certitudinaliter ſicut cognoſcunf apud mēbra extrinſeca p̄ ſenſu;: adiſcanf tñ per coniecturā quādā artificialē cognoſcere: qual̄ ē ea q̄ accidit ex q̄buſcūq; ſignis: ⁊ per has cognitas tētādū vtiq; deuenire i cognitionē lapſus officialiū ſi quos habent: velut ſi ita accidat epati ſicut ſe vidiſſe cõmemorat. ⁊ dicit (vidi quendam ⁊c.) .i. vidi quendā imo ⁊ multos habentes venas ⁊ gracilis ñ gracilitate pānculoꝝ: ſed anguſtia ſue ꝯcauitatis habētes ēt vniuerſū corpus ſine colore .i. ſine rubore genus eni; p̄ ſpecie ponif: hec .n. ⁊ eſt ꝯñs gracilitatis venarū: qui .n. graciles nimiū h̄ñt de ſanguie ⁊ ex hoc nimiū de colore q̄ p̄ excellentiā ē dictus color in his q̄ viuūt ⁊ ſanguinē h̄ñt q̄lis ē rubedo a cui⁹ p̄uatõe diſcoloratū dicim⁹ aial. ¶ Deide dicit (⁊ ſi paulo ⁊c̄.) ⁊ ꝯſideraui in eis p̄ obſeruationē q̄ ſi paulo amp̄. oppoꝛtuno comederint ⁊ maxime ſi comederint cibaria īflatiua ⁊ ſpiſſa ⁊ viſcoſa q̄ aliq̄ oꝝ ſentiebāt q̄ſi quoddā pondus ſuſpēſum ſ̄m dextrū hypocūdriū: aliqñ vero dolorē aut q̄;dā extēſiones. ¶ Deinde cū dedit obſeruationē ſuā de talibus oſtēdit q̄d ꝯiecturabile ſit in illa. ⁊ dicit (in his igif ⁊c̄.) .i. in talibus ꝯuenićs ē ꝯiūgere epar eoꝝ anguſtos h̄re exit⁹ venarū: q̄re ⁊ lapſu; eē in nā plaſmatis q̄ eſt porus: hec .n. cõiectuͬatio a duob⁹ exoꝛif. p̄⁹. ſ. a gracilitate venarum

⁊ diſcoloratiõe viſis in toto corpore ex qb⁹ iaʒ ſignificat venas epatis eē tales marie ſi cap̄ origo accepteſ eſſe ab epate. ℭ Secũdo a põderis ⁊ doloris extēſiui apud dextrũ hypocũdriũ poſt comeſtionē pluriũ oportũs ciborũ ⁊ marie iſlatiuoꝝ groſſoꝝ ⁊ viſcoſoꝝ: ſenſus enim ſuſpenſi põderis cõuincere facit groſſa ⁊ viſcoſa cibaria ītroducta detineri in trāſitib⁹: ⁊ ex hoc oppilare: ⁊ inde epar totũ ſicut põderoſius factũ inferius trahi. talis aũt detentiõe quãquã ita velociter ꝯtingere poſſet niſi epar anguſtos haberet exitus venarũ: ſenſus autē doloris extenſiui cõuincere facit ꝙ plura ⁊ iſlatiua cibaria īntroducta nõ habentia magnos meatus in qbus euadant extēſionē inducunt: ⁊ p̄ hanc dolorē nõ quidē ī epate quod eſt membrum carens ſenſu: ſed in paniculo continente ipſum: quē per hoc accidit extendi: cõiecturalis ergo cognitio malitie operationis cui porus epatis deſeruire habet facit aliqualeʒ fidē de eius lapſu in nã plaſmatis que eſt pori ſtrictura. ℭ Deinde dicit (alteꝝ autem ⁊c̄.) .i. ⁊ vidi alterũ exiſtentē phlegmaticũ totũ ſecunduʒ corpis habitudē: ⁊ vult per phlegmaticũ in cuius ſanguine dominatur phlegma: per habitudinem autem corporis vult diſpoſitionem comitantem in toto dominiũ humoris que apud humorem phlegmaticuʒ eſt albedo. ⁊ mollitia ⁊ ſomnolētia. ⁊ pigritia. ⁊ ignauia. ⁊ huiuſmodi deinde dicit (vomentem vero ⁊c̄.) .ideſt vidi illum vomentem vero ⁊c̄.) .i. vidi illũ vomentē quotidie cholerã palidã: ⁊ vult per palidã eã que nõ erat intenſe citrinitatis. ℭ Deinde q̄ꝛ hoc nõ correſpondebat habitui ſubiũgit (agnoui ⁊c̄.) .i. igiẜ ꝓpter hoc iudicaui oportere videri egeſtiones eius: que viſe oſtēderunt ſe modicuʒ habere fellei humoris ꝓpter delinare ad quandã ſubalbedinē. ℭ Deinde q̄ꝛ dedit obſeruationē ſuã oñdit qd ex h̄ ꝯiecturauerit: ⁊ dicit (cognoui igiẜ ⁊c̄.) .i. igiẜ ex hoc ſigno ꝯiecturabile ē ꝙ porus q̄ ē emittēs humorē cholericum a ciſti fellis ī duodenũ ⁊ pileron magnã partē ei⁹ emittebat ī pileron ventris ⁊ volebat p̄ pileron fundũ ſtõaci: ſicut ēt ꝯtingere aſſerit ī qbuſdã animalibus vt ī accipitre ⁊ ſimilib⁹ rapacib⁹: in his. n. ꝓpter effundi fere totã coleraʒ in ſtõaci fundũ albeſcũt egeſta ⁊ fit ſtõac⁹ eoꝝ calidior vt ⁊ cruda ⁊ dura digerere poſſint ſed q̄ꝛ amara ē valde freq̄nter vomitũ excitat ī eis cibis ꝯmixta. ℭ Exorit aũt talis cõiectura ex hoc: q̄ꝛ cũ hõ fuiſſet habitudie phlegmaticus nõ poterat eē quotidianus vomitus colere in eo ex habundãtia colere in eo generate: quare õ neceſſitate erat ex effuſiõe tot⁹ ſue colere ī pileron: nullus enī a deo phlegmaticus quin ēt aliqd colere ī eo generet ſed colera taliũ nõ ē multe citrinitatis ſed palida ꝓpter ſapere aliqd de nã phlegmatis. ℭ Eſt aũt meatus extrahens colerã ad ciſtim fellis ramificatus ī duos. quorum vnus eſt maior ⁊ latior: alter vero ſubtilis ⁊ pu⁹: maior qdem ſecundũ plurimũ ꝯtinuaẜ duodeno: minor vero fundo ſtõaci ad abſtergēdũ eoꝝ ſupfluitates ⁊ raro ecõtra: imo ſicut Gal. ⁊ ꝑnceps dicũt ī pleriſq̄ʒ nõ ē iuentus niſi vnic⁹: ⁊ ille ē cõtinuat⁹ duodeno: q̄ꝛ colera ſparſa in fundo ſtõaci ⁊ cibis cõmixta nauſeã iducit ⁊ cibũ corrũpit: ſi ergo porus ꝯtinuat⁹ duodeno fuit ſbtilis qõ oñdebat paucitas fellis ī egeſtionib⁹ nõ poterat eē vomit⁹ colere in eo niſi ēt largitate eius pori q̄ cõtinuaẜ fundo ſtomaci: quare noticia talis pori ⁊ officij eius facit ꝯſtare ipſum eius in largitate: eſt aũt hic porus nõ mẽbrũ officiale ſcḋm ſe: ſed gratia ſui meat⁹: ſic ⁊ vena ꝑncipat officialis nãm: fortaſſis ãt ⁊ hec nã officialis nõ eſt de nã vene vel pori ſed mẽbri organici continuētis illa. ℭ Deinde dat cõſequens ex p̄dictis: dicit (ex qbus ⁊c̄.) .i. ex qbus manifeſtũ ē ꝙ in mẽbris officialibus remotis a ſenſibus qualia ſunt que intrinſecus multũ conſerũt ad cognitionem ſuoꝝ lapſuũ habuiſſe per reciſionē noticiã q̄ p̄ eas de membris oſtendiẜ. Adhuc aũt ⁊ cognouiſſe quoꝝ iuuamentoꝝ ⁊ opeꝝ mẽbra ſunt. niſi. n. ſciret quod ſit pori officium ⁊ cui mẽbro cõtinuareẜ porus non eēt aliqd vnde poſſit cõuici largitas vel ſtrictura pori p̄p̄ qõ ꝯcluſit volenti hoc cognoſcere in talibus ſibi exercendũ eſſe. ⁊ dicit (qcũq̄ʒ igiẜ ⁊c̄.) .i. igiẜ quicũq̄ʒ vult iſta cognoſcere neceſſariũ ē ſibi exercenti ī reciſionibus corporꝝ ⁊ inuentione iuuamentoꝝ ⁊ operũ ad que natura mẽbra cõſtituit deinde q̄ꝛ de talibus ſcripſit ipſe plura volumina remittit ad illa. ⁊ dicit (ſcriptũ aũt ⁊c̄.) .i. ſed de omnib⁹ in libris anathomiꝫ ⁊ iuuamētis ⁊ opib⁹ ſcriptũ ē a nobis ſeparatim ī alijs libris ſuis: quos de anathomia diuerſoꝝ mẽbroꝝ fecit ⁊ ī libro de iuuamēto mẽbroꝝ: de qb⁹ lib. ſicut dicit fiet mētio in poſtremo libri tot⁹ capi. vt ſinguli amãtes diſcere cognoſcãt ex quo. lib. requirēda ſunt ea quoꝝ deſideraẜ diſciplina: ⁊ volebat p̄ ſenſuʒ diſcere diſciplinã. hic eſt ergo modus ſignoꝝ corpis egri. ſimplr lapſi ſcḋm cõpoſitionē: ſigna vero lapſus in nã cõmuni ſupuacuũ apponere raro vel nũq̄ʒ in ipſo exiſtere potētis a nã: preter nãm autem exiſtentis ⁊ tam facientis corpus egrum vt nunc ad ſequens attinebunt capi.

ℭ Quecũq̄ʒ vero in preſenti egra ſũt corpa cognoſcere oꝫ: ⁊ hec ſenſibus qdem ſubiacentia mutatione eorũ q̄ ſecũdũ naturã eis ī magnitudine ⁊ colore ⁊ figura ⁊ numero ⁊ poſitione: ⁊ ſecundũ duritiem ⁊ mollitieʒ ⁊ caliditatem ⁊ frigiditatem differentia.

ℭ Cũ declarauit ſigna corporis ſimplr ſani: adhuc aũt ⁊ ſimplr egri: qõ vt nũc ſanũ eē demõſtrauimus ex ſignis cuius duas p̄cedentes ipſuʒ latitudines voluit eē manifeſtas: quaꝝ vna. ſ. vt multũ ſani ē ſub ſimpliciter ſano: reliqua vero. ſ. neutrius ſimplr eſt ſub vt nũc ſano ſimul cũ egro ſimplr. ⁊ ita cũ declarauit ſigna toti⁹ latitudinis ſanitatis: declarat ſigna alteri⁹ extremi. ſ. corpis vt nũc egri. ℭ Aut ſic. cũ declarauit ſigna corpis ſimplr ſani ⁊ vt nunc ſani duplicis. ſ. q̄ꝛ egri ſimplr ⁊ neutrius ſimpliciter: cũ deinceps in deſcenſu ſunt corpa egrotantia que dicunẜ vt nũc egra declarat ſigna corpoꝝ egroꝝ vt nũc ⁊ q̄ꝛ corpus iudicaẜ eſſe egrũ vt nũc ab egritudine ꝑter naturã aliqñ mẽbroꝝ apparentiũ: aliqñ occultorum iõ ſigna eius dat penes vtraq̄ʒ: ⁊ primo penes egritudineʒ apparentiũ ⁊ dicit (Quecũq̄ʒ vero ⁊c̄.) .i. ſʒ quecunq̄ʒ corpora ſunt egra vt nũc ⁊ ſunt egrota ſʒ mẽbra ſubiacētia ſenſibus: oportet ſʒ ea generaliter cognoſcere a mutatiõe eoꝝ q̄ ī ſunt eis ſcḋm nãʒ. ℭ Et notauit p̄ hoc ꝙ egritudo vt nũc ē egritudo ꝑter nãm: nõ ſicut egritudo corporis egri ſimpliciter: q̄ ē egritudo nãlis: dicta quidem egritudo p̄ collationē ad optimã ſanitatē: cuʒ tñ ipſa ſit ſanitas q̄dã habentis ſicut ſupra diximꝰ. ℭ Dicit autē Hali. ꝙ egritudo corporis egri vt nũc ē eadem generẽ cũ ea q̄ eſt corporis egri ſimpliciter: ſed differt p̄ hoc ꝙ ipſa nocet opationi nocumēto ſenſibili illa õ nõ: ⁊ ē hoc verũ ī genere generaliſſimo: dũ tñ nõ lateat ꝙ egritudo ſimpliciter facit ēt leſionē ſenſibilē ī opatiõe cuʒ ꝯparaẜ ad ſanitatē vt multũ: ī qua ē leſio opationũ reſpectu corporis ſemp̄ ſani: ſed tñ iſenſibilis: nõ tamē facit ſenſibilē leſionē ī opatione p̄ ꝯparationem ad ſeipſam prius cum ipſa ſit quedã ſanitas ⁊ nũq̄ʒ fecerit ei aliter. ℭ Quare ſicut vr̄ melius ē aſſignare differētia huius ab illa p̄ eſſe ꝑter nãʒ cũ illa ſit naturalis: ſenſibilis autē operationuʒ leſio melius ē ꝙ ſit illud p̄ quod differt egritudo vt nũc a neutralitate vt nũc: ab vtraq̄ʒ. n. fit opatiõis leſio ꝑter naturã. i. p̄ cõparationē ad ſeipſã prius: ſed ī naturalitate vt nunc nondum valde ſenſibilis: hoc enim ⁊ ſic oportere iam ſupra declaratum fuit.

ℭ Deinde

¶ Deinde q: ea q̄ ſm nãm eis inſunt ſunt ↄplo ↄpoſi-tio ⁊ quecūq; alia eas comitant: vt color mollicies ⁊ du-ricies ⁊ hmōi. Adhuc aūt ⁊ opanões q̄s virtutes eorū efficiūt ſm exigētiā ↄplonis ⁊ cōpoſitiōis: iō dixit q̄ oꝫ ea cognoſcere s mutatione eoꝝ in magnitudine ⁊ figu-ra ⁊ numero ⁊ ſitu penes q̄s ē mēbri cōpoſitio ⁊ s muta-tiōe ipſoꝝ ſeu dr̄ia in caliditate frigiditate ⁊ ſic. penes quas eſt mēbri ↄplo: adhuc aūt ⁊ s mutatiōe eoꝝ ſm colorē ⁊ ſm mollicīē ⁊ duriciē ⁊ hmōi q̄ ↄplonē ⁊ cōpoſitiones ſequunt. Et neſcio quare tacuerit q̄ opoꝛteat ēt ipſa co-gnoſcere s mutatiōe opationū q̄ ſūt ſꝫ nãm eis inſunt. Ex his.n. oībus apparētibus mutatis a nã ſua ē cogno-ſcere q̄ egrotāt ⁊ ſunt ſigna q̄ ſumunt s mutatiōe q̄ti-tatis figure numeri ſitus. Et ſūt ſumpta a ſbalr ïherētibꝰ organicis q̄ vo ſumunt a mutatiōe in caliditate ⁊ fri. ſunt ſumpta a ſbalr ïherētibus ↄſilibꝰ: tales naq; muta-tiōes eadē tēs ſunt i diffinitiōibus ipſoꝝ egrotoꝝ: q̄ ve-ro ſumunt a mutatiōe in colore ⁊ mollicie ⁊ duricie ſūt ſumpta a caſibus ↄplonis ſicut ſūpra a deformitate ſūt ſumpta a caſibus cōpoſitiōis: ſed q̄cunq; ſumunt a muta-tione operationū ſunt ſumpta ab effectibus ſuarū vir-tutum: ſicut ex dictis manifeſtum eſt.

¶ Non apparentia vero vniuerſaliter opꝫ quidē dicere ſm leſiōes opationum aut ege-ſtionibus aut doloribus aut tumoribus p̄-ter naturā: aut q̄buſdā hoꝝ aut oībus.

¶ Cū declarauit ſigna a q̄bus ē ſumere ſigna corpoꝛis egri vt nūc cū egrotat ſm mēbra ſenſui ſubiacētia: decla-rat a q̄bus ē ſumere ſigna illius q̄n egrotat ſm mēbra n̄ apparentia: ⁊ p̄mo dat gñia ſignoꝝ ⁊ dicit (nō apparētia ve-ro ⁊c.) .i. ſed mēbra occulta egrotantia eſt cognoſcere vt vl̄r q̄dē eſt dicere ab altero .4. generū: aut a q̄buſdā ex eis aut ex oībus ſimul. ſ. aut a leſiōibus opationū: ⁊ vult p̄ hoc ēt leſiōes iuuamētoꝝ. Iuuamētū.n. ad opationē eſt q̄ſi quedā opatio: aut ab egōnibus aut a doloribus aut tumoribus p̄ter nãm: dicit aūt p̄ter nãm: q: a tumoribus nãlibꝰ q̄les fiūt pp̄ pinguefcere ⁊ croſſeſcere ex impacto nutrimēto nihil ex egritudibꝰ occultoꝝ mēbroꝝ eſt co-gnoſcere: ſed ab his q̄ p̄ter nãm quales q̄ ſunt ab apatē-bus ⁊ vētoſitatibꝰ ſicut poſt dicet. ¶ Nō ſolum aūt a tu-more p̄ter nãm: ſed ēt a detumitiōe nãlis tumoris ē egri-tudinē cognoſcere: ſed h̄ ſignū iā dcm̄ eſt ſupra cū docu-it ſigna apparētiū egrotoꝝ ſumi a magnitudīe: ſed quot ſunt ſpēs ſiue modi leſiōis opationū ⁊ egōnū ⁊ doloꝝ ⁊ tumoꝝ p̄ter nãm nō eſt opus hoc dicere: cū ipſe ſubſeq̄n-ter dicturus ſit. ¶ Et ē hic attētiōe dignū q̄d Gal. in de-claratōe ſignoꝝ corꝑis egri vt nūc nō ſeruat modū quē ſeruauit in declaratiōe ſignoꝝ corꝑis egri ſimplr̄. ibi.n. dixit ſigna lapſus eius ſm q̄libet ↄplonem apud p̄ma genera mēbroꝝ: hic aūt nō dixit ſigna lapſus eius ſꝫ q̄-libet egritudinē ↄplonis cōpoſitionis ⁊ vnitatis apud p̄-ma genera mēbroꝝ: ↄtētus ēt nō dicere q̄dē ſola ſignoꝝ genera q̄bus ē deuenire in cognitionem oīs egritudinis intrinſecoꝝ mēbroꝝ: quecūq; ſit egritudo: ⁊ cuiuſcūq; ſit mēbri nō adaptādo ſignū egritudini. Si tñ ſicut ada-ptauit ibi ſigna p̄ ſpēs lapſuū ois generis mēbroꝝ: ita h̄ ſpēs ſignoꝝ adaptat p̄ ſpēs mēbroꝝ nō p̄ ſpēs lapſuus. ¶ Et cū huius nō eſt alia q̄ acq̄ſitio ex h̄ maioris cōpē-dij circa q̄d laborat hec doctrina. Quo aūt quodlꝫ iſtoꝝ oñdat mēbrū egrotū nō eſt difficile videre: nocita.n. opa-tio oñdit morbū ſicut imediatus effūs eius: eſt.n. morbꝰ cōpoſitio p̄ter nãm nocēs opationi. Si ḡ ſciat q̄ opatio leſa ſit ⁊ cuius mēbri ſit p̄ma opatio: ia certiſſime ſcitur q̄ ex mēbris egrotet. nō tñ certiſſime q̄ egritudine: cū multis egritudibus vna opatio ledi poſſit: dicit.n. Gal. i. lib. de morbis interioꝛibus. q̄ nulla actio corꝑis patitur nocumētū niſi mēbri cuiꝰ ē actio patiat: dolor aūt oñdit ip̄m: q: nihil aliud eſt dolor q̄ ſenſus q̄nationis morbi: vbi ergo dolor ibi egritudinē narrat. Si ḡ hēatur locoꝝ noticia ſciet ēt ex h̄ mēbrū egrotās: nō tñ qua egritudīe certiſſime: cū duplicem comitet ſicut poſt dicet. ¶ Egō-nes ēt oñdūt mēbrū egrotās p̄ hr̄e innaturalitatē q̄ſdā iuxta nãm mēbri cuius ſunt egeſtiōes. ergo opꝫ p̄ſcire que egeſtiones ſunt nãles cui mēbro ⁊ cui innaturales. ¶ Tumor vero oñdit mēbrū egrotans intrinſecum pe-nes locū vbi pꝫ in extrinſeco. Adhuc aūt ⁊ penes figu-rā tumoris: ad que oīa neceſſaria eſt anathomie mēbro-rū agnitio ⁊ actionis eoꝝ ⁊ iuuamētū inueſtigatio.

Dubitabit autem aliq̄s circa leſiones opationis: q: nō vi-det ſemꝑ oñdere mēbrū egrotās. aliq̄n.n. ſicut dixit Ar-chigenes ledit mēbri opatio mēbro nihil egrotāte cuiꝰ ē opatio. ſicut accidit pp̄ colligāciā alioꝝ infirmātiū vt q̄n oculus patit accūtia cataracte ex fumo capinoſo caput aſcēdente ex mã clauſa in ſtō que accūtia: q: nō ſunt mã-ſiua in oculis: facit extimari q̄ nulla ſit paſſio in eſſen-tia oculi: ſilr̄ quoq; cū nihil patiente epigloto vox auſer-tur ex mollificatione lacerti intra coſtas exiſtētis non in-ſufflet ad ipſam aer q̄ eſt mã vocis: ſicut quoq; cū digiti ſenſum amittūt pp̄ ꝑcuſſionē factā in initio dorſi ꝓhibē-tē deſcēſum virtutis ſenſibilis ad illos p̄ neruū inde ꝓce-dentē. ¶ Niſi dicēt q̄ ꝓculdubio leſio operationis inuē-ta ſine infirmitate in eſſentia mēbri cuius ē opatio nun-q̄ tñ manifeſtat q̄d ſit mēbrū egrotās cui medicinā opꝫ apponere niſi ſciat mēbra colligātia potētis iprimere in ip̄ꝫ: ⁊ vn̄ ⁊ a quo q̄d hēat ſuſcipere ad hoc vt eius opatio ꝑficiat: ſed tñ hic ſciēdū ē q̄ eſſentia mēbri cuius opera-tio ledit nō pōt oīno dici nō patiēs: cū aut ſuſcipit a ſibi colligato quod nō dꝫ ſuſcipere: aut cū nō ſuſcipit ab illo id q̄d dꝫ: maxime aūt dicet pati ſi ſuſcipiat ab illo aliquid extraneū q̄d non dꝫ: ſicut oculi ſuſcipientes fumū capi-noſum a ſtō paſſionē hñt que dr̄ repletio eorum de illo. ¶ Ex quo apparet q̄ viſus inde nō ledit niſi p̄ leſionē factā in ſubſtantia oculi: non tñ ſimplr̄ pōt dici q̄ eſſen-tia digitoꝝ aliq̄d patiat p̄ priuationē virtutis ab altero ad ipſos influentis: nec.n. ↄplo nec cōpoſitio ipſoꝝ vide-tur imutata: ſed tñ q̄d de virtute ſenſibili ſolet ad eos ſꝫ curſum nãc venire nō venit: nō q̄dē q̄ ex hoc vere dicā-tur infirmi: ſed fere mortui: quantū eſt ex parte ꝓuatiōis talis virtutis ⁊ opis: ſicut lapidei vel depicti. h̄ excepto q̄ remoto obſtaculo aptitudinem hñt itez eā recipiēdi quā lapidei hr̄e nō poſſunt. Quare dicemus q̄ a tribus pōt fieri leſio opatiōis in mēbro opatiōi deputato. ſ. aut corruptiōe inſtri cauſa mutationis ↄplonis ſeu cōpoſi-tionis eius aut a corruptiōe mēbri iuuamētū facientis ad illā: aut a ꝓhibitiōe aductus virtutis a principali cu-ius erat illā operationē p̄ncipalr̄ efficere: ſꝫ ergo p̄imū modū membrū opationi deputatū eſt ꝓprie dictū egro-tans: ſm vero ſcōm inſtrumentale dr̄ egrotū ⁊ nō princi-pale: ſm vero tertiū eſt egrotū illud tm̄ in quo eſt obſta-culū ꝓhibens aduentum virtutis ſiue illud ſit principi-um ſiue ortum a p̄ncipio: ex quo videtur q̄ operatio no-cita oñdit egritudinē ſed non membrum de neceſſitate.

Dubitabit aūt aliq̄s h̄ q: Ga. ponit do-lorē eē diuerſum genus ſigni a leſione opationis cū videat ſub ea cōprehendi. vi-det.n. dolor eē leſio in ſenſu tactus. ¶ Niſi dicēt q̄ dolor ſine dubio non dꝫ ꝓprie dici leſio in operatione tactus: non.n. eſt ablatio ſenſus quod eſt non ſentire aliquid ex his que opꝫ: neq; eſt debilis ſenſus q̄d eſt non certe cō-prehendere impreſſionē factā a ſenſibili: neq; eſt prauꝰ ſen-ſus q̄d ē ſentire aliq̄d nullo p̄ſente ſenſibili: vt viſio mu-ſcaꝝ volantiū cum nō ſunt ⁊ auditus ſoni vbi nullus eſt

ſtrepitus: ⁊ hmői: tot.n.modis dr apud Gal. leſio ſenſi-tiue opationis: ſed eſt ſenſus rei nocentis: q2 ſupflue al-teratis ⁊ corrũpentis armoniã organi eius: ex quo vr q dolor nõ ẽ leſio ſenſus: ſed eſt ſenſus ledẽtis: pp qd neqȝ cõprehendit oino ſub leſiõe opationis: ſed eſt p ſe genus accñtiũ ⁊ ſignoꝝ: q ipſe idẽ ſenſiſſe vr in ſcda particula de morbis ⁊ accñtibus cũ aſſignata triplici leſiõe opatio-nis: que cuilibet ſenſui accidit ſubiũxit. Ité eſt quoddaȝ aliud accñs qd ſoli tactui ɔtingit vt dolor ⁊c. ¶ Sed di-cet aliqs q triplex eſt tñ genus accñtiũ comitãtiũ mor-bũ: ſicut Gal. dicit tertia particula de mor. ⁊ acci. ſ. opera-tio virtutis imutata exiens a corpore imutatum: ⁊ qua-litas corporis imutata: ſi ergo dolor eſt de genere accidẽ-tiũ opȝ q ad aliquod illoꝝ triũ reducatur: ſed non redu-cit ad exiẽs a corpore immutatũ neqȝ ad qualitatẽ cor-poris imutatã: ergo opȝ q reducat ad opationẽ corpis imutatã: ſed imutatio leſiões opationis eſt leſio opatio-nis: ergo dolor eſt leſio operãdi. ¶ Nos dicemus ad hoc reducibilis eſt ad genus imutate opatiõis: nõ tñ q ſim-pliciter poſſit dici imutata opatio cũ de ɔdõne ſenſus ſit poſſe ſentire tñ qd corrũpit qȝ q ſaluat armoniã eius: ſȝ inquantũ fortaſſis talis opatio põt dici leſa p ſentire q ledit ⁊ immutata a curſu nãe p eſſe preter nãm id quod apud dolorẽ efficit ſenſum. Et erit qdẽ hoc accñs ꝓpor-tionale leſioni operationis q dr praua operatio: veſtigiũ .n. iuxta albugineũ ⁊ ventus apud aurẽ pter nãm effici-unt auditũ ⁊ viſum: ſicut cã doloris pter nãm efficit ta-ctũ: ⁊ ſicut tale qd pter nãm intus exñs facit imaginari apud viſum ⁊ auditũ ipreſſionẽ fieri ab extra p aliqd il-li ſile: ſic ⁊ cã doloris facit imaginari apud tactũ q ipſa aſſimilet qñqȝ diuerſis tãgibilib⁹: ſicut pȝ in ſpẽb⁹ dolo-ris qs Ga. diſtinguit in ſuo lib. de morbis interioribus.

Sed quereret aliqs ad qd genus accñtiuȝ reducat tumor: nõ.n. videt leſio opationis neqȝ exiens a corpe imutatũ: neqȝ quali-tas corpis imutata: ſed potius qñtitas. ¶ Et dicendum ad hoc q egritudinẽ mẽbroꝝ interioꝝ nõ eſt cognoſce-re p tumorem q eſt apud ea niſi tumor ille denotet exte-rius p eminẽtiam exterioꝝ ꝓpulſoꝝ ab illo quaſi tumor exterior ſit accñs interior tumoris: vterqȝ.n. iſtoꝝ tumo-rũ: maxime tñ interior ſi p ſe noceat opationi vocat mor-bus in magnitudine mẽbri: ſi aũt nõ noceat dr accñs ſe-cutiuũ: ſicut dicit Gal. prima particula de mor. ⁊ acci. cũ loqtur de morbis ɔcreſcẽtibus in ſpatia: ſi ergo a tumo-re q eſt morbus ps exiſtens morbi cõpoſiti q eſt apoſte-ma eſſet cognoſcere: ipſum apoſtema tũc eẽt hoc ſignuȝ ſumptũ a ſubſtantialiter inherentibus ipſi morbo: ſi vo ſit cognoſcere iſtud a tumore exteriori mẽbroꝝ adiacen-tiũ q ſm plurimũ nõ eſt morbus: tũc hoc ſignũ de gene-re accñtis exiſtit qd dr qualitas corporis imutata: que ꝓ-prie caſus vocat. Ait.n. Ga. tertia particula ſupradicta: q hoc genus accñtis cognoſcit aliqñ viſu: aliqñ guſtu: aliqñ odore: aliqñ tactu. Cũ aũt nciauit poſtea qualita-tes corporis cognitas tactu dixit ſiſt vnũ ex accidẽtibus male qualitatis tactu comprehendimus: aliqñ eniȝ cor-pus ſit duꝝ: aliqñ molle: aliqñ extenſum: ecce ergo q tumorem ponit eſſe accidens quod eſt qualitas imutata nec eſt hoc inconueniens. quedam.n. qualitas in quan-titate diſponit: vt triangulus in ſuperficie.

Quereret etiam aliqs adhuc cũ dixerimus ſupius ſigna cuiuſlibȝ cor-poris ſumi a ſbalr ĩherẽtibus ei ſȝ q tali: ⁊ ab his q hic ex neceſſitate ſequunt ⁊ caſibus ⁊ effectibus q vocitur accñtia illis: ⁊ p hoc quedam ſigna eẽ ſubſtantialia: que-dã accñtialia: ad que illoꝝ hec quatuor genera ſignoruȝ reducent ⁊ quo mõ. ¶ Et dicemus ad hoc q nullũ co-rũ ẽ ſumptũ ⁊ ſubſtantialiter inherentibus mẽbro egro-tanti: nullũ.n. ſbalr inherentiũ mẽbris intrinſecis egro-tis eſt aſſumptibile in ſignũ ſue egritudinis: cũ nõ mani-feſtẽt ſe ſenſui: ſignũ aũt ſit res ad ſenſum oſtenſa occul-tũ ſenſui declarãs: nec.n. leſio operationis aut dolor aut egeſtio aut tumor ſunt talia: ſicut per ſe manifeſtũ ẽ: opȝ ergo q reducãtur ad effectus ⁊ caſus: leſio.n. opationis ⁊ dolor ad effectus reducũtur: tumor vo ad caſus cũ ſit ſicut qdã qualitas cadẽs a morbo ſicut mollicies ⁊ duri-cies ⁊ color ⁊ dolor ⁊ ſapor: ⁊ hmői q in egrotis appent. Egõnes ergo in qbus eſt morbi dephẽſio ẽt ad caſus reducũtur. non.n. ſunt opatio virtutis leſa: ſed ſũt ſicut aliqd aliud coaccidens morbo: aut mediãte leſiõe opera-tionis ſicut genera ſupfluitatũ ex ſtercoribus ⁊ vrina ⁊ hypoſtaſi ⁊ ſanie ⁊ hmői in qbus apparẽt leſiões immu-tatiue: q2 ſciendũ opationis eius vitũ ⁊ illa qualia red-dunt: aut nullo mediante ſicut cũ particula mẽbri egro-tãns egredit vt in vlceribus corroſiuis ſolet ɔtingere.

¶ Secũdũ vero partem. ſ. ſm cerebrũ qdẽ egre diſpõnes aut diſipiẽtie ſpẽbus aut ſen-ſibiliũ ſantaſiaꝝ leſiõibus: aut appetituũ vo-lũtarioꝝ mouẽdi: aut egõnib⁹ p palatũ ⁊ na-res ⁊ aures: aut ſm illud doloꝝ differẽtias.

¶ Cũ declarauit a qbus generalr eſt ſumere ſigna cor-poris egri nũc cũ egrotat ſm mẽbra intrinſeca: declarat a qbus ſpaliter: ⁊ qñ hoc eſt appropriare genera ſigno-rũ ſm ſpẽs mẽbroꝝ: pmo dat a qbus eſt ſpaliter ſume-re ſigna corpis egroti ſm mẽbra pncipalia inchoãs a ce-rebro ⁊ dicit (ſm partẽ ⁊c.) ideſt vt ſit eſt dicere ab his que dicta ſunt eſt ſumere ſigna partium non apparẽtiũ egrotaꝝ ſed particulariter: ⁊ hoc intẽdebat cum dicit: ſȝ partem eſt ſumere ſigna cuiuſqȝ partis occulte a ſpẽbus illoꝝ quatuor generꝝ ſignoꝝ appropriãs parti: verbi gratia: egritudines cerebri declarant leſionibus opatio-num ſuaꝝ ⁊ egõnibus ſupfluitatũ que ab eo effluunt p palatũ aures ⁊ nares ⁊ differentiis doloꝝ eueniẽtiuȝ in eo: opatiões aũt q in eo ſunt pncipales ſunt quatuor ſicut ſupius oñdit. ſ. operatio ſantaſie cogitatiõis ⁊ memorie: ⁊ quarta opatio impantis motũ. ſ. appetitus: ergo decla-rat cerebrũ eſſe egrũ ex leſiõibus iſtaꝝ: ⁊ hoc eſt qd dice-bat q egre diſpoſitiones cerebri declarant: aut ſpẽbus diſipientie: ⁊ volebat p hoc leſiões cogitatiõis ⁊ memo-rie: vtriuſqȝ.n. leſio dr apud eũ diſipiẽtie ſpẽs: aut leſiõi-bus opationũ ſenſibiliũ ⁊ ſantaſiaꝝ: ⁊ nõ dixit aut ſan-taſiaꝝ ſȝ copulatiue appoſuit: volẽs p hoc qſi leſiões vni-us opõnis: volebat.n. p opõnes ſenſibiles eas q ſenſus cõis q ab opatiõibus ſantaſie nõ differũt niſi qȝ tũ ſupra oñdimus: aut leſiõibus volũtarioꝝ appetituũ mouẽdi alia aũt trãſlatio nõ hȝ volũtarioꝝ appetituũ mouendi ſed volũtarioꝝ motuũ: pp qd dicit Hali. q nocumenta volũtarioꝝ motuũ in lacertis ⁊ neruis: ⁊ cũ his ẽt nocu-mẽta ſenſuũ ſignificãt egritudines cerebri: ſed hoc nõ ẽ ſp neceſſariũ: freqũter.n. videmus q aliq duricia vel duri-cie ſeu groſſitie ex pcuſſiõe orta i neruo ledit ſenſitiũ mo-tus mẽbri cui⁹ ẽ neru⁹: nihil cerebro patiẽte: ſȝ pl'm tñ ſi-gnificant egritudies cerebri ſicut deſtructio ſenſus ⁊ mo-tus i toto ſignãt apoplexiã: qre rectior erit hic textus.

Diſtinguamus autem in hoc loco leſiões harũ opationũ abinuicẽ pncipẽ ſeqntes qui ait. Cũ.n. ſenſus hois eſt incolumis ⁊ imaginatio formaꝝ reꝝ in ſomnis ⁊ vigiliis ẽ ſana: deide põt ꝓponere de his q videt i ſom-no aut in vigiliis: ⁊ circa ea qrere ⁊ rñdere ſȝ rectũ: cũqȝ audit ab alio teſtificat eis: ſed tñ nõ figunt apud ipm ali-qñdiu ⁊ obliuiſcit illa ⁊ nõ põt formationẽ eoꝝ reuoca-re poſt obliuionẽ aut difficulter põt illõ ⁊ diminute: tũc leſio eſt in memoria q quo cognoſcit cerebrũ poſterius eſſe egrum:

eē egrū. q̄ ſi i h̄ nullū ſit impedimētū: ſed loq̄tur q̄ non eſt dōm: ⁊ timet qđ nō eſt timēdū: ⁊ ſperat qđ nō ē ſperādū: ⁊ putat bonū qđ eſt malū ⁊ ecōuerſo: ⁊ iudicat amicū ⁊ ꝯferens qđ eſt inimicū ⁊ nocēs ⁊ ecōuerſo: ⁊ inq̄rit ⁊ facit qđ nō dꝫ: pōt tñ ⁊ illa ꝯſeruare aliq̄ꝫ diu ⁊ oblita ⁊ deleta reuocare: tūc leſio eſt in cogitatione: ex quo ſcitur mediā cerebri cellulā ē grā eē: ſi v̄o tā memoria q̄ꝫ loquela ſunt ſicut debēt: ſed imaginaſ ſingularia mēdoſa q̄ reflectunſ in ſenſum cōem in viſū ⁊ auditū ⁊ alios ſenſus ſicut ſomnia ⁊ vr̄ ſibi videre ignē ⁊ aquā ⁊ hmōi q̄ non videt: opaſ tñ ⁊ loqſ recte penes imaginata: ⁊ pōt ſeruare illa ⁊ reuocare oblata: tūc leſio ē ex imagiatōe ex quo ſciſ anterius cerebrū eē egrū. Sꝫ he due leſiōes cogitatiōis ⁊ imaginatōis q̄ dicte ſunt dr̄ praue virtutis opōnē: q̄ dicūtur alienatōes: ſed ablatio haꝝ opōnū dr̄ ſtupor ⁊ ꝯgelo ⁊ taciturnitas ſeu litargia: diminutio aūt eaꝝ nomē nō hꝫ: leſio aūt memorie ſupradicta dr̄ aut ablatio actōis: aut ipſius diminutio: ſed prauitas aut alienatio nō hꝫ ꝓprie apud eā ꝯtingere. ¶ Eſt aūt ⁊ hic ſciendū q̄ aliqñ oēs cerebri ledunſ actōes aliqñ due ſilr̄ ⁊ nō tertia: ⁊ q̄ accidit leſio in vna ꝑ leſionē in altera ex ſola colligātia actionū abſq̄ꝫ ēt cōpaſſ. ōe in ſtri: ⁊ q̄ ſm plurimū: ſicut dicit Auer. accidit leſio ſuꝑiori ꝑ inferiorēs aut ſequēti ꝑ p̄cedētē ſicut leſio imaginatiue ꝑ ſenſus leſionē: ⁊ leſio cogitatiue ꝑ leſionē imaginatā: ꝯſtat.n. q̄ ſi egꝰ imaginaſ adeſſe hoſtes cū nō adſint q̄ timet qđ nō ē timēdū ⁊ facit ⁊ iubet ⁊ loqſ ſicut nō opꝫ: qm̄ talis imaginatio eſt fixa ⁊ fortis cui nō reſiſtit aīa. ¶ Poſt h̄ aūt dicemus q̄ tres virtutes q̄ p̄ſunt p̄dictis tribꝰ opōnibus dicunſ a Gal. vno noīe mēs ſiue virtus aīe regitiua: eo q̄ ex eis ꝓcedit oē regimē aīalis: ꝑncipiū.n. oium ſuoꝝ motuū ad ꝓſecutionē ⁊ fugā ē appetitus q̄ cū p̄dictis virtutibꝰ ē idē ſubiecto ſicut diximꝰ. ꝑ quod nocumēta appetituū volūtarioꝝ comitanſ nocumēta i actōibus illaꝝ. Sed in actōe v̄tutis aīe regitiue: vt in ſūma ē dicere tria ꝯtingūt accñtia: ſicut dicit Gal. in li. de moꝛ. ⁊ ac. quoꝝ vnū ē ablatio actōis. ſcōm v̄o ē nocumētū ſiue diminutio. tertiū v̄o a curſu ſue nāe mutatio: ablatio v̄o q̄ vr̄ litargia vel taciturnitas dr̄ fridītatē cerebri preter nām comitaſ: ⁊ ſilr̄ nocumētū ⁊ diminutio actōis q̄ dꝫ mutatio mētis vocaſ. Signū cuius eē dicit q̄ ab hauſtu opii ⁊ talium fridaꝝ medicinaꝝ talia videmus euenire. ¶ Qđ ſi hec friditudo fridū hūorē comiteſ aut friduꝫ vētū facit accñtia q̄ veniūt ⁊ recedūt ſicut in epilepſia: ſi aūt ſine ꝯ̄cio hūoris adſit tūc accñtia ſūt magis manſiua: hec aūt infridatio cām hꝫ intriſecā ⁊ extrinſecā: itrinſecā qdē ſicut fridū hūorē in ſubā cerebri coadunatuꝫ: extriſecā v̄o fridū aerē: aut fridā medicinaꝫ: ſed mutatio actōis a curſu nāe alienatio vocata dr̄ malus i regitiua v̄nite motꝰ: h̄ aūt aut ē cū fe. aut ſine fe. q̄ qdē ē cū fe. dr̄ calīa freneſis eueniēs aut ab ap̄ate caloi cerebri ſubā vl̄ ꝯrius pāniculis: aut a mala ꝯpſone calīa ex humore calo: aut ex acuti ⁊ calidi hūoris fumo pūgitiuo caput aſcendēte in acute febris ſtatu: q̄ v̄o ſine fe. ꝯtingit. aut gñaſ a calīa aut pūgitiua mā q̄lis eſt colera aduſta: ⁊ dr̄ mania aut frida aut ſicca ⁊ dr̄ melācolia. ¶ Quare dicit Ga. q̄ nulla ſpēs alienatiōis naſciſ ex frida cā ea excepta q̄ melancolia dr̄ ſiue frida freneſis. ¶ Priceps aūt dic̄ q̄ ablatio ⁊ diminutio actōis vt vlr̄ a friditate ꝯtigit ⁊ a groſſitie ſpūs ex hūiditate ſupflua: fridum.n. ſiſtitiuū ē ois motus ⁊ actōis: ꝑmutatio v̄o actōis ſeu alienatio: ⁊ omne q̄ ꝯpaſūr motuū ⁊ agitatōi vt vlr̄ a cali. ⁊ ſic. ꝯtingit. calm.n. oē agitatiuū vr̄. q̄ ſi ꝯtingat a friditate: nō multa ſicut freneſis fri. q̄ melia dr̄. nūq̄ꝫ tñ cū humiditate cōtingit: ꝑ qđ accidit cū ꝑmixtiōe vigiliaꝝ ⁊ alicuius ꝑminētie caloris a corde ad cerebrū. Sed gña ſupfluitatū q̄ ab eo deſcendūt ſignificant ſup egritudines cerebri ſui q̄ꝫtitate ⁊ q̄litate. cū.n. p̄ter nām excreuerit ſignificat abūdare i crebro mās diuerſas penes ſui colorē ſaporē ⁊ odorē q̄ hñt ⁊ mordicationē ⁊ extēſionē ⁊ grauitatē quā inducūt: ⁊ alia hmōi: ⁊ p hoc varias egritudies in eo ꝓtēdūt: diminutio v̄o eaꝝ ſupra nām eueniēs: ſi.n. cū leui.i tate capitis ſignificāt ſiccitatē purā: ſi v̄o cū grauitate ſignificat opilationē aut expulſiue defectū: ⁊ p h̄ egritudiñē in ꝯpſone. ¶ De doloribꝰ aūt q̄ in eo ſciēdū ē q̄ cerebrū nō ſentit dolorē ex medullari ſui ſuba: ſed ex panniculis ſuppoſitis tñ: hi aūt ⁊ vlr̄ eſt dicere ſignificāt in eo vnā duaꝝ ſictuū egritudinū quas ꝓpꝛium eſt doloris ſignificare ſicut poſt dicet. ſ. aut malinā ꝯpſonis aut abſo ſolutionē ꝯtinuitatis ex ſpēbus extēſionū: aut mordicationē in pāniculis. ¶ Drīe aūt doloꝝ in eo ſunt q̄ qdā dolor in eo eſt pulſatiuus ⁊ ſignificāt ſm plīmū apa velaminū aut repletionē ex materijs calī. ⁊ acutis: aut cōtētionē vapoꝝ. qdā v̄o extēſiuus ⁊ ſignificat vētoſitatē in cerebro: qdā vero grauatiuus ⁊ ſignificat repletioneꝫ ex materijs fridis groſſis: qdā vero pungitiuus ⁊ ſignificat colerā: qdā vero corroſiuus ⁊ ſignificat humorem corrodētē: aut vermē generatū i anteriori pte capitis ſꝫ quoſdā. ¶ Sunt ⁊ alie doloꝝ drīe. ſ. q̄ qdā fortis qdaꝫ debilis qdā ſeꝑabilis qdā inſeparabilis: qdā v̄o ꝯtinens ptē capitis vt emigranea: qdā ꝯtinēs caput totum: ſicut ſodalis: ⁊ oēs hi ꝓpꝛias egritudines ⁊ loca deſignant: ſicut eſt videre capitulis lib. qui de ſoda inſcribuntur.

¶ Eas vero que ſm coꝛ ex diſnie ſpēbus ⁊ motibus ſm ipm: adhuc ⁊ pulſibus ſm ipꝫ ⁊ arterias animoſitatibꝰ ⁊ puſillanimitatibꝰ ⁊ febribꝰ ⁊ ifridationibꝰ ⁊ in colore differentijs ⁊ doloribus ⁊ circa ipꝫ ⁊ circa arterias.

¶ Cū declarauit a q̄bus eſt ſpālīter ſumere ſigna corporis egroti ſm cerebrū: declarat a q̄bus ſpālīter eſt ſumere ſigna corporis egroti ſm coꝛ: ⁊ dicit (eas v̄o ⁊c̄.) i. ſed eas diſpōnes egras q̄ ſūt ſꝫ coꝛ ē cognoſcere ex ſpēbꝰ diſnie ⁊ vult p diſniā malitiā reſpiratiōis: alteraſ.n. reſpiratio a curſu nāe p egritudines cordis calīas vel frigidas: q̄cūq̄ꝫ.n. eā fuerit nālī maioꝛ ⁊ velocioꝛ ⁊ ſpiſſioꝛ ſignificat malitiā cōplexiōis calide i corde: q̄cūq̄ꝫ v̄o fuerit his cōtraria ſignificat in eo maliciā cōpſonis frigide. Eſt āt aliqñ puus nō ſignificās frigiditatē cordis ſꝫ aliqñ dolorē i mēbris anhelitus aut eis adhecētibꝰ maxīe ſi aſſocieſ ei frequētia: ſicut ēt aliqñ puus ꝑ ꝯſtrictionē: velocitas aūt expirationis ⁊ eiꝰ ꝓſūditas multitudinem ſignificat fumoſitatū in corde: ſūt āt anhelitus p̄ter nāꝫ multe ſpecies. ſ. magnꝰ puus lōgꝰ breuis: velox tardꝰ. rarꝰ ſpiſſus frigidus quoq̄ꝫ: ⁊ ſecidus ⁊ inequalis. ⁊ diſſimilis ⁊ huiuſmōi. Ex q̄bus oibꝰ ē cognoſcere egritudies: aut cordis aut mēbroꝝ anhelitꝰ ſic ē videre p librū quē fecit ð malitia anhelitꝰ: nō ē āt anhelitꝰ ꝑncipalr̄ cordis opatio ſꝫ fit ab eo ſere tota p mediū pulmones: adhuc aūt ⁊ ad cordis vtilitatē inſtituta exiſtit: quare p eius leſionē ē cognoſcere illius egritudines. ¶ Deinde dic̄ (⁊ motibus ⁊c̄.) i. ⁊ eſt cognoſcere eas p motꝰ q̄ ſūt ſꝫ ipꝫ: ⁊ vult p hos motꝰ eos quos coꝛ aliqñ hꝫ p̄ter vocatos pulſuales quales ſūt ſaltꝰ ⁊ tremoꝛ: ⁊ ſignificat ſaltꝰ i eo cōſtrictionē calī q̄ i ipſo ē ꝑ refrigerationē ſupfluā: aut ꝯtabeſcētiā: ſic dicit pħs in libro de reſpiratione: fortaſſis autem ⁊ ventuꝫ in eo introcluſum: ſicut enim iectigatio accidit cuti ⁊ lacertis ex tali ventoſitate que in eis hꝫ generationem ⁊ reſolutionē donec durat materia in qua ⁊ efficiēs ſit ⁊ in corde ꝯtingere poteſt: ⁊ eſt hic motus impetuoſioꝛ q̄ꝫ pulſualis: intantū ab eo differens quantū ſpūs a vēto. Tremoꝛ autē eſt motus tremulus quo concutiſ ſicut excutiēs q̄ ipꝫ ledit ſiue id ſit vapoꝛ reſolutus a vermibus aut veneno ⁊ hmōi: ſiue ſit humoꝛ effuſus i ipſo:

cō. 81.

aut in eius pāniculo ſiue malitia ꝯplōnis ſiue apa in ipſo vel eius panniculo ſiue opilatio in venis eius ſiue ſolutio vnitatis. ¶ Deinde dicit (ꝛ pulſibus ꝛc̄.) .i. ꝛ eas cognoſcere pulſibus eius ꝛ arteriaꝝ: ex oī.n. pulſu q̄ pter nām declinat ad magnitudinē aut velocitatē ꝛ ſpiſſitudinē ſignificat̄ lapſus eius in calorē: ex ꝯrijs aūt ꝯriū ex eo vero q̄ pter nām declinat ad lenitatē ꝛ molliciem ſignificatur lapſus eius in humiditate. ecōtrario vō cōtrariū: declinatio vero pulſus ad inequalitatē pter nām ſignificat: aut repletionē apud ipm ꝛ arterias ꝛ totū corpus aut ſanguiꝭ viſcoſitatē aut apa aut opilationē q̄ ꝓhibet calorē ſpūificātē equalr̄ ſui oñari: aut aliqd aliud quo motus eius ꝛ arteriaꝝ ꝓhibeat̄ deinceps equalr̄ fieri: ſiue ſit ex parte caloris: ſiue ex pte organi: ſiue ex parte humoris ſpūificabilis. ¶ Et vīr oēs imutatiōes que accidunt pulſibus: pter nām non accīt niſi ꝓpter mutationē: aut in calore ſpūificante aut in humido ſpūificabili: aut in organo per quod dilatat̄ ꝛ ꝯſtringit̄: ſicut ſupius nobis viſum fuit. Sed que mutationes pulſus: q̄s mutationes in calore vel humore vel organo ſignificare apte nate ſunt non eſt penes poſitionē nr̄am facile in hunc locū demōſtrare: ſed Gal. qdē poſitionē acceptātibus de cauſis ꝯtentiuis ſufficiūt libri eius quos de pulſibus edidit in qbus docuit qui pulſus quas mutatiōes in virtute neceſſitate ꝛ iſtrō ſequant̄. ¶ Deinde dicit (ꝛ animoſitatibus) .i. ꝛ eſt eas cognoſcere animoſitatibus ꝛ puſillanimitatibus .i. audacijs ꝛ timoribus: alia āt trāſlatio hꝫ loco huius ex velocitate ire ꝛ tarditate: ꝛ volebat p audaciā ꝛ timoroſitatē nō eas ad q̄s qs diſponit̄ a nā neq̄ʒ eas ad quas qs diſponit̄ ſm morē: ſed eás ad q̄s qs diſponit̄ p lapſum cordis pter nām ad caliditatē vl' frigiditatē. audacitas.n. caliditatē: timoroſitas vero frigiditatē ſignificat: ſilr̄.n. diſponere vr̄ ꝯplō adueniens: ſicut ꝯplō nālis: ꝛ pp idē: ꝛ ſunt he mutationes in opatione virtutis iraſcibilis. ¶ Deide dicit (ꝛ febribus ꝛc̄.) .i. eſt ꝛ eas cognoſcere febribus ꝛ in frigidatiōibus ꝛ commiſcuit hic ſpēs quaſdā ſignoꝝ que nō ſunt ſub aliquo p̄miſſorum iiij. generꝝ .ſ. ſumptū a fe. ꝛ ifrigidatiōe ꝛ calore. eſt. n. fe. mala ꝯplō ca. ꝛ ſic. in toto eueniēs: in toto āt euenire nō pōt niſi pp cōpaſſionē totius ad cor calefactū: ꝛ ſilr̄ totius infrigidatio: ꝓminētia aūt caloris totius ꝛ multi vel pauci nālis vel extranei penes q̄ʒtitatem ꝛ nām fontalis exiſtit. ¶ Deinde dicit (ꝛ in colore) .i. ꝛ eſt eas cognoſcere differētiās in colore: color.n. declinās ad plūbeitatē pter nām nō pōt eſſe ſine paucitate fontalis caloris ꝛ declinatiōes cordis ad frigiditatē: declinans vō ad rubedinē nō pōt eſſe ſine abūdantia illius ꝛ declinatiōe cordis ad caliditatē: caliditas.n. ſemp ē impulſiua ſanguinis ad ſupficiem: ſicut frigiditas eſt ꝯctiua ipſius ad cētrū. ¶ Deinde dicit (ꝛ doloribus ꝛc̄.) .i. ꝛ eſt eas cognoſcere doloribus accītibus circa ipm: hi.n. ſignificat in genere. aut maliciā ꝯplōnis: aut ſolonem ꝯtinuitatis in eo. ꝑis autē dolor in corde cū ꝯfirmat̄ eſt mortalis eo q̄ impedit motū ꝛ ocm ab eo fluxū vite. ¶ Dicit aūt Hali. q̄ plurimū doloꝝ cordis eſt aliquod ex accītibus anime: ſicut triſticia ꝛ anguſtia ꝛ furor ꝛ hmōi: ſed cū hoc non ſupueniat niſi cū quadā ꝯceptione imaginaria q̄ in cerebro pficitur: nō pñt ꝓpṫe dici dolores cordis: q̄ʒuis māliter talia accidētia ſint quedā ſanguinis ꝛ ſpūs diſpō circa cor: adhuc aūt dolor de quo loqtur nō eſt ſine mutatiōe ꝯplonis aut cōpoſitionis: q̄ ꝓcedit in pte corporis: ſed in triſticia nihil tale p̄cedit: ſed ex ꝯceptiōe alicuius nociui cōſurgit. Ex quo vr̄ q̄ dolor q̄ eſt accidens in tactu: q̄ʒuis ſit paſſio ꝯiuncti: magis tñ eſt corporis q̄ʒ anime eo q̄ ſbi cā nociua eſt corporea: triſticia vero que dicatur accidēs anime. lʒ ſit paſſio coniuncti: magis tñ eſt anime eo q̄ cā nociua non eſt corporea ſed mentalis.

¶ Eas vero q̄ ſm epar ex humorum idigētia ꝛ abundātia ꝛ cōuerſione i nō naturales decoloratiōes: ꝛ adhuc eis q̄ ſm digeſtionē ſunt: aut nutrimētū aut ſupfluoꝝ egeſtionē immutatis: ſʒ ꝛ ponderibꝰ ſm ipm ꝛ tumoribus ꝛ doloribꝰ nō in regionibus epatis tātum: ſed ſm cōpaſſiones q̄cunq̄ʒ alicui fiunt per diſnie ſpecies et tuſſis.

¶ Cū declarauit a qbus ſpāliter ē ſumere ſigna corpis egroti ſm cor: declarat a qbus ſpāliter eſt ſumere ſigna corporis egroti ſm epar: ꝛ dicit (eas vero ꝛc̄.) .i. ſed eas diſpōnes egras q̄ ſm epar ſunt ē agnoſcere ex abūdātia ꝛ īndigentia chimoꝝ ꝛ a mutatione ipſoꝝ a diſpōne nāli ad eā que extra nāꝫ: ꝛ vult per hoc quod eſt eas cognoſcere mutatiōe eoꝝ in q̄ʒtitate ꝛ qualitate: hoc.n. ſignuʒ lʒ non ſit a mutatione operationis: eſt tñ a mutatōe operati oſtēdentem mutationem operationis: abundantia enim chimoꝝ pter nām ſignat conuerſionem epatis ad humiditatē: diminutio vero ipſoꝝ conuerſione eius ad ſiccitatē: complexiones.n. accidētales ꝓportiōales ſunt nālibus ad generationem chimoꝝ: mutatio vero eoꝝ a diſpoſitiōe naturali eſt per hoc q̄ ſint colericiores his q̄ ſoliti ſunt eſſe ſm naturā: ꝛ ſignificat lapſum ad caliditatem: aut q̄ ſint flegmaticiores ſolito pter naturaꝫ ab ipſo generari: ꝛ ſignificat lapſum ad frigiditateꝫ: ꝛ ſic de aliJs. ¶ Deinde dicit (ꝛ conuerſione ꝛc̄.) .i. ꝛ eas cognoſcere ab euerſione coloris naturalis in colorem non naturalem aut in decolorationem: ꝛ miſcuit hoc ſignuʒ ex colore quod non eſt ex quattuor generibus: ꝛ vult p decolorationē priuationem rubedinis permixte albedini. hic.n. eſt naturalis: color cuius priuatio eſt decoloratio que oēm complexionis maliciam ſeq poteſt: ſed colores nō naturales qui comitant̄ egritudines epatis ſunt ſeq declinant ad citrinitatē ꝛ albedinem ꝛ viriditatē ꝛ fuſcoſitatē. Qui ergo declinant ad albedinem ꝛ viriditatē ſignificant maliciā complexionis frigide: qui vero declināt ad citrinitatē ꝛ fuſcoſitatē ſignificant maliciā ꝯplonis calide: ꝛ vr̄ q̄ diſtemperātie epatis nō ſit cā iſtaꝝ decolorationū niſi p mutationē factam ab eis in ſanguinē hic.n. penes ſui nām diſponit ſupficiem corporis in colore ſm plimū. ¶ Deide dicit (ꝛ adhuc ꝛc̄.) .i. ꝛ adhuc eſt eas cognoſcere a mutatione que eſt ſm digeſtioneꝫ: aut ſm nutrimētū: aut a mutatione ſupfluoꝝ que ab eo educuntur: ꝛ vult per digōnem trāſmutationē chili q̄ ē ipſiꝰ ſanguificatio apud epar: hec.n. operatio dr̄ debilis cū ſanguificatio eſt diminuta: praua vero cū fit generatio corrupti ſanguinis aut habētis qualitatē extraneaꝫ inconuenietē: aut auſert̄ oīno cū chilus remanet aſſumptus ſicut aqua: vt in hydropicis: ꝛ he oēs leſiōes ſignificāt aliq̄ʒ ꝯplonis maliciā in epe: aut fortaſſis vult p digeſtionē ꝯuerſionē ſanguinis q̄ fit in vnoquoq̄ʒ mēbro cū diſpergit̄ in corpe: p nutrimētū aūt vult vltimā actionē virtutis nutritiue in nutriēs: q̄ eſt aſſimilatio nutriētis cū nutrito: ſicut ēt vocauit: ꝛ hāc actionē vltima particula de mor. ꝛ acci. cū dixit. dico q̄ nutrimētū prius ꝛ dignius eſt oium nāliū actionuꝫ ꝛc̄. ꝛ hoc pꝫ magis apud aliā trāſlationē cū dicit ꝛ ex mutatiōe q̄ accidit in paſſione nutrimēti a corpe: aut in aſſimilatiōe ſui cū membris mutatio.n. in his actiōibus ſignificat epatis diſtēperantias: cū.n. ipſum ꝓpter cōplexionis maliciā generat humores malos: ſicut aut ſupflue acutos aut baurachios aut aquoſos aut terreſtres ſpiſſos abhorrēt ipos mēbra: q̄r aut eos rejiciūt ad dbilia mēbra aut ñ aſſimilāt eos pfecte ex quo veniūt varia gña accītiū: ſicut ſcabies ipetigo morphea lepra hydrops macies ꝛ hmōi. ¶ A mu

tatione

tatione autem egeſtionum ſuperfluorum cognoſcuntur egre epatis diſpoſitiones: ſicut egeſtionibus eruginoſis: ⁊ ſicut lotura carnis recētis ſignificat debilitas epatis circa opationē virtutis ſanguifice q̄ malitiā ſequitur cōplonis: aut apata: ⁊ ſilr vrinis ꝓportionalibus ad tales egeſtiōes: ſicut.n. cū deficit ſtōach⁹ in digerēdo euomit: aliqñ cibū ⁊ emittit ipm ad inteſtina media q̄dā digeſtione digeſtū: ita cū deficit epar emittit ſanguinē ſicē ipſum euomēs ad meſaraicas media digōne digeſtum. ℭ Egeſtiōes ꝟo nigre q̄lis ſanguis ⁊ ſicut groſſi vini feces ſignificēt debilitatē ꝯtentiue epatis ⁊ ſanguis inceſſionē ⁊ defectū mūdificatiōibus ſplenis. ℭ Deinde dicit (ſed ⁊ pōderib⁹ ⁊c.) i. nō ſolū ab his eſt eas cognoſcere: ſed ⁊ pōderibus ⁊ tumoribus apud ipm: pondus .n. ſignat opſones in ipſo: tumor ꝟo ſignat apa: eſt autē tumor in apate epatis lunaris figura iuxta ſitum epatis i quo diuerſificat a tumore apatis lacertoꝝ q̄ ē ad ſilitudinē ſtili. ℭ Deinde dicit (⁊ dolorib⁹ ⁊c.) i. ⁊ ē cognoſcere illas dolorib⁹ accñtib⁹ nō in regiōib⁹ epatis tm̄: ſʒ accidētibus in regiōib⁹ alijs ad ipſʒ colligatis. dolores .n. circa ipm ſi fuerint vehemētes vnum duoꝝ ſignāt. ſ. aut apa celm in ipſo: aut vētoſitatē inter ipm ⁊ eius panniculū. ſed apatū eſt cū fe. acuta: vētoſū aūt ſine fe. dolor aūt q̄ nō eſt extrīſ in ipſi⁹ regiōe ē ſignificās ſup ipſo p colligantiā eſt dolor furcule eueniēs in apate epatis ex attractiōe ei⁹ ad iteriora pp tēſionē ꝯcauitatis ⁊ ſuſpēſorioꝝ. ℭ Deinde dicit (ſed ſm cōpaſſionē) i. ſed ēt p ſpēs malitie anhelitus ⁊ tuſſis q̄cūq̄ fuerit pp cōpſſionē pectoris ad epar ſignāt ſup ipſius egritudinē: manifeſtū. ē. n. q̄ ſi fuerit apa in epate maxime in latere eius gibboſo: qḋ pp cōpaſſionē diafragmatis accidit difficultas anhelitus eius ex ꝓhibitiōe dilatatiōis ei⁹ ⁊ tuſſicula q̄dā ſicca pp hoc idē. Adhuc aūt ⁊ pp malā ꝯplonē ad totū pectus redundantē. ſi vero fuerit in cōcauo: tūc magis patitur ſtomachus ex ſingultu ⁊ nauſea pp id qḋ refunditur ⁊ reſudat ab ipſo ad ſtomachū de humore.

ℭ Ita vero ⁊ ſm ventrem circa digeſtionē ⁊ orexim humide aut ſicce oblationis aut ſuperfluorum egeſtionibus peccantibus: ſimiliter vero ⁊ in ſingultib⁹ ⁊ eructuatōib⁹ ⁊ nauſeis ⁊ vomitibus ⁊ ipſis eoꝝ q̄ vomunt formis dolorib⁹ tumoribus diſtīſ tuſſib⁹.

cō. 83. ℭ Cū declarauit a q̄bus ē ſumere ſignuʒ corpis egroti ſm mēbra pncipalia tacēs de ſignis egritudīs teſtiū: ſic nūeratoꝝ īter mēbra apparētia ⁊ nō īter occulta: declarat a qb⁹ ē ſumere ſignuʒ corpis egroti ſm mēbra hñtia ꝟtutē inatā ⁊ influētē. ⁊ p⁹ ſm vētrē tacens de muſculis ſicut de nūeratis īter mēbra apparētia. ⁊ dicit. (Ita vero ⁊c.) i. ⁊ ſilr eſt cognoſcere diſpōnes egrotas ſm vētreʒ ex peccatis ꝑter nām circa digōnē: peccat aūt digō trib⁹ modis: aliqñ. n. eſt diminuta: aliqñ praua: aliqñ ablata: diminuta q̄dē eſt cū trāſmutatio cibi nō cōplet ⁊ tardi⁹ efficit: ⁊ ſignificāt eā grauitas ⁊ extēſio ⁊ rugit⁹ ⁊ velut nauſea ⁊ deſideriū eructuādi ⁊ tarditas deſcēſiōis cibi ⁊ iuuētio ſaporis cibi in eructuatiōe ⁊ hmōi. ⁊ hʒ ſeq̄tur malitiā ꝯplonis marie frigidā ⁊ ſilr digōnis ablo q̄ ē remāſio ciboꝝ ⁊ potuū ſub eiſdē q̄litatib⁹ qb⁹ aſſūpti ſunt exceſſum friditatis comitat: ⁊ ſilr ex ſilib⁹ idicat: cū tñ ois mala ꝯplo excedēs poſſit nocere digōni: cum. n. dicimus q̄ ꝯplo calida ⁊ humida iuuatior eſt ad digōnē nō intelligim⁹ niſi de nāli: extranea. n. ⁊ egritudinalis ſemper nociua eſt illius. praua aūt digō eſt cōuerſio cibi in qualitatē nō ꝯuenientē corpi: ſicut ꝯuerſio ei⁹ in fumoſitatē aut odorē luti ſilem aut in fetorē ſimilē fetori piſciū crudoꝝ ⁊ hmōi penes aptitudinē ciboꝝ: q̄rū qualʒ magnat eructuatio: ⁊ tales corruptiōes ciboꝝ ob malitiam ꝯplonis calē ꝯtingūt q̄ mamat ſitis ⁊ fe. eē cōcomitās ⁊ color extraneᵘſilis caloris ethice: aut ſicut ꝯuerſio ei⁹ in acetoſitatē q̄ mamat acetoſa eructuatio ⁊ hʒ a friditate ꝯtingit aut ſi nimis excedēs fuerit īueniūt cibū in vomitibus ⁊ eructuatiōib⁹ vt añ fuerat: qḋ digōnis ablo dr: ſi ꝟo paꝝ vt ⁊ ꝯuertere partīꝑ poſſit inueniūt acetoſitatē in ore: qḋ indigeſtio pura vocat ⁊ cibi corruptio. ℭ Deinde dicit (⁊ orexim) i. ⁊ ſilr eſt eas cognoſcere ex peccatis ꝑter nām circa appetitū humide aut ſicce ablonis: appetitus. n. hūide ſignat malitiā ꝯplonis ſicce. ſed appetitus ſicce ſignat humide: ſicut ex ſupioribus manifeſtuʒ ē. ℭ Adhuc aūt huius gña eſt corruptio appetitus: q̄ñ. ſ. accidit appetitus carbonū ⁊ terre ⁊ hmōi: propter q̄litatē in uētā vel in eis exiccantē aut incidētē ꝯriā qualitati hūoris in ſtō dñantis: nō ſolū aūt ab his leſiōibus appetitus eſt eas cognoſcere: ſed ēt a debilitate que eſt ipſius diminutio: aut ab eius augmēto: adhuc aūt ⁊ a deſtructiōe appetitus: ⁊ comitat diminutio ipſius ſm plurimū ꝯplone calidā: augmētū ꝟo frigidā: cōſtrictio ꝟo hūidā ⁊ calidā ſtomachū remolliente vt nihil poſſit attrahere: aliqñ ꝟo ⁊ fride ꝯplonis exceſſum vt mortificet duas ꝟtutes ſil. ſ. ſenſibilē ⁊ nālē. ℭ Deinde dicit (⁊ ſupfluoꝝ ⁊c.) i. aut ē eas cognoſcere ab egeſtiōib⁹ ſupfluoꝝ peccātibus ꝑter nām: peccat aūt aliqñ ſm tincturā a nā egredientē: ⁊ ſignificat hūorē dñantē in ſtō: aliqñ aūt in leuitate ⁊ aquoſitate ⁊ deſcēſu añ horaʒ ſolitā ſm nām ⁊ ſignificāt malitiā ꝯphēſionis cibi ⁊ debilitatē retentiue: q̄re cibus nō digerit: aliqñ ꝟo in fetore ſupfluoꝝ ⁊ tūc ſunt liq̄de interminatē cū ſupabūdātia hūiditatis ⁊ ſignificāt debilitatē digeſtiue ex qb⁹ oīb⁹ ꝯplonis malitia ſignificat. ℭ Deinde dicit (ſilr ꝟo ⁊c.) i. ⁊ ſilr ē eas cognoſcere ſingultibus ⁊ eructuatiōib⁹ ⁊ nauſeis ⁊ vomitibus: eſt aūt ſingultus malus motus expulſiue ꝟtutis ſilis extrīſ motui lacertoꝝ in ſpaſmo: magis aūt ſilis motui q̄ fit in tuſſi: abholatio quoq̄ ⁊ vomitus ſunt ēt mali motus expulſiue ſtomachi. ſed in hʒ differunt a ſingultu: ⁊ ab inuicē: nā in ſingultu ſatagit ꝟtus expellere rem nociuā q̄ in ſtomachi eſſentia ꝯtinet ſiue ſit hūor ſiue mala ꝯplo: in vomitu ꝟo ſatagit expellere rē nociuā q̄ ꝯtinet in eius cōcauitate: in nauſea vo nōdū fit expulſio: ſed motus aliq̄ ad expellēduʒ: ſed ꝑſiſtit abholatio pp eſſe humorē viſcoſum nō natantē ſed imbibitū cā in eius. pp qḋ ſubiūxit q̄ ēt ex ipſis eoꝝ q̄ vomunt formas eſt cognoſcere egras ſtomachi diſpōnes: ſi. n. fuerit res flāica ſignificat in eo egritudinē frigidā: ſi colerica calidam ⁊ ſic de alijs. Eructuatio vero eſt vētoſitatis emiſſio a ſupiori minimā aut nullā leſionē in expulſiue ſignificās q̄ñ tūcūq̄ ꝑter nām extiterit: pōt tñ deſideriū eructuādi ſine eructuatiōe ſignificare expulſiue debilitatem: ſʒ aliqñ hʒ cōtingat ex groſſitie venti non potētis erūpe niſi carminet: ſed tñ vētoſitas eſt accñs in opatione ꝯtentiue: cū. n. ſtomachus cibū male ꝯphēderit non circūſtractus vndiq̄ ad ipſum: ſed derelinquēs vacuuʒ inter ſe ⁊ cibum ſequit rugitus inflatio: tūc. n. debiliter ꝯgerit⁊ non contangens cibū vndiq̄: quare reſoluit cibum in fuētum aptū quidē intercipi in vacuitate relicta. Ex quo vr̄ q̄ q̄ñcūq̄ calor ſtomachi fuerit modicus reſpectu cibi ēt ſi cōpꝛehēſio eius ſit bona: tñ ventoſitas generabitur ex cibo. Ad generationem. n. venti paucus eſt neceſſarius calor q̄ moueat: ⁊ euaporare faciat: non tñ tātus q̄ digerat q̄ ſit q̄ multus exceſſus in frido ⁊ calido nō facit vētū. ℭ Deinde dicit (⁊ doloribus) i. ⁊ ē ēt eas cognoſcere doloribus ⁊ tumorib⁹ ⁊ diſtīſ: ⁊ dolores quidē in eo ſunt ſignificātes vnā duarū egritudinum. ſ. aut complexionis malitiam: aut ſolutionē continui ab humore mordicatiuo aut ventoſitate extenſiua. ℭ Tumores vero aut apoſtēata aut ventoſitates in eo

ſignificant ⁊ ſignū diſtinctiuū eſt febꝛis: non.n.accidūt ſine fe.apa in intrinſecis mēbꝛi: ablo aūt aut difficultas anhelitus ꝓp ſtōſ egritudinē ſit ſicut dicit Gal.quarta particula de moꝛ.⁊ acci. ſi coꝛ ⁊ cerebꝛū ex eius colligantia noceant aut ſi diaphꝛagma ab ipſo cōpꝛimaṫ:qꝛ talis duricia anhelitus ex colligantia eueniens pōt aſſumi vt ſignum ſuper egritudines ſtomaci.

¶ Aut ſecundū pectus adhuc ⁊ coꝛuʒ q̄ ex ponūtur differentia opoꝛtet cognoſci.

cõ.84 ¶ Cū declarauit a qbus eſt ſumere ſigna coꝛpis egroti ſm ventrē declarat a qbus eſt ſumere ſigna coꝛpis egroti ſm pectus ⁊ dicit(aut ſʒ pectus).i.vel ēt oꝫ cognoſcere coꝛpa in p̄nti egra ſm pectus ꝑ mutatiões reſpirationis ⁊ tuſſes ⁊ dolores ⁊ ꝑ ſcreatuuʒ d̄rias. Et volebat ꝑ pectus pulmonē ⁊ diaſragma ⁊ pāniculos inuoluētes pulmonē ⁊ eū q tegit coſtas ⁊ lacertos ipſos qbus ⁊ pectoꝛis motus adiuuaṫ:q.n.ſiūt in his mēbꝛis egritudines mutāt reſpirationē a curſu nāli ſicut apa ⁊ opl̄ones faciūt eā difficilē ⁊ ꝑuaʒ ⁊ ſpiſſam:⁊ ois mala ꝯpl̄o calīa circa loca p̄dicta ſpiſſat eā ⁊ facit eā magnā niſi ſit cū ea doloꝛ aut opl̄o ꝓhibēs dilatationē:tūc.n.diminuta magnitudine augeṫ ſpiſſitudo ⁊ velocitas tm̄:mutāt etiam egritudines lacertoꝝ ſicut ſpaſmi ⁊ paleſes qn̄ cōicaue rint lacertis pectoꝛis. Tuſſis aūt cū ſit ꝯcuſſiuus mot⁹ pectoꝛis ⁊ pulmonis quo conaṫ nā expellere nocumēta viarū anhelit⁹ ſignāt in mēbꝛis pectoꝛis aut opl̄ones canalū pulmōis aut ꝯcauitatū pectoꝛis ex apate vel ſanie vel hūoꝛe:aut maliciā ꝯpl̄onis ſolā calidā vel fridā l pectoꝛe vel pulmone. ¶ Doloꝛes ꝟo circa pectus aut vlcera aut apata demōſtant in eo. ¶ Sed doloꝛ comitās pleureſim eſt acutus ſi multitudinē hñs pūcture. comitans ꝟo ꝑipleumoniā eſt doloꝛ lenis ꝓp mēbꝛi inſenſibilitatem: vbi eſt h apa.ſ.pulmonis cui nō ē ſenſus niſi ex pāniculo inuoluēte ipm̄ ꝓp qḋ vt pl̄m in ꝑipleumonia ē grauitas q̄dā ⁊ extēſio ꝑueniēs vſqꝫ ad teneꝝ anterioꝛis ꝑtis pectoꝛis ⁊ oſſa doꝛſi:qm̄ pellicule circūdātes pulmonē ſunt his alligate. ¶ D̄rie aūt ſputoꝝ ſignāt egritudines pectoꝛis iuxta ſuū modū. ¶ In apanb⁹ nāqꝫ cuʒ ſemꝑ ab eis reſudet aliqd qḋ miſceṫ ſano ſputo ſignificat hūoꝛē dn̄antē in apate ſm ſubām ⁊ coloꝛē ſuū ⁊ ꝑ h ſpēm apatis. Cū ꝟo ſputū fuerit ſan.purus ſignāt vulnera in p̄tibus pectoꝛis aut pulmonis aut cāne aut opationē venaꝝ in pulmone q̄ eſt moꝛb⁹ officialis in nā poꝛi:ſed cū vulnus fuerit in trachea eſt ſputū ſanguineuʒ paucū cū raſcatiōe ⁊ tuſſi pauca:cū ꝟo fuerit in pectoꝛe ſit ſputū cū tuſſi multa et eſt ſanguis niger groſſus coagulatus ꝓp lōgitudinē vie ⁊ ſentiṫ in loco doloꝛ ⁊ additio eius in ſomno eſt certius ſignū eius. Cū ꝟo fuerit in cāna pulmonis tūc eſt ſpūoſum nō ꝯtinuū:ſed abſciſſū cū quo nō eſt doloꝛ:ſed cū fuerit ex inciſiōe eius venaꝝ tūc nō eſt ſpumoſus:ſed exuberās valde: ſi ꝟo vulnus fuerit ex coꝛroſiōe tūc eſt ſan.admixtus ſanie: aut hñs aliqd coꝛticis aut ꝑtis pulmonis ⁊ ſit ſputū ſile aq̄ carnis:ſi ꝟo fuerit nō vulnus:ſed opatio venaꝝ orificioꝝ ꝓp repletionē exiet ſine doloꝛe ⁊ cū inunctiōe regei ⁊ ſuauitatis:ſi ꝟo ſputū fuerit ſanies pura ſignāt vulnus iā ſcm̄ eſſe vlcus aut apa maturatum factū eſſe exituram.

¶ Aut ſecūdū tracheā arteriā egritudines diſñia ⁊ tuſſis ⁊ ſm locū doloꝛ ⁊ ſputaꝛ vocis leſio innoteſcunt.

cõ.85. ¶ Cū declarauit a qb⁹ ſumunṫ ſigna coꝛpis egroti ſm pectus declarat a qbus ſumunṫ ſigna coꝛpis egroti ſm tracheā ⁊ dicit(aut ⁊c̄.).i.ſed egritudines trachee dclarabit diſnia tuſſis doloꝛ ⁊ ſputū ⁊ leſio vocis:difficultas .n.anhelitus ſꝑ ſignāt aut opl̄onē meatuū in qb⁹ tranſit aer inſpiratus aut leſionē in lacertis faciētibus hunc motū: ꝯſtat ḡ ꝙ ꝯſtrictio trachee fcā ab apate i ea aut i mēbꝛis ei colligatis ſicut in meri mutāt anhelitū a curſu ſuo ⁊ ſilr q̄cūqꝫ alia ꝯſtrictio in ea ꝯtigēs. ¶ Tuſſis aūt nō eſt dubiū ꝙ in egritudinib⁹ eius ꝯtingere pōt cū ipſa ſit motus qdā ad expellēdū qḋ nocet mēbꝛis anhelitus:ſiue illud ſit mala ꝯpl̄o:ſiue aliqd qḋ opilet: doloꝛ ꝟo ſm eā ſignāt vnā duaꝝ egritudinū quas in alijs diximus. Sputū quoqꝫ aliqñ eſt hūoꝛ aliqs reſudans ab eius apate ⁊ ſignāt ſpēm apatis aliqñ ſan.pur⁹ ⁊ ſignāt vulnus in ea:aliqñ ꝟo ſanies ⁊ ſignāt vlcus:leſio aūt vocis ſiue ſit eius deſtructio aut diminutio aut eius alteratio ſignāt egritudinē aut in his q̄ mittunt nām eius ad epiglotuʒ vt in lacertis pectoꝛis ⁊ velamine ⁊ pulmone aut in ipſa trachea ⁊ epigloti ⁊ lacertis ei⁹. ¶ Egritudines āt trachee ſignate ex mutatiōe vocis ſunt ſicut mala cōplexio ipſi⁹ aut epiglotis ⁊ ei⁹ ꝯſtrictio vl̄ dilatatio vel mollificatio in ipſi⁹ lacertis:⁊ ſignāt vox rauca malitia ꝯpl̄onis hūide:aſpa ꝟo ſilis voci gruū ſignāt malitiā ꝯpl̄onis ſicce:grauis ꝟo ſignificat dilatationē meatus eius:acuta ꝟo ꝯſtrictionem:deſtructa vero aut tremula exiſtens ſignificat mollificationem lacerti:⁊c̄.

¶ Pꝛopoꝛtionaliter vero ⁊ i omnib⁹ aliis partibus ex tumoꝛe ⁊ doloꝛe ⁊ leſiōe operationum:amplius ⁊ egeſtionū differentiis cognitiones erunt.

¶ Cū declarauit ꝙ a quatuoꝛ gn̄ibus ſignoꝝ ē cognoſcere coꝛpus egrū vt nūc qn̄ egrotat ſm mēbꝛa nō apparentia ⁊ appꝛopꝛiauit illa gn̄a ſm eaſdē ſpēs mēbꝛoꝛum penes quoꝝ lapſus docuerat ſupꝛa ſigna coꝛpoꝛis egri ſimpl̄r qm̄ longū erat hāc appꝛopꝛiationē ꝑcurrere ſm oīa mēbꝛa que hñt virtutem innatā ⁊ influentē. ¶ Adhuc aūt lōgius ſm mēbꝛa habentia virtuteʒ innatā tm̄: ⁊ ſm a pꝛincipalibus oꝛta:nec ēt penes pluriū mēbꝛoꝝ lapſuū docuerat ſupꝛa ſigna coꝛpis egri ſimpl̄r oñdit ꝙ ab eiſdē generibus ſignoꝛum vt in ſūma eſt cognoſcere coꝛpus egrotās ſm quecūqꝫ alia mēbꝛa nō apparētia: ⁊ dicit(ꝓpoꝛtionaliter ⁊c̄.).i.⁊ ꝓpoꝛtionalis ſupꝛadictis p̄ribus ſiet cognitio egrotāriū ſm oēs alias ꝑtes nō apparentes ex.iiij.generibus ſignoꝝ dictis pꝛius.ſ. ex tumoꝛe doloꝛe leſione operationū ⁊ differētijs egeſtionuʒ ꝓp qḋ ſicut ſupꝛa diximus neceſſaria eſt adhuc vt ꝑ hec genera compleaṫ cognitio egritudinis mēbꝛoꝝ interioꝛum ſcia anathomie per quā declaraṫ ipſoꝝ mēbꝛoꝛum foꝛma ⁊ ſitus ⁊ q̄titas ⁊ numerus ⁊ colligātia:quibus cognitis facile eſt cōiecturabile qḋ mēbꝛū indicet doloꝛ ⁊ tumoꝛ. ¶ Scia quoqꝫ opis ⁊ iuuamēti ipſoꝝ ꝑ quaʒ ſcitur ꝙ oē membꝛū aut facit opationē aut iuuamentū ad opationē: ⁊ ꝙ mēbꝛū cuius ſit opis aut iuuamēti: ⁊ q̄le qd ſolitū ſit a mēbꝛo reſolui de gn̄e ſupfluitatū qb⁹ cognitis cognoſcaṫ coꝛruptio tā iuuamenti q̄ȝ opis:egeſtionē q̄ȝ mutatio ſignēt egritudinē l mēbꝛo.c⁹ illa ſūt ꝑꝓꝛia facile ꝯiecturabiṫ mēbꝛū egrū:ſpēs tm̄ egritudīs nō ex vno ſolo iſtoꝝ gn̄m ſignoꝝ:ſꝫ ex pluribus ſil̄r inoteſcit.

Sed tamen hic ſciendum eſt

ꝙ coꝛruptio iuuamenti cū hoc ꝙ ſignificat egritudinē in iuuamentali mēbꝛo ſignāt ēt aliqñ egritudinē eſſe in ꝑncipali. Ad cuius declarationē dicem⁹ ꝙ egritudo mēbꝛi iuuamētalis ad aliquā opationē nō d̄r egritudo mēbꝛi ꝑncipaliter deputati ad illā opationē niſi accidat ꝙ per ſe ledat illius opationē abſqꝫ cōpaſſione ꝑncipali.ſi aūt ꝑ⁹ cōpatiṫ ꝑncipale q̄ȝ ledatur opatio:tūc egritudo mēbꝛi iuuamentalis dicitur cā egritudinis in pꝛincipali ſiue in toto mēbꝛo cōpoſito ⁊ nō egritudo:⁊ h eſt ꝙ dicit Gal.ꝑma ꝑticula de moꝛ.⁊ acci.ca.4. aūt.n.ꝙ oīa mēbꝛa cōpoſita hñt quandā ꝑtē ꝑncipalem ꝑ quā efficitur

actio eius

actio: alie vero ſunt ei vt aditutoriū inferant ⁊ ꝙ oēs ille ſola infirmatiōe infirmanṫ ex quo innuit ꝙ egritudo in ꝑncipali ſit egritudo totius ⁊ cuiuſlꝫ ptis: naꝫ ipſa ledit opationē q̄ ē totius opatio ⁊ anichilat alioꝝ iuuamēta. ℂ Deīde dixit: ꝙ aliqua iſtaꝝ nimiū panēte .i. iuuamētalium actio .ſ. ꝑncipalis ipediṫ. Deinde ſubiecit ꝙ ſit ex eius mutatione .ſ. ptis iuuamētalis actio ꝑncipalis nō ſpediaṫ: ſed ps principalis ꝓ quā ſit actio cōpatiaṫ: tunc mutatio in iuuamentali nō eſt egritudo mēbri cōpoſiti: ſed cā: ꝙ ſi illius mutatio .ſ. iuuamētalis ptis prohibeat actionē nō cōpatiente principali mēbro morbus mēbri cōpoſiti vocabiṫ: ex quo vꝫ ꝙ oē qd̄ imediate ledit actionem dr̄ egritudo mēbri cōpoſiti ſiue illud ſit mutatio in principali ſiue in iuuamētali: ſꝫ ſi mutatio iuuamentalis nō ledit opationē niſi ꝑ facere cōpati partem ꝑncipalem nō vocabiṫ morbus mēbri cōpoſiti: ſed cā morbi: dicetur tn̄ morbus in iuuamētali imediate ledēs ipſius iuuamentū. ℂ Dicit aūt. Gali. in h̄ loco ꝙ vni mēbro poſſibile eſt eſſe plura iuuamēta: ſed nō eſt poſe vt vni mēbro numero ſit plus vna opatione numero: ⁊ excuſat ſe de cerebro: ꝙ q̄uis ſit vnū mēbrū plures hn̄s opatiōes nō tn̄ efficit illas ꝑ vnā partē nūero: ⁊ ſilr de corde ⁊ arterijs: ꝙ q̄uis videanṫ duas efficere opationes .ſ. dilatationem ⁊ ꝯſtrictionē: nō tn̄ efficiūt illas ꝑ eandē ſpēꝫ vel locum. ℂ Sed h̄ nequaq̄ ſenſit Gal. in lib. de iuuamēto mēbroꝝ vbi dicit ꝙ melius eſt vt ſint multe opationes ꝑ pauca inſtrā q̄ pauce per multa. Adhuc āt plura mēbra videmus cōpetere in duo opa ſicut linguā ad guſtum ⁊ ſermonē. ℂ Qd̄ ſi dicat ſermonēꝫ ab ea fieri per neruos motiuos: ⁊ guſtū aūt ꝑ ſenſibiles dicemus ei ꝙ lingua ſm̄ h̄ non erit vnū mēbrū apud ſic dicentem: qd̄ eſt incōueniēs. Adhuc aūt ⁊ ꝑ eūdē neruuꝫ ꝑ quē eſt in ea guſtus: eſt ⁊ tactus in ipſa: ⁊ ſilr in qbuſdā muſculis per eūdem neruum eſt ſenſus tactus ⁊ motus.

ℂ Ex tumoribus quidem qui preter nām in flegmonibus ⁊ ſcliresi ⁊ iſlationibꝰ ⁊ herisipilis inſpiciendum.

cō. 87 ℂ Cum declarauit gn̄a ſignoꝝ qbus eſt oīa intrinſeca mēbra egrota cognoſcere ſubdiſtīnguit ad maiorem declarationē qd̄lꝫ illoꝝ ⁊ primo tumores. Et dicit (tumoribus qde ⁊c̄.) .i. ita erit ex ꝑdictis gn̄ibꝰ cognitōes mēbroꝝ egrotoꝝ non apparentiū: nā ex tumoribus quidē ꝑter nām ꝯiecturandū eſt mēbra egrotare vna quatuor egritudinū .ſ. aut flegmone aut ſcliresi: aut inflatiōe aut herisipila: ⁊ nō vꝫ per h̄ plus velle dicere q̄ ꝙ tumor eſt quadruplex. Et volebat ꝑ flegmonē apa de ſanguine cuꝫ quo eſt dolor ⁊ inflatio ⁊ tēſio ⁊ pulſatio: ⁊ eſt in eo dolor vehemētior: q̄to mēbrū fuerit ſenſibilius: ⁊ pulſatō in eo maior q̄to plures habuerit arterias. ℂ Per ſcliroſim vero vult apa de melācolia: ꝙ triū eſt generꝫ .ſ. illud qd̄ vocaṫ duricies: ⁊ eſt illud ꝙ ſit de fece ſanguinis: q̄ melācolia dr̄ ſiue tale ſit icpiēs ſiue trāſmutatū ex flegmonibus: quoꝝ ſubtile reſolutū fuerit ⁊ eſt cū eo inſenſibilitas ⁊ duricies ⁊ obfuſcatio ⁊ priuatio inflationis. ℂ Scdm̄ vo eſt ꝙ dr̄ cācer ſcm̄ a melācolia qd̄ ē de colera aduſta: ⁊ eſt cū eo mobilitas ⁊ iſlatio ⁊ additio ⁊ habet radices in eras mēbro ⁊ eſt cū eo dolor: nō tn̄ deſtruitur ꝑ ipſum ſenſus mēbri niſi elōgeṫ tps eius ⁊ mortificet mēbrū. ℂ Tertiū vo ē gn̄s glādulaꝝ ſicut ſcrophule ⁊ nodi: ⁊ iſtoꝝ alia ſunt ſepata ab eo in quo ſunt: alia ſunt mixta ⁊ infuſa i ſub̄a mēbroꝝ in qbus ſtāt. ℂ Et vꝫ ꝙ ꝑuatio doloris ⁊ ſenſus in apate melācolico nō eſt niſi ꝑpea ꝙ ille hūor ſuis q̄litatibꝰ ſtupefacit ⁊ mortificat mēbrū: ꝑ iſlationē vo vult apa de flāte ſeu de vento vel aq̄: ⁊ eſt apa de flāte duplex .ſ. apa laxū cuiꝰ hūor eſt infuſus in ſub̄a mēbri glādule molles q̄rū hūor ē ſepatus ⁊ inuolutus in coopertorio: ⁊ eſt cū h̄ apate mollicies vt ad preſſurā digiti foſſa relinquaṫ ⁊ priuatio caliditatis ⁊ dolor puus. Aquoſa vo apata ſunt ſicut hidrop. s ⁊ ramex aquoſa ⁊ ſicut apa qd̄ accidit i cranco de aquoſitate: vētoſa vo ſunt ſicut caceſia ⁊ inflatio: ⁊ eſt in caceſia vētus admixtꝰ in ſub̄a mēbri. ⁊ cū tāgiṫ ſentiṫ mollis. In iſlatiōe vo eſt vētꝰ aggregatꝰ ⁊ ſepatꝰ ⁊ ñ admixtus mēbro ⁊ reſiſtit tactui valde. ℂ Per hereſipilaꝫ vo vult apa de colera cū quo eſt dolor ⁊ inflāmatio: ſed dolor eſt minor q̄ in flegmone ꝑꝑ minorationē tēſiōis in ea eo ꝙ cola ꝑꝑ leuitatē ⁊ ſubtilitatē ſpargiṫ in ſupficie mēbri ⁊ non colligiṫ neqꝫ ꝯculcaṫ in locū vnū ſicut ſanguis ſed inflāmatio in ea ē maior ⁊ multotiēs adurit cutim ⁊ veſicat ⁊ vlcerat eā: ⁊ nō eſt in h̄ apate tumor magnus ꝑꝑ ſubtilitatē hūoris ⁊ eius dilatationē ⁊ accidit ſm̄ plurimū in exterioribus mēbris ⁊ ſuꝑioribꝰ ꝑꝑ eiꝰ leuitatē: ⁊ maxie circa faciē: ⁊ eſt cū ea rubedo loci admixta citrinitate ⁊ nō rubedo pura aut ꝓfunda decliuis ad nigredinē: q̄lis in inflatione eſt. ⁊ eſt q̄dā ſpēs eius q̄ dr̄ formica qd̄ eſt apa ambulatiuū latitudinē nō hn̄s i quo ſentiṫ ſicut pūctura formice. Et eſt ſpēs eius q̄ dr̄ miliaris ex̄n̄s multitudo puſtulaꝝ puaꝝ aſſimilataꝝ granomilij ⁊ eſt in hac ꝯpō flāno cū colera ſm̄ plurimū. Cōponunṫ aūt ⁊ dicta apata ſm̄ hūoꝝ mixturā adinuicē: defluxus .n. colē ad mēbrū: aliqn̄ eſt cū ſanguine: aliqn̄ cū flāte: aliqn̄ cū melācolia: ⁊ ſilr cuiuſlꝫ cum quolꝫ ⁊ in oībus talibus eſt denoīatio a magis dn̄ante: ⁊ vincunt accidētia vincētis. ℂ Eſt aūt ⁊ hic ſciēdū ꝙ apata ē morbus cōpoſitus: ſicut in tractatu de cauſis deo dāte dicemus: cuius cā eſt reumanſmus ad mēbrū. cā aūt reumatiſmi eſt aut depulſio fortioꝝ ad ībecilliora: cū ſupfluitas in eis abūdat: aut attractio ad mēbrum ꝑ calorē aut dolorē in eo. quo aūt dolor aut calor attrahat infra dicemus. Eſt aūt ⁊ hic defluxus ꝑ venā ⁊ ꝑ oēꝫ corpis meatū. ſed cū fuerit ꝑ venas eſt id qd̄ defluit ſan. eius .ſ. maneriei cuius in venis exiſtit .ſ. alʼqn̄ colʼ cus: aliqn̄ flātcꝰ: aliqn̄ melʼicꝰ: aliqn̄ vo ſēpatꝰ quē abſolute ſanguinē vocō: ꝑꝑ qd̄ dixerūt aliq ꝙ oē apa de ſanguine eſt: ⁊ h̄ ē verū cū reumatiſmꝰ ad mēbrū ſit ꝑ venas. ℂ Gal. aūt aſſignās ꝯpōnē morboꝝ in apata pꝰ ꝑticula de mor. ⁊ acci. dixit ꝙ vna ſpēs ꝯpōnis morboꝝ in eo euenit: q: hūores ſm̄ plurimū ſunt cōmixti ⁊ raro ſimplices iueniunṫ ⁊c̄. h̄ veꝝ eſt cū ſimplex reūatiſmꝰ ad mēbrū ſit ꝑ venas. Nā in venis ē oē gn̄s hūoris iuētū admixtū ſangui ſm̄ medicoꝝ pōnē: ⁊ nos iā diximꝰ ꝙ de h̄ ſentiēdū ē. Sed cū reūatiſmꝰ ſit ꝑ alios meatꝰ nō eſt dubiū ꝙ q̄lꝫ ex mībus hūiditatibꝰ pōt ſola ad mēbrū defluere: ꝑꝑ qd̄ dicit Gal. ſa ꝑticula de mor. ⁊ acci. ꝙ hi hūores: alʼqn̄ refluūt ſimplices: aliqn̄ cōmixti: nōqꝫ diuerſa apata ſiūt ⁊ puſtule: nā aliqn̄ ſiunt ex ſolo flāte: aliqn̄ ex ſola colā: aliqn̄ ex ſola melʼa: aliqn̄ ex ſolo ſanguie: aliqn̄ ex aliq̈ mā. q nullū iſtoꝝ exiſtit: ſed q illa mā aut ē ca. hu. aut ca. ſicca aut fri. hu. aut fri. ſic. nec io ſiē dicit hꝫ reduci ad aliqueꝫ .iiij. hūoꝝ. Signū aūt ⁊ h̄ veꝝ eſſe eſt ꝙ aliqn̄ dicimꝰ de q̄dam hūore ꝙ non ſit colʼa vel flʼa vel melʼa: ſed colʼicus vel flāncꝰ vel melʼicꝰ. Eſt āt ⁊ h̄ ꝯſideratiōe ſigni ꝙ. G. h̄ nō docuit q̄o tumor ſignēt mēbrū egrū: ſed tn̄ quas egritudies: ꝑꝑ qd̄ dicemꝰ ꝙ ſiē dic ꝑnceptorio: vel apa tribus modis ſignāt .ſ. aut ꝑ ſui cēntiā: ⁊ tūc ſignāt maneriēꝫ hūoris: ex q̄ exiſtit ſic herisipila ſignāt colām ⁊ ſcliroſis nigrā: aut ex loco ⁊ tūc ſignāt mēbrū vt cū fuerit apud dextrū hipocūdriū ſignāt ꝙ eſt in epe: cū vero apud ſiniſtruꝫ ſignāt ꝙ eſt in ſplene aut ex pte figure: ⁊ tūc ſignāt ſup mēbrū. nā ſi apud dextrū hipocūdriū fuerit lunaris figure ſignāt ꝙ eſt in epate: ſi vero fuerit longitis ſignificat ꝙ eſt in lacerto ſuppoſito: talis .n. eſt lacerti huius figura ſicut epatis ē lune ſitus.

¶ Dolores vero ſʒ quẽ incũbũt locũ aut cõtinuitatis ſolutionẽ. aut alterationes ſubitas oñdũt. igiẗ ſolviẗ ɔtinuitas inciſiõe ⁊ corroſione ⁊ fractura ⁊ tẽſiõe. Alteraẗ vero ſubſtãtia caliditate friditate ⁊ ſiccitate ⁊ hũiditate.

cõ. 88. ¶ Cũ ſubdiſtixit tumorẽ ſubdiſtinguit dolorẽ ⁊ dicit. (Dolores ⁊c̃.) i. ſed dolores ſm̃ q̃cũq; fuerint locũ oſtẽdunt vna duarũ egritudinũ. ſ. aut ſolonẽ continuitatis aut ſubitã alterationẽ in ɔpl'one: ⁊ h̃ nõ eſt amplius dicere q̃ȝ q dolor eſt duplex ſm̃ duplicem cãm eius. Aſſignantur aũt ⁊ dolori multe ſpẽs ſʒ ꝓprietatẽ ſenſus in eis ⁊ nãm mẽbri ⁊ cãe facientis dolorẽ: qdã. n. dr̃ pruritiuus: qdã pungitiuus: qdã mordicatiuus: qdã exaſpatiuus: qdã extẽſiuus: qdã ɔcuſſiuus: qdã fragitiu⁹: qdã laſſatiuus: qdã ſtupefactiuus: qdã pulſatiuus: qdã grauatiuus: qdã fatigatiuus: qdã pſoratiuus: qdã acualis ⁊ qdã cõpĩſiuus. Et eſt ſciẽdũ q neq; hic dicit quõ dolor ſignificet mẽbrũ egrotũ: ſed q̃s egritudines indicet ꝑꝑ qđ dicemus q ſicut dicit ꝑnceps doloris ſignatiões in duobus cõprehẽdunẗ gñibus: nã dolor aut ſignat ꝑ ſuũ locũ ſicut cũ fuerit apud dextrũ hipocũdriũ ſignat q eſt in epate: cũ vero apud ſiniſtrũ ſignat q eſt in ſplene: aut ꝑ eius ſpẽm: ⁊ tũc ſignat ſuꝑ nãm cãe eius: vt ſi fuerit grauatiuus ſignat q apa eſt in membro nõ ſenſibili aut eius ſenſus eſt deſtructus. Si vero fuerit extẽſiuus ſignat mãm multã: ſi vero mordicatiuus mãm acutam ⁊ ſic de alijs. ¶ Deinde cũ ſubdiſtinxerit dolorẽ ſʒ ſolonẽ ɔtinuitatis ⁊ alterationẽ ſubitã nõ ꝑteſum ẽ eũʒ dicere quot modis fiat vterq;: ⁊ diſtiguit cãs penes cãs ⁊ dicit (ſolũ igiẗ ⁊c̃.) i. ſed ɔtinuitas mẽbri ſolviẗ q̃tuor mõis. ſ. īciſiõe corroſiõe fractura ⁊ tẽſiõe: ⁊ hñt due iſtarũ cãs extriſecas tm̃. ſ. īciſio ⁊ fractura: alie vero due habent cãs intrinſecas ⁊ extrinſecas ſicut corroſio ⁊ tẽſio. non eſt aũt q̃lʒ iſtaꝝ ſpecieꝝ ſolonis continuitatis doloris inductiua. q: nõ ſpẽs fracture q̃ ꝓprie in oſſe hʒ cõtingere: qđ eſt mẽbrũ inſenſibile niſi ẽt ꝑ fracturã intelligat ſpẽs ɔtuſionũ q̃ lacerto ɔtingũt. hec. n. ⁊ quandaȝ fracturã efficiũt in villis mẽbri: ꝑꝑ qđ fortaſſis vr̃ q cũ ipſe dixerit cõtuſſionẽ nõ q ad fracturam eam reduxit. ¶ Deinde dicit (alteraẗ aũt ⁊c̃.) i. ſed ſubſtantia mẽbri alteratur a caliditate ⁊ fri. ⁊ hu. ⁊ ſic.

Dicit autem Gal. lib. de mor. ⁊ acci. ⁊ princeps ꝑmo cañ. ca. de cauſis doloris q lʒ mala ɔpl'o diuerſa ſit vnũ ex gñibus cãruȝ doloris: nõ tñ oĩs. nã ſicut dicit fridũ ⁊ calidũ eſſentialiter cãnt dolorẽ: ſiccũ vero ꝑ accñs tm̃. ſ. ſolone cõtinuitatis quã facit ꝑꝑ fortitudinẽ ɔſtrictiõis: humidũ vero nullo mõ ⁊ cãȝ huius dicũt q calor ⁊ friditas ſunt qualitates agentes: ſiccitas vero ⁊ hu. ſũt q̃litates paſſiue ꝑ quas nõ hʒ res vt agat in aliud ſed q ab alio patiaẗ. ¶ Sed h̃ nihil eſt: q: ſicut diximus in tractatu de corꝑib⁹: hũiditas ⁊ ſic. ꝑ ſe agũt vnaq̃q; in ſibi oppoſitã: ⁊ hũectat hũidũ ⁊ exiccat ſiccũ. ¶ Adhuc autẽ q̃uis hũidũ non humectet ⁊ ſiccũ nõ exiccet. ſed aliud ſit illud qđ humectat ⁊ exiccat. ſ. calidũ ⁊ fridũ ſicut ipſi volũt: nihilominus tñ ɔtingit mẽbrũ alterari ad hũiditatẽ ⁊ ſic. quãuis nihil tale ad eas ipſum alterauerit: ſed hec alteratio eſt ſenſibilis. nã tactus nõ eſt min⁹ hũidi ⁊ ſic. q̃; cal'i ⁊ frigidi. ¶ Adhuc aũt ⁊ ſunt ſbe mẽbri corruptiua. igitur poſſe eſt ea dolorẽ inferre. ¶ Adhuc aũt ⁊ in fame ⁊ ſiti vr̃ eſſe dolor qdã ſicẽ dic̃ Ga. in lib. de mala ɔpl'one diuerſa in fame qdẽ ꝑꝑ humectationẽ: in ſiti vero ꝑꝑ exiccationẽ: qđ pʒ ex diffõnibus famis ⁊ ſitis: eſt. n. fames appetitus ſicci ꝑꝑ ſalutẽ diſtẽperãtie in hũido. Sitis vero appetitus hũidi ꝑꝑ ſalutẽ diſtẽperãtie in ſicco. Nullum ergo dubiũ eſt q ab alteratiõe ſm̃ qualʒ primarũ qualitatũ eſt ſentire dolorẽ: nõ tñ lateat q talis alteratio efficit dolorẽ in mẽbro qđ eſt ſenſibile: ⁊ nõ in mẽbro qđ eſt inſenſibile quale eſt os. ¶ Propter qđ ſciẽdũ eſt q duobus indigeẗ ad h̃ q ſit dolor. ſ. q membrum ſit ſenſibile ⁊ q traſmuteẗ a nã ſua. ¶ Adhuc aũt q traſmutatio ſit ſubita nõ gradata: nã q̃ paulatim efficiẗ eſt inſenſibilis ꝑꝑ aſſueſcere ei mẽbrũ ⁊ ꝑꝑ ſimul eſſe paꝝ qđ ſenſuȝ nõ facit: oĩs aũt dolor eſt ſenſus traſmutatiõis ad extra naturam: vbi ergo traſmutatio nõ eſt ſenſibilis nõ eſt inductiua doloris: ꝑꝑ qđ nõ põt res hr̃e dolorẽ niſi dũ exit a nã ſua: ⁊ nõ poſtq̃ȝ exierit. nã ſenſus actu nõ eſt niſi quedã alteratio organi ab obo ſui aut aliqd adiũctũ alterationi. vbi ergo nõ eſt alteratio ibi non eſt ſenſus: ſed qm̃ mẽbrũ exierit a nã ſua iam eſt traſmutatũ ⁊ non eſt ſub traſmutatiõe: quare neq; in ſenſu. ergo nec in dolore: ꝑꝑ qđ malitia ɔpl'onis equalis nõ facit dolorẽ ꝑꝑ iaȝ cõpletam eſſe alterationẽ ad malã ⁊ ex inde equalẽ dici. In oĩ. n. alteratione aliud eſt qđ inducitur: aliud qđ abiciẗ ꝓpter qđ dũ ꝑſeuerat alteratio dr̃ eſſe mala ɔpl'o diuerſa a nãli q̃ abiciẗ. Sĩlr neq; ſolo cõtinuo eſt dolor ſicut in ſolone: ſed aut ꝑꝑ alterationem ɔpl'onis aut hũoꝝ mordicationẽ ei ſuꝑuenientẽ: manifeſtũ eſt ergo q dolor ñ eſt niſi in exitu ad extra nãm: nõ aũt egrediẗ mẽbrum a nã ſua niſi aut altereẗ in ɔpl'one ſua: aut eius ɔtinuitas ſaluaẗ: ſicut dicit Gal. in lib. de malitia ɔpl'onis diuerſe. nõ dicit aũt h̃ q: nõ poſſit mẽbrũ egredi a nã ſua ꝑ exitũ a q̃ȝtitate nũero ⁊ figura ⁊ ſitu nãlibus: ſi qdeȝ nã apud medicũ eſt cõpoſitio ſicut ⁊ ɔpl'o. ſed q: exitus ab his ſʒ plurimũ cõcomitaẗ traſmutationẽ mẽbri in ɔpl'one vel vnitate: aut q: talis exitus nõ eſt imediate ſenſibilis. q̃re traſmutatio in eis nõ efficit dolorẽ niſi ꝑ illas. perceptio. n. ſenſibiliũ cõium qualia ſunt magnitudo figura ⁊ numerus non eſt niſi mediantibus ꝓprijs.

Sed queret aliqs quare exit⁹ a figura ⁊ magnitudine nãlibus ⁊ reliqs naturis officialibus nõ efficit ꝑ ſe dolorẽ ſicut exitus a cõpl'one nãli: cũ magnitudo figura ⁊ nũerus ⁊ reliq̃ ſenſibilia cõia ꝑ ſe ſentianẗ ſicut ⁊ ꝓpria. ¶ Dõm q ſenſibilia cõia ꝑ ſe ſentiunẗ. ſeu nihilominus mediãtib⁹ ꝓprijs ſicut ſuꝑius oñſum eſt. qđ aũt mediat ad aliud ſemꝑ hʒ aliquã pricipalitatẽ ad illud. ¶ Adhuc ẽt tactus nõ hʒ dolorẽ niſi ad mãlẽ organi traſmutatiõem nõ ad intentionalẽ ⁊ ſpũalẽ. q: tũc oẽ ſentire ẽt dolor. ¶ Adhuc ãt nec ad oẽm mãlẽ: ſed ad magnã ⁊ fortẽ ⁊ corrũpẽteȝ organũ: ⁊ inde eſt q q̃uis tact⁹ ſentiat ſimul cũ caſitate ⁊ fri. ſ. rei extrinſece q̃ in ipſuȝ agit aliqñ q̃ȝtitatẽ ⁊ figurã ⁊ nũeꝝ in illa: q: tñ magnitudo figura ⁊ nũerus ĩprimũt ſe in tactũ intentionalr̃ tm̃ ⁊ neq; alterãt organum eius mãlr̃: ſicut ca. ⁊ friditas: ĩõ nõ eſt a magnitudine figura ⁊ nũero ſentire dolorẽ cũ in extrinſecis ꝑcipiunẗ obis ſicut eſt a caſitate ⁊ friditate: nã hec nõ ſoluȝ intẽtionalr̃: ſed ẽt mãlr̃ organũ ſibi ɔdiſponũt qñ fuerint multũ excedentes: qm̃ fit ꝑ eas traſmutatio ⁊ corruptio ſbe membri: ⁊ ſicut magnitudo ⁊ ſitus ⁊ figura ⁊ nũerus ꝑcepta in extrinſecis non ſunt potẽtia inducere dolorẽ in tactu ꝑꝑ id qđ dcm̃ eſt: ſic nec exitus membri ſentiẽtis in magnitudine nũero ⁊ ſitu ⁊ figura nãlibus põt ꝑ ſe inducere dolorẽ: tũ q: imediate nõ ſentiẗ: tũ q: talis exitus nõ eſt per ſe ſube mẽbri corruptiuus: ſed ꝑ accñs tm̃: inq̃ȝtum. ſ. accidit exitui a cõplexione ⁊ vnitate nãlibus: aut inquantum exitus ab his illi accidit.

Dubitabit autem aliqs: q: vr̃ q ſolo cõtinuitatis nõ poſſit inducere dolorẽ: eo q nõ vr̃ ꝓpriũ ſenſibile neq; cõe: diſcurrẽdo ꝑ ſingula: qđ aũt nõ eſt vllũ ſenſibile: neq; ĩprimet ẽt in ſenſum: qđ aũt nõ ĩprimit in ſenſum nõ põt facere dolorem.

ſere dolorem. ¶ Niſi eēt ꝙ ſolutio ꝯtinuitatis ē redu ctiuus ad numerū q ē ſenſibile cōe: ſenſus .n. apprehē dit vnū ꝫ negatione diuiſionis: ꝛ numeꝝ diffinit̄ ꝯti nui: aut negatiōe ꝯtinuitatis. exitus ergo mēbri ad hāc diuiſionē ꝑ dualitatē ꝫ fit ſenſibilis ꝛ ad modū numeri: nō qdē ſic numer⁹ intētionaliter ꝑceptus in extrinſecis q oi ſenſu ꝑcipit: ſ ſic numer⁹ ſub̄e mēbri corruptiu⁹ q ꝑcipit tm̄ tactu. ¶ Qđ ſi dicat aliqs dictū ē ſupius exitū mēbri a numero nāli non poſſe imediate ſentiri: ideoq nec ꝑſe dolorē inferre. ¶ Dōm eſt illi ꝙ duplex eſt exitus mēbri a numero nāli. vnus. ſ. qui eſt morbus officialis: alius v̄o q eſt morbus cōis. diminutio ģ cum ſit ex officiali q̄ eſt morbus in nūero nō inducit dolo rē ꝑ ſe: ſ ꝑ ſolutionē ꝯtinui quā illa cōitat. ſ ſolutio ꝯti nuitatis q̄ eſt exitus mēbri ad dualitatē ex vnitate ꝑ ſe ſentit. nō tñ a quocūq ſēſu: ſ a tactu tm̄: eo ꝙ tāgibili afficit ſolū ꝑꝑ ꝙ recte dicat ꝓnceps ſuo li. de aia. q: q: al ꝯſtat ex elemētoꝝ cōmixtiōe ꝛ mixtoꝝ cōpoſitiōe opor tuit de neceſſitate ꝙ ſanitas ꝛ infirmitas eius q̄dā cō parēt cōplexioni quedā cōpoſitioni: ꝛ ſic in corruptiōe cōplexionis eſt aliquis qđ eſt noxium: ſic in corruptiōe cōpoſitionis ē aliqd qđ ē mortiferū: ſicut tactus eſt ſen ſus q̄ deprehēdit corruptio cōplexiōis: ſic ꝛ ē ſenſus q̄ cognoſcit corruptio cōpoſitiōis: ſic at tact⁹ nō ꝑcipit cō plexionē nālē ſui orgāi: eo ꝙ nō ē a ſeipſo pati: ſenſus āt paſſio q̄dā. ſ ꝑcipit aductinā q̄ illā imutat: ita ꝛ ꝑꝑ idē nō ꝑcipit ſui orgāi ꝯtinuitatē nālē ſ illi⁹ ſolutionē extneā.

Dubitabit aūt adhuc aliqs circa h qđ in uenit duplicē eſſe cāꝫ dolo ris. ſ. ſubitā alterationē i cōplōne ꝛ ſolutionē ꝯtinuitatis nō .n. vr̄ ꝙ alteratio in cōplōne inducat dolorē niſi ſo luat ꝯtinuum: q̄re ſola ſolutio ꝯtinuitatis erit imediata cauſa doloris: ꝙ aūt h ſi ēt Ga. alibi ſenſiſſe vr̄: q: lib. de mala cōplexiōe diuerſa. viſus ē dicere ꝙ alteratio facta a calido ꝛ frigido nō eſt doloris inductiua donec nō ꝑue nit ad terminū quo ſoluat ꝯtinuū. Et ſilr hoc in lib. de mor. ꝛ acci. ait .n. ꝙ calidū ſoluit ꝯtinuitatē ꝑ h ꝙ diſſol uit ꝛ ſeparat ſubam in q̄ vnit: frigidū v̄o ꝑ hoc ꝙ adu nat ꝛ aſtrigit ꝛ exprimēs aliqd ab ea diſrupit: q̄re ex h viſus ē ꝯſentire ſermōi Hipo. ꝙ oēs egritudies ſūt q̄dā vlcera: ꝛ puto ꝙ Hipo. intēdebat de egritudinib⁹ facienti bus dolorē. ¶ Sꝫ hoc nihil ē māifeſtū eſt .n. ꝙ altera tio facta a calido. ſ. h. ꝛ ſicco nō ſolū ꝑꝑ ſolutionē ꝯtinui tatis q̄ ad eā ꝯtingit accadere: ſ ēt ex ipſa doloris eſt in ductiua. nā ipſa corūpit ꝛ trāſmutat ſubāꝫ mlto magis q̄ ſolutio ꝯtinuitatis: calidū. n. ꝛ fri. h. ꝛ ſic. ſunt ꝓme q̄ litates a qbus ē ois gnātio ꝛ corruptio. ¶ Adhuc aūt eſt ſenſibilis ꝑ ſeipſam ſic illa. tact⁹. n. calidi eſt ꝛ fri. nō minus q̄ ſolutionis ꝯtinuitatis. q̄re palā eſt ꝙ ex ſeip ſa pōt dolorē inducere nō minus q̄ ꝑꝑ ꝯtiuū ſoluere. Cuius declaratio ſic dicit ꝓnceps eſt qm̄ dolor factus ex alteratiōe in cōplexiōe vr̄ eē equalr̄ in q̄libꝫ pte mē bri qđ altert: cū in ſolutio cōtinuitatis ab ea ꝯtingēs nō fit ab ea equaliter in qualibet pte illius: q̄re cū dolor apud alterationē cōplexiōis fit ēt in loco vbi nō accidit eē ſolutionē ꝯtiuitaſ nō erit ille dolō niſi ex alteratiōe.

Ad huc autē ēt dubitabit aliqs vtrū i quo libꝫ ſenſu fit dolor. ꝛ vr̄ ꝓmo ꝙ ſic: ꝯtra .n. ſūt nata fieri circa idē: ſed delitia ē in quo libet ſenſu. q̄libet eni ſenſus delectat ex ꝯprehēſiōe ſen ſibilis ꝯuenientis ſi fuerit ꝑfecte ꝫ nām diſpoſitus vt viſus ex mediis colorib⁹: audit⁹ ex melodiis ſuauibus: guſtus ex dulcibus ſaporibus: odoratus ex aromaticis ſic tact⁹ ex tepidis ꝛ lenibus. q̄ q̄libet erit doloris ſuſce ptiuus ex apprehēſiōe incōuenientiū: qualia ſūt excellētie ſuoꝝ ſenſibiliū talia .n. corrūpūt armonā ſenſus ſic dic phs. Quecūq aūt ſenſibilia exiſtētia fuerint ſenſus cor

ruptiua illa ſūt ſenſui doloris illatiua ſic quecūq ſenſi bilia exiſtētia fuerit ſaluatiua ſenſus: q: ſeſuꝫ dilectātia. ¶ Sꝫ in ꝯtrū vr̄ ꝙ dolor nō fit niſi ex duplici cā q̄ ſu pius dicta ē: quaꝝ q̄libet ē cōꝑrehēſibilis ſolo tactu ſi cut oſtēdemus. ¶ Propter qđ dōm ꝙ dolor maxie ꝑ pue eſt in tactu: ſi. n. nō eſt dolere niſi ex aliq̄ corruptela ſenſiteri. nō eſt aūt excellētia alicuius ſenſibilis potens māliter trāſmutare organū ſicut excellētia tangibiliū neq in ipſum inducere aliqd qđ ſit egritudo niſi tāgibi liter afficiat: nullū alioꝝ poterit iducere dolorē in ſuo ſenſu: niſi ſere fortaſſis equiuoce dictū cū dolore q eſt i ta ctu. alioꝝ. n. excellētie corrūpūt i ſenſiterio armonias ꝛ rōnē ſenſus ad ſenſibile tm̄. ſubam aūt ſenſiterij corrū pere nō poſſūt eo ꝙ ois talis trāſmutatio a qualitatib⁹ tm̄ ꝓmis tāgibilib⁹ exiſtit. ¶ Adhuc ēt tact⁹ ſicut di cit ꝓnceps oibus ſenſib⁹ ſpiſſior eſt magis retinēs id qđ recipit ex impreſſiōe ꝯuenienti ꝛ inconuenienti: hoc aūt idō q: ſenſibile tāgibile maxime qđ ex ꝓmis qualitatib⁹ effi cit in eo nō ſolū intētionalē ſ mālē trāſmutationē. Et ꝑꝑ hoc dolor ꝛ delitia ſiunt apud ipꝫ maiores valde: ꝛ maxime alioꝝ potētes: ideoq medicus cās doloris aſſi gnās ſolū tāgibiles ꝓſequtur. nō eſt tñ dubiū qin oi ſen ſu ē dilitia ex apphēſiōe ꝯuenientiū ſēſibiliū ꝛ ſaluātiū ar moniam ſenſus a ſenſu ipſo ꝑfecte diſpoſito: ꝛ ſilr dolor ex apprehenſiōe icōuenientiū ꝛ corrūpētiū ſenſus armo niā: ꝯtigit tm̄ ſēſus egere diſpoſitos dilectari aliqñ ab ap prehēſiōe ſenſibiliū: q nō ſūt abſolute ꝯuenietia: ſ tm̄ iux diſpōſitis ꝑꝑ reduci ab eis ad ꝯuenientē armoniā. ¶ Qđ āt Ga. dicit in li. de mor. acci. ꝙ in q̄libꝫ ſenſu vr̄ eſſe dolō ex ſolutōe ꝯtiuitatis: ſicut i viſu ex lumie ſplē didiſſimo cui⁹ eſt diſgregare ſpūm viſibileꝫ: in auditu ex voce magna aſpa ꝛ acuta: in guſtu ex ſapore amaro ace toſo pontico ꝛ acuto: in odoratu ex fumis ſalientib⁹ ad cerebrū a talibus ſaporib⁹: qm̄ ſicut dicit de iā oīuꝫ tali uꝫ ſenſibiliū eſt ſoluere ꝯtinuū i ſuis ſenſib⁹. ¶ Adhuc ät ꝛ ꝙ dicit q dilitia ē paſſio q̄ ſubito reducimur ad nāꝫ nō vr̄ ꝯuenienter dictū. ſolutio naq ꝯtinui nō percipit niſi ſenſu tactus ſicut. ē. mōſtratū eſt: ſ qm̄ organum cuiuſlibet ſenſus ſentit tactu: hic. n. ſenſus cōmuniſſim⁹ ē a q nec alij ſeparant ſ ipſe ab aliis accidit ꝑꝑ illō cuiuſli bet ſenſus organū ſolutionē ꝯtinuitatis poſſe ſentire nō qdē inquātū viſus vel audit⁹ vel odoratus vl̄ guſt⁹ ſ inquātū cū eis ſenſus tactus inerit ſ nō erit ipſis do lor inquātū ſūt tales ab hac ſolutiōe: ſ a magna ꝛ forti alteratiōe: q̄ fit eis ab excellētiis ſuoꝝ ſenſibiliū: ex q̄ cō tigit armonia diſſolui: q̄ eſt ratio ſenſus ad ſenſibile ꝑꝑ qđ poſt ſenſum talium excelentiaꝝ nō eſt aliqd ſentire. ¶ Delitia v̄o nō eſt niſi ex apprehēſiōe ꝯuenientiū ꝛ ſal uātiū: ſ qm̄ diſpoſitionē nālē ꝛ armoniā orgāi ſaluātē ſenſuꝫ accidit cōprehēdi i ſubito reditu ad eā q̄ dū ade rat nequaq erat ab illo cōprehēſibilis creditū ē oēꝫ de litiam eē nālē q̄ſi accidētale ſit aſſumptū ꝓ ſubāuali: cū tñ ois ſubita apprehēſio ſenſibilis ꝯuenientis ꝛ ſaluan tis a ſenſu non ſolum ad proprium perfectionē reducen te ſed ſub ea exiſtente faciat delitiam.

Nocetur autem operatio aut leuiter aut me diocriter: aut omnino non fit. cō. 89.

¶ Cum ſubdiſtinxit dolorem ſubdiſtinguit leſionem operationis ꝛ dicit. (Nocetur aūt ꝛc.) .i. ſed operatio nocet tribus modis aut leuiter. ſ. qñ eſt debilis aut tar da aut mediocriter ſ. qñ. ſ. fit eſt praua ꝛ corrupta: aut oio nō fit qđ proprie nō eſt noceri ſed ex toto auferri ſ reſpectu illius opatiōis quodāmō dī mori: ꝛ ē hoc ni hil aliō dicere q̄ ꝙ triplex eſt nociua opatio q̄ eſt egro ta membra agnoſcere. Sed hic ſciendum eſt ꝙ diſtin ctio nocumētoꝝ opationis nō oñdit membrum egro

rentijs vocū ꝗ ſm paſſionē pficiunꝭ cogniti
ones ſūt exiſtētes efficiētiū cāꝝ ḋ qbus oi-
bus i his q̄ de voce ſufficiēter ḋterminatū ē.

cō.75. ¶ Cū dedit ſigna corporis egri ſimplr̄ ſūpta a diſtēpera
tijs pulmōis. dat ſigna eius ſumpta a trachee diſtēperā-
tijs: qm̄ aūt opatio trachee eſt vox. ideo principaliter p
vocē docet ēt cognitionē cōplonis eius: ſed q: differētie
vocū nō variant̄ ſm ſe penes cōplonē orgāi: ſꝫ penes eiꝰ
cōpōnē. adhuc āt ꝛ penes eiꝰ ḋtutē i ſufflātē: iō pmū oñ
dit ꝙ vox magna ꝛ parua nō pricipalr̄ ſꝫ per accidēs ſi-
gnificet ſup cōplone ca. ꝛ fri. ipſius ꝛ dicit (nō ḋo ꝛc̄.). i.
ſꝫ magnitudo vocis nō fit pricipalr̄ a caliditate pulmōis ꝛ
trachee neqꝫ paruitas a frigiditate: ꝛ cā huius ē: q: hñs
hec duo mēbra calida nō ſemp emittit vocē magnā: nec
hñs frigida paruā emittit: emitteret aūt ſemp talē ſi cali
ditas ꝛ frigiditas eēnt principales cāe magne ꝛ parue
vocis: pp qḋ ſubiunxit. (ſed h gdē ꝛc̄.). i. ſed magna ſeq
tur amplitudinē trachee ꝛ exufflationē vehementiorē:
parua vero ꝯria: exufflatio aūt vehementior eſt volun-
taria ꝛ nō nālis. ¶ Adhuc āt ꝛ amplitudo trachee eſt
conſtringibilis ēt apud epiglotū p lacertū conſtrīgētē ꝛ
dilatātē ipſum qr̄ nō ſequiꝭ de neceſſitate ad complonē
calaꝫ vox magna: neqꝫ ad frigiditatem parua: ppter qḋ
ſicut ex hoc concludēs dixit. (Itaqꝫ ꝛc̄.). i. itaqꝫ magni-
tudo ꝛ paruitas vocis nō ſequunꝭ ex complexione cali-
da vel frigida neqꝫ ſemp neqꝫ principalr̄ ſed ſm accidēs
nō ſemp qdē q: nō ſemp cū calida cōplone ē fortis exuf
flatio: ꝛ cū frida debilis: ſine qbus nō eſt effici vocē ma-
gnā ꝛ paruā. ſꝫ fiunt tales exufflatiōes p volūtate exuf
flātis: non principaliter ḋo q: nō ē principalis cā parui
tatis ꝛ magnitudinis vocis complo cala ꝛ frigida: ſed
magis ē cā principalis exufflatio fortis ꝛ debilis cū am-
plitudine ꝛ ſtrictura trachee: ſed ſm accñs ſequunꝭ ex
cōplone ca. ꝛ fri. inqꝫtū cōplo ca. ꝛ fri. ſunt cā reſpiratio
nis multi vel pauci aeris q eſt mā vocis. nō. n. fit vox ma
gna niſi q: aer q expelliꝭ ſit multus: neqꝫ parua niſi ſit
paucus. Adhuc aūt inquātū ſequiꝭ ex eis p mediā for
titudinē ꝛ debilitatē virtutis ꝛ latitudinē ꝛ ſtricturā tra
chee q̄ ex ca. ꝛ fri. cōplone cāri videnꝭ. ¶ Adhuc aūt ꝛ
iſto mō vox magna p accñs nō ſequiꝭ niſi cōplexionem
calam nālē nō egritudinalē: ꝛ ſilr̄ neqꝫ parua frām: ꝛ cā
huius ē q: nullo mō accidit cōplonē calaꝫ egritudina-
lē ꝯfortare virtutē aut organū dilatare pp qḋ febricētes
minorē hñt vocē q̄ꝫ circa pectus infrāti. accideret autē
ꝯriū ſi magnitudo vocis ſequereꝭ cōplonē ca. acciden-
talē: ſꝫ qd ſit vox magna ꝛ pua ꝛ a q̄ ſequanꝭ ex his que
diē poſt declarabimꝰ. ¶ Deīde cuꝫ dixit ꝙ magnitudo
ꝛ puitas vocis ſequunꝭ ſm accidēs ex cōplone ca. ꝛ fri.
manifeſtat illud accidens ꝛ dicit (qm̄ igiꝭ). i. igiꝭ q: hec
organa vocalia fiunt talia pp craſim. ſ. ampla vel ſtricta
adhuc autē ꝛ magis apta ꝛ minꝰ fortē face exufflationē
multiqꝫ vel pauci aeris ex qbꝰ varie ſequunꝭ vocū drīe
erit ex h q: p vocē cognoſcere de cōplone eoꝝ nāli p ac-
cñs: p cognoſcere latitudinē vel ſtricturā ꝛ multum vel
paucū aerē reſpiratū ꝯplonē comitātes: ſꝫ vocū differen
tie ad has non cōmitteꝭ ſine fortitudine vel debilitate
exufflatiōis que voluntarie ſunt: pp qḋ dicit ꝙ eſt colli-
gere aliqd quaſi dicat: modicum q: nō multū certitudi-
naliter. ¶ Deīde cū dixit qḋ ſit illud accñs ſm qḋ eſt ali
qd p vocē de nāli craſi colligere. exēplificat illud adhuc
in voce leni aſpera acuta ꝛ graui intendens p h ex huiꝰ
differētijs vocū colligere aliqd de ꝯplone tracheꝰ ꝛ dic̄.
(ꝛ. n. ꝛc̄.). i. q: vox lenis ſeqꝭ lenitatem trachee. lenitas
ḋo ſequiꝭ temperatā cōplonem. ipſius ergo tēperata cō
plo eſt cā per accñs lenis vocis q: per planitudinē factā
ab ea in trachea ꝛ vox aſpera ſequiꝭ aſperitateꝫ trachee:

aſperitas ḋo ſequiꝭ ſiccitatē: qr̄ ſiccitas eſt cā vocis aſpe
re per accidens: q: per aſperitatē iductā ab ea i trachea.

Sed dubitabit aliqs cū ꝯrioꝝ effectuū ꝯrie debeāt eē cāe: qr̄ nō
dixit ꝙ lenitas ſequiꝭ hūiditatē ſicut aſperitas ſiccitatē.
¶ Niſi eſſet ꝙ tēperantia quā dicit eē cām lenitatis eſt
declinās ad hūiditatē q̄ꝫdā ſupficialē ꝛ applanatiuam.
pp qḋ dicit Gal. in lib. de iuuamēto mēbroꝝ. ꝙ coopto-
riū claudēs epiglotū factū ē hūidū pingue vt humecfa-
ciat epiglotū p ſuā humiditatē nālē ꝛ nō idigeat humi-
ditate extrinſeca ſemp: ſicut qñ fortiter exiccaꝭ p ſmo-
nē: ꝛ fuit eiꝰ hūiditas viſcoſa vt remaneat ꝛ non diſſol-
uaꝭ. Et i libro de voce dicit ꝙ voci ipoſita ſunt tria iſtrā
. ſ. lingua epiglotus ꝛ trachea: quoꝝ vnicuiqꝫ ipoſitum
eſt inſtrm̄ glādulatū adhoc ꝙ tēperet ipſuꝫ humiditate
ꝯueniēte: ſonat igiꝭ inſtrm̄ vocis p declinare ſm ſe ad
duriciē ꝛ ſiccitatē: leniꝭ vero p hr̄e humiditatē applanā
teꝫ ipſius ſu. perficiē: ꝯiunctionē q̄ꝝ ꝯſiderās dixit ꝙ le
nis vox ſeqtur tēperantiā craſeos cū tm̄ lenitas ſit ex hūi
ditate q̄dā cōnata ſupficiei tm̄. nō qualis eſt humiditas
ſupflua aduenticia q̄ ſcreaꝭ: h. n. nō lenē ſed raucam fa-
cit vocem. ¶ Deinde oñdit quomō ſiccitas cāet aſpita-
tē: ꝛ diffiniēs aſperitatem dicit. (aſperitas eſt ſiqdē ꝛc̄.)
. i. q: aſperitas qdā inequalitas duri corpis. dicit aūt q̄-
dā: q: nō eſt inequalitas in quacunqꝫ eius natura. ſed in
ſitu partium. ¶ Deīde oñdit vñ ſit ei durities ꝛ inequa-
litas ꝛ dicit (Arteriā ḋo ꝛc̄.). i. ſed ſiccitas partium cōſi-
milium cōponentiū tracheā efficit eā durā: ꝛ cā huiꝰ i pm
ptu eſt: ſed q̄ ſint partes cōſimiles cōponentes tracheaꝫ
diſces ex anatomia: indigentia autē diſperſe hūiditatis
efficit eam inequalē: ꝛ vult per humiditatem diſperſam
eaꝫ de qua primū dicebamus. hec. n. cum minuiꝭ accidit
ꝯctio partium: ꝛ ex hac inequalitas ſupficiei. ¶ Deīde
cū exēplificauit illud accñs in voce leni ꝛ aſpera exēplifi
cat illud in voce graui ꝛ acuta. ꝛ dicit. (ad eūdem vero
ꝛc̄.). i. ſm eūdē modū ſm quē vox lenis nō ē ſine lenita
te trachee ꝛ aſpera ſine aſperitate: nō ēt vox nāliter acu
ta ſine anguſtia gutturis neqꝫ grauis ſine latitudine ip
ſius: ꝛ volebat p guttur caput trachee dictū epiglotis: ꝛ
ipſius orificium. dicit autē nāliter acuta: q: vox pōt acui
ꝛ grauari ex quadā dilatatōe ꝛ ꝯſtrictiōe gutturis facta
per volūtatē. ſicut aliquos canētes videmus mō cātare
grauiter mō acute: nālr̄ tm̄ acuta ꝛ nāliter grauis nālem
anguſtiā ꝛ nālem latitudinē gutturis cōcomitātur. cu-
ius cām poſt dicemus. ¶ Deinde volēs oñdere quō p
accñs ex his differentijs vocū colligaꝭ aliqd de ꝯplone
vocalis orgāi. ſubiūxit. (anguſtia igiꝭ ꝛc̄.). i. ꝛ anguſtia
eſt filia fratis nālis: amplitudo ḋo filia caliditatis nālis:
ꝛ cā huius eſt: q: frigiditas ē qualitas ꝯhēs ad centrū:
q̄re ꝛ in paruuꝫ ꝛ cōſtrictū redigēs: caliditas ḋo eſt q̄li-
tas motiua ad circūferētiā: q̄re magnificās ꝛ dilatans
¶ Dicit aūt filia caliditatis nālis ꝛ frigiditatis nālis q.
accidētalis caliditas non dilatat ſed ſiccat ꝛ minuit pr̄
cōſumptionē nālis humidi: fridas vero accidētalis ſepe
mollificat ꝛ extēdit inductione humidi extranei. qm̄ ḡ
caliditas ꝛ fridas nālis fiunt cā vocis nāliter acute ꝛ gra
uis p eſſe cām anguſtie ꝛ latitudinis gutturis: manife-
ſtū eſt ꝙ ſm accidēs ꝛ non principalr̄ ē cā illaꝝ. ¶ De-
inde cū dixiſſet ꝙ vox magna nō ſequiꝭ ex cōplone ca.
accidētali: neqꝫ vox pua ex cōplone fri. ſilr̄ aduētitia: ſit
āt manifeſtū ꝙ alique drīe ꝓprie vocū cauſanꝭ ab acci-
dentalibus cōplonibus: ſꝫ nō ſemp eedeꝫ vel ſiles ex ſili
bus. ſubiūxit (ꝓportionaliter ꝛc̄.). i. ſꝫ drīe vocū que
fiunt ab egritudinibus ſignificant ſuper ſuas cās ſicut
voces facte a nāa ſignificāt ſuper ſuas. ꝛ hoc intendebat
cum dixit ꝓportionaliter nālibus. ¶ Deīde q: de drījs
vocū accidētaliū ꝛ ipſaꝝ cāis non erat hic ſermo remiſi-
tit ad

tu ad lib. de voce: ⁊ dicit (de quibus ⁊c̄.) .ſ. de quibus omnibus differentijs vocū egritudinalibus ⁊ ipſaꝝ cauſis ſufficienter determinatum eſt in libro de voce.

Sed adhuc expedit dicerē qd ſit vox magna ⁊ parua: lenis ⁊ aſpera: acuta ⁊ grauis: ⁊ q̄lr vnaq̄q; eaꝝ fiat: ſine his.n. nequaq̄ eſt pfecta cōmetatio. dico ergo ꝙ illō qō iudicamus de ſenſibili nō niſi ſenſus: ſit aūt vox ſenſibile ſenſus auditus: oꝫ de differētijs vocū iudicare penes impſſionē factā ab eis in auditu: ē ergo vox magna q̄ ſimplr multū mouet auditū: parua aūt q̄ ſimplr paruꝫ: acuta aūt q̄ in breui tpe multū: grauis aūt q̄ in lōgo tpe paꝝ: lenis aūt vox eſt q̄ leniter afficit auditus organū ⁊ eq̄li: aſpa aūt ē e ꝯtrio. ¶ Sꝫ vn̄ tales accidāt fieri ſcire oꝫ ab his q̄ dicit phs circa finē q̄nti de gn̄atiōe aialium: adhuc aūt ⁊ ab his q̄ Gal. dicit in lib. de voce. Fm ergo Ariſto. in lib. pdicto. magna vox fit pp eſſe multū id qō mouet. eſt aūt id qō mouetur aer exufflat⁹ multū erit⁹ mā vocis magne. nō.n. pōt eſſe magnū cuius mā nō ē multa. mouēs aūt eſt virtus aīc pdicta pcutiēs ipſum ad epiglotū: parua aūt fit pp eē illud paucū: grauis aūt fit pp tardū eſſe motū illius qō mouet: graue.n. tardi mot⁹: quare ſilr vox grauis cuius mā tarde mouet: acuta aūtē pp velocē eſſe motū ei⁹ qō mouet. ¶ Sꝫ q̄reret aliqs vtrū tarde moueri ſit ex pte mouētis an ex pte rei mote. Aliquo dicūt eſſe ex pte rei mote: aūt.n. qō eſt multū tarde moueri: alio aūt qō paucū: ⁊ hāc volūt eſſe cāꝫ grauis ⁊ acute vocis. ¶ Sed ad hō ſequit oēm magnā eē grauē: ⁊ oēm puā eſſe acutā: qō eſt falſuꝫ: ſunt.n. ⁊ oxiſona magniſona: ⁊ puiſona: ⁊ grauiſona: ſicut dicit phs. ¶ Propter ꝙ ſciendū eſt ꝙ magnitudo ⁊ puitas: ſicut multitudo ⁊ paucitas rei mote dr̄ duplr. .ſ. ſimplr ⁊ i reſpectu ad mouentē. magniſona q̄dē igit ſunt in eo qō multum eſt ſimplr id qō mouet. microphona ṽo i eo ꝙ ſimplr paucū: grauiſona ⁊ oxiſona nō in eo ꝙ id qō mouet ſit ſimplr multū vel paucū ſed in reſpectu ad mouentē. ſi.n. excedat id qō mouet vigorē mouētis neceſſe eſt ipſum tarde ferri ⁊ dici multū p ꝯpōnē ad virtutē illi⁹. ſi aūt excedat neceſſe eſt fieri cito ⁊ dici paucū p ꝯpōnē ad virtutē illius. q̄r ſepe ꝯtingit ꝙ fortis virtus multū mouēs tardū facit motū: aliq̄n aūt q2 pualet fac̄ celerē ⁊ ꝙ debilis mouēs plus virtute tardū facit motū: aliq̄n ṽo p īfirmitatē modicū valde mouēs facit motū celerē: ſicut egrotātes pp qō plerīq; ex eis acutā hñt vocē. Mājfeſtū eſt ergo ꝙ vox grauis eadē eſt magne in gn̄e: vtraq;.n. hēt eſſe ſm magnitudinē q̄ſdā eius qō mouet: pp hō.n. ſicut dicit phs. neq; eſt facile ꝓferre grauē ⁊ puā voceꝫ neq; magnā ⁊ acutā. ¶ Adhuc aūt ⁊ pp hō vr̄ eſſe generoſioris nāe vox grauis: pfectū.n. in exceſſu eſt: grauitas aūt exceſſus q̄dā eſt. Cū ergo dicit Gal. ꝙ vox magna ꝓcedit pncipalr ex forti exufflatiōe ⁊ amplitudine trachee nō intelligit niſi ꝙ fortis exufflatio cāt magnā: q2 mltū mouet de aere. amplitudo aūt trachee coadiuuat: ſicut multū cape potēs. nō.n. ꝯferret multū mouere ſi meat⁹ ſilr paucū ſuſcipet. Cūq; dicit ꝙ pua ſeq̄tur ꝯtra ꝯuenit illud pp cāṁ ꝯtrā: cū ṽo dicit ꝙ acuta nō eſt ſine anguſtia gutturis nō intelligit niſi ꝙ meatus ſtrict⁹ adiuuat velocitatē motus. paucū.n. eſt qō capit. hō aūt facilius ⁊ velocius mobile. adhuc aūt ſicut dicit in li. de voce. ſi cū ſtrictura fuerit breuitas cāne. addit in acuitatē vocis pp hō idē: ſi ṽo lōgitudo addit in grauitatē: ⁊ talis q̄dē vox eſt mulieꝝ reſpectu eius q̄ viroꝝ ⁊ pueroꝝ reſpectu pfectoꝝ: grauis āt nō eſt ſine latitudine pp cāꝫ ꝯtrā. Nō eſt aūt hō ſolū qō diximus cā grauitatis ⁊ acuitatis vocis: ſed ſicut dicit phs calo ſpūs pp ſpiſſitudinē grauitatem facit vocis. fridus ṽo pp ſenſibilitatē facit ꝯtriū: cuius ſignū ſumit ex fiſtulis: aīt.n. ꝙ calidioꝝ ſpū vtētes: ⁊ talem emittētes ſpūm qualē q̄ pfecte etatis grauius fiſtulāt: ⁊ cā huius eſt q2 ſpūs nō ſolū mouet velociter ⁊ tarde pp eſſe multū ⁊ paucū: ſed p eſſe ſpiſſum ⁊ ſubtilē. Adhuc aūt ēt ſiccitas epiglotis addit i acuitateꝫ vocis: hūiditas ṽo in grauitatē. ſicut dicit Galie. Aſpiratio aūt ⁊ lenitatis in voce cā nō eſt alia: ſicut dicit phs q̄ eq̄litas ⁊ ineq̄litas ſupficiei pcuſſe ab aere expulſo: facit aūt inequalitatem in illa multa ſiccitas: aliq̄n ṽo humor extraneus adherens in aliqua parte ipſius: pp qō vox rauca eſt de gn̄e aſpe: vox aūt flexibilis ⁊ inflexibilis: ſicut phs dicit fit ex mollitie ⁊ duritie organi: molle.n. varie flecti pōt: ⁊ oi forme fieri: duꝝ aūt non pōt. nā molle q̄dem pōt ſonare magne ⁊ pue ⁊ grauiter ⁊ acute eo ꝙ in eo cameratur facile ſpiritus factus quidem ipſe facilis magnus ⁊ paruus: in duro aūt difficilis cameratio.

¶ Alie vero partes aialis q̄ itrinſec⁹ ſūt nō leues craſeos hñt cognitiōes tētādū tamē eas ⁊ per adiuuātia ⁊ p nocentia cognoſcere. ampli⁹ ēt ſm naturaliū potentiaꝝ actiones. Dicta ē āt in tertio de cāis q̄ vnicuiq; potētie virtutis ⁊ vitij domiatrix craſis ē. ¶ Craſeos igitur ſigna ⁊ ſpecies dicte ſunt. cō.76.

¶ Cū dedit ſigna ꝯplonis corpis egri ſimplr ſumpta a ſiḡ. gn̄ibus mēbroꝝ hñtiū virtutē innatā ⁊ influētē: nō erat aūt ſibi poſſe oñdere ſigna valde īdica alioꝝ multoꝝ q̄ ſilr hñt virtutem innatā ⁊ influentem. Adhuc autem nec eoꝝ mēbroꝝ q̄ poſita ſunt ab ipſo hr̄e virtutes innatam tm̄ a q̄bus nondū aſſumpſit ſigna corpis egri ſimplr. ſicut pmiſerat nec panit hec doctrina diffinitiua cuius eſt ſummarie cūcta pſtringere. ꝫ docet hic vt ad ſūmā q̄bus ingenijs accedēdū ſit ad cognitionē ꝯplonis illoꝝ: ⁊ dicit (alie ṽo ptes ⁊c̄.) .i. ſed alie ptes corpis hūani q̄ intrinſecus ſunt ſiue ſint ex hñtibus virtutē innatam ⁊ influentē: ſiue ex hñtibus virtutē innatā tm̄: non hñt leues cognitiones ſue ꝯplonis: ⁊ cā huius eſt: q2 ſigna ꝯplonis eoꝝ non ſunt valde in prōptu nō multum patētibus effectibus alicuius eoꝝ in extrinſecis a q̄bus erat adij̄cere: ſed q̄uis hō ita ſit: tentandū eſt tm̄ vt diē cognoſcere ꝯplonē eoꝝ a duobus. .ſ. p iuuātia ⁊ nocentia ⁊ p maneriem opationum nālium virtutū: nō dixit auteꝫ p alias opationes: aut q2 alia mēbra hñtia virtutē innatam tm̄ nō ſunt alterius opatiōis: aut q2 ad has opatiōes in q̄buſcūq; ſint mēbris ꝯplo eſt ſicut inſtrm̄ magis q̄ ad aiales. p iuuātia q̄dē ⁊ nocētia cognoſcemus ſm modū dcm̄ ſupius capi. de ſignis oculoꝝ. aīt.n. ibi ꝙ ledit oīs po facile a ſilib⁹ ſue craſi. iuuat ṽo a ꝯtrīs moderato vſu: q̄r leſio ꝯtingēs a fris ſigñat ptē frīdā. ¶ Juuamētū ṽo ꝯtingēs ab eis cāſaꝫ eē demr̄ abit ⁊ ecōuerſo: ⁊ iā diximus cāꝫ hui⁹ per maneriē aūt operationē nāliū cognoſcem⁹ cōplonē eoꝝ per hō ꝙ aſpiciamus q̄ illaꝝ v̄tutū melius valeat ⁊ fortius operet in mēbro: vel q̄ peius. .ſ. an attractiua an digeſtiua an retentiua an expulſiua. hō.n. cognitio ō facilr cognoſcet q̄ cōplo mēbro dñet: ſi tm̄ ſciat ꝙ pu⁹ q̄ ꝯplone vtat ad ſuū op⁹ virtus illa cui⁹ operatio valētior aut peior ē: ſed q̄m iſtud nō erat hic dcm̄ ꝓpter breuiloquꝫ hui⁹ doctrine remittit ad tertiū li. ō cāis accidētiū. vbi hō pertractauit ⁊ dicit (dictū ē āt ⁊c̄) .i. dictum eſt in li. de cāis accñtiū: ⁊ eſt. vi: ⁊ vltim⁹ tractat⁹ libri q̄ inſcribit ō mor. ⁊ acci. q̄ ꝯplo ſit dñatrix bōitatis ⁊ malitie cuiuſlibet predictaꝝ potētiaꝝ ⁊ volebat hō p virtuteꝫ bonitatē. ¶ Ultimo vero i ſi. toti⁹ iſtius cā. epilogat q̄ dicta ſunt ⁊ dicit (craſeos ⁊c̄) .i. igit dicta ſunt ſigna ꝯplonis corporis egri ſimplr ⁊ ſpēs ēt ſignoꝝ ſꝫ ſpēs cōplonuꝫ ⁊ ſꝫ ſpēs mēbroꝝ pdiuiſoꝝ oſtendamus ⁊ nos breuiter hic ad pfectionē ꝯmētatiōis que craſis dñatrix ſit

bonitas ꝛ vitiũ cuiuſcꝫ virtutũ dico ergo ſicut dicit Gal. in tertio pti. ꝙ cũ ſis accñtũ vnũquodcꝫ mẽbrũ pl'es habet actiones: quaꝝ vna aliqñ nocumẽtũ recipit alia exiſtente ſaua: ꝛ interdũ pl'es leduntᷣ vna exñte ſana: cuius cã eſt compl'o ſicut dicit: nõ.n. eſt neceſſariũ cuicꝫ actioni inde tẽperamẽtũ nã cõuerſiua actio qualis ẽ digõ non eget ea cõplexione qua indiget actio aliqñ ſm locũ motiua ſicut attractio retẽtio ꝛ expulſio: cũ.n. ꝯuerſio ſit a ꝯctu corpuꝫ null' motu localis expedit ꝯuertẽti dũ ꝯuertit ſicᷣ expedit attrahenti dũ attrahit ꝛ ꝯtinẽti dũ ꝯtinet ꝛ expellenti dum expellit: quare actio que eſt ꝯuerſio nõ indiget firmitudine multa ꝯuertentis ſicut actio localiter motiua ſed indiget vt ſit amplectẽs ꝛ alterabile ꝛ alterãs tale aũt erit qꝺ humidũ maxime ſi cũ humiditate calorẽ habuerit: nulla.n. qualitas ſui vicinã mutat vt calor manifeſtũ eſt ergo ꝙ ca. ꝛ hu. cõpl'o digõnẽ ꝛ cõuerſionẽ opatᷣ ꝓpterea corpora ca. ꝛ hu. bene mutant cibuꝫ ſuum ſibicꝫ aſſimilãt: humida.n. liquida facile cõiungi ꝛ miſceri pñt: quare adinuicẽ ſolidari ſicᷣ Ga. ibi dicit fra vero ꝛ ſic. deterius oĩbus. Sed qñ talia corpora ñ firma ſunt necꝫ ſtabilita incompetẽtia ſũt attrahere continere ꝛ expellere: motus.n. quadã fortitudine indiget mouentis ꝓp qꝺ ad p̄dictas tres operationes cõpl'o ſic valentior ẽ eo ꝙ ſiccitas fortitudini ꝛ ſtabilitati pſtat ſubſidiũ ꝛ ſuſtentationeꝫ efficit: q̄ in motu eſt neceſſaria ſed tñ ſi frigiditas huic cõpl'oni ꝯiungatᷣ debilitabit omneꝫ motũ: eo ꝙ friditas eſt ſuſtentiua motus ꝛ paraliticũ faciẽs ꝛ mortificans: q̄re predicte tres operationes indigebũt ca. ꝛ ſic. cõpl'one magis: ſed tñ differunt. naꝫ retẽtiua pl's indiget ſiccitatem q̄ꝫ ca. nã tempus quo indiget calore ẽ tempus motus: quo. ſ. ꝯtrahit villos trãſuerſos ſꝫ figurã cõprehẽſionis bñ factã reliquũ vero totũ tp's ſue opõnis eſt tẽpus q̄etis ad qꝺ ſiccitas eſt vtilior q̄ꝫ caliditas: propterea debilis eſt hec virtus in pueris: attractiua vͦ pl's indiget caliditate q̄ꝫ ſic. qm̄ i attractiõe iuuatiõ ẽ caliditas q̄ꝫ ſic. tñ q: in maior pte huius opationis eſt in motu quo. ſ. mouet villos in lõgitudinẽ ꝓtẽſos ad ꝯſtrictionem attracti ꝛ deductionem in ptes q̄ vlteri' ad qꝺ adiuuat calor: tñ q: calor ẽ de attrahẽtibus ſm ſeipſuꝫ ꝓp hoc ꝙ eiiat: expulſiua vero min' idiget ſiccitate q̄ꝫ ca. eo ꝙ eius opatio nullo mõ ẽ in q̄ete ſꝫ in motu tota. ℂ Adhuc ãt minus idiget ſicci. q̄ꝫ retẽtiua ꝛ attractiua: ñ.n. idiget cõſtrictione retẽtiue. necꝫ adherẽtia ꝛ iſeparabilitate attractiue ꝛ cõſtrictione attracti tenendo partes iſtrumẽti donec ipſum ad ptes q̄ vlterius ſunt pducat: ſꝫ idiget iſpiſſatione pauca. ſ. mẽſura q̄ villus latitudinis fiat boue expreſſionis. Caliditas ergo omnibus eis cõis exiſtit: ſicᷣ frigiditas eſt omniũ impeditiua niſi p accñs tñ. ſ. grã ꝯſtrictionis cuiuſdã ab ea facte q̄ neceſſaria ẽ icontentiua ꝛ attractiua: ꝛ grã vẽtoſitatis ab ea generate q̄ ꝯferẽs eſt expulſiue. ℂ Sꝫ q̄ plus omnibus eis indigẽs caliditate eſt digeſtiua: qm̄ huius eſt nutrimẽtũ trãſformare in ſimilitudinẽ nutriti. hoc aũt potẽti' efficit caliditas. hu. aũt ad hoc ẽ diſpoſitiuas materie tantũ faciẽs eã paſſibiliorẽ: ſicut aũt vnaquecꝫ iſtaꝝ virtutũ vtitᷣ tẽpamẽto cõplexionis diuerſe ab eo quo vtitᷣ altera ita ꝛ nocetᷣ a diſtẽperamento altero q̄ꝫ altera. ℂ Nihilominꝰ tñ ſciendũ eſt ꝙ oĩs mala cõplexio quecũcꝫ fuerit cuꝫ in multo fuerit exceſſu omnes ledit opatiões: ꝛ hoc eſt qꝺ Ga. innuit in com. ſup illo apho. tertie particule. Egritudines q̄dem omnes in temporibus ꝛc̃. Ait.n. ibi ꝙ ſtrãgurie fiunt ꝓp acredinẽ vrinaꝝ ꝛ ꝓpter ibecillitatẽ virtutis cõtẽtiue i veſica: q̄ rurſus ibecillitas fit ꝓp imoderatã quãdã diſcraſiã deĩde adiecit exñtib' ãt. viꝫ. imoderationib' ſcdm̄ vnãquãcꝫ illaꝝ ibecillis fit veſica vt euenire poſſit ſtrangurĩa ex debilitate cõtentiue: ꝛ ſimiliter eſt de debilitate aliarũ virtutũ naturaliũ in quibuſcũcꝫ membris.

ℂ Quecũcꝫ vͦ oꝑꝑ magnitudinem aut plaſmationẽ aut numeꝝ aut poſitionẽ labuntur. ita ſe hñt. q̄cũcꝫ igitᷣ cadũt ſub ſenſu cognoſci facilia: eoꝝ vͦ q̄ nõ ſub ſenſu cadũt: hec q̄dẽ difficilia ad cognoſcẽdũ: hec vero ignota ſũt. ℂ Capitis ergo magnitudo ꝛ figura ꝛ cũ eo cerebri manifeſta ẽ: vt p̄us dcm̄ ẽ: ſꝫ hec vero ꝛ thoracis. Ita vͦ ꝛ q̄cũcꝫ labuntᷣ ſed omoplatas aut hũeros aut brachia aut cubitos aut ſũmas manus renes ꝛ anchas aut yſchiõ aut furan: aut pedes nõ difficilia cognoſcere: ſiue ſm plaſmationẽ lapſum ſit aliq̄d taliũ: ſiue ſꝫ magnitudinẽ: ſiue nũerũ aut ordinationẽ cõponẽtiũ ea. manifeſte vͦ ꝛ opatiõis in vnoquocꝫ leſiões. ℂ Ea vero q̄ inter corpus ſũt nõ oĩa cognoſci poſſ: verũ ẽ q̄dẽ cuiuſdã ita paruũ ꝛ rotũdũ ꝛ ꝓpẽſum iuxta hypocũdriũ vidi: vt manifeſte appareret ſm circũſcriptionẽ ꝓpriã ꝛ videntib' ꝛ tangentib'. ℂ Siłr vidi ꝛ viſicã cuiuſdaꝫ expoſitaꝫ ꝛ paruã: ita vt ſi aliqñ tardaret ad egeſtionem vrinaꝝ: tumor appereret circũſcriptus manifeſte: nõ tñ alioꝝ q̄ intrinſec' ſunt mãifeſta cognitionẽ ꝺdit mihi aliqñ. ℂ Tẽtare tñ opꝫ cognoſcere vt poſſibile ẽ virtutẽ ꝛ viciũ eoꝝ: ꝛ ſi non ſm diſciplinã certã: ſed ſm cõiecturã q̄dã artificialẽ: velut ſi ita accidat epati. ℂ Uidi quendaꝫ ꝛ multos graciles q̄dem venas hñtes: ſine colore vero vniuerſum corpus: ꝛ ſi paulo amplius cibi itulerint ꝛ magis ſi inflantia ꝛ ſpiſſa ꝛ glutinoſa hos q̄dẽ velut põdere quodã impoſito ꝛ ſuſpenſo ſm dextrũ hypocũdriũ ſentiẽtes i ꝓfundo: hos vͦ cũ extenſiõe q̄dã dolẽtes. In his igitᷣ conueniẽs eſt ꝛ paruũ eẽ epar ꝛ anguſtũ in exitibus. ℂ Alteꝝ vero vidi flegmaticũ totũ ſm ꝯtitudinẽ vomentẽ quotidie colerã palidã. agnoui igitᷣ oportere ꝛ egeſtiones ei' videre ꝛ minimũ hũerũt fellis. ℂ Cognoui igitᷣ ex hoc ſigno felleũ hũorẽ emittẽtem poꝝ eius ptẽ nõ paruã in plenõ vẽtris trãſmittere vt in q̄buſdã apparet aĩalibus. ℂ Ex q̄b' manifeſtũ eſt i remotis a noſtris ſenſib' ptibus valde ꝓficit ad cognitionẽ ex anatomijs appentiũ mẽbroꝝ noticia ꝛ opõnũ ꝛ vtilitatuꝫ cognitio. ℂ Quicũcꝫ igitᷣ cognitor eẽ vult ſicut dcm̄ ẽ nũc lapſoꝝ corporũ: in anatomijs ei exercẽdũ ẽ: ꝛ opationuꝫ ꝛ vtilitatũ inuẽtiõib' ſcriptũ ẽ ãt de oĩb' ſepatim in alijs negocijs de q̄b' in fine toti' oronis dicetᷣ grã cognoſcẽdi amãtes diſcere: ſinguli quoꝝ deſiderãt diſcere ex quo maxie negocio

gocio eligere oportea: ſ3 de his ſuſficiéter.
cõ.77 ¶ Cũ dedit ſigna corporis egri ſimplr penes lapſũ eius
in cõplone: dat ſigna illi⁹ penes lapſũ in cõpoſi õe: ſicut
aũt cõplo eſt cõſiſtẽ tñ ⁊ nõ officialiũ niſi p ↄſiſ͛s penes
cõfractionẽ .iiij. qualitatũ i vnã: ⁊ lapſus i ↄplone penes
vnã illaꝝ nõ equatã alteri in cõplexo. ita cõpõ ẽ organi
corũ penes adaptatõeʒ .iiij. naturaꝝ i ipſis ↄueniẽtiũ ad
vnã formã. ſ. magnitudinis plaſmatis numeri ⁊ ſitus ⁊
lapſus: i cõpõe penes vnã illaꝝ ñ equatã alteri i cõpoſi
to: cũ ergo oporteat ſumer͛ ſignũ lapſus in cõpõe penes
illas: dicit. (quecũqȝ vero ⁊c̃.) .i. ſ3 quecũqȝ mẽbra orga
nica ſũt lapſa penes magnitudinẽ aut plaſmatonẽ aut
numerũ aut ſitũ cognoſcẽ͛ p hũc modũ: ⁊ volebat p ma
gnitudinẽ q̃titatẽ ſpẽʒ ponẽs p genere p plaſma aut .5.
naturas ſupius dictas: ⁊ cõtinuo ſubiungẽs modũ diui
dit mẽbra organica i maĩfeſta ⁊ occulta: ⁊ dic̃. (quicũqȝ
vero ⁊c̃) .i. quecũqȝ mẽbroꝝ cadũt ſub ſenſu qualia ſũt
extrinſeca oĩuʒ facilis ẽ cognitio lapſus i qualʒ p̃dictaꝝ
naturaꝝ potẽtib⁹ nobis ⁊ tangere ⁊ videre ipſas partes
nõ cadentiũ vero ſub ſenſu q̃lia ſunt intrinſeca quedaʒ
ſunt difficilia cognitu vt quecũqȝ p ptes ſuppoſitas fã
taſiant a nobis quedã oĩno ignota ſ͛c̃ quoꝝ fãtaſia non
hebẽ͛ ex ſuppoſitis: Deĩde icipit a cadẽtib⁹ ſub ſẽſu ⁊
dicit (capitis igiẽ ⁊c̃) .i. igiẽ magnitudo capitis ⁊ figura
eũ eo immo magnitudo ⁊ figura cerebri pp caput mani
feſta ſunt ad ſẽſuʒ ⁊ dictũ ẽ ſupra õ ipſis: ⁊ ſimilr magni
tudo ⁊ forma thoracis p3 ad ſenſuʒ: ⁊ dictũ eſt ſupra de
ipſis ⁊ qm̃ ſenſui ſe oñdũt facil͛ ẽ cognitio lapſus capitis
⁊ thoracis in qualʒ illaꝝ: ⁊ tacuit õ numero ⁊ ſitu capitiſ
⁊ thoracis q2 raro peccãt i eis. ¶ Deĩde ꝓcedẽs ad alia
cadentia ſub ſenſu dixit (ita vero ⁊c̃.) .i. capiti: ⁊ ſimilr ⁊
thoraci facile ẽ cognoſcere vtꝝ ſpatule: ⁊ h volebat per
omoplatas: aut humeri aut brachia aut cubiti aut vole
manus ſiue pectẽ aut coxe. ⁊ h volebat iſchion: aut cru/
ra: ⁊ h volebat p ſuras aut pedes ſint lapſa in plaſmate
aut magnitudine: aut numero: aut poſitiõe partiũ ſimi/
liũ ↄponentiũ ipſas organicas q2 manifeſtat h viſus ⁊
tactus ⁊ erũt talia ſigna ſũpta a ſubſtãtialiter ĩherẽtib⁹
organicis. ¶ Deĩde q2 ſenſus ñ diſcernit hos lapſus ni/
ſi ↄparans ad coeq̃litatẽ quã ⁊ aliã: ⁊ aliam p̃ſupponere
põt ⁊ p hoc frequẽter ſuſpicari lapſũ i magnitudie ⁊ fi/
gura qõ nõ ẽ ita: iõ ſubiunxit ⁊ ab alio ẽt cognitionẽ la/
pſus hẽri poſſe ⁊ nõ ſolũ a ſimplici aſpectu ⁊ dicit. (ma/
nifeſte vero ⁊c̃.) .i. ⁊ manifeſte ẽt ſũt ad ſenſuʒ leſiones
opationis i vnoquoqȝ: q2 opõnes organicoꝝ ñ ledũt niſi
ab inequalitate ipſoꝝ penes aliq̃ p̃dictaꝝ naturaꝝ ſci
mus ab illa certitudinẽ lapſus. Aſpect⁹ ergo ⁊ ↄſidera/
tio leſionis i opatõe facilẽ dat diſcretionẽ lapſus. ¶ Deĩ
de cũ dedit qb⁹ modis cognoſcaẽ lapſus organicoꝝ ſub
ſenſu cadẽtiũ oñdit q̃liter cognoſcaẽ lapſus organicoꝝ
ſenſui occultoꝝ ⁊ dicit (ea vero ⁊c̃.) .i. ſed mẽbra organi
ca occulta. ſ. que ſũt intra corpus nõ oĩa poſe cognoſcere
vtꝝ ſint lapſa ſ͛m aliquã p̃dictaꝝ naturaꝝ. ſed ea ſoluʒ
quorũ quãtitas: ⁊ figura ⁊ ſitus ex ſuppoſitis fantaſia/
bilis: ẽ aut: opationis quoꝝ virtus ⁊ vitiũ bene ↄiectu/
rabilia ſunt: ⁊ qm̃ his duab⁹ vijs cognoſcaẽ eoꝝ lapſus:
iõ penes vtrũqȝ modũ exẽplificat de duob⁹ mẽbris: ⁊ p/
mo penes modũ fantaſiatõis ex ſuppoſitis declarat la/
pſuʒ ventris ⁊ veſice: qõ q̃dẽ eẽ ſignum ſumptuʒ a ſub/
ſtãtialiter eis inherentib⁹ ⁊ dicit. (ventrẽ ⁊c̃.) .i. ſicut vi
di ventrẽ cuiuſdã paruũ ⁊ rotũdũ eminẽtẽ iuxta hypo/
cundriũ adeo. ſ. vt declararet illud ad viſuʒ ⁊ tactum pe
nes circũſcriptionẽ propriã ⁊ peccabat hic venter i trib⁹
naturis organicis magnitudine figura ⁊ ſitu quoꝝ qõ
libet peccatoꝝ ẽ nocẽs opationib⁹ ſtõi. nõ q2 nature offi
ciales expediant principalr operationibus naturalib⁹: q̃s
ſtõcius pficere h3: ſed ſecũdario tantũ ſ͛c̃ ſupra diximꝰ.

¶ Adhuc aũt nec paruitas ⁊ figuẽ rotũditas eiſqȝ emi
nens ſituatio nõ noceat opatiõib⁹ naturalib⁹ ad ſui ſal/
uationẽ ſientib⁹ tantũ: ſed ſientib⁹ ad cõmunẽ toti⁹ cor/
poris vtilitatẽ: nocet paruitas q̃ ꝓhibet ↄtinere eã quan
titatẽ q̃ cibi toti expedit. Rotũditas vero q2 ꝓhibet ext/
tũ eius ab i ſra. Eminẽs ẽt ſituatio q2 anguſtat epar ⁊ q2
cũ repleẽ cõprimit dyafragma ⁊ anhelitũ impedit: quare
hic ꝓhibet eũ repleri viſo nocumẽto: ⁊ ex hoc accidit ẽt
nocumentũ ſup toto. Nõ intelligit aũt ſe vidiſſe ventrem
ſic diſpoſitũ lincei oculis vtentẽ: ſed vidiſſe p circũſcri
ptionẽ ꝓpriã ventris apparentẽ in mẽbris extrinſecis ſi
bi ſuppoſitis. Circũſcribiẽ .n. locatũ a loco penes naʒ lo/
cati vt locus ẽt ſit magnus paruus rotũdus ⁊ trigonus
⁊ tetragonus ſi locatũ fuerit tanti: ⁊ tale: eo q̃ ei adeq̃/
tur: ⁊ cũ ſit ſupficies corporis ambientis aliud corpus.
ſunt aũt locantia ventrẽ ⁊ ambo hipocũdria ⁊ ʒirb⁹ ⁊ la
certi ab anteriori ſibi ſuppoſiti: pp qõ apparet apud hec
mẽbra ⁊ quãtitas ⁊ figura ⁊ ſitus vẽtris ex tumore quẽ
facit apud ipſa: ⁊ ꝓpter figurare quodãmõ ſe ĩ illis de
facili ex mollitie ſupiacẽtiũ maxime qñ cibis repleẽ⁹ fue
rit. ¶ Deĩde dicit (ſimilr vidi ⁊c̃.) .i. ⁊ ſimilr vidi veſicã
cuiuſdã ꝓminẽtẽ ⁊ paruã adeo q̃ ſi aliqñ pp occupatio
nẽ tardaret vrinã emittere apparebat tumor circũſcript⁹
apud inguẽ: ⁊ peccabat hec veſica i duabus naturis of/
ficialibus. ſ. i magnitudie ⁊ ſitu: quoꝝ quodlibʒ pctõꝝ
ĩpedit veſicã ſeruire operationibus ad quas fuit creata.
nimis eniʒ ꝓminens ĩpedit mẽbra ad que ꝓminet ⁊ ab
eis cõpreſſa ĩpediẽ: paruus aũt exiſtens non põt multam
quãtitatẽ vrine cõtinere ex quo nimis frequẽter cogit
vrinare: quod etiam redundat in iacturã totius.
¶ Deĩde q2 nõ erat de plurimis mẽbris intrinſecis per
hãc viã certificari in qbus naturis organicis ſint lapſa
oñdit tẽtãdũ eẽ ea cognoſcere p 2ᵐ modũ: circa quẽ mo
dũ de aliis duob⁹ exẽplificat membris. ſ. epate ⁊ poꝛro q̃
exit a ſelle ⁊ dicit (nõ tñ ⁊c̃.) .i. licet hoc ita videri õ ven/
tre ⁊ veſica: tñ ſenſus nunquã dedit mihi manifeſtã co/
gnitionẽ alicuius alioꝝ mẽbroꝝ intrinſecoꝝ: ⁊ cã hu/
ius ẽ: q2 talis fantaſiatio ex ſuppoſitis nõ eſt poſſibilis
niſi apud pauca mẽbra ſ͛c̃ apud ea que accidit tumeſce/
re ex ſuceptis in ↄcauitate ſua ⁊ ꝓpellẽ ſuppoſita mol
lia exiſtentia qualia ſunt vẽter ⁊ veſica: ⁊ q2 difficile ẽ h
⁊: õ diſcernere de pluribus: iõ ſubiunxit (tẽtare aũt ⁊c̃.)
idest ſ3 tẽtare oportet vt poſſibile ẽ cognoſcere bonitatẽ
⁊ malitiaʒ operationis eoꝝ ⁊ ſi nõ poſſint hec cognoſci
certitudinaliter ſicut cognoſcunẽ apud mẽbra extrinſe
ca p ſenſuʒ: adiſcanẽ tñ per coniecturã quãdã artificialẽ
cognoſcere: qual͛ ẽ ea q̃ accidit ex qbuſcũqȝ ſignis: ⁊ per
has cognitas tẽtãdũ vtiqȝ deuenire i cognitionẽ lapſus
officialiũ ſi quos habent: velut ſi ita accidat epati ſicut
ſe vidiſſe cõmemorat. ⁊ dicit (vidi quendam ⁊c̃.). i. vidi
quendã imo ⁊ multos habentes venas ⁊ graciles ñ graci/
litate pãniculoꝝ: ſed anguſtia ſue ↄcauitatis habẽtes ẽt
vniuerſũ corpus ſine colore. i. ſine rubore genus eniʒ p
ſpecie poniẽ: hec .n. ⁊ eſt ↄñs gracilitatis venarũ: qui .n.
graciles nimiũ hñt de ſanguie ⁊ ex hoc nimis de colore
q̃ p excellentiã ẽ dictus color in his q̃ viuũt ⁊ ſanguinẽ
hñt q̃lis ẽ rubedo a cui⁹ puatõe diſcoloratũ dicim⁹ aĩal.
¶ Deĩde dicit (⁊ ſi paulo ⁊c̃.) ⁊ ↄſideraui in eis p obſer
uationẽ q̃ ſi paulo amp̃. oppoꝛtuno comederint ⁊ maxi
me ſi comederint cibaria iflatiua ⁊ ſpiſſa ⁊ viſcoſa q̃ ali
q̃ eoꝝ ſentiebãt q̃ſi quoddã pondus ſuſpẽſum ſ͛m dex/
trũ hypocũdriũ: aliqui vero dolorẽ aut q̃dã extẽſioneʒ.
¶ Deinde cũ dedit obſeruationẽ ſuã de talibus oſtẽdit
qd ↄiecturabile ſit in illa. ⁊ dicit (in his igiẽ ⁊c̃.) .i. in tali
bus ↄueniẽs ẽ ↄiũgere epar eoꝝ anguſtos hẽre exit⁹ ve/
narũ: q̃re ⁊ lapſuʒ eẽ in nã plaſmatis q̃ eſt poꝛus: hec .n.
cõiecturatio a duob⁹ exoriẽ .p⁹. ſ. a gracilitate venarum

⁊ diſcoloratiōe viſus in toto corpore ex qb⁹ iã3 ſignificat venas epatis eē tales marie ſi cap̄ origo acceptef eſſe ab epate. ℭ Secūdo a pōderis ⁊ doloris extēſiui apud dextrū hypocūdriū poſt comeſtionē pluriū oportūo ciborū3 ⁊ marie īflatiuoꝝ groſſoꝝ ⁊ viſcoſoꝝ: ſenſus enim ſuſpenſi pōderis cōuincere facit groſſa ⁊ viſcoſa cibaria īntroducta detineri in trāſitib⁹: ⁊ ex hoc oppilare: ⁊ inde epar totū ſicut pōderoſius factū inferius trahi. talis aūt detentiōe quãquã ita velociter ꝯtingere poſſet niſi epar anguſtos haberet exitus venarū: ſenſus autē doloris extenſiui cōuincere facit ꝙ plura ⁊ īflatiua cibaria īntroducta nō habentia magnos meatus in qbus euadant extēſionē inducunt: ⁊ p̄ hanc dolorē nō quidē ī epate quod eſt membrum carens ſenſu: ſed in paniculo continente ipſum: quē per hoc accidit extendi: cōiecturalis ergo cognitio malitie operationis cui porus epatis deſeruire habet facit aliqualē3 fidē de eius lapſu in nã plaſmatis que eſt pori ſtrictura. ℭ Deinde dicit (altero autem ⁊c̄.) i. ⁊ vidi alterū exiſtentē phlegmaticū totū ſecundu3 corpis habitudē ⁊ vult per phlegmaticū in cuius ſanguine dominatur phlegma: per habitudinem autem corporis vult diſpoſitionem comitantem in toto dominiū humoris que apud humorem phlegmaticu3 eſt albedo. ⁊ mollitia ⁊ ſomnolētia. ⁊ pigritia. ⁊ ignauia. ⁊ huiuſmodi deinde dicit (vomentem vero ⁊c̄.) idest vidi illum vomentem vero ⁊c̄.) i. vidi illū vomentē quottidie cholerã palidã: ⁊ vult per palidã eã que nō erat intenſe citrinitatis. ℭ Deinde qꝛ hoc nō correſpondebat habitui ſubiūgit (cognoui ⁊c̄.) i. igiť ꝓpter hoc iudicaui oportere videri egeſtiones eius: que viſe oſtēderunt ſe modicu3 habere fellei humoris ꝓpter declinare ad quandã ſubalbedinē. ℭ Deinde qꝛ dedit obſeruationē ſuã oñdit qd ex h̄ ꝯiecturauerit: ⁊ dicit (cognoui igiť ⁊c̄.) i. igiť ex hoc ſigno ꝯiecturabile ē ꝙ porus q̄ ē emittēs humorē cholericum a ciſti fellis ī duodenū ⁊ pileron magnã partē ei⁹ emittebat ī pileron ventris ⁊ volebat p̄ pileron fundū ſtōaci: ſicut ēt ꝯtingere aſſeriti qbuſdã animalibus vt ī accipitre ⁊ ſimilib⁹ rapacib⁹: in his. n. ꝓpter effundi fere totã cole ra3 in ſtōaci fundū albeſcūt egeſta ⁊ fit ſtōac⁹ eoꝝ calidior vt ⁊ cruda ⁊ dura digerere poſſint ſed qm̄ amara ē valde freq̄nter vomitū excitat ī eã cibis ꝯmixta. ℭ Exorit aūt talis cōiectura ex hoc: qꝛ cū hō fuiſſet habitudie phlegmaticus nō poterat eē quotidianus vomitus colere in eo ex habundãtia colere in eo generate: quare ō neceſſitate erat ex effuſiōe tot⁹ ſue colere ī pileron: nullus enī a deo phlegmaticus quin ēt aliqd colere ī eo generef ſed colera taliū nō ē multe citrinitatis ſed palida ꝓpter ſapere aliqd de nã phlegmatis. ℭ Eſt aūt meatus extrahens colerã ad ciſtim fellis ramificatus ī duos. quorum vnus eſt maior ⁊ latior: alter vero ſubtilis ⁊ pu⁹: maior qdem ſecundū plurimū ꝯtinuaf duodeno: minor vero fundo ſtōaci ad abſtergēdū eoꝝ ſupfluitates ⁊ raro ecōtrario: imo ſicut Gal. ⁊ p̄nceps dicūt ī pleriſq; nō ē inuentus niſi vnic⁹: ⁊ ille ē cōtinuat⁹ duodeno: qꝛ colera ſparſa in fundo ſtōaci ⁊ cibis cōmixta nauſeã īducit ⁊ cibū corrūpit: ſi ergo porus ꝯtinuat⁹ duodeno fuit ſbtilis qḋ oñdebat paucitas fellis ī egeſtionib⁹ nō poterat eē vomit⁹ colere in eo niſi ex largitate eius pori q̄ cōtinuaf fundo ſtomaci: quare noticia talis pori ⁊ officij eius facit ꝯſtare ipſum eius in largitate: eſt aūt hic porus nō mēbrū officiale ſm̄ ſe: ſed gratia ſui meat⁹: ſic ⁊ vena p̄cipiat officialis nãm: fortaſſis aūt ⁊ hec nã officialis nō eſt de nã vene vel pori ſed mēbri organici continētis illa. ℭ Deinde dat cōſequens ex p̄dictis: dicit (ex qbus ⁊c̄.) i. ex qbus manifeſtū ē ꝙ in mēbris officialibus remotis a ſenſibus qualia ſunt que intrinſecus multū conferūt ad cognitionem ſuoꝝ lapſuū habuiſſe per recisionē noticiã q̄ p̄ eos de membris oſtendiť. Adhuc aūt ⁊ cognouiſſe quoꝝ iuuamentoꝝ ⁊ opeꝝ mēbra ſunt. niſi. n. ſciref quod ſit pori officium ⁊ cui mēbro cōtinuaref porus non eēt aliqd vnde poſſit cōuici largitas vel ſtrictura pori ꝓp̄ qḋ ꝯcluſit volenti hoc cognoſcere in talibus ſibi exercendū eſſe. ⁊ dicit (qcūq; igiť ⁊c̄.) i. igiť quicūq; vult iſta cognoſcere neceſſariū ē ſibi exerceri ī recisionibus corpoꝝ ⁊ inuentione iuuamentoꝝ ⁊ operū ad que natura mēbra cōſtituit deinde qꝛ de talibus ſcripſit ipſe plura volumina remittit ad illa. ⁊ dicit (ſcriptū aūt ⁊c̄.) i. ſed de omnib⁹ talibus anathomijs ⁊ iuuamētis ⁊ opib⁹ ſcriptū ē a nobis ſeparatim ī alijs libris ſuis: quos de anathomia diuerſoꝝ mēbroꝝ fecit ⁊ ī libro ō iuuamēto mēbroꝝ: de qb⁹ lib. ſicut dicit fiet mētio in poſtremo libri toti⁹ capi. vt ſinguli amãtes diſcere cognoſcãt ex quo. lib. requirēda ſint ea quoꝝ deſideraf diſciplina: ⁊ volebat p̄ ſenſu3 diſcere diſciplinã. hic eſt ergo modus ſignoꝝ corpis egri. ſimplr lapſi ſcōm cōpoſitionē: ſigna vero lapſus in nã cōmuni ſiue p̄uacuū apponere raro vel nūq; in ipſo exiſtere potētis a nã: preter nãm autem exiſtentis ⁊ tam facientis corpus egrum vt nunc ad ſequens attinebunt capi.

ℭ Quecūq; vero in preſenti egra ſūt corpa cognoſcere oꝫ: ⁊ hec ſenſibus qdem ſubiacentia mutatione eoꝝ q̄ ſecūdū naturã eis ī magnitudine ⁊ colore ⁊ figura ⁊ numero ⁊ poſitione: ⁊ ſecundū duritiem ⁊ mollitie3 ⁊ caliditatem ⁊ frigiditatem differentia.

ℭ Cū declarauit ſigna corporis ſimplr ſani: adhuc aūt ⁊ ſimplr egri: qḋ vt nūc ſanū eē demōſtrauimus ex ſignis cuius duas p̄cedentes ipſu3 latitudines voluit eē manifeſtas: quaꝝ vna. ſ. vt multū ſani ē ſub ſimpliciter ſano; reliqua vero. ſ. neutrius ſimplr eſt ſub vt nūc ſano ſimul cū egro ſimplr. ⁊ ita cū declarauit ſigna toti⁹ latitudinis ſanitatis: declarat ſigna alteri⁹ extremi. ſ. corpis vt nūc egri. ℭ Aut ſic. cū declarauit ſigna corpis ſimplr ſani ⁊ vt nunc ſani duplicis. ſ. qꝛ egri ſimplr ⁊ neutrius ſimpliciter: cū deinceps in deſcenſu ſint corpa egrotantia que dicunť vt nūc egra declarat ſigna corpoꝝ egroꝝ vt nūc ⁊ qꝛ corpus iudicaf eſſe egrū vt nūc ab egritudine p̄ter naturã aliqñ mēbroꝝ apparentiū: aliqñ occultorum idō ſigna eius dat penes vtraq;: ⁊ p̄mo penes egritudine3 apparentiū ⁊ dicit. (Quecūq; vero ⁊c̄.) i. ſ3 quecunq; corpora ſunt egra vt nūc ⁊ ſunt egrota ſ3 mēbra ſubiacētia ſenſibus: oportet ḡ ea generaliter cognoſcere a mutatiōe eoꝝ q̄ ī ſunt eis ſm̄ nã3. ℭ Et notauit p̄ hoc ꝙ egritudo vt nūc ē egritudo p̄ter nãm: nō ſicut egritudo corporis egri ſimpliciter: q̄ ē egritudo nãlis: dicta quidem egritudo p̄ collationē ad optimã ſanitatē: cu3 tm̄ ipſa ſit ſanitas q̄dã habentis ſicut ſupra diximus⁹. ℭ Dicit aute3 hali. ꝙ egritudo corporis egri vt nūc ē eadem generē cū ea q̄ eſt corporis egri ſimpliciter: ſed differt p̄ hoc ꝙ ipſa nocet opationi nocumēto ſenſibili illa vō nō: ⁊ ē hoc verū ī genere generaliſſimo: dū tm̄ nō lateat ꝙ egritudo ſimpliciter facit ēt leſionē ſenſibilē ī opatiōe cu3 ꝯparaf ad ſanitatē vt multū: ī qua ē leſio opationū reſpectu corporis ſemp ſani: ſed tm̄ īſenſibilis: nō tamē facit ſenſibilē leſionē ī opatione p̄ ꝯparationem ad ſeipſam prius cum ipſa ſit quedã ſanitas ⁊ nūq; fecerit ei aliter. ℭ Quare ſicut vr̄ melius ē aſſignare differētia huius ab illa p̄ eſſe p̄ter nã3 cū illa ſit naturalis: ſenſibilis autē operationu3 leſio melius ē ꝙ ſit illud p̄ quod differt egritudo vt nūc a neutralitate vt nūc: ab vtraq;. n. fit opatiōis leſio p̄ter naturã. i. p̄ cōparationē ad ſeipſã prius: ſed ī naturalitate vt nunc nondum valde ſenſibilis: hoc enim ⁊ ſic oportere iam ſupra declaratum fuit.

ℭ Deinde

¶ Deinde q2 ea q̄ ſm nām eis inſunt ſunt ꝯplo ꝯpoſitio ⁊ quecūq3 alia eas comitant̄: vt color mollicies ⁊ duricies ⁊ hmōi. Adhuc aūt ⁊ opatiōes q̄s virtutes eorū efficiūt ſm exigētiā ꝯplonis ⁊ cōpoſitiōis: iō dixit q2 o3 ea cognoſcere a mutatione eoꝝ in magnitudine ⁊ figura ⁊ numero ⁊ ſitu penes q̄s ē mēbri cōpoſitio ⁊ a mutatiōe ipſoꝝ ſeu q̄lia in caliditate frigiditate ⁊ ſic. penes quas eſt mēbri ꝯplo: adhuc aūt ⁊ a mutatiōe eoꝝ ſm colorē ⁊ ſm mollicīē ⁊ duriciē ⁊ hmōi q̄ ꝯplonē ⁊ cōpoſitionē ſequunt̄. Et neſcio quare tacuerit q2 oporteat ēt ipſa cognoſcere a mutatiōe opationū q̄ ſūt ſ3 nām eis inſunt. Ex his. n. oībus apparētibus mutatis a nā ſua ē cognoſcere q2 egrotāt ⁊ ſunt ſigna q̄ ſumunt̄ a mutatiōe q̄ntitatis figure numeri ſitus. Et ſūt ſumpta a ſbalr īherētibus organicis q̄ vo ſumunt̄ a mutatiōe in caliditate ⁊ fri. ſunt ſumpta a ſbalr īherētibus ꝯſilib⁹: tales nāq3 mutatiōes cadētes ſunt i diffinitiōibus ipſoꝝ egrotoꝝ: q̄ vero ſumunt̄ a mutatiōe in colore ⁊ mollicie ⁊ duricie ſūt ſumpta a caſibus ꝯplonis ſicut ſūpta a deformitate ſūt ſumpta a caſibus cōpoſitis: ſed q̄cunq3 ſumunt̄ a mutatione operationū ſunt ſumpta ab effectibus ſuaru3 virtutum: ſicut ex dictis manifeſtum eſt.

¶ Non apparentia vero vniuerſaliter op3 quidē dicere ſm leſiōes opationum aut egeſtionibus aut doloribus aut tumoribus p̄ter naturā: aut q̄buſdā hoꝝ aut oībus.

co. 79 ¶ Cū declarauit ſigna a q̄bus ē ſumere ſigna corporis egri vt nūc cū egrotat ſm mēbra ſenſui ſubiacētia: declarat a q̄bus ē ſumere ſigna illius qn̄ egrotat ſm mēbra n̄ appētia: ⁊ p̄mo dat gn̄a ſignoꝝ ⁊ dicit (nō apparētia vero ⁊c̄.). i. ſed mēbra occulta egrotantia eſt cognoſcere vt vir q̄dē eſt dicere ab altero. 4. generꝝ aut a q̄buſdā ex eis aut ex oībus ſimul. ¶ aut a leſiōibus opationū: ⁊ vult p̄ hoc ēt leſiōes iuuamētoꝝ. Iuuamētū. n. ad opationē eſt q̄ſi quedā opatio: aut ab egeſtiōibus aut a doloribus aut tumoribus p̄ter nām: dicit aūt p̄ter nām: q2 a tumoribus nālib⁹ q̄les ſūt p̄p pinguefcere ⁊ croſſeſcere ex impacto nutrimēto nihil ex egritudib⁹ occultoꝝ mēbroꝝ eſt cognoſcere: ſed ab his q̄ p̄ter nām quales q̄ ſunt ab apatibus ⁊ vētoſitatib⁹ ſicut poſt dicet. ¶ Nō ſolum aūt a tumore p̄ter nām: ſed ēt a detumiatiōe nālis tumoris ē egritudinē cognoſcere: ſed h̄ ſignū iā dcm̄ eſt ſupra cū docuit ſigna apparētiū egrotoꝝ ſumi a magnitudie: ſed quot ſint ſpēs ſiue modi leſiōis opationū ⁊ egeſtionū ⁊ doloꝝ ⁊ tumoꝝ p̄ter nām nō eſt opus hoc dicere: cū ipſe ſubſeq̄nter dicturus ſit. ¶ Et ē hic attētiōe dignū qd̄ Gal. in declaratiōe ſignoꝝ corporis egri vt nūc nō ſeruat modū quē ſeruauit in declaratiōe ſignoꝝ corporis egri ſimplr̄. ibi. n. dixit ſigna lapſus eius ſm q̄llibet ꝯplonem apud p̄ma genera mēbroꝝ: hic aūt nō dixit ſigna lapſus eius ſ3 q̄libet egritudinē ꝯplonis cōpoſitionis ⁊ vnitatis apud p̄ma genera mēbroꝝ: ꝯtētus eſt nō dicere q̄dē ſola ſignoꝝ genera q̄bus ē deuenire in cognitionem oīs egritudinis intrinſecoꝝ mēbroꝝ: quecūq3 ſit egritudo: ⁊ cuiuſcūq3 ſit mēbri nō adaptādo ſignū egritudini. Si tn̄ ſicut adaptauit ibi ſigna p̄ ſpēs lapſuū oīs generis mēbroꝝ: ita h̄ ſpēs ſignoꝝ adaptat p̄ ſpēs mēbroꝝ nō p̄ ſpēs lapſuum. ¶ Et cā huius nō eſt alia q̄3 acq̄ſitio ex h̄ maioris cōpēdij circa qd̄ laborat hec doctrina. Quō aūt quodl3 iſtoꝝ oñdat mēbrū egrotū nō eſt difficile videre: nocita. n. opatio oñdit morbū ſicut imediatus effūs eius: eſt. n. morb⁹ cōpoſitio p̄ter nām nocēs opationi. Si g̃ ſciat̄ q̄ opatio leſa ſit ⁊ cuius mēbri ſit p̄ma opatio: iā certiſſime ſciatur q2 ex mēbris egrotet. nō tn̄ certiſſime q̄ egritudine: cu3 multis egritudibus vna opatio ledi poſſit: dicit. n. Gal. i lib. de morbis interioribus. q2 nulla actio corporis patitur nocumētū niſi mēbrū cui⁹ ē actio patiat̄: dolor ēt oñdit ipm̄: q2 nihil aliud eſt dolor q̄3 ſenſus ꝯtrarietatis morbi: vbi ergo dolor ibi egritudinē narrat. Si g̃ hēatur locoꝝ noticia ſciet̄ ēt ex h̄ mēbrū egrotās: nō tn̄ qua egritudie certiſſime: cū duplicem comitet̄ ſicut poſt dicet. ¶ Egeſtiones ēt oñdūt mēbrū egrotās p̄ hēre innaturalitatē q̄ſdā3 iuxta nām mēbri cuius ſunt egeſtiōes. ergo op3 preſcire que egeſtiones ſunt nāles, cui mēbro ⁊ cui innaturales. ¶ Tumor vero oñdit mēbrū egrotans intrinſecum penes locū vbi p3 in extrinſeco. Adhuc aūt ⁊ penes figurā tumoris: ad que oīa neceſſaria eſt anathomie mēbrorū agnitio ⁊ actionis eoꝝ ⁊ iuuamētī inueſtigatio.

Dubitabit autem aliq̄s circa leſiones opationis: q2 nō videt̄ ſemp oñdere mēbrū egrotās. aliqn̄. n. ſicut dixit Archigenes ledit̄ mēbri opatio mēbro nihil egrotāte cui⁹ ē opatio. ſicut accidit p̄p colligātiā alioꝝ infirmātiū vt qn̄ oculus patit̄ accñtia cataracte ex fumo capinoſo caput aſcēdente ex mā clauſa in ſtō que accñtia: q2 nō ſunt mā ſua in oculis: faciūt extimari q2 nulla ſit paſſio in eſſentia oculi: ſilr̄ quoq3 cū nihil patiente epigloto vox aufertur et mollificatione lacerti intra coſtas exiſtētis non inſuffiet ad ipſam aer q̄ eſt mā vocis: ſicut quoq3 cū digiti ſenſum amittūt p̄p p̄cuſſionē factā in initio dorſi, p̄hibēte deſcēſum virtutis ſenſibilis ad illos p̄ neruū inde p̄cedentē. ¶ Niſi eēt q2 p̄culdubio leſio operationis inuēta ſine infirmitate in eſſentia mēbri cuius ē opatio nunq̄3 bn̄ manifeſtat qd̄ ſit mēbrū egrotās cui medicinā op3 apponere niſi ſciat̄ mēbra colligātia potētis īprimere in ipſū ⁊ vn̄ ⁊ a quo qd̄ hēat ſuſcipere ad hoc vt eius opatio p̄ficiat̄: ſed tn̄ hic ſciēdū ē q2 eſſentia mēbri cuius operatio ledit̄ nō pōt oīno dici nō patiēs: cū aut ſuſcipit a ſibi colligato quod nō o3 ſuſcipere: aut cū nō ſuſcipit ab illo id qd̄ o3: maxime aūt dicet̄ pati ſi ſuſcipiat ab illo aliquid extraneū qd̄ non o3: ſicut oculi ſuſcipientes fumū capnoſum a ſtō paſſionē hn̄t que dr̄ repletio eorum de illo. ¶ Ex quo apparet q2 viſus inde nō ledit̄ niſi p̄ leſionē factā in ſubſtantia oculi: non tn̄ ſimplr̄ pōt dici q2 eſſentia digitoꝝ aliq̄d patiat̄ p̄ priuationē virtutis ab altero ad ipſos influentis: nec. n. ꝯplo nec cōpoſitio ipſoꝝ videtur imutata: ſed tn̄ qd̄ de virtute ſenſibili ſolet ad eos ſ3 curſum nāe venire nō venit: nō q̄dē q2 ex hoc vere dicātur infirmi: ſed fere mortui: quantū eſt ex parte p̄uatiōis talis virtutis ⁊ opis: ſicut lapidei vel depicti. h̄ excepto q2 remoto obſtaculo aptitudinem hn̄t iteꝝ eā recipiēdi quā lapidei hēre nō poſſunt. Quare dicemus q2 a tribus pōt fieri leſio opatiōis in mēbro opatiōi deputato. ¶ aut corruptiōe inſtrī cauſa mutationis ꝯplonis ſeu cōpoſitionis eius aut a corruptiōe mēbri iuuamētum facientis ad illā: aut a p̄hibitiōe aductus virtutis a principali cuius erat illā operationē p̄ncipalr̄ efficere: ſ3 ergo p̄mū modū membrū opationi deputatū eſt, p̄prie dictum egrotans: ſm vero ſcdm̄ inſtrumentale dr̄ egrotū ⁊ nō principale: ſm vero tertiū eſt egrotū illud tm̄ in quo eſt obſtaculū, p̄hibens aduentum virtutis ſiue illud ſit principium ſiue ortum a p̄ncipio: ex quo videtur q2 operatio nocita oñdit egritudinē ſed non membrum de neceſſitate.

Dubitabit aūt aliq̄s h̄ q2 Ga. ponit dolorē eē diuerſum genus ſigni a leſione opationis cū videat̄ ſub ea cōprehendi. videt̄. n. dolor eē leſio in ſenſu tactus. ¶ Niſi eēt q2 dolor ſine dubio non d3 p̄prie dici leſio in operatione tactus: non. n. eſt ablatio ſenſus quod eſt non ſentire aliquid ex his que op3: neq3 eſt debilis ſenſus qd̄ eſt non certe cōprehendere ipreſſionē factā a ſenſibili: neq3 eſt prauꝰ ſenſus qd̄ ē ſentire aliq̄d nullo p̄ſente ſenſibili: vt viſio muſcaꝝ volantiū cum nō ſint ⁊ auditus ſoni vbi nullus eſt

ſtrepitus: ⁊ hmōi: tot.n. modis dr̄ apud Gal. leſio ſenſitiue opationis: ſed eſt ſenſus rei nocentis: qꝛ ſupflue alterātis ⁊ corrūpentis armoniā organi eius: ex quo vr̄ ꝙ dolor nō ē leſio ſenſus: ſed eſt ſenſus ledētis: pp̄ qḋ neqꝫ cōprehendit oīno ſub leſiōe opatiōis: ſed eſt p ſe genus accñtiū ⁊ ſignoꝝ: ꝙ ipſe idē ſenſiſſe vr̄ in ſcḋa particula de morbis ⁊ accñtibus cū aſſignaret triplicē leſiōe opationis: que cuilibet ſenſui accidit ſubiūxit. Itē eſt quoddaꝫ aliud accñs qḋ ſoli tactui ꝯtingit vt dolor ⁊c̄. ¶ Sed diceret aliqs ꝙ triplex eſt tm̄ genus accñtiū comitātiū morbū: ſicut Gal. dicit tertia particula de mor. ⁊ acci. ſ. operatio virtutis imutata extiens a corpore imutatum: ⁊ qualitas corporis imutata: ſi ergo dolor eſt de genere accidētiū opꝫ ꝙ ad aliquod illoꝝ triū reducatur: ſed non reducit ad exiēs a corpore immutatū neqꝫ ad qualitateꝫ corporis imutatā: ergo opꝫ ꝙ reducat ad opationē corporis imutatā: ſed imutatio leſiōis opationis eſt leſio opationis: ergo dolor eſt leſio operationis: ſ̄; nos dicemus ad hoc reducibilis eſt ad genus imutate opatiōis: nō tm̄ ꝙ ſimpliciter poſſit dici imutata opatio cū de ꝯdōne ſenſus ſit poſſe ſentire tm̄ qḋ corrūpit q̄; ꝙ ſaluat armoniā eius: ſꝫ inquantū ſortaſſis talis opatio pōt dici leſa p ſentire ꝙ ledit ⁊ immutata a curſu nãe p eſſe preter nãm id quod apud dolorē efficit ſenſum. Et erit qdē hoc accñs ꝓportionale leſioni operationis q̄ dr̄ praua operatio: veſtigiū .n. intra albugineū ⁊ ventus apud aurē p̄ter nãm efficiunt auditū ⁊ viſum: ſicut cā doloris p̄ter nãm efficit tactū: ⁊ ſicut tale qḋ p̄ter nãm intus exn̄s facit imaginari apud viſum ⁊ auditū īpreſſionē fieri ab extra p aliqḋ ſiſile: ſic ⁊ cā doloris facit imaginari apud tactū ꝙ ipſa aſſimilet q̄nqꝫ diuerſis tāgibilib⁹: ſicut pꝫ in ſpēb⁹ doloris q̄s Ga. diſtinguit in ſuo lib. de morbis interioribus.

Sed quereret aliqs ad qḋ genus accñtiuꝫ reducat tumor: nō.n. videt leſio opationis neqꝫ exiens a corpe imutatū: neqꝫ qualitas corporis imutata: ſed potius q̄;titas. ¶ Et dicendum ad hoc ꝙ egritudinē mēbroꝝ interioꝝ nō eſt cognoſcere p tumorem q eſt apud ea niſi tumor ille denotet exteriꝰ p eminētiam exterioꝝ ꝓpulſoꝝ ab illo quaſi tumor exterior ſit accñs interior tumoris: vterqꝫ.n. iſtoꝝ tumorū: maxime tm̄ interior ſi p ſe noceat opationi vocat morbus in magnitudine mēbri: ſi aūt nō noceat dr̄ accñs ſecutiuū: ſicut dicit Gal. prima particula de mor. ⁊ acci. cū loqtur de morbis ꝯcreſcētibus in q̄ātate: ſi ergo a tumore q eſt morbus ꝑ exiſtens morbi cōpoſiti q eſt apoſtema eſſet cognoſcere: ipſum apoſtema tūc eēt hoc ſignuꝫ ſumptū a ſubſtantialiter inherentibus ipſi morbo: ſi vo ſit cognoſcere iſtud a tumore exteriori mēbroꝝ adiacētiū q ſm̄ plurimū nō eſt morbus: tūc hoc ſignū de genere accñtis exiſtit qḋ dr̄ qualitas corporis imutata: que ꝓprie caſus vocat. Ait.n. Ga. tertia particula ſupradicta: ꝙ hoc genus accñtis cognoſcit aliqñ viſu: aliqñ guſtu: aliqñ odore: aliqñ tactu. Cū aūt nciauit poſtea qualitates corporis cognitas tactu dixit ſilr̄ viiij ex accidētibus male qualitatis tactu comprehendimus: aliqñ cuiꝫ corpus ſit durꝰ: aliqñ molle: aliqñ extenſum: ecce ergo ꝙ tumorem ponit eſſe accidens quod eſt qualitas imutata nec eſt hoc inconueniens. quedam.n. qualitas in quantitate diſponit: vt triangulus in ſuperficie.

Quereret etiam aliqs adhuc cū dixerimus ſupius ſigna cuiuſlibꝫ corporis ſumi a ſbalr̄ īherētibus ei ſꝫ ꝙ tali: ⁊ ab his q̄ hic ex neceſſitate ſequunt ⁊ caſibus ⁊ effectibus q̄ vocātur accñria illis: ⁊ p hoc quedam ſigna eē ſubſtantialia: quedā accñtialia: ad que illoꝝ hec quatuor genera ſignoruꝫ reducant ⁊ quo mō. ¶ Et dicemus ad hoc ꝙ nullū eorū ē ſumptū a ſubſtantialiter inherentibus mēbro egrotanti: nullū.n. ſbalr̄ inherentiū mēbris intrinſecis egrotis eſt aſſumptibile in ſignū ſue egritudinis: cū nō manifeſtēt ſe ſenſui: ſignū aūt ſit res ad ſenſum oſtenſa occultū ſenſui declarēs: nec.n. leſio operationis aut dolor aut egeſtio aut tumor ſunt talia: ſicut per ſe manifeſtū ē: opꝫ ergo ꝙ reducātur ad effectus ⁊ caſus: leſio.n. opationis ⁊ dolor ad effectus reducūtur: tumor p̄o ad caſus cū ſit ſicut q̄dā qualitas cadēs a morbo ſicut mollicies ⁊ duricies ⁊ color ⁊ dolor ⁊ ſapor ⁊ hmōi q̄ in egrotis appent. Egōnes ergo in qbus eſt morbi ꝺphenſio ēt ad caſus reducūtur. non.n. ſunt opatio virtutis leſa: ſed ſūt ſicut aliqḋ aliud ꝯcacidens morbo: aut mediāte leſiōe operationis ſicut genera ſupfluitatū ex ſtercoribus ⁊ vrina ⁊ hypoſtaſi ⁊ ſanie ⁊ hmōi in qbus apparēt leſiōēs immutatiue: qꝛ ſciendū opationis eius viuū ⁊ illa qualia reddunt: aut nullo mediante ſicut cū particula mēbri egrotātis egredit vt in vlceribus corroſiuis ſolet ꝯtingere.

¶ Secūdū vero partem. ſ. ſm̄ cerebrū qdē egre diſpōnes aut diſipiētie ſpēbus aut ſenſibiliū ſantaſiaꝝ leſiōibus: aut appetituū voluntarioꝝ mouēdi: aut egōnib⁹ p palatū ⁊ nares ⁊ aures: aut ſm̄ illud doloꝝ differētias.

¶ Cū declarauit a qbus generalr̄ eſt ſumere ſigna corporis egri nūc cū egrotat ſm̄ mēbra intrinſeca: declarat a qbus ſpāliter: ⁊ qm̄ hoc eſt appropriare genera ſignorū ſm̄ ſpēs mēbroꝝ: ꝓmo dat a qbus eſt ſpāliter ſumere ſigna corpis egroti ſm̄ mēbra ꝓncipalia inchoādo a cerebro ⁊ dicit (ſm̄ partē ⁊c̄.) idest vt vīr eſt dicere ab his que dicta ſunt eſt ſumere ſigna partium non apparētiū egrotaꝝ ſed particulariter: ⁊ hoc intēdebat cum dicit: ſꝫ partem eſt ſumere ſigna cuiuſqꝫ partis occulte a ſpēbus illoꝝ quatuor generꝝ ſignoꝝ appropriatio parti: verbi gratia: egritudines cerebri declarant leſionibus opationum ſuaꝝ ⁊ egōnibus ſupfluitatū que ab eo effluunt p palatū aures ⁊ nares ⁊ differentiis doloꝝ euenientiuꝫ in eo: opatiōes aūt q̄ in eo ſunt ꝓncipales ſunt q̄tuor ſicut ſupius oñdit. ſ. operatio ſantaſie cogitatiōis ⁊ memorie: ⁊ quarta opatio impantis motū. ſ. appetitiue: ergo declarat cerebrū eſſe egrū ex leſiōibus iſtaꝝ: ⁊ hoc eſt qḋ dicebat ꝙ egre diſpoſitiones cerebri declarant: aut ſpēbus diſipientie: ⁊ volebat p hoc leſiōes cogitatiōis ⁊ memorie: vtriuſqꝫ.n. leſio dr̄ apud cū diſipiētie ſpēs: aut leſiōibus opationū ſenſibiliū ⁊ ſantaſiaꝝ: ⁊ nō dixit aut ſantaſiaꝝ ſꝫ copulatiue appoſuit: volēs p h̄ q̄ſi leſiōes vnius opōnis: volebat.n. p opōnes ſenſibiles eas q̄ ſenſus cōis q̄ ab opatiōibus ſantaſie nō differūt niſi q̄;tū ſupra oñdimus: aut leſiōibus volūtarioꝝ appetituū mouēdi alia aūt trāſlatio nō hꝫ volūtarioꝝ appetituū mouendi ſed volūtarioꝝ motuū: pp̄ qḋ dicit Hali. ꝙ nocumenta volūtarioꝝ motuū in lacertis ⁊ neruis: ⁊ cū his ēt nocumēta ſenſuū ſignificāt egritudines cerebri: ſed h̄ nō ē ꝓpnecеſſariū: freq̄nter.n. videmus ꝙ aliq̄ duricia vel duricie ſeu groſſitie ex pcuſſiōe orta ī neruo ledit ſenſus motuꝰ mēbri cuiꝰ ē neruꝰ: nihil cerebro patiēte: ſꝫ plm̄ tm̄ ſignificāt egritudīes cerebri ſicut deſtructio ſenſus ⁊ motus ī toto ſignāt apoplexiā: q̄re rectior erit hic textus.

Diſtinguamus autem in hoc loco leſiōē harū opationū abinuicē ꝓncipē ſeq̄ntes qui ait. Cū.n. ſenſus hoīs eſt incolumis ⁊ imaginatio formaꝝ reꝝ in ſomniis ⁊ vigilīs ē ſana: deīde pōt ꝓponere de his q̄ videt ī ſomno aut in vigiliīs: ⁊ circa ea q̄rere ⁊ r̄ndere ſꝫ rectū: cūqꝫ audit ab alio teſtificat eis: ſed tm̄ nō figunt apud ipm̄ aliq̄;diu ⁊ obliuiſcit illa ⁊ nō pōt formationē eoꝝ reuocare poſt obliuionē aut difficulter pōt illō ⁊ diminute: tūc leſio eſt in memoria ⁊ quo cognoſcit cerebrū poſterius eſſe egrum:

cō. 30.

ēē egrū. q̄ ſi i h nullū ſit impedimētū: ſed loq̄tur q̄ non eſt dōm: ⁊ timet q̄d nō eſt timēdū: ⁊ ſperat q̄d nō ē ſperādū: ⁊ putat bonū q̄d eſt malū ⁊ ecōuerſo: ⁊ iudicat amicū ⁊ ꝯſerens q̄d eſt inimicū ⁊ nocēs ⁊ ecōuerſo: ⁊ ingrit ⁊ facit q̄d nō d3: pōt tñ ⁊ illa ꝯſeruare aliq̄; diu ⁊ oblita ⁊ deleta reuocare: tūc leſio eſt in cogitatione: ex quo ſcitur mediā cerebri cellulā egrā eē: ſi vō tā memoria q̄; loquela ſunt ſicut debēt: ſed imaginaꝫ ſingularia mēdoſa q̄ reflectunꝫ in ſenſum cōem in viſū ⁊ auditū ⁊ alios ſenſus ſicut ſomnia ⁊ vr̄ ſibi videre ignē ⁊ aquā ⁊ hmōi q̄ non videt: opaꝫ tñ ⁊ loq̄ꝫ recte penes imaginata: ⁊ pōt ſeruare illa ⁊ reuocare oblita: tūc leſio ē ex imagiatōe ex quo ſciꝫ anterius cerebrū eē egrū. S3 he due leſiōes cogitatiōis ⁊ imaginatōis q̄ dicte ſunt dn̄r praue virtutis opōnesq̄; dicūtur alienatōes: ſed ablatio harꝫ opōnū dr̄ ſtupor ⁊ ꝯglo ⁊ taciturnitas ſeu litargia: diminutio aūt earū nomē nō h3: leſio aūt memorie ſupradicte dr̄ aut ablatio actiōis: aut ipſius diminutio: ſed prauitas aut alienatio nō h3 ꝓprie apud eā ꝯtingere. ¶ Eſt aūt ⁊ hic ſciendū q̄ aliqñ oēs cerebri leduntꝫ actiōes aliqñ due ſilꝫ ⁊ nō tertia: ⁊ q̄ accidit leſio in vna ꝑꝑ leſionē in altera ex ſola colligātia actionū abſq̄; ēt cōpaſſiōe inſtrī: ⁊ q̄ ſm plurimū: ſicut dicit Auer. accidit leſio ſupiori ꝑꝑ inferiorez aut ſequēti ꝑꝑ p̄cedētē ſicut leſio imaginatiue ꝑꝑ ſenſus leſionē: ⁊ leſio cogitatiue ꝑꝑ leſionē imaginatē: ꝯſtat. n. q̄ ſi qs imaginaꝫ adeſſe hoſtes cū nō adſunt q̄ timet q̄d nō ē timēdū ⁊ facit ⁊ iubet ⁊ loq̄ꝫ ſicut nō op3: q̄m talis imaginatio eſt fixa ⁊ fortis cui nō reſiſtit aīa. ¶ Poſt h aūt dicemus q̄ tres virtutes q̄ p̄ſunt p̄dictis trib⁹ opōnibus dicunꝫ a Gal. vno noie mēs ſiue virtus aīe regitiua: eo q̄ ex eis ꝓcedit oē regimē aīalis: p̄ncipiū. n. oīum ſuorꝫ motuū ad ꝓſecutionē ⁊ fugā ē appetitus q cū p̄dictis virtutib⁹ ē idē ſubiecto ſicut dixim⁹. ꝑꝑ quod nocumēta appetituū volūtarioꝝ comitanꝫ nocumēta i actiōibus illaꝝ. Sed in actiōe v̄tutis aīe regitiue: vt in ſūma ē dicere tria ꝯtingūt accītia: ſicut dicit Gal. in li. de morꝫ ⁊ ac. quoꝝ vnū ē ablatio actōis. ſcōm vō ē nocumētū ſiue diminutio. tertiū vō a curſu ſue nāe mutatio: ablatio vō q̄ vl̄r litargia vel taciturnitas dr̄ fridītatē cerebri preter nām comitaꝫ: ⁊ ſilr̄ nocumētū ⁊ diminutio actōis q̄ dormitatio mētis vocaꝫ. Signū cuius eē dicit q̄ ab hauſtu opij ⁊ talium fridaꝝ medicinaꝝ talia videmus euenire. ¶ Q̄ ſi hec friditudo fridū hūorē comiteꝫ aut fridū ventū facit accītia q̄ veniūt ⁊ recedūt ſicut in epilepſia: ſi aūt ſine vicio hūoris adſit tūc accītia ſūt magis manifeſta: hec aūt infridatio cām h3 intriſecā ⁊ extrinſecā: itrinſecā q̄dē ſicut fridū hūorē in ſubā cerebri coadunatū: extriſecā vō fridū aerē: aut fridā medicinaꝫ: ſed mutatio actiōis a curſu nāe alienatio vocata dr̄ maluo i regitiua v̄tute mor⁹: h aūt aut ē cū fe. aut ſine fe. q q̄dē ē cū fe. dr̄ calā frenēſis eueniēs aut ab apate calo i cerebri ſubā vl̄ ſiue pāniculis: aut a mala ꝯplōne calā ex humore calo: aut ex acuti ⁊ calidi hūoris fumo pūgitiuo caput aſcendēte in acute febris ſtatu: q vō ſine fe. ꝯtingit. aut gñaꝫ a calā aut pūgitiua mā q̄lis eſt colera aduſta: ⁊ dr̄ mania aut frida aut ſicca ⁊ dr̄ melācolia. ¶ Quare dicit Ga. q̄ nulla ſpēs alienatiōis naſciꝫ ex frida cā ea excepta q̄ melancolia dr̄ ſiue frida frenēſis. ¶ Pricepo aūt dic̄ q̄ ablatio ⁊ diminutio actiōis vt vl̄r a fridītate ꝯtigit ⁊ a groſſitie ſpūs ex hūiditate ſupflua: fridum. n. ſiſtitiuū ē oīs motus ⁊ actōis: ꝑmutatio vō actōis ſeu alienatio: ⁊ omne q̄ ꝯpatūr motui ⁊ agitatiōi vt vl̄r a cali. ⁊ ſic. ꝯtingit. calm. n. oē agitatiuū vr̄. q̄ ſi ꝯtingat a fridītate: nō multa ſicut frenēſis fri. q̄ melia dr̄. nū q̄; tñ cū humiditate cōtingit: ꝑꝑ q̄d accidit cū ꝑmixtiōe vigiliaꝝ ⁊ alicuius ꝓminētie caloris a corde ad cerebrū. Sed gñā ſupfluitatū q̄ ab eo deſcendūt ſignificant ſup egritudines cerebri ſui q̄ntitate ⁊ q̄litate. cū. n. p̄ter nām excreuerit ſignificat abūdare i cerebro mās diuerſas penes ſui colorē ſaporē ⁊ odorē q̄ hn̄t ⁊ mordicationē ⁊ extēſionē ⁊ grauitatē quā inducūt: ⁊ alia hmōi: ⁊ ꝑ hoc varias egritudies in eo ꝓtēdūt: diminutio vō eaꝝ ſupra nām eueniēs: ſi. n. cū leui. i tate capitis ſignificāt ſiccitatē pnrā: ſi vō cū grauitate ſignificat opilationē aut expulſiue defectū: ⁊ ꝑ h̄ egritudinē in ꝯplone. ¶ De doloribus aūt q in eo ſciēdū ē q̄ cerebrū nō ſentit dolorē ex medullari ſui ſubā: ſed ex pannīculis ſuppoſitis tñ: hi aūt ⁊ vl̄r eſt dicere ſignificāt in eo vnā duaꝝ ſictuū egritudinū quas ꝓpium eſt doloris ſignificare ſicut poſt dicet. ſ. aut malitiā ꝯplōnis aut abſo ſolutionē ꝯtinuitatis ex ſpēbus extēſionū: aut mordicationē in pāniculis. ¶ Drie aūt doloꝝ in eo ſunt q̄ q̄dā dolor in eo eſt pulſatiuus ⁊ ſignificāt ſm plimū apa velaminū aut repletionē ex materijs calꝫ ⁊ acutis: aut cōtētionē vapoꝝ. q̄dā vō extēſiuus ⁊ ſignificat vētoſitatē in cerebro: q̄dā vero grauatiuus ⁊ ſignificat repletionez ex materijs fridis groſſis: q̄dā vero pungitiuus ⁊ ſignificat colerā: q̄dā vero corroſiuus ⁊ ſignificat humorem corrodētē: aut vermē generatū i anteriori pte capitis ſ3 quoſdā. ¶ Sunt ⁊ alie doloꝝ drie. ſ. q̄ q̄dā fortis q̄daz debilis q̄dā ſepabilis q̄dā inſeparabilis: q̄dā vō ꝯtinens ptē capitis vt emigranea: q̄dā ꝯtinēs caput totum: ſicut oualis: ⁊ oēs hi ꝓprias egritudines ⁊ loca deſignant: ſicut eſt videre capitulis lib. qui de ſoda inſcribuntur.

¶ Eas vero que ſm cor ex diſnie ſpēbus ⁊ motibus ſm ipm: adhuc ⁊ pulſibus ſm ip3 ⁊ arterias animoſitatib⁹ ⁊ puſillanimitatib⁹ ⁊ febrib⁹ ⁊ ifridationib⁹ ⁊ in colore differentijs ⁊ doloribus ⁊ circa ip3 ⁊ circa arterias.

¶ Cū declarauit a q̄bus eſt ſpāliter ſumere ſigna corporis egroti ſm cerebrū: declarat a q̄bus ſpāliter eſt ſumere ſigna corporis egroti ſm cor: ⁊ dicit (eas vō ⁊c.) i. ſed eas diſpōnes egras q̄ ſūt ſ3 cor ē cognoſcere ex ſpēb⁹ diſnie ⁊ vult ꝑ diſniā malitiā reſpiratiōis: alteraꝫ. n. reſpiratio a curſu nāe ꝑ egritudines cordis calās vel frigidas: q̄cūq̄;. n. eā fuerit nāli maior ⁊ velocior ⁊ ſpiſſior: ſignificat malitiā cōplexiōis calide i corde: q̄cūq̄; vō fuerit his cōtraria ſignificat in eo maliciā cōplonis frigide. Eſt āt aliqñ puus nō ſignificās frigiditatē cordis ſ3 aliqñ dolorē i mēbris anhelitus aut eis adiecētib⁹ maxie ſi aſſocieꝫ ei frequētia: ſicut ēt aliqñ puus ꝑꝑ ꝯſtrictionē: velocitas aūt expirationis ⁊ ei⁹ ꝓfūditas, multitudinem ſignificat fumoſitatū in corde: ſūt āt anhelitus p̄ter nāz multe ſpecies. ſ. magn⁹ puus lōg⁹ breuis: velox tard⁹. rar⁹ ſpiſſus frigidus quoq̄;: ⁊ fetidus ⁊ inequalis. ⁊ diſſimilis ⁊ huiuſmōi. Ex q̄bus oīb⁹ ē cognoſcere egritudies: aut cordis aut mēbroꝝ anhelit⁹ ſic ē videre ꝑ librū quē fecit ō malitia anhelit⁹: nō ē āt anhelit⁹ p̄ncipalr̄ cordis opatio ſ3 fit ab eo fere tota ꝑ mediū pulmones: adhuc aūt ⁊ ad cordis vtilitatē inſtituta exiſtit: quare ꝑ eius leſionē ē cognoſcere illius egritudines. ¶ Deinde dic̄ (⁊ motibus ⁊c.) i. ⁊ eſt cognoſcere eas ꝑ mot⁹ q ſūt ſ3 ip3: ⁊ vult ꝑ hos mot⁹ eos quos cor aliqñ h3 p̄ter vocatos pulſuales quales ſūt ſalt⁹ ⁊ tremor: ⁊ ſignificat ſalt⁹ i eo cōſtrictionē calī q̄ i ipſo ē ꝑꝑ refrigerationē ſupfluā: aut ꝯtabeſcētiā: ſic dicit phs in libro de reſpiratione: fortaſſis autem ⁊ ventū in eo introcluſum: ſicut enim iectigatio accidit cuti ⁊ lacertis ex tali ventoſitate que in eis h3 generationem ⁊ reſolutionē donec durat materia in qua ⁊ efficiēs ſit ⁊ in corde ꝯtingere poteſt: ⁊ eſt hic motus impetuoſior q̄; pulſualis: intantū ab eo differens quantū ſpūs a vēto. Tremor autē eſt motus tremulus quo concutiꝫ ſicut excutiēs q̄ ip3 ledit ſiue id ſit vapor reſolutus a vermibus aut veneno ⁊ hmōi: ſiue ſit humor effuſus i ipſo:

aut in eius pãniculo ſiue malitia ꝯplonis ſiue apa in ipſo vel eius panniculo ſiue opilatio in venis eius ſiue ſolutio vnitatis. ℭ Deinde dicit (⁊ pulſibus ⁊c̃.) .i. ⁊ eas cognoſcere pulſibus eius ⁊ arteriaꝝ: ex oi.n. pulſu q̄ ꝑter nãm declinat ad magnitudinẽ aut velocitatẽ ⁊ ſpiſſitudinẽ ſignificat lapſus eius in calorẽ: ex ꝯrijs aũt ꝯriis ex eo vero q̄ ꝑter nãm declinat ad lenitatẽ ⁊ moliciem ſignificatur lapſus eius in humiditate. eꝯtrario vocõtrariũ: declinatio vero pulſus ad inequalitatẽ ꝑter nãm ſignificat: aut repletionẽ apud ipm ⁊ arterias ⁊ toti corpus aut ſanguis viſcoſitatẽ aut apa aut opilationẽ q̄ ꝓhibet calorẽ ſpũificatẽ equalr̃ ſui dñari: aut aliqd aliud quo motus eius ⁊ arteriaꝝ ꝓhibeaſ deinceps equalr̃ fieri: ſiue ſit ex parte caloris: ſiue ex pte organi: ſiue ex parte humoris ſpũificabilis. ℭ Et vr̃ oẽs imutatiões que accidunt pulſibus: ꝑter nãm non accñt niſi ꝓpter mutationẽ: aut in calore ſpũificante aut in humido ſpũificabili: aut in organo per quod dilataſ ⁊ ꝯſtringiſ: ſicut ſupius nobis viſum fuit. Sed que mutationes pulſus: q̄s mutationes in calore vel humore vel organo ſignificare apte nate ſunt non eſt penes poſitionẽ nr̃am facile in hunc locũ demõſtrare: ſed Gal. qdẽ poſitionẽ acceptãtibus de cauſis ꝯtentiuis ſufficiũt libri eius quos de pulſibus edidit in qbus docuit qui pulſus quas mutatiões in virtute neceſſitate ⁊ iſtro ſequanſ. ℭ Deinde dicit (⁊ animoſitatibus) .i. ⁊ eſt eas cognoſcere animoſitatibus ⁊ puſillenimitatibus .i. audacijs ⁊ timoribus: alia ãt trãſlatio hʒ loco huius ex velocitate ire ⁊ tarditate: ⁊ volebat ꝑ audaciã ⁊ timoroſitatẽ nõ eas ad q̄s qs diſponiſ a nã neqꝫ eas ad quas qs diſponiſ ſm morẽ: ſed eas ad q̄s qs diſponiſ ꝑ lapſum cordis ꝑter nãm ad caliditatẽ vl̃ frigiditatẽ. audacitas.n. caliditatẽ: timoroſitas vero frigiditatẽ ſignificat: ſilr̃.n. diſponere vr̃ ꝯplo aduenienis: ſicut ꝯplo nãlis: ⁊ ꝑꝑ idẽ: ⁊ ſunt he mutationes in opatione virtutis iraſcibilis. ℭ Deide dicit (⁊ febribus ⁊c̃.) .i. eſt ⁊ eas cognoſcere febribus ⁊ infrigidatiõibus ⁊ commiſcuit hic ſpẽs quaſdã ſignoꝝ que nõ ſunt ſub aliquo ꝑmiſſorum iiij. generꝝ .ſ. ſumptũ a fe. ⁊ ifrigidatiõe ⁊ calore. eſt. n. fe. mala ꝯplo ca. ⁊ ſic. in toto eueniẽs: in toto ãt euenire nõ põt niſi ꝑꝑ cõpaſſionẽ totius ad cor calefactũ: ⁊ ſilr̃ totius infrigidatio: ꝑminẽtia aũt caloris totius ⁊ multi vel pauci nãlis vel extranei penes q̃titatem ⁊ nãm fontalis exiſtit. ℭ Deinde dicit (⁊ in colore) .i. ⁊ eſt eas cognoſcere differẽtiis in colore: color.n. declinãs ad plũbeitatẽ ꝑter nãm nõ põt eſſe ſine paucitate fontalis caloris ⁊ declinatiões cordis ad frigiditatẽ: declinans v̉o ad rubedinẽ nõ põt eſſe ſine abũdantia illius ⁊ declinatiõe cordis ad caliditatẽ: caliditas.n. ſemp ẽ impulſiua ſanguinis ad ſupficiem: ſicut frigiditas eſt ꝯtiua ipſius ad cẽtrũ. ℭ Deinde dicit (⁊ doloribus ⁊c̃.) .i. ⁊ eſt eas cognoſcere doloribus accñtibus circa ipm: hi.n. ſignificãt in genere. aut maliciã ꝯplonis: aut ſolonem ꝯtinuitatis in eo. ꝓis aũt dolor in corde cũ ꝯfirmaſ eſt mortalis eo q̄ impedit motũ ⁊ oẽm ab eo fluxũ vite. ℭ Dicit aũt Hali. q̄ plurimũ doloꝝ cordis eſt aliquod ex accñtibus anime: ſicut triſticia ⁊ anguſtia ⁊ furor ⁊ hmõi: ſed cũ hoc non ſupueniat niſi cũ quadã ꝯceptione imaginaria q̄ in cerebro ꝑficitur: nõ pñt ꝓprie dici dolores cordis: q̃uis mãliter talia accidẽtia ſint quedã ſanguinis ⁊ ſpũs diſpõ circa cor: ad huc aũt dolor de quo loqtur nõ eſt ſine mutatiõe ꝯplonis aut cõpoſitionis: q̄ ꝓcedit in pte corporis: ſed in triſticia nihil tale ꝑcedit: ſed ex ꝯceptiõe alicuius nociui cõſurgit. Ex quo vr̃ q̄ dolor q̄ eſt accidens in tactu: q̃uis ſit paſſio ꝯiuncti: magis tñ eſt corporis q̃ anime eo q̄ ſbi cã nociua eſt corporea: triſticia vero que dicitur accidẽs anime. lʒ ſit paſſio coniuncti: magis tñ eſt anime eo q̄ cã nociua non eſt corporea ſed mentalis.

ℭ Eas vero q̄ ſm epar ex humorum idigẽtia ⁊ abundãtia ⁊ cõuerſione i nõ naturales decoloratiões: ⁊ adhuc eis q̄ ſm digeſtionẽ ſunt: aut nutrimẽtũ aut ſupfluoꝝ egeſtionẽ immutatis: ſʒ ⁊ ponderibꝰ ſm ipm ⁊ tumoribus ⁊ doloribꝰ nõ in regionibus epatis tãtum: ſed ſm cõpaſſiones q̄cunqꝫ alicui ſiunt per diſiue ſpecies et tuſſis.

ℭ Cũ declarauit a qbus ſpãliter ẽ ſumere ſigna corpis egroti ſm cor: declarat a qbus ſpãliter eſt ſumere ſigna corporis egroti ſm epar: ⁊ dicit (eas vero ⁊c̃.) .i. ſed eas diſpões egras q̄ ſm epar ſunt ẽ cognoſcere ex abũdãtia ⁊ indigentia chimoꝝ ⁊ a mutatione ipſoꝝ a diſpõne nãli ad eã que extra nãꝫ: ⁊ vult per hoc quod eſt eas cognoſcere mutatiõe coꝝ in q̃titate ⁊ qualitate: hoc.n. ſignũ lʒ non ſit a mutatione operationis: eſt tñ a mutatiõe operati oſtẽdentem mutationem operationis: abundantia enim chimoꝝ ꝑter nãm ſignat conuerſionem epatis ad humiditatẽ: diminutio vero ipſoꝝ conuerſione eius ad ſiccitatẽ: complexiones.n. accidẽtales ꝓportiõales ſunt nãlibus ad generationem chimoꝝ: mutatio vero eoꝝ a diſpoſitiõe naturali eſt per hoc q̄ ſint colericiores his q̄ ſoliti ſunt eſſe ſm naturã: ⁊ ſignificat lapſum ad caliditatem: aut q̄ ſint flegmaticiores ſolitis ꝑter naturã ab ipſo generari: ⁊ ſignificat lapſum ad frigiditatẽ: ⁊ ſic de alijs. ℭ Deinde dicit (⁊ conuerſione ⁊c̃.) .i. ⁊ eas cognoſcere ab euerſione coloris naturalis in colorem non naturalem aut in decolorationem: ⁊ miſcuit hoc ſignũ ex colore quod non eſt ex quattuor generibus: ⁊ vult ꝑ decolorationẽ priuationem rubedinis permixte albedini. hic.n. eſt naturalis: color cuius priuatio eſt decoloratio que oẽm complexionis maliciam ſeq poteſt: ſed colores nõ naturales qui comitanſ egritudines epatis ſunt ſeq declinant ad citrinitatẽ ⁊ albedinem ⁊ viriditatẽ ⁊ fuſcoſitatẽ. Qui ergo declinant ad albedinem ⁊ viriditatẽ ſignificant maliciã complexionis frigide: qui vero declinãt ad citrinitatẽ ⁊ fuſcoſitatẽ ſignificant maliciã ꝯplonis calide: ⁊ vr̃ q̄ diſtemperãtie epatis nõ ſit cã iſtaꝝ decolorationũ niſi ꝑ mutatiõnẽ factam ab eis in ſanguinẽ hic.n. penes ſui nãm diſponit ſupficiem corporis in colore ſm plimũ. ℭ Deide dicit (⁊ adhuc ⁊c̃.) .i. ⁊ adhuc eſt eas cognoſcere a mutatione que eſt ſm digeſtionẽ: aut ſm nutrimẽtũ: aut a mutatione ſupfluoꝝ que ab eo educuntur: ⁊ vult per digõnem trãſmutationẽ chili q̄ ẽ ipſiꝰ ſanguificatio apud epar: hec.n. operatio dr̃ debilis cũ ſanguificatio eſt diminuta: praua vero cũ ſit generatio corrupti ſanguinis aut habẽtis qualitatẽ extraneã inconueniẽtẽ: aut auferſ omnino cũ chilus remanet aſſumptus ſicut aqua: vt in hydropicis: ⁊ he oẽs leſiões ſignificãt aliq̃ ꝯplonis maliciã in epe: aut fortaſſis vult ꝑ digeſtionẽ ꝯuerſionẽ ſanguinis q̄ ſit in vnoquoqꝫ mẽbro cũ diſpergiſ in corpe: ꝑ nutrimẽtũ aũt vult vltimã actionẽ virtutis nutritiue in nutriẽs: q̄ eſt aſſimilatio nutrientis cũ nutrito: ſicut ẽt vocauit: ⁊ hãc actionẽ vltima pticula de mor. ⁊ acci. cũ dixit. dico q̄ nutrimẽtũ prius ⁊ dignius eſt oĩum nãlium actionũ ⁊c̃. ⁊ hoc pʒ magis apud aliã trãſlationẽ cũ dicit ⁊ ex mutatiõe q̄ accidit in paſſione nutrimẽti a corpe: aut in aſſimilatiõe ſui cũ membris mutatio.n. in his actiõibus ſignificãt epatis diſtẽperantias: eũ.n. ipſum ꝓpter cõplexionis maliciã generat humores malos: ſicut aut ſupflue acutos aut baurachios aut aquoſos aut terreſtres ſpiſſos abhorrẽt ipos mẽbra: q̄r aut eos reijciũt ad ĩbilia mẽbra aut ñ aſſimilãt eos ꝑfecte ex quo veniũt varia gña accñtiũ: ſicut ſcabies ipetigo morphea lepra hydrops macies ⁊ hmõi. ℭ A mu

tatione

batione autem egeſtorum ſuperfluorum cognoſcuntur egre epatis diſpoſitiones: ſicut egeſtionibus eruginoſis: ⁊ ſicut lotura carnis recētis ſignificat debilitas epatis circa operationē virtutis ſanguifice q̄ maliciā ſequitur ↄplōnis: aut apata: ⁊ ſilr vrinis ꝓportionalibus ad tales egeſtiōes: ſicut.n.cū deficit ſtōach⁹ in digerēdo euomit: aliqñ cibū ⁊ emittit ipm ad inteſtina media q̄dā digeſtione digeſtū: ita cū deficit epar emittit ſanguinē ſic ipſum euomēs ad meſaraicas media digōne digeſtum. ¶ Egeſtiōes ṽo nigre q̄lis ſanguis ⁊ ſicut groſſi vini feces ſignificāt debilitatē ↄtentiue epatis ⁊ ſanguis incenſionē ⁊ defectū mūdificatiōibus ſplenis. ¶ Deinde dicit (ſed ⁊ pōderib⁹ ⁊c̄.) .i. nō ſolū ab his eſt eas cognoſcere: ſed ⁊ pōderibus ⁊ tumoribus apud ipm: pondus .n. ſignat oplōnes in ipſo: tumor ṽo ſignat apa: eſt autē tumor in apate epatis lunaris figure iuxta ſitum epatis ꝗ quo diuerſificat a tumore apatis lacertoꝝ q ē ad ſilitudinē ſtilli. ¶ Deinde dicit (⁊ dolorib⁹ ⁊c̄.) .i. ⁊ ē cogſcere illas dolorib⁹ accñtib⁹ nō in regiōib⁹ epatis tm̄: ſʒ accidētibus in regiōib⁹ aliis ad ipſʒ colligatis. dolores.n. circa ipm ſi fuerint vehemētes vnum duoꝝ ſignāt .ſ. aut apa calm in ipſo: aut vētoſitatē inter ipm ⁊ eius panicu lu. ſed apatū eſt cū fe. acuta: vētoſū aūt ſine fe. dolor aūt q nō eſt exñs in ipſi⁹ regiōe ē ſignificās ſup ipſo p colligantiā eſt dolor furcule eueniēs in apate epatis ex attractiōe ei⁹ ad iterioꝛa pp tēſionē ↄcauitatis ⁊ ſuſpēſorioꝝ. ¶ Deinde dicit (ſed ſm cōpaſſionē) .i. ſed ēt p ſpēs malitie anhelitus ⁊ tuſſis q̄cūq; fuerit pp cōpſſionē pectoris ad epar ſignāt ſup ipſius egritudinē: manifeſtū.ē.n. q ſi fuerit apa in epate maxime in latere eius gibboſo: qō pp cōpaſſionē diafragmatis accidit difficultas anhelitus eius ex ꝓhibitiōe dilatatiōis ei⁹ ⁊ tuſſicula q̄dā ſicca pp hoc idē. Adhuc aūt ⁊ pp malā ↄplōnē ad totū pectus redundantē. ſi vero fuerit in cōcauo: tūc magis patitur ſtomachus ex ſingultu ⁊ nauſea pp id qō refunditur ⁊ reſudat ab ipſo ad ſtomachū de humore.

¶ Ita vero ⁊ ſm ventrem circa digeſtionē ⁊ orexim humide aut ſicce oblationis aut ſuperfluorum egeſtionibus peccantibus: ſimiliter vero ⁊ in ſingultib⁹ ⁊ eructuatiōib⁹ ⁊ nauſeis ⁊ vomitibus ⁊ ipſis eoꝝ q̄ vomunt formis dolorib⁹ tumoribus diſintis tuſſib⁹.

cō. 83. ¶ Cū declarauit a qbus ē ſumere ſignuʒ corpis egroti ſm mēbra pncipalia tacēs de ſignis egritudīs teſtiū: ſic nūeratoꝝ īter mēbra apparētia ⁊ nō īter occulta: declarat a qb⁹ ē ſumere ſignuʒ corpis egroti ſm mēbra hñtia ṽtutē inatā ⁊ influētē. ⁊ p⁹ ſm vētrē tacens de muſculis ſicut de nūeratis īter mēbra apparētia. ⁊ dicit. (Ita vero ⁊c̄.) .i. ⁊ ſilr eſt cognoſcere diſpōnes egrotas ſm vētreʒ ex peccatis pter nām circa digōnē: peccat aūt digō trib⁹ modis: aliqñ.n. eſt diminuta: aliqñ praua: aliqñ ablata: diminuta qdē eſt cū trāſmutatio cibi nō cōplet ⁊ tardi⁹ efficit: ⁊ ſignificāt eā grauitas ⁊ extēſio ⁊ rugit⁹ ⁊ velut nauſea ⁊ deſideriū eructuādi ⁊ tarditas deſcēſiōis cibi ⁊ inuētio ſaporis cibi in eructuatiōe ⁊ hmōi. ⁊ h̄ ſeqtur malitiā ↄplōnis maxie frigidā ⁊ ſilr digōnis ablō q̄ ē remāſio ciboꝝ ⁊ potuū ſub eiſdē q̄litatib⁹ qb⁹ aſſūpti ſunt exceſſum friditatis comitat: ⁊ ſilr ex ſilib⁹ indicat: cū tñ oīa mala ↄplō excedēs poſſit nocere digōni: cum.n. dicimus q ↄplō calida ⁊ humida iuuātiuꝛ eſt ad digōnē nō intelligim⁹ niſi de nāli: extranea.n. ⁊ egritudinalis ſemper nociua eſt illius. praua aūt digō eſt cōuerſio cibi in qualitatē nō ↄuenientē corpi: ſicut ↄuerſio ei⁹ in fumoſitatē aut odorē luti ſilem aut in fetorē ſimilē fetori piſciū crudoꝝ ⁊ hmōi penes aptitudinē ciboꝝ: q̄rū qualʒ manat eructuatio: ⁊ tales corruptiōes ciboꝝ ob malitiam ↄplōnis calē ↄtingūt q maniat ſitis ⁊ fe. eā cōcomitāns ⁊ color extrāne⁹ ſilis caloris ethice: aut ſicut ↄuerſio ei⁹ in acetoſitatē q maniat acetoſa eructuatio ⁊ h̄ a friditate ↄtingit aut ſi nimis excedēs fuerit īueniūt cibū in vomitibus ⁊ eructuatiōib⁹ vt añ fuerat: qō digōnis ablō dr: ſi ṽo paꝝ vt ⁊ ↄuertere parū poſſit inueniūt acetoſitatē in ore: qō indigeſtio pura vocat ⁊ cibi corruptio. ¶ Deinde dicit (⁊ orexim) .i. ⁊ ſilr eſt eas cognoſcere ex peccatis pter nām circa appetitū humide aut ſicce ablōnis: appetitus.n. hūide ſignāt malitiā ↄplōnis ſicce. ſed appetitus ſicce ſignāt humide: ſicut ex ſupioribus manifeſtuʒ ē. ¶ Adhuc aūt huius gñis eſt corruptio appetitus: qñ .ſ. accidit appetitus carbonū ⁊ terre ⁊ hmōi: propter q̄litatē inuētā vel in eis exiccantē aut incidētē ↄriā qualitati hūoris in ſtō dñantis: nō ſolū aūt ab his leſiōibus appetitus eſt eas cognoſcere: ſed ēt a debilitate que eſt ipſius diminutio: aut ab eius augmēto: adhuc aūt ⁊ a deſtructiōe appetitus: ⁊ comitat diminutio ipſius ſm plurimū ↄplōnē calidā: augmētū ṽo frigidā: cōſtrictio ṽo hūidā ⁊ calidā ſtomachū remolliente vt nihil poſſit attrahere: aliqñ ṽo ⁊ fride ↄplōnis exceſſum vt mortificet duas ṽtutes ſilt .ſ. ſenſibilē ⁊ nālē. ¶ Deinde dicit (⁊ ſupfluoꝝ ⁊c̄.) .i. aut ē eas cognoſcere ab egeſtiōib⁹ ſupfluoꝝ peccātibus pter nām: peccat aūt aliqñ ſm tincturā a nā egrediētē: ⁊ ſignificāt hūorē dñantē in ſtō: aliqñ aūt in leuitate ⁊ aquoſitate ⁊ deſcēſu añ horaʒ ſolitā ſm nām ⁊ ſignificāt malitiā ↄphēſionis cibi ⁊ debilitatē retentiue: q̄re cibus nō digerit: aliqñ ṽo in fetore ſupfluo ⁊ tūc ſunt liqde interminatē cū ſupabūdātia hūiditatis ⁊ ſignificāt debilitatē digeſtiue ex qb⁹ oīb⁹ ↄplōnis malitia ſignificat. ¶ Deinde dicit (ſilr ṽo ⁊c̄.) .i. ⁊ ſilr ē eas cognoſcere ſingultibus ⁊ eructuatiōib⁹ ⁊ nauſeis ⁊ vomitibus: eſt aūt ſingultus malus motus expulſiue ṽtutis ſilis exñs motui lacertoꝝ in ſpaſmo: magis aūt ſilis motui q fit in tuſſi: abbolatio quoq; ⁊ vomitus ſunt ēt mali motus expulſiue ſtomachi. ſed in h̄ differunt a ſingultu: ⁊ ab inuicē: nā in ſingultu ſatagit ṽtus expellere rem nociuā q̄ in ſtomachi eſſentia ↄtinet ſiue ſit hūor ſiue mala ↄplō: in vomitu ṽo ſatagit expellere rē nociuā q̄ ↄtinet in eius cōcauitate: in nauſeo ṽo nōdū fit expulſio: ſed motus aliqs ad expellēduʒ: ſed ꝑſiſtit abbolatio pp eſſe humorē viſcoſum nō natantē ſed imbibitū cāminis eius. pp qō ſubiunxit q ēt ex ipſis eoꝝ q̄ vomunt formas eſt cognoſcere egras ſtomachi diſpōnes: ſi.n. fuerit res flātica ſignificat in eo egritudinē frigidā: ſi colerica calidam ⁊ ſic de aliis. Eructuatio vero eſt vētoſitatis emiſſio a ſupiori minimā aut nullā leſionē in expulſiua ſignificās q̄ſtūcūq; pter nām extiterit: pōt tñ deſideriū eructuādi ſine eructuatiōe ſignificare expulſiue debilitatem: lʒ aliqñ h̄ cōtingat ex groſſitie venti non potētis erūpe niſi exprimet: ſed tñ vētoſitas eſt acceſſio in opatione ↄtentiue: cū.n. ſtomachus cibū male ↄphēderit non circūſtractus vndiq; ad ipſum: ſed derelinquēs vacuuʒ inter ſe ⁊ cibum ſequit rugitus inflatio: tūc.n. debiliter digerit⁹ non contangens cibū vndiq;: quare reſoluit cibum in ventum aptū quidē intercipi in vacuitate relicta. Ex quo vr̄ q q̄ncūq; calor ſtomachi fuerit modicus reſpectu cibi ēt ſi cōprehenſio eius ſit bona: tñ ventoſitas generabitur ex cibo. Ad generationem.n. venti paucus eſt neceſſarius calor q moueat: ⁊ euaporare faciat: non tñ tātus q digerat q̄ ſit q multus exceſſus in frido ⁊ calido nō faciūt vētū. ¶ Deinde dicit (⁊ doloribus) .i. ⁊ ē ēt eas cognoſcere doloribus ⁊ tumorib⁹ ⁊ diſintis: ⁊ dolores quidē in eo ſunt ſignificātes vnā duarū egritudinum .ſ. aut complexionis malitiam: aut ſolutionē continui ab humore mordicatiuo aut ventoſitate extenſiua. ¶ Tumores vero aut apoſtēata aut ventoſitates in eo

ſignificant ⁊ ſignū diſtinctiuū eſt febris: non.n.accidūt ſine ſe.apata in intrinſecis mēbꝛi: abſꝫ aūt aut difficultas anhelitus pp̄ ſtōi egritudinē fit ſicut dicit Gal.quarta particula de moꝛ.⁊ acci. ſi coꝛ ⁊ cerebꝛū ex eius colligantia noceanť aut ſi diaphꝛagma ab ipſo cōpꝛimať:qꝛ talis duricia anhelitus ex colligantia eueniens pōt aſſumi vt ſignum ſuper egritudines ſtomaci.

Aut ſecundū pectus adhuc ⁊ coꝛuꝫ q̄ exponūtur differentia opoꝛtet cognoſci.

cō.84 Cū declarauit a qbus eſt ſumere ſigna coꝛpis egroti ſ̄m ventrē declarat a qbus eſt ſumere ſigna coꝛpis egroti ſ̄m pectus ⁊ dicit(aut ſ̄ꝫ pectus).i.vel ēt oꝫ cognoſcere coꝛpa in pn̄ti egra ſ̄m pectus p̄ mutatiōes reſpirationis ⁊ tuſſes ⁊ doloꝛes ⁊ p̄ ſcreatuū dr̄ias. Et volebat p̄ pectus pulmonē ⁊ diaſragma ⁊ pāniculos inuoluētes pulmonē ⁊ eū q tegit coſtas ⁊ lacertos ipſos qbus ⁊ pectoris motus adiuuať: q.n.fiūt in his mēbꝛis egritudines mutāt reſpirationē a curſu nāli ſicut apa ⁊ opꝛōnes faciūt eā difficilē ⁊ puaꝫ ⁊ ſpiſſam: ⁊ ois mala ꝯplō cal'a circa loca p̄dicta ſpiſſat eā ⁊ facit eā magnā niſi ſit cū ea doloꝛ aut oplō ꝓhibēs dilatationē: tūc.n.diminuta magnitudine augeť ſpiſſitudo ⁊ velocitas tn̄: mutāt etiam egritudines lacertoꝝ ſicut ſpaſmi ⁊ paleſes qn̄ cōicauerint lacertis pectoꝛis. Tuſſis aūt cū ſit ꝯcuſſiuus mot⁹ pectoꝛis ⁊ pulmonis quo conať nā expellere nocumēta viarū anhelit⁹ ſignat in mēbꝛis pectoꝛis aut oplōnes canaliū pulmōis aut ꝯcauitatū pectoꝛis ex apate vel ſanie vel hūoꝛe: aut maliciā ꝯplōnis ſolā calidā vel fridā i pectoꝛe vel pulmone. Doloꝛes vō circa pectus aut vlcera aut apata demōſtrant in eo. Sed doloꝛ comitās pleureſim eſt acutus ſi multitudinē hīs pūcture. comitans vō pipleumoniā eſt doloꝛ lenis pp̄ mēbꝛi inſenſibilitatem: vbi eſt h̄ apa.ſ.pulmonis cui nō ē ſenſus niſi ex pāniculo inuoluēte ipm̄ pp̄ qđ vt p̄m in pipleuonia ē grauitas q̄dā ⁊ extēſio puenies vſqꝫ ad teneꝝ anterioꝛis p̄tis pectoꝛis ⁊ oſſa doꝛſi: qm̄ pellicule circūdātes pulmonē ſunt his alligate. Drie aūt ſputoꝝ ſignāt egritudines pectoꝛis iuxta ſuū modū. In apatib⁹ nāqꝫ cuꝫ ſemp̄ ab eis reſudet aliqđ qđ miſceť ſano ſputo ſignificat hūoꝛē dn̄antē in apate ſ̄m ſubam ⁊ coloꝛē ſuū ⁊ p̄ h̄ ſpēm apatis. Cū vō ſputū fuerit ſan.purus ſignāt vulnera in p̄tibus pectoꝛis aut pulmonis aut cāne aut opationē venaꝝ in pulmone q̄ eſt moꝛb⁹ officialis in nā poꝛri: ſed cū vulnus fuerit in trachea eſt ſputū ſanguineuꝫ paucū cū raſcanōe ⁊ tuſſi pauca: cū vō fuerit in pectoꝛe fit ſputū cū tuſſi multa ⁊ eſt ſanguis niger groſſus coagulatus pp̄ lōgitudinē vie ⁊ ſentiť in loco doloꝛ ⁊ additio eius in ſomno eſt certius ſignū eius. Cū vō fuerit in cāna pulmonis tūc eſt ſpūoſum nō ꝯtinuū: ſed abſciſſū cū quo nō eſt doloꝛ: ſed cū fuerit ex inciſiōe eius venaꝝ tūc nō eſt ſpumoſus: ſed exuberās valde: ſi vō vulnus fuerit ex coꝛroſiōe tūc eſt ſan.admixtus ſaniei: aut hn̄s aliqđ coꝛticis aut p̄tis pulmonis ⁊ fit ſputū ſile aq̄ carnis: ſi vō fuerit nō vulnus: ſed opatio venaꝝ oꝛificioꝝ pp̄ repletionē exiet ſine doloꝛe ⁊ cū inunctiōe regēt ⁊ ſuauitate: ſi vō ſputū fuerit ſanies pura ſignāt vulnus iā ſcm̄ eſſe vlcus aut apa maturatum factū eſſe exiturum.

Aut ſecūdū tracheā arteriā egritudines diſnia ⁊ tuſſis ⁊ ſ̄m locū doloꝛ ⁊ ſputa ⁊ vocis leſio innoteſcunt.

cō.85. Cū declarauit a qb⁹ ſumunť ſigna coꝛpis egroti ſ̄m pectus declarat a qbus ſumunť ſigna coꝛpis egroti ſ̄m tracheā ⁊ dicit(aut ⁊c̄.).i.ſed egritudines trachee ōclarabit diſnia tuſſis doloꝛ ⁊ ſputū ⁊ leſio vocis: difficultas .n.anhelitus ſp̄ ſignāt aut oplōnē meatuū in qb⁹ tranſit aer inſpiratus aut leſionē in lacertis faciētibus hunc motū: ꝯſtat ḡ q ꝯſtrictio trachee fcā ab apate i ea aut i mēbꝛis ei colligatis ſicut in meri mutāt anhelitū a curſu ſuo ⁊ ſilr̄ q̄cūqꝫ alia ꝯſtrictio in ea ꝯtigēs. Tuſſis aūt nō eſt dubiū q in egritudinib⁹ eius ꝯtingere pōt cū ipſa ſit motus qdā ad expellēdū qđ nocet mēbꝛis anhelitus: ſiue illud ſit mala ꝯplō: ſiue aliqđ qđ opilet: doloꝛ vō ſ̄m eū ſignāt vnā duaꝝ egritudinū quas in alqs diximus. Sputū quoqꝫ aliqñ eſt hūoꝛ aliqs reſudans ab eius apate ⁊ ſignat ſpēm apatis aliqñ ſan.pur⁹ ⁊ ſignat vulnus in ea: aliqñ vō ſanies ⁊ ſignāt vlcus: leſio aūt vocis ſiue ſit eius deſtructio aut diminutio aut eius alteratio ſignāt egritudinē aut in his q̄ mittunt nām eius ad epiglotuꝫ vt in lacertis pectoꝛis ⁊ velamine ⁊ pulmone aut in ipſa trachea ⁊ epigloti ⁊ lacertis ei⁹. Egritudines aūt trachee ſignate ex mutatiōe vocis ſunt ſicut mala cōplexio ipſi⁹ aut epiglotis ⁊ ei⁹ ꝯſtrictio vl' dilatatio vel mollificatio in ipſi⁹ lacertis: ⁊ ſignāt vox rauca malitiā ꝯplōnis hūide: aſpa vō ſilis voci gruū ſignāt malitiā ꝯplōnis ſicce: grauis vō ſignificat dilatationē meatus eius: acuta vō ꝯſtrictionem: deſtructa vero aut tremula exiſtens ſignificat mollificationem lacerti: ⁊c̄.

Proportionaliter vero ⁊ i omnib⁹ aliis partibus ex tumoꝛe ⁊ doloꝛe ⁊ leſiōe operationum: amplius ⁊ egeſtionū differentiis cognitiones erunt.

Cū declarauit q a quatuoꝛ gn̄ibus ſignoꝝ ē cognoſcere coꝛpus egrū vt nūc qn̄ egrotat ſ̄m mēbꝛa nō apparentia ⁊ appꝛopꝛiauit illa gn̄a ſ̄m eaſdē ſpēs mēbꝛoꝛum penes quoꝝ lapſus docuerat ſupꝛa ſigna coꝛpoꝛis egri ſimplr̄ qm̄ longū erat hāc appꝛopꝛiationē ꝑcurrere ſ̄m oīa mēbꝛa que hn̄t virtutem innatā ⁊ influentē. Adhuc aūt lōgius ſ̄m mēbꝛa habentia virtuteꝫ innatā tm̄ ⁊ ſ̄m a p̄ncipalibus oꝛta: nec ēt penes pluriū mēbꝛoꝝ lapſuū docuerat ſupꝛa ſigna coꝛpis egri ſimplr̄ oñdit q ab eiſdē generibus ſignoꝛum vt in ſūma eſt cognoſcere coꝛpus egrotās ſ̄m quecūqꝫ alia mēbꝛa nō apparētia: ⁊ dicit(ꝓpoꝛtionaliter ⁊c̄.).i.⁊ ꝓpoꝛtionalis ſupꝛadictis p̄tibus fiet cognitio egrotātiū ſ̄m oēs alias p̄tes nō apparentes ex.iiij.generibus ſignoꝝ dictis p̄us.ſ. ex tumoꝛe doloꝛe leſione operationū ⁊ differētiis egeſtionuꝫ pp̄ qđ ſicut ſupꝛa diximus neceſſaria eſt adhuc vt p̄ hec genera compleať cognitio egritudinis mēbꝛoꝝ interioꝛum ſcia anathomie per quā declarať ipſoꝝ mēbꝛoꝛum foꝛma ⁊ ſitus ⁊ q̄ntas ⁊ numerus ⁊ colligātia: quibus cognitis facile eſt cōiecturabile qđ mēbꝛū indicet doloꝛ ⁊ tumoꝛ. Scia quoqꝫ opis ⁊ iuuamēti ipſoꝝ p̄ quaꝫ ſcitur q oē membꝛū aut facit opationē aut iuuamentū ad opationē: ⁊ q mēbꝛū cuius ſit opis aut iuuamēti: ⁊ q̄le qđ ſolitū ſit a mēbꝛo reſolui de gn̄e ſupfluitatū qb⁹ cognitis cognoſciť coꝛruptio tā iuuamenti q̄ꝫ opis: egeſtionē q̄ꝫ mutatio ſignet egritudinē i mēbꝛo.c⁹ illa ſūt p̄ p̄ia facile ꝯiecturabiť mēbꝛū egrū: ſpēs tn̄ egritudis nō ex vno ſolo iſtoꝝ gn̄m ſignoꝝ: ſꝫ ex plurib⁹ ſil' inoteſcit.

Sed tamen hic ſciendum eſt

q coꝛruptio iuuamenti cū hoc q ſignificat egritudinē in iuuamentali mēbꝛo ſignāt ēt aliqñ egritudinē eſſe in p̄ncipali. Ad cuius declarationē dicim⁹ q egritudo mēbꝛi iuuamētalis ad aliquā opationē nō dr̄ egritudo mēbꝛi p̄ncipaliter deputati ad illā opationē niſi accidat q per ſe ledat illius opationē abſqꝫ cōpaſſione p̄ncipali. ſi aūt p⁹ cōpatiť p̄ncipale q̄ꝫ ledatur opatio: tūc egritudo mēbꝛi iuuamentalis dicitur eē egritudinis in p̄ncipali ſiue in toto mēbꝛo cōpoſito ⁊ nō egritudo: ⁊ h̄ eſt q dicit Gal. p̄ma p̄ticula de moꝛ.⁊ acci.ca.4. ait.n.q oīa mēbꝛa cōpoſita hn̄t quandā p̄tē p̄ncipalem p̄ quā efficitur

actio eius

actio: alie vero ſunt ei vt adiutoriũ inſerant ⁊ ꝙ oẽs illa ſola infir matiõe infirmanẽ ex quo innuit ꝙ egritudo in ꝓncipali ſit egritudo totius ⁊ cuiuſ3 ptis: naʒ ipſa ledit opationẽ q̃ ẽ totius opatio ⁊ anichilat alioꝝ iuuamẽta. ¶ Deĩde dixit: ꝙ aliqua iſtaꝝ mĩmũ panẽte .i. iuuamẽtalium actio .ſ. ꝓncipalis ipedit. Deinde ſubiecit ꝙ ſi ex eius mutatione .ſ. ptis iuuamẽtalis actio ꝓncipalis nõ ipediat: ſed ps principalis ꝑ quã ſit actio cõpatiat: tunc mutatio in iuuamentali nõ eſt egritudo mẽbri cõpoſiti: ſed cũ: ꝙ ſi illius mutatio .ſ. iuuamẽtalis ptis prohibeat actionẽ nõ cõpatiente principali mẽbro morbus mẽbri cõpoſiti vocabit: ex quo vĩ ꝙ oẽ qd̃ imediate ledit actionem dĩ egritudo mẽbri cõpoſiti ſiue illud ſit mutatio in principali ſiue in iuuamẽtali: ſ3 ſi mutatio iuuamentalis nõ ledit opationẽ niſi p facere cõpati partem ꝓncipalem nõ vocabit morbus mẽbri cõpoſiti: ſed cã morbi: dicetur tñ morbus in iuuamẽtali imediate ledẽs ipſius iuuamentũ. ¶ Dicit aũt Hali. in h̃ loco ꝙ vni mẽbro poſſibile eſt eſſe plura iuuamẽta: ſed nõ eſt poſſe vt vni mẽbro numero ſit plus vna opatione numero: ⁊ excuſat ſe de cerebro: ꝙ q̃uis ſit vnũ mẽbrũ plures hñs opatiões nõ tñ efficit illas p vnã partẽ nũero: ⁊ ſilr de corde ⁊ arteriis: ꝙ q̃uis videant duas efficere opationes .ſ. dilatationem ⁊ ꝯſtrictionẽ: nõ tñ efficiũt illas p eandẽ ſpẽʒ villorum. ¶ Sed h̃ nequaq̃ ſenſit Gal. in lib. de iuuamẽto mẽbroꝝ vbi dicit ꝙ melius eſt vt ſint multe opationes p pauca inſtrã q̃ pauce per multa. Adhuc ãt plura mẽbra videmus cõpetere in duo opa ſicut linguã ad guſtum ⁊ ſermonẽ. ¶ Qd̃ ſi dicat ſermoneʒ ab ea fieri per neruos motiuos: ⁊ guſtũ aũt p ſenſibiles: dicemus ei ꝙ lingua ſm h̃ non erit vnũ mẽbrũ apud ſic dicentem: qd̃ eſt incõueniẽs. Adhuc aũt ⁊ p eũdẽ neruuʒ p quẽ eſt in ea guſtus: eſt ⁊ tactus in ipſa: ⁊ ſilr in qbuſdã muſculis per eũdem neruum eſt ſenſus tactus ⁊ motus.

¶ Ex tumoribus quidem qui preter nãm in flegmonibus ⁊ ſclireſi ⁊ iſlationib⁹ ⁊ herisipilis inſpiciendum.

cõ. 87 ¶ Cum declarauit gñа ſignoꝝ qbus eſt oĩa intrinſeca mẽbra egrota cognoſcere ſubdiſtinguit ad maiorem declarationẽ qd̃libʒ illoꝝ ⁊ primo tumores. Et dicit (tumoribus qdẽ ⁊c̃.) .i. ita erũt ex ꝓdictis gñib⁹ cognitões mẽbroꝝ egrotoꝝ non apparentiũ: nã ex tumoribus quidẽ ꝓter nãm ꝯiecturandũ eſt mẽbra egrotare vna quatuor egritudinũ .ſ. aut flegmone aut ſclireſi: aut inflanõe aut heriſipila: ⁊ nõ vĩ per h̃ plus velle dicere q̃ ꝙ tumor eſt quadruplex. Et volebat p flegmonẽ apa de ſanguĩe cuʒ quo eſt dolor ⁊ inflatio ⁊ tẽſio ⁊ pulſatio: ⁊ eſt in eo dolor vehemẽtior q̃to mẽbrũ fuerit ſenſibilius: ⁊ pulſat3 in eo maior q̃to plures habuerit arterias. ¶ Per ſclirosim vero vult apa de melãcolia: ꝙ triũ eſt generꝝ .ſ. illud qd̃ vocat duricies: ⁊ eſt illud ꝙ ſit de fece ſanguinis: q̃ melãcolia dĩ ſiue tale ſit icipiẽs ſiue traſmutatũ ex flegmonibus: quoꝝ ſubtile reſolutũ fuerit ⁊ eſt cũ eo inſenſibilitas ⁊ duricies ⁊ obſuſcatio ⁊ priuatio inflationis. ¶ Scdm̃ vo eſt ꝙ dĩ cãcer ſcm̃ a melãcolia qd̃ ẽ de colera aduſta: ⁊ eſt cũ eo mobilitas ⁊ iſlatio ⁊ additio ⁊ habet radices inertas mẽbro ⁊ eſt cũ eo dolor: nõ tñ deſtruitur p ipſum ſenſus mẽbri niſi elõget tpe eius ⁊ mortificet mẽbrũ. ¶ Tertiũ vo ẽ gñs glãdulaꝝ ſicut ſcrophule ⁊ nodi: ⁊ iſtoꝝ alia ſunt ſepata ab eo in quo ſunt: alia ſunt mixta ⁊ infuſa i ſuba mẽbroꝝ in qbus ſtãt. ¶ Et vĩ ꝙ ꝓuatio doloris ⁊ ſenſus in apate melãcolico nõ eſt niſi ꝓpea ꝙ ille hũor ſuis q̃litatib⁹ ſtupefacit ⁊ mortificat mẽbrũ: p iſlanonẽ vo vult apa de ſlãte ſeu de vento vel aq̃: ⁊ eſt apa de ſlãte duplex .ſ. apa laxũ eius hũor eſt infuſus in ſuba mẽbri glãdule molles q̃rũ hũor ẽ ſepatus ⁊ inuolutus in coopertorio: ⁊ eſt cũ h̃ apate mollicies vt ad preſſurã digiti foſſa relinquat ⁊ priuatio caliditatis ⁊ dolor puus. Aquoſa vo apata ſunt ſicut hidrop. s ⁊ ramex aquoſa ⁊ ſicut apa qd̃ accidit i cranco de aquoſitate: vẽtoſa vo ſunt ſicut caccſia ⁊ inflatio: ⁊ eſt in caceſia vẽtus admixt⁹ in ſuba mẽbri. ⁊ cũ tãgit ſentit mollis. In iſlatiõe vo eſt vẽt⁹ aggregat⁹ ⁊ ſepat⁹ ⁊ ñ admixtus mẽbro ⁊ reſiſtit tactui valde. ¶ Per hereſipilaʒ vo vult apa de colera cũ quo eſt dolor ⁊ inflãmatio: ſed dolor eſt minor q̃ in flegmone pp minorationẽ tẽſiõis in ea eo ꝙ coſa pp leuitatẽ ⁊ ſubtilitatẽ ſpargit in ſupficie mẽbri ⁊ non colligit neq̃ ꝯculcat in locũ vnũ ſicut ſanguis ſed inflãmatio in ea ẽ maior ⁊ multotiẽs adurit cutim ⁊ veſicat ⁊ vlcerat eã: ⁊ nõ eſt in h̃ apate tumor magnus pp ſubtilitatẽ hũoris ⁊ eius dilatationẽ ⁊ accidit ſm plurimũ in exterioribus mẽbris ⁊ ſupiorib⁹ pp ei⁹ leuitatẽ: ⁊ maxĩe circa faciẽ: ⁊ eſt cũ ea rubedo loci admixta citrinitate ⁊ nõ rubedo pura aut ꝓfunda decliuis ad nigredinẽ: q̃lis in inflanõe eſt. ⁊ eſt q̃dã ſpẽs eius q̃ dĩ formica qd̃ eſt apa ambulatiuũ latitudinẽ nõ hñs i quo ſentit ſicut pũctura formice. Et eſt ſpẽs eius q̃ dĩ miliaris ex ñs multitudo puſtulaꝝ puaꝝ aſſimilataꝝ grano milĩj ⁊ eſt in hac ꝯpõ ſlãns cũ colera ſm plurimũ. Cõponunt aũt ⁊ dicta apata ſm hũoꝝ mixturã adinuicẽ: defluxus .n. coſe ad mẽbrũ: aliqñ eſt cũ ſanguine: aliqñ cũ ſlãte: aliqñ cũ melãcolia: ⁊ ſilr cuiuſ3 cum quolʒ ⁊ in oĩbus talibus eſt denoĩatio a magis dñante: ⁊ vincunt accidẽtia vincẽtis. ¶ Eſt aũt ⁊ hic ſciẽdũ ꝙ apata ẽ morbus cõpoſitus: ſicut in tractatu de cauſis deo dãte dicemus: cuius cã eſt reumanſmus ad mẽbrũ. cã aũt reumatiſmi eſt aut depulſio fortioꝝ ad ĩbecilliora: cũ ſupfluitas in eis abũdat: aut attractio ad mẽbrum p calorẽ aut dolorẽ in eo. quo aũt dolor aut calor attrahat infra dicemus. Eſt aũt ⁊ hic defluxus p venã ⁊ p oẽʒ corpis meatũ. ſed cũ fuerit p venas eſt id qd̃ defluit ſan. eius .ſ. manerici cuius in venis exiſtit .ſ. aliqñ colẽ cus: aliqñ ſlanc⁹: aliqñ mel̃c⁹: aliqñ vo tẽpat⁹ quẽ abſolute ſanguinẽ vocõ: pp qd̃ dixerũt aliq ꝙ oẽ apa de ſanguine eſt: ⁊ h̃ ẽ verũ cũ reumatiſm⁹ ad mẽbrũ ſit p venas. ¶ Gal. aũt aſſignãs ꝯpõnẽ morboꝝ in apata p⁹ ꝑticula de mor. ⁊ acci. dixit ꝙ vna ſpẽs ꝯpõnis morboꝝ in eo euenit: q: hũores ſm plurimũ ſunt cõmixti ⁊ raro ſimplices inueniunt ⁊c̃. h̃ veꝝ eſt cũ ſimplex reũatiſm⁹ ad mẽbrũ ſit p venas. Nã in venis ẽ oẽ gñs hũoris iuctũ admixtũ ſangui ſm medicoꝝ põnẽ: ⁊ nos iã dixim⁹ ꝙ de h̃ ſentiẽdũ ẽ. Sed cũ reũatiſm⁹ ſit p alios meat⁹ nõ eſt dubiũ ꝙ q̃lʒ ex tribus hũiditatib⁹ põt ſola ad mẽbrũ defluere: pp qd̃ dicit Gal. ſa ꝑticula de mor. ⁊ acci. ꝙ hi hũores: aliqñ reſtiũt ſimplices: aliqñ cõmixti: iõq̃ diuerſa apata ſiũt ⁊ puſtulenã aliqñ fiunt ex ſolo ſlãte: aliqñ ex ſola colã: aliqñ ex ſola mel̃ a: aliqñ ex ſolo ſanguĩe: aliqñ ex aliq̃ mã. q nullũ iſtoꝝ exiſtit: ſed q̃ illa mã aut ẽ ca. hu. aut ca. ſicca aut fri. hu. aut fri. ſic. nec̃lo ſic dicit hʒ reduci ad aliqueʒ .iiij. hũoꝝ. Signũ aũt ⁊ h̃ veꝝ eſſe eſt ꝙ aliqñ dicim⁹ de q̃dam hũore ꝙ non ſit coſa vel ſlã vel mel̃ a: ſed coſicus vel ſlanc⁹ vel mel̃ic⁹. Eſt ãt ⁊ h̃ ꝯſideratiõe ſignũ ꝙ .G. h̃ nõ docuit quo tumor ſigñet mẽbrũ egrũ: ſed tñ quas egritudies: pp qd̃ dicem⁹ ꝙ ſic dic̃ ꝓnceps tumor vel apa tribus modis ſigñat .ſ. aut p ſui cẽnã: ⁊ tũc ſigñat materieʒ hũoris: ex q̃ exiſtit ſic heriſipila ſigñat coſam ru. ſclirosis nigrã: aut ex loco ⁊ tũc ſigñat mẽbrũ vt cũ fuerit apud dextrũ hipocũdriũ ſigñat ꝙ eſt in epe: cũ vero apud ſiniſtruʒ ſigñat ꝙ eſt in ſplene aut ex pte figure: ⁊ tũc ſigñat ſup mẽbrũ. nã ſi apud dextrũ hipocũdriũ fuerit lunaris figure ſigñat ꝙ eſt in epate: ſi vero fuerit longitudis ſignificat ꝙ eſt in lacerto ſuppoſito: talis .n. eſt lacerti huius figura ſicut epatis ẽ lune ſilis.

¶ Dolores vero ſʒ quē incūbūt locū aut cō tinuitatis ſolutionē. aut alteratiōes ſubitas oñdūt. igiť ſoluiť ꝯtinuitas inciſiōe ⁊ corro ſione ⁊ fractura ⁊ tēſiōe. Alterať vero ſubſtā tia caliditate friditate ⁊ ſiccitate ⁊ hūiditate.

cō.88. ¶ Cū ſubdiſtixit tumorē ſubdiſtinguit dolorē ⁊ dicit. (Dolores ⁊c̄.) i. ſed dolores ſm̄ q̄cūqʒ fuerint locū oſtē dunt vnā duarū egritudinū. ſ. aut ſolōnē continuitatis aut ſubitā alterationē in ꝯplōne: ⁊ h̄ nō eſt amplius di cere q̄ʒ ꝙ dolor eſt duplex ſm̄ duplicem cām eius. Aſſi gnantur aūt ⁊ dolori multe ſpēs ſʒ ꝓprietatē ſenſus in eis ⁊ nām mēbri ⁊ cāe facientis dolorē: qdā. n. dr̄ pruriti uus: qdā pungitiuus: qdā mordicatiuus: qdā exaſpati uus: qdā extēſiuus: qdā ꝯcuſſiuus: qdā fragitiu⁹: qdaʒ laſſatiuus: qdā ſtupefactiuus: qdā pulſatiuus: qdā gra uatiuus: qdā ſangatiuus: qdā pſoratiuus: qdā acualis ⁊ qdā cōpiſiuus. Et eſt ſciēdū ꝙ neqʒ hic dicit quō do lor ſignificet mēbrū egrotū: ſed q̄s egritudines indicet pp̄ qđ dicemus ꝙ ſicut dicit princeps doloris ſignatiōes in duobus cōprehēdunť gn̄ibus: nā dolor aut ſignat p ſuū locū ſicut cū fuerit apud dextrū hipocūdriū ſignat ꝙ eſt in epate: cū vero apud ſiniſtrū ſignat ꝙ eſt in ſple ne: aut p eius ſpēm: ⁊ tūc ſignat ſup nām cāe eius: vt ſi fuerit grauatiuus ſignat ꝙ cā eſt in membro nō ſenſi bili aut eius ſenſus eſt deſtructus. Si vero fuerit extēſi uus ſignat mām multā: ſi vero mordicatiuus mām acu tam ⁊ ſic de alijs. ¶ Deinde cū ſubdiſtinxerit dolorē ſʒ ſolōnē ꝯtinuitatis ⁊ alterationē ſubitā nō pteſum ē euʒ dicere quot modis fiat vterqʒ: ⁊ diſtiguit eas penes cās ⁊ dicit (ſolū igiť ⁊c̄.) i. ſed ꝯtinuitas mēbri ſoluiť q̄tuor mōis. ſ. iciſiōe corroſiōe fractura ⁊ tēſiōe: ⁊ hn̄t due iſta rū cās extriſecas tm̄. ſ. iciſio ⁊ fractura: alie vero due ha bent cās intrinſecas ⁊ extrinſecas ſicut corroſio ⁊ tēſio. non eſt aūt q̄lʒ iſtaꝝ ſpecieꝝ ſolōnis continuitatis dolo ris inductiua. q: nō ſpēs fracture q̄ ꝓprie in oſſe hʒ cō tingere: qđ eſt mēbrū inſenſibile niſi et p fracturā intel ligat ſpēs ꝯtuſionū q̄ lacerto ꝯtingūt. hec. n. ⁊ quandaʒ fracturā efficiūt in villis mēbri: pp̄ qđ fortaſſis vr̄ ꝙ eā ipſe dixerit cōtuſſionē nō ꝙ ad fracturam eam reduxit. ¶ Deinde dicit (alterať aūt ⁊c̄.) i. ſed ſubſtantia mēbri alteratur a caliditate ⁊ fri. ⁊ hu. ⁊ ſic.

Dicit autem Gal. lib. de mor. ⁊ acci. ⁊ prin ceps ꝑmo can̄. ca. de cauſis do loris ꝙ lʒ mala ꝯplō diuerſa ſit vnū ex gn̄ibus cāruʒ do loris: nō tm̄ oīs. nā ſicut dicit fridū ⁊ calidū eſſentialiter cāūt dolorē: ſiccū vero p accn̄s tm̄. ſ. ſolōne cōtinuitatis quā facit pp̄ fortitudinē ꝯſtrictiōis: humidū vero nullo mō ⁊ cāʒ huius dicūt ꝙ calor ⁊ friditas ſunt qualitates agentes: ſiccitas vero ⁊ hu. ſūt q̄litates paſſiue p quas nō hʒ res vt agat in aliud ſed ꝙ ab alio patiať. ¶ Sed h̄ nihil eſt: q: ſicut diximus in tractatu de corpib⁹: hūi ditas ⁊ ſic. p ſe agūt vnaq̄qʒ in ſibi oppoſitā: ⁊ hūectat hūidū ⁊ exiccat ſiccū. ¶ Adhuc autē q̄uis hūidū non humectet ⁊ ſiccū nō exiccet. ſed aliud ſit illud qđ hume ctat ⁊ exiccat. ſ. calidū ⁊ fridū ſicut ipſi volūt: nihilomi nus tm̄ ꝯtingit mēbrū alterari ad hūiditatē ⁊ ſic. quāuis nihil tale ad eas ipſum alterauerit: ſed hec alteratio eſt ſenſibilis. nā tactus nō eſt min⁹ hūidi ⁊ ſic. q̄ʒ cali ⁊ fri gidi. ¶ Adhuc aūt ⁊ ſunt ſbe mēbri corruptiua. igitur poſſe eſt ea dolorē inferre. ¶ Adhuc aūt ⁊ in fame ⁊ ſiti vr̄ eſſe dolor qdā ſic dīc Ga. in lib. de mala ꝯplōne diuer ſa in fame qdē pp̄ humectationē: in ſiti vero pp̄ exicca tionē: qđ pʒ ex diffōnibus famis ⁊ ſitis: eſt. n. fames ap petitus ſicci pp̄ ſalutē diſtēperātie in hūido. Sitis vero appetitus hūidi pp̄ ſalutē diſtēperātie in ſicco. Nullum ergo dubiū eſt ꝙ ab alteratiōe ſm̄ qualʒ primarū quali tatū eſt ſentire dolorē: nō tm̄ lateat ꝙ talis alteratio effi cit dolorē in mēbro qđ eſt ſenſibile: ⁊ nō in mēbro qđ eſt inſenſibile quale eſt os. ¶ Propter qđ ſciēdū eſt ꝙ duo bus indigeť ad h̄ ꝙ ſit dolor. ſ. ꝙ mēbrum ſit ſenſibile ⁊ ꝙ trāſmuteť a nā ſua. ¶ Adhuc aūt ꝙ trāſmutatio ſit ſubita nō gradata: nā q̄ paulatim efficiť eſt inſenſibilis pp̄ aſſueſcere ei mēbrū ⁊ pp̄ ſimul eſſe paꝝ qđ ſenſuʒ nō facit: oīs aūt dolor eſt ſenſus trāſmutatiōis ad extra na turam: vbi ergo trāſmutatio nō eſt ſenſibilis nō eſt idu ctiua doloris: pp̄ qđ nō pōt res hr̄e dolorē niſi dū exit a nā ſua: ⁊ nō poſt q̄ʒ exierit. nā ſenſus actu nō eſt niſi que dā alteratio organi ab obō ſui aut aliqd adiūctū altera tioni. vbi ergo nō eſt alteratio ibi non eſt ſenſus: ſed qm̄ mēbrū exiuit a nā ſua iam eſt trāſmutatū ⁊ non eſt ſub trāſmutatiōe: quare neqʒ in ſenſu. ergo nec in dolore: pp̄ qđ malitia ꝯplōnis equalis nō facit dolorē pp̄ iaʒ cōple tam eſſe alterationē ad malā ⁊ ex inde equalē dici. In oī . n. alteratione aliud eſt qđ inducitur: aliud qđ abiciť p pter qđ dū pſeuerat alteratio dr̄ eſſe mala ꝯplō diuerſa a nāli q̄ abiciť. Silr̄ neqʒ ſolō cōtinuo eſt dolor ſicut in ſolōne: ſed aut pp̄ alterationem ꝯplōnis aut hūoꝝ mor dicationē ei ſuperuenientē: manifeſtū eſt ergo ꝙ dolor n̄ eſt niſi in exitu ad extra nām: nō aūt egrediť mēbrum a nā ſua niſi aut altereť in ꝯplōne ſua: aut eius ꝯtinuitas ſolueť: ſicut dicit Gal. in lib. de malitia ꝯplōnis diuerſe. nō dicit aūt h̄ q: nō poſſit mēbrū egredi a nā ſua p exitū a q̄ntitate nūero ⁊ figura ⁊ ſitu nālibus: ſi qdeʒ nā apud medicū eſt cōpoſitio ſicut ⁊ ꝯplō. ſed q: exitus ab his ſʒ plurimū cōcomitať trāſmutationē mēbri in ꝯplōne vel vnitate: aut q: talis exitus nō eſt imediate ſenſibilis. q̄ re trāſmutatio in eis nō efficit dolorē niſi p illas. perce ptio. n. ſenſibiliū cōium qualia ſunt magnitudo figura ⁊ numerus non eſt niſi mediantibus ꝓprijs.

Sed queret aliqs quare exit⁹ a figura ⁊ ma gnitudine nālibus ⁊ reliqs na turis officialibus nō efficit p ſe dolorē ſicut exitus a cō plōne nāli: cū magnitudo figura ⁊ nūerus ⁊ reliq̄ ſenſi bilia cōia p ſe ſentiantť ſicut ⁊ ꝓpria. ¶ Dōm ꝙ ſenſibi lia cōia p ſe ſentiunť. ſeu nihilominus mediātib⁹ ꝓprijs ſicut ſupius oñſum eſt. qđ aūt mediat ad aliud ſemp hʒ aliquā pricipalitatē ad illud. ¶ Adhuc et tactus nō hʒ dolorē niſi ad malē organi trāſmutatiōem nō ad inten tionalē ⁊ ſpūalē. q: tūc oʒ ſentire et dolor. ¶ Adhuc āt nec ad oēm mālē: ſed ad magnā ⁊ fortē ⁊ corrūpēteʒ or ganū: ⁊ inde eſt ꝙ q̄uis tact⁹ ſentiat ſimul cū calitate ⁊ fri. rei extrinſece q̄ in ipſuʒ agit aliqn̄ q̄ntitatē ⁊ figurā ⁊ nūeꝝ in illa: q: tm̄ magnitudo figura ⁊ nūerus iprimūt ſe in tactū intentionalr̄ tm̄ ⁊ neqʒ alterāt organum eius mālr̄: ſicut ca. ⁊ friditas: iō nō eſt a magnitudine figura ⁊ nūero ſentire dolorē cū in extrinſecis pcipiunť obis ſi cut eſt a calitate ⁊ friditate: nā hec nō ſoluʒ intētionalr̄. ſed et mālr̄ organū ſibi ꝯdiſponūt qn̄ fuerint multū ex cedentes: qm̄ fit p eas trāſmutatio ⁊ corruptio ſbe mem bri: ⁊ ſicut magnitudo ⁊ ſitus ⁊ figura ⁊ nūerus pcepta in extrinſecis non ſunt potētia inducere dolorē in tactu pp̄ id qđ dcm̄ eſt: ſic nec exitus membri ſenſiētis in ma gnitudine nūero ⁊ ſitu ⁊ figura nālibus pōt p ſe induce re dolorē: tū q: imediate nō ſentiť: tū q: talis exitus nō eſt per ſe ſubē mēbri corruptiuus: ſed p accn̄s tm̄: inq̄ʒ tum. ſ. accidit exitui a cōplexione ⁊ vnitate nālibus: aut inquantum exitus ab his illi accidit.

Dubitabit autem aliqs: q: vr̄ ꝙ ſolō cō tinuitatis nō poſſit i ducere dolorē: eo ꝙ nō vr̄ ꝓpriū ſenſibile neqʒ cōe: diſ currēdo p ſingula: qđ aūt nō eſt vllū ſenſibile: neqʒ ipri mit et in ſenſum: qđ aūt nō iprimit in ſenſum nō pōt fa cere dolorem.

ſere dolorem. ¶ Niſi eēt ꝙ ſolutio ꝯtinuitatis ē reducibilis ad numerū q ē ſenſibile cōe: ſenſus .n. apprehēdit vnū negatione diuiſionis: ꝛ numeꝝ diffinitiōe ꝯtinui: aut negatiōe ꝯtinuitatis. exitus ergo mēbri ad hāc diuiſionē ꝑ dualitates fit ſenſibilis ꝛ ad modū numeri: nō qdē ſic numerꝰ intētionaliter ꝑceptus in extrinſecis q oī ſenſu ꝑcipit: ſꝫ ſic numerꝰ ſubē mēbri corruptiuꝰ q ꝑcipit tm̄ tactu. ¶ Qḋ ſi dicat aliqs dictū ē ſupius exitū mēbri a numero nāli non poſſe imediate ſentiri: ideoq̄ nec ꝑſe dolorē inferre. ¶ Dōm eſt illi ꝙ duplex eſt exitus mēbri a numero nāli. vnus .ſ. qui eſt morbus officialis: alius vō q eſt morbus cōis. diminutio ḡ cum ſit ex officiali q eſt morbus in nūero nō inducit dolorē ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ ſolutionē ꝯtinui quā illa cōitat. ſꝫ ſolutio ꝯtinuitatis q eſt exitus mēbri ad dualitatez ex vnitate ꝑ ſe ſentit. nō tn̄ a quocūq̄ ſēſu: ſꝫ a tactu tm̄: eo ꝙ tāgibilr efficit ſolū pp ꝙ recte dicat ꝑnceps ſuo li. de aīa. ꝙ qꝛ aīal ꝯſtat ex elemētoꝝ cōmixtiōe ꝛ mixtoꝝ cōpoſitiōe oportuit de neceſſitate ꝙ ſanitas ꝛ infirmitas eius q̄dā cōparet cōplexioni quedā cōpoſitioni: ꝛ ſic in corruptiōe cōplexionis eſt aliquis qḋ eſt notiū: ſic in corruptiōe cōpoſitionis ē aliqd qḋ ē notificatiū: ſicut tactus eſt ſenſus q dep̄hēdit corruptio cōplexiōis: ſic ꝛ ē ſenſus q cognoſcit corruptio cōpoſitiōis: ſic āt tactꝰ nō ꝑcipit cōplexionē nālē ſui orgāi: eo ꝙ nō ē a ſeipſo pati: ſenſus āt paſſio q̄dā. ſꝫ ꝑcipit aduētitiā q illā imutat: ita ꝛ pp idē nō ꝑcipit ſui orgāi ꝯtinuitatē nālē ſꝫ illꝰ ſolutionē extnēā.

Dubitabit aūt adhuc aliqs circa h qḋ inuenit duplicē eſſe cāꝫ doloris. ſ. ſubitā alterationē i cōpl̄one ꝛ ſolutionē ꝯtinuitatis nō. n. vr̄ ꝙ alteratio in cōplōne inducat dolorē niſi ſoluat ꝯtinuum: q̄re ſola ſolutio ꝯtinuitatis erit imediata cauſa doloris: ꝙ aūt h ſi ēt Ga. alibi ſenſiſſe vr̄: q̄ lib. de mala cōplexiōe diuerſa. viſus ē dicere ꝙ alteratio facta a calido ꝛ frigido nō eſt doloris inductiua dōec nō puenit ad terminū quo ſoluat ꝯtinuū. Et ſilr hoc in lib. de mor. ꝛ acci. ait. n. ꝙ calidū ſoluit ꝯtinuitatē ꝑ h ꝙ diſſoluit ꝛ ſeparat ſubām in q vnit: frigidū vō ꝑ hoc ꝙ aduat ꝛ aſtrigit ꝛ exprimēs aliqd ab ea diſrūpit: q̄re ex h viſus ē ꝯſentire ſermōi hipo. ꝙ oēs egritudīes ſūt q̄dā vlcera: ꝛ puto ꝙ hipo. intedebat de egritudinibꝰ facientibus dolorē. ¶ Sꝫ hoc nihil ē māifeſtū eſt. n. ꝙ alteratio facta a calido. ſ. h. ꝛ ſicco nō ſolū pp ſolutionē ꝯtinuitatis q ad eā ꝯtingit accidere: ſꝫ ēt ex ipſa doloris eſt inductiua. nā ipſa corrūpit ꝛ trāſmutat ſubāꝫ mlto magis q̄ ſolutio ꝯtinuitatis: calidū. n. ꝛ fri. h. ꝛ ſic ſunt ꝑme q̄litates a qbus ē oīs gnātio ꝛ corruptio. ¶ Adhuc aūt eſt ſenſibilis ꝑ ſeipſam ſic illa. tactꝰ. n. calidi eſt ꝛ fri. nō minus q̄ ſolutionis ꝯtinuitatis. q̄re palā eſt ꝙ ex ſeipſa pōt dolorē inducere nō minus q̄ pp ꝯtinuū ſoluere. Cuius declaratio ſic dicit ꝑnceps eſt qm̄ dolor factus ex alteratiōe in cōplexiōe vr̄ eē equalr in qlibꝫ pte mēbri qḋ altereſ: cū tn̄ ſolutio cōtinuitatis ab eo ꝯtingēs nō ſit ab ea equaliter in qualibet pte illius: q̄re cū dolor apud alterationē cōplexiōis ſit ēt in loco vbi nō accidit eē ſolutionē ꝯtiuitatis nō erit ille dolō niſi ex alteratiōe.

Ad huc autē ēt dubitabit aliqs vtrū i quolibꝫ ſenſu ſit dolor. ꝛ vr̄ ꝑmo ꝙ ſic: ꝯtra. n. ſūt nata fieri circa idē: ſed delitia ē in quolibet ſenſu. qlibet eni ſenſus delectat ex ꝯpꝛehēſiōe ſenſibilis ꝯuenientis ſi fuerit ꝑfecte ſꝫ nām diſpoſitus vt viſus ex mediis coloribꝰ: auditꝰ ex melodiis ſuauibus: guſtus ex dulcibus ſaporibus: odoratus ex aromaticis ſic tactꝰ ex tepidis ꝛ lenibus. ḡ qlibet erit doloris ſuſceptiuus ex app̄hēſiōe incōuenientium: qualia ſūt excellentie ſuoꝝ ſenſibiliū talia. n. corrūpūt armoniā ſenſus ſic dicit phs. Quecūq̄ aūt ſenſibilia exiſtētia fuerint ſenſus corruptiua illa ſūt ſenſui doloris illatiua ſic quecūq̄ ſenſibilia exiſtētia fuerit ſaluatiua ſenſus: qꝛ ſenſuꝫ dlectātia. ¶ Sꝫ in ꝯtrariū vr̄ ꝙ dolor nō ſit niſi ex duplici cā q ſupius dicta ē: quaꝝ qlibet ē cōpꝛehēſibilis ſolo tactu ſicut oſtēdemus. ¶ Propter qḋ dōm ꝙ dolor maxie ꝓprie eſt in tactu: ſi. n. nō eſt dolere niſi ex aliq̄ corruptela ſenſitiui. nō eſt aūt excellētia alicuius ſenſibilis potens mālit trāſmutare organū ſicut excellētia tangibiliū neq̄ in ipſum inducere aliqd qḋ ſit egritudo niſi tāgibiliter afficiat: nullū alioꝝ poterit iducere dolorē in ſuo ſenſu: niſi ſere foꝛtaſſis eq̄uoce dictū cū dolore q eſt i tactu. alioꝝ. n. excellētie corrūpūt i ſenſitiuis armoniā ꝛ rōnē ſenſus ad ſenſibile tm̄. ſubām aūt ſenſitiui corrūpere nō poſſūt eo ꝙ oīs talis trāſmutatio a qualitatibꝰ tm̄ ꝑmis tāgibilibꝰ exiſtit. ¶ Adhuc ēt tactꝰ ſicut dicit ꝑnceps oībus ſenſibꝰ ſpiſſior eſt magis retinēs id qḋ recipit ex impreſſiōe ꝯuenienti ꝛ incōuenienti: hoc aūt iō qꝛ ſenſibile tāgibile maxime qḋ ex ꝑmis qualitatibꝰ efficit in eo nō ſolū intētionalē ſꝫ mālē trāſmutationē. Et pp hoc dolor ꝛ delitia ſunt apud ipꝫ maiores valde: ꝛ maxime alioꝝ potētes: ideoq̄ medicus cās doloris aſſignās ſolū tāgibiles ꝓſequitur. nō eſt tn̄ dubiū qn̄ oī ſenſu ē dlitia ex app̄hēſiōe ꝯuenientiū ſenſibiliū ꝛ ſaluātiū armoniam ſenſus a ſenſu ipſo ꝑfecte diſpoſito: ꝛ ſilr dolor ex apprehenſiōe icōuenientiū ꝛ corrūpētiū ſenſus armoniā: ꝯtigit tn̄ ſēſus egere diſpoſitos dlectari aliqn̄ ab apprehēſiōe ſenſibiliū: q nō ſūt abſolute ꝯuenientia: ſꝫ tm̄ ita diſpōſitis pp reduci ab eis ad ꝯuenientē armoniā. ¶ Qḋ āt Ga. dicit in li. d mor. ꝛ acci. ꝙ in qlibꝫ ſenſu vr̄ eſſe dolō ex ſolutiōe ꝯtinuitatis: ſicut i viſu ex lumie ſplēdidiſſimo cuiꝰ eſt diſgregare ſpūm viſibilē: in auditu ex voce magna aſpa ꝛ acuta: in guſtu ex ſapore amaro acetoſo pontico ꝛ acuto: in odoratu ex fumis ſalientibꝰ ad cerebrū a talibus ſaporibꝰ: qm̄ ſicut dicit de nā oīuꝫ taliū ſenſibiliū eſt ſoluere ꝯtinuū i ſuis ſenſibꝰ. ¶ Adhuc āt ꝛ ꝙ dicit ꝙ dlitia ē paſſio q ſubito reducitur ad nāꝫ nō vr̄ ꝯuenienter dictū. ſolutio nāq̄ ꝯtinui nō percipit niſi ſenſu tactus ſicut. ō. mōſtratū eſt: ſꝫ qm̄ organum cuiuſlibet ſenſus ſentit tactū: hic. n. ſenſus cōmuniſſimꝰ ē a q nec alij ſeparant ſꝫ ipſe ab alijs accidit pp illḋ cuiuſlibet ſenſus organū ſolutionē ꝯtinuitatis poſſe ſentire nō qdē inq̄ntū viſus vel auditꝰ vel odoratus vl̄ guſtꝰ ſꝫ inq̄ntū cū eis ſenſus tactus inerit ſꝫ nō erit ipſis dolor inquātū ſūt tales ab hac ſolutiōe: ſꝫ a magna ꝛ forti alteratiōe: q ſit eis ab excellētijs ſuoꝝ ſenſibiliū: ex q cōtigit armoniā diſſolui: q eſt ratio ſenſus ad ſenſibile pp qḋ poſt ſenſum talium excelentiaꝝ nō eſt aliqd ſentire. ¶ Delitia vō nō eſt niſi ex apprehēſiōe ꝯuenientiū ꝛ ſaluātiū: ſꝫ qm̄ diſpoſitionē nālē ꝛ armoniā orgāi ſaluātē ſenſuꝫ accidit cōpꝛehēdi i ſubito reditu ad eā q diū aderat nequaq̄ erat ab illo cōprehēſibilis creditū ē ꝙ eꝫ delitiam cōmlē q̄ſi accidētale ſit aſſumptū ꝓ ſubāntiali: cū tn̄ oīs ſubita apprehēſio ſenſibilis ꝯuenientis ꝛ ſaluantis a ſenſu non ſolum ad propriam perfectionē reducente ſed ſub ea exiſtente faciat delitiam.

Nocetur autem operatio aut leuiter aut mediocriter: aut omnino non fit.

¶ Cum ſubdiſtinxit dolorem ſubdiſtinguit leſionem operationis ꝛ dicit. (Nocetur aūt ꝛc̄.) .i. ſed operatio noceſ tribus modis aut leuiter. ſ. qn̄ eſt debilis aut tarda aut mediocriter fit qn̄ .ſ. fit eſt praua ꝛ corrupta: aut oīo nō fit qḋ proprie nō eſt noceri ſed ex toto auferri ſꝫ reſpectu illius opatiōis quodāmō dī mori: ꝛ ē hoc nihil aliḋ dicere q̄ ꝙ triplex eſt nociua opatio q eſt egrota membra agnoſcere. Sed hic ſciendum eſt ꝙ diſtinctio nocumētoꝝ opationis nō oñdit membrum egro- cō. 84.

tās niſi ſciat cui⁹ membri quaſi ſit operatio ſ; potius modos ⁊ gradus egritudinū: ⁊ eſt q̄dem prior leſionis cā ſm plurimū naturalis diſpō tñ ſecunde vō leſionis cā eſt egritudo ipſa: tertie vero vltimū egritudinis oñium. Et ē hic ſciēdū ꝙ opātio nocita oſtēdit non ſolum mēbrū cuius eſt operatio eē egrotū: ſ; aliqñ ex ꝯſequēti coniecturaliter oſtendit eē egrotās aut mēbrū a quo emanat virtus quidē que preeſt operationi aut mēbrū quod eſt ſemita qua influit quod emanat.

℄ Quecūq; egerunt. hec quidem vt particule eorū q̄ patiunt: hec nā vt ſupfluitates hec vero vt i ipſis ꝯtenta ſm nām oſtēſionē ꝓpriam vnum quodq; faciet.

co.90. ℄ Cū ſubdiſtīxit leſionē opatiōis ſubdiſtīguit egeſtiones. ⁊ dicit. (Quecūq; vō ⁊c̄.) .i. ſ; ſunt egōnes duorū modoꝝ: quoꝝ vnuſq; ꝙ ſm nāʒ facit ꝓprīā declaratiōnē de mēbro egroto. q̄dā. n. ſunt particule mēbroꝝ patiētiū q̄dā vō ſunt res in eis ꝯtēte trāſlatio vero ex arabico. 3. modos egeſtionū declarat cū dicit ꝙ ex eis alie ſūt q̄ ſunt partes mēbroꝝ in qb⁹ ſunt leſiones: ⁊ alie ſūt q̄ ſunt ſupfluitates: ⁊ alie ſunt res cōprehēſe in eis nā. Et dicit. Gal. ꝙ vult p̄ res cōprehenſas i eis nā ſanguinē cōtētū in venis quē aliqñ accidit euacuari p ſolutionē ꝯtinuitatis in vēa alicui⁹ mēbri: ſ; tunc ſupfluitates nō dicent ꝯtēte nā in mēbro. ℄ S; l; hoc ſit veꝝ de q̄buſdā ſupfluitatib⁹ ſicut de ſanie ⁊ arena ⁊ hmōi q̄ eoꝝ poꝝe ſm nām ſe habēte nequaq; eſt egeſtiōib⁹ cōmiſceri nō tñ eſt veꝝ de generib⁹ vrinaꝝ ⁊ egōnū ⁊ alioꝝ ſuperfluoꝝ nāliter ꝯtētoꝝ in ſuis receptaculis q̄r ſm hoc melius fuiſſet dicere q̄dam ſunt ſupfluitates q̄dā nō ſuperfluitates. Preterea. Gal. i. pma particula ð mor. ⁊ iterio rib⁹. nō facit eas niſi duoꝝ modoꝝ cū dicit. a cōporeis egrediētia aut erūt ps mēbri aut eoꝝ que i eo hñtur: nequaq; apponēs ibi hāc dictionē ſm nām. ⁊ tūc cōprehēdunt in h̄ dicto ꝯtēta nāliter ⁊ ꝯtēta pter nām. ꝙ ſi hec dictio ſ; nām apponat ſic hic appoſita eſt: nō oʒ ꝯiungi dictio ꝓcedēti huic. ſ. i ipſis ꝯtēta: ſ; dictio ſequēti: vt dicat ꝙ vnūquodq; faciet ꝓpriā oſtēſionē ſm ſuā nāʒ alia. n. ē nā eaꝝ particulaꝝ q̄ a mēbro decidunt: alia vō eoꝝ: que in ipſo continentur ⁊ alias egritudines i aliis ⁊ in aliis mēbris ſignificare de ꝓpāte nata ſūt. ℄ Ex ſeq̄dē ⁊ nā oium egeſtoꝝ hoꝝ maxime alioꝝ ſignificare tā mēbrū patiēs q̄ egritudis ipſius ſpēm. cū. n. egredit aliq̄ mēbri particula ſignificat ſpēs vulneꝝ ⁊ vlceri q̄ in mēbro exiſtūt. ꝙ mēbꝝ ē patiēs ſignificat pmū ex loco vñ egredit. ſcdō ex ſui ſbā. tertio ex ſui quātitate. q̄rto ex colore. ex loco q̄dē: q̄r ſi erit cū tuſſi ſignificat vulnera in mēbris pectoris ſi cū vrina in mēbris vrinalibus ſi cū vomitu in meri vel ſtōacho ſi cū egōnib⁹ in inteſtinis. ℄ Ex ꝓprietate vō ſue ſbe determinat⁹ pandit mēbrū: nā ſi ſcreauerit qs corp⁹ anuloſum ſignificat ꝙ pulmo vulc⁹ corroſiuū patiat. ⁊ ſilr ſi ſcreet ſruſtrū vene nō putr: ipoſſe. n. eſt hoc euenire a corpore trachee q̄uis hoc corpus ſit cartilaginoſū ⁊ vēas hñs. nā eius cartilago nō ſcrearet niſi a magnis in ea vlcerib⁹ ad que anteq̄ deueniat morit patiēs ſic dicit Gal. li. de in interiorib⁹ morbis. venē. q̄q; i eo ſūt pue ſic dicit pili. ℄ Adhuc ēt a ꝓprietate ſbe taliū pticulaꝝ egeſtarū diſcernimus an vlcus ſit in renib⁹ vel veſica. q̄. n. mingit ſquāmā vlcerā i veſica hʒ. q vō ſic ſruſtrū carnis hʒ ea in rēibus. ⁊ ſilr de aliis multis: ſilr ⁊ a ꝓprietate ſue q̄titatis pādit mēbꝝ egrū nā cortices q in diſſenteria egerunt ſi fuerint groſſi viſcoſi ſignificant vulnera in inteſtinis groſſis ⁊ magi. ℄ Si vō fuerit tēues ſignificāt ea in gracilib⁹: a ꝓprietate vō q̄litatis: quē admodū petala rubea in vrinis apparētia ſignificat vlcera in reib⁹ alba vō in veſica. ℄ Sed res i mēbris ꝯtēte quas euacuari accidat aut ſūt in eis ꝯtēte ſm nām aut preter nām ſi fuerit in eis pter nām ſic lapis ⁊ arena ſanies ⁊ ſimilia: egreſſa q̄dē ſignificabūt ſup mēbrū egrotās: tñ ex via ex qua ſit egreſſio: rum ꝓprietate ſbe tū quātitatū qualitatis. Si vō fuerint ꝯtenta in membris ſm nāt cui ſuꝝ ⁊c̄ aut ſūt ſupfluitates aut nō ſūt ſupfluitates. Si fuerint nō ſupfluitates q̄lis eſt ſanguis nūc ſignificāt ſup mēbrū egrotū ꝓprietate ſue egreſſiōis ⁊ ſbe ⁊ coloris ⁊ paucitatis ⁊ multitudinis ⁊ ꝓprietate ſue pmixtiōis multe aut pauce cū ſupfluitatib⁹ cū qbus emanat. Si vō fuerint ſupfluitates nūc ſignificāt ſup membrū egrotū nō ſolū ſui eḋone: ſ; ēt retētiōe: euacuatiōe q̄dē vt ſi egrediat iuolūtarie vl difficulter vl i ordiate. ℄ Adhuc ēt ꝓprietate ſue ſbe quātitatū ⁊ q̄litatis retentione vero penes accñtia comitantia apud membra diuerſa in quibus ſit retentio.

℄ Dictum eſt aūt de hmōi oībus amplius in patientiū locorū negotio auctore nullo h̄ in artē prius redigente aut perfecte aſſignante quemadmodum igit̄ aliud ita nihil horū que iceperunt nō pfecerūt veteres. ℄ Egrotantiū quidē corporum ex illo negocio q̄dē cognitiones diſcere opʒ. ℄ Egrotaturorū ⁊ ſanandorum ex preſenti facultate. co.9

℄ Cū ſubdiſtīxit q̄tuor genera ſignoꝝ a qb⁹ ē cognoſcere mēbra egrota nō apparētia: ⁊ q̄ de ꝓprietate h⁹ doctrine nō ē: ꝓſeq ſingula q̄ntū ꝑtīgit: ſed i cōib⁹ iſtare tñ remitit ad libꝝ de morbis iterioꝝ vbi lati⁹ ⁊ particulari⁹ diſſerit de cognitiōe mēbroꝝ iteriorū egrotātiū per hec q̄tuor gña ſignoꝝ: ⁊ dicit. (dictū eſt āt ⁊c̄.) .i. h̄ dictū eſt de his oīb⁹ .i. de cognitiōe per tumorem ⁊ dolorem ⁊ opatiōis leſionē ⁊ egōnē amplius q̄ hic dicat in lib. locoꝝ patiētiū: ⁊ eſt liber itulat⁹ ð cognitiōe morboꝝ mēbroꝝ iterioꝝ: in q̄ libro iactat ſe dediſſe artificialē cognitionē tā egritudinū q̄ locoꝝ itrinſecus egrotātū: ſic difficile cōprehēſibilē pp nō ſubiacere ſenſib⁹ illa loca: cū nullus ex priorib⁹ redegerit illā in artē aut pfecte aſſignauerit: ſi cōat⁹ qs fuerit: quēadmodū neq; aliqd alioꝝ q̄ iceperūt ad pfectiōeʒ deduxerūt. ⁊ h̄ intēdebat cū dicit (nullo in hoc artē pri⁹ ⁊c̄.) ⁊ volebat per redigere in artē aſſignationē doctrine cōpēdioſe ⁊ vlis q̄ circa oīa ſingularia verificat. veteres. n. ſic inſipientes. ⁊ rudes nō potuerūt neq; in hoc neq; in multis aliis ola diſcernere qd vlr ē: qd in multis ⁊ de multis verificat. hoc. n. artis ē q̄ nō niſi poſt inquiſitionē longā plurimaq; obſeruatiōeʒ ⁊ expiētiā attētā pōt acquirī artificialē cogēʒ mēbroꝝ iteriorū egrotātiū ſcire volēte ad illū remitit librꝝ ⁊ dic̄ (egrotātiū ⁊c̄) .i. q̄ adiſcere oʒ ſigna corporū egrotātiū q̄ dnr vt nūc erga ex libro p̄dicto nō tñ niſi eoꝝ q̄ ſ; itrinſeca tñ egrotant. de taliū .n. ſignis ars ibi docet. cognitionē āt egrotātiū extrinſecoꝝ ſenſib⁹ q̄dē pfecte ſuppoſitā nequaq; difficile in artem redigere. ℄ Deinde trāſiens ad ſequētia intitulat qd docturus eſt ſubſequēter. ⁊ dicit (egrotaturoꝝ ⁊c̄.) .i. ſ; cognitiōes corporū neutrorū vt nūc quoꝝ q̄dā dnr egrotatiua quedam ſanatiua oʒ diſcere ex doctrina pſenti. ſ. ex ſequēti cap. hec aūt dicit ſicut nuſq; alibi in ſuis libris illorum ſigna demonſtrauerit.

℄ Ea q̄dē q̄ ſunt egrotaturorū ſunt in medio formam eorum que ſanis ⁊ egrotātib⁹ accidunt ſm naturā q̄dēʒ oīa ſanis inſunt: pter nām vero egrotantib⁹ inquantū egrotant

tant.i medio vero his ſunt, egritudinū ſuturarꝫ declaratiua. Egritudinū vero quedā quidē ex genere exiſtētia corꝫ q̄ ſꝫ nāꝫ ſūt in quātitatib⁹ aut q̄litatib⁹ i tꝑibus inmutata q̄dā vero ex his q̄ ꝑter nāꝫ qdē ſꝫ minora his q̄ i egritudinibus ſunt ⁊ pp̄ h̄ diſpōnes he corporꝫ quecunqꝫ egrotatura eē videnť neutrorꝫ ſūt ⁊ declarātia vero ipſa ſigna primo ſi qdē hec ſanitatē deſignāt: ſcđo vo egritudines. ⁊ ſiunt eadē ſigna ſm primā habitudinē ⁊ neutra ⁊ egra in eo qdē qđ iā exiſtēte diſpōne demōſtrāt neutra.i eo vero qđ futura declarāt.

Co.92 Cū declarauit ſigna corporꝫ optie ſanorꝫ adhuc aūt ⁊ cōporū ab eo lapſorꝫ quorꝫ q̄dā dn̄r vt mixtū ſana ſub ſanis ſimplr̄ cōprehēſa: q̄dā ſimplr̄ neutra: ⁊ q̄dā ſimplr̄ egra abo qdē ſub ſanis nūc itellecta. Adhuc āt ⁊ corporꝫ egrorꝫ vt nūc n̄ reſtabit āt ō ſigni diuꝫ cōporꝫ niſi ſigna corporꝫ neutrorꝫ vt nunc incipit ad h̄ loco ea declarare. ⁊ dic̄. (Ea qdē ⁊c̄.) .i. cū ex p̄ſenti facultate diſcenda ſint ſigna egrotaturorꝫ ⁊ ſanādorꝫ ſciēdū ē q̄ ea qdē ſigna q̄ ſūt egrotaturorꝫ ſunt in medio ſꝫ formā īter ſigna q̄ ſūt ſanis: ⁊ ea q̄ ſūt egrotantib⁹: ⁊ volebat ꝑ h̄ qđ dixit ſm formā illā nāꝫ a q̄ corpus ⁊ ſignū ⁊ cā dn̄r neutra ꝑ abnegationem vtriuſqꝫ extremorꝫ. illa.n. de extremorꝫ media eſt cū vtroqꝫ. ſ. in aliq̄ ꝑticipās. forma.n. ſigni ꝓportionať forme corporis: vn̄ ſic̄ corpus neutrꝫ ē ſub forma media corporis ſani ⁊ egri: ſic ⁊ ſignum neutrum eſt ſub forma me⁹ ſigni ſani ⁊ egri. ſunt enīꝫ hec ſigna in medio: ſicut dictum eſt: in medio quidē dico ad vnum ⁊ idē corpus facta relatione: ⁊ non ad diuerſa: vt dicať q̄ ſigna egrotatura ſūt i medio īter ſigna ſui ſani ⁊ ſui egroti: ſiue ꝓus exiſtat optie ſanū ſiue vt nūc ſanū. Deinde cū dixit q̄ ſunt in medio declarat quō ⁊ dic̄. (Sm nām qdē ⁊c̄.) .i. q: oīa ſigna q̄ inſūt ſanis ſunt ſm nām: ſicut ⁊ ſanitas ipſa. ſꝫ nāꝫ aūt dī id cuius ꝓncipiū eſt nā. oīa vo q̄ inſūt egrotātibus inquātū egrotāt ſūt ꝑter nāꝫ: ſic̄ ⁊ egritudo cuius ꝓn^m ē ab ex̄: dic̄ āt inquātū egrotant: q: ⁊ in ipſis ꝯtingit apparere ſigna future ſanitatis: q̄ nō dn̄r egra ſꝫ ſana q̄ cū erectione vigoris nāe ſupueniāt nō pn̄t dici ꝑter nām: inter q̄ ſigna ⁊ ea q̄ ſanorꝫ nō dn̄r media ea q̄ egrotaturorꝫ: ſed inter illa ſolū q̄ declarātia ſūt p̄ntē egritudinē ⁊ ea q̄ ſunt declarātia p̄ſentē ſanitatē: pp̄ qđ ſubiunxit (in medio vero ⁊c̄.) .i. ſed in medio his vel horꝫ q̄ in ſunt ſm nām ⁊ horꝫ q̄ ſūt ꝑter nām: ſunt ſigna declaratiua egritudinū futurarꝫ que apparēt in egrotaturis nā: ⁊ talia ſunt duplicia: ſꝫ .ſ. declinatione magis ad alterꝫ extremorꝫ pp̄ qđ ſubiunxit (quedā ⁊c̄.) .i. qu orꝫ q̄dā ſunt ex gn̄e corꝫ q̄ ſunt ſꝫ nām: ſed immutata ſunt a curſu nāli aut in quantitate aut i q̄litate aut tꝑe: ⁊ hec declinant magis ad latus ſanorū: in quātitate qdē imutata: ſic̄ appetit⁹ minoris cibi aut maioris in q̄litate vo ſic̄ appetit⁹ frigidioris aut calidioris: i tꝑe quoqꝫ ſicut appetitus cibi tardior aut citior ꝯſueto huiuſmodi.n. iō reponunť ſub genere eorū q̄ ſunt ſm naturā q: toto genere ꝑter nām nō ſunt ſed ſola quātitate q̄litate vel tꝑe. radix.n. ſiue genus eorꝫ eſt res nālis .ſ. appetitus cibi: quedā vo ſunt ex generꝫ eorū q̄ ꝑter nāꝫ ſed ſunt minora his que apparēt in egritudinibus: ⁊ he declināt magis ad latus egrorꝫ: ſic̄ eſt mediocris q̄dā dolor: ⁊ h⁹i ſunt ꝑter nām toto genere. nāꝫ dolor a toto ſuo genere remouetur a corpore ſanis eo quod nulli corpori ſano ꝑt aliquis dolor i eſſe magnus vel pu⁹ ſed nō tātum intenſus quātū ille que iam egrotātes habēt. Manifeſtū ē.n. q̄ dolor ſꝫ ſe eſt toto genere ꝑter nām: nihil.n. de gn̄e eius ē res nālis: ſic̄ de gn̄e appetitus: ſic̄ āt ſunt in medio p̄dictorꝫ ſigna egrotaturorꝫ .ſ. ſilr̄ ⁊ ſanādorꝫ: ſic̄ poſt declarabim⁹. Deide cū dixit ſigna egrotaturorꝫ ſunt in medio ſignorꝫ q̄ inſunt ſanis ⁊ eorꝫ q̄ inſunt egrotis inquātū egrotāt: ſic̄ ⁊ ipſa corpa egrotatura ſūt i medio ſanorꝫ ⁊ egrotorꝫ: colligit ex p̄dictis q̄ talia ſigna duplicē habēt reſpectū ſꝫ quēlibet quorꝫ diuerſimode nominanť ⁊ dicit: (⁊ pp̄ h̄ ⁊c̄.) .i. pp̄ hoc .ſ. q: egrotaturis q̄dā iſunt de genere vnius extremi: quedā de gn̄e alterius. oꝫ q̄ he tales diſpōnes corporꝫ q̄ videnť egrotatura ſint de genere neutrorꝫ: ⁊ q̄ ſigna declarātia ipſa ꝑmo qdē .i. ꝑncipalr̄ ſignificent hanc neutralitatē: ſcđo vo .i. ꝑ ꝯñs ſignificēt egritudies q̄ future ſunt mō indicať āt ab eis futuras eē egritudies de neceſſitate: q: nō ē neceſſariū qđ lapſuꝫ eſt ad mediū deuenire vſqꝫ in extremū: ſꝫ cū veriſilitudie q̄dā: ⁊ q̄ ſꝫ h̄ eadē ſigna dicāť ſꝫ ꝑmā habitudinē: ⁊ neutra ⁊ egra in eo qdē qđ dmōſtrāt diſpōnē iā exñtē dicanť neutra: i eo vo q̄ dclarāt futurā dicāť egra, ⁊ erūt qdē neutra dmōſtratiua. egra vo ꝓnoſtica. Et vr̄ q̄ ꝯ̄ſuetudo ſit q̄dā relatio dcāt dicere ſm duas habitudines ⁊ nō ſm ꝑmā. qđ māifeſtat alia trāſlatio cū dicit ſi g̊ ſignū ꝑ cōparationē ad aliqđ ꝑter aliud ex ſignis q̄ nō ſignificāt ſanitatē neqꝫ egritudinē: ⁊ ſignis q̄ ſignificāt egritudinē: ſꝫ Hal. nihil itelligēs d̄ his q̄ Ga. vult dicere diuidat h̄ ab illo. ꝓn^m paragraphi facienis: vbi dic̄. ⁊ ex ſignis q̄ ſignificāt egritudinē: manifeſtū ē.n. q̄ ꝯparatio ad aliqđ ꝑter aliđ duplicē pōit habitudinē: pp̄ qđ ib̄ dficiēs inſbl vr̄ nr̄a traſlatio: nō ē āt incōueniens vnū ⁊ idē ſignū eē neutrū ⁊ egrū pp̄ diuerſos reſpectus: ſic̄ tales reſpectus poſſibiles eē mōſtrauimus ēt apud corpus.

Secūdū eādē rōnē: ⁊ quecunqꝫ apparēt in egrotātibus ſigna ſalutis dicenť quidē ſana eo q̄ futurā ſanitatē denunciēt dicentur vero ⁊ egra ſm q̄ exiſtentē egritudinem oſtēdunt: ⁊ manifeſtū q̄ ſic vtrorūqꝫ dclaratiua dicanť neutra ſm vnum aliqđ ſignificatorū neutrorꝫ voce: nihil vero mirandum eadeꝫ ſigna tres rationes habere indifferētib⁹ habitudinibus ⁊ ſana ⁊ egra ⁊ neutra dici.

Cū oñdit q̄ eadē ſigna q̄ apparēt i egrotaturis pn̄t penes dñtes reſpect⁹ dici ⁊ neutra ⁊ egra. oñdit q̄ ēt q̄ apparēt egrotātib⁹ penes ſilr̄ dñtes habitudine pn̄t dici ⁊ ſana ⁊ egra ⁊ neutra. ⁊ dic̄ (ſm eādē rōneꝫ ⁊c̄.) .i. ſm rōnē q̄ eſt a dñtib⁹ habitudinibus q: eādē ſigna apparētia i egrotaturis ſunt ⁊ neutra ⁊ egra ēt quecunqꝫ ſigna apparēt in egrotātib⁹ q̄ ſunt ſigna future ſalutis: ſicut dīgōnē indicātia dn̄r ſana q̄ ſanitatē futurā denūciāt: dn̄r ēt egra inquātū oſtēdūt exiſtētē egritudinē: q: eadē ſigna in differētib⁹ habitudinib⁹ ſūt ⁊ ſana ⁊ egra ſana qdē ꝓnoſtica: egra vo demōſtratiua. Deide ad huc vlteri⁹ oſtendit q̄ hec eadē ſūt neutra: ⁊ dicit (māifeſtū eſt ⁊c̄.) .i. māifeſtū eſt q̄ ſi ipſa ſīt declaratiua vtrorūqꝫ .ſ. ſanitatis future ⁊ egritudinis p̄ntis q̄ ipſa ēt dicerenť neutra ſꝫ aliqđ vnū ſignificatorꝫ ꝑ hāc vocē neutrorꝫ .i. ſꝫ aliquā intētionē quā ſignificat hec dictio neutrꝫ. Et vr̄ q̄buſdā itētio ſcđa. dicūt.n. q̄ .ſicut corp⁹ neutrū penes 2^m ſignificandū eſt q̄ ſilr̄ ꝑticipať ſanitate ⁊ egritudīe ita ⁊ ſignū eō dictū ē vnū ⁊ idē exiſtēs ſignificās ſanitatē ⁊ egritudinē dicet eadē intētiōe ſcđa neutrū. Sꝫ hoc nullo mō vr̄ eo q̄ nō referť ad corpus neutrꝫ in ſcđo cū nō ſignificet corp⁹ ſub tali neutralitate nō .n. corpus neutrꝫ in ſcđo ſignificato ē illō qđ hꝫ

Co.93

pñtē egritudinē ī q̄ apparet ⁊ ſignū future ſanitatꝭ: ſ; il
lud tm̄ qḋ ſimul h; vtrunq; ſm diuerſa mēbꝛa: aut ſm
vnū, ſed in diuerſis naturis: ⁊ huius ſignū eſt ꝙ ſm ali
qd qdem ſanam. ſm aliqḋ vō egrā declarat diſpōnē. ſi
cut dixi in pn̄° ſumme de ſignis: ⁊ pulſus medius iter
magnū ⁊ paruū: ſpiſſum ⁊ rarū velocē ⁊ tardū: mollis
aūt ſignificat ex tēperantia in illis ſanitatē coꝛdis in ar
terijs ex molitie vō lapſu; in hūiditate: nō .n. foꝛtaſſis
cōpoꝛ ſic habēri ſiſ ſanitatē ⁊ egritudinē ē recipē vnū
ſignū qḋ ex vna parte vtrauq; ſignificet: maxime cū ſa/
nitas ⁊ egritudo fuerint vni coꝛpoꝛi in diuerſis mēbꝛis
ſ; ſignū apparens in egrotantib° future ſalutis: iō vnū
idē; exiſtēs poſſunt ſignificare vtrāq; q: vna ſignificat
pn̄te;: altera vō futurā q̄ſi ſignificatio huius ſigni ſiſ ē
de vtraq; extremaꝝ diſpōnu;: ſed ille nō ſignificant ſiſ
eſſe i eodē coꝛpoꝛe ſed h̄ nō facit ſignū eſſe neutꝝ i ſcḋo
cā ſupius dictū ſit ſignū ⁊ cā; dici ſanū ⁊ egrū vel neu
tꝝ qꝛ tale cāet vel ſignificet coꝛpus. ℭ Adhuc ēt mani
feſtū eſt q: coꝛpus ſiſ participās ſanitate ⁊ egritudie: iō
dr̄ neutꝝ: q: nec vnū nec alteru; eſt pfecte ⁊ ſīſem acce
ptationē. d; hr̄e ſignū in hac intētiōe ſcḋa qn̄ vnū idem
exiſtens tale inueniſ: ſed ſignū qḋ in egris apparens in
dicat futurā ſalute; nullo mō vr̄ tale: eo ꝙ pfecte ſignifi
cat egritudinē pſentē ⁊ pfecte ſanitatē futurā. ℭ Qua
re melius diceret vtrunq; neutꝝ pp qḋ melius diceret
qḋ tale ſignū ſit neutꝝ l tertio ſignificato: cū vnū idem
exñs ſignificet vnū idē coꝛpus mō ſub ſanitate mō ſub
egritudie. ℭ Deide amouet admiratiōe; q̄ euēit ab hac
multiplici acceptatiōe vni° ⁊ eiuſdē ſigni ⁊ dic: (nihil vō
⁊c̄.) .i. ſ; nihil mirādū eſt eadē ſigna hr̄e tres rōnes .i. di
ffinitiōes . diffinitionē ſani ⁊ egri ⁊ neutri i differētib°
hitudinib° ⁊ relatiōib° qm̄ illō ē pp relatiōis diuſitatē
ad diuſa q̄ ptigit idē ad diuſa relatū diuſimode diffiuri.

ℭ Secundū vō alterꝝ ſignificatū q̄cunq; ex
egritudinib° ↄualeſcētibus iſunt ſigna dici
ni° neutra: ſ; ꝙ arbitroꝛ: ⁊ ea q̄ iſenectute.
hac igiſ rōne oīa ſub plures cadūt itellect°
⁊ rōnes. q̄cūq; vō pfecte ſanis iſūt ſub ſola
cadūt ſanoꝝ cognitiōe ⁊ q̄cūq; egrotātib° nō
māifeſtātia futurā ſanitatē ſub ſola egroꝝ ⁊
co. 94 hec cadūt cognitōe ō his qdē diceps diceſ.
ℭ Cu; de. larauit ꝙ ſigna egrotaturoꝝ ſiſt i medio co
rū q̄ iuſūt ſanis ⁊ egris ⁊ ꝙ iu duplici habitudie exñtia
ſiſt dicta ⁊ neutra dēmōſtrātia ⁊ egra pnoſtica. oñdit ꝙ
eis ppoꝛtiōabilia ſint ſigna ſanādoꝝ. ⁊ dic (ſ; alterꝝ vō
⁊c̄.) .i. ſed quecūq; ſigna inſūt ↄualeſcētibus ex egritu/
dinibus ⁊ ſenſib° arbitramur ēt ſigna neutra: ſ; tn̄ ſ; al
terꝝ ſignificatū neutrius ab imediate dicto .ſ. a tertio in
quo diximus eē ſignū apparēs in egris future ſanitatis
ſ; ꝙ ſignificat vtrāq; extremaꝝ diſpōnū in diuerſis tpi
bus .ſ. hāc qdē pn̄te;: illā vō futurā ſigna .n. ↄualeſcētiū
⁊ ſenū ſunt in pmo ſignificato neutri° ſic ⁊ ſigna egro
taturoꝝ: q̄ qdem ambo dn̄t neutra p abnegationē vtri
uſq; extremoꝝ. ſunt aūt ⁊ ſigna ↄualeſcētiū ſiſ in me/
dio ſ; foꝛmā eoꝝ q̄ ſanis ⁊ egrotātib° accidūt ſic ea que
egrotaturoꝝ: ſed tn̄ nihil eoꝝ que inſūt eis eſt pter nā;
exñtibus qdē oībus ex gñe eoꝝ que ſ; nām: ſed defecti
oꝛibus his q̄ in ſanis. manifeſtū eſt .n. ꝙ cōualeſcēs exi
uit a moꝛbo: p trāſitis qdē oībus iā moꝛbi tpibus ⁊ nul
lo ſemine moꝛbi reſtante: quo dicaſ egrotaturus pp qḋ
nihil h; de his q̄ pter nām: ſed nōdū ſtat motus ei° ad
ſanitatē. nequaq̄: ad huc recuperato gradu in quo pꝛius
erat. ſic̄ .n. qn̄ nā mouet ad locū nō quieſcit: niſi ↄſequaſ
eu; q debeſ nāe ad ſui ſaluationē ſiſ qn̄ mouet ad foꝛ/
mam ſeu q̄litatē nō qeſcit niſi poſt adeptione; illius in
q̄ ſ·luaſ ſed in ↄualeſcente nōdū eſt adeptio hec: pp qḋ
oīa que inſunt ei ex operibus ⁊ alijs iūnt diminutioꝛa
his q in ſanis: ⁊ eſt hic defectus: ⁊ hec diminutio a cur/
ſu nāli in quātitate: vel qualitate vel tpe ſic̄ ⁊ in his eiſ
dē ē imutatio: apud egrotatura egro ꝙ in illis dicebaſ
mutatio nāe in exitu ad egritudinē dr̄ in his defectus
⁊ diminutio nature i pceſſu ⁊ recupatiōe ſanitatis.

Sed hic eſt dubitatio de coꝛpe ſenis vtrū ſit
coꝛp° neutꝝ ſic̄ vr̄ dicē Gal. quē
deo volēte tractatu de cauſis abſoluem°. ℭ Deide qm̄
ea q̄ ↄualeſcētib° inſunt: ſunt ſiſ in duplici habitudine
ſic̄ ea q̄ iſunt egrotaturis: eo ꝙ poſſunt dici ſana inquā
tum declarāt futurā ſanitatē ⁊ dici neutra inquantum
demonſtrant pn̄tem diſpōnē ſubiunxit. (hac igiſ rōne)
.i. igiſ hac rōne que ſumiſ a diuerſitate relatōis oīa que
apparēt in egrotaturis ⁊ ipſis egrotātibus ⁊ ↄualeſcen
tibus cadunt ſub plures intellectus ⁊ rōnes: ⁊ vult per
intellectus ⁊ rationes diffinitiōes ipſas diuerſas a di/
uerſa relatione ſibi cōpetētes. ℭ Et eſt hic attētiōe di
gnū ꝙ cū dicit oīa nō intelligit oīa q̄ apparēt i egrotā
bus ſic̄ intelligit oīa q̄ apparēt in ↄualeſcētibus ⁊ egro
taturis. ſed ea ſolū oīa de quibus dixerat .ſ. q̄ in eis ſunt
ſigna future ſanitatis. Manifeſtū eſt .n. ꝙ in eis appa/
rent quedam ſigna q̄ nihil idicant de futura ſanitate:
⁊ talia nō cadūt niſi ſub itellectu egroꝝ pp ꝙ adiecit ſi
cut diſtinctionē huius ⁊ dixit: (q̄cunq; vero ⁊c̄.) .i. ſed
q̄cunq; inſunt pfecte ſanis nō cadūt niſi ſub intellectu
⁊ rōne ſanoꝝ: ⁊ volebat pfecte ſāos eos q habēt ſalute
tem ſibi ppꝛiam ſiue illa ſit cū hoc ſimplr̄ ſanitas ſiue
habenti tm̄ . ℭ Deinde dixit: (⁊ quecūq; ⁊c̄.) .i. q̄cūq;
inſunt egrotātibus non māifeſtantia futurā ſanitatem
cadūt ſolū ſub intellectu ⁊ rōne egroꝝ ⁊ cā hoꝝ in pm
ptu ē māifeſtā eſt .n. qḋ in pfecte ſanis nullu; apparet
veſtigiū future egritudinis: q ſi appareret nō dicerenſ
pfecte ſani: ſed egrotaturi: quare ſigna ipſoꝝ ſunt ſana
tm̄ ſic̄ demōſtratiua pn̄tis ſanitatis. In egrotātib° vō ſi
gna q̄ nō indicant futurā ſanitatē: ſ; demonſtrāt egri/
tudinē pn̄te; tm̄ aut cū hoc moꝛtē futurā nō pn̄t aliter
nolari q̄ egra. ℭ Deīde dic: (ō his qdē.) .i. ō his ſignis
q̄ apparēt in egrotātib° nō māifeſtātia futurā ſalutē di
ceſ deinceps qn̄ pcurrerimus ſigna egrotaturoꝝ: nō q
dem qꝛ de illis ſit ſignis hec pncipalis intentio ſ; ſicut
incidens huic cap. pp qḋ reſeruauit de illis in fine.

ℭ Future igiſ egritudīs pnoſtica pcurani°
pus. ℭ Duplici uero exñte dr̄ia eoꝝ aggre
diamur pꝛioꝛa q̄ntitatib° aut q̄litatib° aut tpi
bus nō ipſis ppꝛijs foꝛmis pmutata ab his
q̄ ſm nām velut oꝛexim ciboꝝ intenſam aut
rēiſſa;: aut q̄ nō ſm tps ↄſuetū ſit. aut non
ↄſuetoꝝ ciboꝝ aut egeſtionē ſupfluoꝝ eē pa
ucioꝝ aut pluríoꝝ aut hūidioꝝ. aut duri oꝝ
Ita ⁊ hūidioꝝ ſupfluoꝝ idigētia ⁊ abūdātia
pter nām aut coloꝛis aut ↄſiſtētie pmutatio:
aut tpis euacuatiōis ⁊ vigilie ⁊ multus ſōn°
aut ſomnus tpe nō ↄſueto. ſm hec vero ⁊ ſu
pfluitas āplioꝛ aut minoꝛ: aut calidi: aut fri/
gidi ↄcupiſcentia pter ↄſuetudinē. Quemad
modū circa venereoꝝ vſum imenſurata: aut
ſine tpe ↄſueto cōcupiſentia ⁊ ſudores plu
res q̄ oporteat: aut pauciores. pigritia ad
motiōe;: aut tētātibus moueri aggrauatio
aut

aut diſſolutio valida ꝛ menſtruoꝝ retētio aut amplioꝛ aut minoꝛ euacuatio. ſic ergo ꝛ que per hemoꝛoidas: ſed ꝛ ſm eūdē cibū aut potū: nō ſilr ei q̄ prioꝛ delectatio: cognitio eſt future egritudinis ſilr ꝛ intellect⁹ hebetudo nō ſm nāꝫ aut obliuio ī nō cōſuetis aut fātaſtici magis ſomni q̄ prius ꝛ qdē auditus ꝛ odoꝛat⁹ ꝛ viſus hebetiores ꝛ infirmioꝛes ꝛ ſimplr dicere q̄cunq; ſꝫ nāꝫ fiunt: h̄ qdē aucta: hec vō minuta: hec vō tpibus quibuſdā aut q̄litatib⁹ pmutata ꝛ coꝛpoꝛis tumoꝛ ꝛ mīoꝛ ꝛ maioꝛ fact⁹ ꝛ rubicūdioꝛ aut albioꝛ aut liuidioꝛ aut nigrioꝛ. Eructuatiōes ꝛ obſternutationes ꝛ ventoſitates plures aut pauciores nālib⁹. Ita ꝛ q̄cunq; p nares aut palatū aut aures q̄bus cerebrū expurgatur quātitatibus aut q̄litatib⁹ aut tpib⁹ pmutata hec igitur oīa generis coꝝ que ſꝫ nāꝫ ſunt.

Cō.95 ¶ Cuꝫ declarauit in gn̄e ſigna egrotaturoꝝ: q̄dā q̄dē dicens de gn̄e coꝝ q̄ ſm nām: ſꝫ quātitatibus aut qualitatibus aut tpibus inmutata: quedā vō de genere coꝝ q̄ p̄ter nām: ſed minoꝛa his q̄ in egritudinibus ſpecificat de vtriſq;: ꝛ pmo de his q̄ ſunt de genere coꝝ q̄ ſꝫ nām ꝛ dicit: (future vō.) .i. ſꝫ pcurramus prius q̄ dicamus ſigna q̄ apparēt ī egrotātibus de futura ſalute vel moꝛte ſigna egrotaturoꝝ q̄ dn̄r pnoſtica future egritudis ꝛ duplici coꝝ dr̄ia exiſtēte: ſicut mō diximus pmo dicam⁹ de poꝛibus .ſ. de his q̄ nō ſūt pmutata in ꝓpꝛijs foꝛmis ab eo qd̄ ſꝫ nām. ſed ſolū ī quātitate vel q̄litate, vel tpe: ꝛ volebat ꝓpriā foꝛmā nām generis: nullū .n. talium exuit a gn̄e ſuo ſic̄ patebit: ꝛ ſūt vt vlr ē dicē ſigna q̄ dicunt̄ ſumpta ab effectibus vel caſibus ſic̄ ab aliq̄ leui leſiōe operū nāliū aut mutatiōe egōnū ꝛ coloꝝ ꝛ ſiſuum. ¶ Deīde cū ꝓpoſuit oꝛdinē dicendoꝝ īcipit, exēplificare de eis. ꝛ dicit: (velut ꝛc̄.) .i. aggrediamur prioꝛa velut appetitū ciboꝝ intēſuꝫ vel remiſſuꝫ: aut q̄ fit ante vl̄ poſt ſolitū tpe: aut q̄ fit nō ad ſolitos cibos: ſꝫ ad humidioꝛes vel ſic. ꝛ h⁹i. aut egeſtiōe ſupfluitatū cibi paucioꝛū vel plurimū ꝯſuetis ſm nām aut liquidioꝝ aut duriorū. ¶ Maīfeſtū eſt .n. q̄ talis immutatio in appetitu ꝛ egeſtiōibus iā ſignificat inchoationē lapſus a ꝓpꝛia ſanitate ſm aliquā ſpēm diſcraſie: q̄ ſm acceptionē medici nōdū eſt egritudo ſꝫ pnoſticās illā itenſio .n. in appetitu ſꝫ plīn ſignificat in choationē lapſui ſtō achi ad ſiccitatē aut abūdantiā in eo hūoꝛis acetoſi aut totius coꝛpis. diſſolutionē pluralē: quare ſit cibus ꝯtinue neceſſari⁹ ſit inde ſuctio vēnaꝝ maioꝛ ꝛ hoc ſignificat potius lapſū totius ad caliditatē: remiſſio vō in appetibili ꝯria ſignificat: tardatio vō in appetitu ſꝫ plīn ſignificat abbꝛeuiationē ī digōne ꝛ retentione cibi ī ſtō longioꝛē ꝛ ex h̄ lapſum ſm p m ad friditatē ꝛ ſuctionē paucā ꝛ repletionē multā anticipatio vō in ipſo ſuctionē venaꝝ maioꝛē aut diſpōnē ſimilē ſuctiōi factā ab humoꝛe acetoſo. ¶ Appetit⁹ aūt ad inſolitos cibos ſignificat ſm nām cibi ad quē fit ꝯuerſio. ſi .n. ꝯuertit̄ ad hūidioꝛes ſignificat lapſuꝫ ī ſiccitate: ſi ad ſiccioꝛes lapſum in hūiditate: ꝛ ſic de aliīs. ¶ Egō vō plus ſolito ſignificat ī digeſtionē cibi: pp̄ qd̄ ē ſuctio ipſius a meſeraicis pauca: aut ſignificat opilationē in meſeraicis aut debilitatē attractiue in eis: aut repletionē in toto: aut regurgitationē alicuius hūoꝛis per eas ad inteſtīa. Egeſtio vō pauciō ſolito ſignat ꝓuationē cibi ꝛ lapſuꝫ in ſiccitate: aut retentiōeꝫ fecū ex d̄bilitate expulſiue: ꝛ paucitate colē ſtimulātis ꝛ abſtergētis ꝛ h⁹i. Egō vō liq̄da idigōneꝫ ſignificat: dura vō ſiccitatē ꝛ aduſtionē: niſi ī oīb⁹ fuerit cā ex pte ciboꝝ. ¶ Deīde dic̄: (ita. ꝛc̄.) .i. ꝛ ſilr ꝓnoſticant̄ futurā egritudinē augmētū vl̄ diminutio p̄ter nāꝫ ſupfluoꝝ hūidioꝝ ꝛ pmutatio coloris ꝛ ſbā ī ipſis ꝛ ſilr mutatio tpis euōnē: ꝛ volebat p ſupflua hūidiora vrinā ꝛ q̄ cū ea diſtēdūt ex hypoſtaſib⁹ ñ itelligit āt p̄ter nāꝫ toto gn̄e ſed quātitate vel qualitate tm̄. ¶ Manifeſtū ē .n. q̄ oīa ſigna q̄ hic dic̄ ſunt generis coꝝ q̄ ſm nām: ſꝫ derelinq̄ntia nāe curſū in quātitate vel qualitate vel tpe: ſignificat aūt vrine abūdātia aut renū caliditatē plurē exuccātē ſanguinē aut ſanguinī aquoſitatē. plima hypoſtaſis āt copioſioꝛ ſolito ſignificat q̄ minus ſolito de kilo ī ſanguie ꝯuertit: ꝛ q̄ male māe ī vēis abūdat q̄ excutiende ſunt paucitas. āt vrine ſignificat opilationē aut renū friditatē: ꝛ debilitatē attractiue ī eis: ꝛ ex hoc ſanguinē repleri aq̄ſitate. pmutatio vō coloris in vrina ſilr ſignifi. āt initiū lapſus aut ad caliditatem: aut friditateꝫ: oēs .n. coloꝛes q̄ ſunt poſt citrinū caliditatē ſignificāt q̄ vō ante ipm friditateꝫ. ꝛ ſilr pmutatio ſubē: nā attenuatio ſubē vrie ſignificat ſm plīn aut opilationē aut cruditatē ꝛ maturationis ꝓuatōeꝫ ſpiſſatio vero ſilr ſignificat maturationis ꝓuationē: q: maturationem ſubē cōitat̄ mediocritas ſignificat q̄q; materiei multitudinē ꝛ ipſius coꝛruptionē ꝛ ꝓhibitionē digōni ſepātis ꝛ ad fundū deſcēdētis. ¶ Permutatio q̄ꝫ tpis euōnū ſilr aliqd̄ initiū lapſus ſignificat: nā anticipatio ſolite hoꝛe ſignificat aut acuitate vrine ſtimulatiuē expulſiuā veſice: aut ꝯtētiue debilitateꝫ ꝛ h⁹i poſtpoſitio vō inſenſibilitatē veſice ſignificat aut opilationē viarū vrinaliū aut aliqd h⁹i. ¶ Deīde dic̄. (aut ꝛ vigilie ꝛc̄.) .i. aut vigiliaꝝ multitudo ſomni: aut vigilia ꝛ ſomnus nō ī tpe ꝯſueto: ſūt de ſignis pnoſticis egritudinū: vigiliaꝝ .n. ſupfluitas ſignificat ſm plīn lapſū ad caliditatē ꝛ ſiccitatē: ſomni vō ad friditatē ꝛ hūiditatē ꝛ maxie ſi ī tpe ſiat nō ꝯſueto. ¶ Deinde dic̄ (ſm h̄ vō) .i. ꝛ ſilr p̄dictis eſt ſignū pnoſticū future egritudis augmētū: aut diminutio potus aut appetitus potus calidi aut frigidi p̄ter ſolitū ꝛ ſignificat additio potus initiū. lapſus ad caliditatē, ꝛ ſiccitatē: diminutio vō ꝯriū appetitus āt potus cali p̄ter ſolitū ſignificat lapſum ī friditate: fridi vō in caliditate. ¶ Deinde dicit. (quēadmoduꝫ ꝛ c̄.) .i. ſignificat ꝯcupiſcentia coitus imēſurata ꝛ inoꝛdinata p̄ter ꝯſuetudinē. nā h̄ ſignificat ſpmatis pruritiui abūdātiā ꝛ vētoſitatis iſtatiue ī neruo ꝯcauo ipſius virge q̄lis ſit ī priapiſmo. ¶ Deīde dic̄ (ꝛ ſudores ꝛc̄.) .i. ſudores plures oppoꝛtūo aut pauciores: nā plēs ſignificāt repletionē aut rarificationē poꝛoꝝ ꝛ virtutū digeſtiuaꝝ debilitatē pauciores vō ꝯriū. ¶ Et ē hic attētiōe dignū q̄ Gal. vr̄ velle q̄ ſudoꝛ aliq̄s nālis ſit. aliī .n. nō eē h̄ ſignū de gn̄e coꝝ q̄ ſꝫ nāꝫ de q̄b⁹ itēdebat iſto paragrapho cū tn̄ ī ꝯmēto ſup illo aphoꝛiſ. vētres hieme. vere viſus ſit ꝯſentire. Diocli. q̄ dixit eū eē p̄ter nāꝫ aīt .n. q̄ trāſpiratio coꝛpis quāto vtiq; fuerit robuſti⁹ q̄ ſua tn̄ calidū tāto magis effugit ſenſuꝫ: ꝛ ꝓpterea p̄ter nāꝫ eē ſudores. Diocles dixit: q̄ſi bene oībus diſpēſatis ſm coꝛp⁹ ꝛ ſuperato nutrimēto a nā nequāq̄ vnq̄ ſenſibilis p cutē hūiditas excereret: quātūcūq; .n. ex balneis vel vehemētib⁹ exercitijs. vel pp̄ eſtuū caloꝛes ſudēt hoīes violētaꝝ cāꝝ ſūt germina. ¶ Sꝫ lꝫ Dioclē in hoc allegauerit: nō tn̄ ei ꝯſenſit: pp̄ qd̄ ī tertia particula de moꝛbis ꝛ accidētib⁹ dixit ſe ꝯdictuꝝ ei ad hāc ſniam de ſudoꝛe. ¶ Propter q̄ credēdū eſt ſic̄ puto q̄ ſic̄ nā virtutē hꝫ excernēdī aquoſitatē ſanguinis ad renes: ita ꝛ ad

ſitim. ſed non cuiuſlibet corporis ſanguis ē tāte aquo
ſitatis ꝙ nō ſufficiat ad excernendū eā renes: ſed cor/
poris humidi tñ nō multū tñ habētis calidū qḋ innatū ⁊ ō
bilr digerentis: quare in talibus ſudores nāles ſunt ſic
⁊ in aliquibus corporib⁹ nāliter eſt hemorroys ad ſimi/
litudinē mulieꝝ. q̄re ī talibus pauciores aut plures op
portuno ſignificāt ſicut diximus futuras egritudines.
¶ Deīde dic: (ex pigritia). i. ⁊ de ſingl̄ ꝓnoſticis futuri e
gritudinis ſiūe ꝑdict ſ exrūs de gñe coꝝ q̄ ſ3 nāz ē ⁊ pigri/
tia ad motiōes ⁊ ſenſus aggrauatiōis ītētatiōe motionū
⁊ debilitas multa cū fiunt motiones: q̄ oīa apud ſpōta
neos labores ꝯtingunt. ¶ Niſi qꝫ dicat hos labores
eē dolores aliq̄s leues: de gñe qdē3 coꝝ q̄ ꝑter nām ſe
quēti paragrapho attinētiū veꝝ tñ inquantū ipſi ſunt
leſiōes in v̄tute motiua nō eſt dubiū ꝙ ſiit de gñe coꝝ
q̄ ſ3 nāz ſed immutatis a curſu nāli quātitate vl̄ q̄litate: in
quantū v̄o ſenſum cū motu ꝯiungūt accidit ex his ⁊ ex
horū cāis dolorē ſentire ex toto gñe ꝑter nāz iudicant.
Et hoꝝ qdē triplex eſt ſpēs. qdā. n. eſt vlceroſus quidā
vero eſt extenſiu⁹. ⁊ qdā apoſtemoſus. ⁊ ſignificat vl/
ceroſus hūiditates ſubtiles acutas ſparſas ⁊ motas in
carne muſculoꝝ. extēſiuus āt aut ventoſitatē aut reple
tionē ex hūiditatibus nō male ſubſtātie retētis in muſ
culis: apoſtemoſus v̄o repletionē ⁊ extēſionē cū caliditate quadā. ¶ Eſt āt ⁊ i apparitōe ſpōtāeorū laſſitud
inū vicinia mōboꝝ: vñ ⁊ recte. Y. labores ſpōtāei narrāt
morb⁹. In oīb⁹. n. h⁹i laſſitudinib⁹ ē pigritia mot⁹. ⁊ fit
corp⁹ ſolito pōderoſius v̄tuti mouēti q̄ cū ſenſu tactus
eſt cōis: ꝑꝑ qḋ apparet ſenſui grauitas in motu eo qḋ
muſculus q eſt organū motus factus ē ineptus v̄tuti
ꝑꝑ repletiones aut cōplōnis malitiā. ¶ Deinde dixit
(aut mēſtruoꝝ ⁊c̄.). i. aut retētio mēſtruoꝝ aut ampli
or ſint mior ipſoꝝ euāo ꝓnoſticat egritudies: retētio. n.
ſignificat opilatiōes in venis matricis ⁊ humoꝝ groſ/
ſitiē in corpe ſiē amplior ipſoꝝ euāatio ſignificat appe/
tionē orificioꝝ vēaꝝ ⁊ ſanguis ſubtilitatē ⁊ caliditatē
aut aquoſitatē ⁊ cruditatē mior v̄o ꝯ̄triū. ¶ Deinde dic
(ſic̄ v̄o ⁊c̄.). i. ſilr eſt ſignū ꝓnoſticū futuré egritudis
retētio fluxus hemoroidaꝝ aut amplior aut minor op
portuno: ⁊ ſignificat p h̄ ꝙ fluxus ſanguis p hemoroy
das aliqb⁹ ꝑt eē quodā mō nālis quēadmodū mēſtruū
in mlieri: ſilr āt tales maxie effemiate ⁊ nāe ſāguinē male
digerētes qbus nā homoroſagiā aduiuēit p venas ani
excernēs qdē maliū ⁊ ſupfluū per illas. retentio ḡ talis
flux⁹ aut ipſius ſupfluitas ꝑcedit egritudies more mē
ſtrui ſilr ſe habētis. ¶ Et eſt māifeſtū ꝙ in oīb⁹ dictis
⁊ dicēdis ꝑcidunt egritudies idiīo cāe antecedētis in
corpe aut cōplexiōalis aut cōpoſitiōalis aut hūoralis
ſiē patere pōt inſpicienti. ¶ Deinde dixit: (ſed ſm ⁊c̄.)
i. ſ3 ēt nō ſimilis delectatio ei que prius ſ3 eundē cibū
⁊ potū eſt ſignū future egritudis qm̄ iā ſignificat quā/
titatē lapſus perieſ quātitatē diminutionis declaratio
nis. ¶ Deīde dicit: (ſilr ⁊c̄.). i. ſilr hebetudo ītellectus
nō ſm nām eſt de numero ꝑdictoꝝ ſignoꝝ: dicit āt nō
ſm nām qm̄ aliqbus eſt per nāz hebes intellectus ⁊ vo
lebat p hebetudinē intellectus debilitatē imaginatiōis
⁊ cogitationis que aliqd cōplexiōis malitia circa cere/
bꝝ ꝯtingit. ¶ Deīde dicit: (aut obliuio). i. aut obliuio
circa ea quoꝝ cōſueuit rememorari poſſe qm̄ hoc ſigni
ficat lapſum cerebri ad hūiditatē. In talib⁹. n. nō ſit habi
tus de fantaſmate acqſito ꝑꝑ paucitatē ſixionis in illo.
¶ Deinde dicit. (aut magis ⁊c̄.). i. aut magis fantaſti/
ci ſomni ꝙ pelus: ⁊ volebat p hmōi eos cū qbus multa
ſunt ſomnia ⁊ monſtruoſa nam tales ſignificant reple/
tionē capitꝫ ab hūore ⁊ vapore mlto. ¶ Deīde dicit (⁊
auditus ⁊c̄.). i. auditus ⁊ odoratus ⁊ viſus hebetiores
⁊ infirmiores ſolito ſunt de numero ſignoꝝ ꝑdictoꝝ

ſignificantes qdē aliquā cōplōnis malitiā in ſuis orga
nis aut opilatiōes meatuū p q̄s obiē imutat organum
aut aliquid h⁹i. ¶ Deinde colligit talia ſigna in gene/
re ⁊ dicit. (ſimplr ⁊c̄.). i. ⁊ vt ſimplr eſt dicē quecūq̄ ſ3
nāz exiſtentia aucta qdē vel immutata a ſua nāli ꝯſiſtē
tia vel tꝑib⁹ qbuſdā vel q̄litatibus ꝑmutata ſunt ſigna
ꝓnoſtica future egritudinis. ⁊ addit adhuc qdā ⁊ dicit
(⁊ corporis ⁊c̄.). i. ⁊ tumor corpis fact⁹ maior aut mi/
nor ſolito ē de talibus ſignis: ⁊ ſignificat maior repleti
onem: minor v̄o ꝯ̄triū. ¶ Deīde dicit. (⁊ rubicūdior)
i. ⁊ ipſe tumor factus rubicundior ⁊ albior aut liuidior
aut nigrior ſignificat futuras egritudines: calor. n. cor
pis humoꝝ diuiū oſtēdit niſi qn̄ ꝑꝑ aliqḋ accidēs hūo
rē in profundo corpis ſe. eſſetur. ¶ Deinde dicit: (⁊
eructuationes ⁊c̄.). i. ⁊ eructuatiōes ſternutatiōes aut
vētoſitates plēs vel pauciores nālibus ſilr ꝓnoſticant
egritudines: ⁊ innuit hoc qbuſdā q̄ſdā nāliter exiſtere ſa
ni exiſtētib⁹. pſā ſua ꝑpria ſanitate: ⁊ volebat p eructua
tiones vētoſitates q̄ erūpūt ſuperius ab ore p meri p ſter
nutatiōes v̄o eas qua expellit cerebꝝ p vias collatorij:
per ventoſitates vero eas q̄s iteſtina expellūt ab infra
⁊ ſignificant vt nāliter eſt differētie deffectū caloris ⁊
malitiā opationis ꝯtentiue. ¶ Deinde dic: (ita ⁊c̄.). i.
⁊ ſilr q̄cunq̄ ſupflua purgant a cerebro p nares ⁊ au/
res aut palani qn̄ mutant in quātitatib⁹ aut q̄litatib⁹
aut tꝑibus ſigna ꝓnoſtica ſunt future egritudinibus
p3 ꝙ atteſtant cāe ācedētis ipſi⁹ aut hūorali aut cōple
xionali aut ꝯpoſitionali. ¶ Deinde epilogat ſiē ꝯclu/
dēs totū gen⁹ ſignoꝝ ⁊ dic: (h igit ⁊c̄). i. igit ſigna oīa
ꝑdicta ⁊ q̄cunq̄ alia h⁹i ſunt exiſtunt de gñe coꝝ q̄ m
ſunt ſm nām: eo ꝙ genus coꝝ nāle eſt iꝫ quantitas q̄/
litas vel tꝑs coꝝ nature curſum derelinquerit.

¶ Tortio vero i vētre aut ſ3 ſtomachū aut
ſm aliquid inteſtinoꝝ aut i egōnibus aut i
his q̄ euomunt: aut mingunt: aut ali⁹ aliqs
mediocris dolor de gñe ē coꝝ q̄ ꝑter nāz nō
dū v̄o egrotare ita hñtes dñr: quēadmodū
nꝫ grauati caput aut dolētes aut vigilantes
qn̄ nōdū ꝑꝑ hec ad ꝯſuetā opationē impedi
untur ⁊ terminus egritudinis iſte eſt i talib⁹
diſpoſitiōib⁹ ⁊ ꝑpterea ad aliqd eādē diſpō
nē ⁊ egrā ⁊ nām dicimus. adhuc. n. ad vigo
rē ferētis facilius aut victe v̄tutis: aut egra
eſt aut neutra diſpō ſingulorꝫ q̄ dicta ſunt: cō. 96.

¶ Cū ōclarauit ſigna ſimplr cōpoꝝ egrotaturoꝝ neu
troꝝ exñtia qdē in eis ꝓnoſtica future egritudis. illa. ſ.
q̄ ſunt de gñe coꝝ q̄ ſm nāz eis inſūt: declarat illa ſpālr
q̄ ſūt de gñe coꝝ q̄ ꝑter nāz eis inſūt: ⁊ dic. (Tortio v̄o
⁊c̄.). i. ſ3 tortio aut aliqs alter dolor mediocri q̄ſi tortio
ſit dolor mediocris exñs qdē i vētre aut in ſtōacho aut
in meri ſic h3 alia trāſlatio: ⁊ ē rectior textus: qꝛ vēter ⁊
ſtōachus idē ſūt: aut exñs ī aliq̄ īteſtinoꝝ aut apḋ ege
ſtionē aut vomitū aut mictū ē ſignū future egritudinis
exñs de gñe coꝝ q̄ ꝑter nāz. ¶ Sēus. n. tortiōis ⁊ dolo
ris nō ē vllo mō nāle a pte. ſ. rei q̄ ſenſu pcipit l3 a pte
ſenſus nō exeat a gñe ſuo de ꝯdiōe ſenſus hic exñte ꝙ
poſſit pcipere oē qḋ ledit: ſ3 cū pua exiſtūt nō ſignificat
adhuc corp⁹ egrotū ſed egrotaturoꝝ. Et ē qdē hec tor
tio de gñe punctionū ⁊ doloꝝ exñs ad quos accidit cō
torqueri patiētē: ſiē q̄rētē figuram ēt q̄ minus doleat aut
ſiē q̄rentē exprimē cām doloris ad alia loca ē ⁊ eius cā
q̄ p eā ſignificat aut humor mordicatiu⁹: aut vētoſitas
extēſiua: aut vlcus a ꝑte: aut cōmotio v̄miium aut hu

mor viſcoſus frigidus q nõ expellit: aut cibox ꝗcũqꝫ corruptio: ⁊ i malã q̃litatẽ ↄuerſio ⁊ huiuſmodi. ¶ Et intendebat cum dixit: aut in egeſtionibus. aut in his q̃ vomunt aut minguntur nõ ſicut volens tortões exiſtere in egeſtis fecib⁹ aut vrinis aut ſuperfluitatib⁹ euomitis q̃ inſenſibiles ſĩt ſꝫ ſic in ipſis actibus expulſionũ: multotiens .n. cõtingit in expulſionibus harꝫ ſuperfluitatum has ſentiri tortiones: ſic̃ cum feces ⁊ vrine acute fuerit aut baurachie aut cũ in vãſo tranſitus eaꝝ fuerit vlcera. ¶ Deĩn dic̃: (nõdũ vo ⁊c̃.) .i. ſꝫ hñtes tales tortões ⁊ huos dolores nõdũ dñr egrotare: queãdmodũ: nꝫ dñr egrotare hñtes grauedinẽ in capite aut dolorẽ aut partiper amp̃. ſolito vigilantes ⁊ interpoſuit h̃ ſignum vigiliarũ: ꝙ non eſt de gñe eorũ q̃ pter nãꝫ. qñ non pp talia pati ꝓhibent: exercere actiões q̃s ↄſuetũ ẽ eis efficere: ſicut aut militare aut venari aut ſm quãcunqꝫ ſolitaꝝ artiũ artificare. Et volebat per ↄſueta operationũ tales occupationes ſic̃ dicit Ga. recte illud itelligẽs ⁊ dedit cãm hui⁹. ⁊ dixit (egritudis: ⁊c̃.) .i. qñ i talib⁹ diſpoſitiõib⁹ iſte eſt termin⁹ ẽgritudinis .ſ. a quo inchoat egritudo .ſ. ꝓhibitio ↄuerſatiõis in ſolitis opib⁹ ab operitione .n. hui⁹ indicãus corpus egrotãs ⁊ nõ a quocũqꝫ dolore ſeu vigiliis: aut deſtructiõe appetitus ⁊ ſenſu laſſitudis ⁊ hmõi: ſicut etiam innuit ꝑmo de creticis de ꝑn⁹ egritudinis inueſtigãs nõ .n. qcũqꝫ lapſus a ſanitate dr̃ egritudo: ſꝫ qñ puenerit ad terminũ q̃ ĩpediat dictas occupationes ⁊ h̃ idẽ voluit in ꝑncipio de morbis ⁊ accidentibus. ait .n. vnuſquiſqꝫ dicat ſe eẽ ſanum dũ ſolitas preter illõ impedimẽtũ facit actiões: ⁊ vult p actiones ↄuerſatiões ꝑdictas ſicut hꝫ alia tranſlatio.

¶ Deĩde dic̃ ibidẽ. mẽbro ãt eius aliquã actionẽ ſuam facere nequeũte vl̃ impedite faciẽte infirmũ ſm illõ appellat: et q̃ habet ꝙ corpus nõ dr̃ egrotãs abſolute impeditũ ſm aliqõ opus mẽbri: ſed dr̃ egrotãs ſm illõ tñ abſolute ãt egrotãs nõ dr̃ niſi impeditũ in ↄuerſationibus ſup̃ dictis. ¶ Nulla ḡ corporis diſpõ q̃ grauedinẽ aut dolorẽ aut vigiliã ĩducit dr̃ egritudo niſi qñ pp cã ⁊ leſiones operũ q̃s inducit ꝓhibet qs in ↄſuetis exerceri nõ .n. quecũqꝫ leſio operãõis alicui⁹ orgãoꝝ ꝓhibꝫ in ↄſuetis exerceri: ſꝫ magna ⁊ fortis: ſic ergo vr̃ ꝙ ſenſibilis leſio alicuius opatiõis virtutũ ale ſignat egrotare membrum cuius eſt operatio non tamen ſignificat cõp⁹ totũ debẽ dici egrotãs niſi ab illi⁹ leſiõe totũ corp⁹ ſit impeditũ i ↄſuetis occupationib⁹. Manifeſtum eſt .n. ꝙ dolor ⁊ ſenſus laſſitudis ⁊ dſtructio appetit⁹ ⁊ h⁹i ſũt ſenſibiles leſiones opationũ ⁊ tñ. Ga. i li. de creticis nõ vr̃ iudicare ab eis adhuc corpus egrotãt niſi ĩpediatur qõ diximus pp qõ cũ Ga. dixit .ſ. corpa vt nũc egra diſtingui a ſanis p ſenſibilẽ leſiõeꝫ opatiõis expoſuimus ꝙ itẽdebat p h̃ magnũ impedimẽtũ in talib⁹ occupationib⁹: h̃ .n. vocabat ſẽſibilẽ leſionẽ i opatiõib⁹ dolor nõ qꝫ ⁊ ſenſus laſſitudis ⁊ deſtructio appetitus ⁊ h⁹i equiuoce ſunt ſenſibiles leſiões cũ illis. ¶ Deĩde qñ diſpõ ſignata p h⁹i tortiões vẽtris ⁊ alios mediocres dolores ſic̃ ẽ ſenſus laſſitudinũ ⁊ h⁹i apõ q̃dã cõpora ſic̃ molia ⁊ dlicata ⁊ valde paſſibilia ẽ ĩpeditiua talis ↄſeruatiõis in ↄſuetis opatiõib⁹ colligit ex ꝑdictis ꝙ vna ⁊ eadẽ diſpõ pt̃ dici neutra ⁊ egra ſꝫ cõparationẽ ad vtutẽ magis ⁊ minus tolerãtẽ: ⁊ ſilr̃ ſignũ ei⁹ ⁊ dic̃: (⁊ ꝓpterea ⁊c̃.) .ſ. ⁊ pp h̃ .ſ. q: egritudis terminus iſte ẽ dicim⁹ eãdẽ diſpoſitionẽ ⁊ neutrã ⁊ egrã. Nã q̃lꝫ diſpõnũ ſignificatarũ ex vnoq̃qꝫ ꝑdictoꝝ ſignoꝝ cõparata ad vtutẽ forte adhuc eã facile ferẽtẽ ⁊ nõ ceſſantẽ pp h̃ in ↄſuetis exerceri dr̃ neutra. cõparata ãt ad virtutẽ vincibilẽ de facili dr̃ egra. Mãifeſtũ ẽ ḡ ꝙ duobus ꝓpoſitis corporibus: quoꝝ vnũ ſit fortis vtutꝫ reliquũ debilis: ſi vtrũqꝫ labat a ſua ſanitate vſus eãdẽ q̃litatẽ ⁊ pari gradu ita .ſ. ꝙ vtrũqꝫ diſtet a ſua ſãitate parũ alteri accidet lapſũ ſõtis eẽ neutralitatẽ debilis vo egritudinẽ: imo fortaſſis alicuius fortiſſimi nõ eẽ exitũ a latitudie ſue ſanitatis.

¶ Ita vero ⁊ alia nocumẽta q̃cũqꝫ fiunt ſꝫ ſenſus nõ in eo qõ ẽ magis ⁊ min⁹ differũt alterutrũ. ſed toto gñe pter nãm ſunt: ⁊ hec ſũt egritudinũ ſigna quãdiu tñ ſũt pua: ⁊ nõ dũ a ↄſuetis vnicuiqꝫ actionibus impedire ſufficientia: talia vo ſunt ſꝫ guſtũ ꝙ qñ ſalſe aut amare aut alterius alicuius q̃litatis manifeſtatio ẽ ⁊ in cõeſtis ⁊ bibitis oĩbus. aut ſine acceptione cibi ſaliua ei vr̃ talis ſm odorati vero qñ aliqua ſentim⁹ ſm vnã q̃litateꝫ odoratui nullo pſente aut afferentes plurima ⁊ diuerſa oĩa vt ſimilia ſentimus: plerũqꝫ vero oĩs ſenſus nobis nulli⁹ aut fetoris alicui⁹ ſit nullo pſente fetido: ſm audit⁹ vo ſonitus ⁊ crepitus gñis coꝝ q̃ pter nãꝫ ſũt queãdmodũ ⁊ ſm viſuꝫ q̃cũqꝫ apparere vident nigra ⁊ alba ⁊ rubea h̃ ruffa ⁊ q̃dẽ rotunda hec vero oblonga ⁊ hec q̃dẽ gracilia h̃ vo groſſa aut pteruolare oĩa vñr ſꝫ tactũ vo qñ ineq̃litas q̃dã aut ſpiſſitudo aut grauitas aut tẽſio aut ſtupida aut dolẽs diſpõ apparet ſꝫ totã habitudinẽ. Ita vo ⁊ ſꝫ quãlꝫ partem tenſio aut tribulatio aut pũctio aut grauitas qñ parue q̃dã fiunt ⁊ nõ manẽtes diſpoſitionẽ quidẽ, neutrã eſſe declarant: pnunciãt vero futuram egritudinem.

¶ Cũ declarauit ꝙ tortio ⁊ dolor grauitas ⁊ h⁹i ſũt ſigna corpoꝝ neutroꝝ egrotaturoꝝ de gñe coꝝ q̃ pter nãm exñtia ⁊ ꝓnoſticatio in eis futurã egritudinẽ ⁊ ꝙ p cõparationẽ ad virtutẽ magis ⁊ min⁹ tolerãteꝫ poſſunt eẽ ſigna neutra ⁊ egra nõ q̃dẽ egra ſic̃ ꝓnoſtica: q: ẽt neutra exñtia dñr talis: ſed ſic̃ demõſtratiua iam preſentis egritudinis oñdit ꝓportionaliter ſe habere ꝑdictis q̃ſdã ſenſuũ leſiones: ⁊ dicit: (ita vo ⁊c̃.) .i. ſilr̃ ſup̃dictis ſũt ſigna neutra ⁊ future egritudinis ꝓnoſtica q̃cũqꝫ leſiones ſenſuũ nõ differũt a nãlib⁹ opatiõib⁹ coꝝ in magis ⁊ minus ſed exiſtunt toto gñe pter nãm: ita .ſ. ꝙ quãdiu ſunt pauca ⁊ nõdũ ſufficiẽtia ĩpedire ab actionibus ↄſuetis vnicuiqꝫ. ⁊ dicit h̃ iõ q: qñ eſſet adeo magna ꝙ h̃ ĩpedimẽtũ pſtare poſſent nõ dicerent ꝓnoſtica future egritudis ſꝫ dmõſtratiua preſentis dicit aũt quecunqꝫ nõ differunt in magis ⁊ minus: q: que ſic differrent eſſent de genere coꝝ que ſm nãm inſunt ſed qualitatibus aut quãtitatibus pmutata pcedẽti q̃dẽ ⁊ nõ huic paragrapho attinentia. ſunt ãt talia ois debilitas ſenſus i cõprehẽſiõe ſenſibilis: vt non plecte diſcernat illõ: tal̃ .n. pceptio differt a nãlr̃ ſe habete p eẽ min⁹ nãliter vo minus ſe habẽs differt ab hac p eſſe magis. cõ. 97.

Sed dubitabit hic aliqs p hoc ꝙ dic̃ ꝙ tales leſiões i ſenſib⁹ ſunt ſigna neutroꝝ egrotaturoꝝ cũ nondũ ſufficiãt impedire a ↄſuetis vnicuiqꝫ actionib⁹ leſio .n. operis nõ vr̃ illõ quod impedit in ↄſuetis exercerii: ſed illõ qõ eſt cauſa leſiõis .ſ. mala diſpõ q̃ ẽ egritudo. ¶ Niſi eſſet ꝙ ⁊ ſapiẽter hoc dixit. q: .n. per cõſuetas actiones vnicuiqꝫ volebat occupationes ⁊ conuerſatiões in diuerſis artiũ exercitijs quib⁹ vnuſquiſqꝫ pro voluntate ſua natus eſt

implicari. ad eis vero multaꝝ virtutū q̄ in corpore ope rationibus indigemus: oꝫ ꝙ ille operationes quibus ad occupatiões ꝑdictas indigemus plurimum leduntur imediate impediant inde eis exerceri: egritudo vero q̄ illarum leſionū eſt cauſa impedit illis mediantibus tñ cū tñ imediate virtutum operationes impediat.

¶ Deinde cū dixit leſiões ſenſuū toto genere ꝑter nãꝫ minores tñ his que in egritudinibus eē de ſignis ꝓnoſticis egritudinū: declarat ſpāliter q̄ ſint ille leſiones ſꝫ vnum quemqꝫ ſenſum ⁊ dicit: (talia vero ⁊c̄.).i. ⁊ talia ſigna ſumpta ſꝫ guſtū ſint apparentia falſe aut amare q̄litatis in oībus comeſtis ⁊ bibitis aut alicuius alterius q̄litatis nō exñtis in eis aut appentia taliū ſapoꝝ ſine vlla acceptione cibi apud ipſam ſaliuaꝫ tñ: ⁊ hoc quidem accidens ad prauā virtutis operationem reducit̃.

¶ Et manifeſtum eſt ꝙ apparentia taliū ſaporuꝫ non exiſtentiū in his que guſtant̃ aut apud ſaliuā tñ eſt toto genere ꝑter nãm: non quidē a parte guſtus: ſed a parte rei percepte per ipſum. eis. n. ꝑter nãꝫ eſt quod aliqd intus exiſtat quod afficiat organū alicuius ſenſus ſ. n. illud eſſe nãle tunc accideret nã ſibi feciſſe impedimentū perceptione extrinſecoꝝ: ſed ipſa in oībus facit quod melius. ḡ ea qualitas que non eſt in extrinſeco obiecto ſentit̃ toto genere ꝑter nãm: ⁊ non ſentitur naturaliter vllo modo: q̄uis in nã guſtus ſit vt poſſit eam percipere. ¶ Et eſt quidem cā taliū apparentiaꝝ infuſio organi guſtus. ſ. lingue ab humore talis ſaporis ⁊ cōmixtio illius humoris cuꝫ ſaliua aut alteratio illius ſaliue tñ ad tales qualitates: qḋ cū acciderit cōmiſcet̃ ipſa comeſtis ⁊ bibitis ⁊ denigrat ⁊ confundit ipſoꝝ ſapores: ipſa. n. ſ. ſaliua eſt mediū in guſtu ſicut aer in viſu: qr ergo eſt ſuſceptiua oīum ſaporum ⁊ redditiua organo guſtus: tunc tñ diſcretiſſime reddet eos cum fuerit expers oīuꝫ eo ꝙ tunc de facili pōt ad oēm tranſmutari: ſi aūt fuerit aliculus ſaporis ex alicuius mixtiōe vel ſui alteratiōe recipiet eos ſm ſui exigētiā nequaq̄ tūc de facili potēs ad ſapores extrīſecos ꝯuerti: idē aūt faceret inſtrm qḋ facit ⁊ mediū ſi eſſet ſꝫ ſe aliquo ſapore affectū: ⁊ ꝓnoſticat̃ quidem hoc egritudinē eo ꝙ ſignificat dñiū q̄litatis extranee in corpore ⁊ augmētū humoris colerici aut ſalſi ſeu alterius ꝑter nãm exiſtentis in ſtōacho ⁊ ſuperficie oris illi ꝯtinua q̄cūqꝫ emꝑ. augebunt̃ egrotare facient.

¶ Deinde cū declarauit q̄ ſint tales leſiões ſm guſtuꝫ declarat q̄ ſit h'i ſm odoratū: ⁊ dicit (ſm odoratū ⁊c̄.) .i. ſꝫ ſꝫ odoratū ſunt tales leſiões qñ accidit ſentire odorē aliquē odorabili nullo preſente: aut qñ oblatis pluribus ⁊ differētibus odorabilib⁹ accidit nō diſcernere vniuſcuiuſqꝫ odorē: ſed ſētire ut ſimilis odoris aut quādo accidit nullū eoꝝ ſentire odorem: aut qñ accidit ſentire fetorem nullo ꝑſente fetido: ola. n. hec dū ſunt parua ⁊ nō ſufficiētia impedire ab actiōibus ꝯſuetis vniuſcuiuſqꝫ demōſtrat neutralitatē ⁊ ꝓnoſticant̃ egritudinē ſentire qdē. n. fetorē aut aliuꝫ q̄cūqꝫ malū odorē nullo pñte fetido aut odorabili ꝓprio illi⁹ odoris ſignificat ꝙ humor putrefactus alicuius male qualitatis dñatur in ventre aut in pectore aut naſo aut cerebro ipſo ex quo vapores ſui gñis eleuant̃ ad partem anteriorē cerebri vbi eſt organū odoratus: ⁊ afficiūt ipſuꝫ ſicut vēirēt ad eū odor. n. aut ē fumalis euaporatio aut nō ſine illa ſm p'm ſicut ꝑcipitur vr: ⁊ ē hoc toto gñe ꝑter nãꝫ ꝑ modū q̄nē in guſtu diximus. ¶ Non diſcernere aūt inter odorabilia diuerſa aut nulli⁹ odorabilis odorē ꝑcipere ſignificat debilitatē odoratus ⁊ paucitatē paſſionis eius ab odorabilib⁹ aut eius ablationē ⁊ per hoc malitiā cōplexionis in inſtro eius aut opilationē meatuū in qbus trāſit odor ad ipſum ſꝫ debilitas qdē ē de gñe eoꝝ q̄ ſm nãm non eſt ablatio: nequaq̄ tñ pōt qs diffiteri ꝙ ablatio odoratus nō ſit ſenſibilis operatiōis leſio: nec tñ vult ꝙ demōſtret corpus egrotare dōec: nō ꝓhibꝫ a ꝯſuetis actionibus. ¶ Ex quo apparet ꝙ ſenſibilis leſio opationū q̄ corpora vt nunc egra diſtinguunt̃ ab vt nūc neutris eſt ea quā dicebamus: ⁊ ꝙ ablatio odoratus ⁊ hmōi eſt ſenſibilis opationis leſio equoce cū illa. ⁊ ꝙ talis leſio quātācūqꝫ ſit ſenſibilis niſi ꝓhibeat i ꝯſuetis ꝯuerſari nō demōſtrat corpus egrotare: licꝫ egrotū demōſtret mēbrū cuius eſt operatio: nō tñ ꝙ ablatio odoratus valde poſſit ꝓhibē i ꝯſuetis exerceri: niſi qñ malitia cōplōnis aut opilatio q̄ ablatiōis eius ſunt cā ꝑ ſui excrementū ad alias leſiões extēdat̃. ¶ Eſt āt ⁊ aliud accidēs in odoratu: toto gñe ꝑter nãm de q̄ nō fac̄ mētionē qḋ maxie praua eius opatio dr̄. ſ. cū odorē malū iudicat bonū ⁊ placidū ꝓp inuētionē alicuius q̄litatis in eo ꝯtrariis ad diſpōnem aliquā organi dominātē qḋ qdē ꝓportionat̃ cōeſtiōi carbonū ⁊ terre ⁊ delectationi i eis ⁊ ſile h'i ē accidere i quolibet ſenſu qḋ ꝓprie dr̄ mala ſenſus opatio.

¶ Deīde cū declarauit q̄ ſint talia accidētia ſꝫ odoratū declarat q̄ ſunt talia ſꝫ auditū: ⁊ dic̄ (ſm auditū ⁊c̄.) .i. ſed ſunt ſm auditū talia accidētia qñ accidit audire ſonituꝫ vel ſtrepitū nullo pñte ſonabili hoc. n. eſt ex toto genere ꝑter naturaꝫ ꝑ modū predictū habens quidem ꝯtingere ꝓp inundationē factaꝫ in aere geto contento in auris ꝯcauitate: talis aūt inundatio cū nō ſit ab inundatiōe exterioris aeris mouentis intrinſecū ad imaginē ipſius oꝫ ꝙ ſit aliqd ab intra mouēs ⁊ inūdās ipm ſupra motioneꝫ ⁊ inundationē quā hꝫ a nã ⁊ eſt ſm plurimū vētoſitas generata in pte capitis ⁊ mota in ipſo aut ſer uor puris i aure aut agitatio tēdēs verſus cerebꝝ ſicut in percuſſione ⁊ caſu ⁊ vomitu laborioſo aut ꝯmotio vapoꝝ multoꝝ: ſicut in ebrietate ⁊ hmōi: hoc ḡ cū eſt paruum nō ſufficiēs ipedire ab actiōibus ꝯſuetis vniuſcuiuſqꝫ demōſtrat neutralitateꝫ ⁊ ꝓnoſticat̃ egritudinē ꝑ hoc qḋ ſignificat initiū male ꝯplōnis in corpe iam afficiētis auditū ꝑter nãm ꝑ cōmotionē vaporis aut venti ad aurē. ¶ Deīde ꝯtinuās ſmonē ſuū trāſiuit ad oñdēdū tale genus accidētis i viſu: ⁊ dixit. (quēadmodū ⁊c̄.) .i. ita ē in auditu quēadmodū ⁊ tale qd ꝯtingit ē ſm viſuꝫ qñ vīr viſui appere corā ipo ⁊ nigra ⁊ alba ⁊ ruffa ⁊ rubea ⁊ hec qdē ipſoꝝ eē rotūda: hec vo oblonga: ⁊ hec qdē gracilia: hec vo groſſa tāq̄ volitantia corā ipſo ſub talibus coloribus ⁊ figuris. ¶ Contingunt āt hec accidentia aut ob interclusiōe vapoꝝ inter pupillā ⁊ criſtalinū habentiū qdē colorē in ſeipſis penes nãm humoris a q̄ cōſurgūt figurantiū ē ſe nūc vno mō nūc altero: ⁊ ita ſe imprimētiū in criſtallino: quēadmodū eſt vidē in his qbus fluxus eſt ſanguis de narib⁹ aut qbus vomit⁹ ē venturus: ſic dicit. y. i. ꝓnoſticis in vtriſqꝫ. n. accidit oculos repleri vaporib⁹: aut ſicut ē vidē in qb⁹ digō ſtōi praua fit ex mala mã in ſtomacho clauſa q̄ ad caput fumū emittit. ¶ Aut ꝯtingūt ꝓp veſtigiū aliqḋ qḋ eſt i albugīeo corā criſtalino: ſicut qñ albugineus ſꝫ aliquā partem ſui mutat̃ ad groſſitiem aut ad colorem extraneum ex q b⁹ mutat̃ eius diafoneitas: tūc. n. apparent imaginatiōes viſui penes mutatiōes q̄s hꝫ albugineus tanq̄: videat̃ ei ꝙ preuolet corā eo aliqḋ ſimile muſce aut cimici: aut grano ordei aut capilis: aut h'i penes figuram veſtigii qḋ eſt in albugineo: ⁊ ꝓnoſticant̃ talia accidētia ſꝫ pſm cateratam que fit a deſcenſu aque in oculū ex q̄ tanta fit groſſities albuginei vt nihil ꝑmittat ab extrinſecis trāſmutari criſtalinaꝫ: ⁊ ſunt talia accidētia toto gñe preter nãm ꝑ modū ꝑdictuꝫ. ¶ Sed qñ fuerint parua ⁊ non dū ſufficientia impedire a ꝯſuetis vniuſcuiuſqꝫ actiōibus demonſtrant neutralitatē ⁊ ꝓnoſticant̃ egritudinē. ſ. eam quā diximus. ¶ Ultimo āt declarat talia accidentia in tactu: ⁊ dicit (ſm tactū vo ⁊c̄.) .i. ſed ſm tactū talia eueniūt

qñ ſm totã ſpiſſitudinem corpis .ſ.ſm oẽs muſculos: i his .n.ſtat totius corpis ſpiſſitudo ſicut.ſ. diximus apparent tactui q̄ apud ſuũ organuʒ ſit inequalitas quedã: ⁊ volebat per hoc aſperitatẽ: aut q̄ ſit in eo ſpiſſitudo aut grauitas aut tenſio aut ſtupor aut dolor aliquis non hec q̄dem ſicut impreſſa in ipm ab extrinſecis obiectis: ſed ſicut iſicientia ipm organũ tactus ab intra: alia itaq̄ ſi fuerit pue ⁊ nõ maſiua demõſtrat neutralitatẽ ⁊ pnoſticat egritudinẽ: ⁊ volebat p ſtuporẽ priuationẽ ſenſus q̃ ob dormitatio dr̃. q̃ q̄dẽ tactu pcipit ſm accñs: ſicẽ tenebre a viſu. ℂ Deide dicit: (ita vo ⁊c̃.) .i. ſʒ ſicut talia accidẽtia ſũt ſm q̄ dcm̃ eſt ſignificãtia qñ ſũ apparẽt tactui ſm totã corpis ſpiſſitudinẽ: ita ⁊ qñ ſm q̄ʒlibet ptẽ appet tactui ſllius ptis aut extẽſio aut tribulatio: aut pũctio: aut grauitas ⁊ hmõi ſi fuerit pue ⁊ nõ maſiue diſpõnes õmonſtrãt diſpõnẽ neutrã ⁊ pnoſticãter egritudinẽ ad moꝫ illoꝝ. ℂ Sũt ãt huius diſpões tactui apparẽtes inẽte ſm plm apud ſpõtaneas laſſitudines: he.n.q̄ʒuis pncipalr ſint accñs q̃dã in motu volũtario: tñ q: motui voluntario ſenſus tactus cõis exiſtit: eodẽ ſecũ organo vtens accidit ipſi ipedimentũ motus illaſq̄ diſpões q̃ motuʒ impediunt eſſe tactu perceptibiles. eo q̄ toto gñe pter nãm tactum afficiunt: ſilr ſupradictis apud alios ſenſus aſperitas.n.ſentit apud laſſitudinẽ quã pncepe areſactiuã appellat: cuius cã ẽ aut nimietas exercitij deſiccans corpus aut ſiccitas aeris aut multitudo ieiunij ⁊ vigiliarũ ⁊ hmõi. pũctio vo ⁊ tribulatio apud vlceroſam cuius cã ẽ humor acutus ⁊ mordax q mouet in carne muſculoꝝ. ſpiſſitudo ãt ⁊ ſtupor ⁊ grauitas apud apoſtemoſam: cuius cã ẽ repletio ab humore malo tenſio ãt apud extenſiuam eius cã eſt repletio vaporoſa ab hũore non malo aut vẽtoſitate: dolor vo eſt oĩb⁹ cõis. ℂ Prenoſticant aũt tales laſſitudines ſm plm feb. putridas pter humorem iam vicinum eſſe putridini ex tali decurſu p mẽbra ſit aũt calor innatus eũ ſuperaret nõ reumatizaret p ipſa: aſſumit ẽ eũ extraneus calor pſertim cũ ſʒ aliquẽ locũ ↄcluſus reſpirare nõ poſſit. ℂ Et ẽ hic attẽtione dignũ q̄ tacuit ſigna neutroꝝ ſanãdoꝝ q dnr ↄualeſcentes: aut ſicut manifeſta p exitũ ab egritudine aut q: ſunt ſilia ſignis egrotaturoꝝ illis. ſ. q̃ ſũt de genere coꝝ q̃ ſm nãm eis iſũt: ſicut dixeramus: ſʒ differũt i ſũ tñ q̄ ſub eis ẽ mot⁹ ad ſanitatẽ: ſub his vo ad egritudinem.

ℂ Quecunq̄ vero in iã egrotãtibus fiunt ſigna hec quidẽ ſanitatẽ deſignãt: hec vo mortẽ ſana q̄dẽ priora: altera vero genere q̄dem egra ſm ſpẽm vero pernitioſa dicuntur.

Cõ.98 ℂ Cum declarauit ſigna neutroꝝ egrotaturoꝝ. Redit ad declarandum id q̃ pmiſerat poſtq̄ʒ ea percurriſſet. ſ. ad declarandum ſigna que apparent in egrotãtibus nõ manifeſtãtia futurã ſalutem: ⁊ vr̃ iſtud cap. hic intercidens pp tria. p̃. q: ex ſignis egrotantium eſt q̃dam ſicut dicet vocari neutra: de talibus ãt hic intendebat: ſcðo ẽt q: ex eis ẽ q̃dã vocari ſana pnoſticantia. ſ. futuram ſalutem: ex q̄bus ſigna conualeſcentium hic omiſſa ſicut recuperata per illa ↄiecturabilia ſunt: tertio vt ſigna mortis que ſunt de genere egrorum nondum dicta recuperentur in hoc loco: vt ergo hec diſtinguat abĩncem dixit (que vero ⁊c̃.) .i. talia ſunt ſigna egrotaturoꝝ: ſʒ q̃cũq̄ ſigna apparent in iã egrotãtibus duoꝝ ſunt modoꝝ. nã q̄dem hec ſunt demõſtrantia ſanitatẽ: hec vero mortẽ: ⁊ volebat per hoc q̃ dixit demonſtrantia pronoſticantia manifeſtum eſt .n. q̄ ſignum demonſtratiuum ſup re pſenti aſſumitur: ſicut patuit in pricipio ſumme de ſignis ſed in corporibus egrotantibus neq̄ mors neq̄ ſanitas eſt pñs. quare ambo ſignificant vt futura: ⁊ vr̃ q̄ demõſtratiuum cõuenienter poſſit accipi ad illud q̃ pprie dr̃ demonſtratiuum ⁊ illud q̃ pnoſticum ⁊ illud q̃ rememoratiuum nõ minus pprie q̄ʒ de eis dicat pnoſticũ cuiuſlibet.n. eſt aliq̄d demonſtrare maxime cum oẽ ſignum ſit principaliter ſup re preſente ex conſequenti vero poſſit eẽ ſup pterita ⁊ futura: ſicut ibi oſtẽdimus. ℂ Deinde cũ oñdit q̄ ſunt duo modi ſignoꝝ: declarat quõ vocet vterq̄: ⁊ dicit (ſana quidem ⁊c̃.) .i. priora q̄dem. ſ. demonſtrantia ſanitatem dicuntur ſana pnoſtica ſunt ãt ſigna ſana pnoſtica que apparent in egroto aliqñ ſimplr ſana ſi quod egrotat eſt ſimplr ſanum: aut vt nunc ſana ſi quod egrotat erat prius vt nunc ſanum.

ℂ Ea quoq̄ que eſſent ſana rememoratiua ſimplr diſtinguent: altera vero. ſ. demonſtrantia mortem ſunt ſʒ genus egra: ſm ſpeciem vero ſunt mortalia: eo q̄ egꝝ p̃ dicat de mortali ſicut genus de ſpẽ. oẽ.n. ſignum mortale dicitur egrum ſed non conuertitur. non q: mors poſſit dici egritudo: ſʒ venit ex vltimo ei⁹ dominio. qñ. ſ. ñ accidat a natura mori: ſʒ q: ipſum idem ſignum q̃ pronoſticatur mortem futurã. declarat egritudinẽ pñtẽ. At qñ ſigna apparentia in egrotantibus ſunt trium modorum vt poſt dicet interpretandũ hoc aliter tñq̄ʒ ſub vna conſtructione accipientes dictum. ſ. quecũq̄ in iã egrotantibus fiant ſigna: quorum quedam ſunt ſanitateʒ demonſtrantia: quedam mortem ſciendum eſt priora. ſ. ſanitatem demonſtrantia eſſe ſana altera vero eſſe ſm genus egra. ſm vero ſpẽm mortalia: ⁊ eſt hoc verius ſi q̄dẽ in egrotantibus ↄtingit apparere aliqua ſigna q̃ neutra vocari poſſunt: ſicut ſubſequenter oſtendet.

ℂ Accipiunt vero vt vniuerſaliter q̄dẽ dicere eſt ex opationũ virtute ⁊ vitio ſm vo pteʒ ex his q̃ ſunt ſm partem operationibus quarum genera predicta ſunt primũ q̄dem principioꝝ ſecundũ vero coruʒ que illis nata ſũt ⁊ tertiũ q̄dem proprium bñtium reginien a principijs vero q̃dam ſupplementa recipiẽtium: quartuʒ vero genus coꝝ que dicta ſũt ex ſe q̄dem inutile ad cognationes. ſecundũ accñs vero ex his erit aliquo modo pnotio. quẽadmodũ ⁊ ex ſupfluitatibus ſp ex his q̄dem rõne compaſſionis. ſ. ⁊ ex ſuperfluitatibus vero ſemper quoniam digeſtionis ⁊ indigeſtionis in eis erunt ſigna.

ℂ Cũ declarauit gña ſignoꝝ que in egrotãtibus apparent ⁊ denominationes ſuas quas ex ſuis merent ſignificatis oñdit: ex quibus eſt accipere talia ſigna. ⁊ p̃ ex q̄bus vlr. ⁊ dicit. (accipiunt ⁊c̃.) .i. ſʒ ſicut vniuerſaliter ẽ dicere talia ſigna. ſ. tam que declarant futuram ſanitatẽ q̄ʒ que declarant futuram mortem accipiunt ex virtute ⁊ vitio operationũ: ⁊ volebat p vtutem bõitatẽ. ℂ Et attende q̄ nõ dixit accipi ab alio q̄ʒ a virtute ⁊ vitio operationum. eo q̄ ſigna mortis que maxĩe veridica ſũt nõ pñt ab alio ſumi: ſicut.n. vita eſt operationis ita eius priuatio mors exiſtit: quare maxime ab operationũ virtute ⁊ vitio ẽ ſigna veridica vite ⁊ mortis aſſumere: a ſubſtantialiter ãt in herentibus nõ multum eſt aſſumere ſigna pnoſtica ei⁹ q̃ ẽ futurꝝ: ſʒ ſigna demõſtrantia eius q̃ ẽ pñs. nam ſubſtantialiter inherentia intelligunt illa que ſunt de ſubã ſignificati: ſed nihil de his q̃ ſunt in egrotante eſt de ſubſtãtia corporis mortui ſm q̄ tale: aut de ſubſtãtia corporis ſani ſm q̄ tale: oĩs ãt ↄiectura que ab eis ſumitur ſuper futura morte vel vita verificat in tantũ in quantum ⁊ illud a quo ſumit operationes imutat magis vel minus a caſibus quoq̄ ſigna q̃ ſuper futura ſanita/

Cõ.99.

te vel morte ſumunſ ſiti: nõ ſunt veridica niſi inquãtũ ſuper operationes retorquentur. ¶ Deinde cũ dixit a quibus vniuerſaliter eſt ea accipere oſtendit a quibus particulariter: ⁊ dicit. (ſm partem vero). i. ſed particulariter eſt ea accipere a virtute ⁊ vitio particulariũ operationum vniuſcuiuſqꝫ mẽbrorũ: quorum genera dicim⁹ prius eſſe quattuor. i. in pricipio capi. de ſignis corporis egri. ſimplr. primũ quidem. ſ. principiorum. ſecũdũ vero ab eis natorum tertium. habentium proprium regimẽ per virtutes quas ſupra vocauit inatas: ⁊ ſunt virtutes nutritiue: ⁊ cũ hoc recipientiũ quedã ſupplemẽta a principijs que dicuntur virtutes eiã influentes ab illis ſupra illas quas ex ſe habebant. ⁊ ſunt quas vocat vitales ⁊ ſenſibiles ⁊ motiuas: ⁊ nos iã diximus: quid de h̃ ſentiẽdũ ſit. ¶ Deinde dicit. (quartũ vero). i. ſed quartũ genus ẽ hñtiũ ꝟtutes inatas tñ. ſ. eas qb⁹ exiſtit regimen ipſorum ⁊ ab hoc genere: ſicut dicit: nõ ſumitur pronoſticum ſuper ſanitate vel morte quã ſm ſe inutile ẽ ad talẽ precognitionẽ. ⁊ cauſa hui⁹ eſt: qꝛ ab operationibus horum non depẽdet vita totius: quare neqꝫ ab ipſarũ defectu poteſt vnqꝫ mors predici veridice neqꝫ ab ipſoꝝ ꝟtute põt veridice ſanitas pnũciari: niſi fortaſſis tantũmõ qñ ab ipſorũ egritudinibus corp⁹ egrotabat ⁊ cã huius eſt: qꝛ talia mẽbra nihil qꝺ ſit cõſiderabile influunt ſuper toto: quare nec operationis eorum bonitas põt ſignificare ſanitatis erectionem futuram in alĩo: niſi per viam accidentis propter quod ſubiunxit. (ſm accidens vero ⁊c.). i. ſed erit aliquando ex bonitate ⁊ malitia operationis talium membrorum precognitio ſanitatis vel mortis ſm accidens. in quantum. ſ. ad bonitatẽ ⁊ malitiã operatiõis aliorũ generũ mẽbroꝝ accidit comitari aliqñ malitiã ⁊ bonitatẽ in ea que illoꝝ. quẽadmodũ ẽt ſm accidẽs ẽ ꝓcognitio ex ſuꝑfluitatibus q̃ deſcẽdũt a corpe: in quãtũ ſuꝑfluitates atteſtanſ operationibus digeſtiue ꝟtutis in mẽbris nobilibus: ⁊ ſup illas ſuperfutura ſanitate vel morte.

¶ Deide cũ dixit. ꝙ operatio quarti generis mẽbroꝝ in hoc conuenit cũ ſuꝑfluitatib⁹ ꝙ ſꝫ accidẽs ẽ ex vtriſqꝫ prenotio. ſubiunxit ꝯtinuo i quo differt. ⁊ dicit. (ſed ex his ⁊c.). i. ſed ex his. ſ. operationibus q̃rti gñis mẽbrorũ eſt ꝑnotio ſanitatis vel mortis nõ ꝑncipalr ſed rõne ꝯpaſſiõis: ſꝫ. n. ꝙ cõpatiunſ alĩs plus vel minus ꝑnoſcit ab hoc modo futura vel ſanitas. ex ſuꝑfluitatib⁹ vero ſp ẽ poſſibilis illa ꝑnotio: ⁊ õdit cãm hui⁹: ⁊ dixit. (qñ ⁊c.). i. qñ ſigna digẽnis ⁊ idigẽnis: ſemp erũt i ſuꝑfluitatib⁹: ⁊ volebat ꝑ ſigna idigẽnis: tam ea q̃ ſũt abſolute talia qꝫ ea q̃ cũ hoc ſũt ſigna ꝑditiõis ſicut poſt apparebit:

Et videtur extraneus ẽ modus ad uerſandi cũ dic: ex ſuꝑfluitatib⁹ vero ſemp: cũ dictio eius ſemp nõ opponat cõpaſſiõi ſicut opponiſ ad aliqñ. ¶ Adhuc aũt ſi ex ſuꝑfluitatibus ſemp eſt poſſibilis prenotio: tũc nõ dꝫ dici ſm accñs: qꝺ. n. eſt accidentale eſt aliqñ ⁊ nõ ſemꝑ. ¶ Niſi eſſet ꝙ quãdo dicit: ſed ex his quidẽ rõne cõpaſſionis: quia compaſſio ad reliqua non ſemp eſt: ſed aliqñ tñ intelligit ꝙ prenotio eſt ab eis aliquãdo ⁊ nõ ſemꝑ. ſicut a ſuperfluitatibus: neqꝫ ꝓpter hoc erit minus ſꝫ accidẽs prenotio a ſuꝑfluitatibus. dupliciter. n. dicit ſm accidẽs. ſcilicet qꝺ opponiſ ad per ſe: ⁊ hoc mõ ſecũdũ accidens eſt aliquando tantum vt medicus per ſe medicat: ⁊ ſcdm accidẽs ſcribit. ſ. inquãtũ accidit medico ſcriptorem eſſe. hoc enim accidens nõ eſt ſemp: ſecundo mõ dicit ſcdm accidẽs qꝺ opponiſ ad imediate: hoc mõ ſm accidẽs nõ eſt incõueniens eſſe ſemp: ⁊ huius ẽ prenotio a ſuꝑfluitatibus. nã ab eis ẽ prenotio ſanitatis ⁊ mortis non principalis ⁊ immediate ſicut per ipſas opatiões: ſed inquãtũ atteſtanſ opatiõib⁹ ⁊ ita ꝑ mediãs opatiões atteſtaſ i ipſꝫ eas ſp ſic ſp ſm ſolute ab eo: circa qꝺ ſũt opatiões. ¶ Et ẽ h̃ ſciẽdũ ꝙ ſigna ꝓnoſtica ſanitatis vel mortis fortiora. oĩbus ⁊ magis veridica ſũt ea q̃ ſumunſ ab operationibus membrorum q̃ vocãſ principalr: ſcilicet cordis opatio cerebri ⁊ teſticulorũ: ⁊ cã ẽ neceſſitas influentie ipſorum ſup toto ad durationẽ vite: ⁊ ſuarum operationũ vtilitas que redũdat ſuper toto: licet teſtes ſint iferiores alĩs tribus in h̃. ex his aũt fortiora ⁊ magis veridica ſunt q̃ ſumunſ ab opationibus cordis. ſ. reſpiratione ⁊ pulſu. ⁊ reſpiratio. n. illius ẽ opatio nõꝑ⁹. ſcilicet ſecũdo ad quã ſibi iuuamẽ taliter deſeruiunt membra pectoris: ⁊ cã ẽ quia ꝑ eam principiatur alĩs pr mũ inſtrumẽtũ virtutum: ⁊ ẽ calor ⁊ ſpũs ad cuius defectũ omnes virtutes deficiũt: ⁊ illo ſolo ſtãte ſub ꝓprio temperamento: poſſibile eſt adhuc alias i vigorẽ erigi. nullius autẽ aliarum eſt talis ad eã ꝓportio. poſt ſigna autẽ que ſumũſ ab operatiõe principalium ſunt veridiciora ea que ſumunſ ab opatiõe habentium virtutem innatã ⁊ ifluentẽ: ſicut ab opationibus ſtomachi ⁊ inteſtinorũ ſplenis ⁊ renum veſice ⁊ hmõi. taliũ. n. operationes ſũt et toti vtiles: nõ qdẽ principaliter ſed ſecũdario. poſt iſta vero ſunt q̃ ſumunſ ab operatiõe coꝝ q̃ deſeruiũt ꝑncipalibus: ⁊ hec ſũt debilia in veridicitate: niſi inquantũ atteſtanſ ꝑncipalibus.

¶ Itaqꝫ nõ contingit nõ õ mõſtrare ea ſemper aut naturã ſupare materiã: aut mãꝫ nãꝫ aut neutrũ neutrã. Sana igiſ dicẽtur ſigna ſupãte nã: egra vo ſupata nã: neutra vo ieq̃libus pugnis: manifeſte qdem digeſtionis ſigna ſanorũ ſunt quẽadmodũ indigeſtiõis egra: neqꝫ digeſtionẽ neqꝫ indigeſtionẽ manifeſte indicantia nature neutrorũ ſũt: neutra vero quecũqꝫ nunc quidẽ hoc: nunc vo contrarium declarãt: quẽadmodũ denigrati digiti: tales vero ſunt ⁊ cretice ſuperfluitates dictuꝫ eſt autem de omnibus his in his que de criſib⁹: quẽadmodũ ⁊ de vniuſcuiuſqꝫ opatione in lib. de cauſis accidẽtiũ morborum dictũ eſt ex his igiſ oportet ſm ptes omnem materiaꝫ colligere. Ego vero lõgitudini parcens. hic quidem iam finio de ſignis orationẽ. tranſeã vero ad eã q̃ de cãis.

¶ Cũ declarauit ꝙ ſigna future ſanitatis vel mortis accipiũſ ſm ſe ab opatiõibus triũ generũ membroꝝ ⁊ qꝺ ab opatiõibus q̃rti generis mẽbroꝝ accipiũſ ſm accidẽs tñ: ſicut ⁊ a ſuꝑfluitatibus: aſſignauitqꝫ differẽtiã ſignificatiõis accepte ab opatiõe q̃rti gñis mẽbroꝝ ab ea q̃ accipiſ a ſuperfluitatibus: ꝓſequiſ oſtẽdẽs quomodo a ſuꝑfluitatibus ꝑdicta gña ſumũſ ⁊ dicit. ſicut colligẽs ex predictis. (itaqꝫ ⁊c.). i. igitur qñ ex ſuꝑfluitatibus eſt ſemper poſſibilis talis prenotio future ſanitatis ⁊ mortis ꝓpter ſemper eſſe i eis ſigna digeſtionis ⁊ indigeſtiõis nõ poterit cõtingere ꝙ ſuꝑfluitates non ſemꝑ demonſtrent aliquod triũ ſcilicet: aut nãm ſuperare mãm que ẽ cã morbi: aut econuerſo mãm ſuperare naturã. aut neutrũ ſuperare neutrũ: eo ꝙ in omni pugna agẽtis ⁊ patiẽtis eſt h̃ neceſſarium: ⁊ eſt h̃ verũ in egritudinibus que habent cãs humorales: eo ꝙ digeſtio ⁊ idigeſtio i his tantum exiſtit. ⁊ ſuꝑfluitatibus gratia illoꝝ: tales autem cãs cõſuetum eſt medicis vocare mãs: nõ quidem quia ſint cã materialis morbi: ſꝫ efficiens tñ ſicut ſubſequẽter oſtẽdemus i ſumma de cau- Co. 100.

ſis ſed quia reſpectu cōe ɔplexionalis ſunt res mīta ſicut quid corpulētū. ℂ Deinde cū dixit: ſemꝑ alterū trium demōſtrari a ſupfluitate oſtendit quaſi tale ſignū de nominet ab oſtēſiōe cuiuſlibet triū ⁊ dicit: (ſana igitur ⁊c̄.) .i. igit ſigna oſtendētia nāʒ ſupari dnr ſana: oſtendētia vo nāʒ ſupari dnr egra. oſtēdētia vo pugnas eq̄les ipius ⁊ cāe morbi dnr neutra. ℂ Deinde oñdit que ſint illa q̄ demōſtrāt qōlibet hoꝝ ⁊ dicit .(manifeſte quidē ⁊c̄.) .i. ⁊ ſūt qdē māifeſte digōnis ſigna ea q̄ ſigñant naturā ſuperare: quare ſint ſigna de numero ſanorū quia futuram ſanitatem oſtendentia: que vero ſunt ſignat manifeſte indigeſtionis ſunt que ſignificant naturam ſuperari: quare ſunt ſigna de numero egrorum quia futuram mortem portēdētia: q̄ vero nec ſignificāt manifeſtam digeſtionem vel indigeſtionem deſignant pugnas equales. quare ſunt de numero neutrorum in ꝑmo ſigñato: ⁊ quia neqʒ ſanitatē neqʒ mortē portēdētia.

Dubitabit auteʒ hic aliquis quia ille modus neutralitatis ī proprius videt. neqʒ .n. dicit hoc ſignuʒ neutrum: quia demonſtret vel rememoret vel pnoſticetur aliqō corpus neutrum ex his que p̄dicta ſunt: ſed ſignificat corpus egrum in q̄ nondū apparet victoria alicuius duorum .ſ. egritudinis vel virtutis ḡ dicit neutrū a ſignificatione victorie neutrius illorū: ſed corpus ī quo tale quid apparet neqʒ eſt neutrū neqʒ ſignificat futurum neutrum. Niſi eſſet ꝙ poteſt fortaſſis quis dicere, quia neqʒ Galienus alicubi dixerit ꝙ ſignū dicatur neutrum in primo: quia ſignificet corpus neutrū ī ꝑmo: aut quia ſignificet diſpoſitionē tertia q̄ dicitur neutra per abnegationē ſanitatis ⁊ egritudinis: ſʒ a ſignificatiōe neutrius duarū extremarū diſpoſitionem qualitercūqʒ eas ſignificet. ſ. ſiue ſignificet neutrā earū p̄ſentē vel neutrā earū p̄teritā vł neutrā eaꝝ futurā: ⁊ ꝙ tale ſignū ē neutrū ī proprio ſignificato: qꝛ neutrā extremaꝝ diſpoſitionū pronoſticat: neqʒ ſanitatē neqʒ mortē: quaſi mors pro altero extremoꝝ ponat: ſcilʒ pro egritudine: eo ꝙ videtur illius vltimū dominiū. ℂ Sed in veritate ſignum neutrū nō videtur ita ſuperius acceptū: ſed ꝑ relatiōem ad corpus qō tale ſignificat aut preſentis aut preterite aut future: ⁊ nō per ſignificationē victorie neutrius in corpe. ſ. egritudinis vel virtutis: niſi fortaſſis adhuc diceremus ꝙ ⁊ hoc pronoſticetur quodāmō corpus neutrum. nā tale ſignū q̄re neqʒ ſanitatē neqʒ mortē pronoſticat. eſt illō ſic dicemus qō ſignificat lōgitudinē egritudis. longitudo āt egritudīs eſt neutralis diſpō reſpectu ſanitatis ⁊ mortis: q̄re ſignificat cōp⁹ futuꝝ ſb hac neutralitate: ſʒ hec neutralitas ꝓculdubio alia eſt a dictis ī prī⁹. lʒ ſit ei ꝓportiōal ſic mihi vr̄. ℂ Sʒ dicam⁹ q̄ ſunt ſigna manifeſte digōnis in ſupfluitatib⁹. ⁊ q̄ ſūt ſigna māifeſte īdigeſtiōis q̄qʒ ſigna neqʒ indicātia manifeſtā digeſtiōeʒ neqʒ īdigeſtiōeʒ. ℂ Dico ḡ ꝙ digō cuius ſigna hic īteādim⁹ ñ eſt niſi victoria q̄dā nāe ſup cām morbi: ⁊ obtētio q̄dā ei⁹ a calore inato ⁊ redactio ad eq̄litatē a q̄ exiuit diſponētē eā aut nutrimento aut admiſſionis expulſiōi: pp qō ē ſignū future ſanitatis: dignoſcit āt digō talis in ſupfluitatibus a corpe reſolutis: q̄ qdeʒ ſūt ſupfluitates ei⁹ q quotidie generat humoris: q̄lis ē vrīa ⁊ egeſtio ⁊ ſputū ⁊ quecūqʒ talia talīū .n. ſupfluitatū alia ē nā q̄ñ digeſtio ei⁹ cui ſunt admixta complet ab ea: alia vo ē natura q̄ñ ñ cōplet ab ea: ſignificat qdē vrina ſup digeſtiōeʒ q̄ venaꝝ egeſtio vo ſup ea q̄ ſtōi: ſputū vo ſup ea q̄ pectoris: ſicut ⁊ mucus collatorū ſup eā q̄ cerebri. ℂ Primuʒ ḡ dicem⁹ ꝙ ſic dicit Gal. ꝑmo de criſi. ſigna ex ſupfluitatib⁹ accepta quedā ſignificāt digeſtiōeʒ. quedā cōtrariū digeſtionis. que ſignificāt contrariū digeſtionis ſūt duobus modis: nam quedā ſignificāt digeſtiōis ꝓuatiōem abſolute: quedaʒ vero cū hoc ſignificant ꝓuatiōem digeſtiōis ſignificāt ꝑditionem: ⁊ ꝑmā qdē ſic dicit ſūt ſigna ſanitatis: ſecunda vero mortis. 3ª vero lōgitudis morbi: ⁊ exemplū horū ī vrīa ē ſʒ hūc modū: ea nāqʒ q̄ ī colorem declīat ad ruffedineʒ tīnctam in ſubā vero ad mediocritatem in qua eſt nubes alba lenis eq̄lis: aut reſidēs in fūdo vaſis aut pendens in medio: aut natās in ſupremo ſignificat digōnē. ea vo que eſt alba ſubtilis ſignificat ɔ̄rium digeſtiōis tm̄ que vero ē fuſca nigra ⁊ viridis ⁊ fetida in q̄ reſidet aliqd ſile granis tritici fracti aut pectalis aut furfuribus non ſignificat ɔ̄riū digeſtionis tm̄: ſʒ cum hoc perditionem. ℂ Proportionalr̄ aūt his currit exemplū in egōnibus ⁊ ſputo ⁊ muco: ſʒ ſigna māifeſte digeſtiōis q̄ dicit eſſe ſanoꝝ apparētia qdē iam ſuperante nā ſunt illa: ab apparitiōe q̄ꝝ Galienus in libro d̄ criſi docet cognoſcere terminū p̄ncipij ⁊ initiū augmēti: que qdē ſunt inter ſigna digōnis occulte ⁊ ſigna digōnis cōplete. ſigna vo digōnis occulte ſic dicit: ſunt ꝑmutatio vrine a diſpoſitione ſimili aq̄ ad ruffedinē ſubtilē: aut ꝑmutatio a diſpōne tenuitatis ad ebulitionē q̄ꝛdā remanētē ſʒ diſpōnē ſuā poſtq̄ꝫ mingit ita ꝙ nulla fiat diſcretio apud ipſaʒ. ℂ Signa vo digōnis ɔplete ſūt vt ſit vrina in colore ⁊ ſba ſic dixim⁹ ꝑus in q̄ ſit ſubſidēs ſex alba lenis eq̄lis. ℂ Signa āt q̄ ſūt iter hec ſūt vt ſit vrīa ī colore p̄dicto hn̄s nubē albā lenē eq̄lē ī ſupmo aut ī medio vrine. ℂ Signa vo māifeſte īdigeſtionis q̄ dicit eē egroꝝ: apparētia quidē iā ſuperata nā nō ſūt ea que ſūt ſigna indigeſtionis tm̄. nā ex talibus ñ ſignificat ſuperata eē nā: ſed pigritās. ſʒ ſūt ea q̄ cū h̄ ꝙ ſint ſigna indigōnis: ſūt ēt ſigna mortis. ℂ Signa vo q̄ neqʒ māifeſtā digōnē ſignificāt. neqʒ māifeſtā indigōnē ſignificāt q̄ dicit eſſe neutroꝝ: apparētia qdē ī pugnis equalibus ſūt duorū modoꝝ: q̄dā ſūt ſigna īdigeſtionis tm̄. Nam talia neqʒ ſignificāt digōnē nāe ſuperātis neqʒ īdigeſtionē nāe ſuperate: ſʒ ſignificēt indigōnē abſolute q̄re ſūt ī medio illoꝝ. ſʒ magis declināt ad partē ſuperate nāe. q̄ꝝ q̄dā cāe vo ſūt ſigna digeſtionis occulte: ⁊ hec magis d̄clinant ad ptē ſupate cāe. ℂ Sʒ pōt qs fortaſſis dicerē ꝙ ſigna q̄ dicit eē neutroꝝ apparētia ī pugnis eq̄libus nō poſſint eē illa q̄ ſignificāt ɔ̄riū digōnis abſolute vt vrine alba ſubtilis. nā cū nā talis vrine ſit ꝙ appareat in morbi ꝑncipio in q̄ nā nōdū iſurgit ī cāʒ morbi nō pōt ſignificare eq̄litatē pugne. eq̄litas .n. pugne magis videt ī augmēto. ℂ Quare cogemur ⁊ h̄ aliter expōnē vt dicam⁹ ꝙ velit per ſigna manifeſte digeſtiōnis ea q̄ dicebamus cōplete. per ſigna vero manifeſte īdigeſtionis iā ea q̄ ſignificāt ɔ̄riū digeſtiōis tm̄ q̄ꝝ ea q̄ ſignificāt cū h̄ perditionē. he .n. vrine ſūt egroꝝ ex qbus nihil perpēdit de futura ſalute. per ſigna vo neqʒ manifeſte digōnis neqʒ īdigōnis ſigna q̄ participāt cū vtriſqʒ .ſ. aut ſigna digeſtiōis occulte: ſic ea que dicebant ꝑus: aut ſigna indigeſtionis occulte: ſic ē nubes alba: ſʒ diuulſa ⁊ hmōi ſʒ iſto mō ſigna digeſtionis manifeſte erūt eadē ſignis digōnis cōplete: qō ipſe nō vult ſic ī primo de criſi. ſed qualitercūqʒ ſit hoc manifeſtū eſt ꝙ ſigna neqʒ manifeſte digeſtionis neqʒ īdigeſtiōis ſignificāt quādam neutralitatē ꝑmi ſignificati. ſ. qꝛ neqʒ ſignificāt māifeſte futurā ſanitatem neqʒ futurā mortem: ſed nām quādam mediā inter hec duo extrema q̄ pōt dici lōgitudo mōbi. ℂ Deinde cū dixit ꝙ ſigna q̄ neqʒ ſunt manifeſte digeſtiōis neqʒ īdigeſtiōis ſūt ſigna neutra ad primū ſignificatū neutrius reducta: qꝛ adhuc ī egrotātibus ē apparere alia ſigna neutra que ad tertiū reducūtur. ſubiūxit ⁊ dicit (neutra vo) .i. ſʒ ⁊ neutra ēt ſūt q̄cūqʒ ſignificāt nūc h̄. ſ. ſanitatē nūc vo ɔ̄rium. ſ. morteʒ: ⁊ exēplificat d̄ his ⁊ dicit. velut denigrati digiti. nā ſicut dicit Gal. in ɔmē

to ꝓnoſticoꝝ: denigratio digitoꝝ. i. ſe. acuta appareſ ſignificat mortificationē caloris inati ꝓcedentis a corde aliqñ ꝓ̄ɔ mōtz melanconicā q̄ ad ipſos effundit per viā criſis ⁊ ſignū diſtinctiuū huius ab illo eſt ꝙ cū hoc eſt tolerantia egritudinis facilis: ⁊ aliquod aliud ſignum ſalutis ꝺ ſignis notis: cū illo ꝓ̄ɔ grauitas l motu ⁊ alia ſigna morti. ℂ Deiñ dixit. (tales vero ⁊c.) .i. ⁊ ꝺ nūero taliū ſignoꝝ neutroꝝ. ſunt ē oēs crētice ſupfluitates ⁊ vocant creticas ſupfluitatis mās q̄ expelluntur ꝑ viam criſis. ℂ Eſt aūt criſis ſicut ipſe l cōmēto aſſo. dic. acuta reptatio corpis egri ad ſanitatē vel mortē: ⁊ volebat per receptionē aut ſubitam alterationē que accidit egrotanti ad ſanitatē vel mortē: aut perturbatiōes antecedentē ad illā alterationē: que ē q̄ſi quedā ɔmotio ad prolationē iudicij nomine criſis ſignificati. ad quā cōtinuo ɔſequit iudicij executio que eſt alteratio ꝑdicta. ꝑ acutā vero volebat velocē ⁊ vehementē alterationē: q̄ .n. eſt paulatim ⁊ parua alteratio nō ē digna vocari criſis. ſit autē talis reptatio ſic̄ dicit Gal. natura benignis mala diſcernente: ⁊ ad excretionē ꝓperāte. ꝓp qꝺ continuo ſubſequit malignoꝝ excretio iuxta menſurā paſſibilitatis nature. ℂ Tales ergo ſupfluitatū excretiōes male ⁊ bone criſi comunes ſunt. fluxus eniz ſanguinis narium ⁊ ſudor ⁊ vomitus fluxus vētris ⁊ hmōi. que nūc ſuperueniūt: aliqñ ſignificant ſanitatem aliqñ mortē. Si enim poſt appartionem digeſtionis eueniāt ſunt ſignum ſalutis: ſi vero antecedunt ſūt ſignum mortis.

Sed adhuc etiaꝫ dicit qs: ꝙ talia ſigna iꝓpꝛie dicūt neutra in tertio ſignificato: cū neq̃ declarent corpus neutruz in tertio ſignificato. ſ. ꝙ eſt in vno tpe ſanū in alio egrum. ꝙ quidem videtur illud ſignum quod demōſtrat ꝑſentem egritudinem: ſed pronoſticatur futuram ſanitatē. ℂ Niſi eſſet qꝺ pōt quis fortaſſis dicere. ꝙ neq̃ Galienus īuenit dixiſſe ꝙ ſignū ſit neutruz in tertio ſignificato: quia ſignificet vel demōſtratiue vel rememoratiue vel pronoſtice vnum ⁊ idē corpus in diuerſis tēporibus ſub ſanitate ⁊ egritudie: ſed ꝙ ſignificat nūc vnā extremarum diſpoſitionū: nūc alterā nequaq̄; exiſtens tale ſignum vno numero reperibile qꝺ nūc ſātatē nūc mortē ſignificet: ſed vnū ſpecie tantū. ℂ Sed in veritate ſi tales acceptōes neutralitatis l ſigno receperimus: oportebit pari ratiōe ꝙ ſignū dicatur vt nūc ſanū: non quia ſignificet corpus vt nūc ſanū: ſed quia vt nūc ſignificet corpus ſanū: ⁊ ſilr ſignū vt nunc egrum non q: ſignificet vt nunc egrum: ſed q: vt nūc ſignificet corpus egrū: ⁊ eodē modo etiam dicatur ſignum ſimplr ſanū: ⁊ ſimpliciter egrū: nō quia ſignificet corpora ſimplr talia: ſꝫ q: ſimpliciter ſignificēt corpora talia. ℂ Similr quoq̃ oportebit ꝺ cauſa. ſ. ꝙ dicat vt nūc ſana vel egra nō quia cauſet corpus vt nūc ſanū vel egrū: ſiue q: ſanitatem vel egritudinē cauſet vt nūc. ⁊ ſilr ſimpliciter ſana vel egra. n̄ quia talia cauſet corpora: ſed q: ſanitatē ⁊ egritudinem cauſet ſimpliciter: ſed hoc ē incōueniēs q: cum ſignuz ⁊ cauſa dicantur ſana: q: hoc ſignificat ſanitatē. hoc vero cauſet: oportet de neceſſitate ꝙ dicātur ſimplr vl vt nūc ſana: q: talem ſignificēt vl cauſent ſanitatem: ſicut .n. genus ad genus: ita ſpecies ad ſpeciē referēda eſt. ℂ Propter quod videt ꝙ tales modi neutralitatis l ſigno improprij ſunt: ⁊ ꝑter nūeratos in diffinitione ꝓpoſita in principio huius doctrine. ſignuz .n. neutrum in tertio ſignificato ꝓculdubio nō ē aliud q̄ʒ illꝺ quod vnum ⁊ idem exiſtens in numero ſignificat corpus ſub ſanitate ⁊ egritudie l diuerſis tpibus: vt q: vnā ſignificet preſentem: alteram vero pronoſticet futuram ſicut ſuperius diximus. ℂ Deinde quia de talibus ſignis manifeſte digeſtionis ⁊ manifeſte indigeſtionis. ⁊ his q̄ neq̃ māifeſte digeſtiōis vel indigeſtionis ſūt: adhuc aūt ⁊ de creticis ſupfluitatibus: ⁊ de ſignis ē ſanitatis ⁊ mortis ſūptis ab operatiōibus vniuſcuiuſq̃ gñis mēbroꝝ nō eſt proſequi artificē diffinitiue doctrine ſubcincte cōta perſtringētem remittit ad libros ſuos in qbus particulariter ꝺ talibus executus ē ⁊ dicit. (dictū eſt autē ⁊c.) .i. ſed dictuꝫ eſt ꝺ oībus his ſignis. i. digeſtionis ⁊ indigeſtionis ⁊ in creticis ſupfluitatibus que aliqñ ſunt ſignū ſanitatis. aliqñ mortis in libro de creſi: ſicut etiam dictum eſt de operatione vniuſcuiuſq̃ virtutis l libro de cauſis accidē. ⁊ ſunt quattuor poſtremi tractatus de morbis ⁊ accidētibus l quibus habens ipſe loqui de cauſis accidētibus in operatione virtutum de vniuſcuiuſq̃ virtutis operatione tractauit: q̄re per illū librū eſt ſcire ꝓ̄tutē ⁊ vitiū operationū. a qbus ſumūtur ſigna ſanitatis ⁊ mortis. ℂ Deinde dicit. (ex his ḡ ⁊c.) .i. ergo ex his libris oportet colligere omnem doctrinaꝫ taliū ſignorum. ℂ Ego enī parcens longitudini vt dicit. Grana. l. huius doctrine non perſcrutabor: de eis in hoc loco: ſed hic quidē iā finio orationem de ſignis: tranſiturus ad orationē de cauſis.

Finis ſecundi libri.

ℂ Microtegni Gal. Liber Tertius.

Quoniā vero ⁊ haruz ſunt quedaꝫ ſalubres quedā egre: quedaꝫ neutre. Primū de ſanis cauſis ſermo erit. Quonā vero et harum ipſarū he quidē ſeruantes he efficientes ſunt tēpore ⁊ dignitate priores ſeruātes facientibꝰ a ſeruantibus incipiendum eſt. ℂ Cum igitur ſit non vnum ſanum corpus: ſed plura quēadmodum determinatum eſt ꝑus: ſm vnumquodq̃ eorum erit cōſeruatiua qm̄ ⁊ omnis cauſa ad aliquid eſt. Rurſus igit̄ principiū hic ab optima cōpoſitiōe corpis faciēdum eſt: conſiderantes q̄ ad hanc ſalubres.

ℂ Cum cōpleuit explanationē diffinitiōis medicine aut partes que ſūt corpora ⁊ ſigna cōſignatas ꝑ differētias eius ſanorum egrorum ⁊ neutrorum explanat eam ad eius ꝑtes q̄ ſūt cāe ſilr cōſignificate per eaſdē differētias diſpōit autē l pricipio huius ſūme ordinē dicendoꝝ de incepto: ⁊ dic. (qm̄ ꝺ ⁊c.) .i. finita ꝺ ſignis orōne tranſeamus ad eā q̄ de cāis. ℂ Sꝫ qm̄ haꝝ cāꝝ q̄daꝫ ſūt ſane q̄daꝫ egre: q̄daꝫ neutre ſicut ⁊ corpa l ad aliquid. n. ē cā .ſ. ad corpus vt ipſe paulopoſt dicet: q̄riens ē vnū relatiuoꝝ dr ⁊ reliquū. Qm̄ igit ſic eſt. pmū fiet nobis ſermo ꝺ cāis ſanis ꝑncipalr: de eis. n. nō logt i hac ſūma niſi ꝺ cāis ſanis ⁊ ſeruātibus ⁊ efficiētibꝰ ſanitatē. ſꝫ ꝺ cāis egris ⁊ neutris tā efficiētibus q̄; ɔſeruātibus egritudine ⁊ neutralitatē: nullo mō ꝓſeqt ſicut vr ꝓmittere ex hac dictiōe ꝑm. Si ordinē diceret ad ſcōꝫ eo ꝙ lꝫ ſciētie medicie ſit haꝝ: nō tn̄ eſt pricipali intētiōe de eis: ſicut .n. recte dic Hali. ſciētia medicie ꝑ ſe ē ꝺ cāis ſanis: ꝑ accñs aūt ꝺ egris ⁊ neutris vt. ſ. abijciat illas ⁊ caueat. ℂ Cū igit in ꝭ lib. diffōnē medicie expōat ad pricipales ꝗ gñales ſūmas tm̄: q̄ ſt velut capitula ⁊ ɔ̄nes n̄ ꝑncipalr: ſed accñtaliter faciet ſermones de egris ⁊ neutris cū ſanas ꝺclarabit. eo ꝙ n̄ ſūt ꝺ ꝑncipali intētiōe medici. ſed accidētes et attiget ergo eas tm̄ ſm genꝰ ⁊ nō ſꝫ ſpēs adaptādo ſicut ifra patebit. ℂ Deide proſequēs vlterius dicit (qm̄ vero ⁊c.) .i. ⁊ quoniā harum ipſarū .i. ſanoꝝ cauſarum: he quidem ſūt ſeruātes ſanitatē. he vero ſūt efficiētes eas: ſꝫ ſeruātes ſanitatē ſūt priores efficientibus eas tempore ⁊ dignitate inchoādū eſt a ſeruātibus ſani Cō. 1.

uitez: ſicut prioribus duplici mõ prioris. ¶ Sunt aũt cãe ſeruãtes ſanitatẽ priores efficientibus eam tp̃e ⁊ dignitate: ſicut ſanitas eſt prio: egritudĩe tp̃e ⁊ dignitate cũ ſeruãtes ſanitatez ſint pertinentes ad ſanitatem: efficiẽtes aũt eaz ſint pertinẽtes ad egritudinẽ. ſanitatẽ autẽ eẽ priorẽ egritudine tp̃e du̾ nõ eſt: qũ ſanitas ſit diſpoſitio nãlis q̃ corpi ɔnaſcit̃. egritudo autẽ ſit diſpõ q̃ ſuperuenit ad nãz. de dignitate autẽ eius ſup egritudinẽ nihil ambigit̃. cũ hec perficiens: illa obficiẽs vite ſit corpis qualitas. ¶ Vide cũ dixit incipiẽdũ eſſe a cõſeruãtibus ſanitatẽ: qꝛ totiẽs dicit̃ cã ſana cõſeruãs quotiẽs dicit̃ corpus ſanũ oñdit ad hoc õ cuius ſani corpis cãis cõſeruãtibus primo agẽdũ ſit ⁊ dicit. (Cũ igit̃ ⁊c.) .i. poſtq̃ƺ inchoãdũ eſt a ɔſeruãtibus ſanitatẽ cauſis cũ ſanũ corpus cõſeruãdũ nõ ſit vnuz: ſed multiplex: ſicut in ſũma de corporibus dictũ eſt: vniuſcuiuſqƺ corꝑ erit propria cauſa ɔſeruãs: ⁊ dicit cauſam huius dicẽs. (qm̃ ⁊c.) quoniã oĩs cauſa eſt ad aliquid. cauſa enĩ tã efficiẽs q̃ƺ conſeruans q̃ƺ quecũqƺ alia alicuius cauſa eſt: ſi ergo cauſa ſana ſeruans eſt corporis ſani ſeruans: tunc quotiens corpus ſanum dicitur totiens ⁊ conſeruãs eã dicetur. quare erit ſcðm vnũqðqƺ propria ſeruans cauſa. ¶ Deĩde cõcluſit ab hoc ⁊ dixit. (Rurſus igit̃.) .i. poſtq̃ƺ vniuſcuiuſqƺ corpis ſani eſt propria ɔſeruatiua cã facere oportet ab hoc loco pricipiũ õ cauſis ɔſeruatiuis corpis optime compoſitiõis: ſicut ſilr̃ huius fecit i ſumma de corpibus ⁊ ſignis ab optĩa cõpoſitiõe ſemp̃ incipiens: ſicut ab ea que eſt melior ⁊ antiquior ĩ nature reſpectu cuius oĩs lapſus ⁊ oĩs ſeualitas dicit̃. Icipere q̃dez enim a meliori eſt melius ⁊ laudabilius ⁊ intelligere q̃ ſint cauſe ɔſeruantes talem optima ſanitatẽ: q̃. ſ. dicũt̃ eſſe ſimplr̃ ſanẽ. ⁊ hoc ſic debet eũ dixit. Cõſiderantes q̃ ad hanc ſalubres: ⁊ lƺ tã ɔſeruatiua q̃ƺ effectiua dicant̃ ſalubres ñ volebat ĩ hoc loco per ſalubres niſi conſeruatiuas: qð alia trãſlatio declarat cum dicat: qꝛ oƺ vt inquirã cãs que ſunt ſeruãtes ſanitatẽ illius corporis: ¶ Ubi aũt ⁊ quõ determinet de cauſis effectiuis optime ſanitatis poſt declarabimus. Nũc autem dicemus q̃ ſicut dicit princeps cauſa in libris medicorum eſt id qð primo eſt ex quo prouẽit inuẽtio alicuius diſpoſitionis in corpore humano aut eius fixiõis: p̃ hoc autez qð dicit id qð primo eſt itelligit principalitatẽ cauſe ſuper ſuũ effectuz: natura tamẽ. ⁊ ſi non tẽpore: per hoc vero qð dicit̃. (ex quo ɔuenit inuẽtio ⁊c.) intelligit cauſaz efficientez p̃ h̃ autẽ qð dixit. (fixionis) itelligit ɔſeruãtẽ.

Sed dicet aliquis q̃ cõſeruãs nõ ẽ id qð primo eſt. nam primo vr̃ ſanitas cõſeruanda q̃ƺ conſeruans eã cauſa: eo q̃ ſƺ illam ⁊ ad illaz dr̃ id: aut qð ad aliquid refert̃ ſemp̃ poſterius eſt eo ad qð refert̃ cuz nõ cõuertit̃ relatio. ¶ Niſi eẽt q̃ ſanitas lƺ inquãtũ ſanitas ſit prior cauſa eam cõſeruante: tñ ſanitas ſĩpl̃r tñ conſeruatur poſterior eſt cauſa conſeruante poſterioritate nature: aut ſi ſm̃ q̃ talis intelligatur conuerſim ad ea n dici relatiue erũt ad inuicem ſimul nã ſƺ q̃ talia quẽadmodũ ẽ ꝑpiũ relatiuoꝝ.

Dubitabit aũt iterum aliquis cauſam conſeruãtez ſanitatis ⁊ egritudinis nullũ eſſe genus cauſe eo q̃ nõ videtur materialis materia enim eſt intra rẽ ⁊ nõ cõſeruat eam in eẽ: ſƺ potius facit hoc forma. Item ſanitas cũ ſit accidẽs nõ habet cauſam materialem ex qua cauſa autem materialis in qua eſt membruz ⁊ nõ cauſa cõſeruãs: nec eſt efficiẽs cũ veniat ad eandem diuiſionẽ cũ illa: nec videt̃ forma hoc: cũ conſeruans eam de qua intẽdit medicus ſit extrĩſecus: forma vero ſit intra rem cuius ẽ forma. Adhuc ẽt forme nõ eſt forma: quia ſic iretur in infinitum: nec etiaz eſt finalis: hõ enim eſt cauſa cõſeruãs finis ſanitatis vel egritudinis. ſed potius ſanitas ⁊ egritudo finis illius. ¶ Niſi eſſet q̃ ɔſeruãs cã reducit̃ ad efficientez: ⁊ aliquo mõ ſapit nam̃ formalis: videt̃. n. q̃ cã efficiens cuz effecit põt effici cõſeruãs ſi influxus ei⁹ ñ abſcindat̃ a patiẽte. lux. n. efficĩs colores factu colores ⁊ effectos poſtea cõſeruat: magnes ẽt attrahit ferrũ ⁊ vnit ſibiipm̃ ⁊ vnitũ ɔſuat: humor ẽt decurrẽs ad mẽbrũ calefacit aut infrigidat ipm̃ aſſimilando eum ſue nature. poſtq̃ƺ autẽ cõuerterit ipſum ſi non abſcindat̃ ab ipſo conuerſuz conſeruat. ⁊ ſimiliter decurrẽs ad mẽbrũ opilat meat⁹ eius ⁊ poſt opilatos cõſeruat: ⁊ hoc ẽ qð dicit Joãnni⁹ q̃ occaſiões egre faciũt ĩfirmitates ⁊ ſũt tres eaſdez ĩfirmitates ɔſeruãtes. ẽ ĝ verꝝ de cã efficiẽte egritudinẽ cũ effecerit ſi nõ abſcindit̃ a patiẽte qð cedit ĩ cõſeruãs: cuius cã nõ ẽ alia q̃ƺ cõtinuatio ſue actionis ⁊ oppugnatio cõtrarĳ agẽtis: ⁊ inde ſapit ẽt naturã forme eo q̃ rem cuſtodit ĩ forma: nõ eſt autem ſilr̃ verũ de cã efficiẽte ſanitatẽ. nã hec cũ effecerit ſanitatẽ ñ cedit ĩ ɔſuãs illi⁹ imo ſi cõtinuet actiõem ſuã ɔuertit eã ĩ partẽ oppoſitã eius ex qua reuocauerat. Qð iõ ẽ qꝛ cã efficiẽs ſanitatẽ ꝑuẽt ad egritudinẽ ⁊ nõ ad ſanitatẽ ſicut ɔſeruans. eo q̃ ipſa tm̃ diſtat a ſanitate ab vna partiũ quãtuz egritudo a ſanitate diſtat ab altera ſic̃ poſt appebit. Cã võ tã efficiẽs egritudinẽ q̃ƺ ſeruãs ad egritudinẽ ꝑuenet: nihilominꝰ tñ ⁊ cã ſanitatẽ ɔſuãs lƺ ñ poſſit reſpectu eiuſdẽ cõrpis eẽ vna cadẽ numero cũ efficiẽte: reducit̃ tñ ad ipſaz ipſa. n. ẽ õ gñe corrigẽtiũ cãꝝ: ſic̃ ipe paulopoſt dictur⁹ ẽ.

Sed dubitabit aliquis õ h qð dicĩt princeps q̃ cãƺ i libris medicoꝝ ñ noĩat niſi efficiẽtẽ ⁊ ɔſeruãtẽ ſanitatis ⁊ egritudinis ⁊ neutralitatis maxĩe cũ ipſe inde dicat ea. õ ſubis medicĩe. q̃ oƺ ĩ medicina ſcire ſanitatis ⁊ egritudis cãs cũ ſciẽtia rei acq̃rat̃ p̃ ſciam cãe ei⁹. ¶ Deĩde dic̃ q̃ cãe ſanitatis ⁊ egritudis q̃dã ſũt mãles q̃dã formales q̃dã efficiẽtes q̃dã finales: ex q̃ꝝ cãꝝ cognitiõe pẽdere dicit ſciãƺ ſanitatis ⁊ egritudis. ſic ĝ vr̃ q̃ cã in libris medicoꝝ noĩa gen⁹ cãe aliõ a predictis. ¶ Et nos dicem⁹ ad h q̃ ſanitas ⁊ egri. nõ hñt cãƺ mãlẽ ꝑpe dictã. ſ. cãƺ mãlẽ ex q̃ cũ ipa ſint accñtia: q̃ꝝ nã ñ ẽ fieri ex mã: eſt. n. mã id ex q̃ aliqd fit cum inſit: q̃re mã ẽ pars facti ex mã. pp qð mã ꝑprie dicta nõ aſſignat̃ niſi ſubie cõpſite. ſed ſicut dicit pnceps hñt cãƺ mãlẽ i qua ipſe mẽſurãt̃: hoc aũt eſt caꝝ ſubƺ: ⁊ eſt ſubm: q̃dem cãꝝ ꝓpinquũ membrũ: ⁊ lõgiquũ humor: lõgiqui⁹ vero elemẽta pp qð ſtãt q̃dẽ dicẽtes egritudinẽ aliquã fieri ex mã ſicut feb. putrida ex humore. ẽ. n. humor cã illius efficiẽs ⁊ fixum: ⁊ nõ cã mãlis. vñ ñ fit ex eo. ſƺ ab eo: niſi ſicut aliqd dr̃ fieri ex aliq̃ ſicut ex hñte pncipiũ mot⁹. ¶ Sƺ ſi alicubi apð libros medicoꝝ iueniat̃ egritudinẽ fieri ex mã impropria locutio ẽ. dicit̃ tñ aliq̃ hr̃e materiaz q̃ efficiẽtẽ cãƺ hñt humorãlẽ reſpectu nullã hñtiũ cãƺ i cõpe: aut hñtiũ cãƺ ɔplonalẽ vel cõpoſitionalẽ q̃ nõ dicit̃ mãe. ñ tñ q̃ humor ſit mã ex q̃ eſſe fiat fe. ſƺ qꝛ ĩ ſe res mõta ſubiecta dimẽſiõibus. ¶ Preter h aũt nec ẽ verũ q̃ ſanitas ⁊ egritudo menſurẽt̃ (ĩ humore vt in ſubo) mã. ſ. q̃ vƺ humor ẽ humor ſit in eo ſanitas aut egritudo eẽ ꝑpriũ ſuũ ſit ĩ mẽbro. nã cui⁹ nulla ẽ actio q̃ poſſit perfici aut noceri ei⁹ eſt nulla ſanitas vel egritudo: ſƺ humor nullaz ale pticipat actionẽ: pp qð nõ mẽſurat̃ ĩ eo: niſi ſicut in ſubiecto remoto: inquãtũ ipſe. ſ. eſt mã mẽbroꝝ: ⁊ in mẽbra videlƺ ɔuertẽdus p̃ viam nutrimenti. vel ſm̃ q̃ ex eo facta ſunt mẽbra: vt ex eo ſcðo. aut dr̃ ĩ eo ſanitas ⁊ egritudo ſic̃ in cã efficiente: nõ ſic̃ ĩ ſuſceptiue. ſilr̃ ⁊ cãe formales ſanitatĩ ⁊ egritudĩs ĩ ꝓpe dĩr ɔplones ⁊ ɔpões ⁊ eẽ vtutes: quas ⁊ princeps cãs formales coꝝ vocat. qm̃ forme nõ ẽ forma: ſicut ſupradictum ẽ: ſed põt intelligi vt dicat̃ q̃ ɔplones ⁊ cõpoſitiones ſint forme mãliter

hūteſ ad eaſ. nō. n. eſt complō ⁊ ꝯpoſitio ſanitas ⁊ egritudo: ſʒ ꝑpamētū in eis q̄re ſanitas ⁊ egritudo videtur forme addite illis formis. ¶ Videnť ēt ſanitas ⁊ egritudo eē mäliter ſe hūtes ad virtutes. v̄tutes. n. ſic ſunt poſt illas bñ vel male opantes in corpe: ſcđm ꝙ bene vť male diſponūť ⁊ ille: ſunt ģ ſanitas ⁊ egritudo medie inter vtraſq; formas: ad has q̄dē mäliter ſe habētes. ad illas vo formaliter. ¶ Opōnes āt ꝑcul dubio videnť cāe finales ſanitatis ⁊ egritudis ſicut ⁊ ipſe dicit. Sed ō his tribus gn̄ibus cāꝝ nō ptinet medico ſcire niſi quantū ſibi's nāli offerť: vñ q gd ō eis attigit ſicut ſue artis p̄ncipia ſupponit: nihil in quātū medicus de ipſis demonſtrās. ¶ De cāis āt efficiētibus ⁊ ꝯſeruātibus ex ipſa ſua arte inueſtigat ⁊ q̄rit: ꝑꝑ qđ cā in libris medicoꝝ ꝑ efficiēte ⁊ ꝯſuāte itelligiť tm̄: ſicut dicebat: qđ Gal. ēt ſignificat in p̄l. hꝰ lib. nō diuidēs eā niſi efficiētē ⁊ ꝯſeruātē.

¶ Inuētionē vero caꝝ rei ipſius nā denunciat. Si. n. impaſſibile eēt ⁊ immutabile corpꝰ ⁊ ſemp maneret optīa ꝯpoſitio: nihil indigeret arte cōſtituēte ipm̄. Qm̄ vo mutať ⁊ corrūpiť ⁊ cōuertitur nō ſeruans quā hēbat ex

Lō.2 p̄ncipio cōſiſtētiā curatione hʒ hoc indiget.

¶ Lū dedit ꝙ in hac ſūma cāꝝ īchoandū ē a cāis ꝯſeruatiuis corpis optime ꝯpoſitiōis: ne crederet aliq̄s ipſʒ eis nō idigere ꝑpter vocatū eē ſemp ſanū. p̄mū oñdit neceſſitatē inuētiōis caꝝ ⁊ dicit. (Inuētionem vo ⁊c.) i. ſʒ oportunitatē ⁊ cām inuentiōis cāꝝ ꝯſeruatiuaꝝ corpis optie ꝯpoſitionis māifeſtat nobis ipſius corporis optime ꝯpōnis nā: ⁊ h̄ itēdebat cum dixit ipſius rei nā denūciat. nā aūt ꝙ huius īuētionis neceſſitatē oſtendit ē poſſibilitas corruptiōis ⁊ alteratiōis ipſius corpis. ꝑꝑ qđ ſubſequēter adiecit. (Si enī ⁊c.) i. ſi corpus optime ꝯpōnis eēt ipaſſibile ⁊ immutabile. ⁊ ſemp ieēſſet ei optīa ꝯpō a ģñone ꝯnata non indigeret arte ordināte ſibi ꝯſeruātis cāis qual' ē ars ꝯſeruatiua ſanitatis. ¶ Deīde deſtruit añcedēs ⁊ ꝯclu ſit oppoſitū ꝯñtis. ⁊ dixit. (qm̄ vō ⁊c.) i. ſʒ qm̄ mutať ⁊ cōrūpiť ⁊ ꝯuertiť: ⁊ nō ſeruat ſanitatē: quā a natiuitate ꝯtrit: q̄ꝫtū ad h̄ indiget arte ꝯſeruātē: ⁊ volebat ꝑ curationē ꝯſeruationem ſʒ a qbꝰ accidat ipſʒ mutari ⁊ corrūpi paulopoſt dicet. ģ ipſʒ ñ dicebať ſp ſanū: q: ſp actu ſit tale q̄le natuʒ ē: ſʒ q: aptitudinē nālē hʒ ad ſp tale manēdū ꝑꝑ id qđ ſupra expoſitū ē tractatu ō corpibꝰ. ¶ Eſt āt h̄ attētiōe dignuʒ ꝙ vtiť ſyllogiſmo hy. ꝯ cōeʒ legem ſuā a deſtructiōe. ſ. añcedētis ꝯcludēs oppoſitū ꝯñtis ꝑꝑ ꝑitateʒ coꝝ q̄ ꝯditiōnali copula ꝯiungūť. ſi. n. corpus ē mutabile idiget arte ꝯſeruāte. ⁊ ꝯ̄rio ſi corpus indiget arte ꝯſeruāte ipm̄ eſt mutabile: ⁊ negatiue. ſi corpus eſt imutabile nō indiget arte ꝯſeruāte: ⁊ ꝯ̄ ſi corpus nō idiget arte ꝯſeruante ipſum eſt imutabile. ſicut. n. ī logica ſcitū eſt ī propoſitōibus hipotheticis coniunctis ī qbus ꝯñs neceſſariū eſt eē cū añcedēte fit argumentū aut a deſtructiōe ꝯñtis aut a pōne añcedētis: niſi añs ⁊ ꝯñs ꝑiter ſe añcedant ⁊ ꝯſequātur: ī qbus poſſumus a ꝯſtructiōe ⁊ deſtructione vtriuſq; ꝯponere ſillʒ: vt ī exēplo p̄dicto ē maīfeſtū. Si vo ꝯñs fuerit poſſe eē cū añcedēte. nī ī talibꝰ hipotheticis formabiť argm̄ a pōne ꝑiter ⁊ ō ſtructiōe añcedētis: ⁊ nūq̄ʒ a deſtructiōe ꝯſequentis: vt in h̄ exēplo. ſi natabit dion: ꝯtingit ipm̄ bñ natare ſi aūt ñ natabit dyon: ñ ꝯtinget ipſʒ neq; vtiq; bñ natare: ſʒ nō ſeq̄ť. ſi nō ꝯtigit ipm̄ bene: neq; ēt ipm̄ natare ꝯtingit aut. ī h̄ exēplo. ſi h̄ viſibile eſt aī poſſe eſt ꝙ ſit hō ſʒ nō eſt h̄ viſibile aīal. ģ ñ eſt poſſe ꝙ ſit hō. Itē: ſʒ eſt h̄ viſibile aīal: ģ poſſe eſt ꝙ ſit hō. a deſtructiōe āt ꝯñtis ñ valʒ argm̄: vt nō eſt poſſe ꝙ ſit hō. ģ ñ eſt h̄ viſibile aīal: pōt. n. eē aīal ⁊ ſi ñ ſit poſſe ꝙ ſit hō. vbi āt hec trāſlatio hʒ inuētiones vo caꝝ rei ipſius nā denūciat: trāſlatio q̄ ex arabico hʒ: ſʒ īuentio illarum cāꝝ ē ipſa ex re acq̄ſita. ¶ Hali. āt h̄ exponēs dicit ꝙ ex ipſa re q̄ſita inuliť q̄litas cāꝝ: ⁊ ꝙ res q̄ſita in meliore formaꝝ eſt ꝯſeruatio ſanitatis. ⁊ ꝙ inuētio cāꝝ ꝯſeruatiuū eſt ex ipſa re q̄ſita. i. ꝙ ſic̄ ipm̄ in q̄litate tꝑatū eſt. ita ⁊ cāe ꝯſeruātes ipm̄ oʒ eē in q̄litate temperatas. ¶ Sʒ falſitas huius expōnis māifeſte pʒ ꝑ id qđ Gal. ſubſequēter ſubiūxit. ſi. n. eſſet ipaſſibile ⁊c. Nō. n. vult Gal. in h̄ loco inuenire q̄litateʒ cāꝝ ꝯſeruātiū corpus optime ꝯpoſitiōis: cū ipſe eam oſtēſurus ſit infra. ſʒ vult inuenire neceſſitateʒ inuētiōis caꝝ ex nā ipſius rei q̄ſite. hec aūt res queſita eſt corpus optime ꝯpoſitiōis: cuius natura vt ē inuēs eſt poſſitas corruptiōis ⁊ alteratiōis ipiꝰ ꝑꝑ qđ ꝯtinuo dixit: ſi. n. eſſet impaſſibile ⁊ imutabile corpus idigeret ⁊c. latuit auteʒ eum expoſitio huius verbi q: fecit ipſuʒ finē paragraphi. p̄ncipiū alterius faciens vbi dicit. (ſi. n. eſſet ipaſſibile ⁊c.) multo aūt fortius neceſſitas īuentiōis cāꝝ ꝯſeruantium reliqua corpa ſana inuiť hac eadeʒ natura quāto ⁊ ipſa minus ſtabilia ſunt in ſua ſanitate ⁊ faciliꝰ ſubiacibilia egris cāis. ¶ Sʒ ēt expediamus ⁊ nos hic breuiter cāꝫ: vñ corpus humanuʒ eſt corruptibile ⁊ mutabile dico ģ ꝙ ſic̄ volunt philoſophi: eius corruptibilitas eſt ꝑꝑ compoſitū eſſe ex ꝯ̄riis ſemp adinuiceʒ ipugnātibus: idq; recte Ga. ait in principio ō morbis ⁊ accidentibus inueſtigās numerū morboꝝ: ꝙ ꝑpterea q: corpus ꝯpoſitū eſt ex ꝯ̄riis elementis habētibus ptāteʒ ꝯmiſceri ⁊ mutari. ⁊ ad ſeipſa conuerti ⁊ paſſiōibus ſubiici. erit corpꝰ corruptibile ⁊ mutabile ⁊ paſſibile nō ſolū ex natura ꝯpoſitionis ſicut volebat Democritus ex athomis indiuiſibilibus ⁊ ipaſſibilibus cōponi faciens corpus. ſʒ etiā ipſa natura cōponētū. dicit enim ꝙ ſi corpus eēt vnuʒ ſimplex nō ſuſciperet magis nec minus: nec meliꝰ nec peius. ſed ſi ex diuerſis ptibus ꝯpoſitū fuerit ⁊ ad ſeinuiceʒ paſſibilibus miſta diuerſa ſibi erūt aūs alia meliora. ¶ Et h̄ ꝯſonat dicto hypo. in libro de hūana natura. ꝙ ſi hō eſſet res vna ñ doleret nec pateret nec corrūperet: q: ſicut dicit ñ īueniret aliq̄d qđ faceret eū dolore ⁊ pati ⁊ conuerti eo. ſ. q: ſi eēt res vna ſīc ⁊ multomagis oīa corpora eſſent ꝯuenīa: q: nō inueniretur alteraňs ipſum: a ſeipſo autem nihil alteratur. Accit ģ ex his q̄ diximus ꝙ ea. ⁊. ſri. hu. ⁊ ſic. ex qbus corpus ꝯponitur: aliqñ equentur in eo eq̄tione q̄ decet aliqñ ita ꝙ nō vincat ſuper alterum. Eq̄tio auteʒ cāt ⁊ ſanitatē ⁊ vitā: victorie aūt vnius ſup alteꝝ aut ē parua ⁊ prouenit īde egritudo: aut ē vehemēs valde: ⁊ ꝑuenit īde mors: ſicut dicit Gal. ī libro de complonibus: cuiꝰ victorie cā tā ītranea q̄ extranea reperiť.

Sed obiiciet aliquis ꝙ ſi ꝑpterea ꝙ corpus corrumpiť ⁊ ꝯuertiť idiguit inuētiōe cāꝝ ꝯſeruātiū. tūc ōbent cāe ꝯſeruātes obſiſtere corruptiōi eiꝰ ⁊ ꝯuerſiōi ipſius ita. ſ. ꝙ ꝑpetueť ⁊ ñ ſeneſcat: ſʒ qm̄ h̄ nō faciūt fruſtratoria videtur earum intentio ⁊ inuentio. ¶ Propter qđ aliud p̄ncipiū faciētes dicemus ꝙ ſic̄ ait p̄ncepſ: qm̄ principium generationis noſtrorū corporū eſt ſperma viri ⁊ mulieris: q̄ꝝ vtriq; eſt ſubſtātia hūida ⁊ fluida: oportuit ꝙ coagulatio hoꝝ duoꝝ in p̄ncipio eſſet coagulatio hūida: ⁊ lʒ terreitas q̄ in eis eſt cū ſua duritie: ⁊ igneitas cū ſua virtute maturādi ſe aliqualiter iuuerint ad coagulatuʒ durū faciendū: tñ ad terminuʒ coagulatiōis duorū corporum nō peruenit: qualia ſunt lapides ⁊ vitrū ⁊ metalla huiuſmodi: ex qbus nihil aut parum reſoluitur: propter quod ex nocumentis q̄ ꝑpter lōgiſſimam ⁊ aſſiduaʒ accidūt reſolutionem nō ſecuraſ. Inde ergo duabus nocumentorū ſpeciebus expoſita ſūt: quoꝝ pꝰ ē humiditatis inate reſo q̄ ordinate aduēit. ⁊ ſcđa ē hūoris reſtaurantis putrefactio ⁊ corruptio. ⁊

ipſi⁹ alteratio. vñ fomēto vite cōueniēs nō ē. ⁊ hec duo ſūt p̄ter alia multa q̄ a cāis extraneis ⁊ caſualibus eue, niūt: q̄lia ſūt frigiditas cōgelatiua ⁊ venena: ⁊ ꝯtinuita tis ſolutiōes ꝑutrioſe. ⁊ hmōi vnūqōq; iſtoꝝ duoꝝ no cumētoꝝ cāꝝ: ſꝫ intrīſecā, ⁊ extrīſecā: q̄s i p̄ri. ſē. tertie nūc dixim⁹. ℭ De igit̄ due ſpēs nocumētoꝝ deducūt corpus hūanū ad duplicē ſpēꝫ mortis. ſ. nālēꝫ ⁊ accidētalē ſeu egritudinalē. īterimūt. n. aīalia aut egritudine aut nā ſi cut dicit Ariſto. ī lib. d̄ lōgitudine ⁊ breu. vite humidi, tatis ē īnate reſolutio q̄ ordinate aduenit: eſt cā mortis nālis: q: cū vita ſit act⁹ viuētis cū igne q̄daꝫ. i. calore q̄ ſi iſtrō: ſic̄ dicit ph̄s. caloris aūt ꝓpriū ſubiectū ſit ina, ta hūiditas: ſic̄ Gal. ⁊ p̄ncepᷤ dnt: et q̄ iaꝫ calo ⁊ hūido viuēt ꝯſcſiſt ē. accidet d̄ ncc̄itate ad nalē hūiditatis ina teꝯſumptiōem nālis mors: hūiditatis aūt innate nōlle ē ꝯſūptio: eo q̄ q̄ in ea calor nāliter eā depaſcit: ꝑp qō calor inatus ſit cā ſeipſuꝫ extīguēdi. accītaliter: ꝓpte rea q̄ ē cā ſuꝑfluus māꝫ ꝯſumendi ſic̄ lāpadis flāma q̄ extīguit̄: q: cōſumit ſuā māꝫ. cū ḡ ſiccitas vltimat̄ calō īnat⁹ extīguit̄: ⁊ mors ſbſeq̄t nālis q̄ ē p̄ter egritudinē.

Sꝫ dicet aliquis q̄ ſiccitas nō dꝫ eē cā exti ctiōis: ⁊ ꝯſuter extīctōis caloris nālis: cū caliditas ī igne oī ſit p̄uata hūido. ℭ Ni ſi eēt q̄ ē veꝝ in igne qō ē corpus ſimplex iaꝫ genitū ⁊ qeſcēs ī ꝓp̄a ſpera. ñ āt ē veꝝ in corpe ꝯmixto ⁊ cōpoſi to: nec ēt ipſo igne q ē ī ꝯtinua gn̄atiōe ⁊ corruptiōe. q̄lis eſt ignis quē hic iferi⁹ apud nos videm⁹ ī lignis ⁊ cāde lis: aliiſq; ꝯbuſtibilib⁹. hec. n. res cōmixta ē. carbo. n. eſt res terreſtris ignita ⁊ flāꝫ vapor ignit⁹. In his naq; dū durat hūidū ignibile durat ignis gn̄atio ꝯtinua ⁊ cor ruptio ab exuſtiōe hūidi. qm̄ ſiccū terreſtre q̄le dnāt in cōbuſtis ñ ē ſuſtētamētū ignei caloris ſic̄ hūiduꝫ aereū qō igni vicinū eſt in nā. hꝫ igit̄ vnūqōq; corpus termi nū ſibi p̄fixū in nā: quē nō excedit vſq; ad quē quāti tatē ſue hūiditatis reſiſtit huic ſiccitati q̄ ſibi neceſſario debet̄ a calore īnato: ⁊ eſt termin⁹ nālis q̄ in diuerſis di uerſos exiſtit: nec ēt īnata hūiditas ſola ſufficit ad reſi ſtēdū ſue reſolutiōi tāto tp̄e quāto vitā videm⁹: imo ei⁹ lōga ꝑduratio nō exiſtit: niſi ꝑ nutriēs qō reſtaurat il lud qō ex ea reſoluit̄. qō q̄dē q: ñ p̄t oīo ſimilari ꝯdi to fit ſemp ꝓceſſus ad diſſimili⁹ ſue p̄me radici: vt ex h̄ accidat ꝯuenire ad nō poſſe aliq̄d trāſmutare ad ſui re ſtaurationēꝫ. p⁹ ſenectutē: deīde morte comitāte q̄ dr̄ nā lis: īnde ēt accīt reliq̄ ſpēs nocumēti q̄ ē ex p̄te hmōi re ſtaurāti: ⁊ illa ē duplex. ſ. aut caloris nālis ſuffo. ex hu moris cruditate q̄ ſeq̄t malitiā digerēdi plurimas cāis hn̄tē. ex q̄ fit icōueniēs fomēto vite ſic̄ aquea hūiditas flāme. aut ipſi⁹ calidi inati exuſtio: ex talis humoris pu trefactione ⁊ plibus ſilib⁹ cāis inducta ex q̄ ſeq̄t calor extne⁹ extrāeus: q̄ꝑ vtrāq; ſpēꝫ ſeq̄t mors accītalis ſiue egritudinalis. his p̄miſſis dicem⁹. q̄ cāe ꝯſeruātes ñ ſūt ad reſiſtendū neq; ſenectuti neq; morti: q̄ ꝑ nām adue niūt: ſꝫ ſūt ad reſiſtendū cāis accelerare facientibus illa: ſꝫ ꝓp̄e ſūt ad reſiſtēdū morti ⁊ corruptiōi: ⁊ alteratiōi ac cidētali q̄ ē ab egris cāis ⁊ a p̄te hui⁹ ñ ē eſt iūctio ſtru ſtratoris: ſꝫ includēs ſictū ꝑp qō egregie dicit p̄nceps q̄ ars ſanitatē cuſtodiēdi nō ē at q̄ a morte ſecuros fa ciat. ſ. nālī neq; corp⁹ ab extrīſecis nocumētis muniat. eo q̄ caſualia ſūt q̄b⁹ nō ē ars: neq; cōpus ad vltimā vi te lōgitudinē ꝑducat q̄ ē ſꝫ hoīeꝫ abſolute: ſꝫ ſic̄ dicit ō duab⁹ rebus ſecuritatē p̄bet. ſ. putrefactiōis penit⁹ ꝓhi bitiōe: ⁊ i h̄ ſecurat a morte accidētali ⁊ ꝯfuſiōe hūidi tatis ne cito reſoluat̄: ⁊ ī h̄ ſecurat a cāis ſiccitatē ⁊ mor tem nālē accelerare facientib⁹: ꝓpter qō deducit ad lōgi tudinem vite q̄ eſt ſm̄ hoīem hūc nō ſꝫ hoīeꝫ abſolute.

ℭ Secunduꝫ igit̄ quot modos alterat̄ cor pus totidē ⁊ genera procurationū habebit: h̄ eſt ſeruātiū cāꝝ q̄ maīfeſtū ē iā ex ipſis q̄ di cta ſūt vt corrigētia gn̄e accīt exiſtere. In eo ṽo qō velocit̄ faciūt correctionē priuſq; ſit occurrat leſio non p̄ſuātia a futuro malo ap pellata ſt a medicis: ſꝫ ſuātia p̄ntē ꝯſiſtētiam. Cō. 3.

ℭ Cum dedit neceſſitatē īuētiōis cāꝝ ex corruptione ⁊ cōuertibilitate corpis cōſeruādo ab inde. nunc ēt do cet extrahi numerū ipſaꝝ: ſꝫ genus: ⁊ dicit (ex ſupiori bus colligēdo ſecūdū quot ⁊c̄.) i. igit̄ ſcd̄ꝫ quot genera modoꝝ alterat̄ corpus ſꝫ totidēꝫ conſeruet̄: cuilibꝫ. n. mō alteratiōis opponit̄ ſuus modus ꝯſeruatiōis ex eiſ dē ipſis reb⁹. ſicut. n. ꝯtrū vl̄ diſtēperatū alterat ⁊ ſic ſile vel tp̄atū ꝯſeruat ex eiſdē generibus reꝝ: ⁊ vult ꝑ mo dos alterationis eos q̄bus corpus mouet̄ diſpōne nāli ad extra nāꝫ. palam. n. ē nō intelligit ſpēs alteratiōis nā lis q̄bus hō deuenit ad ſenium ⁊ ad mortē nālē: qm̄ ad illam nulla ſpēs ꝯſeruatiōis opponit̄ ſicut ſupra dcm̄ ē. ℭ Deinde ꝯtinuās ſermonē oñdit cās ꝯſeruantes q̄ꝫ uis ſint de genere corrigētiū ſiue p̄ſeruātiū: nō tn̄ dicī p̄ſeruātes a medicis: ⁊ dicit (q̄ manifeſtū ⁊c̄.) i. q̄ cāe cō ſuātes ſicut maīfeſtū ē ex ſupradictis ſūt d̄ gn̄e cāꝝ cor rigentiū ſiue p̄ſeruātiū. dixit. n. ſupra. q̄ q: corp⁹ ꝯuer titur ⁊ corrumpit̄ ⁊ nō ſeruat quā habuit ex p̄ncipio cō ſiſtētiā indiget cāis ꝯſeruātib⁹: q: cāe ꝯſeruātes ꝯſuāt corpus a conuerſiōe ⁊ corruptiōe: in quā labēdo deue niret ſi artis cōſeruatiue regimē deſtitueret̄ eiꝫ. ꝯſidera tiōe ēēt ꝑnt d̄ gn̄e corrigētiū ſeu p̄ſuātiū cāꝝ. ℭ De īde dixit (ī eo ṽo ⁊c̄.) i. h̄ ī eo q̄ velocius ⁊ citi⁹ corrigūt ⁊ p̄ſeruāt q̄ꝫ corpi ſupueniat leſio ī operatioīe non dnr̄ a medicis p̄ſeruātes ſꝫ ſeruātes p̄ntēꝫ ꝯſiſtentiā. nō. n. p̄ ſeruāt ab egritudie: cui⁹ eē ſit ī cā ſua q̄ iā corp⁹ afficiat: ſic̄ faciūt cāe q̄ ꝓp̄e dnr̄ ab eo p̄ſeruātes: cōpetentes. ſ. cōpibus neutris ī q̄b⁹ aliquā leſionē lꝫ īſenſibilē ē vide ri: ſꝫ p̄ſeruāt ab egritudie: cuius nōdū aliq̄d inchoauit: neq; ſimplr̄ neq; ſꝫ q̄d. h̄ āt faciūt ꝯſeruādo p̄ntēꝫ ſani tatē: ꝑp qō ꝓp̄e ꝯſeruātes dnr̄: lōge auteꝫ p̄ſeruātes.

Dubitabit auteꝫ aliqs ex hoc q̄ videt̄ p̄n teꝫ ꝯſiſtētiā ꝯſeruari nō poſſe. Dic̄ neq; Gal. in cōmēto p̄mi affo. q̄ tp̄s acutuꝫ eſt ſeu ſtrictū. in q̄. ſ. nr̄m opus expēdit̄ ꝑp fluxibilitatē mãe circa quā verſat̄ opus hui⁹ artis. breue. n. tp̄s. ē cō poris diſpoſitio ad quā opus ē immutare ꝯſiſtat: vnde ēt nr̄i opis experientia mīn⁹ certa reſultat corpe ñ ma nēte. ℭ Vñ ēt Damaſcen⁹ ait q̄ nō ē eadem ſanitas q̄ in mane et q̄ in ſero. q̄re vr̄ q̄ p̄ns ꝯſiſtētia ſeruari ñ poſ ſit corpe ī ꝯtinuo fluxu exiſtēte. ℭ Niſi eſſet ſic̄ Gal. ⁊ p̄nceps dicūt neq; eq̄litas neq; ſanitas vnuꝫ hꝫ termi nū ēt ſꝫ vnū corp⁹: ſꝫ eſt multe latitudinis iter duas ex tremitates inter q̄s lꝫ vaget̄ ex fluxibilitate mãe q̄ dicta eſt. tn̄ ſi ꝯſeruās eā ꝯſernet eā īfra illas p̄ntē ꝯſiſtētiā cō ſeruabit ſm̄ totā latitudinē: ⁊ ſi ñ ſm̄ p̄tes latitudinis. ℭ Adhuc ēt p̄ns ꝯſiſtentia cū ſit idifferēs q̄ꝫtū ad ſen ſū ab his q̄ ſt eiuſdē latitudīs ēt ſꝫ ſenſū ꝯſuata ē lꝫ nō q̄ꝫtū ad veritatē: qō medico q̄dē ſufficiēs eſt ⁊ rectum.

ℭ Alterat̄ igit̄ corp⁹ a q̄buſdā ex neceſſitate a q̄buſdā ñ ex neceſſitate. Dico āt ex neceſſi tate q̄dē q̄bus īpoſſe eſt ipꝫ ñ approximare: nō ex neceſſitate ṽo reliq̄. naq; ſemp incōti nēti imorari ⁊ cōcedere ⁊ bibere ⁊ vigilare ⁊ dormire neceſſariū: gladijs ṽo ⁊ beſtijs nō neceſſariū. vñ ī priori q̄dē gn̄e cauſaꝝ circa corpus ars ꝯſiſtatur: circa ſcd̄ꝫ ṽo nequaq;.

℃ Cū dixit nūc⁊ cāp ↄſuātiū ſ₃ gen⁹ adeq̄ri nūero al terātiū extrīſecorū diuidit h ⁊ ſubdiuidit alterātia cōp⁹ hūanū vt nūe⁊ ↄſeruantiū exhibere poſſit: ⁊ dicit. (Alte rat igit ⁊c̄).i. ſed corpus alteraſ a qbuſdā ō neceſſitate a qbuſdā nō ex neceſſitate. ℃ Deinde exponit dicnōes ſuā ex neceſſitate ⁊ ñ ex nec̄itate. ⁊ dicit. (Dico āt ⁊c̄).i. ⁊ intelligo alterātia corpus ex neceſſitate ea qb⁹ ipoſē ē corp⁹ nō approximari: ⁊ ſuppōit hec extrīſeca qñ occur‑ rūt corpi aut corp⁹ eis alterāt ipz: ō q₂ nūero eſt qḋqd nō eſt itra corpis ſubāz ⁊ nām qḋ nāle vocam⁹: p quem modū actiōes ⁊ paſſiōes aīe extrīſeca appellanſ: necin‑ eſt corpi ṗter nāz vt egritudo. cā ⁊ accidēs q₂ ↄ̄ nāz dici mus. tale tñ extīis qḋ ieuitabilr occurrit corpi: qḋ q₂ dif fert ab vtroq₃ melius ē noie ↄ ṗo dici nō nāle. de nā.n. taliū occurrentiū ē qñ occurrūt corpi mutare ipm muta‑ tiōe q̄dā: ſ₃ ſi ipoſē ē talibus nō occurrere impoſē eſt ab eis ñ alterari: ipoſē āt non eē ⁊ nec̄e eē equalētia ſunt a vnū altera expōibile ē. ℃ Deinde dicit. ñ ex neceſſitate ⁊c̄.).i. ſ₃ alterātia nō ex neceſſitate ſūt reliq̄ a qb⁹ poſē eſt corpus nō alterari: eo q₂ poſē ē ipz eis nō occurrere. ℃ Deīde cū expoſuit qd̄ itelliḡat p alterātia ex nec̄ita‑ te ⁊ nō ex nec̄itate: exēplificat de vtriſq₃ ⁊ dicit. nā ſemp eſt nec̄ariū īmorari in aere hoiez. ⁊ ipm cōedere ⁊ bibe‑ re: ⁊ exerceri ⁊ pauſare: ⁊ vigilare ⁊ dormire: inaniri ⁊ repleri: gaudeř ⁊ triſtari: iraſci ⁊ timere. Sine occurſu .n. ad iſta nō ē ei⁹ vita: q̄re ieuitabilr occurrit: occurrēs āt alteraſ ab eis pp viz alterādi q̄ in eis exiſtit. ℃ Sed occurrere beſtijs gladijs ⁊ venenis ⁊ ſilibus qbus a ca ſu aut volūtate occurrit nō eſt nec̄ariū: cāſia.n. ſic̄ dicit phs nō hñt cāz determinatā pp qḋ euitabilia ſunt in vi ta. volūtaria.n. ñ ſūt coactiua: q₂ ſm ppoſitū īmutabi‑ lia. ℃ Deīō cū dixit: q₂ duo ſt⁹ gña alterātiū ⁊ exēplifica uit ō vtroq₃: amouet vnuz cop ab arte ſicut ipoſi exñte pentes illō artē ↄſeruatiuā ſuēnirt: ⁊ dicit (vñ ⁊c̄.).i. vñ‑ de cūz q̄dā ſint alterātia neceſſario q̄dā nō nec̄ario cir‑ ca ṗ^m gen⁹ alterantiū ars ↄſeruatiua corpis eſt ſuenibi lis. circa 2^m vō nequaq̄. ℃ Jō.ſ. ſicut dicit phs caſua‑ lia ſūt īdeterminatarū cāp: vñ nō ſūt ſemp neq₃ ſepe nec adherēt vie vni ſic̄ ⁊ nec̄aria: q̄re ñ poſſumus ab eis ex periri qd ab eis ↄueniat q̄re nec arte iuuenire: ſi expe‑ riētia qḋē fecit artē: ſic̄ ait phs recte dicēs. ſic̄ ḡ a caſu al terāt: ſic a caſu ab eis ṗmunimur. ℃ Fōtaſſis āt ⁊ aſtro logus exiſtimās ſe caſualiū determinatas cās ſcire ṗdi‑ cēdo ab illis docebit ṗmuniri: ſ₃ gḋ talē aſtrologū ni‑ hil ē caſuale: ſ₃ pene neceſſariū totū de qbus ⁊ alter ſit ſermo. ℃ Circa āt alterationes corpis q̄ a volūtate ſunt nō ṗt ars ↄſeruatiua cōſtitui: nā faciens nō velle nō eſt ars: ſ₃ aut ↄtru s aut lex caſtigatio quedā: i preſſiōes aūt derelicte ex caſualibus ⁊ volūtarijs cū ṗter nām ſūt: nō eſt du^m q₂ arti curatiue ſubijciunſ. ḡ ab arte remouenſ: ſ₃ ab arte venire ñ ṗhibeſ. ℃ Dicamus aūt nūc cuz ne ceſſariū dicaſ multis modis. i. q̄ illo⁊ modo⁊ cadat al‑ terās ex nec̄itate. Dico ḡ q₂ ſicut dicit Ariſt. 5. metaphi. nec̄ariū dř ſine q̄ nō cōtingit viuere aut eē ſicut cū ca‑ ſuali: vt ſperaſ ⁊ cibus aīaliū neceſſariū ē. nec̄ariū ēt dř ſine q̄ ñ cōtingit aut bonū ſumere aut malū expellere: vt. neceſſariū eſt bibere farmacū vt nō laboret: ⁊ ad egi nā nauigare vt pecuniā recipiat. ℃ Dicit ēt neceſſariū qḋ coactū ē. vñ cogēs nec̄ariuz facit: vis.n. neceſſitas q̄‑ dā ē. ℃ Adhuc ēt q̄rto mō qḋ nō ↄtingit aliter hr̄e ne‑ ceſſariū dicimus. ⁊ h mō demōſtratio neceſſario⁊ ē: q₂ nō ↄtigit hr̄e alr qḋ ḋmōſtratū eſt ſimplr: ⁊ hic diuidiſ in duos modos q̄ ſūt ſibi inuicē tāq̄ cā ⁊ effectus: aut .n. nō ↄtingit alr hr̄e: q₂ alio cām ſilr nō ↄtingit. ⁊ h ne ceſſariū ē ↄclō demōſtratiōis: q₂ ei⁹ pricipia h⁹ ipermu tabilia ſūt. Aut nō ↄtingit alr hr̄e: q₂ ē ṗmū ſimplr. qḋ prius hr̄e non pōt: ⁊ h ē vt cā ṗ⁹ vel principiū demon‑ ſtrationis: vt ṗma dignitas ſic̄ de q̄libet vř affirmatio aut negatio vera. dicit āt Ari. q₂ ad q̄rtū modū ṗmi tres modi reducūſ. ℃ Poſt h āt dicem⁹ q₂ alterans corpus hūanū ex nec̄itate dicit nec̄ariū ſ₃ ṗ^m modū ⁊ ēt ſ₃ ſe‑ cūdū. ṗnominata.n. ſex genera re⁊ alterātiū ex neceſſi tate ſūt q̄dāmō ↄcauſe eēntie ⁊ vite ſi bñ cōſiderent: ſi‑ ne eis enim non ↄtingit viuere vel eē ſunt ēt ſine qbus nō cōtingit bonū ſumere aut malū expellere. ſine vigi‑ lia.n. nō contingit bonū ſumere ad qḋ eſt aīal: neq₃ ſine ſomno malum expellere ad qḋ per vigiliam deueniſur.

Dubitabit autez aliqs ex his q̄ dicta ſūt: qñ ſi impoſē eſt corpus a talibus non alterari: tunc impoſē eſt ipſum ↄſeruari. ℃ Amplius alteratio nō ſit niſi a ↄ̄rio: ſili āt ↄſeruatio ſ₃ ex his ſex rebus nō nālibus reperiſ aliqd ſile corpori cui pōt approximari: igiſ a tali poſē ē nō alterari. ℃ Ni ſi eēt q₂ oia predicta ſex gña nō nāliū quātūcūq₃ meli⁹ ⁊ magis ↄpportionētur corpi cui offeruūſ ſemp ipm al terāt: ſicut p^m de aere manifeſtū eſt. dicit nāq₃ princeps q₂ neq₃ aeris frigiditas pucit apō nos in terris habita‑ tis tanta qñ aliq̄ mō reſoluat: imo ſicut dicit ī oibus re‑ ſoluit diſpōnibus pp id qḋ in eo exiſtit ō virtute ſolis ⁊ ſtella⁊. q̄to ḡ plus ſi fuerit tpatus aut calidus. de cibo autē ⁊ potu nō eſt du^m q₂ in principio adducitus ſui ac corpus imutat ipz quātūcūq₃ ſit ↄportionatus ad nāz corpis cui offerſ q₂ oñdit pulſus īmutatio. q̄nto ḡ plus ſi fuerit frigidior aut calidior q̄₃ oportet. ℃ Et ſilr ē ō exercitio ⁊ q̄ete. ⁊ ſōno: ⁊ vigilia: ⁊ inanitione: ⁊ reple‑ tiōe: ⁊ accidētibus aīe. quātūcūq₃.n. iſta ſub ḋbita quā‑ titate ⁊ q̄litate offerāſ corpi ↄſeruando. alterant tñ alte ratione q̄dā: ſ₃ ñ q̄cūq₃ talis alteratio remouet corpus a ſanitate ſua: cum ipſa magne ſit latitudis ſicut dcm̄ ē: imo tales alterationes leues cū ſibi inuicē ↄ̄riāſ ↄſeruāt ad ↄſeruationē ſanitatis: imo neceſſarie ſūt ad illā: vt ea q̄ ex ſomno ei q̄ ex vigilia: ⁊ ea q̄ ex exercitio ei q̄ ex q̄e‑ te: ⁊ ſic de alijs: ḡ ipoſē ē corpus ab eis ñ alterari: ⁊ tñ ſi ḋbite offerēſ iubdominus ↄſeruabūt eius ſalutē. ℃ Qḋ aūt dř q₂ ſile nō alteraſ: ve⁊ ē: ſ₃ iſta⁊ re⁊ ñ ē aſſignare pfectam ſilitudinē ad corpus: niſi qñ appellamus tem‑ peratum aut ſimile corpori ex iſtis rebus q₂ ipſum a ſa nitate ↄpria nō deducit ſicut dicemus: vbi aſſignabi‑ mus ſilitudinez cāp ↄſeruātium ad corpus ↄſeruādū.

℃ Quot igiſ ex neceſſitate alterātia corp⁹ di uidētes ſ₃ vnūquodq₃ corū ↄpriū aliqḋ ge nus cām ſalubriū īueniamus. Eſt igiſ vnuz q̄dez ex cōtinēti nos aere. Alterū vō ex mo tione ⁊ q̄ete ⁊ totius corporis ⁊ ſm partez. Tertiū ex ſomno ⁊ vigilijs; ⁊ quartū ex his q̄ offerunſ. Quiñ ex his q̄ retinenſ ⁊ egerū tur. Sextū aīe paſſionib⁹. Sub his.n. oībus neceſſe ē corp⁹ diſponi quodāmō. Sub con tinēti quidē aut calefactū aut īfrigidatū aut ſiccatū aut humectatū: aut ſm cōplōnē ho⁊ aliqd patiens: aut ſm totā ſubſtātiā alteratū ex motione ⁊ quiete īmoderate exiſtentibus. vtriſq₃ aut calefactū aut infrigidatuz aut ſic‑ aut humectatū: aut ſ₃ cōplōnē ho⁊ aliquid patiens. ℃ Jta vō ex ſomno ⁊ vigilia neceſ ſe eſt pati ipm ſm candē rōnē. Et ex his que offerūſ ⁊ egerunſ aut retinenſ: ⁊ e aīe accidē tibus paſſionibus. Oia enim hec. hec qui‑
dem

dez māifeſte. hec vo p medias aliaſcāſ altērāt corpus ⁊ corrūpūt ſalutē. ⁊ ſcriptū ē his oībus ſepati p ſingula in ſalubriuz negotio. ¶ Cum dedit diuiſionē alterātiū ⁊ alterꝫ mēbrum ab arte remouit ſubdiuidit reliquū. ſ. alterās ex nēcitate l multa generat: vt ſꝫ qólibet ſalubrē cāꝫ inueniat: ⁊ dicit (q̄t igiť ⁊c.) i. igiť poſtq̄ ſm ſcōm genus alterātiū. ſ. nō neceſſariorū: non ꝯſicit ars ꝯſeruatiua: diuidam⁹ alterans ex neceſſitate in quot hꝫ ſpecies: ⁊ ſm vnāquāqꝫ lueniam⁹ cauſam ſalubrē. i. ꝯſeruatiuaꝫ ex oppoſito ſibi rñdentem. ¶ Deīde dat numerꝫ ſpecierꝫ ei⁹ ⁊ dicit (eſt igiť vnū ⁊c.) i. ē igiť p^m alterās ex neceſſitate ⁊c. Et numerat ſex gña rerꝫ a nob iā ſupra memorata ⁊ ē plane.

Sūt autez hic dubia multa in qbus anteq̄ pcedamus certificari oꝫ primū. ſ. q: alterantia ex neceſſitate videnť pluraq̄ ſex genera. ¶ Videť. n. terra ex neceſſitate alterās. ipoſe ē. n. eā nō ꝯtangere ⁊ ꝯtactuꝫ aliq̄lr ab illa cōuertit: nec pōt qs dicere q terra cōphenſa eſt i genere aeris. nā ipſa eſt de imutantibus aerē: aut ꝓpter cāꝫ lanitudis terrarum aut ꝓpter ſui altitudinē vel ſui ꝓfūditatē: aut ꝓpter vicinitatē montiū aut mariū aut ventorꝫ: aut pp nāꝫ terre ipſius l ſcipſa. ſꝫ. n. ipſa imutet corpus mediante aere p hoc q aerē ſequiť imutari a talibus accidētibus terre tñ ipſa cum p ſe ꝯtangat ⁊ eſt de p ſe imutātibus ⁊ non ſolū mediāte aere. ¶ Et ſilr aqua pter h q imutat corpus cum p viā pot⁹ igrediť. ⁊ pter hoc q imutat mediāte aere in quem ꝯuertitur. imutat ēt ipm per ſe ꝯtāgendo: ⁊ impoſe videť nō approximare ipm vtriqꝫ. ¶ Itē celū ēt p ſe imutat corpus mutatiōe ꝓpa pter mutationē cōēꝫ quā facit i eo mediāte aere quē imutat p motuꝫ ⁊ lucē. hoc. n. eſt qd Gal. dixit in tertio de creticis. q accidūt in corporib⁹ nrīs pp lunā duo modi mutationuꝫ quorꝫ vnus ē ꝓpus: alter cōis ꝓpri⁹ qdem ſicut dicit. ē ſm inceptionē cuiuſqꝫ rei: ⁊ ex eis q̄ accidūt i eis: cōis: qui eſt ſm impreſſionē aeris in eis cū toto. ⁊ dicit q reuolutō lune in orbe ſignorū eſt ꝓpa pncipio exiſtendi cuiuſqꝫ rerꝫ q̄ ſūt corā nobis. ⁊ tps viſionis lune quādo mutat aerem ꝯtangentē terram facit in nobis omnibus operationē participantē cōem. ¶ Dicit ēt ⁊ cuꝫ dico mutationē ꝓpriam: tūc itellige a me mutationē q̄ fit ꝓpter reuolutionē lune in orbe ſignorꝫ. qd eſt. q: impreſſio l vno quoqꝫ ipſorꝫ q̄ ſunt ꝓpter hoc ē pter impreſſionē factā in alio. ¶ Et cum dico mutationē cōeꝫ tunc intellige a me impreſſionē factā in nobis ex pte viſionis lune: qm̄ hec eſt cōis multis. ergo celū ⁊ ſtelle pter mutationē quā faciunt mediante aere. imutant ēt p ſe oēs res q̄ oriunť ſub eis quaſdā mutatione bona: qdā mala ſm ꝓportionē eorū ad res ipſas ex naturis ex ſitibus ⁊ aſpectib⁹ ſuis. ¶ Adhuc ēt etates: ⁊ artes ⁊ mores ⁊ hmōi videnť alterātia ex neceſſitate q̄ ois pnceps capi. de ſubiectis medicie inter cās efficiētes ⁊ conſeruātes ſanitatē ꝯnumerat. impoſe. n. videť hominem nō participare ⁊ arte ⁊ moribus i vita ſua. h aūt ſine dubio mutant corpus a nā ſua. dicit. n. princeps q ſicut mali mores maiine ꝯplonis ſpēm ſunt ſequētes. ita cuꝫ ex ꝯſuetudie acciderint ſeqť eos malitia ꝯplonis. Similr quoqꝫ ⁊ artes videnť imutare ſicut ⁊ mores. mutatio. n. aie ad nouos habitus ⁊ corpus imutat: cuius eſt pfectio. ſe. n. iuicē ꝯſequunť aia ⁊ corpus i ſuis diſpoſitionibus. Etas etiam videtur alterans ex neceſſitate: mutatio nāqꝫ in etate per hoc q facit mutatio in ꝯplone qſdā diſponit ad ſanitatē. quoſdā ad infirmitatē: ⁊ impoſſibile eſt viuenti huic mutationi etatū nō approximare. ¶ Sꝫ dōm eſt ad hoc q ꝯtactus terre ⁊ aq. ad corpus nō eſt vſis ſicut aeris nos ab oi pte circūdātis: ſꝫ modicus valde pp qd mutatio quā faciūt pterq̄ mediante aere eſt parua de q̄ nō curamus. ¶ Adhuc ēt nec ē neceſſariū eis ois approximare p modū neceſſarij ſupra expoſitū ſicut neceſſariū ē approximare aeri. ſine aere eniꝫ ſpirato nō ſtat vita ſicut cōcauſali. ſine terra aūt ⁊ aqua cōtangentibus ab extra nō eſt illud ipoſſibile: reduciť ģ terra ⁊ aq̄ ⁊ ignis ⁊ hmōi ad aerē q̄ mediante maxime corpus ꝯuertunt. ¶ Immutatio āt ꝓpria facta a luna ⁊ q̄libet ſtellarū ſm ortū cuiuſqꝫ rei: ſub eis nō ē ſcibilis a medico ſꝫ ab aſtrologo: q̄re huic alterationi nihil opponiť ꝯſeruatiuū p ſciam medicie ineuitabile. nō. n. attingit ſenſus medici ad tales ipreſſiōes ꝯſequētes nām ſtelle ſꝫ ꝯpōnē ſuorꝫ ſituuꝫ ad aſcendens orte rei vel ad dnīꝫ aſcēdētis. Adhuc hec ipreſſio p ⁊ a lꝫ ex pte ipimētū ſit neceſſaria: ex pte tñ nāe que multotiens ꝯrijs ē affecta: ꝯtingens ē ⁊ ad caſualem reducatur. ¶ Etas ēt nullo mō ē alterās corpus. ſꝫ eſt mēſura alterationis corporis viui ex cali. ⁊ hu. in frigidi. ⁊ ſic. a pncipio vite vſque in finē ei⁹: alterať ģ corpus i ea. ſꝫ qm̄ illa alteratio ē nālis nō pōt ei opponi cā ꝯſeruatiua: q: tūc eēt poſe ſenitū ipediri. qd abſurdū eſt: ſꝫ q: etas inſepabilr comitať illam alterationēꝫ l ꝯplone ſicut tps motū: ⁊ vlr ꝓpria paſſio ſubiectū. reb⁹ nālibus ē adiecta q̄ſi nālis ex nō. ģ eſt iter nō nāles cōputāda: ſed pnceps iō nūerat eā inter cās efficientes ⁊ ꝯſeruātes ſanitateꝫ: q: ex mutatione fcā in ea contingit quoddā corpus fieri p nām diſpoſitius ad ſanitatē. qddam ad egritudinē per ꝯparationē ad ſeipſꝫ l eo qd fuit ſicut dixim⁹ in cap. neutrius ſm ītētionē tertiam hec aūt preparatio corpis cū ſit ab intro p viā nāe ſpropē poniť ca efficiēs vl ꝯſeruās ſanitatem vel egritudinem. ¶ Artes autē ⁊ mores ſm q iducūt i aiam experimētis ⁊ opibus pcedentibus hos habitus: aut ſcdꝫ q iducti ſūt pncipia aliquorū operꝫ per hoc q opa ⁊ experimenta exercēt ⁊ mouēt corpus reducūť ad exercitium ⁊ q̄etē: ſm āt q ſpeculatione quadā mouēt ſpm̄ ⁊ calorē ſicut accidētia aie reducunť ad illa: niſi qs dicat q hītus nō iducanť ex neceſſitate nec iducti ſunt ex neceſſitate opis: ſꝫ ex volūtate: ab ea aūt alteratione que ab voluntate preſeruatio fit: aut ethicis: aut legibus. aut caſtigatiōibus ⁊ nō medicina: pñt aūt artes ⁊ mores inter cās efficientes ⁊ ꝯſeruantes nūerari: nō tñ q arti medicine oi ex parte ſupponanť: his ergo ⁊ ſilibus vijs reſpōdeť de multis aliqs q̄ videnť de neceſſitate alterātia.

Amplius aūt quereret aliqs q̄re motus ⁊ qes ⁊ ſomn⁹ ⁊ vigilia cibatio ⁊ retētio ⁊ accidētia aie dicanť res ñ nāles cū videātur ē ipationes quedā aie: aut q̄dā illius paſſiōes. ¶ Et dōm q hmōi iquantū ſunt opanōes ab aia ꝓdeuntes dicunť res nāles: inquātū vo cōtingit ab eis corpus imutari a nā ſua dicuť nō nāles. imo ſūt dic gal. in li. de pulſibus ad theutruꝫ loquēs de cauſis vertētibus pulſuꝫ nālibus ñ nālib⁹ ⁊ ꝯ nāꝫ q̄. n. ſꝫ q̄tū ſūt ſupabūdātes earū q̄ ſm nām ⁊ earum q̄ nō nā dūr cāe in qd preter nām ē tranſeunt. q. d. cum ſomnus ⁊ vigilia cibus ⁊ potus motus ⁊ qes ⁊ hmōi ſupabūdāt ſm q̄titatē iam ſunt cā egritudis. Cā vo egritudis eſt vna ex rebus ꝯ nām: ſm vero q predcā ſunt cōiter cāe ſanitatis ⁊ egritudinis ex diuerſa relone ad corpus res non nāles dicūtur pp qd vocanť a pncipe cāe cōes ſanitatis ⁊ egritudinis que ſicut dicit ſua ģnalitate ſūt neceſſarie ⁊ nō ſꝫ plurimū ſuarꝫ ſpērꝫ. ¶ Deinde cū nūerauit neceſſario alterātia ſubiūgit q̄liter alterať ab eis corp⁹: ⁊ dicit (ſub his ⁊c.) i. q: ſub his oīb⁹ ſex gnīb⁹ rerꝫ ꝯtingit de necītate alterari corpus aliq̄ mō ſicut ſub ꝯtinēte nos aere cōtingit ipſi calefieri ⁊ infrigidari hūectari ⁊ exiccari: aut compoſite calefieri ⁊ humectari ⁊ aut calefieri ⁊ ſiccari ⁊c. hoc intendebat cū dicit (aut ſcōm ꝯplonem horum aliquid patiens) aut contingit ipm putrefieri ⁊ corrūpi

h͡ itēdebat cum dicit (aut ſꝫ totam ſubã alterari) cōtingit aūt ſi corpus ſub continente ꝯuerti. qꝛ cōtinens has ſuſcipit ab alio ꝯuerſiões ⁊ ſuſceptas ꝯtinētī imitit.

Sed inquiramus vtꝝ putrefactio ſit alteratio ſm totam ſubſtātiā alteratio enim ſcḋꝫ totā ſubſtantiā non videt̄ niſi generatio ⁊ corruptio: qm̄ iſta ſūt mutationes in ſubſtātia tm̄: alteratio aūt abſolute vcā eſt i qualitate: ſed putrefactio ſicut dicit phūs 4° methauro. ē corruptio ꝓpe innate calidi. ab aliena caliditate i vnoquoqꝫ humido: ſꝫ corruptio caliditatꝭ rei nō ē corruptio ſub̄e ip̄i° cū res ñ ſit id qḋ ē a calidi. ¶ Adhuc ēt ſic infra dicet̄ putrefactio humore pōt ceſſare manēte ſubā: igit̄ ipſa nō erit alteratio ſcḋm totā ſubã. ¶ Sed Auic. i li. p̄dcō dic̄ ꝙ ſimplici ⁊ naturali gñationi rei cōmixte cōe ꝯriũ ē putrefactio: qm̄ vt dicit oīs ſcḋꝫ nãm corruptio i hāc via eſt. i. via i putredinē: gñatio. n. i rebus q̄ ꝯmiſcent̄ ē cuꝫ vincit actiue ſuper paſſiuas. corruptio āt qñ victoria ē ecōuerſo: i putrefactione āt ſp ē victoria paſſiuaꝝ ſup actiuas vñ ⁊ humida ꝑmit̄: vltio vo arida fiunt putrefacta: quãuis ḡ putrefactio ſit corruptio caliditatis innate tm̄: tñ ad eã ſeq̄t corruptio ſub̄e ſcḋm plꝫ: ſicut. n. dicit Auer. in cōmento ſup lib. predcō: oē cōpoſitum hꝫ calorē ꝓpriuꝫ i ſe ſcḋꝫ ſui nãꝫ q ē ei ſilitudo forme qm̄ calor includit mãm ⁊ terminat ipſam ſicut forma ſbalis: ⁊ ꝓpter h͡ ñ ē for ſbalis ſine illo. ¶ Hac igr̄ ꝯſideratione pōt dici putrefactio alteratio ſcḋꝫ totā ſubã ſicut ꝓprima via in illam ex corruptione caliditatis ꝓpe: ꝓp qḋ ſi cōtigit aliqñ ceſſare putrefactiōeꝫ remanēte ſuba ſicut iſra clarius faciem° hoc ſit ſolū qñ putrefactio ñ mltū ꝓceſſit ꝓp qḋ ſicut h̄ns latitudinē non ē corruptio ſb̄e: ſed talis qualitatis ex q̄ ꝓprima ē via i corruptionē ſub̄e. ¶ Hali. āt exponit hec oīa de aere dicens: ꝙ aer caleſit ⁊ īfrig. ⁊ hu. ⁊ ſic. aut ſcḋꝫ totā ſubã alterat̄ itendēs ꝙ ita mutatus ſilr mutet corpus. ¶ Tolerat āt textus ſue tranſlatiōis ꝙ exponat̄ ⁊ de corpe ⁊ de aere: ſed ſi debeat exponi ḋ aere tūc oportebit addi ad textū nr̄m. cum. n. dicit ſub ꝯtinēte qdeꝫ aut calefactū ⁊c. tūc oportebit addere hāc dictionem. cū. vt dicat̄ ſub ꝯtinēte qdem cū aut calefcm̄ ⁊c. fuerit continēs. ſed hec expō ꝯiecturari facit: ꝙ ſolū qñ aer ſcḋm totā ſubãm alterat̄: alteret ſcḋm totam ſubãm ⁊ corpus. ſꝫ h͡ ē falſū. nã corpi ſepe accit putrefactio ex calore: ſolo cōtinētis ſicut notat̄ in diffōne putrefactiōis: ēt ſi nulla ſit i continente putrefactio: ꝓp ꝙ expō nr̄a melior ē dans intelligi corpus ſcḋꝫ totā ſubãm alterari ab aere nō determinādo ex qua cā q̄ ſit, i aere illud ꝯtingat cū illa cã nō ſit ſola ei° putrefactio. ¶ Sciēdū eſt aūt ꝙ aer fortius imutat corp° oī alia re nō nālr: tūc qꝛ ꝯtinue degim° in ipſo ⁊ ſine eo inſpiratio nō contingit viuere: tū qꝛ circūferentialr̄ circūdans vndiqꝫ tāgit nos: tū qꝛ ſubtilitate ſub̄e in ꝓfūdū corporis igrediť p vniuerſos corpis poros delatatiōe arteriaꝝ attractus ipſe aūt i ſe multas patit̄ mutationes: qꝛ ex raritate ſue ſubſtantie ē valde ꝯuertibilis. ſic. n. dn̄t aſtrologi ſpera ſolis mouet igneꝫ: ſpera lune aq̃: ſpera ſtellarū fixaꝝ terrā relique vero ſpere ſcꝫ Saturni Iouis Martis Veneris ⁊ Mercurij mouēt aerē: ⁊ ꝓp h͡ multe mutatiōes ſūt in aere ſicut dn̄t. Accidūt ḡ aeri mutationes nāles ⁊ nō nāles ⁊ ꝯ nãm ſicut dicit ꝑnceps: nāles autē ſunt ille que accidūt ei ſm quatuor tp̄s anni ⁊ ipſorum ꝑn° eſt tranſitus ſolis de quadrangulo in quadrangulū ſui circuli: maxime. n. mutatiōes que a ſtellis fiunt ñ ſūt niſi quadraturis ſuoꝝ circuloꝝ ſic̄ dr̄ tertio ḋ creti cis imutat aūt ſol ⁊ oīs ſtella aerem ⁊ motu ⁊ luce ſcḋm ꝙ i obliquo circulo aſcēdit ⁊ recedit a nobis. ¶ Mutationes autē que curſui nāe nō ſūt valde ꝯrie ⁊ dicūtur non nāles q̃nqꝫ ſequuntur res celeſtes quãdoqꝫ terreſtres: ille vero que ſequuntur res celeſtes ſūt ſicut. que ſtellarum cã accidunt. ſ. ex earum ꝯiunctione ⁊ ſeparatione ab inuicem ⁊ a ſole ⁊ a ꝓpinquatione ad oppōnē capitum noſtroꝝ ⁊ ab ipſa remotione. ¶ Et ē ſciendū ꝙ celum hoc totū ſuo motu aerem calefacit attrito qdē aere ipſius latione: luce vo calefacit ⁊ infri. hu. ⁊ ſic. ſꝫ ꝓprietatē corpis emittētis luceꝫ: q̃uis de ꝓprietate oīs lucis ſit calefacere per modū quē ſupra dixim°. ¶ Quōſi dicat aliqs ſolū ſolē lucere: ⁊ ꝙ relique ſtelle nō lucēt niſi illuminate a ſole ſicut cōis ꝑpetē ſñia ē. ¶ Dicem° ꝙ lux ſol' cū recipit̄ ⁊ ꝓfundat̄ in corpibus earū idūt apud eas alias ⁊ alias ꝓprietates. ¶ Que aūt ſequūtē res terreſtres alie ſunt cã latitudinis terraꝝ alie ꝓp altitudinē ciuitatū ⁊ eaꝝ ꝓfunditatē: alie ꝓp cām montiū aut mariū aut vētoꝝ: alie ꝓp cãꝫ terre i ſe ipā. ¶ Mutatiōes āt cōtra nãm in aere ſunt aeris putrefactio q peſtilentia vocatur aut peruentio eius ad caliditatem vel fri. intolerabilē in tm̄. ſ. vt per ipm̄ meſſis ⁊ gñatio corrūpat̄. ſꝫ qualr̄ vnãqqꝫ iſtarū diſponat aerē ⁊ vnde accidat ſic diſponi ⁊ ad quid corpora per tales eius diſpōnes mutet̄ determinatū eſt a Gal. in li. de conſtitutionibus aeris. ¶ Deinde dicit (ex motione vo ⁊c.). i. ex motu ⁊ quiete imoderatis exñtib° ꝯtigit corp° eē aut calefactū: aut infri. ⁊c. aut ſm cōplexionē. i. copulationem hoꝝ aliquid patiens: ⁊ bene dixit imoderate exñtibus nã ſi moderate corpi occurrāt non alterant alteratione de qua curet̄. tale āt ē ꝙ eligit̄ ab arte cōſeruatiua ſanitatis ſicut dicetur. ¶ Alteratiōes aūt corpis a motu ⁊ qete plane ꝯſiderant̄: mot°. n. ꝑ ſe ſit excitās calorē in re mota. calidū. n. oē mobile eſt ⁊ motiuū ideoqꝫ motui cōgaudet. ſ. locali: de hoc. n. ſermo ē. h͡c. n. ē qui fricat partes rei mote ⁊ ſubtilians ⁊ reſoluens igni aſſiſat: ꝓp qḋ ignit̄ ligna ⁊ lapides adīuicē cōfricata: ⁊ plūbea ſagitta mote ꝑ aerē liquat̄. ¶ Accidit ēt motui cū ſuperflue ſit per h͡ qḋ vehemēter reſoluit calorē ⁊ hu. nāleꝫ ꝙ infrigidet ⁊ deſic. ſepe aūt ⁊ mã exercita i motu ipedit alterationem quã facit: ſic aqua i motu artis fullonuꝫ. aut adiuuat ſicut ignis in motu artis ferrariorum. Quies vo ſemper infrigidat ꝓpter ꝑuationē viuificatiōis caloris ⁊ ꝓpter ꝯſtrictionem ſuffocantem. frigidū. n. īmobile ē ⁊ ſiſtēs motū. iōqꝫ ⁊ quieti ꝯgaudet: humectat ēt quies propter ḋfectum reſolutiōis ſuperfluitatū. ¶ De ſpēbus aūt exercitij ⁊ motus ⁊ eoꝝ effectu i corpore in lib. Gal. de cauſ ꝑmitiuis adhuc āt in lib. de ꝯſeruatione ſani. ſufficientius requirēdū eſt. ¶ Deīde dicit (ita vo ⁊c.). i. ⁊ ſilr̄ neceſſe eſt pati ⁊ diſponi corpus ex ſomno ⁊ vigilis ſicut ex motu ⁊ quiete. nã imoderatis vtriſqꝫ exñtibus neceſſe ē ip̄ꝫ calefieri ⁊ infrigidari ⁊c. ⁊ ſm ꝯplexionē hoꝝ aliqd pati. moderata. nō alterant enim alteratione conſiderabili. ¶ Alteratiōes aūt corpis ab eo facte nequaq̄; latebūt ſcientes ꝙ ſomnus ē vinculum ſenſuū ⁊ imobilitas quedã ⁊ vigilia ipſius ſolis ad operationes: ⁊ qḋ accidit vinciri ſenſus ex duabus i genere cauſis ſicut dicit Ga. in lib. de ſumis cauſe pulſus. Dicit. n. ꝙ ſomnus ſit reuocato calore aut ꝓpter laborem aliquē ⁊ ſiccitatē ampliorē ad cibū conuertētes: aut propter imenſitatem humiditatis nequeūtis extrorſum extendi: hoꝝ ſi qdē cauſa cāt ſomnuꝫ i ſanis. ſicut enim ſupradiximus ꝑus ⁊ dignius oībus virtutibus inſtrm̄ eſt calor. hic aūt ſaluatur in hūido: humiditate ergo in vſu operū reſoluta iōqꝫ ⁊ iā calor diminuto aut īfrigidato et i oppoſitã q̃litatē ꝯuerſo ꝓpter ſparſionē ipſius ad frigidū ꝯtinētis: ideoqꝫ nō potente virtutibus miſtrat̄ accidit virtutes fugere ad ꝑncipium et trahere ſecuꝫ calorē ad viſcera ⁊ vētrē vt recuperet amiſſam nãm et obſtruere ſil' poſt ſe meatus oēs in locis ex qbus retrahit̄ ⁊ ā frigore in eis dñante q̄ de cã vincit̄ ſenſus ⁊ motus.

Adiuuat

Adiuuat aũt ad hoc corpulentus vapor q̃ ex viſceribus ⁊
vẽtre poſt cibũ ⁊ potũ ⁊ labores colliquatiuos ⁊ hmõi
ſurſum fert: hic enim obnubilat ⁊ igroſſat ſpũs latores
vĩtutũ ⁊ pigros reddit: ⁊ cũ in ſupiore fuerit regiõe īfri
gidatus a cerebro ⁊ denſatus deorſuʒ fluit ad modum
pluuie ⁊ calorẽ ꝓpellẽs oppillat meatus ꝑ quos effluit
ſenſus ⁊ mot⁹ a cerebro ad mẽbra. ⁊ eos qui a corde ad
cerebrũ: ꝑ q̃s diffũdebat calor ⁊ virtus cordis: ex quo
accidit ſenſus ⁊ mot⁹ vinciri calore ꝯſtricto in anguſtũ
⁊ aditũ nõ habẽte ad organa ſenſus ⁊ motus q̃ in ce
rebro ſũt. hoc. n. ſač Ar. ee cãm ſõni ſicut ſupra diximus.
Cũ ãt calor hũiditate ſufficiẽte potit intrinſecus: vt ⁊ iaʒ
eam q̃ ſm nãm q̃litatẽ hẽat: ſic dič Ga. aut cũ digõ facta
fuerit ⁊ obtinuerit que ipacta fuit caliditas ⁊ ī anguſtũ
ob eo vapore q̃ circundabat ſic vlt Ari. fit expgeſactio
⁊ ſolo calore iã ſuũ nãle hẽbẽte motũ q̃ ẽ a cẽtro ad cir
cõferẽtiã. ¶ 2ª ãt cã ſõni cãt ſomnũ ꝯ nãm q̃ ẽ in ſtupi
dis ⁊ litargicis cui ſič dič Gal. oppoiſ vigilans q̃ ī fre
neſibus. h. n. ſič ãt fit deſiccato calore inato: ⁊ tũc velut
exignito: ⁊ ꝓpterea exteriꝰ imenſurate moto. ¶ Ex
his g̃ pʒ que mutatiões corpis ſomnũ ⁊ vigilia cõuẽt:
ſomnus. n. in intriſeca caleſač ⁊ inferiora magis ſuperiori
bus humectat ẽt ꝓhibitiõe reſolutiõis: extriuſeca ãt in
frigidat ⁊ ſuperiora magis īferioribus: ſi autẽ multum
ꝓlixus fuerit īteriora infrigidat ⁊ hũectat ſuffocatione
quadã caloris. ¶ Uigilia aũt ẽ ꝯ caleſacit exterius ⁊ ſu
pius: īterius aut ⁊ inferius infrigidat eo magis q̃to ꝓ
lixior fuerit: exiccat aũt oĩs ſufficiẽtius: aut de his mu
tatiõibus ī libris ṗdictis requirat. ¶ Deinde dicit. (ſm
vero ⁊c.). ſ. ſic neceſſe eſt corpus diſpõi ex his que offe
runtur maxime imoderate oblatis vtriſq; ſcilicet aut ca
leſieri aut infrigidari ⁊c. aut ſm cõplones horum ali
quid pati: aut totam ſubſtantiam alterari.

Perſcrutandũ aũt nobis mõ ẽ vſi muta
tione corporis ex cibis ⁊
potibus. dico g̃ q̄ cibus ẽ repatio ītegritatis corporis:
potus ãt ẽ ðlator cibi ꝑ corp⁹ ⁊ diffinič cibus a gal. q̄ ẽ
res in q̃ ẽ poſſe vt corpi aſſilet nutrito aut cibato a ṗnci
pe ãt dr̃ q̄ ẽ id qð ſolet aſſilari corpi: cui⁹ ẽ cib⁹: ⁊ reſtau
rat ei id qð ab eo diſſolutũ fuit aut plus aut min⁹. aſſi
milatio aũt h⁹ ad illð nõ fit niſi ꝑ vĩtutes ill⁹. ſ. corpis
qð nutrit digerẽtes ⁊ tranſmutantes illũ a ſuis q̃litati
bus ⁊ ſua ſubã ⁊ inducẽtes illũ in nãm ⁊ ſubſtãtiã cor
pis quãto meli⁹ poſſe eſt. ¶ Qm̃ aũt trãſmutatiões iſte
ſũt multe: q̃rũ vna poſt alterã gradatim ꝓcedit: corpꝰ ci
b⁹ pp diſtãtiã a corpore nõ pt ſubito ſuſcipere nã ill⁹
accidit inde qð cibus ſeu nutrimentũ dicič multis mo
dis ſcilicet vlr tribus: ſicut Gal. refert primo de natura
libus virtutibus. hip. dixit. ſc. ait. n. primo dĩ nutrimẽtũ
q̄ iam nutrit. ſecũdo qð eſt velut nutrimentum. tertio
qð eſt futurũ nutrire. Ex quo pʒ q̄ diffinitiões premiſ
ſe nõ datur de ṗmo qm̃ tale nõ ẽ poſſibile aſſimilari: ſʒ
iã ſimile factũ eſt. q2 ⁊ actu fouens. Gal. ãt ṗdicta expo
nit: dicẽs: q̄ illud qð iã ol ex ptе mẽbris ſimilat depditi
locũ hñs nutrimẽtũ vocauit: qð aut velut q̃le id qð ap
ponič ⁊ vnitur mẽbris velut nutrimentũ vocauit. aliõ
ãt omne qð q̃dẽ in vẽtre ⁊ venis cõtinet futuruʒ voca
uit: primũ q̃dẽ iã ſile ẽ: ſcðm ṽo ſicut ſile: tertiũ ṽo futu
rũ ſimile: abſolute g̃ nutrimẽtũ eſt qð iã ſimile ẽ in eſſe
ctu: ⁊ ab hoc nõ eſt corpis immutatio: ſʒ repatio: niſi in
quãtũ ſilitudo eſt rex differẽtium nõ totalis cõueniẽ
tia: ex q̃ oñdit q̄ ſemper in nutrimẽto remanet aliq̃d
diuerſitatis a corpe nutrito. ſʒ lateat ſenſũ que diuerſi
tas paulatim exᵉ ucta ſit cõ aſſilatiõis ſeq̃. ¶ Nutrimẽ
tũ ãt dictũ in ſcðo ⁊ tertio mõ qð nõ eſt abſolute nutri
mẽtũ ſʒ futurũ ẽ: cuius ẽ corpus imutare dũ in ſilitudi
nẽ ꝑſeuerat agẽs ⁊ patiẽs: ex quo ſcič illð Ar. ſecũdo ð

aia q̄ nutritio ſcðm ſui fine eſt per ſile: ſcðm ṽo ſui prin
cipium eſt ꝑ diſſimile. futurũ tñ ſimile: ſʒ ſm ṗncipium ī
propate dicač nutrire. ¶ Sed hic videndũ eſt cũ omne
illud qð ingredič corpus operet in illud aut ſui q̃litate
aut ſui materia aut tota ſui ſubſtãtia quomõ operetur ī
illud cibus. Et eſt ſciendũ q̄ q2 nutrimentũ nõ eſt niſi
reſtauratiuũ depditi: depditũ aũt nõ eſt niſi materia mẽ
broꝝ nã ſola materia ẽ que ẽ ī ꝯtinuo fluxu: ꝓpterea nu
trimentũ abſolute dcm̃ nõ operač in corpus niſi ſola ſui
mã ⁊ hoc ẽ qð dicit ṗnceps ca. ð eo q̄ comedič ⁊ bibič:
ſui ṽo opãs mã eſt illð cui⁹ mã cũ ð ſubſtantia quã habe
bat alterač alteratiõe qua ī ea fecit ṽtus reſtaurat illð qð
ex eo diſſolutũ fuit: h ãt talis opatio paſſio q̃dã videtur
qua mã corpis q̃ fit nutritio ſubit formã nutriti. ¶ Et
videtur cõtrariũ huius euenire circa membrũ nutritũ
nã ipm eũ ſit forma ⁊ mã ipm dictũ ſm formam nutrič
⁊ augeč ⁊ nõ ſm nãm ſicut ſupra expoſitũ ẽ futurꝫ autẽ
nutrimẽtũ nõ ẽ dubiũ q̄ opač in corp⁹ ſuis q̃litatibus
ſicut ⁊ patič ab illo eo q̃dẽ magis q̃to amplius medici
nale ẽ ſtiterit. ¶ Rurſus ãt dicem⁹ q̄ poſſibilitas aſſimi
latiõis paſſiua q̃ ẽ in cibo: ſicut Gal. dicit tertio de ꝯplo
nibus. eſt q2 in totã ſubãʒ nutrimẽti: ⁊ totã ſubãʒ nutri
ti eſt cõmunis aliq̃ ſilitudo: quo fit q̄ ſunt adinuicẽ actiua ⁊
paſſiua: ſʒ nutrimẽtũ magis ſit paſſiuũ: nutritũ ṽo ma
gis actiuũ: ſymbolũ aũt vnius ad alterꝫ ſicut dicit ẽ ſm
magis ⁊ minus: qm̃ q̃dã res plus accidũt ad ſilitudines
rei nutrire ab ei s q̃dã minus. res aũt q̃ magis ſũt diſtan
tes a corpe hũano idigẽt opõne corpis fortiori ⁊ ſpacio
ꝓlixiori ad hoc vt nutriãt: res ṽo min⁹ diſtãtes indigẽt
opõne debiliori ⁊ ſpacio breuiori. Caro nãq; gallinarũ ma
re indiget digõne q̃; caro ouragi: ⁊ caro bouina q̃; porci
na: ⁊ vlr ſicut dicit q̄ minima idiget digõne ⁊ reſolone ẽ
vinũ: ⁊ tñ añq̃; nutriat oʒ q̄ ꝯuertač in oĩbus inſtrumẽ
tis quoꝝ opus ẽ ꝑ toto digerere. ſ. ſtomacho epate ⁊ ve
nis: nõ. n. ẽ poſſibile ſicut ibidẽ dicit vt nutriat corp⁹ ni
ſi cum ante ṗceſſerit eius digeſtio in his membris.
¶ Sed qm̃ ciboꝝ cõitas ad corpus ẽ ſʒ magis ⁊ min⁹.
Sciẽdũ ẽ iterꝝ q̄ rex inter q̃s ⁊ corpus currit agẽ ⁊ pa
ti q̃dã ſunt q̃ꝝ nã eſt vltime ꝯtria corporibus hoĩuʒ ⁊ ſunt
illa q̃ in corpib⁹ nr̃is nullo mõ mutant: ſʒ imutant tm̃ ⁊
dicunč abſolute venena: ſicut venenũ viperaꝝ ſcorpiõis
⁊ napelli. amp̃. ãt ⁊ opiuʒ ⁊ iuſquiamus ⁊ ſilia ſʒ. ĩ illa qm̃
nõ ꝓprie dicunč abſolute venena: q̃rũdã aũt reꝝ nã ẽ vl
time ſilis quaꝝ trãſitus in nã corpis velociſſimus eſt: ⁊
he imutanč a corpe ⁊ nõ imutãt ipm imutatiõe de q̃ cu
reč: ſicut vitellus oui ⁊ vinũ ⁊ ptiſana: ⁊ dicunč abſolu
te cibi: nõ tñ eo reſpectu quo ſupra nutrimẽtũ dicebam⁹
hic. n. cibũ vocamus ẽt eũ q̃ extra ẽ: talia. n. ⁊ ſi ī corpus
agant aliq̃d. victa. n. in eo q̄ ipm vincit aliq̃; efficit opõ
nẽ: ſicut dicit Gal. ⁊ ſi ſui ꝑuitate ſenſui occulteč tñ plus
nata ſunt opõnẽ a corpe recipe q̃; ī corpe opari: reliqua
aũt oĩa ſicut dicit Gal. ſunt inter hec duo extrema. nã q̃
dã ſunt que in corpus agũt ⁊ ab eo patiunč. ⁊ iſtud erit
duob⁹ modis: nã aut corpus ad vltimũ vincet ⁊ annihi
labit eius actionẽ: aut vinceč ab illa ⁊ ipſa erit remanẽs
faciẽs opõnẽ ſuã: ſed ſi corpus ad vltimũ vincet tũc aut
ꝯuertet eã in ſilitudinẽ ſuã: ⁊ erit medicinale nutrimẽtũ
cuius reſpectu vitellũ oui ⁊ hmõi cibũ abſolute vocaba
mus: aut non poterit eã ꝯuertere ī ſilitudinẽ ſuã: ⁊ illud
erit duob⁹ modis: q2 aut illa res erit opans in corpe effe
ctũ nõ excedẽtẽ eq̃litatẽ ⁊ ẽ medicina tẽperata aut effũʒ
excedẽtẽ ⁊ dr̃ medicina abſolute: qm̃ talis ſicut dič Gal.
in ṗn⁹ de ſimplici medicina eſt illud de cuius ꝓprietate ẽ
vt alteret corpa nr̃a: ſi ṽo vinceč corp⁹ ab illa: tũc ẽ me
dicina venenoſa. hec aũt diſtictio ſparſim colligič tertio
de ꝯplonib⁹. ¶ Et ẽ dr̃a iter nos ⁊ ṗncipẽ ī recollectio
ne huius diſtictiõis: q2 ipſe facit medicinã tẽperatã ẽẽ

de nũero patiẽtiũ ⁊ nõ agẽdũ q̃le ẽ cibus absolute: dif‑ferre vo ab illo p nõ cõuerti in ſilitudinẽ corpis. Nos aũt q: videmus Gal. poſuiſſe duo alia extrema p̃dicta. ſ. cibũ abſolute ⁊ venenũ abſolute: ⁊ dixiſſe quoq; reliqua oĩa eẽ inter hec duo: q: ẽt medicina tẽpata vtimur ad aliquã opationẽ faciẽdã in corpe p̃elegimus modũ diſtinctiõis q dictus eſt. ¶ Sed qm intentio noſtra nõ ẽ niſi de eo qd̃ i corpis ſilitudinẽ cõuerti põt qm inter p̃dicta hoc ſolũ ẽ cui ĩpoſſibile eſt nõ approximare: reliqua vo ſũt õ nõ neceſſario alterãtibus: qbus nõ vtimur ad pſeruãdũ ſanitatem inuentã: ſed ad reuocãdũ amiſſam. ¶ Dicem⁹ poſt h̃ q oĩs cib⁹. ſ. tã abſolute cibus q̃ʒ medicinal' cibus cõpat' corpi humano ſicut ligna cõparantur igni: quẽadmodũ. n. ligna cõuertunt' in ignẽ addẽtia i ſubſtãtia ⁊ v̓tutẽ ignis q ẽ calidus actu abſolute ⁊ ſimplr: ſic ⁊ cibi cõuertunt' in corpus hũanũ qd̃ ẽ calidũ actu puincẽs augẽtes ipſius ſubſtãtiã ⁊ virtutem: pp qd̃ cõe eſt oĩbus cibis cõuerti: ⁊ trãſduci ĩ corpus actu calidũ qd̃ ẽ ſanguis. amp̄. aũt ⁊ cũ mẽbris viuuntur ⁊ ſilant' quoꝝ calore ſanguis ipſe calebat: augebũt calorẽ inatũ in quãtitate ſue ſubſtãtie ⁊ ſi non augeant intẽſiue augmentũ aũt ſubſtãtie in quãtitate facit ẽt augmẽtum v̓tutis in robore ſuo ſicut dicit pñceps ſuo lib. de aĩa. ¶ Dũ aũt p̃mo corpi occurrũt ⁊ ſtomachũ igrediunt'. ⁊ ſi nõ habuerit calorẽ exterius acq̃ſitũ ab igne cuiuſcũq; ſint nãe ſp infrigidãt ⁊ aliqualr obtũdũt calorẽ innatũ donec in eis accẽdat' lʒ illud ſit q̃ſi iſenſibile ⁊ p modicũ tp̃s. ſilr quidẽ accĩte calori inato a cibis ei qd̃ igni a ſuppoſitis lignis. refregeſcit. n. dõec digeratur ſic dicit phus in li. de ſomno. ¶ Hec ẽ g̃ gñalis mutatio corpis a cibis cuiuſcũq; ſint maneriei ꝯtingit tñ q cibi: maxĩe tñ hi q ſunt medicinales: q̃les ſũt pleriq; qui i digõne ⁊ cõuerſione pſeruant p̃ter p̄dcãs alteratiões alterant ẽt corpus p v̓tutes ſuas q̃s hñt ſm qd̃ participãt nãʒ medicẽ. Si. n. fuerint v̓tute calidi caleſaciunt: ſi frigidi iſrigidãt: vertũtñ qñ i ſang. ꝯuerſi ẽ ſũt ãbo caleſaciũt p modum q ſupra dictus eſt. Uer. gra. ſicut alleum ⁊ lactuca q̃ʒuis vnicuiq; eoꝝ poſt ꝯuerſionẽ in ſub̃am aliqd innate q̃litatis aſſociet'. ⁊ ẽ h̃ vſq; ad tp̃s ſicut dicit pñceps. Sũt aũt ⁊ alie corpis mutatiões a talib⁹ cibis. ſ. ſm q vnus ẽ aptior vt ex eo fiat colra ⁊ alter vt ex eo fiat phl'a ex qbus diuerſimode corpa diſponũt'. Adhuc ãt ſm q qdã dure digõnis qdã facilis qdã ſolutiui qdã ꝯſtrictiui qdã aperitiui qdã oppilatiui ⁊ hmõi. Ex qbus oĩbus multiplices eueniunt corpori mutatiões. Iſte g̃ ſunt vt i gñe mutatiões q̃s q̃litatibus ſuis efficiũt. ſʒ ſua ẽt q̃ntitate alterant corpus. nã ſi p̄eminẽt v̓tuti vt nõ digerant' tũc p̃io ifridabũt calorẽ inatũ extiguentes ſui cruditate ſicut Gal. dic̃ q ſi nõ v̓tuti: ſʒ vaſi p̃emitẽ' pĩculũ ẽ aliqñ calorẽ inatũ ide ſuffocari: aliqñ vo apertiões ⁊ fixuras vaſoꝝ euenire q̃re ſilr ⁊ h̃ mõ ifridabit: vtroq; ãt mõ õducẽdo ad opilationes q̃s ſeq̃' putrefactio caleſaciẽt: ſi aũt iſra v̓tutẽ ⁊ vaſa diminuat' coꝝ q̃ntitas õducẽt ad ſiccitatẽ ⁊ p̃tiſim ⁊ poſt ad fridĩtatẽ. ¶ De potu ãt nõ oʒ amplius ſcire niſi q eſt delator cibi per corp⁹ lubricare ipſum faciẽdo vt facilius ad mẽbra perueniat q̃ ipſo fouent'. ¶ Diffõices ãt ei⁹ ſũt q qdã ẽ pure potus vt diĩ ſic aq̃: n. n. ꝓt nutrir' q ſimplex ẽ. nã nutrimẽtũ ꝯuertit' ad formã nutriti: ſʒ ſimplex nõ põt ſuſcipere formã ꝯpoſiti niſi ꝯp̃oat'. igit' nec ꝯpoſiti nutrire. ¶ Adhuc ãt aq̃ ſola liq̃doꝝ ſicut dic̃ phs i digeſtibil' ⁊ ipinguibilis ẽ: ĩõ nõ nutrit nec aliq̃ mõ cibus ẽ: ſʒ in v̓itate nõ eñatur a v̓tute medicine cũ corpus ſumme infrigidet. ¶ Eſt ẽt alter potus q eſt cibus ⁊ pot⁹ ſic vinũ: reportat. n. cibũ per corpus ⁊ ẽt nutrit. ¶ Eſt ⁊ alter q ẽ pot⁹ ⁊ medicĩa ſic oximel q̃ nõ ad ꝯſeruatiõẽm ſʒ ad curatiões vtimur nec ẽ ẽt ꝯputandus ĩter neĉario alterantia: ſʒ õ his oĩb⁹ ſufficient⁹ regrẽdũ ẽ in lib. de cibis. ¶ Deĩde dixit (aut egerũt ⁊c̃.) ei. ⁊ ſm eandẽ rõnem neceſſe ẽ corpus diſponi ex his q̃ gerũt aut detinẽt' imoderatis exĩtibus egõne ⁊ retẽtiõe. ſ. caleſieri nutriri iſridari ⁊c̃. aut ſm ꝯpleſiõne ẽ bonũ ãliqd pati: imoderate ãt exiſtẽtiũ cũ eñat' qd̃ oʒ retineri aut ecõuerſo. moderamẽ vo eoꝝ. ſ. cũ retinet' ⁊ euacuat' qd̃ oʒ: ⁊ tñ non alterat alteratione de qua curet': ſʒ ꝯſeruat ſicut in alijs dcm̃ eſt. ⁊ intelligit per egeſtionẽ oẽm modũ nãlis eũationis ſiue per ſeceſſum ſiue per menſtrua ſiue p vrinaʒ ſiue per hemoroidas ſiue per nares aures ⁊ palatũ ⁊ iſenſibiles poros: p hos. n. mõs accit euacuari ⁊ retineri qd̃ opʒ ⁊ qd̃ nõ oʒ: ⁊ exinde aliqualiter corpus diſponi. nã retẽtio ei⁹ qd̃ nãliter euacuari debet ſuis cãis eueniẽs: q̃s eſt in cognitis locis adiſcere: imutat corpus a ſua ſanitate ſm plim per comitari eã repletionẽ diſrũpẽtẽ et opplãtẽ: ex q̃ fixura receptaculorum et apata et paraleſis et ſpaſmi cõtingũt: accidit ẽt ex ea putredo ꝓhibitione euẽtatiõis ⁊ caloris inati cõſtrictione ex q̃ fit ꝯuerſio eius ad extraneũ: fortaſſis ãt ⁊ ꝓlixitate ꝯſtrictionis ei⁹ accit ipſius extinctio et dominiũ frigiditatis ſuper corpus: comitat' ẽt eã corporis hũectatio: maxĩe ſi mãe retẽte fuerint hũide et alie egritudines q̃ mãs retẽtas et loca in qbus retinent' ſequũt'. ¶ Euacuatio aũt ei⁹ qd̃ nãliter oʒ retineri ſm plim trãſmutat corp⁹ ad frigiditatẽ ꝓpter eũationẽ mãe: q̃ erat apta ad incẽdium ex qua calor nutrit' innatus: aut fortaſſis trãſmutat ad calidĩtatẽ per viã accidẽtis: cũ illud qd̃ eua uat' eſt declinãs ad frigus: ſicut phlegma. eo q accidit ĩde dominari qd̃ eſt calidũ. ſ. colerã. ¶ Sʒ qd̃ ex ea ſp ꝓuenit eſt ſiccitas niſi p viã accidẽtis ꝓueniat inde humiditas eũatione. ſ. rei ſi ce: vt colere: ex q̃ fit dominiũ phlegma qd̃ humidũ eſt p nãʒ aut multiplicatione phlegmatis ex debilitate digerẽdi. Semp vo ſi ſuperflua fuerit eũatio accit inde frigiditas et ſiccitas in ſubſtãtia mẽbroꝝ: licet aliter ipoꝝ calor accidat extraneus et hũiditas nõ bona ſʒ pĩculares alie mutatiões corpis ab his cõtigẽtes ex cognitis libroꝝ capitulis cognoſcat'. ¶ Deĩde dixit (et aĩe ⁊c̃.). i. ⁊ ſecũdũ eãdẽ rationẽ cõtingit corpus caleſieri. ⁊ infrigidari ⁊c̃. ex accidẽtibus aĩe qualia ſũt gaudiũ ⁊ triſtitia timor ira ⁊ ſpes ⁊ diffidẽtia amor ⁊ odiũ ⁊ ſollicitudo ⁊ inuidia ⁊ hmõi: maxĩe tñ eis imoderate exĩtibus ſicut in reliq̃s dictum eſt. Si. n. p̃ua ⁊ õbilia ſint neq; multũ prolixa vix ipreſſionẽ faciũt apparẽtẽ coꝝ. vo moderamẽ ad corpus ingredit' in ꝯſeruationẽ ſanitatis ſicut infra patebit: licet autẽ talia ſint dicta aĩe accidẽtia: ſũt tñ paſſiones cõiũcti ſicut dic̃ phs ſed q: pncipali⁹ ſũt paſſiões aĩe q̃ʒ corpis ſicut videt' pñcipi ſuo lib. de aĩa: puto dicta eẽ a medicis accidẽtia aĩe. Sũt aũt paſſiões ei⁹ ptis aĩe q̃ dicit' appetitiua. ſʒ quas eſt pn̄m mouẽs corp⁹ ad imitationẽ vl' fugã vel repulſionẽ vel vindictã ⁊ vr̃ q gñã haꝝ paſſionũ ſunt gaudiũ ⁊ triſtitia ira: timor. n. qdã triſtitia vr̃: ſpes vo gaudiũ p̃ cõceptũ: ſic diffidẽtia p̃. õcepta triſtitia amor ẽ gaudiũ quoddã. odiũ vo triſtitia: ⁊ ſilr inuidia ⁊ ſollicitudo: verecũdia vo paſſio cõpoſita ex timore ⁊ ira: mouet ãt appetitus ad imitationẽ p gaudiũ: ad fugã vo per triſtitiã ad repulſionẽ p irã. ¶ Eſt aũt gaudiũ ſiue delectatio ⁊ delitia: ſilr triſtitia ⁊ dolor in v̓tutibus apprehẽdẽtib⁹ tñ q̃ cũ appetitu idẽ ſũt ſubiecto lʒ differãt ſcõm modũ ſic̃ dcm̃ eſt ſupra. Et ẽ gaudiũ ſiue delitia acq̃ſitio ꝑfectionis ꝓpe alicui ex v̓tutib⁹ apphenſiuis: ſicut ſenſui ſenſibilia ꝯuẽiẽtia vt guſtar' dulce ⁊ odorare odorẽ aromaticũ ⁊ hmõi: aut pceptio ⁊ obtẽt⁹ vĩdicte v̓tuti iraſcibili ⁊ obtẽtus cupiti v̓tuti cõcupiſcibili: ⁊ ſpes v̓tuti cogitatiue. ⁊ theorema intellectiue: cũ vo oĩs perfectio ſit nãlis et ſaluãs oportʒ delectationem innaſci ex pceptione

illius

ſilitu rei conſilialis et cōuenientis et ſaluantis: perficit̄ et v̄tus apphēſiua ab apphēſibili nō q̄cūq̄: ſʒ marie cōueniēti: ⁊ marie ſaluāti naʒ orgā ⁊ mle ex moīe cōrūpēti.

Sʒ videndū eſt hic qualem motuʒ corporis h aſſumūt hmōi aīe paſſiones vt ſciamus ex his qūo accidit caleſieri: vel infrigidari: gaudiū ḡ ⁊ delitia cū ſint p̄ncipia: quare appetit⁹ mouet ad habendū ⁊ amplectendū coextēdit corpus totum ⁊ ampliat: ſp̄m qdē ⁊ calorē paulati a corde dilatans ad exterius: ex quo mēbra diſtrahunt̄ ⁊ extendunt̄ implenta ſpiritu ⁊ calore: ex perceptione nāq̄ rei conuenientis ⁊ cōnaturalis conueniēs ſimilis accidit motus caloris .ſ. q eſt a centro ad circūferentiā: pp̄ qd minima eſt trāſmutatio corporis ad extra nām pp̄ gaudiū: contingit tn̄ debiles corde ⁊ pauci caloris ⁊ ſpirit⁹ mori ex magno gaudio ſubito nunciato pp̄ exaltationē toti⁹ ſp̄us ad extrema ⁊ depauperatōem cordis ab ei⁹ ſicut dicit Gal. in li. de mor. ⁊ accidētib⁹. Triſtitia aūt ⁊ dolor p oppoſitū diffinit̄ ⁊ eſt p̄ncipiū mot⁹ q eſt ad fugaʒ: pp̄ q̄ ex perceptiōe rei icōuenientis ⁊ corrūpētis accidit icōueniēs ⁊ inālis mot⁹ caloris ⁊ ſpiritus .ſ. q: ex circūferētia ad centrū adeoq̄ ex magna triſticia accidit calorē extīgui ⁊ ſuffocari ex nimia ſui ꝯſtrictōe ꝯſtringunt̄ & ab hac fuga caloris ⁊ ſp̄us oīa mēbra vt ab hūidis ⁊ molibus inter ea ſic̄ cerebrō ⁊ oculis exprimat̄: ⁊ muc⁹ ⁊ lachrima: pp̄ qd iſrigidat ⁊ deſiccat triſtitia: ſicut gaudiuʒ caleſacit ⁊ humectat. ¶ Ira aūt eſt appetitus vindicte pp̄ apparentē paruipenſionē q eſt in ipſū: accenſionē ſanguinis ⁊ ſp̄us circa cor faciēs: cūʒ .n. percipit̄ id quod nocet ⁊ iniuriaʒ infert querit̄ vindicta ⁊ repulſio ex quo accidit ſp̄uʒ ⁊ ſang. violēto motu ad extra pp̄ repulſionē facto accendi. Cuius cauſa ira maliter nihil aliud eſt q̄ꝫ accēſio ſanguis ⁊ caloris circa cor facta: pp̄ qd ītima extiā calefacit ira ⁊ ſepe deducit ad fe. ſubita aūt ⁊ inopinata cōceptio nociuoꝝ timorē infert: quare fugiēs v̄tus ad p̄ncipiū fugaʒ facit ⁊ caloris ⁊ ſp̄us ab extrēis: ⁊ vr̄ timor ire contrarius motus ⁊ ꝯ̄ria paſſio: naʒ ſicut ira eſt violentus motus ad repellēdū ita timor violentus motus ad fugiendum: pp̄ quod ſuperflua caloris conſtrictiōe frequenter occidit: de ira aūt nequaq̄ꝫ inuenitur q̄ occidat eo quod calorem exauget. ¶ Amor aūt ⁊ ſpes ſilr̄ ⁊ gaudium mouet. Inuidia aūt ſolicitudo ⁊ odiuʒ ſilr̄ triſtitia: verecundia aūt primo mouet: pp̄ timoreʒ ad intra quaſi qdā timor exiſtens: deinde redeūte ratōe ꝯ̄ſilio vigorat̄ aīa. q̄re ſp̄ellit ſp̄ūm ⁊ calorē ad ex̄ pp̄ defenſionē ad ſilitudinē mot⁹ ire. ¶ Tales ergo ſunt accidētiuʒ aīe generales mutatōes. ſʒ de ſp̄ualib⁹ mutatōib⁹ q ab his corpi eueniūt: adhuc aūt ⁊ de aptitudinib⁹ corpuʒ ad tales aīe paſſiōes ipropriās de h philoſophorū ⁊ medicoꝝ dictis regrēdū ē. ¶ Dic̄ aūt Hali. ſup iſto loco q̄ aīa per iſta accidētia exercet ſp̄ūm ſicut p̄mum aīe iſtrumētū mouēdo ipʒ itra ⁊ extra ſicut ꝯtingit appetitui qn̄ aūt ſp̄us expandit̄ aut retrahit̄: mouet̄ ſecuʒ caliditas inata: ⁊ ſanguis ſicut dicit: ⁊ recte qdē i h: cuʒ ſit ēt ſentētia Gal. qnta p̄ticula de morbioꝝ accidētib⁹. ¶ Sed cuʒ poſt ſubiungit ⁊ ſp̄us ⁊ caliditas inata ſūt duo vapores nāles in corpore .ſ. corpa aerea ex ſanguine exalantia: differentia quidē per ſubtile ⁊ groſſuʒ: ſpiritu qdeʒ exiſtēte ſubtiliore ⁊ ꝯ̄o vero innato groſſior ⁊ pluris humiditatis: hoc non bene dicit Hali. naʒ caliditas innata ꝓprie loquēdo nō eſt corpus: ſed q̄litas infuſa per nām tribus corporibus que in nobis .ſ. mēbris humoribus ⁊ ſpiritibus. Qd ſi dicat calorē aliquando ſumi ꝓ qualitate: aliquando pro corpore q̄ ſm̄ illaʒ denominatiue quale dr̄ ſicut Galienus dicit ſuper illo aphoriſ. Qui creſcunt: aut dicat ꝯcretum .ſ. calidum aliquando ſumi pro q̄litate, aliquando ꝓ corpore ſiue ſubiecto calido: ſic̄ trāſlatio Burgūdiōis h: qd idē redit tunc dicem⁹ illi q̄ cū calor inat⁹ ſumit̄ ꝓ ſubiecto calido oʒ intelligi qd libet ex tribus p̄dictis ⁊ non vapor groſſus fumoſus: nā hui⁹ cōparatio ad ſp̄ūm ſicut dic̄ p̄nceps eſt ſic̄ aquoſitas aut alteri⁹ ſupfluites ad ſanguinē: pp̄ qd excludit̄ ꝑ vnaquaq̄ ſiſtole pectoris ⁊ arterīaꝝ ⁊ cordis aſſociatus aeri exeunti ſiē ſupfluitas nō q indiget. ¶ Deinde dixit (oī .n. ⁊c̄.) .i. bene dictū ē corpus ſub oibus p̄dictis quodāmō diſponi. Naʒ oia hec alterant corpus de ſanitate ad infirmitatem maxie ſi imoderata fuerint ⁊ pſeuerent ſic̄ dicit alia trāſlatio aliqn̄ imediate ⁊ p ſe: ⁊ hoc intēdebat cū dicit: hec quidē manifeſte qd .n. p mediū eſt latet vtrū ſit per p̄mū aliqn̄ aut p mediū: ⁊ h intendit cū dicit: (hec vo p medias ⁊c̄.).

Et eſt ſciendū h q̄ cāe diſpoſitionū corporis ſic̄ dicit princeps ſunt tres .ſ. p̄mitiue antecedētes ⁊ cōiūcte: ⁊ ſūt p̄mitiue oia q in corp⁹ ipimūt ex corporis ſubſtantiā exiſtentia ſic̄ p̄dicta ſex genera reꝝ nō nāliū ⁊ reliqua q nō neceſſario alterāt: antecedētes aūt ⁊ cōiūcte ſunt res corpore ab itra .ſ. exiſtēs .ſ. hūorales ⁊ ꝯplexiōales ⁊ ꝯpōales. ſʒ ꝯiūcte q dē diſpōnē cāntimediate vt putredo febrē: antecedentes vo mediāte coniuncta vt mēbri caliditas groſſities vl̄ viſcoſitas in hūore cauſat fe. mediāte putredine p̄mitiue quoq̄ aliqn̄ cauſant malā diſpoſitionē imediate: ⁊ in hoc cōicant cū ꝯiuncta ſicut calor ſolis aut ſupflua vigilia: aliqn̄ nullo interueniēte medio: qd ex ſeipſis cauſant fe. aliqn̄ aūt cauſant diſpoſitōem iteruenīēte medio .ſ. p mediā diſpoſitōeʒ antecedētē ⁊ cōiūctā: ⁊ in h cōicant cū antecedēte ſic̄ qn̄ calor ſolis aut vigilis vel cib⁹ malus ⁊ ſimilia hūorē alterāt ⁊ corrūpūt: aut cōplexionē aut ꝯpoſitōnē q̄bus mediantibus poſtea fe. iducūt. ¶ Mihi aūt nō placet vocare cām p̄mitiuā morbi niſi eā q p̄ma extrīs cauſat alias ſecūdas ⁊ tertias mediātibus p̄mū .n. reſpcū ſcōi dr̄ qn̄ ergo cā extriſeca imediate cāt morbū dr̄ cā ꝯiuncta morbo: ⁊ nō differt ab ea q̄ꝫ ꝯiuncta vocāt niſi p h qd ē extriſeca: recteq̄ dcm̄ ē q̄ p̄dicta ſex gnā alterāt ⁊ corrūpunt ſalutē: h qdē manifeſte: hec vo p medias alias cauſas. Hali. aūt nō vr̄ ſufficiēter itelligere h dicit .n. q̄ p̄dicta aliqn̄ mutāt corpus imediate ſicut aer qn̄ ſupfluit i aliqua q̄litate aliqn̄ īu aliq̄ mediatiōe aliquaꝝ diſpoſitionū in corpore: ⁊ has vocat preparatiōes ⁊ aptitudīes corporis ad recipiēdū ipreſſionē ſibi factā ab extriſecis p maliciā chimoꝝ ⁊ ꝯplexiōis: talis .n. aptitudo recipiēdi nō eſt cā media: p quā extrinſeca ſp̄mētia cauſent diſpoſitionē: aptitudo .n. materiei recipiētis nō numerat̄ inter cās agētis: imo et q ſine medio dr̄ ipimere expetunt iſtā aptitudinem materiei recipiētis quā ſi iuenerīt facilius ⁊ citi⁹ ſine medio impreſſionē cauſabunt: pp̄ qd opʒ itelligere ſicut dictū ē q̄ cauſant p medias alias cās: quas ⁊ ipſe iducūt anteq̄ cauſent diſpoſitionē: ⁊ p illas medias ab eis cauſatas iducūt illā ſiē p quedā inſtrumēta. ¶ Deinde ſic̄ in cap. cū eēt ptranſiēs in hoc lib. remittit p̄ticularius ſcire volētē ꝺ alteratōib⁹ corporis que ab eis ad lib. ꝺ ꝯſeruatōe ſani. ⁊ dic̄ (⁊ ſcriptū eſt) .i. de iſtaꝝ q̄libet ſex reꝝ nō nāliū ⁊ mutatiōibus ab eis accidētib⁹ corpi: factū eſt ſpeciale cap. i lib. de cōſeruatione ſani. ibi ergo queratur.

¶ Hec igit̄ oia nūc dcā gn̄a ſalubriū cārū materie q̄dā ſunt: ⁊ cū cōpetētib⁹ vſu cauſe fiunt ſanitates ⁊ ſalutē p̄ſtantes: peccātes vo a cōtemperātia egre ꝯſtituunt̄. Itaq̄ qdeʒ iaʒ ex hoc manifeſtū q̄ nec alias quidē ſubſtātias eaꝝ que extra hec reꝝ ſanas nobis: alias vo egras arbitrādū ſʒ eaſdē ad aliqd: aliqn̄

dã mō includit in ſe priuationē indigentie: nã ſi eſt incō petentes quãtitate ⁊ q̃litate nō ſic idiget eo ⁊ ſi aliter in digeat eo. ¶ Melius aũt eſt dicē ꝙ indigentia corpo ris vel eius priuatio nō eſt ↄditio tertia: q̃ i cã ↄſideret ſed ↄſiderat in corpore: ipſe aũt dixit ꝙ due ſunt ↄſide rationes circa ſalubre ⁊ egrũ in cã .i. circa ſalubrē ⁊ egrã cauſam. ¶ Adhuc aũt fortaſſis adiciet qs ꝓ tertia cō ditionem ſubſtantiã rei offerēde: pro quarta vō modum efferendi: ꝓ quinta vō ordinem ipſum rez offerendaꝝ ſuſpicans iſta in ſupdictis duabus non cōprehendi: di cit. n. ꝙ ſepe quantitate ⁊ qualitate rei offerēde nō ha bent peccatum: cōtingit eius ſubſtantiã inconuenientē eſſe ⁊ eius de cãm egram ↄſtituere: ſicut forte diceret aliq̃ aerē quantitate ⁊ q̃litate cōuenire: in ſubſtantia vō in decētē eſſe q: putrefactus eſt ⁊ corruptus: ⁊ corpus ali q̃n idigere frigidis ⁊ humidis cibis ⁊ ſub certa quãtita te conſtitutis. nō tñ carnibus porcinis: vt in febriēte no tũ eſt. ¶ Diceret quoqꝫ euacuationem quantitate ⁊ qua litate cōuenire: ſuo tñ mō nociuũ eſſe ſicut in yleon ⁊ colica mortali cōtingit: in quibus ſtercora ⁊ ventoſita tes a. ſ. non ab. ĩ. procedunt: lꝫ. n. quantum ⁊ quale opꝫ euacuēt: nō tñ modo q̃ opꝫ euacuent: ⁊ inde ſunt cauſa egra tales euacuationes. ¶ Sic ẽt cum illud qd̄ eſt in gibbo epatis educit per ventrē cum cōueniat educi per vrinam: dicit ẽt cibum quantitate ⁊ qualitate cōpetere ex ordine aũt ſui ad alteꝝ eſſe cãꝫ egrã: ſicut ſi cibi ſub tiles poſt groſſos offerent: cōtingit. n. eos predigeſtos groſſis trãſire morãtibus: aut aduri aut in fumoſitatē conuerti aut corũpi. ¶ Sed nos ad cōfutandum iſta dicemus aerem iam exñtē in via ad corruptionem ſub ſtantie per ſui putrefactionē nō eſſe inconuenientem niſi ꝑ qualitatē prauã: quã acquirit ſui putrefactionē non q: alterius ſubſtantie ſit quã prius: non. n. q: varia uit ſubſtantiam inconueniēs iudicatur: ſed q: cũ varia tione ſubſtantie: ſiquidem tale qd̄ operet putrefactio va riauit qualitates q̃bus cōueniens erat. ¶ Itez ẽt febri enti: cibis frigidis ⁊ humidis indigenti nō diſcōueniũt carnes porcine: q: porcine: ſed q: groſſi ⁊ viſcoſi nutri menti ⁊ dure digeſti ſunt qd̄ qualitati attinet ⁊ non ſub ſtãtie: quare hmōi ſi q̃titate ⁊ q̃litatē ↄuenirēt in ſubſtã tia diſconuenire nō pñt. ¶ Modus ẽt oblationis ad q̃ litatem reducitur: modus. n. ⁊ ſi non ſit qualitas rei ob late: eſt tñ qualitas quedã oblationis: ꝑpꝫ quã ẽt rē obla tam in qualitate variari contingit ꝑpꝫ qd̄ non ſuo modo diſconuenit niſi q: qualitate ſua ex mō acq̃ſita diſcon ueniebat: ſaluat̃ ḡ modus ĩ qualitate: q: ſi qualitate cō uenit tunc ⁊ mō. Ordo aũt cuꝫ non ſit ſine relatione vni us ad alterum: nec poteſt eſſe cōditio ad cōſtituēdũ cãꝫ ſanã ⁊ egram abſolute acceptã ſꝫ relatam. Gal. vō cōſi derat hic illas conditiones tm̃: ſcꝫ quas res abſolute accepta eſt cã ſana vel egra: ⁊ ñ q̃ eſt relata. Poſſumus ẽt dicere ⁊ ordinē in q̃litate ſaluari: nã corruptus oblate rei ordo variat q̃litatē ipſius: nec diſconuenit ordine ni ſi ꝑ inↄuenientē q̃litatē acq̃ſitam ab ordine adeo ꝙ ſi qualitate cōueniebat in ordine nunq̃ꝫ peccabat.

Amplius vero ⁊ magis dubitat̃ de tpe of ferendi: non. n. vr̃ in quã titate ⁊ q̃litate contentũ: dicunt. n. medici ꝙ ſepe phlo mia ⁊ farmacia cōpeterent ſi tps̄ nō obſtaret: ꝑpꝫ qd̄ di cit Diuo. medicari in valde accutis ſi expedit eadē die. differe. n. in talibus malũ: q: indigebunt ⁊ non poterit fieri. ¶ Adhuc aũt eger ſepe idiget cibo ⁊ cliſteri tãto ⁊ tali: ⁊ tñ ꝓhibet tps̄. ſ. ſtatus poriſmi. Adhuc ẽt dicũt aſtrologi ꝙ ſi det̃ farmacia in tali ⁊ tali ſigno vl̄ aſpectu exñte luna: q̃ntũcunqꝫ fuerit appropriata quãtitate ⁊ q̃litate: aut ñ mouebit: aut ſupflue mouebit: aut reijcie tur per vomitũ: q: lꝫ corpus tanta ⁊ tali indigeret: ex tpe tñ nō cōpetebat: in alijs ḡ ⁊ alijs ſignis ⁊ aſpectib' exñte luna. vel altero planeta farmacia faciet alias ⁊ ali as impreſſiones i corpe: ideoqꝫ ĩfirmabit ⁊ ſanabit ex ſe tpo ſi cut vr̃ nō minus q̃ꝫ ex quantitate vel q̃litate. ¶ Nec ē ad hꝫ reſpōſio ꝙ medicina nō eſt de numero neceſſario alterantiũ: nã ſub predictis duabus conſiderationibus alie ⁊ alie cauſaꝝ ſalubriũ ſũt ſicut ſubſequēter dictur' eſt: ⁊ nō ſolũ neceſſario alterãtia. ¶ Propter ꝙ dicem' ꝙ id qd̄ dicunt aliq̃ phlobotomiaꝫ aut farmaciã vl̄ ci bũ ⁊ cliſtere cōpetere: ſꝫ tps̄ obſtare: falſum eſt: non. n. obſtat tps̄ ſed oñdit ſicut ſignũ: ꝙ illa hora timore debi litatis vtutis: aut augmēti morbi: aut alterius ſimilis mo matis nō indiget corp' tanto ⁊ tali: ḡ tũc oblata eēnt cã egra non ex tpe: ſed ex icōuenientia q̃titatis ⁊ q̃litatis dilatio aũt facta in eis nō iō eſt mala in acutis: q: ẽt i po ſterũ idigeat eis ⁊ ſi nō peccat ꝑpꝫ tps̄: ſed q: ſi in poſte rũ fierent nociua erũt nō ex tpe: ſed ex ꝑuatōe indigen tie tanti ⁊ talis. ¶ Ad illud vō qd̄ de aſtrologia obij. it dicemus ꝙ ſi veꝝ eſt dictũ aſtrologoꝝ: tũc ē impoſſibi le ꝙ q̃n luna peragrat illa ſigna nō alteret corpus hu manũ aut mutatione ꝓprias aut cōitatem tñ. ſ. ꝙ ea quãti tate ⁊ q̃litate medicine qua prius idigebat: vl̄ poſt indi gebit: tũc nō indiget nec totaliter medicina q̃uis hꝫ la teat medicos nō ē ergo medicina cauſa ſana vel egra ex pte tpis oblationis: ſꝫ ex quãtitate ⁊ qualitate inↄue nienti tñ ſm̄ illud tps̄: tps̄ igit̃ illō apō aſtrologũ do ctrinã facit: aut ꝙ nulla quantitas ⁊ q̃litas medicie tũc cōpetē pōt: que ſi cōpeteret: nullo mō tps̄ obſtaret aut ꝙ alia quantitas ⁊ q̃litas quã indicet medicus: quare vr̃ ꝙ aſtrologia adminiculet̃ in illo arti medicine: do cet. n. ꝑ diſcretionē illius tēporis diſcretōēꝫ debite quãti tatis ⁊ q̃litatis medicine offerende. ꝑpꝫ qd̄ Gal. elegãter adiũget cōtinuo ꝙ pler ũqꝫ tpe vtimur quaſi certiori tertio ad doctrinã ꝙ nos ſubſequenter exponemus.

¶ Et generatio tēporis eſt ex eo ꝙ fluxũ ē ⁊ mutabile corp' ⁊ mortale: ⁊ idiget ſecūdũ mutationes alias alterantiũ: alias adiuuanti um. Itaqꝫ non eſt quidē genere tertium in his q̃ dicta ſunt tēpus ad doctrinam vō ple rũqꝫ vtimur q̃ſi tertio ꝑpꝫ eã que dicta ē cãm.

¶ Cũ dedit tps̄ nō eſſe tertiam conſiderationē circa ſalubre ⁊ egrũ: q̃m apud medicos nō ſolũ in quantitate ⁊ qualitate conſideratio vr̃ haberi. ſed in tpe oñdit cãm vnde accidit medicis conſiderationē tpis: quaſi tertiaꝫ ponē. ⁊ dicit. (Et generatio ⁊c̃.) .i. ⁊ poſitio tpis vt ter tie conditionis eſt ꝙ corpus fluit de diſpoſitione in diſ poſitionē: ⁊ conuertit̃ ⁊ mutatur ⁊ corrũpit̃ in tpe: tabe facit. n. tps̄: ſeneſcunt oĩa ſub tpe ſic̄ dicit Ariſ. quarto phyſicoꝝ: corruptiōis. n. cã ꝑ ſe tps̄ eſt ſicut dicit ꝙ iō eſt q: ipſum per ſe accidũ motui quē mēſurat ſic̄ ꝓpria paſſio ſubiecto: motus aũt ꝑ ſe ⁊ ꝑmo ē cã corruptiōis: ꝑ accidens aũt generationis: motus. n. ſicut dicit phs̄ ſemꝑ diſtare facit qd̄ ē ab eo qd̄ fuit: inouat. n. ſemꝑ qd̄ inuenit donec corrũpat: q: ḡ a tpe ⁊ in tempore accidũt corpori diuerſe ⁊ varie mutatiōes: accidit ꝙ ĩ alio ⁊ alio tpe corpus indigeat ꝑdictis ſex reb' ſcōm diuerſaꝫ q̃ti tatē ⁊ q̃litatē ⁊ hoc intendebat cũ dicit: ⁊ indiget ſcōm mutationes alias alterãtiũ: alias adiuuãtiũ: idiget. n. ꝑe nes diuerſitatē ſuaꝝ mutationũ q̃s recipit modo alterã tib' ad frigus: modo ad caloꝛē: mō ſub hac q̃titate mō ſub hac q̃litate: mō ſub illa: alias etiã cōſeruãtib' diuer ſoꝝ modoꝝ q̃titatis ⁊ q̃litatis penes eaſdē mutatiōes. ¶ Deinde q̃m tps̄ ꝑpꝫ varias mutatiōes q̃ i eo accidunt corpi facit diuerſificari quantitatē ⁊ q̃litatē reꝝ offeren daꝝ ↄcludit ꝑpꝫ illud ipm̄ addi quaſi tertiũ ad doctrinã ⁊ dicit (Itaqꝫ ⁊c̃.) .i. igit̃ tps̄ nō eſt tertiũ gēus ↄſidera

tionis in his q̄ dicta ſunt.i.in p̄dictis ſex reb⁹ aut ſ his q̄ dcā ſunt.i. quantitate ⁊ qualitate.i.q̄ tp̄s offerēdi tā tam quantitatē ⁊ talē q̄litatē p̄dictarum rerum ſit tertiū genus conſiderationis alterū a p̄dictis duobus: cū ſit i eis ſaluatū ſicut dictū eſt ⁊ hoc cōſonat alteri tranſlatiōi dicenti.non eſt itētio tertia q̄ ſit abſq; generi duarum itentionum ſm̄ iſtarum.i.nō eſt itentio diuerſa ab eis. ¶ Deinde dicit (ad doctrinā vō ⁊c̄.) .i. ſed plerūq; vtimur eo quaſi tertio ad doctrinā pp̄ cām p̄dictā ⁊ ē cā p̄dicta alia ⁊ alia alteratio quā in tp̄e alia ⁊ alia dixit accidere.q2.nā in tp̄e eſt alia ⁊ alia docemur a tempore diuerſificare quātitatem ⁊ q̄litatē offerendorum tā ad corpus cōſeruādū q̄3 ſanandū: alia.n.quātitas ⁊ q̄litas corum cōpetit corpi cōſeruādo in eſtate: alia ī hyeme eo q̄ alia ⁊ alia ē alteratio pp̄ qd̄ dixit q̄ vtimur eo quaſi tertio ad doctrinā eo q̄ docet diſcretionē ꝯuenlētis q̄titatis ⁊ q̄litatis: nō tn̄ q̄ conueniēs quantitas ⁊ q̄litas non includat in ſe conueniēs tp̄s.ſicut dcm̄ ē. Eſt hic attētiōe dignū q̄ l3 multa ſint quib⁹ ēt docemur diſcretionē habentes quantitatis ⁊ qualitatis offerendorum ſicut complexio etas cōſuetudo ⁊ hmōi.tamē q2 ipſum frequentius variatur ī continuo fluxu exiſtens continue varians ēt corpora pp̄ hoc ipſum ſiē magis apparens diſcretiuū ſignū debite quantitatis ⁊ q̄litatis in offerendis addit̄ vt tertia cōſideratio: pp̄ tale ab eo nocumentum.

¶ Qm̄ aūt in his ꝯſiderationibus duabus ſunt alie ⁊ alie cāᷓ ſalubriū.⁊ nūc nobis ꝓpoſitū ē genus cāᷓ rurſus repetamus eas.

Cō.9. ¶ Cū dedit in genere ꝯſiderationes ſm̄ quas predicta ſex genera rerum que dr̄ materie cauſarum ſunt cauſe ſane vel egre: nec hoc ſufficiebat ad artē cōſeruatiuā corporis optime ſani vult ab hoc loco ꝯſiderationes illas ī genere ꝓpoſitas vnicuiq; p̄dictorum ſex generum ſpecialiter adaptare ad corp⁹ optime ſanū conſeruādū: ad hāc aūt intentionē ſe ordinat: dicens.(Qm̄ aūt ⁊c̄.).i.qm̄ ſub his duabus cōſiderationib⁹ quātitatis ⁊ qualitatis ſūt illa ſex genera numerata ⁊ multa alia nō numerata ſiē quecunq; ſunt alterantia nō ex neceſſitate. qbus tamē q̄nq; approximamus: verbi gratia medicina ⁊ h⁹i. Nā medicine oēs quas aliq̄n dignū eſt exhiberi ſi fuerint conuenientis quantitatis ⁊ qualitatis ſunt cauſe ſane ſi vō inconuenientis egre: ſicut ēt ſex predicta genera: ⁊ non ſunt dicte a nobis he due conſiderationes niſi per genus ſuum cum.ſ.diximus q̄ debita quantitas ⁊ q̄litas cuiuſcūq; ſex rerum offerendarum eſt cauſa ſana: indebita vō egra: nō tn̄ diximus ſm̄ ſpecies que ſit debita ⁊ indebita quantitas ⁊ qualitas vniuſcuiuſq; illarum ad cōſeruandū corpus optie ſanum: qm̄.ſ.ſic eſt op3 rurſus repetere illas conſiderationes ſm̄ ſpecies ſuas dicendo ſpecialiter debitam quantitatē ⁊ qualitatem in vnaquaq; ad conſeruationem corporis optime ſani: ſicut enim dicit Ariſt.ſcdo ethicorum.in his que ſunt circa opatiōes ſermones vniuerſales quidē manes ſunt: particulares aūt veriores: circa enim ſingularia ſunt operationes pp̄ quod in talibus ſicut dcm̄ eſt op3 non ſolum vniuerſaliter dici: ſed his que ſcd̄m ſingula adaptare.

¶ Perfecte igiṫ compoſitiōi corporis ſiq̄dē bene temperatū ſit continens conuenit tēperantia: ⁊ aliorū perfecta de quibus modo diximus: quietis ⁊ motionis.⁊ ſomni ⁊ vigilie ⁊ oblatorū ⁊ egeſtorum. Quando vero diſtemperatū ī tn̄ ⁊ cōtēperātias minui oz inquantū eucraſia eius corrupta fuerit.

cō.10. ¶ Cū declarauit generaliter cauſas cōſeruatiuas corporis optime ſani oſtēdēdo materias ſex cauſarum duab⁹ tn̄ cōditionib⁹ pfici in eſſentiā cauſe ſane: ⁊ ſic egre.ſ. quantitate ⁊ q̄litate cōuenientia: ⁊ īcōuenientia. declarat eas pticulariter adaptādo cuiq; ſex generum rerum q̄ dicūtur māe cauſarum debitā quātitatē ⁊ q̄litatē ad ꝯſeruationē illius: ⁊ ꝑmo premittit canonē in ꝯſeruatione illius: ⁊ dicit (pfecte ⁊c.).i.corpori pfecte cōpoſito quale ē corpus optime ſani oīa cōpetūt tēperata ſm̄ quantitatem ⁊ q̄litatem ad ſui ꝯſeruationē: ⁊ hoc tacuit quaſi certū: qm̄ ſcd̄m oē genus corporum ſile cōſeruat: ꝯ̄riū vō vel diſſimile alterat ſicut.3.dicturus eſt pp̄ hoc āt huic cōpoſitionis ꝓpriū eſt ad oīa ſibi ſimilia bene ſe hr̄e ſicut dicit ipſe in commēto ſup illo apho. Et etates q̄dā ad regiōes q̄ in alijs corporibus nō contingit: l3.n.corpora diſtemperata ſimilib⁹ cōſeruent̄ ſicut infra dicet̄: nō tn̄ verificatur illud de oī modo ſimilibus maxime cū ipſe dixerit.6.capitulo ꝺ ſignis craſis oculorum cōe ꝑceptū eſt in cognitione craſiū diſtemperatarum oēs ptēs ledi a ſimilibus ſue craſi facile: iuuari vō a contrarijs moderato vſu. ¶ Sed qualiter illud intelligatur ⁊ q̄liter cōtradictiōes ſoluant̄ infra deo volente dicemus.

Dubitabit aūt

aliq̄s vnde ſit ꝓpriū ſolius corpis optie tēperati a ſibi ſimilibus bene diſponi: ⁊ nullius alterius maxime cum tēperatū poſſit dici magis ⁊ minus ⁊ eque ſimile tēperato: ſicut ⁊ diſtēperatū diſtēperato. ¶ Adhuc ēt cum vn⁹ ſit mod⁹ ſimilitudinis ꝯſeruātis corp⁹ tēperatū ad ipm̄ corpus cū mō ſimilitudinis ꝯſeruātis corp⁹ diſtēperatū ad ipm̄ corpus. Nā ſicut ſomnus ⁊ vigilia ꝯſeruāt tūc corpus tēperatū ſub tali ꝓportione offerunt̄ q̄ nō alterant ipm̄ a ſuo tēperamēto ita ⁊ tile ꝯſeruāt corp⁹ diſtēpatū ſiue in calore ſiue ī frigore cū ſub tali ꝓportione offerunt̄: q̄ neq; augēt ſibi neq; minuūt ſuū diſtēperamētū. ¶ Et nos q̄dē miramur: in hoc quomō ſit ꝓpriū ſolius corporis tēperati a ſibi ſimilibus bn̄ diſponi niſi bn̄ diſponi non ſit abſolute ꝯſeruari ſed in bono cōſeruari aut niſi tēperatū nō poſſit dici magis ⁊ min⁹ ſile tēperato: vt q2 tēperatū tā in corpore q̄3 in cāᷓ ī pūcto ꝯſiſtat nō habēte latitudinē3: ſed tales acceptiōes minus ſunt medici q̄3 philoſophi. ¶ Hoc ḡ mō tēperatū corp⁹ ſolū ⁊ ſimplr̄ ſimilibus bene diſponit̄: diſtēperatū vō nō oībus ſimilibus ſed qbuſdā ꝯſeruari dr̄ vt poſtea patebit. ¶ Deinde poſt hūc ſubintellectū canonē ⁊ a nobis ſuppletū q2 vr̄ Gal.ſolū aerē inter reliqua neceſſario alterantia tēperatū ſemꝑ haberi nō poſſe ſ3 medici volūtatē: q2 in ſolo vere tēperatus reperit̄ non potentib⁹ nobis diſperare celi motibus q3 partialē aerē vbicūq; tēperare poſſimus: oñdit qualiter aere nō exiſtente tēperato: reliquе res diſponēde ſint.⁊ dicit (ſiq̄dem ⁊c.).i.ſiq̄dē3 aer ⁊ hoc itendebat ꝑ ꝯtinēs: fuerit bn̄ tēperatus: cōueniet pfecte tēperatas eē reliquas res oēs ad ꝯſeruationē talis corporis.ſ.qetē ⁊ motum ſomnū ⁊ vigiliā3 cibū ⁊ potū3 inanitionē ⁊ repletionē: ⁊ eſt hic ſicut canon p̄dictus: ⁊ tacuit de accidētib⁹ aīe fortaſſis q̄ talia accidentia aut ſequit̄ nām inquantū aīa ſequit̄ corporis cōplexionē aptantē eā ad illa: ⁊ tūc cū hec ſit tēperata erūt ⁊ illa tēperata ꝑ nām nullo ꝑcipiēte ſeu corrigente: aīa.n. in tali corpore optios h3 nāles mores aut q2 ſequit̄ plerāq; ex eis ſm̄ plurimū morē acquiſitū qui morali philoſophia corrigitur ⁊ non medicina aut q̄ euentus frequentius h3 inopinatos: quos neq; apte medicus coercere pōt: quare neq; ipſa corpori ſm̄ artē oīs diſponere pp̄ quod de eis tacuiſſe vr̄: q2 in talibus tēperantia haberi nō poſſit ſm̄ medici voluntatē: habens enim morem incontrariū nō obedit medico: neq; de facili poteſt opatiōe q̄dem exeūte ab habitu quaſi naturaliter aſſequitur. ¶ S3 ſic mihi vr̄ nihilominus Gal.ita iuſſit abſtinere

ſtinere hoc corpus ab intēperamēto oīum aīe paſſionū. Nam q̄uis talia aliqñ a nā iuxta tēperamētū vēiāt medico correctiōe nō īdigētia vel amore.acq̄ſito aliqñ tēperamētū ſup egrediant medico:nō obediētia tñ arbitrī libertas ſp nām ⁊ more ſuperare pōt:⁊ in oſcuētū ad talī diſtēperantias euocāte dñari:quare ſicut hoc ex aliq̄ cā obticuiſſe vr̄ ſic ⁊ infra non ex minori cā ſubdidiſſe.

Deinde ſubiūxit(qñ vero ⁊c.).ſꝫ qñ aer fuerit diſtemperatus oꝫ reſpicere q̄titatem receſſus eius a tēperamēto ⁊ poſtea oꝫ inclinare reliquas res non nāles trādē in ꝯtrium partis eius ad quā declinat:ex quo impreſſio ſcā vtriuſq; tempabit ⁊ erit ac ſi oēs res non nāles temperate offerant:⁊ hoc intendebat cum dicit(intm̄ cū tēperātias ⁊c.)vult āt oēs res nō nāles inclinari in ꝯtrū illius q: non ſufficeret inclinatio vnius ſolius aut duarū aut triū pp fortē ⁊ ꝯtinuam īmutatione quā efficit aer tū circundans tū ingrediens per oēs corporis poros ⁊ q̄ſi ab ipſo nunq̄ ſe mouemur:ex quo ſeq̄t ab eo factā impreſſionē nō vna qualibet re non nāli ꝯriā ipreſſionē faciēte poſſe reparari:ſꝫ vix oībus in ꝯtrium inclinatis cum tellque nec ꝯtinue nec equipotenter īmutent. Propter qđ errat Daly.credēs q̄ Gal.poſuerit aerē quaſi exēplū canonis ſui:ſicut ſilr intelligendū eēt de aliis.i. vt ſi cibus vel alia res tēperamētū trāſiuerit verſus aliquā qualitatē q̄ debeat inclinari reliquē oēs in ꝯtrium illius per qualitatem eandem. Vr̄ autē mihi:q̄ non oporteat quacūq; alia temperantia peccante reliquas oēs in ꝯtrarium inclinari ſufficeret.n.aliqñ vna vel due in ꝯtrium inclinate:q̄tꝫ.n.frīdabit quies ſuperflua calefaciet ſortaſſis caſo cibus ⁊ ſufficiet reliquis ſub temperamento remanentibus:de aere autem non ſufficiebat: pp id qđ diximus. Preterea oīa reliqua preter aerē potest medicus diſponere ſicut vult:aerem autem non potest omnino ergo potest homo in reliquis medico obedire:in aere autem non potest omnino. q̄ ſi pp aliquas occupationes errauerit in aliqua aliarum non erit oportūa correctio per alias res oēs:ſed ſufficit per aliquas ſicut dictum eſt. Non ergo puto aerem quaſi in exemplū dixꝫ hic poſitum eſſe:ſed ſpecialiter de ipſo ſolo nos docere illud. Eſt āt ⁊ hoc attētione dignum q̄ hec ſex genera ſic oblata ſub tēperamēto corpi optīe ſano ſunt cāe ſimpſr ſane ꝯſeruātes.i.non efficiētes:ſed efficiētes ſūt q̄cū q̄ ſanitatem q̄ ſimpſr eſt ſanitas reuocent amiſſaꝫ ſicut infra patebit. Cauſa enim ſimpliciter ſana dicebatur que cūq; ſanitatem que ſimpliciter eſt ſanitas efficit vel cōſeruat ⁊ ſimpliciter egra queecunq; egritudinem q̄ ſimpliciter eſt egritudo efficit vel conſeruat.

Dubitabit autem hic aliquis ex dicto Ariſt.quarto ethicoꝝ dicit.n.q̄ ſimpſr delectabile ⁊ ſimpliciter triſtabile ē qđ vr̄ ſtudioſe tale. Non.n.quod vr̄ delectabile vel triſtabile corruptis ⁊ male diſpoſitis ſecundum mores eſt dōm ſimpliciter tale:ſed eſt vniuſcuiuſq; talium menſura virtuoſus ⁊ ſtudioſus ſicut dicit:⁊ dat exemplum dicēs q̄ non ſunt dicēda ſana vel egra ſimpliciter vel ſimpliciter dulcia vel amara:que videntur talia laborantibus ⁊ male diſpoſitis ſm corpus:ſed que ſimpliciter ſanis videnť talia:ſic ergo vr̄ Ariſt.q̄ ſimpliciter ſana cauſa ⁊ ſimpſr egra dicantur quecunq; ſimpliciter ſano corpori ſunt tales:⁊ quod ambe ꝯrie cauſe ſimpliciter tales ad vnum ⁊ idem corpus referant.ſ.ſimpliciter ſanum. Gal.aūt dicit q̄ ſimpliciter egra cā eſt que efficit vel conſeruat ſimpſr egrum corpus. Non.n.vr̄ Gal.q̄ cauſa que eſt egra corpori ſimpliciter ſano ſit ſimpliciter egra. Sed vt nunc egra egritudinem vt nunc in ipſo efficiens:ſꝫ vr̄ ei ſimpliciter egra que efficit vel conſeruat diſpoſitionem q̄ ē ſimpliciter egritudo:nulla autem cā egra adueniēs pōt efficere de optime ſeu ſimpliciter ſano ſimpliciter egruꝫ cum ſimpſr egrum ſit tale a generatione ſiue per nāꝫ:cā autem illa efficeret preter nām:q̄uis ſi paulatim ipm alterare poſſet:ipm deduceret ad ſtatum ꝓportionalē ſimpſr egro. Propter quod.dōm q̄ Ariſt.non diſtiguit ſanum ⁊ egrum corpus ſicut Gal.vult.n.Ariſt.oē corpus dici ſimpliciter ſanum:qđ hꝫ ſanitatem ſibi propriā ſcōm nām ſiue illa ſit optima:ſiue lapſa ab optima ſanū aūt ſcōm quid forte diceret qđ non totaliter eſt ſic ſꝫ ſm partem eſſet ita diſpoſitum ſicut albus dentem dr̄ ſcōm quid albus:egrum aūt ſimpſr apud eum eſt illud q̄ per egritudinē inuadētē amiſit ꝓpriā nām.ſcōꝫ quid āt egrū qđ ſcōm partem amiſit eam.⁊ q: talis eſt eius ſnīa ꝓpter hoc cauſam ſimpliciter ſanam vel egram comparat ad ſimpliciter ſanum tm̄ dicens q̄ quecunq; illi eſt ſana eſt dicenda ſimpliciter ſana:⁊ que ei eſt egra ſimpſr egra nō.n.que eſt ſana corpori egrotanti eſt dicenda ſimpliciter ſana:ſed illi tm̄. Item non que eſt egra corpi egrotāti eſt dicenda ſimpliciter egra. Nam temperata dicta eſt egra alicui febricitāti:⁊ tñ non eſt ſimpliciter egra. Gal.autēꝫ exquiſitius diſtinguens corpora ſana ⁊ egra:tanto amplius q̄to ad ipſum amplius ſpectat dicit corpora ſimpliciter ſana ⁊ ſimpliciter egra in latitudine ſanitatis eſſe:ita tñ q̄ ſimpliciter ſanum ponit habere optimam ſanitatē qua vocat ſimpliciter ſanitatem:ſimpſr autem egruꝫ ponit habere peſſimam ſanitatē quam appellat ſimpliciter egritudinem:in medio autem amborum ponit ſimpliciter neutra egritudinem aūt preter nām ſupueniētē cuilibet illoꝝ nō poſuit eſſe egritudineꝫ ſimpliciter:ſꝫ vt nūc pp quod accidit ſibi aliter referre cās ſimpſr ſanas ⁊ ſimpliciter egras. Nam dicit cauſam ſimpliciter ſanaꝫ que ſimpliciter ſanum efficit vel conſeruat:nec dicit ſimpliciter egram:que illud egrotare facit:ſed vt nunc egram ſicut diximus. Sed dicit ſimpliciter egram que efficit:vel conſeruat ſimpliciter egrum corpus que autem facit illud egrotare preter nām dicit vt nunc egram. Eſt ģ tota cauſa diuerſitatis inter vtruſq; q: ſimpliciter egrum nō ſimpliciter vocent. Nam Gal.ponit in latitudine ſanitatis. Ariſt.vero non:ſed ponit illud habens egritudinem preter nām:ſanum etiam ſimpliciter non ſimiliter vocāt ſed Ari.largius ſcōm q̄ comprehendit totam latitudinem ſanitatis. Gal.autem ſtrictius ſcōm q̄ comprehēdit primā partem tantum ⁊ optimā latitudinis ⁊ ſanitatis.

Conſiderationes vero temperātie in cōtinente hec quidem ſunt.vt neq; rigere ꝓpter frigus neq; ſudare propter eſtum.

Cum premiſit canonem in conſeruatione corpis optime ſani in quo dixit cās conſeruantes ꝯuenire ſibi tēperatas in quantitate ⁊ qualitate determinat temperamentum q̄titatis ⁊ qualitatis in vnaquaq; ſex predictarum cauſarum ⁊ primo temperamentum qualitatis exorſus ab aere ⁊ dicit(conſiderationes ⁊c.)i.ſed cognitiones contemperantie in aere nos continente quantū ad qualitates actiuas ſunt ex priuatiōe vnius duorum accidentium circa corpus que ſequunť ex aere vltie frigiditatis:⁊ vltime caliditatis:qualia ſunt rigor ⁊ ſudor:ſi .n.aer neq; facit rigere ſicut propter frigus neq; ſudare ſicut pp eſtum;tunc neq; eſt calidus neq; frigidus ſꝫ temperatus:ſed hoc eſt temperamentuꝫ qualitatis eius nō q̄titatis;ſicut hic videbatur intendere,q̄ ideo ſit q: aer nunq̄ in q̄titate extra temperamentum poni poteſt: ſemper.n.eiuſdem quantitatis approximatur:quare tēperātia ⁊ diſtēpātia nō accidet.ei penes q̄titatē niſi dicere m penes q̄titatē q̄litatis vocādo gradū q̄litatis q̄titatē illius:⁊ tūc cum dicitur in nullo gradū extrēoꝝ qualitatē eſſe:ſꝫ in medio graduū ab intrinſecus poſito

rum aſſignat quodammodo temperamentum quantita tis eius cũ temperamẽto qualitatis. Tacet aũt de cogni tione temperãtie eius penes paſſiuas qualitates ĩtẽdẽs cognoſci poſſe per abſentiã aliquoꝝ ſignũ accidentium aduenientiũ corpori per vltimitatẽ ſiccitatis ⁊ hũidita tis in illo.ſ.duriciei vel mollicici aſperitatis vel lẽitatis ⁊ ſimilium que ſiccitatem ⁊ humiditatem ſequuntur.

Dicamus ad expoſitionis plenitudinem qd ſit rigor ⁊ qliter aeris frigidita te rigor contingat: ⁊ quid ſudor ⁊ qualiter aeris calore ſu dare ɔtingat. ¶ Dico ergo ꝙ rigor ſicut ex libro eius d̃ morbis ⁊ accidentibus eſt manifeſtum: eſt accidẽs qd̃ d̃r mala virtutis operatio: eſt autem mala operatio dupli cis virtutis.ſ. voluntarie motiue aĩalis: ⁊ nãlis expul ſiue in lacertis propter quod quinta particula diffinit: eum dicens: ꝙ eſt fortis ⁊ impetuoſus expulſiue ꝟtutis lacertoꝝ motus: ſupplere aũt oꝫ ꝙ talis motus non eſt rigor niſi qñ ſenſibilis eſt. hic autem cuꝫ voluntario mo tu cõis eſt ſicut ibidem dicit: propter qd̃ ⁊ accidit indevo luntarĩ motus leſio: loquebatur.n. in quinta particula illius libri de accidentibus: qui ſunt mali motus ſm ꝙ ſenſui cõicant: in ſexto autem loquit̃ de accidentibus ꝟ tu tum nãlium ſm ꝙ a ſenſu ſeiuncte ſunt: vnde ⁊ in ſi ne q̃rte particule dixit ꝙ rigor ſenſui lacerti ɔtingit: in ꝓ ncipio aũt q̄nte dixit ꝙ malo motui ſupponit ſicut ſignũ principiũ aũt huius mali motus qui eſt rigor eſt nã ſiue virtus expulſiua nõ ſimplr̃ ſe hñs ſed a re preter nãꝫ cõ cta: pp̄ quod eſt adeo fortis ꝙ voluntarie motiua nul li lacerto dominat̃ pfecte: cogẽs aũt eã ad hũc ĩpetuoſuꝫ motũ faciẽdũ eſt ſenſus lacerti fecĩ ſuct⁹ de aliqua re no ciua: nociuũ aũt iſtud eſt hũor crudus calidus vl̃ fridus p lacertos corpis mot⁹: tales.n. humores cũ mouent̃ ⁊ ſp gunt̃ penetrãtes p lacertos tã loca p q̃ trãſeũt pũgũt ſtrĩ gunt: ⁊ quaſi venenũ mordẽt: qd̃ dũ fit ꝟt⁹ expulſiua a ſenſu ſibi ɔiũcto.q.iuſſa mouet̃ vt magno atqꜫ veloci mo tu nociuũ expellat: hoc aũt facit cũ magna expſſiõe ⁊ di latatiõe neruoꝝ ⁊ carnis: ⁊ h̃ mõ oĩa totius corpis mem bra abſqꜫ volũtate mouẽt: nã dũ mouẽt lacerti vt rẽ no ciuã expellãt accidit vt cõcatenatiões illis iũcte moueãt ⁊ ide totũ corp⁹ ɔcutit̃. ¶ Eſt g̃ ꝓma cã huius accidẽtis mala complexio frida vel calida in lacertis cum mã gra uatiua vel pungitiua: humor aũt ille ſi quieſcat ⁊ nõ ſp gat̃ non ſentit̃ eius malitia: nam iam aſſueuit ei mẽbrũ in quo eſt: cum aũt ſpargit̃ occurrit ei membrum qd̃ nõ occurrebat: ⁊ ſentit: frigus eius aut calorẽ aut mordica tionem ex complexione diuerſa. Spargitur autẽ hic hu mor aut pp̄ depulſionẽ nobiliũ ⁊ fortiũ ⁊ ad ignobilia ⁊ debilia: aut propter caliditatem ſeparantem ⁊ attenuan tem ⁊ quaſi in fumum conuertentem: vt propter exerci tiũ aut balneũ. aut ſolẽ vel irã ⁊ hmõi. ¶ Et ſciendũ ꝙ talis humor p q̄etem ⁊ paucitatẽ ſuã facit laſſitudinẽ: p multitudinẽ eius ⁊ ɔſperſionẽ ⁊ motũ inducit rigorem pp̄ quod pleriqꜫ hñtes laſſitudines motũ pati non pñt quod ſi moueant̃ incidunt in rigorem: ſpargit: autẽ eũ non ſolum motus ⁊ exercitium: ſed ⁊ balneum ſol ira ⁊ hmõi: pp̄ quod repleti malis chimis cum balneant̃ vel exponunt̃ ad ſolẽ incidunt in rigores: ⁊ hoc totuꝫ eſt añ q̃ꝫ putreſcat: qd̃ ſi putreſcit in aliquo loco conſtrictus p ducit ad febrem: non tñ ſemper ad tales rigores ſequit̃. ſe. ſed ſolum cum in aliquo membro reumatizato ɔſtrin gitur humor vt reſpirare non poſſit. ¶ Accidit autẽ ad ocẽm talem rigorẽ caloris reuocatio ad interiora ſicut ad locum doloris. quare frigus dominãs in exterioribꝰ fit ſecunda cauſa huius inuolũtarĩ motus in lacertis: ꝟt⁹ .n. motiua lacertoꝝ ſicut eſt cauſa mouens eos: ſic ⁊ eſt cauſa quietans ⁊ ſuſtentans: cum autem friditate mem bri accidit illam debilem fieri non poteſt membrũ ɔtie re quin ſua grauitate deprimat̃: ⁊ decidat: continuum g̃ bellum inter virtutem ſuſtentantem ⁊ membruꝫ ſua nã li grauitate ſe deprimẽs ẽ rigor immo tremor eſt. Mirã tur autem aliq aſpicientes ocẽm talem rigorẽ eſſe cum fri giditate in exterioribꝰ quõ ex humoribus calidis intus ſe mouentibus ɔtingere poſſit. ¶ Item ẽt quõ ex duo bus ɔrijs contigat.ſ. ex humore calido ⁊ frigido. ¶ Dꝫ cãꝫ reuocationis caloris iam diximus eſſe frigiditatem aut mordacitatem humoris dolorem faciẽtis: omnis.n. fortis dolor in interioribus reuocat illum: nam virtus ſuccurrens loco dolenti ſubmergit̃ in profundum cor poris cum ſanguine ⁊ ſpũ vt nociuum fortius a ſe ẽpel lat. ¶ Exiſtentibus ergo humoribus calidis frigus in exterioribus eſt per viam accidentis tñ non eſt autem ĩ conueniens vnum accidẽs ſpẽ ex duobꝫ ɔrijs poſſe contingere poteſt.n. dolor ɔtingere ex alteratione ad ca liditatem ⁊ frigiditatem: immo fortior eſt rigor ex hũo ribus calidis q̃ꝫ frigidis eo ꝙ fortius mordent ⁊ pene trant: ideoqꜫ magis ſtimulant ſenſum ⁊ expulſiuã qd̃ ĩ tertiana videmus in q̃ maior eſt rigor q̃ꝫ in ceteris febri b⁹ ĩ quotidiana do ⁊ quartana inteſius frigus: ſꝫ mior ri gor. ¶ Nos.n. videmus ꝙ lꝫ rigor ɔtingat corpori pfu ſo in exterioribꝰ aut frido aut calido: maior tñ contingit ex perfuſiõe a calido.ſ. aqua calida vel hmõi ꝙ manife ſtat ſintilla ignis cadens ſuper corpus que cito inducit rigorem. Item ſi in vulnere puluerẽ poſueris corroſiuũ rigorem eger incurrit ⁊ magis quanto mordacior ⁊ cali dior fuerit: q̃uis ẽt fridum ſit vlceribus mordax rigor ergo magis appropriat̃ humoribus calidis q̃ꝫ frigidis. ¶ Differt aũt dictus rigor a tremore q in febribus co ꝙ in rigore virtus ẽ fortior ⁊ mẽbra ſenſibiliora ⁊ hũor non eſt velocis motus neqꜫ multe q̃titatis: neqꜫ multe acuitatis ⁊ viſcoſitatis: ſicut Gal. dicit nona pticula d̃ ĩ genio ſanitatis. In tremore aũt ſunt oppoſita hoꝝ. Eſt er go tremor in febribus quaſi fortis rigor: rigor autẽ debi lis tremor eſt: eſt alius tremor q in febribus non ẽ: neqꜫ comitans crudoꝝ humoꝝ ſtimulantiũ ⁊ pungentiũ ſp ſionem: ſed malam ɔplexionem fridam neruorum ⁊ la certorum aut eoꝝ oppilationem: quibus virtus volun tarie motiua p extinctionem caloris debilitata: aut pene trare probibita non poteſt mẽbrum ſuſtẽtare: quare q̃ꝫ to magis nitit̃ membrum eleuare tanto magis ipm ſua grauitate ſe deprimit pugna autem illa cõtinuo ficẽs tre mor eſt. ¶ Et huius tremoris cã non eſt virtus expulſi ua in lacertis q̃ aliqd ex ſe conetur excutere ſicut in rigo re ⁊ tremore ſuperi⁹ dictis: ⁊ huic tremori magis aſſimi lat̃ rigor factus ab aeris friditate: ⁊ ẽ ſicut qdã debilis tre mor: rigor aũt qui eſt a pfuſiõe aque calide aut fride aut ex contactu ſcintille vel rei pũgentis magis vr̃ cauſari ex motu expulſiue nociuum a ſe conantis excutere.

Sudor autem eſt aquoſa hũiditas p poros cutis expulſa: ⁊ vr̃ ex nãm ſicut rigor: ⁊ ſequitur ſicut dicit princeps. aut debilitatẽ digeſtiuaꝝ virtutum ⁊ repletionem quandam aut dila tationem pororum aut calorem extraneum ſuperueniẽ tem exercitio. vel ſole ⁊ hmõi: q liquat humiditates cor poris ⁊ euellit eas ad cuti ⁊ illa que preter nãm ſunt: ſi .n. calor innatus fuerit dominans humiditatibꝰ corpo ris reſoluit occulte in fumum conuertens eas: aut q̃ ĩdi cat calorem extraneum euellentem ex profundo corpis humiditates ad cutim aut repletionem intrinſecam: cui non oio calor dominatur ĩnatus lꝫ dominet̃ vtcunqꜫ ex pulſioni eius: ex quo quidem extra nãm eſſe vr̃ ſudor .ſ. maxime tñ ille qui cãm habet extrinſecam vt caloris ⁊ eſtus: ſed vtrum aliqs nãlis exiſtat iam tractatu de fi gnis expeditum eſt aeris. ergo frigiditas rigere faciens ⁊ eſt illius faciens ſudare ſunt extreme qualitates a

rio q̄ ad ↄſeruationē corꝑis optie ſani cauēde ſunt ꝫ me dio quoꝝ ē illa tēperies: q̄ vtēdū cē iubet: oſ̄dit ḡ nobis mediū ꝑ extrēa: q2 effect⁹ medie q̄litatis aeris in corꝑe tēperato nequaꝙ̄ ſunt ſenſibiles: ꝑꝑ non eſſe ↄ̄rietatem hmōi ad illud propter quod non alterat ſꝫ conſeruat.

ℂ In ginnaſijs vero q̄n primum incipit do lere corpus ⁊ requieſcere ſtatim.

Cō.12. ℂ Cum dedit tēperamētū q̄ꝫtitatis in aere dat illud in exercitio: ⁊ dicit (in ginnaſio ⁊c̄.) i. ſꝫ terminus tēꝑate q̄ꝫtitatis exercitij ē ſpaciū ei⁹ vſqꝫ ad horā q̄ incipit ꝑmū apparere in corpore laſſitudo: q̄ q̄dā dolor ē ab illa. n. ho ra ſtati requieſcere oꝫ iuxta hy. a ꝑhoriſmū. In oi motione corꝑis cū ceperit qs dolere requieſcer̄ ſtati remediū ē ⁊ ab hinc incipit temperata q̄ꝫtitas quietis vſqꝫ ad horam qua iterum exercitio indigeatur: cum. n. quies ſit priuatio motus priuatio ēt habitum conſequaſ ſꝑ temperamētū quietis poſt motum inchoat ⁊ vſqꝫ ad reditū indigētie eius extenditur: qd̄ ſicut per ſe manifeſtū obticuit. ℂ Pri ceps āt determinat temperamentum q̄ꝫtitatis exercitij a tribus primo. ſ. a colore: nam dum ipſius augetur bōi tas adhuc eſt hora: ſecundo a leuitate motuū: nam dum perſeuerant adhuc leues: ⁊ nondum apparet laſſitudo: adhuc eſt hora: tertio a mēbroꝝ inflatōe: nam dōec augē tur adhuc eſt hora. ℂ Cū āt diſpoſitiones iſte ceperint minui: ⁊ ſudor vaporalis liquidus fact⁹ fuerit: iam equa litatem q̄ꝫtitatis excedit ⁊ dimittendū eſt: ⁊ ab his eiſdē terminat ipſum Gal. in fine tertie particule ſanatiue ar tis. ℂ Adhuc autem ⁊ a diminutiōe ruboris: his. n. ap parentibus iā vtilitas exercitij tranſit in nocumentum: ꝑmū q̄dē ſuperflue calefaciendo: demū ꝟo infrigidando ⁊ ſiccando: ſed in hoc loco ſūmarie loquens tm̄ terminat equalitatē q̄ꝫtitatis exercitij ab appītione laſſitudinis tm̄ nō certū apud eū eſt ꝙ dum motus pſeuerant leues adhuc augeſ bōitas coloris ⁊ mēbroꝝ inflatio: ⁊ ꝙ laſſi tudo icipiens iaꝫ deſtruit illa. ℂ Sꝫ laſſitudis ſūt ī tres ſpēs ⁊ duo modi: ſicut Gal. ⁊ princeps dīt. ſ. vlceroſa ex tenſiua apoſtemoſa: quarum quelibet euenit duob⁹ mo dis. ſ. aut ex exercitio: aut ex cā intrinſeca. Cō aūt vlce roſa eſt ſupfluitas ſubtilis acuta mordicatiu. ſ. chimi mo li: extēſiue aūt multi ⁊ nō mali: apoſtemoſe autem vter qꝫ. ℂ Laſſitudo aūt que ꝓuenit ab exercitio duo facit in corpore: quoꝝ: vnum eſt ꝙ mēbra ſimilium ptiū exiccē tur: alteꝝ eſt ꝙ loca vacua mēbroꝝ q̄ dīr medie regio nes repleſ humiditate ex liquatione carnis ⁊ adipis q̄ humiditas aliq̄n eſt bona: ⁊ accedit inde repletio exten dens aliq̄n eſt ſubtilis mala mordicatiua: ⁊ accidit inde dolor quaſi ſpinis infixis pūgereſ ꝑꝑ quod dicit Gal. duo bus indiget medicinaꝝ ſpeciebus: vna. ſ. que humectet ſiccitatē corꝑis: alia que euacuet ꝑdictas hūiditates: q̄ rū cuilibet equalet balneū. ℂ Propter qd̄ ait ꝙ balneū ex aq̄ dulci hūiditate ſua hūectādo ⁊ caliditate reſoluē do plus oībus rebus confert laſſitudini ex exercitio ꝓ uenienti maxie ſi ſubſequaſ fricatio cū oleo ⁊ aqua ſimul mixtis: oleū. n. viſcoſitate ſua retinet aquā fluentē ſuper corpus ne cito labaſ ⁊ recluſam ī poris ne cito egrediaſ. ℂ Addit āt princeps q̄rtā ſpēm laſſitudis quā vocat are factiuā: cuius cām dicit exercitiū multum vel fricationē aſperā: vel ieiuniū vel aeris ſiccitatē. Gal. aūt ī tertia pti cula ſanatiue methodi dicit ꝙ non ē labor ſꝫ diſpoſitio ſilis labori: ſiluit āt Gal. hic de hora inchoādi exercitiuꝫ breuitati cōgaudēs: ⁊ q̄m hora offerēdi vniuſquaꝙ̄ dicta rū ſex reꝝ nō ē ſicut tertia conditio pficiēs cām ſanā vel egrā ſicut patuit. ℂ Sꝫ nos rurſus icipiētes dicem⁹ de neceſſitate exercitij ⁊ ei⁹ vtilitate eē: ⁊ addemus horam inchoādi ipm vt finis q̄etis ſit manifeſtus: dico ḡ ꝙ ſicē dixit princeps: exercitiū eſt motus volūtari⁹ ꝑꝑ quē an

helitus magnus ⁊ frequēs eſt neceſſarius: eſt āt hmōi aliq̄n vnius mēbri: aliq̄n pluriū: aliq̄n totius corꝑis ꝑ hꝫ aūt ꝙ dicit voluntarius: ſeparatur a nālibus motib⁹ q̄ non ſunt dicēdi exercitia mēbri: ꝑ hꝫ āt ꝙ dicit (ꝑꝑ quē ⁊c̄.) vult ꝙ nō ois motus volūtarius ſit exercitiū: ſꝫ illi qui tm̄ auget calorē ꝙ ſeqꝫ ꝑ illud additio manifeſta ī ahneli tu magnitudis ⁊ frequētie: ſit āt ahelitus magnus ⁊ frē quēs: aliq̄n totalis qualis eſt q̄ pectoris vt in exercitio to tius corꝑis: ⁊ aliq̄n ptialis qualis ē ptis vnius mī. ſ. pul ſus illius vt ī exercitio pticularis mēbri: qd̄ aūt poſſit au geri pulſus vnius mēbri aliꝝ mēbroꝝ pulſib⁹ ſm vnā diſponē manētibus ex ſuperius dictis manifeſtū ē differt āt nihil nō pulſū vnius mēbri vocari ahelitū: eius ē. n. anhelit⁹ pectoris q̄dā pulſus: ⁊ pulſus cordis: ⁊ arteria rū q̄dā anhelit⁹. Poſt hoc aūt dicem⁹ ꝙ ſicut dicit Gal. in prima pticula ſanatiue artis due ſunt intētiōes ſanati ue dicte. vna ē repletio euacuatoꝝ. altera euacuatio ſup fluitatū: vt corpus cuſtodiaſ puꝝ ⁊ ſine ſupfluitatibus ⁊ organa nō oppileneſ neqꝫ debiliteneſ circa ſuas actiōes ex qb⁹ ſequitur tertia intētio. ſ. nō cito ſeneſcere: ſi. n. que euacuanſ replebūſ ⁊ ſupfluitates intus nō remanebūt ſanus erit: ⁊ multo tpe iuuenis: ſicut dicit: ſꝫ euacuato rū repletio eſt ex nutrimēto nob. ↄueniente q̄ꝫtitate ⁊ qualitate: qd̄ q̄dē cū ſit in potentia nutrimētū nō pt mu tari ad nutrimētū cū effectu cū oi totalitate ſua: imo ī vna quaqꝫ digeſtione ſꝑ eſt aliqua ſupfluitas refugiens opa tionē nāe in eā que euacuatione idiget: ſꝫ nā non pōt ei⁹ ↄpletam euacuationē pficere: quare ſꝑ remanet aliqd̄ ī pſſionē faciēs: ex cui⁹ aggregatiōe: oē genus egritudi nis euenire pōt. ↄpletio aūt euacuationis eius nō ſit ni ſi aut medicinis: aut exercitio, ſed medicine aut ſunt ve nenoſe q̄ nām frangūt: aut ſi nō ſunt venenoſe purgant ↄ̄ſuetē exercitiū: ſic dīc hy. eo ꝙ cū ſupfluitatibus euacuāt de humiditatibus nālibus ⁊ ſpiritibus ptē magnā: ꝑꝑ qd̄ relinquitur ꝙ exercitio eaꝝ euacuationē ↄpleri melius ſit. q̄ꝫuis vbi deeſt exercitiū ad medicinas recurrere oporte at: ꝑꝑ ꝙ dicit Gal. in principio ſecūde pticule ſanatiue ar tis: ꝙ ſi volumus cuſtodir̄ ſanitatē incipiamus ab exer citijs deinde equenſ cibi ⁊ pot⁹: dei. de ſomni: deīde ſi vſu ri ſunt venereis venerea. ℂ Eſt āt ſicut Gal. ibi dicit ex ercitiū, vt in gñe ad duo vtile. ſ. ad euacuationē ſupflui tatū: ⁊ ad bonā valitudinē ſolidoꝝ corpoꝝ: q2. n. exercitiū eſt vehemēs motus necio tria facit in exercitato cor pe. primū. ſ. duriciē organoꝝ inuicē ↄtritoꝝ quā ſequitur īpaſſibilitas coꝝ ⁊ ad actiones robur: ſm vero augmen tationē nālis caloris quā ſequitur redditoꝝ attractio for tis ⁊ alteratio potior ⁊ nutritio melior ⁊ effuſio oluꝫ cor poꝝ qua ſolida q̄dem mollificanſ: hūida ꝟo ſubtiliātur ⁊ pori latiores efficiunſ: tertiū ꝟo fortiorē motū ſpūs quē ſequitur expurgatio poroꝝ ⁊ euacuatio ſupfluitatū his ḡ non ſolum reliqua corꝑa ī digēt: ſꝫ ⁊ optime ſanuꝫ vt eius optima ↄpoſitio pſeueret. ℂ Sed hora exercitij conueniens eſt q̄n heſternus cibus iam digeſtus eſt in ſtō ⁊ venis: ⁊ alterius cibi tpūs inſtat: ſi. n. prius fiat: cum exercitiū ↄferat reliquijs ciboꝝ: crudi ⁊ indigeſti ci bi ⁊ humores in vētre ⁊ venis ↄtēti ad mēbra attrahen tur loco ſupfluitatū q̄ ab eis tunc euacuanſ. Si vero mul to poſt illā horā fiat rubeā colerā generabit ampliorē ſꝫ has q̄dē horas diſcernes ex vrina: nā aq̄ſa vrina ſignifi cat humorē reditū ex vētre ī epar adhuc idigeſtū eē. ignea ꝟo ⁊ colera ſignificat ꝙ ex multo tpe iā digeſtio ↄple ta eſt: moderate ꝟo citria ſignificat nūc ſm factā eē dige ſtionē ⁊ tūc exercitādū. ℂ Ad exercitia igiſ agēdus eſt quis cū minxerit ⁊ egeſſerit ne q̄d hoꝝ robore caloris: q̄ ī exercitio ad hītū corꝑis reducaſ. ℂ Sic tm̄ Ga. dīc ad omne exercitiū debet fricatio quedam precedere que

dā ſeq;dix.n. ſunt fricatōis ſpēs.ſ.ꝑparatia ad opa: ⁊ cu ratiua q̄ pᵒ opa:q̄ gdē q̄lr fiāt ⁊ ad gd: ſilr āt ⁊ d̄ balneis tā calide q̄ʒ fride aq̄ in li. ſanatiue doctrīe regrēdum eſt.

℄ In cibis vō digeſtionum perfectio ⁊ ege ſtiōis modus ſm quantitatem ⁊ qualitatem. Equatur vō quodammō in his o2ertis dige ſtioni vt preceptore nō indigeant q̄ʒtitatē in oblationibus incidente. Optima.n. nā quā tum appetit tantum digere bene poteſt.

Co. 13. ℄ Cū dedit tēperamētū q̄ʒtitatis in exercitiis. dat illū in cibis ⁊ dīt. (In cibis vō ⁊c.) i. ſʒ pfectio digeſtionū ⁊ mo dus egeſtionū.i. eq̄litas egeſtoꝝ ſʒ q̄ʒtitatē ⁊ q̄litatē ē cō ſideratis tēperātie q̄ʒtitatis ī cibis ⁊ potibus.i. ēt vñ illā cognoſcimus.q.d. tm̄ de cibo ⁊ potu indicat ei tēperare q̄ʒtitatis eē: ⁊ inde tale corpus pfecte digerere pōt ſcdm oēm ſpē digeſtionis.ſ. p2imam q̄ ſtōi: ſecundā q̄ epatis: tertiā q̄ venaꝝ: ⁊ itēꝝ tm̄ q̄ʒto egeſtiones ſupfluoꝝ q̄ ſe cundū vnāquāq; digeſtionē excludunt ꝓportionales ſūt in q̄ʒtitate: ⁊ q̄litate: ſi āt plus vel minᵒ digerere pōt minori qdē cedēte ī aduſtionē pluri vō crudo remanēte qualitas ⁊ q̄ʒtitas egeſtoꝝ nō ꝓportionant q̄ʒtitati aſſū ptoꝝ: ſʒ eſt vel plus vel minus vel alterius qualitatis a debita ꝓportione tūc eſt.ſ. vel.j. temperatam q̄ʒtitatem.

Eſt autem digeſtionis pfectio in cibo tā in ſtō q̄ʒ in epate quā venis q̄ cōuerſus ſit in eſſentiā aptam ↄ͂pationi virtutū in ea ſubſequēter ꝑmutationem facientium: ⁊ ↄ̄uerſio ſit.ſ. in ↄ̄pleſionem q̄ ↄ̄uerſioni nutrientis in effectu eſt ↄ̄petens. ℄ Virtutes .n. in cibū opantes ſunt multe: quaꝝ alie aliis ↄ̄ſequun tur ſicut digeſtiuā epatis comitat digeſtiuā ſtōi ⁊ digeſti ua venaꝝ digeſtiuam epatis: deinde has oēs comitant virtutes nutritiue: q̄ in mēbris tn̄ ḡ cibus pfecte dige ſtus ē in ſtō qn̄ eſt aptus receptionē digeſtionis epatis ⁊ ſic inde: ꝓportionem.n. q̄ʒdam hn̄t membra nr̄a ↄ̄gnitaꝫ penes vitam ſicut co2de in cythara penes ſonū: ⁊ tunc ē pfectio vite cū vniuſcuiuſq; mēbri virtus reddit opus qd̄ ſuū eſt p ↄ̄parationem ad alterā.q. ciuitas bn̄ diſpoſita cuꝫ legibᵒ ſuis pp qd̄ ⁊ bene Damaſ. ait q̄ ↄ̄poſitio aīari co2 po2is ad figuram ↄ̄ſoni eſt numeri. ℄ Significat āt ta lis digeſtionis pfectio maxime in egeſtis ſupfluitatibus adhuc āt ⁊ ꝑ ablatōe grauitatis ⁊ tēſiōis dūm digeſtio fit. ℄ Propter qd̄ itēꝝ quis ſit modus egeſtionum ſm q̄ʒti tatē ⁊ q̄litatē determinādū nobis. Dico ḡ q̄ modus ſi tus equalitas egeſtionū in q̄ʒtitate ⁊ qualitate relatiua ē ad q̄ʒtitatē ⁊ q̄litatē aſſumpti cibi. non ita tn̄ q̄ egeſtio nes debeant eſſe eiuſdē q̄ʒtitatis ⁊ qualitatis cū aſſum ptis ſʒ dn̄t eis rn̄dere in aliqua ꝓportione nr̄e cognita p certitudinem: nobis āt per experientiā cōiecturabilem: ⁊ cū approꝑinquatione quadā ad vitatē dʒ. n. eē mioris q̄ʒtitatis: ſʒ non plurimo. pp conuerſionē cuiuſdā ptis aſſumptoꝝ in nutrimentum ſi. n. equant eis tunc nihil aſſūptorum tranſit in nutrimentum, digeſtione diminu te celebrata aut ſi plurimo minoris fuerit q̄ʒtitas: tūc plu rimum exiccari feces oñdūt: ⁊ in tali corpore nihil aliō q̄ʒ nutrimēti paucitatē ſignificat. ℄ Nō ēt dʒ eē eiuſdē qualitatis cū aſſumptis cū digeſtio tranſmutatis q̄dam ſit. Sʒ ſine dubio qualitatibus aſſumptoꝝ aſſimilari d̄ bet: ⁊ hʒ tā in ſtercore q̄ʒ vrina q̄ʒ aliis ſupfluitatibus vñ cūq; eductis. Eſt āt modus vel equalitas qualitatis in ſtercore q̄ ſit iūctū lene ſiſſum ptiū aquoſitatē valde ꝑ mixtā hn̄s terreſtreitatē ſpiſſitudinē hn̄s mellis ⁊ colorē trahentē ad citrinitatē nō multi fetoris nec ois priuati fetore ſine gurgulatione ⁊ ſpuma ⁊ in oībᵒ his ſm plus ⁊ minus penes nām aſſumptoꝝ. equalitas āt q̄litatis in vrina eſt q̄ declinet in colore ad citrinū tinctū ⁊ ſit me diocris in ſubā inter tenuem.ſ. ⁊ ſpiſſam nō ſit hn̄s ypo ſtaſim aut paucā valde ⁊ illa ſit tenuis alba equalis le nis in fundo ſubſiſtens. Dr āt modū qualitatū in egeſtio bus digeſtionis ſignificāt ↄ̄plementum ſicut ſcitur ex ꝓ de creſi: ⁊ ſilr ꝓportionales his in ſputo ⁊ muco: pfectio aūt digeſtionis eſt cognitio ſup q̄ʒtitate tēperata ciboꝝ ⁊ potuū: igit manifeſtū eſt qd̄ pfectio digeſtionis ⁊ ege ſtionū modus ſm q̄ʒtitatē: ⁊ qualitatē ſunt cognitio tē perate q̄ʒtitatis aſſumptoꝝ. ℄ Sʒ qm̄ illa duo nō ſigni ficabāt nobis eā añ oēm oblationē ciboꝝ ⁊ potuū ſʒ poſt tm̄ quaſi docētes q̄ʒtitatē pteritoꝝ ciboꝝ ⁊ potuū fuiſſe tēperatā: ⁊ inde admouentis ſup regulatione q̄ʒtitatis eoꝝ in diebus ſequentibus ne crederet aliqs ſe poſſe er rare in oblatione p2ima ſubiunxit cognitionē tēperate q̄ʒtitatis offerendoꝝ: p ſignū antecedens oēm oblatio nē ſumptū ab operatione appetitiue: ⁊ dicit (equāt vero ⁊c.) i. ⁊ appetitus: ⁊ hoc intēdebat p o2erti eq̄t q̄dāmō digeſtioni in his.i. in corpo2ibᵒ optime ↄ̄poſitiōibus: ita q̄ non indiget pceptore medico qui mēſuret temperamen tū q̄ʒtitatis in offerendis. ℄ Deinde dedit cām huius ⁊ dixit (optima.n. ⁊c.) i. q2 optima nā.i. optima ↄ̄plo ⁊ vir tus cum illo metit ſibi illud tm̄ appetens q̄ʒtum digere re bn̄ pōt: cū.n. appetitus deſeruiat digeſtioni impoīe eſt q̄ optime diſpoſita nā exhibeat illi de cibo vltra recipiē tis potentie mēſurā: igit ars in nullo poteſt: nec dʒ eam dirigere: cum ſit talis nature imitatrix potiuſq; dire ctrix propter quod verus terminus temperate quātita tis offerendoꝝ in ea indicat a termino appetitus: donec .n. appetit adhuc eſt q̄ʒtitas accedens ad temperamen tum non excedens. ℄ Et ſimile huius dicit in ſecunda pticula ſanatiue doctrine: ait.n. q̄ moderata natura pue ri ipſam manifeſte oſtendit menſuram fricationis ⁊ ex ercitio2um ⁊ ciborum ⁊ potuum ⁊ ſomni: tunc p2imū re nuens: cum iam non amplius eis indigeat. ſufficienter enī fricatᵒ ad exercitia currit: laſſatᵒ quieſcit: plenus ab ſtiet: ⁊ ſine magno impetu nr̄e gubernabitur: ⁊ a ſeipſo cuncta inueniens maxime ſi non malo mo2e eruditiōe aliqua inhoneſtius ⁊ pinguius dictatus bonum animi nām corrumpit propter quod dixit in p2ima pticula illi us libri oportere quidem medicum cuſtodientem ſanita tem ſtudere ne mo2es cum corrumpantur non quidē in tentione conſeruandi anime ſanitatem: ſed non vt fa cile in egritudinem deueniat corpus. ℄ In aliīs autem corpo2ibus nō equatur appetitus digeſtioni nā in diſtē peratis ī frigiditate penes ſtomachū appetitus ſuperat digeſtioneꝫ ī caliditate vō econtra ſicut.ḡ. capitulo de ſi gnis complexionis ventris dictum eſt propter quod in digent alia corpora in eis preceptore medico qui mēſu ret ea hoc auteꝫ qd̄ dicit quodammodo non notat dimi nutionem adequationis appetitus ⁊ digeſtionis in eis: maxime cum ipſe ſubiunxerit q̄ talia corpora tm̄ appe tant quantum digerere pn̄t ſed notat improprietateꝫ ſer monis: appetitus enim ⁊ digeſtio operationes ſunt in p̄ dicamento actionis vel paſſionis exiſtentes: ſolius aūt proprium eſt q̄ʒtitatis ſecundum ipſam equalem: vel in equalem dici: propter quod intelligitur q̄ q̄ʒtitas rei ap petite equatur quantitati rei digeſte in talibus corpori bus aut q̄ nature operatio circa id qd̄ digerit non eſt eq̄ ſicut circa id quod appetitur: nā aliter eſt in iuuatiuo ali ter in ſuperfluo: circa autē appetibile vniformiter ſe hʒ cuꝫ adhuc ſit indiſcreta nec appetitus habeat illa diſtin guere propter quod non omnimodo equatur: ſed quo dammodo. tacuit autem determinationeꝫ tēperate quā titatis in offerendis ab operatione contētiue: quia co gnitio eius ex perfectione digeſtionis illā preſupponit: nō.n. ſit perfecta digō vbi non eſt incōtinēti pfecta con tētio. ℄ Sʒ q̄ ſit ciboꝝ ⁊ potuū: ad hʒ corpus vtilitas

ↄſpicabile eſt ex ſupradictis: ſʒ hora aſſūptiōis cibo᷑ reci tata eſt ꝓpter illud qḋ dixit de hora exercitij: eſt aūt hora qn̄ cūqʒ indiget: indiget aūt qn̄ appetit: appetit aūt qn̄ ſentit ſtomachus ſuctionem venarū: ſuggunt autē vene quan do oīa mēbra attrahendo ſibi nutrimentum euacuāt il las: euacuant autem membra illas quando eorum ca lor innatus reſoluens ſubſtantiam eorum facit indige re reſtaurattuo: indiget autem eo: vt perduret in eſſe: hic autem omnis hora eſt poſt exercitium ſuperius dictū.

¶ Ita ⁊ ſomni quantitatem nā ipſa metitur. In his que ſunt in optima cōpoſitione: ⁊ qe ſcūt ſtati dormiētes cū nō ampli⁹ īdiget corp⁹.

¶ Cū dedit tēꝑamētū quātitatis i cibis dat illud i ſom cō.14. no: ⁊ vigilia: ⁊ dicit (ita ⁊c̄.) .i. ⁊ ſicut nā metit̄ ſibi tēꝑa tā quātitatem cibi ⁊ potus in corꝑibus optime cōpōnis adequādo appetitū digōni: ita ⁊ metit̄ ſibi l eis tēꝑatā q̄ntitatē ſōni: nā cū ſonus ñ accit̄ niſi ꝓpter īpotētiā vigilā di: īpotētia aūt vigilādi ſeq̄t̄ reſolōnē ſpūs ⁊ caloris l opi b⁹ ſenſus ⁊ mot⁹ i vigilijs: q̄rūcūqʒ.n. ē aliqḋ op⁹ ſʒ nāʒ qn̄ exceſſerit tēpus in quāto pōt aliqd facere neceſſe eſt eā liqueſcere: ꝓpter reſolutiōem ſubſtātie opōnis: oportet de neceſſitate qḋ hac impotētia accidēte nā ⁊ calor om nis corporis tam optime ſani quā ab illo lapſi fugiens ad principiū faciat ſomnū: ſʒ debitā quantitatē ſomni ſola nā corꝑis optime ſani ſibi comitet̄: alie aūt non cō metiuntur eam ſibi magis infra vel ſupra menſure ter mini tranſeuntes q̄ʒ eis expediat ad bonā ſanitatē ꝓpter diſtēperantiā complexionis corꝑ ſub qua ṽtutis ⁊ natu re opa ⁊ paſſiones nō correſpondēt ſibi inuicē ſicut cor de in cytbara: ꝓpter quod tales idigent artifice dirigente: optime aūt diſpoſita nā potius artem dirigit quam ab il la dirigat: ꝓpter qḋ adiecit (⁊ qeſcunt ⁊c̄.) .i. ⁊ hi qui ſunt i optima cōpoſitiōe qeſcunt a ſomno: cū nō indigeant ampliori: cū reſtauratio diſſoluti facta fuerit ꝑ cibi dige ſtionē ſicut ſupra diximus. Tūc ḡ calore ⁊ ṽtute q̄ ꝓpter impotentiā ſuis refugerant foris prodeuntibus experge ſcunt̄. alij autē aut tardius aut citius oportūo euigilāt nā in corꝑe calido ⁊ ſicco minor ē ſomnus q̄ʒ vt reſtau ret deperditū. In frigido aūt ⁊ humido maior ē q̄ʒ vt ſo lū reſtauret: ſʒ ēt nimia caloris cōſtrictiōe ſuffocat ⁊ ex tinguit̄: ꝓpter quod aut adiuuāte aut ꝓhibēte ſomnū idi gent corꝑa penes quātitatē ſuorū lapſuum ad calidita tē vel frigiditatē ſiccū vel humidū. ¶ De vigilia autē cuius debitā quātitatē cōmēſurat ſibi nā talis corꝑis ſi cut ſomni tacuit. nō ob aliud niſi qꝛ facilius erat illud i telligi ex eo qḋ dictū erat de ſomno. Si.n. cōmenſurat ſi bi ad bonā ſanitatē quātitatē ſomni quā eligit ad reſtau rationē deꝑditi: multo fortius cōmēſurat ſibi ad perfe ctionē ſanitatis quātitate vigilie q̄ inducit̄ indigentia reſtaurari non amplius vigilans q̄ʒ ſuc cōpetat ſanitati de exercitio caloris ⁊ ſpūs ⁊ ei⁹ dilatatiōe q̄ ꝓhibitiua ē conſtrictiōis extinctiue: ſed ṽgenol ſomnū quā cito ac cidit calorē ſupflue aut infrigidari: aut reſolui: corꝑa aūt lapſa i caliditate ⁊ ſiccitate: ꝓpter ſupfluū l eis motū calo ris ad exteriora ſupflue vigilantia icurrunt reſolutiōē ſpūs ⁊ ſanguinis a tali motu caloris factā magiſq̄ʒ ex pediat ad bonā ſui ſanitatē: lapſa ṽo in frigiditate ⁊ hu miditate ecōtra. ¶ Sed que ſit ſomni vtilitas iā ex ſu perius dictis cōſpicabile eſt. vigilare aūt finis eſt aīalis qꝛ ſentire ⁊ ſapere oībus eſt finis: dicit philoſophus in lib. de ſomno: hic autē in vigilia: finis autē appetit̄ ſem ꝑ vt optimū q̄re magis eſt deſideriū nā ad vigiliam: q̄ʒ ad ſomnū ſicut ad viuere ⁊ eſſe: finis aūt ſomni vigilia eſt. dormimus.n. vt melius vigilemus: ↄfert aūt ⁊ aliter vigilia calorē dilatādo ⁊ poros apiēdo: iōq̄ʒ ⁊ ſupfluita tes excludit adiuuādo: tꝑs aūt inceptiōis ſomni ē finis potentie ad vigiliā qui pleruq̄ʒ eſt poſt aſſumptū cibū: maxime quod coadiuuat caſus ſolis: ⁊ ita qn̄ corpus in diget illo: terminus aūt ſomni ē qui poſitus ē in textu.

¶ Et ita eis dieta vtentibus in egeſtiōib⁹ ni hil dclinqtur circa ventrē ⁊ vrinas ⁊ totum corpus. Has.n. egeſtiōes tēꝑantia metitur oblationū ſcḋʒ ṽo totū corpus reſpiratiōeʒ ginnaſiorū mediocris ſalubris efficit vſus.

¶ Cum declarauit tēꝑamētū quātitatis in ſomno ⁊ vi cō.15. gilia declarat iſtud in euacuatione ⁊ retētione: ⁊ dicit. (Et ita ⁊c̄.) .i. ⁊ corꝑibus optime cōpoſitionis vtētibus dieta q̄ predicta eſt ſcʒ aere ⁊ exercitio cibo ⁊ ſomno in quātitate tēperatis: tūc l eis erunt tēperate ſcḋm quan titatē oēs corporis euacuatiōes ꝓpter neceſſariā ↄcomitā tiā ad ꝑdicta: ⁊ h itēdebat cū dixit (in egeſtiōibus nihil dclinqtur ⁊c̄.) qꝛ euacuatiōes ſilr̄ cibo ⁊ ſomno nō idi gēt arte regulante ꝓpter qḋ ſubiecit (has.n. ⁊c̄.) .i. qꝛ tales eūationes ſcḋm vētrē ⁊ vrinas nihil in quātitate delin quentes efficit tēperātia quantitatis oblationū: reſpon dēt.n. in corꝑe optime cōpoſito ſcḋm quantitatē obla tis egeſta ſub ꝓportiōe quam diximus nō peccante reli q̄ dieta: q̄re ſi quantitatē oblatorū nā regulauerit tūc ⁊ egeſtorū ſilr̄ regulabit. ¶ Deinde dixit (ſi ṽo ⁊c̄.) .i. ſed reſpiratiōes rpatas .i. eūationes iſenſibiles q̄ fiūt ꝑ exte riores cutis poros a calore inato efficit vſus ginaſiorū in quātitate tēꝑatus: de iutīmētis.n. exercitij erat illud qḋ de ſuperfluitatib⁹ aggregat̄ in corpore: ſuper q̄ nā eſt impotēs diſſoluere ⁊ in fumū cōuertere: ſic occulte euacuare quare ſicut ars regulabit ginnaſiorum vſum ſic per cōſequēs regulat has reſpiratiōes: patet ḡ q̄ in talibus corporibus q̄dā euacuatōes regulant̄ a natura tn̄ arte nihil idigētes ſi reliqua dieta bene diſponat̄: q̄ dam autem ⁊ cum hoc arti ſubijciunt̄. vtilitas autē ta lis euacuationū in vita ⁊ ſanitate eſt pre cautela ab ag gregatiōe ſuperfluitatum infirmantiū ⁊ contriſtantiū corpus ſicut patuit ſupra. ¶ Tꝑs aūt initiū eūationis cuiuſq̄ʒ ſuperfluitatis ē poſt cōplemētū digōnis illius cuius ē ſupfluitas: etenī tūc iā ſegregatū ē purū ab im puro. ⁊ indiget tunc iā corpus ipuri eūatione: ne perſi ſtens nāʒ ↄtriſtet: ⁊ hec ṽtus expulſiua cōterminatiua digeſtiue in tertia digōne apḋ corpus tale ē procurans terminat̄ aūt eūatio finito ſuperfluo euacuabili. ¶ Ta cuit aūt de tēꝑamēto quātitatis retentionis qua con ſpicabile eſt ex tēꝑamēto euacuationis: naʒ ſi eūatio nō excedit mēſurā debite quantitatis. tūc ⁊ retētio reti nēdorū cōuincitur fuiſſe temperata: erat autē tēꝑā tia q̄ntitatis eius l ſuperfluis per ſpaciū digōnis ⁊ ſepa ratiōis eorum a nutritiuis. In nutritiuis aūt retētio tē ꝑata eſt retentio totius eorum ſubſtantie: quantum poſſibile eſt nature. dico aūt hoc qꝛ ⁊ in illis eſt diſſolu tio continua per calorem innatū neceſſario aſſequens.

¶ Abſtinere ṽo manifeſtū eſt quoniam ab intēꝑātia oīʒ harū oiuʒ aīe paſſionū .ſ. ire ⁊ triſtitie furoris ⁊ timoris ⁊ inuidie ⁊ ſollici tudinis. Exterminant enim hec ⁊ mutāt cor pora ab ea que ſcḋm naturam conſiſtentia. cō.16.

¶ Cū declarauit tēꝑamētū quātitatis in eūatiōe ⁊ retē tiōe declarat illḋ in accītib⁹ aīe: ⁊ dic̄ (abſtinere ṽo ⁊c̄.) .i. manifeſtū eſt qm̄ h corpus oportet abſtinere ab intē ꝑātia oium harū paſſionū aīe: ⁊ numerauit q̄ſdā: ⁊ di xit ire. ⁊ pro .i. triſtitie furoris timoris inuidie ſollicitu dinis. ¶ Deīde dedit cām huius ⁊ dixit (extermināt .n. ⁊c̄.) .i. qꝛ talia ponūt corp⁹ ex̄ terminos nāe ſue ⁊ mu tant ipſum a diſpoſitione naturalis ad extra naturā ma

tione verſus ſiccitatem: propter quod dicit in ſra capitu
lo de cauſis cõſeruatiuis corporis lapſi q anime paſſio
nes ſiccant corpus omnes. ¶ Et ſcdz hãc expoſitionẽ
videtur q reperiri poſſit temperamẽtũ quantitatis tri
ſtitie ire ⁊ timoris ⁊ ſimilium ad conſeruationez corpo
ris optime ſani: ſed non facile determinabile ẽ que hoꝝ
quãtitas ei ſit conueniens iudicanda: maxie cum talia
toto genere ſibi diſconuenire videantur: quomodo eni
vlla quantitas triſtie ſibi conueniat que cõſtrictiõe ca
lorem extinguit ⁊ humiduz exiccat: ⁊ ſimiliter timoris
⁊ ire ⁊ hmõi cauſa eſt l ꝓmptu inuẽiabile. ¶ Niſi qs di
xerit q hoꝝ modica quantitas non immutat immuta
tione de qua curetur ad aliquid preter naturam: immo
ſpiritum ⁊ calorem exercendo: modo ꝑ dilatationẽ: mõ
per conſtrictionem ſaluant ipſum atqz in ſui natura cu
ſtodiunt ⁊ videtur corpus eis indigere: nam cũ calor ⁊
ſpiritus ab intriſecus ad ex exteriora ꝓfũdetur ad aie ope
ra complẽda reſoluitur magna pars eius: ꝓpter quod
modica ipſius coadunatio qualis eſt per ſomnũ modi
cãqz triſtitiam ⁊ timorẽ ⁊ hmõi cõuenire ſibi vr̃ ad ſalu
tẽ. ne ẽt poſtea ſupfluitas ꝯſtrictiõis extinguat cũ dila
tatio ꝯpetit tpata q̃lis ẽ q ꝑ vigiliã ⁊ gaudiũ. ¶ Fortaſ
ſis ẽt ⁊ h textꝰ aliã tolerat expõnẽ ſi p̃dcã nõ placeat: vt
dicatur q oꝫ h corpus abſtinere ab itẽꝑantia h ꝑ paſſio
nũ q̃s nũerauit: ⁊ ſiliũ: vt itelligat ab itẽpãtia haꝝ .i. ab
itẽꝑerãtijs his q̃ſi oĩa talia itemperata ſunt ſm oẽm ſui
quãtitatẽ: q: i genere: ſignũ cuiꝰ vr̃ q de gaudio tacuit
q: nihil aut minus oĩbus aie accñtibus extrahit corpꝰ
a diſpõne nãli ad extra nãz: eqlẽ. n. ꝯſtat calorẽ ſicut dic
Gal. ⁊ qm̃ ẽt dixit. exterminãt. n. hec corpora ⁊c. .ſ. n.
forte intelligeret q itẽꝑantia ſola eaꝝ exterminat cor
pa dixiſſet in ſingulari. exterminat. n. ⁊ h corpa ⁊c. ſed
dixit (h' ⁊c.) .i. hec accidẽtia nõ ſolũ coꝝ itemperãtia ex
terminãt corpa. ſed ſm hanc expõnẽ videntur talia acci
dẽtia aie nõ hr̃e igreſſum in cõſeruatione ſanitatis cor
pis optie ſani: qd̓ neqz incõuenies reputamus: nõ. n. oẽ
genus ubi igredit i illa: ſꝫ tempamẽto attinẽs: ⁊ ſilr ne
qꝫ oẽ accidẽs aie. ſꝫ qd̓ ſpm̃ ⁊ calorẽ paulatim ⁊ leuiter
mouet ad exteriꝰ ſic gaudiũ. ⁊ qd̓ ſilr gaudio mouet vt
ſpes ⁊ amor ⁊ hmõi. hec. n. nequaqꝫ exterminãt corpa.
¶ Dic ẽt Gal. q ſup h loco medicus nõ ꝯtemplat in
arte ſua i accñtibus aie neqz mẽſurat illa ad ꝯſeruatio
nẽ ſanitatis. lꝫ vtatur eis: vt dicit ad curationez egritudi
nis: ſed dicit q ſpeculatio ⁊ mẽſuratio coꝝ ad illud ẽ ꝑ
phiã ⁊ legẽ. ¶ Hoc ẽt repugnãs ẽ his q̃ Gal. ſupradixit
cũ ait: quot igitur ex neceſſitate alterãtia corpus diuiden
tes ſm vnumquodqꝫ eoꝝ ꝓpum aliqd̓ genus cãꝫ ſalu
briũ inueniamus. Adhuc aũt palã ẽ q medicꝰ ſcrutatur õ
effectibus hoꝝ accñtiũ i corpe hũano. quid ẽt ſint ⁊ vñ
ſint pho nãli credit: ſicut quedaꝫ ſcrutatur ⁊ q̃dã credit
i ſomno ⁊ vigilia ⁊ cibo ⁊ potu ⁊ hmõi: ſi g̃ ẽ repi̓re i ac
cidẽtibus aie aliqd̓ tpamẽtũ ad cõſeruat. õem corporis
optie ſanitũ. attinet medico ꝑ experiẽtiã illud inueniri
ipmqꝫ percipe ⁊ nulli alteri: ⁊ ſicut hõ obedit ei i exerci
tio corporis ꝑ voluñtatẽ ſuã: ſic ⁊ in exercitio anime põt
ei aliqualr obedire cauendo ab itẽpamẽto accidẽtiũ eiꝰ
⁊ ſilr per ſuã voluñtatẽ: hoc ſolo excepto: q: ſi talia ac
cidẽtia aie aqſitũ morem comitantur non põt de facili me
dico obedire in illis: ⁊ idiget ad illud phia ⁊ legibus ⁊
caſtigationibus ad ꝯriũ imutantibus. ſi autẽ ſequitur
nãm corporis cui anima eſt vnita: ⁊ ita mores vel habi
tꝰ nãles tunc in corpe optie cõpoſito erunt talia accidẽ
tia non excedẽtia tempamẽtũ. nihil. n. ſequitur nãꝫ talis
corpis niſi tẽpamẽtũ ⁊ optimũ: ꝑꝑ qd̓ nihil medico di
rectoris opus erit. ¶ In aliqs autez corpibꝰ in qbus nã
les aptitudines itẽꝑate ſunt: poterit ẽt medicus in con
trarũ nãe ſue p̃cipe tempamẽtũ aliquod appropria

tum eis circa hec accidẽtia aie ⁊ experiri illud ad cõſer
uationem eorum. imo ẽt talia cum p̃cepto medici in cõ
trarium ꝓpe aptitudini aſſueſiẽt ⁊ reducẽtur ad meliꝰ
ſicut. n. mali mores malicie. ꝯplexionis ſpẽz ſũt ſeqn
tes. ita cũ ex ꝯſuetudine acciderint ſequitur eos ꝯplexionis
malitia ſicut dicit princeps. quare ſilr ⁊ bonos ſequitur cõ
plexionis bonitas ſicut ⁊ boni bonũ comitantur.

¶ Venereorum vero ſecundum epicurum quidem nullus vſus ſalubris. Scdm vero verum ex interuallis tantis vt in vſibus neqꝫ diſſolutionem ſentiat ⁊ leuior ipſe ſeipſo videatur factus ⁊ melius dormiens.

¶ Cum declarauit tẽperamẽtum quantitatis ſex reruꝫ c. 17.
non naturaliũ ad conſeruationem corporis optime cõ
poſiti: rema nſerat aũt ſibi ex capitulo viiiꝰ illaꝝ ſ. ꝫ euã
tionis ⁊ retentiõis coitus ipſe: cuius nõduz temperan
tiã quantitatis aſſignauerat: ſubiungit de eius tpamẽ
to ſpecialem ſermonẽ ſicut ſpecialis eſt euacuatio a pre
dictis diuerſa: multa eniꝫ delectatio que in eo habetur
prouocat appetitũ ad ſupfluum eius vſum. propter qd̓
magis qꝫ in ceteris euacuationibus in ipſo peccatur. Ad
alias enim euacuationes prouocat nos tantum euacuẽ
de rei ſtimulans nãm grauitas: hoc aũt ⁊ cum hoc ar
dens ardẽs deſiderium delectationis que in eo ſit: pro
pter quod circa ipſum admonet dicẽs. (Venereorum
⁊c.) .i. ſed ſecundum ſententiaꝫ ſecte epicureorum nul
lus vſus venereorum eſt ſaluber ſiue conſeruatiuus ſa
nitatis alicuius corpis nedũ optime ſani. ¶ Et vult ꝑ
venerea opera coitus a venere ſtella dicta q eos qbus
in natiuitate dominatur ad illorum diſponit appetituꝫ:
ꝓpter quod a poetis ⁊ aſtrologis filij veneris dicte ſũt.
¶ Sed epicuri ſentẽtia falſa eſt qd̓ patet ex hoc: q: cũ
ſperma ſit ſupfluitas nutrimẽti vtilis ⁊ vltimi qua non
indiget indiuiduũ: lꝫ indigeat ea ſpecies: que quidem
ſupfluit digeſtioni quarte incipientis fieri in venis ca
pillaribus per quas alimẽtũ refudat ad mẽbra: omnis
autem ſupfluitas corruptiua ſit nature niſi reſecetur:
manifeſtum eſt q ſi ſanitas debeat cõſeruari: quod ex
cerni debet ſicut alie ſuperfluitates precedentium dige
ſtionum ſignum cuius eſt ſtudiuꝫ nature in euacuãdo
illam in ſomno per ſomnũ. ⁊ q ſi coarceatur in corpo
re conſurgunt ex ea ad cor ⁊ cerebrũ vapores mali õ ge
nere veneni corrũpentes ſanitatem ⁊ inducentes ſiſitu
dinem quandã epilepſie ⁊ ſincopis in viris: in mulieri
bus aũt ſuffocationẽ matricis. Et q: ſequitur retẽtiõez
eiꝰ õbilitas appetitꝰ cibi ⁊ grauitas motus ⁊ frigiditas
corporis ⁊ tenebroſitas viſus ⁊ dolores capitis ⁊ renũ
⁊ emũctoriorũ ⁊ anchaꝝ ⁊ hmõi. ¶ Et q ſanatio eo
rũ ẽ cũ euãtione ſpmatis: ⁊ q illiꝰ euãtio eſt ab his ꝯſer
uatio: ⁊ q ita eſt ſubiũgit Gal. aliter hoc ſe hr̃e a ſen
tẽtia epicuri: ⁊ dicit (ſecũdũ vero veꝝ ⁊c.) .i. ſed ſecũdꝫ
veritatẽ que diuerſatur a ſententia epicuri aliquis vſus
coitus eſt ſaluber ſcꝫ ille qui ſit ex tãto interuallo quod
vtẽs nõ ſentiat in vſu debilitatez virtutũ: ⁊ h vult ꝑ diſ
ſolutiones: ⁊ fiat inde leuior in motu qꝫ prius ⁊ melius
dormiens. dicit aũt (ex interuallis ⁊c.) q: illud qd̓ de ſe
mie in vno coitu effũdit nõ colligit in teſticulis ⁊ in ve
nis ⁊ in arterijs minutis: ex orificijs q̃ꝝ refudat ad eos
niſi i tpe q̃titatem habẽte ⁊ cõtinente fortaſſis periodũ
nõ vnius cibationis tm̃ ſpacium cuiꝰ tẽporis ſolo expe
rimẽto dignoſcatur: ⁊ in diuerſis diuerſatur. ex toto nãqꝫ
corpore refudat aliqd ad hec mẽbra ſi ſupfluat: aliquid
nutrimento membrorum. dico aũt ſi ſupfluat: q: i mul
tum abſtinẽtibus cibo nõ ſuperfluit aliquid: de quo ſit
curanduꝫ: ſi ergo diuus interualli ſpatio nõ expectato coe
at ⁊ ſemen

at ⁊ ſemē effundat: tunc teſtes ſupflue euacuati attra/
bunt a toto corpore ſicut ventoſa de illo qd̄ ſupfluū nō
eſt: ad qd̄ adiuuat ⁊ ſupflua fricatio pūti genitaliū ⁊ ea
rū calefactio p frequētiā coitus acquiſita: q̄re ablato nu/
trimēto mēbris accidit ide ſubſtātias mēbroꝝ diminui
⁊ ſiccari: ⁊ deide virtutes coꝝ deficere: ſilr et ⁊ ſupflue
euacuato ſpiritu latore virtutū q ex coitus multiplicate
delitia foras eijcit .tū cum ſemine. tū per oēs corporis po/
ros ſic̄ in gaudio accidit virtutes deficere: que illo idige
bāt ſic̄ primo īſtrumēto et euacuatōe calidi ⁊ hūidi: q
bus ſtat vita: accidit ide feſtina ſenectus: ſi aūt fiat expe
ctatio illi⁹ interualli nō accidet inde virtutū debilitas eo
ꝙ nihil auferꝉ corpori q̄ virtutes idigeāt ⁊ debilitenꝉ: ſed
euacuatiōe ſupflui q̄ſi grauātis oneri fiet ide leuior: ſilr
leuior fit ab euacuatiōe debita aliaꝝ ſupfluitatū: ⁊ vilr
ſic̄ eſſatio ſuperflua ſtercori ⁊ vrie debilitat ⁊ aggrauat:
⁊ tpata alleuiat ⁊ ꝯſeruat: ſic: ⁊ ſpmatis. ℭ Sciēdū tñ
ꝙ maior debilitas fit ex ſupflua ſeminis euacuatōe vel
effuſione q̄ꝫ alicuius alterius ſupfluitatis: imo et plus
debilitat q̄ꝫ magna phlobotomia: qd̄ ñ ē ob aliū niſi qz
rapiꝉ mēbris nutrimētū ꝑximū coagulatōi: qd̄ iā fere
ſtat loco deꝑditi. ⁊ qz plurimus eſt ſpūs in ea euacuatiōe
p trāſitū aūt illius iterualli accidunt egritudines ꝑdicte
ſuffocatōe caloris innati ex nimia repletiōe ⁊ coartatiōe
vaporis fumoſi in corpe fiet et ide melius dormiēs: cui⁹
cā ē qz cū virtus i euacuatiōe ſupfluitatū ꝯſertim cū tan
ta delitia eiectaꝝ foras ꝯminuerit cū calore ⁊ ſpū accit
ide calorē ⁊ ſpm ſparſione tali paululū infridari: cuius
ſignū ē rigor poſt mictū eueniēs ex fuga ipſi⁹ ad intriſe
ca: ⁊ ex h̄ ad interiora ſuū ꝯtrū fugiendo fortius moue
ri ⁊ ex h̄ facilius ſōnū ſeq: adiuuat ⁊ ad h̄ ꝙ ⁊ coit⁹ ex/
pellit fumū ſpmatis aggregatū in parte cerebri ⁊ cordis
ex q̄ ſeqꝉ expulſio cogitationis dominātis ⁊ melācolie:
⁊ oīs ipedimēti ſomni: pp qd̄ ſi coit⁹ fit diſtēpat⁹ l min⁹
q̄ꝫ opꝫ ſeqꝉ inde ſomni ablatio inductio cogitationum
⁊ meſtie que retentionē ſeminis comitāꝉ: ſi autē in plus
pp inductionē ſiccitatis ⁊ caliditatis extraneē peī⁹ dor/
mire ſaē. imo frequētia euacuationis ⁊ delectatiōis l co
acquirit corpori ſupfluum motū caloris abintus ad extra q̄
lis ē qui l occaſionatis vigiliȩ. ⁊ ex h̄ corporis raritatē
⁊ paſſibilitatē ab extrinſecis. ℭ Et fortaſſis hac d̄ cā qz
vidit Hali. in coitu pp delicias eē multā ſparſionem ca
loris ⁊ ſpūs ſicut in gaudijs vocauit coitū accidens ale
nō attendens ꝙ ⁊ hic mot⁹ caloris ⁊ ſpūs l aliȩ euacua
tiōibus inuenit: imo et ⁊ i vigilijs: nec tñ numeram⁹ il
las īter accidētia aīe ꝑpter qd̄ iproprie loquiꝉ. ℭ Eſt et
hic attētiōne dignū ꝙ coitus nō igrediꝉ in ꝯſeruatione
corpis optie ſani apd̄ oēs etatē ſꝫ apd̄ adoleſcētiā tm̄. ⁊
h̄ eſt ꝙ Galienus dicit in ſecūda pticula ſanatiue doctri
ne ꝙ exercitiū cib⁹ ⁊ pot⁹ ſōnus ⁊ vigilia ⁊ hmōi cōia
ſūt oīs etatis. ℭ Venerea v̄o ſoli⁹ adoleſcētie: addo nīſi
fortaſſis ⁊ etatis ſtat⁹: anteriores v̄o ⁊ poſteriores etatē nō
emittūt ſperma: vł in ſecūdū. pp qd̄ coit⁹ eis nocet. hos
qdē ipediens ad augmētū: illos v̄o trahēs i detrimētū.

Sed queramus ne lateat: q̄re in euacua/
tiōe ſpermatis maior fit
d̄litia q̄ꝫ l euacuatiōe aliaꝝ ſupfluitatū. ℭ Dicit et Ga/
lien⁹ ſup h̄ q̄rta pticula de mor. ⁊ accītibus. ꝙ oīs d̄li/
tia ē ex ſubitaneo reditu ab extra nām ad diſpoſitōes nā
lēs: paulatiu⁹. n. redit⁹ non ſentiꝉ: ⁊ ꝙ in euacuatiōe cu/
iuſcūq3 ſupfluitatis eſt hic reditus ꝑpter euacuationes
ſupflui grauātis ⁊ ad extra nāꝫ trāſmutātis: ⁊ ꝙ eūatio
ſeminis tāto eſt aliȩ delectabilior quāto purgatio no/
cium ſupflui citior efficiꝉ. ℭ Sꝫ hec ſnīa corrupta ē. ꝑ
qdē ꝑpter nō eſſe oēm d̄litiā ex h̄ qd̄ dicit: fit. n. d̄litia
ꝑ ſenſū et qñ nullus reditus ē apd̄ nāꝫ: ſicut in guſtu
ſaporis dulcis ⁊ auditu ſuauis melodie nullā hñtibus
bis ſenſibus diſpoſitionē ꝑter nāꝫ. ℭ Scd̄o v̄o qz: ſic̄ ip
ſe idē dicit: nocumentū qd̄ ex ſemine paulatim coadu/
nato generaꝉ nō minus ſentiꝉ: ⁊ cā huius ē: qz ſemē eſt
ſupfluitas alimēti vtilis ⁊ vltimi nullā hñtis malitiā nī
ſi ſic̄ alimētū ipſū: q̄re nō pōt aggrauare niſi ſupabūdā
tia ſue quātitatis: reliq̄ aūt ſupfluitates nocēt quātita/
te ſic̄ et qualitate: pp qd̄ ſubiūxit. ideoqꝫ ſi nocet paruiſ/
ſimū erit qd̄ reſpectu delitie i coitu exiſtētis: vbi g̃ maior
lapſus eſt ad extra nāꝫ ibi reditus ad nāꝫ minorē debet fa
cere delitiā. ſed palaꝫ eſt ꝙ facit maiorē. ℭ Tertio quia
videmus ꝙ in coitu ſupflue facto teſtes quaſi coacte ra
piūt a mēbris qd̄ ſupfluū nō eſt. vbi g̃ nō eſt diſpoſitio
preter nām ex nocēte ſupfluo nullus pōt eē reditus ab
illa: q̄re nulla deberet eē delitia ibi: ſed palā ē ꝙ et in illi
us euacuatōe ſentiꝉ delitia. ℭ Quāuis ad h̄ tertiū po
ſet forte qs dicerꝫ ꝙ ſicut l dyabete ⁊ dyaria. quāuis eūa
cuaꝉ quod ſimplr nō eſt ſupfluū: tñ efficit illius eūatio
delitiā quādā i capite lōganois ⁊ colli veſice qz poſtq̄ꝫ ibi
fuerit ſupfluū ibi iudicaꝉ qz aggrauat ibi ſenſū ⁊ ledit:
⁊ ſilr quidē eſt de ſemine qd̄ in diſtēperato coitu teſtes
rapiūt. ipſꝫ. n. ſimplr eſt nō ſupfluū. vt nūc aūt: ⁊ ſcd̄ꝫ qd̄
ſupfluū grauās teſtes ⁊ vaſa ſeminalia. ℭ Sꝫ in veritā
te tūc nec eſt eius nocumētū ſenſibile ſicut vrine in dya
bete ⁊ ſtercoris l dyſēria. ℭ Propter qd̄ dicemus ꝙ de/
litia ſicut dicit princeps lib. ſuo de aīa eſt acqſitio ꝑfectio
nis ꝑprie virtuti apphēdēti vt ſenſui ſenſibilis ꝯuenien
tia vt guſtui dulce ⁊ hmōi. accit at ſenſus r̄ditū a diſpo
ſitione nō nāli hāc ꝑcipere ꝑfectionē quā nō ꝑcipiebat
exiſtēs illa: eo ꝙ nō agebat in ſenſū: tactus. n. nō ſentit
ꝯpamētū carnis in quo ſaluaꝉ eo ꝙ nō eſt ſui in ſe ipſuꝫ
actio quare ſi dicaꝉ ꝙ delitia eſt paſſio qua ſubito redu
cimur ad nām aſſumiꝉ accidētale p ſubſtātiali: cū deli
tia. ſicut dicebaꝉ: fit etiā vbi nullus eſt reditus ad nāꝫ
ſicut l ꝑceptiōe maxie ꝯueniētiū ſenſibiliū a ſenſib⁹ ip
ſis perfecte ⁊ bene diſpoſitis. perfectio. n. talium eſt acq
ſitio cuiuſdā ꝑpe perfectiōis: qz eſt acqſitio ipreſſionis
nō corrūpētis organū ſꝫ ſaluātis. Cōcedimus tñ ꝙ l ex
pulſiōe cuiuſcūq3 ſuperfluitatis ē qdā reditus ad nāꝫ:
⁊ ex h̄ q̄dā delitia. nō tñ in virtute expulſiua q̄ nihil ꝑci
pit ex his q̄ facit: ſed in ſenſu ſecū iuncto: qz. ſ. exoneraꝉ
ſenſus ab illis aggrauatus. maxie ſi ſuperfluitas fuerit
ꝯtriſtās ⁊ ledēs ꝙ in ſemine raro inueniꝉ: nō tñ mihi vi
deꝉ ꝙ expulſio ſeminis ſit citior q̄ꝫ vrine: neq3 per mē
bra magis ſenſibilia cū trāſitus vrine ſit per virgā ſic̄ ⁊
ſeminis: q̄re quātū ē ex citior eūatiōe nō dꝫ eē maior de
litia in coitu q̄ꝫ in mictu: imo minor. quāto vrine retētio
plus aggrauat q̄ꝫ ſeminis. Quare dicemus ꝙ ſicut dic̄
Ariſtoteles in lib. de generatiōe aīaliū: delitia que eſt l
coitu eſt ex multo prurituu ⁊ titillatiōe quā ſac̄ ſemē in
exitu ꝑpter iterclusionē multi ſpūs. quā et māifeſtat d̄
lectatio quā pueri nōdū ſeminātes hñt in coitu ex ſoli⁹
tūc ſpūs effuſione: hec aūt titillatio eſt muliebris tact⁹
ſemper ⁊ oimode: magis qdē extrīs in coitu quā eūacua
tiōe alteri⁹ ſuperfluitatis ꝑpter pluris ſpūs ſalictiōis īter
cluſionē. Signū cui⁹ ē ſicut dicit phus. qz ſi frequēter
fiat: nāe accit ide tñ delectari pp diminutū ſpūs ⁊ ſemē.
ℭ Sꝫ q̄ret aliq̄s cui attribuaꝉ delitia q̄ videꝉ eē l eūa
tiōe ſeminis in ſōno in q̄ nō eſt ſentire. ℭ Cui dicem⁹
ꝙ attribuerꝉ ſātaſie. q̄ qdā ſenſus eſt ſicut quodcūq3 ali
ud gaudiū in ſōno apparēs: quale eſt videri ꝯgratulari
cū amicis ⁊ hmōi: h̄ differt l h̄ qz id qd̄ hic facit d̄litiā
fit aliq̄lr: licet non ſic̄ appareat: ibi at nō fit ſed vr̄ fieri
fiens at hec expulſio in ſōno iō facit d̄litiā in ſātaſia nō
mediāte ſenſu ligato p ſōnū. qz ipa ſātaſia ē ꝑncipalis
cā excitās hāc expſſiōes ſic̄ ⁊ i vigilia ē cā erectiōis nlla
fricatōe ꝑcedēte. ſꝫ q̄lr ſātaſia h̄ faciat alteri⁹ ē negotiū.

ℭ Tempus v̄o vſus eſt qñ ꝑfecte mediuꝫ

fuerit eaꝝ q̄ extriſecus oīum circūſtātiaꝝ: verū corp⁹ neq̧ ſup repletū neq̧ ſup indigens neq̧ ſup infrigidatū neq̧ ſup calefactū aut ſiccatū aut humefactū immoderate. Si vero ꝫ peccet corpus aliquādo paruū eſt hoc peccatū. Melius vero eſt calefacto magis q̄ infrigidato ꝫ repleto magis q̄ euacuato: ꝫ humectato q̄ exiccato corpi vti venereis.

cō.18. ¶ Cū dclarauit tpantiā q̄titatis coit⁹ ad ꝯſeruatiōem corpis optīe ſani dclarat tpꝰ ꝯueniēs ei ad vſum ei⁹ q̄ nis. n. tpꝰ nō ſit habēdū vt 3ª ꝯſideratio diuerſa a q̄titate ꝫ q̄litate q̄ tū pliꝰ ꝯfert ad diſcretionē debite q̄titatis ꝫ q̄litatis vtimur eo vt 3ª ꝯſideratiōe ſicut ſupra dictū eſt: ꝫ docuit tpꝰ vſus in eo cuꝫ tacuerit illud in alijs q̄ plurimū peccatur in tpe vſus eius: quo ſcito tēperamētū quantitatis ei⁹ ꝓ magna parte diſcernit. Intelligas tamen q̄ ſi corpus indiget tanto ꝫ tali coitu tēpus cōtinue conueniens eē iudicat ſicut de reliqs. Sed vt ſciamus qn̄ corpus indiget quātitate quā ex interuallo ſupius aſſignato ꝓmonuit docet tpꝰ diſcretū illius ꝫ dicit. (tempus vero ꝛc.) .i. deſt ſed tpꝰ vſus coitus maxime adueniēs corpi optīe ſano eſt qn̄ tale corpus fuerit mediū inter oēs duas ꝯtrias diſpōnes que accidūt ei extrinſecus. ſ. mediū iter repletum ꝫ euacuatū ſatigatum ꝫ quietū. gaudioſum ꝫ triſtē calefactū ꝫ infrigidatū ꝫ hmōi: inter tales. n. circūſtātias nō ſemꝑ eſt mediū ſed aliqn̄ magis declinat ad alterū extremoꝝ ꝓpter vſum rerū non naliū ita diſponentem. lꝫ ſemꝑ ſit medium circunſtantiaꝝ que intrinſecus ſunt: cū ipm ſit in omni temperantia ꝫ in mediocritate ad ſilitudinem ſtatue policleti ſicut dcm̄ eſt ſupra tractatu de ſignis: ipſuꝫ nāq̧ cum fuerit mediū extriſecus circunſtātiarum oīum pōt vti coitu ad ſuperflui ſeminalis euacuatōeꝫ per interuallum ſuperius dcm̄ abſq̧ vllo nocumento: qn̄ tunc magis indigere vr̄ interuallo tamen ſeruato. Coitus autē ſuper repletionem ꝓhibet digeſtionem: ꝫ facit cadere in egritudines quas efficit motus ſuper repletionē ſuper vacuitatem aūt ē debilitans ꝫ perimens calorē innatum ꝫ attrahens liquefactioneꝫ ꝫ ethicam: infrigidatos aūt amplius eēntialr̄ infrigidat euacuatione ſpūs ꝫ caloris: lꝫ tunc concuſſione quadā ꝫ motu caloris ad extrinſeca calefacere videat̄. ꝫ maxime ī exterioribus. calefactos aūt lꝫ eēntialr̄ infrigidaret. tamen accidētalr̄ calefacit vt dcm̄ eſt: ſiccatos autē auget in ſiccitate: ꝫ humidos aūt in humiditate attractione indigeſtionis per diminutionē caloris: ꝫ ſic ī extremis circūſtātijs poſito corpe accidunt ei nocumēta ex coitu: ipm. n. tunc non vr̄ indigens coitu vllo mō. ¶ Hora ꝟo ꝯueniēs ex parte vacuitatis ꝫ repletiōis ē cū ꝯpleta fuerit digeſtio p⁹ ꝫ ſcda ꝫ mediata 3ª. hec enim ē hora media īter vacuitatē ꝫ repletione ꝫ non cōpleta digōne. 3ª que ē hora vacuitatis ſic dic̄ ꝓnceps. hec aūt hora fortaſſis ē ī ſcda vel 3ª hora noctis qn̄ ꝓceſſerit ſomnus ꝫ eē ſecutur⁹ ē. ¶ Cui aūt accidit coiuiſſe ſuper repletionē: moueat̄ poſt paulatim vt deſcendat cibus de ſtomacho deinde dormiat. Cui aūt accidit coiuiſſe ſup vacuitatē pot⁹ lactis ē ſibi remedium. ¶ Qm̄ aūt medietas iſtaꝝ extrinſecus circūſtantiarum difficulter obſeruari pōt docet ad qd̄ extremoꝝ ſit tutius declinare: ꝫ dic̄ (ſi ꝟo ꝛc.) .i. deſt ſed ſi peccet̄ aliquādo in aliqua circūſtantia facito q̄ peccatū ſit paruū. ꝫ hoc dupl̄r. ſ. aut q̄ corpore exiſtente in illo extremo coitus non multiplicetur aut ne coeat eo multū lapſo verſus extremum ꝫ ſi coire poſſit eo parum lapſo verſus illō paruū. n. nocumēta nō ꝯſiderāt ab arte. ¶ Deīde cū admonuit tēperantiā haberi debere in peccato comparat iter coitus factos tempore duoꝝ extremoꝝ: ꝫ dicit (melius vero ꝛc.) .i. ſed coire melius id eſt minus malum eſt calefacto q̄ infrigidato: quoniaꝫ nocumentū eēntiale coitus eſt infrigidatio corporis: lꝫ accidentale ſit calefactio. hoc autē peius eſt infrigidato: minus aūt malū calefacto. nā nocumētū eſſentiale magis pōt tolerare calefactus q̄ infrigidatus: lꝫ infrigidatus magis iuuari videatur ꝑ accidentale nocumentuꝫ coitus: qd̄ ē calefactio quedam extranea. nam eēntiale nocumentū maius ē in eo accidentali iuuamēto qd̄ eſt in extrīſecis tm̄. ¶ Deinde dixit (ꝫ repleto ꝛc.) .i. ꝫ minus malū ē repleto q̄ euacuato. nam nocumentum indigeſtionis corrigibilius eſt nocumento arefactionis ꝫ ꝑſiſſe. ¶ Deīde dixit. (ꝫ humectato ꝛc.) .i. ꝫ min⁹ malū eſt humectato q̄ exiccato ꝑ viā eandeꝫ ꝫ in alijs ſilr̄.

¶ Qualitatē vero ſinguloꝝ eorū que dicta ſunt eligere in his que ſūt optime cōpōnis opꝫ. ginnaſiorum qdem in quibus oēs partes corpis ꝓportionaliter mouētur: ꝫ non hoc qdē ſup dolet. Hoc vero minus dolet. Eoꝝ vero que comeduntur ꝫ bibuntur maxime eucrata. Hec. n. maxie ꝯueniētia eucratis naturis: ſimiliter ꝟo ꝫ ī alijs.

¶ Cum declarauit tempamētū quātitatis vniuſcuiuſq̧ ſex ꝑdictaꝝ rerum neceſſario alterantiū ad conſer- cō.19.
uatiōem corporis optime ſani declarat tempamētū qualitatis. ꝫ dicit (q̄litatē ꝟo ꝛc.) .i. ſed eligere opꝫ qualitatē ꝯpetentē eaꝝ q̄ dicte ſunt rerum ad conſeruationeꝫ corpis optīe ſani ſicut ꝫ quantitatem. ¶ Deinde exemplificat de ꝯpetēti qualitate quarundā earū. ꝫ dicit (ginnaſiorū ꝛc.) .i. vt ſpēm exercitioꝝ talē opꝫ eligere ī qua oēs partes corporis ꝓportionalr̄ exerceant̄ cū oēs indigeant exercitio. ꝫ in qua non contingat vnā parteꝫ magis altera dolere: aut magis altera calere ſed equalr̄ ſꝫ ꝓportiōem indigentie exercitij: non. n. oēs equalr̄ indigent illo: ſed quedā magis quedā minus ꝓpter plus ꝫ minus egere calore ꝫ ſupfluitatū excretione. equalitas enim horum ꝫ ſilium effectuūꝫ exercitij ſcdꝫ oia corporis mēbra ē tempata q̄litas exercitij vt ſit qualitas exercitij ſpēs ꝫ modus eius. Tempata aūt in qua oia corporis mēbra ꝓportionaliter mouentur: ſunt autē ſpecies luctari ꝫ ſalire ſcremire ſcedere lācear̄e manus manib⁹ cōtorquere ꝫ hmōi q̄ numerat galien⁹ ꝫ pīceps: hoc autē facere eſt velociter ꝫ tarde debiliter ꝫ fortiter ꝫ cōpoſite velociter ꝫ fortiter ꝫ ſic de alijs. Que autē iſtarū ſpērum ſit in qua accidat corpus eq̄liter exerceri non ē facile determinabile ſed per experimentum diſcibile eſt. ¶ Deinde cum exemplificauit de temperamento qualitatis ginnaſiorum exemplificat de temperamēto qualitatis oblatorum: ꝫ dicit (eoruꝫ ꝟo ꝛc.) .i. ꝫ inter ſpēs ciborū ꝫ potuum opꝫ eligere maxime tempatos cibos ꝫ potus quoniā tales maxime cōueniūt corpibus optīe temperatis. ꝫ ſilr̄ eligere opꝫ in alijs: iam enim ſupra dixi q̄ talibus corporibus ad ſui conſeruationem omnia ꝯpetūt ſuo tempamēto ſilia. ¶ Non ē aūt intēdēdum vllū cibū temperatū eē tpamēto corpis humani niſi cū iam in actu cibat ꝫ nutrit: ſed intendendum eſt q̄ tēpatus ſit compatiōe ſuorum effectuū in corpe: qui nō ſūt equalitatem excedētes. qn̄. ſ. in digōne pſcuerat eo mō quo ꝫ medicia dr̄ tpata: nam eadē compatione dicitur hēre tpamētū. ſ. quia imutat̄ a corpe ꝫ non imutant ipꝫ immutatione de q̄ ſit curandum. differunt tm̄ per hoc q̄ cibus ꝯuertit̄ ī ſimilitudie corporis: medicia ꝟo neq̄q̄. ꝫ hic cibus ī qualitatib⁹ ſuis ita tēpatus dicitur abſolute cibus: alius vero q̄ nō ē ita tēpatus non dr̄ abſo-

lute

ture cibus ſed medicinalis. pp quod dixit q̄ de numero eorū que comedunt ⁊ bibunt opȝ eligere maxie eucratū .i. eos q̄ maxie approꝑinquāt ad hoc q̄ ſint abſolute ciibi: cōparabilis .n. eſt cibus ſm eucraſiā exñs plus ⁊ minus eucratus ſicut ⁊ corp⁹. Quid aūt ſit talis cibus ⁊ potus in alijs regrendū. ℂ Sed tēperata q̄litas aeris iam ſupra dicta eſt poteſt aūt ⁊ vlterius explicari .ſ. q̄ ſit clarus mūdus a vaporibus malis ſtagnoꝝ ⁊ cauernaꝝ: neqȝ ſit ꝯſtrictus intra parietes: ſȝ diſcoptus ⁊ ꝑflabilis a ventis bonis qui vēiunt a terris altis: neqȝ ſit in terra ꝓfunda que cito caleſcit cum ſol orif ⁊ cito īfrigidat cū occidit neqȝ ſit in vicinia arborū ⁊ herbaꝝ malaꝝ qualꝫ ſūt nux ⁊ ficus ⁊ caules ⁊ eruca ⁊ q̄cūqȝ venēo ꝑticipant. ℂ Tempata aūt q̄litas ſomni ē figura eius ꝯueniens que vȝ eſſe ſuper alteꝝ lateꝝ ſuoꝝ: vt .ſ. incipiat ſup dextrū: qȝ cū hac figura ſit facilis deſcenſus cibi ad fundū ſtomachi q̄ eſt loc⁹ digōnis: deinde ſit reuolutio ſup ſiniſtꝝ qȝ cū iſta figura ꝯcidit epar ad amplexū ſtōachi q̄ adiuuat ad digōnē: vltio aūt ſit redit⁹ ſup dextꝝ: naȝ hec figura ꝑparat deſcenſum cibi ab eo ad inteſtina. ℂ Cōnumeraf ēt ī tēꝑamēto q̄litatis q̄ n̄ ſit abſqȝ cooꝑimēto pānoꝝ ⁊ eleuatiōe ceruicalis: naȝ h̄ ēt iuuat ad digōnē cibi pp quā ſōnus maxie expedif: ⁊ q̄ nō ſit diuturnus naȝ hic ē retētiuus expirationū ſolite exalare a corpe ⁊ alia h⁹ı q̄ ſōni ꝯditionē meliorāt. ℂ Tēperata aūt q̄litas egeſtoꝝ ē ꝑ̄dēs cū tēperātia q̄litas aſſumptoꝝ aut ēt exq̄ſita expulſio dum ſentif ſtimulus expellendorū ꝯnumeraf ꝓ tēperātia egeſtionū. ℂ Sȝ tēperamētū q̄litatis in accidētib⁹ aīe: tūc fortaſſis cōparabilꝫ cauſe extrinſece que īducūt illa. naȝ ſm illā ēt variaf effectus eius in corpore: ⁊ erit ſm h̄ tēperata q̄litas coꝝ q̄ a parte talis aīe nō alterat corpus optime ꝯpōnis alteratiōe extermināte ſed ꝯſeruāte. ℂ In pluribus tñ ex his ſex rebus eligit ſibi optima nā tēperamētū qualitatis niſi aliquid impediat ſicut temperamentū quantitatis.

Sed dicet aliq̄s q̄ cōmēſuratio iſtaꝝ ſex reꝝ nō ſuat niſi tēperamētū eius in cōplexiōe: ſȝ coeq̄litatē ei⁹ ī ꝯpōne nequaq̄ȝ. q̄re nō vȝ ſufficiēter dediſſe cās ꝯſeruātes corp⁹ optie ſanū. ℂ Niſi eſſet q̄ hec ꝯñter ⁊ ſcdario ꝯſeruāt eius coeq̄litatē in organicis eo q̄ ſm plīm bonitas ꝯpōnis ꝯſequif bonitatē ꝯplexiōis ſicut ſupra diximus hic. eſt ergo modus cuſtodie optie ſanitatis ꝑ abbreuiata capitula: cui⁹ cuſtodie adminiſtratiōi due ſunt nā attribute ꝟtutes ſic dic̄ ꝑnceps .ſ. nutritiua q̄ reſtaurat illō qō ex corpe reſoluitur attinēs terreitati ⁊ aqueitati: ⁊ ſpūalis pulſatiua q̄ reſtaurat illō qō ex ſpiritu reſoluif attinēs igneitati ⁊ aereitati. His aūt virtutibus ōſeruiūt ab iſtra q̄ttuor ꝟtutes nāles .ſ. attractiua: retētiua: digeſtiua ⁊ expulſiua: q̄ q̄dē ꝑncipalr ōſeruiūt nutritiue: ſecūdario aūt pulſatiue in q̄ntū pulſatiua nō reſtaurat ſpiritū niſi ex cibo: ad extra ēt deſeruit eis ars cuſtodiēdi ſanitatē: cui⁹ adminiſtrator eſt medicus ſm illius ꝑcepta. Medicus ꝟo nō deſeruit eis niſi cōmēſurando ſibi ſex ꝑdictis q̄ nā neceſſario alterātiū ꝑ modū quē breuiter hic expoſuit latius ꝟo in libro de ꝯſeruatiōe ſanitatis: docēs q̄dē in illo appropriationē debitē quātitatis ⁊ q̄litatis coꝝ ꝯpō oēs etates.

ℂ Si ꝟo h̄ȝ aliq̄d ab optima cōpōne d̄ficit corp⁹ ⁊ nō multū ꝟo ī h̄ ꝯſeruātes ſalutē cāe h̄ȝ ꝓportionē mutabunf. Plurib⁹ ꝟo talib⁹ exñtib⁹ corpibus ſm ſingulū gen⁹ ſeparatiȝ dōm. Craſī igif optīa īmutatū in organicaꝝ vero partiū ꝯuemētia nō ꝑmutatū duplicē ſormā h̄ȝ ſalubriū cauſaꝝ. Alterā q̄dē ſeruātiū ei⁹ craſim alterā ꝟo eaꝝ cauſaꝝ q̄ ad optimā ducūt. Seruātes ꝟo eius craſiȝ tm̄ ꝑmutantf ab eucrata nā cauſe. q̄ntū ⁊ toti⁹ corpis craſis ab illa ꝑſcā ꝑmutaf. Calidiora .n. corpa calidiorib⁹ idigēt adiutoris. Frigidiora frigidiorib⁹: ſicca ꝟo ſiccioribus: humida humidiorib⁹: ⁊ ſm cōplōnē calidiora ⁊ ſicciora calidiorib⁹ ⁊ ſicciorib⁹: ⁊ his ꝓportionaliter in reliquis tribus cōplexionibus:

ℂ Cū dedit cauſas ꝯſeruatiuas corpis optie ſani q̄ dicunf ſimplr ſane .i. ꝯſeruātes dat cās ꝯſeruatiuas corp Cō.20
is ab eo lapſi q̄ ſi corpus fuerit paꝝ lapſuȝ in gradu .ſ. multū ſani exñs: tūc cauſe ꝯſeruātes illi⁹ ſanitatē adhuc dicunf ſimplr ſane ſicut ⁊ illud corp⁹ docuit in ſūma de corpibus ſimplr ſanū dici ꝯſideratiōe facta ſm ſenſū qȝ lȝ leſuȝ ⁊ lapſuȝ ſit ſȝ veritatē: nō tñ ſenſibile h̄ ſic dixit ſi aūt fuerit ampli⁹ lapſuȝ ī gradu .ſ. neutrius ſimplr vꝫ egri ſimplr exñs: tūc cauſe ꝯſeruātes ſanitatē taliū corpoꝝ dicenf vt nūc ſane ſicut corpus vt nūc ſanū q̄ōlibet hoꝝ eē mōſtrauim⁹ tractatu corporibus ꝑcōmētato. icipit ait ⁊ dic̄ (ſi ꝟo ⁊c̄.) .i. ſed ſi corpus nō ſit optie ſanū ſȝ deficiēs ab optiā cōpoſitiōe illi⁹ ſm aliq̄d ⁊ nō multum tūc cāe ꝯſeruatiue talis corpis ſūt in ea ꝓportiōe ad cās ꝯſeruatiuas corpis optie ſani q̄ eſt huius ad illō: aut ab eadē parte: aut a ꝯtraria ſic dicemus: ⁊ hoc itēdebat cuȝ dixit (in hoc ꝯſeruātes ſanitatē cauſe ⁊c̄.) ⁊ iſte ē cōis canō in ꝯſeruatiōe corpis lapſi in q̄cūqȝ g̃du lapſuȝ ſit. ſȝ h̄ ꝓpoſit⁹ eſt tm̄ in ꝯſeruatiōe ſanitatis corpis paꝝ lapſi ſiue vt multū ſani q̄ īpe ſolas ſūmas artis ꝑtrāſiēs i h̄ libro. vult ꝑ declaratiōēȝ cauſaꝝ ꝯſeruatiuaꝝ corpis vt multū ſani maniſeſtas eē cās conſeruatiuas aliaꝝ duarū ſequētiū latitudinū: ſicut ꝑ ſigna corpis egri ſimplr duas antecedētes latitudines voluit eē ꝑſpicuas. huic aūt canōnē particulari⁹ explicare volēs ſubiūxit (pluribus ꝟo ⁊c̄.) .i. ſȝ cū corp⁹ nō multū lapſum ab optie ſano ſit multiplex ſm multimodos lapſos ei⁹. Nā aut lapſus ab illo in nā ꝯſimili: aut in nā officiali: aut in nā cōi: ⁊ in nā ꝯſimili aut ꝟſus caliditatē. aut fri. aut hu. aut ſic. ⁊ in nā officiali. aut ſm formā: aut ſȝ q̄ntitatē aut numerū: aut ſitū: dōm eſt de cauſis ꝯſeruatiuis ei⁹ ſȝ q̄libȝ modū lapſus ipi⁹: ⁊ icipit dicēs (craſī ꝟo ⁊c̄.) .i. ſȝ ſi corpus lapſuȝ fuerit ab optime ſano in cōplexiōe: ⁊ nō ī ꝯpōne tunc tale corpus ꝯtīgit habere cauſas ſanas duorum modoꝝ. vn⁹ modus eſt cauſaꝝ conſeruātiū ꝯplōnem īuētā in eo. alius modus eſt cauſaꝝ melioratiū eaȝ ⁊ ducētiū ad optime tēperatam: que ēt quodaȝ reſpectu dicuntur cōſeruantes ſicut infra monſtrabit.

ℂ Deinde cū ꝑmiſit diuiſionē cauſaꝝ ſeruātiū corp⁹ lapſum in cōplōne proſeq̄f ꝑ ꝑmū mēbꝝ diuiſiōis: ⁊ dicit (ſeruātes ꝟo ⁊c̄.) .i. ſed cauſe ſeruātes ī eādē ꝯplexionē paꝝ lapſam ab optima tm̄ dn̄t diſtanter ꝑmutari a cauſis ſeruantib⁹ optie tēperatū verſus eūdē modū lapſus q̄ntū totius corpis illi⁹ complexio ꝑmutata eſt ab optie temperata: ⁊ vt ſilr ſe habeāt adinuicē cāe ſicut corpora. ℂ Deide cū poſuit canonē exēplificat ipſuȝ ⁊ dic: (calidiora .n. ⁊c̄.) .i. qȝ corpora q̄ ſunt calidiora tēpatꝫ idigēt ad ꝯſeruationē ſue ꝯplōnis in eodē adiutorijs cārū calidioꝝ cāis tēpatis ꝑ eā q̄ntitatē ⁊ gradum per quem etiā corpa ſūt calidiora tēperatis ⁊ ſilr frigidiora frigidiorib⁹ ⁊ ſic inde a ſuo .n. ſimili res nō patif nec mutaf: ſȝ potius cōſeruaf: ſicut ġ cā temperata ꝯſeruat temperatuȝ: ⁊ ſic diſtēperata diſtēperatū. qn̄ q̄dē cauſa tm̄dē labif a cauſa q̄ntū corpus a corpe ⁊ verſus eādē q̄litatē: qȝ id vere eſt ſimile in nā a quo res nō patif nec mutaf corp⁹ .n. calidū tribus numeris .ſ. tēperatū corpus nō patif a cau

ſa que tribus numeris lapſa eſt a temperata cauſa q̄ ſic
vt tribus numeris pōt calefacere ipſuʒ tēperatū: ſed bē
ne pateret ab ea que poſſet ipſuʒ diſtēperatū calefacere
vno numero tm̄ ſed talis cauſa calefaceret temperatuʒ
q̄tuor numeris feruēs.n.aqua feruēti admixta nō immē
dat eius calorē: ſʒ ꝯſeruat in eodē.calide.n.aq̄ calidioꝛ
addita mutaſ ꝟ ſuus ampliorē calorē. ℂ Non docet aūt
adaptare huic corpi ad ſui ꝯſeruationē debitā q̄titatē
ꝛ qualitatē vniuſcuiuſqꝫ p̄dictoꝝ ſex reꝝ ſic̄ docuit ad
ꝯſeruationē corpis optīe ſani: ecōtrario faciēs ei qḋ ob
ſeruauit ī ſignis. Cū.n.optime ſani corpis generalia tm̄
ſigna poſuiſſet: lapſoꝝ vō ab illa ꝑticularia explicaſſet
ecōtra quidē in cauſis particulares cauſas corpis opti-
me ſani ꝯſeruantes explicauit.lapſoꝝ vō ab illo ꝑlegē
generales tm̄ ꝓter q̄ reductiuas lapſus in oꝛgāicis q̄s
particularius explicabit. ꝛ prima huiꝰ cā eſt declaratio
breuitatis in hoc opere. ſcḋa vō fortaſſis: qꝛ ꝓportio nu
meri lapſus cāe ad numerū lapſus corpoꝛis ſola habeſ
cōiectura: q̄re nō eſt de facili ꝯſiderabile: q̄ quantitas ꝛ
q̄litas vniuſcuiuſqꝫ ſex reꝝ cōpetat ſibi ad cōſeruatōeʒ
in eodeʒ. ℂ Ex his ergo que dicta ſunt in ꝯſeruatione
corpis optīe ſani: occultabilis ē eaꝝ adaptatio ꝑticularis
debite q̄titatis ꝛ q̄litatꝭ ad ꝯſeruationē corpis lapſi bn̄
cōiectuari ꝓportionē nūeri lapſus cāe ad nūeꝝ lapſus
corpis: q̄re q̄ſi n̄ ē oīno ī medico offerre poſſe aerē coe
q̄lē corpi in cali.fri.hu.vel ſic.in q̄bus corpus lapſū eē
ꝯtigit reminiſcēdū cāonis debiti in his q̄ de cauſis ꝯſer
uatiuis optīe ſani corpis.ſ.q̄ ſi aer nō correſpōderet corpo
ri impari lapſu a tēperato aere ſm eandem q̄litatem: ſed
ſm oppoſitā: qꝛ ſm oppoſitā inclinanda erūt reliq̄ ne-
ceſſario alterātia tanto āplius in lapſū ſimilē corpori q̄
ſit corpus: qḋ ſufficiant ad denigradū aeris ꝯtra factaʒ
actionē. ſi vō ſm eādē q̄litatem ſit plus vel minus ī gra
du q̄ corpus adequandus erit corpi ꝑ aditionē vel di
minutionē gradus illius qualitatis in aēre.

Dubitabit aūt aliq̄s pꝰ ex h̄ q̄ Gal. ipſe dixit
in lib.ſ.e.ō ꝯſeruatiōe ſanitatis. ꝛ
ī libro ciboꝝ. ſic̄ refert Haly. q̄ corpa que ſūt calidiora
indigent regimine frigidioꝛi. Scḋo ex hoc qḋ dixit ſu-
pra.c.ō ſignis cōplexiōis oculoꝝ.eōe ꝓceptū eē ī cogni
tiōe craſiū deſtēperatoꝝ. oīs partis ledi a ſimilibus ſue
craſi facile iuuari vō a ꝯrījs moderato vſu. ℂ Tertio
ex hoc qḋ dixit in cōmento illius apho.tertie particule
egritudinū.(alie ad alias ꝛc̄.) q̄ etates calidiores bn̄ ad
iacent regiōibꝰ horis ꝛ dietis frigidioribꝰ. ꝛ frigidiores
calidioribꝰ: ſʒ cōmoderata etas cōparari dʒ cōmodera-
te regioni hore ꝛ diete. h.n. ſola ſuo ſimili bene diſponi
tur ſic̄ dicit.(adhuc aūt his auctoritatibus nō deeſt ra
tio.) nā quoꝝ eſt maioꝛ ſimilitudo facilioꝛ eſt ꝯuerſio
ſic̄ vult Ariſt.in.2.de gnātiōe.ꝯuerſio.n.ī gn̄e ꝓportio
nali facilioꝛ eſt q̄ ad ꝯrīū ſic̄ dicit ꝓnceps Gal.ēt ī com
mēto ſup illo apho.que ex multo tp̄e ꝯſueta ꝛc̄.dicit q̄
a ſil-bus ſingulū citius alteraſ. ergo facilius res patiſ
a ſimili q̄ a ꝯtrario.ergo ſimile mutat rem ſic̄ ꝛ contra
riū ꝛ facilius q̄ illud: lʒ nō mutēt ad idē. ℂ Adhuc āt
de neceſſitate ſeq vr̄.q̄ ſicut corpori tēperato cōpetunt
ad ꝯſeruationē oēs cauſe temperate: ita ꝛ diſtemperato
debent cōpetere.ad hoc idē oēs diſtēperate que taleʒ ꝓ
portionē habēt ad cās ſalubꝛes tēperati quales hʒ. ꝛ h
corpus ad illud: ſi qdeʒ a talibꝰ ſilibus nulla eſt paſſio:
ſed ꝯſeruatio tm̄. ſed īpoſſibile vr̄ corpoꝛis ſic directi ꝑ
medici nō augerit diſtēperātiaʒ valde. ſi.n. corpus cali
dū deget in aere calido cū cibis ꝛ potibus calidis ꝛ vigi
lijs: ꝛ exercitijs plurimis: ꝛ iracūdijs ꝛ hꝰi.egritudines
calidas icurret facile ſic̄ experiētes diſcere: ita ergo vi-
deſ hoc dictū nō habere v̄itatem. adhuc āt ꝛ ſibi obuiū
eſſe in multis locis. Haly.autēʒ his ꝯdicētibus auctoꝛi
tatibus ꝯſentiēs huic textū eius conaſ exponere vt ꝯdi
ctio occulteſ dicēs: q̄ qn̄ Gal.dicit.calidioꝛa corpa indi
gent calidioꝛibus adiutoꝛijs: intelligit indigere tali ca
lidioꝛi regimine q̄ faciat remanere ſuper ipſā cōplexio
nē calidā ſm diſpōnē ſuā abſqꝫ additione ꝛ diminutio
ne: ꝛ regimē eſt iccirco: h̄ eſt ꝑ cās minꝰ lapſas in frigidita
te a cauſis tēperatis q̄ ſit corpꝰ a corpe in caliditate: vt
verbi grā.dic̄ q̄ ꝯſeruatio corpoꝛis tēperati ſpan ab eq̄
litate duobus gradibꝰ ꝟ ſuus calorē ſit per illud qḋ iſrigi
dat in gradu ꝑmo.i.per id qḋ vno gradu ſuperaſ a tēpe
rata cā verſus frigiditatē: ꝛ dicit q̄ hoc tale eſt calidius
per cōparationē ad regimē reductiuū illius habēs fieri
vt poſt dicet per cās eque lapſas a tēperatis ī frigiditate
vt eſt hoc corpus a temperato in caliditate. dicit.n. q̄
corpus calidūʒ reducēdū indiget regimie frigidioꝛi.cō
ſeruandū aūt indiget calidioꝛi: itelligēs qdē q̄ frigidū
in ꝑmo ꝯſeruās calidū in ſcḋo eſt calidū ꝑ cōparationē
frigidi in ſecundo: qḋ deducit illud ad tēperatū: ꝛ ſal
uans per hoc qḋ calidioꝛa idigēt calidioꝛibꝰ adiutoꝛijs
nec in diſtēperanſ aut infirmanſ ab illis. ℂ Hec eſt er-
go expoſitio Haly.ꝑ quā conaſ euadere paſſuʒ iſtū.que
ſine dubio multis modis eſt corupta. ꝑmo. ſi qꝛ intelli-
git cū Gal.dic̄ calidioꝛa calidioꝛibꝰ idigēt adiutoꝛijs q̄
ꝯpatatio fiat ad adiutoꝛia reductiua vt itelligaſ q̄ coꝛ
ꝑa ipſa in caliditate ſi debēt ꝯſeruari ī eodē idigēt calidi
oꝛibꝰ adiutoꝛijs ipſis reductiuis adiutoꝛijs. ſʒ tūc eſſet
hec cōparatio abuſiua. nā adiutoꝛia reductiua talis coꝛ
poris nō ſūt calida: igiſ nec ꝯſeruatiua calidioꝛa ſunt il
lis. ℂ Adhuc ēt intentio Gal. eſt cōparaſ ad adiutoꝛia
tēperata: vt intelligaſ q̄ corpa calidioꝛa indigent ad-
iutoꝛijs calidioꝛibꝰ: nō ipſis tēperatis adiutoꝛijs qbꝰ in
digebat optīe ſanū corpus: ſic̄ ꝛ ipſa corpoꝛa ſunt cali
dioꝛa illis: ꝓp qḋ dixit q̄ ꝯſeruantes eius craſſim tm̄ ꝑ
mutanſ ab eucraſia nā cāe.i.a cauſa tempata qua idiget
optīe ſanū corpus q̄ſtū ꝛ corpis totꝰ craſis.ſ. corpis
lapſi ꝑmutaſ ab illa.i.a craſi corpis optīe tēpati. ℂ Ad
huc aūt frigidū in ꝑmo qḋ dic̄ ꝯſeruare calidū in ſecū
do nō eſt tm̄ ꝑmutatū ab eucraſia nā cāe q̄tū ꝛ totius
corpis craſis ab illa ꝑmutaſ. ꝓter hōc aūt nec ē ꝑmuta
tū verſus eādē q̄litatē: verſus quā eſt corpus: ſic̄ Gali.
ſe māifeſtat intēdere cū infra dicit: q̄ regimē reductiuū
eſt ꝯrīuʒ conſeruatiuo in eodē. nā ſi corpis calidi ī ſcḋo
eſt regimē reductiuū ꝑ frigidas cās ī ſcḋo erit ꝯſeruati-
uum in eodem illius eiuſdē ꝑ cās ꝯtrarias eis. ſed nō eſt
dare ſm v̄itatē cās alias ꝯtrarias q̄ calidas in ſcḋo: ex
quo pʒ q̄ ꝯſeruatio illius in eodē eſt ꝑ cās tn̄ idem lap-
ſas verſus eandē qualitatē ſm mentē Gal. quare nō vi
deſ dicere mēteʒ eius. ℂ Itē queraſ ab eo qualit intelli
gat frigidū ī ꝑmo. aut.n. cōparaſ ipſuʒ ad corpus tēpe-
ratū: vt dicaſ frigidū in ꝑmo: qꝛ infrigidat corpꝰ tēpera
tū vſqꝫ ad ꝑmū gradū frigiditatis: aut cōparāt ipſū ad
corpus calidū in ſcḋo: qḋ per ipſuʒ dʒ ꝯſeruari: vt dicaſ
frigidū in ꝑmo: qꝛ infrigidaret corpus calidū in ſecun
do vſqꝫ ad ꝑmū gradū frigiditatis. ſed ad corpꝰ tēpera
tū cōparari nō pōt. nā nō oē qḋ īfrigidat corpꝰ tēpatū ī
frigidabit corpꝰ calidū: ipſe aūt intelligit corpꝰ calidū
qḋ dē infrigidari: ſi debeat ꝯſeruari in eodē: nec ād corpꝰ
ēt calidū in ſcḋo: qḋ ꝑ ipſuʒ dʒ ꝯſeruari. nā ſi infrigidat
ipſū in ꝑmo gradu non facit remanere cōplonē eiꝰ ſup
ipſo. ℂ Intentio ēt eius q̄ opʒ ipſum infrigidari ſi de
beat ꝯſeruari nullo mō ē intelligibilis. ſi.n. hoc dicit q̄
retrahat a lapſu ī quē deueniret: tē dicā q̄ aut deuēiret
a ſe aut ab alio a ſe aūt eſt īpoſſe: qꝛ nihil ſeipſū diſtēpat.
mouēs.n. aliud ē a moto de neccitate. ſi āt ab alio: tē ꝯtin
get q̄ diſtēperās ꝛ retrahēs qn̄ ſil agūt ſūt tāq̄ vna cā
ꝯſeruans: que cū ſibi inuicē miſcenſ ſiunt quaſi vnū ſi
mile corpori: qḋ debet cōſeruari: ꝛ accidet ꝯſeruation eʒ
eſſe

T.c.30

T.c.25

eſſe ꝑ ſimile ĩ qualitate ⁊ gradu. ¶ Adhuc aũt vidẽdũ
eſt ſibi. vtrum gradus cauſaꝝ calefaciẽtiũ ⁊ infrigidantiũ
ſupra tẽperatas ex iſtis rebus ſunt ꝓportiõales gradi
bus corpoꝝ calefactoꝝ ⁊ frigefactoꝝ ſupra tẽperatũ vl
nõ ſi. n. ſunt ꝓportionales: tũc ſicẽ temperate cauſe ꝯſer
uãt temperatũ ſic calide in ꝑmo calidũ in ꝑmo ⁊ calide
ĩ ſcõo calidũ ⁊ ĩ ſcõo: ⁊ ſilr frigide frigidũ ⁊ ſic ideo talis
fuit expoſitio nr̃a ſupra. ſi aũt nõ ſũt ꝓportionales: tũc
debuit illud dicẽ ⁊ pariter aſſignare cauſaꝫ quare cauſa
frigida in ꝑmo ꝯſeruat corpus calidũ in ſcõo ꝑꝑ hec igi
tur oĩa indecens eſt expoſitio Haly. ⁊ omnĩo abijciẽda.
¶ Non ergo vt expoſitionẽ noſtrã ꝯfirmemus que tex
tui ꝯſonat reſpondebimus auctoritatib⁹ eius q̃ alijs cõ
tradicere videnť: ⁊ rõnibus ẽt ⁊ experimẽtis impugna
re viſis hanc eius ſententiã in hoc loco. Dico ğ ſicẽ dicit
Ariſt. in ꝑmo de generatiõe. corruptiõe ꝙ actio ⁊ paſſio ẽ
inter ꝯtria: ſed ꝯtria ſunt eadẽ genere: diuerſa ſpẽ com/
municãt ẽt in mã qua poniť res in genere diuerſant in
forma qua poniť res in ſpẽ. oĩs aũt actio ſi procedat ad
vltimũ aſſimilat paſſuꝫ agenti qñ agens fuerit nãe: ⁊
equiuocũ. ğ cũ a ꝑncipio actiõis ſint ꝯtria ad vltimũ ſiũt
ſilia in tota aũt via media paſſuꝫ hꝫ ſm pl⁹ ⁊ min⁹ ö per
mixtiõe ꝯtrij. ſed q: actio nõ fiebat niſi ad remouẽdum
ꝯtria forma agẽti quã diu eſt in mã aliqua portio illius
ſẽper dr̃ actio in ꝯtrariuꝫ fieri: lꝫ minor ſit ꝯrietas medij
ad extremũ q̃ʒ extremi ad extremũ. ¶ Si ergo aliqñ
dicať actio fieri inter ſimilia: q: ſic a medio in extremuꝫ
vel ab eo qõ eſt ſupra mediũ valde ꝓpiquũ extremo in
ipſaꝫ formã extremi ſicẽ ſi de calido fiat calidius: nõ ꝑiu/
dicat ei qõ diximus. nã mediũ cõparatũ vni extremoꝝ ẽ
vt alteꝝ extremũ: ſic dicit pħs. ⁊ calidũ reſpectu calidi
oris frigidũ iudicať. qñ aũt paſſuꝫ deuenit in ſilitudinẽ
agẽtis cõpletã: tũc ceſſat actio: ꝑꝑ qõ ſepe dici ꝯſueuit
ꝙ a ſimili res nõ patiť ⁊ intelligẽdũ eſt ſicẽ dicit ꝑnceps
nõ de oĩ ſimili cũ iã dictũ ſit ꝯtraria in aliquo eẽ ſimilia
⁊ mediũ extremo adhuc magis aſſimilari. amplius aũt
⁊ qõ eſt ſupra mediũ magis illi vicinũ eſſe iter que oĩa
currit agere ⁊ pati: ſicut inter ꝯtria vt dictũ eſſe. ſꝫ ſicẽ di
cit ſimile a quo res non patiť eſt illud cuius q̃ʒtitas ⁊ q̃
litas cũ quãtitate ⁊ q̃litate illius qõ ei ſile exiſtit ẽ vna
in ſpecie ⁊ nũ ⁊ itelligit ꝑ quãtitatẽ gradũ q̃litatis. cũ. n.
illud qõ erat frigidũ deuenit ad eũdẽ gradũ caloris cũ
calido qõ in ipſum agebat iam nõ patiť ab illo. cũ ğ dicẽ
ꝙ ſile immutať a ſuo ſimili facilius q̃ʒ a ꝯtrio: q: ꝯuerſio
in genere ꝓportiõali facilior eſt q̃ʒ ad ꝯtriũ: intelligẽdũ
eſt de ſimili in qualitate ⁊ nõ in gradu ſiue in quantita
te q̃litatis. tale. n. ſimile adhuc hꝫ aliquid de ꝯtrario ꝑꝑ
qõ ab illo paſſibile eſt: q: aũt modicũ hꝫ facilior eſt ei
ꝯuerſio q̃ʒ ſi ex toto ſibi eſſet ꝯtriũ. cui vero nihil ineſt
ei de ꝯtrio nullo mõ poſſibile eſt ipſuꝫ pati. ſed ei quod
deuenit ad eũdeꝫ gradũ q̃litatis q̃ in agente iam nihil
ineſt de ꝯtrio: quare nec de paſſione. ¶ Sꝫ q̃ ſit ſilitudo
⁊ cõtrarietas ꝑdictaꝝ rerum ad corpus humanũ: ⁊ q̃
liter intelligať ꝯſequẽter dicem⁹. ¶ Poſt hoc ẽt ad ob
uias auctoritatis reſpondebim⁹ ꝑmũ ponẽtes totũ tex
tũ quẽ allegat Haly. ex libro regime. i. ſanitatis doctrie:
vt a hanc eius ꝯrietatẽ melius expõam⁹. ¶ In ſexta er
go particula illius libri poſtq̃ʒ oſtenderat ꝙ familiari/
tas oblatorum ad corp⁹ ẽ duplex ſꝫ ſimplices q̃litates
⁊ ſm totã ſubam ait ſicut ẽt ⁊ ſm q̃litatẽ familiaritates
ſiqdẽ cuſtodire volueris ꝯplones: hũidis qdẽ hume/
ctates cibi cõgruit: ſiccis vo ſicci ſi vero ſubalterare vo/
lueris ꝯtria ꝯgrui ſunt In euerſione vo que ẽ in diſcraſia
que eſt ſm calidũ ⁊ frigidũ ꝯrioꝝ oblatio ſemper con
uenit: efficaciſſime. n. ſunt: ⁊ vt ita dicať ṽtuoſiores his
que ſm humiditatẽ ⁊ ſiccitatem diſcraſias hẽ tales: fa
cilius deniq; ⁊ a ſilibus cibis in morboſaꝫ diſcraſiã de

ueniũt ſicciorẽ vo operans q̃cunq; ꝑticulaꝝ nullo mã
feſte nocebis: ſicẽ neq; ſi cuſtodieris hũidã. Euidẽtibus
aũt tibi argumẽtũ etates ſiãt h quidẽ a ꝑma generatiõe
vſq; ad pueritiã humidiſſimã habẽtes carnẽ: ſiccã autẽ
ſufficiẽter q̃ ſeniles. ita ergo iacet textus eius. Ex quo vi
debiť fortaſſis alicui ꝙ ſibi velit ꝙ diſcraſia hũidaꝝ ⁊ ſic
ca ſuis ſilibus ꝯſeruenť in eodẽ reducanť vo ad melius
ꝯtrijs. diſcraſia vero calida ⁊ frigida nunq̃ʒ ꝯſeruet in
eodẽ per ſimilia: ſꝫ ꝑ ꝯtraria tm̃. hoc. n. ſignare vĩ ꝑ hoc
qõ dicit ꝙ ꝯtrariorũ oblatio ſemꝑ eis ꝯueñt. ſ. ſiue cuꝫ
volumus eas in eodẽ ꝯſeruare ſiue ad melius reducere.
¶ Adhuc aũt ⁊ ꝑ hoc qõ dicit ꝙ facili⁹ a ſimilib⁹ cibis
ĩ morboſaꝫ diſcraſiã deueniũt: ſꝫ hoc ꝯtrariať his q̃ hic
dicit calidiora calidiorib⁹ idigẽt adiutorijs ⁊ frigidiora
frigidioribus cũ in eodẽ intenduť conſeruari.
¶ Sed certe ſi bene ꝯſideraret dictũ eius nullo mõ ob/
uiat his que hic dicunť. ipſe. n. dicit ꝙ ꝯtriorũ oblatio
ſemꝑ ꝯuenit diſcraſijs q̃ ſunt ſm calidũ ⁊ frigidũ: non
q: quelibet earũ nõ poſſit ſibi ſimilibus cõſeruari ſꝫ ꝓ
portionẽ ꝯueniẽtẽ eis oblatio: ſed q: vſus ꝯtrariorũ in
eis nunq̃ʒ poteſt eſſe nociu⁹: ſicẽ vſus ſimiliũ hic eius
aliqñ eſt nociuus vt im ꝓportionatoꝝ ſimiliũ. hoc eius
dicebat per reſpectũ ad diſcraſias que ſunt ſm hũiduꝫ
⁊ ſiccũ: nulla quaꝝ mãifeſte noceť per ꝯtrẽdia ſibi ſimi
libus: ſicẽ ille qdẽ ſignabat cũ ſubdit: ſicciorẽ vo operã
quacũq; particulaꝝ nullo manifeſte nocebis: ſicut neq;
ſi cuſtodieris humidã. ¶ Signũ ſup hoc inucõ ab eta
tibus in qbus corpus ſup ampli⁹ exiccať ⁊ tñ non ma/
nifeſte noceť qõ quidẽ ſi impediať per cuſtodiã vel aug
mentationẽ humiditatis. nec ẽt nocebiť: imo retarda/
biť ſenectus. q̃re nõ contingit errare ꝯſeruarẽ volẽtẽ diſ
craſias que ſunt ſm ſiccũ ⁊ humidũ per offerre ſimilia
cuiuſcũq; modi: ſiqdẽ eis bene ꝓportionata eas ꝯſerua
biť improportionata aũt non manifeſte ledent: ſꝫ h nõ
cõtingit apud diſcraſias que ſunt ſm calidũ ⁊ frigidũ
eo: ꝙ ſibi ſilibus ſi nõ ꝯſeruenť ꝑꝑ nõ ſibi ꝓportionari
ex augmẽto gradus multũ tñ noceñt. ¶ Et dedit cãm
hmõi cũ dixit (efficaciſſime. n. ⁊c̃.). q. d. ideo conuenit
eis ſemꝑ ꝯrioꝝ oblatio: q: ſi peccet in oblatione ſiliũ
improportiõatoꝝ ad diſcraſias i actiuis accidet appare
re nocumẽtũ in opere magis q̃ʒ ſi peccet in oblatiõe ſili
uꝫ improportionatoꝝ ad diſcraſias ꝑpaſſiuas: eo ꝙ acti
ue q̃litates ſunt efficaciores ⁊ ṽtuoſiores ad ꝑficiẽduꝫ
opus vel nocẽdũ operi q̃ʒ paſſiue ꝑꝑ qõ ſubiũxit. facili
us deniq; ⁊ a ſimilib⁹ cibis in morboſaꝫ diſcraſiaꝫ deuẽi
unt. ſu. q̃ʒ deueniant a ſibi ſilibus diſcraſie i paſſiuis: ⁊ iõ
cõtinuo adiecit. ſicciorẽ vo operãs ⁊c̃. ¶ Cũ ğ dedit ꝙ
cõtrarioꝝ oblatio ſemꝑ eis cõuenit nõ itelligit ꝙ cõueni
at eis: ſiue volumus eas i eodẽ cõſeruare ſiue ad meli⁹
reducere ſed intelligit ꝙ ſp eis ꝯuenit: q: per oblationẽ
contrarioꝝ non conuenit errare apud eas, ſicẽ per obla
tionem ſiliũ. ſic ergo ꝯtria ſemꝑ eis cõueniũt ſilia vero
non ſemꝑ ſed qñ accidit non peccaſſe in augmento gra
dus qõ quidẽ difficile eſt euenire. quare nõ q: cõtrario
rum oblatio ſp eis conueniat ꝑꝑ credendum qõ a con/
trarijs cõſeruenť in eodẽ, ſicut credebat Haly. ponẽs ca
lidum in ſcõo ꝯſeruari per fridũ i primo. ¶ Sꝫ per hoc
ꝙ dicit ſicciorem vo operãs quacũq; ꝑticularũ nullo
manifeſte nocebis ꝯſideratione idiget: nã ex hoc videť
ſeq ꝙ nulla egritudo poſſit eſſe ſimplr ſicca: qõ ẽ cõtra
ipſum i plurib⁹ alijs locis. ⁊ ꝯ id ꝙ vidimus: ⁊ oẽs ꝯfitẽ
tur. ¶ Adhuc ẽt ſi ſic eſt non oꝫ eam vocare diſcraſiam
ad craſiã. neq; ſignũ ſũptũ ab etatib⁹ ſignat illõ ſuffici/
enter: ſiccitas. n. in etate ꝓcedens fit nãliter ⁊ paulatim
nos autẽ nullã cõplexionẽ paulati ductã egritudinem
iudicamus ſicẽ poſt oſtẽdemus. Sed q̃ñ eſt maior ſic
citas iduciť magis ſtatus morboſus ẽ ꝓculdubio. ¶ Qua

re ſicut mihi vř potius credendū eſt q̄ omnis diſcraſia nālis a ſibi ſimilibus ſubito intēſa morboſa fiat ⁊ nocet operationi. ¶ Quod aūt dicit in eo qui de alimentorum virtute neq̄ ↄ̄riatur hic dictis qḋ qdem vt perfecte clareſcat ſermonē ſilr̄ ipſius qui ibi totū ponamus. ait .n. in pmo libro ſed ⁊ hec quedā determinatio eſt maxime vtilis: neq̄ ipſa dyocle dicta ſicut neq̄ aliquorū aliquis quoſcunq̄ vſq̄ huc perlegi. ſiqdē .n. corpus hoīs ſit certitudinalr̄ mediū cōplexionē cōſeruabiť vtiq̄ ab alimēto medio ↄplexiōe in p̄ſenti ↄſiſtentia. ſi itaq̄ aliquod frigidius: aut calidius: aut ſiccius aut hūidius ſit huic medios cōpſone cibos ⁊ pot⁹ male vtiq̄ qs dabit permutari .n. opꝫ vnū quodq̄ taliū corpoꝝ ad ↄtrariū inq̄ntū diſtat a media certitudinaliter ↄſtitutione erit aūt hoc per ↄ̄ria p̄ſenti diſcraſie ⁊c̄. ⁊ ſimilis eius ſententia eſt in tertio eiuſdē libri circa finē vbi dicit q̄ habētib⁹ prauā cōplexionē a p̄ncipio: aut poſterius acquirētib⁹ nō eſus ſimiliū ipſis: ſed qui contrariorū eſt vtilis ⁊c̄.

¶ Sꝫ palā eſt q̄ per hūc ſermonē ei⁹ nunq̄ innuiť q̄ corpa ab optime ſano lapſa nō poſſint ↄſeruari in eodē a ſibi ſimilibus l nā ⁊ gradu ſicut ⁊ optime ſana corpora: ſed bene innuiť q̄ non ē bonū neq̄ vtile ea conſeruare in ſuis malitijs in quibus habent ꝓiutatē ad egrotandū. ſemp .n. ad id qḋ meli⁹ eſt intēdere ⁊ artis ⁊ nāe hoc aūt eſt reducere ipſa ad optimū temperamentum qḋ fit nō per ſimilia ſue diſtēperantie: ſed p ↄ̄ria: ⁊ hoc innuebat cū dicit (permutari .n. opꝫ vnumquodq̄ taliū corpoꝝ ad ↄ̄riū ⁊c̄.) manifeſte ergo dicit Gal. in vtroq̄ p̄dictoꝝ libroꝝ q̄ regimē reductiuū ex lapſu expedictius ⁊ tutius eſt in talibus corporib⁹ q̄ ↄſeruatiuū in eodē. nā cū talia corpora ex ipſo ſuo lapſu ab optie ſano ſint in egritudinē iclinata nō fortiter repugnat egris cauſis: pp qḋ facilius egrotāt q̄ optie ſana. reductio ergo minuit hanc eoꝝ aptitudinē: idq̄ tutior eis ē ⁊ maxie expedičs magis q̄ ↄſeruatio in eodē pp qḋ dixit Gal. ibi q̄ calidiora indigēt regimie fridiori. ¶ Qḋ aūt Gal. dixit ſupra capl̄o de ſignis cōplexiōis occuloꝝ q̄ ois pars diſtēperata lediť a ſimilib⁹ ſue craſi facile ⁊c̄. itelligendū eſt non de pfecte ſimili ex p̄dictis ſex rebus qḋ qdē ſic poſt dicemus ꝓportionalē habꝫ effectum qualitati corporis: qm̄ tale ↄſeruat in eodē: ſed de alio ſimili quod eā excedit per effectū. vltioris gradus eiuſdē q̄litatis. a tali .n. ſimili patiť ⁊ amplius ſꝫ eidē lapſus diſtemperať. ¶ Eſt ēt ⁊ hic attētione dignū q̄ nō dixit oēm partē a ſimilibus ſue craſi abſolute ledi ſꝫ ⁊ facile. nō ergo lediť abſolute a quibuſcūq̄ ſimilib⁹ cōtingit tn̄ facilē ledi ab eis: q2 difficile ſit habeř punctū ſimilitudīs vere: qḋ qdē ſi excedať ledeť pars diſtēperata facilius q̄ pars temperata ſi diſtemperatū ſibi approximeť pp aptitudinē egrotandi quā pars diſtēperata hꝫ ad illā partē. ergo nō ſolū facile lediť: q2 facile calidum ſit calidius ſicut in capitulo de ſignis ↄplexionis oculoꝝ expoſuimus. ſed ēt q2 facile peccatur l approximatiōe ſimiliū pp id qḋ dictū ē. ¶ Qḋ aūt dicit in cōmēto ſup apho. p̄dicto q̄ ſola tēperata cōplexio ſuis ſilibus bene diſponiť nō pōt aliter intelligi q̄ duobus modis. pmo. ſ. q2 tēperatū nō dicať maius ⁊ minus tēperatū: ex quo ſequiť q̄ ſile in p̄dictis ſex rebus nō pōt dici magis ⁊ minus ſile: ſꝫ in pūcto cōſiſtit. tali .n. acceptiōi ↄcordare vř p̄hus in ſcḋo etichoꝝ cū dicit q̄ rectū ⁊ bonū vno mō eſt malū vero infiniti eſt: ⁊ ex h̄ manifeſtū eſt q̄ ſola tēperata cōplexio dř abſolute bene diſponi ſimilib⁹. diſtemperata vero nō abſolute q2 nō qbuſcūq̄ ſed ſilibus in gradibus equalibus: quoꝝ ē homogeneā ⁊ nō excedētē ſue q̄litatis facere actionē diſtemperatū .n. diſtēperato eſt plus ⁊ min⁹ ſile in infinitum. ¶ Scḋo vero pōt itelligi q̄ iḋ ſola dř bene diſponi ſilibus nō ⁊ diſtēperata vllo mō q2 diſtemperata complexio ſimilib⁹ in gradu excedentibus amplius diſtemperať. perfecte ēt a ſimilibus: lꝫ ↄſerueť: nō tn̄ adhuc bene diſponitur: q2 cū mala ſit ↄſeruatur in malitia: qḋ non eſt abſolute bene diſponi: eo q̄ ſic ↄſeruata. non eſt ei poſſibile tm̄ durare q̄ntū adequata ⁊ ad melius reducta.

¶ Reſtat aūt q̄ reſpondeamus ei qḋ vř experimentū oſtendere: q̄ qn̄ corpora calidiora tēperatis pouenť de gētia in aere calido cū cibis calidis vigilijs ⁊ exercitijs plurimis ſollicitudibus ⁊ iracundijs cōperiunť facilime egrotare: ex quo vř q̄ ſimilia ↄſeruare non poſſunt i eodē. Dico aūt ad h̄ audacter ⁊ nō temē q̄ ois neceſſario alterātia iclinata ꝟ ſuū calorē nō excedētē illoꝝ calidā cōplexionē ↄſeruant ſanitatē eoꝝ in eodē ꝑculdubio. ſed facilius ↄtigit in eoꝝ ↄſeruationē peccare q̄ in ↄſeruatiōe corporis optie ſani. naꝫ a modicū excedentibus verſus calorē ſupra tēperamentū ſibi debitū facili⁹ leduntur q̄ corpora optime ſana ledanť a multum excedētibus ſuū temperamentum verſus quācunq̄ qualitatem pp aptitudinem egrotādi quā hꝫ ad illā partem ex nāli inclinatiōe in eā: pp qḋ nō eſt adeo tutum ea cōſeruare in eodē ſicut ad melius reducere ſicut ſupra diximus. Signū q̄ a talibus ſibi ſimilibus ↄſerueť ēt eſt q̄ talia vřr appetere: ſibiq̄ eligere per nāꝫ nō eſt aūt viſimile q̄ talia appetant ad ſui corruptionem ſed potius ad ſaluationē. oīa .n. eſſe appetunt: ⁊ illius cauſa agunt quicqd nāliter agunt. nullius ergo nālis appetitus pōt eſſe ad ſui corruptionem: ſed appetitus nālis ad ſimilia eſt. ergo ſimilia non ſunt corruptiua: maxime perfecte ſimilia que ſupra diximus. ¶ Qḋ aūt talia ſimilia appetant: ſibiq̄ eligant manifeſtū eſt gaudēt .n. cibis ⁊ potibus calidis. i. calidioribus tēperatis: q2 ⁊ ipſa calidiora ſūt tēperatis: vt ſupra dictū eſt cap. de ſignis cōplexionis ventris. vlterioribus ēt vigilijs exercitijs ⁊ iracūdijs alijs que ſup calefaciētib⁹ q̄ tēperata optie corpora qm̄ talia eis ſunt cōnālia: ⁊ a cōnaturalibus corpora non leduntur. Nos .n. videmus q̄ plāte conuenientib⁹ ſibi naſcunť locis ſic herbe quedā in locis ſite incultis ⁊ mōtanis. que ſi tranſplātenť ad aquoſa ⁊ domeſtica corrumpunť ⁊ nō viuūt. hoc ēt de hominibus q i ſeptimo climate oriunť videmus. ſi .n. deueniūt in clima quartū ⁊ ſꝫ liqueſcunt ibi ⁊ diſſoluunť. alia ēt que in quarto ⁊ tertio climate oriunť non viuūt in ſeptio ſicut de leonibus manifeſtum eſt. ¶ Adhuc ēt in frigidis ⁊ humidis regiōibus hītātes voraciores ſūt piſciū q̄ carniū: ⁊ ab his ſani ꝑſiſtūt magis ſic a magi homogeneis ſue nāe. ¶ Ex his ergo ⁊ ſimilibus palā vř q̄ ↄnaturalia ⁊ ſimilia cōſeruant: ⁊ hec nā diligit ⁊ his delectať. Si ergo natura talia ſibi eligit ad ſui ſaluationē: tunc ⁊ ars conſeruatiua q̄ eſt imago nāe ſimilia dꝫ offerre. ¶ Qḋ aut talia corpa egrotabiliora vřr in aere calido vt in eſtate cū cibis calidis ⁊ exercitijs ⁊ vigilijs moderatis ⁊ h⁹ iḋ ē q2 aer eſtatis ſupflue excedit eoꝝ calorē: aut q2 cibus ſupflue calidus eſt ad eos ⁊ nō eque: ⁊ ſilr̄ vigilie ⁊ exercitia: lꝫ .n. ipſa vlteriores expectēt vigilias ⁊ vlteriora exercitia corporibus temperatis. adhuc vt ꝑſiſtant in ſui natura tn̄ ſi adhuc vltra ſuū moderamen cogentur vigilare ⁊ exerceri facilius noceť q̄ corpora optime tēperata .ſ. ſuū moderamē coacta pp cauſas quas diximus. ¶ Nō ergo ſimplr̄ verū eſt qḋ experimentū vř oñdere decipimur. n. q2 nō ē facile dignoſcibile q̄nto vlterior gradus ſupra temperatū de p̄dictis ſex rebus ſit ei moderat⁹ cū q̄ntitas ſui lapſus a tēperato ſola habeať coniectura nō determinātē eā nobis abſolute: ⁊ ſilr̄ q̄ntitas lapſus eārum a tēperata cauſa ſibi ꝓportionalis ⁊ equalis. ſic ergo verificatū eſt ſilia ſilibus cōſeruari in eodē nō per expōnē Galy. ſed per eā que a nobis eſt ſupius inducta

¶ Forsan

¶ Forte ſic aũt adhuc poterit intelligi q̃ calidũ ꝯſerue tur a frigido: ſicut.n. in ꝯſeruatione corporis optime cõ plexionis ſi aer fuerit diſtẽperatus ſcḋm aliquã q̃litatem inclinãdo ſunt reliq̃ neceſſario alterãda in oppoſitã q̃li tatẽ: ⁊ tãtũdẽ vt impreſſiones hincinde ſibi cõtrarian tes ſeipſas cõtemperẽt equalere facientes aerẽ aeri tẽpe rato. ita corpe exñte calido duobus numeris ſi aer eſſet vnus adhuc ſit calidior. calidus qḋe exñs.v.vel.vi. nũe ris aut pluribus oportebit reliqua inclinare in q̃litates oppoſitas tñ q̃ ſufficiat ad reducendũ impreſſiones aeris ad moderamẽ qḋ illi debet corpori vt impreſſiões hincin de ꝯtrariãtes equaleant impreſſioni q̃ fieret ab aere cali do duobus numeris tñ: ⁊ ſic iſto mõ cõtinget calidum a frigido conſeruari per accidens.

Dubitabit aũt adhuc aliq̃s ex h̃ qḋ dic̃ Ari ſto. in lib. de reſpiratiõe aduerſus empedo. dicentẽ aquatilia eẽ calidiſſima aialiũ ⁊ habere ignẽ pluĩ: ꝑꝑ qḋ fugientia exceſſuꝫ ſaluari i frigido ⁊ hu mido ſicut a ꝯrio cũ.n. oſtẽdiſſet ei piſces: non in terra ꝑus factos ad aquã trãſferri: ſed in aquis ortũ habere ⁊ frigida ⁊ humida eẽ magis cãpeſtribus ꝑꝑ exanguiora eſſe illis dicit ei qḋ mã ex qua fiunt aialia ſꝑ eſt homoge nea loco in quo fiunt ⁊ nunq̃; ꝯria: ſed habitus ⁊ diſpo ſitiones contrarii poſſũt in mã ſiles ⁊ ꝯtrarij ipſi loco: ꝑꝑ qḋ dicit q̃ natura ſaluat in ꝓpꝛijs locis ſicut ⁊ coorit mãe.n. mãe in quo qḋem loco ſunt tales exiſtunt entes q̃ qḋe in aqua humide: q̃ aũt in terra ſicce: que vero in aere calide: quare ⁊ i talibus locis mãe homogeneis ſal uant magis: ſꝫ habituũ exceſſus vt dixit loca ⁊ tempo ra ꝯtraria ſaluant: ergo vult q̃ diſtẽperantiã habẽtia ꝓ ter q̃ ab homogenei ſui loci nã ſoluent in locis ꝯtrarijs q̃litatis in materia ſibi ꝓpꝛia vt que terreſtria in locis cõ trarijs terre que aq̃tica in locis cõtrarijs aq̃: aerea in lo cis ꝯtrarijs aeri: ⁊ ſic ſimilr in tẽporibus habẽtibus cõ trarietatẽ ad habituũ: q̃re ſorte ſuſpicabit aliq̃s ex h̃ cõ ſeruationẽ diſtẽperãtie eſſe per ꝯtraria. ¶ Niſi eſſet q̃ Ariſt. nõ põit ibi ſaluationẽ pro ꝯſeruatiõe in eodẽ ſꝫ ꝓ reductione ad melius qḋ apperet cũ dicit ibidẽ reducit .n. ad ꝯmẽſuratũ locus habitus exceſſuꝫ. adequatio.n. ex loci ꝯtrarietate ſaluat magis: q: in pluꝛimũ tẽpus ſal uat nihilominus tñ ꝯſeruatio in eodẽ eſt per ſimilia ha bitui que nõ excedũt ipſuꝫ. ſicut ꝯſeruatio materie ꝑ ſi milia mãe. ¶ Ex quo videt̃ q̃ hoies ſeptimi climatis ⁊ maxie frigidiores q̃z a climate poſſũt ad cõmẽſuratũ deduci inclinatibus ei ꝯtrarijs. ſi non ſubito fiat talis reductio. qḋ.n. accidit in q̃rto ⁊ tertio liquari ⁊ diſſolui eſt ꝑꝑ nimis ſubito ab eis ad ꝯtrariũ alterari quod qḋẽ eſt eis egritudo ⁊ nõ ſanitas ſicut poſt oſtendemus.

¶ Vtetur vero materiis carũ innatas virtu tes recte ſciẽs eaꝝ: vt qm̃ motio qḋẽ ⁊ indi gẽtia ⁊ viglia ⁊ egeſtio: ⁊ oẽs aie paſſiones: ſiccãt corpora. cõtraria vo his humectãt ita vero ⁊ calefaciẽtibꝰ ⁊ infrigidãtibus ſtudijs ⁊ cibis ⁊ potibus. Et ſimplr eſt dicere de oi bus his q̃ ſcḋm corpus cognoſcẽs aliq̃s ma terias ⁊ virtutes ſalubꝛibus cauſis vteretur ſimilia ſimilibus afferens quando vult ſer uare corporis craſim qualem accepit.

Cõ.21. ¶ Cũ dedit canonẽ ꝯſeruatiõis ſanitatis corporis pa ruꝫ lapſi in cõplexiõe ab optĩe ſano. oſtendit q̃liter ſcḋm illum canonẽ poſſumꝰ recte operari: ⁊ dic̃.(Vtemur ve ro ⁊c̃.) .i. poſtq̃; opꝫ vti in ꝯſeruatione corpoꝝ lapſoruꝫ ab optime ſano in caliditate vel fri. humi. vl̃ ſiccitate ca lefacientibꝰ vel frigefacientibꝰ: humectãtibus, ⁊ ſiccan tibus ſꝫ mẽſurã lapſus corporis ſic accidet vti materijs ca rũ recte qñ ſciemus inatas virtutes ſuas. ¶ Et vult ꝑ mãm carum ꝓdicta ſex genera reꝝ que dicunt̃ materie cauſarũ ꝑꝑ id qḋ ſcituꝫ eſt. per inatas autẽ virtutes cu iuſq; materie ex ꝓdictis ſex rebus vult ṽtutes ſeu potẽ tias calefaciẽdi ⁊ frigidãdi: ⁊ aliter q̃liter corpus diſpo nendi. q̃s ex ſeipſis habẽt: de quibꝰ ſupra gnãliter hic v niter q̃s ꝑſcripſimus ⁊ exemplũ. ut de his dicẽs(vt qm̃ ⁊c̃.) .i. ſic qñ ſciemus q̃ exercitiũ ⁊ abſtinẽtia cibi ⁊ po tꝰ: vigilia: ⁊ euacuatio. ⁊ oẽs aie paſſiones q̃s ſupra nu merauit exiccãt corpꝰ. ꝯria vo his. ſ. quies ſaturatio ci bi ⁊ potꝰ: ſõnus ⁊ retẽtio ⁊ hꝰ i humectãt. Et ſimilr q̃ñdo. ſciemus q̃ genera exercitioꝝ ⁊ ciboꝝ: ⁊ potuũ: ⁊ aliorũ calefaciũt ⁊ frigidãt: tunc recte attribuemus ea ad cor pora ꝯſeruãdũ lapſa ab optime ſano in hũiditate ⁊ ſic citate caliditate vl̃ frigiditate nõ qm̃ oporteat corpa ſic ca exiccare vel hũida humectare: vel calida calefacere: vel frigida infrigidare cũ ea volumus ꝯſeruare: ſꝫ q: ex neceſſario alterãtibꝰ ea magis cõpetũt ad ꝯſeruationeꝫ ſiccis corpibꝰ q̃ corpus vl̃r exiccãt. ea vo magis hũidis q̃ corpus vl̃r humectãt: ⁊ ſic inde. dico aũt corpus vniuer ſaliter .i. ſimplr nõ ꝯtractũ ad hoc vel ad illud: ea vero que numerauit oẽ corpus exiccãt: corpa tñ ſicca cũ ſibi bene ꝯmẽſurent cõmẽſurãt ſibi cõnaliter exiſtentia ſicut dictũ eſt. ⁊ cũ hoc ea magis exiccabunt q̃z reliqua corpa ſi ꝓportionẽ ꝯuenientẽ ſibi trãſcẽdant: eo q̃ in genere ꝓportionali ſibi facilior eſt ꝯuerſio q̃z ad ꝯrũ. ¶ Nos .n. iam ſupra diximus q̃ ꝓdicta ſex gñã rerũ quãtũcũq; ſint corpori ꝓportionata. ſemꝑ tñ ipſuꝫ aliqualr alterat ꝑꝑ qḋ alterantia ex neceſſitate dicebant̃: nec tñ ipſm mi nus conſeruant ſi modũ corpori competentem non ex cedũt: ſicut ibi diximus. ¶ Deinde dixit(⁊ ſimpliciter ⁊c̃.) .i. ⁊ vniuerſaliter dico qñ cognoſcet q̃s ſpecies oiuꝫ rerum agentiũ incorpora ⁊ earum virtutes. ſ. non ſolũ alterantium neceſſario ſed aliorum. ſciet recte approxi mare cauſas ſalubres ad conſeruationem corporum af ferendo ſimilia ſimilibus qñ vult ꝯſeruare complexio nem inuentam corpori: ſicut ſuperior canon edocuit: eo q̃ ſi ſcierit res: ⁊ ṽtutes eaꝝ nõ latebit eum q̃ eaꝝ ſit ſilis corpori ⁊ actionis ei ꝓportionalis ⁊ que non.

Sed hic inueſtigandũ eſt q̃ ſit ſimi litudo carũ ꝯſeruatiuũ ad corpus. nõ.n. vr̃ ſimilitudo niſi participã tiũ eadẽ q̃litatẽ ſꝫ quõ ſõnus ⁊ vigilia motus ⁊ quies: euacuatio ⁊ retẽtio: ⁊ accidẽtia aie poſſũt vna ⁊ eadẽ q̃ litate participare, cũ corpe: cuꝫ ſit dicẽ talis eẽ calida vl̃ frigida: humida vel ſicca: ſic ⁊ corpus nequaq̃; ẽ dicibi le nec itelligibile. ¶ Dicũt aũt quidã q̃ ꝯſeruãs eſt ſile ꝯſeruato in fine tñ actionis ⁊ paſſionis currẽtis inter vtraq; q̃ oñdunt in nutrimẽto qḋ eſt vnũ de conſeruãti bus in ꝓncipio qḋeꝫ approximationis ad corpus exñs diſſile. in fine aũt cũ iam in actu nutrit factum ſimile. ¶ Sꝫ īpoſſibile eſt q̃ Gal. intelligat de tali ſimilitudie cũ.n. dicit q̃ q̃s vult ſeruare craſim qualem a cepit. ſi milia ſimilibus offerrat inuit qḋ ſimile ꝯſeruãs dꝫ eſſe de oblatione medici: nõ de ope nature ꝯuertẽtis ⁊ ſimi lantis illud in qḋ agit. nã nõ eſſet ꝯſeruatio de ope me dici ſed nãe tñ. ¶ Adhuc aũt i aliq̃s rebꝰ nõ naturalibꝰ non eſſet accipere hanc ſimilitudinem. abſurdũ eſt eni q̃ motus ⁊ quies ⁊ reliqua agentia in corpus patiantur ab eo ⁊ in fine ſimilent̃ ei ⁊ tunc ꝯſeruet ſe ab eis ſicut ignis a lignis cum in ſe ꝯuertit ea. ¶ Adhuc ẽt contin git nutriri eodem cibo colericum ⁊ phlegmaticuꝫ vtrũ cuiq; quoꝝ ſit ſimilis ſuo modo aliter.n. nõ nutriret q̃ re ꝯtingit ab eodẽ cibo duas ꝯrias complexiones in eo dem ꝯſeruari quod abſurdũ eſt nõ ergo videt̃ q̃ ſimili tudo ꝯſeruand.i ad ꝯſeruãda ſit ꝑ ex habere eadẽ que

litates. ⁊ i gradu eodē cū illis. ¶ Quare dicem⁹ cū cau
ſe ꝯſeruantes ex pdictis ſex rebus nō ſunt calide vl' frigi
de paſſionaliter ſiē corpus ſed effectiue dicantur tales
adhuc aūt cibus ⁊ potus non ſunt niſi potentia calidus
vl frigidus. Adhuc aūt effectiue magis ꝙ̄ paſſiōaliter
taliū ēt actualiter ad tale paſſionaliter nō ſit ꝟa ſimili/
tudo. de neceſſitate vōm erit ꝙ ſimilitudo eaꝝ ad corp⁹.
ſit per inferre actionē q̄litati corporis ꝓportiōalē: ⁊ nul
lo mō excedentem: vt per nō calefacere vl infrīdare vl
tra calorem vel frigus corporis ꝯſeruandi pp̄ qō cibus
tunc dr̄ cōſeruare cōplexionē inuētā corpori in eodem
q̄ñ a ꝑncipio approximationis ſue ad corpus vſq; ad fi/
nē ꝯuerſionis i ipſuz nō alterat corpus alteratiōe deq̄
ſit curandu ⁊ non tñ quando eſt aſſimilatus.

Poſt hoc aūt dicemus ꝙ dubitabit aliqs ex h̄ qō dicit ꝙ oēs anime
paſſiones corp⁹ exiccāt cū multi ex medicis opiant ſuit
gaudiū ⁊ letitiā hūectare. ¶ Adhuc ēt ⁊ ex hoc ꝙ inue
ratis exiccātibus ait. cōtraria vo his humectant: ſed ſi
oēs aie paſſiones exiccant corpꝰ eoque ſunt eis ꝯtraria
humectant ſi. n. non ſūt eiuſdē generis cum his paſſio/
nibus que exiccant nō ſunt ꝓprie contraria eiuſdē aūt
generis eſſe non poſſunt: cum ipſe dicit ꝙ omnes ani/
me paſſiones exiccāt corpus nulleꝫ excipiens. ¶ Niſi
eſſet q̄ñ dicit ꝙ oēs aie paſſiones ſiccant corpora itelli/
git non oēs abſolute: ſed q̄s ſupius nūerauit tacuerat
. n. ſupra de gaudio. oēs. n. aie paſſiōes excepto gaudio
deſiccāt corpus aliquid ſollicitudinis in ducendo: qua/
re gaudium erit alqs ꝯtrariū: ꝑ amouere ſolicitudineꝫ
exiccātem. Ipſe. n. oēs motu caloris aut intus aut ex ⁊
ei⁹ ſupfluo exercitio humiditates ſubſtantiales corpo/
ris deſiccare videntur. gaudiū autem qꝛ leuiter calorē
expandit ad extra quem corporis humiditas concomi/
tatur vr̄ exteriora mēbra dilatare ⁊ humectare. ¶ Sꝫ
forte ſi bene attendimus gaudiū ēt maxime ſi diſtem/
peratum ⁊ ſupfluuꝫ ſit ſupfluo motu caloris ⁊ eius ſu/
perfluo exercitio in exterioribus q̄ſi ſupflua vigilia cor
p⁹ exiccat: ⁊ ita hoc modo adhuc verificabit̄ ꝙ oēs aie
paſſiones corpus exiccāt. ¶ Sed tunc reſtat dicere q̄
ſunt eis ꝯ̄ria q̄ humectant. ¶ Et dōm. ꝙ ꝯ̄riū earum
large ſumptū eſt earum ꝓuatio: pp̄ qō iuſſit ſupra ab/
ſtinere corpus optime ſanū ab eis. ¶ Aut aliter. ſ. ꝙ
omnes aie paſſiones corpus exiccāt: maxime q̄ñ ſuper
flue ſuīt q̄titate ⁊ qualitate: ⁊ tūc ꝯ̄riū earū erit tēpe/
rantia ſm̄ eos iuſſit aūt ſupra maxime abſtinere illo ab
intemperantia omnium aie paſſionū. temperātia. n. ſꝫ
eas nō mutat corpus mutatione ſenſibili ſic diximus.

**¶ Si vero permutare vult ⁊ trāſſere ad me
lius. Aliud eſt id gēus cauſaꝝ ſalubriū. ſ. cō
trariū quidem prius dictis. Equale vero di
ſtās ab altera craſſeucrataꝝ ⁊ mediaꝝ quas
optimis naturis ꝯuenire dixim⁹. Calidiorē
. n. ⁊ ſicciorē craſiꝫ non calide diete ⁊ ſicce fa
ciunt eucratā perfecte: ſꝫ que tm̄ eucrata cra
ſi frigidiora ⁊ humidiora ſunt q̄tum ⁊ natu
ra eius erat calidior ⁊ ſiccior.**

cō. 22. ¶ Cū dedit canonē ꝯſeruationis in eodē corporis nō
multū lapſi in cōplexiōe ab optime ſano qō gdē fuit in
capitulo dicere cās eius ꝯſeruatiuas in eodem det cau
ſas eius reductiuas ad melius ſub vno ſimul eodē ca
pitulano eas hoc. n. erat ſm̄ mēbrū cauſaꝝ ſalubrium
corporis i cōplexione parū lapſi: ⁊ dic̄ (ſi vero ⁊c̄.) . i. ſꝫ
ſi non vult ſeruare craſim qualem accepit: ſed vult ad
meliorē reducere: tūc aliud eſt ſequēdū genus cauſarū
ſalubriū qō eſt recta fronte cōtrariū ſupradicto.

¶ Deinde volens ſpecialius explicare hoc genus cau/
ſaꝝ ⁊ ꝯ̄rietatem ei⁹ ad pdictū dixit (equale vo ⁊c̄.) . i. ⁊
hoc genus cauſaꝝ eſt equaliter diſtans cū pdicto gene
re a temperatis cauſis in medio duaꝝ extremitatuꝫ exi
ſtētibus quas ſupra diximus ꝯuenire corporibus opti/
me ſanis: nō tñ equaliter diſtans ab eis cū pdicto gene
re ab eadē parte qua diſtat pdictum genus: ſed ab alte
ra. Et volebat per genus pdictū gēus cauſaꝝ ꝯſeruan/
tiū in eodē in cōſeruatione. n. corporis lapſi verſus cali
ditatē ⁊ ſiccitatem in eodem oportebat cauſas cōſer/
uatiuas cadere a tēperatis cauſis v̄ſus caliditatē ⁊ ſicci
tatem per quantitatē caſus eius a tēperamēto. In redu
ctione vero euſdem corporis opꝫ cauſas reductiuas ca
dere a temperatis in partē ꝯtrariā. ſ. verſus frigiditateꝫ
per quātitatē caſus ei⁹ a temperato: ⁊ ita ab altera parte
eq̄liter diſtat hoc gēus cauſaꝝ a tēpatis cū pdicto gn̄e.
¶ Deinde cū ꝑmiſit canonē exēplificat ipſuꝫ: ⁊ dic̄ (ca
lidiorē. n. ⁊c̄.) . i. qꝛ calidiorē ⁊ ſicciorē cōplexionē non
poſſet quis reducere ad perfecte tēperatā per dietas ca/
lidas ⁊ ſiccas: per q̄s ſuperius dixit eas conſeruari ⁊ vo
lebat ꝑ dietas regimē qō ex ſex rebus nō nālib⁹ in vna
die ſeruat̄: ſed deduceret eā illā dietā que in tm̄ ſunt fri
gidiores ⁊ humidiores temperatis dietis inq̄tuꝫ ipſa
erat calidior ⁊ ſiccior tēperata cōplone. ⁊ cauſa huius
eſt: qꝛ ſicut ſimile ꝯſeruat: ſic ꝯ̄rium alterat. Quī. n.
vera ꝯ̄ria ſunt equi potentia equaliter a medio elōga/
ta accidit cū ſibi inuicē approximāt vel miſcēt in mediū
mutua alteratiōe cōcidere. talia aūt contraria ſunt cāe
reductiue: ⁊ corp⁹ reducēdū: ſicut ſupra patuit. ¶ Eſt
tñ hic attentione dignū. ꝙ ſi ſuperflua fieret continua
tio taliū cauſaꝝ ꝯuerterent̄ in oppoſitū: pp̄ qō ceſſare
opꝫ ab eis q̄ñ corpus ex ꝑfectiōe operationis iaꝫ apparet
reductū ad temperamentū. Scias ēt. qō ſicut ſimile dr̄
plus ⁊ minus ſic ⁊ contrariū: ita. ſ. qō magis ſimile ē mi
nus ꝯ̄riū ⁊ minus magis: ⁊ ſilr̄ de ꝯ̄rio: pp̄ qō duo ꝯ̄ria
quoꝝ vnū alteꝝ ſuperabit in āpliori elongatione a me
dio a ſe inuiceꝫ iuncta: vel i ſe iuiceꝫ agentia ⁊ patientia
non rediguntur in ꝑfectū mediū: ſꝫ potius vnū vincet re
liquū: ⁊ corrūpet ipſum ⁊ in ſui ſil'tudinē cōuertet.

Dubitabit aūt aliqs ex eo ꝙ Damaſcēus in ſuis āphis dicit ꝙ cōplexio natu
ralis ſm̄ vicinitatē gdē adheret: actu tñ i ſeparabilis: ⁊
vult ꝑ h̄ cōplexio a nā cōtracta lꝫ q̄tū ad actū adhereat
ſm̄ vicinitatē. q̄ſi dicat. ſeparabiliter: tñ q̄tū ad habitū
adheret in ſeparabiliter: cuius rectū exemplū eſt in aq̄:
cuius frigiditas actualis de facili remouibilis eſt habi/
tualis aūt in ſeparabilis vr̄ aque remanente aq̄: qm̄ nā
que in ſimplicibus idē ē qō forma ſubſtantialis ipſius
ſimplicitatis ſicut dicit ꝑnceps in ſua ſufficiētia ē ꝑnci
pium ꝓpriaꝝ paſſionū in ſubiecto ⁊ reuocationis eaꝝ
cū abſentant̄. Huic ēt ſententie Dama. cōcordare vr̄ pri
mo ethicoꝝ Ariſt. qō nāle ē aliter nō aſſueſcit: ſi ergo
cōplexio nālis corporis humani in ſeparabilis eſt oīno
lꝫ quoddam actuale eius dominiū occultari poſſit tunc
impoſſibile videtur aliqō corpus nāliter lapſuꝫ in ꝯple/
xione ab optime ſano reduci per aliqō genus regiminis
ad ꝯplonem optime temperatā: qꝛ ſi reductū fuerit: tūc
oportebit ceſſare a cauſis reductiuis ne ad oppoſitū ei⁹
qō fuerat cōuertat̄ ⁊ ad ſimilitudinē corpis tēpati vel
ſimplr̄ temperatis: ſed ſi tēperatis cāis vtetur reuocabi/
tur per naturā ad oēm actū cōplexiōis ſue ꝑme amoto
priore regimine reditū ꝓhibente. ¶ Adhuc cāt, nō mīu⁹
eſt dubiū qꝛ talis corporis per nām lapſi reductio vide
tur in ipſo inducere diſpoſitionē egritudiālē. dicit eniꝫ
ꝑnceps capitulo de ꝯplexiōe i aſſignatiōe q̄nti modi cō/
plexionis equalis. qō oē indiuiduū habet cōplexionem
ſibi equalē ſub qua eſt ſibi ſanitas: ⁊ vita cui⁹ imutatio i

firmat ⁊ corrumpit pp quod ſicut ait in tertio modo cõplexionis equalis que eſt complexio qua genꝰ vna communicat: ſi corpus indi ſm complexionē ſclaui q̃le fiet aut infirmabit: aut morie͡t. ¶ Simil͛ poteſt dici. ꝙ ſi corpus vniꝰ indiuidui fiat equale ſm cõplexionē alterius: aut infirmabit aut morietur. igit ſi corpus lapſuz fiat eq̃le ſʒ complexionē corporis optime ſani: aut infirmabit aut morietur: tunc ſequit ꝙ pars iſta ꝯſeruatiue artis que reductiua eſt inutilis eſt immo nociua.

¶ Dicemꝰ aūt adhuc. ꝙ cõplexio nālis cuiuſqʒ corporis immutari poteſt. Hoc. n. dicit. Gal. ſexta pticula ꝺ mor. ⁊ accidētibus. vbi loqtur de accidentibus ꝯtingētibus in operationibus v͛tutis nutritiue. de qbꝰ vna eſt aſſiſatio nutriētis cū nutrito: cꝰ accidētia ſūt morphea ⁊ lepra ⁊ hꝰi. q̃ nihil aliud ſūt vl̄ nihilo alio eueniūt q̃ʒ ex defectu aſſimilatiōis nutriētis cū nutrito. ꝑnᵐ aūt taliū accidētiū: ⁊ cā ē mutatio cõplonis mēbroꝝ ⁊ maxie cutis. immutatio āt cõplexiōis ſic dicit eſt ex cibis ſm plim: qꝛ lʒ nutrimentū ꝓprie ſignificet rem patiētem a corpore nutritum autēʒ proprie ſignificet rem cõuertentem: ⁊ vniuerſaliter agentē: negari tñ nequit qn̄ res patiens aliq̃liter agat ⁊ ecõuerſo. omne. n. naturale agēs patit aliq̃liter a ſuo paſſiuo. ¶ Ad hoc aūt ꝓbādū inducit ſimilitudines multas: maxime aūt hoc oſtēdit ex arbore: q̃ in ſolo perſaꝝ mortiferū exñs eſt per tranſportatione in egypto reddita ſalutifera: nec fuiſſe dicit h̃ niſi ex immutatione ſue cõplexionis facta a nutrimento: qꝛ ab alio eſſe nõ potuit. Cū ergo ſanguis ē phlegmaticus aut melācolicus ex cibis huius generatus accidit vt caro inde gñata vl̄ nutrita ſit phlegmatica aut melācolica. qñ aūt ē talis facta nõ eſt eadē q̃ pꝰus: cū eēt pꝰus calida ⁊ humida. igit cibū ad ſe veniētē nõ poteſt trāſmutare in naturam priꝰs. Dicit aūt ⁊ hoc idē in cõmento ſup illo apho. q̃ ex multo tpe ꝯſueta ⁊c̃. dicit. n. ꝙ cibus ⁊ potus nõʒ acq̃ſibilē operant: maxime qdē in vētre: qꝛ tūc magis ſūt diſſimiles corpori. poſt hunc autē hoc operant quodāmodo ſʒ alias particulas corporis. q̃uis. n. q̃ʒ maxie vincātur ac tranſmutent a corpore. cibaria. tñ diſponūt quodāmodo: ⁊ id ſm ſui ipſorū nām: ſicut dicit: ita ꝙ i tēporis longitudine multa apparet exalteratio ⁊ aſſimilatio eoꝝ que nutriunt ad nutrimenta. ¶ Idē quoqʒ ⁊ h̃ innuit ſupra i ſue ſignoꝝ corporis egri ſimplr ſumptoꝝ a muſculis. dicit. n. ꝙ humiditas nutrimētalis q̃ cõtinetur in medijs regionibus ſimiliū mēbroꝝ ſʒ multitudinē ⁊ paucitatē ſui ⁊ tenuitatē ⁊ ſpiſſitudinē demōſtrat partem eſſe humidā vel ſiccā: ⁊ facit ēt eſſe talem: non tñ ſolidas ⁊ ꝓprias ac pꝰmas multum apparenter. ſicut ibi oſtēdemus. Sicut. n. dicit ipſas medias regiōes licʒ repelet humiditate ſicca ⁊ hūida: ⁊ calida frigida ⁊ multa ⁊ pauca: ⁊ tenui ⁊ ſpiſſa: ſicut libʒ p taliū ciboꝝ exhibitionē. ex quo eſt conſeruare ſupleis cõplexionē ꝓpriam ſimilē eis in nā humiditatē talē ꝑparādo. ¶ Reducere aūt ad melius cõtrariam inducendo: maxime cum talibus cibis ſemp aliqd innate qualitatis aſſociet poſt ꝯuerſionem in ſubſtāniā: ſicut dixit pꝰinceps: pp qd̄ dixit ibi ꝙ hunc cāonē cõmunē ois partis dicturus erat i poſterū i ſanaꝝ ⁊ egraꝝ cauſaꝝ doctrina: eo ꝙ iſte canon expediebat medico tam ad ſignū q̃ʒ ad cauſam. Innuit aūt latenter ipſum hunc canonē in iſto capitulo ꝯſeruatione ſanitatis. Amplius aūt ⁊ hunc innuit infra. ca. de cauſis ſalubribus fracture oſſis ſicut ibi deo volente explicabimus. Si ergo p talem hūiditatē nutrimētalem lʒ corpus ꝯplexionē immutare: quāto āplꝰ ſi reliq̃ nec ſolum alterantia in eadē ſecū parte vergant ad illud inuabūt. ¶ His pmiſſis dicemus. ꝙ cū damaſcenus dicit. ꝙ cõplexio nālis eſt ſimpliciter inſeparabilis. dicendū eſt ꝙ inſeparabile dupliciter dr̄. ſ. quod nullo modo poteſt ſeparari: ⁊ quod difficulter ſeparat: ſimilē enīʒ diſtinctionē facit Ariſtote. 1. de aīa de tangibili ⁊ viſibili ⁊ ſimilibus ſumit ḡ in apho. p̄dicto inſeparabile ꝓ difficulter ſeparabili difficultatēʒ aūt ſeparationis eius ꝯſequenter in alterius dubitationis ſolutiōe inuēimus nõ ergo mutatur ſolū actus eius: ſed ois eius potētia: ⁊ nā eo ꝙ humiditas nutribilis iā dicta immutat materialiter ipſiuʒ mēbrum cuius immutatio nõ eſt qualis ea que a febre vl̄ aere ⁊ ſole ⁊ hꝰi ſʒ ē mutatio in q̃litate pp eā que quodam modo in ſubſtantia pp quod ſi reductū vtat cauſis temperatis: ſic temperatū corpus nõ redibit ad nām pꝰimā vllo mõ ſed ꝯſeruabit in temperamēto acq̃ſito per illas ꝓhibebit enim tūc redire ad naturā pꝰmam ſubſtantialis eius ꝯuerſio: cuius cauſa nõ ſeſt ei pꝰma natura reuocans i amiſſuʒ ſicut ineſt aque bulienti ⁊ febrienti ſi remotis obſtaculis dimittat ſue nāe. ¶ Adhuc āt ꝓhibēbit hoc ꝯſeruatio eius in ſtatu acquiſito ptemperata.

¶ Qd̄ aūt dicit Ariſt. in ethicis ꝙ id qd̄ nāle eſt nõ aliter aſſueſcit: nõ hʒ hic locuʒ. vult. n. ibi oſtendere ꝙ mores. p ꝯſuetudinē inſunt nobis ⁊ non nā. ſi enim mores ineſſent nobis a natura: nõ poſſʒ quis aſſueſcere in contrariū: ſicut fieri videmus: q̃ſi dicat: ſi aliquid natur aliter faceremus nõ poſſemꝰ aſſueſieri in ꝯtrariū: ſic terra cuius eſt per nām deſcendere nõ aſſueſcit ſurſum ferri: p hoc ꝙ frequenter ſurſum iaceatur: ſimiliter ego dico ꝙ ꝯplexio corporis calida: cuius eſt colerā generare nõ poteſt aſſueſieri vt generet phlegma: vel temperatū humorem exiſtens calida: ſed ſicut terra ſi trāſmutetur in aerem ferretur ſurſum. ſimiliter complexio calida ſi trāſibit in frigidam generabit phlegma nõ poteſt ergo cõplexio nālis aſſueſcere facere ꝯtrium eius quod fecit ſed bene poteſt in eſſe tranſmutari: ⁊ tunc faciet contrariū eius quod faciebat non per aſſuefactionē: ſed p ſuꝰpſiꝰ. tranſmutationem. ¶ Ad illud autem quod dicitur ꝙ cauſe reductiue videntur eſſe infirmantes pp eſſe amouentes complexionem ꝓpriam ab indiuiduo ſub qua ē ſanitas eius ⁊ vita. dicendum eſt ꝙ non omnis amotio proprie ⁊ nālis ꝯplonis ab indiuiduo eſt infirmans ſed ſubita. omnis enim cõplexio ad quā ita deueniꝉ eſt egritudo nā. n. non ſuſtinet repentinas immutationes ſicut ſubſeq̃nter dicturus eſt operatiōes enim nature gradate ſunt ſ. ōeqʒ ⁊ talibus acquieſcit ſibi factis ab arte qbus nõ pcipit a ꝓpria ſe diſpoſitione diſponi: ſicut cū ſubitꝰ ſit egreſſus in illā. gradata enim noue diſpōnis inductio ineſſe facit eam quaſi nālr haberetur que cum melior eſt pꝰus habita operationē meliorat: ſic melior ſanitas talis āt gradatio qm̄ ⁊ tempus ⁊ ordinem requirit difficultatem parit: nõ eſt āt ſic cū tranſpoſitio ſit in peiorēʒ cõplexionē nā cū ē multi exceſſus ſiue ſit gradata ſiue ſit ſubita qm̄ operationem ledit ⁊ deteriorem ſnē egritudo eſt: ſed gradatī iducta differt ab iducta repēte p h̃ ꝙ habitualis eſt ⁊ ſere ſicut ſanitas q̃dem natiua videtur. Adhuc āt: qꝛ cū inducit: nec pcipit: nec dolorem infert ſicut illa pp id qd̄ ſcitū eſt ex pꝰus dictis. ſi vero gradatim inducta nõ ſit multi exceſſus: tūc erit ſolū ſicut pelorata ſanitas. quaſi de ſimplr neutra fiat ſimpliciter egra corpori ergo naturaliter diſtemperato omnis valde maior lapſu eq̃ nociuū mõ inductus eſt egritudo: ſʒ inductus nāli minor non niſi qñ ſubito inducit quare corpus lapſum ſi paulatī ⁊ ordinate induat complonē optime ſani corporis: nec imfirmabit: nec morie͡t quoniā ordinitate ſibi aſſuefacta cedet in habitum ⁊ nām que cuʒ ſit melior priore reddet opera meliora ſʒ corpus indi ſi reddatur quale ſm corpus ſclaui cū vtrūqʒ ſit diſtemperatū: hoc in calore: illud in frigore ꝓculdubio aut iſirmabitur: aut morie͡t: qꝛ non inducitur ei melior diſpoſitio ſed inducitur ei recta fronte ꝯtraria naturali: que eſt ei

maximus lapſus a nã ſua ⁊ maxime egritudo. ꝓſertim ſi ſubito inducatᷣ: neqꝫ tunc ei erit tranſitus per mediũ tẽperatũ: ſed per mediũ qđ eſt egritudo infra illã que ẽ in termino. ſi aũt gradatim fortaſſis poſſibile ſit eã indu ci: adhuc erit ei q̃lis lapſus a tẽperata cũ ꝓma ſꝫ ab al tera parte. eſt tñ peior lapſus quãto peioꝝ ↄtrarius eſt ra dici: ꝑꝑ qđ aut infirmabitᷣ: aut moꝛietᷣ: minus tñ q̃ʒ ſi ſu bito induceretᷣ. in medio tñ illius vie ſtatutũ tẽperatuꝫ ⁊ ſanum iudicabimus: ⁊ eſt quidẽ dicere corp⁹ Socra tis factum q̃le ſm corp⁹ Platonis infirmabitᷣ aut mo rietᷣ: ⁊ ꝓpꝰo eius inducta erit ſibi infirmitas aut moꝛs.

Sed adhuc reſtat dubiũ qđ ꝓteriꝫ nõ ſꝫ q̃ret .n. aliqs ſub quo genere corpoꝝ reponetᷣ corpus lapſuꝫ cũ fuerit ſic reductũ ad corpus optime ſanũ: vel ad aliqđ infra illđ vt ſi neutꝝ ſimpliciter reducatᷣ ad multũ ſanũ. nõ .n. poteſt amplius dici ꝙ ſit lapſuꝫ quale erat: qꝛ̃ iam exi uit ab illo lapſu ad optime ſanũ non poteſt dici ꝙ ſit op time ſanũ vel aliqđ infra illud: qꝛ̃ illud eſt a gñatione aliquale hoc aũt non eſt a generatione tale: ſed poſt.

ℭ Ad qđ dicem⁹ ꝙ iſtud corpus ſm ṽitatẽ nõ ẽ aliqđ corpoꝝ ſupius diſtictoꝝ. naꝫ oĩa corpora diſtincta ſũt aut corpoꝛa nature. aut defectus nãe corpoꝛa aũt natu re: aut ſũt optime ſana: aut ab eis lapſa. lapſa aũt ab eis: aut ſũt ſimplr̃ neutra aut ſimplr̃ egra: ⁊ ambo dicũtur ſana vt nunc. corpoꝛa aũt defectus nature in quocũqꝫ ꝓdictoꝝ corpoꝝ accidat hic deffectus. ſunt aũt neutra vt nunc: aut egra vt nunc: corpus aũt qđ reductũ eſt ad optime ſanũ vel ad aliqđ infra illud nõ eſt ꝓprie aliqđ iſtoꝝ: ſed ipſum ꝓprie dr̃ corpus artis ſiue ꝓfectus na ture ab arte. aſſimilatᷣ ãt corpoꝛi ſimpliciter ſano ſꝫ na turã vel alicui alteri ifra illud ad qđ reductio facta ſit: ſicẽ ars aſſimilatᷣ nãe: ⁊ ſicut habitus acquiſitus habitui naturali extñs quidẽ ſm quid generis eius ad qđ redu ctũ eſt: ⁊ eſt vere ſicut auꝝ alchimie decernenduꝫ qđ in omnẽ operã nãlis auri accipi põt: nec ꝓpterea dõm eſt ꝙ diminute diſtinxerat corpoꝛa. naꝫ opa artis non in greditᷣ in diſtinctione ſciẽtie. ſcientia .n. erat de illis ſolũ ars ãt nõ prop: ie đ hoc dr̃: ſed ad hoc. quõ aut medici na dicitᷣ ⁊ ars ⁊ ſcia iã in his q̃ ꝓmiſimus dictũ eſt.

ℭ Hoc ſiquidẽ gẽus cauſarũ coꝛigit inatas diſcraſias. Alteꝝ vero prius dictũ cõſeruat craſim: vtilitas ṽo vtroꝛũqꝫ medicis in ꝑte: coꝛrigere qdẽ ex multo ſtudio paulatiꝫ trãſ ferentes ad melius (nõ enim ſuſtinent nãe repentinas mutationes: ſeruare ṽo in codẽ ſm neceſſarias occupationes.

Co. 13 ℭ Cũ dedit cenonẽ ↄſeruationis ⁊ reductionis corpis lapſi ab optime ſano. oſtendit q̃ñ medicis ſit vtendum vno: ⁊ q̃ñ altero: ⁊ dicit. (h ſiqdẽ. ⁊c̃.) .i. hoc genus cau ſarum prime dictũ. ſ. reductiuaꝝ coꝛrigit ⁊ melioꝛat di ſcraſies naturales: ſed dictũ ꝑus .ſ. gen⁹ cauſaꝝ conſer uatiuarum ↄſeruat illas diſcraſias in codẽ. hoc aũt iam ſupꝛa patuit. ℭ Sciendũ tñ eſt. ꝙ ãt ↄſeruatiuaꝝ gen⁹ cauſaruꝫ poteſt ⁊ coꝛrectiuũ dici ſicut ipſe ſupꝛa innuit cũ ingreſſus numerũ cãrũ ↄſeruãtiuꝫ ait q̃ coꝛrigẽtia ge nere accidit exiſtere: qđ nos ibi expoſuimus. ℭ Deinde dixit (vtilitas vero ⁊c̃.) .i. ſed medicis expedit vtrũqꝫ ge nus cauſarum in diuerſis hoꝛis ſiue partibus tempo rũ: ⁊ hoc intendebat cũ dicit vtilitas ṽo vtroꝛũqꝫ in par te medicis. nõ .n. ſemꝑ eſt eis licentia vtẽdi coꝛrectiuo genere cauſarũ circa coꝛpa lapſa: q̃ñ nõ in eo ſit maioꝛ ꝑ fectio ⁊ honoꝛ artis: ꝑꝑ qđ ꝓceſſit: dicẽs ꝙ vtilitas ſiue neceſſitas coꝛrectiui eſt quãdo ⁊ vbi eſt medico de licẽ tia vacationis longe ab occupatiõibus extrinſecis homi nis reducendi poſſibilitas trãſferendi paulatim i meli⁹ ⁊ hoc intendebat cum dixit. coꝛrigere qdẽ ex multo ſtu dio ⁊c̃. trãſlatio .n. paulatim faciẽda idiget mlto ſtudio .i. longeuo. longeuũ aũt ſtudium indiget vacatione ab occupatiõibus aliis que poſſunt hoc ſtudiũ impedire: ſi .n. homo ſubſtẽtãdus nõ fuerit ſibi viuens: ſed aut habeat alteri miniſtrare: aut aliter q̃liter ſit occupatus in ſecularibus negocijs nõ poterit ſibi ↄueñter ꝓparare res nõ nãles ſibi cõpetẽtes ad reductionẽ: neqꝫ in tem pore cõuenienti eis vti. ſi .n. ſimel vel bis tñ querat licẽ tiã ad hoc intendendũ nõ ſufficiet: cũ paulatim ſit faciẽ da ⁊ nõ ſubito: ⁊ q̃ñ ꝑ hoc innuit reductiõis modũ cũ paulatim iubet trãſferre dedit ↄtinuo cãꝫ huius ⁊ dixit (nõ enim ⁊c̃.) .i. nõ faciẽda eſt ex multo ſtudio paulatim qꝛ nã nõ ſuſtinet repẽtinas imutationes ⁊ cauſa huius eſt qꝛ a talibus terretᷣ ⁊ deficit eo ꝙ maxime percipit cõ trariũ qđ imutat. ℭ Adhuc aũt qꝛ cõſtat ꝙ intẽtio re ducentiũ eſt trãſferre ad ſanitatẽ melioꝛẽ ꝑus habita: ſꝫ a ſubita alteratione fiens diſpoſitio potius eſt egritudo q̃ʒ ſanitas: qꝛ cum ſanitas ſit nãlis diſpoſitio: nulla diſ poſitio extrinſecus adueniens poteſt eſſe ſanitas qua membꝛa perficiant ſuũ opus: niſi paulatim inducta fue rit: quaſi ſicut innaſceretur quare talis tranſlatio in me lius non poteſt fieri: nec dꝫ fieri ſubito. ℭ Deinde dixit (ſeruare vero. ⁊c̃.) .i. ↄſeruare gñis cauſarum neceſſi tas ⁊ vtilitas ẽ q̃ñ nõ diu licet vacare ab aliqs occupatio nibus reductionem impedentibus in qua erat maioꝛ ꝑ fectio ⁊ honoꝛ artis ⁊ hoc intendebat cum dixit (ſerua re vero ⁊c̃.) ſufficit .n. tunc cõſeruare in eodem tñ. faci lius enim fieri poteſt: nec indiget multo ſtudio. natura enim corporis nos adiuuat in ſui cõſeruatione: ſimilia ſibi appetendo ⁊ eis congaudendo ſicut ſaluantibus: cui⁹ ſimile adiutoriũ in reductione nõ dabat: qꝛ ↄtrariũ abhoꝛrebat. ꝑꝑ qđ paulatim in illud deducẽda erat: qđ ſine multo ſtudio ⁊ vacatione ꝑfici non poterat.

Dubitabit aũt aliqs ꝙ non vr̃ concoꝛdare ꝓ ceptũ eius de paulatiꝫ trãſferẽdo ad melius cũ canone quẽ de reductione ꝓmiſit. dixerat .n. cauſas reductiuas corpoꝛis lapſi tñ oportere diſtatᷣ a tẽperatis q̃ñ tũ corpus a coꝛpoꝛe tẽperato ↄtraria q̃li tate: ſed talia ſunt recta fronte contraria. in maxima qui dem diſcraſia exiſtentia que nõ paulatim: ſꝫ ſubito alte rare videntᷣ. fortaſſis .n. videbitᷣ ꝙ illa q̃ ſunt in minoꝛi diſcraſia poſſunt paulatiꝫ trãſferre. ſ. vt coꝛpoꝛi calido tribus numeris ſupꝛa temperatũ dentᷣ infrigidãtia vno numero vel duobus: aut videbitᷣ ꝙ non debeam⁹ inci pere ab exhibitiõe eoꝝ q̃ infrigidant trib⁹ numeris: ſꝫ ꝓmo ab infrigidantibus vno numero: deinde his q̃ duo bus: ⁊ gradatim ſit ꝑuenire ad ea que tribus ifrigidãt. hoc aũt ipſe non dixit. ℭ Niſi eſſet ꝙ intẽtio ei⁹ ẽ pau latinã facere trãſlationẽ per oblationẽ cauſaꝝ ꝓpoꝛtio naliter lapſoꝝ cũ corpoꝛe in contraria qualitate nõ ↄti nue: ſed cũ interuallo: ⁊ cũ interpoſitione ↄſeruatiuũ in codẽ: ⁊ hoc itellexit ſupꝛa cũ dixit: ꝙ tales diſtẽperãtie iuuantᷣ a ↄtrarijs moderato vſu: aut fortaſſis ſi ↄtinuo modice tñ quãtitatis in pondere: in his. ſ. q̃ ponderantᷣ cum .n. ſit diminutio ponderis rerũ offerendaꝝ nõ ap paret eaꝝ effectus vſqꝫ ad gradũ ad quẽ nate ſunt res ille per mutare niſi paulatim. piper .n. lꝫ ſit aptũ natũ ca lefacere vſqꝫ ad quartũ gradũ: nõ tñ in quacunqꝫ quãti tate exhibitũ ꝑficiet illud: ſed aliq̃ñ in ita modica q̃titã te exhiberi põt ꝙ nõ apparebit ab eo aliqua caliditas manifeſta: ſi aũt fiat cõtinuatio ſũptionis talis diminuti põderis reducet coꝛp⁹ paulatiꝫ ⁊ poſt tẽp⁹ vſqꝫ ad q̃r tũ gradũ. que aũt quãtitas eius poſſet trãſferre corpus ſubito vſqꝫ ad quartũ gradũ incognita ẽ qꝛ in diuerſis diuerſificatᷣ: ſed ꝑ experientiã diſcibilis eſt vnde ⁊ Gal dixit.

dixit alias ⁊ quantitas offerendoꝝ litteris denotari nō poteſt ergo hoc ſic intellectum a canone premiſſo nullo modo diſcordat ſic enim exhibita, ſub pari lapſu nequa⸗ ꝗ̃ ſubito alterabunt. ℭ Sed exhibitio infrigidantium vno numero corpori calido tribus numeris nullam fa⸗ ceret impreſſionem: qꝛ illud qḋ infrigidat vno ſolo nu⸗ mero corpus tēperatum: aut duobus ſoluꝫ non iudicat̄ fortaſſis frigidū ad corpus calidum tribus numeris: ſꝫ cum agerēt in ſeinuicem ſuperaret corpus ⁊ illius actio nem oīo denigraret: gradatio autē in gradibus ſiue nūe ris donec deueniat̄ ad tertium numeꝝ: ⁊ lꝫ non ſit opor tuna tñ non eſt nocius. ℭ Attende tñ ꝙ tales cauſe ex hibite cum interuallo qḋ diximus ſicut paulatim redu cāt ſic ⁊ paulatim dn̄e in numeris ſubcondeſcendere cū .n. calidum tribus numeris corpus fuerit reductum ꝓ⸗ pe temperatum ēt duobus numeris ꝯpetēt ei cāe lapſe ꝯ̃trium ſilr duobus numeris: ⁊ cum fuerit ꝓpe ad vnum numerum competent ei lapſu in ꝯ̃triuꝫ ſimiliter vno nu mero huius aūt rei diſtinctio ⁊ diſcretio temporis oppor⸗ tune ceſſationis a medici induſtria pendet melioratam eſſe ſanitatem inducentis ex melioratione operum ⁊c̄.

ℭ Quomodo igitur ⁊ hmōi ſpēm cāruꝫ ſer uantem noīamus. Cōueniebat. n. magis for ſitan permutantem ⁊ curātē: ⁊ inata pctā cor rigentem vocari. Nōs vero ad totum genus ſanitatis referētes: non ad eas que ſcḋm ſpēꝫ in ea ſunt dr̄ias. Quecunqꝫ quidē ſanos cu⸗ ſtodiunt. ſeruātes oēs vocabimus ſiue con⸗ ſeruando ſalutē ad melius ducūt totā craſiꝫ ſiue ſeruāt ex principio exīſtem. Quecunqꝫ vero deteriorem conſiſtentiam faciunt egre.

cō. 24 ℭ Cum dedit cās reductiuas corporis in ꝯplexiōe lap ſi ab optime ſano vno canone capitulās eas ⁊ modum ⁊ cāſas vīus eaꝝ cum diuiſerit āt hac geſtus cārum cuꝫ cō ſeruatiuis in eodem vtrumqꝫ vocans ꝯſeruatiuum: qm̄ dubitari poteſt quō reducentes conſeruantes dicantur rn̄det ad aliud primo mouens dubitationē: ⁊ dicit (quō ergo ⁊c̄.) .i. ſed dicat quis quō ſpēm cārum reductiuaꝝ nominaſti conſeruantem. cum videat̄ forſan magis no minando permutans ⁊ corrigens ſiue curans nāles la⸗ pſus rn̄dendū eſt illi ꝙ ħ diximus referētes eas ad totū genus ſanitatis ꝙ multe latitudinis eſt tres vō̄ partes hn̄tis: quarum quelibet amplitudinem hꝫ multam ſicꝫ dixi in principio ſumme de ſignis: immo ſcḋm qōlibet corpus latitudinem hꝫ magnam ſicut ibi diximus ⁊ nō diximus hoc referentes ad ſpēs q̄ continentur in illa la titudine: aut ad differentias que ſcḋm ſpēm ⁊ vult ꝑ ſpēꝫ vnam illarum trium primarum partium latitudīs ꝑ dif ferentias āt que i ea alias ⁊ alternas ſpecies que ſub vna quaqꝫ primarum ꝯtinent̄. large vocando ſpēs ſanitatis nāles lapſus corporis ab optima ſanitate cauſe ad ſein⸗ uicem per magis ⁊ minus differentes. ſic enim referen⸗ tes quecunqꝫ cauſe cuſtodiunt ſanos. i. quecunqꝫ cauſe fa ciunt eos remanere in ſanitate oēs vocamus ſeruantes ſiue ꝯſeruando ſanitatem meliorētꝫ eam vt qꝛ de ſimplr egro faciūt neutꝝ. aut de ſimplr neutro ſanū vt multuꝫ vel de hoc ſp: ſanum: ⁊ hoc intendebat cū dixit ad meli⁹ ducunt totam craſim. melioratio. n. craſis eſt melioratio ſanitatis: non qꝛ craſis ſit ſanitas: ſꝫ qꝛ temperamentuꝫ in ea reſpectu operis. melioratio. n. temperatio erat: ſiue ſeruent ſanitatem ꝓpriam inuētam in eis a ꝓ̃ncipio oēs autem alias cās q̄ complexionem corporis ducendo ī ma⸗ iorem lapſum a temperata ꝗ̃ ſit ea que fuit a ꝓ̃ncipio d̄ teriorē faciūt ſanitatem: vocamus cauſas egras efficien tes. ſcilicet egritudines ⁊ effectas conſeruantes.

ℭ Similē igitur diſcraſiam hn̄tibus oībus corporis partibus ſilr eſt ⁊ ꝓcuratio. diſſimi le vero non ſimiliter. ℭ Poteſt enim venter quidem alicui frigidior ꝗ̃ oꝫ eſſe. Caput vō calidius: ⁊ indigere ꝓprijs ſingula. Scḋm vero hoc ⁊ alioꝝ vnaqueqꝫ pars: aut humi⸗ dior: aut ſiccior: aut fridior: aut calidior exi ſtēs ꝓ̃ter modum proprijs diſtemperantie i digere dietis. Non igitur equaliter exercebi mus. oēs hmōi partes corporis neqꝫ ſimili⸗ ter hūectabimus: aut ſiccabimus aut aliquid horum faciemus. Amplius vero dicitur de his in negocio de ſalubribus. cō. 25

ℭ Cum dedit cās conſeruantes corporis lapſi in com⸗ plexione ab optime ſano ſcḋm vtrāqꝫ ſpēꝫ eaꝝ: qꝛ accidit corpus nō eē lapſum equaliter in oībus mēbris: ſꝫ in q buſdā ad frigus in qbuſdam ad calorē: oſtēdit qualr hoc exiſte approximande ſint ad corpus: ⁊ dicit (ſimile. igit̄ ⁊c̄.) .i. igit̄ ſi lapſus corporis in ꝯplone fuerit ſilis ſꝫ oēs partes: vt ꝙ. ſ. ſcḋm oēs partes ſuas fuerit calidius ⁊ ſicci us temperato: tunc ſi intenderimus ꝯſeruare in eodem exhibebimus ei cās ꝯſeruatiuas ſibi ſiles. qn. n. debeat eſſe ſiles in ꝯplone lapſui corporis ſi lapſus corporis fue rint ſiles ſcḋm oīa membra: ꝯuenient de neceſſitate ſibi ſi miles ſcḋm oēs partes. Si āt intendimus ad melius redu cere exhibebimus ei cās reductiuas ſilr ꝯ̃trias. q̄ cum de beant eſſe ꝯ̃trie in complone corporis. ſi lapſus corporis fuerit ſilis ſꝫ oīa membra conuenient de neceſſitate ſilr cāe ꝯ̃trie ſcḋm oēs ꝑtes: ⁊ hoc intendebat cū dixit. ſilis pro curatio adhibenda eſt. ℭ Deinde dixit (diſſimilem vō ⁊c̄.) .i. ſꝫ ſi lapſus corpis in ꝯplone corporis fuerit diſſi⸗ milis ſcḋm partes vt qꝛ ſcḋm vnam partem ſit calidius ⁊ ſic cius temperato ſcḋm alterā vō humidius ⁊ fridius tunc ſi intenderimus ꝯſeruare exhibebimus cās ꝯſeruatiuas diſſimiliter ſiles: ſi vero itēdemus reducere ad melius ex hibebim⁹ ei cās reductiuas diſſimilr ꝯ̃trias diſſimiliter. ℭ Dereliquit aūt caſum vnū ex iſto manifeſtum. ſ. qꝛ ſi corpus ſcḋm quaſdam partes ſuas fuerit temperatum: ſꝫ alias aūt lapſum a tēperato ꝓcuratio diſſilibus adhibē da erit: qꝛ partes temperatas ꝑ ſibi ſilia ꝯſeruabim⁹ diſtē peratas āt vel reducem⁹ ꝑ nām vel ꝑ ſuo diſtēperamento ſilia ꝯſeruabim⁹ in eodē: certū eſt āt tales caſus ꝯtingere poſſe. dicim⁹. n. ca. de corporib⁹ ꝙ corpus lapſum ī ꝯplo ne: aut eſt lapſum in oībus ſimplicibus ⁊ ꝑticulis ꝓ̃mis aut in qbuſdā: aut maxie dn̄antibus: ⁊ ħ: aut ꝑuo quo⸗ dā lapſu: ⁊ dr̄ ſanū vt mltū: aut lapſu plurimo: ⁊ dr̄ egꝝ ſimplr: aut mediocri ⁊ dr̄ neutꝝ ſimplr ꝓ̃t āt addi ꝙ aut ſilr: aut diſſilr lapſum eſt in illis ſicut hic dicit eē poſſe. ℭ Deinde cū dedit cautelā circa appropriationē huius gn̄is cāꝝ ad corpus exemplificat d̄ ea: ⁊ dicit (ꝑt. n. ⁊c̄.) .i. qꝛ poteſt venter alicuius eſſe frigidior tēperato: ⁊ caꝑ calidius: qḋ ſi accidit ita eē ſingulū coꝝ idiget ꝓpriis ſi bi cāis tā ꝯſeruatiuis ꝗ̃ reductiuis: ⁊ ſilr vnaqꝫ pars ꝑt eē calidior vel frigidior: hūidior: vel ſiccior tēpata: aliis q dē non peccātibus vel diſſimiliter peccātib⁹: qḋ ſi accide rit indiget dietis appropriatis ſue diſtemperantie diſſilr aliis ꝑtib⁹: ꝓp qḋ ſubiūxit ſic ꝯcludēs: ⁊ dixit (nō igitur ⁊c̄.) .i. ꝗ nō oēs tales ꝑtes corporis diſſilr lapſas ī ꝯplo⸗ ne ſilr ⁊ eq̄lr exercebimus ſed diſſilr ⁊ ineq̄lr ſcḋm qḋ eis appropriat̄: fridas autem magis exercebimus calidas autem minus reducere intendentes. ecōuerſo autem ꝯſeruare intēdentes ēt eodeꝫ proportionaliter ant eam exercitio approximabimus eis ⁊ reliqua neccio alterātia

⁊ eis annexa ſicut appropriatur eis de conſeruatione ⁊ reductione per illa. ¶ Deinde dixit (neq; ſilr ⁊c.) .i. neq; ſimiliter humectantibus vel exiccantibus cum .l. nõ fuerit ſimiliter ſicce vel humide: neq; ſilr infrigidabim⁹ vel calefaciemus cum non fuerint ſimiliter calide vł frigide per aliqua ſex rerum non naturalium: ⁊ eis annexarum de quarum natura eſt hoc facere. ¶ Deinde ſicut in capitulo cuncta pertranſiens remittit ad librum de conſeruatione ſanitatis: ⁊ dicit (amplius ⁊ cetera.) .i. ſed amplius ꝙ̃ hic diximus de cauſis conſeruatiuis ⁊ reductiuis ſm omnia genera corporum lapſorum: ⁊ omnem modum eorum dicitur in libro de conſeruatione ſanitatis. ſ. particula ſexta ibi .n. docet de cuſtodia ſanitatis corporum habentium naturalem diſcraſiam tam omalam ꝙ̃ anomalam ſm ptes apud corpora libera a ciuilibus occupationibus ⁊ apud non libera: cuius hic dicta ſunt velut capitula ⁊ concluſiones in generali continentia quicquid ibi particulariter explicabitur.

¶ Organicoꝝ vero cauſe ſalubres ſm lapſū ⁊ he ab optima compoſitione ⁊ adinuicē differunt. alie quidē ſūt ſalubres circa plaſmationes lapſuum alie vero eoꝝ que circa magnitudinem: aut numerum: aut poſitionē.

Cõ.26 ¶ Cum declarauit cauſas conſeruatiuas corpis lapſi ab optime ſano in complexione declarat eas que ſunt conſeruatiue corporis lapſi in complexione primo diſtiguēs ſpēs lapſus eius ſm quas differunt: ⁊ dicit (organicorū ⁊c.) .i. ſ; cāe ſane. ſ. ꝯſeruatiue corpis lapſi ſm ptes organicas differunt hic abinuicem ſm ꝙ plures ſunt nāc mēbri organici: in quibus lapſus poteſt eſſe: ⁊ differunt etiā a cauſis conſeruatiuis corporis optime compoſiti.

¶ Que autem ſint partes organice: ⁊ quare dicātur tales. iam .d. diximus in ſumma de corporibus quomodo autem differant a cauſis ſalubribus corporis optime cõpoſiti manifeſtum eſt. nam coequalitas organicoꝝ corporis optime ſani conſeruatur per modum qui dictus ē de conſeruatione temperantie complexionis eius nullo indigens alio conſeruante corrigente. inequalitas autē organicorum corporis ita lapſi etiam conſeruatur cõſeruatione complexionis eius in conſimilibus ſed hic modus ab illo iam ſicut .ē. patuit differt ꝙ̃tum corpus a corpore. ¶ Et ex hoc iam manifeſte apparet reſponſio ad id qḋ querit quare in hoc capitulo non loquebaṯ de cauſis ꝯſeruationis in eodem corporis lapſi in nā organica ſicut loquitur de cauſis eius reductiuis. Nam non vnr aliter ab arte conſeruari poſſe ꝙ̃ per conſeruationem cõplexionis ꝯſimilium in organicis que iam dicta eſt: ſed reductio complonis eoꝝ ad temperamentum nõ ſufficit ois reductioni. lapſus eoꝝ in nā organica. ꝗ plurimum ꝯferat qñ ſimul eſſe cõtingit ꝑꝑ qḋ alqs ingenīis indigebat ſibi ꝓpriis reductio lapſus organicorū. ideoq; ⁊ de cauſis reductiuis ⁊ non de ꝯſeruatiuis in eodem loquēdū fuit: ꝙ ſi ꝯſeruatiuas velis dicere palnū eſt differre a cauſis ꝯſeruatis corpis optie ſani: cū ille nihil īmutent.

¶ Deinde volens explicare differētiā carum ſalubrium abinuicem corporis ita lapſi dixit (alie ſiquidem ⁊c.) .i. q: alie ſunt cāe ſalubres lapſuū organicoꝝ circa plaſmationem: alie lapſuum eoꝝ circa ꝗ̃titatem: ꝗ itē debat per magnitudinem ponens ſpēm pro genere. alie lapſuū eorū circa numeꝝ. alie lapſuū eoꝝ circa poſitionem his enī quattuor naturis decenter coaptatis indiget omne organicum ad perfectionem ſui operis ⁊ in his eiſdem in quibus ſtat eius compoſitio poteſt accidere lapſum ab optime ſano qḋ optimam habet in eis compoſitionem ſm varios modos lapſuum quos conſequenter adiunget indigens quidem cauſis ſalubribus penes vnumquemq;.

¶ In plaſmatiōe ergo plures ſūt ⁊ lapſus etenī figure ptis: ⁊ ſi alicubi aliq̄ in ea curuitas eſt eius q̄ ſm nāz: aut porus: aut ſtrictio aut orificium: aut aſperitas: aut lenitas: qñ eſt aliqḋ extra ꝓpriam tēperātiā parum qdē patiens ſanoꝝ corpoꝝ habebit appellatōez amplius vero egroꝝ. Si vero tm̄ ſit vt noceat operationi iaz egrotare dicemus. ſm ꝗ̃titatem vero ſuperfluitas ⁊ defectus ad eādē inducit differētias. In numero vero deficiēs aut abundās velut omiomeron vnū aut pluras huius generis ſunt: ⁊ quecūq; pter nāz in nobis ſubſtantie cōſiſtit. Reliquū vo genus aliud ꝑꝑ poſitionē vniuſcuiuſq; ſimplicium ptium: in quo ⁊ ipſo quatuor oēs ſūt differentie: prima quidem optima: ſecunda vero parum permutata: ⁊ ꝑꝑ hoc adhuc ſanū perficiens corpus: ⁊ tertia egrū qñ amplius extra naturam ſit. quarta vero iā egrotans quando plurimum.

¶ Cum dedit quattuor eſſe lapſus organicoꝝ in generꝭ penes quattuor nās eoꝝ ſm diuerſitatem quoꝝ differūt cāe ſalubres corpis ita lapſi oñdit adhuc in vnaquaq; illaꝝ nāꝝ ſm oēm modum cuiuſcūq; cāꝝ poſſe eſſe tres differentias lapſuū: ſm quamlibet ꝗꝝ correctiue cāe diſtinguunꝭ: ⁊ dicit (in plaſmatōe ⁊c.) .i. in plaſmatione .i. forma membri organici ſunt plures lapſus: q: qñ aliqḋ figure partis organice vt curuitas ſiue ꝯcauitas nālis q̄ in ea .i. in parte: aut porus: aut ꝯſtrictio: aut orificium nāle: ſilr partis: aut lenitas: aut aſperitas partis ſilr nālis que oēs ſunt nāe ⁊ differentie forme vel plaſmatis fuerit extra ꝓpriam tēperātiā parꝝ: tūc tale corpus inſenſibilē hñs leſionem reſpectu optime ſani adhuc vocabiꝭ ſanū ⁊ eſt ſanum vt multum: ſi autem fuerit extra ꝓpriā contēperantiā multū. tunc tale corpus manifeſte leſū reſpectu corpis optime ſani dꝛ egꝝ ⁊ eſt egꝝ ſimplr: ⁊ dereliquit medium quaſi intellectū: qḋ ē qñ fuerit extra ꝓpriā ꝯtēperātiā iter parꝝ ⁊ multū: ⁊ dꝛ neutrū ſimplr: ſi vero fuerit extra ꝓpriā contemperātiā plurimū valde: ita q̄ operatio ide noceaꝭ: nō reſpectiue ſolū ad optime ſanū corp⁹ ſ; ēt ad ſeipm ꝓut: vt q: pter nām ad illud deueniat tūc dꝛ corpus egrotās: qḋ eſt egrū vt nunc: ⁊ ꝯprehendit ſub eo neutrū: vt nūc: ⁊ volebat cū dicit: qñ ē aliquid extra ꝓpriā ꝯtēperātiā. nō ꝯtēperātiā ꝓpriā corpori lapſo qm̄ ex intus ab illo non ē niſi pter nām faciens corpus: aut neutrū nūc: aut egꝝ vt nūc: ſ; eā q̄ debeꝭ corpori in cōi nō huic corpi: aut q̄ debeꝭ plaſmati i gñe: ñ huic plaſmati: hec āt ē eā q̄ optia ſine dubio. ¶ Et ē ħ attētiōe dignū ꝙ ꝗ̃uis hic ſpālis ei⁹ īētio ēt nūerare modos nāliū lapſuū in organicis tñ imiſcuit lapſuz ꝯ nām fortaſſis: q: correctio eius ſm organicas ptes: nō multum diſtat a correctiōe nāliū. iſte ergo ſunt tres differentie lapſus ſm vnāquāq; quinq; nārum plaſmatis ſub qb⁹ ēt due alie comprehenſe tacētur. ¶ Sed dicamus rurſus ꝙ lapſus in figura eſt ſicut tortuoſitas eius qḋ dꝫ eſſe rectum ⁊ rectitudo eius qḋ dꝫ eſſe tortum ⁊ ſimiliter quadratura rotundi: ⁊ rotūdatio quadrati: ⁊ ſimiliter ī alijs figuris. ¶ Lapſus autem in concauitate eſt ſicut amplitudo vel ſtrictura: vel repletio: vel vacuatio ipſius ſupra temperamentum. ¶ Lapſus autē in poro eſt dilatatio vel conſtrictio vel clauſio vltra temperamentum per ſtrictionem aūt ⁊ orificium vult extremitatem poꝝ: ī que ali Cõ.27

qñ ſtringiť cum debeat aperiri: aliquando aperitur cum
dʒ ſtringi. ℭ Lapſus autem in lenitate eſt corruptio le-
nitatis debentis eſſe in membro. In aſperitate vero ē cor
ruptio aſperitatis debentis eſſe in illo. ℭ Sed exempla
oīum horum lapſuum facilem promptu habebiť ſcru-
tantibus pmam particulam de morbis ⁊ accidentibus.
ℭ Deinde cum dedit tres eſſe differentias lapſuum in
nā plaſmatis: quoꝝ duo ſunt nāles reliquus vero ꝯ nāʒ
oſtendit eaſdem tres differentias lapſuum fieri in nā q̄ti-
tatis. Et dicit (ſm q̄titatem vero ⁊c̄.) i. ⁊ ſuperfluus
⁊ defectus nālis. i. magnitudo ⁊ paruitas organicorum
extra propriam contemperantiam que ſunt duo modi
lapſuum in q̄titate deducunt ad eaſdem tres drīas lap-
ſuum ad quas deducit peccatum plaſmatis. nam ſi ma-
gnitudo vel paruitas membri organici fuerit parum ſe-
parata a temperamēto facit corpus ſanum vt multum ſi
multum facit egrum ſimplr ſi vero adhuc plurimum ſe
pareť: vt qꝛ pter nāʒ illa. n. vere eſt plurima ſeparatio iā
quidem nocens operationi per comparationem ad ſeip-
ſum prius: faciet corpus egrotans qꝫ eſſe diximus egꝝ
vt nūc. ℭ Deinde cum dixit has tres differentias lap-
ſuum eſſe ſilr in q̄titate vt in plaſmate oſtendit eaſdeʒ
eſſe in numero: ⁊ dixit (in numero ⁊c̄.) i. ⁊ huius gene-
ris ſunt. i. ad has tres differentias lapſuum deducit mē
brum organicum nāliter deficiens: aut abundās in nūe
ro reꝝ nālium velut ſi vnum omiomeron. i. cōſimilium
aut plura vno de ꝯponentibus ipm deficiat aut abūdet
in eo: aut ſi deficiat vel abūdet in nūero ꝯpoſitoꝝ ꝯponē
tium ipm ſicut digitorum manus oīs. n. hic lapſus aut ē
magnus: aut paruus: aut maximus ⁊ pter nām ſicut di
ctum eſt in alīs. ⁊ hi erant duo modi pctōꝝ in numero
reꝝ nālium componentium membrum organicum.
ℭ Deinde dixit (⁊ quecūqꝫ ⁊c̄.) i. ⁊ huius gnīs ſūt. i. ad
has ēt tres differentias lapſuū deducūt quecunqꝫ ſube
exiūt in nobis pter nām. i. membꝝ organicum abundās
in numero per aliquid ꝯ nām in eo generatū qd̄ non eſt
de componentibus ipſum nālibus: ſed poſtqꝫ pter nām
in illo continetur numerum auget ptium eius ⁊ cum
illis numerať: ⁊ eſt hic tertius modus peccati in nume-
ro rei non nālis. ℭ Eſt ſciendum hic qꝫ q̄uis intentio eius
ſit hic loq de cāis correctiuis lapſuum nālium in orgāi-
cis ab optime ſano: ⁊ nō eoꝝ q̄ pter nāʒ: tñ qꝛ abūdātia
in numero rei ꝯ nām. i. rei generate poteſt deducere ad
tres differentias ꝓportionales predictis: lʒ nō ad illas.
fecit ēt mentionem de illa. nam aut eſt inſenſibiliter no
cens operationi: ⁊ proportionať ſano multum: eo qꝫ ad
huc ſanū dici poteſt: aut nocens operationi plus: ꝓpor
tionať egro ſimplr: aut pluries ⁊ ꝓportionať egrotāti ita
tñ qꝫ he tres differentie ſunt vel adhuc ſanitas ipſarum
paꝝ ꝑmutata vt pma vel nālitas vt nunc: vt ſecunda vł
egritudo vt nunc vt tertia. ℭ Uel poteſt dici qꝫ abūdā-
tia in numero rei ex toto genere pter nām vt lapis vł ve
ruce: vel lumbricoꝝ: ⁊ huius pōt cōnaſci: ⁊ in vētre ma
tris ineſſe pus embrioni: ⁊ ita eſſe nālis: ⁊ tūc intelligiť
qꝫ ſit augmentum rei pter nām in cōi qꝛ a cauſis morbi
ſed non pter nām. i. pter cōnatiuitatem hmōi. n. ſi conti
gat ſerui in matrice ſient ex malitia nutrimenti: tñ dīr
nālia qꝛ cōnaſcunť: ⁊ ita largo modo ſunt nālia: cuʒ ſint
pter nāe intentionem. ⁊ tunc deduceret ad pdictas tres
differentias: ſicut predicta peccata. ℭ Deinde cum di-
xit harum tres differentias lapſuuʒ fieri in numero oñ
dit eaſdem fieri in ſitu. ⁊ dicit (reliquum vero ⁊c̄.) i. ſed
reliquum genus nāe organicoꝝ eſt poſitio vniuſcuiuſ
qꝫ ſimplicium in compoſito: aut ipſius cōpoſiti ſitus ſe
vel cōparatiue ad aliud ſm quā nām q̄rta diſtinguūtur
differentie ſeu ſpēs diſpoſitionū corpoꝝ quarum tres po
ſtreme ſunt eedē tres differentie lapſuū pus dicte ſʒ ali-
as tres nās organicoꝝ ⁊ ſilr exponende. ℭ Prima aūt
eſt ſpecies optime ſani corporis: que non dr differentia
lapſus ſed in medio omnium extremitatum exiſtens ē
radix cuius comparatione dr omnis lapſus: ⁊ hanc dif-
ferentiam diſpoſitionis intelligas eſſe poſſe in alīs tri-
bus naturis organicoꝝ. ſ. forma q̄titate ⁊ numero ſm
q᷑ in eis eſt aliquod temperamentum optimum: ad qd̄
lapſus cōparatur ſm. n. q̄cūqꝫ nām ex quattuor ſibi pro
prīs membrū organicum eſt optime diſpoſitū: ſm illam
eſt optime ſanum ꝯnumerat ergo eas ⁊ dicit prima opti
ma que quidem ſimpliciter ſani: ſecunda vero paꝝ ꝑmu
tata: ⁊ propterea faciens adhuc ſanum: que vt multū ſa
ni: tertia vero egra qñ ſit amplius extra nām que eſt ſim
pliciter egri: ⁊ intēdebat cū dixit extra nām. i. extra tem
peramentum corpus. n. egrum ſimplr non hʒ egritudi-
nē extra nām: immo nālem: pp qd̄ intelligendum eſt p
nām in hoc loco temperamentum. in hoc. n. maxime ſa
luatur nā. quarta vero iam egrotans vel egrotificās qñ
plurimum eſt extra nām: qd̄ quidem ſit cuʒ fuerit extra
temperamentum proprium ⁊ nāle ⁊ extra temperamen
tum abſolutum que quidem eſt vt nunc egri.

ℭ Quecūqꝫ igitur peccauerunt partes ſm
figuram quidē: queadmodū quecūqꝫ diſtor
te intro vel extra: ⁊ he recenter nate q̄deʒ exi
ſtentes: ⁊ molles plaſmatione: ⁊ ſupligatōe
ad id qd̄ ſm nāʒ reuertuntť. Dure vero ſi cō
tingat ad augmentū puenire ad correctionē
ñ pueniūt: ⁊ q̄cūqꝫ q̄dē circa curuitatē peccaue
runt. ⁊ he ſilr corrigi poſſunt adhuc augmē
tande: perfecte vero nō poſſunt. paruas igi
tur curuitates alligatio ⁊ q̄es. Magnas vo
operatio partium ⁊ retētio operatur ſpiritꝰ.
Ita vero ⁊ quecūqꝫ ſm poros aut orificia.

ℭ Cum declarauit diſtinctionem lapſuuʒ in organicis cā.28.
declarat cauſas reductiuas eorum ſub canonibus qui-
dem generalibus more ſuo capitulans eas: ⁊ primo lap
ſus in plaſmate: ⁊ dicit (quecunqꝫ igitur ⁊c̄.) i. igiť que
cunqꝫ partes organice peccauerunt a natura ſm figurā
ſubiecti in gradu corporis multum ſani aut ſimpliciter
egri: aut ſimpliciter neutrius: ſicut quecunqꝫ debentes
eſſe recte ſūt a natiuitate diſtorte intus vel extra: ſicut ali
qñ in crure cōtingit vel debentes eſſe alicuius tortuoſi-
tatis ſunt recte ſicut coſtis pectoris contingere poteſt:
aut qualitercūqꝫ aliter alicuius organice partis peccet fi
gura natiuitate pp māe prime ineptitudinem: aut in for
matiue debilitatem: tunc ſi fuerint recenter nate ⁊ mol-
les redibunt ad id qd̄ eſt ſm nām. i. ad temperamentum.
vel ad id qd̄ nā feciſſet: niſi aliquid ꝓhiberet partis plaſ
matione ⁊ ſupligatione. mollicies. n. partis facit eā obe-
dientem plicationi in ꝯrium qua indiget ad reductionē
hanc autem hñt ex abundantia humiditatis cuiꝰ effectꝰ
eſt mollicies humiditatē āt hʒ ex vicinia pterite natiuita-
tis. formať. n. hō ex ſuba hūida ⁊ fluida debiliter: ⁊ pn-
cipio coagulata. ꝓceſſu āt tpis reſolutiōe humidi īdura
ta: ⁊ itelligit p plaſmationē mēbri figurationē rectā q̄ fit
a medico plicatiōe: ⁊ tēſiōe: ⁊ tractatiōe: ⁊ pulſiōe ⁊ ſilibꝰ
cognitis i capitulis reſtaurationū. ſupligatio vō ē nccīa
vt cogať mēbꝝ remanere ſm figuram ad quā reductuʒ
eſt ſicut. n. dicit Oratius nām expellens furcam vſqꝫ re
tracter ſi non cogať ſtare violenter donec violētia cedat
in nām. ℭ Modus autem ligandi ſicut docet in libro
de igenio ſanitatis eſt qꝫ incipiat a loco ſano molliter: ō
ide pueniat ſup locū replaſmatū fortiꝰ ſtringēs: ⁊ ꝓcedat ō
mūſ ſurſuʒ mollr itēꝝ circūſinens ⁊ hoc iō vt repellatur

hũor a loco figurato ad oppoſita loca ⁊ non ꝯ̃rio loca vicinus vtriuſqȝ partis exprimat humorẽ ad illum ⁊ oȝ iterũ fricatio non ſuperflua eſſe vt non prohibeat aduẽtum nutrimenti ad membrum habere autem plumaceolos ⁊ aſtellas in contrarium inclinationis ſue naturalis vt cogatur manere in figura acquiſita: minus quoque ledetur a ligaturis. ℭ Deinde dicit (dure vero. ⁊cetera.) id eſt. ſed partes dure vt que conſtant ex oſſibus nõ poſſunt corrigi ſi peruenerint ad complementũ augmẽti: qꝛ tunc peruenerunt ad vlteriorem duritiem reſiſtentem omno plicationi: propter quod accidet et inde timor fracture ⁊ fortaſſis partes cartiloſe etiam illo tempore replaſmari poſſunt tranſlatio autẽ ex arabico aliter hȝ hũc textum dicit. n. in corporibus aũt que ſiccata ſunt ⁊ arruerunt ⁊ indurata ſunt: non eſt poſſibile vt rectificenẽ: ⁊ ẽ ſermo cõior: ſȝ tertius p̃dictus vꝫ verior intellectus vt diximus: ⁊ manifeſtum eſt ꝙ talis reductio fit per contrarium ſicut in completione. ℭ Deinde cum dedit cauſas reductiuas lapſus i figura: dat cauſas reductiuas lapſus concauitate ⁊ dicit (⁊ quecunqȝ ⁊c̃.) i. ⁊ ſilr quecunque partes organice peccauerunt ĩ nã in ꝯcauitate vel curuitate qꝺ idem eſt. ſicut qñ dilataẽ vel ꝯſtringitur ſuꝑflue a nã ꝯcauitas ſtõi: vel inteſtinorum: vel pectoris ⁊ aliorũ adhuc quidem augmentande p̃nt corrigi ⁊ reduci ad tẽperamentum: eo ꝙ ꝑꝑ mollitiem obediunt dilatationi ⁊ conſtrictioni augmẽtate vero non poſſunt ꝑꝑ cauſam ꝯ̃riam. ℭ Deinde cum dixit vſqȝ qñ ſunt corrigibiles oñdit modum correctionis: ⁊ dicit (paruas ⁊c̃.) i. igitur ſi fuerunt maiores debito efficiet eas paruas alligatio: ⁊ quies: nam alligatio comprimendo eas ⁊ expellendo ab eis nutrimentuȝ expellit ab eis augmentuȝ ⁊ extenſionẽ quies ẽt i. ꝓuatio exercitij competentis eis: qꝺ diuerſum eſt apud diuerſa membra reddit eas paruas mortificatione caloris extendentis ⁊ nutrientis. cum aũt fuerit augmentate erit augmentata concauitas. quare non obediet diminutioni niſi ſicut ⁊ membrum: ſȝ ſi tunc macrũ fiat membrum priuatione cibi poterit fortaſſis ſiccitate ꝯtrahi: ⁊ ita ꝯcauitas eius diminui: ſed hoc modo peioratur eius ſanitas in ꝯplone: qꝺ ab eo no rectitudine alienũ ẽ. ℭ Deinde dicit (magnas vero ⁊c̃.) i. ſed ſi fuerint minores debito ſic efficiet eas magnas operatio ꝓrius. i. exercitiũ ꝓpriũ eis: vel operatio ipſa ad quã eſt illa ꝯcauitas conſtituta. nã cũ ſit ad aliqd ꝯtinendum ipm contentuȝ frequenter in ea calefactũ dilatabit eam. ipſa ẽt obediet ad huc mollis exiſtens hoc idẽ efficiet ⁊ retẽtio anhelit⁹. nã aer⁹ extra coercitus pectus ⁊ pulmonẽ inflãmabit ⁊ dilatabit: imo ẽt ꝓuatione ſui vicarij infridantis ipm calidus exauctũ intumeſcet ⁊ extendet ꝯtinẽtes particulas neqȝ ẽ ſolum in pectoris ꝯcauitate: ſed vbiqȝ corporis exaucto calore: ꝑꝑ illud extendiẽ oẽs partes ⁊ eaꝝ cõcauitates cum ẽt fuerint augmentate partes duritiem eis inducta nõ patieẽ eaꝝ ꝯcauitatem vlterius dilatari. ℭ Deĩde cũ cãs dedit reductiuas lapſus in concauitate: dat eas q̃ lapſus in poro ⁊ dicit (ita vero ⁊c̃.) i. ⁊ ſilr ſimilibus ingenijs: ⁊ in ſimili tꝑe corrigunẽ peccata nãlia in poris aut orificijs poroꝝ que ſunt dilatatio ⁊ conſtrictio ſicut erãt hec eadẽ in concauitate. clauſio ãt pori per aliquid incidens non contingit a nã ſicut vꝫ ſed extra naturam ꝓpterea eius correctio nõ ſubijciẽ huic capitulo. tacuit ãt de cauſis reductiuis lenitatis ⁊ aſperitatis peccantiuȝ a nã fortaſſis eo qꝛ cum ſequantur diſtemperantiam cõplexionis membrorum in humiditate ⁊ ſiccitate illius reductione reducuntur modicis alijs ingenijs indigentes.

ℭ Et quecunqȝ qdem maiora q̃ oꝫ. quies ⁊ alligatio apta minora nata eſt facere. Maiores vero efficit partes motio ſm nãm cũ fricatione moderata: ⁊ alijs q̃cũqȝ nata ſunt ad ſuꝑficiem trahere plurimũ ſanguinẽ. deficiẽtium vero ꝑtium q̃cũqȝ qdẽ ex ſanguine hñt gñationẽ nõ ĩpoſſibilis correctio. Quecũqȝ vero a ſemine pauco ĩpoſſibilis eſt tñ ꝓ his aliqñ facere ꝓximã illis hñtia vtilitatẽ. Diuȝ autem eoꝝ nã qdem operatrix: medicus vero miniſter. Quecunqȝ vero abundãt ſm numeruȝ: ablatio eoꝝ cã ſalubris: Cõſiderãdũ vero in quib⁹ poſſe. Si vero impoſſibile apparet tranſpoſitionem temptare. Eadem ⁊ eoꝝ que ſm poſitionem peccant correctio.

ℭ Cum declarauit cãs correctiuas lapſuum in plaſmate declarat eas que lapſuũ i reliquis tribus naturis organicoꝝ. ſ. q̃ntitate numero ⁊ ſitu: ⁊ primo lapſus in q̃ntitate: ⁊ dicit (⁊ quecunqȝ ⁊c̃.) i. ⁊ quecũqȝ partes organice ſunt maiores debito minorabit eas alligatio ⁊ quies ⁊ reducet ad qualitatem. nam hec minorant nutrimentuȝ membri quo membrum magnificaẽ ⁊ magnum ꝯſeruatur. quies. n. diminuit calorem attrahentem ipſuȝ nutrimentum ⁊ ꝯuertentẽ: alligatio autẽ exprimit ipȝ ab eo. ℭ Deinde dicit (maiores vero ⁊c̃.) i. ſed ſi fuerint minores debito efficiet eas maiores exercitium illarum ꝓrium nãle qꝺ fit per frequentationem ſue naturalis operationis ⁊ hoc intendebat fortaſſis cum dicit motio ſm nãm aut vult per hoc qꝺ dicit ſm nãm exercitium illud qꝺ appropriat eis: illud quoqȝ quod eſt temperatum efficiet: aut ſ. augẽdo i eis calorẽ attrahẽtẽ ⁊ ꝯuertẽtẽ nutrimẽtum: diſtemperatum autem ⁊ ſuꝑfluum plus conſumet q̃ attrahet ⁊ ad vltimum infrigidabit: maiorabit ẽt eas fricatio moderata per eandem viam: qm̃ eſt ſicut exercitium quoddam membri: ⁊ ẽt quecũqȝ alia ſunt nata trahere plurimum ſanguinem ad ſuperficieȝ amplius. i. q̃ membrum trahere poſſit ſua virtute: ſicut eſt embrocatio ex aqua calida ⁊ emplaſtruȝ de pice ⁊ alia huiõi: q̃ cũ hoc qꝺ attrahit illuc coagulant ipſum ibi ⁊ virtutem ẽt digerentem adiuuant in parte illa per quã attractũ vniẽ ⁊ fit ps membri. non attrahunt autem huiõi niſi vel per ſuꝑinducere calorem in membro: aut ꝑ conſeruare ipm in eo ne reſoluaẽ viſcoſitate quadam circũ amplectente que eſt in eis: quoꝝ quodlibet eſt inuentum in pice. non negat aũt hoc poſſe fieri ẽt poſt augmentum nã ⁊ hoc ſepe conſequimur in partibus carnoſis melius tñ fient in adhuc augmentandis: eo ꝙ augmentata iã qꝺ ex nã poſſibile fuerat ex augmento conſequuta: ⁊ in nã ſua ſtatuta difficilius his que ꝓducunẽ in oppoſita diſtrahunẽ ⁊ non niſi cum acquiſitione fortaſſis alicuius male complexionis quã melius eſt abeſſe q̃ id qꝺ inducit adeſſe. ℭ Deinde cum dedit cãs reductiuas lapſus in q̃ntitate dat eas que ſunt lapſus in numero. ⁊ dicit (deficientium vero ⁊c̃.) i. ſed ſi membrum organicũ deficiat a nã i numero ſuarum partium ex paucitate materie vnde generatur tunc ſi partes ille fuerint he: quarum nã eſt ex ſanguine mẽſtruo generari: ſicut eſt apud eũ caro ⁊ adeps non erit impoſſis eaꝝ correctio. Si vero fuerint he quarum nã eſt generari ex ſeminibus: ſicut eſt apud eũ oſſa ⁊ neruus ⁊ reliqua que vocat radicalia: tunc erit ĩpoſſibilis eaꝝ generatio: ⁊ cã huius apud eum eſt: qꝛ partes que hñt generationem ex ſanguine menſtruo matris ſp hñt conuenientem nãm ſue generationis in corpore nati: eo ꝙ ſanguis in ſuo epate generatus ſtat loco illi⁹ ſanguis enim cum ſolum inſpiſſatur ⁊ coagulatur caro eſt vnctuoſitas autem eius coagulata ẽ adeps. partes vero que ex ſeminibus hñt generationem non habent in cor

pore nāti conuenientem materiam ex qua generentur.
Quod ſi aliquis obiceret et ad hoc illud qđ ipſe dixit in lib. đ ſper
mate ſicut ipſe refert in cōmento ꝓnoſticoꝝ ꝙ ſanguis
in venis vr̄ recipere q̄ſdā mutationem ad gnōnem ſper/
matis ꝛ ꝙ tūc e vēaꝝ nutriūr ex ſanguie ſic paꝝ ꝯuerſo
ad nām ſpermatis ꝛ reliqua membra alba apud eum vo
cata radicalia ſilr ꝛ ꝙ ſi ex tali nutriunſ ex tali pn̄t habe
re gnōnem: eo ꝙ aſſimiletur ſpermati. vnde gnōnez hn̄t
ſicut ſanguis aſſimilaſ ſanguini menſtruo. vn̄ gn̄af ca/
ro ꝛ adeps. Rn̄dere fortaſſis poſſet ſn̄iam ſuam adhuc
ſaluans ꝙ in tali ſanguine ad nāʒ ſpermatis paꝝ ꝯuer
ſo in venis non eſt virtus formatiua que dr̄ oſſifactiua:
neruifactiua ꝛ hmōi. ſicut dcm̄ eſt in ſpermate in matri
cem iniecto: qm̄ talis virtus non daſ eis niſi poſt ꝯple/
mentum digeſtionis eius in teſtibus: ſʒ oꝫ hanc virtutē
in eo eſſe ad hoc vt ex eo poſſent generari membra q̄ vo
cāt radicalia. Quod ſi iteꝝ diceret quis ꝛ hanc in mem
bris remanſiſſe diceret fortaſſis ꝙ ea q̄ remanſerat ī mē
bris non eſt illi homogenea: q2 non format ex nutrimē/
to aliqd extra membrū ſubam: ſed in ipſo membro tn̄: ꝛ
eſt ēcīna nutritiue: pp qđ diceret ꝙ mā nutrimēti coꝝ
bn̄ eſſe pōt: qm̄ virtus ꝯuertens ꝛ formās eſt in nutrito
qđ ſe ſaluat ex illo: ſʒ caro ꝛ adeps virtute formatiua ſm
modicum indigenti. qm̄ ſola coagulatione accidēre ſue
māe generanſ: aut fortaſſis: q2 non generanſ ex ſemine
qđ in teſtibus pficiſ vbiqʒ corpis generari pn̄t: eo ꝙ ſan
guini vbiqʒ corpis ineſt vtus formatiua ſufficiens ī car/
nis generatione ꝛ adipis: q2 vbiqʒ ē ſanguis ꝛ vniuoce
ſperma aūt non eſt vbiqʒ corpis vniuocū. ¶ Sʒ reddi/
tio huius cāe ſm pħm ſtare non pōt: ſicut nec id ad qđ
rediſ matie ſm ſn̄iam Ariſt. ſm. n. ipm non eſt verum q̄
dam mēbra gn̄ari ex ſemine: q̄dam vͦ ex ſanguine: pro/
bat. n. in li. de gn̄atione aīaliū rōnib' multis matrē n̄ cō/
ferre in gnōnem ſpma: ſʒ menſtruum tn̄: ꝛ hoc ipſuʒ eē
māʒ nihil hn̄s de nā efficientis. patrem aūt ſolum ꝯferre
ſperma: ꝛ hoc ipm loco exiſtēs artificis: ꝛ nullo' cadens
in mām. aſſimilās qdē ſperma coagulo. mēſtruū aūt lacti
in gnōne caſei: ꝛ ex hoc accidet eum dicē oīa membra ex
ſanguine menſtruo gn̄āta. l. rā illa que Gal. vocat radi/
calia q̄ꝫ que nō radicalia: ſʒ ad ſupplemētū q̄ddā ꝛ iple/
tionem vacui ſuppetentia: ſicut hec oīa declarata ſunt
. S. in ſūma de ſignis caplo de ſignis diſtēperātie teſtiū. ī
poſe. n. eſt ꝙ ex ſanguine aut ex ſemine generēſ aliqd p
virtutē formatiuā q̄ ſit in vnoquoqʒ illoꝝ. nihil. n. ſeipʒ
generat. naʒ mā ꝛ efficiens impoſe eſt ī vnū coeant ſicut
ibi diximus ergo virtus formatiua que eſt ī ſpermate ni
hil pōt ex ſpermate facere: ſʒ ex ſanguine menſtruo ſilr
nec ea que in ſanguine ſi qua ibi eſſet: qđ eſt impoſe poſ
ſe aliquid ex ſanguine ſicut ex ſubto gn̄āre ſed ex altero
aliquo. ¶ Adhuc aūt redditio cāe p̄dicta non hʒ verita
tem inuentio. n. māe ꝯuenientis non facit poſſibilitateʒ
gnōnis ptis a nā deficientis: niſi vtus gn̄atiua ſuppōaſ
adeſſe in loco, vbi eſt defectus partis gn̄ande: ſʒ illa fuit
exhibita ſpermati a patre. hoc autem nec ibi repibile. ḡ
neqʒ ex ſanguie nati ſtante loco mēſtrui poterit in hunc
modum caro deficiēs vel adeps generari. non eſt autem
tanta diuerſitas in omiomeris ex ſanguis mēſtrui diuer
ſitate: ſʒ ex virtute informatiua ſpermatis agente in vir
tute: membroꝝ partis ſicut. S. digeſtum eſt: nihilomin'
tn̄ ꝛ in ſanguie mēſtruo diuerſitas ſubſtātiaꝝ exiſtit pp
qđ dicit pħs in libro de gn̄atione aīalium ꝙ nā in gene
ratiōe ptium ex ſanguine mēſtruo ſimilaſ bono yconomo.
hic. n. optimū alimentū ordinauit liberis deteri' aūt
ꝛ ſupfluū ꝛ hmōi miniſtris dom' peſſimū aūt ꝛ ad nihil vti
le hominibus ordinauit ꝯnutriſſe beſtiis. ſi ḡ intellect'
de foris exiſtēs ita ordinat ſaluationem ꝛ nutrimentuʒ
hunc nām quaſi intellectum intus exiſtentem ſilr ī gene
ratione facere cōſonū eſt. ¶ Honorabiliſſimas ergo p/
tes ꝛ pticipantes pncipaliſſimo pncipio efficiet ex puriſ
ſimo ꝛ p̄ ſanguine menſtruo digeſtiori ꝛ temperatiori ſi
cut carnes ꝛ alioꝝ ſenſuum organa. ex reſiduo aūt ꝛ ter/
reſtri oſſa ꝛ neruos ꝛ hmōi ex ſupfluitatibus aūt hori
laʒ dignis foras excerni pilos ꝛ vngues ꝛ hmōi. ¶ Qđ
ꝛ veꝝ eſſe innuiſ ex manifeſtiſſimo q̄dam ſigno. nos. n.
videmus ꝙ poſtq̄ꝫ corpus generatum eſt nutriſ ex aſſū
pto cibo ad hūc modū ex puriori. n. ꝛ tempatiori ſangui
ne nutriūſ carnes ꝛ mēbra pncipalia ꝛ ſēſus organa ex
terreſtriori aūt ꝛ eis ſupfluo nutriūſ oſſa ꝛ nerui ꝛ pānicu
li ꝛ hmōi ſi igiſ ex tali nutriūſ ex tali nectis gnōnē hn̄t.
¶ Si ḡ poſſibilitas regnōnis quarundam ptium ſiue a
nā deficientium: ſiue ab accidente truncataruʒ eſt ex eo
ꝙ nate ſunt ex ſanguine generari oēs corporis pticule
hāc hn̄ent: ſʒ falſū ē đ oſſibus ꝛ neruis ꝛ vir mēbris duris
hmōi. n. nec a nā deficientia nec poſt truncata reſtaurari
pn̄t: cum tn̄ ex ſanguis menſtrui aliqua parte generētur.
quare oportebit pħm aliaʒ cām de talibus aſſignare aut
in opinionem Gal. recidiuare perypateticoꝝ ſectam.
¶ Credimus tn̄ pħm cām de talibus aſſignaſſe in lib.
ſuo de nutrimento ꝛ augmento quem aliqn̄ vocat ipſe
de eis que de foris gn̄atione quem nondum audiuimus
in latinā linguam exiuiſſe. pp qđ dicemus ꝙ nulla pars
corporis a nā deficiens: vel ab accidenti truncata q̄ꝫ tum
cūqʒ pn̄s ſit mā conueniens eſt regenerabilis ſi ſcōʒ ſuʒ
a ſibi cōpare intelligaſ: generari: ꝛ cā huius eſt abſen/
tia virtutis generatiue ſeminis: ſʒ ſi eſt vnita ad ſibi ꝯpa
rem poteſt aliqua ex eis regenerari perfecte. aliqua vero
ex eis non pfecte p virtutem nutritiuā: q̄ quaſi q̄daʒ ge
neratiua eſt: ſi nutritio gn̄atio eſt quedam: ſic dicit pħs.
quecūqʒ ergo pp ſui caliditatē ꝛ ſubſtantie mollitiē hn̄t
aſſimilatiuam fortē: illa pn̄t extra ſeipſa additamenta q̄
dam facere ex nutrimento atqʒ ſibi vnire pfecte aſſimi
lare: ꝛ talia ſunt caro ꝛ adeps: q̄cūqʒ vero pp paucitateʒ
caloris ꝛ ſubſtantie duritiē hn̄t eā debilem hec non pn̄t
eis: q2 lʒ vniant in extremo ſui aliquid de nutrimento
non tn̄ pfecte aſſimilant: ꝛ talia ſunt os ꝛ cartilago ner
uus ꝛ hmōi. q2 ḡ non pōt fieri vnigenum his qb' appo
niſ accidit de talib' dicere ꝙ nō regnāunſ. nō ḡ caro ſola
ꝛ adeps ſit regnābiles: q2 fit ex eis gn̄ātio ex ſanguie ma
gis q̄ꝫ aliīs: ſʒ pp id qđ dcm̄ ē: ꝛ hāc ſuſpicor apđ Ari. eſſe
verā cāʒ ei' qđ q̄riſ: lʒ eā ī libris ſuis nōdū inuenerimus.

Dubitabit aūt hic aliqs de dēte q vr̄ regnāri nā: nō ſic vnit' ad ptē ſibi cōpareʒ
ſʒ ſicut ſeparatus exiſtēs ab altero. qđ. S. negatum ē nō
ſolū de ptibus duris: ſʒ de mollibus pp abſentiā virtu/
tis generatiue q̄ exiſtit in ſpermate viri. ¶ Ad qđ dicūt
aliqui de ſpermatibus viri ꝛ mulieris talia mēbra fieri
cōcedūt ꝙ nō regnātur de ſanguine niſi donec hʒ virtu
tem ſpermatis ſicut in etate pueritie tn̄: cuius ſimile di
cunt ꝛ de aliīs mēbris duris. ¶ Sʒ hoc nō pōt habere ve
ritatē: q2 ipſi volūt p hanc poſitionē ꝙ ſanguis ab eo ꝙ
ſanguis ſit mā dētis. ab eo aūt ꝙ hʒ vtutē ſpermatis ſit
efficiens. quare idem erit efficiens ſeipſuʒ. qđ eſt impoſſi/
bile. ¶ Adhuc autem. qđ videmus in ſenibus dētē re/
gnāri: nō aūt os vel neruū aliaqʒ dura vocata radicalia.
¶ Propter qđ dōm ꝙ deus non hʒ generationē ab ipſa
pma natiuitate ſimul cū aliīs mēbris. cuius cā eſt: q2 cū
nā non indigeat dentibus: niſi ad excuſſionem ꝛ cōmu
nionem alimenti. pmū autem alimentum lac exiſtat: q2
his nō idiget nō fuit op' nāe ipſos ab initio gn̄āre. ī vanū
. n. tūc exiſterēt. nā ſicut dicit Ariſt. in fine de gn̄atione
aīalium. neqʒ deficit: neqʒ nihil vacuū facit cōtingentiū
circa vnūquodqʒ: ſʒ q2 futuris accipere alimētū neceſſe
eſt poſt lactis ablationē habere organa ad opatiōeʒ cibi

ideo nā non per virtutem generatiuam primam paternā que eſt virtus ſeminis ſed per virtutem generatiuam ſʒ que eſt virtus nutritiua exiſtens i ipſa gēiti membri ſubſtantia generat dentes in foraminibus oſſis mādibule ex alimento quod ſibi ſuperfluit ad nutritiuam.q. ſibius oſſis particulas quaſdam. ℂ Qm̄ autē non gignūtur ab initio ſed poſt: neqꝫ continui ad ſeinuicem: neque ad mandibulam ideo poſt caſum ⁊ taliter regenerari pn̄t q̄ꝫ diu nutrimentum mandibule fuerit copioſum: ſicut maxime contingit copioſum eſſe apud primam etatem: ⁊ rariſſime apud ſenectutem. tali āt modo poſt initium pn̄t generari ⁊ poſt caſum regenerari. Et nō ꝯtinuari āt ad membrum ſibi compar ſolis dentibus vī ꝓpriū. fortaſſis āt qm̄ eis redditur ſenſus tactus ſicut ⁊ carni magis vīr eſſe de nā carnis q̄ꝫ oſſis: q̄ꝫuis ꝑꝑ fieri in foraminibus oſſis formam oſſis adepti ſint ꝑꝑ qꝺ ſuſpicandum eos fieri ex alimento qꝺ homogeneum eſt carnis alimento magis q̄ꝫ alimento oſſis ex quo ſequit̄ ꝙ regn̄ari pn̄t ſicut caro ⁊ adeps ſi ergo caro ⁊ adeps deficiunt alicui organicoꝝ medici opus in illoꝝ regn̄atione non eſt aliud q̄ꝫ nām bonam ex cibis conuenientibus nāe ſubmittere ⁊ ad locum ingenioſe trahere hoc āt tacuit quaſi intellectum ex his que dixerat in magnificatiōe membroꝝ: ſed in defectu membroꝝ apud eū ſeminalium quid medico attineat: ſubiungit ⁊ dicit (eſt tn̄ ⁊c̄.) i. ſed his partibus radicalibus deſeruientibus que non pn̄t de nouo gn̄ari poſſe ē aliqn̄ efficere aliq̄ꝫ aliam ptem ſimilem eis hn̄tem vtilitatem: ⁊ quaſi loco eoꝝ ſtantem ſicut loco oſſis porrum ſarcoydem: ⁊ loco cutis carnem calloſam ⁊ ſilr loco nerui aliqd ſtans loco eius: qꝺ non eſt ipſe: ſʒ qm̄ modus gn̄ationis talium ptium a nā deficientiuꝫ: ⁊ opus medici circa illam eſt idem cum mō gn̄ōnis eoꝝ que deficiūt ob accidenti ⁊ opere medici circa illaꝫ. iō expectauit hoc docere. ſ. in ſermone de cāis ſalubribus ſolutionis continuitatis: vbi de talium regeneratione loquit̄ quod nos ſbi clarius faciemus. ℂ Deinde ne ſuſpicet̄ aliquis has correctiones ad medicum ꝑncipalr ptinere ſubiecit: cui⁹ eſt principalr efficere: ⁊ cuius iuuamentalr: ⁊ dicit (oiuꝫ aūt ⁊c̄.) i. ſed oium harum correctionem. ſ. tam figur̄ q̄ꝫ q̄ꝫtitatis: q̄ꝫ numeri nā corporis principalr effectiua eſt i mo ēt ſanationis ⁊ correctionis ois male ꝯplonis ipſa ſola ꝑmum ꝑncipium perfectum eſt medicus vero ſuo miſterio ē ſicut coadiutor: ⁊ ſicut inſtrumētaliter ei ſeruiēs ⁊ vult ꝑ nām virtutem: ſicut dicit Haly. ℂ Sed nos dicemus: ꝙ virtus reparatrix defectus in numero: ⁊ i forma eſt virtus informatiua que ſuo mō poſt opationem i ſemine remanet in membris de eſſentia nutritiue exiſtēs virtutis reparatrix aūt dfectus i q̄ꝫtitate eſt virt⁹ augmētatiua idem ſubiecto cum nutritiua reparatrix āt cōplonis nālis amiſſe eſt illud qꝺ ꝑncipalr dī nāe ꝑꝑ qꝺ dicemus ꝙ nā in libris medicorum eſt vna quattuor reꝝ. ſ. aut virtus: aut cōplo: aut compoſitio: aut conſuetudo quibus addimus ⁊ qntam. ſ. ꝙ nā in corpore humano ē id qꝺ ſtrictiori modo dī nā. ſ. ꝑncipium motus ⁊ quietis eius in quo eſt per ſe ⁊ non per accidens: ⁊ eſt ſicut dicit princeps ſua ſufficientia in ſimplicib⁹. ſ. elis idē qꝺ forma ſimplicis. in compoſitis aūt eſt pars forme: humanitas āt que eſt forma hois ex multis intentionibus cōſtituit̄ quaꝝ ē vna intētio nāe corporis ſub temperamento ꝯpoſiti. nec. n. nā eſt illa que ꝓprie eſt ꝑncipium reditus corporis ad tēperamentuꝫ cū caleſcit aut īfrigidatur. nec ē idem qꝺ ꝯplo: ſicut in aqua non eſt idem qꝺ frigiditas ⁊ humiditas: ſʒ potius eaꝝ ꝑncipiū nec eſt ꝯpoſitio nec cōſuetudo ſic per ſe eſt palam: nec ēt ꝟtus eſt aie que eſt altera pars forme. ℂ Sed ſicut vī virtus aie in reparatione hoꝝ defectuum principalis exiſtens eſt ei ꝑcipiēs: ⁊ ea ⁊ cōplone vtens vt inſtrumento amplius autē vt inſtrumento vtit̄: ⁊ opere medicine. melius āt forte dicere cum Ariſt. in ſcd̄o de aīa: ꝙ aīa ſit nā corporis aīati. ipſa. n. poteſt quicquid poteſt ſimplr nā dicta ⁊ amplius.

ℂ Deinde cum dicit cāis ſalubres reductiuas defectus in numero dat reductiuas abundantie in illo: ⁊ dicit (q̄cūqꝫ vero ⁊c̄.) i. ſʒ ptium abundantium in numero ſiue ſint ptes nāles: ſiue ꝓter nām intelligende ꝓter nām vt ſuperius diximus. ablatio eſt cā correctiua ſicut ablatio ſuperflui digiti: ⁊ lapidis ⁊ lūbricoꝝ ⁊ hmōi eis reb⁹ ap taꝑſici gbus ꝑficit̄ ablatio abundantiū ꝓter nālr: ſed qꝛ hoc non eſt ſꝑ poſſe ſubiecit qd aliud agendum ſit cū fieri non poteſt ablatio: ⁊ dicit (conſiderandum vero ⁊c̄.) i. conſiderandum in gbus illud ſit poſſe fieri. ⁊ in gbus non. nam in gbus non eſt poſſe ſicut plerūqꝫ in abūdantia partis non nālis. vꝫ cataracte in oculo vel lapidis in veſica: vt qꝛ lapis magnus ſit ⁊ ſilr cataracta oꝫ rēptare tranſponere talia a meatu in quo ſtando opōnem meatus impediuit cum inſtrīs ad hoc aptis hoc. n. eſt ad ſpe remedium. ℂ Deinde cuꝫ dedit cās correctiuas lapſus in numero dat cas que lapſus in ſitu ⁊ dicit (⁊ eadē ⁊c̄.) i. ⁊ ſilis eſt correctio patium organicoꝝ a nā peccātium in ſitu. ſ. ꝑ reductionem earum in locum debitum ⁊ locationem eaꝝ in illo: gbus aūt particularibus ingenijs ꝑ omnia fiant in negocio de ſalubribus requirendum.

ℂ Manifeſtū āt ꝙ duo vel tria plerūqꝫ peccata pn̄t cōſiſtere circa ptem vnam: quemadmodum in ventre puum hn̄te ſimul ⁊ rotundum: ⁊ ſm diafragma poſitum. pctm̄. n. i eo magnitudo: ⁊ plaſmatio ⁊ poſitio. Si vo ⁊ nā fridior hunc in id qꝺ ſm nām ducere impoſſibile: quēadmodū qꝺ min⁹ moleſte poſſibili. Qn̄ autem difficulter reſpirant impleto ventre pauciora ⁊ nutrientia: ⁊ ſi tardi⁹ exeuntia offerantur ter i die. Alijs vero hn̄tib⁹ eufraſiꝫ i epate ꝑꝑ anguſtiā vaſoꝝ ꝯtinuc facta ſalubris cā inuenta eſt extenuans dieta.

ℂ Cum declarauit cās reductiuas lapſuum ſimpliciuꝫ ptium organicoꝝ: dat cas q̄ ꝯpoſitoꝝ: ⁊ dicit (manifeſtuꝫ āt ⁊c̄.) i. ⁊ manifeſtū eſt per ſe ꝙ ſm vnā ptem organicā pn̄t eſſe a nā duo vel tria pctā ſm duas vel tres naturas eius: quoꝝ cāe correctiue erunt compoſite ſicut ⁊ peccata: ⁊ dat exemplum eius circa ſtōm ⁊ epar: ⁊ dicit. (quēadmodum in ventre ⁊c̄.) i. ſicut ꝯtingit in eo q inuenit̄ a nā habere vētrē paruū ⁊ rotūdū: ⁊ ſm diafragma poſitum: in quo ventre peccauit q̄ꝫtitas. qꝛ paruus cū dēat habere ꝯpetentem magnitudinem vt abſqꝫ nocumento poſſit recipere q̄ꝫtitatem ſufficientem cibi. figura quoqꝫ qꝛ rotundus cum debeat eſſe cum rotunditate ſua oblōgus ꝑꝑ aptam continuationem meri ſuperius: ⁊ inteſtini inferius: ⁊ in poſitione. qꝛ ſm diafragma poſitus cuꝫ declinare debeat ſubtus epar ⁊ ſplenē vt euacuet locuꝫ illis mēbris: ⁊ neqꝫ grauet membra ſpūalia cū cibo repletus tumeſcit: ſileꝫ. n. ſtōm dixit ſe vidiſſe in quodam cuꝫ ſugius daret ſigna corporis egri ſimpliciter ſumpta penes compoſitionem in naturis officialibus. ℂ Deinde cum exemplificauit de cōmixtione trium peccatorum i natura officiali circa ſtomachuꝫ. dat cauſas reductiuas talis ꝯmixtionis: ⁊ dicit (ſi vero ⁊c̄.) i. ſʒ ſi venter cum his tribus pctīs habeat peccatum quartum in nā ꝯſili. ſ. ꝙ ſit ꝑ nām fridior ſtō tēpato: tunc impoſſe eſt ipſum reducere ad id qꝺ eſt ſʒ naturam. i. ad tēperamentuꝫ ſm vnūquemqꝫ lapſum eius: quoniam frigiditas eius nālr impedit magnificationem eius: ⁊ eius elongationeꝫ ⁊ protenſionem ad interioris: ſed ſi fuerit temperatus: Cō.10

aut paulo calidioꝛ poterit aliqualiter corrigi: ſʒ difficul-
ter: eo ꝙ ſtomachi calidas nālis adiuuabit magnificatio-
nem ⁊ extenſionem ab ingenio medicine ſiēdam. ℭ De-
inde qm̄ frigidū exiſtens corrigi non poteſt oſtendit q̄-
liter ab impedimento inde ſequente adiuuandus ſit: ⁊
dicit (qm̄ ⁊c.) i. ſed quoniam talem habens ſtomachum
qn̄ repleuerit ventrem cibis incurrit difficultatem anhe-
litus q2 diafragma cuius motu fit anhelitus prohibet̄
extendi ſtōachi parui vicinia ex cibo tumefacti: adiuuā-
dus eſt aliqualiter per conuenientem ordinationeʒ cibi
⁊ potus. i. ꝙ offerantur ei ter in die paucioꝛa in q̄ntitate
cibaria ⁊ bene nutrientia: ⁊ non tardius exeuntia pau-
cioꝛa quidem pp̄ ſtomachi paruitatem multa capere nō
potentis quin lapei ſiue tumefiat ſed quoniam indiget
coꝛpus eius pluribus q̄ʒ ſtomachus vna vice conuenīē-
ter capere poſſit dixit ꝙ ſub pauca q̄ntitate offerant̄ ter
in die vt recompenſentur in numero defectus q̄ntitatis: ⁊
bene nutrientia. ad hoc idem quidaʒ. n. cibi ſunt que pp̄
temperantiam ſuam ⁊ conuenientiaʒ ad coꝛpus: ſicut ouo-
rum vitelli: ⁊ galloꝝ teſticuli: ⁊ rubeum vinuʒ plus nu-
triūt ī modica q̄ntitate aſſumpti: q̄ʒ quidam alij in pluri-
ma ſicut olera ⁊ hmōi. non tardius āt exeuntia dixit: vt
qm̄ oʒ eum digerere ter in die ꝑparant̄ ad receptionem
ſequentis cibi: ⁊ neqʒ accidat ſuperponere cibum cibo ⁊
inde amplius īpediri: cibi autēʒ tardius exeuntes ſunt q̄
indigeſtibiles ⁊ ſtiptici. ℭ Deinde cum dedit cās coꝛre-
ctiuas lapſuum officialium oppoſitoꝝ apud ſtōm dat
cās eoꝝ que apud epar: ⁊ dicit. (Alijs vero ⁊c.) i. ī alijs
in qbus ꝯtingit quotidie opilationē epate pp̄ ſtricturaʒ
ſuoꝝ meatuum: ⁊ magis qn̄ intromiſerit cibos viſcoſos
groſſos: de quibus etiam mentionem fecit ſuperius. c. ō
ſignis ꝯpoſitionis coꝛpoꝛis egri ſimplr̄ ſi reductio coꝛ-
meatuū ad temperamentum non ſit poſſibilis pp̄ epatis
frigiditatem: tunc cā ſalubris eis erit extenuās dicta per
cibos ⁊ potus ſubtiliatiuos ⁊ apertiuos: ⁊ hoc ītēdebat
in hoc loco. ℭ Sed haly. hic dicit. ꝙ Gal. per duo peccā
epatis intelligit ſʒ ſtricturam meatuū: ⁊ opilationeʒ acci-
dentem in eis ꝓpterea errat: q2 cum hic loqueret̄ de cāis
ſalubribus peccatoꝛum nālium non eſt credendū ꝙ ip-
ſe ponat opilationē quā ꝯtinue dicit cōtingere a cibis ⁊
ita ab accidenti facere compoſitionem cum pctīs nālib⁹
ſed docet qualiter ſubueniatur ei ſicut accidenti poſteꝝ
communicanti ad alia duo peccata nālia. ſ. anguſtiaʒ va-
ſoꝛum eius ⁊ frigiditatem ꝯpōnis: pp̄ quā vaſa elon-
gari non poterant ſicut docuit ſubuenire in cōpoſitione
pctōꝝ nāliuʒ ſtomachi difficultati reſpirationis: que
pp̄ tria ſua peccata frigiditate pꝛohibente incoꝛrigabilia
continue ex quacunqʒ ſtomachi repletione proueniebat
⁊ lʒ ipſe taceat de frigiditate epatis: ſubintelligi eam p̄
ea que dixerat de frigiditate ſtomachi: ⁊ q2 ſilr̄ ſubintelli-
git impoſſibilitatem correctionis anguſtie vaſoꝛum ex
frigiditate ſicut ibi. iō docuit tm̄ ſubuenire accidenti: qō tn̄
contingit ſicut ibi ſimile huius docuerat.

ℭ Reliquū igit̄ adhuc genus cōe omniome-
ron ⁊ organicoꝝ: eſt ſolutio ꝯtinuitatis quā
foꝛſitan aliquis nō ꝯcedet pfecte ſanis ineſſe
aliqn̄do eſſe. n. ſp̄ paſſionem: neſciēs ſimileʒ
dubitationē futuram pꝛo oībus generibus.
Si eni opationis ſenſibilis leſio determinat
egritudinem al' ſanitate: ſed ſm̄ equalitatem
cuiuſqʒ diſpōnis agnoſcitur tm̄. neceſſariū
ſempiterne paſſiōis irripere dogma nullo
optimas opationes habente vniuerſa: Sed
hec qdē ſubtilioꝛ ꝯſideratio hʒ ſe tractatū hʒ

ℭ Cum declarauit cauſas reductiuas lapſuū nālium ī
nā conſimili ⁊ oꝛganica: declarat cās que lapſuum cōīa-
lium in nā cōi. cās ꝗ ꝯſeruatiue talis lapſus nō erant
medico opoꝛtune: q2 nec coꝛpibus vtiles. ⁊ iterum q2 ā
aliqui credunt coꝛpus non poſſe habere hunc lapſuʒ vl-
lo modo: nec q nāꝫ nec aliter quāuis dicat̄ egrotaus oñ-
dit ꝙ exiſtens ſub latitudine ſanitatis poteſt habere hūc
lapſum a nā ⁊ dicit (Reliquum igit̄ ⁊c.) i. ⁊ adhuc ē vnuʒ
genus lapſus nālis cōe conſilibus ⁊ oꝛgānicis membris
. ſ. ſolutio continuitatis: vnus nondū diximus cās redu-
ctiuas: ⁊ iam pʒ ex ſuperius dictis quare ſolutio cōtinuī-
tatis dicat̄ moꝛbus ſiue lapſus cōis: quo vtrumqʒ gen⁹
membroꝝ participare poteſt. ℭ Deinde dat dubitatio-
nem quoꝛundam circa illud: ⁊ dicit (quam foꝛſan ⁊c.)
. i. quā qdem ſolutionem ꝯtinuitatis nō concedit foꝛſitā
aliqs poſſe ineſſe perfecte ſanis: q2 dicet eos ſic habere
egritudinem: ⁊ ſic non eſſe pfecte ſanos cum eis ineſt: ⁊
volebat dubitatoꝛ per perfecte ſanos eos qbus ineſt op-
tima equalitas abſolute ſm̄ vtrumqʒ genus membroꝝ
cum medicus largius vocet pfecte ſanos ēt eos q hn̄t ſa-
nitatem ſibi ꝓpꝛiam tm̄: cui nondū accidit diminutio q̄
ſenſibile nocumentum in operatione pueniat quecunqʒ
ſit illa ſiue in gradu multum ſaui: ſiue neutrius ſimplr̄
ſiue egri ſimplr̄ ſolitas pter illum ipedimētū faciēs actō-
nes. ℭ Deinde cum dedit dubitatōeʒ quarūdā inuit ſo-
lutionē ducēdo ad icōueniens ita dubitātes: ⁊ dicit (ne-
ſciens ⁊c.) i. ſʒ ille q hoc nō ꝯcedit ignoꝛat ꝙ ſilis ei du-
bitatio contingit in alijs duobus generib⁹ lapſuū. ſilr̄. n.
poteſt dici ꝙ nullū coꝛpus lapſuʒ ab optie ſanoī nā ꝯſili
vel oꝛganica poſſit dici pfecte ſanum vocādo perfectā ſa-
nitatē iuxta deſiderium ſuū: ⁊ hoc eſt icōueniens ad cre-
dēdum: qō declarat: ⁊ dic (ſi. n. ⁊c.) i. q2 ſi ſenſibil' leſio ī
opatōe non determinat egritudīem a ſanitate. ſ. vt donec
non accit ī ꝯuerſatōibus ſenſibile nocumentuʒ dicatur
coꝛpus ſub latitudie ſanitatis ſicut. ō. digeſtum eſt: ſed
ꝯtigat ſanitatem determiari ⁊ cognoſci a ſola equalitate
tā conſilis oꝛganice ⁊ cōis: ⁊ hoc itēdebat cum dic (ſʒ
ſm̄ eq̄litatē cuiuſqʒ diſpōnis agnoſcit̄ tm̄) tūc cū nullū
coꝛpus inueniat̄ habere oēs opōnes optias: ⁊ ex hoc con-
gnoſcat̄ ꝙ non habeat equalitatem pfectā ſm̄ oē mem-
bꝛū accidet ſtiaʒ medicie eē de coꝛpibus ſp̄ egris. i. ō his
que ſp̄ ſubſunt egritudi: ⁊ nullo⁹ ſanitati: ſed hoc eſt icō-
ueniens ſicut. ō. oñſum eſt igr̄ icōueniēs eſt non ſic di-
ſtigui egritudīem a ſanitate. igr̄ qcunqʒ lapſus ī aliqua
trium nāruʒ. ſ. cōſilis oꝛganice ⁊ cōis: non pꝛohibet ī ſo-
lutis opatōibus conuerſari. pōt pfecte ſanis ineſſe ⁊ indi-
gere coꝛrectiuis que de gn̄e ꝯſeruatiuum ſunt cārum ⁊
nō coꝛrectiuis ſiue efficientibus ſanitates ad modū coꝛ-
poꝝ egrotātiū: ⁊ al' ē eis lapſus q nā: ſed qm̄ cauſe coꝛre-
ctiue lapſus nāl ī nā cōi ſunt indifferentes gn̄e ⁊ ſpē cauſis
coꝛrectiuis eiuſdem lapſus pter nām exn̄t]: ideo hoc ta-
cuit de eis expectans de eis ꝯplere ſermonē: qn̄ loquet̄
de cāis curatiuis: ſʒ qm̄ nullum coꝛpus habeat optias
opōnes vniuerſas ī aliquo tpe: q̄ʒtumcūqʒ melioꝛe hēat
equalitatem ſibi poſſem haberi iam oſtendimus ī ſumma
de coꝛpoꝛibus cum de ſemper ſano commentaremur.

ℭ Deīde q2 adhuc relīqbat. dubiū vtꝝ opoꝛteat egritu-
dīez a ſanitate ſʒ mō diſtigui: marie apō eū q n̄ reputaret il-
lud ꝓ icōuenienti ſubiunxit aſs de ſʒ eē tractādū: ⁊ dixit (ſʒ
hec ⁊c.) i. ſʒ hec ꝯſideratio. ſ. vtꝝ egritudo diſtiguat̄ a ſa-
nitate p̄ ſenſibilem leſionē opōis: aut p̄ abſentiam eq̄li-
tatis ⁊ tēpamēti cum ſit ſubtilioꝛ q̄ʒ ſʒ dicē ꝯueniat vbi ſit
m ⁊ tn̄ ſcie pſegmur īdiget tractatu p̄ ſe ſpālī: ⁊ hʒ ſʒ alie
trāſlatio ⁊ igſitio de ſʒ melioꝛ ē cū dialectica q̄ʒ cū medi-
cia foꝛtaſſis: q2 ad illud ꝓbādū aſſumunt̄ ꝓpoſitiones de
gn̄e topicoꝝ. Ex talib⁹. n. ꝯuicūt̄ marie q circa pncipia
rebellāt. ℭ Sʒ āmirabitur aliquis quō Gal. extimauit

Cō.31.

per aliquẽ poſſe illud dubitari.cũ.n.hoc loquaẽ de corre ctiõe lapſuũ nãliũ. Manifeſtũ ẽ ꝙ abſolutio ꝯtinuitatiſ de qua eſt eius ſermo ꝯtingit a natiuitate:ſʒ huius ſic cõ tingens eſt corpi ſanitas qdam appꝛopꝛiata:cum nũqʒ habuerit aliam illa melioꝛem.quid ẽ põt extimari ꝙ nõ fuiſſet ſanus cum ipſa ſit ſanitas. ℂ Niſi eſſet qꝛ talis exi ſtiatoꝛ ſuſpicaẽ non eẽ coꝛpus ſanũ:niſi illud cui ineſt eqͥ litas perfecta ſm oẽm nãm:⁊ hac conſideratione oẽm coꝛpus qualemcunqʒ hñs lapſum in quacunqʒ nã diceẽ egrum illius reſpectu. Sed ad cuſtõdũ pdictũ incõuẽi ens medicus largius vocat ſanum ſicut diximus.ſ.oẽ il lud qð non amiſit ſenſibilr conuerſationes ſolitas ſʒ nul lũ lapſoꝝ nãlr inqͣtum huius pt eſſe tale:qꝛ nullũ taliũ amiſit ſolitas niſi qñ ſuccubuit egris cãis ab extrinſecis agentibus in ipſum:ꝓꝑ qð nulla eſt queſtio: quã qdam queſierunt.ſ.vtꝝ poſſit eſſe a nã aliquis ita magnus lap ſus in aliqua trium nãꝝ qð ſenſibilr ledat opõnem ſ.n. ſenſibilis opõnum leſio eſt ſenſibilis leſio ſolitaꝝ ꝯuer ſationũ ſicut.ẽ.expoſitum eſt palam eſt ꝙ lapſum nãlr qͣtumcũqʒ ẽt lapſum non hʒ ſenſibilem talium leſiones qͣtum eſt nãlr lapſum:ſʒ ſenſibilr peius conuerſationes illas efficiat qͣ optime ſanum coꝛpus ſicut ẽt oẽs opatio nes ſuas imperfectiores hʒ iudicat ergo medicus oẽ coꝛ pus eẽ ſub latitudine ſanitatis qð non hʒ ſolitas ꝯuer ſationes ſenſibilr leſas per comparationem ad ſeipſum ꝑ us ⁊ non ꝑ ꝯparationem ad coꝛpus optime ſanum.

Dubitabit aũt aliqs vtrũ ſolutio ꝯtinuitatis poſſit a nã ꝯtingere.vr.n.ꝙ non ꝑ us.n.oʒ rem a nã continuã eſſe qͣ accidere ei ſolutionẽ ꝯtinui.ſolutio namqʒ ꝯtinui ꝑuationis nomẽ vr ſed oẽs ꝑuationem antecedit habitus.ergo opoꝛtuit ꝯtinuitatem ꝑcedere quare ſolutio ꝯtinuitatis non nãlis eſt ſed acci dens ꝯtinuitati nãli.niſi eẽt ꝙ nãle dr largo mõ quicqd ante natiuitatem accidit coꝛpoꝛi in ventre matris: qͣ uis ſit a cãis moꝛbi ꝑter nãe regentis intentionem . ergo ꝑter nãm dr duobus modis.ſ.qð eſt ꝑter nãe intentionẽ ⁊ hoc mõ ſolutio ꝯtinuitatis qͣtumcũqʒ cõnata ſꝑ eſt ꝑ ter nãm.Et qð ẽ ꝑter cõnaturalitatẽ:⁊ hoc mõ ſolutio ꝯti nui põt eẽ ſm nãm:qꝛ põt cõnaſci ⁊ in vẽtre matris acq ri:⁊ illud erit duob⁹ modis:qꝛ aut ſupuenit intus a cãis moꝛbi alicui ꝯtinuitati q̃ a nã ſicut in generibus puſtula rũ ⁊ hmõi.Et hec vere vocaẽ ſolutio ꝯtinuitatis quã ꝑce dit ꝯtinuitas:ſicut habitus ꝑuationẽ. Aut nõ ſupuenit cõ tinuitati:eo ꝙ ꝯtinuitas nõ ꝑceſſit ob aliquẽ nãe defectũ ⁊ hec nõ põt vere dici ſolutio ꝯtinuitatis:ſʒ abſentia cõ tinuitatis eẽ debẽtis ⁊ hãc perraꝝ eſt euenire. ℂ Et eqͥ dem itelligẽdũ.ꝙ ſolutio ꝯtinuitatis a nã cõtingẽs põt deducere ad tres differẽtias lapſuũ ſupꝛ⁹dictas.ꝓpoꝛtio naliter peccatis oꝛganicoꝝ ſicut per ſe conſpicabile eſt.

ℂ Ad manifeſtos vero egros ſalubres caꝝ deinceps ꝑcurram⁹ a diſcraſie incipiẽtes gñe determinandum igiẽ hic prius ꝙ oẽs pene medici ꝑtermittunt:qð alie qdẽ ſũt ſalubres iam facte diſcraſie:alie vero eius que adhuc ſit quemadmodum ⁊ future.

Cõ.32 ℂ Cum declarauit cauſas ꝯſeruãtes ſanitatẽ ſʒ oẽ gen⁹ coꝛpoꝛis ſani ſcipit declarare cãs efficientes eã ſm oẽ ge nus coꝛpis:qð amiſit illã ⁊ qñ hmõi ꝯpetũt coꝛpibus re uocãdis ex diſpõne acqſita ꝑter nãʒ ad nãlẽ.hec ãt ſi coꝛ pus egrũ vt nũc ⁊ neutꝝ vt nũc:quoꝝ qðlibet hʒ egritu dinẽ appetẽtẽ ꝯparatũ ad coꝛpa latitudinis ſanitatis ꝑ pter iam qdem ceſſare a ꝯſuetis lʒ ſm plus ⁊ minus. id vtraqʒ vocãs manifeſte egra dĩc. (Ad manifeſtos vero ⁊c̃.) .i.ſed ꝑcuramus deinceps cãs ſanas coꝛpoꝝ manifeſte egroꝝ.i.efficiẽtes ſanitatẽ in eis.⁊ hoꝝ pmo manifeſtius

egrotãtium:⁊ qꝛ egritudines illoꝝ penes quas compe tunt ſibi he cãe ſunt trium generꝝ.ſ.que in ꝯplone ⁊ ꝯpo ſitione ⁊ vnitate.oſtendit a qbus incipiendum eſt. ⁊ dĩc (a diſcraſie ⁊c̃.).i.⁊ incipiet a genere diſcraſie.q.d. ⁊ di camus ꝑus cãs ſanas coꝛpis egrotantis in ꝯplone. dicit aũt percurramus:qꝛ velociter moꝛe curentis pertranſi bit in capitulis dicens eas.vocat autem manifeſte egros vtroſqʒ quos diximus.ipſe.n.ẽ.in ſumma dẽ ſignis cuʒ latitudinem ſanitatis diuiſiſſet in tres ptes aũt a qbus ẽ. incepſ ſunt iam egrotantia coꝛpa leſionibus ſenſibilib⁹ opationũ determiãt:⁊ voluit ꝑ egrotãtis egra vt nũc:ſub eis ẽt ꝯpꝛehẽdens neutra vt nunc ſicut ibi expoſuimus in eis.n.ãt eſt ſenſibilis opationũ leſio lʒ.ĩ.coꝛpoꝛa egro tantia. ℂ Deinde cũ dedit a qbus incipiendum ꝑmittit diuiſionẽ cãrum penes diuiſionẽ diſcraſiaꝝ:⁊ dicit (de terminãdum ⁊c̃.).i.igiẽ diſtiguamus in ꝑncipio cãs ſa nas efficientes ſm diſtinctionẽ diſcraſiaꝝ:qð fere oẽs alij dimiſerũt ꝯfundentes eas ſimul:⁊ indiſcrete tradentes: qꝛ diſcraſiaꝝ ſpẽs non nouerunt:aut qꝛ ꝑmiſcuerũt qͣſi dã ex eis mõ inter ꝯſeruãtes ſanitatẽ mõ inter ſanantes egritudinẽ idiſticte. Et dicamus ꝙ alie ſũt ſane diſcraſie iam facte:alie vero fictis:alie future fieri:qꝛ diſcraſia his tribus diſtinguiẽ modis. ℂ Et eſt hic attentione dignũ ꝙ non ꝑmiſit diuiſionem caꝝ efficientium ſanitatẽ ſm modos ſanitatis efficere:vt diceret:qͣdam efficiunt ſanita tẽ optimã:qͣdam lapſam ab optima ſicut de conſeruanti bus fecit:qm̃ ſimul determinabit de vtriſqʒ.qͣuis.n. ve rũ ſit ꝙ cã efficiens ſanitatem non efficiat eaʒ:niſi qñ re ducat coꝛpus ad eã qͣſibi fuerat ꝑ nãm:⁊ ꝙ ſi ſanitas per dita fuerit optima ſimplr ꝙ tales cãe dñr ſimplr ſane ef ficientes:⁊ non alicui vel vt nũc tñ. Si vero lapſa ab opti ma dicenẽ ſane efficiẽtes:nõ ſimplr:ſʒ alicui:vel vt nũc tñ:tñ qꝛ oẽs cãe efficientes vt poſt apparebit dñt vno oꝛ dine eſſe ꝯrie egritudini:nõ recipiũt diuerſitatẽ niſi pe nes egritudinẽ:⁊ qͣntitatẽ diſtẽperãtie eius a temperamẽ to:qð ꝑ fuerat nulla vt facta vtrũ tẽperamẽtum ꝑus exi ſtens erat optimũ:an ab illo diminutũ.nã qñcunqʒ fue rint tñ lapſe a tẽperatie cãis qͣꝝ nõ erat efficere: ſʒ ſer uare qͣtũ egritudo remota eſt ab illo tẽperamento in ꝯ riam ptem efficient illã ꝑfecte.differũt ãt a reductiuis q̃ fuiſt de gñe ꝯſeruantiũ:qꝛ reductiuas opoꝛtebat tñ la pſas eẽ a cãis q̃ coꝛpus ad qð fit reductio ꝯſeruabãt qͣ tũ coꝛpus reducendũ ab illo lapſum erit:⁊ in ꝯriam par tem:ſed efficientes dñt eẽ tñ lapſe in ꝯriam ptem a cãis que fuerunt ꝯſeruantes ſanitatẽ illius coꝛpis:qð egro tat qͣtum ipſum coꝛpus lapſum ẽ a ſuo tẽperamẽto:ſiue illud tẽpamẽtũ fuerit optimum abſolute· ſiue hñti tñ. ℂ Poſt hẽ ſciendũ ad itellectũ ſequẽtiũ ꝙ diſcraſia ſcã ẽ illa cuius cã efficiens iã ceſſauit eius effectu remanente poſt eã:ſicẽ febꝛis effimera eueniẽs a caloꝛe ſolis ⁊ ira aut ſimilibus cãis nõ vſqʒ adhuc exiſtẽtibus:⁊ ſicut ethica re manẽs ab effimera vel putrida:de nã.n. iſtaꝝ duarum eſt remanere abeũtib⁹ ſuis cãis:⁊ nihil amplius efficiẽ tibus:⁊ vñr diſcraſia facta vr ois mala mẽbꝛi ꝯplo ſine cã humoꝛali vel compoſitionali que ſit illius cã in illo exñs:ſeu ꝯplexionali alterius membꝛi id diſcraſiantis. adhuc autem ⁊ ſine cã extrinſeca que cauſet eam per ſe. ℂ Diſcraſia aũt fiens eſt cuius efficiẽs adhuc efficit in actu exñs ꝓꝑ qð hec diſcraſia ꝓpꝛie paſſio noiaẽ ſicut in nuit Gal'.ꝑncipio tertie ꝑticule de moꝛbis ⁊ accidẽtibus dũ.n.aliquid moueẽ patiẽ ⁊ motus eius paſſio diciẽ: cũ aũt ſubiectum ꝯuerſum fuerit:⁊ ceſſauerit inducẽs ſeu mouẽs non dicitur patiens: ſed quale ⁊ diſpoſitio.cius nõ mot⁹ ſʒ qͣlitas:⁊ hmõi diſcraſie qͣdã pars eſt facta: q̃ dam future:fieri:eo ꝙ ſicut ꝓbatũ eſt in phyſicis ſꝑ ei⁹ qð ſit aliqd ſcm ẽ:⁊ totalr ei⁹ qð moueẽ aliqd ẽ motũ ꝓꝑ ꝯtinui diuiſibile eſſe in infinitum:⁊ talis diſcraſia eſt ſe

bris putride in qua humor putridus ſemꝑ ē diſcraſias
corpꝰ ꝛc. vl oīs mala ꝯplo ex huiꝰ vitio vl̄ alia q̄cūqꝫ
cā q̄ actu cauſet. ſic ergo iā vꝫ ꝙ egritudo ſiue diſcraſia
fiēs nō ſit i gn̄e q̄litatis: ſed paſſiōis vel motꝰ: niſi nos
diceremus ꝙ motus in q̄litate ſit q̄ntas. q. q̄litas q̄dam
ſit ſtabilis q̄dam fluens. ¶ Diſcraſia v̄o futura fierē il
la cuꝰ efficiēs corporale paratū eſt vt efficiat: ſꝫ nōdum
inchoauit inchoatiōe valde apparēte: ergo iā ītā ſuavt
in ſemine ꝯcepto futurus hō ſicut cōtigit in his q̄ hūt
cāꝫ antecedētē ſue egritudīs inquātū talibus ꝛ marie
qui humorale. ¶ Penes aūt cām p̄mitiuā extraneā et
remotā cuꝰ actus nō apparet niſi ꝑ multa media a cuꝰ
nocumēto frequēter auertit corpꝰ indiſpō ad receptio
nē ſue actiōis nō ꝓꝑe dr̄ diſcraſia futura fieri: ſꝫ penes
antecedētēꝫ cāꝫ tm̄ q̄ corporalis extra parata eſt magis
efficere: corpus quoqꝫ ex eiꝰ malitia iā aliqualiter affe
ctū paratū recipere eius actionē iā q̄dē latenter inchoā
tem: aqua nō auertit niſi rectū regimē artis ꝛ nature.

Sed dicet aliquis effimerā ꝛ ethicam eē diſcraſias fiētes ſicut
eſt putrida manifeſtū. eſt. n. ꝙ effimera cāꝫ hūit aliq̄ꝫ ef
ficiētē q̄ dū efficiebat ipſa erat fiēs cuius aliq̄d erat factū
aliq̄d futurū fieri: ſꝫ poſtea remāſerit ipreſſio abeunte cā
efficiente q̄ dr̄ diſcraſia facta tm̄. hec. n. ꝛ in putrida con
tingebat. ſ. abſciſſa cā remāet aliq̄diu aliq̄d factū. ſimilr
ēt ꝛ dicet ō ethica ꝙ cū ſit mala ꝯplo equalis: cuius cā
efficiēs ē cōplexio mala diuerſa p̄cedēs in mēbris di
uerſa. ſ. a nāli cōplone membroꝝ: quā cum vicerit ꝛ ſibi
aſſimilauerit ſcā erit vnīs equalis. q. membris. ſilr̄ poꝝ
nālis effecta. poterit quis dicere ꝙ dum mala ꝯple
xio diuerſa alterat ſibi nālem. tunc mala ꝯplexio equa
lis eſt fiens: cuius aliquid eſt factū ꝫ aliquid futurū fieri
ſꝫ poſtea remanet deliteſcente cauſa veſtigiū in eius qḋ
in putrida ꝯtingere dicebāꝰ. ¶ Adhuc ēt ꝛ a fortiori
hi idem oſtendere conabit dicēs effimerā hr̄e q̄tuor tē
pora pn̄m augmentū: ſtatū: ꝛ declinatiōem. ꝛ ſilr̄ ethicā
ſꝫ augmentū diſcraſie nihil aliō videt eē q̄ꝫ amplior al
terātiōis ꝓceſſus corporis in diſcraſiā. oīs aūt motus
habet mouentē. nihil. n. mouet a ſeipſo ſicut ꝓbatū eſt
ab Ariſt. in lib. de phiſico auditu. q̄re opꝫ de neceſſitat
ꝙ amplior alterātio corpꝛis q̄ dr̄ augmentū diſcraſie h
beat cām alterātē: ſed quecūqꝫ diſcraſia hꝫ cām dr̄ fiē
diſcraſia. ergo effimera ꝛ ethica dnr̄ diſcraſie fiētes. ¶ Sꝫ
nos dicemus ad hoc ꝙ effimera que remanſit cauſa ce
ſante ſine dubio diſcraſia facta eſt: ſed effimera q̄dā eſt
cū cauſa adhuc perſeuerante vt ſi contingat cām fuiſſe
irā ꝛ eā non deceſſiſſe: ſed manſiſſe cū effimera de qua
nō eſt dubium ꝙ ē diſcraſia fiens. nō. n. curat niſi prius
abſcindat ira ſicut nec putrida niſi abſcindat putredo.
¶ Et ſi dicat aliqs ꝙ abſciſio ire nō curat effimerā ſic
abſciſio putredis putridā. ¶ Dicēdū eſt ꝙ imo nullius
. n. cāe abſciſio cura eſt neceſſario totius egritudis cuꝰ
eſt aliq̄d factū ꝛ aliquid futurū fieri: ſed ē ꝓſeruatio ab
ea parte fientis que eſt futura fieri ſicut poſt apparebit:
ꝛ nō cura facte: ꝓpter qḋ iubet infra ꝙ vnāquāqꝫ cāꝫ
abſcindere prius oportet: deinde venire ad eam q̄ facta
eſt ab illa egritudine: proportionale. n. eiqḋ ꝓhibet de
putrida i abſciſione putredinis prohibetur de effimera
i abſciſione ire aut alterius cuiuſcūqꝫ cauſe ſue ſecū extrī
ſeca ſiue ſit intrīſeca vt opilatio ſiue extrīſeca vt ira: quare
eſt effimera que eſt cum cauſa ſua adhuc efficiente eſt di
ſcraſia fiens: ꝛ talis cauſa adhuc efficiens vel cōſeruās
ſine alia media cauſa eſt cauſa cōiūcta effimera ſiue ſit
intrīſeca vt opilatio: ſiue extrīſeca vt ira omnis. n. cau
ſa q̄ imediate adhuc aliquem effectū efficit coniūcta eſt
ſuo effectui cuius cauſe abſciſio ꝓſeruat a futuro fieri:
ꝯ nō ſanat factū de neceſſitate vt patebit infra: ſꝫ q̄ꝛ

effimere a cāis extrinſecis ortū hūtes imediate eas cau
ſantibus ſm̄ pl'im modicum durant vt fientes amplius
ēt vt facte d. gnū ē eas nō fiētes: ſꝫ factas vocari. ¶ De
ethica vero dicimus ꝙ improprie dr̄ fiens dum inſtat
mala complo diuerſa q̄ tenaꝫ in equalē: eo ꝙ mala con
plo equalis que ethica dr̄ eſt exiſtens in puncto. propter
quod non hꝫ ꝓprie tp̄s fiendi mala namqꝫ complexio
diuerſa ſiue alteratio q̄ ab ea dr̄ cauſa illiꝰ. ſic nullo mō
adhuc exiſtentis: quēadmodū alteratio p̄cedens gene
rationē cā ḡnationis eſt: eſt. n. generatio in inſtanti tm̄:
vt in phiſicis ꝓbatum eſt: cū autē dico ꝙ mala complo
diuerſa alterat ānatā nō eſt intelligendaꝫ ꝙ attribuat
hoc ei niſi ex parte ſue cāe ſemper alterātis. non. n. ꝓꝑe
dr̄ ꝙ febris alteret complōnē naturalem: ſed cā febris:
febris. n. aut ē ipſa alteratio aut qualitas ad quam alte
ratio ꝯducit. ¶ Ad id ēt qḋ poſt dr̄ ꝙ effimerā ꝛ ethicā
contingat habere quatuor tēpora partes ſui. ꝛ ꝙ ex eis
augmentum eſt de neceſſitate habens cauſam augentē
d. cum quidaꝫ ꝙ cauſa augmenti effimere eſt illa eadē
que fuit cauſa p̄ncipij. que quāuis ceſſauerit: virtus
tamē violentie ſue derelinqtur corpori que eſt addens
diſcraſiam in illo donec durat eius robur: cum autem
incipit deficere incipit diſcraſia declinare. Et eſt quodā
mō ſimile iactui lapidum in quo: ſꝫ eſſet p̄mū iacens
a iactato: virtus tm̄ illa te violētie ſemper comitat iacta
tū que impulſionē ſemꝑ vlterius ꝓducit donec durat
robur eius: cū aūt deliteſcit ꝛ illa deficit q̄ꝫuis virtus il
la trāſmutat a mouentibus ſcḋo ꝛ 3ᵒ. tam in diſcraſia ꝑ
mēbra q̄ꝫ in lapide ꝑ aerē. Qḋ ſi dicat eis ex hoc diſcra
ſiam ſa tā hr̄e cāꝫ: dn̄t ꝙ hꝫ cāꝫ ſꝫ qd ſimplr autē non
hꝫ. ¶ Sed hoc nihil eſt qm̄ tale augmētū eſt locale ꝛ
nō qualitatiuū: qḋ quidē eſt intenſio caloris. vnḋ nec
p̄ncipium nec augmētū ſic accepta ſunt partes diſcra
ſie q̄ in toto: niſi inquantū accidit morbū diuidi corpo
ris diuiſione tantam dicentibus nobis albedinem quā
tum eſt ſuꝫ adhuc intenſio talis violentie alteratio
nis: ꝛ oīs violētus motus eſt in p̄ncipio q̄n coexiſtit eius
virtus primi mouentis ꝛ euiſdē remiſſio cum precedit
ecōtrario motui nāli: nobis aūt ſermo eſt de augmento
intēſiuo diſcraſie poſt p̄nm ꝯtingente ex intēſiōe cāe ſue.
¶ Propter qḋ ꝛ in meliorē diuertemꝰ viā dicētes egri
tudis facte nō ꝓꝑe poſſe quatuor tp̄a aſſignari. nō. n.
pōt tp̄s aſſignari niſi motui. eſt. n. mēſura motus: qua
re illa ſola egritudo que eſt paſſio diſtinguit in hec tp̄a
quare cū tp̄s pars morbi ponit tp̄s ꝑ motū ſicut ꝓꝑa
paſſio ꝑ ſubiecto. motus. n. de genere cōtinuoꝝ extēſus
in multas partes ē diuiſibilis: egritudinē aūt fientem
paſſionē ſupra diximus eē factaꝫ vero qualitatē. nemo
. n. ponet ſolutionē ꝯtinuitatis factā a cauſis p̄mitiuis
q̄ ceſſauerūt. ſꝫ pcuſſiōe vel caſu hr̄e quatuor tempora
ꝛ ſilr̄ alias egritudines factas: ſꝫ eas que hūtqꝫ cauſas
habēt efficiētes a q̄bus corpus patit: nūc vno mō: nūc
altero: nūc plus: nūc minus. vn̄ nec ethica pōt dici hr̄e
augmentū: q: tūc poneret in ea actio ꝛ paſſio ꝛ diuerſi
tas in cōplōne iter membra: quod Gal. negat i lib. ō cō
plexiōe diuerſa: niſi nos velimus minus ꝓꝑe loquētes
dicere p̄mā eius ſpēm eſſe eius principium: ſecundaꝫ
vero augmētū. tertiaꝫ aūt ſtatū: ſed tūc nō fiet diſtīctio
iſtoꝝ temporꝝ ſm̄ ꝑmutationē diſcraſie de minꝰ ad ma
ius: ſed penes apparitionem quorūdaꝫ accētuū ſm̄ fini
tionem diuerſaꝝ humiditatū corpꝛis q̄ calore cōſumit.

Propter quod rurſus dicemus ꝙ nec iſta q̄tuor tempora in oībus diſcraſijs fiē
tibus diſtinguunt ſm̄ ꝑmutationē diſcraſie de minus
ad maius ꝛ econuerſo. v. g. vt q: i p̄ncipio ꝯſuſa diſcraſie
corpus duobus numeret: in augmēto tribꝰ: in ſtatu q̄t
tuor: aut q: ſtatꝰ augmēti pꝛis ſit latitudis q̄ꝫ eiꝰ minū

Plus ſqꝫ com. n

in declīatione ꝑo iam cā deferueſcēte ſit reſſuxus retro per oēs illos numeros: ſed in ſolis morte inſercutibus excepto ꝙ l eis non eſt declinatio: ſꝫ augmētū ſolū poſt principiū donec occidūt: in diſcraſiis aūt ſictibus ex q̄bus ſaluari cōtingit nō eſt de neceſſitate diſtinctio tem poꝝ a tali per mutatione diſcraſie vel corꝑis in diſcraſia de minus ad magis: ⁊ econuerſo penes cāꝫ diſcraſiantē plus vel minus. qm̄ in eis aliqn̄ eſt dicere augmentum apud medicum non ab augmēto diſcraſie: ſꝫ accn̄tiuꝫ ſicut patebit primo q: aliquas egritudines dicūt medici ant ſemp augeri aut ſemp diminui aut ſemp ſtare: ⁊ ita ſolū vnū ꝫ hr̄e tꝑs penes alteratione corꝑis in diſcraſia ſicut de ſynocha oēs teſtanſ. ¶ Scđo ąt q: ꝯtinue poſt ꝑn̄ᵐ morbi ſalui nā incipit ſuperare cām atq; digerere: in ſtatu aūt digōneꝫ cōpleuit. ſicut pꝫ ex primo de criſi. vbi Gal. per apparitionē māifeſte digōnis docet diſcerni augmētū a principio ⁊ per apparitiōeꝫ cōplete digōnis docet diſcerni ſtatū ab augmēto in morbis ſaluis: ſꝫ cā quanto amplius ſupatur ⁊ cōuincit a nā: tāto minus agit in corpus: quare ſi penes cauſam diſcraſiātem magis ⁊ minus fieret diſtinctio tempoꝝ: poneremus ibi incipere declinatiōeꝫ vbi ponimus augmētum: ſed diſtinguunſ tꝑa penes apparitioneꝫ quoꝝūdaꝫ ſynthomatū ꝯtingit. n. augeri quedā accn̄tia in diſcraſia ſine augmēto diſcraſie: grā. ſ. reuocatiōis nature ad actioneꝫ in cāꝫ morbi: ⁊ ita nō ex morbo niſi per viam accn̄tis: quare diſtinguunſ tꝑa talis morbi a parte actionis nature in cauſam ſuā: qđ manifeſte innuit princeps quarto canonis cū. n. diffinit tꝑa febris non poſuit ea differre niſi a parte actionis nature in cām ſuā dicens: ꝙ ꝑn̄ᵐ eſt ex hora qua calor innatus ꝓuocaſ a mā ſubmerſa in mēbro tam diu donec nō apparet maturatiōi aut diuerſitati eius ꝯ rie maturatiōi veſtigiū. ⁊ augmentū: qđ eſt hora in qua mouetur caliditas inata ad reſiſtendum materie motu manifeſto: ⁊ apparet manifeſte ſignum digōnis aut ꝯ rium digōni: ⁊ ſtatus eſt hora in qua vehemens ſit pugna inter māꝫ ⁊ nāꝫ: ⁊ apparet victoria vnius earū ſup aliā: ⁊ declinatio qđ ē eſt hora qua calor innatus iam dominaſ māe ⁊ vincit eā: ⁊ exiſtit in ſeparatiōe ꝯgregationis ei⁹. ſ. rei poſt rē. ¶ Ex qbus diffinitiōibus duo ſequuntur ꝑᵐ eſt ꝙ hec q̄ttuor tꝑa nō diſtinguunſ in oībus febribus ſed ꝓpe in hūoralibus. ⁊ vlr in morbis hn̄tibus cās maxime humorales. ¶ Scđꝫ ē ꝙ tꝑa febris in ſaluandis diſtinguiſ ſm partialē ſupatiōeꝫ cāe diſcraſiantis ſcā a nā: ⁊ in morituris aūt diſtinguiſ ſꝫ partialē ſuperationē nāe factā a cā diſcraſiante: q̄re in primis accidit dicere augmētū nō ab augmēto diſcraſie ſꝫ accn̄tiū q̄rundā: in ſecūdis aūt ab augmēto tā diſcraſie q̄ꝫ accn̄tiū: ⁊ hoc eſt qđ Gal. dicit in cōmento ſup illo affor. (in choātibus morbis ⁊c̄.) ꝙ lꝫ i ſtatu morbi accidētia ſint fortiora: cāuſt oīa accidētia faciētē. ſ. morbū nō neceſſe eſt in ſtatu eē maiorē: in ſaluādis. n. minor ē ſicut dicū in ſtatu: cui⁹ cā nō ē alia q̄ꝫ ea quā ſupra īnuim⁹. ſ. ꝯpleta victoria nāe in ſtatu ſup cā morbificāte ⁊ diſcraſiāte. ſi. n. cā morbi debilior ē tūc ⁊ morbus obtuſior ⁊ mior ē.

Sed dicet aliquis nō eē veruꝫ ꝙ ſi ſit cā debilior: morb⁹ obtuſior. videm⁹. n. ꝙ ira diminutionē hn̄te: nō ꝓpterea diminuiſ effimera quā ira cauſauit. ¶ Ad qđ rn̄dēt aliq nō eē illud veꝝ in cāis primitiuis q̄ vicarie noianſ: quarū cū ſeparanſ remanet affectio: ſꝫ in cāis cōiunctis q̄ poſite ponūt egritudines abſciſe abſcidūt. Ego āt dico ꝙ nullius eēe abſciſio neceſſ: rio abſcidit id qđ erat ab ea factū ſꝫ ꝓſeruat a futuro qđ id ſit. aliter. n. nō diceret Gal. ira. vnāquāq; cāꝝ abſcindere prius oꝫ. deīde ⁊c̄. ꝓpter qđ antecedentes ⁊ coniūcte ſunt hoc modo vicarie ſiūt illuc: quāuis nec ille ꝓprie dicāſ primitiue: cū immediate cauſant morbū vt dixi: erit ergo veꝝ l ol diſcraſia ſiciente qualēcūq; hēat cām ſibi cōiunctam: ꝙ ad ei⁹. paulatinā ſuperationē ſeqtur paulatina morbi diminutio. Superaſ aūt a nā putredo aut ſꝫ ſe ſicut cuꝫ natura facit ceſſare putredinē a putrido aut per ſuperatiōeꝫ accidentis: vt qm̄ ſubtiliato hūore aut iaſo accidit putredinē ſequentē minoreꝫ eē. ¶ Qđ ſi q̄raſ quare tale tꝑs morbi dicaſ ſtatus augmenti: dicemus ꝙ augmentum ⁊ ſtatus augmenti in ſaluandis dr̄ nō ab intenſiōe diſcraſie ſed ab intenſione accidentium: ſicut dictum eſt. ¶ Qđ ſi dicat accidentia nō intendi niſi intenſiōe morbi: cum ſit ipſius effectus. Dōm eſt ꝙ ſicut dicit gal. in 3ª particula de morbis ⁊ accidētibus: quāuis palam ſit morbum cāꝫ eē oīum accidentium: tamē ⁊ accidētia actioni nature ſicut ⁊ actio nature accidentibus: quoꝝ accidentiū morbus non eſt cā niſi per accidens ſꝫ eſt cauſa actio nature ſtimulate ad aliquid fortiter agendum: ⁊ inde a multis aliis operibus ſuis reuocate. Ex quo accidit duplex genus accn̄tis. quoꝝ vnum eſt circa actionē ad quā declīat. 2ᵐ eſt circa alias actiōes quas derelinquit. ¶ Propter qđ notandū eſt ꝙ illa accn̄tia: quoruꝫ morbus per ſe ē cauſa debilitanſ in ſtatu ſaluādoꝝ cum morbus ī eo dbilior ⁊ obtuſior ſit. vt pꝫ i ſtatu pleureſis ſalue in quo: vt dicit ꝑnceps: tā dolor q̄ꝫ ſcreatus leuior eſt. ⁊ per ꝯñs febris: alia aūt accn̄tia que fiunt en ixione nāe circa diuiſionē ⁊ excretiōeꝫ cauſe ſubito faciēdaꝫ ſicut in criſibus intendunſ: imo ſup oriunſ cū nō fuerit prius. ¶ Sed dicet adhuc aliqs veꝝ eē ꝙ pleſis in ſtatu q̄ reſoluiſ accn̄tia minoranſ: ſed in ſtatu eius q̄ trāſit in pus nō eſſe illud veꝝ. videſ. n. ſtatus eius circa generationē ſaniei: ſed ſicut dicit Hyp. circa generatiōeꝫ ſanie ei dolores ⁊ febres accidūt magis q̄ꝫ facta ſanie: q̄re intēduſ accidētia morbū ꝯcomitātia. ¶ Niſi eēt ꝙ in ſtatu morbi ſalui ſi eſt iam nā cōplete ſuperās cām oꝫ ō neceſſitate ꝙ generata ſanie ſit ſtatus apatis: ⁊ non cū ſit generatio: erit igiſ circa generatiōeꝫ augmētū ⁊ nō ſtatus. ¶ Qđ ſi dicat ēt in augmēto debere accidētia morbi ꝓpa proportionalr ad ſtatum diminui cuꝫ iam īcipiat cā ſuperari. ¶ Dicemus ꝙ pleſis que tranſit l pus nō dr̄ ſimplr ſalua ſicut q̄ reſoluiſ. nec. n. natura cōplete ſuperat cām q: in ſanie ꝯuertat ex quo accidit ſanari apa per dilacerationem mēbri: ⁊ ita per inductionē alterius morbi non multo minoris q̄ꝫ ſit apa. Adhuc etiaꝫ generatio ſaniei nō eſt a natura tm̄: ſed a morbo. quare intenſio accidētiuꝫ circa generationē eius erit ad ſimilitudinē intenſionis eoꝝ in augmento morbi mortiferi.

Sed dubitabit aliquis ex eo ꝙ gal. vocat egritudinē acutā: q̄ cū velocitate ſui motus ad ſtatū ē magna. cū. n. dicimus egritudinē velociter moueri ad ſtatū: nihil aliud videm⁹ intelligere niſi velocē motū corꝑis: que ē alteratio in vltimū augmētū egritudinis: acutū. n. ſicut dicit pħs in ſecūdo de aīa eſt qđ in breui tꝑe multū mouet ſenſum: ſiue dicaſ in voce. ſiue in ſapore: ſiue in tangibili. ꝑꝑ qđ egritudo acuta eſt que in breui tēpore multū afficit corpus cauſa velociter alterante illđ in multū ꝓpter qđ recte mouere ga. ait ꝙ egritudo acuta eſt que cuꝫ velocitate ſui finis eſt magna: que āt tarde moratur ad ſtatū ⁊ ſm partiū ꝯria eſt acute videſ ergo ꝙ velociter vel tarde moueri ad ſtatum nō ſit niſi maior quedaꝫ ⁊ minor intenſio morbi ꝯtinue facta a principio vſq; ad ſtatum velociter vel tarde. qđ ꝯ predeterminata eſſe videtur. ¶ Niſi eſſet ꝙ moueri ad ſtatuꝫ nō eſt ſemp per intenſionē diſcraſie: ſed per intenſionē accn̄tium que per accidēs ꝯtingit intendi nō ab intēſione diſcraſie: ſꝫ ſic dictū eſt vt in ſaluādis. afficiet ergo egritudo acuta corp⁹ in breui tēpore multū nō per velocē intēſionē ſui vſq; ad

ad ſtatum: ſed per velocem ſynthomatū ↄcomitationē: in morituris aūt nō eſt dū q̄ mouet ad ſtatū velociter vel tarde per intenſionē diſcraſie donec occidat. ¶ Nō lateat aūt q̄ impropria ē locutio dicere q̄ egritudo mouet ad ſtatū: nihil. n. mouet niſi corpus ſicut ꝓbatū ē in phicis niſi ſm accñs: q̄r oꝫ intelligere a medicis cum ħ dicunt nō q̄ egritudo: ſꝫ q̄ corpus egruꝫ mouet i ſtatu egritudinis. i. alterat in vltimā intēſionē egritudinis ⁊ ubi ſtatus corporis eſt ſtatus egritudinis ip̄ꝓꝑe dict⁹.

Sed licet hanc ſiñm teneamus de morbo in boꝛis ſuis/vſibus maniſeſte: tñ dicimus q̄ ħ particulares cuiuſcunq̄ꝫ ꝓrimi tā i ſaluādis q̄ꝫ in morituris diſtinguunt ſemꝑ a permutatione diſcraſie in plus vł minus. v. g. ꝓn^m paroxiſmi tertiāe eſt ab hora qua incipit frigus ⁊ rigoꝛ vſq̄ꝫ ad horaꝫ ſparſionis caliditatis in toto: augmentū autē qñ addit caliditas. ſtatus vero cū ſtat addita: declinatio vero cū minuit vſquequo eradicat: ſignū aūt q̄ in ſtatu paroxiſmi intenſioꝛ ſit caliditas q̄ꝫ in ꝓn⁹. eſt magnitudo pulſus ⁊ velocitas ⁊ frequētia ei⁹ ſuper eā que in ꝓn⁹ cui⁹ ſimile nō ↄtingit in ſaluādis in ſtatu vſi ꝑ cōparationē ad ꝓn^m vſe. niſi per viā accidētis cuꝫ in eo virtus nālis ⁊ ſpūalis cuſtodiant: qñ ſaluus eſt morbus ſīc Ga. dic. ¶ Sed circa hūc locū gdā dñt: q̄ lꝫ morbus i ſtatu vſi ſit debilioꝛ in ſaluādis per cōꝑationē ad virtuteꝫ. eo q̄ virtus iā ſit in fine ſuperationis cāe: morbus tñ foꝛtioꝛ eſt q̄ comparationē ad ſeipſuꝫ in ꝓn⁹. v. g. dicunt. n. q̄ in ſtatu pluribus numeris eſt lapſum corpus in eū q̄ꝫ in ꝓn⁹ ꝓpter longioꝛem durationē cāe ↄuertentis ⁊ alterantis. ſilr cuius inducunt de ſole dicētes q̄ caloꝛ intēſioꝛ ē q̄ꝫ qñ ſol eſt in leone, qñ eſt in cancro: lꝫ cā calefacie. ſ. ſolis exaltatio ſuper capita noſtra ſit minoꝛ qñ ē in leōe. Sꝫ in veritate impoſſe eſt q̄ morbus intēſioꝛ q̄ꝫ prius ſit debilioꝛ per cōparationē ad virtutē cū intēſioꝛ plus ledat operatiōes q̄ꝫ minus intenſus. amplioꝛ aūt leſio opatiōis eſt oñdēs maioꝛē ſubcūbitioneꝫ virtutis: ⁊ cū digō cāe ſit de opatione virtutis opoꝛteret hoc opus plus ⁊ magis ipediri: nō poſſet ḡ maioꝛe exñte morbo in ſtatu ad ſeipſuꝫ in ꝓn⁹ digō vnq̄ꝫ in ſtatu cōpleri: ſꝫ maniſeſtū q̄ cōplet in ſaluādis. ḡ morbus tūc ꝑ ↄpatione ad ſeipſuꝫ in ꝓn⁹ debilioꝛ eſt ⁊ obtuſioꝛ: nō tñ ob aliud q̄ꝫ ꝑꝑ ſuperatiōem cāe que in augmētū incepit initio. idq̄ꝫ ⁊ ad virtutē debilioꝛ ⁊ minoꝛ eſt indicandus: nō tñ ad quācūq̄ꝫ: ſed ad nālem ⁊ ſpūalē. ad alalem aūt foꝛtioꝛ cū tūc circa eā multa ⁊ foꝛtia fiant accñtia: lꝫ nō fiaut a morbo niſi ꝑ viā accñtis: vt dcm̄ eſt. ¶ Quaꝫ dicemus q̄ duratio cāe ↄuertētis nō ſufficit ad illud: qm̄ nā poſt ꝓn^m quanto amplius ſuperat cāꝫ tanto ampli⁹ ſuperat eius actionē ad cuius ſuperationeꝫ corpus cōpleſſione ſua nāli plus reſiſtit ⁊ minus ↄuertit rediēs ſemper in ſui nām quaſi iā dimiſſum ⁊ minus ipeditus: ſed accñtia tūc multiplicant ex actiōe nāe in cām morbi ⁊ econuerſo ſicut diximus: ſed maioꝛ caloꝛ ex ſole in leone q̄ꝫ in cancro nō tñ comitat durationē alteratiōis ſuꝑ capita quātum exñtiam eius in ſigno calido ⁊ domo ſua ⁊ ↄiūctionē ad cāculā ſicut volūt aſtrologi. adhuc aūt ignibilitatē aeris ꝓpter acquiſitam ſiccitatē. ¶ Sꝫ iā vř ex his q̄ vera morbi ſalui ōclinatio ſit ſubito poſt ꝓn^m: cū tñ diuulgatū ſit apud medicos eaꝫ eſſe poſt ſtatū quaſi motus corpoꝛis in morbū credat eē vſq̄ꝫ ad ſtatū poſt quē ſit motus eius ad ſanitatem que declinatio morbi dř. ¶ Ad qō dicemus nō reputāduꝫ eſſe hoc ꝑ incōueniētū: lapſus. n. corpoꝛis in morbū a quo q̄s ſanatur ē inchoās a ſanitate ⁊ pertrāſit ꝑ totā neutralitatis latitudinē vſq̄ꝫ in morbū durās ē vſq̄ꝫ i totū illō tꝑs q̄ dř morbi ꝓn^m ſicut vna ex quatuoꝛ diuulgatis partibꝫ ⁊ vſq̄ꝫ ad hāc horā ſubtiliter ↄſiderātes poſſem⁹ dicere.

ſam tria tꝑa preteriſſe illa. ſ. que penes cām plus ⁊ plus diſcraſiantē accipiunt: cū aūt nā incipiat abinde reſurgere ⁊ vigoꝛari ſuꝑ illud qō diſcraſiabat de neceſſitate incipiet ibi motus corpoꝛis ad ſanitatē: ⁊ poterit dici q̄ vera declinatio morbi inde icipit quo ad id: ſꝫ q̄ꝛ tꝑa ſicut iā diximus in talibus morbis apud medicum diſtinguūt nō ab hoc: ſed ab eo qō dcm̄ eſt dicet declinatio: qñ iam accidentia oīa deliteſcunt ex maniſeſto corpoꝛe reddita ad naturam: tanta aūt de his incidenter ħ dicta ſint.

Adhuc autem dubitabit aliq̄s de diſcraſia fiēte: cuius exēplū ponitur a Ga. infra putridā febris. de hac. n. diſcraſia dř q̄ hēat cām actu cauſantē: ſed cū eius ſit aliqd factū ⁊ futurū fieri: facti ā nulla ſit cā: futuri aūt fieri nulla ſit cā in actu. q̄ꝛ tūc cauſatum eēt in actu ⁊ non futuꝝ: videbit q̄ hec diſcraſia non hꝫ cām actu cauſantē. aut ſi putredo eſt cā diſcraſie fientis ⁊ nō eſt cā illius partis que facta eſt. erit cā partis future: ſed qō futurū eſt nō eſt. igit vř qō putredo ſit cauſa egritudinis que nō eſt. ¶ Adhuc aūt cā ↄiuncta ſicut dicit Joannitius eſt que donec eſt adeſt egritudo ⁊ dū abeſt abeſt ⁊ illa: ⁊ exēplificat ō putredine in febribus. ſi ḡ putredo ē cauſa diſcraſie q̄ adeſt dum ipſa putredo adeſt ⁊ non adeſt diſcraſia niſi q̄ ē facta: q̄ꝛ fientis ꝑ non adeſt niſi pars facta videbitur q̄ putredo ſit cā diſcraſie facte. ¶ Niſi eſſet q̄ futurū fieri duplex eſt. ſ. qō nondū incepit: ⁊ huius nulla eſt cā in actu cāns: ſed parata cauſare: ⁊ tale futurū qō nōdum incepit: ſed paratum eſt prodire in actu eſt diſcraſia que ſimplr dř futura fieri. ⁊ hoc non facit coꝛegrum vt nūc ſed neutruꝫ: vt nunc: eſt ⁊ aliud futurum fieri qō eſt in tranſitu ⁊ fluxu: cuius iam aliqd inchoauit: ſed q̄ꝛ non eſt perfectū dř futurū: ⁊ tale futuꝝ eſt ſub actu ipꝑfecto: ſicut motus dř actus iperfectus: ⁊ huius futuri qō ꝓpꝛie dř iam fiens eſt cā in actu cauſans: q̄ꝛ ⁊ ipſuꝫ cauſatum eſt aliquo modo, ſub actu: lꝫ iperfecto: ⁊ nō ē ſimplr futurū vel non ens: ſed ſm gd: qm̄. ſ. eſt fiens: cauſa autēꝫ talis fientis eſt dicta cā cōiuncta vt putredo febris. hec enim in actu cauſat ⁊ mouet: ab antecedēte aūt non ſit adhuc diſcraſia que ſit morbus: ſed ab ea eſt futura fieri illa que ſimplr dř futura fieri. facti autem ⁊ cāei ex fiente diſcraſia nulla eſt ſimplr cauſa ſicut dicebat. ¶ Ad illō vero qō dř q̄ putredo videtur cauſa diſcraſie facte tñ: q̄ꝛ dū adeſt: adeſt egritudo: ⁊ non adeſt niſi ea q̄ facta eſt ⁊c. dōm eſt q̄ res dř adeſſe duplr. ſ. ſm eē ꝑfectū ⁊ ſtabile: ⁊ tali eē nō adeſt niſi egritudo facta: ⁊ ſm eſſe fluēs ⁊ mobile: ⁊ tali eē adeſt egritudo fiēs: ꝑꝑ qō veꝝ erit putredinem eſſe cāꝫ fientis. ¶ Exēplū aūt qō poſuit Gal. de egritudine fiente nequāq̄ꝫ ē cōueniēs dicit. n. q̄ diſcraſia fiens eſt effimera ex opilatiōe. ſicut .n. dicit cuꝫ fictio ſit aliqd factū aliquid futuꝝū fieri. effimera erit ibi pars que facta eſt: putrida autē febris que ex opilatiōe pōt cauſari in poſteruꝫ erit ibi pars futura fieri: ⁊ ſilr dicit de apate qō per putrefactionē que in eo erit eſt cā febris future. dicit. n. q̄ apoſtema eſt pars facta. febris autē pars futuri fieri. ¶ Sed iſta nullo mō ſtare poſſūt. nam maniſeſtū eſt per ſe q̄ futurū ō fiente non differt ſpecie a facto illius. albedinis enim q̄ ſit ꝑ fieri nō differt a parte facta niſi per magis ⁊ minus: magis autem ⁊ minus non diuerſificant ſpeciem: ſꝫ febris putrida ē diuerſa ſpecie ab effimera ⁊ apoſtemate: ergo non poteſt eſſe pars futura fieri illius eiuſdē cuius illa facta. ¶ Quod ſi dicat effimeram ⁊ putridam vel apa a febrem eſſe vnam egritudinē compoſitā ex duabus: quarum vnam dicat factām aliam futuram fieri. ¶ Dicemus non fieri egritudinem compoſitam niſi ex talibus duabus: quarum quelibet eſt in actu. adhuc auteꝫ ex talibus duabus: quaꝝ neutra ē cauſa alterius. ſi cō/

poſitiones volumus proprie dicere eſt ergo effimera ex opilatione diſcraſia fiens: vt ſupra diximus ipſa. ſ. in ſe cōſiderata nō ꝯpoſitione putride que futura eſt ex opilatione: ⁊ ſiſi omne ꝗꝺ in ſe conſideratū eſt egritudo fiens ⁊ nō comparationem febris ab eo future: hoc aūt ideo qꝛ cauſam hꝫ efficientem. vt dictum eſt.

C Sed huius quidem vltime he quidez in preſeruante parte artis ſunt. he vero in ſalubri. prime vero diſcraſie omnium in curante parte ſola. Utrarūq; vero medie dicte ipe in preſeruante ⁊ curante. iam ſiquidem factaꝫ ⁊ exiſtentē egritudinem medicari oportet. Nondum vero exiſtentem futuram vero ex diſpoſitione que ſꝫ corpus prohibere fieri. Eius vero que adhuc fit qꝺ iam factum ſanare quod quidem futurū eſt ꝓhibere fieri.

cō.33. C Cum dedit diuiſionem cauſarum ſalubriū efficientium penes diuiſionē diſcraſiarꝫ oſtendit in qua pte artis vnaqueq; ſpecies illarum cāuſarum ꝯtineat. ⁊ dicit (ſꝫ huius ⁊c.) .i. ſꝫ cauſe ſalubres diſcraſie vltimo dicte. ſ. future fieri quedaꝫ ꝯtinentꝰ in parte artis que dr̄ preſeruatiua: cuius eſt ad ſolam cām intendere: quedam in parte artis que dr̄ conſeruatiua: ⁊ hoc intendebat per hoc ꝙ dicit. he vero in ſalubri. ꝓhibitio. n. eiꝰ duobꝰ modis pōt eſſe. ſ. abſciſiōe aptitudinis egrotandi vel conſeruatiōe preſentis diſpōnis in eodem ꝗ minus eſt ꝗꝫ egritudo cui innitꝰ aptitudo ꝑdicta. C Sed attende ꝙ cauſe conſeruatiue talis diſpōnis non ſunt de numero efficientiū cāuſarum: de qbus intendebatꝰ ꝫ niſi inquātū conſeruatiue ſunt de genere corrigentiuꝫ cauſarum: vt ſupra dixit: cōpetūt tn̄ ei inquantū talis diſpoſitio adhuc participat ſanitate. C Deinde dicit. (prime vō ⁊c.) .i. ſed cāe ſalubres diſcraſie pꝰ dicte. ſ. facte continentur in prima parte ſola artis que dr̄ curatiua. cuius ē ſoli egritudini remedium adhibere. C Deide dicit (vtrarumq; vero ⁊c.) .i. ſed cauſe artꝰ ſalubres diſcraſie dicte ī medio amborꝫ. ſ. fientis quedā continentꝰ in parte artis preſeruatiue a parte. ſ. eius: qꝺ de eo futurū eſt: quedam ī parte artis curatiue a parte. ſ. eius qꝺ de ea factū eſt. C Deinde cū dedit in qua parte artis contineantꝰ. oſtēdit cāꝫ harum ꝯtinentiarꝫ: ⁊ dicit (iam ſiqdem ⁊c.) .i. qꝛ iam factam ⁊ iam exiſtentem egritudinem: cuius nihil ſiēduꝫ reſtat eo ꝙ cauſam non hꝫ vllam vſq; adhuc efficientē oꝫ medicari ſolūmodo ſiue curare per id quod eā remouet tantum: ⁊ hec dicitur medicatio ſiue curatio abſolute. ⁊ pars artis hoc faciens dicitur medicatiua vel curatiua abſolute: que ſolius diſcraſie curaꝫ hꝫ quare cauſe ſalubres talis diſcraſie facte continentur in ſola pte artis curatiue. C Deinde dicit (nonduꝫ vō ⁊c.) .i. ſed diſcraſiā nondum exiſtentem ſm aliquam partem ſui futuram tamen fieri propter aliquaꝫ cām inuentam corpori parantem ⁊ diſponentem corpus ad eius receptionem: ⁊ hoc intendebat cum dicit (futuram vero ex diſpōne ⁊c.) oꝫ ꝓhibere fieri tātum per illud qꝺ remouet aptitudinem ꝑdictā: ⁊ hoc fit dupl'r vt diximus. ſ. abſciſione cāe aptatis ⁊ cōſeruatione preſentis diſpōnis ne vlterius labatꝰ: ⁊ harꝫ duarꝫ viarꝫ prima nō dr̄ abſolute curatio: ſed curatio cauſe antecedentis que proprie abſolute dr̄ preſeruatio: ⁊ pars artis hoc faciens dr̄ cōſeruatio: quare quedaꝫ cauſe ſalubres talis diſcraſie ꝯtinētur in parte artis preſeruatiua quedaꝫ in conſeruatiua. C Deinde dicit (eius vō ⁊c.) idest: ſed fientis diſcraſie: cuius aliqd eſt factum aliqd futurum fieri. oꝫ illō qꝺ factū eſt ſanare vel medicari ſiue curare ad ſimilitudineꝫ facte. futurꝫ vero ꝓhibeꝛ fieri ad ſimilitudinē future fieri: ⁊ hec dr̄ curatio nō abſolute: ſꝫ curatio cum preſeruatione: quare cauſe ſalubres huius diſcraſie quedam ſūt contente in parte artis curatiua quedam in parte artis preſeruatiua. C Huius autem ſimile dicebat in principio octaue particule terapeutice: cum ait. ꝙ ſi febris cā eius recedente firma permanſerit vna intētio erit in ea curanda idest ſolummodo refrigerare: hec eniꝫ erat diſcraſia quā hic factam vocant. ſi autem febris nondum firma extiterit: ſed firmari iam paulatim ⁊ latenter incipiat intentio noſtra erit eius cauſam tantum auferre. hec enim erat diſcraſia quam hic vocat futuram fieri. ſi autem febris partim ſit firma ⁊ partim iam firmari incipiat conuenit vt prius cauſam nondum firme partis abijciās. deinde quod firmū eſt refrigerando depellas. hec enim erit diſcraſia quam hic vocat fientem: ex hoc ergo māifeſte innuitur ꝙ diſcraſia facta nō habet cauſam: diſcraſia vero futura fieri habet antecedente tātū diſcraſia vero fiens hꝫ cōiunctam ſicut aliud extremuꝫ.

C Prohibetur igitur diſpoſitione in qua nata ē fieri ablata. Nomiatꝰ autez huiōi diſpoſitio cauſa precedens. Facta vero egritudo iā curabitur diſpoſitiōe a qua pīcipalr̄ que ſm naturam operatio ledit ſoluta quaꝫ ⁊ ipſam dicimus eſſe egritudinis cauſam. cō.34.

C Cū ōdit ꝙ diſcraſia aut eſt futura fieri. aut facta: aut ex his compoſita. ſ. fiens. ſcōꝫ quas diuiſit ſalubres cāas efficiētes ⁊ ꝙ futurā oꝫ ꝓhibere fieri: factā aūt curare oñdit qualiter vtrūq; iſtorꝫ fiat. (⁊ dicit ꝓhibetꝰ ⁊c.) .i. ergo diſcraſia futura fieri prohibetur fieri per ablationeꝫ diſpoſitionis ſm quaꝫ futura erat: que diſpoſitio. ſiē dicit nominatur cauſa precedens: ⁊ improprie dicitur cāa ꝑcedens diſpoſitio: ſed potius dicitꝰ diſponens. ſm eniꝫ eam accidit diſpoſitio corpori: per quā paratur ad receptionē egritudinis: vel forteſſis lꝫ humoralis cauſa dicatur proprie non diſpoſitio: ſed diſponens tamē ꝯplexionalis ⁊ cōpoſitiōalis cā poteſt dici diſpoſitio corporis ſm quam futurus erat morbus. ergo diſcraſia futura fieri prohibetur per ablationem cauſe: ſm quā futura erat: ſed cum diſcraſia futura fieri duplex ſit. ſ. illa cuius nondū aliquid inchoauit: ⁊ alia que ē pars fientis de vtraq; verum eſt quod dicit ꝙ prohibetur fieri ꝑ ablationem cauſe ſm quam eſt nata fieri.

Sed dubitabit aliquis de hoc ꝙ talē cām abſcindendā vocat cāꝫ precedentem quam alio nōie dicimus antecedētē. cā. n. antecedens niſi fiat coniuncta nunꝗ facit egritudinem ꝗ adhuc inchoauerit: ſed ſub neutralitate corpus reddit: quare videtꝰ ꝙ intelligitur de futura fieri ſm primum modū tantum: ſed hoc diſſonaret ei qꝺ immediate ꝑceſſit. cum enim dixiſſet: eius vō que adhuc fit ꝙ iā qdem factum eſt ſanum fieri futuruꝫ vero ꝓhibere fieri oportet ſubiunxit ꝯtinuo. ꝓhibetur ergo ⁊c. quaſi reſpōdere viſus ei qꝺ de fiente futurū eſt ⁊ factū ē. C Niſi eēt ꝙ verum eſt de vtraq; ſicut diximus nec diſtat in alio: niſi ꝙ diſcraſia futura fieri ſm primū modū nō hꝫ cām coniunctam: quia illa iam ponit egritudinem ⁊ corpus efficit vt nunc egrum: ſed habet antecedētem tantuꝫ ꝗ reddit corpus neutrū vt nūc: diſcraſia vero fiens habet aliquid antecedentis iam poſitum ſub coniuncta: a pte cuius cōiuncte dicitur fiens: cuius aliqd eſt factū ⁊ aliquid futurum fieri: ⁊ nihilominus adhuc remanet futura fieri ſecundū pᵐ moduꝫ quādiu aliqd cauſe antecedentis eſt non ſub coniuncta: ſed quando tota antecedens eſt ſub coniuncta. nūc diſcraſia eſt futura fieri ſecū dum 2ᵐ modum: ⁊ quo dicitur fiens: ⁊ quoniaꝫ maxie

videbatur

videbatur itendere de futura fieri que eſt pars fientis: eo q de cauſis ſalubribus eius diſcraſie q abſolute dicitur futura fieri circa finē libri locuturus eſt. ideo dicimus q per cauſam precedentem intelligimus etiā cōiunctam. n. ipſa. n. etiam precedit egritudinem ꝛ ſi nō tēpore ſicut ea que proprie dicitur antecedens: eo q poſita ponit egritudinem tamen natura precedit.

¶ Deinde dixit. (facta vero ꝛc̄.) ſed facta diſcraſia ſiue ſit illa que pars fientis vel que abſolute facta dicit̄ curabitur per ablatōes diſpōnis pn̄cipaliter. i. imediate ledētis operatiōes: que nihil aliud ē q̄ ipſa egritudo. nā egritudinis diffinitio. ſicut. Gal. dicit. 3ª particula de morbis ꝛ accidentibus eſt q egritudo eſt cōpoſitio vel diſpō pter nām pn̄cipalr̄ ledens operationem. cauſa. n. nō pn̄cipaliter ledit operationem i ſed mediante egritudine.

¶ Deinde dicit. (quā ꝛ ipſam ꝛc̄.) i. quā operationem leſiam vel quā operis leſionem dicimus eſſe cauſa egritudinis: ita q cauſa ſit ablatiui caſus. egritudo. n. eſt cā pn̄cipalis vel imediata leſe operatiōis: ſed alia trāſlatio corrupta ē in hoc loco. nam vbi nos habemus quā ꝛ ipſam ꝛc̄. ipſa hʒ ꝛ illa diſpoſitio ē pter egritudinem: ꝛ ſic videt̄ velle q diſpoſitio imediate ledēs operationē quā dic̄ auferri debere nō eſt egritudo ſed cauſa. ¶ Sʒ quoniam h̄ erat contra veritatē coegit Haly. exponere illū textū p ſubauditionē vnius aut duaꝝ dictionū vt diceret̄ ſic. facta vō egritudo curabitur ablata diſpoſitione a qua ſortiter diſpoſitio: a qua pn̄cipalr̄ que ſʒ naturam operatio leditur: ſed hec ſubauditio facit videri q hec egritudo facta habeat cauſam: ꝛ q eius curatio ſit per ablationē cauſe: ꝛ hoc eſt error non minor pore.

¶ Quidā quoqʒ noſtre trāſlatio ꝛ expoſitores conſentientes Haly. itelligunt per iſtud relatiuuʒ quā referri diſpoſitionē quā auferri opportere dic̄: ꝛ dicut quā ꝛ ipſam eſſe dicimus egritudinis cauſam facientes cām accuſatiui caſus: ꝛ quia cauſa talis nō eſt principalr̄ ledēs operationem: coguntur hic ſubintelligere qō Haly. ſubintellexit in ſuo textu. ideoqʒ incurrunt errorē nō minorē illo quē fugiunt. ¶ Nos aūt oſtendem⁹ aduerſus eos q egritudo facta nō hʒ cām efficientē: ꝛ ratione ꝛ auctoritate ipſius Gal. ex quo patebit q eoꝝ aditio non ē neceſſaria: quoniā id relatiuū quā nō refert diſpoſitionē: ſʒ referri qō diximus. Dico ḡ q cauſa efficiens nō ē niſi rei que eſt in termino vt generet̄ ꝛ fiat: ſed factum nō ē in termino vt generet̄ ꝛ fiat: ergo facti nō ē cā efficiens ꝛ hec ratio irrefragabilis eſt. auctoritas. n. Gal. ē paulo poſt: vbi dicit q ad inuentionē cauſarum ſalubriū que cunqʒ quidē cauſe ad iāʒ factaʒ egritudinē ſūt ſalubres rationē vtendum eſt q id qō eſt ſecūdū apparītiā dēterminatur ab eo qō ſm̄ virtutem: quecuqʒ vero cāe ad eam que adhuc ſit ipſa eadē: ꝛ adhuc ſm̄ quā inueniūtur egritudinis cauſe: ꝛ vult ſicut ibi dicemus q ad inuētionē cauſaruʒ ſalubriuʒ egritudinis facte: non oportet vti niſi diſtinctione quā determinat̄ caleſaciens vel infrigidās apparēter ab his que caleſaciunt illud ſʒ virtutem: q: cauenda ſunt facientia id apparenter tantū: ꝛ non dicit oportere vti ratione qua cauſe egritudis inueniūtur ſicut dicit id in fiente: dixiſſet aūt illud ſi egritudo facta cām haberet: aut ibi oīno eſſet diminutus ſermo eius. ſic ergo palam innuit q egritudo facta non habet cauſam efficientē: in libro quoqʒ de ingenio ſanitatis expreſſe hoc dixit: nec eſt opus immorari: quare expoſitio Haly. ꝛ ſequacium eius nullo modo puenies ē.

¶ Curatio vero vnum quidē habet modū ꝛ maxime communē intentionē ei. ſ. qō ſoluendū eſt contrariū. huius eniʒ generis ſūt omnes perficiētes ſaluteʒ cauſe ſecūdū partem vero ex ſingulis cōtrarijs. calide igit̄ diſpoſitiom frigida cauſa cōtraria eſt. frigide vō calida ꝛ alijs proportionaliter. Si eniʒ immoderatū omne pter naturā immoderatuʒ vō ſʒ naturā neceſſitas ē oē inmoderatū ab immoderato ſʒ cōtrariū ad moderatū reduci,

¶ Cum dedit q diſcraſiaʒ factam oportet curare. futuram vero fieri prohibere oſtēdit cauſas ſalubres vniuſcuiuſqʒ diſcraſie: ꝛ prius eas que ſimplicis generalib⁹ canonibus comprehendēdo: ꝛ huius primo cauſas ſalubres diſcraſie facte que ſimpliciter dicūtur curatiue: vt dictuʒ ē ſupra: ꝛ dicit (curatio. ꝛc̄.) i. poſtq̄ ē facta egritudo curabit̄ ablata diſpoſitione principaliter ledente operationem. ¶ Sciendum eſt q curatio que abſolute curatio dicitur que quidem vt ſcitum eſt appropriat̄ diſcraſie facte: eſt habens vnum modum: ꝛ huc. ſ. ſicut maxime communem canonem. ſ. oblationem cōtrarij eius qō eſt curandum ꝛ remouendū: ꝛ huius cauſa eſt q curatio eſt tranſmutatio quedā. oīs autē trāſmutatio eſt a contrario id autē qō eſt curandū: ꝛ remouēduʒ in habente diſcraſiā factam non eſt niſi ipſa diſpoſitio q̄ ē egritudo vel diſcraſia immediate ledens operationem. non enim indiget amotione cauſe quā non habet ergo ſolius diſcraſie contrarium offerendum erat. dicit autē maxime communem intentionem: quia hic canon extēditur non ſolum vniuerſaliter ad diſcraſias factas ſed ad reliquas oēs. ¶ Adhuc autē ꝛ ad egritudines compoſitionis ꝛ vnitatis ꝛ vniuerſaliter ad curationem ꝛ pſeruationem ſicut patebit: propter quod ſubiunxit. (huius enim ꝛc̄.) i. ꝛ bene dico maxime communē ꝛc̄. quia de hoc genere ſunt omnes cauſe efficientes ſanitateʒ. ſ. de genere contrarij eius quod ſoluendum eſt ſiue ſint que ſimpliciter dicuntur curatiue quales ſunt diſcraſie facte: ſiue que dicuntur curatiue cum preſeruatione q̄les ſunt aliarum duarum diſcraſiarum: immo etiā huius generis ſunt cauſe ſalubres egritudinum in natura compoſitionis ꝛ in nature cōmuni. ſ. tā fientiū q̄ factarū. ſ. q oēs debent eſſe contrarie ei quod ſoluendūʒ eſt illud autēʒ qō ſoluendū eſt in egrotantibus vt vniuerſaliter eſt dicere eſt qcqd eſt contra naturā. ſ. morb⁹ cauſa ꝛ accidens ꝛ hoꝝ omniuʒ abſciſio ſi recte cōſiderentur eſt adhibitione contrariū: a contrarijs enim omnia corrūpuntur ſi corruptibilia ſūt. ſoluitur eniʒ febris frigidis qm̄ ſit preter naturam calor: putredo autem refrigeratione ꝛ expiratione cum putridum ſit calidū cōſtrictionem ꝛ euentationem non habens. ¶ Item ꝛ cā cauſe ſic̄ humoris multitudo vel ſpiſſitudo vel viſcoſitas contrarijs ſuis remouetur. ſ. diminuente ſubtiliante ꝛ ſcidente: accidens quoqʒ vt reumatiſmus ꝛ vētris fluxus ꝛ ſimilia inquantū huius conſtrictionibus abſcinduntur ꝛ multa alia quoqʒ accidentia ſua habent oppoſita contraria quibus reprimuntur: vt dolor colice ſtupefacientibus a ſincopis febris acute potum vini puri. talia enim curātur quodāmodo accidentibus ꝛ ſi morboꝝ ſint augmētatiua. ita ergo māifeſtū eſt q principalis intentio curationis ſumitur ab eſſentia rei curande. vt ſit large curatio omnis rei contra naturaʒ abſciſio: quāuis ſecūdarie intētiones ſumantur ex complexione naturali ꝛ cōpoſitione ꝛ ſitu membri patiētis. adhuc autē ab aere vt infra patebit. ¶ Sed attendēdū eſt q cauſe ſalubres nō diſtinguuntur: niſi aut penes egritudinem tantū vt ad factam diſcraſiam aut penes cauſam tātum vt ad futuram aut penes vtranqʒ vt ad fientem: penes autem accidentia que ſequuntur egritudinem non recipiūt diſtinctionem: eo q accidentia non habent nec vere nec pprie

alias causas salubres ꝗ̄ eas q̄ sunt cause salubres egritudinum: q̄s ipsa comitant̄ quaꝝ amotione ⁊ ipsa amouētur: q̄ si aliquā do ꝓpter oppugnatōes morboꝝ repugnemus accidentibus: hoc non facimus inquantū ipsa sunt accidentia. nulla. n. intentio curationis sumit̄ ab accidentibus inquantū talia sunt. sicut Gal. dicit in libro ꝺ ingenio sani. sed inquantū contingit ipsa accidētia eē aut causas augmentatiuas morboꝝ: aut ꝟtutis defectiuas. ¶ Deinde cum dedit canonem cōem curationis approbat eū ⁊ dicit (Sm partē ⁊c̄.) i. sed curatio particulariū singularium discrasiaꝝ factaꝝ est ex singulis suis ꝯrijs. ¶ Deinde exemplificat id sicut concludens ⁊ dicit (calide ergo ⁊c̄.) i. igitur calide dispositioni que egritudo frigida causa est ꝯtraria ideoq̄ ⁊ est causa curans ⁊ sanitatē ꝓficiēs: ⁊ frigide calida. ⁊ similiter in alijs scilicet humide sicca: ⁊ sicce humida. ⁊ vult per causam sanitatis effectiuam que sumitur ex sex rebus non naturalibus ⁊ eis āncxis. ¶ Dicit autem Haly. q̄ cum Gal. dixit calide dispositioni frigida causa contraria est: potest per causam intelligere causam antecedentem ⁊ coniunctam egritudinis: ⁊ potest intelligere causam medicationis. ¶ Sed nescit quid dicat: quoniam cū hic exēplificaret c. nonē cōmunem curationis quā dixit esse ꝑ contrariū nō potest intelligere nisi causam medicationis que est effectiua sanitatis. ¶ Preterea quid eēt dicere calide dispositiōi frigida causa egritudinalis vł efficiēs egritudinē contraria est. causa. n. morbi contrariat̄ cause sicut morbus morbo potiꝰ ꝗ̄ causa morbo: vel econuerso. sicut aūt particularis curatio particulariū discrasiarū factaꝝ est ex singulis contrarijs earum: ita ꝑticularis preseruatio per abscisionem cause discrasiarum fiendarum est ex singulis contrarijs illarū causaꝝ: vt supra patuit. ¶ Deinde cum dixit curationē esse per contrariū: dat demonstrationē huius ⁊ dicit. (Si. n. ⁊c̄.) i. si id qđ est ꝓter nāꝫ. s. egrū vel egritudo est imoderatū ⁊ inequale ꝑ distantiā eius a medio nature saluatore. id aūt qđ ē sꝫ naturā. s. sanū vel sanitas ē moderatuꝫ ⁊ equale: moderamine. s. aut absoluto aut appropriato: qđ ē mediū extremorum: necesse est q̄ omne imoderatū reducat̄ ad moderatum per nihil aliud ꝗ̄ per id qđ est imoderatū sm ꝯrium quale est qđ tantundem est lapsum a moderamine moderate cause quātuꝫ corpus a suo moderamine ⁊ in contrariā partem: vt si imoderatū qđ est reducendum est calidū in tribus numeris q̄ imoderatuꝫ reducēs sit in frigidam in tribus numeris omni eodem modoq̄ diximus in causis reductiuis sola intellecta differentia quā supra assignauimus in ꝓncipio huius capituli: necēsse aūt erit ab hoc: quia si moderamen amissuꝫ eēt reuocabile per moderata. cum per illa fit ei ꝯseruatio. tunc cāe efficientes ⁊ cōseruantes vni ⁊ eidē essentie viderent̄: qđ est impossibile. ergo oportet reuocari per immoderatuꝫ: nō tamen ꝑ tale ad quale deuenit: qm̄ id est simile ad qđ se simpliciter non se habet. bene ergo ꝑ immoderatū contrariū. s. per id qđ est lapsum a moderamine cause sꝫ cōtrarium lapsum corporis: nec per imoderatuꝫ quātūcūq̄ distās a moderata causa in parte opposita lapsui corporis sed per tantundem distans cause ab illa in opposita qualitate quantū imoderantia corporis preter naturā seperata est a moderantia nāli. hoc enim tale equipotens est illi. ideoq̄ ⁊ vere contrarium: quare tunc ei occurret agēs in illud ⁊ cōtra patiens ab illo ad mediuꝫ reuocabit. lapsus autē plus vel minus eēt aut supfluēs aut deficiens ad reducendum ad medium nec proprie contrarium diceretur. sic ergo demonstratum est q̄ curatio non aliter ꝗ̄ ꝑ contrarium esse potest.

Sꝫ hic solet oppōi illud Aristo. q̄rto topicorū: qđ febri ⁊ optalmie nihil est contrariū: cuius simile poterit ⁊ quis dicere ꝺ omni morbo. si enim nihil est contrariū morbo. tunc curatio morbi aut est impossibilis aut nō ē per contrariū. ¶ Quoniam autem hoc verbum consueuit male intelligi a pluribus. ideo dicemus ad h̄ q̄ Arist. in illo loco ponit cōsiderationē topicam talē. considerandum inquit si est aliquid cōtrariū generi q̄ erat aliquid ꝯtrarium speciei sicut si vitio ē contraria virtus erit speciei vitij ꝯria species virtutis: vt auaritie largitas: deinde fert instantiaꝫ ad hanc considerationem inueniens eam nō esse vniuersaliter verā. nam egritudini contrariatur sanitas: ⁊ tn̄ febri ⁊ optalmie que sunt species egritudis nihil est cōtrarium: qđ intelligendū est q̄ nihil est eis ꝯtrariū de speciebus sanitatis: secūdū. n. ꝑdictaꝫ cōsiderationēꝫ oporteret q̄ cuilibꝫ speciei egritudinis responderet aliq̄ species sanitatis sibi contraria. hoc autem nō est ita: sꝫ sanitas vna existens in medio. s. extremoꝝ nō variata sm species: opponitur omni speciei morborū sicut mediuꝫ ad extrema. nam morbo in caliditate frigiditate hūiditate ⁊ siccitate, non est dare q̄ opponāt̄ diuerse species sanitatis: sed vna tantum sanitas que est tēperātia incōsimilibus oppōitur omnibus illis: sicut mediū ad extrema. sic ergo intelligendū est q̄ febri ⁊ optalmie nihil ē contrarium: quia nō est alicui eorum seu earū contraria sua species sanitatis: sed vna tm̄ ambobus ⁊ oibus alijs morbis. hoc autem nihil prohibet quin cōtraiet̄ eis causa curatiua: que tantū distat a sanitate ab vna ꝑte quantū egritudo ab altera: propter qđ eis contrariat̄ sicut extremum ad extremum. ¶ Oppositio autē que ad hoc solet fieri de scamonea que cuꝫ calida sit ⁊ sicca curare videt̄ tertiam: planam habet responsionem: quoniā non curat febreꝫ que est discrasia tacta. s. calidā et humidam vel ethicā: propter qđ non eligimus eam in curatiōe illaꝝ: sed eam que est discrasia ... ⁊ causam habens efficientē. s. tertianā: sꝫ nec hanc: vn̄ est discrasia: cuius est aliqđ factū curat nisi per accidens: causam. s. auferendo qua ablata corpus redit ad naturam suaꝫ: sed preseruat per se ab eo qđ deeā futuꝝ est fieri ablatōe efficiētis ꝓpter qđ est ꝓprie curans causam: nec hanc qdē inquantū est addens in causam putredinem vel caloreꝫ: sed in quantū est quātitate superfluentes ⁊ repletōes inducēs euacuando. n. eam repletum inanit: ⁊ hac intētione quodammodo sibi ꝯria est: ⁊ est cura per contrarium ⁊ nō per simile sicut videt̄. si preseruatio large curatio dicta sit. ¶ Quod aūt dicit ꝓnceps q̄ non omnis repletio neq̄ ois malitia ꝯplonis suo medicat̄ cōtrario ex euacuatione ⁊ oppōne: imo multotiēs sufficit multa regiminis bonitas: nō ꝯriat̄ ei qđ hic dictū est. nam regiminis bonitas in talibus ē ex his que lꝫ ex se nō diminuāt repletioneꝫ aut ꝯplonis malitiā: nō tn̄ augent eā. h̄ aūt regimē q̄ bonū vocat attiēt temperamēto: hoc aūt ꝟtutē ꝯfortat virtus autem cōfortata curat vtrāq̄ malitiā. est. n. ꝯfortatio ꝟtutis accn̄tale morbi curamentū. sic Gal. dicit in libro ꝺ igenio sani. nos aūt nō negamꝰ accn̄talē curationē posse eē nō ꝑ ꝯriuꝫ sicut iā supra inuimus. ¶ Sed dicet aliqs q̄ in omni spē curationis curās nō est nisi virtus. dic̄. n. ꝓnceps q̄ curās ē ꝟtus ⁊ nō medicꝰ: medicꝰ do fac̄ tm̄ ꝑuēire infra ad ꝟtutē. si ḡ ꝟtus semꝑ ē curās ⁊ nō medicꝰ nec medicia. tūc cura semꝑ est nō ꝑ ꝯrium ꝟtus. n. nō vr̄ hr̄e ꝯrietatē ad morbū vt dicat̄ frigida cū calida q̄. calā cū fridos morbos curat. calor. n. ⁊ frigus nō sūt q̄litates sibi ꝯe in corpore. ¶ Nisi ect q̄ duplex ē curāo. s. ꝓncipalr ⁊ istrumētaliter: ⁊ est ꝟtꝰ sicut faber ꝓncipalr fabricās ⁊ instrumētalr: est medicia sicut malleꝰ istrumentalr fabricās: qn̄ aūt Ga. dic̄ q̄ curās ꝺbeat eē ꝯriū curato itelligit de istrumentalr curāte ⁊ n̄ ꝓncipaliter. ꝟtus. n. ꝓpē nō ꝯtrariat̄ discrasie calide vel fride sic

videbatur

dicebatur. ¶ Poſſumus tamē dicere ꝙ aliquo mō cō‑
trariat eis inquantū ipſa eſt ſtās ſub temperamēto.tem
peramētū aūt ē mediū.mediū aūt vtriqʒ refragat extre
mo.vnde ⁊ ipſa eſt etiā pn̄m reuocatiōis ad temperamē
tum amiſſum:ſicut natura cui ⁊ ipſa ꝯiuncta eſt. ⁊ per
hūc modū aliqualr cuilibet ꝯtrariatur morbo. ¶ At‑
tēde tn̄ ꝙ pnceps non dicit ꝙ virtus curet ⁊ non medi
cina:ſed ꝙ virtus ⁊ nō medicus.medicus enim ſolū ex‑
terior eſt miniſter inſtrumētorū ſcilicet preparator.

Sed videndum ē h vtꝝ vtꝰ an medicina ꝑ ſe curat morbū: ⁊ ſciē
dū eſt ꝙ per ſe aliquādo opponit ad mediate:⁊ eſt tūc
idem dicere per ſe imediate ſeu nō per medium. aliquā
do vero opponitur ad per accñs.⁊ tunc eſt dicere per ſe
idem qḋ eſſentialiter.ſm ergo ꝙ per ſe opponitur ad ꝑ
accñs.Dōm eſt ꝙ vtraqʒ aliquo mō per ſe curāt. Nam
cū curare ſit alterare ⁊ mouere .hoc āt cadet in diffōne
vtriuſqʒ vtraqʒ dicet ꝑ ſe curās in pmo mō. dicendi per
ſe.virtus.n.eſt pncipium reuocationis ad temperamē‑
tū amiſſum : ſicut que eſt pn̄m primū motus ⁊ quietis
eius in quo eſt per ſe ⁊ non ꝑ accñs:medicina etiā eſt vt
Gal.dicit id cuius eſt alterare corpus humanū. vtraqʒ
ergo iſto mō poteſt dici per ſe curans : ſʒ in hoc differt:
quia virtus ſeu nā multotiens facit hoc ſine extrinſeco
adiuuamēto medici vel medicine:medicina aūt non fac
id ſine intrinſeco adiuuamēto nature.nā. n.ſemper eſt
directiua ipſius ⁊ vtens ipſa vt inſtrumento.ſm aūt ꝙ
per ſe oppōit ad mediū tunc cū vtus mediate medicia
curat curabit nō per ſe:ſed ꝑ aliud:medicina aūt faciet
id per ſe. ¶ Si aūt dicas ꝙ tunc nō debet dici vtus pn
cipale curans. ¶ Dicendū eſt ꝙ eſt ita pncipale ſicut
dirigēs ante qḋ nullū: ſʒ nō ē ita pncipale ꝙ imediatū.
his enim duobus modis dicebatur pncipale:ſcias tn̄ ꝙ
quādo virtus ſine exteriori inſtrumento curat ſimplr per
ſe curat.⁊ eſt tūc cura per contrariū nō ſimpliciter:ſʒ ſʒ
quid ꝑ modū quē diximus.regimen aūt tēperatum qḋ
diximus virtutē confortare ꝑ accidēs curat inquātū vir
tutem excitat reſiſtētē.⁊ ſuo modo cōtrariantē.⁊ ſimi
liter quicquid exiſtens non contrariū morbo curat illū
ꝑ accidere ſibi cōtrariū ad morbū.ſicut aqua frigida ali
quādo frigidū morbum curat ⁊c̄.huiuſmodi. Sʒ quo
niā tale contrariū plus oportuno datū nō ſolū reducit
ad temperamētū :ſed in oppoſitā partē cōuertit: q̄ enim
calidū morbū plus q̄ opʒ refrigerat: generat in corpe
morbū frigidū:ſicut Gal.dicit.ſciendū eſt medico nō ſo‑
lum qḋ cōtrariū cōpetit ad morbi curam:ſed quantum
quotiēs ⁊ quanto tēpore ſit donādū:ſicut dicit Gal.in
libro de īgenio ſanitatis.corpus īfirmum mutare neſci
mꝰ ab vna qualitate in aliā niſi terminus in quo ſigi cō
ueniat agnoſcat. ¶ Propter qḋ adiūcimꝰ ⁊ h ad hanc
breuiloquā eiꝰ ſummā dicentes ꝙ ſicut Gal.dicit.nona
particula de īngenio ſanitatis intētio curandi morbum
ſumit a trībꝰ:pmo.ſ.a morbo ſectido a cōplexiōe nāli ip
ſius corporis īfirmi.tertio ab aere nos circūdāte:qua‑
litas.n.egritudinalis cognita dat cognitiōem electiōis
q̄litatis medicine.ꝯgnitio āt cōplexiōis naturalis corpo
ris facit coniecturari quātitatē diſceſſus eiꝰ a tempera‑
mēto ſuo.ſicut ſi corpus ſit calidū ⁊ morbus frigidus
inuit magnitudinē diſceſſus a diſpōne naturali.ſi autē
ſit morbus calidus inuit paruitatē diſceſſus:⁊ ex h dat
cognitiōem electionis graduum medicine.⁊ oportune
etiam ceſſationis ab exhibitione medicine. ¶ Aer aūt
cognitus in ſui natura dat cognitionem vtrū oportent
addere vel minuere in quātitate vel gradibꝰ medicine ſu
pra vel infra quantitātē ⁊ gradum ꝓconceptū ex quā
titate lapſus corporis in morbū. quia enim ſine aere ni
hil actiōis noſtre vel morbi fieri pōt nec morbꝰ ſolui nec

ſanitas cuſtodiri: ꝓpter mixtionem cōtinue actionis ae
ris.ſ.cū ꝑꝰ actiōibus noſtris ⁊ morbi aſpiciendum ē cō
tinuo cuius ſit qualitatis in cura morborū ſic in cōſer‑
uatione ſanitatis.ſi.n.aer ē q̄litatis cōtrarie morbo fiet
aer vniū ex curātibꝰ.ſi aūt ſimilis erit cōfirmās morbū
⁊ ad curam inconueniēs:quando ergo frida ⁊ humida
morbo conueniunt:qꝛ.ſ.calidus ſit ⁊ ſiccus:aer ꝓ ca‑
lidus ſit ⁊ ſiccus:ſimilr morbo oportebit curā facere tā
to frigidiorē ⁊ humidiorē q̄ competeret morbo: q̄to
aer calidior ⁊ ſiccior eſt temperatō: quia cura noſtra hʒ
impugnare morbum ⁊ aerem . ſi aūt morbus frigidus
eſt ⁊ humidus in aere calido ⁊ ſicco.tunc cū aer ꝯtrarius
morbo ſit potentior omnibus rebus ad curā oportebit
tunc minus calidā ⁊ ſiccā facere medicinā quātō aer
in caliditatē ⁊ ſiccitatē cognoſcatur eſſe mutatus.h aūt
nullo modo contradicit canoni ſupradicto.nā augmē‑
tum vel diminutio in gradu medicie vltra vel citra exi‑
gētiam morbi corrigitur ſiue recompenſatur ab aere.

¶ Manifeſtū vero ſecundū virtutē non
apparitionē calefaciens ⁊ infrigidans:⁊ q̄‑
cūqʒ alia huiuſmodi accipiendū eſt.dico āt
ſecundū virtutē qḋ eſſentialiter ⁊ vere eſt
vt dicitur:ſecundum apparitionē vero qḋ
ſecundum preſentē ſenſum huiuſmodi eē
videt.Eſſentialiter vero non exiſtēs huiuſ‑
modi.Quomodo vero oportet cognoſcere
ea ī negocio de ſimplicibꝰ farmacijs dicū ē. cō.36.

¶ Cum vero dedit cānonē curationis dicens vſr cam
fieri ꝑ cōtrariū eius qḋ ſoluendū eſt.āmonet cautelam
quādā in electione cōtrarij ⁊ dicit.(manifeſtū vo ⁊c̄.)
.i.⁊ manifeſtū eſt ꝑ ſe ꝙ ad curatōem opʒ eligere calefa‑
ciens ⁊ infrigidans humectās ⁊ exiccans ⁊ q̄cūqʒ alia
huiōi faciens vt ſubtilians ⁊ incidens aperiens ⁊ abſter‑
gēs:⁊ vlr contrariū alterās ⁊ ſoluens ꝙ ſoluendū eſt
ſm virtutem quam in ſe habet:⁊ nō ſecūdū appꝛitio
nē.ver.gratia vt calefaciens ſm virtutem quā in ſe ha
bet ⁊ non ſecundum apparitionem ſicut ſm accidens
faciens videri qḋ non eſt. ¶ Deinde exponit dictiōnē
ſuam ſm vtutē ⁊ ſʒ apparitionē ⁊ dicit(dico aūt ⁊c̄.)
.i.⁊ voco calefaciēs ⁊ infrigidās ſm vtutē qḋ facit illud
per potētiā eſſentialr ei inherentē hoc faciendi.hec.n.ē
virtus ſua:⁊ non per potentiā inherētem ei ab accñti q̄
eſt virtus alterius:⁊ de quo verum eſt ſemꝑ qḋ ſic facit
⁊ nō ſolū aliquādo apparens verū:qꝛ eſſentialia comi‑
tant ſemper:ſed calefaciens ⁊ infrigidās ſm apparitio‑
nē voco illud qḋ videt facere quātum ad ſenſum pſen‑
tem:ſed nō facit illud ſm veritatē neqʒ ſemper quia eſt
ei accñtale nō eſſentiale ſic calefacere vel īfrigidare .id
enim quod res efficit nō ꝑ ſe:ſed per accñs nō efficit il‑
lud ſm veritatē:ſed efficit aliqd alterū qḋ accidebat ac‑
tōi ſue vt poſt apparebit. ¶ Adhuc autē nec efficit ita
ſemꝑ:qꝛ id quod eſt ſʒ accñs eſt aliqñ tantū:eo ꝙ pꝛin
cipium ſic eueniēdi ē extra rē cui videt attribui. ¶ De‑
inde qꝛ nō erat huiꝰ negocij docere diſcretiōem hoꝝ re
mittit ad librū ſuū ad quē huiꝰ rei ſpectat examē:⁊ dicit
(quō vo ⁊c̄.).i.ſed qualr diſcernat illud quod calefacit
vel īfrigidat ꝑ vtutē ſuā ab illo quod fac̄ illud ex vīa ac
cñtis dcm̄ ē in lib.de ſimplicibꝰ medicis.in pmis.ſ.5.trā
ctatibꝰ eiꝰ:adhuc aūt ⁊ in 3º lib.ſuo de ꝯplexiōibꝰ circa
finē.monuit aūt h gal.ne accidat nos decipi in cura vi
ſcraſiaꝝ exhibitiōe calefaciētiū vel infrigidantiū ſm ap‑
paritiōem:nā qꝛ eſt talia plus nocere per ſe q̄ ꝓferre ꝑ ac‑
cñs.adhuc autem qꝛ nec iſtud accñs euenit ſemper ita.
¶ Sed dicamꝰ h exemplificantes ⁊ nos de vtriſqʒ q̄lr di

ſcematur ad inuicē: dico ergo q̄ exemplū calefacientis per virtutē ſuam eſſentialē eſt exemplū de fenugreco ſup aliqō membroꝝ: calefacientis aūt ſ3 apparitiões: q2 ex via accidētis eſt effuſio aque fride ſup corp⁹: exemplū aūt infrigidantis per v̄tutē eēntialē eſt obuiatio aq alicui mēbroꝝ. infrigidantis per accñs eſt exemplū de fenugreco ſup flegmonē id ergo calefacit per v̄tutē ſuā cui hoc ineſt facere p ſe q2 eēntiam comitaē ipſius ꝛ non accidit id ei extrinſecus via āt cognoſcēdi id ē experimētū. rōcinano. n. ſup hoc debilis eſt: ꝛ oio inſufficiens experimētum aūt nō certificat nos niſi poſt obſeruatione hāꝝ cōditionū. ſ. vt experiamur rē ſimplicē: ꝛ vacuā a qualitate acqſita: ꝛ in corpe humano tm̄: ꝛ hūte egritudinē ſimplicē ꝛ ſingularē: ꝛ non excedētē v̄tutē gradus medicis experiamur ēt ea i ꝯrijs diſpōnibus. ¶ Et attēdamus quas via. ꝛ vñ operet opatione ſuā. ¶ Et his obſeruatis aſpiciamus vtꝝ faciat illud ſp aut ſepe: q2 res nāles: ꝛ eſſentiales, pcedūt a pncipijs ſuis aut ſp aut ſm plm̄: vt dcm̄ eſt in phyſicis: oppones aūt rei q̄ ſunt ex via accñtis ſunt raro. ¶ Item obſeruemus tps impreſſionis ſue. ſi. n. apparet in pmo cū adminiſtrat impreſſio ꝛ opatio eius tunc fiduciā faciet qō efficiat id p ſe ſi āt apparet poſt ſeparationē obuiationis. tūc extimat de ea q̄ efficiat illud per accñs. nā ſi p ſe efficeret opareē illud dū obuiat: impoſſe eſt. n. vt nō efficiat dū obuiat: ꝛ opereē dū nō obuiat aqua. n. frida corpori ſupinfuſa ꝯtinuo dū obuiat infrigidat ipm. ſi aūt calefacit hoc eſt in poſteꝝ ex via accñtis accñs aūt iſtud ſicut dicit Gal. in 3°. de ꝯplonibus eſt q2 aqua frida dū cutim infrigidat ſupficiem ꝯſtringit corporis ꝛ calorē inatū redire cogat in ꝓfundū ꝛ expirare ꝓhibet, coadunatus ḡ ꝛ expirare ꝓhibitus fortificaē: ꝛ ſiſ cum hoc paſcit ex humoribus qui ſunt i ꝓfundo corporis: ꝛ fit hoc ei ſecunda cā ꝯfortationis ſue: ꝯfortatus āt, ꝛ paſtus impetuoſe redit ad corporis ſupficiem ꝛ calefacit: accidit ḡ ad infrigidationem aque hec calefactio.

¶ Si āt dicat aliqs q̄ aqua illo modo vr̄ calefacere per v̄tutem ſuam. virtute. n. ſua ꝯſtrigit corporis ſupficiem ꝛ calorem coaduuat: ꝛ inde ipſum fortificat. ¶ Dōz q̄ l3 aqua infrigidando ꝯſtringat ꝛ poſſit dici conſtrictio eius ſecunda opatio: tñ calefactio ſubſequens nō eſt niſi a calore inato que tali cōſtrictione accidit ꝯfortari ꝛ inde fortius agere in ſubiectū. ¶ Signum aūt q̄ accñtale ſit ei hoc eſt: q2 non facit id in oibus corporibus: ſ3 i corporibus iuuenū bene carnoſoꝝ: maxime cum eſtate media ſuperinfundatur in talibus. n. maior eſt ab aqua caloris ꝯfortatio p viam accñtis eueniēs q̄ infridatio ipſam eſſentialr̄ ꝯcomitās ꝛ pp multum abūdare in eis calorem. adhuc aūt ꝛ pp non poſſe eis frigus penetrare ad intrinſeca corporis impediente denſitate: qō in alijs nō ꝯtingit: ſ3 infrigidationē3 vt ſimplr̄ ē dicere in oibus facit corporibus. ¶ Exemplū autē de fenugreco continue calefacit dum obuiat: ſ3 poſt tps accidit calefactiōe ſua humorem calm̄ in flegmone conſtrictum extenuari. ꝛ reſolui: ꝛ inde flegmonem infridari: accidit ḡ infrigidatio calefactionē eius p abſciſſionē3 calefacientis: ſed hoc accñs non accidit ei ſp: reſolueret. n. ſi inuēiſſet humorē fridū ꝛ accideret inde per illius abſentiam caliditas: ſimile aūt eſt de agarico qō vr̄ infrigidare febrem quotidianam: ꝛ de ſcamonea que vr̄ infrigidare tertianam: quorum vtrūqs facit id euacuatione cauſe calefacientis. Et non facit illud eſſentialr̄ ꝛ per ſe: ſed q2 accidit infrigidari corp⁹ euacuatione cauſe calefacientis: ꝛ eſt ibi vere pmixtū iuuamētum per ſe iuuamēto p accñs: per ſe qdem cū ꝯparaē cāe: per accñs v̄o cū cōparatur febri. ¶ Exponamus āt adhuc qd ſit calm̄ ꝛ frigidum ꝛ humidum ꝛ ſiccū in medicinis. nam p aliquos hic erratur. ꝛ dicamus ſecundū ſniam Galieni tam in libro de complexiōibus q̄ de ſimplicibus medicis: quot modis dicatur vnūquodqs iſtoꝝ noium. ſ. calm̄ frigidum humidum ſiccum ꝯuenienter vnū qō querimus: dico ergo q̄ vnumqōqs corporū aut eſt calm̄ in nā ſua: aut q2 acquiſiuit hanc qualitatem accñtalem ab extra: q̄ autem eſt ita in nā ſua aut eſt calidum actu aut eſt calm̄ potentia: qō eſt calm̄ actu aut eſt calidū actu abſolute vt ignis: aut eſt calm̄ actu per uincens ſup ipſum vt hō hoꝯ ꝛ vlr̄ genus aialis. Qō aūt ē calm̄ actu peruincens adhuc recipit aliam diſtinctionem: q2 aut dr̄ ita in nā abſolute vt aial qōcūqs ſit illud aut dr̄ ita cū cōparatur. Si aūt dr̄ ita cum ꝯparatur: ꝛ hoc dupliciter qa aut cōparaē ad equale ſui generis aut ſue ſpeciei ſicut dr̄ equus vel leo calidus reſpectu hois qui quidem eſt medium in genere aialium: ꝛ colericus homo dr̄ calidus reſpectu hois temperati in ſpecie hois: aut cum comparatur ad quācūqs rē ꝯtingit ſic eſſe: ſicut dr̄. Socrates calidus cum ꝯparaē plom. ¶ Qō aūt eſt calidum potentia eſt duobus modis: q2 cū potētia nō ꝯparetur niſi ad actū oz q̄ eius potentia aut ſit comparabilis ad calidū actu abſolute. ſic appellamus calidū potentia qō facile ꝛ velociter ꝯuertiē ad ignē vt lignū vel palea vel oleum: aut ſit ꝯparabilis ad calm̄ actu peruincens: ꝛ hoc erit dupl̄r: q2 aut dr̄ potētia calm̄: q2 poteſt ꝯuerti in corpus aialis qō dicebaē calm̄ actu ꝑuincens ꝛ fieri pars membrorum eius: ꝛ iſto modo cibus conuertibilis in ſanguinē3 ꝛ carnem aialis eſt potētia calidus actu ꝑuincēs ꝛ h̄ recipit diſtinctionē ſm diuerſitatē aialium: aut dr̄ potentia calm̄ id qō h3 potentiam calefaciendi corpus aialium ꝛ hoc vlr̄ dr̄ medicina: ꝛ ſm hanc comparationē3 quod poteſt calefacere hoiem iudicaē potentia calidum apud ipſum: ꝛ qō poteſt calefacere equum iudicatur calm̄ ad equum. ꝛ ſic de alijs ꝛ hec res h3 adhuc comparationes in qualibet ſpērum apud ſingularia illaꝝ: q2 q̄ pōt calefacere vnum ꝛ non aliud dr̄ calm̄ ad illud ꝛ nō ad aliud differt aūt iſte modus potentie a priori: q2 potētia q̄ cibus dr̄ calm̄ potentia ē potētia paſſiua: q̄ ſic dicit phs in quinto metaph̄. eſt principiū ꝯuerſionis in aliud inquātum aliud eſt. potentia vero qua medicina dr̄ calida potentia: eſt potentia actiua que ſicut ibidem phs dicit eſt principium conuertendi aliud inquantum aliud eſt h̄ aūt calm̄ potentia vltimo mō dcm̄ cū ad corp⁹ hois comparaē ſeparaē in quatuor gradus apud medicos penes quatuor modos opationes quos efficit in illo. ſicut Gal. dicit in fine quinti de ſimplicibus medicinis.

Sed hic incidit queſtio quā preterire non l3. ſ. vtrum medicina q̄ calida eſt in aliquo graduum ſit intelligenda eſſe i illo gradu reſpectu operationis ab ea facte in corpore optime temperato: aut reſpectu operationis quā facit in q̄cūqs corpore ꝯtingit: ꝛ eſt qō iſta vtꝝ medicina q̄ calefacit corp⁹ optime temperatū in pmo gradu calefaceret corpus fridum flegmaticum in eodem gradu. ¶ Et reſponſio eſt q̄ gradus medicine non diſtinguunē niſi reſpectu opationis ab ea facte in corpore optime temperato cuius ſignum eſt: q2 ſepe dnt medici ꝛ verū vr̄ q̄ aliqua medicina eſt calida reſpcū ſocratis que nō ē calida reſpcū platonis: inde ēt eſt q̄ ſepe diſcordare inueniunē auctores in gradibus medicinaꝝ: q2 difficile fuit eis reꝑire corpus optime tēperatū in quo experirenē eas: non ḡ q̄ calefacit corp⁹ temperatū in p̄ gradu tale facit ꝛ corpus fridū in eodē imo fortaſſis nō calefaceret illud vllo mō: ꝛ iudicareē ſibi medicina tēperata. ¶ Aut forte alm̄ eſt via tranſitionis. ſ. q̄ piper ꝛ alleū. ꝛ hmōi calefacerent oē corpus ad q̄rtum gradū: ſ3 tñ ſub impari q̄titate accepta. nā ſi in q̄titate vnius. 3. ſumpta calefaciunt corpus temperatum in 4° gradu tunc corpus frigidū calefacient in eodē gradu ſumpta in quantitate duaꝝ vel triū. 3. ſm gradū lapſus

eius

eius a corpore temperato nõ.n.eſt intelligendũ q̃ piper
calefaciat in quarto gradu corpus temperatũ in quãcũ
q̃ q̃titate ſumat:ſʒ in certa ⁊ determinata cuius cogni
tionem non venit̃ niſi p̄ experimentum:ppter qḋ eleganter
dixit Gal.q̃ q̃titas offerendorum non eſt ſermõe deno
tabilis q̃ ſepe idem homo ſub diuerſis horis diuerſam
eorum expetit q̃titatem ⁊ per huiuſ modũ vr̃ q̃ diſtinctio
graduum medicine ſit ſm comparationeʒ ad corpus hu
manum abſolute;ſʒ q̃ horum ſit verius dimittat̃ modo
fortaſſis.n.ſi in queſtione ſit poſitum de eadem q̃titate
medicine verius erit primum:ſi aũt non:ſm̃ ſimilis aut
diſtinctio eſt de frigido.h.ſ.poſitis ſibi cõuenientibus exẽ
plis. ℭ Jam ergo p3 verum eſſe qḋ dicit princeps q̃ qñ
dicimus q̃ medicina eſt calida aut frigida nolumus di
cere q̃ in ſui ſubã ſit calidior aut fridior corpe hũano:ſʒ
volumus dicere q̃ per ipſaʒ in corpore hoĩs prouenit ca
liditas vel frigiditas maior ea quã ex ſe habeat conſide
ratione ergo operationis ſue in corpore humano dr̃ cali
da vel frigida vel equalis ⁊ non cõſideratione ſui ipſius
in ſe.ſi.n.in ſui ſubſtantia diceretur calidior vel frigidior
corpore hoĩs: nunc medicina equalis cum eius comple
xio eſſet ſicut hoĩs complexio eſſet ipſamet humana ſub
ſtantia:quod eſt inconueniẽs:medicorum:ergo ſicut dicit
Gal.non eſt inquirere inquiſitione abſoluta.vtrũ in me
dicina dominet̃ eſm calidũ vel eius qualitas an eſm fri
gidum vel eius qualitas:ſicut faciunt auctores ſpecula
tiõis in re nãturali:⁊ per hoc iudicare q̃ ſit calida vel fri
da:vel calefaciẽs vel fridans corpus hoĩs.deciperentur
.n.q2 ſepe cõtingit q̃ rei in ſe cõſiderate dominat̃ humidũ
.&.aqueum:⁊ tñ deſiccat corpus hoĩs:ſicut aqua maris.⁊
aliqñ terreſtre ſuper igneum:⁊ tamen calefacit ſicut ge
nus atramentorum ⁊ ſic de aliis multis:vt dicit.

Dubitabit autem aliquis circa ea que di
cta ſunt vtrum medi
cina que dr̃ calida potentia ad corpus hoĩs cum p actio
nem caloris innati in eam deducta fuerit ad actum ſuũ
ad quem erat in potentia ⁊ calefaciat corpus.ſ. calidita
tem:quem corpus h3 ex ſe poſſit tunc dici calidior corpe
humano:⁊ ſi prius non poſſit. ℭ Niſi eſſet q̃ talis me
dicina in corpore humano intelligitur deduci per actio
nem corporis in ea non ad actum caloris:ſʒ ad actũ cale
faciendi nos.n.iam diximus q̃ non dr̃ potentia calida
ad corpus hoĩs reſpectu maioris caloris actual̃ ad queʒ
poſſit deduci q̃3 habeat corpus ſed reſpectu actus calefa
ciendi corpus pluſq̃3 ſit ex ſe calidũ non eſt aũt neceſſe
eſſe calidum in ſe illud qḋ calefacit:ſicut lux:⁊ motus
calefaciunt.nõ tñ ſunt calida.ẽt medicina lʒ calefiat ĩ cor
pore a calore noſtro innato.tñ ipſa non ſit calida calore
actuali vltra corporis calorem.Si.n.eſſet poſſe eam tan
gi non inueniret̃ calida niſi tali calore quali calore eſt ca
lidum corpus:ſicut cibi ⁊ potus:⁊ vr̃ ſicut ſanguis eſt
calidus actu ad tactum quodaʒ calore tepido:⁊ ſilr̃ ſter
cus ⁊ vrina ſic ⁊ medicina:que ẽt poteſt calefacere corp⁹
vſq3 ad tertium ⁊ quartum gradum non ſit calida calo
re actuali niſi ad iſtum modum:ſʒ ſi per talem calorem
acquiſitum a corpore ageret in corpus non calefaceret
ipſum niſi reuerberando ſup corpus conſimilem calorẽ
ei quem h3:ſicut panni quos induimur calefaciunt nos
tali calore quali calefacti ſunt a nobis:ſed manifeſtuʒ ẽ
q̃ medicina calida cuiuſcũq3 gradus ampliori nos calo
re calefacit q̃3 a noſtro corpore calefieri poſſit:quare pa
lam eſt q̃ ipſa eſt deducta ad actum calefaciendi corpus
p̃ vel ſc̃ḋo vel tertio vel quarto gradu.ſ.corporis calidita
tem ⁊ non ad actum caloris aliquo gradu.ſ.corpus: cu
ius ſignũ eſt:q2 medicina q̃ frigida iudicatur ad corpus
humanũ cũ actione caloris in eam ad actũ infrigidãdi
deuenerit ẽt calida inuenitur calore actuali ad tactuʒ ſi
tangi contingat:q̃ ſi intelligeretur deuenire ad frigus
actuale ⁊ per id infrigidare deberet inueniri frigida:ſed
hoc falſum eſt.ẽt de opio cum calefieri inueniatur ĩ cor
pore. ℭ Signũ ẽt huius ẽ q̃ medicina calida ad corp⁹
hoĩs vt reubarbarum in corpore calidiori q̃3 ſit corp⁹ hoĩs
ſicut in corpore equi deducitur ad actum infrigidandi
q̃ ſi a calore acquiſito a corpore diceretur calefieri me
dicina deberet reubarbarum calefacere equũ pluſq̃3 hoĩeʒ.
ℭ Sed queret aliquis quõ vnum ⁊ ideʒ corpus poſſit
exhibere diuerſis rebus actum calefaciendi ⁊ infrigidã
di ſi.n.exhibet medicinis potentia calidis actum calefa
ciendi:q2 calefacit eas tũc vr̃ q̃ medicinis frigidis ĩ po
tentia debeat exhibere actum infrigidandi:q2 eas infrigi
daret:ſʒ corpus humanũ nullã ex eis infrigidat:ſicut ad
ſenſum apparet:neq3 eſt ipſm ponere fridum actu:ſicut
⁊ calidũ.Gal.ẽt huic locum pſcrutans in libro de ſim
plicibus medicinis.iſta conatur euadere.ait.n.q̃ illud
non ẽ p eandeʒ operationem corporis in res ipſas quas ex
hibent hi diuerſi actus:ſed p diuerſas: medicina.n. que
potentia eſt calida acqrit in corpore actũ calefaciendi p
hoc q̃ ibi calefit ⁊ ex hoc excitat̃ hic actus eius q̃ſi vellet
dicere q̃ calefaciat:q2 calida actu facta ſit:medicina aũt
potẽtia frida acqrit in corpore actũ infrigidãdi p hoc q̃
diuidit̃ in ptes paruas:⁊ non p hoc q̃ infrigidet̃ in cor
pore.Et q2 hoc non erat ei exhibere actũ infrigidãdi: ſʒ
ſeparatione q̃3dã ad agere viſus eſt cõcedere tales medici
nas fridas actu dici poſſe:qḋ nec verum nec ſufficiẽs vr̃.
ℭ Jdcoq3 dicemus q̃ non ſufficit medicĩe q̃ potẽtia eſt
frida ad hoc actu infridet q̃ ipſa ſolum diuidat̃ in ptes
paruas.nã hec talis diuiſio nõ ẽ niſi ſeparatoria adeptio
nis actus q̃ ẽt in medicina potẽtia calida vtilis ẽ ad actũ
acgrẽdũ.Pip.n.retentum in ore q̃tumcũq3 calefiat ibi
non calefacit niſi cõterat̃:⁊ diuidatur p maſticationem:
nec ſufficit ẽt medicine q̃ potẽtia ẽ calida ad hoc q̃ actu
calefaciat:vt ipſa calefiat in corpe tñ cũ ipſa vlteriori ca
lore calefaciat q̃3 ibi poſſit calefieri. ℭ Propter qḋ dice
mus q̃ agẽs q̃ nõ ẽ vniuocũ cũ patiẽte põt multos for
mas ⁊ act⁹ iducere in mãm quos in ſe nõ h3:⁊ h̃ qdẽ fa
cere põt ſm exigẽtiã ⁊ aptitudinẽ recipiẽtis:ſic ignis in
quadã mã inducit nigredinẽ ĩ q̃3dã albedinẽ:quarum neu
trã in ſe h3:⁊ vni dat potẽtiã diſgregandi viſũ ⁊ alteri cõ
gregãdi quorum neutrum ĩ ſe h3:⁊ magnes exhib3 ferro actũ
currẽdi ad ipſm quẽ actũ nec in ſe h3:⁊ ſilr̃ ẽ õ multis:ſic
igit̃ ẽt põt corpus inducere in vnã medicinã actum ca
lefaciendi vltra eũ quem ipſm h3 ⁊ actũ infridandi queʒ
non h3:⁊ medicina ẽt calefacere põt cum non ſit in ſe ca
lida vel vltra q̃3 ſit in ſe calida:⁊ ſilr̃ infrigidare:cum nõ
ſit in ſe frigida:vel vltra q̃3 ſit in ſe frigida:vni quoq3 ⁊
eidem rei poterunt a diuerſis agẽtibus diuerſi actus id
duci ⁊ diuerſe forme:proportiones.n.vniuſ rei ad diuer
ſa in actione ⁊ paſſione diuerſe ſunt q̃ ſoli cognite ſunt na
ture.nobis autem experimẽto diſcibiles.Attende tñ q̃
medicina non ſolum calefacit vel infrigidat ab actu cale
faciẽdi vel infrigidãdi ſibi inducto a corpe cũ prius fue
rit potentia illud faciẽs:ſʒ ẽt calefac̃ vel infridat ab actua
li calore vel frigore acqſito ab extra p ignẽ vel aquã:ſed
actiones eius per tales qualitates exterius acquiſitas
velociter delentur:ſicut per ſe palam eſt.

ℭ Ad inuentionem ergo ſalubriũ cãrũ que
cũq3 qdem:quaſi ad iam factã egritudinem
ſunt ſalubres:rõne vtendum eſt qua id qḋ ẽ
ſm apparitionem determinat̃ ab eo qḋ ſm
virtutem. ℭ Quecũq3 vero tũc ad eam que
adhuc ſit ipſa eadem conſideratiõe ⁊ adhuc
ſm quam inueniuntur egritudinum cauſe.

co.37. ¶ Cum dedit canonem curationis maxime ꝓprium diſcraſie facte amonuitq; cautelā in electione ꝯrij: oñdit ſicut concludens ex dictis gbus rōnibus: ⁊ quarꝝ rerum diſcretionibus vtendum ſit in inuētione cāſarum ſalubriū diſcraſie facte ⁊ fientis: ꝑ hoc qdē inchoās dare cās ſalubres ipſius fientis: ⁊ dicit (ad inuentionem ⁊c̄.) .i. ꝙ poſt ꝙ; predicta cautela vtendū eſt ad curationem fiendaʒ ꝑ ꝯrium ſufficiet ad inuentionem cāꝝ ſalubrium diſcraſie facte penes canonē aſſignatum vſus rationis diſtiguētis ꝙ ſm virtutem eſt curans ab eo ꝙ eſt faciens illud ſm apparitionem: eo ꝙ diſcraſia facta: qꝛ cām non hꝫ cōtenta eſt ꝯrietate egritudinis tm̄. cum ergo habeat cognitio diſcraſie ꝑ ſigna ſua: quorꝝ genera .ſ. dicta ſunt in ſūma, de ſignis iam in promptu ſit cognitio caꝰſe curantis qualis debeat eſſe prima .n. ſignificatio curandi morbuʒ ſit vt Gali. dicit ab ipſius eſſentia morbi ſumenda eſt ⁊ qm̄ dato vno ꝯrio reliquū ſm pħm patens eſt. ſi .n. contingat diſcraſiam eſſe calidam: cum curatio ſit per ꝯriuʒ palam eſt ꝙ frigidum erit curans. ſi ergo diſcraſiam ad eſſe inuenerimus nulla ipſius cā preſente quā factā vocamus non erit nobis neceſſarium niſi ſolius diſcraſie inuenire ꝯrium: vt autem non decipiamur in electione ꝯrij vtendum erit rōne predicta que id qđ eſt ſm veritatē ꝯrians diſtinguat ab eo qđ ꝯriatur ſm apparitionē tm̄ ⁊ nos iam declarauimus dictum illud ex ſnīa eius in libro de ſimplicibus medicinis. ¶ Deinde cum dedit cautelas rei diſtinctione vtendum ſit ad inuentionem cāſarum ſalubrium diſcraſie facte penes canonem aſſignatum. oñdit ⁊ quarꝝ rerum diſcretione vtendum ſit ad inuentionem cāſarum ſalubrium diſcraſie fientis: ⁊ dicit (quecunq; vero ⁊c̄.) .i. ſed in inuentione cāſarum ſalubrium diſcraſie fientis non ſufficit vſus predicte cautele .ſ. rationis diſtinguentis ꝯrium verum ab apparenti: ſed cum ea opꝫ vti ēt rōne diiudicante ⁊ ſcrutante cauſam diſcraſie. qꝛ hec diſcraſia cām hꝫ efficientem ſicut premonſtratum eſt que cum illo exiſtit hanc autem iō oꝫ preinuenire: qꝛ non ſufficit in cura talis diſcraſie ei ſuum ſolum ꝯrium adhibere: ſed cum ipſa cām habeat adhuc efficientem: ꝑ quā dr̄ adhuc fiens: oꝫ cām illā abſcindere qua non abſciſa ꝯrium diſcraſie adhibitum nihil conferret: qꝛ quātum illud curaret: tm̄ illa diſcraſiaret. abſciſio autem eiꝰ non fit per ſui ipſius ꝯrium. eius autem ꝯrium ignorat niſi quid illa ſit cognoſcatur: quare rōne inueſtigāte cās eius: vt eſt dum eſt hac .n. cognita eius ēt ꝯrium in promptu eſt: dum tm̄ per rōnem prius dictam cauerimus nobis ab eis que ꝯriantur ſm apparitionem tm̄. ⁊ hoc non ſolum apud abſciſionem cauſe: ſꝫ ēt apud curationē eiꝰ partis illius diſcraſie q̄ facta eſt: ꝓp qđ dixerat ꝙ vtēdū eſt ipſa eadem priori rōne ⁊ ꝑter eam illa ſm quam inueniunt egritudinum cauſe: priori quidem rōnem: ꝓp id qđ de ea factum eſt: ſecunda vero ꝓp id qđ de ea futurus eſt: eo ꝙ ex pte huius hꝫ eām. manifeſtuʒ eſt ꝙ ꝙ prima ſignificatio curandi morbum factum ſumitur ab eſſentia ipſius morbi. ¶ Prima autem ſignificatio ꝯſeruandi a futuro fieri: de fiente ſumit ab eſſentia cāe eius: ſꝫ ō cāis efficientibus egritudines in ſecunda particula de morbis ⁊ accidētibus q̄rendum eſt in hoc .n. lib. in quo ſolas ꝓncipales medicine ſummas ꝓſequit: non fuit de eis agēdum: cum cāe efficiētes egritudines: ⁊ eas cōſeruantes non ſint de principali intētione medici: ſicut diximus in ꝓncipio huius ſumme de cauſis. ¶ Ut āt plane patent qualiter in cura diſcraſie fiēde inueſtiganda ē prius eius cā: eo ꝙ penes illā prīa ipſius cā ſalubris aſſumit: ⁊ exēplificat illud ſubſequēter in febre putrida: cuiꝰ cā ē in humore putrido: ſꝫ prius dicemus: ꝙ Gal. māifeſte innuit in h̄ loco ꝙ diſcraſia facta nulla hꝫ cām: cū ñ dicat ad inuētionē cāꝝ ſalubriū ipſius vtēdū eē rōne qua

inueniunt egritudinum cāe: ſicut dicit illud in fiente.

Sed dubitabit aliqs dicens ꝙ verꝝ ē ꝙ non hꝫ cāʒ efficientē. ſicut ſuperius oſtenſum eſt: ſꝫ ꝯſeruante non eſt illud manifeſtum: conſtat .n. ꝙ egritudo poteſt habere cām ꝯſeruantem cauſa enim diuiditur in efficientem ⁊ conſeruantem tam ſanitatis q̄ʒ egritudinis. dictum eſt .n. ·ō· ꝙ res non nāles cum cōpetenti vſu cauſe ſiunt ꝯſeruantes: ⁊ ſalutē ꝓſtantes: peccantes vero a contēperantia egre cōſtituunt .i. ꝯſeruantes ⁊ ꝓſtantes egritudinem: ſicut ꝙ ē aliqua cā efficiēs egritudinē ſic pōt eē aliqua cām ꝯſeruans: ſꝫ cā ꝯſeruans nō pōt eē niſi egritudinis facte fientis .n. non eſt conſeruatio: ſꝫ effectio: ergo egritudo facta pōt hr̄e cām ꝯſeruātem: quare vr̄ ꝙ ad inuētiōeʒ cāruʒ ſalubrium eius vtendum ſit etiaʒ ratione qua inueniuntur egritudinum cauſe: ſicut .n. egritudo fiens non pōt curari niſi primum abſcindatur cauſe efficiens: ſiſr nec egritudo facta curabitur niſi abſcindatur cauſa conſeruans ſi eam habeat non .n. probat argumentum premiſſum ꝙ de neceſſitate eam habeat: ſed quod habere: pōt immo ēt ꝙ nullam aliam preter eam hr̄e poteſt. vr̄ .n. ꝙ ſit inuenire aliquas egritudines factas habētes cauſas ꝯſeruantes. opilatio .n. pororꝝ cutis nihil reſtat fiēdum eſt habens cām conſeruantem humorem ſtantem in poro cum .n. humor paulatim retinebatur in poro magis ⁊ magis auctus donec perfecte clauderet: tunc egritudo erat fiēs ⁊ hūoꝛ erat cā efficiens: cū autem meatus ꝑfecte clauſus eſt: tunc egritudo vr̄ facta ⁊ eius cā ꝯſeruās eſt humor predictus. non eſt ēt inconueniens efficientē cām egritudinis fieri ꝯſeruantem illius immo eſt ſꝫ pħs ita. dicit .n. Joannitius ꝙ occaſiones egre faciunt egritudines ⁊ ſunt res eaſdē egritudines conſeruantes. hoc .n. idem ꝯtingit de humore frigido vel calido cuꝫ decurrit ad mēbꝝ a principio .n. ipſum diſcraſiat calefaciendo vel infrigidando: ⁊ dr̄ tunc cauſa efficiens illius diſcraſie. cum āt ꝯuerterit ipſum ſi non abſcindatur ꝯuerſum ꝯſeruat. non .n. vr̄ amplius agere cum aſſimilauerit ipſꝫ ſibi ergo diſcraſia iaʒ non eſt fiens ſed facta. ¶ Uerꝝ qꝛ mēbrū non pōt redire ad nām ſuaʒ niſi aut abſcindatur aut alteret humor. oꝫ de neceſſitate ꝯcedi humoreʒ illū dici cām ꝯſeruantem: ſicut ignis calefacit aquaʒ lebetis a principio donec bulliat: ⁊ dr̄ tunc cā efficiens illius caloris in aqua. cū autem ebulliet aqua: tūc ignis nō vr̄ amplius calefaciens cum aqua exiſtens aqua non recipiat plus de calore ab igne q̄ʒ vt bulliat. ergo erit cā ꝯſeruās illius caliditatis donec .n. ignis eiuſdē modi ſibi approximauerit erit aqua ſꝑ remanēs in feruore q nullo mō abſcindetur niſi abſcindat ignis aut alteret ſiue minuat. ¶ Nos āt dicimus ad hoc ꝙ Gal. vult ꝑ egritudinē factam eam que nullam hꝫ cām nec efficiētē: nec ꝯſeruantem: que curā ꝓhibere poſſit: ⁊ q̄ q̄uis a principio eius habuit eas. abeuntibus tm̄ eis remanſit corpori affixa ꝑ illas: ꝙ aūt dr̄ ꝙ ſola egritudo facta eſt que poteſt habere cām ꝯſeruantem: cum efficientē nullo mō poſſit habere: qꝛ fientis nec eſt conſeruatio: ſꝫ effectio non eſt abſolute ꝯcedendum. cum .n. conſeruantes ſint de genere efficiētiū ⁊ ad eas reducant: vt diximus: imo in gn̄e cāruꝫ egrarꝝ ſint eis eodē nūero efficiētes cū ꝯſeruantibus vt ꝓdictū eſt: ipoſſe ē egritudinē hr̄ vnā ſine altera: aut carere vna ſine altera. ꝓp qđ ꝓprie egritudo fiens ē q hꝫ has cauſas. Sine autem dicatur ꝙ fientis non eſt conſeruatio ſed effectio. ¶ Dōm eſt ꝙ medicus vocat egritudinem fientē que hꝫ cauſam prohibentem ſanari ⁊ illaꝫ iudicat eſſe efficientem ⁊ conſeruanteꝫ illius. Eſt .n. apō eum cā conſeruās egritudinē quicquid ꝓhibet eum ſanari ꝯrium egritudinis. oppugnando ēt ſi egritudinem augeat: vt aer calidus i egritudīe calida: ꝓp qđ iſto mō

egritudinis ſientis ɔſeruatio eſt: ſicut ⁊ effectio. egritudinē autē factā vocat eam que nihil hꝫ prohibēs ad curā propter qđ ſub hac appellatione nec efficientē: nec conſeruantem habere potuit ſanitate aūt certiori ⁊ ſtrictiori mō vocam⁹ eas. uā q: cauſe ſanitatem ɔſeruātes nō ſūt eedē cū efficientibus, vllo modo. oportuit ē neceſſitate cās ɔſeruantes illius eſſe ſanitatis facte proprias: ſi cut iā exiſtentis: efficientes aūt eſſe ſanitatis ſientis: pꝫ ḡ iā ꝙ exēpla de egritudine facta nō ſūt poſita ɔueniēter: opilatio enim cōpleta in poro cum cām habeat non pōt dici apō medicū egritudo facta: ⁊ ſilr mala ɔplexio cui⁹ adhuc cā perſeuerat in mēbro. naꝫ vtraqꝫ iſtaꝝ hꝫ ɔhibens eā ſanari ꝙ prius abſcindi oꝫ nō ergo vocat medic⁹ egritudinē factā illā q̄ cām hꝫ non vlterius diſcraſiantē ⁊ agentē in corpus. ſ. ſiſtentem qđ efficit. ſicut argumētū ⁊ exēpla ſupponebāt: ſed eā quā diximus: vt ex his q̄ dixit in libro de ingenio ſanitatis conſpicabile eſt.

℄ Ferunt eniꝫ ſi ita cōtingat in hūorib⁹ putrefactis accēdi febrem. demōſtratio in talibus eſt alteratio ⁊ euacuatio. alteratio qdēꝫ ceſſarē faciens putredinē ſubſtātia manentē.
cō.38. euacuatio vō totā de corpe educens ſubāz.

℄ Cū dixit in curatiōe diſcraſie ſientis intendēdū eſſe non ſolum ad rectam electionem ɔtrij curatiui: ſꝫ cū illo ēt ad cognitiōeꝫ cauſe efficientis diſcraſiam qua non amota inſufficienter ɔtrium diſcraſie adhibetur: oſtendit illud in exemplo febris putride: ⁊ dicit (ferunt eniꝫ ⁊c̄.) .i. ⁊ eſt quidem vtēduꝫ diſcretione cauſe efficientis inuentione cauſaꝝ ſalubrium diſcraſie ſientis: vt opponaſ ɔtrarium non ſolum ad diſcraſiam: ſꝫ ad cauſaꝫ: q: vt dicunt medici ſi cōtingat putredinē humoꝝ cauſare febrē ⁊ hoc intendebat cum dixit in humoribus putrefactis accendi febrem. accendatur. n. febris in eis: ſicut in cā nō ſicut habens eſſe ſuū proprium in eis: ſicut innuimus in pricipio huius ſumme de cauſis. ꝓꝑ qđ melius eſt: vt dicat ex humoribus q̄ꝫ in humoribus qđ dclarat alia tranſlatio cū dicit. pone ḡ ꝙ humores putreſcant ⁊ generet eis ex febris: ex eis qdem ſicut efficiētibus: tūc oſtenſio facta nobis ab ipſa inuētiōe cauſe egritudis ē ꝙ cauſe ſalubris talis diſcraſie ē alteratio ⁊ euacuatio: ⁊ hoc intendebat cū dixit demōſtratio in talibus ē alteratio ⁊ euacuatio. cognitio. n. cāe morbi facit cognitionē cauſe ſalubris ei⁹. manifeſtū eſt. n. ꝙ cū ſcitū ē putride febris cāꝫ eē putredinē i humore. ſi uaꝫ debeat febris curari ꝙ opꝫ pri⁹ putridū: aut reuocare ad ꝓ̄ᵐ ſui nām aut ipſuꝫ totas eijcere: vtraqꝫ. n. harū cāruꝫ ſalubriū opponitur quodāmodo putrefacto. ſecūdū. n. ꝙ putridū eſt ꝓter nāꝫ quanto opponitur ei euacuatio. ſecūdū aūt ꝙ ē ꝓter nām quaſi opponitur ei alteratio ad ɔtriuꝫ: ꝓꝑ qđ vndecima particula therapeutice methodi dixit: ꝙ ɔtriuꝫ putrefactioni ē minutio ⁊ refrigeratio: ⁊ pꝫ ex h ꝙ ſicut principalis ⁊ prima ſignificatio curandi diſcraſiā factā que cām nō hꝫ: ſumiſ ab eſſentia ipſius diſcraſie: ita principalis ⁊ prima ſignificatio ꝓſeruandi a futuro fieri ē ſiēte q̄ cāꝫ efficiētē hꝫ: ſumiſ ab eſſentia cāe. h iam antea diceramus. tacuit āt alterā intētionē. i. curationē febris: vnde eſt febris: tanq̄ꝫ manifeſtā: ſiē dixit Hali. fortaſſis aūt nec cōpetebat hic dici. cūꝫ. n. dixiſſet ꝙ ad ſactiōnē cāꝝ ſalubriū diſcraſie facte ſufficit vſus rōnis diſtinguentis ɔtrū veꝝ ab apparēti: q: in illa cuꝫ ſit abſqꝫ cauſa ſua ſufficit adhibere ɔtrium ſui tantū: ad eius vero que adhuc ſit dixiſſet vtēdū eſſe ipſa eadē ratione q̄ vtimur in facta: ⁊ adhuc alia q̄ inueniāſ egritudinū eē cū ipſa ſit cū cauſa ſua: neqꝫ hoc dixiſſet: niſi q: ſientis quedā pars ē facta quedā futura fieri: ex ratione et cauſe non ſit vtendum niſi ꝓ parte futura fieri: quia ſientis a parte huius habet cauſam: nō ſuit ei dicendū in exēplo huius ſientis quod eſt febris putrida niſi de ea intētione cure que cauſam reſpicit. Jam. n. docuerat curationē febris: vnde eſt febris: cum dixerit ꝙ ad factaꝫ diſcraſiā contrariū eius adhibendum eſt: ⁊ . de eius electionem ratione predicta vtendum ipſe etiam nec oblituſſe videtur cuꝫ paulopoſt dicat commune preceptū in cura diſcraſie ſientis eſſe ꝙ vnamquāqꝫ cauſam ab ſcindere prius oportet deinde venire ad eā q̄ facta ē ab illa: egritudinem abſciſio enim cauſe non curat niſi futuruꝫ fieri deſiēte: quod ꝑuiſio aut ꝓſeruatio proprie dicitur: venire autem ad curā eius quod factum erat ē ſiente non erat niſi per obuiationeꝫ contrarij ad ipſam diſcraſiam: quod iam ſupra dictum eſt. ℄ Deinde cum dixit ꝙ cauſa ſalubris febris putride demonſtrata ab ipſa inuentione cauſe egritudinis eſt alteratio ⁊ euacuatio: oſtendit quid ſit vtraqꝫ iſtaꝝ: ⁊ dicit (alteratio ⁊c̄.) .i. alteratio eſt id quod facit ceſſare putredinem ab humore remanente in corpore eadem ſubſtantia humoris q̄ ſuit ante putrefactionem eādem quandoqꝫ vtilitatem habente: quā prius q̄ꝫ putreſceret obtinebat: quandoqꝫ vero non eandem: ⁊ hanc ſententiam expreſſius habet alia tranſlatio cum dicit. alterationem quideꝫ: vt facias ita quieſcere putrefactionem: vt ſubſtantia que fuit ante putrefactioneꝫ ſit remanens in corpore: ⁊ notauit ꝑ hoc ꝙ putrefactio non eſt corruptio ſubſtantie: licet ſit proxima via in illam: ſed eſt ſicut dicit Ariſ. in quarto metheororum. corruptio propria: ⁊ ſm naturam caliditatis ab aliena caliditate in vnoquoqꝫ humido: quia ergo eſt corruptio qualitatis a qua res non ſubſtantiatur in eſſe: ceſſare poteſt per alterationem factam in cōtrarium: ſubſtantia quidem humoris ſemper ſaluata eſt.

Sed hic heſitant qdam dicētes putridū alterari nō poſſe ita vt ceſſet ab eo putredo remanēte ſubāa humoris. cū hūoris putreſcentis ſubtile qdē expiret: groſſum autē incineretur. ℄ Propter qđ coguntur exponere ꝟbum gal. ꝑ aliū modū vt ſit intētio gal. ꝙ alteratio ſit faciēs ceſſare putredinem nō a putrido: ſed aparato putreſcere. ℄ Sed ſūt hec diſſona veritati dupli. primo q: putredo nō dicit ceſſare a nō hāte adhuc illā. Secūdo āt quia paratū putreſcere non facit diſcraſiā ſientē: ſed futurū fieri nōdū ſit ergo ceſſatio illius ꝑꝑarationis nō eſſet cura ſientis: ſed preuiſio future fieri: cuius ſanationē hic nō intendebat. ℄ Accidit autē totus hic error. q: credūt ad putrefactionē ſemꝑ corrumpi ſubſtāām qđ nequaq̄ꝫ veꝝ exiſtit. ℄ Propter qđ dicemus ꝙ putrefactio: ſiē gal. innuit in commento illius amphorı. vbi cūqꝫ cibus ꝓter nām intrat ⁊c̄. plures habet gradus: q̄dā enim multū proceſſit q̄dā parum: que ergo multū ꝓceſſit nūq̄ꝫ rectificari poteſt remanente ſubſtantia humoris: ſicut vinū ſi in perfectū acetum deuenerit nūq̄ꝫ redit in vinū eo ꝙ putrefactionē ſequiſ ad vltimū corruptio ſubſtāte per euaporationē humidi ⁊ incinerationē ſicci. omnis enim paſſio magis facta abijcit a ſubſtātia in q̄cūqꝫ primarū qualitatū ſit alteratio. ſi autē nō multū proceſſerit rectificari poteſt: ſicut vinuꝫ cum putreſcit anteq̄ꝫ fiat acetū eo ꝙ putrefactio non eſt niſi via ad corruptionē ſubāe: ſicut cōſequenter oſtēdemus. ℄ Deinde dicit (euacuatio vero ⁊c̄.) .i. ſꝫ euacuatio eſt educēs ex corpe totā ſubſtantiā putridi: ⁊ videſ ex hoc ꝙ ſi amotio talis cauſe ſit per euacuationē: q: tūc alteratio putrefacti nō habet locū. ſi vero ſit ꝑ alterationē tunc ſimiliter quātum eſt ad curaꝫ diſcraſie ſientis q̄ eſt febris putrida nō eſt neceſſaria euacuatio: cū putredo cauſans febrē iā ceſſauerit: ſꝫ ad preuiſionē future fieri que nōdū ſit propter timorē reditus putredinis materie

ſi ceſſante putredine remanet ille humor ſuperfluẽs in quantitate qua ſit diſpoſitus ad iterum putreſcẽdum.

Dubitabit autem aliqs cũ ipſe dicat cã ſalubris i talib⁹ diſcraſiis ſit alteratio ⁊ euacuatio copulatiue ⁊ ñ diſiũcti ue: videtur vtraq; iſtarũ ſit neceſſaria in cura vniuſ cuiuſq; diſcraſie fientis que ẽ febris putrida. ℭ Niſi ẽẽt qñ dicit alteratio ⁊ euacuatio ẽ cã ſalubris febris putride: nõ intelligit ambe ſimul ſint nñcie omni febri putride: ſed vtraq; põt eẽ cã ſalubris ipſius. iaʒ ẽ manifeſtuʒ ẽ ex hoc exẽplo febris putrida ẽ diſcraſia fiens. qdam ĩpudenter negabant: ⁊ putredo eſt cã eius ſecundum eſt fiens. hec aũt eſt cauſa eius cõiuncta. Et per hoc pʒ cauſa cõiuncta eſt cauſa diſcraſie fientis inquantum fiens ⁊ nõ aũs: vt quidam voluerunt niſi inquãtum põſita ẽ ſub ↄiuncta. antecedens. n. ſecũdum hui⁹ nõ eſt cã niſi diſcraſie future fieri: que nõdũ fit lʒ ſit cã ↄiũcta neutralitati. pp qð dixit ad ſalutẽ febris putride I exẽplo diſcraſie fientis auſerre opoꝛtere putredinẽ ꝑ alterationeʒ ⁊ euacuationẽ. ⁊ nõ dixit auferri opoꝛtere cãʒ antecedẽtẽ putredinis inquãtũ ipa eſt diſcraſia fiẽs q̃ ſi auferaẽ nõ auferẽ ꝓ ſalute diſcraſie fientis: ſʒ ad ꝓuiſionẽ diſcraſie future fieri q̃ nõdum fit. ℭ Et ex h iaʒ claret febris putrida qñ tota ei⁹ cauſa añs eſt ſub cõiunctã ẽ ſimplr diſcraſia fiens: qñ auteʒ non tota tunc febris ſecũdũ ſui totalitatẽ ↄꝓhẽdẽtẽ plures ꝑiodos eſt cõpoſita ex diſcraſia fiẽte ⁊ futura fieri q̃ nõdũ fit: ⁊ ita ex egritudine ⁊ neutralitate: ⁊ ſilr eius medicatio ẽ ↄpoſita ex curatiõe ⁊ ꝓuiſione: cõſtat .n. q in hõris qetis ſi fuerit ibi quies. ſ. qñ putredo eſt incinerata ex q̃ ꝑ debat caliditas coꝛpus nõ eſt ẽgrotãs: ſʒ neutrũ: q: cãm hʒ antecedẽtem egritudinis que ſuo mõ debiliter ⁊ inſenſibilr diſcraſiat ſc̃da gdẽ ⁊ ipſa in ꝓrimo ↄiuncta qñ ꝑ putredinẽ aliter ⁊ plus diſcraſiabit. ſi nõ fuerit ibi quies: tunc quãuis ſit egrotãs egritudine. cuius cã ↄiuncta nõ deficit. tñ a parte antecedentis cãe in q̃ putredo parata ẽ fieri nõ ẽ i coꝛpe diſcraſia fiens q̃ ſit egritudo: ſʒ futura fieri illi⁹ q̃ nõduʒ fit. ⁊ ita ſecũ .m cõſiderationẽ illius coꝛp⁹ eſt neutꝝ vt nũc. licet alia ↄſideratiõe ſit egrũ: vt nũc h̃ at nõ eſt incõueniẽs vt monſtrauimus ſupꝛa in ſumma de coꝛpoꝛibus.

Illius ergo aliq̃ q̃rũt. ſ. vtꝝ opoꝛteat digẽrere I febre putrida cãʒ antecedẽtem an ↄiunctã. ℭ Rẽſpõſio iaʒ in pꝛomptu ẽ. nã ſecũdũ ipſa ẽ diſcraſia fiẽs ſufficit alterare ↄiũctã tñ ꝛ aut euacuare. ſecundũ aũt ei ↄiungiẽ ex pte cãe antecedẽtis futura fieri in pꝛimo ⁊ eſt ↄpoſita ex diſcraſia fiẽte ⁊ futura fieri q̃ nõdũ ſit indiget digeſtiõe antecedentis: vt diſcraſie. ſ. ꝑiodus abſcidaẽ: ⁊ aliqñ ei⁹ euacuatione. ℭ Sʒ dicet aliqs ſtante poꝛiſmo febris nihil exhibem⁹ õ q̃ ſpes habeat qð ſit amotiuũ putredinis ſubtrahẽtes. ſ. tũc et cibũ ⁊ potum ⁊ fere oẽ regimen cauſe. ℭ Adhuc aũt ſummope cauendũ iubet pꝛĩceps ne die poꝛiſmi aliqd amoueamus. ℭ Niſi ẽẽt nõ eſt h oio veꝝ pꝛocul dubio. pꝛimũ. n. q: in febre ↄtinua poꝛiſm⁹ nõ deficit. Secũdo vero q: in interpolata ſepe aquã frigidã exhibem⁹ ⁊ vomitũ ꝓuocamus in ipſo põriſmo: ⁊ poꝛos apim⁹ ⁊ humoꝛẽ euacuam⁹: vt putredo diminuaẽ ⁊ poꝛiſmus non ꝓcedat. qb⁹ frequẽter accit febrẽ oĩno ceſſare: q̃ſi ſubito extinguaẽ ignis aut poꝛiſmũ q pluriũ ẽẽt hoꝛ ꝙ. fieri paucoꝝ. ſic ꝙ ſirupoꝝ acetoſoꝝ exhibitio ſit ad digeſtionẽ vtriuſq;. ⁊ ſilr farmaci exhibitio ſit ad vtriuſq; eductionẽ. ſi. n. educereẽ in criſib⁹ ſola cã cõiũcta antecedẽte remanẽte diſpoſita ad ↄiũctã nõ eẽẽt ferẽt niſi poꝛiſm⁹ ꝑfens ⁊ nõ ĩmediate futurus: pp qð credẽdũ eſt in criſib⁹ ꝑfectis vtrãq; educi. niſi in antecedẽte facta ſit pr⁹ alteratio diſpõ̃tiua q̃ poterat fieri: ⁊

iũcta. tũc. n. nõ erit op⁹ euacuatione illi⁹. ꝙ euacuatiões ab arte facte in febre putrida vtrãq; reſpiciũt cãm: ſcĩ ⁊ nãles. ℭ Eſt aũt ⁊ hic attẽtiõe dignũ nõ ſolius febris putride cãe ſalubres ſũt alteratio ⁊ euacuatio: ſʒ cuiuſlibet alterius diſcraſie fientis cuius cã ſit humoꝛalis: q: opʒ aut humoꝛẽ alteraẽ ab eo nã q̃ diſcraſiat. aut eũ foꝛas eycere ſi diſcraſia debeat curari: ſi võ fuerit ↄplexionalis vel ↄpõſis. tũc q̃tũ ẽ ex eis euacuatio non erit cã ſalubris: ſed vt generaliter eſt dicere alteratio tãtuʒ.

Quia autem Gal. induxit i exẽpluʒ diſcraſie fiẽtis febrẽ putridã dicemus in hoc loco. et qd ſit febris. ⁊ a qbus ↄtingat. quid quoq; putredo. ⁊ q̃ ipſius cãe ⁊ quomõ febris ex ipa oꝛiaẽ. adhuc aũt quot ⁊ q̃ ſint febris genera ⁊ ſpecies: que q̃q; ſit cã reditꝰ poꝛiſmi. ℭ Dico ergo febris ſicut aũt pꝛinceps eſt calor extraneus accenſus in coꝛde procedẽs ab eo mediãtibus ſpiritu ⁊ ſanguine in totum coꝛpus ⁊ inflãmatur in eo inflãmatione que nocet opationibus nãlibus. ꝑ hoc ergo dicit eſt caloꝛ extraneus ponit eam in genere egritudinis q̃ eſt mala cõplexio calida quã comitatur ⁊ ſiccat. ℭ Recte aũt poſt dicit accẽſus in coꝛde. nã licet febris ſit moꝛbus totius coꝛ ſicut dixit Gal. in libro de moꝛbis ⁊ accidẽtibus: nihil aliud eſt febris q̃ caloꝛ nimius per totũ coꝛpus extenſus. pꝛĩcipalius tñ eſt coꝛdis: niſi. n. caloꝛ extraneus accẽdatur in coꝛde nõ poteſt in totum pꝛodire: q̃re nec febris eẽ. hoc aũt ideo: q: nullius alterius mẽbꝛi accenſio põt facere coꝛpus totuʒ vnuʒ ſecũ in paſſione: ſicut coꝛ facit: niſi illud faciat per mediũ coꝛdis. ſ. per hoc caloꝛ illius pꝛius redũdet ad coꝛ: quare accẽſio eius in coꝛde ẽ vera inchoatio febris. hoc autẽ eſt propter nobilitatem principalitatis coꝛdis ⁊ eius ſummã ⁊ maximam influentiã ſuper toto. ℭ Qð aũt poſtea dicit procedẽs ab eo mediantib⁹ ſpiritu ⁊ ſanguine in totũ coꝛpus recte dcm̃ eſt coꝛ. n. ⁊ ſi ſuperaccenſũ cõtactu ſuo vicina mẽbꝛa calefaciat: ⁊ hec alia donec ad vltima deuenire poſſit: hec alteratio. tñ q̃cq̃d qualitatiue coꝛ influit ſup toto magis videẽ eẽ mediãtibus ſpiritu ⁊ ſanguine quos toti mẽdat coꝛpoꝛi habentes qdẽ imaginẽ ſue qualitatis: ⁊ ad ipſam mẽbꝛa vertentibus. eiſdem. n. his quibus caloꝛẽ influit nãlem ⁊ extraneũ influet mãe cũ febris nihil aliud videatur q̃ʒ caloꝛ nãlis mutat⁹ i igneũ. ℭ Quod auteʒ vltimo ſequiẽ ⁊ inflãmatur in eo inflãmatiõe ⁊c. mãifeſte ſepaꝛat ab ira ⁊ a quocũq; calore extraneo ſic ꝓgredientẽ: ⁊ tñ nõ ledente operationeʒ. ideoq; nec moꝛbi diffinitionẽ ſuſcipiente. ira enim nõ ledit operatiões nãles leſione de qua curetur niſi vertatur in febrẽ ergo per hoc vltimũ voluit febris nõ eſt q̃q; caloꝛ extraneus ſic procedẽs: ſed ille qui eſt moꝛbus. nõ eſt aũt moꝛbus niſi diſpoſitio ꝑter natura ledẽs operatiões: ⁊ volebat ꝑ operatiões naturales eas q̃ ſũt vegetatiue partis anime: que ideo maxime leduntur calore extraneo: q: maxime ipſe caloꝛe naturali. ⁊ ꝓpꝛio ſicut inſtrumẽto ꝑficiunẽ: ꝓpꝛiũ. n. inſtrumẽtũ virtutum quas naturales vocãt eſt ꝓpꝛia membꝛoꝝ complexio: ſicut earuʒ quas vocant aĩales ipſoꝝ ꝓpꝛia compoſitio: caloꝛeʒ aũt naturalẽ nõ ſimplicẽ: ſed complexum eẽ cõfeſſuʒ eſt. ℭ Aut foꝛtaſſis nõ ẽ icõuenie nõs per operatiões naturales intelligi cuiuſq; partis anime opationes: qm̃ ⁊ a nã inſũt, ⁊ neq; etiaʒ eſt ſentire nec mouere: ſicut nec vegetare ſine caloꝛe naturali ⁊ ꝓpꝛio. complexio. n. ↄſimiliũ in compoſito eſt compoſitionis fũdamẽtũ. pp qð ad extraneũ caloꝛis ſuperuẽtũ omnes anime opationes ledi videmus: licet pꝛĩcipalius ⁊ magis illas q̃s medici naturales vocant. ℭ Inde ergo manifeſtũ ẽ febrẽ oĩbus moꝛbis moleſtioꝛẽ eẽ: ſicut ⁊ Gal. dixit cũ a pꝛĩcipaliſſimo mẽbꝛo icħõas ⁊ i totũ extẽſa oẽs ledat opatões

¶ Quoniã aũt febris eſt in genere caloris extranei di
camus ⁊ hoc qd̄ differt inter calorẽ naturalẽ ⁊ extraneũ
vtrum quoqꝫ recte dicatur ꝙ febris ſit calor naturalis
mutatꝰ in igneũ:ſed ante hoc primã febris drías expli
cemus. Dico ergo ꝙ fe. drie: ſicut Gal. dicit in lib. d drĩa fe
briũ quedã ſũt ſubales q̄dã accñtales. ſubales q̄ ſumũ
tur ſecũdũ eſſentiã ⁊ ſubſtãtiã febris: accñtales vo q̄ ſu
munt ſecũdũ aliqḋ accidens ſꝫ cũ ſuba ⁊ eſſentia febris
ſit in genere caloris ꝑter nãm erunt drie febris ꝑ ſe ⁊ eſ
ſentiales ſũpte a drĩa caloris. ſꝫ qm̄ eſt calor obiectũ ta
ctus oportebit drĩa caloris ſumi ſm̄ diuerſitatem impꝛeſ
ſionis facte ab ipſo in tactũ. queadmodũ ⁊ hipo. inueni
tur ĩ ſexto epidimiaꝝ febres diuiſiſſe cũ ait. febres he q
dẽ ſunt mordaces mãu q̄dã mites: alie vo nõ mordaces
ſꝫ ſupabundantes alie vo acute q̄dem victe vo a manu.
alie vo ſup addẽtes ꝯſeſti ⁊ hmõi. qm̄ aũt ⁊ he ipſe drie
caloris diuerſificant a mã in qua ẽ ideo ⁊ penes ipſam
mãm in q̄ ẽ hic ꝑter nãm calor ſumuntur ẽt ſubales dif
ferẽtie. ¶ Dicũt aũt tales drie non formales: ſꝫ mãles
ſicut ĩ igne flãma ⁊ carbo. ¶ Sꝫ tria ſũt in corpore que
pñt eẽ ſubꝫ caloris extranei: ſicut ⁊ nãlis .ſ. membrum:
hũor: ⁊ ſpũs. ¶ Eſt ergo ſic dicit Gal. in lib. predicto ꝑma
drĩa febris cũ calor extraneus apprehenderit ipſuꝫ cor
pus cordis ⁊ ab ipſo tranſierit ad totuꝫ corpus. ¶ Se
cũda vero cũ apprehẽdit eos q continent in ventriculis
eius humores caleſcentibus adhuc corpe cordis ⁊ reli
qs mẽbris: caleſactio aũt nõdũ. Tertia vo cũ apprehẽde
rit qdẽ ſufficiẽter ſpirituꝫ cordis: hũidis aũt ⁊ ſolidis ca
leſcentibus quantũ ad hꝰ: caleſactio aũt nondũ. differt. n.
vt ait nõ parum caleſieri ⁊ caleſactũ eẽ. ¶ Deinde exẽ
plificat hoc ꝑ lebetẽ ⁊ aquã: ⁊ dicit: itellige calidã aquã
immiſſaꝫ in lebetem frigidũ: deinde caleſcens ab ipſa ꝑ vi
cinitatẽ lebetis corpus. Caleſactuꝫ vo certiſſime nõduꝫ
effectũ. ¶ Rurſus itellige in calidũ ⁊ ignitũ lebetẽ fri
gidã aquaꝫ effuſã: deinde caleſcentẽ adhuc. calidam vo
nõdũ effectã vere. ¶ Eſt aũt ꝑ ſecũdũ exẽplũ ꝑꝰ drĩa fe
briuꝫ quã diximus ꝑfecte apphendiſſe ipm̄ corpus cor
dis. ¶ Primũ vo exẽplũ eſt ſecũda drĩa febriũ quã di
ximꝰ apphendiſſe ꝑfecte humores q ſũt ĩ illã. ¶ Ter
tia vo drĩa nõ hꝫ penes lebetẽ ſimile exẽplũ: ſꝫ explana
tiõis grã intellige ſollem fabroꝝ attrahentẽ ĩ ſeipm̄ ae
rem valde calidũ. deinde caleſientẽ adhuc ab ipſo caleſa
ctuꝫ aũt nondũ: ſꝫ hoc exẽplũ dicit magis oſtenſe rei na
turã demonſtrabit: ſi adhuc humidũ ĩ folle contẽtũ in
telligas. ¶ Princeps aũt hic exẽplificat hꝰ ideꝫ ꝑ partes
balnei. ſ. parietẽ aquã ⁊ aerem. ¶ Et his ergo mãifeſte in
nuit gal. ꝙ ois febris eſt calor ꝑter in quolibet triũ cor
porũ ſimul. ſ. mẽbro humore ⁊ ſpũ: ⁊ ꝙ a quolibet pt ca
pere initiũ: ⁊ ꝙ a quocũqꝫ ceperit initiũ illḋ iã ꝑfecte eſt
caleſcm̄. reliq̄ vero duo dñt caleſcẽtia: ⁊ hoc ẽ qḋ ga. di
cebat in libꝰ predicto ꝙ incipit hic ꝑter nãm calor quẽ
febrẽ nõiamus: aliqñ ab altero ꝑdicto trium. non ꝑma
net vero in ꝑmo genere leſio: ſꝫ ſuppoſſidet ⁊ coalterat
cũ pꝛiꝰ pariete ⁊ reliq̄ duo genera. deide poſt pauca edo
cet quod illoꝝ ab altero citius caloreꝫ ſuſcipiat cũ dic:
ergo facilius ẽ q ab humidis in ſpiritũ trãſitus caloris.
minus aũt ꝓmpte ſpũ igniunt hũida ⁊ nimiꝫ ⁊ ſolidũ
corpus ⁊ hũidis ⁊ aeris ꝓmptius tradit calorẽ q̄ ipm̄
ab illis accipiat: qꝛ ſicut dic. ois leptomeris ſuba facilꝰ
alteraf pachimera. ¶ Ipſaꝫ eãdẽ quoqꝫ ſententiã in
nuit ⁊ in libro de malitia complexiõis diuerſe cũ dixit.
verũ tamen in huiuſmodi febribus in putridis loquẽs
totũ ſanguinẽ inuenit comprehendiſſe ⁊ circũdediſſe
iã caleſacto. recipit enĩ calorẽ egredientẽ curſuꝫ natura
lẽ generatũ a putrefactiõe humoris recentiolle ꝑfecta.
corporũ vero venaꝝ pullatiſſimũ ⁊ aliorũ corporũ com
plexio que eis ſimiliter vicina ⁊ cõtinet ea non inuenit

adhuc ꝑfecte ⁊ integre alterata: ſed ſunt adhuc hũida re
ſolutionẽ ⁊ alterationẽ tendentẽ ad caleſactioneꝫ. ⁊. ſi
militer quantuꝫ eſt in ea effimera. ſ. ꝙ in ea totũ ſpiritũ
inuenit circundediſſe iã caleſactio: ſed humores ⁊ mẽ
bra ſunt tendentia ad caleſactioneꝫ ⁊ non ſunt adhuc ĩ
tegre caleſacta: ꝓpter qḋ veruꝫ eſt qḋ ibi dicit ꝙ omnes
febres cũ prolongant cõſequitur eas febris ethica que
nequaq̄ exiſtit niſi ꝑ eẽ oia mẽbra caleſacta. Sꝫ qm̄ fe
bris in mẽbris eſt febris ⁊ nõ in humore vel ſpiritu: eo
ꝙ morbus cum ſit diſpoſitio preter naturã ledẽs opera
tionẽ non poteſt eſſe ſicut in ſuſceptiuo niſi in organo
operationi deputato: huiuſmodi aũt eſt membrum ⁊
non humore vel ſpiritus. Ideo dicemus ꝙ hic calor ex
traneus qui eſt febris aut accenditur in membris qꝛ ac
cenſione prima accendatur in ſpiritibꝰ: ⁊ tunc caliditas
ſpiritus erit cauſa febris. Aut eſt accenſus accenſione
prima in ipſis humoribus: ⁊ tunc hũoris caliditas erit
cauſa febris. Aut eſt accenſus accenſione ꝑma in ipſis
mẽbris vel ad minus: vt nũc nõ cãtur a caliditate ſpi
ritus vel humoris: ſed ẽ in eis iam ſitus cõpleta quidẽ
alteratiõe q̄ ab eis fiebat ⁊ eſt habitualiter inherens q̄ſi
naturalis factus. ¶ Prima aũt dicitur effimera nomine
a quodã aiali tranſumpto: cuius vita non protenditur
vltra vnicã reuolutionem celi prima ab eodem in ideꝫ:
⁊ hoc ex breuitate febris que cauſatur a ſpiritu reſolu
bilitate ⁊ facili eius alteratione cuius calore ꝑma febris
cauſabatur. ¶ Secunda aũt dicitur humoralis vel pu
trida. ¶ Tertia autẽ anthonomaſice ſolidorum mem
broruꝫ febrẽ vocant quã ethicam dicimus: non quia ſit
magis febris mẽbroꝝ q̄ alie: ſꝫ quia aut calor extrane
us initiuꝫ capit ab eis: aut quia mẽbra ſũt in ea integre
caleſacta ⁊ nõ caleſientia ſicut in aliis duabus. ¶ Pria
aũt ſubdiſtinguit ſm̄ cauſas que in ſpiritu calorẽ talem
primũ efficiũt ⁊ nõ ſm̄ diuerſitatẽ que eſt in ſpiritus eſ
ſentia. ſpũs. n. non eſt illius diuerſitatis cuius eſt hũor.
¶ Secũda vero non ſm̄ cauſas que illũ efficiũt in hu
more qm̄ cauſa inducẽs caloreꝫ ĩ humore ex quo ſequit
febris. eſt vna tantum. ſ. putredo. ſed principaliter ſecũ
dum humoꝝ diuerſitateꝫ qui ſunt materia putredis di
uerſa ⁊ exiſtit. ¶ Tertia vero non recipit diſtinctioneꝫ
penes cãs q̄ ipſaꝫ cauſauerit: qꝛ nihil ĩ ſe recepit diuerſi
tatĩ ex cãis ex qbus ſecuta eſt. ſꝫ penes hũiditates mẽ
broꝝ q̄ ipſius mora ꝯſumũt dꝫ habere diuerſos gradꝰ.

Dubitabit aũt aliquis ex eo ꝙ ꝑ hanc di
ſtinctionem quã fecimꝰ vi
detur innui ꝙ ois effimera cãꝫ habeat ꝯiunctã. ſ. calidi
tatẽ ſpũs qua cauſat caliditas in mẽbris: ⁊ ꝙ iſto mõ q̄
libet effimera ſit diſcraſis fiens: quod eſt contra ꝑdeter
minata. ¶ Nec eniꝫ põt quis dicere: ſicut ex ꝑdictis pa
tet ꝙ effimera ſit mala complexio in ſpiritu tantũ ⁊ nõ
in mẽbris. Princeps. n. dicit ꝙ dicere h ẽ error. ¶ Pro
pter qḋ dicemus ꝙ ſpiritus participat ſãitate ⁊ egritu
dine quodãmõ ſicut ⁊ membrum. ſi enim ſanitas ẽ diſ
poſitio qua organũ ſuaꝫ complet operationeꝫ: morbus
vero qua deficiat a cõplendo. ſpiritus autẽ eſt vniuerſa
le organuꝫ ole ad omnes operationes. ſine ſpiritu enim
nulla operatio completur: oportet ergo neceſſitate ꝙ ſpiri
tus participet vtraqꝫ illarũ. ſed quoniã ſpiritus ẽ in cõ
tinua generatione nõ manẽs vnus idẽqꝫ modũ ignis:
nõ põt ei operatio principaliter attribui: ſicut ⁊ nõ ma
nẽti: nõ efficit tñ ſpiritus vllaꝫ anime operationem ſine
membri apta compoſitione ſicut eum qualem redden
te. quare operatio attribuitur membro: ſicut cauſe. ſpiri
tui autem ſicut concauſe nullã enim operationem effi
cit membruꝫ ſine ſpiritu: ſed membro pricipaliter attri
buitur: ſicut magis manẽti. ¶ Hoc autem nullo modo
poteſt dici de humore: humor. n. nihil ſꝫ ſe valet ad aliꝗ

quam ale operationē: ſed eſt mā mēbroꝝ ꝛ ſpirituū tantum. Illo ergo mō quo ſpiritus efficit operationem, eo modo participat ſanitate ꝛ egritudie. ꝑpter hoc ḡ non pōt caliditas ſpūs ita proprie dici febris ſicut dicimus illud de caliditate humoris: ſ; eſt ipſe pticipans febrem ſicut ꝛ mēbrū. ¶ Pōt tñ dici cā febris vel in reſpectu ad mēbra vel ſicut aliqd a quo febris inchoat. ſi.n. febris debeat in totū extēdi de neceſſitate h; icipe ab aliquo qd primū alteratur ſiue illd ſit mēbrū ſiue ſit ſpirit⁹. ¶ In humore aūt nō ē febris vllo mō ſicut nec aliq̄ alter morbus niſi ſicut in efficiente ꝛ nō ſicut in hnte ꝛ ſuſceptio.

Sed iam quoniaꝫ tpsē vt caloris nālis ꝛ innaturalis dfiam oñdamus. dico ḡ ꝙ calor nālis ē cuius principiū ē nāt: cōnaſcitur.n. alali: ꝑpea nālis dr: hoc aūt ē vīe iſtrm virtutum ale: neq;.n. eſt aliquā operationē efficere ſine calore ſicut dictum eſt. oꝫ autē inſtrm opꝫ proportionari ei cuius ē inſtrm ꝛ ad opus illius: q̄re opꝫ calorem nature hr̄e temperamētū non abſolutū: ſed relatū ad opera virtutū qd hr̄e neq̄t niſi ſit frigido ꝛ humido ꝛ ſicco cōfractus ꝛ tēpatus vt decet: ꝑpter qd pōt dici cōplexio nālis ſicut ꝛ calor naturalis. immo cōplexio naturalis denoiatur ab eo: tuꝫ q: in complexiōe alalis dñatur calor. alalia.n. ſicut dicit Gal. ſūt calida actu: peruincens ſup ei tum q: calor eſt ꝯgētiſſimus inter pmas qualitates. nulla.n. q̄litas: ſicut idē dicit: ſui vicinam mutat vt calor. ¶ Calor aūt in nālis eſt qui corpori ſupuenit a cā extranea: quecūq; ſit illa appellādo extraneū oē illud qd nature nō conuenit: nec ab ea principiū trahit: h enim nō eſt ꝯueniens inſtrumētuꝫ opationibus virtutū pficiendis: tuꝫ extraneus: tum q: ex ſui diſtēperamēto iproportionatus exiſtens. pōt ēt dici complexio i naturalis ad calidū vergens ꝑportionaliter naturali. ¶ Attēde tñ ꝙ dicimus calidū innatū ꝛ calidū extraneū: frigidū āt innatū ſicut extraneū nō dicimus: cuius cā ē q: frigidū abſolute nō igredit opus nature neq; ꝯparatur ei ex datione vite quod calido cōparatur. ſicut Ga. ꝛ princeps dicūt: igredit tñ leſionē operationis nāe ſicut ꝛ calidum qñ aduenīūt nāe ab ſi extrinſeco. māifeſtū ē ḡ ꝙ calor naturalis ꝛ in nālis diſſerūt pñcipalr cauſis ſuis. ¶ Adhuc aūt ſicut temperamētū ꝛ intempamentū: ꝛ oīno ſicut medium ꝛ extremū: q̄re differant ſecūdū ſpēm ꝛ formā ſicut ſanum ꝛ egruꝫ: ſed qm̄ circa idē ſubm apti nati ſūt fieri quod eſt quodlibet triū. ſ. ſpiritus humor ꝛ mēbrū in quo ad ſe inuicē agunt ꝛ patiunt: ſicut contraria. nālis.n. calor eo ꝙ tēperatus ꝯriatur i naturali: ſicut mediū extremo. pōt quis dicere ꝙ ſubiecto ſint idem.

Inde etiaꝫ ꝛ audebit quis dicere ꝙ febris ē calor nālis mutat⁹ i igneū: ſed inueſtigemus vtrū hoc ratiōabiliter dicat. ¶ Dico ḡ ꝙ cū aliquod extraneū ꝛ innaturale calefaciēs. agit in ſpiritum vel humorē vel membruꝫ q̄ tēperan ſūt caloris tēperamēto quo dixi. tunc ꝯuerti ea in itēſiorē calorem quaſi ꝯuertat de frigido vel tepido in calidū: qñ āt duo ꝯria agunt ꝛ patiunt ad ſe inuicē i eadē materia ſp vnū abijcit ꝛ reliquū inducit: ante aūt q̄ perfecte iducatur ꝯrium ad qd ē motus: vel pfecte abijciatur ꝯriū ex quo eſt motus ē ſpaciū vie mediū in quo diuerſi ſūt gradus formaꝝ mediaꝝ: quarū nulla pōt aliqua extremaꝝ perfecte dici. ſicut cū ſubiectū nigrū albatur necēo tranſit ꝑ multos colores medios anteq̄ albedo ſit iducta: oīs āt hec via media taliū alterationū corpis ad calorē vel frigus dr̄ a medicis mala cōplexio diuerſa ꝑꝑ ſtantē ad huc ꝯrioꝝ pugnaꝫ in ea. dr̄.n. mala ꝯplexio ꝑꝑ icōuenientiaꝫ ei⁹ ad opus: ſ; diuerſa dr̄ reſpectu nālis q: nōdū in totū eſt victa ꝛ abiecta: ꝛ in hac via dicūt eē membra corporis cū corpus ſpūalē ꝛ humoralē patit febrē: ſicut ex premiſſis manifeſtuꝫ ē: cū aūt deuentū fuerit ad finē alterationis. tunc finita iam pugna ꝯplexio inducta dr̄ eq̄lis vno ꝯriorū pfecte abiecto: deficiente ḡ iaꝫ tūc alteratione cū ſentire alteratiōē quadā ſenſuū pficiatur: nō erit illius ꝯplexiōis eq̄lis aliquis ſenſus. ſicut nec ē ſenſus cōplexionis naturalis: q̄re nec ex ea aliq̄ dolor: facta.n. ē quaſi nālis ꝯplexio que nō ſentitur ab habente q: nō ē ſui in ipſ; actio: ꝛ facta ē ſicut habitus inherēs: ꝛ ide ethica noiata ab ethis ꝙ eſt cōſuetudo. ¶ Sicut ḡ nō pōt proprie dici ſubm nigrū dealbat .i. qñ eſt ſub motu ꝛ trāſitu medie vie quo dealbat ꝙ ſit nigrū mutatū in album. eo ꝙ id qd adhuc albatur nō eſt albatuꝫ. ſic ēt nō poteſt illud dici qñ iaꝫ dealbatuꝫ eſt exiſtens qdē in termino motus ꝙ ſit nigruꝫ eo ꝙ dealbatum nullo mō eſt nigrum. ¶ Similiter nō pōt dici pro ſpirituali ꝛ humorali febre ꝙ febris ſit calor naturalis mutatus in igneuꝫ: qm̄ ꝙ mutat nō eſt mutatū niſi nos velimus dicere ꝙ oīs illa forma media ſit igneus calor. nec ēt ꝑ ethica. qm̄ igneus ille calor. nullo mō eſt nālis: ſed hoc qdē de ethica magis ꝯcedi pōt: ſi calor nō pro q̄litate: ſed pro ſubō ſupponat q: hoc ē qd in ethica proprie eſt mutatū ꝛ non q̄litas: ſed q̄le. ſed tale ſubiectū nō eſt calor: ſ; calidū: neq; febris ſ; febriens: cōcedunt aūt medicis tales modi loquēdi: q:.n. in ſpacio medio illius alterationis infinite ſunt forme ſicut ꝓbat in phiſicis q̄ nomē non hñt. noiat eas medic⁹ noīe extremi: ad qd ſit motus dicēs abſolute de oī febre ꝙ eſt calor naturalis mutatus i igneuꝫ cū illud magis verificatur de ethica. ¶ Poſt hoc aūt de cauſis i genere quibus hic calor extraneus qui eſt febris efficitur preiacet dicere. dico ergo ꝙ ſicut non videmus vnum modum generatiōis ꝛ augmētationis ignis. ita neq; caloris generat. ergo ꝛ augēt calor: ſicut gal. dicit i ſecundo de morbis ꝛ accidētib⁹. ꝛ adhuc in libro predicto de febriū dr̄ia: aut ꝑꝑ motuꝫ: aut ꝑpter putrefactioneꝫ: aut ꝑꝑ copulationē alterius caloris: aut cōſtrictionē caloris ꝛ retētionē calide eſſumationis aut ꝑꝑ ſuper immiſſionē ſubē calide. neceſſe eſt ergo febrium cauſas ad iſtos reduci modos: ſicut ꝛ cuiuſlibet alterius morbi calidi. eius ḡ que ex labore ꝛ ira ꝛ triſtitia febris accendit motus eſt cā. ſupfluus.n. motus q laboris eſt cā partes ad iuicem fricās excitat calorem in muſculis ꝛ neruis ꝛ ligamētis ꝛ articulis q̄ ſūt motus inſtrā: ꝛ añ hoc in ſpū ipſo q eſt imediatū inſtrꝫ quo virtus trahit ꝛ pellit: ſ; hic nōdū febris eſt niſi per tranſeūte calore ſecūdū ꝯtinuitatē ex eis ad cor ipſ; cor cōcaluerit. ira ēt materialiter nihil aliud eſt: ſicut ſupra diximus: q̄ motus caloris ꝛ ſpūs ꝛ ſanguinis ebullitio q̄dā ꝯñs motū v̄tutis iraſcibilis: q eſt ad repellendū qd contriſtat. triſtitia quoq; motus qdam eſt caloris intriſecus: ſed nō ebullitio: maxime aūt talis motus ꝛ ebullitio circa cor ſiūt ſicut circa fontē caloris qd ē organū ꝯcupiſcibili ꝛ iraſcibili attributū v̄tuti. ꝑꝑ ꝙ leue ē. ſi qdē ſuba ſpūs ꝛ ſanguinis apta ſit q̄ multuꝫ detinere calorē queꝫ ſuſceperunt ex talibus cor calefieri. ꝛ in h hominē febrire: ꝛ ad hūc modū reducit oīs extrane⁹ calor excitat⁹ ex vigilijs: ꝛ dolore: ꝛ euacuatiōe ꝛ timore. ꝛ cogitatiōe: ꝛ gaudio. ꝛ hmōi. i oīb⁹.n. his ē aliq̄ cōmotio ſpirit⁹ ꝛ caloris: ꝛ ipſi⁹ ignitio q̄dā. ¶ Ad copulatiōe ēt alteri⁹ caloris febrē oriri nō ē incertū: ſepe.n. calida aeris ꝯſtitutio apud canis ortū. ꝛ mora i ſole ꝛ balneis adhuc āt cali farmachi ē plaſtratio febrē iducūt: calore qdē porrecto ꝑ ꝯtinuitatē ab his q̄ exteri⁹ mēbris ꝛ ſpiritib⁹ vſq; ad cor. Ipa q̄q; ſupimmiſſio calide ſubē ad ea q̄ intra ſic antiq vini vinoſi potatio: ciboꝝ q̄q; acutoꝝ cōeſtio: ſicut alleorū ꝛ cepaꝝ baſillici ꝛ eruce naſturtij ꝛ ſimiliū: ipſius quoq; calidi farmaci hauſtus: vt piperis caſtorei ꝛ thiriacarū ꝛ ſimiliū: ex oībus.n. his ē ſpiritū

⁊ ſanguinem caleſieri donec ad cor euenit. Cōſtrictiōe quoqꝫ caloris intrinſecus vt euenitan nō poſſit: ⁊ retētiōne mordacis vaporis effluere cōſueti extraneū ſup accēdi calorē du^m^ non eſt: ſicut in dēſatis cute pp frigus aeris aut balnei aque frigide aut aluminoſe ſolet ꝯtingere: ad quē modū ē reducit calor extrāeus pp ſomnū aliquā accenſus. ℭ Manifeſtū ē. n. ꝙ corpa aialium ſp trāſpirant ſecundū duplicez modū. ſ. effuſione vaporabilis ⁊ fuliginoſe ſuperfluitatis ⁊ attractiōe aeris infrigidātis ⁊ vētilantis qđ ſecundū nāz calidū nō ſolū ex via arterie tracheę: ſecundū ōis corporis poros: ſicut ſupius oſtenſuz ē: q̄re ſi cutis exterior ab aliq̄ forti cauſa dēſeſ: vt hi trāſitus ꝯſtringāt: ſi qdē qđ cōſueuit effluere fuerit ſuaue ⁊ beningnū: plectoriā generat. ſi vo acre ⁊ mordax febrē efficit calorē qdē augmentās calide ſuperfluitatis retētione ⁊ refrigeratiōis prohibitiōe. ℭ Eſt āt ⁊ hic attēdēduz ꝙ his maxie ꝯſueuit effluere acris ⁊ mordax ſuperfluitas qui cacochimi ſunt ⁊ cibaria mala comedunt ſicut cepe ⁊ allea: porros ⁊ caules naſturciū baſilicuz: vrticas ⁊ erucas: adhuc aūt ⁊ frumēta in putridā diſpōnez deducta aut vermibus repleta: ⁊ aquā potant turbidaz ⁊ corruptā ⁊ lutoſaz gurgitis vel piſcine vel ſtagni. maxime ſi frequēter indigeſtionē in talibus paſſi ſūt: ⁊ ſi laborem ⁊ vigiliā ⁊ ſollicitudinē eis patientib^9^ acuta farmaca intulerīt. ℭ Quādo ḡ corpus repletū fuerit talibus humoribus: q ꝺ his ⁊ ſibi ſilibus generanſ, tūc ſi oppilatio nulla fuerit ſm aliqđ intrinſecoꝝ viſcerū. improhibite quoqꝫ trāſpiret corp^9^ ſecūdū vniuerſam cutē ſanuz qdē ē: ſꝫ fallacē hꝫ ſanitatez: vt dicit Ga. ſi vo cōſtrictū fuerit ſm exteriores fines cutis aut oppilatuz i ꝓfundo i extimbus alicuius intrinſecoꝝ viſceꝝ ñ eſt du^m^ ꝙ ex ꝯſtrictione cutis febriet ea febre que a ſpūs in: hoat caleſactiōe ſicut ē ex oībus ſupius dictis. cāis ſꝫ plurimū ſimilē febrē ꝯtiget accēdi: ex opilatione vo q̄ i profundo facta eſt p retentionē alicui^9^ groſſi vel viſcoſi humoris in trāſitib^9^ alicui^9^ viſceꝝ febriūt febre q̄ ē ex putredine: ſicut gal. dicit in lib. de febrium dr̄a. ℭ Ethice vo febres ſꝫ plm nō ſiūt ex ſeipſis icipiētes. ſed alias comitanſ. ſ. putridas ⁊ effimeras qñ ꝓlōganſ: eo ꝙ ab oībus ꝓdictis cāis pzimū ē accēdi ſpūs vel hūores ꝙ mēbra ſecundūz plurimū. qñqꝫ tñ ſꝫ raro: ſic gal. dicit ſine aliquo trāſitu alterius aītis febris a principio cōſeſt. inſuadunt in laborib^9^ ⁊ triſtitiīs ⁊ ſollicitudinib^9^ ⁊ eſtib^9^ mēbris q̄ꝫ p^m^ calorē ſuſcipiētibus donec ad cor ſit caloris traſductio. ℭ Sūt aūt in gñe: ſicut gal. dicit i lib. ꝓdicto due ſpēs ſiue gradus ethicaꝝ febriū: pma qdē in qua corpis cordis ⁊ reliquoꝝ membroꝝ hūiditas continuatia ſube ipſoꝝ adhuc pmanēs exiſtit q̄ſi calor tm̄ cordis corp^9^ aſſumpſerit ad modū flāme lucernaꝝ ex licinio ab oleo circūfuſo enutrite. Secūda vo i q̄ ꝓdicta hūiditas tota ꝯſūpta eſt ſimulꝫ qdeꝫ patiente cōde q̄le vtiqꝫ carbo liciniū in lucerna cū oleū dēfecerit: ipſūqꝫ cōpus licinij plurimū cōbuſtū fuerit. tale. n. ſic ſinituz diſſoluiſ ⁊ ꝯtinuitatē deꝑdit ab ariditate vt neqꝫ p infuſionē olei reaccēdere poſſit flammā ſufficiētē: q̄re circūpalpitat ergo parua ⁊ imbecillis flāma ſp in minus ꝓcedēs donec extīguaſ: ⁊ talis nō dſ ſolū ethica: ſꝫ maraſmodis. i. tabida febris. incipit etiā maraſm^9^ cū hūiditas diſſeminat ſꝫ medias regiōes ſiliū mēbrorūꝫ: ex q̄ primū nutriunſ particule q̄ eſt ſicut oleū in lucernis: iaꝫ non vltra inueniſ in corpore cordis ſꝫ ḡ primā ſpeciez ebullit qdē illa ⁊ paulati ꝯſumiſ: qua ꝯſūpta maraſmodis ſubſeqſ. in medio aūt harū ⁊ alie quedā vr̄ ſpecies eius: i qua qdē ē apud ebullitionem ē manifeſta illius cōſumptio ꝯparens: ⁊ quedā ſiccitas conſimiliū ⁊ virtutis debilitas: ⁊ huius qdē que in medio multa qdem videſ latitudo penes quātitatem circūfuſe hūiditatis.

At qualiter putredo i hūore febrē faciat ⁊ opilatio i viſceribus putredinem adhuc reſtat oſtendi.

ℭ Inueſtigemus igiſ pzimū quid vlr ſit putredo. deinde q̄liter ⁊ a quib^9^ ſiat i humore corporis hoīs faciēs febrē. dico ḡ ꝙ ſicut dicit Ar. in q̄rto metheorologicorū. generatio ⁊ corruptio abſoluta nālis. ſ. que eſt ſm ſubam eſt permutatio q̄ accidit rebus compoſitis nālibus ſecūdū ꝓportionē menſuraꝝ mixtiōis q̄tuor pzimaꝝ qualitatum in ſubo qđ dꝫ compōi: naꝫ generatio eſt qñ virtutes actiue. ſ. calidū ⁊ frigidū in cōpoſito vincunt vtutes paſſiuas mouētes illas ⁊ reducētes ad cōplemētuꝫ: corruptio vero qñ vtutes paſſiue ꝓhibēt ſic moueri ne veniāt ad cōplemētū: ⁊ ħ eſt qđ dicebat phs ibi ꝙ calidū ⁊ frigidū generāt optinentia mām: cū autē non optinent ſecūdū partē molenſis ⁊ indigeſtio ſit. mām. n. vocat humiduꝫ ⁊ ſiccū: ſed ex hac victoria paſſiuaꝝ ſuper actiuas euenit i rebus putrefactio. oīs. n. nālis corruptio ē via in putrefactionē que eſt cauſa diſſolutionis partiū compoſiti: ⁊ ideo generationi abſolute ꝯtrium generale ⁊ abſolutū eſt putrefactio. oīs. n. naturalis corruptio eſt via in putrefactionez. puta ſenectus ⁊ marāſis: nā he due q̄ſi ſunt naturales quedam corruptiones viuentium finiunt i putredinez. non tñ omnis putrefactio eſt ſicut naturalis corruptio. nā que antecedit ſenectutem non poteſt dici naturalis ab extrinſecus accidentibus impedimētis ꝯtingēs. ℭ In compoſito ergo generato terminatū eſt humidū ſicco operantibus hoc actiuis. in corrupto vero diſſolutū eſt hūidū a ſicco victis actiuis per abundantiā humiditatis i eis in principio ⁊ ſiccitatis in extremo. qđ in putrefactiōe maxime fieri videm^9^: putreſiunt. n. cōpoſita ꝓpter victoriam humiditatis in eis in principio: ⁊ poſt deſluūt i fine ꝓpter victoriā ſiccitatis. ꝓpter quod putrefacta pzimū inueniuntur humida: deinde ſicca euaporāte iam hūido. ℭ Sed quia ignis inter elemēta eſt maxime cā mixtionis ⁊ generationis: eo ꝙ eſt operans i illa ⁊ vincēs illa ſic in ea q̄ ſunt ſibi materia erit eius modus i elemētis in gradu forme: q̄re oportebit ꝙ omne compoſituꝫ habeat calorē propriū qui eſt ei ſimilitudo forme: ſic dicit Auer. eo ꝙ includit materiam ⁊ terminat ipſam ad modū forme: q̄ia ḡ inter actiuas maxime calor ē generationis cauſa ꝓpter ipſuꝫ maxime optinere materiaꝫ: erit maxime comitās ad ipſius corruptionez corruptio compoſiti. ℭ Propter qđ putrefactio ſimplici gñatiōi oppoſita erit corruptio eius q̄ in vnoquoqꝫ hūido ꝓpe ⁊ ſecūdū naturā caliditatis ab aliena caliditate: aliena autem caliditas eſt ea que continētis nos aeris. que cū corrumpit caliditatem innatā terminantē ⁊ includētē humidū accidit inde ꝙ euaporat humidū per extrinſ ꝓprie caliditatis: ⁊ ſic extermiatū ab extrāea: pp qđ ſiccare manēt putrefacta ⁊ ad vltimū: ſic cinis: qm trahens hūiditatē nō ē i eis: trahit. n. ꝓpa caliditas: ſic dic phs. caliditas āt extranea corrūpit inatā alterādo eā ⁊ oīfēperādo ⁊ ſibi cōuertēdo: ħ āt facit aut abſtrahens eā a re ipſa ⁊ depauperans ipaꝫ i ſubiecto pp circūſtare illā: aut ſicut incluſa intra rem ipſaꝫ per aliquod modicū frigus qđ accidit rei: ſicut dicit Auer. ℭ Signū aūr ⁊ horū ē ꝙ in eſtate facilior ē incurſus ad putrefactionē q̄ꝫ i hyeme: q: tūc potior eſt caliditas in cōtinēte nos aere: ⁊ quia tunc vt plurimum putrefactio accidit poſt modicum frigus conſtringēs intrinſecus caloreꝫ extraneum. vt diſſolui non poſſit. cui frigidiori tūc pe facile cōpora ſe exponunt. ℭ Dixit autē ꝙ putrefactio ē corruptio pzopzie caliditatis in hūido ⁊ nō i ſicco eo ꝙ in cōpoſitis ſubiectuꝫ pzopzie caliditatis: quia ipſius alimētuꝫ eſt maxime humiduꝫ ⁊ non ſiccum nōi admixtum.

Adhuc autẽ: ꝛ qm̃ diſponens ad hãc putrefactionẽ ꝺ fa
cili recipiẽdã eſt abundãtia humiditatis ꝛ maxie extra
nee ꝛ accidẽtalis ſup calorẽ inatũ. tunc. n. caliditas inna
ta impotens ad terminandũ hũidũ ꝛ coquendũ ipm: q
ſi ſuffocata ꝺ facili corrumpit ab extrãea: pp qꝺ ꝛ recte
pħs dixit ꝙ putrefactio ẽ cõis paſſio caliditatis inate ꝛ ca
liditatis aliene talis hũidũ ab inato derelictũ ꝛ ab ex
traneo circũuentũ incipit ebullire ꝛ i peſſimas q̃litates
ſaporis ꝛ odoris ↄuerti ꝛ i fuliginoſas ſupfluitates re/
ſolui: donec ſiccũ qꝺ ei mixtũ erat reliquat ſicut incine/
ratum: qꝺ ꝓprie diſſolutio compoſiti vocat. ℂ Galie.
autem vndecima pticula de ingenio ſanitatis diffiniens
putrefactionem: ꝛ dicit ꝙ ipſa eſt mutatio cuiuſdã cor
poris in corruptionem: cuius cã calor eſt ab exteriori: nul
lũ. n. corrumpẽdum: ſicut ipſe ꝛ Ar. aute eum dicit: cor
rũpit a ſuo ꝓprio calore cũ ab illo regat ꝛ ↄſeruetur
ſꝫ potius ab extraneo. p h̃ g̃ qꝺ dicit ꝙ ẽ mutatio i cor
ruptionẽ: innuit ꝙ putrefactio rei nõ eſt oio ipſius cor/
ruptio: ſꝫ via ad corruptionẽ: eo ꝙ ẽ corruptio calidita/
tis ſue ꝓpe q̃ ſubſiſtet hꝫ ñ ſicut a ſubali forma: ſꝫ ſicut
ab eo ꝙ aſſimilat forme: pp id qꝺ diximꝰ: ſic ab eo quo
diſponẽte forma ſubalis inheret: pp qꝺ ad ipſius corru
ptionẽ ſeqt i poſterꝫ ꝺperditio forme ꝛ cõpoſiti diſſolu
tio: idꝙ ꝛ elegãter dixit ꝙ putrefactio ſit mutatio cuiuſ
dã corpis in corruptionẽ ꝛ nõ ꝙ ſit corruptio corpis: lꝫ
ſit corruptio caloris eiꝰ innati. Manifeſtũ eſt. n. ꝙ cor/
pus putrefcõ ñ eſt ſimplr id qꝺ ẽ a calore ſuo: q̃re nec ẽ
neceſſariũ ꝙ alteratio i calore ſit inducens corruptionem
ſube ſimplr ꝛ oi mõ: ſꝫ cũ multũ ꝓceſſerit tñ tale qd. n.
ꝛ ſiſr efficit alteratio in frigiditate. humi. ꝛ ſic. oĩs. n. paſ
ſio magis facta abiicit a ſube. licet corruptio ꝛ alteratio
ꝓpĥ caloris magis illud efficiat. pp eſſe calorẽ inatũ ſi
bi i gradu forme magis q̃ꝫ frigus ꝛ reliq̃: dicit aũt cuiuſ
dã corpis q: hũidi ↄpoſiti ꝛ ↄmixti. nullũ. n. ſimpliciũ
putreſcet niſi cõmixtionẽ paſſuꝫ alterius. ignis vo ſub
forma ignis ex ñs neq̃ꝫ putrefieri põt q: humidi mix/
tionẽ minꝰ patit: adhuc aũt q: minꝰ ẽ mãle oĩbus aliis
extrñs fere idẽ qꝺ calor ꝛ forma: q̃re reliq̃ ſut ſibi tãq̃ꝫ ſu/
biecta mã. ℂ Sꝫ huiꝰ cã intelligẽdũ eſt ꝙ ſic dicit pħs
in lib. de reſpiratiõe due ſũt caloris corruptiones in q̃/
libet viuẽte ſic ꝛ ignis. ſ. marcedo ꝛ extinctio: marcedo
aũt ſic diẽ eſt corruptio q̃ ſit a ſeipſo: extĩctio vo ea q̃ ſit a
ↄrrĩs vocat aũt corruptiõeꝫ a ſeipſo eã q̃ ẽ nãlis quã dici/
mꝰ ſenectutẽ ſit aũt talis corruptio ex defectu alimẽti pp
calorẽ eẽ iã refrigeratũ. ꝛ inde nõ poſſe ſuſcipe alimẽtũ
extinctionẽ aũt vocat eã q̃ a cã extranea quã dicimꝰ violẽ
tã. ℂ Dixit aũt pħs ꝙ accit ambas corruptiões fieri ꝓ
pter idẽ. nã corruptio nãlis accidit ex defectu alimenti
pp calidũ debilitatũ nõ poſſe ſeipſuꝫ enutrire: violenta
vo ẽ ex ↄrrio digõnẽ ꝓhibente q̃le ẽ frigidũ: ſꝫ frigidum
faciẽs digeſtionẽ ceſſare ꝓhibet nutrimẽtũ. g̃ ideꝫ vide
tur cã vtriuſq̃ꝫ. ℂ Adhuc aũt ꝛ accidit calorẽ marceſce/
re: ſic carẽtẽ alimẽtũ pp exaugeri calorẽ ex nõ reſpira/
re neq̃ꝫ infrigidari: q̃re multo ↄgregatũ calidũ cõſumit
alimentũ ꝛ ꝓueni i cõſumẽs anq̃ꝫ adſit euẽtatio ꝛ h mõ
marceſcit innatũ calidũ queadmodũ paruus ignis ſe
cus plm: ꝛ parua flãma poſita i maiori flãma. eo ꝙ ma
ior flãma preoccupat accipiẽs alimẽtũ minoris: tale aũt
augmentũ caloris eſt ↄrriũ ꝓhibẽs digeſtionẽ ꝛ ex hoc
cauſans extinctionẽ. ↄriatur. n. calori innato nõ ſolum
frigidũ: ſꝫ ꝛ ſupfluũ calidũ: q̃re maĩfeſtũ eſt ꝙ ab eodeꝫ
vtraq̃ꝫ ↄtingunt. Huic aũt corruptiõi duplici duplex ẽ
attributũ ſecũdũ nãꝫ cuſtodia: quaꝝ vna eſt enutritio
caloris p aſſumptionẽ conueniẽtis nutrimẽti reſtaurã
tis in corpe [illegible] ipſe depaſcit i illo. Cuiꝰ ꝓportio ad calo
rẽ ẽ ſicut ꝓportio olei in lucerna ad liciniũ inflammatũ.
Ex quo pate[illegible] eſſe tñ ꝛ tale quantum ꝛ quale ſibi

cõmẽſuratur. vt pfecte poſſit digeri ꝛ aſſimilari: ꝛ ſecũ
da ẽ euentatio eiꝰ cũ flabello q̃ ſit anhelitu ꝛ pulſu: hac
enĩ prohibet exaugeri calor qui eſt cã marcedis ꝛ extin/
ctionis: tũ refrigeratiõe facta p aerẽ attractũ in diaſtole
tum eductione fumoſarum ſuperfluitatum ſuffocãtiũ
calorem facta in ſiſtole. ℂ Manifeſtũ eſt ergo ꝙ calor
innatus marceſcit p amplius ↄgregatum calidum ꝛ ꝙ
congregatur amplius calidum propter non reſpirare
neq̃ꝫ infrigidari: obſerua autem hoc ſicut vtile ad ſeq̃n
tia. ℂ His ꝓmiſſis manifeſtũ eſt ꝙ ꝛ hoc modo acci/
dit putrefactio in humore corporis humani faciens fe/
brem ſicut enim Gal. dicit in libro de ingenio ſanitatis
ꝛ eo qui differentia febrium. corpora paratiora ad putre/
factionem ſunt calida ꝛ humida: in his. n. ꝛ tempore ſa
nitatis ẽt magis ꝙ in aliis fetent ſudores ꝛ vrine: maxi
me aũt ſi humidũ calido dñet. magis aũt ꝛ ſi accidentale ꝛ
aqueũ fuerit qꝺ abhorret calor innatus: q̃le a fructibus
aſſueuit gñari. in tali. n. de facili maxime occũbit calor
innatus adhuc autẽ ſicut ipſe dicit vndecima particula
de ingenio ſanitatis immediata cã putrefactionis ẽ ꝓ/
hibitio diſſolutiõis. q̃ ↄtinue ſit a corpore: ſꝫ cũ a corpo
re nõ diſſoluitur qꝺ diſſolui conſueuit augetur eiꝰ hu/
midũ plus ꝛ plus donec ſuperat calorẽ innatuꝫ: quare
ſꝑ ꝛ oĩs victoria paſſiuaꝝ ſuper actiuas eſt cã putrefa/
ctionis cũ. n. calor innatus impotens ſit ad digerendũ
humidũ ꝛ ipſum ad debitũ finẽ deducendũ. tũc humi/
dũ relictũ habet eũ q in putrefactionẽ eſt tranſitũ p cor
rumpi. tunc calorem eius propriũ de ſe. ſ. ab extraneo.

Dubitabit aũt hic aliquis calor extra
neus ẽ ille q ẽ corruptiuꝰ
innati. nõ. n. ẽ ſolũ ille qui continentis nos aeris: ſicut
pħus dicit in q̃rto metħa. tunc in maximis frigoribus
hyemalibus qñ in cõtinẽ e nullus ẽ calor ſꝫ frigus: nul
la poterit eẽ putrefactio: cũ in cõtinẽte nõ ſit calor cor/
rũpens: ſed frigus ↄſtringens ꝛ adunãs calorẽ innatuꝫ
ꝛ p hoc ipſum cõfortans: ſed hoc nõ ẽ ita. ſepe. n. ꝛ i hye
me videmus febres quotidianas q̃s de phlegmatis eẽ
putrefactiõe ↄfeſſum eſt. ℂ Niſi eẽt cũ Ar. expõit ca
lorẽ extraneũ dicit illũ eſſe eum q cõtinẽtis: ſicut eum
qui maxime generaliter extraneus vocat: ꝛ q maxie ge
neraliter eſt corruptiuus innati per modũ qui ſupra di
ctus eſt: ꝓpter qꝺ videmus maxime abundare putrefa/
ctiõeꝫ cũ talis calor incõtinente ſuperfluit ſicut dicebat
nõ tñ negat ꝛ aliter eſſe ipſuꝫ. ℂ Propter qꝺ dicemus
ꝙ ẽ ꝛ alter calor extraneus qui infuit in humido pp nõ
reſpirare humidũ: vt ſi alicubi corporis ↄſtringat ꝛ nõ
trãſpiret. tunc. n. retentis fumoſitatibus ſolitis educi ꝛ
in corpore cõculcatis ſuffocat calor inatus nequaq̃: ob
tinere potẽs eas que ſi fuerint calide ꝛ mordaces p ſe/
ipſas calorẽ augent extraneũ: prohibita quoq̃ꝫ tũc trãſ
piratiõe ꝛ refrigeratione ſupercreſcit calor ꝛ fit extra/
neus ꝛ inaturalis humidũ illud ebullire faciẽs ꝛ in peſ
ſimas q̃litates ſaporis ꝛ odoris conuertens: ꝛ qꝺ in ipſo
fuerit ſubtile reſoluens qꝺ ſpiſſum vero incinerãs quod
totũ putrefactio dr̃. ꝛ talis calor extraneus. põt ẽt humi
dũ i hyeme putrefacere. ℂ Quare iã ex h manifeſtũ ẽ
ꝙ duobus modis in genere põt accidere putrefactio i
hũore corpis humani eo ꝙ duobus modis pꝫt corrũ/
pi calor innatus ipſo: q: duplici calore extraneo. ſ. ab eo
q infuit propter nõ reſpirari: ꝛ ab eo q circundat. ſꝫ pri
mi modi cauſa eſt opilatio ꝛ humoꝝ obſtructio. ſecũ/
di vero nequaquã. opilatio autẽ: ꝛ humoꝝ obſtrictio:
aut eſt in loco habente apoſtema: aut nõ habẽte ipſum:
nõ enim omne membrũ opillatum ẽ apoſtematũ licet
ſit p ſimile: ſed illud ſolum quod patitur tenſionem ex
humore qui tematizauit ad membrũ ꝛ cõculcatus eſt
ꝛ obſtructus in illo. Sed apoſtematis note ſunt cauſe.

¶ Opilationis vo cāe et in genere ſunt aut multitudo aut groſſities aut viſcoſitas humoꝝ: ideo͂ꝗ ꝛ recte Gal. ait in li. de febriū drīa dicens. ſꝫ opilationes deniq̄ poroꝝ ꝛ obſtructiones humoꝝ febriunt animalia eā ꝗ ex putrefactione eſt febriū parātiſſime enim: vt dicit putreſiunt oīa que ſunt calida ꝛ hu. ꝛ multa ſm calidā regionē niſi potiant tranſpiratione ſimul ꝛ refrigeratione. ¶ Propter quod ſubiūxit nequaꝗ ē mirabile ꝛ ſi ple ctorias ſequunt febres: ꝛ .n. opilatiões multe ſunt: ꝛ difficile tranſpirabile totū fit corpus ſꝫ tales diſpoſitiões: deinde ꝛ poſt pauca ſubiecit ꝙ ꝓpterea quecūꝗ viſcoſa ꝛ parochimoꝝ ꝛ groſſorum humorū generatiua cibaria morbidiora ſunt opilari enim ꝛ obſtruere cū qui ex ipſis fit humorē parātius eſt. Deinde ſimiliter p̄ pauca dixit: ſed ꝛ partes ꝗ phlegmonē patiunt putrefactionis ratione accēdūt febres obſtruit .n. i eis id qđ influxū: ꝗ fuerit nā calm ex eo ꝙ nō bene tranſpirat putreſit: nō tñ eſt ſm omnē phlegmonē febris putrida. ſic .n. Gal. dicit: nā bubo de genere eſt phlegmonum. ꝛ tñ ſm plurimum effimera fit in eo. vnde ꝛ dixit Hip. in bubōibus oēs febres male excepto effimeris. ſicut Ga. dic febris putrida non exiſtit niſi putrida fuligo ab humore putrefacto ſurgens deueniat vſꝗ ad cor. ſꝫ in bubōe propter ipſꝫ eſſe in exterioribus talis putrida fuligo manet circunſcripta ſm locū bubonis: vt de facili ad intrinſeca ſpargi non poſſit: quare ſola quidē alteratio in calore p membra ſibi ꝯtinua ad cor deuenit: ſicut in laboribus ꝛ eſtib' ex ꝓximis calefactio traductio fit ad cor: ſꝫ ex putredine phlegmonū que ſunt in viſceribus aut ꝗ eſt ſꝫ aliꝗ viſcera ꝛ magna vaſoꝝ non eſt impoſſe putridā ſuffumigatione ad cor deuenire: ꝛ tandiu febres ꝑmanere quandiu ſuffumigatio durauerit. ¶ Vꝫ aūt ꝛ ſm peſtilentes aeris ꝯſtōnes putrefacto feſtinare in humore ē aūt peſtilentis aeris ꝯſtitutio ſuperueniens: aut ſꝫ celi figurā aut ab ēmixtione putridi vaporis in aere: a celo qđem maxime cū calida ſit ꝛ humida. ꝧ .n. ꝛ humiditates augent in corporibus vt innatus calor ab ipſis ſupeſ adhuc aūt extraneus calor tunc fortis exiſtēs innatū faciliꝰ corrumpit ab emixtiōe vo ſiqdē aer a putrida euaporatione cōtaminet mortuoꝝ vel ſtagnoꝝ ꝛ hꝰi talis enim aer inſpiratus putrefacit humores ꝯtactu ſuo: maxime ſi eos aptos ad putrediē inueniat: nulla .n. cāuſarum ſicut Gal. dixit ſine patientis aptitudine agere apta nata ē ſꝫ maxima particula generatiōis egritudinis ē paſſiui corporis p̄eparatio: aliter .n. oēs ꝗ ſoli eſtiuo ſe expōerent febrirent: aut qui amplius laborēt: aut iraſcerent: aut vinum purū biberent ꝛ circa canis ortū: ꝛ ſilr indigōnē paſſi ꝛ hmōi oēs egrotarēt: ꝛ in peſtilentiis oēs morerētur ſed hꝰ non contingit niſi paratis. ¶ Preparāt autē ad febres maxime quidem ad putridas humiditatum copioſitas ꝛ corporis intranſpirabilitas ſicut ex predictis patet. ¶ Manifeſtum eſt ergo ꝙ putrefactum eſt calidum calore extraneo: licet ſit frigidum innato: ꝛ ꝙ ipſe calefacit nō ſolū alteratione ꝓcedente ſm ꝯtinuū a membro in quo capit vſꝗ ad cor ſed per emiſſionem putride fuliginis ab ipſo ſiē a camio vſꝗ ad illud calorem quidē ab illis primo ſuſcipiētibus humoribus qui ſunt ſm cordis ventriculos ex quibus fit ꝯtractio caloris i cor ipſum ꝛ ab hoc deniꝗ ſuper totum corpus.

¶ Poſt hoc aūt differētias putredinis febrē faciētis declaremus: dico ꝗ ſicut dicit Gal. in libro febriū differētia putredo humoꝝ ꝗ eſt in vaſis alūſꝗ viſcerib' ſimilis eſt ei ꝗ eſt ſm apata. hec aūt eſt duoꝝ generum extremorū ex cōmixtione quoꝝ reſultat tertium genus variū exiſtens ſm ꝙ magis vel minus declinat ad alterū extremoꝝ: ꝑmū qdē genus putredinis apoſtemātib' ꝛ puſtulis ē ꝙ fit dominēte natura .ſ. virtute digeſtiua in ipſis: quale eſt qđ vocat optimū pus. ſ. viſu quidē album ꝛ groſſum ꝛ ſimile ſibi vndiꝗ ꝛ lene tangenti ꝛ minime fetidū: ſemper enim dominans calor ꝛ vīcit in humido: ſiue qđ ē ſupfluū ſiue iuuamtū tales ꝛ ſimiles facit tranſmutatiōes ꝛ hoc genus putredinis: ſicut dicit Gal. non ſimplr putredo eſt iꝫ ēt qđ digōnis hꝫ quaſi omne putridū crudum fit ꝛ incineratum. ¶ Alterum vo genus eſt qđ fit virtute digeſtiua in tantū egrotāte vt nullam operetur ad bonā tranſmutationē: ſed remanet humidū putrefactum quaſi virus cadauerum: in oībus diſpoſitionibus contrariū ſupradicto: ꝛ hec dicitur ſimpliciter putredo. ¶ Tertiū vero genus eſt: qđ fit qñ virtus digeſtiua nō deuēit ad ſummū debilitatis vt tranſmutare poſſit id qđ putruit ad qualitatē conuenientē ſed non cōplete: ꝛ hoc ſicut dicit ſemiputridum dicitur multiforme quidē exiſtens ſm ꝙ ꝛ magis ꝛ minus ſuſcipit ad bonā trāſmutationē ſiē aliqñ eſt albū ſed ſeniū vel ſubtile: qñꝗ vero non albū ſed liuidum ꝛ ſpiſſū paꝝ: ꝛ in his oībus magis ꝛ minus infinitis ē modis. ¶ Putredo aūt in hūoribus ꝗ ſunt ſꝫ arterias ꝛ venas ſicut Gal. dicit non eſt pus ſed ꝓportionale puri. ſ. id qđ in vrinis ſubſiſtit: vñ ꝛ dicit ipſe in cōmēto ꝓnoſticoꝝ ꝙ euenit ſedimētis albi ꝗ ſimilis eueniat ſanie qm̄ ipſꝫ eſt mediū inter ſaniem ꝛ humores naturales ex quo videt ꝙ omnis hypoſtaſis que in vrinis ſubſiſtit febrium putridaꝝ ſit aliꝗ ſpecies putredinis apud Galienū: ꝓpter quod ſubiūxit: quot ergo in apoſtematibus putredinis ſunt differētie tot in febrib' a putredie acceſſis ſunt ſpēs hypoſtaſiū que in vrinis deſcendunt: nā ſicut Ga. dicit. optima vrina ꝗ fit ex humore qui putreſcit iam digōnē ſuſcipiēte a vaſis in quibus continet eſt ea ꝗ hꝫ ypoſtaſim albam lenem equalē ꝛ minime fetidam. Peſſima aūt ꝗ his per oīa contraria eſt. Que aūt in medio deterior ꝛ melior exiſtit ſꝫ ꝙ vicinior alterutri fuerit: ſic ēt hoc expoſuit in libro de criſi. ¶ Manifeſte ergo inuenit ex dictis Gal. ꝙ ypoſtaſis in putridis febrib' eſt id qđ a putreſiente reſoluit: ꝛ cū ypoſtaſis ſit illud ex chilo qđ non ſignificatum fuit: ſicut ipſe dicit in commento pronoſticorum oportebit de neceſſitate ꝙ talē hypoſtaſicum remaneat ſemper ad mixtum humorī pariis putreſcere: ſicut ꝛ toti ſanguini: ꝛ quod ab eo reſolutum ſuper eo ſignificet ſicut ꝛ vrina per modum a nobis expoſitum tractatu noſtro de ypoſtaſi: ꝛ hoc quidem eſſe aliquando magis colericū: aliquādo vero magis phlegmaticum: aliquando vero magis melancolicū ſecundū naturam efficientis ꝛ materie.

¶ Nunc aūt reliquum eſt dicere quot ſunt ꝛ ꝗ ſunt febriū putridaꝝ differentie: dico ergo ſicut Gal. dicit lib. prealle gato ꝙ febres quedā ſunt diſcretes: quarum .ſ. ꝓprium eſt periodos habere in quarū qualibet eſt deuenire in infebricitationē ſenſibilē: ꝗdā vero ſinoches id eſt ꝯtinue in ꝗbus hoc nō exiſtit: aut. ſ. ꝗ nō hꝫ periodos: aut ꝗ nō deſinētes ſunt in infebricitationē manifeſtā. ſed in declinationē quandā febrilem: cauſant aūt he differentie prime penes locū in quo accidit humorē putreſcere: nā deficientes quidē conſiſtunt ab humore ꝗ operat febrē motus ꝛ vbiꝗ corporis vadente: ꝛ ex hoc excitatio rigorem ꝛ horripilationes per decurſum cuꝫ ꝗ [illegible] ſuis extrāeis ad mēbra ſenſibilia quibus nō occurebat geſcens: ſinoches vero id eſt continue conſiſtunt in humore qui continent in venis. Accidit antē ideo primarum periodos deuenire etiam in infebricitationem ſenſibilē quia materiei putrefacte poſſibilis eſt reſolutio anteꝗ in materia ſibi cōſimili reaccēdatur putredo propter non concludi cā in venis ꝛ propter aduenam velocitatē reſolutionis eius ab ipſius motu ꝑ mēbra: quod i ſinochis nō eſt poſſibile eo ꝙ putredinis ob

ſeſſe in venis difficilis eſt reſolutio completa anteq̃ ad naturam conſimilem tranſeat. tū q2 difficilius euapora⁊bat a vetuſtū q2 pp ↄtinuitatē quarundā partiū venaꝝ cū aliis in qb⁹ ↄtīnuis ↄtinet mā feſtina eſt reuolutio ite⁊ rationis putredinis in eodē loco aut ptranſitus ipſius ad vicinū. Sed deficiētū ſic Gal. dicit tres ſūt oēs dñe .ſ. quotidiana tertiana quartana: in phlegmate qdē putrefacto quotidiana in alterutris vero humoribus putrefactis tertiana ⁊ quartana: vt i rubea quidē tertiana: in nigra vero quartana. ſinochaꝝ vō ⁊ ↄtinuarum tres ſi militer ſunt oēs dñe ↄportionales predictis ſicut Gal. dicit que quidem non proprie dicuntur quotidiana tertiana quartana: ſed eaꝝ habētes nāʒ vñ neq3 ēt ↄprie dicuntur accendi in phlegmate colera ⁊ melancolico ſʒ in phlegmatico colerico ⁊ melā colico ſanguine. Nō ē āt humor colericus idē qđ colera: neq3 phlegmaticus ⁊ melancolicus idē qđ phlegma ⁊ melancolia ſicut ſuperius capitulo de ſignis corporis vt nunc egri diximꝰ. conſtat .n. q2 ſino. hec .i. ↄtinue conſiſtunt in humore q continetur in venis: ſed hoc nihil aliud eſt q̃ ſanguis: non enim eſt in venis colera vel phlegma vel melācolia ſeorſum exiſtens a ſanguine: ſed per ꝯ quedam ē totius quod dr̃ ſanguis quilibet illoꝝ per moduʒ quem ſupra diximus in ſumma de ſignis. Sanguis ḡ venarū dicit ⁊ phlegmaticus ⁊ colericus ⁊ melancolicus ſm dñiuʒ alicuius talium ſubſtantiarum in ipſo.

Sed hic emergūt dubitatiōes multe. ſ. vtrū ſanguis ſit aliq̃s humor vnus: ſicut quartus ⁊ ſimplex exiſtēs ſicut cois medicoꝝ ſola nos docet ⁊ ſi eſt vtrū quoq3 vtruʒ putreſcere poſſit: ⁊ ſi pōt quā ſpeciē febris efficiet ipſius putredo. ſi vero non eſt aliq̃s ſicut quartus ⁊ ſimplex humor qui dicetur ſanguis ſed eſt ſanguis totū illud quod eſt in venis ſeparabile q dē exiſtēs in tres ſubſtantias tantū: ſicut diximus pri⁹ vtruʒ q̃ eſt temperatus: vʒ qui proprie abſolute dicit ſanguis ſine hac additione colericus vel phlegmaticus vel melancolicus poſſit putreſacē: ⁊ quā ſpeciē febris ſit efficiet: ⁊ pōt putreſcere in venis vtrū ſimul extra venā. ¶ Veruntamen anteq̃ has qōnes decidamus procedemus in diſtinctione febriū iuxta ſniaʒ Galen eodē li. q poſt pauca ſubiecit. Sinocharum vero .i. ↄtinuarū in rubea quidē colera duplex eſt ſpecies: vna quidem que eſt ſinochaꝝ nolataꝝ quarum vniuerſum tp̃s vniuſ paroxiſmus eſt a principio vſq3 ad ſolutionē: ⁊ haruʒ tres ſunt differentie vel ſpecies: nā aut permanēt equales a principio vſq3 ad ſolutionē quas vocāt omotenas ⁊ au ragumaſticas: aut augent paulatim q̃s vocant adſcēſinas ⁊ epaupcomaſticas: aut diminuūt paulatim vſq3 in finem q̃s vocant peraumaſticas. ¶ Cauſa aūt talis proceſſus in eis ſicut ipſe in libro de ingenio ſanitatis ait: ē q2 cū ↄmanētia febris huius ſit. Primo q2 fumus icē ſorū humorum non totus ex corpore reſoluit impediētibus opillationibus. Secūdo vero q2 vicinos combu rit eoʒ de neceſſitate ſi quod de fumo diſſoluit eſt tantū quantū id quod comburit q2 febris vſq3 in ſolutioneʒ equalis permanet non habens augmentuʒ nec decrementū ſi vō alterū alteri dominet: diſſolutiōe āt dominā te neceſſe eſt febrē paulatim diminui: in ceſſione vō do minante paulatim augeri. Altera vō ſpecies ſinochaꝝ ideſt continuarum in rubea colera exiſtentium eſt earum que equiuoce generi ſuo dicuntur ſino. hec in multis particularibus periodis ↄuenientes ⁊ ſunt he qdeʒ quas a medi. lo ſolitum eſt vocare tertianas continuas prime vō quas eis ſolutuʒ eſt cauſones appellare.

Sed quare he qdē ↄuenīāt i particularib⁹ periodis: ille vero ſine periodis exiſtes ſunt q̃ſi vnicus paroxiſmus. Gal. oñdit i li. de febriū dñia circa finē dicens q2 quecūq3 quidē in periodis qbuſdā exacerbant egritudines ꝑticulaꝝ in aſcunt diſpoſitionibus vel mittentiū vel ſuſcipientiū vel generantiū vel attrahentiū ſupfluitates ſm queʒ parum antea dictū eſt modū: quecunq3 vero ſine periodis nullus in his patiens eſt locus precipuus: ſed humores q ſunt ſm arterias ⁊ venas vniuerſas ⁊ maxime q̃ ſcōm maximas ⁊ caliſſimas vel pp aliā quācūq3 cām vt in effimeris vel ēt pp putredinē ebullientes accendant febrē vnā ſinocham a pncipio vſq3 ad finē indiſtincter vſq3 in tm̃ ⁊ permanentē ⁊ comburentē hoiem donec generantes eaʒ humores ↄſumant vel digerantur vel vtrunq3 patiant: ita .n. iacet textus eius: ⁊ eſt quidē eius ſnīa ſicut ipſe paulo prius eodē libro periodice exacerbatiōes cāʒ inueſtigans oſtēdit q2 in febre q̃ periodice exacuit vn⁹ eſt locus precipuus in quo putredo generat quē mine rā putredinis vocant: propter q2 dicit q2 non ſolum febribus accidit ſm periodos exacerbari: ſed ⁊ aurium ⁊ oculoꝝ doloꝛib⁹ ⁊ totius capitis ⁊ dimidiꝗ quos emicraneas vocant: adhuc aūt ⁊ artetice ⁊ podagre ⁊ ſimilib⁹ oībus reumaticis paſſiōibus q2 ſic videmus in his mēbris apparentibus ſm horā exacerbationis particulaʒ patientē in tumorē leuari ⁊ phlegmonē augeri ⁊ dolorē incendi ⁊ reuma effundi: ita oʒ intelligere ſm eādē analogiam in interioribus fieri ⁊ eleuari quidē phlegmōes in pleureſi ⁊ peryplonia i principiꝗ paroxiſmoꝝ. Euaporari vero ⁊ ↄbi ſm declinatiōes eoꝝ: ſed q̃liter iſtud ſiat impoſſe eſt ſcire reumaticoꝝ tranſitū cāʒ ignorātē hanc aūt eſt impoſſe cognoſcere non ſupponentē i vno quoq3 mēbro quatuor eſſe nāles virtutes quibus in eē conſeruat: quaꝝ vna eſt ſilium atractiua. Scđa vero ipſoꝝ ↄtentiua. Tertia vō alteratiua. Quarta vō alienorū expulſiua. ¶ Sʒ poſt hāꝝ ſuppoſitionē ſciendū ē q2 alienū eſt dupl̃r. ſ. hoc qdē i quantitate hoc vero in qualitate. Coacervant āt tale in particulis pp fortitudineʒ haꝝ virtutū ⁊ ipſaꝝ infirmitatē: ſi ḡ he vrtutes ſint pares in robore mēbris quoq3 mēbri ſm nāʒ ſe habeāt ⁊ ſine vlla opillatiōe ſint ſanū ē mēbrū i corpore. ſʒ ſi amplius attrahit q̃ alteret ſupfluū oē oʒ expelli ab expulſiua virtute: ſi vero ⁊ hec infirma ſit virt⁹ oʒ illō remanere in mēbro ⁊ leſiōes ſferre penes malitiā q̃titatis ⁊ q̃litatis eius. ſi vō ⁊ ſalua ſit expellet. q2 euidēter apparet in ventre. nā inſerētes aliqñ plura cibaria q̃ digerere poſſunt. aliq̃n qdē nauſeātes euomūt: aliq̃n vero a diarriis occupant: ſicut ergo ex membris magnoꝝ concauitatū ad exteriora eructatur ſuperfluum cum virt⁹ expulſiua ſalua permanſerit ita ⁊ in aliꝗs partibus corporis per ſubtiles poros non extra ſed ex aliis in alias tranſponit ſeu tranſfluit ꝑticulas: impellentibus qdeʒ id fortioribus: ſuſcipientibus vero imbecillioꝛib⁹: rurſuſq3 ex his ad alia ⁊ ex illis ad alia donec in omnibus imbeciliora obſeruant ex quibus redire ad aliquod fortiorū eſt impoſſibile: ⁊ h eſt cā q2 ſcōm plectorias ⁊ cachochimias imbeciliores ſemper partes occupantur a phlegmonibus aliſq3 generibus appoſtematū.

¶ Duplex āt eſt cā talis inſluxiōis ſic Gal. dicit vna. ſ. q̃ tunc dicta ē videlicet fortioꝝ ad ibecilliora ↄpulſio. Secūda vō ipſoꝝ ibecillioꝝ attractio: attrahunt aūt ⁊ ipſa aut pp calorē i eis: aut pp dolorē. ſʒ q̃lit vnūquoq3 iſtorū attrahat. ſ. dicemus: cā aūt influēdi plus vel minus fluxus vel malignius non eſt ſolū ex ipſis reumatizatis particulis. nā cauſa influēdi malignius vel ſanius eſt ex mittentibus. cauſa aūt iſluēdi plus vel minus eſt ex vtriſq3: nā fortes qdē calores ⁊ dolores attrahūt plus imbecilles vero minus. ſiit q̃ ſine ſupfluitatibus ſunt corpora. Breue qdē attrahentibus mittunt: que vero cum ſuperfluitatibus ſunt, ⁊ plectoria plus in tantum

inquantum

in quantum excedunt ab eo q̄d ſecundum naturã he ta
me differẽtie reumatũ quas ꝓuocat calor ⁊ dolor ſine
imbecillitate reumatizãtiũ fiunt. alie vero fiunt ꝓpter
hoꝝ imbecillitatẽ ⁊ fortitudinẽ mittẽtiũ ſuperfluitates.
¶ Sunt ĝ talia reumata phlegmones generãtia phle
gmonẽ võ febres cũ vel ꝑꝑ magnitudinẽ vel ꝑꝑ vicini
tatẽ ad cor calor q ex putrefactione q̄ in ipſis accendit
vſq̄ ad cor deuenerit: eo q̄dẽ i tm̄ ꝑmanẽte iquãtũ ⁊ ſu
perfluitatũ nõ ſufficit: ſimilis eſt .n. ꝓportio eaꝝ ad eũ
q ex ipſis accendit calorẽ qualis lignoꝝ ad ignẽ: ſicẽ .n.
ligna non ſufficiũt i infinitũ tp̄s ignẽ ſa. cre: ſed eſt termi
nus talis ignis a deꝑditione eius q ineſt liquoris arden
tibus q̄dẽ ipſis donec habẽt q̄d ĩuatẽ hũiditatis: q̄ cõ
ſumpta q̄d reliquitur vocat cinis icõbuſtibilis ⁊ nequaq̃
iflãmabilis exñs. ita ẽt eoꝝ q putreſiũt hũorũ calor ꝑ
manet donec totũ q̄d i eis hũidũ ⁊ ſubtile reſolutũ fue
rit: q̄d terreũ võ i cinerẽ vẽtũ nõ mlto q̄dẽ ex eis icinerabili
exñte: q̄ dominat in eis eĩm hũidũ ⁊ nõ ſiccũ. talis ĝ ter
reſtreitas nequaq̃ ſuffumigãs non eſt caliditatis vehi
culũ. ¶ Si q̄dẽ igit nulla ibecillitas inaſcat vĩtuti ꝑticu
le phlegmonẽ patienti. neq̄ rurſus limitant ei ſupflui
tates generit ĝ egritudo: ⁊ ſcd̃o neq̃quã vltra febricet hõ
neq̄ ſm deinceps diẽ neq̄ ꝑ tertiã neq̄ ꝑ quartã. ſi aũt
rurſus ſm eãdẽ cãm imitant ei ſupfluitates ſm q̄s ab
initio imiſſe ſunt: vel ſi he q̄dẽ nõ mittant ſ; ꝑꝑ iſirmita
tẽ virtutis i illa generent: neceſſario ſcd̃o febricet homo.
¶ Supponat ĝ prius valida eſſe particule virtus ⁊ q
ſuperfluitates coacervate in medio tp̄e ſm primas que
immiſerunt ꝑticulas ſunt tales qualitate ⁊ tante quan
titate: quales ⁊ quãte fuerunt prius de neceſſitate hoc
exñte iterũ reumatizabit particula: erit aũt hoc tale q
buſcũq̄ diſpoſitio mittentiũ eadẽ ꝑmanet ẽt eadẽ quã
titas ⁊ qualitas cibi q̄ ad eas attrahitur: vai .n. ⁊ ſile ab
eadẽ vĩtute alteratũ ꝑtes ⁊ ſimiles effiĩt ſupfluitates
⁊ tp̄s coacervationis eaꝝ ex neceſſitate ꝑ'erit. mẽbra .n.
q̄ nutriunt donec cõſimilẽ habuerit ꝯſtitutionẽ ab eo
dẽ nutrita cibo pares quãtitate ⁊ ſimiles qualitate: ⁊ ſ;
eandẽ tp̄is terminationẽ coacervabunt ſupfluitates:
⁊ ſm eandẽ periodũ expellẽt ⁊ ĩbecillioribus mittent. ſi
q̄dẽ expulſiua virtus tũ tunc ſuam efficit operationẽ
cum vel grauat ſuperfluitatum multitudine vel ab ea
rũ anxiat qualitate: ita .n. contingit mulieribus: q: do
nec in eis pares ⁊ ſiles manſerint mẽſtruorũ cauſe per
iodus eaꝝ eodẽ mõ cuſtodit. manifeſtũ eſt ĝ in oĩb⁹ ta
libus ſimilẽ ꝯtingere paſſionẽ euacuationi ſupfluitatũ
que ſm ventrem: ſi quis .n. videret quantũ ab ipſo eua
cuatur ſm vnãquãq̄ diem ignoraret aũt cãm euacua
tionis: admiraret vtiq̄ ordinem ⁊ ſilr ſi quis ignoraret
cauſam generationis ſuperfluitatũ que ſunt in capite:
⁊ ꝑꝑ q̄d he q̄dem ad exteriora eflnũt: ille võ ad al aquã
dã traſiluunt particulam ammirabit anologiã effluxio
nis: quemadmoduz igit in oculis ⁊ auribus ⁊ pedibus
aliiſq̄ talibus reumatizãtis particulis vĩ ſm periodũ
exacerbatio fieri: nil mirũ eſt in pleureſi ⁊ peripleumonia ⁊
freneſi aliiſq̄ phlegmonibus ſilr accidere: nihil precipu
um tunc patiente q̄ phlegmonem h; particula: niſi q:
ſecundum illud tempus imbecillior eſt mictibus ei ſu
perfluitates. ¶ Donec ergo cibus q influit ſimilis fue
rit ⁊ mittentium eadẽ diſpoſitio. pares ⁊ ſimiles ſup
fluitates ⁊ ſecundũ par tempus coacervabunt in ipſis
quare ⁊ ſimiles fient in recipientibus ꝑoxiſmi ⁊ ſecun
dum parem periodum. Nihil aũt mirãdũ ⁊ ſi anticipet
aut poſtponat ꝑiodus cũ neq̄ cibus neq̄ q̄ fert i rõne
cibi ſanguis ſemꝑ ſilis exiſtat: neq̄ ẽt eorũ q̄ nutriunt
ſemper eadẽ ſit diſpoſitio: quare aliud ⁊ aliud tempus
ſufficiẽs eſt i tãte ſuperfluitatis coacervatione. ⁊ q̄ ꝑri
ſtata ꝑticula cogat ad aliud expellere. ſilr eius neque

idẽ tp̄s eſt coacervationis oĩum ſupfluitatũ. nã phleg
maticaꝝ citior eſt augmentatio eius q̄ntitatis q̄ ꝯtriſta
re ponit particulã q̃ colericaꝝ ⁊ colericaꝝ citior q̃ me
lãcolicaꝝ. eo q ꝑluris ſubſtãtie phlegmatice eſt i corpo
re generatio: melãcolice vero paucioris medio võ modo
ſe hñtis eſt colerice: neq̄ ẽt admirãdũ q̄m ⁊ q̄nq̄ ꝑaro
xiſmoꝝ ipoꝝ impar eſt longitudo: ſi .n. neq̄ vna ẽ ſpẽs
n; vna eſt q̄titas ſupfluitatũ nõ o; ſilr accẽdi vel eua
porari oẽs nã ꝑluriores q̄dẽ ⁊ frigidiores ⁊ viſcoſe ⁊ groſ
ſe longiores op̄ant paroxiſmos. pauciores vero ⁊ cali
diores ⁊ ſubtiliores op̄ant breuiores. ¶ Adiuuat õi ⁊
ad hoc corporis cõpoſitio ⁊ virtutis tenor. nã rarius q
dẽ corpus breuiores quãtũ in ſe ipſo ꝑoxiſmos operat
denſius vero lõgiores: ⁊ robur q̄dẽ virtutĩ breuiores i
becillitas võ ꝑlixiores: nã fortis q̄ ẽ virtus paratius a
ſe ipſa depellit ſupfluũ: corporis aũt raritas nõ detinet
q̄d expellit. ¶ S; ꝑꝑ q̄d ꝑoxiſmoꝝ hi q̄dẽ deſinũt i in
febricitationẽ: hi vero nequaq̃: non eſt difficile cogno
ſcere: nã cũ tp̄s ꝑmi ꝑoxiſmi ita fuerit breue vt anteq̃
incipiat ſecundus iã diſſolutus ſit ꝑmus: erit vniuerſũ
ſpaciũ inter mediũ principiũ ſecundi ⁊ finis ꝑmi ſine
febre: ſi võ anticipauerit ſecũdus anteq̃ certiſſime ſol
uat prior nihil eoꝝ relinquit mediũ: hec eſt ĝ vera cã
reſiduũ ꝑoxiſmi: ex ꝑte v; mittentiũ ſuperfluitates. ſi
vero virtus in particula ſuſcipiente facta ſit imbecillis
ꝑꝑ reumatiũ malignitatẽ vt nec digerere poſſit ea quo
rũ dominabat: putreſieri iã neceſſe eſt ⁊ ipſius ſangui
nẽ ſm duplicẽ rõnẽ: ⁊ q̄m hũidiĩ cultus nõ dñat ꝓprius
calor: reliq̄um h; eũ q in putrefactionẽ eſt tranſitum: ⁊
q̄m ſupfluitatib⁹ putreſcentibus cõputreſcat ⁊ ipſe ſan
guis neceſſariũ q̄q̄ ⁊ febrẽ ex eo accẽdi. aliud q̄q̄ quod
dã principiũ ⁊ huic efficit ꝑiodicoꝝ ꝑoxiſmoꝝ. ⁊ ꝑore
q̄dẽ q reumatate fiebat ſtante calore dupliciẽ ſpẽm fieri
febrium adinuicem complicatiuaꝝ: ſi autem iam ſana
tis mittentibus prior calor quieuerit: ꝑmanſerit autem
acquiſita malitia a reumatis qualitate in ea que ſuſce
pit particularum iterum adhuc periodicabit ꝑoxiſm⁹
eo q faciet quaſdã iã hec particula in ſe ipſa ſuperflui
tates in tm̄ aliq̄ vt maius ſit ei onus q̃ cibus ad accẽs
ſanguis: q̄ ergo nequiuerit ſuperfluitates tales dige
rere vel ad aliã expellere tale ſibi ipſi efficit ꝑi⁹ febrien
di q̄le operabant mittentia. ſ; excepto dũtaxat q ex mit
tentibus ſiũt febres q̄s rigor ꝓcedit eo q hũor reuma
tizans occurrit mẽbris cũ malitia ſue qualitatis q̄b⁹ nõ
occurrebat: ⁊ mordicans aut infrigidans ea facit rigere
febres võ facte ex malitia q̄litatis derelicte i ſuſcipien
te ⁊ ex ſuperfluitatibus in eo gẽitis non ꝓcedit rigor q:
nec ſparſio ſuperfluitatis illi' fit ad mẽbꝝ ſenſibile iſoli
tuz. nequeũdi võ ad alteram expellere prima cã eſt ſ;
mittentis ⁊ ſuſcipientis ĩtutes: ſia võ ſm viaꝝ obſtru
ctionẽ ex groſſis vel viſcoſis factã hũoribꝰ eoꝝ ĝ q ob
ſtruxerũt tales eſſluxiões particule neceſſe ẽ i tp̄e pu
treſieri: ⁊ cãm eẽ coacervationis ſuperfluitatũ illa ꝓhi
bẽtes euacuari ⁊ traſpirari aſſuete illã. eoſq̄ cũ illis ne
ceſſe tunc putreſieri ⁊ accẽdẽ in particula calorẽ febrilẽ
ſ; vbi accẽdit vel auget aliq̄s calor iſluit ⁊ huic ꝑticule
ſanguis ab aliis ſicut a calore attractus. igit neceſſe ẽ i tp̄e
influxionis ſuſcidari quidẽ illis depoupatio ſanguine
grauari aũt ⁊ extẽdi eã q̄ patit. q. phlegmonizatam necẽ
rium queq̄ ⁊ alteram influentẽ ſanguinẽ ꝓpter duplſ
cem cãm. ſ. ⁊ q: miſcet his que iam putreſiunt ſuperflui
tatibus: ⁊ q: conſtrictus ibidem ⁊ ei mãet intranſpira
bilis eſſumat ergo in modum liquorum humidorũ repẽ
te ſimul in paruam flammam immiſſoꝝ: ⁊ hoc tale vni
uerſum tẽpus vocatur principium paroxiſmi. cum aũt
calor fuerit fact⁹ dominator materie vocat totum hoc
tempus aliquãdiu ...: cum vero accenſi humores in ſum

mum deuenerint feruoꝛis vt caloꝛ non ſolū ipſaꝫ cōbu
rat regionem q̄ cā putredinis eſt ſed iam ſm cōtinuita
tem ſuppoſiſſideat vniuerſum corpus caloꝛe q̄dē in totū
illas equaliter extenſo: ꝫ tpe paroxiſmi pars voca ſta
tus: adhuc aūt ſi hūoꝛes ſubtiles fuerit ⁊ virt⁹ robuſta
⁊ corpus rarum euacuabiꝉ pſm bullientiū hūoꝛū i ſudo
rē effuſum: ſi vero fuerint groſſi ⁊ vie conſtricte ⁊ vir
tus infirma nihil ſenſibile effluet ꝫ ſolū id quod atēua
biꝉ in vapoꝛē ⁊ hoc totū tpe noiaꝉ decſo tranſpiratio q̄
d̄ i exiſtens humoꝛū feruentiū. ❡ Periodicabit autem
⁊ poſtea in hūc modū q2 manente ea q̄ i particula eſt di
ſpoſitione neceſſariū eſt ex eo q̄ attrahiꝉ rurſus i eā cibo
non pfecte digeſto aliā in ea generari ſupfluitatē q̄ rur
ſus ſuſcipit pn̄m putrefactōis tū ab ipſa ſua ꝓpria mali
tia tū a relictis in particula putridis ſupfluitatib⁹ cū q̄
ſufficienter cole facta fuerit i urſus i fluit ad eā ſanguis
ex aliq̄s particulis ſicͭ prius ⁊ ſm eundē rurſus modū ⁊
principiū ⁊ augmentū ⁊ ſtatus ⁊ declinatio ſit poxiſmi
ex hoc nō ceſſat piodicatio donec talis diſpoſitio in par
ticula pſeruet. ſic igiꝉ ⁊ ſanatio ſequet ſi poꝛi expurgen
tur vt bene fluxibilis ſit particula ⁊ virtus roboꝛetur ⁊
diſpō corrigaꝉ ⁊ vniuerſuꝫ corpus neq̄ plectoricū neq̄
cacochimū ſiat donec iſta pmanſerint ⁊ periodū po
xiſmoꝛū neceſſe eſt pmāere. ❡ Hec eſt igiꝉ cā periodice
exacerbationis ex parte pticule ſuſcipiētis q̄ eſt ſicͭ mi
nera putredinis. ⁊ vr̄ q̄dē q̄ ſemper i tali particula ſiue
ab alia recipiente ſiue in ſeipſa generante ſuperfluita
tes tpe putrefactionis generet aliq̄s mod⁹ phlegmonis
ſm ſniām Galiēi hec ipſa oīa nobis demōſtrās. ❡ Cor
ruptio vo oꝛdinis paroxiſmoꝝ aut eſt pp̄ tranſmuta
tionē putreſcentis humoꝛis. in alteram ſpeciem aut pp̄
diete delictū ſicut Gal. dicit. ❡ His ergo ſic expeditis
manifeſtum eſt q̄ periodica in febꝛe exacerbatio non
eſt niſi propter vnam eſſe precipuaꝫ particulam in qua
principium putrefactionis aſſumit ſuperfluitas perio
dice ab aliq̄ immiſſa: aut in ea periodice gn̄ata vnitas
vero ⁊ ꝯtinuitas exacerbatiōis a principio vſq̄ ad finē
febꝛis non eſt niſi pp̄ putredinem eſſe ſparſam ſm vni
uerſas coꝛpoꝛis venas ⁊ arterias ⁊ maxime ſm maxi
mas ⁊ calidiſſimas ⁊ coꝛdi vicinas.

Dubitabit autē aliquis q̄ cum poſſe vi
deatur nō ſolum rubee
colere putredinē poſſe oēs occupare vēas ⁊ arterias: ꝫ
⁊ phlegmatiſ ⁊ melācolie: ſilr videbiꝉ q̄ febꝛis ſynocha
q̄ ē vnicus poxiſm⁹ fiat nō ſolū in rubea colera vt Gal.
dicit ſed in aliq̄s hūoꝛib⁹. ❡ Niſi eſſet q̄ delatio putre
dinis in oēs vēas nō eſt facilis niſi cū ſanguinis calid⁹
⁊ cholericus eſt: in tali. n. ſemꝑ facilis eſt accēſio caloꝛis
extranei pp̄ qd̄ oīm febꝛis de colera exiſtit ſicut Gal. di
cit in ſcd̄o de criſi: ⁊ hoc eſt qd̄ Gal. dicit in nona particu
la de ingenio ſanitatis q̄ ſinocha nō fit in frigidis ⁊ ma
cris coꝛpibus ſꝫ i carnoſis multū ſanguis hn̄ib⁹: eo q̄
humoꝝ putrefactio nō pōt i frigidis coꝛpoꝛib⁹ circa oēs
coꝛpoꝛis dilatari venas. ❡ Sicͭ ergo Gali. dicit non eſt
multa q̄dā multitudo febꝛium putridaꝝ. ſꝫ he oēs tres
ſunt. ſ. colerica melācolica ⁊ flegmatica: quaꝝ viniuſcu
iuſq̄ due ſunt differentie. ſ. deficiētis ⁊ ꝯtinue ſicͭ enim: vt
ſint oēs differētie ſimplices coꝝ q̄ in hūoꝛib⁹ putredīa
accēdunt febꝛiū ſex numero: ſuſcipit aūt adhuc equali
ter eoꝝ varias differētias penes vniuſcuiuſq̄ triū hu
moꝝ ſpecies: adhuc aūt ⁊ penes quantitatē ⁊ qualita
tē humoꝛū ⁊ quantitatem ⁊ qualitatem putredinis. he
igitur ſunt oēs ſimpliciū febꝛiū differentie. ❡ Sꝫ ipſa
rum adinuicem compoſitio multiplex eſt. aliq̄n. n. com
ponuntur adinuicē ſpecies ingredientes in genera elon
gata vt putrid i cū ethica: aliq̄n vero cōponunꝉ febꝛes
que ſunt in genere propinquo ſicͭ putrida de colera cuꝫ

putrida de flegmate: ⁊ aliq̄n putrida de colera cum pu
trida de melancolia aliq̄n quoq̄ componuntur que
ſunt i genere proximo ſicut tertiana cū tertiana ⁊ quar
tana cū quartana: ⁊ ſm has oēs cōpoſitiones tā q̄ ſunt
in gn̄e ꝓpinquo q̄ꝫ q̄ ſūt i gn̄e ꝓximo: aliq̄n ē ꝯtinua cū
ꝯtinua aliq̄n deficiens cū deficiente: aliq̄n vo cōtinua
cū deficiente. ❡ Et in genere triplex eſt oīs h⁹i cōplica
tio. ſ. coalterna intrās ⁊ cōicans. Coalterna quidē vt in
grediaꝉ vna poſt eradicationem alterius. ſiq̄dem fuerit
eradicabilis: ſi vero non fuerit eradicabilis: oꝫ vt ingre
diaꝉ vna poſt illius quandā declinationē: intrans vero
vt ingrediaꝉ vna ſuper alterā. Cōmunicans vo vt vna
cū altera incipiat: ⁊ eſt q̄dē in oībus his duplex minera
putredinis ſicut ⁊ duplex humoꝛ putreſcens ſed haruꝫ
oīum tā ſimpliciū q̄ꝫ compoſitarū dignotiones in libꝛo
de febꝛium dr̄ia: ⁊ eo qui de criſibus requirende ſunt.
❡ Nunc aūt ad decidendum propoſitas queſtiones re
dire icūbit: dico ergo q̄ ſanguis ſicut capitulo ō ſignis
epatis p̄ plura oſtendimus: nō vr̄ aliquis vnus hūoꝛ ſi
cut quartus ⁊ ſimplex: qd̄ .n. inter cetera maxime hoc
oſtendit eſt q̄: ſi talis eſſet inuenibilis accideret ipſum
putreſcere ꝓculdubio ſicut quodcūq̄ aliud humiduꝫ.
ſi aūt putreſceret periodicaret eius putredo ſm aliquē
vnum modū diuerſum a putredine phlegmatis ⁊ cole
re vtriuſq̄: cū ſm hanc poſitionem ſit humoꝛ diuerſus
a quolibet illoꝝ: nō minus q̄ꝫ quilibet alioꝛū trium ab
altero: ergo non periodicaret neq̄ ſm deinceps diē ne
q̄ per tertiaꝫ neq̄ p̄ quartā: ſed nos nullam aliam per
iodum videmus preter iſtum modum factam.
❡ Qd̄ ſi dicat aliquis q̄ putredo de ſanguine ſemper
eſt communis oībus vēis: ideo q̄ nullā hꝫ periodū febꝛis
ex ipſius putredine: ſꝫ eſt quaſi vnica exacerbatio qua
ſinocam vocant. ❡ Dicemus hoc non eſſe verum non
enim eſt neceſſarium putredineꝫ eius comunicare ſem
per omnibus venis ⁊ arterijs: ſicut neq̄ putredineꝫ co
lere: ergo oportebit q̄ quando non eſt omnibus venis
⁊ arterijs cōis periodicet ſm aliquem moduꝫ diuerſuꝫ
ab aliq̄s ſed cum hoc non ſit dare ſequitur eum illo mō
nequaq̄ꝫ inuenibilem eē. ❡ Gal. autem in libꝛo de fe
bꝛium differentia ſupponens ſanguinem eſſe aliquem
vnum humoꝛem quartū ⁊ ſimplicem cui omnes aliq̄ cō
miſcentur in vena ſm q̄ opinantur inueſtigat vtruꝫ ſi
cut in vtraq̄ colera ⁊ flegmate fiunt quedā ſpēs febꝛiū
ita ⁊ in tali ſanguine putrefacto poſſit ꝯtingere aliquis
ſpecies febꝛis: pꝛimo quidē oſtendens q̄ poteſt putre
ſcere ſcd̄o vero: quā ſpeciē febꝛis faciat: viꝫ enim q̄ cū re
cte Ari. dixiſſe videatur putrefactioneꝫ fieri a caloꝛe ex
traneo: ⁊ extraneum vocet eum qui exterius nō innatuꝫ
to q̄ hic quidē coquere aptus natus eſt: ille vero corrū
pere: opꝫ dē humidū putreſcibile eē: cui talis caloꝛ ex̄
neus ſuperuenire pōt ſed talis caloꝛ ſupuenit ſanguini
⁊ ſm eſtus ⁊ peſtilētioſas ꝯſtitutiōes q̄ pōt putreſcere.
❡ Adhuc aūt ⁊ cū i aliq̄ particula aliis coaceruat⁹ fue
rit ⁊ ſup virtuteꝫ effectus corrumpiꝉ ⁊ maxīe cū fuerit
obſtructus ꝓpter groſſitieꝫ vel multitudinē i pulſo va
ſis ſicͭ euenit apud bubones ⁊ puſtulas: ⁊ vīr ſm fleg
mones eniuerſos ſuperueniet ei caloꝛ extrāeus eo q̄: nō
tranſpiraꝉ. ergo putreſcere poteſt ⁊ per putredinem fe
bꝛeꝫ efficere. deinde volēs hoc declarare in exemplo ali
cuius phlegmonis dixit ſufficienter hoc apparere ſcd̄ꝫ
pſeſſo. in his. n. aliq̄ ſcreant ſpūmoſum: aliū flauū: aliū ru
beū: aliū nigrum ꝓ coꝛe eius humoꝛis qui ſm phlegmo
nē dominaꝉ: eo q̄ a tenuitate extra ꝯſudaꝉ ſignū exn̄o
nobis. q ſit hūoꝛ q phlegmonē fecit. Sūt. n. flaua ſpu
ta amare. colere dn̄antis cognitiōes ſicͭ ſpūoſa phlegma
tis rubea vero ſanguinis ſicͭ dicit. nigra vō non apparēt:
⁊ ſm principiū. ſꝫ tpe ꝓcedente antecedētibus ſꝫ pluri
mum

mū flauis ſputis: ⁊ ſit ſignū aduſtiōis. ℭ Et ex hoc er go ꝯcludit aliqñ ſ3 phlegmonē ſanguinē putreſieri pp rubeū ſputū nō poſſe alteri atteſtari humori q̄3 ſangui ni: ⁊ ex ħ ipſo aliquā ſpēm febris in eius putrefactione ꝯſiſtē. ſ3 q2 cuiuſlibet febris de putredine q̄ nō ē diſper ſa p oēs arterias ⁊ venas ē exacerbatio ſ3 aliquā certā ꝑiodum oꝫ de neceſſitate huius eē aliquē periodicum paroxiſmuꝫ quē Gal. conat̄ oſtēdere dicens ꝙ oꝫ febrē q̄ eſt in ſanguine putrefacto ſimpliciorē eē his q̄ l aliis humoribus: anologiā vero paroxiſmoꝝ in tertianis ma xime periodo ſuſcipet: hoc. n. ita dicit cōpertū eē i pleu reticis cū rubea expuerit. ℭ Sꝫ q2 ſanguis ſm iſtā po ſitioneꝫ nō eſt minus diuerſus a colera q̄3 qlibet alioꝝ ab altero ex quo vr̄ ꝙ periodum deberet hr̄e ꝓpriā di uerſaꝫ a qualibet alioꝝ: ſubiūxit ſic huic tacite dubita tioni rn̄dēs ꝙ ſanguis ſi ſupcoquat̄ trāſmutat̄ quantū qdeꝫ eius ſimpliciſſimū eſt ⁊ pingue l flauā colerā quā tū vero terreſtrius ⁊ groſſius in nigrā colerā ſic māiſe ſtū eē dicit in vocatis carbūculis: l his. n. ex feruētī ſan guine ſit trāſitus l melancolicū hūorē: ⁊ pp hoc dicit fe bres fieri ſm ſpecies humoꝝ l quos trāſmutat̄ ſanguis ſo la malignitate molis: ⁊ nō malignitate molis diſtātes a talibus: eꝫ ā febres q̄ fiūt in tali ſanguinis trāſmutati one ſimpliciores ſunt illi ⁊ mitioris caloīs. ℭ Hāc ḡ vi am in ħ vr̄ Ga. elegiſſe pp nō inuēire ꝓpriā periodum diuerſaꝫ ab aliis febribus quā ꝑuiat de putredie ſāgui nis ſm vnū locū cōprehenſam. ℭ Sed manifeſtū eſt ꝙ hoc non hꝫ ſufficiētiā. ꝑ qdem q2 ſi talis ſupcoctio ſanguinis facta ē calore extraneo putrefaciente fac̄ ipſm trāſmutari in aliā ſpeciē oꝫ ſilr̄ hoc idē facē i phlegma te vt ſupcoctio faciat ipſius ſubtile tranſire in coleram groſſum vo in mel̄iā: ⁊ breuiter cuiuſlibet humoris tal̄ ſupcoctio tranſmutat l aduſtū: q̄r accidet oēꝫ febrē fieri ſm quartanā periodū. ℭ Adhuc aūt reditus exacerba tiōis nō eſt penes colerā in qua putrefiēs trāſmutat̄ tūc ſꝫ penes iteratā ſanguis generationē ⁊ ei⁹ putrefactio nem iteratū defluxū ad minerā putredinis: talis āt de fluxus ē ante ipſius ſupcoctionē: quare cū nōdū trāſie uerit in colerā nō cuſtodiet periodū cholere. Scdō ve ro q2 ſi febris de ſanguie erit ſꝫ ſpēs hūorū l quos trā ſit ſanguis putreſcēs ſicut dicit tūc erit duplex febris. ſ. de cholera: ⁊ de mel̄ia: q̄r erit ei periodus tertiana: ⁊ q̄r tana ⁊ nō tertiana tm̄ ſicut dicebat. ℭ Contradixit āt ⁊ quarto can. ꝑnceps huic ſnīe: ſꝫ q2 oppoſitiōes ei⁹ rn̄ſio nes hic poſſent apud Gal. ſatis manifeſtas. iō paruipen dimus illas. Melius ergo fortaſſis ⁊ rectius dicet̄ ꝙ cū pleuretici per tertium exacerbant̄ rubea qdē ſpuentib⁹ ipſis non in ſanguine quarto ⁊ ſimplici putredinem ei⁹ fieri: ſed in ſanguine ſm noſtram poſitionem in quo ſub ſtantia colerica dominat̄ quā rubeā colerā vocāt. pōt. n. in eo ⁊ illa dominari ſm plus ⁊ minus. ℭ Ad hoc aūt non eſt dubium coleram quandam eſſe rubeam: quan dam citrinam quandam alio modo.

Sed tunc ſuperaccidit hic dubitatio pus mota. ſ. vtrū ſanguis apud noſtram pōnem qn̄ eſt temꝑatus. ſ. q abſolute dr̄ ſanguis abſq3 hac additiōe phlegmatic⁹ vel colericus vel melācolicus putreſcere poſſit. ⁊ ſi pōt ſub q̄ ꝑiodo febrē efficiet: ⁊ vtrū extra venam ſilr̄ vt in vena poſſit ei putredo accidē. ℭ Dōꝫ ꝙ q̄uis ſanguis ita di ctus minus ſit putreſcibilis ex ſui nā q̄3 aliqs alioꝝ hu moꝝ ex ſui temperamento: nihilominus tn̄ conceden dum eſt ipſum putreſcere poſſe tam ſm eſtus ⁊ peſtilen tioſas conſtitutiones calore extraneo ſibi ſuperuenien te q̄3 ex prohibita tranſpiratione cū attractus fuerit l ali quā ꝑticulā a dolore particule ⁊ ꝯculcatus l illa: ſꝫ quo niā ſanguis ſm pliā non reperit̄ ſub hoc temperamēto:

ſed aut declinat plus ad calidum aut ad frigidū aut hu midum aut ſiccum erit ois febris de ipſius putredie ali qn̄ ꝓportionata plus ad colerā aliqn̄ plus ad flegma ali qn̄ plus ad mel̄iam. ℭ Aut ſi ois cogamur dicere ꝙ ſim plr̄ dictus ſanguis putreſiat nō periodicabit eius putre do ſicut putredo colere neq3 oino ſicut phlegmatis aut melancolie pp non hr̄e ois ꝯuenietiam cum aliquo illo rum: ſꝫ q2 flegma vicinius eſt ſanguini q̄3 colera ⁊ mel̄ia hoc. n. ex modica vlteriori decoctōe trāſit in ſanguinē: q ſimplr̄ dr̄ ſanguis: veriſimilius eſt putredinē ſanguis ꝑ iodicare ad modū putredis flegmatis q̄3 colere: febrē. n. quā medici cōiter dicunt eē de ſanguine ſicut de quarta ſubſtātia l qua qdē apparet vrīa rubea ꝓfunda: ⁊ ſilr̄ hy poſtaſis ad rubedinem declius nos dicimus eē de ſan guine temperato quam abſolute ſanguinē vocamus aut magis de ſanguine paruper flegmatico ſicut ⁊ ipſe Gal. vr̄ innuere in cōmēto illius paragraphi. pronoſticoꝝ. ꝙ ſi vrina traxerit ad rubedinem nimiā: ⁊ ſupfluitas in ea reſidens fuerit cuꝫ illo rubei coloris lenis erit egritudo longioris ſpatū q̄3 ꝑma: ſꝫ erit ſalua valde. ait. n. cōmen tās ꝙ talis vrīa ſignificat mltitudinē aquoſi ſanguis q non eſt recte digeſtionis: ⁊ ꝙ pp hoc vt dicit ē vincēs in corpe q eſt magis iuuās ex humorib⁹ ſit ꝙ in egritudie pp illā cām non ē timor: ſꝫ magis iuuatiu⁹ ex humorib⁹ ⁊ facilius corrigibilis cum peccauerit eſt ille q apud me dicos ꝓpriſſime dr̄ ſanguis ſicut tēperatior ⁊ nāe ſilius appellatus: ⁊ dicunt quartam ſbam apud nos āt eſt ille quē abſolute ſanguinem vocamus ſine hac additione phlegmatic⁹ colericus ⁊ mel̄icus. ℭ Si ḡ talē ſanguinē apud febres ſignificatas a talibus vrinis dicit aquoſum ⁊ non pfecte digeſtū. manifeſtū ē ꝙ aliquē ſanguinē ſb. quarta ſba repoſitum viciniorē facit eē phlegmati q̄3 co lere: ſilr̄ ergo ⁊ nos acceptū vt diximus: propterea ergo veriſimilius eſt putredinē ſanguinis qualitercūq3 acce pti periodicare ad moduꝫ phlegmatis q̄3 colere. ℭ Ad huc aūt ſi ꝑiodicatio putredinis ē citior ⁊ tardior penes citius vel tardius excremētum māe putreſcibilis: plus aūt excreſcit de ſanguie ita dicto l corpe cū nihil obſtite rit q̄3 de colera de neceſitate ꝑiodicatio putredinis ſangui nis aſſimilabit̄ periodicationi phlegmatis magis q̄3 co lere. ℭ Adhuc aūt ſicut mihi vr̄ ſi prima eius putredo febrē cauſauerit ⁊ diſtēperantiam in corpore fecerit non erit regn̄atio ſanguinis itex decurſari ad minerā putre dinis ſub eodē tēperamēto corpore iam diſtēperantiam hn̄te quare nullo modo vr̄ ꝙ ꝑiodicatio eius dēat eē nī ſi ſm diſtēperantiaꝫ quā acqreret in iteratis eius gnōni bus ſic igitur ſiet aut colerica aut melācolica aut phleg matica eius periodicatio: licet putredo eius incepit in ſimpliciter dicto ſanguine.

Sed tunc queret aliqs vtrū ex venas pu treſcē poſſit talis ſan guis. Et dōm ꝙ ſic colera mel̄ia ⁊ phlegma q̄ putreſcūt ex venas nō ſunt eius manerici cū colera mel̄ia ⁊ phleg mate putreſcētib⁹ i venis: eo ꝙ l venis q̄libet eoꝝ eſt ſicut aliq̄ ps ſanguis: a q̄. l denoīat̄ ſanguis cū vincit l illo ex venas vero ē ſimplex ⁊ l commixta vel illuc expulſa vel ibi gn̄ata proportionalis ei q̄ in ꝑte gn̄at̄ ⁊ venis: ita ſanguis hic ⁊ ibi nō ē vniuoce dict⁹. refudas. n. a vena l media regiōes apō phlegmones vel apud crepaturas venaꝝ nō ꝑmanet oino neq3 ſub forma neq3 ſub colore ſuo pp qḋ manifeſte vr̄ ꝙ aliqs vnus hūor pōt putreſce re extra venas q lꝫ n̄ ſit ſanguis ita dictus: ē tn̄ ei ꝓpor tionalis in nā ⁊ ꝯpl̄one ſua: ois. n. humor calidus ⁊ hū dus ad ipſm reducit̄ q̄re fortaſſis ē phlegma dulce ⁊ fa ciet ꝑ ħ febrē nō ꝯtinuā: ⁊ erit ei ꝑiodus ꝑ modū quē di ximus. ℭ Nō ḡ pp hoc multiplicabit̄ numerus febriū q̄3 putridaꝝ: ⁊ ſi ſimplr̄ dictus ſanguis ꝯcedat̄ putreſſeri.

¶ Sȝ dicta qdē ſpēs alteratiōis digō ē quā ꝯ quibus cāis cōtigit facere: ſciētes erimus in illis ſi habeam⁹ cognitionē ita ſalubriuȝ.

co.39. ¶ Cuȝ declarauit in exēplo febris putride ꝙ cāe ſalubres diſcraſie ſicutis nō ſolū debēt condiuonari ad egritudinē ſientes vel diſcraſiam: ſed ad cauſam eo ꝙ talis diſcraſia cām hȝ efficientē: dixitqȝ ꝙ cā ſalubris febris putride reſpiciens cām que eſt putredo hūoris eſt alteratio ⁊ euacuatio oſtendēs quid ſit vtraqȝ: declarat nūc quid opȝ facere ad pfectionē vtriuſqȝ: ⁊ dic (ſȝ dicta ⁊c.) .i. ſed ſpēs alterationis q̄ dictum eſt indigere feb: ē putridam eſt q̄dā digō competens in putrido: talis .ſ. que reſtituat humorem in ſibi nālem ⁊ debitā diſpōnem faciendo ceſſare putredinem ab ipſo: dixit autem quedaȝ q: multe ſunt ſpecies digeſtionis ſicut dicemus.

¶ Deinde dixit (quā a qbus ⁊c.) .i. quā digeſtionē cuȝ ſciuerimus a quibus materijs cauſarum fieri ꝯtigat id eſt a quibus rebus iam ipſa compleaẜ: ⁊ volebat p cauſas materias caꝝ: habebimus iam ex parte alterationis putridi cauſas ſalubres talis diſcraſie: ⁊ hoc intēdebat per ita ſalubrium: cognitio aūt talium caꝝ ſicut paulo poſt dicere eſt ex negocio curatiue doctrie. ¶ Dicam⁹ āt ⁊ nos hic ad expoſitionis claritatem quid ſit digeſtio: ⁊ quot ⁊ que ſint eius ſpecies: ⁊ cui magis aſſimiletur digeſtio que eſt alteratio faciens ceſſare putredinē ab humore putrefacto: que quoqȝ ſit nā rei habentis facere hanc digeſtionem. ¶ Dico ergo ſicut dicit Ari. iiij° metheoroꝝ: digeſtio eſt perfectio a nāli ⁊ ꝓprio calo ex oppoſitis paſſiuis: eſt .n. digeſtio opus caloris ꝓprij ⁊ innati perficientis ⁊ tranſmutantis ad ſpēm ⁊ ſubſtātiam: aut ad aliquā aliam diſpoſitionem qualitatiuā id quod digeritur ⁊ pficitur. lȝ ab extrinſeca caliditate ſicut balnei ⁊ emplaſtrorum iuueẜ aliquando calm: quoniā aūt humidum cū ſicco ſunt materia rerum ſic perfectibiliū: hec aūt ſunt paſſiua a calido ⁊ frigido: iō dixit ex oppoſitis paſſiuis: humidum .n. ſicco mixtū eſt id quod digeriẜ ⁊ pficieẜ in ſpēȝ ab agente calido: hec aūt digeſtio in corpore hūano aut eſt in iuuatiuo quo nā indiget aut ē i nociuo ſiue ſupfluo. iuuatiui aūt digō eſt alteratio ⁊ completio ipſius inconuenienſ a nutrimentum ſuperflu. aūt digō eſt alteratio in diſpōnem qua apteẜ ad nutriēduȝ ſi poſſe eſt: ſi vero non ſit poſſe in diſpōneȝ qua apteẜ expulſioni. ¶ Nō ſit aūt aliq̄ iſtaꝝ niſi calor innatus obtineat mās. ſ. humidū terminet ipſuȝ: nec hō iſtoꝝ fiet niſi fuerit ꝯueniēs ꝓportio materiei ad agēs. qm aūt terminatio hūidi nō eſt niſi vt paululū īgroſſetur. ⁊ meli⁹ ꝓportioneẜ ad ſiccū: accit inde digeſta groſſiora ⁊ ſicciora fieri ſm plūs: qō in vrinis ⁊ egeſtiōibus ⁊ ſcreantibus ⁊ lachrymis: in ipſa quoqȝ alteratiōe maſſe pniſan trie ad ſauguinē ⁊ ſanguis ad carnē māifeſtuȝ eſt: ꝙ ſi ſupfluū ſit ſeptū expulſiōi nō pp ſubtilitatē ⁊ ſ terminabilitatē: ſed pp groſſitiē aut pp viſcoſitatē tunc ꝯtinebiẜ a calore digeſtū ſi ſubtilieẜ ⁊ incidaẜ: ⁊ ſic de alijs q̄litatib⁹ qbuſcūqȝ ipediaẜ eius expulſio ſi ad eq̄litatē reducaẜ: ⁊ hō eſt qō ꝑnceps dicit ꝙ digō in talibus eſt adeq̄tio q̄dā pp hō ꝙ ſanitas ſit diſpō corporis q̄ per ſiaẜ actio. nulla aūt actio ſine calore pficiẜ: erit oē ſignū victorie caloris ſup hūido ſignum ſanitatis. cuȝ ḡ digeſtio ſit alteratio humidi a calore ꝓprio erit digō ſignuȝ ſanitatis. ¶ Scito ergo qd ſit digō per oppoſitū patet quid ſit īdigeſtio. ¶ Poſt hō aūt dicam⁹ quot ⁊ q̄ ſint digeſtiōis ſpēs. Dico ergo ꝙ digōnis ſpēs: ſic̄ dicit phus. ſunt tres. ſ. pepāſio: opſeſis ⁊ opteſis: quaꝝ oppoſito in digeſtiōis ſpēs ſunt omoces moleſia ſtateuſis: hec aūt nota de paucis dixit ꝓprie: de multis vero per methaforā ſicut dicit. ¶ Eſt aūt pepāſis ꝓprie dcā digō in ſeminibus. dr aūt tunc digeſtū ſemen quando hȝ perfectionem qua potēt generare tale alteꝝ: quale illud cuius eſt ſemē: ꝓpter quod ſperma hoīs pepanum diciẜ qñ ex eo poteſt homo generari. pepanſio autem methaforice dr alioꝝ ſicut phlegmatis ⁊ alioꝝ humoꝝ ⁊ naſcentiarū ſiue apoſtematum: quandocunqȝ. ſ. a calore proprio humidum obtineẜ terminatū ad diſpōnem cōuenientēȝ a operationibus virtutū: quecūqȝ ſint ille: hec aūt oīa plerūqȝ ſpiſſiora ſiunt: ⁊ qñ hūidum nō ſit pepanum ſiue ſic contingit inde ꝙ aqua ſi ſola fuerit ⁊ nulli cōmixta: q: groſſeſcere nō pōt ꝙ non ſit pepanſa: ⁊ huic pepanſi aſſimilaẜ digeſtio putrefacti ⁊ eius qō paratuȝ eſt putrefieri. pp qō dixit hyppo. in affo. apud tranſlationē burgundionis: pepana farmacare ⁊ mouere nō cruda. Omoteſ vō eſt indigō quedam in talibus ab indigentia ꝓprij caloris ⁊ in commenſuratione eius ad humiduȝ. Epſeſis aūt eſt digō quedaȝ a caliditate humida alicuius interminati exiſtēs in hūido calido que in exterioribus diciẜ elixatio que ſit in vaſis artificialibus ſimilis exiſtens ei que in vaſis naturalibus ſit vtcūqȝ in ſtomacho. ē aūt ō natura talis digōnis ꝙ humidū rei digeſtibilis ſegregetur ⁊ ex ꝓfūdo ad ſupficiē trahaẜ p caliditatē que ē in hūido circūſtante: ꝯtrario eius qō in aſſis: q̄cūqȝ ḡ a tali calore obtineẜ ita ꝙ ſiāt aut minora aut maiora aut ſubtiliora aut groſſiora aut hmōi epſeſim paſſa dicūẜ. Moleſis vō ſibi oppoſita eſt ex defectu talis caliditatis ⁊ in cōmenſuratione eius ad elixabile. Opteſis aūt ē digō q̄dam caliditate ſicca q̄ in exterioribus dr aſſatio ſimilis ei que in corpore ſit a tali caliditate qualis ē ꝯuerſio nutrimenti in nutritū que in fine ſit maxie ſi nutriti ꝯuertens nutrimentū fuerit ſiccuȝ ſicut oſſa cartilagines ⁊ pānicculi. Eſt aūt de ꝓprietate talis digōnis hūidū conſtringere in intrinſecis rei digeſtibilis pp calm ſiccū circūdās vel circūſtans. exteriora aūt exiccare. Huic auteȝ ꝯtria indigō dicaẜ ſtateſis ſiēs vt gnāliter eſt dicere ab indigentia talis calidi ſicci ⁊ in cōmēſuratione ei⁹ ad aſſabile. ¶ His expeditis dicamus q̄ ſit nā eius quod facit ceſſare putredinē ab humiditate: maxime qdē quando putrefactio non multū ꝓceſſerit. ¶ Dicimus ergo ꝙ ꝑmū principiū hui⁹ rectificatiōis eſt ⁊ virtus ⁊ calor [illegible] tiat⁹ mēbroꝝ. inſtrm aūt ⁊ quaſi coadiuuans eſt medicina. pp qō ſepe natura ad hoc non indiget medicina ſi fortis extiterit. nā aūt medicine hō adiutorii pſtantis eſt quodāmō ꝯtria putredini. Sed oē quod putruit ſicut Ga. dicit in libro ō ingenio ſanitatis. calm eſt ⁊ hūidū ſolutam diſpoſitionē amittens clauſum. ſ. exiſtēs ⁊ diſſolui non potens: humidū qdē ſicut nō obtētū a calore innato. calidū vero ſicut ab extraneo calefactū: exiſtens vtiqȝ q dem hoc cum ad ſeipſum non putridum vel ad ſeipſuȝ obtentū ab innato ꝯferẜ. ipſum etiāȝ in ſe aliquādo ē calidum ⁊ ſiccum virtute cū ad alia humida comparatur aliquando frigidum ⁊ ſiccum: aliquando frigidū ⁊ humidū: aliquando aliter: quare oportebit medicinā talē eſſe ſiccam ⁊ refrigeratiuā quod in aceto ⁊ in agreſta ⁊ ſibi ſimilibus reperimus: in camfora quoqȝ ⁊ ſandalis ordeo ⁊ hmōi. Signum cuius videtur quia auſter calidus exiſtens ⁊ humidus efficit putredines in feb⁹ ⁊ cōſeruat: boreas vero frigidus exiſtēs ⁊ ſiccus ꝓhibet eā fieri ⁊ factā aliquando ſanat: ſed q: talia plerūqȝ ſtiptica ſunt aut nihil apertiua vel modicuȝ valde. poſt hoc quoqȝ meatuū concluſiua. hec autē ſunt cauſe īmediate putredinis que eſt opilatio ⁊ diſſolutionis ꝓhibitio ideo inconuenientia ſunt. pter hoc etiam ſicca nō bene conueniūt febri putrefactionem comitanti nō oportet talia abſolute adhiberi: ⁊ maxie opilatiōe preſente: niſi cū his alie ſint virtutes apertiue ⁊ abſterſiue: ꝓpter quod ordeum eligibilius eſt ex talibus cum ſit in eo ab

ſterſio

ſterſio ⁊ apertio ⁊ modica ſiccitas: quam adequat perfectio decoctionis eius in aqua: ſicut hoc nos docuit Hip. Aſpiciendum ergo vtrum opilatio diſſolutionem ⁊ refrigerationem impediens preſens ſit vel nõ. ſi. n. adeſt aperiendum erit. apertio. n. eius erit reddens putridũ euentabile qḋ ex conſtrictione ſupcaleſiebat. ℭ Sȝ qm̃ non bene pōt aperiri niſi cognoſcat cã q̄ opilat: aſpiciendum eſt in cã illius ſi. n. oppilauerit multitudo hũoꝛis: medicina ſibi ꝯria eſt euacuatio: ſȝ qm̃ multitudo opilãs ſm̃ plm̃ ex repletione venaꝝ contingit vel, hȝ fieri cōpetēs ſibi medicina eſt euacuatio p phlobotomiã. Et qm̃ non ſemp tolerabilis eſt potenter a virtute inducēda eſt ſm̃ permiſſionem virtutis ⁊ etatis venter quoqȝ lenificandus eſt: ad qḋ quidem medicinas non fortes in principio: neqȝ multi caloꝛis eligendũ: ⁊ eſdē frigida ꝯmiſcendum. ℭ In hac. n. opilatiõe ſicut Gal. dicit. ſi apertiua ponerẽ anteq̄ plenitudo purget opilationem augmentaremus eo q̄ humores alios in meatus deſcendere cogemus: ⁊ eos ĩ iniuſcamus. ℭ Poſt plenitudinis aũt amotionem vix reſtabit opilatio que ſi ſupſit apertiua concedimus. Sȝ qm̃ hec ſm̃ plm̃ ſunt calida periculum eſt ex eis: putredinem augeri ⁊ febrem. quare ea que ſine calefactione aperiunt eligemus: maxime ſi in calidiſſimis humoꝛibus ſit putrefactio: ſicut ptiſanam ⁊ ſirupũ acetoſum ⁊ huiuſmodi: ſi vero ſit in frigidis tunc eligemus ea: que pauci ſunt caloꝛis ſicut endiuiam ⁊ radicẽ apij ⁊ olo ſirupũ acetoſum de ſeminibus ⁊ hmõi. ℭ Si vero qḋ opilauerit fuerit humoꝛis groſſities aut viſcoſitas ſubtiliatiuis ⁊ inciſiuis ⁊ abſterſiuis vt ꝯrijs vtendũ: ſed qm̃ hec ad calidum vergunt de genere eorum minꝰ calida eligendum refrigerantibus eis ſp cōmixtis: vt p abſterſiuis: ⁊ lauatiuis mel aut zucharum: pro inciſiuis acetum pro apertiuis ⁊ ſubtiliatiuis capillum veneris: eupatorium ⁊ ſilia. plurime tñ iſtarum nãrum reperiuntur in ſirupo acetoſo ſicut Gal. ⁊ princeps dicunt: nã refrigerat ⁊ incidit ⁊ ſubtiliat abſtergit ⁊ euacuat: pp qḋ cōpetit ⁊ febri putride ⁊ cãe putredinis: ſȝ eo ſepius datoi inteſtina excoꝛiant: tuſſis generat ⁊ neruoſa leduntur: ſicut dicit Gal. ideoqȝ nihil inuenimus pter aliqd leſiõis iuuatiuũ q̄ ꝯtigit pp q̄ opoꝛtet medicũ ꝯſiderationẽ ſimul hr̃e tam in moꝛbo q̄ ĩ cã ⁊ accidente: q̄ ĩ in virtute.

ℭ Opilationibus aũt apertis iam abſolute refrigerãtia locum hñt: febri qdẽ ⁊ ipſius imediate cãe. ſ. putredini ꝯpetentia. ſȝ qm̃ febris moꝛbus eſt q̄ eſt mala ꝯplexio calida ⁊ ſicca: non poſſumus olo frigida ⁊ ſicca putredinis chimis adhibere ſed ſi poſſit vt in peſtilẽtijs ex calido ⁊ humido aere generatis abeuntibus vel abſentibus opilationibus non eſt electio vllaꝝ medicinaꝝ ſuper frigidas ⁊ ſiccas ⁊ vniuerſaliter acetoſi ſapoꝛis: hmõi. n. humoꝛẽ modice putrefactum reſtituunt in ſui nãm ⁊ paratum putreſcere non pmittunt: ſi aũt talia non competant tunc aqua frigida erit optima medicina ⁊ maxime qdeȝ ſi colera dominet ⁊ nihil aliud foꝛtiꝰ ꝯdicat. q̄ hec hora frequenter putridum reſtituit in priſtinaȝ nãm: adeo vt ceſſet fe. nulla purgatione putridi ꝯſequente qḋ in aliqbus patenter obſeruando cōperimus. ℭ Si vero opilato fuerit in exterioꝛibus poris cutis a frigoꝛe qdẽ vl̃ balneo aque alumioſe ſuboꝛto: q̄ obtuſio dr̃: tunc liquefactio ⁊ diſſolutio erit cã ſalubris: hoc aũt fit balneo aque dulcis ⁊ fricatione ex molli oleo camomille ⁊ vino albo ⁊ aqua tepida ⁊ hmõi: ſed talis rarificatio nequaquam fieri dȝ: ſi plenitudo adſit anteq̄ plenitudo purget propter id quod dictum eſt hec autem expiratione ⁊ euentatione pꝛohibite fienti ceſſabit: putrefactio autẽ frigidis ſm̃ ſecuritatem adiuuabit medicinis: quod ergo dicit princeps q̄ digeſtiuũ ſm̃ plurimum calidum eſt non eſt intelligendum de digeſtiuo putridi: ſed de eo qḋ eſt cauſa putredinis. ℭ Hal. vero non vr̃ ſufficienter intellige‑ re locum iſtum ſicut nec aliquos plures: nõ. n. docet intendere ad digeſtionẽ putredinis: que eſt ſed future fieri que nondum exiſtit cuius amotio non eſt cauſa ſalubris diſcraſie fientis ſed diſcraſie future fieri: cuius ſanatio hic non intenditur: dicit. n. q̄ cauſaꝝ digerentiũ alie ſunt cibi alie ſunt medicine ⁊c. cibi vero ſunt hi qui ſunt equales in quantitate ⁊ qualitate ex quibus chimus generatur equalis ſȝ iſte non digerit neqȝ putridinẽ: q̄ eſt neqȝ eam abſcindit que ex aliqua humoꝛis malitia parata eſt fieri: cum non ſit in eo aliqua virtus medicine proprietatem hñs ad illud: ſȝ reſtaurãdo chimũ bonũ ꝓhibet augmentum cauſe antecedẽtis. ⁊ pp hoc iterationẽ putredinis: medicine vero ſicut dixit ſunt ſicut crocus ſpica cinamomũ caſſia piper. ꝫ. ⁊ hmõi. de quibus palã eſt q̄ putredinẽ non rectificant: ſȝ digerẽdo humoꝛẽ crudum groſſum frigidum paratũ putreſcere caloꝛẽ quidẽ innatum ꝯfoꝛtando ⁊ humidũ diminuẽdo ⁊ caloꝛi ipſum ſubijciẽdo ad modũ ſatis in exterioꝛibus ꝓhibet: ne putredo fiat: nec talis ſtante fe. ſecure ꝓcedunt timoꝛe augmẽti putredinis ⁊ febris: quare Hali. non intellexit q̄ ſit digeſtio q̄ eſt cã ſalubris diſcraſie fientis: mẽtionẽ de ſola digeſtiõe parati ad putredinẽ viſus facere. ℭ Sȝ qm̃ digeſtio ⁊ rectificatio putridi aliqñ eſt impoſſibilis: pp id qḋ deñ ẽ aliqñ vero diminuta: vt nec poſſit ná hũoꝛe ſic diminute rectificato vti ad nutrimentũ: ſed eſt exhibens ei aptitudinem qua poſſet excerni. euacuatio talis humoꝛis: erit altera cauſa ſalubris talis diſcraſie de qua ſubſequenter eſt dicendum.

ℭ Euacuationes vero p phlobotomiã ⁊ cliſtere ⁊ vrinã ⁊ reſpiratões ſm̃ cutẽ ſunt amplius ꝟo ad ꝯria tractu ⁊ deriuatiõe ab alia huius. n. generis ſunt ⁊ menſtrua mouere ⁊ emoꝛroidas aperire ⁊ p nares ⁊ palatũ purgare. Scientes igit ⁊ hic materias qbus in tpe ⁊ qualitate ⁊ q̄ntitate ⁊ modo vſus oblatis euacuatio fit ſm̃ hanc ptẽ artis inuenimꝰ ſalubria. ⁊ ſcripta eſt omnium inuentio in terapeutico negocio.

ℭ Cum declarauit qd oȝ ſcire ad pfectionẽ cauſe ſalubris q̄ eſt alteratio declarat qd oȝ ſcire ad pfectionẽ cauſe ſalubris q̄ eſt euacuatio enumerans: pꝛimo ſpẽs euacuatiõis dicẽs (euacuatiõis ⁊c.) i. ſȝ euacuationes fiunt cibus iſtis. ſ. p phlobotomiã ⁊ cliſtere ⁊c. vt ſimpliciter ẽ dicere duplex ẽ omnis talis euacuatio. aut. ſ. p foꝛas miſſionẽ: ⁊ hoc quidẽ fit dupliciter. ſ. aut vijs conuenientioribus ⁊ ꝓpinquioꝛibus materie purgande ⁊ loco i quo ea continetur. aut p detractionẽ materie ad contrariam partem: aut ſit p tranſpoſitionẽ materie ad alia quecunqȝ loca: ẽt ſi non ſequat foꝛas eiectio. Et prima qdẽ maxime competit cum humoꝛ eſt quieſcens in loco. Secũda cum ad loca reumatizat. Tertia vero cũ ſperat eius coꝛrectio in alijs in quibus tranſponit mẽbris. ℭ Dan de dicit (ſcientes igitur ⁊c.) i. quando igitur ſcierimus materias qbus fit euacuatio. ⁊ vult p materias ſubſtantias farmacoꝛum purgantium primo ⁊ in quo tempore ⁊ quãtitate ⁊ qualitate ⁊ quomodo vſus eis oblatis euacuatio compleatur: tunc facile inueniemus cãs ſalubres que attinent euacuationi: ⁊ hoc itẽdebat cũ dicit ſecundũ hãc ptẽ artis. ℭ Deinde q̄ liber iſte eſt ſummarum expꝛeſſiuus tm̃: ſicut in capitulo ⁊ concluſione determinans vniuerſa remittit ad librũ ſuũ vbi particularius iſta docentur: ⁊ dicit (⁊ ſcripta ẽ ⁊c.) ideſt ⁊ declaratio omnium iſtoꝛum tam medicinarum digerẽtium q̄ cō. 40

euacuantium quantitatis quoqꝫ ⁊ qualitatis ⁊ modi tē poris oblationis eap. ſcripta ē negocio terapētice.i. in libro curatiue doctrine ſiue de ingenio ſanitatis titulato.

Eſt autem hic attentione dignuꝫ ꝙ euacuatio: que eſt cauſa ſalubris febris putride ſecundum ꝙ eſt diſcraſia fiens eſt euacuatio putridi: euacuatio etiam cauſe antecedentis: que eſt non putrida ſed parata putreſcere non eſt cauſa ſalubris diſcraſie fientis: ſicut nec eius digeſtio: ſed future fieri ſecum compoſite. per quam quidem prohibetur reditus paroxiſmi quemadmodum ſuperius expeditum eſt: vñ ⁊ eleganter Galie. ait vndecima ꝑticula terapentice methodi. ꝙ ſicut corpora vitam non habentia ipſis putrefactis curamus cum abſcindimus quod eſt putrefactū ⁊ quod remanet ſuſpendimus in frigido: ⁊ ſubtili aere ſtudentes vt diſſoluatur ⁊ refrigeretur: ita faciendum erit in putredine corporis humani: purgabimus ergo ſicut dicit putrefactum maxime ſi putredo tantum proceſſerit ꝙ ceſſare non poſſit ab aliquo digerente: nō putrefactum vero ꝙ tamē paratū eſt putrefieri ex aliq̄ mala ſui qualitate ad ſuum temperamentum reducemus: ſtudentes ne putreſiat: hoc autem faciemus ſi prohibuerimus ne opilet: q2 cum completur opilatio accidit putredo ſicut dicit princeps: adhuc autem ſi corpus tranſpirabile reddiderimus. ❡ Sed dicet aliquis nihil opꝰ eſſe euacuatione putrefacti cum plurima pars eius expiret a calore quidem in vaporem extenuata. ❡ Cui dicimus hoc idem ꝙ digeſtionē illius fieri poſſe denegāti diximus ſupra ꝙ hac fere ſententia ſuſcepta nulla erit apud medicum cura putride febris ſecundum ꝙ eſt diſcraſia fiens: quod abſurdum eſt: non eſt autem euacuationē conandum efficere ante opilationis abſciſionez q̄ quedam opilantis cauſe digeſtione perficitur propter timorez inobedientie purgandorum. niſi quod opilauit fuerit humorum ſola multitudo abſqꝫ alia ipſorum malitia: in hac enim ſi virtus ⁊ etas tolerare potuerit flobotomia non eſt tardanda potius quaſi aliam expectare digeſtionem hec enim multitudinē euacuat. cuius euacuatio eſt multotiens cure perfectio per ſubito ad eam comitari aut euacuationem putridi aut eius refrigerationē: ⁊ hoc eſt qꝺ Gal. dicit in commēto illius aphoriſ. que egeruntur: ⁊ eſt ꝙ in fortiſſimis febribus flobotomia vſqꝫ ad lipotomiam refrigerationē totius habitus confeſtim operatur ⁊ extinguit febrem: vnde etiam ait princeps ꝙ flobotomia non eſt de genere eius purgationis in qua expectetur digeſtio expectatiōe que fit in ſolutiuis: ⁊ cauſa eius ē quia ipſa ꝓprie cōpetit in multo cuius digeſtio non eſt alia q̄ꝫ adequatio eius per ſubtractionem ſuperflui. ❡ Adhuc autem quia ſi multū aliam haberet malitiam parum conferret expectatio digeſtionis eius eo ꝙ cum ipſa ſit euacuatio per aperitionem vene. huiuſmodi autē aperitio eius euacuaret tale quale ibi exiſtit non eligens nec diſcernens equaliter enim ſimul obediet digeſtum ⁊ indigeſtum: quod apō ſolutionem per farmaca non contingit. ſed aliqualiter abſciſis opilationibus putrefactū purgare aduocet Galienus eadez particula ſupradicta cū dicit: dico ergo humores putridos eſſe purgandos vrina. ſ. egeſtione vomitu ⁊ ſudore. Hoc etiā i loco multos modos purgationis enumerat qbus tam putridū q̄ꝫ paratū putreſcere excernimus: adhuc aūt ⁊ poſt pauca ſubiecit ꝙ poſt humorum opilantium abſciſionem ea que purgent eos ꝑ ſeceſſum ⁊ vrinam atqꝫ ſudorem tribuantur: ſed quoniam hec ſunt calida que febrē augent ⁊ putredinē ſicut dicit querantur illa que parum vel nihil calefaciunt de quorum numero balneum eſſe dicit optimum tunc iudicans illō niſi febris ſit valde fortis vt ſinocha. ❡ Huius autē euacuationis perfectionē maxime que per farmacias efficitur a quatuor conditionauit itentionibus: quarum prima eſt electio medicine conuenientis q̄ fiat euacuatio: ⁊ hanc intēdebat cum dicit: ſcientes ⁊ ꝺ materias: ⁊ hoc pēdet a tribus. ❡ Primum eſt vt ſciamus ꝑ quā vlā medicia ſit humoris deductiua vt non demus vomitiua cū decretū nobis fuerit vētrē ſoluere. ❡ Secundū eſt vt ſciamus cuius humoris ipſa ſit euulſiua: ⁊ vt nō demus phlegmatis purgatia cū colera fuerit educēda. ❡ Tertiū vo eſt vt malā a bona diſcernamus ne accidat plus nocere ſui malitia q̄ꝫ purgatione poſſit conferre. Secunda aūt intentio eſt electio tēporis cōuenientis ad euacuationē ⁊ huius vniuerſalis ⁊ particularis: qđ vero vniuerſale tꝑs nō eſt niſi poſt digeſtionē humoris niſi ſoluꝫ qñ fuerit furioſus pendebit eius cognitio a cognitione aut digeſtionis aut furioſitatis ipſius: in cronicis. n. egritudinibus ſicut Gal. dicit. nil amplius quā digō expectanda eſt: hoc aūt in ſupfluitatibus cognoſcitur ſicut dicit gal. in fine ſūme de ſignis: adhuc aūt in alleuiatione naturē in acutis etiā hoc idem expectādū niſi humor furioſus ⁊ inſtabilis exiſtat: q cognoſcitur a cōexiſtentibus ortis accidētibus qñ impedimētū mobilitatis eius maius ē q̄ꝫ ſue euōnis āte digōnē: ⁊ ꝓpe ſi fuerit ſubtilis ⁊ nō ībibitus mēbris ſed in venis exiſtēs. ideo nō ē expectāda digeſtio q2 humorē ꝓparat expulſiōi. nō. n. obedit medicīe attrahētī niſi ēēntiā habeat tēpatam que a digōne ſibi exhibet: vñ ⁊ gal. particula ſupradicta cū diceret humores putridos eſſe purgādos vrina egeſtione vomitu ⁊ ſudore. ait ꝓparemus tñ ꝓus mēꝫ vt de ſe facile defluat ad has vias: multa. n. ſicut dicit ꝺ faciūt ſicut ptiſanuꝫ decoctio radicū apij melicrato oxizacare ⁊ hmōi: aliqñ tñ in ꝓncipio febriū putridarū in quo ſine dubio nō ē digōneꝫ inueniri aliquid de cā morbi: educimus lenibus medicis: vt nō fortior ſit ſup reſiduo: ſicut cliſteribus lenibus aliiſqꝫ ſuaibus lenitiuis ventris: hic. n. nō intēdit cōpleta abſciſio cauſe morbi: q̄ tūc eſt impoſſibilis: ſꝫ diminutio opilationis ⁊ putredinis ꝑ aliq̄ꝫ euacuationē ꝯſtricti leniter factā. cuius ſile aliqñ facimus in extrinſecis flegmonibus: cū. n. ē plurimū qꝺ eſt eſſluxiuum de cuiꝰ maturatiōe digne deſꝑatio venit ſcalpellamus mēbrū ⁊ euacuamus illō ab eo nō expectātes eius maturationē. ❡ Ad hāc ḡ ſecuritatē nō eſt incōuenientē ſi de cā morbi. ante eius digeſtionez aliqđ leniter euacuare conemur: nos. n. ⁊ has leues euacuatiōes ante digōnem videmus naturā facientem aliqñ in paroxiſmo febꝛ. interpolatarꝫ. ad vnūquēqꝫ enim rigorē ſeqtur aliqua particularis extractio humoris moti a putredine ꝑ ſudorē vel vomitū vel ſeceſſuꝫ āt cuꝫ digeſtio nōduꝫ exiſtit: digōne vero cōpleta ſicut in ſtatu habūdantiores efficit purgatiōes ꝑ criſim. ❡ Tꝑs aūt ꝑticulare exercēdi euōnē ē hora interpolationis febris: maxime ſi fuerit frigidior iter horas: hac. n. hora minor eſt in euōne moleſtia. ❡ Tertia ēt itētio ē electio q̄ꝫtitatis ⁊ q̄litatis ꝯueniētis ex medicis offerēda. q̄ꝫtitatis qdeꝫ ne ex ſupfluā q̄ꝫtitate ipſiꝰ ꝯtigat purgationē ſupfluere ⁊ ide v̄tutē exolui: aut ne ex pauca nihil accidat euacuatiōis ſꝫ aut augmētū humoris aut aliō ipedimētū. Et cognitio huiꝰ inniti experiētie aut tue aut alioꝝ. q̄litatis vo vt ſciamꝰ modos ꝓparationis eius: vt ꝑ ꝺ faciamus eā acqrere qualitatē corꝑi conuenientez ⁊ aptitudinem maiorē ad purgādū: ⁊ cognitio huius innitit expiētie ⁊ rōni. ꝯſiciebat āt hec ꝯditio ꝺ q̄litate apō aliā traſlationē. ❡ Quarta vo intētio ē electio ꝯueniētis modi vſus ⁊ pōt ꝑ hoc velle modos ꝓparationis ipſiꝰ medicie. ſ. vtꝝ infuſa vel decocta ſirupizata vel pillata ⁊ hmōi. quorū omniū cognitio eſt tā ex ſciētia ꝺ ſimplicibus q̄ꝫ ꝺ cōpoſitis medicinis. alia autez tranſlatio h...

dicit ⁊ mō vſus ⁊ via vſus ad rectitudinē: ꝓpter qḋ alia
pōt ēē expoſitio modi vſus ſicut. ſ. expōit Galī. vt ſit ele
ctio mō vſus electio vie corꝑis ꝑ quā ſiāt hūoꝝ eductio
qñ obſeruāda erit ꝯueniētia medicie ad illā viam: ⁊ co
gnitio eius pēdet ſcḋz plurimū a cognitiōe regionis ad
quā declinat hūoꝛ purgandus: ex ꝓpinquioribus eīum
vīīs naīibus ei loco ad quē declinat extrahēdus: ē vt ſi
ad ſtomacū vergat hūoꝛ vomitu mūdādus eſt: ſi ad ite
ſtina farmaco deorſum eductiuo: ſi ad renes diureticis
excernere ⁊ ſic de ceterꝭ: ſꝫ tñ ꝑuiſo ꝙ talis dēlinatio ſit
vi nāe ⁊ nō vi morbi: ſi.n. vi morbi ad vllā partiū reuma
ticaret hūoꝛ nō ꝑ illā aut ei viciuā: ſꝫ partē ꝯriā deuer
tēdus erit: ſemꝑ.n. oꝫ artē nāe ſecutiuā eſſe: morbi ꝟo
impugnatiuā: ſꝫ etiā caueas ꝙ mēbrum egreſſionis ſit
ignobili⁹ eo a q̄ ſit euōꝛ ⁊ nullā hñs aliā egritudinē: ꝑꝑ
quā timeat deſcēſu humoꝝ ad ipſum: vꝫ ꝙ humoris in
euātio naturalis ſit: ſicut mēbra vrine gibboſitati epatis
⁊ inteſtina ꝯcauitati: ⁊ vñ vndecūqꝫ nā repit inde duce
re opꝫ ꝑ ꝯuenictes regiōes. ¶ Exponit aūt Galī. tertiā
intentionē nō de q̄ntitate medicine offerēde: ſꝫ de q̄ntitate
humoris ꝑ eā purgādi: cui⁹ ꝑcognitio ēt ꝯmēſurat debi
tā quātitatē medicine offerēde: ſꝫ eius pendet cognitio
a ſcia cāe morbi: īmoderata.n. repletio īmoderata eua
cuatiōe idiget ſicut dictur⁹ eſt infra: ſꝫ qñ hāc ꝟtus ali
qñ tolerare nō pōt: maxīe ꝯiecturabit ex virtute: ꝑꝑ qḋ
in hora purgationis quātitas excedēs cognoſcit nō ex
mole: ſed ab ortu eſtuatiōis ⁊ difficultatis tolerātie: vñ
⁊ recte Gal. ait in cōmēto illius apho. in exercitātibus
⁊c. ꝙ ī oī purgatiōe ꝟtus ꝯſiderāda eſt: ⁊ ſcḋm ſui vigo
rē abūdātia purgāda: ſi.n. ꝟtus deficiat purgatio eſt co
excēdā: ⁊ ſi nō tota exierit abūdātia: ad qḋ ⁊ recte cauet
ꝑnceps dicēs in hmōi multiplicatione miſeri euātionuꝫ
meliorē eē multiplicationē quantitatis. ¶ Propter qḋ
ſciēdū ē ſicut Gal. dicit in libro terapēutice methodi. ⁊ cō
ſeruatio ſanitatis ⁊ curatio morbi qḋdā hñt cōe qḋ eſt
cuſtodia vite: in vtraqꝫ.n. hoc intēdit: ſꝫ in hoc differūt
ꝙ nō qcqd curat morbū cuſtodit vitā: ſic̄ cuſtodit eā qc
qd ꝯſeruat ſanitatē: aliqd.n. vere curat morbū qḋ vitā
minime cuſtodit: ſicut ſūt fortes ⁊ magne euacuatiōes:
qb⁹ aliqñ morb⁹ eget: in ſinocha.n. ſi robuſta ſit virtus
vſqꝫ ad lipothomiā flobotomiā inducem⁹ vt febris ex
tinguat ⁊ icēſio mitiget hoc qdē recte faciētes: ꝙ ſi vir
tus ſit imbecillis tūc vltra q̄ꝫ tolerare poſſit īducta ſit ꝑ
necēs. ¶ In curatōe igr̄ morbi ſublimioꝛ ⁊ ꝑma oīuꝫ i
tētionūꝫ q̄ nobꝭ abūde occurrūt ē ſūpta a ꝟtute: nō qꝛ ſit
h⁹ ꝑ ſumi ab ea ꝑmā ſignificationē curādi morbū: ꝯſide
ratio.n. ꝟtutis nō ſignificat nobis in aliquam horaꝝ vt
Gal. dicit q̄ ſit morbi curatiō cū ꝟtutis ꝯſideratio ſit:
aliqñ ꝓhibēs rectitudinē curatiōis vt pꝛemōſtratū ē. di
cet itēſio ꝑma ī cuſtodia vite q̄ꝫ curatoꝛ intendit ſicut ⁊
ꝯſeruatoꝛ: vñ ſi virtus ē defectiſſima ⁊ id qḋ aufert cām
morbi nō cuſtodit ꝟtutē nec vitā q̄ ſine dubio actio ei⁹
eſt: tūc ſcḋꝫ ꝯſiliū Gal. nutrire oꝫ egrū donec ꝟtus in eo
ſuſcitet: deinde ꝯfortata virtute malum humorem ab eo
paulatim purgare bonū in eius vice ⁊ loco reſtaurādo.

Quoniam ēt ab hac diſpoſitiōe iā ⁊ nr̄a cōmē
tatio ad neceſſitatē cibationis egri de
ducta eſt aliqd ꝑcurramus ⁊ nūc de cibi ordinatione in
talib⁹ febrib⁹ ꝯueniēte. ¶ Dico ḡ ꝙ ſicut Gal. dicit ī cō
mēto regiminis acutoꝝ morboꝝ. intētio in dādo cibus
eſt vna cōis in ſanis ⁊ egris ꝯſeruatio ꝟtutꝭ aīalis. ⁊ vult
ꝑ hāc ꝟtualē q̄ eſt ꝑncipiū vite: dictā qdeꝫ aīalem nō ab
aīa: ſꝫ ab aīali: qꝛ in ſolis aīalib⁹ īuenit: ſic ēt vocat eāꝫ
ꝑnceps ꝑmo can̄. c. de ꝟtute ſpirituali: ſꝫ aūt ideo qꝛ vi
uūt aīalia quouſqꝫ ſuſcipiūt alimētū eo ꝙ alimēto nu
trit igniculus ille quo viuim⁹ ſicut ignitū liciniū oleo ī
lucerna. ¶ Sanis aūt dabit. cib⁹ duob⁹ modis tñ aut

vt cū cuſtodia vite ꝯſeruet vigoꝛ corꝑis q̄lis eſt fuit: qḋ
ſit cibo tēꝑato quātitate ⁊ q̄litate: aut vt cū cuſtodia vi
te augeat corꝑis vigoꝛ: qḋ ſit cibo plurimo ſpiſſo augē
te calorē ⁊ ſanguinē ⁊ mēbroꝝ ſubāꝫ indiſſolubilē red
dente. Quā aūt vigoꝛ corꝑis nō diminuendus eſt ſanis
ſubtilis cib⁹ eis nō ꝯuenit: in egris aūt in his. ſ. qui hñt
ſienie diſcraſiam qualis eſt febris putrida in qua maxīe
ſollicitamur de ordinatiōe diete cibi ⁊ potus ꝑꝑ pariter
dubitari in illa ex augmēto cibi augmētū cāe: ex dimi
nutione ꝟo cibi diminutionē ꝟtutis: daf ſūt duob⁹ m̄ ē
dis tm̄. ſ. aut vt cū cuſtodia vite ꝯſeruet corꝑis vigoꝛ q̄
lis inuentus eſt apud initiū morbi: vt in paſſionib⁹ diu
turnis fieri oꝫ: aut vt cū cuſtodia vite minuat paꝝ de vi
gore corꝑis ſub intētione diminutionis cāe morbi vt in
acutis faciendum eſt. ¶ Hoꝝ aūt cā eſt qꝛ cū oīs cibus
in egris ordinet ad cuſtodiā ꝟtutis pꝛemēſurate ad foꝛ
tiorē horaꝝ egritudinis q̄ eſt ſtatus quē ꝑ euaſerit ſal
uus erit: opꝫ in egritudinibus diuturnis in qbus ꝓpter
remotionē ſtatus ſuppoſitē ⁊ pꝛeuiſaꝫ dubitaf ne virt⁹
diminuta ꝑꝑ excedentē cibi diminutionē cū hoc ꝙ di
minuit cā morb⁹ vſqꝫ ad ipſuꝫ ſtatū ꝑtingeret. ipſaꝫ opꝫ
ꝯſeruare qualē inuenit eā morbus inquātū nobis iſtud
poſſibile eſt. ¶ Hoc aūt nō fiet per dietaꝫ mediocrē ap
ꝓpiatā ꝯſeruationi ſanoꝝ: hec.n. quātū ex ſeipſa eſt
ꝯſeruare pōt eam vlterius q̄ꝫ ad talem ſtatū: adhuc etiā
nulla eſſet differētia inter dietaꝫ ſanorum ⁊ taliū egro
rū: qḋ abſurdū eſt: ſꝫ ꝑ mediocrē alia ſpecie mediocrita
tis. ¶ De cibatiōe enī ſicut dicit ꝑnceps eſt ꝙ eſt groſ
ſuꝫ valde: ⁊ de ea ꝙ ſubtile valde: ⁊ de ea quod eſt īter il
la: ⁊ hui⁹ eſt pars declinās plus ad groſſuꝫ valde: ⁊ pars
decliuis ad ſubtile valde: groſſa valde eſt adminiſtratio
ciborum ſanoꝝ: que adhuc hꝫ diſtinctionem in plus ⁊
minus ⁊ mediuꝫ: ſubtilis aūt valde eſt pꝛohibitio cibi.
Media autēꝫ inter has vere equidiſtās ab illis. eſt ſicut
dicit datio kiſt ordei ſicut eſt. ¶ Et de hac etiāꝫ non eſt
verum ꝙ poſſit cōſeruare virtutē in egritudine diutur
na vſqꝫ ad ſtatum: ſꝫ inter hanc ⁊ groſſam valde eſt que
dam media ſicut adminiſtratio gallinarū ⁊ ouoꝛuꝫ ſoꝛ
bilium ⁊ huiuſmodi: de qua media veruꝫ eſt quod ꝯſer
uat virtutē in morbis diuturnis vſqꝫ ad ſtatum. in acu
tis ꝟo qñ breues ſunt ⁊ magne iuxta diffinitionē acu
te in apho. dataꝫ. ſ. ꝙ acutū eſt qḋ ī breui tꝑe multū mo
uet ſenſuꝫ. Si.n. alterat corpus ſub eis ī breui tꝑe mul
tum ſtatus remotus eſſe non pōt: quare nec dubitaf ꝙ
paruꝫ diminuta virtus illuc ꝑtingere poſſit: in talibus
igit̄ vtemur kiſt ordei: ⁊ eo qḋ eſt infra id verſus ſubtilē
valde imo ⁊ ipſa ſubtili valde q̄ eſt ꝓhibitio cibi ſi aliqñ
neceſſaria ſit vt in peracutis ⁊ circa criſiuꝫ tꝑa ipſarum
acutarum: qbus oībus diminuit virtus non ꝟtutis di
minutionē intendentibus nobis ⁊ ſi hoc intentiōi no
ſtre ſuperaccidat ſcḋm diminutionem cauſe ⁊ eius dige
ſtionēꝫ ſicut dicemus: itaqꝫ recte Hipo. ait ꝯtēplari igit̄
opꝫ egrotantē ſi ſufficit dieta ad ſtatū egritudinis: ⁊ vtꝝ
ille prius deficiat ⁊ nō ſufficiat dieta aut egritudo ꝑus
deficiat ⁊ obtundatur. ¶ Ex quo manifeſte iuuit ꝙ die
ta in egris ordinat ad virtutē pꝛemenſurataꝫ ad ſtatuꝫ.
¶ Ad cuius apho. plenum intellectū ſciēdū eſt ꝙ die
ta eſt ordinabilis ad ſtatū morbi tribus modis. ſecundū
duos extremos ⁊ vnum medium. ¶ Medius aūt mo
dus eſt qñ dieta ſufficiēs eſt cōſeruare virtutem vſqꝫ ad
ſtatū morbi ⁊ nō vltra: vt qꝛ ſit groſſioꝛ oppoꝛtuno nec
infra. ſ. minus q̄ꝫ ad ſtatū: vt qꝛ ſit ſubtilioꝛ oppoꝛtuno:
ſic.n. recte ordinata eſt: ⁊ hoc intendebat cū dicit ꝯtēpla
ri ergo opꝫ egrotantem ſi ſufficiat dieta ad ſtatū egritu
dinis: qñ ſi ſic te bene ordinaſſe cognoſces: hoc aūt pē
debit ex īfallibili ꝑuiſiōe ſtatus ⁊ bona ꝯiectura mēſure
durationis virtutis ad ſtatum pꝛeuiſum cuꝫ hac dieta.

¶ Primus quoqꝫ extremoꝝ modoꝝ ē cū dieta daꝛ ſubtilioꝛ opoꝛtuno q̄ nō ſufficit ꝯſeruare ꝟtutē ad ſtatū: ⁊ hic intēdebat cū dicit (aut ille prius deficiat) .i. eger pp̄ .ſ. diete tenuitatem: qꝛ tunc in latere tenuitatis te peccaſſe ſcias. ¶ Secundus vero extremoꝝ eſt cū dieta offertur groſſioꝛ oppoꝛtuno q̄ q̄dē ſufficiet ad ſtatū remotiorem q̄ ſit ſtatus huius egritudinis: ⁊ hoc intēdebat cū dicit (aut egritudo deficiat prius ⁊c̄.) .i. poſſit prius deficere q̄ oſtēdat hec oꝛdinatio diete: qꝛ tūc in latere groſſiciei te peccaſſe ꝑſpicuū eſt: nec iſtud ꝯparatiuū prius: q̄ñ .i. dicit aut egritudo prius deficiat: ⁊ facit ꝯparationē ad ſtatū egritudinis: vt intelligatur q̄ egritudo prius deficiat: vult q̄ deficiat anteq̄ ſit ſtatus ſicut aliq̄ voluerūt: nā lꝫ aliqua egritudo poſſit deficere ꝑ criſim augmēti: non intendit tñ Hip. oñdere illud in h̄ loco: ſꝫ intendit oñdere errores dietationis euenietes ex malitia ꝯiecture ſup vicinia ⁊ remotōe ſtat⁹: ⁊ ꝯmēſuratione virtutis ad illū quare melius ē q̄ ꝑ iſtud ꝯparatiuū fiat ꝯparatio ad dietā .i. prius deficiat egritudo q̄ intrat oꝛdinata dieta. ¶ Subtiliaꝛ ꝗ cibus in his diſcraſijs fientibus ſiue ſint cronice vel acute ſicut vr̄. ¶ Cuius cā non eſt alia niſi qꝛ cibatio lꝫ ſit amica ꝟtutis ex ꝑte ſui: ē tñ inimica eius ex ꝑte alia .ſ. qꝛ eſt amica eius inimici qui eſt mā .ſ. huōꝝ cauſans diſcraſiā: ꝓpꝫ qd̄ ſi non eēt illud quod ꝑtinet ꝟtuti eēt neceſſarium oīs ꝓhibere cibum: vt nā nullomō ad cibum reuocata occuparet in digeſtione huōꝛis q̄ eſt cā moꝛbi: ſꝫ virtutis nō efficeret ad id ⁊ deficieꝛ: ⁊ cū deficiet non vꝫ curatio quare ad vtrunqꝫ intēdētes cibamus ꝫ ſubtiliter: inq̄ꝫtum .n. cibamus ꝯſeruem⁹ ꝟtutē: inq̄ꝫtum aūt ſubtiliter cāe moꝛbi: hec aūt ſubtiliatio diuerſa ē ſꝫ diuerſitatem cāe: ſi .n. cā eſt foꝛtis ⁊ velociter multū impreſſiua vt in acutis: qꝛ de ipſius victoꝛia dignus nobis terroꝛ incutiꝛ: cū volumus nām occupari in eius veloci digeſtione quare per cibi ꝓhibitionem aut eius multā ſubtilitatē ī q̄ntitate ⁊ q̄litate incitam⁹ eā ad illō nec curamus de modica ꝟtutis debilitatione ſi accidat: ſecuri exiſtētes de ꝯmēſuratione ei⁹ ad ſtatus ꝓpinq̄tatē: quā ſi timuerimus ēt in ſtatu excitabimus eam cibo: nō curātes de nāe reuocatiōe aut cāe augmentatione dōec viuificata fuerit. Sp̄ quoqꝫ ſoliciti exiſtētes circa magis ſuſpectū ⁊ eſt virtus ſi fuerit valde debilis: aut egritudo ſi fuerit multū foꝛtis. Si āt cā fuerit debilis: ⁊ ſtatus tardet multū vt in cronicis nō opoꝛtebit hanc ſubtilitatē fieri niſi foꝛtaſſis in ſtatu eaꝝ cū ſcimus nām ad eaꝝ cauſe digeſtiōēꝫ feſtinare nō poſſe: ſꝫ itꝫ cauebimus virtuti ſicut dictū eſt vt ſtatui ꝯmēſureꝛ longinquo. ¶ Hoc vnū ſꝑ memoꝛātes q̄ in ſtatu ideo maioꝛ ſubtiliatio ē neccīa qꝛ tūc nā maxie occupaꝛ in diſteſtiōe huōꝝ ⁊ ipſoꝝ exeretiōe: in augmēto āt ideo medioc̄ris: qꝛ nā tūc ad illō mediocriter ītēdit in ꝓncipio aūt iō vberius reficiēdus eſt eger qꝛ nā nōdū inſurgit ī cā digerēda. ¶ Particularis aūt oꝛdinatio diete ſm oēm diē eſt apud declinationem poꝛiſimi: cū iā caloꝛ ꝯferueſcit ſiue ī hoꝛa q̄etis ſe. aut hoꝛa ſolita tp̄e ſanitatis ſi nō fuerit ibi q̄es vt in ſino. ha cū āt plāte pedū ⁊ manuum frigide fuerint oīs cib⁹ ⁊ pot⁹ ꝓhibēdus eſt ne reumatiſm⁹ q̄ tūc ſit ad minerā putredinis augeaꝛ: aut ne amplius caloꝛē īnatū ſuffocem⁹ ea ſuffocatōe q̄ ſibi ſit ex reuocatōe ad locū putredinis niſi ꝓpter caſum virtutis ſicut in hñtibus debile os ſtomachi ī hīs .ſ. q̄ facilis ⁊ multe reſolutiōis exiſtūt: imo ēt ī ipſo ſtatu ſi caſus ibi tieaꝛ ꝟtuti cibabim⁹ patiētē. ¶ De dieta taliū diſcraſiaꝝ in ſūma incidēter dicta ſint nobis h̄.

¶ Secundū eundē vero modū in trib⁹ alijs diſcraſijs vnum cōe habētes preceptum cāꝫ efficientem vnamquanqꝫ earum abſcindere prius. deinde ſic euenire ad eam que facta ē ab illa egritudinem ſalubrium cauſarum inuentionem facturos.

¶ Cum dedit cauſas ſalubres diſcraſie calide fientis ſub exemplo febꝛis putride: dat cās ſalubres aliaꝝ triū diſcraſiarum ſimplicium fientium vnis cās oīum ſummās precepto ⁊ dicit (ſecundum vero ⁊c̄.) .i. ⁊ ſecundum eundem modum inuenimus cās ſalubres aliarum trium diſcraſiarum fientium .ſ. frigide: ⁊ humide ⁊ ſicce: quo inuenimus in calida: cum .n. diſcraſia fiens quecunqꝫ ſit illa eſt habens ſecum cām efficientem q̄ hanc preueniendū que ſiquidem humoꝛis aliquod vitium erit eius cā ſalubꝛis aut illius humoꝛis alteratio aut euacuatio aut vtraqꝫ ſicut in ſe. putrida. ſi vero aliquid aliud tunc preueniendum in id qm̄ ab eius eſſentia demōſtrabitur inuētio cārum ſalubꝛium: quas a quibus materijs apte nate ſint fieri ſcientes ſufficienter extrahemus cās ſalubres aliaꝝ. ¶ Deinde dixit (vnum ⁊c̄.) .i. omnium diſcraſiarum fientium curam vnico ſummamus in precepto qd̄ eſt: qꝛ vnamquāqꝫ efficientem earuꝫ cām abſcindere prius oꝫ: deinde venire ad illam que facta eſt egritudinem: hoc autem ideo qꝛ ſicut premonſtratuꝫ eſt diſcraſia fiens eſt cuius quedam pars facta eſt quedam futura fieri: qꝛ igitur pro parte future fieri in actu fiendi non exiſtens cauſam hꝫ efficientem pro hac parte abſcindere oꝫ prius cauſam: ideo autem prius q̄ ad curam partis facte veniamus: qꝛ fruſtra fieret curatio partis facte cauſa ſemper efficienter remanente: deinde abſciſa cauſa venire ad ꝑtem diſcraſie que facta eſt ab illa cauſa. eo q̄ abſciſio cauſe non curabit neceſſario factum de fiente. Et quoniam illa contenta eſt contrarietate egritudinis tantum vtendum eſt cautela predicta qua diſtinguitur contrarium verum ab apparenti. ¶ Sed hic notare opoꝛtet q̄ in aliqua egritudine cauſam habente abſciſio cauſe completa eſt cura totius egritudinis eo quod poſt abſciſionem cauſe non remanet de ea aliquid factum: vt in opilatione que eſt ab humoꝛe: ⁊ cauſa eſt qꝛ factum: non diſtinguitur a futuro fieri in talibus fientibus: in quibus autem diſtinguitur ablatio cauſe efficientis: aliquando ꝑ accidens eſt cura partis facte: eo .ſ. q̄ coꝛpus per ſe ipm̄ ī pedimento ſublato redit ad naturam ſuaꝫ: ſicut aqua calida cum remotus fuerit ab ea ignis calefaciens refrigeſcit paulatim: aliquando autem non ſufficit: maxime quando manſiua facta fuerit a qua non patitur coꝛpus. ¶ Erit autem hic attentione dignum q̄ abſcindens cauſam ſiue per alterationem ſiue per euacuationeꝫ: aliquando ſumitur cura ipſius diſcraſie: ſicut in diſcraſia facta ex humoꝛe frigido alterantia eum humoꝛem frigidum ⁊ ipſum euacuantia omnia ſunt calida: quare ex ſuis ipſis qualitatibus ſunt cura diſcraſie: aliq̄ñ vero ꝯdicet vt in cura febꝛis putride: digeſtiuum .n. ⁊ euacuatiuum ſm ꝑſm calidum eſt vt .ſ. patuit: hoc aūt ꝯtrium ē ei qd̄ requirit febꝛis de infrigidatione. ¶ Propter qd̄ dubitabit hic aliq̄s vtrum q̄n abſciſio cauſe obuiat cure moꝛbi ⁊ econuerſo ſemper oꝫ cām prius abſcindere: vr̄ .n. q̄ non ſemꝑ: ſicut .n. dicit Gal. in principio decime ꝑticule terapeutice methodi quandoqꝫ ſe. adeo eſt foꝛtis: q̄ timemus egrum periturum niſi refrigerantia ſuccurrant. vnde tunc tempoꝛis ſicut dicit feſtinādum eſt ī dādis refrigeratiuis: deinde que cauſam excludāt quare ſecūdū hoc videbitur p̄ceptū hic datū nō eſſe vlr̄ veꝝ: q̄ vnāquāqꝫ cām efficiētē abſcindere ꝑus oꝫ deinde ⁊c̄. imo ſicut vr̄ prius oꝫ aliq̄ñ curare moꝛbū deinde venire ad abſciſionem cauſe. ¶ Niſi eſſet q̄ hic canon vniuerſaliter ⁊ ſemper verus eſt quantum ad veram curā moꝛbi: nunquam enim poteſt febꝛis curari manēte in coꝛpore cā eius ꝓpꝫ qd̄ dicit ibi q̄ ſi febꝛem medicaueris cum

bi

bis que cãm eius augent nulla ſpes erit q̃ p hoc febris auferaſ: eius.n. cã ſepius aucta febrem augeri neceſſe eſt. Sꝫ q: cura morbi non põt effici niſi cũ ɔſtãtia vite: oꝫ qñ virtus ob acuitatẽ febris nõ expectat abſciſionem cãe maxime cũ his q̃ febrẽ augẽt ꝑmittere aliqd de cura morbi nõ: gdẽ q: ſic poſſit vere curari morbꝰ: ſꝫ minui: vt p hoc virtus toleranti⁹ ſit vſq; ad abſciſionẽ cãe ſi/ne qua vera cura non pficiſ pp qd dicit q̃ ſi febris adeo fortis ſit q̃ eger non poſſit eius pati moleſtiã nõ ẽ opor/tunũ cũ his q̃ cãm auferũt augeri calorẽ: nã ſi hoc fece/ritis febris cum febriente peribunt: iuſſit ergo ad fortꝰ vnius duoꝝ magis aſpicere: alteꝝ non tñ negligere cir/ca g̃ curam diſcraſie ſitẽtis vt dicit eſt hũda ɔſideratio triplex. ſ. ad eius eſſentiam: cãꝫ quoq; atq; virtutẽ: ꝑmũ .n. ⁊ ſm demonſtrat opoꝛtere auferi .i. tertium vo cuſto/diri. quare opoꝛtebit virtutẽ aliqñ ɔparari ad moꝛbum aliqñ ad cãm: ſi ergo tuã intentionẽ in oibus equalẽ in/ueniesaut q: abſciſio cãe nõ obuiet cure moꝛbi nec ecõ/uerſo: aut q: tardatio refrigerationis non deſtruit vtu/tem bonum eſt mox fieri ea q̃ intendis. ſ. abſcindere cau/ſam. ℂ Si vero diuerſa ⁊ oppoſita tibi monſtrauſ: vel q: abſciſio cãe obuiat cure moꝛbi ⁊ econuerſo: vel q: tar/datio refrigerationis deſtruit virtutẽ: magis ceteris erit in virtute intẽdẽdũ: non tñ vt alia negligas: quare opor/tebit tunc ⁊ vltime infrigidando equare ɔplõnẽ ɔ̃triam ei ⁊ viuificare eam cibo: qñq; acuitas obtundiſ ⁊ virtus vigoraſ redire ad cãm ꝓhibendo cibum ⁊ humoꝛem ab ſcindendo: ſꝫ Gal. in hoc opere breuitati ſtudẽs reticuit omnem intentionem que ſumitur a virtute.

ℂ Secũdũ vo ɔpoſitas diſcraſias ex ſimpli/cibꝰ ɔpoſito oñdet. ſalubria ꝑcepta ⁊ hic hñ/tibus nobis ꝓpoꝛtiõale magnitudini diſcra/ſie ad illaꝫ conueniens inuenire medicamẽ. velut ſi ita acciderit. ſ. x. quidem numeris ſꝫ calidius excedit aliquid ab eo q̃ eſt ſm nãm ſeptem vero ſm ſiccius eſſe oꝫ ⁊ ſalubreꝫ cau/ſam in talibus diſpõnibus frigidioꝛem. x. q/dem numeris. vij. vero humidioꝛem.

cõ.4e. ℂ Cũ dedit cães ſalubres diſcraſiaꝝ ſimpliciũ dat cõpo/ſitaꝝ: ſꝫ ⁊ qm diſcraſia ɔpoſita eſt ⁊ fieri ⁊ facta ſicut ⁊ ſimplex intelligaſ canones dictos ⁊ dicẽdos in vtriſq; audiẽdos eſſe: ſꝫ q: ia. ã. docuit electionẽ qualitatis cãe ſalubris p ɔſiderationẽ ſpẽi diſcraſie cum dicit curatio vnum quidem hꝫ modũ ɔ̃triũ eius qd ſoluendum eſt: docet hic electionẽ q̃titatis. ſ. gradus qualitatis p cõſi/derationẽ q̃titatis diſcraſie ⁊ dicit (ſm ⁊c̃.) .i. compoſi/tio cure ɔpoſitaꝝ diſcraſiaꝝ eſt ex curis ſimpliciũ ſicut enim ſe hꝫ ſimplex diſcraſia ad compoſitaꝫ ſic cura ſim/plicis ad cura ɔpoſite. ℂ Deinde dicit (ſalubria ⁊c̃.) .i. oñdiſ ɔpoſitio cure ex ſimplicibus hñtibus. ſ. nobis hec ſalubria ꝑcepta .i. ſalubres canones quos daturus ẽ: di/cunſ ideo canones ſalubres: q: ſm eos ſalubres docenſ cãe que ſanitatẽ perficiunt. Dñr .n. cauſe ſalubres: q: ſa/nitatem efficiũt vel conſeruant: canones autem q: ſm eos talium ſit electio cauſarum ⁊ eſt methafoꝛicus mo/dus dicendi ſalubre. ℂ Deinde proceſſit adiungens ꝓ/poꝛtionale .i. hoc. ſ. preceptum hñtibus nobis. ſ. inueniꝛ ad diſcraſiã medicamẽ ɔueniens ꝓpoꝛtionale magnitu/dini diſcraſie .i. intenſioni eius nomen .n. q̃titi ad qualita/tẽ non recte dicemus. ℂ Deinde exẽplificat hanc ꝓpoꝛ/tionalitatẽ quã oꝫ habere ad diſcraſiã apud medicamẽ diſcraſie calide ⁊ ſicce ⁊ dicit (velut ⁊c̃.) .i. velut ſi contin/gat coꝛpus vel aliquod ex mẽbris eius lapſum eẽ i calo/re decem numeris i diſpoſitione nãli. ſeptẽ vero in ſicci/tate opoꝛtebit cãm effectiuã ſanitatis eius tãtumdem la/bi a ɔſeruatiua talis coꝛpis in ſua ſanitate manẽtis in ɔ̃/riis qualitatibus his in qbus lapſum ẽ coꝛpus ſi ꝺꝫ ꝑfe/cte ſanari. ℂ Uerbi gratia. cognitio .n. iam ex pꝛioꝛi ca/none q̃ medicamẽ oꝫ eẽ ɔ̃triũ in qualitate ipſi diſcra/ſie: addere oꝫ q̃ oꝫ eẽ tale ɔ̃triũ q̃ ſit proportionale ma/gnitudini diſcraſie: aliter .n. non eſſet veꝝ ɔ̃triũ neq; p/ficeret ſanitatem bene ſicut ſuperius pꝛemonſtratum eſt quare opoꝛtebit cãm ſalubrem talis ɔpeſiti lapſus eẽ fri/dioꝛem. x. numeris ea. ſ. cã que tali coꝛpori in ſua nã exi/ſtenti competebat ad ɔſeruationem: humidioꝛem autem ſeptem: hec .n. vere ẽ ꝓpoꝛtionalis magnitudini diſcraſie q̃tum .n. lapſum eſt coꝛpus a nã ſua tm̃ eſt ⁊ cauſa effe/ctiua ſanitatis a conſeruatiua talis coꝛpoꝛis in ſua ſani/tate manentis: quare tm̃ põt agere ɔ̃trium coꝛpus reſiſte/re. ex quo accidet i mediũ venire qd erat illius pꝛima ſa/nitas. ℂ Quamuis aũt talem ꝓpoꝛtionem cauſe ſalu/bris ad diſcraſiaꝫ attendi debere rõne conuincamus: co/gnitio tñ huius propoꝛtionis ſola habetur cõiectura: ⁊ experimento magis q̃ ratione capiatur. ℂ Manifeſtũ eſt aũt huic aſſignatum canonem eẽ ꝓpꝛium diſcraſie facte. cõem aũt ſimplicis ⁊ ɔpoſite: pp quod alite in ex/poſitione pꝛimi canõis de cura diſcraſie ſimplicis ad ma/ioꝛem cõmentationis claritatem dixeramus illum.

Dubitabit autem ⁊ hic aliqs vtrũ coꝛpꝰ humanũ poſſit rema/nente vita labi a ſuo temperamento verſus caloꝛem vel frigus. x. numeris ⁊ vtrũ qñq; per numeꝝ intelligatur gradus: ⁊ quot ſint gradus in talibus lapſibus: ⁊ vtrũ ſint diſcernibiles ſicut gradus medicine: ⁊ vtrum eis ꝓ/poꝛtionales. ℂ Et dõm eſt q̃ coꝛpus humanum cõpa/ratione oĩs alterius coꝛpoꝛis elementi eſt temperatum i/ter quattuoꝛ qualitates ſicut in ſumma de coꝛpoꝛibus di/ctũ: eſt quare oẽ aliud coꝛpus põitur in gradu aliquo ca/liditatis vel friditatis vel humiditatis vel ſiccitatis re/ſpectu illius ipſum aũt ſolum eſt in medio qualitatum. ℂ Nõ eſt g̃ veꝝ q̃ ipm ſit calidũ ⁊ hũidũ in ſcdo gra/du ſicut opinaſ Iſaac: q: tunc opoꝛteret ita eſſe reſpectu alicuius alteri⁹ tẽꝑatioꝛis eo ſꝫ aũt nõ ẽ repiri. ℂ Qd ſi diceref tale reſpectu coꝛpis exiſtimati in itellectu hñre eq̃/litatẽ a pondere ⁊ meſura: tũc poſſet nã feciſſe aliqd coꝛ/pꝰ vicini⁹ ei q̃ ſit coꝛpꝰ hũanũ. ſ. illud qd eẽt calm ⁊ hũ/dũ in gradu ꝑ reſpectu illiꝰ: ſꝫ falſum ẽ aliqd coꝛpꝰ ɔpoſi/tũ poſſe appꝛopinquare ei magis hũano: qre manifeſtũ ẽ q̃ nõ eſt ponere ipſum in aliquo gradu qualitatũ: ſꝫ po/tiꝰ alia reſpꝰ illiꝰ: aut ſi ẽ i gradu i reſpꝰ coꝛpis ita itellecti non erit in gradu ſcdo caliditatis ⁊ hũiditatis ſicut dicit Iſaac. ℂ Egritudinaliter vo labiſ ɔ̃ſue excellẽtiã alicꝰ q̃tuoꝛ q̃litatũ donec moꝛiaſ: inter ſanitatẽ at moꝛtẽ ſũt foꝛtaſſis infiniti gradus lꝫ ſenſus ñ ꝑcipiat niſi finitos nec eſt neceſſarium q̃ oĩa coꝛpꝰa anteq̃ ad moꝛtẽ deueniãt trã/ſeãt p equales ⁊ totidẽ gradus: qdã .n. trãſeũt p plures q̃/dam p paucioꝛes ſm q̃ temperamẽtũ ipſoꝝ nãlia vici/nioꝛa vel remotioꝛa ſunt egritudini ⁊ moꝛti q̃ alioꝝ p gradus aũt ⁊ numerũ idẽ intelligo: quot aũt ſint hi gra/dus anteq̃ ad moꝛtẽ deueniaſ ignoꝛaſ: nec tñ ſicut dixi/mus ſunt equales in oibus. ℂ Uerũtamen vr̃ mihi q̃ gradus talium lapſuum coꝛpoꝛis propoꝛtionales ſint gra/dibus lapſuum medicine lapſe a tempata medicina lꝫ in coꝛpe ponanſ gradus in q̃litate: i medicina at gradus i actione: nõ .n. iudicat medicus medicinã calidã niſi ex ſꝫ q̃ calefacit: non ex ſꝫ q̃ caloꝛẽ in ſe habeat dominãtẽ ſu/pra coꝛpis caloꝛẽ ſicut. ſ. declaratũ: eſt ſicut g̃ medicina tẽperata nõ efficit in coꝛpe hũano effectũ excedẽtẽ i aliq̃ qualitate: ⁊ dr̃ ei illo mõ ꝓpoꝛtiõalis: ſic ⁊ calida in ꝑmo ꝓpoꝛtionalis eſt frigido in pꝛimo ſm contrarietatem ⁊ calidum in pꝛimo propoꝛtionale eſt calido in pꝛimo ſe/cũdũ ſimilitudinem ⁊ ſic de alijs: ſicut ergo ſenſus diſti/

Profundiſſima dubiꝰ

guunt quattuoꝛ gradus in medicinis ſic pꝛius ⁊ principalius totidem diſtinguet in coꝛpoꝛe egritudinaliter labente: ſꝫ in his ⁊ in illis ſm veritatē infiniti gradus ꝯſiderari ⁊ intelligi poſſunt. quare ⁊ pꝛopoꝛtionaliter diſtiguent. in coꝛpoꝛibus aūt naliter lapſis tres in gñe diſtinguuntur gradus. ſ. gradus vt multū ſani: neutrius ſimplr: ⁊ egri ſimplr: quoꝝ cuiuſlibet multa eſt latitudo: q̄re in lapſu cuiuſcꝫ coꝝ nāli erit foꝛtaſſis ponere multos gradus: ſicut in lapſis ꝑter nām. non tñ erit ꝑmus gradus caliditatis in ſanis de neceſſitate equalis pꝛimo gradu caliditatis in egrotis: immo nec ois vnius ſani cū altero: necꝫ vnius egroti cum altero: ſꝫ differunt in hoc ꝙ iſtoꝝ graduum comparatio in egrotis eſt ad ſe ipſa ſana: in ſanis aūt cuiuſlibet triū generū eſt ad coꝛpus optime temperatū. ita. ſ. ꝙ ꝑmus gradus caliditatis oīum ſanoꝝ vt multū eſt idē ⁊ equalis ad ſeinuicē ⁊ ſecūdus neutroꝝ ſimplr ⁊ tertius egroꝝ ſimplr: ſꝫ non eſt idem ſanoꝝ vt multū ⁊ neutroꝝ ſimplr: necꝫ hoꝝ ⁊ egroꝛū ſimplr: gradus aūt medicinaꝝ reducētiū talia coꝛpa nālr lapſa cū gradibus medicinaꝝ ſanātiū coꝛpa egrota differunt ꝑ ꝯparationem diuerſam: nam reductiuaꝝ gradus ꝯparāt ad ꝯſeruatiuas illius coꝛpoꝛis ad qð fit reductio ſanātiū aūt ad ꝯſeruatiuas illꝰ eiuſdē coꝛpis qð egrotat cū ſanū erat: accidit tñ ſibi inuicē eē eoſdē in nā ⁊ eq̄les ſicut aliqua ſanitas reducēda eſt in ſe eq̄lis alicui egritudini ſanande: foꝛtaſſis. n. ſocrates factus qualis q̄litate ſani pſonis egrotabit ⁊ factus q̄lis q̄litate egri pſonis ſanabit̄ ſi egrotet. ¶ Qð ḡ Gal. exēplificat de lapſo. x. nūeris nō eſt īcōueniēs: cū infiniti fere poſſint aſſignari ſm veritatē aut foꝛtaſſis nec exēplū ois q̄rit v̄itatē: q̄ꝛuis ſꝫ Hali. poſſumus dicē quēlibet gradum tres habere manſiones. ſ. pꝛincipiū mediū ⁊ finē: que aliqualiter ſenſu diſcerni pñt ⁊ numeri notari: ex quo accidit exēplū eius ſignificare coꝛpus in ꝑma manſiōe quarti gradus: q̄re ⁊ ſic. x. numeris labi poſſe anteq̄ꝫ ad moꝛtē deueniat manifeſtū eſt: ſicut. n. quartus gradus medicine calide adurit coꝛpus ⁊ euertit: fridū v̄o ſtupefacit: ideocꝫ moꝛtificat ambe: ſimiliter coꝛpus ex cauſa egritudinali diſcraſiatū ad quartum gradum iam moꝛti vicinum exiſtit ⁊ talibus ſibi pꝛopoꝛtionalibus medicinis ſanandum.

¶ Si igitur ipſi patienti pti adducas hmōi medicamen in tm̄ ſit frigidius ⁊ humidius i quantū ptis patiētis manifeſtatio pꝛecipit. in pꝛofundo vero poſita que patitur parte cōſiderare oꝫ hmōi efficere ſalubꝛe vt non cōtingat exolui ſecundum viam: Si igitur calidius eſſe oꝫ moderato non tantum ſoluꝫ ſit calidius quanto indiget paſſio. ſed ſuper modum apponatur pp poſitionē neceſſario aduenieris. Si vero fridius ſit non ſimpliciter oꝫ tanto facere illud frigidius. ſed materiam medicaminis conſiderare pꝛius. Si. n. perachimeres eſt non pꝛoueniret vſcꝫ ad pꝛofundum multum: contrarium vero aliquando operatur ſm ſpiſſam ſupficiem. Si v̄o leptomeres ſit poſſibile eſt peruēire vſcꝫ ad ꝓfundum plurimum: ita vero ⁊ in humectātibus ⁊ deſiccātibus perachimeres ⁊ leptomeres ſubſtantie medicaminis conſiderande ſunt.

¶ Cū dedit electionem q̄ntitatis eē ſalubꝛis. ſ. gradus
5.43 qualitatis ꝑ ꝯſiderationē q̄ntitatis diſcraſie: q2 nec hoc adhuc ſufficiebat ad ꝑfectionē cure dat electionē eiuſdē ꝑ ꝯſiderationē ſitus mēbꝛi diſcraſiati ⁊ dicit (ſi igit̄ ⁊c̄.) .i. igitur ſi medicina ita ꝓpoꝛtionalis in gradibus ipſi diſcraſie poſſit occurrere imediate mēbꝛo diſcraſio i caliditate ⁊ ſiccitate ſtabit canō ꝑdictus inuariabilis. ſ. qð i tm̄ oꝫ eſſe frigidioꝛ ⁊ humidioꝛ ea q̄ tali coꝛpoꝛi ſano exiſtēti equalis erat quātū ꝯiectura aliter ꝑuidiſti coꝛpus lapſum eē in caliditate ⁊ ſiccitate vt ſi. x. numeris. x. numeris ſi ſeptē ſeptē ſicut dictū erat. ¶ Deinde dicit (in ꝓfūdo ⁊c̄.) .i. ſꝫ ſi pars diſcraſiata ſit poſita in ꝓfundo ita. ſ. ꝙ ſit tranſitus medicine ad eaꝫ ꝑ ptes ſanas variabit̄ canon ille nā oportebit ꝓuidere ne partes ſane ꝑ occurrētes medicine alterent eam a nā ſua: ⁊ contingat v̄tutem eius qua debebat mēbꝛū diſcraſiatū imutare ad ſanitatē exolui: ſm viam per quam eſt ei trāſitus: quare opoꝛtebit non ſolū diſcraſie ꝓpoꝛtionalē exhibere medicinā: ſꝫ ⁊ gradū qualitatis eius ſup augeri q̄ntum eam ꝯtingat in vijs medijs alterari ita. ſ. ꝙ perfectio trāſitu ꝓpoꝛtionalis occurrat: ⁊ h̄ canon inuariabilis eſt cū ad moꝛbū fridum fuerit oppoꝛtunitas calide medicine: ⁊ hic intēdebat cū dicit (ſi igit̄ calidius ⁊c̄.) verbi grā. ſi renes diſcraſiati ſint in fridītatē duobus nūeris cū calida medicina tranſitura ſit ad eos ꝑ os ⁊ yſophagū ꝑ vētrē inteſtinū ieiunū venas meſaraicas epar ⁊ venā ꝯcauā ꝯiecturabile v̄r ſicut dic̄ Hali. caliditatē eius a tot mēbꝛis duobus nūeris obtūdi ꝑ ſe: quare ⁊. ḡ. ꝓpoꝛtionalitatem ad diſcraſiā duobus augeri debere numeris in caloꝛe ꝙ ſi tranſitura ſit ad eos ꝑ cutim ⁊ lacertos ꝯiecturabile v̄r vno numero obtundi poſſe: quare ⁊. ḡ. pꝛopoꝛtionalitatē ad diſcraſiam vno debere augeri numero in caloꝛe.

¶ Variat̄ tñ hic canō in oppoꝛtunitate frigide medicine. ad moꝛbū calidū pp qð ſubiunxit. (ſi vero ⁊c̄.) .i. ſi opoꝛteat medicinā eē fridioꝛē moderata ꝓpterea. ſ. ꝙ diſcraſia mēbꝛi poſiti in ꝓfundo ſit calida non opoꝛtebit abſolute illā facere fridioꝛē. ḡ. ꝓpoꝛtionē calē diſcraſie: ſꝫ ꝯſiderāda ē pꝛius mā medicine: ſi. n. fuerit pachimeres .i. groſſe: tūc ēt ꝓpoꝛtionalis exiſtēs diſcraſie difficulter ꝑueniet in ꝓfundū cū groſſicie ſue mãe cum frigiditate ſua ſibi vias ꝑ ſe ꝯſtringente: quāto ḡ magis ſi auxeris gradus fridītatis eiꝰ tāto aliqñ opabit̄ ꝯtrium eius qð intēdis. nā ſupficiē mēbꝛi cui ꝑꝰ occurret̄ inſpiſſando cōſtatē coartabit anteriꝰ ⁊ ſuctabilē reddet. vñ ⁊ diſcraſiā calidā accidet ſupaddi: q̄re timoꝛ̄ alteratōis q̄ ſibi poſſit accidere in trāſitu nō oꝫ gradū ſue fridītatis augeri: q2 fruſtra fieret cū puētio ipediat̄ ſi v̄o fuerit leptomeres .i. ſubtilis mãe ſtabit canō ꝑdictus: q̄re opoꝛtebit gradū ſue fridītatis augeri ꝑ q̄ntitatē alteratiōis fiēde ſibi i trāſitibꝰ ſic in calida medicina: aut ḡ tales medicinas groſſe ſubē abq̄ciēs ſubtilioꝛes eligēs: ⁊ ſpālr cū fridis idigebit aut. q. vehiculū eis admiſcebis q̄ facilius ꝑueniāt i ꝓfundū: ⁊ tūc nō erit īcōueniēs gradū eaꝝ augeri ꝑ q̄ntitatē alteratōis ſibi fiēde i trāſitibꝰ. h̄ aūt q̄ſi ſubintellectū obticuit velut in caplo ⁊ ꝯcluſione cuncta percurrens.

¶ Deinde cū dicit obſeruari opoꝛtere ſubaꝫ medicine apō electionē gradus eiꝰ ad diſcraſiā fridā mēbꝛi poſiti in ꝓfundo: ꝯñdit h̄ idē opoꝛtere obſeruari apud electionem gradus eiꝰ ad diſcraſiā huīdā ⁊ ſiccā mēbꝛoꝝ i ꝓfundo locatoꝝ ⁊ dicit (ita v̄o ⁊c̄.) .i. ſꝫ ēt ſilr ꝯſiderāda ē groſſicies ⁊ ſubtilitas ſubē in humectātibꝰ ⁊ ſiccātibꝰ l medicinis cū eis idiguerimꝰ ad curas diſcraſiaꝝ huīde. ſ. ⁊ ſicce nō. n. ſimplr diſcraſiatis mēbꝛis poſitis in ꝓfundo augedis humide vel ſicce medicīe gradū. ḡ. ꝓpoꝛtionē diſcraſie ꝑ q̄ntitatē alterationis ſibi fiēde i trāſitibꝰ: ſꝫ conſiderabis pꝛius medicine mām: ſi. n. eſt groſſa mā medicine trāſitum ſui moꝛatur: quare aucta in gradu magis moꝛabit̄: ⁊ hoc foꝛtius efficiet. tam ſi fuerit ſicca q̄ꝫ huīda. q2 opilationes magis inducet: ſi vero fuiſſet ſubtilis ſtabit cā non pꝛedictus ſicut in calida medicina.

Dubitabit autem aliquis quare groſſicies calide medicine nõ facit diſtinctionẽ in canone ſicut groſſicies aliarum. ¶ Niſi eſt quia groſſicies calide medicine nõ multũ moratur in tranſitu caliditate ſua pre ſe ſemper aperiẽte meatus: ſcias autem quod medicina ſubtilis eſt cuius proprietatis eſt quod cum a virtute patientiali que eſt in nobis diuidatur in partes minutas in noſtris corporibus ſicut crocus et cinamomũ et huiuſmodi: et tales velocius magis conferũt in ſuis impreſſionibus: groſſa autem eſt in cuius proprietate non eſt vt ſic diuidatur vt cucurbita gipſum ceruſa et huiuſmodi que tarde et debiliter imprimunt.

¶ Ex poſitione quidẽ patiẽtis loci manifeſtatio inuenit ſalubres vt dictũ eſt. Ex plaſmatiõe vero et poſitiõe: quaſi fluxus ſenſibiles conſuetos habet ad aliud mẽbrũ aut nullũ habet. Namque ad pricipalia qui feruntur fluxus auertemus: prouocabimus vero eos ad non principaliora.

có.44 ¶ Cũ dedit intentionẽ cauſarum ſalubrium diſcraſiarum ſimplicium et compoſitarum per conſiderationẽ quantitatis diſcraſie et ſitus. i. loci mẽbri diſcraſiati adhuc etiam et materie medicine dat eam per conſiderationem nature plaſmatis et ſitus. ſ. ſocietatis ſiue forme membri diſcraſiati et hoc eſt primum epilogans ſupradicta (ex poſitione etc.) i. manifeſtatio poſitione. i. loci diſcraſie, eſt docens inuentionem cauſarum ſalubriũ per modũ eius qui dictus eſt. deinde ſubiecit (ex plaſmatione etc.) i. ſed cõſideratio plaſmatis ſiue forme membri diſcraſiati ipſius quoque ſocietatis eſt docens inuentionem cauſarum ſalubrium in hunc modum conſiderando. ſ. ſi membrum habet meatum ſenſibilem apertum ad aliud membrũ ſibi colligatum aut ſi nullum habet talium meatuum et volebat per fluxus tales poros per quos habet fieri fluxus reumatis ab vno in aliũ ſicut manifeſtat alia tranſlatio. ¶ Adhuc autem ſicut patens eſt ex hoc ipſo quod conſideratio huius nature plaſmatis que eſt porus in aliud membrum ſibi colligatum edocet inuentionem cauſe ſalubris diſcraſie: quoniam ſanum. ſ. diſcraſiat aliud per emiſſionem reumatis in illud. dixit autem ſenſibiles poros: quia per tales maxime fit reumatiſmus: et ſunt ſicut vene et arterie. aliique ſimiles meatus per quos membrum membro colligatur: et videtur quod Galie. partem huius conſiderationis proſecutus eſt: partem vero dimiſit ſicut patebit. ¶ Deinde dedit intentionem cauſe ſalubris ad diſcraſias ab hac conſideratione: et dixit (namque ad principalia etc.) i. ſi ergo membrum diſcraſiat aliud membrum per apertionem fluxus in ipſum tunc ſi membrum recipiens nobilius eſt mandante: auertemus ab eo fluxum repercuſſiuis ſuperpoſitis vtentes circa illud: et hoc modo diſcraſiam eius ſanabimus cauſam repellentes: quod quidem quidam modus euacuationis eſt: etiam ſi nulla fiat eiectio extra corpus: et volebat per principalitatem partis eius nobilitatem. ſ. aliam: que quidem cognoſcitur per operationem eius eſſe magis neceſſariã ad vitam: ſi vero ſit ignobilius nõ curabimus de ipſius diſcraſia cum per talem fluxum ſit ſanitas in mandante cuius nobilitas eligibiliorem facit eſſe ſuam ſanitatem et ſtimulabimus prouocantes ad illud per attractiua: ſicut ſepe applicamus inguini ventoſas cum igne vt extrahamus ſuperfluitates a quibus epar mundatur ſi debiliter et tarde in illud decurrant eligentes ſanitatem epatis potius quam cornis glandoſe que apud ingues exiſtit.

¶ Si autem nullum habet porum apertũ ex conſuetis ad illud aperiri et ad aliud reumata refũdere: vt per hoc diſcurrat aperiẽdus eſt porus et ſuperfluitas educẽda: obſeruantibus nobis ne tranſitus ſuper principale fiat neque per regionem incõuenientẽ ſuperfluitas purgandebat. autẽ partem ſicut manifeſtã derelinquit: manifeſtũ eſt ergo quod cõſideratio pori qui ex naturis plaſmatis: et ipſius colligatiõe qui eſt vnius ad alterum per medium porum eſt edocens inuentionem cauſarum ſalubrium diſcraſie ſimplicis et cõpoſite eius. ſ. que eſt fientis et cauſam habẽs efficientem: cum. n. ſcitum fuerit ad que membra eſt ei ſocietas per manifeſtum porum: ſcitur vnde diſcraſiantis humor aduenerit: et ad quod repellendus vel attrahendus ſit.

¶ Manifeſtũ vero quod facientiũ cauſarum diſcraſiã per euacuationem eſt ſanatio. Ipſarum vero diſcraſiarum alteratio ſanatio eſt.

¶ Cum dedit canones circa inuentionem cauſarum ſalubrium diſcraſie fientis et facte: concludit ex dictis hic in fine capituli quod euacuatio pertinet ad cauſas alteratio vero ad diſcraſias: (et dicit manifeſtum vero etc.) i. manifeſtum eſt ergo quod ſanatio. ſ. medicatio per euacuationem pertinet ad cauſas efficientes diſcraſias: et talis medicatio proprie dicitur preſeruatio: et eſt alia tranſlatio planior in hoc loco dicit. n. et manifeſtum eſt quod medicatio per euacuationem non eſt niſi cauſarum efficientium complexionem malam. Noſter autem textus facit exiſtimari quod ſanatio cauſarum facientium diſcraſiam ſit per euacuationem: qui intellectus duplicis eſt corruptionis: primo quia ſanatio proprie eſt diſcraſie et nõ cauſarum: ſecundo quia non ſolum cauſarum ſanatio eſt per euacuationem: ſed per alterationẽ: cum. G. dixerit loquens ad cauſas quod demonſtratio in talibus eſt alteratio, et euacuatio: propter quod oportet ſic cõſtruere: ſanatio. ſ. medicatio per euacuationem eſt cauſarum facientium diſcraſiam idest ad eas pertinet et non eſt diſcraſie. ¶ Deinde dixit (ipſarum vero etc.) i. ſed ſanatio ſiue medicatio ipſius diſcraſie que ſimpliciter curatio dicitur eſt per alterationem tantum: que ſicut dictum eſt ſit per contrarium ſecundum virtutem et non per contrarium ſecundũ inſertionem. Cũ ergo fiens diſcraſia ſit compoſita ex facta et futura fieri que iam ſit erit ſanatio eius cõpoſita ex preſeruatione et curatiõe. curatio. n. eſt partis facte que a contrariis alterantibus ſit: preſeruatio vero eſt future fieri que ſit per abſciſſionem cauſe: et ita patet quod medicatio per euacuationem non eſt diſcraſie: ſed cauſe: niſi diſcraſie que adhuc non eſt. quod. n. ſit non eſt ſimpliciter: ſed ſecundum quid tantum: diſcraſie vero future fieri cauſas ſalubres hic non proſequitur G. vt huic capitulo non pertinentes cum ab eis non ſit corpus vt nunc egrum.

¶ Soluta vero continuitate curationis quidẽ intentio vnitio. In organicis quidẽ partibus impoſſis. In omiomeris vero non oĩo impoſſibilis: ſed in quibuſdã poſſibilis. vt in carnoſis conglutinatio ſanatio eſt. ¶ Non differt vero ſi conſolidationem nomines.

¶ Cum dedit cauſas ſalubres ſcilicet effectiuas ſani corporis egrotantis in natura conſili: dat eas que corporis egrotantis in natura communi in qua quidem. morbus exiſtens dicitur communis: quia ei per ſe cõmunicat vtraque ſpecies membri. ſ. conſimilium et officialium propterea quod accidit in communi nã quia participant ambe ſcilicet vnitate partium qua indiget tam conſimile quam organicum ad perfectionem ſue operationis: et primo ſimplicem ſolutionem habentis et nulli alteri morbo cõmixtã adhuc autem primo ſecundum partes molles et dicit (ſoluta vero etc.) i. ſed ſi continuitas partium membri ſuerit ſoluta per diuiſionem partis a parte intentio curationis ſiue cauſa ſalubris in genere eſt reductio vnionis partium ſolutarum: ſemper enim vt. G. dictum eſt prima intentio curandi morborum ſumitur ab eſſentia eius: ſed ſecundario ſumitur a plaſmatione et ſitu et talibus aliis et in hoc patet có.46

ꝙ curatio huiuſmodi eſt per contrarium ſicut ꝯprioris. ¶ Deinde qꝛ hec intentio non pōt in oībus ꝯpleri oſtē- dit in quibus ſit ꝛ in quibus nō ꝛ dicit (in orgāicis ꝛc̄.) .i. hec intentio curationis q̄ eſt vnitio diſſoluti impoſſis. eſt in ꝑtibus organicis. ſ. cū totū organū a corpe ſepef vt occulus a frōte manus a brachio aut cū aliq̄ ps organi ci ex toto extirpaf ſicut cum arteria vel vena vel aliud ex ꝯſilibus totū extirpef ab aliquo officiali mēbro: h. n. ꝓprie eſt ſolutio ꝯtinuitatis in organicis ſicut. n. vene vel arterie eſt ſolutio cōtinuitatis ꝑ ſe in ꝯſili: ꝑ accidens in officiali extirpatio āt eius a mēbro officiali eſt ſolutio ꝯtinuitatis ꝑ ſe in vtroqꝫ diſcōtinuatū. n. erit ꝯſile in ꝑti bus ſuis: ꝛ officiale in ſuis: ꝛ nihilominꝰ ē morbꝰ officialꝫ in numero: totū ēt organicū mēbrū a corpe ſepatū in re ſpectu ad totū pōt dici ſolutio in orgāicis: qm̄ tale orgāi cum ps eſt totius: ſicut vena vel arteria pars organici. ¶ Et cā huius impoſſibilitatis non eſt ea quā dixit Ha li. ſ. ꝙ nō ſit impoſſe vt ꝯtinuef illud qd̄ rumpif ex mēbris officialibꝰ: qm̄ cū ſint ꝯpoſita ex mēbris ſimiliū ꝑtiū di- ſtrip uūf in eis mēbra diuerſaꝝ ſubſtantiaꝝ: quoꝝ vnū qdqꝫ indiget medicinis: q̄ ſunt alie a medicinis qbus in diget aliud hoc facit impoſſibilitatem cure, ſicut vr̄ vel- lem ēt qꝛ multa iſtoꝝ mēbroꝝ ſimiliū īpoſſe eſt ꝯſolida- ri vere q̄uis ꝯtingat ea ligari ꝑ poꝝ ſicut ea q̄ apud ipſuꝫ ex primo ſpmate generanf. ¶ Sꝫ h nō faceret impoſſi- bilitatē ꝯtinuationis abſolute: ſed eius q̄ eſt vā ꝛ māifeſ- ſtum eſt ꝙ indigētia diuerſaꝝ medicinaꝝ ad illō nō fac impoſſibilitatē ꝯtinuationis vel curationis: cuꝫ ſit poſſe medicinā vnā aliqn̄ ꝯponi ex diuerſis medicinis nō ſo- lū ad vnā itētionē: ſꝫ ad plures: nā ēt corporis ſepe diſcer nit inter virtutes ꝯpoſite medicine: quas a ſimplicibus acqſiuit: imo ꝛ īter ſubſtantias ſimplices q̄ in ea: ꝛ vtif qualibet ſuo loco vt oꝫ oportuno: nos ēt videmꝰ frequē ter vulnera ad ꝯtinuitatē redire: in qbus. ſ. caro ꝛ nervꝰ ꝛ plura alia mēbra ſilia diſcōtinuata fuerūt ꝯpoſitis ſi bi ꝯuenientibus medicinis. ¶ Adhuc ēt ſolutio ꝯtinuita tis q̄ ꝓprie organicoꝝ eſt dr̄ illa in qua ab organico aliq̄ ſuaꝝ ꝑtium ex toto extirpaf: ꝛ in hac nemo niſi infanꝰ diceret diuerſis ꝛ ꝯtrōs indigeri medicinis cum ſola vna pars organici extirpata ſit q̄ vnione indiget. Sꝫ Hali. nō intellexit hanc eē ſolutionē ꝯtinuitatis in organico im e mor vel ignarus ſuie Gal. ſup ꝑma ꝑticula de morbo: ꝛ accidenti. ¶ Quare vera cā illius impoſſibilitatis erit qm̄ cum talis vnitio non fiat niſi ex nutrimento ex vtraqꝫ ꝑ tium diſiunctaꝝ veniente: impoſſe āt ſit ab extirpate par tis poros venire nutrimētū: impoſſe erit ꝯiungi ei loco a quo facta eſt extirpatio. Adhuc autem cor non influit vi tā ei qd̄ ſibi non ꝯtinuaf ꝑ aliquē modū: ſꝫ extirpatū nul lā hꝫ cordi ꝯtinuitatē: quare nec corpi igif n̄ recipit vitā ab illa: quare nec vllā operationē: qd̄ āt n̄ viuit īpoſſe ē cō- tinuari viuentibus nos. n. videmus ꝙ mēbrū ſi ꝑ aliqd̄ īpe dimētū non recipiat influētiā cordis putreſcit ꝛ cadit a corpore oꝫ ergo ſaluari actū vite ꝛ nutrimēti i vtraqꝫ par tiū abſciſſaꝝ: vt dicaf h large vita īfluētia ſpūs ꝛ caloris a corde: hec eſt ergo cauſa quare vnitio diſcōtinuatōis fa cte in organicis eſt impoſſis: ſꝫ q̄ ex ꝑtibus organicoꝝ re creſcent ſicut ſtē generate ꝛ q̄ nō iā. ē. dictum eſt com mentantibus nobis de cauſis corre ꝑtuis lapſuū nāliuꝫ in organicis: adhuc infra latius oſtendendum. ¶ Dein de cum dicit (in omiomeris ꝛc̄.) .i. ſed hec intentio cura tionis q̄ eſt vnitio ſolutoꝝ eſt poſſis in omiomeris. i. in mēbris ꝯſimiliū ꝑtiū: ſꝫ tn̄ non in oībꝰ: ſꝫ in qbuſdā ut vt in carne. i. carnoſis. n. ꝯglutinatio partiū diſgregataꝝ ſi ue diſiunctiuaꝝ ſanatio eſt. nec refert dicere ꝯglutiatio nē aut ꝯſolidationē hec. n. noīa ſinonima ſūt. incarnatio ēt h idē ſignificat ꝙ ꝯglutinatio. cū ꝯglutiatio n̄ ſit poſ ſibilis niſi in carnoſis vt ſupponat hic carnoſum pro oī

membro molli ſicut ēt ꝑ adipe ꝯponif tn̄ aliqn̄ ꝯſolidatio ꝑ ſigillatione vel cicatrizatione q̄ fit ꝑ recuperationē al cuius loco cutis ꝛ tunc non eſſet ois ſinonimū ꝯgluti- nationi ꝛ incarnationi. ¶ Poſſibilitas āt ꝯglutinatiōis in partibus carnoſis ꝛ adipoſis diſiunctis cauſ ᷣf ex mol lite ꝑtium diſiunctaꝝ: quia ꝑp. i. capitulo de cauſis ſalu bribus facture oſſis ᷣ dixit ꝙ molle ꝛ puerile os ꝯſolida- ri poſſibile eſt: ſi. n. ꝯſolidatio non eſt niſi inuiſcatio q̄dā ꝛ multoꝝ viſo corpoꝝ vt Gal. dixit vltima particula de morbis ꝛ accidentibus. per mixtionē partiū facta mol les āt ꝛ humide partes commixtibiliores ſūt duris erit mollities cauſa quare quelibet partium ad alteram extē di poteſt ꝛ connecti atqꝫ cōmiſceri qbus ſe ipſis i agenti bus ꝛ agentibus adinuicem ꝛ patientibus nutrimētum vtriqꝫ veniens mixtū ꝛ ꝑfecte aſſimilatū glutinatio ſit. ¶ Et q̄uis cuiuſqꝫ mēbri ꝑtes diſiūcte nutriauf: nō tn̄ cōplef ꝯſolidatio in oībus. nā duraꝝ ꝑtium cū ſoluunf nō pōt fieri tāta ꝯnexio qn̄ oportet ꝙ nutrimētū vtri- qꝫ veniēs ad glutinū faciēdū forꝫ ꝓmineat ꝓminēs āt foris lꝫ cōtinuef ꝛ vniaf: non tn̄ bene aſſimilaf virtus. n. nutritiua ꝛ aſſimilatiua debilior eſt in frigidis ꝛ ſiccis q̄; i calidis ꝛ humidis mēbris: maxime in eo qd̄ foris ꝓmi- net in quo ꝯglutinatio expectatur: ideoqꝫ nō eſt i eis ve- ra ꝯſolidatio ſicut dicturus. ſ. in carnoſis aūt partibꝰ po tentibus bene cōnecti cū nutrimētū eaꝝ ſit humiduꝫ. ſ. ſanguis q modica cōuerſione eget ꝛ humiduꝫ molli ad ueniens cito vniri ꝛ aſſimilari poſſit glutinum exiſtens vtrunqꝫ fiet eis conſolidatio vera.

¶ Precedūt āt eā qn̄ maiꝰ fuerit vulnꝰ addu ctio diſtātiū ꝑticulaꝝ ex plaſmatōis extrīs ge nere: vt ꝯo ea fiat ꝑmanēs ſuperligatio con ducens diſtantia ꝛ conſutura vtiles ſunt.

¶ Cum dedit intentionem cōem cauſe ſalubris ſolutio cō. 47
nis continuitatis: oſtendit quid oportet precedere ad conſe- cutionem eius: ꝛ dicit (precedit ꝛc̄.) .i. ſed hanc intentio nem cōem que eſt conglutinatio poſſibilis quidem i ſim plici vulnere membri carnoſi precedit alia intentio ſine qua non eſt poſſibilis conglutinatio. ſ. adductio partiū ſolutarum ad contiguitateꝫ de genere plaſmationis exi ſtens hoc. n. diſponit ad temperandam continuitatem. non eſt. n. actio vtriuſqꝫ partis in alteram: tum admixti onem: tum adꝰ continuitatem recuperandam niſi ſe con tingant: omnis. n. actio per contactum eſt. ¶ Eſt auteꝫ hec adductio ſiue aggregatio labiorum vulneris de gene plaſmationis propterea qꝛ cum in omni ſolutione con- tinuitatis corrumpatur plaſma membri ꝑtibus adinui cem diſiunctis erit neceſſaria aggregatio partiū replaſ- matio quedam membri oꝫ autem vt in hac adductione vel intentione partes diſiuncte equentur ſecundum fi- guram ſuam primam: non. n. eſt ſanatio niſi per recupe rationem diſpoſitionis prime deperdite: que erat ipſius ſanitas ſi. n. aliquando non equentur partes diſiūcte ſe- cundum figuram ſuam primam accidet reparata con- tinuitate ledi operationem membri per malitiam figure ſicut per alterum genus morbi. ¶ Deinde dicit (vt ve- ro ꝛc̄.) idest ſed hec adductio partium ad continuitatē non ſufficit. ſi enim hic contactus neceſſarius eſt vt in ſe inuicem agant partes ad mixtionem per nutrimen- tum conueniens ab vtraqꝫ neceſſarium eſt contactum moram habere: operationes enim nature non ſunt ſubi te ſed gradate: vt ergo talis adductio fiat permanens in digebimus ſuperligatione ꝛ conſutura: eſt autem ſuper ligatio que adiuuat ad incarnandū incipiens ex duobꝰ capitibus: quoꝝ quelibet pars extendit labium vulne- ris verſus alterum ꝛ connectit illi: ꝛ hec aliqn̄ ſufficiens eſt vt in paruis vulneribus ꝛ in magnis ēt cadentibus

in longitu dīne corpis qn̄ ſi ſtrictim ꝯiūgant̄ ⁊ nihil va cuitatis ibi remāſerit ſoli dari pōt nullo extrinſecus eis appoſito. ¶ Si aūt magna ſunt vulnera lōga.ſ.⁊ ꝓfunda quoꝝ labia difficulter aggregant̄ indigemus cū capul/ uilis iuuantibus ad aggregandum labia vulneris: ꝓp h̄ qḋ ligatura tranſiens ſup pululllos vtriuſꝗ labiī ꝯpri/ mit p illos labia ⁊ coercet in vnū: ſunt aūt melioꝛes pul uilli q̄ trangulares quoꝝ duo anguli applicari dn̄t duo bus labijs vulneris: tertius aūt inferius eſſe oꝫ vt ſuper eum tranſiens ligamentum impellat vnā ⁊ aliam lineā ꝓtenſam ab vno ad aliū ſuperioꝝ anguloꝝ ꝗ impulſio non eſſet eque bona ſi fieret tranſitus ligaminis ſuper pulullū quadratū: qꝛ ipulſio ꝓcedēs ab vno āgulo foꝛ tioꝛ eſt: qꝛ magis vnita: ⁊ hmōi pululli cū ligatura ꝓdi cta ſufficiunt ſi fuerit locus planus: non oꝫ aūt ſoluere li gamē vſꝗ ad multos dies niſi vbi non caderet ſtrictura bona ſuper radicē ꝓfundi: quare effundat̄ mā ad locuꝫ ꝓp debilitatē eius ⁊ doloꝛē. nunc.n. detegat̄ ⁊ ponatur .ſ. oꝛificium aliqḋ exiccās ſicut oꝫ. ¶ Cauendum eſt aūt ne ligatura fiat laxa aut ex veteri panno aut aſpero ⁊ val de ꝯſtricta: ꝓma.n. non bene ſuſtinet vulnus vt conſoli dari poſſit: ſcḋa aūt doloꝛē inducit q̄ ē cā ꝯpatio: ſi.n. hec ⁊ alia q̄ dicta ſunt ⁊ q̄ dicenda obſeruabis vulnere ſim/ plici exn̄te ⁊ nulla mā ad illud defluēte neꝗ malā ꝯple/ xionem hn̄te ꝓcul dubio ſolidabit̄. ¶ Si aūt fuerit locus decliuis: qꝛ.ſ. vulnus fuerit cadēs in latitudīe coꝛpoꝛis aut extremitates vulneris non ꝯcurrūt: qꝛ ſunt rotūde aut diuerſe figure aut elōgate: qꝛ.ſ. pauca caro nō pluris amiſſa eſt neca eſt ſutura ſimul cū ꝓdictis vt faciliꝰ ſu ſtēteᷓ ꝓs decliuis ⁊ faciliꝰ connectant̄ extremitates q̄ nō ꝯcurrūt. hec aūt melioꝛ eſt facta cū acu [illegible] aut ar gētea ⁊ filo de ſerico: ꝓfunda q̄dē ꝯſiſtens: ſcḋm menſurā ꝓfūditatis vulneris. ¶ Hec aūt ligatura ⁊ ſutura itelligē da ſunt debent̄ fieri qn̄ ſimplex eſt vulnus ī carne.ſ. qn̄ ni hil ex ſubā mēbri deꝑditum eſt de quo ſit curādū: ⁊ vbi nihil aliḋ ꝓhibet.ſ. apa vel doloꝛ mēbri: aut niſi vulnꝰ fue rit in lacerto q̄ ē diſruptus in latitudine: qn̄ tūc n̄ aggre gant̄ labia niſi foꝛtaſſis in ſupficie: ꝓp qḋ oꝫ ꝙ ponatur in medio licinīū timēdo ꝙ incarnet̄ cutis ⁊ remaneat la certus nō incarnatus: quare fiet ſanies intus nō hn̄s re ſpiraculū aut niſi fuerit ſimul cū vulnere ī carne fractu/ ra in oſſe qḋ extrahi aut radi opoꝛteat: aut ꝯtuſio latēs ī neruo: hec.n. ꝓhiberet fieri ligaturā ⁊ ſuturā aggregātē quare in talibus ⁊ ſilibꝰ nō oꝫ feſtinare ad incarnādum ſufficiet ergo in eis ligatura q̄ potens ſit tn̄ tenere medi camē ſup vulnus ⁊ cū qua poſſibile ſit ſaniem effluere.

¶ Conglutinat vero diſtātia ⁊ eā q̄ ex princi pio vnionē reddit nā: noſtrū vo opus ꝓmū q̄dē vt dictū eſt ꝯducere in ipꝫ diſtantia. ſcḋꝫ vero ꝯſeruare in quo ꝯducta ſūt. Et tertium vt nihil incidat īter labia ꝓuidere. Et quartū ipſam partis ſubſtantiam ſanam ꝯſeruare.

cõ.48 ¶ Cū dedit intētionē cōem curationis ſolute ꝯtinuitatis quale ēt ꝓmittēdū ſit ad ꝯſecutionē eius adiumētū declarauit oñdit q̄s huius itētionis ſit pꝛicipalis executoꝛ q̄s miſter: ⁊ in quo miſterio ⁊ dicit (ꝯglutinat ⁊c̄.) i. cū itētio curatōis ī ſolute ꝯtinuitate ſit vnitio poſſe q̄dē in ꝑtibꝰ mollibꝰ vt dictū eſt ſcḋū eſt: tibi ꝙ ꝯglutinans ꝑtes di ſtātes ſoluti ꝯtinui ⁊ reſtituens vnitionē ꝓmam non eſt aliud q̄ꝫ nā. ⁊ vult ꝑ nām ſicut dicit Gali. virtutem coꝛ/ pis regitiuā quā dicit eſſe illā cui medicꝰ ꝓparat medici/ nas q̄bus iuuat̄ in opibꝰ ſuis. ¶ Sūt aūt ſicut Gal. dicit multis in locis tria gn̄a v̄tutū q̄bꝰ exiſtit coꝛpis regimē .ſ. ꝓcedēs a coꝛde: ꝓcedēs a cerebꝛo: ꝓcedens ab epate: he.n. oēs effluūt a ſuis ꝑncipijs ſup toto n̄ dicit aūt Gali. de qua iſtaꝝ intellexerit: ⁊ manifeſtū ē ꝙ intellexit d̄ ea que procedit ab epate quā dicimus nutritiuam maxime .n. ⁊ hoc genus virtutum nā d̄r ſicut.ſ. diximus huius .n. virtutis eſt opus apponere nutrimentuꝫ iuxta nutri tū: ⁊ ipſum ei vnire ⁊ aſſimilare: ſicut ergo poteſt vnire nutrimentum nutrito ſiſr ⁊ per ipſum intercidens inter partes ſolutas poteſt vnire illas maxime: ſi vtriuſꝗ ꝑtis nutrimētū miſcibile fuerit: ⁊ facile aſſimilabile ſicut cō tingit in partibus carnoſis ⁊ adipoſis. ¶ Deinde cum dedit quis ſit principalis executoꝛ vnitionis dat quis ſit miniſter ⁊ quid miniſterium: ⁊ dicit (noſtrum vero ⁊c̄.) i. ſed miniſter ſeruiens nature ad illud eſt medicus quod tangit cum dicit (noſtrum vero opus ⁊c̄.) ſ. medi coꝛum. ¶ Miniſteriuꝫ vero quadruplex eſt: hec autē oſtendit procedens (pꝛimum quidem ⁊c̄.) i. pꝛimum opus medicine quo nā indiget ad complendam vnitio nem partium ſolutarum eſt conducere labia vulneris ī id ipſum. i. in eundem locum pꝛoximum. hic autem erit ſi ad contactum deducantur. illa.n. ſe contingunt quo/ rum vltima ſimul ſunt ſimul autem ſunt quecunꝗ ſūt in eodem loco pꝛoximo ſicut dicit pħs. ſcias tamen ꝙ ſi ſolutio fuerit in membꝛis valde mollibus ⁊ viſcoſis ſi/ cut adeps ⁊ alique partes carnoſe tunc ſolutio nō facit ſenſibilem diſtantiam inter partes: ſed ipſe per ſe rema/ nent contingue non indigentes conduci in idipſum: q̄ re nullis appoſitis conſolidant̄ ſi loco non influat mala mā neꝗ ſit in ea mala complexio. ¶ Secundum vero ē ſeruare illa labia in eo loco in quo conducta: ſunt qḋ: ſe pe fit mollibus ⁊ viſcoſis appoſitis ſepe autem ligamen tis ⁊ ſuturis vt.ſ. dictum eſt: ⁊ hec duo iam dixerat in ꝓ miſſis ꝙ precedunt vnitionem fiendam a nā. ¶ Tertiū eſt pꝛouidere vt nihil cadat in medio labioꝛum vniēdo rum ꝙ poſſit pꝛohibere vnitionē ſi.n. aliquid caderet in medio tunc non eſſent labia conducta in idipſm vere q̄ re ⁊ hoc opus pꝛimo operi connexum eſt ⁊ de eſſentia il lius ſicut dicemus. ¶ Quartum eſt conſeruare ſubſtā tiam partis ſanam vt.ſ. conſeruetur complexio eius ſup eam qua poſſit fieri operatio eius in ea que eſt nutritioꝛ ⁊ que hanc precedunt operatiōes.ſ. attractio retētio di/ geſtio ⁊ expulſio: his enim ablatis ⁊ diminutis in parti bus ſolutis non poterit vnitio fieri: ad h̄ ergo q̄tuoꝛ ope natura non ſufficit niſi adiuta. ¶ Sed ꝙ dicit Hip. na/ turam eſſe ſufficientem in omni quo indiget regimine eius verum eſt cum fuerit curſu ſuo decurrens a nullo euentuum impedita.

¶ Pꝛimū q̄dē ⁊ ſcḋm quō aliqs faciat dictuꝫ eſt. Tertiū vo ī ꝯducēdo q̄dē diſtātia fiat ſi ni hil intrinſecus īcidere ꝑmittamus ſicut pleꝝ ꝗ pilꝰ aut oleū aut hūiditas altera ī medio cō ſtituta ꝯglutinādoꝝ ꝓhibuit eoꝝ vnitionē. ī poſteriori vo tpe ꝑ effluxionē tertie intētōis cuſtodia. Ad effluxionē vo ipſam ⁊ ex ſubdi uiſiōe: ⁊ ꝯrīa diuiſione ⁊ figura apta accedē dum. Subſtantia vero partis ſana ſeruabi/ tur per mediocriter ſiccantia. cõ.49

¶ Cum dedit quatuoꝛ eſſe inſtrumenta medici ad recu perationē vnitatis amiſſe oſtendit qualiter ea fiāt ⁊ dic̄ (pꝛimum quidem ⁊c̄.) i. ſed quomodo medicus efficiat pꝛimum: ⁊ ſecundum. i. conducere in id ipſum diſtantiā ⁊ conſeruare conducta: dictum eſt ſuperius cum dixit hec duo fieri cum ligaminibus cum plumatiolis cuꝫ ſu turis cū mollibꝰ ⁊ viſcoſis appoſitis ſic̄ dic̄ ī lib. terapē. methodi de quoꝝ quolibet ſcḋm commētātes diximus. ¶ Deinde dicit (tertiū vero ⁊c̄.) ſed tertium miniſteriū fiet ſi qn̄ conduximus labia in idipꝫ nō ꝑmiſerimus ali qḋ intercidere qḋ obſiſtat vnitioni: ſicut ē aut pilus aut

oleum aut alia humiditas potens prohibere vnitionem palam.n.eſt per ſe ꝙ id qḋ intercidit non exiſtens vnibi le membro:neq̃ ei connale ſicut vnibile ⁊ connale ē nutrimentum qḋ ſm menſuram ſue q̃titatis prohibet ↄtactum partium ſolutaꝝ ⁊ actionem ⁊ mixtionem admuicem quare ⁊ vnitionem:talia aũt ſunt puluis ⁊ pilus ⁊ lanieus oleum ⁊ ſanguis corruptus,⁊ aqua ⁊ oia hmōi:immo ēt aer ſi remaneat in ſpatio interiori ↄtangentibus ēt ſe labijs in extremo ꝓhibet vnitionem nutrimentũ.n.veniens ab extrinſecus ſi a non ſuo ↄpari miſceaꝛ ⁊ ↄiūcto virtutibus ꝑtium nutritiuis vniaꝛ:nūq̃ non poterit fieri reſtitutio ↄtinuitatis:ſ; remanente vacuitate inter partes in qua ſit aer non fiet ↄmixto nutrimenti ab extrinſecus venientis ⁊ vnitio eius ſimul ⁊ aſſiũatio ad vtraſq̃ ꝑtium:ſ; ↄcidet a foraminibus membri in q̃bus debȝt vniri in locum innãlem.ſ.in vacuitatem illaꝝ.quare corrūpeꝛ ⁊ fiet ſanies:ad qḋ adiuuabit ⁊ aer ibi recluſus q̃ caleſcens ibi corrūpet veniẽs nutrimentũ:ex quo vnitio ꝑtium expectaꝛ adhuc ēt interceptus aer prohibet ↄtactum q̃ neceſſarius eſt ↄmixtioni ⁊ actioni alterne.⁊ manifeſtum eſt ꝙ ꝑmum opus eſt ↄducere labia in id ipm ↄtinet illud tertium opus:ſi.n.adducuntur labia pfecte in id ipm qḋ eoꝝ.ſ.extrema ſimul ſint nihil cadet inter illa aut ſi ceciderit ꝑmũ opus impfectũ fuit.ſ; Gal.diſtinxit ſ; ab illo ad clariorem doctrinam. ¶ Deinde q: q̃nq̃ in principio non pōt incarnatio fieri ante ſaniei generationē intercidentis loco ⁊ ſtantis in medio ↄglutinandoꝝ ⁊ ꝓhibentis vnitionē:oñdit qd in poſteꝝ faciēdũ ſit ne pus ſtans in medio ꝓhibeat illam ⁊ dicit (poſteriori ⁊c̃.) i.ita cauēdum ē in principio medicatiōis noſtre ne aliquid intercidat cum ↄducimus labia in id ipm:ſed in poſteriori tpe hñda eſt cuſtodia tertie intentionis.i.predicti tertij miniſterij per efficere vulneri paruas effluxiones:hoc autē ideo q: cum in vulnere ↄſueuerit in poſteꝝ ſanies generari que non intercidit ab extra ſed intus efficitur impoſſibile erit vnitionem fieri illa ſtante in medio.⁊ nō hñte defluxum ad exterius:quare per effluxionem talis ſaniei ſaluatur in poſteriori tempore tertium opus dictum.

Sed inquiramus

hic cauſas gñatōis ſaniei in vulnere:dico ergo ꝙ ſanies eſt ſanguis in ſeminalem qualitatē mutatus:mutatio.n.ſanguinis ſimplr benigna ſicut Gal. dicit eſt qua ſit nutricatio mēbroꝝ:ſimplr aũt maligna eſt cōuerſio eius in putredinē virulētā facientē febrem:q̃ caloris inati eſt corruptio:ſicut ſupius dictum eſt ↄuerſio aũt eius in ſaniē ſeminalē eſt qñ calor eius nō ē ſolũ calor extraneus ſ; innatus:pp qḋ cũ hic ꝑualuerit pōit colorē ſaniei ſimilē colori membroꝝ q̃ medici vocāt radicalia ſicut ⁊ colorē ſpermatis:ſubam ꝙo lenē equalē ⁊ minime fetidā:nō eſt aũt ſicut dicit albedo ſaniei albedo pura ſicut ea q̃ ſpermatis:q: cāe nãli facienti eam ꝑmiſceꝛ extranea:neq̃ ita pura ſicut ea que ſediminis vrine ſcꝫ ſuis ē gñatione non ꝑmiſceꝛ extraneus color ſ; ſit illi ꝑſimilior:eſt.n.ſedimē vrine ſicut ſupra diximus illud ex cibo qḋ refugit operationem nãe apud conuerſionē ad ſanguinem:ſ; non refugit oēm operationem nãe:quare vꝛ Gal.ꝙ ipſum ſit medium inter ſaniem ⁊ humores nãles:generaꝛ aũt ſanies in vulnere:q: cum membri operatio in nutrimento ſuo debilitata ſit in loco ſoluto tũ ex ipſa ſolutione:tũ a mala complexione acq̃ſita ex detectione ad aerē ꝑtis occulte ⁊ defluxum humiditatis ad locũ accidit veniēs nutrimētũ nō bñ digeri:neq̃ ex toto in nutrimētũ ↄuerti:quare ps eius apud extremitatem foraminũ ꝑtiũ ſolutaꝝ ↄuertiꝛ ad putredinē ⁊ ad ſaniē:nã.n.ſanguinis eſt cũ nō ↄpleꝛ in eo digeſtio:ꝙ derelinquit eũ calor innatus ⁊ aſſumit extraneus feruorē quēdā corrūpētē inducēs in illo:cũ aũt ſanguis ſic ebulliens cōbuſtus fuerit requieſcit feruor iam incinerato combuſtibili ⁊ pure generato:eſt.n.ſanies de ſanguine ſicut cinis ex cōbuſtis lignis ſicut Gal.dicit in cōmento ſup illo apho.circa generationē ſaniei ⁊c̃.ſ; hanc putrefactionē attinet medico ꝓhibere q̃tum poſſe eſt p viā quã dicemus:hic ēt mō gñaꝛ ſanies in apoſtematibus p ebullitionem ſanguis a calore extraneo ibi ſicte pp nō tranſpirari reſoluēte ſubtile:terreſtre dē icineratē:qḋ ē ſanies. ¶ Similem ēt ⁊ valde ꝓportiõalē huic generatōi ſaniei ſuſpicor eſſe gñationē ypoſtaſis ſubſidentis in vrina apḋ ebullitionē nãlem ſanguificāte chili in epate factā a calore innato:quaſi ſit qdã ex tali ebullitōe ſupfluens cinis ex quo vꝛ fortaſſis ꝙ dealbatio talis incinerati non fit pp calorem nãlem cum ꝑualuerit aſſimilare illud mēbris albis que vocant radicalia:ſ; magis pp calorē vehemētē cum ꝑualuerit in re hũida ad vltimum denigrare:in ſicca vō dealbare pp qḋ videmus in mēbris pauci caloris tardius ſaniem generari:nec pfecte dealbari. Adhuc aũt tardius ſi de humore frigido ſit apoſtma:tardius vero ſi multus humor extitit q̃ ſi paucus propter non bene dominabilem eſſe multum a calore.

Dicet tamen

aliqs ñ videri ꝙ ab actiōe duorũ caloꝝ ſit ſanies generetur ſiquidē tūc ois mēbri ↄpati calor innatus ⁊ ſanguis q̃ in illo factꝰ ē extraneus non.n.eſt calor extraneus niſi ille innatꝰ a cā extranea ſuꝑauctus ⁊ poſitus extra temperamentum ab illa. Niſi eſſet qḋ bullientis ſanguinis calor totꝰ extraneꝰ factꝰ ē mēbri aũt ↄtinētis nō factus:ſ; fictus:q: innato ꝑticipat ſicut ex premiſſis cognitum eſt.

Dubitabit autem

aliqs ad q̃ dicta ſunt q: tūc ſanies ⁊ hypoſtaſis albe vlteriorē aduſtionē ſignificare viderenꝛ q̃ nigre. ¶ Niſi eſſet ꝙ talis albatio non eſt dicenda ꝓprie aduſtio:ſ; vlterior ſine dubio q̃dã decoctio ⁊ terminatio humidi in ſiccũ ſcā nõ multo caloris exceſſu:calor.n.innatus non multā diſtēperātiā paſſus pōt facere hāc ↄuenictē terminationē:denigratio aũt ip̃a ſignificat extranei caloris exceſſum adurentis humidum ⁊ in tale ſiccum terminare non potentie propter improportionalitatem. ¶ Deinde cum dixit:ꝙ oꝫ effluxionē preparare i poſterũ ad cuſtodiam tertie intentionis oſtendit hic quō preparemus eam ⁊ dicit (ad effluxionē ⁊c̃.) i.ad ꝑparationem effluxionis ſaniei in poſteꝝ generãde accedēdũ eſt p diuiſionem ⁊ ſubdiuiſionē ⁊ p aptā figurā:ſit aũt diuiſio ⁊ ſubdiuiſio vulneris qñ nō ſuerit ei via pata ad fluxum ſaniei:vt q: fuerit radix vulneris ⁊ ꝓfundum eius ſcdm corꝑis inferius.orificium aũt ſm ſupius corꝑis aut qñ fuerit vulnꝰ ꝓfundũ ⁊ orificiũ eius ſtrictũ:i hũs.n. ſecādũ eſt vulnus ex loco decliuiori ad quem facilius ſanies defleciaꝛ:ꝓuidēdo qdē ꝙ ip̃m orificiũ vulneris ſit ſꝫ inferius corꝑis obſeruenꝛ aũt in talibus ſectionibus ⁊ villi ⁊ ruge vt.ſ.ſit in lōgitudie villoꝝ ⁊ rugaꝝ niſi in mēbris exceptis ſicut ē frons ⁊ ſimē.⁊c̃.figurationē aũt exhibēdum ē mēbro eā ex qua ꝓnior eſt defluxus ſaniei ex vulnere.ita.ſ.ꝙ ſuſpēdaꝛ coxa ⁊ brachiũ cũ ꝓfundũ vulneris ⁊ eius radix eſt verſus genu vel verſus raſetā ⁊ orificiũ ē iuxta inguen aut iuxta cubitũ.iã.n. Ga.vt refert ſanauit talia vulnera ꝑter ꝙ indiguerit ſectione apud ꝓfundũ eoꝝ. Et in talibꝰ oꝫ eſſe ſortitudo ligaminis ⁊ ſtricture apud ꝓfundũ aut radicē vulneris:mollis:aut apō eius orificium vt expreſſio ſaniei bona fiat. ¶ Propter qḋ ſciēdũ ꝙ vulnera īdigēt ligaturiſ ⁊ ſtrictura p tres modos:vnꝰ ē ad curſũ ſaniei:⁊ tūc oꝫ vt fiat ſic dcm̃ ē: alius eſt ad retinēdũ medicamē īcarnatiuũ ſup vulnus ⁊ tūc oꝫ vt ñ ſit ſtrictura vehemēs. Tertius ad icarnationem labioꝝ:⁊ tūc oꝫ vt non ſit ſtrictura mollis apud duo labia imo cōplicata ↄuenienter. ¶ Deinde cũ dedit q̃liter

cõpleat tertiū miniſteriū medici oñdit qualiter cõpleat quartū: ⁊ dicit (ſubſtãtia vero ⁊c.) id ẽ ſed ſubſtãtia ptis ſoluta ſaluabit̃ ſana i cõplexiõe ſua p mediocriter ſiccãtia: dico aūt in cõplex iõe q2 in vnitate ſanitatẽ nõ h3: pp qḋ circa illã nõ idiget cõſeruatione ſed curatione.

Sed mirandū eſt q̃re nõ dicit q ſeruabit̃ ſana p ſilia ſue cõplexioni cu3 ↄſeruatio cõplexionis oĩs mẽbri ſit p ſilia vt ſupius dixit: aut ſi idiget exiccãtibus: q2. ſ. humectata ſit nũc impropie dicit ſubſtãtia vero ptis ſana cõſeruabit̃. potius eñ debuit dixiſſe q eger curabit̃ ⁊c. ❡ Niſi eẽt q ſicut Gal. dicit in lib. terapẽ. methodi. oẽ vulnus inquantū vulnus exicari o3. Hippo. aūt dixit q nullū vulnus iquantū vulnus o3 humefieri: ⁊ q ſiccū eſt vicinū ſano: humidū do non: ſicut pnceps etiã dicit q itẽtio in medicãdo vlcera eſt exiccatio: hoc aūt ideo q2 ptis ſolute ſubſtantia ppter debilitates acqſitam ex ſolutione male digerẽs ⁊ defluxū humiditatū ex vicinis partib⁹ ſuſcipiẽs humectat̃ ⁊ remollit̃. quo fit vt eı⁹ humidū nõ pfecte obtentū ab inato calore putreſcat: putreſ. ẽtia. n. ſcḋm pncipium ſunt humida ſicut ſupra oſtenſum eſt: in initio ergo lapſus ad humiditatẽ exiſtit: ſ3 impoſſibile eſt ea3 ſolidari niſi nutriat̃ vt o3. hoc aūt ẽ impoſſibile niſi cõplexio eius pma cõſeruet̃ ſuper ea: ergo o3 q ingrat̃ cõplexio eius pma: ⁊ in aliis qḋẽ oĩbus qualitatib⁹ medicine ꝓportionalis offerat̃: ſed i ſiccitate paꝝ augmẽtata ppter duo. ſ. ad refrenãdū lapſum in humiditate ⁊ ꝓhibendū putrefactionẽ nutrimẽti ↄuerſionẽ in ſanie3: ad quã oẽ vulnus pp victoriã humiditatis in illo pronu3 exiſtit: cõplexio. n. ſicca fortiter reſiſtit putrefactioni cuı⁹ fides p3 in ſale: nõ ḡ dixit p ſilia ↄſeruari ſ3 p paulo ſicciora: nã q2 timor lapſus ad humiditatẽ icumbit tu3 q2 a putrefactione pſeruari o3. ſic. n. colericis i eſtate frigida exhibemus vt ſup excedẽtẽ acris calorẽ ⁊ eius effectū in eis ad mediocritatẽ quãdã eis debitã reducam⁹. quare quodãmõ ſridis ↄſeruamus eos: cū tñ ⁊ hec ↄſeruatio nõ ſit niſi p ſilia colericis. ſcḋm accidẽs aūt p frigidiora illis ſicut ſupra expoſitū eſt: eſt aūt hec ↄſeruatio potius preſeruatio q̃3 curatio: aut ſi ẽ in ea aliquid curatiõis cū mẽbru3 pp paruitatẽ lapſus nõdu3 habeat egritudinẽ apparẽtẽ nõ differt a preſeruatiõe: preſeruãõ aūt quodãmõ ↄſeruãõ dici põt: ſicut ⁊ cõſeruãõ preſeruãõ: manifeſtu3 eſt ergo q quãto mẽbrū vulneratū fuerit ſiccius p tãto3 ſiccioribus idigebit: quãto aūt humidius minus ſiccis. vt. ſ. ſit menſura qualitatis medicine equalis cõplexioni membri ⁊ paulo aucta in ſiccitate: pp id qḋ dictū eſt. ❡ Dicam⁹ aũt ⁊ nũc q̃ ſint mediocriter exiccãtia q̃ alia trãſlatio vocat equalr̃ exiccantia: ſunt aūt ſicut dicit Hali. mediocriter exiccãtia quecũq3 illud membrū cuius querit̃ exiccatio exiccant in gradu pmo cuius exiccatio vix ſenſui p3. dicit autẽ3 h̃ fortaſſis: quia que eẽt manifeſta exiccatio iã nõ eẽt mediocris: eſt autẽ3 exiccatio manifeſta ⁊ ſenſibilis ea que fit ab exiccãtib⁹ in gradu ſcḋo ex tertio ⁊ quarto: ſunt ergo q̃ nũ exiccãt tẽpata: q̃ aūt mediocriter exiccant ſiccã in pmo: q̃ aūt ſupra mediocriter exiccãt ſicca in ſcḋo: ⁊ deinceps. ❡ Sed ſi ab hac medicina itẽdat̃ incarnatio labiorum vulneris: ⁊ nõ ſolū cõſeruatio ſanitatis eius ſic videt̃: tunc nõ erit hec expoſitio cõcors ſentẽtie Gal. in lib. terapẽ methodi. ait. n. ibi q exiccãtia qbus indigemus ad incarnãdū debẽt eſſe ſicciora his qb⁹ ad regenerationẽ carnis ſ3 medicine regenerãtes carnẽ ſicut ibi dicit debẽt eſſe ſicce in pmo gradu. ergo icarnãtes cū debeãt eſſe ſicciores illis erunt ſicce vlterius q̃: in pmo dicit. n. pnceps q medicie icarnãtis ꝓpetas ẽ facẽ adherentia3 ptium cū rore q ẽ in ſubſtãtia ambarū. exiccãdo. ſ. ſanguinem ⁊ ponẽdo ſaſis glutinũ: hoc aūt põt facẽ niſi exiccatio eı⁹ ſit vehemẽs ⁊ velox valde. ante. ſ. q̃3 ſanguis fiat pus qḋ nõ cõplet̃ ei. ſicut dicit niſi ſit cū ea ſupfluitas virtutis in exiccãdo: quare ſcḋm hoc nõ itelligit Gal. p mediocriter exiccãtia ea que exiccãt i gradu pmo ſed que vltra ipſu3 exiccãt. iter nil. n. exiccare qḋ h3 tẽperata medicia: ⁊ ſũme exiccare qḋ hñt ea que exiccant in gradu quarto: ſunt ea q̃ exiccant in gradu ſcḋo: q̃re talia erunt mediocriter exiccãtia: ſed medicina regenerãs carnes ſi tñ exiccaret mã3 carnis ↄſumeret generande. ❡ De incarnatiua aūt h̃ nõ timem⁹ cū nõ egeamus ea ad regenerãdū ſed incarnandum tñ.

❡ Hec quidem curatio ẽ cõtinuitatis ſolutionis in carnoſa parte facte eius ſcḋ3 ſeipſm ſolius. Si vo alteri alicui miſceat̃ egritudini plures erunt intẽtiones preceptorũ3: quas in compoſitorum doctrinis deinde dicem⁹. In preſenti vero ad reliquas vnitionis ſolutiones veniendum oratione.

❡ Cū dedit cãs ſalubres ſolutiõis ↄtinuitatis i pte carnoſa: quoniã accidit eẽ hãc ⁊ ſimplicẽ ⁊ alteri morbo cõpoſita3: oñdit ſicut epilogãs que dicta ſũt: ⁊ trãſiẽs ad dicẽda: cui⁹ caꝑ itelligẽda ſine dicta ⁊ vbi ſalubres cãe alterius ſint querẽde: ⁊ dicit (hec qdẽ ⁊c.) id eſt hec curatio q̃ dicta eſt ſupra ẽ ſolutiõis ↄtinuitatis facte i ptib⁹ mollibus: vt i carnoſis ⁊ adipoſis qñ. ſ. fuerit ſola non commixta alteri morbo: ⁊ hoc itẽdebat cū dixit: eı⁹ ſ3 ſeipſu3 ſolius: q̃ſi dicat ſic eã o3 curare: vt ſolutionẽ: ſubaudi autẽ ab eo hãc eẽ curã talis ſolutiõis ↄtinuitatis cū fuerit inciſio nõ ↄtrario: dixit. n. in lib. terapẽ. methodi ex ſnia Hyp. q cū vuln⁹ fuerit ex iciſiõe reꝝ acutaꝝ curari põt cū deſiccatiuis medicinis putredinẽ ꝓhibẽtibus: ſed ſi ſcius cū hoc q icidit carne3 cõtuderit ſanie3 feſtinãter i eo generari o3: q2 cū ↄtuſio lacerti ppter fortitudinẽ doloris ꝓuocet reuma: ⁊ ide tumorẽ gignat ſi ſanies celerit̃ fiat: tumor erit minor: nũ q2 humor fluẽs vertet̃ in ſaniẽ: quia ſaniẽ generãtia ſũt calida ⁊ humida q̃ doloris ſunt mitigatoria ppter lenire ⁊ molliter reſoluẽ: q̃re ⁊ flux⁹ ablatiua: ꝓter hoc ẽt q caro ↄtuſa nõ põt ſanitati reſtitui: ſ3 o3 putreſieri ⁊ in ſaniẽ verti: ipſius quoq3 loco nouã carnẽ reſtaurari: ſ3 gñatio putredis ⁊ ſaniei ſit calidis ⁊ humidis ⁊ nõ ſiccis: quare in talibus ſolutionib⁹ ↄtinuitatis exiccãtia retardabimus vſq3 dum carnem ↄtuſam in ſaniẽ conuerſam regenerare oportebit: de cuius regeneratione ibi loquetur infra.

Dubitabit autẽ aliqs quare Gal. nõ diuiſerit iſtã egritudinem in ſientẽ ⁊ factã ⁊ futurã fieri ſic̃ diuiſit malã cõplexionez cur etiã nõ diſpoſuerit cauſas ſalubres ſcḋm quãlibet ſicut ibi eã p̃ia ſit eã ſic diuidi poſſe. ❡ Et dicendum q hec egritudo licet poſſit habere has differentias tamen q2 ſcḋm plũmū eſt facta tñ propter vt plurimum fieri a cauſis extrinſecis quibus ceſſantibus remãet eam veſtigium: non curauit eã in differentias illas diuidere: neq3 cauſas ſalubres diſponere niſi ſecundū factam: qualis eſt que a percuſſione vel caſu ⁊ aliis cauſis extrinſecis efficit̃ quibus ceſſantibus ⁊ ipſa remanſit. ❡ Adhuc aūt ſiens a cauſis corporalibus cõiuncti: vt ab humore rodẽtibus ⁊ talibus nõ eſt ſimplex ſolutio cõtinuitatis: ſ3 cū maliti a cõplexiõi cõpoſita: quare nec attinẽs huic caplõ: ſed ſequẽti. ❡ Dicemus tñ q l ea pus oportet abſcindere illud qḋ vlcerat alterãdo aut euacuãdo deinde venire ad curã ipreſſionis facte ab illo: pp quoḋ dixit pnceps q intẽtio i medicãdo ſolutionẽ ↄtinuitatis i mẽbris molib⁹ eſt triū pncipioꝝ curã habere pmi ẽ ſi cauſa fuerit fixa eã mouere: ſcḋ3 eſt cõtinuare ſolutū: ad qḋ pficiendū triplex eſt medici adiuuamẽtū p tria pn

cipis ex quatuor: miniſterijs ſupradictis: tertiū ē putre/factionem prohibere: ad qd̓ quarto miniſterio ſubueni tur. ſ. per vſum mediocriter exiccantium.

¶ Deinde dicit (ſi vō ⁊c̄.) idest ſʒ ſi hec ſolutio ꝯtinuita/tis alteri miſceat morbo nō habebit has ſolas itētiões ad curā: ſʒ plures alias multas: quas ꝓmittit ſe dicturū in poſterū cū loquet̄ de cauſis ſalubrib⁹ cōpoſitoꝝ cuʒ eis morboꝝ: ſed ante iſtud veniendū eſt ad cās ſalubres aliarum ſimplicū ſolutionum continuitatis. ſ. membri duri ⁊ mediocris cum dicte ſint mollis.

¶ Fractura igitur in oſſe ē qdē cōtinuitatis ſolutio: iſanabilis vero quātū in pria cōſide ratione. Iuxta vero ſcōʒ quedā modū curabi lis quodā modo fit. Prima igitur conſide/ratio ſolidatio eſt ipotēs ꝓpter duritieʒ par tis fieri. Scōa vero ligatio cōtingēs fieri per porū ligantē in circuitu fracturā. Generatio vero pori inquātū ex mā ⁊ natura fit cōis eſt ad alia. Inquantuʒ vero prope eſt oſſis for/mam ex illius alimēto fit. Molle vero ⁊ pue rile os eſt conſolidari poſſibile.

Cō.51. ¶ Cum declarauit cās ſalubres ſolutionis cōtinuitatis in mēbris mollib⁹ declarat eas que ſūt ſolutiōis ꝯtinuita tis in mēbris duris ⁊ dicit (fractura qdeʒ ⁊c̄.) i. ſolutio ꝯtinuitatis in oſſe dr̄ fractura: hec aūt iſanabilis ē quā/tū ad ꝑmā intētionē q̄ facit verā curā ſolutiōis ꝯtinui: quātum vero ad intētionē ſcōaʒ q̄ facit eā in apparen/tia eſt ſanabilis nō ſm veritatē ſed quodāmō. ſ. in appa rentia: ⁊ adhuc aūt ⁊ iuxta quēdaʒ modū q qdē patebit in vlteriori expoſitione. ¶ Deinde expoint intentionē primā ⁊ ſecūdam ⁊ dicit. (ꝑma ergo ⁊c̄.) i. igit̄ ꝑma in/tentio q̄ habet̄ in ſimplici ſolutione continui cuiuſcūq; mēbri eſt cōſolidatio ſiue conglutinatio q̄ qdem in oſſe non pōt fieri ꝓpter ipſius duritiē. ¶ Ecce igit̄ ꝙ hic in nuit cām vnde venit poſſibilitas cōſolidatiōis eſſe ptiū mollitiē: ſʒ efficiens ſit nā: ꝓhibens ergo multer ⁊ diſ poſitiue eſt duricie ptiū ſolutarū: ſi. n. cōſolidatio nō eſt niſi cōmixtio ⁊ imuiſcatio extermināt partis ſolute: cō mixtio vero vnio q̄dā: durities vero eſt ꝓhibens mixtio nē fieri: ipoſſibile erit cōſolidationem fieri in ptibus du ris. Eſt. n. cōſolidatio imediata ſolutoꝝ vnio nō qdem p aliqd ñ vnigeneū ptib⁹ facta ſiē p aliqd ligamētū: ſed ex roꝛe vtriuſq; partis ſit iuuiſcatio ⁊ hincide vtriq; par ti pfecte aſſimilato hoc auteʒ eſt ipoſſibile fieri in duris roꝛe ꝑuatis: adhuc aūt ⁊ vterius ſe iuicē extēdi ⁊ cōnecti ꝓhibitis ex ipſa ſui duricie: adhuc āt ⁊ aſſimilatiuā de/bilē habētibus: q: nō poſſunt nutrimētalē roꝛē vtriuſq; ꝓminentē vnigeneū ſibi efficere: ⁊ virtute aſſimilatiua coextēdere nō potēte ſuā operationē ad id qd̓ extra ꝓ/minuit ꝓpter ſui imbecillitatē: facit aūt aſſimilatiue im becillitatem ⁊ frigiditas ⁊ ſiccitas membri ſicut horum contraria illius vigorem.

¶ Deinde dicit. (Scōa vō ⁊c̄.) i. ſcōa itētio eſt nō ꝯſo/lidatio ſed ligatio q̄dā partiū p etherogeneū iter mediū nutrimētū ⁊ hec ē poſſibilis fieri iuxta quēdam moduʒ . ſ. p porū exortū in circuitu partis fracte ligātē hinc inde fracturā: ⁊ vult p porū rē colloſaʒ q̄ i partib⁹ fracti oſſis iter gignit̄ ex vtriuſq; partis alimēto ſit mixto ⁊ vtriq; vnito ſed nō ſimilato: ad ſilitudinē eius qd̓ facit erarius currere ſup duo era de ptibꝰ cū cōſolidare illa nequiēs ligare intēdit: tale aūt qd etiā regenerat̄ loco oſſis cum pars ſubſtātie eius euulſa perierit ſicut poſt declarabi/mus: accidit āt aliqñ ꝙ nutrimētū duaꝝ partiū ſiccū ē minuſq; miſcibile ꝙ ꝓpulſuʒ ad extremitates ſoꝛaminū fracti oſſis altrinſecus exiſtētiū nō pōt ſuo cōpari cōmi ſceri ante ipſius iduratione ⁊ ꝯuerſionē in poꝝ vt ſepe ꝯtingit decrepitis: pp qd̓ in talib⁹ nō accidit fieri ligatu rā ptiū ſolutarū nedū cōſolidationē: foꝛtaſſis āt magis h̓ accidit̄ ꝙ pp nutrimēti paucitatē. ¶ Dicit āt Hali. ꝙ ꝯſolidatio oſſis ⁊ aliaꝝ ptiū duaꝝ q̄ radicalis vocat apud ipſum ex ſpermate genitaꝝ nō pōt fieri ꝑus pp ꝑ uationē māe vnde generat̄: carnis aūt ⁊ adipis ſemp eſt poſſibilis pp inuentionē eius. ſ. ſanguis lo. o mēſtrui ꝑ mi ſtantis. ¶ Sʒ hec cā nullo modo ſtare pōt. cū. n. cō/ſolidatio fiat pp iuiſcationē nutrimētalis humidi vtriu ſq; roꝛantis altrinſecus vniti ⁊ pfecte partibus ſimilati ſicut ſupius oñſuʒ eſt: qd̓ etiā oēs teſtant̄ medici: nō erit ipoſſibilitas ꝯſolidatiōis oſſis pp ꝑuationē māe ex qua fit ꝯſolidatio cū oſſa nutriunt̄ ſicut ⁊ caro: ſʒ pp id qd̓ di/ctū ē a nobis: ꝯſolidatio. n. nō eſt regñatio: ſed vnitio ſo lutoꝝ abſq; medio extraneo. ¶ Eſſet auteʒ foꝛtaſſis cā quā ponit Ha. magis ꝯſonās ſnīe Gal. circa ipoſſibilita/tē regñationis ptiū radicaliū truncataꝝ nō circa ipoſſi/bilitatē ꝯſolidatiōis eaꝝ: q̄uis nec ibi ſit acceptanda ſi/cut oñdimus: nec itellexiſſe vr̄ Gal. dicētē ꝙ ꝯſolidatio oſſis ē ipotēs fieri pp duritiē ptis tm̄ ⁊ nō pp ꝑmā ꝑua/tionē māe vñ generat̄: ⁊ ꝙ molle ⁊ puerile os ꝯſolidari poſſibile. ¶ Propterea qd̓ dicamus ꝙ ipediēte duritie nō ſolū os ſʒ oīa alia duritie participātia ſicut q̄ vocāt radi calia vt cartilago ⁊ neruus ⁊ neruoſa oīa maxie in ꝑue ctis ad etatē cū icidunt̄ icōglutinabilia ſūt iux̄ aphoriſ/mū qñ os inciſuʒ fuerit aut cartilago aut neruus aut ma/xille tenues aut ꝑputiū ñ creſcit neq; cōglutinat̄. ¶ De inde cū dixit ꝙ ſcōa intētio erat ligatio poſſibilis qdeʒ fieri p porū oñdit ex q̄ ſit ligātis pori gñatio. Et dicit (ge neratio vero ⁊c̄.) i. ſʒ gñatio pori ligātis fracturā iquā/tū ſit a nā ſicut ab artifice: ⁊ volebat p nāʒ virtutē exerci tā circa alimētū cui obſequit̄ ꝓprie dicta nā ⁊ ex humi/do nutrimētali ſicut ex mā cōicat cū gñatione oīs parti/cule: ex his. n. oīs particule fit generatio: ſed iquātuʒ ille porus eſt habēs ꝓpinquitatē forme oſſis hʒ ꝓpriū gña ri ex alimēto ipſius oſſis ⁊ v̓tute nutritiua q̄ in oſſe ⁊ in hoc cōicat cū gñatiōe aliaꝝ pticularū: nā cuiuſʒ gñatio eſt ex alimēto ſibi omogeneo ⁊ v̓tute nutritiua q̄ ſibi ꝓ/poꝛtionalis. ¶ Et notauit p h̓ ꝙ regñatio oīs pticule ſi qdem eſt poſſibilis eſt ex alimēto. ¶ Ex quo pʒ ꝙ ipoſ/ſibilis regeneratiōis q̄rūdā ptiū nō ē ex ꝑuatiōe māe vñ eſt eis regñatio ſicut aliq opinant̄: ſʒ pp nō poſſe nāʒ ho mogeneū gñare his qb⁹ hoc applicat ſicē poſt declarabit̄ de opere ergo medici erit tale alimentum adminiſtrare ſecundum menſuram conuenientem ſicut poſt dicet.

¶ Deinde cū dixit os ipoſſibile eē cōſolidari pp duritieʒ: oñdit ꝙ ſi molle fuerit ꝯſolidari pōt: ⁊ dicit (molle vero ⁊c̄.) i. ſʒ os molle quale eſt qd̓ i pueris exiſtit pp ꝓpinq tatē ad natiuitatē q̄ ſub multo incipit mollitie ꝯſolidari pōt fere ſicut ⁊ caro nō qdē pp remanētiā v̓tutis ſper matis ſicut dicit Hali. ſed pp remanētiā mollitiei quo ſi/unt extremitates apte ꝯmiſceri ⁊ inuiſcari.

Adhuc aūt ꝙ virtus aſſimilatiua ꝓminētis vtriuſq; roꝛis ad faciēdā vnitionē ꝓpulſi foꝛtioꝛ eſt i talib⁹: ſʒ qñ adminiſtratio alimenti ad pori gñationē ſubito poſt fracturā infert timoꝛē ꝯpatiō: attēdēdū eſt ꝙ adminiſtratio alimēti de qua poſt locut⁹ ē nō eſt faciēda mox ſicut in ſimplici vulnē ſtati ꝯſolidati ua qdē appoſuim⁹: ſed i ꝑmis attenuāda ē dieta ⁊ flobo tomia ⁊ ventris ſolutio iducēde niſi aliqd ꝯtradicat ꝑſer tim ſi reumatiſm⁹ ad locū fracture timeat̄: quēadmodū nos h̓ docet Gal. i lib. de igenio ſanitatis. poſt hoc auteʒ fracturā reddere ligabilē ex poꝛo generādo p extremita tū coaptationē bonā: aſpiciēdū ē igit̄ quō ſit oſſis fractu ra: ſi. n. ſit p latitudinem tūc videdā eſt tibi: ſi mēbrum

quod

qō fabricatū eſt ſup illō os cōtractū ſit vel nō. ¶ Si.n. cōtractū tūc partes fracti oſſis nō ſīt ſibi inuicem oppoſite: ſiue ḡ exiuerit ad āterius ſiue ad poſterius ſiue ad dextrā ſiue ſiniſtrā os oꝫ vt ad ſuū locū reducaꝭ ⁊ replaſmeꝭ: hoc aūt nō fit ſine extēſiōe ⁊ pulſione q̄ in paruis mēbris manu ſola fiūt: in magnis cū manu ⁊ fune. Eſt ergo extēſio baſis reſtaurationis mēbri quātitate gdeꝫ decēti facta ne ſpaſmū vel mollicię īferat aut dolorē: aut apa: cauendū eſt ēt ne ī extremitatib⁹ fracti oſſis ſint q̄ſi dentes ⁊ fruſta: qbus nō decēter coaptatis in locis ſuis fiet ibi loc⁹ cōcauus in quo putredo coadunaꝭ ex qua in longo tpe totū mēbrū putrefiet: ꝓpter quod oꝫ ptes fractas ⁊ fortiter ī diuerſas ptes extēdere: ⁊ vnūquēqꝫ dentē ad ſuū locū reducere: deinde ligamētū extēdēs paulatim laxare: vt dentes in ſuis locis coaptēꝭ ⁊ ſuauiter manu tāgere: ne aliqō groſſum ibi remaneat eq̄ndo ſecūdū q̄ poſſe ē: poſt hoc aūt ligetur: ligamentū autem ſit mediocre.ſ. nō nimis ſtrictū: qꝛ dolorē generat neqꝫ nimis laxū: quia mēbrū ī ſua figura reſtauratū retinere nō valebit: ſit aūt ligamētū ex lato panno q̄ vtrāqꝫ ptem ꝯtineat: icipiat ergo ab īfirmo loco ꝓcedens vſqꝫ ad ſanas ptes hñs plumaciolos de ſtupa vel cotto ſecūdū neceſſitatē coeq̄tiōis mēbri: ſit āt ſtrictior ī loco īfirmo: latior aūt cū ꝑuenit ad ſanū: vt humores exprimat ad locū ſanū ex quo ſecurabitur ab apoſtemate: expſſio aūt ad ſuperiora magis fieri debet cuꝫ fuerit in pede vel ī manu qm̄ ab his locis plus effūditur d̄ humore ad locū īfirmū. Iubeatur aūt poſt h̄ q̄eſcere ſub ea figura q̄ īfirmus longo tpe pōt tolerare: non.n. fit ꝯſolidatio alicuius diſſoluti ſine q̄ete. ¶ Omni aūt die tertia ſoluaꝭ ligamētū ne ſiccitas mēbro aut pruritus eueniat ꝓpter ligaturā: ⁊ cōſidereꝭ locus: ſi.n. fuerit ibi pruritus q̄ cōſueuit euenire ꝓpter coopertura ⁊ ſtricturam loci pter ſolitū ꝓhibentē vapores ab illo diſſolui ⁊ loci euētari ſomenteꝭ locus cuꝫ aqua tepida donec mārodinē cognoueris diſſolutam eē. ¶ Quod ſi loc⁹ ex precedēti dolore icurrat calorē ⁊ ruborē ſuccuraꝭ ei cū lana ītincta ī oleo roſ.ā. ⁊ aceto donec ſit ſecuritas ab apoſtemate. ¶ Si āt locus ex ligamento ſiccitatē acq̄ſiuerit fomētabis ex aqua calida donec locū īflari ⁊ rubore videris qbus viſis abſcinde fomentū ne id qō attractū eſt reſoluaꝭ. ⁊ cōſtringe ēt tūc magis extrema ligature circa ptes ſanas vt nutrimētū exprimat ad locū īfirmū ſi nimis macrū ſit. ⁊ nō ecōuerſo ſicut fit qn̄ dubitam⁹ apa ī loco fracto: cū aūt ſecur⁹ fueris ab apate: qꝛ locū videas min⁹ carnoſuꝫ ⁊ minoris tumoris appones aſtellas de ferula vel abiete vel palma bñ dolatas ad rectificationē mēbri ⁊ firmationē fracture: ī ꝑncipio āt n̄ opꝫ cū aſtellis cōprimere cū apoſtemati ſit cauēdū poſt hāc ēt ſecuritatē dabis cibos ⁊ appones medicamīa de quorū natura ē adiuuare ad generationē pori de qbus ꝯuenienter fiet ſermo. ¶ Si v̄o fractura ſit in longitudine coaptabitur ⁊ ligabiꝭ ꝑ eundeꝫ modū q̄ dictus ē. Qō ſi pars oſſis extei ſ⁹ egreſſa fuerit iteri⁹ fortiter ē reducēda ⁊ forti ligamēto coſtringēda vt maneat. ¶ Sꝫ h̄ ſciēdū eſt q̄ ſi fractura ſine vulnere cōtingat ī oſſib⁹ capitis ligamēta q̄ dixim⁹ cōuenire fracturis alioꝝ oſſiū nō pñt fieri ibi: q̄re māꝫ ad locū vētura nō poſſum⁹ cū expreſſiōe ꝑ ligamētū facta ꝓhibeꝭ: nec eā q̄ ibi ē expellere: q̄ duo ſi nō fiāt īpoſſibile ē oſſa fracta ſanari: ſic galienus dicit fieri. ſicut.n. ſi os brachij fractuꝫ fuerit vſqꝫ ad medullā niſi ligeꝭ vt diximus putrefiet medulla: deinde totū os: quod ēt plurimū euenire videm⁹ ēt ipo ligato vt oꝫ exñte: ita multo⁹ magis ꝯtigit oſſib⁹ ī capitis cū n̄ poſſint ligari vt oꝫ ſi ḡ ligamēto cōprimi n̄ pōt nec medicamē īuenīꝭ aliqō: quod talē poſſit efficere actionē: oꝫ nos de neceſſitate locū fracture ab oib⁹ q̄ ſup os ſūt diſcooperire vt poſſumus mūdare ⁊ deſiccare putredinē q̄ ibi adunatur donec ſecuri ſumus q̄ apoſtema nō fiat: donec ēt locus q̄ſcere ⁊ ꝯuenienter deſiccari ceperit: qbus viſis incipiemus locū cicatricare ⁊ carnē in eo reſtituere. ¶ Iſta ḡ ſunt medici opera pter nāe opus q̄ adiuuāt ad ligationē ſimplicis fracture nō cū vulnere cōpoſite: hec tm̄ a nobis videꝭ adiecta: ſed a Gal. reīta ta: qꝛ ⁊ ſilium opeꝝ ſententiā ꝑdixerat in cura ſolutiōis ꝑtis carnoſe: cōducere.n. ī idipm ⁊ cōducta conſeruaꝭ ⁊ vt nihil īter cidat ꝓuidere: ſubſtātiā ꝑtis q̄qꝫ ſanā cōſeruare: ſūt opera qbus indiget ōis ſimplex ſolutio continuitat ī cuiuſcūqꝫ mēbri: hec aūt ſimilia ſūt h̄ adiecta.

¶ Raro vero eſt huius paſſiōis generatio ſine cōpaſſione alteri⁹ mēbri. Sepiſſime.n. circūpoſiti muſculi cū alijs corporib⁹ cōpatiūtur fractis oſſib⁹. Itaqꝫ ⁊ intētio curationis duplex eſt altera quidem in oſſibus. altera vero in his circa ea corporib⁹. Hec q̄ gdē talis in carnoſarum ptium diſpoſitiōib⁹ cōplicatis diceꝭ: d̄ fracturis vero hic dicendū.

¶ Cū declarauit q̄ ligatio fracti oſſis eſt ex porotaricꝭ dclaret q̄liter adiuuādū ſit ad generationē pori qꝛ fracture ꝓpriū ē ſecūdū plurimū nō ſolā eſſe ſꝫ aliās cōponi morbis oñdit qbus intētionibus vtēdū ſit ad curam talis cōpoſitionis: ⁊ dicit (raro ⁊c̄.) i. ſed raro ē generatio fracture ſine cōpoſitiōe ⁊ cōpaſſiōe alioꝝ mēbroꝝ: vt plurimū.n. muſculi q̄ circumponunꭍ oſſibus ⁊ vene ⁊ arterie ⁊ pāniculi ⁊ hui⁹ īciduꝭ aut atteruꝭ cū oſſa franguntur. ¶ Deide dicit (itaqꝫ ⁊c̄.) i. igiꭍ intētio curatiōis huius morbi duplex erit. vna ſiq̄dē in oſſe: altera vero in corporib⁹ circa ipſum colliſis. ¶ Deide qꝛ nō erat huius capituli ꝓſeq̄ has ītentiones remittit ad ſequēs cuius eſt illas explicare: ⁊ dicit (⁊ in hoc q̄dem ⁊c̄.) ⁊ hec duplex intentio habēdi ī cura talis cōpoſitionis morboꝝ diceꭍ īfra in ſermone in cauſis ſalubribus morboꝝ compoſitoꝝ cuꝫ ſolutiōe ꝯtinuitatis in parte carnoſa: hic aūt de fracturis ſermo ꝯplēdus ē. ¶ Sed quoniam ibi nō exēplificat niſi d̄ cōpoſitione talium in parte carnoſa dicem⁹ ⁊ hic nos q̄ ſi attritio muſculi acciderit fracture in oſſe oꝫ cū ingenio reſtaurationis predicto ītēdere ad reductionē ꝯtinuitatis villoꝝ ruptorū in muſculo: ſꝫ quoniam talis attritio ſolet faceꝭ dolorē: dolor aūt prouocare reuma: hoc aūt efficere apa oportebit in ꝑmis flobotomare ⁊ purgare etiaꝫ ſi corpus cōtingit mūdū eſſe: ⁊ ad ꝯtrarium trahere: dolorē tn̄ ꝑus ſedabis qui reſiſtit tractiōi ad cōtrariū: deinde fridis ⁊ ſtipticis emplaſtrabis feſtine anteq̄ ſanguis ꝓperet ad locum. q̄ ſi ſanguis in loca ſoluta exiuerit reſoluaꝭ cuꝫ embrocis aquarū calidaꝝ: ⁊ cū medicis carminantib⁹ ſanguinem mortuum aut cum ſcalpellationibus ſi ꝓfundus fuerit ne in ſaniem ꝯuertaꝭ: poſt h̄ autem locū īdeſiccabis ſolidatiuis ⁊ cicatriçatiuis medicinis ſanieꝫ in loco fieri ꝓhibētibus. ¶ Ligature autem q̄ adminiſtranꭍ ſuper attritionē ſint ſimiles ſupradictis debent antē fieri ante apoſtemationē loci cū qbus ēt feſtinet. continuatio embrocarū: ⁊ figureꭍ membrū ad ſuperiora ſicut fit in fluxu ſanguis. quando autē apoſtemaꭍ membrum nō ſuffert niſi ligaturā equalē: ꝓpter quod opꝫ vt mediceꭍ tūc cū emplaſtris ⁊ embrocis. ¶ Si autē fuerit cū fractura vulnus in carne ꝯſiderādū ē ſi vuln⁹ ſit ſupra fracturā: an nō: ſi.n. nō fuerit ſupra fracturaꝫ incipiaꭍ cū ſtrictura a duob⁹ laterib⁹ vulneris: ⁊ dimittaꭍ vulnus diſcoopertū. ſꝫ tn̄ ſuper ipſum ſit tegmē ab aere: ſi aūt fuerit ſupra fracturā: tūc igenietur in figuratiōe ſtricture ita vt ſit poſſibile vulneri mūdificari ex oi

cō.52.

latere: ꝛ ſeparet parūper a vulnere cū preparatiōe cōue niēte ad illud: ꝛ infundantur puluilli in vino ſtiptico. ꝛ ponat ſup vulnus medicamē qđ opʒ ex conſolidatiuis huic etiā fracture medicine ſi. ce ꝯueniūt: ſicut dic̄ Hy. ℭ Si autem oportet aliquid de oſſe ſecari qđ reformari nō pōt: ſecet illud ante reſtaurationē ꝛ curā vulneris ſʒ ꝙ oportet. hec aūt omnia latius dicta ſunt i libro ſuꝑ cirurgiarum: hic vero in capitulo ꝛ concluſione ſicut at tinet diſſinitiue doctrine.

ℭ Qm̄ vero ꝛ harū curatio eſt ex poro: vt ꝟo hic fiat ꝓprij alimēti oſſis eſt opus. igit̄ opʒ ſuperfluitatem ad pori generationem ſubmitti nāe. Supfluitas ꝟo hec ꝛ quātitate ꝛ qualitate moderata eſſe debʒ: ꝓpterea de ductione indiget talē ꝛ tātū influētē ſangui nē oſſibus ꝓparāte ex quali ꝛ quāto fiat po rus. Quoniā vero pertranſit hic ꝑ foramina fracti oſſis attendere oʒ ei⁹ multitudinē ꝛ q̄ litatem ꝛ ita ficciorē facere adductionem vel magis humectantem. Que amplius in tera pentice facultatis litteris facta ſunt.

Cō.53. ℭ Cum declarauit duabus in gn̄e intētionibus vtēdū eſſe ad curā morbi compoſiti cū fractura: ꝛ nō gdē expli candis in h loco niſi prius cōpleat ſermo de fracturis re dit ad oſtendēdū generationē pori: ꝛ dicit (quoniā vero ꝛc̄.) .i. ſed quoniā curatio fracturaꝝ fit ex poro ſic̄ di. tū eſt: hic autē ꝓpter habere naturā ꝓpinquā forme oſſis habeat fieri ex ipſius oſſis alimēto ſicut etiā ſupra dixe rat: tunc niſi addatur nutrimento oſſis nō poterit ex ſo lito eius alimento os nutriri: ꝛ por⁹ generari q̄re opor tebit ad generationē pori adere in cibo oſſis ꝑ quātita tem qua poſſit generari porus nihil diminuto de oſſis alimento: ꝛ hoc itēdebat cum dicit. oʒ ſuperfluitatē ſub mitti nature: ſignum aūt ꝛ hoc bene dictum eſſe eſt ꝙ i cōualeſcētib⁹ ꝛ colericis tradatur pori generatio ꝑꝑ ſan guinis paucitatem ꝛ ſubtilitatem in eis.

ℭ Deīde cū dixit addendū eſſe in cibo ad pori gn̄atio nem oſtendit qualis debeat eſſe additio ꝛ dicit. (Sup fluitas hec vero ꝛc̄.) .i. ꝛ hec ſupfluitas ꝛ additio i cibo oſſis dʒ eſſe moderata in quātitate ꝛ q̄litate: ſed in q̄ti tate ꝑꝑ duo: videlʒ q: ſi fieret additio multa illius tunc aut eger eā digeret aut nō: ſi. n. digeret eā tunc por⁹ ſu pflue excreſceret: faceretqʒ cōpreſſionem in lacertis: ꝑꝑ qđ dixit Gal. in lib. terapē. methodi. ſepe inquirendū eſt porum vt ſi minus habere videat̄ in augmēto cibi⁹ ſub ueniat̄: ſi aūt plus opportuno ſubtrahat̄: ſi autē nō di gereret tunc malis inde ſuperaugmētatis humoribus multis modis impediret: ad hoc aūt ē nā eius qđ nō di geritur eſt nō ſpiſſum eſſe ſed tenue nutrimentum aūt tenue ꝛ aquoſū nō pōt eſſe mā generationis pori ſicut nec nutrimenti oſſis vt patebit: debet ergo hec additio moderata eſſe in quātitate vt virtuti. ſ. ꝓportionet̄ ꝛ po ro: ſʒ in qualitate moderata eſſe debet: per hoc aūt ꝙ ad ditus cibus fortaſſis habeat moderamē inter calorem ꝛ frigus humiditatē ꝛ ſiccitatē ne ſit cauſa diſtemperātie mēbri cuius eſt os: aut magis q: ſicut oʒ addere in quā titate cibi: ſed tn̄ moderate: ita oʒ addere in qualitate ci bi oſſibus homogenea. ſ. vt cū ſpiſſiorē ꝛ viſcoſiorē faci mus temperato cibo: ſed tn̄ moderate ſpiſſiorē: vt neqʒ ſit ab illo īproportionat⁹ virtuti digeſtiue neqʒ poro icō ueniēs neqʒ opilationib⁹ aptus: ſic ergo in quātitate ꝛ qualitate dʒ habere additionē moderatā vt virtuti gdē ꝓportionet̄ ꝛ poro: ſepe. n. nihil mali patit̄ ſtomach⁹ ꝛ tn̄ digerere nō valet: ſicut Gal. dicit ſexta ꝑticula d' mor

bo ꝛ acci. qđ cōtingit ſicut dicit aut per abundantiā ſu pfluam cibi: aut peſſimam eius q̄litates quibus in ꝓ portionalis exiſtit corꝑi ꝛ virtuti: licet ergo īdigeat plu ri cibo nō tn̄ tranſeunti ꝓportionē ad virtutē: lʒ ēt indi geat ſpiſſiori: nō tn̄ tantā habēte ſpiſſitudinē ꝙ opilet. ℭ Deinde cū dedit qualem oportea eſſe additionē cibi in quātitate ordinat ad hoc ſicut cōcludens qualē opor teat eſſe oblationē cibi ꝛ dicit (ꝓpterea ꝛc̄.) .i. ꝛ q: ſic dʒ eſſe moderata additio i quātitate ꝛ qualitate ꝓpterea i diget pori generatio oblatione cibi tantum ꝛ talem ſan guinē oſſi preparante ex quanto ꝛ quali fiat porus nil diminuto de oſſis nutrimento: ſuperadditio. n. tantum ꝛ tale preparans moderata erit. ℭ Sciēs autem hic ꝙ aliter nutritur os ꝛ aliter caro ex ſanguine: caro. n. pro pterea ꝙ eius complexio ſanguini eſt propinqua nō in diget multis conuerſionibus conuertere ſanguinē ad hoc vt ipſo nutriat̄: ſed continuo cum ſanguis ei occur rit in ipſam conuertit̄: os vero q: eius complexio a com plexione ſanguinis multum eſt remota ſi debeat ex ſan guine nutriri oportebit vt multis mutationibus ordi natim conuertat̄ in eius ſimilitudinem ꝑꝑ qđ natura fe cit oſſi foramē in quo alimentū eius tanto tempore mo ret̄ ꝙ in ſimilitudinē eius tranſire poſſit quod carni nō fecit. ℭ Poſt autem oſtendam⁹ ex quanto ꝛ quali ſan guine fiat porus dico ergo ꝙ cū fiat ex nutrimēto oſſis oʒ nutrimētū oſſis augeri ſicut di. tū eſt: ergo ex pluri ſanguine q̄ꝫ os pro ſui nutrimēto requirat: oſſi quidem exhibito fiet por⁹: ergo oportebit in toto ſanguine augmē tum facere per oblationē copioſi cibi bene nutriētis. Itē cum nutrimentū oſſis ſit ſpiſſum ꝛ terreſtre ſibi vnigene um in nā: ex eo autē qđ ſuperfluit de illo nutrimēto ha beat fieri porus: de ſpiſſo ſanguine fiet porus: qm̄ quo qʒ por⁹ hʒ extrēa dura fracti oſſis: qđ īpoſſibile e fieri ni ſi a viſcoſa mā ex viſcoſo ſanguine fiet por⁹: ergo oporte bit addere ſpiſſitudinē ꝛ viſcoſitatē in ſanguine: hoc au tem fiet per exhibitionem ciboꝝ aptitudinem habentiū ad talem ſanguinē de quoꝝ genere eſt panis de ſimula recenter factus ſorbitio de trinco facta cum aqua pluri ma donec ſit ſicut puls: ꝛ ex aīalibus caro porcina ꝛ vi tulina: caro quoqʒ annualis agni ꝛ generalr̄ pedes ꝛ ci pita ꝛ ventres ꝛ cutes aīalium: ꝛ vinum groſſum ſtipt cum: ꝛ ex fructibus caſtanee ꝛ hmōi: q̄ ad pori gn̄atio nem docentur exhiberi. ℭ Cauendū eſt autē ꝛ tunc ab ē qđ ſubtiliat ſanguinē ꝛ calefacit ſanguinē ꝛ ꝓhibet ipſū coagulari ſicut vinū ſubtile ꝛ res cōfortantes valde niſi oporteat porū diminuere vel circa vulnus vel apoſtema ꝓuidere: ſicut Gal. dicit: ſed quoniā ad talē additionē ci bi frequēter apparet indigeſtio ſtomachi epatis ꝛ vena rū: cōſideret medicus ſicut monet Hali. ꝛ egeſtionem ꝛ vrinā ex qbus adiſcat illud ꝛ addat quandoqʒ ꝛ minu at q̄nqʒ ſicut oportebit: ſuccurrens quidem ad illud cū cōfortatione digeſtionis cū oblatione ciborū quorū nu trimētū ſub pua q̄ntitate ſit multū q̄les ſt̄ aſſature ꝛ hͦi. ℭ Deide q: iſte ſanguis ſubmiſſus nāe ad pori gn̄atio nē cū deuenerit ad mēbrū cuiuſmodi eſt os fractū ſi fue rit minus vel vltra q̄ꝫ oʒ: aut alterius q̄litatis q̄ꝫ mēbro cōueniat alterat ipſum ac etiā porum: oſtendit quomō hoc cōſiderandū ꝛ qđ ſit faciēdū: ꝛ dicit (qm̄ vero ꝛc̄.) .i. ſed quoniā hic ſanguis quē ſubmittere oʒ nature ad generationē pori tranſit ad locū fracture ꝑ cōcauā fora mina fracti oſſis ad que nō ē deuenire niſi ꝑ venas mē bri cuius eſt os ꝛ vniuerſaliter per totum ipſum organi cū mēbrum: oʒ attendere multitudinē ꝛ qualitatem ſub miſſi ſanguinis: ꝛ ſi fuerit vltra vel citra q̄ꝫ oportet ipſum adequare multitudinē aut que excedit menſuram que ē decens attendens ꝑ ſupfluū excrementum pori ꝛ tumo rem totius mēbri organici cuius eſt os quibus cōpera tis factis

rio facies deductionē minorē in cibo: ꝯrīū aūt attendēs ex cōtrario: quo cōparato facies ꝯtrariū: ⁊ hoc quidem iacuit vt manifeſtū: quātitatē et ſanguinis attendens ꝑ ꝯſiderationē ēt eiuſdem mēbri organici cuius eſt os fractū: ſi enī poſt regimē quo tu regis egruz mēbrū fuerit decliue ad humiditatē facies deductionē cibi ſicciorē: ſi vo ad ſiccitatē facies humidiorē: nō quidez intētiōe faciēdi os durius vel mollius: qḋ ꝑꝑ ſui talem ſoliditatē nō poteſt illud ꝯſequi quātum ad ſenſum ſicut diximus in ſūma de ſignis: ſed intētiōe reuocādi membrū organicū cuius eſt os fractū ad naz ſuam ſi qñ vſu regiminis ſupradicti exiccatū vel humectatum fuerit. volebat etiaz per deductionē nō ſolū eaz que cibi: ſed etiā q̄ fomentorum ⁊ ligaminū cōpetentium ad humiditatez ⁊ ſiccitatem mēbri addendaz vel remouendam ſecundum modum quem ſuperius diximus.

℃ Deinde hec oīa ſicut in capitulo ⁊ cōcluſione tractata relinquēs adiecit vbi ſint querēda latius explicata: ⁊ dicit (que amplius ⁊c̄.) .i. que oīa amplius q̄ꝫ hic pertractata ſunt in doctrinis terapeutice methodi. ℃ Eſt aūt ⁊ hec ſciendū ꝙ ad generationē pori adiuuant nō ſolū cibi ⁊ regimen ſupradictū ſed etiaz medicine eidez loco emplaſtrate. quia .i. potius hꝫ ligare extrema fracture oſſis omnis medicina que inuiſcat ⁊ cōſtringit: ſi aliqḋ caloris habuerit adiuuabit ſanguinē hinus niāe ex qua porus efficit: que aūt eſt diſſolutiua diminuit eā ſi nimium excedat. cuſtodiēs autem eaz ſecundum modūz eſt medicina cicatrizatiua: ſicut dicit in lib. de ingenio ſanitatis. ℃ Reminiſcendū autē hic ꝙ eo canone quo in capitulo ſignorū ſumptorū a muſculis vſus eſt ad ſignuz hic vtitur ad cām. dixerat. n. ibi ꝙ humiditas nutrimentalis contenta in medijs regionibus membrorū conſimilū ſecundū multitudinem ⁊ paucitatē ſui tenuitatez ⁊ ſpiſſitudinem demonſtrat partē eſſe humidā vel ſiccaz: ſed quoniam non ſolū facit videri humidā vel ſiccam: ſꝫ ⁊ cauſat talem: tñ nec hoc nec illud valde apparēt circa partes ſolidas ⁊ primas. ideo dixit ibi ꝙ ipſas corporis partes vere ſolidas ⁊ primas ſicut oſſa ⁊ hmōi nō eſt poſſibile ꝑ talē humiditatē in eis contentam quantūcunq̄ fuerit tenuis ⁊ multa facere apparere vel eē humidiores quantum ad ſenſuz: ꝑꝑ id qḋ ibi diximus: reliquas aūtē partes poſſibile eſt ⁊ humectare ⁊ ſiccare ꝑ illam viam: quia ſicut ibi dixi: ſꝫ medicis replere illas medias regiones humiditate ſimili vel diſſimili ad ipſas partes propter deductionem talem cibi aut talem: propter qḋ ibi ꝓmiſit ſe dicturum illū . ꝯtionez cōez oīs ꝑnis in ſanorū ⁊ egrorū cauſarū doctrina: qḋ quidem executus eſt.

℃ Nerui vo ⁊ thenantos punctura ꝑꝑ plurimū ſenſum: ⁊ ꝑꝑ hoc ꝙ cōtinua eſt ad principiū particula parata eſt aduocare ſpaſmos. ⁊ maxīe cuz nō reſpiret ad exterius excecata cutis ꝑforatiōe. hanc igiť aperire oportet ⁊ exiccare ſubſtātia leptomeri pertranſire potenti ad ꝓfundū vſq̄ ad perforatum neruū. Dictum eſt autem de hoc perfecte in terapētice facultatis litteris.

co. 54. ℃ Cum declarauit cās ſalubres ſimplicis ſolutiōis cōtinuitatis in mēbris mollibus ⁊ duris: declarat cās ſalubres ſimplicis ſolutionis cōtinuitatis in mēbris medioribus. ſ. neruis ⁊ cordis: vt ex his tribus gñibus membrorū habeanť in capitulo ⁊ ꝯcluſiōe cauſe ſalubres ſolutiōis ꝯtinuitatis in oībus mēbris: ⁊ q: taliū mēbrorū punctura eſt magis ſimplex ſolutio ꝯtinuitatis q̄ in eis cōtingere poſſit ꝑꝑ locari in ꝓfundo corporis ad quod nō attingit ſolutio ſine ea que ſuper ſtantiū membrorū quāuis ⁊ cum hac ſit modica ſolutio cōtinuitatis cutis ⁊ carnis nō faciēs leſionem: de qua ſit curādū: ideo de ea ſicut in exemplo oſtendit cauſas ſalubres ⁊ dicit (Nerui vo ⁊c̄.) .i. ſed puncture nerui ⁊ chorde cū ſtilo vel acuto gladio ⁊ ſimilibus facta parata eſt inducere ſpaſmus ꝓpter duo. ſ. ꝓpter habere has particulas plurimū ſenſum: ⁊ ꝓpter cōtinuari ad principium. ſ. cerebrum ⁊ volebat per thenantos cordā. ℃ Per neruū aūt eū qui ſenſibilis nō qui motiuus tantū: influit autē frequenter per eundē neruū: ſimul ſenſus ⁊ motus: ſicut dictum eſt ſupra: habet autē plurimū ſenſuz quia neruus aut eſt organum tactus aut principalior pars in organo. ℃ Chorda aūt nerui habet virtutē: ex quo cōtingit dolorem magis ſentire ⁊ ex hoc magis refugere qḋ ledit ⁊ inde magis cōtrahi ⁊ ſpaſmari: nō quidem ꝙ cōtractio nerui ſenſibilis ab eo ꝙ ſenſibilis tm̄ ſit ſpaſmus partis: cū ſpaſmus ſit leſio in motu ⁊ nō in ſenſu: ſed aut quia ipſe idē ſit ēt motiuus: aut quia ꝑ puncturā eius totus lacertus cōtrahitur. ℃ Continuatio autez harū ad cerebrum ex quo exhauriť eis ſenſus ⁊ motus efficiet ſpaſmū ꝓpter compati cerebrū ⁊ perinde alios neruos q ab eo oriunť. nō enīz eſt itētio Gal. ꝙ ſpaſmeť ſolus neruus punctus q: adhuc ſpaſmū nō adiuuaret ꝯtinuatio nerui ad cerebrum: ſed qḋ ſpaſmanť ēt alij nerui: ꝑꝑ compati ipſorū ad puncturā vnius: qḋ quidez ita fieri videmus. ℃ Ex q̄ quidē notabile eſt ꝙ cū nerui oēs compatiantur ad puncturam vnius: non ſit autē hoc ꝑꝑ omnes ramificari ab vno ſicut vene: oꝫ illud eē ꝑꝑ continuari omnes ad aliquod principiū vñ trahunt originē ⁊ virtutem: cū autem hoc nō ſit niſi cerebrū: oportet ꝙ cerebrū ſit ſicut radix eorū. ℃ Adhuc aūt ſi ſenſus cōtrarie cauſe in vno facit compati oēs per mediū cerebrū: oportet mediū cerebrū eſſe principiū vnde influitur eis ſenſus ⁊ motus: ſenſibilis ergo neruus cuz voluerit facit ſibi ꝑticipes in dolore ⁊ ꝯfratres ſicut ꝑ ꝑ rē cerebrū ꝯtinuos ex nīes ⁊ eiuſdez fere ſube. ℃ Et eſt hic notatione dignum: ꝙ punctura nerui ſenſibilis: quia facit compati alios neruos in ſenſu. ideo facit ſibi compati in motu: quo quidē refugit ꝙ ledebat: et oēs qui hūc refugiū motū patianť ſimul cuz cerebro: ſicut excutere a ſe conantes nocuum. ℃ Neq̄ etiā minus attentiōe dignū ꝙ pūctura nerui motiui nō inducit ſpaſmū: eo ꝙ cū nec ſenſu nō ꝯtrahiť: ſicut refugiens nociuū. ℃ Adhuc aūt q: nō eſt doloris ſuſceptiuus nō trāſmittit participiū doloris per mediū cerebrū ad ꝯfratres: ſed ſicut ſpectantib⁹ nobis apparuit in eo q apud ſpinā acuto gladio punctus fuit pūctura ipſi īduxit paraliſim: nō quidē mēbris que motū recipiūt ab alijs neruis: ſicut non compatientibus illis: ſed in his membris tm̄ ad que extēdiť neruus puncture: induxit autez eā in illo ſubito apud pedes ⁊ crura: ſicut ſubito īpediēs tranſitū virtutis motiue ꝑ illū: idem aūt ⁊ hoc facit ipſius reciſio atq̄ ſpinalis medulle nullo modo cōpatientibus que ſupra ſunt. ſ. in cerebro: nec aliqs neruus ꝑꝑ illud qḋ dictū eſt. ℃ Poſt hoc aūt ſciendū eſt ꝙ iſta duo. ſ. plurimus ſenſus nerui ⁊ chorde ⁊ continuatio eorū ad principiū nō ſolū adiuuant ꝓuocationē ſpaſmi apud puncturā ipſorū: ſed apud magis ſciſſuras: niſi qñ totaliť fuerint reciſa ſecunduz latitudinem in quibus nō eſt timor ſpaſmi ꝑꝑ iam nō cōtinuari cerebro neruū illū infra locū reciſionis: quare nec ſenſum ab illo recipere. igitur nec dolere nec ꝯtrahi partē ad ſuperiorē iā nō habere ꝯtinuationē aut lacertū: nec habere cecitatē ꝑforationis: ſeu dolorē ſtimulātē qualis eſt q a puncturis.

℃ Sꝫ pūcture nerui ⁊ chorde adhuc aliā hꝫ proprietatem prouocādi ſpaſmū ab alia malitia in qua nō cōicāt reliqua: quā ſubiūxit dicens (⁊ maxime ⁊c̄.) .i. ⁊ ma

ximē punctura parata eſt pp illa duo ꝓuocare ſpaſmuꝫ quia in tali pūcture ſordicies generata intra ꝯſtringit nequiens euadere pp ceciitateꝫ pſorationis cutis ⁊ carnis: hoc aūt auget ſtimulationē ⁊ dolorē q̄re ⁊ citius ꝓuocat ſpaſmū hec aūt ſicut tercia cauſa coadiuuans ꝓpria eſt pūcture ⁊ nō aliarū inciſionū. ¶ Quā ergo pūctura nerui ⁊ chorde periculoſa eſt timore comitantie ſpaſmi prius indigebit regimine doloris eū ꝓuocātis. ¶ Adhuc aūt ⁊ ſi ſpaſmus acciderit poſt feſtinatā ꝯſolidationē puncture iam qdeꝫ abſente dolore īdigebit ⁊ regimie ſpaſmi ipſi⁹: pp qḋ de ſpaſmo pauca diſſeram⁹.

de spasmo

Dico ergo q̄ ſpaſm⁹ ē accidens in ꝟtute motiua voluntaria: ⁊ dr̄ malus motus lacertoꝝ q: inuoluntaria retractio eoꝝ verſus principium ſuū cum inobediētia dilatationis: organum eius voluntarij motus eſt lacertus principalis aūt in eo particula cui principaliter debeť actio que eſt mot⁹ eſt neruus. Eius aūt ortus a cerebro ē ſicut a principio. ergo principium lacertoꝝ gratia nerui cerebꝝ exiſtit. quare verſus ipſuꝫ eſt cōtractio lacertorum gratia neruoꝝ ad ipſum retractorū apud ſuas leſiones. ad egritudines ergo nerui neceſſe eſt ledi actiōes lacerti ſꝫ nerū⁹ ⁊ vniuerſaliter omne neruoſuꝫ videť ꝯtrahi pp duo: ſicut dicit Hyp. ſ. repletiōe ⁊ inanitiōe qḋ in corigijs apparet. ſi eniꝫ in aqua infundanť replete humido cōtrahūť id eſt longitudine diminuunť. q: latitudine creſcunt. ſi aūt igni approximenť ſinita tunc earum humiditate cōtrahuntur in ſeipſas tā in longitudinem: q̄ꝫ latitudineꝫ diminute: hoc ēt in muſicoꝝ organorū chordis videmus nam ſi extenſis exiſtētib⁹ ponanť in domo humida aut in aere ſicciſſimo rūpunť: qḋ ideo ꝯtingit: q: aut magis replete: qḋ qdem ab humiditate aeris euenit: aut q: magis inanite q̄ ab aeris ſiccitate in breuius contrahunť quo nō dimiſſo rumpunť: pp q̄ muſici cum reponunt organa ſibus laxa dimittunt.

Sed inueſtigemus ħ vtrum inanitio ⁊ repletio ſint morbi an cāe morbi: vtrꝫ q̄ꝫ dicꝰ cāe ſpaſmi: ⁊ talis ꝯtractiōis ad has reducunť: ſicut viſuꝫ eſt Hyp. vt iiij. ſ. poſſit eſſe cauſa ſpaſmi niſi inaniat vel repleat neruum: ex hoc. n. notum ſiet vtrum ſint morbi vel cāe morboꝝ. ¶ Dico ergo q̄ videnť eſſe morbi apud Hyp. ⁊ Galienum ſibi conſentientem: quicquid enim imediate ledit operationem eſt morbus: ſed inanitio nerui ⁊ repletio apud eos imediate ſiue per ſe inducunt ſpaſmuꝫ: qui eſt leſio operationis. ergo ſunt morbi. Galienus ēt ſup illo aphoriſ. Spaſmus ex elle mortale: dicit q̄ omnis ſpaſmus ē ex inanitione vel repletione: conſentiens Hypocrati in illo. Et cum obijcit eī nō dixiſſe ſpaſmuꝫ ex mordicatione ⁊ punctione facta ab aliquo circa membra neruoſa: ſoluit ꝑ hoc q̄ dicit q̄ res pungitiua ⁊ mordicatiua deſiccatiua eſt ⁊ inanitiua. ¶ Adhuc aūt ſiccitas nō videtur ſpaſmare niſi per hoc q̄ inaniat nec humiditas niſi ꝑ hoc q̄ repleť: ſignum cuius eſt quia ſi humiditas fuerit nō repletionalis: ſed qualitatiua tantum nō ſpaſmabit quamuis ꝯcomitentur ſe inuicem inanitio ⁊ ſiccitas ⁊ repletio ⁊ humiditas. In oppoſituꝫ aūt huius videť q̄ inanitio ⁊ repletio ſunt de cauſis cōmunibus ſanitatis ⁊ egritudinis ſicut omnes aſſerunt medici in numero. vi. rerum nō nālium cōtente: ſed cauſa non ledit operationem niſi mediante morbo quem inducit. quare videtur q̄ inanitio ⁊ repletio inducāt ſpaſmum q: exiccāt ⁊ humectent neruuꝫ: ſiccitas aūt ⁊ humiditas per ſe faciant illum: cui conſonare videtur q̄ princeps vocat ſpaſmū humidum ſpaſmum ſiccum: quare ſpaſmabit etiam inanitio q: exiccat: repletio vero q: humectat. ¶ Adhuc autem frigidum videtur ſpaſmum ꝑcter q̄ inaniat vel repleat. ſ. conſtrictione ⁊ adunatione quadam lacerti, iuxta aphor. Hyp. frigidum ꝟo ſpaſmos ⁊ tetanos ⁊c. ¶ Adhuc aūt ⁊ omnis fuga nerui ab eo q̄ ledit videtur ſpecies quedā ſpaſmi: ⁊ tñ nō omne ledens neruū ē inaniēs vel replens ipſꝫ vt punctura que a ſtilo. ¶ Adhuc aūt ſingultus a comeſtione piperis eueniens ſpaſmus quidaꝫ eſt ſtomachi: ſicut Galienus dicit: ait eniꝫ q̄ ſi comederit quis piper ⁊ poſt potauerit vinū ſubtile cum aqua calida cadit ſtatim in ſingultum pp tranſduci piper a vino in ſubſtantiā ſtomachi ⁊ mordicare illam: ſed impoſſibile eſt piper ſic ſubito inaniſſe ſubſtantiam villoꝝ ſtomachi: q̄ ab hoc ſit ei neceſſaria contractio eueniens ſpaſmus eniꝫ ſiccus nō ſit ſubito: ergo cōtractio que tūc apparet euenit ei aut ſicut nāe fugientis aut ſicut excutere a ſe deſiderāti qḋ ledit. ¶ Similis ēt hinc videtur eſſe ſpaſmus eueniens ex mordicatiōe colere praſſine in ore ſtōi. ¶ Adhuc aūt epilepſia que eſt ſpaſmus vniuerſalis cum nō poſſit ab inanitiōe ⁊ ſiccitate cauſari: eo q̄ ſubito euenit: inanitio aūt ſpaſmans poſt tempus tñ: ⁊ q: cerebrū nō pōt conſequi ex ſiccitate vt ſpaſmetur quam prius homo moriať: oportet ſicut dicit ꝑnceps q̄ eueniat aut a repletione aut a cōtractione ⁊ fuga cerebri pp rem impedientem: erit ergo ſicut dicit cauſa eius aut repletio aut cōtractio cerebri ad expellendum nocumentuꝫ qḋ eſt aut vapor aut qualitas mordicatiua aut humectatiua male ſubſtantie aut venenoſe: repletio autē eſt aut ab humore aut vento opilantibus ventriculos cerebri: ſit ergo quidā modus epilepſie pp cōtractionē cerebri ad expellenduꝫ nociuum: ⁊ huius generis eſt ſternutatio que quidē ē parua epilepſia ſicut epilepſia fortis ſternutatio: nō eſt ergo omnis ſpaſmus videtur ab inanitione vel repletione neruorū ⁊ lacertoꝝ ſicut videbať Hypocrati.

¶ Nos aūt dicimus ad hoc inanitio ⁊ repletio ſunt immediate ⁊ ꝑ cauſe alicuius ſpaſmi: veruntamē nō cuiuſlibet: ⁊ q̄ ſiccitas ⁊ humiditas non ſpaſmat niſi ꝑ hoc q̄ inaniūt ⁊ replent ſicut dicebať: ſꝫ ſpaſmus a frigore nō videť de inanitione ⁊ repletione cōtingēs. cōtrahit eniꝫ frigus extenſa nō replēs nec inaniens. ¶ Qḋ ſi diceret quis: frigus eſt cōſtrictiuū humidi in ꝓfundo: pp ħ repletiuū. ¶ Poſſet quis ſicut repellens hoc ab oppoſito dicere q̄ ſimiliter eſt expreſſiuū humidi a ꝓfundo: ⁊ ꝑ hoc inaniēs pp hoc melius eſt dicere q̄ ſicut dilatat calidum per motū ex centro ſic cōtrahit frigus ꝑ motum ad centrum. ¶ Spaſmus etiam eueniens ex mordicatione aut punctura nerui nō eſt dicendus ex repletione vel inanitiōe maxime cū ipſe nō accidat in neruo mordicato ⁊ puncto tñ: ſed in alijs. nō eniꝫ poſſumus dicere q̄ talis mordicatio vł pūctura ſubito exiccāt ⁊ inaniāt totius corporis neruos: aut pp dolorē ſic ſubito attrahat ⁊ repleant eos humiditatibus: pp qḋ melius eſt dicere talem ſpaſmū eſſe ſicut fugam quandā ledētis aut impetuoſam quandā cōtractioneꝫ ad expellendū nocumentum: que quidē nō ſolū accidit apud neruū mordicatū ⁊ punctū: ſed apud omnes alios ꝓpter colligantiā in dolore: cōdolent eniꝫ ſibi inuicē ſicut colligationē ad ſeinuicem habētes ꝑ mediū cerebrū. veruntamē ſi dolor perſeueret nō eſt dubiū q̄ attrahit repletionē ⁊ apoſtema ⁊ ſiet ab hoc ſpaſmus ex repletione. ¶ Poſt ħ autē ad contrarietatem inductā de inanitione ⁊ repletione dicemus q̄ inanitio ⁊ repletio aliquo modo ſunt cauſe ⁊ aliquo modo ſunt morbi: poſſunt eni ꝯſiderari dupliciter ſ. aut a parte eius qḋ retineť ⁊ euacuať aut a parte concauitatis ⁊ receptaculi cōtinentis illud ſi enim ꝯſiderať a parte eius qḋ replet ⁊ inanit: qḋ ē humor aut ſpiritus quoꝝ neuter poteſt pati morbū vel eſſe morbꝰ tunc ſic ſunt cauſe per eoruꝫ preſentiam vel abſentiam cauſať mala diſpoſitio

diſpoſitio in mēbris ꝑncipaliter ledens operationez tūc ſunt cauſe morbi: ſi vo conſiderantur ex pte cōcauitatis ⁊ receptaculis inaniti vel repleti tūc repletio ⁊ inanitio poſſunt eſſe morbi. ℭ Sūt.n.quatuor genera morboꝝ in ꝯcauitate ſicut dicit ꝑnceps: aut.n.cōſtringiſ cōcauitas ſicut ventriculi cerebri apud epilepſiam: aut dilataſ ſicut teſticuloꝝ folliculus: aut opilatur ⁊ impletur ſicut vētriculi cerebri apud apoplexiā: aut euacuaſ ſicut euacuaſ ventriculus cordis a ſanguine ⁊ ſpiritu apud gaudium pernitioſuz. talis inanitio ⁊ repletio ſic ꝯſiderate cuz per ſe ſint ledentes operationē mēbri cuius eſt concauitas morbi ſunt. Ex hac ꝯſideratione inanitio ⁊ repletio nerui totiuſqꝫ lacerti lꝫ in eis non ſint concauitates preter ꝙ̃ inſenſibiles poſſunt eſſe morbi per ſe quidem cauſantes ſpaſmum ſeu morbum.

Dubitabit autē aliquis ex h̄ ꝙ dicit neruum ⁊ chordam habere plurimū ſenſuz videtur innuere ꝙ alia ſint mēbra minoris ſenſus: ſꝫ in neruus eſt organū ſenſus tactus: ſicut ē criſtallinus organū viſus: tūc ſicē nullo alio mēbro videmus niſi criſtallino: ita ⁊ nullo alio tāgimus niſi neruo ſenſibili: ſicut quoqꝫ nō attribuiſ videre albugineo niſi ſicut mediatori ⁊ iuuamē taliter deſeruiēti ad viſuz ita nō attribuiſ tangere carni aut alteri mēbro ſicut panniculo niſi ſicut mediatori ⁊ iuuamētaliter deſeruiēti ad tactuz quare videbitur nulli membruz eſſe minoris ſenſus tactus: cū nullus ſit cui tactus poſſit attribui ꝑter neruū. ℭ Niſi eſſet ꝙ hoc pōt ab eo dici nō reſpectu alterius debilius ſentientis: ſꝫ reſpectu ſui ipſius in ſe ſentientis ſenſibile tangibile nō ſicut imediate poſitū ſup ipm. ſed per mediā carnem vel aliud quodcūqꝫ membrū: q2 tūc debilius iprimitur a tangibili ꝙ̃ ſi ſine medio ipreſſionē ad ipſuz deferente tangaſ: quare plurime ſentire erit ꝑpter plurime imprimi: ⁊ penes hunc modū: q2 ſimul impreſſio medijs abſqꝫ diſtinctione tēporis accidit ꝑncipale ſenſiſſe: accidit medico quē apparentia ſola manuducit cogitare ꝙ talia media in tactu ſentiāt: qđ qdē ⁊ Galienuz cogitaſſe putamus: aut ſi oꝫ dicere ꝙ ſentiūt tūc neruus eorū reſpectu plurime ſentit ꝑpter habere virtutem magis vnitam.

Sed hic ſuperaccidit dubitatio maior ea ꝙ̃ dicta ē videſ ſi neruus eſt organū tactus vt capitulo de ſignis cerebri viſuz fuit: ꝙ neruus punctus ſentire nō poſſit: ſenſibile.n. poſitū ſuper ſenſiterium nō facit ſenſum ſicut dicit pħs in ſcđo de aīa: vt ſi aliquis ponat corpꝰ album ſuper pupillam nō videbitur: ſed manifeſtuz eſt ꝙ neruus ſentit illud qđ ſine medio deferente eū pungat: quare aut ſententia Ariſt. ꝙ ſenſibile poſitū ſuper ſenſiteriū nō facit ſenſum falſa erit: aut neruus nō erit organū tactus. ℭ Quāuis ꝙ̃ hec dubitatio ſit naturalis artificis potius ꝙ̃ medici: laborandū tñ eſt circa eam venire ad veritatem iuxta menſurā noſtre ſcientie. ℭ Dico ergo de organo tactus multaz eſſe altercationem inter peripateticos. dicit enim peripa. princeps Ariſt. philoſophoꝝ ſūmus ꝙ organū tactus non eſt caro concludens illud ex hoc ꝙ nullum ſenſibile poſitū ſup ſenſiterium facit ſenſum: ſed tangibile poſitū ſupra carnē ſentitur: ergo caro nō eſt ſenſiteriū tactus. ℭ Dicit etiā ꝙ fieri mox ſenſuz cū tangitur caro nullū ſignū eſt carnes eſſe organum tactus: cū hoc idē contingat ſi pelliculam aliquā extraneā circūducas carni nec tamē illa pellicula circūdata eſt organū tactus: quare dicit organuz tactus intus eſſe; nō tñ dicit ipm eſſe neruum: licet nos ex verbis ipſius in libro de partibus animaliuz cum de ſignis complexionis cerebri cōmentaremur coniicerimus neruū eſſe: carnē aūt dicit mediare in tactu; latere aūt nos ꝑꝑ cōnaturalē eſſe nobis: ⁊.n. cū in aqua tangimus latet ꝙ per mediā aquā tangimus quāuis ,nec aq cōnaturaliter nobis apteturꝫ tangimus.n.ꝑ carnē ſicut per mediuz: quēadmodum videmus ꝑ aerē ſicut ꝑ medium in hoc tñ differt vt dicit ꝙ in alijs ſenſibꝰ patiſ organum a medio: in hoc aūt nō a medio: ſed ſimul cū medio ſicut per clipeum percuſſi: nō.n. qui percuſſit clipeum prius percuſſit: ſed ſimul clipeum ⁊ clipeatū: vult ergo omnē ſenſuz fieri ꝑ mediū qđ Aueroys. huc locū perſcrutatus ꝓbat in hūc modū: iſti tres ſenſus. ſ. viſus auditus ⁊ odoratus de qbꝰ cōfeſſum eſt ꝑ mediū fieri: aut indigent medio q2 ſenſibile eſt ab eis remotū: aut q2 impoſſibile eſt ipſos recipe ſuum ſenſibile ſiue ſua ſenſibilia niſi ſint prius recepta in medio. Sed ipoſſibile eſt vt dicit ſenſus indigerē medio ꝑꝑ ſenſibilia eſſe remota a ſenſibus: q2 tunc ſenſibilia poſita ſup organa ſentirentꝫ qđ falſum eſt: ergo manifeſtū eſt ꝙ indigent medio ꝑꝑ ipſum ſentire tm̃. ſ. vt ſenſibile melius tranſferaſ ad ſenſum per mediū: ſed hoc accidēs nō pōt attribui vni eoꝝ eſſentialiter tm̃ cū ſit cōe eis tribꝰ: qđ aūt eſt cōe aliquibus nō eſt eis cōe niſi ꝑꝑ aliquā cōem nām ꝑncipatam ab eis: ſed nulla natura eſt eis cōis niſi hec ꝙ ſunt ſenſus ergo indigētia mediꝫ ad ſenſuz eſt eis in hoc ꝙ ſunt ſenſus ⁊ nō ſcđꝫ ꝙ quidaz ſenſus: ergo ois ſenſus indiget medio ꝑꝑ qđ dicit qđ organuz tactus eſt neruus. caro aūt medium. quare accidit ſuper euz dubitatio ſupradicta. ℭ Sꝫ hoc nō placuit multis peripateticis: videtur eīn aliqbus tale organū eſſe caro tm̃: dicūt eīn ꝙ recipiens debet eſſe priuatū nā recepti: eſſe tñ tale potētia quale illud eſt in actu: ꝑꝑ qđ ⁊ mediū ⁊ organuz opꝫ eſſe priuatū qualitate quā recipit vt pꝫ in viſu: nō.n. ſolum aerem oꝫ eſſe incoloratum ſed ⁊ criſtallinū: ⁊ in auditu ſimiliter nō ſoluz aerē exteriorē abſonū eſſe: ſꝫ ⁊ eū qui eſt in aure collocatus. ⁊ totā auris ꝯcauitatē ⁊ neruum expanſum in illa: cū ergo organū tactus ſit ſuſceptiuuz primaꝝ qualitatū. ca. f. ſic. ⁊ hu. oꝫ de neceſſitate eſſe priuatū illis ſed priuaſ aliquid talibꝰ qualitatibus duobus modis vt dicunt: nam aut priuaſ abſolute aut ab excellentijs eaꝝ: ſꝫ ꝑmo modo nulli mēbroꝝ corporis pōt illis ꝑuari cuz corpus aīalis cōſtet ex cali. fri. ſic. ⁊ humi. Scđo aūt modo poſſibilis eſt ꝑꝑ reductionez ipſarum ad mediū. cū ergo nulli mēbroꝝ corporis conſecutum ſit medietatē in cōplexione quā cōſecuta eſt caro: dignius oībus ipſa erit organuz tactus. nos enim nō ſentimus equaliter calida ⁊ frigi. vt eſt noſtra caro: ſꝫ excellentiora quaſi medie exiſtente diſcretiuo extremoꝝ: q2 facile conuertibile eſt ad vtrūqꝫ oꝫ eni iudicio declinatio equalis exiſtere ad vnūquodqꝫ extremitatuz. ideo vt egreſſuz a mediocritate percipiat. ℭ Alij aūt dicunt ꝙ nō caro ſimpliciter. ſꝫ caro neruoſa eſt organū tactus hoc enim vt aſſerunt ex mixtione ſicci ⁊ frigidi vt nerui: ⁊ humidi ⁊ calidi: vt carnis magis accidet ad temperamentū: qđ ocm̄ eſt ꝑꝑ qđ maxime diſcretiuū extremoruz. ℭ Adhuc aūt ſicut neruꝰ motiuus admixtus carni eſt organū motus: ita ſenſibiſ admixtus carni oꝫ eſſe organum tactus: qui cū motu cōmunis exiſtit. ℭ Adhuc aūt fantaſia que eſt ſuprema pars anime ſenſitiue iudicans de ſenſibili: ⁊ appetitus qui eſt mouens in animali ſunt vna eadē virtus ſubiecto idē habentes organum: ſicut ſupra dictum eſt; lꝫ rōne ſint due: quare opꝫ tactū ⁊ motū ab illis deriuatos ⁊ illis correſpōdētes ſimiliter vnū idē organū habere poſſe: ſicē ergo motus ſit per muſculū: ſic tactus ſit per illū: cuius ēt ſignū eſt ꝙ ꝑ eundē neruū ꝯtingit vtrāqꝫ virtutē influere muſculo: ſicut Gal. dicit. ℭ Pꝛīceps aūt ſuo lib. de aīa dicit ꝙ caro neruoſa aut caro ⁊ neruus eſt organū tactus: deinde ſubiūgit ibidē ꝙ nō oꝫ putari ꝙ ſentiēs ſit neruus tñ

ſed ꝙ neruus reddit ſenſum tactus alũ mẽbro qḋ eſt caro: ſi eniꝫ eſſet ſentiens neruus tm̃: oporteret expanſuꝫ eſſe ipſum in tota corporis ſupꝑficie ſicut eſt caro: ſꝫ hoc neq̄ꝫ eſt neceſſariuꝫ ſi caro mediat in tactu: addit ẽt ꝙ neruus concauus reddit viſuꝫ tm̃ ⁊ nõ recipit: recipiẽs enim tm̃ eſt criſtallinus: neruus autẽ tactiuus reddit ⁊ recipit ſimul. ℭ Oẽs ergo hac via incedẽtes negauerũt qḋ Ariſt. dixit. ſ. ꝙ ſenſibile poſitũ ſup̄ ſenſiteriũ nõ ſentitur: ꝓp qḋ nõ opinantur nõ eẽ mediũ in tactu neceſſariũ: cum enim ſenſus ſit receptiuus forme ſine materia vt cera forme ſigilli ſine ferro: poſſit aũt cera imprimi a ſigillo ſine medio nõ erit ipoſſibile tactu ſentire ſibi impreſſa ſine medio. ℭ Adhuc autẽ nec viſuꝫ auditum ⁊ odoratum dixerunt idigere medio extrinſeco. ſ. aere vel aqua niſi ꝓp eſſe natura remotũ ab eis ſenſibile: qḋ agit in ipſa per mediũ: nõ qꝛ nõ ageret ſine medio: ſꝫ qꝛ accidit mediũ ibi eſſe. ℭ Signum cuius videẗ ꝙ veſtigiuꝫ in cornea ⁊ in albugineo vel vapor aliquis ītercluſus illic vt appꝫ in paratis ad catharactã formaẗ in criſtallino ⁊ videtur ſine medio extrinſeco aere vel aqua: ſꝫ non ſine aliquo medio diaſono quo diaſono nõ indigeẗ niſi vt color rei viſe ſit in actu per lucem. ℭ Signũ ẽt hui⁹ vr̃ ꝙ in habentibus auris tinnitum auditur ſonus per aliquem vaporem motũ in aure ⁊ cõtingentẽ in neruũ expanſuꝫ nullo exiſtente medio extriſeco de neceſſitate. ℭ Similiter ⁊ in odoratu apud eos quibus ſemper eſt fetor in naribus ex re putrida que illic eſt: quare nõ videtur ſenſus medio indigere de neceſſitate.

ℭ Albertus aũt concedẽs ꝙ ſenſibile poſitũ ſup̄ ſenſiterium nõ ſentiẗ: opinãs quoq̄ꝫ neruũ eſſe organũ tactus: dixit ꝙ nõ eſt vbiq̄ꝫ corporis organũ: ſꝫ apud ortum ſui a cerebro tm̃: ⁊ ibi ſi imediate tangaẗ non ſentit ſicut nec cerebrũ ipſum: cõmixtus aũt carni mediat in tactu ſicut ⁊ caro: nec tm̃ oĩs caro mediat in tactu: qꝛ non caro epatis vel pulmonis ⁊ hmõi ſꝫ ea ſolũ q̃ cõmixta eſt neruis: imo ⁊ deus ipſe mediat in tactu ꝓp genitum eſſe et mã vnigenea carnis mãt. ℭ Adhuc aũt ⁊ pãniculus vĩdeẗ mediare i tactu ſil̃r dicit. ℭ Sꝫ h̄ qḋ dic̃ neruũ apud ortũ ſui a cerebro nõ ſentire ꝓculdubio falſum experimur eſſe: qꝛ nerui ſenſibiles vbiq̄ꝫ ſentiunt ſi purganẗ: imo pãniculi velantes cerebꝛuꝫ ibi ſentire vr̃ aut verius in ſenſu mediare. ℭ Palã ẽt eſt ꝙ neruus ſenſibilis nõ cõmiſceẗ carni ſicut cõtextus in illa niſi poſt elongationẽ quãdã a cerebro: ſi ergo mediat in tactu ſolũ qn̄ eſt ei cõmixt⁹: tũc erit organũ ei⁹ in tota ꝑte ſupiori q̃ nõduꝫ eſt cõmixta: ſꝫ nos in oib⁹ illis locis īuenim⁹ eũ ſentire ſi imediate tãgaẗ: ḡ ſi veꝝ ẽ ꝙ ſenſibile poſitũ ſup̄ organũ ſenſus nõ ſentiẗ: neru⁹ n̄ erit i loco vbi dic̃ organũ tact⁹. ℭ Themiſti⁹ aũt in parafraſi de aĩa dic̃ organũ tact⁹ eẽ apud cor: ſequẽs in illo Ariſt. i lib. de ptib⁹ aĩaliũ dicentẽ tactũ ⁊ guſtũ eſſe tẽdẽtes ad cor: ſꝫ ſi hoc ẽ ita: tũc reducemus aduerſus eos argumẽtũ ipſoꝝ ꝙ ſenſibile poſitũ ſup̄ ſenſiteriũ nõ ſentiẗ: ſꝫ tãgibile ſup̄ quãcũq̄ꝫ partẽ cordis poſituꝫ ſentiẗ. ergo cor nõ eſt ſenſiterium tactus. ℭ Adhuc aũt quõ mediabit caro muſculoꝝ nõ exiſtẽs cordi continua nec attingẽs ad ipſum ſm̃ vllam viã.

ℭ Nobis autẽ inter tot diuerſitates oino vr̃ ꝙ ſenſus nõ idigent medio de neceſſitate: neq̄ꝫ eſſentialr̃: ſꝫ ꝑ accidẽs tm̃: videmus. n. odorabile quãto amplius narib⁹ applicaẗ: tãto ampli⁹ ſentiri: ⁊ ſonabile ẽt quãto amplius fuerit auri ꝓpinquius: tãto ampli⁹ audiri. Et breuiter opinor ꝙ ſi poſſibile eẽt ponere odorabile in vel cerebro ſup̄ ſenſiteriũ olfatus: ꝙ ſentireẗ: palã. n. videm⁹ ꝙ aliquo forte odorabile exiſtẽs i aliquo vaſe ⁊ tãgens vas abſq̄ꝫ oi medio afficit ipſꝫ odore ſuo: vt olfacere poſſim⁹ a vaſe ſimilẽ odorẽ: afficit aũt odorabile ipſuꝫ vas cõtinens iſto modo multo magis q̄ꝫ ſi ꝑ mediũ aerẽ imutaret: ſimiliter ergo ⁊ imutaret organuꝫ olfatus: ſi aũt viſus ⁊ auditus videanẗ medio indigere: h̄ eſt ꝑ accidens nam ſi coloratũ poneẗ ſup̄ criſtallinũ nõ erit fortaſſis in eo actu color. quare nõ mouebit ipſꝫ niſi ſicut poſituꝫ in obſcuro: idiget ergo viſus ad h̄ qḋ moueaẗ ꝙ ſit color in actu. ℭ Adhuc aũt idigemus lumie ⁊ luminis receptiuo vt aere vel aq̄ ⁊ ſimilib⁹. ℭ Adhuc aũt ſi coloratuꝫ ꝯtingeret criſtallinũ lumie nõ abſente formareẗ in ipſo ꝓculdubio. nos. n. videmus rem formari in ſpeculo ẽt duꝫ parũ perattingit ab aliqua ſui ꝑte ſpeculũ: paros aũt tangens nõ formaẗ in ipſo qꝛ obſcuraẗ color eius a cõtactu. ℭ Silr̃ ⁊ ſonabile ſi ſup̄ intrinſecuꝫ auris apponatur non auditur ob aliud niſi qꝛ nõ ſonat: ſonus enĩ ſequiẗ motum reſilientis de facili a percuſſis corꝑib⁹ ⁊ vndationẽ quãdã habentis quale eſt aer. ſic ergo videẗ ꝙ hi ſenſus ꝑ accidens indigeant medio.

ℭ De tactus aũt organo ꝯſentio ꝙ eſt muſculus ſicut organũ motus: ⁊ ꝙ principalis in eo particula iquantũ eſt organũ tactus eſt neruus ſenſibilis: ⁊ hic qdẽ ẽ mollis ⁊ carni vicinus in nã ⁊ temperamẽto: iquantũ vero eſt organũ motus eſt neru⁹ motiu⁹: ſicut i oculo ꝑncipalis pars eſt humor criſtallinus: ⁊ ꝙ neru⁹ ille ſenſibiẗ ſentit ꝑ mediã carnẽ ⁊ pãniculuꝫ: ſicut criſtallinus videt ꝑ mediũ albugineũ ⁊ alias tunicas: ⁊ ꝙ nihil min⁹ ſentit ſi imediate pungaẗ: hoc. n. mediũ nõ fuit ei appoſituꝫ a nã ꝓp ipſm ſentire ſed ꝓp melius ⁊ perfectius ſentire: ⁊ organũ ipſꝫ min⁹ expoñi nocumẽtis: ſicut ⁊ hoc ipſꝫ nã fecit apud criſtallinũ. ℭ Propter qḋ nõ ſufficiẽter dixiſſe Auerroys cũ dixit ꝙ ſenſus aut indigẽt medio: qꝛ ſenſibile eſt ab eis remotũ: aut qꝛ ipſos eſt impoſſibile recipe ſua ſenſibilia niſi ſint ꝑuis in medio eo ꝙ ꝓp nullũ hoꝝ indiget medio: ſꝫ indigeẗ medio extrinſeco ꝓp ſenſibile opoꝛtere habere eſſe actuale: qḋ qdẽ ꝑ illud acq̄rit vt in viſu ⁊ auditu medio aũt intrinſeco ꝓp apte ſentire: ⁊ ꝓp organũ ipſum minus exponi nocumentis. qḋ qdem nã feciſſe videẗ apud oẽs ſenſus ⁊ ad hoc idem eſt ẽt vtile mediũ extrinſecum: ſi. n. fieret ſenſus ſine medio: tunc eſſe nimis fortis alteratio organi ab obiecto: ⁊ fieret perſeuerans ⁊ materialis ⁊ nõ ſpiritualis tm̃: ⁊ quãuis ſenſus ſit ſuſceptiuus forme ſine mã: nihilominus tamen ⁊ percipit mãles alterationes factas in organo aliquis ſenſus ſicut tactus percipi tales alterationes a ꝑmis q̄litatibus que nõ ſolũ formalr̃ ſed materialiter alterant ſuum paſſiuũ: ſed tales alterationes corrumpentes dicuntur. ℭ Et ex hoc videtur ꝙ medium ſit conferens ad magis fieri formales alterationes ab obiectis: que citius delitefcunt ab organis ⁊ minus fieri corruptiuas armoniarum in organis.

ℭ Dis ergo ad plenitudinẽ diſpoſitiõis digreſſiue idũctis dicemus ꝙ punctura nerui ⁊ chorde ꝑiculoſa eſt timore accidẽtis comitantis: qḋ qdẽ eſt dolor ab eo ſpaſmus: ſpaſmus aũt iõ ꝑiculoſus: qꝛ prohibet pectoris dilatationẽ ſine qua nõ eſt vita: ⁊ ẽt qꝛ ipſa ꝯtractio neruorũ ſicut dolorẽ cõitaẗ ſic ⁊ dolorẽ facit: dolor aũt virtutis deiectiuus eſt: ꝓp ferri ſpiritũ totũ ad locũ doloris: ⁊ accidere in eo ſpirit⁹ reſolutionẽ multã. ꝓp qḋ ſcire opꝫ ꝙ ſicut dicit Gal. duodecima particula de ingenio ſanitatis. ꝙ quãuis nullum ſignorum curationis ab accidẽte ſumatur inquantum eſt accidens: ſed a morbo tm̃: tm̃ aliquãdo accidẽtia faciunt mutare curationẽ: nõ tm̃ inquãtum ſunt accidentia: ſed inquãtuꝫ ſunt cãe aut deiectionis virtutis vt dolor in colica: aut augmenti morbi: vt cõſtrictio vẽtris in fe. aut vtriuſq̄ꝫ vt vigilie in cauſone. ſi ergo accñtia nõ noceant ꝟtuti nec morbo ad mãm morbi ſolius intẽdẽdũ erit: ⁊ nullo mõ ab eis diuertẽdũ cũ curatiõe morbi delitefcãt accñtia: ꝙ ſi aliq̄ medicina curet accñs ſil̃ ⁊ morbũ n̄ dꝫ dici medicã accñtꝫ: ſꝫ morbi ſicut

bet: ſiċ medicina que eſt ſtiſdās ⁊ humectās ſe. ē ēt auſe ſe: ēs ſitr: nō tñ dr medicīa ſitis ſ3 ſe. ſicut nec ſlobothomia nec pharmacia eſt curās ī pleureſi accidēs ſed morbū: l3 ēt accidēs ceſſet per illā equare ſciēdū eſt q aliqñ morbus ⁊ accidens conueniunt in cura: vt in predictis māifeſtuz eſt: aliqñ aūt nō. vt cura collice nō eſt eadem cū cura ſolutis doloris in ea: aut cura febris cuz cura ſolutiōis vētris in ea. ¶ Dicemus ḡ q ſi accidēs noceat morbo aut v̄tuti ſi nocumētū magnū fuerit ⁊ eius cura nō cōueniat cuz cura morbi cogit nos curā morbi d̄relinquere ⁊ accidētis refrenationē intendere: dico aūt refrenationē: q2 vt plurimū nec vere nec pfecte remouetur niſi p curā eius morbi quē comitat. pp quod cū puncturā nerui ſequat īmēſus dolor huic aūt tumor ⁊ apa ⁊ periculoſus ſpaſmus nocētis v̄tuti ⁊ vite oportet curā ſolutionis cōtinuitatis nerui dimittere ⁊ dolorē p̄us mitigare. ſicut in febre quando ē cuz ſtōi defectiōe cibamus patientē in p̄n°. paroxiſmi timētes ſincopī: q̄uis cibatio illa hora noceat fe. ⁊ in ſincopi fe. acute. damus vinū purū q̄uis febri nociuū ſit. dolorez ergo p̄mus mitigamus vt apa prohibeas ⁊ ſpaſmū. omnis enīz dolor excuit reuma: ſed aqua calida que quidē ē doloris mitigatiua cauenda eſt in vulneribus nerui q2 ſuba nerui creata eſt ex hūida materia p frigiditatez congulata. q̄re ex calidis ⁊ hūidis diſſoluit ⁊ putrefit ſ3 oleo calo ſubtiliatiuo ⁊ veteri ſomētet: ⁊ pānis calis in eo infuſis vaporet: vetus. n. magis diſſoluit ⁊ apit: ſed minus dolorem mitigat q̄ recens: mitigato aūt dolore totū corpus purgabis flobothomia vel farmacia ſicut videbis idigere vt hūores a loco retrahas ⁊ a cōpatientibus neruis. ¶ Precuſo aūt q apa nō accidat neq3 ſpaſmus redeūdū3 ad curā pūcture: ō q̄ gal. ſubiūxit. (hēc ḡ ⁊c̄.) i. igitur hāc puncturā nerui ⁊ chorde: ſi ſanare velimus op3 apire vt cutis excecatā hūs pforationē poſſit reſpirare p amplā emiſſionē eruginoſe deſudationis in pūctura generāde. hec. n. ſordities ſi retineat pnocat magis dolorē ⁊ apa ⁊ per hoc ſpaſmum. fiet autem apertio pūcture p dilatationē vulneris cū ferro: aut ſi cū hoc nō tolerer ſaltē bonū eſt pūcturam ſicut puncturā dimitti: ſtudiūq3 induci ne quēlibet ſolidetur: aut claudat: ſic̄ gal. dicit. ſicut per iniectionē olei aut alicuius alterius phibētis cōſolidationē donec poſſit neruus pūctus curari. ¶ Deide dixit. (⁊ exiccare ⁊c̄.) i. ⁊ poſt aptionē op3 ipm exiccare aliq̄ medicia ſubtilis ſube: cui° pperas ſit diſiccare. ⁊ h̄ volebat cum dic̄ ſuba leptomeri: h̄ āt id nē ex groſſitie phibeat ī ſuba nerui d̄ſiccāda ſubītrare ſiqdē aptio ſcā fuerit: ſi v̄o nō fuerit vt ne cecitas pforationis poſſit ōtiere trāſitū ei° i pfundū3 corpis vbi nā neruus locauit. ¶ Eſt aūt h̄ attētiōe dignū q exiccatio ꝯpetēs pūcture nerui vel chorde cōis eſt cū exiccatiōe ōis vulneris i q̄cūq3 mēbro. lā. n. diximus ōez ſolutionē ꝯtinuitatis inquātū hui° exiccatiuis idigere: ſ3 quātitas exiccatiōis vulneris diuerſificat ſm complexionē mēbri ſi enīz mēbrū fuerit ſiccuz in nā ſua indiget in ſolōne ſue continuitatis amplius exiccatiuis q̄ ſi fuerit humidu3 in nā: eo q ſubſtātia ptis ſi d3 conſeruari ſana ſilibus: ⁊ paulo ſiccioribus propter vulnus. quāto membrū vulneratū fuerit ſiccius ſiccioribus idiget: pp qd̄ amplius ſiccatiuis idiget neru° vulnerat° q̄ caro: ⁊ aut ī q̄ oculus. ¶ Deide hoc ſic̄ ī caplo ⁊ ꝯſone tractata dimittēs latius ſcire volētē remittit ad librū de igenio ſanitat. ⁊ dicit. (docui eſt āt ⁊c̄.) i. ſ3 de hac cura pūcture ⁊ alioꝝ vulnerū i neruis lati° dictū eſt in lib. terapentice methodi.

Sed nos dicemus q medicamē vulnerū neruoꝝ vt vīr d3 eē calidū ⁊ ſiccū nō tñ multū excedēs ī caliditate ſ3 eq̄lr calefaciens vt non mordicet. neruus. n. ⁊ fridis ledit ⁊ mordicatiuis: et ſ3 exiccās valde pp id qd̄ dcīi ē: cū attractiōe qdē nō cuz ſtipticitate vt nihil detineat de erugie. ſubtil quoq3 ſube vt penetrare poſſit ī pfūdū ⁊ in ſolidā3 nerui ſubām. tale. n. medicamen attrahet eruginē3 ab intenſioribus ad exteriora: ſine dolore ⁊ anguſtia. ¶ Medicina aūt hñs has conditiōes eſt illa q̄ dr attractiua vel attenuatiua: cuius proprietas eſt vt moueat humiditates ad locū cui obuiat. qd̄ qdem efficit pp ſubtilitatē ſui ⁊ caliditatē ſicut terebētina q̄ qdē3 ſola apponēda eſt in corpibus puerorū ⁊ mulieꝝ: ⁊ delicate viuētiū: in duris āt ⁊ ſiccis corporibus det cū additiōe pauca euforbij: aut ſerapini: aut oppoponacis. talia. n. corpora fortius exiccātib° idigēt q̄re medicina q̄ ſit ex vna parte cere ⁊ media terebētine picis ⁊ euforbij: vt quātitas cere ſit equalis quātitati illoꝝ in q̄ augebis vel minues euforbiu3 ſm complexionē corporis habētis neruū pūcturā. ¶ Qd̄ ſi neruus nō habuerit pūcturā ſed ſcxuram: tunc cu3 hec ſit compoſita cū ſolōne ꝯtinuitatis alterius membri. ſ. cutis ⁊ carnis indiget intētione multiplici q̄ ad ſeqnēs attinet capitulū. ſed hic tantum. qd̄ ptinet neruo dicat: conſidera ḡ ſi eſt p longitudinez vel per latitudinē. ſi. n. eſt p longitudine tunc facili° ſanabit: ſed qualitercūq3 fuerit ſi neru° ē dit oportus fortis acute medicie v̄tutē nō tolerabit ſic̄ faceret cutis medicīe: pp qd̄ tūc cauebis euforbiū ⁊ ſiliā cōtētus exūa calce multū lota ⁊ cuz oleo rēpata: aut tutia lota ſili: ⁊ cū oleo roſato cōmixta. oē. n. tale metalicū. imo ⁊ cera3 ⁊ terebentinam op3 lauari cū aqua: ſiqdē3 deſiccare volumus ſine dolore ⁊ pūctura qm̄ abſtergit eius acuitatem: abſtergeꝰ ēt ſemꝑ ſaniē nerui cū lana ſtulo impoſita ⁊ ī ſapa intincta: aut ī dulci vino nō hñte acuitatē: a frigore aūt neru° caueat: ⁊ maxie ab actuali: ⁊ ſpāliter ab aqua. ¶ Eſt. n. neru° frigidior alijs mēbris: q̄re cito infrigidat: cuius friditas cito pp continuitatē ad cerebrū ducit. ¶ Oleū aūt calidū ſuper hoc vulnus non infūdit ſicut fit ſup pūcturā: qm̄ putrefacit ⁊ maculat: ſ3 ad cautelā ſpaſmi infūdant ex eo loca q̄ dicā. ſi v̄o iciſio nerui fuerit in latitudinē moleſtior erit: ⁊ citius ſpaſmi gñatio: ſanabit tñ ſic ⁊ p̄dictis: ſ3 hāc hñs timorē ſpaſmi feſtināter flobothomet ⁊ ſubtilib° dietet ⁊ in molli cultra iaceat: infūdat quoq3 oleo calo ſi neru° ſit ī manu. alā ⁊ collū: ſi v̄o ī pede: iguina vſq3 ad dorſu3 ⁊ caput. p hec. n. loca trāſeūt nerui pedum: q ſi nulla res ſpaſmo ſubueniat. cogimur incidere p latitudinē ipſum neruu3 quo facto ſpaſm° curabit: ſ3 voluntari° motus a mēbro auferet. ¶ Si v̄o nec pūctura nec iciſio ſ3 ꝯtuſio ī neruo fuerit: ⁊ cū hoc cutis cōtuſa vel vulnerata medicina d3 eē ſiccaiſſima q̄lis ē q̄ fit de farina fabe ⁊ aceto ⁊ melle: cui ſi magis vis deſiccare adde farinā orobi: ſi āt vis dolorē mitigare adde picē liqdā multū coquēs eā cū p̄dictis. ¶ Si aūt cōtuſio nerui ſine vulnere cutis fuerit op3 eū infūdi ex oleo calo v̄tutē diſſolutiuā hñte ſicut oleū mictinū: ⁊ in corpore ſtudiū imponi ſicut ſupra diximus quēadmodū oia in lib. de ingenio ſanitatis nos edocet.

Dubitabit aūt hic aliquis: q2 cū ſubſtātiā parti ſolute oporteat ſana3 ꝯſeruare ſm̄ vſez cāonē ſupra datū. hoc autē fieri hēat p ea q̄ ſūt mēbro ſilia: ſ3 paulo ſicciora pp id qd̄ dixim°. videbunt neruis ſolutis cū ſint mēbra frida valde non calida. ſ3 frida ꝯuenire. ¶ Niſi dū taxat ſi ad vlteriorē friditatē labat: ⁊ tūc nō multo exceſſu calidis reuocare poterūt ad nā3 ſuā nō multū elōgatia ſua nāli ꝯpſone: ſed māifeſtū eſt q in vulneribus nerui nō poſſum° āpponere medicias alicui° friditat ſine magno pículo doloris ⁊ ſpaſmi: ēt ab ipſo p̄n° qm̄ nō ē veriſimile ad friditatē ipm adhuc elapſū eē. ¶ Niſi eēt q frida ſūt eis icōpetētia pp multa. primo q2 que ſunt frigida non ſūt de

ꝓpe oſſis formã. ex ipſius ẽ oſſis alimẽto: ſiĺr ḡ regñatio carnis ꝑdite i ꝯcauitate vlceris fit a nã ſicut ab artifice: ⁊ ex humido nutrimẽtali ſicͭ ex mã: ⁊ cũ caro reſtaurãda oꝫ eſſe ſiĺis deꝑdite fiet ex nutrimẽto ipſius carnis ꝑꝑ hoc ḡ: ſiĺr pozoꝛ indiget deductiõe tñ: ⁊ talẽ ſanguinẽ carni ꝑeparantẽ ex quanto ⁊ quali fiat caro deꝑdita: ⁊ q: regñatio carnis eſt ſicut augmẽtũ ei⁹ ꝑ id qȯ ingredit: oꝫ paulo amplius cibũ augeri. ⁊ qm̃ caro ẽ aliꝗs mẽbris tẽperatioꝛ: indigebit admĩſtratiõe cibi tempati ex q̃ ſanguis tẽperat⁹ gñet. opoꝛtebit aũt ⁊ ſemp attẽdere multitudinẽ ⁊ paucitatẽ ſanguĩs ad mẽbꝛũ venientis: adhuc aũt ⁊ eius q̃litatẽ ꝑ ꝯſiderationẽ mẽbri ⁊ ſimi: ⁊ tũ calidioꝛẽ: ⁊ tum frigidioꝛẽ: tũ ſiccioꝛẽ: tũ humidioꝛẽ facere deductionẽ ſicut expedierit. ¶ Qm̃ ãt ⁊ hic ſanguis oꝫ trãſire i nutrimẽtũ carnis ⁊ augmẽtũ ipſi⁹. hoc ãt nõ fit ſine opatione virtutis nutritiue carnis opoꝛtebit carnẽ ſanã ꝯſeruare: vt eius virtus nõ deficiat in ope: qȯ q̃dẽ qualr̃ fiat ꝑius ſupradictũ eſt: ⁊ iſta a nobis cõplẽdũ ẽ.

Dubitabit aũt aliꝗs de carnis regñatiõe. nõ. n. vr̃ ꝙ impletio illius ꝯcauitatis ſit gñatio carnis ꝓpꝛie dicta. nã cũ hoc fiat ex amplioꝛi nutrimẽto aſſimil ito carni q̃ eſt i fundo vlceris ꝑ virtutẽ nutritiuã ei⁹ q̃ꝫ expediat ad ſaluationẽ ſui erit nõ gñatio ſꝫ augmẽtatio. gñatio. n. mẽbꝛoꝝ fit a virtute ſeminis virilis que dr̃ virtus informatiua imago quedã exiſtẽs virtutis generatiue pꝛis. hec. n. de mẽſtruo mẽto generat oĩa mẽbꝛa. ſꝫ hec virtus gñatiua nõ eſt remanens in mẽbꝛis. ita. ſ. ꝙ ſe generent apud ſe niſi ꝑ viã nutritionis. nihil. n. ſeipſꝫ generat: ſed ſaluat ſicut dicit pħs. ſed hñ remanet in teſticulis generati virt⁹ gñatiua: q̃ põt generare tale alterũ quale ipſum nõ apud ſe ſed ſeparatum. ¶ Qȯ ſi hec gñatio eſt augmentatio q̃dam ſicut videt: tũc accidit dubitatio quo fiat in etate i qua opȯ virtutis augmentatiue deficit ſicut in ſenectute aut ſi hec talis regñatio ẽ augmẽtatio facta ex nutrimẽto. q̄re os euulſuꝫ a coꝛpe: ⁊ alie ꝑtes dure nõ recreſcũt ẽt in ipſa etate augmẽti ſicut ⁊ caro cũ illaruꝫ partiũ ſit nutriri ⁊ augeri ſicut ⁊ carnis. ¶ Nos ãt dicemus ad hoc ꝙ impletio talis ꝯcauitatis ex carne nõ eſt ꝓpꝛie regeneratio ſicut dictũ eſt: nec ẽt eſt augmẽtatio ꝓpꝛie dicta q̃lis ſolet in adoleſcẽtibus fieri cũ nõ ſit in oĩꝫ diametrũ: nec ẽt qualis ſolet fieri in coꝛpibus extenuatis: ſicut in ꝯualeſcẽtibus cũ reſumunt: in oĩb⁹. n. extenuatis cũ reſumunt auget caro ſꝫ oẽm minimã ꝑtẽ eius dictã ſꝫ formã ad minus in duabus diametris: ſed caro vlceris nõ auget ſꝫ oĩꝫ talẽ minimã partẽ: neqꝫ niſi ad vnũ diametrũ: q: fit ei additamẽtũ tñ apud locũ vñ facta eſt deꝑditio ꝑꝑ qȯ regñationi aſſimilat magis q̃ꝫ alius modus augmẽti. Qm̃ tñ in oĩ augmentatiõe ſuperponit nutritio: nutricatio aũt eſt trãſmutatio nutrimẽti i formã nutriti: hec ãt eſt mutatio i ſubã. mutatio ãt in ſubã nõ eſt alteratio ſꝫ gñatio: videbit ḃ totũ gñatio q̃dã eẽ: ꝑꝑ qȯ Ariſt. vocat aliꝗñ nutritionẽ eã que de foris generationẽ aialiũ. ¶ Differt autem nutritio a generatione ꝓpꝛie dicta ꝓpter id quod diximus in ſũma de ſignis. ẽ ergo aliq̃ ſimilitudo nutritiõis ad generationeꝫ in hoc. ſ. ꝙ eſt motus in ſubſtãtia: quare nõ erit incõueniens ſi talis augmentatio regeneratio dicat. ¶ Recrementuꝫ autem carnis deꝑdite ideo poteſt eſſe in etate ſenectutis: q: opatio virtutis augmentatiue nõ dicitur defeciſſe in illa etate: adhuc etiã in etate ſtatus que ẽ ante ipſaꝫ: niſi q: in illis etatibus nõ põt ꝑcedere ſeu ꝓtendere coꝛpus in omnẽ diametrum penes omne membꝛum: qȯ quidẽ eſt ꝓpꝛiũ augmentatiue: ⁊ maxime in longitudinẽ ſm̃ quã pꝛincipaliter auget qȯ augetur: ⁊ cauſa huius eſt: q: talis ꝓtenſio maxime depẽdet a ꝓtenſione oſſium neruoꝝ ⁊ alioꝛum membꝛoꝝ duroꝛuꝫ que iam tunc tempoꝛis exiccata ſunt: ⁊ min⁹ patientia ſub intratione alimenti: caloꝛ etiã cuius eſt extendere ⁊ liquare partes ꝓhibentes: ⁊ ꝑ ipactuꝫ nutrimẽtũ facere ꝑodire intumoꝛẽ iam apud ſenectutẽ refriguit minus ſolito aſſimilare potens de illo. põt tñ in illis etatibus augeri aliꝗñ caro ⁊ adeps vt ſi accidit pl⁹ q̃ꝫ expediat ad ſaluationẽ ꝑexiſtẽtiũ aſſimilari de nutrimento: ꝑꝑ qȯ multos in illis etatibus videm⁹ impinguari ⁊ in multis extenuatis carneꝫ excreſcere ꝓpter ꝑcipue magis aliꝗs hec duo mẽbꝛa in calido ⁊ humido: ſꝫ hoꝝ augmẽtatione nõ dicit coꝛpus auctuꝫ penes omne membꝛum ſed penes illa tñ: niſi foꝛteſſis appareat ẽter q̃ntũ ad ſꝫ ſiſſitudinem ⁊ latitudinem ſolum.

Ad illud aũt qȯ dr̃ quare nõ recreſcit os ⁊ reliqua dura que vocant radicalia ſicut recreſcit caro: cũ hoc fiat ex nutrimẽto: os aũt ⁊ reliqua nutriant ſicut ⁊ caro. ¶ Dicenduꝫ eſt ꝙ nõ eſt ſufficiens cã hui⁹ illa que cõuer cõſueuit aſſignari. ſ. ꝙ ideo iſte partes dure nõ recreſcunt abſciſſe: q: mã ſua pꝛima: vnde generationẽ habuerunt ⁊ virtus informatiua ſeminis que loco ſtent factoꝛis nõ ſunt poſt illud remanentia in coꝛpe neqꝫ aliquid qȯ ſtet loco illoꝛuꝫ hoc. n. eſſet veꝝ ſi regeneratio talũ ſecũ ſuꝫ intelligeret fieri: ſꝫ cũ ipſa fiat cõtinuata ad partẽ: vnde facta eſt truncatio nõ indiget ad hoc virtute ꝑmo generãte: ſed generante ſcḋo qualis eſt nutritiua. ¶ Adhuc aũt loco ꝑme mãe ſtat ſanguis cõtinue generatus mã exiſtens nutrimẽti: ex eodẽ namqꝫ ex quo eſt generatio eſt nutritio ſicut dicẽ pħs. q̄re neqꝫ eſt defectus mãe neqꝫ generatiue. manifeſtum eſt enĩ ꝙ loco oſſis abſciſi recreſcit in extremitatibus oſſis: vñ facta ẽ abſciſio: poꝛus ſarcoideo qui nõ fit niſi ex nutrimẽto oſſis qȯ vnit oſſi: ſic augmentatiuum vnit augmẽtato: ſꝫ qm̃ nõ eſt aſſimilatum oſſi in totum dicitur ꝙ nõ eſt os: ⁊ inde accidit dicere ꝙ os euulſum nõ recreſcit: caro aũt ideo dr̃ recreſcere ꝙ augmẽtatiuũ eius qȯ vnitur augmẽtato omnino eſt aſſimilatũ carni: ergo videt ꝙ cauſa quare nõ recreſcit os nõ ſit: q: non inueniatur materia recrementi: ſed quia virtus aſſimilatiua non põt illam aſſimilare. bene enim recreſcit ſed nõ ſimile. ¶ Qȯ ſi dicatur nõ poſſe aſſimilari ꝑꝑ diſcõuenientiam quã habet ad pꝛimã eius materiam: pꝛobat eſſe falſum quia ex tali ſeipſum nutrit ⁊ ſaluat: nutritio autem quedam aſſimilatio eſt nutrientis cum nutrito. ¶ Sed tunc erit hoc mirabile ꝙ bñ ſibi aſſimilet nutrimentum qȯ ipſuꝫ ſaluat: ſed deficiat in aſſimilando ſibi augmentatiuũ qȯ ipſum auget cum in omni augmẽto ſupponat nutrimentũ. nutritio autem nõ fit niſi per aſſimilationem nutrientis cũ nutrito. ¶ Niſi eſſet ꝙ hoc nõ dicit pꝛopꝛie augmentatio ſicut ſupra dictum eſt: ſꝫ additamentuꝫ quoddam in extremo loci vnde facta eſt euulſio: ad quod quidem pꝛominens extra partẽ debiliter coextenditur aſſimilatiue opatio niſi membꝛis hñtibus eam foꝛteꝫ. Ideoqꝫ dicemus ꝙ virtus nutritiua foꝛtioꝛ eſt in calidis ⁊ humidis mẽbꝛis q̃ꝫ in frigidis ⁊ ſiccis: digeſtio. n. fit a calido ⁊ humido ſicut alias ſcitũ eſt. vñ Gal. ſexta ꝑticula de moꝛbo ⁊ accidẽti ait: ꝙ nulla coꝛpoꝛa tã facile mutãt cibũ ſibiqꝫ aſſimilant vt calida ⁊ humida ꝑꝑ qȯ dicẽ ꝙ dura coꝛpa nõ ſinunt alia in ſe penetrare: niſi per violẽtiã quãdã fiat: humida aũt ⁊ liqda ſicͭ dicit facile ꝯtingi ⁊ ſiſti poſſunt: ⁊ adinuicẽ ſolidari. volentes ḡ plũbũ cũ plũbo miſcere calefaciem⁹ ⁊ liq̄mus ꝑius ea. ꝑꝑ hoc ergo debilioꝛ eſt hec virt⁹ i oſſe q̃ꝫ in carne: ⁊ vniuerſaliter in mẽbꝛis duris q̃ꝫ i mollib⁹: ⁊ oĩno in ſene q̃ꝫ i puero: q: caro ꝑꝑ multã humiditatẽ ⁊ caloꝛẽ quã hꝫ facile ſuũ alimentũ ſibi vnit ⁊ aſſimilat. ¶ Adhuc ãt ⁊ de facili inſtimẽ fit ꝑ ipactũ nutrimentũ ꝑꝑ ſui mollitiẽ: quare de facili ſuſcipit augmentũ: dure ãt ꝑtes ꝑꝑ ꝯtrarias illis ⁊ difficulter attrahunt oſſis

ter nutriunt ⁊ difficulter augent. Iƺ ergo virtus aſſimilatiua debilius operet in alimento ꝙ ipſa apponit in extrema parte. vnde ſa ta eſt detrū. aio: eo ꝙ tale alimētū extra membrū promineat. vbi nec ipſa exuitit: tñ in mēbris habentibus eam fortē ſicut caro pōt ipſa tale nutrimentū illuc propellere ⁊ vnire: ⁊ perfecte aſſimilare coextenſa eius operatione ad illud: qḋ eſt extra: ex quo accidit dicere carnē detruncatā recreſcere poſſe perfecte: in partibus aūt duris debilem hñtibus aſſimilatiuā nō pōt illud euenire: nāƺ ⁊ ipſa difficulter ad ſui ſaluationē aſſimilat ſibi alimētū: ēt ꝫ qualꝫ ſui pte nutrit ſecū: nedū ī extreme: vbi nā eis apponit ad recrementū. ſubuenit tñ nā ꝓpellendo nutrimentū ad extrema loci: vnde ſcā eſt euulſo relinquēs illud ibi vnitū: ꝗƺuis nō ſilatuƺ ꝑꝑ nō poſſe aſſiāre qḋ extra prominuit: ex quo accidit dicere ꝙ tales partes nō recreſcent detruncate: ſed acquirunt additamentū in extremitate predicta: qḋ nō ōio ſui gñis eſt: ſꝫ tale ꝙ ſupplet viceƺ euulſi. hac ergo intentione. ⁊ dipo. dixit ꝙ qñ os inciſuƺ fuerit aut caſtilago aut neruꝰ aut maxille tenues aut ꝑputiū nō creſcit neqꝫ ꝯglutināt.

Et opꝫ qdeƺ primū curare hac diſpoſitionē: deinde vnire aggredi ſicut ipſa nā rerū iudicat. Qñ igitur repletū fuerit qdē cōcauū: equale ꝟo vlcus exuitit alterā intentionē auferri accidit: media. n. noua carne ſtāte laborum vlceris. vniri qdē impoſſibile diſtātia. Intentionē vero curationis aliā inuenire opꝫ. inuentioneƺ vero ex eo qḋ eſt ſꝫ nām habemus quidē eius qḋ circunfacere parti conuenit ſm naturā vero erat operire cute. hoc igitur nobis eſt faciendūƺ: aut ſi ipoſſibilis eſt intentio: ſimile aliquid cut īcarnē. ſ. calloſam faciendū erit. Erit autem huiuſmodi ſiccata ſimilis ⁊ calloſa. Siccantibus igit ⁊ ſtipticis ſine mordicatiōe erit opus farmacis ad cicatrizationes.

Cū dedit duas eſſe intentiōes huius cōpoſiti morbi ſm numeꝝ cōponentiū: oſtēdit quo ordine ſit complendum. ⁊ dicit. (⁊ oƺ ⁊c̃.). i. primo opꝫ curare deperditionem ſubſtantie mēbri ex quo apparet in vlcere concauitas: ⁊ hoc intendebat cū dicit primū curare hanc diſpōnem: ꝗ̄ aūt ꝑmū qꝛ manente concauitate impoſſibilis eſt vnitio. Deinde dicit. (deīde vnire aggredi ⁊c̃.). i. deinde cōcauitate repleta ꝑ recuꝑationē ſube mēbri ipa reꝝ nā indicat oportere egredi ſcōaƺ curationis intentionē que eſt vnitio partiū diſtantium. vult aūt per reꝝ nāƺ ipſaƺ eēntiā morboꝝ curandoꝝ ꝗ ſic ſe hñt adinuicē in hoc loco ꝙ ꝑus facti morbi curatio comitat curā poſterius facti morbi poſſibil qdē mī ꝗ̄ poſterioris cura preceſſerit. nō. n. eſt continuatio ꝑtiū ſic diſt inter ſeꝑatarum niſi per mediū quod recreſcit inter illas.

Dicamus autē hic ad doctrine complementuƺ quibus medici adiumentis caro recreſcat in vlcere. Dico ergo ꝙ caro in vulnere gñari nō pōt niſi ſubterioris carnis. cōpꝰo cuiꝰ eſt ex aſſilato ſibi alimento recreſcere: ſi pteruata ꝫ ſuā nām: ſanguis ēt cuius eſt eſſe mām recremēti ſit quātitate ⁊ q̈litate tēperatus. infirma. n. caro deficit: ſi ſe nutriēdo: malus aūt ſanguis ⁊ corruptus nō ē mā nutrimēti: qꝛ aboret eū nā: ſuꝑfluus aūt eū ꝯuerti nō poſſet in carnē cedit inſaniē q̄ gñatiōis carnis eſt ꝓhibitiua. Jam āt dictū eſt quātū ⁊ qualē ad mām recrementi carnis oƺ nāe ſubmittere cibuƺ: ſed qḋ hic dicēdum reſtat eſt qbus medicis caro ſana cōſeruet vt caro regñet: palā eſt. n. ꝙ ſi locꝰ vulneris ſanus fuerit ⁊ ſanguis quātitate ⁊ q̈litate temꝑatus nihil extriſecoꝝ qbꝰ adiuuet carnis gñatio oƺ apponi. nā qdē ad locuƺ dimitutum copioſius ſemꝑ alimentū propellēte ⁊ vnire ⁊ aſſimilare yconomi prouidi more conante ſicut ⁊ potēte.

Sed qm̄ de nr̄o corpe ſemper due reſoluunt ſube. q̄rum vna eſt ſubtilis, ⁊ humida de gñe vaporis exiſtens: que pleruqꝫ diſſolutiōe occulta diſſoluit: ⁊ aliqñ manifeſta maxime ſi calor fuerit debilis. cibꝰ aūt multus ⁊ exercitia virtutē pregrauātia: alia ꝟo eſt groſſa ad modū ſuti q̄ ſepe apparet in ſuꝑficie cutis: nā quidē exiſtens pediculoꝝ ⁊ ſiliū he aūt due ſube reſeruant maxime in loco vulneris mēbri ꝑꝑ debilitatē ex vulnere acquiſitaƺ. ⁊ ſaꝝ ex viciniis mēbris maxime facta receptiōe: vñ accidet de neceſſitate ꝑ ſubtilē vulnus humefieri: ꝑ groſſaƺ aūt putreſieri: quare duobꝰ medicaminū gñibꝰ indigebit oē vulnꝰ: vbi caro reparanda eſt. ſ. deſiccatiuo in hoc qḋ eſt humidū: mūdificatiuo in hoc qḋ eſt putridū. ⁊ tale ſiquidē vocat regñatiuū carnis: ſed quātitas exiccationis ⁊ abſterſionis ſue oƺ eſſe nō multa. nā cū ꝓprietas medicine facientis naſci carnē ſit coagulare ſanguinē ī carnē: ſi fuerit ei vehemēs exiccatio exiccat nō ſolū humiditatem predictā ſed ſanguineƺ: quare caro nō habebit mām vñ generet: ſi ꝟo fuerit ei abſterſio vehemens amouet ſanguinē veniētē: ⁊ facit eū fluere: qḋ eſt ꝯtrauƺ coagulationi: ꝑꝑ qḋ multum abſterſiua eſt cōcauatiua vlceris: qꝛ eſt corroſiua ⁊ diminuēs carnē ⁊ liquēs eaƺ. oƺ ꝗ exiccare ſicut Gal. dic̄ in li. de igenio ſanitatis vſqꝫ ad primū gradū: medicia ꝟo hoc faciens diuerſificat ſꝫ corpa. nā q̄ exiccat vnū corpus ī ꝑmo gradu ē reſpectu alterius temperata: quare hoc conſiderandum eſt.

Sed dubitabit aliqs circa hoc qdē tā Gal. q̄ ꝑnceps ꝓcit ꝙ in h̄ cōſideratio eſt habēda per obſeruationem principalis cōplexionis membri ⁊ cōplexionis acquiſite ab vlcere: ⁊ ꝑ comparationē cōplexionis corporis ad cōplexionē membri vlcerati nālē ⁊ acquiſitam. ſi n. membrū vlceratū nāliter eſt diſtemperatū in humiditate: ⁊ vlcus non fuerit multe humiditatis ſufficit medicia ſicca in ꝑmo gradu: qm̄ egritudo nō fuit multū elongata a nā membri. ſꝫ ſi mēbruƺ fuerit nālr multe ſiccitatis ⁊ vulcus multe humiditatis erit neceſſaria medicia q̄ deſiccet in gradu ſecūdo ⁊ tertio q̄ reducat ipꝫ ad cōpſonē ſuā: in temꝑatis ꝟo diſpō erat equāda. iteƺ ſi corpus fuerit nālr ſiccitatis multe: ⁊ mēbrū vulneratū: qḋ eſt nālr humiduƺ: fuerit tēperatū in humiditate acquiſita: erit exiccādū tēperate ſꝫ corpus eq̄le: ⁊ ſilr ſi corpus fuerit in humitate auctū ⁊ mēbrū in ſiccitate: ꝙ ſi ambo ad augmētū deuenerint: tūc ſi egreſſuƺ fuerit ad hūiditatē ápliori exiccabit ſiccitate. ſi ꝟo ad ſiccitatē minori exiccabit ſiccitate: qꝛ vr ꝙ medicina generās carnem aliqñ oƺ eſſe ſicca in ꝑmo aliqñ in ſcōo: aliqñ in tertio. ⁊ nō in ꝑmo tm̄: ſicut dixerat. Niſi eſſet ꝙ intelligendūƺ eſt ab eo ꝙ ſemper oƺ eſſe in gradu ꝑmo ſiccitatis mēbro nō hñt lapſuƺ in humiditate vltra eam q ab vlcere comparatione facta gradū ad hoc corpus ⁊ ad hoc mēbrū ⁊ nō ad aliud: ſi aūt vlteriorē lapſuƺ habuerit ab altera cā preter eā q̄ vlceri ſiet ei cōpetens medicina q̄ vlterioris gradus: ſꝫ abſtergere oƺ paꝝ. ſ. quātitate q̄ abſtergat ſaniē tm̄ abſqꝫ mordicatione: ſtipticitate aūt nō indiget: de qua ſit curādū calidtatē aūt ⁊ frigiditatē debet habere ꝓportionaliter mēbro vlcerato ſi nō fuerit ſeꝑatū a cōpſone ſua. ſ. vt calido mēbro calla offerat medicina: frigido ꝟo frigida. ſi aūt ſeꝑatū ſit eū ꝯtrario reuocet ſic̄ dic̄ Gal. Poſt hoc dicemus ꝙ medicia carnis regeneratiua differt ab incarna

tiuꝫ per hēc minus ſiccitatis ꝙ̄ illi oportent hēre ꝑꝑ cāꝫ ſuperius dictā: ꝛ ꝑ hēre abſterſionem quā illā non oꝫ habere: abſterſio.n. eſt ꝯria intentioni incarnatiue. ¶ Amplius de tñ ꝙ aliq̄ medicina in vno corpe generat carnem: in alio vero putredinē: q̄m ad vnū corpus eſt ſicca: ad aliud humida ſicut olibanū in vlceribus puerorum generat carnē: in vlceribꝰ aūt ſenū ꝛ aliorum corporum ſiccorum eſt putrefactiua: ſilr aliq̄ medicina in vno corpe eſt abſterſiua ſanici q̄ in altero ē corroſiua ꝛ liquatiua carnis: ſi. ut vna medicina eſt calida reſpectu Socratis q̄ eſt frigida reſpectu platonis: quare opoꝛtet ꝙ illud obſeruetur.

¶ Deinde cuꝫ dedit a q̄ ꝑdictarū intentionū inchoādū erit oñdit intētionē ſcdām īn ceſſare cōpleta prima: ꝛ dicit (q̄m igitur ꝛc̄.).i. q̄m vulnus concauū repletū fuerit per reſtitutionē ptis amiſſe quā dixit eſſe intentionē ꝑmā a qua eſt inchoādū: tunc accidit alterā intētionē auferri. erat aūt altera intētio vnitio diſtātiuꝫ ꝛ reddit cāꝫ huius. ꝛ dixit. (media.n. ꝛc̄.).i. q̄ ideo iā eſt ablata: q2 ſtāte carne nouiter genita in medio inter ptes īpoſſibile eſt vnire ptes adinuicē imediate q̄ iā ſunt vnite ꝑ mediū. ¶ Deinde q̄m ceſſatione huius, exoꝛif alia intentio: oſtendit q̄ ſit illa ꝛ q̄uo pficiaf. ꝛ dicit. (intentione v̄o ꝛc̄.).i. ſed q̄m vlcus nōduꝫ eſt ſanatū adhuc cute diſiūcta ꝛ carne diſcoopta oꝫ inuenire aliā intentionē curatōis: ītētionē cuius conſequamur ex re nālī q̄ꝫ opꝫ fieri in membro. ꝛ hoc intendebat cum dicit ex eo ꝙ ſecundū nām circūſtacere parti conuenit.

¶ Deinde exponit dictiōes ſuas de eo qd̄ ſꝫ nāꝫ. ꝛ dicit (ſm nām ꝛc̄.).i. ſed ſm nām erat operire eā cute.i. partē diſcoopertā.ſ. carnē nouā.rec.n. nālis ibi ꝑdita fuit cuꝫ qua nāliter epit caro ad ſui ſaluationem: nō aūt dixit ꝙ ſꝫ nām erat venire partes cutis diſtantes: q̄m hec etiā intentio īpoſſibilis eſt ſicut ꝛ in concauo vlcere non.n. pōt fieri vnitio partiū valde diſtantium niſi fiat per medium ſicut dictum eſt: ꝑꝑ qd̄ indiget alia intentiōe que eſt regeneratio cutis aut alteriꝰ loco eius: ꝑ quod ſicut per mediuꝫ cutis colligef: ꝛ caro noua cooperiaf: ꝛ hec intentio ſicut palam eſt exoꝛitur a cognitione abſentie rei a natura circunſacte.ſ. cutis.

¶ Deinde cū dedit ītētioneꝫ ſup exoꝛtā: oſtēdit q̄uo ſit cōplenda ꝛ dicit. (hoc igif ꝛc̄.) i. igif hoc faciendū ē.ſ. coopire carnē cute. (aut ſi).i. ſi regeneratio cutꝭ ad coopertmētū carnis eſt īpoſſibilis faciendū eſt aliquid ſile cuti .ſ. carnē calloſaꝫ que ad coopimētū ꝛ defenſionē carnis ſuppleat vicem cutis: eſt autē īpoſſibilis regeneratio cutis ſicut ꝛ aliorum membrorum durorum.

Sed dicet aliquis ꝙ cutꝭ ſi findaf ꝯglutinari pōt ſicē ꝛ caro. hoc aūt nō erat l religꝭ radicalibꝰ vocatis. ¶ Cui dicemꝰ ꝙ cutꝭ de gñe mēbrane q̄ ſeperata ē a carne cōglutinari nō pōt ꝑꝑ ſuā duritieꝫ ſicut reliqua huiꝰ gñis mēbra: ſꝫ alia cuꝫ carni cōnexa: q2 ſatis eſt in ea de roꝛe carnis vñ pōt ꝯglutinari. recreſcere aūt nō pōt q2 nutrimētū modicū aſſumit: ex aſſumpto aūt nō intumeſcit nec extēdif ꝑꝑ ſui ſiccitatē q̄re nec recreſcere pōt. dicit.n. de ea Gal. i li. de accidēti ꝛ moꝛbo: ꝙ nec digerit nec anhelituꝫ hꝫ nec pulſum: nec ēt voluntariū motū: nec aliquā facit actionē: niſi q2 cooperimētū eſt. ¶ Ariſt. aūt i lib. de hiſtorijs aīaliū dicit. ꝙ ꝑ ſe nō ſentit. manifeſtū eſt ḡ ꝙ nulla mēbra dura vocata radicalia recreſcūt detruncata ſicut nec ꝯtinuanf ſoluta impediēte duritie ꝛ ſiccitate quibus virtus nutritiua ꝛ aſſimulatiua oīo inualida exiſtit.

¶ Deīde cū dixit. circūſaciēdū eſſe carni aliqd ſile cuti oñdit qd ſit illō: ꝛ dic̄. (erit aūt ꝛc̄.).i. id qd̄ oꝫ fieri ſile cuti erit caro ſiccata ſil ꝛ calloſa: cui cōſonat pħs lib. de generatiōe aīaliū: dicēs ꝙ pellis deſiccata carne fit. Gal. aūt in lib. de ſimplicibus medicamis: dicit ꝙ cutis nō eſt niſi ſicut caro q̄ indurata eſt: eſt ḡ cutis hñs tēperamētum carnis excepto ꝙ in ſiccitate augmentatioꝛ eſt.

¶ Deinde cū dixit quid regenerandū eſt loco cutis: oñdit quibus medicinis illud efficiaf. ꝛ dicit. (ſiccantibus ergo ꝛc̄.).i. igif ad ſiccandum carnem ꝛ faciendum eaꝫ calloſaꝫ: ꝛ per hanc cicatrizandū indigebimus medicinis ſiccantibus ꝛ ſtipticantibꝰ: que non moꝛdicāt. de natura enim moꝛdicatiui eſt facere peruenire diminutionem carnis ꝛ concauationē vlceris: qd̄ eſt contrariū cicatrizationi: q̄r. medicina cicatrizatiua erit que exiccat ꝛ indurat ſupficiē vulneris donec fiat ſicut cutis: ꝛ cortex ſuper carnem. talis aūt eſt quecūq3 exiſtens equalis in actiuis exiccat ſine moꝛdicatione: ſunt ergo hic tres gradus ſiccantiū medicinarū quibus indigemus in cura vlceris. ſ. regenerantiū carnē: quarum ſiccitas vt vniuerſaliter ad primū tantum peruenit gradum: propter cām q̄ ſupra dicta eſt: incarnatiuū quoq3 quaruꝫ ſiccitas eſt vlterioꝛ ꝙ̄ illarum peruenientis.ſ. ad ſecūdū propter id quod ſupra diximus: adhuc aūt ꝛ cicatrizantium: quarum ſiccitas etiam incarnatiuum ſiccitatem excedit eo ꝙ non tm̄ habet deſiccare humiditatem accidentalem que influit ad hoc.ſ. vt vlcus ſit mundū: ſed ipſam humiditatem naturalem carnis vt caro fiat calloſa ad moduꝫ cutis ſicut Galienus dicit i libro ter. pētice methodi: ꝑpter qd̄ opoꝛtet etiam has medicinas habere ſtipticitatem excellentem vt humiditatem carnis nāl' eni coadunet ad ſuperficiem duram ſibi de ipſa faciendū: ſit ergo cicatrizatio per ſe quidē a ſtipticis que ſcdm plurimū frigida ſunt ꝛ ſi. ca per accidens vero ſit a calidis: in quantū.ſ. accidit talia per viam aduſtionis cruſtam generare: ſunt aūt medicine cicatrizatiue ante equationeꝫ ſuperficiei exhibende nocioꝛes: an eq̄ ꝑficiant cicatricem cogunt carnem augeri ſupra cutim laterum: cū eni non cito cicatrizant augent carnē: paulo tamen ante eq̄tionem ſuperficiei exhibitis accidet cuꝫ augmēto illius modice carnis hoꝛa decenti fieri cicatricē: paruo v̄o exhibende ſunt in ſubſtantia liquida: cū ſ. ulꝫ et adhuc reſtat aliquid augeri de carne: recreata iam carne dande ſunt in ſubſtantia ſicca que foꝛtius cicatrizant.

¶ Ita v̄o ꝛ ſi vlcus in putredinē vertaf itetio quidē expurgare. farmacū vero erit ſalubre repticon.i. mūdificatiuū. dictuꝫ eſt auteꝫ mā hoꝝ in his que de farmacijs: ꝛ quideꝫ ſi phlegmon aut quaſſatio aut ſclroſis aut tumoꝛ cū vlcere fuerit. Curandū illa prius per eas que ſunt dicte rationes: ita vero ꝛ ſi influat aliquid vlceri ſcdm influentiuꝫ curationem ſimiliter v̄o ꝛ ſi diſcraſia aliqua ſit vꝫ locū vlceratū ad diſcraſie prius ire adiutoria: ꝛ de his quidem ſufficienter.

¶ Cum dedit cauſas ſalubres ſolutionis ꝯtinuitatis i cō.58. carne compoſite cum moꝛbo qui eſt diminutio quantitatis membri organici ex perditione ſubſtantie partis eius.ſ. carnis nūc vlterius dat cauſas ſalubres eiuſdem compoſite cū aliqꝭ quibuſdā moꝛbis.ſ. aut cum putredine aūt cum apate: aut cum mala cōplexiōe cum humoꝛe vino vel ſine: ꝛ primo cum putredine: ꝛ dic̄. (ita v̄o ꝛc̄.).i. ſicut in curatione perditionis ſubſtantie membri intētio eſt regeneratio deperditi aut alicuius cōſilis qd̄ ſuppleat vicē eius: ita ē ꝛ ſi vlcus vertaf in putredinē ꝛ coꝛruptionē.i. ꝙ adiungaf ei moꝛbꝰ q eſt putrefactio ꝛ ſenioſitas: que quidē accidit ab eo qd̄ dictum eſt ſupra: intentio curationis eſt primo circa putrefactionē ꝛ ſaniē que impedit vlceris ꝯſolidationē. huiꝰ aūt cura eſt expurgatio

putridi ⁊ corrupti: ⁊ hec complet per medicinā hñtem hoc efficere qualis eſt abſterſiua: ⁊ hoc intendebat cum dicit farmacum ſalubre repticon. ¶ Deinde q̄ꝛ taliū medicinaꝝ examen non ꝑtinet ad hunc librū remittit ad librum ſuū ī quo docuit v̄tutē taliū ⁊ eaꝝ cognitionem ⁊ dicit (dictū ⁊c̄.) .i. ſꝫ que ſint tales medicine ⁊c̄. dictū eſt in li. de ſimplicibus medicinis. ¶ Ult̄ āt nobis hic ſciēdū eſt ꝙ abſterſiuū eſt illud ſicut ibi dr̄ de cuius ꝓprietate eſt vt mūdificet porros ⁊ foramina. aut ſuꝑficiē apparentē in orificijs eoꝝ apud cutē vl̄ vlcus ꝑ eradicationem ſordiciei ⁊ viſcoſitatis ab eis: ſꝫ ille que mūdificant porros ⁊ foramina ſunt ēt cum hoc aperitiue foraminū ⁊ ſunt baurachie ⁊ amare ſm̄ pl̄m: ſꝫ q̄ mūdificant ſordiciem ab orificijs porroꝝ vlceris: aut cutis ſunt ēt que minoris v̄tutis exiſtunt. ſ. q̄ non aperiunt vt res dulces ſubtiles dulce. n. abſtergit ſꝫ non aperit: vt mel: ⁊ fabe: ⁊ ordeū: q̄ aūt abſtergūt ⁊ aperiunt ſunt vt farina lupinorum ⁊ amigdale amare ⁊ radix lilij ⁊ huiuſmodi.

Dubitabit autem aliquis q̄ꝛ vr̄ Gal. ī hoc loco cū loq̄t de cāis ſalubriū morboꝝ ꝯpoſitoꝝ cū vlcere inuere ⁊ ponere putrefactionem vlceris eſſe morbū. ipſe. n. in libro terapeutice methodi ait: ꝙ nec apa nec putrefactio vl̄ corruptio ſequit vulnus vt accidēs: ſꝫ vt morbi cum ſunt qualitates actioni nālī nociue ꝙ alicui videbit de putrefactiōe non conuenienter dictum non. n. vr̄ ꝯſilis nec officialis nec cōis decurrēdo ꝑ ſingulos. ¶ Adhuc āt nec vr̄ q̄litas ſꝫ mutatio in qualitate eſt. n. membri vlceratio corruptio proprie ꝯ̄nnate caliditas. ¶ Adhuc aūt ſiue ſit qualitas ſiue morbus in qualitate eſt nō in mēbro ſꝫ in humiditate mēbri vlcerati. tale āt quid ī humiditate nō eſt morbus: ſꝫ cā morbi. cā aūt non nocet per ſe actioni: ſꝫ mediante morbo tm̄: ⁊ erit morbus ibi mala ꝯplō cōitās gn̄ōnem ſaniei: ſicut q̄dā febris membri. ¶ Adhuc āt forraſſe magis vr̄ ꝙ ſit accn̄s morbi q̄ꝫ morbus: cum .n. gn̄atio ſaniei in vlcere ſit ex defectu virtutis imutatiue membri videbit eſſe accn̄s qd̄ eſt opatio v̄tutis immutata. ſanies āt genita vr̄ eſſe accn̄s ſm̄ concomitans primum: qd̄ pōt dici exiens a corpore immutatum: ⁊ erit cā horum accidentium mala ꝯplō: membri: quare putrefactio non vr̄ per ſe nocēs operationi: ſꝫ aut nocita opatio aut morbi cā. ¶ Niſi eſſet ꝙ oꝫ dicere ꝙ aut notat morbum a cā ſua vel accidente aut ꝙ magis ſuſpicor eſſe verum ꝙ ꝑ putrefactionem ſiue putredinē intelligat non ipſm motum humoris in corruptionē: ſꝫ ſaniem iam generatā ex tali alteratione. hoc āt in vlcere vr̄ morbus in numero cū ibi exiſtēs ledat opōnē ſicut res ibi cū partibus mēbri numerata: quēadmodū vermis in inteſtinis aut lachryma in oculo ⁊ lapis in renibus. vr̄ āt ꝑ ſe ledere nutritiue virtutis opōnes. ſ. carnis regn̄ationē ⁊ ꝯglutinationē q̄ a tali ſiunt virtute. cum ergo talis ſanies ſtet in facie porroꝝ vlceris impediēs ēt aduētū nutrimēti ⁊ coagulationē in carne erit abſtractio ab eſſētia morbi ſil. pta curatio vlcere ḡ ſic verſo ī ſordiciē abſterſiuis vtendum eſt. neqꝫ ēt oꝫ feſtinare in gn̄ōne carnis añ cōpletā mundificatione vlceris ab oī ſanie ⁊ humiditate ſuꝑflua parata in ſanie cōuerti. cōſueuit. n. in talibus non prius mūdificatis caro ſuperflua generari indigēs poſtea corroſiuis. ipſa ēt ⁊ aliq̄ñ mollis ꝯcreat ⁊ nō ſana putreſcēs ⁊ nō adherens ſane carni. pp̄ hoc ḡ mūdificādū ē prius vlcus a prauis humiditatibus. vt caro ſana generet incipiēdū āt a fortibus abſterſiuis dum mēbrū occupatum eſt ſorditie debiliter ſentiens ſicut ab his que parū mordicent: qualia ſunt vnguenta viridia ⁊ ꝓſſiuū cū melle: ⁊ gradatim veniatur ad debilia ſicut eſt ariſtologia cū melle. ¶ Qd̄ ſi aliq̄ñ non ſolū humiditates defluētes ad vlcus putreſcāt: ſꝫ ēt caro ipſa putreſcat: qd̄ ſignatur ex corruptione coloris mēbri ⁊ mollitie carnis: ſuccuratur primo in circuitu eius ne procedat putrefactio cum bolo armeno: ⁊ aceto: ſcalpellet ēt locus ꝓfunde vt exeat ſanguis corruptus ab eo ⁊ lauet vlcus cū aqua maris ⁊ abſtergat ⁊ exiccet vlcus cū farina orobi: ⁊ oximelle cōmixtis emplaſtret ēt cum flore eris melle ⁊ allumine ꝓhibent. n. he corroſionē ⁊ faciunt cadere putrefactionē ſimo cum ſuꝑfluit cauterizet cū igne: cuius ꝓprietas ē reſoluere māis conſtrictas in membro ⁊ rectificare cōplexionem: ⁊ prohibere ne corruptio ſpargat. ¶ Eſt aūt ⁊ hic attendēdū dignū ꝙ q̄uis putredo ſit morbꝰ ꝑ modū quē diximus q primum ⁊ plm ſolet vlceribus coniungi: quo non curato nec caro generabit amiſſa nec vlcus ſolidabitur. Eſt tn̄ bonum ſignum in vlceribus ſuperuenire ſaniei gn̄ōnem: ⁊ aliq̄ñ apoſtema. impoſſibile. n. eſt ī vulnere ſaniem faciente ꝙ periculoſum vel mortale dēat eē ſicut Galie. dicit. ⁊ maxime q̄ñ ſanies bene digeſta eſt ex hac. n. ſignatur calorē innatum ſaluum eſſe humorem: quoqꝫ reumatizantē non alio trāſduci: ſaniei aūt ⁊ tūoris priuatio ſiquidē vulnus in capite aut fine lacertoꝝ extiterit neruis ⁊ chordis vicinis ſignū eſt futuri ſpaſmi trāſductis humoribus q pp̄ dolorē adiuuat ī corpis neruos: ⁊ hoc eſt qd̄ dicit Hipo. in vulneribus malis ⁊ fortibus ſi tumor non appeat magnū malū laxa bona cruda mala. Eſt ēt q̄ñqꝫ ſaniei ꝑuatio ſignū corroſiōis vlceris aut corruptionis caloris innati in mēbro vlcerato: ⁊ vlcera in qbus h̄ appet dnr̄ corroſiua ⁊ cācroſa ⁊ hm̄ōi ī qbus nō ſit ſanies ſꝫ virus. ¶ Sꝫ cū iā diximus. ē. cām gn̄ationis ſaniei in vlcere. dicamus hic cām ſupabundātie eiꝰ in eo. Dico ḡ ꝙ ſuperabundat ſanies in vlcere ex duobꝰ quoꝝ vnū ē ſic mā: reliquū ſicut efficiēs mā āt ē ſuperabundantia nutrimenti. efficiens v̄o mala ꝯplō calida loci vlcerati. pp̄ qd̄ dicit Gal. in lib. de ingenio ſanitatis: ꝙ prudore roditiuo ⁊ puſtulis ſupuenientibꝰ in corpore ⁊ ſanguine multo exñte ſanies intrīſ augebit ī vlcē ꝙ nec caro generabit nec vlcus ꝯſolidabit. prudor. n. roditiuus malā ꝯplōnem calidam loci ⁊ colericā mām portendit. oꝫ igit in talibus cibum diminuere ⁊ refrigerare ⁊ malā mām purgare: ⁊ locum infridare ſolatro: ⁊ bolo armeno cuꝫ aceto: ⁊ ſandalis ⁊ cāphora: que infrigidāt ⁊ prohibent putrefactionem. ¶ Deinde cum dedit cās ſalubres ſolius ꝯtinuitatis ꝯpoſite cum putredine dat cās q̄ ipſius ꝯpoſite cum apate. ⁊ dicit. (⁊ q̄dē ſi ⁊c̄.) .i. ⁊ ſi cum vlcere ꝯponat apa aliqd̄ calidum ſanguineū vel colericū: qd̄ vocat flegmon aut flegmaticum qd̄ vocat: quaſſatio pp̄ mollitiē loci ⁊ ductibilitatē eius vbi ē tale apoſtēa. ſi. n. ī tali apate digitū impreſſeris fouēā ibi relinques: aut melancolicū qd̄ vocat ſclirofis. i. duritiës: aut apa aliō de gn̄e venti qd̄ vocat tumorē: ſilr illū noīans ī q̄rtadecima ꝑticula de ingenio ſanitatis. tūc añ curatōēz vlceris curādū ē illud apa prius ꝑ rōnes q̄ dicēde ſunt ī fra: cum docebit cās ſalubres opilationis ſequētis apa. ibi. n. ⁊ ſil' cās ſalubres apoſtematis edocturus ē. ¶ Semper. n. iunctis ſimul duabus egritudinibus curādū illā prius: ſine cuius curatione curatio alteriꝰ nō pt̄ ad finē ꝑduci: q̄ꝛ ḡ ſtāte apoſtemate nō pōt vlcus ſolidari: tū impediēte mala ꝯplōne: que ex apate in ſit membro: tum ēt dolore. q̄ꝛ his ꝓhibentibus nec medicine appoui nec ligature vlceris fieri cōpetētes pñt: ꝓcurādum eſt apa ⁊ dolorē: hec āt regrunt mollificātia pp̄ denſari ⁊ cōſtringi calcatū humorē ī illo q̄ vlceribꝰ nocitiua maxime exiſtunt. ¶ Si āt cum vlcere componatur cōcauitas ⁊ putrefactio ⁊ apoſtema incipiemus ſm̄ canonem predictū a cura apoſtematis inducētis malam ꝯplōnem ⁊ dolorē quibus nō abſciſſis nec putrefactio curabitur nec caro reſtaurabit: vel vlcus ſolidabit: curato apoſtemate curanda erit putrefactio: qua nō abſciſa caro reſtaurari nō pt̄.

poſtea aūt ꝯcauitas curāda erit reſtitutione carnis ſine qua vlcus ꝯſolidari nō pōt. ℭ Eſt tñ hic ēt attentiōe di gnum ꝙ aliqñ fit cōpoſitio vlceris ⁊ apatio eo mō quo apoſtema eſt cā vlceris ⁊ nō econuerſo ſicut in eriſipilla vlcerata: ⁊ in hac cōpoſitiōe nō oꝫ ex toto incipere a cura apat. ꝗuis. n. eriſipilla oportet infrigidare ab eo qḋ calida: nō tñ oꝫ cā humectare ab eo qḋ ſicca aut mollificare ab eo qḋ apa. accidens. n. ſ. vlceroſitas iā ſuperauit cām. ſ. apa humida autem peſſima ſunt vlceri: ſuperauit aūt qꝛ vlceroſitas facta a mā colerica in mēbꝛo apoſtemoſo eſt ambulatiua ⁊ corroſiua: ideoqꝫ ſuſpectioꝛ eſt: duabus aūt iunctis egritudinibus ꝓcurādū eſt timoroſioꝛ ex eis: quare talis vlceroſitas aut prius aut poſterius cū apate curabiꝛ cura apat] nō ex toto ſeruata. ℭ Quare dicem⁹ ſm īntam Gal. ⁊ principis ꝙ qñ ſiꝛ multe egritudines ꝯiungunꝛ incipiēdū eſt a cura illius in qua vna triū ꝓprietatū exiſtit. ſ. aut ꝙ ea nō curata nō poſſit altera curari ſicut mala cōplō reſpectu vlceris: vel q̄ eſt alterius cā ſicut opilatio reſpectu febris: ⁊ hoc vꝛ cōprehendi in pma: aut q̄ ſuſpectioꝛ eſt vt ſinoca reſpectu paraliſis ⁊ hoc ſiꝛ vꝛ in prima ꝓprietate cōprehēdi. paraliſis. n. nō pōt curari ſꝫ ante ſinoca cū ſit expectās longā curam quā ſinoca nō expectat. adhuc aūt ꝙ calida ⁊ ſicca paraliſi cōpetentia ſunt augentia ſinocā: ideoqꝫ perimentia: ergo vt vꝛ eſt dicere illā precurādū qua nō curata non pōt altera curari: ſed q̄ ſit cura apatis poſt diceꝛ. ℭ Deinde cum dedit cās ſalubꝛes ſolonis ꝯtinuitatis cōpoſite cum ſanie ⁊ apate dat eas que ipſius cōpoſite cū mala cōplōne ex humoris vicio: ⁊ dicit. (Ita vo ⁊c̄.) i. ⁊ ſic̄ ꝓcurandū eſt vlceri tā ſaniem ꝗꝫ apa ita ſi influat aliqd vlceri precurandum eſt fluxum humoris ad ipſum vlcus ſm curam tali fluxui appropriatam.

Dicet autē ⁊ quis nec fluxū humorū eē morbū ſꝫ compatiōe. membri ſuſcipiētis eſſe cām morbi: cōpatiōe vo mādantis aliqñ nihil eſſe ꝯ nāꝫ: aliqñ vero eſſe accidens qḋdaꝫ morbi in mādāte qḋ ē prauа operatio virtutis expulſiue. ℭ Niſi eēt ꝙ Gal. nolat hic morbū a cā ſua: morb⁹ enim quem hic inuīt precurandū eſſe vlceri eſt mala cōplexio cū humoris vitio. i. cuius cā eſt vitium defluētis humoris imo ⁊ ipſe defluens humor eſt cā ꝯſeruans vlcus vnuſcuiuſqꝫ aūt egritudinis habentis cām abſcindere prius cā oꝫ. deinde venire ad eaꝫ que facta eſt ab illa egritudinē. ℭ Propter qḋ dicemus ſm ſniam Gal. in 4 libro terapē. methodi. ꝙ vlcus nō ſanaꝛ difficulter niſi pp vnum duoꝝ. ſ. aut pp corruptionem complexionis carnis vlcerate: aut pp corruptionem chimoꝛuꝫ defluentium: ⁊ ex hac diuiſione iaꝫ apparet ꝙ ſi corruptio ſanguinis defluētis diuidiꝛ ꝯtra corruptionē cōplexiōis ꝙ non erit cā illius difficultatis ſolum: ex hoc ꝙ cōplōnē corrumpat: ſed ēt per hoc ꝙ vlcus cōſeruat ab alia malicia. ſ. pp ſui putrefactionē ibidem: aut corroſionē qbus ꝓhibeꝛ ēt caro generari ſi deſit ⁊ vlcus ſolidari. corruptio aūt complexionis eſt multis modis ſicut poſt dicā. ſed ſanguis ad vlcus defluens duobus modis exit tēperamentū. ſ. aut in qualitate aut in quātitate. ſi vero exit ī quātitate tunc aut parum aut multū. Si parū conſtipāda erit ⁊ infrigidāda ſuperioꝛ pars vulnerati mēbꝛi. vnde maxime ꝯſueuit fluxus fieri: ligamentū quoqꝫ incipiat a vulnere vſqꝫ ad ſanū locuꝫ tendens per modū quē precepimus in fractura oſſis vt humores exprimant ad loca vñ venit: medicina quoqꝫ ſiccioꝛ ponaꝛ in vulnere ꝗꝫ que in ſimplicibus vulneribus adhibeꝛ: ſi aūt nō ſufficiet medicina predicta: tūc illud erit aut propter defectū ſuſcipientis aut mandantis: membrum autē ſuſcipiens nō deficiet niſi qñ eius malis complexio a temperamento proprio remota multuꝫ eſt: de hoc aūt poſt dicemus mandans autē eſt membꝛū habens egritudinem manifeſtam ſicut ſplen: ſi infirmus fuerit aut membrum ſuper vulneratum exiſtens habens varices ⁊ huiuſmodi: ex quibus nimius ⁊ malus ſanguis ad vlcus defluit: quare opꝫ pmū iſta membꝛa curare vt fluxus abſcindaꝛ: deinde redire ad vlcus conſolidandū: ſi autē ſanguis defluens multū exceſſerit tēperamentū in quātitate hoc erit ex corporis plectoria: quare ſanguinē mittere ⁊ ad oppoſita detrahere oportebit: aut abſtinentiam iniungere ſi flobotomia ob manifeſtam cām non competat patienti. ſi aūt exierit temperamentū in qualitate: ſiue qꝛ mala mā ⁊ corrupta defluat ad vlcus ſicut aut colere aut melā ſpecies tranſmiſſa aut a toto corpore aut a membꝛo: tūc opꝫ a corpore ⁊ membꝛo illam cū farmaco euacuare: ⁊ membrum ne eam recipiat confortare: corpus quoqꝫ per dietam rectificare.

ℭ Deinde cum dedit cās ſalubꝛes ſolutionis ꝯtinuitatis compoſite cū humoꝝ defluxu dat eas que ipſius cōpoſite cū mala cōplexione. ⁊ dicit. (Siꝛ vero ⁊c̄.) i. ⁊ ſiꝛ ſi contingat diſcraſiam aliquā fieri in vulnerato mēbꝛo premittendū eſt cure vlceris cura diſcraſie ſicut que in predictionē enīꝫ ſanabiꝛ vlcus niſi ſanata diſcraſia: nec enim partes ſolute ſolidanꝛ aut caro regñaꝛ ſi defuerit niſi membꝛū nutriatur vt oꝫ: neqꝫ nutriꝛ vt oportet niſi cū ſuo temperamento perſeuerat: mala ergo complexio vlceris ſicut dicit Gal. in ſuo lib. preallegato duob⁹ modis erit. nā caro vlceris aut mutatur a ſua nā ſcḋꝫ aliq̄ ſolum pmarū qualitatum ⁊ ſcḋū nihil aliud: aut ſꝫ aliquam ex eis cū quadam duricia: ſi ergo cōplexio carnis ſit ſiccioꝛ opportunus cū quadaꝫ duritie medicinam vulneris oportebit humidiorem eſſe ea que ſimplici vulneri adhibeꝛ. ſomentabis ēt eā cū aqua calida aut tepida donec rubeſiat attractiōe ſanguinis ad illā: ꝙ ſi duricies maioꝛ contingit ꝗꝫ que per talē ſomētationē abſcindi poſſit oꝫ labia vulneris lēdi vſqꝫ donec ad ſanā puenias carnem ſicut in fiſtulis fieri conſueuit: ſi aūt fuerit humidioꝛ opportunus cuſtodiaꝛ ab aq̄: ⁊ ſiqdeꝫ oꝫ vino tm̄ lauaꝛ aut cū aq̄ vbi herbe ſtiptice cocte ſint. medicina ēt ſit ſiccioꝛ ꝗꝫ q̄ ſimplici vulneri cōſueuit adhiberi. ſiꝛ ſi calida fuerit plus debito refrigereꝛ: ſi frida calefiat.

ℭ Cognitio āt hāꝝ malaꝝ cōplexionū i vlcere ꝓpēdiꝛ. cū colere cū tactu cū iuuātib⁹ ⁊ nocentib⁹ ſicut i aliꝭ dictū eſt: cōponiꝛ ēt cū vlcere carnis aliqñ ⁊ oſſis fractura ⁊ neruoꝝ attritio ⁊ alie egritudīes q̄s p canones ꝓdcōs ⁊ alios ſubintellectos ñ erit difficile ſcire quō ſit curādū.

ℭ Deinde in fine huius capituli vtiꝛ epilogo dicēs. (⁊ de his ⁊c̄.) ſ. cauſis ſalubꝛibus talium morboꝝ cōpoſitoꝝ cum ſolutione continuitatis in carne ſufficiēter dictum eſt: quātū. ſ. ſpectat ad hunc modū doctrine i canonibus generalibus compendiantibus vniuerſa.

ℭ Ad id vero qḋ pp plaſmationē veniendū iaꝫ eſt genus in plures differētias diuiſuꝫ. ſꝫ a manifeſtiſſimo principiū orationi ponedū qḋ ſcḋꝫ figure pmutationeꝫ fit. Eorū igiꝛ q̄ adhuc creſcūt poſſibilis eſt figuras plurimarū partiū corrigere. Eoꝝ vo q̄ excreuerint neq̄ ꝗꝫ: intētio vo vt ſi poſſibile ē curari ad cōtrariū adducere diſtorſionis. Si vo fractura ñ recte plaſmata peccauerit alicuius membri figura. ſi adhuc recens poꝛus exiſtat: iteruꝫ frangere oportet ⁊ hoc plaſmare confeſtim recte deinde poꝛum fieri.

ℭ Cum declarauit cās ſalubꝛes corpis egrotātis in nā conſimili ⁊ cōi declarat eas que ipſius egrotantis in nā cō. 54.

officialit: ꝑmo l ea que vocaſ plaſma ad qḋ ſe ꝯtinuat ⁊ ordinat dicens.(ad id ḋo ⁊c̄.).i.ſ3 hic terminatio veniēdū eſt ad genus morboꝝ i plaſmate ſic̄ in ꝑma nā offic aliis mēbꝛi: qḋ quidē ſicut dicit eſt diuiſū in plēs differētias: videlicet i qnq3 ſ3 qnq3 plaſmatis nāe que ſunt figura: poꝛus: ꝯcauitas: lenitas: aſperitas.ſ3 has.n.qnq3 nāe virtus informatiua vel plaſmatiua ſeminalꝰ ꝑncipaliter formet mēbꝛa oꝛganica.nō.ſ.ꝙ omni mēbꝛo oꝛganico attribuat oēs quinq3: cui.n.dedit lenitatē nō dedit aſperitatē neq3 ꝯcauitatē: dedit ēt oībus ſed ſ3 exigētiā operationis ipſoꝛum: ⁊ per ꝯſequēs veniēdū eſt ad gn̄a morboꝝ i aliis naturis officialibꝰ.ſ.in numero: q̄ntitate ⁊ ſitu: vt ſingulorꝫ cās ſalubres oſndamꝰ. ℭ Hīs.n.quatuoꝛ naturis debito mō diſpoſitis indiget oē mēbꝛū oꝛganicū ad ꝑfectionem ſui off.cuꝫ: q̄re erit ꝑpreter nām ꝯ equalitate ſ̄m aliquā illarū ſenſibiliter ledens operationem dicitur moꝛbus officialis.

ℭ Deinde oſtēdit a quo moꝛbo nāꝝ plaſmatis inchoādū ⁊ dicit (ſed a manifeſto vero ⁊c̄.).i.⁊ ponendum eſt ꝑncipium ſermonis nr̄i a manifeſtiſſimo genere moꝛbi in plaſmate: qḋ qdē eſt ꝑmutatio in figura: ſunt.n.ſicut dicebat qnq3 genera moꝛbi in plaſmate ſ3 qnq3 nāe eiꝰ.ſ.ꝑmutatio figure: ꝑmutatio poꝛi: ꝑmutatio concauitatis: ꝑmutatio lenitatis: permutatio aſperitatis: qbus oībus manifeſtioꝛ eſt ꝑmutatio in figura: eo ꝙ figura citius occurrit ſenſui q̄ꝫ relique plaſmatis nāe cōpꝛehēnſa tā viſu q̄ꝫ tactu.eſt.n.de ſenſibilibus cōibus ſic̄ ſupꝛa dictū eſt.coꝛruptio.n.poꝛi ⁊ cōcauitatis ſentiunſ poſt inq̄ſitionē ⁊ ꝑ accidēs: nō de facili ēt occurrētes ſenſui. coꝛruptio āt lenitatis ⁊ aſperitatis q̄uis ſenſibiles ſint: tn̄ nec ipſe ſenſui occurrūt noſtro circa illa membꝛa in qbus tales ſunt egritudines niſi raro ⁊ in pau.is mēbꝛis ſicut eſt aſperitas lingue in febꝛiente nocēs ſermōi: aut nimia lenitas lingue vt i traulis. ℭ Nō ē aūt icōueniēs dicere iſtas nās plaſmatis eē foꝛtaſſis quaſdā figure ſpecies: ꝑfoꝛatū.n.⁊ rotūdū: curuū ⁊ cōcauū: lene: aſperū nō videnſ talia niſi ex quodā ſitu partiū faciente certā figuraꝫ. Gal.ꝟo vocat figurā tm̄ qualitatē reſultantē ex ſitu partium cir.a totalē ſuperficiē oꝛganici mēbꝛi.ꝯcauitatē aūt ⁊ poꝛū illā quaꝫ hꝫ ex ſitu ſuaꝝ partiū ſ3 ſui ꝓfundū.lenitatē āt ⁊ aſpitatē illā quā hnt i ſupficiei aliq pte ex ſitu partiū cōparaꝝ adinuicē cōpꝛeſſiōe ⁊ eminētia. ℭ Scias aūt ꝙ figura i artificialibꝰ eſt foꝛma ſubalis a qua artificialia ſunt id qḋ ſūt.gladius.n.⁊ ſerra ⁊ ſilia a ſola figura ſunt huiꝰ: q amiſſa nō opus ſuū ꝑficiūt nec ſunt ipſa que prius niſi equoce. in nalibꝰ aūt oībus in qbus eſt cōpō ex pluribus ſ̄m vicinitatē nō ſ3 mixtionē: figura nō eſt foꝛma ſubalis: ſ3 pn̄s ipſaꝫ adeo ꝙ diuerſoꝝ ſpecie ⁊ foꝛma diuerſe ſūt figure: maximaꝫ vtilitatē ⁊ ipſe hn̄tes in operatione ſ̄m plurimum que a foꝛma ꝓcedit mediāte coꝛpoꝛe ſicut compoſito.

Dubitabit aūt aliqs de ꝑmutatiōe figure ex eo ꝙ nō vr̄ egritudo ſicut dicit pħs in pꝛedicamentis: eſt.n.egritudo in pꝛima ſpecie q̄litatis q̄ eſt habitus ⁊ diſpō: pꝛaua āt figura aut coꝛrupta eſt in q̄rta ſicut ⁊ figura: ſūt quoq3 ⁊ coꝛruptꝰ numerus ⁊ coꝛrupta quātitas: ⁊ coꝛruptꝰ ſitus i oꝛganicis nō videnſ egritudīes: cū nec ſint ēt qualitates nedū in ꝑma ſpecie qualitatis. ℭ Niſi eſſet ꝙ aut nō ois egritudo eſt in pꝛima ſpecie q̄litatis: nec ois in q̄litate: q2 ñ officialis egritudo: ſ3 ꝯſilſ.ſignificat coꝛrupta figura ⁊ coꝛruptus numerus ⁊ ſitus ⁊ quātitas nō ſunt egritudīes ſed ipſa quedā diſpō accidēs mēbꝛo oꝛganico penes has coꝛruptiōes foꝛtaſſis ibi dicēda eſt egrit.do, ⁊ tūc coꝛruptio figure numeri quātitatis ⁊ ſitus nō erit egritudo: ſ3 cā: ⁊ a..cidet nominari egritudinē a cā ſua ſic̄ ſepe nominatur ab accidente: ⁊ ho. foꝛte dicet qs Gal. ſignare cū dicit ꝑmū genus moꝛboꝝ in plaſm.te fieri ſ3 ꝑmutationeꝫ figure: ⁊ nō dixit idem eſſe ꝑmutationē figure aut figuram permutatam: ſed ſicu ſ̄m permutationeꝫ figure: quaſi diſpoſitio inde accidēs membꝛo ſit egritudo ⁊ nō illa coꝛruptio. ℭ Sed hoc nihil eſt: nā figura ꝑmutata eſt imediate ledēs opationē: ergo eſt egritudo. ℭ Quare rectius vr̄ dicere ꝙ non omnis egritudo eſt in pꝛima ſpecie q̄litatis: nec ois in q̄litate: ⁊ tūc nō videbiſ eē vnū cōe genus cuiuſlibet ſpeciei egritudinis ex generaliſſimis.ſ.generibus ꝑꝑ quod foꝛtaſſis Gal.cū egritudineꝫ diffiniret in libꝛo ſuo de moꝛbis ⁊ accidētibus dixit nō ꝙ ſit diſpō vel habitus: ſ3 cōpō ꝑter nāꝫ nocens opationi: eſt aūt i quolibꝫ genere mēbꝛoꝝ aliqs modus cōpōnis quo ꝑ illud ſit opō ſicut oſtenſuꝫ eſt in ſūma de coꝛpoꝛibꝰ: ſed cōpoſitio vr̄ vnio quedā: vnum aūt nō eſt in genere ſed traſcendēs oē genus. ℭ Uel foꝛtaſſis qa cōpoſitio q̄dā ſitus vr̄: erit apud cū ois egritudo i gn̄e ſitꝰ.

ℭ Deinde cū ꝑoꝛdinauit q̄ dicenda ſunt: oñdit qñ moꝛbus in figura ſit ſanabilꝭ ⁊ qñ ñ: ⁊ dic̄.(eoꝝ igr̄ ⁊c̄.).i.ſ3 figura membꝛoꝝ ꝑmutata a ſua ꝑmeua nā: aliqñ ē poſſibile curare: aliqñ nō figurā.n.coꝛruptā in pl̄ibus partibus adhuc creſcentibus poſſibile eſt ſanare: in ptibus aūt iam ad ꝑfectionē augmentatis nō eſt illud poſſibile in pl̄ibus: ſ3 in paucis tm̄: qñ.ſ.parua fuerit coꝛruptio: ⁊ cā huius eſt: q2 plurimū figure membꝛi eſt ſ̄m figuram oſſis.membꝛū.n.oꝛganicū maxīe qḋ exterius apparet: imo eius coꝛpus totū fabꝛicatum eſt ſuꝑ os ſicut ſuper ꝓpꝛiū fundamentū: figure ģ mēbꝛi nō coꝛrumpenſ ſ̄m plurimū: niſi q2 oſſis figura coꝛrūpitur aut per fracturā aut per coꝛruptionē aut per toꝛtionem aut per mutationem ſitus ꝓpꝛiꝫ: cum ergo coꝛpoꝛa ſunt in augmento humida: ſunt iō membꝛa lenioꝛa ⁊ tractabilioꝛa: quare oſſa illa in tpe mollitiē quandaꝫ habentia melius ⁊ facilius ſi fracturā habuerint poꝛro colligenſ: melius ēt in ꝯtrariū toꝛquenſ ⁊ equanſ qñ toꝛtionē habuerit: aut ſitꝰ ꝓpꝛiū ꝯmotionē ꝓnius obediētia: ꝑꝑ mollitieꝫ quaꝫ adhuc hn̄t ex vicinia ſui oꝛtus. ℭ Dicit aūt pl̄imaꝝ ptiuꝫ ꝑꝑ ptes in qbus aliqñ tanta eſt figure coꝛruptela ex multa cōquaſſatiōe ipſaꝝ: ꝙ ēt eis creſcētibꝰ nō ē coꝛrigibilꝭ aut ēt qñ ps oſſis euulſa fuerit: eo ꝙ ñ recreſcit ſuꝑ illō: illud ēt qḋ loco eiꝰ regeneraſ nō eſt remanēs figure nālis. ℭ In augmētatis āt ꝑꝑ cāꝫ ꝯriā nō eſt in pl̄ibꝰ coꝛrectio iſta poſſibilꝭ: ſed i paucis tm̄: qñ.ſ.coꝛruptio figure eoꝝ eſt a pte coꝛruptiōis oſſis. ℭ Sꝫ qñ coꝛruptio figure eoꝝ ſeqꝭ ꝯtractionē lacertoꝝ ⁊ neruoꝝ: aut ipſoꝝ mollitiē: vt in ſpaſmo ⁊ paraliſi: aut aliquē moꝛbū: vt vulnꝰ in carne vel apā: poſſibilis eſt coꝛrectio ſiue ſint augmētāda: ſiue iā augmētata: vt pꝫ i his que hn̄t toꝛturā facieī: aut aliqḋ vulnus vel apā ſ̄m vllam partium.veꝝ tñ coꝛruptio figure in talibus ſ3 partē: aut nihil habent ꝓpꝛiā coꝛrectionē vel curationē: ſed ſeqꝭ ipſa curationē moꝛbi ad quē accidit.ſ.curatio opilatiōis neruoꝝ aut vulneris vel apatis tanq̄ꝫ ſue cauſe oblationē: ꝑꝑ qḋ poterit moꝛbus i figura ſicut vr̄ diuidi in factū ⁊ fientē: ⁊ in futurū fieri ſicut ⁊ in ila cōplexio: erit factus q remanſit cā ceſſante ſicut toꝛtio mēbꝛi ꝯtingēs a ꝑcuſſ.de vl̄ caſu abſq3 oſſis fractura: fiens aūt q cāꝫ hꝫ efficientē: aut ꝯſeruanteꝫ ſicut ſpaſmꝰ aut vulnus i carne vl̄ fractura i oſſe: futurus aūt eꝫ fieri quicūq3 ex cā antecedēte coꝛpoꝛali cā/ tura prius aliquem moꝛbum ſequuturus eſt.

ℭ Deinde cū dedit i qbꝰ ſit poſſibilis coꝛrectio depꝛauare ꝑter nāꝫ figure: ⁊ i qbus nō: declarat vna itentiōe cōi cāꝫ ſalubꝛē taliū ꝯpꝛauationū poſſibiliū coꝛrigi. ⁊ dicit. (intentio ⁊c̄.).i.ſed itentio hn̄da ad ꝑfectionē cure taliū vel ſ3 aliā trāſlationē itētio hn̄da i poſſibilibꝰ curari ē adducere detractionē i partē ꝯriā ad quā exiuerit.hec.n. itentio cure ſicut i aliis egritudinibꝰ ſumiſ ab eēntia ipſiꝰ

morbi qui eſt praua figura: ſemper .n. pma intētio curā di morbum ſumit ab eſſentia morbi. ſicut .ſ. dictum eſt os ergo membrū diſtortum in aliquā partem diſtorque re oppoſitam: tenſione .ſ. ⁊ expulſiōe donec equet: ⁊ eq̄ tum ſubſtentare cum puluillis ⁊ aſtellis ⁊ ligaturis: vt cogatur remanere ſm formā ſuā ad quam reuocatū eſt ꝓuidendo ſemper per modū q dictus eſt ſupra: ne ex ta libus opibus circa locū incurrat eger apā vel ex ligatu ra pruritū: aut ſiccitatē: hec eſt ḡ itētio generalis hn̄da in cura praue figure ⁊ tortiōe aliquā oſſis facte. ¶ Si autē corruptio figure mēbri organici ſequit̄ fracturam in oſſe vel vulnus in carne: aut ꝯctionē in aliquā ſuarū ꝑtium ex quibus cōponit̄ vt in ſpaſmo eadē erit itentio curatiōis: hoc adiūcto ſolūmodo ꝙ in talibus: aut non poteris adducere diſtortionē in ꝯtrium: niſi amota cā vt in ſpaſmo: aut ſi poteris non ſtabit figura: niſi illa perfe cte ablata: vt vulnere vel fractura. ſanabit̄ ergo ſanatio ne alterius morbi quē ſequit̄ ſollicitudine tn̄ habita cir ca mēbri replaſmationem ſm figurā nālem faciendā cū labis vulneris: vel fracture in ipſum primum adduce n tur ne ſanato vulnere figura remaneret depꝛauata.

¶ Deinde cum dedit itentionē cōem cure morbi figu ra dat intentionē quādā ſingularē circa curā cuiuſdam trāſmutatiōis figure .ſ. ſequētis prauā fracture replaſ mationē: ⁊ dicit. (Si vo ⁊c̄.) .i. ſed ſi figura alicuius mē bri remāſit corrupta q: fractura oſſis ei᷒ nō ſit recte re plaſmata: tūc opꝫ ꝯſiderare: ſi porus ligans fracturā ſit adhuc recens vel inueteratus: qm̄ ſi eſt recens itentio hn̄da ad perfectionē cure erit iterū frangere ⁊ rurſus cōfeſtim ſine interuallo aliquo recte replaſmare vt nul la ibi tortura remaneat. ¶ Dicit aūt ſi fuerit porus re cēs: q: recēs exn̄s nondū eſt iduratus plus ꝑcipēs na turā carnis q̄ꝫ oſſioꝛū q: non eſt multū tenaciter ligās ꝑtes fractas: ꝙre facili᷒ poterit frāgi. ſi āt fuerit āntiquus ⁊ iduratus nō frangēt ſine difficultate: q̄re nec ſine ma gno ꝑiculo doloris ⁊ ſpaſmi ⁊ apātis muſculoꝝ circū ſtātiū: ideoꝙ melius erit dimittere figuram ſic corru ptā q̄ꝫ peiora icurrere. iā aūt ⁊ qbuſdā īde accidit mors feſtinati: ſicut de quodam ſene refert Haly. Confeſtim aūt replaſmandū eſſe poſt fracturam: iō dic̄: q: quanto ſit citius ante .ſ. q̄ꝫ ex humoꝝ defluxu tumefiat locus: tāto liberius efficiet̄: tantoꝙ magis dolore tractabit̄: ⁊ tanget̄. ¶ Quid aūt circa talē replaſmationē faciēdū ſit ō ligaturis puluillis ⁊ aſtellis ⁊ emplaſtris ⁊ embro cis ⁊ cibis ⁊ medicinis: iā ſupius ad ſūmā dcm̄ ē nobis. ¶ Qd̄ ſi ex mala replaſmatiōe labioꝝ vulneris in car ne remāſerit corrupta figura ſiue ꝯſolidatio ſit noua vl vet᷒ ſoluēda ē: ⁊ iteꝝ recti᷒ replaſmād: vetuſtas .n. ꝯſo lidationis in re molli nō faciet ad difficultatem ſolonis quā facit in re dura maxie cum locus patens ſit oculis.

¶ Eſt āt enfraſis ex hoc genere egritudinū hoc qdē aut glutinoſis facta ⁊ pinguib᷒ hu moribus vnā qdē ⁊ eandem intētionē hn̄s ꝯtraria paſſioni enfraſis. Cāe vero ſalubres riptica ⁊ icidētia farmaca. ¶ Que vo ex ſter core duro qd̄ adheſit inteſtino priorē qdem habebit duritiei correctionē ex hūidis ⁊ pi guib᷒ cliſmatib᷒: deide vo euacuationē ex acribus. Que vo ex lapide circa veſicā ē ꝑ ſenti qdē trāſpoſitione eget: curatiōis vo ꝑ fecte gratia ꝑ icīſionē curatio ē. ¶ Eius vo que ꝑter nāꝫ in pte continet̄ humiditatis cu ratio in pfecta euōne queādmodū in putre dinib᷒. Immoderata vo repletio imodera ta curat̄ euōne quemadmodū ī ſanguine cir ca venas. ¶ Quib᷒ vo circa vētrē ⁊ iteſtinū ⁊ tracheā arteriam ⁊ pulmōeꝫ: putredo aut ſanguis ꝯtinet̄: pfecte euacuatiōis indiget. Amplioris vo cibi ⁊ pot᷒ adhuc recētis: ſꝫ euacuatione correctio: q̄cūꝙ igit̄ in pulmo ne ⁊ thorace ꝯtinent̄: cū tuſſib᷒ qdē euacua tio ⁊ a farmaciis extenuātib᷒: q̄cūꝙ vo ſm epar: aut venas: aut arterias: aut lūbos: aut ꝑ vrinā: aut ꝑ ventrem: ſed per vrinā quidē extenuantibus vehemēter: ꝑ ventrē vero at trahentibus ⁊ aperiētibus: quecūꝙ igit̄ ſꝫ ſuperiorē ventrem ꝑ vomitū: quecūꝙ vero ſm inferiorem per ſubductionem: quecun ꝙ vero ſub cute: per inciſionem: aut caute riū: aut farmaca cauſtica. Ita vero aliqñ: ⁊ q̄ cūꝙ ſm concauitatem nāleꝫ: vt in thorace.

¶ Cū declarauit cās ſalubres morbi ī figura declarat cō. 60. que morbi ī poro ⁊ ꝯcauitate: hi .n. duo mōbi ꝑ ſſles ſūt eiſdē q̄ſi differētiis ſubdiuiſi: vtriuſꝙ .n. ſ. pori ⁊ ꝯcaui tatis corruptio ē ꝯſtrictio ⁊ dilatatio: opilatio ſiue reple tio ⁊ eīo ꝑꝑ qd̄ ſil̄ edocet cās ſalubres ꝯſtrictiōis ⁊ opi lationis vtriuſꝙ nullā mētionē faciēs de cāis ſalubri b᷒ dilatatiōis ⁊ eīonis: hꝛ cultati .n. ꝯgaudēs in h̄ ope ꝑ oppoſitū ſubintelligere pōt eas: qm̄ autē ꝯſtrictio ſeu opilo: aut ē ex re cadēte ī poro vel ꝯcauitate obſtruēte illā q̄ ꝓprie dr̄ opilo: aut ē comitās aliū mōbū ipſi᷒ mē bri ī quo eſt porus: ſiue cōcauitas vel alterius ei vicini vt ſiccitatē vel apā q̄ ꝓpe dr̄ ꝯſtrictio: vtriuſꝙ modi cō ſtrictiōis cās ſalubres exponet. ⁊ h᷒ ei᷒ q̄ ē ex ꝯtentis in poro vl̄ ꝯcauitate ipa obſtruēte. ¶ Qm̄ vo ⁊ h̄ res q̄ in poro vl̄ ꝯcauitate ꝯtēta obſtruit ipſa ē aliqñ hūor aliqñ ſaniès aliqñ lapis: aliqñ cibus: aliqñ ſtercus ⁊ hmōi: ſꝫ oēs has docet cās ſalubres: ⁊ dic̄ (ē āt ⁊c̄.) .i. ⁊ enfraſis .ſ. opilo pori vl̄ ꝯcauitatis ē de gn̄e egritudinū ī plaſmo tē q̄ qdē ſic ſatū eſt ledit opatiōnē cui deſeruit porus: aut ꝯcauitas q̄ ē decurſus hūoꝝ ⁊ ſpūum: aut ſupflui tatis alicui᷒ ꝑ meatū ex q̄ impedit̄ atractio ⁊ expulſio aut decurſus vtutis ſenſibilis ⁊ motiue ex q̄ ipedit̄ ſen ſus ⁊ mot᷒: vt qn̄ fuerit opilo ī neruis ferētibus has v tutes aut decurſus obīi ad vtutē: ex q̄ ēt ipedit̄ vtutis opatio ſic qn̄ eſt opilatio ī aure: aut ī vuea vel ī naribus impedit̄ opatio viſus: auditus: ⁊ odoratus. ¶ Deinde oñdit ex qbus eueniēs quā hēnt itētionē ad curam ⁊ di cit (hoc qdē ⁊c̄.) .i. hec opilo fcā a viſcoſis ⁊ groſſis hu moribus: ⁊ vult ꝑ glutinoſos viſcoſos. ꝑ pingues autē groſſos vnā hꝫ cōem intētionē ad pfectionē cure q̄ eſt ꝯtria ipſi paſſioni .ſ. ex opilone. dicit āt cōem: q: ex qbuſ cūꝙ ſit opilo habet̄ hec vna cōis itētio ad curam .ſ. ex opilone. ſumit̄ .n. oīs pria intētio cure: ſicut dictū ē: ab eſſentia morbi cū ꝯtrio curetur oīs morbus. ¶ Deinde oñdit cās ſalubres ad hāc itētionē ſumptas ab eſſentia cāe opilātis: abſciſio .n. cāe pſeruatio dr̄ itentio aūt pre ſeruatiōis ab eſſentia cāe ſumit̄: ſicut dcm̄ eſt ſupra. Et dic̄ (cāe vo ⁊c̄.) .i. hui᷒ opilatiōis facte a groſſis ⁊ a vi ſcoſis hūorib᷒ cāe ſūt farmaca abſterſiua ⁊ icīſiua: hec eni exopilāt ꝯtriando cāe opilāti ſicut calefaciētia hūorē ifridantē ſanāt malā ꝯplonē fridam factā ab illo. oīs .n. egritudis hn̄tis cāꝫ abſcidēda eſt ꝑus cā: ſic ſupra dcm̄ eſt deīde ſi remāeat veſtigiū cāe redeūdū ſup illud: ſꝫ cō ſtat ꝙ abſciſio cāe opilātis pfecta eſt cura opilatiōis cū nihil poſt remaneat ō opilone: q̄re opilonis facte ex humore viſcoſo ⁊ groſſo cauſa ſalubris non erit alia q̄ꝫ

abſterſiuū ⁊ inciſiuum: ⁊ eſt qdē de natura abſterſiui admouere humiditates viſcoſas coagulatas ab orificijs pororū: ⁊ huius qdē ꝓprietatis debiliter ē qḋ dulce fortius autē amarū: qḋ aūt pōt mūdificare a talibꝰ būiditatibꝰ ipſos poros nō noiat ſimplr abſterſiuū: ſꝫ apertiuū. lꝫ etiā hoc abſtergat: quare fortius eſt: q̄ꝫ id qḋ dicitur ſimplr abſterſiuum: ⁊ eſt illud de cuius ꝓprietate eſt vt moueat ad exteriora mās ꝯtentas in ꝯcauitate foraminū ⁊ faciat remanere ꝯcauitatē meatuū apertā: qḋ qdē ſicut dicit ꝑnceps facit: aut qꝛ ſubtile ⁊ reſolutiuū: aut qꝛ ſubtile ⁊ inciſiuū: aut qꝛ ſubtile ⁊ lauatiuū: de nā aūt inciſiui eſt: ſicut dicit ꝑnceps vt penetret inter duas ſuꝑficies. ſ. hūoris viſcoſi ⁊ mēbri cui inuiſcatꝰ exiſtit ⁊ remoueat hūc ab eo: q̄ qdē facit ſui ſubtilitate: ſicut dicit vt oximel ⁊ ſinapis. ¶ Mihi aūt videt̄ q̄ lꝫ penetratio ſit inciſiui: tn̄ amotio a loco vbi ē inuiſcatus eſt abſterſiui ⁊ apertiui: melius eſt ḡ dicere q̄ de nā inciſiui eſt vt nihil efficiat in eēntiam humoris: ſꝫ in eius ꝯtinuationem partiū tantū videlꝫ vt ſeparet inter partes eius: ſic .n. ſubdiuiſuꝫ abſterſibilius efficit̄: quare erit apertiuū ⁊ abſterſiuuꝫ illud qḋ ꝓhibet adherentiā eius ad mēbrū: inciſiuū vō qḋ ꝓhibet viſcoſitatem ſui ipſius in ſe.

Sed tunc nō vr̄ dicere cās ſalubres opilationis facte ex groſſis hūoribꝰ ſꝫ ſolius facte ex viſcoſis. Niſi eſſet q̄ p inciſiua itelligit etiā ſubtiliatiua: qḋ .n. incidit viſcoſuꝫ ſubtiliat quodāmodo: eſt aūt medicina aliqua inciſiua ſubtiliatiua: lꝫ incidere non ſit ſubtiliatiuus re: ſubtiliatiuū enim ē de cuius ꝓprietate eſt eſſentiā humoris ſubtiliorem facere cū caliditate tēperata vt yſopus ⁊ camomilla: ſed in qbuſdā ex talibus inciſiuis eſt v̄tus ſubtiliandi: vt in eupatorio: ſicut ⁊ in qbuſdā inciſiuis eſt abſterſio vt in ſinapi: lꝫ incidere non ſit abſtergere. ¶ Adhuc aūt ⁊ ſicut in abſterſiuō quedā eſt v̄tus aperiendi vt in amigdala amara: lꝫ abſtergere non ſit aperire. ¶ Etiam per h̄ pꝫ reſpōſio ad id qḋ ſolet queri: quare nō dixerit eē cauſam ſalubrem farmacū apertiuū cū huius maxime videat̄ habere itēnonē ꝯtrariam egritudini. manifeſtum ē .n. ex ꝑus dictis: q̄ illō qḋ abſtergit humiditates viſcoſas ex ꝯcauitate foraminū magis iudicādū eſt apertiuū: ⁊ in tali abſterſiuo eſt apertio: imo tale abſtergere eſt aperire: abſtergere autē ſupꝑficiē vlceris ⁊ cutis non eſt apire meatum niſi apud orificiū tantū: ꝓpter qḋ hoc faciens ſimplr dr̄ abſterſiuū. ¶ Et ē hic attētione dignū: ſicut recte dicit Gal. q̄ humores ex qbus ſm pſm accidit opilō in mēbris ſunt hi ex qbus eoꝝ ꝓpetas ē nutrire ⁊ eoꝝ ſuperfluitates: de natura .n. eoꝝ eſt igredi ⁊ cōtineri in poris ⁊ cōcauitatibus mēbroꝝ. ſi ḡ tales fuerint ſupꝑflui groſſi ⁊ viſcoſi opilant meatꝰ neruoꝝ illoꝝ: ſicut ōtēt in eis ob groſſitie ⁊ viſcoſitatē q̄re: erit in h̄ cōparatio iter mēbra. Ex his .n. quedā ſunt quoꝝ natura eſt nutriri groſſis ⁊ viſcoſis hūoribus valde: ſicut nerui. Quedam ex minus groſſis vt mēbra carnoſa. ſi ḡ vtraq̄ꝫ opilent̄: qꝛ nutrimētū vtroꝝꝫ excelſerit mēſurā quam debet habere in groſſitie ⁊ viſcoſitate fortioribus abſterſiuis ⁊ inciſiuis indigebit ad curā opilonis facte i neruo q̄ꝫ in carne. debiliter .n. abſterſiua ⁊ inciſiua nihil operant̄ in opilone nerui: propter qḋ paraleſis non eſt de facili curabil̄ ⁊c̄. ¶ Uniuerſalr ḡ quāto opilō cuiuſlibet mēbri fuerit ex groſſioribus ⁊ viſcoſioribus tāto fortioribꝰ iciſiuis ⁊ abſterſiuis idigebit. ¶ Nō dicit aūt q̄ cūs taliū hūorū ſit cā ſalubris opilonis intēdēs eos cū nō opilēt maliciis quātitatis: ſed q̄litatis: ⁊ a malitia ſue q̄litatis alteratos. ſ. ſubtiliatos ⁊ inciſos nutrire poſſe. q̄ ſi ꝯtingat eos pp multitudinem opilare: aut nec alteratos nō fieri nutritiuos: tūc erit ſecūda cā ſalubris eoꝝ eūs: ſicut in colica cauſata ab hūore groſſo viſcoſo qui ex multa cruditate ⁊ frigiditate nō pōt nutritiuus fieri. ꝑmo ſubtiliamus ⁊ incidimꝰ humorē cliſterizātes ex ſyrupis acetoſis in qbus ſint medicine iciſiue ⁊ abſterſiue: deinde euacuamus cū cliſteribus in qbus ſint medicīe ſolutiue illoꝝ. ¶ Deinde cū ōdit cauſas ſalubres opilonis facte ab hūore groſſo ⁊ viſcoſo dat eas que facte ſūt a ſtercore duro. ⁊ dic̄ (q̄ ꝑo ⁊c̄.) .i. ſꝫ opilō a ſtercore duro vt cōtingit i quadā ſpecie colice: quadaꝫ ēt ſpecie tenaſmonis: imo ⁊ vt ſepe ꝯtingit i febribus intēſiuis ex multa ſtercoris aduſtione: imo ⁊ ob ſtipticoꝝ comeſtionē habet duplicem itentionē cure quaꝝ ꝑma eſt mollificatio duri. ſecūda vero ipiꝰ eductio ſiqdē ꝑmiſſa mollificatione v̄tus debilis exns nō educat: quare ⁊ duplicē habebit cauſaꝫ ſalubrē. humida. ſ. ⁊ pinguia cliſteria ad mollificationē: qualia ſūt ex blitis ⁊ maluis ⁊ mucillaginibus ⁊ oleis: ⁊ acuta ⁊ mordacia ad eūonē qualia ſūt illa in qbus additur baurach ⁊ quecunq̄ꝫ alia p mordicationem ſtimulant expulſiuā. ¶ Deinde dat cauſas ſalubres opilonis facte ex lapide: ⁊ dicit (que vero ⁊c̄.) .i. ⁊ illa oplō q̄ fit ex lapide apud colluꝫ veſice duplicē habet curationē. ſ. curatione vt nūc ⁊ curationē ſimplicē: ⁊ hoc eſt qḋ dicit q̄ in ꝑſenti qdem idiget trāſpoſitione hec .n. eſt curatio: vt nunc faciens. ſ. in ꝑſenti tm̄ redire ꝓhibitā opationē. ſ. micturā ex collo: cū .n. lapis trāſponit̄ a meatu in ꝯcauitate veſice redit. tunc mictura ꝓhibita: ſꝫ qn̄ alias recurret i meatū non luit talis curatio. ſimplr curatio: ſꝫ vt nūc: fit aūt talis trāſpoſitio: aut per ſuſpēſionē hois p crura: ⁊ p cōcuſſionē fortē: aut p immiſſionē ſyrige. ¶ Sꝫ curatio ſimplex q̄ eſt ꝑfecta cura ē per iciſionē: nō dicit aūt q̄ ꝑfecta curatio ſit p medicinas cōminutiuas ⁊ fractiuas lapidis: eo q̄ tales medicie n̄ ſūt fortiter ipreſſiue i lapidē veſice: ſicut i eū q̄ renū pp vie lōgitudinē: tū qꝛ maior valde ⁊ durior ē eo q̄ renū pp vehemētiā coagulātōis eiꝰ ex fridiiate veſice. ſi ḡ cū medicis oꝫ cōminui lapis veſice: opꝫ eē fortiores valde his qbus frangit̄ lapis renū ⁊ plura ꝯtinuari tpe: ſed in h̄ eſt timor excoriationis viaꝝ vrinaliū veſice q̄ difficulter cōſolidat̄ idigens i ipſa medicis contrariis his que ad lapidē: ſūt aūt medicie cōminutiue lapidis que ſunt iciſiue pauce caliditatis: fortis .n. caliditas aggregat lapidē ⁊ exiccat ipm. ſūt aūt tales vitrū vſtum ⁊ acetū ſqlle capillus veneris polliuꝫ radix ſparagi cinis ſcorpionū lapis iudaicus ⁊ hmōi: ſꝫ fortior ad lapidem veſice ē cinis ſcorpionū ⁊ auicula cuꝰ cauda tremit q̄ q̄ potiꝰ ꝓpetate ꝯſequēte ſpeciē facit illud q̄ꝫ alia opatione ꝑmaꝝ vel ſecūdaꝝ q̄litatū: ſunt aūt his medicis alie admiſcēde q̄ educūt eas ad lapidē quas diureticas vocant: ⁊ alie q̄ teneāt eas ibi donec ꝑficiāt opationē ſuaꝫ: ⁊ alie que renes ⁊ veſicā cōfortēt. ⁊ hmōi. ſicut ſcitū eſt ex locis ſuis. ¶ In iciſione aūt ē ꝑfectio cure: verūtn̄ ē in ea timor magnus: ꝑducit .n. aliqn̄ pp vehemētiā doloris ad caſum v̄tutis ⁊ mortē: opꝫ aūt volētē eā facere ſcire anathomiā veſice ⁊ locū colli eius cui cōtinuātur vaſa ſpermatis: debet .n. ſciſſura fieri in collo: eo q̄ ē carnoſum: ideoq̄ꝫ facilius cōſolidabit̄. ſi .n. fiat i corpore veſice nō cōſolidabit̄: nec iunget̄ ꝓpter duritiē ⁊ ſanguis ꝑuationē: oꝫ ēt ſcire loca venaꝝ ⁊ arteriarū: vt non accidat in fluxu ſanguis nocumētū: faciat ēt anteq̄ꝫ ſcidat deſcēdere lapidē i collū veſice p immiſſionē digiti in anuꝫ viroꝝ ⁊ vuluā mulierū: ⁊ ſcrutet̄ donec inueniat cōpꝛſſionē faciēdo deſuper alia manu vt deſcēdat poſt ſciſſurā aūt extracto iā lapide caueat ne ſanguis effluat i veſicā ⁊ coagulet illic: ⁊ iteꝝ ꝓhibeat̄ mictura: caueat ēt ab apate cliſterizādo ⁊ ſubtilr dietando ⁊ faciendo ſedere i pelui plēā aq̄ vbi cocta ē altea ⁊ femē lini ⁊ hmōi oleo ſibi ꝯmixto qbus cautelis ꝑmiſſis cōſolidātia ſūt apponenda. ¶ Et attēde q̄ lapis in cōcauitate veſice. aut in

collo eius eſt duplex morbus.ſ.morbus in nūero ⁊ morbus in concauitate vel poro q̄ ē opilō: quare erit curatio per inciſionem vel cōminutionē cura duplicis morbi: ſʒ trāſpoſitio ex collo l ꝯcauitatē ñ erit cura niſi opi'onis pori ⁊ huiuſmodi. vt nunc tantuʒ: ſicut dcm̄ eſt. ℭ Deinde dat cauſas ſalubres opilonis facte ex ſanie: ⁊ dicit (eius vo ⁊c̄.) i. ſed curatio opilonis facte ex humiditate ꝑter nām ꝯtēta in poro vel ꝯcauitate alicuius ꝑtis eſt indigens ꝑfecta euōne illius: ſicut qñ ſanies eſt opilās: ⁊ h̄ intendebat cuʒ dicit quēadmodū in putredinibus: ſed alia trāſlatio plus hʒ dicēs quēadmoduʒ in ſanie q̄ coarctaꝛ in pectore: humiditas aūt que cōtinetur in cōcauitate vel poro duobus modis eſt ꝑter nām. ſ. aut toto genere: aut quantitate ⁊ qualitate. ſanies aūt que ponit in exemplum cauſe huius morbi cū dicit quēadmodum in putredinibus eſt toto genere ꝑter nām eſſentialiter. n. incōueniēs eſt corpori. ⁊ ſolum q̄ntitate ⁊ qualitate: ideoq̄ʒ dicit ad curam ꝑfectam euōnes tendēdum eē vt nihil ex ea derelinquaꝛ hec autem ſanies in q̄cūq̄ʒ ꝯcauitate vel poro ꝯtineaꝛ eſt ledens opatiouez cui deſeruit ꝯcauitas illa vel porus. vt exiſtēs in pectoris ꝯcauitate ꝓhibet dilatationē pectoris ⁊ pulmonis: quare anhelitus impediꝛ. eſt āt origo talis ſanie apud pectoris ꝯcauitatē: aut ex apoſte pleuretico cū in exiturā trāſiuit aut ex aliq̄s vlceribus pectoris: ſed q2 non eſt ibi aliꝰ meatus eductiōi pareꝛ q̄ʒ cāna pulmōis ſūmo ori cōtinuata: ad hāc āt talis ſanies ꝑuenire nō pōt niſi trāſeat in pulmonē: ⁊ in canales eius ⁊ impediēs ibi anhelituʒ cōmoueat tuſſiʒ que ipſa ad ſūma ora ꝓijciaꝛ ꝑ ſputuʒ. in pulmonem aūt deuenire nō pōt: niſi igrediaꝛ ꝑ panniculuʒ ſpiſſum iuoluētē pulmonē ad quē terminātur ſubtiles canule pulmōis latentes viſum: indigebimus ad hoc medicinis ſubtilibus adiuuātibus hoc trāſitus ſūt aūt tales q̄cūq̄ʒ incidūt ⁊ ſubtiliāt ⁊ abſtergūt: vt q̄ amari ſūt ſaporis: de ꝓprietate. n. taliū ē mundificare ⁊ apire poros corporis: ſicut amigdala amara: ⁊ yſopus ⁊ praſſiuʒ yreos borbus ⁊ ſquilla ⁊ hmōiꝰ. pulmo ḡ his adiutus ꝑ apertionem viarū ⁊ ſubtiliationeʒ ſaniei ſuſcipit ſemꝑ aliqd ex illa i forti pectoris ꝯſtrictione. ſicut Gal. dicit in libro ſuo de cognitione interioꝝ morborū: cum. n. pectus fortiter cōſtringiꝛ exprimit aliquid de ea in predictos meatus pāniculi. ad hoc autem faciēdū excitat natura tuſſiʒ in qua fortis fit cōſtrictio. ℭ Deinde dat cās ſalubres opilonis facte ex multidine ſanguinis circa venas. ⁊ dic̄ (imoderata ⁊c̄.) a. ſʒ opilo que fit ab imoderata repletiōe idiget ad curam imoderata euōne quēadmodū facimus in repletione que circa venas ex ſanguine flōmiā ſepe inducentes vſq̄ʒ ad defectuʒ ꝟtutis. ℭ Et ſciēdū eſt hic q̄ duplex eſt imoderata repletio: ſic̄ ⁊ duplex ē repletio. ſ. ꝑ cōparationē ad vaſa: ⁊ ꝑ ꝯparationeʒ ad ꝟtutē. vtraq̄ʒ. n. pōt eē in ſupfluo exceſſu ⁊ infra illū. hec gdē nocēs quātitate tm̄: illa vo ſola q̄litate: pp qō ⁊ dicta repletio ad ꝟtuteʒ: ſicut aūt repletio q̄ ad vaſa eſt ſimplr repletio: ea vo quo ad virtutem repletio ſʒ qd: ita repletio q̄ ad vaſa exn̄s in ſupfluo exceſſu ē ſimplr imoderata: ea vo q̄ ad virtutē exn̄s ſiſr in exceſſu imoderata ſm gd. Et q2 hec ſ. ōa non eſt cauſa opilonis nō intellexit de hac. ℭ Adhuc ēt imoderata repletio ad virtutē nō indiget imoderata euōne ad virtutē ſed moderata. intelligit ḡ de ea que eſt ſimplr imoderata: eo q̄ vaſa amplius tenere nō poſſint: hec. n. eſt cā opilonis venaꝝ q̄ ipediꝛ operatio cui deſeruiebat vena ⁊ hec ē. n. idigens ſimplr imoderata euōne: ſʒ imoderata euō duplex eſt. ſ. que euacuat non ſolū ſupfluum: ſed iuuatiuū: ⁊ de hac nō intelligit: ⁊ que exquiſite euacuat ſupfluum: ita q̄ relinquaꝛ de illo que vt h̄ ꝑficis vſq̄ʒ ad ꝑmᵐ defectus virtutis attingit: ab h̄ ſolo nomē accipiens imoderata. non igiꝛ dr̄ imoderata: q2 purgat vltra ſupfluū. id. ſ. qō retinēdū eſt: h̄ q2 ſit pertingēs vſq̄ʒ ad vltimū qō euacuari oʒ dōec virtutē terreat. ℭ Dixit aūt hoc ⁊ recte Gal. antiquū aſſequens Hippo. qui ait q̄ ad vltimas egritudines vltime curatiōes ad perfectionē ſunt potētes. vt vltime caliditati vltima frigiditas ⁊ vltime repletioni vltima euacuatio correſpondens. ſ. ad id totuʒ cuius preſentia immoderata repletio diceba. ꝯtrium. n. curans equipotens oʒ eſſe curato: ver. ḡ. quantum hoc replet tantum illud euacuet: ⁊ quantuʒ hoc exceſſit in calore tantuʒ illud infridet: ⁊ ſic de aliis.

Subtabit autem aliqs ꝑ id qō Hyp. illo affo. in exercitantibus ad ſūmū ⁊c̄. volēs. n. docere in omnibus corporibus vltimas euōnes ⁊ repletiones eē fallaces ꝯcluſit illud ſicut a minori quaſi diceret: ſi in athletis vltima bona euexia. i. habitudo in qua eſt vltima repletio fallax eſt in curſu periculi: tū diſciſſionis venaꝝ: tuʒ ſuffocatiōis caloris innati ſub multitudine humidi: eo q̄ ſemper introducētes cibum manere non poſſunt in eodem neq̄ʒ ad melius addere cuʒ ſint ſummo bene euexie. ⁊ ſi hoꝝ cō oʒ hanc ſoluerē ꝑ euōnem vt corpus habeat regionem capaceʒ quotidiani cibi: ⁊ neq̄ʒ ſolōnem ad vltimum ducere: fallax. n. ſiſr in curſu periculi defectus virtutis ſed q̄lis nō fuerit ſuſtinentis: ad hoc ducere ſi inquā ita fallax eſt vltima repletio eſt in talibus ēt ſic vltima euō: in q̄bus minus videꝛ cum ipſi fortes ſint virtute multomagis: ⁊ in oībus aliis vtraq̄ʒ fallax erit. ſi ergo vult Hyp. q̄ vltima repletio nō ſit vltime ſoluēda: nec ēt quecūq̄ʒ alia multo magis. ℭ Niſi eſſet q̄ Hyppo. nō dicit q̄ vltima repletio non indigeat vltima euōne: ſed q̄ vltima euō ibi fallax eſt: eo q̄ nō ꝯtingit ſemꝑ cū vltima repletione eſſe fortem virtutē: pp qō dixit nō ad vltimum ducere: ſed q̄lis nō fuerit ſuſtinētis ad hoc ducere: ſi. n. virtus deficiat purgatio ē cohibēda: ⁊ ſi nōdū tota exierit abūdantia accidit aūt deficere ꝟtutē añ totius ſupflui euōnem: maxie ſi ꝑus debilis fuerit te ſolōne mīta ſpūs: ⁊ caloris q̄ i euōne ꝯtigit: q̄re i talibus euō eſt paulatiʒ faciēda: ⁊ ꝑ īteruallā donec ad vltimū deducaꝛ. aſr. n. nō fieret ſanatio vltime repletionis. ḡ itelligit Hyp. q̄ vltima euō in athletis ⁊ q̄buſcūq̄ʒ aliis vltime repletis: dubia ē ſubito fcā: ſʒ paulatiʒ ⁊ ꝑ interualla ſecuraꝛ: hoc āt in nullo ꝯ. dicit Gal. ḡ nunq̄ʒ dixit illā ſemꝑ ſubito faciēdam eē: accidit. n. ⁊ ſepe talē fieri debere cū fortis eſt virtus ſub repletione imoderata: vñ ⁊ Hypp. dixit in altero affor. ⁊ vbi oʒ vſq̄ʒ ad defectionem ducere ſi ſufficiat egrotans: oʒ aūt in ſūme repleto: ſufficit aūt cū fortis eſt: eſt aūt fortis virtus illius cuius corpus eſt dēſum nō reſolubile: ⁊ iā ad finē augmēti ꝓductū. cuius olum mēbrorū ꝯpletio vel cōpō adeq̄ta ē virtutibꝰ q̄ in ipſis. hʒ aūt alia tranſlatio q̄ imoderata repletio idiget euōne eq̄li. qō Gal. expoſuit. i. euōne gradata dōec deſtruaꝛ ſupflua repletio quaſi dicaꝛ equalis ꝟtuti tolleranti: ⁊ hoc pp cautelam ꝟtutis que debilis exiſtens aliquādo nō tolleraret euōnem ſuper fluam ſimul factā. ℭ Nos autē dicimus nō reprobantes tñ hanc expoſitionem q̄ cū ibi dicit q̄ imoderata repletio idiget euōne equali itelligi poteſt. i. euōne que equaꝛ imoderate repletioni. hec aūt eſt immoderata euacuatio: ſʒ ex hac expoſitione non habetur q̄ ſubito debeat illa fieri: ſed tum ſubito: tuʒ gradatiʒ ſm nāʒ ſuſtinētis. q̄re ⁊ hec expoſitio rectior erit cōmunior exiſtens. ℭ Immoderata aūt repletio maxime apud medicos eſt illa. que ex omnibus fit humoribus ſimul mixtis in venis: propter quod de illa exemplificās dixit quēadmodū i ſanguine circa venas: huic autez maxime competit euacuatio que per flobotomiam: ē. n. flobotomia euacuatio vſio que multitudinē euāt: multitu

do vero eſt augmētum humoꝝ ſup equalitatem ipſoꝝ in venis: ſicut dicit pnceps: ⁊ tu iā ſciuiſti quid nos in telligamus per omnes humores in venis. ¶ Deinde dat cās ſalubres opilonis ꝯcauitatis vel poꝛi circa ventrem ⁊ inteſtina tracheā ⁊ pulmonē facte ex ſanguine vel ſanie: ⁊ dicit (qbus vero ⁊c̄). ſed quecunqꝫ ex freſis aut repletio ꝯcauitatis vel poꝛi facta ē ſanguine vel ſanie circa vētrē ⁊ inteſtina: aut circa tracheaſ vel pulmonem in qbus omnibus ſunt cōcauitates alique ad aliquod opus oꝛdinate indiget ad curam perfectam euacuatione nil relinquēte ibi de talibus eo ꝙ ſanguis ⁊ ſanies ex toto genere preter nām ꝯtinetur in his cōcauitatibus: ſed quāſi ſanies ſit toto genere pter nām iā dictū eſt. ſanguis vo cum in vena eſt non eſt ibi pter nām: niſi aut quātitate aut qualitate: ſed cū exita vena in aliā cōcauitatem ſibi nō nālem iam ibi ꝯtinet toto genere pter nām: ꝯtinuo. n. factus eſt coꝛpoꝛi omnino inconueniens ad nutrimētū tranſiens iam in coꝛruptionem: accidit autem in omnibus his ꝯcauitatibus cotineri ſanguinē ⁊ ſaniē: ſaniē quidem: tum ex vlceribus: tū ex rupris apatibus: ſanguinem aūt ex ſciſſura vene ⁊ in aliis talibus: reſudat ēt ad hec loca ex apatibus circa ea erugo quedam: aliquando ſanguinea: aliqñ colerica: aliqñ flegmatica: aliqñ melācolica ſm nām dominantis l apate humoris. ſicut palā eſt pleureſi ⁊ piplumonia q̇ erugo ēt toto genere preter nāz eſt opus ꝯcauitatis ad quē reſudat impediēs: ideoqꝫ ⁊ pfecte exterius exrenēda. ¶ Deinde dat cās ſalubres eius opilatōis q̇ ex cibo ⁊ potu. ⁊ dicit (amplioꝛis ⁊c̄.). i. ſꝫ opiloꝛ: ſiue repletio ſtomaci ⁊ ꝯcauitatis eius ex cibo ⁊ potu amplioꝛ ꝙ ꝯtinere poſſit atqꝫ digerere ſiquidem adhuc recens extiterit cibus ⁊ potus corrigeť per euōnem. ¶ Dicit adhuc recens: quia poſt moꝛam non eſt facilis eius eductio per vomitū ſtomaco iam circūtracto ad cibū: ideoqꝫ foꝛti⁹ ꝯtinente illum quare tunc coꝛrectio talis opilatōis melioꝛ eſt per paulatinam deambulationem vt deſcendat: ⁊ ōo per adiuuamentum digeſtionis eius. ¶ Deīde cū dedit opilationē ex ſanie ⁊ ſanguīe ⁊ cibo ⁊ potu ⁊ huiuſmodi. opoꝛtere per euōnes ſanare. vnde ſit oſtendit hoꝝ opilantium euōs: ⁊ cum quibus: ⁊ dicit (quecunqꝫ vo ⁊c̄.). i. ſed quecūqꝫ continenť in pulmone. i. in canalibus eius vel in pectoꝛe. ſ. i cōcauitate que eſt inter pectus ⁊ pulmonem euacuanť cum tuſſibus: ē aūt tuſſis motus nature ad expellēdū oē illud qȯ opatioñē ledit anhelitus: ⁊ maxīe qȯ in canalibus ꝯtineť opilāōs cos: hanc autē intētionē natura operať cū inſtrumentis ſpiritus: quoꝛū actio eſt aerem attrahere ⁊ emittere. cum ergo introitus ſpūs impediť excitať natura vt foꝛti motu: ⁊ multo ſpū excludat impediens. qñ ergo aer ſic foꝛtiter impulſus egreditur mundificat canales pulmōis: ⁊ tracheam totam ꝓpellens qcqd pre ſe inuenerit. adhuc aūt ⁊ apud impulſionem ⁊ cōſtrictiones exprimiť in pāniculū inuoluētem pulmonē quicqd fuerit de ſanie: aut de ſanguine: aut alia erugine in pectoꝛis cōcauitate: ſicut dcm̄ eſt. ¶ Eſt aūt hec actio: ſicut videť cōpoſita ex actiōe virtutis nālis expulſiue pulmōis ⁊ virtutis voluntarie motiue pectoꝛis. Quoniā autē ⁊ huic actiōi naturꝫ: aliqñ rebellat ſanies: aut ſanguis: aut aliā cūuis erugo ſui groſſitie ⁊ viſcoſitate: ideo ſubiūrit ex farmacis extenuātibus. i. ſubtiliantibus ⁊ incidentib⁹ his. n. ⁊ ꝓpꝛie cum fuerit in eis abſterſio adiuuať eradicatio eius e canalibus: ⁊ effluctio ei⁹ a pectoꝛe l extremitates canalium cum pectus ⁊ pulmo conſtringitur. ¶ Deinde dicit (quecunqꝫ vo ⁊c̄.). i. ſed quecūqꝫ opilatiua ꝯtinenť i epate: aut venis: aut arteriis: aut renibus euacuare opꝫ: aut per vrinam: aut per vētrem. he. n. due vie paratioꝛes ſunt his que in his continentur membris.

¶ Deinde cū dedit vnde ſiat hoꝝ purgatio dat cū qb⁹ ⁊ dicit (ſed per vrinas ⁊). i. ſed ꝑ vrinas ſiet euatio a vehementer extenuātibus: q̇ ꝓpꝛie dicunť diuretica: qualia ſunt ſemē ſeniculi apiū ſiſeleos ameos daucus ⁊ huiuſmodi. de nā. n. hoꝝ eſt vt attenuēt ſanguinē valde ⁊ ſubtilient ipſm ⁊ decernant ⁊ ſeparent ſpiſſum eius ab eius aqueo ⁊ ſubtili ⁊ aggregent ſpiſſum ⁊ ꝯtinent ipſum: due ꝗ ſunt in gñe talium medicinaꝝ ꝓprietates: quas nō ꝯſequunť niſi a caliditate ⁊ ſiccitate foꝛti: ꝙ pma eſt liquefactio ſanguinis ⁊ eius reſolutio: ſecūda eſt digō ſanguis ⁊ ſeparatio eius ab aqueo ipſius: ⁊ he due ꝓpꝛietates ſimul adiuuāt renes vt facile attrahāt aqueū: iam ita ſeparatū ⁊ propter hoc nō ſūt ꝯuenientes abſciſioni ſaniei ex pectoꝛe. ſic̄ dicit. Gal. in libro de ſimplicibus medicinis. aggregatū. n. ⁊ ſiccatū nō eſt aptū vt aſcēdat in ſputo: q̄re medicine pectoꝛis non debent eē tante caliditatis ⁊ ſiccitatis: ſed debent eſſe inciſiue ⁊ abſterſiue ſumpte cum ſoꝛbitiōibus mollibus ⁊ huiuſmodi. vt non ſupflue exiccent. ¶ Deinde dicit (per ventrem vo ⁊c̄.). i. ſed euacuatio per vētrē fiat attrahētib⁹ ⁊ aperiētibus. ¶ S. dicamus nūc quot modis fiat attractio: ⁊ que ſit virtus medicine attrahentis ⁊ aperientis: ⁊ quis modus purgandi attrahētiū: dico ergo ꝙ attractio alicuius ab aliquo: aut eſt tota violenta: aut partim violenta: ⁊ partim nālis. totā autē nālē eſſe nō pōt cū principalis eius cā ſit pn̄m: extra id quod attrahiť: in totū aūt violeta eſt illa que ſequiť motū attrahentis cōctatū habētis ad attractū nihil ꝯferēte attracto: ē. n. violentum cuius pn̄m eſt extra nihil conferente vim paſſo: ſicut phs dicit l ethycis. ¶ Propterea Ar. in 7° phyſicoꝝ. exēplificās de motu violēto: dixit ꝙ motus violēti ſūt attractio impulſio vectio ⁊ vertigo: ē aūt alia attractio in qua lꝫ pn̄m attrahens ſit extra attractus nō tū ꝑficiť: niſi aut attractus hēat ēt virtutem qua ſine contactu currat in attrahēs vt ꝯtingit in attractiōe q̇ ferrum attrahiť a magnete: aut vbi attrahens faciat diſpōnem in circuitu attracti ex qua accidit attractū ſine cōtactu attrahentis conſequi ad ꝓhibitionē diſpōnis inducte ab attrahente vt in vacuo: quare talis attractio non poterit dici omnino violēta: qm̄ vim paſſum aliqd confert ad hunc motum. erit ergo partim nālis ⁊ partim violēta. ¶ Propter quod reſumentes dicam⁹ ꝙ talis attractio fit a tribus. ſicut dicit Gal. in libro de nālibus ꝟtutibus. ſ. a vacuo. ⁊ a calido. ⁊ a foꝛma ſpecifica.

Sed continuo aliqs dicet a vacuo nihil attrahi eo ꝙ vacuū nihil ē: ſic in phyſicis ꝓbať: qȯ aūt nō eſt nihil agere pōt: q̄re nec attrahere. ¶ Niſi eēt vacuū nō attrahit ſic exñs: ſꝫ ſic eſſe nō potēs: ꝑꝑ qȯ attractio pncipalis attribuitur rei euacuāti vel nitenti vacuū facere: ⁊ hoc nō ꝑ ſe: ſed ꝑ accidens. eo ꝙ actionē eius cōtinuo ꝯſeqť: aut vicini⁹ ex coꝛpoꝛib⁹. aut facilioꝛis fluxus ex equalr vicinis: vt pꝫ in ventoſa. vñ ⁊ Gal. vocat hec cōſequentia: ad id quod euacuať. hec aūt conſecutio parti nālis eſt: ⁊ partim violenta eſt: eſt. n. nālis ex quadam natura vniuerſali que facit impoſſibile vacuum eſſe: violenta autem ꝓpter eē illud qȯ euacuat eē illud quod ꝯſequiť. ⁊ ꝓpter accidētaliter hoc illi vim inferre: attractio autē que ē a calido apud Gal. ⁊ principem reduciť ad eam que a vacuo. dicūt enim ꝙ calidū igneū in licinio lampadis euacuādo ſubſtantiā licinij facit conſequi oleum ad replendum. ¶ Mihi autē hoc exemplum non videť cōueniēs. naꝫ oleū aut cera licinij ex qbus hꝫ nutriri igniculus ille licinij minus ꝓpe vř attrahi ad ſuperioꝛa ipſius. igniculus. n. ille calefaciens ⁊ ſubtilians oleū. aut cerā ꝯuertit eam in vapoꝛem: hic autē naturaliter ſurſum mouetur cum autē in motu ſuo ſurſum aſcendat offendit ignem licinij

licinū̄ iſlammet ⁊ ipſe: ⁊ q̄z hoc fit ꝯtinue dōec durat mā ſie conuertibilis in vaporez continue durat ignis vſq̄z ī finem: niſi ꝑpter aliud extinguat: hoc aūt non eſt ꝑpe attrahere: ſed generare: cum. n. generans dat formaz generatā dat oīa conſequentia formam: ſed de ꝯſequētib⁹ formam principaliter eſt motus ad locum. ergo quantū dat oleo ⁊ cere de forma actio: aut ignis tantum dat ei motū ad locū vtriuſq̄z. ꝑpter hoc nō videt ergo illō attractio ſed naturalis motus generati datus a generāte cū forma hic autez motus eſt a principio intra exiſtenti ſʒ generatio fit a pricipio extra rē genitā exñtē. ℂ Quare ſm totā meam opinionē nō dicitur illud attractio: ſʒ generatio ⁊ motus naturalis generati ad locum ſuū nō eſt tamen dubiuz q̄ calidum attrahit: ſi. n. applicueris alicui mēbro zapſiam videbis ipſuz ſubito calefieri ⁊ in tumorem extolli: ⁊ ſilr fit ex pice ⁊ reſina: ⁊ aliīs calidis medicinis nec attrahit etiā calor: niſi ꝑ hoc q̄ euacuat locum humidum illic contētum extenuans. ⁊ in vaporem ducens. ꝑpter qō cogit aliquid recurrere ad replēdūz: adiuuat autem ad illud q̄z liquat materias vicinas ⁊ meatus adaperit. ℂ Attractio vō que eſt a forma ſpecifica qualis eſt ferri ad magnetem aut colere ad ſcamoneam eſt partim nālis partim violenta. inquantum. n. eſt a principio extra violēta eſt: inquantū vero vim paſſum vī conferre: adhoc dr̄ quodammō nālis. Dicemus autem rurſus: q̄ hec forma qua res ſpecificatur ineſſe qualitas ſimplex: nec commixta: nec aliqua ō perceptis ſenſu ab eis cauſata: ſed eſt forma adueniēs materie ſm preparationem que ꝯuenit ei ex complexione ꝑmaruz qualitatum: qua res diſtinguunt ab aliīs. huius aūt forme perfectio: ſicut dicit princeps aliqñ eſt actio aliquādo paſſio. q̄z hec forma: aut eſt virtus actiua vt magnetis aut paſſiua vt ferri: cū autē euenit q̄ ſit virtus actiua aliqñ agit in corpus hoīs vt napellus aliqñ non vt magnes cum autem ꝯtingit q̄ ſit actiua in corpus hoīs aliqñ agit actionē ꝯuenietē vt peonia: aliqñ inconuenietē vt napellus. ℂ Cū aūt ꝯtingit q̄ ſit paſſiua non patit ſilr: niſi a determinato ſibi actiuo: ſicut ferrū ñ attrahit a quocūq̄: ſed a magnete: nō ſūt aūt tales actiōes mediāte aliqua q̄litate ſimplici vel cōmixta: qbus agens agat ad transmutandū ⁊ conuertēdum patiens: nō. n. attrahit magnes ferrū agens a calore vel frigore: nec ferruz attrahit patiens ab hūiditate vel ſiccitate. nec aurū letificat: q̄z calefaciat vel infrigidet vel aliq̄liter corpus diſponat: nec homo letificat ab illa. q̄z calefiat vel infrigidet humectet vel exiccet. Neq̄z iaſpis ſiſtit fluxū ſanguis: q̄z ſanguinē aliqualr alteret: aut ſanguis ſiſtit q̄z aliqualr alteret ab illo in aliqua qualitatū: actiones tñ iſte ſunt aliq̄ affectiones ꝓcedētes ad ꝓpria paſſiua imperceptibiles ⁊ inenarrabiles: ꝑpter qō tales actiones nō exper unt neceſſario cōtactuz agentis ad patiēs q̄lis eſt cōtactus magnitudinis ſʒ ꝯtutis. non. n. ſūt actiones nāles ſʒ virtuales q̄ ſupnaturales dicunt. ꝯtigētia. n. nihil magis agerent vel paterentur abinuicem. magnes. n. attrahit ferrū nō continens ipſum: ⁊ piſcis vocatus ſtupefactor: vel torpigo ſtupefacit manū piſcatoris tenentis rethe nō ꝯtingens manū. ⁊ peonia deſtruit epilepſiam: nō tñ cōtingēs eā. ℂ Niſi dicat q̄ ibi eſſe contactuz ꝑ mediū aliquod. ſacrē in magnete: ⁊ rethe in ſtupefactore mēbra corporis l peonia. ſed nō videt mediate: quia non patit mediū qō dattur ab eo tertium: eo q̄ non eſt ſuſceptiuum talis paſſionis ab illo. ℂ Sed dicet aliq̄s non eſſe actionē a forma ſubſtantiali: q̄ oīs actio ē a cōtrario: ſubſtantie aūt nil eſt ꝯtrium. ℂ Niſi eēt q̄ oppoſitū magis vr̄ eē verū. ſeo q̄ oīs actio eſt a forme: ⁊ materia aūt paſſio. nō. n. eſt forma q̄ deſtituat a ꝓpria operatione. ſi. ut dicit Boetius. lucis. n. eſt lucere: ⁊ anime viuificare: ſed actiones formarū ſunt duobus modis: q̄dam enim nō ſūt ꝓcedētes ad paſſiuum: ſed manent in agente vt viſio in vidente: ⁊ intellectus in intelligente: immo q̄ tales operationes nō fiunt ſine quadaz paſſione ab alio: a quibuſdā vocant paſſiones: cū tñ poſt illas paſſiōes ſequat actio iudicandi: q̄dam vero ſunt ꝓcedētes ad paſſiuū: ⁊ harꝫ duplex eſt modus: q̄dam. n. ſunt procedentes a forma mediantibus qualitatibus primis ⁊ ſecundis ⁊ hec ſunt ꝯuerſiue ſuoꝝ paſſiuoꝝ in ſimilitudinem quādam ⁊ nām actiuoꝝ: ⁊ dicuntur actiōes nāles: ⁊ in his expetit ꝯmunitas actiui ⁊ paſſiui in mā: ꝯrietas aūt eſt in qualitatibus ꝑmis ⁊ eas comitantibus ab his. n. ſolū eſt ꝯrietas inter ſubam ⁊ ꝯtactus virtualis q̄z ad alteꝝ: ſic oſtēdit phs in libro de generatiōe ⁊ corruptione. ⁊ de hac q̄dē actione dr̄ q̄ eſt a ꝯrio: nec pōt quis dicere q̄ tales actiones non ſint formaꝝ ſubſtātialiū: ſed accidentaliū tm̄: cū accidētales agant in ꝟtute ſubſtātialiū ⁊ eaꝝ actiones ad ipſas terminent: non. n. ita recte dr̄ q̄ calor ignis calefecit: ſicut q̄ ignis calefacit calore. ℂ Adhuc autem virtus aīe que eſt in mēbro forma ſubſtantialis agit in cibū a calore mēbri: ſicut ab inſtro: ꝑpter qō nō agit talis calor ꝟtute elemētali tātū ſed in virtute aīe que eſt ſua forma qua informat ⁊ dirigit ad certum finem: ſicut malleus agit informat⁹ forma artis ad finem quē intendit artifex. ſi eniz calor ageret in virtute ſua tm̄ calefaceret ſolū: nō aūt per eius calefactionē induceret in cibū forma mēbri: ⁊ breuiter ſicē forma ſubſtantialis eſt principiū emanationis eaꝝ in ſubiecto: ſic ē cui debēt actiōes illaꝝ attribui. ℂ Que dā vō ꝓcedunt a forma ſubſtāntiali nulla mediante q̄litate pria vel ſcda. ⁊ he ſūt ſimplr attribute forme ſubſtantiali: ⁊ debent ei nō ex cōmixtiōe elemētoꝝ: ſed ex altiori pn̄e. ſcelo: ⁊ ſilr hñt ſe paſſiones ad formā paſſiuoꝝ: ꝑpter qō in talibus actionibus nō expetit ꝯrietas agētis ad patiens. neq̄z ēt ſimilitudo: cōtrarietas. n. ⁊ ſimilitudo reꝝ eſt in qualitatibus: ⁊ non in ſubſtātia: ſic alſ ſcitum ē: neq̄z ēt expetit naturalis ꝯtactus actiui ad paſſiuū qualis eſt ꝯtactus magnitudinis: ſʒ metaphoricus q dr̄ cōtactus virtutis: ꝑp qō tales actiōes ꝟtuales dicunt: ⁊ quodāmō ſupnāles: ſʒ expetit tñ ꝓſentia paſſiui qō ex ꝓpetate ſue forme talis actus ſuſceptiuum exiſtit. ℂ Ex quo videtur mihi q̄ attractio ſanguinis ad mēbꝝ nō poſſit dici: q̄ fiat iſto modo a virtute forme ſubſtantialis mēbri: vtitur eni hec virtus ⁊ calore ⁊ villis q in mēbro: ⁊ hʒ opus attrahens contingere attractum: cuius ſimile non contingit apud attractionē magnetis: ⁊ medicie laxatiue: erit tamē talis attractio nālis ex parte attrahentis: ſm. ſ. q̄ eſt ipſius actio. violēta vō ex parte attracti: ſm. ſ. q̄ eſt ipſius paſſio ſiquidē attractu nō adiuuat per ſeipſuz ad huīc motum. ℂ Sed dicēt aliqui q̄ nutrimentū nō attrahit virtute membri ſed currit ad ipſum: ſicut perfectibile deſiderans perficī: appetit enim materia formā: ſicut dic phs. ℂ Quibus dicemus: q̄ ſi hoc ē veꝝ tūc oportebit q̄ hic appetitus exiſtet in oī paſſiuo curſum ad actiuū qō dat ei formā: ſʒ hoc ē falſuz. ergo ⁊ illud. ℂ Adhuc aūt villi longitudinales quos ad attractionez mēbri ꝯctos inuenimus fruſtra facti eſſent: nā autem nihil facit fruſtra. ℂ Adhuc autē medicina inuenit tranſire ad mēbrū: de q̄ non pōt dici q̄ appetat formari forma mēbri: q̄ſi fruſtra eēt hic appetitus: quare non currit: ſicut appetens: ſʒ attracta: ſi ergo mēbrū ad expulſionē morbi attrahit medicinā multo fortius ad ſui ſaluationē attrahet alimētū. ℂ Adhuc autez vt dic phs virtus nutritiua eſt virtus aīe potēs ſaluare ſuſcipiens ipſaz: qō quidez nō fac niſi per reſtaurationem deperditi: opʒ ergo q̄ de nā eius ſit non ſolū vnire ⁊ aſſimilare alimentū membro. ſed etiaz

appenere ⁊ attrahere ipſm ad illud: ſi.n. deficit ei attra-
ctio ⁊ idiget vt alimētū ex ſe currat ad mēbꝝ: tūc nō eſt
potēs ſaluare: niſi p accidens: qđ abſurdū eſt. nullo er-
go modo dici pōt φ mēbꝝ nō habeat vtutē attractiuaꝫ
cōuenientē: ſicut habet alienoꝝ expulſiuā. ¶ Sed φ
adhuc huic opinioni fomētū pſtat eſt dcm̄ Auer. qui
ſup 7° phyſicorum diceret. videt φ motus nutrimēti
ad mēbꝝ eſt ſicut motus grauis ⁊ leuis in locū ſuū: mo
tus aūt grauis ⁊ leuis i ſuū locū eſt mot° a generante:
qđ dat ſpeciē ⁊ formam ſicut dicit pħs in 8°. phyſicorū
ſimul enim cum forma dat conſequentia formā: de qui
bus eſt locus. ppter qđ dicit Ariſ. in 4° lib. đ celo: φ i ſui
ipſius locū ferri eſt ad ſpeciē ferri: hoc enim eſt graui eē
qđ eſt deorſuꝫ eſſe. ⁊ leui eſſe φ eſt ſurſum eſſe: quātuꝫ
ergo mēbꝝ nutrimēto dat de ſpecie ſua tm̄ exhibet ei đ
motū ad ipſum. ſicut ergo potentia graue paulatiꝫ mo
uet deorſum ſm φ paulatim ſuſcipit ſpeciem grauis a
generāte: ita nutrimentū ipſum exiſtēs potētia mēbꝝ
per ſeipſuꝫ gradatim ⁊ paulatim mouet ad mēbꝝ ſm
φ gradatim ⁊ paulatim alteratum eſt ad formā mēbꝝ.
¶ Sed hec ſuā non habet veritatē pmo qdem quia ſi
militudo quā aſſignat nō eſt ſ[illegible] ſimilitudo: motus enī
grauis ad locum ſuū eſt motus datus a generāte ſimul
cum forma: ſed non eſt motus ad generātē: nubes enīꝫ
potentia exiſtens aqua cuꝫ fit actu aqua deſcēdit: deor-
ſuꝫ: ſed generans eius nō erit deorſum: erat enim gene
rans aquā frigiditas aeris que ſurſum eſt: motus autē
nutrimēti ad membꝝ eſt motus ad generantē: ſiqdem
ipſuꝫ potētia exiſtens mēbꝝ fertur in mēbꝝ qđ eſt ex-
hibens ei actum mēbꝝ. ¶ Sꝫ dicet aliquis φ nutrimē
tum non mouet ad mēbꝝ: ſicut ad generantē: ſed ſicut
ad formā ⁊ locū ppriū quem accidit eſſe in ipſo generā
te: ſuſcipit enim formā nutriti nō qdem: ſicut ſeparatū:
ſed ſub nutrito in qđ conuertit: ⁊ ita per accidens mo-
uet ad generātē. ¶ Propter qđ dicemus alr adhuc ad
uerſus talē φ iſte motus nutrimēti non eſt nālis: ſicut
motus grauis ⁊ leuis: quia accidit eſſe motuꝫ contra na
turam ſue inclinationis quā cōſequit ex dominio elemē
ti in eo. ſ. quādo mouet ſurſuꝫ vel ad dexterā vel ad ſini
ſtrā manifeſtū eſt enim φ in eo dn̄at aqua ⁊ terra: ergo
ſi moueat ad aliā partē φ deorſum mouebit ꝯ naturaꝫ
ſui ſicut attractū: aut impulſuꝫ: cuius ēt ſimile eſt dice-
re de ferro quādo ſurſum vel ad dexterā vel ſiniſtrā mo
uet cōtra inclinationē elementi in ferro dominantis ad
magnetē mouet: ſicut attractū cū moueat ꝯ inclinatio
nē elemēti in ferro dominātis. ¶ Amplius alimētū cū
ſtomachi digōnem ſuſceperit mouet ad epar: ſicut vide
mus ſed cū epar nondum ipſuꝫ digeſſerit: neqꝫ aliquid
de forma ſua impreſſerit alimētū nō dꝫ moueri ad ipm
ergo ſi mouet ad ipſuꝫ nō mouet ex ſe: ſꝫ ſicut attractū.
¶ Amplius poſtqꝫ epar digeſſit ⁊ ſanguificauit cibuꝫ:
tūc cib° mouet in vniuerſa mēbra corporis: ſic videm°
⁊ oēs dicūt: qre oꝫ φ oē membrū impreſſerit aliqđ ei đ for
ma ſua: φ habeat iam ſimilitudinē cū quolibet: ſed cū
mēbra ſint tot diuerſitatū impoſſibile eſt reꝫ vnā ꝯſimi
lē quantū ad ſenſuꝫ habere ſimilitudinē cū tot diuerſis
ſm ſenſum. ¶ Propterea. ſi qđlibet ei aliqđ impreſſerit
de forma ſua apud digeſtionem in epate: tunc oportuit
epar digerere cibū ⁊ ſanguificare ipſum virtute caloris
oīuꝫ mēbroꝝ: qre epar nō exhibuiſſet cibo formā ſimi-
lem epati: cuius oppoſitū videmus. ſ. ſanguineꝫ epati ſi
milimū: pp qđ dicūt medici φ ſanguis vr̄ eſſe cib° ꝯuer-
ſus ad ſimilitudinē epatis. ¶ Adhuc aūt a virtute calo
ris oīuꝫ mēbroꝝ digereret epar: tūc oīa mēbra īfluerēt
epati: epar aūt nulli. qđ eēt ꝯtra eius principalitatē quā
hꝫ ad membra ſꝫ peripateticos ⁊ medicos: quare oꝫ φ
ſanguis cum mouet ab epate in vniuerſa corpis mēbꝝ

non habeat hunc motū: niſi per hoc φ attrahit ab illis
i virtute aīe: q̄ lꝫ eis exiſtit: cūqꝫ oēs ſ[illegible] vires aīe ſint orgāi
nice pter itelle ctiuā impoſſibile eſt huic vtuti non aſſignari
organū ppriū: qre fiet hec attractio qbuſdā ad quedaꝫ
in pellētibus. aliqꝫ ab illis attr. hētibus: ⁊ tn̄ calore φ
villis vtentibus ad vtrūqꝫ. qre diuerſa vr̄ hec attractio
ab attractione quā diximus que a forma ſpecifica pce-
dit nulla mediante qlitate: qđ qdeꝫ incidenter hic adie
ctū ſit. ¶ Poſt hoc aūt redeuntes dicemus: qm̄ ꝫ qdā
taliū actionū ſunt corruptiue ſuoꝝ paſſiuoꝝ: aut amo-
tiue aliquoꝝ actionū ſeu diſpōnū i paſſiuo credite ſunt
eē a ꝯtrio: ⁊ q: qdam ex eis ſunt exhibētes paſſiuo actū
curſus ad actiuuꝫ: ſicut ad delectabile ⁊ amicū credite
ſunt eſſe a ſimili: cū tn̄ hoc nil ſit: q: ſubſtātie non con-
trariat ſubſtātia. ¶ Similitudo vo ſubſtātie ad ſubſtā
tiā in qlitatibus ppie dr. ¶ Qđ ſi dicat aliqs φ formē
ſubſtātialē vnius ꝯtingit in nā eſſe vicinā forme ſubſtā
tiali alterius ſignū ſumēs ab accidētibus comitātibus
formā que ſi fuerint ſimilia pbāt formas ſubſtātiales
a qbus pceſſerūt eē vicinas ſm nām nō tn̄ erit pp hoc
talis vicinia cā attractionis vnius a.ſ alterius. in multis.
.n. videmus tales vicinas q̄ ſeinuicē non ſūt cauſa talis
actionis. ¶ Qđ ſi dicat: nec iſtud ſufficere ſed pter hoc
oportere alterū fortius eſſe. ſicut dicit Gal. in lib. de ſim
plicibus medicinis φ medicina ē fortior humore: ⁊ ma
gnes ferro. aīt.n. φ chartamū ⁊ vrtica ſunt ſimilis fleg
mati: ſꝫ fortiora flegmate pp caliditatē: ⁊ iđ attrahunt
ipſum: ⁊ nō attrahunt ab ip ſo. ¶ Dicemus φ ſic vnū
de talibus attrahit alterū quādo vincit ipſuꝫ: ita qn̄ in
fortitudine equant debet mutuo ad ſeinuicē cōcur-
rere: quaſi vtrūqꝫ attrahat alterū. ¶ Adhuc ēt incōue
niens eſt attribuere fortitudine talis vtutis calori cum
ei° opatio nō ſit a calore. ¶ Adhuc aūt quecūqꝫ ſimi-
lant in ſubſtātia ſimilant de neceſitate in accn̄tibus co-
mitātib° illā: ſꝫ nō videm° medicinas laxatiuas ſimiles
ri humoribus qs ipſe attrahūt: chartamū.n. ⁊ vrtica non
ſimilant flegmati in qlitatib° actiuis: nec paſſiuis: neqꝫ
alijs accn̄tib°: qr nec ſubſtantia. ꝫ nec p ſimilitudinē in
ſubſtātia vnū attrahet alterū ſic Gal. dicebat. ¶ Ad-
huc aūt vnā medicinā ꝯtigit eē attractiuā duoꝝ diuer-
ſoꝝ humoꝝ: ſicut aloe attrahit colerā ⁊ flegma: ⁊ ſilr reu-
barbaꝝ: agaricus qꝫ flegma ⁊ melācoliā: ſꝫ impoſſe eſt
ipſaꝫ hr̄e ſimilitudines in ſubſtātia de q̄ loquit cuꝫ duo
bus diuerſis humoribus: q ēt ad ſeinuicē in qlitātibus ⁊
ſubſtātia plm̄ diſtant. nullo ꝫ modo videt φ attractio
ſiat p hāc ſimilitudinē. Jōqꝫ ⁊ recte aīt filius Meſue in
libro đ cōſolatione ſimpliciū medicinaꝝ laxatiuaꝝ φ i
medicinis nō eſt laxatiua re cōplexionali ſic: ſed q: talis:
neqꝫ magnes attrahit ferrū ⁊ ſcamonea colerā: q: ſic
eſt vel ꝯtriū: ſed q: tale: neqꝫ q: leue: neqꝫ graue agitari
uum ſupius: aut inferius: ſed q: tale: neqꝫ baſilicus vi-
dēdo perimit: q: ꝯtriū: ſꝫ q: tale: ⁊ ſic đ reliqs. dotatū.n.
eſt oē duplici: vt aīt vtute. ſ. elemētari ⁊ celeſti. hec q-
dem cōis. hec vo ppria. cōis qdeꝫ ab elementis: ppa vo
a celo. ⁊.n. calefactiuū ⁊ infrigidatiuū calm ⁊ friduꝫ omne:
ſolutiuū aūt nō: q: calm: nec q: fridū: ſꝫ q: celeſti vtute
dotatū mixtionē ſuā: ita regulātē: ⁊ ab hoc qdē illđ ē ſo
lutiuū: illud vo puocatiuū. aliud vo alr ⁊ alr. ¶ Et ſi
qdē nō a celeſti vtute ſit tale ſupra cōplexionem eſſe fe-
runt. ſicut.n. inquit plato dotauit qdem res nā pprieta
tibus: oīs.n. res ſm φ meret a ſpecie ſua agit: qđ ppriū
eſt: neqꝫ eſt actio ppria niſi φ ſpecies regulat: ſicut dicē.
¶ Qđ ſi dicet aliqs ferruꝫ nō attrahi a magnete: neqꝫ
humorē a medicina: ſꝫ currere hec ad illa: ſicut imperfe
cta ꝯtingentia pfici ab illis. ¶ Dicemus φ talis appetitus
fruſtra eſſet cuꝫ illa nō ſint eoruꝫ perfectiua: natura au
tem nihil facit fruſtra: dicemus etiā neceſſario habere
prodire

ꝑdire ꝑ hos aliquos affectões ab illis i ipſa anteq̃ꝫ currãt ad illa: vnũ ſignũ eſt idigẽtia: ad hoc ꝑſentie magnetis adhuc ẽt ſi ꝯfricet alleũ ad magnetẽ nõ curret ferrũ ad ipm qḋ nõ eſt ob aliḋ: niſi q: tũc nõ ꝓcedit actio ex magnete excitãs ṽtutẽ mot⁹ in ferro: allei ẽt ñ ꝓhibet illã actionẽ niſi ex forma ſua que talis actionis ẽ ipeditiua: talẽ autẽ actionẽ magnetis: aut medicie attractionẽ vocamus q̃ḋ equoce ḋr attractio cũ ea que ẽ ex toto violẽta. ⁋ Poſt hoc aũt dicem⁹ q hec ṽtus attractiua i aliq̃bus eſt actu: adeo q non indiget niſi ꝑſentia ſui paſſiui: vt in magnete: in aliq̃bus ṽo potẽtia tñ indigẽs q̃dem excitari ad actũ ꝑ aliḋ vt in mediciciis laxatiuis: quarum nõ eſt attrahere humorem ſibi propriũ niſi calor corporis in quo eſt humor: excitet illam virtutem ad actũ: q̃re ex̃ris exterius nõ attrahit illum etiã ſi fuerit ꝑſens aut ſi per ſciſſionem cutis aperiatur via hũori.

Dubitabit aũt aliqs de h̃ q medicina non vr̃ ad ſeipſam attrahere: ex̃ris.n.ſi ſtõ nõ trahit humorẽ ad ſtomachũ ſed ad inteſtina: humor ẽt non videt̃ ad ipſam currere: ſicut ferrũ ad magnetẽ: q: tunc curreret ad ſtomachũ: q̃re nõ videtur attractio medicine qualis eſt magnetis. ⁋ Niſi eſſet q medicina aliq̃ñ eſt ſui ꝓpꝛietate ſolutiua pori ſupioris: aliq̃ñ iferioris: aliq̃ñ debilis ṽtutis attractiue aliq̃ñ fortis. medicina ergo que eſt ſolutiua pori inferioris nõ attrahit ad ſtomachũ: ꝓpter duo ſicut dicit ꝑnceps: aũ.ſ. q: cum attraxerit ad inteſtina nã ꝓperat vt ex ꝓpinquioribus expellat vãs: aut q: ipſa nã medicinã ipſaꝫ expellit ad inteſtina velociter ne ſtomachi ſub̃a per eã corrũpat̃. Q̃ḋ ſi aliq̃ñ tardet̃ expelli debilitate ṽtutis ſtõachi: ⁊ ṽtus attractiua eius nõ fuerit debilis: attrahit ⁊ ipſa vſq̃ꝫ ad ſtõm ptẽ hũoris: excitãs ꝑ illud expulſionẽ ꝑ vomitũ. medicina aũt ſolutiua pori ſupioris oris ſtõi ⁊ meri que ḋr vomitiua ꝓpꝛietate ſua qua poꝝ ſupiorẽ laxare hꝫ ⁊ fortitudinẽ ſue attractiue ṽtutis attrahit vſq̃ꝫ ad locũ vbi ẽ.

⁋ Dixit aũt q etiã per ventrẽ fit attrahẽtib⁹ ⁊ apiẽtib⁹ quare oẽs medicinã attrahẽtẽ hr̃e ṽtutẽ apitiuã meatuũ ex q̃b⁹ fit attractio ⁊ eoꝝ ex q̃b⁹ fit expulſio: hãc aũt hꝫ ex caliditate ⁊ ſubtilitate: ⁊ q: ſit acuta ⁊ amara ⁊ abſterſiua. magis aũt ⁊ hãc hꝫ aliq̃ñ a ꝓpꝛietate aliq̃ñ ṽo a ṽtute ſua expſſiua vel lenificatiua vel lãbificatiua. ⁋ Videt̃ aũt mihi q medicina q̃ hũores attrahunt̃ ⁊ purgãt magis ſit dicẽda ſolutiua ex apertione meatuũ ꝯſtrictoꝝ ⁊ orificioꝝ eoꝝ: vnde ſit eductio q̃ꝫ ex attractiõe: ligatoꝝ .n. ⁊ ꝯſtrictoꝝ ꝓpꝛie eſt ſolo: aptione eni orificioꝝ ⁊ venaꝝ ex q̃bus fit attractio: ⁊ aptione ⁊ ſolõne tot⁹ iteſtini: id fit aliqua violentia cõtentiue: ex ṽtute aũt attractiua q̃ hũorẽ comitat̃ fit electio hũoris educendi. ⁋ Nec reputo veꝝ eſſe. q dic̃ ꝑnceps.ſ.q ſi medicia hẽret virtutẽ attractiuã q̃ humorẽ cõmitaret̃ eſſet dignũ vt in ſano: ⁊ forti ſupraret: qḋ nõ ſic appet i ſalubris.n. medicine minus attrahũt ⁊ ſoluũt. ⁊ cũ anguſtia maiore. ⁋ Sed h̃ nõ ẽ q: ṽt⁹ eaꝝ attractiua ñ comitet̃ hũorẽ: ſꝫ q: ex aliq̃d fortius eſt ꝓhibẽs: hũores.n. in ſanis ⁊ fortib⁹ ꝓpõtiõati ſũt ad opus nãe. nec q̃ñtitate: nec q̃litate inobediẽtes ṽtuti: q̃re mẽbra ipſos tenaciter ſeruãt ⁊ attrahũt ꝯtrũ medici. ſꝫ: ⁊ ꝓducit h̃ ad ãguſtiã: purgatio ṽo alterius hũoris ab eo quẽ ꝓpꝛietate ſua hꝫ attrahere: nõ fit a ṽtute nãli attractiua que eſt in medicina: ſed a ſtimulatione ⁊ punctiõe multã quã facit circa orificia venaꝝ meſaraycaꝝ ex q̃ ſeq̃t̃ ea laxari et ꝯtinere nõ poſſint: nãꝫ q̃ꝫ ſtimulatã exprimere illuc hũores: ſicut ad locum dolẽtem. ⁋ Sꝫ expulſio nulli attribuit̃ medicie: ſꝫ nãe tñ: expellit aũt nã ſtimulata: tũ ab hũore attracto in nõ ſui locũ: tũ ab acuitate ⁊ venenoſitate medicie ꝑgẽtis ⁊ ſtimulãtis: aliq̃ñ aũt iuuat̃ abſterſione medicie: aliq̃ñ autẽ ab ei⁹ expſſiõe quã deſup efficit aliq̃ ex eis ṽtutẽ habens expſſiuã ſicut mirabolãi. ⁋ Lenificatio aũt quã aliq̃ ex eis facit vt mãna ⁊ melle: ⁊ huius nõ ſtimulant expulſiuã: nec adiuuãt: niſi per accidẽs cõtentiue opationem debilitando. ⁋ Deide dixit (quecũq̃ꝫ igit̃ ⁊c̃.) i. quecunq̃ꝫ materie opilantes continent̃ ſm ſuperiorẽ partẽ. i. ventris circa os ſtomachi: ſiue ſit cibus vel humor vel ſanies euacuabit̃ per vomitum: ſicut per regionẽ viciniores hũori purgãdos: niſi aliq̃ñ ꝯdicat difficultas vomit⁹ ex parte ſtricture pectoris: aut hiemis tp̃e. ⁋ Quecũq̃ꝫ aũt cõtinent̃ ſꝫ iſeriorẽ ptẽ vẽtris ſicut in fũdo ſtõachi: aut in inteſtinis euacuabunt̃ ꝑ ſeceſſum: ſicut per viã ad quã facilius qḋ ibi continet̃ elabit̃. ⁋ Et notat ex h̃ ſemper mãs eẽ purgãdas ex ꝓpinquioribus ſibi cãnalib⁹ ad h̃ aptis: niſi aliq̃d aliḋ ipediat: hoc.n. ⁊ ipſa nã facit recte operans. Q̃ḋ ſi aliq̃ñ mãs ſciatice: ⁊ podagre nitamur euacuare per vomitum: ſicut ex via valde remota nõ facimus iſtud in tñ vt euacuemus quãtũ vt materias illuc fluentes euertamus ⁊ ad ſurſum attrahentes diſpgamus. ⁋ Deinde dicit (quecunq̃ꝫ ṽo ⁊c̃.) i. ſꝫ quecunq̃ꝫ materie opilantes fuerint ſubcutanee vt cõtingit in magnis flegmonibus ⁊ carbũculis euacuamus per inciſiones cutis cũ ſcalpellatione: ſicut quãdo eſt mã apoſtematis multa ⁊ cõſtricta non ſuſcipiens anhelitum: ⁊ videmus membꝝ nigreſcere ⁊ ꝓcedere in viam corruptionis: tunc enim non expectamus maturationem: ſed ſcapellamus profunde: aut ſanguiſugas applicamus educentes humorem ibi ꝯſtrictũ. aliq̃ñ autem per cauterium cũ igne ſiue per medicinã habentẽ virtutẽ cauterizandi q̃lis eſt q̃ fit de calce ⁊ hmõi. de natura eni cauterij eſt reſoluere materias ꝯſtrictas ⁊ ꝓhibere ne corruptio ſpargat̃ ꝑ id qḋ alterat de mẽbꝛi mala cõpõne.

⁋ Deinde dicit (ita ṽo ⁊c̃.) ⁊ ſimiliter euacuamus materias que ſunt in ꝯcauitate aliq̃ nãli vt thorace: ſepe.n. ſanies pectoris nõ poſſibilẽ educi per ſputũ euacuam⁹ ꝑ inciſionẽ pectoris factã circa locũ ſaniei: ſil̃r euacuam⁹ ydropicos q̃bus aqua vẽtris cũ ẽ educi per ventrem ⁊ vrinã ẽ impoſſibile ꝑ cauteria ⁊ inciſiones circa vẽtrem.

⁋ Uno vero capitulo eorum quidẽ q̃ a toto genere ſunt p̃ter naturam in quibuſdaꝫ partibus contentorum intentio curationis ablatio eſt. Si vero impoſſibile ita fieri admimus periculoſum locũ tranſpoſitio. Quecunq̃ꝫ vero non ſunt a toto genere p̃ter naturam: ſed ſecũdum quãtitatem intentio horũ ſanandorum tantũ ſuperflui euacuatio. Intentio vero ſanandorum ſm partem quidẽ aliquã: ex ipſa accipitur diſpoſitione: plurima vero ex patiẽtibus particulis. cõ. 61.

⁋ Cum declarauit cãs ſalubres opilõnis pori ⁊ ꝯcauitatis ſm plimas res que in eis cõtente poſſũt opilare capitulat illas cauſas per capitulationẽ reꝝ exiſtentiũ i cõcauitate vel poro. ⁊ dicit (Uno ṽo capitulo) i. tot diuerſis iã dictis modis curãda eſt opilatio: ſꝫ vt vno capitulo ſit dicere. i. in ſũma vna colligere quãdo talĩ opilatiõis cauſa eſt aliq̃d contentũ in poro toto genere ꝑter naturã: ſicut lapis: aut ſanies intẽris ſeu īnuẽtis curatõis ẽ ablatio eoꝝ. i. remotio eoꝝ a corpore oĩo ſi fieri poſſit ſicut auferamus lapidẽ a collo veſice: aut per inciſionẽ factã circa collũ: aut per medicinas cõminuentes ipſũ ⁊ educẽtes paulatĩ: ⁊ ſicut chataractã ſtantẽ in pupilla auferimus medicis abſterſiuis ⁊ reſolutiuis ⁊ ſiccatiuis ⁊ ſicut ſanies contentã in pectore vel alio loco educim⁹ totã per modos ſibi cõuenientes ⁊ medicinas ad illud ꝓparãtes. ⁋ Si aũt talis oblatio ñ fuerit poſſibilis: ſicut

ſepe reſolutio chatarracte: aut etiā ꝯminutio lapidis nō obedit medicinis: tūc intētio eſt trāſpoſitio ad min⁹ periculoſum locum: ſicut chataractam flectimus deorſuȝ ⁊ lapidem ſtatim in collo impingimus in cōcauitatē veſice cum inſtrumentis ad hoc aptis. ¶ Dicitur autē toto gn̄e ꝑter nāȝ eſſe id de cuius genere nil eſt corpori naturale: aut qcq̄d ipſa ſui ſubā eſt incōueniēs: ⁊ ī nāle corpori: ⁊ non ſolū quantitate ⁊ qualitate: quaſi totum genus rei dicat̄ ſubā: eo ꝙ quātites ⁊ qualites ſunt in ea: nec enim aliqd de ſubſtātia diſcōuenire poteſt: quod quantitate ⁊ qualitate ⁊ ceteris non diſconueniat.

¶ Deinde dixit (quecūq; vo ⁊c̄.) .i. ſed quando cā opilatiōis eſt aliqd contentū in poro vel ꝯcauitate nō toto genere ꝑter nāȝ: ſed quantitate tm̄ tunc intētio curationis ē non ablatio vel curatio: ſiue euacuatio totius: ſed quātitatis ſupfluentis: multitudine enim ſanguis opilante venas nō euacuamus totū ſanguinē: qm̄ ipſe ſubſtantialr̄ eſt corpori cōnaturalis: ſine quo nō contingit viuere: ſed euacuamus illud quod de eo ſupfluit ad bonam habitudinē: eo qḋ opilat. ¶ Sed mirandū eſt cur non dixit intentiōes cure eius qḋ cōtinet̄ in poro ꝑter naturam ſm̄ qualitatem: maxime cū contingat humorem per ſuam groſſitiem ⁊ viſcoſitatē opilare: ⁊ cū ſuperius dixit opilōne ex talibus indigere inciſiuis ⁊ abſterſiuis: ⁊ nō euacuatiuis: ideo aūt ⁊ admiratione dignus quia tūc non videt̄ quecūq; dixerat in capitulo cōpꝛehēdiſſe. ¶ Niſi admirationeȝ remoueat: ꝙ nō intēdebat omnia predicta capitulare: ſed tantuȝ que proxime dcā erant: ex quibus nihil erat ꝑter nām in poro contentū: niſi aut toto gn̄e: aut quātitate: ſicꝫ ꝑȝ iſpiciēti. ¶ Haly. autem adhuc tacite reſpondens videt̄ dicere ꝙ q̄ꝫtitate preter naturam eſt aliqd duplr̄. ſ. quantitate qualitatis ⁊ quātitate molis. ¶ Sed ſi hāc diſtinctionē intēderet hic Gal. debere fieri improprie diceret: cum ait intentio eſt ſupflui euacuatio: ſuperfluitas eniȝ quātitatis qualitatis nō euacuat̄: ſed alterat̄. ¶ Adhuc autē dicit hic Haly. qḋ aliqd cōtinet̄ in corpore ꝑter nām: aliquando quantitate ſolū vt ſanguis quādo tantū mēſuram cōuenientē excedit: aliquādo qualitatē ſolum: vt quādo ſuperflue eſt calefactū: aliquādo quantitate ⁊ qualitate vt ſanies quaſi velit toto genere eſſe ꝑter nāȝ que ē ꝑter nāȝ quātitate ⁊ qualitate. ¶ Et errat ꝓculdubio non ītelligens qd ſit toto genere ꝑter naturā: ē.n. toto genere ꝑter nām id de cui⁹ genere nihil ē corpori nāle vt vermis ſiue lapis ſanies ⁊ hmōi. ⁊ ꝑȝ error ei⁹ ex h̄ qḋ ſanguis ipſe ē aliquādo quātitate ſuperfluus: ⁊ qualitate ſupcalidus ⁊ ita vtraq; ꝑter nām: ⁊ tamen nō pōt dici toto genere ꝑter nām: genus eniȝ eius conueniens eſt corpori: ⁊ ei cōnaturale: ſed quātitas ⁊ qualitas peccat. ¶ Deinde concludit quedam ex predictis: ⁊ dicit inuentio aliter intentio. ergo ⁊c̄. i. ergo manifeſtum eſt ex his ꝙ intentio ſanationis talium opilationū. imo ⁊ quorūcūq; morborum: ⁊ hoc vult per ſanandorum. pro aliq̄ parte ſumit̄ ab ipſa eſſentia morbi: ⁊ hoc intendebat cum dicit. accipit̄ ſm̄ partem ex ipſa diſpoſitione. ¶ Alia tranſlatio planiorem habet ſenſum: dicit eniȝ ⁊ pars inuentionis cauſarum ſanationis eſt ex ipſa egritudine: non ſolum autem pars inuentionis cauſarum ſalubriū ſumitur ex ipſa egritudine: ſed ⁊ principalis pars inuentionis earum: ſicut ſupra dictum eſt: cuȝ enim intentio ſit egritudineȝ deſtruere: hoc autem fit niſi a contrario: data egritudine contrarium fit in promptu: ergo principalis intentio curationis vel intentionis cauſarum ſalubrium ſumitur ab ipſius morbi eſſentia. ¶ Deinde dicit (plurima vero ⁊c̄.) .i. ſed plurima pars intentiōis cure ſumitur ab ipſis membris patientibus: ergo modica pars intentiōis cure ſumit̄ ab eſſentia morbi. lȝ ſit principalis pars: ſed plurima pars: lȝ non ſit principalis ſumitur a natura membrorum patientium: ſicut ex precedentibus morbis exemplificans de opilatione manifeſtum eſt: q̄uis enim in eis omnibus ſit intentio vna cōmunis que eſt ex opilato. Tamen modus ⁊ ingenium exopilandi diuerſificatur ſm̄ diuerſitatem membroruȝ in qbus eſt: aliq̄s.n. medicis exopilat̄ neruus: ⁊ aliq̄s vena: ⁊ aliq̄s pulmo: aliq̄s veſica: ⁊ aliq̄s inteſtinū: ⁊ aliūde educitur quod opilat in his: ⁊ aliunde in aliis. ¶ Propter qḋ dicemus ꝙ cognitio nature mēbri continet quatuor rerum cognitionem: ſicut dicit̄ ꝑcepta. ꝑmo. ſ. cōplexiōis eius: qua ſcita ſcit̄ per menſuram extimatiuā quāta ſit elongatio a complexione naturali. ⁊ ex hoc pēdet mēſuratio cōtrarij ad morbum. ¶ Secūdo plaſmatio ⁊ creature membri: qua ſcita ſcitur vtrū membrū ſit rarum vel ſpiſſum: ⁊ habens concauitates i ſe: ⁊ poros ad aliud magnos aut paruos: ex quo cōmenſuratur debilitas: aut fortitudo medicine: ſubtilitas ⁊ groſſities: qbus habēt reſolui euiſmodi materie: ⁊ ſcit̄ via eductionis eaꝝ. ¶ Tertio cognitionē ſitus. i. loci ⁊ ſocietatis: cognitio enim ſocietatis cōmenſurat electionē medicine euacuantis ad debitā partem: cognitio aūt loci cōmenſurat vnde opȝ facere medicinā ꝑtrāſire ad extitudineȝ ⁊ qd ſit admiſcēdū vt facilius ꝑueniat: ⁊ vtrū oporteat augere virtutē medicine ꝓpter lōgitudinē vie aut nō. ¶ Quarto cognitioneȝ vtutis mēbri: ſi.n. ꝟtus fuerit ꝑncipalis: aut aſſociata pꝛīcipali cauebimus a medicinis fortis reſolōnis: ⁊ reſolutiuis admiſcebimus ſtiptica ⁊ aromatica: ne toti corpi nocumētū īferamus: ⁊ a medicinis fortis calefactionis ⁊ infrigidatiōis vel ſubito fortiter euacuantibus: ꝓpter hoc ideȝ: ⁊ fluxus ab eis auertem⁹ ⁊ ꝓuocabimus ad non ꝑncipalia. Itē ſi fuerit acuti ſenſus vt mēbra neruoſa cauebim⁹ a mordicatiuis ⁊ medicis malaꝝ qualitatū: ſic ergo p̄ȝ ꝙ plima pars intētionis cure ſumit̄ a patientibus periculis: ¶ Sumit̄ āt adhuc ⁊ intētio curatiōis ab aliis: ſic a nā aeris nos circūdantis ⁊ etate patiētis. ⁊ hmōi cognitio ex libro ꝺ ingenio ſanitatis: ⁊ nā āt cāe morbo ꝯducte nō ſumit̄ intētio curatiōis: ſȝ ꝑſeruatiōis: ſi ꝗ ſupra ſanxim⁹ decimo tāꝑmaneāt. ablatio enim cāe efficiētis vel cōſeruātis magis pꝛeſeruatio dicit̄ q̄ꝫ curatio: eo ꝙ ablatio cāe nō eſt ſemꝑ ſufficiens cura morbi: maxime cuȝ ſupra dixit: ꝙ abſciſa cauſa oportet venire ad eam: que facta eſt ab illa egritudine: ſi tn̄ ſola ablatio cāe ſit ꝑfecta cura morbi vt apud opilōnē non erit in talibus diuerſa ꝑſeruatio a curatōe: eo ꝙ abſciſa cauſa non remanet opilone aliqd factū: ab hac ergo cauſa ſit magna pars intentionis cure aſſumit̄ alr̄.n. curam⁹ opilōnē ex lapide: alr̄ ex ſanie: alr̄ ex hūore: alr̄ ex aliis: q̄uis hoc Gal. non dixerit.

¶ Quecūq; vero aſpera facta ſūt preter naturam: eam que ſecūduȝ naturam eis adducēduȝ eſt lenitatem: ſcḋm os quidē radētes ſecūdum tracheā vero arteriam: aut linguā lenientē per humida ſine mordacitate ⁊ glutinoſa. Quecunq; vero ſꝫ lenitatem preter naturam ſunt: eam que ſm̄ naturam eis adducendum aſperitatem per farmaca ſufficienter riptica: ⁊ per breuē raſuram.

¶ Hic cū declarauit cās ſalubres ꝯſtrictiōis pori ⁊ ꝯcauitatꝫ ſic a ex re cadēte i eis añq; det cās ſalubres ꝯſtrictiōis pori: ⁊ ꝯcauitatis ſequentes alios morbos expedit ſe de cauſis ſalubribus morboꝝ in lenitate ⁊ aſperitate ⁊ dicit (q̄cūq; vo ⁊c̄.) .i. ſed quecūq; mēbra ſunt egra ex aſperitate acq̄ſita ꝑter nām intētio ſanationis taliuȝ eſt cō. 62.

reuocatio ſup eis lenitatis nālis amiſſe: ſumpta qdē ipſa
ab eſſentia egritudis: ſicē planū ē. ¶ Deīde cū reuocatio
lenitatis apud quedā mēbra: ⁊ quaſdā cauſas fiat p ab-
ſterſiua: ⁊ ſicca quedā: quedā p glutinoſa ⁊ humida exē-
plificat de vtraqꝫ ⁊ dicē (ſm os ⁊cē.) .i. vt ſi qñ in eſſe fiat
aſperitas vt ſepe cōtingit ꝓpter corruptionē cōplexiōis
oſſis in vulnere cuꝰ ſignū eſt ſupflua adherētia tenēs
eo ⁊ paucitas lubricatiōis ab eo: ⁊ ossus cariūs male ſit
p eo tēdētis ad mollitiē oportebit corruptionē ⁊ aſperi-
tatez eaꝫ ſequētē remouere fricationem ⁊ raſurā donec
cadant cortices corrupti ex qbꝰ eſt aſperitas: ⁊ tūc rema-
nente nāli lenitate oriet caro ſana ſup ipſū: ⁊ ſiſt aſperi-
tas palpebre ꝯtingēs ab humore nitroſo: idiget fricatiōe
⁊ raſura cū ferro cū ſolijs ſici ⁊ croco ⁊ mirabolano mar-
caſita ex ſilibꝰ abſterſiuis. ¶ Deīde dicē (ſꝫ trachea ⁊cē.)
.i. ⁊ vt ſi exaſperef trachea arteria ledēs vocē ⁊ faciēs
ipſaꝫ raucā ⁊ aſperā: ſicē ꝯtingit ex ſiccitate ꝓcedēte ex vi-
gilijs ⁊ coitu ⁊ cibis exaſperātibꝰ vt acetoſis ⁊ pōticis: ⁊
vt ſi exaſperef lingua ledēs ſmonē: ⁊ guſtū ſicut ꝯtigit
ex multa ariditate in febre: aut ex ciboꝝ ponticoꝝ maſti-
catiōe oportebit lenire vtrāqꝫ: qđ qdē fiet vt dicē cū hūi-
dis ⁊ glutinoſis ſine mordacitate exñtibꝰ. ¶ Remini-
ſcēdū aūt hic ꝙ dixit in ſcīa de ſignis ꝙ lenis vox ſeq-
tur lenitatē tracheē: lenitas aūt trachee ꝯtēperanā cra-
ſios ciꝰ: ⁊ ꝙ aſpera vox ſequif aſperitatē eius: aſperitas
aūt trachee ſeqf ſiccitatē cōplōnis eiꝰ. ¶ Eſt aūt aſperi-
tas: vt dicit inequalitas quedā ſꝫ duriū corpus: duritie
aūt cauſaf a ſic. itate ꝯſimiliū partiūꝫ trachee inequalitas
aūt cauſaf ab indigētia humiditatis diſpſe ſup tracheā
applanantis eā ⁊ reddētis eā lenē: ⁊ ſicut tales voces ſꝫ
nāꝫ ſignificāt tales cōplōnes nāles: ita ⁊ tales ꝑter nām
tales ſignificāt ꝑter nām tales: ꝓportionalr āt ēt in his
⁊ talis ſmo. ſ. lenis ⁊ aſper: tales ſignificat lingue cōplō-
nes nāles. ſ. nālis: accidētalis ꝓ accūtales: q̄re vr̄ ex h̄
ꝙ talis aſperitas ſiue ſm tracheā: ſiue lingue indigebit
duobꝰ generibꝰ medicīe. ſ. humidis ad ſiccitatē intrinſe-
cā partiū omiomerarū: ⁊ applanatiuis ad idigentiā hu-
miditatis ſupficialis. Eſt aūt ſiccitas omiomeraꝝ prius
nō illa egritudo quā hic curare intēdit: ſed aſperitas tra-
chee p ſe eſt nocens voci ⁊ ea que lingue per ſe nocēs ſer-
moni: ſed tñ talis ſiccitas eſt illius cā: quare ⁊ eā ꝑauſer-
ri oꝫ. ¶ Fortaſſis aūt nec ītelligit hic p humida glutino-
ſa fieri curā: niſi aſpitatis cauſate a ſiccitate quadā ſupfi-
ciali: pp qđ nō dixit lenire oportere p humida abſolute:
ſed p humida applanatiua que ꝯria ſunt ipſi egritudini
⁊ volebat per glutinoſa applanatiua: eſt .n. applanatiua
medicina viſ. oſa cuius ꝓpĉtas eſt vt dilatet ſupficiē mē-
bri aſperi dilatatione plane ſuperficiei: ⁊ ſit manifeſtū cor-
poris illius per eā planū: hoc aūt facit nō ſolū: qꝛ humi-
da: ſꝫ viſcoſa. ¶ Dixit aūt ſine mordacitate: qꝛ nō oꝫ eē
humida ſolū a: tu: ſꝫ ⁊ ꝟtute: mordicatiua aūt ſicca ſunt:
⁊ calida ꝟtute ſꝫ plurimū: hec āt exaſperāt nō applanāt
que aūt ex talibus competūt aſpitati trachee ſunt ſicut
oua ſorbilia ſine ſale lac ⁊ ius de attriplicibus ⁊ maluis
ſorbitiōes notē: ⁊ ficus ſicce ⁊ paſſe iſuſe in oleo amigda-
lino ⁊ hmōi: q̄ vero aſperitati lingue cōpetūt: ſunt ſicut
mucillago ſemīs cidonioꝝ zucharū ⁊ hmōi. ¶ Et ē ma-
nifeſtū p hoc: ꝙ lꝫ ītētio curatiōis in aſpitate ſumpta ab
eſſentia morbi ſit lenire ⁊ applanare: diuerſificaf tñ iſta
lenitio penes cām q̄ aſperitatē iducit: ſi .n. aſperitas eſt
pp corruptionē partiū ſiccarum: aut pp viciū humo-
ris exaſperantis ⁊ ſiccantis indiget fricatione ⁊ abſter-
ſione: ⁊ ita ſiccis potius q̄ꝫ humidis nō qdē: qꝛ neqꝫ paſ-
ſio: neqꝫ cauſa ſit humida: ſꝫ qꝛ talia ſunt amotiua cau-
ſe: ſicut ſcamonea colere in tertiana vera: ⁊ erūt talia ab-
ſterſiua applanatiua per accñs: qꝛ p amotionem exaſpe-
rantis: ⁊ hoc quidem eſt preſeruatio curationez in ſe cō-
ſiſtens: eo ꝙ amota cauſa nihil remaneat de morbo: oñ āt
aſperitas cauſaf a ſola humiditatis diſpſe idigētia: tūc
humida glutinoſa ſine mordacitate ſunt competentia
tam cauſe q̄ꝫ morbo.

Dubitabit autem aliquis: qꝛ nō videf ſufficiē-
tem dare curaꝫ aſperitatis trachee
exaſperaf .n. trachea aliqñ ꝓpter frigus diſſicile: quan-
doqꝫ ꝓpter curſuꝫ humoroſitatuꝫ ſuper eam: tales aūt
aſperitates nō indigent humidis glutinoſis: imo calidis
⁊ abſterſiuis: quomodo ergo dicit abſolute ꝙ aſpitatez
ſuper tracheam leniemus p humida glutinoſa. ¶ Niſi
eſſet ꝙ coniecturandūꝫ eſt ſub his: ⁊ talium aſperitatuꝫ
trachee curaꝫ poſuiſſe: ſi enīꝫ aſperitas trachee eſt a fri-
giditate lenīēda eſt per humida que ſint calida: huiꝰ .n.
generis eſt medicīa que dicif leniua: hec enī cūꝫ humi-
ditate ⁊ caliditate hꝫ: ſicut Gal. dicit. ſi aūt ē aſperitas tra-
chee ſit ab humoroſitate inequalr decurrēte ſup plani-
tudineꝫ trachee: aut ſuper tunicā coopericlēteꝫ guttur ⁊
epiglotum: tūc leniēda eſt p ea que aggregent cū appla-
natione abſterſionē: ⁊ vniuerſaliter: ſicut dicit ꝑncepo p̄
abſtergentia in gradu ꝑmo: ſicut ſorbitione ex farina fa-
be cuꝫ melle radice lilij ⁊ mirrha ⁊ ſquilla: ⁊ hmōi ꝑmix-
tis eis glutinoſis: ſicut gūmi arabico ⁊ hmōi: talia at ab-
ſterſiua conuenientia ad quādam aſperitatez trachee ra-
cuit ſubītelligēs ea ex ꝑus dictis circa aſperitatez oſſis:
omnis enim aſperitas: vt dicebat ſm quodcūqꝫ mēbruꝫ
indiget humidis glutinoſis: aut abſterſiuis. ¶ Sꝫ hic
ſciendum eſt: ꝙ qꝛ aſperitas eſt inequalitas ſm durum
corpus erit aſperū durum: ⁊ lene erit molle: nō tñ cōuer-
tuntur: q̄ꝫuis Gal. in libro de ſimplicibus medicīs: cōuer-
ſim accipiat vtrūqꝫ pro vtroqꝫ: vbi oſtēdit medicinā leni-
tiuam nō eſſe vnius modi: qꝛ nec durities leniēdi ē vna
tñ: ſicut .n. ibi dicit aliqd ſit durū vel aſperū: aut qa exic-
caf: aut congelaf: aut qꝛ replef: ergo medicina lenitiua
aūt eſt illa que calefacit ⁊ liquat ꝯgelatū: aut que hume-
ctat exiccatū: aut que euacuat repletum: medici autem
ſicut minuit magis voluit per lenitiuū: id qđ lenit corpo-
ra que duruerūt ꝓpter frigus: pp qđ dixit ꝙ lenitiō ſit
a medicina ꝓpterea quia accēdit caliditatē additaꝫ ſup
quātitatē caliditatis nālis: ⁊ reſoluit aliqđ de humiditate
eius: p hoc aſſignauit differētiam eius ad aperitiuā: di-
cēs ꝙ aperitiua generat caliditatē ſimilem valde calidi-
tati membri qđ aperitur preter qđ minuat vel addat ali-
quid ex humiditate eius. ¶ Poſt hec dicemus ꝙ non
omnis aſperitas ⁊ durities eſt morbus: ſꝫ illa ſola que p
ſe ledit operationez: eo ꝙ oportet membrum ad opus
eſſe lene: aliqua ergo eſt que eſt accidēs morbi dictū q̄li-
tas corporis īmutata: ⁊ iſta ſanatur ſanatione morbo: ſꝫ
quos comitatur: ⁊ talis eſt ſm plurimum que contingit
ex repletione vel frigiditate.

¶ Deinde cū dedit cauſas ſalubres aſperitatis ꝑter na-
turam: nūc dat eas que lenitatis ſunt preter nām: ⁊ dicit
(quecūqꝫ ⁊cē.) .i. ⁊ ſi mēbra habent lenitatem preter na-
turam ledētem operationem cum oporteat ad comple-
tuꝫ opus ſuū eſſe aſpera reuocanda eſt aſperitas amiſſa
ſuper ea per aſperationem eoꝝ: hoc autem fiet per far-
maca ſufficienter riptica abſterſiua: ⁊ per breuem frica-
tionem ⁊ raſuram. intentio ergo cure ſumpta eſt ⁊ hic
ſimiliter ab eſſentia morbi: aſperum enim lenire ⁊ lene
exaſperare oportet: quoniam autem talis lenitas preter
naturam ſemper eſt ex humiditate viſcoſa infuſa ſupra
mēbri ſuperficiē remolliente ⁊ lenificante ipſaꝫ indige-
bit ad curam medicis de quartuꝫ ꝓprietate ſit elongare
has humiditates viſcoſas a membri ſuperficie: tales aūt
ſunt que abſterſiue: quod intellexit per ſufficienter ri-
pticas: ſicut aliqñ in matricem ex talibus lenitatez ⁊ non
potentē cōcipe ſpermate ab ea ꝓpter lenitatē lubricātē

fricamus lanā cū baurach ⁊ hmōi. ¶ Et ē hic attēdē dignū ꝙ abstersiuū cōpetit alicui aspitati grā cāe tm̄: lenitati aūt cōpetit tā grā cause ꝙ̄ morbi: abstersiuū.n. asperatiuū vt ƺ sc: lenitiuū aūt p accñs tm̄: sunt aūt ⁊ huius generis medicie breuis fricatio cū pāno aspero: aut breuis rasura cū ferro ⁊ hmōi. talia.n. abstergūt pariter medicī. sꝫ marie cōpetūt in mēbro duro vt osse: os.n. in vulnere discoopertū adeo lenitū ꝙ caro generāda nō pōt adhesionē hēre fricamus: aut radim⁹ parūper cū ferro: donec asperitatē quādā iducimus lenitā supficiē abgēdētes: dicit aūt p breuē rasurā: aut qꝛ supflua inducere in eo asperitatē multā: que silr eēt ibi morb⁹ vt lenitas: aut dixit hoc respectu rasure cōpetētis asperato que fortior dꝫ esse: rasura.n. qua idiget aspatū ⁊ durū ad hoc vt equet̄. est maior ea qua indiget lene ⁊ molle silr vt equet̄: eo ꝙ durū difficilius recipit impressionē ꝙ̄ molle.

¶ Quecunqꝫ enfrases ⁊ angustiatiōes egritudines alias sequunt̄ curandū alias prius: ostensuꝫ aūt in tractatu de egritudinū differētia ꝙ de flegmonib⁹ ⁊ sclirosi ⁊ inflationibus ⁊ siccitatibus imoderatis: adhuc ⁊ ineptis figuris ipsoꝝ cōtinentium corporum conseqūnt̄ plerūqꝫ ea que dicta sunt queadmodum ⁊ tumoribus quibusdā coꝝ que in circuitu corpoꝝ. Si vero adinuicē coꝝ que dicta sunt complectant̄ aliqua ostensiones habebunt varias. Sufficiet autem vt in exēplo vno manifestā faciamus orationem. Amplius enim de omnibus in terapenticon dicitur litteris.

cō.63. ¶ Cū declarauit cās salubres ꝯstrictiōis pori ⁊ ꝯcauitatis ꝯtingētis ex re cadēte in eis: declarat eas que illi⁹ cōcomitantis alios mēbrꝫ: os: ⁊ dic̄ (q̄cūqꝫ vō ⁊c̄).i. sꝫ q̄cūqꝫ enfrases ⁊ angustiatiōes poroꝝ ⁊ ꝯcauitatum sequunt̄ alias egritudies: aut ipsi⁹ mēbri cui⁹ ē porus ⁊ ꝯcauitas aut alterius sibi vicini nō poterūt curari: nisi egritudies quas sequūt̄ curent̄ prius: qre prius illas curādū eē iubet noīat aūt ꝯstrictionē p duplex nomē cū dicit enfrases ⁊ angustiatiōes duob⁹ modis eā esse notās: ꝯstrictio.n. pori: aut est per aliqd qd̄ est in poro: ⁊ dr̄ enfrasis vel opilo seu clausio: aut p aliqd qd̄ nō ē in illo: ⁊ dr̄ angustiatio: id aūt qd̄ est in poro abstruēs ipꝫ: aut est in se morb⁹ cuꝫ hoc ꝙ est cā opilōis: vt apostema lapis carnositas ⁊ verruca ⁊ hmōi. aut nō ē in se morb⁹ vt humor: sanies stercus: cib⁹: ⁊ hmōi angustiatio aūt qn̄ fit ab aliq̄ ꝙ ē in poro erit comitās aut egritudinē mēbri i quo est por⁹: aut viciniorem autē ⁊ de causis salubrib⁹ opilōis fientis ab eo qd̄ nō est in se morb⁹ determinatū est supra: nūc autē determiare itēdo ē de causis salubribus tam opilōis ꝙ̄ angustiationis ⁊ comitantium morbum.

¶ Deinde cū dedit curādū esse prius egritudines quas opilo ⁊ angustiatio sequunt̄. ostēdit morbos q̄s vtraqꝫ ꝯstrictio pōt comitari: ⁊ dic̄ (ostensum est ⁊c̄.).i. sꝫ ostensum est in libro de morbo ⁊ accidēti: ⁊ hoc innuit p librū de dr̄is egritudinū in pmo. s. ⁊ 2° tractatu: magis aūt p presēti 2°. in quo causas morboꝝ inuestigat: ⁊ nō in pmo in quo ingrit numeꝝ ⁊ essentiaꝫ morboꝝ: sicut dicebat Galy. ꝙ ea q̄ dcā sunt.i. enfrases ⁊ angustiatiōes plerūqꝫ sequunt̄: aut apostema mēbroꝝ ꝯtinētiū poros ipos ⁊ ꝯcauitates: sicut sepe ꝯsequitur flegmones.i. ⁊ apata sanguinea sepe sclirosis.i. melica sepe iflationes.i. flegmatica: nō dicit aūt ꝯsequi erisipillas: qꝛ de rō erisipille est dilatari in supficie mēbri: ⁊ nō multū intumescere: quare nec opilationē facere siue efficere: aut ꝯsequitur: plerūqꝫ imoderatas siccitates ꝯtinētiū mēbroꝝ: aut corruptionē figuraꝝ eoꝝ: silr̄ ēt aliqñ ꝯsequunt̄: vt dicit tumores mēbroꝝ nō ꝯuenientiū illas ꝯcauitates ⁊ poros: sꝫ contactuꝫ hntiū ad illa: siue tumores illi sint ex apate siue ex alio: cū.n. generat̄ aliqd̄ pdictoꝝ apostematū itus in cōcauitate vel poro: sicut si fiat in meri: aut in stomaco vel intestino: aut in pelliculis ipsius vene: aut poris vrinalibus vel collo vesice aliqd̄ pdictoꝝ apatū accidet meatus illos inde ꝯstringi: ⁊ opus ad qd̄ sunt ipediri: silr etiā si accidat apostema extra ꝯcauitatē vel porū in mēbro ꝯtactuꝫ hnte ad ipm sicut ex apate lacertoꝝ meri: aut lacertorū spōdiliū ꝯiunctionē hntiū ad tracheā accidit meatū trachee coarctari: ⁊ pfocationē incurrere: ⁊ ecōuerso ex apate in lacertis epiglotti accidit coarctari meatū meri: ⁊ transglutiōeꝫ ipediri: ⁊ sicut ex apate vesice accidit: tuꝫ ꝯstrictio sui meat⁹: tū ēt coarctatio intestini cui ꝯiungit̄ ⁊ ex h ipedit̄ egō ⁊ mictio: ⁊ sicut accidit ꝯstrictio meat⁹ vesice ex tumore matricis pp pgnationē quare: in aliqbus mulierib⁹ accidit ex h difficultas vrinatōis: ⁊ sic accidit ex ventositate tumefaciente aliqd̄ mēbrū coartari vicini meatū. Qualr aūt siccitas imoderata: aut corruptela figure sit cā ꝯstrictiōis meatus mēbri nō est difficile videre: siccitatis.n. est mēbrū ꝯhere: ⁊ ide meatū diminuere sicut sepe i febre icēsiua accidit ꝯstringi meri: vt nihil trāsglutiri possit: aliqñ collū vesice vt nihil possit vrinari: intestinū ex siccis ⁊ stipticis multis assumptis: corruptio aūt figure sepe ꝯstringit meatū sicut freqnter ꝯtingit i naso ꝯtritio aliq̄ ex qua figura corrūpit̄ ⁊ inde foramina nariū ꝯstringunt̄: ⁊ vtrūqꝫ corruptio figure nō est sine trāsmutatiōe partiū mēbri de loco ⁊ situ suo: accidit idē: aut suū meatū ꝯstrigi: aut eū qui vicini. ¶ Cōtingūt.n. ꝯstrictiones meatuū ēt ex aliis morbis: ⁊ nō solū ex pdictis: sicut ex nimia mēbri frigiditate coadunāte: aut ex vulnerib⁹ nō ad rectā formā solidatis intra ꝯcauitatē mēbri: aut ex carnositate aliq̄ intra ꝯcauitatē crescēte ⁊ hmōi. Sꝫ fortassis fit ex his raro: ex illis pro plurimum pp qd̄ dixit (plerūqꝫ ⁊c̄). ¶ Deinde cū dedit quas egritudines ꝯsequunt̄: ostendit quis sit modus cure: ⁊ dic̄ (si vero ⁊c̄.).i. sꝫ si aliqua eoꝝ que dicta sunt complectātur adinuiceꝫ.i. simul iungant̄ vt apostema ⁊ cōstrictio aut siccitas ⁊ ꝯstrictio: aut cōruptio figur̄ ⁊ ꝯstrictio pori: ⁊ ꝯcauitatis varias habebit ostensiones causaꝝ salubriū: ita tñ ꝙ semp oportebit pmū sanari morbum quē seqt̄ pori ꝯstrictio ꝙ̄ ipaꝫ ꝯstrictionē: iuxta cāonē supi⁹ dcm̄ ꝙ ab illi⁹ cura icipiēdū: sine cui⁹ pmissiōe reliqu⁹ nō curat̄. ¶ Deinde qꝛ ꝓseq cās salubres cuiuslꝫ enfrasis ad alios morbos comitantis lōgiorē tractatū expeteret: ꝙ̄ ptineat huic doctrie: ondit sufficē apd̄ hāc doctrinā: ꝙ h vno exēplo dclaret̄. ⁊ dic̄ (sufficiet ⁊c̄).i. sufficiet manifestare h sub vno tm̄ exēplo: pp amoreꝫ cōpendij cui innititur hic modus doctrie: longior aūt ꝓsecutio de talibus in libro terapentice methodi est querenda.

¶ Subiaceat igit̄ in exēplo alicui pti influere multitudinē sanguinis vt distendant̄ que sm̄ partē vasa nō magna solū sed parua prius effugiētia visionē: et plenitudine pro nūc apparentia queadmodū in oculis videt̄ aliquando manifeste pp albedinē tunice: cōueniens vero ⁊ alia minora his que dicta sunt vasis distendi repleta: nondū pro ea apparere pp paruitatē ⁊ periculum ifundi aliqd refudans ex vasis in eas que i medio sunt regiones vacuas: aut effundi aliquid paruū.

¶ Cũ declarauit ſufficere in hac doctrina ꝙ cura enfra
ſis aliaſ egritudīes ſequẽtis explicet ſub vno exẽplo:eli
git pro exẽplo dicere cãs ſalubres enfraſis ꝯtingẽtis ab
apoſtemate potius ꝗ̃ ꝯtingẽtis ab alio morbo vt cauſas
ſalubres morbi compoſiti nõ derelinqueret: hoc in loco
adeptus horã dicẽdi eas. ¶ Eſt aũt apoſtema maxime
morbus cõpoſitus:non enim vocamus qualeſcũq; ſimul
ꝯiunctas egritudīes in eodẽ mẽbro eſſe ꝓprie morbuʒ
compoſitum:ſed quãdo ex eaꝝ ꝯiunctione prouenit res
vna que eſt vnus morbus:ſicut in apoſtemate: hoc aũt
fit quando duo morbi vel plures in vno mẽbro vel toto
corpore exiſtẽtes:ꝑꝑ vtroſq; ledere vnaʒ operationem:
ꝛ nõ vnũ ledere operationẽ diuerſaʒ ab alio ſortiunt̃ q̃ſi
vnam formã ꝛ vnuʒ nomen: ſicut mala cõplexio calida:
ꝛ ea que ſicca ĩ toto exiſtẽtes: quaꝝ quelibet nocet dige
ſtioni ꝛ vniuerſaliter nutritioni dicit̃ febris: in vno aũt
mẽbro exiſtẽtes ambe dicunt̃ febris illius mẽbri: ſimilr̃
ꝛ tertiana cũ quotidiana eadẽ die qua ſimul redeũt dicũ
tur. Emitriteus:ꝛ eſt vna febris cõpoſita ex duab' cõpo
ſitis egritudinibus. ¶ In mẽbris aũt officialibus egri
tudo cõpoſita eſt ex curſu pluriũ egritudinũ illoꝝ:quaꝝ
quelibet fit in eo per ſe: ꝛ nõ per accidẽs:dico aũt per ac
cidens:vt quia fit in cõſimili ꝙ eſt pars illius: nõ ſemꝑ
autem compoſita egritudo ſortit̃ vnum nomen: ſed qñ
cũq; talis cõcurſus fit res vna ꝓpter ledere ſimul vnaʒ
operationẽ dr̃ vnus morbus cõpoſitus: q̃uis tali com
poſitioni nõ ſit ſemꝑ nomẽ impoſitũ. ¶ Eſt aũt apoſte
ma morbus cõpoſitus in mẽbro ꝯſimili:ſicut vult Gal.
in ꝑma particula de morbo ꝛ acci. ſepe tñ in apoſtemate
omne genus morbi videt̃ incluſum: eſt enim in eo ma
la cõplexio cum humoris vicio cõpoſita: ꝛ hoc exiſtens
ſm̃ duplicẽʒ humoris qualitatẽ actiuã.ſ.ꝛ paſſiuã.ſi enĩ
fuerit ex ſanguie:ꝛ tũc mala cõplexio eſt calida ꝛ humi
da:ꝛ ſi ex colera:tũc eſt calida ꝛ ſicca:ꝛ ſic de aliĩs. Eſt ꝛ
in eo ſolutio ꝯtinuitatis:ꝑꝑ extẽſionẽ venaruʒ ꝛ totius
lacerti factã a repletione ꝛ penetratione ſanguinis intra
venas ꝛ alias partes:adhuc aũt ſicut dicit Gal. eſt in eo
tertia cõpoſitio:quia humores ex quibus ꝯtingunt apo
ſtema ſunt cõmixti adinuicẽʒ ꝛ raro reperiuntur ſimpli
ces vt dicit:ſed cũ talis cõmixtio a dominatori denoiet̃:
vt dicat̃ humor colericus in quo nã colere magis vincit
nõ video ꝙ oporteat malã cõplexionẽ reſpondere alte
ri ex cõmixtis:quelibet autẽ hoꝝ morboꝝ eſt per ſe in
conſimili:per accidẽs vo in organico. ¶ Eſt autẽʒ ꝛ in
eo morbus officialis ſm̃ plurimũ:pleruq; enim apoſte
mata ſunt cũ corruptione quãtitatis ꝛ figure ꝛ pori mẽ
bri organici:nõ tamẽ omnia:eriſipilla eñi pleruq; tumo
res nõ inducit:quare nec quãtitatẽ: nec figurã corrũpit
ſimiliter:neq; porum:adhuc aũt tumor accidẽs in apo
ſtemate nõ ſemper eſt morbus:nõ eniʒ accidit ab eo ſem
per leſio operationis: qñcũq; ergo nõ accidit ab eo ledi
operationẽ per corruptionẽ quantitatis:aut figure non
morbus:ſed accidens ſecutiuũ vocabit̃.ſicut Gal. dicit
ideoq; morbus officialis nõ eſt in eo de neceſſitate:qua
re dicit (ſubiaceat ergo ꝛc.) i. ſupponat̃ igit̃ ꝙ ſanguis
multitudo influat̃ alicui parti vt muſculo expulſa qdeʒ
a forti ꝛ digno:ſicut quoddã quãtitate ſuperfluuʒ: rece
pta aũt a debili ꝛ idigno: aut ꝓuocata ſuper quouſq;
membrũ ex dolore vel calore illius intantũ dico influat
ꝙ accidat extẽdi venas prius rec plenitudinis pulſatiles ꝛ nõ
pulſatiles nõ ſolũ magnas:ſʒ ꝛ paruas inuiſibiles ꝑus:ſʒ
viſas modo ꝑꝑ plenitudinẽ:ſi detectas eſſe a carne con
tingat:ſicut manifeſte videtur in oculis tali ſupfluitate
ſanguinis ad eos influẽte:luciditſſime quideʒ ꝛ ipſe mõ
ſtrante ab albedine tunice ꝯiunctiue patiẽtis obtalmiã
tum quia diſcooperte:tuʒ q: rubee facte a ſanguinea re
pletione clarius oſtendunt̃ in albo:hoc.n. ſuppoſito ve
riſſimile eſt vt dicit:ꝛ alias minores venas predictis:que
capillares dicunt̃:extendi:ꝑꝑ repletioneʒ in eas ꝯculca
taʒ:ſed nõ videri ꝓpter paruitatẽ:adhuc aũt ꝛ refudere
aliqd ex hac ſupfluitate: tũ ꝑ ipſas pelliculas venaꝝ:tũ
ex apertis ꝑꝑ iculcationẽ orificiõs ĩ ipſas medias regiões.

Poteſt autem fortaſſis qs dicere ꝙ Gal. i
nuit hic modũ generandis
oĩs apoſtematis:ꝛ nõ ſolum ſanguinei: omne.n. apoſte
ma:ſicut vr̃ eſt ex humore decurrẽte ꝑ venas:qm̃ aũt in
vna ſunt humores omnes mixti apud ipm̃ impoſſibile
erit apoſtema eſſe de ſimplici humore omnino:ſed a pre
dominante ſm̃ quãtitatẽ:aut ſupra debitã ꝓportionem
abundante humore iudicabitur eſſe de hoc vel de illo.
¶ Niſi eſſet ꝙ nõ eſt hoc verũ:niſi quãdo fit defluxus
humoꝝ per venas:habet enim ſanguis venarũ tres ſub
ſtãtias ꝓportionatas flegmati colere ꝛ melãcolie: ſicut
ſupra oſtendimus:quarũ quelibet denomiat ſanguinẽ:
ſi vltra cõuenientẽ nature ꝓportionẽ dominet̃: ſunt tñ
ꝛ decurſus humoꝝ ꝑ alios meatus a venis: in quibus
frequenter defluunt humores ſimplices nõ commixti.
¶ Adhuc ẽt videmus apoſtemata fieri ex vẽtoſitate ꝛ
aquoſitate tumeſcentibus:qñ ꝛ per alios meatus decur
runt:ꝛ in aliĩs ꝯcauitatibus cõtinent̃. ¶ Hoc ergo apo
ſtemate ſic ſuppoſito ſiquidẽ cõtingat ab eo pori vel cõ
cauitatis anguſtiatio in ipſo membro: aut ei vicino:qm̃
nõ ſanabit̃ anguſtiatio in ipſo mẽbro niſi apoſtematis
ſanatione:ipſius huius ſuppoſiti apoſtematis cãs ſalu
bres deinceps opʒ exponere: dicemus tñ ꝑmum ꝙ hoc
apoſtema dicit̃ apud grecos flegmon calidum.ſ. apoſte
ma:ex quo accidit mẽbro in quo eſt mala ꝯplexio diuer
ſa calida:eo ꝙ ſanguis qui eſt in eo calefactus ꝑꝑ cõſtri
ctionẽ ꝛ inculcationẽ in illo ꝓhibenteʒ anhelitũ ꝛ reſpi
rationẽ ex quo accidit ſibi ſimilitudo ebullitionis quam
pulſui aſſimilant patientes: ꝛ eſt in eo rubor ꝛ tumor.
ꝑꝑ id qđ ſcitũ. ¶ Dolor aũt eſt in eo fortis:eo ꝙ ſuper
fluitas cõtenta in interioribus venarũ ꝛ arteriarũ cale
facit eas:ꝛ extendit ꝛ dirumpit:ꝯtenta aũt extra venas
in mediĩs regionibus calefacit etiãʒ ꝛ coarctat ꝛ grauat
tam ipſas ꝗ̃ neruos ꝛ chordas pãniculos ꝛ ligamẽta:i
poſſibile aũt eſt ꝙ hec ſuperfluitas ſanguinis ad mem
brũ effuſa:aut nõ vincat mẽbruʒ: ita ꝙ corrũpat mẽbri
cõplexio:ꝛ omne eius opus:aut nõ vincat̃ ab ipſo:ita ꝙ
mẽbrũ redeat ad diſpoſitionẽ ſuã naturalẽ:victoria aũt
ſuperfluitatis erit:aut malitia quãtitatis:aut qualitatis
eius.ſ.aut ꝙ corrũpit ſubſtantiã mẽbri:aut induret ĩ eo
reſolutiõe ſubtilis ꝛ remãſione groſſi: victoria aũt mẽ
bri erit vno duoꝝ modoꝝ.ſ.aut ꝑ reſolonẽ totius ſup
fluitatis effuſe:aut ꝑ eius decoctionẽ. Sʒ decoctionẽ ſe
quunt̃ due res:ſicut. Gal. dicĩ in lib°. de mala cõplone ꝺi
uerſa.ſ. gñõ ſaniei ꝛ eius collectio: collectio vo ꝗ̃to fue
rit minoris tumoris: ꝛ ĩ loco viciniore maiori foramini
ad qđ apta ſit eruptio ſaniei laudabilior eſt:ꝑꝑ qđ colle
ctio que eſt in ꝑtibus ſtõi laudabilior eſt:ꝗ eſt in ampli
tudine interiori ꝗ̃ que eſt ſub ſiphac:ꝛ ꝗ eſt in ꝑtib' ce
rebri:laudabilior eſt que eſt in vẽtriculis anteriorib' ꝗ̃
que eſt ſub duabus matribus cerebri:aut ꝗ̃ que eſt in
ventriculo poſteriori:qm̃ ille canalis eſt paratus ejectionis
ſaniei:hi aũt nõ: ſʒ Gal. proſecutionẽ cure apoſtematis
nõ conat̃ in hoc loco:niſi ad victoriam membri que eſt
ꝑ reſoloneʒ ſupfluitatis effuſe:ꝛ non ꝑ decoctionem:eo
ꝙ decoctionem nõ oʒ conari:niſi quia reſolo eſt ipoſſi:
voco aũt gñaliter reſolonẽ quãcũq; mẽbri repleti euo
nem:adhuc ẽt ſimiles ꝓſequens in hoc libro multos ex
ꝯtingentibus caſibus derelinquit.

¶ Huiuſmodi vero paſſionis curatio habe
bit ꝯſiderationeʒ per euacuationem vt vero

manifeſtius dicamus ex parte euacuationē quoniā paſſio erat in eo ꝙ repleta eſſet pars imoderate. Neceſſariū autem aut per recurrens euacuari ſuperfluum: aut p ipſam partem patientē: Rurſum igitur recurret aut p pulſum: aut per tractuz aut tranſmiſſuz: aut ſm aliquam horuz: aut ſecundum oīa. Per ipſaz vero que patif partē euacuabitur hoc qdem manifeſte ⁊ ſenſibilr: hoc vero p euaporationes extenuatum.

co. 65. ℭ Cum ſuppoſuit apoſtema ita genitū pro cā enfraſis ⁊ anguſtiādis docet cauſas ſalubres illius: ⁊ dicit (huiuſmodi vero ⁊c̄.) i. ſed curatio huius paſſionis. ſ. apoſtematis eſt per euōnem: ⁊ hoc intendit cū dicit hʒ ꝯſiderationē euacuationū: deinde ſpecificat illud magis: ⁊ dicit (vt vero ⁊c̄.) i. ⁊ vt magis ſpecificemus curatio eius erit per euōnem ex parte habente paſſionem: ⁊ hoc volebat cum dicit: vt vero per manifeſtius dicamus habebit conſiderationē euacuationū ex parte ſupple patiente.

ℭ Deinde dat cām hu⁹: ⁊ dicit (qm̄ ⁊c̄.) i. qm̄ hec paſſio .i. apoſtema erat inquātū pars imoderata repleta eſt q̄ſi hec paſſio pncipalr ſit imoderata q̄dam repletio: ex quo videf ꝙ pma intētio cure apoſtematis ab eēntia ipſius ſumpta ſit ſicut in oib⁹ oꝫ morbis: q̄uis multiplex adueniat morbus pncipalis tn̄ morb⁹ in ſuppoſito apoſtemate vr̄ repletio ꝯcauitatū ⁊ foraminū huic aūt eſt ꝯtraria euacuatio: eſt aūt repletio: tn̄ morb⁹ tum cā: ſicut ſuperius dictū eſt: ſm .n. ꝙ eſt morbus vr̄ de genere opilationis exiſtēs niſhilominus tn̄ eſt cā: tū male cōplexionalis tum ſolonis cōtinuitatum ⁊ corruptionis quātitatis ⁊ figure que oīa ſimul in apoſtemate ꝯiungunf ex humoris repletione cauſata: pp qḋ reſpectu hoꝝ morboꝝ habētiū cauſaz abſciſſio cauſe pſeruatio dicif ꝓprie ⁊ nō curatio ſicut ex ſuperi⁹ dictis perſpicuū ē. Q̄ð ſi large curatio dici poſſit erit pma intētio curatio in talibus ab eēntia cauſe ſumpta: cū ergo ſuperius dixerit: ꝙ curatio eſt egritudīs facte ꝓpria eius. ſ. que cauſaz nō hʒ: preſeruatio aūt ꝓpria ſit future fieri duplicis exiſtētis. ſ. eius que eſt pars fientis: ⁊ eius que abſolute dicitur future fieri: quaꝝ quelibʒ cauſam hʒ: nō aūt ſit preſeruatiue: niſi per abſciſſionē cauſe. ⁊ ꝓpterea hic vocabit abſciſionem cauſe curationē paſſionis: niſi large pſeruatio curatio dcā ſit: aut niſi curationē pro quacūꝗ ſanatione accipiat.

ℭ Deinde cū dixit ꝙ intētio curatiōis ē euacuatio partis: oñdit quib⁹ modis pars euacuef: ⁊ dic̄ (neceſſarium aūt ⁊c̄.) i. ſed neceſſariū eſt partē repletaz euacuari vno duoꝝ modoꝝ. ſ. recurſiōe ſanguis ad loca vn̄ venit: aut extractione ipſius per ipſam partē patientem. ℭ Deinde ſubdiuidit vtrūqꝫ iſtoꝝ modoꝝ: ⁊ dicit (rurſus igitur ⁊c̄.) i. ⁊ ſanguis replens mēbrū recurret in ptes vn̄ venit vno triū modoꝝ. ſ. aut emiſſiōe: aut attractione aut trāſmiſſione: aut duob⁹ ex eis: aut oībus ſimul: eſt aūt pellens ⁊ trāſmittēs localr ex parte vbi eſt humor. trahens aūt localr eſt oppoſitū ei qḋ trahif: vult autem perpulſionem expreſſionē quādā factā in mēbro ex ſi idis extrinſecus poſitis: per tractionē aūt vult aūt ſpeciem. tractionis factā a vacuo partiuz localr oppoſitaꝝ: aut ſpeciem tractionis per ſtimulationē ⁊ dolorem in parte oppoſita que nō eſt: niſi accidens attractio: inquātū. ſ. dolor euacuit reuma: cuius rōnē infra dicemus per tranſmiſſionē aūt vult expulſionem humoris factam a virtute membri ſtiptica confortata.

ℭ Deīde ſubdiuidit aliud mēbrū: ⁊ dic̄ (p ipſam vo ⁊c̄) .i. ſed extractio ſanguis replētis p ipſaꝫ partē patientem eſt duob⁹ modis. ſ. aut ſenſibilr: aut p ſcalpellationes factas in mēbro ⁊ hmōi. Aut iſenſibilr vt p extenuationē humoris ⁊ ꝯuerſionē in vaporē ſubtilē iſenſibilē: q: ſic dicit Gal. eſt humiditas ſubtiliata ⁊ minutatim diuiſa: do nec aeri aſſimilef: hec aūt ſubtiliatio fit cuꝫ calore reſoluētiuꝫ mediciaꝝ mēbroꝝ approximataꝝ: ⁊ cū calore nāli cōtinuo ex humoribus qui nobis occulte reſoluēte.

ℭ Si igif fuerit totū corpus plectoricuꝫ nō oꝫ p ipſam patientē p. ē euāre. Si .n. ſacrificationib⁹ ⁊ inciſionib⁹ ſenſibilr euāuerim⁹ dolētes ptes attrahemus pp doloreꝫ amplius. Si vo calefaciētibus diaforeſim aggreſſi facere fuerimus trahemus pp calefactionem amplius in pteꝫ q̄ diaforeſim faciamus. Si vo velimus recurrere cogere qḋ eſt influxū nō recipiet plenuz exiſtēs corpus: ad vtrūqꝫ igitur hec oportet euacuare totum: ⁊ deinde econtrario trahere omnino ad alias regiones: id quod influit patienti parti. hoc vo patiente repellere a parte prius: deinde diaforeſim facere aggredi paratior enim euacuatio quanto per maiora.

ℭ Cū declarauit curationē apatis eē p euōnē ⁊ modos ſibi cōpetētis euōnis ſubdiſtinxit: oñdit hos euōnes eē tū i. ꝯuenietes: tū iꝯuenietes ſtāte plectoria ipſi⁹ toti⁹: ⁊ eſt hec oñſio reſolone quadaꝫ doctrine: ad id qḋ eſt vltima cā iꝯueniētis ⁊ incōueniētie: ſicut vr̄ Galy. dicere: ⁊ dicit (ſi igif ⁊c̄.) i. ſi igif volum⁹ curationeꝫ apatis p euōnē. conſiderandum eſt prius: ſi corpus eſt plectoricū vel nō. ſi .n. eſt plectoricum nō eſt facienda euacuatio per ptem patientem: neqꝫ ſenſibilr neqꝫ inſenſibilr. co. 66.

ℭ Deinde dat cām huius: ⁊ primo eius quod non ſenſibilr: ⁊ dic̄ (ſi .n. ⁊c̄) q: ſi nos euōne manifeſta que ſit p ſcalpellatiōes ⁊ ſanguiſugas: ⁊ hmōi. euāuerimus ptes apoſtematis dolētes ex ipo apate: pp eē calefactas ⁊ tēſas iducem⁹ dolorē illis ex ſolone ꝯtinuitatis: ⁊ ſi iducemus dolorē ampli⁹ ad eas attrahem⁹: pp dolorē q̄ euēm⁹ ab eis. de nā .n. doloris ē ꝓuocare reuma ſup mēbrū qḋ dolet: pp id qḋ poſt dicem⁹: ſi ḡ mēbruꝫ alias reumatizatū fortiori ſup eo vniētē: ⁊ ad id depellētē: ⁊ p hoc dolorē hñs iterū ex ſcalpellatiōe dolorē duplabif reumatiſm⁹: ⁊ accidet min⁹ ſcalpellatiōe euāri q̄ influit: ⁊ hac de cā ſalubre pceptū ē ꝙ vbi dolor ꝓuocat reumatiſmū ſedādū pmo dolorē: vbi aūt nō eſt dolor: ſꝫ aliud: euenduꝫ dolorem excitantis: etiam ſi non ſit corpori plectoris: multo autem amplius ⁊ ea preſente.

ℭ Deinde dat cām ei⁹ qḋ inſenſibilr: ⁊ dic̄ (ſi vo ⁊c̄.) i. ⁊ ſi nos ſtāte toti⁹ plectoria conati fuerim⁹ occulte euāre p ductionē humiditatis in vaporē: que ſit medicis calefacientibus: ⁊ hoc intēdebat cū dic̄: ſi vo calefaciētibus aggreſſi fuerimus facere diaforeſim. i. reſolonē ⁊c̄. nos calefaciemus ptē. calefaciētes vo ampli⁹ attrahem⁹: pp calorē ad ipſam ptē de humore q̄ ab illa euaporare facimus: de nā .n. reꝝ calefaciētium eſt: ſicut ipſe dicit in ꝯmētis regimīs acutaꝝ. ꝙ ſicut reſoluūt ſupfluū retētū in mēbro cui appropinquāt: ita attrahunt ex vicinis: ſi repleta ſint: ipſoꝝ qdē p⁹ liquādo mūs ⁊ ad curſū ꝓparādo: deīde attrahēdo p modū quos. ē. diximus calidū attrahē. ē aūt hec oſtēſio ſine dubio qdā modus reſolonis: cū .n. qrif q̄re nō eſt faciēda euōo ptis p ſcalpellationē ſtāte plectoria ꝯueniēter rñdef: q: talis euō dolorē inducit. Q̄ð ſi adhuc exquiraf q̄re: q: dolorē inducit ꝯueniēter rñdef: q: dolor iducit reumatiſmū. Q̄ð ſi adhuc

querat quare propter inductionem reumatiſmi ꝯuenięter reſpõdet: ꝙ aut plus: aut equale ei qȯ euacuat attrahit ex quo accidit nõ ꝯferre ſʒ nocere. Qȯ ſi adhuc queratur: vnde eſt ꝙ plus attrahit ꝑ illud ꝙ̃ euacuet conuenienter reſpõdet: qꝛ corpus eſt plectoricũ: ⁊ hec ſicut vltima cã icõueniẽtie. ℭ Et ſimiľr cum querit quare non eſt faciẽda diaforeſis ex pte conuenienter reſpondet: qꝛ diaforetica calefaciunt ptẽ. Qȯ ſi adhuc querat quare: qꝛ calefaciũt ꝯueniẽter rñdet: qꝛ ꝑ calorem attrahũt ad ptẽ plus ꝙ̃ reſoluãt ab illa: ꝙ ſi adhuc querat. vnde eſt ꝙ plus per illud attrahũt ꝙ̃ reſoluãt ꝯueniẽter reſpõdetur: qꝛ corpus plectoricũ: ⁊ hec eſt ſicut vltima cã icõuenientie. ℭ Et eſt hic attentione dignũ ꝙ doctrina hui⁹ libri dr̃ diff. nitiua ꝑ cõparationẽ ad explanationẽ diffinitionis ꝓpoſite de medicia l ꝓn⁹ libri. ad hui⁹. n. explanationem tot⁹ liber ordinat: ſed nihilominus pp hoc ẽt apud talẽ explanationẽ alicui⁹ ꝑtiuʒ diffõnis accidit vti ⁊ reſolutiua ⁊ cõpoſitiua: his. n. duab⁹ maxime vtimur ad particularia ꝓbleumata ſcientie declaranda: ſicut icipientes dicebamus: diffinitiua vero maxime ad totius ſcientie compendiationem vt diximus.

ℭ Deinde cuʒ declarauit ꝙ ſtãte plectoria nõ eſt faciẽda euacuatio per partẽ apoſtemoſaʒ: neqʒ ſenſibilis neqʒ inſenſibilis oſtẽdit etiã ꝙ nec eſt faciẽda euõ ꝑ recurſionẽ eius qȯ fluxit. ⁊ dic(ſi vo ⁊c.) i. ſʒ neqʒ oʒ ſtãte plectoria euacuare ptẽ in qua eſt apoſtema per recurſionẽ humoris ad loca: vñ venit: qm̃ ſi nos volum⁹ cogere recurrere qȯ ifluxit pulſione vel tractione vel trãſmiſſiõe nõ erit illud nobis poſſ: qꝛ corpus plenũ exiſtens nõ hʒ locũ capacẽ illius qȯ opʒ recurrere: niſi cedat illud ꝙ implet. duo. n. corpora ſimul ſtare i eodẽ loco eſt ipoſſibile: ⁊ eſt hec verũ in plectoria que eſt ad vaſa: ⁊ nõ in ea que ad virtutẽ. ℭ Et eſt hec oſtẽſio ſiľr reſolutoria: ſi n. queratur quare ſtante plectoria recurſio humoris eſt ipoſſibilis ꝯuenienter reſpondet: qꝛ nõ eſt locus recipiens recurrentem. ꝙ ſi querat quare nõ eſt locus ꝯueniẽter reſpondet: qꝛ locus ille eſt plenus: ⁊ ipoſſibile duo corpa eſſe in eodẽ loco: ⁊ hec eſt ſicut vltima cauſa ipoſſibilitatis. ℭ Deinde cũ declarauit ꝙ ſtãte plectoria totius corporis nullorʒ ſpeciem euõnis de ſuperius aſſignatis cõuenire poſſe: nullã aũt aliam a predictis eſſe apoſtemati cõpetentem: oñdit ꝓmo plectoriã totius adhuc impediẽtem eſſe remouendã deus demũ ordinem ipſarum euacuationũ adinuiceem. ⁊ dicit(ad vtraqʒ ⁊c̄.) i. igit ꝓpter hec vtraqʒ. i. indecentia euacuationis per eandem ptem ⁊ impoſſibilitatẽ recurſiõis ab ipſa ad alias pp corporis plectoriam opʒ euacuare totũ corpus: hoc aũt ꝓprĩſſime ſit flobotomia nõ ſolũ qdẽ in flõne: ſʒ ⁊ in qbuſcũqʒ aliis generibus apoſtematũ qñ ſunt cũ plectoria totius augmẽtũ enim oĩum humorʒ in venis ſuꝑ equalitatem ipſorʒ: nullo melius educat ꝙ̃ flobotomia: ſiquideʒ nec ętus: nec etas obſtiterit patientis: augmẽtũ eniʒ omniũ humorʒ in venis nihil eſt aliud ꝙ̃ repletio ſanguis circa venas tres qdẽ ſubſtãtias trib⁹ ꝓportionatas humoribus ꝯtinẽtis: ſʒ in aliis generib⁹ apoſtematũ poſt flobotomiã indigebit ẽt farmacia que ſpãliter in ſanguine dominãtẽ eueiat ſubſtãtiã apoſtema facientẽ. ℭ Deide dat ordinẽ euacuationũ fiendarʒ adinuicẽ poſt plectorie amotionẽ: ⁊ dicit(deide ⁊c̄.) i. demũ amota plectoria oʒ trahere illud qȯ influit patiẽti particule ad regiões oppoſitas iam qdẽ capaces recurrẽtis obſeruata oppoſitione per vnã dyametrũ tm̃: qꝛ cũ ſit oppoſitio per duas attractio eſt difficilis: aut ipoſſibilis nõ correſpõdẽtibus meatib⁹ poſt hoc aũt ante aggreſſionẽ diaforeſis ꝓus oʒ repellere qȯ ifluit parti: deide aggredi diaforeſim. i. euaporationẽ facere: ⁊ dedit cauſam huius ⁊ dicit(paratior enim ⁊c̄.) i. qꝛ ſicut ꝓmiſſa euacuatiõe plectorie facilior erit recurſio vacuis atqʒ latis exiſtentibus vaſis: poſt recurſionẽ aũt facilior eſt euaporatio: pp. ſ. latitudinẽ meatuũ mẽbri: ⁊ hoc intẽdebat cũ dic: paratior eniʒ euacuatio eſt quanto ꝑ maior: ꝯſtrictio. n. meatuũ a plectoria vniuerſali impedit recurſum: a pticulari vo ipſius membri impedit euaporationẽ. ℭ Eſt ergo ordo ꝙ ſtãte plectoria vniuerſali. ſ. totius cũ particulari. ſ. membri hñtis apoſtema icipiat ab euõne vniuerſalis plectorie qua nõ ꝓcedente ipoſſibilis eſt euõ plectorie particularis. vt dictũ eſt: deinde ſiat attractio humoris adhuc influẽtis ad oppoſita loca: qꝛ cũ diuertet in oppoſitũ facilior erit eius repulſio qȯ ifluxit in partẽ nõ ipediẽte adhuc ifluẽte: repulſi ẽt recte ꝓordinat euaporationi. Preimpediẽs qdẽ ⁊ ipſa attractionẽ humorʒ poſſibile fieri per euaporationẽ futurã: vltimo aũt reſolo per euaporationẽ decẽtem efficit pp nõ totũ recurrere poſſe: ⁊ pp paucũ eſſe qȯ reſtat reſolui: reſolo. n. qꝛ difficilis eſt nõ eſt per eã laborãdum circa id qȯ multũ. ℭ Si vo corp⁹ nõ fuerit plectoricuʒ nõ opʒ incipere ab euõne totius: ſed circa euõnes partis tenere ordinẽ qui dictus eſt: hoc aũt ſicut totum derelinquit. ℭ Eſt aũt hic attẽtione dignum: ꝙ ꝙ̃uis hec ſit generalis cura apoſtematis: hʒ in exceptiões quſdam: quia ſi apoſtema fuerit in mẽbro ignobili generatum per viam criſis: aut fuerit generatũ in exterioribus ex mã venenoſa: aut in emũctoriis ꝓncipaliũ mẽbrorũ aut in locis vicinis mẽbris ꝓncipalibus nõ ſunt apponẽda que repellant timore recurſionis materiei ad loca magis nobilia: ſʒ amota plectoria totius ſi affit ad euacuationes per partẽ patientẽ accedendum eſt: ſiľr etiam qñ hoc apoſtema nõ fuerit generatuʒ ex cã antecedente corporali per viam expulſionis ſuꝑflui ab vno membro ad aliud ſed ex cauſa extrinſeca: ſicut ex caſu vel percuſſione ⁊ hmõi. ſi nec fuerit cum hoc corporis plenitudo incipiemus ab his que leniunt ⁊ reſoluũt ⁊ fluxa faciunt ⁊ non attrahentibus ad oppoſitã ⁊ repercuſſiuis: eo ꝙ in talibus opʒ dolorẽ loci ſedari prius qui ex caſu ⁊ ꝑcuſſione inductus eſt: cum hic ſit prouocans apoſtema: vt enim dicit ꝓnceps cum mãm ad longinqua trahere volueris dolorẽ loci prius ſeda: qui in cõtrariũ attrahens inobediẽtẽ eã facit: hoc aũt ſit his que molliter reſoluũt a qbus in talib⁹ diximus eẽ ichoãdũ: ſʒ Gal. hos ⁊ ſimiles canões tacuit ne ꝓpoſite doctrie metas ſit trãſgredi.

ℭ Repellemus vo ex patiẽte pte: ſi infrigidemus ⁊ ſtiptica apponamus. Sed euacuata ad ſeipſa: quod repellitur trahunt: oſtenſum enim ⁊ hoc per phyſicarum virtutum orationeʒ: ⁊ tranſmittent vaſa confortata ſtipticis farmacijs:

ℭ Cum declarauit ꝙ amota plectoria prius inchoandum eſt ab euacuatione que recurſione ſit ꝙ̃ ab ea que per ipſam partẽ efficit: oſtendit quibus ⁊ qualiter recurret humor ſiue tractus: ſiue pulſus: ſiue tranſmiſſus: ⁊ dicit(repellemus ⁊c̄.) i. ſed humor recurret pulſus ex particula patiente frigidis ⁊ ſtipticis appoſitis circa illã ⁊ cauſa huius eſt: qꝛ de nã medicine frigide ⁊ ſtiptice eſt cõſtringere ⁊ coadunare ſbam mẽbri cuius coadunatione accidit exprimi: qȯ in ea ꝯtinet ad poſterius vnde venit: tales autẽ ſunt ſolatrum virga paſtoris portulaca ⁊ ſpongia infuſa in aceto ⁊ aqua ſalich ordei decocti valde: ⁊ proprie cum aceto ſibi ꝯmixto cortex granati bolus armenus cum oleo ro. ⁊ huiuſmodi. cõ. 67.

ℭ Deide dic(ſʒ euacuata ⁊c̄.) i. ſʒ hũor recurret tractus ab ipſis mẽbris euacuatis per euacuationẽ totius factã, per amotionẽ plectorie: vacuũ eniʒ hʒ ṽtutẽ attractiuã ſicut ſe oñdiſſe memorat libro ſuo de nãlibus ṽtutib⁹.

⁊ nos iam diximus ſupra qualr iſtud ſit trahit̃ et p̱ oppoſitionẽ vētoſaꝝ i loco oppoſito: ⁊ p̱ ſtricturã ⁊ ligaturã ptis oppoſite: ⁊ vſr inductiõe ſtimulatiõis ⁊ doloris circa illã: ſic̃ in delatione rei ponderoſe ſuper eam.

ℭ Deinde dicit (⁊ tranſmittent ⁊c̃.) .i. recurret humor tranſmiſſus cũ ꝟtus venaꝝ ↄfortata tranſmittet. dr̃ aũt ↄfortari ṽtus per hoc ꝙ ſortit̃ in mẽbro cõplõnẽ cõuenientem ad opus ſuuz: conſortabit̃ aũt ꝟtus expulſiua venarũ: ⁊ totius mẽbri adunatione ⁊ ſpiſſatione corpis ipſaꝝ a ſtipticis farmaciis effecta: ſic̃.n. dicit pnceps virtus expulſiua idiget ad pfectionẽ opis ſui ſiccitate quadam ⁊ ſpiſſatione pauca que ad exp̱mẽdũ ⁊ exp̱pellendũ tali adiuuet mẽſura quatenus p̱ ipſaꝫ remaneat in ſtrũ figurã cõſtrictionis ⁊ expreſſionis conſeruans.

Dubitabit

aũt aliqs ex hoc: qd̃ dicit ṽtute mẽbri expſſiuaꝫ ſtipticis ↄfortari maxime cũ ſupflue euãcues ſtipticis arceant̃ ⁊ retẽtiua potius ex talibus fortificari videat̃: cuius opatio ↄ̃ria eſt expulſiue. ℭ Niſi eſſet ꝙ taꝫ expulſiua q̃ꝫ attractiua ⁊ retentiua indigent in ſuis opib⁹ ſiccitate: ſ; cũ cõparant̃ adinuicẽ in hac idigẽtia maior ſiccitate inuenit̃ idigẽs retẽtiua q̃ꝫ relique: expulſiua aũt minori oib⁹ pp̱ id qd̃ diximus in ſũma de ſignis: ideoqꝫ ſupflua ſicca ⁊ ſtiptica retẽtiuã ↄfortãdo ꝓhibẽt opationẽ expulſiue: nec pp̱ h humida ↄfortabũt expulſiuã: ſ; debiluãt retẽtiuã oportebit ergo ſtiptica qb⁹ cõfortari dicit expulſiuã nõ habere ſupfluũ exceſſuꝫ in ſiccitate ⁊ ſtipticitate: ſ; vſqꝫ ad terminũ quo mẽbrũ acgrere faciãt bonã exp̱ſſionis figurã: ſi.n. vlterius ꝓceſſerint ſine dubio mãm cõpingendo ⁊ vias ↄſtringẽdo: ⁊ retẽtiuã ad ſuũ opus ſuſcitando ꝓhibebũt omne opus expulſiue: aut fortaſſis talia ſtiptica exterius: ⁊ ſuperius appoſita ↄfortant expulſiuaꝫ: interius ṽo ⁊ ſubterius retentiuam.

ℭ Si igit̃ oẽ ita rurſus curret bene habebit. Relicto ṽo aliquo in parte patiẽte opꝫ qdẽ ſuſpicari hoc glutinoſuꝫ eſſe: aut ſpiſſum: ⁊ propt̃r hoc compactum eẽ indiſſolubiliter: põt ergo ⁊ non tale exiſtẽs in eas que in medias regiones infundi. tunc igit̃ iam tẽpus eſt venire euacuandum illud p̱ patiẽtẽ partẽ ſupponẽtes ſuperiacentibus partibus apocruſticas influẽtium virtutes euacuatio vero fit maxime ſi ſecunduꝫ medias regiones ſignificet̃ ↄtineri aliquid per caraxationeꝫ ſimul ⁊ per pharmaca diaforetica.

ℭ Cuꝫ declarauit qb⁹ ⁊ qualr̃ efficit̃ vt recurrat hũor i poſterius vñ venit: oñdit qb⁹ ⁊ qualr̃ euacuet̃ p̱ eandeꝫ
c̃.68 partẽ in qua ↄtinet̃ inuicẽs p̱mo cãm vnde accidit nõ recurrere poſſe totũ: ⁊ dicit (ſi igit̃ ⁊c̃) .i. ſi igit̃ humor q̃ i͂fluit in partẽ reccurret p̱ ea que dicta ſunt in p̱tes vicinas ⁊ diſperget̃ in eis digerẽdus ab illis: aut paulatĩ reſoluendus ſupſedere erit ab aliis medicis: q᷑ mẽbrũ hñ bẽt: niſi ſiqd ẽ ab humore i mutatũ fuit de mẽbri cõplõne cuius curã poſtea docebit: aut qñ talis trãſmutatio ſm̃ plurimũ parua exiſtit: nõ indiget adiutorio medicine mẽbro cuꝫ ſibi dimittet̃ ad ſuĩ nãm directo: nã.n. medicaminũ auxilio nõ indiget: niſi cum morbo nimis magnificato dominari nequiuerit.

ℭ Deinde dixit (relicto ṽo ⁊c̃.) .i. ſed ſi aliqd relinquat̃ in p̱te ꝙ nõ recurrat p̱ p̱miſſas medicinas ↄiecturari opꝫ illud nõ recurriſſe: pp̱ vnã duaꝝ cãrũ: aut .ſ. q᷑ viſcoſuꝫ aut groſſuꝫ eſt: ex quo ſibi accidit figi ⁊ inuiſcari i mẽbro ⁊ idiſſolubilr̃ in eo teneri: aut q᷑ nõ ſit viſcoſum ⁊ groſſuꝫ: ſ; q᷑ effuſuꝫ fuerit in medias regiões ſimiliũ membroꝝ ex qb⁹ decurſio ad venas: aut nõ ẽ poſſis: aut ñ facilis: ſignificat̃ ergo ex hoc: ꝙ ſi humor nec groſſus nec tenax fuerit: nec ex eo i medias regiões deſudauerit aliquid ꝙ p̱dictis appoſitis medicis re. urrere põt totus.

Sed dubitabit

aliquis de hoc ꝙ inuit non poſſe humoreꝫ reccurrerẽ ex medĩs regionib⁹ in venas. vr̃.n. ꝙ recurrat. dixit.n. Hyppo. in p̱ncipio quarte particule regimis acutoꝝ. de generatione cauſõis loquẽs ꝙ cauſõ fit cũ reſiccãte venule in eſtiuis hora eduxerint humeos ⁊ colericos icores .i. licores. h aũt euulſio ⁊ attractio. ſicut Gal. cõmentans dicit: eſt ex medĩs regionib⁹ carnis ⁊ aliaꝝ p̱ticularuꝫ. ℭ Adhuc aũt vr̃ recurrere aliquid ex medĩs regionibus in venas medicis ſolutiuis attrahentibus. cũ enim attractio eaꝝ vt pꝫ fit ex venis ex qbus eſt aſſumptio nutrimẽti: p̱ eas quoqꝫ ⁊ humores q ſunt extra venas inueniant̃ purgati cõiecturari opꝫ ⁊ illos in venas recurriſſe: nec eſt cogitandũ: h eſſe ipoſe vel mirabile cũ videamus nãm expellentẽ aliqñ rem ſpiſſam valde vt faniez p̱ paniculũ groſſuꝫ valde: imo ⁊ p̱ oſſis ſbaꝫ. ℭ Niſi eſſet ẽt ꝙ poſſis eſt recurſio p̱ ṽtute attractiuaꝫ venearum aut medicine: maxime ſi ſubtilis ſit humor: attrahet aũt aliqñ medicina cũ q extra venas humorẽ nõ reducendo eũ in venas: ſed p̱ alias ſpõgioſitates mẽbroꝝ donec ſibi ↄiungit: ſicut dicit pnceps. ꝙ medicina humores qui ſunt in pulmone attrahit ad ſtomachũ nõ per venas: ſ; repulſio que fit frigidis ⁊ ſtipticis medicinis nõ põt facere ꝙ recurrat: eo ꝙ medicina cui⁹ eſt illud efficere: ſubſtantiam vene coadunat: ⁊ orificia eius claudit vt ſubintrare non poſſit. ℭ Deinde cũ dedit cãm: vnde poſt p̱dictas medicationes accidit remanſiſſe aliqd adhuc in mẽbro: oſtẽdit illud oportere euacuari p̱ mẽbrũ ipm̃: ⁊ dicit (tũc igitur ⁊c̃) .i. igit̃ relicto aliquo in parte poſt factaꝫ repulſioneꝫ iam tũc tpe eſt: vt illud euacuemus per partẽ ipſaꝫ: ſed q᷑ in tali euõne p̱ ipſaꝫ p̱tem eſt timor iterate attractionis ad ipſam: aut eius qui recurrit in poſterius: aut alterius humoris partiũ vicinaꝝ: dat cautelã circa hoc dicẽs (ſupponẽtes igit̃ ⁊c̃) .i. anteq̃ꝫ hãc euõnẽ tẽtemus ſupponere opꝫ partibus ſupiacẽtibus illi parti quã euacuare opꝫ medicinas hñtes ṽtutes repcuſſiuas influẽtium humoꝝ: vt frigidas ſtipticas que ſupius dicte ſunt: dixit aũt ideo ſupiacentibus eſſe apponẽdas q᷑ maxime ex talibus partibus que ſup̱ eã ſunt faciles fiunt humoꝝ ad eã deſcenſus: aut vult per ſuperiacẽtes p̱tes. ſicut Galy. illas .ſ. ex qbus venit nutrimentũ ad membrũ: ſiue ipſe ſunt inferius: ſiue ſuperius reſpectu illius: ex talibus.n. maxime fluit qcqd influit in illam. ℭ Deinde poſt hoc dat qbus fiat hec euacuatio per eãdẽ partẽ. ⁊ dicit (euacuatio ṽo ⁊c̃.) .i. ſed euacuatio per ipſam partem ⁊ ſpẽalr̃ qñ aliqd oſtẽdit̃ reſſudaſſe ex venis in medias regiones fit per ſcalpellationes ⁊ medicinas reſolutiuas.

ℭ Non dicit aũt h: q᷑ nõ fiat ẽt ⁊ his modis euacuatio eius qd̃ derelictuꝫ eſt in venis paruis: ſed q᷑ magis iſta euacuatio cõnaturalis eſt ei qd̃ ex venis reſudauit i medias regiones: ſed ex altera tranſlatione alius reſultat intellectus: dic̃.n. euacuatio ṽo fit p̱ perforationẽ ⁊ medicinas reſolutiuas p̱cipue ſi eſtimas ꝙ in locis vacuis ſimiliũ partiũ eſt aliqd ↄtentũ: quaſi velit ſ; expoſitionẽ Galy. diaforeſiꝫ magis cõpetere: ſi deſcẽderit aliqd i medias regiones q̃ꝫ pforationẽ: pforationẽ ṽo ↄuenire: aut qñ nõ deſcẽdit aliqd in eas: aut qñ nõ valet reſoluentiũ operatio: aut qñ id qd̃ reſudauit in ſaniem verſum eſt: aut anteq̃ꝫ conuertatur in ſaniem quãdo ſcilicet timor incumbit: ne ex ſanie generanda corrumpantur nerui ⁊ chorde ⁊ ligamenta: que ſunt in membro ſicut quando apoſtemat̃ iunctura: aut quando humor plurime quãtitatis exiſtit: de cuius reſolutione vel ↄuerſione in ſa-

niem deſperatio venit vel timoꝛ coꝛruptionis membri.
Eſt aũt medicina reſolutiua illa de cuius ꝓprietate ē vt
ſepararet humorē faciẽdo ipm̃ vaporē: ⁊ extrahat ipƷ a
loco in quo fuit receptus.ſ.ptē poſt partē donec aſſidua-
tiõe illi⁹ opationis finiat illũ: vt camomilla anetũ ſemē
lini mellilotũ fenugrecuƷ: ⁊ empl̃m diaquilon. ⁊ hmõi.

Dubitabit aũt aliqs: de hoc ꝙ nullã intẽtionē
cure aſſumit a tpib⁹ huius moꝛbi.
dicũt.n.medici in ſuis libꝛis in pncipio apoſtematis ap-
ponẽda eſſe repcuſſiua humoꝛis influẽtis: in declinatio
ne aũt ſolũ reſoluentia: in mediis aũt tpibus.ſ.augmẽto
vel ſtatu reſoluẽtia cũ repellẽtibus tẽperãda: niſi in caſi-
bus ab hoc oꝛdie medicinaꝝ exceptis. ⸿ Adhuc ãt: ⁊ in
aliqs moꝛbis vt febꝛibus vr̃ in tpibus moꝛbi curationis
ſignificationes aſſumi. In pncipio naqƷ peroxiſmi mi-
nus frida cõpetũt q̃ƷÌ in augmẽto vel ſtatu: ⁊ in pncipio
vniuerſali febꝛis: aliqñ cõcedit ſubtractio quedã cauſe
que ꝓhibet in ſtatu. ⸿ Niſi eſſet ꝙ ſine dubio nulla in
tẽtio curatiõis moꝛbi ſumit a tpe ipſius: ſicut dicit Gal.
cõtra teſſilũ diſputãs libꝛo de ingenio ſanitatis. Ait.n.
ego nunq̃ſ ſignificationē in curatiõe: vulneꝝ ſumpſi: ex
eo ꝙ ſint recẽtia vel vetuſta: nec ab aliquo moꝛbo ſigni
ficationē ſm̃ tempus accepi: ⁊ poſt pauca ſubiungit.nã
qui ſe ipedit in tpibus ingrendis vt ſignificatiões cure
ab eis accipiat inueniet ſignificationē pmi diuerſam a ſi-
gnificatione ſcdi ⁊ ſcdm a tertia ⁊ tertiã a quarta: ⁊
ſic in infinitũ: quare accidet ipſuƷ ad inextricabilē inolui
laberinthũ ⁊ dimittere eſſentiaƷ moꝛbi: quã curare opƷ.
⸿ Sed dicet aliqs eũ nõ intendere de tpibus moꝛbi: ſƷ
ꝙ menſurant quatuoꝛ pncipales eius partes que ſunt
pncipiũ: augmentũ: ſtatus: ⁊ declinatio: ſed largioꝛi mo
do: ſm̃ ꝙ penes durationē breueƷ vel longam in tpe dr̃
moꝛbus antiquus vel recens. ⸿ Cui dicemus nõ cuiliƷ
moꝛbo aſſignari: hec quatuoꝛ tpa: vt ſupꝛa demõſtraui-
mus. ⸿ Adhuc aũt pncipiũ augmentũ ſtatuƷ: ⁊ decli-
nationē non eſſe tempoꝛa moꝛbi: ſed alterationes quaſ-
dã coꝛpis ſm̃ moꝛbũ que ſine dubio tpe mẽſurant: qua
re nec a tpe vnq̃ſ ſignificatio curationis aſſumit: ſed foꝛ
taſſis ab hac varia alteratione que eſt pars eſſentie moꝛ
bi: neqƷ qdē in ſtatu paroxiſmi plus infrigidamus q̃ƷÌ in
pncipio gratia tempoꝛis ipſius: ſed qꝛ febꝛis ipſa tũc in-
tenſioꝛ eſt: quare intẽtio plus infridandi ſumit ab eſſen
tia moꝛbi: ⁊ nõ a tpe. ⸿ Adhuc nec in pncipio apoſte-
matis apponẽda ſunt repcuſſiua gfa ipſius pncipij: nã
in augmẽto ipſo: recte apponunt ſi nõ fuerint adhibita
in pncipio: aut nõ apponunt in pncipio: qꝛ in pncipio:
ſed qꝛ modicũ eſt adhuc qd̃ influxit: quare obediens re
pcuſſioni de facili: qd̃ qdē nõ ꝯtingit in augmẽto ⁊ ſta-
tu: qñ iaƷ humoꝛ in mẽbꝛo ꝯſtrictus ⁊ mult⁹ exiſtit: qua
re nõ a tpe: ſed ab eſſentia moꝛbi ⁊ cauſe eius intẽtio cu
ratiõis aſſumit: ſed qm̃ huius pticularis repletiõis nõ
eſt: niſi duplex euacuatio que dicta eſt: opƷ añcedere pri
mã ſcdã: ꝓp cãm quã diximus: ⁊ nõ gfa tẽpoꝝ moꝛbi
quare accidit vnã fieri in pncipio reliquã in fine: in me-
diis aũt tpibus vtrãqƷ cõmiſceri. ⸿ Adhuc aũt ſi moꝛ-
bus vnam habet cauſam in tota ſui latitudine.ſ. in pn⁹
augmẽto ſtatu ⁊ declinatione: in oĩbus vna erit pncipa
lis intẽtio.ſ.abſcindere cauſaƷ: ſed cũ abſciſio cauſe plu-
res hƷ cõſiderationes opƷ in eis oꝛdinē decentē obſerua-
ri: quare hoc in febꝛe pmuƷ fiet p digerentia vltimo per
euacuantia: quare accidet circa pn̄m vti digeſtiuis: poſt
ſtatũ vo ſolutiuis: nõ qdē gratia hoꝝ tempoꝝ: niſi ſm̃
accidens: ſed quia digeſtio euacuationi p̃mittẽda eſt.
⸿ Qd̃ ſi accidat abſciſionē cauſe p̃hiberi ſƷ aliquod
tempus moꝛbi: nõ ꝓpterea dicet ſignificatio curationis
inde aſſumi: niſi per viã accidentis: nõ.n.ſtatus ſignifi-
cat cauſaƷ nõ opoꝛtere tũc abſcindi ſed virtus in ſtatu ni

mis grauata: ⁊ circa aliud occupata: ſed intẽtio que ſu-
mit a virtute nõ eſt ſignificatiua cure moꝛbi: ſed potius
pꝛohibitiua. vt Gal. dicit. ex quo manifeſtuƷ ꝙ a tpibus
moꝛbi nõ ſumit intentio curationis eius. ſicut Ga.ib dē
aſſerit: ſed verum eſt ꝙ a virtute ꝯſiderata ſm̃ tempoꝛa
moꝛbi ⁊ penes opus eius circa eãm moꝛbi ſm̃ tempoꝝ
diuerſitatē ſumit intentio dietatiõis ſm̃ cibum ⁊ potũ:
ꝓpter qd̃ nõ inuenit Gal. in dando canones curatiõis
moꝛbi ſumpſiſſe ſignificationeƷ cure a tempoꝛibus moꝛ
bi ſm̃ aliquem locum libꝛi de ingenio ſanitatis: ſed ſi-
gnificationem regiminis per cibum quod non adhibe-
tur cure moꝛbi: ſed conſeruationi virtutis.

⸿ Sed qm̃ diafoꝛetica oĩa calidis virtutib⁹
ſunt: eius vo craſeos effectus eſt moꝛdere:
cum imoderatius fuerit calida obſeruandũ
eſt in eis ne oĩa nimis calida ⁊ maxime ſi in
ſupficie fuerit membꝛuƷ quod patitur: dole-
bit enim nõ parum ſi ſimul patitur ⁊ moꝛde
tur: ⁊ oĩs doloꝛ ꝓuocat reuma mediocriter
igit calido vel mitigatoꝛio anodino ĩ his eſt
vtendum: magis tamen ⁊ ſi humidum ſit.

⸿ Cũ declarauit circa derelictũ in parte vtendum eſſe cõ.69.
dyaſoꝛeticis oſtendit quoſdã adhuc canones circa taliũ
vſuƷ: ⁊ pmo eũ qui ſumit a qualitate diaſoꝛetici farma-
ci: ⁊ dicit (ſed diaſoꝛetica ⁊c̃.) i. ſƷ qꝛ medicine diaſoꝛeti-
ce ſunt calide vtutibus. i. potens calefacere: eſt enĩƷ vtus
vltimũ qd̃ eſt in re de potẽtia: ſicut dicit pho: hec aũt po
tentia: calefaciendi in diaſoꝛeticis exiſtẽs: aut eſt in eis:
qꝛ ſunt calida actu a ſeipſis vel ab alio: vel qꝛ lƷ non ſint
calida actu aeqſiuerũt tñ actũ calefaciendi a coꝛpe: ſicut
ſupꝛa oſtendimus ſubtiliatio enim humidi donec cedat
in vapoꝛem: qd̃ quidē fit a diaſoꝛeticis nõ põt fieri: niſi
vtute caloꝛis: fridũ.n. potius ĩſpiſſat ⁊ denſat: qꝛ ergo ſic
ꝑtute ſunt calida: huius aũt cõplerionis. i. calidũ opus
eſt moꝛdicare membꝛa: qbus annectit qd̃ eſt tale: ⁊ pſer-
tim qñ ſupflue ſit excedẽs in caliditate: ideo ad reſoluẽ-
dum illud qd̃ derelictum fuit obſeruãdum eſt qd̃ appo-
nant quecunqƷ minus calida ſunt ex diaſoꝛeticis: ⁊ ma
xime ſi membꝛũ in quo reliquie remanſerunt: fuerit in
exterioꝛibus.ſ. in coꝛpoꝛis ſupficie: tale.n. qm̃ ſm̃ ſe oc-
currit medicie foꝛtius accideret ab illis moꝛdicari q̃ƷÌ ea
que in coꝛpoꝛis pꝛofundo exiſtentia occurrunt medica
tibus ſanis mẽbꝛis. ⸿ Eſt aũt cõplerionis calide opus
moꝛdere: eo ꝙ reſoluẽdo ⁊ aliqñ facit peruenire ſolutio
neƷ ꝯtinuitatis pluris numeri ⁊ inoꝛdinati ſitus quod
moꝛdicatio dicebat: nõ tñ eſt huius cõplerionis ꝓpꝛiũ
hoc efficere: cũ etiaƷ cõplonis fride ſit moꝛdere: frigidũ
.enĩ vlceribꝰ moꝛdax: vt Hypo. dicit: moꝛdet ẽt ſeptẽtrio
nalis vẽtus oculos ⁊ nares ⁊ faciẽ totaƷ: faciunt ãt hoc
frigida cõſtringẽdo partē cũ parte: ⁊ ex hoc etiam ſepa-
rando per accidens partē a parte apud diuerſa loca: ma
xime quidem ſi fuerit ſubtilis ſubſtantie penetrãtis: ſi-
cut aer ſubtiliatus a ſeptẽtrionalis venti flatu ⁊ hmõi:
frigidũ.n. nõ eſt moꝛdax in vlceribus: niſi ꝙ acute diſco
operta admittunt de facili tranſitum in pꝛofundum.
⸿ Deinde cum dixit obſeruandũ eſſe in eis oĩa minus
calida ⁊ maxime: ſi ĩ ſupficie fuerit mẽbꝛũ qd̃ patit: dat
cãƷ huius: ⁊ dicit (dolebit.n. ⁊c̃.) i. qꝛ ſi annectat patiẽ-
ti particule diaſoꝛeticũ ſupflue calidũ accidet ipſaƷ mul
tũƷ dolere duplicē cãƷ habentē doloꝛis: quaruƷ vna eſt
paſſio pꝛopꝛia.ſ. apoſtema: altera vo eſt moꝛſio caloꝛis
diaſoꝛetici: ⁊ cũ doloꝛ mult⁹ ꝓuocet reuma ad locũ dolē
tē accidet ĩde minus euapoꝛare q̃ƷÌ attrahi: qd̃ fiet etiam
tertia cã doloꝛis ⁊ cõfirmationis moꝛbi plus q̃ƷÌ ſalutis.

¶ Sed cauſa vnde doloꝛ excitat reuma eſt. ſic Gal. dic particula .13ª de ingenio ſanitatis: ꝙ cū ṽtus expulſiua nō efficiat ſuā opationē: niſi cū nocumētū aliquod ſenſerit accidet ad ſenſū ꝯrie cauſe eā impetuoſe quodam motu moueri: vt cauſā doloꝛis a ſe depellat: excitat aūt nō ſolū in dolente particula: ſed in adiacētibus que ſibi cōpatiunt: ⁊ pꝛecipue in his que ſunt ſupꝛa ipſā: vnde fit ꝙ foꝛtiter exꝓmit: vt nociuū expellat: ex qua ꝗdē expꝛſſione accidit ſanguinē ⁊ ſpiritū deponi ad locū dolētē: aut vbi foꝛtaſſis fit ſenſus ꝯrie cauſe tota illuc nā deriuatur quaſi ad ſuccurſū vocata vt nociuū foꝛtius a ſe depellat: hec āt ſuo inſtrō. ſ. caloꝛe ſuccurrēs ſubiecta caloꝛis. ſ. ſpiritū ⁊ humoꝛē ſubducit: quare ſuccurere ꝑ accidens eſt nocere: ſignū aūt deriuationis nāe totius cum ſpiritu ⁊ caloꝛe ad locū dolentē eſt euētus ſincopis in doloꝛe foꝛti: ꝓpter euacuationē coꝛdis a ſpiritu ⁊ ſanguine ⁊ frigus extremitatū in foꝛti doloꝛe viſcerum.

¶ Deinde cum dixit quale diafoꝛeticū ſit cauendū: ⁊ ꝓpter quā cauſā ꝯcludit quali maxime ſit vtendū: ⁊ dicit (mediocriter igit ⁊c̄.) .i. igit diafoꝛeticū mediocriter calidū eſt mitigatoꝛiū ⁊ nō illatiuū doloꝛis: ⁊ hoc volebat per anodinū ⁊ magis eſt tale: ſi cum caliditate habuerit humiditatem: vult autem per mediocriter calidū: ſicut dicit Haly. illud de cuius ꝓpꝛietate eſt impꝛimere caliditatē ſimilem caliditati membꝛi: aut non addere ſup caliditatē mēbꝛi amplius quātitate vnius gradus: q: hec talis additio vix ſenſu percipit: ꝓpter ꝙ nō ledit: caliditas aūt cū humiditate: ideo eſt magis mitigatoꝛia: q: ab humiditate parūper obtūdit: cū ſiccitate vo acuitur ſicut cum ſibi magis cōnaturali: ⁊ fit vlterius moꝛdicatiua: adhuc aūt q: humiditas eſt mollitiua tēſi ⁊ ꝯſtricti: ⁊ per hoc mitigatoꝛia magis. huiuſmodi autē generis diximus eſſe ſupꝛa ⁊ medicinas lenitiuas.

¶ Et tū ſufficiens eſt diafoꝛeſim facere in ſupficie: ⁊ ſi nō vehemēs ſit diafoꝛeticū farmacū. Si vero ea que in ſupficie ſine paſſiōe oīno exiſtāt: in pꝛofundo vero ſit euacuatione indigens intendere ⁊ augere opꝫ diafoꝛetici farmaci caliditatē: euaneſcit enī deficiēs priuſꝙ̄ ad ꝓfundū perueniat: neqꝫ tū ledet ea aliquid que in ſupficie: quoniam non paſſa ſunt. Itaqꝫ ⁊ nunc in idipſum vtraqꝫ incidūt ad calidoꝝ ſimul ⁊ acriū medicaminū vſum: ⁊ que in ſupficie ſuſtinentia: ⁊ in pꝛofundo indigentia. hanc igitur expoſitione ptis patientis accipiebamus poſitionem.

cō. 70. ¶ Cum declarauit canonē in vſu diafoꝛeticoꝝ ſumptū ab eoꝝ qualitate oſ̄dit aliū ſumptū a mēbꝛi poſitione. Quia autē dixerat in ſuperficie coꝛpoꝛis ſpecialiter exiſtente paſſione vtendū eſſe diafoꝛetico debiliori ꝑꝑ expoſitionem eius ad moꝛdicationē: ne accidat ſuſpicio inſufficientie talis diafoꝛetici ſubiunxit (⁊ tamen ⁊c̄.) .i. ⁊ diafoꝛeticum: ⁊ deficiebat in altera tranſlatione: dictio tamen ⁊ ſi nō fuerit vehementer calidum ſufficiens erit ad conuertendū in vapoꝛem: illud ꝙ in ſuperficie coꝛpoꝛis continetur reſiduum: ⁊ cauſa huius eſt: quia immediatius attinget illud: agens enim debile ꝑ ſe attingens ad patiens impꝛimit foꝛtius ꝙ̄ foꝛte attingēs per aliud aut eque. ¶ Deinde cum dicit ꝙ mēbꝛo patiente poſito in ſuperficiem ſuperficiet diafoꝛeticum debile oſtendit quale competet eo poſito in ꝓfundo: ⁊ dicit (ſi autē ⁊c̄.) .i. ſed ſi mēbꝛa q̄ ſunt in exteriori ſuperficie ſint oīo abſoluta a paſſione. ſ. quia nec habent paſſiones: nec habentibus compatiunt: ⁊ hoc volebat per hanc dictionē omnino: ſed membꝛū patiens ſit interius in pꝛofundo tunc opꝫ augere virtutem farmaci diafoꝛetici: ⁊ qm̄ virtus diafoꝛetici eſt humoꝛē conuertere in vapoꝛem: hoc aūt fit a caloꝛe non fiet augmentū virtutis eius: niſi per augmentum caliditatis: quare diafoꝛetico calidioꝛe vtēdū erit. ¶ Deinde dat cauſā huius: ⁊ dicit (euaneſcet enī ⁊c̄.) .i. q: ſi diafoꝛetico minus calido vſi fuerimꝰ euaneſcet ṽtus eius pꝰ ꝙ̄ attingat ad ꝓfundū vbi eſt apoſtema: agens enī nāle agit ad limitatā diſtantiā ſ̄ꝫ determinationē foꝛtitudīs ṽtutis ſue: ergo calefactio debilis diafoꝛetici finit in vījs medijs inter ſuperficiem ⁊ locū apoſtematis: ⁊ accidet nil conferre. ¶ Deinde qm̄ nocumentū foꝛtis diafoꝛetici erat moꝛdicare mēbꝛa qbus annectit oſtēdit nocumentū iſtud nō poſſe hic euenire ⁊ dicit (neqꝫ tū ledet ⁊c̄.) .i. ⁊ neqꝫ accidet moꝛdicare ꝑ tale diafoꝛeticū aucte ṽtutis mēbꝛa ſupficialia que attingit: qm̄ ipſa nihil patiuntur vt ꝓſuppoſitū eſt: ſed habēt cutim ſanā que ſui ſpiſſitudine defendit ab omni moꝛdicatione: ſed cū ſubſtātia eius ab apoſtemate mēbꝛi ab ea coopertū attenuat: aut diſcraſiat ad caliditatē facilius ab excellenter calidis moꝛdicat.

¶ Deinde ꝯcludit ex pꝛemiſſis: ꝑꝑ duas cōditiones eē vtendū calidioꝛe diafoꝛetico: ⁊ dicit (itaqꝫ) .i. itaqꝫ vtraqꝫ hec mēbꝛa. ſ. que ſunt in ſupficie potētia tolerare foꝛte medicamē: ꝑꝑ eoꝝ ſanitatē: ⁊ ea que patiunt in ꝓfundo habētia neceſſitatē foꝛtioꝛis medicaminis: ꝑꝑ remotionē a ſuperficie ꝯcurrūt in id ipſū. i. ad faciendum dicētiam ⁊ rectitudinē oppoꝛtunitates vſus diafoꝛeticoꝝ calidoꝝ ⁊ acutoꝝ: quoꝝ eſt ꝓpꝛietas moꝛdicare: ita tamē ꝙ ſola poſitio paſſionis in ꝓfundo eſt inductiua oppoꝛtunitatis vſus taliū: pꝛiuatio autem paſſionis a ſuperficie nō inducit hoc: ſed remouet pꝛohibens. ¶ Ultimo autē quaſi epilogans dic̄ (hanc igit ⁊c̄.) .i. igit hec oſtenſio talis modi cure eſt accepta ex poſitione partis que patit: ſicut ⁊ nos in pꝛincipio. §. ꝯtinuātis dixeramus.

¶ Dehinc vero itēdamus ſi deeſt aliqd ad curationē. Videt āt adhuc deeſſe non paꝝ. Ipſoꝝ enī mēbꝛoꝝ que patiunt in qbus eſt ſupfluitas reumatis: q̄dā quidē rara ⁊ laxa ⁊ mollia ſcōm nāꝫ ſunt: quedā vero ſpiſſa ⁊ ſtricta ⁊ dura: pꝛioꝛa igit facile euacuant: altera vo acrioꝛibꝰ indigēt euacuatiuis ⁊ medicaminibus euacuantibꝰ ea: ⁊ his que ſunt leptomera. ſi vo ⁊ ſcōm multam poſita ſunt pꝛofunditatem. Amplius enim magis his indigent: hec ſ̄ꝗtur rurſus oſtenſio altera a ſubſtantia patientis.

¶ Cū declarauit canonē in vſu diafoꝛetici farmaci ſumptum a poſitione membꝛi oſtendit alium in vſu eius a ſubſtantia membꝛi: ⁊ dicit (dehinc vero ⁊c̄.) .i. ſed intendamus poſt hoc ſi deeſſet aliqd in oſtenſione generalis cure apoſtematis. vr̄ enim vt dicit adhuc deeſſe multiplex conſideratio: ⁊ oſtendit iſtud: ⁊ dicit (ipſorum enī ⁊c̄.) .i. nō diuerſificat diafoꝛeſis fienda circa reſiduum ſolum penes membꝛi poſitionem: ſed etiam penes membꝛi ſubſtantiam: nam membꝛoꝝ que patiunt in qbus eſt ſupfluitas reumatis diſſoluēda quedā ſunt rara ⁊ laxa ⁊ mollia ſ̄m nām: ſicut eſt mamilla: ⁊ caro glandoſa que eſt ſub mandibulis aſcellis ⁊ inguinibus ⁊ vniuerſaliter mēbꝛa carnoſa reſpectu. ſ. neruoꝝ: quedam aūt ſunt ſpiſſa ⁊ ſtricta ⁊ dura: ſicut ſunt iuncture mēbꝛoꝝ ⁊ vniuerſaliter mēbꝛa neruoſa: ſ̄ꝫ alia tranſlatio loco eius qḋ hic dic̄ ſtricta hꝫ viſcoſa: ⁊ videt intendere ſolida qḋ idē ſonat ꝙ ſtricta ⁊ denſa oppoſita laxis fluxibilibus cō. 71.

⁊ volebat

⁊ volebat ꝑ reuma humorē qui defluit ad locū ſicut ⁊ naute fluctuatiões maris reumata vocant. ¶ Deinde oñdit quō hec diuerſit as mēbroꝝ facit diuerſitatē euōnis reumatis ab eis ꝑ diafoꝛetica: ⁊ dicit.(priora ⁊c̄.)·i·ſ; poroſa·i·raro laxa ⁊ mollia euiant de facili: ꝗre nō indigebunt foꝛtib⁹ diafoꝛeticis. altera vō·i·ſpiſſa ſtricta ⁊ dura euiantur difficulter: ꝗre indigebūt calidioꝛibus ⁊ acutioꝛibus diafoꝛeticis ⁊ talibus q̄ ſunt ſubtilia ⁊ penetratiue ſubſtantie cuius cā in ꝓmptu eſt: nā mēbra ſicca quātū ad abūdantiā ſicco: ſtricta vō quātū ad ꝓuationē poꝛi: ſpiſſa q̄ꝗꝫ quātū ad tenacē texturā villoꝝ atq; groſſitiē: ſpiſſuꝫ.n. duob⁹ vr̄ opponi.ſ.raro ⁊ tenui: ex his ipſis ſuis diſpōnibus īpediūt diſſolutionē ei⁹ qḋ i eis ↄtinet: ꝓpꝫ qḋ indigēt caliditate foꝛti ad aperiente ⁊ liquante ⁊ diſſoluente ſi debeant euacuari: ⁊ hec qdē poſita in ſubſtātijs ſubtilibus ⁊ penetratiuis quales ſunt gummi. ¶ Deinde oñdit q̄le adhuc cōpetat diafoꝛeticū ſi cū dicto poſitiōis in profundo cōplectat ↄditioni denſitatis ſubē: ⁊ dicit.(ſi vero ⁊c̄.)·i· ⁊ ſi cū his cōditionib⁹ adhuc fuerit poſita in ꝓfundo: tūc tāto magis itep ⁊ magis calidis ⁊ acutis ⁊ leptomeris idigebit: quāto ꝓlixitas rei diſſoluēde ſuꝑ ꝓdicta addit difficultatē euōnis: ↄtia vō pp ↄtias cās euiatorib⁹ ↄtempta ſunt. ¶ Sed hic eſt vnū cauendum ne ex talibus acutis diafoꝛeticis qḋ ſubtile eſt reſoluat: groſſum vero induret ⁊ lapideū ſiat in obediētib⁹ diſſolutioni: ad qḋ euitandū talib⁹ foꝛtib⁹ reſoluentibus leniētia miſcēda ſunt: ſicut adipes ⁊ mucillagines: quoꝝ opatio in humorē eſt ſicut ſolis in cerā. ¶ Ultio aūt q̄ſi epilogans dicit:(hec ḡ ⁊c̄.)·i·ergo ⁊ hec altera oñſio ad ꝓdicta ſumit a ſubē patiētis particule: ſpiſſuꝫ.n. ⁊ tenue durū ⁊ molle lꝫ ſignificēt q̄litatē: apud tñ medicū groſſe loquentes ſunt oſtenſiua ſubſtantie q̄ſi ſubē magis aūnexa q̄ꝫ reliqua accidentia.

¶ Alia vō a plaſmatiōe ⁊ pōne. ſupponat .n. ſi ita accidat i epate ꝓdictā eē diſpōneꝫ in anguſtijs finib⁹ vaſoꝝ cōſtrictis hūoꝛib⁹ aut glutinoſis aut ſpiſſis aut mltis. igit ꝓnīptū ē vti cibis ⁊ potib⁹ extenuātib⁹ ſpiſſitudinē q̄dē ꝓmū ⁊ glutinoſitatē tenuē efficere. ſꝫ vō nō ꝑ inſiſibiles ⁊ anguſtas vias ſolū vt i alijs ptibus: ſꝫ ꝑ amplas vias euacuare: ampliſſime.n. ſunt ſꝫ epar vene quēadmodū ⁊ plurime: finiunt vō hec i gibbis ad chilim. ſꝫ vō in ſymis ad pilas: itaq; iā tibi facillimū in q̄buſcūq; fuerint ↄſtrictiones euacuare: ꝓmpte eas trahenti qdē in ventrē ꝑ trahētia medicamīa quicūq; humoꝝ ↄſtricti erat ſꝫ eas que in ſymis venas: ad vrinā vō couertēti ꝑ chilim quecūq; ſꝫ ea que i eas venas.

c.71 ¶ Cū declarauit canōes i vſu diafoꝛeſis circa reſiduū qḋ nō recurrit: qꝛ ſꝫ q̄dā mēbra pt ⁊ illud aliter q̄ꝫ ꝑ diafoꝛeſim eſſerig: gra. ſ. plaſmat⁊ ⁊ ſocietatis mēbri oñdit canonē aliū circa h ſumptū qḋ eſt ipꝫ a plaſmate ⁊ a pōne mēbri: ⁊ dicit.(alia vō ⁊c̄.)·i· ⁊ alia oſtenſio euōnis reſidui ſumit a plaſmatiōe mēbri quātū ad nāꝫ poꝛoꝛum ⁊ meatuū quos hꝫ.(⁊ pōne)·i· ſocietate quātū ad colligātias quā hꝫ ad alia mēbra: ⁊ exēplificat hoc: ⁊ dicit.(ſupponat.n. ⁊c̄.)·i· ſupponat q̄ ꝓdicta diſpoſitio euenerit i epe ex hūoꝛib⁹ viſcoſis: ⁊ iut groſſificauit multis ↄſtrictis ⁊ ſuffocatis i anguſtis extremitatib⁹ venaꝝ ipſi⁹: ⁊ volebat ꝑ ꝓdictā diſpōneꝫ derelictionē glutinoſi ⁊ ſpiſſi ⁊ idiſſolubilis ipa cā qḋ nō recurrebat neq; tractū neq; pulſū ne

q; trāſmiſſuꝫ qḋ qdē trahendum eſſe ꝑ eandē ptēꝫ demōſtrat: ſꝫ cū caracterizatiōibus tū diafoꝛeticis circa partē. Nūc vero ⁊ alios modos euōnis adiungens. ¶ Deide ꝓceſſit dicēs.(Eſt ḡ ⁊c̄.)·i·h ḡ ſuppoſito manifeſtū eſt q̄ illud qḋ neq; tractū eſt ab vi euōne totius neq; pulſuꝫ ꝑ apocruſtica ſuppoſita: neq; trāſmiſſuꝫ a virtute ſtipticas ↄfoꝛtata: ſꝫ retētū eſt in tenuibus venis pp ſui groſſitiē ⁊ viſcoſitatē ꝓmptū qdē eſt ⁊ facileimo ⁊ opoꝛtunū: ꝓmū cibis ⁊ potib⁹ ſubtiliātib⁹ ⁊ incidētibus efficere qḋ erat groſſuꝫ ⁊ viſcoſuꝫ tenue ⁊ fluxibile: deinde ſcḋo facile eſt ſic extenuatū ⁊ lapſuꝫ: ⁊ ꝑ hoc fluxibile factū euacuare: nō ſoluꝫ per poꝛos occultos ⁊ inuiſibiles ſicut ſit in alijs q̄buſcumq; partibus ꝑ medicinas diafoꝛeticas: ſꝫ etiā ꝑ amplas vias q̄bus ꝓdicte capillares vene ꝓdicto humoꝛe replete ↄtinuant: premittit ergo hic ſubtiliationem humoꝛis purgationi eius nō imemoꝛ hypocratis amonētis q̄ coꝛpa vbi quis vult purgare oꝫ fluxibiliteꝫ humoꝛis preparare: indecens enīꝫ eſt ad curſum inuacuabilis qdē exiſtens ⁊ groſſus ⁊ viſcoſus humoꝛ: ſunt aūt cibi hoc facientes kiſch oꝛdei ⁊ cappares: ꝓparati cum aceto: ⁊ panis plurimū habēs fermētū ⁊ ex oleribus attriplices ⁊ endiuie: potus aūt hoc efficiens eſt ſuccus feni. endiuie ⁊ alkekēgi ⁊ hmōi. ⁊ ſirupus acetoſus cū aqua feniculi bugloſe ſquinanti aut decoctio eupatoꝛij ⁊ capilli veneris: omnia.n. hec ſubtiliant ⁊ aperiunt. ¶ Deide oñdit q̄ ſunt ample vie epis ꝑ q̄s educēdus eſt humoꝛ ↄſtrictus in extremitatib⁹ venaꝝ eius: ⁊ dicit.(ampliſſime.n. ⁊c̄.)·i· q̄ vene ampliſſime plurime ſunt in epe ꝓdictis extremitatibus ↄtinuatequ; que dā verſus gibbū epatis procedentes terminant in venā ſpacioſaꝫ ⁊ latam vocatam kilim.i. ꝓfundam que exit a gibbo in dextrū coꝛdis vel ecōuerſo: alie vero ꝓcedentes verſus ſimam.i. epatis ↄcauitatē terminant in venā vocatā pilā ſeu poꝛtā q̄ ramificat in meſeraicis inteſtinis ſtomacho. cōtinuatis. ¶ Deinde cū dedit que ſunt vie epatis ample per quas educendus eſt humoꝛ ↄſtrictus in tenuibus meatibus eius oñdit q̄lr ſiat eductio: ⁊ dicit.(itaq; ⁊c̄.)·i· itaq; tot ibi exiſtentibus amplis vijs euōni deſeruientibus facillimuꝫ erit tibi euacuare humoꝛes ibi ↄſtrictos ↄſiderāti ꝓmū in qua partes epis fuerit illa cōſtrictio ꝑ ſigna ſibi ꝓpria dicta in lib. de cognitiōe interioꝝ moꝛboꝝ: ibi ſigna ꝓpria epatis declarauit: nam ſi humores fuerint cōſtricti in venis ſime continuatis ad poꝛtam euacuabis illos per medicīas attractiuas in ventrē: ad quam maioꝛ eſt huius partis epatis vicinitas colligantia nō eligēs foꝛtiter attractiuas: q̄ attractio non hꝫ fieri ex longinquo: ſi vō fuerint ↄſtricti in venis gibbi ↄtinuatis ad kilim euacua illos ꝑ ꝓuocātia vrinā: pp colligātiā hui⁹ ptis epatis cuꝫ renibus ⁊ vijs vrinalib⁹. Incipiens aūt a ꝓuocantibus frigidis: deide a tēperatis: vltimo vero maturatione iā apparente cū calidis ⁊ acutioꝛe: eſt aūt hec gradatio obſeruāda ꝓpter timoꝛē ↄuerſionis in lapiditateꝫ: ſed q̄ ſit virtus ꝓuocātiū ⁊ attrahentium iam ſuperius dictum eſt.

¶ Alterā vō ↄſideratio ī his q̄ ꝓdicte ſunt oñſionib⁹ ab epate q̄ſi principio venaꝝ: q̄ iñ .n. nō ſolū ſeipꝫ quēadmodū plurime aīalis partes regere natū eſt: ſꝫ īmittit vtutē venis: ꝑiculū eſt ſi diſſoluam⁹ eius vtutē embrocis ⁊ cataplaſmatib⁹ calaſticis ⁊ ipꝫ primū debilitate circa opationē ⁊ ībecilles oēs efficere venas vnde admiſcere oꝫ aliquid ſtipticoꝝ farmacoꝝ in curatiōib⁹ eius: ſed q̄ñ in ꝓfundo eſt ꝑiculū diſſolui ſtipticꝫ virtutē: ſi nō deda

caſ ab aliq̃ altera ſubſtãtia leptomeri qualis aromatiũ eſt: melius vo ſi ipſuz ſtipticum farmacũ ſtati ſit ⁊ aromaticũ: inſitas.n. habens duas q̃litates ⁊ ꝟtutes forti⁹ idẽ opabiť.

cõ.73. ℭ Cũ declarauit canonẽ ĩ vſu euacuatiõis reſidui qḋ ñ recurrit ſumptũ a plaſmatiõe ⁊ põne mẽbri ſub exẽplo epatis: dat aliũ in vſu euacuatiõis diaſoretice ſumptũ a mẽbri ꝟtute in epatis exẽplo ſilr: ⁊ diẽ (altera vo ⁊c.) .i. ↄ̃ſiſo modi euacuatiõis diaſoretice cũ ꝑdictis adiungiť ſumpta ab epate nõ quãtũ ad ſuos meat⁹: q̃ h̄z: ſeu q̃ꝫ tũ ad colligãtiã ei⁹ ad alia mẽbra: ſꝫ ĩ quãtũ ẽ ꝑncipium venaꝝ ⁊ ſanguis ⁊ vegetationis toti⁹ nõ q̇dẽ ꝑmũ ſꝫ ſecundũ ſicut in ſũma de ſignis oſtenſuz eſt a nobis.

ℭ Deĩde declarat hunc canonẽ ⁊ dicit (qm̃ ⁊c.) .i. q̃ .n. epar nõ eſt natũ regere tm̃ ſeipſum ſicut plurime ex ptibus aĩaliũ: ſꝫ eſt natũ regere totũ corpus ꝑ eẽ ꝑncipiuꝫ generatiõis ſanguis: quo totũ ĩdiget corpus: ꝑ imittere quoq; virtutẽ ſuã in venas ſi nos intendẽtes reſoluere qḋ in venis eius cõſtrictuꝫ exiſtit diſſoluerimus vigorẽ ſue virtutis embrocis mollificãtibus ſicut factis ab oleis ⁊ ab aliis humidis: aut emplaſtri mollificãtibus ⁊ reſoluẽtibus: qualis ſunt quecũq; diaſoretica: qb⁹ vtimur ad euaporationẽ eius qḋ in pte derelictũ fuit: iminet nobis timor duplicis ꝑiculi ex talib⁹ nati comitari: ꝑmũ ẽ q̃ nõ ſit ſecuritas qn ex his debilitemus ipſuꝫ circa ſuas opationes q̃ euꝫ ſunt cões toti eo q̃ nõ totũ ad ſui ꝑfectũ ↄuertat chiluꝫ in ſanguinẽ ſed totius redundauit nocumentuꝫ ſup toto. ℭ Secunduꝫ .q̃ nõ ſit ſecuritas quin diſſoluẽdo eius virtutẽ debilitemus oẽs venas in operibus ſibi ꝓpriis: ⁊ cũ vene ramificenť in toto redundauit ſilr nocumentũ ſup toto: q̃ quidẽ nocumentum nõ timeť ex vſu taliũ circa mẽbruꝫ qḋ ſuper toto nõ influit: aut qḋ nõ h̄z operationẽ corpori cõem aut toti vtilem: nocumentuꝫ autẽ qḋ in ſe viuuꝫ ex talib⁹ mẽbris incurrit repabilius eſt: eo q̃ incurrit multa ⁊ p̄ſerti ꝑncipalibus diſſolutis ad quoꝝ reparationẽ nõ ſufficiunt alia ſicut ecõuerſo: ꝓp q̃ digniora mẽbra ſup que timeť h̄ ſunt cor epar ſtomachus ⁊ ſplen ⁊ renes: q̃uis ex ſplene ⁊ renibus ſic diſſolutis tardius appareat nocumentum ſuper toto q̃ꝫ ex aliis. ℭ Sed oſtendamus neceſſitatẽ ↄſecutionis iſtius duplicis periculi ex vſu talium diaſoreſium circa epar: dico ergo iam manifeſtuꝫ eẽ ex ſuperius dictis q̃ epar circa totius ſan. generationẽ h̄z principalitatẽ poſt cor: eſt .n. epar gratia digeſtionis ſanguinis ſicut dicit philoſophus in libro de ptibus aĩaliũ quem digerit proprio ⁊ ĩnato ſibi calore: ſuſtentato tñ a cordis calore: ꝓpter qḋ oĩa aĩalia habentia ſanguinem epar habent ſicut ⁊ cor. ſic ergo h̄z principalitatẽ quandam poſt cor ſuper influentia ſanguis ⁊ virtutis nutritiue in totuꝫ qḋ innuit opilatio ab epate ad reliqua corporis mẽbra deſtruens oẽm operationem imutatiue virtutis in eis priuatiõe influentie q̃ ab eo eſt: ſilr eſt aliqualiter principium vaſoꝝ ſanguinis que ſunt vene.

Dubitabit aũt aliquis que ſit venaꝝ operatio circa q̃ꝫ imbecilles effici poſſe dicit. nõ .n. videnť vene niſi vas ſanguinis ⁊ meatus: q̇dam ꝑ quos ſanguis decurrit in toto in hoc ſolo epati famulantes vt ipſe in textu ſupius dixit. ℭ Niſi eẽt q̃ aliq̃ vlterior ↄuerſio ſanguinis ſit in venis cuiuſcunq; mẽbri ãteq̃ꝫ ab eis exeat ĩ medias rgiões ea q̃ fcã fuit ab epate: nec fcã q̇dẽ a ſola nã vene: ſꝫ toti⁹ mẽbri: c⁹ eſt vena: coadiuta q̇dẽ virtute caloris ab epate decurrẽtis: ꝓp qḋ dicit Gal. q̃ ſepe inueniť ſanguis in venis habere quẽdã mutationẽ ad nãꝫ ſpermatis: ⁊ q̃ ex ſic imutato tunice venaꝝ nutriuť. ℭ Poſt h̄ videdũ reſtat quõ a diaſoreticis virtus mẽbri diſſolui dicať: dico ğ q̃ ſicut Gal. dicit duobus modis ꝟtus diſſoluiť: aut .n. euapoꝛať aut extinguiť: ſꝫ euapoꝛatio ẽ a calidis: extinctio vo a cõtrariis: nõ tñ eſt intelligẽdum q̃ ſtante vita virtus euapoꝛet vel extinguať: ſꝫ vigor ꝟtutis. ℭ Qḋ q̇deꝫ fit ab exalatione ſpũs ⁊ caloris aut ei⁹ extinctione ſicut ꝑmi libri quo vtiť ꝟtus ꝓp qḋ dicebat. (ſi diſſoluerem⁹ ei⁹ vigorẽ ⁊c.) cũ ğ diaſoretica ſint calida nõ diſſoluẽt niſi faciẽdo euapoꝛare qḋ diximus: q̃re nulli dubiũ eſt q̃ cuꝫ oĩs hec ſanguificatio q̃ ab epate ⁊ ſanguis vlterioꝛ imutatio q̃ a venis fiat a calore q̇ in eo ⁊ ab eo ꝓcedunte ĩ venas q̃ reſoluto ⁊ debilitato calore ei⁹ opatio ĩ ipſo: oĩſq; ei⁹ ĩfluẽtia q̃ ab ipſo ad aliud minoꝛ erit: ſꝫ pala ẽ q̃ diaſoretica oĩa ab ipſa mẽbri ſuba ſpũꝫ ⁊ calorẽ cũ humore reſoluũt: ⁊ ad apientia ⁊ relaxantia mẽbrũ in ſuis meatibus expirabilẽ reddũt oẽꝫ ei⁹ vigorẽ q̃ ↄſtrictio innuit calore ⁊ ſpũ augebať: ğ talib⁹ ei appoſitis rã opõ q̃ in ipſo q̃ꝫ ĩfluentia ẽt q̃ ab ipſo ĩbecillioꝛ erit. ℭ Deĩde cũ dedit ꝑiculũ qḋ iminet ex vſu diaſoreticoꝝ circa mẽbrũ qḋ influit ſup toto: aut cuĩ⁹ opatio toti eſt vtilis: oñdit qualiter iſtud periculũ euitem⁹: ⁊ dicit. (vnde ⁊c.) .i. quare cũ reſoluendũ aliq̇d eſt ab epate vel a talib⁹ mẽbris: nõ oꝫ ſolũ remouentia ſeu relaxantia ⁊ diaſoretica ſibi applicare: ſꝫ oꝫ eis aliq̇d ſtiptici admiſcere: qḋ ſubſtantia mẽbri coadunans ⁊ calorẽ ⁊ ſpũꝫ intus reprimens nõ ꝑmittat virtutẽ euapoꝛare: erit .n. ſtipticum reſolutiuis cõtrariũ: ſed qm̃ ſi iſta equanť nihil reſolueretur de humore modicũ ſtipticitatis quantitatẽ iuſſit apponi: qḋ intendebat cum dixit: amiſceri opoꝛtere nõ quidẽ abſolute forma ſtiptica ſed ſtipticorum aliqḋ farmacoꝝ. ℭ Eligendũ aũt ⁊ talia ſtiptica in quibus aliqua ſit reſolõ ſicut maſticeꝫ calamũ aromaticum abſinthiũ ⁊ cyperũ ⁊ h̄mõi: et reſolutiuis aũt puris eligẽda eſt farina ordei: fenugrecũ: camomilla: mellilotuꝫ: ireos ⁊ h̄mõi: qbus ẽt admiſcenda ſunt ſubtilitatiua ⁊ apitiua ne ſubtile reſoluať: ⁊ groſſuꝫ induręſcat. ℭ Deĩde qm̃ ſtipticũ ſua ipſius qualitate p̄cidit ſibi trãſitũ in ꝓfundũ vbi epar poſitũ eſt: ſuper addit ẽt hic doctrinam deductionis eius ad illud: ⁊ dicit (ſed qm̃ ⁊c.) .i. ſed qm̃ epar eſt poſitũ in profundo accidit timoꝛ ne virtus ſtiptica que apitiuis ↄtraria eſt pigre ꝑueniens ex p̄cluſione ſibi a ſeipſo fcã viaꝝ debiliť ſcat in viis medijs niſi deducať per ſubaꝫ ſubtilẽ ſibi admixtaꝫ: qualis eſt ſuba aromatuꝫ: eſt .n. ſubſtãtia aromatũ ſubtilis valde: maxime .n. odoꝛabilia ipſa ſunt quare ⁊ ſ fumalẽ euapoꝛationẽ reſolubilis: ẽ .n. odoꝛ aut fumalis euapoꝛatio aut nõ ſine illa ſꝫ plurimũ: hec aũt ab ignẽ fit ⁊ vniuerſaliter a calore: quare ſeq̇tur odoꝛabilẽ ſubtilis eẽ ſubſtantie: tales ergo ſubſtantias admiſcere oꝫ ſtipticis vt pertingant in pꝛofundum.

ℭ Deĩde oñdit talẽ cõmixtionẽ melioꝛẽ eẽ factã a nã q̃ꝫ ab arte: ⁊ dicit (melius vero ⁊c.) .i. deſt ſꝫ melius eſt ſi ipſuꝫ farmacuꝫ ſtipticuꝫ qḋ ſubtili ſubſtãtie ↄiungẽduꝫ eſt: ſit ẽt a p̄meua ſui natura aromaticũ .i. melius eſt q̃ ſtipticitas ↄiungenda ſubtili ſubſtantie aromatuꝫ ſit cõiuncta ei a nã q̃ꝫ ab accidenti: ⁊ dat cãꝫ hui⁹ dicens. (inſitas .n. ⁊c.) .i. q̃ habens inſitas ſibi a natura iſtas duas qualitates .i. ſtipticitatem ⁊ ſubtilitatem cũ aromaticitate fortius opabitur q̃ꝫ ſi vnaꝫ haberet a nã: alteram vero per mixtionem factã ab arte: ars .n. nõ poteſt peruenire ad hoc vt efficiat qḋ nã ſed ſilẽ. ℭ Eſt aũt ⁊ hic attentione digniũ q̃ nõ intẽdit fortius operari hoc tale ſolũ gfa melioris ꝑuentionis: ſed gfa maioris ↄfoꝛtatiõis virtutis que intẽdebať per illud: aromaticũ .n. non ſolum eſt valde odoꝛabile: ſed bene etiã redolens q̃ ⁊ principalia mẽbra diligũt eo q̃ exiſtẽs q̇deꝫ ipſa ſicut minera ſpũuꝫ qbus ſicut ꝑmis organis ꝟtutes operanť multuꝫ ↄfoꝛtari accidet ſpũs ſui ↄfoꝛtatiõe: hec aũt odoꝛibus bonis ⁊ nutriť ⁊ augeť ſicut re ſibi pꝛopoꝛtionali.

¶ Igiť euacueť quidem iam qđ preter nāʒ illatū eſt in pte vt hēat contēperātiā ʒ humoꝝ ſm nāʒ. Conſiderandū igiť nobis in hoc ne aliquid a reumatis qualitate imutatū ſit ſm craſim: ſiquidē magis flegmaticū erat īfrigidatū. ſi vero magis colericū calefactū ē: vt ꝛ hāc ei⁹ diſtēperātiā ſanātes pfectū ſanū relinquamus illū. ſanabimus vero cōtrariā adducētes qualitatē quēadmodum in diſtēperantiarū dcm̄ eſt curationibus: īquātū vnūqđqꝫ factū eſt calidius intātū infrigidātes. ¶ Ita qꝫ hic rurſum neceſſariū ſcire eā que ſm naturā eucraſiam eius: quō.n. ſciemus quātū ab eo qđ ſm materiā eſt frigidus ꝛ calidus: qñ infrigidātes ceſſabimus nō cognoſcētes modū eius que ſm naturā caliditatis. ita vero ꝛ ſi frigidi⁹ factū calefaciem⁹. Nō cognoſcētib⁹.n. modū eius que ſm naturā frigiditatis impoſſibile nobis neqꝫ calefaciētes cōuenienter: neqꝫ ceſſare a calefacientibus.

c.74 ¶ Cum declarauit canones vles curatiōis apatis: curatione cui⁹ ꝛ enfraſis ab ipſo cāta curať: qm̄ ex eā apatis pōt mēbro mala cōplō dereliq. ſ. a reumate qđ apacēuit: oñdit adhuc ꝛ cās ſalubres male cōplōnis a reumate derelicte in epatis exemplo: ſilr ſupaddens in h ſi canonē quēdā in cura diſcraſie ſupius derelictū: ꝛ dicit. (igiť ꝛc̄.) .i. ſupponať igiť qꝫ totū reuma qđ ī pte. .i. epar defluxerat euatū eſt: tñ recurſiōe facta p tractionē pulſionē ꝛ trāſmiſſionē cū ſolutiuis diureticis atqꝫ diaforeticis medicis: ꝛ qꝫ epar illi⁹ ſupflui euōne iā ē hñs tēpantiā hūoris ī quātitate ꝛ q̄litate: ꝯſiderare oꝫ h ſuppoſitū vtrū epar īmutatū ſit ī cōplōne ſua nāli a reumatis q̄litate pcedentis vt ſi reuma fuit magis flātică vtꝝ ipm ſit infrigidatū: ſi vo magis colericū vtrū ipm ſit calefactū: ad h. ſ. vt ſanantes hāc ei⁹ diſtēperātiā relinquamus ipm pfecte ſanū: nō.n. eſt pfecte ſanū donec reſtat aliqs morboꝝ qui ꝯ apatis ptes erant: erat.n. mala cōplō pars vna morbi cōpoſiti q̄ dr̄ apa. cui⁹ cā efficiēs fuit reuma cōprehēſū ʒ in mēbro qꝫ nō ſolū male cōplōnis fuit cā: ſʒ alioꝝ morboꝝ oīum ī apate cōiunctoꝝ. cōſiderabim⁹ aūt hec ꝓpria ſigna quoꝝ genera ſupradicta ſunt: ſʒ ita eſt qꝫ reumatis euōne ceſſauerunt relique ſpecies morbi: mala aūt cōplō q̄ non ſemp abſcīdiť abſciſſione cāe amonuit ſupius in cura diſcraſiaꝝ. ſientiū qꝫ vnūquāqꝫ cāꝝ abſcindere ꝑus opꝫ: deinde venire ad eā que facta eſt ab illa egritudine: nō.n. pōt corpus ſemp nec velociter nec olmodo p ſe redire ad priſtinam ſanitatē amoto egrotare faciēte q̄uis ad ipſaʒ reuocās ſit nā: impſſiōes .n. a cauſis derelicte: aliqñ ſunt magne ꝛ fortes. aliquādo manſiue facte qdem habituales q̄ſi ſiles nālibus in qbus ꝛ nā ipſa plurimū paſſa nō ſufficit ad reuocandū. ¶ Deinde cū dedit qd eūs iā reumate ꝯſiderandū eſt ꝛ ad qd: oſtēdit q̄lr diſcraſiā inuentā ſanabimus: ꝛ dicit. (ſanabimus ꝛc̄.) .i. ſanabimus aūt diſcraſiā epatis derelictam a cā adductiōe cōtrarie qualitatis alterantis ipſam: nō adductiōe ꝯrie qualitatis ſup epar q̄ ſilr eſſet morbus epati ſicut prima: ſʒ adductiōe medicinaꝝ ſup ipſʒ ꝯtrarie qualitatis ſicut dictū eſt in cura diſcraſiaꝝ ibi.n. dixit curatiōnē fieri p ꝯtrariū: de nā.n. ꝯtrariuʒ ē eſt cū appropinquat ꝯrio ꝛ agat in illud qđ deducit ad tēperamētū: pp qđ ſubiūxit (inquantū ꝛc̄.) .i. ita. ſ. ſanabimus calefactū qdeʒ īfrigidātes ipm ꝛ quodcūqꝫ aliud mē-
brum tale inquantū eſt calefactū: vt ſi calefactū ē ſupra ſuū temperamentū tribus numeris: tantūdem infrideť ꝛ nō amplius quare oportebit medicinā infrigidantem tñ labia temperata quātū mēbrū lapſuʒ eſt in caliditate a ſuo tēperamēto: hoc.n. vere ꝯtrariať morbo vt ſ monſtrauimus. ¶ Nec eſt intelligēdū qꝫ tñ oporteat īfrigidari quātū eſt calefactum: ita. ſ. qꝫ tot graduū frigiditas remaneat ſuper ipm quot graduum caliditas uierat illi. eſſet.n. hec diſcraſia par priori: ſed vult dicere qꝫ ſi trib⁹ numeris eſt calefactum ſupra ſibi ꝓpriū temperamētuʒ tribus numeris infrigideť qđ eſt ad tempantiā adduci. ſi aūt oporteret facere remanere in eo frigiditatē trium numeroꝝ: oporteret ipm infrigidare ſex numeris ex tribus quoruʒ fieret retemperatio: ex aliis vo infrigidatio: quare calefactū exiſtens tribus numeris qꝫ infrigidabis tribus numeris tñ reuocabit illud ad ſuū tēperamētū. Qm̄ aūt non pōt ſciri quātū eſt calefaciēdū aut quātuʒ eſt infrigidādū niſi pſcita nāli cōplōne eius ſub q̄ eſt ſibi ſanitas ſubſiſtit. (itaqꝫ ꝛc̄.) .i. itaqꝫ ad pfectionē cure neccīū eſt nobis ſcire qualis fuit nālis eucraſia eius epis medicādi. ¶ Deinde dat cāʒ hui⁹: ꝛ dic. (quō.n. ꝛc̄.) .i. quō.n. ignorātes nāle tēperamētū ſibi ꝓprium ſciemus q̄tū eſt factū fridius aut calidi⁹ tēpato: aut ēt quō ignorantes mēſurā nālis ſue caliditatis ꝯuenientē horā ceſſabimus ab īfrigidādo: ꝛ ſilr quō ignorātes mēſurā nālis friditatis ſibi ꝓprie ꝛ calefaciēdo qdē ipʒ fridius factū ceſſabim⁹ ꝯuenientē hora calefaciēdo. q.d. īpoſſe ē nō errare in cura hoc ignorante. ꝛ h eſt qđ ſubdit (īpoſſe eſt ꝛc̄.) impoſſe eſt nobis ignorata nāli friditate inuenire calefaciēs ad mēſurā ꝯuenientē eo qꝫ ignorabim⁹ mēſuraʒ diſceſſiōis a ſuo teperamēto penes q̄ʒ eligendū eſt calefaciēs: īpoſſe ē ēt nobis illa ignorata ſcire horā debite ceſſatiōis a calefaciēdo eo qꝫ ignorabim⁹ terminū ī quo ſiſtere oꝫ: manifeſtū eſt.n. qꝫ ſi cōplō nālis epis fuerit calida qꝫ diſcraſia frigida ī eo maioris ē diſceſſus a ſuo tēpamēto q̄ʒ calida: pp qđ ꝛ magis calidis: ꝛ diuti⁹ īdigebit q̄ʒ calida frigidis ꝛ ecōuerſo: ſi cōplō nālis epatis fuerit frigida: ſed hunc canonem hic adiectū ꝛ ſuperius derelictū ibi quidem meminimus ſuppleuiſſe.

¶ Quoniam vero ꝛ de his ſufficienter dcm̄ eſt trāſire iā tēp⁹ ad ea que ſm numerū: nō ſm naturā ſe habent: duplici vero exñte eaꝝ differētia quibus quidē deficiet pticula: opari hāc intētio eſt ſeruiētes videlicet nature: ſecūdū quē paulo añ diximus modū. ¶ Quib⁹ vero abūdat: hāc abſcindere ipſam: aut p nouaculā aut per ignē aut per farmacū cauſticū. hac igiť rōne fere oīa poſſibile curare gignere vero nō oīa poſſibile: vt in ea que de ſemine oſtēſum oratiōe quedā vero ꝛ ſi non poſſibile eā gignere: facere tamē alterū aliqd poſſibile vt in oſſe pfecte ablato. ſubſtām alterā ſm eundē locum differentem ab oſſe ꝛ carne. eſt enim qui fit ſm locū eius vt quedā caro poroides aut poros ſarcoides. ꝛ procedente tpe in durius trāſmutatur: ſm principia vero ſarcoides magis exiſtētes ſm quācūqꝫ partem vero perditaʒ neqꝫ eandem ſm ſpeciem ſubſtātiā: neqꝫ ſimilem operari poſſumus. tertia nobis intentio eſt inuenire aliquā compōnem vt in decurationibus.

co.75. ¶ Cuȝ fecit digreſſionē a cauſis ſalubriū morboꝝ offi
cialiū ad cās ſalubres ꝑpatis ꝓp curā enfraſis ꝑpa cōita
tis reddit ꝑtranſitis qdeȝ iam cauſis ſalubrib⁹ morboꝝ
in plaſmate ad ꝓſequēdū cās ſalubres morboꝝ ī nume
ro: ꝛ dicit. (qm̄ vo ꝛc̄.) .i. ſȝ qm̄ dictū ē ſufficiēter de cau
ſis ſalubrib⁹ ꝑpatis: ꝛ ꝑ pōnē de cauſis ſalubrib⁹ enfraſis
ꝑpa comitantis: redeundū eſt ad dicendū oēs cās ſalu
bres morboꝝ in numero. ¶ Deīde ſubdit morbū ī nu
mero vt ſm̄ ſpecies ei⁹ determinet cās ſalubres: ꝛ dicit.
(duplici vo ꝛc̄.) .i. ſȝ cū morbus in numero ſit duplex. ſ.
diminutio alicuius ex partib⁹ membri organici: ꝛ addi
tio alicuius ex eis que cū ꝑtibus mēbri organici nume
rat̄ duplex ex nō: aut .n. ē additio rei ſilis nāli: aut diſſilis
additio aūt ſilis nāli adhuc eſt duplex. ſ. aut a natiuita
te: qua qdē nō dr̄ corpus egrotās vt additio ſexti digiti:
aut eſt poſt accidens egritudis ſic ortus ſupflue carnis
in aliq̄ mēbro vt vngule in oculo: additio āt rei diſſilis
ꝑter nāȝ vt lapis vermis ꝛ hmōi. ¶ Cū igit̄ inquaȝ ita
ſit ſciendū ꝙ qbuſcūqȝ deficit aliqua ex ꝑtib⁹ mēbri or
ganici. ſ. caro vel os vel neruus: intētio eſt reparare hanc
quātū poſſe eſt: ꝙ qdeȝ faciet medicus ſubſeruiēdo nāe
ſm̄ modū quē paulo ante diximus de cap⁹. cāꝝ ſalubriū
morbi cōis: recte aūt dicit ſubſeruiendo nāe: qꝛ nā eſt q̄
ꝑncipalis reparat regenerādo ꝑtes truncatas ex nutri
mēto: medici vo eſt adiuuare ꝛ miniſtrare nutrimētuȝ
quātitate ꝛ q̄litate ꝯueniēs generatiōi ꝑtis: ꝛ ipm̄ ad lo
cū ingenioſe trahē embrocis ꝛ ligaturis ꝛ emplis ꝛ vn
guētis. ¶ Quibuſcūqȝ vo abundat aliqua ex ꝑtib⁹ mē
bri organici itētio eſt abſcindere ipaȝ: ſȝ aūt vt dixit fieri
aut ꝑ nouaculā aut per ignē aut ꝑ medicinā hñtē ignis
operationē: aut aliqȝ modis ſilib⁹ his. Carnē .n. que ſup
excreuit in vlcere abſcindim⁹ aut nouacula aut farma
cijs corroſiuis: aliqñ aūt ꝛ cauterijs: ſilr āt ꝛ emoroides
nouacula abſcindim⁹: aut cauſticis medicis: ꝛ ſilr vngu
lā nouacula ſeparam⁹. ꝛ filo de ſirico lter ipſam: ꝛ ꝯiun
ctiuā īmiſſo: ſcroſulas āt ꝑius a cute detegimus. deide
ex toto ꝑ nouaculā amouemus aut ſup eas putrefacti
ua ꝛ corroſiua iducimus: ſilr aūt ꝛ aliqs glādulas ꝛ no
dos ſubcutaneos ſupligatiōe plūbi ꝛ oppreſſione ꝛ fri
catiōe frequētī ad nihilū redigimus: lapides āt renuȝ ꝛ
veſice cōminuimus medicis lciſiuis: ꝛ educimus diure
ticis: ꝛ vermes vo in iteſtīs amaris ꝛ pōticis occidim⁹: ꝛ
ꝛ educim⁹ ſolutiuis: ¶ Non dixit aūt oēs hos modos
qb⁹ abūdātiā ꝑtī ī nūero amouem⁹: ſȝ gñales tm̄ ꝯtētus
breuibus ſimis in hꝰ li. aut fortaſſis nō itendebat h dicē
niſi modos curatiōis additionis in nūero rei nālis ſilis
corpi ſicut vngule ī oculo: aut ſupflue carnis ī vlcere: ꝛ
taliuȝ que vtꝑ ſimū nō abſcindunt: niſi aut ꝑ nouaculā
aut ꝑ cauteriū: aut ꝑ medicinā hñtē vim cauterū: de ab
ſciſiōe aūt rei diſſilis corpi q̄ dr̄ ꝑter nām toto gñe ſicut
lapis ꝛ vermis loqt̄ ſubſequēter capl'o de cāis ſalubriū
morbi in quantitate: vbi ſȝ illud ſolū aſſignat dr̄iā mor
bi in numero ad morbū in quātitate: morbus .n. in nūe
ro cum eo q in quātitate ſȝ quēdaȝ modū eſt ſubo vn⁹
idem morbus ſicut ibi dicemus.
¶ Deinde cū dedit in gñe cās ſalubres vtriuſqȝ ſpeciei
morbi ī numero: oñdit ꝙ augmētū ī nūero eſt vlr vel fe
re curabile. diminutio vo nō vlr: ꝛ dicit. (hac igit ꝛc̄) .i.
igit fere oēs morbos hmōi. ſ. additiōis ī nūero: poſſibi
le eſt curare ſiue res addita ſit ſilis corpi ī nā ſiue diſſilis
aut. ſ. abſciſiōe: aut ꝑ nouaculā aut ignē: aut aliq̄ ꝑdicto
rū viaꝝ. dixit āt fere ꝓp additiōes q̄ſdā rep hrā corp⁹
in qb⁹ nō ē medico poſſis abſciſio ꝑ illis igenijs ſic eſt ad
ditio verrūce ī aliqb⁹ meatib⁹: aut additio emoroides ī
intrinſec⁹ vulne: aut ſicut eſt additio lapidis duri ꝛ ma
gni in renib⁹ q nullis igenijs frāgi aut educi pt ꝛ ſilia: ſȝ

regñatio diminute ꝑtis ī nūero nō ē poſſibil' ſȝ oēs ꝑtes
q̄ diminuunt̄ ſic ſe oñdiſſe dic̄ ī li. de ſpermate: aīt .n. ibi:
vt dic̄ Hali. ꝙ mēbra q̄ gñant̄ ex ſpmate ſūt irregñabi
lia ſi truncent̄: gñabilia vo q̄ ex ſanguie mēſtruo. ¶ Hȝ
h ſnia hȝ ſuppōnē falſaȝ ſȝ Ari. li. de gñatiōe aialiū: dic̄
.n. ꝙ mēbra oia gñant̄ ex mēſtruo: ꝛ ꝙ mulier nō hȝ ſp
ma: ꝛ ꝙ ſpma viri nō cedit in māȝ. ſȝ ē loco artificis tm̄:
ꝓp qd̄ aliā elegim⁹ viā ſupra de īpoſſitate regñatiōis ꝑtiū
duraꝝ. ¶ Nec reputo h Hali. ꝯueniēter ꝯtinētē cū dic̄.
ꝙ recremētū ꝑtis abſciſe hȝ fieri ex nutrimēto illi⁹ eiuſ
dē ꝑtis: ſȝ h nō pōt ibi hri: qꝛ ꝑs illa abeſt. opȝ .n. ꝛ hanc
cāȝ eē cōeȝ in regñatiōe oīs ꝑtis: ſȝ palā ē ꝙ caro trūca
ta recreſcit: tm̄ nō ē ex nutrimēto ꝑtis abſciſe: q̄ ibi nō eſt
igit ex nutrimēto ꝑtis derelicte: qre nō erit iſta ſufficiēs
cā: ſȝ q̄ a nobis ſupi⁹ dicta ē. ¶ Adhuc āt ꝛ ſibi ꝯtradi
cit. dixerat .n. ſupi⁹ ꝙ regñatio ꝑtiū radicaliū eſt īpoſſibi
lis: qꝛ mā ſpermatica vn̄ ꝑmo habuit regñatione nō pōt
reinueniri: qd̄ āt Gal. ꝓ cā poſuiſſe putamus ī eo q de
ſpermate li. ¶ Deide dicit (quedā vo ꝛc̄.) .i. ſed qdā ꝙꝯ
uis nō ſit poſſibile regenerare: ē tm̄ poſſibile efficere ali
qd eis ſimile ꝙ ſtet loco eoꝝ ſicut ꝯtingit in truncatiōe
oſſis efficere quādā ſubaȝ differētē ab oſſe ꝛ carne. Cer
tū eſt .n. ꝙ fit in loco: vn̄ ſcā eſt detrūcatio oſſis q̄dā caro
porοydis .i. quedā caro calloſa ad ſilitudinē pori ligāts
fracturā: aut qdā porrus ſarcoides .i. carnoſus. ſarco .n. in
greco caro eſt: vt ſit ſm̄ ꝑncipia ſue regñatiōis ſuba illa
magis aſſilata carni. ¶ Dicta qdē tunc magī ſarcoides
nō qdē ꝓpterea: qꝛ fiat ex nutrimēto carnis: fit .n. ex oſ
ſis alimēto tm̄: ꝛ ꝓp ea ꝙ vtus aſſilatiua deficit ī illo ꝓp
id qd̄ dictū eſt ſupra: ꝛ qm̄ ad hoc ꝙ alimētū fiat os idi
get maiori ꝯuerſione q̄ꝫ vt fiat caro: ꝑterea vbi debiliter
virtus aſſilat facit magis vnigeneū carni. ſpe aūt ꝓce
dēte: qꝛ paulatim in duriorē ſubam trāſmutat̄: fit magī
aſſilata oſſi: dicta magis tunc porοides: ex quo innuit̄
difficultas aſſilationis huius mā nutrimētalis q̄ venit
ꝑti que remanſit loco trūcate ad ipſam ꝑtē cui venit cui⁹
difficultatis cā eſt illa quā ſupra dixi. ¶ Deinde qm̄ re
generatio alicui⁹ ſilis loco partis deperdite nō eſt ſemp
poſſibilis vt cū truncat̄ totuȝ organicū oſtendit qd tūc
medico faciendū eſt: ꝛ dicit. (ſcdȝ vo ꝛc̄.) .i. ꝛ ſȝ quaſcū
ꝙ ꝑtes nō fuerit poſſis regeneratio: aut eiuſdeȝ ſpeciei
aut cōſilis intētio nobis erit īuenire aliquā cōpoſitionē
ab exteriori factā ꝑ artē mechanicā: que vbicūqȝ ſupple
at vicē deꝑditi mēbri ſicut facimus in detruncationi
bus. vocant̄ autē detruncationes abſciſiones organoꝝ
ſicut man⁹ vel pedis vel naſi vel labij: ꝑ qbus facimus
cōpōnē ligneā vel ereā: vel huius deſeruiētē loco illi⁹ vt
poſſe eſt ꝛ occultantē defoꝛmitatē remanētis partis.

¶ Epichenō vo manifeſtū qm̄ eſt gen⁹ totū
hoc eoꝝ que ſȝ quātū. Quantū .n. eius circa
hoc ꝙ ſȝ nām eſt illi appropinquat: hoc vo
ꝙ in genere ꝑter nāȝ ſeparatū eſt tm̄: in quo
prima qdeȝ intentio eſt ablatio: ſi vo īpoſſis
eſt iſta: trāſpoſitio eſt ſcda vt in infuſionibus
quecūqȝ vero nō totis ſed partib⁹ partiū de
ficiūt: ꝛ ſuperabūdant ab eo ꝙ ſm̄ nām: nu
trimentū quidē aut generatio in deficiētib⁹:
ablatio vel purgatio in ſuperabundantibus
vnde neqȝ intentio in his altera: neqȝ forma
medicaminum altera ſm̄ genus.
¶ Cuȝ declarauit cās ſalubres morboꝝ in numero: de co.76
clarat eas q̄ morboꝝ ī quātitate ꝛ aſſignās p⁹ cōitatē ꝛ
dr̄iam illorum ad iſtos: vt tādē cās ſalubres ꝑtium cōes

partis differentes ↄcludit: ⁊ dicit. (epichenō vō ⁊c̄.) i. ſʒ manifeſtū ē q totū hoc gen⁹ p̄dictū .ſ. morboꝝ ĩ nūero: ⁊ deficiebat in alia tranſlatione totū eſt cōicās cum gn̄e morboꝝ q̄ntitate: ⁊ h̄ intēdebat cū dixit epichenō eoꝝ q̄ ſm quantū recte aūt ⁊ deficiebat in alia totū. cū. n. gen⁹ nō hēat totalitatē niſi ſpecieꝝ: morb⁹ aūt in nūero nō ſit cōicās ei qui in quātitate niſi ſm vnam ſui ſpēm morbi nō poterit recte dici totum ei cōicare.

¶ Deīde q̄ſi cōicās morbi in numero ad morbū ĩ quātitate nō eſt niſi ſm vnā ſpēm morbi in nūero ſubiūxit. (quātum. n. ⁊c̄.) i. morbus in quātitate: ⁊ vult dicere in numero: ⁊ eſt trāſlatio corrupta ꝓculdubio: morbus q̄dẽ in quātitate qui eſt additio vel diminutio nō diuidit̄ ꝑ additionē vel diminutionē rei nālis: ⁊ p̄ter nām: ſicut additio in numero qḋ alia trāſlatio manifeſtat cū dicit: (qḋ eſt) q2 ſpēs ei⁹ qḋ eſt ĩ numero reꝝ nāliū eſt ꝓpinquū gn̄i qḋ eſt in magnitudine: q̄re loco ei⁹ qḋ dic̄ (quātū. n. ⁊c̄.) oꝫ dici ē numerus. n. ⁊c̄. i. ſpēs morbi in nūero q̄ eſt additio vel diminutio rei ſʒ nāꝫ. i. rei ſilis nāli: ſicut additio vel diminutio carnis in mēbro vel pinguedinis: vel alicui⁹ alteri⁹ q aſſilat̄ mēbris nālib⁹ q̄ ſunt ptes organici approp̄inq̄ illi .ſ. morbo ĩ quātitate: eſt aūt hec ꝓpinquitas: q2 inde vīt ſubo: ſʒ differūt rōe eadē. n. res ſilis nāli q̄ auget numerū ptiū auget quātitatē toti⁹: ⁊ eadēʒ res que eſt diminutio in numero ē diminutio in quātitate: vnde poterit dici olis talis morb⁹ nūero morb⁹ in quātitate ſʒ nō cōuertit̄. ¶ Deīde dicit. (hoc vō ⁊c̄.) i. ſʒ morb⁹ in nūero eſt differēs a morbo in quātitate in alia ſola ſpē morbi in nūero q̄ eſt additio rei p̄ter nāꝫ. i. diſſilis nāli vt lapidis vel lumbrica: talis. n. additio ĩ numero nihil addit in mēbri q̄ntitate. ¶ Qḋ ſi dicat̄ nec hui⁹ eſſe additionē in numero ptiū cū nō ſint ptes: dicem⁹ nō eē ptes ſine dubio ſed videri ĩ ptes: nō qdē ſicut itra mēbra organica ſubaꝫ collocatas: ſʒ ſic ab ei⁹ ſpacio cōp̄hēſas. ¶ Deinde q2 hui⁹ ſpēi morbi .ſ. additiōis ĩ numero rei diſſilis nāli nōdū dederat cāa ſalubres: ſubiūxit. (in q̄ ⁊c̄.) in q̄ ſpē morbi in nūero duplex eſt itētio circa curā: q̄rū ſcḋa exoꝛit̄ in poſt exiſtēte p̄ma. ⁊ intentio p̄ma eſt illius rei diſſilis nāli totalis ablatio: hec aūt ablatio circa lapides fit p̄mo cū minutiuis lapidis q̄les ſunt medicine iciſiue p̄tꝫ caloris hn̄tes: deinde diureticis. ¶ Circa lumbricos aūt p̄mū his q̄ occidūt q̄lia ſunt amara ⁊ pōtica poſtea ſolutiuis: melius aūt eſt amara ſtatim eē ſolutiua .ſ. alloe. ¶ Circa catharactā aūt fit alchohol abſterſiuis ⁊ deſiccatiuis. Deinde dixit. (ſi vō ⁊c̄.) i. ſʒ ſi iſta p̄ma itētio. i. ablatio nō pōt cōpleri ſic̄ ſepe ↄtingit q lapidē veſice pꝑ ei⁹ magnitudinē ⁊ duritiē nō poſſum⁹ educere neq catharactā oculi abſtergere ⁊ deſiccare tunc erit nobis ſecūda itētio circa curā .ſ. trāſpoſitio illius rei augētis numeꝝ a meatu quē opilat ad aliū locū vbi nō noceat trāſitui alicui⁹ rei p meatū ſic̄ facim⁹ ĩ ſuſionib⁹: vocat aūt ĩ ſuſiōes deſcēſuꝫ q̄ ĩ pupillā ⁊ coagulationē ei⁹ illuc: c⁹ ablatio fit cū alchohol q̄ abſtergūt ⁊ exiccāt: q̄b⁹ ſi hec itētio nō cōplet̄: tūc cū acu aurea vel argentea imiſſa ĩ lachrimali ſiluestr' flectim⁹ catharactā deorſuꝫ ſinātes ꝑ id opilōnē pupille. ¶ Propter qḋ ſciēdū eſt hic q talis trāſpoſitio nō eſt cura morbi in nūero ſed enfraſis ab eo facte in poro ſicut in cap. cāꝫ ſalubriū enfraſis p̄dictū fuit: ergo iſta itētio nō ē circa morbū in numero: ſʒ eum q̄ ſibi concidit in poro.

¶ Deīde cū oñdit q̄ ſpēs morbi ĩ numero cōicat ĩ morbo in q̄ntitate: ⁊ q̄ nō: dixit cās ſalubres morboꝝ ĩ quātitate: ⁊ dicit. (q̄cūq vō ⁊c̄.) i. ſʒ q̄cūq mēbra organica deficiunt aut ſupabundant p̄ter nāꝫ nō totis ptibus cōponētib⁹ ipſaꝫ: ſicut ſi deficeret tota caro vel os ipſi⁹ mēbri: aut ſupabūdaret caro vel os ſup carnē ⁊ os q̄ mēbrū cōponūt qui defectus ⁊ q̄ abūdātia eēt morb⁹ in numero ⁊ quātitate diuerſis reſpectib⁹: ſʒ deficiunt aut ſupabūdant partib⁹ ptiū ſic̄ diminutionē ptis carnis vel oſſis: vel quādā additionē in eis: q̄ defectus ⁊ que abūdantia ſunt morbus in quātitate: ita q nō in numero: tūc itentio in cura deficientiū in q̄ntitate eſt nutrimentū .i. adminiſtratio nutrimēti: ⁊ ꝓcuratio digōnis bene ⁊ ↄuerſionis in mēbꝛū: ⁊ hec intentio eſt ꝓ̄ria illi defectui ĩ quātitate que eſt extenuatio quedā ⁊ ſiccitas mēbri: q̄ cōpletur cū electiōe ciboꝝ ⁊ potuū ↄuenientiū ad illud: ⁊ fricatione mēbri ⁊ embrocatione cū aq̄ tepidis iuuantib⁹ attractionē nutrimēti ⁊ inunctione cū oleis ⁊ adipibus humectantibus mēbrum ⁊ emplaſtratione cū pice ⁊ ſimilibus: de quoꝝ nā eſt attrahere ſanguinem ⁊ coagulare ipſum in loco. ¶ Deinde dixit aut generatio .ſ. intentio eſt nutrimentuꝫ aut generatio ipſius quantitatis diminute: que gn̄atio eſt ꝓ̄ria illi defectui in quantitate que fit per detruncationē partis: in hac. n. generatio eſt neceſſaria: quā diximus eſſe adiuamētum factuꝫ virtute nutritiua partis que remanſit cū plus apponit de nutrimento circa locū truncatū q̄ expediat ad ſaluationē exiſtentis ⁊ vnit ⁊ aſſimilat quantū pōt: ⁊ hoc cōplet̄ adminiſtratione cibi ↄuenientis ad illud medicinis abſtergētibus que cōpetunt ſʒ nām vulnerum ⁊ ptis deperdite. ¶ Deinde dixit. (ablatio ⁊c̄.) i. ſʒ intentio in cura abundantiū eſt ablatio ⁊ purgatio: ⁊ vult per ablationē abſciſionē ſupflui: q̄ fit aut nouacula aut igne aut cauſtic(is) medicis correſpōdēs gn̄ationi deficiētis: p purgationē aūt vult oēꝫ ſpēꝫ ↄſumptionis ⁊ extenuationis ſupflui q̄ fit p ablationē nutrimēti: ſiue fiat iſtud p abſtinētiā cibi ⁊ exercitiū forte ⁊ fricationē mltā ⁊ mollē ſiue flobothomia vel farmacia ſolutiua: ⁊ h̄ rñdet nutritioni macreſcētis partis. ¶ Deinde oſtēſis cauſis ſalubrib⁹ morbi in q̄ntitate ↄcludit ſilitudinē cāꝫ ſalubriū ipſi⁹ ad cās ſalubres morbi in numero: qui fit additiōe vel diminutiōe rei currentis ſʒ nām: ⁊ dicit. (vnde neq ⁊c̄.) i. vnde manifeſtū eſt q neq eſt intētio diuerſa in his ⁊ in illis morbis: neq etiā medicaminū forme variat̄ ſm genus: tñ in vtriſq eſt itentio gn̄atio in deficientibus ⁊ ablatio in abūdātibus: gn̄antes aūt ⁊ auferentes medicine ſimiles ſunt in genere ſicut conſpicabile eſt intuenti.

¶ Sʒ ad reliquū adhuc gen⁹ veniēdū ſalubriū cauſaꝝ qḋ correctiuū eſt eoꝝ que pp poſitionē lapſa ſunt corpa vt exarchimetra ⁊ lapſus inteſtinoꝝ in oſſeo. fit aūt hoc quidē ex violēta tenſione aut ĩpulſione: hoc vō ex raritate aut ruptura ↄtinētis. Itaq curatio hic qdem ex ↄtraria tenſione: ⁊ ↄtraria ĩpulſiōe: huic vero ex eo ſi fiat ſolidū cōtinēs. Ex quibus vero aliquis facultatibus ea q̄ ſʒ parteꝫ ſunt inueniat p terapentice facultatis negocium declaratum eſt. ca.77

¶ Cuꝫ declarauit cās ſalubres morboꝝ in quantitate: declarat eas eorum que in ſitu: ⁊ dicit. (ſed ad reliquum ⁊c̄.) i. ſʒ adhuc veniendum eſt ad aliud genus cāꝫ ſalubrium per qḋ corrigit̄ lapſus mēbri preter nām in ſituꝫ ⁊ exemplificat de duobus morbis in ſitu: vbi dicit. (archimetra.) i. diſlocatio iuncture q̄ duplex eſt .ſ. integra que dicitur ſeperatio iuncture: ⁊ non integra que dr̄ torſio: ⁊ inteſtinum in oſſeo .i. deſcenſus inteſtini in burſaꝫ teſticulorum: ⁊ quecunq huius peccata ſunt preter naturam in ſitu. ¶ Deinde oſtendit cauſas iſtorum morborum de quibus ſibi ſermo eſt in exemplo: nō tñ q2 ſit eius intentio h̄ inueſtigare cauſas egras que egritudinem .ſ. efficiunt vel conſeruant quas non intendit medicus niſi vt abijciēdas vt dictū ē i 3° ⁊ ĩ hoc lib. vbi ſo

lium ſunt principalia capi. ⁊ cõcluſiões intẽdebat: nõ ẽ ei loquendũ de illis: ſʒ loquit̃ hic de cauſis iſtoꝝ. vt fortaſſis ſm eas cãs ſalubres eoꝝ aſſumat: ⁊ dicit. (ſit aũt ⁊c̃.) i. hoc ẽt. ſ. diſlocatio iuncture ſit aut ex violenta ⁊ forti impulſione: aut ex forti ⁊ violenta tenſione. multotiens autẽ ſine violenta tenſione ⁊ pulſione ſit diſlocatio iuncture ſicut in aliquibus: qbus iuncture ſunt facilis diſlocationis: eo ꝙ cõcauitates iuncturarũ nõ ſunt profunde: ⁊ bucelle que ingrediuntur nõ ſunt intrantes: ⁊ ligamentũ eaꝝ nõ eſt firmũ: aut cuʒ ad ipſas ſunt effuſe humiditates lubricare facientes: ſicut ſepe accidit in iunctura anche cum pixis mucilaginibus plena ſit: ex omni naqʒ leui motu accidit tũc diſlocatio.

¶ Deĩde dicit. (hoc ṽo ⁊c̃.) i. ſed hic. ſ. deſcẽſus inteſtini in burſam ſit ex raritate pãniculi ꝯtinentis inteſtina. ſ. ſiphac ſicut ex cã aptitudinẽ exhibẽte: ⁊ ex illius ruptura ſicut ex cauſante: huius aũt rupture cã eſt ſaltus: caſus ⁊ hmõi que ſuis locis ſcita ſunt.

Dubitabit autem aliquis: q: nõ vr̃ ꝙ debuerit h cãs iſtoꝝ oñdere: vel ad min⁹ nõ diſlocatiõis iuncture cuius ꝓmitiuas cãs oſtẽdit tñ: qbus abeuntibus remanet affectio ꝓp qd eſt egritudo facta q̃ cãm nõ hʒ efficiẽtẽ: lʒ habuerit que receſſit: in talib⁹ aut morbis cã ſalubris aſſumit̃ ab eẽntia morbi tñ ⁊ nõ a cã que nõ eſt: a cauſis. n. ꝓmitiuis q̃ receſſerũt: nec cã curatiua nec ꝓſeruatiua põt aſſumi: eo ꝙ cã curatiua opponit̃ morbo tñ: ꝓſeruatiua vero opponit̃ cãe que aut iam efficit vt cõiuncta: aut parata eſt efficere: vt antecedẽs: de genere nullius quarũ eſt violẽta tenſio ⁊ impulſio. ¶ Adhuc aũt qd oporteret oppoſitũ offerre ꝓmitiue cũ abſciſio ꝓmitiue nõ ſanet ſiqdẽ morbus aliã viciniorẽ hʒ cãm. ¶ Adhuc in id qd nõ exiſtit nihil agit oppoſitum: ſed ꝓmitiua cã nõ videt̃ niſi ea q̃ aliis ꝓpagatis cauſis receſſit: aut ſi ſtetit nãʒ hʒ ꝯiuncte reſpectu ꝓximi ſui effect⁹: nãʒ aũt hʒ ꝓmitiue reſpectu vltimi. Neqʒ recte dicit qs ꝙ ipſa immediate cauſans morbũ nõ ſit cã ꝯiuncta morbi: q̃a ea abeunte nõ abeſt egritudo: ſicut Joannitius dixit ꝓpriuʒ eſſe ꝯiuncte: eo ꝙ hoc ſi ꝓpriũ eẽt ꝯiuncte: nequaqʒ diceret Gal. vnãquaqʒ cãꝫ abſcindere pri⁹ oʒ: deĩde venire ad eã q̃ facta eſt ab illa egritudie. ¶ Propter qd dicemus eũ dixiſſe cãs eius magis: vt ꝑ hoc inoteſceret morbi eẽntia q̃ ẽ mutatio ſit⁹ mẽbri ad aliquã ꝑtiũ. ſ. dextraʒ vel ſiniſtrã añ vel retro ſurſuʒ vl' deorſuʒ facta impulſione in cui⁹ cura ꝓma intẽtio nihil eſt niſi reductio mẽbri ad ſitũ nãlẽ: que ſit ꝯtraria pulſiõe: ex quo pʒ ꝙ itẽtio cure eius ſumit̃ ab eẽntia morbi tñ: accidit tñ cãs ſalubrẽ eſſe ꝯriã cãe ꝓmitiue q̃ receſſit: nõ q: illi exhibeat̃ ꝯriũ: ſed morbo niſi ſʒ accidens. ¶ Sed ſciẽduʒ eſt ꝙ ois cãuʒ efficit ꝯiũcta eſt ſuo effectui: ⁊ ꝙ illius efficiẽtis ꝯriũ ſiue illius abſciſio ꝓſeruat ab eo ꝙ illa efficiebat ꝓcul dubio: ſed nõ ſanat qd erat effectũ ſiue illa ſit cã itrĩſeca que a medicis vocat̃ antecedẽs ⁊ ꝯiuncta ſiue extrĩſeca q̃ ab eis ꝓmitiua vocat̃: ꝓmitiua q̃ dũ imediate morbuʒ efficit: nõ differt ab ea quã ꝯiũctã vocãt niſi ꝑ hoc ꝙ extrinſecã eſt: veꝝ ẽ tñ ꝙ ab eẽntia cãe ꝓmitiue q̃ abijt: neqʒ cã curatiua: neqʒ ꝓſeruatiua ꝑt aſſumi ſicut dicebat̃. ¶ Sʒ hic ẽ notãdũ ꝙ nomẽ ꝓmitiue maxime cadit ſuper ea ꝓma cã quã ſecũdarie ſequunt̃ cãe que imediati⁹ morbũ cãnt. ꝓmiũ. n. reſpectu ſecũdi dr̃: ⁊ ideo cuicunqʒ morbo aſſignat̃ cã ꝓmitiua ⁊ alie aſſignant̃: ꝓp h ergo qñ extrinſeca cã imediate morbũ efficit dũ efficit ẽ morbo ꝯiuncta: ⁊ talis cãe abſciſio preſeruat ab eo ꝙ fiebat: ſed factũ nõ curat: ſicut neqʒ curabat factũ de ſicte abſciſio cãe ꝯiũcte corpalis: niſi inquãtũ abſciſio cãe ꝯiuncte põt aliqñ effici ꝑ aliqd qd ꝯriat̃ morbo facto: ⁊ tũc abſciſio cãe erit ꝑ accidẽs cã curatiua facti: ꝑncipiũ ẽt redit⁹ ad diſpõnẽ nãlẽ poſt abſciſionẽ cãe: ſi abſqʒ medici cura ꝯtigat nõ ẽ cãe abſciſio ſed nã: niſi ĩquãtũ ẽ ĩpediẽtis remotio: ⁊ ita ſiſt̃ ſm accidẽs: ergo ꝓmitiua ꝓprie dicta ẽ que mouet añcedentẽ: ſicut añcedẽs ꝯiuncta ⁊ ꝯiuncta morbũ: ſcõm ergo mouet 3ᵐ etiam ceſſante primo ſicut apud lapidis iactum. ¶ Deĩde cũ declarauit morbuʒ in ſitu ꝑ cãs ſuas: oſtẽdit cãs ſalubres illius: ⁊ dicit. (itaqʒ ⁊c̃.) i. itaqʒ curatio huic. i. hñti diſlocationẽ iuncture ẽ ex ꝯria tenſione ⁊ ĩpulſiõe in ꝯriũ. ꝯſiderandũ eſt ẽt hic ſi diſlocatio iuncture eſt cũ alio morbo. ſ. vulnere vl' apã te: aut ſi iunctura eſt nimis doloroſa: cũ. n. forti exñte dolore aut apãte curamus diſlocationẽ: tunc forte ꝑducit illud ad ſpaſmũ: ⁊ maxime cũ iũctura eſt ꝓprie mẽbruʒ ꝓncipale: ⁊ iunctura nõ eſt rediẽs ſine forti tẽſiõe ⁊ ĩpulſione faciẽte dolorẽ: q̃re in talib⁹ expectãdũ eſt donec dolor mitiget̃: ⁊ apã ſinet̃. ¶ Si aũt iũctura facile põt reduci in ſituʒ ſuũ: ita ꝙ nõ cõmouet̃ ex illo dolor fortis: tũc ẽt ſtãte apãte ⁊ vulnere curabim⁹ diſlocatiõeʒ: ꝙ q̃dẽ vt vlr̃ ſiat in hũc modũ: vt. ſ. tendat̃ mẽbrũ diſlocatũ ⁊ impellat̃ ad ꝯriũ ꝑtis a q̃ ſeparatũ eſt donec aptet̃ extremitas oſſis extremitati oſſis alteri⁹: deĩde reducat̃ ad locuʒ a quo exiuit: cui⁹ redit⁹ ſignũ erit q̃dã ſonit⁹ q̃ audit̃ deinde liget̃: q̃m in ligatura eſt ſecuritas ab apãte: maxime ſi ligamẽta ſint infuſa ĩ ceroto ĩfrigidato aut vino põtico: ſi aũt mucillago abundãs in iunctura ſit ꝓhibens remãſionẽ eius in ſitu ſuo purget̃ humor ⁊ iunctura deſicet̃. ¶ Deĩde dixit. (huic ṽo ⁊c̃.) i. ſʒ hñti iteſtinuʒ in oſſeo ſiet curatio ꝑ reductionẽ inteſtini in locũ ſuũ: que ſi qñ ſit difficilis ſedeat eger in aq̃ calida ⁊ emplet̃ ruptura cũ lenitiuis ⁊ redibit de facili: ſʒ q: hec reductio nõ ſufficit ad ꝑfectionẽ ſtante ruptura in ſiphac: oporteb̃it ꝯſolidare rupturã ꝯtinẽtis ex q̃ eſt ei deſcẽſus: ⁊ h itẽdebat cũ dixit: huic ṽo ſi ſiat ſupple poſt reductionẽ inteſtini ex eo ſolidũ ꝯtinẽs. ꝯtinebat aũt ſiphac rupturã hñs: ſiet aũt eius cõſolidatio cum ligaturis ⁊ inuolutiõibus q̃dratis aptis ad aggredendũ labia figure ⁊ emplaſtris glutinatiuis exiccatiuis: qualia ſunt de thure ſarcocolla ſanguine dracõis nuce cypſſi acaci · balauſtii glutis piſcuũ ⁊ corioꝝ ⁊ hmõi. ¶ Iteꝝ autẽ iubendũ egro regimẽ exiccatiuũ ⁊ interdicat̃ repletio ⁊ motus ⁊ ſalt⁹ ⁊ vocis exaltatio ⁊ coitus: cauent mollificãtia ſicut balneum ⁊ potuʒ aq̃ ⁊ oia vẽtoſitatẽ generãtia ſicut cibos inflatiuos. ¶ Et eſt hic attentiõe dignũ ꝙ ſi deſcenſus inteſtini in oſſeũ eſt cũ cã ſua. ſ. cuʒ ruptura ſiphac: nõ tñ hʒ veꝝ ꝙ Gal. admonuit de preciſione cãe cũ dixit vnãquãqʒ cãꝫ abſcindere prius oʒ. deĩde ⁊c̃. hic. n. ꝓ⁹ curãdus ẽ morbus: deinde poſt abſcindẽda eſt cã eo ꝙ ipſa ꝓabſcindi nõ põt niſi curato morbo: neqʒ cura morbi ſanitatẽ facit ꝑmanentẽ niſi poſt abſciſionẽ cãe. ¶ Deinde q: in h lib. nõ ꝓſeq̃t̃ niſi ſũmas cãꝫ ſalubrium ois morbi: remittit ad lib. de ingenio ſanitatis particularius ſcire cupiẽtes: ⁊ dicit. (ex qbus ṽo ⁊c̃.) i. ſed qualiter ſiat particularis curatio huius morbi ⁊ alioꝝ: ⁊ hic intendebat cũ dicit ex quib⁹ aũt facultatib⁹ aliqs ea que ſʒ ꝑtẽ ſunt inueniat declaratũ in lib. terapentice methodi.

¶ **Dehinc vero dicendum eſt de his quecũq: ſm priorem orationeʒ accipiebamus: vocant aũt ea preſeruatiua. Triplex ṽo eſt hoꝝ ſm genus differẽtia: prima quideʒ perfecte ſani hominis: ſecunda imperfecte: tertia vero egrotantis. primum igitur genus ex ſalubri eſt negotio: duplex exiſtẽs vt prius dictũ eſt ſecundum vero ex preſeruatiuo. tertium ex terapentico.**

¶ Cum

cõ.78. ¶ Cum expediuit ſe a cãis ſalubribus corpoꝝ ſanoꝝ q̃ dicuntur ꝯſeruantes ſanitatem: ⁊ a cauſis ſalubrib⁹ corpoꝝ egrotantiũ q̃ dicunt efficiẽtes ſanitatem. incipit dare cauſas ſalubres corpoꝝ neutroꝝ duplices exiſtentes .ſ. vocatas qdẽ preſeruantes q̃ expetunt corpib⁹ egrotatiuis: ⁊ vocatas reſumptiuas q̃ ꝯpetũt ꝯualeſcẽtib⁹ iã ex morbis. de genere quidem efficiẽtium exiſtẽtes ẽt ambas: ſed p̄mo aggrediẽs de p̃ſeruãtibus ⁊ ꝯtinuat ad p̃dcã: ⁊ intitulat dicẽda. ⁊ dicit. (dehinc v̾o ⁊c̃.) .i. ſ3 deinceps poſt h̃ dicẽdũ eſt de his q̃ acceperamus dicenda in p̄ori ſermone. .ſ. de cãis q̃ apud medicos p̃ſeruãtes vocant: p̄or aũt ſermo vbi h̃ ſumpſit ad dicendum fuit initio illius .c. ad manifeſtos v̾o egros ⁊c̃. vbi de cauſis efficiẽtibus ſanitatẽ doctrinã ichoauit. diuidẽs p̄ᵐ eas penes diuiſiões diſcraſie. aït .n. q̄ alie ſũt cãe ſalubres facte diſcraſie alie fientis alie future fieri: deinde adiecit p̄mas ꝯtineri i curante pte artis. ſecũdas v̾o i p̃ſeruãte. tertias i p̃ſeruãte ⁊ curãte. acceperat ergo dicere de omnibus tribus: nondum autem dixerat niſi de duabus. .ſ. de cãis ſalubriũ facte que dicunt curatiue: ⁊ fientis: q̃ dicuntur p̃ſeruatiue ⁊ curatiue: q̃re reſtat dicere d̾ cãis ſalubrium diſcraſie futuri fieri que preſeruantes vocantur.

¶ Deinde ſm̃ vnã expoſitionẽ vt eliciat h̃ genus cãꝝ p̃ſeruãtiũ rememorat generalis diuiſiõis omniũ cauſarũ ſalubriũ. ⁊ dicit. (triplex v̾o ẽ hoꝝ ⁊c̃.) ſed nõ dicit q̄ ñ ſit in curante: ⁊ tũc hec dictio hoꝝ mõſtrabit ſalubria q̃ in textu nõ habent: vt dicat .i. ſ3 genus cãrum ſalubriũ diuidit tribus differentijs ſm̃ triplex genus corporum. alie .n. ſunt cãe ſalubres corporis p̃fecte ſani: ⁊ vocat corpus p̃fecte ſanũ omne corpus qd̃ h3 ſanitatẽ ſibi a natura deputatam: ſiue ſit illa q̃ eſt ſimplex ſanitas ſiue illa q̃ eſt ſanit̃s habentiũ: quã dixit ſanitatem vt nunc vocari. alia v̾o ſunt cãe ſalubres corporis imp̃fecte ſani: ⁊ vult p ip̃fecte ſanũ corp⁹ neutrum vt nũc: duplex exiſtẽs egrotatiuũ. .ſ. ⁊ ſanandũ ⁊ dictũ eſt. alie v̾o ſunt cauſe ſalubres corporis egrotantis. ⁊ vult p corpus egrotãs corpus egrũ: vt nũc: ſicut ſuperius dictũ ẽ. ¶ Scdõ v̾o aliã expoſitionẽ: deinde ſubdit genus cauſaꝝ p̃ſeruãtiũ ⁊ dicit. (triplex vero eſt horu3 ⁊c̃.) ⁊ tunc hec dictio horum mõſtrabit ꝓxime dictu3. .ſ. p̃ſeruantia. ⁊ vr̃ hec eſſe magis ſm̃ mãifeſtũ lr̃e. (vt dicat) .i. ſed genus p̃ſeruãtiũ diuidit tribus modis ſm̃ triplex genus corpoꝝ que accidit preſeruari. deinde dixit. (p̄ma ⁊c̃.) .i. p̄ma qdẽ differentia eſt cauſaꝝ preſeruãtium corpus p̃fecte ſanum. ſecunda p̃ſeruantiũ corpus iperfecte ſanum. 3ᵃ p̃ſeruantium corpus egrotans: deinde cũ diuiſit cãs ſalubres ſ3 p̄mam expõnem. aut preſeruantes ſm̃ ſecundã que verior vr̃ reponit quãlibet differẽtiã ſub pte artis ſibi cõuenienti. ⁊ dicit. (p̄mum igit̃ ⁊c̃.) .i. igit̃ p̄mũ gen⁹ cãrum p̃ſeruantium. .i. p̄ma ex tribus differẽtijs cãꝝ. .ſ. que p̃ſeruant ſanu3 corpus eſt ex arte cõſeruatiua ſanitatis: ⁊ h̃ volebat cum dixit ex ſalubri eſt negocio vt ſit dicere cãs conſeruantes p̃fecte ſanum corpus ẽt large p̃ſeruantes quemadmodũ ſupra dixit. in principio ſumme de cauſis conſeruantibus loquens q̄ corrigentia genere occidit exiſtere: ſed quoniam velociter faciunt correctiones añ q̃ ſimul occurrat leſionẽ perſeruantes a futuro malo vocata ſunt a medicis. ſed ſeruãtes preſentem conſiſtentiam: ⁊ hoc genus cauſarum eſt duplex: vt dicit Hal. qd̃ Hali. exponens dicit. .ſ. genus cauſarum conſeruantium corpus optĩe ſanum: ⁊ genus cauſarum conſeruantium corpus: ⁊ ab eo lapſum: ſed hec duplicitas non eſt ſumpta penes eſſe cauſarum ſ3 corporum quare rectius putamus ⁊ altera duplicitate duplex intelligi. .ſ. genus cauſarum conſeruantium in eodem que cõpetunt optime ſanis ⁊ ab eo lapſos: ⁊ genus cauſarum reducentiũ ad melius que non competunt niſi corporibus ab optime ſanis lapſis. hec .n. diuiſio cauſarum cõſeruantiũ ſumpta ẽ ab ipſa cãꝝ eſſentia. ¶ Deinde dicit. (ſm̃ vero ⁊c̃.) .i. ſ3 ſecunda differentia cãꝝ p̃ſeruãtiũ. .ſ. earum q̃ preſeruant corpus imperfecte ſanum. .ſ. neutrum vt nũc ex illa parte artis que proprie ⁊ ſimpliciter dicitur preſeruatiua: vt reſumptiua etia3 genere dicatur preſeruatiua.

¶ Deinde dicit. (tertium vero ⁊c̃.) .i. ſed tertia differentia cãrum p̃ſeruantium. .ſ. earum q̃ p̃ſeruãt corpus egrotans .i. vt nunc egrũ ẽ ex parte artis q̃ dr̃ curatiua: ⁊ h̃ intendebat cũ dicit. (tertiũ vero ex terapẽtico). vt ſi dicere cãs curantes iam egrotans corpus ẽt large p̃ſeruantes a futuro malo. .ſ. vel egritudinibus que alias ſolent comitari: vel ẽt a morte q̃ eſt vltimum morbi dominium.

S3 dicit hali. in h̃ loco q̄ p̃ſeruatio ꝯpletur p contemplationem i iſtis tribus generibus cãꝝ q̃ſi velit q̄ Gal. iõ diuiſerit hoc gen⁹ cãꝝ in ſuas differentias: q2 corpus p̃ſeruãdu3 oĩbus tribus differẽtijs cauſarum indigeat: ſed hoc non videt̃. nõ .n. idiget cauſis ꝯſeruantib⁹ quibus indiget p̃fecte ſanum neq3 curatiuis quibus indiget egrotans: niſi dicat q̃s q̄ corpus neutrum: vt nũc ſicut eſt medium p̃fecte ſani ⁊ egrotãtis p̃cipãs quodãmodo cum vtroq3. ita ẽt ẽ participans cum vtroq3 in cãis ſibi cõpetentibus. ꝓhibens .n. ipſum i vlteriorem lapſum deuenire: ẽ aũt genus cãꝝ ꝯſeruantium in eodem ſtatu in quo tunc eſt aut genus cãꝝ p̃ſeruãtium pp qd̃ dixit ſupra q̄ cauſarum ſalubriũ diſcraſie future fieri. he quidem ſũt i preſeruãte pte artis. he vero i ſalubri .i. conſeruatiua gen⁹ autem cãꝝ curatiuarum q̄ ei competit eſt infra illud qd̃ competit egrotãtib⁹. ſed ſi ſic ẽ: tũc debuit Gal. ibi dixiſſe q̄ cãꝝ ſalubriũ diſcraſie future fieri: he quidem ſint i p̃ſeruante parte artis: he in ſalubri: he i curante. ¶ Propter qd̃ dicemus q̄ corpus neutrum vt nũc cui⁹ egritudo nõ ẽ niſi in cã ſua q̃ nondum potens eſt inducere diſpoſitionem q̃ ſit egritudo ñ idiget cauſis curatiuis ſed p̃ſeruatiuis tantum: ⁊ eſt qd̃ melius ẽ: aut ad minus conſeruatiuis i eodem: ⁊ ẽ qd̃ minus bonum. pp hoc Gal. in hoc cap. nulla3 fecit mẽtione3 de idigentia cãꝝ cõſeruatiuaꝝ ad corpus neutrũ vt nũc: ſed de p̃ſeruatiuis tm̃ ſicut p̃ncipales ſũmas p̃ſequens tm̃ in hoc lib. male aũt diſpõnis alteratio q̃ minor eſt q̃3 egritudo iproprie dr̃ cã curatiua: ſi curatio quidẽ abſolute dicta eſt egritudinis tm̃: vt medici opinant̃. ſi g̃ vocauerit hic Gali. ꝯſeruantes ⁊ curantes large preſeruãtes: q2 p̃ſeruatio ꝓpe dicta ꝯpleatur per contemplationem in eis: ſed ſicut omnes cauſas ſalubres reducẽs ad vnum genus. .ſ. ad preſeruantes.

¶ In humoribus vero maxime conſiſtẽtiã h3 omne hoc genus quos neq3 glutinoſos oꝫ eẽ. neq3 ſpiſſos. neq3 groſſos. neq3 multos neq3 amplĩ⁹ calos: aut fridos: neq3 mordaces: n3 putridos. aut venenoſos. Augmẽtãti .n. cauſe conſiſtũt egritudinẽ. augmẽtãtur vero aliquãdo quidem ab eadem cauſa que eos genuit: primum eſt verũ quãdo ſunt cõmutantes ſibi eos qui ſ3 corpus humores.

¶ Cum dedit rememorationẽ vl̃is diuiſiõis cãꝝ ſalubriũ vt eliceret eas de q̃bus i h̃ cap. loquutur⁹ erat. .ſ. p̃ſeruãtes q̃ ꝯpetũt corporib⁹ neutris vt nũc: aut cũ diuiſit gen⁹ p̃ſeruãtiũ i tres differẽtias cãꝝ: quaꝝ q̃dã dicunt p̃ſeruantes ſimpliciter: q̃dã ſm̃ quid: de p̃ſeruãtibus autem ſm̃ quid iã dixerit ſub nomine conſeruantiũ ⁊ curatiuarum. incipit oſtendere cauſas p̃ſeruatiuas ꝓprie: ⁊ ſimpliciter tales dictas. ⁊ p̄mũ quidem docens circa qd̃ maxime hoc genus cauſaꝝ iprimat ſuos effect⁹ dĩc i hu cõ.79.

moꝛibus vero ⁊c̄.)i.ſed omne hoc genus cauſarum.i.
totum genus cauſarum ꝓſeruantium:⁊ vult pero ē totū
ſicut alia trāſlatio declarat cū dicit.(⁊ huius generis to
tius ecēntia ⁊c̄.)hꝫ conſiſtentiam maxime i humoꝛibus
.i.maxime circa humoꝛes .i.hꝫ ſuos effectus iprimere.
dicit aūt maxie:qꝛ ɋꝫuis cāe ꝓſeruatiue verſari hēant cir/
ca cāz antecedentem p quam coꝛpus aptum eſt egrotare
.ſ.compoſitionaleꝫ compleſonalem ⁊ humoꝛalem:qꝛ ipſa
rum ē abſcindere omne id p qđ coꝛpus egrotare pōt niſi
abſcindaſ:aut omnem lapſum coꝛpoꝛis citra egritudi/
nem qui minoꝛ eſt ɋꝫ egritudo:ſiue hēat ſecum cām ſiue
nō hēat tū maxime circa humoꝛes verſaſ:ſicut circa illō
qđ frequentius ē cā antecedens moꝛbi:qđ enim ē cā an/
tecedens moꝛbi.eſt cā coniuncta neutralitatis:mala aūt
cōplexio ſine humoꝛis vitio q̄ minoꝛ ē ɋꝫ egritudo:paꝝ
eſt conſiderabilis a medico coꝛpoꝛe de facili redeunte ad
naturam ſuam quādo cām non habeat reſiſtentem:cir/
ca aūt cās primitiuas moꝛbi nulla ꝓpꝛie dicta ē ꝓſuni/
tiua ꝓſeruatio ſm artem:qꝛ aut abierunt derelictis eſſe
cribus:aut qꝛ ſi adhuc exiſtunt cāntes medias cās non
erit earuꝫ abſciſio ꝓſeruāo a moꝛbo ꝓncipaliter:ſꝫ cauſis
mediis.ꝓſeruatiua.n.cā maxime ꝓpe dicebaſ q̄ ꝓſuatiua
moꝛbo futuro fieri de ꝓpinquo:quare cā ꝓſeruatiua n̄
principaliter oꝛdinatur ad talem cam primitiuam:ſꝫ gr̄a
antecedentis tantū. ¶ Dicit aūt Gali.i hoc loco ꝙ vult
per hoc genus cōe tribus generibus cāꝝ quorum pre/
ceſſit rememoꝛatio.ſed hoc cōſideratiōe indiget:nō.n.
videtur verum ꝙ genus cauſarum conſeruatiuū:atten
datur maxie circa hūoꝛes:imo ēt circa compleſonem toti⁹
non.n.intendimus ſolum conſeruare ſanitatem coꝛpis
per hoc ꝙ conſeruēt humoꝛes ſub ſua naturali diſpoſi/
tione:ſed ēt per hoc ꝙ conſeruet ꝯplexio coꝛpoꝛis ſibi ꝓ
pꝛia ſuper ipſum que pōt alterari a multis aliis ſicut ⁊ ab
humoꝛe. ¶ Adhuc ēt genus cauſaꝝ curatiuaꝝ nō ha/
bet maxime conſiſtentiam in humoꝛe.qꝛ i moꝛbis factis
nō habentibus cām:nō attenditur circa humoꝛē:in fien
tibus autem nihil oꝛdiaſ ad humoꝛem:niſi ꝓ parte futu
ra fieri:ſiquidem efficiēs ſit humoꝛ.hui⁹ auteꝫ parꝭ nō
eſt curatio:ſed preſeruatio:ꝓꝑ qđ dixit ſupra.ꝙ cāꝝ ſalu
bꝛium diſcraſie fientis:he quidem ſunt i curante parte
artis.he vero i preſeruante:quare videtur ꝙ cū hic oſtē/
dit(totum hoc genus ⁊c̄.)itelligit genus ꝓſeruantium
ꝓpe dictaꝝ:dicit autem totū:qꝛ modicū ex eo eſt habēs
conſiſtentiam in alio ab humoꝛe ꝓꝑ id qđ dictū eſt:ꝙ aūt
de hoc tm̄ intelligat:māifeſtat hoc ꝙ ſubiungit.(ꝙ ne/
ꝗꝫ glutinoſos ⁊c̄.)augmentati.n.cauſe exiſtunt egritu/
dinis.ꝓꝑ hoc ꝙ dicit augmentati ſuppōit pꝛeuiſionem
debere fieri ante augmentum:ꝗ pꝛeuiſio ante generatio
nem eſt artis conſeruatiue.ꝓuiſio vero ante augmentuꝫ
eſt preſeruatiue. ¶ Foꝛtaſſis autem non eſt incōueniens
ꝙ per hoc genus itelligat genus cōe tribus generibus:
ꝙ qdem cōiter ⁊ non ꝓpꝛie preſeruatiuum appellabat.
plurimum.n.regiminis ſanitatis circa humoꝛem vide/
tur ſicut ⁊ plurimum moꝛboꝛum videtur humoꝛale pa
riter plurimum neutralitatis:quare ſimilr plurimum re
giminis tam neutralitatis ɋꝫ egritudinis oꝛdinatur ad
humoꝛem:⁊ tunc per totum intelliget ipſum ſm quam
libet trium differentiarum: ¶ Deinde cum dedit genus
cauſarum preſeruantium oꝛdinari ad humoꝛes ſubiun
xit qualiter ſi parati ſint cauſare egritudines diſponen/
di ſunt vt ille cureſ ⁊ dicit.(quos ⁊c̄.)i.quos humo/
res non opꝫ habere aliquam iconuenientiam quantitatꝭ
neꝗꝫ qualitatis neꝗꝫ ſubſtantie pꝛeter nām:ſiquidē euer
ti debeat egritudo.cum.n.ſanitas ſit temperamentū coꝛ
poꝛis nō ſtabit niſi cum temperamento humoꝛum ⁊ te/
tigit malitiam quantitatis.cū dixit eos nō opoꝛtere eſſe
multos ⁊ potuit addi ſimiliter neꝗꝫ paucos. ¶ Eſt aūt

duplex multitudo.ſ.exceſſus quantitatis vniuſcuiuſꝗꝫ
humoꝛum:⁊ hoc ipꝛopꝛie dſ multitudo:⁊ exceſſus om
niū ſil ſupꝛa menſuraꝫ naturalem:⁊ hꝫ ē ꝓpe multitudo
quam ꝓnceps diffinit dicens:ꝙ multitudo ē augmentū
humoꝛum ſup equalitatē ipſoꝛum i venis.tu aūt ia ſci/
uiſti qđ ſit dicere omnes hūoꝛes i venis exiſtere:malitiā
aūt qualitatis tetigit cum dixit.eos nō opoꝛtere viſcoſos
neꝗꝫ ſpiſſos neꝗꝫ aquoſos neꝗꝫ nimis calidos vel ſ͡fidos
neꝗꝫ acutos moꝛdicatiuos:malitiā aūt ſubē cū dixit:neꝗꝫ
putridos neꝗꝫ venenoſos. ¶ Deinde dedit cāz huius ⁊
dixit.(augmentati ⁊c̄.)i.qꝛ augmentati cāāt egritudi/
nes ⁊ intelligit de duplici eoꝛum augmento.ſ.eo ꝙ eſt in
ɋꝫtitate molis:⁊ eo ꝙ ē in ɋꝫtitate qualitatis que dſ gra
de eius bene aūt dixit ꝙ augmētati cāāt egritudines.ꝓ
ne.n.ipſoꝝ malitie circa hoc nō ſunt cāe egritudinis:ſꝫ
neutralitatis:has aūt paruas malitias eſt preſeruatoꝛis
deſtruere anteɋꝫ augeantur:iuxta poeticuꝫ illud ouidij.
Principijs obſta ſero medicina paratur.

Dubitabit aūt aliquis ex eo ꝙ innuit hūo
res putridos poſſe eſſe cām
antecedētē feb.⁊ ꝓ augmentū ſui fieri cām coniunctam
cū ſupꝛa poſiti ſint abſolute cauſa coniuncta fe. ¶ Niſi
eēt ꝙ putredo gradus hꝫ ⁊ eſt completa ⁊ incōpleta.foꝛ
taſſis autem nec omnis humoꝛ putridus ē imediata cā
febꝛis:putreſcit.n.humoꝛ aliquando i magnis cōcauita
tibus:in quibus ꝓꝑ priuationem conſtrictionis ex loci
amplitudine non accidit ei tm̄ caloꝛis ꝙ vſꝗꝫ ad coꝛ ꝓ
grediens cauſet febꝛē. ¶ Adhuc ⁊ humoꝛ putridus eſt
cā fetoꝛis niſi qui nō ē cā fe. ¶ Item dicimus humoꝛeꝫ
ſanioſuꝫ:⁊ nō qꝛ ſit ſanies:ſed qꝛ ei ſimiletur.ſilr ꝗ ⁊ dſ
putridus:nō qꝛ ſit talis:ſed ſimilis:nō erit ꝗ inconueni/
ens putredine equiuoce dicta de diuerſis vocare aliqueꝫ
hūoꝛem putridū cām antecedentē febꝛis. ¶ Dicamus
aūt ⁊ nūc egritudines q̄ conſueuerūt a talibus malicijs
accidere. ¶ Dico ꝗ ꝙ a multitudine humoꝛū ſiūt gene/
ra opilationū ex quibus ⁊ febꝛes ⁊ prefocatiōes caloꝛis
⁊ ſpūs cōmitanſ.ex paucitate autem contingunt ptiſes
⁊ hmōi.ex viſcoſitate autem ⁊ aquoſitate humoꝛū maxi
me cōtingunt egritudines flegmatice ſicut quotidiane
vndimie artetice epilepſie hidꝛopiſes ⁊ hmōi.he.n. due
qualitates i flegmate maxie reperiunſ.ex groſſis autem
magis egritudines melancolice:vt quartane meſie can/
cri ⁊ iepte ⁊ hmōi groſſities.n. magis ē ꝓpa meſ.e ɋꝫ alte
rius hūoꝛis ex calidis aūt magis egritudines colerice ⁊
ſanguine:ſicut ⁊ hi humoꝛes maxime calidi ſūt alioꝛuꝫ:
ex fridis aūt flegmatice ⁊ melācolice:ſilr ⁊ hi humoꝛes
maxime alioꝝ frigidi ſunt:ex moꝛdacib⁹ aūt ſiūt pꝛuri/
tus ⁊ ſcabies ⁊ vlcera mala ⁊ hmōi.ex putridis aūt fiunt
vermes ⁊ febꝛes putride:ex venenoſis autem ſincopis ⁊
epilepſie ⁊ coꝛruptiones ſpūs ⁊ huiuſmodi.
¶ Deinde cum dixit augmentos fieri cauſam egritudi/
num oſtendit cauſas augmenti in genere vt non lateat
preſeruatoꝛem ꝙ talis augmenti cauſe ꝓhibende ſūt tā
quā egre.⁊ dicit.(augmentantur ⁊c̄.)i.ſꝫ humoꝛes aug
mentanſ in quantitate ⁊ qualitate duobus modis vno
.ſ.ab eadem cauſa que genuit eos pꝛimū:hec autem eſt
duplex.ſ.mālis ⁊ efficiens.mālis autem impꝛopꝛie dicif
gignere cum ſit res ex qua ſit generatio:nihil auteꝫ ſeip
ſum gignit.hoc āt eſt genus ciboꝛum ⁊ potuū.ex aliqui
bus enim cibis generanſ humoꝛes viſcoſi ſicut ex piſci
bus ⁊ pꝛinibus ⁊ extremitatibus aialium ⁊ carne poꝛcel
loꝝ ⁊ agnoꝝ.ex quibuſdam groſſi ſicut ex carne bouina
⁊ ceruina ⁊ vino nouo.ex qbuſdam aquoſi:vt ex herbis
⁊ fructib⁹:ex qbuſdā venenoſi:vt ex generib⁹ aliquibus
fungoꝝ.ex qbuſdā putridi.i.parati de facili ad putredi/
nē.vt ex lacte ⁊ fructib⁹ ex qbuſdā calidi ⁊ qbuſdā frigi
di iuxta ſue moduꝫ nature:ex qbuſdā acuti ſicut ex acri

minibus

minsbus ⁊ ſalutis. ſi ergo fuerint prius tales ex cibis ſa eti tunc ex ſibi propoꝛtionibus augebunt duplici augmento. ſ. q̄titatis ⁊ qualitatis: augmentum vero eoꝝ in q̄titate non fit ſine multitudine ciboꝝ ⁊ longitudine oc͞i: adhuc ſi humores non ↄuertantur in membra aut pp̄ ſui malitiam aut pp̄ mēbroꝝ ↄuertentiū defectus accidet eos in corpore multiplicari. ℭ Sꝫ efficiēs eſt virtus ſanguifica epatis ⁊ venaꝝ: ⁊ eius inſtr͞m eſt caloꝛ: ſiquidem virtus ⁊ caloꝛ debiliter digerāt flegmaticos ⁊ aquoſos efficient: ſi autem adurant primo q̄dem colericos: demum groſſos ⁊ melācolicos generabunt: ⁊ vl̄r penes nām dn̄antis ↄplonis fient tum calidi tum fridi tum moꝛdaces ⁊ hm̄oi pp̄ qḋ ex eodē cibo generabit̄ apud diuerſa coꝛpora diuerſus humoꝛ: ſicut ⁊ melle q̄dem in calidis ⁊ ſic. fiet colera: in fridis autē ⁊ hūi. fiet flegma aut ſanguis equalis: ex quo pꝫ q̄ ſicut agens agit ſm̄ exigentiā materiei. ſic ⁊ mā ↄuertit̄. ſic ⁊ aliter ſm̄ nām agentis. Si ergo fuerint primuꝫ talis geniti ſm̄ virtutem corporis ⁊ nām tunc adhuc ab eadeꝫ ſilr̄ ſe hn̄te ſubcreſcent: alio vero modo augmentantur q̄ q̄nq̄ ↄtingit humores qui ſunt in corpore cōmutare in ſui ſimilitudinem ⁊ nām eos qui ex quotidianis cibis generantur: ⁊ facere quidem tum viſcoſos tum groſſos tum calidos tum frigidos: ⁊ vl̄r quales ipſi ſecundum ſe fuerint: hoc autem non fit ſine mixtione ipſorum cum illis: ⁊ aciōe ⁊ paſſione adinuicem in q̄bus ↄtingit eos qui ſm̄ corpus q̄titate q̄dem predominantes ſuperare venientes. vn̄ ⁊ recte Hyp. ait nō pura corpora quanto plus nutries tanto magis ledes.

ℭ Intētio vero eſt in his curatiōis duplex: alteratio ⁊ euō. Alterantur igitur aut digeſti ab ipſo corpore. aut a q̄buſdā farmaticis virtutibus: in quibus ſunt ⁊ quedam virtutes que virtus venenatorum animaliuꝫ curant adhuc ⁊ diliter a farmaca recipientes.

cō.20. ℭ Cum dedit p̄ſeruantiū genus cāuſarum attendi maxie circa hūores q̄ ſi ſint hn̄tes aliquas malitias q̄titatis ⁊ qualitatis vel ſubſtantie: ſunt iā cāe antecedentes ad moꝛbū ex modico q̄dē ⁊ tpe vlteriori exceſſu cōmotuꝛe ↄiuncte: ex q̄bus imediate moꝛbus efficit̄: oñdit ſub ḡnalibus canonibus moꝛe ſuo cās preſeruatiuas a minis talium malitiaꝝ. ⁊ primo intētiōes cōes in eis ⁊ dicit: (intentio vero ⁊c̄.) .i. ſed intētio in medicatiōe taliū malitiaꝝ in humore eſt duplex. ſ. alteratio penes malitiam qualitatis. Et euō penes malitiaꝫ q̄titatis ⁊ qualitatis ſimul. Et volebat cum dixit. in his curatiōibus non curationes que abſolute curatio dr̄ ↄprie q̄dē egritudini facte ſed medicationē in ḡnē: hoc. n. nomen medicatio cōe eſt ad curationē: ⁊ preſeruationem: īmo ēt ⁊ ad conſeruationem extendit. vn̄ ⁊ alia tranſlatio recte habēs dicit. (⁊ medicatiōi coꝝ ſunt due itentiōes. ⁊c̄.) ℭ Eſt aūt hic attentiōe dignū q̄ circa diſcraſias futuras fieri a p̄dictis humoꝝ malitiis illā eādē duplicē intentionē hn̄dam eſſe dixit quam ⁊ circa fientes pp̄ virtū q̄ alteri ↄuenire in hoc qḋ eſt eſſe futurum fieri: po. n. fientis q̄dam eſt facta q̄dam futura fieri gratia aut partis future fieri ſimilis diſcraſie q̄ ſimplr̄ eſt futura fieri que nōdū fit g̃ra ēt alius ↄtio mi hꝫ eādē circa quā p̄dicta duplex habet intētio: differt āt q̄ cā prius future fieri de fiente eſt cā ↄiuncta diſcraſie que eſt moꝛbus: ſed cā diſcraſie ſimplr̄ future fieri eſt cauſa antecedens: cū ad talē diſcraſiaꝫ futurā fieri comparetur: ſed preſentis neutralitatis eſt cā ↄiuncta. remotio ergo talis cāe tam in fiente q̄ in futura fieri preſeruatio dicebatur in illo q̄dem ab eo q̄ cā faciebat in hac vō ab eo q̄ facere minabatur. Sed quereret aliquis cur non adiecerit pro tertia intentione prohibitionem cāuſarum augmentantiū in dictas malitias. ℭ Et dōm q̄ ſecunda ex cauſis augmētantibus non poteſt amoueri niſi per duas intentiones p̄dictas. ſ. alteratione ⁊ euōne eoꝝ humoꝝ qui quotidie generatos in ſe cōmutant primam autem ex cauſis augmentantibus. ſ. cibos propoꝛtionales prioribus qui tales humores genuerunt non eſt magis prohibere preſeruationis q̄ curationis ⁊ vl̄r oēm dietā illis malitiis ↄpoꝛtionalē. ℭ Adhuc aūt ⁊ ↄſeruationis eſt illa ↄhibere. vniuſcuiuſq̄. n. hoꝛum eſt tales cauſas abycere ſicut extras. per hoc ergo preſeruatori inquantum talis ſufficit predicta duplex intentio q̄ñ diſcraſia nō eſt futura fieri penes tales cauſas primitiuas: ex q̄bus nō eſt aptus apparere effectus a quo p̄ſeruare intendimꝰ niſi per multa media pp̄ qḋ earuꝫ abſciſio preſeruat nō a moꝛbo p̄ncipali: ſꝫ a cauſis mediis: ſicut. ſ. monſtrauimus. attinet autem ei corrigere omnem lapſum cōplexionis corporis a quo ſicut ab efficiente contingit hūoꝛum p̄dictas malitias exſurgeri: q̄ñ talis lapſus ē ſicut antecedens cauſa complexionalis ad moꝛbū. ℭ Deinde cum dedit intentiones cōes in cāis preſeruatiuis eē duas oſtendit cauſas ſalubres circa vnāquamq̄ intentionem: ⁊ primo circa alterationē: aut cū dedit duas intētiones cōes oñdit qualiter ↄpleat̄ vnaqueq̄: ⁊ dicit (alterant̄ ⁊c̄.) .i. ergo humores hn̄tes p̄dictas malitias alterant̄ ex ſuis malitiis in temperamento ab vno duoꝝ. ſ. aut ab ipſo corpore vt q̄ digerant̄ a v̄tutibus ⁊ caloꝛe q̄ ſi ipſo: talis. n. alteratio digeſtio quedaꝫ eſt: ⁊ hoc fit cū ↄhibitis cibis ⁊ vl̄r dieta ex q̄bus tales gignebant̄. vtꝰ corporis excitatur ſup illoꝝ correctione qui geniti fuerūt anteq̄ accidat ex eis egritudo: ſic. n. Gal. dicit i tertio decriſi v̄tutes declināt i oībꝰ q̄ operant̄ tā in hora ſalutis q̄ egritudis verſus ſalutē corporis viui: virtus. n. corpis ⁊ nā ſub tēperamēto ⁊ mediocritate ↄſiſtentiam ⁊ ſaluationē hn̄s oībus extremis opponit̄ ⁊ fugiēs ab ipſis p̄ nām reuocat corpus ad tēperamētum amiſſuꝫ. ℭ Deinde dixit: (aut a quibuſdam ⁊c̄.) .i. aut alterant̄: q̄ digerunt̄ a q̄buſdā virtutibus medicinalibꝰ: de ḡne quoꝝ virtutes ſunt virtutes medicinarum que ſanāt a veneno venenoſorum aīaliū: ⁊ preter hec ille que recipiūt hm̄oi medicīas tyriacales valētes ad venenū ſic̄ tyriaca ⁊ methridatū: alia aūt tranſlatio hꝫ tertiū aliter dicit. n. ⁊ in hoc genere medicinaꝝ īgrediunt̄ q̄ ſanant ex venenis habentiū venena ⁊ ex medicis q̄ ſunt ex genere venenoꝝ. dixit āt de ḡne medicinarum digerētiuꝫ eſſe medicinas tyriacales nō ſolū q̄ ipſaꝝ rum ſit alterare humiditates venenoſas: ſed ipſe illud eſſ: iunt proprietate ſue forme ſpecifice. dixit illud vt oſtendit medicinas. ſ. poſſe digerere humores nō ſolū a virtutibꝰ cōplexionalibus: ſꝫ ēt a forma ſubſtātiali: ⁊ q̄ñ hm̄oi virtutes medicinales non ſunt niſi inſtrumentum virtutis corporis ad correctionē hūoꝝ ideo non vult Gal. in hoc tm̄ dicere q̄ q̄ digeſtio erit a corporis v̄tute aut per ſe vt q̄ñ nullis extrinſecis adiuuatur aut per aliud vt cū iuuat̄ extrinſecis medicis. ſunt aūt exteriores medicine qbꝰ virtus corporis adiuuat̄ ille in q̄bus ē reperire virtutes ↄrias malitie humoris corrigēdi: ſiue ille ſint virtutes ↄplone ſiue a forma ſpecifica: ſicut medicine inciſiue faciūt euadere a viſcoſitate humoꝝ ſubtiliatiue a groſſitie: calefactiue a cruditate ⁊ friditate: ⁊ frigidatiue a caliditate ⁊ vſtione. ⁊ tyriacales a venenietāte ſiccatiue ⁊ digeſtiue ab aquoſitate: frigidatiue ſimul ⁊ ſpiritiue ⁊ lauatiue a putredine. ℭ Eſt aūt adhuc ⁊ v̄tute aliter adiuuari q̄ per v̄tutes medicinales ↄrias vicio humoꝝ. ſ. p̄ v̄tutes medicinaꝝ de quarum nā eſt ↄfoꝛtare virtutem p̄ ↄfoꝛtationeꝫ caloꝛis ⁊ ſpūs ⁊ adunationē ſub

ſtantie mēbroꝝ ⁊ nutritionē ſpūs aialis. ¶ Hec autem ſunt v̄tutes medicinaꝝ ſtipticaꝝ aromaticaꝝ de q̄bus ſuperius dictū eſt: his.n. virtus corporis ꝯfortata remouet oēm malā humoris diſpoſitionē: ſʒ via puenīēdi ad cognitionē haꝝ oīum v̄tutū medicinaliū nō eſt niſi experimentum. rō.n. debilis eſt ad illud ſicut declarauit Gal. in lib. de ſimplicibus medicinis: ſed nos ſup hoc credimus experimentationi veterum ⁊ ſufficit nobis.

¶ Euacuatur vero a calidis ſufficiēter farmacijs ⁊ purgatiōib' ⁊ cliſteribus ſudoribuſq̄ ac vomitibus: he igitur coꝝ cōes euōnes ꝑ ꝑte vero a loco in quo ꝯgregati fuerint accipiūtur queadmodū in ſalubribus declaratū eſt ſm tertiū ⁊ quartū, ⁊ nobis maxime de laboribus tractantibus: ⁊ quecunq̄ alie adiacent laborioſis diſpoſitionibus. Euacuātur .n. promptius qui q̄dē in primis venis per ventrem. Qui vero in his qui ſcdʒ epar per vrinas: qui vero ſecundū totaʒ habitudinē per ſudorem: quemadmodum ⁊ que ſecundum caput aut per palatum aut per nares aut per vtraſq̄. Qui vero in thoracis latitudinibus per guttur cuʒ tuſſibus. Qui vero ſecundū renes aut veſicā ꝑ vrinaʒ. Antiſpaſtos vero cōis oīum ptium oſtenſio ad ea q̄ longiſſime: deriuatio vero ad proxima.

¶ Cum dedit cauſas ſalubres circa ꝑmā intētionē dat cās circa ſcdām: ſiue cū dedit q̄bus ꝯpleaṫ intētio ꝑma dat q̄bus ꝯpleaṫ ſcda: ⁊ dicit (vacuat ⁊c̄.) i. ſʒ hi humores cum fuerint peccantes in q̄ntitate aut ēt incorrigibiles in q̄litate euacuāṫ a medicis fortiter calidis: ⁊ dicit hoc vt g̃nale oībus medicis euācātib' per quācūq̄ viam euacuent. qm̄ ipſe vt plurimum fortiter calide ſunt.

cō. 8i. ¶ Deinde exponēs modos euacuationū dicit. euacuētur ſiq̄dē a talib' farmacis purgatōib' cliſteribus ſudorib' ⁊ vomitib': deinde dicit (hec igit ⁊c̄.) i. ⁊ he q̄tuor ſunt magis cōes ſpēs euōnum q̄bus medicus vtatur. Hali. aūt facit eas. v. incipiēs ab illa quā fieri dicit a farmacis fortiter calidis. talia.n. dicit euacuare per h̄ q̄ attrahunt fortiter ⁊ reſoluunt in vaporē q̄ alia traſlatio videri fecit copulā habēs cū. d. (⁊ ꝑ ſolonem ⁊ per cliſtere ⁊c̄.) ſʒ manifeſtū ē talē ſpēm euacuationis non eē de cōibus adhuc ēt attractionē nō fieri ſp calidis medicis fit.n. aliqñ a vacuo vt in vētoſis: aliqñ etiā delatione pōderis ſup mēbrum oppoſitū ꝑꝑ qđ textus noſter non habens copulam rectior vr̄: aut ſi ſit de cōibus tunc nō erit illud dictum quaſi generale oīb' medicinis euacuātib': ſʒ his que caleſaciendo ⁊ mordicando attrahūt de remotis de mēbro. ſ. ad mēbꝝ: ⁊ ꝑ hoc euacuat mēbrūʒ illud quo ꝯtinebaṫ hūor malus: ſicut facim' appoſitione cantaridū ⁊ ſil' il in locis remotis aut vicinis mēbrū infirmo: ſʒ talis euacuatio ſi bñ ꝯſideraṫ iā ē appropriata petito nāʒ loci. ſ. quo ꝯtinetur humor. ¶ Neſcio ēt cur nō poſuerit flebotomiā īter oēs euōnes q̄bus medicus repletiones abſcīdit cū in repletione venaꝝ ad eam recurraṫ maxime cū ſuperius eam nominauerit quando cauſas ſalubres diſcraſie fientis exponebat.

Sunt autem ⁊ circa oēs has euōnes cōtinēs q̄dē. Videlʒ q̄ q̄libet eaꝝ ꝯſtitutionē cōmēſurari tolerābile v̄tutis. Et q̄ ſoloni ventris ⁊ vomitus ꝑmittēda ē canaliū apertio ⁊ hūoꝝ ſubtiliatio ⁊ preparatio ad curſus: ⁊ aptitudo laxationis ſtōi ⁊ inteſtinis: ⁊ q̄ admiſcende ſunt medicinis laxatiuis ꝑparatiue hūoris ⁊ apertiue viaꝝ: vñ flutur uo ē hūoꝝ ad medicinā attrahentē. ¶ Adhuc aūt ⁊ medicine ꝑncipalium membroꝝ ꝯfortatiue aut alioꝝ quorūcunq̄ membroꝝ q̄ ex medicīs laxatiuis debilitari hñt. ¶ Adhuc aūt ⁊ medicine repreſſiue malitiaꝝ q̄ in medicīs laxatiuis. Et q̄ melius eſt pluries paulatim euacuare q̄ ſemel multum ne virtus terreaṫ ⁊ deſiciat. ¶ Et q̄ cauēda eſt in dieb' canicularibus ꝑꝑ reſolutionē multaʒ tunc factā a calore: ⁊ ꝑꝑ tunc amplius debilitari calore medicine ⁊ reſolutionē eius magis īpediri ꝑꝑ attractionē caloris ad exteriora. ¶ Adhuc aūt ⁊ q̄ audacius inducendus eſt vomitus facile vomentibus ⁊ in eſtate ⁊ maxime cū hūor purgādus fuerit colera. timoroſius aūt difficile vomētib' ⁊ hyeme: ⁊ maxime cū fuerit melia vel flegma q̄ vomitui plus rebellāt. ¶ Venter aūt audacius ſoluendus ꝑſſitudinē hñtib' circa pectinē ⁊ inteſtina q̄ ꝯtrās hoꝝ ⁊ q̄ his q facile excoriationē incurrūt ꝑꝑ debilitatē inteſtinoꝝ ⁊ macredinē ipſoꝝ. ¶ Et vt breuiter dicaṫ res q̄ demōſtrāt rectitudinē iudicij in euacuādo ſunt. x. ſicut dicit ꝑnceps. ſ. repletio: vr̄: ꝯplo ⁊ accñs ſupuenīēs: ⁊ figura ⁊ etas: ⁊ tps: ⁊ aerio regionis diſpō: ⁊ ꝯſuetudo euacuādi ⁊ ars. he nāq̄ ſicut dicē cū fuerint ꝯtria ſignificationi ꝑ quam euacuatio fienda oñdiṫ ꝓhibebūt euōnem: cū aūt nō ꝯtriaṫ ſecure aggrediemur eā. Docuimꝰ ſubmemorātes q̄ cū flōmia ⁊ ventris ſolutio nec̃ia fuerint a flōmia incipere nō debemꝰ. ¶ Indiget aūt vtraq̄ ſimul ille cuius vene replete ſūt ſanguine: ſʒ tñ adhuc in ſanguine eius dñatur aliqua ex trib' ſubſtātijs quas ſatiſfi. ſ. ꝑportionē cōuenientem nō ē ēt incipiēdū a flōmia q: ipſa ꝑmiſcet ſubſtātiā dñantem valde magis reliquis ſubſtātijs. quare reddit eam difficilꝰ purgabilē ꝑ medicinā: ⁊ maxie ſi hūor purgādus fuerit fla. que ē pars aquoſior ſanguinis: qm̄ flebotomia groſſitudinē ⁊ viſcoſitatē eius augebit. ¶ Flebotomia ēt canones hʒ. ¶ Nā cauenda eſt in tpe fortis caloris ꝑꝑ multaʒ reſolutionē ⁊ debilitatē q̄ tūc accidit a calore ꝯtinēte. ¶ Adhuc ēt ⁊ ſup repletionē ſtōi aut inteſtinoꝝ factā a cibo vel fece: ne loco eius qđ a venis euacuās attrahat aut crudū aut aliqd icōuēiēs. In hieme ēt eligēda ē dies auſtrina: q: tēperatior ⁊ q: aerē ꝑturbat: ⁊ ꝑ hoc magis ꝑmiſcet ſubſtātias ſanguis adinuicē aſſimilato illo mūdo miori ad maiorē in ſanguis ꝑturbatiōe: ex q̄ accidit a dioꝛē fieri euōnē q̄ ēt ꝑ flōmiaʒ petebaṫ. ¶ Sciēdū eſt ēt q̄ flōmia ſtricta magis cōſeruat v̄tutē ex minore ſpūs reſolutione ⁊ exalatiōe. ¶ Et ſilr ptitio flebotomie: q: minus perterret nām paulatiʒ facta. ⁊ per interualla q̄ ſimul tota. ¶ Lata aūt magis mundificat. ⁊ eſt ꝯuenientior fortibus ⁊ groſſum ſanguinē hñtib'. ¶ Cauendum eſt aūt in etate decrepita ꝑꝑ debilitatē ⁊ ſanguis paucitatē ⁊ in etate q̄ eſt minor. 14. annis non ꝑꝑ debilitatē aut ſanguis paucitatē: ſʒ ꝑꝑ corpis euaporabilitatē. cum ergo tales videnṫ indigere tenuitas diete ſupplebit vicem illius. ¶ Cauenda eſt ēt ſup oris ſtōi debilitatē: aut premittendū aliqd qđ ſtōm ꝯfortet vt panis infuſus in vino: aut ſyrupus de menta miſcatus ſi debilitas eſt a frigiditate aut in ſucco granatoꝝ ⁊ limōi. ſi debilitas eſt a calore. ¶ Et vlr q̄buſcūq̄ flōmia ⁊ farmacia ad preſeruationem cōuenit maxime vtendum eis in vere ſecundū affoꝛiſ. Hyp. ꝑꝑ tunc maxime ex hyeme precedēte auctos eē humores ⁊ ex plurimis voracitate ciboꝝ ⁊ paucitate ⁊ reſolutōis in ea. adhuc aūt ꝑꝑ ſuperfluos humores tunc de facili ebullire. ⁊ ad diuerſa mēbra reumatizare a calore quidē iā antecedēte liquatos ⁊ ſparſos ab ſeruatis circa illos canonibus q in ꝓprijs libris medicie de hac mā ſcripti ſunt. ¶ Et cliſteribus raro vtimur ad preſeruationeʒ.

preſeruatiuo rñ aliquando per illa a colica aliiſqȝ egri/
tudinibus inteſtinalib⁹ cũ veſtigia paru ꝗ qdẽ eaꝝ appa/
ruerint educentes tũ humorẽ flegmaticũ tũ ʒ vẽtoſita/
tẽ extenuantes. ¶ Adhuc aũt ⁊ preſeruam⁹ p illas a do
loribus renũ ⁊ a mẽbris ꝓncipalib⁹ attrahimus mãs q̃
poſſũt eẽ in eis cauſe morboꝝ. ¶ Sunt autẽ ⁊ circa ip
ſuʒ canones.ſ.ꝙ melior ſitus. cliſterizãti ẽ ꝙ ſupin⁹ ia/
ceat: deĩde reuoluat ſe ſup latus dolẽs: ⁊ ꝙ melior hora
qua cliſterizatur eſt cũ ẽ aer frigidior: qm̃ ſequeƭ ĩde ne
augmẽtetur grauis ⁊ dolor ⁊ eſtuatio ⁊ nauſea. ¶ Ad
huc aũt ꝙ neqȝ ẽ balneũ premittẽdũ cliſteri: qꝛ ſpargit
⁊ diſſoluit hũores ⁊ attrahit ad contrariũ ei ad qd̓ tra/
hit cliſtere. ¶ Et ꝙ ĩmiſſa canna in anũ exprimaƭ ene
ma expreſſione bona cõtinua ſine ĩmiſſione aeris etiaʒ
vltra locũ neceſſitatis: cũ.n.exprimiƭ cũ ventoſitate re/
uertiƭ vẽtoſitas ⁊ egrediƭ: enema: ſʒ cũ declinat ad exitũ
nõ ꝓhibẽdo ad hoc ĩmo reiteres ipſuʒ ſtatiʒ. ¶ Qd̓ ſi ene
ma nõ exierit extẽdanƭ capilli capitis ⁊ ſtidaƭ aqua fri/
da ſup faciẽ ⁊ admineſtreƭ ſuppoſitoriũ: hec.n.oĩa adiu
uãt expreſſionẽ in deorſuʒ. ¶ Neqȝ etiã fiat cliſtere dũ
ſternutat aut tuſſit qm̃ feſtinant ad exitũ. Et nõ ſit ene
ma ſupflue quãtitatis: qm̃ ſi cõſequiƭ inteſtina ſuperiora
accidit inde timor ſuffocatiõis ⁊ aſcenſionis in ſtoma/
chũ. Neqȝ ſit ſpiſſuʒ ꝙ adhereat: neqȝ ſubtile ꝙ ẽ ĩ iudi
cio ponderatis. ¶ Sudorib⁹ aũt ſepe vtimur tã balneis
q̃ȝ exercitiis prouocãtes illos maxĩe cuʒ humores pur/
gãdi fuerint ꝓpe cutim. ſũt aũt ⁊ canones circa balneũ
.ſ.ꝙ oʒ ne exercitatus velociter ad balneũ pergat ante/
q̃ȝ qeſcat. neqȝ poſt cibũ timor opilationis. ⁊ ꝙ cauſas
balnei ſm ordinem ingredi oʒ vt nõ deueniat in locum
fortis caloris ſubito: ⁊ hoc eodẽ ordine exire vt grada/
tim regrediaƭ in locũ fridum: ⁊ ꝙ in pauimẽtũ ẽ aqua
effundenda vt fiat aer vaporoſus ⁊ facilius ꝓuocãs ſu
dorem: ⁊ ꝙ fricandus eſt in ꝓncipio vt facilius aperian
tur pori cutis ⁊ eliqueatur humiditas educenda: ⁊ in fi
ne abluendus cũ aqua calida ad abſterſionẽ ⁊ lubrica/
tionẽ ſudoris. Et ꝙ in exitu ex balneo cooperiendus ẽ
pãnis: neqȝ caput eſt diſcoperiendum quoniã apertis po
ris frigus penetrat in ꝓfundũ ⁊ incurrunt catarros: ⁊
corizas. In exitu quoqȝ cauẽdũ ne potũ fridũʒ actu bi
bat: aut etiã in ipſo balneo qm̃ apertis exiſtẽtibus corpis
poris friditas feſtinat ad mẽbra ꝓncipalia ⁊ ipſoꝝ cor/
rũpit virtutes. ¶ Cauendũ eſt etiã a potibus vehemẽ
tis caliditatis ⁊ precipue ab aqua calida qm̃ cito pene/
trat ad membra ꝓncipalia ⁊ accidit inde ptiſis ⁊ ethica.
⁊ hmõi oĩa q̃ circa hec ⁊ alia ſcripta ſũt a medicoꝝ cetu.
¶ Deĩde cũ dedit euacuatiões cões approꝑat eas aut
oſtẽdit vnde cognoſcaƭ earuʒ approꝑatio: ⁊ dicit (ꝓꝛie
vero ⁊c̃.) idеſt ſed euacuationes ꝓpꝛie ſignificanƭ ex lo
co vbi ꝯgregati fuerit hũores purgãdi: queadmodũ de
claratũ eſſe dicit in lib. de ꝯſeruatione ſanitatꝭ in tertio
⁊ q̃rto capĩ. illius libri. vbi tractat d̓ laborib⁹ ⁊ de adia/
cẽtibus eis diſpoſitionib⁹: ⁊ vult p capitulũ tractatum.
¶ In tertio.n.tractatu illi⁹ libri docet corrigere labo/
res factos ab exercitio. in q̃rto v̓o ſpõtaneos pp qd̓ ibi
oſtẽdit ꝓximas euacuationes hũoris q eſt cã laborioſe
diſpoſitiõis. ¶ Deĩde exẽplificat hoc ⁊ dicit. (Euacuaƭ
.n. ⁊c̃.) idеſt qꝛ illi humores q cõtinenƭ in primis venis
facilius euacuanƭ p vẽtrẽ ſicut p meatũ magis vicinũ:
⁊ vult p ꝓmas venas q̃ vocanƭ meſaraice ramificatas a
vena ſyme epatis q̃ vocaƭ porta: ñ qꝛ ſint abſolute ꝓme
ſʒ qꝛ ſiĩles ĩ ſuſcipiẽdo cibũ: ſʒ hũores q cõtinenƭ ſm
epar maxĩe ſm eius gibbũ facilius euacuanƭ p viã vri
ne ſicẽ eis magis ex vicinia cõnãlez: ſʒ q ꝯtinenƭ ſecũdũ
totã habitudinẽ: ⁊ ĩtelligit p totã habitudinem muſcu
los vicinos cuti ĩ qbus hitus corpis apparẽs denotaƭ
facilius euacuanƭ p ſudores: nõ fit ãt ſudor ſine calore

circũplectente corp⁹ exterius attrahente aperiente ⁊ li
quãte: aut ſine calore abinitio ꝓcellente: q vero cõtine/
tur ſm caput purgaƭ p palatum gargariſmis aut p na/
res caput purgãs aut vtriſqȝ ſimul. ¶ Sũt aũt medici
ne hoc faciẽtes acute mordicatiue liquatiue humoris
⁊ p inde attractiue: q vero ꝯtinenƭ in pectoris ꝯcauita/
te facilius euacuanƭ p guttur cũ tuſſibus: ⁊ vult p gut
tur nõ ſolũ ſummitatẽ tracheẽ: ſed totã tracheã cõiũctaʒ
pulmoni: colligãtia.n. pectoris ad pulmonem. pulmo/
nis autẽ ad tracheã facit inde facilius fieri euacuatio/
nẽ: q vero fuerint contenta ſm renes ⁊ veſicas ꝓmp⁹
euacuanƭ per vrinã: ⁊ vl̃r eligenda ẽ via ꝓpinquior hu
mori: ſi tñ nihil aliud ꝓhibeat: ex tali.n. facilior ẽ eius
euatio. ¶ Deĩde cũ dedit modos euacuationũ humo/
rũ qetoꝝ in locis dat modos euacuationũ hũoruʒ qui
defluũt ad locũ ⁊ dicit (ãtipaſcos ⁊c̃.) idеſt ſʒ attractio
hũoris d̓ loco: ad quem decurrit ad alia loca cõis eſt ſe
cũdũ oẽs partes quoniã ad quãcũqȝ partem fiat poteſt
ad alterã trahi: ⁊ fit hoc duobus modis aut p attractio
nẽ ad longinquã diuerſitatẽ: ſicut humore decurrente
ad caput flobotomamus ſaphenam: aut ponimus vẽto
ſas in crure ⁊ dicƭ antipaſis: aut ad ꝓpinquam diuer/
ſitatem ſicut in eodẽ attrahimus ad nares aut ad carnẽ
glandoſam ſub auribus: aut ſicut ſanguinẽ hemorroy
darũ mulieris attrahim⁹ ad matricẽ ⁊ dicitur deuiatio.
¶ Eſt aũt ⁊ in hoc canon precipuus ꝙ qñ fit attractio
ad diuerſum nõ obſeruaƭ oppoſitio niſi p vnaʒ dyame
trũ vt ex dextro capitis ad dextrũ pedẽ ⁊ nõ ad ſiniſtrũ
eo ꝙ attractio ẽ impoſſibilis in duplex oppoſitũ: quia
nõ eſt eis cõnexuʒ ſuis meatibus niſi per multa media.

¶ Omnia igitur quecũqȝ curãt huiuſmodi
diſpoſitiones: ſalubres appellantur cauſe:
queadmodũ exacuentia egre. Neutre vero
neqȝ ledentia neqȝ adiuuantia: poteſt autẽʒ
aliqs ea neqȝ cauſas appellare oĩno: quales
ſunt multi ſophiſtaꝝ negligentes quidem ip/
ſarũ rerum inuenire differentiam. In nomi
nibus vero plurimũ temporis conterẽtes.
¶ Dictũ eſt aũt amplius in aliis aduerſus
eos preſeruatiua quideʒ ſpecies artis talis.

¶ Cũ dedit cauſas preſeruatiuas ab egritudine apta
fieri ſecundũ malitiã humoris: oſtẽdit ꝯparationes cau cõ.82.
ſaꝝ ad predictas humoꝝ malitias qbus corpus eſt neu
trũ vt nũc: ⁊ dicit (oĩa ⁊c̃.) .i. quecũqȝ res ſanãt vel cor/
rigũt huius malitias humoꝝ de qbus predictuʒ eſt di
cunƭ cauſe ſalubres .i. ſanitatis effectiue: fit.n. vnũ con
trarioꝝ aliq̃ndo ex medio: aliquando ex extremo: vñ ⁊
ſanitas aliquãdo fit ex neutralitate: aliquãdo ex egritu
dine: ⁊ ſilr̃ quecũqȝ exaugẽt predictas malitias dicunƭ
cauſe egre .i. efficiẽtes egritudinẽ ⁊ cõſeruantes eã: qm̃
cũ effecerunt cõſeruãt. egritudo autẽ nõ fit ex ſanitate
niſi p mediam neutralitatem ſicut nec econuerſo.
¶ Deinde dixit (neutre vero ⁊c̃.) .i. ſed q̃cũqȝ res ꝑdi/
ctis humoꝝ malitiis nõ cõferũt neqȝ nocẽt dicunƭ cau
ſe neutre .i. neqȝ ſane neqȝ egre. ¶ Deĩde dat opinionẽ
ſophiſticã circa tales cãs neutras deridens ſic opinan/
tes ⁊ dicẽ (poteſt aũt ⁊c̃.) .i. ſed tales cauſas q̃ neqȝ cõſe/
runt neqȝ nocẽt põt aliqs dicere nõ eẽ oĩo cãs: eo. ꝙ
nihil cauſent ſicut multi ſophiſte hoc dicunt: ſʒ ĩ verita
te ſicut dicit: ipſi negligunt cognoſcere differẽtias rerũ
⁊ occupanƭ toto tpe ſue vite circa diſtinctionẽ nominũ
ſufficere enim debʒ eis ſcire ꝙ alique res ſunt ex reb⁹ ñ
naturalibus q̃ in ꝑdictis diſpoſitiõibus humoꝝ nõ ha
bent impſſionẽ facere neqȝ nociuã ad peius neqȝ vtilẽ

ad meli⁹ ex quo dicūť cāe neutre.ſ.neqꝫ ſane neqꝫ egre: nō tñ ꝓpter hoc ꝙ nō ſunt vtiles vel nociue ad illud di centur nō eſſe oīno cauſe: quoniam nō approximantur corpori qn aliquid cauſent in illo: ergo ſunt ſimpliciter cauſe: licet ad aliquid ſint non cauſe. ¶ Deinde qꝛ con tra tales ſophiſtas nō eſt hic diſputandum remittit ad lib. ſuos in qbus obuiat ⁊ dicit: (dictum ⁊c.) idest ꝫ ad uerſus tales ſophiſtas dictū eſt, per nos in aliīs lib. ſuis: ſicut fortaſſis in libro de nominibus medicinalibus: ⁊ aliīs librīs q nondum tranſeūt in latinam linguam.

Dubitabit aliquis vtrum cāe q̄ talibus neutris diſpoſitioni bus neqꝫ cōferrūt neqꝫ nocēt poſſint dici cāe cōſeruan tes dictas diſpoſitiones neutras: māifeſtū enim ē ꝙ cāe neutre diuidunť ꝑ efficientes ⁊ ꝯſeruantes ſicut ſane ⁊ egre: ſi ergo ille ſunt neutre: tūc aut ille ſunt efficientes tales neutras diſpoſitiones aut eas cōſeruantes: ſed nō ſunt efficiētes ſiqdem prius erant: ⁊ huius neqꝫ eis con ferunt neqꝫ nocent neqꝫ fortaſſis nō videnť ꝯſeruātes: qꝛ efficiētes ⁊ ꝯſeruātes neutralitatē ſunt eedē nūero ſi cut efficientes ⁊ ꝯſeruātes egritudinez. ¶ Niſi diceret aliqs ꝙ ſi aliq̄ cā eſt q̄ neqꝫ exacuit neutralem diſpoſi tionem neqꝫ diminuit illa dicitur eam conſeruare ſicut cauſa que ſanitatem neqꝫ meliorat neqꝫ peiorat videť dici conſeruatiua illius: ⁊ ſilr q̄ idez facit de egritudine: quare aut tales cauſe neutre īpropꝛie dicūť neutre: aut oppoſitio ſophiſtarū videť amouere totuz genus cauſe cōſeruātis: qꝫ ipſe nō ſic īnuit. ¶ Eſt autem hic dubita tio nō ſilis ei que ſophiſtarū: illi.n. dubitāt ꝙ hmōi nō ſunt oīno cāe: nos autē ꝙ nō ſint cauſe neutre. ¶ Et di cendum hic ad hoc ꝙ cauſe que neutris diſpoſitiōibus nō cōferunt neqꝫ nocent nō poſſūt dici cauſe cōſeruan tes eas vllo modo: nō ꝓpter id qꝺ dicebať: tuz qꝛ ille cō ſeruant eas cuiuſcūqꝫ ſint modi dicuntur eis nocere ſi cut ⁊ que conſeruant egritudines: eo ꝙ ꝓhibēt eas cu rari niſi abſcindanť: idez.n. ſunt cuz efficientibus eas ſi cut prex ſupradictis: nō enīz eſt nocere male diſpoſitio ni ſoluz ꝑ augere eam ſed per ōtinere: ſicut ēt bene con ferre nō ſolū ꝑ meliorare ſꝫ ꝑ ſaluare. ¶ Propter qꝺ di cemus ꝙ hoc genus cauſaꝝ neutraꝝ improprius vr̄: ⁊ neqꝫ ſoluz dici circa neutras diſpoſitiōes: ſꝫ circa ſanas ⁊ egras ſic. vr̄: nō.n. ſolū dicunť cāe neutre: qꝛ neqꝫ ꝯſe runt neqꝫ nocent neutris diſpōnibus: ſꝫ pari modo ⁊ il le q̄ neqꝫ ꝯſerunt neqꝫ nocent ſanitati ⁊ que neqꝫ nocēt neqꝫ cōferūt egritudini: ⁊ erit talis neutralitas cāe ab negāōis: nō qdez ſanitatē ⁊ egritudinē a cauſa ſꝫ collatio nē ⁊ nocumētū in oībus trib⁹ corpis diſpoſitiōibus: ⁊ ſilr erit dicere cōpus neutrū nō ꝙ neqꝫ ſanū neqꝫ egrū: ſꝫ id cui neqꝫ ꝯferť neqꝫ noceť qꝺ totū nihil ē: māifeſtū .n. eſt ꝙ cāe neutre cū diuidāť ꝑ efficiētes ⁊ ꝯſuātes ſic ſane ⁊ egre: ſunt āt ſane que efficiunt vel cōſeruāt ſani tatē ⁊ ſilr egre que cōſeruant vel efficiunt egritudinem videť de neceſſitate ꝙ neutre ꝓpꝛie dicte debeant eē q̄ efficiunt vel cōſeruant neutrā diſpoſitionē vt q̄ ex ſani tate efficiunt diſpoſitionē que eſt infra egritudinē ⁊ eaꝫ ꝯſeruant vt predicte malitie humorū aut que ex egritu dīe efficiūt diſpoſitionē que eſt in ea ſanitatē ⁊ ille que eā ꝯſeruāt. ¶ Sꝫ obuiabit aliqs adhuc dicēs ꝙ cū dr̄ illud eſſe cā neutra qꝺ efficit vel ꝯſeruat diſpoſitionem mediā īter extrēa nō bñ dictū vr̄: id.n. qꝺ de egro efficit cōualeſcens nō ꝓpꝛe dr̄ cauſa neutra ſed ſana: nulla.n. cā poteſt efficere ex egritudine ſanitatē q̄ nō efficiat an te eam neutralitatē que dr̄ cōualeſcētia: trāſitus enīz ō extremo in extremū eſt per medium: ꝙ ſi hec cauſa nō diceretur ſana. tunc accideret cauſas ſanas efficientes nō dici reſpectu corporuz egrorum ſed cōualeſcētiū tā tuz: qꝺ abſurdū videť. ſilr id qꝺ de ſano facit egrotatu rū nō dr̄ propꝛie cauſa neutra ſed egra: nulla.n. cā po teſt facere ex ſanitate egritudinē: niſi prius efficiēs neu tralitatem que dr̄ egrotaturitas: ꝙ ſi hec non dr̄ cauſa egra accideret cauſam egrā efficiētez non dici reſpectu corporis ſani ſꝫ egrotaturi tñ qꝺ ſilr abſurdū videť: ꝓp ꝙ fortaſſis etiā ſuſpicať aliquis ꝙ ꝓpter hec icōueniē tia elegit Gal. dicere ꝙ cauſe neutre ſūt que neqꝫ cōfer runt neqꝫ nocent. ⁊ nō que efficiūt diſpoſitionē neutrā ⁊ effectam cōſeruant. Nos autem diuiſioni prime cau ſaꝝ in explanatione diffinitiōis añ habite ꝯſentiētes di cem⁹ qꝺ quāuis ꝓpꝛiū ſit motus ōnominari a termino ad quē ē: ſicut cū ſit motus ad albedinē dr̄ ablatio: ⁊ cū ſit motus ad nigredinez dicitur nigratio: nihilominus tñ poſſibile eſt exiſtēte hoc trāſitu ꝑ medios colores ꝙ ad poſitionē diuerſoꝝ pūctoꝝ l hoc motu nominet ru befactio citrinatio glaucatio ⁊ viridatio ⁊ huiuſ. ſꝫ qm̄ nō ſiſti ſibi reſpicit denomīatio magis finē. ꝓpter ħ er go bñ cōcedimus ꝙ ſi cauſa mouet ad ſanitatē dicit ſa na ⁊ motus ſanatio vndecūqꝫ cāre incipiat: ⁊ ſilr ſi mo uet ad egritudinē dr̄ egra ⁊ motus egrotatio vndecūqꝫ cauſare icipiat denoīatione facta a fine tñ: ſi tñ aliqua cā efficit ō altero extremoꝝ diſpoſitionē mediaꝫ ⁊ non vltra illam ꝓculdubio ſi ꝓpꝛie loq volumus ⁊ diuiſio nē recte factā eſſe conſentire dicenda eſt neutra in pꝛio ſignificato: ꝙ ſi vltra tranſmutet corpus diceť ſana vel egra penes finē ad quez deducit. ſi.n. hoc nō dixerimus nulla efficiens cauſa erit neutrum. neqꝫ corpus vt nūc neutrū: qꝺ eſt cōtra dicta in prīn: huius libꝛ. ꝓp qꝺ mo dus cauſarū neutrarum quē hic īnuit duo ꝓpꝛie ē ex traneus exiſtens a numeratis in pꝛincipio: in ſecūdo ve ro ſignificato diciť cauſa neutra que ſecūduz aliquid ſa nā ſecūduz aliquid egraꝫ cauſat diſpoſitionē. In tertio vero nō ea que nūc quidē cauſat ſanam nūc egram pro pter id qꝺ dicebamus in fine ſūme de ſignis: ſed ea que cauſat corpus ita ſanū ꝙ futurum eſt egrū vel ecōuer ſo. ſꝫ ꝙ tale: qꝛ.ſ. nō ſiat in eo firma diſpoſitio. ¶ Ultio aūt epilogat que dicta ſunt in hoc capitulo. ⁊ dicit: (pre ſeruatiua ⁊c.) i. eſt igitur talis vt dicta eſt ſpecies artis que dicť ꝑſeruatiua. ¶ Sꝫ dubitabit aliquis cuius ar tis vocat eā ſpeciem: nō enīz videť eē ſpecies artis medi cine: qꝛ nō ſaluabitur in ea diffinitio medicine ſicut dif finitio generis ſaluatur in qualibꝫ ſuaruz ſpecieꝝ. Pro pter qꝺ oꝫ aut ipſuz large vocare eam ſpeciem ꝓ parte aut ipſaꝫ eſſe nō ſpeciē artis que medicina diciť: ſed ar tis in genere. Melius autē fortaſſis eſt dicere eam ſpe ciem artis medicine ſed nō ſcientie medicine: equiuoce enim diciť medicina ſcientia ⁊ ars ſicut diximus ſupra. ars enim medicine ſecundum ꝙ eſt factiuus quidā ha bitus practici intellectus quedam eſt cōſeruatiua q̄dā curatiua quedam preſeruatiua quedam reſumptiua.

¶ **Reſumptiua vero ⁊ enutriēs ⁊ ꝯualeſcē tibus ex egritudīe ⁊ ſenibus. ⁊ qualis vo ē horū diſpoſitio ⁊ a qbus maxime cauſis ad id qꝺ ſecundū naturā reuertiť perfecte qui dem in terapentice facultatis litteris demō ſtratum eſt per capitula vero dicatur ⁊ nūc.**

¶ Cū dedit cauſas ſalubꝛes dictas ꝑſeruantes corpuz cō.83. neutrorū egrotatiuoꝝ dat cauſas ſalubꝛes dictas reſū ptiuas corporū neutroꝝ ꝯualeſcentiuz ⁊ ſeneſcētiū: pri mo oſtendēs qbus ipſe cōpetunt ⁊ qualiter de ipſis hic dicturꝰ ē: ⁊ dicit (reſumptiua ⁊c.) i. ſꝫ ſpecies ſiue pars reſūptiua ⁊ enutriua artis medicīe ꝯpetit duobus gene ribus hominū ⁊ cōualeſcētibus ex egritudine ⁊ ſenib⁹. Deinde cum dedit quibus cōpetit hec pars artis oñdit hic nō eſſe determinatiōez de ea niſi in cap. ⁊ ꝯcluſione

iuxta modū huius doctrine: ⁊ dicit (qualis vero ⁊c̄). ſ. ſed qualis eſt diſpoſitio hoꝝ duoꝝ qbus competit reſumptio ⁊ enutritio. ⁊ a qbus cauſis reuocet diſpoſitio in eis eſt preter nām ad diſpoſitionē nālē pfecte demonſtratuz eſt in libro terapeutice quantum ad cōualeſcentes: ſ; quātū ad ſanos in libro de ꝯſeruatiōe ſani. nūc aūt in h̄ loco abbreuiabimus particulariter ibi ſcās demōſtrationes dicētes eas in capitulis. vocat aūt capitulū illud q̄ idiſticte cōtinet multa ſil' ad modū rubrice vł titulī ⁊ epilogi. ſicut ꝓus diximus quaſi capitis ꝑ collū vel per ſtipitē in ſe membra quaſi ramos radicantis.

Dubitabit autez aliqs de hoc q̄ h̄ inuit corpa ſenuz eē corpora neutra eiuſdē generis cū cōualeſcētibus ⁊ hr̄e diſpoſitionem preter nām cū dicit ⁊ a qbus marie cauſis ad id qḋ ſecūduz nāz reuertit: qḋ videt eſſe falſum ꝓmū. ſ. q: ſenes inquantū ſenes nō hn̄t diſpoſitionē preter nāz: cū dicit. ⁊ a qbus marie cauſis ad id qḋ ſecūdum nāz: ſenectus enim ⁊ q̄cq̄d eam comitat nāliter aducēt. ſi. n. non aduceret nālr tūc poſſet corp⁹ ab ea ꝯſeruari: ſic ⁊ a morbo qḋ falſuz eſt. nulla aūt diſpoſitio nālis vel ad quā deuenit ꝑ viā nāe facit corpus neutrū vt nūc ſicut māifeſtū eſt ex his que comētātes diximꝰ in ſūma de corporibus: ḡ ſenectus ⁊ diſpoſitio comitās ſenectutē nō facit corpus neutꝝ vt nūc. ℭ Amplius corpus ſemꝑ ſanū ⁊ ſemꝑ egrū ⁊ ſemꝑ neutrū: que ſunt in latitudie ſanitatis ſecūduz oēm etatē manēt ſilia: ſi ergo deuenient ad ſenectutē erunt ſana quātū eſt ex aptitudīe nāli ſicut ⁊ in alijs etatibꝰ. ℭ Adhuc aūt ſi faceret corpus neutrū vt nūc nō faceret eiuſdē generis cū ꝯualeſcēte corpꝰ enim ſenis eſt in defectu ⁊ amiſſiōe virtutis: cōualeſcētis vero eſt ī prouentu ad virtutis amiſſe recupationez. magis ergo vr̄ corpꝰ ſenis aſſimilari egrotaturo: q̄ ſilr̄ eſt in defectu ⁊ amiſſione virtutis ⁊ ſanitatis: quare magis ꝯpetēt ei cāe preſeruātes q̄; reſumptiue. ℭ Niſi ẽēt q̄ in veritate corpus ſenis nō habet diſpōnē preter nāz ſicut dicebat: niſi ītelligamus ꝑter nām. i. preter tēperamētū ipſum. n. diſtemperatū ē cōparatum ad ſeipſuz in adoleſcentia ⁊ iuuētute: ſ; h̄ ad ipſuz redire non pōt: ſ; poſſit velocitas lapſus eius vtrūq; retardari nec ē neutrū vt nunc: imo dum ſe h; ſm nāz eſt ſanū ſanitate q̄ ē aut ſanitas ſimplr: aut vt nūc ſm q̄ a generātibus habuit melius temperamētū vel peius: ⁊ hoc dico ſm debitū etatis: q̄ ergo ponit ipſuz Gal. ītra corpa neutra vt nūc iō eſt: q: ſanitas ſenionꝫ eſt reddens opatiōes pfectas ea pfectiōe qua ſanitas iuuenis pp naturalē lapſū q ab etate. ℭ Aut. n. ſ quīta pticula. ſanatiue methodi. q̄ corpus deficiēs ab optīa compōne tribus de cāis deficit vel q: male ab ītitio ꝯſtructus ē ſet⁹: vel q: poſtea ex cā aliq ad ꝑter nām deuenerit diſpōnē: vel etatis rōne: et q̄ gdē accidit ſanitatē eius ſimilari neutralitati. ſ; tūc dices magis ipſaz ſilari neutralitati egrotaturi: cuius ē defectio: q̄; ꝯualeſcētis. cuiꝰ ē pfectio ꝓpa. ℭ Propter qḋ ſciēdū eſt q̄ ꝯſule ab ipſa ꝯfectiōis ichoatione circa opa magis aſſilet egrotaturo: tū a cā qua opatiōnes debiles ſūt ⁊ diminute magis aſſilat ꝯualeſcēti. hēt. n. corpus egrotaturum opatiōes deficiētes pp hr̄e cāz anñcedētē ſue egritudinis quā corpꝰ ſenis nō h;: ſ; corpus ſenis h; debiles ⁊ deficiētes operatiōes pp friditatē ꝯplexiōis ⁊ paucitatē ſanguinis ⁊ ſpūs ſic cōualeſcēs egritudie. q̄re ex hoc eſt plus ſile ꝯualeſcenti q̄; egrotaturo. ℭ Adhuc aūt cū cā ſalubris ordinet ad cāz defectus: eadē ⁊ ſilis erit cā ſalubris ſenis ⁊ cōualeſcentis. ℭ Et ſi dicas ſenes nō poſſe meliorari ex cāis ſalubriū reſūptiuis ſicut cōualeſcentes q̄re fruſtra eis ordinari. ℭ Dicemꝰ tales cās reſūptiuas ad minus ꝓhibere celeritatē ſenectutis: ⁊ ex h̄ poſſe dici ꝯſeruātes a ſenectute ⁊ morte: ſicut ⁊ ꝯſeruātes de genere corrigentiū ſunt cāꝫ: vt ſupra dictū eſt. ſicut ergo cōſeruantes quodam modo ꝯſeruantes dicte ſunt: ſic ⁊ reſumptiue ſilr̄ quodāmodo ꝯſeruātes dicunt imo ēt reſumptiue q̄;uis cōporis cōualeſcētis nō poſſunt dici cōſeruantes: ſed efficientes in eo ſanitatē in cuius ē ꝓuectu: eo q̄ ſm veritatē corpus neutrū eſt. tū corpi ſanis pñt ꝯſeruātes dici ō gn̄e quodāmō reductiuarū eo q̄ corpus eius ſ; veritatē ſanū eſt: ⁊ erunt reſumptiue ſenis quaſi reductiue.

ℭ Si igitur diſpoſitio ē talis bonus gdez ſ; paruus ſanguis ⁊ cū eo vitalis q appellatur ſpiritus ⁊ animalis. ipe h̄o ſolide partes ſicciores: ⁊ propterea etiā virtutes earuz infirmiores: ⁊ ꝑpter has ⁊ totū corpꝰ frigidius cā. 84.

ℭ Cum dedit moduz quo determinaturus eſt de cāis reſumptiuis cōualeſcentium ⁊ ſenū anteq̄; de ipſis loquat premittit que ſit diſpoſitio cōualeſcētiū ⁊ ſenū vt penes eam eligat cauſas reſumptiuas ⁊ dicit: (ſi igitur ⁊c̄.). ſ. cū igr̄ diſpoſitio cōualeſcētiū ⁊ ſenuz eſt talis. ⁊c̄ ⁊ regrit iſta cōiūctio cōditionalis ſi q̄ in ſequēti: vbi dicit: cāe vero ſalubres: amoueat inde cōiunctio aduerſatiua h̄ o aut dicatur. ſi ergo diſpoſitio ē talis. i. deſt ſi hō igit ē ꝯualeſcens vel ſenex bonus gdē ē ⁊c̄. ſed alia traſlatio ſine cōditione ꝓponit: ⁊ eſt melior textus: vt dicatur igit diſpoſitio ſenū: ⁊ cōualeſcentiū talis eſt: q: ſanguis in eis eſt bonus ſ; paucus: ⁊ cā huiꝰ in cōualeſcēte eſt: q: ſi ꝯualeſcit ex morbo cuius cā non fuit humoralis tūc humor ex ſe nō peccauit q̄re ſanguis eſt bonus: ſilr̄ ēt ſi cōualeſcit ex morbo quez cauſauit vitiuz humoris tunc iaz in cōualeſcētis ois facta ē correptio maline humoris ꝑ quā cauſabat morbuz: ſi. n. nō eſſet ibi emēdatus humor cauſans morbū: tūc eēt adhuc in cōualeſcente cauſa antecedēs morbi: ſ; hoc facit corpus egrotaturū ⁊ nō cōualeſcens. quare oꝫ ibi emendatuz eē humorē ab ea malitia que erat cā morbi: ergo ſanguis cōualeſcentiū bonꝰ eſt: ſ; tū eſt paucus: ⁊ cā huiꝰ ē aut abſtinētia que preceſſit iducta gdem ad curaz morbi tūm coaccidēs deiectioni appetitꝰ: aut reſolutio q̄ ꝑceſſit facta gdē ab eētia morbi: ſi gdē calidus fuit morbus: aut ꝓprius: ſi corpꝰ fuit morbidum a calore: nō. n. ē morbꝰ calidus ſ; eſt calor: aut vigilijs aut doloribus q ſecūduz ipſuz ⁊ huiꝰ. ſ. purgationibus nālibus aut artificialibꝰ nō ē tū hec paucitas in ꝯualeſcente ois morbi ſ; marie ex morbo vlt q eſt febris hmōi. ℭ Et huiꝰ cā in ſene ē: q: ſanguis ſenū cū ipſi gdē ſe hn̄t ſecundū nāz eſt bonꝰ: ea. ſ. menſura q̄ attinet etati nō abſolute bonus pp frigiditatē ⁊ ſpiſſitudinē q̄ ſibi ꝓpriā ē ab etate: paucus autē pp debilitatē caloris inati ab etate muiꝰ ſolito i ſanguinē ꝯuertētis de cibo. ℭ Deide cū dixit (⁊ cū eo ⁊c̄.). ſ. ⁊ ſilr̄ cū ſanguie eſt ſpūs vocatus vitalis ⁊ aialis bonꝰ: ſ; paucus. ⁊ eſt cauſa bonitātis bonitas ſanguīs ex quo gignit ſicut ex mā: paucitatis aut paucitas ipſius ⁊ caloris ipſum ſpiritu ificantis: ⁊ hoc ſecūduz vtrūq;. ſ. cōualeſcentē ⁊ ſenē. ℭ Vocat aūt ſpūm vitalez q ex ꝓmo ⁊ ꝓncipali mēbro cōſurgit in totuz corpus ſic ex eamio ꝑ quē ſūma als corpus viuificat i. fluendo ꝑ ipſum ocē virtutes ſuas ſic celuz ꝑ radios ſolis ⁊ ſtellarū vt ſupra oſtendimus. Aialez autē vocat ipſum eundē ſecunduz eētiā: ſed rurſus in mēbro deſcendētē ex cerebro ⁊ ferentē ab ipſo ſicut a cordis vicario i mēbra virtutē ſenſus ⁊ motus qbus aial eſt al' ſecūdū pfectionē ſcōaz in cerebro acqſita: ſicut hec ois iā declarauimus: aut fortaſſis vocat ſpūm aialez eū q generatur in arterijs cerebri quāuis virtute caloris a corde ꝓdeūtis vocarū gdez aialem propter defundere virtutes quas diximus.

ℭ Deide dixit (ipſe vero ⁊c̄.). i. deſt ⁊ ipſe ſolide ptes ſūt

ſicciores: ⁊ vult p̄ ſolidas partes oīa membra corpor𝔦 q̄
reſpectu ſanguis ⁊ ſpūs dicunt ſolida: q̄ſi ſolidū ſit idē
qđ ſirmū oppoſitū ſluido ⁊ currēti: cauſa aūt ſiccitatis in
ſene eſt cōtinuata humidi ipſoꝝ reſolutio ⁊ exiccatio fa
cta a calore inato ⁊ inundante: nec q̄dē reſtaurati p̄ om
nino ſilr: ſed per habēs q̄dem cōtinue in plus ⁊ plus. di
uerſitatis ad p̄mū: in cōualeſcēte aūt cā ē reſolutio hūi
di ipſoꝝ facta q̄dem tū a morbo ſiq̄dē ſuit extraneꝰ ca
liditas: tum ab abſtinētia ipſo q̄dē calore inato cōuerſo
tunc magis ſup ipſuꝫ deficiēte ſibi cibo q̄ extrīſecus ad
uenit cū vigilās ⁊ doloribus ⁊ purgatiōibus: ⁊ hmōi p̄
q̄ reſolutio hūidi mēbroꝝ: ⁊ p̄uatio reſtaurati p̄cedere
potuit in morbo. ¶ Deinde dicit (⁊ ꝓpterea ⁊c̄.) idest
ꝓpter hec tria. ſ. paucitatem ſanguis ⁊ paucitateꝫ ſpūs
⁊ ſiccitatē mēbroꝝ virtutes corporis ſunt debiles: ⁊ itel
ligit oēs: ⁊ ꝓpter hoc ēt totuꝫ corpus eſt frigidius: ⁊ cā
d̄bilitatis v̄tutis ē paucitas ſpūs cauſata q̄dē a ſanguis
paucitate: ⁊ ipſa mēbroꝝ ſiccitas: ad ꝯſumptioneꝫ nāq̄
hūidi deficit calor q̄ eſt ī eo ſicut ēt in ſubiecto. ¶ Cū ḡ
ſpūs ⁊ calor ſint p̄ma organa v̄tutū accidet virtutes d
bilitari ad ipoꝝ defectū. nō. n. debilitant vel ſeneſcūt v̄
tutes ī paciēdo aliq̄d ſꝫ ſe: ſꝫ ī patiēdo aliq̄d organū: cā
āt frigiditatis totiꝰ ē paucitas ſanguis ⁊ mēbroꝝ ſicci
tas: vnūq̄dq̄ enim mēbrum tm̄ hꝫ de calore quātuꝫ hꝫ
de ſanguine. ſicut ait Gal. ſanguis. n. in corpore ꝓpor
tionat calori corporis ſicut oleū in lucerna igniculo li
chinij: ꝓpter qđ deficiēte ſanguine ꝯſumit calor corpis
ſicut ſlāma lichinij deficiēte oleo quaſi ab oleo enutrita
hec eſt ergo vt ī genere diſpoſitio ſenuꝫ ⁊ cōualeſcētiū:
ſecūdum quā ſumēde ſunt in vtriſq̄ cauſe reſumptiue.

¶ Cauſe vero ſalubres eā q̄ dicta eſt corri
gētes diſpoſitionē: vno quidem capitulo vt
cōprehendātur q̄cūq̄ velocē ⁊ perfectā di
geſtioneꝫ operant: ſecūdū partē v̄o ī mode
ratis motibꝰ in cibis ⁊ potibꝰ ⁊ ſomnis ſūt.

¶ Cum dedit qualis ē diſpoſitio cōualeſcentiū ⁊ ſenū
cõ.85. ordinat ad illaꝫ cauſas reſumptiuas: ſumptas q̄dē ⁊ il
la ab eſſentia illius diſpoſitionis: ⁊ p̄mo generalr: ⁊ di
cit (cāe vero ⁊c̄.) idest ſꝫ cauſe ſalubres corrigētes predi
ctā diſpoſitionem ſenū ⁊ cōualeſcentiū ſūt vt in genere:
⁊ hoc intendit cū dicit (vt vno q̄dem cap. ⁊c̄.) quecūq̄
adiuuant ad faciēdum vt corpus eoꝝ nutriat velociter
⁊ perfecte: ⁊ q: nutricatio eſt trāſmutatio nutriētis ī nu
tritum: hec aūt trāſmutatio ⁊ conuerſio de cibo in cor
pus aīalis nō poterat fieri ꝑꝑ multam eſſe diſtātiam ni
ſi p̄ multo media ſunt quecunq̄ adiuuāt ad velocē per
fectā faciēdā digeſtionē in oībus locis conuerſiōis nu
trimenti. ſ. ſtomaco epate ⁊ venis ⁊ mēbris ipſis oībus.
Et cā hec eſt: q: ſi oīs eorum diſpoſitio nō nālis nō ē ni
ſi diminutio ſubſtantie ſpūs ⁊ mēbroꝝ ſiccitas tunc re
nutricatio corporis recte q̄dem erit cā ſalubris. cū ſpūꝫ
augeat ⁊ mēbrū humectet: oīs enim predicta diſpoſitio
videt cauſata eē ex defectu nutritionis ⁊ reſtaurationis
deperditi q̄ in ſene q̄deꝫ eſt nāliter: in cōualeſcente v̄o
accidentaliter. ſ. ex morbo precedēte: ſed vltimuꝫ nutri
mētū ſanguinē habentibus eſt ſanguis ſicut dicit phs:
hic. ergo eſt calidus ⁊ humidus: reſtauratio ergo ſan
guis in vtriſq̄ ſanat oēm malam diſpoſitionē que erat:
vt vniuerſalr frigiditas ⁊ ſiccitas. dicit autē ideo cās ſalu
bres eſſe quecūq̄ efficiunt velocē ⁊ perfectaꝫ digeſtio
nē. q: vtriuſq̄ illorū. ſ. cōualeſcentis ⁊ ſenis digeſtio pec
cat in duobus. ſ. in hoc q̄ ē tarda: ⁊ ī hoc q̄ eſt diminu
ta cuius cā ē dominiū frigiditatis in eis. ſconuenientiſſi
ma enī qualitatū oīum ad omne opus nutritiōis ⁊ vite
eſt frigiditas ⁊ poſt eā ſiccitas: ergo que faciūt digeſtio
nem velocem corrigūt tarditatē: que vero perfectā: cor
rigunt diminutā. ¶ Deinde declinat magis ad ſpēꝫ ta
lium cauſaꝝ ⁊ dicit (ſꝫ partē ⁊c̄.) idest ſꝫ cauſe ſalubres
talis diſpoſitionis magis in ſpecie: ⁊ hoc itendebat cuꝫ
dixit (ſꝫ partem ⁊c̄.) ſunt autem tēperantia exercitij tā
corporis q̄ aīe ⁊ tēperantia ciboꝝ ⁊ potuuꝫ ⁊ ſomni ⁊
cuiuſcūq̄ alterius rei nō nālis approximatio tēperate:
⁊ exercitū nāq̄ tēperantia quā ſupra expoſuimꝰ. cap. 8
cauſis cōſeruantibus eſt excitatio caloris in mēbris q̄
digeſtionē p̄ficit: ex ea autem que cibi ⁊ potus ſm̄ quā
titatē ⁊ q̄litatē tēperantia nō eſt aliud adiuuamētū di
geſtionis q̄ ex bonitate poſſibilitatis eoꝝ a calore pro
pter cōmēſurationē ad ipſum: niſi fuerit in eis aliq̄ vir
tus actiua medicinalis qua ſiant virtutem ⁊ calorē cō
fortantes: ſꝫ tales nō ſunt abſolute cibi ⁊ potus: ſed me
dicinalis: ſomnis ēt tēperātis digōnē adiuuat per reuo
cationē caloris ad intima corpis. ¶ Non eſt aūt idem
tēperamētū hoꝝ oīum ad hos ⁊ ad p̄fecte ſanos: cū ipi
diſpares eis ſint ſecūduꝫ oēm nām ſicut per ſe manife
ſtū ē. ¶ Alia aūt ex rebus nō nālibus quecūq̄ p̄nt in
caliditate ⁊ hūiditate augmētū preſtare ſūt eis cāe ſalu
bres q̄ dicunt reſumptiue: que vero in contrarijs egre.

¶ Materie v̄o motionū ſuſpēſiōes ⁊ deā
bulatiōes ⁊ fricatiōes ⁊ lauacra ſūt. ſꝫ ſimul
tuꝫ meliores ad hec in iſtis q̄dē ſūt cōſueta
opera paulatiꝫ attingāt. Ciborū vero in prī
cipio q̄deꝫ humidi ⁊ bene digeſtibiles: ſꝫ ⁊
nō frigidi: poſtea vero magis nutriētes. po
tus v̄o aptus ē vinū: etate quidē media. for
ma v̄o purā ⁊ lucidaꝫ: aut album aut ſubru
beū. odore v̄o ſuaue. in guſtu neq̄ aquoſuꝫ
oīno neq̄ aliquā vehemētē oſtēdēs q̄litateꝫ
neq̄ ſtipticā neq̄ amaram neq̄ dulcem.

¶ Cum dedit cauſas reſumptiuas cōualeſcentiū ⁊ ſe cõ.86.
nū ſumi particulariter ex exercitijs ⁊ cibis ⁊ potibus ⁊
ſomnis tēperatis. declarat adhuc d̄ vnoquoq̄ ipſorum
ſpecialr oſtēdens qualibus exercitijs ⁊ cibis ⁊ potibus
ſit eis vtēdū ⁊ dicit. (materie vero ⁊c̄.) idest ſpēs exerci
tiorū q̄bus vtendum eſt ſunt ſuſpenſiones ⁊ deambu
lationes ⁊ fricationes ⁊ lauacra: hꝫ antem alia tranſla
tio loco eius qđ hic dicit (māe vero ⁊c̄.) ſpecies v̄o mo
tus ⁊c̄. motiones enīꝫ quas ꝯnumerat nō ſunt māe mo
tus: ſed ſpecies: p̄nt tn̄ māe cāuſā ſalubriū dici per modū
quem ſupra expoſuimus numerat autem lauacra inter
ſpecies motionū eo q̄ ſilr motionibus habent calorem
cōfortare: amplius aūt magis eis ⁊ corpus humectare
ſi nō excedūt tēperamētū. ¶ Eſt aūt obſeruandū in cō
ualeſcentibus q̄ gradatiꝫ ⁊ nō ſubito inducātur in eis
exercitia cōpetētia icipiēdo a leuioribus: ⁊ breuiori tē
poris mora: nec ꝑueniāt vnquā ad exercitiū in quo re
ſoluat aliq̄d ex corporibus eoꝝ ſꝫ excitet calor ſubtilis
tm̄: dandus aūt de tēpore plus quieti q̄ motui ne acci
dat laſſitudo ⁊ ſpūs reſolutio: ex motibꝰ aūt aīe ꝯpetit
ei q̄ letet ⁊ gaudeat cauens ab oī ſollicitudīe ⁊ triſtitia
⁊ ira ex gaudio nāq̄ aduēit ei caliditas ⁊ hūiditas tem
perata. ex illis aūt ꝯtraria: leuiores aūt ſūt ſuſpēſiones
deambulatiōibꝰ: ꝑꝑ qđ ab eis ichoandū eſt: meliꝰ eſt aūt
p̄mittere fricationē teneruꝫ faciētē que calorē excitat ⁊
ad aptat motionibus: balneū autē eoꝝ ſit tēperati calo
ris ne ꝓuocet ſudorē quo nō idigēt: ſiq̄dē nihil hūoris
le excernēdū ab eis ne p̄ducat ad reſolutionē ſpūs: ſu
perſtidat āt pauimētū ex aq̄ vt vapore eiꝰ hūectet aer:
⁊ ſupinfūdat corpus eius aq̄: ⁊ neq̄ ꝯbat in eo morā lō
gaꝫ: ſit aūt introitus ⁊ exitus ab eo gradatus: in balneo
nāq̄ bona ē ipoꝝ medicatio: ſicut dicit princeps: quoniā

calefacit ꝛ humectat ꝛ trahit nutrimentū ad mēbra: nō ingrediatur aūt continuo poſt cibum timore opilationū neqꝫ poſt exitū ſubito ſumat cibū vel potū: ſed poſt quietem cōpetentē ne cibus vel potus crudus ad mēbra feſtinet: phīobeat autē eis ois euacuatio ꝛ ꝓpue coit⁹: ſi vero ſint in eis reliquie humorum adhuc excernende. tūc nō idigēt eductiōe illaꝝ vt cōualeſcētes ſed vt egrotantes: nec.n. tales proprie habent dici conualeſcentes. ℄ Senes aūt omnes idigent motu ne: nāꝫ eoꝝ calor extinguit ꝛ nullus eoꝝ ſicut Galienus dicit in quinta particula ſanatiue artis oīmode quiete opus h; ſicut nec exercitio vehemēti: flabellari.n. eoꝝ idiget calidū ſicut paucū exiſtens vt cōfortet ꝛ nō deuincet: magne aūt flamme nō indigēt flabellāte ſꝫ ſibi ipſis ſūt ſufficiētes ad hoc vt ſoluentur ꝛ dominētur materie: ſenibus autē fortaſſis deambulatio erit difficilior: ſꝫ equitatio ſuauis eſt eis bōa quā ꝓcedit fricatio tēperata in quātitate ꝛ q̄litate cū oleo facta: gaudium aūt forte eſt in ꝯſeruando ꝛ reſumendo eos aduerſans triſtitie nāꝫ quietatem comitatur: balnea vo eorū ſūt ſunt admodū ꝓdictū pp id qḋ dictum eſt: euacuationes aūt nō ſūt eis vtiles niſi ſꝫ nāꝫ ſe habent: q̄ ſi humores crudi creſcant in eis euacuentur ꝑ ventrē euacuatione ſubtili nō laborioſa: ſed magis aut vrine ꝓuocatiōe per vina diuretica: ꝛ vꝉ ꝑ quecūqꝫ non farmacoſa. ſtrictura ventris in eis aperiat cū cibis lenificantibus: coitus autē nocuior eſt eis oībus rebus. ℄ Deīde ꝓcedens dixit: (ſꝫ ſi multū ꝛc.) idē ꝛ ſi ex hoc regimine circa exercitia ꝛ balnea ꝛ fricationes tēperatas multū meliorent bonū eſt q̄ gradatim reducant ad opera conſueta: hec eni ꝛ ſi abſolute grauiora accidat aliīs eſſe quibuſdā inſuetis: ab eis tn̄ facilius feruntur ꝓpter conſuetudinem que nāe ſimilat: a cōſuetis enim nō fit paſſio ſicut a nouis. Iuxta illud hipocraticū aſſueti aſſuetos labores ferre ꝛ ſi fuerint imbecilles aut ſenes inſuetis ꝛ fortibus ꝛ iuuenib⁹ facilius ferūt. Dixit aūt hoc Gal. maxime ꝓ conualeſcentibus q̄ derelinquerūt proprie opera: non autē ꝓ ſenibus quos nō decet ꝓprie opera derelinquere: niſi q̄ ſi fortiora fuerint oꝫ ea paulatim attingere nec in eis oīno perſeuerare. ℄ Deīde dixit (ciboꝝ vero ꝛc.) idē ſed cibi quātū ad vtrūqꝫ debent eſſe humidi ꝓpter vtriuſqꝫ corpus declinare ad ſiccitatē: ex talibus eni retardat ſenectus: eo q̄ melius ꝛ facilius enutritur ab illis corpus ſeniꝫ: q̄ꝛ nō ſunt homogenei ſue nature: ex quo pꝫ q̄ reſūptiua ſenis nō ē cōſeruatiua in eodem: eo q̄ talis cōſeruatio a ſimilibus fit ꝛ q̄ ꝓprie talis conſeruatio non debetur eis .ſ. reſūptio: ſicca enim nō ſūt eis vnibilia: q̄ ſi aliqñ talia ſument ad cōſeruationē debent eſſe ad minus humida actu vt penetrabiliora fiāt ꝑ meatus iam quidē a frigiditate ꝛ ſiccitate cōtractos: ſed Gal. magis habēs reſpectum ad ꝯualeſcentes in hoc toto cap. dixit (in ꝑncipio quidē humidi ꝛc.) poſtea vero magis nutriētes q̄ cōualeſcētes maxie reſpicit q̄ ſunt i ꝓuectu ſanitatis: ſenib⁹ enim ſemꝑ hūidi ꝛ calidi ꝛ multi nutrimēti videntur exhibēdi: ergo dixit q̄ ex genere ciboꝝ offerēdi ſunt conualeſcentibus humidi in ꝑncipio hi enim maxime opponunt eoꝝ ſiccitati reſtituentes in eis amiſſā diſpoſitionē. ℄ Deīdē dixit ꝛ nō frigidi quātū ad ꝯualeſcētes: nō aūt dixit calidi q̄ꝛ ꝯualeſcentes ex febribus q̄uis declinēt ad frigiditatē ꝛ ſiccitatē: tñ corpora eoꝝ reinflamabilia ſūt ad modū torris ſeu carbonis extincti ꝓpter qḋ cibi eoꝝ debent eē nō multū declinātes ad caliditātē: ad qḋ quidē ſignificādū dixit nō frigidi. ſ. nec actu nec virtute: ſꝫ temperati aut parūper calidi: ſenibus aūt calidiores ſemꝑ minus dubitandi ſūt. ℄ Sūt aūt cibi hūidi quibus ꝑncipio vtendū eſſe dixit ſorbitiōes ꝛ iura pullorū ꝛ oua ſorbilia huiuſmodi: talia.n. velociter cōuertuntur ꝛ faciēt ad membrum pertingunt. ℄ Deīde dixit. poſtea vero magis nutrientes. ꝛ hic reſpicit conualeſcentes tñ q̄ gradatim deducendi ſunt in priſtinum vigorē. qḋ quidē nō fiet niſi per oblationē ciboꝝ q̄ plus ꝛ ſpiſſius ꝛ magis adherēs preſtēt alimētū. ꝛ vniuerſaliter eorū ciborū quibus in hora preterite ſanitatis vtebantur: ad quos quidē gradatim accidendum eſt: ne accidat eis impoſſibilitas digerendi duriores: ſi nō ſecundū ordinē gradationis eis offerantur: ſunt autē tales non ſura aliqꝫ ſorbilia. ſed carnes aliqꝫ ſpiſſe ꝛ ſubſtātioſa cibaria: melius eſt aūt eorū cibum partiri: vt. ſ. bis vel ter in die ipſis offerantur modice quantitatis: vt digeri poſſint: ꝛ neqꝫ ꝯfundatur eoꝝ paucus calor in multo cibo: miſceantur autē ꝛ cibis eorū aromata calorem innatum cōfortantia: ꝛ ſpecialiter cibis ſenū. ℄ Sciās etiāꝫ hic q̄ cuius macies ē facta in diebus paucis: reditus ad carnoſitatem erit i diebus paucis: quoniā virtus corporis eſt remanēs firma: in contrarijs autem contrarie. ꝛ propter contrariū: iuxta hyp. afo. que in multo tēpore extenuātur corpora ꝛc. ℄ Reminiſcendū etiā q̄ ſi nō appetūt conualeſcentes: tūc in eis eſt repletio ꝛ reliquie q̄ ſi paulatim augeat faciet ſubuerſionē: quare indigent purgatione: ꝛ nō ſunt proprie cōualeſcentes: ſi autem appetunt ꝛ nō impinguant: tūc offert eis vltra q̄ digerere poſſint: ꝛ creſcunt in eis humores crudi ex quibus corpus nō nutritur iuxta afo. ill. hypo. ſi ex egritudine cibum accipiens quies ꝛc. ℄ Deinde dixit (potus vero ꝛc.) i. ſed potus eis cōueniēs eſt vinū has habens cōditiones. ſ. vinum: cuius etas ſit media. ſ. iter antiquum ꝛ nouum. antiquū.n. eſt ſuperflue calidū ꝛ ſiccū. nouum aūt ventoſum ꝛ feculentū ꝛ vaporoſum: quoꝝ neutrū cōpetit cōualeſcentibus ꝛ ſenibus: concederet aūt fortaſſis ſenibus magis q̄ antiquū: q̄ minus timet eis iflāmatio a tali q̄ cōualeſcētibus: ſꝫ tñ vigilias inducit: q̄ ſenibus nocēt valde: adhuc ē vinum cuius forma ſit pura ꝛ lucida qḋ ſignificat bonitatē decoctiōis eius: illud q̄qꝫ qḋ i colore ſit albū vꝉ ſubrubeū: ex his.n. coloribus oſtendit temperātia ſue caliditatis. rubeū autē ꝯ: ū aut citrinū ſunt ex coloribus vini q̄ cauenda ſunt cōualeſcētibus. ſenibus autē magis concedendū: illud quoqꝫ qḋ in odore ſit ſuaue ꝛ aromaticū: hoc eniꝫ cōfortat ſpūs. acuti autē odoris exiſtens non cōpetit ꝯualeſcētibus: tū q̄ ſupflue calefacit qḋ tale quia replet vapore cerebra eoꝝ: ſꝫ ſenibus nō icōueniēs quātūcūqꝫ ſit violentum: niſi ſit antiquū etate: quia tale nimis eſt exiccatiuum. illud quoqꝫ qḋ in guſtu nō eſt aquoſum oīno: ſiue hoc ē habeat ex ſe: ſiue ex multe aque permixtiōe: q̄ꝛ tale eſt frigidum nimis ꝛ ventoſum ꝛ ſtomacum debilitās: neqꝫ debet eſſe oſtēdens aliquē excellentē ſaporem ex quo ſignificetur in eo aliquod diſtemperamētum in calore frigore: humiditate vel ſiccitate: ex ſtiptico.n. oſtēdit ſiccitas ex amaro caliditas: ex dulci aūt licꝫ nō oſtēdat diſtemperātia in calore vel frigore oſtendit tñ i eo ſubſtātie groſſicies. ℄ Eſt aūt hic attēdere dignū q̄ diſferētie vinorū que ſunt eis proprie. ꝛ ex quibus eſt iuuamentū ꝛ nocumentum ſecūdum ſe ſunt ex genere ſaporis ꝛ ſubſtantie ꝛ virtutis eoꝝ: ſicut Galie. dicit in cōmēto ſecundi regiminis acutaꝝ egritudinū: ex colore autē ꝛ odore eoꝝ: non ſummuntur differentie niſi ſecundū accidēs. vinum.n. ex colore ꝛ odore nihil operatur in corpus: adhuc autē nō ſumit differētia eoꝝ ex tpe: ſed ſumitur ex talibus ſignum ſuper proprijs eius differētijs: vt ſuper ſubſtantia ꝛ virtute: ſicut per ſe patet. Tacuit autē de ſomno: quia facile quidē eſt intelligi q̄ ipſi idigēt ſomnis paululo prolixiore ꝛ mora i lecto lōgiore q̄ ſani ꝛ iuuenes ad reſtaurationē humiditatis: ad quā quidem igeniandum eſt maxime ſenibus ꝑ exhibitionē ha

eturam cum cinamomo. Ciuetur autē diurnus ⁊ maxime conualeſcentibus: q2 mollificat corpora eorum ⁊ facit cruditatem per hoc ꝙ frangit de virtute caloris innati. ¶ His ergo ⁊ ſimilibus directi conualeſcentes ⁊ ſenes conſequentur. hi quidem ſanitatē. hi autem terminum naturalem vite qui ſibi debetur ſecundum naturam: non eum qui debetur homini abſolute: ſed q debetur ſibi exiſtens ꝑuectio naturalis ad vltimum frigiditatis ⁊ ſic. hic autem terminus ſicut dicit princeps ſtat immotus ſuis quidem iniatis principijs. ſ. menſure caliditatis ⁊ humiditatis ex primis principijs acquiſite: ad quem pauci aut nulli perueniunt multis accidentibus interrumpentibus prius vitam. ad quibus obuiandū tum ignorantia tū impotentia debiliter attingit ars conſeruatiua vel reſumptiua. ¶ Ne quicꝗ̄ ergo dic̄ Hal. poſſe vitam elongari ſi reſpectu huius termini hoc dicit: reſpectu autem accidentalium terminorum improprie dicitur elongari vita: cum ad illos terminos eā finiri non ſit neceſſarium: habet ergo calidū ⁊ humidū hominis conſeruationis modum per quem ad illum finem peruenit quem natura meretur: ⁊ hoc lib. de conſeruatione ſanitatis habet oſtendi

Sed adhuc incidit hic dubitatio. vtrum vita alicuius indiuidui poſſit elōgari vltra illud qđ debetur menſure ſui primi natiui ⁊ humidi ⁊ calidi: ⁊ videtur ꝙ poſſit: nā ſi poteſt complexio meliorari poteſt vita elongari: ſicut enim calida ⁊ humida complexio eſt longioris vite: ita ⁊ que ad eandem reducitur eſſe debet: ꝑpter hoc enim ⁊ ſeni frigido ⁊ ſicco exiſtenti reſumptiua adhibemus calida ⁊ humida quaſi reductiua. ¶ Hoc autem videtur ꝯtra principem in principio ſen tertie: vbi ait ꝙ vniſquodꝗ̄ corpus terminum habet in quo reſiſtit ſiccitati neceſſarie complexione ⁊ ſua ⁊ calori ſuo innato: ⁊ quantitate ſue innate humiditatis a quo nō remouetur. licꝫ contingat vt dicit ꝙ ante hunc terminum adueniant cauſe in ſiccitate adiuuantes aut alio modo pernecantes. ¶ Et dicēdū ad hoc ꝙ per eam partem artis que proprie dicitur conſeruatiua non poteſt vita elongari vltra id quod debetur prime complexioni indiuidui q̄ꝫ ipſa nitit̄ in eodē conſeruare: ſed eam vſꝗ̄ ad naturalem perducit terminum ſi conuenientia conſeruat: ⁊ hoc eſt qđ ibi dicebat princeps: ꝙ in ipſius quidē fortitudine conſiſtit. ſ. arte cuſtodiendi ſanitatem vt corpus vſꝗ̄ ad debitum tempus ſm̄ ſuam primam complexionem permanere faciat: ſed per eam partem artis q̄ proprio nomine vocatur reductiua non eſt dubium ꝙ elongari poteſt: dum tamē poſt reductionē obſeruentur precepta conſeruatiue in eodē propter qđ reſumptiua ꝓhibꝫ accelerationē ſenectutis vltra id qđ ꝓhiberet cōſeruatiua in eodem.

¶ Dictum eſt autem vt modo dixit in terapentica facultate amplius ſuper his. Nunc autē non percurrere oīa particularia nobis ꝓpoſitū erat: ſolum vero rememorari capitula. In aliis eniꝫ negociis fecimus tractionem. que ⁊ perſcribens quot ſunt ⁊ qualia: ⁊ determinabo orationē in eis.

¶ Cum dedit cauſas reſumptiuas conualeſcentium ⁊ ſenum ſūmarias eas in capitulis tri. remittit particularius ſcire volentem ad librū ſuum vbi hec explicantur ⁊ dicit (dictum eſt autem ⁊c̄.) ideſt ſed ſicut modo. ſ. in principio huius cap. diximus: dictum eſt magis explicite de his in lib. terapentice methodi: ⁊ hoc dico quantum ad conualeſcentes: horū enim principaliter proſecutus eſt reſumptiuas: quoniam ⁊ eis maxime competunt tales: quantum vero ad ſenes quibus cauſe ſubtres magis proprie dicūtur conſeruatiue de genere q̄ſi reductiuorum exiſtentes dictum eſt magis explicite in lib. de ꝯſeruatione ſanitatis. ¶ Deinde excuſans ſe ꝙ non explicatius eas expoſuerit: dicit (nūc ⁊c̄.) . i. q2 nūc non erat nobis propoſituꝫ percurrere omnia particularia: ſed ſolum rememorari capitula: talis eniꝫ ē mos huius doctrine diffinitiue ſicut incipiens dixit: ꝙ ſolū capitula ⁊ ꝯcluſiones in ea dicūtur eoꝝ que in aliīs libris ꝑticulariter oſtenduntur: quaſi quedā epilogꝰ ad memoriā ordinata: ⁊ nō ſicut ad ſpeculationem particulariter demōſtrata. ¶ Deinde dixit (in aliīs. n. ⁊c̄.) . i. nos . n. in aliīs libris fecimus de his tractationē. i. particularem explicationem. quos libros quot ⁊ q ſint ⁊ q̄le determinaturum ſe dicit in ſequenti ⁊ vltimo cap. vt ſciat homo in quo particulariter ſit querendū explicatū ꝙ ſ. eſt ſummatum: qđ capitulum commentari non audemus. nam cū oporteret vniuſcuiuſꝗ̄ illorū continētiā dicere nō poſſemus cū multos ex libris ibi nōminatos nō viderimus vſꝗ̄ in hodiernum diem. ¶ Si cui aūt ex ſermonis longitudine diſplicemus: rogabimus ne eū ad ſolam textus expoſitionē directis oculis ad digreſſionem non attendere: que tum ad exercitium tum propter quedam nobis aliter videri q̄ꝫ multis inducitur. vnde verſus Virgiliī. Et nos immenſum ſpatijs confecimus equor. Et iam tempus equi fumantia ſoluere colla. ¶ Hic facto iā fine in eo qui eſt finis ad queꝫ cūcta contendunt cui gratie ſint infinite: ſoli deo honor ⁊ gloria ⁊ non mihi.

¶ Explicit Commentum Truſiani in librum Galieni qui microtechni inſcribitur.

cō. 87.

Tabula digreſſionū ꝛ dubitatōnū ↄtētaꝝ ī .ꝟ. volumie.

Digreſſio de ꝓceſſib⁹ doctriaꝝ ꝛ ſufficiētia ipaꝝ .ↄmē. 2
Utrum diffinitio habeat per viā diuiſiōis vel demonſtrationis. 1.
Utrum doctrina reſolutiua contineat oīa capitula huius libri. 5.
Utrum premiſſe ſint materia ↄnis. 6.
Digreſſio de diſtinctione ſubalternatiōe ſciaꝝ. 7.
Utꝝ ſcia ſit genus medici an ars. 7.
Utrum diffinitio medicine ſit bona. 7.
Utꝝ inter ſanū ꝛ egꝝ cadat medium. 7.
Utrum ſubm medicine ſit vnum. 9.
Utrum medicina ſit ſcia ſignoꝝum. 9.
Utꝝ recte ꝓcedat Ga. a corꝑib⁹ ad ſigna: ꝛ nō eꝯ. 10.
Utꝝ medicia ſit ↄpoſita ex theoꝛica ꝛ, practica. 10.
Utꝝ medi. ſit poti⁹ dicēda tota actīa vl' tota ſpeclatia. 10.
Utꝝ theoꝛica ꝛ practica ſint ſpēs medicine. 10.
Digreſſio de ↄplonib⁹ ꝛ remanētia eꝛoꝝ ī mixtis. 15.
Utꝝ eꝛa remaneāt ſimiliter in mixto. 15.
Utꝝ ↄplo tpata ſit eque diſtans ꝛc. 13.
Utꝝ corpus ſimplr ſanum infirmatum ꝛ ſanitati reſtitutum ſit ſimpliciter ſanum. 15.
Utꝝ diſpō ſimplr talis ſit congenita. 15.
Utrū ſanū vt nunc ſit tale a generatione. 15.
Utꝝ ſanū vt nūc ponat in genere corpoꝛum ñaliter diſpoſitoꝛum vel preternaturaliter. 15.
Utꝝ coꝛpus ſimplr ſanum poſſit infirmari. 15.
Utꝝ coꝛpus ſanum ſemꝑ ſit ſanū vt nunc. 15.
Utꝝ ſit repibile coꝛpus optime ſanum. 15.
Utꝝ coꝛpus ſanū ſit plura vel vnum. 15.
Utꝝ ſanū vt multū ſit ſanū vt nunc. 15.
Utꝝ diſpōnes ſani ꝛ egri ſint bone. 16.
Utꝝ idē corp⁹ ſit egrū vt nū ꝛ ſanū ſimplr. 16.
Utꝝ corp⁹ ſanū ī oꝛgāicis ꝛ diſtēꝑatū ī ſilib⁹ ſit egꝝ. 16.
Utꝝ corp⁹ ſꝑ egrū ſit aptū egrotare ſemper. 16.
Utrū ex aptitudine eſtate egrotandi corpus ſit neutrū tertij ſignificati. 16.
Utꝝ ſit dabile corp⁹ c⁹ q̄dā mēbꝛa ſi ſana q̄dā neutra. 16
Utrū oēs quatuoꝛ qualitates ſint actiue. 18.
Utrū ſit aliquod neutrum non tactum a Ga. 18.
Utꝝ poſſit ēt aliqđ corp⁹ neutꝝ ſimplr neutri ſignāri. 18

Tabula ſcdi libri.

Utrū diuiſio ſignoꝝ ſit bñ poſita. 1.
Utꝝ corp⁹ diffiniat ꝑ opōnes. 2.
Utꝝ ſignū poſſit eē veꝝ cū ſignificato. 3.
Utꝝ ſm quodlibet mēbꝝ conſile pñt operationes inueniri eque perfecte. 3.
Utꝝ gña lapſuū ſint bis q̄ vtutē ↄplent. 4.
Utꝝ corp⁹ calidū plus repugnet cāis fridis q̄ tēpatū. 6.
Utꝝ corp⁹ ſꝑ ſanū ſit in latitudine ſanitatis. 7.
Utꝝ optima ſanitas ſit in medio extremoꝛum. 9.
Utrum optima ſanitas ſit repibilis. 9.
Utrum ſimplr neutrū ponat mediū inter ſanū ſemꝑ ꝛ egrum vt nunc. 9.
Utrum diuiſio mēbꝛoꝛum ſit per oppoſita. 12.
Utrū quatuoꝛ mēbꝛa ſint equalr principalia. 11.
Utrum eſſentia aīe ſit in coꝛde. 11.
Utrum virtus ſpālis det vitam. 11.
Utrum aīa ſit actus corpoꝛis habentis vitā in pot. 12.
Utrū ſeruientia ſeruiture prepatoꝛia ſint ↄpꝛehenſa ī diuiſione quadrimembri. 11.
Utrū vtutes nutritiue recte dicantur nāles. 11.
Utꝝ ſeptē mēbꝛa. ſ. coꝛ epar ꝛc. indigeant arteriis. 11.
Utꝝ ꝑ operationes ſenſitiuas ꝛ motiuas ſignificet ſuꝑ complexione cerebri. 13.
Utꝝ gña ſignoꝝ ſigntia ſuꝑ ↄplone cerebri ſint tm̄. v. 13
Utꝝ alteratio extriſeca reducat ad aliqđ gen⁹ ſignoꝝ. 13.
Dubitat qꝛ cū ꝑponat dīe ſignum complexiōis dicat ſignoꝛum compoſitionis. 14.
Utꝝ puitas occipitis ē ita ꝓpꝛiū ſig^m praue ↄplonis poſterioꝛis ptis cerebꝛi ſicut paruitas totius. 15.
Digreſſio de nucha ꝛ cerebꝛi quiditate ꝛ neceſſitate ꝛ de neruoꝛum oꝛtu. 15.
Utꝝ oēa a principali ſibi inuicē atteſtentur. 16.
Utꝝ ex ſpicitate capitis dēat docere ſignificare ſuꝑ cōplexione cerebꝛi. 18.
Utrū ſenſibilia cōia ſentiantur per accñs. 16.
Digreſſio de vtutibus ſenſitiuis. 17.
Utꝝ ſenſus cōis exñs vnus moueat motib⁹ diuerſis. 17.
Utꝝ vtus appetitiua moueat oēs coꝛpis ſtucturas. 17.
Utrū cerebꝝ ꝑ eandē ↄplonē ſit principiū motiue operationis ꝛ ſenſitiue. 18.
Digreſſio de gnōne pilloꝝ ꝛ cā coloꝝ ipſius. 18.
Digreſſio de climatum habitatione 19.
Digreſſio de ſomno ꝛ cauſis eius. 21.
Utrū ſenſus per ſiccitatem fiant perfectioꝛes. 13.
Utrū debeat ponere ſigna alioꝝ lapſuū a cerebꝛo ſicut egri ſimpliciter. 16.
Digreſſio de ventis. 26.
Digreſſio de caluitie. 27.
Utꝝ vnaq̄q3 diſcraſia facile ledat a ſilī ꝛ iuuet a ↄtrio. 29
Digreſſio de viſibili qđ ſit videre qđ dōītas viſus. ꝛ vnde cauſetur. 31.
Utꝝ lumen ſit neceſſariū ꝓꝑ coloꝛē vel diafanū. 31.
Utrum ſenſus viſus ſit vnus. 31.
Utrū vnū viſibile dꝫ apparere duo. 31.
Digreſſio de cauſis coloꝛum. 31.
Digreſſio de bonitate ꝛ malitia qđ ſint ꝛ eaꝝ cāe. 31.
Digreſſio qūo fiat pulſus ꝛ cuius virtutis. 35.
Utꝝ dilatatio arterie ſit per influxū ſpūs repleſſiui a coꝛde an per ebulitionem ſanguinis. 35.
Utrum pulſatio arterie ſit a natura. 35.
Utꝝ ſanguis ī vēa ſpumificet q̄ exit ad cā coꝛdis. 35.
Digreſſio de reſpiratione. 35.
Utꝝ vtus nutritiua ſit fatigabilis: ſicut ſenſitiua. 35.
Utꝝ recte fecit Gal. qui non dixit oꝛganū ꝓpꝛiū coꝛdis calidioꝛis tēꝑato et magnitudinē pulſus. 35.
Utrum pulſus magnus poſſit eē velox ꝛ ſpiſſus. 35.
Utꝝ reſpiratio dꝫ eē ō nccītate tarda rara ſic pl'ſus. 37.
Utrū dilatatio choꝛde dilatet ſi ſocs arterie. 40.
Utꝝ ſāguis ſit min⁹ putreſcibil' ꝛ vtꝝ ſit ārt⁹ hūoꝛ. 41.
Utꝝ phīa practica docet exerceri in prauis. 43.
Digreſſio de ſanguine an ſit quartus humoꝛ. 44.
Utꝝ cerebꝛum poſſit ↄoperari coꝛdi calido. 44.
Digreſſio de vtutibus epatis circa nutrimentum. 44.
Utrum nutritio ſit generatio. 44.
Utꝝ tota mā poſſit effluere ꝛ tota renouari. 44.
Utꝝ in oī qđ nutrit oꝫ cibū mole eſſe eq̄le corpi ꝛ eē qđ augeat ſaltem augeri ad duplum continue. 44.
Utꝝ mā ſit principium indiuiduationis. 44.
Utꝝ vna foꝛma poſſit ꝑficere diuerſas mās. 44.
Utꝝ caliditas epatis poſſit ↄ opari fridit ati coꝛdis. 48.
Digreſſio an teſticuli ſint necēi in gñatione. 51.
Utꝝ tam a mare q̄ a femia decidatur ſperma. 51.
Utrum ſperma decidatur a toto. 52.
Utꝝ aīal an gnōne pus ē aīal q̄ī aliq̄ ſpē aīalis. 52.
Utꝝ ſperma agat in virtute anime. 52.
Utꝝ obuerit docuiſſe ↄplonē teſtiū ab iſtis tu. ꝗ. totū. 52
Utꝝ co. ꝛ ſic. ↄplo ſit ↄueniēs ad gnōnē maſcloꝝ. 53.
Utꝝ Gal. recte requirit ſigna ex oꝛis. 57.
Utꝝ muſculus ex carne ꝛ neruis ↄponat. 57.
Digreſſio de cauſis graſſitiei macredinis ꝛ medij. 59.
Utꝝ pinguedo fiat ex hūiditate vicia tēꝑate an ex hūi

Tabula. Pluſq̄ ceme. S

Utrum virtus expulſiua confortetur ſtipticis. 67.
Utrum humiditas poſſit recurrere ex medijs regionib⁹ in venis. 68.
Utrum a tpibus morbi ſit aliqua indicatio ſumēda. 68.
Utrum venis debeatur aliqua operatio. 77.
Utrum recte Gal. cauſas morborum oſtendat. 77.
Utrū pſeruatio idigeat tribus gn̄ib⁹ cāp ſalubriū. 78.
Digreſſio circa euacuationem. 81.
Utrum cauſe que neutris nec conferunt nec nocent poſ ſint dici cauſe neutri 81.
Utp̄ eadē poſſit eē cā ſanitatis regis q̄ ⁊ neutralitas. 82
Utrum corpora ſenum ſint neutra vt nūc. 83.
Utp̄ vita poſſit elōgari vltra mēſurā ſui pmitiui cali. 87

Explicit tabula.

Truſiani de Truſianis monaci Cartuſieſis queſtio de ypoſtaſi feliciter.

Uelunit a me vr̄a dilectio de ypoſtaſi vrine tractatū. In q̄ qd ſit ypo. ⁊ eius generatio ⁊ i qbus q̄ q̄z ipſi us general' ſignificatio breuiter ōmōſtrarē. Nec eqd ē puto itētōis vr̄e fuiſſe. q̄ de ſpēbus ypoſtaſiū earūqȝ ſignificatiōe ſpāli b⁹ pcurrerē ⁊ maxime cū i talib⁹ oporteꝫ illa itep̄ repeterē q̄ ab Auctoribus medicie ſufficiēter eſt videre ꝯſcripta. Sed ea tn̄ ēt in ꝗs q̄ ppoſita dici ſūt q̄ a nob iueta: vl' ab eis latētur expoſita fuerūt marie circa putridas feb. q̄p ppe cās earūqȝ diſpōnes ꝯ mãerie illo rū ē diſcernere ypoſtaſiū q̄ cū vrinis deſcendunt. Ad qd vob. iux mēſurā ſcie nr̄e ſatiſfaciētes pncipiū itētōis: h aſſumamus vt qd noie ypoſtaſis ſignificet pmum declaremus: deinde quid ſit res ſignificata per nomen.

Capl'm pmū qd noie ypo. ſignificetur.

Jco ergo q̄ ſicut dic̄ .p. abbolay ypo. apud medicos ſignificat oēꝫ ſubam q̄ ſpiſſioris exiſtis ſbe q̄ aq̄ſitas: ⁊ ē ab ea diuiſa ita vt apō viſū facile diſcernat a ſba vrie. Et h⁹ ſūt tres pme diſe. q̄dā. n. deſcendit ad fūdū vaſis q̄ ꝓpriſſime ypoſtaſis ſeu ſedimē dcā eſt. Quedā i corpe vrie ſuſpendit. Cuius duplex ē mōus: q̄ aut pendet i medio corpis vrine ad mōꝫ nobis in aere: ⁊ dr̄ Eneorima: aut i ſupmo ad modum rei ꝯgelate ſuper infridata itra vt dicit Gali. 4⁰ particula methodi ſanatiue. Et dicitur nephilis.

Sꝫ q̄ oēs iſti mōi dr̄r eſſe euſdem rei ꝫ ſpēꝫ p groſſiꝫ ⁊ ſubtile: multū ⁊ paucū ſpūoſū ⁊ n̄ ſpūoſū differētis nō dꝫ videri mirabile: ſi apō medicoꝝ ſcholaꝫ noie ypo. ſeu ſedimīs cenſeant oēs. Subtilitas. n. ⁊ paucitas: aut ſpūs alicui⁹ admixtio ſūt q̄ ꝓhibēt ſbſeder illā ſbſtātā. n. ⁊ paucitas pueniōe grauitatis ōſcēdere vetādo ſpūs ꝓo ſbleuādo ipam in ſupma pte. Poſt h dicem⁹ q̄ ſicut dic̄ Gal. i ꝯmēto ꝓno. ypo. q̄ ſubſidet i vria eſt illud ex cibis qd refugit opatione nāe apō ꝯuerſionē ſuā ad ſanguinē. Hec. n. ꝓpe ⁊ ſimplr̄ dr̄ ypo. apō medicū aptū q̄ deꝫ natūl vrinis oium euadere. Ex q̄ pꝫ q̄ ſanguis ⁊ ſqa. ſimeo ⁊ harena: aliaqȝ hmōi qbus notificatio dicam nō ꝯpetit ⁊ paucop ſūt cū euenit i vrinis euadere ⁊ i ipis ſbſidere: nec ꝓpe nec ſimplr dn̄r ypo. Eſt ḡ ypo. ꝓpe dcā illō ex chilo aſſūpto i venas: qd remanet i ſaguificatus. Ex q̄ vr̄ q̄ ꝓpe loq̄ndo nō ē ſupfluitas digōnis ſcōe: ſꝫ ē illō in qd nō potuit ſcōa digō. tale. n. ſi n̄ habuerit aliūde i ſolōnē aptū natū ē euadere p vrinā ⁊ in ea ſbſidere. fer. āt coſica ⁊ melica: ⁊ vria ſūt vere ſupfluitates digōnis ſcōe q̄ nō pñt dici omnino refugiſſe opationem nature apud illam conuerſionem: neqȝ remanſiſſe inſanguificate cuꝫ ſint ſuperfluitates que a ſāguificatio ſecernunt ꝓportionales tribus ſubꝯ: que remanent in ſanguie ⁊ i q̄s ſāguis ipſe ſegregat ꝑ mōꝫ a nobis expoſitū in

pluſqȝ microtegni. Dicem⁹ ḡ q̄ ypo. ē ſupfluitas ſecūde digōnis equoce cuꝫ p̄dcis. Et ex h fortaſſe videbit alicui q̄ tal' ypo. n̄ ſit iueībilis i vria ſanoꝝ: īꝫ eoꝝ q̄ ſim plr: īꝫ eoꝝ q vt nūc ſanitatē hñt: ſi qdē ⁊ ipſe nō peccauerint i ꝯſuatione ſanitatis: i vtriſqȝ. n. nihil ampli⁹ offert ō cibo ⁊ potu q̄ q̄ſtū digerere hñ pñt. Qō qdē q̄ſtū ſ cūqȝ bñ ꝯmenſuratū offerret vtriqȝ: tn̄ ſp aliqd illius regit opatiōeꝫ p̄dictā ſi circa ſomnū ⁊ vigiliā exercitiū, ⁊ qetem ⁊ alias res nō nāles nō fuerit vtri ſeqȝ eoꝝ ꝓpa ꝯmēſuratio obſuanda. Et h ē q̄ inuebat fortaſſe Gal. i microtegni ca. de cāis ꝯſeruātis corpis optie ſani cuꝫ dixit. Et ita eis dcā vtētibus ꝯmēſuratai cibo: exercitie: egōnib⁹ nihil derelinq̄t circa vētrē: ⁊ vrinā: ⁊ circa corp⁹. Ur̄. n. aliqd i vria derelictū cā ypoſtaſis cū illa educit. eo q̄ ſignificat nāꝫ nō toti aſſūpto ꝓualere potuiſſe. ⁊ ide ſupfluitatē remāſiſſe: q̄ n̄ ē ſupfluitas eueniēs curſu nāe: ſic ſter cus vria col' ⁊ melia. ſꝫ accñs nāe ex ſuppōne iproportionalitas cibi ad ipaꝫ: ⁊ ita ex pcō diete. Et ſic hui⁹ videbat itēdere pnceps cū ait q̄ talis ypo. nō ē q̄rēda in ſanie: q̄ n̄ ſp opꝫ in venis ſem hūore eē q̄ ſit excutiēdus: aut fortaſſe ipoſe vrinis q̄ſtūcūqȝ ſtudentiū i ꝯſeruatiōe ſue ſanitatis ols puari ypoſtaſi qd qdeꝫ manifeſtatur ex dcō Gali. p ō criſi. ait. n. q̄diu ſanguis pmanet in ſemita digōnis vr̄i i vria q̄ mingit color ad albedieꝫ decliuis ⁊ ſedimē in ea lene eq̄le albū pſtn cūqȝ completur digeſtio addit colera eius ⁊ minorat q̄ i ipa reſidet. deinde ſi ꝓhibueris p⁹ h horeꝫ a cibo videbis vrie citrinitateꝫ addi: ⁊ ſedimē ampli⁹ minorari. Ex q̄ vr̄ q̄ aliqd ex vria q̄nꝫ decolat ab aſſuco kilo i venis an ꝯplemētū ſanguificatiōis: tū ſic ē a renibus attractū ē: tū ſicut ſui ſubtilitati velociter penetrās: ⁊ q̄ ſp tali vrine decolate ꝯ ſanguie duꝫ ipſe digerit .1. dū adhuc pticipat ſpēꝫ chili: ⁊ nōdū ſuſcepit pfecte ſanguis formā aliqd imo multū aſſociat ō ipa ſuba chili ſiue maſſe ptiſanarie aſſucte in vēas: ⁊ euadat cū ipa qd qdē ⁊ ppˀ id dꝫ effugere opōnē nāe q̄ ſit ſignificatio: pp qd ēt ad albedinē ōclinat ſꝫ nām corpe ſe hñte ſicut ipa maſſa ptiſanaria: aſſociant eūtunc maxime pp nō poſſe ſubaꝫ aq̄ſā diſcerni ab adhuc bulliēte chilo: ⁊ in ſemita digōnis adhuc exñte. ē. n. de nā bulliōis miſcere ptes cū ptibus: ⁊ pp h ēt minorat ypo. i vria q̄n cōplet chili ſanguificatio: adhuc āt ⁊ amplius minorat cū ꝓhibitiōe cibi ſiat ſāguis coleꝫato: ⁊ h iō: q̄ qd remāſit dōec ꝯplet ſāguificatio aut totū aut fere totū ſuſcepit ſanguis formā pp qd ſi ſanguis ꝓhibitiōe cibi vlteri⁹ coleꝫet nihil euadet cū vrina de chilo qd reſideat ō illa: eo q̄ nihil ō aſſucto in venas vſqȝ nūc remanēs: pōt ſub forma chili reſeruari fuiſſe: iō ſi id qd ſubſiſtit i vria ē id qd refugit ſāguificationem nō erit ſanguine iam pfecto: ſꝫ vlterius colericato aliqd tale euadere cū vrina q̄ in ea ſubſiſtat: iōqȝ iā ſubtilior ab eo decolat vria q̄ ſola ē aq̄ſitas dcā pp tictuā quā ab illo recepit a q̄ nihil ſubſidere pōt: aut modicū valde pp hoc ēt in colericis minorat ypo. q̄ pp imenſitateꝫ caloris in eis nihil ex aſſucto i vēas euadit nō ſanguificatū cū ēt in eis velociter colerizet aut ſi qd euadit i aliqd ſubtile valde qd ſupnatat aut pendet in corpe vrine: recte ḡ vocat ypo. ypoſtaſim chimū crudū. in pncipio. n. de criſi cū dixiſſet: q̄ oiuꝫ vrinaꝝ laudabilior ē illa que eſt mediocris i ſuba iter tenuē ⁊ ſpiſſā: ⁊ i colore declinās ad citrinū vel ruffū tictū aut rubedinem clarā. Hic, n. color vt dicit: ē medi⁹ iter eū que ſignificat ſeguificationeꝫ ⁊ eū q ſigt colerizationem: ait q̄ terminus vrie nālior: eſt pn⁹ hore i qua ſanguis ꝯſecut⁹ ē finē digōnis ꝯfirmate in corpib⁹ q̄ ſūt ſm meliores diſpōnes ſanitatis: deinde dixit ei. ḡ q̄ hāc ſtruet vrinā ⁊ cognoſcit eā: deide pōt eaꝫ ꝯpulſioneꝫ reliquaꝝ vrinaꝝ ſit facilis iuētio diſpōni q̄ alterāt eā: ⁊ illud iō ſic dic: q̄ ſi ſuat ſubaꝫ ⁊ colorē que hic dꝫ ſꝫ veritatē: deide ē in ipſa ypo. alba lenis eq̄li pſtn

ma ſigt ī hac diſpōne ēt ꝙ digō iā ꝯfirmata eſt ſ; tñ ſigt
ꝙ expellit̄ ex corpe chim⁹ crudus vltra mēſuraȝ. ¶ Ex
his.n. ḋbis ei⁹ maīfeſte īuenit̄ ꝙ vrīa ī ſanis hūs ſubaȝ
⁊ colorē quē dȝ hr̄e ſm̄ nāȝ ſigt digōnē ꝯfirmatā: ēt ſi ñ
ſit in ea vlla ypoſtaſis aut modica: ſi ṽo ſit leṽ alba lēis
equalis pl̄ima ſigt ēt digōneȝ ꝯfirmatā: ſ; tñ ſigt ꝙ ex-
pellit̄ ex corpe chimus crudus vltra mēſurā. ¶ Et quo
manifeſtū ē ꝙ talē ypoſtaſim vocat chimū crudū: ñ īteli-
ligit āt p̄ h̄ ſꝫ h̄.n. iā exñs ꝓpinquū ſanguini ī nā nō dr̄
ſimplr̄ refugiſſe opōnē nāe apud ꝯuerſionē cibi ad ſan-
guinē: ſ; vult pticulā illā q̄ ex maſſa ptiſanaria aſſucta ī
venis euaſit oīo īſanguificatā: aut q̄dā ſic̄ feſtināter p̄te
riens ſit cū vrīs vltra ep̄is regionē añq̄ȝ calor ꝯpleuerit
actionē ſuā: aut ſicut paſſibis exñs a calore qō gdē acci-
dit vel ꝑꝑ ipſi⁹ ptis malitiā v̄: ꝑꝑ ſupfluere illā ad potē
tiā caloris. ¶ Et ē hic attēciōe dignuȝ ꝙ lȝ talis maſſe
ptiſanarie pticula refugerit q̄ȝdā trāſmutationē ſue ſpēi
q̄ ē ı⁹ digō dcā ſāguificatio ipa tñ ī ſua ſpē manens apt⁹
ē ī vēis ipſis ſuſcipere ⁊ alios digōnis mod: nec mīn⁹ ēt ē
attēciōe dignū ꝙ lȝ ipȝ non ſit ſlā: ē tñ uictū ſlāti ī nā: c⁹
ſignū ē ꝙ in nāis ſlāticis ꝯbūdat: ⁊ ab eiſdē cāis a qbus
ſlā: ꝑꝑ hoc ḡ dicebat Gal. p̄ ō criſi. ꝙ talis ſupfluitas cru
da maxime aggregat̄ in vrīs pueroꝝ quotidiā: ⁊ ēt cor
poꝝ ocioſe viuētiū: ⁊ ſe replētiū mlto cibo: ī ocioſe gdē
viuētibus ꝑꝑ calorē ī eis mortificari ex gete: vt ⁊ ſuo opi
nō ſufficiat. ī, vtētib⁹ ṽo multo cibo ꝑꝑ cibū excedēt ꝓpor
tionē ad calorē: in pueris āt ꝑꝑ multitudinē ⁊ ꝯmixtio-
nē in cibis appetūt.n. mltuȝ ⁊ ſine ordie ſumūt ſic̄ mul
to īdigētes ꝑꝑ nutrimētū ⁊ augmētum: ad q̄ duo ſtō ī ⁊
ep̄is opo ſufficere. ne gr̄: attrahūt ḡ mēbra cibū ex ſtō-
cis coꝝ añq̄ȝ digō ī ipis ꝯfirmet. ideo accidit mltū in eis
ex aſſucto ī vēis refugere opōnē ſāguificatōis: ꝑꝑ qō ēt
dīt ibidē ꝙ in febrib⁹ euenietib⁹ p⁹ ſupfluitatē ocij ⁊ ge
tis ⁊ multiplicatiōeȝ cibi: qñ ꝯuertūt̄ ad ſalutē deſcēdit in
vrīs ypoſtaſis pl̄ima eȝ his q̄ accidūt p⁹ minutiōeȝ cibi
⁊ laborē vehemētē. ¶ Et ſilr̄ h⁹ dīt ī ꝯtinuo ꝓnoſticoꝝ.
cū ait ꝙ vrinā ī q̄ ñ ē ſedimē migit ille cui⁹ regimē ē ī vltī
mo ſubtilitatis vrīa ṽo ī q̄ eſt ſedimē ē mltū migit ille cu
ius regimē ē groſſuȝ ⁊ vrīa ȝ ī q̄ ē ſedimē paucū migit ille
cui⁹ regimē ē equale. ¶ Sciēdū ē tñ ꝙ lȝ ipa ſit ſ; ſe ſi
milior ſlāti: nihilomin⁹ tñ accipit ipa nāȝ dn̄antis ī cor-
pe hūoris ꝯfigurās ſe tali ſāguini q̄lē ex cibo ꝯtigit ꝯſia
ri. ī. vel tēpato q̄ ſimplr̄ dr̄ ſāguis vl ſlātico colico vel me
lācolico qñ ſimplr̄ ſ; cū additiōe dr̄ ſāguis. ¶ Ex p̄dcis
q̄ȝ vt mihi dn̄r colligi p̄t ꝙ ī vrīs ſanoꝝ nihil ī ꝯſuatiōe
ſue ſanitatis errātiū nō ſubſidet aliqd de q̄ ſit curādū in
plurimū vero vrīnis generalē vitā viuētiuȝ ſp̄ eſt aliqd
ypoſtaſis expectare ſcḋm p̄ modū quē diximus oluȝ āt mi
nime ī vrīnis coꝝ q̄ artib⁹ ſe exercēt laborioſioi macris
ēt pauco cibo ꝯtentis ⁊ ieiuniātib⁹ exercitatis ⁊ oīo calīs
⁊ coſtȝantib⁹ ſemꝑ min⁹ q̄ȝ ī oppoſitis q̄to minus in tali
bus pōt eē aliqd attinens cruditati ꝓpter qō in talibus
fere nihil aut modicū ſlegmatis eſt reptū. ¶ In vrīnis
aūt egroꝝ marie coꝝ q̄ hn̄t vleȝ egritudinē q̄lis ē fe. pu
trida ypoſtaſis apta nata ē īueniri: q: nō dubitat̄ in coꝝ
corpibus mās crudas detētas eē q̄s nā cum vrīa ī cludit
niſi aliqd īpediat. euadētes aūt apte nate ſūt ob ipo cor-
pore vrīue ſeparari ⁊ diſtingui niſi calore īnato a māḡs p̄
ſocatis p̄rinatis digōnis aſſuerit ſicut poſtea patebit.

¶ Capl'm ſcḋm in quo mouet dubia de ypoſtaſi.

Anc aūt q̄rēdū nobis vtrum ypo
ſtaſis q̄ euadit in vrīnis
⁊ p̄ſertim febriētiū feb. putrida ſit idē ſpē
cum illa que euadebat in ſeipis ſanis. hoc
.n. dubitationē hȝ multam que nō ſoluta
non eſt ſignificata ypoſta. perfcē cōphē
dere. ¶ Ui.n. eſſe eiuſdem nāe p̄rimo ḡ

dē q: notificatio p̄dcā quē de ypoſtaſi Gal. exhibuit vr̄
ꝯueniēter data de oī ypoſtaſi tā ſanoꝝ q̄ȝ egroꝝ maxime
cū nō apparuerit cā magī ypoſtaſi hoꝝ q̄ȝ illoꝝ ḡ ī vtriſ
q̄ȝ illud ex cibo qō remāet inſāguificatū ē ypoſtaſis vrī
ne: cū in vrīna foras euaſerit: in vtriſq̄ȝ.n. aliqd ex cibo
aptū natū ē effugere actiōeȝ caloris q̄ ſit ſāguificatio: nā
ſi h̄ accidit ī ſanis multo fortī⁹ ī egris: in qbus iſta actio
debilior: ē lȝ ipi longe min⁹ ō cibo accipiāt. ¶ Et q̄ vr̄
ad min⁹ ꝙ ſi ꝯtigat egros hr̄e ypoſtaſiȝ diuerſam ꝯſie a
ſanis nō tñ ꝯtigit eos carere illa q̄ hōgena ē ei q̄ illoruȝ.
¶ Cōcludit̄ ēt h̄ idē ex p̄allegato textu Ga. p̄ ō criſi. cū
dicit. ꝙ talis ſupfluitas cruda q̄ īdiſtīt ī vrīaȝ aggregat̄
ī vrīnis pueroꝝ ⁊ ꝯpletoꝝ victiū trāqllitate ⁊ ocio ⁊ ſe
replētiū multo cibo p⁹ qō ſubiunxit ſicut ex p̄dcis ꝯclu-
dens ꝙ ⁊ ꝑꝑ h̄ reſidet neceſſario ī vrīnis coꝝ ī qb⁹ acci
dit febris p⁹ ſupfluitatē ocij ⁊ getis ⁊ multiplicationem
cibi cū coꝝ eē ad ſalutē ꝯuertit̄ ypoſtaſ pl̄ima in vltimo
multitudis. Si ḡ ypoſtaſis auget̄ ꝑꝑ ociū ⁊ multitudi-
nē cibi. ⁊ ꝑꝑ h̄ ēt fuit pl̄ima ī vrīs ſeudū q̄ p⁹ ociū ⁊ mul
titudinem cibi fuit māifeſtū ē eiuſdē eē nāe ſ; ſpēm ypo
ſtaſum q̄ appet ī vrīs taliū feb. cū eaq̄ ī vrīs appet āñce-
dentis ſanitatis: imo ēt ſi detenta ī venis p⁹ ociū ⁊ mul-
titudinem cibi eſt cā q̄r ī febrib⁹ ſequētib⁹ ociū ⁊ multi-
tudine cibi ſiat pl̄ima nō ſoltū erit eadē ſpē ſ; ⁊ pticula q̄-
dā eiuſdē ī numero. ¶ Adhuc āt ſic̄ ī ſanis colicis mo-
dicū aut nihil ē qō ſubſidet ī vrīna: ſic ⁊ in egrotantib⁹
ex colera: ꝑꝑ qō vt dicit Ga. euadūt tales a ſuis egritu-
dinib⁹ p̄ter qō ſubſideat aliqd ī vrīnis coꝝ iſta āt ſilitu-
do nō poſſet īter eos eē niſi ypoſtaſ ī vtriſq̄ȝ eēt hōgena:
q̄re ī ſanis ⁊ egris idem vr̄ eſſe ſpē qō ſubſidet in vrīna.
¶ Adhuc āt ſicut ſe hȝ vrīna ad vtroſq̄ȝ: ſic ⁊ ypoſtaſ.
vtraq̄ȝ.n. a ſāguie vtroꝝ decolat̄: ſ; vrīa ē eadē ſpē ī his: ⁊
illis ḡ ⁊ ypoſtaſ: q̄re ſic̄ vrīa ī vtriſq̄ȝ ē ſupfluitas aq̄a a
cibo ſignificato ſep̄ata. ſic ⁊ ypoſtaſ id ex cibo qō refugit
ſanguificationē. ¶ Adhuc ypoſtaſ egroruȝ q̄to fuerit
ſimilior ypoſtaſi ſanoꝝ. tāto magis ſignificatiua ē ſanitat̄
ſed ex h̄ ſanis ꝯuincit̄ eē illi hōgena. nō.n. ꝯiecturaret̄ me
dicus ex tali ſimilitudine ī ſanitatē niſi ſuppoſita hōgeni
tate vrīne ⁊ ſimilitudine in vrīna. ergo ī vtriſq̄ȝ idem vi
detur ſpecie qō ſubſidet in vrīna.

¶ In opp'm h⁹ vr̄ ꝙ ypoſtaſ ī febrib⁹ vr̄ id qō a putrido
reſoluit̄ p̄ vrīnā aſſiſat̄.n. ipa q̄dāmō ſaniei q̄ ſit ī apoſte-
mis. ꝑꝑ qō dixit Gal. ī ꝯtinuo ꝓnoſticoꝝ ꝙ euēt⁹ ſedi-
minis ī vrīa ē ſilis euētui ſaniei: q: ipa ē mediū īter ſaniē
⁊ hūores nāles. ¶ Et ſilr̄ h⁹ dixit. p̄ ō criſi vbi docet p̄
ſigna digōnis ī honore faciēte febrē cognoſcere ſtatum
morbi. ait.n. ꝙ id qō accidit ī digōne chimi crudi eſt ſile
ei qō accidit ī mēbris apoſtemoſis. ⁊ qō ypo. dixit ī affo-
riſmo ꝙ dolor ⁊ febris accidūt ī ḡnatiōe ſaniei pl⁹ q̄ȝ ge
nerata iā ſanie deīde dīc. ſi ḡ ē ita poſſe ē poſtq̄ȝ digerit̄ apa
vt accidat fe. difficilis c⁹ ſtat⁹ ſit ī vehemētia. deīde adiū
git ſilr̄ neq̄ȝ ē poſſe poſtq̄ȝ ſubſidet ī vrīa ſex laudabilis vt
febri ſit difficultas ⁊ dn̄ium māiſeſtū: ḡ vr̄ ex hoc ꝙ ſex
reſidēs ī vrīa apud putridas feb. ſit ita p̄ humoris pu-
tridi faciētis fe. ſicut ſanies p̄ humoris faciētis apa: q̄re
nō vr̄ eē homogenea ei q̄ ſbſidet ī vrīnis ſanoꝝ. ſi q̄dem
apud ſanos ſit id qō remāſit īſāguificatū ⁊ nullus q̄tuor
humoꝝ ſpēȝ ſuſcepit: ī febri. āt putridis ſit pticula hūo
ris putrefacti. ¶ Niſi qs diceret ꝙ id idē ypoſtaticum
qō appet ī vrīnis ſanoꝝ detētū ī venis ſit idē qō ē mā pu
tredinis faciētis febrem. ¶ Sȝ h̄ ñ hēret veritatē q: ma
nifeſtū ē ꝙ q̄libet q̄tuor hūoꝝ putreſcere pōt quoꝝ nul
lus aſſimilat̄ ypoſt. ſanoꝝ. ¶ Adhuc ēt oñdit idē a. G. ī
de dr̄ia feb. ait.n. ꝙ putredo hūoꝝ q̄ ī vaſis ſilis ē ei q̄ ſ;
apata deinde dicit ꝙ hec ē duplex ſ; gen⁹ ex ꝯmixtione
q̄ꝝ ḡnerū ȝ⁹ reſultat putredo varia ſ; ſpēȝ. ſ; ꝙ alteꝝ
duoꝝ generꝝ excedit vl excedit̄: dein̄ ſubiungit ꝙ alteꝝ
duorum

duorum generum ſit dñante nõ altero do victo: dñante quidem vt in apatib' qd abſolute vocat pus: i humoribus vo q ſʒ arterias ⁊ venas aliqd illi p ſile ſubſiſtẽs i vrina poſt pau cos dies ſubiugit q̃ q̃ i apatibus putredinis õrie ſũt: zot ⁊ i ſi brib' a putredie a cẽſis ſuī ſpẽs ypoſtaſiũ q̃ vrinis ſubſidit. Nã optima vrina q̃ ſit ex eo q putreſit humore iã digõnẽ ſuſcipiẽte a ↄtinẽte vaſe hʒ ypoſtaſum albã lenẽ equalẽ ⁊ minime fetidã ſilẽ. Optime digõ puri apatũ: peſſima ãt maxime huic ↄria: q̃ aũt i medio eſt inquãtũ alteraſ ↄpoꝛ exiſtit inim õterioꝛ ⁊ melioꝛ ẽ: vñ q̃ q Ga. dicat ypoſtaſiʒ i putridis febrib' eẽ putrediñẽ a putrida reſolutã: ſic pri' putridi: cũ igiſ humoꝛ q putruit ſit id qd ſanguificari ſuit vl ei' ↄpha ſupfluitas: ⁊ vt vlr ẽ dicẽ ſit aliq. 4. humoꝝ nõ pt dici ypoſtaſis a tali: ſic putrido re ſoluta id ex cibo qd nulli' humoꝝ ſpẽʒ ſuſcepit: q̃ ypoſta ſis q̃ ſubſidet in vrinis febriũ putridaꝝ n vr hõgenea ei q̃ ſubſidet i vrinis ſanoꝝ. ℂ Adhuc oñdi vr id a Gal. i pmo pnoſ. ↄpſtro. cũ. n. ibi dixiſſet q res q̃ refugit natura opeſ i. eã ex cibo apõ ↄuerſionẽ ſuã ad ſanguinẽ reſidet in vrĩs ſubiugit: nõ q̃ alteraſ ab ea ⁊ ſit ſanguis: ʒ uʒ ẽ ſic ſanies eẽc: c' faciẽt ſpãʒ ẽ pmixta diſp õ pter naturã: ʒ talis ypoſtaſis nõ vr eẽ alſi ea q̃ ſanoꝝ: nã cũ ypoſtaſ febriũ putridaꝝ ſit apõ ipſaʒ aliq̃ ſpẽs putredis velut pa a putri dore ſoluta ⁊ puri apatũ ſilata: oʒ digõnẽ ei' heri n ſolũ a calore innato ſʒ et ex accñti digõnẽ ſaniei apatũ maxie cũ putrefactio vtriuſqʒ humoꝛis ſit coꝛruptio ↄpe caliditas ab aliena caliditate: vt dic phs. q̃ cãe nãli facieñti ypoſtaſiʒ apõ ſe putridos pmiſceſ cẽnea ſic ⁊ cãe nãli facienti ſanie tn apatib': qd quidẽ nõ ↄtingit apõ ſanos q̃ ypoſtaſ q̃ ſubſidet i vrinis ſe putridaꝝ nõ vr hõgenea ei q̃ ſubſidet i vrinis ſanoꝝ. ℂ Vr ẽt vlterius q diſfinitio data õ ypo ſtaſi quã ab eo ſuſcepim' ſit ↄpha ei q̃ ſanoꝝ: ſilẽ ãt h' ⁊ a pncipe vr ſignarĳ cũ dicit q ↄpoꝛtio ſignificatiõis ypo ſtaſis ſup maturationẽ ↄ mãe i toto coꝛpe ẽ ſic ↄpoꝛtio ſi gnificationis puris ↄlbi ſenis ſilis eẽntie ſup maturatiõe ↄ' apatis: ʒ pus ẽ ſpiſſius: ⁊ hoc ẽ ſubtilius ⁊ q talis ypoſtaſis nõ ẽ q̃ã da niſi i egris i qb' nõ dubitaſ q male mãe ſi õtẽ tã nĩſi maturẽſ porrẽdũt coꝛrup'ã: ⁊ q i vrĩs ſani hoĩs nẽ ſp oʒ eẽ humorẽ q ſit ex cuitẽdus ʒ ſi ẽ vt dic. melr' ẽ vt ſignificet ſupfluitates q̃ ẽis ſupfluũt ex cibo digõne ↄpata: ex h. n. mãifeſte vr innuere q ypoſtaſis ſanoꝝ nõ ẽ ↄpoꝛtionata ſaniei: ʒ ea q̃ egroꝝ q ſi ↄpoꝛtio ſignifica tõis ypoſtaſis ſup maturatiões mãei i toto coꝛpe ẽ ſic ↄ po' mĩr ſup maturatiões apaſ: ẽ ãt pus p a humorĩ faciẽ tis apa erit ⁊ ypoſtaſis p a tal' mãe: ʒ mãe crude i egris q̃ maturatiõe idigẽt ſũt humores faciẽtes egritudies q ſub aliq̃ ſpẽꝝ. 4. humoꝝ ↄpe reponunſ: ʒ ypoſtaſis q̃ appet in ſanis nõ ẽ hui' gnis: ʒ ẽ ſupfluitas q̃ ſupfluit ex cibo digõne ↄpata. ſ. ſanguificatiõe: hec. n. nõ ẽ ↄpe repoſita ſub aliq̃ ſpẽ humorĩ. ℂ Adhuc ãt mãifeſti' vr id oñdi ab eodẽ. 4. can. ca. õ ĩtẽtiõe: ad curatiões vlẽs febriũ putri daꝝ: dic. n. ibi q ſedimẽ laudabile nõ ẽ aliõ niſi humoꝛ fa ciẽs egritudinẽ q iã digeſt' ẽ: ⁊ q vrie i pncipiis febriuʒ acutaꝝ nõ hñt tale ſedimẽ pp idigõnẽ: deide ſũt hñtes p aductã digõnis: ⁊ q digõ ẽ eq̃tio q̃dã mãe vt ſiat ↄpa rata ad expulſionẽ ad quã n ẽ patũ nec groſſũ ſixũ ⁊ ad herẽs nec ſubtile ſbibitũ: p qd ↄdicit illi q dicebat digõ nẽ eẽ ſubtiliatiõeʒ: ſi q̃ ſedimẽ i febribus eſt humoꝛ faciẽs egritudinẽ: hic aũt eſt vnus. 4. humoꝝ in cã aũt nõ eſt ali quis ex. 4. humoꝛibus: ʒ eſt ſupfluitas que ſupfluit ex ci bo digõne ↄpata. ſ. ſanguificatiõe: manifeſtũ.

Nos ãt eſt q nõ vr hõgeneã in ſanis ⁊ egris. aũ q̃ hec. q. õcidam': itaꝝ adhuc ſup ↄriuʒ adducta dubitatiões afferam' ad ſolonẽ dicroꝝ nõ paꝝ a diuras dicẽtes q ſm Gal. q putredo humoꝝ q ſũt ſm arterias ⁊ vẽas ẽ ↄpoꝛtiõal putrid. ſ. qd in vrinis exiſtit dubiũ vr: nã cũ ſanies ſit de ſanguie putreſcẽte in ſlõne ſic cinis ex ↄbuſtis lignis: vt Gal. i cõis circa gnationẽ ſa niei. erit ypoſtaſ q̃ ſubſidet i vrinis febriũ putridaꝝ: ſilr q̃ſi cinis putrefacti humoꝛis. ℂ Sʒ nos ẽt pluſq; ↄſuetaſ poriſm' videm' ifirmos migẽtes vrinã hñtẽ ypoſtaſim q̃ tal ypoſtaſis ↄpus micta n ẽ ſic cinis putrefacti humoꝛis: q̃ nec ſignificat ſup putrido cuʒ nõ ſit ab illo reſoluta. ℂ Adhuc ẽt micta p' poriſmũ nõ ſignificabit digõnem vl idigõnẽ niſi ſup cã ↄiũcta febriſ: q̃ a tali ypoſtaſi nihil erit adiſcẽ. vtꝝ febris ſit habitura pſes poriſmos vl nõ: c' ↄriũ videm': mãifeſte. n. adiſcim' ab illa de futuris po riſmis q̃ſi ſup cã añcedẽte fe. ſignificarẽ videaſ ex q̃ pẽ dẽt futuri poriſmi. ℂ Adhuc ẽt ſi putredo fcã fuerit eẽ vẽas opoꝛtebit tale icineratũ i vẽas reſumi: vt cũ vrĩa poſ ſit euadeſ: ʒ h nõ ẽ ↄueniẽs opib' nãe cũ poſſit illud ex pellẽ p viã ↄpinquoꝝ vt p cutẽ qd ſreq̃nter videm' eẽ ʒ faciẽtẽ eũ. ſ. humore q putruit excernit p ſudorẽ i fine po riſmoꝝ fere oĩuʒ febriũ iterpolataꝝ. ℂ Ampli' ſm a' q optia vria q̃ ſit ex eo q putreſit humore iã digõnẽ ſuſci piẽte a ↄtinẽte vaſe hʒ ypoſtaſiʒ albã lenẽ eq̃lẽ mime fe tidã hʒ duplicẽ dubitatiõeʒ: p' q2 dic ab humore q putre ſit õcolari vrĩa qd qd nõ vr cũ ↄtigat humorẽ putreſ. ẽ eẽ venas: ⁊ vrinã ãt ſolũ decolari a ſanguie venaꝝ q̃ diſſile vr ab humore putreſcẽte decolatã eẽ vrinã añq̃ ſubigaſ putredini q̃ ↄ ſignificare maxie ſup cã añcedẽte febris ⁊ nõ ſup ↄiũcta. ℂ 2' vo q2 lʒ humoꝛ q putreſit ſic ſuſci piat digõnẽ a ↄtinẽti vaſe ſileʒ humoꝛi q fecit apa. ſ. ↄuer ſionẽ in rẽ ↄpoꝛtionabilẽ puri apatis ex quo ſignificaſ ſanitas loci vbi putreſcit humoꝛ nõ pp hoc p talẽ digõnẽ erit vndequaqʒ cognoſcẽ de ceſſatiõe febris niſi q̃tũ ad preſentẽ poriſmũ: ⁊ h dico maxie qñ humoꝛ de cui' nã eſt putreſcẽri reumatizat aliũde ad pticulã ⁊ nõ i ea gñatur: ſʒ poſt cõſcereſ aliqd p digõnẽ cãe añcedẽti i mebʒ mãdãtib'. ℂ Ampli' ſi ſup cã añcedẽte febris ſignaſ ſi cut ab ea reſoluta ⁊ exĩs: vt pticula illius: tũ cũ tal' ypo ſtaſis aſſileſ puri vt dcm ẽ: ⁊ ad ſenſuʒ vr. videbiſ q to ta cã añs ſit ſicut ſanies ⁊ putredo qd abſurdũ putaſ eo q digõ cãe antecedẽtis nõ ẽ ↄuerſio ei' in rẽ ↄpoꝛtiona bilẽ ſaniei: cũ nã ſreq̃nter poſtq̃ digeſſerit illam: vtaſ ea ad nutrimẽtũ: ſanie aũt nuq̃ neqʒ re ſibi ↄpoꝛtionabi li. ℂ Has aũt dubitatiões a nullo medicoꝝ ↄus motas difficile ẽ pfecte abſoluẽ nõ valde claꝝ hñtib' nobis au xiliũ ab antiqs: dicem' tñ qd ſicut dicit Gal. p' de criſi vnuſquodqʒ triũ generũ ſignoꝝ. ſ. vria egeſtio ⁊ ſputũ ſi gnificat ſpẽs digõnis q̃ ſibi appropriata ẽ: vt vria digõ nẽ q̃ in venis: egeſtio eã q̃ ſit in vẽtre iferiori: ſputũ vo eã que in iuſtris anhelitus: ſic aliq̃ ↄprietas eſt ſignifi care digõnẽ q̃ ſit in venis ⁊ iuſtris de gñe captura ⁊ eadẽ ↄprietas eſt cuiuſlibet in ea ↄtenti ſicut ⁊ h manifeſte i nuebat q̃rta pticula ſanatiue methodi: cũ dixit: q vrina eſt cognitio illaꝝ ſolũ ſupfluitatuʒ q̃ in vaſis ↄtinenſ cũ in vrina ⁊ ypoſtaſi: ſignificat. n. vt dicit qualis in vaſis ẽ ſanguis ſi. n. fuerit colericus neceſſe eſt ⁊ ſeꝝ ei' colã uʒ ⁊ ypoſtaſim colicã ſm alterutrã ſpẽm cole apperẽ: ſilr ⁊ ſi flegmaticus fuerit. ℂ Sed maifeſtũ eſt q quotidia na egeſtio ⁊ quotidiana vrina ſunt ſupfluitates ciboꝝ ⁊ potuũ quotidie aſſumptoꝝ: ſi. n. hõ nõ comedere q̃ tidie nec potaret: nõ hẽret has ſupfluitates q̃tidie excer nendas: ⁊ ſile huius iudiciuʒ vr de q̃tidiana ypoſtaſi q̃ appet in vrina: q̃ cũ ſupfluitas atteſteſ digõni ei' cui' eſt ſupfluitas: opoꝛtebit quotidianã vrinã cũ ſua ypoſta ſi ſignificare ſup quotidianã ſanguificationem ciboꝝ ⁊ potuũ quotidie aſſumptoꝝ: q̃ penes ſui digõnẽ vl idi geſtionẽ ſignificabit digeſtos vel indigeſtos in ipſis ve nis naʒ ſi fuerit perfecte matura ſignificabit ſanguinem bonum ex cibis generatũ: imatura vo vel ſupmatura ſi gnificabit eũ aut ſemidigeſtũ aut ſupdigeſtũ ⁊ colericã tũ: ⁊ hui' iuxta ſue modũ mãe. ℂ Ex quo vr q q̃tidia

na vrina cū ſua ypoſtaſi q̄ quotidie appet in febrib⁹ putridis nō ſignificet ſup putredinē ſꝫ ſup cā āñcedēte putredis: ſi.n. vrīa ⁊ ypoſtaſis ꝑfecte matura fuerit ſignificabit ꝙ ex cibis aſſumptis ſanguis bonus gn̄af: ⁊ ita ꝙ cā āñs febris nō reficit: q̄ ſi refecta ꝯſumef febris ꝑiodo expectata nō veniēte ꝓp n̄ hr̄e mā̃ꝫ. ſi vō fuerit imatura ſignificabit egritudinē ꝯfirmari ꝓp cāꝫ āñcedēt ē: adhuc q̄tidie refici. cu⁹ reg̃nationē dubitās ꝑnceps dixit ꝙ cibatio lꝫ ſit amica ꝟtuti ex ꝑte vna eſt tn̄ inimica ei⁹ ex ꝑte illa. ſ. q: ē amica inimici ei⁹ q̄ eſt mā̃. ¶ Sꝫ h̄ pōt aliq̄n inducere deceptionē: q: lꝫ ſanguis bon⁹ gn̄ef in epꝫ aliq̄n tn̄ mēbris diſcraſiā q̄nꝫ h̄ntib⁹ diſcraſiaf: ⁊ ipē recipiet īcrudatiōes ⁊ colerizatiōes, penes nāꝫ diſcraſie illie: q̄ alibi q̄ꝫ vbi crudus ſanguificaf ꝑt fieri cā āñcedēs febris: ꝓp qđ nō oꝫ nos latē ꝙ lꝫ ꝑncipal ⁊ ꝓpa ſignificatio vrine cū ſua ypoſtaſi ſit ſr̄ ſaguificatiōe ciboꝝ i epē ⁊ venis marie de nouo aſſumptoꝝ. a talib⁹.n. de mane ſumptis de ſero ꝺcolaf: de ſero aūt mā̃e: nō tn̄ oꝫ q̄tidianas vrīas cū ſuis ypoſtaſib⁹ ſignificare ſolū ſup mā̃erie ſanguis nouiter geniti ex imediate cibis ſumptꝫ: ſꝫ ſignificare ēt ſup manerie h̄uoꝝ iā i dieb⁹ ꝑteritꝭ genitoꝝ q̄bus accidit: ⁊ nouū ſanguinē cū ſua aq̄ſitate miſceri: ⁊ ꝓpterea i aq̄ſitate ꝺcolata: veſtigia ēt illoꝝ ꝑteritꝭ appē ēt cū ⁊ a veteri ſanguie ſꝑ aliq̄d aq̄ſitaꝭ ⁊ ypoſtaſis cū illa ꝺcolef dōec iu vēis exiſtit: ⁊ tāto q̄dē ampli⁹ ab illis q̄ꝫto min⁹ digeſti⁹ extiterit: ⁊ magis flāncus i q̄ plus abūdat aq̄ſitas: cu⁹ ſignū ē: q: freq̄nter videmus egrotos abſtinētes a cibis ⁊ potib⁹: ⁊ īde copioſāꝫ mittētes vrinā. ¶ His ꝑmiſſis dicemus māifeſtū nobis videri ꝙ ypoſtaſis vrine i ſanis ⁊ egris: ē eadē ſꝫ ſpēꝫ ſic̄ ⁊ vrīa: ⁊ ſic̄ i ſanis atteſtanf ambo manerici ſanguis q̄ ē in eis ſic ⁊ i egris: neq̄ꝫ mā̃eriei ſanguis nouiter gēiti tn̄ ex imediate cibis ſumptꝫ: ſed ēt maneriei ſanguis in dieb⁹ ꝑteritꝭ gn̄ati: ſic̄.n. ſꝑ a veteri ſanguie: dōec i vēis exiſtit aliq̄d ꝺcolaf vrine ſic ⁊ aliq̄d ypoſtaf cū illa: ḡ tale ypoſta͞m ē ſꝑ ſangui cōmixtū atteſtās mā̃eriei ei⁹ ſic̄ ⁊ vrīa: vn̄ ſic̄ vrīa ſui ſub̄a ⁊ colore idicat maneriē ſanguis: ſic ⁊ ypoſtaf ꝓp qđ dicit ꝑnceps ꝙ colores ypoſtaſis ſūt ſꝫ ꝑlꝫ vt colores vrīe: ſic̄ aūt h̄ dicit de colore ſic ꝟificaf de ſub̄a: vt ſit ēt ſb̄a ypoſtaſis ſꝫ vrīe ſb̄aꝫ: q̄ꝛ ypoſtaf erit flā̃tica colerica ⁊ mēlica ſꝫ ſanguis mā̃eriē ſic̄ ⁊ vrīa. ¶ Et ex h̄ māifeſtū eſt ꝙ vrina cū ſua ypoſtaſi nō ſig̃t ꝑncipalr̄ niſi ſu ꝑ cā āñte febris ⁊ nō ſup ꝯiūctā: cui⁹ ſig͞m ē: q: accit ꝯiūctā eē venas exiſtē a q̄ nec ipſe decolaf: cū certū ſit eas decolari a ſanguie vēaꝝ: cā aūt āñs cuiuſcūq̄ꝫ febris tā ꝯtinue q̄ꝫ iterpolate i venis exiſtit: aut ex mā̃ qua in venis originē ſumit: ꝓp qđ medici iterpolatis febrib⁹ q̄ꝝ cās ꝯiūctas nō latet eē vēas exiſtē inducūt aliq̄n flōiam ad diminutiōem āñis nihil ambigētes eā in venis eē aut ab eis originari. Nō ſegregaf ēt ypoſtaſis a cā āñte febris ſic̄ ꝑs illius hōgenea ſꝫ nāꝫ: ſꝫ ſic̄ ſuꝑfluitas illi ꝯmixta: q̄ q̄dē fuit illud ex cibis qđ aut nūc aut in ꝑteritis diebus refugit ſanguificationē: ꝓp qđ nō oportebit cāꝫ āñtē aſſilari ſaniei: ſic̄ ypoſtaſim ab ea ſegregatā oꝫ illi ꝯſimilē eē qđ q̄dē qualr̄ ſubſequēter dicemus q̄cūq̄ꝫ ḡ rōnes adducte ſunt ad ꝓbādū ꝙ ypoſtaſis hōgenea eſt in ſanis ⁊ egris ꝯcedende ſunt. ¶ Ad in op͞m iducta dōꝫ ꝙ lꝫ euēt⁹ ſedimis vrie ſit ſilis euētui ſaniei a ſpatis: nō tn̄ oꝫ ꝙ ſic̄ ſanies ē ꝑs h̄uoris q̄ eſt cā ꝯiūcta a ſpatis: ſic ⁊ ſedimē vrine ꝑs h̄uoris putridi q̄ cā ꝯiūcta febris: cū iā ex ꝑus dictis palā ſit h̄uorem putreſcere eē venas: a q̄ nec ypoſtaf nec vrina pōt decolari ſꝫ nāꝫ: nō.n. q: ſilanf i aliq̄ oꝫ in h̄ ſilari: nec ēt ypoſtaſis ē ꝑs h̄uoris q̄ eſt cā āñs illi. ſ. hōgenea: q̄ q̄deꝫ eſt ſanguis a quo ipſa decolaf: eſſet.n. tunc ſanguis ipſe qđ oppet eē falſūꝫ: ſꝫ eſt ſuꝑfluitas admixta illi ex eo qđ de cibo remāſit i ſanguificatū: q̄ ſil̄ cū ſanguie ſuſcipit alias ⁊ alias alteratiōes i venis: na ſuſcipiēte q̄dē ſanguie alterationēꝫ nāe ꝯueniētē aſſilabif ⁊ ipſa optime digeſte ſaniei: ſuſcipiēte vō alterationē incōueniētē aſſilaf: ⁊ ipſa ſaniei indigeſte: q̄re ꝑ h̄ pꝫ ad illō qđ allegabaf ex cōmēto ꝑmi ꝓnoſticoꝝ: ⁊ ꝑmo de criſi. ¶ Ad illō Gal. qđ 2⁹ allegabaf ex libro de dīa febriū. ꝙ putredo q̄ i vaſis ſimilis eſt eis ⁊c̄. in a ſpatib⁹ vocata pus: i arterijs ⁊ venis ꝓportionalis puri. ſ. id qđ i vrinis ſubſiſtit eſt difficilius rn̄dere: q: vt pꝫ ꝯſiderāti itētionē ei⁹ in illo loco loq̄ vr̄ d̄ ea putrēdie q̄ ē cā ꝯiūcta febris putride: h̄ diſtinguē ei⁹ manetico cū igif dicit ꝙ putredo humoꝝ ⁊c̄. manifeſte vr̄ dicē ꝙ putredo ypoſtaſis ſit ꝑticula illius putredis que eſt cā ꝯiūcta febris: ſꝫ ad hāc eius pōnē oſtenſa ſunt multa incōueniētia ſeq̄: q̄ i neq̄ꝫ quīs perfecte poterit euitare ſi teneat ypoſtaſim cū illō vnā eſſe illā putredinem que eſt cā ꝯiūcta febris: marie cū putredo q̄dā extra venas ſit: quā in venas reſumi vt cū vrina euadē poſſit: in cōueniēs reputef oꝑibus nāe vt ſupra dictū eſt. ¶ Ad huc ēt q: ſi ypoſtaſis eſt de illa putredine q̄ eſt cā ꝯiūcta febris nunc cāe nūll facientis ipſāꝫ ꝑmiſcebif extraneꝰ qđ eſſet ꝯtra ipſiꝫ in cōmento ꝓnoſticoꝝ: vbi ꝑ hoc aſſignat dr̄iāꝫ inter ipſāꝫ ⁊ ſaniē vt dictū eſt ſupra. at vt h̄ſe tertium aliqualiter excuſemus: q: vō aliq̄s ſuis ſententijs nō vr̄ hoc ſuſpicari. dicēdū aut ꝙ ꝑt illā putredinē vocare nō humorē putridū q̄ eſt cā ꝯiūncta febris: ſꝫ humorēꝫ qui eſt cā āñcedēs: iāꝫ q̄deꝫ h̄ñtē initiuꝫ putredinis: ꝓp qđ putridū poſſem dici: cuius ſignū a duobus ibi dictis pōt aſſumi: ꝑmo ab hoc qđ dicit putredo humoꝝ que in vaſis vocās vaſa venas ⁊ arterias ſic̄ vbiq̄ꝫ locorū mos eius eſt: ⁊ nullā faciens in eo caplō mētionē de putredine humoꝝ q̄ extra venas: cū.n. cā ꝯiuncta ſi nō ſemꝑ ſit i vaſis: alia aūt ſic aut ab eo qđ in vaſis originē ſumat: nō intelliget ꝑ putredinē niſi eā q̄ eſt cāe āñtis q̄ largiori mō putredo vocaf ſicut vere putredini ſilaf: dicimus.n. frequēter humorē ſanioſum q̄ nō eſt ſanies: ſꝫ q: illi ſilaf: ipſāꝫ quoq̄ꝫ ypoſtaſim tā in ſanis q̄ꝫ egris q̄ ſꝫ ꝟitatē nō eſt pus dicimus ꝓportionabilē puri. ¶ 2⁹ ab h̄ qđ dicit optima vrina q̄ ſit ab eo qui putreſcit h̄ñte iam digōnē ſuſcipiēte a ꝯtinēte vaſe: h̄ꝫ ypoſtaſim: ēt manifeſtū eſt.n. ꝙ humoris putrefacti ⁊ iam febrē facientis nō multū ſꝑaf digō a nā: cū in eodē paroxiſmo fere totus expiret: ſed ſꝑaf digō eius q̄ eſt apt⁹ putreſcere quā cām antecedētē vocamus: ꝓp qđ dixit ex eo q̄ putreſcit ⁊ nō ex putrefacto vrina. a. vt ſupius viſum eſt nō decolaf ex humore putrefacto: cuꝫ ipſe nō ſemꝑ ſit in venis vrina autē ſemꝑ decolaf ab humore q̄ in eis. ſed ex eo q̄ putreſcit decolari pōt: vt dicaf putreſcens ille q̄ iā ex aptitudine ad putredinē vr̄ hr̄e inchoationem putredis: hic.n. eſt cā antecedens febris que ſemper aut eſt in venis aut ex eo ꝙ ex venis originēꝫ ſumit humorēꝫ ergo q̄ eſt cā antecedens putridū vocat ſicut vocabat in microtegni. caplō de cauſis ſalubribus corpoꝝ neutroꝝ: q̄ dicūtur ꝑſeruantes: ait.n. ibi ꝙ in h̄uorībus marie h̄ꝫ ꝯſiſtētiā oē hoc genus qđ q̄dē dicit: q: corpa neutra q̄ idigēt cauſis ꝑſeruantib⁹ ſunt illa q̄ h̄nt cāꝫ antecedentē futurē egritudis: ⁊ q: hec eſt ſꝫm plm̄ humoralis: iō dicit maxime hr̄e ꝯſiſtentiam in humoribus q̄ ſubiunxit: quos neq̄ꝫ glutinoſos neq̄ꝫ ſpiſſos neq̄ꝫ aq̄ſos: neq̄ꝫ multos neq̄ꝫ amplius calidos: aut ſridos: aut mordaces aut putridos: aut venenoſos oꝫ eſſe augmētati.n. cāe exiſtunt egritudinuꝫ: ecce ergo ꝙ vult ibi putridos humores eē cām antecedentē morbi: qđ q̄dem ſignificat per hoc qđ dicit: augmētati.n. cāe exiſtunt egritudinuꝫ: quaſi dicat ſicut iniciātes cāe ſunt neutralitatis q̄ dicunf antecedētes ad morbū: ita augmētati ſūt cāe egritudinū q̄ dicūf ꝯiūcte morbo: nec ē icōueniēs h̄ vt i microtegni ꝯmētantes dicebam⁹ eo ꝙ putredo multos h̄ꝫ gradus. ¶ Adhuc ēt equiuoce dr̄ de diuerſis ꝑ dr̄ias. ḡ ypoſtaſim q̄ in

cauſis

cauſis añcedentibus dñr inchoare: ⁊ ꝑ eas aliaꝝ putre-dinum q̄ ſunt cauſe ꝯiuncte. quot. n. dñaꝝ eſt cā añce-dẽs tot eſt coniuncta: ipſe quoqꝫ ypoſteſes q̄dam ſpẽs putredis ſunt puri ꝓportionate: ſignificãtes q̄dem pe-nes diuerſitatem ſue manerie ſanguis maneriem ⁊ pe-nes diuerſitatẽ ſue alterationis ſanguis alteratione q̄-re nõ intelligit ꝙ ypoſtaſis vrīe febriũ putridaꝝ fit ꝑ putredinẽ q̄ eſt cã ꝯiuncta febris ſicut ab ea reſoluta: ſꝫ reſoluit ab añcedẽte: nõ q̄dẽ ſicut pares ſꝫ ſicut ſuꝑflui-tas ex nõ ſanguificato ſibi ꝯmixta eadẽ gñe q̄ ea q̄ com-miſcet ſanguini ſanoꝝ. inde eſt ꝙ nec oportebit ꝙ cãe nãli facienti ipſam apud putridas febres ꝑmixta ſit di-ſpõ ꝑter nãm ullo mõ cũ in cã añcedente nõdũ ſit inflã-matus calor extraneus ſic in ꝑ ⁊ ꝓprio ſubõ quare gñatio-nis ⁊ ois eius digõ eſt a calore innato tñ: ſic ⁊ toti⁹ cãe añcedẽtis quẽadmodũ ei⁹ gñatio atqꝫ digõ apud ſanos q̄ꝛ ꝑ h ꝑꝫ ſic. ¶ Ad id qḋ 3⁰ allegabaꝉ ex ꝯmẽto ꝓnoſti-coꝝ. ꝑꝫ ẽt ꝑ h ꝙ notificatio ḋ ypoſtaſi ſupradicta nõ ē ꝓ-pria ſanoꝝ: ſꝫ cõis ſanoꝝ ⁊ egroꝝ. ¶ Per ſilẽ ẽt rñdet ad id qḋ 4⁰ allegabaꝉ a ꝓncipe. ca. de ypoſtaſi. q̄ꝛ lꝫ ꝓ-portio ypoſtaſ ſup maturatiõe mãe in toto corpe ſit ſicꝫ ꝓportio puris ſup maturatõe apātis: non tñ oꝫ ypoſta-ſim apud febres putridas ẽẽ ita ꝑtẽ mãe maturande ſicꝫ pus eſt ꝑs mãe q̄ eſt cã apātis: ypoſtaſis naqꝫ nõ eſt ꝑs ſꝫ ſuꝑfluitas. neqꝫ ſuꝑfluitas cauſe ꝯiuncte: ſꝫ añcedẽ-tis. hec. n. eſt cuius maturationẽ expetimus vt non fiat ꝯiuncta. reuocatio. n. ꝯiuncte ad diſpõnẽ nãlem ſꝫ pl'm eſt impoſſi: ꝑꝑ qḋ medici non multũ ſollicitanꝉ de illo qḋ aũt vꝛ ꝙ talis ypoſtaſis nõ inueniaꝉ in ſanis: q̄ꝛ nõ oꝫ in venis eaꝝ eſſe ſꝑ humorẽ q̄ ſit excutiendus: ⁊ ꝙ ſi inuenitur ſignificat aliquid qḋ ſuperfluit ex cibo di-gõne priuatum. non eſt intelligendũ ꝙ qñ in ſanis acci-dit eã reperiri ſit diuerſi gñe ab ypoſtaſi egroꝝ: lꝫ eius verba ſatis illud ſignificet: in vtriſqꝫ. n. eſt id ex cibo qḋ refugit ſanguificationẽ: ſignificant ſui ſubā ⁊ colore ſu-per manerie ſanguis ſic̄ ⁊ vrina: ꝯcedẽdũ ē tñ eã l egris magis aſſiſtari ſanici q̄ꝫ in ſanis ſicut ſanguis eoꝝ ē lõ-ge peior q̄ꝫ in ſanis magis q̄ꝫ dictus ſanioſus. ¶ Ad id vo qḋ ꝓnceps dicit ꝙ ſedimẽ laudabile in febrib⁹ nõ ē aliud niſi hũor faciẽs febrẽ ⁊c̄. Dico ꝙ tale ſedimẽ ñ ē humor nec cã ꝯiuncta fe. ꝑꝑ incõuenietis iã aducta. ad huc ẽt q̄ꝛ ipſe dicit ꝙ nõ ē niſi humor faciẽs febrẽ ⁊c̄. q̄ iam digeſtus eſt: ſꝫ cã ꝯiuncta expirat ⁊ reſoluiꝉ ⁊ non digeriꝉ ſm pl'm: quare ſedimẽ laudabile vel illaudabile nõ põt eẽ humor: qui eſt cã ꝯiuncta febris: neqꝫ põt ẽt ſimplr eſſe ille qui eſt cã añcedens. nam talis eſt in gñe alicuius humoris. ſ. ſanguis colere flegmatis vel melã colie: nulli quoqꝫ hñ ſilaꝉ ypoſtaſis maxime cũ ipſa fiet alia ꝑ digõnẽ qḋ nõ ꝯtingit aliꝭ humorib⁹ digerunꝉ. n. abſqꝫ hoc ꝙ dealbenꝉ. ¶ Adhuc ſi ſedimen eſt ꝑs cãe añcedentis illi homogenea: tũc cũ ſedimẽ ſit ſile ſaniei vt dcm̃ eſt: vꝛ ꝙ tota cã añcedens ſit velut ſanies ⁊ pu-tredo: qḋ ꝓ incõuenienti. ĝ. hitum eſt. ꝑꝑ qḋ cum dicit ꝙ ſedimẽ laudabile nõ eſt aliud ⁊c̄. antelligendũ eſt ab eo ꝙ eſt humor faciẽs febrẽ: q̄ꝛ eſt illi cõmixt⁹ ſic̄ ſuper fluitas: ⁊ nõ ſicut ꝑs illi homogenea: ꝑꝑ qḋ cũ ille pu-treſcit: putreſcit ⁊ id ſecũ: cũqꝫ digeriꝉ añq̄ꝫ putreſcat: di-geriꝉ ⁊ id ſecum: ⁊ ab eo ſegregaꝉ ſimul cũ vris atteſtãs illi. ꝑꝑ qḋ. ſ. diximus ꝙ ipm ꝯfigurat ſe tali ſanguini q̄ lis in venis exiſtit: lꝫ nõ ſit idem ſpẽ cum aliquo q̄tuor humoꝝ. ¶ Sed ꝯ iſtam ſolonem vꝛ: q̄ꝛ ma⁹ eſt in fe-bribus acutis fieri criſes ꝑ vrinã in q̄bus excerniꝉ cã fe-bris. ſi ergo cuiuſlibet febris cã eſt aliquis humor ex. 4. ⁊ huic accidit excerni ꝑ vrinã l tpe criſis: ⁊ in ea ſubſide-re: erit ypoſtaſis de gñe illius humoris q̄ facit febrẽ. ſ. l. ꝑs illi⁹. ſ. illi homogenea. ¶ Niſi eẽt ꝙ tales ypoſtaſes non dñr ſimplr ypoſtales: neqꝫ nãles, ⁊ conſuetudina-

les ſꝫ ipſius egrie: ſꝫ ꝑ viam cretice expulſiõis facte q̄s nõ facit nõ ſibi derelicta ſꝫ ꝑ morbũ ſtimulata: ſꝫ de talib⁹ ypoſtaſibus accidẽtalr apparẽtib⁹ in vrinis egroꝝ nõ ē nobis ſermo. hec. n. non eſt dubiũ eſſe diuerſas gñe ab ypoſtaſib⁹ ſanoꝝ. ¶ Fortaſſis ẽt hic attẽtiõe dignuꝫ ꝙ febres in quibus apte nate ſunt fieri criſes ꝑ vrinã ſunt febres eueniẽtes a ſanguine aquoſo ⁊ flãtico in q̄ abũ-dat vrinalis ſubā: ⁊ ꝑ ꝯñs ypoſtaticũ ſupradictũ qḋ ab eiſdem cãis abũdat in corpe a q̄b⁹ flegma vt dictũ ē. ē. n quare nõ oportebit ꝙ ſi criſis fiẽs ꝑ vrinã educat ſubāꝫ aquoſam multã ⁊ ypoſtaſim multã cũ illa: ꝑꝑea ypoſta-ſis egroꝝ ſit ois de gñe humoꝝ q̄ faciũt febrem. id. n. a quo fiebat febris eſt flãticus ⁊ aquoſus ſanguis. hic ãt non educitur per vrinam: ſed eius ſuperfluitas ꝑ quaꝫ dicebatur flegmaticus ⁊ aquoſus.

¶ Capitulũ 3ᵐ i q̄ oñdit q̄d ſignificet ypo. ⁊ q̄d vrina.

IAm igitur manifeſto exiſtẽte ꝙ ypoſtaſis in ſa-nis ⁊ egris eſt vna ⁊ eadem ſm ſpẽm: ⁊ ꝙ ſicut in ſanis exiſtẽs ſuꝑfluitas q̄ de cibo euaſit in ſanguificatã ſignificat ſu-per manerie ſanguis q̄ in venis ſicut ⁊ vrina: ſic exiſtẽs hoc idẽ in egris ſignifi-cat ſilr ſup manerie ſanguis q̄ in venis illoꝝ pariter: ⁊ vrine. ⁊ ꝑ h ſup cã q̄ ad eorum egritudinẽ añcedit non erit difficile cognoſcere apud febres putridas q̄d ypo-ſtaſis ſignificare apta nata ſit. ſi q̄dẽ id galieniticũ ꝑ de criſi memoriter obſeruet: ꝙ in egris melior vrina eſt q̄ ſilior vrine ſanoꝝ. q̄ vo non eſt ita: aut ſignificat ꝙ dige-ſtio non fuit tñ: aut ſignificat cum hoc ꝑditionẽ: q̄ q̄dẽ ſnĩa cõis eſt: ⁊ ꝯtentis in ea ypoſtaſib⁹ cuius ẽt ſile dixit in cõmento ꝓnoſticoꝝ: cũ ait. ꝙ res ꝯrie rebus nãlib⁹ vltima ꝯrietate ſignificẽt ꝑditionẽ ſicut ſiles euaſionẽ ꝯparatiõe q̄dẽ facta ſꝑ reꝝ q̄ in egris ad eas q̄ in ſeipſis ſanis. ¶ Propter qḋ ſciẽdũ prius nobis: q̄ ſit melior in-ter vrinas ſanoꝝ. illa. n. ſi ypoſtaſim habuerit erit ypo-ſtaſis cui⁹ melior inter eas q̄ ſanoꝝ. ¶ Dico ergo ꝙ ſic̄ dicit Gal. melior ex vrinis ſanoꝝ eſt q̄ eſt mediocris in ſubā iter tenuẽ q̄ eſt ſic̄ aqua: ⁊ ſpiſſam ſic̄ vrinã aſini ⁊ eſt in colore declinãs ad citrinũ tinctũ: vel ad rubedinẽ clarã hñs ypoſtaſim in fundo vaſis: albã: lenẽ. ⁊ equalẽ ſilem ypoſtaſi aque roſacee talẽ. n. vrinã vocant medici digeſtã. ex qua ſignificaꝉ ꝙ ex cibo ⁊ potu iã ꝯſequutis ꝯpletã digõnẽ in epate ⁊ venis: ⁊ ẽ factus ſanguis tẽꝑat⁹ quẽ abſolute ſanguinẽ voco. erat ãt ⁊ iſta vrina tẽpera-te q̄ſtitutis: tẽꝑeratiqꝫ odoris. ſ. nec ois ſetida: nec extin-cta: claritatẽ q̄dẽ hñs: ⁊ ſpuma carẽs. Apparet ãt talis maxime in corporibus optime ſanis. qñ. ſ. ſunt ſm me-liorẽ diſpõnẽ ſue ſanitatis. ſic. n. dicebat Gal. ꝑ de criſi. ¶ Non oꝫ vt queramus vrinã q̄ ē in ſũmo bonitati di-gõnis in aliquo niſi in illo q̄ eſt in vltio ſanitatis ⁊ bõi-tatis: ita tñ ꝙ recipiũt ꝓdicte ꝯditiones vrine diuerſita-tẽ: q̄ꝫdã penes ſexũ ⁊ etatẽ: ſicut ⁊ ipſa ſanitas. in aliꝭ aũt corporib⁹ minus bonã hñtib⁹ ſanitatem: nãliter tñ ſe hñtib⁹ ⁊ in ſua nãbn ꝯſeruatis diuerſificabiꝉ partiꝫ: ab ea q̄ illoꝝ in ꝯditionibus ſupradictis penes nãlem lapſum corpoꝝ in ca. fri. hu. ⁊ ſic. i egrotãtibus ẽt patẽ-tior erit diuerſitas. ¶ Sꝫ dicam⁹ nũc cãs haꝝ dñaruꝫ melioris vrine in ſanis apparentis ſup quas ipſa ſignifi-cat ſic̄ effect⁹ ſup cã. ¶ Ex his. n. patebũt i cõi cãe dña-rũ peccãtiũ ⁊ ab illis diuerſaꝝ: ⁊ q̄ꝛ vſis oium cã ē ꝑfe-ctio ⁊ equalitas digõnis ſanguis. videndũ eſt nobis q̄lo quelibꝫ eaꝝ eã comitaꝉ. ¶ Dico ĝ ꝙ mediocritas ſubē ipſius comitaꝉ ꝓncipalr bonitatem digeſtiõis ſanguis in ipſis venis. palã. n. eſt ꝙ chilus maſſe ptiſanarie aſ-ſucte in venas ē ſubtilis ⁊ aqueus ⁊ ab oi cibi groſſicie colat⁹. niſi. n. talis eẽt nõ de facili penetraret i vẽas me

ſerꝰicꝰo ite per exiles: de nā autem digeſtionis eſt cū attractiꝰ fuerit vſqꝫ adeo ꝑ ad ſpiſſitudinē magis ꝛ magis illum donec in mēbꝛa ꝯuertat. ſanguificatꝰ āt mediocritatē ſubē q̄ſdā inter tenuitatē ꝛ ſpiſſitudinē: reſpectu ſanguinū oīum aīaliū quibuſdā ad ſpiſſiorē: ꝛ quibuſdam ad ſubtiliorē ſubām ꝯuerſo: q̄ꝫ ſit ſanguis humanꝰ ꝑꝑ qḋ oꝫ vrinam a tali humano ſanguine decolatā atteſtari ſibi ꝑꝑ hr̄e mediocritatē ſubē inter vrīas oīuꝫ aīaliuꝫ ad verā āt ſubē mediocritatē tāto magis accidere q̄nto ſanguis humanꝰ fuerit melioris tēꝑamenti ꝑꝑ qḋ in optime ſanis corꝑibꝰ q̄n fuerint in poſtremo adoleſcentie ꝛ ſtatus initio erit maxīe tale ſanguis tēꝑamētū ꝛ talis nā ſubē vrine mediocritas ſibi correſpōdēs ꝑꝑ talia corpora: tunc ad ſūmū ꝯpleonis ꝛ tēꝑamēti deuenire. ℭ Dicitur āt talis vrine color ēē atteſtans colori ſanguis tēꝑati illius. ſ. quē abſolute ſanguinē vocꝰ ſine additiōe: vt ſtātē colle ꝛc. q: n. vrina a ſanguine decolaſ: oꝫ eam hr̄e aliquid de ſanguis tinctura: nō ita. ſ. ꝙ ex toto ſit i ſanguis colore cū ipſa ſit ſuꝑfluitas aquea: ſꝫ ꝙ declinet in colore ad rubeū nō clarū. hic. n. color maxīe atteſtaſ ſanguī tēꝑato: tēꝑate āt q̄ntitatꝫ ꝛ ipſa erit: q: cū ipſa nō dat digōnē neqꝫ ſuꝑfluā neqꝫ diminutā ſignificat aſſūptoꝝ q̄ntitatē ꝓportionatā fuiſſe virtuti: quare ꝛ tēꝑatā. ℭ Ex q̄ ſeqꝫ vrinā mediocris q̄ntitatꝫ eē niſi h impediaſ ꝑ accñs: qḋ q̄dē accñs i optie ſanis exiſtere nō pt: ſi q̄dē ꝛ ipſe arte ꝯſeruatiua regāt: erit āt iſta vrīa nō ois fetida ſicē q̄ valde coſiēs: coſa. n. ō facili putreſit: ꝛ putrefacta magis aldes fetet: aut ſicē q̄ multā putrefactioem ſignificat: neqꝫ ois ſine fetore qualis appet in mortificatiōe caloris natiꝛ ꝛ ſūma cruditate: ſꝫ erit modici fetoꝛꝫ ꝑꝑ ſuꝑfluitatē nō obtineri neqꝫ regulari a calore inato: ideoqꝫ de facili occupari ab ex̄neo q̄ alterat eas in ꝑrauos odores: clara āt erit. i. puꝛ ꝑꝑ nō abūdare ſuꝑfluitatibꝰ q̄ ꝓhibeant trāſitu viſus i eā: carebit āt ſpūa: q: ſanguis a q̄ ōcolaſ ꝑfecē digeſtꝰ ex̄nā vētoſitatē ꝛ viſcoſitatē nō hꝫ quibꝰ ſpūa ꝯficit. ℭ Nec ḡ talꝰ vrīa ē illa ad quā oꝫ facē ꝯparationē vrinaꝝ vt q̄cūqꝫ fuerit ei vicinior melior iudicet: q̄ vō ab ea remotior minꝰ bōa. ℭ Attēde tñ ꝙ nec talis vrina erit vnius modi apō vtrūqꝫ ſexū: ſꝫ in mulieribꝰ paulo ſpiſſior ꝛ turbidior q̄ꝫ in viris ꝑꝑ non ꝯſeq ſanguinē tm̄ digōnis eis q̄ntū i viris ex diminutōe caloris in eis q̄ ſit ꝙ ſanguis eaꝝ ſit hūidior ꝛ aq̄ſior: ꝛ pluriū ſuꝑfluitatū et q̄ accīt vrinā ab eo ōcolatā ſpiſſiorē ꝛ turbidiorē eē: ſpiſſiorē q̄dē ſi: q: a ſpiſſiori ſanguie ōcolaſ: ſꝫ aq̄ſiori ꝛ minꝰ digeſto: ꝑalā. n. ē ꝙ calidi ꝛ ſicci ꝯplonē hūtes ſpiſſiorē hūt ſanguinē. vt dic Gal. microtegni. caꝰ de ſignis ca. ꝛ ſic. ꝯplonis epatis. ſūt āt ꝛ hi colericiores: tales āt tenues hūt vrinas: vt ſupiꝰ oſtſum ē: mulieres ḡ hūt vrinas ſpiſſiores ꝑꝑ hr̄e ſanguinē eaꝝ m hū admixtū ſuꝑfluitatibꝰ crudis q̄ nō cū vrīa ſecluūdīt: ꝛ has eaſdē fieri cāꝫ turbiditatꝫ i eis. ℭ Adhuc aūt hūidꝰ ꝯplo pluriū ſuꝑfluitatū ē aggregatia q̄ꝫ ſicca ꝑꝑ qḋ videmꝰ ſp apō hūidas ꝯplones vrinas ſpiſſiores q̄ꝫ apō ſiccas. ℭ Ex q̄ manifeſtū ē ꝙ nec eiuſdē hmōi vrina iueniſ i etate q̄ iſta vl. q̄ illā exiſtentia: puerilis. n. etas ꝑꝑ ꝯplonis hūiditatē ꝛ ꝑꝑ copiā ciboꝝ ꝛ ꝑmixtionē in eis ſanguinē cū ſuꝑfluitatibꝰ plenaꝛioꝛqꝫ ꝛ vrinā fac ſpiſſiorē: ſel āt eas ꝑꝑ ꝯrias cās ꝯrnū opaſ niſi impediaſ ꝑ viā accidētis: voco āt ſuꝑfluitates id qḋ nō ſanguificaſ ex maſſa pūſinaria affluens i venas: hec. n. ē cauꝰ ꝓprietas ē cū abūdauerit i ſanguie reddere vrinā ſpiſſ orē: ꝛ turbidiorē. ℭ Declināt āt mulieꝝ vrie ꝛ ſilr aliaꝝ duorū etatū magꝫ ad albedinē q̄ꝫ ruborē ꝑꝑ calorē n̄ poſſe in eis ſufficiēter dn̄ari aſſūptoꝝ vt ſanguis i eis veniet ad purpureū ruborē ſicē i his q̄ viri ſūt. ℭ In corꝑibꝰ āt nā diſtēꝑatis i calidoꝛ q̄ſi fuerit ſm meliorē diſpōnē ſue ſanitatis declinabit vrīa i colore plus ad rubeū clarꝫ et teſtans colericitatē: in diſtēꝑatis āt i frido declinabit plꝰ ad albedinē atteſtās flegmaticitatē: in diſtēꝑatis āt i hūido declinabit plus ad ſpiſſitudinē atteſtās multitudinē ſuꝑfluitatū: in diſtēꝑatis āt in ſicco declinabit plus ad tenuitatē atteſtās paucitatē eaꝝ. ℭ In febricitātibꝰ āt vt ḡnalr eſt dicere hēbit vrina ſbām ꝛ colorē penes nām hūoris i ſanguie dn̄antis ꝓportiōabiles ſanis ꝛ tāto q̄dē patiētiꝰ in eis q̄nto ꝛ hūores dn̄antes dn̄iū māifeſtiꝰ eſt in illis q̄ꝫ in ſanis. ℭ Adhuc āt penes digōnē vel indigōnē eiꝰ q dn̄aſ hūoris. ℭ Dubitamꝰ āt ꝛ ꝑoſt h quō q̄libet vrīaꝝ bone ypoſtaſis appētis in vrīs ꝑdicta cōſeq ꝑfectā ſanguis digōnem. ℭ Dico igiſ ꝙ ad ꝑfectaꝫ ſanguis digōnē ſeqꝫ ypoſtaticū eē albū. no q̄dē q: virtus imutatiua ꝛ calor inatꝰ cū ei ꝑualuerit aſſimulēt illud mēbris q̄ apud medicos vocanſ radicalia. vt dicit Gal. aſſilans digōnē huius digōnis ſaniei aſſimilādo. n. ē veriſile ꝙ nā ꝯuertat plus ſuꝑfluitatē ſanguis in aliq̄ꝫ ſilr tudinē mēbroꝝ radical. n̄ q̄ꝫ ipſm ſanguinē q ē cordi alimētū. ℭ Preterea. neqꝫ talis trāſmutatio ꝛ dealbatio fit i ſpatibꝰ apud ꝯuerſionē hūoris ad ſaniē: q: vtus ꝛ calor nālis cū ꝑualuerint ſibi itendēt eū aſſilare radicalibꝰ mēbris albis: h. n. fortaſſis veꝝ eēt ſi talis ꝯuerſio fieret in ſpatibꝰ mēbroꝝ q̄ ibi vocāt radicalia eo qḋ illa ſūt albꝰ: ſꝫ cū iſta dealbatio fiat ēt in ſpatibꝰ mēbrorū carnoſoꝝ. ſ. lacertoꝝ i quibꝰ rubedo dn̄aſ: nō erit talis ꝯuerſio ꝑꝑ h ꝙ virtꝰ ꝛ calor nālis intendāt hūorē illis aſſilare. rubefacerēt. n. tūc magis q̄ꝫ dealbarent: ſꝫ erit vtriuſqꝫ dealbatio: vt mihi vr̄ ex altera cā: in ſaniei q̄dē ꝑꝑ calorē nālem cū ꝑualet ſbē ſicce hr̄e de albore qḋ videmus de calore ignis cū egerit in carbonēs lapidē aliaqꝫ corꝑa ſicca: ſbas vō hūidas hr̄e alios colores inducere penes nām māe ꝛ efficiētis: ꝑꝑ qḋ dicit Gal. ſꝑmēto aforiſmi circa ḡnationem ſaniei. ꝙ ſanies ē de ſanguie putreſcēte i flegmōe ſicē cinis ex ꝯbuſtis lignis. in putrefactōe. n. ſanguis in flegmōe expirat ſubtile ꝛ aqueum qḋ in ſanguie: groſſū āt incineraſ qḋ ē ſanies: i ypoſtaſi aūt ꝑꝑ hmōi ſilr ꝯtingit dealbatio cū calor inatꝰ dn̄aſ ſibi. nā cū ypoſtaticū ſit illḋ qḋ ſanguificari n̄ potuerit dēꝫ ē: ipꝫ i ſua ſpē remanēs reuoluit i venis ſilr cū ſanguine quare dn̄ante ſibi calore ſubtile eiꝰ ſicut expirat: groſſū aūt q̄ſi cinis ſcm̄ dealbaſ adiuuāte ad h non paꝝ: ꝛ ꝙ maſſa pūſinaria ſuit colore ſbalbiꝰ: ſi vō calor inatꝰ ſuꝑfluā diſtēꝑantiā paſſus poſſit has obtinere māe: aut māe ꝑꝑ ſuā malitiā n̄ ſint ab illo paſſibiles: tūc trāſmutat eas i alios colores penes nāꝫ māe ꝛ efficientis: vt aliq̄n iducat colorē rubeū q̄nqꝫ citrinū: q̄nqꝫ ruſum: q̄nqꝫ fuſcū: q̄nqꝫ plūbeū: q̄nqꝫ vō nigrū. cū ḡ calor inatꝰ ſanguinē ꝑfecte obtinuerit: tūc illḋ ypoſtaticū ꝑfecte obtiebit: qḋ nihil aliud vr̄ eē: q̄ꝫ q̄ſi ſuꝑfluēs q̄dā cinis apud nālē ebullitionē in ſignificantē ꝛc. illum in epate ꝛ vēis.

Dubitabit āt aliq̄s q: cū tal' icineratio nō poſſit abſqꝫ aduſtiōe fieri: tūc ſanies ꝛ ypoſtaſis albe vlteriorē aduſtiōeꝫ ſignificaſ videbitſ q̄ꝫ nigre: cū de nā caloris ſit ꝑ cū egerit i hūidū denigrare cū vō ipꝫ exiccauerit dealbare. ℭ Niſi eēt ꝙ tal' dealbatio nō ē dicēda ꝓprie aduſtio: ſꝫ vlterior q̄dā ōcoctio: ꝛ hūidi terminatio i ſiccū ſcḋ q̄dē i ypoſtaſi a calore dn̄ante inato: i ſanie vō a nō miſto ex̄nei caloris exceſſu: calor. n. inatꝰ nō multū diſtēꝑantiā paſſus pōt facē hāc ꝯuenientē terminationē: denigratio āt fiḡt vtrobiqꝫ extranei caloris exceſſum adurētis hūidū: ꝛ in tale ſi. cū terminare nō potētis ꝑꝑ iꝓportiōalitatē aut caloris inati vltime deſcm̄. ℭ Et ēt hic ſciēdū ꝙ ſicē vrie calor atteſtaſ colorí hūoris dn̄antis in corꝑe ſic ꝛ color ypoſtaſis: ꝑꝑ qḋ dicit ꝑnceps ꝙ color ypoſtaſis ē vt plꝫ ſꝫ vrine colorē: ꝛ ꝙ melior eaꝝ que ab hac diuerſificanſ ē alba: qḋ q̄dē dic: q: alba ſignificat actionē caloris i hūidū

ſanguificabile: illud qḋ ſupfluit ex illo marie eq̄le tra
loꝝ.n.bn̄.pportionat̄ hūido facit apḋ ypoſtaticū pdictā
terminationē humidi in ſiccū eiuſq; poſtea dealbatōe;
nō decipiat aūt nos neq; albedo ſaniei aut flegmatis in
vrina ſubſidētis q̄ equoce dr̄ ſedimē: cū eo de q̄ loq̄r.
ipm.n.differt ab vtroq; illoꝝ: ſubtilitate ⁊ leuitate ſbe
nec ſedimē qḋ eſt albū pp pmixtionē alteri⁹ corpis cū
eo: vt dicit Gal.in pmē.pnoſticoꝝ. ❡ Seq̄r ēt ad pfe
ctū ſanguis digōnē ypoſtaticū eē lene ad tactū: lene.n.
⁊ aſpu⁹ dr̄e ſunt tāgibiliū.vt āt apud Gal. ſignificari p
lene eq̄litas pmum ſubſtātie eius.ita.n.expoſuit egōnē
lene illo.§.cōmēti pnoſticoꝝ.⁊ egō eſt ita mala q̄ ē pma
ea viſcoſa lenis ſiue ſit alba ſiue citria.ait.n.q̄ oē qḋ p
cedit ex corpe lene ē lene pp vnā dūm ppietatū.ſ.aut
ppea q̄ ipm recipit digōnem ſm eq̄litatē: ita q̄ nō refu
git nām pe aliqua ex pnb⁹ eius q̄ nō reſoluat ip̄s aut
pp liquefactionē vehemētē: ita q̄ nulla ex pnb⁹ mate
rie ſit cui h̄ nō adueniat pp qḋ pcluſit q̄ ſic melius eſt
q̄n id qḋ eſt bonū eſt equale.ita id qḋ ē malū ē deteri⁹ ſi
ſit eq̄le: q̄ pmū ſuſcipit opationē nāe cū totalitate ſua:
2ᵐ vō ſuſcipit malitiā egritudis cū totalitate ſua. ❡ Et
ſilr huius dicebat pnceps 4ᵉ cānō.tractatu de criſi.ait
.n.q̄ ſedimen diuerſum in ſba ⁊ colore q̄ ſigt̄ hūoꝝ di
uerſoꝝ multitudinē ē maliū ⁊ deteri⁹ eo ē id qḋ ē mioꝝ
ptiū: ſigt.n.q̄ nā nō p̄t expellere niſi poſt q̄; mioꝝ inſ p
tes. ❡ Deinde dicit.q̄ lene ē multotiēs ſignū. ſituu;
mag⁹ bōitatis q̄; albū: ⁊ q̄ multotiēs viuit ille cui⁹ ſedi
mē ē decliue ad rubedinē: ſ; ē lene ⁊ morit̄ ille cui⁹ ſedi
mē ē dcliue ad albedinē: ſ; ē diuerſū aſpeꝝ.ſbe.n.boni
tas vt dicē: ē facilioꝝ ad ſuſcipiēdū expulſionē q̄; bōitas
coloris. ❡ Ex q̄ māifeſtū ē q̄ cū ipſe oppoſuerit ad le
ne diuerſū aſpeꝝ voluit q̄ p ſedimē lene id ſbe cuius p
tes ſūt vnigenee q̄ ſilr ſuſceperunt ſiue nāe: ſiue morbi
actionē: cū.n.ptes ei⁹ diuerſe ſint nō ē lene ad tactū ſed
aſpeꝝ.qḋ qdē ſ; pl; ſigt̄ q̄ hūores q̄ ſūt cū ſebris ſūt di
uerſi q̄re ⁊ difficulter maturabiles.aliqn̄ vō nō ſigt̄ hu
moꝝ diuerſitatē a qb⁹ ip̄; ſepat̄: ſ; ſignificat nām vel moꝝ
bū nō obtinē eq̄lr oēm ptē hūoris: aut aliq̄s ipſi⁹ ſedimi
nis ptes aduri q̄ faciūt tactū aſpeꝝ illoꝝ: ⁊ p pñs aduſti
onē hūoris: aliqn̄ vō ptēs aduſtas ſanguis groſſi ſibi cō
mixtas: aut aliqd liq̄factū ex mēbꝛi a caliditate ignea.aut
ſcabiē veſice talia āt ſedimina ſūt q̄ ſilia vident̄ groſſi
ſilr vt petalis aut furfuri.leuitas ḡ ſedimis alias boni
tates hūtis ſigt̄ q̄ tā ſedimē q̄; ſanguis a q̄ ſepat̄ ſuſce
pit actōem nāe cū totalitate ſua.de nectare ḡ ad pfectū
ſanguis digōnē quā caloris actiōe ſuſcepit eq̄le ſ; oēs
ei⁹ ptes ⁊ p h̄ in tactu leuitatē ſeq̄r ypoſtaticū qḋ ab eo
ſepat̄: ſilr eē lene.cōtrat̄ quoq; ⁊ ad pfectū ſanguis di
gōnem ypoſtaticū eē eq̄le. ❡ Expōit āt Gal.p de criſi.
ypoſtaſim eq̄lē duob⁹ modis ⁊ ē ſmo ei⁹: ⁊ o; qdē vt cō
ſideres de eē nubis ſubſidētis: q2 o; vt ſit alba lenis eq̄
lis: deinde exponit eq̄lē ⁊ dicit: ⁊ o; q̄ ſit eq̄litas i ea ſ;
duos modos: q̄rū vn⁹ ē vt n̄ ſit diuiſa: diſrupta ⁊ ſ; iſtū
expōnē idē ē dicere eq̄le qḋ ptinuū: ali⁹ vō ē vt ſit in oi
b⁹ horis apparēs alba lenis ptinue i. q̄ vna ſit eq̄lis al
teri: ⁊ iſta eq̄litas ē dcā equoce cū pori ptinuitas qdē api
tidis ei⁹ oī hora cū pdcis pdinōib⁹ nō ē eadē cū ptinuita
te ſbe: ⁊ iſta eq̄litas ſcdo mō accepta vr̄ magis ppia q̄;
pria.eq̄le.n.ad aliud dr̄: eſt āt ca eq̄litatis p dicte cogni
ta p cām ſui ptrā.ſ.diſruptiōis.diſcōtinuat̄.n.ypoſtaſis
in pnb⁹ ſuis ſicut ⁊ oē aliud diſcōtinuat̄ poſtuz: aut pp
ſupfluā ſiccitatē que pō ſepat̄ a pte: vt in ſebrib⁹ inceſ
ſis apud ſtercus cū ſepat̄ in ſgbalas.vr̄.n.ppoſitū con
tinuatoꝝ hūiditas: ad cui⁹ pſumptionē qḋ relinq̄t eſt vt
cinis vel pluis aut bis ppoꝛtōale: ⁊ huic ſilis.diſcōtinua
tio vr̄ l furfureis ypoſtaſib⁹ aliās q̄ aduſtionē ſignificāt
aut diſcōtinuat̄ pp vētoſitatē diſrūpētē: vt apparet apḋ

nubes in aere quas fortis ventus diſrupit vtraq; āt ho
rū cāꝛ eſt digōnē pimentis: non.n.ꝑplet̄ digō: ſi aut ven
tus aut ſiccitas dnāt̄.ſit.n.calido ⁊ hūido quoꝛ pr̄ius
vētus poſt h; ortū. ❡ Eſt.n.vēt⁹ vapoꝛ ſicc⁹ nō hūidus
adhuc āt a caloꝛe reſolut⁹ magis debili q̄; forti.q̄re con
tinuitas ypoſtatici cōtrat̄ digōnē bonē ſanguis ptinnū
ſibi ⁊ vnū faciētē ypoſtaticū a ſanguine reſoluit̄: ē āt ō
nā diuulſi a vēto ypoſtatici min⁹ deorſuz tendere q̄; ad
ſupioꝛa leuari: ſpū ſp ferēte ipm ſurſum. ❡ Ex q̄ ē ſcie
dū q̄ ſicut ſpūs diuellit ypoſtaſim ⁊ ſic phibet ſubſide
re illā: niſi ipſa fuerit multe q̄titatis ⁊ ſpiſſitudis ēt gra
uitatis ptinuatio āt nubis ſm pſm ē faciēs declīare illā
pp pturbādēs ſpūs natare facientis: niſi ipſa fuerit valde
pauca ⁊ multe ſubtilitatis ⁊ leuitatis quēadmodū colli
ce: eq̄litas āt appitiōis ei⁹ in oī hora ſub iſtis pdiōibus
cāuit a remanētia fortitudis v̄tutis has opatiōes faciē
tis qḋ qdē in ſanis ſignificat pſtātiā ſanitatis.diſcōtinua
tio.n.in h̄ apud egros ſigt̄ q̄ nā quoſdā hūores ſufficiē
ter digerit: quoſdā vō nō p̄t. ❡ De ḡ ſunt cāe dr̄iaꝝ me
lioris ypoſtatici ad qḋ o; facē pparationē ypoſtaſiuz q̄ in
ſebrib⁹ vt q̄cūq; fuerit ei vicinoꝛ melioꝛ indicet̄: q̄cūq;
vō ab ea remotioꝛ min⁹ bōa. ❡ Has āt dr̄ias marie pple
tas eſt inuēire apud corpus optime ſanū circa huc aug
mēti extēs: ſi qn̄ cū vrinis taliū aliqd ypoſtaticū exclu
dat̄: pp id qḋ ſcitū eſt ex pmiſſis.ſōq; aliq̄s imutatiōes
ſuſcipiet apḋ alīs etates adhuc ⁊ ſilr penes ſex⁹ diūſitatē
diuerſificabit̄ partip ⁊ ipm vt l pueritia ſit maioris q̄ti
tatis ⁊ pluris ſpiſſitudinis: in ſenectute vero ē; pp id
qḋ ſcitū ē ex pmiſſis.in muliere vō pauca ē talis ypoſta
tici ſepatio ſ; pſm: pp qḋ dicit pnceps q̄ maſculoꝝ vri
ne cū mouent̄ ſm pſm turbidant̄ ⁊ declinat eaꝝ turba
tio ad ſupioꝛa: mulieꝝ vō vrine fere non turbidant̄ ex
motiōe pp paucā ſepationē ſui: ⁊ cā eſt mineratio digō
nis ſepantis ⁊ ad ſūdū declinare facientis: cū.n.nā non
pfecte digeſſit ſanguinē neq; ad ſpiſſitudinē pueniētē
deduxit eū: ſ; ipotēs facere pſtare ipm aquoſum opata
eſt: tūc tale ypoſtaticū qḋ ſanguificationē fugit pſtare
facit ⁊ in vnū ducit: pp qḋ euadēs cū aquoſitate idiſtin
ctū pſtiterat ab illa digōne qdem eā cōs pſtare faciente
⁊ in vnū ducēte.diſpſum tū p totū corp⁹ vrine facit vri
nā ſpiſſioꝛē ⁊ turbidioꝛē: ſicut ſepatum ⁊ deſcendēs ad
imū ſubtilioꝛē ⁊ clarioꝛē relīq̄t eam: ſilr qdē faciēs ſteri
li egenimo ſpmati: q̄ Ariſ.in lib.de gn̄atione aīaliū. tali
experimento docet diſcernit: ait.n.q̄ ſterile eſt qḋ frīdū
ſubtile ⁊ indigeſtū ⁊ in aquā cito diffundit̄ ⁊ ſupnatat
genimū aūt q̄ calidū ⁊ digeſtū ⁊ pſtās ⁊ groſſitiē hñs
q̄ in aqua cito deſcēdit ad fundū. ❡ Ex q̄ notādū ē q̄
quecūq; vrine ſpiſſitudinē multā hñtes ypoſtaticū dſcē
ſum nō hñt: pp cām pdictā: credēdū eſt eas non hr̄e in
hñtibus āt q̄to velocioꝛ ⁊ facilioꝛ fuit deſcenſus tanto
pplētioꝛ ſignificat̄ digō: que q̄to magis pſtare facit ta
le ypoſtaticū: tāto ⁊ ipſius ab vrina diſtinctio velocioꝛ
comitat̄: quare vbi talis ypoſtatici nulla diſtictio aut ō
bil aut fere nulla ciboꝝ ſanguificatio denotat̄. ❡ Que
cūq; vō vrīe multe ſunt tenuitatis nō ſūt apte hr̄e talis
ypoſtatici ſepatōē; aut modici valde: eo q̄ tale ypoſtati
cū nō ē deductū i eis: qḋ qdē ſigt̄ vt ē gn̄alr dicere alte
rā quatuoꝛ reꝝ.ſ.aut opilatiōes et qb⁹ nō pōt euadere
niſi qḋ aqueū ⁊ ſubtile aut multā ſanguinis colerizatio
nē in q̄ tale ypoſtaticū a caloꝛe abſoꝛtū non eſt repibile
aut multā ſiccitatē ⁊ buſtionē talis ſupfluitatis vt l ſic
cis nā ⁊ ſenib⁹: aut multū ſanguis cruditatē ſic videm⁹
in vigilātib⁹ ⁊ crapulatis ⁊ alīs idigōnē paſſis: i qb⁹ ſic
vr̄ pp ſanguis indigōnē; vrīa nō pingueſcit: ſ; ſubtilis
elabit̄.a qua fere nihil ſubſidere poteſt: ſicut.n.ſanguis
cū pпletur in eo digeſtio ad ſpiſſitudinem q̄dam dedu
ctus eſt: ita ⁊ aquoſitas q̄ tunc ab eo ſegregat̄ groſſitiē

quandam affecuta eſt ab illo.

Sed dubitabit aliquis: q2 ſi ſanguis p̄ di-gōnem ad ſpiſſitudinē du ctus vrinam reddit ſpiſſiorem: tunc viri ſpiſſiorem mu lieribus ſanguinem habentes deberent habere vrinam ſpiſſiorem: cuius oppoſitum oſtenſū eſt. ꝯ. ℂ Adhuc ſi id qđ ſubſidet in vrina eſt id qđ refugit operationem nāe apud conuerſionem cibi ad ſanguinem: vt. ꝯ. dcm̄ eſt: tunc ſi oꝫ cum in his qui indigōnem paſſi ſunt non ſolum modica quedam particula refugerit operationes nature: ſed fere totum qđ aſſumptum fuit: vt q in vri- nis talium plus de tali ypoſtatico debeat excludi cū vri na q̄ȝ in alijs: ⁊ per h̄ vrina pinguior fieri. ℂ Niſi eēt q duplex eſt indigō venaꝝ: q̄dam abſoluta: ⁊ quedam re lata: abſoluta duplex: quedaꝫ eſt abſoluta priuatio: que dam vero 9̄rā opatio: illa que eſt 9̄rij opatio non facit oīno vrinam ſubtilem: neqꝫ priuationem ypoſtaſis: ab ſoluta vero priuatio adhuc eſt duplex: nam aut eſt indi geſtio: cum qua eſt inchoatio q̄daꝫ actionis caloris nā lis vt fiat ebullitio ⁊ cōmotio i hūido digeſtibili: ex qua fit in vrina turbiditas ⁊ ſpiſſitudo: ſed non ſepatio: hāc .n. adhuc indigeſtam vocamus p̄p̄ indiſcretionem: aut eſt indigō ſm quā calor innatus nihil adhuc de quo ſit curandum agit in id qđ ſanguificari oꝫ: ⁊ ex hac marie fit ſubtilitas ⁊ claritas in vrina ⁊ iſta eſt duplex: q2 calor innatus aut deſinit agere ſicut impeditus: aut ſicut ſo- pitus: impeditur aūt tripl'r. ſ. aut ſicut pteritus a mali- tia cibi: aut ſicut ſuffocatus a multitudine: aut ſicut re- tractus p̄ aliqđ accñs. ſopit aūt dupliciter: aut ſicut mul tum diminutus p̄ victoriam frigoris ſup ip̄m: aut ſicut a morbo ſubiugatus vt in p̄ncipijs febrium: indigeſtio vero relata eſt illa q̄ diminuta vocat̄ q̄ non eſt ſimpl'r in digeſtio: qua calor nullā egerit actionem in cibum: ſꝫ dr̄ indigeſtio p̄ relationē ad eam q̄ pfecta eſt: ⁊ talis dicit̄ digeſtio que in venis mulierum: reſpectu eius que in ve nis quod maſculorum. ℂ His premiſſis dicendum eſt ſꝫ digō ꝯpleta reddat vrinam ſpiſſiorem q̄ȝ indigeſtio abſoluta: ſm quā nulla fit actio p̄p̄ id qđ expoſitū ē: nō tñ reddit eā ſpiſſiorem q̄ȝ indigeſtio relata ⁊ cā eſt: q2 in relata ſemp eſt ſanguis flegmaticior. ⁊ plures hñs ſup fluitates quas ſuperius diximus q̄ȝ ſanguis: q in ꝯple- to: quare: ⁊ vrina ſpiſſior ⁊ turbidior ſepatur apud illā. ℂ Sꝫ reſtat dicere hic cām quare apud indigōnem ab ſolutam: ſm quā nulla fit actio vrina ſegreget ſubtilis: ⁊ nihil hñs ypoſtatici de quo ſit curandū: cū tunc mul- tū de tali ypoſtatico credat̄ ſupfuiſſe in venis. ℂ Et di cendū q cā eſt: q2 tūc calor innatus aut ſicut ipeditus aut ſicut ſopitus non mouet̄ ad expulſionē niſi rei ſub tilis ⁊ aquee: cuius expulſio facilis ē adiuuāte ad h̄ non parꝫ v̄tute attractiua renū: q̄ oē aquſum a venis euellit. ℂ Adhuc ēt motus expulſiue nā regulatus eſt poſt cō plemētū opationis digeſtiue: ꝯtentiue ēt operatio ſiſti nā regulata tunc maxime terminat̄ cū digō ꝯplet̄: qua- re vbi eſt indigō: nondū ad ſuū opus virtus expulſiua excitat̄: neqꝫ deficit ꝯtētiua. ℂ Preter h̄ ēt neqꝫ crudūꝫ ⁊ indiſcretū adhuc vndiqꝫ obedit expulſiue. qđ q̄dē ac- cidit: vel q2 eſt viſcoſum ⁊ aderēs: vel q2 ſubtile inhibi- tū. ℂ Sic ergo manifeſtum eſt q vrina tam tenuis q̄ȝ ſpiſſa carens ſepatōe indigeſta: non tñ p̄p̄ eā oīs que ſe parationem habuerit eſt indigeſta iudicanda ſꝫ q̄ bonā ⁊ tanto quidem magis illam q̄ȝto ypoſtaſim acciderint meliorē eſſe differentiaꝝ. In corporibus aūt nā diſtēpe ratis in calido q̄n fuerint ſꝫ meliorem diſpōnē ſue ſanita tis erit vt generaliter eſt dicere ypoſta. non tante albedi nis ſed declinans ad rubeum vel citrinum. ℂ Adhuc autem ⁊ magis pineata ⁊ minus depreſſa in diſtempe- ratis vero in frigido magis conglebata magiſqꝫ depreſ ſa in diſtemperatis vero in ſicco erit paucior ⁊ ſubtilior ⁊ in diſtemperatis in humido erit eꝫ. Sed in febribus febre putride cum affuerit ſumma indigeſtio que ē ab ſoluta priuatio dupliciter dicta nulla erit ypoſtatici ſe- paratio: ſed penes q̄ȝtitatem aduentus digeſtionis aut contrarij digeſtionis ſeparabitur ypoſtaticum: ſignifi catiuum quidem ⁊ ipſum tam ſubā q̄ȝ calore q̄ȝ ſitu ſu per ſpēm cauſe morbi. ℂ Adhuc autem ⁊ ſuper victo- ria nature vel cāe propter qđ ſcito que ſit bona vrina bo naqꝫ ypoſtaſis que quoqꝫ ipſarum proprie cāe quas ip ſe comitantur non eſt difficile malorum cognitionē ha bere ſuarumqꝫ cauſarum ex quibus apte nate ſunt fie- ri: rectum enim eſt iudex ſui ⁊ obliqui ſicut dixit p̄hus.

ℂ Truſiani de Florentia tractatus de ypoſtaſi explicit tria habēs Capitula. Venetijs a Philippo pincio Mā tuano impreſſus. Anno dñi. 1 5 1 2. die vero. 2 7. maij.

Regiſtrum.

A	G	N
ℂ Truſiani	balneo aque	bris putrida
ℂ Truſiani	etiam adiuuat	ad ſtatum
dorum eſt	⁊ multum pōt	videbatur
ſionem q2	num ques	dicebatur
B	H	O
conſiderat eos	tis materie	ℂ Opilationis
cum ⁊ practicum	cum reperiri	in quantum
us elucebit	gretis in	mum flauis
porum per	in illo digerit	ſterſio ⁊
C	I	P
corporis ſani	ℂ Calidior	compleatur
tiam reſpectu	montis ⁊	qđ fabricatum
verſus caliditatē	tit ad lib. de	tis facies
citur neutrum	gocio eligere	diſpoſitio in
D	K	Q
vel vtraqꝫ	cere dolorem	morbi qui
cibi in qualitatē	tant in medio	collo eius
Dubitabit	aut diſſolutio	licentiā inflammat
habentis	mor viſcoſus	prodire prius
E	L	R
ℂ Totius	dem manifeſte	⁊ volebat
ℂ Si vero	Adiuuat aūt	ℂ Iterum
dicit in eodē	tilius rei	partꝫ differētes
ſicut circa	dammodo	ℂ Cum
F	M	S
ℂ Deinceps	lute cibus	ℂ Tabula
diores vero	eſſe per ſimile	Utrum virtus
Sed queret	ℂ Fortaſſis	duorū generū
tartrum aut	firmat ⁊	FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE